Sem
013.492
.A848

BIBLIOTHECÆ ORIENTALIS CLEMENTINO-VATICANÆ

TOMI TERTII PARS SECUNDA

DE SYRIS NESTORIANIS.

BIBLIOTHECA ORIENTALIS CLEMENTINO-VATICANA

IN QUA

Manuſcriptos Codices Syriacos, Arabicos, Perſicos, Turcicos, Hebraicos, Samaritanos, Armenicos, Æthiopicos, Græcos, Ægyptiacos, Ibericos, & Malabaricos,

JUSSU ET MUNIFICENTIA

CLEMENTIS XI.

PONTIFICIS MAXIMI

Ex Oriente conquiſitos, comparatos, avectos, & Bibliothecæ Vaticanæ addictos,

UNA CUM IIS,

QUI EX MONTE ATHO

In eandem Bibliothecam nuper illati ſunt:

Recenſuit, digeſſit, excerpſit, & genuina ſcripta à ſpuriis ſecrevit,

PRÆMISSA SINGULORUM AUCTORUM VITA,

JOSEPH SIMONIUS ASSEMANUS

SYRUS MARONITA

Sacroſanctæ Baſilicæ Vaticanæ Presbyter Beneficiatus, Sacræ Theologiæ Doctor, atque in eadem Bibliotheca Vaticana linguarum Syriacæ & Arabicæ Scriptor.

TOMI TERTII PARS SECUNDA

DE SYRIS NESTORIANIS.

Catholic University of America
LIBRARY
WASHINGTON, D. C.

ROMÆ, MDCCXXVIII. Typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide.

SUPERIORUM FACULTATE.

Ex Libris R.mi P. Ab. D. Roberti Sala. Post ejus obitum die 30. Xbris 1754.

Bibliothecæ Mon.rij B.æ M.æ Consolatricis Taurini.

SEM
6552
013.492
A848

Eminentiſſimis ac Reverendiſſimis Dominis

S. R. E. CARDINALIBUS

HANNIBALI,

ET

ALEXANDRO

GERMANIS FRATRIBUS

ALBANIS

JOSEPH SIMONIUS ASSEMANUS

PERPETUAM FELICITATEM.

QUum in prioribus tribus Tomis conſilium de hoc opere edendo, occaſionemque aperuiſsem, qua par erat grati animi ſignificatione publicè teſtatus ſum, quantum

C

CLEMENTI XI. *Pontifici Maximo, Patruo veſtro, literæ genteſque Orientales debeant, qui has quidem paterno amore ſemper complexus eſt; illas verò è latebris erutas, in conſpicua bonarum artium arce, Apoſtolica, inquam, Bibliotheca Vaticana, collocavit. Ut hunc autem nomini veſtro librum,* EMINENTISSIMI DOMINI, *nuncupem, non eædem modo rationes hortantur, quas hìc repetere ſupervacaneum cenſeo; ſed peculiaris etiam cauſa perſuadet. Recurſat nimirum animo meo, nec unquam oblivione deleri poterit, tum Magni illius Pontificis, tum veſtra in me benignitas, quem beneficiis, patrocinio, ac familiaritate jam tot annis cohoneſtaſtis: nec ſum adeo imperitus rerum æſtimator, ut honorificentiſſimum eſſe mihi non intelligam, aliquod ingenii mei monumentum poſteritati relinquere, quo conſtet, me tanto Pontifici, tantis ejuſdem Nepotibus innotuiſſe, tamque egregiis benevolentiæ liberalitatiſque teſtimoniis ab utriſque cumulatum fuiſſe. Ne igitur ingrati animi dica merito mihi impingatur, hoc qualicumque documento palam facio, quantum Vobis obſtrictus ſim, quantaſque, quum referre non poſſim, habeam gratias.*

Et hæc quidem potiſſima ratio eſt, cur præſentem Vobis tractatum inſcribam. Accedit ex ipſo opere petitum argumentum. Quidquid enim huc congeſſi, ex iis ferè auctoribus depromſi, quos Albanæ Familiæ acceptos referunt eruditi: nihilque aliud tam in prolixa iſta de Syris Neſtorianis Diſſertatione, quàm in reliquis meis libris egi, quàm ut exhibitam mihi materiam ordine ſuo diſponerem, notatiunculis illuſtrarem, cum aliis Græcorum Latinorumque commentariis conferrem:

ſtudium

ſtudium ſcilicet veſtrum, omni laude digniſſimum, hac in re æmulatus, qui Clementinas lucubrationes in unum collectas, plaudente Urbe & Orbe, edidiſtis; quodque Patruus veſter ſive Adoleſcens, ſive Pontifex ſcripſerat, vel de nobiliſſimæ Patriæ ornatu profectuque, deque conſervandis ubique locorum ſacræ prophanæque antiquitatis pretioſiſſimis monumentis cogitaverat, id Vos cumulatiſſimè perfeciſtis, ad publicam lucem nitidiſſimè produxiſtis. Quid enim loquar de illuſtrata à Vobis elegantiſſimo ære, marmore ſplendidiſſimo, manſuris in ævum typis, CLEMENTIS XI. *memoria? Quid perſequar vetuſtiſſimas Inſcriptiones, pictas ſculptaſque Imagines, quas ab interitu vindicatas, in præclaro veſtro muſæo ad communem utilitatem dedicaſtis? Quid enarrem publica ædificia, invectas ſcientiarum artiumque officinas, quibus Urbinum, præſtantiſſimam Metaurenſium Metropolim, Ducum clariſſimorum ſedem, qui literas in Italia reſtituerunt, literatoſque viros omni beneficiorum genere locupletarunt, auxiſtis, exornaſtis? Hæc ego non fama tantum accepi; ſed præſens etiam ſumma cum animi voluptate conſpexi, quum Græcam Latinamque Menologii Baſiliani editionem, conſilio, cura, ſumptibuſque veſtris ſuſceptam, (præclarum nimirum Joannis Franciſci Albani vix annum ætatis decimum ſeptimum egreſſi opus,) in Ædibus veſtris incredibili benignitate exceptus procurarem.*

Tot igitur nominibus debitum Vobis hunc librum, veſtro patrocinio, EMINENTISSIMI CARDINALES, *complectimini, illumque non ſecus, atque cætera ad Patruum veſtrum ſpectantia monumenta, excipite. Leviuſculum ſanè munus, ſi ope-*

ram

ram meam ſpectetis. Verùm ſi calculos ſubducentes, Clementis XI. *nomen, quod in fronte gerit, adjungetis, juſtum pondus deprehendetis, nec omninò indignum judicabitis, qui veſtrum quoque nomen præferat.*

CENSORUM JUDICIA.

PRiorem Tomi Tertii Bibliothecæ Orientalis Clementino-Vaticanæ partem legeram pridem ab eruditiſſimo Viro Joſepho Aſſemano editam; nunc verò poſteriorem demandante Reverendiſſimo Patre Jo: Benedicto Zuanelli Sac. Apoſtolici Palatii Magiſtro. Nactuſque parem ubique doctrinæ integritatem atque eruditionem, eâdem fide, qua illam, hanc etiam publica luce digniſſimam pronuncio.

Ex Domo Profeſſa Kal. Auguſti 1730.

Petrus Benedetti Societatis Jeſu.

ALteram Tomi Tertii Bibliothecæ Orientalis Clementino-Vaticanæ partem de Syris Neſtorianis à Viro clariſſimo & eruditiſſimo Joſepho Simonio Aſſemano diligentiſſime elaboratam juſſu Reverendiſſimi P. Jo: Benedicti Zuanelli Palatii Apoſtolici Magiſtri percurri ; & quum nihil in ea quod aut orthodoxam fidem , aut morum integritatem lædat, ſed cuncta puram pietatem & omnigenam eruditionem præſeferre animadverterim , ad omnium utilitatem typis edi poſſe exiſtimo .

Datum Romæ Kal. Auguſti 1730.

Cajetanus Amatus.

INDEX CAPITUM
PARTIS SECUNDÆ
TOMI TERTII.

PRæfatio in Diſſertationem de Syris Neſtorianis. Pagina 1

Caput I. *Chaldæorum, ſeù Aſſyriorum, qui Orientales & Neſtoriani appellantur, Christiana religio à temporibus Apoſtolicis ſuſcepta.*

1. *Quinam fuerint Syrorum ſeù Chaldæorum Apoſtoli.* 3
2. *Petrus, Thomas, Bartholomæus, Matthæus, & Judas Jacobi ſeù Thaddæus qui & Lebæus, ex Duodecim: nec non Thaddæus alter ex ſeptuaginta, & Mares, & Aghæus, Syrorum Chaldæorumque Apoſtoli dicuntur.* 4
3. *De Thaddæo, ſeù Adæo Diſcipulo.* 8
4. *De Juda Jacobi, qui & Lebæus & Thaddæus Apoſtolus.* 13
5. *De Aghæo Thaddæi diſcipulo.* 15
6. *De Mari Thaddæi diſcipulo, & primo Seleucienſium Epiſcopo.* 17
7. *De Thoma Orientalium & Indorum Apoſtolo.* 25
8. *Progreſſiones Christianæ fidei in Perſarum regione.* 35

Caput II. *Eorundem ſtatus poſt acceptam Christianam religionem uſque ad initia Neſtorianæ hæreſeos.*

1. *Primum Chriſti ſæculum: ubi de primæva Syrorum Eccleſia, deque Parthis, Edeſſeniſque regibus.* 38
2. *Secundum Chriſti ſæculum: ubi de perſecutione Trajani.* 40
3. *Tertium Chriſti ſæculum: ubi de hæreſi Manichæorum.* 43
4. *Quartum Chriſti ſæculum: ubi de Monachatus origine, deque Perſica perſecutione.* 47
5. *Quintum Chriſti ſæculum: ubi de perſecutione Vararanis, & de Jezdegerde, & reliquis Perſarum regibus, & Archiepiſcopis Seleuciæ.* 60

Caput III. *Neſtorianiſmi origines in Oriente.*

1. *Auctorum ſententiæ de origine Neſtorianæ hæreſeos.* 67
2. *Vera Neſtorianiſmi origo: ubi de Perſica Schola, & Edeſſenis Epiſcopis Rabula & Iba.* 69
3. *Neſtorii nomen Neſtorianis exoſum.* 75

CAPUT IV. *Ejuſdem hæreſeos progreſſiones.*

1. *Progreſſiones Neſtorianiſmi in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, & Perſide: ubi de Barſuma Niſibeno, Narſete, ejuſque ſociis: deque Acacio, Babæo, Sila, & reliquis Seleuciæ Archiepiſcopis.* 77

2. *Ejuſdem hæreſeos initia & incrementa in Arabia, Ægypto, India, Tartaria.* 81

CAPUT V. *Neſtorianorum ſtatus ſub Regibus Romanorum, Perſarum, Arabum, Tartarorum, & Turcorum.*

§. 1. *Neſtorianorum ſtatus ſub Imperatoribus Romanorum: ubi de Paulicianis hæreticis in Thracia.* 83

2. *Neſtorianorum ſtatus ſub regibus Perſarum ab anno Chriſti* 485. *ad annum* 640. 87

3. *Neſtorianorum ſtatus ſub Chaliphis Saracenorum, ſeù Regibus Arabum, ab anno Chriſti* 622. *ad annum* 1257. 94

4. *Neſtorianorum ſtatus ſub Tartaris, ſeù Mogulis, ab anno Chriſti* 1257. *ad annum* 1404. *ubi de Regibus Tartaris à Ginchiz-Chano uſque ad Timur-Chanum: deque hujus ſucceſſoribus in Tranſoxana & India.* 101

5. *Neſtorianorum ſtatus ſub Regibus Turcorum ab anno Chriſti* 1410. *ad annum* 1726. *ubi de Regibus Turcomanis Nigris & Albis: de regibus Perſarum Sofii Iſmaëlis ſucceſſoribus: de regibus Turcorum, qui Othomanidæ audiunt: de Neſtorianis in Cypro, & India: deque tripartito hujus gentis Patriarchatu in Elias, Simeones, & Joſephos.* 138

CAPUT VI. *Neſtorianorum Schiſmata, & Synodi.*

§. 1. *Schiſmata Neſtorianorum.* 170

2. *Synodi Neſtorianorum,* 8. *catholicorum, &* 24. *hæreticorum: & collectores Canonum.* 175

CAPUT VII. *Neſtorianorum veterum, & recentiorum errores.*

§. 1. *Diodori, Theodori, ac Neſtorii hæreſis circa Incarnationem Verbi: ubi de duodecim ineditis Neſtorii Anathematiſmis.* 190

2. *Errores Theodori Mopſveſteni.* 203

3. *Errores Neſtorii.* 207

4. *Errores Neſtorianorum: ac primum de Chriſto Domino, ejuſque perſona, hypoſtaſi, naturis, voluntatibus.* 210

5. De

5. *De hæreticis, quos recipiunt: & Syn odis ac Patribus, quos repudiant.* 224
6. *Errores eorum de Deo.* 232
7. *De ſacra Scriptura.* 236
8. *De Sacramentis Eccleſiæ.* 240
9. *De Baptiſmo: ubi ordo & ritus deſcribitur, quo Baptiſmus ab eis confertur: deque oleo catechumenorum, & peccato originali.* 241
10. *De Confirmatione, & extrema Unctione.* 271
11. *De Pœnitentia.* 285
12. *De Euchariſtia, & Liturgia.* 290
13. *De Matrimonio: & gradibus conſanguinitatis & affinitatis: deque nuptiis Presbyterorum, Diaconorum, & Monachorum.* 317
14. *De Ordine: deque Clericorum ætate, & veſtibus, & iteratis ordinationibus.* 331
15. *De horis Canonicis.* 337
16. *De ſtatu animarum corporibus exutarum.* 342
17. *De ſacris Imaginibus.* 349
18. *De reliquiis Sanctorum.* 355
19. *De Jejuniis.* 358
20. *De lumine ſancti Sepulcri.* 362
21. *De prærogativis, quas Neſtoriani ſibi vindicant.* 369
22. *Ritus, & conſuetudines peculiares Neſtorianorum.* 377
23. *Reſponſio ad libellum Crozii, Gallicè inſcriptum, Hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes.* 391

CAPUT VIII. *Converſio Neſtorianorum ad fidem orthodoxam.*

§. 1. *Armenorum reconciliationes cum Eccleſia Catholica à Morino ad Neſtorianos referuntur.* 407
2. *De Maraba, & Aramo Chaldæis.* 408
3. *Particulares & generales Neſtorianorum converſiones.* 410

CAPUT IX. *De Chriſtianis ſancti Thomæ in India: deque Neſtorianis in Tartaria, & vaſto Sinarum Imperio.* 413

§. 1. *Chriſtiani in Adjabena, Elamitide, Perſide, Parthia, Media, Hyrcania, & Bactriana.* 414
2. *Neſtoriani in Meſopotamia, Armenia, Syria, Palæſtina, & Cypro.* 428
3. *Chriſtiani S. Thomæ in India.* 435
S. Thomas Indorum Apoſtolus. 435
An etiam Sinarum. 435

India

Indiæ limites : & an alii præter Thomam Apoſtoli ibi prædicaverint . 436
Metropolitanus & Epiſcopi Indorum . 437
Antiqua Indorum Chriſtianorum monumenta uſque ad Luſitanorum adventum . 441
De Thoma Cana , deque epocha Indorum . 442
Res geſtæ in Malabaria ab adventu Luſitanorum uſque in præſentem diem . 446
Chriſtianorum Malabarum numerus , & eccleſiæ . 449
4. *Syri Monophyſitæ in India .*
Indi ſeptimo exeunte Chriſti ſæculo Epiſcopum ab Alexandrino Patriarcha poſtulant . 451
Illos Indiæ Gangeticæ populos eſſe affirmat Renaudotius . 452
Oſtenditur eos Indos fuiſſe Homeritas vel Æthiopas , non Indiæ Gangeticæ populos . 453
De Phantaſiaſtarum in Indiam Arabicam vel Æthiopicam irruptione . 455
Reſpondetur Renaudotio . 459
Kirkerii & Mulleri opinio confutatur ajentium , ab Alexandrino Patriarcha Copto-Æthiopes Evangelii præcones in Indiam & Sinam miſſos fuiſſe exeunte ſæculo octavo . 460
De Atalla Syro Epiſcopo . 461
De Stephano Armeno . 463
Epiſcopi Syri Jacobitæ in Malabaria Gregorius , Andreas , Baſilius , Joannes , & Thomas . 463
De Thoma Syrorum Jacobitarum Epiſcopo . 463
Ejuſdem Thomæ Epiſtola Syriaca ad Ignatium Antiochenum Jacobitarum Patriarcham . 464
5. *Chriſtiani in Tartaria .*
Tatari ſeù Tartari , iidem ac Scythæ . 468
Scythiæ utriuſque limites ac populi . 468
Tartariæ propriè dictæ fines : & qui ſint Iguritæ ſeù Jaguritæ , à quibus Tartari literas acceperunt . 469
Tartarorum imperium & mores . 471
Eorumdem idololatria , & Mahometica ſuperſtitio . 472
Chriſtiana fides in Scythia utraque : ac primum in Hyrcania, Choraſana , Mavaralnahara ſeù Tranſoxana . 476
Chriſtiani in Scythia ultra Imaum , ſeù apud Turcos & Tartaros propriè dictos . 481
Regis Turcorum ſeù Tartarorum , quos Cherith vocant , ad Chriſti fidem converſio circa annum
mille-

milleſimum. 483
Quatuor Turcorum ſeù Tartarorum Cheritenſium reges, qui Vnch-Chani, ſeù Joannis regis, nomen geſſere: ab anno ſcilicet Chriſti 1000. *ad annum* 1200. 487
Primus, & alter Vnch-Chanus, ſeù Joannes rex. 487
Tertius Vnch-Chanus, ſeù Joannes rex, vulgo Joannes Presbyter. 488
De Presbyteri Joannis nomine. 494
Quartus Vnch-Chanus, ſeù Joannes rex, quem Ginghiz-Chanus primus Tartarorum Imperator interfecit. 495
De poſteris Vnch-Chani, ſeù Joannis regis, uſque ad annum Chriſti 1300. 500
Chriſtianorum in Tartaria ſtatus ſub imperio regum, qui Vnch-Chani dicti ſunt, eorumque poſteris. 502
6. *Chriſtiani in Chataja & Sina.*
Chatajæ ſeù Sinæ borealis nomina & fines. 504
Chataja Tartaris ſubjecta. 505
Chatajenſium religio & mores. 506
Chatajæ & Sinæ ſtatus ſub Tartaris Imperatoribus. 508
De Mangi ſeù Sina: de Cambalu ſeù Pekino: deque muro Sinenſi. 512
Annalium Sinenſium cum aliis hiſtoriis comparatio. 514
An S. Thomas fuerit Sinarum Apoſtolus. 516
An Chriſtiana fides invecta in Sinas ante hæreſim Neſtorianam. 521
Antiquitates Chriſtianæ in Sinis ex teſtimonio Orientalium. 522
Latinorum teſtimonium de Neſtorianis in Sinarum regno verſantibus: deque prima Fratrum Minorum in idem regnum miſſione. 524
Chriſtianæ fidei progreſſiones in Sinarum regno opera Joannis de Monte Corvino, ſociorumque Fratrum Minorum ab anno 1293. *ad annum* 1369. 527
Chriſtianæ religionis ſtatus in Sinarum regno poſt annum 1369. 535
Quis primus Latinorum in Sinis Romanam Catholicam fidem annunciaverit. 537
7. *De monumento Syro-Sinico.*
Monumenti Syro-Sinici reperti tempus, locus, verſiones. 538
Expoſitio Inſcriptionis Sinicæ. 539

Pars

Pars prima Inſcriptionis Syriacæ. 542
Pars ſecunda Inſcriptionis Syriacæ. 548
CAPUT X. *De Chriſtianis S. Joannis in Arabia, Perſide, & India.*
§. 1. *Arabum fines, genus, populi, oppida.* 552
Arabia Deſerta, Petræa, & Felix. 552
Arabum indigenarum origo ex Jectane, & Chus, eorumque filiis. 553
Arabum advenarum origo ex filiis Hagar, & Ceturæ: ex filiis Loth, & Eſau, ſeu Edom. 554
Minæi, Nabatæi, Ituræi, Batanæi, Auranitæ, Gaulanitæ, Argobeni, Ammonitæ, Moabitæ, Madianitæ, Idumæi. 555
Arabum nomina & oppida apud antiquos recentesque Scriptores, tàm in Felice, quàm in Petræa ac Deſerta Arabia. 558
Arabum nomen in ſacris Scripturis. 565
Unde Arabes dicti. 565
De Saracenorum nomine. 567
Homeritæ, Æthiopes, & Indi, Arabiæ Felicis incolæ appellati. 568
Arabum Jamanitarum tribus ex propriis ipſorum monumentis. 570
Iſmaëlitarum tribus ex Mahometanis ſcriptoribus. 573
Septem Arabum Poëtæ ante Mahometi tempora. 579
2. *Arabum religio ante Chriſtum natum.* 580
Primi Arabes verum Deum coluerunt, etſi poſtea in idololatriam prolapſi ſunt. 580
Præcipuum eorum numen Sol, qui Madianitis & Moabitis Chamos & Beelphegor, Ammonitis Moloch, reliquis Urotal. 581
Alterum numen Luna, ſeu Venus, quæ Allat, Ozza, & Zohara. 582
Tertium numen Saba Chuſi filius, qui & Bacchus & Duſares. 583
Delubri Meccani idola Bacchus, & Allatæa. Hæc Caaba & lapis niger; Sorata Bacchus. 584
Fabulæ Mahometanorum de fano Mecchæ. 585
Cætera idolorum Arabicorum nomina. 587
Reliquæ Arabum ſectæ. 590
Arabum inſtituta ante Mahometiſmum. 590
3. *Chriſtianæ religionis initia & progreſſus in Arabia.*
Primi Arabum Apoſtoli Magi: deinde Petrus Apoſtolorum princeps. 591
Ara-

Arabum Apoſtoli Paulus, Andreas, Joannes, Matthæus, Bartholomæus, Thaddæus, Adæus, Philippus, Timon, & Mares. 592
Epiſcopales Sedes in Arabia, quarum primo una Metropolis fuit Boſtrorum; deinde altera Petræ. 593
Saraceni Scenitæ ad fidem Chriſti traducti. 597
Homeritæ ſacra Chriſtiana amplexi. 599
Meſenenſes, Catarei, & Ramanitæ Arabes ad Chriſtum converſi. 603
4. *Monophyſitæ & Neſtoriani in Arabia.*
Monophyſitæ in Arabia. 605
Neſtoriani in Arabia. 607
5. *De Sabæis in Arabia & Perſide, quos Chriſtianos S. Joannis vocant.*
Quæ Ignatius à Jeſu tradit de origine, loco, numero, & erroribus Chriſtianorum S. Joannis. 609
An ii fuerint Chaldæo-Neſtoriani. 610
Oſtenditur illos fuiſſe Sabæos Haranitas, & Paganos. 611
Sarigani, & Ariani Sabæis conjuncti videntur. 614
CAPUT XI. *De Patriarcha Neſtorianorum.*
§. 1. *Patriarchæ dignitas quo primum tempore à Syris Neſtorianis uſurpata.* 615
Univerſus Oriens propriè dictus ſub unius Antiocheni Patriarchæ poteſtate olim fuit. 615
Catholici ſeù Primates quatuor ſub eodem Antiocheno Patriarcha: nimirùm Seleuciæ, Perſidis, Armeniæ, & Iberiæ. 616
Apud Græcos bini Catholici in Patriarchatu Antiocheno perhibentur: Bagdadenſis ſcilicet, & Perſidis ſeù Indiæ. 616
In communione Neſtoriana, Seleuciæ Catholicus Patriarchicam dignitatem uſurpavit anno Chriſti 498. 617
Idem Seleuciæ Catholicus Primatem Perſidis ſibi ſubjecit uſque ad annum 1580. *quo hic antiqua eccleſiæ ſuæ jura reſtituit.* 617
2. *Patriarchæ Neſtorianorum tituli.* 619
Epiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis. 619
Idem Archiepiſcopus & Metropolita dictus. 619
Idem Catholicus. 620
Idem Patriarcha. 620
3. *Sedes Patriarchæ Neſtorianorum.* 622
Seleucia & Cteſiphon. 622

Seleucia aliàs Coche. 622
Cteſiphon aliàs Chalane & Spanira. 625
Bagdadum & Babylon Seleuciæ ſucceſſere. 625
Moſulana urbs, & Amida Sedes Patriarchæ Babylonici. 626
Item dicta Sedes S. Thaddæi, Sedes S. Maris, Sedes Orientis, Sedes Chaldæorum, & Sedes Orientalium. 627
Loca, ubi domicilium fixere Patriarchæ Neſtorianorum. 628
4. *Provincia Patriarchalis.*
Patriarchæ auctoritas in omnes ubique locorum Neſtorianos. 630
Metropolitani Catholico Neſtoriano ſubjecti. 630
Epiſcopalis Patriarchæ diæceſis. 630
Provincia Patriarchæ & Archiepiſcopi. 630
5. *Patriarchæ auctoritas in ſubjectos Metropolitas & Epiſcopos.* 631
Patriarchæ Neſtoriani poteſtas quoad Metropolitanarum & Epiſcopalium Eccleſiarum inſtitutionem. 632
Metropolitarum & Epiſcoporum ab una Eccleſia ad alteram translatio, eorumque depoſitio. 638
Metropolitæ & Epiſcopi à Patriarchis ordinati, perfecti, translati, ac depoſiti. 640
Eccleſiæ & cœnobia auctoritate Patriarchæ ab Ordinariorum poteſtate eximuntur. 642
Nomen Patriarchæ in omnibus Eccleſiis prædicatur. 642
Rituum eccleſiaſticorum forma à Patriarchis præſcripta, ab omnibus obſervatur. 643
6. *Patriarchæ electio.*
Ritus electionis Patriarchæ ex conſtitutionibus Marabæ, Joſephi, Timothei, Jeſujabi. 643
Quot Metropolitæ & Epiſcopi ad electionem Patriarchæ requiruntur. 647
De Sedis Patriarchalis Cuſtode, deque primoribus laicis, qui in electione Patriarchæ dant ſuffragia. 650
Exempla electionum. 652
Electio per ſortem. 662
Mutatio nominis. 663
Diploma regium. 663
Dona à Regibus electo conceſſa. 664

Veſtis

Veſtis communis Patriarcharum. 665
Cidaris Patriarchalis colores. 666
7. *Ritus conſecrationis Patriarchæ.* 667
Patriarchæ electio. 667
Ante conſecrationem officium veſpertinum. 668
Officium nocturnum, & matutinum. 669
Patriarchæ conſecratio. 669
Conſecrati Enthroniſmus. 675
Poſt conſecrationem Liturgia. 676
Poſt Liturgiam conſecratus adit cœnobium Timothei. 676
Die ſequenti adit cœnobium Salibæ, & Eccleſiam Cochenſem: tùm cœnobium Maris in Dor-Kena, & Gabrielis in Charſa. 676
Poſtremo Bagdadum redit, ibique triduo excipitur. 678
8. *Obſervationes in præcedentem Ritum.* 678
Quæ ſint partes Clericorum primatumque laicorum Eccleſiæ Patriarchalis in electione Patriarchæ, & in adminiſtratione Sedis vacantis. 678
Epiſcopus Caſcarenſis quandiu Sedem Patriarchalem cuſtodit. 678
Numerus Electorum Patriarchæ. 678
Quæ fieri conſueverunt apud Chalipham ejuſque adminiſtros ante conſecrationem Patriarchæ: deque ſolemni epulo. 679
De horis canonicis, quæ Conſecrationi præmittuntur. 680
Electus Presbyteralibus paramentis induitur, antequam conſecretur. 680
Una eademque eſt Conſecrationis forma, ſive electus Metropolita fuerit, ſive Epiſcopus, aut Preſbyter. 681
Caſcaræ Epiſcopus paramentis Diaconalibus utitur in conſecratione Patriarchæ. 682
Eadem precatio in conſecratione Epiſcopi, ac Patriarchæ, mutato tantum dignitatis nomine. 682
Ab Archidiacono perperam proclamatur Patriarcha Orientis & Occidentis. 682
Diſcrimen in acclamatione Patriarchæ, Metropolitæ, & Epiſcopi. 682
Paramenta ſacra Patriarchæ. 682
CAPUT XII. *De Metropolitanis & Epiſcopis.* 683
§. 1. *Epiſcoporum & Metropolitanorum conſecratio.* 684
Ante conſecrationem officium veſpertinum, nocturnum,

num, & matutinum. 684
Epiſcopi vel Metropolitæ conſecratio. 685
De ritu conſecrationis Metropolitæ & Patriarchæ. 689
2. *Obſervationes in præcedentem ritum.* 690
Dies Dominicus conſecrationi Epiſcoporum deſtinatus. 690
Odæ, Seſſiones, Pſalmi, & Cantus, qui & Canones vocantur. 690. 91. 92.
Morini hallucinationes. 690. 91.
Epiſcoporum ordinatio ad Patriarcham vel Metropolitanum ſpectat. 691
Clerici per ſaltum promoti. 691
Hæretici inter ſanctos commemorati. 692
Evangelium electo Epiſcopo imponitur. 692
Evangelii lectio peculiari ritu Neſtorianorum. 693
Promulgatio decreti de electione facti. 693
Precatio conſecratoria Epiſcopi. 694
Privilegium à Patriarcha Antiocheno conceſſum Primati Seleucienſi, ut Epiſcopos ordinare poſſit. 695
Conſignatio capitis ordinati. 696
Archidiaconi proclamatio. 696
Populi acclamatio. 696
Epiſcopi officia. 696
De unctione chriſmatis aut olei. 697
Ordinandus utrumque genu flectit. 699
Neſtorianorum diſſenſio in crucis deſcribendæ forma. 699
Ordinati ad oſculum admiſſio. 699
Enthroniſmus Epiſcopi recens conſecrati. 700
Quo Liturgiæ loco fit Epiſcopi conſecratio. 700
Terſanctus hymnus lectioni Epiſtolæ præmiſſus. 700
Antiqua conſuetudo à Patriarchis Neſtorianis abrogata. 701
Ritus ordinationis Metropolitarum & Epiſcoporum. 701
3. *Epiſcoporum, qui à Metropolitanis conſecrati ſunt, per Patriarcham perfectio.* 701
4. *Obſervationes in præcedentem ritum.* 704
5. *Notitia Eccleſiarum Metropolitanarum, & Epiſcopalium, quæ ſunt Patriarchæ Neſtoriano ſubjectæ, ordine Alphabetico, unàcum recenſione Epiſcoporum vel Metropolitanorum, qui ſingulis Eccleſiis præfuere.* 705
CAPUT XIII. *De Lectoribus, Hypodiaconis, Diaconis, Ar-*

chi-

chidiaconis, Presbyteris, Chorepiſcopis, Periodevtis, Oeconomis, & Diaconiſſis. 788
Clericorum nomen, & Ritus ſacrarum Ordinationum apud Syros Neſtorianos. 788
Eorundem Codices mss. Pontificales, qui exſtant in Bibliotheca Vaticana. 789
Græcorum, Coptorum, & Syrorum Maronitarum atque Jacobitarum ordinationes. 789
Morinus imperfectas edidit ordinationes Syrorum Maronitarum, Jacobitarum, & Neſtorianorum. 790
§. 1. *Numerus Ordinum apud Syros Neſtorianos.* 791
2. *De Lectoribus.* 793
Ritus Ordinationis Lectorum. 793
Tonſura Lectoratui præmiſſa, aliique minores Ordines à Neſtorianis & Græcis omiſſi. 795
Ordinandus Lector cingulo præcingitur. 795
Lector extra ſanctuarium ordinatur. 795
Orarium Lectorum, & Libri, qui eis traduntur. 796
Morini hallucinatio. 798
Epiſcopus Rabba, & Presbyter Rabban apud Syros vocatur. 799
De decreto electionis Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi, cujus initium, Divina gratia, in quo nonnulli Formam Ordinationis conſiſtere arbitrantur. 799
De Forma Lectoratus, ejuſque officiis. 800
3. *De Hypodiaconis.* 801
Ritus Ordinationis Hypodiaconorum. 801
Tres gradus ante portam ſanctuarii pro Lectoribus, Hypodiaconis, & Diaconis. 802
De Forma & officiis Hypodiaconatus. 802
De oſculo in capite ordinati Hypodiaconi, Diaconi, & Presbyteri. 805
De veſte, & Orario Subdiaconi. 805
4. *De Diaconis.* 806
Ritus Ordinationis Diaconorum. 806
Obſervationes in ritum præcedentem. 809
Forma Diaconatus. 810
Inſtrumenta quæ Diacono traduntur. 811
Enunciatio Ordinationis Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi. 812
Diaconi ordinationis tempus. 812
Quæ ordinationes in Miſſa, & quæ extra Miſſam

per-

peragi ſolent. 812
5. *De Presbyteris.* 813
Ritus ordinationis Presbyterorum. 813
Obſervationes in ritum præcedentem. 815
De tonſura Presbyterorum. 816
Ritus genuflexionis in ordinationibus Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi. 816
Decretum electionis apud Neſtorianos, & apud cæteros Orientales. 817
Forma Presbyteratus. 817
Veſtis Presbyterorum propria. 818
Orarium & ſacræ veſtes Presbyterorum. 819
Inſtrumenta quæ Presbytero traduntur. 819
6. *De Presbyteris, quos Neſtoriani Sciabaras, hoc eſt, Vigiles ſeù Excubitores, vocant.* 820
Quinam ſint Sciabaræ, hoc eſt, Vigiles ſeù Excubitores. 820
An licita ſit ordinatio Presbyteri cæci, & qualis debeat eſſe. 821
Ritus ordinationis Sciabaræ. 823
Obſervationes in ritum præcedentem. 825
7. *De Chorepiſcopis, Periodevtis, & Archipresbyteris.* 826
Chorepiſcoporum nomen, origo, officium, duratio. 826
Ampla Chorepiſcoporum poteſtas quoad ordinationes, & alia munera Pontificalia. 827
Eorundem Ordinationis ritus in Euchologiis Arabicis, & Syriacis Patriarchatus Antiocheni, & duratio uſque in præſentem diem. 828
Exarchi & Periodevtæ in locum Chorepiſcoporum ſucceſſere apud Græcos Melchitas, & Neſtorianos: ſecùs apud Maronitas & Jacobitas. 829
Diſcrimen in ordinationibus Periodevtæ, Chorepiſcopi civitatis ſive Archipresbyteri, & Chorepiſcopi vicorum, apud Syros Maronitas: item in uſu mitræ geminæque crucis, qui Periodevtis negatur: par tamen eſt omnium poteſtas. 831
Chorepiſcopi, & Periodevtæ ordinatio, poteſtas, & ornamentum apud Græcos Melchitas, Jacobitas, & Neſtorianos. 832
Ritus ordinationis Chorepiſcopi & Periodevtæ juxta Syros Neſtorianos. 835
Tres poſt Epiſcopum dignitates apud Neſtorianos: Chorepiſcopi ſcilicet, Archipresbyteri, & Ar-

chi-

chibidiaconi. 836
8. De Archidiaconis. 838
Archidiaconi nomen, inſtitutio, & electio. 838
Ejuſdem poteſtas in Eccleſia Latina, Græca, & Syriaca Maronitarum atque Jacobitarum. 839
Archidiaconi privilegia apud Syros Neſtorianos. 840
Ritus ordinationis Archidiaconi juxta Neſtorianos, Græcos, Maronitas, & Jacobitas. 842
9. De Oeconomis. 845
Oeconomi dignitas, officium, & promotio apud Græcos. 845
Oeconomus apud Syros Maronitas, Neſtorianos, & Jacobitas. 846
Tres Oeconomorum ſpecies. 846
10. De Diaconiſſis. 847
Diaconiſſarum ſpecies & inſtitutio. 847
Earundem officia. 848
An, & quando mulieribus interdictus ſit acceſſus ad altare: & quandiu officium Diaconiſſarum duravit in Oriente. 849
Ritus benedictionis Diaconiſſæ. 852
Obſervationes in ritum præcedentem. 853
CAPUT XIV. De Monachis. 857
Monachorum nomina & genera. 857
De monachis Cœnobitis & Anachoritis ſeù Eremitis. 857
§. 1. Monachorum origo, & progreſſiones in Meſopotamia, Aſſyria, Arabia, Perſide, Scythia, & India. 860
Antonius magnus fuit pater monachorum omnium, primuſque inſtituti monaſtici in Ægypto auctor. 860
Hilarion in Palæſtinam & Syriam; Aones ſive Eugenius in Meſopotamiam & Aſſyriam idem inſtitutum invexere: Baſilius magnus poſt utrumque in Pontum & Cappadociam. 861
De Aone ſeù Eugenio, ejuſque diſcipulis & imitatoribus. 862
Cœnobia in Meſopotamia & Aſſyria. 863
Cœnobia in Babylonia, & Arabia. 869
Cœnobia in Corduene, & Garmæa. 871
Cœnobia apud Bactros, Hunnos, Perſas, Perſarmenos, Medos, Elamitas, Indos. 872
Monachorum & Clericorum mores, Barſumæ Babæique opera, corrupti. 872

Mar-

Marabas Clericos, Abraham verò monachos ad priſtinam diſciplinam reduxit. 872
2. *Monachatus apud Syros Neſtorianos reſtitutus, & auctus.* 874
Cœnobium Abrahæ in monte Izlenſi apud Niſibin, ubi monaſtica diſciplina refloruit. 874
Ex monaſterio Izlenſi coloniæ in diverſas regiones deductæ. 875
3. *De monialibus.* 881
Qui monachorum, iidem & monialium parentes fuere in Ægypto, Palæſtina, Syria, Meſopotamia, Ponto, & Cappadocia. 881
De cœnobio monialium Niſibi in Meſopotamia, quod in Actis S. Febroniæ memoratur. 882
Neque monachorum, neque monialium monaſteria in Syria fuiſſe, niſi poſt Diocletiani perſecutionem, & Aonis Abbatis ætatem. 884
Parergon de Eccleſia Niſibena, deque monachis nonnullis in Syria & Meſopotamia: ac præſertim de inſtituto Acœmetarum. 886
Monialium monaſteria in Meſopotamia ſeculo quarto exeunte. 887
Poſt ſeculum quintum frequens Monialium mentio apud Syros & Chaldæos. 889
Canones Antiſtitum Neſtorianorum de monialibus. 889
Monialium cœnobia in urbibus & pagis. 892
Monialium, monachorumque diſciplina collapſa apud Neſtorianos. 892
Veterum monialium monachorumque diſciplina. 894
4. *De Tonſura monachorum.* 896
Tres monachorum gradus apud Græcos, & quiſnam ſit proprius uniuſcujuſque habitus. 896
Gradus & Habitus monachorum penes Ægyptios & Syros. 898
Tonſuræ monaſticæ & Clericalis multiplex forma. 898
5. *Ritus Tonſuræ monachorum.* 900
Duplex Tonſuræ monachorum officium apud Neſtorianos. 900
Notæ in præcedentem Ritum: ejuſque cum Ritu Græcorum, Ægyptiorum, Syrorumque Maronitarum & Jacobitarum, comparatio. 903
6. *Ritus Tonſuræ monialium.* 908
Ritus Tonſuræ monialium apud Græcos, Ægyptios,

& Sy.

& *Syros.* 908

Idem apud Neſtorianos. 910

Notæ in præcedentem Ritum. 911

7. *De Abbate, ſeù monaſterii præfecto.* 913

Abbatis, ſeù Hegumeni monachorum nomina apud Syros Orientales. 913

Canones de Abbatibus. 913

Abbatis benedictio apud Syros & Græcos. 915

Ritus benedictionis Abbatis penes Neſtorianos. 916

8. *De Abbatiſſa, ſive monaſterii præpoſita.* 916

Monialium Abbatiſſæ, ſeù Præpoſitæ nomina. 916

Ejus benedictio ab Epiſcopo facienda, & officia. 917

CAPUT XV. *De Scholis & literarum ſtudiis.* 919

§. 1. *Scholarum inſtitutio & antiquitas in Oriente.* 919

Scholæ nomina, & variæ ſignificationes. 919

Scholarum inſtitutio ab ipſis fidei Chriſtianæ primordiis: ubi de Doctoribus & Catechiſtis priorum Eccleſiæ ſæculorum. 920

Divinarum humaniorumque literarum ſtudia in Scholis exculta, & à Patribus commendata. 922

2. *Antiquæ recenteſque Scholæ Syrorum, Chaldæorum, & Perſarum.* 924

Schola Edeſſena. 924

Schola Niſibena. 927

Schola Seleuciæ ſeù Modainæ. 929

Schola Dorkenæ. 930

Schola Mabuzæ, Ædium Romæorum, & Caliljeſu apud Bagdadum: & S. Gabrielis ad Tigrim. 930

Scholæ in regione Garmæorum. 931

Schola in regione Elamitarum. 931

Schola Perſarum. 932

Schola Arabum. 932

Schola Choraſanæ. 932

Scholæ Adjabenicæ, ac præſertim in regione Margenſi. 932

3. *Scholæ apud Eccleſias & monaſteria.* 934

Scholarum cura ab Epiſcopis commiſſa Chorepiſcopo & monachis. 934

Clerici, & laici in Scholis monaſteriorum inſtituti. 935

4. *De ſtudiorum methodo, librorumque examine.* 937

Methodus ſtudiorum apud Jacobitas. 937

Quæ in Scholis Neſtorianis ſtudia ferverent. 939

Regulæ Scholarum. 942

Quæ ſtudiorum methodus fuerit in Scholis Orientis & Occidentis, 943

De librorum, qui in vulgus prodeunt examine. 944

5. *Privilegia Scholis, Doctoribus, & Scholaribus conceſſa,* 946

Privilegia Magiſtrorum, & Scholarium. 946

Privilegia Scholarum, & Monaſteriorum, 946

Inſcriptiones ſepulcrales Patriarcharum Neſtorianorum in Moſulana Eccleſia. 948

CODICES SYRIACI
MANUSCRIPTI
A D. GABRIELE EVA Archiepiſcopo Cypri Syro Maronita oblati Sanctiſſimo Patri BENEDICTO XIII. Pontifici Maximo, & ab hoc Bibliothecæ Vaticanæ addicti.

I.

HOMILIÆ LX. per anni circulum in Eccleſia Syriaca legendæ, quarum nonnullæ ineditæ ſunt: videlicet

1. JOANNIS CHRYSOSTOMI homilia in Nativitatem Domini, initio mutila.

2. GREGORII NYSSENI homilia de Nativitate Domini, initio mutila.

3. PROCLI Epiſcopi Conſtantinopolitani homilia de Nativitate Domini. Initium. *Tempus eſt hodie, ut verbis Iſaiæ prophetæ utamur: Lætentur cœli &c.*

4. EJUSDEM PROCLI homilia habita poſt Nativitatem Domini in commemoratione S. Stephani Protomartyris, de myſterio Diſpenſationis, deque Nativitate S. Mariæ. Eadem eſt, ac homilia, cujus initium: *Crebra eaque diverſa celebritatum ſolemnia*, inter editas Romæ 1630. pag. 130.

5. BASILII MAGNI homilia de Nativitate Domini. Deſunt ſequentes homiliæ 6. & 7. quarum prima eſt de cæde Infantium, altera de præſentatione Domini in templum: utraque initio & fine mutila.

8. JOANNIS CHRYSOSTOMI homilia de Epiphania, deque Baptiſmo Domini in Jordane. Deeſt initium.

9. EJUSDEM de Tentatione Domini à Satana.

10. AMPHILOCHII Epiſcopi Iconii homilia de Dei genitrice Maria, deque Simeone & Anna: habita in die præſentationis Domini in templo. Eſt inter editas Pariſiis 1644. pag. 23.

11. PROCLI Epiſcopi Conſtantinopolitani de dogmate in Sabbato ingreſſus Jejunii, homilia, cujus initium: *Copioſa ſunt divinæ gratiæ fluenta.*

12. JOANNIS CHRYSOSTOMI homilia de Jejunio Quadrageſimali.

13. EJUSDEM homilia de decem Virginibus.

14. BASILII MAGNI homilia de Sanctis Quadraginta Martyribus.

15. EJUSDEM de Quadraginta Martyribus.

16. JOANNIS CHRYSOSTOMI homilia de Annunciatione Sanctæ Dei genitricis Mariæ. Deſunt ſequentes homiliæ 17. 18. 19.

20. EJUSDEM de Lazaro, quem Dominus ſuſcitavit. Deeſt initium.

21. EJUSDEM de Dominica in Hoſannis.

22. EJUSDEM de Sabbato ultimo ſancti Jejunii Quadrageſimalis. Initium: *Benedictus Deus, qui ad hunc Sabbati ultimi Jejunii diem nos adduxit.*

23. EJUSDEM de Zacchæo publicano.

24. EJUSDEM de muliere peccatrice.

25. EJUSDEM de proditione Judæ, & de Azymis, deque Sacramentorum traditione, & quod ab ira nobis cavendum ſit.

26. EJUSDEM de Paſſione Domini.

27. PROCLI Epiſcopi Conſtantinopolitani homilia de Paſſione Domini, deque tota diſpenſatione Verbi Dei in carne. Deeſt initium. Eſt autem eadem ac homilia edita Romæ 1630. pag. 367.

28. ALEXANDRI ALEXANDRINI homilia de Anima & Corpore, deque paſſione Domini noſtri. Initium: *Quum verbum de cœlo liberaliter emittitur, illud quidem ad irrigandum corda noſtra paratum eſt, ſi nos quoque ad ipſius verbi virtutem parati ſimus.*

29. JOANNIS CHRYSOSTOMI de Cruce & Latrone: & quod aſſidue orandum ſit pro inimicis noſtris: homilia habita in feria ſexta Paſſionis. Deeſt hujus finis, & tota homilia 30. quæ eſt prima de Latrone.

31. EJUSDEM homilia ſecunda de Latrone. Deeſt initium.

32. EJUSDEM homilia de Sabbato magno. Initium: *Laudandum quoque eſt hoc Eccleſiæ inſtitutum.*

33. GREGORII NYSSENI homilia de reſurrectione Domini. Eadem eſt, ac edita Pariſiis 1615. Tom. 2. pag. 814.

34. GREGORII NAZIANZENI homilia de Paſchate. Initium: *Dies reſurrectionis.*

35. JOANNIS CHRYSOSTOMI de Thoma Apoſtolo, & adverſus Arianos, ac Tyrannum illum, Arianam doctrinam amplectentem, qui rebellavit in Thracia, ac demum interfectus eſt.

36. EJUSDEM de Dominica nova, & Apoſtolo Thoma.

37. EJUSDEM de Aſcenſione Domini, homilia habita Antiochiæ in Martyrio, quod erat extra Portam.

38. EJUSDEM homilia ſecunda de Aſcenſione.

39. EJUSDEM homilia de Pentecoſte.

40. EJUSDEM homilia de ſanctis Apoſtolis.

41. EJUSDEM homilia adverſùs Eudoxiam Imperatricem.

42. EJUS-

42. EJUSDEM homilia de honoranda die Dominica.

43. EUSEBII Epiſcopi Alexandriæ homilia de die Dominica. Initium: *Fratres chariſſimi, hæc eſt cauſa, quæ urget nos, ut ſanctum Dominicæ diem obſervemus.*

44. JOANNIS CHRYSOSTOMI homilia de laudibus Martyrum.

45. EJUSDEM homilia ſecunda de Martyribus.

46. EJUSDEM homilia de Defunctis, in illud Apoſtoli, De iis qui dormierunt nolite contriſtari.

47. EJUSDEM homilia de Paulo Apoſtolo.

48. PROCLI Epiſcopi Conſtantinopolitani homilia de Clemente martyre. Initium: *Geminatum eſt fratres certamen.*

49. JOANNIS CHRYSOSTOMI de ſaltatione Herodiadis, deque decollatione S. Joannis Baptiſtæ.

50. EJUSDEM in illud Pſalmi: *Dixi cuſtodiam viam meam, ne delinquam in lingua mea.*

51. EJUSDEM in Pſalmum L.

52. ISAACI DOCTORIS homilia metrica de Fide & Incarnatione Domini.

53. EJUSDEM ISAACI, de Fide, & adverſus Neſtorium & Eutychen hæreticos.

54. EJUSDEM de Fide. Deeſt finis.

55. 56. 57. JOANNIS CHRYSOSTOMI homiliæ tres de Filio prodigo, quarum prioris initium deſideratur.

58. EJUSDEM de Ficu, cui Chriſtus maledixit.

59. EJUSDEM homilia de Pœnitentia.

60. EJUSDEM homilia de Charitate. Deeſt finis.

Codex membranaceus in folio annorum circiter nongentorum, vetuſtiſſimis Stronghilis ſeu rotundis literis Syriacis exaratus, in quo vocalium Syriacarum è Græco formatarum figuræ paſſim viſuntur, ac potiſſimùm pag. 201. 202. & 203.

I I.

MENÆI GRÆCORUM in Syriacum ſermonem olim converſi, menſis *December*.

Codex Syriacis literis in folio bombycino exaratus feria quarta die 6. Martii anno mundi 7130. (*hoc eſt, Chriſti* 1622.) pro monaſterio, quod Hamaturam appellant, ſitumque eſt ad radices montis Libani.

I I I.

MENÆI GRÆCORUM in Syriacum converſi, menſis *Januarius*.

Codex ſcript. in fol. bombyc. feria 6. die 9. Januarii anno mundi 7115. (*Chriſti* 1607.) ab Iſa monacho filio Jacobi ex oppido Garzur in diœceſi Byblienſi in Phœnicia pro monaſterio Hamaturæ.

I V.

Menæi Græcorum menſis *Aprilis*.

Codex in fol. bombyc. ſine nota temporis, ſed duobus prioribus antiquior.

V.

Triodii Græcorum in Syriacum converſi *Pars ſecunda*, à Dominica Palmarum uſque ad Dominicam poſt Pentecoſten.

Codex in fol. bombycino exaratus feria quarta die 10. Januarii anno mundi 7118. (*Chriſti* 1610.) ab Iſa filio Jacobi ex oppido Garzur diœceſis Byblienſis, monacho cœnobii Hamaturæ in monte Libano, diebus Joachimi Archiepiſcopi Berytenſis, & Simeonis Abbatis ejuſdem cœnobii Hamaturæ, necnon monachorum Presbyterorum Joaſaphi, Macarii & Manſoris; non Presbyterorum verò, Cypriani, Meletii, Germani, Nicolai, & Abdallæ.

V I.

Thesaurus Officii Syriaci, qui *Beth-Gaza* dicitur, juxta Ritum Syrorum Maronitarum, in quo continentur *Odæ* ſecundùm omnes Tonos de Communi dierum Ferialium, Sanctorum, Defunctorum, & Feſtorum per annum: nec non *Hymni*, & *Preces*; & *Lectiones* Apoſtolicæ & Evangelicæ.

Cod. in fol. bombyc. ſcriptus à Daniele: ſine nota temporis. Initio & fine mutilus.

V I I.

Ectypon Monumenti Syro-Sinici, de quo hoc Tomo à pag. 538. verba feci.

Quum ad umbilicum jam quartum hunc librum perduxiſſem, rurſus inſpicere mihi contigit præclarum iſtud chriſtianæ antiquitatis in Sinarum regno documentum, cujus ex marmore illo autographo prius atramento illito diligenter educti, & Vaticanæ Bibliothecæ addicti copiam nobis fecit clariſſimus vir D. Matthæus Ripa Neapolitanus, Eburi natus Salernitanæ Diæceſis, Sacerdos bonis artibus excultus, & miſſionibus Apoſtolicis ad Sinas uſque non minus ſumma alacritate, quàm ferventi pietate perfunctus: quippe qui poſtquam

per

per plures annos ibidem cum ingenti animarum utilitate commoratus fuiſſet, Italiam repetens, adoleſcentes Sinicos quatuor & magiſtrum adduxit, atque iiſdem inſtituendis Collegium Neapoli aperuit.

Quæ in eo deſcripta ſunt Evangelicorum præconum Syriaca nomina ad exemplum Bibliothecæ Collegii Romani contuli, eique adamuſſim reſpondere deprehendi, præter ea quæ ſequuntur.

Claſſ. I. pag. 543. loco nominum 7. 8. 9. *Mar Adad Presbyter*, *Iſaac Presbyter*, *Iſaac Presbyter*; hæc leguntur. ܡܫܝܚܐܕܕ ܩܫܝܫܐ : ܐܦܪܝܡ ܩܫܝܫܐ : ܐܒܝ ܩܫܝܫܐ : *Meſſiadad Presbyter* : *Ephræm Presbyter* : *Abi Presbyter*.

Claſſ. III. pag. 544. loco nominum 3. 13. *Joannes*, *Joannes*: hæc habentur: ܐܝܘܒ *Job*, ܢܘܚ *Noë*.

Claſſ. IV. pag. 544. nomen 7. *Mar Sergius*, abeſt ab hoc apographo.

Claſſ. V. pag. 545. loco nominis 2. *Mar Sergius Presbyter*, & *Chorepiſcopus Sinarum*, ſic legitur: ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ ܩܫ ܘܟܘܪܐܦܣܩ ܫܐܢܓܐܬܣܘ : *Mar Sergius Presb. & Chorepiſc. Sciangatſu*. Et nomini 11. *Simeon Presbyter*, additur ܘܣܒܐ & *ſenex*.

Claſſ. VI. pag. 545. & 546. poſt nomen 6. *Sciubchalmaranus*, additur, ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ *Mar Sergius*, & abeſt nomen 7. *Jacobus*. Pro nominibus 10. 12. *Elias*, *Cyrus*, habentur hæc alia duo: ܙܟܪܝܐ *Zacharias*, ܒܟܘܣ *Bacchus*.

IM-

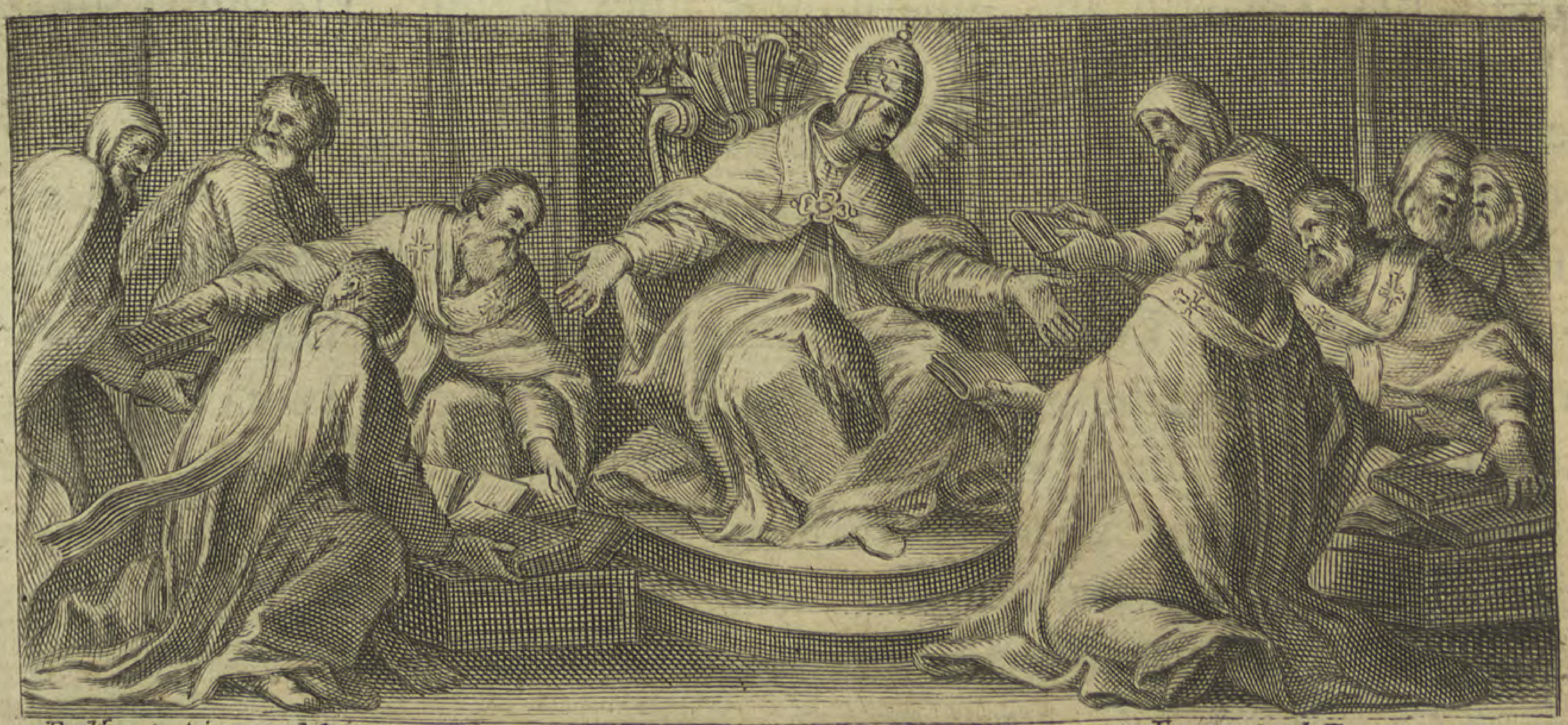
IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

N. Baccarius Epiſc. Bojanen. Viceſg.

IMPRIMATUR,

Fr. Jo: Benedictus Zuanelli Ord. Prædicator. Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

D. Muratori inv. et del. *Frezza Scul. Romæ sup. perm.*

BIBLIOTHECÆ ORIENTALIS CLEMENTINO-VATICANÆ TOMI TERTII

PARS ALTERA.

DE SYRIS NESTORIANIS DISSERTATIO.

DE Chaldæis ſeù Aſſyriis, quos à mundi plaga quam incolunt, Orientales, & ab hæreſi quam profitentur, Neſtorianos appellamus, etſi multa multi cum egregio labore nec minori laude ſcripſere; nullus tamen hactenus, ut mihi videtur, illius ſectæ origines, ſucceſſiones, ſtatum, errores, chronologicam Antiſtitum ſeriem, & cætera hujuſmodi, quibus intima ejuſdem gentis arcana cognoſcuntur, ex ſuis ipſorum monumentis expoſuit. Quæ enim Græci Latinique de Neſtorio ejuſque ſectatoribus ab exorta hæreſi ad ſextum vel ſeptimum Chriſti ſeculum tradidere, ea Neſtorianos dumtaxat reſpiciunt, qui in Romano Imperio vel cum orthodoxis, vel cum Monophyſitis aut Monothelitis diſſidium habuerunt. Orientalium, qui in Meſopotamia & Chaldæa, quique ſub Perſarum dominio uſque ad extremos

Indorum, Tartarorum, Sinarumque fines degunt, vix obiter quiſquam meminit. Marcus Paulus [a] Venetus exeunte ſeculo Chriſtiano tertio decimo nonnihil de Neſtorianis in Tartaria & Sinarum regno commorantibus delibavit. Rerum quoque [b] Perſicarum, [c] Indicarum, & [d] Tartaricarum, nec non Hieroſolymitanæ [e] peregrinationis Scriptores Latini, Itali, Galli, Hiſpani, & Luſitani, data occaſione mentionem eorum faciunt, qui in Palæſtina, Perſide, India, & Tartaria habitant: Quumque Timotheus Archiepiſcopus Tarſenſis nomine Chaldæorum in Cypro degentium Neſtorianum errorem in Concilio Florentino deteſtatus fuiſſet; Joannes præterea Sulaka, & Abdjeſus, atque Elias Neſtorianorum Patriarchæ fidem orthodoxam profeſſi, à Sede Apoſtolica Pallium pontificium & confirmationem dignitatis Patriarchalis obtinuiſſent; de hoc fœdere à Chaldæis cum Romana Eccleſia inito tractarunt Horatius Juſtinianus, Andreas Maſius, Onuphrius Panvinius, Petrus Strozza, Leonardus Abel, Aubertus Miræus, Thomas à Jeſu: idque factum in Annales ſuos retulerunt Auguſtinus Thuanus, Genebrardus, Bzovius, Spondanus, Raynaldus, aliique. Sed cæteris copioſiùs de Neſtorianis diſſeruere Richardus Simonius, Joannes Morinus, & Euſebius Renaudotius, quorum prior hiſtoriam Orientalem ſcripſit, alter ſacras Syrorum Neſtorianorum ordinationes, poſtremus Liturgias, &, ut pluribus in locis affirmat, Patriarcharum catalogum edidit. Quæ omnia ſi in unum colligantur, integram Chaldæorum numeriſque omnibus abſolutam in ſacris æquè ac in civilibus hiſtoriam nequaquam ſuppeditant. Non enim ſatis explicant, quæ fuerit eorum religio, aut à quibus promulgata propagataque ante exortam hæreſim, quæ hæreſis ipſa eique adjecta errorum colluvies, aut qua ratione vaſtiſſimas illas Orientis regiones pervaſerit: aut quos illi qualeſque Epiſcopos, Metropolitas, & Patriarchas habuerint habeantque: quas Synodos & quibus de cauſis coëgerint: quæ ſchiſmata ipſis contigerint: quæ diſſidia, quas lites orthodoxis aliiſque hæreticis moverint: quis eorum ſtatus fuerit ſub Romanorum Imperatoribus, ſub Regibus Perſarum, Arabum, Tartarorum, & Turcorum: qui peculiares eorum ritus & conſuetudines: quæ literarum ſtudia quibuſque in Scholis coluerint: quos denique monaſticæ diſciplinæ propagatores, inſtauratores, vel corruptores nacti fuerint. Antiquitatum itaque eccleſiaſticarum ſtudioſis rem non injucundam facturum me arbitror, ſi tertio Tomo, quo Neſtorianos ſcriptores recenſui, librum hunc Diſſertationis in modum ſubjungam, in quo, ut in altero de Monophyſitis libro feci, non ea modo, quæ ab aliis de hac ſecta ſparſim conſcripta ſunt, ſed plura etiam ex propriis ipſorum Chaldæorum tabulis petita ex ordine exponam, ut initia hujuſce gentis, progreſſiones, ſtatuſque hodiernus uno veluti conſpectu appareat.

[a] *De regionibus Orientalibus lib.* 1. 2. & 3.

[b] *Thevenot relation de divers Voyages.* *Petrus Bizarus hiſtoria Rerum Perſicarum.*

[c] *Joſeph Indus in Navig.* *Maffæus hiſtor. Indic.* *Oſorius de Luſitanorum geſtis in India.* *Lud. Guſmanus.* *Alexius Meneſius in lib. cui titulus, hiſtoria Orientalis de progreſſibus Eccleſiæ Catholicæ.* *Antonius Poſſevinus in Apparatu, verbo, Neſtoriani.*

[d] *Haitonus de Tartaris.* *Joan. de Plancarpio in ſua legatione ad magnum Tartarorum Imp. quam Vincentius Speculo ſuo inſeruit.* *Gulielm Nangius in geſtis S. Ludovici.*

[e] *Jacobus de Vitriaco in hiſtor. Hieroſol.* *Brocardus in deſcript. Terræ Sanctæ.* *Franc. Quareſmius in elucidatione Terræ Sanctæ.*

CAPUT PRIMUM.

Chaldæorum, ſeù Aſſyriorum, qui Orientales & Neſtoriani appellantur, Chriſtiana religio à temporibus Apoſtolicis ſuſcepta.

CHALDÆORUM, Babyloniorum, Aſſyriorumque origo, antiquitas, imperium, leges, variuſque ſive ſuis ſub Regibus, ſive ſub Medis ac Perſis, ſeù demùm ſub Parthis & Romanis ſtatus atque conditio, notiſſima ſunt tùm ex ſacris Scripturis, tùm ex prophanis auctoribus, nec opus eſt in iis enarrandis diutiùs immorari. De Chriſtiana religione hìc diſſeram, quam poſt Chriſtum natum à primis Evangelii præconibus acceptam, ad Neſtorianæ uſque hæreſeos primordia conſervarunt, cæteriſque populis tradiderunt, qui ab ipſis naſcentis Eccleſiæ incunabulis in Meſopotamia, Aſſyria, Perſide aliiſque regionibus ſub Archiepiſcopo Seleucienſi & Patriarcha Antiocheno Ritum Syriacum ſive Chaldaicum colebant, quique poſteà quinto in ſextum vergente ſeculo Neſtoriana lue infecti, & ab Eccleſia tàm Antiochena, quàm Univerſa exciſi, ſuum ſibi Patriarcham, tamquam novæ religionis caput, conſtituerunt.

I. Quinam fuerint Syrorum ſeù Chaldæorũ Apoſtoli.

Apoſtolos ſuos Syri & Chaldæi agnoſcunt primum Magos, qui gentium primitiæ fuerunt primique Chriſtum Dominum adorarunt: deinde ex XII. Petrum, Thomam, Bartholomæum, Matthæum, & Judam Jacobi ſeù Lebæum: demùm ex LXX. Adæum ſeù Thaddæum, ejuſque diſcipulos Marim & Aghæum: ſed præ cæteris laudant Orientiſque Apoſtolos per excellentiam vocant Thomam, Thaddæum, Marim, & Aghæum, quibus non modo Chriſtianam fidem acceptam referunt, ſed inſtitutam etiam Archiepiſcopalem, quæ poſteà in Patriarchalem excrevit, Seleuciæ & Cteſiphontis Sedem tribuunt. De Magis, Thoma & Thaddæo, explorata res eſt. Thomam enim & Thaddæum Syrorum Chaldæorumque Apoſtolos fuiſſe, non Syri tantùm, ſed & Græci Latinique omnes affirmant. Magos autem, ſive ii ex Arabia, ſive ex Chaldæa & Perſide ad Chriſtum adorandum venerint (utrumque enim Evangelii commentatores tradunt,) evangelica docet hiſtoria, ad Orientem, unde acceſſerant, rediiſſe: illos autem ad Chaldæos ſpectare conſtat, non minus ſi Arabes, quàm ſi Perſæ fuerint, quum Eccleſia Chaldæorum, ut ex dicendis patebit, Arabas Perſaſque comprehendat. Matthæum verò Æthiopibus primùm, deinde Parthis, Perſis, Mediſque prædicaſſe, affirmant Sanctus [a] Ambroſius, Paulinus [b], & Menæa [c] Græca. Bartholomæum quoque in India ſeù

a *Pſalm.* 45.
b *Carm.* 26.
c 16. *Novemb.*

ſeù Arabia Felice, nec non in Perſide & Armenia fidem Chriſti nunciaſſe, ex Euſebio [a], Sophronio [b], Theodoro [c] Studita, Niceta [d], Nicephoro [e], Græciſque [f] Menæis oſtendit [g] Tillemontius. Idem ex [h] Fortunato, Nicephoro [i], pſeudo-Abdia [k], & Beda [l] enarrat, Judam Jacobi ſeù Lebæum, aliàs Thaddæum, ab Adæo quidem ſeu Thaddæo diſcipulo diverſum, Arabiæ, Syriæ, Meſopotamiæque populos docuiſſe, deinde in Perſidem veniſſe ibique cum Simone Cananæo coronatum fuiſſe. Petrum denique Apoſtolorum principem Syriam & Meſopotamiam percurriſſe, ſcribunt [m] Metaphraſtes, Eraſmus [n], Petrus [o] de Marca, Druſius [p], & [q] Baſnagius. Verùm quæ Syri ipſi & Chaldæi de ſuis Apoſtolis tradunt, audiamus.

a Lib. 5. cap. 10.
b Cap. 7.
c Auct. Tom. 3. pag. 497.
d Auct. Tom. 3. pag. 395.
e Lib. 2. cap. 39.
f 11. Jun.
g Tom. 1. Par. 3.
h Lib 8. cap. 4.
i Lib. 2. cap. 40.
k Lib. 6.
l Retract. in Act. Apoſt.
m Sur. 29. Jun.
n In 1. Petr. c. 5.
o De concord. lib. 6. cap. 1.
p Critic. Sacr. Tom. 8. pag. 171.
q Tom. 1. Annal. ad ann. 46. n. 27.

II. Petrus, Thomas, Bartholomæus, Matthæus & Judas Jacobi ſeù Thaddæus qui & Lebæus ex XII. nec non Thaddæus alter ex LXX. & Mares, & Aghæus, Syrorum Chaldæorumque Apoſtoli dicuntur.

Primus Meſopotamiam adiiſſe fertur Thaddæus diſcipulus, illuc poſt Chriſti aſcenſionem à Thoma Apoſtolo miſſus; idemque binos in Evangelio diſſeminando habuiſſe comites & diſcipulos, Marim ſcilicet, & Aghæum; obiiſſe autem Edeſſæ anno prædicationis duodecimo: Aghæus verò dicitur magiſtro annos tres ſupervixiſſe, & Mares poſt Aghæi obitum Eccleſias Orientis, & Seleucienſem in primis, tres ſuprà triginta annos rexiſſe. Quo verò tempore Thaddæus, Aghæus, & Mares Meſopotamiam, Chaldæam cæteraſque Orientis provincias Evangelicis doctrinis imbuebant, Petrus quoque Apoſtolorum princeps perhibetur in Meſopotamiam excurſionem feciſſe; in Parthiam verò & Perſidem Bartholomæus, & Matthæus, & Thaddæus alter Apoſtolus veniſſe: Thomas denique locis iis omnibus luſtratis ad extremos Orientis fines ſe contuliſſe. Mares Salomonis filius in vita Adæi diſcipuli. ونثنايل بن تلمى ولبى الملقب بتدى وتوما من الاثناعشرة
وادى ومارى واجى من السبعين تلمذوا المشرق .

Nathanaël Bartholomæus, & Lebæus cognomento Thaddæus, & Thomas ex XII. & Adæus, & Mares, & Aghæus ex LXX. Orientem fide imbuerunt. Ebedjeſus Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 6.

ܛܘܒܢ̈ܐ ܫܠܝ̈ܚܐ ܕܦܢܝܬܐ ܗܕܐ ܡܕܢܚܝܬܐ ܡܠܦܢ̈ܐ
ܬܐܘܡܐ ܘܒܪܬܘܠܡܝ ܡܢ ܬܪ̈ܥܣܪ : ܐܕܝ ܘܡܪܝ ܡܢ ܫܒܥܝܢ :

Beati Apoſtoli plagæ hujus Orientalis Doctores Thomas, & Bartholomæus ex duodecim, & Adæus & Mares ex ſeptuaginta. Et in Epitome Canonum Par. 9. cap. 1. ܚܡܝܫܝܐ ܕܝܢ ܟܘܪܣܝܐ ܒܒܠ
ܡܛܠ ܐܝܩܪܐ ܕܬܠܬܐ ܫܠܝ̈ܚܐ ܠܐܪܥܐ ܡܫܥܒܕܬܐ ܕܫܘܠܛܢܗ : ܠܬܘܕܝܬܐ ܡܫܝܚܝܬܐ ܐܦܢܝܘ : ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܝܢ
ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܕܗܢܕܘܝܐ ܘܕܨܝܢܝܐ : ܘܒܪܬܘܠܡܝ ܡܢ ܬܪ̈ܥܣܪ : ܘܐܕܝ ܘܡܪܝ ܡܢ ܫܒܥܝܢ
ܘܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܘܦܛܪܘܣ ܪܝܫ ܫܠܝ̈ܚܐ ܡܬܦܢܝ ܠܗ .

Quinta Sedes eſt Babylon, ob reverentiam trium Apoſtolorum, qui terras ditioni illius ſubjectas ad Chriſtianam fidem traduxere: fuerunt autem Thomas Indorum & Sinenſium Apoſtolus, & Bartholo-

mæus,

mæus qui & Nathanaël, *Aramæorum*; *& Adæus unus ex ſeptuaginta*, *qui fuit magiſter Aghæi & Maris*, *idemque Apoſtolus Meſopotamiæ & univerſæ Perſidis*. Nathanaëlem cum Bartholomæo confundunt [a] Chaldæi, quæ etiam fuit nonnullorum Græcorum Latinorumque ſententia, de qua conſule [b] Baronium. Elias Epiſc. Damaſcenus.

وكان الداعى والمنصّر والمتلمذ والمدبّر بالسند والهند وما والاها من المشرق الى البحر الاخضر من الحواريين توما السليح وهو احد الاثنى عشر ولحق به من بعد من الاثنى عشر يهودا ابن يعقوب .

Sindiæ Indiæque regiones & adjacentes Orientis partes uſque ad mare Viride vocavit, *Chriſtianas fecit*, *docuit*, *rexitque Thomas Apoſtolus ex duodecim*, *cui ſocium ſeſe poſtea adjunxit Judas filius Jacobi item ex duodecim*. Idem de Adæo, Mari ac Bartholomæo:

وكان الداعي والمنصّر والمتلمذ والمدبّر بالجزيرة والموصل وارض بابل والسواد وما والاه من بلاد التيمن والحزة ونواحيها ونواحي الاعراب من التلاميذ السبعين ادي وماري ولحق بهما من التلاميذ الاثنا عشر نثنائيل وهو ابن تلمي .

Geziram (Meſopotamiam) *& Moſul* (Aſſyriam) *& Babyloniam*, *& Savadam* (Arach Babylonicam ſeù Chaldæam) *adjacenteſque Auſtri regiones*, *& Hazam* (Adjabenen) *ejuſque fines*, *ſed & fines Arabum vocavit*, *Chriſtiana fide imbuit*, *docuit rexitque ex ſeptuaginta diſcipulis Adæus*, *& Mares*, *quos ſequutus eſt ex duodecim Apoſtolis Nathanaël*, *qui & Ebn-Tholmai*. Amrus de eodem Bartholomæo, deque Thoma, Lebæo, Adæo, Mari & Aghæo.

فثنائيل وهو برتلمى تلمذ مع توما ولبى من الاثنى عشر ومع ادي وماري واجى من السبعين نصيبين والجزيرة والموصل وارض بابل والسواد وبلاد العرب وارض المشرق والنبط والاهواز وفارس ثم صار الى ارمنية الكبرى وتلمذ اهلها وبنا بها بيعة وصار الى الهند والصين الداخلة وسلخ جلده .

Nathanaël qui & Bartholomæus, *unàcum Thoma*, *& Lebæo ex XII. & cum Adæo*, *Mari*, *& Aghæo ex ſeptuaginta*, *docuit Niſibin*, *Meſopotamiam*, *Moſul*, *Babyloniam*, *Chaldæam*, *Arabiam*, *Orientem*, *Nabathæam*, *Huzitidem*, *& Perſidem*: *tùm in Armeniam majorem profectus*, *ejus incolas Chriſtiana religione imbuit*, *ibique Eccleſiam ædificavit*: *demùm ad Indos & ulteriores Sinas migravit*, *eique pellis detracta eſt*. Quod de Indis Siniſque dicitur, ſuſpicor ad Thomam referendum eſſe, & Bartholomæo Apoſtolo ex amanuenſis incuria aut Amri oſcitantia tributum. Idem Amrus de Matthæo.

متى الانجيلي قيل انه قصد الهند وتلمذ بها .

Ferunt Matthæum Evangeliſtam Indiam petiiſſe, *ibique prædicaſſe*. Et in vita Maris. وان كان قد تردد معهم اي مع توما وادى ومارى بعض الاوقات في بعض النواحي المشرقية تارة متى الانجيلي الا انه توصّل الى نواحي نصيبين والموصل ورجع عاجلا .

Quodſi aliquando aliquas Orientis partes cum iis, *hoc eſt*, *cum Thoma*, *Adæo*, *& Mari*, *Matthæus Evangeliſta obiit*; *non tamen Niſibis & Aſſyriæ fines tranſgreſſus eſt*, *ſed iis luſtratis mox rediit*. Demùm de Sancto Petro Apoſtolorum principe.

تلمذ

[a] *Vide Tom.* 3. *Biblioth. Orient. pag.* 320.

[b] *Not. in Martyrolog. Roman.* 25. *Auguſt.*

تلمذ اولاً في الشام ثم في انطاكية واسيا وبيثونيا وغالاطيا وغير ذلك وقد لوّح في اخر رسالته وهي
الثانية من القاثوليقية انه وصل في تلمذة الى بابل ومن هناك كتب الرسالة المذكورة وسيّرها صحبة
سلوانوس الى هذه الاماكن المذكورة وقال في اخرها البيعة المختارة ببابل تقريكم
السلام وابني مرقوس وتمام ذلك على ما تبيّن من قبل .

Prædicavit primùm in Syria, deinde Antiochiæ, & in Aſia, & Bithynia, & Galatia aliiſque locis. Ipſe autem in fine Epiſtolæ ſuæ, quæ Catholicarum ſecunda eſt, ſignificat ſe evangelium Babylonem uſque invexiſſe: inde enim memoratam epiſtolam ſcripſit, eamque per Silvanum ad loca, quorum ſuprà facta eſt mentio, miſit. In fine autem ejus epiſtolæ dicit: Salutat vos electa Eccleſia, quæ eſt Babylone, & filius meus Marcus, & reliqua. Et in vita Maris.

وفطروس ايضا قصد الى بابل ورجع .

Petrus quoque Babylonem venit, rediitque. In eandem ſententiam loquitur Jeſujabus Niſibenus in lib. adversùs ſectas, Par. 2, cap. 8.

شمعون الصفا تلمذ الشام وانطاكية ورومية واصفانية . . . ومضى الى النواحي المشرقية ثم انه
استبطا مكثه في تلك البلاد لان شخوصه اليها كان بسرعة من غير ميعاد كتب رسالته الواضحة
الجلية وهي الثانية من الرسايل القاثوليقية وسيّرها صحبة سلوانوس احد السبعين وترك مرقوس عنده
رفيقًا ومعين واودع في بيعتنا الملك الروحانية وودعها وسار الى نواحي رومية

Simon Cepha docuit Syriam, Antiochiam, Romam, & Hiſpaniam. Et paucis interjectis. *Et abiit in partes Orientis, in quibus tamen diù manere noluit, quod illas obiter, non animo permanendi adiiſſet. Scripſit autem celeberrimam epiſtolam ſuam, quæ ſecundum inter Catholicas locum occupat, eamque cum Silvano uno ex LXX. miſit, Marcum comitem adjutoremque ſecum habens: ſparſoque in Eccleſia noſtra* (Chaldæorum ſcilicet) *ſpirituali ſemine, quum eandem dimiſiſſet, Romam ſe contulit.* Ita Neſtoriani verba hæc [a] Petri: *Salutat vos Eccleſia quæ eſt Babylone*, non de Roma, ſed de Babylone ipſa, quæ caput fuit Aſſyriorum, intelligunt: quibus conſentiunt nonnulli recentiores, ut [b] Eraſmus, Druſius, Jacobus Cappellus, & [c] Baſnagius. Eandem ſententiam tenuit olim [d] Coſmas Indicopleuſtes ſexti ſæculi ſcriptor, qui de Evangelica prædicatione per Romanum, Perſicumque Imperium promulgata hæc habet. *In Romana primùm ditione Apoſtolorum tempore Chriſtiana prædicatio diffuſa eſt: ſtatim verò poſtea in Perſide per Thaddæum Apoſtolum. Et ſanè in Catholicis epiſtolis ſcriptum eſt: Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone, coëlecta.* Alii contra de Memphitica ſeù Ægyptiaca Babylone, vel de Hieroſolyma explicandam eſſe Petri ſalutationem contendunt, ut Pearſonius, Spanhemius, & Auctor Synopſis [e] criticorum. Alii denique vel de Hieroſolymitano Apoſtolorum cœnaculo, vel de Petri ipſius uxore aut filia: in Græco enim textu non *Eccleſia*, ſed συνεκλεκτὴ, hoc eſt, *coëlecta*, ſeù ſimul electa legitur, quod Gregorius Barhebræus [f] in hanc ſen-

ten-

a *1. Petr. c. 5.*

b *Critic. Sacr. Tom. 8.*

c *Tom. 1. Annal. pag. 561.*

d *Topograph. Chriſtiana lib. 2. Apud Montfaucon Tom. 2. pag. 147.*

e *In 1. Petr. 5. pag. 1541.*

f *In Horreo myſter. in 1. Petr.*

tentiam detorquet. ܫܐܠܐ ܒܫܠܡܟܘܢ ܥܕܬܐ ܓܒܝܬܐ ܕܒܒܒܠ. ܗܘ ܥܕܬܐ
ܟܢܘܫܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܩܪܐ: ܘܒܒܠ ܠܥܠܝܬܐ ܕܒܗ ܐܬܦܠܓܘ ܠܫܢܐ. ܐܚܪܢܐ
ܐܢܬܬܗ ܕܟܐܦܐ ܐܡܪܝܢ ܩܪܐ ܘܒܒܠ ܠܪܗܘܡܝ. ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܒܪܬܗ
ܠܪܗܘܕܝ ܒܪܬܗ ܘܐܬܩܪܝܬ ܒܫܡܗ ܕܒܒܠ ܗܝ ܩܪܐ ܥܕܬܐ.

Salutat vos Eccleſia electa, quæ eſt Babylone. Id eſt, Eccleſiam vocat cœtum Apoſtolorum, & Babylonem cœnaculum, in quo diviſæ ſunt linguæ. Alii per Eccleſiam (imò electam) *uxorem ejus intelligunt, & Romam nomine Babylonis: alii denique Rhoden ejus filiam, religione ac pietate conſpicuam, deſignari per Babylonem,* (imò per electam quæ in Babylone eſt.) *volunt.* Verùm Patres omnes Græci, Latini, Syri vocem συνεκλεκτὴ de Eccleſia, non de femina quadam intelligunt; & Syrus ipſe, atque Arabs unàcum Latino Interprete addunt nomen *Eccleſiæ*, quod de uxore, aut filia Petri quis ſanæ mentis intelligat? Nos igitur ſanctorum [a] Patrum expoſitionem uſquequaque probamus & amplectimur, qui hunc Petri locum non de Babylone Aſſyriaca aut Ægyptiaca, neque de Hieroſolymitana urbe, ſed de matre urbium Roma interpretati ſunt. Rationes allegoriæ in Synopſi [b] Criticorum afferuntur. Non tamen ea placet, quam nonnulli producunt, ut oſtendant Petri epiſtolam de Babylone Aſſyriæ nequaquam intelligi poſſe, *quod, ſcilicet, Claudii Cæſaris tempore, quo Petrus ſcripſit, Chaldaicæ Babylonis præter nomen, muros, & ſparſa domicilia ac rudera, priſtinæ magnitudinis vix ſupererat aliud.* Erat quidem Babylon ſub Tiberio & Claudio Auguſtis *magna ex parte deſerta*, ut ſcribit [c] Strabo, *exhauſta* nimirùm *vicinitate Seleuciæ*, ut Plinius [d] narrat; verùm in ea multos adhuc degiſſe Judæos, ex Joſepho [e] liquidò conſtat: *Decem tribus*, inquit, *ſub Auguſto nunc quoque ultra Euphratem ſunt, infinita hominum millia, quæ vix eſt numero comprehendere.* Et infra. *Hyrcanum ad ſe perductum Phraates Parthorum rex, propter claritatem generis comiter habuit, & vinculis ſolutum permiſit Babylone degere.* Complures etiam Claudio imperante in eadem urbe manſiſſe Judæos eo liquet, quod illorum Patriarcha ibi conſiſteret, ut obſervat [f] Scaliger: *Ex maſculini generis poſteritate Davidis, ſemper Æchmalotarchæ creati ſunt Babylone, quandiu illa urbs ſtetit uſque ad annum Chriſti ſeptingenteſimum, à Salathiel uſque.* Itaque à Strabone & Plinio (ut rectè [g] Baſnagius) *Babylon dicitur deſerta, non abſolutè, ſed ad primum ejus ſtatum comparatione inſtituta. Satis ergo ſuperque Babylonenſium Judæorum fuit, ſtatuendæ Eccleſiæ, quam vel Petrus ipſe condidit, vel conditam viſitavit, dum Aſſyriam peragrabat.* Ex Aſſyria & Meſopotamia multos Hieroſolymam confluxiſſe Judæos, qui Apoſtolos variis linguis loquentes admirati ſunt, ex S. Luca [h] exploratum eſt. Quid igitur mirum, ſi Petrus Judæos, qui ſub ejus

a *Papias apud Euſebium. Hieronymus lib. de Script Eccl. in Marco. Vide Baronium ann 45. n. 17.*
b *Tom.4. Par 4. p. 1540. & ſeq.*
c *Lib. 16.*
d *Lib.6. cap.26.*
e *Lib.15. cap.2.*
f *In Euſeb. pag. 205.*
g *Tom. 1. Annal. pag. 562.*
h *Act. cap.2.*

ejus Apoſtolatum ceciderunt, ex proximis Syriæ finibus egreſſus, in Meſopotamia viſitaverit, qui Pontum, Galatiam, Cappadociam, Aſiam, & Bithyniam obierat?

Hæc de Chaldæorum Apoſtolis in communi dicta ſunt. Nunc de iis ſermonem inſtituo, quos peculiari ratione Apoſtolos ſuos appellant, Thaddæum, inquam, utrumque, Aghæum, Marim, & Thomam: etſi enim horum prædicationem ex Barhebræo, Mari, & Amro Tom. 2. à pag. 387. & Tom. 3. pag. 611. paucis deſcripſi; hìc tamen fuſiùs enarranda eſt, ut invectæ ad Syriaci ſeù Chaldaici ritus populos Chriſtianæ religionis primordia magis eluceſcant.

III. De Thaddæo ſeù Adæo diſcipulo.

Euſebius [a] ex publicis Edeſſenorum tabulariis refert, Thaddæum à Thoma Apoſtolo ad Regem Abgarum miſſum fuiſſe. *Poſt aſcenſum Jeſu Chriſti* (ut habent laudata Acta) *Judas qui etiam Thomas dictus eſt, Thaddæum Apoſtolum, unum è ſeptuaginta, ad Abgarum miſit*. Ejus legationis præter Græcos Latinoſque, antiqui recenteſque Syri meminere. S. Ephræm Edeſſæ Diaconus, Euſebio æqualis, in Teſtamento hæc de Edeſſa ſcribit: *Benedicta civitas, in qua habitatis, Edeſſa ſapientum mater, quæ ex vivo Filii ore benedictionem per ejus diſcipulum accepit*. Verba Syriaca habes Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 142. ubi oſtendi, Græcum Ephræmi interpretem multa, quæ in Textu deſiderantur, de ſuo adjeciſſe. Joſue [b] Stylites, Edeſſenus & ipſe, qui anno Chriſti 500. vivebat, in hiſtoria Belli Perſici ſub Cavade: *Quamquam ad noſtram uſque cutem* (inquit,) *flagellum ipſorum* (Perſarum) *non pervenit, neque urbem noſtram* (Edeſſam) *expugnare valuerunt: nam fieri nullo modo poteſt, ut irritum reddatur promiſſum Chriſti ad Abgarum regem fidelem dicentis: benedictum oppidum tuum, cui inimicus non dominabitur in æternum*. Quod certè *non legitur in ea epiſtola, quam Chriſtus Deus noſter ad Abgarum miſit*, (verba ſunt [c] Evagrii,) *ut ſtudioſi colligere poſſunt ex hiſtoria Euſebii Pamphili, qui epiſtolam illam iiſdem planè verbis operi ſuo inſeruit*. Antiquam tamen ejus legationis traditionem comprobat, quam & Jacobus Sarugenſis, qui anno Chriſti 518. Eccleſiam Batnarum in Meſopotamia regebat, edito [d] carmine *de Adæo Apoſtolo & Abgaro Edeſſæ Rege*, & altero [e] *de S. Abibo Diacono qui Edeſſæ martyrium ſubiit*, confirmat. Miſſos facio Dionyſium & Michaëlem Jacobitarum Patriarchas, qui eandem Thaddæi & Abgari hiſtoriam in ſuos annales retulere: neque hìc mihi propoſitum eſt, de veritate epiſtolarum, quæ Abgari ad Chriſtum & Chriſti ad Abgarum circumferuntur, tractare, aut de tempore, quo Thaddæus Edeſſam miſſus dicitur: de his enim fusè diſſerui Tom. 1. pag. 318. 420. & 554. & Tom. 2. pag. 393. Plura ſiquis ſcire deſiderat, conſulat [f] Tillemontium. Scio epiſtolas illas à pleriſque tamquam ſuppoſititias haberi, & à Gelaſio Pontifice apocrypharum cenſura notatas fuiſſe. Verùm, quod ad rem præſentem facit, ſive genuinæ ſive fictitiæ fuerint, id ab omni-

a *Lib. 1. hiſtor. Eccl. cap. 13.*

b *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 261.*

c *Lib. 4. hiſtor. Eccl. cap. 27.*

d *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 317. & 318.*

e *Eodem Tom. pag. 331.*

f *Tom. 1. Par. 3. in not. ad S. Thomam.*

omnibus concedendum eſt, quod, ſcilicet, Thaddæus Edeſſæ prædicaverit, & Abgarum toparcham Chriſtiana fide imbuerit. Hoc antiquiſſima Edeſſenorum traditio docet, hoc Euſebius & Ephræmus graviſſimi Scriptores & Thaddæo tribus ferè ſeculis poſteriores teſtantur, factum illud prorsùs negaturi, ſi commentitium omninò fuiſſet. Siquid in monumentis Edeſſenis exiſtat, quod commentum ſapiat, id Notariis, qui [a] *antiquitates urbis & res Abgari geſtas* deſcribentes, nonnihil fortaſsè de ſuo adjecere, tribuendum eſt, facti veritati nihil detrahere debet. Quid autem mirum, ſi Notarii hiſtoriam illam in aliquibus rerum circumſtantiis vitiaverint, quum recentiores Scriptores aliter quàm ab Euſebio refertur, eandem deſcribentes, plurimum corruperint? In primis Thaddæus, quem Acta Diſcipulum ex LXX. diſertè faciunt, poſt S. Hieronymum à pleriſque aſſeritur ex numero XII. Apoſtolorum fuiſſe. Deinde quum idem Thaddæus juxta Actorum veritatem à Thoma Apoſtolo miſſus dicatur, Renaudotius [b] loco Thomæ Jacobum obtrudit. Demùm Cedrenus [c] præter Epiſtolam, ſacrum etiam Mandylium, expreſſamque in eo divinitùs ſuam Imaginem à Chriſto Domino ad Abgarum miſſam refert, cujus rei in tabulariis Edeſſenis ne veſtigium quidem. Sed de his ſatis.

[a] *Euſeb. lib.* 1. *cap.* 13.

[b] *Tom.* 2. *Liturg. Orient. pag.* 598. *lin. penult.*

[c] *Tom.* 1. *Annal. pag.* 178.

Thaddæi laudes celebrant Syri [d] die 14. Maji, eumque vocant ܪܫܐ ܘܪܒܐ ܕܟܢܫܐ ܕܫܒܥܝܢ ܘܬܪܝܢ *Principem & maximum cœtus ſeptuaginta duorum*: ejus verò prædicationem ſummatim ſic deſcribunt. ܟܕ ܡܛܐ ܠܐܘܪܗܝ: ܩܒܠܘܗܝ ܒܚܕܘܬܐ ܘܒܪܟ ܠܐܒܓܪ ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܒܝܬܗ ܘܠܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܣܝ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ ܒܡܠܬܗ ܕܡܪܢ: ܘܐܫܬܥܝ ܠܗܘܢ ܥܠ ܚܝܠܐ ܘܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܒܥܠܡܐ. ܘܡܫܪܪ ܗܘܐ ܡܠܘܗܝ ܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ: ܘܐܠܦܗ ܠܐܘܪܗܝ ܘܠܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ܘܐܠܦ ܐܢܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܐܘܢܓܠܝܐ. ܘܒܝܕ ܐܓܝ ܬܠܡܝܕܗ ܐܥܡܕ ܘܐܠܦ ܠܟܠܗ ܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܝܡܐ ܡܕܢܚܝܐ. ܘܟܕ ܣܐܒ ܘܣܒܥ ܝܘܡܬܗ ܘܐܘܬܪ ܡܥܦܦ ܟܟܪܗ ܘܥܩܪ ܟܘܒܐ ܘܕܪܕܪܐ ܡܢ ܠܒܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܘܐܩܝܡ ܒܗܘܢ ܫܝܢܐ ܘܫܠܡܐ: ܫܟܒ ܒܫܝܢܐ ܠܘܬ ܡܪܗ.

[d] *Cod. Syr.* 1. *Vide Tom.* 3. *Biblioth. Oriental. pag.* 635.

Quum Edeſſam perveniſſet, exceptus cum gaudio fuit, & Abgaro univerſiſque ejus domeſticis totique bene precatus oppido eſt, eorumque morbos verbo Domini noſtri curavit, enarrans eis virtutes & miracula quæ in mundo fecit, ſuoſque ſermones miraculis confirmans, quæ ipſe patrabat. Edeſſam itaque & Meſopotamiam docuit, Evangelicis præceptis homines illos erudiens, perque Aghæum diſcipulum ſuum convertit baptizavitque totam Orientis plagam uſque ad mare Orientale: quumque ſenuiſſet, plenuſque diebus, talentum quod acceperat, plus duplo auxiſſet, ſpiniſque ac tribulis ex hominum cordibus radicitùs avul-

avulſis, purum eorum loco triticum ſeminaſſet, lætus & gaudens ad Dominum ſuum migravit.

Ebedjeſus Sobenſis in Epitome Canonum. [illegible]

Sacerdotium Apoſtolicum accepit Edeſſa, eique adjacentes regiones omnes, finitimæque circumquaque terræ, & Soba, & Arabia univerſa, & circumpoſitæ partes, & auſter, omneſque Meſopotamiæ fines, ab Adæo Apoſtolo, qui fuit unus ex ſeptuaginta duobus Apoſtolis, quique ibi docuit & Eccleſiam fundavit, ibique ſacerdotio functus eſt, eamque Eccleſiam adminiſtravit rexitque.

Gregorius Barhebræus [a] annum notat, quo Thaddæus Edeſſam venit, mortiſque genus, quo deceſſit. [illegible]

Adæus unus ex ſeptuaginta Diſcipulis. Anno trigeſimo, Aſcenſionis Domini noſtri, hoc eſt, Tiberii Cæſaris decimo quinto, Adæus Edeſſam venit. Abgarus autem rex Dei regnum expectabat, utque à lepra ſua mundaretur, cujus cauſâ Vchama, hoc eſt, Niger appellatus eſt, per antiphraſim ſcilicet, quod totum ejus corpus leprâ alberet. Is igitur quum Adæi adventum intellexit, gaviſus eſt valde, hominemque in ſuis ædibus excepit, crediditque, & baptizatus eſt, atque à morbo, quo affligebatur, curatus fuit. Adæus autem Abgari regis ſumptibus Eccleſiam Edeſſæ exſtruxit. Inde verò cum duobus diſcipulis ſuis Aghæo & Mari in Orientem profectus, Evangelicam ibi fidem prædi-

[a] Chronic. Syr. Par. 3.

carunt :

carunt: mox Edeſſam reverſi, invenerunt fidelem regem Abgarum jam mortuum fuiſſe, ejuſque filium ethnicum & Chriſtianorum inimicum, ſummâ rerum potitum. Ab eo Adæus Apoſtolus die trigeſima Julii occiſus, in Eccleſia, quam ipſe Edeſſæ ædificaverat, ſepultus fuit. Quod de anno Tiberii decimo quinto aſſerit Barhebræus, id cum Actis Edeſſenis conſonat, in quibus adventus Adæi contigiſſe dicitur *anno* Græcorum *quadrageſimo & tercenteſimo*, hoc eſt, epochæ vulgaris Chriſtianæ vigeſimo nono, quo Antiqui Scriptores Chriſtum Dominum paſſum fuiſſe & reſurrexiſſe crediderunt, ut rectè [a] Pagius obſervat; [a] *Ann.* 41. *n.* 3. non quia in Actis illis annus Græcorum tercenteſimus quadrageſimus cum anno Tiberii decimo quinto conjunctus legitur (de Tiberio enim ne verbum quidem: quinimo ex [b] Evangelio conſtat Chriſtum [b] *Luc.* 1. Dominum anno Tiberii decimo quinto baptizatum, non mortuum fuiſſe:) ſed quia juxta Edeſſenorum epocham annus 340. in annum Tiberii 15. confertur: quæ etiam Valeſii fuit à Tillemontio [c] relata [c] *Tom.* 1. *part.* 3. *not.* 6. *in S. Thomam.* rejectaque ſententia.

Mortem Adæi non ſub ethnico Abgari filio, ſed ſub eodem Abgaro ponit Mares Salomonis filius, qui ad Aghæum Adæi diſcipulum ea refert, quæ hìc Barhebræus de Adæi martyrio ſcribit. Verba Maris hæc ſunt. ادى السليح عبراني من السبعين الذين صحبوا سيدنا المسيح ارسله توما احد الاثنى عشر الى المشرق وتبعه مار مارى تلميذه بعد صعود سيدنا الى السما بثلثين سنة والملك افراهاط بن افراهاط الرهاوى ولم يكن من ملوك المشرق من يعتقد النصارى فتمت النصرانية بها وعظم الاقرار بايشوع المسيح . ولما ورد ادى الى الرها نزل فيها عند رجل من الاتقيا واشعر بوروده لابجر وتحقق ابجر ان وعد المسيح الذى وعده ان يرسل اليه تلميذًا له بعد ان يرتقى هو الى السما قد تحقق فاستدعاه وحين حضر ادى سجد له ابجر لانه راه بخلاف صورة البشر والحضور عجبوا من ذلك عجبًا شديدًا واعترف له بانه تلميذ المسيح ابن الله الحى فقال له ادى لاجل ايمانك انفذني لاشفيك من مرضك وانقذك من بحر الخطايا . فقال له ابجر لقد هممت بقتل اليهود الذين فى عملى لما اقدموا عليه من قتل سيدى المسيح والاطفال بسببه . واعلمه ادى ان هذا كان بالتدبير السماوى . فامر ابجر ووضع السليح يده عليه وشفاه من برصه وجميع اوصابه فى الوقت . وكثر تعجب الناس واحضر جميع المرضى فى عمله ورسم السليح صليبًا وعوفيوا فامر له ابجر بمال فامتنع قبوله وقال مجانًا اعطينا مجانًا نعطى واعمد ادى ابجر وساير من فى اعماله حتى اليهود وبنى البيع وتوجه اجى ومارى الى نصيبين واعمدا اهلها وانفذ مارى الى المشرق واجى الى قردى وبازبدى . ثم توجه ادى الى المشرق وبدا بناحية حزة والموصل وباجرمى وعاد الى مدينة الرها واستناح فيها بعد اثنى عشر سنة فى حياة ابجر بالوقار والكرامة ودفن فى البيعة الكبرى بالرها . وابجر سمى الاسود لاجل البرص الاسود الذى كان به . ويقال ان الجواب الذى اجاب بها سيدنا لابجر بخط توما فى قرطاس مصرى محتفظًا يخرج فى الاعياد للتبرك منه .

Adæus Apoſtolus, hebræus, ex ſeptuaginta qui Chriſtum Dominum noſtrum ſequuti ſunt, à Thoma Apoſtolo ex XII. in Orientem miſſus eſt: (ſequutus eſt autem eum Mares ipſius diſcipulus:) idque poſt aſcenſionem Domini noſtri in cœlum, anno trigeſimo (à Chriſto ſcilicet nato, non ab ejus aſcenſione: nimirùm primo poſt aſcenſionem, eodemque trigeſimo à nativitate juxta Epocham Edeſſenorum, de qua ſupra,) *quum regnum teneret Phraates Phraatis Edeſſeni filius:*

 nullus

nullus autem Orientis regum erat, qui Chriſtianos perſequeretur: quamobrem Chriſtiana religio fideſque in Jeſum Chriſtum mirificè propagata fuit. Edeſſam ingreſſus Adæus, à quodam religioſo viro exceptus eſt, qui Abgaro adventum ejus ſignificavit. Tùm verò Abgarus exploratum compertumque habuit, quod promiſſio ſibi à Chriſto facta de mittendo poſt ſuam in cœlum aſcenſionem diſcipulo impleta fuiſſet. Adæum itaque ad ſe evocatum adoravit, quia vidit illum habere ſpeciem mortali majorem: quod maximam præſentibus admirationem incuſſit. Is verò Chriſti filii Dei vivi ſe diſcipulum confeſſus eſt, ſubjecitque, propter ipſius Abgari fidem à Chriſto ſe miſſum fuiſſe, ut eum à morbo ſimul curaret, atque à peccatorum pelago ſublevaret. Tùm Abgarus: Equidem, ait, cogitabam dudum Judæos ditionis meæ, ob illatam Chriſto Domino meo atque Infantibus ex ejus odio necem, ultima internecione delere. Adæus contra id cœleſti conſilio factum reſpondit. Juſſit igitur Abgarus Apoſtolum ſibi manum imponere: quod quum ille feciſſet, confeſtim à lepra ſuâ univerſiſque malis curatus eſt, ita ut præſentes vehementer admirarentur. Infirmos quoque ſuæ ditionis omnes convocari præcepit, quos idem Apoſtolus formato ſuper eis crucis ſigno ſanavit. Tùm Abgarus amplas opes Adæo obtulit, quas ille recuſavit, inquiens: gratis accepimus, gratis damus. Baptizavit igitur Abgarum Adæus cunctoſque ejus ditionis homines, & Judæos ipſos, ædificavitque Eccleſias. Porrò Achæus & Mares Niſibin profecti, ejus incolas baptiſmo luſtrarunt. Adæus verò Marim quidem in Orientem ablegavit; Achæum autem in Cherdam & Bazabdam: poſtea profectus ipſe in Orientem, pervaſit in partes Hazæ (Adjabenæ), *& Moſul* (Aſſyriæ) *& Bagermæ: tùm demùm Edeſſam regreſſus, ibidem poſt duodecim prædicationis annos, vivente adhuc Abgaro, cum honore deceſſit, ſepultuſque fuit in majori Edeſſæ Eccleſia . . . Abgarus autem ideò Niger* (Uchama) *appellatus eſt, quod leprâ nigrâ infectus eſſet. Ferunt, reſponſoriam Chriſti ad ipſam Abgarum manuque Thomæ in charta Ægyptiaca exaratam epiſtolam, adhuc conſervari, feſtiſque diebus benedictionis causâ populo oſtendi.* Hæc Mares. Pergit referre Achæum ſeù Aghæum poſt Adæi magiſtri obitum in urbe Edeſſa obiiſſe die trigeſima Julii. Verba ejus infrà producam. Quæ ad Abgarum Adæique Edeſſæ prædicationem & miracula ſpectant, conferri poſſunt cum Actis Edeſſenis, quæ ab Euſebio referuntur. Quod verò de epiſtola Chriſti ſubjungitur, manu ſcilicet Thomæ in charta Ægyptiaca ſeù papyro exaratam, temporibus Maris, hoc eſt anno Chriſti 1135. in Eccleſia Edeſſena conſervatam fuiſſe; id, inquam, Cedreno ac Joanni Saidi repugnat, ex quibus [a] eam epiſtolam in pergameno, non in papyro ſcriptam, annoque circiter Chriſti 1032. ex urbe Edeſſena Conſtantinopolim ſub Romano Imperatore & Patriarcha Theophylacto translatam conſtat. Exemplar Edeſſæ, ut puto, relictum, à Syris pro autographo haberi cœpit, quemadmodum

a *Tom. 2. Bibl. Orient. p. 393.*

dum & Græcos, probabile eſt, deſcriptam à Notariis Edeſſenis nomine Chriſti, prout ab Euſebio refertur, epiſtolam, Chriſto ipſi tribuiſſe. Denique pro Phraate, quem Mares regnum tenuiſſe ſcribit, quum Abgarus Edeſſæ dominaretur, puto legendum Meherdatem: is enim per eam tempeſtatem rex Parthorum erat, ut ex Tacito lib. 12. [a] demonſtratum eſt. [a] *Tom. 1. p. 420.*

Amrus Maris epitomator, Adæi geſta deſcribens, pro die 30. Julii, qua eum cæſum Barhebræus refert, diem habet 14. Maji.

مار ادى السليح من السبعين مضى الى مدينة الرها بعد صعود المسيح فابرا الملك ابجر من برصه
ورافقه مار مارى وبرتلمى فى التلماذ والمنادة بالبشارة فى نصيبين والموصل وحزة وفارس وبنيا بيعة
بكفر عوزل من بلد حزة وهى الى الان على اسمه وبنا بيعة بمدينة ارزن وهى ايضا على اسمه الى الان
وعاد الى الرها وبنا بها بيعة واتفق معه مار توما ومكث عنده مدة قبل مسيره الى الهند واساما
كليهما لمار مارى وسلما اليه الكهنوت وعقدا له الفطركة على بابل وارض العراق والنواحى المشرقية .
واستناح مار ادى بعد ما اقام فى التلماذ اثنى عشر سنة وشهور فى
اليوم الرابع عشر من شهر ايار ودفن بالبيعة الكبرى بالرها .

Dominus Adæus Apoſtolus (inquit) *ex LXX. poſt Chriſti aſcenſionem Edeſſam petiit regemque Abgarum à lepra mundavit. Socios autem Evangelicæ prædicationis habuit Dominum Marim & Bartholomæum Niſibi, Moſuli, Hazæ, & in Perſide: exſtruxitque Eccleſiam in Caphar Uzel in regione Adjabenica, quæ nomini ejus inſcripta eſt uſque in præſentem diem: alteram præterea Eccleſiam ædificavit in urbe Arzan, quæ ejus quoque nomen hodieque gerit. Poſtea Edeſſam reverſus, Eccleſiam ibi ædificavit. Convenitque ipſum Sanctus Thomas, & aliquandiu apud eum manſit, antequam in Indiam migraret: ambo autem Dominum Marim ordinantes, ſacerdotium ei dignitatemque Patriarchalem tradidere Babylone, in Arach* (Aſſyria & Chaldæa) *& in partibus Orientalibus. Quum denique Dominus Adæus annos duodecim menſeſque aliquot in prædicationis munere explevìſſet, deceſſit die decimaquarta menſis Maji, in majori Edeſſæ Eccleſia ſepultus.* Eodem die natalem Adæi celebrant Syri, ut ſuprà dixi. Græci [b] memoriam ejus colunt die 21. Auguſti, eumque Joannis Baptiſtæ diſcipulum fuiſſe ortumque ex Edeſſa traxiſſe, nullo idoneo teſte affirmant. Quum Amrus Patriarchalem dignitatem ab Adæo Thomaque Mari traditam ſcribit, ex temporum ſuorum more loquitur, quibus Seleuciæ Archiepiſcopus, Maris in ea Sede ſucceſſor, Patriarchalem dignitatem Babylone ſeu Bagdadi, & in toto Oriente gerebat. Neſtoriani à Sede Antiochena deficientes, poſtquam Patriarcham ſibi inſtituerunt, ne ceteris Patriarchis minores viderentur, ad Apoſtolos, & Diſcipulos Patriarchatum ſuum referre cœperunt.

[b] *Vide Tillemon. Tom. 1. Part. 3. not. 9. in S. Thomam.*

IV. De Juda Jacobi, qui & Lebæus & Thaddæus Apoſtolus.

Ex dictis liquet duos à Syris diſtingui Thaddæos ſeu Adæos: alterum Diſcipulum ex LXX. de quo hactenus ſcripſi; alterum verò Apoſtolum ex XII. quem ſuum etiam Apoſtolum agnoſcunt, etſi ejus geſta cum Diſcipulo quandoque confundunt. Elias Damaſcenus in colle-

ctione

ctione Canonum Arabica, quum Adæi, Maris, & Aghæi prædicationem enarraſſet, de Thoma, & Juda ſeu Thaddæo Apoſtolo hæc ſubjungit. *Sindiæ, Indiæque regiones, adjacenteſque Orientis partes uſque ad mare Viride vocavit, Chriſtiana fide imbuit, docuit, rexitque Thomas Apoſtolus ex XII. cui poſtea ſocium ſeſe adjunxit Judas filius Jacobi item ex XII.* Arabica Eliæ verba habes [a] ſuprà. Eadem Amrus. [a] §. 2.

يهودا ابن يعقوب وكان لقبه لبى ثم تادى ودعوته كانت بانطرطوس واللاذقية ثم مضى الى تدمر والرقة وقرقيسية والى التيمن وبعض المشرق وتوصل الى عند مار توما بالهند واقام عنده زمانا وعاد الى بلاده واعمد فى هذه الاماكن خلق كثير واستياح مرجوما فى بيروطوس ودفن بها .

Judas filius Jacobi, cognomento Lebæus & Thaddæus, evangelium annunciavit Antartoſæ (Antaradi) *& Laodicææ: deinde abiit Thodmoram* (Palmyram) *& Racam* (Callinicum) *& Circeſium, & in Theman* (auſtrum) *& in quaſdam Orientis partes; Thomamque in India aſſequutus, quum aliquandiu apud eum manſiſſet, in regionem ſuam regreſſus eſt. Porrò in his locis ingentem hominum multitudinem baptizavit: lapidibuſque obrutus, requievit Beryti, ibique conditus fuit.* Feſtum ejus celebrant Syri die 18. Octobris, multaque de ipſo [b] in Officio canunt ex pſeudo-Abdia deſumpta, quæ de SS. Simone & Juda in Perſide martyrium paſſis ſcripſit: quædam inſuper de ejuſdem prædicatione Edeſſæ & in Meſopotamia adjiciunt, fabulis quidem reſperſa, ſed quæ ad alterum Thaddæum diſcipulum ſpectant. In Synaxariis Arabicis deſcripta leguntur Thaddæi Acta, hoc præmiſſo titulo. بشارة يهودا احد الاثنى عشر الذى يسمى لباوس الذى نادى واكرز فى سورية والجزيرة

[b] *Officium Sanctorum, Pars Æſtiva impreſſ. anno* 1665.

Prædicatio Judæ ex XII. qui & Lebæus appellatus eſt, nunciavitque Evangelium in Syria & Meſopotamia. Opus hæreticorum, cum ceteris Apocryphis Apoſtolorum Periodis collocandum, eoque, ut mihi videtur, conſilio concinnatum, ut aliqua pſeudo-Evangelio Judæ, quod à Gelaſio [c] Papa damnatum eſt, auctoritas conciliaretur. Quum enim fabulæ hujuſce auctor ob miracula quædam à Petro & Juda Apoſtolis in Syria perpetrata homines illos ad Chriſti fidem traductos fuiſſe enarraſſet, ſubjungit. واقاموا لهم البيعة وقسموا لهم اسقف وكهنة وكتبوا لهم الانجيل وجميع الوصايا المقدسة .

[c] *Baron. an.* 44. *num.*48.

Ædificaverunt eis Eccleſiam, & Epiſcopum Sacerdoteſque ipſis ordinarunt, ſcripſeruntque iiſdem Evangelium omniaque ſancta præcepta. In iiſdem Actis dicitur Judas in urbe اراض *Arado* lapidibus obrutus teliſque confoſſus martyrium conſummaſſe: quod & in Synopſi Apoſtolorum apud Barhebræum [d] alioſque Syros legitur in hæc verba.

ܠܒܝ ܕܐܬܟܢܝ ܬܕܝ ܗܘ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ ܐܟܪܙ ܒܠܐܕܝܩܝܐ ܘܒܟܐܦܐ ܐܬܪܓܡ ܒܐܪܘܕ ܘܬܡܢ ܐܬܩܒܪ܀

[d] *In Horreo myſteriorum in expoſitione Matthæi.*

Lebæus cognomento Thaddæus idemque Judas filius Jacobi, prædicavit Laodicææ, ſaxiſque obrutus fuit Aradi, ibique ſepultus.

Eadem

Eadem & Græci, qui ejus feſtum die 19. Junii colunt, in menæis affirmant: ſagittis nempe confoſſum in urbe *Arara* occubuiſſe. Quod autem de Beryto apud Nicephorum [a] & Menæa [b] Græca dicitur, Thaddæum nempe, poſtquam Abgarum curaſſet, & in Meſopotamia Evangelium prædicaſſet, Beryti in pace requieviſſe; Apoſtolum cum Diſcipulo, non ſecus atque Syri, videntur confudiſſe, unius facta ad alterum referentes, ut rectè obſervat [c] Tillemontius. Hieronymum [d] etiam, quæ Diſcipuli ſunt, Apoſtolo Thaddæo tribuiſſe, viri [e] docti dudum obſervarunt. Jeſujabus quoque [f] Niſibenus Thaddæum Maris magiſtrum, qui à Syris omnibus Diſcipulus dicitur, unum ex XII. fuiſſe affirmat. Armeni [g] contendunt, Thaddæum Apoſtolum in Armenia interfectum fuiſſe, idque juſſu Sanatrughi filii ſororis Abgari. Quidquid ſit de loco & genere martyrii; quum Apoſtolus in Meſopotamia, Aſſyria, & Perſide, & (ſi Eliæ Amroque credendum eſt,) in ipſis etiam Indorum finibus prædicaverit; vicinas etiam Perſis Armeniæ partes eum luſtraſſe nil vetat. Amro tamen, Eliæ & Barhebræo permitti nequit, quod Judam *Jacobi filium* aſſerunt: frater enim, non filius Jacobi fuit, ut ex Epiſtolæ [h] ejus initio conſtat. Unum autem eundemque fuiſſe Judam, qui in Evangelio [i] *Judas Jacobi*, & in Epiſtola Canonica *frater Jacobi* dicitur, Patres [k] docent. Niſi dicatur eundem & Jacobi filium & fratrem fuiſſe: reſpectu ſcilicet diverſarum, ſed ejuſdem nominis, perſonarum: fieri enim potuit, ut tàm Judæ frater, quàm pater, Jacobi nomen geſſerit.

a Lib. 2. cap. 40.
b 21. Aug.
c Tom. 1. Par. 3. de S. Juda, & not. 9. in S. Thomam.
d In Matth. 10. v. 4.
e Vide Tillemon. tom. 1. par. 3. in S. Judam, & not. 5. in S. Thomam.
f Tom. 3 Bibl. Orient. p 299.
g Galan. Par. 1. Conciliat. Eccl. Arm. cum Romana pag. 9.
h Jud. v. 1.
i Luc. 6. v. 16.
k Vide Tillemon. tom. 1. par. 3. not. in S. Judam.

V. De Aghæo Thaddæi diſcipulo.

Thaddæi diſcipuli ſocios ac diſcipulos venerantur Syri Marim & Aghæum, quorum nomina etſi Græcis Latiniſque ignota, exſtant tamen in vetuſtiſſimo Codice Mediceo collectionis Canonum Syriacæ, quam laudat [l] Renaudotius. Aghæus, qui Agæus & Achæus (Agim ubique legit Renaudotius,) Aſſyriam, Parthiam, Perſidem, Armeniam, Hyrcaniam, & ultra mare Caſpium regiones Gog & Mogog peragravit. Barhebræus [m]. ܒܬܪ ܐܕܝ ܡܟܪܙܢܐ ܐܓܝ ܬܠܡܝܕܗ.
ܗܢܐ ܡܐܢܐ ܕܫܐܪܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܡܠܟܐ. ܘܫܒܩ ܠܡܟܪܙܘ ܒܟܠܗ ܦܢܝܬܐ ܘܐܬܐ
ܐܪܡܢܝܐ ܘܡܕܝܐ ܘܟܠܗ ܗܘܬ ܡܕܢܚܐ ܠܘܬ ܓܡܪܐ ܕܗܢܕܘܝܐ ܘܐܬܪܐ
ܕܗܢܕܘܝܐ. ܘܐܦ ܗܘ ܠܐܪܡܢܝܐ ܡܚܘܝ ܘܓܝܠܐ ܘܕܝܠܡܝܐ ܘܐܦܣܪܝܐ ܩܕܡ
ܘܡܢܬܐ ܒܟܠܗ ܚܠܝܐ ܕܓܘܓ ܘܡܓܘܓ ܡܕܢܚܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܐܪܡܢܝܐ:
ܐܬܐ ܘܡܢܗ ܠܐܘܪܗܝ ܡܕܢܚܐ ܠܡܟܪܙܘ ܒܗ ܫܘܬܐ ܕܡܠܟܐ ܘܠܐܒܝܘܗܝ
ܒܪܗ ܗܘܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܘ ܐܒܘܗܝ ܡܠܟܐ ܘܢܟܣ ܘܟܠܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܐ ܩܕܡ ܗܘܐ ܠܟܠܗ ܐܝܟ ܘܐܬܚܘܪ. ܘܗܘܝܐ ܘܟܢ
ܠܟܠܗ ܠܐܡܬܐ: ܐܠܐ ܡܪܐ ܐܢܐ ܘܐܚܝܕ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܚܪܢܐ.
ܘܐܬܩܛܠ ܒܟܠܗܘܢ ܗܘ ܫܢܝܐ ܘܐܚܪ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܩܕܡܘܗܝ.

l Tom. 2. Liturg. Orient. p. 599.
m Chronic. Syr. Par. 3.

Poſt Adæum Evangelii præconem Aghæus ejus diſcipulus. Hic veſtes

ſeri-

ſericas regi texebat: cœpitque prædicare omnibus Perſis, & Aſſyriis, & Medis, & Babyloniis, & Huzitis, & Gelis, uſque ad fines Indorum. Mox Edeſſam regreſſus eſt: verebatur enim, ne fides ex ea urbe deficeret, filii Abgari regis causâ, qui ethnicam ſuperſtitionem amplexus fuerat. Quum verò Edeſſam veniſſet, juſſit eum filius Abgari regis ſericas ſibi veſtes texere, quemadmodum patri ſuo fecerat. At ille: quando, inquit, magiſter meus gregem Chriſti paſcebat, patris tui opus exercui: nunc verò quum idem mihi paſtoris munus commendavit, aliud opus exequi non licet. Quamobrem ethnicus ille indignatus, confractis ejus tibiis Aghæum interfecit. ܓܝ̈ܠܝܐ *Gelas* vocat Barhebræus maris Caſpii incolas, qui nunc Syris *Galanitæ*, Arabibus populi *Gil* & *Gilan*, ſeu *Chili* & *Chilan* dicuntur. In illas autem regiones poſt Apoſtolorum Diſcipulorumque tempora uſque ad Timothei Neſtorianorum Patriarchæ ætatem neminem amplius penetraſſe, ex Thoma Margenſi [a] obſervavi. ܟܕ ܕܝܢ ܩܪܒ ܣܘܒܚܠܝܫܘܥ ܠܘܬ ܛܝܡܬܐܘܣ ܘܡܠܟ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܘܝܕܥ ܩܢܘܡܗ ܘܡܕܪܫܗ ܟܕ ܚܟܝܡܐ ܘܡܕܪܫܐ ܗܘܐ ܣܘܪܝܐܝܬ ܐܦ ܥܪܒܝܐ ܘܦܪܣܝܐ: ܐܬܪܥܝ ܕܢܡܫܚܝܘܗܝ ܡܫܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܢܬܠ ܠܗ ܫܒܛܐ ܕܪܥܝܘܬܐ ܘܢܫܕܪܝܘܗܝ ܪܥܝܐ ܘܡܠܦܢܐ ܠܥܡ̈ܡܐ ܒܪ̈ܒܪܝܐ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܒܠܘ ܒܨܘܪܝܗܘܢ ܢܝܪܐ ܕܝܘܠܦܢܐ ܕܥܠ ܐܠܗܘܬܐ ܘܠܐ ܥܠ ܐܬܪܘܬܗܘܢ ܡܢ ܙܒܢܝܗܘܢ ܕܫܠܝ̈ܚܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܢܐ ܙܒܢܐ ܟܪܘܙܐ ܥܡ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

Quum Subchaljeſus (verba [b] Thomæ ſunt) *ad Timotheum acceſſiſſet, hic qui cunctas ejus res perſpectas exploratasque habebat, quique illum præter eruditionem linguamque Syriacam, Arabico etiam Perſicoque ſermone inſtructum noverat, cogitavit ſancto eum oleo ungere, baculoque paſtorali ipſi tradito, Paſtorem eum doctoremque ad gentes barbaras* (Gelas nimirùm & Dilumitas, quos ibi diſertè nominat,) *mittere, quæ divinæ doctrinæ jugo colla nunquam ſubmiſerant, quarumque regionem ab Apoſtolorum tempore ad illam ætatem nullus prædicator pervaſerat, qui regnum Dei nunciaret.* Igitur Apoſtolicis temporibus ex mente Margenſis fuerant, qui Gelas Dilumitaſque doctrinis Evangelicis imbuerunt.

[a] Tom. 3. Bibl. Orient. p.491.

[b] Lib. 5. hiſtor. monaſt. cap.4.

Ultra Hyrcanum mare uſque ad Gog & Magog prædicationem Aghæi extendunt Ebedjeſus Sobenſis, Elias Damaſcenus, & Mares Salomonis. Sobenſis. ܩܕܡܝܬ ܐܓܝ ܕܒܬܪܗ ܦܪܣ ܟܠܗ ܘܐܬܘܪ̈ܝܐ ܘܐܬܘܪ̈ܝܐ ܘܡܕ̈ܝܐ ܘܐܬܘܪ̈ܝܐ ܘܚܘܙ̈ܝܐ ܘܥܠ ܗܘܢ̈ܝܐ ܘܓܝ̈ܠܝܐ ܠܘܬ ܝܡܐ ܕܓܘܪܓܢ ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܓܘܓ ܘܡܓܘܓ ܘܐܬܘܪ̈ܝܐ ܘܐܦ ܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܒܝܬ ܚܘܙ̈ܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܓܒܝ ܗܢܕܘ: ܘܐܬܝܒ ܒܐܬܪܘܬܗܘܢ ܕܐܬ̈ܘܪܝܐ.

Sa-

Sacerdotium accepit Perſis univerſa, & regiones Aſſyriorum, & Armenorum, & Medorum, regioneſque circa Babylonem, & Huzitarum, & Gelarum uſque ad fines Indorum, & uſque ad Gog, & Magog, aliæque circumpoſitæ regiones, ab Aghæo ſericarum veſtium textore, Adæi Apoſtoli diſcipulo. Elias Damaſcenus.

وكان الداعي والمنصر والمتلمذ والمدبر بارض الجبل وفارس والاهواز الى تخوم السند وياجوج وماجوج اجي تلميذ ادي .

Gebalæ (hoc eſt, Parthiæ) *& Perſidis, & Huzitidis regiones uſque ad fines Sindiæ & uſque ad Gog & Magog, vocavit, Chriſtiana fide imbuit, docuit, rexitque Aghæus Adæi diſcipulus.* Mares Salomonis.

واجي السليح بعد عود ادي الى الرها مضى الى الجبل والاهواز وتخوم السند وما قرب اجوج وماجوج وعاد الى قردي وبازبدى وبين النهرين وعاد الى الرها وذكر انه يوم ثلثين من تموز توفي .

Achæus Apoſtolus poſt Adæi in Edeſſenorum urbem reditum, Gebalam luſtravit & Huzitidem & fines Sindorum adjacenteſque regiones Gog & Magog: poſteà Cherdam & Bazabdam & Meſopotamiam Edeſſamque repetiit. Fertur die trigeſima Julii obiiſſe: quo mortis genere, aut quo ſub rege, non exprimit. Sed ex dictis [a] liquet, Aghæum magiſtro ſuo Adæo tres annos ſupervixiſſe, & ſub Maano Abgari filio deceſſiſſe.

[a] Tom. 3. Bibl. Orient. p. 611.

VI. De Mari Thaddæi diſcipulo, & primo Seleucienſium Epiſcopo.

Mares, alter Adæi diſcipulus, Evangelium nunciavit in Babylonia, Aſſyria & Perſide, primuſque Seleuciæ & Cteſiphonte Sedem fixit. Elias Damaſcenus. *Geziram, & Moſul, & Babyloniam, & Savadam, adjacenteſque auſtri regiones, & Hazam ejuſque fines, ſed & fines Arabum vocavit, Chriſtiana fide initiavit, docuit, rexitque ex ſeptuaginta diſcipulis Adæus & Mares.* Textum Arabicum ſuprà [b] produxi. Gregorius Barhebræus. ܒܬܪ ܐܕܝ ܡܐܪܝ

[b] §. II.

ܬܠܡܝܕܗ ܫܠܝܚܐ ܕܐܕܝ . ܗܢܐ ܡܐܪܝ ܟܕ ܐܬܩܛܠ ܡܪܗ ܐܕܝ : ܠܐ ܐܬܘܝ
ܡܫܡܫ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܘܪ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܐܪܡܝܐ ܘܐܬܐ ܠܒܒܠ ܘܡܕܒܪܢܘܬܗ ܐܘܪܚܐ
ܕܫܠܝܚܐ . ܘܡܬܬܠܡܕܝܢ ܕܐܬܘܪܝܐ ܘܡܫܡܫ ܒܐܬܪܐ ܕܟܠܕܝܐ ܒܡܕܝܢܬܐ .
ܠܥܠܝܡ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܡܕܢܚܐ ܒܬܪ ܕܡܢ ܐܕܝ ܘܫܒܩܗ ܡܪܢ ܢܒܝܐ
ܘܣܘܦܐ . ܘܩܛܠܘ ܐܢܫܐ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܛܝܣܦܘܢ ܕܣܠܝܩ
ܡܠܟܐ ܕܡܢ ܟܠܗ ܕܐܬܪܐ ܕܒܝܬ ܐܪܡܝܐ ܘܐܬܝ ܠܗ ܗܘܐ : ܒܡ ܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܐ
ܐܪܝܐ ܕܡܪܝܢ ܘܐܬܩܪܝ ܒܫܡܗ . ܘܟܕ ܚܙܐ ܠܗ ܡܐܪܝ . . . ܘܐܬܩܪܝ
ܠܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪܐ ܕܒܫܡܝܐ ܚܝܠܐ ܘܩܒܠ ܠܟܠܗܘܢ ܗܘ ܕܢܬܚܙܐ ܘܐܦܝܣ
ܠܐܠܗܘܬ . ܘܡܫܝܚܐ ܫܡܗ ܒܝܬܐ ܐܝܟ ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܢܗ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܐܬܘܗܝ
ܕܐܝܟ ܘܐܬܐܒܝ . ܘܟܕ ܦܫܛ ܟܠܗ : ܫܡܗ ܘܢܦܩ ܠܒܬܗ . ܘܐܬܩܛܠ
ܗܘ ܡܐܪܝ ܠܟܠܗ ܚܘܒ ܡܕܝܢܬܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܫܠܡܐ ܕܐܠܗܐ . ܘܐܬܩܒܪ ܘܐܬܩܒܠ
ܒܥܕܬܐ ܡܕܝܢܬܐ . ܘܥܒܕ ܘܒܢܐ ܒܝܬܐ ܠܗ ܒܗܘܐ ܡܕܝܢܬܐ ܘܫܡܗ ܠܗ

ܚܡܫܬܥܣܪܐ ܫܢ̈ܝܢ ܘܡܫܪܪ ܐܢܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ . ܘܢܦܩ ܘܟܪܟ ܒܟܠܗܘܢ
ܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܒܣܚܪܢܘܬܐ ܚܝ̈ܠܐ ܘܬܕܡܪ̈ܬܐ ܡܣܥܪ . ܘܟܕ ܫܠܡ ܬܠܬܝܢ
ܘܬܠܬ ܫܢ̈ܝܢ ܒܟܪܘܙܘܬܗ : ܫܢܝ ܠܘܬ ܡܪܗ ܒܩܪܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ
ܒܕܪܝܐ . ܘܐܬܩܒܪ ܒܥܕܬܐ ܕܒܢܐ ܗܘܐ ܒܗ .

Poſt Aghæum Mares, alter Adæi diſcipulus. Hic Mares, quum Aghæus ſocius interfectus fuiſſet, nec amplius Edeſſæ conſiſtere poſſet, in Orientem migravit, prædicavitque in Athur (Aſſyria) *& in univerſa terra Sennaar. Ferunt ſexaginta ſuprà tercentum Eccleſias ejus diebus in Oriente ædificatas fuiſſe. Mares verò primum docuit Beth-Garmenſes, poſtquam multas ab iis ſibi illatas vexationes ſubiiſſet. Deinde Seleuciam urbem petiit, Perſarum regiam, quam olim Seleucus unus puerorum Alexandri magni condidit, eique proxima poſtea ædificata fuit urbs altera, quam Cteſiphontem appellant. Quum autem Mares urbem illam intraret . . . .* (quæ hìc apud Barhebræum deſiderantur, ex Mari Salomonis ſuppleri poſſunt,) *deſcriptoque ſuper eo vitalis crucis ſigno, oculis apertis infirmus: vidi, inquit ad ſuos, hunc peregrinum veluti delapſum cœlo hominem, qui me manu apprehenſum erexit: quumque oculos aperuiſſem, vidi ipſum juxta me ſedentem. Quamobrem cives illi Marim tamquam Angelum ſuſpexere, plurimoſque eorum docuit baptizavitque: eccleſias præterea in eadem urbe exſtruere cœpit, manſitque ibi quindecim annos, confirmans eos in fide. Inde egreſſus, finitimas regiones omnes obivit, virtutes & miracula ubique perpetrans: expletiſque tribus ſuprà triginta prædicationis annis, migravit ad Dominum in vico, qui Badaraja appellatur, ibique in exſtructa ab ipſo eccleſia conditus fuit.*

Amrus Marim unum fuiſſe affirmat ex legatis, quos Abgarus ad Chriſtum miſiſſe perhibetur: quumque Chriſto adhæſiſſet, in Palæſtina eum cum Apoſtolis ac diſcipulis manſiſſe, donec poſt Chriſti aſcenſionem unàcum Adæo in Meſopotamiam venit.

مار مارى احد الرسولين المرسلين من قبل ابجر ملك الرها الى السيد المسيح يساله الحضور الى عنده ليبريه من عدايه والاخر المصور الذى امره بتصوير صورة السيد المخلص وحين وصلوا اليه بالكتاب تقدم الى مار توما بكتبة الجواب فكتبه سريانيا لان الرسالة الواردة من ابجر كانت سريانية وسلم الكتاب الى الرسول مار مارى ليعود به الى ابجر واما مار مارى الرسول انه لما وصل بالرسالة المذكورة الى السيد المسيح وراه وسمع كلامه امن به وصار تلميذا مع جملة التلاميذ ولم يتركه المخلص ان يقيم معهم الا قليلا واوصى اليه بالمصير الى ابجر بالجواب والمكث فى الرها الى حين ان تحل عليه النعمة بها لان وقت الصلب كان قد قرب واقام هذا الرسول الطاهر هناك الى حين قدم مار ادى وصاحبه وتلمذ معه وقبل منه ومن مار توما الكهنوت وعقدا له الفطركية على كل المشرق وهولاء التلاميذ الثلاثة وتلامذتهم من بعدهم تلمذوا جميع الجهة المشرقية من عابر نهر الفراة الى مطالع الشمس فى المسكونة .

Dominus Mares (inquit) *unus ex duobus legatis, quos Abgarus*

Edeſſæ

Edeſſæ rex ad Chriſtum Dominum miſit, rogans eum, ut adveniret, ſeque à morbo quo laborabat, curaret: alter enim pictor erat, quem idem Abgarus imaginem Chriſti ſervatoris depingere juſſerat. Quum autem epiſtolam Chriſto reddidiſſent, Dominum Thomam juſſit reſponſum dare: ſcripſitque reſponſum Syriacè: epiſtola enim ab Abgaro tranſmiſſa, Syro ſermone exarata erat; tradiditque epiſtolam Apoſtolo Domino Mari, ad Abgarum deferendam (hìc Amrus utriuſque epiſtolæ exemplar deſcribit, Chriſti ſcilicet ad Abgarum, & Abgari ad Chriſtum.) *At verò Dominus Mares Apoſtolus quum memoratam epiſtolam ad Chriſtum Dominum attuliſſet, eo viſo ſermonibuſque ejus auditis credidit in eum, & in numerum Diſcipulorum adgregatus fuit: quem tamen Servator cum diſcipulis diu manere noluit, ſed juſſit confeſtim ad Abgarum cum reſponſoriis literis reverti, & ex urbe Edeſſa non recedere, donec gratiam ibi acciperet: quandoquidem tempus crucifixionis appropinquabat. Manſit itaque hic Apoſtolus Edeſſæ uſque ad Domini Adæi adventum, cui & ſocium ſeſe adjunxit, & una cum ipſo evangelicam doctrinam prædicavit. Ab Adæo autem & Domino Thoma ſacerdotium accepit: ambo ſiquidem Patriarcham eum in univerſo Oriente inſtituerunt. Hi verò tres Diſcipuli eorumque ſucceſſores auditoreſque totam Orientis regionem docuerunt à tranſitu Euphratis fluvii uſque ad extremas Orientis partes.* Commenta ſunt, quæ hìc Amrus de duobus legatis ab Abgaro ad Chriſtum miſſis, deque imagine & epiſtola Chriſti à Thoma ſcripta perque Marim tranſmiſſa, deque Mari ipſo in Diſcipulorum numerum adgregato, ex apocryphis libris vel fabuloſa vulgi traditione deſcribit. In tabulariis Edeſſenis, unde totam legationis hiſtoriam primus Euſebius hauſit, nihil horum exſtat, ſed *Ananias curſor* dumtaxat nominatur, qui Abgari literas ad Chriſtum, Chriſtique ad Abgarum reſcriptum pertuliſſe refertur. Imaginis Chriſti meminit & [a] Cedrenus: Joannes quoque Eutychii Alexandrini Annalium continuator eandem ferè hiſtoriam tradit. Sed hæc ſequioris ævi commenta videntur, ei fortaſſe innixa fundamento, quod antiqua Edeſſæ exſtiterit Chriſti imago, quam poſtea indoctum vulgus *in mandylio* ſive *linteo* à Chriſto ipſo impreſſam credidit. Amrus certè à pictore quodam depictam ſcribit, etſi fabulam ſapit, quod addit, Abgari juſſu eam depictam fuiſſe.

[a] Tom. I. *Annal.* p. 178. & tom. 2. p. 739.

Idem Amrus Maris prædicationem deſcribit in hæc verba.

وان كان قد تردد معهم بعض الاوقات في بعض النواحي المشرقية تارة متى الانجيلي الا انه توصل الى نواحي نصيبين والموصل ورجع عاجلا. وكذلك برثلمي طاف في هذه النواحي وغيرها وتلمذ في ارمانية الكبرى لكنه ما لبث حتى توجه الى نواحي الهند وسلخ جلده هناك. وفطرس ايضا قصد الى بابل ورجع. فاما مار توما فانه تلمذ الهند والسند وما يليها الى اقصى المشرق. ومار ادي تلمذ الرها واثور والموصل وحزة وارزن وفارس وارض الجبل والى بلاد ياجوج وماجوج. ومار ماري تلمذ الراذان ثم المداين بجهد عظيم وتعب شديد لانها كرسي مملكة الفرس وسكانها اكثرهم كانوا مجوسا.

بوصا . ثم دورقنى وكشكر واسام على كشكر اسقفا وهو اول اسقف اسيم فى تلك البلاد ولذلك
صار هو الاول وناظر كرسى الفطركية . ثم انه بادر الى تلماذ جميع نواحى ارض بابل والعراقين
والاهواز واليمن والجزاير وبلاد العرب مكان الخيم ونجران وجزاير بحر اليمن وبحر الهند ولا زال يتردد
فى كل هذه البلاد المذكورة وفى البلاد الذى تلمذ فيها مار ادى رفيقه ويعمد ويقيم البيع ويشفى
الامراض ويعمل الايات والعجايب حتى انطاعت له العباد واظهر الدين المسيحى فى كل هذه
البلاد وعاد الى المداين واقام بها واسّس كرسى الفطركية فيها وثبّته وامر ان لا يكون اسيامية
الجاثليق فطرك المشرق الا بها خاصة الى اخر الزمان وكان اذا قدّس او اسام يلبس بيرون ابيض
واقام فى التلماذ بعد مار ادى رفيقه ثلثه وثلثين سنة واوصى وقت نياحه ان المختار للكرسى من
بعده هو فى اورشليم فليطلب من هناك . واستناح يوم الجمعة الثانية من سابوع القيظ تاسع عشر
تموز سنة ثلثه وتسعين يونانية ودفن عن يمين المذبح بالبيعة الكبرى بدورقنى .

Quodſi aliquando aliquas Orientis partes cum iis (ideſt, cum Thoma, Adæo, & Mari) *Matthæus Evangeliſta obierit, non tamen Niſibis & Aſſyriæ fines tranſgreſſus eſt, ſed iis luſtratis, mox rediit. Item Bartholomæus regiones quidem haſce aliaſque peragravit, & in majori Armenia prædicavit; ſed ibi non ſubſtitit, verùm ad partes Indorum ſe contulit, ubi & pellis illi detracta fuit. Petrus denique quum Babylonem veniſſet, rediit. At Dominus Thomas Indos Sindoſque docuit, ſubjectaſque regiones luſtravit uſque ad extremos Orientis fines. Adæus verò Edeſſæ prædicavit, & in Athur, & in Moſul, & in Haza, & in Arzan, & in Perſide, & in Gebalæ terris, & uſque ad Gog & Magog.* (Puto, prædicationis loca, quæ à Syris Adæo ſimul & Aghæo tribuuntur, hìc ab Amro ad unum Adæum referri.) *Mares autem Radani primum, deinde Modainæ* (Seleuciæ) *fidem prædicavit magno cum labore ingentique cura: namque ibi Perſarum regia erat, ejuſque urbis incolæ potiori ex parte Magi. Mox Dor-Kenæ & Caſcaræ: & huic quidem Epiſcopum inſtituit, qui primus in iis regionibus ordinatus eſt: atque idcircò primas omnium tenet, eſtque Sedis Patriarchalis cuſtos. Demùm ſe contulit ad annunciandum evangelium cunctis partibus terræ Babylonis, & utriuſque Arachæ* (Perſicæ nimirùm & Aſſyriacæ) *& Huzitarum, & Jamanæ* (Arabiæ Felicis) *& inſulis, & Arabiæ Sceniticæ, & Nagranæ, & inſulis maris Jamanæ, & maris Indiarum: nec deſtitit univerſas haſce regiones obire, & loca etiam, quibus Dominus Adæus fidem nunciaverat, inviſere, ibique catechizare, baptizare, docere, eccleſias exſtruere, morbos curare, ſignaque & prodigia patrare; donec plurimos ad fidem convertit, Chriſtianamque religionem in illis partibus mirificè propagavit. Tùm verò Modainam reverſus, domicilium ſuum in ea, Sedemque Patriarchalem fixit confirmavitque, præcipiens, ut Catholicus non alibi in Patriarcham Orientis, quàm Modainæ ordinaretur. Quum ſacram Liturgiam celebraret, aut ordinationes faceret, albo pallio utebatur. Supervixit Adæo,* (ſupplendum videtur ومار اجى & Aghæo) *ſocio ſuo in munere prædicationis annos tres ſupra triginta: quumque morti proximus eſſet,*

præ

præcepit, ut ſucceſſorem ſibi ex urbe Hieruſalem quærerent. Deceſſit ſexta feria ſecundæ hebdomadæ Æſtatis, die 19. Julii, anno Græcorum tercenteſimo nonageſimo tertio, ſepultuſque eſt ad dexteram altaris in majori Dorkenæ Eccleſia. Hæc Amrus, Caſcarenſis Eccleſiæ ſtatum, Patriarchalem Seleuciæ Sedem, pallium quo in divinis Officiis uſum fuiſſe Marim refert, diemque & annum obitus ejuſdem, ex rebus quæ ſua ætate à Patriarchis Neſtorianis in Oriente gerebantur, metitus.

Eodem loco habenda ſunt, quæ Ebedjeſus hujus nominis primus Neſtorianorum Patriarcha circa annum Chriſti 970. de Eccleſiis Sciahargardæ & Dorkenæ ab Adæo & Mari exemptionis privilegio donatis ſcribit [a] apud Sobenſem. ܐܝܟܢܐ ܕܠܡܫܠܡܢܐ ܐܪܘܝ ܠܫܠܝܚܐ ܐܕܝ.
ܘܫܒܩܗ ܠܥܕܬܐ ܕܫܗܪܓܪܕ: ܘܡܫܠܡܢܘܬܐ ܡܪܝ ܫܠܝܚܐ
ܠܥܘܡܪܐ ܘܠܡܕܪܫܬܐ ܕܒܓܘܗ ܕܕܘܪܩܢܐ.

Sicut olim Adæo Apoſtolo placuit Eccleſiam Sciahargardæ exemptionis privilegio exornare, & Apoſtolo ſancto Mari monaſterium & ſcholam in eodem poſitam in Dor-Kena. Quæ enim à poſterioribus Neſtorianorum Patriarchis habita Adæi Mariſque Apoſtolorum Orientis ratione, vel ob fundatas ab eis, vel eorum nominibus inſcriptas Eccleſias, ſequiori ævo decreta ſunt, eorum auctores Adæum & Marim ipſos facit Ebedjeſus. Cæterùm Sciahargardenſem Epiſcopum à Sancto Simeone Seleuciæ Archiepiſcopo dignitate Metropolitica circa Niçæni Concilii tempora donatum fuiſſe affirmat [b] Sobenſis.
ܒܙܒܢܐ ܕܝܢ ܕܬܠܬܡܐܐ ܘܬܡܢܬܥܣܪ̈ ܐܒܗ̈ܬܐ ܬܒܝܠܝܐ ܠܒܝܬ ܓܪܡܝ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ
ܡܢ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ. ܘܒܥܘ ܐܪܕܒܝܢܝܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐܬܪܢ ܐܘܠܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܘܬܐ. ܘܒܝܬ ܣܠܘܟ ܗܟܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܒܐܬܪܢ ܐܘܠܐ ܕܢܗܘܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܘܦܩܕ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܕܢܬܒܚܪܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܒܝܘܠܦܢ
ܐܝܟ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܘܐܝܢܐ ܕܢܣܓܐ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܗܘ ܢܗܘܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܘܐܫܬܟܚ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܫܗܪܓܪܕ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ
ܕܐܪܕܒܝܢ. ܘܗܟܢ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܠܒܝܬ ܓܪܡܝ.

Sub tempora trecentorum decem & octo œcumenicorum (Patrum Synodi œcumenicæ Nicenæ) *Garmachitæ Metropolitam à Simeone Bar-Sabaë poſtularunt: & Ardabadeni quidem ajebant, patriæ noſtræ dignitas Metropolitana debetur. Beth-Seleucienſes verò ſimiliter dicebant, in patria noſtra Metropolitanus conſtituendus eſt. Præcepit itaque Simeon Bar-Sabaë, utriuſque Epiſcopi examinari in docendo diligentiam, uter utri in numero diſcipulorum præſtaret, idemque Metropolita crearetur. Compertum autem fuit in hac parte Sciahargardæ Epiſcopum Ardabadenſi eſſe anteponendum. Sic itaque* Gar-

[a] *In epitome Canonum Part. 7. cap. 6.*

[b] *In Epitome Canonum Part. 8. cap. 15.*

Garmæis Metropolita datus fuit à Simeone Bar-Sabæ. Hoc profecto eſt, non aliud exemptionis privilegium, quod Ebedjeſus ab Adæo Eccleſiæ Sciahargardæ conceſſum ſomniatur. Cœnobium autem & Scholam Maris in Dor-Kena, non à Mari ipſo, ſed à Seleucienſibus Epiſcopis in ejuſdem Maris, qui ibidem ſepultus dicitur, honorem exſtructa fuiſſe, privilegiis aucta, & Epiſcopali etiam dignitate exornata, Syri omnes narrant. Badarajam [a] vocant eum vicum, ubi Dor-Kena: hanc autem nil aliud fuiſſe, quàm ædes nobilis cujuſdam matronæ, cui nomen ܩܘܢܐ *Kunæ*, ſeù *Konæ*, vel, ut aliis placet, *Kenæ*. Ibi Seleucienſium Epiſcoporum ſepulcra, eumque locum, poſtquam in Eccleſia Cochenſi ordinatus eſt, novus Patriarcha adire jubetur, ut ex Rituali [b] Chaldæorum, & ex ipſorum [c] hiſtoriis liquet.

[a] *Tom.* 2. *Bibl. Orient. p.* 394. & *Tom.* 3. *pag.* 191. & 264.

Audiatur Mares Salomonis, qui de Maris prædicatione, & ſepulcro, deque Caſcara, Dorkena, & Cochenſi Eccleſia hæc ſcribit.

[b] *Tom.* 1. *Bibl. Orient. pag.* 11.

[c] *Tom.*3. *p.* 263. & 565.

مار ماري السليح صلوته تحفظ كافة المومنين احد المرسومين من السبعين عبراني بدا بالدعوة وتنصير
الناس ببابل والاهواز وساير كور دجلة وفارس وكشكر واهل الراذانين وكان بها رجل واسع الحال
اسمه هلقانا فبنا ثلثماية وستين بيعة وعمرا ودبرا ووقف عليها الوقوف . وتوجه الى مدينة سليق وهو
شرقي المداين وقطيسفون غربيها وهذه المدينة بناها سلوقوس احد عبيد الاسكندر وقوم قالوا ان
المداين من بنا بهرم ملكة بابل وكان معه ديوناسيوس القس وصادف المجوسية بها قوية والمضى
مع اللذات فكتب الى ادى يستعفيه منها فكتب له بالقانون يمنعه من ذلك فتلطف الى ان
ردهم . . . وعمل الايات والعجايب في بنا البيع ومن جملتها البيعة الكبيرة بالمداين وبيعة دورتا
ببغداذ وقت عوده الى الطيرهان ومار ابا وسع بيعة المداين على ما هي الان . ومضى الى دورقني
وكان بها امراة نبيلة جليلة : اسمها قني فسارعت الى الايمان به وقبلت المعمودية واباحته ضياعها .
وسبب ايمانها انه ابراها من برصها . وبنى الدير الذي دفن فيه وكان بيتا للنار وصار من بعد الى
كشكر واهلها عباد الاوثان بها ولما امنوا كسروهم وتلمذهم وعمدهم واسام لهم اسقفا وهو اول اسقفا
اسام ولهذا صار هذا الكرسي اول الكراسي وقوم قالوا ان ترتيب الكراسي كان عند اجتماع مار
ماروثا اسقف ميافارقين مع مار اسحق الجاثليق وترتيبهما القوانين ومن جملتها ترتيب اسقف كشكر
اول الاساقفة وناظر للكرسي . وانحدر مار ماري الى ميسان وبلغت دعوته الى بحر فارس وصور في
البيع صورة السيدة واشخاص الابرار بعد شخص سيدنا لتستنير قلوب المومنين برويتها تاسيا
بالسيد في انفاذه المنديل الى ابجر وعليه صورته ونقل الى الفردوس ودفن بدورقني وكانت مدته ثلثة
وثلثون سنة . . . والسبب في تسمية بيعة المداين كوخي لانها كانت اكواخ لاكرة ماردنشاه ريس
اقطيسفون ولما شفى مار ماري ابنته استوهبها منه . ومارابا وسعها بمال عبدالمسيح الحيري وابراهيم
الجاثليق الثالث شرع في فتح قبر مار ماري فخرج عليه منه زنابير . وقبل وفاته دخل الابلة وبنا بها
بيعة القدس وفيها قلاية يوحنا الديلمي ورهبانه الى الان يسكنونها . واستناح مار ماري في سنة
ثلث وتسعين وثلثماية للاسكندر في الجمعة الثانية التي بعد سابوع السليحين التاسع عشر من تموز .

Dominus Mares Apoſtolus, cujus precibus fideles omnes ſerventur; unus fuit ex iis, quos ſeptuaginta Diſcipuli ordinarunt, genere hebræus. Prædicationis initium fecit à Babylone, quam Chriſtiana fide imbuit. Sed & Huzitas docuit cæteraſque Deglatæ (Tigris) *provincias & Perſidem, & Caſcaram, & Radana. Erat ibi vir quidam opulentiſſimus, nomine Helcana, qui tercentum & ſexaginta Eccleſias ædeſque ac domos exſtruxit, aſſignato ſingulis reditu. Mares*

vero

verò Seleuciam petiit, quæ & Modaina dicitur & ad Orientem ſolem poſita eſt, Cteſiphon verò ad Occidentem: eam autem Seleucus unus ex Alexandri ſervis ædificavit, etſi alii dicunt, Modainam à Semiramide Babylonis regina conditam. Marim Dionyſius Presbyter ſequutus eſt. Quum autem Seleuciam veniſſet, Magorum ſectam in ea vigentem reperit, cunctoſque voluptatibus deditos. Adæum itaque per literas rogavit, ut alio migrandi ſibi poteſtatem faceret: at ille ſub canonicis pœnis præcepit, ne illinc diſcederet. Quamobrem Mares omnem adhibuit operam, ut eos ad fidem adduceret. (Hìc auctor miracula quædam ſubjungit ab ipſo Mari perpetrata in conviviis Magorum Seleuciæ, quæ Syri ܦܘܩܪ̈ܐ Phucre vocant: quæ hìc referre nec vacat, nec operæ pretium eſt.) *Eccleſias autem quamplurimas mirificè exſtruxit, quas inter Eccleſiam majorem Modainæ, & Eccleſiam Dortæ in Bagdadenſium urbe, quum Tirhanam regrederetur: (Mar-Abas autem Modainæ Eccleſiam, uti modo eſt, poſtea ampliavit:) abiitque Dor-Kenam, ubi erat nobilis matrona, Kona nomine, quæ ad fidem adducta ſacroque initiata baptiſmo (credidit autem, quum à lepra curata eſſet,) prædium ſuum Mari conceſſit, qui Pyreum in ædem convertit, ubi poſtea conditus eſt. Inde Caſcaram migravit. Erant autem Caſcarenſes idolorum cultores; quumque fidem ſuſcepiſſent, confractis idolis, ab ipſo edocti baptizatique ſunt: ordinavitque eis Epiſcopum, qui primus omnium inſtitutus eſt: ideoque Sedes Caſcaræ reliquis ſedibus præcedit: etſi alii dicunt, Sedium ordinem non ante definitum fuiſſe, quàm ſanctus Maruthas Majapharchinenſis Epiſcopus concilium cum ſancto Iſaaco Catholico celebraſſet: & in eo quidem concilio canones conditos; quorum unus is erat, ut Caſcaræ Epiſcopus omnium Epiſcoporum primas teneret, Sediſque* Patriarchalis *cuſtos eſſet. Daſemſanam præterea Mares luſtravit, & uſque ad mare Perſicum progreſſus eſt. Depinxit autem in Eccleſiis imaginem Deiparæ, necnon icones Juſtorum & Domini noſtri effigiem, ut eorum aſpectu corda fidelium illuſtrarentur: idque Dominum ipſum imitando, qui Mandylium cum ſua impreſſa imagine ad Abgarum miſerat.* Denique *ad Paradiſum translatus eſt, & cadaver in Dorkena ſepultum. Præfuit triginta tres annos. Quod autem Modainæ Eccleſia Coche appellata eſt, hanc cauſam referunt: erant nempe Coche, Mapalia Acrahi Mardanſaæ principis Cteſiphontis, cujus filiam quum ſanctus Mares curaſſet, ab eodem locum illum dono accepit. Mar-Abas eandem Eccleſiam expenſis Abdelmeſſiæ Hirtenſis ampliavit. Ferunt, quum Abraham tertius Catholicus tumulum ſancti Maris aperuiſſet, Crabrones ex eo prodiiſſe, ejuſdemque Abrahæ in os involaſſe. Antequam decederet, Abilam Mares petierat, ibique Eccleſiam ædificarat, ubi nunc Joannis Dilamitæ cella viſitur, cujus monachi ædes illas incolunt ad hæc uſque tempora.* Obiit S. *Mares*

anno

anno Alexandri nonageſimo tertio ſupra tercenteſimum, hebdomada ſecunda poſt eam, quæ Apoſtolorum dicitur, die decima nona Julii. Hucuſque Mares, veris falſa permiſcens. Nam primo *Dorta*, quæ Arabicè دار الروم *Dar-el-Rum*, ſeù *Ædes Romæorum*, dicitur, non ante annum Chriſti octingenteſimum Bagdadi ædificata eſt, ubi poſtea primus Sedem fixiſſe legitur [a] Joannes Narſetis filius Patriarcha. Bagdadum autem [b] anno Hegiræ 140. Chriſti . . . à Manſore Chalipha conditum, Arabica hiſtoria docet. Deinde Cochenſis Eccleſiæ etymologia, quam Mares affert, fictitia omnino eſt: Coche enim oppidum erat apud Seleuciam, imò Seleuciæ ipſius pars, ut ex [c] Nazianzeno, [d] Ammiano, [e] Eutropio, & [f] Arriano oſtendit [g] Cellarius. Credibile nihilominus eſt prædictum oppidum primùm à Mapalibus eo loci diſpoſitis nomen inveniſſe.

Maris memoriam colunt Chaldæi feria ſexta hebdomadæ ſecundæ Æſtatis, hoc eſt, nonæ poſt Pentecoſten, ut liquet [h] ex eorum Officio. De eodem exſtat hymnus, qui legitur in feſto S. Thomæ Apoſtoli ad diem 3. Julii in eodem [i] Officio, cujus initium:

ܐܬܬܥܝܪܝ ܡܕܢܚܐ: ܘܚܕܝ ܝܘܡܢ ܒܕܘܟܪܢܗ:
ܕܡܠܦܢܟܝ: ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܫܠܝܚܐ:

Surge Oriens, gaude hodie in commemoratione Doctoris tui ſancti Maris Apoſtoli. Maris nomen unàcum Adæo in quibuſdam Codicibus manuſcriptis præfixum habetur Liturgiæ Syriacæ, quæ [k] *Apoſtolorum* vocatur: ad ipſos enim Apoſtolos, à quibus fidem acceperunt, antiquum etiam ſacræ Liturgiæ ritum referunt, quem ante invectam in Orientis regiones Neſtorianam hæreſim obſervabant. *Quia illos* (Adæum ſcilicet, & Marim, ut recte obſervat [l] Renaudotius,) *tamquam Eccleſiarum Meſopotamiæ fundatores agnoſcunt, Ordinem Miſſæ illis tribuunt, ut Jacobo Hieroſolymitana Eccleſia Liturgiam ſuam, Marco Alexandrina ſuam attribuit.* Illi enim quum Eccleſias inſtituebant (ut idem Renaudotius [m] paulo ſuperius adnotarat,) *formam ſacramentorum celebrandorum præſcribebant: unde hac in parte ſuſpecta eſſe non poteſt Orientalium traditio, qua id factum ab Adæo & Agi* (addere debuiſſet & Marim,) *in Meſopotamia teſtantur.* Quod igitur idem Renaudotius [n] de eodem Mari ſcribit, inquiens: *vetus traditio eſt, non modo conſervata à Mari Salomonis filio & Amro Matthæi ejus epitomatore, ſed ab ipſis Jacobitis, omnia quæ ad miniſterium Eccleſiaſticum pertinent ordinata fuiſſe in Meſopotamia ab Adæo & Agi ejus diſcipulo, quibus Maris adjungitur à Neſtorianis; illius enim Jacobitæ non meminerunt:* id, inquam, quod de Mari ait, nullam ſcilicet ejus apud Jacobitas mentionem fieri, ex Barhebræi Jacobitarum Maphriani verbis à nobis ſuprà allatis abundè refellitur.

a *Tom. 2. Bibl. Orient. p. 439.*
b *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 10.*
c *Invect. 3. in Julian.*
d *Lib. 24. c. 18. & 21.*
e *Lib. 9. cap. 12.*
f *In Parthicis apud Stephanum.*
g *Geogr. Antiq. lib. 3. c. 15. & 16.*
h *Cod. Syriac. Amiden. 1. fol. 424. de quo vide Tom. 1. Bibliotb. Orient. p. 581.*
i *Fol. 419.*
k *De hac Liturgia vide Tom. 1. Bibliot. Orient. pag. 583 & 584. Cod. Syr. Amid. 10. 11. & 12.*
l *Tom. 2. Liturg. Orient. p. 598.*
m *Tom. cit. pag. 570.*
n *Tom. cit. pag. 569.*

Tho-

VII. De Thoma Orientalium & Indorum Apoſtolo.

Thomas, cui Judæ nomen fuiſſe ex Ephræmo Syro [a] & Tabulariis Edeſſenis conſtat, non Syrorum modo & Chaldæorum, ſed Parthorum etiam, Perſarum, Medorum, Indorumque Orientalium Apoſtolus fuit. Origenes [b], Euſebius [c], Rufinus [d], Auctor libri [e] Recognitionum, Socrates [f], aliique, Parthiam Thomæ obtigiſſe ſcribunt. Perſidem Fortunatus [g] Parthiæ ſubſtituit. Parthiam, Perſidem, & Indiam Thomæ aſſignant Hippolytus [h], Nazianzenus [i], & martyrologi [k] omnes. Loca prædicationis Sophronius [l] apud Hieronymum ſic recenſet, *Thomas Apoſtolus, quemadmodum traditum eſt nobis, Parthis, & Medis, & Perſis, & Carmanis, & Hyrcanis, & Bactris, & Margis prædicavit Evangelium Domini.* Ita docti viri [m] depravatum Oecumenii locum emendarunt, ubi *Germani* pro Carmanis legebatur. Quod autem *Margos*, hoc eſt Margianæ incolas, pro Magis ſubſtitui, id & Florentinius [n] notavit, & ex Gregorio Barhebræo confirmatur, cujus verba mox proferam. *Magos* legit [o] Hippolytus, quos Auctor [p] operis imperfecti in Matthæum ipſos Magos credidit, qui ad Chriſtum adorandum ab Oriente venerant, à Thoma Apoſtolo poſtea baptizatos ſibique in prædicationis munere ſocios adjunctos. Tillemontius [q] contra, *Magos* exiſtimat Perſidis populos, de quibus [r] Plinius. Pro Magis *Mardos* habet [ſ] Combefiſius, Hyrcaniæ populos. Brachmanos addit [t] Martyrologium Romanum. Denique *Æthiopas* à Thoma baptiſmate dealbatos affirmat [u] Chryſoſtomus, cujus ſententiam nonnulli recentiores [x] ita exponunt, ut Thomam velint non in India Aſiatica propriè dicta, ſed in Æthiopia, quam etiam Indiam ſcriptores [y] appellant, Evangelium nunciaſſe. Verùm de priori India, quæ ultra Perſidem ſita eſt, antiquos loquutos fuiſſe, quum Thomam Indorum Apoſtolum vocant, tùm ex iis conſtat, quæ de Parthia ab omnibus affirmantur; tùm ex iis, quæ vetuſtiſſimi ſcriptores de Perſis, Medis, Carmanis aliiſque Indiæ Orientali finitimis populis tradunt. Chryſoſtomus ipſe quum Æthiopas à Thoma dealbatos ſcribit, vel Æthiopicum, hoc eſt, nigrum, colorem deſignat, qui Indis Æthiopibuſque communis eſt; vel in ea fuiſſe ſententia dicendus, ut Thomas Æthiopiam primùm, ſeù Arabiam Felicem, (hanc enim antiqui Indiam Æthiopiamque dixere,) peragraverit, antequam ex Meſopotamia & Chaldæa conjunctis cum Arabia regionibus, in Parthiam, Perſidem, & Indiam Orientalem proficiſceretur.

Rationes, quas Baſnagius affert, ut oſtendat, Thomam Apoſtolum neque in citeriorem, neque in ulteriorem Indiam Orientalem penetraſſe, non tanti ponderis ſunt, ut ab antiquorum traditione recedere nos cogant. Primum ait, *Origenem, Recognitionum auctorem, Rufinum, Socratem, hujuſce peregrinationis ignaros fuiſſe atque inſolentes.* Sed Nazianzenus *Indiam* diſertè nominat, & Sophronius Perſas, Carmanos, Hyrcanos, Bactros, Margos: unde facilior in

a *Tom. 1. Bibl. Orient. pag.* 100. & 318.
b *Lib.* 3. *in Geneſ.*
c *Lib.* 3. *hiſtor. Eccl. cap.* 1.
d *Lib.* 1. *cap.* 9.
e *Lib.* 9. *cap.* 29.
f *Lib.* 1. *cap.* 15.
g *Lib.* 1. *Carm.* 1.
h *In Synopſi.*
i *Orat.* 21.
k *Baron. in not. ad Martyrolog. Roman.* 21. *Decemb.*
l *Cap.* 8.
m *Tillemontius tom.* 1. *Par* 1. *in geſtis S. Thomæ. Baſnagius Annal. tom.* 1. *pag.* 564.
n *Pag.* 147.
o *Auct. tom.* 2. *pag* 832.
p *Homil.* 2.
q *Tom.* 1. *Par.* 3. *in S. Thomam.*
r *Lib.* 4. *cap.* 26.
ſ *Auct. pag.* 839.
t 21. *Decemb.*
u *Tom.* 6 *Homil.* 31. *in XII. Apoſtol.*
x *Florentin. p.* 146 147. *Tillemont. tom.* 1. *par* 3. *p.* 984. & 1107. *Baſnag. Annal. tom.* 1 *pag.* 564. & 565.
y *Tom.* 1. *Bibl. Orient. pag.* 359.

Indiam citeriorem vel ulteriorem propriè dictam tranſitus, quàm in alteram Indiam, quam Baſnagius Æthiopiam autumat. Deinde quum ait Baſnagius: *Si Iberes non ante Conſtantini Magni imperium Chriſti notitiâ imbuti ſunt, qui ſibi inducat in animum Thomam Indis orbe Romano longè remotioribus Evangelium miniſtraſſe?* ipſe potiùs cauſam dicere deberet, cur ex Perſide & Carmania regrediendum Thomæ erat in meridionalem Æthiopiam, aut in auſtrales Iberiæ terras migrandum, quàm in conterminam Carmaniæ Orientalem Indiam progrediendum. Denique quum ſubjungit: *Si jam à primo Chriſti ſeculo India citerior fidem ſuſceperat, quî fit, quod poſt annorum pene trecentorum intervallum, Chriſti notitia demùm eodem imperante Conſtantino Ædeſii ope atque Frumentii eò perveniſſe dicatur*: id ipſum adversùs Baſnagium retorquetur: Indiam nempe, quam veteres Thomæ aſſignarunt, non eam eſſe, in qua Ædeſius & Frumentius fidem poſtea nunciarunt, hoc eſt, Æthiopiam propriè dictam; ſed alteram, quam vulgò Indiam Orientalem appellamus. Nam Æthiopia propriè dicta, interior vel ulterior India ab antiquis vocata fuit, *quam velut longè remotam nullus Apoſtolicæ prædicationis vomeri impreſſerat, quæ tamen Conſtantini temporibus, Ædeſii & Frumentii operâ, ſemina fidei prima ſuſcepit*, ut inquit Rufinus [a], & [b] Socrates. India verò citerior, quæ ulteriori modò deſcriptæ opponitur, ipſa eſt Arabia Felix, & Homeritarum in primis regio, quæ etiam Æthiopia antiquis dicitur; unde & uxor Moſis prophetæ, quæ ex Madian ortum ducebat, Æthiopiſſa in ſcripturis vocatur: hæc autem Bartholomæo & Matthæo Apoſtolis, non Thomæ obtigiſſe refertur, teſte eodem Rufino. *In ea diviſione orbis terræ, quæ ad prædicandum verbum Dei, ſorte per Apoſtolos celebrata eſt, quum aliæ aliis provinciæ obveniſſent, Thomæ Parthia, & Matthæo Æthiopia, eique adhærens citerior India Bartholomæo dicitur ſorte decreta*. Hinc patet, quàm infirmum ſit argumentum, quo idem Baſnagius, relatis hiſce Baronii [c] de Thomæ prædicatione in ulteriori India verbis: *Qui apud Indos reperti ſunt Chriſtiani in regione Narſingenſium, firmâ certâque traditione affirmant Thomam Apoſtolum in illis regionibus Evangelium prædicaſſe*: traditionem eam prorsùs falſam eſſe, perſuaſum habere ſe affirmat, inquiens: *Narſingam, cujus Meliapora eſt Metropolis, ad ulteriorem attinere Indiam, utpote ultra Indum fluvium ſitam, certum exploratumque eſt. Jam verò quum ex Rufino & Socrate non ante Conſtantinum in ulteriore India promulgatum ſit Evangelium, & primus hujuſce regionis Frumentius creatus ſit Epiſcopus, falſum utique eſt Thomam Apoſtolum ad uſque Maliaporam Narſingæ caput perveniſſe*. Baſnagius Indiam Orientalem ſeu Aſiaticam hìc cum meridionali ſeu Africana confundit. Utraque in citeriorem & ulteriorem diviſa legitur. Sed Socrates & Rufinus non de ulteriori India, quæ ultra Indum fluvium ſita eſt, loquuntur,

a *Lib.* 1. *cap.* 9.
b *Lib.* 1. *cap.* 19.
c *Anno* 44. *num.* 33.

verùm

verùm de meridionali, quæ eſt ultra antiquorum Æthiopiam ſeù Arabiam Felicem, quam modò Æthiopiam ſeù Abiſſiniam propriè dicimus.

Teſtimonium profert idem Baſnagius ex Semedo Societatis Jeſu ſcriptore, ut demonſtret ante Thomam quendam Cananæum, hoc eſt, ante annum Chriſti octingenteſimum, in India Aſiatica fidem Chriſti non eſſe nunciatam. *Ex Semedo*, inquit, [a] *Jeſuita didicimus quæ Apoſtolo aſcribuntur, Thomæ cuidam Cananæo, qui anno Domini* 800. *ſe in Indiam contulit, eſſe aſſignanda, ut in noſtris Exercitationibus obſervavimus*. Verùm ego contra ex ipſis Neſtorianis oſtendo, ante eum Chriſti annum Chriſtianos in India fuiſſe. Audiatur Jeſujabus Adjabenus Neſtorianorum Patriarcha in Epiſtola ad Simeonem Perſarum Metropolitam, in qua hæc de Indiæ [b] Chriſtianis ſcribit.

[a] Annal. tom. 1. pag. 565.

[b] Tom. 3. Bibl. Orient. p. 129. & 131.

ܐܬܕܟܪ ܕܝܢ ܟܕ ܗܟܢ ܐܘ ܐܚܝ ܪܚܡ ܠܐܠܗܐ ܐܦ ܗܘ ܕܠܥܠ ܐܝܟ ܕܬܪ̈ܥܐ ܕܣܝܡܝܬ
ܐܝܕܐ ܠܘܩܒܠ ܕܥܡܡ ܐܚܕܬܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܕܐܝܟ ܥܡܡ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܗܢܕܘܝܐ
ܐܚܕܬܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܝܘܬܪܢܐ ܡܬܚܒܠܢܐ ܕܡܬܪܣܝܢ ܒܪܓܬܐ
ܦܓܪܢܝܬܐ ܀ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܕܠܥܠ ܬܪ̈ܥܐ ܕܡܘܗܒܬܗ ܕܡܪܝܐ
ܠܘܩܒܠ ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܐܚܕܘ. ܟܡܐ ܓܝܪ ܦܣܝܩ ܣܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܗܫܐ
ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܀ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪ. ܐܠܐ ܟܕ ܒܝܕ ܡܫܠܡܢ̈ܐ
ܬܪܝܨ̈ܐ ܘܒܫܒܝ̈ܠܐ ܕܩܢܘ̈ܢܐ ܡܘܗܒܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܕܝܐ ܗܘܬ ܘܪܕܝܐ. ܗܐ ܡܠܝܐ ܬܒܝܠ ܟܠܗ
ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܘܟܗܢ̈ܐ ܘܡܗܝܡܢ̈ܐ ܐܝܟ ܟܘܟ̈ܒܐ ܕܫܡܝܐ ܡܬܬܘܣܦܝܢ ܡܢ ܝܘܡ
ܠܝܘܡ. ܘܒܐܬܪܟܘܢ ܕܝܢ ܕܡܢ ܕܐܦܠܓܬܘܢ ܡܢ ܐܣܟܡܐ ܕܩܢܘ̈ܢܐ
ܥܕܬܢ̈ܝܐ ܘܡܢ ܥܡ̈ܡܐ ܗܢܕܘܝܐ ܀ ܦܣܝܩ ܝܘܒܠܐ ܡܢ ܟܗܢܐ ܕܒܗܢܕܘܝܐ
ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܗܢܕܘ ܐܝܕܐ ܕܡܢ ܬܚܘ̈ܡܐ ܕܝܡܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܦܪ̈ܣܝܐ
ܥܕܡܐ ܠܟܘܠܡ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܡܫܘܚܬܐ ܕܦܪ̈ܣܐ ܡܐܬܝܢ
ܦܪ̈ܣܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܀

Hoc etiam in memoriam revoces, velim, frater Deum diligens, quod ſicuti fores impoſitionis manus Epiſcopatus coram multis INDIÆ populis occluſiſtis, donum Dei propter corruptibile lucrum ad alendam corporis libidinem prohibentes; ita & ſuperi fores doni Domini coram veſtra indigentia occluſere. Quàm enim deſperata ſit nunc publica apud vos res, ipſi optimè noſtis. Contra quum per legitimos traductores perque Canonum ſemitas donum Dei fluxerit fluatque; en plenus eſt terrarum Orbis Epiſcopis, ſacerdotibus, & fidelibus, qui tamquam ſtellæ cœli de die in diem augentur. At in veſtra regione, ex quo ab Eccleſiaſticis canonibus defeciſtis, interrupta eſt ab INDIÆ populis ſacerdotalis ſucceſſio: nec INDIA ſolùm, quæ à maritimis regni Perſarum finibus uſque ad Colon, ſpatio ducentarum

ſuprà mille paraſangarum extenditur; *ſed & ipſa Perſarum regio veſtra*, *divinæ doctrinæ lumine*, *quod per Epiſcopos veritatis refulget*, *orbata*, *in tenebris jacet*. Erant igitur in Indiæ regionibus Chriſtiani, quum hæc Jeſujabus ſcribebat: fuerant & Epiſcopi uſque ad Simeonis Perſarum Metropolitæ ætatem, cujus temporibus, ob ipſius, ut inquit Jeſujabus, ab Eccleſiaſticis canonibus defectionem, *interrupta eſt ab Indiæ populis ſacerdotalis ſucceſſio*. Jeſujabus autem Adjabenus obiit anno Chriſti [a] ſexcenteſimo ſexageſimo. Ante hunc Jeſujabum ſub cognomine Gadalenſi anno Chriſti 636. prædicatores Evangelii in ipſum Sinarum regnum penetraſſe, ex monumento lapideo anno 781. erecto compertum eſt. Salibazacha item Neſtorianorum Patriarcha [b] circa annum 720. Heriæ, Samarcandæ, & Sinarum Metropolitas creavit. Timotheus, qui ab anno 778. ad annum 820. Neſtorianis præfuit, Davidem [c] Sinenſibus Metropolitam dedit. Coſmas [d] Indicopleuſtes, qui initio ſexti ſæculi vivebat, Chriſtianos commemorat plurimos in Perſide, in Media, in Elamitide, in Bactriana, in India, in Taprobana ſeù Silan inſula, in Male, quam Meliaporam dicimus, in Calliana, (quam vir eruditus [e] Montfaucon hodiernum Calecutum eſſe arbitratur; ego verò non aliam exiſtimo, quàm Colon Adjabeno ſuprà memoratam) in Dioſcoridis inſula, quæ nunc Zocotora appellatur; apud Hunnos Septentrionales Indiæ populos; & apud Arabas Felices, qui jam Homeritæ vocantur. Ejus verba infrà producam cap. 5. Denique S. Joannes Chryſoſtomus [f] quarto exeunte ſæculo Chriſtianam fidem in India jam propagatam fuiſſe teſtatur. *Sed conſidera*, inquit, *& cogita tecum*, *quid ſit in tam brevi tempore omnem ſub ſole terram tantis Eccleſiis impleri*, *tantas gentes ad fidem transferri*, *populos perſuaderi*, *ut patrias leges abrogent*, *conſuetudinem ſtabilitam & radicatam revellant* .... *& excitent altaria ubique gentium in regione Romanorum*, *Perſarum*, *Scytharum*, *Maurorum*, *Indorum*, *& ultra orbem noſtrum*. Erant itaque Chriſtiani in India & in Sinarum regno ante illius Thomæ Cananæi adventum.

a *Tom.* 2. *Bibl. Orient.pag.*420. *& Tom.* 3. *pag.* 615.

b *Tom.* 3. *Bibl. Orient.pag.*346.

c *Tom. cit. pag.* 489.

d *Topographia Chriſtiana lib.*3. *Apud Montfaucon in Collectione Patrum & Scriptorũ Græcorum Tom.* 2. *p.* 178. *& ſeq.*

e *In præfat. ad Topographiam Coſmæ*, *cap.* 3. *num.*6.

f *Tom.* 5. *homil quod Chriſtus ſi. Deus*, *pag.* 846.

Theodoritus [g] Thomam memorat Manetis diſcipulum, quem à magiſtro ad Indos ſubvertendos miſſum fuiſſe ſcribit. *Habuit hic Manes diſcipulos tres*, *Aldam*, *Thomam & Hermam*. *Et Aldam quidem ad prædicandum miſit in Syriam*, *ad Indos verò Thomam*. Hinc Florentinius [h] ſuſpicatur, quæ de Thoma Indorum Apoſtolo dicuntur, de Manetis diſcipulo intelligenda eſſe. Sed hæc ſuſpicio (cum pace tanti viri dictum ſit) omninò vana eſt. Nam primum non eſt certum Thomam Manetis diſcipulum in Indiam abiiſſe: ſuſpicor potiùs in allato Theodoriti loco mendum eſſe. Epiphanius [i] certè pro India *Judæam* legit. Verba ejus accipe. *At Manes*, *ſive Cubricus*, *interim in carcere detinebatur*, *ubi illum diſcipuli ejus identidem inviſebant*. *Jam enim ſuam*, *ut ita dicam*, *manum circulator*

g *Hæreticarum fabularum lib.*1. *cap.*26.

h *Pag.* 146. *Vide Tillemontium tom.* 1. *part.* 3. *not.*4. *in S. Thomam*.

i *Adversùs hæreſes lib.* 2. *tom.* 2. *hæreſi* 45. *ſeù* 65.

iſte

iſte collegerat, quos Diſcipulos nominabat, duos ac viginti, quorum è numero tres elegit, Thomam, Hermeam, & Addam. Ac quum animo repeteret, quæ de ſacris Chriſtianorum libris audierat, qui in Judæa totoque terrarum orbe circumferebantur, hoc eſt, Lege, Prophetis, Evangeliis, Apoſtolorumque ſcriptis; numerata pecunia Hieroſolymam illos allegat. Et infrà. *Ergo ille* (Manes) *ſic mortuus, quos dixi diſcipulos reliquit Addam, Thomam, & Hermeam, quos antequam illo mortis genere pœnas lueret, varia in loca dimiſerat. Hermeas enim in Ægyptum profectus eſt, quocum plerique verſati ſunt: neque enim antiqua eſt admodum hæc hæreſis, adeo ut qui cum Hermea Manis diſcipulo colloquuti ſunt, nobis quæ ad illum pertinebant narraverint. Addas in ſuperiorem regionem abiit, Thomas in Judæam* ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν. Epiphanius, qui res Manichæorum melius quàm Theodoritus noverat, (cum iis enim colloquutum ſe ſcribit, qui Manetis diſcipulos viderant audierantque,) Thomam in *Judæam*, non in Indiam profectum affirmat. Archelaus Caſcarorum in Meſopotamia Epiſcopus, qui Manetem ipſum docta diſputatione confutavit, Thomam memoratum à Manete in Syriam, non in Indiam miſſum ſcribit. *Hæc*[a] *eſt*, inquit, *omnis doctrina, quam tradidit tribus diſcipulis ſuis, & juſſit eos in tres mundi plagas proficiſci. Ex quibus Adda partem ſortitus eſt Orientis; Thomas verò Syrorum terras ſuſcepit. Hermas verò Ægyptum profectus eſt; & uſque in hodiernum ibi degunt, dogmatis hujus gratia prædicandi.* Deinde etſi concedatur Theodorito Thomam hunc ad Indos abiiſſe, non proinde infertur, ad eum referenda eſſe quæ Apoſtoli Thomæ ſunt. Ante ipſum Thomas Apoſtolus regiones illas peragraverat. Alii etiam Thomæ Neſtoriani longè poſt exortam Manichæorum hæreſim in Indiam vicinaſque regiones profecti ſunt, ut Thomas [b] Hadudita circa annum 800. ſub Timotheo Neſtorianorum Patriarcha in Ghelan & Dailam, & Thomas [c] Indiæ Epiſcopus anno 1590. ſub Simeone Neſtorianorum item Patriarcha. Quemadmodum igitur hi Neſtoriani nomen Thomæ ex primo Indiarum Apoſtolo uſurparunt: ita videtur & Manetis diſcipulus ad decipiendos Indiæ populos (ſi quidem Indiam petiit,) idem nomen geſſiſſe, ſicut & Evangelium [d] ſub nomine ejuſdem Apoſtoli venditavit. Conjecturam meam Theodoritus ipſe confirmat. Nam Manes, ut idem [e] Theodoritus notat, quum ſe pro Paraclito haberi vellet, *duodecim Diſcipulos* (hinc mendum ſuſpicor in textum Epiphanii irrepſiſſe, ubi pro XII. *viginti duo Diſcipuli* numerantur,) *ad Domini exemplum deſignavit.* Quoniam verò ſciebat Syros Meſopotamiæ populos pro ſuis Apoſtolis Addæum & Thomam agnoſcere, ut eoſdem in errorem induceret, binos ex ſuis diſcipulis elegit, quorum alterum *Addam*, (hoc eſt, Addæum, qui apud Theodoritum *Aldas* ab Amanuenſi perperàm dicitur, literâ Δ in Λ permutatâ:) alterum *Thomam* appellavit. Thomæ igitur

Ma-

[a] *Diſput. Archelai adversùs Manichæum.*

[b] *Tom. 3. Bibl. Orient. p.* 489.

[c] *Tom. cit. pag.* 591.

[d] *Cyrill. Hieroſ. Catecheſ.* 6. *Euſeb. lib.* 3. *hiſt. Eccl. c.* 25.

[e] *Loco ſuprà cit.*

Manichæi falſa ſive in India, ſive in Meſopotamia & Aſſyria, prædicatio, Apoſtoli cognominis in Indiæ regiones profectionem adeò non evertit, ut potiùs confirmet corroboretque.

Kirkerius [a] Thomæ Apoſtoli iter in Indiæ terris, indictumque ab eodem Maliaporæ concilium ex quibus neſcio Syrorum chartis deſcribit. *Porrò ex Caphurſtan Divus Thomas penetraſſe dicitur Guzaratam minorem, non longè à regno Caſimir, de quo ſuprà, à Labor triduano itinere ad ſeptentrionem ſuſcepto diſſitam . . . Fertur relatione digna fide, in Eccleſiæ Maliaporenſis Archivo literas adhuc Syriaca lingua in pervetuſto pergameno ſcriptas conſervari, quibus Sanctus Thomas Epiſcopos in dictis à ſe conſecratos, ideſt, in Candahar, Chabul, Caphurſtan, Guzarata minori, cæteriſque conterminis locis, ad Concilium Maliaporenſe evocarat.* Hæc Kirkerius. Sed nullus dubito, quin Concilium illud à Thoma Neſtorianorum Epiſcopo celebratum ſit, quem anno Chriſti 1590. à Simeone Patriarcha ordinatum & in Indiam miſſum, ex ſua ipſius epiſtola [b] conſtat.

Nunc Syros audiamus. Thomam Indis prædicaſſe, ubique affirmant, etſi ex confictis à Luca ſeù Leucio [c] Carino ejus Periodis nonnullas fabulas in ſuos libros tranſtulere. Hujuſmodi eſt, quod Thomas dicitur à Chriſto Domino cuidam mercatori Habano venditus, cum eoque in Indiam profectus, & quod palatium regi Indorum exſtruendum ſuſceperit, & alia id genus, quæ non modo in Syrorum, ſed etiam in Græcorum Eccleſiaſticis officiis obrepſere. Acta illa Græcè habentur in Menæo die 6. Octobris in Synaxario, hoc præfixo titulo: ἐκ τῶν αὐτοῦ περιόδων, *ex ejuſdem* Thomæ *Periodis*. Arabicè [d] in Cod. 18. inſcripta: *Prædicatio S. Thomæ Apoſtoli in India*. Syriacè metro dodecaſyllabo ſub Jacobi Sarugenſis [e] nomine Codice Nitrien. 5. hoc titulo prænotata, *De Palatio, quod Thomas Apoſtolus in excelſis ædificavit*: vel, *de Thoma Apoſtolo & Indorum rege*. Citantur & rejiciuntur ab Athanaſio [f], Epiphanio [g], & à Gelaſio [h] Papa: iiſque olim utebantur hæretici Encratitæ, Apoſtolici, & Manichæi, ut de primis docet S. Epiphanius [i], & de poſtremis S. Auguſtinus [k].

Syri Maronitæ in Officio Aſſumptionis Deiparæ non ſemel repetunt. ܫܡܥܘܢ ܡܢ ܪܗܘܡܐ ܘܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܦܣܘܣ ܘܬܐܘܡܐ ܡܢ ܗܢܕܘ *Simon* Petrus *ex urbe Roma*, *Joannes Epheſo*, *& Thomas ex India advenit*, Hieroſolymam ſcilicet ad curandum Deiparæ funus: quod ex Pſeudo-Melitone deſumptum. In Synaxario ad diem 6. Octobris.

جهاد القديس توما الرسول الملقب بالتوم هذا القديس انذر بقول الله الاتراك والديلم والفرس والهند . فصبوه الى صيداوس الملك لاجل انه وعظ وازانان ابنه فامن بالمسيح وعمّد ولامراته ترتيه وابنتيه ميغدونه ونرقه فلهذا السبب دفع الرسول الى خمسه من الجند فصعدوا به الى الجبال فجرحوه بالحراب حتى مات .

a *Chin. illuſtr. cap.* 79.

b *Vide Tom.* 3. *Biblioth. Orient. pag.* 591. *& ſeq.*

c *Vide Photium in Biblioth. Cod.* 114. *pag.* 292.

d *Tom.* 3. *Bibl. Orient. pag.* 639.

e *Tom. cit. pag.* 284. *& Tom.* 1. *pag.* 333. *&* 565.

f *In Synopſi.*

g *In Panario hæreſ.* 47. *&* 61.

h *In Conc. Rom.*

i *Hæreſ.* 47. *&* 61.

k *Contra Fauſtum lib.* 22. *cap.* 79.

Cer-

Certamen ſancti Thomæ Apoſtoli, cognomento Didymi. Hic Sanctus quum Turcis, Dailamitis, Perſis & Indis verbum Dei prædicaſſet, ad Smidæum regem pertractus eſt, quod Vazanen ejus filium ad Chriſti fidem adductum baptizaſſet, necnon conjugem ejus Tertiam, filiaſque Mygdoniam & Narcam. Quamobrem militibus quinque traditus, ad montem quendam ab his deportatus, lanceiſque confoſſus, migravit ad Dominum. Quæ totidem verbis leguntur in Menologio Græcorum; ſed Arabicus interpres pro *Medis* Turcos, & pro *Parthis* Dailamitas reddidit, ex ſequioris ævi dialecto.

Jacobitæ in feſto S. Thomæ ad diem 3. Julii in Officio Syriaco hæc habent. ܘܫܕܪܗ ܡܪܢ ܠܡܟܪܙܘܬܗ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܗܢܕܘ ܡܕܢܚܝܬܐ ܘܙܒܢܗ ܠܚܒܢ ܬܓܪܐ ܒܥܣܪܝܢ ܕܟܣܦܐ ܘܒܢܐ ܦܠܛܝܢ ܠܡܠܟܐ ܗܘ ܕܐܦܢܝܗ ܡܢ ܛܥܝܘܬܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ.

Miſitque eum Dominus *ad prædicandum Evangelium in India Orientali, & vendidit eum Habano mercatori viginti argenteis, & ædificavit palatium regi, quem ab errore ad fidem convertit.* Et infrà.

ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܕܕܘܟܪܢܗ ܡܥܒܕܝܢܢ ܟܕ ܠܗܢܕܘ ܡܫܬܕܪ : ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܐܙܕܒܢ : . . . ܗܘ ܡܫܚ ܗܘܐ ܠܒܝܬܐ ܗܘ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܘܡܪܗ ܡܥܠܐ ܗܘܐ ܠܫܡܝܐ . . . ܘܒܬܪܟܢ ܐܝܟ ܡܪܗ ܒܪܘܡܚܐ ܐܬܕܩܪ ܘܩܒܠ ܟܠܝܠܐ ܕܣܗܕܘܬܐ ܥܡ ܕܪܓܐ ܕܫܠܝܚܘܬܐ.

Thomas hic, cujus memoriam celebramus, quum in Indiam mitteretur, tamquam ſervus venditus eſt . . . , ipſe quidem admirabile palatium metiebatur, Dominus verò illud ad cœlum uſque erigebat . . . . Poſtea, inſtar Domini ſui, lancea confoſſus, martyrii coronam cum gradu Apoſtolatus adeptus eſt. Hinc origo fabulæ baculi, ſeu regulæ fabri lignarii, cum qua S. Thomam pictores depingere ſolent; quam fabulam Kirkerius [a] ita deſcribit. *Chriſtus Deus ſuam legem duodecim Apoſtolos docebat, è quorum numero unus advenit Maliaporam, manu tenens baculum, alii dicunt regulam fabri lignarii, & palum. Fertur hic palus è mari in litus dejectus, ejus fuiſſe vaſtitatis, ut complures ad eum loco movendum non fuerint ſufficientes, quem tamen Apoſtolus pro Eccleſiæ conſtituendæ fundamento, à rege donatum, cingulo proprio alligatum, in virtute Chriſti & ſanctæ Crucis, non ſecùs ac paleam leviſſimam traxiſſe traditur.* Commentum ex fictitio illo palatio natum.

[a] *Chin. illuſtr. cap.* 79.

Neſtoriani in Officio S. Thomæ die 3. Julii. Ad Veſperas.

ܪܝܚܐ ܕܚܝܐ ܡܨܘ ܗܘܘ ܗܢܕܘܝܐ ܒܡܠܦܢܘܬܟ ܐܘ ܬܐܘܡܐ ܘܫܒܩܘ ܦܬܟܪܐ ܘܫܘܥܝܬܐ ܘܐܬܩܪܒܘ ܡܢ ܠܒܗܘܢ ܘܣܓܕܘ ܠܒܪܐ.

Odorem vitæ per tuam doctrinam hauſerunt Indi, ò Thoma, & relictis

gen-

gentilium moribus, intus & extra pudorem colere cœperunt. Et infrà.

[illegible]

Theſaurum in India repertum, mercatoribus charum, regibus & judicibus & principibus gratum, fideli Eccleſiæ ſuæ Dominus noſter largiri dignatus eſt ſanctum Thomam, qui pro divinæ religionis doctrina, lancea confoſſus eſt. Et in Cantico. [illegible]

Chriſtus Simonem Romæ, teque hodie (ò Thoma) *inter Indos oleo ſummi ſacerdotii ungit*. Ad Nocturnum. [illegible]

Indiæ iter ſuſcepit Thomas, ut fana dæmonum dejiceret, luxuriamque viris æque ac mulieribus dominantem extirparet: quum enim ob nimium ejus regionis calorem nudi incederent, videntes Thomam veſtibus indutum, pudorem & ipſi cognoverunt, ejuſque verbis pudicitiam amplexi ſunt. Et paucis interjectis. [illegible]

Sanctus Apoſtolus, quem Dominus exteris, ut ſuam diſpenſationem impleret, vendidit. Demùm Chriſtianos ubique gentium commorantes ad celebrandas Thomæ laudes convenire ajunt. [illegible]

Indi, & Sinæ, & Perſæ, & reliqui Inſularum incolæ, & qui Syriam habitant, & Armeniam, & Javaniam (Græciam), *& Romaniam, nomen tuum, Servator noſter, in commemoratione Thomæ adorant*.

Ebedjeſus Sobenſis in Nomocanone. [illegible]

Sacerdotium Apoſtolicum accepit India omneſque ejus & circa eam poſitæ regiones uſque ad poſtremum mare, à Thoma, qui rexit præfuitque Eccleſiæ, quam ibi fundaverat.

Gre-

Gregorius Barhebræus [a] in Matthæum. ܬܐܘܡܐ ܐܟܪܙ ܠܦܪ̈ܬܝܐ
ܘܡ̈ܕܝܐ ܘܗܢ̈ܕܘܝܐ ܘܒܩܠܡܝܢܐ ܐܬܩܛܠ ܘܦܓܪܗ ܠܐܘܪܗܝ.

Thomas prædicavit Parthis, Medis, & Indis, & Calaminæ interfectus eſt, ejuſque corpus Edeſſam translatum. Idem in Chronico [b] Syriaco.

ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܩܕܡܝܐ ܪܝܫ ܟܗ̈ܢܐ. ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܟܪܘܙܘܬܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ
ܩܕ̈ܝܫܐ ܡܠܦ ܠܢ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܐܠܗܝܐ ܒܐܬܪܐ ܕܡܕܢܚܐ ܒܫܢܬܐ
ܡܗܝܡܢܘܬܐ ܟܪܙ ܡܫܝܚܝܬܐ ܒܫܢܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ. ܘܟܕ
ܟܕ ܠܗܢܕܘ ܐܙܠ ܐܟܪܙ ܠܥܡ̈ܡܐ ܡܫܚܠ̈ܦܐ ܦܪ̈ܬܝܐ
ܘܡ̈ܕܝܐ ܘܦ̈ܪܣܝܐ ܘܩܪ̈ܡܢܝܐ ܘܒܩܛ̈ܪܝܐ ܘܡܪ̈ܓܝܐ ܘܗܢ̈ܕܘܝܐ.

Thomas Apoſtolus primus Orientis Pontifex. Ex libro prædicationis ſanctorum Apoſtolorum docemur, ab initio divinum Apoſtolum Thomam in regione Orientis anno ſecundo ab Aſcenſione Domini Chriſtianam fidem annunciaſſe (deeſſe videtur aliquid de Adæo à Thoma Edeſſam miſſo.) *Quum inde tranſiret, in Indiam profecturus, prædicavit diverſis populis, Parthis ſcilicet, & Medis, & Perſis, & Carmanis, & Bactrianis, & Margis, & Indis.* Pergit referre, cuſtodes finium regni Perſici ab Ardaſciro rege in urbe Tagrito conſtitutos, ab eodem Thoma ex Magorum ſecta ad Chriſti fidem converſos, quorum principem Barhadbeſciabam vocat: Thomam verò ipſum, eo quo Acta apocrypha deſcribunt modo, in Indiam profectum, quum regem ejuſque fratrem ac magnates baptizaſſet, in monte à quodam ethnico cæſum fuiſſe: cadaver Calaminæ conditum, indeque Edeſſam deportatum. ܘܐܦܩܗ ܡܠܟܐ ܠܬܐܘܡܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܗܝܡܢ ܗܘ ܘܐܚܘܗܝ
ܘܣܓܝܐܐ ܕܪ̈ܘܪܒܢܘܗܝ ܘܐܥܡܕ ܐܢܘܢ ܘܫܪܝ ܠܡܟܪܙܘ ܒܦܪܗܣܝܐ. ܘܟܕ
ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܕܗܢܕܘ ܐܝܟ ܕܢܟܪܙ ܣܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܕܩܪܗ ܐܢܫ
ܡܢ ܚܢ̈ܦܐ ܕܥܡܝܪܝܢ ܒܗ: ܐܝܬܝ ܦܓܪܗ ܩܕܝܫܐ ܠܩܠܡܝܢܐ. ܘܐܣܡ
ܩܒܪܗ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܐܬܐܬܝ ܠܐܘܪܗܝ ܘܐܬܬܣܝܡ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܒܫܡܗ
ܐܬܒܢܝܬ. ܐܝܟ ܕܡܫܬܥܐ ܩܘܣܛܐ ܒܪ ܠܘܩܐ ܡܝܬܪܐ.

Rex igitur Thomam è carcere eduxit, & credidit ipſe, ejuſque frater, & complures magnates, quos Thomas baptizavit, cœpitque evangelium liberè prædicare: tùm in montem Indiæ aſcendit, ut ibi evangelium Dei nunciaret: quumque ethnicorum quidam in eo monte commorantium latus ejus lancea confodiſſet, ſacrum ejuſdem corpus Calaminam (Rex ab eo baptizatus) *deportavit ibique condidit. Poſtea Edeſſam tranſlatum fuit, repoſitumque in magna Eccleſia, quæ ejus nomini extructa eſt, quemadmodum refert præſtantiſſimus Conſtans Lucæ filius;* is nimirùm, cujus idem [c] Barhebræus meminit in hiſtoria Dynaſtiarum pag. 179.

[a] *In Horreo myſteriorum.*

[b] *Par. 3. cap. 1.*

[c] *Vide Tom. 2. Bibliot. Orient. pag. 311.*

Barhebræo conſonat Amrus Matthæi filius quo ad Thomæ venditionem exſtructumque in cœlis palatium : quam fabulam ex iiſdem Periodis quum retuliſſet, de ejuſdem ſepulcro ex Neſtorianorum traditione hæc ſubjungit. وقبره في جزيرة ميلان بالهند عن يمين المذبح في ديره

Sepulcrum ejus exſtat in inſula Meilan (ita Maliaporam vocant Arabes) *in India*, *ad dexteram altaris in ejuſdem monaſterio*. Neſtoriani enim hodieque contendunt ſe corpus Thomæ Apoſtoli Maliaporæ habuiſſe uſque ad ſæculum elapſum, quo illud Luſitani Goam tranſtulerint. Ante eam tranſlationem *Ædes*, ſeu monaſterium, ſub nomine Thomæ Apoſtoli in urbe Maliapora exſtitiſſe, affirmant Thomas, Jaballaha, Jacobus & Denha Indiarum Epiſcopi in epiſtola [a] ad Eliam Neſtorianorum Patriarcham exarata anno Græcorum 1815. Chriſti 1504. quæ Simeoni Eliæ ſucceſſori reddita eſt : ubi inquiunt: *Sed & Ædes ſancti Thomæ Apoſtoli à chriſtianis quibuſdam habitari cœptæ ſunt*, *qui de earum inſtauratione ſatagunt*. *Diſtant autem à prædictis Chriſtianis* (in Cananora commorantibus) *itinere ferè vigintiquinque dierum*, *poſitæque ſunt ad mare in urbe*, *quæ dicitur Meliapor*, *in provincia Silan*, *quæ eſt una ex provinciis Indiæ*. De ea Neſtorianorum traditione deque pia Luſitanorum perſuaſione non vacat hìc diſſerere. Tantùm adverto, ſcriptores antiquos Syros, Græcos, Latinos, Neſtorianis hac in re Luſitaniſque refragari, quum ſcribunt, corpus S. Thomæ à quarto uſque Chriſti ſæculo Edeſſam in Meſopotamia translatum fuiſſe, ibique in ejus honorem ampliſſimam erectam baſilicam, ad quam ex remotis orbis regionibus Chriſtiani religionis cauſa confluebant. Rufinus [b] qui in Syriam anno Chriſti 371. profectus eſt, ibique per annos 25. permanſit, Reliquias ſancti Thomæ in urbe Edeſſa ſub Valente Imperatore commemorat: *Edeſſa*, inquit, *Meſopotamiæ urbs fidelium populorum eſt*, *Thomæ Apoſtoli reliquiis decorata*. Socrates [c] & Sozomenus [d] Baſilicam ejuſdem Apoſtoli ibidem laudant : *In ea urbe illuſtris ac ſplendida eſt Baſilica Thomæ Apoſtoli*, *in qua propter loci ſanctitatem collectæ ſine intermiſſione celebrantur*. In vita [e] S. Ephræmi Syri eadem Baſilica nominatur: & in Chronico [f] Edeſſeno corpus S. Thomæ ibidem repoſitum dicitur. ܫܢܬ ܫܒܥܡܐܐ ܘܚܡܫ ܒܝܪܚ ܐܒ ܒܥܣܪܝܢ ܘܬܪܝܢ ܐܝܬܝܘ
ܠܓܠܘܣܩܡܐ ܕܡܪܝ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܠܗܝܟܠܐ ܪܒܐ
ܕܥܠ ܫܡܗ ܒܝܘܡܝ ܡܪܝ ܩܘܪܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ.

Anno Græcorum *ſeptingenteſimo quinto*, Chriſti 394. *menſe Ab*, Auguſto, *die vigeſima ſecunda advexerunt Arcam S. Thomæ Apoſtoli in templum magnum eidem dicatum diebus S. Cyri Epiſcopi*. Et infra.

ܫܢܬ ܫܒܥܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܠܬ ܒܝܪܚ ܢܝܣܢ ܘܫܠܡܬܐ
ܐܬܐ ܕܝܣܩܘܪܘܣ ܘܐܣܛܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܕܡ ܐܢܫܐ ܡܢ ܐܢܛܝܘܟܝܐ.

[a] *Vide Tom.* 3. *Bibliot. Orient. pag.* 594.

[b] *Lib.* 11. *cap.* 5.

[c] *Lib.* 4. *cap.* 18.
[d] *Lib.* 6. *cap.* 18.

[e] *Tom.* 1. *Bibl. Orient. pag.* 49.
[f] *Tom. cit. pag.* 399. & 403.

Anno

Anno Græcorum *ſeptingenteſimo quinquageſimo tertio*, Chriſti 442. *Anatolius militiæ præfectus fecit argenteam arcam in honorem oſſium ſancti Thomæ Apoſtoli*. Ex quibus conſtat, reliquias S. Thomæ ante annum 372. quo Valens [a] Imperator orthodoxos Edeſſenos vexavit, Edeſſæ exſtitiſſe: anno 394. in celebrem illam Baſilicam translatas: & anno 442. in arca argentea repoſitas: *indeque*, ut Pagii [b] verbis utar, *Indiarum Neſtoriani, qui ſancti hujus Apoſtoli corpus uſque ad ſeculum elapſum ſeſe conſervaſſe effutiere, validè confutantur*. Sed de his ſatis.

a *Pagius anno* 372. *num*.8.

b *Ann*. 327. *num*.10.

VIII. Progreſſiones Chriſtianæ fidei in Perſarũ regione.

Ex dictis compertum fit, quis Chriſtiana fide Orientales imbuerit in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, Aſſyria, & Perſide uſque ad extremos Indiæ Gangeticæ fines. Progreſſiones ejuſdem fidei, Apoſtolorum quorum ſuprà facta eſt mentio, Diſcipulis debentur; & Seleuciæ inprimis Archiepiſcopis, qui Chriſtianorum omnium in Perſide conſtitutorum curam ſemper geſſere, perque vicinos Epiſcopos Indis quoque conſulere nunquam deſtitere. Et quidem Seleuciæ & Cteſiphontis antiſtites Archiepiſcopali dignitate ab immemorabili perfunctos fuiſſe, tùm ex Actis Martyrum Orientalium apparet à nobis [c] relatis, tùm ex Sozomeno [d] qui S. Simeonem martyrem diſertè *Archiepiſcopum* appellat: *Accuſant igitur apud Saporem qui tum temporis in Perſide regnabat, Simeonem Archiepiſcopum Seleuciæ & Cteſiphontis, quæ urbes ſunt Perſidis nobiliſſimæ &c*. In vita ſancti Milleſii Suſæ Epiſcopi ac martyris, cujus compendium [e] retuli, quamque idem [f] Sozomenus his verbis laudat: *Quanta porrò iſte vir* (S. Milles) *& quàm admiranda opera perpetraſſe memoretur, teſtes ſunt Syri, qui ejus vitam & actus literis prodiderunt*: in vita, inquam, S. Milleſii narratur Synodus Epiſcoporum Perſicæ ditionis in urbe Seleucia habita in cauſa Papæ Seleucienſis Archiepiſcopi, qui S. Simeoni præceſſit. *Mox* (inquit auctor ejus vitæ) *ad Aramæos* Milleſius *profectus, Seleuciæ & Cteſiphontis Eccleſiam teterrimo ſchiſmate ſciſſam reperit. Cauſa mali tanti Epiſcopus ejuſdem Eccleſiæ Papas Aghæi filius putabatur, homo intolerandi faſtus & ambitionis immenſæ: adeò ut Antiſtites, qui ex diverſis locis ejus cauſam cognituri ad Synodum convenerant, ſuperbè aſpernaretur; Presbyteros verò & Diaconos ſuæ Eccleſiæ indignis modis tractaret*. Id factum anno Chriſti 314. ſcribunt Mares [g] & Amrus, qui Papam ab anno Chriſti 247. ad annum 326. Eccleſiam Seleucienſem rexiſſe affirmant. Ante Papam alios Seleuciæ Epiſcopos repræſentant Chaldæorum Hiſtoriæ, ut Sciachlupham, Achadabuem, Jacobum, Abrahamum, & Abrem, cui præceſſiſſe ferunt Marim, de quo ſuprà. In Martyrum Orientalium Actis, qui ſub Sapore Perſarum rege paſſi ſunt, complures Epiſcopi, præter Simeonem ejuſque ſucceſſores Sciaadoſtum & Barbaſceminum, numerantur, ut [h] Narſes Sciaharcadtæ Garmæorum urbis, Joannes Beth-Seleuciæ, Sapores & Iſaacus ejuſdem provinciæ, He-

c *Tom*. 1. *Bibl. Orient. pag*. 10. & 185.

d *Lib*. 2. *hiſtor. Eccl. cap*.9.

e *Tom*. 1. *Bibl. Orient. pag*.186.

f *Lib*.2. *cap*. 14.

g *Tom*. 3. *Bibl. Orient. pag*.612.

h *Tom*. 1. *Bibl. Orient. pag*.186. 188. 189. 191. 192. 193.

Heliodorus Zebedæi caſtri, Abdas Caſcaræ, Ebedjeſus ejuſdem provinciæ, Acepſimas Honitæ, & Milles Suſæ: & hic quidem dicitur à Gadjabo Lapetæ Epiſcopo ordinatus. Sozomenus [a] ipſe Epiſcopos recenſet *Barbaſymem*, *Paulum*, *Gaddiabem*, *Sabinum*, *Maream*, *Mocium*, *Joannem*, *Hormiſdam*, *Papam*, *Jacobum*, *Romam*, *Maarem*, *Agam*, *Bochrem*, *Abdam*, *Abdjeſum*, *Joannem*, *Abramium*, *Agdelam*, *Saporem*, *Iſaacum*, *&* *Dauſam*, quos in ea Perſarum perſecutione pro Chriſti fide martyrium conſummaſſe teſtatur. Inter Patres Nicænos anno Chriſti 325. ſubſcripſit Concilio Oecumenico Joannes [b] Perſidis Epiſcopus, qui apud Gelaſium Cyzicenum [c] *Eccleſias in tota Perſia*, *&* *magna India* repræſentaſſe dicitur. Archelaus [d] Caſcaræ in Meſopotamia Epiſcopus ante eam perſecutionem claruit; nam anno Chriſti 277. Manetem hæreſiarcham ex Perſarum finibus erumpentem docta diſputatione coërcuit, quam Hegemonius literis conſignatam nobis reliquit. Abdon, [e] & Sennen Perſæ circa annum 250. ſub Decio Romam adducti, glorioſo martyrio functi ſunt. Marius [f] nobilis Perſa, cum Martha conjuge filiiſque Audiface & Abachum, temporibus Claudii principis circa annum 53. Romam ad orationem venit, ibique martyrium ſubiit. Helena Adjabenorum regina, ſi Oroſio [g] & Baronio [h] fides adhibenda eſt, circa annum Chriſti 46. Chriſtianam religionem profitebatur. *Fames*, inquit Oroſius, *graviſſima per totam Syriam facta eſt*, *quam etiam prophetæ prænunciaverant*. *Sed Chriſtianorum neceſſitatibus apud Hieroſolymam*, *convectis ab Ægypto frumentis*, *Helena Adjabenorum regina converſa ad fidem Chriſti*, *largiſſime miniſtravit*. Non ſum neſcius, ex Joſepho [i] potiùs colligi, Helenam ejuſque filios Izatem & Monobazum Judæos, quàm Chriſtianos fuiſſe; quod & argumentis minimè contemnendis probat [k] Baſnagius: ſed ad rem præſentem ſatis oſtenſum videtur, Chriſtianos in Perſide laicos, Diaconos, Preſbyteros, Epiſcopos ab Apoſtolicis temporibus deinceps, non interrupta ſerie, ſemper exſtitiſſe. Magi, qui Chriſtum adoraverant, ſemen Evangelii primum intulere. Parthi [l], & Medi, & Elamitæ, & qui habitabant Meſopotamiam, Apoſtolos poſt acceptum Spiritum ſanctum variis linguis loquentes admirati, rumorem de Chriſti fide in regiones ſuas proculdubio invexere. Thaddæus, Thomas, aliique ſuprà laudati Apoſtoli vel Diſcipuli, Syriam, Chaldæam & Perſidem præſentes docuere. Martyres denique omnis ſexus, ætatis, conditionis, ſparſim ubique fidem proprio ſanguine confirmavere.

Hæc fuſiùs fortaſſe quàm oportebat, eò produxi, quia Sozomenus [m] Perſas ſcribit non ab Apoſtolis, ſed ab Oſdroënis & Armeniis ſerò tandem, & poſt ſeculum Chriſti tertium Chriſtianam fidem accepiſſe. Quum enim Iberos ſub Conſtantino Magno in Chriſtum credidiſſe retuliſſet, de Armeniis ac Perſis hæc verba ſubjungit. *Nam quod Armenios attinet*, *jamdudum antea Chriſti fidem eos ſuſcepiſſe* com-

a *Lib.2. cap.13.*
b *Labb. Concil. tom.2. pag.52.*
c *Tom. cit. pag. 227. & 267.*
d *Vide Tom. 1. Bibliot. Orient. pag.555.*
e *Martyr. Rom. 30. Jul.*
f *Martyr. Rom. 19. Jan.*
g *Lib 7. cap.6.*
h *Ann.44 num. 66.*
i *Lib.20. Antiq. cap. 2.*
k *Annal.tom.1. pag.553.*
l *Act.2. num. 9.*
m *Lib.2. cap. 8.*

comperi. Ajunt enim Teridatem gentis illius regulum, occaſione cœleſtis cujuſdam portenti, quod in domo ipſius acciderat, & ipſum Chriſtianum eſſe factum, & ſubditis omnibus palàm per præconem mandaſſe, ut eandem religionem colerent. Poſtea verò Chriſtianorum religio ad finitimas gentes progreſſa, in majorem multitudinem excrevit. Ex Perſis verò, eos arbitror primùm Chriſtianos eſſe factos, qui occaſione conſuetudinis quam habebant cum Oſdroënis & Armeniis, in colloquium, ut veriſimile eſt, venêre cum divinis viris qui illic habitabant, eorumque virtutis experimentum ceperunt. Hæc Sozomenus, quem citat & ſequitur Hottingerus [a] Hiſtor. Eccleſ. Part. 1. Atqui Armenii à S. Gregorio Illuminatore exeunte ſeculo tertio & ineunte quarto ſub Teridate rege, ex ejuſdem Sozomeni ſententia, ad Chriſti fidem adducti ſunt. Si igitur Perſæ, juxta eundem, religionem Chriſti coluere *occaſione conſuetudinis, quam cum ipſis Armeniis & Oſdroënis*, hoc eſt, Edeſſenis, *habebant*, id factum fuiſſe nequit, niſi multis poſt Armeniorum converſionem annis, aut, ſi quàm citiſſimè medio quarto ſeculo. Quod quis ſibi in animum inducat? maximè quum idem [b] Sozomenus imperante adhuc Conſtantino referat tot Martyrum Perſarum ſub Sapore certamina? Quomodo tàm brevi tot Perſarum Epiſcopi, quos idem [c] recenſet? Adde, ſi Perſæ ab Armeniis fidem accepiſſent, Armenicâ utique, non Syriacâ aut Chaldaicâ linguâ in ſacris uſi fuiſſent. Quum autem ex antiquis monumentis conſtet, Epiſcopos Seleuciæ, Suſæ, Lapetæ, aliarumque Perſidis urbium, Syriacum ſermonem ac ritum etiam ante invectam Neſtorii hæreſim, adhibuiſſe, palàm fit, eos à Syris, non ab Armeniis Chriſtianam religionem didiciſſe. Oſdroënos, ſeù Edeſſenos præſules cum Perſis Chriſtianis ab initio conſuetudinem habuiſſe, non inficior: hinc enim Perſarum Schola in urbe Edeſſa, hinc etiam Epiſcoporum Edeſſæ ad Perſas epiſtolæ, legationes, monita in Eccleſiæ annalibus memorantur. Sed Sozomeno nequaquam permitto, Perſas tàm ſerò ab Edeſſenis Chriſti fidem accepiſſe.

a *Pag.* 169.

b *Lib. cit. c.* 9. *& ſeq.*

c *Lib. cit. c.* 13.

CAPUT II.

Eorumdem ſtatus poſt acceptam Chriſtianam religionem uſque ad initia Neſtorianæ hæreſeos.

SUPERIORI Capite obſervata nobis ſunt Chriſtianæ religionis apud Chaldæos, Aſſyrios Perſaſque initia & incrementa. Reſtat hic exponendus eorum ſtatus ab Apoſtolicis temporibus uſque ad exortam Neſtorianam hæreſim.

I. Primum Chriſti ſæculum: ubi de primæva Syrorum Eccleſia, deque Parthis Edeſſeniſque Regibus.

Quum primum Chriſtiana fides in Oriente nunciata eſt, Parthis regnabat Artabanus, Adjabenis Izates, & Edeſſenis Abgarus. Et hic quidem S. Thaddæi operâ nomen Chriſto dederat, ut ſuprà oſtenſum eſt. Izates verò unàcum Helena matre, ſi non Chriſtianam, Judaicam certè religionem colebat, teſte [a] Joſepho. Artabanus autem, qui ab anno Chriſti 16. ad annum 47. Parthicum imperium rexit, miſſis in Parthiam à Tiberio Imperatore æmulis [b] Phraate regis Phraatis III. filio, & poſt hunc Teridate debellandis intentus, nullam Chriſtianis, qui per Chaldæam & Aſſyriam in dies augebantur, moleſtiam creaſſe legitur, ipſo, ut videtur, Abgaro eorum curam gerente. Eccleſiis tunc præerant Thaddæus, Aghæus, & Mares, quorum ille Edeſſenam inſtituit, in eaque ſucceſſorem ſibi Aghæum habuit; Mares [c] verò, Aghæo defuncto, circa annum 48. Seleuciam petiit, ibique fundatam Eccleſiam uſque ad annum 82. adminiſtravit. Armeni Aghæum *Vëski* appellant, teſte Nierſeſe Clajenſi [d] in libro *Hiſus Vërdi*. Sub eodem Artabano in Judæos per Seleuciam, Cteſiphontem, & Babyloniam, Syrorum Græcorumque conſpiratione, ſævitum eſt. Rem ex Joſepho [e] ad annum Chriſti 40. narrat [f] Uſſerius. Hæc tamen perſecutio Chriſtianos nequaquam comprehendit, qui in Meſopotamia Syrorum potiùs Græcorumque, quàm Judæorum nomine appellabantur: ac præſertim vivente adhuc Abgaro Edeſſenorum rege, qui Artabano ſuperſtes fuit, ut ex dictis [g] tom. I. colligitur. Artabano Bardanes [h] filius ſucceſſit anno 47. eoque poſt biennium cæſo, Gotarzes ejuſdem frater, & Meherdates Vononis I. filii Phraatis III. filius de regno Parthorum contendere cœperunt. Meherdatem Abgarus [i] multos per dies apud Edeſſam lauto convivio exceptum, mox cum hoſtibus congreſſurum, turpiter deſeruit. Gotarzes quum prævaluiſſet, regno per annum potitus eſt. Vonones II. Gotarzem patrem anno 50. excepit eodemque interiit. Vologeſes I. ejuſdem Vononis filius, deinde Artabanus III. mox Pacorus, & Choſroës, & Parthamaſpates uſque ad Trajani tempora regnarunt. Trajanus anno Chriſti 116. Choſroë dejecto, Parthis [k] regem Parthamaſpatem deſignavit, eique

a *Lib.* 20. *cap.* 2. *&* 3.

b *Uſſer. in Annal. ad annum Chriſti* 35. *&* 36.

c *Vide Tom.* 3. *pag.* 611.

d *Vide Schroderum in Theſauro linguæ Armenicæ pag.* 249.

e *Lib.* 18. *cap. ult.*

f *Annal. p.* 620.

g *Pag.* 420.

h *Uſſer. p.* 627. *& ſeq.*

i *Ex Tacito lib.* 12. *Vide tom.* I. *pag.* 420.

k *Xyphilinus ex Dione.*

eique diadema impoſuit. Parthi verò datum ſibi à Romanis regem deteſtati, Choſroëm regno reſtituunt. Choſroi Vologeſes II. ſuccedit, quem Lucius [a] Verus in Parthica expeditione ab anno 161. ad annum 165. ſuſcepta debellavit. Vologeſem Artabanus IV. excepit: eoque circa annum Chriſti 226. interfecto, Artaxares quem اردشير *Ardaſcirum* Perſæ Arabeſque vocant, Parthico deleto, Perſicum regnum inſtauravit. Reges Edeſſenos poſt Abgarum, cujus ſuprà facta eſt mentio, recenſui Tom. 1. à pag. 421. ad pag. 423. è quibus duo ab Epiphanio & Africano ſummis laudibus exornantur *ſanctiſſimique principes* vocantur, ut qui Chriſtianam religionem coluerint; & alterum quidem ab anno 152. ad annum 187., alterum verò ab anno 200. ad annum 217. regnaſſe, ex Dionyſii Chronico demonſtravi. Jam verò quis fuerit ſub memoratis regibus Chriſtianæ rei ſtatus, ex monumentis Syrorum, quæ ſuperſunt, necnon ex Græcis ſcriptoribus accipe.

Vide tom. 1. pag. 422.

a *Tom. 1. p. 390.*

Poſt Maris, qui Seleucienſem, ut ſupra dixi, Eccleſiam fundavit, obitum, Abres Epiſcopus Chriſtianis in Perſide conſtitutis præfuit, quem ab anno Chriſti 82. ad annum 98. ſediſſe ſcribunt [b] Mares & Amrus. Abri ſubſtitutus Abraham [c] Caſcarenſis, ab anno 98. ad annum 120. ex ejuſdem Maris ſententia Sedem tenuit; etſi Barhebræus [d] eum annis duodecim ſediſſe dicit, Amrus verò obiiſſe ſcribit anno Græcorum 463. Chriſti 152. Abrahami temporibus excitata fuit à Rege Perſarum adversùs Chriſtianos perſecutio, quam ille ſedavit, quum filium ejuſdem regis à dæmonio, ſeù juxta alios, à comitiali morbo, liberaſſet, teſtibus Auctore [e] carminis de Patriarchis Chaldæorum, Mari, Barhebræo, & Amro. Barhebræi verba refero, quæ Mari Amroque conſonant. ܐܒܪܗܡ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ ܐܬܬܣܝܡ
ܘܐܫܬܕܪ ܠܡܕܢܚܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܕܪܕܝܦܝܢ ܗܘܘ ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܡܢ ܦܪ̈ܣܝܐ. ܘܗܘܐ
ܠܒܪ ܡܠܟܐ ܕܦܪ̈ܣܝܐ ܟܐܒܐ ܕܡܦܩܘܠܬܐ ܘܐܬܐܡܪ: ܠܗ ܡܕܒܪܢܗܘܢ ܕܡܫܝ̈ܚܝܐ
ܐܒܪܗܡ ܡܨܐ ܠܐܣܝܘܬܗ ܘܡܫܬܡܠܝܐ ܘܡܫܕܪ ܘܐܝܬܝܘܗܝ. ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ
ܐܟܪܝܗ ܠܗܘܢ ܐܬܥܝܩ ܘܡܫܬܡܥܠ ܘܐܬܢܚ ܫܐܠܗ ܡܛܠ ܥܠܬܐ ܕܟܪܝܘܬܗ
ܘܫܥܝ ܠܗ ܒܝ̈ܫܬܐ ܕܡܬܟܠܐ ܗܘ ܘܥܡܗ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܦܪ̈ܣܝܐ: ܐܫܬܘܕܝ ܡܠܟܐ
ܕܐܢ ܡܐܣܐ ܠܒܪܗ: ܡܒܛܠ ܪܕܘܦܝܐ ܕܟܪ̈ܣܛܝܢܐ. ܘܨܠܝ ܗܘ ܥܠ ܛܠܝܐ
ܘܚܠܡ ܐܒܘܗ ܠܗ ܒܪܗ ܘܡܠܟܐ ܐܬܦܝܣ ܘܗܘܐ ܫܝܢܐ ܠܟܪ̈ܣܛܝܢܐ.

b *Tom. 3. p. 612.*

c *Loc. cit.*

d *Tom. 2. p. 395.*

e *Ejus verba habes Tom. 2. pag. 390.*

Abraham Antiochiæ ordinatus, eaque tempeſtate in Orientem miſſus eſt, qua Chriſtiani à Perſis vexabantur. Quum autem regis Perſarum filius comitiali morbo laboraret, nunciatumque eſſet Regi, Abrahamum Chriſtianorum præſulem poſſe eum à morbo relevare, accerſiri hominem juſſit: quem mæſtum triſtemque intuitus, cauſam mæroris rogavit. Ille verò de malis conqueſtus eſt, quibus ipſe unàcum populo ſuo à Perſis afficiebatur. Rex ſpopondit, ſi quidem Abrahamus ipſius

filium

filium ſanaſſet, continuò ſe commotam adversùs Chriſtianos perſecutionem ſublaturum. Sanctus itaque vir manu filio regis impoſita fuſiſque ad Deum precibus, eum ſanitati reſtituit: atque ita pax fidelibus data eſt. Erat Rex ille Perſarum Choſroës, quem Trajanus Imperator regno dejecit, quique poſt Parthamaſpatem iterùm à Parthis in regnum evocatus eſt.

II. Secundum Chriſti ſæculum: ubi de perſecutione Trajani.

Ea verò Trajani adversùs Parthos expeditio, quam anno [a] Chriſti 116. ſuſcepit, partam quo ſuprà dixi Abrahami miraculo Chriſtianis pacem perturbavit. Nam is primo quidem Antiochenis S. Ignatium [b] Epiſcopum, quem in Urbem martyrio plectendum miſerat, abſtulit; deinde Edeſſam progreſſus, ubi eum Abgarus [c] laute excepit, Eccleſiam illam dira perſecutione vexavit, poſtquam idem Abgarus à Romanis ad Parthos defeciſſet. Tunc enim Lucium ad eam urbem expugnandam, ipſe Parthis ſubjugandis intentus, deſtinavit, qui, ut Dio ſcribit, *præclarè ſe geſſit, recuperavitque Niſibin; Edeſſam expugnavit, direptamque incendit.* Sub Lucio, qui in Actis martyrum Lyſias præſes dicitur, paſſi ſunt Barſimæus Epiſcopus Edeſſenus, Sarbelius, ejuſque ſoror Barbæa, de quibus hæc Eminentiſſimus Annalium [d] parens. *Cæterùm conſtat Eccleſiam Edeſſenam Trajani perſecutione diù vexatam: præerat tunc illi Barſimæus Epiſcopus, qui quum gentiles plurimos convertiſſet ad fidem, eoſdemque ad ſubeundum martyrium exhortatus, ipſe demum eandem quoque martyrii coronam promeruit. Agitur ejus natalis anniverſaria celebritas trigeſima* [e] *Januarii. Illuſtre item inter alia fuit tunc martyrium Sarbelii, & Barbææ ſororis ejus, qui ambo à Barſimæo Epiſcopo fuerant baptizati.* Demùm Babylone, Seleucia, Cteſiphonte occupatis, in ſubjectos Parthis Chriſtianos pari impietate deſæviit. Id anno Chriſti 107. geſtum refert Baronius. Verùm Pagius rectè oſtendit, Trajanum anno Chriſti 112. in Orientem profectum, ut adversùs Armenos Parthoſque bellum gereret: eodem anno Antiochiæ munera Abgari Edeſſenorum regis accepiſſe: anno 113. & 114. bellum in Oriente inchoatum, Heniochorum regem ab eodem Imperatore honore affectum, & Parthamiſirem regem Armeniorum punitum, captâque Armeniâ tota, Trajanum Edeſſam veniſſe ibique primum Abgarum vidiſſe: anno 115. Trajano in Parthiam movente eundem Abgarum ad Parthos defeciſſe, atque adeò per Lucium Trajani Ducem expugnatam fuiſſe Edeſſam Chriſtianoſque quamplurimos trucidatos: anno 116. poſt captam Niſibin, Romanos Parthis fugientibus Tigrim fluvium tranſiiſſe, Adjabenemque omnem in ſuam poteſtatem redegiſſe; poſtea Babylonem uſque veniſſe, Tigrique trajecto, Cteſiphontem ingreſſum Trajanum, eaque urbe capta, Parthicum cognominatum fuiſſe; Parthis verò regem Parthamaſpatem deſignaſſe, eique diadema impoſuiſſe. Anno denique 117. quum Armeniam, Aſſyriam, & Meſopotamiam provincias feciſſet, profectum in Arabiam,

a *Pagius in critica Baronii ad ann. 116. n. 6.*

b *Idem Pagius ad ann. 107.*

c *Ex Dione in Trajano. Vide Tom. I. Biblioth. Orient. pag. 422.*

d *Ad ann. 107.*

e *Rom. Martyr. 29. & 30. Jan.*

Hagarenos qui & ipſi defecerant, compreſſiſſe; inde in Syriam regreſſum, ibique Hadriano cum exercitu relicto, iter in Italiam cepiſſe; tandem perlatum Selinuntem urbem Ciliciæ, mortem illico obiiſſe: qua comperta, Parthos deſignatum ab ipſo regem deteſtantes, Choſroëm, quem ille regno dejecerat, regem iterùm ſalutaſſe.

Choſroës regno reſtitutus, Eccleſiis quoque tranquillitatem reſtituit, quas poſt Abrahamum Jacobus [a] Archiepiſcopus ad annum 139. gubernavit. Jacobi temporibus Mares, Amrus, & Barhebræus Porphyrium innotuiſſe tradunt: ܒܙܒܢܘܗܝ ܕܝܢ ܕܗܢܐ ܐܫܬܡܥ ܗܘܐ ܦܘܪܦܘܪܝܘܣ ܣܝܩܠܝܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܫܪܝܐ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ. *Hujus*, ideſt Jacobi, *ætate*, (inquit Barhebræus,) *Porphyrius Siculus exſtitit, qui Evangelii ſolutionem fecit*. Verùm immanis hìc anachroniſmus. Nam Porphyrius anno Chriſti 232. natus, Romam venit ſub Gallieno Imperatore anno 262. vixitque uſque ad initium ſequentis ſæculi, ut [b] eruditi omnes norunt. Pari anachroniſmo Mares ſub Jacobo Seleuciæ Archiepiſcopo conditam urbem Ardaſcirum à cognomine Perſarum rege ſcribit. Ardaſcirus enim, quem Artaxarem appellant, poſt annum Chriſti 226. Perſis regnare cœpit, ut Mares ipſe in vita Sciachluphæ, qui ſecundus à Jacobo Chaldæis præfuit, affirmat.

Jacobum Achadabues excepit, cujus obitum [c] Mares ad annum Chriſti 159. conſignat; Amrus [d] verò uſque ad annum 220. perperàm differt. Quum [e] Antiochiam, ut ſacerdotio initiaretur, anno 139. miſſus eſſet, apud Præſidem tamquam Perſarum explorator unàcum ſocio Jabjeſu, quem alii Kamjeſum appellant, delatus fuit, pœnamque capitis ſubiiſſet, niſi fuga ſibi conſuluiſſet. Jabjeſus cum hoſpite in crucem ſublatus eſt: Achadabues verò Hieroſolymam profugit, ibique ordinatus, Seleuciam repetiit. Ferunt eum ſub Choſroë & Vologeſe II. Parthorum regibus pacatos dies tranſegiſſe. Edeſſenorum verò Eccleſiam, quæ poſt Trajani obitum aliquantiſper reſpiraverat, civile bellum afflixit, quod inter eos reges exarſit. Nam Abgarus, qui proprio nomine Maanus [f] Maani filius, Ajazetæ ſeù Izatæ nepos dicitur, quum regnum ad annum 138. tenuiſſet, à Vale Sahari filio compulſus fuit Edeſſâ excedere, ſeque in Urbem apud Antoninum Pium recipere. Biennium duravit is tumultus: quo expleto, idem Abgarus [g] Romanorum ope devicto Vale, Edeſſenis uſque ad annum 152. imperavit. Tùm verò pax Meſopotamiæ & Aſſyriæ Eccleſiis reddita: ac præſertim ſub Abgaro [h] memorati Maani filio, qui ab anno 152. ad annum 187. regnavit. Hic enim, ut S. Epiphanius [i] teſtatur, *ſanctiſſimus vir fuit, eique Bardeſanes familiaris erat primùm, & ſimul ejus adjutor, & ipſius eruditionis particeps*.

Poſt Achadabuem Sciachlupha [k] Epiſcopatum Seleuciæ obtinuit anno 162. quo jam bellum inter Romanos Parthoſque inchoatum

a *Tom.* 3. *p.* 612.
b *Pagius ad ann.* 263. 302. & 325.
c *Tom.* 3. *p.* 612.
d *Tom.* 2. *p.* 397.
e *Tom. cit. pag.* 396.
f *Tom.* 1. *p.* 422.
g *Tom. cit. pag.* 423.
h *Ibidem*.
i *Hæreſ.* 56.
k *Tom.* 3. *p.* 612.

tum fuerat. Romanis Marcus Aurelius & Lucius Verus, Parthis Vologeſes II. imperabat. Quum autem Vologeſes [a] facta in Romanorum ditionem irruptione nonnullas civitates depopulatus eſſet, Lucius Verus [b] anno imperii quinto, eodemque Chriſti 165. Parthos ſubegit, Priſco Avidio Caſſio, & Martio Vero Ducibus, qui [c] Babylonem, Mediam, & Armeniam vendicarunt. Ejus belli occaſione electus poſt Achadabuæ obitum Sciachlupha, majorum exemplo Antiochiam ordinationis causâ pergere nequivit, ſed Seleuciæ ab Orientalibus Epiſcopis initiatus eſt, ut ſcribit Barhebræus in hæc verba:

ܫܚܠܘܦܐ ܗܢܐ ܡܢ ܟܫܟܪ ܐܬܝܠܕ. ܘܟܕ ܥܢܕ ܐܚܕܐܒܘܗܝ:
ܐܬܟܢܫܘ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܕܢܚܝܐ ܘܓܒܘܗܝ ܘܐܣܪܚܘܗܝ: ܘܗܘܝܘ
ܩܕܡܝܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܕܐܬܬܣܪܚ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܕܢܚܝܐ.

Hic Sciachlupha ex Caſcara ortum duxit. Defuncto autem Achadabue, congregati Orientales Epiſcopi electum ordinarunt: primuſque Catholicus fuit, qui ab Epiſcopis Orientalibus initiaretur. Sedem tenuit per annos viginti; adeoque obiit anno 182. Amrus [d] mortuum ſcribit anno Græcorum 555. Saporis Perſarum regis Artaxaris filii, quarto, qui erat annus Chriſti 244. Mares in ejuſdem vita notat ſub ipſius Epiſcopatu Artaxarem Babechi filium regnum Perſarum inſtauraſſe, quod anno Chriſti 226. contigit. Verùm quæ à Mari Amroque de Sciachlupha aſſeruntur, ad unum vel alterum ejus ſucceſſores, quorum nomina exciderunt, referenda ſunt; niſi Epiſcopatum Seleuciæ ab obitu Sciachluphæ, hoc eſt ab anno 182. ad electionem Papæ, quæ anno 247. vel 256. facta eſt, per integros annos 70. vacaſſe dicamus.

Vologeſes qua dixi ratione anno 165. in ordinem redactus, viribus occaſione belli Severum inter & Nigrum Imperatores exorti reſumptis, Romanam ditionem anno 194. invadit. Severus Nigro interfecto, anno ſequenti Oſrhoënos Parthoſque ſubigit, pluresque urbes, inter quas Niſibis, capit. Idem Imperator anno 197. iterùm Vologeſem nova molientem inſectatur, & anno 198. in fugam convertit, Cteſiphonte expugnata, quam tamen eodem anno deſerere cogitur. Obiit Vologeſes anno 215. Artabanus filius eodem anno regno potitus, illud tenuit ad annum 226. quo ab Artaxerſe cæſus fuit. Edeſſenis verò poſt Abgarum, quem ſuprà dixi, regnarunt [e] Abgarus Severus, Maanus hujus filius, & Abgarus Maani; ab anno ſcilicet Chriſti 187. ad annum 217. qui fuit poſtremus Caracallæ, & primus Helagabali. Sub iis autem tranquillum fuiſſe Eccleſiarum ſtatum, conjicere licet tùm ex doctis viris, qui ea tempeſtate in Meſopotamia otium nacti ſunt, ut Bardaſanes, cujus ſuprà facta eſt mentio, ejuſque filius Harmonius; tùm ex poſtremo Edeſſenorum rege Abgaro, quem Euſebius ex Africano in chronico *virum ſanctum*, adeoque Chriſtianæ religionis cultorem vocat.

a *Dionyſius in Chron. Vide tom. 1. p.* 390.

b *Chron. Edeſſ. Vide tom. 1. p.* 390.

c *Capitolin. in Vero.*

d *Tom. 2. p.* 397.

e *Tom. 1. p.* 423.

Arta-

III. Tertium Chriſti ſæculum: ubi de hæreſi Manichæorũ.

Artaxerſes, aliis Artaxares, ſeù Ardaſcirus,[a] Perſici imperii inſtaurator, *quum 15. in eo annos poſt Artabani cædem peregiſſet, duobus menſibus demtis*, obiit anno Chriſti 241. Ei ſucceſſit Sapores, & ſupervixit annos in univerſum 31., & ingentibus malis Romanos affecit. Nam totam Meſopotamiam & Syriæ caput Antiochiam cepit. Gordianus III. Perſas[b] in regnum ſuum ex Syria pedem referre coëgit, Antiochiam recepit; Charras deinde, cæteraſque urbes imperio Romano reddidit, Niſibin uſque pervenit, Cteſiphontem expugnaturus, niſi Philippus anno 244. apud Circeſium caſtrum in finibus Perſarum ſitum per inſidias eum interfeciſſet. Pace per Philippum cum Perſis initâ, Chriſtianis Epiſcopus Papas[c] præfectus fuit, qui Seleucienſem Sedem ab anno 247. ad annum 326. rexit. Sub Papa Perſis regnarunt Sapores ab anno 241. ad annum 271. Hormiſdas ad annum 272. Vararanes I. ad annum 276. Vararanes II. & III. ad annum 279. Narſes ad annum 297. Hormiſdates ad annum 300. Sapores ad annum 370. Quæ annorum ſupputatio ab Agathia plurimum diſcrepat. Is enim[d] quum initium regni Perſici ad annum Græcorum 538. Alexandri Mammææ filii 4. conſignaſſet, Artaxarem regnaſſe ſcribit annos 14. menſes 10. Saporem annos 31. Hormiſdatem annum, & dies 10. Vararanem I. annos 3. Vararanem II. annos 17. Vararanem III. menſes 4. Narſem annos 7. menſes 5. Hormiſdatem annos 7. menſes 5. Saporem annos 70. Adeoque ex ejus mente neceſſe eſt Artaxarem obiiſſe anno Chriſti 241. Saporem anno 271. Hormiſdatem anno 272. Vararanem I. anno 275. Vararanem II. anno 292. Vararanem III. eodem anno, Narſem anno 300. Hormiſdatem anno 307. Saporem anno 377. Atqui ex accuratis ſcriptoribus conſtat, Narſem[e] anno 280. à Probo Imperatore ad pacem petendam adactum, &[f] anno 297. à Galerio Maximiano ſubactum, ejus filiis in triumphum ductis: Saporem[g] verò Hormiſdatis filium, quum annos ſeptuaginta imperaſſet, obiiſſe anno Chriſti 370.

Ut ad Saporem Artaxaris ſucceſſorem regrediar, ſub eo Decius Imperator anno 250. diram perſecutionem in Chriſtianos movit, quæ Meſopotamiam uſque pervaſit. In ea ex Perſis martyrio functi ſunt Abdon[h] & Sennen Romæ; Maximus[i] & Olympias, Parmenius, Helimena, & Chryſotelus Presbyteri, Lucius & Mucius Diaconi Corduenæ in Perſide; & Polychronius[k] Epiſcopus Babylone. Sublato Decio, quum poſt Gallum & Voluſianum Valerianus & Gallienus imperio potiti eſſent, horum anno 5., Chriſti 257. Sapores Niſibin, Charras, & Antiochiam vaſtat diruitque; & biennio poſt, Valerianum ipſum captivum abducit. Odenatus Palmyrenorum rex anno 260. & ſequenti, Syria ac Meſopotamia Romano Imperio reſtitutis, Saporem in Perſidem redire compellit. Mares[l] & Amrus à Sapore conditam urbem Gandiſaporenſem ſcribunt, poſtquam is ingentem prædam ex Romana ditione in Huzitidem egiſſet, ac præſertim ex urbe Antiochena,

a *Agathias lib. 4. pag. 134.*

b *Capitolinus in Gordiano III.*

c *Tom. 3. p. 612.*

d *Lib. 4. p. 134.*

e *Vopiſcus in Probo. Pagius ad ann. 280. num. 9.*

f *Victor in Cæſaribus. Auctor Chronici Alexandrini. Pagius ad ann. 297. n. 6. & 7.*

g *In Actis Martyrum Orientalium. Tom. 1. pag. 194.*

h *Martyr. Rom. 30. Jul.*

i *Martyr. Rom. 15. & 20 Apr.*

k *Martyr. Rom. 17. Febr.*

l *In Vita Papæ.*

cujus Epiſcopum Demetrium eò abductum, à Papa Seleuciæ Epiſcopo eam civitatem regendam accepiſſe: ex eoque tempore Epiſcopum Gandiſaporis Metropolitica dignitate auctum, primas poſt Seleucienſem Primatem in Oriente tenere cœpiſſe. Barhebræus [a] conditam quidem à Sapore urbem Gandiſaporenſem memorat; ſed Valerianum Imperatorem, non Demetrium Antiochiæ Epiſcopum eò abductum affirmat. ܟܕ ܐܬܕܒܪ ܐܘܠܪܝܢܘܣ ܠܦܪܣ : ܓܠܝܢܘܣ ܫܝܢܐ ܝܗܒ ܠܟܪܝܣܛܝܢܐ
ܫܒܘܪ ܕܝܢ ܒܢܐ ܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܒܦܪܣ ܕܕܡܝܐ ܠܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ
ܗܝ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܓܢܕܝܫܒܘܪ ܘܐܘܬܒܗ ܒܗ . ܘܐܦ ܥܡܗ ܐܬܘ ܐܢܫܐ ܡܗܝܪܐ
ܡܢ ܐܣܘܬܐ ܝܘܢܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘܙܪܥܘ ܐܣܝܘܬܐ ܐܦܩܪܛܝܛܐ ܒܡܕܢܚܐ .

Abducto in Perſidem Valeriano, Gallienus Chriſtianis pacem reddidit. Sapores autem civitatem in Perſide ædificavit, Conſtantinopoli ſimilem, quam Gandiſapor appellant, eumque (ideſt, Valerianum) *ibi collocavit. Porrò advenerunt cum eo complures periti medici Græci, qui medicinam Hippocraticam in Oriente diſſeminarunt.* Demetrium (imò Demetrianum) poſt Fabii obitum Antiochenam Eccleſiam rexiſſe, eique defuncto Paulum Samoſatenum ſubſtitutum fuiſſe, ſcriptores Græci omnes poſt Euſebium teſtantur: ejus verò captivitatis meminit nemo. Euſebius in Chronico refert Paulum Samoſatenum anno poſt captivitatem Valeriani factum Epiſcopum Antiochenum; hoc eſt, anno Chriſti 260. Hinc ortam Amri Mariſque fabulam puto, quod Demetriani nomen pro Valeriano ſubſtituentes, exiſtimaverint Euſebium de captivitate Epiſcopi Antiocheni, non Imperatoris loquutum.

Papæ temporibus hæreſis Manichæorum in Oriente erupit. Natus eſt Manes, ut [b] in Chronico Edeſſeno legitur, anno Græcorum 551. hoc eſt, Chriſti 240. Sapore autem Perſicum imperium tenente, è Perſide in Meſopotamiam venit, ibique celebrem diſputationem cum Archelao Caſcaræ Epiſcopo habuit. Id contigiſſe narrat S. Epiphanius [c] anno Gallieni Imperatoris nono, ideſt, Chriſti 261. his verbis: *In nono igitur horum* (Valeriani ſcilicet & Gallieni) *imperii anno aſcendit Manes, ſive Manichæus, à Perſide, quando etiam ad Archelaum Epiſcopum Caſcarorum Meſopotamiæ diſputationis gratia venit, & ſuperatus latenter aufugit.* Photius [d] Epiphanio conſonat: *Hic itaque Manes,* inquit, *tam impiæ hæreſeos auctor nono anno Valeriani & Gallieni* (Chriſti ſcilicet 261.) *qui Romanum obtinebat Imperium, ex Perſarum carceribus fugiens . . . . quum in Meſopotamiam veniſſet, ab admirabili viro Archelao (erat autem ſacer iſte vir Carcharorum ejuſdem regionis urbis Epiſcopus) ejus impietas egregiè abundanterque confutata eſt.* Seriùs originem Manichæorum, hoc eſt, ad annum Chriſti 277. ex Euſebii Chronico Hieronymus conſignat, his verbis: *Secundo anno Probi, juxta*

Antio-

a *Chron. Syriac. Part. 1. in Valeriano.*

b *Tom. 1. p. 393.*

c *Lib. de Menſuris & Ponderibus.*

d *Lib. 1. adverſus Manichæos.*

Antiochenos 325., *anno juxta Tyrios* 402., *juxta Laodicenos* 324., *juxta Edeſſenos* 588., *juxta Aſcalonitas* 380. *inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta*. Nimirùm variæ fuerunt ejuſdem monſtri ſub idem ferè tempus eruptiones; & alii ſcriptores de Manetis magiſtris Scythiano & Budda loquuti ſunt, alii de ipſa hæreſeos origine, nonnulli de variis ejus in Eccleſiam vel Orientalem vel Occidentalem eruptionibus, ac demùm alii de ipſius erroris damnatione, ut rectè obſervat [a] Pagius. Porrò in ea Diſputatione, cujus Acta integra nuper edidit Clariſſimus Vir Zacagnius Bibliothecæ noſtræ Vaticanæ olim Præfectus, laudatur Marcellus nobilis Caſcarenſis, qui [b] ſeptem millia & ſeptingentos Chriſtianos à Romanis militibus captos redemiſſe dicitur: Manes verò, Archelao [c] teſte, refertur, regis Perſarum, cujus filium vel à morbo curare nequiverat, vel potiùs extinxerat, indignationem veritus, in Meſopotamiam profugiſſe, ibique ab eodem Archelao Caſcaræ convictus, ad Diodoridem ejuſdem regionis oppidum clam acceſſiſſe: ubi coram Diodoro Preſbytero, quem S. Epiphanius [d] & Photius [e] Tryphonem appellant, iterùm confutatus & ad conſilii inopiam redactus, in Perſidem rediiſſe: in caſtello denique Arabionis à ſatellitibus regis Perſarum captus excoriatuſque [f] fuiſſe. Id ſub Sapore Perſarum rege factum, colligitur ex Diſputatione [g] Archelai, & ex [h] Socrate, qui Manetis fugam ex Perſide in Meſopotamiam cum ejuſdem cæde ita conjungit, ut exiguum temporis ſpatium inter utramque interceſſiſſe videatur. Atqui ex Epiphanio, [i] Photio & Petro, [k] Siculo Manes ex Perſarum carceribus in Meſopotamiam anno Gallieni nono, ideſt, Chriſti 261. aufugit. Anno igitur ſequenti, vel ad ſummum anno 263. dignas impietatis ſuæ pœnas perſolvit: idque anno ætatis ſuæ circiter vigeſimo tertio, ſi auctori Chronici Edeſſeni credendum, qui illum, ut ſuprà dixi, natum ſcribit anno Chriſti 240. Scio Auctores tàm de ætate Manetis, quàm de anno diſputationis ejus aliter ſentire. Nam primùm in [l] Diſputatione Archelai, Manes *annorum propè ſexaginta* errores ſuos diſſeminare cœpiſſe dicitur. Deinde communior fert Scriptorum [m] opinio, eam diſputationem anno Chriſti 277. Manetiſque interitum anno 278. accidiſſe. Verùm quoad epocham ætatis hæreſiarchæ in memorata Diſputatione notatam, mendum ineſſe ſuſpicatus eſt qui primus Acta illa publicavit eruditiſſimus Zacagnius, hac appoſita ad marginem [n] obſervatione: *Ita conſtanter in Caſinenſi Codice ſcribitur; vereor tamen ne in hoc annorum numero mendum ſit*: & jure quidem: nam in iiſdem Actis [o] quum hæc primùm de Manete dicta eſſent, *quum duodecim annorum eſſet effectus*, *anus illa* (ipſius hera) *diem obiit*, *ipſique univerſa bona ſua tradidit*, *& cum cæteris reliquit etiam quatuor illos libellos*, *quos Scythianus ſcripſerat*, *non multorum verſuum ſingulos*. *Tunc ergo Cubricus ſepultâ Dominâ*, *bonis ſibi derelictis omnibus uti cœpit*, *& migravit ad medium civi-*

tatis

a *Ann.* 277. *n.* 7.

b *Archelai Diſput. cum Manete pag.* 2.

c *Ibid. pag.* 98. *& ſeq.*

d *Hæreſ.* 66. *num. xj.*

e *Lib.* 1. *adverſùs Manichæos.*

f *Archel. diſp. pag.* 100.

g *Loc. cit.*

h *Lib.* 1. *cap.* 22.

i *Loc. ſupra cit.*

k *Hiſtor. Manichæor. pag.* 37.

l *Pag.* 98.

m *Vide Tillemont. Tom.* 4. *Part* 2. *in hiſt. Manichæorum Art.* 7. *&* 12.

n *Pag.* 98.

o *Pag.* 97.

tatis locum, in quo manebat Rex Perſarum (ideſt, Seleuciam vel Cteſiphontem) *& commutato ſibi nomine, Manem ſemetipſum pro Cubrico appellavit*: Statim ſubjungit Archelaus: *Effectus igitur puer ille annorum propè ſexaginta, eruditus ſecundùm doctrinam, quæ in locis illis eſt, & pene dixerim ſuper omnem hominem, diligentiùs tamen hæc didicit, quæ in illis quatuor libellis continebantur*. Ex quibus verbis apertè demonſtratur, Manetem tunc fuiſſe *puerum annorum propè ſexdecim*, non ſexaginta, ut ibi perperàm legitur: adeoque quum pauci ab eo tempore ad ejuſdem diſputationem cædemque anni effluxiſſe ibidem dicantur, palàm fit eum juvenem, non ſenem periiſſe. Quod verò ſcriptores ſpectat, qui Manetis diſputationem *anno Chriſti* 277. *Probo & Paulino Conſulibus* ſtatuunt, argumenta quæ pro ea ſententia proferunt, de tempore divulgatæ diſſeminatæque Manichæorum hæreſeos, non de memorata Manetis diſputatione explicari commodè poſſunt. Hieronymus certè, qui ex Euſebii chronico certiſſimos anni 277. characteres deſignat, non de Archelai diſputatione, ſed de Manichææ ſectæ exortu loquitur, inquiens: *inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta*. Etſi autem in Catalogo [a] Scriptorum Eccleſiaſticorum, *Archelaum ſub Imperatore Probo, qui Aureliano & Tacito ſucceſſerat, claruiſſe* ſcribit; non tamen ſub eodem Imperatore habitam cum Manete diſputationem affirmat. S. Cyrillus [b] Hieroſolymitanus, & S. Leo [c] Magnus ſub Probo quidem Manetem innotuiſſe dicunt; quod ex ipſis [d] Actis diſputationis Archelao inſcriptæ deſumpſiſſe videntur; ſed eorum verba hæreſeos potiùs, quam hæreſiarchæ tempus ſignificant. Unum nos urget, quod Archelaus Manetem his verbis alloquitur: *Cur quum promiſeris ſub Tiberio Cæſare miſſurum te eſſe Paraclitum, qui argueret nos de peccato & juſtitia, ſub Probo demùm Romano Imperatore miſiſti?* Et Manes Archelao ita reſpondet: *Dic age mihi, ſi, ut ais, qui à Tiberio uſque ad Probum defuncti ſunt, dicent ad Jeſum, noli nos judicare &c.* Igitur Probo imperante, inquiunt, ea diſputatio habita, Archelao ipſo, & Manete teſtibus. Huic ſanè argumento victas manus dare oporteret, ſi conſtaret Archelaum & Manetem ea verba dixiſſe. Verùm Acta illa, tàm quæ Valeſius ad calcem hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Socratis & Sozomeni, quàm quæ Zacagnius initio Veterum Monumentorum Eccleſiæ Græcæ & Latinæ publicavit, ab Hegemonio, qui aliquandiù poſt Archelaum vixit, interpolata ſunt, ut idem Zacagnius in Præfatione num. 14. rectè obſervat, & ex his verbis, quæ Actorum cap. ult. poſt narratam Manetis necem leguntur, palam fit: *Quibus poſteà agnitis Archelaus adjecit ea priori Diſputationi, ut omnibus innoteſceret, ſicut ego qui inſcripſi, in prioribus expoſui*. Heraclianus quoque Chalcedonenſis Epiſcopus in libris adversùs Manichæos, apud Photium [e] teſtatur, Hegemonium Diſputationem, quæ ſub Archelai nomine circumfertur, perſcripſiſſe. Quæ

a *Cap.* 72.

b *Catecheſ.* 6. *pag.* 140.

c *Serm.* 2. *de Pentecoſte.*

d *Pag.* 46.

e *Biblioth. Cod.* 85.

Quæ quum ita ſint, ab eodem Hegemonio videntur quædam ex illis Actis mutilata, quædam etiam addita, inter quæ non levis conjectura eſt, nomen Probi Imperatoris ex ea potiſſimùm causâ appoſitum, quod poſt Manetis interitum ſub Probo Imperatore ejus hæreſis, diſcipulorum operâ, in Romano Imperio innoteſcere cœperit. In Chronico [a] Alexandrino narratur Cerdon quidam Manichæus Tacito & Æmiliano Conſulibus, hoc eſt, anno primo Probi, Chriſti 276., nova dogmata diſſeminans, novam ſectam condidiſſe. Epiphanius, qui anno Gallieni 9. Chriſti 261. Manetem cum Archelao [b] diſputaſſe dixerat, ejus hæreſim [c] anno Aureliani 4. Chriſti 274. emerſiſſe affirmat. Nimirùm diverſam unuſquiſque ſcriptor epocham pro diverſis ejuſdem ſectæ eruptionibus notavit, & alicubi quidem tempus habitæ diſputationis, alicubi verò diſſeminati per Manetis diſcipulos erroris deſignatur.

a *Pag.* 638.
b *De menſ. cap.* 20.
c *Hæreſ.* 66. *c.* 1.

IV. Quartũ Chriſti ſæculum: ubi de Monachatus origine, deque Perſica perſecutione.

Profligatâ, ut ſuprà dixi, per Archelaum Epiſcopum Manichæa hæreſi, quum Chriſtiani Perſarum imperio ſubjecti pace fruerentur, in eos qui Romanæ ditioni in Meſopotamia ſuberant, perſecutio Cari Imperatoris ejuſque filii Numeriani deſæviit. Carus & Numerianus poſtquam Perſas, qui fœdera pacis ſub rege Narſe anno Chriſti 282. Probi poſtremo ruperant, Seleucia, Cteſiphonte & Coche anno 283. captis, tota [d] Meſopotamia exturbaſſent, in Chriſtianos ejus regionis, ac præſertim in Edeſſenos, furorem converterunt. Thalalæus [e], Aſterius, Alexander & ſocii in ea perſecutione Edeſſæ paſſi ſunt. Edeſſa olim Regum, poſtea Præfectorum Meſopotamiæ Sedes, non minus Epiſcopis, Martyribus, Scholiſque clara fuit. In ea enim ab initio exortæ Chriſtianæ religionis erectæ fuere linguæ Syriacæ ſcholæ in vicinarum civitatum commodum, ut inquit auctor vitæ Sancti Alexandri Acœmetæ, cujus verba infra producam. Ibi per hæc tempora, quæ modo deſcribebam, Macarius ſacras Scripturas interpretabatur, ut legitur in vita [f] S. Luciani Presbyteri & martyris, qui [g] anno 312. paſſus eſt, ipſumque Macarium audiiſſe dicitur. Poſt Cari obitum Perſæ Meſopotamiam recuperant. Diocletianus, qui anno 284. imperium inierat, anno 286. in Syriam profectus, ereptam Perſis Meſopotamiam Romanæ ditioni reſtituit: anno verò 297. iterùm in fines Romanorum erumpentes per Galerium coërcet, qui Narſem regem cum liberis & conjuge in ditionem [h] ſubegit. Pace autem facta [i], *Meſopotamia eſt reſtituta, & ſuper ripam Tigridis limes eſt reformatus, ita ut quinque gentium trans Tigridem conſtitutarum ditionem Romani aſſequerentur. Conditio fœderis in tempus Conſtantii reſervata duravit*: hoc eſt, *per quadraginta annos*, ut ait Libanius in Baſilico, uſque ad annum Chriſti 337. Conſtantii 1. quo Perſæ, qui pacem paulò ante Conſtantini Magni obitum fregerant, Niſibin obſidione cinxere. Quinque autem Tranſtigritanæ regiones, quas Rufus Feſtus & Ammianus [k] Perſas Romanis ceſſiſſe ſcribunt, ſunt Azanene, So-

d *Feſtus. Aurelius Victor. Eutropius in Caro.*
e *Martyr. Rom.* 20. *Maji.*
f *Bolland.* 17. *Januar.*
g *Pagius ann.* 311. *num.* 10.
h *Victor de Cæſaribus.*
i *Rufus, Feſtus in Breviario.*
k *Lib.* 15. *cap.* 7.

Sophene, Intilene, Zabdicene, & Corduene: eæque Tranſtigritanæ Perſarum, non Romanorum reſpectu appellatæ ſunt, ut optimè notat [a] Pagius. Ea Victoria de Perſis relatâ, Diocletianus Niſibin uſque progreſſus eſt, teſte Petro [b] Patricio. Hac occaſione, vel certè poſt annum 303. quo edictum adversùs Chriſtianos omnes promulgatum, martyrium ſubiere in Meſopotamia, Edeſſæ quidem Gurias [c] & Samonas; Baſſa [d] ejuſque filii Theogonius, Agapius & Fidelis: Niſibi verò [e] Febronia: incerto denique loco [f] Athenodorus.

Per idem tempus in Meſopotamia & Aſſyria florere cœpit Monachatus. Id vitæ genus primus in Ægypto inſtituerat [g] S. Antonius anno ætatis 55. Chriſti 305. quod Hilarion [h] ejuſdem diſcipulus in Palæſtina & Syria anno ſequenti propagavit. In Meſopotamiam Aones [i] eodem ferè tempore invexit, cujus contubernales Gaddanas [k] & Azizus à Sozomeno laudantur. Horum æmulatores claruere, apud Niſibenos quidem Jacobus [l] Magnus, qui poſteà ad infulas ejus urbis raptus eſt, Batthæus [m], Euſebius, Barges, Halas, Abbo, Lazarus qui fuit Epiſcopus, Abdaleus, Zeno, & ſenex Heliodorus: apud Charras autem Euſebius incluſus, & Protogenes, qui Epiſcopatum illius loci rexit poſt Bitum: denique apud Edeſſam Julianus Saba, Barſes, Eulogius, & Ephræm Syrus Jacobi Niſibeni diſcipulus. Hos ad notitiam ſuam perveniſſe affirmat Sozomenus [n] inquiens: *Et ex monachis quidem, qui tùm apud Syros, tùm apud Perſas Syris finitimos nobiliter philoſophati ſunt, iſti ad notitiam noſtram pervenerunt.* Verùm ex Chaldæorum monumentis hæc quinque eniteſcunt. Primum, Aonem Sozomeno memoratum eundem eſſe cum eo, quem Syri proprio quidem nomine ܐܘܓܝܢ *Eugenium*; per excellentiam verò ܐܒܘܢ *Abun* ſeù *Avun* (hoc eſt, patrem noſtrum) appellant: quem ſub Papa Seleucienſi Epiſcopo ex Ægypto in Meſopotamiam veniſſe, in monte Izlenſi apud Niſibin habitaſſe, diſcipulos plurimos habuiſſe, & ex his Jacobum ejuſdem operâ, & conſilio ad Eccleſiam Niſibis promotum, affirmant [o]. Alterum, ſocios Eugenii ſeù Aonis, comiteſque ejus ex Ægypto in Meſopotamiam fuiſſe Joannem & Acham fratres, Jonam, Sabam, Scialitam, alioſque, quorum mentio apud Marim, Amrum, Georgium Vardam, & in officio [p] Chaldæorum. Quartum, Eugenium ejuſque diſcipulos cœnobiorum per Orientem auctores fuiſſe, ut ſcribit Barhebræus [q], *à Marde uſque ad inferiorem Perſidem; Aaronem verò Sarugenſem per idem tempus duo monaſteria in tractu Melitinenſi excitaſſe.* Quintum denique, ante annum Chriſti 320. in Meſopotamiam monaſticum inſtitutum invectum: nam S. Jacobus, qui id vitæ genus per aliquot annos exercuerat, ante Nicænum Concilium, cui interfuit, hoc eſt, ante annum Chriſti 325. Epiſcopatum Niſibis ſuſcepit. Julianus Saba poſt ejectum à Valente Imperatore ex Antiochena Eccleſia anno 370. Meletium, Flaviani,

Dio-

a *Ann.* 303. *n.* 15.
b *Excerpt. de Legationibus cap.* 29.
c *Martyr. Rom.* 15. *Nov.*
d *Ibid.* 21. *Aug.*
e *Ibid.* 25. *Junii.*
f *Ibid.* 11. *Nov.*
g *Tillemont. Tomo* 5. *Par.* 3. *in Chronologia ad ann.* 285 & 305.
h *Idem ad ann.* 305. & 306.
i *Sozomen. lib.* 6. *cap.* 33.
k *Idem cap.* 34.
l *Idem cap.* 33.
m *Theodoritus in hiſt. religioſa cap.* 1.
n *Lib.* 6. *cap.* 34.
o *Vide Tom.* 3. *pag.* 301.
p *Fer.* 3. *hebd.* 1. *Annunciat. Vide tom.* 3. *pag.* 302. & 303.
q *Chronic. Syr. Part.* 2. *in vita Phlacilli Antiocheni.*

Diodori, & Aphraatis conſilio, ab Acacio & Aſterio ex eremo Antiochiam ad confundendos Arianos evocatus, & in oppidulo quodam ab opulenta femina rogatus, ut domus ſuæ diverſorio uteretur, ejus precibus ceſſiſſe dicitur, ut Theodoritus [a] refert, *tametſi annis amplius quadraginta tali ſpectaculo abſtinuiſſet*: adeoque circa Concilii Nicæni tempora in ſolitudinem ſe receperat. Milles [b] Suſæ Epiſcopus, qui anno Saporis 31. (Chriſti 330.) martyrium ſubiit, antequam ad Epiſcopatum promotus fuiſſet, militiæ munere relicto monaſticam [c] diſciplinam coluerat. Barſebias [d] Archimandrita unàcum ſociis undecim monachis anno Saporis 32. (Chriſti 331.) item Quadraginta Martyres, quos inter [e] monachi ſex; & Bademus [f] Archimandrita unàcum ſeptem monachis anno ejuſdem Saporis 66. (Chriſti 365.) martyrium ſubiere. Itaque in Meſopotamia & Perſide monachatus ante annum 320. propagatus, adeò ſtatim excrevit, ut cœnobia plurima exſtructa fuerint. Quantum verò ad diſſeminandam in iis regionibus orthodoxam fidem monachi illi contulerint, Eccleſiaſtica nos docet hiſtoria. Non enim ſibi tantùm vivebant, ſed &, quum res poſtularet, Eccleſiæ curam gerentes, eam qua miraculis, qua ſermonibus, fuſo etiam ſanguine illuſtrabant. Sic Jacobus ille magnus ex altiſſimorum montium verticibus, ubi ſolitariam & quietam vitam egerat, in Perſidem ſe contulit, *viſurus plantas veræ religionis, & congruentem eis curam exhibiturus*, ut inquit [g] Theodoritus. Et monachos illos, quos ſuprà ex Sozomeno laudavi, *ferè omnes diu ſuperſtites vixiſſe* notat idem [h] Sozomenus, *ut religio incrementum acciperet: illi enim Syros ferè omnes, & ex Perſis ac Saracenis quamplurimos, ad religionem ſuam traduxerunt, & à ſuperſtitioſo dæmonum cultu abſtraxerunt*.

Verùm quum Diocletiani perſecutio jam deferbuiſſet, monachorumque operâ per Aſſyriam & Perſidem religio in dies augeretur, teterrimo ſchiſmate Eccleſia vexata eſt. Cauſa mali tanti Papas Aghæi filius, Seleuciæ & Cteſiphontis Archiepiſcopus, fuit, qui, Mari teſte, uni eidemque Eccleſiæ binos Epiſcopos præficere conſueverat. Congregata igitur Seleuciæ Synodus, in qua adfuere Epiſcopi Orientales, & inter cæteros S. Milleſius Suſæ Epiſcopus. Quid verò in ea factum ſit, Barhebræus [i] his verbis narrat. ܐܬܟܢܫܘ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܕܢܚܝܐ ܘܐܚܕܘ ܒܦܘܡܗ ܕܦܐܦܐ ܘܥܡܐ ܗܘܝܐ ܒܡܠܟܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܕܝܢܘܗ ܥܠ ܗܘܠܟܢܐ ܕܐܢܫܐ ܒܡܥܘܡܕܢܘܬܗ ܘܥܠ ܚܘܒܘܗܝ ܠܘܬ ܒܢܝ ܡܠܟܘܬܐ ܗܢܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܡܚܝ ܒܡܟܬܒ ܘܢܦܠ ܥܠ ܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ ܗܘܐ: ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܡܫܝܚܐ ܥܠ ܐܦܝ ܠܟܘܢ ܗܘܐ ܕܫܡܥ ܗܘܐ ܥܠ ܫܘܩܝܐ ܒܠܒܗ ܘܐܡܪ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܐܝܬ ܒܟ ܡܕܡ ܕܠܐ ܥܘܠܐ ܡܛܠ ܐܢܫܐ ܕܝܠܢ ܘܠܡܫܡܠܝܘ. ܘܡܢܗ ܒܡܠܟܐ ܡܫܡܗ ܡܫܡܠܝܘ. ܘܐܬܩܝܡ ܐܡܪܝܢ ܕܝܢ ܡܫܪܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܟܠܗ ܕܘܟܬܐ:

a Hiſtor. relig. cap. 2.

b Tom. I. Bibl. Orient. pag. 186.

c Sozom. lib. 2. cap. 14.

d Tom. I. Bibl. Orient. pag. 188.

e Eodem Tom. pag. 192.

f Lipoman. ex Metaphraſte tomo 2.

g Hiſtor. relig. cap. 1.

h Lib. 6. cap. 34.

i Chron. 3. Par. in vita Papæ.

ܘܗܘܘ ܩܛܪܓܘܗܝ : ܡܛܠ ܕܫܓܝܫܐ ܗܘܬ ܡܕܒܪܢܘܬܗ . ܘܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܐܡܪܝܢ
ܘܠܐ ܐܬܦܨܝ : ܡܚܐ ܒܐܝܕܗ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܩܐܡ ܩܕܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܡܠܠ
ܘܗܘܘ ܠܗ . ܘܐܓܪ̈ܬܐ ܕܒܘܝܐܐ ܡܫܬܟܚܢ ܡܢ ܡܪܝ ܝܥܩܘܒ ܕܢܨܝܒܝܢ
ܐܦ ܡܢ ܡܪܝ ܐܦܪܝܡ ܠܘܬܗ ܕܗܢܐ ܦܐܦܐ ܡܛܠ ܟܘܠܝܐ ܕܝܡܝܢܗ
ܘܟܐܒܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܡܟܣܝܢ ܠܡܬܚܪܝܢܘܬܗ . ܘܐܢܫܝܢ ܐܡܪܝܢ
ܕܝܘܣܦ ܩܬܘܠܝܩܐ ܟܕ ܐܬܚܪܡ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܥܒܕ ܠܗܝܢ ܐܓܪ̈ܬܐ ܗܠܝܢ .

Congregati Epiſcopi Orientales, plura reprehenſionum capita Papæ objecerunt, propter Eccleſiaſticarum ſcilicet rerum confuſionem, quæ ipſius incuria obrepſerat: aliorum præterea turpium criminum illum accuſarunt: qui quum purgare ſe nequiret, ſacrum Evangeliorum codicem coram poſitum manu percutiens: loquere, inquit, ſi in te ſermo eſt, quandoquidem me ſermo deficit. Eodem momento dextera ejus obriguit. Nonnulli referunt, Epiſcopos talia ſpectantes, depoſitionis ſententiam in eum tuliſſe, eo facto accuſationes eorum confirmante. Alii contra ſcribunt, Papam nequaquam depoſitum fuiſſe, Epiſcopis ajentibus, ſufficere correptionem ei divinitus inflictam. Exſtant epiſtolæ conſolatoriæ à S. Jacobo Niſibeno & à S. Ephræmo ad hunc Papam conſcriptæ ob dexteræ ejus impedimentum, quibus & Epiſcopos reprehendunt, quod in ipſum temerario auſu inſurrexiſſent. Quidam verò exiſtimant, Joſephum Catholicum, quum ab Epiſcopis damnatus eſſet, eas epiſtolas compoſuiſſe. Quæ [a] exſtat S. Jacobi Niſibeni *ad Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos Seleuciæ & Cteſiphontis*, è Syriaco in Armenicum ſermonem converſa epiſtola, inſcribitur, *de diſſenſionibus & contradictionibus, quæ ex ſuperbia oriuntur, deque ambitione*: nec aliud continet, quàm adhortationem ad faſtum devitandum, & ad animi demiſſionem amplectendam. Ex ea colligitur S. Jacobum Synodo Seleucienſi nequaquam interfuiſſe: tùm quia Seleucia & Cteſiphon, ubi Concilium celebratum eſt, in Perſarum ditione, non in Romanorum erat; tùm quia ſi præſens Jacobus fuiſſet, nequaquam ad Synodum literas ſcripſiſſet. Quum autem Barhebræus ait, epiſtolas, quæ ſub SS. Jacobi & Ephræmi nomine ad Papam circumferuntur, à Joſepho Catholico confictas nonnullis videri, hanc quam Armenicè habemus, non intelligit: non enim ad Papam, ſed ad Synodum in cauſa Papæ congregatam directa eſt: eadem præterea facta tangit, quæ in ſynceris S. Milleſii Actis de illa Synodo narrantur. Fragmentum prodiit [b] Tom. I. quod hìc deſcribere juvat. *Ad Aramæos* Milleſius *profectus*, (poſtquam S. Jacobum Niſibi viſitaſſet,) *Seleuciæ & Cteſiphontis Eccleſiam teterrimo ſchiſmate ſciſſam reperit. Cauſa mali tanti ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus Papa Aghæi filius putabatur, homo intolerandi faſtus, & ambitionis immenſæ: adeò ut Antiſtites, qui ex diverſis locis ejus cauſam cognituri ad Synodum convenerant, ſuperbè aſper-* nare-

a *Vide tom.* I. *pag.* 558.

b *Pag.* 186.

naretur; Presbyteros verò & Diaconos ſuæ Eccleſiæ indignis modis tractaret. Milles hominem Deo odioſum & civibus ſuis infeſtum publicè adoritur. Ecquod te, inquit, fratrum tuorum crimen impulit, ut talia adverſus eos audeas, membra tua ſuperbè deſpiciens, eaque abſque cauſa, & præcipiti odio exagitans, quaſi Deum fabulam putes? An non ſcriptum eſt, qui fuerit princeps inter vos, ſit veſter ſervus? Hæc Milles: cui Papa, Tu me, ait, iſta doces, inſulſiſſimum caput, quaſi non illa ego norim? Tùm verò Milles tractum ex pera codicem Evangeliorum, in medio ſuper pulvinar depoſuit, ſimulque ad Papam converſus: Si te, inquit, piget iſta à me, qui mortalis ſum, diſcere, agedum judicium pete ab Evangelio Domini, quod externis oculis tuis patet, quandoquidem internus tuæ mentis oculus ad ejus mandata cæcutit. Hìc verò Papa diabolicis actus furiis, & ſacrum Codicem impia manu contundens: loquere, ait, Evangelium, loquere. Ad has voces commotus S. Milles, accurrens Evangelium manibus complexus oſculatuſque, ſuis oculis admovit: deinde audiente frequenti populo alta voce Papam compellans: quia, inquit, ò ſuperbe, talia auſus es adversùs verba vitæ Domini noſtri, ecce adſtitit Angelus ejus, & corporis dimidium tui areſaciet ad terrorem multorum: neque ſimul exanimaberis, ſed tibi manebit vita diu in ſignum & portentum. Eodem momento Papa è cœlo tactus, dimidia corporis parte obriguit, & ad alterum latus collapſus, in eo ſitu per duodecim annos ad mortem uſque cum incredibili dolore jacuit: quæ res ingenti terrore populum univerſum perculit. Id factum [a] anno Chriſti 314. Obiit enim Papa duodecimo poſt anno, hoc eſt, Chriſti 326. nimirùm altero poſt Nicænum Concilium, ad quod ſuo nomine Simeonem & Saadoſtum miſerat.

Papæ defuncto S. Simeon ſucceſſit, qui ab anno 314. Sedem Seleucienſem vicaria poteſtate adminiſtrare cœperat. Hic, ut modo dicebam, Papæ nomine anno 325. ad Nicænam Synodum unàcum Saadoſto perrexit. Eidem Synodo interfuit & Joannes [b] Perſidis, & Aitallahas Edeſſæ Epiſcopus, qui in Saadæ locum anno 324. ſubrogatus fuerat. In ſubſcriptionibus autem Patrum tùm Nicæni, tùm Antiocheni Concilii, quod anno 341. celebratum eſt, Ethilaus, Ætholaus, Ætolus, & Ætherius appellatur. Saades [c] Cononem anno 312. excepit; anno autem Epiſcopatus ejus poſtremo, Chriſti 323. in perſecutione Licinii paſſus eſt S. Abibus [d] Diaconus Edeſſenus. Barhebræus [e] pro Conone ܢܘܢܢ *Nonnum*, & pro Saade ܣܐܘܛ *Sautum* legit. Quinque ante annis, hoc eſt, anno Saporis 18. Chriſti 317. coronam martyrii adepti ſunt Jonas [f], Brichjeſus, Zebina, (qui Zanitas in Martyrologio Romano dicitur,) Lazarus, Maruthas, Narſes, Elias, Mahares, Abibus, Saba, & Sembaites, quorum acta ſcripſit Iſaias [g] Adabi filius Arzunita, qui præſto fuit. Anno verò 330. & ſe-

a *Tom.3. p.612.*

b *Labb. Concil. tom. 2. pag. 52. & 559.*

c *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 394.*

d *Tom. cit. pag. 330. Mart. Rom. 15. Novemb.*

e *Chronic. Syr. Part. 2. in vita Tyranni Antiocheni.*

f *Martyr. Rom. 27. & 29. Martii.*

g *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 15.*

& ſequentibus dira perſecutio ab eodem Sapore in Eccleſiam mota: in qua plurimi martyres occubuere, quorum certamina deſcribuntur à [a] Sozomeno. Duravit ea perſecutio uſque ad annum Chriſti 370. quo Sapores Perſarum rex interiit. Summam autem Martyrum, qui eo temporis intervallo pro Chriſto cæſi ſunt, idem Sozomenus [b] colligit in hæc verba: *Ut ſummatim dicam, cunctos ejus temporis martyres tàm viros, quàm mulieres, quorum nomina recoluntur, ſedecies mille numero fuiſſe perhibent: reliquæ verò multitudinis ne numerum quidem iniri poſſe: atque idcircò difficile admodum viſum eſſe Perſis, Syris, atque Edeſſenis, qui hac in re plurimum ſtudii atque operæ poſuerunt, horum nomina percenſere.* Mares [c] affirmat cæſa à Sapore centum ſexaginta circiter millia في دير الاحمر وباجرمى وغيرها *in Deir-al-Aamar, & Bagerma, & alibi*: triginta verò millia في بلدان الفرات *in regionibus Euphratis*. Eadem ferè Jeſujabus [d] Niſibenus. Magi Judæique illius perſecutionis inſtigatores fuere: occaſionem verò Sapores ex odio, quo Romanos eorumque religionem proſequebatur, lubentiſſimè captavit. In Actis Martyrum Orientalium, quæ Syriacè exſtant, chronologicam Perſecutionis [e] ſeriem habemus hunc in modum.

Anno Perſecutionis primo. Saporis 31. (Chriſti 330.) menſe Aprili martyrium ſubiit S. Simeon [f] Bar-Sabaë Archiepiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis, Abdecalas & Ananias Presbyteri, Guhaſtazades regis Saporis nutritor, Puſices artificum regis præfectus unà cum filia virgine, & plurimi alii Martyres, quorum ignota nomina. Eos centum fuiſſe, adnotatur in Martyrologio Romano. Græci [g] præter hos, quos ſuprà memoravi, addunt mille alios ac centum quinquaginta Martyres.

Eodem anno, menſe Novembri, paſſus dicitur S. Milles [h] Suſæ Epiſcopus cum Abroſimo Presbytero & Sina Diacono. In Martyrologio [i] Romano Milleſii martyrium contigiſſe refertur *ſequenti anno poſt obitum S. Simeonis, annuo item die, quo paſſionis Dominicæ memoria celebrabatur*. Eminentiſſimus [k] Annalium Eccleſiaſticorum ſcriptor Milleſii mortem ad annum Chriſti 344. conſignat: quo & Sanctum Simeonem paſſum arbitratur: Anno verò 335. eundem Milleſium ſcribit Concilio Hieroſolymitano, in quo templum S. Sepulcri dedicatum eſt, interfuiſſe: hæc enim Euſebii [l] verba de eodem Concilio, *Aderat etiam Epiſcoporum Perſidis ornamentum, vir ſanctus & in divinis ſcripturis apprimè eruditus*, de eodem Milleſio intelligens, *Milles*, inquit, *hic nominatus erat, qui, ut auctor eſt Sozomenus, ad inviſenda loca ſancta, Hieroſolymam ſe contulit: hic autem poſtea in perſecutione adversùs Chriſtianos in Perſide excitata martyr occubuit*. Baronii ſententiam ſequuti ſunt cæteri, qui ejus Concilii [m] meminere. Verùm Milleſium quidem ac Simeonem anno Chriſti 330. paſſos fuiſſe, alibi [n] probavi. Ea autem Euſebii verba non de S. Milleſio,

Baron. in not. ad Martyrolog. Rom.

a *Lib. 2. à cap. 9. ad cap. 15.*

b *Lib. cit. cap. 15.*

c *In Vita S. Simeonis.*

d *Vide Tom. 3. pag. 304.*

e *Tom. 1. à pag. 185.*

f *Martyr. Rom. 21. Apr.*

g *Menolog. 15. Maji.*

h *Tom. 1. p. 186. 187.*

i *22. Apr.*

k *Ad ann. 335. & 344.*

l *Lib. 4. de vita Conſtantini cap. 43.*

m *Labb. Concil. tom. 2. pag. 462.*

n *Tom. 1. pag. 6. & 12.*

leſio, ſed de S. Jacobo Niſibeno intelligenda eſſe, mihi certum: nam primum, elogium illud, *Epiſcoporum Perſidis ornamentum, vir ſanctus, & in divinis Scripturis apprimè eruditus*, Jacobo potiùs, qui Nicæno Concilio interfuerat, quàm Milleſio competit. Deinde, ut Conſtantius anno 341. Epiſcopos ex Syria Coele, Phœnicia, Palæſtina, Arabia, Meſopotamia, Cilicia, Iſauria, inter quos Jacobus [a] Niſibenſis ſubſcriptus legitur, apud Antiochiam ad dedicandum id templum evocavit; ita Conſtantinus illius pater ex [b] iiſdem provinciis, ac inſuper ex Ægypto, Libya, Thebaide, Bithynia, Thracia, Cappadocia, Macedonia, Pannonia ac Myſia, eoſdem ferè Epiſcopos Hieroſolymam ad ſanctæ Reſurrectionis dedicationem convocari jubens, celebratiſſimum in orbe Romano Jacobum nequaquam abeſſe permiſiſſet. Demùm Jacobus, non Milles, in Tragœdia Arianorum nominatur: is enim Conciliis Nicæno & Antiocheno, ut modò dicebam, interfuit; Conſtantinopoli verò anno poſt celebratam, cujus ſuprà memini, Hieroſolymitanam Synodum, hoc eſt, Chriſti 336. adfuit, precibuſque [c] cum Alexandro ejuſdem urbis Epiſcopo conjunctis, interitum impii Arii à Deo impetravit. Ex quo facto validiſſimum argumentum pro noſtra ſententia conflatur. Nam S. Athanaſius, ut verbis utar [d] ipſius Baronii, *quum ex Tyrio Euſebianorum conventiculo ſe abſtrahens Conſtantinopolim profectus eſſet ad Conſtantinum Imperatorem, ipſumque acerrimis querimoniis ob toleratas ab Euſebianis calumnias, adverſus eos interpellaſſet; illud obtinuit, ut iidem Euſebium, qui ipſius cauſam Tyri judicaſſent, Conſtantinopolim ſe conferrent.* Atqui iidem Epiſcopi, qui Tyrium conciliabulum habuerant, eodem anno 335. Hieroſolymis convenerunt, ut Euſebius [e] his verbis docet: *Quum hæc præcepta executioni mandarentur* (loquitur de dedicatione Eccleſiæ Tyriæ) *alius ab Imperatore nuncius ſupervenit, qui oblatis imperialibus literis Synodum hortatus eſt, ut nulla interpoſita mora omnes quamprimùm Hieroſolyma properarent.* Si igitur à Conſtantino Imperatore Conſtantinopolim anno 336. evocati ſunt, ubi eodem anno Jacobus Niſibenus ex certis documentis adfuiſſe legitur, palàm fit, eundem unum ex iis fuiſſe, qui Hieroſolymis convenerant. Sed ad Perſicam perſecutionem redeo.

Anno perſecutionis 2. Saporis 32. (Chriſti 331.) eo [f] die, quo Paſſionis Chriſti memoria celebrabatur, edictum Saporis per univerſam Perſarum ditionem propoſitum eſt, quo cuncti, qui ſe Chriſtianos confeſſi fuiſſent, mortis ſupplicio addicebantur. Quo quidem tempore innumerabilis Chriſtianorum multitudo gladio cæſa fuit: & inter cæteros [g] Saadoſtus, ſeù Jeſudoſtus, qui [h] Græcis Latiniſque Sadoth dicitur, S. Simeonis in Seleucienſi Eccleſia ſucceſſor, unàcum centum viginti octo ſociis: Barſebias [i] Archimandrita cum decem ſociis monachis: & [k] Tarba, ſeù Tarbula ejuſdem Sancti Simeo-

nis

a *Tom. 2. Concil. Labb. pag.* 559.

b *Euſeb. in vita Conſtant. lib.* 4. *cap.* 43.

c *Theodorit. hiſt. relig. cap.* 1. *Dionyſius in Chron. Syr. ad ann. Græcorum* 646.

d *Ad ann.* 336.

e *In vita Conſtantini lib.* 4. *cap.* 43. *Vide Baron. ad ann.* 335.

f *Tom.* 1. *p.* 187. *Sozomen. lib.* 2. *cap.* 11.

g *Tom.* 1. *p.* 188.

h *Martyr. Rom.* 20. *Febr. Menolog. Græc.* 20. *Febr.*

i *Tom.* 1. *p.* 188. *Martyrol. Rom.* 11. *Dec.*

k *Tom.* 1. *p.* 187.

nis ſoror, unàcum ſorore Pherbuta, & pediſſequa ſua. *Sozomen. lib. 2. cap. 12.*

Anno Perſecutionis 3. Saporis 33. (Chriſti 332.) Daniel [a] Presbyter, & Varda, ſeù Roſa ſanctimonialis. *Metaphraſt. apud Lipomen. tom. 2. die 5. April. Martyrol. Rom. 22. Apr.*

Anno perſecutionis 4. Saporis 34. (Chriſti 333.) Narſes [b] Epiſcopus Sciaharcadtæ Garmæorum urbis, & Joſeph ejuſdem diſcipulus. Præterea Joannes [c] Epiſcopus Beth-Seleuciæ: Sapores Epiſcopus urbis Beth-Nicatoris: Iſaac Epiſcopus Beth-Seleuciæ: Iſaac Presbyter pagi Hulſar: Papa Presbyter pagi Helmin: Uhanam clericus: Guhaſtazades, qui & Azadas, regius Eunuchus: Saſannes, Mares, Timæus, & Zaron laici Laſciumenſes: Bautha matrona Beth-Seleucienſis: Thecla, Danach, Tatona, Mama, Mazachia, & Ana virgines Beth-Seleucienſes: denique Abiatha, Hata, & Mamlacha [d], ſeù Mamelchta, virgines Garmææ. Hi aliique Martyres in partibus Adjabenorum paſſi dicuntur, ſub Artaſciro ejus regionis regulo, ut in Actis Martyrum Orientalium notatur. De Adjabene autem Sozomenus [e] hæc ſcribit: *Hæc Perſidis regio eſt, maxima ex parte à Chriſtianis habitata.*

a *Tom. 1. p. 188.*
b *Ibid. & Mart. Rom. 20. Nov.*
c *Tom. 1. p. 189. & 190. Martyrol. Rom. 1. Nov.*
d *Martyr. Rom. 17. Octob.*
e *Lib. 2. cap. 12.*

Anno perſecutionis 5. Saporis 35. (Chriſti 334.) centum viginti [f] Martyres Seleuciæ, è quibus novem virgines; reliqui Presbyteri, Diaconi, & Clerici, quos Jazdandochta matrona Adjabena per ſex menſes in carcere propriis facultatibus aluerat.

f *Tom. 1. p. 190.*

Anno perſecutionis 6. Saporis 36. (Chriſti 335.) Barbaſeminus [g], ſeù Barbaſymes poſt Saadoſtum Seleuciæ & Cteſiphontis Archiepiſcopus unàcum ſexdecim ſociis, quorum nonnulli Presbyteri erant, alii Diaconi, alii Clerici. Poſt Barbaſymæ martyrium ceſſavit Seleuciæ Sedes uſque ad annum 370. quo Sapores periit. Eodem autem anno, quo idem Barbaſymes cæſus eſt, edictum à Sapore in Chriſtianos promulgatum, & plurimi martyres [h] variis in locis interfecti.

g *Ibid.*
h *Tom. 1. p. 191.*

Anno perſecutionis 7. Saporis 37. (Chriſti 336.) Jacobus [i] Presbyter pagi Telæ Scialilæ martyrium ſubiit cum ſorore Maria virgine: item Thecla virgo cum aliis quatuor virginibus.

i *Ibid. Martyrol. Rom. 1. Nov.*

Eodem anno pax à Sapore, quæ per quadraginta annos Romanos inter & Perſas viguerat, rupta eſt. Conſtantinus Imperator [k] qui Chriſtianos olim in Perſide degentes, per literas Sapori regi commendaverat, ſub finem vitæ, hoc eſt, anno Chriſti 336. quum Perſas eò progreſſos fuiſſe didiciſſet, ut aſſiduas eruptiones per Orientem tentarent, [l] *toto orbe pacatis gentibus, & recenti de Gothis victoria glorioſior, multis in Perſas deſcendit agminibus: ſub cujus adventum Babyloniæ in tantum regna trepidarunt, ut ſupplex ad eum legatio Perſarum accurreret, & facturos ſe imperata promitterent:* inquit Rufus Feſtus in Breviario. Anno ſequenti, hoc eſt, Chriſti 337. die 22. Maji idem Conſtantinus mortalem vitam cum immortali commutavit. Cujus morte Sapores cognitâ, Meſopotamiam

k *Euſeb. in vita Conſtantini l. 4. cap. 8. Sozomen. lib. 2. cap. 15.*
l *Rufus Feſtus in Breviario.*

vaſtat,

vaſtat, & Niſibin urbem arcta obſidione cingit. Duravit obſidio per tres & ſexaginta dies, ut ſcribunt Theophanes & Auctor Chronici Alexandrini: adeoque vel exeunte anno 337. vel ineunte anno ſequenti ea urbs precibus S. Jacobi, & Ephræmi [a] liberata eſt, ut affirmant Hieronymus & Dionyſius in chronicis, qui id factum ad annum Abrahami 2354. Alexandri 649. referunt: nam annus ille Kalendis Octobris anni Chriſti 337. inchoatur. Jacobus autem eodem anno 336. quo Conſtantinopolim perrexerat, poſt Arii interitum in Meſopotamiam regreſſus: Ephræmus verò ejuſdem diſcipulus Niſibi apud ſanctum magiſtrum manſit, donec is in vivis fuit. Eo autem ad ſuperos anno 338. evocato, Edeſſam profectus eſt, ubi florebant Aitallahas Epiſcopus, & monachi Julianus Saba, Barſes, & Eulogius, de quibus ſuprà: nec non Abraham [b] Chidonita, cujus vitam idem Ephræmus deſcripſit. Jacobum [c] Vologeſus, Aitallaham [d] Abrahamus excepit, quorum prior ad annum 363. Niſibenam Eccleſiam, poſterior Edeſſenam ad annum 361. rexit. Alii præterea clarebant in ſubjecta Romanis Meſopotamia Epiſcopi, quorum nomina Conciliis Nicæno atque Antiocheno ſubſcripta leguntur: ut Antiochus [e] Rheſinæ, & Mareas [f] Macedonopolis. His Simeonem [g] Amidæ adjungit Ebedjeſus in Epitome Canonum Synodalium: Abſelamum Edeſſæ ſeù Edeſſenæ regionis, Jonam Circeſii, Maram Doræ, Georgium Singaræ, Marutham Maiphercatæ, & Addæum Aghel.

a *Theodorit. hiſt. Eccl. lib. 2. cap.* 30.
b *Tom.* 1. *p.* 38. & 396.
c *Tom.* 1. *pag.* 18. & 396.
d *Tom. cit. pag.* 395. & *ſeq.*
e *Labb. Concil. tom.* 2. *pag.* 52. & 559.
f *Ibid. pag.* 52.
g *Tom.* 1. *p.* 169.

Anno perſecutionis 15. Saporis 45. (Chriſti 344.) paſſus eſt Barhadbeſciaba [h] Diaconus civitatis Arbelenſis. Hunc annum ſecundum perſecutionis vocat ex S. Hieronymi Chronico Baronius, eoque paſſos ſcribit quotquot Sozomenus lib. 2. cap. 11. enumerat: ab iis verbis: *Sequenti anno eo ipſo die, quo paſſionis Chriſti memoria celebrabatur*, uſque ad cap. 15. Annum verò præcedentem, hoc eſt, Chriſti 343. primum fuiſſe perſecutionis exiſtimat, eoque paſſum refert S. Simeonem cum ſociis, Uſthazanem & Puſicem. Verùm ex Sozomeno, Theodorito ac Theophane veram illius Perſecutionis epocham Tom. 1. pag. 4. demonſtravi.

h *Tom.* 1. *p.* 191.

Anno perſecutionis 23. Saporis 53. (Chriſti 352.) [i] expugnato à Perſis Zebedæo caſtro, quod ad Romanorum ditionem ſpectabat, millia circiter novem virorum ac mulierum in Perſidem abducta ſunt: quos inter Epiſcopus loci Heliodorus, & Dauſas atque Marjabus Presbyteri, & Diaconus Ebedjeſus. Et Heliodorus quidem quum in oppido Stacarta gravi morbo conflictaretur, Dauſam Epiſcopum ordinat, & mox ad Dominum migrat. Dauſas verò Marjabum Chorepiſcopum deſignat. Quumque illa captivorum turba in varias Perſarum urbes diſperſa fuiſſet, Dauſas Epiſcopus unàcum Marjabo Chorepiſcopo, Ebedjeſu Diacono, aliiſque 297. viris ac mulieribus ad montem Maſebdanum in pagum Gaphetam relegantur: ubi exquiſitis ab Adarpharo præfecto ſuppliciis affecti, gladio cæſi ſunt omnes,

i *Tom.* 1. *p.* 192.

præter

præter 25. viros mulieresque, qui Solem adorantes, mortem evaſere. Marjabus, Sozomeno [a] Mareabdes, Baronio [b] Maureamdes dicitur. In Martyrologio [c] Romano inter novem millia Chriſtianorum captivorum nominatur Ja cum ſociabus; recenſentur [d] præterea viginti duo Epiſcopi, Clerici 250. præter Monachos & ſacras Virgines plurimas. Nimirùm ex Sozomeno, à quo [e] Epiſcopi nominantur, Barbaſymes, Paulus, Gaddiabes, Sabinus, Mareas, Mocius, Joannes, Hormiſda, Papas, Jacobus, Romas, Maares, Agas, Bochres, Abdas, Abdjeſus, Joannes, Abramius, Agdelas, Sapores, Iſaac, & Dauſas. Verùm non omnes iſti anno Saporis 53. neque occaſione expugnati caſtri Zebedæi, quod Zabdæum Sozomenus appellat, interfecti ſunt, ut oſtenſum Tom. I. pag. 190. & 193. De Zabdæo caſtro hæc Clariſſ. Valeſius in notis ad hunc Sozomeni locum. *Erat locus iſte in regione Zabdicena, quæ una eſt ex quinque regionibus Tranſtigritanis, teſte Ammiano Marcellino in libro viceſimo quinto. In ea regione oppidum erat Bezabde, ſitum ad ripam Tigridis; quod Zabdæum hìc vocat Sozomenus. Erat autem regio illa ſub ditione Romanorum, ex quo Narſæus Perſarum rex à Galerio ſuperatus, quinque illas regiones Romanis cedere coactus fuerat. Quamobrem Perſæ has provincias à Romanis aſſiduè repetebant, & continuis irruptionibus eas regiones vexabant. Hinc eſt, quod Dauſas ejus loci Epiſcopus, captivus abductus eſt à Perſis.* Hæc Valeſius. Cæterùm Zabdicene regio quum adhuc ſub Romanis eſſet, ſanctiſſimis monachis claruit, qui cœnobia ibidem condidere. Joannes nimirùm & Acha fratres, & Saba, & Scialita, Eugenii diſcipuli, quorum monaſteria in Bezabde à Mari Amroque in vita S. Barbaſemini Seleuciæ Archiepiſcopi & martyris laudantur. Jonas quoque ejuſdem Eugenii diſcipulus, qui monaſterium Anbaræ condidit: Barſabas demùm, qui poſtquam uxorem Saporis ſororemque ejus à dæmonio liberaſſet, Maruæ in Choraſana primus Epiſcopus fuit.

a *Lib.* 2. *cap.* 13.
b *Ann.* 344.
c 4. *Auguſt.*
d 22. *Apr.*
e *Lib.* 2. *cap.* 13.

Anno perſecutionis 36. Saporis 66. (Chriſti 365.) quadraginta [f] martyres pro Chriſto cæſi ſunt; ex quibus Epiſcopi duo, Abdas ſcilicet urbis Caſcaræ, & Ebedjeſus alterius cujuſdam civitatis regionis Caſcarenſium: Presbyteri ſexdecim, Diaconi novem, monachi ſex, & virgines ſeptem. Eodem [g] anno Bademus Archimandrita monaſterii, quod apud Lapetam patriam ſuam exſtruxerat, unàcum ſeptem monachis ejuſdem diſcipulis, gladio percuſſus eſt.

f *Tom.* 1. *p.* 192.
g *Tom.* 1. *p.* 193.

Ante quadriennium, hoc eſt, anno Chriſti 361. Conſtantius [h] Imperator, antequam menſe Novembri Mopſveſtiæ obiiſſet, Barſen [i] Haranitarum Epiſcopum in locum defuncti Abrahami Edeſſam transferri jubet, qui Sedem tenuit uſque ad annum 378. Conſtantio Julianus apoſtata ſucceſſit: qui [k] dum in Perſarum regionem copiis eductis, Cteſiphontis urbis obſidionem aggrederetur, menſe Junio anni 363. interiit. Jovianus pace cum Perſis eodem anno compoſita,

h *Auctor Chronici Alexandrini.*
i *Chron. Edeſſen. Vide tom.* 1. *pag.* 396
k *Tom.* 1. *p.* 397.

Niſi-

Niſibin iis ceſſit, poſtquam in Romanorum [a] ditione annis 65. manſiſſet: à Diocletiano enim anno 297. recepta, & à Joviano anno 363. ut modo dixi, Perſis tradita. Agathias [b] id factum narrat anno Saporis vigeſimo quarto: quod eſt mendum manifeſtum à nobis [c] alibi confutatum. Auctor [d] vitæ S. Ephræmi, Julianum refert illac tranſeuntem, Edeſſenis, Sozomenus [e] Niſibenis, comminatum fuiſſe, niſi ad gentilium ſuperſtitionem tranſiiſſent. Theodoritus [f] verò poſt Juliani interitum ſcribit, Niſibi à Joviano Perſis tradita, incolas penè omnes (quos inter Mares [g] Vologeſum Epiſcopum recenſet, quem & اولوغ Eulogium appellat) urbe exceſſiſſe, & S. Jacobi Epiſcopi ſui corpus ſecum detuliſſe; Edeſſam, ut opinor, profectos. Valentinianus & Valens anno 364. Jovianum excepere. Sub Valente anno 367. obiit S. Julianus [h] Saba, anno verò 373. S. Ephræmus Syrorum doctor: quo ad ſuperos evocato, menſe Septembri ejuſdem anni Barſes [i] Edeſſenus Epiſcopus cum orthodoxis urbe & eccleſia ab Arianis ejectus, menſe Martio anni tercenteſimi ſeptuageſimi octavi migravit [k] ad Dominum.

In ea [l] Edeſſenorum perſecutione claruit generoſa illa mulier, cujus præconium à Theodorito texitur: nec non Presbyteri Eulogius & Protogenes, quorum hic Carrharum, ille Edeſſæ Epiſcopatum poſtea ſuſcepit. Poſt Valentis verò Arianorum fautoris interitum, orthodoxi die 27. Decembris ejuſdem anni 378. Edeſſenam Eccleſiam recuperarunt: & in Barſæ locum laudatus Eulogius [m] ſubſtitutus eſt, qui ad annum 387. Sedem tenuit.

Thomas Margenſis in hiſtoria monaſtica [n] refert, in monaſterio, quod Riſcia appellatur, ſeptem Epiſcopos ab initio habitaſſe, quod monachis ſequiori etiam ætate frequentiſſimum fuit: occaſionem autem eò ſecedendi, ex mota à Valente Imperatore perſecutione illos nactos fuiſſe. *Iſti*, inquit, *ſicut veteres Scriptores tradunt*, *Epiſcopi fuere & monachi*; *atque eo tempore*, *quo Arianæ hæreſis incendio Oriens conflagrabat*, *Valente aliiſque ejuſdem impietatis ſociis imperantibus*, *& orthodoxos ipſorum dogmatibus reſiſtentes acerbiſſimè vexantibus*, *ſæviſſimam perſecutionem declinantes & profanum Græcorum conſortium fugientes*, *ad iſtas Orientis oras venerunt*, *atque procul à patria & cognatione ſua in terra aliena inter ærumnas & incommoda vivere decreverunt*. Idem Auctor hoſce monaſtici inſtituti cultores loc. cit. nominat: Ephræmum, ſcilicet, Ananjeſum, Aitallaham, Jeſurochmem, Habiſam, Adæum, Gregorium, Iſaacum, Joannem, Abam, Abrahamum, & Acham.

Sapores interea anno regni 67. perſecutionis 37. (Chriſti 366.) in Chriſtianos iterùm deſæviens, Acepſimam [o] Honitæ Epiſcopum, Joſephum pagi Beth-Catubæ presbyterum, & Aitallaham Nuhadræ Diaconum, in carcerem conjici jubet, eoſque poſt tres annos cum dimidio exquiſitis tormentis cruciatos interficit. Nimirùm anno

a *Joſue Stylites in hiſtoria belli Perſici ſub Anaſtaſio. Vide tom. 1. pag. 262.*
b *Lib. 4. p. 135.*
c *Tom. 1. pag. 7.*
d *Tom. 1. p. 51.*
e *Lib 5. cap. 3.*
f *Hiſtor. relig. cap. 1.*
g *In vita S. Barbaſemini.*
h *Chron. Edeſſ. Vide tom. 1 pag. 397.*
i *Ibid. pag. 398.*
k *Martyr. Rom. 30. Junii.*
l *Theodorit. lib. 4. cap. 16.*
m *Martyr. Rom. 5 Maji.*
n *Lib. 6. cap. 1. Vide Tom. 3. p. 496. 497.*
o *Tom. 1. p. 194.*

Chriſti tercenteſimo ſeptuageſimo, qui Saporis ſeptuageſimo reſpondet.

In eadem Saporis perſecutione, incerto tamen anno, paſſus refertur apud Syros [a] ſanctus Matthæus monachorum ſeptem millium in monte Elphephio Archimandrita, cum Behenamo ejuſque ſorore Sara, & quadraginta ſociis, quos Sennacheribus Athuriæ ſeù Ninives præfectus, ejuſdem Behenami parens, interfeciſſe dicitur. Præterea laudantur in Martyrologio [b] Romano Gudelia, Dadas Saporis regis conſanguineus, Caſdoa ejus uxor, & Gabdela ſeù Abdallas filius: nec non [c] Acindynus, Pegaſius, Aphthonius, Elpidephorus, & Anempodiſtus cum plurimis ſociis. Mares Amruſque in eadem perſecutione paſſos memorant Jazdinum [d] ejuſdem Saporis conſiliarium, & Cardagum [e] Bethgarmenſium regulum ab Ebedjeſu baptizatum, cujus martyrium ad annum Saporis 49. conſignat Amrus; ejus [f] autem commemoratio à Chaldæis celebratur feria 6. poſt Dominicam ſeptimam, quæ Æſtatis appellatur. Denique Machicha Patriarcha Dochtanſaam [g] regis Huzitarum filiam, & Georgius Varda [h] Tahemazegerdem martyrem ſub eodem Sapore ponunt.

Hic ſtatus Chriſtianorum ſub Sapore fuit, Martyrum, ut vidimus, Confeſſorum, Doctorumque numero, quàm unquam aliàs, florentiſſimus. Porrò Sapores ex Agathia [i] regnavit annos 70. quot & vixit. Arabes [k] verò Syrique duos ſupra ſeptuaginta annos ei aſſignant: adeoque quum regnum inierit anno Chriſti 301. eum obiiſſe oportet anno 373. Pagius Saporis mortem conſignat ad annum Chriſti 380. Iſmaël [l] Sciahinſcia ad annum reportatæ ab Alexandro magno de Perſis victoriæ 665. quod eſt mendum manifeſtum, ſive ſolares anni, ſive lunares numerentur: incideret enim ejus mors in annum circiter Chriſti 340. Ardaſcirus frater Sapori ſucceſſit, qui Agathiæ [m] Artaxerſes, in Actis Martyrum [n] Artaſcirus appellatur: à Sapore autem fratre Adjabenis præpoſitus fuerat. Regnavit annis quatuor ex Agathia, Iſmaële, & Barhebræo [o], qui tamen Saporis filium, non fratrem eum facit, his verbis: ܘܒܫܢܬ ܚܕܥܣܪܐ ܕܝܠܗ ܐܡܠܟ ܥܠ ܦܪܣܝܐ ܐܪܕܫܝܪ ܒܪ ܫܒܘܪ ܘܐܡܠܟ ܐܪܒܥ ܫܢܝܢ. *Anno ejus* (Valentiniani Imperatoris) *undecimo regnum Perſarum iniit Ardaſcirus Saporis filius, regnavitque annos quatuor.* Is erat annus Chriſti 374. idemque Valentiniani undecimus. Quod autem Ardaſcirus tùm in Actis Martyrum, tùm apud Agathiam *frater* Saporis regis dicitur, refragari iis videtur, quæ idem Agathias [p] paulò antea de Hormiſdate Saporis patre ſcripſerat, eum ſcilicet uxorem gravidam reliquiſſe, quæ Saporem paucis poſt menſibus in lucem emiſit. Verùm, ut Tillemontius [q] doctè obſervat, Hormiſdates quum natus eſt ei filius Sapores, non mortuus fuerat, ſed à ſuis in vincula conjectus regnoque privatus: unde & alios liberos procreare potuit. Filius Arda-

a *In Officio die* 10. *Decemb.*
b 29. *Septemb.*
c 2. *Novemb.*
d *In vita S. Barbaſemini.*
e *Tom.* 2. *p.* 400.
f *Tom.* 1. *p.* 581.
g *Tom.* 3. *p.* 553.
h *Tom.* 1. *p.* 582.
i *Lib* 4. *p.* 135.
k *Amrus in vita Barbaſemini. Vide Tom.* 2. *p.* 400.
l *In Chronico Arabico.*
m *Lib.* 4. *p.* 136.
n *Ann. Perſecut.* 4.
o *Chron. Syriac. par* 1. *in Valentiniano & Valente.*
p *Lib.* 4. *p.* 135.
q *In Chronolog. ad ann.* 310.

Ardaſciri Sapores [a] quinque annis imperium poſt patrem obtinuit: quem tamen Iſmael Ardaſciri nepotem, Saporis filium facit: ait enim Saporem Hormiſdatis filium morti proximum Ardaſciro fratri regnum Perſicum tutelamque Saporis filii, donec is ad maturam ætatem perveniret, commiſiſſe. Juniorem hunc Saporem Vararanes filius excepit, idemque annos undecim regnavit, Cerma Saa, ſeù Cermæ rex cognominatus, quod Cermæ regionis antea regnum obtinuiſſet, vel eam in poteſtatem redegiſſet, quemadmodum tertius Vararanes Narſetis pater, Seganſaa [b], hoc eſt, Segeſtanorum rex appellatus fuerat. Obiit ex calculo Iſmaëlis, anno reportatæ ab Alexandro de Perſis victoriæ 695., ſecundùm Syros Arabaſque, anno Chriſti 394., juxta Pagium anno 399. quæ ſententia mihi probatur: nam ex dictis in Chronologia [c] Regum Perſarum, Jezdegerdes Saporis filius, hujus Vararanis ſucceſſor, regnum iniit anno Chriſti 399. adeoque ſpatium illud quod inter annos 394. & 399. excurrit, ne vacuum remaneat, dicendum eſt, vel eos reges annis aliquot ampliùs regnaſſe, vel interregni tempus ab auctoribus notatum non fuiſſe.

Sub Ardaſciro Saporis ſucceſſore pax Eccleſiis reddita, & Seleucienſi Throno, qui diù poſt Barbaſemini martyrium vacuus fuerat, Tamuza [d] ſeù Tomarſa Archiepiſcopus impoſitus. In Actis Martyrum Orientalium [e] Sedes illa ceſſaſſe dicitur à Barbaſemini cæde per annos circiter viginti; hoc eſt, uſque ad annum Saporis circiter 55. Adeoque vel Tamuzæ alius quiſpiam ab eo anno ad initium regni Ardaſciri præceſſit, cujus tamen in Catalogo Primatum Seleucienſium nulla mentio: vel Tamuza ab anno Chriſti 363. Epiſcopatum iniit: quod Barhebræus innuit, quum Tamuzæ inaugurationem ad annum collocat, quo pax ſub Joviano Imperatore Romanos inter & Perſas facta, Chriſti nimirùm 363. in hæc verba. ܐܦ ܗܘ ܫܒܘܪ ܦܢܐ ܡܢ
ܬܪܥܝܬܗ ܒܝܫܬܐ ܘܐܫܬܘܝ ܥܡ ܝܘܒܝܢܝܢܘܣ ܪܫ ܚܝܠܘܗܝ ܕܝܘܠܝܢܘܣ
ܘܦܩܕ ܕܢܬܒܢܝܢ ܥܕܬܐ ܕܐܬܚܪܒ ܗܘܝ ܒܦܪܣ . ܘܐܬܟܢܫܘ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܘܓܒܘܗܝ ܠܗܢܐ ܬܡܘܙܐ ܘܐܣܪܚܘܗܝ ܩܬܘܠܝܩܐ . ܘܐܬܚܙܝܢܘܗܝ ܗܘܐ
ܓܒܪܐ ܡܫܒܚܐ ܒܡܝܬܪܘܬܐ ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܘܥܡ ܒܢܝܢܐ ܕܥܕܬܐ ܘܚܘܫܒܐ
ܙܗܝܪܐ ܗܘܐ ܠܡܬܩܢܘ ܥܕܬܐ ܕܐܬܪܡܝ ܒܪܕܘܦܝܐ ܘܠܐ ܡܬܦܣܩ ܗܘܐ
ܠܡܠܟܐ ܡܢ ܕܡܠܟܐ ܐܬܡܠܟ ܘܠܐ ܐܦܠܐ ܘܕܡܢܝܐ ܠܡܠܟܐ ܘܡܠܟܘܬܗ .
ܡܛܠ ܕܐܬܢܝܚ ܗܘܐ ܡܢ ܪܕܘܦܝܐ ܘܡܢ ܐܘܢܣܐ ܒܟܠܗ ܦܪܣ ܘܡܕܝܢܬܐ .

Idem Sapores (poſt Juliani interitum) *ab iniqua ſententia ſua reſipiſcens, fœdera pacis cum Joviniano Juliani Duce iniit, juſſitque everſas in Perſide Eccleſias reſtitui. Congregati igitur Epiſcopi, Tamuzam hunc elegerunt Catholicumque ordinarunt. Et quidem vir erat virtutibus & ſanctitate præclarus: Eccleſiarum autem inſtaurationi curam maximam adhibuit, quoſque perſecutio in Eccleſiaſtica*

a Agath. lib. 4. pag. 136.

b Lib. 4. p. 135.

c Tom. 3. p. 396.

d Tom. 2. p. 400. & Tom. 3. pag. 613.

e Tom. 1. p. 190.

ſepe ſeù diſciplina aperuerat, hiatus clauſit. Idem fideles ad contrahendas legitimas nuptias compulit, nec juvenibus, ſed piis dumtaxat ſenibus permittebat, ut monaſticum habitum induerent: nam fidelium numerus propter perſecutionem multùm imminutus fuerat. Tamuzæ in reparandis Eccleſiarum ruinis operam ſuam impendit Brichjeſus ſeù Bochtjeſus Diaconus, qui, Mari Amroque teſtibus, ſub Beheramo ſeù Vararane Saporis filio cæſus fuit. Eodem Tamuza Seleucienſem Sedem regente claruit Abdas Dorkenenſis, qui cœnobium Salibæ ſeù Crucis apud Sarſaram fluvium condidit, ejuſque diſcipulus Ebedjeſus, qui alterum monaſterium apud Hirtam exſtruxit: Nabathæos inſuper, & Matothæ Meſenæque incolas docuit; à Tamuza demùm Epiſcopus دير مهراق Dair-Meherak creatus, in Meſene obiit. Vixit Tamuza uſque ad quartum annum Vararanis, hoc eſt, Chriſti 392. Poſt biennium vacationis Sedis, Cajuma [a] anno 395. ineunte Epiſcopatum ſuſcepit: quumque annos circiter quinque ſediſſet, in Synodo Epiſcoporum, cui S. Maruthas à Romanorum Imperatore ad Jezdegerdem regem Perſarum anno 399. in Vararanis demortui locum ſubſtitutum, legatus intererat, ſponte abdicavit, Iſaaco ſibi ſubrogato. Sapores Ardaſciri ſucceſſor nullam Chriſtianis moleſtiam creaverat, Vararanem autem ejus filium in Chriſtianos debacchatum fuiſſe, teſtatur præter Marim Amrumque [b] Barhebræus, qui Cajumam in eo perſecutionis æſtu Eccleſiam regendam ſuſcepiſſe, quintoque poſt anno reddita Eccleſiæ ſub Jezdegerde pace dignitatem Epiſcopalem ſponte dimiſiſſe affirmat.

a Tom. 3. p. 614.

b *Chronic. Syr. Part. 3. in vita Cajumæ.*

In Meſopotamia clarebant per ea tempora Epiſcopi Eulogius Edeſſæ, Protogenes & Bitus ſeù Vitus Carrharum, Abraham Batnarum, Maras Amidæ, Bathes Conſtantinæ, & Jobianus Imeriæ, qui [c] Protogene excepto, anno 381. Concilio Conſtantinopolitano I. ſubſcripſere. Idem Eulogius ſubſcriptus legitur Synodicæ [d] Concilii Romani, à S. Damaſo Papa anno 369. ad Orientales directæ. Verùm quum ex Chronico [e] Edeſſeno conſtet Eulogium non ante ann. 379. ad Sedem Edeſſenam evectum; palam fit eam Orientalium Epiſcoporum ſubſcriptionem, quæ ad calcem laudatæ Synodicæ habetur, inque Antiochena Synodo facta dicitur, poſt annum prædictum peractam. Bitus, Eulogius & Bathes ſeù Batthæus monachi anteà fuerant, teſte [f] Sozomeno. Emicabant quoque Ephræmi diſcipuli [g] Abba, Simeon, Mara, Abraham, Zenobius, Iſaac, Paulonas & Arvad, quorum hi duo poſtremi à Catholica fide exciderunt. Ad hæc Balæus [h] pentaſyllabi carminis auctor: Sed præ cæteris enituit Maruthas [i] Epiſcopus Tagritenſis, cujus præclara facinora in Romano Perſicoque imperio ad catholicæ fidei beneficium, à Syris, Græcis, Latinis, literarum monumentis conſignata ſunt. Ea tantùm hìc deſcribo, quæ in Perſide geſta fuere.

c *Labb. Concil. tom 2. pag. 955. & 956.*

d *Eod. tom. 2. pag. 894.*

e *Tom. 1. p. 398.*

f *Lib. 6. cap. 33.*

g *Tom. 1. p. 38. 144. & 145.*

h *Tom. 1. p. 166.*

i *Tom. cit. à p. 174.*

V. Quintū Chriſti ſæculum, ubi

Anno Chriſti 399. Jezdegerdis I. Synodus Seleuciæ [k] habita, præ-

k *Vide tom. 3. pag. 365.*

de perſecutione Vararanis. præſente Marutha, in qua Cajumæ abdicanti ſubrogatus fuit Iſaacus. Tunc Eccleſia Babylone [a] inſtaurata in lacu, quem Danielis vocant, quam Judæi in perſecutione Saporis vel Vararanis deſtruxerant, & ad latus Eccleſiæ cœnobium conditum.

Anno Chriſti 410. Jezdegerdis XI. altera Seleuciæ [b] Synodus celebrata in feſto Natalis Domini, quadraginta Epiſcopis, Iſaaco & Marutha præſentibus, in qua Canones XXII. conditi, vel XXVI., ut Renaudotius [c] in pervetuſto ms. Syriaco ſe legiſſe teſtatur. Tunc Maruthas [d] diuturnum capitis dolorem, quo Magi Jezdegerdem liberare nequiverant, precibus ſuis curavit. Anno ſequenti Iſaacus moritur, & in ejus locum Achæus [e] ſufficitur, qui ad annum 415. vitam produxit. Sub eo Hormiſdas [f] ſeù Hormiſdates ſuſcepta Chriſtiana religione baptizatus eſt, qui poſtea ſub Vararane Jezdegerdis filio, ut infra dicam, martyrium ſubiit.

Anno Chriſti 415. Jezdegerdis 16. Achæo Jaballaha ſucceſſit, ſedemque ad annum 420. paulò ante Jezdegerdis obitum tenuit.

Anno Chriſti 419. Jezdegerdis 20. ob deſtructum ab Abda Suſæ Epiſcopo pyreum, perſecutio in Chriſtianos ab eodem Jezdegerde mota, in qua Abdas [g] ejuſque Presbyter [h] Hoſee martyrium ſubiere: Eccleſiæ præterea ſolo æquatæ. *Hinc verò*, ut inquit [i] Theodoritus, *exorſa tempeſtas, graviſſimos ac ſæviſſimos fluctus adverſus alumnos pietatis excitavit. Ac triginta jam elapſis annis, permanſit nihilominus, à Magis, tamquam quibuſdam ventis ac turbinibus, ſuſcitata:* nimirùm uſque ad annum circiter Chriſti 449. quo hæc Theodoritus ſcribebat. Sedatam eodem anno eam perſecutionem operâ Iſaaci Armeniæ Ducis, qui Armenos Jezdegerdi ſubegerat, teſtantur [k] Mares & Amrus. Sed quum vires ſub regno Vararanis poſtea reſumpſerit, etſi interrupta ſæpe fuit, à Theodorito tamen per annos integros triginta producitur.

Ad eamdem Jezdegerdis perſecutionem refertur quod Coſmas [l] Presbyter in vita S. Simeonis Stylitæ narrat: Regem nimirùm Perſarum à Mago quodam incitatum, trecentos quinquaginta Clericos & alios Chriſtianos promiſcui ſexus in carcerem teterrimum conjeciſſe: decimo autem die Simeonem, cui tamquam præſenti Confeſſores Chriſti ſeſe commendabant, mirabili apparitione inflictaque Mago illi acerbiſſima pœna effeciſſe, ut latas adverſus Chriſtianos leges Rex poſt triduum revocaret, in carceribus detentos dimitti juberet, Eccleſias aperiri, Chriſtianiſque omnes ſuæ religionis ritus palàm frequentare indulgeret. Quo facto ab Epiſcopis comperto, Presbyteros tres ad B. Simeonem legatos miſſos.

Anno Chriſti 420. Jezdegerdis 21. Synodus [m] Cteſiphonte habita, cui interfuere Jaballaha Seleuciæ Archiepiſcopus, Maruthas Tagriti, Acacius Amidæ, Hoſee Niſibis, Maanes Ardaſciri in Perſide aliique. Eodem anno obiit Jaballaha, cujus Sedem Maanes [n] ſubor-

natis

a *Mares in vita Cajumæ. Tom.1. p.194. Tom.2. p.401.*

b *Tom.3. p.366. & ſeqq.*

c *Tom.2. Liturg. Orient. p. 272.*

d *Socrat. lib. 7. cap.8.*

e *Vide Tom.3. à pag.368.*

f *Mares in vita Achæi.*

g *Theodoritus lib.5. cap.39.*

h *Mares & Amrus in vita Jaballahæ.*

i *Lib.5. cap. 39.*

k *In vita Jaballahæ. Vide tom. 2. p. 401.*

l *Tom.1. p. 248.*

m *Tom.3. p.374.*

n *Tom.3. p.377.*

natis Jezdegerdis Præfectis invadere tentavit: Sed Maruthæ, Acacii & Hoſee operâ ſtatim exturbatus fuit: atque ita [a] ſuam Ardaſcirenſem Eccleſiam repetiit, quam uſque ad Pherozis tempora adminiſtravit. Eodem denique anno Jezdegerdes [b] deceſſit, quum annos 21. regnaſſet: quem excepit Vararanes ſeù Varamus ejus filius (Beheramum Perſæ Arabeſque appellant,) regnavitque [c] ab anno 420. ad annum 440.

Anno Chriſti 421. Marabochtus [d] vacuam Seleuciæ Sedem invadit; eodemque anno deponitur. Amrus ex Mari, illum كزرون *Chazronæ* [e] Epiſcopum appellat. Ceſſavit deinceps Seleucienſis Archiepiſcopatus annis novem, hoc eſt, uſque ad annum Chriſti 430. quo Dadjeſus ordinatus: idque propter excitatam à Vararane anno 420. in Chriſtianos perſecutionem, in qua S. Jacobus interciſus [f] die 27. Novembris fer. 6. anno 421. paſſus eſt: anno verò ſequenti, qui erat Vararanis ſecundus, [g] Maharſapores: quorum martyrium [h] Syriacè deſcriptum habemus. Ex ea perſecutione bellum exortum, quod biennium Romanos inter ac Perſas duravit: nimirùm anno 421. & 422. Socrates [i] duas hujus belli cauſas profert: primam, quia Chriſtiani in Perſide vexati ad Romanos confugiebant & ab eis benevolè excipiebantur: alteram, quod Perſæ aurifoſſores, quos mercede conductos à Romanis acceperant, reſtituere nollent, & quod merces Romanis mercatoribus abſtuliſſent. Pugnatum itaque in Meſopotamia & Armenia: Azazene ſeù Arzanene provincia à Romanis direpta, & Niſibis obſeſſa: Perſæ denique duobus præliis victi, oblatam à Theodoſio Juniore pacem amplexi ſunt. *Hoc modo* (inquit [k] Socrates) *bellum quod propter Chriſtianos in Perſide degentes ſuſceptum fuerat, finem accepit. Quod quidem contigit Conſulatu Honorii tertiodecimo, & Theodoſii decimo, anno quarto Olympiadis trecenteſimæ*, hoc eſt, Chriſti 422.

Eodem anno 422. juxta [l] Socratem, vel biennio poſt, ut ſcribit [m] Dionyſius in Chronico, Acacius Amidæ Epiſcopus captivos Perſas, quos Romani Azanenen depopulati abduxerant, venditis Eccleſiæ vaſis redemit, & ad ſua remiſit. *Hoc* [n] *admirabilis Acacii facinus Regem Perſarum* Vararanem *ingenti ſtupore perculit, quod Romani & bello & beneficentia hoſtem vincere ſtuderent. Ferunt etiam optaſſe Regem, ut Acacius in conſpectum ipſius veniret, quo ipſe ejus viri aſpectu frueretur: idque Imperatore Theodoſio annuente factum fuiſſe.* Fallitur itaque [o] Mares, quum id Acacii factum ſub Iſaaco Seleuciæ Archiepiſcopo & Jezdegerde Perſarum rege contigiſſe ſcribit.

Nec minus falluntur, qui Martyrum ſub Vararane coronatorum paſſiones ad Jezdegerdis tempora retrahunt. In Martyrologio Romano die 31. Martii recolitur memoria S. Benjamini, & 27. Novembris S. Jacobi Interciſi: uterque autem ſub Jezdegerde paſſus dici-

a *Tom.* 3. *p.* 614.
b *Tom.* 3. *p.* 396.
c *Ibidem.*
d *Tom.* 3. *p.* 377. & 614.
e *Tom.* 2. *p.* 403.
f *Tom.* 1. *p.* 182.
g *Ibid. pag.* 181.
h *Cod. Syr.* 2. *fol.* 85. 86. *Vide Tom.* 1. *p.* 606.
i *Lib.* 7. *cap.* 18.
k *Lib.* 7. *cap.* 20.
l *Lib.* 7. *cap.* 21.
m *Vide tom.* 1. *pag.* 196.
n *Socrat. lib.* 7. *cap.* 21.
o *Vide tom.* 3. *pag.* 365.

dicitur: quum tamen ex ſynceris actis, quæ Syriacè habentur, conſtet Jacobi martyrium ſub Vararane peractum, ut ſuprà oſtendi: Benjaminum autem non ſub Jezdegerde, ſed ſub Vararane paſſum, Theodoritus tàm diſertis verbis notat, ut mirum videatur id ab Eminentiſſimo Baronio non eſſe animadverſum. Sic enim ſcribit Theodoritus [a], poſtquam Abdæ Epiſcopi martyrium ſub Jezdegerde retuliſſet. *Sed & Gororanes* (nimirùm Vararanes) *Iſdegerdis filius, poſt patris obitum, unàcum ejus regno bellum quoque adversùs pietatem, quaſi hæreditario jure tranſmiſſum ſuſcepit; & ipſe moriens, utrumque ſimul junctum filio tradidit.* Et paucis interpoſitis, quum diverſa martyrum ſupplicia deſcripſiſſet, de Benjamino hæc ſubjungit. *Sed & Diaconum quendam, Benjamin nomine, captum in vincula conjecit:* Et reliqua, quæ ad ejus martyrium ſpectant, quæque palàm faciunt, illum ſub Vararane, non ſub Jezdegerde coronatum. Quid verò dicam de ſancto Hormiſda, cujus martyrium [b] ſic deſcribitur: *In Perſia ſancti Hormiſdæ martyris ſub Sapore rege:* quum certum ſit ex eodem Theodorito [c] eum neque ſub Sapore, neque ſub Jezdegerde, ſed ſub Vararane martyrium ſubiiſſe? Audiatur Theodoritus, qui poſtquam Vararanem unàcum regno bellum quoque adversùs Chriſtianos ſuſcepiſſe dixiſſet, Hormiſdæ martyrium ita deſcribit. *Hormiſda quidam erat, valde nobilis apud Perſas, ex Achemenidarum ſtirpe, patre ortus præfecto. Hunc Rex quum Chriſtianum eſſe didiciſſet, ad ſe adduci, & Deum ſervatorem ſuum negare juſſit. Verùm ille Regem ea imperare reſpondit, quæ nec juſta eſſent, nec utilia &c.* Baronius in Notis ad Martyrol. Rom. obſervat quidem Hormiſdam illum eſſe, *cujus illuſtre certamen deſcribit Theodoritus hiſtor. lib. 5. cap. 38. Nicephorus lib. 14. cap. 20. & Caſſiodorus ex eodem Theodorito in Tripartita.* Non tamen mendum advertit, quod in Martyrologium irrepſit, Saporis nomine pro Vararane perperàm ſuppoſito.

Porrò in ea Vararanis perſecutione præter memoratos martyres, à Mari quidem Amroque laudatur [d] S. Acheballaha Bagermæ Metropolita; à Theodorito [e] verò *Suenes* mille ſervorum dominus, quem Vararanes nequiſſimo ſervorum ſuorum ſervire juſſit.

Dum hæc in Perſide geruntur, Romanam ditionem illuſtrant Abſamias [f] Presbyter Edeſſenus ſancti Ephræmi ex ſorore nepos, qui de Hunnorum excurſione anno 404. Carmina ſcribebat: & Iſaacus [g] magnus, qui Zenobium ejuſdem Ephræmi diſcipulum audivit vitamque uſque ad annum 459. produxit. Poſt Eulogium verò [h] Edeſſenam Sedem rexit Cyrus ab anno 387. ad annum 396. Silvanus ad annum 398. Pachidas ad annum 409. Diogenes ad annum 412. Rabulas ad annum 435. Sub Rabula quantum Syriacæ Scholæ floruerint, teſtatur Auctor vitæ S. Alexandri Acœmetæ apud Bollandum [i] his verbis. *Erectæ in ea urbe* (Edeſſa) *ſunt jam olim divino nutu linguæ Syriacæ ſcholæ in vicinarum civitatum commodum. Nam viri principes*

atque

a *Lib. 5. hiſtor. Eccl. cap. 39.*

b *Martyr. Rom. 8. Aug.*

c *Lib. 5. cap. 39.*

d *Vide Tom. 3. pag. 396.*

e *Lib. 5. cap. 39.*

f *Tom. 1. p. 169. & 401.*

g *Tom. cit. pag. 207.*

h *Chron. Edeſſ. Vide Tom. 1. à pag. 399. ad ann. 403.*

i *15. Januar.*

atque alii locupletes liberos ſuos eò inſtitutionis gratia ablegant. Sacrum igitur principatum adeptus Rabulas, ſtuduit cooperante Spiritu ſancto, omnes in veram & ſtabilem fidem adunare. Et paulo poſt. *Exteros gentilium filios bis in menſem è Schola ad ſe evocabat, eoſque verbum veritatis docebat.* Idem ferè præſtiterat S. Protogenes, quum in urbe Antinoo exularet: nam *Scholam ibi ac ludum literarium*, teſte [a] Theodorito, *inſtituit, & puerorum magiſter factus, ſimul illos & per notarum compendia ſcribere docuit, & in divinis eloquiis erudivit.* Eodem Rabula Epiſcopatum Edeſſenum tenente claruit Edeſſæ ſanctus [b] Alexius, quem Syri *virum Dei*, ſeù *ſanctum principem* appellant. Præterea Neſtorius hæreſim ſuam anno 428. propalare cœpit; & anno 431. Epheſinum Concilium habitum, in quo idem hæreſiarcha damnatus. Ibas denique Edeſſenus Presbyter Orientales Epiſcopos Neſtorio faventes ſequutus, qua ſcriptis, qua ſermonibus, apud Chaldæos Perſaſque ſemina Neſtorianiſmi ſpargit. Quæ inde ſubſequutæ ſint tàm in Syria, quàm in Meſopotamia ac Perſide diſſenſiones, capite ſequenti exponam.

a *Lib.4. cap.18.*

b *Tom.1. p.401.*

Dadjeſus ad Seleucienſem thronum operâ Samuelis Epiſcopi Tuſenſis anno 430. adeptus, [c] paulò poſt apud Beheramum (ſeù Vararanem) regem à quibuſdam Epiſcopis accuſatur, quos ille propter illegitimam Marabochti electionem aliaque crimina ſedibus dejecerat. Beheramus in carcerem detrudi eum jubet. *Verùm* [d] *legati Theodoſii Imperatoris operâ dimiſſus, in cœnobium Arcæ ſe recepit, & dignitatem abdicare conſtituit. A fidelibus tamen exoratus, ægrè tandem paſſus eſt ad ſuam Sedem redire, omnibus qui ipſum vexaverant datâ erroris veniâ, præter Epiſcopos olim dejectos, in quos ſententiam anathematis confirmavit & ſacrorum Canonum robur firmum manere juſſit. Quumque reliquos vitæ dies tranquillè egiſſet, deceſſit anno 465. Epiſcopatus trigeſimo quinto.* Quum ad ſuam Sedem ex cœnobio Arcæ rediit, Synodum celebravit, cujus Acta exſtant [e] in Synodico, & in nomocanone Eliæ Damaſceni, eique interfuiſſe dicuntur Hoſee Niſibis Metropolita & Agapitus Epiſcopus. Epocham ejuſdem ad annum 4. Vararanis conſignat Damaſcenus, qui erat annus Chriſti 423. Verùm quum ex Mari Amroque conſtet, Dadjeſum non ante annum Græcorum 741. Chriſti 430. ordinatum; pro anno quarto Vararanis, quartum decimum ſubſtituendum exiſtimo, qui in annum Chriſti 433. tertiumque Epiſcopatus Dadjeſu incidit.

c *Tom.3. p.214. & 397.*

d *Ibid. pag.215.*

e *Tom.2. p.507. & 508.*

Sub Dadjeſu Reges [f] Perſarum fuere, Vararanes Jezdegerdis filius ab anno 420. ad annum 440. Jezdegerdes ſecundus Vararanis filius ad annum 457. Hormiſdates ad annum 462. & Pherozes ab anno 462. ad annum 488. A Jezdegerde poſt confectum feliciter in Choraſana bellum, mota adversùs Chriſtianos perſecutio: in qua S. Phetion [g] martyr in urbe Halavana occubuit. Sub eodem Rege

claruit

f *Tom. 3. p.396. & 397.*

g *Tom.2. p.403. & Tom.3. p.397.*

claruit in Bagerma Joannes Caſcarenſis, qui in cœnobio ܥܝܢ ܕܩܠܐ *In-Declæ* per annos 40. ædituus fuit. Anno ejuſdem Jezdegerdis circiter nono, Chriſti 449. quam olim Jezdegerdes primus ipſius avus excitaverat, perſecutio finem accepit, ut ſuprà ex Theodorito notavi. Pagius [a] qui anno Chriſti 414. initium perſecutionis Jezdegerdicæ conſignaverat, finem illius anno 444. ponit. Ex ea perſecutionis procella ſanctus [b] Abrahamus elapſus, ex Suſa provinciæ Suſianæ urbe in Gallias ſe contulit, ubi Sidonio Eccleſiam Arvernenſem regente ad Deum migravit, poſtquam Arvernis monaſterium ædificaſſet, teſtibus eodem [c] Sidonio & Gregorio [d] Turonenſi.

Pherozes ſtatim atque regnum iniit, expeditionem in Hunnos [e] ſuſcepit, quæ ei feliciter ceſſit. Dum autem in ea occupatus eſſet, Leo Romanorum Imperator circa annum 463. legatum ad eum mittit Conſtantinum: qua de legatione hæc [f] Priſcus. *Sub Leone Romanorum Imperatore Legatus ad Perſas Conſtantinus profectus, Edeſſæ, quæ urbs eſt in Romanorum ditione poſita & Perſis contermina, ſubſtitit, in qua longo tempore commoratus eſt, quum eum admittere Parthorum Rex differret. Poſtquam autem per quoſdam dies laute feſtiviterque eum tractaſſet, nullo grato & conſentaneo ad legationem dato reſponſo dimiſit.* Id factum ad annum Chriſti 457. refert Pagius, quo & Pherozem regnum iniiſſe ſcribit. Verùm Hormiſdatem eo anno Perſis regnaſſe, Pherozem verò non niſi anno 462. regnare cœpiſſe, ex dictis [g] Tom. 3. conſtat. Pheroze regnante duplex hæreticorum ſecta Eccleſiam Catholicam in Oriente invaſit: Neſtoriana ſcilicet, quæ poſt annum 431. & Monophyſitica, quæ poſt annum 451. exorta fuit. Rem Neſtorianam promovebant Mares & Maanes Ardaſcirenſes Epiſcopi, Barſumas Niſibis, Narſes, Jazidades aliique, de quibus capite ſequenti. Monophyſitarum errores propagare ſtudebant Barſumas Archimandrita, Samuel ejus diſcipulus & Xenajas Perſa. Sed quum Zeno Romanorum Imperator Monophyſitis faveret, Pherozes Neſtorianorum, quos ille exagitabat, partes tutatus eſt. Hinc perſecutionem in Catholicos movit, quos falſa Neſtorianorum perſuaſione Monophyſitis adjunctos eſſe cenſebat. A Babuæo itaque Seleuciæ Archiepiſcopo qui Dadjeſum anno 465. exceperat, exorſus, plurimos interfici juſſit, datâ in eos debacchandi Barſumæ Niſibeno poteſtate. Barſumas mandato regio munitus, in Bethgarmæ & Nuhadræ regionibus obvios quoſque ſibi adverſantes è medio ſuſtulit. *Ferunt*, ut [h] ex Barhebræo notavi, *interfectorum ab eo numerum ad ſeptem millia & ſeptingentos excurriſſe, quos inter Barſohedes Epiſcopus Ninives cum duodecim monachis cœnobii Cuchtæ, quod monaſterium ſancti Matthæi dicitur in monte Elphephio: quorum corpora ex urbe Niſibi, ubi paſſi fuerant, ad cœnobium Biznithæ transferenda curavit Judæus quidam Ninivita, qui ad Chriſtianam fidem cum tota familia converſus fuerat, poſt-*

[a] *Ad ann.* 440. *num.* 9.

[b] *Martyr. Rom.* 15. *Junii*.

[c] *Lib.* 7. *epiſt.* 17.

[d] *Lib. de vitis Patrum cap.* 3.

[e] *Tom.* 3. *p.* 398.

[f] *Pag.* 74.

[g] *Pag.* 397.

[h] *Tom.* 2. *p.* 403. & *Tom.* 3. *pag.* 393.

quam eorum conſtantiam, quum in domo ſua à Barſuma incluſi eſſent, vidiſſet. Mares [a] eam perſecutionem à Pheroze excitatam refert, antequam poſtremum bellum, in quo periit, adversùs Hunnos ſuſcepiſſet. *Rurſus*, inquit, *Turcos* (ideſt, Hunnos) *bello adoritur. Priùs autem quàm eam expeditionem ſuſciperet, Marzabani quidem præcepit, ut Eccleſias & cœnobia ſolo æquaret, donec ipſe ex acie rediret: ipſe verò Scholam ſancti Abdæ deſtruxit, Chriſtianis fugam inde arripientibus, quorum & trecentos una die interfecit, quos obvios habuit.*

a *Tom. 3. p. 398.*

Per id verò temporis intervallum, quod ab anno Chriſti 431. quo Epheſinum Concilium habitum, ad annum 488. quo Pherozes ab Hunnis cæſus, effluxit, in Oſrhoëna ac Meſopotamia claruere Epiſcopi Edeſſæ poſt Rabulam, Ibas, Nonnus, & Cyrus: Amidæ Aſterius, Simeon, Maras & Joannes, qui circa annum 502. obiit. Batnarum Abraamius & Dadas: Haran, ſeù Charrarum Daniel, & Joannes: Himeriæ Uranius: Telæ ſeù Conſtantinæ Sophronius, & Baradatus: Roſaphæ Marianus: Perrhæ Athanaſius & Sabinianus: Circeſii Abraamius: Urimorum Maras: Cephæ Noë: Azetæ Maras: Martyropolis ſeù Tagriti Zebinas: Intelæ Cajumas: Sophenæ Euſebius: Callinici Damianus: Baliæ Baſilius: Amidenſis denique provinciæ Zoaras, Maronius, Reticius, Valaras, Abraham: quorum [b] plerique ſubſcripti leguntur in Conciliis Epheſino & Chalcedonenſi: alii in reſponſiva Epiſcoporum [c] Oſrhoënæ & Meſopotamiæ ad Leonem Imperatorem: nonnulli in Chronico [d] Edeſſeno, & apud Joſue Stylitam. Monachi ſcriptoreſque per idem tempus innotuere, Jacobus [e] qui in agro Endielorum religioſam vitam circa annum 503. agebat: Samuel [f], & Petrus Edeſſæ Presbyteri, Jacobus ejuſdem Eccleſiæ Diaconus, & Mochimus Presbyter Meſopotamius: Jacobus denique Sarugenſis, qui poſtmodum ad Eccleſiam Batnenſem evectus eſt.

b *Concil. Labb. Tom. 3. pag. 599. & Tom. 4. pag. 644. 728. & 788.*
c *Labb. tom. 4. p. 917. & 919.*
d *Vide Tom. 1. p 277. & 424.*
e *Procop. lib 1. de bell. Perſic. cap. 7.*
f *Tom. 1. p. 258. 259. & 289.*

Hæc de Catholicorum ſtatu uſque ad propagatam in Oriente Neſtorianam hæreſim dicta ſint ſatis.

CA-

CAPUT III.

Neſtorianiſmi origines in Oriente.

Nestorianos ab hæretico Neſtorio denominatos fuiſſe, explorata res eſt. Qua autem ratione diſſeminatum ab eodem in Conſtantinopolitana urbe venenum, Orientem ipſum corripuerit, non convenit inter Scriptores.

I. Auctorum ſententiæ de origine Neſtorianæ hæreſeos.

Anaſtaſius in Hodegi [a] exiſtimat, Neſtorium è Conſtantinopolitano throno dejectum, Meſopotamiam petiiſſe, eamque ſuis erroribus infeciſſe. *Neſtorius*, inquit, *Conſtantinopoli ſubmotus atque in Meſopotamiam evadens, venenum ſuum ac lutum indidem conſevit; unde velut è canali quodam, Orientem omnem maximè infecit, conſpurcavitque.* Verùm Neſtorianæ hujuſce in Meſopotamiam excurſionis, nulla apud ipſos Chaldæos, nulla apud Jacobitas, nulla denique apud hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Græcos Latinoſve Scriptores, præter unum Anaſtaſium, fit mentio. Omnes unanimi calamo ſcribunt, damnatum in Synodo Epheſina anno Chriſti 431. hæreſiarcham, primò Petras in Arabiam juſſu Theodoſii Imperatoris relegatum, ejuſdem Theodoſii permiſſu, ad monaſterium S. Euprepii in ſuburbanis Antiochiæ ſitum, ubi monachum olim egerat, ſeceſſiſſe: ibique quadriennio commoratum, tandem Imperatoris edicto Oaſim Libyæ urbem deportatum fuiſſe: indeque in Thebaidem ſe contuliſſe, ubi miſere vitam finivit.

a Cap. 4.

Eutychius Alexandrinus [b] narrat Neſtorianam ſectam unàcum auctore pridem extinctam, centum ferè poſt annis per Barſumam Metropolitam Niſibenum ſub Juſtiniano Imperatore inſtauratam fuiſſe. *Neſtorius autem ubi pulſus fuerat, Ægyptum tendens, in ea ejus parte, quæ Said dicitur, loco Echmim appellato, ſeptem annos ſubſtitit, dein mortuus eſt, ac ſepultus in vico Saklan dicto, in quo æſtus ingens contigit, ac præcipuè in valle, in qua ipſe ſepultus fuerat, adeo ut nemo in ea incedere, vel per eam tranſire tempore æſtivo poſſet. Atque ita obliterata eſt ſententia Neſtorii, donec illam longo poſt ipſum temporis ſpatio reſuſcitaret Barſuma Metropolita Niſibinenſis tempore Juſtini* (Juſtiniani, in textu Arabico) *Romanorum Imperatoris, & Kobadi* (Cabadis) *Phiruzi filii Regis Perſarum, eamque in Oriente, ac præcipuè apud Perſarum incolas adſtrueret: unde eſt, quod multi ſint Neſtoriani in Oriente, ſcilicet, Iraco, Al-Muſal, circa Euphratem, & in Meſopotamia, qui Neſtoriani appellati ſunt, titulo ex Neſtorii nomine deducto,* Hæc Eutychius. Eadem de Barſuma Niſibeno Severus [c] Mokaffæus, Naironus [d] aliique.

b *Annal. tom. 2. pag. 12. ex verſione Thomę Erpenii.*

c *Opuſc. de Synodis.*

d *Evopl. Par. 1. pag. 12.*

Sed ex ipſis Neſtorianorum Jacobitarumque teſtimoniis [a] compertum fit, Barſumam neque Juſtini, neque Juſtiniani tempora attigiſſe: ex iis verò, quæ mox recitabo, liquidò apparet, Neſtorianam luem à Barſuma quidem ſociiſque in Meſopotamia & Aſſyria propagatam; nunquam tamen, ex quo primùm eas regiones pervaſerat (pervaſerat autem ab ipſis Epheſinæ Synodi temporibus) extinctam fuiſſe; imò majora in dies incrementa accepiſſe.

Renaudotius ſibi ipſe non conſtat, quum ejus ſectæ origines exponit. Alicubi enim [b] Eutychium ſequutus, hæreſim illam ſexto ſeculo in Meſopotamia diſſeminatam affirmat: alicubi verò [c] ejus initia ad ſeptimum ſeculum differt. *In Syria*, inquit, *propagata vix fuit, niſi poſtquam Meſopotamia, in qua deinceps maximè viguit, à Perſarum regibus occupata eſt. Eo ſcilicet confluxerunt Neſtoriani ex toto Romano Imperio, quum legibus proſcripti Eccleſiiſque ſpoliati, apud Barbaros integram libertatem nanciſcerentur.* Et infrà. *Id videtur effectum eſſe non ab indigenis Syris . . . . verùm à fugitivis ex Græcia, qui ſeptimo ſeculo præſertim Eccleſias & ſcholas occupaverunt, totam denique Meſopotamiam Neſtorianam fecerunt.* Hanc Renaudotii conjecturam alibi [d] confutavi, nec opus eſt productas ibi rationes modo repetere; quibus oſtenſum fuit, nullos extitiſſe ſeculo ſeptimo Neſtorianos, qui ex Græcia in Meſopotamiam profugerent; ſed Syros ipſos indigenas, è Schola præſertim Edeſſena ſub Rabula primùm, deinde ſub Cyro Edeſſæ Epiſcopis ejectos, Neſtorianæ hæreſeos veneno Orientem contaminaſſe.

Simeon Beth-Arſamenſis in epiſtola [e], cui titulus, *De Barſuma deque hæreſis Neſtorianæ initio, & quo tempore in Perſidem invecta fuerit*, origines quidem Neſtorianiſmi, quod Syros Perſaſque ſpectat, rectè exponit: ait enim excogitatam à Neſtorio hæreſim, ab Iba, Mari, Perſa, Marone Edeſſenæ Perſarum Scholæ magiſtro, Barſuma aliiſque ejuſdem Scholæ diſcipulis in Meſopotamia ac Perſide latè diffuſam fuiſſe. Sed quod eandem hæreſim ad Simonem Magum, Ebionem, Artemonem, Paulum Samoſatenum, Diodorum, Theodorum, alioſque refert; imitationem potiùs erroris, quàm inventionem intelligere videtur: nam Simon Magus, Ebion, Artemon, Paulus Samoſatenus, Diodorus ac Theodorus in ea hæreſi Neſtorio præluſere, quæ Chriſtum nudum hominem facit, uti de eo Judæi opinati fuerant. Neſtorium ejuſdem eſſe ſententiæ cum Paulo Samoſateno, Clerici Conſtantinopolitani [f] conclamabant in hæc verba: *Paulus Samoſatenus ait, Maria Verbum non peperit: Neſtorius ab hujus ſenſu non recedens &c.* Sed quantum à Paulo Samoſateno item Neſtorius abhorruerit, ipſe [g] teſtatur. *In ſtupore dentium*, inquit, *remaneat Paulus Samoſatenus, qui nobis Dominicam humanitatem nudam à Deitate delirat, qui ſolam, præter divinitatem, fabulatur hanc, quæ ſemper conjuncta eſt, atque connexa.* Teſtatur & Socra-

tes

a *Vide Tom. 3. Bibliot. Orient. pag. 66. & 70.*

b *Tom. 2. Litur. Orient. pag. 99. & ſeq.*

c *Tom. citat. in Præfat. num. 3.*

d *Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 205. & ſeq.*

e *Exſtat tom. 1. Bibliot. Orient. à pag. 346.*

f *Conteſtatio Clericorũ Conſtantinopolitanorum 1. Part. Concil. Epheſ. cap. 13.*

g *Serm. 12.*

tes [a] inquiens: *mihi quidem videtur Neſtorius nec Paulum Samoſatenſem, nec Photinum imitatus, neque omninò nudum hominem Chriſtum dicere.* Teſtatur denique Marius Mercator in epiſtola, quam ſcripſit *de diſcrimine inter hæreſim Neſtorii & dogmata Pauli Samoſateni.* Ea igitur ratione Neſtorianus error cum Paulo, Diodoro, Theodoro, aliiſque communis dicitur, quo Monophyſitis Eutychiana lues, quam ii cæteroquin deteſtabantur, objecta fuit: ob conformitatem ſcilicet convenientiamque erroris.

a *Lib.7. cap.33.*

II. Vera Neſtorianiſmi origo.

Itaque, ut Neſtorianiſmi initia paucis exponam, duo recolenda ſunt, quæ alibi fuſiùs enarravi. Primum, in urbe Edeſſa Scholam fuiſſe Perſicæ gentis, ab immemorabili conditam, in qua ſacras literas Chriſtiani juvenes, qui ſub Perſarum ditione erant, docebantur. Alterum, Orientales Epiſcopos Joannis Antiocheni factionem adversùs S. Cyrillum ſacramque Epheſinam Synodum ſequutos, Neſtorio faviſſe, ejuſque doctrinam circa Verbi Incarnationem, Cyrillianâ repudiatâ, impensè commendaſſe. Ex his duobus velut fontibus ortum duxit apud Perſas Neſtorianus error. Qui enim in Edeſſena Perſarum Schola literis vacabant, quum Neſtorii partes ſequerentur ejuſque ac Diodori Theodorique libros Syriacè converſos per Aſſyriam ac Perſidem diſſeminarent, gentiles ſuos eadem hæreſi imbuerunt. *In urbe Edeſſa*, inquit Theodorus [b] Lector, *erat Schola Chriſtiana Perſicæ gentis, ut ajunt, ex quo factum eſt, niſi me conjectura fallit, ut Perſæ Neſtorianam hæreſim ſequerentur, quum quidam, qui Neſtorii ac Theodori dogmata amplectebantur, ei Scholæ præfuiſſent, & doctrinam, quæ ipſis placebat, Perſis tradidiſſent. In ea Schola*, ſub Rabulæ Edeſſeni Synodique Epheſinæ tempora, ut [c] Beth-Arſamenſis ſcribit, *commorabantur Acacius Aramæus, Barſumas Maræ Carduenſis ſervus, Maanes Hardaſcirenſis, Abſotas Ninivita, Joannes Garmachita, Michæas, Paulus Cachæi Huzita, Abraham Medus, Narſes Leproſus, Ezelias ex cœnobio Caphar-Maris, aliique ejuſdem cum Iba ſententiæ*, hoſtes nimirùm S. Cyrilli, fautoreſque Neſtorii, quos proinde Rabulas Edeſſenus Epiſcopus, acerrimus Catholicæ fidei propugnator, Edeſsâ ejiciendos curavit. Et is quidem Joannis Patriarchæ ſui factioni initio adhærens, in conciliabulo, quod Orientales ab Epheſina Synodo ſegregati celebrarunt, Cyrillum ac Memnonem ob Capitula duodecim deponendos cenſuerat, Neſtoriumque Sedi ſuæ, qua dejectus fuerat, reſtituendum: poſteà verò mutatâ ſententia, cauſam Cyrilli tanto animi ardore fovit, ut coacta Edeſſæ Synodo, Joannis omniumque Orientalium communioni renunciaverit: ſcripta etiam Theodoriti & Andreæ Samoſateni adverſus Cyrilli capitula flammis addixerit: Diodori ac Theodori libros proſcripſerit: Neſtorii demùm hæreſim acriter impugnarit, ut ex epiſtola S. Cyrilli ad eundem Rabulam, ex [d] Liberato, & ex Synodico [e] demonſtravi [f]. Hinc Ibam tunc Presbyterum

b *Lib. 2. hiſtor. Eccl. pag. 558.*

c *In laudata epiſtola de Barſuma ac Neſtorianis. Tom. 1. Biblioth. Orient. pag. 351. & ſeq.*

d *Breviar. c. 10.*

e *Cap. 43. & 44.*

f *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 198.*

rum, ſuum poſtea in Edeſſeno Epiſcopatu ſucceſſorem, tamquam cauſæ Neſtorii patrocinantem Diodorique ac Theodori commentaria ſuſpicientem, exagitavit; Perſaſque laudatæ Edeſſenæ Scholæ alumnos, ejuſdem cum Iba ſententiæ, urbe exegit: ut conqueritur Andreas Samoſatenus in epiſtola ad Alexandrum Hierapolitam, his verbis: *Hi qui pro recta fide laborant*, (Ibas nimirùm, Perſæque Scholares, aliique factionis Orientalium adversùs ſacram Epheſinam Synodum ſectatores) *ſcripſerunt mihi ab Edeſſa, quia Rabulas apertiſſimè declinavit à dogmatibus veritatis, & perſequitur rectæ fidei defenſores: ita ut Theodorum quidem beatum rectæ glorificationis magiſtrum præſumeret anathematizare in Eccleſia, & multa mala contra eum diffunderet; anathematizaret verò & illos, qui ea quæ illius ſunt, legunt, inſuper & illa quæ ſcripſimus, & quicumque veniunt & non portaverint ad combuſtionem Theodori codicem, & eos qui præter illa quæ Cyrilli ſunt, ſapiunt.* Eadem de Rabula Joannes Antiochenus in epiſtola ad Epiſcopos Oſrhoënæ ſeù Edeſſenæ Provinciæ: *A multis*, inquit, *& dignis fide viris ſubtiliter & integrè didicimus, quia honorandiſſimus Rabulas & Edeſſam perturbat, & omnes qui vicinas Provincias habitant, Apoſtolicæ fidei valde contraria perpetrans, & eos qui rectè ſapere elegerunt, vertit in fugam, & multa molitur contra orthodoxam fidem.* Ita ſentiebat Joannes, antequam pacem cum S. Cyrillo iniret. Auctor [a] Catalogi Patriarcharum Chaldæorum, qui fuerint quos Rabulas *vertit in fugam*, declarat in hæc verba. *Hi enim* (Narſes ſcilicet, Jazidades, & reliqui Scholæ Edeſſenæ alumni) *unàcum Barſuma ex Schola Edeſſena à Rabula Edeſſæ Epiſcopo ejecti, tulerunt ſecum libros impii Neſtorii ac Theodori diebus Pherozis Perſarum regis.* Hæc fuit prima Perſicæ gentis ex Edeſſena Schola expulſio, contigitque ſub Rabula Edeſſeno, & Vararane Jezdegerdis filio Perſarum Rege, non [b] Pheroze, circa annum Chriſti 431. ut [c] Tom. 2. & 3. oſtenſum eſt. Altera ſub Cyro Edeſſæ Epiſcopo ac Zenone Imperatore peracta eſt circa annum 489. quo & Schola illa funditus everſa fuit, ut infrà dicam. *Ii verò*, ut Beth-Arſamenſis [d] proſequitur, *qui Edeſſa pulſi fuere, in regionem Perſarum ſeſe receperunt, ubi & Epiſcopatum obtinuere: nimirùm Acacius Aſſyriorum, nefarius Barſumas Niſibis, Maanes Hardaſciri, Joannes in oppido Beth-Sori regionis Garmaorum, Michæas Laſciumæ Garmæorum, Paulus Cachæi in oppido Ledan Huzitarum, Phuſes Curtæi in urbe Suſtra Huzitarum, & Abraham Medorum. Narſes verò Leproſus Niſibi Scholam inſtituit.*

a *Cod. ms. Syr.* II. *Vide Tom.* I. *Bibliot. Orient. pag.* 350.

b *Vide notata Tom.* 3. *pag.* 378.

c *Tom.* 2. *p.* 402. *& Tom.* 3. *pag.* 376.

d *Tom.* I. *Bibl. Orient. p.* 353.

Antequam memorati Perſicæ Scholæ Alumni in Perſidem ſeſe recepiſſent, Ibas adhuc Edeſſenus Presbyter ſemina Neſtoriani erroris jecerat per famoſam illam Epiſtolam, quam ad Marim Perſam ſcripſit. Extat t.4.Conc.Labb.p.661. & t.5.p.509. Quatuor ea articulos complectitur. In priori ſtatum controverſiæ inter Cyrillum & Neſtorium Ibas

ponit,

exponit. *In brevi*, inquit, *claræ tuæ prudentiæ*, *quæ in paucis multa cognoſcit*, *indicare quæ pridem & nunc hìc acta ſunt*, *feſtinavimus*, *ſcientes*, *quia quæ veſtræ ſanctitati à nobis ſcripta ſunt*, *veſtro ſtudio illic omnibus innoteſcent*, *& quia nullam permutationem ſcripturæ à Deo traditæ ſuſceperunt*. *Facio autem hujus argumenti principium ex ſermonibus*, *quos & ipſe edoctus es*. *Contentio facta eſt*, *ex quo hìc tua religioſitas fuit*, *his duobus hominibus Neſtorio & Cyrillo*: *& conſcripſerunt adverſum ſe nocivos & pernicioſos libros*, *qui audientibus fuerunt ſcandalum*. *Neſtorius enim dixit in ſuis libris*, *ſicut & religioſitas tua novit*, *quia beata Maria Dei genitrix non eſt*: *ita ut multi putarent*, *ex hæreſi Pauli Samoſateni hunc eſſe*, *qui dixit hominem purum eſſe Chriſtum*. *Cyrillus autem libros Neſtorii volens deſtruere*, *lapſus eſt*, *& inventus eſt in Apollinarii dogma incidens*. *Conſcripſit enim & iſte illi ſimiliter*, *quia ipſe Deus Verbum homo factus eſt*, *ut non eſſet differentia inter templum & inhabitantem in eo*. *Conſcripſit enim duodecim capitula*, *quæ puto & tuam cognoviſſe religioſitatem*: *quia una natura eſt divinitatis & humanitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti*: *& quia*, *ſicut dicit*, *non oportet dividere voces dictas*, *quas vel ipſe Dominus de ſemetipſo dixit*, *vel Evangeliſtæ de eo*. *Hæc omni impietate plena ſunt*, *& antequam nos dicamus*, *ſicut & tua ſanctitas cognoſcit*. *Quomodo enim poſſibile eſt accipi Verbum*, *quod ab initio eſt*, *pro templo*, *quod ex Maria natum eſt*? *aut illud*, *minoraſti eum paulo minus ab angelis*, *de deitate Unigeniti dictum fuiſſe*? *Eccleſia enim ſic dicit*, *ſicut & tua reverentia cognoſcit*, *& ab initio edocta eſt*, *& firmata divina doctrina ex verbis beatiſſimorum Patrum*: *Duæ naturæ*, *una virtus*, *una perſona*, *quæ eſt unus Filius Dominus Jeſus Chriſtus*. Hoc pacto Ibas & Orientales cæteri S. Cyrilli Capitula ut Apollinaris hæreſi contaminata primò impugnarunt, quia eorum ſenſum non ſunt aſſequuti: Ut enim Facundus [a] Hermianenſis hanc Ibæ epiſtolam inutili labore vindicans obſervat, *fatendum eſt*, *quod reverendiſſimus Ibas cum Orientalibus aliarumque Provinciarum Epiſcopis*, *intentionem dictorum B. Cyrilli minus intelligens*, *& ſuſpicatus quod negaret in Chriſto differentiam naturarum*, *conſequens judicavit*, *quia in Apollinaris dogma incidiſſet*, *qui non aſſumptione humanæ naturæ Deum Verbum credebat hominem factum*, *ſed partem ſubſtantiæ ipſius Dei Verbi putabat in carnem eſſe converſam*. *Si autem venerabilis Ibas alia ejuſdem B. Cyrilli dicta legiſſet*, *aut*, *ſicut oportuit*, *attendiſſet*, *inveniſſet procul dubio*, *quod ipſe quoque contra Apollinarem*, *intentione qua diximus*, *negaverit*, *Deum Verbum hominem factum*, *& differentiam naturarum docuerit*. Orientalium clamores, & calumniæ in B. Cyrillum à fautoribus Neſtorii in vulgus ſparſæ & longè lateque per provincias diffuſæ, Chaldæos Perſaſque in eum facti, quem adhuc retinent, errorem induxerunt.

[a] *Lib.* 6.

Se-

Secundus epiſtolæ Ibæ articulus Orientalium cum Ægyptiis diſcordiam ex occaſione Synodi Epheſinæ continet. *Propter hoc*, inquit Ibas, *certamen* (Neſtorii ſcilicet & Cyrilli) *victores & pii Imperatores juſſerunt primates Epiſcoporum in Epheſinam civitatem congregari; & coram omnibus libros Neſtorii & Cyrilli judicari. Antequam verò omnes Epiſcopi, qui juſſi ſunt congregari, in Epheſum pervenirent, antecedens idem Cyrillus aures omnium quodam medicamine, quod ſolet ſapientum oculos obcæcare, præoccupavit. Invenit autem cauſam ex odio contra Neſtorium. Et antequam in Synodum perveniret vir ſanctiſſimus & reverendiſſimus Joannes, de Epiſcopatu Neſtorium dejecerunt, judicio & quæſtione non facta. Poſt duos verò dies dejectionis ejus venimus in Epheſum: & quum didiciſſemus quod in dejectione Neſtorii, quæ ab iis facta eſt, duodecim capitula conſcripta à Cyrillo contra conſtituta fidei veræ propopoſuerunt & confirmaverunt, & eis conſenſerunt utpote veræ fidei conſonantibus, omnes Orientis Epiſcopi ipſum Cyrillum dejecerunt, & contra alios Epiſcopos qui conſenſerunt Capitulis, excommunicationem ſtatuerunt. Et poſt hanc confuſionem unuſquiſque in ſuam civitatem reverſus eſt. Neſtorius verò, quoniam odio habebatur ſuæ civitati, & majoribus in ea conſtitutis, illuc reverti non potuit. Et manſit Synodus Orientalis non communicans Epiſcopis communicantibus Cyrillo*. Iiſdem ferè verbis Chaldæi Neſtorio adhærentes de Concilio Epheſino loquuntur, turbas omnes non in Joannem Orientaleſque Epiſcopos rejicientes, ſed in S. Cyrillum. Jeſujabus Niſibenus [a] de Neſtorii ſeceſſu hæc ſcribit: *At verò Neſtorius, qui à Sede ſua aberat*, quum Epheſina Synodus celebrata eſt, *ſolitudinis amore captus, ut diſſenſiones evitaret, velut exulem ſe habebat, etſi ſponte abdicaſſet*. Idem affirmat, Joannem Antiochenum controverſiæ inter S. Cyrillum & Neſtorium, judicem delectum fuiſſe: ab ipſis ſcilicet Neſtorianis, poſtquam ſecta Neſtorii in Oriente propagata eſt.

[a] *Vide Tom. 3. Bibliot. Orient. pag. 299.*

In tertio articulo, quæ Edeſſæ ſub Rabula Epiſcopo contigere, Ibas deſcribit. *Et propter hæc tribulatio multa inter eos facta eſt, & in certamine Epiſcopi ad Epiſcopos facti ſunt, & populi ad populos, & quæ ſcripta ſunt, opere impleta ſunt, quod erunt inimici hominis domeſtici ejus. Et ex hoc maleloquia multa contra nos facta ſunt, tàm paganorum, quàm hæreticorum; nec enim audebat aliquis de civitate in civitatem, & à provincia in provinciam ire: ſed unuſquiſque proximum ut inimicum perſequebatur. Multi verò non habentes timorem Dei ante oculos, occaſione zeli pro Eccleſiis, quam habebant inimicitiam occultam in corde ſuo, ad effectum perducere feſtinaverunt. Quorum unus ex ipſis eſt noſtræ civitatis tyrannus* (Rabulas) *quem & ipſe non ignoras, qui occaſione fidei non ſolum cum eo viventes perſequitur, ſed etiam eos qui dudum ad Dominum*

ab-

abierunt, qui unus ex ipſis eſt beatus Theodorus prædicator veritatis & doctor Eccleſiæ, qui non ſolum in vita ſua colaphis cæcidit hæreticos pro veritate ſuæ fidei, ſed & poſt mortem ſpiritalia arma in opuſculis ſuis Eccleſiæ filiis dereliquit, ſicut & tua reverentia cum eo colloquuta cognovit, & iis quæ ab eo conſcripta ſunt credidit. Illum auſus eſt, qui omnia audet, in Eccleſia manifeſte anathematizare, qui propter zelum Dei non ſolum ſuam civitatem ab errore in veritatem convertit, ſed etiam longe ægrotantes Eccleſias erudivit ſua doctrina. Et de codicibus autem ejus multa ubique inveſtigatio facta eſt, non quod fidei veræ alieni fuerant (vidi enim quod illum viventem frequenter laudabat, & in codicibus ejus legebat,) ſed propter inimicitiam occultam quam habebat ad eum, quoniam convicit eum manifeſtè in Synodo. Ibas non ſolùm Theodori Mopſveſteni laudator fuit, ſed etiam ejus libros è Græco in Syriacum tranſtulit eoſque per omnem Orientem diſſeminavit, ut conqueruntur ejuſdem Accuſatores [a] in Conciliis Antiocheno, Berytenſi, Tyrio, & Calchedonenſi. Eo in negotio operam quoque ſuam adhibuiſſe Cumam & Probum, teſtatur Sobenſis in [b] Catalogo. Barſumam, Narſetem, Jazidadem alioſque Perſas Scholæ Edeſſenæ alumnos adjungit Auctor Catalogi Patriarcharum Chaldæorum, cujus verba ſuprà retuli. Hinc cum Neſtorii doctrina, Theodori quoque ac Diodori ſcripta ab Orientalibus recepta ſunt, adeo ut trium horum Epiſcoporum nomina, Diodori, ſcilicet, Theodori atque Neſtorii, ſubſequutis temporibus pro Neſtorianiſmi teſſera uſurpari cœpta ſint. Jeſujabum [c] Gadalenſem Patriarcham à Siroë Perſarum rege pro pace cum Romanis facienda allegatum, ex eaque legatione ad ſuos revertentem, Neſtoriani tamquam avitæ ſectæ proditorem accuſarunt, ajentes: *Niſi tria Eccleſiæ luminaria, nempe Diodorum, Theodorum ac Neſtorium damnaſſes, & Cyrillum ſuſcepiſſes, eamque vocem, Dei genitrix Maria, protuliſſes, haudquaquam tibi permiſiſſent Græci, ut Liturgiam ad eorum altaria celebrares.* Eos ſolemni cultu venerantur [d] feria ſexta poſt Dominicam quartam ab Epiphania, hoc præfixo ad eorum officium titulo:

a Vide Tom. 1. Bibliot. Orient. pag. 350.

b Tom. 3. p. 85.

c Tom. 2. p. 417.

d Vide Cod. Syr. Amid. 1. Tom. 1. Bibliot. Orient. pag. 581.

ܘܕܘܟܪܢܐ ܕܡܠܦܢܐ ܝܘܢܝܐ ܡܪܝ ܕܝܘܕܘܪܘܣ
ܡܪܝ ܬܐܕܘܪܘܣ ܘܡܪܝ ܢܣܛܘܪܝܘܣ.

Commemoratio Doctorum Græcorum ſancti Diodori, ſancti Theodori, & ſancti Neſtorii. Et Theodori quidem commentaria tanti à Neſtorianis olim facta fuere, hodieque fiunt, ut veluti hæreticum rejiciant, qui ea repudiaverit. Sabarjeſus [e] Neſtorianorum Patriarcha, ejuſque ſucceſſor [f] Gregorius in Synodis anno 596. & 605. celebratis, Theodori libros approbarunt, monachoſque nonnullos qui eoſdem reſpuebant, anathematizarunt.

e Tom. 3. p. 448.

f Eodem Tom. pag. 452.

In quarto denique articulo Ibas pacem enarrat à Joanne Antiocheno cum S. Cyrillo initam. *His ergo*, inquit, *malis interea geſtis*,

& unoquoque ut volebat, ſicut ſcriptum eſt, ambulante, adorandus Deus noſter, qui ſemper ſua clementia curam pro ſuis gerit Eccleſiis, erexit cor fideliſſimi atque victoris principis, ut dirigeret virum magnum, & in ſuo palatio notum, qui cogeret reverendiſſimum atque ſanctiſſimum Archiepiſcopum Orientis domnum Joannem, ut reconciliaretur Cyrillo: ab eo enim fuerat de Epiſcopatu depoſitus. Et poſtquam literas Imperatoris accepit, ſanctiſſimum & religioſiſſimum Paulum Emiſenum Epiſcopum direxit, per eum veram fidem ſcribens, & denuncians ei, quia ſi huic fidei Cyrillus conſentiret, & anathematizaret eos qui dicunt: Quia divinitas paſſa eſt; & qui dicunt: Quia una natura eſt divinitatis & humanitatis; ut ei communicaret. Voluit autem Dominus, qui ſemper ſuæ curam gerit Eccleſiæ, quam ſanguine ſuo proprio redemit, ut & cor Ægyptii (ita & Neſtoriani S. Cyrillum per contemptum vocant,) *molliret, & ſine fatigatione conſentiret fidei, eamque ſuſciperet, & omnes qui extra hanc crederent, anathematizaret. Et communicantibus invicem, contentio de medio eſt ablata, & pax in Eccleſia facta eſt; & non eſt in ea jam ſchiſma, ſed pax, ſicut pridem fuit.* Pacis conditiones erant, anathema in doctrinam Neſtorii, aſſenſus illius depoſitioni, & ordinationis Maximiani approbatio, ut conſtat ex epiſtola S. Cyrilli ad Donatum Epiſcopum Nicopolitanum: quæ omnia quum Joannes Antiochenus unacum Orientalibus impleviſſet, & confeſſioni fidei à S. Cyrillo miſſæ ſubſcripſiſſet, ſuamque inſuper confeſſionem, quæ incipit, *Lætentur cœli*, edidiſſet, à S. Cyrillo in communionem admiſſus fuit, ut [a] latè in 3. Par. Concilii Epheſini continetur. His contentus Cyrillus, ab eodem Joanne aliiſque Orientalibus non exegit, ut ſua adversùs Neſtorium capitula probarent, aut calumnias in illa ſparſas conſcriptaſque criminationes recantarent. Maluit enim, ut ex Facundo [b] Hermianenſi notat Natalis Alexander, Doctor ſanctiſſimus Eccleſiaſticam pacem, ſuæ etiam famæ diſpendio, ſtabiliri, quàm extra Eccleſiæ communionem manere Epiſcopos, rectè alioqui de fide ſentientes. Id obſervavit & Leontius [c] Byzantinus: nam reſpondens Acephalis objicientibus contra Concilium Chalcedonenſe, illud non poſtulaſſe à Theodoreto ut ſcripta ſua adversùs S. Cyrilli capitula anathemate damnaret, hæc habet: *Reſpondemus ob id, non tam accuſandam Synodum, quàm Cyrillum hominem ſanctum. Nam is communione cum Orientalibus, & cum ipſo Theodoreto conſtitutâ, non poſtulavit ab eo, ut anathemate ſcripta ſua, quæ contra duodecim Capitula facta fuiſſent, execraretur. Quod igitur ipſe Cyrillus vir ſanctus non fecit, ob ejus intermiſſionem an Synodus culpari meretur?* Satis eſſe videbatur S. Cyrillo, Neſtorii ejuſque hæreſis damnatio, ejuſdemque depoſitionis atque ordinationis Maximiani approbatio: quo veluti compendio, dictorum omnium, ſcriptorum, factorumque tàm adversùs ſacram Epheſinam Synodum, quàm adversùs S. Cy-

a *Vide Natal. Alexandrū ſæcul. 5. cap. 3. art. 12. §. 8. & diſſert. 8. quæſt. unica.*

b *Lib. 6. p. 249. edit. Sirmondi.*

c *Lib de ſectis Actione 6.*

S. Cyrillum retractatio continetur. Hinc Neſtoriani vel craſſæ ignorantiæ, vel pervicaciſſimæ malitiæ convincuntur, quum erroris ſui patronos jactant Joannem Antiochenum, Theodoretum Cyri, Ibam Edeſſæ, alioſque Orientales Epiſcopos, quos conſtat, initio quidem Neſtorio faviſſe, ſed poſtea eos diſertum anathema ipſi ejuſque doctrinæ dixiſſe.

Ea qua dixi ratione pax in Phœnicia, in Syria, & in Meſopotamia firmata fuerat. Ut eadem in Perſide quoque denunciaretur, curavit Ibas. *Quæ verò ſunt verba*, concludit in citata epiſtola ad Marim Perſam, *à viro ſanctiſſimo & reverendiſſimo Archiepiſcopo Joanne ſcripta, & quæ reſcripta ſuſcepit à Cyrillo, ipſas epiſtolas huic, quæ ad tuam reverentiam ſcripta eſt, conjungens, direxi tuæ reverentiæ, ut legens cognoſcas, & omnibus Patribus noſtris pacem amantibus annuncies, quod certamen jam ceſſavit, & medius paries ablatus eſt inimicitiæ, & qui inordinatè contra viventes & mortuos irruerunt, in confuſione ſunt, ſatisfacientes pro ſuis culpis, & contraria priori ſuæ doctrinæ docentes. Non enim præſumit aliquis dicere, quod una eſt natura deitatis & humanitatis; ſed confitentur in templum & inhabitantem in eo, qui eſt unus Filius Jeſus Chriſtus.* Verùm tantum abfuit, ut Perſæ pacem cum propoſitis, quas ſuprà memoravi, à S. Cyrillo conditionibus admitterent, ut potiùs in pertinacia ſua adversùs eundem Cyrillum ſacramque Synodum Epheſinam obfirmati ſint: Ibæ enim aliorumque fortaſsè Edeſſenæ Scholæ alumnorum relatione decepti, exiſtimarunt, Neſtorium quidem in Concilio Epheſino *judicio & quæſtione non facta* dejectum fuiſſe, Cyrillum autem contraria Neſtorio docentem, naturarum in Chriſto differentiam tollere, *unamque deitatis & humanitatis naturam* confiteri. Id certè Ibas ad Marim Perſam de Cyrillo & Neſtorio affirmavit, ut ex memorata epiſtola conſtat.

Hæc itaque Neſtorianiſmi apud Chaldæos Perſaſque origo; non quia Neſtorius ipſe errorem ſuum illic diſſeminavit, ſed Neſtorii fautores, ut ſuprà oſtenſum eſt: Ibas quidem aliique Orientales per epiſtolas; Perſæ verò Edeſſenæ Scholæ alumni per ſeipſos, perque ſcripta Neſtorii, Diodori, atque Theodori, quæ è Græco Syriacè converſa ubique diffuderunt.

Rem paucis exponit Paulus V. Summus Pontifex in epiſtola [a] ad Eliam Patriarcham Chaldæorum, in qua ait: *Sectatores Neſtorii, nefaria ejus dogmata ex commentariis, ut diximus, Theodori Mopſveſteni, à quo virus perditiſſimæ hæreſis hauſerat, & ex his, quæ ab ejus fautoribus contra B. Cyrillum ſanctamque Epheſinam Synodum ſcripta fuerunt, callidè inſtaurare, atque in vulgus ſerere ſtuduerunt. Unde magna Orientis pars poſtmodum infecta fuit; præcipuè Chaldæi, qui hac de cauſa deinceps Neſtoriani dicti ſunt.*

[a] *Dat. 8. Kal. Apr.* 1614. *Initium.* Duplici affectu.

III. Neſtorii nomen Neſtorianis exoſum.

Veteres Neſtoriani quum cernerent Epiſcopos Orientales, qui

prius Neſtorio faverant, illum poſteà deſeruiſſe, quumque hæreſim quidem retinere cuperent, ſed nomen reformidarent, eam appellationem abjecerunt. Teſtem hujuſce rei habemus Leontium Byzantinum in lib. cui titulus, *de Neſtorianorum impietate ſecreto tradita principio, & de ejus parentibus triumphus*: ubi refert ipſos, *quum viderent quotidie apud fideles juſtum odium contra impia dogmata auctoremque dogmatum augeri, ne Præſidis ſui premerentur invidia, noluiſſe nomine ſui auctoris appellari, ſed dixiſſe, Valeat Neſtorius: Atque ut Manichæi in Electos & Indifferentes, ſic ipſos in cultores & damnatores Neſtorii diviſos fuiſſe*. Hinc recentiores ejuſdem ſectæ cultores paſſim conqueruntur, Neſtorii nomen per injuriam ſibi impoſitum. Ebedjeſus Sobenſis in libro, quem *Margaritam* inſcripſit, Par. 3. cap. 4. *Tertia*, inquit, [a] *ſecta, quæ duas naturas & duas perſonas in Chriſto confitetur, Neſtorianorum appellatur. Orientales namque veritatem ſuam minimè immutarunt, ſed ſicut ab Apoſtolis accepere, ſine variatione ſervarunt.* (Ita blandiuntur ſibi hæretici.) *Neſtoriani tamen per injuriam & immerito nuncupati ſunt; quandoquidem nec Neſtorius eorum Patriarcha fuit, nec ejus linguam intelligebant; ſed quum audiſſent duas naturas & duas perſonas unum Filium Dei, unum Chriſtum ab illo prædicari, orthodoxam ab eo fidem aſſeri ſuo teſtimonio confirmavere; quoniam & ipſi eandem ſententiam tenebant. Quare Neſtorius eos ſequutus eſt, non ipſi Neſtorium.* Elias Patriarcha in epiſtola [b] Synodica ad Paulum V. Summum Pontificem data Amidæ die 8. Martii anno Chriſti 1616. *Nos refutamus quodcumque eſt in libris noſtris, ſi non convenit cum hac ſententia* (nimirùm Eccleſiæ Romanæ.) *Verùm nomen Neſtorii adhæſit nobis, & non poſſumus illud rejicere, quantumvis contendamus*. Et infrà. *Miſimus ad ſanctitatem veſtram hæc ſcripta, ideſt, hanc epiſtolam, & fidem Domini Timothei, & commentarios quos fecit adversùs verba Neſtorii & Theodori, quæ vidit Romæ; & exemplar quo demonſtrat, quomodo adhærere fecerunt nobis inimici noſtri nomen Neſtorii*. Quis id nomen Chaldæis primùm impoſuerit, haud declarant. Jeſujabus Niſibenus in epiſtola ad Saidum Diaconum, ſeù Apologia pro Neſtorianis adversùs Ignatium Jacobitarum Patriarcham, hunc cenſuiſſe affirmat, Neſtorianum nomen multis poſt Neſtorium ſeculis ad Chaldæos Orientales traductum fuiſſe. *Quod autem ait Ignatius* [c] *novam eſſe recentemque Neſtorianorum fidem, ſi quidem de Neſtorianis loquitur doctrinam Neſtorii ſectantibus ejuſque coævis, ea ſane nequaquam nova appellanda eſt, comparatione præſertim facta cum illis, qui Jacobiticam ſectam tenent: Neſtorii enim ætas Jacobi tempora annis nonaginta antecedit: adeoque Neſtorianiſmus hac ratione Jacobitiſmo antiquior eſt. Abſolutè autem loquendo, jam elapſi ſunt Neſtorio anni circiter octingenti: qui verò ætatem hujuſmodi habet, nequaquam recens dici poteſt:*

a *Vide Tom. 3. Bibliot. Orient. pag. 355.*

b *Exſtat apud Strozzam in Synodalibus Chaldæorum.*

c *Vide tom. 3. Bibliot. Orient. pag. 299.*

poteſt. Præterea fuit Neſtorius æqualis Cyrillo ipſius adverſario. Ambo igitur & antiquitate & novitate pares ſunt. Si verò loquitur de Neſtorianiſmi appellatione nobis Orientalibus impoſita, etſi hoc nobis nomen ex ejus ſententia ſerò tandem & nuper adhæſit, fides tamen & Apoſtolica religio antiquiſſima nobis eſt. Acacius Seleuciæ & Cteſiphontis Epiſcopus quum legatione Pherozis Perſarum Regis ad Zenonem Imperatorem fungeretur, ab Epiſcopis Romani Imperii reprehenſus quod Neſtorianam hæreſim foveret, reſpondit, ſe neque Neſtorium noſſe, neque hæreſim ejus tenere: Xenajam Orientalium hoſtem id nomen ipſis affinxiſſe. *Quum de hæreſi Neſtorii interrogatus fuiſſet* (verba ſunt Barhebræi à nobis [a] Tom. 3. relata) *negavit omnino ſibi hominem illum aut ejus hæreſim compertam eſſe: Xenajam ipſorum inimicum illud nomen ipſis impoſuiſſe.* Ex Beth-Arſamenſi in epiſt. de Barſuma Niſibeno, & Neſtoriana hæreſi in Perſidem invecta, eniteſcit, quo tempore Barſumas, Michæas, Narſes aliique Edeſſenæ Scholæ Alumni in Aſſyria Neſtorianos errores ſub Iba diſſeminabant, Xenajam cum nonnullis aliis contrariam Neſtorianis ſententiam ibidem propugnaſſe. *Sed & alii erant,* inquit laudatus [b] Auctor, *qui Ibæ nequaquam conſenſere: nimirùm Mar Papas ex Beth-Lapet Huzitarum urbe: Mar Xenajas ex Tahal Beth-Garmæorum, ejuſque frater Adæus: Mar Barhadbeſciaba Carduenſis, qui poſtmodum Abbas fuit monaſterii Inkenenſis: & Mar Benjaminus Aramæus, qui poſtea præfuit monaſterio Carithæ, ubi Schola erat in ditione Vmrinorum; aliique qui opinionem Ibæ deteſtabantur.* Ex ea Perſarum contentione, quorum nonnulli Neſtorium, alii Cyrillum defendebant, ſimillimum veri eſt, Neſtorianiſmi appellationem Orientalibus Neſtorii fautoribus impoſitam.

a *Pag. 382. & ſeq.*

b *Vide Tom. 1. Bibliot. Orient. pag. 352.*

CAPUT IV.

Ejuſdem hæreſeos progreſſiones.

I. Progreſſiones Neſtorianiſmi in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, & Perſide.

HOc rerum continuatio ipſa & ſeries flagitat, ut exponatur, qua demùm ratione invectus in Orientem, quibus dictum eſt auctoribus, Neſtorianiſmus, eas quas modò cernimus, in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, Perſide, Tartaria, Indiiſque progreſſiones fecerit.

Græci [c], Ægyptii [d], Syri [e], Chaldæique [f] ſcriptores Barſumæ Niſibeno tribuunt prima Neſtoriani erroris in Oriente incrementa. Hic enim unàcum ſociis ex Edeſſena Schola ſub Rabula ejectus, & Niſibenam poſtea Eccleſiam adeptus, ab anno Chriſti 435. ad annum 489. nihil intentatum reliquit, ut Chaldæos Perſaſque omnes in

c *Eutychius Alexādrinus Annal. tom. 2.*

d *Elmacin. hiſt. Saracenica.*

e *Greg. Abulph. hiſt. Dynaſtiar. & in 3. part. Chron Syr.*

f *Mares, &*

in ſuam hæreſim pertraheret. Adjutorem habuit in primis Maanem [a] Maris Perſæ, ad quem Ibas famoſam illam epiſtolam conſcripſerat, in Sede Ardaſcirenſi ſucceſſorem; deinde reliquos memoratæ Scholæ Edeſſenæ Alumnos, quos ſuperiori capite memoravi: demùm Pherozem ipſum Perſarum Regem ad eam ſectam propagandam impulit, cujus auctoritate abutens, Babuæum quidem Seleuciæ & Cteſiphontis Archiepiſcopum conatibus ſuis reſiſtentem, interficiendum curavit; Synodos verò in Perſide & Aſſyria celebravit, in quibus cum Neſtoriano dogmate Eccleſiaſticæ diſciplinæ corruptelam induxit. Auctor Catalogi Patriarcharum Chaldæorum [b]: *Accuſavit Barſumas Babuæum Catholicum coram rege Pheroze, hæc auribus illius clam & doloſè inſuſurrans: Iſti Romanorum fidem tenent, eorùmque exploratores ſunt. Da igitur mihi poteſtatem in eos, ut illos comprehendam. Fecit itaque Pherozes rex Barſumam Niſibis Epiſcopum, collatâ eidem quam popoſcerat, facultate.* Pherozes [c] ab anno 462. ad annum 488. regnavit. Barſumas verò [d] anno 435. Niſibis Epiſcopatum occupavit. Quod igitur Pherozes Barſumam dicitur feciſſe *Niſibis Epiſcopum*, errorem amanuenſis puto, qui hoc loco deſignare tantum voluit, Barſumæ jam Niſibis Epiſcopo collatam à Pheroze rege poteſtatem in orthodoxos ſæviendi, quod eandem cum Romanis, hoc eſt, contrariam Neſtorianis, fidem colerent. Barhebræus [e] in vita Babuæi Catholici, machinationes Barſumæ his verbis deſcribit. *Ait Barſumas Niſibenus ad Pherozem regem. Niſi Chriſtianorum in ditione tua commorantium fides ab ea diſcrepet, quam Chriſtiani ditionis Græcorum tenent, nunquam erunt ſyncero in te cordis affectu animati. Cujus dictis Pherozes aſſenſus, præcepit, ut quod vellet, ageret. Tùm ille ad Regem: Quidam, inquit, Patriarcha Græcorum erat, vir ſapiens & doctus, Neſtorius nomine, qui genio quidem Perſas amabat, Græcos verò hortari non deſiſtebat, inquiens: Si Chriſtiani eſtis, Chriſti veſtigia ſectamini, & demiſſionem animi ſubjectionemque inimicis veſtris exhibete, preceſque pro iis fundite, qui vobis maledicunt. Quamobrem à Græcis odio habitus, ſedeque ſua exturbatus eſt. Si itaque poteſtatem mihi dederis, univerſos ditionis tuæ Chriſtianos, ut hominis illius ſententiam ſequantur, compellam: quo fiet, ut à Græcis in poſterum odio habeantur. Placuit Pherozi conſilium &c.* Pergit [f] deſcribere, quomodo Barſumas in Babuæum primùm debacchatus ſit, deinde in Garmæos, Nuhadrenſes, Ninivitaſque. Beth-Arſamenſis [g] de Synodis à Barſuma habitis: *Quum Huzitæ, inquit, ac Perſæ traditam ſibi ab Iba Neſtorii atque Theodori doctrinam confirmare vellent, plures in regione Perſarum Synodos collegerunt. Ac primum quidem in Beth-Lapet Huzitarum Metropoli anno Pherozis regis regum vigeſimo ſeptimo. Deinde in Seleucia & Cteſiphonte urbibus Aramæorum. Item in Beth-Adri oppido ditionis Nuhadrenſis. His in Synodis varios novæ fidei canones*

Amrus in vitis Patriarcharum Neſtorianorũ.

a *De Maane vide notata tom.3. à pag.* 376.

b *Vide Tom.* 1. *pag.* 351. *Tom.* 2. *p.* 403. & *Tom.* 3. *pag.* 68.

c *Vide Tom.* 3. *pag.* 397.

d *Tom.* 1. *p.* 351. *Tom.* 2. *p.* 407. & *Tom.* 3. *p.* 66.

e *Chronic. Syr. Part.* 3. *Vide Tom.* 3. *pag.* 393.

Tom. 2. *p.* 403. 404. & *Tom.* 3. *pag.* 393.

g *Tom.* 1. *p.* 354.

nes

nes excogitantes, à vera ſanctorum Patrum fide ſeſe ſegregarunt. Ebedjeſus Sobenſis [a] in recenſione Synodorum Orientalium, Barſumæ Conciliabula diſertè memorat. Quid verò in iis geſtum ſit, expoſui [b], ubi de Acacio Seleuciæ Archiepiſcopo.

a Tom.3. p.279.
b Tom.3. à pag. 389.

Et Acacium quidem ab ipſo Barſumâ ad eandem hæreſim ſuſcipiendam adactum fuiſſe, teſtantur Syri. Auctor [c] Catalogi Patriarcharum Chaldæorum: *Poſtquam Babuæus martyrio coronatus eſt, in ejus locum ſubrogatus fuit Acacius fidelium Catholicus, quem Barſumas vexare non deſtitit, donec eum in ſuam ſententiam pertraxit. Exinde verò cœperunt Catholici in regione Perſarum Neſtorianam hæreſim amplecti.* Barhebræus [d] *Tùm Epiſcopi, quos Barſumæ auctoritate regia in orthodoxos abutentis terror in fugam converterat,* poſt Babuæi cædem *Seleuciam congregati, Catholicum ſibi, Acacium nomine, ordinarunt. Quod quum Barſumas Niſibis, & Maanes Perſidis Epiſcopi accepiſſent, miſſis ad Acacium literis comminati ſunt, niſi ad eorum ſententiam accederet, illum ſe interfecturos, quemadmodum & ejus præceſſorem è medio ſuſtulerant. Is igitur ea comminatione perterritus, illorum facilè placitis adhæſit; maximè verò propter vetus fermentum, quod ipſi inerat. Socius enim fuerat ejuſdem Barſumæ atque Maanæ Narſetiſque in Schola Edeſſena, indeque cum ipſis fugerat. Quamobrem non multo labore opus fuit, ut iis conſentiret.* Demùm [e] Beth-Arſamenſis inter ſocios Edeſſenæ Scholæ, qui Theodori, Neſtorii, Ibæque ſententiam propugnabant, indeque pulſi, varias in Perſarum ditione Eccleſias obtinuere, Acacium primo loco nominat. Verùm, ut fuſius ſuo [f] loco probavi, Acacius Barſumæ uſque ad obitum infenſus fuit, hæreſimque Neſtorii ab eodem Barſuma propagatam adeò non amplexus eſt, ut potius illam in publico Patrum Græcorum conventu deteſtatus ſit. Teſtes produxi ex Neſtorianis Amrum, & ex Jacobitis Barhebræum, quos vide. Exiſtimo autem, Acacio Neſtorianiſmum ideo affictum fuiſſe, vel quod Barſumæ non ea qua oportebat contentione reſtiterit; vel potiùs fraude doloque malo Neſtorianorum, qui ut rebus ab impio Barſuma ſub Acacio geſtis, ac præſertim impuris Synodis ab eodem habitis, fidem auctoritatemque conciliarent, eas ad Acacium impudenter retulere.

c Vide Tom. 1. pag. 351.
d Vide Tom. 3. pag. 380.
e Tom. 1. p. 351. & 353.
f Tom. 3. à pag. 381. & 382.

Interim dum hæc à Barſuma ſociiſque adversùs orthodoxam religionem in Perſarum terris geruntur, Cyrus Edeſſenus Epiſcopus Neſtorianis in Meſopotamia ſub Romano Imperio conſtitutis vicem rependit. Edeſſenam enim eorum Scholam evertit, eoſque urbe, cui præerat, excedere juſſit. Beth-Arſamenſis [g]: *Defuncto Iba, omnes Perſæ unàcum reliquis Edeſſenis Scriptoribus, qui ejuſdem perſuaſionis erant, excedere Edeſsâ juſſi ſunt. Item Schola, ubi Perſæ literas Edeſſæ edocebantur, operâ ac ſtudio beati Mar Cyri Edeſſeni Epiſcopi, juſſuque Zenonis Romanorum Imperatoris funditùs everſa eſt, cujus*

g Tom. 1. p. 353.

loco

loco templum nomini S. Mariæ Dei genitricis excitatum fuit. Theodorus Lector [a]: *Zeno Imperator Scholam, quæ Perſarum vocabatur, in urbe Edeſſa ſitam ſuſtulit atque evertit, utpote quæ Neſtorii ac Theodori doctrinam auditoribus inſinuaret*. Id factum anno Chriſti 489. docet Auctor [b] Chronici Edeſſeni: *Anno Græcorum*, inquit, *octingenteſimo*, (hoc eſt, Chriſti 489.) *Perſarum Schola ex urbe Edeſſa exciſa eſt*: quo ſcilicet tempore Acacius ex Romanorum ditione, ubi legatione Regis Perſarum functus fuerat, revertebatur. Tunc enim Zenonis edictum de evertenda Edeſſena Perſarum Schola promulgatum eſt, ipſique Acacio ab Epiſcopis Occidentalibus intentatum anathema, niſi Barſumam dignitate Epiſcopali dejiceret. Barhebræus [c]: *Quum Acacius à rege Perſarum ad Imperatorem Romanorum allegatus fuiſſet, convenientes eum Epiſcopi Occidentales dixerunt: Accepimus quemdam ex tuis Epiſcopis præceſſori tuo* Babuæo *Catholico necem iniquè intuliſſe: impuros item fornicationis canones innovaſſe, quin à te reprehenderetur. Tibi itaque indicimus, ut quum ad patriam tuam redieris, hominem gradu dejicias: alioquin unàcum illo à nobis dejicieris. Pollicitus eſt eis Acacius, ſe dictis eorum obtemperaturum .... Quum autem in Orientem regreſſus fuiſſet, reperit Barſumam jam pridem interiiſſe*. Barſumas, teſte Beth-Arſamenſi, anno Pherozis vigeſimo ſeptimo, qui erat Chriſti 488., conciliabulum Lapetenſe celebravit, cujus impios canones vel eodem, vel ſequenti anno ineunte confirmandos curavit in aliis duobus conciliabulis, Seleucienſi, & Adrenſi: hiſque geſtis eodem anno interiit, quo Acacius ex Romanorum ditione regreſſus impium hominem gradu movere cogitabat. Periit itaque Barſumas anno Chriſti 489. quo & Schola Edeſſena exciſa fuit. Sed non periit cum illo Neſtoriana hæreſis, quæ altas in Oriente radices egerat.

Narſes [d] Barſumæ ſocius in celebri Schola, quam Niſibi inſtituerat, eoſdem errores propugnare non deſtitit uſque ad annum Chriſti 496. quo interiit. Hic [e] viginti annos Edeſſæ commoratus fuerat; Niſibenam autem Scholam per annos quinquaginta rexit, teſte Barhebræo. Succeſſorem in eadem Schola habuit Joſephum [f] Huzitam, item Neſtorianum: quem [g] Jeſujabus, Abrahamus, & Hananus excepere. Horum magiſtrorum, auditorumque eorum operâ, Neſtorianiſmus, Acacio Seleucienſi Archiepiſcopo nequidquam reluctante, longè lateque propagatus eſt. Acacius [h] autem obiit anno 496. Babæus [i], qui poſt biennii diſſidium in ejus locum à Neſtorianis ſubrogatus fuit, Catholicam fidem in Oriente ferè extinxit. Quum enim laicus eſſet uxoremque ac filios haberet, in Synodo, quam anno Zamaſphæ Perſarum regis ſecundo, Chriſti 499. habuit, non modo Neſtorianum dogma confirmavit, ſed etiam Barſumæ Niſibeni veſtigiis inhærens, lata lege [k] ſanxit, *ut omnes ſui ſucceſſores Catholici* (ideſt, Archiepiſcopi Seleucienſes) *uxores ducerent*: *item*

a *Lib.* 2. *p.* 566.

b *Vide Tom.* 1. *pag.* 406.

c *Vide Tom.* 3. *pag.* 382.

d *Tom.* 3. *p.* 63. *& ſeqq.*

e *Tom.* 2. *p.* 407.

f *Tom.* 3. *p.* 100.

g *Tom. cit. pag.* 81.

h *Tom. cit. pag.* 614.

i *Tom. cit. pag.* 427.

k *Exſtat hæc Synodus apud Neſtorianos, de qua vide Tom.* 3. *pag.* 429.

item ut Epiſcopus & Presbyter, quoties contingeret uxores eorum decedere, alias acciperent. Babæo in Epiſcopatu æquè & erroribus ſucceſſerunt Silas, Eliſæus, Narſes, Paulus, Mar-Abas, Joſeph, Ezechiel, Jeſujabus Arzunita, Sabarjeſus, Gregorius, cæterique Neſtorianorum Patriarchæ, quorum ſeriem reſque geſtas habes [a] Tom. 2. & 3. Hinc Epiſcopales Sedes omnes in Oriente à Neſtorianis occupatæ: nam Primates Seleucienſes, qui ſeipſos Patriarchas appellarant, quum Neſtorianiſmo infecti eſſent, niſi eadem hæreſi imbutos ſymmiſtas, non ordinabant. Qui autem, & quales ſub unoquoque Patriarcha exſtiterint ejuſdem factionis Epiſcopi, colligitur ex hiſtoria Primatum Orientis, quam Tomo 2. inſerui; eorumque Catalogum habes in hac Diſſertatione, ubi notitia Epiſcopatuum exhibetur.

a *Tom.2. à pag.* 409. *Tom.3. à p.*614.

Præter Patriarchas & Epiſcopos, operam ſuam in propaganda Neſtoriana lue impenderunt ſcriptores plurimi ejuſdem ſectæ, quorum lucubrationes in [b] Catalogo Sobenſis, & in noſtra ad eundem Catalogum Appendice recenſentur: ac præcipuè monachi celebriorum in Aſſyria monaſteriorum, Izlenſis ſcilicet, Beth-Abenſis, aliorumque, de quibus ex Thoma Margenſi fusè [c] diſſerui. Diverſarum denique Scholarum Alumni, quas ſive Patriarchæ, ſive Epiſcopi, ſeù monachi in variis Orientis regionibus ad excolenda puerorum ingenia condidere: eæ autem ad calcem hujus Diſſertationis enumerantur.

b *Tom.3. à pag.* 63.

c *Tom.3. à pag.* 464.

II. Ejuſdem hæreſeos initia & incrementa in Arabia, Ægypto, India, Tartaria.

Hæ in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, ac Perſide Neſtorianiſmi progreſſiones. Arabiam, Ægyptum, Mediam, Bactrianam, Hyrcaniam, Indiam, aliaſque terras eadem ratione contaminatas fuiſſe, nullus dubito: ſive per Neſtorianorum colonias ex Oriente eo deductas; maximè ſub Mahometanis Principibus, qui operâ Neſtorianorum ſcribarum mercatorumque uti conſueverunt, quemadmodum ex ipſorum hiſtoriis conſtat; ſive per Epiſcopos à Patriarchis illuc allegatos, qui unàcum Chriſtiana fide Neſtorianam hæreſim barbaros docuerunt. Nam Jeſujabus Gadalenſis [d] circa annum Chriſti 636. Epiſcopos ac Presbyteros in Indiam Sinarumque regnum miſit. Adjabenus alter Jeſujabus, qui ab anno 650. ad annum 660. Neſtorianis præfuit, in ſua ad Simeonem Perſidis Metropolitam [e] epiſtola, conqueritur, quod ejus culpâ Epiſcopis populi Indiarum carerent. Idem [f] Maruanitas Choraſanæ incolas dolet ob Sacerdotum defectum interruptamque quam olim habuerant, Præſulum cum Sede Seleucienſi communionem, à Chriſtiana religione defeciſſe: Bactris verò [g] edicit, ut ſuorum Epiſcoporum, quos omni Eccleſiaſtica dignitate in Synodo Seleucienſi dejecerat, communionem devitantes, alios quos vellent, ipſorum loco Epiſcopos poſtulent, & ad ſe conſecrandos mittant. Georgius [h] Adjabeni ſucceſſor, compoſita circa annum 661. cum Niſibeno & Boſtrenſi Georgiis pace, Bactro-

d *Ex monumento lapideo in Sinis erecto.*

e *Vide Tom.* 3. *pag.*131.

f *Tom. cit. pag.* 130.

g *Tom. cit. pag.* 134.

h *Tom. cit. pag.* 153.

rum terras luſtravit, ut eos cum Perſarum Metropolita reconciliaret, Sub Mar-Aba II. qui Neſtorianis ab anno 742. ad annum 752. præfuit, ſectarios per Ægyptum diſperſos Epiſcopus regebat, quem Maranzacha Hadathenſis ejuſdem ſectæ præſul apud Margenſem refert [a] à ſcenitis Arabibus captum, in ſolitudine, ubi camelos paſcebat, obiiſſe. Ex celebri monumento lapideo, quod anno Græcorum 1092. Chriſti 781. Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus Chumdanæ regiæ Sinarum urbis erexit, duo eluceſcunt; primum, Chriſtianam eamque Neſtorianam fidem ab anno 636. ad memoratum annum 781. per Epiſcopos ac Presbyteros Neſtorianos in Sinas à Patriarcha Jeſujabo Gadalenſi ejuſque ſucceſſoribus emiſſos nunciatam fuiſſe: alterum, ex Balcha Choraſanæ ſeù Bactrianæ urbe ad Oxum fluvium ſita, ubi plurimi degebant, nonnullos eorum ad Sinas penetraſſe: nam Jazedbuzid, cujus modo mentionem feci, in eodem monumento filium ſe dicit *Milleſii Presbyteri ex Balach urbe Churiſtanæ*: hoc eſt, Choraſanæ, quæ in impreſſis exemplaribus ܬܚܘܪܣܬܢ [b] *Tachureſtana*, & ܐܕܬܚܘܪܣܬܢ *Adatchuriſtan* [c], permutatis literis, perperàm appellatur. Maruæ, quam Arabes Meruam dicunt, in eadem Choraſana ſeù Bactriana civitatis Epiſcopos Neſtorianos, eoſdemque ſcriptores recenſui [d] Theodorum, & [e] Eliam, quorum hic anno Chriſti 650. ille anno 540. vivebat. Heriæ in eadem provincia urbis, Samarcandæ in Mavaralnahra ſeù Tranſoxiana Metropoleos, & totius Sinarum regni Metropolitas, Sobenſi [f] teſte, inſtituit Salibazacha Patriarcha, qui [g] ab anno 714. ad annum 728. Seleucienſem Neſtorianorum Sedem tenuit. Timotheus, qui [h] ab anno 778. ad annum 820. ſedit, Arabiæ quidem [i] Epiſcopos creavit Narſetem Senæ, ſeù Cardaliabedæ, & Petrum Jamanæ & Senaæ; Gilarum verò & Dilamitarum ad oram Caſpii maris populorum Subchaljeſum, Jaballaham, Kardagum, Thomam, Zacchæum, Semum, Ephræmum, Simeonem, Ananiam, & Davidem; Mukanitarum denique Eliam, & Sinenſium Davidem. Miſſos facio poſteriores Timotheo Patriarchas, qui diſperſis per Hyrcaniam, Bactrianam, Tranſoxianam, Tartariam, Indiam, Sinas, Perſidem, Arabiam, & Ægyptum ſectariis Epiſcopos præficere nunquam deſtiterunt.

a *Hiſt. monaſt. lib. 2. cap. 4. Vide Tom. 3. Biblioth. Oriental. pag. 481.*

b *Kirkerius in Prodromo p. 76.*

c *Vide Tom. 2. Bibliot. Orient. pag. 56.*

d *Tom. 3. p. 147.*

e *Tom. cit. pag. 148.*

f *Tom. cit. pag. 346.*

g *Tom. cit. pag. 616.*

h *Tom. citat. à pag. 158.*

i *Tom. cit. pag. 489.*

CA-

CAPUT V.

Neſtorianorum ſtatus ſub Regibus Romanorum, Perſarum, Arabum, Tartarorum, & Turçorum.

NUnc expeditis iis, quæ ad Neſtoriani erroris initia incrementaque ſpectant, de ſtatu ejus gentis ſub Regibus Romanorum, Perſarum, Arabum, Tartarorum, Turcorumque ab initio exortæ hæreſeos uſque ad præſentem diem nobis eſt diſſerendum.

§. I.

Neſtorianorum ſtatus ſub Imperatoribus Romanorum.

PRimus in Romano Imperio Neſtorianos exagitavit Theodoſius Imperator, qui poſt Epheſinam Synodum lege [a] lata & directâ ad Leontium Prætorio Præfectum anno 435. Neſtorii ſectatoribus publicam infamiæ notam inuſſit, edicens, ut Simoniani, non Chriſtiani vocarentur: vetuit etiam lectionem librorum Neſtorii eoſque undequaque conquiſitos ultricibus flammis devoveri juſſit. Sub eo tamen ejuſque ſucceſſoribus Marciano ac Leone Imperatoribus complures [b] Epiſcopi Neſtorianum dogma tutati ſunt: ut Theodoritus Cyri, Andreas Samoſatæ, Alexander Hierapolis, Eutherius Tyanorum, Maximinus Anazarbi, Helladius Tarſi, Himerius Nicomediæ, Baſilius Irenopolis, Dorotheus Marcianopolis, Paulus Emeſæ, Acacius Beræræ, Rabulas Edeſſæ, Irenæus Tyri, aliique: quorum etſi plerique, compoſita demùm Joannem Antiochenum inter & S. Cyrillum pace, Neſtorio ejuſque doctrinæ valedixerunt; nonnulli tamen imbibitum errorem ad extremum uſque ſpiritum retinuerunt. His adde Cyrum Alexandri in Hierapolitana Sede ſucceſſorem, & Joannem Ægeatem, quos Monophyſitæ Neſtorianorum hoſtes in ſua Fidei [c] profeſſione execrantur. In Latrocinio Epheſino, cui Dioſcorus Alexandrinus præfuit, tàm catholici duarum naturarum, quàm hæretici duarum perſonarum propugnatores damnati ſunt, Eutycheſque hæreſiarcha abſolutus fuit, qui quum Neſtorianos binas in Chriſto perſonas aſſerentes confutaret, *rectum tramitem tenere* [d] *neſciens offendit, & in Apollinaris eſt raptus inſaniam, in hæc verba prorumpens, quibus aſſereret, Chriſtum verum hominem non fuiſſe*, nec in eo duas naturas credendas; *ſed unam tantummodo Dei Verbi, veruntamen incarnatam.*

[a] *Exſtat in 3. par. Conc. Epheſini cap. 45. & in Cod. Theodoſ. de hæreticis, Leg. ultima.*

[b] *Vide Labb. tom. 3. Concil. p. 599. & 654.*

[c] *In Pontificali Jacobitarum p. 93.*

[d] *Auctor Breviculi hiſtoriæ Eutychianiſtarum, apud Labb. tom. 4. Concil. pag. 1079.*

Ante Eutychen in ipſo Neſtorianæ hæreſeos exordio ea invaluerat opinio, ſeù potius error popularis, annitentibus Neſtorianæ factionis hominibus, ut qui [a] duas naturas fateretur, Neſtorianus; qui unam, Cyrillianus haberetur. Hinc eſt, quod apud Valerianum Iconii, & Acacium Melitinæ Epiſcopos ex inita cum Joanne Antiocheno pace invidiam ſubiit S. Cyrillus, quod duarum confeſſionem naturarum ab Orientalibus ſuſcepiſſet, quæ Neſtorius dixerat & docuerat. Nam ſicuti Eutychiani illud S. Cyrilli dictum, *Una Dei Verbi natura incarnata*, in ſuum errorem detorquebant; ita & Neſtoriani Catholicos ſibi patrocinari ajebant, qui duas Chriſti naturas affirmarent: Atque idcircò in ſpem maximam ſuos erexere, fore ut ipſorum doctrina ab Eccleſia Catholica probaretur, quum audirent, Latrocinio Epheſino rejecto, Synodum Calchedonenſem convocatam fuiſſe. Id Catholicis Monophyſitæ exprobrarunt, perinde ac ſi Neſtorius ad Concilium Calchedonenſe evocatus ſit, aut ejus dogma in ea Synodo confirmatum: ut Zacharias [b] Rhetor & Xenajas [c] Mabugenſis effutiunt. Id etiam Neſtoriani literis produnt, Concilium illud ex eo laudantes, quod duas naturas definierit, & Neſtorio epiſtolam [d] ab exilio ſcriptam ſupponunt, in qua ſuam cum Sanctorum Leonis Papæ & Flaviani Conſtantinopolitani doctrina ſententiam confundit. Eodem ſpectat, quod orthodoxæ fidei aſſertores Calendionem, & Flavianum Antiochenos, alioſque catholicos Epiſcopos tùm Monophyſitæ, tùm Neſtoriani eadem cum Neſtorio ſapere calumniati ſunt: non alia certè ratione, quàm quod duas in Chriſto naturas propugnabant. Verùm quàm ineptè hæc jactata ſint, ex eo liquet, quod in ſacro Calchedonenſi Concilio, cujus memorati orthodoxi Epiſcopi vindices acerrimi fuerunt, diſertum anathema Neſtorio ejuſque hæreſi dictum eſt. Theodoritus quoque, & Ibas, quos utraque ſecta, Neſtorianorum ſcilicet & Monophyſitarum, Neſtorianos appellat, non ante in eodem [e] Concilio admiſſi ſunt, quàm Neſtorium anathematizarent. Denique Neſtoriana hæreſis in duabus ſubſequentibus Synodis Oecumenicis condemnata eſt; in Conſtantinopolitanis ſcilicet Secunda & Tertia, ſeu Quinta & Sexta generalibus, quarum prior in tria famoſa Capitula inquiſitione facta, Theodorum Neſtorianorum patrem, Theodoriti ſcripta adversùs S. Cyrillum, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ ad Marim Perſam, Origeniſtas denique, quorum erroribus Neſtoriani, ut mox videbimus, infecti ſunt, juſto anathemate perculit; poſterior verò Synodus eos damnavit, qui unam in Chriſto voluntatem, unamque operationem aſſerebant. Qui enim in Romana ditione Neſtoriani latitabant, quum neque Neſtorium, neque ejus hæreſim palàm tueri poſſent, primùm larvam Defenſorum trium capitulorum ſumpſere; deinde in caſtris Monothelitarum, quorum Neſtorius ipſe, ut ſuo loco oſtendetur, parens fuit, adversùs Catholicam Eccleſiam meruere.

a *Liberatus in Breviar. cap.* 8.

b *Apud Evagr. lib.*2. *hiſt. Eccl. cap.*2.

c *Epiſt. ad monachos Senunenſes, de qua Tom.* 2. *Bibliot. Orient. pag.* 40.

d *Tom. cit. pag.* 41.

e *Concil. Chalced. Act.* 8.

Hoc

Hoc pacto in proſcribenda à Romanorum Imperio Neſtoriana hæreſi non minus Catholici, quàm Monophyſitæ Patriarchæ, Epiſcopi, Imperatores, operam ſuam impenderunt. Revixit in Hiſpaniis circa annum Chriſti 790. Felice Urgellæ, & Elipando Toleti Epiſcopis obſtetricantibus, qui Neſtorianum dogma inſtaurantes, ajebant, Chriſtum ut hominem non eſſe naturalem Dei Filium, ſed adoptivum. Verùm in veſtibulo cum ſuis auctoribus error compreſſus extinctuſque eſt à [a] Synodis Forojulienſi anno 791. Ratiſponenſi anno 792. Francofordienſi anno 794. & Romana ſub S. Leone III. anno 799.

[a] *Vide Natal. ab Alexandro Hiſt Eccleſiaſt. Tom. 5. ſæcul. 8. cap. 2. Art. 3.*

Paucis ante annis, hoc eſt, circa annum Chriſti 750. ſub Conſtantino Copronymo in Oriente vires reſumpſerat. Hic enim impius Imperator non modo Sanctorum imagines, lipſana, interceſſiones oppugnavit, ſed etiam Deiparæ titulum Neſtoriano furore abolere ſtuduit. *Univerſali edicto vetuit*, ut narrat [b] Cedrenus, *nequis in univerſum Domini ſervorum, Sancti titulo cohoneſtaretur: quinimò conſpui eorum inventas reliquias juſſit, prohibuitque eorum interceſſionem poſtulari, quod eos nihil poſſe diceret. Atque addidit ſceleſtus, Mariæ quoque Virginis interceſſionem non eſſe implorandam; nihil enim eam præſtare poſſe. Quin & Deiparam hanc noluit appellari. Sumptis enim in manus auro plenis loculis, ac præſentibus demonſtratis, ſciſcitatus eſt, quanti eos putarent eſſe pretii? quum reſponſum eſſet, magni: evacuato auro, rurſum interrogavit, quanti loculos æſtimarent? quumque reſponſum eſſet, nihili: ita, inquit, Maria quoque dum Chriſtum geſtavit utero, in honore fuit: poſtquam eum peperit, nihilo reliquis mulieribus præſtantior eſt.* Et [c] infra. *Quinimò vocatum ad ſe Patriarcham* Conſtantinum *interrogavit: Ecquid mali nobis inde erit, ſi pro Deipara Chriſtiparam dicamus? Patriarcha Imperatorem amplexus: Miſerere, ait, Domine, neque hoc in animum tuum venire patiaris. Nonne enim vides, quibus damnationibus & anathematibus infamis ab univerſa Eccleſia ſit factus Neſtorius? Tum Conſtantinus: Diſcendi cauſa ſe quæſiviſſe ait, mandatque ne hunc ſermonem ulli hominum aperiat . . . certior autem factus, Patriarcham multis hominibus pro certo perſuaſiſſe, Imperatorem ſibi dixiſſe, ſe Chriſtum pro Deo, & proinde Matrem ejus pro Deipara nequaquam habere, furore adverſus eum, ut qui ſecretum ipſius publicatum traduxiſſet, incenſus eſt.*

[b] *Par. 2. p. 459.*

[c] *Cedren p. 465.*

Eam inſaniam ex Paulicianis, ut opinor, hauſerat Copronymus. Ii ſub Conſtante Imperatore Heraclii nepote circa ann. Chriſti 650. Manichæam hæreſim cum Samoſatena Neſtorianaque conjungentes, emerſerunt, Conſtantino quodam, qui & Silvani nomen uſurpavit, duce, ut refert Cedrenus [d] ad annum ejuſdem Conſtantis tertium decimum. In Thracia autem propagati ſunt operâ ejuſdem Copronymi, qui *Theodoſiopoli & Melitena anno imperii ſui undecimo receptis, captiſque quotquot ibi erant omnibus, cognatos ſuos* (ut idem

[d] *Tom. 1. p. 432.*

Ge-

Cedrenus[a] ſcribit) *Armenios & Syros hæreticos ad ſe receptos, Byzantii & in Thracia collocavit: qui in hunc uſque diem in hæreſi tyranni perſiſtunt; ab iiſdem & Pauliciana hæreſis latius eſt propagata.* Similius veri exiſtimo, non à Syris & Armeniis, qui certè Monophyſitæ erant Neſtorianiſque infenſi, Paulicianam hæreſim in Thracia propagatam; ſed à Paulicianis ipſis in Thraciam à Copronymo poſt expugnatas quas dixi Theodoſiopolim & Melitenam urbes translatis. His enim, non Syris aut Armeniis convenit error, quem idem Cedrenus[b] Paulicianis tribuit in hæc verba: *Immoderata maledicendi impietate ſanctiſſimæ Deiparæ obtrectant: quumque à nobis coguntur eam fateri, verbis aliud ſignificantibus dicunt: credo in ſanctiſſimam Deiparam, in quam intravit, & ex qua exivit Dominus. His verbis occultè notant Hieroſolymorum urbem ſupernam, in quam præcurſor noſtri cauſa intravit Chriſtus, ut ait Apoſtolus. Neque verè appellant Beatam Mariam Deiparam, neque Dominum ex ea carnem aſſumpſiſſe.* Quæ omnia à Monophyſitis ſive Syris, ſive Armeniis quantum diſtent, nemo non videt. Paulicianis poſt Copronymum impensè favit Nicephorus Imperator, *quo imperante*, ut idem Cedrenus[c] ſcribit, *ii licentiam nacti ſuo more vivendi, multos futili ingenii homines nefariis ſuis opinionibus infecerunt.* Sed eos paulò poſt exterminandos curavit Theodora Auguſta, de qua hæc[d] Cedrenus poſtquam Bulgarorum converſionem retulit, quæ[e] anno Chriſti 861. contigit: *Quo ſucceſſu gaudens, ſeque oblectans Theodora, tantumque bonum veluti augere cupiens, Manichæos qui per Orientem ſunt, & vulgo Pauliciani à principibus hæreſis appellantur, aut ad pietatem traducere, aut ſi hanc amplecti detrectarent, extirpare, & ex hominum numero tollere inſtituit . . . . centum hominum millia interfecta ferunt, publicatis eorum bonis, reliqua multitudo, neceſſitate ita urgente, ad defectionem ſpectavit.* Quæ inde ſubſequuta ſunt Melitenæ & Samoſatis, quo Paulicianorum duces apud Saracenorum Ameram ſeſe recepere, bella, ibidem deſcribuntur. Ita ex Romano Imperio Neſtoriani, quocumque tandem nomine apparuerint, extirpati fuere.

Socinianos prætermitto, qui duobus proximè elapſis ſeculis, quoad Chriſti divinitatem ejuſque Matris Deiparæ titulum, tùm Pauli Samoſateni, tùm Neſtorii impia dogmata, in Occidente & Septentrione ſuſcitarunt. Nec de Calviniſtis Albertino, Baſnagio, aliiſque loquor, qui hæreſim quidem damnantes, ſed perſonam Neſtorii ab eadem vindicare contendentes, judicium ab univerſa Eccleſia in quatuor Synodis Oecumenicis adversùs hæreſiarcham juſtiſſime prolatum, perque duodecim ſecula inviolabiliter obſervatum, in dubium revocare, infringere, ac veluti iniquum traducere auſi ſunt.

§. II.

a Tom. 2. p. 463.

b Tom. 2. p. 434.

c Tom. 2. p. 480.

d Tom. cit. pag. 541.

e Vide Pag. ad ann. 861. n. 10.

§. II.

Neſtorianorum ſtatus ſub Regibus Perſarum.

SUb Regibus Perſarum melior fuit Neſtorianorum conditio. Pherozes, ut ſuprà dixi, non modò Neſtorianis plurimum favit, verùm etiam in Catholicos debacchandi licentiam eis permiſit. Occubuit in ea perſecutione Babuæus Catholicus, Barſumæ Niſibeni inſidiis interemptus: occubuiſſet & Acacius ejuſdem Babuæi ſucceſſor, niſi Pherozis gratiam promeruiſſet, à quo fertur [a] ad Zenonem Imperatorem allegatus: nimirùm anno circiter Chriſti 488. quo Pherozes [b] ab Hunnis, à quibus iterùm captus fuerat, libertate donatus, Zenonis [c] opem adversùs eos per legatos implorare decrevit. Sic furorem Barſumæ evaſit Acacius, qui tamen quum in terris Romanorum eſſet, reprehenſus fuit, quod Barſumam impunè in fidem moreſque peccare ſineret: nec ſane Catholicorum [d] communione potitus fuiſſet, niſi promiſiſſet, ſe gradu hominem dejecturum, ubi primum in Aſſyriam rediiſſet. Eodem anno Barſumas famoſum Adrenſe [e] Conciliabulum habuit, eodemque periit. Pherozes etiam impii Epiſcopi patronus vivere deſiit. Quamobrem Acacius in patriam reverſus, reliquos epiſcopatus annos tranquillè egit, uſque ad annum 496. quo obiit. Is erat ſextus Cavadis [f] annus, qui poſt Balaſcen Perſarum regno potitus, ex Zoroaſtrianorum Magorumque placitis legem de communi uxorum uſu tulerat ſanctèque obſervabat. Eam ob cauſam à Satrapis ad necem quæſitus, anno 498. ad regem Hunnorum profugit, eique Zamaſphes ſubſtituitur. Babæus, qui Seleucienſem Eccleſiam poſt Acacium occupavit, anno Zamaſphis ſecundo, Chriſti 499. Conciliabulum [g] celebravit, præſente Hoſee ſeù Eliſæo Niſibis metropolita, quem ipſe in locum demortui Barſumæ conſecraverat; in quo eundem Barſumam ab excommunicatione abſolutum declarans, Canones quos ſuprà retulimus, adversùs Clericorum Monachorumque cœlibatum publicavit. Id Conciliabulum convocandi facultatem à Zamaſphe rege acceperat: nam rex ille, ut inductum à Cavade promiſcuum feminarum uſum tolleret, unumquemque propriam uxorem habere juſſit: qua ſanctione abuſi Neſtoriani, Epiſcopis etiam, Presbyteris & Monachis uxores permiſere. Babæi ſucceſſores [h] Silas, & Eliſæus uxores filioſque habuiſſe leguntur.

Cavades regno reſtitutus, ab anno 502. ad annum 506. bellum Romanis movit, Amidam expugnavit, Edeſſam obſedit, aliaque geſſit, quæ fuſiùs ex Joſue [i] Stylita & ex Zacharia [k] Rhetore enarravi. Ejus belli occaſione plures martyres ob chriſtianam fidem in Perſide necati ſunt, quorum commemoratio in [l] Martyrologio Romano:

a *Tom.2. p.407.*
b *Tom.1. p.263.*
c *Tom.3. p.379*
d *Tom.3. p.382.*
e *Tom. cit. à pag. 389.*
f *Tom. cit. à p.400. ad p.402.*
g *Tom. cit. pag. 429. & 430.*
h *Tom.2. p.409.*
i *Tom.1. à pag. 272.*
k *Tom.2. à p.56.*
l *Die 8. Febr. Vide Bolland. p. 164.*

no; etſi Cedrenus ad annum Anaſtaſii 22. hoc eſt, Chriſti 512. eos paſſos dicat: quod tamen mihi probari nequit, quum eo anno pax Romanos inter ac Perſas viguerit. In Horologio Syrorum [a] colitur memoria Sancti Michaëlis martyris, qui ex Magorum ſecta ad Chriſti fidem converſus fuiſſe dicitur & filium regis Cavadis à dæmonio liberaſſe, & anno demùm ætatis decimo quinto unàcum ſorore Sireſa ſeù Sara, ſocioque Joſepho martyrium conſummaſſe. Cavadem poſt annum quingenteſimum ſextum Chriſtianis favere cœpiſſe, teſtantur Nicephorus, [b] Barhebræus [c] & Amrus: & hic quidem Jozacho Huzitarum Epiſcopo id acceptum refert, à quo ſcribit Cavadem morbo levatum, Chriſtianis pacem reddidiſſe. Jozachi meminit & Anaſtaſius [d] Bibliothecarius, quem Boazanem appellat, Chriſtianorumque ſub Cavade Perſarum rege Epiſcopum eique ob medicinam in primis charum. Sed Barhebræus contra affirmat, Cavadem Catholicis, non Neſtorianis propenſum fuiſſe. Verba ejus [e] Tom. 3. exſcripſi. Probabile videtur utriſque à Cavade libertatem religionis permiſſam: ſiqua autem inter eos diſcordia poſt initum inter Cavadem & Anaſtaſium Imperatorem pacis fœdus interceſſit, qualis à Barhebræo Amroque deſcribitur; ea non auctore Cavade, ſed ex privatis inimicitiis, quæ inter Catholicos, Monophyſitas & Neſtorianos ea tempeſtate fervebant, exorta. Itaque Chriſtiani cujuſcumque religionis tandiu ſub Cavade reſpirarunt, donec pacem cum Romanis Perſæ habuere. Rupta [f] ea eſt circa annum 527. paulò ante Juſtini obitum, duravitque bellum inter utrumque Imperium uſque ad annum Chriſti 533. Juſtiniani 7. quo [g] per Rufinum Patricium cum Choſroë Anuſcervano Cavadis filio ac ſucceſſore pax iterùm compoſita. Ejus belli tempore, aliud, & quidem longè gravius, Neſtorianos afflixit: ſchiſma [h] inquam, quod poſt Silæ obitum inter Narſetem & Eliſæum exarſit. Uterque factionis ſuæ Patriarcham egit ab anno 520. ad annum 535. quo quum Narſes periiſſet, dejectuſque Eliſæus fuiſſet, Paulus in Synodo Epiſcoporum ex communi ſententia electus eſt.

Choſroës Anuſcervanus, qui ab anno 531. ad annum 579. regnum tenuit, Chriſtianos [i] omnes ſuæ ditionis vexavit. Cauſa fuit bellum ab eodem Romanis frequenter indictum. Eo in bello excurſiones in Callinicum, Daram, Edeſſam, Batnas, Antiochiam, Apameam, Beth-Balas, Kenneſrinum, Sebaſten & Melitenen factas, ex Barhebræo [k] deſcripſi. Auctor [l] Chronici Edeſſeni refert à Choſroë expugnatas Suram, Alepum, Antiochiam: eundem etiam regem Apamea potitum: Edeſſam verò ſolutis auri pondo CC. illius minas evaſiſſe. Procopius quatuor Choſrois irruptiones in Romanum Imperium deſcribens, in prima [m] narrat, eum urbibus Circeſio ac Zenobia abſtinuiſſe; Suram, Berœam, Antiochiam, Seleuciam, Apameam cepiſſe; Euphemiam è captivis Surenis ſibi legiſſe uxorem: tem-

a *Tom. 3. Bibl. Orient. p. 636.*
b *Lib. 16. hiſt. Eccl. c. 36.*
c *Tom. 3. p. 403.*
d *Ad 6. ann. Juſtini.*
e *Pag. 403. & 404.*
f *Procopius lib. 1. de bell. Perſ. cap. 12. Pagius ad annum 527. num. 6.*
g *Chron. Edeſſ. Vide Tom. 1. p. 416.*
h *Tom. 2. p. 409. & 411. Tom. 3. p. 614. & ſeq.*
i *Tom. 3. p. 409.*
k *Tom. 3. p. 405. 406.*
l *Tom. 1. p. 416.*
m *Lib. 2. de bell. Perſ. à cap. 5. ad cap. 15.*

templum Apameæ expilaſſe, Crucis ligno dumtaxat Thomæ Epiſcopo relicto: Hierapoli, Chalcidi, Edeſſæ, Conſtantinæ pecuniam imperaſſe: oblatam à Carrhenis idcirco recuſaſſe, propterea quod, ut ajebat, illi maximam partem non Chriſtiani eſſent, ſed priſcam gentilium ſuperſtitionem retinerent: Daram fruſtrà tentaſſe: Choſroantiochiam in quodam Aſſyriæ loco, qui ab urbe Cteſiphonte diei iter unius aberat, urbem condidiſſe, univerſa Antiochenorum captivorum multitudine eo translatâ. In ſecunda [a] irruptione, Colchidem ſibi tributariam feciſſe, amiſſo Siſaurano caſtello, quod à Niſibi unius diei iter diſtabat. In tertia [b] Sergiopolitanum templum expilaſſe, ea urbe fruſtra tentata; Palæſtinam cogitaſſe, Callinicum diruiſſe: ex Adarbigana, quo ſeſe contulerat eo conſilio, ut per Perſarmeniam in Romanorum terras invaderet, metu peſtilentiæ, quæ ſub id tempus graviſſima orta fuerat, in Aſſyriam ubi illa nondum graſſabatur, cum univerſo exercitu conceſſiſſe; in regione Perſarmeniæ, quæ Dubios appellatur, apud Anglonem vicum Romanis cæſis fugatiſque: Eudubium Chriſtianorum in Perſarmenia Catholicum de ejus mandato ad Valerianum magiſtrum militum per Armeniam pro pace allegatum fuiſſe. In quarta [c] denique, Edeſſæ obſidionem acceptis auri pondo D ſolviſſe: Daram irrito conatu occupare ſtuduiſſe: Lazicam ſeù Colchidem ſibi aſſerere contendiſſe: Anatozadum filium quem in Lapetam regionis Vazainæ ſeù Huzitidis urbem à Cteſiphonte dierum ſeptem itinere diſſitam relegaverat, ob affectatum regnum oculis privaſſe: quinquennales demùm inducias, opera Iſdigunæ legati, anno imperii Juſtiniani 25. cum Romanis pepigiſſe. Is erat annus Chriſti 551. Quæ verò ſubſequentibus annis à Choſroë geſta ſunt, ex [d] Agathia, [e] Theophane, Menandro [f] Protectore, Theophylacto [g], Evagrio [h] & Euſtathio [i] in vita S. Eutychii, latè exponit Pagius ad annos Chriſti 552. 53. 56. 61. 71. 72. 73. 74. 75. 76. & 79. quem vide.

Ex horum hiſtoriis, quæ ad rem noſtram ſpectant, hæc colligo. Primum, Choſrois animum in Chriſtianos varium fuiſſe, prout cum Romanis pacem colebat, vel bellum iis movebat: etſi eum ſub exitum vitæ ſacro regenerationis lavacro initiatum fuiſſe, ex vulgi rumore ſcribit [k] Evagrius, additque [l] poſteris legem illam ipſum ſcripſiſſe, ne poſthac Perſarum rex contra Romanos exercitum duceret. Alterum, inter pacis articulos, quæ anno 561. inita fuit, unum, de Chriſtianis [m] Perſarum dominio ſubjectis fuiſſe, *ut illis liceret templa conſtruere, & ſine ullo timore ſacra peragere, & gratiarum actiones per hymnos Deo, ſicut in Romano Imperio fieri conſuevit, canere, neque cogi Magicis ceremoniis intereſſe, aut invitos colere & venerari Deos, qui apud Medos Deorum numero habentur: ut demùm iiſdem poteſtas eſſet mortuos ſepulcris condere, & illis ad Chriſtianorum morem juſta perſolvere.* Tertium, celebres per id temporis ſpatium in Meſopotamia Epiſcopos eoſque Orthodoxos fuiſſe [n] Ma-

a *Lib. cit. à cap.* 17. *ad cap* 20.

b *Lib. cit. à cap.* 20. *ad cap.* 26.

c *Lib. cit. à cap.* 26. *ad cap.* 30. *& lib* 4. *de bell. Gothico à cap.* 7. *ad cap.* 15.

d *Lib.* 3. *&* 4.

e *Ann Incarn.* 548 555. 563. 573.

f *In excerpt. de Legat.*

g *Lib.* 3. *cap.* 8. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 16.

h *Lib.* 5. *c.* 8. 9. 10. 12. 14.

i *Cap.* 7.

k *Lib.* 4. *c.* 28.

l *Lib.* 5. *c.* 15.

m *Menander Protector excerpt. de Legat.*

n *Procop. lib.* 1. *de Bell. Perſ. c.* 26.

mam Daræ, Candidum [a] Sergiopolis, anonymum [b] Suræ, Andream [c] Adæumque Edeſſæ, quem Cedrenus [d] Eulalium nominat: & Eudubium [e] Perſarmeniæ Catholicum: cujus tamen nomen conſtat neque in Armenorum Patriarcharum catalogo per Galanum edito, neque in Neſtorianorum, aut Monophyſitarum Epiſcoporum ſerie apud Barhebræum, Marim Amrumve legi. Nam Armenii quidem Epiſcopi ab anno circiter 500. ad annum 582. quo Mauricius Imperator renunciatus eſt, hi [f] numerantur: Chriſtophorus Pacrievantanus Dirargenſis: Leontius Aghpleranus: Nierſes Aſdarachenſis, qui Conciliabulum Thevinenſe poſt annum 500. coëgit: Joannes Capieghinus: Moyſes Aracazuodanus, cujus tempore Armeniorum epocha cœpta eſt, initio ab anno 551. ducto: Abraham Ruſcdunianus, ſub quo Colchi & Iberi Græcis ſeſe adjunxere, auctore Cyrino Iberorum Colchorumque Catholico: & Joannes Ghocoutanus, quem Mauricius Imperator Patriarcham creari juſſit. Jacobitæ [g] verò ab anno 512. ad annum 591. Severus Antiochenæ Sedis incubator, Sergius, Paulus, & Petrus junior, cognomento Callinicenſis. Neſtoriani [h] denique ab anno 503. ad annum 580. Silas, Babæi ſucceſſor, Narſes, Eliſæus, Paulus, Maraba, Joſeph, Ezechiel, & Jeſujabus Arzunita. Eudubii Perſarmeniæ Catholici nullibi memoria. Quamobrem in editione Procopii mendum obrepſiſſe exiſtimo, & pro Eudubio, ἐν Δουβίῳ legendum, ſic: [i] διὸ δὴ Ναβέδης τηνικαῦτα ἐν Περσαρμενίοις τὴν στρατηγίδα ἔχων ἀρχὴν τὸν ἐν Δουβίῳ χριστιανῶν ἱερέα, Βασιλέως ἐπαγγείλαντος, παρὰ Βαλεριανὸν τὸν ἐν Αρμενίοις στρατηγὸν ἔπεμψεν *Quocirca Nabedes, tunc magiſter militum in Perſarmenia, Chriſtianorum in Dubio Antiſtitem, de mandato Regis, ad Valerianum in Armenorum terris exercitus ducem miſit.* De Dubio regione Perſarmeniæ agit idem Procopius eodem capite, & ſequenti: additque, poſtquam eam deſcripſiſſet: *Huc namque ex India proximaque Iberia, ac ferè ex omnibus Perſidis populis, è Romanis etiam ſunt, qui merces importent, atque invicem contrahant. Chriſtianorum Antiſtitem Græco vocabulo Catholicum idcirco appellant, quod unus univerſæ præſit regioni.* Utroque igitur loco Procopius nomen Catholici reticuit, regionem Dubion dumtaxat, ubi ille morabatur, commemorans. Hæc obiter. Quartum, Perſarum in tranſigendo pacis negotio interpretes fuiſſe, [k] Paulum, qui inter Romanos fuerat educatus & Antiochiæ ludum literarium frequentaverat: & Braducionem, [l] quem Juſtinianus Imp. menſæ accumbere juſſiſſe legitur, quoties Isdigunam Choſrois legatum epulis adhibebat. Romanorum verò ad Choſroën legatos & interpretes Stephanum [m] medicum Edeſſenum, & Sergium [n] item Edeſſenum. Quintum, Sebochtem [o] virum Perſam Chriſtianæque religionis cultorem ab eodem Choſroë ad Juſtinum Juniorem allegatum, poſtquam Armenii Iberesque à Perſis deficientes ad Romanos tranſierunt: cujus ora-

a *Lib. 2. cap. 5.*
b *Ibid.*
c *Chron. Edeſſ.* *Tom. 1. Biblioth. Orient. p. 414. & 416.*
d *Pag. 177.*
e *Procop. lib. 2. cap. 24.*
f *Galan. Conciliation. Eccleſ. Armen. cum Rom. Par. 1. p. 85. 105. 120. 185.*
g *Tom. 2. Bibl. Orient. pag. 321. 323. 331. 332.*
h *Tom. 3. p. 614. & 615.*
i *Procop. l. 2. de bell. Perſ. c. 24. p. 148.*
k *Procop. l. 2. Bell. Perſ. c. 6.*
l *L. cit. cap. 28.*
m *L. cit. c. 26.*
n *L. cit. c. 24.*
o *Menander in excerpt. de Legat. apud Pagium an. 572. num. 13.*

oratio à Menandro relata oſtendit Chriſtianos in Perſarum regione tùm conſtitutos, pleramque partem Orthodoxos fuiſſe. *Juſtinus dixit, ſe Perſarmenios, qui à Perſis deficerent, in fidem tutelamque ſuam recepturum, neque ſi quis eos injuria afficeret, neglecturum: quippe qui eadem, quæ ipſe de religione, ſentirent. Sebochtes autem, qui apud Perſas prudentia excellebat, quum eandem, quam cæteri Chriſtiani de religione opinionem haberet, etiam atque etiam vehementer Juſtinum orabat, ne ea, quæ ſe bene haberent, moveret.....Etenim ut Perſarum regionem invaſerint* (ſcilicet Romani) *& longè lateque via proceſſerint, offendent, omnes non alio ritu religionem, quàm ipſe colat, colere & amplecti. Hos ſi occidere ſuſceperint, nihilominus poſtea longè ipſis inferiores erunt. Etenim injuſtè contra Chriſtianos orthodoxos enſes ſtrinxerint.*

Barhebræus à Choſroë Anuſcervano occiſum refert Achudemem [a] Orientis Metropolitam una cum Georgio puero, quem ille ex Magorum ſecta ad Chriſtianam fidem adduxerat.

a *Vide Tom. 2. Biblioth. Orient. pag.* 414.

Mares Amruſque Neſtorianorum ſub Choſroë ſtatum ita deſcribunt. Paulus Catholicus, inquiunt, ei charus fuit, quod ſiti laborantem ipſius exercitum aqua recreaſſet. Marabas, quem antea Magorum inſtigatione in carcerem detrudi juſſerat, poſtea in deliciis ab eodem habitus. Joſephus, quem olim ob medicinam ſibi acceptiſſimum, Marabæ ſubſtituendum curaverat, tandem arbitrio Epiſcoporum permiſſus, dignitateque ab iis exutus. Ezechiel comes itineris, quod ille in urbem Niſibin ſuſceperat, adhibitus. Sub eodem monaſticum inſtitutum, quod apud Neſtorianos collapſum fuerat, opera Abrahæ Caſcarenſis reſtitutum eſt, cujus diſcipuli memorantur [b] Dadjeſus, Babæus, Jacobus, Jobus aliique. Scholæ item floruere Seleuciæ ac Niſibi: virique docti Hananus, Abraham, Joannes, Thomas Edeſſenus, cæterique à nobis Tom. 3. laudati. Synodi denique habitæ ſub Maraba, Joſepho, & Ezechiele Patriarchis.

b *Tom.* 3. *p.* 431. *&* 468.

Coſmas Indicopleuſtes in ſua Topographia, Chriſtianæ religionis in Perſide Indiaque faciem ſæculo ſexto ejuſmodi exhibet. Omnes, inquit, quotquot in Perſide, India & Arabia Felice Chriſtiani degebant, Catholico Perſidis ſubditi erant, à quo item ordinabantur earum regionum Epiſcopi. Ipſius Coſmæ ævo, hoc eſt, anno circiter 530. Patricius Thomæ Edeſſeni magiſter ad Archiepiſcopales totius Perſidis thronos evectus eſt. Catholicus Perſidis in Callianam Epiſcopum ab ſe ordinatum mittere ſolebat. In Male, ſive Malabar, aderat Chriſtianorum Eccleſia; ſimiliterque in Sielediva inſula (Silan) Eccleſia Chriſtianorum, cum Presbytero & Diacono in Perſide ordinatis, ac reliquo Eccleſiaſtico miniſterio. Item apud Bactros, Hunnos, reliquos Indos, Perſarmenos, Medos, Elamitas, atque in tota Perſidis regione Eccleſiæ infinitæ erant, Epiſcopi Chriſtianique populi magno numero, Martyres multi, Monachi, Heſychaſtæ: ſimiliterque

terque in inſula, quæ Dioſcoridis vocabatur, nunc Socotora vitiato nomine, in mari Indico ſita, Clerici erant ex Perſide eodem miſſi, atque Eccleſia Chriſtianorum, qui ibidem magno numero verſabantur. Perſidis autem Archiepiſcopus, ut notat [a] cl. Montfaucon, Neſtorianus erat, ut alii omnes Epiſcopi & Presbyteri eidem ſubditi. Verba Coſmæ accipe. *Hæc* [b] *tibi, Pamphile, expoſui . . . . ex ore diviniſſimi viri magnique magiſtri Patritii, qui quum Abrahamicum ordinem & auſum impleſſet, ex Chaldæa profectus eſt cum ſancto viro, tum diſcipulo ſuo, Thoma Edeſſeno, qui ipſum ubique ſequutus eſt: jamque Byzantii, volente Deo, vita functus, eidem Thomæ piæ religionis & veræ ſcientiæ munus reliquit, qui nunc per Dei gratiam ad ſublimes & Archiepiſcopales totius Perſidis thronos evectus eſt, Catholicus ibidem Epiſcopus conſtitutus.* Et infrà [c]: *In Taprobana inſula ad interiorem Indiam, ubi Indicum pelagus exſtat, Eccleſia Chriſtianorum habetur, ubi Clerici & fideles repeꝛiuntur; an ulterius etiam, ignoro. Similiter in Male, ut vocant, ubi gignitur piper. In Calliana verò (ſic nuncupant,) Epiſcopus eſt, in Perſide ordinari ſolitus. Similiterque in Inſula quæ Dioſcoridis vocatur, in eodem mari Indico ſita, cujus incolæ Græcè loquuntur, ſuntque coloni à Ptolemæis Alexandri Macedonis ſucceſſoribus iſtuc deportati, Clerici reperiuntur, ex Perſide, ubi ordinantur, eodem tranſmiſſi: ibi etiam Chriſtianorum multitudo verſatur. Cui inſulæ adnavigavi, neque tamen eò deſcenſum feci: verùm cum quibuſdam ejus incolis Græcè loquentibus colloquia miſcui, qui in Æthiopiam proficiſcebantur. Itemque apud Bactros, Hunnos, Perſas, reliquos Indos, Perſarmenos, Medos, Elamitas, atque in tota Perſidis regione, Eccleſiæ infinitæ ſunt, Epiſcopi item, Chriſtianique populi magno numero, Martyres multi, Monachi & Heſychaſtæ.* Denique de Taprobana [d] inſula. *Hæc magna eſt Oceani inſula, in mari Indico ſita: quæ ab Indis Sielediba; à Græcis Taprobana vocatur .... Duo reges in inſula dominantur, mutuo infeſti ... Exſtat etiam ea in inſula Eccleſia Chriſtianorum advenarum ex Perſide, ac Presbyter in Perſide ordinatus eòque miſſus, Diaconus item cum reliquo eccleſiaſtico miniſterio. Indigenæ verò, & una reges, alieni cultus ſunt.* Hæc Coſmas.

De Patricio, & Thoma Edeſſeno oritur quæſtio, quinam fuerint, cujuſque religionis cultores: orthodoxæ ne, an hæreticæ? Barhebræus [e] Jacobitis Thomam accenſens, affirmat eundem, Edeſsâ relictâ, Alexandriam migraſſe, unàcum Maraba diſcipulo Neſtoriano, hoc eſt, Patricio: quem enim Græci Latinique *Patricium* vocant, is dicitur Syriacè *Aba*, & præfixo *Mar*, ſeù Domini, titulo, *Mar-Aba.* [illegible]

[a] Tom. 2. collect. PP. & Scriptorum Græcorum pag. xi. in Præfat. ad Topograph. Coſmæ.

[b] Topograph. lib. 2. pag. 125.

[c] Lib. 3. p. 178.

[d] Lib. xi. p. 336. & ſeq.

[e] Vide Tom. 3. Biblioth. Orient. pag. 75.

ܘܥܡܕ ܘܐܙܠ ܠܢܨܝܒܝܢ ܘܐܠܦ ܡܠܦ ܣܦܪܐ ܣܘܪܝܝܐ
ܘܐܬܪܓܪܓ ܕܐܦ ܝܘܢܝܐ ܢܐܠܦ ܘܐܙܠ ܠܐܘܪܗܝ ܘܐܬܬܠܡܕ
ܠܐܢܫ ܕܫܡܗ ܬܐܘܡܐ ܓܒܪܐ ܝܥܩܘܒܝܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܒܗ
ܗܘܐ ܠܡܦܩ ܝܘܢܝܐ ܘܐܙܠ ܒܬܪܗ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܗܘܐ ܕܒܝܬܗ
ܟܕ ܡܦܩܩ ܗܘܐ ܟܬܒܐ ܡܢ ܝܘܢܝܐ ܠܣܘܪܝܝܐ ܘܗܠܝܢ
ܐܬܘܬܐ ܡܫܘܕܥܢܐ ܐܢܝܢ ܕܙܒܢܐ ܕܬܐܘܡܐ ܚܪܩܠܝܐ ܗܘ :

Poſt eum, hoc eſt, Paulum Neſtorianorum Patriarcham, *factus eſt quidam nomine Aba* (ſeù Mar-Aba) *qui antea Magus fuerat, deinde ad Chriſtianam fidem converſus baptizatuſque, Niſibin perrexit, ibique ſermonem Syriacum didicit: mox Græcæ linguæ amore ductus, Edeſſam petiit, ubi Thomæ viro Jacobitæ ejus linguæ perito operam dedit: quem & Alexandriam ſequutus, ejuſdemque conſuetudine uſus, ſcripturas ex Græco in Syriacum vertit. Atque hi characteres ſunt ætatis Thomæ Heracleenſis.* Cætera Barhebræi verba habes Tom. 2. pag. 411. Verùm non Alexandriæ, ut aſſerit Barhebræus, ſed Byzantii Thomam Edeſſenum verſatum fuiſſe liquet ex teſte omni exceptione majore Coſma, cujus verba ſuprà deſcripſi. Coſmæ conſentit & Mares Salomonis filius in vita Marabæ: ubi poſtquam ſuſceptum ab eo baptiſmum in Hirta retuliſſet, [a] hæc ſubjungit. *Inde Niſibin profectus, literis operam dedit. Ad Romanos poſtea migratione facta, Edeſſenum Thomam audivit, à quo Græcam linguam didicit. Et ipſe quidem Syriacè exponebat quæ Thomas ex Græco vertebat. Per hunc modum conjunctis ſtudiis Mar Theodori libros collegerunt. Ambo deinde Conſtantinopolim profecti, quum ad anathematizandos tres Patres* (Diodorum ſcilicet, Theodorum ac Neſtorium) *cogerentur, illique recuſarent, tantùm non interfecti fuere. Clam itaque inde fugam meditati, Niſibin ſeſe proripuere, ubi Marabas literas docere, Niſibenis id enixè expoſcentibus, exorſus eſt.* Pergit narrare Marabam poſt Pauli obitum in Catholicum Neſtorianorum electum fuiſſe: quid verò poſthæc de Thoma factum ſit, ſilentio premit. Ex his tamen eniteſcit, Neſtorianam utrumque ſectam coluiſſe, quod & ex ſuprà allato Coſmæ teſtimonio confirmatur. Thomæ Edeſſeni meminit & Sobenſis [b] in catalogo Scriptorum. Amrus [c] & Mares eundem inter Mar-Abæ diſcipulos recenſent.

[a] *Tom. 3. Bibl. Orient. pag.* 76.

[b] *Tom. 3. p.* 86.

[c] *Tom. 2. p.* 412.

Hæc de Chriſtianis ſub Choſroë Anuſcervano. Qui ei ſucceſſit [d] Hormiſdates filius, Neſtorianos complexus dicitur, eorumque Patriarchas [e] Ezechielem atque Jeſujabum Arzunitam humaniter accepiſſe. Sed omnium Perſarum regum maximè Neſtorianis favit Choſroës Abruizus, qui ut Heraclio Imperatori ægrè faceret, Edeſſenam Eccleſiam Orthodoxis ereptam, Neſtorianis tradidit, & reliquos

[d] *Tom. 3. p.* 411.

[e] *Tom. cit. pag.* 109. 110. 435. *& ſeqq.*

ſuæ

ſuæ ditionis Chriſtianos ad amplexandam Neſtorii hæreſim adegit, ut ex Græcis auctoribus [a] obſervatum. Idem Choſroës, Mari, Amroque [b] teſtibus, ad Mauricium Heraclii præceſſorem binas legationes indixerat, quarum altera perfunctus Jeſujabus Arzunita Patriarcha; altera Milleſius Senæ Epiſcopus: defuncto verò Sabarjeſu, qui Jeſujabo ſucceſſerat, quum Gregorium Neſtoriani præter ipſius Abruizi voluntatem Patriarcham creaſſent, mutatus fuit in Neſtorianos Regis animus, eoſque uſque ad obitum vexare perrexit. Fuſiùs hæc narrata ſunt in [c] vitis Jeſujabi Arzunitæ, Sabarjeſu, & Gregorii, qui Neſtorianis præfuere ab anno Chriſti 580. ad annum 608. Ex ea Abruizi indignatione factum eſt, ut poſt Gregorii obitum per annos viginti Sedes Patriarchalis vacaverit, donec [d] Siroës in patris cæſi locum ſubſtitutus fuit. Sub Siroë orthodoxi quidem Edeſſenam Eccleſiam recuperarunt; Neſtoriani verò in Perſarum ditione confirmati, Patriarcham Jeſujabum [e] Gadalenſem anno 628. crearunt. Vixit Jeſujabus uſque ad annum 647. viditque poſtremos Perſarum reges [f] Siroëm, Ardaſcirum, Sarbarzam, Boranen, Choſanſadem, Zadimidochtam, Choſroëm, Pharaxadem, Hormiſdam, & Jezdegerdem, qui ab anno Chriſti 628. ad annum circiter 640. regnum Perſicum tenuere; iis autem ſublatis, ad Arabas [g] id regnum devolutum eſt.

[a] Tom. 3. pag. 407. & 411.
[b] Tom. cit. pag. 411.
[c] Tom. cit. pag. 109. 441. 449.
[d] Tom. cit. pag. 415.
[e] Tom. cit. pag. 105. & ſeqq.
[f] Tom. cit. pag. 415. 417. 418. 419. 420.
[g] Tom. cit. pag. 425. 426.

§. III.

Neſtorianorum ſtatus ſub Chaliphis Saracenorum, ſeù Regibus Arabum.

ET quidem Jeſujabum cum Mahometo Arabici imperii fundatore fœdus pepigiſſe, præter Marim Amrumque Neſtorianos ſcriptores, teſtatur etiam [h] Barhebræus in vita Samuelis Metropolitæ Orientis, in hæc verba.

[h] Chronic. Syr. Part. 3.

[illegible]

ܘܡܢ ܡܣܟܢܐ ܐܪܒܥܐ ܙܘܙܐ. ܘܥܠ ܥܬܝܪܐ ܬܪܥܣܪ ܙܘܙܐ ܒܠܚܘܕ. ܘܕܐܢܬܬܐ ܟܪܣܛܝܢܝܬܐ
ܕܬܫܡܫ ܒܒܝܬ ܛܝܝܐ: ܠܐ ܢܐܠܨܘܢܗ̇ ܕܬܫܚܠܦ ܗܝܡܢܘܬܗ̇: ܘܠܐ ܢܟܠܘܢܗ̇
ܡܢ ܨܘܡܗ̇ ܘܨܠܘܬܗ̇ ܘܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ̇. ܘܗܠܝܢ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܕܡܝܢ ܠܗܝܢ.

Per id tempus innotuit Mohammad (quem vulgò Mahometum dicimus) *Tajorum ſeù Arabum propheta. Hunc Saidus, qui Chriſtianorum Nagranenſium in deſerto commorantium princeps erat, unàcum Jeſujabo eorum Epiſcopo adiit, oblatiſque donis ac muneribus, ab eodem admirabile diploma obtinuit, quo ille Chriſtianos Arabibus commendabat: nimirùm ut eos ab omnibus adverſis tuerentur, nec ad bellum procedere, aut mores legeſve mutare compellerent: ſiquam verò collapſam Eccleſiam inſtaurare vellent, Arabum quoque operam ea in re adjungendam decrevit: tributa autem à ſacerdotibus & monachis exigi omninò vetuit; à laicis verò pauperibus nummos quatuor, à divitibus nummos duodecim dumtaxat. Denique ut Chriſtiana mulier, quam in domo Arabum deſervire contingeret, neque ad mutandam religionem compelleretur, neque à jejunio & oratione propriæque fidei dogmatibus prohiberetur. Hæc aliaque his ſimilia in gratiam Chriſtianorum ſanxit.* Fœdus ſeù pactio, qua Mahometus ſecuritatem Chriſtianis dedit, prodiit Arabicè & Latinè, Gabriele Sionita Interprete, Pariſiis anno 1630. hoc titulo præfixo: *Teſtamentum & Pactiones initæ inter Muhammedum & Chriſtianæ fidei cultores*. Latinè tantùm, Roſtochii per Joannem Fabricium an. 1638. Demùm Lat. Arab. per Hinkelmanum Hamburgi anno 1690. Pacificus Scaliger è Capuccinorum familia Arabicum exemplar in Oriente nactus, illud primus in Europam advexit. Genuinum eſſe opus, Grotius [a] negat; Salmaſius [b] affirmat: ejus tamen mentionem facere videtur Elmacinus in vita Mahometi, ubi narrat ex hiſtoriis Chriſtianorum, addictum fuiſſe Chriſtianis illum impoſtorem & benevolum: & quum ad ipſum quidam Chriſtiani veniſſent petentes ſecuritatem, impoſuiſſe eis tributum, atque in fidem eos ſuſcepiſſe: quod cum Barhebræi, Maris, Amrique narratione conſonat. Addunt [c] Neſtoriani, aliud Jeſujabo diploma conceſſum ab Omaro Chalipha, qui Mahometum ſecundus excepit, quo cautum erat. ان لا تؤخذ من اخوانه
وخدامه الجزية واشياعه ايضا . وهذا الكتاب محفوظ الى هذه الغاية .

ut ipſe fratreſque ejus ac famuli ſectatoreſque à tributo immunes eſſent; idque diploma ad præſentem uſque diem (hoc eſt, ad annum circiter 1300. quo Mares ſcribebat) *conſervari*. Maremes, qui Jeſujabo Gadalenſi ſucceſſit, tertium diploma in eandem rem ab Ali Ebn-Abi-Talebo Chalipha impetravit, de quo hæc [d] Mares:
وقع الاجماع عليه وعقدت له الفطركة لمعاونته صاحب جيش المسلمين فى فتح الموصل واخراجه
البر لهم وكتب له على بن ابى طالب كتابا بالوصاة عليه وبالنصارى ورعاية
ذمتهم فكان يظهره لكل من يتولى من روسا الجيوش وامرايهم فيحفظونه .

a *Epiſt. ad Gallos p. 239. apud Hottinger. hiſt. Oriental. lib. 2. cap. 20. p. 237.*
b *Epiſt. 20. lib. 1. pag. 44.*
c *Vide Tom. 3. pag. 108.*
d *In vita Maremæ.*

Ma-

Maremes communibus ſuffragiis in Patriarcham electus fuit, eo quod Ducem exercitus Moſulmanorum in expugnatione Moſulana adjuviſſet, eiſque annonam ſubminiſtraſſet: quamobrem Ali Ben-Abi-Taleb diploma ei tradidit, quo ipſum cum omnibus ſubjectis Chriſtianis impenſè commendabat. Illud autem diploma cunctis copiarum Ducibus Maremes oſtentabat, qui imperata in eo adamuſſim exequebantur. Neſtorianis præfuit [a] Maremes ab anno 647. ad annum 650. Jeſujabus Adjabenus ejus ſucceſſor, qui ad annum 660. ſedit, eandem apud Chaliphas humanitatem expertus eſt: *Taji ſeu Arabes iſti* (ſic loquitur [b] in epiſtola ad Simeonem Perſarum Metropolitam) *Taji, inquam, iſti, quibus terrarum imperium hac tempeſtate largitus eſt Deus, en apud nos ſunt, ut noſtis: nec tamen Chriſtianam religionem impugnant, ſed potius fidem noſtram commendant, ſacerdotes ſanctoſque Domini honorant, & in Eccleſias cœnobiaque beneficia conferunt.* Ita Arabes in ſubjectos ſibi Chriſtianos, ac præſertim Neſtorianos, primùm animati fuere; nec immerito: nam Mahometus illorum imperii ſuperſtitioniſque fundator, Neſtoriano, ut communiter creditur, præceptore uſus fuerat. Nil igitur mirum, quod ſub regibus Mahometi ſucceſſoribus res Neſtorianis meliùs, quàm aliarum opinionum Chriſtianis ſucceſſerint.

Hinc primò adhibiti à Chaliphis ad regimen provinciarum, urbium, oppidorum, ex eadem ſecta præfecti, quorum mentio in hiſtoria Neſtoriana frequenter occurrit; ac præſertim in Adjabene, & in Aſſyria, ubi plurimi habitabant. Mardanſaa [c] profeſſione Medicus, quod in expugnatione Niſibena Mohammadum Abdalmalechi Meruani filium Chaliphæ fratrem adjuviſſet, ab eodem Abdalmalecho Niſibi, Ba-arbajæ, & Banuhadræ præfectus fuit. Thomas [d] Margenſis, qui ſæculo nono vivebat, librum tertium hiſtoriæ Monaſticæ nuncupat Haſano filio Sabarjeſu Toparchæ Adjabenæ & Aſſyriæ. Simeon [e] Caſcarenſis publico ærario ſub Manſore Chalipha, Abrahamus [f] Salmuæi medici frater ſub Motaſemo [g], & Othomanus Saidi filius ſub Motuacchelo, præfecti fuere. Omarus Joſephi filius ſub Motadedo ſæculo nono Anbaram civitatem rexit: de quo [h] hæc Mares Salomonis filius in vita Joannis Patriarchæ: *Enimverò Dei beneficio, optimoque Motadedi* Chaliphæ *conſilio factum eſt, ut Chriſtianis id accideret, de quo gratias Deo retulere. Nam quidam Moſlemani Abdallam Salomonis filium apud Motadedum detulerunt, quod in Chriſtianos plus juſto propenderet. Quumque Abdalla id reſciviſſet, fidenter Motadedum adiit. Porrigit ille legendum Abdallæ ſupplicem libellum, quo à Mahometanis accuſabatur. Tùm verò Abdalla factum excuſans, nullum, inquit, Chriſtianum præfeci, excepto Omaro Joſephi filio, quem Anbaræ præfectum conſtitui, & præter Giahabedos Judæos Magoſque: quorum operam idcirco adhibui, quod fideles ipſos judicarem, non quia erga illos propenſior*

eſſem.

a *Tom. 3. p.* 615.
b *Tom. cit. pag.* 131.
c *Mares in vita Ananjeſu I.*
d *Tom. 3. p.* 482.
e *Tom. cit. pag.* 206. & 215.
f *Mares in vita Abrahæ Patriarchæ.*
g *Idem in vita Theodoſii.*
h *Tom. 3. p.* 216.

eſſem: Cui Motadedus: imò verò, inquit, quemcumque tibi utilem Chriſtianum deprehenderis, ejus operâ utere. Eſt enim fides ejus, quàm Judæorum, Moslemorum, Magorumque, major. Nam Judæi quidem regnum ad ipſos deventurum præſtolantur; Moslemi verò quum in eadem tecum religione ſint, locum tuum dignitatemque uſurpare ſatagent: Magi denique regnum ad ipſos olim pertinuiſſe ajunt. Præcepit itaque Abdallæ Motadedus, ut Chriſtianis benevolum ſe præberet, eumque pro confecto negotio lætum dimiſit.

Secundò, tàm Chaliphæ, quàm regni Arabici proceres Neſtorianis ſcribis medicisque uſi. Longum eſſet ſingulos recenſere: ſed celebriores accipe. Qui ob medicinam claruerunt, inque Chaliphærum vel procerum ædibus verſati ſunt, Georgius [a] Meſve ejusque filius Joannes: Bochtjeſus magnus, Georgius Bochtjeſu filius, Bochtjeſus Georgii, Gabriel Bochtjeſu, Bochtjeſus Gabrielis, & Gabriel atque Joannes filii Bochtjeſu: Iſrael Tiphurenſis: Iſa Sciachlaphæ, & Iſa alter Coraiſi: Honainus Iſaaci, Iſaac Honaini, Joſue Bar-Ali, & alter Bar-Bahelul: Sapores Saheli, Joſeph Saher: Abuſahelus Maſihi, Jahia Giazalæ, Hebatolla Thalmid, Saëdus & Maras Maſihi, Jahia Saidi, aliique. Scribarum munere functi ſunt [b] Abu-Noë Anbarenſis, Abdalla Simeonis, Abdelmeſſias Hirtenſis, Jacobus & Vehebus, Abdon Mochalladi, & Salama Saidi, Haſanus Omari, Abul-Haſanus, Ebn-Sagiala, Saba, Abu-Amrus Adæi. Horum Scribarum Medicorumque tanta erat in Chriſtianos ſuæ ſectæ auctoritas, ut neque Patriarcharum electiones, neque Eccleſiaſtica negotia ipſis inconſultis conficerentur. In Pontificali [c] Chaldæorum, Medici & Scribæ unàcum Epiſcopis & Sacerdotibus ſuffragium ſuum dant in ordinatione Patriarchæ: ܡܐ ܕܐܬܐܪܡܠܬ ܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܡܢ ܟܕ ܢܚܐ:
ܡܬܟܢܫܝܢ ܟܗ̈ܢܐ ܘܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܘܥܡܐ ܡܗܝܡܢܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܐܣ̈ܘܬܐ ܘܣܦܪ̈ܐ
ܕܥܡܪܝܢ ܒܡܕܝܢܬ ܫܠܡܐ ܒܓܕܕ ܘܫܪܟܐ.

Poſtquam Patriarcha viduatam moriens Eccleſiam reliquit, conveniunt Sacerdotes, Epiſcopi, & fidelis plebs, hoc eſt, Medici & Scribæ, qui in urbe pacis Bagdado commorantur &c. Gabriel [d] filius Bochtjeſu & Michaël Medici, Jacobus & Vehebus Scribæ, poſt Timothei obitum Sedi Patriarchali Joſue Bar-Nun imponunt. Iidem Gabriel [e] & Michaël Georgium laudato Joſue ſubſtituendum curant. Abrahamum [f] Salmuæus medicus conjuncta cum fratre Abrahamo ærarii profecto operâ poſt Sabarjeſum Georgii ſucceſſorem renunciari Patriarcham jubet. Eo mortuo, quum varii à variis nominati fuiſſent, neque eorum ordinatio ob diverſos caſus perfici potuiſſet, *demùm communi omnium Chriſtianorum ſuffragio* (verba Maris [g] ſunt) *novi Patriarchæ electio Abrahamo filio Noë commiſſa fuit, ut quem vellet, nominaret. Nominavit ille Jeſudadum Hadithæ Epiſcopum.*

[a] Tom. 2. p. 311. 315. 316. 432. 438. Tom. 3. pag. 257. 501. 512. 517. 540. 548. 555. 556. 557.

[b] Tom. 3. p. 160. 182. *Mares in vita Joſue Bar-nun. Joannis filii Narſetis. Joannis nepotis Theodoſii. Emmanuelis. Iſraëlis. Ebedjeſu.*

[c] *Cod. Syr. Amid.* 5.

[d] *Mares in vita Joſue.*

[e] *Idem in vita Georgii.*

[f] *Idem in vita Abrahæ.*

[g] *Idem in vita Theodoſii. Vide* Tom. 3. pag. 211.

Huic tamen electioni reſtitit Bochtjeſus, effecitque pro ea qua valebat apud Chalipham Motuacchelum gratia, ut ad eam dignitatem Theodoſius regio mandato proveheretur. [a] Abdon Mochalladi, & Salamas Saidi, ſcribæ in aula Chaliphæ, electionem Joannis Narſetis procurarunt; Abrahæ Garmæi, Abdallas Simeonis filius ſcriba; Iſraëlis, Abu-Ali Gazenius, hoc eſt, theſauro præfectus; Joannis, Scirazitæ qui in ædibus Chaliphæ morabantur: Joannis Targal, Abulhaſanus Obaidi filius ſcriba Abilharethi Beſaſiri copiarum Bagdadenſium Ducis: Sabarjeſu Zanbur, Omaidalmalechus Saidi, & Regia medici Aſpahanenſes: aliorum alii, ut ex vitis Patriarcharum conſtat.

[a] Mares in vitis Patriarcharũ, Joannis Narſetis, Abrahæ, Iſraëlis &c.

Tertiò, Patriarchæ Neſtoriani cæteris Melchitarum Jacobitarumque Patriarchis & Epiſcopis prælati, iiſque ſolis Patriarchica dignitas in regno Babylonico aſſerta. Gregorius [b] Barhebræus in vita Thomæ Maphriani Jacobitarum. ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܝܘܢܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܘ
ܒܒܓܕܕ ܐܢܫܐ ܡܫܡܗܐ ܣܦܪܐ ܘܐܣܘܬܐ ܥܠܡܝܐ. ܘܫܕܪܘ ܠܘܬ
ܦܛܪܝܪܟܐ ܠܐܠܝܐ ܟܠܩܝܕܘܢܝܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܐܬܒܥܝܘ ܠܗܘܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ :
[illegible]

[b] Chron. Syriac. Part. 3. Vide Tom. 2. pag. 441.

Per id tempus Græci plurimi in urbe Bagdado morabantur clari viri ſcribæ & medici laici: qui Eliam Chalcedonenſem Antiochiæ Patriarcham per literas rogarunt, ut Metropolitam ſibi daret. Miſit ille Joannem quendam, qui in quadam Græcorum Eccleſia Bag-

dadi

dadi conſedit. Id Abraham Neſtorianorum Catholicus ægrè ferens, hominem ad judicium coram Viziro vocavit: & nos, ajebat, Neſtoriani ſumus Arabum amici, iiſque victoriam adprecamur. Quî ergo extraneus iſte Arabum inimicus nobis æquiparatur? Cui Vizirus: omnes, inquit, vos Chriſtiani æque nos odio habetis, & ad faciem tantùm nos diligitis. Obmutuit ad hæc Catholicus, nec quidquam in contrarium reponere potuit, ſed cauſæ ſuæ patronum oblatis pro labore mille nummis quæſivit ſummum Arabum doctorem, qui ei proximus aſſidebat. Is ad Vizirum converſus, abſit, inquit, ut pari loco habeas Neſtorianos, quorum præter Arabas nullus alius rex eſt, & Græcos, quorum reges à movendo Arabibus bello non deſiſtunt: differunt enim in noſtro etiam loquendi more, non ſecus atque amici ab inimicis. Hæc quum dixiſſet, in ejus ſententiam circumſtantes Arabes omnes abierunt. Fertur Abraham Catholicus biſmille nummos aureos expendiſſe, donec Eliam Græcorum Patriarcham anno Arabum tercenteſimo Bagdadum adduci curavit, ab eoque Chirographum exegit, quo profitebatur, non licere in poſterum Catholico aut Metropolitæ Græco in urbe Bagdado permanere, aut Sedem figere: ſed eum identidem Epiſcopum aliquem eò deſtinare debere, qui Græcos inibi commorantes viſitet eorumque neceſſitatibus conſulat, deinde in regionem ſuam regrediatur. Mares in vita Sabarjeſu Patriarchæ cognomento Zanbur, refert huic diſſidium cum Epiſcopo Jacobitarum interceſſiſſe, quod ille Neſtorianam mulierem viro Jacobitæ deſponſaſſet: reque ad Chalipham Kajemum Bamrillam delata, ab hoc diploma impetratum, quo Jacobitæ & Melchitæ ſubeſſe Neſtoriano Patriarchæ jubebantur. وجرت فى ايامه وجبة مع هبة المسمى توما زعيم اليعاقبة ببغداد لاجل زواجه ابنة ابى غالب الطبيب بابن ابى طاهر البلدى اليعقوبى وهذا مما لم تجر عادة اليعاقبة به ان تستعمله مع النسطور فلما عاتبه ساعة قال ان نحن رئيسين لشعبين وبيعتين اذ كان متعديا فى ذلك واخذ ما ليس له بحق . . . فاقتضت الحال نصرة الحق واقراره مقره وجمع كافة الشعب النصارى وروساهم وزعماهم وجماعة الطب فتقدم اليهم ان لا يقصد كاتب ديوانيه ولا طبيب بمارستان ولا تاجر دكانه ومعيشته . فوقع التظلم واستمر على اهل هذه النحلة الى الامام القايم بامر الله واظهرت الحجه والمنشورين المكتوبين لهم احدهما فى ايام المقتدر والاخر فى ايام القادر بالله فى ايام ابراهيم وايوانيس الجاثليقين وعند تصفح ذلك تقدم بكتب منشورًا لهذا الاب سبريشوع يضمن دخول زعيم اليعاقبة والملكية فى طاعته والايمار لبيعه .

Ejus diebus, inquit, *contentio orta eſt cum Hebe, Thoma nuncupato, Jacobitarum Bagdadenſium Antiſtite, eò quod filiam Abugalebi medici cum filio Abu-Taheri Baladenſis Jacobitæ matrimonii lege conjunxiſſet: quod facere Jacobitæ cum Neſtorianis in more non habuerant. Quum igitur Sabarjeſus aliquando hac de re eum expoſtularet, ille reſpondit: nos duo antiſtites duobus populis duabuſque Eccleſiis præſumus: quibus verbis jura ſibi nequaquam debita uſurpabat . . . Res eò devenit, ut Sabarjeſus veritatem aſſerere ſuamque dignitatem tueri coactus, concionem univerſi populi indixerit.*

Congregatis itaque Chriſtianorum primoribus mediciſque, præcepit, ut neque ſcribæ aulam adirent, neque medici noſocomium viſitarent, neque mercatores officinas ſuas aperirent. Quod quum ad Emamnm (ſupremum Arabum antiſtitem) *Kajemum Bamrillam delatum eſſet, cauſamque ſignificari mandaſſet, bina Sabarjeſus diplomata protulit, alterum ſub Moktadero, ſub Kadero Billa alterum, Catholicis Abrahamo & Joanni olim conceſſa. Quibus viſis Kajemus tertium adjungi juſſit in ejuſdem Sabarjeſu gratiam, quo cautum erat, ut Jacobitarum Melchitarumque Antiſtites ſub illius obedientia eſſent, iiſque ipſe præficeretur.* Alterum diploma huic ſimile idem Chalipha Kajemus Bamrilla conceſſit Catholico Ebedjeſu, qui Sabarjeſum excepit; eodemque privilegio Moktadius Bamrilla Machicham Ebedjeſu ſucceſſorem donavit. Diploma utrumque proſtat apud [a] Marim: utrobique autem hæc verba de Patriarchæ Neſtorianorum in Melchitas Jacobitaſque poteſtate leguntur. واوعز امير المومنين بنصبك جاثليقا لنسطور النصارى بمدينة السلام وساير البلاد والاصقاع ومقدما عليهم وعلى اليعاقبة والروم الذين هم في ديار الاسلام مقيمون واليها واردون ويقدمون وجعل قولك في الكل مقبولا الخ .

Te Imperator fidelium conſtituit Catholicum Chriſtianorum Neſtorianorum in urbe pacis Bagdado *ceteriſque regionibus atque provinciis commorantium, teque eorum Antiſtitem declarat, necnon Jacobitarum & Romæorum, qui in Moſulmanorum terris habitant, ſive ad eas adventant, tuiſque dictis univerſos obtemperare jubet &c.*

Sed quantumvis Neſtoriani regiis muniti diplomatibus eſſent, quantumvis ſuos in aula ſcribas & medicos haberent, locorumqne è grege ſuo rectores perſæpe nacti eſſent; Mahometanorum nihilominus vexationibus, non ſecus ac cæteri Chriſtiani obnoxii fuere. Cauſa malorum ex iis quæ mox delibabo, deprehenditur, potiſſima quidem inconſtantia Chalipharum, præſidum avaritia, doctorum plebiſque Mahometicæ innatum in Chriſtianos odium; ſed non raro perſecutionis procellam excitarunt mutuæ Chriſtianorum ipſorum ſimultates, Sacerdotum licentia, Præſulum faſtus, tyrannica magnatum poteſtas, & medicorum præſertim ſcribarumque de ſupremo in gentem ſuam imperio altercationes. Serguna [b] Abdalmalechi Meruani filii medicus, ab Ananjeſu I. Patriarcha repulſam quandam paſſus, hunc apud Chalipham, conjunctâ cum Mardanſaa item medico & Joanne Leproſo Sedis Patriarchicæ invaſore operâ, criminationibus vexare non deſtitit, donec ornamentis Pontificiis ſpoliatum, Niſibin relegari, & in cœnobium Jonæ apud urbem Moſulanam detrudi curavit. Sub Manſore [c] Chalipha Jacobus Neſtorianorum, Georgius Jacobitarum, ac Theodoritus Melchitarum Patriarchæ, inſtigante Iſa medico, in carcerem conjecti fuere, nec ante dimiſſi, quàm Cyprianus Niſibis Metropolita pro eis interceſſiſſet.

Mo-

[a] *In vitis Ebedjeſu, & Machichæ.*

[b] *Mares in vita Ananjeſu I.*

[c] *Tom. 2. p. 432.*

Motuacchelus [a] Chalipha quum in Bochtjeſum medicum ſuum indignatus fuiſſet eumque bonis omnibus ſpoliaſſet, Sergii cujuſdam medici Ariani ſuggeſtione, Theodoſium quoque Patriarcham in vincula detrudi juſſit, ſæviſſimamque in Chriſtianos omnes perſecutionem excitavit, quam ex Mari fuse deſcriptam [b] habes. Joanne Nazuch Patriarchatum gerente, ut idem Mares [c] perhibet. محنت النصرانية بمصر والشام وهدمت البيع ببيت المقدس واخذت الات البيع والبس النصارى صليبا من خشب وزنه خمسة ارطال فى اعناقهم واليهود علق فى ارقابهم راس عجل عظيم المقدار واسلم خلق كثير وكان اصل ذلك تجور الناس فى اديانهم وقبح سيرة الكهنة فى المذبح والبيع وبيوت المقدس وحكى الاسقف بمصر ان مبلغ ما خرب فى اعمال المغرب من البيع نحو اربعين الف بيعة ودير وانه لم يبق الا نفر يسير.

Vexati ſunt Chriſtiani in Ægypto ac Syria: eccleſiæ Hieroſolymis everſæ, templorum ſupellectiles direptæ: Chriſtiani crucem ligneam, quinarum librarum, Judæi vituli caput haud exiguæ molis è collo ſuſpenſa geſtare coacti ſunt: quocirca complures ad ſectam Mahometicam tranſiere. Cauſa malorum hæc proditur, quod laici quidem præſcripta legis violarent, ſacerdotes verò turpem vitam ducerent, nec altaria, eccleſias, aut ſanctuaria vererentur. Porrò Epiſcopus Ægypti narrabat, ſummam eccleſiarum, atque cœnobiorum, quæ in Occidente deſtructa fuerant, quadraginta circiter millia fuiſſe, nec niſi exiguo admodum numero Chriſtianos ibi ſuperfuiſſe. Loquitur Mares de perſecutione mota à Chalipha Ægypti Hachemo Bamrilla, de qua hæc Auctor [d] Chronici Orientalis ab Abrahamo Ecchellenſi editi. *Chriſtianos & Judæos ſummoperè afflixit, eorum deſtruxit eccleſias, Præſules occidit, & ſubdidit ſuppliciis, ita ut ingens eorum numerus Moslemanam religionem amplexari coactus ſit.*

a Tom. 2. p. 436. & Tom. 3. pag. 510.

b Tom. 3. p. 510. & 511.

c In vita Joannis Nazrub.

d Pag. 93.

§. IV.

Neſtorianorum ſtatus ſub Tartaris ſeù Mogulis.

ITA Neſtoriani varia ac diſpari fortuna ſub Arabibus uſi ſunt, à Jeſujabi Gadalenſis temporibus uſque ad Machicham II. qui anno Græcorum 1568. Chriſti 1257. ſedere cœpit. Anno ſequenti [e] Saracenicum imperium à Tartaris, ſeù Mogulis, occupatum. Horum rex Hulachus Machicham humaniſſimè accepit, eique ad habitandum ædes Duidari conceſſit, quemadmodum narrat Amrus in hæc verba. وبعد ايامه بمدة انتقلت الملكة من الخلفا بنى العباس الى المغل وذلك على يد السلطان الاعظم ملك ملوك العرب والعجم هولاكو خان المعظم وفتح بغداذ يوم الاثنين رابع شباط سنة الف وخمساية تسعة وستين لتاريخ الاسكندر الواقع فى ثامن عشرين المحرم سنة ستة وخمسين وستماية لتاريخ العرب وانعم هولاكو خان على هذا الاب واعطاه دار الخليفة المعروفة بدار الدويدار التى على الدجلة حتى يسكنها وعمر فيها البيعة الجديدة.

e Tom. 2. p. 455.

Anno

Anno poſt ejus (Machichæ) *ordinationem, translatum eſt regnum à Chaliphis Abbaſidis ad Mogulos per Soltanum maximum, regem regum Arabum Perſarumque, Hulachum Chanum, qui Bagdadum expugnavit feria ſecunda, die quarta Februarii, anno Alexandri milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono* (Chriſti 1258.) *hoc eſt, die vigeſima octava menſis Moharrami, anno Arabum ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto. Idem Hulachus Chanus huic Patri ad habitandum largitus eſt poſitas ad Tigrim fluvium ædes Chaliphæ, quas Dar-Duidari appellant; in quibus novam is eccleſiam exſtruxit.* De ea Hulachi victoria hæc auctor [a] Chronici Orientalis. *Anno ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto, decima octava Moharrami invaſerunt Tartari urbem Bagdadum, & obſederunt eam, ceperuntque die lunæ duodecima Safari, quæ reſpondet tertiæ Amſciri, anno Martyrum nongenteſimo ſeptuageſimo quarto, occideruntque univerſum exercitum, ac cives urbis, nec evaſerunt ex illis, niſi perpauci.* Rem fuſius perſequitur Gregorius Barhebræus Abulpharagius in utroque Chronico, Arabico, ſcilicet, ac Syriaco; ſed pro feria ſecunda habet Sabbatum, & pro die 12. Safari, vel 18. Moharrami, diem 28. primi menſis Arabici: Moſtaſemum præterea Chalipham ſcribit non fame extinctum (ut Aytonus [b] & Marcus [c] Paulus Venetus referunt,) neque liquato auro gutturi infuſo necatum (ut auctor eſt [d] Sanutus,) ſed ſacco incluſum calcibuſque peremptum fuiſſe. Idem Abulpharagius narrat, Bagdado urbe capta nullam Chriſtianis moleſtiam creatam: univerſos enim, qui Chriſtianam religionem profiterentur, à Machicha Neſtorianorum Catholico in eccleſiam, quam vici tertii appellant, congregatos fuiſſe, cædemque hoc pacto evaſiſſe.

a *Pag.* 85.

b *Hiſt. Orient. cap.*25.

c *De regionibus Oriental. lib.* 1. *cap.*16.

d *Lib.*3.*Par.*13. *cap.*7.

Everſo ea quam ſuprà deſcripſi, ratione Saracenorum Imperio, omnimodam ſub Tartaris ſeù Mogulis libertatem Chriſtiani omnes adepti ſunt; ſed præ cæteris Neſtoriani, qui plurimum apud eos valebant. Cauſam propenſionis Tartarorum in Neſtorianos, ex ipſa Tartarici Imperii fundatione accipe.

Primus regum Tartarorum pater Ginghiz-Chan fuit, Chingium ſeù Changium alii appellant. Hic anno Græcorum 1514. Hegiræ 599. Chriſti 1203. (ut [e] Abulpharagius ſcribit) Tartarorum Rex factus, quum inſidias in caput ſuum ab Unchano ſeù Joanne Chriſtiano ejus regionis Imperatore (Presbyter Joannes vulgò dicitur) ſtructas formidaret, in apertam defectionem prorupit, & commiſſo cum eodem Unchano prælio, illum interfecit, ejuſque uxorem, filios filiaſque cepit. Id factum Paulus [f] ad annum Chriſti milleſimo centeſimo octuageſimo ſeptimo conſignat, cauſamque belli hanc ſubjungit, quod Chingius Unchani filiam ſibi uxorem tradi poſtulaſſet, nec obtinuiſſet. Unchani hujus regis Chriſtiani, de quo infrà ſermo erit, præcipua ſedes erat in provincia Teuduch, quæ eſt verſus Orientem maximè ſeptentrionalis. Provincia illa, ut inquit

e *Hiſtor. Dynaſt.* & *Chron. Syr.*

f *Lib.*1. *cap.* 52.

idem

[a] idem Paulus, principem habebat de progenie Unchani regis, magno Chano Tartarorum ſubditum, cui ſolebant Tartarorum Imperatores filias ſuas nuptum collocare. Viciſſim ex filiabus Unchani ejuſque conſanguineorum uxores ſibi iidem Imperatores ducebant. Et ipſe quidem Chingius poſtquam Unchanum è medio ſuſtuliſſet, filiam ejus ſibi matrimonii lege copulavit, quæ apud Abulpharagium ܐܝܣܘܢܣܝܢ ܒܝܓܝ *Jaſunſin-Beghi* appellatur. Chriſtianam fuiſſe teſtatur [b] Herbelotius. Ex ea quatuor liberos ſuſcepit: quorum hæc nomina ex Abulpharagio. ܩܕܡܝܐ ܛܘܫܝ ܬܪܝܢܐ ܓܓܬܐܝ ܬܠܝܬܝܐ ܐܘܟܬܐܝ. ܘܪܒܝܥܝܐ ܛܘܠܝ.

primus Thuſci, alter Sciagathai, tertius Vchathai, quartus Thuli: ex Herbelotio, *Giugi*, *Giagathai*, *Octai*, & *Tuli*. Obiit Chingius anno Hegiræ 626. (non 624. ut perperàm habet Herbelotius.)

Chingio ſucceſſit Uchathai (Herbelotio [c] Uctai ſeù Octai, Aytono [d] Hoccota Can) quem ܩܐܐܢ *Kaan* ſeù *Cham*, hoc eſt, Imperatorem Tartari appellarunt: regnavitque ad annum Hegiræ 639. Græcorum 1557. Chriſti 1246. Ex Turachina verò Chriſtiana [e] uxore filios ſuſcepit ܟܘܝܘܟ *Gujuch*, ܟܘܬܢ *Chutan*, & ܫܝܪܡܘܢ *Siramun*. Aytonus [f] eos vocat Joch, Baydo, & Gohagaday. Tres reliquos fratres idem Uchatai juxta Chingii patris teſtamentum, velut reges minores, aliis Imperii Tartarici [g] regnis adminiſtrandis præfecit. Sciagathai, ſeu Giagathai Transoxanam provinciam tenuit, quam Arabes Mavaralnaharam vocant, quæque de ejus nomine Zagathai dicta fuit: hodie verò Uzbechitarum regio, ex Uzbech ſeù Usbecho Rege ex ejuſdem Giagathai ſtirpe progenito, ad quem ejuſque uxorem Taydolam, & filium Tynibechum, necnon ad ejus magnates Fodim Jovens, Chyauſam Tongi, Chemboga Venſz, & Joannem Yothoy, exſtant epiſtolæ Benedicti XII. datæ anno 1338. & 1340. Pro Tynibecho Janibechus legitur in epiſtola Clementis VI. data anno 1343. Vide Raynaldum ad annos prædictos, ubi fusè de diſſeminata in iis regionibus per religioſos viros ex Minorum familia, Chriſtiana religione. Thuli regi Choraſana obtigit, Perſia, & India: Thuſci denique ſeù Giugi, Alania, Ruſſia, & Bulgaria. Et quidem Thuli ex Sarkutana Chriſtiana uxore filios procreavit Mango, Coblai, Hulachum, & Arigh-Bucham, de quibus hæc Abulpharagius.

ܘܗܝ ܕܝܠܗ ܡܫܝܚܝܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ. ܟܠܗ ܒܟܠܠ ܟܢܝܐ ܗܘܐ: ܒܢܝ ܐܘܢܟܢ
ܐܚܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܕܡܫܡܫ ܕܝܢ ܗܘܐ ܒܟܠܗܘܢ. ܘܩܪܝܒܐ. ܟܠܗ ܒܟܠܗܘܢ
ܗܘܝ. ܘܩܝܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܕܒܢܝܗ ܗܝ ܕܚܫܒܘ ܡܪܩܘܣܝܐ ܒܪܬ ܟܪܝܬ ܐܚܘܗܝ
ܘܡܠܟܬܐ

a Lib. 1. c. 64.
b Bibl. Orient. pag. 358. Verbo Gajuk, & p. 382. verbo, Genghiz-Khaniah.
c Pag. 382.
d Lib. de Tart. cap. 18. & 19.
e Herbelot. pag. 358.
f Lib. de Tart. c. 20. 21. & 22.
g Herbelot. pag. 381.

[illegible]

Interea Caanum de reportata dudum victoria lætiſſimum luctus gravis occupat ex acerbo cariſſimi fratris ſui minimi fato. Is Thuli dicebatur. Juſſit itaque reginam Sarkutanam Beghi, Joannis regis ex fratre neptem, regni ejuſdem habenas ſuſcipere. Huic porrò quatuor erant filii adultæ jam firmæque ætatis: primus Munga, ſeù Mango, qui poſtea Can factus eſt: alter Cublajus: tertius Hulachus, quartus Arigh-Bucha: quos illa tam probè ac ſapienter educavit rexitque, ut univerſi regum filii ipſius prudentiam laudarent atque mirarentur. Fuit autem Chriſtianæ religionis dogmatibus atque moribus addictiſſima, ut altera Helena videri poſſet. Thuſci verò hoſce filios, juxta eundem Abulpharagium, reliquit: Tamſal, Hordu, Bathu, Sibakan, Tanguth, Baracha, & Baraxar. [illegible]

Sub eadem tempeſtate deceſſit etiam Thuſci filiorum Scinghiz-Cani maximus, ſeptem relictis filiis, quorum primus Tamſal, alter Hordu, tertius Bathus, quartus Sibakan, quintus Tanguth, ſextus Barachah, ſeptimus Baraxarus: è quibus Bathus à patre Chanus deſignatus creatuſque fuit. Bathi filius Sartachus dictus, poſteà Chriſtianam religionem amplexus eſt, & baptiſmum ſuſcepit, atque literas didicit, poſtremoque Diaconus eſt ordinatus: quumque ad Mango Chanum contenderet ad miniſterium, medio in itinere acerbo fato raptus eſt. Sartachi Chriſtiani Principis mentio fit apud Raynaldum ad annum 1254. eique ob ſuſceptam Chriſtianam religionem gratulatorias literas miſit Innocentius IV. quarum initium, *Gratias & laudes agimus Deo Patri &c.*

Deceſſit Uchathai Chan anno Chriſti 1246. eique ſucceſſit filius Gujuch (Gajuch-Chan [b] Herbelotio, Gino-Can [c] Aytono) Chriſtianus ipſe, Chriſtianorumque fautor: matrem enim Turachinam Chriſtianam habuit, præfectumque ædibus regiis Cadachum item Chriſtianum, ut auctor eſt Abulpharagius in hæc verba.

a Pag. 358.
b Lib. de Tart. cap. 19.

[illegible]

ܡܛܠ ܕܩܕܩ ܕܟܪܣܛܝܢܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܒܬܫܡܫܬܗ ܕܒܝܬܗ ܗܘܐ : ܗܘ ܗܘ ܗܘܐ
ܡܡܠܟܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ . ܘܟܕ ܓܘܝܘܟ ܟܪܣܛܝܢܐ ܗܘܐ ܫܪܝܪܐ :
ܒܝܘܡܬܗ ܐܬܥܠܝܬ· ܩܪܢܐ ܕܟܪܣܛܝܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܫܪܝܬܗ·
ܡܠܝܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܕܝܪܝܐ .

Quoniam Cadacus profeſſione Chriſtianus ab initio res ejus procurabat, idem ipſius conſiliarius & curator fuit. Quum verò Gujuchus ipſe Chriſtianam religionem ex animo profiteretur, ſub ejus imperio exaltatum eſt cornu multorum Chriſtianorum, ejuſque caſtra Epiſcopis, Sacerdotibus & Monachis plena erant. Kyokay dicitur apud Vincentium [a] Bellovacenſem: *Hyocay* apud [b] Nangium: ejus verò copiarum dux *Erchalthay* anno 1248. legatos miſiſſe perhibetur ad S. Ludovicum Francorum regem cum literis Perſico, & Arabico idiomate, quæ ab Andrea religioſæ Prædicatorum familiæ viro in Latinum ſermonem converſæ exſtant apud eundem [c] Vincentium: ex quibus conſtat, Kyokay Imperatorem in Chriſtianos optimè affectum fuiſſe. His enim verbis Dux Erchalthay ſanctum Regem compellat: *Per potentiam Dei excelſi, miſſi à Rege terræ Cham, verba Erchalthay, Regi magno provinciarum multarum ... ex parte autem Regis ſublimis, ſublimet eum Deus, videlicet de præſentia Kyokay, augeat Deus magnificentiam ſuam. Volumus enim potestate & mandato, ut omnes Chriſtiani ſint liberi à ſervitute & tributo, & angaria & pedagijs, & conſimilibus: & ſint in honore & reverentia, & nullus tangat poſſeſſiones eorum, & eccleſiæ deſtructæ reædificentur, & pulſentur tabulæ, & non audeat aliquis prohibere, ut orent corde quieto & libenti pro regno noſtro. Iſta autem hora adhuc venimus pro utilitate Chriſtianorum & cuſtodia, dante Deo excelſo. Miſimus autem hæc per fidelem noſtrum virum venerabilem Sabeldim Monſfat David, & per Marcum, ut annuncient iſtos bonos rumores, & quæ ſunt circa nos, dicent ore ad os: filius autem recipiat verba eorum, credat eis & literis ſuis. Rex terræ (augeatur magnificentia ſua) ita præcepit, quod in lege Dei non ſit differentia inter Latinum, Græcum, Armenium, Neſtorinum, Jacobinum, & omnes qui adorant Crucem: omnes enim ſunt unum apud nos. Et ſic petimus, ut Rex magnificus non dividat inter ipſos; ſed ſit ejus pietas ſuper omnes Chriſtianos.* Ita Neſtoriani, Armenii, & Jacobitæ, qui plurimi in ditione caſtriſque Tartarorum verſabantur, Regi Kyokay ad Chriſtianam fidem recens converſo impoſuerant, ut nullum eſſe inter Chriſtianas gentes omnes diſcrimen agnoſceret. Ex ore legatorum Davidis & Marci, quorum ſuprà facta eſt mentio, didicit S. Ludovicus, magnum Chanum jam à tribus annis unàcum procerum ingenti multitudine ſacra Chriſtiana amplexum, fideique propagandæ deſiderio, Saracenicam ſuperſtitionem delere in animum induxiſſe. *Dixerunt*, (ut refert Nangius)

a *L.* 31. *c.* 91.
b *In geſtis Sancti Ludovici.*
c *Loc. ſuprà cit.*

quod ille, qui nunc agit in ſceptris, Hyocay nomine, matrem habuit Chriſtianam, Regis, qui Presbyter Joannes vocatur, filiam: ad cujus exhortationem, & cujuſdam Epiſcopi ſanctiſſimi, qui Malaſſias vocatur, ſuſcepit ſacramentum baptiſmi, & cum eo duodeviginti filii Regum, & plures alii, maximè capitanei. Multi adhuc inter illos ſunt, qui nondum fidei ſacramentum ſuſceperunt: Erchalthay verò, qui nuncios miſerat, Chriſtianus erat jam ex pluribus annis, & non erat de ſemine regio, ſed tamen magnus & potens. Agebat in finibus Perſidis à parte Orientis. Obiit Gujuchus anno Græcorum 1562. Chriſti 1251. Herbelotius [a] ſcribit eum regnum iniiſſe anno Hegiræ 639. & deceſſiſſe anno 644. Illius verò viduam Ogulganmiſam ad annum 650. ditionem ipſius gubernaſſe, donec regnum ad Mangonem delatum eſt. Sed ſibi repugnat, quum alibi [b] Gujucho annum regni dumtaxat tribuit. Sub eodem Gujucho miſſi ab Innocentio IV. religioſi viri ex Ordine Prædicatorum ad Tartaros & Saracenos, de quorum legatione conſule Raynaldum ad annum 1247. à num. 57. ad 82. Deſtinati etiam eodem anno ab eodem Pontifice ſacri Oratores ad Patriarchas Neſtorianorum & Jacobitarum, quorum epiſtolæ fideique profeſſiones exſtant apud eundem Raynaldum anno 1247. à num. 32. ad 43. Erant hi, Neſtorianorum quidem Patriarcha Sabarjeſus Machichæ præceſſor; Jacobitarum verò Ignatius hujus nominis ſecundus, de quibus Tom. 2. p. 371. & 453. diſſerui. Præterea Neſtorianus Niſibenorum Archiepiſcopus, & Joannes Jacobitarum Maphrianus, quorum fidei profeſſiones habentur num. 41. & 43.

[a] *Pag. 358. verbo Gajuch.*

[b] *Pag. 382.*

Mortuo Gujucho ſucceſſit Mango-Chan, filius Thuli, filii Chingii, quem alii Mangucam, & Mungacam appellant. Ejus inaugurationem Abulpharagius contigiſſe affirmat die nona menſis quarti Arabici, anno Hegiræ 649. Græcorum 1562. (Chriſti 1251.) obitum verò anno Græcorum 1571. (Chriſti 1260.) Herbelotius [c] eum obiiſſe teſtatur anno Hegiræ 657. quum annos 13. regnaſſet; alibi [d] verò annos regni novem ei conſignat. Dum vixit, fratres Coblajum & Hulachum Imperii ſocios adhibuit, & Coblajo quidem Cathajam Sinarumque regiones adminiſtrandas conceſſit, Hulacho verò Perſidem ac Meſopotamiam. Quum autem deceſſiſſet, Coblajus Tartaricum Imperium in Oriente tenuit, Chani nomine appellatus; Hulachus ejuſque poſteri ſub ejus ditione regna Occidentis, hoc eſt, Perſidis, Meſopotamiæ ac Syriæ gubernarunt, ut infrà dicam. Mangonem, regis Armeniæ perſuaſione, nomen Chriſto dediſſe, teſtatur Aytonus [e] in hæc verba. *Poſtquam igitur Mango Can petitiones regis Armeniæ liberaliter adimplevit, & confirmavit per privilegia mihi facta, continuò voluit baptiſmatis recipere Sacramentum, unde baptizatus fuit per manus cujuſdam Epiſcopi, qui erat Cancellarius regni Armeniæ, & omnes illi de domo ſua fuerunt etiam baptizati, & multi alii utriuſque ſexus nobiles & magnates, &*

[c] *Pag. 548.*

[d] *Pag. 382.*

[e] *Lib. de Tart. cap. 24.*

ordi-

ordinavit de illis, qui ſequi debebant Haolonum fratrem ſuum pro ſubſidio Terræ ſanctæ,

Coblajus igitur poſt Mangonis obitum Imperator Tartarorum declaratus, regnavit ab anno Chriſti 1260. ad annum 1302. quo obiit. Herbelotio [a] dicitur Cobla, & Coblaj-Kaan, vitamque ac regnum produxiſſe ab anno Hegiræ 655. Chriſti 1257. ad ann. Hegiræ 680. Chriſti 1281. Verùm ex Aytono, Paulo Veneto, Sanuto, alijſque conſtat, eum annos 42. regnum tenuiſſe. Aytonus [b]: *Iſte Cobila Can XLII. annis tenuit Imperium Tartarorum. Chriſtianus fuit, & fundavit quandam civitatem, quæ vocatur Jons, in regno Cathay, quæ major eſt Roma, ut dicitur: & in illa civitate moram traxit Cobila Can Imperator Tartarorum uſque ad ultimum diem vitæ ſuæ.* Paulus [c] Venetus initium regni Cublai ponit ad annum Chriſti 1256. quo nimirum à fratre Mangone, ut ſuprà dixi, regno Cathajæ præfectus fuit: anno verò 1286. bellum geſſiſſe cum Najam patruo affirmat: demùm anno circiter 1300. quo opus ſuum idem Paulus publicavit, adhuc Coblajum in vivis fuiſſe, & ex pluribus filiis, quos habebat, ſucceſſorem ſibi Timur [d] Chanum ex Chingio ſuo primogenito natum deſtinaſſe. Coblaii meminit Raynaldus ad annos 1264. 84. 85. & 89. ubi reges Tartarorum poſt Hulachi mortem electos Abagham, Tangodomor, & Argonum ab eodem Coblajo confirmatos ſcribit. Fallitur itaque Herbelotius, quum Coblajum anno Chriſti 1281. obiiſſe ſcribit. Nicolaus III. in ſua ad eum epiſtola vocat *Quobley magnum* [e] *Caanum Imperatorem & moderatorem omnium Tartarorum*, ipſumque Chriſtianis ſacris initiatum teſtatur. Argonus tamen Rex [f] in epiſtola ad Summum Pontificem & ad Francorum ac Siciliæ Reges, ſuſceptam ab eo Chriſtianam religionem ſilet, eumque dumtaxat ſcribit Chriſtianorum ſtudioſum fuiſſe: quod & Abulpharagius confirmat in hæc verba.

ܘܩܡ܆ ܒܡܠܟܘܬܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܩܘܒܠܝ ܩܐܢ ܡܠܟܐ ܟܐܢܐ ܘܚܟܝܡܐ ܘܪܚܡ
ܠܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܘܡܝܩܪ ܠܝܕܘ̈ܥܐ ܘܐܣܘ̈ܬܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡ̈ܐ܀

Regnumque ſolus Cublajus obtinuit, princeps juſtus & ſapiens, quique Chriſtianos amaret, & eruditos medicoſque ex quacumque demùm natione forent, honoraret. Ex his, & ex iis quæ Paulus Venetus toto libro ſecundo de Cublajo ſcribit, ac præſertim cap. 8. ubi illum præter concubinas plurimas, uxores quatuor filioſque univerſim 49. habuiſſe affirmat, colligitur ipſum Chriſtianis quidem faviſſe, ſed Chriſtianam legem nequaquam coluiſſe. Idem Paulus lib. 1. cap. 54. quum ſummos Tartarorum Imperatores recenſet, Cublajum ſexto loco ponit, his verbis: *Primus Tartarorum rex vocatus eſt Chinchis, ſecundus Cui, tertius Barchim, quartus Allau, quintus Mongu, ſextus Cublaj, qui modo rerum potitur.* Verùm præter-

a Pag. 267.
b Cap. 19.
c Lib. 2. c. 1. 2. & ſeq.
d Lib. 2. c. 8. 9.
e Lib. 1. epiſt. 14. apud Raynald. an. 1278. num. 20
f In Regeſto Honorii IV. p. 128.

terquàm quod perturbata eſt hæc regum ſeries, Cui & Barchim (quos Aytonus [a] Jochum & Barachi appellat) non ſupremi Tartarorum Imperatores fuere, ſed primus quidem filius, & alter nepos Uchathaii filii Chingis, ſecundi Chani. Præterea Cublajus quintus, non ſextus Imperator fuit, ut ex dictis liquet, & Aytonus lib. de Tartaris cap. 47. his verbis expreſsè tradit: *Magnus itaque Imperator Tartarorum, qui nunc tenet imperium, vocatur Tamor-Can, & eſt ſextus Tartarorum Imperator*. Si Tamor-Can, qui poſt avum Cublajum regnavit, ſextus eſt, Cublajus igitur quintus, non ſextus fuit. Allau, ſeù Hulachus, quem Paulus quarto loco enumerat, neque ſupremus Tartarorum Imperator fuit, neque Mangonem præceſſit; ſed ab ipſo Mangone Perſidi ac Meſopotamiæ præfectus fuit, ut ſuprà dixi. Verùm ab Orientalium Tartarorum Imperatoribus ad Occidentales ſermonem convertamus.

a *Lib. de Tart. cap.* 20. & 22.

Hulachus (aliis Holagu, Allau, Olao, Halao, & Haolonus) Mangonis & Coblaji Imperatorum frater, ab anno Chriſti 1256. ad annum 1265. Occidentalibus Tartaris in Perſide, Meſopotamia ac Syria regnavit. Anno 1258. (ut ſuprà dixi) Bagdado [b] urbe capta Saracenicum imperium delevit. Paulus [c] id factum ad annum 1250. perperam conſignat. Matrem uxoremque Chriſtianas habuit. Et mater quidem Sarkutana fuit Joannis regis ex fratre neptis, ut ſupra obſervavi: uxor verò Dokuſcatona, de qua hæc [d] Abulpharagius.

b *Ayton. de Tart. cap.* 25.
c *Lib.* 1. *cap.* 16.
d *Chronic. Syr. Part.* 1. *in vita Mangonis*.

ܘܡܢ ܢܫ̈ܘܗܝ ܕܬܘܠܝ ܚܢ ܐܒܘܗܘܢ ܕܘܩܘܙ ܚܬܘܢ ܡܠܟܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ
ܗܘܬ ܡܫܝܚܝܬܐ ܚܦܝܛܬܐ ܗܕܐ ܠܗ ܠܗܘܠܐܘ ܐܬܝܗܒܬ ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟ ܥܝܕܐ
ܘܡܩܕܘܢܝܐ ܐܬܐ ܠܥܡܗ. ܗܘܝܘ ܐܪܝܡܬ· ܩܪܢܐ ܕܟܪܣܛܝܢ̈ܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ.

Una inter cæteras uxores Thuli Chani patris eorum, fuit Dokuz-Chatona, quæ Chriſtianam religionem profeſſa eſt impenſeque coluit. Hæc porrò Hulacho ex Mogulenſium more nupta, Chriſtianorum cornu per univerſam ipſius ditionem exaltavit. His conſentanea de religione Chriſtiana reginæ Dokuſcatonæ referunt [e] Sanutus, & Aytonus. *Haolono quidem* (inquit [f] Aytonus) *erat uxor Chriſtiana nomine Doucoſcaton, & fuit de progenie illorum regum qui venerunt ab Oriente viſa ſtella nativitatis Domini: & iſta domina devotiſſima Chriſtiana in perpetuum licentiam diruendi templa Saracenorum petierat, & inhibendi, ne ſolemnitas fieret in nomine Mahumeti, & fecit Saracenorum templa funditùs devaſtari, & in tantam ſervitutem poſuit Saracenos, quod non erant auſi ulterius apparere*. Quum Dokuſcatonam ex Magorum, qui Chriſtum adorarunt, progenie dicit, regionem Orientis utriſque communem intelligit, non genus Magorum ad ipſam Dokuſcatonam derivatum: hæc enim ex Joannis regis ſtirpe ortum duxit, cujus genus incertum. Ipſe Hulachus fidem Chriſtianam profeſſus eſt, ut [g] tradit Aytonus, conſtatque

e *Lib.* 3. *par.* 13. *cap.* 7.
f *Hiſtor. Orient. cap.* 27.
g *Lib. de Tart. cap.* 32.

ex gratulatoriis ad eum Romani Pontificis literis, quæ exſtant [a] apud Raynaldum. Idem [b] Aytonus quum occupatam ab eodem Hulacho urbem Bagdadenſem narraſſet, de promulgato pro Chriſtianis edicto hæc ſubjungit. *Poſtquam Haolonus ſubjugavit Baldach* (ita Bagdadum ubique vocat,) *& terras alias circumcirca, provincias diviſit per duces & rectores, ſicut ſuæ placuit voluntati, & præcepit, quod ubique Chriſtiani tractarentur benignè, & quod eis caſtrorum & civitatum cuſtodiæ traderentur.* Deceſſit juxta Abulpharagium initio Jejunii quadrageſimalis anno Græcorum 1576. hoc eſt, Chriſti 1265. eodemque anno paucis poſt menſibus vita functa eſt Dokuſcatona ipſius uxor. ܘܒܫܢܬ ܐܠܦ ܘܚܡܫܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܬ ܒܪܝܫ ܨܘܡܐ ܫܢܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܡܠܟ ܡܠܟܐ ܗܘܠܐܘܘ. ܕܒܚܟܡܬܐ ܘܪܒܘܬ ܢܦܫܐ ܘܒܥܒܕܐ ܡܬܕܡܪܢܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ: ܕܕܡܐ ܗܘܐ ܠܗ ܐܢܫܐ. ܘܒܩܝܛܐ ܕܒܬܪܗ ܐܦ ܕܘܩܘܙ ܚܬܘܢ ܡܠܟܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܫܢܝܬ. ܘܗܘܐ ܟܪܝܘܬܐ ܪܒܬܐ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ ܟܪܣܛܝܢܝܐ ܥܠ ܬܪܝܗܘܢ ܢܗܝܪܐ ܪܘܪܒܐ ܗܠܝܢ ܘܥܘܕܪܢܐ ܡܚܬܪܢܐ ܕܕܚܠܬܐ ܡܫܝܚܝܬܐ.

Anno 1576. ſub initium Jejunii è vivis exceſſit rex regum Hulachus, cui parem ſapientia, magnanimitate & admirandis geſtis neminem fuerit invenire. Sequenti vero æſtate Dokuz-Chatona quoque regina Chriſtiana deceſſit: factaque eſt triſtitia magna per univerſum orbem ſuper obitu amborum iſtorum magnorum luminarium, Chriſtianæque religionis acerrimorum propugnatorum. Aytonus [c] anno ante, hoc eſt, Chriſti 1264. mortem Hulachi conſignat. *Quando*, inquit, *Haolonus intellexit de Soldano Ægypti, qui regnum Syriæ invaſerat & fugaverat gentem ſuam, continuo ſuum exercitum congregavit, & miſit ad regem Armeniæ, & ad regem Georgiæ, & ad alios Chriſtianos partium Orientis, ut venirent parati contra Soldanum Ægypti & alios Saracenos. Quumque Haolonus jam ſuum exercitum congregaſſet, invaſit eum quædam infirmitas, quæ eum detinuit per ſpatium quindecim dierum: & ex illa infirmitate obiit Haolonus: cujus rei cauſa Terræ ſanctæ negotium jam incœptum, fuit totaliter perturbatum poſt obitum Haoloni. Abaga filius ejus tenuit dominium patris ſui, & rogavit Cobila Can Imperatorem avunculum ſuum, ut ipſum in dominio ſuo confirmaret: & hoc fecit libenter. Unde vocatus fuit Abaga, & cœpit dominari anno Domini 1264.* Idem de anno mortis Hulachi ſcribit [d] Raynaldus. Sed Abulpharagii ſententia præferenda eſt, ut qui Hulacho æqualis fuit, ejuſque obitum ad annum Græcorum 1576. Chriſti 1265. pluribus locis conſtanter refert. Eodem anno paucis poſt Hulachum diebus, hoc eſt, 18. Aprilis, Sabbato poſt Dominicam nonam, obiit [e] Machicha Neſtorianorum Patriarcha, cui ille, ut ſuprà dictum eſt, magnificas ædes Bagdadi ad habitandum dederat.

Abaka (aliis [f] Abaga, Abagua, & Apacha) Hulacho patri ſub-

a *Ann.* 1260. *num.*29.
b *Cap.*27.
c *Lib. de Tart. cap.*30.
d *Ann.* 1264. *num.*68.
e *Vide Tom.* 2. *Bibliot. Orient. pag.*455.
f *Ayton.cap.*32. *Sanut. l.* 3. *par.* 13. *cap.*8.

ſubſtitutus fuit eodem anno Chriſti 1265. Ejus orator [a] Clementi IV. Summo Pontifici teſtatus eſt, ab illo Chriſtum coli cruciſque vexillum reverenter honorari. Chriſtianum tamen nequaquam fuiſſe ſcribit Aytonus [b] his verbis. *Abaga fuit prudens & dominium ſuum proſperè gubernavit, & fuit in omnibus fortunatus, præter quàm in duobus: unum videlicet, quia noluit effici Chriſtianus, ſicut exſtiterat pater ſuus, imò colebat idola & fidem dabat presbyteris idololatriæ. Aliud, quia ſemper guerram habuit cum vicinis: & propter hoc Soldanus fuit longo tempore in quiete, & ex hoc Saracenorum potentia multum crevit.* Faviſſe verò Chriſtianis, Sanutus & Aytonus memorant: eaque de cauſa in Perſide, Aſſyria, Media, Parthia religionem propagatam fuiſſe. De illius uxore hæc [c] Du Cangius. *Maria Palæologina, filia altera Michaëlis notha, ex puella ex Diplovatzarum familia genita, in uxorem pacta eſt à parente, Chalau ſeù Hulach Tartarorum principi, ad quem deducta eſt à Theodoſio de villa Harduini, monaſterii Pantocratoris Hegumeno ſeù Abbate, Achajæ & Peloponneſi Principis fratre. Sed Chalau interea extincto, hanc duxit Apaga ejus filius & ſucceſſor. Muguliorum Deſpoëna vocatur à Pachymere.* Ex Deſpoëna ſeù Deſpina, eam Tartari decurtato nomine *Binam*, additoque *Catonæ* ſeù Matronæ titulo, *Bina-Catonam* appellarunt, ut teſtis eſt [d] Abulpharagius, qui refert ab eadem pictores duos Conſtantinopoli à parente ſuo poſtulatos fuiſſe, ut Eccleſiam Græcorum in urbe Taurizo erectam picturis ornarent. Idem [e] Abulpharagius notat Mariam hanc Abakæ, non Hulacho deſponſam, & ab Euthymio Antiocheno Græcorum Patriarcha ad ſponſum deductam fuiſſe: idque veroſimilius exiſtimo, quum Hulachus Chriſtianus eſſet uxoremque Dokuſcatonam haberet: quod & Herbelotius [f] rectè obſervavit. Verba Abulpharagii accipe.

ܘܒܗ ܗܕܐ ܫܢܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ܘܫܬ ܐܬܐ ܐܘܬܘܡܝܘܣ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ
ܕܝܘܢܝܐ ܘܐܝܬܝ ܠܒܪܬܗ ܕܡܝܟܐܝܠ ܦܠܐܝܘܠܘܓܘܣ ܠܐܒܓܐ ܡܠܟ ܡܠܟܐ.
ܐܒܘܗ̇ ܓܝܪ ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܡܫܕܪ ܗܘܐ ܐܝܓܪܬܐ ܘܫܐܠܗ̇ ܗܘܐ ܠܗ̇.
ܘܒܗ̇ ܫܢܬܐ ܕܐܫܬܠܡܬ ܟܕ ܥܠܘ ܠܩܣܪܝܐ: ܫܡܥܘ
ܐܬܬܐ ܕܡܝܬ ܗܘܠܐܘܘ ܡܠܟ ܡܠܟܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܗܦܟܘ.

Eodem anno ſeptuageſimo ſexto (ſuprà milleſimum quingenteſimum Alexandri) *venit Euthymius Antiochenus Græcorum Patriarcha, adduxitque filiam Michaëlis Palæologi Abakæ regi regum nupturam. Ejus quippe pater quampridem miſſis legatis eandem petierat. Hoc verò anno quo tradita eſt, Cæſaream intrantibus nunciatus eſt Hulachi regis regum obitus, ut retrocedere nequirent.* Obiit Abaga unàcum fratre Mango-Timur anno Chriſti 1282. Utrumque veneno extinctum ſcribit Aytonus [g] his verbis. *Poſtquam Abaga Can hæc omnia intellexit, congregavit undique gentem ſuam, & quum jam eſſet*

para-

a Clem. IV. Tom. 2. epiſt. 367.

b Cap. 32.

c Famil. Auguſt. Byzant. p. 235.

d Vide Tom. 2. Bibliot. Orient. pag. 261.

e Chronic. Syr. Part. 1. in vitâ Abakæ regis.

f Bibl. Orient. pag. 454.

g Lib. de Tart. cap. 36.

paratus contra Saracenos procedere toto poſſe; & ecce quidam filius diaboli Saracenus venit ad regem Perſarum, & quibuſdam qui Abaghæ familiariter ſerviebant, contulit multa dona, & cum eis taliter ordinavit, quod una die Abaghæ & fratri ſuo Mangodanior (imò Mango-dimur, ſeù Mango-timur) *venenum mortiferum propinaretur, ex quo ambo, proh dolor! exceſſerunt è vita in octo dierum ſpatio: per illos eoſdem, qui ſcelus iſtud perpetrarunt, fuit primo comperta veritas hujus rei: & ſic obiit Abaga Can anno Domini 1282.* Abulpharagius diem obitus utriuſque accuratè notat, nulla facta veneni mentione. [illegible]

Abaka rex regum è Bagdado motis caſtris Hamdanam urbem venit, & die dominico reſurrectionis ejuſdem anni (Græcorum) 1593. *ad eccleſiam acceſſit, atque unàcum Chriſtianis feſtum illud lætus peregit. Altera poſt die Perſarum procerum quidam, Behenamus dictus, in propriis ædibus illi convivium apparavit. Sequenti verò nocte in feriam tertiam abeunte morbum ſenſit menteque perturbatus, ſpectra per aërem moveri circum videre ſibi eſt viſus: ita demùm quarta illuceſcente feria hebdomadæ in Albis, prima die Aprilis, & vigeſima prima undecimi menſis Arabum, è vivis deceſſit. Eodemque Aprili menſe, ſexta & vigeſima, die Dominica, quæ Arabum fuit dies decima ſexta menſis Moharrami* (anni Hegiræ 680. juxta Herbelotium) *ejus itidem frater Mango-Timur in provincia Gazartæ vitam cum morte commutavit. Proceres enim poſt Abakæ obitum continuò ad fratrem nuncium miſerunt, qui differri Syriacam expeditionem juberet, diſſimulato interim Abakæ fato. Ambo itaque iſti orbis terrarum domini repente extincti ſunt, ut alterum alterius obitus omninò latuerit.* Anno ante Abakæ regis obitum deceſſit Joannes Denha Neſtorianorum Catholicus, hoc eſt, Græcorum 1592. Chriſti 1281. die 24. Februarii, nocte feriæ ſecundæ ineuntis Jejunii

qua-

quadrageſimalis, ut idem [a] Abulpharagius ſcribit. Hunc Denham poſt Machichæ mortem Dokuſcatona [b] regina Catholicum deſignaverat, paulòque poſtquam eadem regina fatis conceſſit, conſecratus fuerat, id eſt, [c] die 15. Novembris anno Græcorum 1577. Chriſti 1265. Eidem [d] Patriarchæ rex Abaka ædes Duidari ad Tigrim ſitas, quas Hulachus Machichæ præceſſori ſuo habitandas conceſſerat, confirmavit. Anno Græcorum 1579. Chriſti 1268. excitato Bagdadi tumultu coactus fuit Arbelam migrare, ut Abulpharagius [e] in hæc verba narrat. [illegible]

Anno 1579. Græcorum ſub Jejunii quadrageſimalis tempus Mar Denha Neſtorianorum Catholicus hominem quendam patria Tagritenſem, qui multis ante annis abjurata Chriſtiana religione ſectam Hagarenorum amplexus fuerat, capi juſſit, & in Tigrim demergi. Quo comperto Bagdadenſis populus adversùs Aladinum ſupremi conſilii præſidem tumultuari cœpit: quumque à Catholico reum iterato poſtulaſſent, illeque negaret, populus ex ea repulſa efferatus, Catholicum in propria æde deliteſcentem adortus, ignem portæ antepagmentis admovit: ſed & quidam conſcenſo muro Catholicum perimere cogitabant; feciſſentque, niſi conſilii Præſes continuò intromiſſis ſatellitibus eundem ex parte profluentis clam inde præreptum in proprias ædes tranſtuliſſet. Poſt paulò Catholicus Arduam miſſo nuncio, de illata ſibi injuria conqueſtus eſt. Venerunt itaque legati, eumque in Arduam tranſtulere. Sed quum adversùs Bagdadenſes cauſam dixiſſet, nec ullus verbis ejus intendiſſet, Arbelam profectus eſt, ibidemque Eccleſiam in caſtello urbis conſtruere cœpit. Anno Græcorum 1590. Chriſti 1279. ab eodem Denha [f] ordinatus fuit Metropolita Sinenſium Simeon Bar-Kalig, qui Tuſæ Choraſanitarum urbi præerat Epiſcopus: quumque adversùs Catholicum ſuperbè agere cœpiſſet, antequam ad Sinarum regionem proficiſceretur, juſſu ejuſdem Catholici in carcerem detruſus, paucis poſt diebus unàcum Epiſcopis & monachis, qui cum ipſo erant, interiit. In Simeonis locum Me-

a *Chronic. Syr. Part. 3. in ſua ipſius vita. Tom. 2. Bibliot. Orient. p. 257.*
b *Ex Abulpharag. Tom. 2. Bibliot. Orient. pag. 251.*
c *Tom. cit. pag. 455. & ſeq.*
d *Tom. cit. pag. 456.*
e *Chronic. Syr. Part. 1. in vita Abakæ.*
f *Vide Tom. 2. Bibliot. Orient. p. 256. & 257.*

Metropolita Sinenſium conſecratus eſt Jaballaha Jagurita ex genere Turcorum in Cathaja natus: Tancheti ſeù Tanguth Metropolitam vocat [a] Amrus, eumque Aſuti Ducis operâ, juſſuque Abakæ regis menſe Octobri anno Græcorum 1593. Chriſti 1281. in Patriarcham electum affirmat. Id factum his verbis narrat [b] Abulpharagius. *Quum viveret iſte Mar Denha* Catholicus, *monachi duo Jaguritæ ex Sinis profecti, Hieroſolymam contendebant, ſacra loca adoraturi. Quumque ad has regiones veniſſent, neque viam, neque locum inveniſſent conficiendæ propoſitæ peregrinationis, ad Mar Denham diverterunt: qui ne adverſarius ille Bar-Kalig Sinas adiret, alterum ex iſtis monachis Jaguritis, hoc eſt, Turcis, Metropolitam Sinenſibus præfecit, & Jaballaham appellavit. Illis verò in patriam redire cogitantibus, deceſſit Denha. Tum verò Aſutus Ameras illorum affinis, Jaballahæ negotium ad regem regum retulit, affirmans Chriſtianis quidem placere Catholicum fieri Jaballaham, ſed maximè Bagdadenſibus univerſis id gratum fore, utpote ſperantibus ab eo non modicam utilitatem ſe percepturos propter ejuſdem cum Mogulenſibus affinitatem tùm genere, tùm lingua. Pro ejus itaque voto exiit edictum à rege, ut Catholici dignitate Jaballaha potiretur. Quocirca Epiſcopos circiter viginti quatuor congregavit, ſimulque omnes Seleuciam & Cteſiphontem deſcenderunt, eumque Catholicum conſecrarunt. Iſte porrò Jaballaha etſi doctrina & Syriacis literis parùm inſtructus eſſet, erat tamen moribus inſignis, & timore Dei præditus, & multam charitatem Jacobitis oſtendit.* Monachum alterum Jaguritam Jaballahæ ſocium, de quo hìc Abulpharagius, Barſumam fuiſſe, eumque unàcum Jaballaha Catholico orthodoxam Romanæ Eccleſiæ fidem poſtea coluiſſe, ex dicendis patebit.

a Tom. cit. pag. 456.

b Tom. cit. pag. 257.

Tachodor (aliis [c] Tangodomor, [d] Tangodor, & [e] Nikudar) Abakæ fratri ſucceſſit eodem anno 1282. qui Saracenicam ſuperſtitionem amplexus, Achmed Chan appellari voluit. Abulpharagius [f]:

[illegible]

c Sanut. lib. 3. par. 13. cap. 8.

d Ayton. lib. de Tart. cap 37.

e Herbelot. pag. 382.

f Chronic. Syr. par. 1.

ܠܐܒܓܐ ܡܠܟ ܐܚܘܗܝ ܬܓܘܕܪ ܕܐܬܩܪܝ ܐܚܡܕ ܚܠܦܘܗܝ .

Abakæ Tachodorus ejus frater, qui & Achmed, ſucceſſit. Quum enim Abaka rex regum obiiſſet, convenere omnes filii regum atque regni proceres, ſtatueruntque, ut Achmed Hulachi filius ex Chutai-Chatona regina magna natus, Mogulenſium occidentalium regnum obtineret: nam quum ipſe inter fratres eſſet natu maximus, illis jure præferendus videbatur. Thronum itaque conſcendit die Dominica, vigeſima prima Junii anni Græcorum 1593. *continuoque clementia & liberalitate uſus, è parentis fratriſque ærario magnam auri argentique copiam fratribus, ducibus & militibus Mogulenſibus diſtribuit: & univerſis gentibus ſe clementem & æquum exhibuit, tùm præcipuè Chriſtianorum præſulibus, quos unàcum eccleſiis, monaſteriis, ſacerdotibus, & monachis ubique gentium commorantibus à tributis & vectigalibus exemit, & hanc exemptionem ſcriptis diplomatibus ratam firmamque in perpetuum futuram ſanxit.* Idem Abulpharagius de ſui ipſius geſtis ſub eodem Achmede hæc [a] ſcribit. *Anno Græcorum* 1593. *ineunte vere cogitavit Maphrianus Tabrizum proficiſci, novæ eccleſiæ ibidem cœptæ ædificium conſummaturus, quia in ejus Oratorio multa deſiderabantur. Illuc itaque profectus, ſe caſtris filiæ regis Mangalunæ conjunxit. Interea nunciatus eſt obitus Abakæ regis regum. Quamobrem Tabrizi iter reliquit, & Tazacum verſus contendit, ubi novus rex creandus erat. Quumque illuc perveniſſet Maphrianus, collocatus eſt in throno regni Achmed illuſtris, cujus ad conſpectum à proceribus introductus Maphrianus, eidem de more fauſta apprecatus eſt. Viciſſim Rex admirabile diploma reſcripſit pro ædificatione eccleſiarum Adorbiganæ, Aſſyriæ atque Meſopotamiæ.* Hæc Abulpharagius teſtis vivus & præſens. Cui tamen Aytonus & Sanutus in duobus repugnant: primum, quod Tanchodorum, quum ad ſectam Mahometanam tranſiit, Mahumetum, non Achmetem appellatum fuiſſe ſcribunt: deinde quum ajunt ejus juſſu eccleſias Chriſtianorum ubique deſtructas fuiſſe. *Poſt obitum Abaghæ Can,* (inquit [b] Aytonus) *congregaverunt ſe Tartari, & conſtituerunt dominum ſuper eos quendam fratrem Abaghæ qui Tangodor vocatur, & alios fratres ſuos præceſſerat. In diebus quidem juventutis ſuæ datum fuit ſibi baptiſmatis ſacramentum, & vocatus fuit in baptiſmate Nicolaus. Sed poſtquam fuit ætate perfectus, propter ſocietatem Saracenorum quam dilexerat, effectus fuit peſſimus Saracenus, & renuncians fidei Chriſtianæ, Mahumet Can voluit ſe appellari, & toto conamine ſtuduit facere, quod omnes Tartari converterentur ad ſectam iniquitatis filii Mahumeti, & quibus violentiam inferre forſitan non audebat, dona, gratias, honores conferebat.* Et paucis interjectis. *Præcepit itaque iſte filius diaboli Mahumetes, omnes eccleſias Chriſtianorum dirui, & ne Chriſtiani audevent*

a *Vide Tom.* 2. *pag.* 258.

b *Lib. de Tart. cap.* 37.

rent amplius celebrare legem & dogmata Chriſti. Faciebat publicè prædicari Mahumetem, & Chriſtianos exules fecit ire, & in civitate Tauriſii fecit Chriſtianorum eccleſias totaliter devaſtari. Verùm Argonus Tanchodori ipſius nepos ac ſucceſſor in [a] literis ſuis, quas ad Summum Pontificem Chriſtianoſque reges ſcripſit, Achmetem eum diſertè nominat. Periit [b] Tanchodorus anno Græcorum 1595. Chriſti 1284. Hegiræ 683. quum Argonum nepotem è medio tollere cogitaret.

Argonus Abakæ filius, è cuſtodia, in quam à Tanchodoro patruo conjectus fuerat, elapſus, regnum iniit anno Chriſti 1284. De ejus inauguratione hæc Abulpharagius [c]. [illegible]

Eo quem dixi exitu ſublato Achmedo, feria quarta diei undecimæ quinti menſis Arabum anni 683., die ſcilicet 26. Julii anni 1595. Græcorum, Thronum Argonus rex regum obtinuit. Pluribus porrò proceribus indignum eſſe vita Achmedum ajentibus, Argonus: equidem, reſpondit, ejus ego interitus haudquaquam particeps ero: mater verò Congurthai ejuſque filii noverint, ſe vitæ neciſque illius arbitros eſſe. Quumque per aliquot dies ſub cuſtodia illum habuiſſent, poſtremo necarunt, patris ſui necem ulciſcentes, feria quarta, die ſecunda ſexti menſis Arabum: die ſcilicet decima ſexta Auguſti ejuſdem anni. Ineunte anno 1285. in regno confirmatus fuit à Coblajo magno Tartarorum Imperatore, ut teſtis eſt [d] Aytonus. Eodem anno binas literas ſcripſit: alteram ad ſubditos, alteram ad Summum Pontificem Chriſtianoſque Europæ Principes. Ex prima Abulpharagius [e] fragmentum refert in hæc verba: [illegible]

[a] *Vide Raynald. ann. 1285. num. 79.*

[b] *Ayton. lib. de Tart. cap. 37.*

[c] *Chron. Syr. par. 1.*

[d] *Lib. de Tart. cap. 38.*

[e] *Chron. Syr. par. 1.*

Quum Achmedus à lege patrum noſtrorum declinaſſet, viamque Arabum inviviſſet, quam patres noſtri ignorarunt, univerſi filii regum unanimi conſenſu è regno dejectum, ad Chaanum magnum patrem noſtrum, ut ab eo judicaretur, ablegarunt, meque in throno regni collocarunt &c. Altera exſtat in Regeſto [a] Honorii IV. eamque profert Raynaldus ad annum 1285. in qua Argonus ait, primo ſe miſiſſe Iſam Oratorem ad magnum Can Coblaj, ubi primùm poſt Achmeti dejectionem rex Tartarorum renunciatus eſt, ut ab ipſo confirmaretur: ſecundo, à ſe deſtinatum ad Summum Pontificem & ad Francorum ac Siciliæ Reges eundem Iſam cum Boga, Mango, Thoma & Ugheto, ut ſecum & cum magno Coblajo vires adversùs Saracenos conjungerent: tertio ſignificat, primam matrem ſuam, ideſt, uxorem Thuli filii Chingii, Chriſtianam fuiſſe, Hulachum verò, Abagam, & Coblajum Chriſtianorum cum primis ſtudioſos: demùm ſe gerere in votis, ut ſuperſtitione Mahometana deleta, religio Chriſtiana effloreſceret. De Argoni ad Chriſtianos legatione hæc habet Continuator [b] Chronici Syriaci Abulpharagii. ܟܕ ܐܪܓܘܢ ܐܚܘܗܝ
ܕܟܝܟܛܘ ܒܚܝ̈ܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܙܓܕ̈ܐ ܕܦܪ̈ܢܓܝܐ ܐܘܟܝܬ ܗܘܘ ܐܬܝܢ
ܠܘܬܗ ܡܢ ܠܘܬ ܦܐܦܐ ܕܪܘܡܝ ܘܡܢ ܠܘܬ ܡ̈ܠܟܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܬܪ̈ܬܝܗܘܢ
ܥܡܡ̈ܐ ܦܪ̈ܢܓܝܐ ܘܡܘܓ̈ܠܝܐ ܒܟܬܦܐ ܚܕܐ ܢܟܒܫܘܢ ܠܡܨܪ̈ܝܐ ܘܠܦܪܥܘܢ̈ܝܐ ܕܡܛܠ ܕܐܬܦܛܡܘ
ܒܥܛܘ. ܘܐܦ ܗܘ ܐܪܓܘܢ ܫܕܪ
ܠܘܬܗ ܕܦܐܦܐ ܐܝܙܓܕܐ ܠܪܒܢ ܒܪܨܘܡܐ ܕܝܪܝܐ ܐܝܓܘܪܝܐ ܗܘ ܕܥܡ
ܩܬܘܠܝܩܐ ܡܪܝ ܝܗܒܐܠܗܐ ܡܢ ܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ. ܫܕܪܗ ܠܘܬܗ ܕܦܐܦܐ
ܩܝܡܐ ܘܫܘܬܦܘܬܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܥܡܗ ܘܢܣܚܦܘܢ ܠܛܝ̈ܝܐ:

Quum Argonus Caicti frater in vivis eſſet, Francorum legati frequentes ad eum à Papa Romano atque ab aliis Regibus ventitabant; ut ambæ gentes, Franci & Mogulenſes, humero uno Ægyptios & Pharaonitas invaderent: quandoquidem impinguati recalcitrabant. Ipſe quoque Argonus Rabban (magiſtrum noſtrum) *Barſumam monachum Jaguritam, qui unàcum Catholico Mar Jaballaha ex terris magni Chaani venerat, Legatum ſimiliter ad Papam miſit: pactaque & fœdera cum Papa pepigit, ut Arabas conjunctis armis adorirentur & exſcinderent.* Barſumas Jagurita monachus Argoni regis ad Summum Pontificem Orator, cujus hìc meminit Abulpharagiani Chronici Continuator, is eſt, quem ſuprà ex eodem Abulpharagio vidimus unàcum Jaballaha Catholico ex terris Jaguritarum ſeù Turcorum ad Denham Patriarcham veniſſe. Idem Barſumas ab eodem Jaballaha ad Epiſcopatum patriæ ſuæ promotus fuit, antequam legatione Argoni regis fungeretur, ut palàm fit ex binis epiſtolis Nicolai IV. ad eundem Argonum datis anno Chriſti 1288. Pontificatus I. quarum [c] primæ initium, *Ad ſummi præſulatus officium*; ſecun-

a *Lib.* 1. *p.* 128. *num.* 22.

b *In vita Caicti regis.*

c *Lib.* 1. *epiſt.* 12. & 17.

cundæ verò, *Intelleximus*: ubi Summus Pontifex de Oratoribus illius Regis hæc habet: *Intelleximus, referentibus venerabili fratre noſtro Berſauma Epiſcopo in partibus Orientis, nobili viro Sabadino, Thoma de Anfuſis, & Vgueto interprete laicis, tuæ magnitudinis nunciis, quod ſi regnum Hieroſolymitanum de manibus liberare contigerit impiorum, in civitate Hieroſolymitana renaſci deſideras lavacro baptiſmali.* Idem Pontifex Nicolaus IV. eodem anno 1288. quinque alias Epiſtolas ad terras Tartarorum direxit: quarum prima [a] ad memoratum Sabadinum nobilem Tartarum fidem Chriſtianam amplexum, cui benedictionem Apoſtolicam flagitanti Nicolaus impertiit: altera [b] & tertia ad Tuctanen & Elegagen reginas Tartarorum, quæ Chriſto nomen dederant: quarta [c] ad Yaulaham Epiſcopum Orientis, hoc eſt, Jaballaham Catholicum, qua ipſius erga Fratres Minores in iis regionibus Evangelium promulgantes eximiam voluntatem commendat, cui etiam fidei formam tranſmittit, qua ſibi commiſſos populos informet, quam etiam formam Barſaumæ [d] Epiſcopo, qui ad Sedem Apoſtolicam acceſſerat, exhibuit. Quinta denique ad Dionyſium [e] Epiſcopum Tauriſinum in Oriente, qua ei gratulatur, quod, ut ex ejus literis accepit, ipſe fidem Orthodoxam à Minoribus prædicatam ſectatus ſit, eumque hortatur, ut illa fidei forma populos imbueret, quam ipſi præſcribebat. Præterea exſtant octo aliæ epiſtolæ ab eodem Nicolao IV. anno 1291. Pontificatus 4. exaratæ: quarum prima [f] ad Argonum regem, cujus literas Chagani Oratoris operâ acceperat, qua eum ad ſuſcipienda quamprimum Chriſtiana ſacra Cruciſque vexillum in Saracenos explicandum adhortatur, eidemque Minores Matthæum de civitate Theatina & Guillelmum de Cherio commendat: ſecunda ad [g] Carbagandam, ſeù Chodabendam, Argoni filium, qui à matre Erockaton ad Chriſti cultum pellectus, baptiſmoque initiatus, Nicolai nomen aſſumpſit: tertia, quarta, & quinta [h] ad Caſſanum & Saronem Nicolai fratres Argonique filios, necnon ad Tagharzar Tartaricarum copiarum ducem, qua eos ad Chriſtianam religionem exemplo ejuſdem Nicolai amplexandam adhortatur: ſexta [i] ad Anichohamini reginam Tartarorum religione Chriſtiana imbutam, ut ad memoratos duos Argoni filios ad Chriſti cultum traducendos incumberet: ſeptima [k] ad Dathanaticatun item reginam Tartarorum, ut fidem Chriſtianam profiteretur, utque Saronem & Caſſanum ad eam adduceret: octava demùm [l] ad Barſaumam in Oriente Epiſcopum, ut Minores Matthæum, & Guillelmum benignè exciperet. Ita Catholica fides operâ Argoni regis, ſtudio Jaballahæ Catholici & Barſaumæ Epiſcopi, ſudoribus fratrum Minorum, curaque Nicolai IV. Summi Pontificis per Orientem diſſeminata fuit. Eodem anno Chriſti 1291. Hegiræ 690. Græcorum 1602. contigit Argoni obitus, de quo hæc Continuator Chronici Syriaci Abulpharagii.

a *Lib.* 1. *epiſt.* 19.
b *Lib.* 1. *epiſt.* 16.
c *Lib.* 1. *epiſt.* 13.
d *Lib.* 1. *epiſt.* 15.
e *Lib.* 1. *epiſt.* 14.
f *Lib.* 4. *epiſt.* 66.
g *Lib.* 4. *ep.* 72.
h *Lib.* 4. *ep.* 67. 68. 69.
i *Lib.* 4. *epiſt.* 70.
k *Lib.* 4. *epiſt.* 71.
l *Lib.* 4. *epiſt.* 72.

ܒܫܘܪܝ ܫܢܬ ܐܬܪܒ ܐܦܓܝܐ ܡܠܟ ܡܠܟܐ ܚܫܐܒ ܦܠܓܐ ܘܟܡܐ ܕܥܒܪ ܗܘܐ
ܣܬܘܐ . ܟܢ ܗܘܐ ܐܦ ܗܘ ܟܐܒܐ . ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܡܬܚܦܛ ܗܘܐ
ܕܢܣܡܡܝܘܗܝ ܘܠܐ ܐܘܬܪ ܣܡܡܢܘܬܗ ܐܠܐ ܐܘܪܒܝܗ ܟܪܝܐ ܘܢܦܩ ܡܢ ܚܝܐ
ܘܫܠܡ ܐܘܪܚܗ ܒܟܢܘܢ ܐܚܪܝ . ܡܚܕܐ ܐܚܕܘ ܦܘܪܣܐ ܗܘܘ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܡܫܕܪܝܢ
ܒܟܠܗܘܢ ܘܩܪܝܒܐ . ܘܐܚܕܘܗܝ ܗܘܘ ܘܠܐ ܘܡܥܠ ܥܝܘܗܝ ܠܐܘܕܝܐ ܕܒܝܬܘܢ
ܐܚܝܗܘܢ ܘܒܟܠܗ ܠܐܘܪܚܐ ܘܐܣܝܪܘܗܝ ܘܒܝܬ ܚܒܘܫܐ ܘܩܢܝܢܗܘܢ ܘܟܠܗ ܕܟܘܠ
ܩܕܡܝܗܘܢ ܘܒܡܠܟܘܬܐ ܘܟܘܠܐ ܐܘܪܚܐ ܐܢܘܢ . ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܒܒܠ
ܘܡܘܨܠ ܐܬܕܒܪܘ ܘܐܫܬܥܒܕܘ ܡܢ ܛܝܝܐ ܘܡܘܓܠܝܐ ܀

Sub initium anni Græcorum 1602. *apoplexiæ morbum rex regum præſentiſcere cæpit*, & *quantum in hyemem abibat*, *tantum itidem malum invaleſcebat*. *Conatuſque eſt Judæus quidam illum pharmacis curare*, *ſed fruſtrà*. *Ad exitum itaque ægritudine perductus*, *è vivis deceſſit menſe Januario*. *Continuo occaſionem arripientes duces exercitus*, *Judæum crudeliſſimè peremerunt*, *miſſiſque per varia loca ſatellitibus ejuſdem fratres*, *conſanguineos*, & *cognatos affineſque quoſcumque comprehenſos*, *in vincula* & *carcerem detruſerunt*, *eorumdem facultatibus fiſco addictis*: *plurimique Judæi Babylone* & *Moſuli à Saracenis* & *Mogulenſibus vexati*, *in ſervitutem redacti*, & *aliis incommodis affecti fuere*. Eadem de Argoni morte deque mota Judæis perſecutione Khondemirus [a] ſeù Mirkondus, qui nomen illius medici Saaddeddulat fuiſſe perhibet. Argonus ex dictis regnavit annos ſeptem, quod & Herbelotius [b] notat: adeoque emendandus [c] Aytonus, qui *quarto dominii ſui anno illum tranſmigraſſe* ſcribit, idque [d] ad annum Chriſti 1288. conſignat.

Caigatu filius Abakæ (Herbelotio [e] Caictu, Caiktu, Kaictu, Caicatu, Gangiatu, & Aytono [f] Regayto) Argono fratri ſubſtitutus fuit anno Hegiræ 690. Chriſti 1291. *Græcorum* 1602. *die* 19. *Junii*, ut auctor eſt Continuator Chronici Abulpharagii, qui eum Baidi & Caſſani conjuratione, inſidiiſque Thogagiari ſeù Thagarzari ducis peremptum addit *die* 5. *Martii anno Græcorum* 1606. hoc eſt, Hegiræ 694. Chriſti 1295. quum quatuor annos incompletos regnaſſet. Herbelotius ſibi non conſtat, quum modo [g] annos quinque, modo [h] tres cum menſibus ſeptem ei aſſignat. Aytonus quoque [i] repugnantia tradit, quum Caigatum anno 1288. regnum iniiſſe affirmat, idque annos ſex tenuiſſe, & obiiſſe anno 1290. Verba ejus hæc ſunt. *Anno Domini* 1288. *poſt obitum Argoni Can*, *frater ejus Regayto ſibi ſucceſſit*; *ſed fuit homo nullius valoris*: *nullam habebat legem vel fidem*: *ad arma erat penitus nihil valens*: *totus erat deditus luxuriæ* & *peccato*, & *in omnibus ducebat tamquam brutum animal vitam ſuam*, *ventris ingluviem ſatiando ſuperfluis*

poti-

[a] *Apud Herbelot. pag.* 127.
[b] *Pag.* 382.
[c] *Lib. de Tart. cap.* 38.
[d] *Cap.* 39.
[e] *Pag.* 239. 359.
[f] *Lib. de Tart. cap.* 38. 39.
[g] *Pag.* 249.
[h] *Pag.* 382.
[i] *Cap.* 38. 39. 40.

potibus atque cibis: per ſpatium ſex annorum vixit in dominio .... & poſt obitum ſuum factus fuit dominus quidam ejus conſanguineus, nomine Baydo .... Anno Domini 1290. poſt mortem Regayto, Baydo tenuit dominium Tartarorum. Effrænem Caigati luxuriam pluribus deſcribit laudatus Continuator Chronici Abulpharagii, eamque ob cauſam Tartaros omnes, Baido & Caſſano auctoribus, in ipſum conſpiraſſe.

Baidus filius Thargat, filii Hulachi, poſt Caigati necem, regnum iniit menſe Martio anni Græcorum 1606. Chriſti 1295. eodemque anno die 6. Octobris feria 5. à Neuruzo Caſſani duce cæſus fuit. Aytonus [a] de ejus inauguratione ac cæde: *Iſte Baydo tamquam bonus Chriſtianus reædificavit eccleſias Chriſtianorum, & præcepit, quod nullus auderet dogmata Mahumeti inter Tartaros prædicare. Et quia multiplicati erant valde illi, qui ſectam tenebant perfidi Mahumeti, moleſtè tulerunt mandatum Baydo, & ideò occultè miſerunt nuncios ad Caſanum, qui fuit filius Argoni, & promiſerunt ſibi dare dominium, quod Baydo tenebat, & ipſum conſtituere dominum ſuper eos, ſi vellet renunciare fidei Chriſtianæ. Caſanus verò, qui parùm curabat de fide, & qui dominium plurimùm affectabat, promiſit facere quicquid vellent: & propter hoc Caſanus fuit rebellis effectus. Baydo verò congregavit gentem ſuam, intendens Caſanum capere & tenere: proditionem enim, quam gens ſua ſibi fecerat, ignorabat. Quumque ad campum belli veniſſent, ecce omnes illi qui ſectæ adhæſerant Mahumeti, relinquentes Baydo, fugerunt ad Caſanum. Baydo quoque videns ſe ab omnibus derelictum, fugam arripuit, credens evadere; ſed perſequentibus inimicis fugiendo interiit.* Sed de moribus, fide, & nece Baidi audiatur Continuator Chronici Abulpharagii. [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

a Lib. de Tart. cap. 40.

[illegible]

Kazanus itaque animadvertens illud conſilium haudquaquam ſibi ex voto ſuccedere, reſcripſit, copiis ſe nequaquam indigere, neve proinde milites ad ipſum mitteret, rogavit; omnem ſcilicet antevertere ea diſſimulatione inſidiarum ſuſpicionem ſatagens. Hac arte deceptus Baidus, omnes remiſit curas, & infantium more umbram corpus arbitratus, adverſariorum dolos, fraudes, & aſtutiam nuſquam animadvertit. Quamobrem nec bellum parare, nec arma expedire, nec copias conſcribere cogitabat: quin velut rebus in tuto jam poſitis, omni metu liberatus curiſque ſolutus, ad omnes voluptates quæ ex cibo potuque capiuntur, ſeſe convertit; cætera continens, ſibique temperans. Quare nec feminas adamavit externas, nec cinædos, ut ejus anteceſſor Caigatus, habuit, aut ſodomitico ſcelere pollutus eſt. Singulari præterea humanitate, modeſtia, morumque gravitate præditus, viros quacumque laude & ex quavis hominum ſecta præſtantes, aut morum probitate & continentia ſpectabiles perbenignè accipiebat, nec ſine munere dimittebat, regales eiſdem veſ-

tes

tes etiam diſpenſare ſolitus. Quoniam verò cum Deſpina Græcorum Imperatoris filia Abakæ uxore multos per annos verſatus fuerat, in Chriſtianos oppido propenſus fuit, adeo ut in ſuis caſtris eccleſiam circumferri, & campanas pulſari ultrò conceſſerit: at publicè & palam ſe Chriſtianum appellari nequaquam audebat. Sed quia hac tempeſtate Mogulenſes univerſi, plebs & nobilitas, feminæ & pueri, ſenes & juvenes Hagarenorum ſectam amplexi fuerant, & circumciſionem atque lotiones paſſim obſervabant, precationeſque Mahometanorum proprias probè didicerant & uſurpabant; ipſe quoque Baidus, ut illis placeret, Hagarenorum moribus ſe ſe accommodabat: qua arte omnes regni proceres ſibi maximè conciliavit. Veruntamen à Chriſtianorum familiaritate avelli non poterat, nec adduci, ut regni negotia aliis quàm Chriſtianis committeret. Per hunc modum cœpit in utramque partem claudicare: & Chriſtianis quidem ſe eſſe Chriſtianum ajebat, crucemque collo ſuſpenſam geſtabat; Saracenis verò Mahometanum ſe eſſe profitebatur, nec idcirco eorum jejunia obſervare, aut lotiones ediſcere ſatagebat: & quoties Saracenicæ ſuperſtitionis myſtæ conveniebant ad ſolemnes preces, Baidus filium unàcum ipſis ad Oratorium accedere jubebat, ratus hoc artificio illorum animos ſe pacaturum, & indignationem ſedaturum. Sed fruſtra: nec enim latere Saracenos poterat, Baidum erga Chriſtianos multo eſſe propenſiorem. Quum ergo per quinque circiter menſes regnum his artibus adminiſtraſſet, inexpectata atque repentina irruptione à Neuruzo oppreſſus fuit in eo loco, quem Kongur-Olan appellant: adeo ut Baidus nec ad horam hoſtium impetum ſuſtinere potuerit, ſed continuo terga vertere & præcipiti fugæ ſe ſe committere coactus fuerit. Prælium illud contigit die Sabbati, vigeſima quarta Elul (Septembris) *anni* Græcorum *milleſimi ſexcenteſimi ſexti. Fugientem Neuruzus perſequutus cepit, & feria quinta, die ſexta Teſri priori* (Octobris) *interemit.* Quum Baidus menſe Martio, ut ſuprà dictum eſt, regnum iniiſſet, ſex integros menſes regnavit, ſeptimoque interiit; adeoque laudatus Syrus ſcriptor emendandus, qui regni menſes circiter quinque ei tribuit.

Caſſanus, aliàs Cazanus, ſeù Kazanus, filius Argoni, regnavit ab anno 1295. ad annum 1303. quo obiit. A Nicolao IV. anno 1291. ad Chriſti fidem ſuſcipiendam excitatus fuerat epiſtola, cujus initium, *Paſtoralis officii*. Aytonus [a]: *Poſt mortem Baydo, Caſanus fuit factus dominus Tartarorum. Initio ſui dominii non audebat contraire his, quæ promiſerat illis, qui eum in dominio poſuerunt, qui Mahumeti ſequebantur legem & ſectam, & ideo auſterum ſe oſtendit nimium Chriſtianis. Sed poſtquam in ſede dominii firmus fuit, cœpit honorare & diligere Chriſtianos. Multa fecit in vita ſua ad commodum Chriſtianorum, ſicut in ſequentibus audietis. Et primo deſtruxit quamplures magnates, qui ſuadebant ei, ut Saraceno-*

a *Lib. de Tart. cap.* 41.

rum fidei adhæreret, & perſequeretur undique Chriſtianos. Poſt præcepit omnibus Tartaris, qui in dominio ſuo erant, quod eſſent armis & omnibus neceſſariis præmuniti, quoniam intendebant ingredi regnum Ægypti & Soldanum deſtruere, ſi valerent; & hoc mandavit regi Armeniæ, & regi Georgiæ, & aliis Chriſtianis partium Orientis. Pergit [a] narrare reportatam ab eo de Saracenis victoriam, quæ à continuatore Chronici Abulpharagii fusè deſcribitur ad annum Græcorum 1609. Idem Continuator, initio regni Caſſani motam à Neuruzo ipſius duce, qui Mahometanam ſectam profitebatur, in Chriſtianos perſecutionem his verbis refert. [illegible]

Edictum præterea promulgavit præcepitque, ut Eccleſiæ Chriſtianorum, *& idolorum fana, Judæorumque ſynagogæ diruerentur, atque in ethnicæ quidem ſuperſtitionis ſacrificulos capitali ſupplicio animadverteretur; Chriſtianæ verò religionis Pontifices infamia notavit, tributis quoque & exactionibus gravari voluit: cavitque, ne ullus deinceps Chriſtianus ſine cingulo in publicum prodiret, omneſque Judæi conſpicuum in vertice ſignum geſtarent.* In ea perſecutione, ex eodem Auctore, deſtructæ fuerunt in urbibus Tauriſio & Arbela, Chriſtianorum omnium tàm Jacobitarum, quàm Neſtorianorum eccleſiæ: eæ autem in Moſulana regione ab excidio evaſerunt, pro quibus ingens pecuniæ ſumma perſoluta. [illegible]

a Cap. 42.

[illegible]

Per eam ipſam tempeſtatem Tabrizi (Tauriſii) *cives in eadem urbe eccleſias omnes ſolo æquarunt, & facta eſt triſtitia magna Chriſtianis in univerſo orbe . : . . Quum autem ſcripta fuiſſent edicta, atque Mogulenſes legati ad omnem locum & urbem miſſi fuiſſent ad diruendas eccleſias & monaſteria diripienda; ubicumque eos adeſſe contingebat, ſi quidem Chriſtianum aliquem reperiſſent, qui ipſis occurrere, obſequium quodvis exhibere, ac munera offerre vellet, ad miſericordiam flectebantur, omnemque acerbitatem ſeveritatemque facilè deponebant: quandoquidem de pecunia colligenda, quàm de excidio eccleſiarum, multò magis ſolliciti erant, quemadmodum in urbe Arbela accidit. Nam illuc profecti Duces, ad viginti dies ibidem commorati ſunt, præſtolantes aliquem ex Chriſtianis, qui auro doniſque ejus loci eccleſias redimere vellet. Nemo adfuit, nec ipſe urbis Metropolita propriarum eccleſiarum curam ſuſcepit, neque alius quiſquam de ſacris ædibus ſollicitus fuit, ſed omnes quæ ſua erant quærebant. Quare continuò poteſtas populo facta eſt, pro libito in Chriſtianorum ſacra debacchandi: geminas itaque ejus loci eccleſias magnificè olim conſtructas, alteram noſtram Jacobitarum, Neſtorianorum alteram adorti, funditus exciderunt. Contigere hæc feria quarta, die* 28. *Teſri poſterioris* (Novembris) *ejuſdem anni. Poſtquam verò Ninivitæ Arbelenſium luctum gemituſque audierunt, vehementer expaverunt: quumque magnates duceſque urbem Moſul intraſſent, continuò viri pietate inſignes ſanctarum eccleſiarum ruinam ægrè ferentes, ut hanc averterent, ingentem auri vim pro earum indemnitate ſpoponderunt: & quoniam de hujus ſæculi opibus nihil poſſidebant, earundem eccleſiarum inſtrumentum vaſaque omnia collegerunt. Quare nec crucem, nec iconem, nec thuribulum, aut evangeliorum codicem auro argentove tectum reliquere. Quumque expe-*

titam ſummam iſta minimè implerent, ad Chriſtianos in finitimis urbibus lociſque habitantes confugere coacti ſunt. Per hunc modum ex corrogata undique pecunia quindecim mille denarios pependere pro immunitate eccleſiarum & Chriſtianorum tributo. Hac via Deus illis fidelibus ſuccurrit, nullaque eccleſia injuriam ullam accepit, etſi hoc Chriſtianorum univerſitati ingenti rerum ſuarum jactura conſtiterit. Hæc de eccleſiis Tauriſii, Arbelæ, & Moſuli. Quæ autem in urbe Bagdado contigere, juvat ex eodem Auctore deſcribere: ex iis enim lux magna affulget Amro, qui [a] Mahometanos refert Chriſtianis Bagdadenſibus ædes Duidari ab Hulacho rege Patriarchæ Neſtorianorum conceſſas abſtuliſſe: liquet præterea Auctorem ea tempeſtate in vivis fuiſſe; non tamen de viſu, ſed ex aliorum relatione id factum retuliſſe. Hæc igitur ſcribit. [illegible]

[a] Tom. 2. Bibl. Orient. p. 456.

Perſecutionem verò, contumelias, probra, ignominiaſque, quas per id tempus perpeſſi ſunt Chriſtiani, quis dicendo aſſequatur? in urbe præſertim Bagdado. En, ut ajunt, non audet vir Chriſtianus in foro apparere, ſed feminæ in publicum prodeuntes vendunt emuntque: quandoquidem à Saracenis mulieribus neutiquam diſcernuntur: &, ſi agnoſcantur, continuo probris contumeliiſque onerantur, quin & pugnis & fuſtibus excipiuntur. Et ecce Chriſtiani illarum regionum correptione hujuſmodi plectuntur, atque tempeſtatibus procelliſque [miſerrimè exagitantur. Intereà hoſtes juſtitiæ ipſis inſultant ajentes: ubinam eſt Deus veſter? videamus an ſit vobis adjutor, aut qui vos ſalvet & liberet. Perſecutio porrò iſta atque ignominia non modo populum noſtrum per hos dies premit, ſed etiam Judæos

& Ido-

& Idololatras, eorumque myſtas, & quidem longè gravior: poſt illum nempè maximum honorem, quo illos proſequi Mogulenſes Reges ſolebant, adeo ut dimidium vectigalium, quæ in regium ærarium inferebantur, effingendis ſimulacris aureis argenteiſque inſumeretur. Amrus in vita Denhæ Patriarchæ, qui Jaballaham præceſſit, eam Bagdadenſium Mahometanorum in Chriſtianos ſeditionem anno Hegiræ 695. Græcorum 1607. (Chriſti 1296.) contigiſſe teſtatur. Quum enim Denham ejuſque præceſſorem Machicham in nova Eccleſia in ædibus Duidari ad Tigrim poſitis conſtructa ſepultos fuiſſe narraſſet, hæc ſubjungit. ولما اخذت المسلمين هذه البيعة من النصارى امروا ان تنبش المقابر وتوخذ الموتي منها فاجتمع النصارى الى البيعة المذكورة يوم الخميس رابع عشرين ربيع الاخر سنة خمس وتسعين وستماية هلالية الموافق لشهر ادار سنة الف وثماية وسبعة للاسكندر ونقلوا اجساد الابا الذين كانوا بالبيعة المذكورة وهما مار ماكيخا ومار دنحا واتوا بهما الى بيعة سوق الثلاثا واغتموا المومنين لذلك عظيمًا وصلّوا عليهم يوم وليلة ودفنوا مكيخا في القنكى ودنحا في بيت العماذ وعمل لهم في ذلك اليوم وهو يوم الجمعة ذكران .

Poſtquam verò Moslemani iſtam eccleſiam Chriſtianis eripuere, juſſerunt aperiri ſepulcra, & Chriſtianorum defunctorum inde eruta cadavera aliò tranſportari. Convenerunt itaque Chriſtiani ad prædictam eccleſiam feria quinta die 24. Rabii poſterioris anni lunaris nonageſimi quinti ſupra ſexcenteſimum, qui reſpondet menſi Adar (Martii) *anni Alexandri* 1607. *& Patrum in prædicta eccleſia ſepultorum corpora, nempè Mar Machichæ, & Mar Denhæ, inde ſublata, in alteram Eccleſiam in Suk-Thalatha, hoc eſt, in vico tertio poſitam tranſtulerunt: quæ res Chriſtianos ingenti mœrore oppreſſit: peractiſque ſolemnibus per diem & noctem precibus, Machicham quidem in Secretario, Denham verò in Baptiſterio condidere: peractaque fuit eodem die, ſexta nimirùm feria, eorumdem ſolemnis memoria.* Annus is erat Caſſani regis primus, qui, ex dictis, regnum inierat poſt Baidi cædem menſe Octobri, ineunte anno Græcorum 1607., exeunte verò anno Chriſti 1295.

Auctor [a] Appendicis ad Continuatorem Abulpharagii, teſtatur Aytonum Armeniæ regem initio regni Caſſani ab eodem diploma impetraſſe, quo cautum erat, ut ab evertendis eccleſiis abſtinerent. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܡܗܝܡܢܐ ܟܐܢܐ ܘܪܚܡܐ ܫܠܡܐ ܘܡܫܬܟܚܢܐ ܕܝ ܫܢܝܢ ܕܐܬܐ ܗܝܬܘܢ ܚܝܘܗ ܕܐܠܗܐ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܘܡܫܝܚܝܐ ܘܫܡܗ ܒܫܡܗܐ ܗܘ ܘܡܠܟܐ ܠܐܬܘܗܝ ܐܡܪ ܡܢ ܕܠܟܘܪܣܐ ܐܣܬܪܐ : ܐܠܘܚܝ ܘܡܫܡܠܝܢ ܢܣܒ ܠܗ ܠܐܫܬܡܠܝܘ ܘܦܘܪܥܢܐ ܢܦܩ ܗܘ ܘܫܡܥܢܐ ܡܫܝܚܐ ܢܦܩ ܒܥܘܗ ܘܠܗ . ܘܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ : ܦܓܥ ܒܐܘܪܚܐ ܒܡܠܟܬܐ ܘܡܫܝܚܐ ܐܘܪܗܝ . ܘܟܕ ܗܘ ܕܐܬܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܡܫܝܚܘܬܗ : ܐܬܬܩܢ ܡܫܝܚܘ ܘܐܫܬܪܝ ܟܠ ܢܘܪܐ ܕܩܕܝܫܬܐ ܘܒܬܪܗ ܐܦܠܐ ܘܒܕܡܘܬܗ ܠܒܝܬܗ ܡܠܟܐ ܘܗܘ ܒܝܬܗ ܐܝܟܢ ܒܫܠܡܐ .

[a] Cod. ms. Syriaco 4. fol. 171. de quo vide Tomo 3. Biblioth. Orient. p. 638.

[Syriac text illegible]

Quoniam pius, juſtus & fidelis Hatemus (Ayto) Ciliciæ rex audiverat Baidum viciſſe & Mogulenſium imperium adeptum fuiſſe, & Chriſtianos amare, atque in eos magis quàm in alias ſectas eſſe propenſum; optavit ad regis conſpectum & obſequium venire, & multo ſtudio plura cum illo negotia transfigere. Eo itaque conſilio è ſuo loco egreſſus, in itinere duos circiter menſes conſumpſit: quumque prope Sciahchum perveniſſet, intellexit magnum Ducem Neuruzum cum ſuis copiis adventare cum Baido conflicturum, qui ſibi ipſe excidium paraverat. Tunc Baidus ad regem Armenum Hatemum legatum miſit, edicens, ut Maragam pergeret, ibique paulisper quieſceret, donec ipſe pacatis rebus ad ſua caſtra regreſſus, illum ad ſe accerſeret. Quare rex Maragam profectus eſt, ibique ad decem circiter dies manſit. Interea Baidus à Neuruzo magno bellatore victus aufugit, rexque regum Kazanus ad caſtellum Telam-Uchamam propè Diabchurkanam venit. Continuò rex Hatemus ad ejus obſequium acceſſit, eique magnifica munera obtulit. Cui rex regum: At tu, inquit, neutiquam ad nos, ſed ad Baidum veniſti. Ego verò, reſpondit rex, uni-

*univerſæ Scinghizcanicæ ſtirpi obſtrictus ſum, atque ad obſequium feſtinare me oportet illius, quicumque ſit, qui ex ea ſtirpe thronum conſcenderit. Rex itaque regum eum benignè excepit, regiiſque veſtibus induit: mandavit inſuper diploma conſcribi, ejuſque votis fieri ſatis. Et quoniam antea edictum prodierat, ut eccleſiæ diruerentur, petiit rex Hatemus, ne eccleſiæ exſcinderentur, quia atria Dei ſunt, & orationis domus: obtinuitque revocationem præteriti edicti, novumque in gratiam regis promulgatum fuit, quo eccleſiarum excidium vetabatur, ſimulque mandabatur, ut fana dumtaxat idolorum in oratoria & gymnaſia Saracenis converterentur. Hunc in modum operâ hujus regis Chriſtiani plurimæ eccleſiæ illam ruinam evaſere. Quamobrem egreſſus eſt è caſtris Rex cum gaudio & lætitia, Dominicâ die, nona Teſri prioris (*Octobris*) ejuſdem anni, hoc eſt, ineunte anno Græcorum milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo.* Hæc iis conſonant, quæ ſuprà ex Aytono [a] deſcripſi: Caſſanum ſcilicet initio Chriſtianis infenſum fuiſſe, ſed poſtquam in regno confirmatus fuit, eis plurimum faviſſe. Quamobrem quod ex Khondemiro refert [b] Herbelotius, eum regem ſuſcepiſſe ſectam Mahometanam Sultanumque Mahmudum appellatum fuiſſe, id verò de initio regni ejus intelligendum eſt, quo, ut idem Aytonus [c] ſcribit, *non audebat contraire his, quæ promiſerat illis, qui eum in dominio poſuerunt, qui Mahumeti ſequebantur legem & ſectam*; larvam tamen exuit, poſtquam Neuruzum ducem, cujus operâ regnum adeptus fuerat quique ipſum in Chriſtianos inſtigaverat, è medio ſuſtulit. Id factum laudatus Abulpharagii [d] Continuator ad annum Græcorum 1609. narrat. ܗܘܝ ܗܠܝܢ ܗܢܘܢܝܢ ܩܛܠܗ ܕܢܘܪܘܙ ܒܬܪ ܕܐܚܪܒ ܥܕܬܐ ܒܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܒܫܢܬ ܐܠܦ ܘܫܬܡܐܐ ܘܬܫܥ. *Hæc contigerunt, hoc eſt, cædes Neuruzi, biennio poſtquam is eccleſias deſtruxerat, ideſt, anno Græcorum* 1609. Chriſti 1298. Hegiræ, ut Herbelotius [e] notat, anno 696.

Caſſanum duxiſſe in uxorem filiam regis Armeniæ ejuſque operâ Chriſtianam fidem coluiſſe, quum inſigne miraculum in baptiſmo filii, qui ex ea monſtroſus natus, ſuſcepto regenerationis lavacro elegantem formam acceperat, vidiſſet, teſtatur [f] S. Antoninus. Chriſtianum eum fuiſſe ſcribunt & [g] Veſtmonaſterienſis, Joannes [h] Villanus, & [i] Valſinghanus: etſi [k] Bonifacius VIII. eum paganum vocat.

Chodabenda, ſeù Charbanda, alter Argoni filius, Tartaris [l] Algiaptu ſeù Olgiaptu & Olgiaitu appellatus, Aytono [m] Carbaganda, Caſſano fratri ſucceſſit anno Chriſti 1303. Hegiræ 703. Initio Chriſtianus fuerat ſuſceptoque baptiſmo nomen Nicolai aſſumpſerat: poſt Mahometanus factus, Mohammad [n] Gajattaddin appellari voluit. De ejus apoſtaſia hæc [o] Aytonus. *Poſt hæc Caſanus diem*

clauſit

a *Lib. de Tart. cap.* 41.
b *Pag.* 363.
c *Loc. ſuprà cit.*
d *Cod. Syr. mſ.* 41. *fol.* 169. *Vide To.* 3. *p.* 638.
e *Pag.* 363.
f *Par.* 3. *tit.* 20. *cap.* 8. §. 9.
g *Flor. hiſtor. ann.* 1299.
h *Lib.* 8 *cap.* 35.
i *In Eduard.* I.
k *Lib.* 7. *epiſt.* 61.
l *Herbelot. pag.* 88.
m *Lib. de Tart. cap.* 45.
n *Herbel. p.* 88.
o *Cap.* 45.

clauſit extremum, & ſucceſſit ſibi in regno Carbaganda frater ſuus. Iſte Carbaganda fuit filius cujuſdam bonæ memoriæ dominæ, quæ fuit vocata Erokcaton, quæ fuit in fide Chriſti devotiſſima & fidelis, & quandiu vixit, faciebat ſibi divina officia quotidie celebrari, & tenebat Chriſtianum Presbyterum, & ſacellum; unde iſte Carbaganda fuit baptizatus, & nominatus in ſuo baptiſmo Nicolaus: & quandiu mater ejus vixit, in fide Chriſtianorum permanſit. Sed poſt obitum dominæ matris ſuæ, dilexit ſocietatem Saracenorum. Unde fide Chriſtianorum relicta, adhæſit ſectæ perfidi Mahumeti. Idem [a] Aytonus eundem regem *Carbandam* infrà appellat, quum de Timur Can Coblaii filio ſummo Tartarorum Imperatore, deque tribus Regibus ei ſubjectis diſſerit, quos inter Carbandam nominat, eumque *dominium in regno Aſiæ majoris habere affirmat, & morari in civitate Tauriſii, ducere poſſe ad pugnam tercentum millia equitum bellatorum: Chapar Turqueſtaniæ, & Hochtay Cumaniæ Tartaros reges contra eundem Carbandam ſæpius bellum movere; hunc verò nulli bellum movere, niſi Soldano Ægypti, contra quem ejus anteceſſores pugnaverant: quæſtiones denique, quas prædicti tres reges inter ſe haberent, ad Imperatoris curiam in Cathayam deferri, & per ejus judicium decidi.* Hic ſtatus Tartarorum erat, quum Aytonus librum ſuum publicavit. Porrò Chodabenda خدابنده Perſicum nomen eſt, quod *Dei ſervum* ſignificat. Apud Amrum خربندا *Charbanda* legitur. Anno regni ſui quinto, Chriſti 1308. inſignem legationem miſit ad Clementem V. cujus exſtat ad eundem [b] epiſtola data Pictavis Kal. Martii anno Pontificatus tertio, ubi eum Pontifex Olgetucanum vocat ejuſque oratorem Thomam Ilduci. Obiit [c] ex Herbelotio anno Hegiræ 716. Chriſti 1316. quum [d] annos 12. menſeſque 9. regnaſſet. Sed ex initio regni Abuſaidi ejus filii, colligitur Charbandam anno Hegiræ 717. Chriſti 1317. deceſſiſſe: ut infrà patebit. Charbanda regnum ineunte, profeſſionem fidei orthodoxæ filialemque obedientiam Benedicto Papæ XI. per Jacobum Ordinis Prædicatorum religioſum exhibuit Jaballaha Neſtorianorum Patriarcha anno Græcorum 1615. Chriſti 1304. Exemplar Epiſtolæ, quam per eundem Jacobum tranſmiſit, exſtat apud [e] Raynaldum, hac Eminentiſſimi Baronii præfixa nota. *Hoc anno (1304.) ante obitum Benedicti, Epiſcopus Orientalium ſcripſit literas Chaldaicè ad ipſum Benedictum Romanum Pontificem, quibus fidem catholicam eſt profeſſus, fateturque Romanam Eccleſiam eſſe caput omnium Eccleſiarum. Habetur* [f] *libro Privilegiorum Romanæ Eccleſiæ: habentur illic ipſæ literæ.* Quarum titulus: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Amen. Sanctiſſimo Patri noſtro Domino Benedicto, advena & peregrinus Hyabalaha* (Jaballaha) *qui per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti factus fuit Iſalichus* (Catholicus) *& Patriarcha totius Orientis, petit à ſanctitate veſtra benedictionem, & inclinat vobis cum*

[a] *Cap.* 47.
[b] *Lib.* 3. *epiſt.* 11.
[c] *Pag.* 89.
[d] *Pag.* 382.
[e] *Ann.* 1304. *num* 23.
[f] *Tom.* 3. *p.* 277.

cum humili ſalutatione in charitate Domini noſtri Jeſu Chriſti. Initium. *Superabundanti Patri in ſanctitate*. Et paucis interjectis. *Novit ſanctitas veſtra reverenda, quod religioſus vir ac ſanctus frater Jacobus Ordinis Prædicatorum, quem Deus in via quam aſſumpſit, dirigat & confirmet, venit ad nos, & manifeſtavit nobis, quomodo ſanctus Pater Bonifacius Papa, cujus animam Deus habeat, de hac vita tenebroſa ad lucem perpetuam tranſmigravit. Inſinuavit inſuper nobis, quod iſtud donum permaximum, quod eſt maxima ſedes throni Apoſtolici, ac univerſalis paternitas omnium fidelium, ac ſummus pontificatus omnium pontificum in omni eccleſia Catholica & Apoſtolica, Deus omnipotens & piiſſimus veſtræ contulit ſanctitati, quam Deus cuſtodiat & conſervet*. Deinde fauſta precatus eidem Pontifici, fidei ſuæ formam exponit quoad myſterium Trinitatis & Incarnationis, & quoad primatum Romanæ Eccleſiæ. Suum verò Oratorem conſtituit eundem F. Jacobum, de quo hæc. *Inſinuamus ſanctitati veſtræ reverendæ, quod nos impoſuimus & commiſimus verbo tenus verba aliqua prædicto fratri Jacobo exhibitori præſentium, tamquam fideli & veraci nuncio, coram vobis proponenda, cui debeatis credere in omnibus tamquam nobis: & illa quæ loquetur de nobis, vera ſunt, quia nos cognovimus firmiter in eo veritatem & fidelitatem*. Demum epiſtolam ſic claudit. *Omnes prælati Orientis, qui circa nos ſunt, Archiepiſcopi & Epiſcopi & ſacerdotes & religioſi & alii fideles ſupplicant vobis, & ſalutant cum orationibus, & petunt à vobis orationem & benedictionem. Scriptum feria ſecunda in craſtino Pentecoſtes* 18. *die menſis Maji* 1615. *ab Alexandro rege, in civitate Maraga regni Perſarum*. Deceſſit hic Jaballaha die decima tertia Novembris anno Hegiræ 717. Græcorum 1829. Chriſti 1317. de quo Amrus.

ونال من العز والجاه والسلطان ما لا ناله احدا من قبله حتى ان ملوك المغول والقانية واولادهم كان يكشفون روسهم ويتبركون قدامه ونفذ حكمه في جميع الممالك بالمشرق وارتفع النصارى في ايامه الى عز عظيم وجاه كبير وانهبطوا في اخر ايامه الى ذلة ردية واستمرت الى هذا التاريخ وبنا دير عظيم بالقرب من مدينة مراغه وفي ايامه اخذت بيعة الجديدة والقلاية وتجددت الجزية على النصارى وتوفي في ايامه من ملوك المغول سبع قانية وهم اباقا قان واحمد سلطان وارغون قان وكيختو قان وبايدو قان وقازان قان وخربندا قان وتولى ابو سعيد قان ابن خربندا . وعمر هذا الاب طويلا واستناح يوم السبت ليلة الاحد الثالث من قداس البيعة وهو الثالث عشر من تشرين الثاني سنة الف وثماية وتسعة وعشرين لتاريخ الاسكندر اليوناني الواقع في سابع رمضان سنة سبعة عشر وسبعماية لتاريخ العرب ودفن في ديره الذي عمره على اسم مار يوحنا ولما تغلبت المسلمين واخذوا الدير نقل الى دير مار ميخايل ببلد اربيل وكانت مدة رياسته سبعة وثلاثين سنة وخلا الكرسي من بعده ثلثة اشهر وثمانية ايام .

Honorem, gloriam & auctoritatem conſequutus eſt ſuprà omnes deceſſores ſuos, adeo ut Mogulenſium Imperatores & Kani, eorumque filii caput illi aperirent, & genua flecterent, ejuſque poteſtas ampliſſima Orientis regna omnia obtineret. Quocirca Chriſtiani in diebus

ejus ad magnam gloriam & exiſtimationem provecti ſunt. Unde in fine dierum ejus in teterrimum ſtatum conciderunt, in quo ad præſens uſque tempus jacent. In ea rerum felicitate ædificavit Jaballaha ingens monaſterium prope urbem Maragam: at mox alternante fortuna ſub ejuſdem Epiſcopatu capta fuit nova eccleſia (in ædibus Duidari exſtructa) *& Cella* (Patriarchalis), *innovataque fuit adverſus Chriſtianos certæ pecuniæ penſio aliam à Saracenica religionem profiteri volentibus imperari ſolita. Imperium autem, ejus ætate, tenuere ex Mogulenſium regum ſtirpe ſeptem Kani: Abaka nimirùm Kanus, & Achmed Soltanus, & Argon Kanus, & Caichatus Kanus, & Baidus Kanus, & Kazanus Kanus, & Charbanda Kanus: rerumque potitus eſt Abuſaidus Kanus filius Charbandæ. In hac temporum rerumque varietate ad decrepitam ſenectutem provectus Pater iſte, requievit die Sabbati nocte abeunte in Dominicam tertiam Conſecrationis Eccleſiæ, qui eſt dies tertius decimus Teſri poſterioris* (Novembris) *anni Alexandri Græci 1629. inciditque in ſeptimam Romadani anni Arabum 717. ſepultuſque fuit in monaſterio, quod ipſe ſub titulo S. Joannis conſtruxerat. Poſtquam verò à Mahometanis loca illa expugnata atque in poteſtatem redacta fuere & monaſterium occupatum eſt, translatus fuit ad cœnobium S. Michaëlis in provincia Arbelæ. Sedit autem ad annos ſeptem & triginta: vacavitque Sedes ad octo dies & menſes tres.* Jaballahæ Timotheus ſucceſſit menſe Februario anno Chriſti 1318. Græcorum 1629. de quo vide Tom. 3. à pag. 567.

Per idem tempus, quo Jaballaha fidem Catholicam profeſſus eſt, Joannes è monte Corvino Ordinis Minorum religioſus, eandem fidem in Cathaja mirificè propagavit. Wadingus [a] ejus epiſtolam refert datam in civitate Cambaliech regni Catajæ anno Domini 1305. die 8. Januarii, in qua Joannes aſſerit, *à Neſtorianis erroribus ad orthodoxam religionem à ſe anno 1292. converſum regem illius regionis Georgium Neſtorianum, qui erat de genere Joannis magni regis, eundemque anno circiter 1298. defunctum, relicto Joanne filio, quem idem Religioſus paternæ pietatis hæredem fore ſperabat: fratres tamen ipſius regis Georgii, quum eſſent perfidi in erroribus Neſtorii, omnes quos ille converterat, poſt regis obitum ſubvertiſſe, ad ſchiſma priſtinum reducendo.*

Abu-Said, cognomento [b] Behadir-Chan, filius Charbandæ, regnum iniit anno Hegiræ 717. Chriſti 1317. tenuitque uſque ad annum Hegiræ 736. Chriſti 1335. quo obiit. Annus regni ejus primus currebat menſe Februario anni Græcorum 1629. Chriſti 1318. quo Synodus pro electione Timothei Patriarchæ habita, ut ſcribit [c] Ebedjeſus Metropolita Sobenſis, unus ex illius Synodi Patribus: adeoque Abuſaidum inauguratum dicendum eſt poſt menſem Martium anni præcedentis, quo annus Hegiræ 717 inchoatus fuerat, ut rectè no-

[a] *Tom. 3. Annal. ad ann.* 1305.

[b] *Herbel. pag.* 32.

[c] *Vide Tom. 3. Bibliot. Orient. pag.* 569.

tat

tat Khondemirus apud [a] Herbelotium: nec audiendi ſunt Moſtapha Giannabi, & Môineddinus auctor libri nuncupati Nighiariſtan, qui apud [b] eundem Herbelotium initium regni Abuſaidi ad annum Hegiræ 716. conſignant.

Anno Abuſaidi ſecundo, Chriſti 1318. Joannes XXII. [c] Soltanienſem in Perſide Archiepiſcopatum inſtituit, evecto ad eam dignitatem Franco Peruſino Ordinis fratrum Prædicatorum, eique datis ſuffraganeis Epiſcopis ex eodem Ordine Geraldo Calvenſi, Guillelmo Ada, Bartholomæo de Podio, Bernardino de Placentia, Bernardo Moreti, & Bartholomæo Abaliati. Franco defuncto, Joannem [d] de Core anno Chriſti 1330. ſubſtituit, quum ſuffraganeos Epiſcopos Thomam Semiſcatenſem & Jordanum Columbenſem anno præcedenti creaſſet. Idem Pontifex in Gazaria Voſprenſem Metropolim anno 1333. erectam Franciſco Camerti ejuſdem familiæ religioſo commendavit. Usbechum verò [e] Tartarorum illius provinciæ regem hortatus eſt, ut erga Chriſtianos regiam benevolentiam explicaret: ejuſdem denique Ordinis Prædicatorum religioſos viros non ad Tartaros modo, verùm etiam ad alias nationes toto Orbe diffuſas allegavit, hiſce literis [f] munitos: *Joannes &c. dilectis filiis fratribus Ordinis Prædicatorum in terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubianorum, Neſtorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mocolitarum, aliarumque non credentium nationum Orientis & Aquilonis, ſeù quarumcumque aliarum partium proficiſcentibus.* Undecim ante annis, hoc eſt, anno Chriſti 1307. quo Tartaris Orientalibus in Cathaja regnabat magnus Cham Timur Coblaii filius, Clemens V. Archiepiſcopum Cambalienſem Joannem de Monte Corvino Ordinis fratrum Minorum creaverat, eique ſuffraganeos Epiſcopos ex eodem Minorum Ordine ſubmiſerat Andream è Peruſio, (cujus narratio de rei Chriſtianæ progreſſibus ad annum Chriſti 1326. à Raynaldo [g] refertur) Nicolaum è Bantra, Gerardum, Ulricum, Sayfuſtordf, Peregrinum è Caſtello, & Guillelmum è Villanova. Exſtant hujus [h] Pontificis ad eoſdem Præſules epiſtolæ, quæ ex Odorico [i] Forojulienſi à Wadingo referuntur: & in eo quidem diplomate, quod Clemens ad Joannem Tartariæ Archiepiſcopum dedit, *eum* [k] *primò omnibus earum partium Epiſcopis præficit ea lege, ut ſe Romano Pontifici obnoxium profiteatur, atque ab eo uſum Pallii accipiat. Deinde auctoritate conſecrandi Epiſcopos, Sacerdotes & Clericos inſtruit: demùm ob eccleſias ſtructas, & novi veteriſque Teſtamenti in iis depicta myſteria, ut eorum aſpectu imperiti populi ad numinis cultum alliciantur, commendat.* Joanni Archiepiſcopo Joannes Papa XXII. anno 1333. Nicolaum ſucceſſorem dedit: Anno verò 1330. Guillelmum de Gigiis Epiſcopum

a *Pag. cit.*
b *Pag.* 34.
c *Vide Raynald. ann.* 1318. *num.* 2. 3. 4. *& ſeqq.*
d *Raynald. ann.* 1329. *num.* 96. *& ann.* 1330. *num.* 57.
e *Raynald. ann. ann.* 1318. *& ann.* 1323. *num.* 2. *& an.* 1333. *num.* 36.
f *Ann.* 2. *ep.* 62.
g *Num.* 30.
h *Lib.* 2. *epiſt.* 46. *&* 652. *& ſeq.*
i *Annal. minor. tom.* 3. *an.* 1307.
k *Vide Raynald. an.* 1307. *nu.* 30.

Tauriſii creavit; datis ad Jacobitarum Maphrianum (qui apud Raynaldum [a] *Marſorianus Jacobitarum Patriarcha* perperàm appellatur,) literis, ut creditos ipſius curæ paſtorali populos ad conjunctionem cum Romana eccleſia revocaret, & memoratum Guillelmum Tauriſienſem Epiſcopum, Minoreſque fratres ac Prædicatores illuc miſſos, ſtudiis ſuis complecteretur. Ita in propaganda apud Neſtorianos Tartaros, Indos, Perſaſque fide, Minores cum Prædicatoribus laudabili æmulatione certabant: nec in [b] Oriente dumtaxat, ſed etiam [c] in Aquilone ejus gentis converſionem pari ſtudio procurabant, ut teſtis eſt idem Joannes XXII. in ſuis [d] epiſtolis ad Muſſaydan ſeù Boyſſethan Tartarorum Imperatorem, ad Abuſcanum filium Cotogani regis, ad Zopan Begilay regem, & ad Neophytos aquilonares, Caphenſis Archiepiſcopi ac Prædicatorum & Minorum operâ ad Chriſtianam fidem adductos.

Eodem Abuſaido regnum ineunte contigit expugnatio urbis Amidæ, quæ in Appendice [e] ad Chronicon Syriacum Abulpharagii his verbis deſcribitur.

[illegible]

Anno Græcorum 1628. die 20. Haziran (Junii) *menſis, feria ſecunda ſub auroram Amidam occupavit Aliaddinus, cognomento filius Degiagæ, ducto Arabum ex variis Syriæ locis valido exercitu, abiitque Amida in amaram ſervitutem: duodecim millia capti, plures Chriſtiani cæſi fuere: & Mar Gregorius ejuſdem urbis Epiſcopus fuſtibus primùm cæſus, poſtremo interfectus fuit. Sed & auſi ſunt magnam* ec-

a *Ann.* 1330. *num.* 57.

b *Epiſt. Joann.* XXII. *ad Elchigaday Imp. Tartarorum Choraſanæ, Turqueſtanæ & Indoſtanæ. Ad Sochum regem Corum. Ad Chriſtianos dominique Noſcarinorum. Ad Chriſtianos in imperio Usbech, & Elchigaday cõmorantes. Ad Chriſtianos habitantes in montibus de Albors. Ad univerſos Tartaros. Vide Raynald. ad annos* 1329. 1330. 1333.

c *Raynald. an.* 1321. *num.* 1. & *ſeq. an.* 1322. *à num.* 41.

d *Anno* 6. *Pontif. epiſt.* 8. 19. 34. 38. 39. 40.

e *Cod. Syr. mſ.* 14. *Tom.* 3. *Bibl. Orient. p.* 638.

eccleſiam Deiparæ diripere, deinde incendere. Flammis itaque ceſſere pulcherrima & admiranda ejus ædificia, ornamenta & columnæ: duravitque incendium ad integrum circiter menſem. Hæc autem contigere, quia Amidenſes à Toparcha Salecho Mardini domino defecerant: ipſeque Ducem ſupra memoratum ex Syria vocavit, qui adfuit continuò cum duodecim mille equitibus. Porrò in urbe Amida habitabat quidam Elmeddinus, qui & hoſtibus portas clam omnibus patefecit, eoſque in urbem introduxit, & continuò ad Mardini dominum confugit; illi verò urbem ingreſſi devaſtarunt. Hic Gregorius Jacobitarum, ut videtur, Epiſcopus poſt Joannem Salibam addendus eſt in ſerie Epiſcoporum Amidæ, quam habes [a] in Diſſertat. de Monophyſitis, Tom. 2. Bibliothecæ noſtræ præfixa.

[a] *Verbo, Amida.*

Haſanus, cognomento Bujuch, ſeù magnus, Abuſaido patri ſucceſſit anno Hegiræ 737. Chriſti 1336. Dynaſtiæ Tartarorum, quam Arabes القانيه *Kaniam* hoc eſt, Kanorum, vocant, fundator. Duravit hæc dynaſtia annos 76. nimirùm ab anno Hegiræ 737. ad annum 813. ſeù ab anno Chriſti 1336. ad annum 1410. Achmed [b] Ben Arabſciah, ſcriptor Mahometanus, qui Timuri ſeù Tamerlanchi geſta publicavit, Haſani genus ab Abuſaido ita deducit: Haſanus, inquit, filius fuit Hoſaini, Hoſainus filius Ac-Boghæ, hic Idkani, Id-kanus filius Scerefeddini Sebth-Alchan, ſeù Argoni Kani, qui Abuſaidum patrem habuit. Kanorum familia regnum Aſſyriæ Mediæque tenuit, ſedemque imperii in urbe Bagdado fixit: nam poſt Abuſaidi obitum, ut Herbelotius [c] notat, Tartaricum occidentale imperium in plures dynaſtias diviſum fuit, aliis alias provincias occupantibus. Deceſſit Haſanus anno Hegiræ 757. Chriſti 1356. quum annos 20. regnaſſet.

[b] *Vide Herbelot. pag.* 489.

[c] *Pag.* 34.

Avis اويس, aliàs Veis, præfixo titulo Sceich-Avis, eo verò poſtpoſito Avis-Bech appellatus, Haſani [d] filius, Bagdadi & Aderbigianæ regnum tenuit ab anno Hegiræ 757. ad annum 776. hoc eſt, ab anno Chriſti 1356. ad annum 1374.

[d] *Herbelot. pag.* 149.

Hoſainus filius Avis, regnavit ab anno Hegiræ 776. ad annum 783. hoc eſt, ab anno Chr. 1374. ad annum 1381. quo ei ſucceſſit

Achmed [e] frater, qui anno Hegiræ 795. Chriſti 1392. à Timur-Chan, vulgo Tamerlench, hoc eſt, Timur claudo, potentiſſimo Tartarorum ſeù Mogulorum rege, Bagdado urbe capta regnoque exutus, in Ægyptum profugit, ibique manſit uſque ad annum Hegiræ 807. Chriſti 1404. quo idem Timur deceſſit. Timuri filiis in Turqueſtana & Mavaralnahara ſeù Tranſoxiana regnantibus, Achmedes anno Hegiræ 807. regnum ſuum unàcum Bagdado recuperavit, tenuitque ad annum Hegiræ 813. Chriſti 1410. quo à Cara-Joſepho Turcomanorum rege unàcum filiis cæſus fuit. Tùm verò in Meſopotamia, Chaldæa, Media, ac Perſide Turcomanicum imperium initium accepit.

[e] *Ibid.*

Sub

Sub Chanorum dynaſtia, quam ab anno Chriſti 1336. ad annum 1410. duraſſe ſuprà dixi, nil aliud de Neſtorianis ſcriptum reperio, quàm quod in Appendice ad tertiam partem Chronici Syriaci Abulpharagii de Denha ejus gentis Patriarcha in Magedum Iſmaëlem Patriarcham & in Dioſcorum Jacobitarum Maphrianum propenſo, adnotatur his verbis. ܫܢܬ ܐܠܦܟܛ ܢܦܩ ܗܘܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܡܓܕ ܐܝܫܡܥܝܠ ܠܡܕܢܚܐ ܘܡܛܐ ܗܘܐ ܠܟܪܡܠܝܣ ܘܐܬܝܩܪ ܐܝܩܪܐ ܡܝܬܪܐ ܡܢ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܐܡܝܪ ܢܨܝܪܐܠܕܝܢ ܘܡܬܝ ܘܡܝܩܪܐ ܐܡܝܪ ܣܘܠܛܢܫܐܗ ܕܝܗܒܘ ܠܗ ܐܝܩܪܐ ܕܘܠܐ. ܘܐܦ ܡܪܝ ܕܢܚܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܕܢܣܛܘܪܝܢܐ ܩܒܠܗ ܒܚܘܒܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ:

Anno Græcorum 1669. Patriarcha Maged Iſmaël in Orientem profectus, Carmeliſam venit, ubi perhonorificè exceptus fuit à celſiſſimis principibus Amera Naſeraddino, & Matthæo, & colendiſſimo Amera Soltanſaa, qui debitum illi honorem exhibuerunt. Sed & Mar Denha Neſtorianorum Catholicus ſumma cum benevolentiæ ſignificatione hominem excepit. Et paucis interjectis. ܘܕܝܘܣܩܘܪܘܣ ܒܪ ܩܝܢܝܐ ܥܪܩ ܡܢ ܡܪܕܝܢ ܘܐܬܐ ܠܟܪܡܠܝܣ ܒܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܘܩܘܝ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܩܠܝܠܐ ܘܩܪܒ ܕܗܒܐ ܠܐܡܝܪ̈ܐ ܪܘܪ̈ܒܢܐ ܡܬܝ ܘܣܘܠܛܢܫܐܗ ܘܠܡܪܝ ܕܢܚܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܕܢܣܛܘܪ̈ܝܢܐ ܩܘܪ̈ܒܢܐ ܡܕܡ ܘܒܩܛܝܪܐ ܕܒܪ ܘܐܘܒܠ ܩܫܝ̈ܫܐ ܘܡܫܡ̈ܫܢܐ ܕܐܬܪܐ ܘܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܗܘ ܕܢܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢܝܗ ܠܐ ܡܫܒܚܬܐ:

Dioſcorus Bar-Kainæus Mardino fugiens, Carmeliſam in partibus Orientis venit, ibique ad paucos dies commoratus, aurum obtulit excelſis Ameris Matthæo & Soltanſaæ, atque Mar Denhæ Catholico Neſtorianorum munera quædam: & per vim obtinuit abduxitque Presbyteros & Diaconos loci illius, & reliquum vulgus eorum, qui illaudatam ipſius opinionem ſequebantur.

De Timuro verò, ſeù Tamerlencho Tartarorum rege, ejuſque in Perſidem, Chaldæam atque Meſopotamiam irruptione, exſtat breve Chronicon [a] Syriacum Anonymi, ex quo nonnulla ad Syros ſpectantia juvat deſcribere. Anno, inquit, Græcorum 1705. Hegiræ 796. Timur-Can (hoc eſt, Tamerlenchus) Bagdadum & Tagritum urbes vi cepit diripuitque; Arbelam verò, Moſulum, Geziram, Heſnam Chephæ, Arzunum, & Marden pacificè obtinuit, quum oblatis ei muneribus occurriſſent Ali Arbelæ præfectus, Jar-Ali Turcomanus Moſuli, Ezzedinus Curdus Geziræ, Solimanus Adelus Heſnæ, Sartaſciuchus Arzuni, & Taheraddinus Iſa Mardæ. Quumque in Palæſtinam arma convertiſſet, obvias urbes Rheſinam, Amidam, & Edeſſam vaſtavit.

[a] *Ad calcem Append. Chronici Abulpharagii.*

Anno Græcorum 1706. Miranſciaa Timuri filius Geziram depopulatus eſt, quod Ezzeddinus urbis præfectus annonam petenti mittere recuſaſſet. Turabdinenſes verò Chriſtianos, qui ſeſe in ſpeluncis abdiderant, vel munita ejus tractus caſtra occupabant, internecione delevit: de quorum cæde hæc laudatus Anonymus.

[illegible]

Filius ejus natu maximus Amiranſciaha dictus, Amidam venit, deſcenditque Turabdinum, intulitque ruinam magnam: alios enim occidit, alios in ſervitutem abduxit, omnia vaſtavit, pluresque mortales abditis in locis ſuffocavit: atque in monaſterio S. Gabrielis Cartaminæ trecentos ex vulgo dempta reſpirandi facultate interemit: quo itidem ſupplicio duos ac triginta monachos eorumque Epiſcopum Mar Joannem ſuſtulit. Et infrà. [illegible]

Anno Græcorum 1706. poſtquam Timur-Kan Gauzæus omnia circum loca vaſtaſſet, Amidam cepiſſet, cunctoſque ejus incolas vaſto incendio cremaſſet, motis inde caſtris loca Beth-Riſciæ & Turabdini

ni invaſit, quorum incolæ in Heſnam (caſtrum) *Cephæ ſeſe recepere, alii caſtellum Haitam, atque alii caſtellum Hadathæ : cæteri cavernas petiere, & in ſubterraneis locis ſeſe condiderunt. Hoſtes verò immiſſo in eas cavitates fumo, univerſos ſublata reſpirandi poteſtate peremerunt: quos inter in Beth-Abiſai pluſquam trecenti periere, totidemque in Caphar-Sciameh, & in Modiad Epiſcopus Malchus ſimili modo interiit unà cum monachis, & aliis quamplurimis: quumque hoſtes ad Cartaminæ cœnobium adventare nunciatum eſt, optimi cœnobitæ in ſpeluncam monaſterio ad auſtrum ſubjectam, Barſikajam appellant, ſeſe abdidere, eoque confluxere etiam incolæ ex finitimis pagis & ex urbibus Niſibi & Maara. At re comperta patefactoque ſpeluncæ aditu immanes & crudeliſſimi latrones ſimul adversùs eos congregati, dentes ſuos acuerunt, fumumque immiſerunt in eos, cujus immenſa nube intercepto ſpiritu periere quadraginta cœnobitæ cum Epiſcopo Mar Joanne, qui & Thomas Severinita; ex incolis verò ferè quingenti: continuoque locus ille exciſus dirutuſque fuit. Caſtellum præterea Beth-Iſaac armis expugnatum, incolæ univerſi interempti, innumerabile inſuper vulgus in ſervitutem redactum abactumque fuit. Per hunc modum vaſtatores iſti omnia latè loca depopulati everterunt, præter unam Heſnam Cephæ.*

Anno Græcorum 1707. ܘܩܦܨ ܡܢ ܬܘܪܝܙ ܬܝܡܘܪ ܒܐܘܐ ܘܐܬܐ ܥܠ
ܡܪܕܝܢ ܣܡܟ ܥܠܝܗ ܒܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ ܒܐܪܒܥܣܪܐ ܒܢܝܣܢ ܘܐܠܨܗ
ܠܥܘܩܐ ܪܒܐ ܘܒܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ܟܒܫܗ ܘܩܛܠ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܗ:
ܠܫܒܝܐ ܘܡܢ ܒܬ̈ܘܗܝ ܠܐܬܚܪܒܘ. ܠܐ ܐܚܕ ܘܫܩܠ ܡܢ ܬܡܢ ܠܐܬܪܐ
ܕܪ̈ܗܘܡܝܐ ܘܣܠܩ ܘܗܦܟ ܠܘܬ ܬܒܪܝܙ.

Rursùs ineunte vere Timurus motis caſtris Mardinum obſedit feria tertia hebdomadæ Paſſionis die 14. *Niſan* (Aprilis) *urbemque ad extremas anguſtias redegit, & feria quinta Myſteriorum expugnavit. Incolas partim occidit, partim ſervituti ſubjecit, ædes diripuit, & plurimas diruit. Caſtellum verò minimè cepit, ſed inde movens, Romanorum ditioni ſubjectas terras aſcendit, atque Tabrizum rediit.*

Ab anno 1707. ad annum 1712. in expeditionem Indicam intentus fuit. Anno 1712. ܐܬܐ ܐܡܝܪܙܐ ܦܝܪ ܥܠ ܐܬܪܐ ܕܐܬܘܪ ܘܐܚܪܒ
ܠܥܠܘܗܝ ܐܬܘܪܐ ܠܥܒܕܐ ܘܠܐܬܪܘܬܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܘܥܠ ܐܬܪܐ ܕܚܘܪܘܢ
ܘܠܡܪܕܝܢ. ܘܐܬܐ ܠܚܨܢܐ ܕܟܐܦܐ ܘܫܡܥ ܡܐܟܠܐ ܢܩܫܐ ܠܚܪܒܗ
ܐܬܐ ܠܡܪܕܝܢ ܘܐܬܐ ܠܚܨܢܐ ܕܟܐܦܐ ܘܐܣܩ ܠܡܪܕܝܢ ܘܐܬܐ ܠܚܨܢܐ
ܠܥܠܘ. ܘܡܢ ܐܬܪܐ ܕܚܪܒ ܘܫܡܥ ܠܐܠܗܐ ܠܗ ܚܝܠܐ ܕܐܬܐ
ܠܩܠܥܬܐ ܕܡܪܕܝܢ ܐܬܐ ܫܡܥܐ ܕܡܠܟ ܬܝܡܘܪ ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܡܝܬ
ܘܐܬܩܛܠ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Timur-kanus claudus ſecundam in ea loca irruptionem fecit, quæ omnes regiones Babylonis, Arbelæ, Moſuli, Gazartæ Cardoæ, & Mardini vaſtavit. Per id tempus (imò ſex ante annis, ut ſuprà dictum eſt,) *ſuffocati fuere in cœnobio Cartaminæ quingenti in Barſikaja, hoc eſt, in ſubterraneo ſpecu, quo mortis genere periit etiam monaſterii Epiſcopus, & unàcum eo quadraginta cœnobitæ. Hanc calamitatem à caſtello Arbua regionis Beth-Riſciæ, viri juſti Epiſcopi Behenami Sciatti ibidem commorantis preces averterunt, quandoquidem humiliavit ſemetipſum, deditque animam ſuam commutationem pro filiis caſtelli, deſcenditque ad conſpectum filii Timur-kani, abjecitque ſe coram eo, petens, ut concivium ſuorum miſereretur, accepitque à filio Timur-kani linteolum, eorumque miſertus eſt; indeque amotis caſtris Timur-kanus Mardinum expugnavit, & Amidam diruit, Edeſſam quoque, & Alepum atque Damaſcum, ubi magnum Ommiadarum fanum incendit; & ſanctam civitatem, Ægyptumque invaſit, & cum domino Ægypti pugnavit.* Eodem anno

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ciliciam ingreſſus, Sebaſten cepit, quum intra urbem Soltanus Achmed Bagdadenſis, & Kara-Joſephus filius Kara-Machmudi Turcomanus commorarentur, eorumque uxores, filios, & theſauros diripuit; ipſi verò inde in terras Romæorum ſeſe recepere.

Anno 1714. [illegible]
[illegible]
[illegible]

Heſnenſes provinciam Beth-Riſciæ, & Maaram atque Niſibin invaſerunt, eaſque vaſtarunt, necnon Hababum, & Arbuam; cœnobium verò S. Simeonis in Arbua ſolo æquarunt.

Anno 1715. eodemque Hegiræ 807. Chriſti 1404. obiit Timur, eique ſucceſſere Timuridæ reges ſequentes: videlicet, Sciah-

rokus ab anno Hegiræ 807. ad annum 850. Vlug-Bechus Tabularum Aſtronomicarum auctor, ad annum 853. Abdallatifus ad ann. 854. Abdalla ad ann. 855. Abuſaidus ad ann. 873. Jadigharus ad ann. 875. Hoſainus ad ann. 911. Bedi-al-zeman, qui ab Usbechitis Choraſana & Tranſoxiana ſpoliatus fuit anno 920. Omarus memorati Abuſaidi filius ab anno Hegiræ 873. ad annum 904. Babor Omari filius à Sciaibek Usbechitarum rege anno Hegiræ 904. in interiorem Indiam detruſus, regnum Mogulorum fundavit, quod ejus poſteri tenuere Homajun, Gelaleddin Acbar, Selim Gehanghir, Corum Sciahgehan, Aurenk-zeb, & Alem; ab anno ſcilicet Chriſti 1530. ad annum 1700. Horum regum geſta vide apud Herbelotium [a] in Bibliotheca Orientali.

[a] *Pag.* 770. 914. 7. 34. 470. 465. 166. 691. 163. 456. 367. 768. 352.

§. V.

Neſtorianorum ſtatus ſub Regibus Turcorum.

NUNC demùm à Tartaris ad Turcos reges devenio. Turcicum Imperium, quod modò Othmanidæ ſeù Othomani tenent, bifariam olim diviſum fuit: & alterum quidem in Babylonia & Media floruit, alterum in Aſia minori, quam Anatoliam vocant. Primum Turcomani fundarunt poſt everſam poſtremam Tartarorum dynaſtiam, de qua ſuprà dictum eſt: duravitque ab anno Hegiræ 813. ad annum 920. hoc eſt, ab anno Chriſti 1410. ad annum 1514. Alterum, & quidem antiquius, anno Hegiræ 699. Chriſti 1299. Othmano Orthogruli filio auctore ſub Selgiuchidis regibus inſtitutum fuerat; poſtea verò ſpoliis Orientalis Græcorum Imperii ſub Othmani ſucceſſoribus Orchano, Morad, Bajazid, Solimano, Muſa, Mohammad, Morad II., Mohammad II., Bajazid II., Selimo, Solimano II., Selimo II., Morad III., aliiſque, ad hanc, quam nunc cernimus, amplitudinem devenit, ut ipſum etiam Babylonicum, quod Turcomanis regibus Sophii Perſæ eripuerant, regnum exhauſerit. Ejus Imperii primordia, & incrementa notiſſima ſunt, nec in iis explicandis immoror, quum præſertim ad rem Neſtorianam nihil ferè ſpectent.

Turcomanica dynaſtia, ſub qua Neſtorani diù vixere, duplex fuit. Altera Karajorum ſeù Nigrorum (Cara-coinli, hoc eſt, nigri arietis, eam vocant, quod ſcilicet in vexillis aries niger geſtaretur;) Akorum altera, ſeù Alborum, quam Turci *Ak-coinli*, Græci recentiores *Aſproprobatidarum*, hoc eſt, albi arietis appellant. Prima cœpit anno Hegiræ 813. Chriſti 1410. quo Cara-Joſephus Machmudi filius, Achmedem, ut ſuprà dixi, poſtremum Tartarorum regem interfecit; duravitque ad annum Hegiræ 873. Chriſti 1468. quo [b] Haſanus Ali, filius Alexandri, filii Joſephi, ab Haſano Begho, qui

[b] *Herbelot. pag.* 253.

vulgo Uſſun-Caſſan, hoc eſt, Uzun-Haſan, ſeù Longus Haſanus dicitur, cæſus fuit. Altera [a] cœpit anno Hegiræ 873. eodem Haſano Longo auctore, cui ſucceſſere Chalilus, Jacob-Begh, Maſſih-Begh, Ali-Begh, Baiſancor, Roſtam-Begh, Achmed-Begh, Aluend-Begh, & Morad-Begh; duravitque ad annum Hegiræ 920. Chriſti 1514. quo memoratus Morad-Begh ab Iſmaële Sofi Perſici regni inſtauratore interfectus fuit. Tùm verò Turcomanicum regnum occuparunt [b] Sofii Iſmaëlis ſucceſſores, Thahamasb, Iſmaël alter, Mohammad, Chodabende, Abbas-Sciah, Sciah Sefi, Abbas alter, aliique: ab anno ſcilicet Hegiræ 930. Chriſti 1523. ad annum Hegiræ 1048. Chriſti 1638. quo Morad ſeù Amurates tertius Turcorum Imperator illud Perſis ereptum, Turcico Imperio adjecit.

a *Herbel.* p. 41.

b *Idem* p. 504. 505. 9.

Quæ ſub Turcomanis ſeù Turcis principibus, genti Syrorum ſive Neſtorianæ ſive Jacobiticæ contigere, ex ineditis ut plurimum monumentis deſcripta, paucis accipe.

Anno Græcorum 1724. Chriſti 1413. (ut inquit Continuator primæ partis Chronici Syriaci Abulpharagii, quem eſſe Noë Libaniotam Jacobitarum Syrorum Patriarcham cenſeo,)

[illegible]

Porrò execrabiles Curdi Taslachenſes valvas templi cœnobii Cartaminenſis incenderunt, omnemque templi ſupellectilem & vaſa diripuerunt, & aſportarunt: necnon arcam dexteræ S. Gabrielis & ſacras veſtes, & cruces, & calices, & phialas: iidemque maledicti Curdi hoc anno eccleſiam oppidi Capharzæ itidem diripuere, atque iconem S. Azazaëlis martyris.

Anno [c] Græcorum 1728. Chriſti 1417. Rabban Jacobus Stylita apud Beth-Severinum [illegible] interfectus eſt à Curdis Garuditis [illegible] Is genere [illegible] Hedlenſis erat, & Behenami Jacobitarum Patriarchæ præceptor fuerat.

c *Ex Continuatore Chronici Syriaci Abulpharagii.*

Anno Græcorum 1729. Chriſti 1418. obiit Behenamus Sciatti [illegible] Arbenſis Jacobitarum Maphrianus: cujus obitus ex Appendice tertiæ partis Chronici Syriaci Abulpharagii ad annum præcedentem retuli Tom. 2. pag. 462.

Anno Græc. 1730: Chriſti 1419. à Sigarenſibus militibus cæſi fuere principes Severinitæ Denha, Iſa Malchi, & Malchus.

Anno Græc. 1731. Chriſti 1420. Othmanus cum Alexandro

Cara-Joſephi filio manus conſervit ܠܡ̈ܝܐ ܕܨܦܢܐ *ad aquas Saphanæ*: victoria penes Alexandrum ſtetit. Othmanus Herbelotio [a] teſte filius fuit Fachreddini Gotlu-Beghi, filii Tur-Ali-Beghi primi Turcomanorum Akorum parentis: pater autem Hamzæ, & Ali, quorum primus poſt patrem regnavit ad annum Hegiræ 848. Alter filium Gehanghirum habuit, qui Hamzæ patruo ſucceſſit, obiitque anno Hegiræ 872. quum Haſanum Longum filium regni hæredem reliquiſſet. Idem Othmanus, aliàs Cara-Iluch, à Timuro Tartarorum rege Arzinganam, Marden, Roham ſeù Edeſſam, & Sebaſten regendas acceperat; anno verò Hegiræ 809. qui inchoatus fuit 18. Junii anni Chriſti 1406. commiſſo cum Cara-Joſepho Turcomanorum Carajorum dynaſta, prælio, victus fuerat. Sub Alexandro Joſephi filio bellum ſuprà memoratum inſtauravit.

a Pag. 911.

Anno Græc. 1732. Chriſti 1421. Orientis Maphrianus ordinatus fuit Barſuma Maadanenſis: cujus ordinatio ad annum ſequentem differtur in memorata Appendice, Tom. 2. pag. 462.

Anno Græc. 1736. Chriſti 1425. obiit Solimanus Jobita rex Heſnæ Cephæ, eique ſucceſſit filius Aſraphus. Eodem anno graſſata eſt peſtis, perieruntque in caſtro Severino Eſajas Presbyter, quinque alii Presbyteri, viginti quatuor Diaconi, & quingenti viri.

Anno Græc. 1737. Chriſti 1426. caſtrum Severinum à copiis Sendorum ܕܣܢܕܝܐ expugnatum fuit, ejuſque princeps Azizus interfectus.

Anno Græc. 1739. Chriſti 1428. æſtus ingens in Meſopotamia contigit, fameſque ſubſequuta ad quinquennium duravit.

Anno Græc. 1741. Chriſti 1430. Abdalla ܒܘܚܬܢܝܐ Bochtenſis Geziram Cardoam tenuit circumpoſitoſque Arcæ montes, in quibus anno ſequenti epidemica lues graſſari cœpit.

Anno Græc. 1743. Chriſti 1432. Othmanus, aliàs Cara-Iluch, unàcum filiis Hamza & Ali, Marden urbem, quam Naſrus dux ſub ditione Cara-Joſephi Turcomanorum regis adminiſtrabat, occupavit. Eodem anno cæſus fuit Aſraphus Solimani filius Heſnæ dominus, eique ſucceſſit Camelus filius.

Anno Græc. 1744. Chriſti 1433. Hamzà Othmani filius Haitamam regionem depopulatus eſt, caſtrique Severini incolas Marden tranſtulit.

Anno Græc. 1748. Chriſti 1437. idem Hamza commiſſo in valle ܕܒܝܬ ܥܪܒܝܐ Beth-Arbaja prælio, copias Aſpahani filii Cara-Joſephi fudit.

Anno Græc. 1752. Chriſti 1441. Barſuma Caſugha Manemita ܩܣܘܓܐ ܡܢܥܡܝܐ cœnobii Cartaminenſis Epiſcopus à Curdis interfectus fuit.

Anno

Anno Græcorum 1753. Chriſti 1442. Aſpahanus Cara-Joſephi filius expugnavit Naharvanam oppidum regionis Bochtenſium

ܢܗܪܘܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܙܪܬܐ ܕܒܘܬܢܝܐ.

Anno Græcorum 1754. Chriſti 1443. obiit Hieroſolymis quidem Patriarcha Simeon Manemita ܫܡܥܘܢ ܡܢܥܡܝܐ Zobdæ filius; Salachæ verò Patriarcha alter Henoch Invardenſis, cui ſubrogatus fuit eodem anno ܩܘܡܐ ܣܒܪܝܢܝܐ ܒܪ ܓܦܠ Cauma Severinita Gapheli filius. In Appendice [a] Chronici Abulpharagii tam Henochi, quàm Simeonis obitus ad annum Græcorum 1756. Chriſti 1445. refertur. Uterque fuit Syrorum Jacobitarum Patriarcha.

Anno Græc. 1756. Chriſti 1445. obiere Hamza Othmani filius & Aſpahanus Cara-Joſephi. Hamzæ mortem Herbelotius [b] conſignat ad annum Hegiræ 848. qui inchoatus fuit die 19. Aprilis anni Chriſti 1444.

Eodem anno Chriſti 1445. Neſtoriani in regno Cypri commorantes unàcum Timotheo Tarſenſi ipſorum Metropolita, fidem Orthodoxam ſuſceperunt operâ Andreæ Archiepiſcopi Colocenſis, quem Eugenius IV. in Cyprum miſerat, ut Schiſmaticos ad catholicæ eccleſiæ unitatem adduceret. Exſtat ejuſdem Timothei profeſſionis fidei formula, quam Eugenius Papa [c] diplomati ſuo inſeruit dato Romæ apud S. Petrum anno 1445. Non. Auguſti, cujus initium, *Benedictus ſit Deus*. Incipit autem: *Ego Timotheus Tarſenſis, Chaldæorum, qui in Cypro ſunt, Metropolita, pro me meiſque omnibus in Cypro exiſtentibus populis profiteor &c.* Anno præcedenti, hoc eſt, Chr. 1444. Ignatius Syrorum Jacobitarum Patriarcha Abdallam Edeſſæ Archiepiſcopum ſuo totiuſque gentis ſuæ nomine in Urbem, ab eccleſia Romana incorruptæ doctrinæ formulam petiturus, allegaverat. Legatum benignè excepit Eugenius IV. quemadmodum [d] anno 1441. Oratores Jacobitarum Ægyptiorum Æthiopumque amplexus fuerat; teſteſque ſyncerae illius fidei literæ lectæ fuerunt *Laterani in publica ſeſſione Synodali anno Incarnationis dominicæ* 1444. *pridie Kalendas Octobris*, quarum [e] initium, *Multa & admirabilia diebus noſtris*.

Anno Græcorum 1757. Chriſti 1446. Babylonia à Gehanſciaho Cara-Joſephi filio direpta fuit. Gehanſciahus, Herbelotio [f] teſte, Alexandro fratri in regno Turcomanico ſucceſſerat anno Hegiræ 841. Chriſti 1438. idque tenuit ad annum Hegiræ 872. Chriſti 1467.

Anno Græcorum 1759. Chriſti 1448. Achmed Naphtæ filius caſtri Haitamæ dominus cepit Ali Garzanum caſtri Hadathæ, hoc eſt, novi, dominum.

a *Tom.* 2. *Bibl. Orient. p.* 385.

b *Pag.* 428.

c *Lib.* 18. *p.* 128. *& apud Horatium Juſtinianum in Concil. Florentin. Part.* 3. *pag.* 387.

d *In Act. Conc. Flor. apud Juſtinianum Par.* 3. *num.* 8. *&* 11.

e *Juſtinian. in Act. Concil. Florentin. Par.* 3. *pag.* 384.

f *Pag.* 367.

An-

Anno Græcorum 1760. Chriſti 1449. in Severino caſtro peſte graſſante interierunt viri 560. nec non Cauma Presbyter Jacobi filius, & Diaconi 20.

Anno Græcorum 1761. Chriſti 1450. expugnata fuit Marde à Gehanſciaho Turcomano. Eodem anno Roſtamum Beghum Tarchani filium, qui Marden obſederat, Haſanus Beghus ejuſque frater Gehanghirus Othmani filii, commiſſo prælio profligarunt.

Anno Græcorum 1762. Chriſti 1451. Camelum Heſnæ dominum Naſerus filius interfecit: Naſero autem cæſo, Achmed ipſius frater eam urbem occupavit.

Anno Græcorum 1764. Chriſti 1453. expugnata fuit Invarda à Turcis Othmanidis Mardæ dominis: item captum Severinum caſtrum à Curdis, nec non pagi ܡܝܕܘ Meidu, ܒܝܬ ܐܝܣܚܩ Beth-Iſaac, & ܥܪܒܢ Arban. Demùm Heſnenſes facta in Geziram irruptione, plurimos Bochtenſes interfecerunt.

Anno Græcorum 1765. Chriſti 1454. Chalephus Seerdæ dominus obſeſſam à Turcis Haſano Begho ſubjectis & ab Achmede Heſnæ domino urbem fortiter defendit: illi verò obſidione ſoluta depopulati ſunt caſtra ܐܣܛܪܟܐ Eſtarcham, ܙܐܙ Zazam, ܐܠܝܢܐ Elianam, ܚܐܡ Haam, ܨܠܚ Salacham, ܒܛܐ Baten, ܟܦܪܐ Caphram, & ܟܦܪ ܣܡܥܐ Caphar-Samaam.

Anno Græcorum 1766. Chriſti 1455. Chalephus cepit Heſnam Cephæ, & interfecit Achmedem ſororis ſuæ filium.

Anno Græcorum 1767. Chriſti 1456. obierunt Cauma Severinita Patriarcha, & Behenamus Hedlenſis item Patriarcha, nec non Barſuma Maadanenſis Maphrianus in cœnobio Gubæ: & Mardæ quidem pro Behenamo ordinatus fuit Chalephus filius ſororis Barſumæ Maphriani; Salachæ verò pro Cauma, Joſue Invardenſis ܒܪ ܓܠܘ filius Gallu: denique Azizus filius ſororis Chalephi ordinatus fuit Epiſcopus Gazartæ Cardoæ.

Anno Græcorum 1768. Chriſti 1457. Roſtamus Tarchani filius dux copiarum Cara-Joſephi, iterùm Marden, Amidamque invaſit: ſed Haſanus Beghus commiſſo cum eo apud Amidam prælio, eum fudit interfecitque. Eodem anno Heſnenſes cum Bochtenſibus manum conſeruere: Bochtenſes verò excurſione in Medu, Beth-Iſaac, & Arban pagos facta, in Medu quidem interfecerunt Behenamum Malchumque Presbyteros; in Arban verò Presbyteros Behenamum Adæumque, & Diaconum Abu-Naſrum.

Anno Græcorum 1769. Chriſti 1458. Geziram peſtilentia depopulata eſt, qua periit Abdalla ejus loci dominus. Eodem anno Chalephus Heſnæ dominus Geziram depopulatus eſt.

Anno

Anno Græcorum 1770. Chriſti 1459. Ameras Achmed Bochtenſis, qui montes Cardoos occupabat, Geziram abſtulit Ameræ Ibrahimo filio Abdallæ: qui Gezirâ ejectus, fugit ܠܚܣܢܐ ܕܦܢܟ in caſtrum *Phenech*: Achmedes verò cum Chalepho Heſnæ domino inducias ad quinquennium pepigit.

Anno Græcorum 1771. Chriſti 1460. Turci Haſano Begho ſubjecti Mahalmitis ܠܡܚܠܡܝܐ abſtulerunt ܩܠܥܐ ܚܕܬܐ caſtrum novum. Eodem anno obiit Patriarcha Joſue Invardenſis, eique ſucceſſit in Salacha Azizus Bar-Sabta ܥܙܝܙ ܒܪ ܣܒܬܐ ex Baſilea. Item ordinati fuere ܐܦܣܩܦܐ ܕܚܐܙ ܡܒܪܟ Haæ Epiſcopus Mobarach ſeu Benedictus, ܘܐܦܣܩܦܐ ܡܒܪܟ ܠܟܪܟܒܪܬܐ Chart-Barthæ Epiſcopus Alexander, ܘܐܦܣܩܦܐ ܥܒܕܡܫܝܚܐ ܠܡܝܦܪܩܛ & Maipheractæ Epiſcopus Abdelmeſſias.

Anno Græcorum 1772. Chriſti 1461. commiſſum fuit prælium inter Heſnenſes & Bochtenſes Geziræ dominos. Eodem anno Achmedes Bochtenſis Geziræ tyrannus inſectatus Ibrahimum, ei abſtulit caſtrum Phenech, captumque cum filiis comburi juſſit. Demùm Chalephus Heſnæ dominus Seerdam à Bochtenſibus recuperavit; quamobrem inter utroſque bellum exarſit, ſpatio viginti annorum continuatum.

Anno Græcorum 1773. Chriſti 1462. Chalephus Heſnæ dominus ejuſque filii Muſa & Aaron interfecti fuerunt à conſobrinis Job, & Zainalabdino. Eodem anno Haſanus Beghus Turcus Heſnam occupavit, regendamque Chalilo filio tradidit, cæſis Jobo & Zainalabdino tyrannis. Idem Haſanus Amidam quoque cepit, necnon caſtrum Haitamam, cui eundem Chalilum filium præfecit poſt Achmedem Naphtæ filium, virum in Chriſtianos crudeliſſimum. Eodem anno frequens terræmotus Meſopotamiam concuſſit.

Anno Græcorum 1774. Chriſti 1463. locuſtæ terras omnes depaſtæ ſunt ab Oriente uſque ad Ægyptum.

Anno Græcorum 1775. Chriſti 1464. Haſanus Chalilo filio Haitamæ præfecto præcepit, ut Curdos Taslachenſes deleret.

Anno Græcorum 1781. Chriſti 1470. Turci Haſano ſubjecti Geziram obſederunt; Curdos verò ingenti clade affecerunt.

Anno Græcorum 1782. Chriſti 1471. Turci Geziram ceperunt, & Bochtenſes Curdoſque ferè omnes, Chriſtiani nominis hoſtes acerrimos, ultima internecione deleverunt.

Anno Græcorum 1783. Chriſti 1472. Haſanus Beghus Turcorum rex ſuſcepit expeditionem adversùs ܠܣܘܪܝܐ Syros Ægyptio Sol-

tano

tano ſubjectos, Birthamque ad Euphratem poſitam urbem irrita obſidione cinxit.

Anno Græcorum 1785. Chriſti 1474. quum eccleſia caſtri Severini inſtauraretur, inventæ ſunt reliquiæ ſanctorum Dadæ, Aſiæ, & Achæ. Rem fuſiùs narrat Auctor Appendicis ad Chronicon Abulpharagii, in hæc verba. [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Anno 1785. corruit magna eccleſia oppidi Beth-Severini tota; eodemque oppidani duos Presbyteros Mardinum miſerunt, qui architectos ad eccleſiam conſtruendam inde accerſerent. Venerunt autem ad Chalephum Patriarcham, binoſque architectos ab eo poſtularunt. Miſit ergo Patriarcha architectos, & unàcum illis Baſilium Maphrianum, qui & Azizus, ſuum ex ſorore nepotem. Accedente itaque incolarum eorumque filiorum & mulierum ingenti ſtudio, tùm advenientibus Patriarcha Turabdini Azizo Bar-Sabta & unàcum eo provinciæ Epiſcopis opuſque urgentibus, mirâ celeritate confectum eſt. Nam quum ædificium circa Idus Aprilis cœptum fuiſſet, perfectum eſt univerſum, tectumque impoſitum fuit die 22. Junii. Ex ſocordia nihilominus, imò ex diſcordia inter architectos & oppidanos exorta, circa tigna ſuſtentandæ fornici adhuc recenti ſuppoſita, factum eſt, ut in fine operis trabibus immenſum pondus ferre non valentibus continuoque confractis, tectum corrueret, cujus ruina quindecim viros, monachos duos, atque Presbyterum involvit & oppreſſit: ex ſocordia, ut ajebam, & incuria, quoniam tigillis teſtudinem ſuſtinentibus tigna ſupponere neglexerunt, unde totius ædificii ruina conſequuta eſt, qua paries medius inter ſanctuarium & altare quaſſatus ſciſſuſque, arcas ſanctorum lipſanorum ibidem conditas patefecit. Urna erat in primis ex pario marmore ingens, continens corpus ſancti Dadæ, nudo capite, cui ſubſcripta legebatur epigraphe in hæc verba: Hæc urna eſt corporis ſancti Dadæ. Huic ſuccedebat altera minor cum hac inſcriptione: Hæc arca eſt ſancti Aſiæ: repertaque in ea lipſana quædam. Et huic proxima apparebat tertia ex ebeno fabrefacta, in qua reliquiæ quædam inventæ ſunt cum epigraphe:

Hæc eſt urna ſancti Achæ. Et ſanctarum quidem reliquiarum inventio incolarum dolorem ex ſuorum interitu templique ruina conceptum vehementer lenivit. Enimverò ignorabamus illas apud nos haberi reliquias, & de ſancti Dadæ geſtis nihil omninò nobis hactenus innotuerat. Suſpicabamur autem eum eſſe unum ex S. Eugenii diſcipulis, donec perquiſitione facta, à quibuſdam monachis Neſtorianis intelleximus, in provincia Tabrizi ſanctum Dadam habere monaſterium, ibidemque acta etiam ipſius aſſervari. Quamobrem Rabban Gabriel monachus noſter, genere Aſpeſita, pio in prædictum ſanctum ſtudio inflammatus, Sidoſam Neſtorianorum oppidum in agro Tabrizenſi continuò profectus, ſancti Dadæ monaſterium petiit: ſimulanſque anachoritam eſſe ſe ex iis, qui urbis Niſibis eccleſias obtinent, honorificè exceptus fuit, atque unius hebdomadæ ſpatio Acta ſancti Dadæ ex autographo deſcripta nobis attulit. Nam quum ab æditu prædicti ſancti Acta poſtulaſſet, iſque ingentem Codicem plurium ſanctorum geſta complectentem protuliſſet, continuò ſancti Dadæ vitam deſcripſit, nobiſque communicavit: invenimus autem in ea ſuaviſſimum ſermonem, & ingentem miraculorum numerum. Tùm verò Joſue monachus & Presbyter filius Presbyteri Eſaiæ ex illis Actis officium compoſuit, & preces, quas Ordinis & Propitiationis vocant, & hymnos, & orationes, quoniam ejus converſationem ignorabamus. Mox itaque parietem medium inter altare & ſanctuarium reſtituimus, & ſacra lipſana eodem quo fuerant loco repoſuimus: & caput quidem ſancti Dadæ in propria theca argentea collocavimus; Arcam verò ſancti Achæ & cæteras ex marmore urnas intra parietem demiſimus, eaſque in latere ſuperiori è regione chori ſuperioris condidimus. Continuò oppidani altaris & ſanctuarii ædificium complevere, & neceſſaria ſupellectile inſtruxere: præterea ubi altare aſſurgit, ligneum tholum conſtruendum curarunt, ſanctum videlicet ſanctorum interius operâ Presbyteri Adæi fabri lignarii filii Eſaiæ, pulchrum illud & concinnum quantum fieri potuit.

Anno Græcorum 1788. Chriſti 1477. obiit Patriarcha Azizus Bar-Sabta: factumque eſt ſchiſma inter Jacobitas Turabdinenſes, quorum alii elegerunt in Patriarcham ܣܒܐ ܐܪܒܢܝܐ Sabam Arbenſem, alii Joannem Invardenſem, Gargaræ olim Epiſcopum. Horum alter in Salacha, in Modiad alter Sedem fixit. In Appendice ad tertiam partem Chronici Syriaci Abulpharagii, Azizi Patriarchæ mors ad annum Græcorum 1793. Chriſti 1482. differtur. Vide Tom. 2. Biblioth. Orient. pag. 385. & 386.

Anno Græcorum 1789. Chriſti 1478. obiit Haſanus Beghus Othmanides Turcus, eique ſucceſſit Jacobus Begh ipſius filius, ſub quo pax Chriſtianis reddita. Mors Haſani ab Herbelotio [a] nunc ad annum Hegiræ 882. nunc ad annum 883. collocatur: quorum pri-

[a] *Pag.* 437. & 901.

mus

mus inchoatus fuit menſe Aprili anni Chriſti 1477. alter eodem menſe anni 1478. Idem Herbelotius, poſt Haſanum patrem per ſex menſes regnaſſe affirmat Chalilum ejus filium, eoque interfecto, Jacobum Haſani item filium, totam patris ditionem occupaſſe. Noë Libaniota [a] Chalili mortem anno poſt Haſanum contigiſſe teſtatur. Joſephus Barbarus [b] Venetorum Orator *Haſanum deceſſiſſe ſcribit in urbe Tauriſio anno Chriſti* 1488. *nocte Epiphaniæ feſtum ſequente, quum quatuor poſt ſe filios reliquiſſet, unum è ſecunda, tres verò è prima conjuge; eaque ipſa nocte, refert, tres uterinos fratres quartum non uterinum ſtrangulari curaſſe, atque ita inter ſe tres in partes hæreditatem paternam diviſiſſe: deinde fratrem medium occidi majorem juſſiſſe, quum prius in poſſeſſionem ſeſe bonorum ipſius intruſiſſet.* Verùm pro anno MCCCCLXXXVIII. quo Haſanus mortuus dicitur, haud dubie reponendus annus MCCCCLXXVIII. uno X. detracto. De Haſano plura Græci Latinique ſcriptores, quibus [c] appellatur *Caſſanus*, *Uſumcaſſanus*, *Aſam*, *Aſembech*, *Aſambech*, & *Aſſambejus*. Hic, ut David Trapezuntius Imperator in epiſtola [d] ad Pium II. teſtatur, filiam Calo-Joannis ejuſdem Davidis fratris & prædeceſſoris, in uxorem duxit, pluresque legationes ad Romanos Pontifices Chriſtianoſque Europæ Principes miſit, ut fœdera adverſùs Turcos Conſtantinopolitani Imperii invaſores conjungerent: quas inter præcipua eſt illa, quæ anno Chriſti 1460. ad Pium II. deſtinata fuit; quem ſequentes Oratores in Urbe convenerunt, videlicet, Michaël Aligerius orator Davidis Imperatoris Trapezuntii, Nicolaus Tephelus orator Georgii Alexandri regis Perſarum & majoris Armeniæ, ac minoris Iberiæ, Mahometes Turcomanus orator Haſani Regis Meſopotamiæ, Caſſadan Carcecchan orator Gorgoræ filii Gazabecchi Ducis Iberiæ majoris, & Morad Armenius orator Urtebechi ſeù Berdebechi domini Armeniæ minoris. Hoſce comitatus eſt Ludovicus de Bononia Frater Ordinis Minorum, quos de Obſervantia vocant, qui antea frequentibus Nicolai V. & Callixti III. Pontificum ad Orientales Principes populoſque legationibus perfunctus fuerat. Ejuſdem Haſani literæ ad Paulum II. datæ anno Hegiræ 875. exſtant ex Arabico in Latinum converſæ apud Raynaldum anno Chriſti 1471. num. 48.

Eodem anno Græcorum 1789. Chriſti 1478. antequam Haſanus deceſſiſſet, diſſidium inter Georgianos contigit. Corcoras Begh ܩܘܪܩܘܪ ܒܓ eorum dux acceptis ab Haſano copiis, in Georgiam invaſit, eccleſias diruit, monaſteria evertit, ſacerdotes, diaconos & monachos interfecit, ſacram ſupellectilem diripuit; captos viros, mulieres, pueros vendidit, quoſdam quidem Chriſtianis, alios verò Hagarenis, complures autem ſectam Mahometicam amplecti compulit. Quod ob facinus Haſanus à Deo percuſſus, interiit, eique,

a *Tom.* 2. *Bibl. Orient. p.*471.
b *Itinerar. in Perſ. Apud Raynald. ann.* 1488. *n.*13.
c *Platina in vita Callixti III. Cardin. Roffen. art.*34. *David Imper. Trapezuntin. in literis ad Pium II. Gobelin. lib* 5. *Jacob. Card. Papien. epiſt.* 455. & 586. *Bizarr. Rerum Perſic. lib.*10. *Cepio lib.*2. *Philelph. lib.*37. *epiſt. ult.*
d *Apud Raynal. ann.* 1460. *n.*97.

ut ſuprà dictum eſt, ſucceſſit filius Jacobus Begh, qui Chalilum fratrem occidit. De Georgianorum tumultu hæc Raynaldus ad annum Chriſti 1488. ex Joſepho Barbaro Venetorum Oratore. *Uſum Caſſanus Perſarum rex quum adverſùs Othomanum iturum ſe promulgaſſet, ac triginta millia equitum ſub ſignis coëgiſſet, non in Turcas, ſed in Georgianos Chriſti cultores impetus convertit, provinciamque late ferro flammaque pervagatus, retenta Zitili urbe, ac reliqua reſtituta provincia, imperataque auri penſione, cum Pancratio Gurguraque Regibus Chriſtianis pacem redintegravit.* Pergit eodem anno narrare ejuſdem Uſumcaſſani interitum. Sed hæc, ut ſuprà dixi, anno Chriſti 1478. non anno 1488. contigere. Corcoræ mentio apud eundem Raynaldum occurrit ad annos 1459. 1460. & 1461. ubi Gorgoras & Gurguras Iberiæ majoris Dux appellatur.

Anno Græcorum 1790. Chriſti 1479. Syri & Ægyptii Baſcio duce obſederunt Edeſſam Turcorum Othmanidarum urbem: idque, ut obſidionem Birthæ urbis, quam ante ſeptennium Haſanus imperaverat, ulciſcerentur. Verùm Jacobus Begh eorumdem Turcorum Rex, commiſſo cum iis prælio, victoriam inſignem de iis reportavit, qui arma adverſùs Soltanum Mahometum Othmani filium Turcorum Romæorum Imperatorem convertentes, Francorum ope, tribus eum præliis fuderunt. In ea Edeſſæ obſidione ſub Jacobo Duces claruere Solimanus Begh, Bajandor Begh, Chalil Begh, Curchmas Begh, Sahara Begh, Chaled Begh, & Navar-Ali Begh.

Anno Græcorum 1796. Chriſti 1485. Solimanus Begh, juſſu Jacobi, expeditionem in Curdos ſuſcipiens, montibus Cardois occupatis, item caſtris ܫܘܫ ܘܥܟܪ Sus, & Akar, quibus Pir Mohammadum caſtri Phenech dominum præfecit, Ammodiam ܐܡܕܐܕܡܘ urbem, cui Haſanus Saipheddini filius præerat, obſidione cinxit. Poſt biennium, hoc eſt, anno Græcorum 1798. Chriſti 1487. idem Solimanus quum Ammodiam fruſtrà tentaſſet, in vallem Arabum deſcendens, Niſibin Mardenque ultrò admiſſus amiceque receptus eſt, & Ameram Goli-Beghum, qui à Jacobo rege defecerat, ad Tigrim fluvium in loco, quem ܒܫܝܪܝܐ Baſiriam vocant, commiſſo prælio fudit interfecitque.

Anno Græcorum 1799. Chriſti 1488. obiit Jacobus Rex, eique ſucceſſit Baiſankor. Eodem anno in regno Mogulorum diſſidium fuit: inſurrexit enim ܨܘܦܝ ܚܠܝܠ Sophius Chalilus adverſùs ܐܡܝܪܙܐܕܗ Mirza Ali filium Soltani Chalili eumque ſtrangulavit. Quamobrem filii Haſani Beghi, Maſſih Begh, & Joſeph Begh, & Maxud Begh, & Budag Begh, & Chalig Begh, omnes numero viginti reges, bellum intulere Sophio Chalilo, à quo nihilominus victi profligatique fuere. Tum Solimanus, qui Goli-Beghum, ut ſuprà dixi, interfe-

cerat,

cerat, videns regnum Mogulorum everſum, in Sophium Chalilum arma convertit, quem cum viginti filiis interfecit; Soltanum verò Baiſankorum, qui ex equo deciderat, comprehenſum adduxit & in honore habuit: item comprehendit Roſtamum Begh filium Maxudi Begh filii Haſani, & in caſtro Ailengæ in vincula conjecit. Hæc fusè apud [a] Herbelotium, quem conſule. [a] Pag. 180. & 720.

Anno Græcorum 1800. Chriſti 1489. Regnum Haſanitarum, hoc eſt, Turcorum Aſproprobatidarum, rexit Baiſankor, ejuſque Dux & Conſiliarius Solimanus.

Anno Græcorum 1801. Chriſti 1490. Georgius Epiſcopus cœnobii S. Gabrielis cum diſcipulo ſuo Rabban Stephano, Hieroſolymam religionis cauſa petiit, ſolutiſque biſcentum aureis emit ab Arabibus ædes Eccleſiæ Deiparæ Syrorum contiguas, ut ſacra loca viſitantibus Syris uſui eſſent.

Anno 1803. Chriſti 1492. Rex Baiſankor legatum miſit Ameram Haſanum Mardenſem ad Soltanum Ægypti pro pace inter utrumque regnum, Ægypti ſcilicet, & Meſopotamiæ, ſtabilienda: ex quo enim Ægyptii Edeſſam obſederunt, pax inter eos interturbata fuerat. Legatum Rex Ægypti unàcum ejus filio Mohammado, humaniſſimè excepit. Eundem legatum ad urbem Hieroſolymam comitati ſunt Adæus Presbyter Severinita, Cauma Presbyter ipſius filius, Saba monachus Salachenſis, Gabriel Presbyter, Ruben Preſbyter Severinita, & turba plurima mercatorum: qui quum ſanctam urbem viſitaſſent, Damaſcum petierunt, ubi Saba monachus, & Gabriel Presbyter occubuere: inde Apameam venerunt, ubi obiit Joſue monachus Severinita, filius Presbyteri Moſis. Adæus cum Cauma filio, Alepum abiit, inde cum turba mercatorum Arabum in Gargaram: ubi à civitatis præſide in vincula conjectus, poſt octiduum dimiſſus fuit precibus Behenami Gargarenſis Epiſcopi, diſcipuli Patriarchæ Joannis Gargarenſis. Gargarâ in caſtrum ܚܣܪܘܡ Hoſrom profectus, eandemque calamitatem ab ejus caſtri domino paſſus, tandem Amidam ingreſſus eſt.

Anno Græcorum 1804. Chriſti 1493. Navar-Ali Begh obſedit Heſnam Cephæ, poſtquam Solimanum Baiſankori copiarum ducem interfeciſſet. Optimates regni Turcici Roſtamum Begh, filium Maxudi filii Haſani, quem Solimanus in caſtro Ailengæ incluſerat, ſolverunt regemque proclamarunt. Idem Navar-Ali, Roſtami conſobrinus, Heſna, Amida, Niſibique potitus, Salacham depopulatus eſt.

ܘܩܛܠ ܠܒܝܬܐ ܕܡܪܕܝܢ ܡܟܣܘܢ ܘܙܟܝ ܘܟܠ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܠܟܘܡܘܪܐ ܘܡܠܟܘܬܐ
ܘܟܗܢܐ ܘܥܠܡܝܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܘܬܠܡܝܕܐ . ܘܫܒܘ ܕܢܫܐ ܘܦܓܪܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
ܘܩܛܠ ܙܘܓܐ ܕܠܐ ܡܢܝܢܐ . ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܠܦܐ ܘܢܦܫܬܐ ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ
ܐܠܦܝܢ؛

ܐܒܝܢ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܝܪ̈ܐ ܚܪܝܒܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܘܪ̈ܕܝܐ ܟܠܒ̈ܐ
ܛܠܣܠܩ̈ܝܐ ܐܦ ܡܚܠܡ̈ܝܐ ܘܓܪܘܕ̈ܝܐ ܛܝ̈ܝܐ. ܘܟܪܝܣܛܝܢ̈ܐ
ܗܘܘ ܒܐܘܠܨܢܐ ܪܒܐ ܘܒܥܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ.

Monaſterium S. Jacobi in Salacha occupavit, abſtulitque libros, arcas, & annonam, calices & phainas (caſulas), *baculos & reliquam ſupellectilem. Fugientibus itaque monachis & Patriarcha Maſudo, cœnobium habitatore vacuum deſertumque manſit. regionem præterea Heſnæ depopulatus eſt. Sola provincia Haitamæ Dei ope ſervata eſt: reliqua omnia cœnobia vaſtata ſunt ab execrandis Curdis Taslacenſibus, & Mahalmitis, & Garuditis Saracenis: Chriſtianique in magnam anguſtiam & mærorem adducti fuere.*

Eodem anno Roſtamus in regno confirmatus, legatos pro pace ad Navar-Ali miſit, quem mandatis obtemperare recuſantem, per Kaſembeghum ducem ſubegit. Kaſembeghus Roſtami juſſu in ejus locum, Mardæ & Heſnæ Cephæ præfectus fuit. *Hæc Continuator primæ partis Chronici Syriaci Abulpharagii.*

Anno [a] Græcorum 1801. Chriſti 1490. Georgius & Joſephus ex India in Meſopotamiam ad Simeonem Patriarcham Neſtorianorum venerunt, ut Epiſcopos pro Indiarum regionibus impetrarent, eoſque illuc deducerent. Simeon Geziræ morabatur: qui ambos ſacerdotes ordinavit; mox binos monachos, quibus Joſephi nomen commune fuit, ex cœnobio S. Eugenii electos, Epiſcopos conſecravit, & alteri quidem Thomæ, alteri verò Joannis nomen impoſuit, qui unàcum memoratis Sacerdotibus Indiam petierunt: quo quum perveniſſent, altaria conſecrarunt, & ſacerdotes quamplurimos ordinarunt. Joannes in India manſit: Thomas verò ad Patriarcham poſt paulo regreſſus, primitias ei oblationeſque ab illis Chriſtianis attulit. In libro, cui titulus *Novus Orbis*, Joſephi Indi mentio diſerta fit, ejuſque patria, genus, & navigatio deſcribitur à cap. 129.

Anno Græcorum 1811. Chriſti 1500. contigit ſtrages Chriſtianorum Luſitanorum in urbe Indiæ Calecuth, quam deſcribunt Epiſcopi Neſtoriani in epiſtola [b] ad ſuum Patriarcham. De eadem legendus Aloyſius Cadamuſtus in [c] navigatione novi orbis, & Raynaldus ad ann. 1500. à num. 52.

Anno Græcorum 1812. Chriſti 1501. Joſeph Indus Crangorenſis, cujus ſuprà facta eſt mentio, menſe Junio cum navibus Luſitanorum venit Ulyſſiponem, & commeatu ſocioque à rege conſtitutis Romam, & demùm Venetias contendit, & rurſum rediit Ulyſſiponem, denique in Malabariam regreſſus eſt. Ante annum 1500. cum Thoma Epiſcopo, ut ſuprà dixi, ex India in Meſopotamiam abierat: qua de profectione hæc narrantur in [d] Navigatione quæ Joſephi Indi titulo inſcribitur. *Referebat dictus Joſeph, cum quodam* Epi-

a *Ex epiſt. Epiſcoporum Indiæ. Vide Tom. 3. à pag. 590.*

b *Vide Tom. 3. pag.*

c *Lib. 3. cap. 77.*

d *Novus orbis, cap. 133.*

Epiſcopo ſolviſſe ab urbe Caranganora, & conſcenſis ratibus iviſſe ad inſulam Ormum, quæ eſt à Caranganora milliaribus ferè mille & quingentis. Et inde petiit mediterranea itinere trium menſium unàcum Epiſcopo memorato, pervenit in Armeniam majorem, ut conſalutaret reverentiſſimè ſuum magnum Pontificem, à quo Epiſcopus dictus initiatus ſacris, Joſephque memoratus ad ſacerdotii gradum promotus eſt. Itidem agunt Chriſtiani omnes Indi, & regni Cataji. Eorum Pontifex Catholica (Catholicus) *dicitur, fertque tonſuram inſtar crucis. Præficit Patriarchas ſuos* (imò Metropolitanos) *ut dictum eſt, alterum in India, in Catajo alterum; alios verò Epiſcopos aliò mittit, prout expedire viſum fuerit, ut ad ſuas provincias moderandas tranſmittantur. Hujus Catholicæ* (Catholici) *commeminit Marcus Paulus in tractatu Armeniæ, & ibi dicit duo eſſe genera Chriſtianorum, Jacobitarum videlicet, & Neſtorianorum, quorum Papa dicitur Jacobita, qui eſt hic Catholica* (Catholicus,) *de quo eſt ſermo, cujuſque meminit Joſeph ſæpe dictus.* Hæc ibi. Quæ verba quum Morinus [a] & Raynaldus [b] recitaſſent, colligunt, Chriſtianos, qui in variis Indiarum provinciis habitant, Armenicum ritum ſequi, & à Catholico Armenorum pendêre: idque diſertè affirmatur ab eo, qui Joſephi Indi navigationem deſcripſit, quum ait loco ſuprà citato: *duo eſſe genera Chriſtianorum, Jacobitarum videlicet, & Neſtorianorum, quorum Papa dicitur Jacobita, qui eſt hic Catholica, de quo eſt ſermo, cujuſque meminit Joſeph ſæpè dictus*: ubi Catholicum, quem Joſephus conveniſſe dicitur, Jacobitam, non Neſtorianum auctor facit, adeòque eum ad Armenorum gentem, qui Jacobitis in errore Monophyſitico conſentiunt, potiùs quàm ad Neſtorianos ſpectare contendit. Verùm toto cœlo aberrant Morinus, Raynaldus, & auctor navigationis Joſephi Indi. Neque enim Joſephus, vel Catholicus, quem is adiit, vel Chriſtiani Indi, Armeni aut Jacobitæ fuere, ſed Neſtoriani, ut ex eorum epiſtola comprobatur, reſque ipſa loquitur. In hiſtoria [c] Malabarum Chriſtianorum, quam la Croze publicavit, Joſephus dicitur cum ſocio Matthia in Luſitaniam porrexiſſe, ibique Matthias obiiſſe.

Anno [d] Græcorum 1813. Chriſti 1502. obiit Simeon Patriarcha Neſtorianorum, & ſepultus fuit Geziræ in monaſterio S. Eugenii. Ei ſucceſſit Elias, qui anno Græcorum 1814. Chriſti 1503. rogatu Thomæ Epiſcopi & Joſephi Presbyteri, tres monachos ex eodem S. Eugenii cœnobio electos, ordinavit, Davidem nimirùm Metropolitam, Georgium & Maſudum Epiſcopos, quorum primo Jaballahæ, ſecundo Denhæ, tertio Jacobi nomen impoſuit. Profecti ſunt omnes in Indiam eodem anno, viderùntque adhuc in vivis Joannem Atelæ Metropolitam.

Anno Græcorum 1815. Chriſti 1504. memorati Epiſcopi literas ſcripſerunt ad Eliam Patriarcham, quas ille non accepit, morte præ-

a *Præfat. in Ritum Ordinationis Syrorū Neſtorianorū pag.* 436.

b *Ad ann.* 1501. *num.* 90 *in fine.*

c *Pag.* 49.

d *Ex epiſt. Epiſcoporum Indiæ. Vide Tom.* 3. *p.* 591.

præventus; ſed ejus ſucceſſor Simeon. In iis certiorem Patriarcham faciunt de ſuo in Indiam adventu, de gentis ſuæ in Malabaria ſtatu, de Eccleſia S. Thomæ in Meliapor, deque Luſitanorum cum rege Calecuthi prælio. Exſtat in Bibliotheca [a] Vaticana Teſtamentum novum Syriacum exaratum à memorato Jacobo Indiarum Epiſcopo in urbe Scigla ſeù Chrongalor in regione Malabar in eccleſia S. Thomæ Apoſtoli, die 6. Martii, feria 4. anno Græc. 1821. (Chriſti 1510.)

a *Cod. ms. Syr.* 9.

Anno Græcorum 1857. Chriſti 1546. Luſitani in Cranganora Seminarium fundarunt pro inſtructione Neſtorianæ juventutis: & anno 1584. alterum in Vaipicota apud eandem urbem, quod Patres Soc. Jeſu regendum ſuſcepere.

Anno Græcorum 1862. Chriſti 1551. ſchiſma inter Neſtorianos natum. Quum enim [b] Simeon Patriarcha ab anno circiter Chriſti 1450. morem induxiſſet, ut nullus conſtitueretur Metropolita, niſi de ſtirpe, ac genere familiaque ſua, quo factum fuerat, ut per centum ferè annos Patriarchalis quoque dignitas veluti hæreditaria in ea familia fuiſſet: quumque anno Chriſti 1551. unus dumtaxat ex ea proſapia Metropolita ſupereſſet, qui Patriarchatum uſurpare contendebat; id Neſtoriani indigne ferentes, convenerunt in urbe Moſulana ex Bagdado, Charcha, Arbela, Gezira, Tauriſio, Niſibi, Marde, Amida, Heſna aliiſque locis, Epiſcopi tres (hoc eſt, Arbelæ, Salmaſti, & Adorbiganæ) ac plurimi ſacerdotes, monachi, viri primarii, & populus: elegeruntque ſibi in Patriarcham Rabban Sulakam ſeù Siud monachum cœnobii Hormiſdæ: quumque præter memoratum Sedis Patriarchalis invaſorem, nullus eſſet Metropolita, qui electum ordinaret, Sulakam cum literis Romam ad Julium III. Summum Pontificem allegarunt, viris circiter ſeptuaginta comitantibus uſque ad Hieroſolymitanam urbem, indeque tribus Romam, quorum tamen unus Chalephus (ſociorum namque alter morbo extinctus, alter tentatus, in patriam redire coactus fuit,) unàcum Sulaka in Urbem pervenit die 18. Novembris anni Græcorum 1864. Chriſti 1552. Die verò 20. Februarii ſequentis anni Sulaka profeſſionem fidei emiſit, & 9. Aprilis à Julio III. Patriarcha Chaldæorum proclamatus fuit, mutatoque nomine Joannes nuncupatus. Eodem anno in Meſopotamiam rediit, adjunctis ipſi ab eodem Julio Pontifice, quemadmodum poſtulaverat, religioſis aliquot viris Syriaci ſermonis peritis, quorum unus fuit Ambroſius Theſeus Epiſcopus Arienſis, Ordinis Prædicatorum, qui propter perſecutionem eidem Patriarchæ Sulakæ poſtea motam coactus fuit cum Aſſyriis quibuſdam in Indiam ad urbem Goam, ubi vivere deſiit, migrare; alter Antonius ejuſdem Ordinis Prædicatorum, Ambroſii ſocius, qui unàcum Hermete Elia Archiepiſcopo, memorati Patriarchæ Sulakæ diſcipulo, Chaldæos in Malabaria commorantes viſitavit, Romamque tandem regreſſus, à S. Pio V. Epiſcopus Vici creatus fuit. Amidam

b *Tom.* 1. *Bibl. Orient. p.* 524. *& ſeq.*

dam pervenit Sulaka die 12. Novembris anni Græcorum 1865. Chriſti 1553. duoſque è diſcipulis ſuis Epiſcopos ordinavit: Geziræ nimirùm, Abdjeſum, qui ipſum in Patriarchali dignitate poſteà excepit: & Amidæ, Hormiſdam ſeù Hermetem, qui Aſmar Abib olim appellatus fuerat; Eliæ verò nomen Sulaka ordinato impoſuit. Hic, Sulaka defuncto, in Indiam, ut ſuprà dixi, unàcum Epiſcopo Ambroſio ejuſque ſocio Antonio profectus eſt, ubi juvandis Chaldæis orthodoxis operam impendit.

Anno [a] Græcorum 1866. Chriſti 1555. Joannes Sulaka orthodoxorum Patriarcha fraude Simeonis Barmamæ Neſtoriani Patriarchæ adverſarii ſui à Turcis captus interfectuſque fuit. In ejus locum à catholicis electus Abdjeſus ſeù Ebedjeſus, Joannis filius, quem ex monacho cœnobii SS. Achæ & Joannis, ut ſuprà dictum eſt, Geziræ Epiſcopum idem Sulaka creaverat, Romam petiit, ut anteceſſoris ſui exemplo confirmationem à Summo Pontifice poſtularet, quam [b] die 7. Martii anni Chriſti 1562. emiſſa fidei profeſſione, à Pio IV. obtinuit. Mox in Meſopotamiam regreſſus, paucis poſt annis in monaſterio civitatis Seert deceſſit. Abdjeſus Joſephum Indis Epiſcopum dedit, qui juſſu Proregis Goæ, in urbe Cocino detentus fuit, quod Neſtorianum dogma doceret, aſſerens Beatam Virginem Chriſti, non Dei matrem eſſe. Inde Goam, poſtea Ulyſſiponem miſſus, quum in gratiam reginæ Catharinæ & Infantis D. Mariæ, quæ defuncto rege Joanne III. regnum Luſitaniæ adminiſtrabat, ſeſe callidè inſinuaſſet, Malabariam repetiit. Interim quum Joſephus ab India abeſſet, Malabares Chaldæi à Patriarcha ſuo Epiſcopum alterum poſtularunt, qui Abrahamum quendam ipſis ordinavit. Hic diſſimulato habitu, in Malabariam contendit, ibique Pontificalia munia omnia occultè exercebat. Quod ubi Joſephus, ex Luſitania, ut ſuprà dixi, regreſſus, didicit, exturbandum Abrahamum curavit. Hinc ortum inter Malabares diſſidium, aliis Joſephi partes, aliis Abrahami tutantibus. Abrahamus ex Malabaria ejectus, navibuſque Luſitanorum impoſitus, ut Romam, dicturus cauſam, concederet, quum in Mozambique naves reficerentur, fugam arripuit; & Melindam primùm, deinde Ormus, poſtremò Babyloniam contendit. Ex Babylonia in Urbem, literis Patriarchæ munitus, migravit, ubi ejuratis Neſtorianis erroribus, à S. Pio V. (non IV. ut perpetàm legitur apud Crozium in hiſtoria Chriſtianorum Indiæ lib. 1. pag. 60.) exceptus, inque Indiam remiſſus fuit. Exſtat [c] in Bibliotheca Vaticana Epitome Canonum Synodalium Ebedjeſu Sobenſis, à memorato Joſepho Indiarum Epiſcopo exarata in Baſain Indiæ civitate, feria 5. die 17. Decembris anni Græcorum 1868. Chriſti 1556. cujus epigraphe à nobis relata Tom. 3. pag. 332. & ſeq. Ejuſdem Joſephi Epiſcopi altera epigraphe à nobis deſcripta Tom. 1. pag. 540. ad calcem Pontificalis Chaldæorum repræſentat carmina Ebedjeſu Patriarchæ de electione

[a] *Tom.* 1. *Bibl. Orient. p.* 532. *& ſeq.*

[b] *Tom. cit. pag.* 537.

[c] *Cod. Syr. msſ. Vat.* 14.

ac morte Joannis Sulakæ præceſſoris ſui; exarata eſt autem feria 4. die 8. Julii, anno Græcorum 1867. Chriſti 1556. in urbe Maſambich (vulgò *Mozambique*) apud Æthiopiam. Ex binis hiſce inſcriptionibus conſtat, Joſephum ineunte anno Chriſti 1555. ab Ebedjeſu Patriarcha Epiſcopum creatum, antequam is Romam ad petendam confirmationem Patriarchatus acceſſiſſet; eodemque anno in Indiam miſſum fuiſſe: anno verò ſequenti in Luſitaniam relegatum, eodemque in Malabariam regreſſum, in Maſambich quidem Pontificalem librum, ſubjuncta Sulakæ hiſtoria, ſcripſiſſe; in Baſain verò, Epitomen canonum Synodalium Sobenſis. Quos verò in memorata Sulakæ hiſtoria deſcriptos errores loc. cit. notavi, palàm faciunt, eundem Joſephum verbo tenus orthodoxum fuiſſe, re verò ipſa Neſtorianæ hæreſeos tenaciſſimum propugnatorem. Idem de Abrahamo ejus æmulo, ex Antonio [a] Guvea Auguſtiniano notat [b] Crozius.

Anno Græcorum 1870. Chriſti 1559. obiit Simeon Denha, ſeù Barmama, qui Sulakæ orthodoxo Patriarchæ necem intulerat. Ei ſucceſſit Elias, qui anno Chriſti 1586. monachum quendam cum profeſſione fidei literiſque Romam miſit: ſed quum ea Neſtorianis erroribus ſcateret, à Xyſto V. rejecta eſt, nec ille ad communionem Eccleſiæ Catholicæ admiſſus. Deceſſit anno Chriſti 1591.

a *Lib. cui titulus, Jornada do Arcebiſpo de Goa &c.*
b *Hiſtor. Chriſtianorum Indiæ lib.* 1. *pag.* 61.

Anno Græcorum 1876. Chriſti 1565. ſub Elia Neſtorianorum Patriarcha, poſt Abdjeſu mortem Catholicis præfuit Jaballaha, aliàs Ahataila, de quo hæc Leonardus [c] Abel Epiſcopus Sidonienſis: *Hic non habuit confirmationem Apoſtolicam, quia eandem Romæ non poſtularat. Regebat tamen Patriarchatum nationemque ſuam, aſſiſtentia & conſilio præfati Archiepiſcopi Hermetis Eliæ reverſi ex India & Perſia*, quo, ut ſuprà dictum eſt, poſt Joannis Sulakæ obitum migraverat.

c *Apud Thomam à Jeſu de converſ. omniũ gentium procuranda* 357.

Anno Græcorum 1878. Chriſti 1567. die 15. Januarii Pius V. apud quem Joſephi errores delati fuerant, Archiepiſcopo Goæ mandat, ut in hominis mores fidemque inquireret, reum deprehenſum in Urbem mitteret. Inquiſitione facta, Joſephus Cocino in Luſitaniam, inde Romam anno 1568. mittitur, ubi dies clauſit. Interim Abrahamus [d] Pontificio diplomate, ut ſuprà dixi, munitus, ubi Goam pervenit, ſtatim in Conventum Dominicanorum detruditur, ut qui Summo Pontifici impoſuiſſet, ab eoque Breve Apoſtolicum malis artibus extorſiſſet. Sed è cuſtodia elapſus, vacuum ob memoratam Joſephi relegationem Epiſcopatum in Malabaria repetiit. Anno 1578. die 28. Novembris Gregorius XIII. Archiepiſcopo Goæ de corrupta Abrahami doctrina expoſtulanti reſcripſit, ut, dum is Catholicam fidem profiteretur doceretque, pro Epiſcopo illius regionis Chaldæorum haberetur, & ad provinciales etiam Synodos, quas Goæ celebrari contingeret, unàcum Latinis Epiſcopis admitteretur. Interfuit igitur tertiæ Synodo, à Vincentio Fonſeca Archiepiſcopo Goæ cele-

d *Crozius lib.* 1. *pag.* 63. & 64.

celebratæ, ubi Neſtorianos errores palàm damnavit. Ita Abrahamus Luſitanos ſibi benevolos reddere ſatagebat. Verùm Malabares Neſtorianos ſuos offendit, qui miſſa ad Patriarcham Babylonicum legatione, alium Epiſcopum, Simeonem nomine, impetrarunt. Hunc ut Abrahamus ex Malabaria ejiceret, nihil intentatum reliquit. Demum Fratrum Minorum conſilio Simeon [a] Romam petiit, ubi Xyſti V. juſſu in monaſterium quoddam detruſus eſt, ut catholicam fidem edoceretur, quum illum ſacris Ordinibus omnibus carere declaratum eſſet. Antequam verò ex Malabaria Simeon diſceſſiſſet, Jacobum Caſſanarem ſuum Vicarium conſtituerat. Malabares iterùm in duas factiones diviſi; alii ſiquidem Abrahamo parebant, alii Jacobo, Simeonis, ut ajebant, Vicario.

[a] *Govuea. c. 4. Crozius lib. 1. pag. 67. & 68.*

Anno Græcorum 1891. Chriſti 1580. obiit Jaballaha, aliàs Ahatalla, orthodoxorum Patriarcha, eique ſucceſſit Simeon Denha, olim Archiepiſcopus Gelu, Seert, & Salmaſæ, qui ab Eliæ Neſtoriani Patriarchæ obedientia defecerat. De eo hæc Leonardus Abel Epiſcopus Sidonienſis. *Poſt mortem Abatallæ quum Archiepiſcopus de Gelu, & Salamas, obedientiæ Patriarchæ adverſarii, cum omnibus ſuis ſubditis, qui ſunt in confiniis Perſiæ ſub Sangiaccato de Zeinalbech, renunciaſſet operâ & ſtudio Archiepiſcopi Hermetis Eliæ, eidem nationi Aſſyriæ ſeſe adjungebat: fuitque electus Patriarcha à Prælatis ejuſdem nationis, ac ſub Pontificatu Gregorii XIII. fel.mem. Romam procuratorem ſuum præfatum Archiepiſcopum Hermetem Eliam miſit, qui nomine Patriarchæ ſui debitam Sedi Apoſtolicæ obedientiam præſtitit, & profeſſionem ſanctæ fidei emiſit. Exinde Apoſtolicam confirmationem & Pallium nomine præfati Denha Simonis Patriarchæ ſui in publico Conſiſtorio obtinuit. Atque ita compluribus menſibus in ſanctæ fidei dogmatibus eruditus, & de obedientia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ præſtanda certior factus, Româ diſceſſit anno 1582. Bullas Apoſtolicas, Pallium Patriarchale, multa inſuper ornamenta à Sede Apoſtolica Patriarchæ ſuo collata deferens; admonitus etiam de omni eo, quod ſibi penes eundem Patriarcham nationeſque illas exequendum foret.* Hæc Abel. Sedem fixit Simeon Denha in Ormia Perſidis civitate, ubi ejus ſucceſſores, aſſumpto Simeonis nomine, ad præſentem diem commorari conſueverunt.

Anno Græcorum 1901. Chriſti 1590. Matthæus Goæ Archiepiſcopus quartam Synodum celebravit, cui Abrahamus [b] Chaldæorum Epiſcopus vocatus adeſſe recuſavit. Quamobrem Clemens VIII. anno 1595. die 27. Januarii ſcripſit ad Alexium Menezium Goæ Archiepiſcopum, Matthæi ſucceſſorem, ut in hominem inquireret. Facta inquiſitione, deprehenſus fuit hæreticus. Sed quum in urbe Angamalenſi ſenio morboque confectus decumberet, Goam nequaquam pertractus fuit, ſed publicata in eum, inque Jacobum Caſſanarem Simeonis Vicarium anathematis ſententia.

[b] *Crozius ex Gouvea lib. 1. p. 72. & ſeq.*

Anno Græcorum 1902. Chriſti 1591. Elias memorato Eliæ in Moſulana Sede ſucceſſit. Idem anno Chr. 1607. legatos ad Paulum V. miſit, iterumque anno 1610. Adam Archimandritam cum literis fideique profeſſione allegavit, ut in communionem Sedis Apoſtolicæ admitteretur. Rem geſtam ex Stroza fuſiùs narravi Tom. 1. à p. 543.

Anno Græcorum 1908. Chriſti 1597. interiit Abrahamus Malabarum Epiſcopus, ad extremum ſpiritum in erroribus Neſtorianis pertinaciſſimè obfirmatus; quum Eccleſiam Malabaricam Georgio Archidiacono commendaſſet. Anno ante obierat Jacobus Caſſanares Simeonis, ut ſuprà dixi, Vicarius. Simeon verò ex Urbe juſſu Xyſti V. in Luſitaniam miſſus, Ulyſſippone in Conventu Minorum detentus fuit, donec vitam finivit. Nonnullas ejus epiſtolas ad Malabares tranſmiſſas Archiepiſcopus Goæ deprehendit, in quibus Neſtorianos errores propugnabat.

Anno Chriſti 1599. Alexius Menezius Goæ Archiepiſcopus unàcum Patribus Societatis Jeſu, Malabariam viſitavit, Synodum Diamperienſem habuit, Liturgiam alioſque Chaldæorum libros ab erroribus purgavit: Georgium Archidiaconum alioſque ſive Presbyteros, ſive nobiles viros Chaldæos Neſtorianæ hæreſi abrenunciare coëgit, ac præcipuè Babyloniæ Patriarcham anathematizare, Romanum autem Potificem Chriſti Vicarium & Eccleſiæ caput agnoſcere, eique obedientiam promittere, nullumque Epiſcopum, niſi à Romana Sede deſtinatum recipere. Sub finem ſingulis Eccleſiis Parochi deputati ſunt. Baptizandi, inungendi infirmos, nuptias celebrandi ritus à P. Franciſco Roz Soc. Jeſu è Latina in Syriacam linguam converſus, unàcum doctrina chriſtiana lingua Malabarica conſcripta, ſingulis Parochis traditus. Idem P. Franciſcus Roz & Joannes Maria Camporeus S. J. libris examinandis præpoſiti, volumina omnia tàm defuncti Epiſcopi, quàm aliorum Sacerdotum, fidei catholicæ puritati reſtituerunt, aut flammis tradiderunt. Duodecim penè dies in hoc labore conſumpti. Rem narrat Joannes Maria Camporeus in epiſtola ſcripta *ex Collegio Societatis Jeſu S. Crucis, Vaipicottæ in India Orientali* 28. *Novemb. ann.* 1599. quam Antonius Poſſevinus Tomo 2. Apparatus inſeruit. Exſtat Tom. 15. Concil. Labb. à pag. 1529. Poſt eam Malabarum reconciliationem, idem Franciſcus [a] Roz Soc. Jeſu à Summo Pontifice Archiepiſcopus eorum creatus, præfuit ad ann. Chr. 1617. quo obiit. Ei ſucceſſit Stephanus Britto ejuſdem Societatis, qui deceſſit an. 1641. quum Coadjutor ipſi in epiſcopatu Franciſcus Garzia anno 1634. datus fuiſſet. Mortuus eſt Garzia Cocini anno 1659. Eo autem Epiſcopo, Malabares anno 1653. facta conſpiratione, quum Latino Antiſtiti ſubeſſe detrectarent, Thomam Archidiaconum ſui Chaldaici ritus Epiſcopum declararunt. Anno 1656. Carmelitæ diſcalceati in Malabariam miſſi, primuſque ex eorum Familia exeunte anno 1659. Epi-

a *Franciſcus Barreto in Relatione Chriſtianorum Malabarum edita Romæ anno 1645.*

Epiſcopus creatus Joſeph à S. Maria, dictus Epiſcopus Hierapolis & Adminiſter Apoſtolicus. Atque hæc de Neſtorianis Indis ſufficiant.

Anno Chriſti 1616. Elias [a] Neſtorianorum in Moſulana Sede (a Tom. 1. p. 547.) Patriarcha, orthodoxam, ut ſuprà dixi, fidem à Paulo V. edoctus, Amidæ Synodum celebravit, in qua Diodori, Theodori ac Neſtorii errores damnati. Interfuere Gabriel epiſcopus Heſnæ: Elias Seertæ: Joſeph Gezirae: Timotheus, qui & Adam Archimandrita, Amidæ & Jeruſalem: Abraham Perſidis, & Ananjeſus Van: præterea Thomas Novarienſis Ordinis Minorum de obſervantia. Acta ſub titulo, *Synodalia Chaldæorum*, prodiere operâ Petri Strozæ Romæ an. 1617.

Anno Chriſti 1619. Simeon [b] Denhæ ſucceſſor, Neſtoriano- (b Tom. 3. p. 622.) rum in Ormia Patriarcha, fidei ſuæ profeſſionem Romam miſit, exaratam in monaſterio Cananes in ditione Zachariæ Abach Curdorum principis.

Anno Chriſti 1622. Carmelitæ diſcalceati in Meſopotamiam ad Chaldæos miſſi, Baſſoram præcipuè excolunt. Hìc Sabæos, qui Chriſtiani S. Joannis audiunt, ad fidem catholicam, operâ præſertim Ignatii à Jeſu ejuſdem Familiæ religioſi viri, adductos, Goam Indiæ metropolim transferri ſatagunt. Id factum anno Chr. 1629. 33. & 46.

Anno Chriſti 1629. Elias, qui & Simeon, ſucceſſit Eliæ Patriarchæ, quem ſub Paulo V. orthodoxam fidem amplexum fuiſſe ſuprà dixi. Vixit hic Patriarcha ad annum Chriſti 1659. Sub eo plures Neſtoriani catholicam doctrinam ſuſceperunt, inter quos Preſbyteri, Simeon Eſaiæ & Jacobus Beniamini, qui anno 1631. Romam religionis cauſa petiere. Elias item Presbyter anno 1659. hæreſim ejuravit. Idem Elias Patriarcha anno 1657. fidei ſuæ formulam literaſque ad ſacram Congregationem de Propaganda Fide miſit. Idque operâ ac ſtudio Franciſcanorum, quos Capucinos vocant, qui anno 1636. Amidam, Babyloniam, Moſul, aliaſque Meſopotamiæ civitates ſacris Miſſionibus illuſtrare cœperunt. Eliam defunctum exceperunt Elias qui & Joannes Marvagii, Elias alter qui & Marughæus, & Elias tertius qui & Denha, de quibus vide [c] Tom. 3. Ab (c Pag. 622. & 623.) anno ſcilicet Chriſti 1660. uſque ad præſentem annum 1726.

Anno Chriſti 1653. Simeon [d] Neſtorianorum in Ormia Patri- (d Tom. 3. p. 622.) archa ſcripſit epiſtolam ad Innocentium X. datam die 29. Junii anno Græcorum 1964. apud eccleſiam S. Georgii in urbe Huſarba regionis Salmas, in qua fidem ſuam exponens, loca recenſet, in quibus ſubjecti ſibi Chaldæi commorantur.

Anno Chriſti 1681. Joſephus I. ex Amidæ metropolita fit Chaldæorum orthodoxorum Patriarcha, quum Elias Joannes Marvagii filius Neſtorianis in Moſul, & Simeon in Ormia præeſſent. Anno 1695. Joſephus II. in locum primi ſubſtituitur. Anno denique 1714. Joſephus III. qui & Timotheus, ex Mardæ Epiſcopo ad Patriarchalem dignitatem evectus, eam gentem regit hoc anno 1726.

CA-

CAPUT VI.

Neſtorianorum Schiſmata, & Synodi.

ETsi ex iis, quæ capite præcedenti de Neſtorianorum ſtatu poſt invectam in Orientem hæreſim uſque in præſentem diem fusè expoſita ſunt, facile quiſque per ſeipſum Schiſmata eorum Synodoſque colligere poteſt; haud injucundum tamen hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſis fore arbitror hanc materiam iterùm copioſius ſuo ordine atque loco pertractare.

§. I.

Schiſmata Neſtorianorum.

QUÆ ſectam Neſtorianam afflixere ſchiſmata, vel propter corruptos Præſulum mores exorta ſunt, vel ex amore Primatus, aut denique propter doctrinam, ſeù eccleſiaſticam diſciplinam.

Schiſmata, quæ ex corruptis Præſulum moribus, vel ex amore Primatus exarſerunt, hæc in annalibus Neſtorianorum referuntur. Papas [a] Aghæi filius, Sciachluphæ ſucceſſor, multorum criminum accuſatus, in Synodo Seleucienſi damnatus eſt, eique dejecto, Vicarius ſuffectus S. Simeon. Mares [b] cauſam dejectionis ejus refert, quod uni eidemque eccleſiæ binos Epiſcopos conſecraſſet. Auctor [c] verò Vitæ S. Mileſii, quod Presbyteros & Diaconos ſuæ eccleſiæ indignis modis tractaret. Dadjeſus [d] à quibuſdam Epiſcopis, quos ob crimina gradu moverat, accuſatus, Beherami Perſarum regis juſſu in carcerem detruſus eſt: mox legati Theodoſii Imper. operâ dimiſſus, omnibus qui ipſum vexaverant, veniam erroris dedit, præter Epiſcopos olim dejectos, in quos ſententiam dejectionis confirmavit. Barſumas [e] Niſibis Epiſcopus à Babuæo Catholico ob errores perditoſque mores damnatus, eundem Babuæum à Pheroze rege interficiendum curavit. Acacius [f] ab eodem Barſuma ſtupri accuſatus, in Synodo abſolutus fuit. Silas [g] à Mari doctore ob avaritiam reprehenſus, Marim ipſum excommunicavit. Maanes, [h] Marabochtus, & Joſephus, qui Sedem Seleucienſem ope regum Perſarum invaſerant, Synodali decreto exturbati fuere. Sub Enoſo [i] Patriarcha inter Caſcarenſes & Hirtenſes contentio de proëdria exarſit. In exequiis [k] Emmanuelis Patriarchæ, lis orta eſt de lectione Epiſtolæ inter Abadinen-

a *Tom. 2. p. 397.*
b *In vita Papæ.*
c *Tom. 1. p. 186.*
d *Tom. 3. p. 214.*
e *Tom. 3. p. 68. & 393.*
f *Ib. pag. 69.*
g *Ib. p. 614. &*
h *Ib. p. 614. & 615. & 433.*
i *Tom. 3. p. 513.*
k *Mares in vita Emmanuelis.*

dinenſes & Modainenſes. De Patriarchatu contenderunt [a] Narſes & Eliſæus: Ananjeſus [b] & Joannes Leproſus: Jacobus [c] & Surinus: Maraba ſecundus [d] & Metropolita Gandiſaporenſis: Ananjeſus ſecundus [e] & Georgius monachus cœnobii Ba-Halenſis: Timotheus [f] primus, Jeſujabus archimandrita, Georgius monachus, & Ephræmus Elamitarum metropolita: Abraham [g] Margenſis, & metropolita Gandiſaporenſis: Theodoſius [h] & Jeſudadus epiſcopus Hadathæ: Enoſus [i] & Iſraël epiſcopus Caſcaræ. Jeſujabi [k] Baladenſis electionem, ſcripta ad Bagdadenſes epiſtola, tamquam ſimoniacam impugnat Elias Niſibenus. Simeonem [l] Barmamam intruſum deteſtantes Chaldæi, Sulakam eligunt. Hinc ſchiſma natum inter Simeonis & Sulakæ ſucceſſores, quod ab anno Chriſti 1552. uſque ad annum 1581. duravit. Sulakæ ſucceſſores fuere ii, qui Simeonem Denham Archiepiſcopum Gelu, Seert & Salmaſæ excipientes, nomen Simeonis uſque in præſentem diem retinent: Barmamæ [m] verò ſucceſſores ab anno 1559. ad hanc diem nomen Eliæ gerunt. Ab utriſque defecerunt orthodoxi Chaldæi, qui ab anno 1681. Patriarchas ſuos [n] Joſephi nomine appellatos habere cœperunt. Jeſujabus [o] Adjabenus Perſas Bactrianoſque metropolitas poteſtati Seleucienſis Primatis ſubiicere ſategit. In Malabaria de juriſdictione contenderunt Joſephus, Abrahamus, & Simeon, ut capite præcedenti demonſtratum eſt.

a *Tom.* 3 *p.*166.
b *Ibid pag.*154.
c *Ib. p.* 168. & 205.
d *Ibid. p.* 158.
e *Ib. p* 155.
f *Ib. pag.* 159.
g *Ib. p.* 508.
h *Ibid p* 509.
i *Ib. p.* 513.
k *Ib. p.*272.
l *Ib. p.* 621.
m *Ib. p.* 622.
n *Ib. p.* 623.
o *Ibid.* 126. & *ſeqq.*

Propter doctrinam, vel diſciplinam eccleſiaſticam quatuor graviſſima ſchiſmata exarſiſſe inter Neſtorianos perhibentur. Primum, & quidem omnium radix atque origo, circa fidem in Chriſtum, ſacrique Epheſini Concilii definitionem. Hujus ſchiſmatis initium ſub Dadjeſu Seleuciæ Primate fuit; incrementum verò ſub Babuæo & Acacio, qui Dadjeſum excepere: toto ſcilicet temporis ſpatio, quod ab anno Chriſti 431. ad annum 496. effluxit; quum poſt Concilium Epheſinum tranſmiſſa Ibæ Edeſſeni ad Marim Perſam famoſa illa epiſtola Chaldæos, Aſſyrios Perſaſque Chriſtianos in binas factiones diviſit, quarum altera cum S. Cyrillo orthodoxam unius in Chriſto perſonæ doctrinam tuebatur, altera cum Neſtorio hæreticum de duabus Chriſti perſonis dogma propugnabat. Edeſſenæ Perſarum ſcholæ Alumni, Maanes, ſcilicet, Barſumas, Narſes, aliique, quos cap. III. recenſui, naſcentem hæreſim pro viribus propagarunt. Impiis eorum conatibus reſtitere, ex parte quidem Catholicorum Babuæus & Acacius Primates Seleuciæ, Rabulas Edeſſæ, Simeon & Maras Amidæ: ex parte verò Monophyſitarum Barſumas archimandrita, Xenajas Mabugenſis, Cyrus Edeſſæ, Petrus Fullo, Zeno Imperator. Atque ita quod initio diſſidium Chaldæos bifariam diviſerat, nimirùm in Neſtorianos & Catholicos; id proceſſu temporis tertiam ſectam, Monophyſitarum ſcilicet, produxit. Et Catholici quidem paulatim in iis regionibus defecerunt. Monophyſitæ verò ſectam haud exiguam

con-

conflarunt, quæ Jacobitica poſtea dicta fuit: Neſtoriani autem cæteris
frequentiores totum ferè Orientem occuparunt. Ad idem ſchiſma ſpectant
quæ ſubſequutis ſæculis emerſere inter Neſtorianos diſſidia, quorum
primum ſub Jeſujabo Gadalenſi Patriarcha & Jeſujabo Adjabeno
Metropolita circa annum Chriſti 630. contigit, quum Sahadunas [a] *a Tom. 3. p. 116. 453.*
Garmæorum Epiſcopus ejurata Neſtoriana hæreſi fidem Catholicam
amplexus fuit. Exemplum Sahadunæ ſequuti ſunt complures Garmæi
aliique ex Aſſyria, curâ præſertim Heraclii Imperatoris, qui facta
cum Siroë Perſarum rege pace regiones illas præſens luſtravit, multoſque
tùm ex Neſtorianis, tùm ex Jacobitis Syris ad eccleſiæ unitatem
reducere conatus eſt. Quos fidei Catholicæ progreſſus ægrè tulit
Jeſujabus Adjabenus, cujus [b] epiſtolæ adversùs Sahadunam, & ad- *b Ib. p. 114. 116.*
versùs Jacobitas Tagritenſes, oſtendunt, Neſtorianum gregem per
eam tempeſtatem motis circa fidem controverſiis ſciſſum fuiſſe. Alterum
[c] diſſidium ſub Simeone Bar-mama & Sulaka Patriarchis; Ter- *c Ib. p. 621.*
tium [d] denique ſub Elia & Joſepho circa fidem motum fuit, quum *d Ib. p. 623.*
ejus gentis pars errores patrios damnavit, pars mordicus retinuit: idque
ſeculo chriſtiano ſexto & ſeptimo decimo, ut ſuprà narratum eſt.

Secundum ſchiſma [e] circa Intuitivam Divinæ eſſentiæ Viſio- *e Ib. p. 101. 257.*
nem, Hananus Adjabenus, & Joſephus Huzita, circa annum Chriſti
570. adversùs Meſſalianos, qui Deum oculis corporeis videri poſſe
ajebant, editis libris docuerant, intuitivam divinæ naturæ viſionem
animabus, non corporibus patere. Eandem doctrinam duobus poſt
ſeculis tradidit Joſue Bar-nun, quum adhuc monachus eſſet. Timotheus
contra Neſtorianorum Patriarcha abſolutè negavit divinam naturam
ab hominibus, ab Angelis, ab ipſa Chriſti Domini humanitate
intuitivè videri poſſe. Ea quæſtio moveri cœpta anno Chriſti 760.
ut [f] Renaudotius obſervat: annis ſcilicet duodeviginti, antequam *f In P. Allixii notas pag. 203.*
Timotheus ad Patriarchalem dignitatem evectus eſſet: hanc enim obtinuit
[g] anno Chriſti 778. Coacta ab eodem Timotheo [h] Synodus, *g Tom. 3. p. 616.*
anathemati ſubjecit aſſerentem ab humanitate Domini divinitatem *h Tom. 3. p. 166.*
ipſius videri, *aut ab alia quacumque creatura*. Defuncto Timotheo
quum laudatus Joſue ſucceſſiſſet, *ejus nomen* [i] *ex diptychis abradi* *i Ib. 165.*
juſſit, & ſuum in illum odium declaravit. Neſtoriani [k] nihilominus *k Ib. p. 259.*
Timotheo quoad hunc errorem adhæſerunt, quem & Armenos tenere
docet [l] Galanus. *l Concil. Eccl. Arm. cum Rom. Par. 2. quæſt. 8. p. 157.*

Tertium ſchiſma Meſſaliani quidam monachi invexere. Meſopotamiam
ab ipſis ſancti Ephræmi Syri temporibus, Meſſalianorum
ſeù Euchitarum hæreſi infectam fuiſſe, obſervavi tom. 1. pag. 128.
In ea verò profliganda operam ſuam impenderunt ſanctiſſimi illarum
partium Epiſcopi, Sacerdotes, Monachi: bina etiam adversùs eos
hæreticos habita Concilia, alterum Sidæ in Pamphylia, cujus epiſtola
exſtat ad Flavianum Antiochiæ Patriarcham; alterum Antiochiæ in
Syria, præſentibus eodem Flaviano, Marutha Sophenæ, Baſilio Seleu-

leuciæ, & Sami epiſcopis, *ad quos ſe cùm Presbyteri, tùm Diaconi ad triginta conjunxerunt*, ut ſcribit Photius in Biblioth. Cod. 52. & Theodoritus lib. 4. hiſt. Eccl. cap. 11. Id factum anno Chriſti 383. narrat Eminentiſſimus Annalium Eccleſiaſticorum parens. Hoc pacto error quidem profligatus fuit; non tamen omninò extinctus. In latebris aſceteriorum delituit uſque ad annum 577. quo quum iterùm erupiſſet, Ezechiel Neſtorianorum Patriarcha coacta Synodo ſententiam anathematis in eos tulit, qui altiſſimæ contemplationis ſpeciem obtendentes, Euchariſtiæ perceptionem, Jejunium & Pſalmodiam damnabant. Eandem ſententiam in Meſſalianos confirmarunt Ezechielis ſucceſſores Jeſujabus Arzunita & Sabarjeſus in Synodis, quas anno 588. & 596. celebrarunt. In eo verò Sabarjeſu Concilio palinodiam errorum ſuorum ceciniſſe dicuntur [a] monachi cœnobii Baritæ, quibus injunctum fuit, ut Pſalmodiam ſanctumque jejunium obſervarent, ſacra inſuper myſteria diebus dominicis & feſtis frequentarent, atque omnes celebrationi Liturgiæ divinarumque Scripturarum lectioni intereſſe ſatagerent. Gregorio, qui Sabarjeſum excepit, anno 608. ſublato, quum Sedes Patriarchalis uſque ad annum 628. vacua fuiſſet, ejuſdem adminiſtrationem Babæo Archimandritæ commendarunt [b] Cyriacus metropolita Niſibis, Jonadabus Adjabenæ, & Gabriel Beth-Seleuciæ: *qui quum ſacra cœnobia per eos dies frequenter ædificari cernerent, vererenturque, ne impia Meſſalianorum doctrina cum paucis aliorum hæreticorum opinionibus in illis regionibus ab agricolis diaboli diſſeminaretur, nec ipſi eccleſias viſitare poſſent, Regem veriti, ne ſcilicet rex Choſroës ipſos calumniaretur, quod Patriarcham ordinaſſent, atque ita in diſcrimen capitis adducerentur; his, inquam, de cauſis Babæum, quem omnibus conſtabat monachum, non epiſcopum eſſe, rogarunt, donec feliciora eccleſiæ ſuæ tempora Dominus largiretur, ut cœnobia, & Anachoretarum monaſteria viſitaret, defectuſque omnes ſuppleret; infirmos verò impietatique mancipatos ex eccleſia deturbaret.* Sub Georgio Jeſujabi Adjabeni ſucceſſore in ſuſpicionem Meſſalianiſmi circa annum 662. adductus fuit Aphnimaranus cœnobii Zapharanenſis in ditione Moſulana fundator, de quo hæc [c] Margenſis. *Inſurrexere in eum invidi homines, illumque in lectulo mortuorum poſuere, & veluti Meſſalianiſmi convictum reum infami hoc nomine è mundo cum defunctorum canticis eduxerunt, eoque provecti ſunt, ut aſinis accenſerent, & aſinorum more tractarent.* Denique ſub Ananjeſu primo, qui Joannem Marthæ filium proximus poſt memoratum Georgium excepit, circa annum Chriſti 694. hæreſeos Meſſalianorum accuſati fuere monachi cœnobii Salibæ; ſed inquiſitione à cœnobitis Beth-Abenſibus facta, innocentes declarati & abſoluti, ut ſcribit [d] Margenſis, in hæc verba. *Idem contigit & in ſacro cœnobio Raban Salibæ, quod apud Haiglam pagum ad fluvium Tigrim*

a *Tom. 3. p.* 449.

b *Tom.* 3. *p.* 92. *ex Margenſis hiſt. monaſt. lib.* 1.

c *Lib.* 2. *hiſt. monaſt. cap.* 3. *Vide Tom.* 3. *p.* 187.

d *Lib.* 1. *hiſt. monaſt. cap.* 28. *Vide Tom.* 3. *p.* 218.

ſitum eſt. Nam quum cœnobii illius fratres monachi & aſcetæ Abas, Thomas atque Barita apud Ananjeſum Catholicum in cœnobio Jonæ prophetæ apud Niniven commorantem ab æmulis quibuſdam, qui ipſis morum probitatem aſceticumque in clauſtris vivendi genus invidebant, falsò delati fuiſſent, quod Meſſalianorum errores tenerent; Ananjeſus rem hujuſmodi maturo examine perpendendam ratus, per literas illos arceſſit: quumque adfuiſſent: quoniam, inquit, iis, fratres, quæ ad aſcetarum regimen ſpectant, me immiſcere haud conſuevi, ideo comperta mihi minimè ſunt, de quibus arguimini; ſed ea ad ſodales veſtros ejuſdem Inſtituti ſectatores referri oportet. Eos itaque ad Beth-Abenſe cœnobium miſit, datis etiam hac de re ad cœnobitas literis. Erat autem ejus cœnobii archimandrita Georgius Bar-Sajade; cœnobitarum verò ſenior Abbas Nathanaël, & Abbas Saliba, & Abarues, & Gabriel cognomento Sephruna, aliique complures: qui quum illos benignè examinaſſent, operationeſque divinæ gratiæ quibus agebantur, ab omni errore alienas deprehendiſſent, abſolutos ad Catholicum remiſere. Ita tandem ejuſdem Catholici juſſu ad cellas ſuas, tamquam à pravis opinionibus immunes, redierunt.

Quartum ſchiſma circa Orationem Dominicam exortum anno Hegiræ 490. Chriſti 1097. Ea [a] oratio, quum Jeſujabus Adjabenus Officium divinum juxta ritum Neſtorianorum ordinavit, neque initio, neque in fine ejuſdem Officii recitari conſueverat: ſed Timotheus [b] Patriarcha in Synodo, qua anno Hegiræ 174. errores Joſephi Huzitæ & Joannis Daliathenſis atque Apameenſis damnavit, præcepit, ut canonicæ preces oratione Dominica & inchoarentur & terminarentur. Idem edictum fuit in Synodo, quam [c] Joannes filius Iſæ, cognomento Bar-Abgari, anno Chriſti 900. celebravit. Ebedjeſus [d] Aredi filius, qui ab anno Chriſti 1074. ad annum 1090. ſedem tenuit, eandem Orationem voluit binis quibuſque precibus intermiſceri. At Machicha ejuſdem Ebedjeſu ſucceſſor, antiquum ritum ſervari, inductum verò ab Ebedjeſu abrogari juſſit. Hinc orta contentio inter eundem Machicham, & Presbyterum Abulpharagium Saidum filium Abrahæ Vaſetenſis. Bagdadenſium [e] eccleſiæ bifariam diviſæ: & eam quidem, quam العتيقة *Veterem* vocant, Abulpharagius cum ſuis fautoribus occupavit: Machicha verò alteram, quæ in tertio, ut appellant, vico poſita erat, ubi in ipſum Abulpharagium anathematis ſententiam protulit. Poſt longam altercationem, proregis Mohammadi Omaidaldaulæ operâ reconciliati ſunt. Hæc nullius momenti quæſtio, quæ Neſtorianos diu perturbavit, ei ſimilis eſt, quam Jacobitæ [f] Syri ſub Georgio Patriarcha circa annum Chriſti 780 moverunt de iis Liturgiæ verbis, *Panem cœleſtem frangimus,*

a *Tom.* 3. *p.* 527. & 528.

b *Tom. cit. p.* 101.

c *Nomocan. Arab. pag.* 108.

d *Tom.* 2. *p.* 448.

e *Mares in vita Machichæ.*

f *Vide Tom.* 2. *pag.* 341.

§ II.

§. II.

Synodi Neſtorianorum.

ANTE traductam in Orientem conſtitutamque Neſtorianam hæreſim, hæ Synodi à Chaldæis celebratæ memorantur.

1. Seleuciæ in cauſa [a] Papæ anno Chriſti 314. Ejus Acta deſcribuntur in vita [b] S. Milleſii Epiſcopi & martyris, qui ei interfuit. Exſtat [c] *epiſtola S. Jacobi Niſibeni ad Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos Seleuciæ & Cteſiphontis, de diſſenſionibus & contradictionibus, quæ ex ſuperbia oriuntur, deque ambitione*: ad memoratam nimirùm Synodum tranſmiſſa.

a Tom. 3. p. 612. b Tom. 1. p. 186. c Tom. 1. p. 558.

2. Seleuciæ anno 399. ſub Cajuma, cui Epiſcopatum abdicanti Iſaacus ſubrogatus fuit. De ea hæc [d] Mares: *Quum Cajumas* (Seleuciæ & Cteſiphontis Epiſcopus) *Chriſtianos rebus divina ope bene compoſitis perfecta pace concordiaque frui videret, univerſos Orientis Metropolitas & Epiſcopos convocavit, qui ad ipſum continuo profecti, Synodum illo & Marutha medico Epiſcopo Majapharchinenſi præſentibus in eccleſia urbis Modainæ* (Seleuciæ) *celebrarunt*. Cætera vide [e] Tom. 3.

d In vita Iſaaci. e Pag. 364.

3. Seleuciæ anno Chriſti 410. Jezdegerdis Perſarum regis XI. ſub Iſaaco & Marutha. Interfuere Epiſcopi XL. Canones XXI. conditi. Renaudotius [f] ex fide ms. codicis Florentini recenſet Canones XXVI. Canonibus epiſtola Maruthæ præmittitur, quæ ſcripta dicitur in Concilio quadraginta Epiſcoporum, præſente Iſaaco Catholico ſeù Primate Seleuciæ & Cteſiphontis. Vide Tom. 1. pag. 194. Tom. 2. pag. 401. & Tom. 3. pag. 366. & ſeqq.

f Tom. 2. Liturg. Orient. p. 272.

4. Seleuciæ anno Chriſti 420. Jezdegerdis 21. præſentibus Jaballaha Catholico, Marutha Majapharchinenſi Epiſcopo, Acacio Amidæ, Hoſee Niſibis, aliiſque. *Nullos canones condidit, ſed ſolùm in ea unanimi conſenſu decretum fuit, obſervandos eſſe occidentalium Patrum Canones, & quidquid ſanctus Iſaacus Catholicus, & Maruthas Majapharchinenſis Epiſcopus definierunt, accurate cuſtodiendum nec ulla ratione violandum eſſe: præſtandam præterea Patri magno ſuper Seleuciæ & Cteſiphontis thronum ſedenti obedientiam, ejuſque præceptis obſequendam*. Tom. 3. pag. 374. & ſeq.

5. & 6. Seleuciæ, anno Chriſti 420. & 421. in quibus Maanes & Marabochtus, qui Sedem Seleucienſem invaſerant, depoſiti fuere. Tom. 3. pag. 377. & 614.

7. In cœnobio Arcæ in montibus Cardois ſub Dadjeſu Catholico, & Beheramo ſeu Vararane Jezdegerdis filio Perſarum rege. Cauſa Synodi hæc à Mari & Barhebræo adnotatur: quod ſcilicet paulo

poſt quam Dadjeſus ordinatus fuit, [a] *Epiſcopi quidam ab ipſo ſedibus dejecti & à fidelium communione ſegregati, graviſſimum ei crimen apud Beheramum impegere: qui illum in carcerem detrudi fuſtibuſque ſubjici juſſit. Pace tandem Beheramum inter & Theodoſium Romanorum Imperatorem facta, legato ejuſdem Theodoſii apud Beheramum agente, è carcere Dadjeſus dimiſſus, in cœnobium Chibotæ hoc eſt, Arcæ ſe recepit, & dignitatem abdicare omninò conſtituit. Verùm ab Epiſcopis in Synodo congregatis, inter quos Agapetus Elamitarum & Hoſee Niſibis eminebant, exoratus, ne eccleſiæ regimen dimitteret, ægrè tandem paſſus eſt ad ſuam Sedem reduci, omnibus qui ipſum vexaverant, data erroris venia; præterquam Epiſcopis olim ab Iſaaco & Jaballaha dejectis, in quos ſententiam anathematis confirmavit, quod illegitimè ordinati fuiſſent. Decrevit præterea, ut omnimoda Seleucienſi Archiepiſcopo obedientia ab Epiſcopis præſtaretur, atque omnes agnoſcerent, ſe illius juriſdictioni ſubjectos eſſe, nec auderent illum judicare.* Acta hujus Synodi, quæ à Neſtorianis ſcriptoribus referuntur, depravata ſunt. Nam primum ea [b] celebrata dicitur في سنة اربع من ملك بهرام ابن يزدجرد والجاثليق يوميد داديشوع قد كان تنحّى عن كرسيه واستعفى من الجثلقه لمشاغبة اناس من الاساقفة له كان الجثالقه قبله قد نحّوهم ونفوهم .

Anno quarto regni Beherami filii Jezdegerdis ſub Dadjeſu Catholico, qui Sedem Catholicique dignitatem abdicaverat, propterea quod à nonnullis Epiſcopis vexatus fuiſſet, quos Catholici ejus præceſſores Epiſcopatu dejecerant: idque, ut ſuprà ex Mari & Barhebræo notavi, poſtquam idem Dadjeſus, facta Theodoſium inter & Beheramum pace, è carcere dimiſſus fuit. Atqui [c] Beheramus poſt Jezdegerdem patrem regnum inchoavit anno Chriſti 420. Pax verò inter Romanum & Perſicum imperium firmata fuit [d] anno 422. Dadjeſus [e] autem non ante annum Chriſti 430. Seleucienſem Epiſcopatum tenuit. Falſi ſunt igitur illi temporis characteres, quo ea Synodus habita memoratur: quartus enim Beherami annus in annum Chriſti competit quadringenteſimum vigeſimum quartum, quo Dadjeſus ad Seleucienſem thronum nondum evectus fuerat. Deinde commentitium planè eſt, quod in Synodico Arabico & in Nomocanone Eliæ Damaſceni definitum perhibetur in ea Synodo, *ut Seleucienſis ſcilicet Archiepiſcopus neque ab Orientalibus judicari poſſit, neque ad Occidentales ejus cauſa deferatur, ſed judicium illius Chriſto dumtaxat reſervetur*. Verba Synodici Arabici accipe. ونحن الان نقطع انه ليس لاساقفة المشرق ان يشكوا الى اباء المغرب مطرانهم لكن احكام المشرق قدام الفطرك بالمشرق تنفصل وحكمه يكون قدام المسيح وليس لاحد الجمع على ثلبه ولا الطوفه في البيوت بسببه وكلمن هو دونه فهو تلميذ طايع .

Nos igitur definimus, non licere Epiſcopis Orientis accuſare ſuum Metropolitam apud Patres Occidentis; ſed judicia Orientis coram Patriarcha in Oriente decidantur; ipſius verò (Patriarchæ) *judicium* coram

a *In vita Dadjeſu. Vide Tom. 3. pag. 214. & 215.*

b *Elias Damaſcenus in Nomocanone. Vide Tom. 3. p. 514.*

c *Tom. 3. p. 396.*

d *Pagius ad annum 422. n. xj.*

e *Tom. 3. p. 214. 614.*

coram Chriſto : nec ulli hominum liceat Synodum cogere ad eum accuſandum, aut in domos ſubrepere ad habenda adversùs eum colloquia : quotquot enim infrà ipſum ſunt, diſcipulos ejus ſubditoſque ſe eſſe agnoſcant. Verba Eliæ in Nomocanone. وحرموا كلمن يشغب عليه او على احد من الجثالقة بعده او يجمع عليه جمعًا او يناله بسو او يدانيه الى فطرك من البطاركة او يشكوه او يكتب فيه كتاب المحل والسعاية ولا يسمع له ويطيع امره في كل ما امره به وعنوا بهذا التحريم كل من يعرض له من مطران او اسقف او عالمي او غيرهم كاينًا من كان .

Anathema dixerunt omnibus, qui eum vel ſucceſſores ejus Catholicos calumniati fuerint, aut Synodum adversùs eum coëgerint, aut moleſtiam ei creaverint, vel ipſius cauſam ad aliquem Patriarcham detulerint, ſive libellum accuſationis adversùs eum conſcripſerint, aut mandatis ejus non obtemperaverint. Hanc anathematis ſententiam tulerunt in omnes, qui ei adverſati fuerint, ſive Metropolitæ ſint, ſive Epiſcopi, aut laici, aut alii cujuſcumque conditionis. Hoc, inquam, quod ex Synodico & ex Nomocanone Eliæ modo deſcripſi, planè commentitium eſt. Donec Chaldæi orthodoxam fidem coluere, ad Antiocheni Patriarchæ juriſdictionem ſpectabant, illumque tamquam ſuum ſuorumque Epiſcoporum judicem agnoſcebant. Non igitur à catholicis Epiſcopis, quales erant ejus Synodi ſub Dadjeſu celebratæ Patres, definitum fuit, quod in Synodico & Nomocanone memoratis aſſeritur; Seleucienſem nimirùm Archiepiſcopum apud Patriarchas Occidentis accuſari nefas eſſe, aut ab ejus ſententia ad illos provocare : ſed lata lege firmatum, ne Orientales adversùs proprium Metropolitam ſeù Catholicum conventus facerent, neve ipſum criminationibus impeterent. Cætera Neſtoriani ſuppoſuere, qui quum ab Eccleſia Catholica & à Patriarchæ Antiocheni obedientia defeciſſent, Privilegium illud Eccleſiæ Seleucienſis excogitarunt, quo defectionem ſuam cohoneſtarent. Syriacum ejuſdem Synodi Canonem ex Sobenſi [a] deſcripſi. Verùm is quoque à Neſtorianis interpolatus, ut latè [b] oſtenſum eſt.

8. Seleuciæ ſub Babuæo Catholico, & Pheroze Perſarum rege anno Chriſti 485. adversùs Barſumam Niſibenum, qui cum Neſtoriana hæreſi corruptelam diſciplinæ eccleſiaſticæ in Orientem invexerat. Mares [c] propenſiori in Barſumam calamo, utramque Synodum, à Babuæo nimirùm & Barſuma habitam, deſcribit in hæc verba. *Fideles adminiſtrabant eccleſias, & oblationem in ædibus ſuis faciebant, & baptizabant extra eccleſiam : mulieres autem, permiſſu epiſcoporum, baptiſterium ingrediebantur, videndi baptiſmi cauſa. Hinc multiplicata eſt fornicatio, & illegitimæ nuptiæ. Quamobrem congregati ſunt Patres, ut Babuæum reprehenderent, decreveruntque, nefas eſſe ducere uxorem patris & fratris, aut duas ſimul feminas : condideruntque alios canones. Reſtitit autem eis Babuæus unà*

eum

a *Tom.* 3. *p.* 56. & 57.
b *Ibid. pag.* 57. 58. 59. & 60.
c *In vita Babuæi. Vide Tom.* 3. *pag.* 394.

cum Epiſcopis ſuis; & alter in alterum anathema intorſit. Barſumas verò Niſibenus Metropolita Synodicam ſcripſit, in qua ſacerdotibus monachiſque, qui ſeipſos continere nequirent, poteſtatem nubendi faciebat, dictum Pauli uſurpans &c. Hæc fuit vera cauſa diſſidii inter Babuæum & Barſumam, quod ſcilicet Barſumas in ſuo conciliabulo poteſtatem faciebat clericis & monachis uxores ducendi, Babuæus in ſua Synodo id fas eſſe negabat: alter in alterum ob hanc cauſam anathema intorſit.

Hactenus de Synodis Chaldæorum orthodoxorum. Neſtoriani Synodos ſequentes habuere.

1. *Seleuciæ* [a] *anno* 485. *auctore Barſuma Niſibis Metropolita*, de qua proximè dictum eſt. In ea Barſumas adversùs coactam à Babuæo Catholico Synodum decrevit, ſacerdotibus monachiſque poteſtatem nubendi faciendam eſſe; prohibendas verò nuptias, quæ Magorum more à nonnullis fiebant cum duabus ſimul feminis, aut cum uxore patris vel fratris. [a] *Tom.* 3. *p.* 394.

2. *Lapetæ* [b] quæ Huzitarum Metropolis eſt, anno Pherozis Perſarum regis vigeſimo ſeptimo, Chriſti 488. eodem Barſuma præſide, qui eadem ac in ſuperiori Seleucienſi decrevit. In Synodico Arabico hæc Barſumæ Synodus habita dicitur in urbe Gandiſaporenſi, ut mox dicam. [b] *Tom.* 3. *p.* 391.

3. *Seleuciæ & Cteſiphonte*, eodem anno 488. eodemque Barſuma præſide.

4. *In Adri pago Nuhadræ* eodem Barſuma præſide eodemque anno Chriſti 488. Tria hæc Barſumæ conciliabula memorat [c] Simeon Beth-Arſamenſis in epiſtola de Neſtorianis, inquiens: *Quum Huzitæ ac Perſæ traditam ſibi ab Iba Neſtorii atque Theodori doctrinam confirmare vellent, plures in regione Perſarum Synodos collegerunt: ac primùm quidem in Beth-Lapeta Huzitarum Metropoli anno Pherozis regis regum vigeſimo ſeptimo: deinde in Seleucia & Cteſiphonte urbibus Aſſyriorum: item in Beth-Adri oppido ditionis Nuhadrenſis.* Annus Pherozis vigeſimus ſeptimus in Chriſti annum 488. incidit ex dictis tom. 3. pag. 397. Anno autem Chriſti 488. Acacius Seleucienſem Eccleſiam regebat, cui propterea Neſtoriani Synodos illas, quæ Barſumæ ſunt, perperàm adſcribunt, ut late oſtenſum eſt Tom. cit. à pag. 391. Collector [d] Synodici Arabici de Adrenſi Conciliabulo hæc ſcribit. *Hujus Patris diebus* (ideſt, ſub Acacio) *Barſumæ Niſibeni Metropolitæ cauſa feliciter confecta eſt. Convenere ſiquidem in Synodo Epiſcoporum in Adri pago Maaltajæ, ibique Barſumas peccatum, quod ipſe cum ſuis Epiſcopis in Gandiſapor urbe perpetraverat, confeſſus eſt, aſſenſuſque fuit, ut in concilio Epiſcoporum Modainæ* (Seleuciæ) *cogendo, ſua præſentis volentiſque acta reſcinderentur. Hoc pacto exortum inter eos* (Acacium & Barſumam)

[c] *Tom.* 1. *p.* 354.

[d] *Tom.* 3. *p.* 391.

mam) *diſſidium ſublatum eſt, ſacraque ſimul myſteria peregerunt. Scripto itaque quidquid in urbe Gandiſapor* (Lapeta) *attentaverat, Barſumas damnavit irritumque declaravit, illudque eccleſiæ judicio contrarium, perverſaque ſe opinione ad id perpetrandum actum fuiſſe confeſſus eſt, & in ſanctum Babuæum Catholicum iniquè ſe geſſiſſe. Quibus de rebus ad Gandiſaporenſes epiſtolam quoque ſcripſit, teſtatus, quæcumque antea perpetraverat, iniquè à ſe geſta, donec ea Niſibi contigere, quæ iniquè facta ſunt* (quum ſcilicet [a] Barſumas Babuæum apud Pherozem accuſavit, eundemque interficiendum curavit:) *ſeque inſuper ſuſcepturum quidquid Synodus Modainæ cogenda decreviſſet, promiſit.* Barhebræus [b] tres illas Barſumæ Synodos referens, pro Lapetenſi Cteſiphontenſem ſubſtituit. *Inde*, hoc eſt ex Ninive, *in regionem Nuhadræ profectus, cellam ſancti Samuelis adire meditabatur: ſed quum jumentum, quo vehebatur, precibus illius ſancti interiiſſet, regreſſus eſt in oppidum, quod Adri vocant, ubi & coacta Epiſcoporum Synodo canones condidit, ut tàm Epiſcopis, quàm Catholico uxorem ducere fas eſſet, ſi ipſis liberet. Ferunt interfectorum à Barſuma Niſibis tyranno numerum ſeptem millia & ſeptingentos exceſſiſſe. Binas etiam alias Synodos habuit, alteram Cteſiphonte, in oppido Seleuciæ alteram in domo Jazdini publicani, in quibus canones condidit ſuæ libidini conſentaneos.* Lapetenſis, Seleucienſis, & Adrenſis conciliabulorum canones uni iidemque fuere, quorum meminit Sobenſis in catalogo Scriptorum Syrorum ſub nomine [c] *Synodi Barſumæ.* In Synodico [d] Arabico, & in Nomocanone Eliæ Damaſceni ad Acacium perperàm referuntur. Primus eorum eſt, adversùs monachos quoſdam, qui conjugium ciboſque nonnullos damnabant, & unam in Chriſto ſubſtantiam profitebantur. Alter in eoſdem, ne per vicos & civitates deinceps vagarentur, neve munia Epiſcoporum aut Parochorum in ſacramentis adminiſtrandis uſurparent, ſed ſubditi Epiſcopis eſſent, & in cœnobiis ſuis manerent. Tertius de conjugio laicis, clericis, ſacerdotibus, & monachis permittendo. Huc reſpexiſſe videtur Leontius [e] Byzantinus, quum de Barſuma Niſibeno hæc tradidit. *Tuus diſcipulus fuit Barſumas: Perſidem pravè gubernavit dogmatibus tuis impiis* (de Neſtorio eſt ſermo) *& ſublata differentia in vita degenda, legem tulit, ut nullus ex Clero, nedum Laicus, abſtineret à lecto, neque à Polygamiis, ideſt, multis conjugiis: ebrietates enim, & comeſſationes dona Dei eſſe exiſtimabat.* De Polygamiis nullus legitur Barſumæ canon, niſi forte Leontius id hoc loco intellexit, quod Barhebræus [f] de Babæi conciliabulo ſcripſit, in quo *is ſanxit, ut Epiſcopus & Presbyter, quotieſcumque uxor eorum decederet, aliam ejus loco acciperent.* Elias Metropolita Niſibenus in epiſtola ad Bagdadenſes adversùs illegitimam Jeſujabi Patriarchæ ordinationem, citat [g] *Canonem XIII. Synodi Lapetenſis* adversùs Simoniacos.

a *Tom.3. p.68.*
b *Tom.3. p.393.*
c *Tom.3. p.279.*
d *Tom.3 p.389. & 390.*
e *Lib. de Neſtorianorum impietate ſecretò tradita.*
f *Tom. 2. p.408.*
g *Tom.3. p.275.*

Hic

Hic canon quum in Synodo Barſumæ non legatur, ad aliud Lapetæ celebratum concilium ſpectare videtur.

5. *Seleuciæ ſub Acacio Babuæi ſucceſſore* anno Balaſcis regis Perſarum ſecundo, Chriſti 489. In hac Synodo Acacius de impacto ſibi à Barſuma crimine ſeſe purgavit, Barſumas verò excommunicatus fuit. Mares [a] in vita Acacii: *Barſumas Acacium fornicationis & ſtupri accuſavit. Quod quum Acacius tolerare non poſſet, Epiſcoporum & fidelium coacto conventu, in conclave quoddam intrare coëgit univerſos, ubi nudato corpore virilibus membris carere ſe demonſtravit, calumniaſque in ipſum conjectas palàm convicit. Id quum Barſumas reſcivisſet, facti eum pœnituit, puduitque.* In Adrenſi conciliabulo, ut ex Synodico Arabico ſuprà vidimus, Barſumas aſſenſus fuerat, *ut in Concilio Epiſcoporum Modainæ, hoc eſt Seleuciæ cogendo ſua præſentis volentiſque acta reſcinderentur, promiſeratque, ſe ſuſcepturum quidquid ea Synodus decreviſſet.* Verbis hominem ſtetiſſe [b] tradunt Mares & Amrus, qui in Concilio Seleuciæ ſcribunt Acacium Barſumæ reconciliatum fuiſſe. Verùm res aliter ſe habuit, ut ex eodem Amro colligitur, qui in vita Babæi Patriarchæ Acacii ſucceſſoris [c] hæc ait: *poſtquam ordinatus eſt, convocatis in Synodo Patribus, excommunicationes ſuſtulit, quæ inter Babuæum, Barſumam, & Acacium latæ fuerant.* Barſumas igitur bis excommunicatus fuerat: ſemel à Babuæo propter aſſertum ſacrorum miniſtrorum conjugium, propugnatamque Neſtorianam hæreſim; & iterum ab Acacio propter illatam Babuæo necem, impactumque Acacio ipſi fornicationis crimen. Acta ejus Synodi deſcribit Elias [d] Damaſcenus in Nomocanone; ſed quæ ad Barſumæ excommunicationem ſpectant reticens, ſacrilegos canones ab ipſo Barſuma conditos ad eam perperàm refert. *Anno*, inquit, *ſecundo Balaſcis regis, quum Acacius Catholicus eſſet, convenere ad eum Metropolitæ & Epiſcopi, qui fidem priorum poſteriorumque ſe tenere profeſſi ſunt, eorumque ſtatuta & canones obſervare, quos in Oriente ſive in Occidente condiderant: communique ſuffragio decreverunt, id ſibi in poſterum accuratè obſervandum eſſe, nec ulla ratione violandum. Præterea ſententiam excommunicationis in eos omnes tulerunt, qui Chriſti Domini Divinitatem paſſibilem & mutabilem affirmant,* ولا يقربان المسيح بتوحد الله الكلمة الجسد جوهر الله تاما . وجوهر الانسان تاما م *nec confitentur, Chriſtum, peracta Dei Verbi cum corpore unione, perfectam habere Dei ſubſtantiam, perfectamque hominis ſubſtantiam.*

6. *Synodus Babæi* anno Zamaſphæ Perſarum regis ſecundo, Chriſti 499. *in qua plures Epiſcopi interfuere, & Hoſee Niſibis Metropolita*, ut inquit Elias Damaſcenus, cujus verba habes [e] tom. 3. Conſtituerunt 1. ut Catholico & inferioribus ſacerdotibus atque mo-

a Tom. 3. p. 69.
b Loc. cit.
c Tom. 1. p. 408.
d Tom. 3. p. 389.
e Pag. 429. & ſeq.

monachis uxorem ducendi facultas daretur. 2. Omnia, quæ inter Barſumam & Acacium interceſſerant, & mutuas epiſtolas actaque cætera caſſarunt, interdixeruntque, ne quis quam antea tenuerat ſententiam, in hac parte in poſterum tueretur. 3. Præceperunt, ut omnes Catholico in throno Seleuciæ, qui in Coche eſt, ſedenti obedientiam deferrent. 4. Statuerunt, ut Epiſcoporum apud ſuos Metropolitas conventus non bis, ut antea fiebat, ſed ſemel dumtaxat quolibet anno haberetur: altera verò, quæ apud Patriarcham fieri conſueverat Synodus ſemel quolibet biennio, ad quadriennium protraheretur ad menſem Octobrem, niſi aliqua neceſſitas Patriarcham cogeret Epiſcopos convocare.

7. *Synodus Mar-Abæ I.* anno Choſroæ Anuſcervani 13. Chriſti 544. Cauſam Synodi hanc fuiſſe refert Elias [a] Damaſcenus in Nomocanone. *Habuit Babæus uxorem & liberos: eoque mortuo Catholicus factus eſt Silas, qui itidem nec uxore, nec prole caruit. Quo defuncto, Catholici dignitatem inter ſe diviſere Narſes & Eliſæus: eoſque Paulus excepit, qui poſt biennium extinctus eſt: eique ſuffectus fuit Mar-Abas primus anno nono regis Choſroæ Anuſcervani* (imo, anno ſexto: nam Choſroës [b] inauguratus fuit anno Chriſti 531. Mar-Abas [c] verò anno 536.) *& hactenus quidem per quindennium Catholicorum ſucceſſio perturbata fuerat, propter Chriſtianorum de ea dignitate diſſidium: ex quo factum erat, ut eadem à duobus, Narſete ſcilicet & Eliſæo, ſimul occuparetur. Diviſa itaque inter duos Catholicos prima Sede, reliquæ etiam inter duos Metropolitas vel inter duos Epiſcopos diſciſſæ ſunt, dum ſuam quiſque factionem tuetur. Quam ob cauſam odia atque ſchiſmata inter Chriſtianos Orientales exorta ſunt, omniaque ſuſque deque permiſta, atque perturbata fuere, & eccleſiæ monaſteriaque in factiones ſciſſa. Auctoritate tamen Mar-Abæ ejuſque precibus dualitas Catholicorum, Metropolitarum atque Epiſcoporum ſublata eſt, & eccleſiarum regimen ad unum rediit. Marabas itaque operam dedit, ut omnia illa vitia tollerentur, & eccleſiæ filii ſuos emendarent mores, atque religio juxta fidem legeſque Apoſtolorum & Canones antiquorum Patrum Occidentalium atque Orientalium reſtitueretur. Atque hoc negotium urgere inſtitit datis per omnes regiones epiſtolis & miſſis legationibus. Nec his contentus, Caſcaram profectus, affluentibus ad ipſum Epiſcopis, rogatus eſt, ut bonum & præſtantem eidem urbi Antiſtitem præficeret. Inde unàcum illa Epiſcoporum Synodo provinciam Tigris, poſtea Huzitidem, mox etiam Perſidem circumluſtravit: & ubique res Chriſtianorum compoſuit, & incolas ad pacem & concordiam reduxit, doctoſque Metropolitas & Epiſcopos, & eccleſiæ regimini idoneos inſtituit, ejectis diſſidiorum & errorum auctoribus tùm Metropolitis, tùm Epiſcopis, tùm etiam laicis: multoque plura in hoc negotio, quàm ipſe cogitaverat optaveratque, conſequutus eſt.* Pergit coactam ab

[a] *Tom.* 3. *p.* 78.
[b] *Tom.* 3. *p.* 404.
[c] *Tom.* 3. *p.* 75. & 615.

ipſo Mar-Aba Synodum deſcribens . ثم جدد في سنة ثلثة عشر من ملك كسرى
السنن التي وضعت ببلاد الروم في زمان بعد زمان والسنن التي سنها الابا المشرقيون الى ان
افضت الجثلقة اليه وكدها وقواها وتقدم الى جميع من حضره من المطارنة والاساقفة في حفظها
والتمسك بها وترك تعديها وكتب بمثل ذلك الى من لم يحضره منهم .

Deinde anno Choſroæ regis decimotertio reſtituit canones in regionibus Romanorum ſucceſſivè conditos, eoſque etiam, quos Patres Orientales condiderant uſque ad tempus, quo Mar-Abas ipſe dignitatem Catholici adeptus fuerat. Eas igitur ſanctiones confirmavit corroboravitque, & Metropolitis omnibus atque Epiſcopis, qui unàcum ipſo convenerant, exactam earundem obſervationem injunxit, eademque mandata per literas ad abſentes dedit. In ea Synodo Canones XI. conditi ſunt, quorum [a] poſtremus: *ſententiæ omnium noſtrum Epiſcoporum Orientis fundatæ ſunt ſuper fidem Patrum* 318. *In expoſitione autem Scripturarum, ſanctum Theodorum ſequimur.* Exſtant in Synodico Arabico (Cod. 27. ad calcem Tom. 2. pag. 507.) iiſque præmittuntur fragmenta Epiſtolarum Synodicarum ejuſdem Mar-Abæ, in quibus diſſerit de electione Patriarchæ, de gradibus conſanguinitatis in matrimonio obſervandis, deque iis, *qui Chriſti divinitatem & humanitatem non confitebantur, aut paſſionem ejus mortemque negabant, aut hæc divinitati accidiſſe aſſerebant.* Vide Tom. 3. pag. 79. & ſeq. *a Tom. 3. p. 84.*

8. *Synodus Joſephi*, anno Choſroæ Anuſcervani 22., Chriſti 553. ſecundo ſcilicet poſtquam Joſephus Sedem inierat anno, ut [b] notat Mares Salomonis. Canones XXIII. conditi, qui in Synodico Arabico proſtant. Primus adversùs eos, qui eccleſiaſticas dignitates favore regum vel potentum uſurpant: cujus canonis cauſam dediſſe perhibetur Presbyter quidam, qui ab una Parochia ad alteram tranſire cupiens, Joſepho Patriarcha & loci Epiſcopo reluctantibus, accepta ab ethnicis principibus poteſtate eccleſiam evertit, & fideles in carcerem conjiciendos curavit. Septimus, ne quid Patriarcha aut Metropolitanus in Synodis ſuis decernant, niſi præſentibus & conſentientibus ſaltem tribus Epiſcopis. Decimus quartus cum duobus ſequentibus, de electione Patriarchæ, & Metropolitani, deque Epiſcopis, qui ad Synodum vocati, adeſſe detrectant. Vigeſimus adversùs eos, qui ajebant, non eſſe exſtruendas eccleſias aut monaſteria in civitatibus. Vigeſimus primus de Sede Caſcarenſi, & quod ejus Epiſcopus poſt Patriarchæ obitum cuſtos eſt Throni Patriarchalis, & ad eum ſpectat Metropolitas & Epiſcopos ad Synodum convocare. Vigeſimus ſecundus de Actis Mar-Abæ Catholici confirmandis. Ad calcem Synodi [c] hoc adnotatum legitur: *Interfuere huic Synodo complures Patres, quos inter Paulus Niſibis Metropolita: decretuſque fuit Sedium ordo, utque Niſibenus thronus ſecundas obtineret.* In principio verò: *Poſtquam Mar-Abas rem eccleſiaſticam optimè conſtituiſſet,*

b Tom. 3. p. 433.

c Tom. 3. p. 435.

con-

conſueta diaboli fraude aſtuque factum eſt, ut quidam perverſi homines adversùs Patriarcham inſurgerent, confictiſque criminibus oppreſſum, in carcerem & vincula, in quibus etiam deceſſit, detrudi curarent. Propterea perturbato Eccleſiæ ſtatu, Joſephus ut canones reſtitueret, Epiſcopos ad Synodum convocavit, in qua in eam fidei confeſſionem univerſi conſenſere, ut videlicet tres in Deo perſonas & unicam ſubſtantiam prædicarent, necnon Filii unionem manentibus duabus ſubſtantiis & perſonis: poſt unionem autem unicum Chriſtum, & unicum Filium dici oportere, neque unam ſubſtantiam, aut unam perſonam: quæ eſt communis Neſtorianorum hæreſis.

9. *Synodus Ezechielis*, Modainæ ſeù Seleuciæ habita [a] menſe Februario, anno Choſroæ Anuſcervani 45. Chriſti 577. Canones XXXIX. conditi: quorum primus eſt adversùs Meſſalianos, qui Euchariſtiam, jejunium, & Pſalmodiam contemnebant, fornicationem licitam eſſe ajebant, præmia denique bonorum operum pænaſque ſcelerum negabant. Tertius decimus, non licere Metropolitis, abſente Patriarcha, vel Epiſcopo, eorum Eccleſias ingredi, neque Epiſcopis Eccleſiam Metropolitani. Decimus quartus, ut Patriarchæ nomen in omnibus reliquarum Sedium eccleſiis proclametur. Decimus quintus, ut quarto quoque anno ante jejunium quadrageſimale Metropolitani & Epiſcopi apud Patriarcham congregentur. Decimus ſextus, ut menſe Septembri quolibet anno Synodus Epiſcoporum fiat apud Metropolitanum. Decimus octavus & decimus nonus, ut Patriarcha Metropolitanum, Metropolitanus Epiſcopos ſuæ provinciæ ordinet; Epiſcopi autem à Metropolitanis ordinati, Patriarcham accedant, ut ab eo perficiantur ſeù confirmentur; quod & Mar-Abas decreverat in Synodo Canone 37. Si verò Patriarcha vel Metropolitanus aliis ordinationem committere voluerint, patentes eorum literæ ſuper caput ordinandi ponantur. Vigeſimus tertius, ut Epiſcoporum vel Metropolitani electio ultrà quatuor menſes non differatur. Vigeſimus octavus, ut niſi ad certam eccleſiam, nemo ordinetur. Trigeſimus quartus, ut nemo, ope ethnicorum vel laicorum, ad eccleſiaſticos gradus aſcendat. Trigeſimus quintus, ut eccleſias & monaſteria abſque ſufficienti dote nemo exſtruat: exſtructa, nequaquam conſecrentur. Trigeſimus octavus, ut Presbyteri civitatis præcedant Presbyteris pagorum. Trigeſimus nonus & poſtremus, ut Epiſcopi & Presbyteri provinciæ Patriarchalis præcedant Epiſcopis & Presbyteris aliarum provinciarum, ita tamen ut primus in unaquaque provincia cum primo, ſecundus cum ſecundo comparetur, & ſic de reliquis.

10. *Synodus* [b] *Jeſujabi Arzunitæ*, anno octavo Hormiſdæ filii Choſroæ regis Perſarum, Chriſti 588. Canones XXX. quorum primus, ut recipiatur fides Nicæna, & Canones Apoſtolorum, & reliquorum Patrum, utque Arii & Macedonii hæreſis circa Trinitatem repu-

[a] *Tom.3. p.439.*

[b] *Tom.3. p.111.*

repudietur, nec non Eutychetis & Manetis aliorumque circa humanitatem Christi. Secundus, *quod* [a] *commentaria Theodori commentatoris ſequenda ſunt, ejuſque libris ſtandum: qui verò iis contradixerit, alia ſcripta amplexus, anathema ſit: quemadmodum fecit* Hananus Adjabenus, *qui eum impugnavit, Joannem Chryſoſtomum ſequutus*. Octavus adversùs Presbyteros & Monachos vagos, qui jejunium, orationem, & Euchariſtiæ perceptionem contemnebant, feminas ſecum ducentes: utque nec viri in monialium monaſteria, neque feminæ in cœnobia virorum ingrediantur. Nonus, quod non licet diebus dominicis eccleſias Catholicas, ubi divina officia celebrantur, derelinquere, & monaſteria religionis cauſa adire, ſed hæc diebus ferialibus, ſi placet, adeunda ſunt. Vigeſimus octavus de poteſtate Patriarchæ in Metropolitas, & Metropolitæ in Epiſcopos, deque eorum electione. Vigeſimus nonus de Synodis Metropolitanorum apud Patriarcham, & Epiſcoporum apud Metropolitanum: & quod Simeon Niſibis & Gregorius Gandiſaporis metropolitæ, qui ad Concilium venire detrectaverant, niſi intra illius anni ſpatium mandatis obtemperarent, ſententiam depoſitionis incurrant. Canonibus ſubjunguntur ejuſdem Jeſujabi Arzunitæ *Reſponſa XX.* ad totidem quæſtiones Jacobi epiſcopi *Dirinæ* inſulæ Catarenſium ſeù Bactrianæ, quæ in quibuſdam mss. Codicibus *Dadiana* dicitur.

a Tom. 3. p. 84.

11. *Synodus* [b] *Sabarjeſu*, anno ſexto Choſroæ filii Hormiſdæ regis Perſarum, Chriſti 596. menſe Majo, de qua hæc in Synodico Arabico. *Hæc congregata fuit ob quoſdam monachos, qui pravas opiniones diſſeminabant, docentes, peccatum naturæ humanæ eſſe inſitum, Adamum verò natura immortalem fuiſſe: negabant prætereà duas Chriſto ineſſe ſubſtantias, Theodorique commentatoris expoſitiones repudiabant*. Cætera vide Tom. 3. pag. 448. & ſeq.

b Tom. 3. p. 448.

11. *Synodus* [c] *Gregorii*, anno decimo quinto Choſroæ filii Hormiſdæ regis Perſarum, Chriſti 605. menſe Aprili, de qua Synodicon Arabicum: *Hæc Synodus magnum fidei Symbolum confirmavit, tùm etiam magni Commentatoris expoſitiones approbavit. Memoriam præterea deinceps fieri juſſit Barſumæ Metropolitæ Niſibis, eumque cum ſuis ſcriptis à quorumdam ſectariorum calumniis vindicavit*. Cætera vide Tom. 3. pag. 452. Synodi Actis ſubjunguntur duo Tractatus, quorum primo titulus hic præfigitur في ان المسيح ليس هو جوهر واحد وقنوم واحد . *Quod Chriſtus non eſt una ſubſtantia, neque una perſona*: Alteri, في الرد على من يقول ان الاله تألم بالجسد ومات بالجسد . *Reſponſio ad eum qui dicit, Deum corpore paſſum eſſe, & corpore mortuum*.

c Tom. 3. p. 452.

13. *Synodus Maremæ*, in cauſa Sahadunæ metropolitæ Garmæorum. Hujus meminit Jeſujabus Adjabenus in epiſtolis ad Hor-

miſ-

miſdam epiſcopum & ad epiſcopos regionis Garmæorum, quos Maremes Patriarcha congregaverat, ut Sahadunam abſolutum, ſuæ Sedi reſtitueret. *Sed quoniam*, inquit, [a] *nunc à tabellario, qui epiſtolam tuam mihi reddidit, comperi, Patrem noſtrum Mar Catholicum in cœnobio ſancti Simeonis unàcum fatuo Sahaduna verſari, voſque univerſos, omnes nempè veſtræ provinciæ epiſcopos, ad ipſum eſſe venturos, hæc modo ad ſanctitatem tuam tantummodo ſcribo, non rogans, ut anteà ſolebam, ſed monens, ne quippiam in cauſa Sahadunæ nobis inconſultis agatis, ne quod agitur in hujuſmodi negotio ſine communi conſenſu, in perniciem ſanctæ eccleſiæ cedat: neve ſine nobis in eadem cauſa quippiam ſtatuatis, quando vel ab ipſo Catholico vos advocari contingat..... Idcircò miſerabiliter clamo* [b] *ad vos, & oro obteſtorque, ut à ſchiſmate caveatis, ne ſcilicet eccleſia perturbetur, ò beati viri. Porrò etſi exiguum quippiam vobis videatur, quod unus, qualem me eſſe comperio, à veſtra Synodo diſſideat in ſuſceptione hominis, qui fidem corrupit; at parvi profectò non ſunt, qui ad mortem uſque pro veritate decertant.* Maremes Concilium indixerat, ut Sahadunam epiſcopum, qui fidem orthodoxam amplexus fuerat, modò Neſtorianis erroribus conſentiret, in communionem admitteret. Jeſujabus Adjabenus metropolita relapſum, ut ajebat, hominem nullo pacto recipiendum eſſe affirmabat. *Ut hoc prætermittam*, inquit [c] *quod ego ſeorſim, quemadmodum & ſinguli veſtrum frequenter illum corripuimus, ea tantùm quæ in conventibus Synodicis, & Catholico præſente acta ſunt, commemorabo. Octies ſiquidem Sahadunas eccleſiæ fidem ſuſcepit; ſuumque errorem in univerſali Synodo anathematizavit; ter quidem propria cum ſubſcriptione & ſigillo; quinquies verò confeſſione oris coram Synodo: & totidem vicibus ad ſuam impietatem reverſus eſt, velut canis ad vomitum; quando nec ipſe defecit negando & confitendo, & rursùs quod confeſſus fuerat abjurando; neque nos viciſſim defecimus illum quotidie ſtulto cum labore ſuſcipiendo.* Reliqua vide Tom. 3. pag. 122. Maremes [d] ab anno Chriſti 647. ad annum 650. Neſtorianis Patriarcha præfuit. Itaque intra id temporis ſpatium ea Synodus habita: reliquæ verò quinque, in quibus Jeſujabus Adjabenus memorat Sahadunam Neſtorianis conſenſiſſe, ſub Jeſujabo Gadalenſi eodemque Mareme celebratæ fuerant: nam Sahadunas Neſtorianam hæreſim reliquit, poſtquam cum eodem Jeſujabo Gadalenſi ad Romanorum terras anno Chriſti 628. profectus eſt, ut ex Margenſi notavi tom. 3. pag. 107. Adjabenus Jeſujabus in locum Maremæ Patriarchæ ſuffectus, receptum ab eodem Mareme Sahadunam condemnavit, ut ex eodem Margenſi obſervavi Tom. cit. pag. 108.

a *Tom. 3. p.* 119.

b *Tom. cit. pag.* 123.

c *Tom. cit. pag.* 122.

d *Tom. cit. pag.* 615.

14. *Synodus Niſibi* habita circa annum Chriſti 645. à Guria epiſcopo, quem Jeſujabus Adjabenus metropolita reprehendit, quod

eam

eam Synodum convocaſſet, Canoneſque pro libitu ſuo condidiſſet. Vide Tom. 3. pag. 142.

15. *Synodus Jeſujabi Adjabeni* circa annum Chriſti 654. in cauſa Perſarum, Marvanitarum & Catarenſium, quibus ille à Throno Seleucienſi deficientibus anathema intentavit. *Dei itaque eccleſia* (inquit in epiſtola [a] ad epiſcopos Catarenſes) *hæc nimirùm ſancta Synodus, quæ hoc tempore in urbe cathedræ Catholici* (Seleuciæ) *congregata eſt, vobis dudum fecit, quod ipſi vobis præſumpto antea judicio feceratis, vos ſcilicet ab honore & gradu, cujus nomen præfertis, dejiciens &c.* a Tom. 3. p. 134.

16. *Synodus Georgii*, qui Jeſujabum Adjabenum excepit, habita in inſula Dirina haud procul à Baſſora Arabiæ urbe, anno Chriſti 677. de qua Elias Damaſcenus hæc in Nomocanone.

واعتنى گيوركيس بما كان فى ناحية المشرق من الجزاير والاماكن التى كان اهل النصرانية بها
يحتاجون الى التقديم والتوقف والارشاد لما فيه حيوتهم من الايمان والسنن والقوانين فصار
اليها بنفسه وجال فيها واصلح منها حتى انتهى الى الجزيرة التى يقال لها دارين من ارض
البحرين ومعه مطران البحرين وخمسه من الاساقفة وذلك فى سنة سبع وخمسين من ملك العرب
فى شهر ايار فراوا ان يجددوا هناك كتابا بالايمان والسنن والقوانين التى وضعها الابا
المغربيين والمشرقيين وخلفوا نسخته فى تلك النواحى التى حلوها .

Porrò Georgius conſtitutas in partibus Orientis inſulas regioneſque ſtudioſe luſtravit, Chriſtianorum inibi commorantium neceſſitatibus conſulturus, eoſque in iis directurus, in quibus poſita eſt illorum vita: in fide videlicet, & conſtitutionibus, atque canonibus. Idcircò enim ea loca præſens adiit, circumluſtravitque, ut quæ oportebat, emendaret reformaretque. Progreſſus eſt itaque uſque ad inſulam ditionis Baharaini, quam Dirinam vocant (Baharainum ſermone Arabico duo maria ſignificat: locus eſt ad oram ſinus Perſici ex parte Arabiæ) *ubi menſe Majo anni regni Arabum quinquageſimi ſeptimi, unàcum metropolita Baharaini & quinque Epiſcopis Synodum celebravit, in qua placuit Patribus librum inſtaurare de fide deque legibus & canonibus, quos Patres Occidentales Orientaleſque condiderant. Exemplar in illis partibus, quas obierant, reliquere.* Annus Arabum quinquageſimus ſeptimus inchoatus fuit die 13. Novembris anni Chriſti 676. adeoque ex mente Eliæ Damaſceni ea Synodus habita menſe Majo anni Chriſti 677. Thomas [b] Margenſis lib. 2. hiſt. monaſt. cap. 14. narrat, poſtquam Georgius in Patriarcham inauguratus eſt, eum Niſibin primùm petiiſſe, ut Georgium cognominem ejus urbis metropolitam ſibi reconciliaret; deinde Baſſoram & Akulam Arabiæ urbes luſtraſſe, ubi Chodavæ archimandritæ Ba-Halenſis operâ Georgium alterum Meſenæ metropolitam ad pacem flexit: rebus demùm cum utroque Georgio compoſitis, *ad* [c] *Catarenſes profectum fuiſſe, qui à Sede Rivardſciri, hoc eſt, Perſidis defecerant: & Dirinam inſulam ingreſſum, per hunc modum ipſos ſimiliter ad* pa-

b Tom. 3. p. 152. & 476.

c Tom. 3. p. 153.

pacem adduxiſſe. Ibi Synodum habuit, ut ex Elia narravi: cujus Canones citantur à Sobenſi in Catalogo [a] Scriptorum, & in epitome [b] Canonum Par. 8. cap. 16. Sunt autem XIX. quorum primus, ut Epiſcopus diebus dominicis & feſtis homiliam habeat ad populum, vel ſaltem id munus docto cuipiam viro demandet. Tertius, ne Metropolitani electio ultra quatuor menſes differatur. Septimus, ut nemo niſi à proprio Epiſcopo, & in ſua diœceſi ordinationem accipiat. Nonus, ut ſanctimoniales & virgines Deo dicatæ certo habitu diſtinguantur, horaſque canonicas perſolvant; eæ verò Diaconiſſæ ordinentur, ut baptizandas oleo ungant. Duodecimus, ut monachi laneis utantur, & capillos capitis abradant. Decimus tertius, ut puella matrimonium non ineat, niſi permiſſu parentum, & mediante Sacerdotis benedictione. Decimus quintus, ut fideles mane & veſpere eccleſiam adeant diebus feſtis & dominicis, ibique divinis officiis ad finem uſque aſſiſtant: idque in eccleſiis Parochialibus, à quibus abeſſe, ut ad cœnobia monachorum pergant, prohibentur. Decimus octavus, ne defunctorum cadavera pannis pretioſis involvantur. Decimus nonus, ut fideles regimini provinciarum à Regibus admoti, ab Epiſcopis vectigal aut tributum nullatenus exigant.

a *Tom. & p. cit.*

b *Tom* 3. *p.* 346. & 351.

17. *Synodus Ananjeſu I.* in cœnobio Jonæ, ut videtur, habita circa annum Chriſti 694. quum Joannes ipſius æmulus interiiſſet. Canones XX. editi, de quibus [c] Amrus.

c *Tom.* 2. *p.* 425. & *tom.* 3 *pag.* 154.

18. *Synodus Timothei*, celebrata [d] anno Arabum 170. Chriſti 786. & confirmata ab eodem Patriarcha anno Arabum 189. Chriſti 804. Canones XCVIII. de quibus hæc [e] Amrus.

d *Tom.* 3. *p.* 162.

e *Tom.* 2. *p.* 434.

ووضع باجتماع الابا ثمانية وتسعين قانونا في الفرايض والاحكام وفي كل قانون منها مساله وجوابه

Condidit in Synodo Patrum de conſtitutionibus & judiciis Canones octo ſuprà nonaginta, quorum unuſquiſque interrogationem & reſponſionem complectitur. Exſtat in Nomocanone Arabico, uſque ad Canonem 53. Nam cæteri avulſis nonnullis foliis deſiderantur. Horum, primus ut Presbyteri & Diaconi ex Ordinationis ſuæ tempore proëdriam conſtituant. Secundus, ut qui ex aliena Diœceſi adventarunt, iis poſtponantur, in quorum Diœceſi, vel eccleſia verſantur. Sextus, ſeptimus, & octavus, ut Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi, qui Catholicum, Metropolitam, vel Epiſcopum contemnunt iiſque obtemperare detrectant, à miniſterio ſuo per duos menſes arceantur, & ſi quidem Epiſcopi ſunt, ab eſu piſcium & à vino abſtineant; ſin autem Presbyteri, vel Diaconi, ab eſu carnium & à vino. Ex quo liquet, Timothei temporibus Epiſcopos à carnibus omninò abſtinuiſſe. Decimus ſeptimus, ut euchariſtia in ſequentem diem ſuper Altari nullatenus conſervetur, ſed eodem quo confecta eſt die percipiatur. Quadrageſimus ſecundus & quartus, non licere mulieri, quæ ob fornicationis cauſam à viro dimiſſa eſt, alteri nubere, ne-

que

que viro, qui eam dimiſit, alteram ducere. *Synodicas* alias Conſtitutiones Timotheus edidit, quarum excerpta vide Tom. 3. pag. 162. & ſeq. Exſtant fragmenta quædam in laudato Nomocanone [a] Arabico.

[a] *Pag.* 152. 174. 177.

19. *Synodus Joſue Barnun* habita, quo is anno electus fuit, hoc eſt, Arabum 205. Chriſti 820. Græcorum 1131. Ejus meminit Sobenſis in [b] Catalogo, & in epitome [c] Canonum Synodalium. Fragmenta ex eadem profert [d] Auctor Nomocanonis Arabici. In eodem [e] Nomocanone exſtant *Canones Joſue CXXX.* (hujus enim ſunt, non Timothei, ut perperàm dixi Tom. 3. pag. 162. col. 2. in not. lin. 19. & ſeq.) ſed priores tres ſuprà triginta, avulſis nonnullis foliis, exciderunt. Horum centeſimus primus repugnat quadrageſimo ſecundo ac quarto Timothei: viro enim permittit uxorem adulteram dimittere & aliam ducere, & viceverſa uxori concedit, ut virum adulterum dimittat & alteri nubat. Centeſimus decimus eſt de libris abſque doctorum approbatione minimè publicandis. Centeſimus decimus ſeptimus, ut Presbyter & Diaconus, qui à Chriſtiana fide defecerint, poſtquam reſipuerint, injunctaſque pœnitentias impleverint, ad miniſterium ſuum niſi poſt iteratam ordinationem, non admittantur. Centeſimus vigeſimus ſextus, ut qui in terris infidelium verſantur, nec Kalendarium eccleſiaſticum tenent, per integros quinquaginta dies intra menſem Martium & Aprilem jejunium peragant, tùm feſtum Paſchatis celebrent: ſique non alia fuerit quàm hæreticorum eccleſia, ad eam minimè accedant, neque ibi communicent, ſed domi orent & jejunium ſolvant. *Septuaginta alias conſtitutiones Synodicas* à Joſue editas commemorat Amrus in ejuſdem vita, his verbis: ووضع في الفرايض والاحكام الدينية باجتماع الابا مايه وثلثون قانونا وايضا سبعون مساله وجواب. *In Synodo Patrum condidit de conſtitutionibus & judiciis ad fidem ſpectantibus canones centum triginta: item interrogationes reſponſioneſque ſeptuaginta.* In laudato [f] Nomocanone Arabico exſtant, ejuſdem Joſue *de Monachis Canones XXII.*

[b] *Tom.* 3. *p.* 279.
[c] *Ibid. pag.* 351.
[d] *Pag.* 145. 147. 149. 152. 153. 157. 176.
[e] *Pag.* 97. *ad pag.* 105.
[f] *Pag.* 143. *ad pag.* 145. *Vide Tom.* 3. *p.* 166.

20. *Synodus Joannis filii Iſæ*, cognomento Bar-Abgari, habita quo is anno ordinatus fuit, hoc eſt, Arabum 287. Chriſti 900. Græcorum 1212. menſe Octobri. Laudatur [g] à Sobenſi tùm in Catalogo, tùm in epitome Canonum. *Canones XXVIII.* conditi, qui exſtant in Nomocanone [h] Arabico. Horum priores quatuor de Trinitate perſonarum ſint & unitate divinæ naturæ, deque Incarnatione Verbi, & quod Unio ejus cum natura humana expers fuerit commiſtionis confuſioniſque, & quod in Chriſto duæ ſubſtantiæ ſint duæque perſonæ. Septimus anathema complectitur in eos, qui repudiant doctrinam Diodori, Theodori, & Neſtorii; nec non Ephræmi & Narſetis. Octavus de commentariis Theodori uſquequaque pro-

[g] *Tom.* 3. *p.* 279. & 351.
[h] *A pag.* 105. *ad pag.* 108.

probandis & ſuſcipiendis. Nonus & decimus, de Jacobitis & Melchitis vitandis, deque communione iis nequaquam porrigenda. Vigeſimus, non eſſe celebrandam Liturgiam feria ſexta & Sabbato hebdomadæ Paſſionis, hoc eſt, in Paraſceve & in magno Sabbato. Vigeſimus primus abſtinendum eſſe ab eſu carnium ſingulis ſextis feriis الى ان تغرب الشمس *uſque ad ſolis occaſum*. (Neſtoriani enim dies ſuos ab occaſu ſolis inchoant, ut infrà dicetur.) Vigeſimus ſecundus, ut Presbyter, Diaconus & reliqui miniſtri, niſi jejuni, Liturgiam non celebrent, neque ante præmiſſum divinum officium (nimirùm, horas quas ܨܦܪܐ *matutinas* vocant.) Vigeſimus quintus, ut Oratio Dominica *Pater noſter*, dicatur initio & in fine Liturgiæ, nec non Horarum veſpertinarum, nocturnarum, & matutinarum. Idem Joannes edidit alios *Canones XXVIII. de miniſterio Altaris*, quos retuli Tom. 3. à pag. 238. Item *Reſponſa canonica XXVIII. ad totidem Quæſita Presbyteri Haſani filii Joſephi*, de quibus To. cit. à p. 249. Denique *Reſponſum Canonicum de Jejunio Virginum deque Jejunio Ninivitico*, de quo vide Tom. 2. à pag. 426.

21. *Synodus Eliæ I.* celebrata quo ordinatus fuit anno, hoc eſt, Arabum 419. Chriſti 1028. Græcorum 1339. de qua hæc [a] Amrus. *Patribus conſentientibus volumen breve conſcripſit, in quo Canones collegit, conſtitutiones & judicia ad religionem ſpectantia continentes. Alterum quoque eadem brevitate ſcripſit librum in XXII. capita diſtinctum de fundamentis ſeu principiis Religionis.* Ejuſdem voluminis ab Elia in Synodo compoſiti meminit Sobenſis in epitome Canonum Par. 3. cujus verba retuli tom. 3. pag. 269.

[a] *Tom. 3. p. 263.*

22. *Synodus Timothei II.* celebrata quo is ordinatus fuit anno, hoc eſt, Græcorum 1629. Chriſti 1318. cujus *Acta, & Canones XIII.* ex Sobenſis Nomocanone deſcripſi Tom. 3. à pag. 569.

23. *Synodus Maliaporenſis*, habita à Thoma Neſtorianorum Malabarum epiſcopo circa annum Chriſti 1590. de qua vide quæ ſuprà dixi in hac diſſert. cap. 1. pag. 30.

24. *Synodus Eliæ*, habita in urbe Amida ſub Paulo V. anno Chriſti 1616. cujus Acta ex Strozza deſcripſi Tom. 1. à pag. 547.

Neſtorianorum Synodis Collectores Canonum, Editoreſque Conſtitutionum ſubjicio, quorum memini [b] Tom. 3.

[b] Pag 173. 194. 201. 202. 266. 269. 279. 332. 343. 506. 509. 512. 513. 518. 547.

1. *Simeon metropolita Perſidis*, qui vivebat ſub Jeſujabo Adjabeno circa annum Chriſti 655.
2. *Ananjeſus I. Patriarcha* anno Chriſti 685.
3. *Jeſubochtus metropolita Perſidis* circa annum Chriſti 700.
4. *Sabarjeſus II. cognomento Damaſcenus, Patriarcha*, anno Chriſti 832.
5. *Abraham II. cognomento Margenſis, Patriarcha* anno Chriſti 836.

6. *Theodoſius Patriarcha* anno Chriſti 852.
7. *Gabriel metropolita Baſſoræ* anno Chriſti 890.
8. *Elias metropolita Damaſci* anno Chriſti 900.
9. *Georgius metropolita Moſulanus* anno Chriſti 960.
10. *Ebedjeſus metropolita Moſulanus* anno Chriſti 1028.
11. *Abulpharagius Abdalla Benattibus* anno Chriſti 1040.
12. *Elias metropolita Niſibis* anno Chriſti 1050.
13. *Ebedjeſus II. Aredi filius, Patriarcha*, anno Chriſti 1074.
14. *Ebedjeſus metropolita Sobæ ſeù Niſibis*, anno Chriſti 1300.

De his conſule Sobenſem in Catalogo Scriptorum (Tom. 3. pag. 279.) & Eliam Niſibis in Præfatione ad Tractatum de hæreditate, Tom cit. pag. 269.

CAPUT VII.

Neſtorianorum Veterum & Recentiorum errores.

EXPEDITIS iis, quæ ad Neſtorianorum initia, progreſſiones, ſtatumque hodiernum ſpectant, ad eorumdem exponendos errores peculiareſque ritus noſtra procedit oratio: & primùm, quæ fuerit Diodori, Theodori, ac Neſtorii hæreſis circa Verbi Incarnationem, aliaque Catholicæ fidei dogmata, explicabo: deinde ſectariorum Chaldæorum in iiſdem articulis conſenſionem diſſenſionemve enarrabo; nec non pravas eorum opiniones, ſive antiquas, ſive recentes, tàm quæ ab omnibus, quàm quæ à nonnullis circa ſumma Chriſtianæ religionis capita propugnantur. Denique ſingulares illorum conſuetudines referam, in quibus neque cum Græcis, ſeù Orientalibus Chriſtianis, neque cum cæteris Syrorum populis conveniunt.

§. I.

Diodori, Theodori, ac Neſtorii hæreſis circa Incarnationem Verbi.

VULGATUS Neſtorii error eſt, *duas in Chriſto perſonas* ſtatuentis, alteram Verbi Dei, alteram Jeſu hominis. nam hominem in utero Virginis formatum ajebat alium eſſe ab Unigenito Dei Verbo, & Incarnationem non eſſe naturalem & hypoſtaticam Verbi cum humanitate unionem, ſed meram inhabitationem Dei Verbi in homine, ideſt in humana natura per ſe ſubſiſtente, velut in ſuo templo: idque (ut notant Patres

Quin-

Quintæ Synodi Oecumenicæ can. 4.) *ſecundùm gratiam, vel ſecundùm operationem, vel ſecundùm dignitatem, vel ſecundùm æqualitatem honoris, vel ſecundùm auctoritatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem, aut bonam voluntatem, aut beneplacitum vel ſecundùm homonymiam, per quam Deum Verbum, Filium & Chriſtum vocans, & hominem ſeparatim Chriſtum & Filium nominans, adeoque duas perſonas evidenter dicens, per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem unam perſonam & unum Filium & unum Chriſtum affirmabat:* Unum, inquam, Filium, & unum Chriſtum non hypoſtaſi, ſed merâ conjunctione, quia Unigenito Dei conjungebatur Jeſus homo, ut templum inhabitatori: unam perſonam, unitate morali, non naturali: quod nimirùm per Verbi Incarnationem facta eſſet una & eadem Dei & hominis dignitas, auctoritas & poteſtas. Nomen enim Perſonæ ſumpſit, ut eſt vox juris, qua ratione credentium in Chriſto dicitur fuiſſe cor unum & anima una, & conjuges non duo, ſed una caro appellantur; non ut eſt vox naturæ, qua ratione credentium, & conjugum plures ſunt reipſa animæ, pluresque carnes atque perſonæ.

Ex ea Verbi affectiva ac morali Unione, quam ſolam Neſtorius in Chriſto admittebat, ſequitur primum, Deum non eſſe natum, paſſum, aut mortuum, nec Chriſtum eſſe Deum, ſed templum dumtaxat Dei: in ſumma, nullam eſſe in Chriſto, ut Theologi vocant, idiomatum communicationem, quæ in vera, naturali & hypoſtatica unione Verbi Dei cum humana natura fundatur. Deinde ſequitur, Beatiſſimam Virginem Mariam, non eſſe θεοτόκον, ideſt, *Deiparam*, ſed Χριστοτόκον, *Chriſtiparam*, vel Ἀνθρωποτόκον *Hominis Matrem*, ut quæ, ſecundùm Neſtorium, non Deum Verbum genuerit humanæ naturæ hypoſtaticè ac naturaliter unitum, ſed hominem Deo Verbo affectivè ac moraliter conjunctum.

Hæc Neſtorii hæreſis, hæc hæreſeos conſectaria ex propriis ipſius ſcriptis colliguntur, ex libris, & confeſſione ſectariorum comprobantur, ex Veterum denique teſtimonio, Eccleſiæque univerſæ judicio demonſtrantur. Catalogus blaſphemiarum ex ejus libro coram Patribus Epheſinis recitatus fuit Act. 1.

Neſtorio Theodorus epiſcopus Mopſveſtenus præivit; Theodoro Diodorus Tarſenſis. Uterque dualitatem perſonarum in Chriſto aſſeruit. Diodorus lib. 1. contra Synuſiaſtas (apud Leontium Byzantinum lib. 3. de Neſtorianorum impietate ſecretò tradita:) *Ne Filius Mariæ putetur Deus Verbum: mortalis enim mortalem generat ſecundùm naturam; & corpus generat conſubſtantiale; & duas generationes Deus Verbum non ſuſtinet, unam ante ſæcula, alteram poſterioribus temporibus.* Et ibidem. *Perfectus ante ſæcula Filius, perfectum quod ex David aſſumpſit: Filius Dei, Filius David. Dicés mihi, duos igitur Filios prædicas. Duos Filios David*

non dico : non enim dixi Deum Verbum Filium David. Sed neque duos Filios Dei ſecundùm ſubſtantiam dico : nec enim dico duos ex ſubſtantia Dei, quum dico Deum Verbum ante ſæcula, habitaſſe in genito ex ſemine David.

Theodorus lib. 8. de Incarnatione (apud eundem Leontium.) *Ex omni igitur parte manifeſtum eſt ſupervacaneam eſſe & indecoram, atque diſcrepantem confuſionem, quum unaquæque natura in ſe indiſſolubiliter maneat. Rurſus manifeſtum eſt, aptam & congruentem eſſe unionem. Per hanc enim naturæ copulatæ unam perſonam ſecundùm unionem conſtituerunt. Quare quod Dominus in viro & uxore ait, quamobrem non jam ſunt duo, ſed una caro, dicere nos conſentaneè poſſumus ſecundùm rationem unionis, non ſunt jam duæ perſonæ, ſed una, ſcilicet naturis diſcretis: ut enim illic, in viro ſcilicet & uxore, non lædit numerum duorum, quod una caro dicatur, manifeſtum eſt enim quatenus una dicuntur caro; ſic hìc non lædit differentiam naturarum unio perſonæ. Quum enim naturas diſcernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus, & perfectam perſonam: neque enim licet dicere hypoſtaſim ſine perſona. Perfectam verò etiam naturam hominis, & perſonam ſimiliter. Quum tamen ad copulationem reſpicimus, unam perſonam tunc dicimus.* Et ibidem. *Eodem modo hìc, propriam dicimus Verbi Dei ſubſtantiam, propriam etiam hominis: diſcretæ enim ſunt naturæ; una verò perſona unione conſtituta. Quare hìc etiam quum naturas diſcernere aggredimur, perfectam perſonam hominis dicimus; perfectam item divinitatis. Quum verò unionem ſpectamus, tum unam perſonam prædicamus, ambas naturas compoſitè, humanitate honorem à creatura accipiente, & divinitate omnia quæ oportebat, in ipſa operante.* Eadem docuit in Symbolo, & in libris adversùs Apollinarium, ex quibus loca quædam relecta ſunt in Concilio V. Oecumenico, Act. 4.

Hinc primo conſtat, quo ſenſu Neſtorius, ac Theodorus, qui revera duos Filios dicunt duaſque Chriſti perſonas; unam tamen aliquando perſonam, unumque Filium aſſerunt, unitate ſcilicet morali, non vera ac naturali. Sic ait Neſtorius ſerm. 4. (qui lectus eſt in Concilio Lateranenſi anno 649. celebrato, ſecretar. 5.) *Non alius erat Deus Verbum, & alius in quo factus eſt homo : erat enim amborum una perſona dignitate & honore adoranda ab omni creatura.* Idem epiſt. ad Alexandrum Hierapolitanum (quæ lecta fuit in eodem ſecretario.) *Duarum naturarum una eſt auctoritas, una virtus, una potentia, & una perſona ſecundùm unam dignitatem.* Et in epiſt. ad S. Cyrillum (apud Labb. tom. 3. Concil. pag. 324.) *In eo laudo, quod diſtinctionem naturarum ſecundùm divinitatis & humanitatis rationem, harumque in una perſona conjunctionem prædicas.* Et ſerm. 11. *Diviſio non eſt, neque conjunctionis, neque po-*

ten-

tentiæ, neque filiationis, neque hujus quod eſt Chriſtus. In his diviſio non eſt; in Deitate verò & humanitate diviſio eſt. Chriſtus, ſecundùm quod eſt Chriſtus, indiviſus eſt; & Filius, ſecundùm quod eſt Filius, indiviſus eſt. Non enim habemus duos Chriſtos, vel duos Filios; neque eſt apud nos primus Chriſtus & ſecundus; neque alter & alter; neque iterùm alter Filius, & iterùm alter Filius: ſed idem ipſe eſt duplex, non dignitate, ſed natura. Sic & Theodorus in ſuo Symbolo: *& neque duos dicimus Filios, neque duos Dominos; quoniam unus Filius ſecundùm ſubſtantiam, Deus Verbum, unigenitus Filius Patri, cui iſte conjunctus & particeps, communionem habet Filii nomine, & honoris: & Dominus ſecundùm ſubſtantiam Deus Verbum, cui conjunctus iſte communionem habet honoris. Et ideo nec duos dicimus Filios, nec duos Dominos: quoniam certo conſtituto, ſecundùm naturam, Domino & Filio, inſeparabilem habens ad eum conjunctionem, qui pro noſtra aſſumptus eſt ſalute, cum illo honorem, & nominationem Filii & Domini habet, non tamquam noſtrum unuſquiſque per ſeipſum ſubſiſtens filius (unde & Filii multi ſecundùm beatum dicimur Paulum;) ſed ſolus præcipuum habens ut in conjunctione ad Deum Verbum, tam filiationis, quàm dominationis particeps ſit; amputans omnem intellectum dualitatis filiorum, & dominorum.* Nimirùm, juxta Theodorum ac Neſtorium, Filius hominis, qui pro noſtra aſſumptus eſt ſalute, ex arctiſſima & inſeparabili quam habuit cum Verbo Dei Filio conjunctione, id aſſequutus eſt, ut tàm Filiationis, quàm dominationis particeps eſſet; adeoque unus Filius unuſque Dominus appellaretur; unitate ſcilicet nominationis, participationis, dignitatis, gloriæ & honoris; non veræ ac naturalis Filiationis.

Secundo patet, quo item ſenſu Theodorus ac Neſtorius, qui ubique vocem *Deiparæ* impugnant, eam tamen aliquando admittunt: ſubdolo nimirùm & fallaci, quòd ſcilicet hominem genuiſſet Deo unitum, & templum Verbi Dei; non Deum ipſum, hominem factum. Theodorus lib. 15. de Incarnatione: (apud Leontium Byzantinum in lib. de Neſtorianorum impietate ſecretò tradita:) *Quum igitur interrogant, an ſit Maria* ἀνθρωποτόκος, ἢ θεοτόκος, *ideſt, Hominipara, aut Deipara, dicatur à nobis utrumque; illud quidem natura rei; hoc verò relatione. Hominipara quidem natura, quandoquidem homo erat, qui in ventre Mariæ fuit, & ex eo prodivit. Deipara verò, quia Deus erat in homine, quem peperit, non circumſcriptus ſecundùm naturam, ſed in ipſo exiſtens ſecundùm habitudinem voluntatis.* Neſtorius ſerm. 6. *Dixi jam ſæpius, ſi quis inter vos ſimplicior, ſive inter quoſcumque alios voce hac* θεοτόκος *gaudet, apud me nulla eſt de voce invidia, tantùm ne Virginem faciat Deam.* Et ſerm. qui exſtat Lupi Sylloge in cap. 3. *Exclamamus quoniam ſancta Virgo & Dei genitrix, ideo quia illud templum, quod in ex*

ex Spiritu ſancto creatum eſt, Deitati erat unitum: hominis verò genitrix, eò quod noſtræ naturæ primitias aſſumpſit Deus. Et ſerm. 12. *Damna eos, qui dicunt ſecundùm Apollinaris & Arii ſenſum, Dei genitricem; & ego unà tecum clamo*, θεοτόκον. Et poſtea. *Filius Dei natus eſt Deus Verbum & homo: ergo quæ peperit, propter unitatem dicatur Dei genitrix, ideſt*, θεοτόκος. Et ſerm. 13. *Sanctæ Virgini, eò quod eam Chriſti genitricem dicimus, nomen geminæ appellationis convenienter aptamus, ideſt*, θεοτόκος, *quod eſt, genitrix Dei, &* ἀνθρωποτόκος, *ideſt, hominis genitrix*. Demùm in epiſt. ad Celeſtinum Papam, apud Marium Mercatorem, & Garnerium pag. 80. θεοτόκος, *niſi ſecundùm Apollinaris & Arii furorem ad confuſionem naturarum proferatur, volentibus dicere, non reſiſto*. Nimirùm, quum Theodorus ac Neſtorius humanam Chriſti naturam in propria perſona atque hypoſtaſi ſubſiſtentem affirmarent, nec eam vera, naturali ac hypoſtatica unione, ſed morali & affectiva cum Deo Verbo conjunctam; conſequenter ad hunc errorem dicebant, Beatiſſimam Virginem Mariam verè quidem ac propriè eſſe χριστοτόκον *Chriſtiparam*, & ἀνθρωποτόκον *Hominiparam*; impropriè verò & abuſivè, θεοτόκον *Deiparam*. Suam ipſe mentem exponit Neſtorius epiſt. 1. ad Celeſtinum Papam, his verbis. *Si quis autem hoc nomen* θεοτόκος, *propter natam humanitatem conjunctam Deo Verbo, non propter parientem proponat, dicimus quidem hoc vocabulum in eam, quæ peperit, non eſſe conveniens: oportet enim veram matrem de eadem eſſe eſſentia, qua eſt ex ſe natum; ferri tamen poſſe propter ipſam conſiderationem, & quod ſolùm nominetur de Virgine hoc Verbum, propter inſeparabile templum Dei Verbi ex ipſa; non quia ipſa ſit mater Dei Verbi: nemo enim antiquiorem ſe parit*. Et ſerm. 1. *Audiant hæc qui in diſpenſatione Dominicæ Innovationis cæcati, non intelligunt neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Qui, ſicut modo cognovimus, à nobis invicem frequenter ſciſcitantur, an* θεοτόκος *dicenda ſit Maria, an autem* ἀνθρωποτόκος. *Habet matrem Deus? ergo excuſabilis Gentilitas matres Diis ſubintroducens. Paulus ergo mendax, de Chriſti deitate dicens: ſine patre, ſine matre, ſine generationis narratione. Non, vir optime, Maria peperit Deum. Quod enim de carne natum eſt, caro eſt; & quod de ſpiritu, ſpiritus eſt. Non peperit creatura eum, qui eſt increabilis: non recentem de Virgine Deum Verbum genuit Pater: In principio enim erat Verbum, ſicut Joannes ait. Non peperit creatura Creatorem; ſed peperit hominem Deitatis inſtrumentum*.

Tertio palàm fit, in quibus Neſtorius Paulo Samoſateno, Photino ac Marcello conſentiat, in quibus non. Illi ajebant Chriſtum omnino nudum eſſe ac ſimplicem hominem, ita tamen, ut ſimul aſſererent Verbum per ſe hypoſtaticum non eſſe nec Patri conſubſtantiale, nec ante Mariam fuiſſe. Neſtorius verò admittebat hominem

cum

cum Verbo per ſe hypoſtatico & Patri conſubſtantiali unitum, idemque Verbum Deum ante Mariam fuiſſe perſonam ſubſiſtentem, quod illi negabant: nihilominus in eo cum ipſis conveniebat, quod & Chriſtum verè Deum eſſe, & Mariam Virginem Deiparam negaret. Hoc Neſtorium inter & illos hæreticos diſcrimen notavit S. Cyrillus in epiſt. ad Theodoſium Imperatorem (1. Par. Concil. Epheſin. cap. 3. §. 6.) ubi quum Manichæorum & Cerinthianorum hæreſes circa Verbi Incarnationem deſcripſiſſet, de Photinianis hæc addit: *Non deſunt rurſum, qui in tantam ſtultitiam & impietatem prolapſi ſunt, ut Dei Verbum anhypoſtaton, hoc eſt, nullam habens ſubſiſtentiam (cujuſcemodi illud eſt, quod tunc ſolum eſt & intelligitur, dum ore profertur) dicere audeant, taleque Verbum in homine factum contendunt. Hi verò ſunt Marcellus, & Photinus.* Mox Apollinariſtarum errorem enarrans: *Comperiuntur*, inquit, *alii, qui etſi Unigenitum Dei Verbum verè hominem factum & incarnatum non negent; induci tamen nequeunt, ut carnem, quam aſſumpſit, anima ratione & mente noſtra ſimili prædita perfectam animatamque fuiſſe credant. Etenim Verbum quod ex Patre, & templum quod ex ſacra Virgine ortum eſt, in unam perfectam unitatem contrahentes, Verbum in illo inhabitaſſe, corpuſque aſſumptum ad eum modum ſibi proprium effeciſſe confingunt, ut animæ ratione utentis locum per ſeipſum expleverit.* Demùm de Neſtorianis ſubjungit. *Sunt denique, qui horum omnium opinationibus adverſantes ſententiiſque refragantes, ex Dei verbo, animaque intelligente & corpore, hoc eſt, humana natura numeris omnibus perfecta abſolutaque Emmanuelem conſtitutum compoſitumque conſtanter affirment; neque adhuc tamen ſanam prorsùs, omniſque vitii expertem ſententiam tuentur. Quandoquidem unum Chriſtum in duos ſecernunt, & craſſa quadam ſeparatione inter hunc, & illum inductâ, utrumque ſeorſum, ac quaſi per ſe ſtare contendunt: & alterum quidem, eum nimirùm qui ex Virgine natus eſt, perfectum hominem; alterum rurſum, ipſum Dei Patris Verbum eſſe dicunt; non quid inter Dei, & carnis naturam interſit, diſtinguentes, neque intra ſolos diſcrepantium naturarum terminos conſiſtentes. Ita enim à veritate non aberrarent; alia enim carnis, alia rursùs Verbi eſt natura. At hi alterum ſeorſum ac per ſe, tamquam merum hominem ſtatuunt; alterum verò ut verum naturalemque Deum nominant.* Itaque juxta S. Cyrillum, Neſtoriani impiis Pauli, Photini ac Marcelli opinationibus quoad Verbi ſubſiſtentiam, nec non erroribus Apollinariſtarum quoad animam intellectu ac ratione præditam, adverſabantur. Neſtorius ipſe non ſemel Paulicianos & Apollinariſtas redarguit. Sic enim ait ſerm. 12. *In ſtupore dentium remaneat Paulus Samoſatenus, qui nobis Dominicam humanitatem nudam à Deitate delirat, qui ſolam, præter divinitatem, fabulatur hanc, quæ ſemper*

con-

conjuncta eſt atque connexa, *quæ eadem ac pariter poteſt*, *quæ Deus*. *Donavit enim illi Deus nomen*, *quod eſt ſuper omne nomen*. Et in epiſt. ad Celeſtinum Papam apud Lupum in Sylloge cap. 3. cur vocem χριστοτόκος voci θεοτόκος præponat, rationem hanc affert: *quia & blaſphemiam Samoſateni removet*, *quod eſt dictum de omnium Domino Christo tamquam puro homine*, *ſed & Arii & Apollinaris malitiam fugat*. Huc referuntur quæ idem Neſtorius ad Joannem Antiochenum, & ad Eunuchum Imperatoris ſcribit, apud eundem Lupum in Sylloge cap. 3. *Virginem Chriſti vocavimus genitricem*, *ut hæc vox utrumque manifeſtè ſignificaret*, *ideſt*, *Deum & hominem*. *Circa Evangelii voces volentibus conceſſi*, *ut piè genitricem Dei Virginem nominarent*, *ideſt*, *neque circa Apollinaris*, *neque ſecundùm Arii ſenſum*, *ſed nec tamquam divinitas Unigeniti ex S. Virgine ſumpſiſſet initium*; *ſed propter unitionis rationem*, *quæ facta eſt ex ipſo Angeli vocum principio*, *quas de conceptione loquutus eſt*. Et cap. 15. *Admiror amatricem Dei animam tuam*, *& certè dum firma eſt*, *& circa fallacias non expanſa*, *quomodo fabulas approbaverit immundorum*, *dicentes de nobis*, *quod abjuraverimus vocem*, *qua Dei genitrix nominatur*, *quam*, *ſicut noſti*, *ſæpius diximus*. *Diximus verò ita*, *ne aut purum hominem quis ſuſpicaretur Dominum Jeſum Chriſtum*, *aut Deum humanitate nudum*. Quamobrem Socrates lib. 7. hiſt. Eccleſ. cap. 22. id de Neſtorio protulit teſtimonium: *Neſtorius apud complures venit in opinionem*, *quod Dominum ſimplicem hominem eſſe diceret*, *quodque Pauli Samoſateni & Photini dogma in Eccleſiam introduceret*, *atque de hac re tanta concertatio*, *tantaque tempeſtas commota eſt*, *ut Oecumenico Concilio opus fuerit*. *Ego verò dum ejus libros luſtro*, *hominem imperitum reperio &c*. *nec tamen mihi videtur imitari Paulum Samoſatenum*, *aut Photinum*, *& Dominum omninò ſimplicem hominem dicere*; *ſed ſolam Deiparæ vocem tamquam larvam reformidare*. Et paucis interjectis. *Videtur veterum lucubrationes ignorare*, *adeoque*, *ut dixi*, *vocem hanc inſectari*: *nec enim Chriſtum ſimplicem hominem dicit*, *ut Photinus & Paulus Samoſatenus*: *& homiliæ ab eo editæ docent*, *eum nullo modo divini Verbi perſonam abſtuliſſe*, *ſed ubique illud fatetur ſubſiſtens & inexiſtens*..... *Sic eum ſentientem reperio*, *tùm ex ejus libris*, *quos legi*; *tùm ex his*, *quæ amatores ipſius dicunt*. Hucuſque Socrates: qui Neſtorium non abſolutè defendit, ſed in ea dumtaxat parte, quæ Photini Paulique errorem circa inſubſiſtentem divini Verbi perſonam reſpicit. Legatur *Marii Mercatoris epiſtola de diſcrimine inter hæreſim Neſtorii & Pauli Samoſateni*. Cæterùm quoad ipſius divini Verbi Incarnationem, etſi verbis à Paulo, Photino, ac Marcello Neſtorius diſſentiebat (illi enim dominicam humanitatem nudam à Deitate delirabant, quod ipſe negabat,) rebus tamen eadem cum ipſis ſentire convincebatur, ex eo

quod

quod nec matrem Dei dicebat, nec Deum Verbum naturaliter & hypoſtaticè humanitati Chriſti conjunctum: quæ erat communis illorum hæreſis. Quamobrem à Clericis Conſtantinopolitanis in conteſtatione publicè propoſita (quæ habetur 1.par.Concil.Epheſ.cap.13.) jure merito cum Paulo Samoſateno comparatus eſt, qui non ſecus atque Neſtorius, & Mariam Deiparam eſſe negabat, & alium Chriſtum Jeſum à Verbo Deo faciebat. Hujus enim, non alterius erroris Neſtorium reum, Paulique Samoſateni ſocium coarguunt Clerici Conſtantinopolitani in illa conteſtatione. Id item ſibi vult Simeon Beth-Arſamenſis in epiſtola de Neſtorianorum hæreſi, quam Tom. I. à pag. 346. retuli, quum Neſtorium ſcribit hæreſim ſuam à Theodoro accepiſſe, hunc à Diodoro, Diodorum à Paulo Samoſateno, hunc denique ab Artemone, Ebione, & Simone Mago: ex ſimilitudine ſcilicet, & conſectariis erroris, quæ ex impia illius theſi conſequi neceſſum erat. Alioquin Neſtorium à Simone Mago, Ebione, Artemone, & Paulo Samoſateno plurimùm quoad alias eorum hæreſes diſcrepare, compertum eſt.

Quarto denique apparet, quàm inani labore Albertinus [a] Baſnagius, aliique heterodoxi, patrocinium Neſtorii ſuſcipientes, eum hæreſeos abſolvere conati ſunt. Ajunt, à Neſtorio admiſſam *unam Chriſti perſonam*, *& vocem Deiparæ*, proferuntque ex ipſo hæreſiarcha aliquot teſtimonia: Verùm quæ ex ejus mente aliud ſonent, quàm in ore catholicorum, ut ſuprà oſtenſum eſt. Unitatem enim perſonæ Chriſti moralem & affectivam, non phyſicam & naturalem ſubdolus homo intellexit, vocemque Deiparæ eodem hæretico ſenſu, hoc eſt, abuſivè, uſurpavit. Suam ipſe mentem infinitis propè locis expoſuit: quam & ſectatores ejus per totum Orientem uſque in præſentem diem retinent, meliuſque norunt, quàm temerarii quidam ex Occidente homines, qui Æthiopem priùs dealbaverint, quàm Neſtorio hypoſtaticam ac naturalem Dei Verbi cum natura humana unionem, ex eaque conſequentem Deiparæ titulum (quod is nunquam dixit) affingant. Conſule N. Alexandrum ſæc. V. diſſert. 6. ubi ratiunculas, quæ pro hæreſiarcha afferri ſolent, doctè convellit.

[a] *Hiſtor. Eccleſ. ad ann.* 430.

At reſpondet [b] Baſnagius, *Neſtorius non abſolutè negavit Deiparam Virginem eſſe, Deum paſſum eſſe, natum eſſe, ſed ſenſu dumtaxat Apollinaris & Arii inficiatus eſt. Fatebatur quidem perſonam divinâ humanâque naturâ præditam, & natam & paſſam eſſe.* Verumenimverò futilis vanaque eſt hæc defenſio: negavit ſanè *in ſenſu Apollinaris & Arii*, ut ex ejus epiſtola ad Celeſtinum Papam ſuprà allata liquet: ſed non propterea admiſit in ſenſu catholicorum; imo manifeſtè inficiatus eſt, ut conſtat ex ejus Anathematiſmo IV. ubi *Deum Verbum tàm ſecundùm carnem, quàm ſecundùm deitatem paſſum* diſertè negavit: his verbis: *Si quis eas voces, quæ tàm in evangeliis, quàm in epiſtolis Apoſtolicis de Chriſto, qui eſt ex utraque,*

[b] *Ann.* 430. *num.*21.

ſcripta ſunt, accipiat tamquam de una natura; ipſique Dei Verbo tentat paſſiones tribuere, tàm ſecundùm carnem, quàm etiam deitatem; anathema ſit. Neſtorius (quod Baſnagio permitto) neque Arianus fuit, neque Apollinariſta; admiſit enim Deum Verbum conſubſtantiale Patri, & humanam illius naturam compoſitam ex corpore, & ex anima ratione & mente præditâ affirmavit; ſed non idcircò catholicus fuit, quia duas hypoſtaſes duaſque perſonas in Chriſto aſſeruit; unionem enim Dei Verbi cum homine factam ait, ideſt, cum natura humana ſuam propriam ſubſiſtentiam habente, & affective ſolùm cum Verbo conjuncta: quod ſuprà oſtenſum eſt.

Reponit idem Baſnagius, duas in Chriſto naturas, non perſonas ſtatuiſſe Neſtorium, eaſque *nexu dumtaxat* morali copulatas non ſibi finxiſſe: ait [a] enim: *non eandem dicimus habitationem, qualis facta eſt in Prophetas: non talem, qualis in Apoſtolos facta eſt.* Atqui, inquit Baſnagius, in Apoſtolis conjunctio facta eſt interventu nexus moralis. Quid verò inde inferat Baſnagius? Igitur in Chriſto conjunctio facta non eſt interventu nexus moralis? minimè nequaquam. Imò interventu nexus moralis; arctioris tamen, quàm in Prophetis & Apoſtolis: in his enim habitatio Dei ſecundùm aliquem gratiæ gradum dumtaxat facta eſt, non ſecundùm dignitatem, vel æqualitatem honoris, vel auctoritatem, aut relationem, aut effectum, ut facta eſt in Chriſto juxta ſenſum Neſtorii, quem clarè exprimunt Clerici Conſtantinopolitani in [b] conteſtatione, qua Neſtorium ejuſdem eſſe ſententiæ cum Paulo Samoſateno oſtenderunt, his verbis: *Paulus ait: ut neque is qui genere ex David ducto inunctus eſt, à ſapientia alienus ſit; neque tantam ſapientiam in alio quopiam, quanta in ipſo, exſtitiſſe putemus. Sanè fuit illa in Prophetis, ſed amplior in Moyſe; fuit in multis Sanctis; at verò in Chriſto, tamquam in Dei templo, ampliſſima exſtitit.* Hæc eſt ipſiſſima Neſtorii mens, ut colligitur ex ejuſdem quaternione 27. qui lectus eſt Act. 1. Concil. Epheſ. in hæc verba: *Verùm ut rerum omnium opificem Deum appellamus; & Moyſen rurſum Deum: ait enim: Conſtitui te Deum Pharaonis. Et Iſraël filium Dei: nam filius, inquit, meus primogenitus Iſraël eſt. Et ſicut Saul appellatur Chriſtus: non enim, inquit, injiciam manum meam in eum, quia Chriſtus Domini eſt. Et de Cyro ſimiliter dictum eſt: Hæc dicit Dominus Chriſto meo Cyro. Et Babylonios ſanctos: Ego enim, ait, præcipiam eis: ſanctificati enim ſunt; & ego ducam eos. Ita quoque Chriſtum Dominum, & Deum, & Filium, & Sanctum, & Chriſtum appellamus. Verumtamen licet nominum communicatio ſimilis ſit, dignitas tamen non eadem exiſtit.* Dignitatem itaque amplioremque honorem præ cæteris omnibus Sanctis, juxtà Neſtorii ſenſum, Dei in Chriſto inhabitatio importat.

Demùm Anathematiſmos I. & V. Neſtorii ex editione Garneriana profert Baſnagius, ut oſtendat, hæreticum hominem duas Chri-

ſti

[a] *Lup. Syllog. cap. 6.*

[b] *Exſtat I. Par. Concil. Epheſ. cap. 13.*

ſti naturas, non perſonas intellexiſſe: Labbeanam eorundem Anathematiſmorum editionem obſcuram eſſe ac depravatam. Verùm ſi attente utraque editio inſpiciatur, nemo non videt, eundem plane utrobique ſenſum reddi.

Sed quoniam de Neſtorii Anathematiſmis incidit ſermo, advertendum eſt, præter eos, quos ſive apud Labbeum, ſive apud Garnerium legimus, exſtare [a] alios XII. Anathematiſmos in ſermonem Syriacum converſos, quos hìc in gratiam ſtudioſorum lectorum edimus.

a Cod. Syr. 15. fol. 101. Vide Tom. 2. Bibliot. Orient. pag. 497.

ܦܣܘܩܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܬܪܥܣܪ ܪܫܐ ܕܥܠ ܐܠܗܐ ܘܥܠ ܡܕܒܪܢܘܬܗ
ܕܒܦܓܪ ܕܡܪܝ ܢܣܛܘܪܝܘܣ ܦܛܪܝܪܟܐ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬܐ.

Sectio continens Capita XII. de Deo, deque ejus in corpore diſpenſatione, auctore Domino Neſtorio Patriarcha, de fide orthodoxa.

Fol. 102.

ܐ. ܡܢ ܕܠܐ ܐܡܪ ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܫܘܝܐ ܒܐܘܣܝܐ. ܘܚܕ
ܗܘ ܐܠܗܐ ܡܬܘܡܝܐ ܘܠܐ ܡܢ ܓܘܫܡܐ ܘܠܐ ܡܬܬܚܡܢܐ ܘܠܐ ܚܫܘܫܐ ܘܠܐ
ܡܫܬܚܠܦܢܐ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܥܠܬܐ ܘܒܪܘܝܐ ܕܟܠ. ܘܡܬܝܕܥ ܒܬܠܬܐ
ܩܢܘܡܐ ܕܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܕܒܗܘܢ ܒܬܠܬܗܘܢ ܠܬܠܬܐ
ܩܢܘܡܐ ܡܬܩܝܡܢܐ ܘܒܚܕܝܘܬܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܚܘܫܒܐ ܕܡܬܘܡܝܘܬܗ
ܘܕܐܝܬܘܬܗ ܘܕܫܘܡܠܝܐ ܕܟܝܢܗ ܟܦܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ.

I. Quicumque non dicit Sanctam Trinitatem conſubſtantialem eſſe, unumque Deum æternum, incorporeum, incircumſcriptum, impaſſibilem, atque immutabilem: omnium rerum cauſam & conditorem; qui in tribus Perſonis, Patre, Filio, & Spiritu ſancto agnoſcitur: atque in illis tribus Perſonis ſubſiſtentibus, & in unitate earum eſſe rationem æternitatis, eſſentiæ, & perfectionis naturæ ejus; veritatem negat.

ܒ. ܡܢ ܕܐܡܪ ܕܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܐܫܬܚܠܦ ܡܢ ܡܕܡ ܒܟܝܢܗ ܡܬܘܡ
ܒܥܠܬܐ ܐܝܕܐ ܕܗܝ: ܐܘ ܒܙܢܐ ܐܝܢܐ ܕܗܘ. ܘܠܐ ܢܐܡܪ ܕܢܩܦ ܗܘ ܠܐܒܘܗܝ
ܒܟܠ ܐܡܬܝ: ܟܕ ܟܠ ܡܠܝܢ ܡܢܗ: ܘܠܝܬ ܠܓܡܪ ܡܕܡ ܡܢ ܗܘܝܐ
ܕܡܚܝܐ ܘܕܟܠܗ ܡܢ ܚܝܠܗ ܚܝܐ ܘܡܬܩܝܡ. ܟܦܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ.

II. Quicumque dicit Deum Verbum in ſua natura aliquando mutatum fuiſſe ex quavis cauſa, aut quovis modo: neque affirmabit illum ſemper Patri ſuo conjunctum, quum ipſo plena ſint omnia, neque omninò aliquid ſit ex rebus exiſtentibus, quod ſine ipſius virtute poſſit vivere ac ſubſiſtere; veritatem negat.

ܓ. ܡܢ ܕܠܐ ܐܡܪ ܕܫܘܐ ܗܘ ܒܪܐ ܠܐܒܐ ܘܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܟܦܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ.

III. Quicumque non dicit Filium Patri & Spiritui ſancto eſſe æqualem, veritatem negat.

ܕ. ܡܢ ܕܐܡܪ ܕܗܘ ܕܫܘܐ ܠܐܒܐ ܗܘܐ ܠܐ ܫܘܝܐ . ܗܢܘܟܝܬ ܒܪܢܫܐ .
ܘܗܟܢ ܚܫ . ܘܠܐ ܡܫܪܪܐܝܬ ܢܐܡܪ ܕܒܪܢܫܐ ܢܣܒ . ܘܥܡ ܕܚܫ ܢܩܦ
ܗܘܐ ܠܗ ܒܚܝܘܕܘܬܐ ܟܕ ܗܘ ܠܐ ܚܫܘܫܐ ܡܩܘܐ . ܢܟܦܘܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ .

IV. Quicumque dicit eum qui æqualis eſt Patri, factum fuiſſe inæqualem, hoc eſt, hominem, atque ita paſſum fuiſſe; neque potiùs affirmabit, aſſumpſiſſe hominem, & huic patienti unitum & conjunctum fuiſſe, quum ipſe impaſſibilis permaneret; veritatem negat.

ܗ. ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܐܘ ܡܫܥܒܕܐ ܐܘ ܠܬܪܝܢܐ .
ܐܝܟ ܕܒܫܘܠܡܐ ܠܡܐܡܪ ܕܠܐ ܫܘܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ . ܢܟܦܘܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ .

V. Quicumque dixerit de Spiritu ſancto, eum eſſe miniſtrum, aut ſubditum, aut ſecundum: uno verbo, illum eſſe Patri Filioque inæqualem; veritatem negat.

ܘ. ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܕܬܠܬܐ ܩܢܘܡܝܢ ܘܝܕܥܬܐ ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܐܒܐ
ܘܕܒܪܐ ܘܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܥܒܪ ܘܡܥܠܐ . ܟܕ ܬܠܬܐ ܫܡܗܐ ܡܫܬܡܫ :
ܚܕ ܩܢܘܡܐ ܡܩܝܡ ܠܗ : ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܣܬܟܠ ܦܘܪܫܢܐ
ܕܩܢܘܡܐ . ܟܕ ܡܫܬܥܐ ܠܘܩܒܠ ܕܣܒܠܝܘܣ . ܢܟܦܘܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ .

VI. Quicumque dixerit tres quidem eſſe perſonas, notionem verò ſanctæ Trinitatis Patris & Filii & Spiritus ſancti obliterat ac tollit, triaque nomina adhibens, unicam perſonam conſtituit, neque perſonarum diſcretionem vult intelligere, ea quæ Sabellii ſunt referens; veritatem negat.

ܙ. ܡܢ ܕܟܝܢܐ ܦܫܝܛܐ ܘܠܐ ܡܬܬܚܡܢܐ ܘܠܐ ܡܬܦܠܓܢܐ ܘܠܐ ܡܬܬܦܪܫܢܐ
ܕܚܕܐ ܐܠܗܘܬܐ ܕܐܒܐ ܘܕܒܪܐ ܘܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ . ܢܡܪܚ ܘܢܦܠܓ .
ܐܘ ܕܢܐܡܪ ܕܬܠܬ ܐܘܣܝܣ ܕܡܫܚܠܦܢ ܡܢ ܚܕܐ ܠܚܕܐ .
ܟܕ ܡܫܬܥܐ ܠܘܩܒܠ ܕܐܪܝܘܣ . ܢܟܦܘܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ .

VII. Quicumque naturam ſimplicem, atque incircumſcriptam & indiviſibilem, ac impartibilem unius Divinitatis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, dividere audebit, aut dicere tres eſſe eſſentias abinvicem diverſas, ea quæ Arii ſunt referens; veritatem negat.

ܚ. ܡܢ ܕܠܒܪܐ ܕܐܡܠܝܬܗ ܐܠܗܘܬܗ ܘܒܟܠܗ ܐܠܗܘܬܗ ܘܠܐ ܚܫ ܘܠܐ
ܡܫܬܢܐ ܘܢܗܘܐ ܐܠܗܘܬܗ . ܠܐ ܢܗܘܐ ܕܒܪܢܫܐ ܢܣܒ ܠܡܠܒܫܗ . ܐܠܐ ܢܐܡܪ
ܕܗܘ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ . ܟܕ ܡܫܬܥܐ ܕܐܘܛܝܟܝܣ . ܘܐܦܘܠܝܢܪܝܘ
ܘܕܚܒܪܘܗܝ ܘܡܢ ܡܫܒܚ ܘܡܫܚܠܦ ܠܐܠܗܘܬܐ ܘܡܢ ܡܚܠܝܐ ܘܠܐ ܡܬܬܘܪ . ܘܡܫܒܠ
ܗܘ ܡܕܡ ܕܗܘ ܚܕ ܕܡܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܫܠ ܩܢܘܡܐ ܗܘ ܕܢܣܒ : ܟܕ ܐܡܪ ܕܗܘ ܐܦ
ܠܐ ܚܘܠܡ ܘܡܫܬܠܡܢܘܬ ܦܘܪܫܢܘܬ ܐܢܫܐ : ܢܟܦܘܪ ܒܗ ܒܫܪܪܐ .

VIII.

VIII. Quicumque non confitebitur eum qui ſemper & omni tempore eſt, neque cœpit, neque eſſe deſinit, aſſumpſiſſe hominem ad ſui manifeſtationem; ſed dixerit, ipſum factum eſſe hominem; ea videlicet quæ Apollinarii ſunt ſapiens; atque natum, circumciſum, & paſſum fuiſſe, & reſurrexiſſe, & meruiſſe ſeſſionem à dextris Dei, atque aſſumpſiſſe quod ipſe prius aſſumpto Templo ſancto dederat, & per illud etiam nobis, pro quibus, & quorum pro ſalute aſſumptum fuerat; veritatem negat.

ܛ. ܡܢ ܕܠܗܘ ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܐܬܢܣܒ ܠܓܠܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܘܥܡܗ Fol. 103.
ܕܒܪܐ ܩܠܗ ܕܡܠܐܟܐ ܘܥܡ ܫܘܪܝ ܓܒܝܠܬܗ ܕܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܟܪܣܗ
ܡܬܒܠܐ ܕܒܬܘܠܬܐ. ܢܐܡܪ ܕܐܬܓܠܙ ܡܬܘܡ ܡܢ ܥܡܘܪܘܬܐ ܕܐܠܗܘܬܐ
ܐܘ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܓܒܝܠܬܗ ܐܘ ܡܢ ܒܬܪ ܫܘܪܝܐ: ܐܝܟ ܕܢܬܚܫܒ ܕܬܪܬܝܢ
ܙܒܢܝܢ ܐܬܢܣܒ. ܐܘ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܒܪܐ ܐܘ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܐܬܢܣܒ
ܠܒܪ ܡܢ ܗܘ ܕܢܣܒܗ ܐܝܟܢܐ ܕܬܪܝܢ ܢܬܣܟܠܘܢ. ܐܘ ܐܢ ܗܕܐ ܡܢ ܠܐ ܢܐܡܪ:
ܢܐܡܪ ܕܝܢ ܕܡܢܬܐ ܗܘ ܕܒܪܐ ܗܘ ܕܐܬܢܣܒ: ܐܘ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܠܐ ܕܝܢ
ܢܐܡܪ ܕܗܘ ܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܨܠܡܐ ܠܐ ܡܬܦܪܫܢܐ. ܘܡܫܬܘܬܦ
ܒܐܝܩܪܐ ܘܒܫܘܡܗܐ ܠܢܣܒܗ ܡܛܠ ܓܠܝܢܐ ܐܡܝܢܐ ܕܒܗ: ܟܕ
ܢܛܝܪܢ ܟܝܢܐ ܚܬܝܬܐܝܬ ܕܠܐ ܚܒܠܐ ܥܡ ܕܝܠܝܬܐ ܕܟܠ
ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܛܠܡ ܠܗ ܠܫܪܪܐ.

IX. Quicumque dixerit, eum qui ſemel aſſumptus eſt ad manifeſtationem Verbi Dei, ſub ipſam Angeli vocem atque ſub initium plaſmationis ejus per Spiritum ſanctum in utero Virginis, ſpoliatum aliquando fuiſſe inhabitatione divinitatis vel ab initio ſuæ formationis, vel poſt initium, ita ut cenſeatur bis aſſumptus fuiſſe. Aut ſiquis dixerit alium eſſe Filium, aut Dominum qui aſſumptus fuit, ab eo qui illum aſſumpſit, ita ut duo intelligantur. Aut ſi hoc non dixerit, dixerit autem partem eſſe Filii eum qui aſſumptus eſt, aut alterutrum ex iſtis. Neque verò dixerit eum eſſe Templum Dei, & Imaginem ejus indiviſibilem; & eum qui aſſumptus eſt, communicare cum eo qui illum aſſumpſit, in honore & appellatione propter perpetuam in ipſo manifeſtationem; ſalvis expreſsè naturis citrà corruptionem, unàcum proprietatibus uniuſcujuſque earum; veritatem negat.

ܝ. ܡܢ ܕܟܝܢܐ ܡܢ ܒܬܪ ܚܕܝܘܬܐ ܡܫܝܚܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܡܫܝܚܘܬܐ ܡܠܟܘ
ܘܡܬܠܐ ܕܗܘܐ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܝܢܐ ܚܕܐ ܐܘ ܐܝܟ ܩܢܘܡܐ ܐܘ ܡܢ ܡܠܬܐ ܐܘ ܟܠ ܡܕܡ
ܐܢܐ ܕܗܘ ܡܫܬܟܚܐ. ܐܘ ܢܐܡܪܘܢ ܕܟܝܢܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܕܐܬܝܠܕ ܟܕ ܗܘ ܠܐܠܗܐ
ܘܡܘܠܕܗ. ܘܒܬܪ ܩܕܝܡ ܒܠܚܘܕ ܐܝܬܘܗܝ ܫܘܪܝܐ ܕܐܠܗܘܬܗ: ܘܟܝܢܐ
ܗܦܟܐ ܘܡܬܪܥܝܢܘܬܐ ܘܫܘܚܠܦܐ ܕܒܪܢܫܐ ܡܫܝܚܐ ܡܘܕܐ ܘܕܟܝܢܐ ܠܐܠܗܐ
ܡܬܝܕܥ. ܟܕ ܡܕܡܐ ܒܗܘܢ ܕܦܐܠܐ ܡܫܡܥܢܐ ܘܡܦܪܫܢܐ ܕܟܝܢܐ.
ܘܠܐ

[illegible]

X. Quicumque dixerit, Chriſtum Dominum noſtrum ſimplicem eſſe hominem, ex quo Angelus loquutus eſt, factum, mutatumque, etiamſi in ictu oculi, aut puncto temporis, aut alia quavis ratione. Aut dixerit hominem fuiſſe tantummodo, in quo vehementer Deo beneplacitum fuerit, atque ex aliquo dumtaxat fuiſſe principium eſſentiæ ipſius, atque inani nomine & experte ſignificationis filiationis naturalis, & dominationis apud Deum fuiſſe honoratum; referens videlicet quæ ſunt Pauli Samoſateni & Photini Galatæ. Neque potius confeſſus fuerit eum eſſe Deum & hominem, manente unoquoque in ſua perſona cum inſeparabili unione; veritatem negat.

[illegible]

XI. Quicumque dixerit animatam carnem anima rationali, quam Verbum Filius Unigenitus Patris ab initio formationis ejus aſſumpſit, ut in ipſa continenter manifeſtaretur, minorem eſſe poteſtate ſuo Aſſumente: neque confeſſus fuerit eſſe parem, eandemque poteſtatem exercere in chariſmatibus quæ fiunt erga homines & univerſam creaturam; veritatem negat.

[illegible] *Fol.* 104.

[illegible]

XII. Quicumque non confeſſus fuerit hominem aſſumptum, Templum, inquam, Dei Verbi, quem Apoſtolus mediatorem Dei & hominum appellat, Filium eſſe, & Dominum & Regem, atque ut ſemel dicam, omnia continentem, Angelos videlicet, & homines, & Archangelos, & quos ſimul complectitur nomen Virtutum inviſibilium; ſeù potiùs viſibilia & inviſibilia, propter divinam conjunctionem aut conſortium; veritatem negat.

Ex his Anathematiſmis conſtat. 1. Neſtorium Sabellio, Ario, & Macedonio adverſari quoad Trinitatis conſubſtantialitatem divi-

næque

næque naturæ unitatem. 2. Paulo Samoſateno ac Photino refragari ajentibus, Chriſtum ſimplicem hominem eſſe. 3. Item Apollinari aſſerenti, humanam Chriſti naturam anima ratione ac mente prædita deſtitutam fuiſſe. 4. Item iis, qui dicunt humanam Chriſti naturam à Verbo aliquando ſeparatam. 5. Item iis, qui aſſerunt, Filium factum eſſe hominem, vel natum, vel circumciſum, aut paſſum, aut reſurrexiſſe, aut in cœlos aſcendiſſe, aut ad dexteram Dei ſedere: hæc enim omnia, ait Neſtorius, non de Filio aſſumente, ſed de Templo aſſumpto vera ſunt: Templum verò ejuſdem honoris ac denominationis cum aſſumente particeps factum, ſalvis manentibus duabus naturis cum proprietatibus uniuſcujuſque. 6. Demùm iis, qui affirmant, Chriſtum unam eſſe perſonam: hunc enim Neſtorius *Deum* quidem *hominemque* fatetur anathematiſmo decimo; ita tamen, ut *unuſquiſque eorum maneat in ſua perſona cum unione inſeparabili*: quæ eſt moralis & affectiva duarum perſonarum in ſuis ſubſiſtentiis manentium unio.

§. II.

Errores Theodori Mopſveſteni.

THEODORI errores, præter eum qui eſt circa duas Chriſti perſonas, hoſce recenſet Leontius Byzantinus in lib. *de Neſtorianorum impietate ſecretò tradita principio*.

1. Theodorus Chriſtum aſſeruit non Deum hominem factum, ſed hominem Dei appellatione honoratum, & paulò excellentiorem Prophetis; quod ſcilicet Verbum Dei ſecundùm præcognitionem in ipſa formatione quæ in utero fiebat, unionem ei commodare voluit, cognoſcens, nunquam à propoſito circa virtutes eum diſceſſurum eſſe. Ignorantiæ etiam caligine illum texit, nihilque ſciviſſe dixit, præterquamquod Verbo ei ſecundùm dignitatem unito videbatur. Uſque adeò autem ignoraſſe eum, ut quum tentaretur, neſciret, quis eſſet qui eum tentabat: & à peccato cogitationis nec ipſum mundum fuiſſe, ne dum ſanctos; neque ipſum peccatum cogitationis peccatum eſſe putabat Theodorus. Moleſtiores Chriſto fuiſſe paſſiones animæ, quàm corporis. Eundem progreſſu virtutum paulatim purgatum eſſe, & aptiorem factum quotidie ad ſuſcipienda divinitus bona, quæ ei ut homini adfutura erant. Baptiſmo perfectum fuiſſe, ut ex eo tempore, ac non prius, perfectus ſecundùm virtutem legis, Chriſtus vocaretur perfectus, & Evangelicam viam aggrederetur, & hanc compleret: ob hanc enim cauſam tempus illi fuiſſe contractum in brevius; potuiſſet enim ſpatio temporis defatigari; & idcirco brevem ſalutis viam, ideſt, crucem adinveniſſe. In crucem denique invitum eum actum, pro ſe quidem non minus quàm

aſcen-

pro toto mundo moriturum, tamquam non poſſet aliter gloriam aſcenſus in cœlum, & conſeſſus ad dexteram Dei aſſequi, niſi per martyrium conſummatus: timuiſſe verò mortem, non tamquam exprimeret nos in ſeipſo, & ſolveret timorem noſtrum in ſe, ſed tamquam hanc enixe fugeret, quam numquam ſponte ſuſtinere voluiſſet, niſi longam & prolixam Angeli, qui apparuit confortans eum, admonitionem nactus eſſet.

2. Idem repudiavit quoſdam Canonicos Scripturæ ſacræ libros: videlicet, librum Job, Paralipomenon primum & ſecundum, Eſdram, Canticum canticorum, Epiſtolam Jacobi & alias deinceps aliorum Catholicas. Inſcriptiones Hymnorum, & Pſalmorum & Canticorum penitus ejecit, & omnes Pſalmos judaicè ad Zorobabelem & Ezechiam retulit, tribus tantùm ad Dominum rejectis. Plures in ſacram utriuſque Teſtamenti Scripturam perverſas expoſitiones compoſuit, ſed magis virulentas in Geneſim, in librum Job, in Pſalmos, in epiſtolas S. Pauli ad Corinthios, ad Galatas & ad Hebræos: & in Evangelia Matthæi, Lucæ, & Joannis. Apologiam pro S. Baſilio contra Eunomium, ſed quæ ſancti Baſilii accuſatio videri poſſit, Eunomii defenſio.

3. Nicæno Symbolo ſublato alterum tradidit, in quo, poſt fidem in Deum Patrem, & Unigenitum Filium, & Spiritum ſanctum, ſcripſit credere & in Dominum Jeſum Chriſtum, introducens quartam perſonam in ſanctam Trinitatem, & in duas perſonas Chriſtum & Deum noſtrum dividens.

4. Aliam Miſſam effutivit præter illam, quæ à Patribus tradita eſt eccleſiis, neque reveritus illam Apoſtolorum, nec illam magni Baſilii in eodem ſpiritu conſcriptam: in qua Miſſa blaſphemiis, non precationibus myſterium Euchariſtiæ opplevit.

5. Metum Judicii, Inferorumque ſuſtulit: gehennam, & tenebras & ſtridorem dentium, & alia quæcumque impiis & peccatoribus Scriptura ſancta minatur, ridens miſer, nec ipſe judicium expectans, & aliis, ne metuant, jubens, quæ, ut ipſe putat, tantummodo minas habent væ væ.

6. Male ſenſit de peccato Adæ, deque Angelorum creatione.

7. Antichriſtum dixit non eſſe puniendum, ſed corrumpendum, & in nihilum rediturum.

8. Non quidquid eſt, eſſe ex Dei creatione, & providentia, ſed multa inutilia ſuborta eſſe ex accidenti & conſecutione rerum, non facta Deo volente, ſed ex natura rerum, Deo non prohibente. Hæc Leontius.

In Quinta Synodo Oecumenica canone 12. iidem fere Theodori errores de Chriſto notati ſunt: quod ſcilicet impius hæreticus dixit, *alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum, à paſſionibus animæ, & deſideriis carnis moleſtias patientem, & à deterioribus paulatim rece-*

recedentem; & ſic ex profectu operum melioratum, & à converſatione immaculatum factum; & tamquam purum hominem baptizatum eſſe in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti; & per baptiſma, ſancti Spiritus gratiam accepiſſe, & filiationem meruiſſe; & ad similitudinem imperialis imaginis, in perſona Dei Verbi adorari; & poſt reſurrectionem, immutabilem cogitationibus & impeccabilem omnino factum fuiſſe. Talem autem factam eſſe unitionem Dei Verbi ad Chriſtum, qualem dixit Apoſtolus de viro & muliere: erunt duo in carne una. Quum verò poſt reſurrectionem inſufflaſſet Dominus Diſcipulis & dixiſſet: Accipite Spiritum ſanctum; non dediſſe eis Spiritum ſanctum, ſed figuratim tantummodò inſufflaſſe. Item confeſſionem, quam fecit Thomas, quum palpaſſet latus & manus Domini poſt reſurrectionem, dicens: Dominus meus & Deus meus; non eſſe dictam à Thoma de Chriſto: nec enim Deum eſſe Chriſtum; ſed ad miraculum reſurrectionis ſtupefactum Thomam, glorificaſſe Deum, qui Chriſtum reſuſcitavit. Denique ſimilem fuiſſe Chriſtum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni; ſicut enim illorum unuſquiſque ex dogmate quod invenit, ſuos diſcipulos fecit vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicuræos, & Marcioniſtas; ſimili modo & quum Chriſtus dogma inveniſſet, diſcipulos ſuos vocari Chriſtianos feciſſe. Demùm Collat. 5. Theodori impium ſymbolum recitatum, notataque ejus temeritas, librum Job & Canticum canticorum reprobantis.

Marius Mercator in Commonitorio adversùs hæreſim Pelagii ac Cœleſtii, obſervat, Theodorum Mopſveſtenum quæſtionem de peccato Adæ moviſſe. *Quæſtio*, inquit, *contra Catholicam fidem apud nonnullos Syrorum, & præcipuè in Cilicia, à Theodoro quondam Epiſcopo oppidi Mopſveſteni jamdudum mota, nunc uſque penes paucos eorum admodum proditur, nec ea palam profertur, ſed ab ipſis, qui de ea cornicantur, velut catholicis, intra eccleſias interim retinetur: Progenitores videlicet humani generis Adam & Evam mortales à Deo creatos, nec quemquam poſterorum ſua prævaricatione tranſgreſſos læſiſſe, ſed ſibi tantùm nocuiſſe, ſe mandati reos apud Deum feciſſe, alterum penitus nullum.* Idem Theodorus, Sobenſi [a] teſte, edidit *duos Tomos adversùs aſſerentes, peccatum in natura inſitum eſſe:* quorum mentionem faciens Photius in Biblioth. cod. 177. *Lectum eſt*, inquit, *opus Theodori Antiocheni, qui Mopſveſtenus Epiſcopus eſt, ut ex ejus quibuſdam epiſtolis colligimus, hoc titulo: Contra aſſerentes, homines peccare naturâ, non voluntate. Ea diſputatio quinque libris abſolvitur, quos adversùs Occidentales hac labe infectos ſcripſit. Inde enim oriundum hæreſis hujus auctorem, in Orientis modò regionibus verſari, libroſque de recens ab ſe excogitata hæreſi compoſitos ad populares ſuos in patriam tranſmittere, narrat: ut jam ibi multos per hanc artem in ſuam pertraxerit ſententiam, in-*

a *Tom.* 3. *Bibl. Orient. p.*34.

tegraſque adeò eccleſias abſurdis illis imbuerit opinionibus. Aram verò illorum librorum auctorem (ſive nomine, ſive cognomine incertum) appellat. Hunc etiam quintum Evangelium fictitium adjeciſſe, quum fingeret ſe illud in Euſebii Palæſtini Bibliothecis reperiſſe. Rejecta præterea divini ac veteris Teſtamenti verſione, quam ſeptuaginta Interpretes ſimul convenientes ediderunt, ut & Symmachi & Aquilæ, aliorumque interpretatione, propriam quandam ſuam novamque conficere auſum: quum neque Hebraicæ linguæ, ut illi, à puero aſſueviſſet, neque mentem ſacræ Scripturæ didiciſſet; Hebræis tantummodò quibuſdam abjectæ ſortis in diſciplinam ſe tradidiſſe, atque hinc propriam ſibi Editionem aggreſſum. Quibus verbis S. Hieronymum deſcribit impius Theodorus, qui ex Evangelio juxta Hebræos (ut optimè notat N. Alexander hiſt. Eccleſ. ſæcul. 5. Art. 2. §. 4.) quod in Cæſarienſi Bibliotheca habebatur, quo utebantur Nazareni, peccatum originale contra Pelagianos probavit Dialogo 3. qui novam Scripturæ ſacræ Tranſlationem poſt LXX. Interpretes adornavit, qui Hebræos non ſemel conduxit, ut linguam Hebraicam perfectè diſceret. Pergit Photius, & illius ſectæ, quam Theodorus impugnat, ſumma hæc capita refert. Primum, *Homines natura, non voluntate peccare*. Secundum, *Infantes tametſi recens natos, peccati immunes non eſſe, quum ob Adæ prævaricationem, naturâ in peccatis conſtitutâ, ad omnes ejus poſteros peccatrix natura propagetur*. Tertium, *neminem mortalium eſſe juſtum*. Quartum, *ne Chriſtum quidem Deum, aſſumptâ nimirùm peccatis infectâ naturâ, ſceleris purum eſſe*. Quintum, *matrimonium & ejus uſum eſſe opera perverſa naturæ*. Ex his quinque capitibus tria dumtaxat priora ad ſanctum Hieronymum referenda eſſe conſtat; quartum verò & quintum ad Manichæos, ut idem Photius obſervat, qui quum quartum caput retuliſſet, ex Theodoro ſubjungit: *Quamquam & in aliis ipſorum blaſphemiis obſervare licet, inquit ille, non verè hos, & natura, ſed figura dumtaxat humanam ipſi*, (Chriſto) *naturam attribuere*; quæ eſt ipſiſſima Manichæorum hæreſis. Idem Photius Theodoro quidem quoad duo poſtrema capita conſentit, ſed non quoad tria priora, ut liquet ex cenſurâ ei operi Theodori ſubjectâ: Theodorum inſuper redarguit, quod in ea diſputatione *Neſtorii ſectam in multis parturire viſus eſt, & Origenis, ſaltem de fine ſuppliciorum, muſſitare ſententiam*.

Theodori errorem circa finem pœnarum, & circa interitum Antichriſti, citant & ſequuntur [a] Neſtoriani Salomon Baſſorenſis in Spicilegio ſeù Libro Apum cap. 60. & Georgius Arbelenſis in lib. de Officiis Eccleſiaſticis Tract. 1. cap. 23. De ejuſdem Liturgia infrà ſermo erit.

a *Tom. 3. Bibl. Orient. p. 323. & 525.*

§. III.

§. III.

Errores Neſtorii.

AD famoſam de duabus Chriſti perſonis hæreſim, à Neſtorio hanc aliam adjectam fuiſſe ſcribit Vincentius Lirinenſis Commonitorio 1. cap. 17. ut dixerit, *poſt partum jam Virginis ita in unum Chriſtum duas conveniſſe perſonas, ut tamen conceptûs, ſeù partûs Virginei tempore, & aliquanto poſt, duos Chriſtos fuiſſe contendat; ut quum ſcilicet Chriſtus homo communis primùm & ſolitarius natus ſit, & necdum Dei Verbo perſonæ unitate ſociatus, poſtea in eum aſſumentis Verbi perſona deſcenderit: & licet nunc in Dei gloria maneat aſſumptus, aliquandiu tamen inter illum & cæteros homines nihil interfuiſſe videatur.* Ejuſdem erroris Neſtorianos redarguunt Jacobitæ, *nimirùm Unionem Divinitatis cum humanitate in Chriſto Domino, ex eorum ſententia, poſt baptiſmum, quum ſcilicet Spiritus deſcendit & vox Patris intonuit, contigiſſe.* Verùm Neſtorium in ea ſententia nequaquam fuiſſe, liquido apparet ex ejuſdem Epiſt. ad Joannem Antiochenum, quæ exſtat apud Lupum in Sylloge cap. 3. ubi ſic ait: *Circa Evangelii voces volentibus conceſſi, ut piè genitricem Dei Virginem nominarent, id eſt, neque circa Apollinaris, neque ſecundùm Arii ſenſum, ſed nec tamquam divinitas Unigeniti ex S. Virgine ſumpſiſſet initium, ſed propter unitionis rationem, quæ facta eſt ex ipſo Angeli vocum principio, quas de conceptione loquutus eſt.* Idem in ſermonibus, qui recitati ſunt Act. 1. Concilii Epheſini, & in Anathematiſmis IX. X. & XI. quos ſuprà produxi, hæc ſæpè inculcat, *Verbum Deus natus eſt in carne: ſimul eſt cum nato: ſervi formam in utero Virginis aſſumpſit: Deus Verbum factum eſt caro & habitavit in nobis: ſub ipſam Angeli vocem, atque ſub initium formationis ejus in utero Virginis, inhabitavit in eo Deus Verbum:* quibus evidenter demonſtrat, Unionem Verbi cum humana natura, quam ipſe affectivam putat, non proceſſu temporis contigiſſe, ſed in ipſa corporis formatione, quæ Angelo nunciante facta eſt. Hæc Neſtorianorum omnium ſententia. Sobenſis [a] in libro Margaritæ Par. 3. cap. 2. *Simul cum voce Angeli ad Beatam ajentis, Dominus noſter tecum, Benedicta inter mulieres, procul dubio unitus Deus Verbum ei, quem in utero ſanctæ Virginis extemplo abſque humano ſemine formavit.* Jeſujabus Niſibenus [b] in epiſt. adverſus Ignatium Jacobitarum Patriarcham: *Hoc nos Orientales nequaquam dicimus* (ideſt, Unionem Dei Verbi cum humanitate poſt baptiſmum) *neque id in libris Neſtorio adſcriptis uſquam legimus, ſed anathematizamus eos, qui hujuſmodi doctrinam tradunt aut profitentur: dicimuſque & profitemur, Unionem tunc*

[a] *Tom.3.p.354.*

[b] *To. cit. p.300.*

contigiſſe, quum Angelus Domini, Dominæ Mariæ naſciturum ex ipſa Chriſtum Dominum annunciavit, ipſaque eidem annuit, crediditque ac dixit, ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. In expoſitione [a] Symboli Nicæni ad ea verba, *& Incarnatus eſt de Spiritu ſancto &c.* ܚܘܝܕܐ ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܘܒܗ ܙܒܢܐ ܕܣܒܪ ܥܠ ܡܪܢ ܓܒܪܐܝܠ ܡܢ ܕܡܠܠ ܗܘ ܐܬܓܒܠ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܟܕ ܢܣܒ ܦܓܪܐ ܘܢܦܫܐ ܗܘܢܝܬܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܐ ܕܐܬܡܠܝ ܐܝܟ ܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܡܠ ܗܘܐ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ ܘܐܬܒܛܢ ܘܐܬܝܠܕ . ܐܝܟ ܣܗܕܘܬܐ ܕܥܠ ܗܕܐ ܐܬܐܡܪܬ ܠܐ ܐܝܟ ܡܫܝܚܝܐ ܕܫܪܝܪܐ ܘܩܘܫܬܢܝܐ : ܐܡܪ ܝܚܝܐ ܒܪ ܥܕܝ ܠܘܩܒܠ ܐܒܘ ܥܝܣܐ ܘܐܡܪܝܢ ܡܕܢܚܝܐ ܢܣܛܘܪܝܢܐ ܕܐܠܗܘܬܐ ܥܡ ܐܢܫܘܬܐ ܗܘܬ ܡܢ ܫܥܬ ܒܛܢܐ ܘܒܟܪܣܐ ܐܝܟ ܬܫܥܐ ܝܪܚܝܢ ܗܘܬ ܥܡܗ ܒܕܘܟܬܐ ܕܗܘܐ ܛܠܝܐ ܘܐܬܝܠܕܘ ܛܠܝܐ ܘܐܠܗܘܬܐ ܐܟܚܕܐ . ܘܗܕܐ ܕܣܩܘܒܠܐ ܕܡܡܠܠܗܘܢ : ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܝܠܕ ܡܢ ܦܪܨܘܦ ܐܢܫܘܬܗ . ܐܦܢܝ ܠܗ . ܘܬܘܕܝܬܐ ܗܠܝܢ ܬܠܬ ܐܫܬܘܝܘ ܥܠ ܗܕܐ : ܕܒܪܐ ܡܠܬܐ ܐܬܚܝܕ ܠܒܪܢܫܐ ܡܢ ܩܘܕܡܝܬܗ ܘܡܢ ܫܘܪܝ ܗܘܝܗ ܡܢ ܫܥܬܐ ܕܒܣܪ ܡܠܐܟܐ ܠܒܬܘܠܬܐ ܒܗ .

Unio facta eſt illa hora eoque momento, quo nuncium de Domino noſtro attulit Gabriel, ex quo is loquutus eſt, ille formatus fuit à Spiritu ſancto, corpus accipiens tùm, quum primum anima ac mente perfectiſſima præditum fuit, ſecundùm prolatum hac de re teſtimonium, & factus eſt homo, & conceptus & natus eſt. Dixit Jahia filius Adi refellens Abu-Iſam chartarium oppugnantem nos orthodoxos, quum diceret, Orientales Neſtorianos affirmare Divinitatem unacum humanitate fuiſſe à momento conceptionis, & in utero per novem menſes cum illa fuiſſe in loco, in quo puer fuit, atque ambos natos, puerum ſimul & divinitatem: & hoc repugnare eorum dicto, quum aſſerunt, Chriſtum ſecundùm proſopon ſuæ humanitatis natum fuiſſe. Reſponſum autem illi fuit, tres haſce Confeſſiones (Melchitarum, ſcilicet, Jacobitarum, & Neſtorianorum Sectas) *in hoc convenire, Filium videlicèt Verbum homini fuiſſe unitum primùm & ab initio exiſtentiæ ipſius ab eo momento, quo Angelus de eo Virgini nunciavit.* Archiepiſcopus Niſibenus [b] in Profeſſione fidei, quam anno 1247. ad Innocentium IV. miſit: *Initium autem Unionis fuit, ex quo nunciavit Angelus B. Mariæ, & ipſa conſenſit ei, & credidit verbis ejus, & dixit, Fiat mihi ſecundùm verbum tuum, & facta eſt Unio inter* F *del* fiat, *& inter* m *del* tuum. Itaque qui Neſtorio Neſtorianiſque eum errorem affingunt, videntur Neſtorii nomen pro Theodoro ſuppoſuiſſe, qui, ut in V. Synodo notatur, aſſeruit, *Chriſtum tamquam purum hominem baptizatum fuiſſe, & per baptiſma, ſancti Spiritus gratiam accepiſſe, & filiationem meruiſſe:* quumque Theo dorum à Neſtorianis æquè ac Neſtorium ſuſcipi audirent,

a Fol. 36. ....

b Raynald. ann. 1247. num. 43.

rent, exiſtimaſſe eos in hac parte Theodoro conſenſiſſe: quod tamen falſum eſſe, ex ſuprà dictis palàm fit.

Alter Neſtorii circa Incarnationem error fuit dicentis, *unam* duarum naturarum *auctoritatem* eſſe, *unam virtutem*, *unam potentiam*, *unam operationem*, & *unam voluntatem*. Sic ait in epiſt. ad Alexandrum Hierapolitanum, quæ lecta fuit in Concil. Lateranenſi ſub S. Martino, Secretario 5. *Duarum naturarum una eſt auctoritas, una virtus, una potentia, & una perſona ſecundùm unam dignitatem*. Et in lib. 2. quem inſcripſit, *Præclaram initiationem*, qui citatur in epiſtola ſancti Agathonis Papæ ad Conſtantinum Imper. atque Heraclium, & Tiberium Auguſtos; exſtat autem in Actis ſextæ Synodi Act. 4. *Inconfuſas cuſtodimus naturas, non ſecundùm ſubſtantiam arbitrio tantùm copulatas; propter quod earum unam voluntatem, & operationem, & dominationem videmus dignitatis æqualitate oſtenſas*. Neſtorio conſonat Ibas Edeſſenus in epiſt. ad Marim Perſam, inquiens: *Eccleſia ſic dicit, ſicut & tua reverentia cognoſcit, & ab initio edocta eſt, & firmata divina doctrina ex verbis beatiſſimorum Patrum: duæ naturæ, una virtus, una perſona: quod eſt unus Filius Dominus Jeſus Chriſtus*. Hinc Neſtoriani, ut mox videbimus, duas in Chriſto naturas confitentur, duas hypoſtaſes, unum proſopon, unam voluntatem unamque operationem.

Tertius Neſtorii circa Euchariſtiam error, qui tamen ex errore quoad Incarnationem Verbi conſequitur, ajentis, in Sacramentis vivificantibus, corpore & ſanguine hominis ſimplicis nos nutriri. Sic in quaternione 4. ubi de Chriſto loquitur (Act. 1. Concil. Epheſ.) *Audite itaque, & his quæ dicuntur, animum advertite*. Qui manducat, *inquit*, meam carnem. *Memineritis de carne ſermonem hìc eſſe, & carnis vocabulum à me adjectum non eſſe, ne illis forſan perperàm interpretari videar*. Qui, *inquit*, manducat meam carnem & bibit meum ſanguinem; *non dixit, qui manducat meam divinitatem, aut bibit meam divinitatem, ſed*, qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. Et poſt alia. *Sicut miſit me vivens Pater, me, inquam, quem cernitis. Sed aliquando perperàm interpretor. Audiamus ex ſequentibus*: ſicut miſit me vivens Pater. *Ille divinitatem exponit, ego verò humanitatem. Jam videamus, quis perperàm interpretetur*, ſicut miſit me vivens Pater. *Hæreticus etiam dicit, Divinitatem hìc exprimit: ſenſus eſt enim: miſit me Deus Verbum. Secundùm illos: ſicut miſit me vivens Pater, & ego Deus Verbum vivo propter Patrem. Deinde quod mox ſequitur*: Qui manducat me, & ipſe vivet. *Quid quæſo manducamus? Divinitatem ne, an humanitatem?* Et quaternione 16. in fine: *neque Deitas Jacobum fratrem habuit, neque Dei Verbi mortem annunciamus, dum Corpore & Sanguine dominico reficimur*. Hujus erroris Neſtorium accuſat Xenajas, & Neſto-

ſtorianos Barſalibæus, ut obſervavi tom. 2. pag. 39. qui tamen reipſa nihil eſt aliud, quam conſectarium doctrinæ de Chriſti naturis, & perſona. Nam qui Chriſtum in Euchariſtia verè præſentem confitetur, ſi Neſtorianus ſit, eum ſtatuit hominem affectivè tantùm Deo Verbo conjunctum, duabus naturis perſoniſque & unica voluntate atque operatione conſtantem: ſi Monophyſita, Chriſtum aſſerit in Euchariſtia hominem eſſe Deo Verbo hypoſtaticè & naturaliter unitum, ita tamen, ut una perſona conſtet, unaque natura, voluntate atque operatione. Sed ulterius in hac materia progreſſos fuiſſe quoſdam Monophyſitas, notavi tom. 2. pag. 191. & 293. Neſtorianos etiam nonnullos quoad Euchariſtiam Neſtorio pejus ſenſiſſe, infrà obſervabo.

§. IV.

Errores Neſtorianorum. Ac primùm de Chriſto Domino.

PRæCIPUUS Neſtorianorum error, ob quem ab Eccleſia Catholica ſeceſſerunt, circa Verbi Incarnationem verſatur. *Ajunt enim duas in Chriſto ſubſtantias, duas naturas, duas hypoſtaſes, duas perſonas, divinam ſcilicet Verbi, & humanam Jeſu; unam autem utriuſque perſonæ atque naturæ ſimul conjunctæ voluntatem, unam operationem, unam virtutem, unum proſopon, unam ſpeciem, unum viſum ſeù conſpectum.* Conſequenter ad hunc errorem, *Beatiſſimam Virginem Chriſtiparam* dicunt, *non Deiparam*: utpote quæ non Deum, ſed Chriſtum genuit duabus naturis duabuſque perſonis, ut ſuprà, conſtantem. Iis autem, qui ipſis objiciunt, ex eorum doctrina ſequi, Chriſtum eſſe non unum, ſed duos Filios, & quartam perſonam Trinitati adjici; reſpondent, utrumque negando: unum enim Filium, unum Chriſtum agnoſcunt, qui quatenus Deus, non eſt extra Trinitatem, ſed ipſe eſt Filius Patris: quatenus verò homo, nec Trinitatem auget, nec ad Trinitatem ſpectat, niſi prout ei conjunctus eſt Filius, qui eſt ſecunda perſona Trinitatis. Eam verò Filii cum homine Jeſu, ut loquuntur, conjunctionem contigiſſe credunt in illo momento, quo in utero Virgineo humanitas de Spiritu ſancto compacta eſt, eamque manſiſſe ſemper inter Deum Verbum & hominem Jeſum, manſuramque fore in æternum; eſſe tamen beneplaciti & affectus, non naturæ aut perſonæ unitionem.

Hæc Neſtorianos ſentire ex eorum libris conſtat. Ebedjeſus [a] Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 3. cap. 1. myſterium Incarnationis ita exponit. *Propterea hominem in ſuum habitaculum aſſumpſit, ac templum & domicilium ſuum effecit, & cum divinitate ſua mortalis naturæ participem univit, unione ſempiterna & indiſſolubili, ſibique*

[a] Tom. 3. p. 354.

que conſortem conſtituit in dominatione, & poteſtate, ac regno. Nempe natura divina humanam naturam illuminavit per adhæſionem, ſicut margarita optima & pura lumine ſolis ſibi affulgente colluſtratur; adeò ut illuminati natura naturæ illuminantis fiat ſimilis, indeque micantibus radiis & fulgoribus ſpeciem naturæ ſuſcipiens præbeat, qualem natura effectrix, ut factor nullam mutationem ex factura patientis ſubeat. Et quemadmodum verbum intra animam conceptum ſcripturæ ſenſibili unitur per intellectualem conſenſum, & ex uno loco in alterum mittitur, ut locum ſuum minimè deſerat: ita Verbum ex Patre homini ex nobis per intellectum unitum fuit, atque in mundum venit, ita ut à Patre ſuo in ſua eſſentia minimè receſſerit. Verbum enim caro factum eſt & habitavit in nobis. Idem cap. 5. ejuſdem Partis, allatis nonnullis ratiunculis concludit ܬܪܝܢ ܟܝܢܝܢ ܘܬܪܝܢ ܩܢܘܡܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܕܡܚܝܕܝܢ ܒܦܪܨܘܦܐ ܚܕ ܕܒܪܘܬܐ: *Chriſtum duas eſſe naturas duaſque perſonas, quæ in Proſopo Filiationis unitæ ſunt.* Et cap. 6. Beatam Virginem non ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ *Deiparam*, ſed ܝܠܕܬ ܡܫܝܚܐ *Chriſtiparam* dicendam eſſe contendit. Cap. verò 7. non ſequi ait ex ipſorum doctrina quaternitatem perſonarum; ex eo ſcilicet, quod Chriſtum dicunt ܚܕ ܒܪܐ ܚܕ ܡܫܝܚܐ ܚܕ ܦܪܨܘܦܐ *Unum Filium, unum Chriſtum, unum Proſopon.* Idem Ebedjeſus in lib. Arabico de fundamentis fidei cap. 8. primum hoſce Unionis modos enumerat. بالامتزاج والاختلاط *commiſtionis & confuſionis*, ut unio aquæ & vini in uno eodemque calice: بالمجاورة والتاليف *contiguitatis & compoſitionis*, ut ligni & ferri in valvis: بالاتصال *copulæ*, ut viri & mulieris. بالارادة والمشية *voluntatis & affectus*, ut dicuntur credentium in Chriſtum anima una & cor unum. بالوجه *repræſentationis perſonæ*, ut eſt unio regis ejuſque legati, qui perſonam regis repræſentat. بالكرامة والوقار *honoris & dignitatis*, ut eſt verbum Dei in Codice. بالاشراق والتاثير *illuminationis & operationis*, ut eſt unio lucis cum ſubſtantiis puris, & unio ignis cum ferro, & unio animæ rationalis cum voce pronunciata, & cum charactere ſcripto. Deinde ab unione Verbi Dei cum natura humana tres priores modos excludens, reliquos admittit: *Voluntatis* ſcilicet *& affectus, repræſentationis perſonæ, honoris & dignitatis, illuminationis & operationis.*

Jeſujabus Niſibenus [a] in epiſtola ad Ignatium Jacobitarum Patriarcham, confitetur Neſtorianos dicere, ان المسيح جوهرين وطبيعتين وقنومين وشخص واحد وفرصوف واحد *Chriſtum eſſe duas ſubſtantias, duas naturas, duas perſonas* (ſive hypoſtaſes) *& imaginem unam, unum proſopon.* Verbi verò Dei unionem non poſt baptiſmum, ut Jacobitæ Neſtorianos calumnian-

tur,

[a] *Tom. 3. p. 300. & ſeqq.*

tur, contigiſſe; ſed eo temporis momento, quo B. Virgo Angelo nuncianti conſenſum præbuit. Mox de titulo Deiparæ & Chriſtiparæ diſſerit, deque Perſonarum quaternitate in Divinis, quam ex Neſtoriana ſententia minimè ſequi oſtendit. Idem eandem materiam fusè explicat [a] in Confeſſione Fidei, quam ipſe edidit, in hæc verba: *Ego pauper Jeſujabus Niſibenſis eccleſiæ ejuſque provinciæ metropolita hanc profiteor fidem in Chriſtum Dominum, & credo eum eſſe Deum perfectum & hominem perfectum, unum Filium, eumdemque filium Dei & filium hominis,* شخص واحد *unam perſonam* (imaginem;) *neque verò hominem antea fuiſſe, deinde unitum divinitati; ſed quamlibet humanitatis partem nunquam exſtitiſſe, niſi unitam divinitati. Mariam porro Virginem Deum perfectum hominemque perfectum, Filium unum, qui eſt Dominus Chriſtus, peperiſſe. Hanc autem unionem non fuiſſe accidentalem ſeparationi obnoxiam, ſed permanentem atque perpetuam. Proprietates etiam naturæ divinæ atque proprietates naturæ humanæ in uno Chriſto exiſtere: quæcumque videlicet inſunt humanitati ejus unitæ. Neque verò aliquando Unionem defeciſſe: quoniam unionem retinuit etiam in cruce, & in ſancto ſepulcro. Et animam quidem à corpore ſeparatam fuiſſe: Divinitatem autem ab humanitate minimè ſeparatam; ſed unionem divinitatis cum anima à corpore ſejuncta, & cum corpore, quod paſſionem ſuſceperat, perſeveraſſe. Initium porrò Unionis factum fuiſſe, quum Angelus Domini Dominæ Mariæ nunciavit, ipſaque eidem annuit, ejuſque verbis conſenſit, dicens: Fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Unionem itaque contigiſſe eo ſpatio, quo cœpta & abſoluta ſunt prædicta verba, Fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Quod autem dicimus Mariam Chriſtum peperiſſe, id hunc facit ſenſum; illam nempe peperiſſe Deum Filium unum ex perſonis Trinitatis unitum humano* (vel homini) *de quo ſanctum Evangelium dixit, eſſe filium David & filium Abrahæ: idem enim eſt unuſque filius Mariæ Virginis & Dei Patris. Quod itaque dicimus Mariam peperiſſe Chriſtum, idem eſt ac ſi dicamus Mariam peperiſſe Deum, quatenus tamen Deus Filius eſt humanitati unitus. Et voces quidem ſenſus indicant. Vox autem, Chriſtus, ſignificat Deum perfectum, & hominem perfectum: vox verò, Deus, ad ſanctam Trinitatem communiter refertur, & Patrem atque Filium ac Spiritum ſanctum complectitur. Quare quando dicimus Mariam peperiſſe Deum, ſuſpicabitur inſipiens illam peperiſſe aut ſanctam Trinitatem, aut Patrem, aut Spiritum ſanctum: nec planè ſignificamus eam peperiſſe Deum Filium unitum humanitati. Quare expoſitione indiget. Deus autem Filius unitus, Chriſtus eſt unico vocabulo expreſſus. Hinc factum eſt, ut dicamus Mariam peperiſſe Chriſtum unico vocabulo complectente divinitatem & humanitatem, ſicut vocabulum Deus ſanctam Trinitatem complectitur. Chriſtus itaque eſt unus Chriſtus, unus Filius,*

ha-

[a] *To. cit. p. 296.*

habens duas naturas divinam & humanam, شخص واحد فرصوف واحد *una imago*, *unum proſopon*. *Hoc tandem eſt*, *quod profitemur & credimus ego*, *& omnes gentiles mei Chriſtiani Orientales*.

Denique in [a] epiſtola, cui titulus البرهان *Demonſtratio*, quum multa de Chriſto ejuſque matre diſſeruiſſet, ſic concludit: [a] *Apud Amrum in lib. Turris*.

بقولهم مريم ولدت الله يشتبه على السامع بانها ولدت الله الاب او الثالوث جميعا ويمكن ان يفهم ذو المعرفة ان الاشارة الى الله الابن المتحد لان لفظ الله انما وضع للثالوث من قبل الاتحاد. فاذا قلنا مريم ولدت المسيح فلا يشتبه على احد ان المسيح لاهوت متحد وناسوت متحد بانها ولدت غير المشار اليه بهذا اللفظ ومع ان هذا الكلام الذى نعتمده نحن هو الواجب من الكتاب والعقل فهو ايضا اصح وافصح والمعنى فيه ابين واوضح واما قولهم مريم ولدت الله امر لم يقوله الانبيا من قبل ولا السليحيين من بعد ولا صرح به الانجيل المقدس واعتماد النصادى فهو على الانجيل وقد صرح ان المولود من مريم هو المسيح:

Quando dicunt, Maria Deum genuit, *ſuſpicatur auditor*, *eam genuiſſe Deum Patrem*, *aut totam ſimul Trinitatem*; *vir autem ſapiens cogitare poteſt*, *per ea verba denotari Deum Filium unitum*. *Nam vox* Deus *impoſita eſt ad ſignificandum Trinitatem*, *antequam Unio fieret*. *Contra quum dicimus*, Maria Chriſtum genuit, *nemo ſuſpicari poteſt*, *quin genuerit*, *Chriſtum Deitatem unitam & humanitatem unitam*: *id enim Chriſti nomine ſignificatur*. *Hæc igitur loquutio*, *quam nos uſurpamus*, *non modo Scripturæ rationique conſentanea eſt*, *verùm etiam accuratior & clarior*, *ejuſque ſenſus magis notus & manifeſtus*. *Quod enim dicunt*, Maria Deum genuit, *id verò neque antea Prophetæ dixerunt*, *neque poſtea Apoſtoli*, *neque in ſacro proditur Evangelio*, *quod eſt Chriſtianorum fidei norma*; *ſed in eo manifeſtè dicitur*, *Chriſtum eſſe qui ex Maria natus eſt*.

Elias Epiſcopus [b] Anbaræ duas Chriſti hypoſtaſes in uno Proſopo aſſerit. *Duæ*, (inquit Part. 1. ſerm. 1. centur. 1.) *Chriſti naturæ in Filiatione uniuntur*: *duæ Filiationis hypoſtaſes unum habent Proſopon*. Idem Part. 2. ſerm. 2. centur. 1. *Credimus quoque in Chriſto naturam Verbi*, *& naturam hominis*, *duas in unione perſonas*, *unum Filiationis Proſopon*. [b] *Tom. 3. p. 259.*

Auctor expoſitionis [c] Symboli Nicæni diſtinguit diverſos Unionis gradus. Primus, inquit, eſt ܕܟܝܢܐ *naturæ*, ut elementa naturaliter uniuntur, ex quibus nova compoſita reſultant. 2. ܕܡܘܙܓܐ *commiſtionis*, ut aquæ & vini. 3. ܕܚܘܠܛܢܐ *confuſionis*, ut tritici & hordei in pane, & granorum hordei, tritici, ac ſinapis in uno vaſe. 4. ܕܪܘܟܒܐ *compoſitionis*, ut animæ cum corpore, ex quibus una hominis perſona conflatur, manente utriuſque natura cum ſuis pro- [c] *Fol. 32.*

prietatibus, & veſtimenti ex lana & lino compoſiti, in quo partes componentes manent. 5. ܕܨܒܝܢܐ, *voluntatis*, ut dicitur cor unum & anima una credentium in Chriſtum. 6. ܕܡܥܒܕܢܘܬܐ, *operationis*, ut ferri & ligni in ſecuri, quorum una eſt operatio. 7. ܕܦܪܨܘܦܐ *Proſopi* ſeu perſonæ, ut legati & regis, prophetæ & Dei; hic enim ex perſona Dei loquitur, ille ex perſona regis. Mox de unione Chriſti differens: ܚܘܝܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܠܐ ܟܝܢܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܕܡܘܙܓܐ ܘܕܒܘܠܒܠܐ ܐܘ ܕܪܘܟܒܐ: ܐܠܐ ܚܘܝܕܐ ܦܪܨܘܦܝܐ ܘܨܒܝܢܝܐ ܘܐܝܩܪܝܐ ܘܡܫܒܚܢܘܬܐ ܠܗ ܦܪܨܘܦܐ ܫܐܝܠܐ ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܓܪܐ ܘܡܠܟܐ ܘܠܐ ܕܡܬܚܛܦܐ ܘܕܡܠܐ ܐܟܡܐ ܕܢܒܝܐ ܘܠܐܠܗܐ ܡܫܬܕܪܝܢ. ܘܠܐ ܕܨܒܝܢܐ ܦܫܝܛܐ. ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܗܘ ܚܕ ܗܘ ܦܪܨܘܦܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܒܡܪܘܡܐ ܘܒܥܘܡܩܐ. ܟܕ ܡܩܝܡܝܢ ܟܝܢܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܕܝܠܝܘܬܗܘܢ ܒܟܝܢܝܬܐ. ܘܚܕ ܨܒܝܢܐ ܒܫܪܝܪܘܬܐ. ܘܚܕܐ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܘܚܕ ܚܝܠܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐܝܬ.

Unio Chriſti, inquit, *non eſt naturalis, neque commiſtionis & confuſionis, aut compoſitionis; ſed unio proſopi & voluntatis, honoris & dignitatis: nec eſt perſona precaria vel accommodata, qualis eſt legatus reſpectu Regis, cujus perſonam repræſentat; neque uſurpata ad aliquod temporis ſpatium, quales Prophetæ relatè ad Deum, à quo mittebantur: nec illa unio fuit ſimplicis voluntatis: ſed unum eſt idemque Proſopon Chriſti ſemper tàm in ſummis, quàm in imis; manentibus tamen verè naturis cum ſuis proprietatibus: & una verè voluntas, & una operatio, & una virtus atque poteſtas incomprehenſibiliter*. Et poſt pauca. ܐܡܪܝܢܢ ܕܡܠܟܐ ܐܠܗܝܐ ܟܕ ܢܣܒ ܥܒܕܐ ܫܘܝܐ ܨܒܝܢܐ ܥܡܗ ܘܡܫܝܚܐ ܚܕ: ܒܝܕ ܦܪܨܘܦܐ ܘܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܚܕ ܗܘ. ܘܫܘܝܐ ܨܒܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܟܝܢܐ ܐܘ ܕܩܢܘܡܐ ܐܠܐ ܕܐܝܩܪܐ . ܐܝܟ ܕܐܬܚܙܝ ܒܡܠܟܐ ܘܒܝܬ ܐܝܩܪܐ ܘܦܪܨܘܦܐ ܡܠܟܘܬܐ ܫܘܠܛܢܗܘܢ ܘܐܝܬܝܗ ܚܕܐ ܫܘܝܘܬܐ ܐܝܟ ܕܡܠܟܐ. ܘܫܘܝܐ ܐܝܬ ܚܕ ܨܒܝܢܐ. ܘܢܦܫܐ ܚܕ ܐܝܬ ܒܪܢܫܐ ܘܚܕ ܩܢܘܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܐܢܫܝܢ : ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܒܚܕ ܦܪܨܘܦܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܠܟܐ ܘܚܕ ܫܘܬܦܐ ܘܚܝܠܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܗ. ܘܫܘܝܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܕܒܝܬ ܐܝܩܪܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܐܘܕܥܬ ܐܠܐ ܕܐܢܫ ܒܪܢܫܐ ܐܠܗܐ ܫܘܝܐ ܠܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕ ܗܘܐ ܚܕ ܡܫܝܚܐ ܚܕ ܒܪܐ ܚܕ ܨܒܝܢܐ ܚܕ ܦܪܨܘܦܐ ܚܕ ܟܝܢܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܡܥܝܢ ܡܫܝܚܐ ܬܪܝܢ ܟܝܢܝܢ ܘܬܪܝܢ ܩܢܘܡܝܢ ܚܕ ܒܪܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܒܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ ܕܗܘܝܘ ܘܒܟܠ ܬܪܝܢ ܟܝܢܝܢ ܘܬܪܝܢ ܩܢܘܡܝܢ. ܘܡܠܟܐ ܘܚܕ ܫܘܠܛܢܐ ܬܪܝܢ ܦܪܨܘܦܐ. ܘܗܘܝܢܐ ܚܕܐ ܡܬܩܢܢܐ ܘܚܕ ܫܘܠܛܢܐ ܬܚܝܬ ܡܫܝܚܐ ܚܕ. ܘܐܝܟ ܕܗܘܐ ܫܠܝܚܐ ܘܗܘܝܢ ܨܒܝܢܐ ܚܕ.
ܘܚܝܠܐ

[illegible]

Dicimus Verbum unitum eſſe cum aſſumpto, unione voluntaria, continua, perſonali. Quamobrem Chriſtus eſt unus, Filius unus: quoniam unio voluntatis eſt. Quemadmodum duo vel tres voluntate uniuntur, quum eſſentia & perſona diverſi ſint; ut ait Scriptura, credentibus una erat anima, & una voluntas. Unio continua, velut unio viri ac mulieris, qui fiunt una caro juxta Evangelium: propterea relinquet homo patrem ſuum &c. Unio perſonalis, ut regis & amici ejus, qui locum ipſius tenet. imperio, poteſtate, conſilio, & regimine. Hoc modo unitus eſt Filius æternus homini aſſumpto, & factus eſt unus Chriſtus, unus filius, una voluntas, per adhæſionem perſonalem, non naturâ. Quocirca appellatur Chriſtus duæ naturæ, duæ perſonæ, unus Filius, quemadmodum in ſcripturis dicuntur David & Jonathas duo, vir & mulier duo, rex ejuſque amicus duo proſopa. Ita Filius æternus & homo Jeſus Chriſtus unus. Et ſicuti Jonathas & David facti ſunt voluntas una, vir & uxor voluntas una, rex & amicus voluntas una in omnibus: ſic Verbo æterno & homini aſſumpto una voluntas fuit per gratiam, honorem, ac poteſtatem. Item eodem modo unio in homine facta eſt ex perſona animæ rationalis: eo quod eſſentia creatoris illuminavit mentem hominis aſſumpti, & hæc illuminata fuit atque reſplenduit, ſicuti margarita ſplendore ſolis illuſtratur. Denique *Adhæſionem* exponens:

[illegible]

ܐܩܝܡܗ ܠܗ ܒܟܝܢܗ ܡܫܡܠܝܐ ܠܒܪܢܫܐ ܘܫܡܫ. ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܒܪܢܫܐ ܒܦܪܨܘܦܐ
ܒܩܢܘܡܐ ܘܫܘܒܚܐ ܡܫܡܠܝܐ ܐܠܗܐ ܒܟܝܢܐ ܐܠܗܝܐ ܘܠܗ ܦܪܨܘܦܗ.

Adhæſio, inquit, *duplex eſt. Altera voluntatis, ut quum quis alteri adhæret, quem diligit ſive abſentem, ſive præſentem, juxta illud, Anima Jonathæ adhæſit animæ Davidis. Altera naturæ, ut ſtola corpori, corona capiti, & anulus digito. Aliquando etiam unam operationem perficiunt, ut ferrum igni veſtitum; ſuas enim proprietates naturaliter operantur per naturalem adhæſionem. In Chriſto autem dicitur Adhæſio tàm naturæ, quàm voluntatis. Naturæ quidem, quoniam verè adhærent ſibique accedunt naturæ: nam divinam Dei Verbi perſonam verè, non metaphoricè, deſignant ea verba, ego in patre meo, & pater meus in me, &, qui videt me, videt Patrem, &, antequam Abraham fieret, ego ſum: item humanam hominis Jeſu perſonam verè indicat, quod dixit, quæritis me interficere, virum: unus autem idemque eſt Filius propter adhæſionem & affinitatem naturarum. Voluntatis autem; quoniam voluntate & affectu adhærere ſibi fecit Verbum Deus hominem ex nobis: item ipſe homo voluntate & affectu perfecto, non coactè adhæſit naturæ divinæ.*

In Conciliabulis Neſtorianorum definitum fuit, duas eſſe Chriſti naturas, ſubſtantias, hypoſtaſes & perſonas; paſſionem mortemque humanitati, non divinitati accidiſſe. Synodus Barſumæ Niſibeni ſub Acacio *ſententiam excommunicationis tulit in eos omnes, qui Chriſti Domini divinitatem paſſibilem & mutabilem affirmant, nec confitentur, Chriſtum, peracta Dei Verbi cum corpore unione, perfectam habere Dei ſubſtantiam, perfectamque hominis ſubſtantiam.* Marabas in epiſtola Synodica *eos reprehendit, qui Chriſti divinitatem & humanitatem non confitebantur, aut paſſionem mortemque ejus negabant, aut hæc divinitati accidiſſe aſſerebant.* In Joſephi Synodo in hanc fidei confeſſionem univerſi Neſtoriani Epiſcopi conſenſere, *ut videlicet tres in Deo perſonas & unicam ſubſtantiam prædicarent; necnon Filii unionem manentibus duabus ſubſtantiis & perſonis: poſt unionem autem unicum Chriſtum, & unicum Filium dici oportere, neque unam ſubſtantiam, aut unam perſonam.* Synodus Sabarjeſu congregata fuiſſe dicitur adverſus quoſdam monachos, qui inter alia *duas Chriſto ineſſe ſubſtantias* negabant. Gregorii Synodo ſubjectus tractatus legitur, *quod Chriſtus non eſt una ſubſtantia, neque una perſona*: &, *Reſponſio ad eum, qui dicit, Deum corpore paſſum eſſe, & corpore mortuum*. Denique Joannes Iſæ filius de Trinitate & Incarnatione Verbi in Synodo hæc tradidit.

قال جوهر واحد ذو اقانيم ثلث اب وابن وروح القدس والاتحاد خاص بقنوم الابن من حيث
يحصر ولا تكيف ولا امتزج بالانسان ولا اختلط لكن الجوهرين اثنين والقنومين
والاتحاد

والاتحاد بالبنوة ابن واحد ومسيح واحد ذو سلطان واحد وقدرة واحدة .

Deus itaque una ſubſtantia eſt, habens tres perſonas, quæ ſunt, Pater, & Filius & Spiritus ſanctus; Vnio verò propria eſt perſonæ Filii, ita tamen, ut in homine non circumſcriptus ſit, aut qualitate aliqua affectus, aut cum eo confuſus vel ei commiſtus: ſed manent duæ ſubſtantiæ, & duæ perſonæ; unio autem in Filiatione eſt; Filius unus, & Chriſtus unus, habens unam poteſtatem, & unam virtutem.

Ex his aliiſque infinitis, quas longum eſſet recenſere, Neſtorianorum auctoritatibus, palam fit, primo, eos unionem Verbi Dei, ut loquuntur, cum homine Jeſu, affectivam aſſerere, non naturalem, neque perſonalem.

Secundo, quum aliquando ܚܕܝܘܬܐ ܦܪܨܘܦܝܬܐ *unionem perſonalem* admittunt, id ab iis non eo ſenſu intelligi, quo à catholicis, qui unionem humanitatis in perſona Verbi factam confitentur; ſed pro unione dignitatis, honoris, poteſtatis & affectus, qualis eſt inter regem ejuſque legatum, qui perſonam, ut ajunt, regis gerit.

Tertio, item quum duas ſubſtantias Chriſti, duaſque naturas dicunt, eos à Catholicorum ſenſu recedere: volunt enim utramque ſubſtantiam & utramque naturam in propria hypoſtaſi ac perſona ſubſiſtentem eſſe, quod Catholici negant.

Quarto, negari à Neſtorianis contra Eutychianos confuſionem, commiſtionem & converſionem naturarum; item negari Deum paſſum & mortuum non modo ſecundùm divinitatem, ſed etiam ſecundùm humanitatem: admitti tantùm ab iis, paſſiones & mortem humanitati accidiſſe: quum enim duas in Chriſto perſonas adſtruant, ambaſque Chriſti nomine ſignificari contendant, Chriſtum quidem paſſum & mortuum ſecundùm humanitatem dicere non refugiunt; id verò de Deo, etiam ſecundùm humanitatem, nequaquam affirmant.

Quinto, negari ab iiſdem duos Filios, & duos Chriſtos; verbis tamen, non rebus; quum unum Filium dignitate, poteſtate, honore, & affectu agnoſcant, non unum reipſa & perſona.

Sexto, item negari Quaternitatem perſonarum, ideſt, quartam perſonam ad Trinitatem adjici, multaque ad repellendum à ſe hujuſmodi conſectarium argumenta excogitari; ſed inani labore: quum enim ultra tres divinas perſonas etiam perſonam humanam Chriſti admittant, eamque participem ejuſdem dignitatis, & honoris cum perſona Filii faciant, verbis quidem illam à tribus divinis perſonis diſtinguere convincuntur, re tamen vera æqualem illis facere; adeoque *anthropolatræ*, ideſt, hominis adoratores dicuntur: qua in re ipſis præivit Theodorus, inquiens in Symbolo: *Deus Verbum hominem ſuſcepit naturâ perfectum, virtute & potentia Spiritus ſancti*

in

in Virginis utero figuratum; *inenarrabiliter copulavit ſibi atque conjunxit . . . propter quod ab omni creatura adorabilis ſuſcepit venerationem*; *tamquam inſeparabilem cum divina naturâ habens conjunctionem*. Et Neſtorius Quaternione 16. (Act. 1. Concil. Epheſ.) *Propter geſtantem, geſtatum veneror: propter latentem, adoro apparentem. Inſeparabilis à viſibili Deus: atque ideo ejus, qui non ſeparatur, honorem non ſeparo. Naturas ſeparo, ſed adorationem conjungo.*

Septimo, item negari, Beatam Virginem eſſe Deiparam, affirmari Chriſtiparam.

Octavo, exempla unionis Dei Verbi cum homine Jeſu hæc ab illis afferri: *Dei cum Templo*, *Regis cum purpura*, *ignis cum ferro*, *ſtolæ cum corpore*, *coronæ cum capite*, *regis cum legato*, *amici cum amico*, *viri cum muliere*, *potentiæ rationalis cum voce vel ſcriptura*, *ſolis cum ſpeculo vel margarita vel oculo*, *anuli cum cera vel digito*, *arboris cum alia arbore cui inſeritur*; & cætera hujuſmodi, quæ unionem affectivam vel accidentalem, non naturalem & hypoſtaticam ſignificant.

Nono, has voces duali numero à Neſtorianis de Chriſto dici; Syriacè, ܐܘܣ̈ܝܐ *ſubſtantia*, ܐܝܬܘ̈ܬܐ *eſſentia*, ܟܝ̈ܢܐ *natura*, ܩܢܘ̈ܡܐ *hypoſtaſis* ſeù *perſona*; Arabicè, جوهر *ſubſtantia*, ذات *eſſentia*, طبيعة *natura*, قنوم *perſona*. Iſtas autem numero ſingulari; Syriacè, ܦܪܨܘܦܐ *Parſopa*, hoc eſt, *proſopon*, ܨܠܡܐ *Imago*, ܨܒܝܢܐ *Voluntas*, ܡܥܒܕܢܘܬܐ *operatio*, ܚܝܠܐ *virtus*, ܫܘܠܛܢܐ *poteſtas*: Arabicè, فرصوف *Proſopon*, وجه *proſopon ſeù vultus*, شخص *perſona ſeù imago*, ارادة *voluntas*, مشية *voluntas*, فعل *operatio*, قوة *virtus*, سلطان *poteſtas*. Quamobrem dicunt, *Chriſtum habere duas ſubſtantias, duas naturas, duaſque perſonas ſeu hypoſtaſes; unum autem proſopon ſeù parſopa, unum vultum, unam virtutem, unam voluntatem, & unam operationem: & in hoc ſenſu eſſe unum Filium, & unum Chriſtum.* In definitionibus rerum quantum à veritate aberrent, non vacat hìc enarrare. Unum advertendum exiſtimo, quo ſenſu aſſerant Chriſtum duas habere perſonas, & unum proſopon. Apud Græcos & Latinos *Perſona*, *hypoſtaſis*, & *Proſopon* ferè confunduntur, & in myſterio divinæ Incarnationis unum eundemque ſenſum habent: ſignificant autem primam ſubſtantiam, ſeù ſubſtantiam in ſe ſiſtentem, ac proinde incommunicatam ſimul & incommunicabilem. At Neſtoriani magnum diſcrimen ponunt inter ܩܢܘܡܐ *Knuma*, hoc eſt, hypoſtaſim, & inter ܦܪܨܘܦܐ *Parſopa* ſeù *proſopon*. Nam, *Knuma* ſeù hypoſtaſim, intelligunt, (ut rectè obſervat Petrus Strozza de

Dogma-

Dogmatibus Chaldæorum pag. 145.) naturam per ſe ſubſiſtentem, quæ tantùm mente percipiatur: *Parſopa* verò, ſeù *proſopon*, hoc eſt, perſonam, ipſam eandem naturam, ut ſenſui patet, & per ſenſum cognoſcitur; quaſi verò Græca voce πρόσωπον paulò immutata, quæ communiter ſignificat uniuſcujuſque faciem: & propterea ut Chriſti Domini Parſopa appellant humanum ipſius aſpectum, ſub quo latebat perſona Filii; ita Spiritus ſancti Parſopa dicunt columbam & ignem, ſub quibus ſpeciebus apparuit; & Patris æterni Parſopa, ignem illum, quo ſuccenſum rubum minimè comburi Moſes videbat. Hanc Parſopæ à Knuma, ſeù Proſopi ab hypoſtaſi diſtinctionem hauſere Neſtoriani ex parente ſuo Neſtorio, qui quidem ubi de perſonis divinis loquitur, vocem ὑπόστασις uſurpat; quum verò ex homine Jeſu & Deo Verbo unam perſonam conflatam aſſerit, voce πρόσωπον utitur. Verba ejus de Trinitate hæc ſunt Quaternione 1. (Act. 1. Concil. Epheſ.) *Communes enim ſunt Trinitatis operationes*, καὶ μόναις ὑποστάσεσι τὴν διαίρεσιν ἔχουσαι *ſolaque hypoſtaſeon diſtinctione ſecernuntur*. Et Quaternione 3. *Quomodo is ſervus eſſe queat, qui una cum Patre & Filio operatur? Quod ſi quis functiones Spiritus quærat, eas nulla ſui parte Patris & Filii inferiores eſſe comperiet. Non quod una divinitas in plures partes diviſa ſit, ſed quod divina ſcriptura ad oſtendendam Trinitatis æqualitatem, ex ſingulis hypoſtaſibus* καθ᾽ ἑκάστην ὑπόστασιν *nonnunquam impertiri ſoleat, quæ unius alioqui ſunt potentiæ*. De Incarnatione verò ita diſſerit in epiſtola ad S. Cyrillum (1. Par. Concil. Epheſ. cap. 9.) *In eo autem laudo, quod diſtinctionem naturarum, ſecundùm divinitatis, & humanitatis rationem, harumque in una perſona* εἰς ἑνὸς προσώπου *conjunctionem prædicas*. Et ex libro, quem inſcripſit *de nobili initiatione*, ſerm.4. (Concil. Lateranen. ſub S. Martino, Secretar. 5.) *non alius erat Deus Verbum, & alius in quo factus eſt homo. Sed una utrorumque perſona*, ἓν γὰρ ἦν ἀμφοτέρων τὸ πρόσωπον, *dignitate & honore adoranda ex omni creatura*. Et epiſt. ad Alexandrum Hierapolitanum (in eodem Concil.) *Duarum naturarum una eſt auctoritas, una virtus, una potentia, & una perſona* ἓν πρόσωπον, *ſecundùm unam dignitatem & eundem honorem*. Neſtorium magiſtrum ſequitur Paulus Diaconus Perſa Neſtorianus, cujus *ex ſermone Judicii* locus iſte in laudato Concilio Lateranenſi citatur. *Quoniam ſubſtantialiter* (κατ᾽ οὐσίαν, ſecundùm ſubſtantiam) *Dei Verbi ad hominem, quem aſſumpſit, non eſt unitio facta, non eſt una natura effecta. Si autem una natura facta non eſt, una ſubſtantia unius perſonæ Chriſti facta non eſt*. In Græco textu legitur, εἰ δὲ μία φύσις οὐ γέγονεν, μία μονοπρόσωπος, ὁ Χριστὸς, οὐκ ἐστιν ὑπόστασις, quod potiùs ita redderem, *ſi autem una natura facta non eſt, una unius proſopi ſeù perſonæ Chriſtus non eſt hypoſtaſis ſeù ſubſiſtentia*: duas enim, ut dixi, in Chriſto hypoſtaſes admittunt Neſtoriani, & unum proſopon.

De-

Decimo, falſum eſſe, quod Eutychius Alexandrinus, aliique de Neſtorianis ſcribunt; eos ſcilicet à priori Neſtorii ſententia circa Incarnationem receſſiſſe. Eandem ab utriſque hæreſim propugnari, tùm ex dictis conſtat; tùm ex iis, quæ profert Naironus in Evoplia Par. 1. cap. 1. à num. 2.

Neſtoriani recentiores doctrinam ſuam cum catholicà veritate conciliare conati ſunt, quaſi verbis, non rebus ab ea diſſentirent. Elias Patriarcha in epiſtola ad Paulum V. (apud Strozzam de Dogmatibus Chaldæorum pag. 16.) *Video*, inquit, *in profeſſione noſtra, quod ſit aliquid, quod non videatur juxta profeſſionem Papæ; & Patres noſtri de hoc nihil ſcripſerunt.* Et infrà. *Variationes verò, & quæ non ſunt juxta Eccleſiam Romanam, hæ ſunt. Dominus Papa, cum omnibus Patribus magnæ Eccleſiæ Romæ, vocant Virginem ſanctam Mariam, Dei genitricem. Nos verò Orientales eam genitricem Chriſti vocamus. Illi duas naturas Chriſti confitentur, duas virtutes & duas voluntates. Nos autem fatemur unam virtutem, & unam voluntatem. Illi etiam unam perſonam fatentur in Chriſto. Nos quidem fatemur duas perſonas.* Ad hæc Gabriel Archiepiſcopus [a] Eliæ reſpondit: *Nos ita accepimus à noſtris anteceſſoribus, quod non ſit diviſio inter nos & Eccleſiam Romanam, niſi per ceremonias . . . Quantum è libris noſtris antiquis percepi; ſanè non eſt ulla alia diviſio, niſi quod alter alterum non intelligit.* Elias Adæ archimandritæ præcepit, ut id ſcripto oſtenderet. Scripſit is libellum, cui titulus, *ſermo de fide Domini Papæ Romæ magnæ, & Domini Eliæ Patriarchæ Orientis*: in quo cap. 2. expendit dogma Neſtorianorum de titulo Chriſtiparæ, cap. 3. de duabus perſonis, & cap. 4. de una voluntate & una operatione: & concludit, eodem ſenſu à Neſtorianis dici Virginem Chriſtiparam, duas Chriſti perſonas unamque voluntatem & operationem, atque ab orthodoxis Virginem Deiparam, duas Chriſti voluntates duaſque operationes, & unam perſonam. Rationes quas affert, vide apud eundem Strozzam à pag. 25. ad pag. 31. In eundem ſcopum ſcripſerat ante Adamum archimandritam Elias Damaſcenus Tractatum, in quo [b] *quum expoſuiſſet, quo ſenſu Neſtoriani quidem duas in Chriſto naturas duaſque perſonas admittunt; Melchitæ verò & Deiparam dicunt, & Chriſto Domino duas naturas unamque perſonam tribuunt; Jacobitæ autem unam Chriſti naturam unamque perſonam profitentur, matremque Dei unàcum Melchitis appellant; idque totum, in quo diſcordare videntur, ad concordiam revocare contendiſſet; concludit: verbo quidem diſcrepant, ſed ſenſu conveniunt, quodque exteriori ſpecie negant, reipſa admittunt. Ad unam ſcilicet omnes fidem reducuntur, in unum Dominum credunt, unum Dominum colunt: nec ullum hac in re ipſos inter diſcrimen cernere eſt, niſi ex partium ſtudio, odioque, quo ſe invicem proſequuntur.* Nec meliora Archiepiſcopus Niſibenus in

ſua

[a] *Strozza p. 17.*

[b] *Vide Tom. 3. pag. 515.*

ſua ad Innocentium IV. Fidei [a] profeſſione, quam anno Chriſti 1247. emiſit; ubi Chriſtiparæ titulum tamquam clariorem & magis idoneum ad exponendum divinæ Incarnationis myſterium, hoc argumento propugnare conatur. *In hoc quod dicimus: Maria peperit Chriſtum, intelligitur, quod ipſa peperit Deum Filium, unam trium perſonarum unitam homini uni, de quo dicitur in Evangelio, quod ipſe eſt filius David & filius Abraham, & eſt filius Mariæ Virginis & Dei Patris: & in hoc quod dicimus: Maria peperit Chriſtum, intelligitur, quod ipſa peperit Deum; tali tamen conditione, quod ipſe eſt Deus Filius unitus humanitati. Sunt autem voces intellectuum, & hæc vox CHRISTUS ſignificat perfectum Deum & perfectum hominem: hæc autem vox DEUS ſignificat de pari ſanctam Trinitatem, & ſupponit pro Patre, & ſupponit pro Filio, & ſupponit pro Spiritu ſancto: & quum dicitur: Maria peperit Deum, exiſtimabit fortè inſipiens, quod ipſa peperit, aut ſanctam Trinitatem, aut Patrem, aut Spiritum ſanctum, niſi exponatur Deum Filium unitum. Quum ergo indigeat expoſitione, & Deus Filius unitus ipſe ſit Chriſtus, ſub uno vocabulo erit, quum dicimus, Maria peperit Chriſtum, verbum unum breviter comprehendens divinitatem & humanitatem.*

[a] Vide Raynald. ad ann. 1247. num. 43.

Verùm Catholicam veritatem à Neſtoriano errore immenſum quantum diſtare, ex ſupradictis conſtat. Niſi enim Neſtoriani unionem affectivam repudiantes, hypoſtaticam & naturalem in Chriſto adſtruant, eumque dicant unica Dei Verbi hypoſtaſi atque perſona conſtare, in qua humanitas ſubſiſtat, nunquam cum Catholicis conſentient. Dum unum Proſopon admittunt, nihil agunt, niſi unam ſimul Knumam ſeù hypoſtaſim affirment. Per unum Proſopon, ut inquit S. Cyrillus epiſt. 8. ad Clerum Conſtantinopolitanum, *ſolarum perſonarum unitionem aſſerunt, ideò verſutè agunt, & excuſationes in peccatis fingunt*. Hinc Paulus V. in epiſt. ad memoratum Eliam Patriarcham data anno Chriſti 1617. cujus initium, *repleti ſumus conſolatione*, fraudes Neſtorianorum ſapientiſſimè detegit, his verbis. *Perverſum, damnatumque dogma Neſtorii atque Theodori Mopſveſteni, ut ſancti Patres in Quinta Univerſali Synodo nos docuerunt, totum in hoc conſiſtebat, ut ambigua falſaque ſignificatione vocis* Perſonæ, *redargutiones ſapientium declinarent; ſimplicium mentes deciperent. Propterea ipſi oretenus unitatem perſonæ in Chriſto Domino recipientes, diviſionem nihilominus inter naturam divinam & naturam humanam ponebant. Unamquamque enim naturam eſſe cum ſua propria ſubſiſtentia peſſimè affirmabant; ſicut videre potuiſtis ex Actis ejuſdem V. Synodi ad vos miſſis. Magna itaque cautione opus eſt in voce* Perſonæ, *quando de Neſtoriano damnato dogmate agitur: ſuſpectum autem admodum eſt ejus ſignificatum; eoque magis, quod facile cum commento vocis* Parſopæ *abundè reprobato confunditur. Igitur quum vos dicatis in Synodali epiſtola ad nos*

miſſa: Obedientes ſumus ſententiæ Eccleſiæ ſanctæ Romæ, quia confitemur unam Perſonam Verbi in Chriſto, ſicut arbor, quæ inſeritur cum alia arbore aliena à natura ſua. *Illud dictum*, confitemur unam Perſonam Verbi in Chriſto, *redditur valde ſuſpectum ex verbis ſequentibus*, *ſcilicet*, ſicut arbor, quæ inſeritur cum alia arbore aliena à natura ſua: *nam ex comparatione hac facile inferri poſſet*, *reperiri in Chriſto duas ſubſiſtentias cum duabus naturis*; *quum utraque arbor*, *&* *quæ inſeritur*, *&* *altera in qua illa inſita eſt*, *habeant quodammodo propriam ſubſiſtentiam*; *&* *hoc pacto in peſſimum damnatiſſimumque dogma Neſtorii* *&* *Theodori recideretur*, *qui perverſè ſubdolèque unitatem Perſonæ cum duabus ſubſiſtentiis in Chriſto Domino noſtro ponebant*. *Multo quoque gravior adhuc evadit ſuſpicio*, *quia affirmatis*, *hanc*, *quam modo confitemini* Perſonæ *unitatem in Chriſto*, *eandem credidiſſe ac profeſſos eſſe ſemper*; *ita ut aſſeratis*, *nullam unquam fuiſſe inter nos diſſenſionem*: *Sic enim ſcribitis*: Scimus non fuiſſe unquam contentionem neque apud nos, neque apud vos adversùs invicem; ſed hoſtes noſtri miſerunt contra nos blaſphemias apud vos. *Planè credimus*, *vos ita ſcripſiſſe*, *ſtudio conciliandæ majoris* *&* *conſtantioris benevolentiæ atque charitatis inter nos*. *Verùm res aliter ſe habet*. *Eccleſia namque ſancta catholica Apoſtolica Romana*, *veſtrum de diſpenſatione Verbi Dei Incarnati dogma*, *Neſtorianum eſſe apertè declaravit*, *ipſumque damnavit*; *eâque de causâ vos ſeparatos eſſe ab ea*, *univerſus Chriſtianus Orbis novit*. *Et ipſe Adam poſt diuturnam continuamque unius anni* *&* *amplius diſputationem*, *hoc ipſum confeſſus eſt*, *agnitoſque errores alacriter abjuravit*, *&* *anathematizavit*: *atque inſuper magna cum pietatis* *&* *doctrinæ ſuæ laude*, *libellum eruditiſſimum de Orthodoxa Fide*, *&* *Sermonem adversùs hæreſes diſſentientes à veritate ſanctæ Romanæ Eccleſiæ*, *poſtea compoſuit*. *Quibus ſcripturis à vobis poſtmodum in Synodo receptis* *&* *approbatis*, *vos quoque ſubſcripſiſtis*. *Dum itaque confitentes unam Perſonam Verbi in Chriſto*, *affirmatis*, *eodem modo ſemper hanc Perſonæ unitatem intellexiſſe*, *ſuſpectam admodum facitis veſtram fidei confeſſionem*. *Nam manifeſtum eſt*, *vos ante reditum venerabilis fratris Archiepiſcopi Timothei*, *non unam* Perſonam, *ideſt*, *unam* Subſiſtentiam, *ſicut nos*; *ſed unum* Parſopa, *ut Neſtorius* *&* *Theodorus impiè ac perversè commenti ſunt*, *in Chriſto Domino poſuiſſe*. *Oportet igitur*, *ſi deſideratis*, *ut procul dubio nobis perſuademus*, *verè*, *ritè*, *ac ſtabiliter vos ad ſanctam Romanam eccleſiam matrem veſtram adjungere*, *&* *ab ipſa in gremio ſuo*, *ut vehementer optat*, *amanter recipi*; *duo faciatis*. *Primum*, *ut diſertis*, *claris*, *&* *apertis vocibus confiteamini*, *unam eſſe in Chriſto Deo* *&* *homine cum duabus naturis* Subſiſtentiam, *&* *illam eſſe divinam*: *quam unitatem* Subſiſtentiæ *&* Perſonæ *credere profiteamini ad ſenſum ſanctæ Romanæ Catholicæ* *&* *Apo-*

ſtolicæ

ſtolicæ Eccleſiæ; ſicuti etiam quod Beatiſſima Virgo verè ſit mater Dei. Alterum quod facere debetis, eſt, ut declaretis agnoviſſe errores, quibus implicati longo tempore habiti eſtis Neſtoriani, ideòque anathematizaviſſe Neſtorium, & Theodorum, omneſque alios hæreticos à ſanctis Patribus damnatos, præcipuè in Epheſina, Chalcedonenſi, & Quinta, & Sexta univerſalibus Synodis. Quorum perditorum hæreticorum nomina & doctrinam neceſſe eſt, ut ex veſtris libris abradatis. Hæc ſapientiſſimus Pontifex: quæ à recentioribus Neſtorianis, qui catholicam fidem amplecti volunt, omninò exigenda ſunt.

Expoſitionibus, quas afferunt, ut ſenſum catholicum his propoſitionibus, *Unum Chriſti proſopon*, & *mater Chriſti*, adſtruant, à ſuſpecta fide numquam ſe purgabunt, niſi ſimul dicant *Unam Chriſti perſonam & hypoſtaſim*, & *Mariam Deiparam*. Cæterùm quod de titulo *Chriſtiparæ* jactant, in illo ſcilicet nullam æquivocationem fieri poſſe, ſecùs in titulo *Deiparæ*; id verò egregiè refellit Joannes [a] Maphrianus Jacobitarum in ſua Fide ad Innocentium IV. quam anno Chriſti 1247. unàcum ſuprà memorata Archiepiſcopi Niſibeni Neſtorianorum profeſſione tranſmiſit, in hæc verba. *Et, ſi dicat nobis aliquis, quod hoc nomen Deus nomen eſt commune tribus perſonis, & ita forte tranſibit dictum ad perſonam aliam à Filio, vel ad tres ſimul: dicimus, quod hoc nomen eſt commune, niſi ſit aliquid diſtinctivum & proprium. Si ſit aliquid diſtinctivum, quia quælibet trium perſonarum habet propriam notionem, qua diſtinguitur ab aliis, & hoc quia Pater paternitate diſtinguitur à Filio & Spiritu ſancto, & Filius filiatione à Patre & à Spiritu ſancto, & Spiritus ſanctus proceſſione à Patre & Filio. Si igitur nominemus Patrem Deum, & notificemus Paternitatem, non ſequitur quod tranſeat ad Filium, & Spiritum ſanctum. Similiter de Filio, & Spiritu ſancto. Igitur quum dicimus: Maria Virgo peperit Deum, intelligitur tantùm de Filio, quia reſtringitur hoc nomen per notionem nativitatis & filiationis; nec oportet, quod tranſeat dictum ad alium. Et ſi dixerit nobis aliquis, quare non ſufficit eam vocari genitricem Chriſti? reſpondemus, quod hoc nomen non ſufficit ad notificationem veritatis eſſentiæ genitrici, quum ſit nomen derivatum ab unctione, & indigeat longa expoſitione, & exeat à ſua prima expoſitione; & æſtimabit forte inſipiens, quod vocatus hoc nomine ſit ſicut David, & ſicut Saul, aut hujuſmodi: ſed ſi eſſet nomen derivatum à divinitate & humanitate, ſufficeret breviter dicere, Mariam matrem Chriſti. Quum igitur natus de ea in veritate ſit Deus, vocamus eam genitricem Dei, & in hoc imitamur veſtigia ſanctorum Patrum.*

[a] *Vide Raynald. ad ann.* 1247. *num.* 42.

§. V.

De hæreticis quos recipiunt, & Synodis ac Patribus, quos repudiant.

I. CONSEQUENTER ad ſuprà enarratam de Chriſto hæreſim, auctores ejus recipiunt Neſtoriani *Diodorum*, *Theodorum* & *Neſtorium*; quorum commemorationem in divinis Officiis colunt, feſtumque diem quotannis agunt Feria 6. poſt Dominicam 5. Epiphaniæ: ubi Patres Doctoreſque ſuos illos appellant. Jeſujabus [a] Adjabenus Sahadunam hæreticis accenſet, quod *plures*, ut inquit, *libellos blaſphemiarum plenos adversùs nos* (hoc eſt, Neſtorianos) *noſtram fidem, noſtroſque Doctores ſcripſiſſet*. Dadjeſus [b] Abrahæ diſcipulus & in cœnobii Izlenſis præfectura ſucceſſor, inter Regulas monaſticas primam hanc ponit: *Omnis frater, qui deprehenſus fuerit mente corruptus, fidem eccleſiæ catholicæ minimè ſequi, neque orthodoxos Patres ſuſcipere, illa præſertim ſplendida luminaria, ſanctos atque beatiſſimos, ſanctum nempè Diodorum, & ſanctum Theodorum, & ſanctum Neſtorium, eorumdemque ſpirituales filios, ex quorum doctrinâ eccleſia univerſa inſtitutionem, baptiſmum, & mores accepit; convictuſque fuerit contemnere aut reprehendere ſtatuta illorum doctrinæ fundamenta: ſive ſequi atque ſuſcipere aliquem ex iis Doctoribus, qui ſancto Theodoro poſteriores, ejuſdem veſtigiis minimè adhæſerunt, ſed diverſas & alienas ab ejus ſenſu interpretationes & ſententias amplexi ſunt: ſive etiam Patres & monachos à Patribus noſtris antiquis probatos & ſuſceptos parvipendere atque deſpicere: aut Meſſalianorum nomen iſtud ſibi falsò arrogantium, hæreſim tenere, aut deteſtabili hoc errore infectos ſequi & ſuſcipere, neque eoſdem potiùs anathematizare, & deteſtari: hunc volumus ſine mora à noſtra Congregatione ſegregari.* Timotheus [c] in Synodo decrevit recipiendos eſſe unàcum Patribus Athanaſio, Baſilio, Gregorio & Chryſoſtomo *Diodorum*, *Theodorum* atque *Neſtorium*. Joannes Iſæ filius item in Synodo can. 7. tulit anathematis ſententiam in eos qui repudiant doctrinam Diodori, Theodori & Neſtorii. المشكوك في امانته والذى لا يتبع راى ديودوروس وثاودوروس ونسطوريوس بل يرى خلاف رايهم وراى من اتبعهم كمار افرام ومار نرسى ويقيم على هذا يحرم ويبعد من البيعة بالقانون

Suſpectus de fide, & qui non ſequitur dogma Diodori, Theodori ac Neſtorii, ſed aliud dogma tenet eorum doctrinæ contrarium, nec non doctrinæ eorum qui ipſos ſequuti ſunt, Ephræmi, inquam, & Narſetis; & in hac ſententia perſtiterit, anathematizatus eſto & ſegregatus ab eccleſia, cum canone.

[a] Tom. 3. p. 122.

[b] Ib. pag. 98.

[c] To. cit. p. 101.

Poſ-

Poſſevinus in Apparatu tom. 2. verbo *Neſtoriani* p. 467. quum Neſtorianorum libros enumeraſſet, quos in Goënſis Archiepiſcopi viſitatione anno 1599. partim combuſtos, partim expurgatos affirmat, hæc de iis ſubjungit. *Qui omnes libri, ut diximus, variis erroribus & hæreſibus aſperſi (Neſtorianorum præcipuè) præterquàm quod Neſtorium, DIOSCORUM, & alias ejuſmodi peſtes, tamquam Sanctos, & eccleſiæ univerſalis capita venerabantur, pluraque fidei dogmata negantes ea invertebant &c.* Eadem verba deſcribit Thomas à Jeſu in lib. de converſ. omnium gentium pag. 354. Sed haud dubiè quin Dioſcori nomen pro Diodoro obrepſit: Dioſcorum enim, utpote Monophyſitam, deteſtantur Neſtoriani.

In hiſtoria [a] ejuſdem Goënſis Archiepiſcopi ab Antonio Gouvea Auguſtiniano ſcripta, jure notantur hæc Archiepiſopi verba. *Damno & anathematizo diabolicam & perverſam hæreſim Neſtorianorum, unàcum perverſo ejus auctore Neſtorio, ejuſque falſis doctoribus Theodoro & Diodoro.* Item hoc ejuſdem Archiepiſcopi mandatum ad Malabarum Archidiaconum: *ut abjuret errores Neſtorii, ejuſque Sectatorum Diodori ac Theodori, quos pro ſanctis Malabares habent, utque confiteatur illos eſſe hæreticos maledictos, pœniſque Inferorum damnatos propter errores, quos uſque ad mortem obſtinatè propugnarunt.* Nam primo Diodorus non fuit ſectator Neſtorii, ſed Neſtorius Diodori. Deinde Diodorus in pace eccleſiæ obiit, nec ejus perſona, ſed error quoad Incarnationis myſterium à Patribus damnatus eſt, ut docti norunt.

[a] *Vide la Croze hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes pag. 160. & 189.*

Leontius Byzantinus in lib. *de Neſtorianorum impietate ſecreto tradita principio*, refert, Neſtorianos ſui ævi diviſos fuiſſe in rigidiores & molliores: in eos ſcilicet, qui Neſtorium uſquequaque probantes, quàm ejus nomen communionemque deſererent, vitam potiùs profundere parati erant; & in eos, qui œconomiæ gratiâ ſimulabant ſe anathematizare Neſtorium. *Quod verò eſt his admirabilius* (inquit) *quum verſutam malitiam Manichæorum imitati eſſent (nec enim aliter ipſis vivere licebat,) ſicut illi ſe in Electos, quos ipſi vocant, & in Indifferentes; ſic hi ſeipſos partiti ſunt in imitatores ipſius Neſtorii & communionem ac ſocietatem ejus magni facientes, & in anathematizantes Neſtorium, ſimulantes autem Eccleſiæ communionem.* Utriuſque generis Neſtorianorum exempla occurrunt. *Marabas* [b] *& Thomas Edeſſenus Conſtantinopolim profecti, quum ad anathematizandos tres Patres cogerentur, illique recuſarent, tantum non interfecti fuere. Clam itaque inde fugam meditati, Niſibin ſeſe proripuere.* Jeſujabus Gadalenſis, quem Siroës Perſarum Rex pro pace cum Romanis facienda allegaverat, quod ab his honorificè exceptus fuiſſet, in ſuſpicionem deſertæ religionis apud ſuos venit. *Niſi* [c] *tria eccleſiæ luminaria, nempe Diodorum, Theodorum ac Neſtorium damnaſſes* (ajebat ad eum Barſumas Suſæ Epiſco-

[b] *Tom. 3. p. 76.*

[c] *Ib. pag. 105.*

pus

pus) & *Cyrillum ſuſcepiſſes, eamque vocem, Dei genitrix Maria, protuliſſes; haudquaquam tibi permiſiſſent Græci, ut Liturgiam ad eorum Altaria celebrares.* Jeſujabus Arzunita, legatione Choſroïs junioris ad Mauricium Imperatorem perfunctus, Apologiam [a] Neſtorii coram eodem Imperatore feciſſe perhibetur. Contra alii Neſtorianum nomen à ſe amoliri conati ſunt. Ebedjeſus [b] Sobenſis: *Tertia ſecta, quæ duas naturas & duas perſonas in Chriſto confitetur, Neſtorianorum appellatur. Orientales namque veritatem ſuam* (quod falsò jactant) *minimè immutarunt, ſed ſicut ab Apoſtolis accepere, ſine variatione ſervarunt. Neſtoriani tamen per injuriam & immerito nuncupati ſunt; quandoquidem nec Neſtorius eorum Patriarcha fuit, nec ejus linguam intelligebant: ſed quum audiſſent duas naturas & duas perſonas, unum Filium Dei unum Chriſtum, ab illo prædicari, orthodoxam ab eo fidem aſſeri ſuo teſtimonio confirmavere; quoniam & ipſi eandem ſententiam tenebant. Quare Neſtorius eos ſequutus eſt, non ipſi Neſtorium.* Amrus [c] in libro Turris Par. 2. Præfat. 2. quærit, *cur Orientales appellati ſunt Neſtoriani, & quis Neſtorii Patriarchæ Conſtantinopolitani nomen iis impoſuit, quum ille Græcus eſſet, ipſi verò Syri, qui hominem nunquam vidiſſent, nec is terras eorum perluſtraſſet;* & reſpondet in hæc verba: كان ديوسقوروس ابن اخت كيريللس اوقع اسم نسطوريوس على المشارقة ولقبهم بالنسطورية حيث اتفق مع اوطيخا فى اظهار القول بالطبيعة الواحدة . فكتب بذلك الى داديشوع قطرك المشرق والزمه القول به . فجاوبه باجوبة ازعجته واسكتته فلما افحم عن الجواب شنع ونادى فى البلدان المغربيه ان المشارقة قد جعلناهم مع نسطوريوس فلا يسميهم احد الا النسطورية . فوقعت التسمية عليهم من ذلك العهد الى الان وصاروا ملقبين بهذا اللقب وعسر زواله عنهم ولم يمكنهم التخلص منه مع كونهم له كارهين لكونهم سموهم باسم رجل لم يكونوا راوه ولا كان فطركهم ولا من لغتهم وهو محدث وهم فى امانتهم قديمين :

Dioſcorus, qui Cyrilli ex ſorore nepos fuit, (non Dioſcorus Cyrilli, ſed Cyrillus Theophili nepos fuit) *Orientalibus Chriſtianis Neſtorianorum nuncupationem affinxit. Nam quum Eutychis ſocius factus, unius naturæ dogma ſtatuere moliretur, ad Orientis Patriarcham Dadjeſum ſcribens, ut illud & ipſe profiteretur, poſtulavit. Et quoniam ille talia reſcripſerat, quæ ad deſperationem & ſilentium adigebant, quid excogitavit homo nequiſſimus? prædicare exorſus eſt in Occidente, Orientales cum Neſtorio ſentire: quare Neſtorianos eſſe deinceps appellandos. Inde nomen illud Orientalibus affictum, ad hæc uſque tempora hæſit, Neſtorianique paſſim audire cœperunt; nec etſi cognomentum illud excutere conati fuerint, quidquam efficere potuerunt. Enimverò ægerrimè ferebant affictum ſibi nomen hominis, quem nuſquam vidiſſent, quique nec aliquando eorum eccleſiam rexiſſet, aut linguam ſaltem noviſſet; novi præterea doctoris, quum ipſi in ſua religione antiqui ſint.* Jeſujabus Niſibenus quum ſuam Neſtorianam fidem antiquiſſimam eſſe & Apoſtolicam

a *Ib. pag.* 110.

b *Ib. pag.* 355.

c *Tom.* 3. *p.* 587.

temerè jactaſſet, Neſtorii nomen ſerò & nuper ipſis impoſitum ait. *Si loquitur* [a] *de Neſtorianiſmi appellatione nobis Orientalibus impoſita, etſi hoc nobis nomen ex ejus ſententia* (ideſt, Ignatii Jacobitarum Patriarchæ) *ſerò tandem & nuper adhæſit; fides tamen & Apoſtolica religio antiquiſſima nobis eſt jam inde ab ævo Apoſtolorum, qui Orientem docuerunt, nec ab ullo unquam mutata...... Adde, quod ſanctus dominus Neſtorius nequaquam nobis Orientalibus Patriarcha præfuit: noſter enim per ea tempora Patriarcha erat dominus Dadjeſus..... quum itaque ad Orientales Neſtorianum dogma perveniſſet, ipſum compererunt iis prorsùs conſentaneum, quæ à dominis Apoſtolis tradita acceperant.* Acacius [b] Seleucienſis Archiepiſcopus *quum* ab epiſcopis occidentalibus *de hæreſi Neſtorii interrogatus fuiſſet, negavit omnino, ſibi hominem illum, aut ejus hæreſim compertam eſſe. Xenajam ipſorum inimicum illud nomen ipſis affinxiſſe.* Denique Elias Patriarcha [c] in epiſtola Synodica ad Paulum V. data die 8. Martii anno Græcorum 1927. Chriſti 1616. *Ecce in his omnibus, & in pluribus his aſſentimur eccleſiæ ſanctæ Romæ, & anathematizamus quemcumque non aſſentitur huic ſententiæ. Et, ſi dixeritis, Neſtorium non aſſentiri huic ſententiæ; manifeſtum eſt enim ipſum mortuum eſſe, & non poſſe reſurgere de ſepulcro, & mutare nos à noſtra ſententia. Et nos refutamus quodcumque eſt in libris noſtris, ſi non convenit cum hac ſententia. Verùm nomen Neſtorii adhæſit nobis, & non poſſumus illud reiicere, quantumvis contendamus.*

a Tom. 3. p. 299.

b Ib. p. 383.

c Apud Strozzam in Synodalibus Chaldæorum pag. 13.

2. *Theodori commentaria* uſquequaque probant cæteriſque Patrum lucubrationibus præferri volunt. In Synodo [d] Marabæ can. 40. *Sententiæ omnium noſtrum Epiſcoporum Orientis fundatæ ſunt ſuper fidem Patrum CCCXVIII. In expoſitione autem Scripturarum, ſanctum Theodorum ſequimur.* Synodus [e] Jeſujabi Arzunitæ can. 2. *Quod commentaria Theodori Commentatoris ſequenda ſunt, ejuſque libris ſtandum: qui verò iis contradixerit, alia ſcripta amplexus, anathema ſit: quemadmodum fecit* Hananus Adjabenus *qui eum impugnavit, Joannem Chryſoſtomum ſequutus.* Synodus Sabarjeſu [f] congregata fuit adversùs quoſdam monachos, *qui negabant duas Chriſto ineſſe ſubſtantias, Theodorique Commentatoris expoſitiones repudiabant.* Synodus [g] Gregorii *magnum fidei Symbolum confirmavit, tùm etiam magni Commentatoris expoſitiones approbavit.* Synodus Joannis Iſæ can. 8. في من يخالف راي مار ثادوروس المفسر المشهور بالحق المتبع للقدما
من الابا اثاناسيوس وباسيليوس وغريغوريوس وغيرهم فالذي يخالفه ويتبع غير علمه وغير تفاسيره
يبعد من البيعة ومن الكهنوت بكلمة الله

Qui doctrinam ſancti Theodori Commentatoris, veritati conſonam, Patribuſque antiquis Athanaſio, Baſilio, Gregorio, aliiſque conſentaneam, repudiaverit, eique contradixerit, & aliam ſequutus fuerit,

d Tom. 3. p. 84.

e Loc. cit.

f To. cit. p. 448.

g Ib. p. 452.

aut

aut alias ab ejus commentariis expoſitiones admiſerit; is in verbo Dei ab eccleſia & à ſacerdotio ſegregatus eſto.

3. *Ejuſdem Theodori, atque Neſtorii Liturgias* admittunt, & uſque in præſentem diem in eccleſiis uſurpant. Joannes [a] Iſæ filius in Syngrapha, quam in ſua ordinatione Epiſcopis & populo tradidit, hæc de utraque Liturgia habet. *Item promitto amplexurum me commentaria ſapientiſſimi Doctoris ſancti Theodori, ejuſque Liturgiam: nec non alteram Mar Neſtorii, ejuſque ſententiam circa Unionem Filii & ſubſtantias atque perſonas.* De Theodori Liturgia verba Leontii Byzantini ſuprà relata habes hoc cap. 7. §. 2. num. 4. quæ à nobis Tom. 3. pag. 36. & 302. de Neſtorio perperàm intellecta ſunt: adeoque libenter emendamus, quæ ibi adversùs Renaudotium obſervavimus, his verbis: *Græca Leontii verba recitat Renaudotius tom. 2. Liturg. Orient. pag. 582. ſed memoriæ vel calami lapſu ea de Theodoro Mopſveſteno, non de Neſtorio intelligit.* Imo Leontius de Theodoro, non de Neſtorio loquitur. Theodori Liturgia exſtat in omnibus Miſſalibus Neſtorianorum libris, prodiitque è Syriaco ſermone per Renaudotium Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 616. Quod autem Leontius *in illa blaſphemiis, non precationibus Euchariſtiæ myſterium oppleri* ait, hanc cauſam puto, quia propoſitiones continet de Verbi Incarnatione malè ſonantes, ut hæc, quæ dicitur poſt conſecrationem:

ܘܡܛܠܬܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܘܡܛܠ ܦܘܪܩܢܢ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܠܒܫ ܒܪܢܫܐ
ܡܫܡܠܝܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܐܫܬܡܠܝ ܘܐܙܕܕܩ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ

Quod propter nos homines & propter noſtram ſalutem Filius Dei Deus Verbum induit hominem perfectum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, perfectuſque & juſtificatus eſt per virtutem Dei, & per Spiritum ſanctum: quæ verba Renaudotius pag. 620. perperàm reddidit ſic: *Quodque propter nos homines, & propter noſtram ſalutem Filius Dei Deus Verbum induit hominem perfectum, Dominus noſter Jeſus Chriſtus: perfectuſque & juſtificatus eſt per virtutem Dei & per Spiritum ſanctum.* Neſtorii Liturgia item exſtat in Miſſalibus Neſtorianorum, prodiitque per eundem Renaudotium tom. 2. pag. 626. Eam è Græco in Syriacum olim tranſtulit Thomas & Marabas, ut ex Sobenſis [b] Catalogo conſtat. Timotheus II. Patriarcha [c] ex eadem probat orationes Liturgicas ad Patrem dirigi. In oratione autem, quæ poſt *Sanctus* recitatur, hereſiarchæ dogma de Verbi Incarnatione apparet: ſic enim ait (ut & Renaudotius obſervat p. 643.)

ܘܡܫܒܚܝܢ ܡܢܢ ܠܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܐܒܐ ܕܒܪܝܐ ܘܩܕܝܫ ܒܟܠܡܕܡ : ܗܘ ܕܒܝܕ
ܐܠܗܘܬܗ ܒܡܫܝܚܗ ܐܝܬ ܘܒܪܢܫܐ ܕܡܢܢ ܘܒܟܠܡܕܡ ܕܐܬܕܡܝ ܠܢ ܗܘܐ ܣܘܟܠܐ
ܢܣܒܗ ܠܗܘܐ ܕܐܠܗܘܬܗ ܦܫܡܗ : ܐܠܐ ܢܦܫܗ ܡܢܢ ܘܦܓܪܘܬܐ ܘܟܠܒܪܐ
ܢܦܫ ܒܪܢܫܐ ܡܬܡܠܝܢܐ ܘܡܢ ܢܦܫܐ ܡܠܝܠܬܐ ܘܦܓܪܐ ܘܠܐ ܡܝܘܬܐ

ܗܘܐ

[a] Ib. p. 237.
[b] Tom. 3. p. 36
[c] Ib. p. 578.

ܘܡܢ ܦܓܪܐ ܡܝܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ : ܘܐܩܦܗ ܠܗ ܒܫܘܒܚܐ ܘܒܫܘܠܛܢܐ
ܘܒܐܝܩܪܐ ܠܒܪ ܟܝܢܐ ܚܫܘܫܐ ܕܐܬܓܒܠ ܒܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܐ ܕܟܠ ܘܗܘܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܘܓܘ :

Benedicimus, Domine, Deum Verbum, Filium abſconditum, qui eſt ex ſinu tuo, qui quum in ſimilitudine tua eſſet, & ſplendor ex te, & imago ſubſtantiæ tuæ, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem tibi, ſed ſemetipſum exinanivit, & ſimilitudinem ſervi accepit, hominem perfectum ex anima rationali, intelligente & immortali, & corpore mortali hominum, & conjunxit illum ſibi in gloria & poteſtate & honore, filium naturæ paſſibilis, qui formatus eſt per virtutem Spiritus ſancti pro ſalute omnium, quique factus eſt ex muliere &c. Ut impudentiæ convincatur Jeſujabus Niſibenus, quum [a] ſcripſit, *ſanctum Spiritum viſibili ſpecie ſuper Neſtorii Liturgiam deſcendiſſe*. In Synodo Diamperienſi ſeſſ. V. præter Theodori Neſtoriique Liturgias proſcribitur etiam ea, quæ *Diodoro Tarſenſi* nuncupatur, de qua recole quæ Tom. 3. pag. 29. adversùs Renaudotium notavi: eadem enim valent ad reſpondendum [b] Crozio, qui Renaudotium ſequutus affirmat Diamperienſes Patres Theodori Liturgiam Diodoro perperàm tribuiſſe.

[a] Tom. 3. p. 299.

[b] Hiſtor. Chriſtianor. Indorum lib. 3. pag. 214.

4. Item *Barſumam Niſibenum* admittunt, qui fuit Neſtoriani erroris in Oriente præcipuus propagator. Is quidem à Babuæo & Acacio excommunicatus fuerat; ſed poſt interitum à Babæo & Gregorio Neſtorianis abſolutus fuit. Synodus [c] Babæi, *omnia quæ inter Barſumam & Acacium interceſſerant, & mutuas epiſtolas, actaque cætera caſſavit, pacemque inſtaurare volens, interdixit, nequis quam antea tenuerat ſententiam, in hac parte in poſterum tueretur*. Synodus [d] Gregorii, *memoriam deinceps fieri juſſit Barſumæ metropolitæ Niſibeni, eumque cum ſuis ſcriptis à quorundam ſectariorum calumniis vindicavit. Qui ſecus feciſſent, eos excommunicationi ſubjecit*.

[c] Tom. 3. p. 430.

[d] Ib. pag. 452.

5. Item *Ibam*, *Theodoritum*, *Joannem Antiochenum*, cæteroſque, qui pro Neſtorio adversùs S. Cyrillum ſteterunt. Qua in re ſibi repugnant Neſtoriani, eos admittendo, qui poſteà mutatâ ſententiâ Neſtorium ejuſque doctrinam damnarunt.

6. Item *Synodum Epheſinam à Joanne & Orientalibus habitam*, cæteraſque *Synodos à Barſuma*, *Babæo*, aliiſque Neſtorianorum Patriarchis celebratas, quas ſuprà recenſui. Joannes [e] Iſæ filius in Synodo promiſit, *ſe juxta Canones Apoſtolicos mores ſuos compoſiturum, rectamque fidem, quam Patres CCCXVIII. definierunt, cordis aſſenſu oriſque confeſſione illibatam obſervaturum; Synodoſque omnes tùm Orientales, tùm Occidentales ſuſcepturum, quas Patres Patriarchæ verique Doctores in Perſide ſequuti ſunt*.

[e] Ib. p. 237.

7. Damnant ſacras Synodos *Epheſinam & Chalcedonenſem*. Timotheus [a] in Synodo declaravit, *anathematizatas fuiſſe Synodos Epheſinam & Chalcedonenſem, ex eo quod duas perſonas in unam coaluiſſe docuerint*. Jeſujabus [b] & Ebedjeſus [c] Sobenſis, Mares quoque [d] & Amrus, quotquot demùm Neſtoriani eccleſiaſticam hiſtoriam ſcribere aggreſſi ſunt, infinitas in Synodum Epheſinam calumnias evomunt: & quid mirum, quum non defuerint impii [e] noſtrorum temporum homines, qui eandem traducere auſi ſunt, quaſi præcipitem vel iniquam ſententiam in Neſtorium tulerit? Thomas à Jeſu [f] ex Leonardo Abel epiſcopo Sidonienſi hunc inter Neſtorianorum errores notat: *Univerſali ſacro Concilio Epheſino primo, & aliis carere videntur*. Non videntur tantùm, ſed carent reipſa, quin etiam damnant. Sobenſis [g] in Catalogo inter Synodos Occidentales recenſet *Epheſinam*, ut vocat, *iniquam*, & *Chalcedonenſem*: & in [h] Nomocanone Par. 5. cap. 21. citat canonem *Chalcedonenſis Concilii*, non quòd à Neſtorianis id Concilium recipiatur; ſed quia illius canones in Codicibus Synodicis deſcriptos viderit. Ita Gregorius Barhebræus auctor Monophyſita ex eodem Concilio teſtimonia profert: *ſicuti*, inquit [i], *ex ſanctis Patribus canones protuli, ita & ex non receptis receptas definitiones tradidi: Arianis, inquam, qui Antiochiæ canones 25. condiderunt, & Macedonianis, qui Gangræ 20. & Leonis aſſeclis, qui Chalcedone 27. poſuere*. Cæterùm Neſtorianos aliquando Chalcedonenſis Synodi decreta ſe admittere ſimulaſſe, teſtis eſt Leontius Byzantinus: *Primum*, inquit, [k] *artificium ſimulationis dignum malitia eorum eſt, quod quum ſanctos eccleſiæ doctores & à Deo datos non recipiant, ſimulant verbo ſe neque Theodorum, neque Diodorum primos impietatis ſuæ fontes recipere. Quin etiam magnam Synodum* (Chalcedonenſem) *pro alio quovis invitamento ſimplicioribus proponunt, non quidem ſentientes cum ea; neſcio enim an ulli alii primas partes ſentiendi contra eam concedant: gravem tamen perſonam ejus in ſuo actu ſibi per ſimulationem imponentes, latent in ipſis negotii ſuſcepti initiis. Quum verò ſemel ſuaſerint Synodum recipere, aut nacti ſunt aliquem, qui recipiat, percontantur, quemnam ex Patribus ſolitus ſit, & placeat tractare & exercere, &c.* Monophyſitas enim & Neſtorianos eam Synodum æquè calumniari, oſtenſum eſt Tom. 2. pag. 40., quia ſcilicet duas naturas in Chriſto definiendo, duas etiam perſonas eam propugnaſſe, impudentiſſimè arguebant; quum tamen utriuſque factionis hæreſim æquè rejecerit, duarum videlicet naturarum adversùs Monophyſitas, uniuſque perſonæ adversùs Neſtorianos aſſertione.

8. Item *S. Cyrillum* damnant & anathematizant, multaſque contra eum calumnias comminiſcuntur: cauſam enim odii in Neſtorium hanc ipſum arripuiſſe ajunt, ܡܛܠ ܕܐܬܚܣܡ ܗܘ ܢܣܛܘܪܝܘܣ ܠܦܛܪܝܪܟܘܬܐ [illegible]

[a] Tom. 3. p. 101.
[b] Ib. p. 299.
[c] Ib. p. 354.
[d] In Vita Patriarchæ Dadjeſu.
[e] Du Pin Bibl. Tom. 3. Par. 2.
[f] De converſione omnium gentium lib. 3. c. 2.
[g] Tom. 3 p. 278.
[h] Ib. p. 341.
[i] Tom. 2. p. 302.
[k] De Neſtorianorum impietate ſecreto tradita.

ܘܢܣܛܘܪܝܣ ܓܪ̈ܡܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܗܦܟ ܘܩܒܪ ܐܢܘܢ ܘܟܠܐ ܢܫ̈ܐ ܕܒܠܠܝܐ ܗܘܝ ܥܡ ܓܒܪ̈ܐ
ܥܡܗ ܒܨܠܘܬܐ ܠܬܫܒ̈ܚܬܐ ܘܙܡܝܪ̈ܬܐ ܗܘܘ ܡܙܡܪܢ ܘܡܕܪ̈ܫܐ : ܘܟܠܐ ܕܢܬܢܣܒ
ܫܘܚܕܐ ܥܠ ܟܗܢܘܬܐ . ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܦܣ ܗܘܐ ܩܘܪܝܠܠܘܣ ܒܚܘܒܠܐ ܕܟܠܗܘܢ

Quod ſcilicet Neſtorius oſſa Joannis Chryſoſtomi reſtituit & ſepelienda curavit, & quod prohibuit, ne mulieres nocturno tempore inter viros ad orationem convenirent & hymnos odaſque cantarent; & quod vetuit, ne munera pro ſacerdotio acciperentur: quæ omnia à Cyrillo permittebantur, ut fabulatur auctor Tractatus de Fide, de quo vide Tom. 3. à pag. 280. Mares etiam translationem corporis S. Joannis Chryſoſtomi Comanis in regiam urbem ſub Proclo Patriarcha factam, Neſtorio oſcitanter tribuit, ut obſervavi Tom. 3. pag. 585. At verò quum contentio de Fide inter S. Cyrillum & Neſtorium exarſit, tantùm abeſt, ut Cyrillus ob reſtitutam Chryſoſtomi memoriam homini ſuccenſuerit, ut potiùs eum reprehenderit, quod jactaret hæc verba, ſuis in Sede Conſtantinopolitana præceſſoribus, adeoque Joanni ipſi Chryſoſtomo, injurioſa. *Animadverto* (ajebat Neſtorius) *plebem noſtram præclaro religionis & pietatis ſtudio fervere; ſed magna interim divinæ notitiæ ignoratione teneri video: neque tamen id ipſi populo vitio vertendum exiſtimo, ſed* (*ut modeſtè loquar*) *quia doctoribus non tantum ſuppetit otii, ut quidpiam accuratius de dogmatibus vobis proponant. Quod hoc ſupercilium?* (excepit S. Cyrillus [a] in epiſt. ad Clericos Conſtantinopolitanos) *numquid qui illum anteceſſerunt, doctrinæ fidei operam non dederunt? numquid eloquentior eſt JOANNE? numquid æqualis, vel ſapientior eſt beato Attico?* In Vita Rabban Hormiſdæ, quæ damnata eſt in ſeſs. III. Synodi Diamperienſis, Imaginum cultus à S. Cyrillo excogitatus dicitur, idemque impiè reſpuitur: quod & ab Elmacino ſcriptore Jacobita affirmatur, ambabuſque, ut ajunt, ulnis à Crozio [b] tamquam oraculum delphicum excipitur. Ego verò ex ipſis Neſtorianis auctoribus infrà oſtendam, cultum ſacrarum Imaginum S. Cyrillo longè antiquiorem in eccleſia fuiſſe; quum Thaddæi Mariſque Apoſtolorum temporibus, ut Mares Amruſque referunt, Chriſti ſanctorumque Icones apud Chriſtianos Meſopotamiæ in ſumma veneratione fuiſſe perhibeantur.

a *1. Par. Concil. Epheſ. cap. 12.*

b *Lib. 3. de chriſtianis Indis p. 243.*

§. VI.

Errores eorum de Deo.

1. NEGANT *Divinam naturam ab hominibus, ab Angelis, ab ipſa Chriſti humanitate intuitivè videri poſſe.* Hæc quæſtio Barhebræo [a] teſte, inter Neſtorianos mota eſt ſub Timotheo eorum Patriarcha, aliis divinitatem Domini noſtri ab ejus Humanitate videri aſſerentibus, aliis negantibus, in quorum numero fuit ipſe Timotheus, qui in Synodo [b] damnaſſe dicitur *Joannem Daliathenſem*, & *Joſephum Huzitam*, quod aſſererent *à creatura Creatorem ipſius videri.* Verba Synodi hæc ſunt. *Prædicti Patres cum Timotheo congregati, anathemati ſubjecerunt aſſerentem, ab humanitate Domini, divinitatem ipſius videri, aut ab alia quacumque creatura.* Ejuſdem erroris fuit Elias [c] epiſcopus Anbaræ, qui Par. 2. ſerm. 2. centur. 1. hæc ait: *nequit creatura oculo Creatorem corporeo intueri, quum ſit ille inſenſibilis, nec ſub ſenſum rerum creatarum cadat. Quodſi mentis etiam & intellectus cognitionem fugit, quî igitur fieri poteſt, ut quod infinitum eſt, à ſenſu definiatur? Quidquid videtur, definitum eſt. Deus verò infinitus. Si igitur infinitum videri nequit, neque Verbum videri poterit. Propterea Verbum ſibi ex humano genere amictum aſſumpſit, quo Angelis ſimul & hominibus, quantum fieri poteſt, manifeſtaretur.* Et paucis interjectis. *Quod ſpirituale eſt, à corporeis videri oculo carnis nequit: nec Angelum homo videre, niſi mente & intellectu poteſt: neque oculorum ſenſus Angelum aut Dæmonem definire, quum carnis natura naturam ſpiritus comprehendere nequeat. Præterea neque animam anima videt, quemadmodum naturæ teſtimonio comprobatur: neque corpus ſeipſum undequaque viſu definire poteſt. Si igitur res creatas Creator ita diſpoſuit, ut creaturam creatura videre nequeat, qua ratione fieri poterit, ut Creatorem creatura viſu definiat? falſa eſt itaque dementium Meſſalianorum doctrina, nec natura aſſumpta naturam Verbi aſſumentis intueri poteſt.* Pergit aſſerere Deum nulli creaturæ rationali, non Angelis, non ipſi humanitati Chriſti unquam in propria natura viſum fuiſſe, ſed ſolùm in ſpecie, ut ait, & figurâ. Eliæ conſonat Ebedjeſus Sobenſis in lib. Paradiſi carm. 50. ubi Sanctorum Beatitudinem non in intuitiva divinæ naturæ viſione collocat, ſed in revelationibus divinis, in lumine, & viſione Humanitatis Chriſti.

2. Circa auguſtiſſimæ Trinitatis myſterium rectè ſentiunt, ut colligitur tùm ex Symbolo Nicæno, quod in Liturgiis & in divinis Officiis canunt, quodque in pluribus eorum Synodis receptum eſt: tùm ex multiplici ejuſdem expoſitione, quæ in Synodo [d] Jeſujabi Arzu-

a *Vide Tom. 2 pag. 287.*
b *Tom. 3. p. 101.*
c *Tom. 3. p. 259.*
d *Tom. 3. p. 335.*

Arzunitæ tradita eſt, & apud graves [a] ejus gentis auctores exſtat: tùm denique ex anathemate, quo Timotheus Patriarcha perculit *Joannem Daliathenſem*, *qui* (ut [b] dicitur in nomocanone Arabico) *Sabellium ſequutus*, *credidit Filium & Spiritum ſanctum non eſſe perſonas*, *ſed virtutes tantummodò: & Verbum Filium appellari*, *non quod à Patre ſit*, *ſed quod Pater per ipſum mundum condidiſſet*.

a Tom. 3. p. 271. & 280.

b Ib. pag. 101.

De proceſſione Spiritus ſancti à ſolo Patre errorem primi omnium effudere Neſtoriani. Quum enim S. Cyrillus in Capitulo LX. dixiſſet, *Spiritum ſanctum Filii eſſe proprium*, Theodoritus [c] his verbis illum reprehendit. *Quod autem Spiritum Filii eſſe proprium diſſerit*, *ſi quidem ut ejuſdem cum eo naturæ*, *& ex Patre procedentem dixit*, *aſſentiemur*, *& eam vocem tamquam piam admittemus*. *Sin hoc aſſerit*, *tamquam ex Filio & per Filium exiſtentiam habeat*, *velut blaſphemum hoc impiumque rejiciemus*: *fidem enim adhibemus dicenti Domino*: *Spiritus qui ex Patre procedit*: *nec non diviniſſimo Paulo ſimiliter loquenti*: *nos autem non ſpiritum mundi accepimus*, *ſed Spiritum qui ex Deo Patre eſt*. Anaſtaſius & Photius Neſtoriani per Antonium & Jacobum, qui Teſſaradecatitarum hæreſi anteà ejuratâ, Neſtorio ſe addixerant, Symbolum quoddam publicarunt, in quo [d] hæc de Spiritu ſancto dicebantur. *Et in Spiritum ſanctum*, *qui quum ſit ex Dei ſubſtantia*, *Filius non eſt*, *ſed ſubſtantialiter Deus*: *utpote ejus ſubſtantiæ exiſtens*, *cujus eſt Deus & Pater*, *ex quo quidem eſt ſecundùm ſubſtantiam*: *nos enim*, *inquit*, *non ſpiritum mundi accepimus*, *ſed Spiritum qui ex Deo eſt*: *ſeparans illum ab univerſa creatura*, *Deoque conjungens*, *ex quo ſecundùm ſubſtantiam eſt peculiari ratione præ univerſa creatura*, *quam non eſſentialiter*, *ſed cauſalitate creationis*, *ex Deo cenſemus eſſe*. *Sed nec Filium illum putamus*, *neque per Filium ſuam ſubſiſtentiam habentem*. An verò error hic ad Chaldæos olim pervaſerit, mihi incompertum. Id tamen ex antiquis eorum libris patet, quæſtionem iſtam, ante Photianum ſchiſma ipſis fuiſſe prorsùs ignotam. Diu etiam, poſtquam Græci Latinos hac in re impugnare cœperunt, Neſtoriani de illa controverſia nihil ſolliciti fuerunt. Omnes quotquot vidi de Spiritu ſancto tractantes, in id ſolùm incumbunt, ut divinitatem ejus conſubſtantialitatemque cum Patre & Filio adſtruant. Si quis recentiorum Scriptorum incidenter famoſæ quæſtionis de Proceſſione Spiritus ſancti ex Patre Filioque meminit, nec Latinos laudat, nec Græcos reprehendit. Ita Ebedjeſus Sobenſis in lib. margaritæ Par. 3. cap. 4. quum tres Chriſtianorum ſectas diſtinxiſſet, Jacobitas ſcilicet, Melchitas, & Neſtorianos, de Melchitis [e] ſubjungit: *Altera*, *quæ duas Chriſti naturas & unam perſonam aſſerit*, *Melchitarum dicitur*, *quippe quæ ab Imperatore vi ſtabilita eſt*: *& hanc ſuſcepere Romani*, *qui Franci appellantur*, *& Conſtantinopolitani Græci*, *& omnes populi boreales*: *Rutheni*, *ſcilicet*, *Alani*, *Circaſſi*, *Aſia-*

c Concil. Epheſ. Part. 3. cap. 3. Labb. pag. 928.

d Concil. Epheſ. Act. 6. apud Labb. pag. 678.

e Tom. 3. p. 355.

ni,

ni, Georgiani, & reliqui ipſi finitimi. Franci verò ab illis diſcedunt in eo, quod Spiritum ſanctum à Patre Filioque procedere dicunt, & azyma ad ſacrificium uſurpant. Elias Neſtorianorum Patriarcha in epiſtola [a] ad Paulum V., diſcrimina inter Romanam eccleſiam & Neſtorianos enumerans, *Dominus Papa*, inquit, *cum omnibus Patribus magnæ eccleſiæ Romæ dicunt, quod Spiritus ſanctus ex Patre & Filio procedit. Nos verò fatemur, quod ex Patre Spiritus procedat.* Ubi Latinos non redarguit, nec ſuos Neſtorianos aſſerit proceſſionem Spirtus ſancti *ex Filio* negare, ſed ſolùm ait, eos dicere, quod *ex Patre procedit*. Patriarchæ Eliæ ſententiam, rogatus exponit Adam Archimandrita [b] in hæc verba. *De Spiritu verò ſancto, qui à Patre procedit, ut fatentur Orientales; & Patres eccleſiæ magnæ Romæ, qui profitentur, quod ex Patre & Filio procedat; utraque pars veritatem agnoſcit, & unum teſtimonium verum veris fidelibus ſufficit; illa nempe vox, quæ ex ore dilectiſſimi Jeſu prolata eſt, quæ eſt: Ego enim & Pater meus unum ſumus: & quod ſint unum, ipſe dixit; & non dixit, ad invicem ſimiles ſumus: ſed unum ſunt, & non duo. Et, ſi ſunt unum & non duo, quæ diviſio eſt inter illam vocem, quam confitemur, nimirùm quod Spiritus ſanctus à Patre procedat, ab ea, quod ex Patre & Filio procedat? Ecce unum ſunt, & non duo, & nulla diviſio eſt inter illos. Etiam dixit: ego ſum in Patre, & Pater meus in me eſt; &, Qui me videt, videt illum qui miſit me. De Spiritu autem ſancto dixit: Ille de meo accipiet, & renunciabit vobis: Omne quod habet Pater meus, meum eſt. Et ſi ita non eſt diviſio inter perſonas incomprehenſibiles Deitatis abſconditæ ſine prioritate & poſterioritate, ſine parvitate & magnitudine, ſine habitione & privatione in omnibus; quis unquam diſcrimen ponet inter illam vocem: Spiritus ex Patre procedit; ab illa, Spiritus ex Patre & Filio procedit? Sed Orientales dicunt, quod ex Patre procedit, quia ſciunt, quod nihil poſſidet Pater, præter id, quod habet Filius, neque Filius præter Patrem, quemadmodum didicerunt ex Filio vivo, qui dixit Patri: omne quod habeo, tuum eſt, & quod habes meum eſt. Et Patres eccleſiæ magnæ volunt oſtendere, quod Filius non eſt abjectior Patre ulla in re; non in eſſentia, non in filiatione, neque in poteſtate, neque in creatione; quoniam ipſe eſt radius gloriæ ſuæ, & idea eſſentiæ, & tenens omnia in virtute verbi ſui; Deus verus de Deo vero, connaturalis Patri ſuo, in cujus manibus facta ſunt omnia. Dicunt igitur, quod ex Patre & Filio procedit Spiritus ſalutaris, & vera eſt profeſſio illorum ſine dubio.* Hæc ſcribebat Adam Archimandrita ex mente gentis ſuæ Neſtorianæ, antequam ad orthodoxam fidem converſus fuiſſet, oſtendere volens, Chaldæos in articulo Proceſſionis Spiritus ſancti ex Patre Filioque, à ſancta Romana Eccleſia nequaquam diſſentire. Et quidem rectè: nam duæ adſunt clariſſimæ auctoritates

apud

a *Apud Strozzam de Dogmatibus Chaldæorum pag.* 17.

b *Ibid. pag.* 32.

apud Chaldæos de Proceſſione Spiritus ſancti ex Patre Filioque: Prima eſt in Officio, quod ܕܣܘܒܪܐ *Annunciationis* vocant, hoc eſt, in Quarta Dominica ante Natalem Domini, ubi ad matutinum hæc habent. ܐܠܗܐ ܐܝܗܝܐ ܚܕ ܗܘ ܕܠܓܡܪ ܠܐ ܡܬܕܪܟ ܘܐܝܬܘܗܝ ܒܬܠܬܐ ܩܢܘܡܐ ܕܫܘܪܝܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܒܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܐܒܐ ܠܝܬ ܠܗ. ܘܒܪܐ ܡܢܗ ܕܒܪܐ ܠܐ ܩܢܐ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܡܢܗܘܢ ܢܦܩ. ܟܝܢܐ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܟܠ. ܫܘܒܚܐ ܠܗ ܒܗܝܟܠܐ ܕܐܢܫܘܬܢ.

Deus Jehova unus eſt, qui omnino non comprehenditur, eſtque in tribus perſonis principio carentibus. Pater æternus, qui Patrem non habet. Filius ex eo, qui Filium non poſſidet. Et Spiritus ſanctus, qui ex eis procedit. Natura omnitenens, ipſi gloria in templo humanitatis noſtræ. Altera in confeſſione Fidei, quæ Canonem ſecundum conſtituit Synodi Seleucienſis quadraginta Epiſcoporum, in qua Iſaacus Catholicus cum Marutha præſedit, ita de Spiritu ſancto loquuntur. *Confitemur unum Spiritum vivum & ſanctum Paraclitum, qui eſt ex Patre & Filio*: quo teſtimonio, inquit [a] Renaudotius, nihil fortaſſe eſt in eccleſia Syra antiquius, *quum Codex Florentinus* (quo ejus Synodi Canones continentur) *antiquitate ſeptingentos ad minimum annos ſuperet: & ipſa Confeſſio, Neſtorianorum & Jacobitarum ſchiſmatibus ſit longè vetuſtior.* Hinc Jaballaha Chaldæorum Patriarcha [b] in epiſt. ad Benedictum XI. Spiritum ſanctum vocat tàm Patris quàm Filii Spiritum, hoc eſt, ex utroque procedentem. *Credimus*, inquit, *in unum Deum æternum, ſummè ſapientem, vivum, omnium bonorum largitorem, omnipotentem; unam ſubſtantiam, & tres perſonas: Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, unam deitatem. Patrem generantem, Filium genitum, Spiritum ſanctum procedentem: unum Dominum, unum adoratum Creatorem rerum viſibilium & inviſibilium, infigurabilem, incorporeum, & inimaginabilem ſuper omnem intellectum immenſum, & incomprehenſibilem propter humani intellectus debilitatem. Quapropter ad aliquam fidelium manuductionem dicimus & confitemur, ipſum Patrem generantem ſive loquentem, Filium autem genitum ſive Verbum, Spiritum autem ſanctum tàm verbi quàm loquentis eſſe Spiritum ſive vitam.* Si igitur recentiores nonnulli Neſtoriani proceſſionem Spiritus ſancti ex Filio negant, id certè ex Græcis ſchiſmaticis contra propriam majorum ſuorum fidem aſſerere convincuntur. Ita ſentiendum de libello, cui titulus *de Proceſſione Spiritus ſancti*, proſcripto in Concilio [c] Diamperienſi ſeſs. III. ubi auctor oſtendere conatur Spiritum ſanctum non ex Filio, ſed ex ſolo Patre procedere.

[a] *Apud Renaud. Tom. 2. Liturg. Orient. p.* 274.

[b] *Apud Raynald. ann.* 1304. *num.* 25.

[c] *Vide la Croze in Hiſt. Chriſtianorum Indiæ lib.* 3. *p.* 239.

§. VII.

§. VII.

De Sacra Scriptura.

IAM obſervavi à Theodoro Mopſveſteno repudiari quoſdam canonicos libros, ut *librum Job*, *Paralipomenon primum & ſecundum*, *Eſdram*, *Canticum canticorum*, *epiſtolam Jacobi & alias aliorum Catholicas*, ut conſtat ex Quinta Synodo Oecumenica Collat. 4. à num. 63. ad 71. & ex Leontio Byzantino in lib. de Neſtorianorum impietate ſecretò tradita num. 14. & 17. etſi enim hæreticus homo in nonnullos ex laudatis libris commentaria ſcripſiſſe perhibetur, quorum & fragmenta apud Auctores exſtant; non tamen pro divinis Scripturis eos habuit, ſed veluti fabuloſos, pagana ſapientes, & auribus Chriſtianorum infandos traduxit.

1. Quæritur hìc, an Neſtoriani Theodorum hac in re ſequuti ſint, vel ſequantur. Ex iis, quas ſuprà deſcripſi, Patriarcharum Conſtitutionibus *de Theodori Commentariis uſquequaque probandis & recipiendis*, colligi videtur, ab ipſis memoratos Divinæ Scripturæ libros repudiari, quos idem Theodorus in commentariis ſuis repudiavit. Verùm à Neſtorianis laudatos libros pro Canonicis haberi, palàm fit ex Catalogo Sobenſis [a] cap. 1. ubi in canone ſacræ Scripturæ eos recenſet, inquiens: ܐܘܪܝܬܐ ܚܡܫܐ ܣܦܪ̈ܐ : ܒܪܝܬܐ ܘܣܦܪ
ܡܦܩܢܐ ܘܣܦܪ ܟܗ̈ܢܐ ܘܡܢܝܢܐ ܘܣܦܪ ܐܠܝܛܘܪܘܢܘܡܝܘܢ . ܘܗܝܕܝܢ ܟܬܒܐ ܕܝܫܘܥ
ܒܪ ܢܘܢ . ܘܒܬܪܗ ܟܬܒܐ ܕܕܝܢ̈ܐ . ܘܫܡܘܐܝܠ ܘܣܦܪ ܡܠܟ̈ܐ ܘܣܦܪ ܕܒܪܝܡܝܢ
ܘܪܥܘܬ . ܘܡܙܡܘܪ̈ܐ ܕܕܘܝܕ ܡܠܟܐ . ܘܡܬܠܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܘܩܘܗܠܬ . ܘܫܝܪܬ
ܫܝܪ̈ܝܢ ܘܒܪ ܣܝܪܐ ܘܚܟܡܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܝܘܒ ܘܐܫܥܝܐ ܘܗܘ :

Lex quinque libri, *Geneſis*, *Liber Exodi*, *Liber Sacerdotum*, *Numeri*, *& Liber Deuteronomii*. *Dein Liber Joſue filii Nun*. *Poſt hunc Liber Judicum*, *& Samuel*, *& Liber Regum*, *& Liber Dabarjamin*, *& Ruth*, *& Pſalmi David Regis*, *& Proverbia Salomonis*, *& Cohelet*, *& Sirat Sirin*, *& Bar-Sira*, *& Sapientia magna*, *& Job*, *Iſaias &c.* Et paucis interjectis. ܘܚܙܩܝܐܝܠ
ܘܕܢܝܐܝܠ . ܝܗܘܕܝܬ . ܘܐܣܬܝܪ . ܫܘܫܢ . ܘܥܙܪܐ .

Ezechiel, *& Daniel*: *Judith*, *Eſther*, *Suſanna*, *Eſdras*. Et cap. 2.
ܘܬܠܬ ܐܓܪ̈ܢ ܕܡܬܟܬܒܢ ܥܠ ܫܡ ܫܠܝ̈ܚܐ ܒܟܠ ܦܘܚܡ ܘܒܟܠܗܘܢ
ܩܪܝܢ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܡܫܡܥܢܐ ܘܡܩܒܠܢ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܡܦܩܢܘܬܐ :

Tres etiam Epiſtolæ, *quæ inſcribuntur Apoſtolis in omni codice &* lin-

[a] Tom. 3. pag. 5.

lingua, *Jacobo ſcilicet*, *& Petro*, *& Joanni*, *& Catholicæ nuncupantur*. Agnovit igitur Sobenſis *Epiſtolas Catholicas Jacobi*, *Petri*, *& Joannis*, *nec non libros Eſdræ*, *Jobi*, *Sirat Sirin*, (ideſt Cantici Canticorum) *Dabarjamin*, (hoc eſt, Paralipomenon.) Apocalypſim Joannis non recenſuit Sobenſis, quia in ſimplici Syriaca Verſione haud exſtabat, ut dixi Tom. 3. pag. 8. Illam tamen & S. Hippolytus apud eundem Sobenſem [a] laudat; & Gaſpar Indus [b] Neſtorianus ex Verſione Marabæ, ut videtur, deſcriptam nobis conſervavit. Præterea Neſtoriani recipiunt Canones Apoſtolicos, quos Nomocanoni ſuo inſeruere quotquot Synodicas Conſtitutiones in unum collegere, ut idem Sobenſis, Abulpharagius Benattibus aliique: atqui Canone poſtremo Apoſtolorum inter libros Canonicos diſerta fit mentio librorum Jobi, Paralipomenon, Eſdræ, Cantici Canticorum, & Epiſtolarum Catholicarum. Denique Neſtoriani ſcriptores Abrahamus Beth-Rabanenſis, & Elias epiſcopus Maru [c] commentati ſunt *Canticum Canticorum*: Joannes [d] item Beth-Rabanenſis & Eliſæus commentator *Jobum*: Hananus [e] Adjabenus *utrumque*. In codd. Syr. Vat. 2. 3. & 5. qui libros veteris Inſtrumenti continent, exarati autem ſunt Angamalæ in Malabaria anno Chriſti 1558. Græcorum 1869. Indorum 733. & in Pharaor ſeu Parur an. Chriſti 1556., exſtant cod. 3. fol. 209. & 212. *Canticum Canticorum*, *& liber Job*: Item in codd. Syr. Vat. 9. & 10. qui libros novi Teſtamenti complectuntur, quorumque prior exaratus eſt à Jacobo Indiarum epiſcopo in Scigla ſeu Chrongalor Malabariæ urbe anno Græcorum 1821., habentur fol. 311. 318. 326. & fol. 183. 188. 192. *Epiſtolæ Catholicæ Jacobi*, *Petri*, *& Joannis*. Quod autem libri *Paralipomenon & Eſdræ* in laudato cod. Syr. Vat. 3. deſiderentur, non id eo conſilio factum, quia à Neſtorianis repudiantur: deſunt enim in iiſdem codicibus & Tobias, & Eſther, & Baruch, & Sapientia Salomonis, quos libros ab iis probari conſtat.

a *Tom. 3. p. 15.*
b *Vide Richard. Simon. in hiſtor. critica Verſionum novi Teſtamenti pag. 168. & la Croze in hiſtor. Chriſtianor. Indiæ lib. 3. p. 230.*
c *Tom. 3. p. 71. 148.*
d *Ib. p. 72. 166.*
e *Ib p. 83.*

2. Quædam loca in novo Teſtamento à Neſtorianis depravata, notantur in Concilio [f] Diamperienſi ſeſſ. 111. & apud Poſſevinum 2. Tom. Apparatus, verbo *Neſtoriani* pag. 468. in hæc verba. I. *Quod D. Lucas habet cap. 6. ubi Chriſtus Dominus dixit*: mutuum date, nihil inde ſperantes: *Codices Syriaci habebant*, mutuum date & ne amputetis ſpem hominis; *putabant autem modicam uſuram non eſſe peccatum*. II. *Lucæ* 10. Secrevit Jeſus è diſcipulis ſuis alios ſeptuaginta, *deerat dictio* duos, *ſicut & inferius in eodem capite*. III. *In Actis Apoſtolorum cap.* 20. *ubi dicitur*, Regere eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo, *poſitum erat nomen Chriſti loco Dei*. *Nolunt enim poſſe dici Eccleſiam Dei ſanguine redemptam eſſe*, *quippe qui negent communicationem idiomatum in Chriſto*. IV. *Epiſtola prima Joannis cap.* 3. *ubi dicitur*, In hoc cognovimus charitatem Dei, *ablatum erat nomen Dei*, *ob eandem rationem ſuprà al-*

f *Vide la Croze hiſtor. Indorum Chriſtianor. lib. 3. à pag. 227. ad pag. 232.*

latam ; ſequitur enim ſtatim, Quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit, *quod contra Neſtorianos erat*. V. *Item ibidem cap.* 4. *loco verſiculi*, Omnis ſpiritus qui ſolvit Jeſum, *in Syriaco habebatur*, Omnis ſpiritus qui non confitetur Jeſum veniſſe in carne, non eſt ex Deo. *Vera enim lectio moleſta erat Neſtorianis ſolventibus Jeſum in duas perſonas, unionemque hypoſtaticam cum humanitate ſcindentibus*. VI. *Item ibid. cap.* 5. *deerat integer iſte verſus*, Quoniam tres ſunt qui teſtimonium dant in cælo, Pater &c. VIII. *Ad Hebræos cap.* 2. *ubi dicitur*, ut gratia Dei pro omnibus guſtaret mortem, *in Syriacis habebatur*, ipſe enim præter Deum pro omnibus guſtavit mortem. IX. *Apocalypſis etiam B. Joannis*, & *alia deſiderabantur*, *quæ etiam in Bibliorum Regiorum Syriaca editione deſiderantur*. Hæc Poſſevinus : quem exſcribit Thomas à Jeſu in lib. de converſione omnium gentium procuranda pag. 355.

Verùm, ſi unum epiſtolæ Pauli ad Hebræos locum excipias, in reliquis Neſtoriani tamquam divinarum Scripturarum corruptores immeritò traducuntur. Ea enim loca omnia, quæ Poſſevinus notavit, habentur in Vulgata Syrorum Verſione, quæ hæreſi Neſtoriana antiquior eſt, ut liquet tùm ex vetuſtiſſimis manuſcriptis codicibus apud Syros Orthodoxos, Neſtorianos & Jacobitas exſtantibus; tùm ex novo Teſtamento Syriaco Pariſiis, Londini, Romæ & alibi edito. Faciunt etiam pro Neſtorianis (imò pro Syriaca verſione) Græcus textus, & editio Arabica, atque Æthiopica. Nam primo, illud Lucæ 6. v. 35. *mutuum date nihil ſperantes*, quod Syrus legit

ܐܘܙܦܘ ܘܠܐ ܬܦܤܩܘܢ ܤܒܪܐ ܕܐܢܫ.

mutuum date, neque amputetis ſpem ullius, Arabs interpres eodem modo reddit واقرضوا ولا تقطعوا رجا احد Deinde quod Latinus habet Luc. 10. v. 1. *Deſignavit Dominus & alios ſeptuaginta duos*, Græcus, Syrus, Arabs Æthiopſque conſtanter legunt, *ſeptuaginta*. Tertio, in Verſione Vulgata Syriaca Act. 20. v. 28. apud Syros omnes legitur, ܕܬܪܥܘܢ ܠܥܕܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܝ ܕܩܢܐ ܒܕܡܗ

ut paſcatis eccleſiam Chriſti, quam acquiſivit ſuo ſanguine, quem locum Interpres in Polyglottis perperàm latinè ſic reddit, *ut paſcatis eccleſiam illam Domino, quam acquiſivit proprio ſanguine*. Sabarjeſus [a] Presbyter Neſtorianus affirmat, Jacobitas pro ܠܥܕܬܗ ܕܡܫܝܚܐ *eccleſiam Chriſti*, legere ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ *eccleſiam Dei*. Id ſi verum eſt, de Heracleenſi verſione, quæ apud Jacobitas magnæ auctoritatis eſt, intelligendum, non de Vulgata Syriaca. Quarto illud 1. Joan. verſ. 16. *in hoc cognovimus charitatem Dei*, quod Syrus habet

ܒܗܕܐ ܝܕܥܢܢ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ

[a] Tom. 3. p. 543.

in

in hoc cognoſcimus charitatem ejus erga nos, Græcus & Arabs legunt, *in hoc cognovimus charitatem*, ſuppreſſo nomine *Dei*, & pronomine *ejus*. Quinto item Græcus, Arabs, Æthiopſque, pro iis verbis quæ Latinus habet 1. Joan. 4. v. 2., *& omnis Spiritus qui ſolvit Jeſum, ex Deo non eſt*, legunt cum Syro, ܘܟܠ ܪܘܚܐ ܕܠܐ ܡܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܒܒܣܪ : ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܠܗܐ *Et omnis Spiritus, qui non confitetur Jeſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo non eſt*. Sexto verſus ſeptimus 1. Joan. 5. non ſolùm apud Syrum deſideratur, ſed etiam in Verſione Arabica atque Æthiopica, ut antiquos plurimos manuſcriptos Codices Græcos taceam. Octavo, eruditis omnibus notum eſt, hiſtoriam Adulteræ, quæ habetur Joann. 8., in multis Græcis exemplaribus etiam defuiſſe, ut de Syriacis quoque ex Barſalibæo & Barhebræo notavi Tom. 2. p. 53. & 169. & diſertè in Polyglottis Londinenſibus Tom. 5. p. 440. obſervatur in titulo Syriaco ܦܢܩܝܬܐ ܕܥܠ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܚܛܝܬܐ ܘܠܐ ܐܝܬܝܗ ܒܦܫܝܛܬܐ *Lectionem de muliere peccatrice non eſſe in ſimplici*, hoc eſt, in Vulgata Syrorum Verſione: addit Vvaltonus: *Tota hæc Pericope ſequens, in omnibus exemplaribus Syriacis adhuc editis, deeſt: quam ex inſtructiſſima Reverendiſſimi Præſulis Ja: Uſſerii Archiep. Armachani Bibliotheca depromptam exhibemus*. Nono denique *Apocalypſis B. Joannis*, non in Neſtorianorum tantùm exemplaribus, verùm etiam in Catholicorum & Jacobitarum Syriacis codicibus deſideratur; atque adeo nec Sobenſis, nec Barhebræus, aut Jacobus Edeſſenus eam in catalogo Scripturæ divinæ ponunt: quia ſcilicet in Vulgata ſeù ſimplici, quam vocant, Syriaca Verſione haud exſtat, ſicut neque Catholicæ epiſtolæ Judæ, Petri altera, Joannis ſecunda & tertia. Quæ habentur horum divinorum librorum Syriacæ Verſiones, diu poſt ſimplicem ſeù Vulgatam elaboratæ ſunt. Supereſt igitur, ut unum in Neſtorianis jure reprehendamus quod hunc locum Pauli ad Hebr. 2. v. 9. ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܛܥܡ ܡܘܬܐ *ipſe enim Deus per gratiam ſuam pro omnibus guſtavit mortem*, ſic corruperint: ܗܘ ܓܝܪ ܣܛܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܛܥܡ ܡܘܬܐ *ipſe enim præter Deum pro omnibus guſtavit mortem*. Ita legunt Neſtoriani in exemplaribus ſuis, ut liquet ex codd. Syr. Vatic. 9. & 10. Id & Neſtorianis objecit Barhebræus, ut videre eſt Tom. 2. pag. 290. ubi Syriacam verſionem cum Latina, Græca, & Ægyptiaca contuli, & Neſtorianos ab omnibus diſſentire demonſtravi. Id etiam [a] fatentur Neſtoriani Sabarjeſus Presbyter, & Jeſujabus metropolita Niſibenus, qui verſionem (imo corruptelam) ſuam adversùs Jacobitas & Melchitas propugnare conantur.

[a] *Tom. 3. p. 304. & 543.*

3. Quoſdam libros apocryphos pro canonicis à Neſtorianis haberi aſſerit [a] Joſephus II. Chaldæorum Patriarcha cap.4. Speculi ſect.3. *Apocalypſim* ſcilicet *S. Pauli*, quam & edita Apologia propugnat Gabriel [b] Moſulanus metropolita: nec non *Evangelium Infantiæ Chriſti*, quod apud Neſtorianos legi obſervant Diamperienſes [c] Patres, [d] Poſſevinus & Thomas [e] à Jeſu. Exſtant autem [f] Syriacè & Arabicè. Verùm hic error paucorum fuiſſe videtur, non omnium Neſtorianorum; neque enim illos libros in canonem relatos legere eſt apud idoneos Scriptores.

a *Tom.3. p.608.*
b *To. cit. p.566.*
c *Seſſ.3.*
d *Tom. 2. Apparatus p.467.*
e *Lib.3. de converſ. omnium gentium p.354.*
f *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 585. Tom.2.p.488.& Tom.3.pag.282.*

§. VIII.

De Sacramentis Eccleſiæ.

SEPTENARIUM Sacramentorum Eccleſiæ numerum agnoſcunt Neſtoriani, etſi pro aliquibus alia perperàm obtrudunt. Ebedjeſus [g] Sobenſis in lib. Margaritæ Par.4. cap.1.

ܐܪ̈ܙܐ ܕܝܢ ܕܥܕܬܐ ܫܒܥܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܝܟ ܡܕܥܐ ܕܟܬܒ̈ܐ ܐܠܗܝ̈ܐ.
ܩܕܡܝܐ ܟܘܡܪܘܬܐ ܗܝ ܕܗܝ ܡܫܡܠܝܐ ܠܟܠ ܐܪ̈ܙܐ. ܒ. ܡܥܡܘܕܝܬܐ
ܩܕܝܫܬܐ. ܓ. ܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ. ܕ. ܩܘܪܒܢܐ ܕܦܓܪܐ ܘܕܡܐ ܕܡܫܝܚܐ.
ܗ. ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗ̈ܐ. ܘ. ܡܠܟܐ ܩܕܝܫܐ. ܙ. ܪܘܫܡܐ ܕܨܠܝܒܐ ܡܚܝܢܐ.

Sacramenta eccleſiæ ſeptem ſunt juxta mentem divinarum Scripturarum. Primum eſt Sacerdotium, quod perficit omnia Sacramenta. Secundum, ſanctum Baptiſma. Tertium, Oleum Unctionis. Quartum, Oblatio corporis & ſanguinis Chriſti. Quintum, Remiſſio peccatorum. Sextum, ſacrum Fermentum. Septimum, ſignum vivificæ Crucis. Timotheus II. Patriarcha edidit librum [h] *de ſeptem Sacramentis*, in quo cap.1. diſſerit, *de Sacerdotio*, cap.2. *de conſecratione Eccleſiæ & Altaris*. Cap.3. *de Baptiſmo*, & *ſacro Oleo*. Cap.4. *de ſanctis ſacramentis Corporis & Sanguinis*. Cap. 5. *de benedictione monachorum*. Cap.6. *de officio pro defunctis*. Cap.7. *de ſacramento deſponſationis*: additur ad calcem libri, caput *de Indulgentia* ſeù *Pœnitentia & remiſſione peccatorum*. Longus eſſem recenſendo omnia ejus gentis Scriptorum opera, qui de Sacramentis Eccleſiæ, deque divinis officiis, quibus ea celebrantur, commentaria ſcripſere, ut [i] Narſes, Hananus, Jeſujabus Arzunita, Jeſujabus Adjabenus, Ebedjeſus Moſulanus, Joannes Phinchenſis, Abraham Bar-Liphe, Cyriacus Niſibis, Joannes Bar-Abgari, Elias Bar-Chanus, Georgius Arbelæ, aliique, qui ſeptem quidem eccleſiæ ſacramenta confitentur, ſed quum ea recenſent, mirum quantum à veritate diſtant. Nec minus errant recentiores Neſtoriani, qui de numero Sacramentorum interrogati, vel illum minuunt, vel augent, aut alia pro aliis ſuppo-

g *Tom.3. p.356.*
h *Tom.3. à pag. 572.*
i *Tom. 3. p. 65. 83. 111. 140. 174. 190. 197. 215. 238. 262. 518.*

nunt. Tria tantùm ſacramenta ab illis agnoſci, *Baptiſmum* ſcilicet, *Euchariſtiam*, & *Ordinem*, notant [a] qui de eorum ſecta & erroribus diſſerunt. Quartum aliqui Sacramentum addunt, nempe *Pœnitentiam*. Negari ab iis ajunt Sacramenta *Confirmationis*, *extremæ Unctionis*, & *Matrimonii*. Ego verò ex ipſorum Ritualibus oſtendam, illos cum Eccleſia catholica in hac parte convenire, etſi ex populi ignorantia, vel Præſulum negligentia aliter ſentiant, quàm in propriis ipſorum libris Eccleſiaſticis diſertè traditur.

a *In hiſt. Chriſtianorum Indiæ, qui vulgò S. Thomæ dicuntur. La Croze lib. 3. p. 175. & lib. 4. pag. 343.*

§. IX.

De Baptiſmo.

UT à Baptiſmo incipiam, ejus adminiſtrandi *Ritum* Syriacè habemus Cod. Syr. Vat. 16. necnon [b] Cod. Amiden. 10. & 12. quem tradidiſſe Neſtorianis perhibetur Jeſujabus Adjabenus Patriarcha, ut Sobenſis [c] teſtatur in Catalogo. Illum expoſuere [d] Ebedjeſus Sobenſis, Georgius Arbelenſis, Timotheus ſecundus, & Mares Salomonis. De Materia & Forma hujus Sacrarnenti hæc idem [e] Sobenſis. ܗܘܠܐ ܡܢ ܕܝܠܗ ܗܘ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ
ܡܝܐ ܕܟܝܐ ܐܝܟ ܗܝ ܕܐܢ ܠܐ ܐܢܫ ܢܬܝܠܕ ܡܢ ܡܝܐ ܘܪܘܚܐ ܠܐ ܡܫܟܚ
ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܣܟܡܐ ܕܝܢ: ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܒܫܡ
ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܡܚܝܢܢ.
Ejus autem (hoc eſt, Baptiſmi) *materia eſt aqua munda, juxta illud, niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu, non poteſt intrare in regnum Dei. Forma verò, baptiſmus in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, juxta verbum Salvatoris noſtri.*

b *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 583. & 584.*

c *Tom. 3. p. 140.*

d *Tom. 3. p. 357. 536. 574. 583.*

e *Tom. cit. pag. 357.*

In Rituali [f] Chaldæorum, quæ ad Baptiſmi adminiſtrationem ſpectant, hæc præſcribuutur.

f *Cod. Syr. Vat 16.*

ܛܟܣܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ.

Ordo Sancti Baptiſmi.

ܩܪܝܢ ܡܩܝܡܝܢ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܨܠܘܬܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܡܪܢ ܘܐܠܗܢ.
ܘܡܩܕܫܝܢ. ܗܘ ܡܚܕܝܢ. ܨܠܘܬܐ. ܠܟ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܡܫܒܚܝܢ. ܘܐܢܬ ܗܘ ܐܣܝܐ
ܡܫܒܚܐ ܘܐܢܬ ܗܘ ܡܪܐ ܐܣܝܐ ܠܟܠ ܟܘܪܗܢܝܢ ܘܡܪܐ. ܐܠܗܐ ܡܫܒܚܐ ܡܪܢ
ܫܘܒܚܐ. ܘܡܩܕܫ ܠܗܘܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܦܪܘܩܐ ܡܢ
ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. ܡܫܡܫܢܐ ܠܡܫܠܡܐ ܘܐܡܪ. ܡܬܩܪܝܢ ܩܠܝ ܒܫܡܐ ܕܐܠܗܐ.
ܡܢ ܕܩܪܝܢ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ: ܢܬܩܪܒܘܢ ܠܟܗܢܐ ܟܗܢܐ. ܨܠܘܬܐ. ܐܠܗܐ ܠܟܠܢ
ܡܪܢ.

[illegible]

ܕܡܪܢ . ܘܥܢܝܢ ܟܠܗ ܥܡܐ . ܘܐܡܪ ܡܫܡܫܢܐ . ܒܥܘܬܐ ܕܟܠܢ . ܘܐܢܐ ܒܪܘܟܐ
ܢܣܝܡܐ ܠܗ ܘܐܡܪ . ܡܢ ܕܐܬܚܣܝ ܒܟܠܗܘܢ . . . ܬܐܒܐ ܡܢܝܢ ܗܘ ܕܝܢ ܗܘ ܕܩܐܡ
ܐܦ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܡܪܝܢ . . . ܩܕܝܫܐ . ܘܗܘ ܕܡܫܡܫ ܒܩܠܝܬܐ ܘܡܙܡܘܪܐ .
ܘܥܢܝܢ ܟܠܗ ܥܡܐ . ܥܡܐ ܕܡܬܒܪܟ ܒܗܘ ܩܕܝܫܐ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܐ . ܐܡܪ ܫܡܫܐ .
ܒܫܠܡܐ ܘܒܝܬܝܬܐ . ܘܗܝܕܝܢ ܥܡܗ ܟܠܗ ܕܘܟܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܕܡܫܡܫܢܘܬܐ . ܘܥܢܝܢ ܟܠܗ ܥܡܐ
ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܒܗ ܘܐܡܪ . ܡܬܩܕܫܝܢ ܘܡܬܩܒܠܝܢ ܥܡܐ ܘܐܡܪܝܢ ܒܡܫܝܚܐ ܗܘ .
ܘܡܢܝܢ . ܐܡܝܢ . ܘܡܩܕܫ ܒܪܘܢܐ . ܗܐ ܩܘܠܐ ܩܘܕܫܐ ܗܘܐ ܠܒܝܬ ܡܢܐ ܠܐܠܗܘܬܐ .
ܘܡܢܝܢ . ܚܕ ܐܒܐ ܩܕ . ܘܐܡܪ ܫܡܫܐ . ܫܡܥܘ . ܘܐܡܪܝܢ ܚܕ ܡܢ ܡܪܝܐ ܝܫܘܥ
ܕܢܫܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܕܚܠܐ . ܘܡܬܟܠܝܢ ܡܫܡܫܢܐ ܠܡܕܒܚܐ . ܘܒܪܘܢܐ ܡܩܕܫ
ܠܗܘܢ ܒܡܠܬܗ ܪܘܚܗ ܡܢ ܟܠ ܠܟܘܣܗ ܘܡܢ ܡܫܝܚܐ ܠܡܫܡܫܐ . ܘܐܡܪ .
ܡܬܩܕܫ ܦܠܢ ܐܘ ܡܬܡܫܚܐ ܦܠܢܝܬܐ ܒܫܡ ܐܒܐ . ܘܒܪܐ . ܐܡܝܢ .
ܘܡܩܕܫ ܠܗ ܠܦܠܢ ܦܣܝܢܘ ܕܐܢܫܐ . ܘܡܫܡܫܢܐ ܩܕ ܡܚܬܡܝܢ ܫܡܫܐ :
ܘܒܬܪ ܠܝܘܬܐ ܟܠ ܫܡܫܐ ܘܠܐ ܢܫܬܒܩ ܡܫܝܚܐ ܡܢܝܚܐ ܠܟܠܗܘܢ ܫܡܫܘܗܝ .
ܘܡܬܟܠܝܢ ܠܗ ܠܒܝܬܐ ܠܗܐ ܫܡܫܐ ܕܩܐܡ ܟܠ ܫܘܪܝ ܡܢ ܡܕܒܚܗ
ܘܐܦܘܩ ܕܒܝܬܐ ܠܡܕܒܚܐ . ܘܡܬܒܪܟ ܠܗ ܒܡܠܐ ܘܫܐܠ ܐܝܟ ܟܠ ܩܕܝܫܘ
ܘܐܡܪ . ܠܡܪܝ ܦܠܢ ܒܫܡ ܐܒܐ . ܘܒܪܐ . ܐܡܝܢ . ܘܪܘܚܐ . ܘܒܪܐ . ܐܡܝܢ .
ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡܝܢ . ܐܡܝܢ . ܘܡܩܕܫ ܠܗ ܡܢ ܥܡܐ . ܘܝܗܒ
ܠܗ ܠܡܫܡܫܢܐ . ܘܡܩܦ ܠܗ ܒܝܬܐ ܘܩܢܝܐ . ܘܝܗܒ ܠܗ ܠܦܪܘܫܗ .
ܐܘ ܐܝܟ ܕܐܢܫܐ ܕܡܬܟܠܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܘܠܐ ܡܫܝܚ ܠܚܝܐ ܠܗ : ܠܟܠܗ ܠܗ
ܡܫܡܫܢܐ ܐܝܟܢܐ ܘܡܢܛܪ ܠܗ . ܘܡܢ ܕܢܬܒܪܟ : ܡܩܕܫ ܠܗ . ܒܗ ܒܢܝܢܐ ܐܘܦ
ܒܪܢܫܐ ܡܬܒܥܐ ܘܡܬܠܐ ܘܢܦܩ . ܘܡܢ ܡܬܩܕܫ : ܩܐܡ ܟܠ ܩܘܪܒܢܐ ܟܠ
ܩܕܝܫܘܬ . ܘܡܢ ܠܡܫܝܚ ܩܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܘܐܠܗܘܬܐ : ܕܠܡܫܡܫ ܠܗܘܢ
ܢܬܩܕܫܘܢ ܘܡܬܬܝܢ ܠܗܘܢ ܠܩܕܝܫܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܫܝܚܐ . ܘܡܢ ܢܦܩ ܒܪܘܢܐ ܡܢ
ܐܘܠܐ ܩܝܡܐ . ܟܕ ܠܡܫܗ ܪܡܚܐ ܐܘܪܝܢ ܠܒܫ ܦܘܕܪܐ ܘܐܪܘܥܐ ܘܡܪܢܐ
ܘܡܬܩܕܫܢܐ . ܘܐܡܪ ܡܫܡܫܢܐ . ܢܐܠܐ ܗܠܟܐ ܠܡܪܝ . ܘܡܕܢܐ ܒܪܘܢܐ . ܗܘ ܠܒܫ
ܘܡܪܐ . ܘܡܬܥܒܪ ܩܘܢܝܐ ܠܗ ܢܬܒܥ . ܡܢ ܕܐܬܒܪܟ ܘܡܢ ܡܬܟܠܐ ܘܫܪ . ܠܟܕ .
ܘܡܢ ܠܡܪܐ ܕܠܗ . ܘܡܬܥܒܪ ܫܡܫܐ ܗܠܡܪܐ ܠܡܪܝ . ܘܐܢܐ ܒܪܘܢܐ ܫܡܫܬܐ ܗܘܢܐ
ܩܕ ܩܐܡ ܐܝܕܗ ܟܠ ܪܫܐ ܘܡܒܪܟ ܥܠܝܗܘܢ ܘܐܡܪ . ܘܗܘܠܝܢ ܡܪܝܐ ܫܡܫܐ ܕܚܐ
ܐܠܗܘܬܐ ܘܡܬܒܪܟܢܘܬܐ . ܘܥܢܝܢ ܠܟܠܐ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܗ ܠܫܡܗܘܢ ܒܫܡܐܘ
ܘܫܡܝܐ ܡܢ ܠܟܬܗ ܠܟܠܐ ܘܡܢ ܥܠܡܐ ܠܥܠܡܝܢ ܘܐܡܪ . ܠܡܪܝ ܘܐܫܬܡܠܝ
ܦܠܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܗܢܘ . ܘܐܦ ܚܕ ܐܠܗܘܗܝ ܒܡܫܝܚܐ : ܐܡܪ ܒܪܘܟܐ
ܡܠܟ ܘܐܡܪܝܢ : ܫܡܫܐ ܗܢܐ . ܘܒܪܘܟܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܟܠ ܥܕܢ ܘܗܘ .
ܘܡܢܝܢ . ܐܡܝܢ . ܘܡܬܠܐ ܠܟܠܗ ܠܫܡܫܐ ܒܪܘܚܐ ܘܡܫܝܚܝܢ . ܩܕܝܫܐ ܘܫܒܚܐ .

ܒܪܫܡܗ

ܒܪܘܫܡܗ ܡܫܚܐ . ܘܢܚܬ ܢܘܗܪܗ . ܡܫܝܚܐ ܘܚܬܡܝ - ܒܪܘܫܡܗ ܥܡܕܐ . ܒܪܘܫܡܗ
ܘܒܡܥܡܕܢܘܬܗ . ܡܫܝܚܐ . ܐܢܬ ܘܒܥܡܕܐ . ܟܠܗܝܢ . ܫܘܒܚܐ ܡܪܢܐ . ܘܡܥܠܝܢ ܠܗ . ܡܫܝܚܐ
ܘܩܪܐ ܫܡܗ ܘܐܡܪ . ܘܡܢ ܝܡܝܢܐ ܠܣܡܠܐ ܒܨܒܥܗ . ܘܐܡܪ . ܘܥܐܠܝܢ ܠܒܝܬ ܥܡܕܐ
ܘܒܬܪܗ ܡܪܝܐ . ܘܫܪܝܢ ܪܓܫ . ܘܡܟܪܙ ܡܫܡܫܢܐ . ܢܒܥ ܠܒܝ ܡܠܬܐ . ܘܐܡܪ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ . ܒܪܚܡܐ
ܘܫܪܝܢ ܢܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܘܟܕ ܫܠܡ . ܡܟܪܙ ܡܫܡܫܢܐ ܟܘܪܙܐ . ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ . ܘܩܘܡܘ
ܒܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ . ܘܠܟ ܛܒܐ ܘܒܣܝܡܐ . ܩܢܘܢܐ ܕܟܘܪ ܡܪܝܐ ܠܕܘܝܕ . ܫܠܡܐ .

Primum incipiunt, Pater noſter qui es in cœlis &c. *Oratio*. Corrobora Domine Deus noſter &c. *Et incipiunt*. Quàm dilecta &c. *Oratio*. Extende Domine Deus noſter dexteram tuam &c. *Et recitat Sacerdos hanc manus impoſitionem*, *imponens manum ſuam ſuper capita eorum*, *&* *dicens*: Impletum eſt Domine promiſſum &c. *Et ſignat eos gratia baptiſmi*, *digito ſuo qui eſt juxta pollicem*, *ab infra ſurſum*, *&* *à dextera ad ſiniſtram*, *dicens*. Signatur talis in nomine Patris &c. *quumque omnes ſignaverit*, *ingrediuntur Baptiſterium*. *Oratio*. Effunde ſuper nos Domine &c. *Et incipiunt*, Eructavit cor meum &c. *Et prædicat Diaconus*. Oremus, Pax nobiſcum. *Oratio*. Abundantibus miſerationibus &c. *Et incipiunt*. Dixit Dominus Domino meo &c. *Quumque abſolutum fuerit*, *prædicat Diaconus prædicationem*. Oremus, Pax nobiſcum, flectite genua &c. Surgite virtute Dei noſtri. *Oratio*. Tibi, bone & ſuavis &c. *Canon*. Memento Domine David, & omnis manſuetudinis ejus &c. *Et dicit Diaconus*. Pax nobiſcum. *Oratio*. Et pro omnibus beneficiis tuis &c. *Et dicunt*, Tibi Domine univerſorum &c. Vox Domini ſuper aquas, *bis*. *Et mittunt aquam in craterem*. *Oratio*. Tu verè es Domine &c. *Et dicunt*, Sanctus Deus &c. *Oratio*. Illumina Domine Deus noſter &c. *Et legunt Apoſtolum ex Epiſtola ad Corinthios*. Fratres, volo autem vos ſcire, quod omnes patres noſtri &c. *Statio*, Gratias agant nobiſcum &c. *Strophæ*, Inter turbas &c. *Et dicit Diaconus*, Cum ſilentio ſtate &c. *Et legit Sacerdos ſanctum Evangelium Domini noſtri Jeſu Chriſti*, *prædicationem Joannis*: Quum autem eſſet Jeſus in Hieruſalem in Paſchate in die feſto &c. *Et prædicat Diaconus*. Pater miſericordiarum &c. *Et ſequentes Strophas*. *Oratio*. Te Domine Deus fortis deprecamur &c. *Diaconus dicit*. Inclinate capita veſtra. *Sacerdos recitat hanc manus impoſitionem*. Theſaurus ditans accipientes ſe &c. *Et clevat vocem*: Quumque animæ noſtræ conſentiant fidei &c. *Diaconus dicit*. Ite auditores, & cuſtodite portas. *Et incipiunt Cantum*, Sanctum & terribile nomen ejus, dediſti timentibus te ſignum, Baptiſmus tuus in aqua &c. Gloria Patri &c. In Jordane fluvio &c. *Interim dum cantum dicunt*, *mittunt oleum in patinam*, *eamque ſuper altari ponunt*, *&* *velo cooperiunt*. *Et dicunt*, Credimus &c. *Diaconus dicit*. Oremus, Pax nobiſcum. *Sacerdos recitat*, Deus noſter bone &c.

Ca-

Canon, Et attollamus tibi gloriam &c. *Elevat vocem ſuam*, Et in ſæculum ſæculorum. *Et ſignat ſeipſum. Deinde dicit*, Pax vobiſcum. *Reſpondent*, Tecum & cum Spiritu tuo. *Et tollit velum, quod ſuper patinam eſt*, *& dicit*, Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti &c. *Et ſignat ſuper oleum*, *& dicit*. Surſum ſint mentes veſtræ. *Reſpondent*, Ad te, Deus &c. *Et proſequitur*, Gratias agamus & adoremus &c. *Reſpondent*, Dignum & juſtum eſt. *Diaconus dicit*, Pax nobiſcum. *Sacerdos recitat ſecreto*. Te, dives in dilectione tua &c. *Canon*, Clamantes &c. *Reſpondent*, Sanctus, Sanctus &c. *Sacerdos dicit ſubmiſſa voce*. Perficiatur itaque nunc quoque Domine per gratiam tuam magnum iſtud divinumque ſacramentum, & adveniat gratia ex dono Spiritus ſancti, & inhabitet maneatque ſuper oleum iſtud &c. *Canon*, Ut tibi, & ipſi, & Spiritui ſancto gloriam &c. *Et ſignat ſuper oleum. Deinde tollit cornu Chriſmatis de manibus Preſbyteri*, *qui ipſum tenet*: *& ſignat cum oleo*, *quod in ipſo eſt*, *oleum quod in lecytho*: *dicens*: Signatur, & conſecratur, & commiſcetur hoc oleum cum ſancto oleo &c. *Reſpondent*, Amen. Sacerdos dicit. Dignos effice nos Domine Deus noſter &c. *Reſpondent*, Pater noſter qui es in cœlis &c. *Et vadunt ad Jordanem. Et dicit Diaconus*. Oremus, pax nobiſcum. *Sacerdos dicit*. Gratia Domini noſtri &c. *Et ſignat ſuper aquas. Diaconus dicit*. In mentibus veſtris &c. *Sacerdos recitat cum pauſa dicens*. Ex gratia tua, Factor noſter &c. Adveniat Domine ipſemet Spiritus & ſuper aquas iſtas &c. *Canon*, Ut corpore & anima perfecti &c. *& ſignat ſuper aquas. Quumque ad illa verba pervenerit*, Adveniat Domine, *Diaconus dicit*. Cum ſilentio & timore &c. *Tum Sacerdos tollit cornu Chriſmatis*, *& ſignat ſuper aquas oleo quod in ipſo cornu eſt*, *dicens*. Signantur & conſecrantur aquæ iſtæ oleo ſancto &c. *Reſpondent*, Amen. *Sacerdos ſubjungit*. Dignum & conveniens eſt hoc ſanctum uni naturæ divinæ. *Reſpondent*, Unus Pater ſanctus &c. *Diaconus dicit*, Laudate &c. *Et dicunt unum ex hymnis Epiphaniæ*, *ne ſint otioſi. Diaconi introducunt pueros*, *quos Sacerdos ungit tribus digitis ſuis à ſummo deorſum*, *& à dextera ad ſiniſtram*, *dicens*. Ungitur hic talis, vel hæc talis in nomine Patris &c. *Reſpondent*, Amen. *Et ungit totum ejus corpus cautè. Diaconi rectè præcincti*, *deferunt pueros ſubjecto velo*, *ne oleum ſanctum tangat eorum veſtimenta*: *eoſque afferunt ad Sacerdotem*, *qui ſtans ad partem occidentalem Jordanis*, *faciem pueri vertit ad orientem*, *eumque in aquam immergit*, *imponens manum ſuam ſuper caput ejus*, *& dicens*. Baptizatur talis in nomine Patris. *Reſpondent*, Amen. Et Filii. *Reſpondent*, Amen. Et Spiritus ſancti in ſæcula. *Reſpondent*, Amen. *Et tradit eum Diacono*, *qui educit eum per portam cancellorum*, *& tradit propinquo ſuo. Si autem puer talis ſit*, *ut ambulet*, *& grandis natu*, *ut eum portare nequeant*, *manu eum Diaconus apprehendit & introdu-*

cit: quumque baptizatus fuerit, educit eum. Similiter & vir ambulat, ingreditur, & egreditur. Quumque ungitur, pedibus ſuis ſtat ſuper ſedem. Quum autem pueri omnes puellæque baptizati fuerint, induunt eos veſtimentis ſuis, adducuntque eos ante portam Altaris. Deinde egreditur Sacerdos ex porta cancellorum, habens ſecum Crucem, Evangelium, Thuribulum, Lampades, & cornu Chriſmatis. Et dicit Diaconus. Oremus, Pax nobiſcum. *Sacerdos orat,* Gloria tibi, Altiſſime &c. *Et incipiunt Canonem,* Venite exultemus &c, ab errore, à debitis &c. *uſque,* Nos autem populus ejus. *Diaconus intonat,* Pax nobiſcum. *Sacerdos recitat hanc manus impoſitionem, imponens manum ſuam unicuique eorum, & dicit.* Magna ſunt, Domine, & admiranda diſpenſationis tuæ opera &c. *Et ſignat unumquemque eorum in fronte pollice ſuo dextero ab imo ſurſum & à dextera ad ſiniſtram, dicens.* Baptizatus eſt, & perfectus eſt talis in nomine Patris &c. *Si verò unus fuerit qui baptizatur, dicit Sacerdos, pro,* Magna ſunt, *hanc manus impoſitionem.* Pignus Spiritus ſancti quod accepiſti &c. *Reſpondent,* Amen. *Et ingreditur Baptiſterium cum proceſſione: & incipiunt.* Sanctum & terribile, Benedictus Chriſtus &c. Lux orta eſt. Chriſte qui baptizatus es &c. Et benedictum nomen. Benedictus qui baptiſmo ſuo &c. Gloria. Pater noſter qui es in cœlis &c. A ſæculo. Unus eſt Dominus &c. *Et orant.* Clemens, cujus nomen ſanctum &c. Benedictione tua Domine Deus noſter &c. *Et incipiunt ordinem ſolutionis aquæ. Diaconus dicit.* Oremus, Pax nobiſcum. *Sacerdos dicit.* Benedictus & ſanctus &c. *Et non ſignat, ſed manum ſuam in aquas immittit, eaſque cum feſtinatione emittit. Mittunt verò aquam in locum mundum.* Finis.

Ordo iſte ut ſuprà deſcriptus eſt, utque in recentibus Neſtorianorum codicibus exſtat, ab Eccleſiæ Orientalis ritu (ſaltem quoad ſubſtantiam) nequaquam abhorret: videtur enim ex antiquo & Apoſtolico baptizandi ordine compoſitus fuiſſe. Quæ autem in eodem clarè non ſunt expreſſæ rubricæ, vel deſunt preces, ſupplendæ ſunt tùm ex aliis Ritualibus codicibus, ac præſertim recentioribus, in quibus per extenſum deſcriptæ reperiuntur; tùm ex uſu & praxi Presbyterorum, qui eas memoriter tenent; tùm denique ex interpretationibus Auctorum, qui commentaria in Baptiſmum elaborarunt. Summa eorum, quæ in ipſo continentur, ad hæc capita reducitur. 1. Modus faciendi catechumenos, quibus primum imponitur manus, deinde ſigno Crucis ſignantur, demùm introducuntur in Baptiſterium. 2. Intra Baptiſterium Pſalmi, Preces, Epiſtola, & Evangelium tùm ſuper Catechumenos, tùm ſuper Auditores dicuntur: hi poſt manus impoſitionem dimittuntur. Januæ templi clauduntur; Catechumeni recitant Symbolum Nicænum. 3. Olei Catechumenorum benedictio fit à Sacerdote. 4. Item benedictio aquæ baptiſmalis. 5. Ungitur baptizandus oleo Catechumenorum. 6. Baptizatur

in nomine Patris &c. & induitur veſtimentis ſuis. 7. Educitur ex Baptiſterio, ſuoque propinquo traditur, 8. Sacerdos ex Baptiſterio cum proceſſione egreditur, & ante portam Altaris ſtanti baptizato manum imponit, eumque in fronte ſignat Chriſmate. 9. Induit eum veſtimentis albis, 10. Porrigit ei Euchariſtiam. 11. Fit gratiarum actio, & baptizati dimiſſio. 12. Denique aqua baptiſmalis dimittitur. Hæc omnia partim ex laudato Rituali, partim ex commentariis Interpretum colliguntur: ut Chriſmatis conſignatio in fronte poſt peractum Baptiſmum, veſtimentorum alborum impoſitio, & Euchariſtiæ traditio: & de Euchariſtia quidem hæc Georgius Arbelenſis Quæſt. 2. de Baptiſmo. ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܥܡܕܝܢ : ܡܫܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܪ̈ܙܐ ܘܡܫܘܬܦܝܢ ܗܘܘ ܠܡܥܡܕ̈ܐ ܒܐܪ̈ܙܐ ܩܕܝ̈ܫܐ.

Poſtquam baptizati eſſent, incipiebant Liturgiam, & ſanctis Sacramentis baptizatos communicabant. De Chriſmatione verò, & veſtibus albis, Elias Anbarenſis Centuria 4. Carm. 3. ܡܫܚܐ ܕܒܗ: ܘܒܗ ܟܗܢܐ ܪܫܡ ܦܐܬܐ ܕܡܥܡ̈ܕܐ : ܐܪܙ ܢܫܐ ܕܬܘܟܠܢܐ ܐܝܟܐ ܕܒܗ ܢܣܒܘܢ ܩܕ̈ܝܫܐ. ܚܘܪܘܬܐ ܕܠܒܘ̈ܫܐ ܕܡܬܥܛܦܝܢ ܒܬܪ ܪܘܫܡܐ : ܐܣܛܠܐ ܢܘܗܪܐ ܗܝ ܚܘܪܬܐ ܕܠܒܫܝܢ ܩܕ̈ܝܫܐ ܒܡܠܟܘܬܐ.

Oleum, quo Sacerdos in fronte baptizatos ungit, myſticè ſignificat fiduciam, quam ibi ſancti accipient. Candor veſtimentorum, quibus poſt conſignationem induuntur, ſtola lucis candida eſt, qua Sancti in regno induuntur. Cætera, quæ ſupra enumeravi, in Rituali disertè exprimuntur.

Jam verò, ut ad errores Neſtorianorum circa Baptiſmum deveniam, binos obſervavit Menezius [a] Archiepiſcopus Goënſis in Chriſtianis Malabariæ, quos S. Thomæ appellant: 1. Quod, non utuntur oleis ſanctis in adminiſtratione Baptiſmi, ſed ungunt infantes unguento compoſito ex oleo nucis Indicæ abſque ulla benedictione. 2. Quod in ejuſdem ſacramenti adminiſtratione tot tantoſque abuſus admiſcent, ut in una eademque eccleſia diverſæ ſint Formæ baptizandi: eæque tales, ut baptiſmum nullum irritumque reddant: atque idcirco idem Archiepiſcopus Menezius pleroſque eorum ſecretò rebaptizandos cenſuit: *Baptizandi* [b] inſuper, *inungendi infirmos, nuptias celebrandi modum à P. Franciſco Roz è Latina in Syriacam linguam converſum, unàcum doctrina Chriſtiana lingua Malabarica conſcripta, ſingulis Parochis tribuit.* Verùm, quidquid ſit *de oleo nucis Indicæ*, quod Menezius aſſerit à Chriſtianis illis in Baptiſmo pro oleo olivæ uſurpatum fuiſſe, ex libris Ritualibus ante Menezii ætatem in Malabaria deſcriptis conſtat, Neſtorianos illos tùm ſancta olea, tùm legitimam Formam in Baptiſmo adhibuiſſe. Nam Codex ille, ex quo Ritum Baptiſmi ſuprà deſcripſi, quique ad Va-

a *Concil. Diamperien. ſeſſ. IV. Vide la Croze lib. 3. à p. 198.*

b *Concil. Diamper. apud Labb. tom. 15. p. 1530.*

Vaticanam Bibliothecam modò ſpectat, exaratus eſt in India à Joſepho Neſtorianorum Metropolita circa annum Græcorum 1868. Chriſti 1557. unius enim ejuſdemque omnino characteris eſt, ac Codex Vatic. Syriacus 14. quo epitome Canonum Synodalium Ebedjeſu Sobenſis continetur, cujuſque epigraphen deſcripſi Tom. 3. pag. 333. Menezius autem Malabariam viſitavit anno Chriſti 1599. ut ex Concilii Diamperienſis epocha liquet apud Labb. Tom. 15. Concil. pag. 1528. Atqui in laudato Rituali, *Olei Benedictio*, & *Forma legitima baptizandi* traditur, quemadmodum legenti patet. Vel igitur Malabares Neſtoriani aliis ab hoc Ritualibus utebantur; vel eorum libros & ritus uſquequaque perſpectos Menezius non habuit.

In Congregatione Theologorum ab Urbano VIII. Pont. Max. an. 1630. deputata, diſputatum fuit *de valore Baptiſmi Chaldæorum*: eaque de re quinque Congregationes habitæ fuere. Prima, die 12. Maii 1630., in qua relatis literis Joannis Baptiſtæ Eliani Soc. Jeſu, & P. Franciſci Quareſmii Ord. Minorum de Obſervantia Miſſionis ad Chaldæos Præfecti, Iſaaci Sciadrenſis Maronitæ Archiepiſcopi Tripolitani, & Simeonis Sacerdotis, ac aliorum 17. ejuſdem Nationis Chaldæorum; Congregatio in primis notavit, in facto in præfatis literis omnes convenire in tribus. Primo, Formam Baptiſmi Ritualis, ſeù Ordinis, ut vocant, Chaldæorum, habere tantùm verbum ܥܡܕ *Eemad*, maſculini generis: ita enim ſe habet,

ܥܡܕ ܦܠܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ

Eemad talis in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Secundo, Chaldæos Sacerdotes, dum feminas baptizant, proferre verbum ܥܡܕܬ *Eemdat*, feminini generis, licet illud in dicto Ordine mimimè reperiatur. Tertio, prædictum verbum ܥܡܕܬ *Eemdat* eſſe ſemper præteriti temporis, ut numquam poſſit eſſe præſens, & ſignificare, *Baptizata eſt talis femina*; verbum verò ܥܡܕ *Eemad*, eſſe & præteriti temporis Indicativi modi, & præſentis Imperativi, & ſignificare, *Baptizatus eſt talis vir*, vel, *Baptizare talis &c.* In verbi verò *Eemad* ſignificatione exponenda, diſcordes eſſe præfatos Elianum, Quareſmium, & Iſaacum, à ſacerdote Simeone & aliis 17. Chaldæis: quia iſti ajebant in baptizandis maſculis uſum eſſe apud Chaldæos ſacerdotes, ut accipiant verbum *Eemad* in præſenti Imperativi, & non in præterito; & proinde in baptizandis feminis verbum *Eemdat* in præſenti tempore accipere, quia actio ipſa baptizandi, quam habent præ manibus, indicat verbum præfatum *Eemdat* eſſe accipiendum in tempore præſenti, & non in præterito, licet illud ex ſui natura ſit præteritum. Illi verò affirmabant, ſe interogaſſe duos Chal-

daeos

dæos ex præcipuis eorum miniſtris, qui dixerunt, ſe tàm in baptizandis maſculis, quàm feminis intelligere verba *Eemad*, & *Eemdat* in præterito Indicativi; & proinde Chaldæos maſculos ſaltem ſub conditione eſſe baptizandos, feminas verò abſolutè. His præſuppoſitis, quoad Baptiſmum quidem maſculorum, alii illum validum eſſe dixerunt, alii dubium; quoad Baptiſmum verò feminarum, plerique illum invalidum cenſuerunt; nonnulli ſpeculativè defendi poſſe, practicè invalidum eſſe, vel ſaltem dubium. In his autem tribus omnes concordes fuere. Primo, ut antequam hæc cauſa definiretur, major diligentia fieret cum aliis pluribus ſacerdotibus Neſtorianis circa Rituales Chaldæorum antiquos quoad uſum Formæ in Imperativo, vel præterito, ut inde conſtare poſſet, an major eorum pars, vel minor in collatione Baptiſmi erraret; & circa verbum *Eemdat*, ſi alio modo pronuncietur, ut eſſe præſentis temporis poſſit. Secundo, Ut interim Neſtoriani Alepi admitterentur ad ſacramenta, quemadmodum antea admitti conſueverant: & Miſſionarios reprehenderunt, quod illis ſacra interdixiſſent. Tertio, ut forma Baptiſmi Neſtorianorum, ad tollendam omnem ambiguitatem in materia adeò neceſſaria, uti eſt Baptiſmus, accommodaretur in præſenti tempore, & ad hujuſmodi emendationem Neſtoriani ſuaviter inducerentur, & cum minori, qua fieri poſſet, formæ antiquæ mutatione.

Secunda Congregatio habita fuit die 7. Septembris ejuſdem anni 1630. & auditis Theologorum ſuffragiis, quorum nonnulli utrumque Baptiſmum tamquam validum ſuſtinebant, alii maſculorum quidem baptiſmum pro dubio, feminarum verò pro invalido habebant; Eminentiſſimi Cardinales conſiderantes non poſſe cum ſolis præfatis Theologis ad definitionem hujus articuli deveniri, Auguſtino Oregio memoratæ Congregationis Secretario injunxerunt, ut ſtatum hujuſmodi negotii Summo Pontifici Urbano VIII. referret, curaretque, ut ad eandem Congregationem alii ſex Theologi adjicierentur. Priores ſex Theologi fuere, Joannes Matthæus Caryophilus Græcus Archiepiſcopus Iconii, Nicolaus Riccardius Sac. Palatii Apoſtolici magiſter, Auguſtinus Oregius Canonicus Theologus Sacroſ. Baſilicæ Vaticanæ, Alexander Buccabella ejuſdem Baſilicæ Canonicus, Hilarion Rancatus Abbas Ciſtercienſis, & Georgius Buſtronius Soc. Jeſu, S. Petri Græcus Pœnitentiarius. Sex alii adjuncti, Hippolytus Maria Commiſſarius S. Officii, Franciſcus de Genua Procurator Generalis Capucinorum, Bartholomæus Bonacina, Stephanus de Bubalo Soc. Jeſu Conſultor Theologus Sacræ Apoſtolicæ Pœnitentiariæ, Lucas Vaddingus Ord. Minorum de Obſervantia, & Thomas de Afflictis Clericus Regularis. Cardinales, Bentivolus, & Ubaldinus, in cujus Ædibus congregationes habitæ fuere.

Tertia Congregatio habita die 24. Novembris ejuſdem anni.

Duo-

Duodecim Theologi diſcordes fuere. Nam quoad Baptiſmum maſculorum, ejus valorem ſeptem ex Theologis propugnarunt; quoad baptiſmum feminarum, quinque: cæteri utrumque vel nullum, vel dubium judicarunt.

Quarta Congregatio die 22. Decembris ejuſdem anni, in qua poſtquam audierunt Abrahamum Ecchellenſem Maronitam, & Jacobum Beniaminum Presbyterum Chaldæum circa verbi *Eemad* ſignificationem, & circa formas aliorum Sacramentorum, quas dictus Abrahamus per verba Præteritum ſignificantia in Rituali Chaldæorum eſſe conceptas aſſeruit; & poſt longam diſputationem circa baptiſmum feminarum, tandem præfati Theologi in his quinque articulis convenerunt. Primo, verbo indifferenti ad præſens & præteritum, cum determinatione miniſtri ad præſens, tenet Baptiſmus. Secundo, item, ſi miniſter id determinet ad præſens, quando nullo modo determinatur ad præteritum. Tertio, item, etiamſi opinione particulari credat determinari ad præteritum, dummodo retineat abſolutè intentionem faciendi actum legitimum in ſenſu, quem Chriſtus præſcripſit. Quarto, baptizat, etiamſi præteriti voce utatur ad ſignificandum baptizandi actum, qui tunc per miniſtrum exercetur, quum profert verba Formæ, ſi à populo, vel Clero ſit introductus univerſalis uſus ſupponendi præteritum ad ſignificandam actionem præſentem. Quinto, Baptiſmus collatus per verbum de præterito, ſi in illud inciditur ex vicinitate vocis de præſenti per linguæ lapſum, aut difficultatem pronunciationis, validus eſt, ſi talis ſit mutatio, ut adhuc moraliter judicio prudentum verbum præſens, licet corruptè pronunciatum, cenſeatur.

Quinta denique Congregatio, relatis reſolutionibus ſupradictis, ſex haſce declarationes approbavit. Prima, Baptiſmus collatus per verbum præteriti temporis ad ſignificandam actionem præteritam, & non etiam quæ per miniſtrum exercetur tunc, quando baptizat, etiam cum invocatione Sanctiſſimæ Trinitatis & aquæ naturalis ablutione, immerſione vel aſperſione, non eſt verus Baptiſmus. Secunda, eſſet tamen verus Baptiſmus collatus per verbum indifferens ad præteritum Indicativi & præſens Imperativi, ſi baptizans uteretur illo pro præſenti Imperativi, ſi cætera adſint recta, nempe intentio, in aquam naturalem immerſio, ablutio vel aſperſio, cum Sanctiſſimæ Trinitatis expreſſa invocatione. Tertia, idem dicendum, quando miniſter utens verbo indifferenti, ut ſuprà, nihil cogitans de præterito vel de præſenti, virtualem autem intentionem haberet utendi illo verbo meliori modo, quo poteſt, etiamſi crederet vocem ſignificantem vel exprimentem actum, quo per miniſtrum exercetur, eſſe præteriti temporis, retenta tamen intentione faciendi quod Chriſtus inſtituit, vel obſervat eccleſia, chriſtianuſve populus, & non alligandi formæ ſignificationem ſuæ privatæ credulitati. Quarta, ſi ba-

pti-

ptizans uteretur verbo præteriti temporis ad ſignificandum actum, qui per ipſum miniſtrum exercetur, quando baptizat, cæteraque requiſita adeſſent, eſſet baptiſmus, ſi apud nationem illam vel Clerum eſſet uſus accipiendi vocem illam præteriti ad ſignificandum actionem illam præſentem. Quinta, eſt etiam verus Baptiſmus, ſi quis ex ignorantia linguæ infringendo verba abſque animo introducendi errorem aut hæreſim, proferat vocem præteriti pro præſenti, ſi tanta ſit inter vocem præteriti & præſentis ſimilitudo, ut facilis ſit lapſus ab una voce in aliam, prudenteſque viri judicent communiter baptizantem vocem præteriti pro præſenti corruptè prolatam ſuppoſuiſſe, & prolata voce concipiant actionem preſentem ſufficienter ſignificari. Sexta, ad tollendam tamen in hujus tam neceſſarii ſacramenti omnem ambiguitatem, vel erroris occaſionem, admoneantur in poſterum Chaldæi, dum baptizant, uti verbo præſentis Indicativi, aut ſaltem Imperativi; vel ſi velint uti verbo indifferenti ad præteritum & præſens, accipiant illud in ſignificatione præſentis.

Hæc Congregationum decreta fuere. Et quidem recentiores Chaldæi tutius duxerunt Formam antiquam in hanc aliam mutare:

ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐ̱ܢܐ ܠܟ ܥܒܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܦܠܢ ܒܫܡ
ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ

Ego te baptizo, ſerve Chriſti talis, in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti: ut conſtat ex [a] Ritualibus libris à Joſepho I. Patriarcha deſcriptis, qui exſtant in Bibliotheca Vaticana. Alii Syriacam ſeù Græcam Formam imitari cœperunt in hunc modum: in Baptiſmo maſculorum, ܡܥܡܕ ܦܠܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ (Aamed) *Baptizatur talis in nomine Patris & Filii* &c. in Baptiſmo feminarum: ܡܥܡܕܐ ܦܠܢܝܬܐ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ (Aamda) *Baptizatur talis in nomine Patris & Filii* &c. Nec deſunt codices antiqui apud Neſtorianos, qui hanc eandem Formam repræſentant, ut teſtatus eſt mihi Chedrus Presbyter Moſulanus, qui nuper ex Aſſyria ad Urbem religionis cauſa advenit. Certè ut Liturgiam, ſic & Baptiſmum, aliaque etiam Sacramenta, Neſtoriani olim non uno Ordine, ſed pluribus celebrarunt: nimirùm tùm antiquo Ordine, quem ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus traditum accepere, qualis eſt Liturgia, quam Apoſtolis nuncupant, quæque hæreſim Neſtorianam antecedit, & qualis erat etiam apud Græcos Liturgia, quam ante illam Baſilii & Chryſoſtomi habebant: tùm recentiori Ordine, quem eorum Anteſignani ad imitationem antiqui Ritus compoſuere, qualis eſt Liturgia, quam Neſtorio ac Theodoro tribuunt, quaſque Barſumas Niſibenus [b] & Narſes edidere, etſi earum uſus apud ipſos ſublatus eſt; & quales ſunt apud Græcos, Syros & Ægyptios

[a] *Cod. Syr. Amid.* 16 & 12. *Vide Tom.* I. *Biblioth. Orient.* p. 583. & 584.

[b] *Tom.* 3. *p.* 65. 66.

ptios Liturgiæ Baſilii, Chryſoſtomi, Cyrilli, Cregorii, Jacobi Sarugenſis, Edeſſeni, Baradæi, Severi, aliæque, quas publicavit [a] Renaudotius. Ita plures quoque Ordines Baptiſmi apud Chaldæos fuiſſe, certum eſt; antiquum ſcilicet, quo ante Jeſujabi Adjabeni ætatem uſi ſunt, & recentem, quem idem Jeſujabus ad imitationem veteris compoſuit. Atqui antiquus Baptiſmi Syriaci ordo, is ipſe videtur, qui nunc exſtat apud cæteras Syrorum gentes, Melchitas ſcilicet, Maronitas, & Jacobitas, quique à Græco Ritu ne digitum quidem diſtat, ut conſulenti Rituales libros patet. In hoc autem ordine Forma Baptiſmi Syriaca eadem eſt, ac Græca, videlicet ܥܡܕ ܦܠܢ ܐܘ ܥܡܕܐ ܦܠܢܝܬܐ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘ *Baptizatur talis* (maſculus vel femina) *in nomine Patris* &c. Si qua igitur apud Neſtorianos mutatio in Forma obrepſit, qualis eſt quam ſuprà obſervavi, ea in recentiori Ordine vel à Jeſujabo, qui illum compoſuit, obtruſa eſt; vel à ſectariis certo conſilio addita, aut demùm ab amanuenſibus oſcitanter introducta. In ipſo Jeſujabi Ordine, quo Neſtoriani in adminiſtratione Baptiſmi unicè utuntur, nonnullas variationes ſucceſſu temporis factas fuiſſe, notat qui illum commentatus eſt Georgius Arbelenſis, ut infrà dicam. Quid igitur mirum, ſi idem Ordo in aliquibus ab antiquo Ritu diſceſſerit? ac præſertim in re minima, quale eſt punctulum illud, quod verbo ܥܡܕ *Eemad* ſuperpoſitum, illud ad præſens Indicativi (ſeù potiùs ad Participium,) trahit, ſic, ܥܡܕ *Aamed* (vel ut Syri Occidentales proferunt, *Omed*) *baptizatur*: eidem verbo infrapoſitum, illud ad præteritum Indicativi, vel præſens Imperativi determinat, ſic, ܥܡܕ *Eemad*, *baptizatus eſt ille*, vel, *Baptizare tu*. In Rituali Chaldæorum, hæc forma baptizandi pro maſculis tantùm occurrit: nihil de mutatione generis in femininum pro baptiſmo feminarum præſcribitur: id Presbyteri ſupplent quodam potiùs rationis ductu, quàm præſcripto. Quod itaque feminas baptizantes, proferunt feminini generis verbum ܥܡܕܬ *Eemdat* potiùs, quàm ܥܡܕܐ *Aamda*, id faciunt, ut Rituali ſeſe conforment, in quo pro baptiſmo maſculorum exſtat verbum ܥܡܕ *Eemad* cum punctulo infrà poſito, non verbum ܥܡܕ *Aamed* (ſeù *Omed*) cum eodem punctulo ſuprà poſito: nam ex maſculino ܥܡܕ *Eemad*, derivatur femininum ܥܡܕܬ *Eemdat*,

[a] *Tom.* 1. & 2. *Liturg. Orient.*

non

non ܥܡܕܐ *Aamda*; & ex maſculino ܥܡܕ *Aamed*, femininum ܥܡܕܐ *Aamda*, non *Eemdat*.

Ceterùm ut propiùs ad propoſitam quæſtionem accedam, tota difficultas mihi videtur evaneſcere, ſi vera verbi ܥܡܕ *Eemad*, & ܥܡܕܐ ſignificatio rectè intelligatur. In prima Congregatione habita die 12. Maii 1630. dicuntur Elianus, Quareſmius, Sciadrenſis, Simeon Presbyter Chaldæus aliique omnes, qui dubium de ea forma moverant, in eo conveniſſe, quod *Verbum* Eemdat *ſit ſemper præteriti temporis, ut numquam poſſit eſſe præſens; verbum verò* Eemad *ſit & præteriti temporis Indicativi modi, & præſentis Imperativi*. Sed Simeon Presbyter cum aliis Chaldæis ſubjungit, *uſum eſſe apud Chaldæos Sacerdotes, ut accipiant verbum illud* Eemad *in præſenti Imperativi, & non in præterito; ac proinde in baptizandis feminis verbum* Eemdat *in præſenti tempore accipere, quum actio ipſa baptizandi indicet verbum præfatum* Eemdat *eſſe accipiendum in tempore præſenti, & non in præterito, licet illud ex ſui natura ſit præteritum*. Elianus verò, Quareſmius, & Sciadrenſis aſſirmant, Chaldæos tàm in baptizandis feminis, quàm maſculis, intelligere verba *Eemad* & *Eemdat* in præterito Indicativi. De Presbyterorum baptizantium mente hìc non quæro: vim verbi Syriaci *Eemad* & *Eemdat* ſolùm perpendo. Ajunt, *Eemad quidem eſſe & præteriti temporis Indicativi modi, & præſentis Imperativi, & ſignificare, Baptizatus eſt talis vir, vel, Baptizare tu*: Eemdat *verò eſſe ſemper præteriti temporis, ut nunquam poſſit eſſe præſentis, & ſignificare, baptizata eſt talis femina*. Mihi contra videtur certum, tàm *Eemad*, quàm *Eemdat* utrumque ſignificare, nimirùm & *præteritum Indicativi*, & *præſens Imperativi*: ac prætereà ſignificare etiam *præſens Indicativi*. Probanda eſt aſſertio per partes.

Eemad ſignificare præteritum Indicativi, & præſens Imperativi, Grammatica docet: in utroque tempore eadem elementa, eadem puncta, eadem pronunciatio. Idem ſignificari verbo feminini generis *Eemdat*, ex Grammaticæ etiam regulis conſtat: de præterito quidem Indicativi, nulla eſt controverſia. De præſenti verò Imperativi, infinitis exemplis demonſtrari poteſt, in quibus forma præteriti Indicativi apud Syros deſervit pro præſenti Imperativi. Quæ aperienti Teſtamentum novum Syriacum ſponte occurrerunt, teſtimonia accipe. Jacobi 2. v. 12. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܘܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ *Sic loquimini, & ſic facite*. Ejuſdem cap. 5. v. 12. ܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܢ ܐܚܝ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܝܡܝܢ ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ

Ante omnia autem fratres mei nolite jurare neque per cœlum, neque per terram. Ibid. v. 16. ܗܘܝܬܘܢ ܕܝܢ ܡܘܕܝܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܨܠܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ *Confitemini alterutrum peccata veſtra, & orate pro invicem.* 1. Petri 2. v. 13. ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܡܛܠ ܐܠܗܐ *Subjecti igitur eſtote omnibus hominibus propter Deum.* Ejuſdem cap. 3. v. 8. ܫܘܠܡܐ ܕܝܢ ܕܬܗܘܘܢ ܟܠܟܘܢ ܒܐܘܡܝܐ ܗܘܝܬܘܢ ܚܫܝܫܝܢ ܟܐܒ ܐܚܝܢ ܘܪܚܡܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܪܚܡܢܝܢ ܘܡܟܝܟܝܢ *In fine autem ut ſitis omnes unanimes, eſtote compatientes, & invicem diligentes, eſtote miſericordes & humiles.* Rom. 12. ver. 9. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܢܟܠܐ ܒܚܘܒܟܘܢ ܐܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܣܢܝܢ ܠܒܝܫܬܐ ܘܡܬܢܩܦܝܢ ܠܛܒܬܐ. ܗܘܝܬܘܢ ܪܚܡܝܢ ܠܐܚܝܟܘܢ ܘܡܚܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܗܘܝܬܘܢ ܡܩܕܡܝܢ ܘܡܝܩܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܗܘܝܬܘܢ ܚܦܝܛܝܢ ܘܠܐ ܡܚܒܢܝܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܪܬܚܝܢ ܒܪܘܚ. ܗܘܝܬܘܢ ܦܠܚܝܢ ܠܡܪܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܚܕܝܢ ܒܣܒܪܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܘܠܨܢܝܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܐܡܝܢܝܢ ܒܨܠܘܬܐ. ܗܘܝܬܘܢ ܡܫܘܬܦܝܢ ܠܣܘܢܩܢܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܗܘܝܬܘܢ ܪܚܡܝܢ ܐܟܣܢܝܐ. ܒܪܟܘ ܠܪܕܘܦܝܟܘܢ *ne ſit ſimulata veſtra dilectio, ſed odite mala, & adhærete bonis. Diligite fratres veſtros, invicem amate, honore invicem prævenite, eſtote diligentes & impigri, ſpiritu fervete, Domino veſtro ſervite, ſpe veſtra gaudete, tribulationes veſtras tolerate, orationi inſtate, neceſſitatibus Sanctorum communicate, peregrinos diligite, benedicite perſequentibus vos.* Ibid. v. 16. ܘܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܪܡܬܐ ܐܠܐ ܩܪܘܒܘ ܠܐܢܫܝܢ ܕܡܟܝܟܝܢ ܘܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܒܪܥܝܢܟܘܢ ܢܦܫܟܘܢ *nolite alta ſapere, ſed humilibus adhærete, & nolite eſſe ſapientes apud voſmetipſos.* Vides in his exemplis formam præteriti Indicativi pro præſenti Imperativi tàm affirmativè quàm negativè uſurpari. Sicut igitur dicunt Syri in præſenti Imperativi, ܗܘܝܬܘܢ ܪܬܚܝܢ *fervete*, ܗܘܝܬܘܢ ܡܚܒܝܢ *diligentes eſtote* &c. ita in cæteris utriuſque ſexus & numeri perſonis fas eſt dicere, ܗܘܝܬܝܢ ܡܚܒܢ *eſtote vos* (feminæ) *diligentes*, ܗܘܝܬ ܡܚܒ *eſto tu* (vir) *diligens*, ܗܘܝܬܝ ܡܚܒܐ *eſto tu* (femina) *diligens*: ܗܘܐ ܡܚܒ *eſto* (ille) *diligens*: ܗܘܬ ܡܚܒܐ *eſto* (illa) *diligens*. Adeoque nil vetat dicere in Imperativo ܥܡܕ ܗܘ *baptizator ille*,

ܥܡܕܐ

ܡܥܡܕܢܐ ܗܘ *baptizator illa* : &c.

Præteritum autem Indicativi apud Syros pro Præſenti ejuſdem Indicativi accipi, exemplis quoque ex novo Teſtamento deſumptis conſtat. Jacobi 4. v. 11. ܘܐܢ ܠܢܡܘܣܐ ܕܐܢ ܐܢܬ ܠܐ: ܗܘܝܬ ܥܒܘܕܗ ܕܢܡܘܣܐ ܐܠܐ ܕܝܢܗ. *Si autem judicas legem, non es factor legis, ſed judex*. Rom. 2. v. 29. ܘܓܙܘܪܬܐ ܐܝܕܐ ܕܒܠܒܐ ܗܝ ܒܪܘܚ ܘܠܐ ܒܟܬܒܐ : ܐܝܕܐ ܕܫܘܒܚܗ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. *Et circumciſio cordis in ſpiritu, non in litera: cujus laus non eſt ex hominibus, ſed ex Deo*. Ibid. cap. 6. ver. 15. ܡܢܐ ܗܟܝܠ : ܢܚܛܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܠܐ ܬܚܝܬ ܛܝܒܘܬܐ : *Quid ergo? peccabimus, quoniam non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia?* 1. Cor. 7. v. 19. ܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܐܦܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ ܐܠܐ ܢܛܪܬܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ : *Circumciſio nihil eſt, & præputium nihil eſt: ſed obſervatio mandatorum Dei*. Galat. 4. v. 6. ܘܡܛܠ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܕܝܢ ܒܢܝܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܒܪܗ ܠܠܒܘܬܟܘܢ ܗܝ ܕܩܥܝܐ ܐܒܐ ܐܒܘܢ. ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܐ ܐܠܐ ܒܢܝܐ : *Quoniam autem eſtis filii, miſit Deum Spiritum filii ſui in corda veſtra clamantem, Abba, Pater. Itaque jam non eſtis ſervi, ſed filii*. Ibid. v. 31. ܡܟܝܠ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܠܐ ܗܘܝܢ ܒܢܝ ܐܡܬܐ ܐܠܐ ܒܢܝ ܚܐܪܬܐ : *Itaque, fratres, non ſumus ancillæ filii, ſed liberæ*. Hìc, ut vides, præteritum pro Præſenti Indicativi ſumitur. Eadem ratione, quum in Baptiſmo dicunt Chaldæi in forma præteriti temporis ܥܡܕ *Eemad*, ܥܡܕܬ *Eemdat*, utrumque verbum, attenta actione baptizandi, quam exercent, ad præſens Indicativi determinant. Sic Arabes utuntur præterito pro præſenti: Hebræi quoque uſurpant præteritum pro futuro paſſim, & è contrario: Græci denique Aoriſtos uſurpant pro utroque tempore præſenti, & præterito, ut notum eſt.

In Concilio Diamperienſi [a] ſeſs. IV. refertur & proſcribitur hæc Malabarum Baptiſmi forma: *Baptizatus eſt & perfectus N. in nomine Patris. Amen. In nomine Filii. Amen. In nomine Spiritus ſancti. Amen*. Verùm, ut ex ordine Baptiſmi ſuprà deſcripto conſtat, non hæc forma Baptiſmi eſt, ſed proclamatio, quæ peractum Baptiſmum ſubſequitur.

Errores igitur, quos Neſtoriani circa Baptiſmum habent, quibuſque ſe purgare nequeunt, hi ſunt.

[a] *Vide la Croze lib. 3. p. 198.*

Primò, negant *peccatum Originale*, aſſeruntque Adamum quidem & Evam mortales à Deo creatos fuiſſe, nec quemquam poſterorum ſua prævaricatione læſiſſe, ſed ſibi tantùm nocuiſſe; adeoque homines voluntate, non naturâ peccare, nec infantes, & potiſſimum natos ex parentibus Chriſtianis, ullo peccato contaminatos eſſe. Hæc hæreſis Pelagianorum fuit, à Theodoro Mopſveſteno, ut ſuprà [a] obſervatum eſt, propugnata. Eandem Sabarjeſus Neſtorianorum Patriarcha [b] in Synodo anno Chriſti 596. habita confirmavit, eos confutando, qui docebant, *peccatum naturæ humanæ eſſe inſitum, Adamum verò naturâ immortalem fuiſſe*. Ita ſentiunt hodieque Neſtoriani, infantes ſcilicet ex Chriſtianis parentibus genitos nullius peccati reos eſſe, adeoque ex Baptiſmi antiqui ordine quaſdam ceremonias immutarunt, alias detraxerunt, ut exorciſmos, qui Baptiſmo præmittuntur; & mortuos etiam abſque Baptiſmo pueros ſalvos eſſe credunt, eoſque cum orationibus ſepeliunt. Georgius Arbelenſis Quæſito 3. de Baptiſmo: [Syriac text]

a §. 11.
b Tom.3.p.448.

Quare in Tomo Mar Jeſujabi præcipitur, ut baptizandum Sacerdos pollice ſignet; nunc autem videmus eum ſignari indice? Reſponſio. Olim viri ac mulieres baptizabantur: & quoniam peccatis impliciti erant, & à gratia ad fidem vocati, ideò Sacerdos *illos pollice ſignabat. Nunc verò filii Chriſtianorum Neſtorianorum baptizantur, infantes ſcilicet puri, nec peccatis inquinati: adeoque eos indice ſignari oportet*. Idem quæſito 23. [Syriac text]

Pueri, qui Baptiſmum non ſuſcepere, fas eſt eos ſepeliri à Sacerdotibus, nec ne? Reſponſio. Quoniam filii Chriſtianorum ſunt, oportet, ut ſacerdos illos ad tumulum deducat, dicens in via tres Cantus, alioſque addens, ſecundùm menſuram ætatis defuncti. Quodſi grandiuſculus ſit, pulverem ſuper eum ſacerdos projiciat, ſignoque crucis illum ſignet. Timotheus II. Patriarcha [c] cap.3. de Baptiſmo ſect.20. propoſita quæſtione: [Syriac text]

c Tom.3.p.576.

ܐܡܪܝܢܘ : ܠܡܢܐ ܛ̈ܠܝܐ ܘܡܥܡܕܝܢܢ ܟܕ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܣܟܠܘܬܐ : ܡܫܪܪܝܢܢ .

Si baptiſmus in remiſſionem peccatorum eſt, quare infantes pueroſque baptizamus, qui peccato carent? affirmat eos peccato carere. Hinc in ordine ſepeliendi defunctos, habetur in Neſtorianorum [a] Ritualibus *Officium pro Pueris nondum baptizatis*. Atque hic communis eſt illius gentis error de peccato primi Parentis, quod ad poſteros derivatum negant.

a Cod. Syr. Amid. 3. Tom. I. p. 581.

Non eſt tamen diſſimulandum Neſtorianos ex propriis libris convinci poſſe, vel quod repugnantia teneant, vel quod peccatum originale fateri debeant. Nam iidem Auctores, qui peccatum Adæ ad poſteros, ut ſuprà dixi, traduci negant, pueroſque à peccato puros affirmant, mutata veluti ſententia docent, omnes homines ob primi parentis peccatum naſci filios iræ & ſervos peccati, adeoque Baptiſmo indigere, ut à ſervitute liberentur, utque filiorum adoptionem accipiant. Audiatur Georgius Arbelenſis in libro, quem *Expoſitionem Eccleſiaſticorum Officiorum* inſcribit, ubi Tract. V. de officio Baptiſmi cap. 4. quum hanc ſibi quæſtionem propoſuiſſet:

ܠܡܢܐ ܐܡܪ ܕܢܦܩ ܟܗܢܐ ܒܐܣܟܡܐ ܢܗܝܪܐ ܘܒܢܗܝܪ̈ܐ
ܘܦܝܪܡܐ ܘܫܪܟܐ ܕܦܩܕ ܕܢܗܘܘܢ ܒܗ ܒܟܪܘܙܘܬܐ ܢܗܝܪܐܝܬ .

Cur præcepit (Jeſujabus Adjabenus) *ut Sacerdos procedat cum habitu ſplendido* (candido) *& luminaribus, & thuribulo, & cætera quæ tùm fieri juſſit?* ita reſpondet. ܐܡܪ ܗܪܟܐ ܕܢܦܩ ܟܗܢܐ ܒܐܣܟܡܐ
ܢܗܝܪܐ ܐܝܟܢ ܕܐܦ ܝܘܚܢܢ ܡܢ ܙܝܘܐ ܕܡ̈ܠܐܟܐ ܡܠܒܫ ܗܘܐ : ܗܘܝܘ ܢܗܘܪܐ
ܘܐܝܟ ܗܘܐ ܥܠ ܡܘܫܐ ܡܛܠ ܨܘܡܗ : ܢܗܝܪܐ ܗܘܐ ܐܙܠܓ . ܐܠܐ ܡܢܐ :
ܐܦ ܡܥܦܦܐ ܚܘܪܐ ܘܣܡ ܥܠ ܪܫܗ . ܘܡܚܘܐ ܕܐܬܚܘܪ ܪܫܗ : ܗܘ ܕܐܟܡ
ܗܘܐ ܒܚܛܗܗ ܕܐܕܡ . ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܢܡܘ̈ܣܐ
ܥܬܝ̈ܩܐ ܠܡܚܘܪܘ ܚܛܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ .

Dicit hìc, procedit Sacerdos cum habitu ſplendido: nimirùm, ſicut Joannes ſplendore Angelorum indutus erat, & Moyſes ob jejunium lumine refulgebat; ita & hic reſplenduit. Sed quare pallium album capiti ſuo imponit? ut ſcilicet oſtendat, caput ſuum eſſe dealbatum, quod in peccato Adæ nigrum erat, legeſque antiquas nequiviſſe primum peccatum dealbare. Arbelenſem exſcribit Timotheus II. Patriarcha in libro de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis cap. 3. ſect. 18.

ܠܡܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܐܦܣܩ ܡܥܦܦܐ ܘܥܠ ܪܫܗ ܘܡܚܘܐ ܣܡܗ . ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ . ܡܛܠ
ܕܢܚܘܐ ܠܪܫܗ ܕܐܬܚܘܪ ܡܢ ܣܘܬܐ ܟܥܝܪܘܬܐ ܕܚܛܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ : ܡܫܡܫܐ
ܕܝܢ ܗܘ ܕܟܗܢܐ ܡܢ ܕܠܩܘܗܝ ܫܩܠ ܘܡܢ ܣܘܬܐ ܗܘ ܕܩܕܡ ܗܘܐ ܐܟܡ ܗܘܐ
ܒܚܛܗܗ ܕܐܕܡ ܗܘ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܢܡܘ̈ܣܐ ܥܬܝ̈ܩܐ
ܠܡܚܘܪܘܬܗ

[illegible]

Cur autem hoc (ideſt, pallium capiti ſacerdotis impoſitum) album eſt? Dicimus: quia ſacerdos mundaturus eſt homines à peccatis ablutione ſanctæ aquæ, oſtendit ſe jam munditiem poſſidere, ſuumque caput dealbatum eſſe à peccato, quod antea nigrum erat ob peccatum Adæ, quod lex vetus dealbare nequivit, ipſumque poſſe eos, quos baptizat, mundare. Idem Timotheus de peccato Adæ clariùs diſſerit ſect. 20. ejuſdem capitis in hæc verba. [illegible]

Propterea & ii qui abſque peccatis ad baptiſmum admoventur, ut infantes & pueri, non irritum eſt & inane apud eos donum; quoniam ſcilicet ex ſervitute nati ſunt, ſervique ſunt peccati primi hominis, quod per prævaricationem ſuper omnes homines regnavit: in baptiſmo autem libertatem ſuam accipiunt, & in adoptionem filiorum cooptantur. Ideo namque infantes baptizamus, etſi peccati expertes, ut à ſervitute liberentur, & filii Dei fiant. Quibus verbis peccatum Adæ ad poſteros traduci, idemque baptiſmo deleri, diſertè affirmatur. Ut igitur hac in re Neſtoriani ſibi conſentire dicantur, de actuali, non de originali peccato intelligendi ſunt, quum ajunt, pueros ante baptiſmum nullius peccati reos eſſe. Ita nimirùm eos cum Eccleſia Catholica facilè conciliabis, etſi eorum progenitores Pelagiana hæreſi quoad peccatum originale infectos fuiſſe conſtat.

Secundò, nonnulli Neſtoriani circumciſionem aliquando cum baptiſmo conjunxere, ut affirmat Jeſujabus [a] Niſibenus: quod ab iis uſurpatum exiſtimo, qui in aula Principum Bagdadenſium verſabantur, ut, ſcilicet, Mahometanis morem gererent in re, quam ad Chriſti imitationem, non ad antiquæ legis obſervantiam à ſe factitari ajebant, Ægyptiorum Æthiopumque Chriſtianorum exemplum proferentes. Eam tamen conſuetudinem apud illos nunc penitùs obſoletam eſſe conſtat.

[a] Tom. 3. p. 305.

Tertiò, *Exorciſmos in Baptiſmo, & Satanæ abrenunciationem omittunt*: nam Catechumenos ſola manus impoſitione, cruciſque conſignatione faciunt, ut ex Ordine ſupra deſcripto liquet, quum cæteræ Chriſtianæ nationes tàm in Oriente, quàm in Occidente exorciſmos adhibeant, & catechumenos Diabolo prius abrenunciare, deinde

deinde adhærere Deo jubeant, fidemque catholicam profiteri. Et hæc quidem omnia in antiquo Neſtorianorum Baptiſmi Ordine præſcribebantur, & fiebant, ut docet Timotheus II. Patriarcha cap. 3. de Baptiſmo ſect. 17. his verbis. ܐܦ ܗܪܟܐ ܗܘܝܘ ܥܪܒܐ ܕܥܡ ܡܥܡܕܢܐ ܐܝܟ
ܡܢ ܕܚܠܦܝܗܘܢ ܢܦܩܗܘܢ ܡܢ ܟܗܢܐ ܕܠܐ ܡܘܡ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗܘܢ ܘܡܕܒܪܝܢ
ܘܕܒܪܗܘܢ ܢܗܘܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܝܐ ܒܬܪ ܡܓܥܪܢܘܬܐ. ܩܕܡ ܕܝܢ ܩܪܒ ܡܥܡܕܢܐ ܠܘܬ
ܟܗܢܐ : ܡܦܩܕ ܠܗ ܟܗܢܐ ܕܢܟܦܘܪ ܒܣܛܢܐ ܘܒܚܝܠܘܬܗ ܘܒܡܠܐܟܘܗܝ ܘܒܬܫܡܫܬܗ
ܘܒܛܥܝܘܬܗ ܘܒܗܪܣܝܣ ܕܐܥܠܘ ܒܥܕܬܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܝܡܐ ܕܠܐ ܬܘܒ ܢܫܥܒܕ
ܠܫܥܒܕܗ : ܘܠܐ ܡܫܬܡܥ ܠܢܟܠܘܗܝ ܕܝܠܗ ܘܡܟܬܒ ܡܟܬܒ ܢܦܫܗ
ܠܡܪܝܐ ܗܘ ܕܗܘ ܟܗܢܐ ܐܝܙܓܕܗ ܩܪܒ ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܗܘܐ ܢܝܚܬܗܘܢ. ܘܒܬܪ
ܟܗܢܐ ܗܘܐ ܡܠܦ ܠܗ ܠܡܘܕܝܘ ܘܡܩܪܝܢܘܬܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܕܚܕܝܘܬܐ ܕܟܝܢܐ
ܐܠܗܝܐ ܘܒܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܩܢܘܡܐ ܘܒܚܝܕܝܘܬܐ ܕܗܘܬ ܠܦܘܪܩܢܐ. ܘܟܕ ܪܫܡ
ܠܗ ܪܘܫܡܐ ܕܐܝܬܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܠܐ ܕܝܠܗ ܡܚܘܝܢ ܠܗܘܢ : ܘܡܕܡܐ ܕܒܝܪܐ
ܘܐܪܒܥܐ ܗܦܟܬ ܠܘܬ ܡܪ̈ܘܗܝ ܘܐܬܪܫܡܬ ܒܪܘܫܡܐ ܕܡܪ̈ܘܗܝ ܘܫܪܟܐ.

Ita & hìc fidejuſſor cum baptizandis: pro iis enim Sacerdoti ſuam fidem obligat, fore, ut illibatè miniſterio ſuo fungantur, totamque vitam ſuam ad normam puritatis ducant. Idque fit poſt Exorciſmum. Nam primum accedit baptizandus ad ſacerdotem, à quo abrenunciare jubetur Diabolo, & virtutibus ejus, & Angelis ejus, & miniſterio ejus, & errori ejus, & hæreſibus, quas in eccleſiam invexere diſcipuli ejus, juratque ſe deinceps ſervitutis ejus jugo collum minimè ſubmiſſurum, nec fraudibus ejus obtemperaturum, ſed animam ſuam Domino inſcripturum, cujus legatione ſacerdos fungitur, ut iſthæc perficiat. Poſtea docet eum ſacerdos confiteri, & recitare fidem in unitatem divinæ naturæ & trinitatem perſonarum, & in unionem, quæ pro ſalute facta eſt: formanſque in ejus fronte ſignum, ſanctam Dei eſſentiam repræſentans, ſignificat, ovem, quæ perierat, ad dominos ſuos rediiſſe, eorumque ſignaculo ſignatam fuiſſe &c. Sed quum Neſtoriani ordinem ſuum ad Baptiſmum puerorum accommodaſſent, exorciſmos, abrenunciationem, aliaque id genus abſtulere, rati ea adultis, non pueris convenire. Hinc Arbelenſis quæſito 3. de Baptiſmo (quod Syriacè ſuprà deſcripſi) rationem affert, cur Baptizandi apud Neſtorianos indice ſignantur, qui olim pollice ſignabantur: *olim*, inquit, *viri ac mulieres baptizabantur: & quoniam peccatis impliciti erant, & à gratia ad fidem vocati, ideo Sacerdos illos pollice ſignabat: nunc verò filii Chriſtianorum Neſtorianorum baptizantur; infantes ſcilicet puri, nec peccatis inquinati, adeoque eos indice ſignari oportet.* Idem Arbelenſis quæſito 2. ubi diſſerit de ſolemni baptiſmo, qui Sabbato majoris hebdomadæ fiebat: quum ejus adminiſtrandi ritum ex Jeſujabo Adjabeno retuliſſet,

cau-

cauſam ſubjungit, cur is ætate ſua intermiſſus fuerit, inquiens:

ܒܙܒܢܝܢ ܕܝܢ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܚܢܦܐ ܘܡܓܘܫܐ ܐܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ
ܠܐ ܩܪܒܝܢ ܐܠܐ ܫܒܬܐ ܠܐ ܡܥܡܕܝܢ܆ ܡܛܠ ܕܒܢܝ̈ ܡܫܝܚܝ̈ܐ
ܒܙܒܢܐ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܫܐܠܝܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ܆ ܠܐ ܡܬܟܠܝܢ܀

Hae autem noſtra ætate, quod nullus ethnicus aut Magus vel Judæus ad fidem accedit, non baptizant Sabbato: quoniam filii Chriſtianorum quandocumque baptiſmum petunt, non prohibentur.

Quartò, *De Fermento Aquæ Baptiſmalis*, *Olei benedicti*, & *Euchariſtici panis*, fabulas plane aniles narrant recentiores Neſtoriani. Baptizato in Jordane Chriſto Domino (inquiunt [a] Simeon Presbyter & Joannes Zugbi) Joannes Baptiſta ex aquis de ſacro ipſius corpore defluentibus vaſculum implevit, conſervatumque uſque ad diem decollationis ſuæ, diſcipulo ſuo Joanni Evangeliſtæ cuſtodiendum tradidit. Eidem Joanni Evangeliſtæ, (ſubjungunt) quum Chriſtus in cœna Euchariſtiam inſtituiſſet, partemque unam ſingulis Apoſtolis diſtribuiſſet, duplicem præbuit, quarum alteram ille ſumpſit, alteram non ſecùs atque vaſculum Aquæ, repoſitam cuſtodivit. Et in ipſum quidem vaſculum Aquam poſtea, quæ de latere Chriſti in cruce pendentis effluxit, immiſit; ſanguinem verò ex eodem latere fluentem Euchariſtico pani admiſcuit. Hoc ajunt Euchariſtiæ, illud Baptiſmi fermentum fuiſſe. Nam Apoſtolos poſt acceptum Spiritum ſanctum, antequam in eam, quæ ſibi obtigerat, orbis terrarum partem ad prædicandum Evangelium proficiſcerentur, Aquam illam & Panem Euchariſticum inter ſe diviſiſſe, quibus tamquam Fermento in utroque illo ſacramento adminiſtrando uſi fuerint. Adæum Syris Orientalibus, ideſt, Chaldæis, illud Fermentum tradidiſſe, quod iſti ad ſuam ætatem traductum comminiſcuntur. Simeoni & Joanni conſonat Ebedjeſus [b] Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 6. ubi aſſerit, ſanctos Apoſtolos Thomam & Bartholomæum, diſcipuloſque Adæum & Marim, Fermentum, ut vocat, conſecratum tradidiſſe, ejuſque uſum docuiſſe Chriſtianos Orientales. Idem ferè commentum traditur à Salomone [c] Baſſorenſi in libro Apum cap. 47. ubi de fermento Panis Euchariſtici, & Olei conſecrati, de quibus poſtea ſermo erit.

[a] Tom. 3. p. 309. & 563.

[b] Tom. 3. p. 358.

[c] Tom. cit. pag. 318.

5. Timotheus II. Patriarcha ſubſtantialem partem Baptiſmi exiſtimat eſſe *Oleum benedictum*. Sic enim ſcribit in lib. de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis cap. 3. ſect. 6.

ܡܛܠ ܕܡܫܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠܬܐ ܕܥܡܕܐ ܩܕܝܫܐ.
ܡܬܩܪܐ ܒܟܬܒܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܡܫܚܐ ܕܒܠܥܕܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ܆ ܡܫܝܚܐ ܐܝܬܘܗܝ
ܕܝܢ ܡܫܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠܬܐ ܡܫܬܡܠܝܢܘܬܐ ܕܥܡܕܘܬܐ ܠܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܕܐܬܩܕܫ
ܡܫܬܡܠܝܢܘܬܐ ܡܫܚܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܡܝܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܕܟܪܣܐ ܘܩܘܪܒܢܐ܆ ܒܡܫܚܐ

ܐܦܢ.

[illegible]

De partibus ſubſtantialibus, ex quibus conſtituitur ſacer Baptiſmus. Dicimus, res omnes compoſitas quidditatem, ut ajunt, ſeù eſſentiam habere ex partibus ſubſtantialibus conſtitutam, ſine quibus re ipſa conſiſtere nequeat. Quemadmodum partes ſubſtantiales vivificorum ſacramentorum Corporis & Sanguinis ſunt Panis, & Vinum, & Altare, & Sacerdos, ejuſque preces ſacerdotales: ita & ſacri Baptiſmi, Aqua, & Oleum, & Sacerdos, & preces ſacerdotales, partes ſubſtantiales ſunt, quarum una ſi deſit, Baptiſmus nequaquam perficitur: eæ autem perficiuntur ſignaculo ſacri ſigilli, hoc eſt, in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, quo ſanctus Chriſtianorum populus à cæteris gentibus diſcernitur. Etſi hæc Timothei verba de Baptiſmo juxta ritum ab Eccleſia præſcriptum, extra neceſſitatem conficiendo, exponi commodè poſſunt, vel etiam de perfecto, ut ajunt, Baptiſmo, quod per ſacramentum Confirmationis conſummatur; ex iis tamen, quæ poſtea de aqua & oleo ſcribit, convincitur in eo errore fuiſſe, ut crederet, primo irritum eſſe Baptiſmum ſine oleo collatum; ſecundo oleum in caſu neceſſitatis pro aqua ſufficere; & quidem de olei unctione loquitur, quæ ante Baptiſmum fit, hoc eſt, de oleo catechumenorum, non de ea, quæ Baptiſmo ſubjungitur, quæque ſacramentum Confirmationis apud Orientales conſtituit. Eandem fuiſſe Georgii Arbelenſis opinionem, colligitur ex Quæſitis ejuſdem de Baptiſmo: nam quæſito 20. & 29. docet infantem in mortis periculo conſtitutum ſacro oleo dumtaxat conſignari debere: ut infrà dicam. Quæſito verò 43. abſque oleo Baptiſmum perfectum eſſe negat: [illegible]

Interrogavi quemdam videntem, & dixit mihi, ſi Sacerdos baptizat in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, ſufficit. Sic enim præcepit Dominus noſter: Ite, docete, & baptizate omnes gentes in no-

nomine Patris &c. Reſponſio. Verè ita dixit Dominus noſter: ſed Apoſtoli, qui noſtram regionem docuerunt, ordinem nobis canonemque poſuerunt, & Oleum Unctionis ad poſteros omnes traducendum, quo & oleum ſignamus, quod ipſi conſecramus, & Jordanem (ſeù Aquam) *conſignamus, quum conſecratur, & baptizatos etiam ſignamus: abſque eo autem ſacro oleo baptiſmus nobis nequaquam perficitur.* Et paucis interjectis. [illegible]

Ecce ſocii noſtri Jacobitæ Oleum habent, quod ſingulis annis eorum antiſtes conſecrat, eoque & baptizatos conſignant, & Jordanem conſecrant: baptiſmus autem apud eos ſine illo oleo nequaquam perficitur. Similiter & Chalcedonenſes. Tres autem hæ gentes in nomine quidem Patris & Filii & Spiritus ſancti baptizant; ſed oleum traditionis unaquæque earum habet, quo Baptiſmus illorum perficitur. Denique quæſito 47. ſine oleo gratiam baptiſmi minimè conferri ait. [illegible]

In-

Interrogatio. Alii affirmant hæc omnia ſuperflua eſſe: nam Dominus noſter ait: Baptizate in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Reſponſio. Dic adverſus iſtos qui ita ſentiunt: Etiam Dominus noſter quum Paſcha unàcum diſcipulis ſuis manducaſſet, panem ſimplicem accepit in ſanctas manus ſuas, & benedixit, fregit, deditque eis, dicens, Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis frangitur. Romæi quoque ex foro Panem emunt offeruntque eum, & fit eis Hoſtia. Jacobitæ verò ſimplici fermento ſuam farinæ maſſam ſubigunt, eamque per Oſtiarium coquunt, calidamque abſque ulla obſervatione diſtribuunt. Nos autem Neſtoriani Presbyteri & Diaconi illam maceramus cum ſacro fermento, ad nos ex Apoſtolis, qui regionem noſtram docuere, traducto, illudque cautè obſervamus, deque eo complures admonitiones nobis impoſuerunt, ne ſcilicet extraneum quid in illud impingat, illudve tangat, donec ad altare cum magna cautela deferatur, & à Sacerdote & Diacono conſecretur. Si verò contigerit, ædituum ad altare hoſtiam aliquam per errorem deferre, in qua ex illo ſacro Fermento non ſit, polluitur altare, & conſecratione indiget. Ita & Oleo unctionis, quod ab Apoſtolis derivatum eſt, niſi conſignentur baptizatus, Oleum à Sacerdote conſecratum, & Jordanis; non accipit baptizatus donum gratiæ. Atque hæc demonſtratio ſufficit iis, qui ajunt, baptizatis in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, ſatis eſſe, ut filiorum adoptionem accipiant. Idem tamen Arbelenſis Quæſito 46. ſtatuerat, gratiam baptiſmi ab iis accipi, qui ſine oleo ignorantes baptizati ſunt. ܐܡܪ ܐܢܫܝܢ

ܕܗܢܘܢ ܕܥܡܕܘ ܐܝܟ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܩܒܠܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܦܘܢܝܐ. ܕܠܐ
ܦܘܠܓ ܕܗܢܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܒܠܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܠܐ ܡܪܝܐ ܬܒܥ ܡܢܗܘܢ.
ܒܪܡ ܡܢ ܟܗܢܐ ܡܬܬܒܥ ܚܛܗܐ ܕܗܘ ܛܥܐ ܘܐܛܥܝ ܠܐܚܪܢܐ.
ܘܗܘ ܝܗܒ ܦܬܓܡܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ.

Quidam ajunt, eos, qui baptizati ſunt, ſecundum fidem ſuam accepiſſe baptiſmum perfectum. Reſponſio. Haud dubium, quin illi in fide baptiſmum receperunt, nec Dominus ab iis exiget. Verùm à Sacerdote exigetur peccatum, qui erravit, alioſque in errorem induxit: & ipſe redditurus eſt rationem in die judicii.

6. *Pueros morti proximos ſolo oleo conſignant. Si verò abſque iſta olei conſignatione eos mori contigerit, quinquaginta dierum continentia parentibus decernitur.* Ita Georgius Arbelenſis Quæſito 20. ܐܢ ܗܘܐ ܛܠܝܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ ܘܕܥܡܕܘܗܝ ܘܠܐ ܪܘܫܡܐ

ܒܡܫܚܐ ܐܒܗܘܗܝ: ܘܥܢܕܘܗܝ ܘܠܐ ܥܡܕܐ ܡܢ: ܡܢܐ ܘܩܢܘܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ
ܘܕܝܢܐ ܢܣܒܝܢ ܚܡܫܝܢ ܝܘܡܝܢ: ܡܛܠ ܕܐܬܛܥܝܘ ܠܗ. ܦܘܢܝܐ. ܐܢ ܡܪܝܐ ܠܡܘܬܐ
ܡܢ ܐܒܗܘܗܝ ܢܩܒܠܘܢ ܠܗܘܢ ܡܬܦܢܝܢ ܘܡܢܐ ܡܬܩܒܠ. ܘܐܢܬܬܐ ܦܪܘܫܐ

[illegible]

Si puer infirmus fuerit, timueritque Sacerdos eum quidem baptizare, ne forte in manibus ſuis moriatur; eundem verò dimittere, ne abſque baptiſmo moriatur, coganturque parentes ejus continentiam quinquaginta dierum obſervare; quid tùm faciant? Solutio. Si morti proximus ſit, neceſſario debent ſuper eo miniſtrare Pſalmum, Quam dilecta: *tùm dicit Sacerdos ſuper eodem,* Impletum eſt Domine promiſſum, *& ſignet eum ſacro Oleo. Quodſi poſtea convaluerit, baptizent eum perfectè, omittentes primam conſignationem, & orationem,* Impletum eſt Domine. *Si verò moriatur, liberi erunt parentes ejus à continentia quinquagenaria.* Et Quæſito 29. [illegible]

Si Puerum morti proximum Presbyter baptizare nequit, ne ſub manibus ejus moriatur; neque illum attingere poteſt Sacerdos; propter ejus parentes, ne offendantur, neve continentia quinquagenaria iis præſcribatur, quid faciat Sacerdos? Reſponſio. Si poteſt eum Sacerdos baptizare, videritque in eo ſpiraculum vitæ adeſſe, ſibi ipſe vim inferat, eumque baptizet. Si verò ſpiraculum in eo non fuerit, admoveat ipſum coram altari, & incipiat ſuper eo, Pater noſter qui es in cœlis, *&,* Quàm dilecta, *& dicat,* Impletum eſt Domine, *& ſignet eum ſacro baptiſmi oleo, eumque ſic abire ſinat. Quod ſi revaluerit, illum iterùm adducat, eumque baptizent. Sin autem mortuus fuerit, liberi ſunt parentes ejus à continentia.* Idem Quæſito 30.

[illegible]

[Syriac text]

Si verò poſt hanc conſignationem puer revaluerit, eumque parentes ad Sacerdotem adduxerint, à quo conſignatus eſt; omittit ne Sacerdos primam baptiſmi conſignationem, & incipit ordinem, qui eandem conſequitur? Reſponſio. Non debet incipere, ſed primum dicat, Pater noſter qui es in cœlis; deinde totum Baptiſmi ordinem perficiat. Quæſito 21. [Syriac text]

Quam ob cauſam decreta fuit quinquaginta dierum continentia iis, quorum filii abſque baptiſmo moriuntur? Reſponſio. Quoniam antiqui filios ſuos abſque baptiſmo per incuriam relinquebant ad annum, ad duos, tres, & decem etiam; unde ſæpe contingebat, ut baptiſmi expertes decederent. Hinc impoſita eſt iis continentia, ne baptiſmum filiorum ſuorum negligerent. Idem Quæſtio 31. obſervationem hanc diebus ſuis vigere affirmat. [Syriac text]

Quare conſtitutum fuit, ut patres diebus quinquaginta continentiam obſervarent, quum id neque ullo Synodico canone, neque à ſanctis Patribus præſcriptum ſit? Reſpondeo: antiquis temporibus filios ſuos per annum, duos, treſve relinquebant parentes, & maximè montium pagorumque incolæ, ac præſertim in locis, ubi neque eccleſiæ, neque Presbyteri erant, eorumque baptiſmum negligebant, quod ab eccleſiis & ſacerdotibus diſtarent: contingebat autem, ut eorum filii ſine baptiſmo decederent. Quamobrem decretum fuit, ut parentes propter filios ſuos continentiam obſervarent per hebdomadam dierum, hoc eſt, quinquaginta dies, ut in poſterum caverent, nec ſuorum filiorum baptiſmum negligerent. Atque hæc obſervatio inter nos viget

get uſque in præſentem diem, eſtque valde conveniens & multum utilis. Arbitrio tamen prudentis ſacerdotis relinquit, ut in ea obſervatione diſpenſet, quemadmodum ſubjungit quæſito 22.

ܠܐ ܐܘܦ ܥܡܗܘܢ ܕܢܫܬܪܘܢ ܘܐܒܗ̈ܬܐ ܠܐ ܢܛܪܘܢ ܚܡܫܝܢ. ܦܘܢܝܐ. ܐܝܟ ܕܫܦܪ
ܠܟܗܢܐ ܢܕܘܢ: ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܬܪܝܢ ܥܡܗܘܢ: ܘܠܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܩܘܪܒܢܐ
ܘܫܗܪܐ ܘܨܠܘܬܐ ܒܥܕܬܐ ܘܢܬܢܛܪܘܢ ܐܒܐ ܘܐܡܐ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܘܢܬܠܘܢ
ܠܚܡܐ ܠܬܪܝܢ ܐܟܣܢܝܐ ܠܫܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܫܬܪܘܢ ܡܢ ܢܛܘܪܘܬܗܘܢ.

An licet cum iis relaxare, ut ſcilicet patres à quinquagenaria continentia ſolvantur? Reſponſio. Uti ſacerdoti viſum fuerit, judicet. Si autem cum iis diſpenſaverint, oportet, ut faciant Liturgiam, & Vigiliam, & Orationem in eccleſia, & pater materque diebus ſeptem ſe contineant, dentque panem duobus peregrinis, ideſt, convivium integrum: tum verò à continentia ſua ſolvantur Et quæſito 32. ܡܫܟܚܐ ܕܢܫܪܐ ܐܢܘ ܘܢܫܒܘܩ ܠܩܢܘܢܐ. ܦܘܢܝܐ.
ܐܝܟ ܕܫܦܪ ܠܟܗܢܘܬܗ. ܢܕܘܢ.

Poteſt ne ſolvere & relaxare hunc canonem? Reſponſio. Quemadmodum ſacerdoti viſum fuerit, judicet. Denique quæſito 33.

ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ ܒܗܕܐ. ܐܢܫ ܥܡܗܘܢ ܠܡܫܪܐ ܐܘ ܠܐ. ܦܘܢܝܐ. ܠܐ
ܡܦܣܩ ܐܢܐ ܡܕܡ ܒܗܢܐ ܕܠܐ ܢܬܦܬܚ ܬܪܥܐ ܠܫܘܪܝܐ:
ܐܝܟ ܕܫܦܪ ܠܗ ܢܕܘܢ.

Quid tibi hac in re videtur? Licet cum iis relaxare, necne? Reſponſio. Nihil hac de re definio, ne relaxationi aditus pateat. Quod ſibi videbitur, judicet.

7. Joſephus II. Patriarcha affirmat [a] *niſi certis diebus, ut puta in feſto Epiphaniæ, S. Georgii, Crucis &c. pueris ſacramentum Baptiſmi à Neſtorianis non conferri: ex quo fit, ut complures ſine baptiſmo decedant.* Hunc errorem ex imperitia, ſcrupulo & religione provenire exiſtimo, quod Presbyterum credant eſſe ſolum miniſtrum Baptiſmi; laicis verò ne in neceſſitate quidem licere hoc munere perfungi, ut de Græcis recentioribus notavit cl. Arcudius de concordia utriuſque Eccleſiæ in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione lib. 1. cap. XI. Georgius tamen Arbelenſis quæſito 18. in neceſſitate Baptiſmum quacumque die permittit, inquiens:

ܠܐ ܐܢܫ ܡܛܠ ܟܘܪܗܢܐ ܒܨܘܡܐ ܢܥܡܕ. ܦܘܢܝܐ.
ܢܥܡܕܘܢ ܒܚܐܪܘܬܐ ܘܠܐ ܟܠܝܢܐ.

Quid? Si ob infirmitatem in Jejunio baptizari quis poſtulet? Solutio. Baptizent liberè abſque impedimento. Idem affirmat Joſephus [b] Indus inquiens: *Infantes non baptizantur ante quadrageſimam diem ſui ortus, niſi morte ingruente.*

a Tom. 3. p. 608.

b Navigat. novi Orbis c. 134.

8. Re-

8. Rebaptizandos eſſe decernit Georgius Arbelenſis, qui baptizati ſunt aquâ alio oleo, præter oleum unctionis, benedicta. Sic enim ait quæſito 42. ܚܕ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܕܥܕܬܐ ܒܛܥܝܘܬܐ ܛܥܐ ܘܫܩܠ ܩܪܢܐ ܕܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ ܫܩܠ ܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܪܫܡ ܒܗ ܠܥܡܕܝܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܐܬܒܝܢ ܕܠܐ ܒܡܫܚܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܥܡܕ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ. ܦܘܫܩܐ. ܢܩܕܫ ܡܫܚܐ ܘܝܘܪܕܢܢ ܡܢ ܕܪܝܫ ܘܢܪܫܘܡ ܐܢܘܢ ܒܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ ܘܢܥܡܕ ܡܢ ܕܪܝܫ.

Quidam eccleſiæ Presbyter errore deceptus pro cornu olei unctionis ſumpſit cornu gratiæ ſancti, eoque baptizatos ſignavit: deinde advertit ſe oleo baptiſmi nequaquam baptizaſſe: quid faciat? Reſponſio. Iterùm conſecret Oleum, & Jordanem, ſignetque ea oleo unctionis, & iterùm baptizet. Cornu gratiæ Sancti vocat Arbelenſis *vaſculum olei infirmorum*; Cornu verò *Olei Unctionis*, vaſculum *Chriſmatis*, de quibus infrà.

9. Idem Arbelenſis arbitratur *Aquam baptiſmalem oleumque benedictum pollui, iterumque conſecrari debere, ſi laicus vel Presbyter non jejunus, ea tetigerit, vel Baptiſterium intraverit.* Quæſito 14. ܐܢ ܢܩܦ ܐܢܫ ܥܠܡܝܐ ܒܩܪܢܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ : ܡܢܐ ܡܬܥܒܕ ܒܗ. ܫܪܝܐ. ܢܝܬܘܢ ܡܫܚܐ ܩܕܝܫܐ ܡܢ ܥܕܬܐ ܘܢܪܡܘܢ ܒܩܪܢܐ ܘܢܣܝܡܘܢ ܒܡܕܒܚܐ.

Si quis laicus cornu Chriſmatis tetigerit, quid faciendum eſt de eo? Solutio. Afferant oleum ſacrum de eccleſia, mittantque in cornu, & reponant in Altari. Quæſito 15. ܐܢ ܥܐܠ ܐܢܫ ܠܒܝܬ ܥܡܕܐ ܟܕ ܩܪܢܐ ܐܝܟ ܘܒܠܓܝܢܐ ܡܫܚܐ ܘܐܓܢܐ ܡܩܕܫ : ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ. ܫܪܝܐ. ܢܝܬܘܢ ܡܫܚܐ ܡܢ ܥܕܬܐ ܐܚܪܬܐ ܘܢܩܕܫܘܢ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܠܡܫܚܐ ܡܢ ܕܪܝܫ.

Si quis Baptiſterium intraverit, quum ibi ſunt cornu Chriſmatis, *& in lagena oleum, & Crater baptiſmalis conſecratus; quid faciant? Solutio, afferant oleum ex altera eccleſia, & iterùm conſecrent craterem baptiſmalem oleumque.* Quæſito 16. ܐܢ ܛܥܐ ܟܗܢܐ ܘܫܒܩ ܠܗ ܠܩܪܢܐ ܒܒܝܬ ܥܡܕܐ ܘܫܪܐ ܟܗܢܐ ܨܘܡܗ ܘܠܐ ܢܛܪ ܢܦܫܗ ܘܥܐܠ ܠܒܝܬ ܥܡܕܐ. ܦܘܫܩܐ. ܢܝܬܐ ܡܫܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܢܪܡܐ ܒܩܪܢܐ ܘܢܗܦܘܟ ܠܡܕܒܚܐ.

Quid? Si Sacerdos oblitus cornu Chriſmatis *in Baptiſterio, ſolutoque jejunio, nec cuſtodiens ſeipſum, ingreditur Baptiſterium? Reſponſio, afferat oleum conſecratum mittatque in cornu, & ad altare reportet.* Quæſito 17. ܘܐܢ ܦܝܫܐ ܩܪܢܐ ܒܒܝܬ ܥܡܕܐ ܥܕܡܐ ܠܨܦܪܐ ܘܐܢܫ ܠܐ ܥܐܠ ܠܒܝܬ ܥܡܕܐ. ܫܪܝܐ. ܐܢ ܠܐ ܥܐܠ ܐܢܫ ܒܗ ܫܥܬܐ ܠܒܝܬ ܥܡܕܐ ܟܕ ܠܐ ܢܛܝܪ : ܠܨܦܪܐ ܟܬܪܐ ܐܠܐ ܟܘܪܢܐ ܘܢܛܪ ܘܢܗܦܘܟ ܠܡܕܒܚܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܟܢܫܬ ܩܪܢܐ.

Quid

Quid? ſi cornu Chriſmatis *in baptiſterio uſque ad mane manſerit, nec quiſquam Baptiſterium intraverit? Solutio, ſi nemo ea die Baptiſterium ingreſſus fuerit, qui pollutus ſit,* (ideſt, jejunium ſolverit,) *Sacerdos jejunus mane ingrediatur, illudque ad altare reportet: non enim pollutum eſt cornu.*

10. Idem eadem pollui cenſet iterumque conſecranda eſſe, ſi iis admiſtum fuerit, vel ea tetigerit *oleum gratiæ*, ideſt, *oleum infirmorum*. Quæſito 44. & 45. ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܒܩܪܢܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܒܗ ܪܫܡ
ܟܗܢܐ ܠܡܫܚܐ ܘܠܝܘܪܕܢܢ: ܩܘܕܫܐ ܠܐ ܡܘܣܦ ܠܡܫܚܐ ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ ܐܘ
ܛܡܐ ܫܪܐ. ܦܘܢܝܐ. ܐܢ ܪܡܐ ܐܢܬ ܒܓܘܗ ܕܗܘ ܡܫܚܐ ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ
ܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܡܢ ܩܠܬܐ: ܡܫܬܪܐ ܐܘ ܡܬܩܕܫ. ܫܪܝܐ. ܡܫܬܪܐ. ܫܘܐܠܐ.
ܐܠܐ ܘܡܢܐ ܐܢܬ ܒܝܘܪܕܢܢ ܡܝܐ ܦܫܝܛܐ ܒܬܪ ܕܐܬܩܕܫ ܐܘ ܡܫܚܐ ܦܫܝܛܐ:
ܡܫܬܪܐ ܐܘ ܡܬܩܕܫ. ܦܘܢܝܐ. ܡܫܬܪܐ. ܦܘܢܝܐ. ܡܟܝܠ ܐܦ ܗܘ ܡܫܚܐ
ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ ܒܡܫܚܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ: ܡܬܚܠܛ ܠܗܘ ܡܫܚܐ ܕܩܕܫ
ܟܗܢܐ: ܐܘܦ ܠܝܘܪܕܢܢ ܒܗ ܒܗ ܙܢܐ ܡܫܬܪܐ ܗܘ.

Oleum quod eſt in cornu Sancti, (hoc eſt, oleum gratiæ ſeù infirmorum) *quo Sacerdos oleum* Chriſmatis *& Jordanem ſignaverit, ſanctitatem ne addit oleo à Sacerdote conſecrato, an illud polluit ſolvitque? Reſponſio. Si in oleum à Sacerdote conſecratum mittas oleum olivæ ex urceo, ſolvitur ne, an conſecratur? Solutio. Solvitur. Interrogatio. Si verò in Jordanem mittas aquam ſimplicem, poſtquam conſecratus eſt, vel oleum ſimplex; ſolvitur ne, an conſecratur? Reſponſio. Solvitur. Reſponſio. Itaque etiam oleum à Sacerdote conſecratum, ſi illi admiſceatur oleum quod non ſit baptiſmi, ſolvitur: eodem modo & Jordanis ſolvitur.* Quæſito 48.

ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ ܘܚܬܡ ܒܗ ܠܡܥܡܕܐ ܟܕ ܐܫܬܚܪ ܒܠܓܝܢܐ ܘܪܡܝܗ
ܒܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܗܘ ܕܟܗܢܐ ܕܚܬܡ ܒܗ ܠܡܫܚܐ ܕܩܕܫ: ܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ
ܐܘ ܛܝܒܘܬܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܦܘܢܝܐ: ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܒܩܪܢܐ ܕܚܬܡ ܒܗ ܠܡܫܚܐ ܕܩܕܫ
ܟܗܢܐ: ܡܛܡܐ ܠܗ ܠܡܫܚܐ ܕܐܬܩܕܫ. ܘܥܠ ܗܠܝܢ ܡܬܒܥܝܢܢ ܘܟܠܗܝܢ.
ܘܐܝܟ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܕܫܪܐ ܐܝܟ ܕܫܐܠܢܢ ܠܡܠܦܢܐ ܕܙܒܢܝܢ.

Oleum illud, quod Sacerdos conſecravit, quoque baptizatos conſignavit, quum in lagena ſuperfuiſſet, illudque idem Sacerdos miſiſſet in cornu gratiæ, quo & oleum à ſe conſecratum conſignaverat; eſt ne oleum Chriſmatis, an gratia Sancti? Reſponſio. Oleum quod in cornu (gratiæ) *eſt, quoque Sacerdos conſecratum à ſe oleum conſignavit, polluit oleum conſecratum: & de eo hæc omnia dicimus: utque arbitror, ſolutum eſt, pollutumque, quemadmodum interrogati à nobis temporum noſtrorum doctores reſponderunt.* Quæſito 49.

ܦܩܕܝܢ ܐܒܗܬܐ ܕܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ ܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܐܢܫ ܣܛܪ ܐܠܐ ܠܡܥܡܕܐ.
ܐܝܟܢ ܝܗܒܝܢ ܡܢ ܗܘ ܩܪܢܐ ܕܡܫܚܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܩܝܢ
ܡܛܠ ܛܝܒܘܬܐ. ܕܗܘܐ ܐܬܩܕܫ ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܐܬܪܡܝ ܒܗ ܡܢ ܟܗܢܐ. ܦܘܢܝܐ.
ܣܓܝ ܠܗ ܡܦܫܩܐ ܕܡܛܠ ܗܕܐ ܫܪܒܐ. ܐܝܡܪ ܕܡܣܬܒܪ ܐܢܐ ܗܟܢܐ ܙܕܩ ܠܡܥܒܕ ܠܕܩܠܬ
ܢܫܕܘܢܝܗܝ ܠܡܫܚܐ ܕܒܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܗܘ ܥܡ ܩܪܢܗ. ܘܢܝܬܘܢ
ܩܪܢܐ ܐܚܪܢܐ ܘܢܪܡܘܢ ܒܗ ܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܕܘܟ ܐܚܪܝܢ ܘܢܬܠܘܢ ܠܣܢܝܩܐ ܕܡܛܠ
ܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܣܦܝܩ ܠܡܫܬܠܬܗ ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܪܒܐ.

Patres præcipiunt, ne cui detur oleum Chriſmatis, niſi baptizatis. Quomodo igitur ex eo cornu olei gratiæ Sancti, datur iis qui gratia indigent? Oleum enim, quod in illud miſſum eſt, jam conſecratum fuerat à Sacerdote. Reſponſio. Prolixè hac de re diſſerui. Id autem, ut puto, faciendum eſt. In Tigrim fluvium projiciant oleum quod eſt in cornu Sancti, unà cum ipſo cornu, & afferant aliud cornu, in idque Gratiam (oleum infirmorum) *aliunde mittant, dentque iis, qui indigent gratia Sancti; atque hæc de his dicta ſint ſatis.*

Demùm Quæſito 50. ܫܐܠܬܟ ܡܢ ܠܥܠ ܡܛܠ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܬܪܫܡ
ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܘܡܠܠܬ ܠܟܠܗܘܢ ܒܐܘܪܟܐ. ܘܗܫܐ ܗܘܬ ܒܥܬܐ ܠܐܢܫ
ܡܛܠ ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ ܘܥܡܕ ܒܗ ܐܢ ܗܘ ܡܫܪܝ ܕܫܪܟ ܡܢܗ:
ܐܪܡܝܗ ܒܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܡܢܐ ܢܣܒܪܝܘܗܝ ܠܗܘ ܩܪܢܐ:
ܕܡܫܝܚܘܬܐ: ܐܘ ܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܕܢܫܡܫ ܡܢܗ ܠܟܪܝܗܐ. ܫܪܝܐ.
ܡܫܚܐ ܗܘ ܕܩܕܫ ܟܗܢܐ: ܡܠܠܢ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܠܥܠ ܕܐܬܛܢܦ ܒܡܫܚܐ ܗܘ
ܕܐܬܪܫܡ ܠܟܠܗܘܢ ܘܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܪܡܘܢܝܗܝ ܒܟܠܐ ܒܝܘܪܕܢܢ ܘܢܫܕܘܢܝܗܝ
ܥܡ ܡܝܘܗܝ ܕܝܘܪܕܢܢ ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܒܬܚܬܝܬܐ ܕܠܐ ܡܬܕܘܫܐ. ܘܗܫܐ
ܕܐܬܪܡܝ ܒܩܪܢܐ: ܠܐ ܡܫܬܒܩ ܠܡܫܡܫܘ ܡܢܗ ܠܟܪܝܗܐ ܐܠܐ ܟܠܗ ܕܐܝܬ ܒܩܪܢܐ:
ܢܫܪܘܢ ܒܡܝܐ ܘܢܪܡܘܢܝܗܝ ܒܝܘܪܕܢܢ ܕܢܐܙܠ ܥܡ ܡܝܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ.

Interrogavi te ſuprà de baptiſmo, qui Gratia Sancti (oleo infirmorum) *conſignatus ſit, de eoque prolixè diſſeruiſti. Nunc quæſtionem quiſpiam movet de oleo, quo Sacerdos à ſe conſecrato baptizavit: ſi reliquias ejus in cornu Gratiæ Sancti miſit, quid de illo cornu ſentiamus? Chriſmatis ne cornu illud appellabimus, an cornu Gratiæ Sancti, ex quo Infirmis miniſtremus? Solutio. Oleum à Sacerdote conſecratum diximus ſuprà oleo illo pollui, quo conſignatum eſt, & oportere illud cum lagena in Jordanem mitti, & unàcum Jordanis aqua, quæ* peracto baptiſmo *ſolvitur, effundi, & in ſubterraneum locum emitti, ne pedibus conculcetur. Nunc autem quum in cornu immiſſum ſit, non permittitur ex eo infirmis impertiri, ſed totum id quod in cornu eſt, aquâ ſolvant, & in Jordanem mittant, ut ſimul cum aqua baptiſmi abeat.*

11. Idem Arbelenſis affirmat, inchoatum Baptiſmi ritum in alterum diem à Sacerdote differri debere, ſi advertat matrem pueri, vel puerum jejunum non eſſe. Quæſito 34.

ܐܢܫܝܢ ܐܝܬܝܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܕܢܥܡܕܘܢܝܗܝ ܘܫܪܝ ܟܗܢܐ ܠܡܥܡܕܘ ܘܪܫܡܗ ܒܪܘܫܡܐ ܩܕܡܝܐ ܘܡܛܘ ܥܕܡܐ ܠܩܪܝܢܐ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܝܕܥ ܟܗܢܐ ܕܐܡܗ ܕܛܠܝܐ ܠܐ ܢܛܪܬ ܐܦܠܐ ܐܟܠܬ ܘܛܠܝܐ ܐܦ ܗܘ ܝܢܩ ܚܠܒܐ ܡܢ ܐܡܗ ܥܕܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ. ܢܫܠܡܝܘܗܝ ܟܗܢܐ ܠܡܥܡܘܕܝܬܗ. ܐܘ ܢܓܪܓܝܘܗܝ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܕܢܬܢܛܪܘܢ ܐܡܐ ܘܒܪܗ ܐܟܚܕܐ. ܫܘܪܝܐ. ܢܓܪܓܝܘܗܝ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ.

Quidam adduxerunt puerum, ut eum baptizarent, inchoavitque Sacerdos baptiſmum, eumque ſignavit prima conſignatione, & devenerunt uſque ad lectionem Apoſtoli. Tùm verò cognovit Sacerdos, matrem pueri ſeſe nequaquam cuſtodiiſſe, ſed manducaſſe, puerum quoque lac ex matre ſuxiſſe, antequam ad Baptiſmum accederet: quid tibi videtur? Perficiat ne Sacerdos baptiſmum ejus, an illum ad ſequentem diem protrahat, ut mater ejuſque filius ſimul cuſtodiantur? Reſponſio, differat eum in ſequentem diem. Quæſito 35.

ܘܐܢ ܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܐܘ ܒܬܪܗ ܒܝܘܡܬܐ ܐܚܪܢܐ ܢܬܩܪܒ. ܐܝܟܢܐ ܢܥܡܕܘܢܝܗܝ ܢܪܫܡܘܢܝܗܝ ܒܪܘܫܡܐ ܩܕܡܝܐ ܘܢܩܪܐ ܥܠܘܗܝ ܣܝܡܬ ܐܝܕܐ ܩܕܡܝܬܐ. ܐܘ ܡܣܒܪ ܐܢܬ ܕܐܬܢܣܒ ܪܘܫܡܐ ܩܕܡܝܐ ܚܕܐ ܙܒܢ ܘܠܐ ܣܢܝܩ ܠܪܘܫܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܫܘܪܝܐ. ܐܢ ܡܗܝܡܢܐ ܢܬܩܪܒ ܠܩܘܕܫܐ ܟܕ ܠܐ ܨܐܡ. ܡܢܐ ܡܣܒܪ ܐܢܬ. ܡܘܬܪ ܠܗ ܩܘܕܫܐ ܐܘ ܡܣܩܦ. ܫܘܪܝܐ. ܡܣܩܦ. ܫܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܘ ܕܐܬܪܫܡ ܟܕ ܠܐ ܨܐܡ. ܣܢܝܩ ܠܪܘܫܡܐ ܩܕܡܝܐ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܡܢ ܪܝܫܗ.

Quodſi ſequenti die, vel aliis poſt diebus acceſſerit, quo modo eum baptizabunt? conſignabunt ne eum prima conſignatione, & recitabit ſuper eo primam manus impoſitionem? An verò putas eum primam conſignationem ſemel habuiſſe, nec altera conſignatione indigere? Reſponſio. Si fidelis accedat, Sanctumque (ideſt Euchariſtiam) *non jejunus accipiat: quid exiſtimas? Prodeſt ne ei Sanctum, an potiùs obeſt? Reſponſio. Obeſt. Solutio. Sic ille, qui ſoluto jejunio conſignatus eſt, indiget prima conſignatione, utque baptiſmus à capite fiat.*

§. X. De

§. X.

De Confirmatione, & Extrema Unctione.

In libro [a] de Chriſtianis Neſtorianis in India, cui titulus, *Hiſtoria Orientalis de progreſſibus Eccleſiæ Catholicæ in reductione antiquorum Chriſtianorum, quos S. Thomæ appellant*, notatur error Neſtorianorum circa Sacramenta Confirmationis & Extremæ Unctionis, in hæc verba. *Non agnoſcunt Confirmationem, neque Extremam Unctionem, quorum etiam nomina ignorant*. Idem affirmat Crozius [b] ex Actis Concilii Diamperienſis.

Joannes Sulaca in Profeſſione Fidei, quam Romæ emiſit, quæque Latinè à Maſio reddita, typis Plantinianis anno 1569. prodiit, de ſacramento Confirmationis hæc ſcribit. *Confirmatione verò an veteres uſi ſint, ignoro: monachus enim ſum, & quis me id docuiſſet?* Idem antea in numero Sacramentorum poſt Sacerdotium, & Matrimonium, recenſuerat *Oleum ſanctificans*; quod tamen quale eſſet, an oleum ſanctum infirmorum, an chriſma, ſeu materia confirmationis, non exponit.

Joſephus II. Patriarcha cap. 4. Speculi ſect. 4. Neſtorianos reprehendit, quod ſacro Chriſmate careant. ܐܡܪܝܢܢ ܕܠܘܬ ܟܢ̈ܫܐ ܟܠܗܘܢ
ܕܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܕܡܫܬܟܚ ܩܘܕܫܐ ܕܡܘܪܘܢ ܩܕܝܫܐ ܘܥܘܗܕܢܗ ܕܝܢ ܠܘܬܟܘܢ
ܒܠܚܘܕ ܐܬܥܛܝ . ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܡܫܬܡܠܝܢ ܐܪ̈ܙܐ ܕܝܠܟܘܢ . ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܡܫܚܐ
ܩܕܝܫܐ ܐܬܘܗܝ ܕܡܘܪܘܢ : ܗܕܐ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ . ܟܕ ܠܐ ܐܢܫ ܥܗܕܗ
ܠܗܢܐ ܡܫܚܐ ܕܐܡܪܝܬܘܢ . ܘܠܐ ܚܕܐ ܣܘܢܗܕܘܣ ܫܪܪܬܗ . ܒܡܠܦ̈ܢܐ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ
ܩܘܕܫܐ ܕܡܘܪܘܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦ̈ܢܐ ܘܦܩܕܘ ܠܡܬܩܢܘܬܗ ܣܘܢܗܕܘܣ
ܩܕܝܫܬܐ ܟܕ ܪܐܙ ܛܘܦܣܐ ܕܐܠܗܘܬܗ ܘܐܢܫܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܡܫܚܐ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܐܠܗܘܬܗ ܘܒܠܣܡܘܢ ܠܐܢܫܘܬܗ :

Dicimus, apud omnes Chriſtianorum cætus exſtare conſecrationem ſacri Chriſmatis: ejus verò memoriam apud vos tantùm eſſe deletam. Quomodo igitur ſacramenta veſtra perficiuntur? Quodſi dicatis, oleum ſanctum loco Chriſmatis eſſe; hæc verò ineptia eſt: nemo enim hujus olei, quod aſſeritis, meminit, nec illud ulla Synodus confirmavit. Contra ab omnibus Doctoribus ſacrum Chriſma aſſeritur, ejuſque confectionem ſanctæ Synodi præcepere, quum typum exprimat divinitatis & humanitatis Chriſti: oleum, inquam, divinitatem ejus, & balſamum humanitatem ſignificat. Itaque Neſtoriani, juxta Joſephum, neque veram Chriſmatis materiam habent, neque ipſum ſacramentum.

[a] *Prodiit Bruxellis ſermone Gallico anno 1609.*

[b] *Hiſtor. Chriſtianor. Indor. lib. 3. pag. 176. & alibi.*

Joſephus [a] Indus de Neſtorianis Malabariæ: *Extremam Unctionem non habent, ſed loco ejus corpora benedicunt.*

[a] *Navigat. novi Orbis c.* 134.

Qui Meſopotamiam & Aſſyriam luſtrarunt, teſtantur Neſtorianos 1. Chriſma non conſecrare. 2. Solo oleo benedicto uti in baptiſmo, 3. Non habere pro ſacramento Confirmationem. 4. Neque extremam Unctionem.

Quidquid tamen ſit de praxi, ſeù potiùs errore recentiorum Neſtorianorum, ex libris eorum oſtendi poteſt, utrumque Sacramentum apud illos exſtare, vel ſaltem exſtitiſſe.

Et quidem ſacramenti Confirmationis ſeù Chriſmatis diſerta fit mentio in Rituali Baptiſmi, quem ſuprà deſcripſi. *Quum pueri omnes puellæque baptizati fuerint, induunt eos veſtimentis ſuis, adducuntque eos ante portam Altaris. Deinde egreditur Sacerdos ex porta Cancellorum, habens ſecum Crucem, Evangelium, Thuribulum, Lampades, & CORNU CHRISMATIS. Et dicit Diaconus.* Oremus pax nobiſcum. *Sacerdos orat:* Gloria tibi Altiſſime &c. *Et incipiunt Canonem,* Venite exultemus &c. *uſque,* Nos autem populus ejus. *Diaconus intonat,* Pax nobiſcum. *Sacerdos recitat hanc manus impoſitionem, imponens manum ſuam unicuique eorum, & dicit.*

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Magna ſunt, Domine, & admiranda diſpenſationis tuæ opera, quibus enarrandis impar eſt rationalis natura noſtra. Nos enim, ex quo primùm conditi ſumus, corrupimus honorem libertatis noſtræ per ſeductionem Satanæ prædatoris noſtri, & confeſſionem divinita-

tis tuæ cum adoratione ejus, qui Deus non eſt, commutavimus. Tua autem gratia minimè nos dereliquit in perditione, quam propter mala noſtra merebamur; ſed per apparitionem in carne Unigeniti tui, Dei Verbi, reduxiſti nos ad te, dignoſque effeciſti, ut te agnoſceremus: erexiſti humilitatem naturæ noſtræ per aſſumptionem primitiarum noſtrarum, & conſtituiſti nos hæredes futurorum, quæ finem non habent, bonorum. Quumque tempus illud, quod expectabamus, adveniſſet, ad filiorum adoptionem in redemptionem corporum noſtrorum dediſti nobis pignus conſolationis, gratiam Spiritus ſancti, quæ de ſacris myſteriis ſpiritualis baptiſmatis accipitur: quemadmodum & hodie acceſſere iſti famuli tui & ancillæ tuæ, & donum iſtud induerunt, per quod à peccati affectibus liberati, facti ſunt pura membra in corpore Chriſti, qui eſt caput vitæ noſtræ. Expectamus autem, ut cuſtodiat eos gratia tua in caſtitate vitæ & puritate operum: ut fide juſtitiaque pleni, occurrant pretioſæ apparitioni Salvatoris noſtri Chriſti, novaque & indiſſolubili vita perfruantur, atque tibi attollant gloriam & honorem & confeſſionem & adorationem nunc &c.

ܘܪܫܡ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ ܒܨܒܥܐ ܕܝܡܝܢܐ ܡܢ ܠܬܚܬ ܠܥܠ
ܘܡܢ ܝܡܝܢܐ ܠܣܡܠܐ ܘܐܡܪ . ܥܡܕ ܘܐܫܬܡܠܝ ܦܠܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒ .

Et ſignat unumquemque eorum in fronte pollice ſuo dextero ab imo ſurſum, & à dextera ad ſiniſtram, dicens. Baptizatus eſt & perfectus eſt talis in nomine Patris &c. ܐܢ ܚܕ ܗܘ ܡܬܥܡܕܢܐ : ܐܡܪ ܟܗܢܐ
ܗܕܐ : ܪܘܪܒܝܢ . ܗܡܝܡܢܐ ܗܢܐ . ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܩܒܠܬ . ܘܐܪܙܐ
ܕܡܫܝܚܐ ܕܢܣܒܬ . ܘܚܝܐ ܚܕܬܐ ܕܩܢܝܬ . ܘܙܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܕܠܒܫܬ . ܗܘ
ܢܛܪܟ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܡܢ ܚܝܠܘܗܝ . ܘܢܩܕܫ ܗܕܡܝܟ ܒܕܟܝܘܬܐ . ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܪܘܫܡܐ
ܗܢܐ ܕܩܒܠܬ ܠܛܒܬܐ ܕܥܬܝܕܢ ܘܠܐ ܥܒܪܢ : ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܘܒܥܠܡܗ ܚܕܬܐ ܢܩܝܡܟ ܡܢ ܝܡܝܢܗ . ܘܬܣܩ ܫܘ
ܒܚܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ ܘܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ . ܗܫܐ . ܥܢܝܢ ܐܡܝܢ .

Si verò unus fuerit qui baptizatur, dicit Sacerdos pro, magna ſunt, *hanc manus impoſitionem. Pignus Spiritus ſancti, quod accepiſti; ſacramentum Chriſti, quod ſumpſiſti; nova vita quam poſſediſti; armatura juſtitiæ, quam induiſti; cuſtodiat te à malo & virtutibus ejus, & ſanctificet membra tua cum puritate: ſitque tibi ſignaculum iſtud, quod accepiſti, in bona futura & intranſitoria, in revelatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, & in novo ſuo ſæculo ſtatuat te ad dexteram ſuam, & attollas gloriam gratiarumque actionem Patri & Filio & Spiritui ſancto, nunc &c. Reſpondent. Amen.* Hæc Sacerdotalis manus impoſitio, quæ poſt peractum Baptiſmum fit ſuper capitibus baptizatorum, hæc eorumdem in fronte conſignatio cum Chriſmate, hæc demùm poſt conſignationem gratiarum actio,

quid

quid aliud, quæſo, ſignificat, quàm Sacramentum Confirmationis?

Ita ritum ſuum Auctores Neſtoriani intelligunt & exponunt. Elias Anbarenſis Centuria 4. carm. 3. ܠܡܥܡܕܐ ܕܣܠܩܝܢ ܡܢ ܡܝܐ ܆ ܒܝܕ ܟܗܢܐ ܡܥܡܕܢܐ ܆ ܪܐܙܐ ܥܒܝܕܐ ܕܡܝܬܐ ܕܡܬܢܦܨܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܩܕܡܝܐ ܒܝܕ ܪܝܫ ܟܘܡܪܐ ܆ ܘܐܚܪܝܐ ܒܝܕ ܪܝܫ ܡܠܐܟܐ ܘܐܪܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܡܝܐ ܆ ܡܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܒܐܦܣܩܘܦܐ. ܡܬܬܥܝܪܝܢ ܒܩܠ ܪܝܫ ܡܠܐܟܐ ܆ ܠܡܥܡܕܐ ܠܡܪܝܡ ܒܢܘܗ ܡܘܕܐ ܆ ܒܪܐܙܐ ܘܡܥܠܝܢ ܡܠܐܟܐ ܆ ܙܕܝܩܐ ܠܓܢܘܢ ܢܘܗܪܐ. ܡܫܚܐ ܕܝܢ ܕܪܫܡ ܠܡܥܡܕܐ ܆ ܘܚܝܡ ܦܘܪܫܐ ܠܡܥܡܕܢܘܬܐ ܆ ܘܐܪܐ ܬܘܟܠܢܐ ܕܥܬܝܕܝܢ ܕܢܩܒܠܘܢ ܆ ܩܕܝܫܐ ܬܡܢ ܙܕܝܩܐ ܘܬܘܒ.

Quod Baptizati ex aqua per ſacerdotem baptizantem elevantur, ſignificat, defunctos è ſepulcris reſurrecturos: & primi quidem per principem Sacerdotum, poſtremi verò per principem Angelorum. (ideſt, baptizati educuntur ex aqua per Pontificem, defuncti è tumulis ſuſcitantur voce Archangeli.) *Hic horum ſcopus, hic finis. Quod verò Sacerdotes cum proceſſione baptizatos ad ſanctuarium adducunt, myſticè deſignat Angelos, qui juſtos in thalamum beatitudinis introducunt. Oleum autem, quo Sacerdos baptizatos in fronte ungit, ſymbolum eſt fiduciæ, quam ibi ſancti accipient &c.* Timotheus II. Patriarcha lib. de Sacramentis cap. 3. ſect. 19. tres in Baptiſmo conſignationes diſtinguit; primam quidem & alteram ante Baptiſmum, quum dicit Sacerdos, *Signatur talis in nomine Patris &c.* &, *Ungitur talis in nomine Patris &c.* tertiam verò poſt Baptiſmum, iis verbis, *Baptizatus eſt & perfectus eſt talis in nomine Patris &c.* De hac autem poſtrema conſignatione hæc ſubjungit.

ܬܠܝܬܝܐ ܕܝܢ ܘܐܚܪܝܐ ܫܘܡܠܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܒܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܆ ܗܘ ܕܒܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܡܪܢ ܗܘܐ. ܘܗܢܘ ܫܘܡܠܝܐ ܓܡܝܪܐ.

Tertia eademque poſtrema conſignatio, perfectio eſt in Spiritu ſancto, quæ in baptiſmo Domini noſtri contigit: atque hæc eſt conſummata perfectio. Eodem reſpexit Georgius Arbelenſis, quum in lib. declarationis Officiorum Eccleſiaſticorum Tract. 5. de Baptiſmo cap. 5. hanc quæſtionem movet: ܡܛܠܡܢܐ ܟܕ ܡܢ ܚܕܐ ܩܪܢܐ ܪܫܡܝܢ ܘܡܫܚܝܢ ܘܡܥܡܕܝܢ ܘܡܫܡܠܝܢ ܆ ܠܐ ܗܘܐ ܚܕܐ ܙܒܢ ܥܒܕܝܢ ܠܗ ܆ ܐܠܐ ܐܪܒܥ ܙܒܢܝܢ.

Quare quum ex eodem Cornu (vaſe ſcilicet, in quo Chriſma conſervatur) *ſignamus, ungimus, baptizamus, & perficimus; id non ſemel facimus, ſed quater?* quid autem ſit, *Signare, ungere, baptizare, & perficere*, & in quo differant, his verbis declarat:

ܐܠܐ ܪܫܝܡ ܆ ܒܪܘܫܡܐ ܘܡܫܝܚܘܬܐ ܘܐܦ ܒܡܫܚܐ ܐܡܪ ܆ ܘܡܫܬܘܬܦܝܢ ܘܡܫܬܡܠܝܢ ܆ ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܚܐ ܒܠܚܘܕ ܐܝܟ ܕܡܫܚܐ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܆ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܒܟܠ ܘܡܫܬܡܠܝܢ

ܘܡܬܡܫܚ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ . ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܐܡܪ ܗܘ ܕܐܡܪ :
ܐܦ ܓܡܪ . ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܘܝ ܐܠܗܐ ܛܘܦܣܐ ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܩܢܘܡܘܗܝ
ܒܥܬܝܩܬܐ : ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܫܘܡܠܝܐ ܒܥܒܕܐ ܐܢܘܢ . ܗܪܟܐ ܕܝܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ : ܟܕ
ܗܘ ܕܐܡܪ ܒܫܡ ܬܠܝܬܝܘܬܐ : ܐܦ ܥܡܕ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܡܥܡܕ : ܡܚܘܐ ܠܡܠܬܐ
ܘܓܡܪ ܠܗ ܒܥܒܕܐ . ܒܫܘܡܠܝܐ ܕܝܢ : ܪܡܙ ܕܢܚܬܐ ܪܘܚܐ ܐܝܟ
ܠܫܢܐ ܕܢܘܪܐ ܘܬܬܒ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ . ܐܦ ܫܘܡܠܝܐ ܒܪܝܫ
ܦܪܨܘܦܗ ܥܒܕ : ܟܕ ܡܕܡܐ ܠܗ ܠܗܘ ܫܘܘܕܝܐ ܕܠܘܬ ܐܒܪܗܡ . ܡܛܠ
ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܕ ܩܪܢܐ ܪܫܡ ܘܡܫܚ ܘܡܥܡܕ ܘܡܫܡܠܐ . ܘܠܐ ܕܝܢ ܠܟܠܗܘܢ
ܒܚܕ ܕܘܟܐ : ܕܠܐ ܐܬܓܡܪܘ ܟܠܗܘܢ ܫܘܡܠܝܐ ܐܟܚܕܐ : ܐܠܐ ܒܟܠ ܙܒܢܐ :
ܡܕܡ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ ܪܘܚܐ : ܙܒܢܝܢ ܡܘܠܟܢܐ ܘܙܒܢܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܣܪܐ .
ܘܙܒܢܝܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܒܡܝܐ . ܒܐܬܪ ܕܝܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܒܪܘܚܐ .

Sed vide: in Conſignatione & Unctione, etſi verbo dicit, Signatur, & Ungitur, non tamen opere oſtendit, ut in baptiſmo. Dicit enim, Signatur, & Ungitur talis in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti: *non verò ſimul atque id dicit, etiam perficit: quemadmodum etſi Deus typum trinitatis perſonarum ſuarum in Vetere* (Teſtamento) *oſtendit, non tamen id perfecte & opere implevit. Hìc verò in baptiſmo, ſimul atque in nomine Trinitatis baptizatur, terque baptizat, & verbum oſtendit, & rem opere perficit: In perfectione autem deſignat Spiritum deſcendere tamquam linguas ignis, & ſedere ſuper unumquemque eorum. Etiam perfectionem in ſummitate vultus ejus* (ideſt, in fronte) *facit, aſſimilans eum promiſſioni, quæ Abrahæ facta eſt. Propter hæc igitur ex uno eodemque cornu ſignat, ungit, baptizat, & perficit. Non autem hæc omnia uno loco facit, quia non unà ſimul omnia perfecta ſunt, ſed unoquoque tempore aliquid Spiritus peragebat, aliquando promiſſionem, quandoque mandata carnis, aliquando baptiſmum in aqua, & alicubi baptiſmum in ſpiritu.* In Liturgia Neſtorii, poſt hymnum Cherubicum, de Baptiſmo hæc dicit Sados. ܘܐܢܗܪ ܠܢ ܒܢܘܗܪܐ ܕܝܕܥܬܐ ܐܠܗܝܬܐ : ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܒܠܘܗܝ
ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ . ܘܕܟܝܢ ܘܚܣܝܢ
ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܡܝܐ ܩܕܝܫܐ ܘܩܕܫܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ .

Et illuminavit nos luce divinæ ſcientiæ: illis autem, qui receperunt eum, dedit poteſtatem, ut filii Dei fierent. Et mundavit nos & expiavit nos per baptiſmum ſanctæ aquæ, & ſanctificavit nos gratia Spiritus ſancti. Renaudotius [a] hæc poſtrema verba ex eo, quo uſus eſt, Codice manuſcripto, ſic legit: ܘܩܕܫܢ ܒܛܝܒܘܬܗ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ; *Et ſanctificavit nos gratia ſua per donum Spiritus*

[a] *Tom. 2 Liturg. Orient. p. 629.*

ſancti.

ſancti : eademque hac [a] nota illuſtrat. *In his verbis exſtat luculentum Neſtorianæ eccleſiæ de Confirmationis Sacramento teſtimonium*, *dum agnoſcitur gratia ſanctificans per donum Spiritus ſancti. Quum enim de Baptiſmo prius dictum ſit*, expiavit nos per baptiſmum aquæ ſanctæ, *Donum Spiritus ſancti ad Myron ſeu Chriſma referendum eſt, quod ut apud Græcos confertur dicendo*, Signaculum doni Spiritus ſancti, *ita Neſtoriano ritu per hæc verba*, Pignus Spiritus ſancti, *ut diſcimus ex Ordine Baptiſmatis Syriaco Mar Jeſujab Catholici*, *quem habemus deſcriptum ex Codice Eliæ Sacerdotis*. In Ordine *Abſolutionis Apoſtatarum & Receptionis hæreticorum*, quem idem Jeſujabus Catholicus compoſuit, de ſacramento Chriſmatis, ſeù Confirmationis luculentum habemus teſtimonium, his verbis, quæ Syriacè referam §. XI. ubi de Sacramento Pœnitentiæ. *Si autem ſua voluntate fidem deſeruit*, *indiget conſignatione Baptiſmi*, *atque trina conſignatione illum perficit*; *prima quidem*, *quæ in prædicta laudatione fit*: *altera verò*, *quæ in fine orationis manus impoſitionis peragitur*: *tertiâ demùm*, *quum illum SANCTO OLEO in fronte pollice conſignat*, *dicens*: *Conſignatur talis &c.* Qua in re Neſtoriani præſcriptam à Concilio ſecundo œcumenico Chriſmalis conſignationis formam obſervant.

[a] *Tom. cit. pag.* 644.

Sacramenti Extremæ Unctionis meminit Georgius Arbelenſis de Baptiſmo quæſitis 42. 44. 48. 49. & 50. ubi illud in Eccleſia aſſervari *pro infirmis* teſtatur in Vaſe, quod vocant ܩܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ *Cornu gratiæ ſancti*. In Pontificali [b] Chaldæorum, inter munia Sacerdotis, cujus ordinatio præſcribitur, hoc Pontifex recenſet: ܘܢܗܘܘܢ ܣܝܡܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܥܠ ܟܪܝܗܐ ܘܡܬܐܣܝܢ. *Ut ponant manus ſuas ſupra Infirmos, & ſanentur*: quod eſt clariſſimum Extremæ Unctionis indicium.

[b] *Apud Morinum de Sacram. Ordinat. Par.* 2. *pag.* 457.

Itaque exſtant, vel ſaltem exſtabant olim apud Neſtorianos hæc duo Sacramenta, Confirmationis ſcilicet, & Extremæ Unctionis, eorumque materia in duobus diverſis Cornibus ſeù Vaſis conſervabantur in eccleſia, quorum unum appellabant, ܩܪܢܐ ܕܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ *Cornu Olei Unctionis ſeù Chriſmatis*; alterum, ܩܪܢܐ ܕܡܫܚܐ ܕܛܝܒܘܬܐ *Cornu olei gratiæ*. Hoc ungebant infirmos; illo verò baptizatos, necnon Eccleſiam, Altare, Oleum catechumenorum, baptiſmalem aquam, calicem & patenam conſecrabant, ut ex eorum Ritualibus, & ex quæſtionibus Georgii Arbelenſis ſuprà deſcriptis patet.

Si igitur utroque nunc Sacramento carent, (uti eos carere graviſſimi auctores ſcribunt,) vel ſi in eorum Sacramentorum, aut unius ipſorum adminiſtratione gravem aliquem defectum admittunt, (quemadmodum illos admittere infra oſtendam,) non modo ex doctrina

ctrina univerſæ Eccleſiæ, ſed etiam ex propriis ipſorum doctoribus, erroris novitatiſque faciiè convinci poſſunt.

1. Errant, quum loco Extremæ Unctionis *ſignum Crucis* tamquam Sacramentum obtrudunt. Ita ſenſit Ebedjeſus Sobenſis in libro Margaritæ Par. 4. cap. 1. ubi inter ſacramenta ſexto & ſeptimo loco recenſet *ſacrum Fermentum*, quod eſt materia Euchariſtiæ, & *ſignum Crucis*, quod (inquit [a]) *perpetua eſt Chriſtianorum cuſtodia, & omnium ſacramentorum perfectio & perficiens*. [a] *Vide Tom. 3. pag. 256.*

2. Loco olei olivæ, quod pro infirmis olim benedicebant, quum pro iis orare manuſque ſupra eos imponere decreviſſent, nunc maſſam quandam componunt ex oleo, aqua, & pulvere ſeù reliquiis alicujus Sancti, quam vocant ܚܢܢܐ *Hanana*, ſeù ܛܝܒܘܬܐ ܕܦܠܢ ܩܕܝܫܐ *Taibutha*, ideſt, Gratiam, *talis Sancti*: eamque in Cornu ſeù Vaſe quodam conſervant in Eccleſia pro infirmis uſurpandam. Hujus maſſæ confectio & benedictio exſtat in Codice Syr. Vatic. 18. fol. 8. hoc titulo prænotata. ܛܟܣܐ ܕܬܘܣܦܬ ܚܢܢܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܕܡܫܝܓܘܬܐ. *Ordo Auctionis gratiæ, & Ablutionis*. Fit autem hoc modo.

ܡܐ ܕܒܥܐ ܐܢܬ ܕܬܘܣܦ ܛܝܒܘܬܐ ܣܝܡ ܚܕܬܐ ܩܕܡ ܨܠܝܒܐ ܘܣܝܡ
ܛܝܒܘܬܐ ܒܡܐܢܐ ܘܡܫܚܐ ܒܡܐܢܐ ܐܚܪܢܐ ܘܣܝܡ ܐܢܝܢ ܥܠ ܚܕܬܐ ܘܫܪܝ.
ܩܕܝܫ. ܘܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܥܢܝܢܐ. ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܫܕܪ ܡܪܝܐ ܘܩܕܫܝܗ
ܡܪܝ. ܩܢܘܢܐ. ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܐܘܪܚܐ ܡܪܝܐ ܒܟܠܗ ܢܘܗܪܐ ܘܫܡܫܬܢ ܡܪܝ.
ܘܐܡܪ. ܠܡܙܡܘܪܐ. ܘܡܫܝܚܐ ܠܟܗܢܐ. ܘܐܘܪܚܗ ܘܡܫܡܫܢ. ܘܐܡܪ ܩܢܘܢܐ ܡܪܝܐ
ܥܡ ܩܢܘܢܐ ܕܙܘܥܐ. ܘܥܢܝܢ. ܘܫܠܡ ܦܘܩ. ܘܐܡܪ. ܒܝܬ ܩܕܝܫܘܗܝ
ܦܬܓܡܐ. ܘܐܡܪ ܨܠܘܬܐ ܗܕܐ ܕܛܘܝܒ ܛܝܒܘܬܐ. ܒܪܝܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ
ܫܒܝܚܐ ܕܒܛܝܒܘܬܗ ܘܡܪܚܡܢܘܬܗ ܕܡܫܝܚܗ ܘܐܦ ܒܗ ܡܪܢܐ ܘܕܥܬܝܕܘܬܗ
ܫܠܡܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܗܘ ܫܕܪ ܒܝܫܘܥ ܠܫܠܝܚܘܗܝ ܫܠܝܚܐ ܕܢܦܩܘܢ
ܘܢܦܩܘܢ ܒܫܡܗ ܘܐܠܗܘܬܗ ܡܫܒܚܬܐ ܐܚܝܐ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܛܝܒܘܬܐ
ܒܡܫܚܐ ܘܐܡܪ. ܡܫܝܚܘܬܐ ܘܡܫܠܡܢܘܬܐ ܘܡܫܬܥܒܕܢܘܬܐ ܡܫܚܐ ܗܢܐ
ܕܛܝܒܘܬܐ ܗܘܐ ܕܡܪܝܐ ܦܩܕ ܠܟܠ ܐܢܫܐ ܘܚܕܐ ܘܣܝܡܐ ܘܩܘܕܫܐ ܗܢܐ
ܘܡܫܬܡܠܝܢ ܘܡܫܡܠܝܢ ܡܫܬܡܠܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܐܦ ܒܗܢܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܫܚܐ.

Quum gratiam augere vis, pone novam coram cruce, & pone gratiam (ideſt, pulverem vel reliquias alicujus Sancti, aut veterem maſſam hoc modo jam confectam & benedictam) *in vaſe, & oleum in altero vaſe, & pone ea ſuper novam, & incipe*. Sanctus, &, Pater noſter, qui es in cœlis. *Canticum*. Tamquam ignis. Mitte

Domine in corda noſtra ignem amoris tui &c. *Et dic*, Tibi Domine. *Et*, Sanctus Deus. *Et*, Inclinate capita veſtra. *Et dic canticum ex canticis Sacramentorum*, &, Gloria Patri, &, A ſæculo; *eodem tono. Et dic.* In principio. *Tres priores verſus. Et dic hanc orationem conſecrationis Gratiæ.* Benedic eam Domine Deus fortis benedictione tua, & ſanctifica eam ſanctitate tua, & inhabitare fac in ea dexteram miſericordiæ tuæ, & virtutem Spiritus ſancti, & largire ex ea, ſumentibus illam, corporis animæque ſanitatem, in nomine glorioſæ Trinitatis Patris &c. *Et mitte gratiam in oleum, & dic.* Signatur, & ſanctificatur, & commiſcetur hoc oleum cum hac gratia Sancti talis, in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti: nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum, Amen. *Atque hoc eodem modo fac Ablutionem.* Et fol. 20. ܚܘܒܠܐ ܕܚܢܢܐ *Confectio Pietatis*, hoc eſt, Pulveris.

ܐܝܬܐ ܐܘ ܡܪܝ ܥܦܪܐ ܕܕܘܟܬܐ ܕܐܬܟܠܠܘ ܒܗ ܣܗܕܐ ܘܐܪܡܝ ܒܡܐܢܐ
ܕܠܐ ܢܦܠ ܒܗ ܡܕܡ ܠܒܪ ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܘܡܫܚܐ . ܘܐܪܡܝ ܥܦܪܐ ܒܗ
ܒܡܐܢܐ . ܘܐܪܡܝ ܥܠܘܗܝ ܡ̈ܝܐ . ܘܠܘܫܝܗ ܫܦܝܪܐܝܬ . ܘܐܝܬܐ ܩܠܝܠ ܡܫܚܐ
ܒܡܐܢܐ ܐܚܪܢܐ ܘܡܫܘܚ ܐܝܕܟ ܡܢܗ [illegible]
ܘܦܣܘܩܝܗܘܢ ܒܕܡܘܬ ܛܒܥܐ ܕܚܢܢܐ . ܘܫܩܘܠ ܚܕ ܚܕ ܦܣܘܩܬܐ ܘܠܘܫܝܗܝܢ
[illegible] ܒܨܒܥܐ ܕܝܡܝܢܐ ܒܦܣܬܐ ܕܣܡܠܐ [illegible]
ܘܦܪܘܣܝܗܝܢ ܥܠ ܫܘܫܦܐ ܦܪܝܣܐ ܕܢܗܘܐ [illegible] ܟܠܗܝܢ . ܘܫܒܘܩ
ܐܢܝܢ ܚܕ ܝܘܡܐ ܘܚܕ ܠܠܝܐ . ܥܕܡܐ ܕܢܝܒܫܢ [illegible]
ܒܛܘܦܣܐ ܕܨܠܝܒܐ ܒܗܘ ܡܐܢܐ [illegible] ܒܗ . ܘܐܡܪ . ܡܬܚܬܡ
ܘܡܬܩܕܫ ܚܢܢܐ ܗܢܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܡܪܝ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܠܚܘܠܡܢܐ
ܘܠܐܣܝܘܬܐ ܕܦܓܪܐ ܘܕܢܦܫܐ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ :

Tollito, domine, pulverem loci, in quo Martyres coronati fuere: illumque in vaſculo, in quod nihil omninò præter aquam & oleum immiſſum infuſumque fuerit, componito: ſuperfuſâ deinde aquâ, pulchrè ſubigito. Modicum interim olei in alio vaſculo paratum habeto, quo delibuta manu, maſſas ſingulas in modum ellychniorum acuito: eaſque mox ad formam ſigillorum Pietatis concidito. Singulas deinde particulas indice manus dexteræ in vola ſiniſtræ ſubigito, donec ad fili tenuitatem deducas: ita in linteolo, quod antea coram te explicatum habere oportet, omnes prædictas particulas diſponito, quotquot ipſe confeceris; ibidemque ad alterum diem noctemque relinquito, donec exſiccentur. Poſtremò gratiam S. Thomæ tollito, quam in formam crucis in illud vaſculum immittito, in quo maſſas modo confectas repoſuiſti, dicens: Signatur & ſanctificatur hic Hanana (pulvis) *cum hac Taibutha* (gratia) *ſancti Thomæ Apoſtoli in ſanitatem & medelam corporis & animæ, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Hoc oleo, loco Extremæ Unctionis, utuntur. Ejus me-

meminit Marcus Paulus Venetus lib. 3. cap. 27. de Chriſtianis Malabariæ inquiens: *Chriſtiani à longe venientes & Sancti* (Thomæ) *corpus viſitantes, aſportant ſecum de terra illa, in qua Vir Sanctus occiſus dicitur, & de ea in potum miſſa faciunt infirmos bibere, & credunt illos hinc melius habere &c.* In octava [a] ſeſſione Synodi Diamperienſis can. 17. loco hujuſmodi olei, aqua benedicta in Eccleſiis Malabaricis ex Rituali Romano præſcribitur.

[a] *La Croze hiſt. Chriſtianor. Indiæ lib. 3. p. 262.*

3. Materiam ipſam Chriſmatis, non ejus uſum in conſignatione baptizatorum, pro Sacramento habent. Ita idem Sobenſis lib. cit. c. 4.

ܗܘܠܐ ܡܢ ܕܝܠܗ ܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܕܟܝܐ. ܐܕܫܗ ܕܝܢ ܒܘܪܟܬܐ ܫܠܝܚܝܬܐ.

Ejus quidem materia, oleum puræ olivæ eſt; forma verò, benedictio Apoſtolica.

4. Chriſma apud ipſos non ab Epiſcopo, ſed à ſimplici Presbytero conſecratur: idque tunc, quando quis baptizandus eſt, ut ex Rituali ſuprà deſcripto conſtat. An verò Chriſmatis confirmatorii conſecrandi poteſtas ſit penes ſolos Epiſcopos ex jure divino, an eccleſiaſtico tantùm, ita ut Presbyteris etiam ea provincia demandari poſſit, quæſtio eſt inter Theologos, de qua vide Gaſparem Ivenin in Commentario hiſtorico & dogmatico de Sacramentis diſſertat. 3. de Confirmatione quæſt. 2. cap. 5. art. 3. ubi cum Cajetano aliiſque duas haſce theſes propugnat. 1. *Solis Epiſcopis licitum fuiſſe antiquitùs, & licere modò, Chriſma confirmatorium ordinariè conſecrare.* 2. *Presbyteros non jure divino, ſed eccleſiaſtico tantùm prohiberi Chriſma conſecrare.* De cæteris Oleis, quæ Orientales Presbyteri conſecrare ſolent, ut *Oleum Catechumenorum, & Oleum Infirmorum*, lege Arcudium lib. 1. cap. 16. & lib. 5. cap. 2. Goarium in not. ad Euchologium pag. 363. & 436. & Ivenin lib. cit. diſſert. 7. de Extrema Unctione quæſt. 3. cap. 1. Id Clemens VIII. approbat in ſua ad Epiſcopos Latinos, Græcorum causâ, directa Inſtructione. *Non ſunt cogendi*, inquit, *Presbyteri Græci olea ſancta, præter Chriſma, ab Epiſcopis Latinis Diœceſanis accipere, quum ejuſmodi olea ab eis in ipſa oleorum & Sacramentorum exhibitione ex vetere ritu conficiantur, ſeù benedicantur. Chriſma autem, quod nonniſi ab Epiſcopo etiam juxta eorum ritum benedici poteſt, cogantur accipere.*

5. Fabulantur, *Oleum Chriſmatis, quod in eccleſia repoſitum conſervant, ad ipſos ab Apoſtolis traductum fuiſſe.* Ebedjeſus Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 4. ܡܫܚܐ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܘܬܐ: ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܗܝ ܫܠܝܚܝܬܐ: ܘܡܢ ܗܘ ܕܩܕܝܫ ܗܘܐ ܡܢ ܫܠܝܚܐ: ܒܝܕ ܫܠܝܚܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܝܒܠ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ.
Oleum Unctionis (ſeù Chriſmatis) *Apoſtolica traditio eſt, & ex illo, quod ab Apoſtolis conſecratum fuit, uſque in præſentem diem in Eccleſia Dei traducitur.* Timotheus II. cap. 3. de Baptiſmo ſect. 11.

ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܗ ܕܡܫܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܡܪܝܢܢ ܕܟܕ ܐܬܗܝܡܢܘ ܛܘܒܢܐ ܫܠܝ̈ܚܐ ܝܕܥܬܐ
ܕܐܪ̈ܙܐ ܐܠܗܝ̈ܐ ܘܩܒܠܘ ܟܠܗ ܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ܒܡܦܘܚܝܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ
ܟܠ ܡܫܡܫܢ ܘܟܠ ܡܕܡ ܗܢܐ : ܒܪܟܘܗܝ ܘܩܕܫܘܗܝ ܠܡܫܚܐ
ܗܢܐ ܒܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ ܕܢܗܘܐ ܠܐܬܐ ܘܠܚܬܡܐ ܕܣܝܡܬ ܒܢ̈ܝܐ .

De Traditione Sacri Olei. Dicimus, quum beati Apoſtoli notitiam divinorum ſacramentorum ſibi commendatam acceperunt, omnemque ſapientiam & ſcientiam atque intelligentiam afflatu Spiritus ſancti hauſerunt, eos benedixiſſe & conſecraſſe hoc oleum virtute Spiritus, ut eſſet in ſignum & ſigillum adoptionis filiorum. Idem rationes mox adducit, ob quas Apoſtoli oleum conſecrarint, conſecratumque ad poſteros traduci voluerint. Salomon [a] Baſſorenſis in lib. Apum cap. 47. *Oleum baptiſmi*, inquit, *ſunt qui dicunt, ex oleo quo Reges ungebantur, deduci: alii ex miſtura aromatica, qua Domini noſtri corpus conditum fuit: quam quidem ſententiam plerique tenent: alii denique ajunt, acceptam in manum à Joanne Euchariſtiæ in Paſchate conſecratæ particulam ita incaluiſſe, ut adverſa palmæ manus pars ſudore manarit; ſudorem autem illum ab eodem Joanne in ſignaculum baptiſmi repoſitum. Id nobis à quodam eremita & periodeuta ex ore in aures traditum eſt.* Magnum myſterium! Quod aſſerit Salomon, *ex oleo quo Reges ungebantur, oleum Chriſmatis deductum fuiſſe*, id Timotheus II. lib. cit. ſect. 10. ex profeſſo impugnat hoc præfixo titulo: ܡܛܠ ܕܡܫܚܐ ܗܢܐ ܠܐ ܗܘ
ܥܬܝܩܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܢܡܘܣܐ ܐܦܠܐ ܡܢܗ ܡܬܝܠܕ :

Hoc oleum non eſſe vetus illud legale, neque ex eo derivatum. Quod autem ajunt, Apoſtolos illud conſecraſſe poſteriſque tradidiſſe, conſonat S. Baſilio in lib. de Spiritu ſancto cap. 27. ajenti: *Benedicimus Baptiſmatis aquam, & Unctionis oleum; Quibus verò Scripturis edocti? nonne à ſecreta & ſilente Traditione?* Apoſtolicâ nimirùm, juxta S. Auguſtini regulam in epiſtola ad Januarium, docentis, ritus Chriſtianos, quorum nullum reperitur initium, in Traditionem Apoſtolicam refundi debere. Quod denique illud ipſum oleum, quod Neſtoriani in eccleſiis aſſervant, ab Apoſtolis ad ſuam ætatem traductum affirmant, id verò percipi nequit, niſi eo ſenſu, quo oleum catechumenorum in Eccleſia Orientali conſecratur; ita nimirùm ut vetus jam conſecratum novo oleo conſecrando admiſceatur, vel reliquiæ novi olei conſecrati, quod poſt conſignationem baptizatorum ſupereſt, veteri conſecrato adjungantur, ut Neſtoriani faciunt.

5. Arbitrantur, *non licere ex Oleo Chriſmatis, quod in cornu ſeu vaſe conſervatur in eccleſia, adjicere ad oleum, quod eorum Sacerdotes in baptiſmo benedicunt, ſi hoc propter frequentem uſum imminutum fuerit.* Jaballaha Patriarcha, olim Nuhadrenſium Epiſcopus, quæ-

[a] Tom. 3. p. 319.

quæſito 1. de oleo baptiſmi. ܐܢ ܐܝܬ ܠܡܬܘܣܦܘ ܥܠ ܡܫܚܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܗܘ ܕܡܬܩܕܫ ܡܢ ܟܗܢܐ ܒܦܝܢܟܐ. ܦܘܢܝܐ. ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܐܢܫ ܟܠܡܕܡ ܠܡܬܘܣܦܘ ܥܠܘܗܝ ܒܬܪ ܕܡܬܩܕܫ. ܠܘ ܓܝܪ ܐܝܟ ܟܣܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܝܟ ܡܣܒܪܢܘܬܐ ܕܐܢܫܝܢ: ܡܛܠ ܕܟܣܐ ܡܢ ܬܪܝܢ ܓܢܣܝ̈ܢ ܡܬܩܝܡ: ܡܢ ܚܡܪܐ ܘܡܝܐ. ܡܫܚܐ ܕܝܢ ܚܕ ܐܝܬܘܗܝ: ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܐܢܫ ܠܡܬܘܣܦܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܢ ܣܓܝܐܝܢ ܥܡܕ̈ܐ ܘܚܣܪ ܡܫܚܐ. ܢܩܕܫܘܢ ܡܫܚܐ ܐܚܪܢܐ ܒܟܠܗ ܫܘܡܠܝܐ ܕܩܘܕܫ ܡܫܚܐ. ܐܘ ܢܩܘܘܢ ܥܡܕ̈ܐ ܠܨܦܪܐ. ܘܘܠܐ ܠܟܗ̈ܢܐ ܕܢܣܝܡܘܢ ܒܡܫܚܐ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐ ܢܚܣܪ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܕܢܚܫܘܒ ܐܢܫ ܡܢ ܠܣܘܓܐܗ. ܡܛܠ ܕܡܫܚܐ ܕܡܫܬܚܪ ܒܩܢܢܐ ܗܘ ܡܝܐ ܕܦܫܐ ܡܢ ܒܬܪܟܢ.

An licet adjicere oleo baptiſmi, quod à Sacerdotibus in patina conſecratur? Reſponſio. Nemini prorſus fas eſt adjicere ei quidquam, poſtquam conſecratum eſt. Non enim ſe habet, ſicut calix, ut nonnulli arbitrantur: quoniam calix ex duabus ſpeciebus, vino nimirùm & aqua, componitur; oleum verò unum eſt, nec licet cuipiam aliquid ei addere. Quodſi plures ſint baptizandi, oleumque defecerit, conſecrent aliud oleum cum integro ritu conſecrationis olei: aut baptizandi in matutinum tempus maneant. Oportet autem, ut Sacerdotes multum olei ponant, ne deficiat: nec religioni quis ducat, quod ingentem olei copiam ponat: nam quod ex eo in lagena remanet, aquâ poſtea ſolvitur. Georgius Arbelenſis quæſito 9. ܐܢ ܫܠܡ ܡܫܚܐ ܕܒܠܓܝܢܐ ܘܐܝܬܝܢ ܕܢܬܡܫܚܘܢ ܐܚܪ̈ܢܐ: ܡܫܟܚ ܕܢܪܡܘܢ ܡܢ ܡܫܚܐ ܕܒܩܪܢܐ ܠܠܓܝܢܐ ܘܢܡܫܚܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܚܪܘ. ܦܘܢܝܐ. ܐܢ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܒܩܪܢܐ ܢܬܡܫܚܘܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡܕܝܢ: ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܗܘܘ ܟܗܢܐ ܕܢܩܕܫܘܢ ܡܫܚܐ. ܐܠܐ ܐܡܬܝ ܕܫܠܡ ܡܫܚܐ: ܢܩܕܫܘܢ ܡܫܚܐ ܐܚܪܢܐ ܘܢܡܫܚܘܢ ܠܥܡܕ̈ܐ.

Si oleum in lagena defecit, aliique adſint, quos ungi oportet: licet ne ex oleo, quod in cornu eſt, effundere in lagenam, eoſque qui ſuperſunt, ungere? Reſponſio. Si liceret baptizatos cornu (ideſt, oleo, quod in cornu eſt) *ungere, non opus eſſet, ut Sacerdotes oleum conſecrarent. Quum igitur oleum defecerit, conſecrent aliud oleum, & baptizatos ungant.*

7. *Materiam Chriſmatis ex ſolo oleo olivæ componunt: Balſamum, aut alias aromatum ſpecies nequaquam admittunt.* Ebedjeſus Sobenſis loc. cit. ܗܘܠܐ ܡܢ ܕܝܠܗ ܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܕܟܝܐ. *Ejus quidem materia oleum puræ olivæ eſt.* Timotheus II. cap. 3. ſect. 12. quærit, ܡܛܠܡܢܐ ܒܐܕܫܐ ܗܢܐ ܕܡܫܚܐ ܐܫܬܠܡ ܘܠܐ ܒܐܚܪܢܐ ܡܢ ܐܕܫܐ ܐܚܪܢܐ. *Quare in hac olei ſpecie, non in alia traditum fuit.* Et ſect. 13.

ܠܡܫܚܐ

ܠܡܢܐ ܡܢ ܡܫܚܐ ܟܠܗܘܢ ܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܬܩܕܫ ܠܡܫܝܚܘܬܢ ܘܠܚܘܬܡܢ ܕܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ܆ ܘܠܐ ܡܫܚܐ ܐܚܪܢܐ.

Quare præ cæteris oleis ad noſtram unctionem conſignationemque in ſacro baptiſmo oleum olivæ conſecratum eſt, non alia olea? Joannes Zugbi in Carm. de Baptiſmo & Fermento. ܒܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܫܠܡܘܢ ܠܢ ܫܠܝܚܐ ܠܩܪܢܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ܆ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܡܘܪܘܢ ܕܡܫܒܚܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܒܥܕܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܡܛܠ ܐܪܒܥ ܥܠܠܢ ܒܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܫܠܡܘܗܝ ܠܢ. ܩܕܡܝܬܐ ܐܝܟ ܕܢܫܘܘܢ ܚܕܐ ܠܚܕܐ ܬܪܬܝܢ ܕܝܬܩܐ. ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܟܕ ܐܬܦܩܕ ܕܢܥܒܕ ܡܫܚܐ ܠܡܫܝܚܐ: ܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܦܩܕ ܕܢܥܒܕܘܢ ܕܢܡܫܘܚ ܒܗ ܟܗܢܐ ܘܡܠܟܐ. ܘܫܠܝܚܐ ܒܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܫܠܡܘܗ ܠܩܪܢܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܦܩܕܘܗ ܕܢܡܫܚܘܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ. ܥܠܬܐ ܕܝܢ ܐܚܪܝܬܐ ܕܒܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܫܠܡܘܗ ܕܢܗܘܐ ܕܫܟܝܚ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܥܬܝܪܐ ܘܡܫܬܟܚܢܐ. ܡܫܚܐ ܕܝܢ ܫܦܝܪܐ ܕܡܘܪܘܢ ܠܐ ܠܟܠ ܡܫܬܟܚ ܘܟܠܢܫ. ܘܕܠܡܐ ܡܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܗ ܡܣܟܢܐ ܗܘܘ ܡܬܚܣܪܝܢ.

In oleo olivæ tradiderunt nobis Apoſtoli Cornu Baptiſmi, non in Myro (ſeù unguento) *optimo, ut in Eccleſia Occidentis. Quatuor ob cauſas in oleo olivæ illud nobis tradiderunt. Prima eſt, ut ſibi conſentiant duo Teſtamenta: Moyſes enim quum juſſus eſſet oleum facere pro unctis, præcepit, ut oleum conficerent, quo ſacerdotes regeſque ungeret. Item Apoſtoli in oleo olivæ tradiderunt cornu baptiſmi, juſſeruntque ungi in baptiſmo reges futuri ſeculi. Altera cauſa eſt, cur illud in oleo olivæ tradiderunt, ut, ſcilicet, & pauperibus & divitibus inventu facile eſſet. At verò oleum optimum myri non eſt omnibus facile inventu: & fortaſſe pauperes quum illud habere nequeant, detrimentum paterentur.* Pergit duas alias cauſas referre, quod nimirùm oleo olivæ per columbam pax Noëmo annunciata eſt, & quod olivæ, ex qua oleum exprimitur, folia ſemper virentia ſint: quæ ad baptiſmi effectus referuntur. Mox hæretico furore correptus, in orthodoxos invehitur, qui Myro utuntur. ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܗܪܛܝܩܐ ܕܒܡܘܪܘܢ ܡܫܚܐ ܡܒܣܡܐ ܐܝܟ ܠܡܥܡܕܘ ܒܥܕܬܐ: ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܡܫܚܐ ܕܡܢ ܙܝܬܐ. ܢܒܟܘܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܪܫܥܬܐ ܡܬܟܠܝܬܐ ܘܡܫܬܥܝܬܐ ܡܠܟܐ ܠܡܫܘܚܘ ܡܠܟܘ ܠܟܠܗܘܢ ܠܟܗܢܘܬܐ. ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܘܪܝܬܐ ܡܦܪܫܐ ܗܘܐ ܠܦܠܚܘܬܗܘܢ ܘܐܝܟ ܡܫܝܚܐ. ܘܡܕܐ ܫܦܝܪ ܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܡܫܚܝܢ ܘܡܫܬܡܫܝܢ. ܒܡܫܚܐ ܕܙܝܬܐ ܐܫܠܡܘܗ ܠܢ ܫܠܝܚܐ ܠܩܪܢܐ. ܡܛܠ ܕܒܪܘܪܐ ܠܐ ܟܬܒܝܢ: ܠܐ ܡܩܒܠ ܩܘܪܒܐ ܘܫܘܘܕܝܐ. ܡܛܠܗܘܢ ܓܝܪ ܕܗܪܛܝܩܐ ܒܟܬܒ ܟܬܒܐ ܐܠܗܝܐ: ܟܬܒ ܕܢܣܒ ܡܛܠܬܐ ܩܪܢܐ ܘܡܫܚܐ ܡܢ ܟܬܒܐ.

Quodſi

Quodſi dicant hæretici, in myro, hoc eſt, oleo pretioſo, oportet baptizare in eccleſia, non in oleo olivæ: noverint, non in rebus optimis & pretioſis Deum ſolere virtutem ſuam hominibus oſtendere: nam in cinere vaccæ mundabat immunditiam Iſraelitarum, & vilis ſanguis remittebat eorum debita atque peccata. In ſumma, in oleo olivæ tradiderunt nobis Apoſtoli cornu: & quiſquis eo non baptizatur, non accipit Spiritum ſanctum. Myron verò hæreticorum diu poſtea traditum eſt, poſtquam ſcilicet Angelus cornu, & conſignationem ex eorum eccleſia abſtulit. Apoſtolos eorumque ſucceſſores iis ſæculis, quibus perſecutio ſæviebat, non admiſcuiſſe balſamum oleo, quo ad conferendam Neophytis confirmationem utebantur, probabile eſſe cenſet Ivenin de Sacramento Confirmationis diſſert. 3. quæſt. 2. cap. 4. art. 2. eamque ſive ſolius balſami cum oleo admiſtionem apud Latinos, ſive præter balſamum & oleum aliorum etiam aromatum compoſitionem apud Græcos, non eſſe de neceſſitate Sacramenti, imò nec præcepti divini, ſed eccleſiaſtici tantùm, docent graves auctores.

8. Etſi Neſtoriani oleum Chriſmatis olim conſecrabant, eoque baptizatos ungebant; nunc tamen nullum in eorum Ritualibus vel conſecrationis ejus, vel unctionis baptizatorum, veſtigium exſtat; ſed hæc tantùm rubrica adnotatur: ܘܪܫܡ ܠܟܠܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ ܒܨܒܥܗ ܗܝ ܕܝܡܝܢܐ ܡܢ ܬܚܬ ܠܥܠ ܘܡܢ ܝܡܝܢܐ ܠܣܡܠܐ ܘܐܡܪ . ܐܬܥܡܕ ܘܐܫܬܡܠܝ ܦܠܢ :

Et ſignat unumquemque eorum in fronte pollice ſuo dextero ab imo ſurſum, & à dextera ad ſiniſtram, dicens: baptizatus eſt & perfectus eſt &c. Ubi non exprimitur, an Sacerdos baptizatos Chriſmate ſignet, an ſolo crucis ſigno, quo & Catechumeni in eodem Rituali ſignari dicuntur, antequam oleo ungantur.

9. Renaudotius tom. 2. Liturg. Orient. pag. 644. de Forma Chriſmatis apud Neſtorianos hæc habet. *Ut apud Græcos confertur* Chriſma, *dicendo, Signaculum doni Spiritus ſancti, ita Neſtoriano ritu per hæc verba, Pignus Spiritus ſancti, ut diſcimus ex Ordine Baptiſmatis Syriaco Mar Jeſujab Catholici, quem habemus deſcriptum ex codice Eliæ Sacerdotis.* In Ritualibus tùm antiquis tùm recentibus, primùm ſuper baptizatorum capitibus imponitur manus Sacerdotis ajentis, *Magna ſunt &c.* deinde ſignantur in fronte pollice (ut ſuprà) dicendo, *Baptizatus eſt & perfectus eſt talis in nomine Patris &c.* Circa illam verò orationem, cujus initium, *Pignus Spiritus ſancti*, quamque Renaudotius formam eſſe Confirmationis contendit, variant Codices Syriaci: & antiqui quidem, qualis eſt codex Syriacus Vaticanus 16. quem in Malabaria circa annum Chriſti 1556. deſcriptum ſuprà notavi, hanc rubricam repræſentant poſt ea verba, *Baptizatus eſt &c.* ܗܘܐ ܚܕ ܐܢܫܘܗܝ ܠܡܫܚܐ : ܐܡܪ

ܒܗܘܢܐ

ܪܘܪܒܐ : ܣܡܟ ܐܝܕܝܢ : ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܗܢܐ . ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܩܒܠܬ
ܘܐܪܙܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܢܣܒܬ ܘܫܪ :

Si verò unus fuerit, *qui baptizatur*, *dicit Sacerdos loco*, Magna ſunt, *hanc manus impoſitionem*. *Pignus Spiritus ſancti*, *quod accepiſti*: *Sacramentum Chriſti quod tuliſti &c.* Recentiores autem codices, ut ſunt illi, quos à Joſepho I. Patriarcha exaratos habemus in Bibliotheca Vaticana Codice Syriaco Amidenſi 10. & 12.,

ܐܢ ܚܕ ܗܘ ܕܡܬܥܡܕ ܐܡܪ ܟܗܢܐ : ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܩܒܠܬ ܘܫܪ .

Si verò unus fuerit, *qui baptizatur*, *dicit Sacerdos*. *Pignus Spiritus ſancti*, *quod accepiſti &c.* quaſi ſenſus ſit, hanc orationem, cujus initium, *Pignus Spiritus ſancti*, non dicendam eſſe loco illius, quæ ſuprà deſcripta eſt, quæque incipit, *Magna ſunt &c.* ſed abſolutè dicendam eſſe hoc loco à Sacerdote vel ſingulariter, vel pluraliter juxta numerum baptizatorum: quod probabilius exiſtimo. Quomodocumque tamen, & ubicumque recitanda ſit, palam fit, eam à Neſtorianis non haberi pro Forma chriſmationis: non enim ſignificat, oleo unctos accipere pignus Spiritus ſancti; ſed ſupponit illos jam accepiſſe pignus Spiritus ſancti: adeoque precatur Sacerdos, ut pignus illud, quod jam acceperant, eos cuſtodiat in vitam æternam: *Pignus*, inquit, *Spiritus ſancti*, *quod accepiſti*: *Sacramentum Chriſti*, *quod ſumpſiſti*: *nova vita quam poſſediſti*; *armatura juſtitiæ*, *quam induiſti*; *cuſtodiat te à malo & virtutibus ejus*, *& ſanctificet membra tua &c.* Hæc autem omnia peractam totam Baptiſmi & Confirmationis ceremoniam clarè denotant. Forma itaque Confirmationis apud Neſtorianos in illis verbis ſtat, quæ manus impoſitionem ſequuntur, quæque, baptizatum in fronte conſignando, dicuntur, *Baptizatus eſt*, *& perfectus eſt talis in nomine Patris &c.* Hæc autem an ſit valida, Theologi judicent. Mihi videtur non tàm eſſe Forma Confirmationis, quàm ad eam proclamationem accedere, quæ apud Syros [a] fieri ſolet ſuper Ordinatis in Diaconos, vel Presbyteros, ܐܬܬܣܝܡ ܒܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ
ܦܠܢ ܡܫܡܫܢܐ ܐܘ ܩܫܝܫܐ ܘܫܪ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܫܪ :
Ordinatus eſt in eccleſia ſancta talis Diaconus, *vel Presbyter &c*, *in nomine Patris &c.* Vel ut Neſtoriani [b] Pontifices dicunt ſuper Ordinatis in Diaconos, Presbyteros, & Epiſcopos ܐܬܦܪܫ ܘܐܬܩܕܫ
ܘܐܬܓܡܪ ܘܐܬܡܠܝ ܦܠܢ ܘܫܪ :
Separatus eſt, *ſanctificatus eſt*, *perfectus eſt*, *conſecratus eſt talis &c.* Quod edictum ſeù publicatio peractæ Ordinationis potius eſt, quàm Forma. Ita & Græci [c] quum octavo poſt ſanctum Baptiſma die puerum abluiſſent, dicunt: *Baptizatus es*, *illuminatus es*, *unguento*

[a] *Morin. de Syror. Ordination. pag.* 402. 407. 481. 485.

[b] *Idem pag* 451. 458. 471.

[c] *Goar in Euchol. Græc. pag.* 372. *Martene de antiquis eccl. ritibus lib.* 1. *pag.* 231.

to unctus es, ſanctificatus & ablutus es in nomine Patris &c.

Ex dictis liquet, qui ſint Neſtorianorum errores circa Confirmationem & Extremam Unctionem. Cæterùm communem Orientalium diſciplinam obſervant in his, quæ ſequuntur. Primùm, quod Oleum Catechumenorum in ipſa Sacramenti exhibitione ſimplex Presbyter apud ipſos benedicit. Idem dicendum de oleo Infirmorum, quod olim conſecrabant. Alterum quod ſtatim poſt Baptiſmum idem Presbyter adminiſtrat Sacramenta Confirmationis & Euchariſtiæ; etſi primum, (ideſt, Confirmationem) invalidè adminiſtret ex defectibus ſuprà indicatis.

§. XI.

De Pœnitentia.

POENITENTIAM eſſe unum è ſeptem eccleſiæ ſacramentis confitentur Neſtoriani. Ebedjeſus Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 1. ܐܪ̈ܙܐ ܕܥܕܬܐ ܫܒܥܐ ܐܝܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ
ܪܕܝܐ ܕܟܬܒ̈ܐ ܐܠܗܝ̈ܐ. ܩܕܡܝܐ ܟܗܢܘܬܐ ܕܒܗ ܡܫܬܡܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܪ̈ܙܐ ܘܕܬܪܝܢ
ܐܢܝܢ. ܒ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܓ ܡܫܚܐ ܕܡܘܫܚܘܬܐ. ܕ ܩܘܪܒܢܐ
ܕܦܓܪܗ ܘܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܗ ܚܘܣܝܐ ܕܚܛ̈ܗܐ ܘܫܪ̈ܟܐ:

Sacramenta eccleſiæ ſeptem ſunt juxta mentem divinarum Scripturarum. Primum eſt Sacerdotium, quod perficit omnia ſacramenta. Secundum, ſanctum Baptiſma. Tertium, Oleum Chriſmatis. Quartum, Oblatio corporis & ſanguinis Chriſti. Quintum, Remiſſio peccatorum &c. Idem cap. 7. quæ ſit Remiſſio peccatorum exponit [a] his verbis. [illegible]

[illegible]

[a] *Vide Ecchell. in not. ad Catalog. Sobenſis p. 254.*

[illegible]

Genus quippe humanum fragile eſt, & facile ad peccatum trahitur? morbiſque animæ vix unquam non tentatur. Propterea conceſſum eſt ſacerdotium, medici loco, quod ſine mercede ejus malis mederetur; (Ecchellenſis pro ܟܗܢܘܬܐ ܐܣܝܬܐ *Sacerdotium medici loco*, perperàm legit ܟܐܢܘܬܐ ܐܣܝܬܐ *Juſtitia ſanans:*) *Cui remiſeritis*, inquit, *peccata remittentur ei. Idcirco dixit: Non opus eſt medico ſanis, ſed malè habentibus: &, Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. idque tribus parabolis confirmavit: parabola, inquam, Filii Prodigi, & altera centum ovium, ac tertia duorum debitorum cujuſdam creditoris: ad augendam ſcilicet ſpem peccatoribus, atque aperiendam januam pœnitentiæ, quæ nos ad cœlum exaltat, & ad ſupernam comparat felicitatem. Hoc nimirùm demonſtrant & Simon poſt negationem ſuam, & Paulus poſt perſecutionem; Peccatrix ſimiliter, & Publicanus, ac Latro. Quocirca debent fideles, quum pro humanæ naturæ infirmitate, quæ omnia rectè perficere nequit, in aliquos errores prolapſi fuerint, ad Chriſtianæ curationis domum venire, atque ſpiritualibus medicis ægritudines ſuas oſtendere, ut abſolutionibus, & pœnitentialibus canonibus, ſpiritûs ſanitatem lucrentur, atque ad Dominicam cœnam cum puritate accedant juxta oraculum magni Doctoris* (Ephræmi:) *Pharmacum pœnitentiæ Dominus noſter tradidit ſapientibus medicis, qui ſunt eccleſiæ Sacerdotes. Quicumque ergo à Diabolo peccati plagis percuſſus fuerit, vulnera ſua diſcipulis ſapientis medici oſtendat, à quibus pharmaco ſpirituali ſanabitur. Porrò iſta reipſa perficientur, ſi quidem in fide, & non ſeculi more agantur. Quodcumque enim ex fide non fuerit, peccatum eſt: ſicut quidam propter avaritiam, negotiationem & quæſtum rem iſtam magnam effecerunt.*

Joſephus Indus [a] apud Neſtorianos Malabariæ in uſu fuiſſe *Confeſſionem auricularem* teſtatur: *Confitentur*, inquit, *ut nos: Eucharistiam ſacram ſumunt &c.*

[a] *Navigat. novi Orbis c. 134.*

Jeſujabus Adjabenus Patriarcha Ordinem Pœnitentiæ compo-

fuit,

ſuit, eodem Sobenſi [a] teſte, hoc titulo prænotatum: ܛܟܣܐ ܕܚܘܣܝܐ ܥܠ ܟܦܘܪ̈ܐ:

[a] *In catalogo Scriptorum Syrorum. Vide tom. 3. p. 140.*

Ordo Abſolutionis Apoſtatarum. Exſtat Cod. Syr. Vat. 28. (aliàs 17.) & Cod. Syr. Amid. 10. Illum commentariis illuſtravit Timotheus II. Patriarcha in lib. de Sacramentis cap. 7. ſect. 6. in hæc verba.

ܡܛܠ ܪܘܫܡܐ ܕܚܘܣܝܐ. ܐܡܪܝܢ. ܕܐܦ ܚܘܣܝܐ ܬܠܬܐ ܪ̈ܘܫܡܐ ܐܝܬ ܠܗ. ܩܕܡܝܐ ܡܢ ܘܬܪܝܢܐ: ܟܕ ܐܡܪ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܗܝ. ܪ̈ܚܡܐ ܕܚܢܘܗܝ ܘܐܦܢܝܘܗܝ ܝܪܬܐ ܠܒܝܬ ܐܒܘܗܝ. ܗܢܘܢ ܢܦܢܘܢܢܝ ܠܘܬܟ ܦܪܘܩܢ. ܬܠܝܬܝܐ ܕܝܢ: ܟܕ ܐܡܪ ܨܠܘܬܐ ܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܥܠܘܗܝ ܡܫܡܠܝܐ. ܐܠܗܢ ܛܒܐ ܘܡܠܐ ܪ̈ܚܡܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܨܒܝܢܗ ܟܦܪ. ܣܢܝܩ ܠܪܘܫܡܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܘܒܬܠܬܐ ܪ̈ܘܫܡܐ ܓܡܪ ܡܫܡܠܐ ܠܗ: ܩܕܡܝܐ ܡܢ: ܗܘ ܕܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܬܐܡܪܬ. ܬܪܝܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܒܚܪܬܗ ܕܨܠܘܬܐ ܕܣܝܡܝܬ ܐܝܕܐ. ܬܠܝܬܝܐ ܕܝܢ ܟܕ ܪܫܡ ܠܗ ܒܡܫܚܐ ܩܕܝܫܐ ܒܒܝܬ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܒܨܒܥܗ ܘܐܡܪ ܗܟܢ، ܡܬܪܫܡ ܦܠܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܝܥܩܘܒܝܐ ܗܘ ܐܘ ܡܢ ܣܝܥܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܒܬܠܝܬܝܘܬܐ ܘܒܚܕܝܘܬܐ ܡܘܕܝܐ ܘܠܐܠܗܐ ܡܫܡܠܝܐ ܘܒܪܢܫܐ ܡܫܡܠܝܐ: ܢܘܣܦ ܒܪܘܫܡܐ ܐܚܪܝܐ ܗܟܢܐ. ܡܬܪܫܡ ܘܡܬܩܕܫ ܘܡܫܬܡܠ ܦܠܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬܐ ܕܝܠܢ ܡܕܢܚܝܬܐ: ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܫܪ. ܐܡܪܝܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܕܐܢ ܠܐ ܒܨܒܝܢܗ ܟܦܪ: ܐܘ ܒܠܐ ܡܕܥܗ ܐܫܬܘܬܦ ܒܐܪ̈ܙܐ ܕܚܕܐ ܡܢ ܗܪ̈ܣܝܣ. ܠܐ ܡܬܪܫܡ ܒܡܫܚܐ: ܐܠܐ ܒܨܒܥܐ ܕܠܐ ܡܫܚܐ ܒܗܘ ܛܟܣܐ:

De conſignatione Abſolutionis. Dicimus Abſolutionem tres habere conſignationes: Primam quidem, & ſecundam, quum dicit laudationem illam: Miſerationes illæ, quæ hæredem miſeratæ, ad paternam domum revocarunt, reducant me ad te, Salvator noſter. *Tertia verò, quum orationem impoſitionis manus ſuper eum recitat:* Deus noſter bonus & miſerationum plenus. *Si autem ſua voluntate fidem deſeruit, indiget conſignatione Baptiſmi; atque trina conſignatione illum perficit; primâ quidem, quæ in prædicta laudatione fit: altera verò, quæ in fine orationis manus impoſitionis peragitur: tertia demùm, quum illum ſancto oleo in fronte pollice conſignat, dicens: Conſignatur talis. Et, ſi Jacobita fuerit, aut ex alia ſecta, quæ Trinitatem, atque unitatem Dei perfecti & perfecti hominis confitetur, addat in poſtrema conſignatione hæc verba: Conſignatur, & ſanctificatur, atque perficitur talis in orthodoxa fide noſtra Orientali, in nomine Patris & Filii &c. Præterea dicimus, ſi haud ſponte fidem negaverit, aut imprudens de myſteriis alicujus hæreſis participaverit, non eſſe conſignandum oleo, ſed digito tantùm ſine oleo eodem ritu.*

Habent itaque Pœnitentiæ utriuſque diſciplinam, ideſt, privatæ & publicæ: confeſſionis nimirùm auricularis, de qua Ebedjeſus

& Joſephus; & receptionis ſeu abſolutionis tam apoſtatarum quàm hæreticorum, de qua Jeſujabus & Timotheus.

Confeſſionis tamen uſum apud illos multis ab hinc ſeculis ferè abrogatum eſſe, notant Sulaka & Joſephus II. eorum Patriarchæ. Sulaka in Profeſſione [a] fidei: *Credimus quoque in ſanctum Batiſma. Et in Sacrificium, quod eſt corpus & ſanguis Chriſti. Et in Sacerdotium ſanctum. Et in Matrimonium. Et in Oleum ſanctificans. Erat quidem olim apud nos conſuetudo, ut revelaremus peccata noſtra inter nos: ſed ſurrexit violentus tyrannus, & abolevit eam; orta eſt cædes ac contentio, & ceſſare fecit illam.* Pergit Summum Pontificem rogans, ut reſtitui illam per literas jubeat. *Sed nunc, ò Pater noſter, habemus ſpem in te, quod ſcribes per literas, & excommunicabis eos, qui id non obſervabunt.* Simeonem Barmamam Neſtorianorum illius temporis Patriarcham deſignare videtur Sulaka, à quo ſacramentum Pœnitentiæ ſublatum fuerit: quod & à tribus Coptorum Patriarchis ſæculo Chriſti duodecimo in Ægypto abrogatum fuerat, reclamantibus licet doctioribus ejuſdem nationis viris, ſeſeque in contrarium opponentibus Jacobitis Syris, ut ex [b] Renaudotio obſervatum [c] eſt.

Joſephus II. in Speculo ſect. ult. [illegible]

a *Apud Maſium.*

b *Tom. 2. Liturg. Orient. p. 50. & Hiſtor. Patriarch. Alexand. pag. 550.*

c *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 532. Tom. 2. pag. 171. & 366.*

[illegible]

Dicimus, inquit, *apud omnes chriſtianos tùm orthodoxos, tùm hæreticos, peccatorum confeſſionem reperiri; apud vos autem obliteratam eſſe, ejuſque memoriam periiſſe, ita ut qui negligunt Pœnitentiam eamque aſpernantur, plures ſint, quàm qui illam perficere ſatagunt. Quomodo non? quando in univerſo Neſtorianorum populo nuſquam reperitur, niſi in urbe Moſul, & in Tel-Chepha, atque in aliis duobus vel tribus oppidis: & hoc quidem ex ſemine eccleſiæ Romanæ, non ex veſtris Patribus: reliqui verò ad Communionem ſacramentalem accedunt, velut aſinus ad fœnum, quum nec antea pœnitentiam egerint, nec peccata ſua confeſſi fuerint. Quum verò interrogantur, an confeſſionem peregerint, dicunt, coram Deo & Chriſto confeſſi ſumus. An forte Sacerdos Deo & Chriſto major eſt, ut apud eum confiteamur? Quibus dicimus: ecce in hoc impiè tractatis, & conculcatis ſanctum Evangelium. Chriſtus enim Sacerdotibus ait: Quodcumque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque ſolveritis, erit ſolutum. Ex his porrò intelligitur, Sacerdotum judicium ſuper terram, Chriſti judicio præire: quoniam non dixit, Quodcumque ligavero in cœlis, vos ligatote ſuper terram, & quodcumque ſolvero, ſolvitote; ſed contra, Quod ligaveritis ligabo, & quod ſolveritis ſolvam. Ex his ergo manifeſtum fit, eum, quem Sacerdos à vinculis peccatorum nequaquam abſolverit, nullatenus à Chriſto abſolvendum, ſed in æternum ligatum manſurum. Præterea dicimus, apud omnes Chriſtianos, ſicut & apud vos, Pœnitentiam eſſe unum ex ſeptem eccleſiæ Sacramentis: atque iſta ſeptem Sacramenta ab Ordine ſacerdotali perfici & conſummari ex mandato Chriſti. Quomodo ergo reſpondetis, vos coram Chriſto peccata veſtra confiteri, non autem coram ſacerdote? neceſſe eſt igitur, ut dicatis, à Chriſto baptizamur, non à ſacerdote: à Chriſto inſtituimur ſacerdotes & diaconi, non à Patribus: atque ita de cæteris: quæ eſt magna inſcitia & error. Præterea quomodo dicitis Pœnitentiam unum eſſe ex ſeptem eccleſiæ Sacramentis, &* con-

confitemini eccleſiam veſtram eſſe orthodoxam, quum in illâ hæc ſeptem Sacramenta non perficiantur? Equidem omnis eccleſia, in qua iſta ſeptem Sacramenta non perficiuntur, eccleſia non eſt, ſed taberna. Hæc Joſephus Patriarcha: cujus teſtimonio conſtat primo, *Pœnitentiam non modo apud omnes chriſtianos, ſed etiam apud Neſtorianos ipſos, eſſe unum ex ſeptem eccleſiæ Sacramentis*; quod & Ebedjeſus Sobenſis, Neſtorianus ſcriptor, ſuprà docuit. Secundò, *ejus uſum apud eoſdem Neſtorianos pene ſublatum fuiſſe, ita ut qui negligunt Pœnitentiam eamque aſpernantur, plures ſint, quàm qui illam perficere ſatagunt, quum in univerſo Neſtorianorum populo nuſquam reperiatur, niſi in urbe Moſul, & Tel-Chepha, atque in aliis duobus vel tribus oppidis: & hoc quidem ex ſemine Eccleſiæ Romanæ*, hoc eſt, ex doctrina Miſſionariorum Apoſtolicorum, non Epiſcoporum Neſtorianorum. Nam ut ex Sulakæ auctoritate ſuprà vidimus, paucis ante ipſius Sulakæ ætatem annis, *ſurrexerat violentus tyrannus, & confeſſionem aboleri juſſerat: orta fuerat cædes ac contentio, & ceſſare fecerat illam.* Eandem reſtituere ſategit in primis idem Sulaka, ejuſque in Patriarchatu ſucceſſor Abdjeſus: deinde Miſſionarii Apoſtolici tàm in Chaldæa & Perſide, quàm in Indiis: Epiſcopi enim doctoreſque, qui ex Chaldæa à Patriarcha Babylonico in Indias deſtinabantur, inter cæteros Neſtorianorum errores, hunc etiam, Confeſſionis ſcilicet auricularis horrorem, populis illis inſtillabant, ut ſcribit Antonius [a] de Gouvea in Actis Alexii Menezii Archiepiſcopi Goënſis, idemque Menezius teſtatur in Synodo Diamperienſi ſeſſ. VI. can. 1.

Quod autem Crozius [b] ex allato Gouveæ Synodique Diamperienſis teſtimonio argutatur, Confeſſionem Chriſtianis Malabaribus ante Luſitanorum in Indias adventum omninò ignotam fuiſſe, ex ipſis Gouveæ Synodique laudatæ verbis, & ex ſuprà allata Joſephi Indi auctoritate, falſitatis convincitur.

a *Lib.* 1. *cap.* 13

b *Hiſtor. Chriſtianor. Indiæ lib.* 2. *pag.* 136. *lib.* 3. *pag.* 217. *& lib.* 4. *p.* 342.

§. XII.

De Euchariſtia.

ANTIQUA eſt doctrinæ Neſtorii [c] Neſtorianorumque infamia circa Euchariſtiam, ajentium, *in ſacramentis vivificantibus nos hominis ſimplicis corpus & ſanguinem ſumere*. Verùm, ut ſuprà §. III. notavi, hoc conſectarium eſt illius erroris, quem circa Chriſtum tenent. Quum enim Verbum Deum aſſerant affectivè tantùm Chriſto Jeſu unitum, eundemque Jeſum Chriſtum in Euchariſtia verè præſentem eſſe, ſequitur ex eorum ſententia, nos in Euchariſtia corpus & ſanguinem Chriſti Jeſu, non Verbi Dei accipere. Ita qui negant Spiritum ſanctum ex Filio proce-

c *Tom.* 2. *p.* 39

dere,

dere, conſequenter dicunt, Apoſtolos accepiſſe Spiritum ſanctum ex ſolo Patre procedentem; & qui ajunt Chriſtum unam habere naturam unamque voluntatem, conſequenter affirmant, nos in Euchariſtia unam Chriſti naturam unamque voluntatem ſumere.

Cæterùm Neſtorius veram realemque Chriſti præſentiam in Euchariſtia claris verbis docuit, quæ in Concilio Epheſino lecta ſunt, quæque §. cit. produxi. Eadem ſemper fuit & Neſtorianorum confeſſio. Joannes Patriarcha [a] Quæſito 27. *Chriſtianus quidam de Oblatione minus rectè ſentiens dicit eam eſſe meram legem, ſeù ritum quemdam. Reſpondetur, communione privandum eſſe, donec à peccato ſuo reſipiſcat, & pœnitentiam oſtendat, atque confiteatur Oblationis excellentiam, & convenientem eidem honorem, illamque eſſe corpus & ſanguinem Chriſti, quo peccata delentur, & debita remittuntur.* Ebedjeſus [b] Sobenſis, quum inſtitutionem Euchariſtiæ à Chriſto Domino in cœna factum retuliſſet, hæc ſubjungit. *Hoc itaque præcepto Dominico mutatur panis in ſanctum ejus corpus, & vinum in pretioſum ejus ſanguinem, & fiunt in remiſſionem peccatorum, & in emundationem, & illuminationem, & propitiationem, & ſpem magnam reſurrectionis à mortuis, & in hæreditatem regni cœlorum, & in vitam novam illis, qui in fide ſine hæſitatione hæc percipiunt. Quotieſcumque enim ad hæc myſteria accedimus, in ipſum Chriſtum occurrimus, ipſumque in manibus noſtris geſtamus, & oſculamur, & eorumdem perceptione cum ipſo unimur. Miſcetur enim ſanctum ejus Corpus cum noſtris corporibus, ejuſque pretioſus Sanguis noſtro cum ſanguine contemperatur. Unum namque corpus atque idem per fidem novimus illud quod in cœlo, & hoc quod eſt in eccleſia.* Elias [c] Damaſcenus. *Illos quidem* (ideſt, Chriſtianos omnes Orientales) *ſecum convenire deprehendo in religioſa Dominicorum dierum Feſtorumque chriſtianorum obſervatione; necnon in Oblatione Euchariſtiæ, quam Chriſti corpus & ſanguinem eſſe profitentur.* Elias III. Patriarcha [d] in expoſitione Fidei, quam ſcripſit, quum eſſet Hieroſolymitanus metropolita, apertè teſtatur *mutari ſubſtantiam panis & vini in ſubſtantiam corporis & ſanguinis Chriſti.* In Liturgia communi, quæ Apoſtolorum nomine inſcribitur, tàm perſpicua de veritate corporis & ſanguinis Chriſti in ſacramento teſtimonia continentur, ut nihil poſſit eſſe clarius. Quum [e] Sacerdos calicem hoſtia ſignat, dicit: *Signatur ſanguis pretioſus corpore ſancto Domini noſtri Jeſu Chriſti &c.* & ſignans ſanguine hoſtiam, dicit. *Signatur corpus ſanctum ſanguine propitiatorio Domini noſtri Jeſu Chriſti &c.* Quum populo Euchariſtia porrigitur, dicunt cantores. *Fratres ſuſcipite corpus Filii, clamat eccleſia: & bibite calicem ejus cum fide.* In Liturgia [f] Neſtorii poſt ſuſceptionem myſteriorum. *Corpus tuum Domine vivum, quod comedimus, & ſanguis tuus purus, quem bibimus, ne ſit nobis in nocumentum aut infir-*

[a] Tom. 3. p. 254.

[b] Tom. 3. p. 358.

[c] Tom. 3. p. 514.

[d] Apud Renau. tom. 2. Liturg. Orient. p. 577. & 615.

[e] Ibid. p. 594. & 596.

[f] Ib. p. 634. & 635.

mita-

mitatem, ſed ad expiationem delictorum & remiſſionem peccatorum, Domine omnium: & in ultima benedictione. *Ei, qui expiat delicta noſtra per corpus ſuum, & delet peccata noſtra per ſanguinem ſuum, laus ſit in eccleſia ejus.*

Leontius Byzantinus in libro de Neſtorianorum impietate ſecreto tradita principio, teſtatur antiquos Neſtorianos aſſeruiſſe Euchariſtiam non Chriſti corpus eſſe, ſed typum corporis Chriſti. *Quum quidam* (inquit) *ex fidelibus coactus eſſet ab ipſis, ut cum ipſis communionem haberet, & Clero Eccleſiæ adſcriberetur, poſtquam viderunt eum ex iſto horribili auſu factum pigriorem: quid, inquiunt, mæres, ſi Eccleſia tamquam prætorio uteris, & Clerico tamquam exercitu, & fidem noſtram habes, & communionem nobiſcum amplecteris? Ille autem quum in dubium de hoc ipſo, quod audiebat, veniret, diceretque fieri non poſſe, ut cum ipſis, & cum eccleſia communia haberentur; non oportet, inquiunt, te moleſtè ferre hanc œconomiam. Panis enim in typum corporis Chriſti propoſitus, non plus benedictionis participavit, quàm panis, qui in foro venditur, & quàm panes, quos Philomarianitæ offerunt in nomine Mariæ.*

Etſi ex dictis conſtat, Neſtorianos quoad Euchariſtiam cum Eccleſia Catholica abſolutè conſentire; quum tamen explicare volunt hoc auguſtiſſimum myſterium, bifariam eos diviſos reperio: & pleroſque quidem confiteri, in Euchariſtia verè ac realiter exiſtere idem corpus Chriſti, quod eſt in cœlo; nonnullos verò aſſerere, Euchariſtiam nil aliud eſſe, quàm corpus myſticum, ideſt, unitum vero & naturaii corpori Chriſti, non ipſum Chriſti corpus. Primam eamque catholicam ſententiam tradit Sobenſis loco ſuprà cit. inquiens:

ܟܠ ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܠܐܪ̈ܙܐ ܗܠܝܢ ܡܬܩܪܒܝܢܢ : ܒܗ ܒܡܫܝܚܐ ܦܓܥܝܢܢ
ܘܠܗ ܠܗ ܐܚܝܕܝܢܢ ܒܐܝ̈ܕܝܢ ܘܡܢܫܩܝܢܢ ܘܒܡܣܒܐ ܕܗܠܝܢ ܒܗ ܘܥܡܗ
ܡܬܚܝܕܝܢܢ. ܡܬܚܠܛ ܓܝܪ ܦܓܪܗ ܩܕܝܫܐ ܒܦܓܪ̈ܝܢ
ܘܡܬܡܙܓ ܕܡܗ ܝܩܝܪܐ ܒܕܡܢ. ܚܕ ܓܝܪ ܦܓܪܐ ܗܘ ܗܘ
ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܝܕܥܝܢܢ ܠܗܘ ܕܒܫܡܝܐ ܘܠܗܢܐ ܕܒܥܕܬܐ.

Quotieſcumque enim ad hæc myſteria accedimus, in ipſum Chriſtum occurrimus, ipſumque in manibus noſtris geſtamus, & oſculamur, & horum (ideſt, Sacramentorum) *perceptione, in ipſo & cum ipſo unimur. Miſcetur enim ſanctum ejus Corpus cum noſtris corporibus, ejuſque pretioſus Sanguis cum noſtro ſanguine contemperatur. Unum namque corpus atque idem per fidem novimus illud quod in cœlo, & hoc quod eſt in Eccleſia.* Unum idemque Corpus eſſe demonſtrant & allatæ auctoritates, quibus aſſeritur, *Oblationem eſſe corpus & ſanguinem Chriſti, ſubſtantiam panis & vini mutari in ſubſtantiam corporis & ſanguinis Chriſti, in Euchariſtia nos ſumere corpus &*

bibere

bibere ſanguinem Domini, & cætera hujuſmodi, quæ falſa eſſent, ſi in Euchariſtia aliud eſſet corpus aliuſque ſanguis à corpore & ſanguine Chriſti, quæ in cœlo eſſe credimus.

Alteram hæreticam opinionem adſtruunt, quos legimus, hi Neſtoriani. Babæus [a] Archimandrita. *Et quemadmodum Corpus, quod in Eccleſia eſt, & Corpus quod in cœlo, unum corpus ſunt in duabus quidem differentiis & in duabus naturis, in una verò virtute, in una propitiatione, & in uno pane, non in duobus: ita unus filius & unus Dominus Jeſus Chriſtus in duabus naturis & in uno proſopo, in quo duæ hypoſtaſes noſcuntur, divinitatis ſcilicet & humanitatis, in una ſequela* (ſeù adhæſione) *in una virtute, in una adoratione, poteſtate, dominatione & majeſtate.* Georgius [b] Arbelæ Metropolita. *Ajunt quidam theophori, hæc ſacramenta verè Corpus & Sanguinem Chriſti eſſe, non ſacramentum corporis & ſanguinis. Quibus reſpondemus, res quaſdam naturales eſſe, alias cum natura conjunctas . . . Sic dicimus Deus factus homo, & homo factus Deus. Quum certi ſimus non eſſe mutatas naturas, affirmamus Deum manſiſſe Deum, non hominem factum natura Deum, ſed per unionem Deum hominem factum, & hominem Deum. Quæ quum ita ſint, hìc quoque panis & vinum fiunt corpus & ſanguis, non quidem natura, ſed unione: quumque ea corpus & ſanguinem aliqua ratione appellemus, etiam ſacramenta vocamus, ut palàm fiat, eadem corporis & ſanguinis myſteria eſſe, quod natura non ſunt. Si enim abſolutè corpus & ſanguis eſſent, nequaquam myſteria dicerentur. Quum autem myſteria ſint, non igitur corpus & ſanguis: myſterium enim ſignum ejus eſt, quod naturaliter non ineſt. Quidquid naturale eſt, myſticum non eſt: & vice verſa. Quemadmodum enim Diaconum dicimus myſterium Angeli repræſentare, & Sacerdotem myſterium Chriſti, cancellos cælum, altare ſedem Chriſti, bema Hieroſolymam, & cætera hujuſmodi, quæ revera non id ſunt, quod repræſentant, nec tamen ea id eſſe negamus, quod naturaliter non ſunt, eò ſcilicet quod per unionem id ſint . . . . ita & panis & vinum per unionem quidem ac myſticè corpus & ſanguis Chriſti eſt; naturâ autem panis & vinum.* Auctor Expoſitionis Symboli Nicæni Tract.

ܠܘܩܒܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ ܕܒܬܪܝܢ ܒܢܝܢ ܡܗܝܡܢܝܢ

Adversùs eos, qui dicunt nos (ideſt, Neſtorianos) *in duos Filios credere*: hominem Jeſum & Verbum Deum cum Euchariſtia & corpore Chriſti, iiſdem ferè ac Babæus & Georgius, verbis comparat.

ܠܐ ܗܟܢܐ. ܐܠܐ ܒܝܕ ܚܘܝܕܗ ܕܡܠܬܐ ܥܡ ܒܪܐ ܐܢܫܐ ܘܡܬܝܕܥܐ: ܚܕ ܒܪܐ ܡܘܕܝܢܢ
ܘܐܫܬܡܘܕܥ. ܐܝܟܢܐ ܕܚܕ ܦܓܪܐ ܡܘܕܝܢܢ ܘܐܫܬܡܘܕܥ: ܘܐܦ ܕܡܟܐ ܦܠܓܝܢ
ܠܬܫܡܫܬܐ: ܠܡ ܗܘ ܦܓܪܐ ܕܒܝܬ ܡܕܒܚܐ ܐܦ ܐܫܬܡܘܕܥ ܒܫܡܝܐ. ܠܐ ܕܝܢ

a Tom. 3. p. 95.
b Tom. 3. p. 534.

[Syriac text]

Non equidem; ſed propter unionem ejus cum Filio ſubſtantiali & vero, unum Filium eſſe confitemur. Quemadmodum unum eſſe corpus credimus ſacramenta, quæ in remiſſionem diſtribuuntur, cum eo corpore, quod eſt in cælo ad dextram Patris. Non enim dicimus duo eſſe corpora, corpus ſcilicet Domini noſtri, & panem hunc, qui in Eccleſia diſtribuitur: non, inquam, duo, ſed unum corpus, propter unionem hujus viſibilis panis, cum eo Deitatis corpore, quod ſurſum eſt in cælo. (Deitatem in abſtracto dicere ſolent Syri pro concreto Dei.) *Quumque hoc quidem naturâ panis ſit, illud verò naturâ divinum; attamen per voluntariam unionem, ideſt, quia voluit & hoc ſibi per illapſum Spiritus ſancti univit, unum corpus eſſe confitemur & hoc viſibile, & illud inviſibile, non duo corpora propter differentiam naturæ uniuſcujuſque.* Demùm Timotheus II. Patriarcha [a] in lib. de Sacramentis cap. 4. ſect. 3. eodem unionis exemplo utitur.

[a] *Synod. Diamperien. ſeſſ.* III. *Decret.* II. *Can.* XIV. *La Croze hiſtor. Chriſtianor. Indiæ lib.* 3. *pag.* 240.

[Syriac text]

Quum panis nequaquam carneus ſit, neque vinum ſanguineum, quomodo corpus & ſanguis dicuntur? Dicimus, ſicuti humana Chriſti natura non naturâ, ſed propter unionem cum natura divina, Deus eſt & dicitur: ita & hic panis & vinum, quum corpus & ſanguis natu-

naturâ non ſint, propter gratiam Spiritus ſancti, qui ſuper ea illabitur, corpus & ſanguis Chriſti appellantur. Quod ſi quis objiciat, dicens: Si panis & vinum propter Spiritus gratiam, corpus Chriſti ſunt & ſanguis; Corpus autem & ſanguis Chriſti propter unionem, quam habent cum Deo, Deus ſunt; hic igitur panis & vinum ſunt Deus; quod quis admittat? Reſpondebimus; ſi affirmaremus panem & vinum naturâ eſſe corpus & ſanguinem, corpus item & ſanguinem naturâ Deum; vera fuiſſet adverſus nos illa illatio. Quum verò non ita res ſe habeat, ſed panem & vinum propter gratiam corpus eſſe & ſanguinem dicamus, non igitur infertur, quod naturâ Deus ſint. Neſtorianis hoc in errore conſonant nonnulli Jacobitæ, ut Dionyſius Barſalibæus, & Gregorius Barhebræus, de quibus vide Tom. 2. pag. 191. & 293. Idem error Anaſtaſio Sinaitæ & Ruperto Abbati tribuitur, ut [a] viri docti obſervarunt.

Joſephus II. Neſtorianos circa Euchariſtiam reprehendit, primo, quod materiam panis ex Fermento componunt, quod *Malcha* appellant, quodque ab Apoſtolis ad ipſos derivatum fabulantur. 2. Quod uvæ paſſæ ſucco pro vino utuntur. 3. Quod verba conſecratoria in Liturgia prætermittunt. 4. Quod conſecrationem panis & vini per Invocationem Spiritus ſancti fieri dicunt. 5. Quod Placentam in Liturgia offerunt in honorem Beatæ Virginis Mariæ, ejuſque corpus eam fieri autumant. 6. Denique, quod eorum Patriarcha operto capite Liturgiam celebrat.

1. Fermentum Euchariſtiæ à Sobenſi Ebedjeſu pro Sacramento Eccleſiæ habetur, & quidem tamquam ab Euchariſtia diverſum: Sic enim ait in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 1. *Sacramenta Eccleſiæ ſeptem ſunt juxta mentem divinarum ſcripturarum. Primum eſt Sacerdotium, quod perficit omnia ſacramenta. Secundum, ſanctum Baptiſma. Tertium, Oleum Unctionis. Quartum, Oblatio corporis & ſanguinis Chriſti. Quintum, Remiſſio peccatorum. Sextum, ſacrum Fermentum. Septimum, ſignum vivificæ Crucis.* Et paucis interjectis, cauſam reddit, cur ſit Sacramentum, & aliud ejus loco apud nonnullas Chriſtianas gentes habeatur. *Oleum Unctionis,* inquit [b], *generationem ex baptiſmo ingreditur: & ſanctum Fermentum ſpiritualem corporis Chriſti cibum componit. Signum autem vivificæ Crucis perpetua eſt Chriſtianorum cuſtodia & omnium Sacramentorum perfectio, & perficiens. Qui verò ex Chriſtianis Fermentum non habent, Matrimonium juxta legem Chriſti initum pro ſeptimo Sacramento enumerant, in quo pro perſona, quæ è vivis deceſſit, alius ipſi ſimilis ſubſtituitur.*

Idem de Fermento cap. 6. jactat, ſanctos Apoſtolos Thomam & Bartholomæum, & Diſcipulos Adæum & Marim Orientalibus illud conſecratum tradidiſſe; reliquos verò Chriſtianos temerè per-

a *Bellarmin. de Script. Eccleſ. Natalis Alexander ſæc. xj. & xij.*

b *Tom. 3. p. 356.*

ſtringit, quod eo careant. [illegible]

Beati & ſancti Apoſtoli, qui hanc Orientis plagam doctrinis inſtituerunt, Thomas videlicet & Bartholomæus ex Duodecim, & Adæus & Mares ex Septuaginta, in omnibus Orientis Eccleſiis conſecratum Fermentum, cuſtodiendum ad perfectionem myſterii Corporis Domini noſtri uſque ad ejus adventum tradiderunt. Si verò quidam Chriſtianorum obloquantur, ajentes: quomodo Apoſtoli, quos memoraſtis, Orienti conſecratum Fermentum tradiderunt; Petrus contrà, ille Apoſtolorum caput, cæterique ejus ſocii Occidentalibus illud nuſquam tradidere? Porrò ſi vera ſunt quæ dicitis, ex his alterutrum colligitur, vel Apoſtolos in doctrina ſibi invicem minimè conſenſiſſe; quod abſurdum eſt; vel traditionem veſtram eſſe falſam. Quibus

repo-

reponimus, Chriſtianos Orientales ab eo tempore, quo veram fidem didicerunt, uſque ad præſentem diem, eandem velut bonum depoſitum cuſtodiviſſe: ſed & canones Apoſtolicos citra mutationem aut variationem ſervaſſe; maximè verò quum à Regibus perſecutione ſæviſſima vexati ſunt. Enimverò ſervituti externæ dominationis ſubditi, veritatem ſuam haudquaquam immutarunt, neque ſuos canones variarunt. Prudentes quippe latere non poteſt, quot quantaſque anguſtias & diſcrimina trahat iſtorum canonum, atque hujus præſertim Fermenti cuſtodia, in locis præcipuè infeſtis, ubi neque rex eſt Chriſtianorum fautor, neque duces illorum protectores, ſed ubique moleſtias, vexationes, tribulationeſque patiuntur. Profectò ſi Fermentum iſtud haudquaquam à Traditione Apoſtolica deſcenderet, Chriſtiani nec tot incommoda, nec tot ærumnas in illius, fideique orthodoxæ cuſtodia devorarent. Quod autem prætenditur ex facto Petri & majorum Apoſtolorum, qui Occidentem docuerunt, refellitur, dicendo ab illis idem fuiſſe traditum, ſed unàcum fidei immutatione reliquos canones pariter fuiſſe corruptos operâ principum hæreticorum: noſtriſque dictis teſtimonium accedit ex eo, quod ſi omnes traditionem Apoſtolorum tenerent, non facerent Franci (Latini) *oblationem in Azymo, & Romæi* (Græci) *in Fermentato: Apoſtoli enim nec diverſa, nec varia tradiderunt. Occidentales itaque mutationem in iis, quæ ad fidem & canones pertinent aliquam paſſi ſunt; nullam Orientales.* Hæc Sobenſis, cujus Liber *Margaritæ* inſcriptus, enarratis qui in ipſo continentur plurimis erroribus, atque eo præſertim, quem modo de Fermento deſcripſi, merito damnatur [a] in Concilio Diamperienſi ſeſſ.III. Decret.II. Can. XIV. Suam enim de Apoſtolica illius Fermenti traditione aſſertionem ullo idoneo teſtimonio non modo non probat, ſed etiam Latinos Græcoſque à Neſtorianis ea in re diſcrepantes, tamquam Canonum violatores fideique Apoſtolicæ deſertores, injurioſè traducit.

a *Vide la Croze in hiſtor. Chriſt. Indiæ lib.3.pag.* 239.

Quoad Fermenti Euchariſtici traditionem non omnes Neſtoriani cum Sobenſi conveniunt. Nam primo Salomon Baſſorenſis in lib. Apum cap. 47. non Thomam & Bartholomæum Apoſtolos, ſed Adæum & Marim Diſcipulos affirmat fictitium illud Fermentum tradidiſſe; cæteros verò Apoſtolos eo caruiſſe. *Joannes*, inquit, *Evangeliſta* [b] *particulam illam Euchariſtiæ* à Domino in Cœna conſecratæ, quam idem Joannes repoſitam cuſtodiiſſe dicitur, *miſcuit cum illa particula*, quam Apoſtoli in die Pentecoſtes conſecraſſe perhibentur; *Orientales autem Mar Adæus & Mar Mares eandem accipientes, Fermentum inde conſecrarunt, quod ad nos delatum eſt. At verò cæteri Diſcipuli nequaquam ex ea acceperunt, ajentes, nos ipſi conſecrabimus, quotieſcumque voluerimus.* Fabellam hujus Fermenti pluribus enarrant [c] Joannes Zugbi, & Simeon [d] Presbyter. Summam accipe. Quum Chriſtus Euchariſtiam in cœna inſtituit, par-

b *Tom.3.p.*318.

c *Tom.3.p.*307.

d *Tom.3.p.*563.

partem unam, ut ajunt, ſingulis Apoſtolis tradidit, Joanni verò Evangeliſtæ duplicem: quarum alteram ille ſumpſit, alteram repoſitam cuſtodivit. Idem Joannes (ſubjungunt,) ſanguinem, qui ex latere Chriſti in cruce pendentis effluxit, ſedulo collectum particulæ illi Euchariſticæ admiſcuit. Hoc fuiſſe dicunt Fermentum, de quo agitur: illum ſcilicet panem Euchariſticum inter Apoſtolos diviſum, antequam ad prædicandum Evangelium proficiſcerentur, pro Fermento iis deſerviſſe.

Deinde Timotheus II. Patriarcha, ſub quo Ebedjeſus Sobenſis vixit, Fermentum quidem pro genio Orientalium propugnat, ſed traditum eſſe ab Apoſtolis negat. Quærit enim in lib. de Sacramentis cap. 4. ſect. 11. ܡܛܠ ܗܘ ܕܡܬܩܪܒ ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ
ܚܡܝܪܐ ܗܘ ܐܘ ܦܛܝܪܐ . ܘܚܡܪܐ ܕܡܙܝܓ ܐܘ ܠܐ .

Fermentatus ne debet eſſe panis ille, an azymus? Et vinum miſtum nec ne? Et reſpondet in hæc verba. ܐܡܪܝܢܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܫܠܝܚܐ
ܐܘ ܠܬܠܡܝܕܝܗܘܢ ܗܘܐ ܐܫܠܡ : ܐܠܐ ܗܝ ܕܫܪܝܪܐ ܡܢ ܟܕ ܡܪܢ ܫܠܡܗ ܠܢܡܘܣܐ
ܗܘ ܥܬܝܩܐ ܒܐܡܪܐ ܘܒܛܠܗ . ܠܐ ܡܟܢܐ ܒܥܝܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܢܡܘܣܐ ܡܫܠܡ ܗܘܐ ܐܦ
ܠܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ . ܥܬܝܩܬܐ ܓܝܪ ܥܒܪ ܠܗܘܢ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ . ܘܡܙܝܓ
ܗܘܐ ܚܡܪܐ ܗܘ : ܝܕܝܥܐ ܡܢ ܗܝ ܕܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܗܘ ܠܥܡܘܪܝܗ ܒܦܢܝܬܗ
ܐܬܪܐ ܗܘ ܡܢ ܕܒܟܠܗ ܒܚܡܪܐ ܠܐ ܡܙܝܓܐ . ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܗܘܐ ܐܦ ܚܢܢ ܡܢ
ܚܡܝܪܐ ܕܡܠܝܚ ܘܡܫܝܚ : ܘܚܡܪܐ ܕܡܙܝܓ ܡܫܡܠܝܢ ܠܗܘܢ ܠܐܪܙܐ . ܡܛܠ
ܡܕܡ ܢܚܣܪ ܗܘܐ ܗܘ ܦܓܪܐ ܦܪܘܩܝܐ . ܡܢ ܢܦܫܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܠܝܠܬܐ
ܕܛܘܦܣܗ ܙܐܕ ܚܡܝܪܐ ܒܚܝܠܗ ܡܨܝܪ . ܘܡܢ ܐܣܛܘܟܣܐ ܐܪܒܥܐ ܦܓܪܐ
ܩܕܝܫܐ . ܚܛܬܐ ܡܕܝܢ ܐܝܟ ܐܪܥܐ . ܘܡܝܐ ܐܝܟ ܡܝܐ . ܘܡܫܚܐ
ܐܝܟ ܐܐܪ . ܘܡܠܚܐ ܐܝܟ ܢܘܪܐ . ܘܚܡܪܐ ܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܫܡܠܐ :
ܘܡܝܐ ܠܥܡܕܢܘܬܗ . ܐܕܡܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܕܦܢܗ ܐܬܝܘ .

Dicimus neminem ex Apoſtolis, aut ipſorum diſcipulis hoc tradidiſſe; ſed, quod vero propius videtur, quum Dominus veterem illam Legem in Agno impleſſet, & abrogaſſet, fieri nequaquam potuiſſe, ut per legis ritus novum teſtamentum traderet. Vetera enim tranſiiſſe ait Apoſtolus. Miſtum autem fuiſſe illud vinum, palàm fit ex eo quod per totam illam regionem, imo nullo in loco vino mero uti quiſpiam ſoleret. Idcirco nos quoque ex Fermentato ſale condito & oleo, atque vino miſto myſteria facimus: quandoquidem ſalutifero illi corpori nihil deerat. Ex anima quippe Chriſtus conſtabat rationali, cujus figuram Fermentum ſua virtute exprimit: & ejus ſanctum corpus ex quatuor elementis componebatur. Triticum itaque terram deſignat, aqua aquam, oleum aërem, ſal ignem. Et vinum

qui-

quidem vitam ejus ſignificat, & aqua mortem, quemadmodum etiam aqua, quæ è latere ejus fluxit. Similes ineptias ad probandum Fermentatum ſuum (ex oleo, ſale, & farina item confectum) congerunt Jacobitæ Joannes[a] Barſuſan, & Dionyſius[b] Barſalibæus. a *Tom.2.p.144.* b *Tom.2.p.182. & ſeq.*

2. Ritum conficiendi Fermenti, ſeù ſubigendæ in Euchariſtici panis uſum farinæ, ex Neſtorianorum Rituali deſcripſit Martene lib.1. de antiquis Eccleſiæ Ritibus pag. 321. Titulus in Cod. Syriaco Vat. 18. ܚܘܕܬܐ ܡܩܕܫܐ ܩܕܝܫܐ *Innovatio ſancti Fermenti*, ſeù, ܚܘܕܬܐ ܡܠܟܐ *Innovatio Malchæ*, hoc eſt, Regis: panis nimirùm convertendi in corpus Chriſti Regis. In eo præſcribitur Sacerdoti, *ut adhibeat ſimilam puram, & ſalem, & oleum olivæ, & tres guttas aquæ: deinde commiſceat iſta ſuper tabulæ ad id ornatæ extremitatem: mox oret ſuper maſſam, eamque cruce ſignet; demùm abſolutis precibus lectoque Evangelio, ſumat ex vetere Fermento, eoque maſſam conſpergat, inquiens. Conſignatur hæc maſſa fermento hoc ſancto, quod traditione accepimus à Patribus noſtris ſanctis Mar Adæo, & Mar Mari, & Mar Thoma beatis Apoſtolis, doctoribus regionis hujuſce Orientalis, in confeſſione vera omnium Apoſtolorum beatorum, Patrumque noſtrorum ſanctorum Doctorum verorum Græcorum & Syrorum, in nomine Patris &c.* Canones de eodem Fermento tùm Joannis Patriarchæ, tùm Georgii Metropolitæ Arbelenſis, habes Tom. 3. Bibliothecæ noſtræ à pag.239.

3. Joſephus Indus[c] Malabares ſuos Neſtorianos non Fermentato, ſed Azymo Euchariſtiam conficere ſcribit. *Conſecrant corpus Chriſti & ſanguinem, ſi tamen id conſequi poſſunt, in azymis, hoc eſt, in pane non fermentato, more noſtro*: nimirùm Latinorum. Id Martene refert lib. cit. pag.314. ut oſtendat eos azymis, ſicut & Armenos & Maronitas Syros, uſos fuiſſe. Verùm hæc recentiſſima fuit Chaldæorum in Malabaria conſuetudo, ex quo nimirùm Latini in regiones illas penetrarunt: tùm verò à Neſtorianis ad catholicam fidem converſis præter alia, etiam hoc exegerunt, ut Romano Ritui magis conformes eſſent: id quod à Joſepho Indo iis verbis indicatur, *ſi tamen id conſequi poſſunt*: nam ordinarius panis, quo Euchariſtiam Malabares conficiebant, fermentatus erat; in azymo autem conſecrabant non ſemper, nec ubique, ſed, ſi id conſequi poterant, ideſt, in Eccleſiis Latinorum. Demùm in Concilio Diamperienſi anno 1599. ſtatutum fuit, ut in Azymo tantùm conſecrarent: idque Miſſionarii Apoſtolici à Chriſtianis illis omnino exigunt uſque in præſentem diem. Gabriel Chaldæus Adorbiganæ Epiſcopus, quum in Indiam perveniſſet, non ante permiſſum illi fuit ibi conſiſtere, vel Liturgiam celebrare, quam hanc Fidei profeſſionem emiſiſſet. c *Navigat. novi Orbis c.134.*

ܐܢܐ ܓܒܪܐܝܠ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܡܢ ܙܒܢܐ ܢܩܫ ܡܢ ܩܕܡ ܩܕܡܝܐ ܡܫܝܚܝܐ ܫܪܝܪܬܐ
ܡܘܕܐ

[illegible]

Ego Gabriel Metropolita à plurimis annis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, atque ſanctiſſimo, ac beatiſſimo Patri ſponte conſenſi: quumque ad terras Malabarum veniſſem, ut eos, qui obedientes non erant, obedientes facerem; audivi à S. Papa inſtitutum fuiſſe Vicarium Apoſtolicum Dominum Angelum Epiſcopum Metellopolitanum. Idcircò aſſentior & promitto me obtemperaturum, & facturum in iſtis terris ſecundùm mandatum & deſignationem Apoſtolici Vicarii atque religioſorum Carmelitarum ejus ſociorum, meque geſturum velut Epiſcopum extra ſuam diœceſim commorantem. Inſuper promitto, abſque eorum permiſſione nihil me facturum ex iis, quæ ad regimen & gubernationem ſpectant, & oblationem me oblaturum ritu ſacerdotum harum terrarum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obedientium in Pane AZYMO: Jejunia quoque & feſtos dies, cæteraſque conſuetudines fidei me obſervaturum, ſicut ab iſtis antiquis Catholicis obſervantur. Ita aſſentior & ſpondeo. Scripta fuere hæc, ut rata fiant in Eccleſia Scianganaſcir (fortaſſe Changanor, ſeù Scianganor, cujus meminit Crozius [a]) *die* 5. *Octobris anno Domini* 1712. *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ego Gabriel humilis credo ſecundùm fidem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.* Hujus Gabrielis meminit Crozius in hiſtoria Chriſtianorum Indiæ lib. 5. pag. 421. ubi illum anno Chriſti 1708. in Malabariam appuliſſe ſcribit, ſeſeque Thomæ alteri Malabarum Epiſcopo oppoſuiſſe, cujus epiſtolam ad Ignatium Jacobitarum Antiochenum Patriarcham anno 1714. ſcriptam Latini juris fecit Carolus Schaafus Lugduni Batavorum linguarum Orientalium Profeſſor.

a *La Croze hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes pag.* 309. *& ſeq.*

Cæ-

Cæterùm Chriſtianos Chaldæos Malabariæ, Catajæ, Tartariæ, Perſidis, aliorumque locorum, eodem ritu quo Patriarcha Neſtorianorum in Aſſyria utitur, ſacramenta ſemper celebraſſe, palàm fit, primum quidem, quia Epiſcopos ab eodem Patriarcha ſemper acceperunt: deinde, Rituales Pontificaleſque libros eoſdem eademque lingua Syriaca conſcriptos: quorum nonnulli ex India in Bibliothecam Vaticanam tranſmiſſi ſunt, iſque inter cæteros, qui Ritum conficiendi Fermenti ſuprà deſcriptum continet: denique, in hiſtoria [a] Chriſtianorum Indiæ, juſſu Alexii Menezii Archiepiſcopi Goënſis edita, qui memoratum Concilium Diamperienſe anno 1599. celebravit, inter errores, quorum Neſtoriani accuſantur, hic circa Euchariſtiam refertur: *Pro conſecratione utuntur placenta ex oleo & ſale compoſita, vinoque ex uvis paſſis confecto*. Placentam illam nil aliud eſſe, quàm *Malcha*, ſeù Fermentum ex farina, oleo & ſale compoſitum, res ipſa loquitur.

[a] *Vide Morerium in Lexico, verbo, S. Thomas.*

4. Idem Joſephus [b] Indus de materia Vini Euchariſtici eadem tradit, quæ Alexius Menezius in præfata hiſtoria, & Joſephus II. Patriarcha in reprehenſionibus Neſtorianorum. *Ubi non habent vinum* (inquit), *quoniam ea regio* (Indiarum) *vitium eſt impatiens, uvas paſſas immergunt aqua, & demùm ſuccum exprimunt, eoque vice vini utuntur: nam eò ex Catajo comportantur uvæ paſſæ complures*. Ægyptii, Æthiopeſque Chriſtiani vinum eodem modo præparatum conſecrant, de quo Thomas à Jeſu de converſione omnium gentium procuranda lib. 7. Par. 2. cap. 7. pag. 511. *Muſtum ex uvis maturis expreſſum, de rigore eſt ſufficiens materia conſecrationis Calicis. Idem etiam cenſeo de muſto expreſſo ex uvis paſſis, ut moris eſt apud Abiſſinos: quare in hujuſmodi muſto conficientes non peccant. Quodſi ab hoc ritu tamquam minus convenienti, ſive potiùs indecoro, retardari nequeant, ferendi ſunt, ſi aliter fieri non poſſit*. At Joſephus II. irritam eſſe in eo vino conſecrationem pronunciat: ܘܗܟܢܐ ܐܡܪܝܢܢ ܐܦ

[b] *Loco ſuprà cit.*

ܥܠ ܦܓܪܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܠܐ ܡܬܓܡܪ ܐܠܐ ܒܠܚܡܐ ܕܚܛܐ ܒܠܚܘܕ . ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܡܪܚ
ܘܚܠܦ ܠܚܡܐ ܕܚܛܐ ܢܩܪܒ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܠܚܡܐ ܕܟܘܢܬܐ ܐܘ ܕܣܥܪܐ ܐܘ
ܕܕܘܚܢܐ ܐܘ ܕܪܘܙܐ ܐܘ ܕܩܛܢܝܬܐ ܐܘ ܕܒܠܘܛܐ ܐܘ ܕܥܕܫܐ ܘܕܫܪܟܐ ܕܙܪܥܘܢܐ ܟܠܗ
ܠܐ ܗܘ ܩܘܪܒܢܐ ܗܘ . ܘܡܩܪܒ ܠܗ ܡܚܪܡܐ ܗܘ . ܘܗܟܢܐ ܐܡܪܝܢܢ ܥܠ ܚܡܪܐ
ܕܡܫܝܚܐ ܕܠܐ ܡܬܓܡܪ ܐܠܐ ܒܚܡܪܐ ܕܓܦܬܐ ܒܠܚܘܕ . ܘܐܢ ܕܝܢ ܢܡܪܚ
ܐܢܫ ܡܢ ܟܘܡܪܐ ܘܢܩܪܒ ܚܡܪܐ ܕܙܒܝܒܐ ܐܘ ܕܬܡܪܐ ܐܘ ܕܪܘܡܢܐ ܐܘ
ܕܬܘܬܐ ܐܘ ܕܬܐܢܐ ܐܘ ܕܚܒܫܐ ܐܘ ܕܫܥܝܐ ܘܕܫܪܟܐ ܕܡܬܥܨܪܝܢ :
ܠܐ ܗܘ ܩܘܪܒܢܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ . ܘܡܩܪܒ ܠܗ ܡܚܪܡܐ ܗܘ .

Item dicimus de Corpore Chriſti, illud ſcilicet haudquaquam perfici, niſi in triticeo pane dumtaxat. Si verò quiſpiam audeat, & pro pane triticeo offerat ad altare panem ex zea, aut ex hordeo, aut mi-

lio,

lio, aut fabis, aut panico, aut lente, ſive demùm ex quibuſvis quæ moluntur, irrita & vana ea oblatio eſt, & offerens excommunicationem incurrit. Similiter dicimus de Sanguine Chriſti: illum videlicet neutiquam perfici, niſi in vino præcipuo dumtaxat. Si ergo quiſpiam Sacerdotum audeat, & miſceat ad oblationem vinum acre, aut acetum, aut ſiceram, aut cuſciabum, aut ſuccum ex uvis paſſis expreſſum, aut ſaccarum, aut ſapam ſeù mellaceum, & hujuſmodi; ea oblatio inanis eſt, & offerens anathemati eſt ſubjectus: quod uſquequaque verum non eſt: nam *ſiceram*, ſeù muſtum ex uvis maturis expreſſum valide conſecrari poſſe, Theologi docent.

5. *Verba Chriſti in Liturgia Neſtorianorum deeſſe*, notat Joſephus II. Patriarcha: nimirùm in ea Liturgia, quam *Apoſtolis* nuncupant, ut ex antiquis codicibus Syriacis conſtat, qui manibus Neſtorianorum teruntur. Exſtant tamen in Liturgiis *Theodori* & *Neſtorii*, quas Renaudotius [a] publicavit. In Miſſali Malabarico, quod Alexius Menezius edidit, & in iis, quæ Chaldæi orthodoxi non multis abhinc annis deſcribere cœperunt, eadem verba ſuppleta leguntur ex Miſſali Chaldaico Maronitarum Romæ edito anno 1592. Defectum eorum verborum advertit & Renaudotius; ſed quum excuſare Neſtorianos conatur, Æthiopem dealbare mihi videtur. Ait in Liturgia [b] Apoſtolorum: *In codice Eliæ quem ſequuti ſumus, defectus eſt, quum tota verborum Chriſti recitatio prætermittatur deſcriptoris culpa, aut quod hæc aliunde, nempe ex Theodori aut Neſtorii Liturgia peti deberent*. Et in not. [c] ad hunc Liturgiæ locum: *Deeſſe aliquid ſuſpicari quis poſſet, quum Theodori & Neſtorii Liturgiæ ad aliarum diverſi ritus formam expreſſæ ſint: ſed quum Miſſa Malabarica noſtris Syriacis codicibus accuratè reſpondeat, nullum fundamentum habet hæc ſuſpicio. Verùm in Eliæ codice lacuna unius aut duorum foliorum fuit, quam aſteriſcis notavimus: deeſt enim ſacræ Actionis pars præcipua, pronunciatio ſcilicet verborum Chriſti, ſine quibus numquam conſecratio facta fuiſſe creditur, non minus in Oriente, quàm in Occidente. Neque eſt quod cuiquam in mentem veniat, omiſſa eſſe verba illa certo conſilio, quia, ut Criticus noſtræ ætatis famoſus temere nimium affirmavit; Orientales verbis Chriſti conſecrationem fieri non credunt, ſed Invocatione Spiritus ſancti. Nam ſi ita eſſet, quod falſiſſimum eſſe alibi certis argumentis probavimus, nulla ſecundùm primam Liturgiam conſecratio admittenda foret, quum Invocationis ſolenni eâ formâ careat, in qua rogatur Deus, ut Spiritus ſanctus adveniens dona propoſita, panem quidem faciat Corpus, miſtum quod eſt in calice, Sanguinem Chriſti Domini. Si igitur per illa verba perficitur, quum abfuerint, nihil fit. Neque altera, quam ſupra Invocationis formam retulimus, eandem ſententiam, aut parem vim habere cenſenda eſt. At quum in Theodori & Neſtorii Liturgiis Evangelica verba Chriſti, ut in omnibus aliis,* legan-

a *Vide Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 619. & 629.*

b *To. cit. p. 593.*

c *Ibid. p. 606.*

legantur, *prima ſecundùm illas reformari indubitate debet*. Bene eſt: Evangelica Chriſti verba ex Theodori aut Neſtorii Liturgia peti debent: Liturgia, quam *Apoſtolorum* Chaldæi vocant, ſecundùm illas duas Liturgias in hac parte reformanda eſt: hæc fortaſſe fuit antiquorum mens, hoc conſilium, quum in deſcribenda Apoſtolorum Liturgia recitationem verborum Chriſti omiſere, ut & multa alia, quæ primis tantùm verbis indicantur, utique ex aliis Liturgiis vel libris Eccleſiaſticis à perito Sacerdote ſupplenda. Verùm, quum Neſtoriani, ſaltem recentiores, Euchariſtiam Invocatione Spiritus ſancti conſecrari ſentiant, eum verborum Chriſti defectum, ſi quidem dolo malo non induxerunt, certè ad errorem ſuum propugnandum præfractè detorquent, nec aliunde verba Chriſti ſupplent; ſed ea omninò prætermittunt: quamobrem meritò à Joſepho Patriarcha reprehenduntur his verbis: ܗܘܠܐ ܕܩܘܪܒܢܐ ܗܝ ܐܝܬܝܗܘܢ ܠܚܡܐ ܕܚܛܐ ܓܒܝܬܐ ܘܚܡܪܐ ܛܒܐ ܐܘܟܝܬ ܕܝܠܗ ܐܝܬܝܗܘܢ ܡܠܐ ܐܘܣܝܐܢܝܬܐ ܕܐܡܪ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܝܗܒ ܦܓܪܗ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܥܠ ܠܚܡܐ ܐܡܪ ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܦܓܪܝ ܕܝܠܝ. ܘܥܠ ܚܡܪܐ ܐܡܪ: ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܟܣܐ ܕܕܡܝ ܕܕܝܐܬܝܩܐ ܚܕܬܐ ܕܠܥܠܡ ܘܕܠܥܠܡܝܢ ܕܚܠܦܝܟܘܢ ܘܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܗ ܐܝܬܘܗܝ ܟܗܢܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܥܠ ܡܢܗ: ܟܘܢ ܕܠܡܫܡܫܢܐ ܠܐ ܫܠܝܛܐ ܠܡܩܕܫܘ ܐܪ̈ܙܐ. ܘܐܢ ܡܚܣܪܐ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬ ܒܛܝܠ ܐܪܙܐ ܘܠܐ ܡܫܬܡܠܐ ܟܠ ܟܠ ܐܝܟ ܕܐܡܪܢ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܠܘܬܟܘܢ ܡܚܣܪܐ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬ ܕܡܘܕܝܢ ܒܗ ܕܟܠܗܘܢ ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܕܒܬܒܝܠ ܐܝܬܝܗܘܢ ܡ̈ܠܐ ܐܘܣܝ̈ܐܢܝܬܐ ܕܠܐ ܡܬܐܡܪ̈ܢ ܡܢ ܠܘܬܟܘܢ:

Materia Oblationis eſt panis frumenti electi, *&* *vinum optimum*: *Forma verò ſunt verba ſùbſtantialia*, *quæ dixit Chriſtus*, *quum corpus ſuum diſcipulis ſuis tradidit*, *ſuper panem quidem*, Hoc enim eſt Corpus meum, *&* *ſuper vinum*, Hic eſt enim calix Sanguinis mei, novi & æterni teſtamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum: *Miniſter autem ejus eſt Sacerdos* *&* *qui ſupra eum ſunt*; *nam Diacono fas non eſt Sacramenta conſecrare*. *Si unum ex his tribus deſit*, *irritum eſt ſacramentum*, *nec perficitur omninò*, *quemadmodùm ſupra diximus*. *At apud vos unum ex his tribus deſideratur contra omnium Chriſtianorum orbis diſciplinam*: *nimirùm verba ſubſtantialia*, *quæ à vobis non dicuntur*. Addit Joſephus, etſi in Theodori Neſtoriique Liturgiis verba Chriſti adſint, ea tamen vim conſecrandi apud illos non habere, ſed recitativè dumtaxat, ſeu per modum hiſtoriæ, à Neſtorianis pronunciari. ܘܐܦ ܠܐ ܐܡܪܝܢ ܕܒܩܘܪܒܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܡܬܐܡܪ̈ܢ ܡ̈ܠܐ. ܐܡܪܝܢ ܕܒܫܥܝܬܐ ܗܘ

ܡܘܬܪ ܠܐ ܟܠܗ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪܐ ܡܢܟܘܢ ܒܩܘܪܒܐ ܕܡܠܦܢܐ. ܒܕܡܘܬ ܕܒܥܘ
ܬܐ ܘܕܘܟܪܢܐ ܡܬܐܡܪܢ ܡܢܟܘܢ ܗܠܝܢ : ܘܠܐ ܒܕܡܘܬ ܬܘܕܝܬܐ .
ܘܡܢ ܗܕܐ ܝܕܝܥܐ ܗܝ ܕܪܫܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܨܠܝܒܐ ܥܠ ܐܪܙܐ ܒܬܪ ܕܘܟܪܢܗܘܢ ܕܡܠܐ
ܗܠܝܢ . . . ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܬܚܫܒܢܘܬܟܘܢ ܡܢ ܒܬܪ ܩܘܕܫܗܘܢ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟܗܢܐ
ܕܢܪܫܘܡ ܨܠܝܒܐ ܥܠܝܗܘܢ ܡܛܠ ܕܪܘܪܒܢ ܡܢ ܟܗܢܐ :

Quodſi, inquit, *dicatis in Liturgia Doctorum à nobis ea recitari; dicimus, nihil omninò prodeſſe, quod à vobis ea in Liturgia Doctorum dicantur: nam per modum precationis & commemorationis ibi ea verba à vobis pronunciantur, non per modum confectionis: id quod ex eo patet, quia crucem formatis ſuper Sacramentis poſt illorum verborum commemorationem . . . . . Sacerdoti autem, juxta veſtram opinionem, non licet poſt illorum conſecrationem formam crucis ſuper illis facere, quoniam ea Sacerdote majora ſunt*. Sed hæc Joſephi ratio nihil concludit. Nam in tribus Neſtorianorum Liturgiis poſt peractam Spiritus ſancti Invocationem præſcribitur, ut *Sacerdos* [a] *ſignet cruce myſteria*: & conſecratio tamen, ſecundùm ipſos ſaltem Neſtorianos, fit per Invocationem Spiritus ſancti. Præterea fieri quidem poteſt, ut recentiores Neſtoriani verba Chriſti in Liturgiis Neſtorii Theodorique deſcripta, ex præconcepto circa conſecrationis formam errore, non conſecrativè pronuncient, ſed hiſtoricè, ſive per modum narrationis conſecrationis à Chriſto factæ; ex hoc tamen inferri non debet, vel antiquos Neſtorianos eadem ſenſiſſe, vel verba illa, uti ſunt in memoratis Liturgiis, non eodem pacto à Neſtorio Theodoroque poſita fuiſſe, quo exſtant in Liturgiis Græcis SS. Baſilii & Chryſoſtomi, & in reliquis Syrorum Anaphoris. Privatus recentiorum error publicæ antiquorum auctoritati nihil officit, ſed potiùs ex illa emendandus eſt. Cæterùm verba Chriſti pro Forma conſecrationis à Neſtorianis ipſis habita fuiſſe, liquet ex Ebedjeſu Sobenſi in lib. Margaritæ Par. 4. de Sacramentis Eccleſiæ, cap. 5. de Oblatione, ubi de inſtitutione Euchariſtiæ hæc ſcribit.

ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܡܨܝܐ ܗܘܐ ܗܘ ܕܒܦܓܪܗ ܢܬܠ ܦܘܪܩܢܐ ܕܟܠ : ܒܟܠ
ܐܬܪ ܘܒܟܠ ܐܝܟ ܕܒܥܠܡܐ ܟܠܗ ܒܡܨܥܝܘܬܗ ܕܐܪܙܐ ܘܠܐ ܡܦܣܩܝܢ : ܐܦ
ܡܢ ܡܫܝܚܘܬܗ ܘܐܬܦܪܣ ܡܫܘܬܦܘܬܗ ܥܡ ܡܫܝܚܘܬܗ ܘܒܠܒܘܫܐ ܗܘ ܕܒܗ
ܡܬܬܠܡ ܗܘܐ ܠܟܠ ܫܠܝܚܘܗܝ ܘܒܟܢܫܐ : ܢܣܒ ܗܘܐ ܠܚܡܐ ܥܠ ܐܝܕܘܗܝ
ܦܪܝܫܬܐ ܘܠܐ ܡܫܘܡܐ ܘܠܐ ܢܩܦܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ : ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܚܠܦ ܚܝܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܡܬܩܨܐ ܠܫܘܒܩܢܐ
ܕܚܛܗܐ . ܐܦ ܥܠ ܟܣܐ ܐܘܕܝ ܘܒܪܟ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ . ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܩܐ
ܚܕܬܐ ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ . ܗܟܢ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ
[illegible]

a Renaudot. Liturg. Oriental. tom. 2. p. 592. 621. & 634.

ܐܦܠܘ ܡܢ ܠܚܝܐ ܗܘܐ ܘܐܬܚܙܝ ܡܢ ܟܠܐ ܗܘܐ . ܘܗܘܢܐ ܗܘܝܬܗ ܟܚܕܝܢ ܟܠ
ܐܬܚܙܝ ܘܡܬܬܩܢܢܘܬܗ ܠܡܬܩܢܘ . ܒܗܘܢܐ ܗܘܐ ܦܫܝܛܐ ܡܪܢܐ ܡܬܡܚܣܢܢ
ܚܣܝܐ ܠܦܪܢܣܘܗ ܦܪܢܣܐ ܘܡܫܡܫܐ ܚܟܝܡܬܐ ܡܝܬܪܬܐ ܕܗܢ :

Quoniam verò fieri non poterat, ut mactatio ejus in cruce pro omnium ſalute, in omni loco atque tempore & apud quemlibet hominem in ſua ſubſtantia ſine mutatione repræſentaretur eademq; permaneret; miſericorditer proſpexit & clementer atque ſapientiſſimè providit: atque illa nocte, in qua tradebatur pro mundi vita, accepit panem in ſanctas & immaculatas manus ſuas, & benedixit ac fregit deditque diſcipulis ſuis, dicens: Hoc eſt corpus meum, quod pro mundi vita frangitur in remiſſionem peccatorum. Similiter ſuper calicem gratias egit, deditque eis, dicens: Hic eſt ſanguis meus novi teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum: accipite ergo omnes, manducate ex hoc pane, & bibite ex hoc calice, atque ita facite, quotieſcumque convenietis in meam commemorationem. Hoc itaque præcepto Dominico mutatur Panis in ſanctum ejus Corpus, & Vinum in pretioſum ejus Sanguinem. Et paucis interpoſitis.

ܫܠܡܗ ܕܝܢ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܚܛܐ ܘܚܡܪܐ ܒܗܘ ܕܩܪܝܒܝܢ ܛܒ ܠܓܘܫܡܐ
ܘܠܕܡܐ . ܐܕܫܐ ܕܝܢ ܐܘ ܐܣܟܡܐ ܝܗܒܗ ܒܡܠܬܐ ܚܝܬܐ
ܕܝܠܗ ܘܒܡܓܢܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܬܐ :

Tradidit porrò illud in materia tritici, & vini, quia valde affinia ſunt ſanguini & corpori. Speciem autem, hoc eſt, Formam tribuit in vivo verbo ſuo & in illapſu Spiritus ſancti. Panis ergo & Vinum, ex mente Sobenſis, mutantur in Corpus & Sanguinem Chriſti, *præcepto Dominico*, hoc eſt, *Verbo ipſo Chriſti*, quod Sacerdos nomine Chriſti pronunciat; non aliis precibus, quæ in Liturgia dicuntur.

Quod autem Sobenſis loco ſupracit. affirmat, Formam Euchariſtiæ eſſe *Verbum Chriſti & illapſum Spiritus ſancti*, ſignificat, tunc Spiritum ſanctum ſuper Euchariſtiam illabi, quum ea conſecratur verbis Chriſti. Nam idem auctor ſupra docuerat, eam *præcepto Dominico*, ideſt, verbis Chriſti, conſecrari, nulla facta mentione Invocationis Spiritus ſancti. Neſtorianos recentiores nil moror, qui poſt motam à Græcis de Invocatione Spiritus ſancti quæſtionem, in eundem cum ipſis errorem impegerunt, conſecratoriam Formam vel non in ſolis verbis Domini, vel in ſola Spiritus ſancti Invocatione ponentes. De utroque errore vide quæ notavi Tom. 2. à pag. 199. ad pag. 202. Quod autem recentiores Neſtoriani à majorum ſuorum doctrina recedant, affirmando conſecrationem fieri per Invocationem Spiritus ſancti, non verbis Domini; vel hoc uno argumento convincitur, quod in Liturgia Apoſtolorum non invocatur Spiritus

ſanctus,

ſanctus, *ut panem & vinum mutet in corpus & ſanguinem Chriſti*, quemadmodum fit in Liturgiis Theodori ac Neſtorii & in cæteris Græcorum Syrorumque Anaphoris; ſed ſolùm invocatur, *ut oblationem benedicat & ſanctificet*. Verba [b] ipſa Liturgiæ accipe. ܘܢܐܬܐ ܡܪܝ ܪܘܚܟ ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ ܘܬܫܪܐ ܥܠ ܩܘܪܒܢܐ ܗܢܐ ܕܥܒܕܝܟ ܘܢܒܪܟܝܘܗܝ ܘܢܩܕܫܝܘܗܝ ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܡܪܝ ܠܚܘܣܝܐ ܕܚܘܒܐ ܘܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ ܘܓܘ: *Et veniat Domine Spiritus tuus ſanctus, & requieſcat ſuper oblationem hanc ſervorum tuorum, & eam benedicat & ſanctificet, ut ſit nobis Domine in propitiationem delictorum & remiſſionem peccatorum &c.* Quænam in his verbis Tranſmutationis Forma, qualis in omnibus Orientalibus Liturgiis apparet? Aut igitur in Neſtoriana Apoſtolorum Liturgia dicendum eſt nullam conſecrationem fieri, etiam in ſententia ipſorum, qui Euchariſtiam conſecrari volunt per Invocationem Spiritus ſancti: aut affirmandum, conſecrationem verbis Domini peractam præceſſiſſe, etſi in recentioribus codicibus minimè deſcripta reperiatur.

6. De placenta, quam Neſtoriani in honorem B. Virginis Mariæ offerunt, hæc Joſephus II. loc. cit. ܐܦ ܗܘ ܕܡܫܠܡܝܢ ܒܘܪܟܬܐ ܐܡܪܝܢ ܕܦܓܪܐ ܗܘ ܕܡܪܬܢ ܡܪܝܡ: ܘܗܕܐ ܗܝ ܥܘܠܐ ܘܣܛܪ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܕܗܘ ܘܠܐ ܫܡܝܥܐ ܠܐܢܫ ܡܡܬܘܡ ܕܡܪܬܢ ܡܪܝܡ ܝܗܒܬ. ܦܓܪܗ ܠܥܕܬܐ: *Quod etiam Eulogiam tradunt, dicentes eam eſſe corpus Dominæ Mariæ, id verò impium eſt & contra fidem: nec enim auditum eſt aliquando à quoquam, Dominam Mariam corpus ſuum eccleſiæ tradidiſſe.* Ex Philomarianitis deſcendit hic error, qui, Leontio Byzantino teſte, *panes offerebant in nomine Mariæ*. Verùm an illi crederent eos panes converti in corpus Mariæ, non modò non conſtat ex allatis Leontii verbis, ſed potius contrarium deducitur: Neſtoriani enim, de quibus Leontius, ut ſectariis ſuis perſuaderent, *panem in typum corporis Chriſti propoſitum non plus benedictionis participare, quàm panem in foro venditum*, exemplo Philomarianitarum utebantur, qui *offerebant panes in honore Mariæ*. Non igitur Philomarianitæ exiſtimabant panes illos mutari in corpus Mariæ, ſicut Neſtoriani illi, de quibus Leontius, non credebant panem Euchariſticum converti in corpus Chriſti. Goarius [c] not. in Euchologium Græcorum obſervat, *ex nomine particulæ, quam Virginis Deiparæ dicunt, errorem ignaros quoſdam falsò Græcis imputaſſe, quaſi ſub illa B. Virginis Corpus aſſererent contineri*. Arcudius: *in Polonia*, inquit, [d] *quidam alioquin vir doctus & pius, ſuaſerat cuidam nobiliſſimæ matronæ Ruthenæ, ne amplius ſumeret Euchariſtiam à presbyteris Ruſſorum. Negabat enim nos diſtribuere corpus Domini, ſed corpus B. Mariæ Virginis, corpus S. Nicolai &c. Miror, quomodo etiam non dixerit*

nos

a *Renaudot. To. 2. Litur. Orient. p. 621. & 633.*
b *To. cit. p. 592.*
c *Pag. 119.*
d *Lib. 3. de Sacram. cap. 9.*

nos exhibere corpus vivorum & mortuorum: pro his enim omnibus offerimus particulas. Dixit tamen id de Neſtorianis ſuis Joſephus II. Patriarcha, his eos verbis reprehendens loc. cit. [illegible]

Item quod Sacriſtæ faciunt, quum Hoſtias coquunt, ajentes, Titus à dextris ejus, & Dumachus à ſiniſtris (hæc ſunt fictitia duorum latronum nomina, qui in crucem ſimul cum Chriſto Domino acti ſunt, à Neſtorianis ex apocryphis libris eruta.) *id, inquam, maxima reprehenſione dignum eſt. Nam ex illis hoſtiis oblationem conficiunt. Itaque colligitur, Oblationem illam partim quidem eſſe corpus Chriſti, qui eſt rex regum, deſcenditque ad baptiſmum & coram Joanne caput ſuum inclinavit: partim verò corpus Titi, & partim corpus ſceleſti Dumachi, atque ita de cæteris*. Nimirùm id colligit Joſephus ipſe ex vi, ut putat, verborum illorum; non quod Neſtoriani ita ſentiant: neque enim illos ſaxa eſſe vel arbores exiſtimo, ut ita deſipiant. Græcorum Simeonis Theſſalonicenſis & Gabrielis Philadelphienſis error fuit, non quod μερίδες, ideſt, particulæ illæ, in corpus B. Virginis, ſeu Sanctorum convertantur; ſed quod conſecratione careant, & ſolùm in memoriam Sanctorum offerantur, & ex contactu Hoſtiæ majoris, quæ in corpus & ſanguinem Chriſti mutatur, aliquid benedictionis & ſanctitatis participent, ut rectè advertit Arcudius lib. 3. de Sacramentis cap. 10. & 11. Idem error an à Græcis ad Neſtorianos tranſierit, aliis examinandum relinquo.

7. Sed nimium rigidus Rituum ſuorum cenſor mihi videtur eſſe idem Joſephus Patriarcha, quum in Neſtorianos invehitur, quod *eorum Patriarcha operto capite Liturgiam celebrat, vel Euchariſtiam ab alio Sacerdote conſecratam populis diſtribuit*: inquiens:

[illegible]

[illegible]

De hoc dicimus (ideſt, [illegible]
de eo quod Patriarcha ſuum caput minimè detegit præſentibus Sacramentis:) *aut Patriarcha non credit Sacramenta eſſe corpus & ſanguinem Chriſti, aut putat ſe illis majorem eſſe. Utrumque eſt abſonum. Undenam igitur data eſt ei poteſtas imponendi capiti ſuo Cydarim manumque ſuam extendendi ad diſtribuendum fidelibus Sacramenta? Sacramenta, inquam, in quibus non laboravit, quæque ipſe non conſecravit; ſed Sacerdos illa conſecravit, ipſe autem in ejus laborem invaſit. Nunc vos ipſos judicate, & videte, quale eſt diſcrimen inter vos & inter filios eccleſiæ Romanæ. Nam ſi adſit Papa Cardinaleſque omnes in aliqua eccleſia, repertuſque fuerit abjectus quiſpiam Sacerdos Sacrum faciens, cuncti capita operient, genua flectent, pectus percutient, nec erit qui ad dexteram vel ſiniſtram converſus reſpiciat, donec Sacramenta peracta fuerint. Quid verò hic verba protraho, lacrymaſque à cæcis exigo? Patriarcha in eccleſiis præcipit, ne, quum Sacramenta circumferuntur, genua quis flectat, aut pectus percutiat, aut caput detegere audeat. Item præcipit, ne fores altaris aperiant. Sunt etiam ex iiſdem Patriarchis, qui annos quinquaginta in Patriarchali dignitate egerunt, nec vel ſemel peccata ſua confeſſi ſunt, aut Liturgiam celebrarunt: atque ita non chriſtianorum, ſed inimicorum Chriſti mortem obierunt. Quomodo igitur aliorum mores corrigere poterit, qui peſſimis hiſce moribus implicitus eſt?* Jure damnat Joſephus Patriarchas Neſtorianorum, qui nunquam, vel raro admodùm ad ſacramentum Pœnitentiæ accedunt, aut ſacram Liturgiam celebrant. Item jure eoſdem arguit irreverentiæ, ſiquam in auguſtiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum admittunt, vel admitti à populis jubent. Sed cum pace illius dictum ſit, quod Neſtorianus Patriarcha operto capite Sacrum facit, vel confectam Euchariſtiam populis diſtribuit, id verò non ex contemptu Euchariſtiæ fit, ſed ex antiquo illius gentis more, quo Patriarcha in hoc ritu

à cæte-

à cæteris Epiſcopis & Presbyteris diſtinguitur, nec exemplis caret. Nam Alexandrinus quoque Patriarcha, quum reliqui Græci totam Liturgiam aperto capite perficiant, mitra caput ſuum tegebat, quemadmodum ſcribit Theodorus Balſamon in medit. de Patriarch. privil. lib. 7. Juris Orientalis, his verbis: *Quum omnes alii Pontifices capitibus apertis res ſacras peragant, ſolus Alexandrinus Patriarcha rem divinam facit mitrâ caput obvolutus*. Et Simeon Theſſalonicenſis. *Aperto capite Epiſcopi & Sacerdotes Orientis omnes, excepto Alexandrino Patriarcha, ſacris funguntur*. Funguntur hodieque & monachi omnes Ordinis S. Antonii Abbatis, ſive Copti, ſive Abiſſini, ſeù Syri Maronitæ, qui cucullam monaſticam in Liturgiæ celebratione, & in ipſa Euchariſtiæ conſecratione vel perceptione in capite retinent: idque ex præſcripto S. Pachomii Abbatis [a] Regula 91. *Abſque cucullo & pellicula nemo ambulet in monaſterio, nec pergat ad Collectam, nec ad veſcendum*. Imò [b] Angeli eidem S. Pachomio ſic præcipientis: *Induantur autem noctibus lebetones lineos præcincti lumbos, habeantque ſinguli meloten, ideſt, caprinam pellem confectam albam, ſine qua neque comedant, neque dormiant. Accedentes tamen ad communionem ſacramentorum Chriſti, & cingulos ſolvant, & meloten deponant, CUCULLIS utentes tantummodo*. Cæteros verò Neſtorianorum Epiſcopos & Sacerdotes apertis capitibus Liturgiam conficere, conſtat ex Georgio Arbelenſi in lib. declarationis Officiorum Eccleſiaſticorum Tract. 5. cap. 9. ubi quærit,

ܠܡܢܐ ܟܗܢܐ ܟܕ ܡܥܡܕ ܡܟܣܐ ܪܫܗ ܒܣܘܕܪܐ ܘܟܕ ܡܩܕܫ ܡܓܠܐ ܪܫܗ:

Quare Sacerdos linteo caput tegit, quum baptizat? Sacrum autem peragens, caput detegit? Et myſticas rationes affert. Sed legitima & naturalis eſt, quia Baptiſmus extra cancellos & extra Sanctum Sanctorum celebratur, nimirùm in Baptiſterio. Officia autem omnia, quæ in Sancto Sanctorum, ſeu intra cancellos peraguntur, apertis capitibus fiunt à reliquis Sacerdotibus & Epiſcopis, præter Patriarcham.

8. Thomas à Jeſu in [c] lib. de converſione omnium gentium procuranda, inter errores, quorum Neſtorianos accuſat, hunc refert: *Clerici omnes apud Chaldæos, & etiam illi laici, qui alios devotione excedunt, ſacram Dominici Corporis communionem in manibus propriis recipientes, ſub utraque ſpecie communicantur; cæteri verò laici corpus Domini, ſanguine intinctum ore aſſumunt*. Quid in hoc reprehendat Thomas, non video, niſi eccleſiam univerſam reprehendere velit, in qua olim Euchariſtiam & ſub utraque ſpecie, & manu exceptam fuiſſe, norunt omnes viri docti. De communione [d] quidem populi ſub utraque ſpecie, ut alios omittam, teſtes habemus S. Paulum, Clementem, Dionyſium, Juſtinum, Cyrillum Hieroſolymitanum, Chryſoſtomum. Paulus 1.Cor.XI. *Probet autem ſeipſum homo, & ſic*

a *In Codice Regularum SS. Patrum, quem edidit Holſtenius, pag.* 42.

b *Ibid. pag.* 30. *& apud Roſveidum in Vitis Patrum lib.* 1. *pag.* 120.

c *Lib.* 7. *cap.* 2. *pag.* 353.

d *Vide Arcud. lib.* 3. *cap.* 50. *Ivenin. de ſacramentis, Diſſert.* 4. *Quæſt.* 9. *cap.* 4.

de pane illo edat, & de calice bibat. Clemens lib.8. Conſtit. cap.13. & 14. *Epiſcopus quidem dat oblationem dicens, Corpus Chriſti, & qui recipit, reſpondeat, Amen. Diaconus verò teneat poculum, & diſtribuens dicat, Sanguis Chriſti, poculum vitæ: & qui bibit, reſpondeat, Amen.* Dionyſius de Eccl. Hier. cap. 3. *Pane, qui opertus erat & indiviſus, patefacto, & in multas partes ſecto, unitateque calicis omnibus diſpertita, ſymbolicè unitatem multiplicat & diſtribuit.* Juſtinus in Apolog. 2. *Qui apud nos vocantur Diaconi, diſtribuunt unicuique præſentium, ut participent eum, in quo gratiæ ſunt, panem, vinum, & aquam.* Cyrillus Hieroſol. Catech. 5. *Suſcipe corpus Chriſti, ſtatim ſubjiciens, Amen. Tùm verò poſt communionem corporis Chriſti, accede & ad calicem Sanguinis.* Chryſoſtomus ſerm. 1. de jejunio. *Tu, & pauper corpus ipſius communiter de menſa ſumitis, poculi ſimiliter participes eſtis.* De Euchariſtia autem [a] manu recepta hæc Dionyſius Alexandrinus in epiſt. ad Xyſtum Papam apud Euſebium lib.7. c. 9. *Nam qui gratiarum actionem frequenter audierit, & qui cum cæteris reſponderit Amen; qui ad ſacram menſam adſtiterit, & manus ad ſuſcipiendum ſacrum cibum porrexerit: qui illum exceperit, & corporis ac ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti particeps fuerit diutiſſimè, eum ego de integro renovare non auſim.* Baſilius in epiſt. ad Cæſariam Patriciam. *Illud autem perſecutionis temporibus cogi quempiam abſente Sacerdote aut Diacono communionem propria manu accipere, minimè eſſe grave, ſupervacaneum eſt demonſtrare, propterea quod longa conſuetudo id re ipſa confirmavit.* Et paulò poſt. *Etenim in eccleſia Sacerdos particulam tradit; detinet autem eam cum omni libertate is, qui ſuſcipit, ac ita ori admovet manu propria.* Cyrillus Hieroſ. Catech. 5. *Accedens autem ad communionem, non expanſis manuum volis accede, neque cum disjunctis digitis, ſed ſiniſtram veluti ſedem quandam ſubjicias dextræ, quæ tantum Regem ſuſceptura eſt, & concava manu ſuſcipe corpus Chriſti, dicens Amen.* Joannes Damaſcenus lib. 4. de fide orthodoxa cap. 14. *Ardenti cupiditate ad eum accedamus, manibuſque in crucis formam compoſitis, Crucifixi corpus ſuſcipiamus.* Antiquam igitur eccleſiæ diſciplinam obſervant Neſtoriani, quum Euchariſtiam ſub utraque ſpecie porrigunt, & Corpus Dominicum in manibus communicantium tradunt.

[a] *Vide Martene de antiquis eccleſiæ ritibus li. 1. à pag. 424.*

Eundem ritum eccleſia Græca diu coluit, ut ſcilicet Euchariſtia manu reciperetur, quemadmodum liquet ex ſuprà allato S. Joannis Damaſceni, qui ſæculo octavo vivebat, teſtimonio, & ex canone 101. Concilii Trullani: *Si quis immaculati Corporis in ſynaxis tempore eſſe particeps voluerit, & offerre ſe ad communionem, manus in crucis formam figurans ſic accedat, & gratiæ communionem accipiat. Eos enim, qui ex auro, vel ex alia materia quædam, loco manus, receptacula efficiunt ad divini muneris ſuſceptionem, & per*

per ipſa immaculatam communionem recipiunt, *minimè admittimus*, *ut qui inanimatam ſubjectamque materiam Dei imagini præferant*. Sed poſt octavum ſæculum mos ille deſiit, cœperuntque Hoſtiam Sanguine tinctam cochleari porrigere, ut ait Theodorus Balſamon in expoſitione memorati Canonis Trullani: *Ne mireris*, *neque rationem inquiras*, *quare in quibuſdam eccleſiis præbetur ſanctum Chriſti corpus*, *non in manus ſecundùm Canonis edictum traditur*. *Fides enim recta*, *& Dei timor*, *& devotio ab omni ſuſpicione aliena hoc tradidit*. Et Joannes Phurnes in epiſt. de ritibus immutatis apud Allatium lib. 3. de conſenſu utriuſque Eccleſiæ cap. 15. *Non ſolùm*, inquit, *ſacris initiati homines*, *ut nunc quoque*; *ſed omnes ſimul panem cæleſtem accipientes*, *labiiſque deoſculantes*, *& oculis apponentes*, *ita tandem conſumebant*: *& hoc etiam eccleſia in commodiorem uſum accommodans*, *cochleari nunc omnibus*, *non manu*, *exceptiſque præſule aliiſque de clero*, *vivificum alimentum elargitur*. Græci cæteroquin antiquorum rituum tenaces, morem priſtinum in hunc, quem ſupra deſcripſi, mutarunt. Neſtoriani ab antiqua conſuetudine recedere noluerunt; quidquid in contrarium dicat Renaudotius To. 2. Liturg. Orient. pag. 614. *Hoc loco ſolùm id habemus*, *quod ex veteri diſciplinâ Calix Diacono committitur*, *tùm ut laicis & mulieribus*, *qui intinctam particulam cochleari præbito accipiunt*, *communionem diſtribuat*. *Quum autem illa conſuetudo in eccleſia Græca ortum habuerit*, *& ad Orientales omnes pervenerit*, *Neſtorianis quoque familiare fuiſſe veriſimile omnino eſt*. Cochlear apud Neſtorianos inauditum. Communis ritus eſt porrigendi in manus Euchariſtiam, & Calicem ori admovendi. Rarus, & à recentioribus quibuſdam Presbyteris, Miſſionariorum hortatu, ſolùm uſurpatus mos, communionem Corporis in os communicantium tradendi.

Quod verò à Diacono Sacerdotibus calix bibendus detur, id præter Renaudotium dixit nemo. Norunt ſcilicet Neſtoriani, Canone 18. Nicæni Concilii prohibitum eſſe Diaconis Euchariſtiam præbere Presbyteris: idque ii non tantùm de Corpore Chriſti, ſed & de Calice intelligunt. Presbytero Presbyter, non Diaconus Euchariſtiam tradit, ut ait Joannes Iſæ filius Patriarcha [a] Quæſito 13. Quo autem pacto vel ordine communio in Liturgia apud illos fiat, exponit Georgius Arbelenſis in declaratione Officiorum Eccleſiaſticorum Tract. 4. ſect. 25. his verbis: ܡܩܕܡ ܩܪܒ ܟܗܢܐ ܐܚܪܢܐ ܘܡܩܒܠ
ܠܗ ܠܦܘܬܗ ܘܩܒܠ ܐܝܕ̈ܝ ܕܡܩܪܒܢܐ ܐܝܟ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܘܡܢܗ ܘܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܡܢܗ.
ܘܠܐ ܢܣܒܝܘܗܝ ܠܡܫܡܫܢܘܬܗ ܠܗܕܐ ܕܡܢܗ ܘܠܐ ܡܩܪܒܢܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܐܬܚܫܒ
ܠܟܗܢܐ ܐܚܪܢܐ: ܢܣܒ ܟܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܡܢܗ. ܘܐܝܬܝܗ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܟܠ
ܟܘܪܣܝܐ ܐܠܐ ܗܘ ܡܩܪܒܢܐ ܕܩܡ ܠܗ ܠܡܕܒܚܐ: ܘܡܢܐ ܠܐ ܐܢܫ ܕܐܦ ܟܗܢܐ

[a] *Vide Tom.* 3. *pag.* 251.

[illegible]

Itaque accedit Sacerdos alius, & tradit ei, qui Sacrum fecit: mediator enim eſt, & figura Domini, non ipſe Dominus. Quamobrem non audeat abſque mediatore ad ſacramenta Domini ſui accedere, neve oblationem Domini ſui eo parvipendat, quod honore iſto dignus habitus eſt. Verùm quemadmodum ſalutem non accepimus, niſi per mediatorem inter nos & inter Creatorem: ita non decet Sacerdotem, qui inter nos & inter Creatorem mediator eſt, ad ſacramenta, niſi per mediatorem accedere. Quum ipſe autem ſumpſerit, tunc comparticipem ſibi facit & eum, qui ferè ipſi in ſacramentis æqualis eſt, eum ſcilicet, qui Evangelium legit, ut ita ſimul cum ipſo paranymphus ejus gaudeat: hic enim locum Cephæ gerit, qui Vicarius Domini noſtri fuit apud Apoſtolos. Tùm verò communicant cum ipſo cæteri, unuſquiſque in ordine ſuo: nimirùm primo Presbyteri, deinde Diaconi, poſtea Subdiaconi: demùm Calix Diacono traditur à celebrante pro communione laicorum, quum ipſe celebrans Corpus ſuper patenam deferat, ut fusè apud eundem Arbelenſem.

Eſt ergo antiqua & tolerabilis Neſtorianorum conſuetudo, ut Euchariſtiam manu porrigant, & Calicem laicis bibendum tradant. In hoc culpandi non ſunt: ſed culpandi in his quæ ſequuntur.

I. Nonnulli eorum exiſtimant communionem ſub utraque ſpecie eſſe omnino neceſſariam, maleque ſentiunt de catholicis, qui unam tantùm ſpeciem ſumunt. Joannes Raguſinus in Concilio Baſileenſi ait, Neſtorianos ſub utraque ſpecie communionem dare olim inſtituiſſe, quod ſub panis ſpecie ſolum corpus Chriſti eſſe crederent, ſub vini ſolum ſanguinem. Eundem Neſtorianis errorem tribuunt Patres Diamperienſes, qui in cenſura Liturgiæ de Fractione Euchariſtiæ, in qua illi levem fiſſuram ungue pollicis faciunt, hæc habent. *Quum in Syriacis iſtius Epiſcopatus Miſſalibus præſcripta reperiatur impia quædam & ſacrilega ceremonia, in qua Sacerdoti præcipitur, ut poſtquam particulam, quam dextra manu tenet, intinxit in ſanguine, hoſtiaque in duas partes diviſa, quo tempore ſignum Crucis format cum particula intincta ſuper alteram, Sacerdos ungue pollicis dextri alteram, quæ in diſco eſt, levi fiſſura aperiat: ſcilicet quo ſecundùm abſurdam opinionem ſuam, ſanguis corpus penetret, & ita ſanguis corpori conjungatur: quæ opinio ad hæreſin Neſtorii & ejus ſequacium relationem habet. Impie ſiquidem affirmant, ſub ſpecie panis eſſe ſolum corpus Chriſti abſque ſanguine; & ſub ſpecie vini,* ſan-

ſanguinem ſine corpore. Idcirco mandat ſancta Synodus in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, ut nullus Caçanar, ſive Sacerdos, talem ceremoniam obſervare audeat, utque illa ex Miſſalibus deleatur: eo quod innuat talem hæreſim, & præterea inſcitiam continet, quod exiſtiment à ſpeciebus penetrationem eſſe ad Corpus & Sanguinem Chriſti. Hæc illi. Sed hoc, ut notat Renaudotius Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 611. & 614. dudum à Theologis exploſum eſt. Nam *Fiſſuram in particula fieri, ut, quod vulgò dicunt Orientales, uniantur Corpus & Sanguis, etſi aliis Chriſtianis non eſt in more poſitum, non magis ad hæreſim occultè ſignificandam pertinet, quàm Intinctio & utriuſque ſpeciei Commiſtio, de qua idem dici poterit, quod de illa Fiſſura Diamperienſes judicaverunt. Neſtorianos porrò credere ſub pane ſolum Corpus Chriſti, ſub vini ſpecie ſolum Sanguinem, nemo fide dignus unquam illis objecit; præſertim inter Orientales, qui adverſùs illorum hæreſes datâ operâ ſcripſerunt.* Error itaque nonnullorum recentiorum non is eſt, ut exiſtiment integrum Chriſti Corpus niſi ſub utraque ſpecie non exiſtere; ſed quum autumant, ex præcepto Chriſti & ex antiquo Eccleſiæ ritu neceſſariam eſſe ſub utraque ſpecie communionem: quod etiam Græci quidam ſchiſmatici tenent, ut liquet ex Arcudio lib. 3. cap. 50. & ſeq. Verùm in hoc recentiores ab antiquis Neſtorianis diſſentire, ex eo demonſtratur, quod in multis caſibus Euchariſtia apud illos ſub unica ſpecie tradebatur. Et primùm quidem Infantibus, quum peracto Baptiſmo [a] introducuntur in ſanctuarium, factaque Liturgia, ſpeciem Vini dumtaxat ſumunt. Deinde Ægrotis, ad quos Euchariſtiam ſub ſpecie Panis deferri permittunt [b] Jeſujabus Arzunita, & Joannes Iſæ filius, Patriarchæ. Tertio Sacerdotes ſacrum facientes, vel facienti aſſiſtentes, qui ſolam Panis ſpeciem ſumunt, ut affirmat Georgius [c] Arbelenſis: nam etſi Hoſtiam ſanguine ſignare ſolent, quum tamen eandem pluribus Sacerdotibus ſumendam diſtribuunt, contingit, ut aliquæ particulæ ſignatæ ſeù tinctæ non ſint, ut advertit Joſephus II. Patriarcha in reſponſione ad Neſtorianos ſuos communionem ſub unica ſpecie reprehendentes.

ܐܡܪܝܢܢ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܦܥ̈ܡܝܢ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܡܬܥܒܕܐ ܠܟܘܢ
ܠܗܘܐ ܟܕ ܡܘܫܛܝܬܘܢ ܓܡܘܪܬܐ ܠܐܢܫ ܘܐܡܪܝܬܘܢ ܕܨܒܝܥܐ.

Dicimus, inquit, *idem à vobis ſæpe fieri* (ideſt, ſub unica ſpecie communionem tradi) *quum particulam alicui porrigitis, eamque tinctam dicitis.*

2. Damnant ritum Græcorum præbendi communionem ſanguine tinctam, & aquam fervidam in calicem immittendi. Ita Jeſujabus Niſibenus, vel quiſquis eſt auctor [d] libri Demonſtrationis Par. 4. cap. 1. ubi multa congerit adverſùs Melchitas & Jacobitas.

a Joannes Iſæ fil. Patriarcha Quæſito 3. Vide Tom. 3. pag. 250.

b Tom. 3. p. 244.

c Tom. 3. p. 535.

d Tom. 3. p. 305.

3. Eu-

3. Euchariſtiæ in alterum diem repoſitionem reprehendunt Auctor citatus, & Joannes [a] Iſæ Patriarcha Can. 20. ſed Joſue Barnun Patriarcha [b] permittit, *ut quum neceſſitas poſtulaverit, ad tres uſque dies ſervetur*.

4. Euchariſtiam extra Eccleſiam deferri, etiam ad infirmos, vetat Jeſujabus [c] Niſibenus, & Georgius [d] Arbelenſis. Permittunt tamen Jeſujabus [e] Arzunita, & Joannes Iſæ, Patriarchæ.

5. Liturgiam ſemel tantùm in die & unam omnino ſuper eodem altari confici fas eſſe volunt: etſi Joſue [f] Barnun Patriarcha in quæſtionibus ad Abbatem Marcum non rejicit contrariam eorum conſuetudinem, qui ſuper eodem altari bis terve conſecrari permittebant. Hæc Neſtorianorum diſciplina unam tantùm Liturgiam in die permittentium, ab antiqua Eccleſiæ conſuetudine non abhorret; & ex altero ritu conſequitur, quod Miſſas privatas non habent, ſed tantùm ſolemnes, in quibus Presbyteri omnes ſimul celebrant. Conſule Morinum de ſacris Ordinationibus Par. 3. exercitat. 8. de multis Epiſcopis & Sacerdotibus ſimul ſacrificantibus cap. 1. ubi antiquam & Apoſtolicam traditionem unius Miſſæ ab Epiſcopo, Presbyteris Diaconiſve & cæteris miniſtris inſimul celebratæ propugnat ex lib. 8. Conſtitutionum cap. 11. 12. 13. ex Can. 8. Apoſtolorum, Can. 18. Nicæni Concilii, Can. 13. Neocæſarienſis, Can. 5. Toletani primi, cap. 14. Arvernenſis, Can. 21. Agathenſis, cap. 13. tom. 3. Concilii Epheſini, Act. 11. Chalcedonenſis, Act. 14. Concilii ſexti, & ex Ordine Romano. Nec ſoli Neſtoriani, ſed & Græci, & Syri Jacobitæ, aliique Orientales ſemel tantùm in die, unamque dumtaxat ſuper eodem altari Miſſam celebrari fas eſſe putant. Canon [g] Cyriaci Patriarchæ Jacobitarum. *Non licet per Deum Epiſcopo, aut Presbytero bis in die celebrare, neque ſuper eodem altari ſeù Tabula bis eodem die Liturgiam offerre*. Dionyſius [h] Barſalibæus in Expoſitione Miſſæ Syriacæ. *Cur ſemel in die ſuper una menſa, hoc eſt, altari offertur? Reſpondemus, quia per Altare ſepulcrum ſignificatur: Chriſtus autem ſemel in carne, non multoties ſepultus eſt: atque idcirco ſemel oportet in die ſuper uno altari oblationem fieri*. In Bulla [i] Clementis VII. pro Ritibus Græcorum, qua Leonis X. eadem de re diploma confirmatur: *Quum in Parochialibus Eccleſiis ipſorum Græcorum, ex antiquiſſimo & hactenus obſervato ritu non niſi ſemel in die per unum Sacerdotem celebrari liceat &c.* Idem denique fuit antiquus Eccleſiæ Latinæ ritus, ut probat Goar in Euchologi. Græcorum pag. 28. ex Can. 10. Concilii Antiſiodorenſis: *non licere ſuper uno Altario in una die duas miſſas dicere*. Quod igitur ſuam conſuetudinem Neſtoriani obſervant, nemo eis vitio vertit: quod autem inductum ab Eccleſia ex cauſa rationabili morem iterandi in eadem Eccleſia vel in eodem altari miſſæ ſacrificium reprehendunt, id verò reprehenſione non caret. Audiant, quid S. Leo Pontifex [k] ad Dioſcorum Alexandrinum ſcri-

a *Tom. 3 p. 244.*
b *Ibid.*
c *Tom. 3. p. 305.*
d *Tom. 3. p. 244.*
e *Ibid.*
f *Tom. 3. p. 249.*
g *Ibid.*
h *Tom. 2 p. 184.*
i *Apud Iſaac. Habertum in Pontificali Græcorum.*
k *Epiſt. 81. Concil. Labb. tom. 3. p. 1375.*

ſcripſit. *Ut autem in omnibus obſervantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri: ut quum ſolennior feſtivitas conventum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta fidelium multitudo convenerit, quam recipere baſilica ſimul una non poſſit, ſacrificii oblatio indubitanter iteretur: ne his tantum admiſſis ad hanc devotionem, qui primi advenerint, videantur hi qui poſtmodum confluxerint, non recepti, quum plenum pietatis atque rationis ſit, ut quoties baſilicam, in qua agitur, præſentia novæ plebis impleverit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Neceſſe eſt autem, ut quædam pars populi ſua devotione privetur, ſi unius tantùm Miſſæ more ſervato ſacrificium offerre non poſſint, niſi qui prima diei parte convenerint.* Idque eo magis in Oriente nunc contingit, quum unam tantùm eccleſiam, eamque ut plurimùm anguſtiſſimam, numeroſiſſimæ Chriſtianæ nationes ferè habeant: adeoque pleraque pars populi ſua devotione privatur, quum unius tantùm Miſſæ mos ſervatur. Cæterùm Miſſæ privatæ exempla apud Orientales Chaldæos bina [a] occurrunt: Sancti nimirùm Simeonis Archiepiſcopi Seleuciæ & Cteſiphontis, & Simeonis alterius Epiſcopi Anbaræ, qui feria quinta majoris hebdomadæ in carcere Liturgiam celebraſſe perhibentur. *e Tom.3.p.433. & 612.*

6. Joſephus II. Patriarcha affirmat à Neſtorianis reprehendi Miſſam quotidianam. ܐܡܪܝܢ ܕܠܡܢܐ ܠܡ ܒܢ̈ܝ ܥܕܬܐ ܕܪܗܘܡܝ̈ܐ ܟܠܝܘܡ ܡܩܪܒܝܢ ܐܪ̈ܙܐ ܩܕ̈ܝܫܐ ܕܠܘܩܒܠ ܥܝܕܐ ܕܗܘܐ ܟܠܗ ܛܘܗ̈ܡܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܢܣܛܘܪܝ̈ܢܐ ܘܡܠܟܝ̈ܐ ܘܐܪ̈ܡܢܝܐ ܘܝܥܩܘ̈ܒܝܐ ܕܡܢ ܚܕܒܫܒܐ ܠܚܕܒܫܒܐ ܡܩܪܒܝܢ : ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܩܪܒܝܢ ܠܘܩܡ ܬܡܢܝܢ ܒܫܒܐ ܚܕܐ. *Dicunt* (inquit) *quare filii Eccleſiæ Romanæ quotidie ſancta Sacramenta offerunt, contra morem aliarum ſectarum, ut puta, Neſtorianorum, Melchitarum, Armenorum, & Jacobitarum, qui à Dominica in Dominicam ſacrum faciunt, & nonnulli eorum bis in hebdomada Liturgiam celebrant?* Georgius Arbelenſis in declarat. Officiorum Ecclaſiaſt. Tract.2. cap. 4. ܬܫܡܫܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܐܠܐ ܐܢ ܒܚܕܒܫ̈ܒܐ ܘܒܥܐܕ̈ܐ . ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܦ ܡܪܢ ܦܩܕ ܠܡܘܫܐ ܘܫ. *Liturgia Sacramentorum non conficitur niſi diebus Dominicis & Feſtis: ſic enim & Dominus præcepit Moyſi &c.* Sed varia fuit hac in re Eccleſiarum diſciplina. Primis Eccleſiæ temporibus unus dumtaxat Dominicus dies Liturgiæ deſtinatus videtur, ut ex Apoſtolo 1.Cor.16. colligitur, præcipiente, ut per unam Sabbati, ideſt, Dominico die Collectæ fiant. Epiphanius tres in hebdomada dies ad eam rem ab Apoſtolis ſtatutos fuiſſe ſcribit: Dominicam, ſcilicet, & quartam ſextamque feriam: ſic enim in Expoſitione fidei catholicæ: *Sacri porro conventus & Synaxes ab Apoſtolis inſtituti ſunt his potiſſimum diebus, quarta ſextaque feria, & Dominica.* Sabbatum adjun-

jungit S. Baſilius in epiſt. ad Cæſariam Patriciam : *nos*, inquit, *quater ſingulis ſeptimanis communicamus*, *Dominico die*, *feria quarta*, *in paraſceve*, *&* *ſabbato*; *ſed* *&* *per dies etiam alios*, *ſi martyris alicujus memoria celebretur*. Idem de ſabbato tradit Socrates lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 22. *Quum omnes ubique terrarum Eccleſiæ*, inquit, *per ſingulas hebdomadas die ſabbati ſacra myſteria celebrent*; *Alexandrini tamen* *&* *Romani vetuſtam quamdam traditionem ſequuti*, *id facere detrectant*. Sed, ſi quidem verum eſt, quod de Romanis & Alexandrinis ſubjungit Socrates, non diu poſt hic mos apud utroſque fuit antiquatus. Denique Miſſæ quotidianæ uſum probant Auguſtinus, & Chryſoſtomus. Auguſtinus epiſt. 54. novæ editionis ad Januarium: *alibi nullus dies prætermittitur quo non offeratur*: *alibi Sabbato tantùm* *&* *Dominico*, *alibi tantùm Dominico*. Chryſoſtomus homil. 3. in epiſt. ad Epheſ. *Fruſtra habetur quotidiana oblatio*, *fruſtra ſtamus ad altare*, *nemo eſt qui ſimul participet*. Hæc ex Martene lib. 1. de antiq. Eccl. Rit. à pag. 279. mutuati ſumus, ut Neſtorianis os obſtruatur de Miſſa quotidiana obloquentibus.

7. Calicem & Patenam [a] pollui arbitrantur, ſi ea laici attrectant. Item Altare pollui dicunt, iterumque conſecrari debere, ſi Sanctuarium ingrediantur laici, & præſertim fœminæ: item ſi illuc ingrediatur Presbyter vel Diaconus ſoluto jejunio, vel ſine calceis: item ſi intra Sanctuarium contingit, cingulum eorum ſolvi, vel aliquid ipſis ex manu in terram decidere, vel ſi ex tecto pluat, & alia id genus multa, quæ in Libello inſcripto [b] *Dubia de Altari*, *de Euchariſtia* *&* *de Baptiſmo*, diligenter notata ſunt, ſummaque cum religione à Neſtorianis obſervantur; apud quos iteratæ Altarium vaſorumque ſacrorum conſecrationes paſſim occurrunt.

a *Tom.* 3. *p.* 248.

b *Vide Cod. Amid.* 10. *Tom.* 1. *Biblioth. Orient. pag.* 583.

8. Quum Liturgiam in diebus ferialibus celebrant, nullam è Scriptura lectionem legunt, ſed ſolùm diebus Dominicis & in feſtis ſolemnioribus. Hic ritus ei planè repugnat, quem Socrates Alexandriæ olim viguiſſe ſcribit lib. 5. hiſt. Eccl. cap. 22. inquiens: *Alexandriæ quarta feria*, *&* *ea quæ dicitur Paraſceve*, *leguntur ſacræ Scripturæ*, *eaſque Doctores interpretantur*, *&* *cuncta fiunt*, *quæ ad Collectam pertinent*, *præter myſteriorum celebrationem*. Apud Alexandrinos quarta ſextaque feria legebantur Scripturæ, myſteria non celebrabantur: Apud Neſtorianos verò in diebus ferialibus myſteria quidem celebrantur, ſed Scripturæ non leguntur. Conabatur Babæus, etiam in Dominicis lectionem Scripturarum ex Liturgia monachorum abolere, futileſque ratiunculas afferebat, ut id Beth-Abenſibus monachis perſuaderet; ſed reſtitit Jacobus Archimandrita, & Clericorum Liturgiæ hac in parte monachos inhærere voluit, ut ex Margenſi [c] diſcimus. Quod autem in Dominicis tantùm feſtiſque ſolemnioribus è Scripturis lectio in Liturgia apud Neſtorianos recitetur, id ex antiquo videtur eorum more provenire, quo Miſſam non frequenter, ſed

c *Tom.* 3. *p.* 473.

raro

raro, hoc eſt, diebus Dominicis & in feſtis ſolemnioribus, dicere conſuevere. Pro his, non pro ferialibus diebus aſſignatæ in antiquis utriuſque Teſtamenti Codicibus lectiones adhuc conſpiciuntur.

9. Demùm aliqui Neſtorianos reprehendunt, quod Liturgiam feria V. in cœna Domini poſt ſolis occaſum celebrent, & Sabbatis Dominiciſque Jejunii quadrageſimalis poſt horas Veſpertinas. Ita præcepiſſe dicitur Jeſujabus Adjabenus, vel Abraham Patriarcha, ut ſcribunt Georgius [a] Arbelenſis & Gregorius [b] Barhebræus. Sed in hora celebrationis Liturgiæ, varia fuit olim, nec ab ullo reprehenſa eccleſiarum conſuetudo, quam latè refert Martene lib. 1. de antiq. Eccl. Ritibus à p. 289. nimirùm nocturnum tempus, matutinum, hora tertia, ſexta, nona, & poſt veſperas. Neſtoriani nocte celebrant in Dominica Reſurrectionis, in Nativitate & in Epiphania Domini: Hora tertia omnibus Dominicis & feſtis per annum: Hora veſpertina in diebus Jejunii Quadrageſimalis: denique poſt ſolis occaſum in feria V. majoris hebdomadæ. Ante Jeſujabum Adjabenum, ut auctor eſt Georgius Arbelenſis, in Jejunio *hora ſexta* celebrabant. Modo autem jejuni ſacrum peragant, ut illos peragere certum eſt, illorum ritus accuſandus non videtur; quum præſertim Ægyptios nonnullos, Socrate [c] & Sozomeno [d] teſtibus, toleraverit olim Eccleſia, *qui contra receptam omnium conſuetudinem die Sabbati ſub veſperam convenientes, jam pranſi ſacra myſteria percipiebant*. Quod autem Sabbatis & Dominicis Jejunii horam veſpertinam Miſſæ aſſignant Neſtoriani, in eo à communi tùm Orientis tùm Occidentis conſuetudine deflectunt: jejunant enim in quadrageſima tàm Sabbatis quàm Dominicis diebus: qua de re infrà ſermo erit.

a Tom. 3. p. 523.
b Tom. 2. p. 441.
c Lib. 5. cap. 22.
d Lib. 7. cap. 19.

§. XIII.

De Matrimonio.

1. MATRIMONIUM à Neſtorianis pro Sacramento non haberi, aſſeritur in libello de Chriſtianis Malabariæ: aſſerere videtur & Ebedjeſus Sobenſis in lib. Margaritæ Par. 4. cap. 1. ubi ſeptem Eccleſiæ Sacramenta enumerat, nec inter ea locum Matrimonio aſſignat; etſi in fine capitis ſcribit: *qui verò ex Chriſtianis Fermentum non habent, Matrimonium juxta legem Chriſti initum pro ſeptimo Sacramento enumerant*: quibus verbis non ſua ipſius Sobenſis, neque Neſtorianorum ſuorum opinione, ſed aliorum, qui Fermentum pro Sacramento non agnoſcunt, Matrimonium inter Sacramenta recenſeri declarat. Verùm Sulaka Patriarcha in Profeſſione [e] Fidei, quam Romæ adhuc monachus anno 1553. emiſit, Sacramentorum numero Matrimonium diſertè adſcribit, inquiens: *Credimus quoque in ſanctum Baptiſma, & in ſacrificium* quod

e *Apud Andream Maſium.*

quod eſt Corpus & Sanguis Chriſti, *& in Sacerdotium ſanctum*, *& in Matrimonium*. Eamque Neſtorianorum illius temporis communem ſententiam eſſe, colligitur ex verbis ſequentibus, in quibus de Confirmatione & Pœnitentia diſſerit: hanc ſcilicet ab impio quodam ſublatam fuiſſe; de Confirmatione verò ſe dubitare, an apud veteres in uſu fuerit: idem certè de Matrimonio dicturus, ſi id à Neſtorianis pro Sacramento non haberetur. Quid? quod Ebedjeſus ipſe in eadem Par. 4. cui titulum *de Sacramentis Eccleſiæ* præfixit, cap. 8. agit de Matrimonio, ejuſque myſteria exponit. ܙܘܘܓܐ ܕܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܡܫܝܚܝܐ ܗܘ ܘܒܥܡܠܐ ܕܐܝܩܘܢܘܡܝܐ ܘܕܒܘܪܐ ܕܐܢܬܬܐ ܘܬܘܪܒܝܐ ܕܒܢܝܐ ܕܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ . . . ܦܘܠܚܢܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܟܢܝܢ ܠܗ ܟܬܒܐ : ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܓܝܪ ܙܘܘܓܐ ܒܟܠ ܘܡܫܟܒܗܘܢ ܕܠܐ ܛܘܠܫ : ܡܛܠ ܕܡܢ ܦܘܠܘܣ ܪܐܙܐ ܦܣܝܩ ܠܗ ܕܠܥܠ ܡܢ ܥܠܡܐ . ܗܢܐ ܓܝܪ ܪܐܙܐ ܪܒ ܗܘ : ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܘܥܠ ܥܕܬܗ .

Conjugium, *quod ſecundum legem Chriſtianam contrahitur*, *atque in laboribus œconomiæ*, *atque regiminis uxoris*, *proliſque in timore Dei educatione verſatur* . . . . *opus ſanctum Scripturæ appellant*. *Sanctum nempe eſt conjugium per omnia*, *& immaculatus conjugum thorus*: *quum potiſſimùm à B. Paulo idipſum eſſe Sacramentum ſtatuitur eorum*, *quæ ſuprà mundum eminent*: *hoc enim*, *inquit*, *Sacramentum magnum eſt*: *Ego autem dico de Chriſto*, *atque ipſius Eccleſia*. Ejuſdem Sacramenti Ritus, non ſecùs atque Baptiſmi, Euchariſtiæ aliorumque Sacramentorum, exſtat in Rituali [a] Chaldæorum inſcriptus, ܛܟܣܐ ܕܡܟܘܪܘܬܐ *Ordo deſponſationis*, eoque continentur *ordo Sponſalium*, *ordo Benedictionis Sponſi & Sponſæ*; *Benedictio veſtium*, *Coronatio conjugum*, *& Benedictio thalami*. In hunc Ritum commentarios ſcripſere [b] Georgius Arbelenſis, & [c] Timotheus II. Patriarcha, qui cap. 4. notat, in conjungendis in matrimonium ſponſis requiri, ut adſint *Sacerdos*, *Crux*, *Calix vino & aqua miſtus*, *pulvereque quodam aſperſus*, *& Anulus*. Ceremoniam poculi vino pleni, quod Græcorum Presbyter ſolet exhibere ſponſo & ſponſæ, explicat Arcudius lib. 7. cap. 32. In hiſtoria Malabarica, cujus ſummam exhibet [d] Morerius in Lexico, dicuntur Neſtoriani *pro matrimonio adhibere primum Presbyterum*, *quem obvium habuerint*. Id fortaſſe in Malabaria aliquando contigit, quum Parochum non haberent. Nam in Aſſyria & Meſopotamia, ſolis Parochis id munus committitur. Sobenſis in Epitome Canonum Par. 2. cap. 2. ſtatuta Patrum deſcribit, in quibus ſponſalia æquè ac matrimonia, quæ præter Chriſtianum ritum abſque Presbytero & teſtibus celebrantur, irrita ac nulla declarantur. Idem cap. 3. ſubjungit, ſiquis in ea regione fuerit, ubi nullus Sacerdos exiſtat, quinque aut quatuor ad

minus

a *Tom. 1. p. 584. Tom. 2. pag. 486. & ſeq.*

b *Tom. 3. p. 540.*

c *Tom. 3. p. 579.*

d *Verbo*, *Chrêticus de S. Thomas*.

m̃inus teſtibus adhibitis matrimonium tùm contrahi fas eſſe; benedictionem tamen à Sacerdote poſtea ſuppleri debere.

2. In matrimonio non obſervant gradus conſanguinitatis aut affinitatis, ut inquit Joſephus II. Patriarcha cap. ult. Speculi. ܐܦܩܘܣ ܕܝܢ ܠܛܢܦܘܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܟܕ ܡܢ ܚܬܢܘܬܐ ܘܩܪܝܒܘܬܐ ܡܙܘܓܝܢ ܕܠܐ ܦܘܪܫܢ܆ *Miſſam facio abominationem quam faciunt, quum affines vel conſanguineos abſque ullo diſcrimine in matrimonium conjungunt*. Et infrà. ܐܦܩܘܣ ܐܦ ܠܩܢܘܢܐ ܕܢܣܒܝܢ ܦܛܪܝܪܟܐ ܟܕ ܡܦܣܝܢ ܙܘܘܓܐ ܕܩܪܝܒܐ ܘܚܬܢܐ܀ *Item miſſos facio canones, quos Patriarchæ accipiunt, quum permittunt matrimonium conſanguineorum ſeù affinium*: ideſt, multam pecuniæ, quam pro canone accipiunt, quum in gradibus prohibitis diſpenſant. Thomas [a] à Jeſu in lib. de converſione omnium gentium procuranda, *Nuptias*, inquit de Neſtorianis, *in gradibus prohibitis ſine Superioris licentia, etiam in ſecundo gradu, contrahunt*. Verùm Neſtoriani olim prohibitos tùm affinitatis, tùm conſanguinitatis gradus, non ſecùs atque Græci, obſervarunt: & obſervaſſent uſque in præſentem diem, niſi illorum Patriarcha tantam ſibi vendicaret auctoritatem, ut levi ex cauſa diſpenſationem impertiatur, modo pecunia adſit. Modum autem diſpenſandi, ex legibus Mahometanorum metiri ſolet: in eo ſcilicet gradu matrimonium Chriſtianis permittendo, in quo Mahometanis permittitur. Multum autem intereſt Chriſtianos inter & Mahometanos in gradibus affinitatis vel conſanguinitatis enumerandis, in quibus matrimonium inire nefas, ut patet. In his tamen diſpenſationibus Mahometicum ritum ſequitur Patriarcha ex antiqua Neſtorianorum lege, quam Joannes [b] Iſæ filius in Synodo tulit, Moſulmanorum legibus matrimonii hæreditatumque canones accommodandi.

[a] *Lib. 7. cap. 2. pag. 353.*

[b] *Vide Tom. 3. p. 236. & 254.*

Cæterùm gradus conſanguinitatis affinitatiſque in matrimonio ſervandos eſſe, ipſorum Patriarchæ & Canoniſtæ diſertè præcipiunt. Jeſujabus Arzunita Can. 13. في التزويج وان الانسان لا ينبغى ان يتشبه بالبهايم ويمضى مع الشهوة لكن يتبع الناموس والطهارة وكما ان الامراة لا تكون لرجلين لا يكون للرجل الا امراة واحدة .... وكما يوجد قوم يتزوجون بامراة العم او بالعمة او بالخالة او بالكنة او بالبنت او بزوجة الاخ كاليهود وبغير المومنة كالحنفا ففي جميع ذلك قطع الابا الا يفعل بالحرم . *De Matrimonio. Haudquaquam decet hominem brutis ſimilem fieri, atque libidine trahi; ſed legem & puritatem conſectari. Quare ſicut mulier duos viros habere non debet, ita vir niſi unam uxorem non habeat.... neque eos imitari, qui nubere præſumunt uxori patrui, aut amitæ, aut materteræ, aut nurui, aut filiæ, aut uxori fratris, Judæorum mores ſequuti, aut mulieri infideli, ethnicorum conſuetudini inhærentes. Hæc enim omnia Patres lata excommunicationis ſententia prohibuerunt*.

Timotheus Can. 18. ad 25. لا يحل ان يتزوج الانسان بنت امراة ابيه لانها في موضع اخته وامراة ابيه كامه ولا لبنت الزوجه ابن الزوج ١٩ الاب والابن لا يتزوجان باختين ولا اخوين باختين لان هذه عادة الحنفا والمجوسيه ٢٠ لا يجوز ان يتزوج الانسان باختين ولا اخوين باخت ٢١ لا يجوز ان يتزوج الانسان ببنت اخيه او اخته ولا اولادهما ٢٢ لا يجوز ان يتصل ابن العم او بنت العمه او ابن الخال او بنت الخاله او اولادهم بزوجة العم او بزوج العمه او بزوجة الخال او بزوج الخاله ٢٣ لا يجوز ان يتزوج الانسان ببنت عمه او ببنت عمته او ببنت خالته او ببنت خاله لان هولا يجرون مجرى ابيه وامه واخوته واخواته واولادهم واذا كان هو من ابعد من هولا لا يجوز التزويج بهم فكيف هولا فاذا كنّ يجرين امراة العم وامراة الخال مجرى الام فكم اولى ان يجرى العم مجرى الاب والعمة مجرى الام ٢٤ لا يجوز ان يتزوج الانسان ببنت اخيه او ببنت اخته ولا المراة اذا مات زوجها يجوز ان تتزوج بابن اخيه او ابن اخته ٢٥ لا يجوز للعم والخال ان يتزوج بامراة بن اخيه ولا بامراة ابن اخته لانها عادة مجوسية .

XVIII. Non licet homini conjugium contrahere cum filia uxoris patris ſui, quia eſt loco ſororis ejus, & uxor patris ejus eſt quaſi mater ejus, neque licet filio mariti ducere filiam uxoris. XIX. Pater & filius geminas ſorores non ducant; neque gemini fratres geminas ſorores; quia iſte Ethnicorum & Magorum mos eſt. XX. Non licet homini duas ſorores ducere, neque duobus fratribus ſororem unam. XXI. Non licet homini ducere filiam fratris ſui, aut ſororis ſuæ, neque iſtorum filias. XXII. Non licet patrui filio, aut filiæ amitæ, aut filio avunculi, aut filiæ materteræ, aut iſtorum filiis, nuptias contrahere cum uxore patrui, aut marito amitæ, aut uxore avunculi, aut marito materteræ. XXIII. Non licet homini ducere filiam patrui ſui, aut amitæ, aut materteræ, aut avunculi: quandoquidem iſti cenſentur tamquam ipſius pater, & mater, & fratres, & ſorores, eorumque filii. Quodſi aliis remotioribus nubere nefas eſt, quanto magis iſtis? Et, ſi uxores patrui & avunculi, loco matris habentur, quanto magis patruus patris locum, atque amita matris habere cenſendi ſunt? XXIV. Non licet homini contrahere cum filia fratris ſui aut ſororis ſuæ: neque mulieri, defuncto marito, licet inire nuptias cum filio fratris aut ſororis ejus. XXV. Non licet patruo aut avunculo ducere uxorem filii fratris ſui, aut uxorem filii ſororis ſuæ. Magorum enim eſt hæc conſuetudo.

Ebedjeſus Sobenſis in Epitome Canonum Part. 2. cap. 1.

ܐܝܟܢܐ ܕܡܬܦܪܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܦܘܠܚܢܐ : ܫܡܝܢ ܘܫܩܠܝܢ ܢܦܫ ܗܘܝܢ . ܘܫܩܠܝܢ ܫܩܠܐ ܕܒܢܝܢ . ܘܡܬܒܥܝܢ ܡܢ ܗܘܢ ܕܢܬܬܠܦܘܢ ܠܗܘܢ ܣܘܪܐ ܕܒܪܝܬܐ ܘܢܡܘܣܐ . ܘܗܠܝܢ ܐܢܝܢ . ܐ. ܕܒܪܐ ܡܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗ ܐܡܗ . ܒ. ܘܠܐ ܠܗ ܐܡܐ ܕܐܡܗ . ܓ. ܘܠܐ ܠܗ ܐܡܐ ܕܐܒܘܗܝ . ܕ. ܘܠܐ ܠܗ ܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ . ܗ ܘܠܐ ܠܗ ܐܡܐ ܕܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ . ܘ ܘܠܐ ܐܡܐ ܕܒܥܠܐ ܐܡܗ . ܙ ܘܠܐ ܠܗ ܒܪܬܐ ܐܡܐ ܕܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ . ܚ ܘܠܐ ܠܗ ܒܪܬܐ ܐܚܐ ܕܒܥܠܐ ܕܐܡܗ . ܛ ܘܠܐ ܠܗ ܚܡܬܐ ܕܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ . ܝ ܘܠܐ ܠܗ ܐܢܬܬ ܐܚܐ ܕܐܒܘܗܝ . ܝܐ ܘܠܐ ܠܗ

ܐܡܐ

ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܓ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܗ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܐ ܘܐܠܦ̈ܝܢ . ܡܛ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܘܪܘܗ . ܢ ܗ̇ܠܠ ܬܪܘ̈ܝܢ ܟܕܡ ܡܠܟܘܗ . ܢܐ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܪ̈ܒܥܐ
ܡܠܟܘܗ . ܢܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܡܠܟܘܗ . ܢܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܒܬܠܬ
ܡܠܟܘܗ . ܢܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܡܠܟܘܗ . ܢܗ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܒܬܠܬ ܡܠܟܘܗ .
ܢܘ ܗ̇ܠܠ ܬܪܘ̈ܝܢ ܟܕܡ ܡܠܟܘܗ . ܢܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܡܠܟܘܗ ܒܪܬ ܐܠܦ̈ܝܢ . ܢܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܡܠܟܘܗ ܒܪܬ ܐܠܦܘܗ . ܢܛ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܐܫܘ̈ܝܢ . ܣ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܡܠܟܘܗ .
ܣܐ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܪ̈ܒܥܐ ܐܫܘ̈ܝܢ ܠܝ ܡܢ ܗܘ ܠܝ ܡܢܗ . ܣܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ
ܐܫܘ̈ܝܢ . ܣܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܒܬܠܬ ܡܠܟܘܗ . ܣܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ
ܐܫܘ̈ܝܢ . ܣܗ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܒܬܠܬ ܡܠܟܘܗ . ܣܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ
ܐܫܘ̈ܝܢ . ܣܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܒܬܠܬ ܡܠܟܘܗ . ܣܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ
ܐܫܘ̈ܝܢ . ܣܛ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܫܒܥܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܫܘ̈ܝܢ . ܥ ܗ̇ܠܠ ܬܪܘ̈ܝܢ ܟܕܡ
ܒܪܬܗ . ܥܐ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܒܪܬܗ . ܥܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܒܪܬܗ . ܥܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܡܠܟܘܗ . ܥܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܡܣܟܢܘܗ . ܥܗ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܡܣܟܢܐ ܘܒܪܬܗ : ܥܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܡܣܟܢܐ ܘܒܪܬܗ . ܥܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܡܠܟܘܗ . ܥܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܡܣܟܢܘܗ .
ܥܛ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܡܠܟܘܗ . ܦ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܫܒܥܐ ܘܡܠܟܘܗ . ܦܐ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܡܣܟܢܘܗ . ܦܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܫܒܥܐ ܘܡܣܟܢܘܗ . ܦܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܦܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܦܗ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܡܠܟܐ
ܘܒܪܬܗ . ܦܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܦܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܫܒܥܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ .
ܦܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܦܛ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ .
ܨ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܨܐ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪܬ ܫܒܥܐ ܘܡܠܟܐ
ܘܒܪܬܗ . ܨܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܢܬ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܪܬܗ . ܨܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܡܣܟܢܘܬܐ
ܘܒܫܡܫܘܬܐ . ܨܕ ܗ̇ܠܠ ܬܡܢܝܢ ܠܘܬܗ ܬܫܥܝܢ ܐܘ ܡܫܬܠܝܐ . ܨܗ ܡܫܟܚܝܢ
ܘܢܫܬܟܚܘܢ ܐܪ̈ܒܥܘܗ ܡܢܐ ܘܡܢܝܢܐ . ܗܘܝܢܐ ܕܝܢ ܐܦ ܐܪܒܥܝܢ . ܐ ܗ̇ܠܠ ܬܪܘ̈ܝܢ ܟܕܡ
ܐܠܦܘܗ . ܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦ ܘܐܠܦܘܗ . ܓ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܘܗ . ܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ
ܒܬܠܬ ܘܐܪ̈ܒܥܘܗ . ܗ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܘܗ . ܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܠܦ ܘܒܬܠܬ ܐܪ̈ܒܥܘܗ .
ܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܘܗ . ܚ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪ ܐܠܦ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܘܗ .
ܛ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪ ܐܠܦܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܘܗ . ܝ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪ ܐܠܦ ܘܒܬܠܬ ܘܐܪ̈ܒܥܘܗ .
ܝܐ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܫܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦܘܗ . ܝܒ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܬܠܬ ܘܐܠܦܐ ܘܐܠܦܘܗ . ܝܓ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܐܠܦ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦ ܘܐܠܦܘܗ . ܝܕ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܒܪ ܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦ ܘܐܠܦܘܗ . ܝܗ ܗ̇ܠܠ
ܟܕܡ ܒܪ ܒܬܠܬ ܘܐܠܦܘܗ . ܝܘ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ ܐܫܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܐܠܦ ܘܐܠܦܘܗ . ܝܙ ܗ̇ܠܠ ܟܕܡ

ܐܫܐ

ܐܡܐ ܕܐܒܘܗܝ . ܝܚ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܕܬܐ ܘܐܡܐ ܕܥܡܬܗ . ܝܛ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܬܐ
ܕܕܕܬܐ ܕܥܡܬܗ . ܟ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܡܐ ܕܕܕܬܐ ܕܥܡܬܗ . ܟܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܠܬܗ .
ܟܒ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܕܬܐ ܕܚܠܬܗ . ܟܓ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܬܐ ܕܐܢܬܬܐ ܚܠܬܗ . ܟܕ ܘܠܐ
ܢܣܒ ܐܚܬܐ ܕܕܕܬܗ ܚܠܬܗ . ܟܗ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܡܐ ܕܐܢܬܬܐ ܚܠܬܗ . ܟܘ ܘܠܐ ܢܣܒ
ܐܡܐ ܕܕܕܬܗ ܚܠܬܗ . ܟܙ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܡܐ ܕܚܠܬܗ . ܟܚ ܘܠܐ ܬܙܘܓ ܢܣܒ
ܐܢܬܬܗ . ܟܛ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܗ ܕܒܪ ܐܚܘܗ . ܠ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܗ ܕܒܪ ܐܚܬܗ .
ܠܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܢܬܬܗ . ܠܒ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܚܡܬܗ . ܠܓ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܡܬܐ
ܕܚܡܬܗ ܠܝ ܚܢܐ ܗܘ ܡܢܗܘܢ . ܠܕ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܬܐ ܕܐܢܬܬܐ ܐܢܬܬܗ . ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܒ
ܐܚܬܐ ܕܕܕܬܐ ܕܚܡܬܗ . ܠܘ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪܐ ܕܐܢܬܬܐ ܐܢܬܬܗ . ܠܙ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪܐ
ܕܕܕܬܐ ܕܚܡܬܗ . ܠܚ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܡܐ ܕܐܢܬܬܐ ܐܢܬܬܗ . ܠܛ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܡܐ
ܕܕܕܬܐ ܚܡܬܗ . ܡ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܡܐ ܕܐܢܬܬܐ ܐܢܬܬܗ . ܡܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܚܡܬܐ
ܕܐܢܬܬܐ ܐܢܬܬܗ . ܡܒ ܘܠܐ ܬܙܘܓ ܢܣܒ ܕܒܪ ܚܡܬܗ . ܡܓ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܒܪܬܗ .
ܡܕ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܕܒܪܬܗ . ܡܗ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܬܢܗ . ܡܘ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܡܘܗܝ .
ܡܙ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܡܘܗܝ ܕܒܪܗ . ܡܚ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܡܘܗܝ ܕܒܪܬܗ . ܡܛ ܘܠܐ ܢܣܒ
ܕܒܪ ܟܠܬܗ . ܢ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܚܡܘܗܝ . ܢܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܚܐ ܕܟܠܬܗ .
ܢܒ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܚܘܗ ܘܟܠܬܗ . ܢܓ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܚܐ ܕܚܡܘܗܝ . ܢܕ ܘܠܐ
ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܚܬܐ ܕܚܡܘܗܝ . ܢܗ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܬܢܐ ܕܒܪܗ . ܢܘ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܬܢܐ
ܕܒܪܬܗ . ܢܙ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܗ . ܢܚ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܬܗ .
ܢܛ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܚܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܗ . ܣ ܘܠܐ ܢܣܒ ܒܪܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܗ . ܣܐ ܘܠܐ
ܢܣܒ ܒܪܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܬܗ . ܣܒ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܪ ܐܚܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܗ . ܣܓ ܘܠܐ
ܢܣܒ ܕܒܪ ܚܡܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܬܗ ܘܠܐ ܢܣܒ ܕܒܢܝ ܐܚܐ ܕܚܬܢܐ ܕܒܪܗ .
ܣܕ ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟܠܗܝܢ ܐܢܬܬܐ ܢܣܒܐ ܠܗ . ܣܗ ܘܠܐ ܬܙܘܓ ܢܣܒ ܠܐ
ܕܡܫܡܫܢܐ . ܡܛܠ ܕܐܣܝܪ ܠܟܠܗܘܢ ܕܢܣܒ . ܘܟܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܘܟܝܬ
ܡܥܕܐ ܕܥܕܬܐ ܐܝܟ ܕܟܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܢ ܗܘ ܕܦܘܩܕܢܐ ܢܛܪ ܠܗ .

Quemadmodum ex iiſdem diviſionibus cognoſcimus, quinque ſupra ſexaginta feminæ, totidemque ſunt mares, quibus interdicitur communicatio in negotio conjugii. 1. Vir matrem ducere nequit. 2. Neque genitricis ſuæ matrem, 3. Neque matrem patris ſui. 4. Neque novercam. 5. Neque novercæ matrem. 6. Neque vitrici ſui matrem. 7. Neque filiam matris novercæ. 8. Neque filiam patris vitrici ſui. 9. Neque ſororem novercæ. 10. Neque uxorem avi ſui. 11. Neque matrem novercæ ſuæ. 12. Neque matrem uxoris avi ſui. 13. Neque filiam uxoris avi ſui. 14. Neque filiam novercæ ſuæ. 15. Neque ſororem patris ſui. 16. Neque ſororem uxoris avi ſui. 17. Neque uxorem patrui ſui. 18. Neque matrem uxoris patrui ſui. 19. Neque ſororem uxoris patruelis ſui. 20. Neque materteram. 21. Ne-

que

que uxorem avunculi ſui. 22. Neque matrem uxoris avunculi ſui. 23. Neque matrem mariti materteræ ſuæ. 24. Neque ſororem uxoris avunculi ſui. 25. Neque ſororem mariti materteræ ſuæ. 26. Neque ſororem ſuam. 27. Neque ſororem ſuam, filiam patris ſui. 28. Neque ſororem ſuam, filiam matris ſuæ. 29. Neque filiam fratris ſui. 30. Neque filiam ſororis ſuæ. 31. Neque uxorem fratris ſui, ſeù ſuperſtitis, ſeù defuncti. 32. Neque matrem uxoris fratris ſui. 33. Neque matrem mariti ſororis ſuæ. 34. Neque filiam uxoris fratris ſui. 35. Neque filiam mariti ſororis ſuæ. 36. Neque ſororem uxoris fratris ſui. 37. Neque ſororem mariti ſororis ſuæ. 38. Neque filiam fratris uxoris fratris ſui. 39. Neque filiam ſororis uxoris fratris ſui. 40. Neque filiam ſuam. 41. Neque filiam filii ſui. 42. Neque filiam filiæ ſuæ. 43. Neque ſuam nurum. 44. Neque ſocrum ſuam. 45. Neque ſocrum filii ſui. 46. Neque ſocrum filiæ ſuæ. 47. Neque filiam nurus ſuæ. 48. Neque filiam ſocrus ſuæ. 49. Neque filiam fratris nurus ſuæ. 50. Neque filiam ſororis nurus ſuæ. 51. Neque filiam fratris ſocrus ſuæ, 52. Neque filiam ſororis ſocrus ſuæ. 53. Neque nurum filii ſui. 54. Neque nurum filiæ ſuæ. 55. Neque matrem nurus filii ſui. 56. Neque matrem nurus filiæ ſuæ. 57. Neque ſororem nurus filii ſui. 58. Neque filiam nurus filii ſui. 59. Neque filiam nurus filiæ ſuæ. 60. Neque filiam fratris nurus filiæ ſuæ. 61. Neque filiam ſororis nurus filiæ ſuæ. 62. Neque filias fratrum nurus filii ſui. 63. Neque mulierem legitimè dimiſſam. 64. Neque duas, aut plures uxores. 65. Poteſtatem autem habet dimittendi uxorem ſuam, à chriſtiana fide deficientem. Similiter & feminæ non licet nuptias contrahere 1. Cum patre ſuo. 2. Neque cum patre patris ſui. 3. Neque cum patre matris ſuæ. 4. Neque cum viro matris ſuæ. 5. Neque cum patre uxoris patris ſui. 6. Neque cum patre viri matris ſuæ. 7. Neque cum filio matris uxoris patris ſui. 8. Neque cum filio patris uxoris patris ſui. 9. Neque cum filio matris uxoris patris ſui. 10. Neque cum filio patris mariti matris ſuæ. 11. Neque cum fratre uxoris patris ſui. 12. Neque cum marito matris patris ſui. 13. Neque cum patre uxoris avi ſui. 14. Neque cum filio uxoris avi ſui. 15. Neque cum filio mariti matris ſuæ. 16. Neque cum fratre uxoris avi ſui. 17. Neque cum fratre patris ſui. 18. Neque cum marito matris amitæ ſuæ. 19. Neque cum patre mariti amitæ ſuæ. 20. Neque cum fratre mariti amitæ ſuæ. 21. Neque cum avunculo ſuo. 22. Neque cum marito materteræ ſuæ. 23. Neque cum patre uxoris avunculi ſui. 24. Neque cum patre mariti materteræ ſuæ. 25. Neque cum fratre uxoris avunculi ſui. 26. Neque cum fratre mariti materteræ ſuæ. 27. Neque cum fratre materteræ ſuæ. 28. Neque cum fratre ſuo. 29. Neque cum fratre ſuo, filio patris ſui. 30. Neque cum fratre

ſuo,

ſuo, filio matris ſuæ. 31. Neque cum filio fratris ſui. 32. Neque cum filio ſororis ſuæ. 33. Neque cum marito ſororis ſuæ ſeù ſuperſtititis, ſeù defunctæ. 34. Neque cum patre uxoris fratris ſui. 35. Neque cum patre mariti ſororis ſuæ. 36. Neque cum filio uxoris fratris ſui. 37. Neque cum filio mariti ſororis ſuæ. 38. Neque cum fratre uxoris fratris ſui. 39. Neque cum fratre mariti ſororis ſuæ. 40. Neque cum filio fratris uxoris fratris ſui. 41. Neque cum filio ſororis uxoris fratris ſui. 42. Neque cum filio ſuo. 43. Neque cum filio filii ſui. 44. Neque cum filio filiæ ſuæ. 45. Neque cum genero ſuo. 46. Neque cum ſocero ſuo. 47. Neque cum ſocero filii ſui. 48. Neque cum ſocero filiæ ſuæ. 49. Neque cum filio nurus ſuæ. 50. Neque cum filio ſocrus ſuæ. 51. Neque cum filio fratris nurus ſuæ. 52. Neque cum filio ſororis nurus ſuæ. 53. Neque cum filio fratris ſocrus ſuæ. 54. Neque cum filio ſororis ſocrus ſuæ. 55. Neque cum genero filii ſui. 56. Neque cum genero filiæ ſuæ. 27. Neque cum patre generi filii ſui. 58. Neque cum patre generi filiæ ſuæ. 59. Neque cum fratre generi filii ſui. 60. Neque cum filio generi filii ſui. 61. Neque cum filio generi filiæ ſuæ. 62. Neque cum filio fratris generi filii ſui. 63. Neque cum filio ſororis generi filiæ ſuæ. Neque cum filiis fratrum generi filii ſui. 64. Neque cum viro legitimè dimiſſo: 65. Neque cum non Chriſtianis: poteſtatem autem habet dimittendi virum apoſtatam. Omnia iſta matrimonia carnis affinitatem habentium ſunt, quæ divina lex prohibet, ne revelent nuditatem.

Hæc perſonarum enumeratio palàm facit, in contrahendis nuptiis gradus conſanguinitatis & affinitatis apud Neſtorianos obſervari; etſi cum Latinis adamuſſim hac in re non conveniunt. Conſule Arcudium lib. 7. c. 30. ubi de diſcrimine graduum conſanguinitatis & affinitatis, quod eſt inter Græcos & Latinos. Neſtoriani ad Græcos proximè accedunt: Legem [a] enim Imperialem admittunt, in qua Par. 2. de Matrimonio can. 1. edicitur: في النسا اللواتي لا يصلح التزوج بهن وهن البنت وامراة الاب والام والاخت وبنت الاب وبنت الاخ واخت الاب واخت الام وامراة العم وامراة الاخ والحماة والكنه وبنت الزوجه وبنت الابن وبنت البنت واولاد هاولا ومن لم يذكر يقاس على هذا فاذا ذكر الانسان الاخ فقد ذكر بنت الاخ. وفي الانجيل الطاهر المقدس يمنع من التزوج بالمراة المطلقه بسبب الزنا ويمنع الصليبي من الحنيفيه والكافرة :

[a] *Collectio Canonum Arabica Auctore Abulpharagio Benattibo.*

De feminis, cum quibus matrimonium contrahere non licet. Sunt autem filia, & noverca, & mater, & ſoror, & patris filia, & fratris filia, & patris ſoror, & matris ſoror, & uxor fratris, & uxor patrui, & ſocrus, & nurus, & filia uxoris, & filia filii, & filia filiæ, earumque filiæ. Quorum verò mentio facta non eſt, prædictorum menſurâ metiendi erunt: quum enim quis fratrem commemorat, filiam quoque fratris connotat. Rursùs in ſacroſancto Evangelio prohibentur nuptiæ cum muliere dimiſſa ob cauſam fornicationis: & Apoſtolus vetat matrimonium cum ethnica & infideli,

Græci

Græci quatuor primis ſæculis conſanguinitatem non extenderunt ultra primum gradum lineæ collateralis rectæ: tunc enim adhærebant legibus Imperatorum, quæ conjugia conſobrinorum, ſeù inter filios & filias fratrum aut ſororum, permittebant, ut oſtendit Jvenin in Commentar. de Sacramentis Diſſert. X. de matrimonio quæſt. 7. art. 2. pag. 688. Labente verò ſæculo quarto ex Theodoſii ſenioris lege, conſobrinarum, & non ulterius, matrimonium prohibuerunt: quam diſciplinam anno 692. in Concilio Quiniſexto tenebant. Sæculo autem undecimo nuptias vetuere ad ſextam uſque perſonam incluſivè, hoc eſt, ad tertium gradum juxta ſupputationem Latinorum: ſextæ demùm perſonæ circa annum 1050. ſeptima addita eſt à Michaële Patriarcha: quam Græcorum praxim improbavit Innocentius IV. epiſt. 10. quæ eſt ad Ottonem Cardinalem Tuſculanum in Regno Cypri Legatum. Verùm, ut idem Jvenin obſervat, ea Innocentii IV. decretalis in regno Cypri, aut in aliis Græcorum regionibus, pacis & œconomiæ causâ promulgata non fuit, & nihil per eam mutationis invectum eſt in Græcorum diſciplinam. Ita quod Latini cum perſona octava prohibent matrimonium, Græci permittunt. Neſtoriani, ſeù Chaldæi, quum in Perſico, non Romano Imperio verſarentur, eos conſanguinitatis gradus olim obſervarunt, qui per priora eccleſiæ ſæcula ex Levitico cap. 18. obſervabantur: hi autem erant: 1. in linea recta aſcendentium & deſcendentium, in omnibus omninò gradibus, quantumcumque à ſe invicem diſtarent. 2. in linea collaterali recta in primo gradu tantùm, ſivè inter fratrem, ſive inter ſororem; ſive ſoror ex patre ſit, ſive ex matre. 3. in linea collaterali obliqua, in ſecundo gradu reſpectu aſcendentium; ita ut nepotes non potuerint amitas ducere. Poſtea vel ex Græcorum diſciplina, vel ex Patriarcharum ſuorum conſtitutionibus, quos ſuprà recenſui gradus ſtatuerunt. Denique ex relaxatione diſciplinæ, tantam poteſtatem ſuis Patriarchis tribuerunt, ut præter vetitos in Levitico gradus, in cæteris omnibus diſpenſatio facile impetrari poſſit.

Hæc de conſanguinitate & affinitate. An verò cognationem Spiritualem, quæ ex ſacramento Baptiſmi & Confirmationis oritur, Neſtoriani obſervent, nulla apud eos ſcripta lex docet. Quotquot de Matrimonio, vel Baptiſmo, vel Chriſmate ſcripſere, nullam, quod hactenus viderim, hujuſce cognationis mentionem faciunt. In Synodicis conſtitutionibus altum de eadem ſilentium. Nimirùm antiquam primævæ eccleſiæ diſciplinam hac in re ſequi videntur, in qua per tria priora ſæcula ex nullo monumento eccleſiaſtico probari poſſe cognationem ſpiritualem fuiſſe matrimonii impedimentum, oſtendit Jvenin. lib. ſupracit. pag. 692.

3. Etſi Neoterici Græcorum aſſerunt ob fornicationem dirimi matrimonium, ita ut novum contrahere liceat; eamque diſciplinæ corruptelam nonnulli ex aliis Orientis nationibus, illorum exemplo, pro-

propugnant obſervantque; Neſtoriani tamen hac in parte Latinis, ideſt, catholicæ eccleſiæ, adhærentes, ſeparationem matrimonii quoad thorum, non quoad vinculum permittunt, uno excepto, quod ſciam, Joſue Barnun, qui canone 101. viro dat poteſtatem dimittendi uxorem adulteram aliamque ejus loco ducendi, & viceverſa uxori concedit, ut adultero viro dimiſſo, alteri nubat. Timotheus Patriarcha in Synodo habita an. Chr. 786. & confirmata an. 804. can. 42.

لا يترك احد زوجته الا للزنا او للزهادة بعد ان لا يعود الى العالم :

Nemo propriam uxorem dimittat, niſi fornicationis aut religionis cauſa, dummodo tamen ad ſeculum non regrediatur. Idem can. 44.

اذا زنت المراة والرجل اما المراة فتخرج من البيت عريانة بغير جهاز ولا مهر ويجري على ذلك الزوج ولا تزوج فمن يتزوج متروكة فقد فجر وهكذا الرجل لا يزوج :

Si mulier fornicata fuerit, ſive vir; mulier quidem domo ejiciatur nuda, & abſque dote: ſimiliter & vir: non autem nubat: qui enim dimiſſam duxerit, mœchatur. Similiter vir uxorem non ducat. Ebedjeſus Sobenſis tàm dimiſſum, quàm dimiſſam à matrimonio ineundo repellit; & de viro quidem hæc ſcribit num. 63.

ܘܠܐ ܢܣܒܝܘܗ̇ ܠܗܝ ܕܡܫܬܒܩܐ ܕܒܢܡܘܣܐ .

Neque eam in uxorem ducat, quæ legitimè dimiſſa fuit: de muliere autem num. 64. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܕܐܫܬܒܩ ܒܢܡܘܣܐܝܬ

Neque viro nubat, qui legitimè dimiſſus fuit. Cauſas verò legitimi repudii, (quoad thorum, ſcilicet,) in Epitome canonum Par. 2. cap. 17. haſce recenſet. 1. ܠܢܛܘܪܘܬ ܢܟܦܘܬܐ ܒܪ ܕܠܐ ܢܗܦܘܟ ܓܒܪܐ ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܐܚܪܬܐ ܘܠܐ ܐܢܬܬܐ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܐܚܪܢܐ :

Continentiæ conſervandæ cauſa, ita tamen, ut neque vir ad alteram mulierem, neque mulier ad alterum virum convertatur. 2.

ܙܢܝܘܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ ܘܓܘܪܐ :

fornicatio corporalis & adulterium. 3. ܙܢܝܘܬܐ ܢܦܫܢܝܬܐ ܗ̇ܝ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܚܪܫܘܬܐ ܘܟܦܘܪܘܬܐ ܒܡܫܝܚܐ :

fornicatio ſpiritualis, ideſt, magia, & apoſtaſia à Chriſti fide. 4. ܩܛܠܐ *homicidium.* Addit ex Timotheo Patriarcha, cauſam infirmitatis vel defectus corporalis, qui ante copulam in alterutro exſtiterit, nec ab altero animadverſus fuerit; in hoc enim caſu ait Timotheus licere thori ſeparationem etiam poſt copulam, modò ille defectus talis non ſit, ut curari poſſit. Denique ex Lege Imperiali cauſam ſaparationis thori refert hanc eſſe poſſe, ſi mulier invito viro in aliena domo dormierit, aut ad theatrum, ubi res obſcæ-

næ

næ fiant, acceſſerit, vel iter de oppido in oppidum ſola ſine patre vel fratre aut viro aut filio ſuſceperit.

4. Neſtoriani matrimonium permittunt Monachis: item Diaconis & Presbyteris, etiam poſt ordinationem: idque non ſemel tantùm, ſed quoties eorum uxores decedere contigerit, uſque ad ſeptimam vicem, octavam illis concedentes uxorem, quæ vidua fuerit. Bigamos præterea ad ſacros ordines admittunt. Thomas [a] à Jeſu lib. cit. *Sacerdotes mortua prima uxore, ſecundas & ulteriores faciunt nuptias*. In libro de Chriſtianis Malabariæ apud Morerium in Lexico: *Non obſervant ætatem requiſitam in Ordinibus: hinc faciunt Presbyteros annorum ſeptemdecim, octodecim, & viginti. Et poſtquam Presbyteri ordinati ſunt, uxores ducunt, etiam viduas, iterumque alias ducunt, uſque ad ſecundam, & tertiam vicem*. Joſephus II. Patriarcha: ܐܘܦ ܕܝܢ ܐܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܕܢܣܒܝܢ ܟܗ̈ܢܐ ܫܒܥ ܘܦܠܓܗ ܐܝܟ ܕܡܫܬܥܝܢ ܒܟܗ̈ܢܝܢ ܐܘܡ̈ܘܬܐ ܐܚ̈ܪܢܝܬܐ ܕܟܗ̈ܢܐ ܕܝܠܢ: *Item omitto, quod Sacerdotes ducunt ſeptem uxores cum dimidio, quemadmodum aliæ ſectæ de noſtris Sacerdotibus loquuntur*: ideſt; ſeptem virgines, & unam viduam, quam dimidium uxoris vocant. Porrò antiqua eſt, non recens, hæc Neſtorianorum corruptela. Primus illam invexit Barſumas [b] Niſibenus, qui in Conciliabulis Seleuciæ, Lapethæ, & Adri, legem tulit, ut [c] Epiſcopis, & Presbyteris liceret, quotieſcumque eorum uxor decederet, aliam ejus loco accipere. Babæus [d] paulò poſt Barſumæ interitum eandem impuram legem in Conciliabulo renovavit, ut, ſcilicet, Catholico, Metropolitis, Epiſcopis, Sacerdotibus, Diaconis, & Monachis uxorem ducendi facultas eſſet. Exemplo ſuo illam confirmavere Babæi ſucceſſores [e] Silas & Eliſæus, quos uxores filioſque habuiſſe, ex Neſtoriana conſtat hiſtoria. Marabas [f] demùm vetuit, ne Catholicus aut Epiſcopi uxores ducerent. Atque hæc eſt hodierna Neſtorianorum conſuetudo, ut ſcilicet, Catholico & Epiſcopis exceptis, Sacerdotes, Diaconi, & Monachi uxoribus operam dare poſſint: cum hoc tamen diſcrimine, ut Sacerdotes quidem & Diaconi in ſuo permanentes ordine id faciant; Monachi verò non matrimonium cum ſtatu monaſtico conjungant, ſed eo abdicato, ad nuptias tranſire valeant, quemadmodum poteſtatem eis facit Ebedjeſus [g] Sobenſis in Epitome Canonum Par. 2. cap. XI. his verbis: *Monachus aut Sanctimonialis ſi à proprio inſtituto exciderint, & ad nuptias ex infirmitate deſcenderint, abſque Epiſcopi juſſu nullatenus matrimonio jungantur, neque in eccleſia, & coram populo benedicantur. Sed ſi Epiſcopus juſſerit, privatim domi. Si autem conſtiterit pactum inter virum & feminam à tempore monachatus initum fuiſſe, benedictionem conjugii nullatenus accipiant, neque illud parmittatur, donec publicam ac diuturnam pœnitentiam* in

a *Pag.* 353.

b *Vide ſupra, cap.* 6. §. 2.

c *Tom.* 3. *p.* 394.

d *Tom.* 3. *p.* 429.

e *Tom.* 2. *p.* 409.

f *Tom.* 3. *p.* 93. & *Tom.* 2. *p.* 412.

g *Tom.* 3. *p.* 337.

in cilicio & cinere peregerint, vir quidem cum viris, & femina cum feminis, ſicut Rector (ideſt Epiſcopus) *illis præceperit*. Levioris itaque, quàm hæc, momenti ſunt ea, quæ [a] Thomas à Jeſu de iiſdem Neſtorianis notavit, inquiens: *Monachi ſæpius in monaſteria Maadronitas, ideſt monachas, ſive Diaconiſſas ingredi & pernoctare permittunt*. Sub Babæo Patriarcha, ut ſuprà dictum eſt, & Barſuma Niſibeno, tàm Monachis, quàm Clericis omnibus nuptiæ permiſſæ fuere: adeoque paſſim ex cœnobiis ad ſeculum convolabant homines incontinentes. Abraham, cognomento Magnus, monaſterii Izlenſis fundator, ſi in tota Aſſyria diſciplinam monaſticam in priſtinum reſtituere non potuit, id ſaltem [b] efficere conatus eſt ſub eadem tempora in ſuo cœnobio. Hinc Babæus archimandrita Abrahæ in eodem monaſterio ſucceſſor, quum nonnullos cœnobitas communi illo incontinentium monachorum contagio contaminatos deprehendiſſet, velut ſacrilegos & fornicarios, *monaſtico habitu exui juſſit, & in tonſura capitis illorum hiatum fieri: eoſque atque mulieres filioſque eorum inde ejectos expulit, & excitato igne cellas eorum concremavit*, ut fusè narrat Thomas [c] Margenſis. Id factum circa annum Græcorum 901. Chriſti 590. quo [d] Jacobus ex illo cœnobio ejectus in Beth-Aben migravit. Jeſujabus Arzunita biennio ante, ideſt, anno Chriſti 588. Synodum habuerat, in qua can. 8. diſtrictè præcepit, ne viri in ſanctimonialium monaſteriis, neve feminæ in cœnobiis virorum cohabitarent. وليس لواحد من هولا ان يطوف معه امراة
او يسكن معها فى دير او فى قلايه وليس للنسا السكنى فى دير الرجال ولا الرجال فى دير النسا
ومن يوجد بهذه الصفه يخلع عنه لباسه واى نصرانى خالطه واعانه فحرم الله يحل عليه ولا يغفر
لهم الا ان يعودوا الى التوبه فان طرق رجل دير النسا او امراة دير الرجال فيكونوا فى موضع بعيد
من الرتبه رتب مقامهم يوم او ليله لضروره تدعوا ليلا
ينطرق لقايل مقال والاسقف يجب ان يراعى ذلك .
Nemini horum (inquit, ideſt, monachorum, & ſacerdotum) *fas eſt mulierem ſecum circumducere, aut cum illa cohabitare in monaſterio, ſive in cella: neque feminis licet in cœnobiis virorum commorari, aut viris in cœnobio feminarum. Si quis autem hujuſmodi repertus fuerit, veſte* monaſtica *exuatur, & qui ex chriſtianis conſuetudine ejus uſus fuerit, aut illum adjuverit, anathema ſit*, nec *venia illis detur, niſi pœnitentiam exhibuerint. Quodſi contigerit, ut vir in monaſterium feminarum divertat, aut femina in cœnobium virorum, in loco ſeparato collocentur, diemque vel noctem ex neceſſitate ibi ſeorſim tranſigant, ne ullam cuiquam dent ſuſpicionem. Epiſcopi autem munus erit in id inſpicere*. Itaque ex propriis auctoribus confutantur neoterici Neſtoriani, qui virorum mulierumque in monaſteriis cohabitationem permittunt.

Quæri hìc poteſt, an ſit valida hujuſmodi Monachorum, Preſbyterorum, Diaconorumque Neſtorianorum matrimonia. Quoad Monachos, quum nulli hodieque veri monachi apud illos exiſtant, ne-

a *Lib.* 7. *cap.* 2. *pag.* 353.

b *Tom.* 3. *p.* 93.

c *Tom. cit. p.* 90.

d *Tom. cit. pag.* 470. 471.

neque ſint qui caſtitatem ullo pacto tacitè ſivè expreſsè profiteantur, nulla eccleſiaſtica lex videtur illorum matrimonium nullum irritumque declarare, qui habitum monaſticum non in perpetuum, neque cum ullo caſtitatis voto, ſed ad tempus, & relicta ſibi illum exuendi facultate induunt. Hujuſmodi enim religioſi Neſtoriani, non ſunt comparandi cum monachis Orientalibus ſivè Antonianis ſivè Baſilianis, de quibus S. Baſilius can. 19. *Virorum profeſſionem non novimus: præterquàm ſiqui ſe ipſos monachorum ordini annumerarunt, qui tacitè videntur cælibatum admittere*: Neque cum Virginibus, quæ, ut habet idem S. Baſilius can. 18. per explicitum caſtitatis votum ſe ſe Deo conſecrant: ſed potiùs cum hominibus, qui certo tempore ſtatuunt continentiam colere, reſervata ſibi de ſua voluntate aliter diſponendi poteſtate: quales ſunt Sanctimoniales nonnullæ in Occidente, quæ ſponte virginitatem ſine ullo voto colunt, & pro libito nubere poſſunt; vel religioſi quidam milites, quibus permittitur unicam & virginem ducere; aut demùm eremicolæ, qui nullo emiſſo continentiæ voto, quoties libuerit, ad ſæculum regrediendi habent facultatem. Tales igitur monachi Neſtoriani, ſiqui ſunt, (nam nullos hujuſmodi in Oriente diebus noſtris amplius exiſtere accepi,) quum apud ipſos mos invaluerit publicis Epiſcoporum, & Patriarcharum edictis confirmatus, ut liberum illis ſit depoſito habitu ad ſæculum tranſire, quumque ipſi nullum vel implicitum vel explicitum votum caſtitatis emittant; legitimas nuptias inire poſſe mihi videntur.

Quod verò ad matrimonium eorum ſpectat, qui poſt ſuſceptos ſacros Ordines primas vel ulteriores nuptias contrahunt, Arcudius [a] exiſtimat conjugia Græcorum Presbyterorum, ſi contrahantur poſt ſuſceptos Ordines, ſive prima ſint, ſive ſecunda, valida eſſe: idque præſenti Græcorum conſuetudine confirmari videtur, qui Presbyteros hujuſmodi ab officio quidem deponunt, non tamen illorum conjugia dirimunt. Quod ex iis canonibus deſumptum, in quibus pœna depoſitionis tantùm infligitur. Neocæſarien. can. 1. *Presbyter ſi uxorem duxerit, ab ordine ſuo amoveatur*. Ancyran. can. 10. *Si poſtea ad nuptias venerint, à miniſterio ceſſare debebunt*. Quiniſexti can. 6. *Quoniam in Apoſtolicis canonibus dictum eſt, eorum qui non ducta uxore in Clerum promoventur, ſolos Lectores & Cantores uxorem poſſe ducere. Nos quoque hoc ſervantes decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero poſt ſui ordinationem contrahere liceat; ſi autem fuerit hoc auſus facere, deponatur*. Verùm quæ poſtrema Græcis impoſita fuit lex, apertè declarat, hujuſmodi Presbyteros non ſola depoſitionis pœna plectendos, ſed eorum etiam matrimonia irrita eſſe & invalida. Nam Trullani Patres can. 3. decernunt, *ut qui duobus matrimoniis implicati fuere, & uſque ad decimam quintam elapſi menſis Januarii anni ſexies milleſimi centeſimi nonageſimi noni* (Chri-

[a] Lib. 7. cap. 40.

(Chriſti 691.) *peccato ſervierunt, nec ab eo reſipiſcere voluerunt, depoſitioni canonicæ ſubjaceant. In hujuſmodi verò peccatum digamiæ lapſos, ſi ante noſtrum decretum id quod expedit agnoverint, & malum à ſe abſciderint, & hunc peregrinum complexum & adulterinam copulam procul abegerint, vel copulatæ ipſis ſecundis nuptiis uxores jam obierint, vel ipſi etiam poſtmodum temperantiam edocti ad converſionem reſpexerint, & priorum ſuarum iniquitatum illico obliti fuerint: placuit, ſivè ſint Presbyteri, ſivè Diaconi, eos ab omni ſacerdotali miniſterio ſive exercitio jam ceſſare, ad certum aliquod tempus punitos; honorem tamen cathedræ & ſtationis participare, prærogativa Sedis contentos, & cum fletu à Domino poſtulantes, ut eis condonetur peccatum ignorantiæ: neque enim convenit, ut is alteri benedicat, qui debet propria curare vulnera. Uni verò uxori copulatos, viduæ nimirùm, ſimiliter & poſt ordinationem uni nefario matrimonio junctos, Presbyteros, videlicet, Diaconos & Subdiaconos, ad breve aliquod tempus à ſacro miniſterio remotos & punitos, ad proprios iterùm gradus reſtitui, ac eorum nefario manifeſtè DISSOLUTO CONJUGIO, nequaquam ad altiorem gradum promoveri.* Mens igitur fuit horum Patrum exponere, ſecunda conjugia Presbyterorum, & etiam prima ſuſcepta poſt ſacros ordines, tamquam illicita & nefaria, eſſe planè irrita, & nulla, & per conſequens diſſolvenda. An verò in hoc aſſequuti fuerint intelligentiam rectam veterum canonum, aliis inquirendum relinquo. Certè decepti ſunt, quum in hoc canone ſolvunt matrimonium illius, qui ante ſacros ordines viduam duxiſſet: validum eſt enim, tametſi is ob hujuſmodi conjugium ad ſacros ordines non fuiſſet ullo modo promovendus; ſin autem eſſet evectus per fraudem, utique deponendus, ut optimè advertit Arcudius. Non igitur Græci majorum ſuorum ſtatuta cuſtodiunt, quum matrimonia poſt ſacros ordines contracta pro validis habent, contrahenteſque ſola amotionis à miniſterio pœna plectunt. Multoque magis ab antiqua eccleſiæ diſciplina recedunt Neſtoriani, qui Diaconis & Presbyteris tùm ante, tùm poſt ordinationem digamiam, & polygamiam permittunt. Si antiquus Eccleſiarum Orientalium ritus vix concedebat laicis bigamiam, tantaque cum repugnantia trigamiam, nec plus ultra: quis Neſtorianis Sacerdotibus & Diaconis ante & poſt ordinationem concedat ſeptimum uſque & octavum matrimonium? Anno 1628. & tribus ſequentibus inquiſitum fuit juſſu S. Congregationis de Propaganda fide in matrimonium Sacerdotum & Diaconorum Chaldæorum, decretumque, ne ſacris initiati ampliùs ineant matrimonium. Anno 1638. Jacobus Benjaminus Presbyter Chaldæus, qui Romæ profeſſionem fidei emiſerat, quum Neſtoriani Patriarchæ Vicarius factus fuiſſet, matrimonium etiam contraxit: ſed anno ſequenti ab eadem S. Congregatione juſſus, uxorem dimiſit. Poſtremis hiſce temporibus quidam Jo-

annes Diaconus Chaldæus, quod uxorem hic in Urbe duxiſſet, ſacræ Inquiſitionis decreto mulctatus fuit, ejuſque matrimonium irritum & nullum declaratum.

§. XIV.

De Ordine.

ORDINEM à Neſtorianis pro Sacramento haberi, certum eſt ex Sobenſi in lib. Margaritæ Part. 4. cap. 1. & 2. Georgio Arbelenſi in Declaratione Officiorum Eccleſiaſticorum Tract. 2. cap. 6. Timotheo II. Patriarcha lib. 1. de Sacramentis; & ex eorundem Pontificali, quod Morinus lib. de Sacris Ordinationibus Par. 2. à pag. 442. edidit, ubi numerus Ordinum, materia, & forma Græco ritui adamuſſim reſpondent, ut infrà ſermo erit.

Quum itaque in ſubſtantia, ut ajunt, ſacrorum Ordinum cum Eccleſia Catholica conveniant, non eſt cur de illorum valore dubium moveatur, niſi ſimul Græcæ ordinationes rejiciantur, quas tamen ſemper Eccleſia Romana probavit. Patriarchas, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos ex ſecta Neſtoriana ad fidem orthodoxam converſos, eadem Eccleſia cum ſuis Ordinibus recepit, hodieque recipit. Siquando verò aliter de illorum Ordinationibus judicatum eſt, defectus aliquis in particularibus ordinationibus deprehenſus fuit, ut ex ſequentibus exemplis conſtabit.

Abrahamus [a] Indiarum Epiſcopus poſtquam Romæ fidei profeſſionem emiſiſſet, inquiſitione in ejus Ordinationem facta, juſſus fuit iterùm ordinari; & in Urbe quidem Ordines omnes à prima Tonſura ad Presbyteratum Latino ritu à quodam Epiſcopo accepit; Venetiis verò, juſſu Pontificis, ab ejus urbis Patriarcha Epiſcopus initiatus eſt. Idem [b] Abrahamus in Indiam regreſſus, quos antea Diaconos vel Presbyteros conſecraverat, Romano more iterùm ordinavit: quumque in tertia Goënſi Synodo à Vincentio Fonſeca Archiepiſcopo celebrata confeſſus fuiſſet, vacuum vino calicem Presbyteris, quos ſecundò ordinaverat, ſe tradidiſſe, ordinatio hujuſmodi tamquam irrita & nulla habita fuit; ex defectu ſcilicet materiæ; mandatumque Abrahamo, ut eos Presbyteros tertiò ordinaret: quod & fecit. Simeonem [c], alterum Indiarum Epiſcopum, memoratique Abrahami æmulum, Romam ſub Xyſto V. profectum, ſacrorum etiam ordinum expertem fuiſſe, declaratum eſt. Hinc [d] Crozius occaſionem arripit tàm in Romanos, quàm in Luſitanos Patres de more invehendi; ac præſertim Scholaſticam Theologiam traducit, quòd doceat, ex vini quidem defectu, quum vacuus calix Presbytero ordinando traditur, vacuam irritamque ordinationem reddi; panem verò ſolùm in Eu-

a *La Croze hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes pag. 61.*

b *Idem pag. 65. & 66.*

c *Idem pag. 64.*

d *Idem loc. cit.*

e *Idem pag. 66.*

cha-

chariſtia abſque vino validè conſecrari poſſe. *Mirari eſt* (inquit) *quod Theologia Scholaſtica, quæ vini defectum in ordinatione Presbyterorum docet Sacramentum nullum reddere; contendit tamen Euchariſtiam cum eodem defectu ſuam conſervare integritatem. Atqui inſtitutio hujus poſtremi Sacramenti cum pane & vino ipſis Domini noſtri verbis innititur; ubi in Ordinum adminiſtratione pro vini & calicis uſu non alia ferè adeſt auctoritas, quàm Scholaſticorum, aut ſaltem traditio infirmis fundamentis innixa.* Hæc ille.

Verùm in hac materia Crozius (quod cum ejus pace dictum ſit) neque bonum Theologum agit, neque fidelem hiſtoricum. Theologiam quod ſpectat, in Euchariſtia non una & inſeparata materia eſt, ſed duæ diſtinctæ, à Chriſto Domino ſeparatim & medio aliquo tempore conſecratæ: Panis ſcilicet, & Vinum, quorum poſtremum tunc demùm conſecratum eſt, quum primum Sacramentum jam conſummatum fuiſſet: adeoque ex ipſa Chriſti inſtitutione factoque rectè colligitur unum ſine altero valide conſecrari poſſe. At neque ex facto Chriſti, neque ex Eccleſiæ traditione conſtat, Presbyteratus Ordinem ex pluribus ſeparatiſque materiis, inſtar Euchariſtiæ, conflari, ita ut una ſine altera conſecretur, aut dimidium Presbyteratus (ut ita dicam) abſque altero dimidio habere quis poſſit. Diſcrimen inter utrumque Sacramentum nemo non videt. Nam in Euchariſtia duplex Sacramentum continetur: Corporis nimirùm, & Sanguinis. At in Presbyteratu unum dumtaxat. Hinc in Euchariſtia integritas ſacramenti Corporis conſervatur, etſi vini conſecratio non fiat; in Presbyteratu verò integritas nequaquam habetur, ſi materia neceſſaria deſit. Comparatio Euchariſtiæ cum Presbyteratu à Crozio facta perinde ſe habet, ac ſiquis duo Sacramenta cum uno conferens, argumentari velit, ex eo quod ex illis duobus unum ſine altero ſtare poſſit, etiam hoc unum ſtare poſſe, etſi pars ejus deſideretur. Quod eſt egregii Theologi ratiocinium. Atque hæc ex communi Theologorum ſententia dicta ſunt. Nam non deſunt alii, qui duas etiam materias partiales Ordinis ſtatuunt, manus ſcilicet impoſitionem & inſtrumentorum traditionem, eaſque ita ſeparatas, ut materia prius tradita nullo caſu effectum poſterioris ſupplere poſſit: quamobrem ſi contingeret Epiſcopum celebrantem poſt prioris materiæ traditionem fortuito mori, antequam poſteriorem tradidiſſet, ordinatus ille non eſſet perfectus, ſed dimidiatus, ut ajunt, Presbyter, haberetque ſacrificandi quidem poteſtatem, non autem abſolvendi à peccatis auctoritatem. Theologos, qui hoc docent, enumerat Morinus de Sacris Ordinationibus Par. 3. exercit. 7. cap. 1. §. 3. & 4.

Quod verò hiſtoriam ſpectat, (nec enim vacat, quæ Crozius de uſu vini & calicis in adminiſtratione Ordinum ſubjungit, examinare,) fidem narrantis deſidero. Exagerat ille iteratas Diaconorum, Preſbyterorum, & Epiſcoporum Malabarum ordinationes. Sed cauſam

ab

ab Antonio Gouvea, ex quo id factum deſcribit, clariſſimis verbis relatam nec improbare debuiſſet, ſi æquus fuiſſet: nec aliam ipſe obtrudere, quæ Gouveæ Luſitaniſque aut Romanis Patribus in mentem nunquam venit. Crozius in Luſitanos, non in Neſtorianos culpam rejicit, quod Ordinationes illæ iteratæ fuiſſent. *Perpetua* (inquit [a]) *adverſus Epiſcopos, qui ex Moſul advenerant, Luſitanorum objectio hæc erat: illos ſcilicet non fuiſſe ritè ordinatos. Pro ſuis affectibus omnia ad ſcholaſticas ideas ſuas referebant: & aliquando ex parte materiæ, aliquando ex parte formæ eſſentiales defectus notabant.* Verùm non pro Luſitanorum arbitrio, ſed ex graviſſimis cauſis ordinationes illas judicatas fuiſſe vacuas irritaſque, ex facto conſtat. Nam Simeon, qui ſe ajebat Indiarum Epiſcopum eſſe, inquiſitione in ejus Ordinationem Xyſti V. juſſu Romæ facta, nullum proferre documentum potuit, quo conſtaret ipſum ſacros Presbyteratus vel Epiſcopatus Ordines accepiſſe: hinc ſententia prolata fuit, eum non eſſe Epiſcopum, nec ad functionum Pontificalium exercitium aut Liturgiæ celebrationem admittendum eſſe, *eo quod* (ut inquit [b] Gouvea) *de accepto Sacerdotii Ordine non conſtaret, Por nam conſtar de ordenaçam de Sacerdote.* Cauſa præcipua hujus ſententiæ, eodem Gouvea teſte, epiſtola fuit ab eodem Simeone ad Patriarcham ſuum exarata, quæ intercepta eſt, quamque ipſe ſuam eſſe agnovit, quum ſibi oblata fuiſſet. In ea ajebat Simeon, *ſe in Indias veniſſe, ibique inveniſſe Patriarchæ Babylonici juriſdictionem valdè diminutam: Epiſcopum Malabariæ provectæ ætatis hominem muniis Pontificalibus imparem eſſe: Luſitanos in id intentos, ut Ritus fidemque Syriacæ Eccleſiæ everterent: ſe Deo rem gratam facturum* [c] *exiſtimaſſe, nomen Epiſcopi aſſumendo functioneſque exercendo, ut jura Patriarchæ aſſereret: quem proinde ſupplex rogabat, ut quidquid ipſe fecerat probaret, Ordines quos contulerat confirmaret, teſteſque ſuæ approbationis literas tranſmitteret, quibus ipſum Chriſtianorum Malabarum Epiſcopum declararet.* Hæc Simeon in epiſtola ad Patriarcham Neſtorianum affirmabat, exiſtimans literas ejus Patriarchæ ſufficere ad conſtituendum Epiſcopum, qui conſecratus non fuiſſet, & ad reddendum validos ordines, quos hujuſmodi Epiſcopus contuliſſet. Quæ quum ita ſint, quis pronunciatam in eum à Xyſto V. ſententiam jure traducat? *At*, reſpondet [d] Crozius, *Simeon qui ſuam miſſionem tueri ſemper perrexit, poterat à ſuo Patriarcha miſſus fuiſſe & conſecratus ſine titulo, (id quod in Oriente frequenter uſurpatur), ut ſi ejus præſentia Malabaribus neceſſaria non eſſet, regredi poſſet; ſi ſecus res poſtularet, in Malabaria maneret, petitâ Superioris veniâ.* Egregiam conjecturam! *Poterat à ſuo Patriarcha miſſus fuiſſe conſecratuſque ſine titulo.* Id fieri potuiſſe, nemo in dubium revocat: ſed factum reipſa fuiſſe, neque Simeon probare potuit, quum eum Romanus Pontifex urgeret; neque Crozius oſtendere poterit factum ex

[a] Pag. 71.
[b] Cap. 4. fol. 9.
[c] La Croze pag. 70.
[d] Pag. 71.

ex ſola (ut loquuntur Dialectici,) potentia. Epiſcopi titulares in Oriente apud Neſtorianos non modo frequentes non ſunt, ut ſupponit Crozius, ſed nunquam exſtitere, quantum ex illorum hiſtoriis, quas hactenus Syriacè vel Arabicè verſavi, colligitur. Contra idem Crozius ex hiſtoria Malabarica refert duo exempla eorum, qui quum Epiſcopi legitimè ordinati non fuiſſent, Epiſcopalia tamen munia exercere auſi ſunt: alterum pag. 52. de eo Diacono, qui poſt deſtructionem Eccleſiæ Meliaporicæ omnia Sacramenta populis illis adminiſtravit, donec à Patriarcha Babylonico miſſi fuere Epiſcopi Denha, Thomas, & Joannes: alterum pag. 361. de Archidiacono Thoma de Campo, quem poſt obitum Franciſci Garziæ Latini Malabarum Epiſcopi, in Mangate duodecim Presbyteri Epiſcopum novo ritu conſecrarunt. Hinc Crozio perpendendum relinquo, an Romano Pontifici non licuit hominem à Sacerdotii & Epiſcopatus functionibus arcere, qui nullum documentum de accepta ordinatione proferre potuit, qui confeſſus fuit ſe nomen Epiſcopi precario aſſumpſiſſe, qui denique aſſumptam ſine ordinatione Epiſcopalem dignitatem per literas ratam haberi poſſe exiſtimavit.

Eadem ratio de iteratis Abrahami Ordinationibus. Homo Syrus ex remotis Indiæ ac Meſopotamiæ partibus Romam adveniens, Syriaco ritu & lingua ordinatus, nec teſtimonium de legitimè acceptis ordinibus producere potuit, nec librum Ordinationum Syriacarum examinandum exhibere, quem nemo in Urbe tunc temporis legeret, nedum intelligeret. Accedebat præconcepta de Indis Neſtorianis opinio tamquam ab Eccleſiæ Catholicæ ritibus ac fide multùm alienis, quique auderent ſacros Ordines etiam abſque ordinatione exercere, ut fama erat feciſſe Diaconum Meliaporenſem, cujus ſuprà facta eſt mentio, antequam in Indiam à Patriarcha Babylonico Epiſcopi Denha, Thomas & Joannes miſſi fuiſſent, hoc eſt, ante annum Chriſti 1490. His itaque de cauſis prudenter in Urbe de Abrahami Ordinatione dubitatum fuit: quumque is nihil certi in contrarium attuliſſet, iterùm Ordines ei collati fuere: nam Sacramentum dubium ſive in jure, ſive in facto, repetendi antiqua Eccleſiæ praxis fuit, de qua hæc Morinus in lib. de Sacris Ordinationibus Par. 3. exercitat. 5. cap. 9. §. 15. *Conſuetudo olim in Eccleſia invaluerat, quæ annis propè mille & ducentis perſeveravit, quâ ſiquid exoriebatur in adminiſtratione Sacramenti dubium, ſtatim ſine ulla conditionis appoſitione iterùm miniſtrabatur, ſive dubium hoc ſpectaret totum Sacramentum, ut quum dubitabatur an aliquis fuiſſet baptizatus aut ordinatus; ſive ſpectaret tantùm Sacramenti jam miniſtrati circumſtantiam. Vulgatiſſimum enim erat axioma, non eſt iteratum, quod certis indiciis antea non oſtenditur peractum.* Hujus conſuetudinis permulta exempla colligit lib. 10. de Sacramento Pœnitentiæ cap. 12. & cit. cap. 9. §. 16. & concludit: *Eadem conſuetudo nunc etiam perſeve-*

ſeverat, ſed iteratio illa quæ antiquitùs abſolutè, nunc ſub conditione fieri ſolet.

Quod autem Abrahamus, cujus iteratam ordinationem modo deſcripſi, ordinatos olim à ſe Diaconos Presbyteroſque, iterùm ordinavit, eadem cauſa fuit, qua ipſum denuo ordinatum diximus. Qui enim Epiſcopus non judicatur, quomodo Presbyteros vel Diaconos ritè conſecrabit? Quod verò idem Abrahamus eoſdem tertiò initiavit, ratio allata eſt in tertia Synodo Goënſi: nimirùm quia in Ritu Romano, quo Abrahamus Presbyteros illos ordinavit, vacuum vino calicem iis tradidit: qui juxta receptiſſimam Doctorum recentiorum ſententiam, ſubſtantialis eſt materiæ defectus. Lege Morinum Exercitat. 7. cap. 1. & ſeqq. ubi probat traditionem inſtrumentorum, hoc eſt, calicis cum vino & aqua, & patenæ cum pane, fuiſſe quidem antiquis Græcis Latiniſque incognitam; ſed ſimul oſtendit eandem magno Theologorum numero tamquam neceſſariam Ordinique ſubſtantialem habitam fuiſſe, haberique; & fieri potuiſſe, ut illam Eccleſia non ſecus atque manus impoſitionem pro materia Ordinis conſtituerit. *Quum de forma loquimur*, (inquit cap. 6. ejuſdem Exercitationis, §. 2.) *ut quum loquuti ſumus de materia, his verbis* Inſtrumentorum porrectionem non eſſe materiam, *addidimus de induſtria*, perpetuam. *Si enim quis contenderet ea inſtrumenta poſtquam ab Eccleſia communiter uſurpata ſunt, veram cum precibus, quæ cum priore manuum impoſitione concipiuntur, materiam & formam conſtituere, atque etiamſi velit, cum verbis, quæ cum poſteriore manuum impoſitione recitantur; nec id inficiarer, nec aſſererem. Quamobrem enim non poterit Eccleſia Sacramento Ordinis, ut ſæpe fecit Sacramento Matrimonii, novas pro materia & forma conditiones apponere, quarum prævaricatio Sacramentum reddat irritum & nullum, quum Chriſtus nullam materiam aut formam hujus Sacramenti non ſecùs ac Matrimonii in ſpecie definiverit? Sane ſuprà vidimus Ordinationes ſæpe irritas & inanes antiquitùs declaratas, eò quod regulæ à canonibus pro ordinationis materia præſcriptæ, obſervatæ non fuiſſent.*

Hæc igitur de iis dicta ſufficiant, quorum Ordinationes iteratæ ſunt. Cæterùm Neſtorianorum errores circa ſacros Ordines, hi notantur.

1. Diaconis & Presbyteris etiam poſt Sacrorum Ordinum ſuſceptionem, conjugium permittunt; idque toties, quoties illorum uxor deceſſerit, ut ſuprà dictum eſt. Alexius Menezius [a] Archiepiſcopus Goënſis, quum Malabariam anno 1599. viſitaret, complures Presbyteros nuptiis hujuſmodi inquinatos excommunicavit, aliquos [b] ab uxoribus ſejunxit.

2. Nulla habetur in Ordinandis ætatis ratio: hinc Diaconos ſeptennes vel octennes ordinant; Presbyteros [c] autem annorum 17.

[a] *La Croze hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes p.* 285. 292. 311.

[b] *Idem p.* 295.

[c] *Synod. Diamperien. ſeſſ.* 7. *decret.* 1. *La Croze p.* 248.

18. & 20. qua in re neoterici Neſtorianorum non modo ab Eccleſia univerſa diſcrepant, ſed majorum etiam ſuorum ſtatutis repugnant. Sobenſis in Epitome Canonum Par. 6. cap. 4. de ætate Lectorum, Hypodiaconorum, Diaconorum, & Presbyterorum hæc decernit.

ܐܝܠܝܢ ܟܡ ܕܛܠܝܢ ܒܡܫܘܡܫܘܬܐ ܐܦ ܡܕܘܥܝܢ ܒܟܬܒܐ ܘܩܪܝܢ ܘܕܟܝܐ:
ܠܐ ܐܘܕ ܕܐܬܚܫܝܒ ܠܟܠܗܘܢ ܠܡܣܡ ܐܝܕܐ ܝܡܝܢܐ ܥܠܝܗܘܢ: ܐܠܐ ܕܢܗܘܘܢ
ܩܪ̈ܘܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܘܡܐ ܕܡܛܝܘ ܠܡܫܘܡܫܘܬܐ ܕܥܠܝܡܘܬܐ: ܢܬܬܣܝܡܘܢ ܗܘܦܕܝܩܢ̈ܐ.
ܡܫܡܫܢ̈ܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܪܘ ܡܢ ܡܫܘܡܫܘܬܐ ܕܥܠܝܡܘܬܐ ܘܡܫܡܫܐ ܐܢܫ̈ܝܗܘܢ
ܘܠܥܠܝܡܘܬܐ ܐܝܟ ܕܒܢܝ ܡܫܘܡܫܘܬܐ ܘܐܬܢܓܕܘ ܥܣܪܝܢ ܘܠܗܠ: ܢܩܒܠܘܢ
ܣܝܡ ܐܝܕܐ. ܩܫ̈ܝܫܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܢܓܕܘ ܠܡܫܘܡܫܘܬܐ ܕܓܒܪܐ ܘܦܪܘܫܘܬܐ
ܠܐ ܟܝܢܝܐ ܩܢܝܘ ܡܢ ܕܒܢܝ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝܢ ܘܠܗܠ: ܢܩܒܠܘܢ
ܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ. ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܢ ܥܬܝܩܐ: ܠܐ ܢܬܬܣܝܡ ܩܫܝܫܐ ܡܢ
ܩܕܡ ܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ ܠܐ ܢܬܬܣܝܡ ܩܫܝܫܐ.

Qui ætate pueri ſunt, etſi ſcientiam habeant, & ſcripturas legere didicerint, non eſt dextera manus illis imponenda, dum pueri ſunt, ſed Lectores tantummodo fiant. Quum verò ad adoleſcentiam pervenerint, Hypodiaconi ordinentur. Diaconi verò, qui adoleſcentiam ſuperant, & juvenum ætatem attingunt, velut qui ad annum decimum octavum & ultra pervenerunt, manus impoſitionem ſuſcipiant. Presbyteri verò, qui ad virilem ætatem pervenerunt, & prudentiam naturæ convenientem ſunt aſſequuti: ii autem ſunt, qui quintum ſuprà vigeſimum annum ætatis & ultra attigerunt: iſti Presbyteratus ordinationem ſuſcipiant. At verò juxta antiquum mandatum ante annum trigeſimum Presbyter non ordinetur.

3. Diaconos & Presbyteros apoſtatas iterùm ordinant, ex hoc canone, qui refertur [a] à Sobenſi in Epitome Canonum Par. 6. cap. 6. *Siquis Presbyter aut Diaconus Jeſum Chriſtum abnegaverit, deinde pœnitentia ductus reſipuerit, longo tempore in pœnitentia maneat: peracta autem pœnitentia ſuſcipiatur; non tamen in ordine ſuo miniſtret, ſed laicorum gradum teneat. Quodſi ex tota virtute ſua pœnitentiam exhibuerit, manus impoſitionem ab Epiſcopo iterùm accipiat.* Hic eſt centeſimus decimus ſeptimus Canon Synodi habitæ à Joſue Barnun Patriarcha anno Chriſti 820. ut ex Arabico Nomocanone notavi ſuprà cap. 6. §. 2. de Synodis Neſtorianorum, num. 18. Huc ſpectare videtur, quod quum Epiſcopos Patriarcha, ut ajunt, perficit, hoc eſt, ordinatos à Metropolitanis confirmat, aut ipſe ordinatos perfectoſve ad Metropolitani dignitatem promovet, iis manum imponit, tamquam meris Presbyteris, omniaque ſuper illis recitat, quæ in Ordinatione Epiſcoporum fiunt.

[a] *Vide Tom. 3. pag. 81.*

4. Patriarcha, Metropolitæ, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & reliqui eorum Clerici nullum habitum, quo à laicis diſtinguantur, de-

deferunt, neque tonſuram in capite. Joſephus Indus [a] de Chriſtianis Malabariæ: *Hi habent ſacerdotes, levitas & hypodiaconos. Sacerdotes verò non ferunt tonſuram, ſed nonnihil capillorum in ſumma parte capitis habent*: quod & faciunt Saraceni, Perſæ, Indi, Tartari & Sinenſes. Barhebræus [b] de S. Barbaſemino Archiepiſcopo Seleuciæ & Cteſiphontis ac martyre: *Hic clericos, & monachos & Epiſcopos aſſiduè hortabatur, ut habitum mutarent, & ſecularium inſtar, albis indumentis uterentur, quo crudelem impii Saporis perſecutionem vitarent. Idque ea tùm ratione factum. Poſtea verò quum perſecutio ceſſaſſet, Orienſque Neſtorianiſmo infectus eſſet, cum habitu etiam fides mutata fuit, & qui veſtimentorum formam abjecerant, priſtinum ſacrum ſchema reſumere recuſarunt, quo potiſſimùm Antoniani monachi apud cæteras Chriſtianorum gentes diſcernuntur*. Idem [c] in vita Timothei I. Neſtorianorum Patriarchæ, hæc de Epiſcopis Perſidis narrat. *Veſtibus albis utebantur, inſtar Presbyterorum ſecularium, & carnes comedebant, uxoreſque ducebant*. Et paucis interpoſitis, quum Simeonem Perſarum Metropolitam ab eodem Timotheo ad obedientiam revocatum ſcripſiſſet, ſubjungit:

ܘܦܩܕܗ ܕܠܐ ܢܐܟܘܠ ܒܣܪܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ܃
ܘܢܬܥܛܦ ܡܐܢܐ ܚܘܪܐ ܕܥܡܪܐ ܒܠܚܘܕ.

Cui injunxit, ne carnem comederet, neve uxorem duceret, utque albis laneis tantùm uteretur. Verùm Neſtoriani Epiſcopi, Presbyteri, & Clerici quibuslibet hodie veſtimentis cujuſcumque coloris indiſcriminatim utuntur.

a *Navigat. nov. Orb. cap.* 134.

b *Tom.* 2. *p.* 400.

c *Tom. cit. pag.* 433.

§. XV.

De Horis Canonicis.

IN hiſtoria [d] Chriſtianorum Malabariæ, notantur Neſtoriani, quod *non ſolent recitare Breviarium particulare, ſed ſolum illud dicunt elata voce in Eccleſia*.

Apud nonnullos iidem malè audiunt, quod tres tantùm Canonicas Horas habent, Matutinas, ſcilicet, Veſpertinas & Nocturnas. In officio, quod Jeſujabi [e] Adjabeni auctoritate publicatum, in Vaticana [f] Bibliotheca habetur, præter enumeratas tres horas nullæ aliæ exſtant. Arbelenſis [g] commentatus eſt officium veſpertinum, nocturnum, & matutinum. Elias III. ſeſſiones, [h] quæ in iiſdem Horis recitantur, compoſuit, vel correxit. Hinc qui ex Neſtoriana hæreſi ad Eccleſiæ Catholicæ veritatem nuper redierunt, cæteras horas ex Horologio Syrorum Maronitarum mutuari ſolent.

Verùm quidquid ſit de hodierna Neſtorianorum praxi, ex majorum eorum doctrina conſtat, primò Monachos ad ſeptem Horas Canonicas quotidie teneri. 2. Presbyteros ſeculares, alioſque laicos ad

d *Vide Lexicon Morerii, verbo, S. Thomas.*

e *Tom.* 3. *p.* 1

f *Tom.* 1. *p.* 581.

g *Tom.* 3. *p.* 525. 529.

h *Tom.* 3. *p.* 291. *& ſeq.*

ad quatuor, ideſt, Matutinas, Nocturnas, Veſpertinas, & Apodipnon, juxta Sobenſem: vel ſaltem ad tres priores ſecundùm Arbelenſem, qui addit laicos de rigore ſolùm adſtringi ad duas, ideſt, matutinas, & veſpertinas. 3. Ex eodem Arbelenſi in diebus Jejunii, & Paſſionis Domini (hoc eſt, in hebdomada majori) Presbyteros ſeculares ad ſeptem integras horas teneri.

Ebedjeſus Sobenſis in epitome Canonum Par. 5. cap. 1. quærit:

ܟܡܐ ܐܝܬܝܗܝܢ ܨܠܘ̈ܬܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܐܠܝܨܝܢ ܛܟ̈ܣܐ ܟܪܣܛܝܢ̈ܝܐ ܀

Quot ſunt, & quæ preces, ad quas tenentur ſinguli chriſtianorum ordines: & reſpondet in hæc verba. ܛܒܐ ܘܡܪܚܡܢܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ

ܐܠܗܢ ܕܝܕܥ ܠܟܘܪܗܢܐ ܕܟܝܢܢ ܘܠܚܫ̈ܘܗܝ : ܒܝܕ ܢܒ̈ܝܐ ܒܐܠܗܘܬܗ ܘܒܝܕ ܫܠܝ̈ܚܐ ܒܐܢܫܘܬܗ ܘܒܐܠܗܘܬܗ ܐܟܚܕܐ ܠܦܘܬ ܡܚܝܠܘܬܢ ܬܩܢ ܠܢ ܫܒܥ ܫ̈ܥܝܢ ܕܘܒܪܐ ܨܠܘܬܢܝܐ . ܐܒ̈ܗܬܐ ܕܝܢ ܬܒ̈ܝܠܝܐ ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܪܕܘ ܗܘܘ : ܠܥܡܘܪ̈ܐ ܕܝܪ̈ܝܐ ܘܠܬܠܡ̈ܝܕܐ ܗܠܝܢ ܫܒܥ ܫ̈ܥܝܢ ܣܡܘ . ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܒܬܪܗܘܢ ܓܙܪܘ ܕܡܢ ܬܠܬ ܬܠܬ ܬܫܒ̈ܚܢ ܢܫܬܡܠܝܢ ܬܫ̈ܡܫܬܐ ܕܟܠ ܫܥܬܐ . ܘܗܢܐ ܩܢܘܢܐ ܢܛܪܝܢ ܘܟܗ̈ܢܐ ܢܟ̈ܦܐ ܘܡܗܝܡ̈ܢܐ ܥܠܡ̈ܝܐ ܕܚ̈ܠܝ ܐܠܗܐ ܕܪܚܡܝܢ ܨܠܘܬܐ . ܐܒ̈ܗܬܐ ܕܝܢ ܐܚܪ̈ܝܐ ܟܕ ܚܙܘ ܕܠܐ ܫܘܝܐܝܬ ܪ̈ܚܡܝܢ ܥܠܡ̈ܝܐ ܬܫ̈ܡܫܬܐ ܐܠܗܝ̈ܬܐ ܘܐܝܟ ܙܒܢ̈ܝܢ ܐܦ ܥܘ̈ܢܝܢܝܗܘܢ ܥܠܡ̈ܝܐ ܡܟܠܝܢ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܫܬܡܠܢ ܫ̈ܥܐ ܡܬܦܩ̈ܕܢܝܬܐ : ܚܣܘ ܥܠ ܟܘܪܗܢܗܘܢ ܡܛܠ ܨܦ̈ܬܐ ܥܠܡ̈ܝܬܐ ܘܦܩܕܘ ܕܢܫܠܡܘܢ ܐܪܒܥ ܬܫ̈ܡܫܢ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ : ܕܪܡܫܐ . ܘܕܩܕܡ ܫܢܬܐ . ܘܕܠܠܝܐ . ܘܕܨܦܪܐ . ܘܢܛܪܘܢ ܒܥܢܘܝܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܥܠܝܗܝܢ .

Bonus & miſericors Dominus Deus noſter Jeſus Chriſtus, qui naturæ noſtræ infirmitatem affectioneſque novit, per prophetas quidem in ſua Deitate, per Apoſtolos verò in ſua humanitate ſimul atque Deitate, ſecundùm noſtram infirmitatem ordinavit nobis ſeptem horas ad fundendum preces. Patres autem œcumenici, qui & eandem viam inierunt, monachis cœnobitis ac tyronibus ſeptem haſce horas injunxere. Qui verò ipſos ſubſequuti ſunt, decrevere, ut uniuſcujuſque horæ officium tribus conſtet laudationibus. Eandem inſtitutionem obſervant & caſti ſacerdotes, & religioſi fideles ſeculares, qui orandi ſtudium amant. Verùm poſteriores Patres quum viderent non æquè ſeculares amore divinorum Officiorum flagrare, & quandoque etiam mundanas ipſorum exercitationes impedimento eſſe, ne præſcriptæ horæ perficiantur, infirmitati eorum, habita curarum ſecularium ratione, conſuluerunt, & ſimul præceperunt, ut quatuor officia omninò perficerent, veſpertina ſcilicet, & quæ ante ſomnum, &

noctur-

nocturna, & matutina. Et hæc in canone verbi Domini conſtituerunt.

Idem cap. 2. [Syriac text]

An hæc quatuor ſecularium officia ordinem eundem habeant, an diverſum? [Syriac text]

Ordo veſpertini & matutini officii canonicus eſt, nec eum diminui vel augeri licet. Apodipnon verò, & nocturnum, juxta ordinem cœnobii fiant. In Apodipno quidem, una laudatio miniſtretur, & canticum, & Gloria parvum, & ode, & prædicatio: in nocturno verò juxta nonnullos, quinque laudationes; juxta alios, ſeptem: & canticum, & Gloria parvum, & ode, & prædicatio. Sed quoniam propter ea, quibus ſeculares in ſeculo impliciti ſunt, negotia, horæ quatuor iis præſcriptæ ſunt, in nocturno quoque officio permittitur eis, ut indefinitè miniſtrent. At verò veſpertinum & matutinum officium juxta currentem canonem fiat ſine additione vel diminutione.

Idem denique de horis ſingulorum Officiorum cap. 3. [Syriac text]

Officium primum, matutinum eſt.... Officium ſecundum ſecularium, veſpertinum: ejuſque tempus, ante ſolis occaſum...... Officium tertium, ab iis, qui cunctis vitæ ſuæ diebus jejunium colunt, Apodipnon, ideſt, poſt cœnam, appellatur: à ſecularibus verò,

offi-

officium ante ſomnum dicitur .... Officium autem quartum, nocturnum eſt, ejuſque tempus, prout unuſquiſque fidelium amore in divinas laudes afficitur, anticipat vel poſticipat. Sunt enim, qui illud dicunt ante galli cantum, alii in ſecundo galli cantu, alii in tertio: ſed hora ejus eſt, quum cœtus eccleſiæ ad officium peragendum ſurgit.

Georgius Arbelenſis in Declaratione Officiorum Eccleſiaſticorum Tract. 2, cap. 4, quærit: ܡܛܠܡܢܐ ܦܩܕܘ ܐܒܗ̈ܬܐ ܕܬܠܬ ܨܠܘ̈ܬܐ ܒܝܘܡܐ ܢܨܠܐ. ܗܢܘܢ ܕܪܡܫܐ ܘܕܠܠܝܐ ܘܕܨܦܪܐ ... ܘܡܛܠܡܢܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܚܫܐ ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܘܫܘܬܦܫܢܬܐ:

Quare præceperunt Patres, ut ternas dietim preces perſolvamus, veſpertinas ſcilicet, nocturnas, & matutinas .... & quare in Jejunio & in Paſſione tres horas, & Apodipnon? Reſpondet.

ܬܠܬ ܨܠܘ̈ܬܐ ܦܩܕܘ ܐܒܗ̈ܬܐ ܠܡܫܡܠܝܘ ܒܥܕܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܪܡܫܐ ܘܕܠܠܝܐ ܘܨܦܪܐ. ܗܟܢ ܡܫܠܡܝܢ. ܘܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ ܢܣܝܒ: ܐܡܪ ܓܝܪ ܠܟܗܢܐ ܕܐܡܪܐ ܒܪܡܫܐ ܦܩܕ ܠܡܩܪܒܘ ܘܐܡܪܐ ܒܨܦܪܐ ܟܠܝܘܡ. ܕܠܠܝܐ ܕܝܢ ܘܕܟܠܝܐ ܡܢ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܘܕܕܘܝܕ ܢܒܝܐ. ܕܘܝܕ ܕܝܢ ܐܡܪ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܩܡܬ ܕܐܘܕܐ ܠܟ ܥܠ ܕܝܢܝ ܙܕܝܩܘܬܟ. ܡܪܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܕܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܥܬܐ ܐܬܐ ܡܪܟܘܢ. ܘܬܘܒ ܐܚܪܢܐܝܬ ܪܡܫܐ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܬܘܕܝܬܐ ܕܥܠ ܗܠܝܢ ܕܒܝܘܡܐ ܣܥܪܢ: ܘܨܦܪܐ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܐܬܦܨܝܢ ܡܢ ܫܢܬܐ ܕܡܘܬܐ ܘܡܢ ܚܫܘܟܐ. ܠܠܝܐ ܕܝܢ ܕܢܘܚܪܐ ܠܦܘܠܚܢܗ ܘܡܕܟܪܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܗܟܢ ܕܐܦ ܡܬܚܫܒ ܠܩܝܡܬܐ ܘܪܡܫܐ ܘܠܠܝܐ ܘܨܦܪܐ. ܘܒܨܘܡܐ ܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ ܠܐ ܡܬܚܫܒܢ ܡܫܡܠܝܢ ܦܩܕ. ܠܠܝܐ ܕܝܢ: ܒܫܒܥ ܕܫܒܥܬܗ ܘܕܢܦ ܡܬܚܫܒ: ܠܐ ܡܬܚܫܒ ܡܫܡܠܝܢܗ ܘܐܦܠܐ ܒܫܒܥܬܐ ܦܘܫ ܫܥܢ. ܬܠܬ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܫܥܬܐ ܐܚܪܢܐܝܬ ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܚܫܐ ܦܩܕܘܢ ܘܠܗ ܒܟܠܗ ܐܢܝ: ܫܥܬܐ ܬܠܬ ܘܒܫܬ ܠܝܘܡ ܘܬܫܥ ܘܦܠܓܗ ܘܐܬܩܛܠ: ܬܠܬ ܕܝܢ ܘܫܬ ܘܬܫܥ ܕܒܗܝܢ: ܡܢ. ܘܗܝ ܗܟܢ ܐܚܪܢܐ ܡܬܚܫܒܢ: ܥܠ ܕܝܢ ܕܢܥܕܘܢ: ܕܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܫܒܥܐ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ.

Ternas preces, præceperunt Patres, ut in eccleſia perſolvamus, ideſt, veſpere, nocte, & mane: ita nimirùm tradunt. Et veſpertinum quidem officium, matutinumque ex lege Moſis deſumptum eſt: nam præcepit ſacerdotibus, ut veſpere agnum, & mane agnum quotidie offerrent. Nocturnum verò ex verbo Domini noſtri, & Davidis. David quidem ait, Media nocte ſurrexi ad confitendum tibi ſuper judicia tua, Juſte: Dominus autem, Vigilate itaque, quia neſcitis qua hora Dominus veſter venturus ſit &c. Item alio modo, veſpertinum officium ſignificat gratiarum actionem pro iis quæ in die geſſimus: Matutinum, gratiarum actionem, pro eo, quod à ſomno mor-

tis

tis ſymbolo experrecti ſumus, & pro noſtra à noxis præſervatione: Nocturnum, vigilantiam noſtram ad excipiendum Chriſtum regem. Hæc myſteria deſignant officia noſtra veſpere, nocte, & mane. Et veſpertinum quidem atque matutinum pro omnibus laicis præſcriptum eſt: nocturnum verò, quod expectationem Domini denotat, Clericis omnibus viriſque laboris amantibus peculiariter attributum &c. Hæc autem alia officia, quæ in Jejunio, & in Paſſione, non ſemper, perſolvimus: nimirùm tres horæ, quas appellamus Tertiam, Meridiem (ſextam) *& Nonam; item poſt veſperas Apodipnon &c.. Quæ quum ſimul colligimus, unà cum Davide canamus, ſepties in die laudem dixi tibi ſuper judicia tua, Juſte.*

Jeſujabus [a] Niſibenus ſeptem quidem horas canonicas recenſet, ſed in earum nominibus ab Arbelenſi aliiſque Neſtorianis diſcrepat. Sic enim illas vocat: صلاة المسا . صلاة الليل . صلاة بكرة التاسعة . السادسة . صلاة العتمة : صلاة نصف الليل . *Preces veſperarum, noctis, matutini, nonæ, ſextæ, tenebrarum, & mediæ noctis.*

[a] Tom. 3. p. 304.

Thomas [b] Margenſis in hiſtor. monaſt. lib. 5. cap. 9. notat non unum & communem monachis Orientalibus fuiſſe Pſalmodiæ ritum: nonnullos enim intra noctis luciſque ſpatium bis quolibet die totum Pſalterium percurrere ſolitos fuiſſe: alios non totum Pſalterium, ſed partem dietim perſolviſſe. Hodiernus uſus apud Neſtorianos omnes invaluit, ut in ſolo officio nocturno per hebdomadam bis Pſalterium decurratur, ideſt ſemel feriis 2. 3. & 4. & ſemel ſequentibus tribus feriis, ita ut in nocturno uniuſcujuſque feriæ officio Pſalmi quinquaginta recitentur: in diebus verò Dominicis in nocturno item officio bis quolibet menſe Pſalterium perſolvatur: ideſt, qualibet Dominica Pſalmi ſeptuaginta quinque recitentur. In officio autem veſpertino & matutino certi ex Pſalterio aſſignati ſunt Pſalmi, qui numquam mutantur. Porrò quum id præſtent Neſtoriani, (quemadmodum eos dietim præſtare certum eſt,) etſi tribus dumtaxat horis, ideſt, mane, nocte, & veſpere, ad orationem publicam in eccleſia conveniunt, vel privatim divinum officium recitant, aut in tres illas tantùm Horas eorum Officium dividitur; quis non dixerit, illos non re, ſed ſolo nomine, Precumque materiali diſcrimine à cæteris Chriſtianis diſſentire, qui ſeptem Horas canonicas diſertè numerant?

[b] Tom. 3. p. 492.

§. XVI.

De ſtatu Animarum corporibus exutarum.

1. ANONYMUS auctor [a] *Tractatus de Fide*, quum Symbolum Nicænum ex Neſtorianorum mente expoſuiſſet, de Anima diſſerens, affirmat illam in ipſa mundi creatione à Deo conditam fuiſſe, unicuique poſtea corpori humano, ubi primùm formatur, uniendam: qui fuit Origeniſtarum error, à Joſepho [b] Huzita, & Abrahamo [c] Barliphe propugnatus; in Synodo verò Timothei [d] Patriarchæ damnatus.

2. Animas corporibus ſolutas, omni prorsùs ſenſu carere, donec in communi reſurrectione iis iterùm copulentur, docent Babæus Archimandrita [e] in lib. de Unione, & Georgius [f] Arbelenſis in Declaratione officiorum eccleſiaſticorum Tract. 2. cap. 12. Babæus: *Quum animam ſuam Domino noſtro tradente, ejus divinitas corpori in ſepulcro & animæ in paradiſo conjuncta eſſet, manſit quidem corpus abſque vita & abſque ſenſu; anima verò cogitatione actioneque caruit.* Arbelenſis: *Item quod animæ abſque corporibus ſenſu præditæ ſint, ſancti Patres interdicunt, nequis credat animas ſentire, poſtquam è corporibus migraverint. At beatus iſte* Abrahamus Bar-Liphe *credit eas ſentire etiam antequam in corpora ingrediantur.* Hunc Georgii & Babæi errorem ſynodali decreto probavit Timotheus I. Patriarcha: *Prædicti Patres*, inquit auctor Nomocanonis Arabici, *cum Timotheo congregati, anathemati ſubjecerunt aſſerentem ab humanitate Domini divinitatem ipſius videri, aut ab alia quacumque creatura: decreveruntque Animas poſt ſeparationem omni ſenſu carere, donec ad ſua corpora regrediantur.* Atque hæc videtur opinio apud Neſtorianos omnes invaluiſſe, etſi Salomon Baſſorenſis in lib. Apum cap. 56. ſimplicem quamdam bonorum vel malorum recordationem animabus in eo ſtatu concedit, ut mox dicam.

3. Nec animas Sanctorum frui beatitudine, nec damnatos cruciari, niſi poſt diem univerſalis Judicii, affirmant Jeſujabus [g] Niſibenus, & Salomon [h] Baſſorenſis. Idem eorum omnium error eſt, qui in Paradiſo terreſtri Animas Sanctorum collocant. Ita & Neſtorianos Malabariæ ſentire, adnotatur in hiſtoria [i] Chriſtianorum S. Thomæ; etſi id negat [k] Renaudotius.

4. Animas Sanctorum, ſtatim atque corporibus ſolvuntur, in Paradiſum terreſtrem deferri; Damnatorum verò Animas in inferiori loco apud eundem Paradiſum collocari: atque ita manere uſque ad communem reſurrectionem, ſenſu omni bonorum vel malorum carentes: poſtea Sanctos quidem in cœlum cum corporibus ſuis abituros, malos verò terram hanc inhabitaturos, ſentiunt Jeſuiabus [l] Niſibe-

nus,

a Tom. 3. p. 281.
b Tom. 3. p. 101.
c To. cit. p. 528.
d To. cit. p. 101.
e Tom. 3. p. 95.
f Tom. 3. p. 528.
g Tom. 3. p. 306.
h To. cit. p. 312.
i Apud Morer. in Lexico verbo, S. Thomas.
k To. 2. Liturg. Orient. p. 646.
l Tom. 3. p. 306.

nus, Salomon [a] Baſſorenſis, & Ebedjeſus [b] Sobenſis. Jeſujabus: *Quodſi ſubjungant, apud ipſos corpus Petri & Pauli exſtare, ſubjungimus & nos, in Paradiſo apud nos Henochum & Eliam adhuc vivos degere: ſimiliter & animas Petri, & Pauli, omniumque Prophetarum, Apoſtolorum, Sanctorumque.* Salomon. *Nunc Paradiſus habitaculum eſt animarum Juſtorum. Ejus autem cuſtodes Henoch, & Elias. Animæ verò peccatorum extra Paradiſum jacent in profundo loco, qui Eden vocatur. Poſt reſurrectionem autem tàm juſtorum, quàm peccatorum animæ corpora ſua reſument: & juſti quidem cœlum intrabunt, fietque cœlum juſtorum terra; peccatores autem ſuper terram manebunt.* Idem [c] Salomon ex Eſaiæ Abbatis ſermone ſcribit animas ſimul atque corporibus exuuntur, Angelis deducentibus coram Deo ſiſti, ſuiſque óperibus vel malis confuſas, vel bonis ſublevatas, in loco ſibi deſtinato manere uſque ad communem reſurrectionem: hoc verò temporis ſpatio nec præmium illas conſequi, nec pœnas luere, ſed tantùm bonorum vel malorum, quæ geſſerint, cognitionem atque recordationem habere. Locum autem illum, in quo eas uſque ad Judicium univerſale manſuras dicit, à diverſis diverſimode appellari. *Quidam ajunt*, inquit, *eas in cælum ferri, hoc eſt, in regionem ſpiritus, ubi ſupernæ virtutes morantur. Alii affirmant, eas in Paradiſum migrare, in locum ſcilicet deliciis refertum myſticarum Dei revelationum; animas verò peccatorum extra Paradiſum in profundo Eden, tenebris obrui. Alii dicunt, eas unàcum corporibus ſuis ſepultas jacere: nimirùm quæ in Deo per baptiſmum conſepultæ ſunt, in eodem nunc manere uſque ad diem reſurrectionis. Nonnulli exiſtimarunt, illas ad oſtium monumentorum ſtare, Salvatorem ſuum expectantes: ut quæ ſcilicet ſuorum reſurrectionem corporum norunt. Alii denique ajunt, eas ita ſe habere, quemadmodum qui ſomno capti ſunt; ea ſimilitudine brevitatem temporis ſignificantes, quod etſi nobis longum videatur, iis tamen veluti momentaneus nutus, breve eſt.* Ebedjeſus. *Fovea animi dolore incendens eſt Gehenna, terra ſcilicet tenebroſa: nam deficiente luminarium curſu, ſublataque luce ac ſplendore, tenebrarum mare terra fiet, & caliginis chaos, juxta ſermonem Narſetis doctoris ajentis: Terra fiet terræ filiis Gehenna, & qui terram dilexere, in eadem punientur, juxta ea, quæ amaverunt.* Idem. *Surgent incorrupti: & boni quidem ad cæleſte regnum aſcendent, & cum Domino ſuo ſupernos in thalamos intrabunt, & contemplationibus, revelationibus, ejuſdemque luce colluſtrati, beatiſſimam ducent vitam ſummo atque ineffabili gaudio: & hæc eſt vera beatitudo. Mali verò ſuper terram manebunt, tenebroſa caligine compediti, igne doloris ac pœnitentiæ cremati cruciatique, reminiſcentes opera ſua, & quomodo ſempiternam felicitatem ob imaginariam ac momentaneam voluptatem perverſa commutatione amiſerint, & veram poſſeſ-*

[a] To. cit. p.312.
[b] To. cit. p.332. & 360.
[c] To. cit. p.322.

ſeſſionem terreno ſtercori poſthabuerint. Et hæc eſt vera gehenna, cujus ignis non extinguetur, & vermis non morietur.

5. Sanctorum beatitudinem non conſiſtere in viſione intuitiva divinæ eſſentiæ, ſed in revelationibus divinis, in lumine, & in viſione humanitatis Chriſti. Ita in conciliabulo ſuo definivit Timotheus I. Patriarcha, ut §. 6. dictum eſt ſuprà.

6. Dæmones malos, homineſque peccatores, qui in Gehenna ſunt, poſtquam purgati paſſique fuerint, ſtatutamque pœnam perſolverint, miſericordiam tandem à Deo impetraturos, fabulantur [a] Origenes, Diodorus, Theodorus, & Salomon Baſſorenſis. Negant pœnarum Inferni finem Georgius [b] Arbelenſis, & Ebedjeſus [c] Sobenſis.

a Tom. 3. p. 323.
b Ibid. p. 525.
c Ibid. p. 360.

7. Denique ex dictis ſequitur, à Neſtorianis Purgatorium explodi: non enim admittunt, niſi Paradiſum terreſtrem pro juſtis, & profundum locum juxta eundem Paradiſum pro peccatoribus.

Quare ergo orant pro Defunctis? Cur exequias eorum celebrant prima depoſitionis die, tertia, ſeptima, decimaquinta, & trigeſima? Reſpondet Georgius [d] Arbelenſis in Declarat. Officii Defunctorum Tract. 7. cap. 6. *Si hic panis, & vinum, quæ Dominus noſter dedit, in remiſſionem vivorum mortuorumque tradita ſunt, idemque Dominus ait, quicumque manducaverit corpus meum, & biberit meum ſanguinem, etiamſi mortuus fuerit, vivet; & qui vivit & credit in ea, non morietur in æternum: ita & nos quum Defunctorum memoriam facimus, eaque* (Sacramenta) *participamus die tertia defunctorum, Domino reſurgenti aſſimilamur: ut quemadmodum ipſe tertia die reſurrexit, ita & is, cujus commemorationis tertia die fit Chriſti commemoratio, qua mortem ejus & reſurrectionem recolimus, reſurrecturus eſt cum eo ſuprà noxias naturæ affectiones. Item quum memoriam facimus, paſſionem, mortem, & reſurrectionem myſticè deſignamus, quibus DEBITA DEFUNCTI dimittuntur. Dicimus autem animam defuncti requieſcere, quum ejus commemoratio peragitur, & ideo commemorationem defunctorum fieri.* Itaque confitetur Arbelenſis in eo ſtatu defunctos eſſe poſſe, ut debita iis dimittantur.

d Ibid. p. 539.

Defunctos ſuffragiis vivorum juvari, ex profeſſo docet Timotheus II. Patriarcha in libro de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis cap. 6. ſect. 7. ubi [e] hac ſibi præfixa quæſtione: *Si unicuique pro laboris menſura merces retribuitur, quid prodeſt oratio defuncto? aut Oblatio ei, pro quo offertur?* triplicem reſponſionem affert, quarum prima eſt.

e Ibid. p. 579.

ܘܐܦܢ ܡܬܚܙܝܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪܢ ܣܓܝܐܐ: ܐܡܪܝܢ ܚܕ: ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ
ܡܢ ܕܐܡܪܢ ܐܡܪܝܢ: ܣܓܝܐܐ: ܕܠܐ ܢܬܚܫܒ ܚܛܗܐ ܐܘ ܚܘܒܐ: ܠܡܥܒܕܢܘܗ ܕܗܘ ܕܡܩܒܠ
ܡܬܚܫܚܐ: ܐܘ ܡܢ ܒܥܘܬܐ ܕܡܬܩܪܒܐ ܥܠܘܗܝ ܡܫܬܪܝܐ ܚܛܗܘܗܝ. ܐܝܟ ܗܘ
ܕܒܣܡܐ

[illegible]

Tametſi verum eſt, neminem eorum, qui triticum ſeminant, zizania metere, neque ullum eorum, qui zizania ſeminant, triticum colligere; oratio tamen, quantulacumque ſit, defuncti ſpem adjuvat & confirmat, ſi quidem ex cœtu fidelium ſpem habentium ſit: quemadmodum qui in mari fluctuat, ſi ex eorum numero ſit, qui natare poſſunt, manus pedeſque motare non deſinit; atque ita deſperationem à ſeipſo repellens, ſublevatur. Altera reſponſio. [illegible]

Anima, quæ corpore exuta eſt, precibus oblationibuſque juvatur: nam ſicuti anima in virtutes corporis agit, ita agere poteſt in animam ſeipſa infirmiorem: quemadmodum anima Simonis Apoſtolorum Principis egit in animas & corpora Ananiæ & Sapphiræ. Et ſicuti in libro Paradiſi (in vitis Patrum) *legitur, ob quemdam precum modum, de loco in locum, ideſt, ex cruciatibus in voluptates tranſlatæ ſunt animæ quorumdam peccatorum.* (hìc intelligit Timotheus hiſtoriam ſeù fabulam animæ Trajani Imperatoris, aliorumque vel ethnicorum vel malorum Chriſtianorum, quæ precibus Sanctorum à Gehenna liberatæ dicuntur.) *Quum igitur anima orantis potentior ſit, quàm ea quæ è corpore migravit, hæc infirmior ab invalidiori agitur & illuminatur, atque ad recipiendum beatitudinis donum à mente activa & à Spiritu ſancto præparatur, & à gloria in gloriam per Dominum Spiritum tranſmutatur.* Tertia reſponſio.

[illegible]

[illegible]

ܕܚܝܐ ܕܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܘܡܥܒܪ ܠܗ̇ ܐܡܬܝ
ܕܡܬܩܪܒ ܥܠ ܐܦܝ ܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ܘܕܡܝܬܝܢ . ܘܡܛܠܗܕܐ ܐܘܦ ܡܥܡܕܢܐ ܠܐ
ܐܡܪ ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ . ܝܕܥ ܓܝܪ ܗܘܐ ܕܐܡܝܢܐܝܬ ܫܩܠ ܘܡܫܒܩ
ܚܛܗܝܗܘܢ ܕܥܠܡܐ ܒܟܠܙܒܢ . ܐܢ ܓܝܪ ܕܒܚܐ ܠܐ ܡܠܝܠܐ ܕܢܡܘܣܐ : ܐܡܪܐ
ܐܡܪ ܐܢܐ ܓܕܝܐ ܘܥܓܠܐ ܘܫܦܢܢܝܢܐ ܘܦܪܘܓܐ ܕܝܘܢܐ : ܠܘ ܟܕ ܠܐ ܝܘܬܪܢܐ ܘܟܕ
ܘܠܐ ܚܫܚܘ ܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܡܘܣܐ ܚܠܦ ܚܛܝܐ : ܐܠܐ ܡܕܟܝܢ ܗܘܘ
ܠܚܛܗܐ ܘܡܕܟܝܢ : ܘܐܦ ܠܘ ܒܟܠܗ ܘܠܘ ܒܟܠܙܒܢ : ܛܘܦܣܐ ܓܝܪ
ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܐܘ ܨܘܪܬܐ ܕܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܘܡܥܒܪ ܚܛܝܬܗ
ܕܥܠܡܐ . ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܡܫܟܚ ܐܡܪܗ ܚܝܐ ܕܐܠܗܐ ܡܕܟܐ ܠܚܛܗܐ ܕܚܝܐ
[illegible]

Chriſtus communis pro omnibus victima, cuinam hominum ætati profuit, quum immolatus fuit? primis ne, mediis, an poſtremis? An verò mediis quidem profuit; primis verò ac poſtremis nequaquam? Sin autem omnibus æquè profuit, defunctis ſcilicet & vivis: omnium enim, totiuſque mundi gratia eſt: perſpicuum igitur fit, non ſine utilitate, nec ſine uſu eſſe ſacrificium agni Dei vivi, qui tollit & aufert peccatum mundi, quando pro vivis & pro defunctis offertur. Propterea non ait Baptiſta, qui abſtulit peccatum mundi: *Sciebat enim illum continuo & ſemper auferre & dimittere peccata mundi. Nam ſi irrationalia legis ſacrificia, agnus, inquam, & hædus, & vitulus, & turtures, & pulli columbarum, non ſine utilitate, nec ſine uſu in lege pro peccatoribus offerebantur, ſed peccata abluebant mundabantque, etſi non omni ex parte, neque ſemper; typus enim erant & imago agni Dei, qui tollit aufertque peccatum mundi: quanto magis vivus Dei agnus mundare poteſt vivorum*

mor-

mortuorumque peccata? Quodſi ſtrategi quidam militeſque pro vetere paternaque lege decertantes, Judas, inquam, Macabæus & ſocii, veniam deprecati ſunt pro peccatis filiorum populi ſui poſt illorum cædem caſumque; idque quum in idolorum cultu ægrotarent: quanto magis Chriſtus Dominus noſter quum immolatur, creditur dimittere peccata vivorum mortuorumque? Itaque omnibus prodeſt ſacrificium filii Dei, quando offertur. Etſi enim non omnino, neque ex omni parte dimittuntur peccata: eo ſcilicet quia defunctus ad pœnitentiam & lacrymas non confugit, quum poteſtate liberoque voluntatis arbitrio frueretur; in hoc tamen magnopere benignitas & philanthropia Dei plerumque conſpicitur, ut gratia & pietas etiam ea, quæ non ex voluntate geruntur, operetur. Utile igitur eſt, multumque prodeſt, ut pro nobis aſſiduè immoletur agnus Dei, tùm iis, qui ſacramento immolationis ejus participes fiunt, tùm ei, cujus cauſa & propter quem perficitur & conſummatur.

In Liturgia Theodori [a] Mopſveſteni, poſtquam conſecrata ſunt ſacramenta, peragitur commemoratio Sanctorum, deinde pro defunctis oratur, ut iis peccata dimittantur. ܐܝܢ ܡܪܝ ܘܐܠܗܢ ܩܒܠ ܡܢܢ ܒܛܝܒܘܬܟ ܕܒܚܐ ܗܢܐ ܕܬܘܕܝܬܐ ܦܐܪܐ ܡܠܝܠܐ ܕܣܦܘܬܢ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܟ ܘܘܟܪܢܐ ܛܒܐ ܠܟܐܢܐ ܩܕܡܝܐ ܘܠܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ ܘܠܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ ܘܠܣܗܕܐ ܘܠܡܘܕܝܢܐ ܘܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܠܡܠܦܢܐ ܘܠܩܫܝܫܐ ܘܠܡܫܡܫܢܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܗ ܕܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܩܬܘܠܝܩܝ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܪܪܐ ܥܒܪܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܒܛܝܒܘܬܟ ܡܪܝ ܫܘܒܩܢܐ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ ܬܗܒ ܘܫܘܒܩܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܦܓܪܐ ܡܝܘܬܐ ܘܒܢܦܫܐ ܡܫܬܚܠܦܢܝܬܐ ܚܛܘ ܘܐܣܟܠܘ ܩܕܡܝܟ. ܕܠܝܬ ܒܪܢܫܐ ܕܠܐ ܚܛܐ ܘܠܐ ܡܣܬܢܩ ܠܟܠ ܚܘܣܝܐ ܘܪܚܡܐ ܕܡܢ ܠܘܬܟ.

Eia Domine Deus noſter ſuſcipe à nobis per gratiam tuam ſacrificium hoc gratiarum actionis, fructus ſcilicet rationabiles labiorum noſtrorum, ut ſit coram te memoria bona juſtis antiquis, Prophetis ſanctis, Apoſtolis beatis, Martyribus, & Confeſſoribus, Epiſcopis & Doctoribus, Presbyteris & Diaconis. Et omnibus filiis eccleſiæ ſanctæ catholicæ, qui in fide veritatis tranſierunt ex hoc mundo: ut per gratiam tuam Domine veniam illis concedas omnium peccatorum & delictorum, quæ in hoc mundo in corpore mortali & anima mutationi obnoxia peccaverunt aut deliquerunt coram te: quia nemo eſt qui non peccet, aut miſericordiæ pietatiſque non indigeat.

Neſtorius [b] in Liturgia ܘܥܠ ܡܢܝܢ ܕܝܠܢ ܘܡܬܕܟܪܝܢ ܩܕܡܝܟ ܘܐܒܗܬܐ: ܟܠ ܦܘܪܫܢܐ ܗܢܐ ܠܐܒܗܬܐ ܘܠܐܒܪܗܡ ܘܠܢܒܝܐ ܘܠܫܠܝܚܐ ܘܠܣܗܕܐ ܘܠܡܘܕܝܢܐ ܘܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܠܡܠܦܢܐ ܘܠܩܫܝܫܐ ܘܠܡܫܡܫܢܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ

a *Vide Renaud. tom. 2. Liturg. Orient. p. 621.*

b *Ibid. p. 633.*

ܒܢ̈ܝ ܬܫܡܫܬܢ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܘܕܟܠܗ ܐܚܘܬܐ ܕܒܡܫܝܚܐ.
ܘܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܢܝܘ ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܪܪܐ ܗܠܝܢ
ܕܫܡܗܝܗܘܢ ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܫܪܐ ܐܢܬ ܘܫܒܩ ܐܢܬ ܠܗܘܢ
ܗܘ ܡܕܡ ܕܚܛܘ ܘܐܣܟܠܘ ܩܕܡܝܟ ܐܝܟ ܒܢܝܢܫܐ ܡܬܪܟܢܐ ܠܒܝܫܝ ܚܫ̈ܐ.
ܘܒܨܠܘܬܐ ܘܒܥܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܦܪܘ ܩܕܡܝܟ ܐܦܢܝ ܠܘܬܢ ܘܐܬܪܚܡ
ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܝܟ ܘܐܡ̈ܗܬܟ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡ ܡܕܒܚܟ. ܘܐܫܘܐ
ܠܟܠܢ ܕܢܫܬܘܬܦ ܒܡܢܬܐ ܘܒܝܪܬܘܬܐ ܕܡܛܝܐ. ܠܩܕܝܫܝܟ ܒܢܘܗܪܐ.

Rogamus etiam & deprecamur te Domine, ut memineris ad iſtam oblationem Patrum & Patriarcharum, Prophetarum & Apoſtolorum, Martyrum & Confeſſorum, Epiſcoporum & Doctorum, Presbyterorum & Diaconorum, & omnium comminiſtrorum noſtrorum, qui ex hoc ſeculo abierunt, & totius fraternitatis in Chriſto: & omnium eorum, qui deceſſerunt & profecti ſunt ex hoc ſeculo in fide veritatis, quorum nomina ſcis: ſolvens & remittens illis quodcumque peccaverunt, aut in quo deliquerunt coram te, tamquam homines proclives, & affectionibus circumdati: & per orationem, & deprecationem eorum qui placuerunt coram te, reſpice ad nos, & miſerere noſtri, omniumque ſervorum & ancillarum tuarum, qui ſtant coram altari tuo: & fac nos omnes dignos, ut ſimus participes partis & hæreditatis, quæ obtigit Sanctis tuis in lumine. Ubi tria affirmat Neſtorius: primum, commemorat Sanctos, *qui placuerunt coram Deo*, *quorumque oratione & deprecatione* petit, ut Deus ad celebrantem & circumſtantes reſpiciat, eorumque miſereatur. Alterum, ut eorumdem Sanctorum precibus concedat celebranti & circumſtantibus, ut ſint participes ſortis, quæ iiſdem Sanctis obtigit in lumine. Tertium denique commemorat fideles defunctos, ut ſolvat & remittat eis omnia illorum peccata. Itaque ex hoc vel unico teſtimonio comprobatur, antiquos Neſtorianos cum eccleſia catholica conſenſiſſe in doctrina de Purgatorio, de actuali beatitudine Sanctorum, & de eorumdem invocatione atque interceſſione. Purgatorium enim non aliud eſt, quàm ſtatus fidelium animarum, in quo adhuc peccata habent quæ purgentur, quæque precibus vivorum & per miſericordiam Dei ſolvi ac remitti poſſunt. Actualis autem Sanctorum beatitudo iis verbis apertè demonſtratur, quum dicitur *pars & hæreditas in lumine* iis non obventura, ſed jam obveniſſe. Illorum demum invocatio, atque interceſſio per illa verba declaratur, *per orationem & deprecatiouem eorum qui placuerunt coram te, reſpice ad nos &c.* His ſenſibus plena ſunt Horologia & Euchologia Neſtorianorum, quæ hìc referre non vacat.

Hinc facilè diluitur Diamperienſium Patrum ſuſpicio, qui in allato Neſtorianæ Liturgiæ loco crediderunt errare Neſtorianos, per-

inde

inde ac ſi pro Patriarchis, Prophetis, Martyribus & aliis Sanctis oretur, ut Deus ipſis, velut reliquis fidelibus defunctis, quietem præſtet, remiſſionemque peccatorum concedat. Tàm clarè Sanctorum ſortem à fidelibus defunctis diſtinguunt Neſtoriani, ut de orthodoxo illorum ſenſu nullus ambigendi locus ſit. Renaudotius in notis [a] ad Liturgiam Neſtorii, ab ea ſuſpicione Neſtorianos vindicans, rectè [b] concludit. *Velle autem, ut Diamperenſes exiſtimaverunt, à Græcis, qui Sanctos nondum beatitudinem perfectam conſequutos fuiſſe dicunt, hunc errorem ad Neſtorianos manaviſſe, jactatur faciliùs, quàm probatur: quippe nulla ab Epheſini Concilii tempore fuit Neſtorianorum cum Græcis communio, aut etiam talis in civili commercio ſocietas, ut alteri ab alteris quidquam quod ad ſacra pertineret, potuerint accipere. Sanctos invocant, eorumque feſtos dies celebrant Neſtoriani, ut ex illorum Horologiis, Beth-Gaza, Lectionario Perſico, & hiſtoria agnoſcitur, illorumque ſe precibus commendant. Igitur pro illorum ſalute & quiete, quod pro aliis faciunt, orare non poſſunt. Si temporum decurſu & in graviſſima chriſtianorum ſub infidelibus dominis calamitate, error contrarius antiquam diſciplinam infuſcavit, emendandus eſt, nec valet illorum teſtimonium, ubi à communi omnium fide & regula receſſiſſe deprehenduntur.*

a Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 645.

b Ibid. p. 646.

§. XVII.

De ſacris Imaginibus.

Qui de rebus Indicis ſcripſere, teſtantur earum regionum Neſtorianos, nullam Sanctorum Imaginem recipere, neque Icones admittere, præter Crucem. Joſephus [c] Indus: *Chriſtiani verò ibi* (hoc eſt, in Malabaria) *delubra habent noſtris non abſimilia: verùm ſolas cruces inibi videbis: nullas habent Sanctorum Imagines. Concamerata ſunt ut noſtra, inque eorum crepidine crux viſitur pergrandis, ut eſt videre apud nos*, hoc eſt, apud Latinos. Antonius Gouvea [d] Auguſtinianus in hiſtoria Alexii Menezii Archiepiſcopi Goënſis narrat, oſtenſa ab eodem Menezio Malabaribus Beatæ Virginis Imagine, eos inclamaſſe: *Chriſtiani ſumus, Idola non colimus.* In Synodo Diamperienſi ſeſſ. 6. can. 29. diſertè affirmatur, à Chriſtianis Malabaribus nullas Sanctorum Imagines in eccleſiis admitti. Exinde argumentum deſumit Crozius [e] adverſùs ſacras Imagines, quarum cultum tamquam idolorum traducit: eumque à S. Cyrillo Alexandrino excogitatum ex neſcio quibus apocryphis teſtimoniis pronunciat.

c Navigat. novi Orbis c. 133.

d In lib. cui titulus, Jornada do Arcebiſpo de Goa.

e In hiſtor. chriſtianorum Indiæ p. 146. 175. 243. 265. 417.

Sed contra ex ipſorum Chaldæorum ſeù Neſtorianorum monumentis oſtenditur illos ab initio acceptæ chriſtianæ fidei, & poſt pro-

pagatam etiam Neſtorianam hæreſim, ſacras Sanctorum Imagines coluiſſe, & in eccleſiis à fidelibus honorandas propoſuiſſe. Mares in libro Turris, in vita S. Maris Apoſtoli والجدم مار مارى الى دميسان وبلغت دعوته الى بحر فارس وصوّر فى البيع صورة السيدة واشخاص الابرار بعد شخص سيدنا لتستنير قلوب المومنين برويتها تاسيًا بالسيد فى انفاذه المنديل الى ابجر وعليه صورته.

Daſemſanam præterea Mares luſtravit, & uſque ad mare Perſicum progreſſus eſt. Depinxit autem in eccleſiis IMAGINEM DOMINÆ, necnon Icones juſtorum poſt Domini noſtri effigiem, ut earum aſpectu corda fidelium illuſtrarentur: idque Dominum ipſum imitando, qui mandylium cum ſua impreſſa imagine ad Abgarum miſerat.

A Theodoſio Neſtorianorum Patriarcha circa annum Chriſti 854. Honainus medicus excommunicatus fuit, quod Imaginem B. Virginis parvipendiſſet, quemadmodum narrat Gregorius Abulpharagius [a] Barhebræus in Chronico Syriaco, his verbis. *Per id tempus vivebat Honainus medicus, qui ob inimicitias, quas cum Iſraële Tiphurenſi habebat, hunc apud Motuacchelum Chalipham accuſavit, inquiens: Idolum adorat Iſraël, quod domi tenet, & nomine tenus Chriſtianus eſt. Miſit itaque Chalipha qui domum Iſraëlis perquirerent, inventamque apud eum Imaginem Deiparæ, ad ipſum Chalipham attulere. Tùm Honainus: hoc, inquit, revera idolum eſt, de quo ſignificavi. Cui Iſraël: ſi idolum eſt, exſpue in ipſum. Honainus verò in Imaginem exſpuere non eſt veritus. Tùm Chalipha arceſſitum Catholicum interrogavit de Imagine, admitteret ne eam, an rejiceret: & ſi quidem admitteret, cujus pœnæ reum judicaret, qui in eam exſpuiſſet. Ad hæc Catholicus: nequaquam idolum eſt, reſpondit, ſed Imago matris Domini noſtri, quam ſiquis Chriſtianus contempſerit, excommunicari eum oportet. Chaliphæ itaque juſſu, Catholicus Honainum excommunicavit, & à cætu Chriſtianorum ſegregavit.*

a Vide tom. 2. pag. 438.

Thomas Margenſis lib. 4. hiſtor. monaſt. cap. 18. refert temporibus Timothei Patriarchæ, qui anno C. 800. Neſtorianis præerat, crucem, qua Jacobus cœnobii Bethabenſis fundator uſus fuerat, ibidem religioſiſſimè ſervatam fuiſſe, & ſi quando neceſſitas poſtulaſſet, in aquam immerſam, ei elemento virtutem contuliſſe. Arabs quidam, inquit, ex urbe Moſulana, quum unigenitus ipſius filius graviſſimo morbo laboraret, adiit Maranzacham Ninives epiſcopum, ut monachorum Bethabenſium precibus filium ſuum commendaret.

ܘܡܛܠ ܚܕ ܡܕܝܢܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܦܘܪܩܘܣ ܘܒܥܐ ܡܢܗ ܠܒܝܬ ܥܒܐ
ܗܘ ... ܗܘܐ ܠܗ ܡܠܦܢܐ ܕܒܝܬ ܥܒܐ ܐܝܟ ܕܡܫܬܡܥ ܥܡ ܕܝܪܝܐ ܐܝܬ ܐܠܗܐ.
ܗܘ ܐܝܬܝ ܠܪܘܚܐ ܕܡܫܟܚܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܘܝܬ ܘܗܘܐ ܚܝܐ
ܘܥܡܗܘܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܪܬܐ ܗܘ: ܗܘ
ܐܝܬܝ

[illegible]

Scripſit autem religioſiſſimus Maranzacha epiſtolam ad Cyriacum illius cœnobii Abbatem, *ut Pietatem ad hominem illum mitteret*, (ita vocant Aquam reliquiis, vel imaginibus Sanctorum benedictam.) *At beatus ille Ablutionem de cruce magiſtri noſtri* (Jacobi) *per duos fratres mittens, preces interim pro illo fundere inſtituit. Abjerunt illi fratres, dederunt homini Pietatem & Gratiam, quam ſecum deferebant: bibendam is filio ſuo tradidit, qui confeſtim ſurrexit &c.*

Ebedjeſus Sobenſis in epitome Canonum Par. 5. cap. 9. de Crucis veneratione hæc ſcribit, [illegible]

[illegible]

Præterea ex Traditione narrant Salvatorem noſtrum Apoſtolis benedicturum in monte Olivarum, in crucis figuram manus conformaſſe: illos nempe docere volentem, ex ea ignominia crucis, quam ipſi ſpectaverant, ad eam gloriam, qua ipſum aſcendentem intuebantur, ſe perveniſſe; ſicut Paulus ait: Humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus vehementer exaltavit illum, & reliqua. Ipſi porrò diſcipuli, ſicut ſuprà dictum eſt, Chriſtum in ea ſpecie intuentes, humi prociderunt, illumque adoraverunt. Ergo exinde adoratio crucis cœpta eſt: ſed & ipſa deſcriptio ſigni crucis in eccleſiis indidem inſtituta fuit, cœpitque adorari. Prima porrò eccleſia Cœnaculum fuit; ſecunda verò Antiochia. Ita tamen, ut non lignum, neque aurum, aut nudam

aliquam materiam ſe adorare profiterentur, ſed ipſum Chriſtum: quoniam ipſe eſt, qui Jeroſolymis cruci confixus eſt. Idque teſtatur Paulus Apoſtolus cæleſtis, inquiens: mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti, hoc eſt, in ligno, in quo ſuffixus eſt. Quid? quod & lignum Crucis, ejuſque figuram honorandam atque adorandam, ſigna & miracula patrata, atque virtutes per eam oſtenſæ convincunt.

Eadem [a] confirmat in lib. Margaritæ Par. 5. cap. 2. inquiens: *Chriſti humanitatem propter Deum in eo exiſtentem adoramus. Ita* a Tom. 3. p. 359. *etiam in cruce Deum Salvatorem noſtrum veneramur. Crucifixus enim nomen eſt Chriſti, ſicut & occiſus & adoratus. Neque enim ligno, argento, aut æri iſtud nomen congruit. Fundamentum quippe magnum Chriſtianæ religionis hoc eſt, quod innovationem & ſalutem communem per Crucifixum partam fateamur. Et Crucis figura, quam habemus, eſt ſignum Salvatoris noſtri, quod ante ipſius revelationem in cælo apparebit, ſicut ipſe ait. Quum enim ſignum ſalutis noſtræ contemplamur, & in eo Salvatorem noſtrum crucifixum cogitamus, ſolutionem debiti noſtri, & univerſi innovationem putamus nos intueri: atque hanc ob cauſam fervidam adorationem cum gratiarum actione offerimus: neque verò materiam ſenſibilem, ſed illum, qui cruci ſuffixus fuit, meditamur; imò Deum, qui Filium ſuum tradidit, ut pro nobis crucem ſubiret: hic autem per ſuam in cruce mortem nobis innovationem peperit, ſalutem ac vitam ſempiternam in cæleſti regno, quantumvis immerentibus impertivit.*

Continuator Chronici Syriaci Abulpharagii, quum in perſecutione Neuruzi anno Chriſti 1295. deſtructas Arbelæ tàm Neſtorianorum, quàm Jacobitarum eccleſias narraſſet, ſubjungit, eas in Moſulana regione ab excidio evaſiſſe, pro quibus ingens pecuniæ ſumma perſoluta fuit. ܘܟܕ ܗܘܐ ܕܥܠܘ ܪܘܪ̈ܒܢܐ ܘܫܠܝ̈ܛܢܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܡܘܨܠ
ܐܢܫ̈ܐ ܕܚܠܘ̈ܗܝ ܕܐܠܗܐ ܘܚܫܘ ܥܠ ܚܘܪܒܐ ܕܥܕ̈ܬܐ ܩܕ̈ܝܫܬܐ
ܘܦܣܩܘ ܠܗܘܢ ܕܗܒܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܛܠ ܕܒܗ̈ܢ ܠܐ ܩܢܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܡܢ
ܩܢܝܢܝ̈ ܥܠܡܐ: ܟܢܫܘ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܡܐ̈ܢܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܘܠܐ ܫܒܩܘ ܨܠܝܒܐ ܐܘ
ܐܝܩܘܢܐ ܐܘ ܦܝܪܡܐ ܐܘ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܚܦܝ ܒܕܗܒܐ ܐܘ ܒܣܐܡܐ ܘܠܐ ܫܒܩܘ.

Quumque magnates, inquit, *duceſque urbem Moſul intraſſent, continuo viri pietate inſignes ſanctarum eccleſiarum ruinam ægrè ferentes, ut hanc averterent, ingentem auri vim pro earum indemnitate ſpoponderunt: & quoniam de hujus ſeculi opibus nihil poſſidebant, earundem eccleſiarum inſtrumentum vaſaque omnia collegerunt. Quamobrem nec CRUCEM, nec ICONEM, nec thuribulum, aut evangeliorum codicem auro argentove tectum reliquere.* Erant itaque in illis eccleſiis *Cruces* & *Icones*, quas Jeſujabus [b] Niſibenus Par. 4. b Tom. 3. p. 305.

ad-

adverſùs Jacobitas & Melchitas, venerandas quidem eſſe confitetur, ſed non paſſim multiplicandas, nec ubicumque locorum collocandas.

Amrus in libro Turris Par. 3. poſtquam Iconoclaſtarum originem deſcripſiſſet, cultum ſacrarum Imaginum propugnat his verbis.

واما الذى يصلح ان يقال فى هذا المعنى اى اتخاذ النصارى الصور فى بيعهم وفى كنايسهم
واكرامهم لها فليس هو كما يشنع عليهم جهال الناس انهم يتعبدون لها . فليعلم ان ليس اتخاذهم
اياها عبثا ولا جهلا ولا كرامة لجوهر العقاقير والاصباغ بل القصد بها تذكار كل شخص تصورت
على اسمه من القديسين فى وقت الحاجة الى ذلك فى شفاعة فى وقت شدة والتوصّل بهم الى ما يرضى
الله عز وجل اذ هم عند الله اكرم واقرب اليه واذ كان الناس من الاماكن البعيدة والجبال المقفرة
والبحار الهايلة لم تصل الى قبورهم ومواضع اجسادهم ليستشفعوا بها : صوّروا صورهم وكتبوا تحت كل
صورة ما ظهر على يد صاحبها من العجايب وكذلك ايضا صوّروا ما كان من خلقة السماوات والارض
وجميع الكاينات منذ بدو الخليقة كقضية الطوفان وسفينة نوح وبرج بابل وذبح اسحق ونحو ذلك ليفهمه
الاميون الذين لم يعرفون الكتابة والقراة ويقرب فهمه على من تقصر معرفته عن فهمه من الكتاب
حتى شملت معرفة ذلك جميع الناس . ومع هذا فانهم ليس ابتدعوا ذلك من ذاتهم بل ان
السيد المسيح هو اعتمد ذلك وشرعه اذ انفذ اليه ابجر ملك الرها يساله المصير اليه ليتبارك
بمشاهدته وليشفيه من علة كانت به فكتب اليه يعتذر عن المصير اليه واعلمه انه يرسل اليه من
تلاميذه من يشفيه من علته واخذ منديل مسح بها وجهه فارتسمت فيها صورته كهيئته ومثاله
وانفذها اليه ليبلغ بها قصده من مشاهدته وظهر من تلك الصورة على طول الزمان معجزات
وايات نقلها المخبرون المحقون من ساير اللغات وليس ذلك بمستغرب ولا مستنكر عن قدرة الله
تعالى . وكذلك الامراة التى كان بها نزيف الدم منذ سنين كثيرة وكانت قد نفقت كل مالها على
الاطبا فلم يقدروا على شفاها وانها لمست طرف ثوب السيد المسيح ما بين زحمة الجمع فبريت وانها
عملت صورتين من نحاس مثال صورتها وصورة السيد المسيح وكانت من اهل مدينة بانياس من ذوى
اليسار والنسب المعروف المشهور ونصبت تلك الصورتين ظاهر المدينة ليعلم المترددين ويخبرون فى
البلاد بقوة تلك الاية وان حشيشا نبت تحت تلك الصور وكان يشفى كل من به مرض وسقم
ومثل ذلك كثيرا لو شرحناه لقصر الزمان عن مطالعته .

Quod autem in ea quæſtione tenendum eſt, in qua quæritur, quanam mente Chriſtiani Imagines in ſuis eccleſiis aliiſque ſacris ædibus depingunt, eaſque venerantur; non eam eſſe certum eſt, quam indocti imperitique homines autumant, jactantes, ſacras Icones à Chriſtianis latriæ cultu adorari. Sciat itaque unuſquiſque, Imagines nec ex vana religione, aut inſcitia ab illis uſurpari, aut ſucci s herbarum & coloribus honorem deferri; ſed hanc in ipſis uſurpandis mentem eſſe, ut Sanctorum, quorum vultus repræſentant, memoria recolatur, ut incidente neceſſitate opem eorum implorare quis meminerit atque ad ipſos confugere ſecundùm Dei optimi maximi voluntatem, quandoquidem ipſi ſunt Deo propiores atque chariores. Præterea quum plurimi regionum longè diſſitarum diſtantia atque viarum difficultate ob interpoſitos montes & interjacentia maria, ad Sanctorum ſepulcra, eorum interceſſionem quæſituri, accedere nequeant; pictis eorundem Imaginibus miracula ab illis patrata ſubſcripſerunt. Pari conſilio, cæli terræque, rerumque in iis conditarum geſtarumque

icones

icones invenere, & pinxere diluvium, & Noë Arcam, & Babylonicam turrim, & Iſaaci ſacrificium, & ſimilia, ad imperitorum eruditionem: ut nimirùm qui ſcripturas legere nequeunt, ex picta imagine ea diſcerent: atque ita ad omnes cujuſvis conditionis homines rerum ſacrarum notitia manaret. Præſertim quum hoc non ſit humanum commentum, ſed ritus à Chriſti exemplo ſtatutoque deductus. Nam quum Abgarus Edeſſæ rex illum per literas rogaſſet, ut ad ipſum accedere dignaretur, ſuaque præſentia cohoneſtare, & morbo quo conflictabatur levare; reſcripſit Chriſtus, cauſam eſſe, cur ad ipſum venire non oporteret; aliquem tamen ex ſuis diſcipulis illi miſſurum ſe ſpopondit, qui eum ſua ægritudine liberaret. Tùm linteum ſacro ori ſuo applicans, imaginem ſuam mirificè expreſſit, quod etiam ad eum tranſmiſit, ut ejuſdem ipſum coram ſpectandi deſiderio faceret ſatis. Per eam porrò Imaginem temporum proceſſu plura patrata fuere miracula, quæ omnium linguarum ſcriptores graviſſimi literis mandarunt. Neque verò divinæ iſtud virtuti negari poteſt, aut minimè conſonum eſt. Præterea mulier, quæ à pluribus annis ſanguinis fluxum paſſa fuerat, & opes ſuas in medicorum curationibus fruſtra conſumpſerat, poſtquam Chriſti Domini fimbriæ contactu ſanitatem recepit, continuò duas æneas ſtatuas [a] *extra Paneadem erexit, alteram Chriſtum Dominum, alteram ipſam mulierem repræſentantem (in ea quippe urbe ex nobilibus & locupletibus parentibus nata fuerat:) ut convenæ univerſi prædicti miraculi virtutem diſcerent. Ferunt quoque herbam memoratæ ſtatuæ adnaſci ſolitam, quæ morbos & ægritudines expellebat. Hujuſmodi porrò plurima narrantur, quæ ſi ſingula perſequi vellemus, tempus nos deficeret.*

Armeniæ Comeſtabularius ad magnum Cham legatus miſſus, in epiſtola ad Cypri regem ſcripta de legatione ſua, quam refert Nangius in geſtis S. Ludovici, de terra Tenguth verba faciens ait: *Chriſtiani ſunt homines illius terræ. Ego ſiquidem fui in eccleſiis eorum, & vidi Jeſum Chriſtum depictum; tres quoque reges, unum aurum, alium thus, & alium myrrham offerentes &c. Invenimus etiam multos Chriſtianos effuſos per terram Orientis, & multas eccleſias pulchras, altas & antiquas, quæ vaſtatæ fuerant à Tartaris &c.*

Sanctorum itaque Imagines à Chaldæis in Syria, Meſopotamia, Perſide, Tartaria, & ubique locorum ex antiqua traditione colebantur. Quodſi in nonnullis Indiæ vel aliarum regionum eccleſiis nullæ Icones præter Crucis ſignum conſpiciuntur; id ex pictorum defectu provenit, non quod Neſtoriani venerandas eſſe Imagines negent. Bina-Catona [b] Moguliorum regina ut eccleſiam Tauriſienſem picturis ornaret, binos pictores ex urbe Conſtantinopolitana anno Chriſti 1285. evocavit.

a *Vide Euſebium lib. 7. hiſtor. eccleſ. c. 18. Sozomen. lib. 5. cap. 21. Nicephor. lib. 6. c. 15.*

b *Tom. 2. p. 261.*

§. XVIII.

§. XVIII.

De Reliquiis Sanctorum.

RELIQUIAS Sanctorum apud Neſtorianos in ſumma veneratione haberi, infinitis teſtimoniis probari poteſt. Ut Euchologia & Horologia omittam, in quibus reliquiæ Sanctorum paſſim honorantur, pauca ex Neſtorianis auctoribus exempla profero. Joſephus [a] Indus. *In eodem ſinu eſt urbs alia, quæ inſtar promontorii in mare prominet: ea dicitur Milapar, in qua divi Thomæ Apoſtoli delubrum celebre colitur eximie, idque templum refert eccleſiam ſanctorum Joannis & Pauli Venetiarum. In eo igitur delubro corpus divi Thomæ quieſcit, quod claret innumeris miraculis. Colitur propterea ab omnibus, licet infidelibus.* [a] Navigat. novi Orbis. c.142.

Thomas Margenſis lib. 2. hiſt. monaſt. cap. 5. refert, à Jeſujabo Adjabeno tùm Ninives Epiſcopo, poſtea Neſtorianorum Patriarcha, arcam oſſium Apoſtolorum ex urbe Antiochia ſurreptam, in cœnobio Bethabenſi repoſitam fuiſſe. *Accidit itaque, ut prædicti* (Jeſujabus [b] Gadalenſis Patriarcha, Cyriacus Niſibis, Paulus Adjabenæ, Gabriel Bethſeleuciæ, Sahadunas Garmæorum, & Jeſujabus Ninives) *Antiochiam venirent, & in quadam eccleſia ad multos dies ibidem manerent: quando noſter iſte Jeſujabus* (Adjabenus) *Arcam pario marmore fabrefactam & adorandæ Crucis ſigno decoratam vidit, geminoſque Cherubim, qui ſimul conjuncti currum gloriæ eidem formare videbantur. Quum verò per eam Arcam multa ibi patrari miracula videret, atque beatorum Apoſtolorum Lipſana ibidem aſſervari didiciſſet; eo theſauro fruendi deſiderio vehementiſſimè exarſit, multiſque precibus Deum rogare cœpit, ut illa benedictio in has terras ipſius opera transferretur. Poſtquam autem omnes quas excogitare poterat obſecrationes preceſque adhibuiſſet, ignoraretque quid tandem conſilii caperet, rem Deo committere ſtatuit, ut quod Jeſujabus humano conſilio agebat, Chriſtus divina pietate tegeret, ipſique condonaret: quod & fecit, Arcamque furatus, ſecum huc aſportavit cum omni honore, qualis ſanctæ Margaritæ in eadem incluſæ debebatur. Rem autem ita ſe habuiſſe, certo documento comperimus, quod ad hanc uſque diem Antiochiæ hujus facti frequens & celebris fama manet, ita ut ad nos etiam manaverit nobis à noſtris in hoc cœnobio ſenioribus tradita.* [b] Tom. 3. p.106.

Idem Thomas in laudata hiſtoria notat, ab iis monachis cultum exhibitum fuiſſe Lipſanis [c] *Barbadbeſciabæ, Jacobi, Joannis Adjabeni, aliorumque Epiſcoporum, & Monachorum cœnobii Riſciæ, & Nirbæ Barzi.* [c] To.cit. p.470. 476. 478. 496. 499.

S. Maruthas *Lipſana Martyrum Orientalium, qui ſub Sapore*

paſſi

paſſi fuerant, collegit ſecumque abſtulit, quorum partem in ſua Majapharchinenſi eccleſia depoſuit (quod quidem uſque ad hæc tempora ibidem notiſſimum eſt, confluentibus ad ſanctarum reliquiarum venerationem Chriſtianis:) reliqua in varias Occidentis eccleſias diſtribuit, inquit [a] Mares in vita Iſaaci Catholici. a To. cit. p. 365.

Achæus Seleuciæ & Cteſiphontis epiſcopus, *antequam ad eam dignitatem evectus fuiſſet, multas peregrinationes ſuſcepit, & Martyrum qui pro Chriſto paſſi fuerant ſub Sapore, monumenta viſitavit, eorumque acta ſcripſit*, ut idem [b] Mares in ejus vita ſcribit: qui in hiſtoria [c] Sabarjeſu addit, à Mauricio Imp. particulam Crucis ad eum miſſam fuiſſe. b Tom. 3. p. 368. c Tom. 3. p. 447.

Jeſujabus Niſibenus [d] jactat Neſtorianos habere *corpus Ezechielis prophetæ in Zaba, Danielis prophetæ in Suſan, Thomæ Apoſtoli in India, Thaddæi Apoſtoli in urbe Edeſſa, Nathanaëlis ſeù Bartholomæi in Armenia, & ſancti Maris in Dairkena.* d Ibid. pag. 306.

Mares in vita [e] Timothei: *Hamdunas quidam*, inquit, *Raſcidi Chaliphæ familiaris, quum Chriſtianos, quos impensè oderat, apud eum detuliſſet, mortuorum ajens eos oſſa promiſcuè adorare, atque in ſuis templis aſſervare; Raſcidus Chriſtianorum eccleſias diruendas edixit: quod & factum eſt Baſſoræ, & Ailæ, aliiſque in locis. Quamobrem Chriſtiani, qui in aula ad obſequium Raſcidi verſabantur, congregati, Hamdunæ calumnias apud principem refellere coacti ſunt, oſtenderuntque Chriſtianos mortuorum oſſa colere aut adorare neutiquam conſueviſſe, ſed Martyrum, & Juſtorum atque Apoſtolorum corpora tantummodo honorare, ea prorſus ratione, qua Prophetarum ſepulcra eorumque corpora honorari ſolent.* e Ibid. pag. 161.

Machicha [f] Patriarcha in epiſtola ad principem Neſtorianorum in Perſide commorantium, inter miracula veritatem chriſtianæ fidei confirmantia recenſet *oleum, in quod immerſæ ſanctorum Scialitæ, Hormiſdæ, Babuæi & Maris Reliquiæ*, præſentem opem adversùs ſerpentium, canum aliorumque animalium venena ferunt. Hujus olei conficiendi ritum ſuprà deſcripſi hoc cap. §. 10. f Ibid. pag. 553

Timotheus II. Patriarcha [g] in lib. de ſeptem eccleſiæ Sacramentis cap. 6. ſect. 10. propoſita ſibi quæſtione, ܒܐܝܢܐ ܐܘܪܚܐ ܡܬܥܕܪܝܢ ܡܢ ܓܪ̈ܡܐ ܘܩܒܪ̈ܐ ܕܩܕܝ̈ܫܐ ܕܡܢܗܘܢ ܡܬܒܪܟܝܢ: *Qua ratione juvamur reliquiis & ſepulcris Sanctorum, quorum benedictionem quærimus*; ita reſpondet. ܢܦܩܐ ܡܬܠܬܐ ܕܝܢ ܡܥܢܝܢܗ ܘܦܓܪ̈ܐ ܡܢ ܪܘܚܐ: ܒܥܦܪܐ ܫܠܐ ܘܕܘܒܪܐ ܕܗܠܝܢ ܒܚܝܘ ܘܦܓܪ̈ܐ: ܫܡܫܝܢ ܢܘܪܢܝܬ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܒܬܪܘܨܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܗܘܢ ܕܗܘ ܘܐܝܟ ܒܒܢܝܢܐ ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ: ܡܢ ܕܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘܝܘ. ܘܡܢܗܠ ܘܐܬܚܫܒܘ ܕܠܡܐ ܦܓܪܐ: ܐܬܦܬܚ ܗܘ ܕܩܕܝܫܬܐ ܐܢܫܐ ܕܡܢ ܟܠ ܥܒܕܝܢ ܫܦܝܪܐ: ܒܐܦܝܢܗ ܚܙܘܐ ܡܕܡ

g Ibid. pag. 579.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Anima rationalis poſtquam à corpore eſt liberata, ſecundùm virtutem exercitationis in ipſo corpore exactæ, multò clarius divinis contemplationibus perficitur: quandoquidem corpus, quod velut atra nubes illam obſcurabat, dudum ſublatum eſt. Et quoniam animæ cum corpore vinculum, vinculum eſt amoris omnium amorum validiſſimi, perpetuò corpus anima reſpectat, ubicumque illud depoſuerit. Idcirco quum ad ſepulcrum corporis illius receptaculum accedimus, accidit velut quidam occurſus animæ noſtræ cum anima illa perfecta, atque copia divinorum radiorum, quibus ex propinquitate Divinitatis atque Angelorum anima illa illuſtratur, anima noſtra velut ſpeculum imaginem quandam excipit: & per hunc modum per interpoſitum illius Sancti ſacrum monumentum chariſmata nobis affulgent, & benedictiones donantur. Hinc porrò conjicere eſt, lucem illam, quam qui digni ſunt, ſuper Sanctorum oſſa deſcendere conſpiciunt, radios eſſe ex illa ſancta anima ſuper ſacrum corpus effuſos. Gaudio autem anima ex ſacri corporis converſatione afficitur, quod illam in ſanctis ſemitis & rectis juſtitiæ moribus deduxerit. Quare corpori gratiam rependit, quoniam ejus operâ, ac puritate, gaudia numquam peritura promeruit.

Ebedjeſus Sobenſis in Epitome Canonum Par. 5. cap. 12. honorem Reliquiis Sanctorum debitum, eorumque commemorationes probat ex hoc Canone, qui Nicæno Concilio tribuitur.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Placuit œcumenicæ Synodo, oſſa eorum, qui pro Chriſto orthodoxæ fidei martyrio coronati ſunt, in eccleſiis & monaſteriis collocari, ut egentibus opem ferant. Inſuper ſingulis annis eorum memoria ab univerſis ſacro ritu recolatur; neve ut reliqui defuncti cenſeantur, ſed præcipuus illis honor deferatur, quia ſunt Eccleſiæ corona inter omnes hominum gradus & apud omnes gentes, atque eorum ſanguine exaltatum eſt cornu Eccleſiæ, & quia per hoc ab ethnicis & reliquis ſectariis differimus, qui Sanctorum oſſa, in quibus Deus vivus habitat, pro rebus fœdiſſimis habent, & quidam illorum etiam corporum reſurrectionem negant. Quicumque enim Sanctorum ſepulcrum honorat, unàcum Sanctis Chriſtum honorat: & quicumque illos non honorat, ſocius eſt & conſors eorum, qui Chriſtum negant & Sanctos ejus vituperant. Hæc ſecundùm regulam Apoſtolorum definivimus: & qui iſta tranſgreſſus fuerit, œcumenica Synodus illum excommunicationi ſubjicit.

§. XIX.

De Jejuniis.

JOSEPHUS II. Patriarcha Neſtorianos ſuos reprehendit, 1. quia die Dominico in quadrageſima jejunant. 2. quia veſpere feriæ quartæ & ſextæ per annum carnibus veſcuntur.

[illegible]

Miſſum etiam facio, quod carnibus veſcuntur ad occaſum feriæ quartæ & ſextæ: id quod Synodi omnes prohibuere. Item miſſum facio, quod Jejunium magnum inchoant in die Dominico. Hæc conſuetudo

ab

ab idololatris manavit, qui in Chriſtianorum contemptum Dominico die ſua jejunia inchoabant. Quare ſacræ Synodi illos anathematizarunt, unàcum Chriſtianis omnibus, qui die Dominico jejunium ſuum inchoant.

In hiſtoria Malabarica, inter errores Neſtorianorum hic recenſetur, quod [a] *Sabbato carnibus veſcuntur*. Sed res lippis atque tonſoribus nota eſt, Orientales omnes, in quorum numero Neſtoriani ſunt, pro Sabbato, in quo jejunium S. Romana eccleſia colit, feriam quartam ex antiquo more habere. Quum igitur Malabares feria quarta & ſexta jejunent, non eſt, cur reprehendantur, quod Sabbato carnibus veſcuntur.

[a] *Vide Morer. in Lexic. verbo, S. Thomas, & la Croze p. 261.*

Quod verò, ut ait Joſephus, veſpere feriæ quartæ & ſextæ carnibus veſcuntur; id neque ſoli Neſtoriani faciunt, neque poſt exortam hæreſim facere cœperunt. Antiquiſſima Chriſtianorum Orientis conſuetudo fuit, qui in Meſopotamia & Chaldæa habitabant, ut dies ſuos à veſpere inchoarent; & quemadmodum Dominicos dies & feſta Sanctorum à primis veſperis in eccleſia Orientali atque Occidentali celebrare conſuevimus; ſic & jejunia Orientales illi à primis veſperis inchoabant. Canon Joannis Iſæ filii Patriarchæ Neſtorianorum, apud Sobenſem in epitome Canonum Par. 5. cap. 10.

ܫܦܪܬ ܠܗ ܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܦܩܕܬ ܒܐܝܕܝ ܐܒܗܬܐ ܩܕܝܫܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ
ܡܫܝܚܝܐ ܐܘ ܢܐܟܘܠ ܒܝܘܡܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܒܣܪܐ ܘܒܟܘܪܟܐ ܟܠܗ
ܟܠܗ ܐܦ ܠܐ ܩܕܡ ܩܘܪܒܐ ܕܐܪܙܐ ܘܠܐ ܒܬܪ ܣܘܒܠܐ ܕܐܪܙܐ
ܩܕܡ ܕܢܥܪܒ ܫܡܫܐ ܘܢܫܪܐ ܡܢܬܐ ܕܠܠܝܐ ܕܫܒܬܐ܀

Placuit Spiritui ſancto, & præcepit per manus ſanctorum Patrum, non licere chriſtiano in die feriæ ſextæ comedere carnem omnino, neque ante ſacram Liturgiam, neque poſt ſumptionem Sacramentorum, antequam ſol occidat, parſque nocturna Sabbati incipiat. Gregorius Barhebræus Jacobitarum Maphrianus in Nomocanone.

ܒܚܡܫ ܐܪܒܥܐ ܘܥܪܘܒܬܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܗܝܡܢܐ ܕܢܬܛܢܦ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܣܢܝܐܬܐ ܩܕܡ
ܥܪܒ ܫܡܫܐ ܡܟܝܠ ܒܣܪܐ. ܐܘ ܐܦܠܐ ܒܢܫܝܐ
ܐܢܗ ܕܢܫܬܘܚܪ ܡܢ ܪܡܫܐ ܠܨܦܪܐ ܝܬܝܪ ܦܐܝܐ܀

Feria quarta & ſexta non licet fideli ante ſolis occaſum vetitis cibis pollui (ideſt, carnes comedere:) *idque ſi à veſpere ad matutinum differatur, æquius erit.* Tam Neſtoriani, quàm Orientales Jacobitæ eum jejunandi morem à majoribus ſuis acceptum obſervarunt, ut ſcilicet jejunium feriæ quartæ & ſextæ à veſpere exeuntis feriæ tertiæ & quintæ inchoarent, idemque exeuntis feriæ quartæ & ſextæ veſpere ſolverent: ideſt, ab occaſu ad occaſum ſolis perducerent. Cæteræ chriſtianæ gentes à media nocte ad mediam noctem jejunant. Barhebræus conatus eſt Jacobitas ſuos ad morem aliorum ejuſdem ſectæ

Chriſtianorum, quos Occidentales vocant, revocare, quorum jejunia, ut & Græcorum, à media nocte inchoantur; ideoque ait, *Si jejunium uſque ad matutinum ſequentis diei protrahatur, æquius erit*: nam eos retrahere volebat ab antiquo eoque communi Orientalium more, ſolvendi jejunium ad ſolis occaſum: quem quidem morem ipſe relaxationem diſciplinæ vocat in libro Candelabri Fundamento 2. cap. 3. ſect. 1. ſcopo 6. inquiens. ܘܡܢ ܗܠܝܢ ܡܬܝܕܥܐ
ܕܗܘ ܕܒܫܘܠܡܗ ܕܐܪܒܥܐ ܘܕܥܪܘܒܬܐ ܫܪܝܢ ܣܘܪܝܝܐ ܨܘܡܐ ܝܚܝܕܐܝܬ
ܘܡܬܛܘܫܝܢ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܟܠܝܬܐ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܡܢ ܪܦܝܘܬܐ
ܕܙܘܗܪܐ ܗܝ ܡܫܬܡܫܐ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܡܢ ܥܠܬܐ ܐܚܪܬܐ܀

Ex his palam fit, quod in fine diei feriæ quartæ & ſextæ Syri peculiariter jejunium ſolvunt, & vetitis eo die cibis polluuntur, id ex relaxatione diſciplinæ, non alia de cauſa ab eis uſurpari. Verùm Neſtoriani ab antiquo ritu numquam ſe retrahi paſſi ſunt: nec propterea inuſtam huic conſuetudini à Barhebræo notam incurrere jure mihi videntur: integram enim diem jejunant, quum ab occaſu ſolis ad occaſum jejunent: neque plus Neſtorianis jejunat, qui à cibis abſtinet à media ad mediam noctem, ſivè à matutino ad matutinum tempus, vel à meridie ad meridiem. Non igitur relaxatio diſciplinæ vocari poteſt, niſi jejunium, quod ad ſolis occaſum, ut dictum eſt, ſolvitur, occaſu ſolis præcedentis diei tardius inchoaretur: quod tamen Neſtoriani non faciunt.

Jejunium in die Dominico non modo inchoant Neſtoriani, ſed etiam omnibus Dominicis & Sabbatis Quadrageſimæ jejunant: hinc Abrahamus Abraza Patriarcha, Barhebræo [a] teſte, præcepit ut in Sabbatis & Dominicis Jejunii Quadrageſimalis ſub veſperam Liturgia celebraretur, quod à Georgio Patriarcha antea inſtitutum fuiſſe affirmat Georgius [b] Arbelenſis. In hoc tamen Neſtoriani tàm à ritu eccleſiæ univerſæ, quàm ab avita traditione recedunt. Nam eccleſia quidem univerſa Jejunium Dominicæ diei prohibuit; Orientalis verò Jejunium Sabbati in Quadrageſima, uno excepto ſanctæ Reſurrectionis pervigilio, interdixit; antiqui autem Neſtorianorum Patriarchæ lege lata ſanxerunt, ne quis in die Dominico jejunaret. Canon Apoſtolorum 63. ex Verſione, quæ exſtat apud Sobenſem in Epitome Canonum Cod. Syr. Vatic. 14. à fol. 12.
ܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܩܠܝܪܝܩܐ ܢܫܬܟܚ ܕܨܐܡ ܒܚܕܒܫܒܐ ܐܘ ܒܫܒܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܕܐ
ܙܒܢܐ ܡܬܦܣܩ ܕܝܠܗ܂ ܐܢ ܕܝܢ ܥܠܡܢܝܐ ܗܘ ܢܬܦܪܫ܀

Si quis Clericus in die Dominico, aut Sabbato, pluſquam uno, jejunare deprehenſus fuerit, deponatur. Si verò ſecularis ſit, ſegregetur. Idem Canon in pervetuſto Codice [c] membranaceo, qui nuper ex Meſopotamia in Bibliothecam Vaticanam illatus eſt, ſic habet nu. 60.
ܐܢ

a Tom. 3. p. 531.

b Ibid. p. 523.

c Vide Tom. 3. pag. 498. Cod. Syr. 18.

ܐܢ ܐܢܫ ܩܠܝܪܝܩܐ ܢܫܬܟܚ ܕܨܐܡ ܝܘܡܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܐܘ ܕܫܒܬܐ ܣܛܪ
ܡܢ ܚܕ ܗܘܐ ܦܬܘܪܫ ܕܡܢܗ.

Si quis Clericus deprehenſus fuerit jejunare diem Dominicum aut Sabbatum, præter unum, deponatur. Canon 18. Concilii Gangrenſis, citatus à Sobenſi in Epitome Canonum Par. 5. cap. 11.

ܐܢ ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܡܬܚܫܒܢܘܬܐ ܕܘܒܪ̈ܐ ܡܛܠ ܕܐ ܐܘ ܒܐܬܐ ܕܫܝܛܘܬܐ
ܢܛܪ ܨܘܡܗ ܒܚܕ ܒܫܒܐ: ܢܗܘܐ ܚܪܡ:

Si quis propter virtutum exercitationes, quæ putantur, vel per ſignum contemptus, in die Dominico jejunium ſuum facit, anathema ſit. In laudato pervetuſto codice membranaceo idem Canon ſic habet:

ܡܛܠ ܗܢܘܢ ܕܒܚܕ ܒܫܒܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܠܐ ܡܫܚܠܦ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܝܘܡܬܐ ܨܝܡܝܢ.
ܐܢ ܐܢܫ ܡܛܠ ܟܢܝܫܘܬܐ ܕܡܬܚܫܒܐ ܐܘ ܡܛܠ ܫܝܛܘܬܐ: ܒܚܕ ܒܫܒܐ
ܨܐܡ. ܢܗܘܐ ܚܪܡ:

De iis, qui Dominico die jejunant, tamquam nihil præ cæteris diebus differat. Si quis propter continentiam, quæ putatur, aut contemptum in die Dominico jejunat, anathema ſit. Canon Orientalium apud eundem Sobenſem loc. cit. ܡܢܝܢ̈ܝܐ ܟܦܪ̈ܝ ܒܩܝܡܬܐ
ܘܠܘܩܒܠ ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܨܘܡܐ ܘܐܒܠܐ ܥܒܕܝܢ ܒܚܕܒܫܒܐ: ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܒܗܢܐ
ܝܘܡܐ ܥܬܝܕ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܡܥܒܪ ܘܫܘܪܝܐ ܟܠܗ ܠܡܗܘܐ ܒܬܪ ܚܘܕܪܐ ܕܬܫܥܐ
ܐܠ̈ܦܝܢ ܫ̈ܢܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܢܦܪܘܫ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܟܦܪܝܢ ܒܩܝܡܬܐ؛
ܦܩܕܘ ܐܒܗ̈ܬܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܨܘܡܐ ܒܚܕܒܫܒܐ: ܐܠܐ ܕܢܦܫܢ ܒܬܫ̈ܒܚܬܐ
ܘܒܬܐܘܪ̈ܝܣ ܐܠܗ̈ܝܬܐ ܢܒܣܡ ܘܦܓܪܢ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܫܬܝܬܐ
ܘܠܒܘܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܫܒܬܐ. ܠܘ ܟܕ ܐܝܟ ܚܢ̈ܦܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ
ܐܘ ܒܡܫܬܝܬܐ ܡܬܡܪܚܝܢ: ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܨܝܪܝܢ ܠܦܨܝܚܘܬܐ ܗܝ
ܕܒܗ ܚܢܢ ܡܬܦܢܩܝܢܢ ܡܫܝܚܝ̈ܐ.

Manichæi reſurrectionem abnegantes, contra Chriſtianos jejunium luctumque in die Dominico faciunt, ajentes, in iſto die fore ut hoc ſæculum ſubeat interitum diſſolutionemque omnem poſt circulum novem millium annorum. Ut igitur nos ab iis qui reſurrectionem negant, diſcederemus, præceperunt Patres, ne in die Dominico fieret jejunium, ſed ut animam quidem noſtram in laudibus contemplationibuſque divinis lætificemus; corpus verò noſtrum cibo potuque & veſtimento præter cæteros hebdomadæ dies oblectemus: idque non inſtar ethnicorum, cibo nos ingurgitantes aut potui immoderatè indulgentes, ſed figuram ejus voluptatis repræſentantes, qua nos Chriſtiani perfruemur. Georgius Arbelenſis in Declaratione divinorum Officiorum Tract. 2. cap. 4. ad hanc quæſtionem,

ܠܡܢܐ

ܠܡܢܐ ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ܒܚܕܒܫܒܐ ܘܒܥܐܕܐ ܦܩܕܘ ܐܒܗ̈ܬܐ :

Cur Patres præceperunt, ut ſacramentorum Liturgia in diebus Dominicis & feſtis fieret; reſpondet in hæc verba. ܒܥܐܕܐ ܘܒܚܕܒܫܒܐ

ܠܐ ܨܘܡܐ ܡܙܕܗܪܝܢܢ ܘܨܠܘܬܐ ܕܨܘܡܐ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢܢ ܡܛܠ ܕܚܕܒܫܒܐ
ܩܝܡܬܐ ܡܪܐܙܐ ܘܚܘܕܬܐ ܕܝܠܢ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ : ܘܒܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ ܡܫܬܩܠܐ
ܡܢܢ ܡܝܘܬܘܬܐ ܘܡܬܪܟܢܘܬܐ . ܗܟܢܐ ܘܒܥܐܕܐ ܢܝܚܗ ܕܡܫܝܚܐ
ܡܨܝܪܝܢܢ ܘܟܐܢܐܝܬ ܥܒܕܝܢܢ ܐܪ̈ܙܐ ܘܥܘܗܕܢܐ ܕܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܦܪܘܩܢ
ܘܐܦ ܠܛܘܒܢܘܬܢ ܕܒܡܠܟܘܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ .

In feſtivitatibus & diebus Dominicis neque jejunium colimus, neque orationes jejunii facimus: quia dies Dominicus reſurrectionem myſticè deſignat noſtramque ex mortuis innovationem: in futuro autem ſæculo auferetur à nobis mortalitas & ad vitium proclivitas. Ita & in feſtivitatibus requiem Chriſti ſignificamus; adeoque jure Sacramenta facimus, memoriam diſpenſationis Salvatoris noſtri agentes, noſtramque in regno cæleſti beatitudinem præfigurantes.

Ex his perſpicuum redditur, novam eſſe recentemque jejunandi in diebus Sabbati & Dominicæ, Neſtorianorum conſuetudinem, quæ uſque ad ætatem Georgii Arbelenſis, & Ebedjeſu Sobenſis, hoc eſt, uſque ad annum Chriſti 1320. nondum inducta fuerat.

§. XX.

De Lumine S. Sepulcri.

MACHICHA Neſtorianorum Patriarcha, qui anno Chriſti 1110. vivere deſiit, in epiſtola ad principem ſectariorum ſuorum in Perſide commorantium, inter miracula, quibus veritatem Chriſtianæ fidei confirmari ſua adhuc ætate ſcribit, Lumen refert, quod ex Hieroſolymitano Chriſti Domini ſepulcro quotannis Sabbato ſancto prodire affirmat. *Ex his miraculis unum eſt*, (inquit [a]) *Luminis illapſus in eccleſiam Reſurrectionis in urbe ſancta, vergente Sabbato, quod præcedit Dominicam reſurrectionis: idque unoquoque anno, certaque & infallibili regula, quæ uſque in præſentem diem manet. Eo autem lumine lampades ſancti Sepulcri, in quo pretioſum Domini noſtri Jeſu Chriſti corpus per triduum jacuit, accenduntur, quum ejuſdem Sepulcri tholus clauſus ſigilloque regio obſignatus maneat, Præſidis ejus urbis miniſtris in eum locum oculos attentè defigentibus, eumque diligenter cuſtodientibus, ne cui Chriſtianorum fraudi via pateat.*

[a] Tom. 3. p. 552.

Auctor Tractatus de Fide, in expoſitione illius articuli Symboli

li Nicæni. ܘܐܬܩܒܪ ܘܩܡ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܀
Et ſepultus eſt, & reſurrexit tertia die, ſicut ſcriptum eſt, ejuſdem Luminis meminit. ܟܕ ܒܚܫܘܟܐ ܕܐܪܥܐ ܫܟܝܒ ܗܘܐ: ܢܚܬ ܢܘܗܪܐ ܒܗܢܐ
ܝܘܡܐ ܕܐܬܛܡܪ ܒܗ ܗܘ ܒܚܫܘܟܐ ܕܐܪܥܐ ܫܟܝܒ ܗܘܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܚܕܒܫܒܐ
ܫܒܬܐ: ܢܚܬ ܥܠ ܩܒܪܗ ܟܕ ܗܘ ܒܐܪܥܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܢܚܘܐ ܕܢܘܗܪܐ ܫܡܝܢܝܐ. ܕܢܚܬ ܗܘܐ
ܥܠ ܩܘܪܒܢܗܘܢ ܕܐܝܣܪܝܠܝܐ ܒܚܝܠܐ ܐܠܗܝܐ: ܒܛܠ ܡܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܗܘܐ ܟܠ ܗܘ
ܐܝܟ ܕܒܛܠ ܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ: ܐܠܐ ܡܢ ܫܢܬ ܠܫܢܬ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ ܢܚܬ ܥܠ
ܐܬܪܐ ܕܐܬܬܣܝܡ ܒܗ ܦܓܪܐ ܩܕܝܫܐ ܘܕܟܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܢܚܬ ܗܘ ܘܓܘ
ܩܢܘܡܐ ܐܘ ܕܡܘܬܐ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܗܟܢܐ:

Quum in terræ caligine jaceret, (inquit) *deſcendit lux in iſto die, in quo ipſe in terræ tenebris tumulatus jacebat, hoc eſt, in die Sabbati: deſcendit, inquam, ſuper ejus ſepulcrum, quum ipſe in terra eſſet; ut ſignificaret lumen illud cæleſte, quod olim ſuper Iſraëlitarum oblationem divina virtute deſcendebat, ob eorum infidelitatem ceſſaſſe, ſicut & poteſtas omnis Judæorum ceſſaverat. Perrexit tamen unoquoque anno uſque in præſentem diem deſcendere ſuper locum, ubi ſanctum & puriſſimum illud corpus depoſitum fuerat, & uſque ad conſummationem deſcendet &c.*

Abdjeſus Geziræ Metropolita, poſtea Chaldæorum Patriarcha, in Carmine heptaſyllabo, in quo Joannis Sulakæ ordinationem à Papa Julio factam deſcribit, quum eundem Sulakam à Chaldæis electum Patriarcham narraſſet, antequam in Urbem proficiſceretur, ſcribit ipſum ſacra Hieroſolymorum loca viſitaſſe, & Lumen ſancti Sepulcri propriis oculis ſpectaſſe. ܡܢ ܒܬܪ ܕܪܘܚ ܩܘܕܫܐ ܕܒܪܗ ܠܗ: ܘܛܝܒܗ ܠܢܦܫܗ
ܡܛܠ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܢܣܓܘܕ ܠܩܒܪܗ ܕܡܪܢ: ܘܢܝܩܪ ܐܦ ܠܗ. ܚܙܐ
ܨܠܡ ܢܘܗܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܕܪܟ: ܕܠܒܘܣܗ ܠܐ ܕܥܟ ܘܕܥܟ ܒܗ ܠܡܢ ܕܡܚܒܠ
ܘܡܕܥܟ: ܠܗ ܗܘ ܕܡܩܒܠ ܗܘ ܕܐܬܛܟܠ. ܚܙܐ ܠܩܒܪܐ ܕܡܢܗ ܢܘܗܪܐ:
ܕܢܚ ܠܫܘܒܚܐ ܘܫܘܦܪܐ ܕܟܪܣܛܝܢܐ: ܘܠܒܗܬܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܨܠܒܘ ܠܒܪܐ.

Poſtquam illum Spiritus ſanctus egiſſet ejuſque animam diſpoſuiſſet ac præparaſſet, ut Hieroſolymam pergeret, ibique Sepulcrum Domini noſtri adoraret atque veneraretur, vidit imaginem luminis incomprehenſibilis, cujus prototypus numquam extinguitur, ſed illius lucernam offuſcat & extinguit, qui ipſum extinguere contendit. Vidit Sepulcrum, ex quo lux oritur ad gloriam & decus Chriſtianorum, & ad confuſionem Judæorum, qui Filium cruci affixere.

Elias Chaldæorum Patriarcha in numero variationum, quas inter Chaldæos & Romanam Eccleſiam intercedere obſervavit, quinto loco quæſtionem de hoc Lumine ponit; *etiam Patres Romæ dicunt, quod*

quod illud, quod egreditur ex ſepulcro Domini noſtri, non ſit verum lumen: nos verò cum omnibus noſtris illud tamquam lumen accipimus.

Hujus miraculoſi Luminis jactatores ſunt, præter Neſtorianos, cæteri Orientales ſchiſmatici; Græci, inquam, Armeni, Ægyptii, Abiſſini, aliique, ut doctè obſervat Franciſcus Quareſmius lib. 5. elucidationis Terræ Sanctæ cap. 33. *De igne, quem in Sabbato ſancto Orientales ſchiſmatici intra Sacellum Sanctiſſimi Sepulcri accendunt, quem Sanctum appellant, quoniam divinitus de cælo miſſum, perſuaſum volunt*: ubi §. 1. & 2. deſcribit modum, quo illi eum ignem accendunt ac diſpenſant, ſolidaſque rationes affert, quibus eundem oſtendit non miraculosè, ſed naturaliter accendi; nimirùm vel ferro ſilicem excutiendo, vel ex pruna in vaſculo æneo nonnullis ſpiraculis perforato incluſa. Ejuſdem Luminis, ſeù potius ignis, meminit Arcudius lib. 2. de Sacramento Confirmationis cap. 9. inquiens: *Similiter modo gloriantur Græci ſe lumen ſanctum, quo accenduntur reliquæ lampades in ſepulcro Domini, dum cerimonias Reſurrectionis peragunt pridie Paſchatis, miraculosè habere. Quod à clariſſimis viris fide digniſſimis, qui ea loca religionis ergo luſtrarunt, comperi eſſe falſum.*

Neſtorianos ab eo errore conati ſunt abducere Adam Archimandrita, & Joſephus II. Patriarcha. Ille [a] in ſermone de fide Domini Papæ Romæ magnæ, & Domini Eliæ Patriarchæ Orientis cap. 7. *Lumen verò*, inquit, *quod in Hieruſalem lampadibus oſtenditur, Patres Eccleſiæ magnæ Romanæ meritò affirmant falſum, & apparens eſſe; quoniam lumen verum & naturale* (ſcilicet, divinitùs immiſſum) *non eget materia ceræ, aut olei, ut illuminare poſſit.* Et paucis interjectis. *Et, ſi lumen eſt, quare in ignem convertitur? &, ſi omne lumen mutatur, & convertitur in lumen*, (fortaſsè in Syriaco textu erat ܢܘܪܐ Ignem, non ܢܘܗܪܐ lumen:) *ergo lumen non eſt, ſed ignis eſt.* Et poſt pauca. *O animi perculſio magna! quoniam aliquis homo ingreditur, portamque obſerat, & ille homo Deum orat, ut ſuper ſepulcrum ſui Filii lumen deſcendere faciat; &, ſi ille homo non vult, qui mediatorem inter Deum & hominem facit, lumen non deſcendit. Et, ſi mihi dicitis, quod lumen verum eſt, & horæ ſpatio durat, dum non accendit; quare cera liqueſit, & lampas ſplendeſcit?* Et concludit. *Quare lumen ex ſepulcro Chriſti Domini dum exit, comburit? Lumen ne Dei comburit, & ignis ejus non comburit? hoc eſt abſurdum. Verumtamen errorem errantibus relinquamus, & ſequamur veſtigia orthodoxorum virorum arcana explorantium, ne impingamus in lapidem offendiculi, ne in fide debilitemur, & ſit pars noſtra cum hypocritis, & opprimentibus veritatem Dei veri.* Joſephus II. cap. 4. Speculi ſect. 4. §. 1. pluribus oſtendit,

ܕܢܘܗܪܐ

[a] *Apud Strozzam in Prolegom. de Dogmatibus Chaldæorum pag. 35.*

ܘܢܘܗܪܐ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܠܐ ܢܘܗܪܐ ܗܘ: ܐܠܐ ܢܘܪܐ.

Lumen Sabbati ſancti non lumen eſſe, ſed ignem: & primum quidem,

[Syriac text]

Quia ellychnium comburit, & ceram liquefacit, & niſi ab ellychnio ceraque nutriatur, ſtatim extingueretur. Secundo [Syriac text]

Quia non Dei, ſed creaturarum voluntate id miraculum efficitur: quod hinc conſtat, quia quo vult Melchitarum Patriarcha tempore, ingreditur & accendit cereum ex duabus lampadibus abſconditis in ſepulcro, quod obſignatum eſt: quemadmodum narravit mihi quidam Patriarcha Armenorum, qui ſeptem annis in Hieruſalem urbe commoratus eſt, ignemque unàcum Patriarcha Melchitarum educturus ingrediebatur. Tertio [Syriac text]

Patriarcham quidem Melchitarum, per quem miraculum iſtud oſtenditur, ſanctum non eſſe, palam fit ex eo, quod & moribus & fide imperfectus eſt, verbiſque ac ſcriptis cæteras nationes anathematizat. Eos verò, quorum cauſa id prodigium fit, indignos eſſe conſtat tùm propter illorum infidelitatem, tùm propter turpia facinora, quæ per eam occaſionem admittunt: nefarie enim congregantur, & cum ingenti tumultu, ſine ſilentio & precibus, ſine lacrymis & compunctione, viri mulieribus commiſti contra Chriſtianorum regulas, inſtar laſcivi Idumæorum conventus. Quarto, [Syriac text]

[illegible]

Luminis proprietas eſt, ut obſcura illuminet, & nigra dealbet, quin fumus ex eo prodeat. At veſtrum hoc lumen fumum producit, tenebraſque in ſplendido illo Hieroſolymorum templo efficit, accendit candidum ellychnium, illudque nigrefactum in cinerem redigit. Quinto denique, luminis hujus miraculoſi nemo antiquorum Scriptorum meminit: [illegible]

*Jam ex omnibus, quæ inter vos ſunt, Chriſtianorum ſectis complures exſtitere doctores, innumeroſque edidere libros, puta, ex Melchitis Anatolius Metropolita ejuſque ſocii, qui etſi hæretici fuere, multis tamen evulgatis voluminibus, hujuſce miraculi nullam mentionem fecere: nam perſpicaci intellectu præditi erant, nec ſibi ipſi in animum inducere poterant, ut quod mens vel ſcriptura recipere abnuebat, literis mandarent. Ita ex Jacobitis plures claruere doctores, ut Barhebræus, Moyſes Barcepha, Barſalibæus, Jacobus Edeſſæ, aliique infinitorum operum auctores, qui in commentariis ſuis ea de re ne verbum quidem ſcripſere. Item ex noſtris (*ideſt, Chaldæo-Neſtorianis*), ut Theodorus Caſcaræ, & Narſes, & Jeſudadus, & Mar Elias Pheroz-Saporis, & Chamiſius, & Ebedjeſus Brichæ filius, & Bar-Zugbi, & Jeſujabus Malchonis filius, & Elias Hadithi filius, & alii, qui iſtud miraculum nuſquam commemorarunt.* Eaſdem ferè cauſas refert Quareſmius loc. cit. Sed à Joſepho diſcrepat, quum ignem illum excuti ſcribit ab Abiſſinis, non à Melchitarum ſeu Græcorum Patriarcha. *Extinctis*, inquit, *omnibus lampadibus, quæ continuo ardent in ſanctiſſimo Sepulcro, duo Sacerdotes, ſive Sacerdos cum Diacono, Æthiopes Abiſſini accipiunt (illis enim hoc convenit, eſtque illorum privilegium) ſanctum & cæleſtem,*

potiùs

potiùs dicam, profanum, deceptorium & execrandum ignem. Quod olim fuit Abiſſinorum officium, id modo ſibi Græcorum Patriarcha uſurpavit.

Antiqua hujus Hieroſolymitani Ignis origo apud probatos auctores occurrit. S. Gregorius Turonenſis lib. 1. miracul. cap. 5. de B. Radegunde regina hæc refert. *Sexta feria ante ſanctum Paſcha, quum in vigiliis ſine lumine pernoctarent, circa horam tertiam noctis apparuit ante altare lumen parvulum in modum ſcintillæ; deinde ampliatum, huc illucque comas fulgoris ſpargens, cœpit gradatim in altum conſcendere; effectaque pharus magna, obſcuræ nocti vigilantique plebeculæ lumen præbuit ſupplicanti: illuceſcente quoque cælo paulatim deficiens, data terris luce, ab oculis mirantium evanuit.* Urſpergenſis ex relatione Herimanni Presbyteri, anno Domini 1101. id miraculum in vigilia Paſchæ oſtenſum narrat: quod quum Willelmus Malmesburienſis deſcripſiſſet, addit: *Legi ego in ſcripto Bernardi monachi, quod abhinc annis ducentis quinquaginta, ideſt, anno Incarnationis* 870., *idem Hieroſolymam profectus ignem illum viderit.* Et ſubdit de Willelmo Comite Pictavienſi aliiſque Principibus: *Benigno apud Joppen hoſpitio excepti, Hieroſolymam proximo Paſcha contenderunt, ubi ſacroſanctum ignem lætis hauſerunt oculis, devotis adorarunt animis.* Ejuſdem Ignis meminerunt Bonifacius lib. 1. de perenni cultu Terræ Sanctæ: Rudolphus lib. 4. hiſtor. & Joannes Cantacuzenus Apolog. 3. contra Mahometanos. Id autem miraculum uſque ad annum 1105. fieri non deſiiſſe, teſtatur Urbanus II. Summus Pontifex in ſermone in Concilio Claramontenſi habito pro expeditione in Terram Sanctam, ubi hæc ait: *Et tamen in illo loco*, ideſt, in templo ſanctiſſimi Sepulcri, *non ignara loquor, requievit Deus: ibi pro nobis mortuus eſt, ibi ſepultus eſt. Neque equidem ibi Deus hoc annuatim prætermittit facere miraculum, quum in diebus paſſionis ſuæ, extinctis omnibus & in Sepulcro, & in Eccleſia circumcirca luminibus, jubare divino lampades extinctæ reaccenduntur.* Vide Eminentiſſ. Baron. Tom. XI. Annal. ad annum 1105. Urbani II. Papæ 8. & Jacobum Gretſerum Tom. 3. lib. 2. c. 11. de Sancta Cruce.

Sed enim, ut verbis utar Quareſmii, *pro antiqui illius ſacri Ignis miraculo adducta nullo modo ſuffragantur igni, quem hiſce temporibus non è cælo, non manibus Angelorum, ut olim, ſed è terra, & manibus ſchiſmaticorum accenditur: nam ille non in ſecreto, ſed publicè apparebat; non clauſis in Sepulcro Æthiopibus* (ſeù Græcis, vel Armenis) *ſchiſmaticis; ſed palàm orantibus & publicè illum expectantibus fidelibus, deſcendebat: unde ut tunc ignis ille erat ab omni ſuſpicione alienus; ita iſte, qui modo traditur, omni ex parte ſuſpectus eſt.* Id & ipſi ſchiſmatici optimè norunt, falſum nimirùm & deceptorium eſſe illum Ignem, nec aliter accendi, ac quilibet alius

naturalis accenditur: & veritatem non ſemel ingenuè fatentur: ſed quum iis dicitur, quare ergo tot populos in tam aperto & abſurdo errore detinent? reſpondent; ne impediatur peregrinatio Hieroſolymitana, & ceſſent eleemoſynæ, priventurque ſubſidiis, nec habeant, unde tributa exactioneſque Turcis perſolvant: nam propter hunc Ignem ex toto orbe confluunt Græci, Armeni, Jacobitæ, Neſtoriani, Ægyptii, Æthiopes, Georgiani, Rutheni. Et Turcæ ipſi, non modò qui hunc ignem fabuloſum credunt, ſed & credentes verum, irrident; volunt tamen, ut ab ipſis accendatur, propter magnum ex illo proventum.

Olaimus ſcriptor Mahometanus, qui Chronicon [a] Hieroſoly- a Cod. Arab. 53. Tom. 1. p. 628.
mitanum ad annum Hegiræ 900. quo ipſe vivebat, perduxit, ob fictitium hunc Ignem ſcribit ab Hachemo Bamrilla Ægypti Soltano anno Hegiræ 398. Chriſti 1007. edictum de deſtruenda ſanctiſſima Reſurrectionis Eccleſia promulgatum fuiſſe. ولنذكر الان نبذة يسيرة مما وقع ببيت المقدس من الحوادث فى ذلك الزمان . فمن ذلك ما وقع فى شهور سنة ثمان وتسعين وثلثمائة ان الحاكم بامر الله ابا على المنصور بن العزيز الفاطمى خليفة مصر امر بتخريب كنيسة القمامة واباح العامة ما كان بها من اموال وامتعة . وكان ذلك بسبب ما انتهى اليه من الفعل الذى يتعاطاه النصارى فى يوم الفصح من النار التى يحتالون بحيث يتوهم الاغمار من جهلتهم انها تنزل من السما : وانها مصبوغة بدهن البلسان فى خيوط الابريسم الرفاع المدهونة بالكبريت وغيره بالصنعة اللطيفة التى تزوج على العظام منهم والعوام وهم الى الان يستعملونها فى القمامة . ويسمى ذلك اليوم عندهم سبت النور ويقع فيه من المنكر بحضور المسلمين ما لا يحل سماعه ولا رويته من جهرهم بالكفر ورفع اصواتهم يقولون يا لدين الصليب واظهار كتبهم ورفع الصلبان على روسهم وغير ذلك من الامور التى تقشعر منها الاجساد .

Nunc igitur aliquid commemoremus (inquit fol. 106.) *ex iis, quæ Hieroſolymæ per eam tempeſtatem contigere. Anno* 398. *Hachemus Bamrilla Al-Manſores, pater Ali, filius autem Azizi Phatemitæ, Chalipha Ægypti, præcepit, ut Templum Kamamæ everteretur* (ita Moſulmani pro قيامة *Kajama*, quod Reſurrectionis templum ſonat, dicunt قمامة *Kamama*, ideſt, tholum: negant enim Chriſtum paſſum, mortuum, ſepultum, ac reſurrexiſſe, ſed cum Manichæis volunt, eum, impreſſa in Simonem Cyrenenſem ſui imagine, eoque à Judæis capto & cruci ſuffixo, in cœlum aſſumptum fuiſſe.) *Conditas ibidem opes, & pretioſam ſupellectilem publicavit. Cauſam præbuit Chriſtianorum ſub Paſchatis feſtum abuſus in negotio Ignis, quem è cælo delabi comminiſcuntur, imperitiorique vulgo ſuadere conantur. Satis autem compertum eſt, ignem illum accendi appoſitis ellychniis ſubtiliſſimis è goſſypio fabrefactis, balſamoque imbutis, atque ſulphure aliaque ſimili materia medicatis: etſi iſtud ea fraude atque diſſimulatione ab illis conficiatur, ut non modo plebeculæ, ſed & viris in ipſorum ſecta primariis miraculi ſpeciem præbeat. Id porrò in Kamama ad hoc uſque tempus facere pergunt, diemque illum Sabbatum luminis appellant. Quæ autem per eam occaſionem coram Moſulmanis nefariè ab illis perpetrantur, nec oculi, nec aures ferunt:*

dum

dum nimirùm impietatem ſuam prædicant, magniſque clamoribus ſtaurolatriam laudant, codices ſuos proferunt, cruceſque ſuper capita ſua ſublime extollunt, atque alia hujus generis planè horrenda palàm audent.

§. XXI.

De prærogativis, quas Neſtoriani ſibi vindicant.

1. SEDEM Seleucienſem, quintam inter Patriarchales faciunt, Babylonicam appellant, eamque Romani Pontificis auctoritate privilegiis Patriarcharum ornatam comminiſcuntur. Ebedjeſus Sobenſis [a] in Epitome Canonum Par. 9. cap. 1. de Patriarcharum numero diſſerens: *Quoniam*, inquit, *prædictis civitatibus*, hoc eſt, Romæ, Alexandriæ, Antiochiæ, Byzantio, & Babyloni, ſeù Seleuciæ & Cteſiphonti, *non ex principatu & antiquitate ſolummodò Patriarchalis dignitas & prærogativa acceſſit; ſed etiam propter Apoſtolum, qui in ea docuit, & regem qui in ea regnavit; magnæ Romæ data fuit propter geminas columnas in eadem poſitas, Petrum, inquam, Apoſtolorum principem, & Paulum doctorem gentium: ipſaque eſt Sedes prima & caput Patriarcharum. Secunda autem Sedes eſt Alexandrina. Tertia Epheſina. Quarta Antiochena. Et verò cauſa propria hujus rei eſt excellentia Apoſtolorum, qui iſtas Sedes condidere atque erexere: Simonis, inquam, Petri, Marci Evangeliſtæ, Lucæ & Joannis Evangeliſtarum. Quinta autem Sedes eſt Babylon, ob reverentiam trium Apoſtolorum, qui terras ditioni illius ſubjectas ad Chriſtianam fidem traduxere: fuerunt autem Thomas Indorum & Sinenſium Apoſtolus, & Bartholomæus qui & Nathanaël, Aramæorum, & Adæus unus ex ſeptuaginta, qui fuit magiſter Aghæi & Maris, idemque Apoſtolus Meſopotamiæ & univerſæ Perſidis. Plena autem Patriarchicæ dignitatis prærogativa, qua nomine tenus Apoſtolicus Seleuciæ & Cteſiphontis Thronus, ut diximus, fruebatur, ex hac cauſa poſtmodum conceſſa eſt, nimirùm ex occaſione turbarum, quæ Eccleſiæ acciderunt ex calumnia ſervorum diaboli, crucifixorum atque Manichæorum. Duo quippe Patriarchæ cruci affixi fuere ante fores eccleſiæ Antiochiæ, alter Aramæorum, Antiochenus alter, & factus eſt luctus unus Orienti & Occidenti communis: atque horum Patrum ſanguine duplicata illi poteſtas eſt inſtar Patriarcharum.*

Joſephus Indus [b] interrogatus ab Alexandro VI. Summo Pontifice, qua auctoritate Babylonis Patriarcha Orientalibus regionibus præeſſet, in hæc verba reſpondit. *Olim Divus Petrus Apoſtolus Antiochiæ præfectus fuit: & quum ſancta Romana Eccleſia ſchiſmate laboraret atroci, duce Simone mago, qui ſui nominis monumenta*

reli-

[a] *Tom. 3. p. 348.*

[b] *Navigat. novi orbis cap. 133.*

reliquit, ſanctus Petrus accerſitus-eſt Romam, ut Simonem confunderet, & laborantibus Chriſtianis non deeſſet. Hic itaque Petrus non prius ſolvit Antiochia, conceſſurus Romam, quàm vicarium Antiochiæ præfeciſſet: & is eſt, qui Orientalem plagam moderatur, & dicitur Catholica (Catholicus) *geritque Petri vices: hunc verò Catholicam præficiunt Cardinales duodecim in Armenia, & id jactant authoritate Romani Pontificis facere.*

Elias Patriarcha in epiſtola [a] ad Paulum V. ſcribit, Patres Orientales olim Romæ ordinatos fuiſſe: ſed factum eſſe poſtea, ut qui mittebantur ad accipiendum ordinationis munus, in itinere interficerentur: quumque id Romanus Pontifex reſciviſſet, permiſiſſe, ut Patriarchas ipſi ſibi eligerent. *Sedes noſtra Babylonica*, inquit, *non ex ſe electa eſt, ſicut aliorum hæreticorum, qui ſine lege multiplicaverunt Patriarchas in mundo, ſine Sede Eccleſiæ magnæ Romæ; ſed ex præcepto Papæ, & ex conſilio Eccleſiæ Romanæ electa eſt Sedes Babylonis, & ita ſcriptum invenitur apud nos in annalibus: quod videlicet Patres Orientales Romæ ordinabantur. Sed factum eſt poſtea, ut quum mitterent homines propter confirmationem, in itinere interficerentur: & quum diu hoc feciſſent, omnes peribant. Hoc autem Eccleſiæ & Pontifici narrato; Pontifex conſilio inito decrevit, & dixit: ordinemus eis Patriarcham, & permittamus, ut Patriarchas ſibi eligant, ne in via intereant propter confirmationem, neque eis mala accidant, & nos peccemus, aut ipſi ſint extra ovile Romæ. Sic itaque accepimus poteſtatem uſque adhuc, & non à nobis ipſis aliquid fecimus, ut reliqui, qui Apoſtolorum canones conculcaverunt, & leges Patrum; & impleverunt terram Patriarchis ſine neceſſitate. Propter hoc vocata eſt Sedes Babylonis QUINTA, propter quatuor Sedes quatuor Evangeliſtarum; & ex eo quod electus eſt Patriarcha cum confirmatione Romana, & dedit nobis facultatem, ut conſtituamus Paſtores, tunc vocata eſt Sedes Babylonis, quæ quatuor comitatur Sedes, & quinta numerata eſt, ſicut una ex his.*

[a] *Apud Strozzam in lib. de dogmat. Chaldæorũ, in Prolegomen. pag. 6.*

Eandem ferè cauſam, cur Seleucienſis Thronus in Patriarchalem excreverit, referunt Neſtoriani, & Jacobitæ: Mares ſcilicet, Amrus, Elias Niſibenus, Gregorius Barhebræus, aliique: Synodicamque Epiſtolam quamdam citant, quam dicunt ab Occidentalibus Patribus ad Orientales conſcriptam fuiſſe, in eaque Patriarchicam dignitatem Seleucienſi Epiſcopo conceſſam. De hac materia recole, quæ Tom. 3. à p. 54. ad p. 60. notavi; tùm etiam quæ eodem Tomo p. 349. ad memoratum Sobenſis teſtimonium confutendum produxi: ubi ex iis, quos Neſtoriani recipiunt, Arabicis ſub Nicæni Concilii nomine evulgatis Canonibus 37. 38. & 39. demonſtratum eſt, Seleucienſem Eccleſiam (quam Sobenſis, & Elias Babylonicam vocant,) non Apoſtolicis temporibus Patriarchali dignitate auctam fuiſſe, ſed (ut hoc etiam Chaldæis permittatur,) poſt Nicænum Concilium: eidemque non quintum, ut Neſtoriani ja-

ctan-

ſtanter affirmant, ſed ſeptimum locum inter Patriarchales aſſignatum: nimirùm poſt Sedes Romanam, Conſtantinopolitanam, Alexandrinam, Antiochenam, Epheſinam, & Hieroſolymitanam. Quod autem antiqui Patres Orientales olim Romæ ordinabantur, quodque id in annalibus Chaldæorum ſcriptum reperiatur, nullo idoneo teſte aſſeritur. Orientales omnes Antiocheno Patriarchæ ſemper ſubjecti fuere: ab eo, vel ejus juſſu Primates Seleucienſes ordinabantur. Hoc in annalibus Chaldæorum legitur; non verò, quod Romæ, vel à Romano Pontifice ordinationem accipiebant. Primi, qui Antiochiam pro Roma ſuppoſuere, ſunt Neſtoriani auctores ordinationis Sulakæ Patriarchæ, qui in [a] Epiſtola ad Julium III. data anno 1552. ſic ajunt: *Præterea hoc ſcito, Pater noſter excelſe, quod ſacerdotium noſtrum à priſcis temporibus ex Roma ſit, quæ eſt Sedes Petri principis Apoſtolorum: verùm ex quo confuſus eſt ordo Chriſtianorum à filiis Hagar Ægyptiæ, interrupta eſt via noſtra ad vos inde à ſpatio trecentorum annorum uſque ad hunc diem.* Hanc falſam popularium ſuorum traditionem ſuffragio ſuo confirmat idem Sulaka in Profeſſione fidei, quam Romæ anno ſequenti emiſit, his verbis: *Veneramur quoque & exaltamus atque laudamus Eccleſiam Romanam, & caput ejus Papam ſanctum, atque omnes proles ipſius benedictas. Nam ita habetur in libris noſtris, quod ſacerdotium noſtrum ex iſta Eccleſia Romana ſit, ac propterea venimus ad accipiendum fermentum à vobis, ſicut ſcriptum eſt in epiſtola noſtra.* Antiqua monumenta omnia clamant, Neſtorianos ad Romam Romanoſque Pontifices falſò traduxiſſe, quæ de Antiochia Antiocheniſque Patriarchis vera ſunt. Ab his, non à Romanis Pontificibus priſci illi Seleuciæ ſeù Orientalium Primates conſecrabantur, vel conſecrationis confirmationem poſtulabant. Ut verò Romam pro Antiochia neoterici eorum acciperent, duo illos impuliſſe mihi videntur: primum, quod quum Neſtoriani ſub Imperio Perſico degerent, negotia omnia, quæ ipſi Antiochiæ expediebant, in Romana ditione confecta dicebant: atque ita Romæ contigiſſe neoterici oſcitanter exiſtimarunt, quod in Romano quidem Imperio, ſed Antiochiæ, non Romæ geſtum fuerat. Alterum, quod exeunte ſæculo Chriſtiano decimo tertio commercium literarum inter Romanum Pontificem & Patriarcham Neſtorianorum cœptum fuit, hoc eſt, anno Chriſti 1288. quo Barſumas Jaballahæ Patriarchæ Orator ad Nicolaum IV. acceſſit, ut ſupra notatum eſt. Hinc in memorata ad Julium III. Epiſtola ajunt: *viam illam ab Oriente in Urbem interruptam fuiſſe inde à ſpatio trecentorum annorum uſque ad eum diem, quo ſcribebant*, hoc eſt, uſque ad annum Chriſti 1552. Quum autem in epiſtola, quam Jaballaha anno Chriſti 1304. ad Benedictum XI. ſcripſit, Catholicum ſe & Patriarcham totius Orientis nuncupaverit, nec ob hunc titulum à Summo Pontifice reprehenſus fuerit; priſca cum recentibus confundentes, arbitrati ſunt, qui ad

Ju-

[a] *Apud Andream Maſium pag. 265.*

Julium III. literas dedere, antiquos Patriarchas ſuos à Romanis Pontificibus initiatos, & Romæ conſecratos fuiſſe. Cæterùm quod ait Joſephus Indus, ſanctum Petrum antequam in Urbem veniret, vicarium ſuum Antiochiæ præfeciſſe, eumque ipſum eſſe, qui Orientalem plagam moderatur; id verò de Antiocheno Præſule verum eſt; ad Babylonicum autem, ſeù Neſtorianum Patriarcham nullo modo ſpectat. Sed de his conſule notata Tom. 1. pag. 533. & ſeq.

2. Quum Antiochenum Patriarcham dicant ab orthodoxa fide poſt Neſtorii depoſitionem defeciſſe, ejus prærogativam volunt ad Seleucienſem Epiſcopum, qui antea ei ſubjacebat, integrè & plenè translatam fuiſſe: eo ſcilicet, quia, ut effutiunt, illibatam ille fidem, quam Neſtorianam eſſe dicunt, conſervavit. Georgius Arbelenſis in Declarat. divinorum Officiorum Tract. 2. cap. 6.

[illegible]

Nihilominus etſi apud nos in provinciis Orientis Catholicus & Patriarcha ſint unum, aſt non hoc ſancti Apoſtoli tradiderunt; ſed diſtin-

ſtinxere gradus, & alium creavere Epiſcopum ſimplicem, alium Epiſcopum Metropolitam, alium Epiſcopum Catholicum, alium Epiſcopum Patriarcham. Et canon iſte in omnibus locis obtinuit etiam in Oriente uſque ad tempora Imperatoris Theodoſii junioris. Poſtquam verò Cyrillus, & Joannes Antiochenus, & reliqui Occidentales ſanctum Neſtorium (ita Neſtorianus homo ſcribit) *contra jus & fas excommunicavere, iſque in exilium actus fuit; tunc demùm Orientis eccleſia primatum Antiocheni Patriarchæ ſuſtulit, ſicut oportebat, eumque ſegregavit, utpote ab orthodoxa fide aberrantem, ejuſque dominationem deinceps minimè paſſa eſt. Porrò ante illius Patriarchæ Antiocheni tempora, Patriarcha iſte, Seleuciæ Catholicus dumtaxat erat, Antiochenique Patriarchæ juriſdictioni ſubjectus, & ante ipſius nomen, Antiocheni Patriarchæ nomen recitabatur. Poſtquam verò Antiochenus Patriarcha auſus eſt Neſtorium anathematizare, Seleucienſem Sedem Dadjeſu Aramæo tunc temporis obtinente, Orientalis eccleſia Joannem Antiochenum, Cyrillum, Cæleſtinum Romanum, Memnonem Epheſinum, eorumque in illa temeraria & iniqua Synodo ſocios anathematizavit. Et quoniam Orientalis eccleſia ſine Patriarcha manebat, neque decebat Confeſſionem ſummo Antiſtite carere, cogitarunt Patres ipſum Catholicum in Patriarcham extollere; ita tamen, ut Catholici nomen, utpote ab Occidentali ſancta Synodo per veram traditionem acceptum, nequaquam dimitteret. Patriarchæ porrò nomen adjecere, quoniam viderunt haudquaquam decere, Confeſſionem noſtram Patriarchatu carere. Quod autem non alium ab illo Patriarcham conſtituerunt, id verò factum eſt, ne Antiſtitem ſibi ipſi pro arbitratu creaſſe viderentur, ſed Patriarcham ſibi ſelegiſſe, utpote homines, qui ſoli orthodoxam fidem, & ſanctam Apoſtolicam veritatem retinuiſſent.* Ita defectionem ſuam ab Antiocheni Patriarchæ poteſtate cohoneſtare conantur. Verùm Arbelenſis in hac narratione plurimum peccat. In primis, quum ait, Dadjeſum utpote Neſtorio faventem, ex Catholico Patriarcham factum, tumque cœpiſſe Seleucienſes Catholicos Patriarchali dignitate exornari. Neque enim Dadjeſus Neſtorio favit, neque ſub ejus temporibus Seleucienſes Præſules à poteſtate Antiocheni Patriarchæ, aut ab Eccleſiæ Catholicæ communione defecerunt; ſed ſub Babæo, qui poſt Acacium & Babuæum Dadjeſu ſucceſſores illam Sedem invaſit, primuſque ſibi ſectæ ſuæ principatum aſſeruit. Deinde quod ſcribit, *Orientalem eccleſiam anathema dixiſſe Joanni Antiocheno, Cyrillo Alexandrino, Cæleſtino Romano, & Memnoni Epheſino*; id verò falſum eſt. Sive enim ſermo ſit de Orientis epiſcopis, qui Joannis communionem ſequebantur, quum adhuc S. Cyrillo & Memnoni infenſus eſſet; ſive de Orientalibus, qui poſt ejuſdem Joannis cum S. Cyrillo reconciliationem tàm in Syria, quàm in Meſopotamia ac Perſide ſententiam Neſtorii propugnare per-

gebant; S. Cæleſtinum Romanum Pontificem nemo damnare, aut anathematizare auſus fuit, nec ipſi Neſtorii acerrimi defenſores: ob Sedis ſcilicet Romanæ primatum, quam neque ab ipſis, neque ab aliis judicari poſſe optimè noverant. Neſtorius ipſe à S. Cœleſtino damnatus, ne hiſcere quidem in contrarium auſus fuit. Memnonem & S. Cyrillum Joannes cum ſectariis ſuis in conciliabulo Epheſino dudum anathematizaverat, eoſdemque eodem damnationis loco Orientales Neſtoriani ſemper habuere. Joannem verò, etſi poſtquam cum S. Cyrillo reconciliatus eſt, Neſtoriani deſeruere, ejuſque communioni abrenunciarunt; quod tamen ſub ejus ditione eſſent, anathema in eum intorquendi licentiam nullam ſibi vindicarunt. Denique quod affirmat, *Catholici nomen à Synodo Occidentali dudum Seleucienſi Epiſcopo conceſſum fuiſſe*, commentitiam illam Synodicam Epiſtolam deſignat, de qua ſuprà dixi. De fide, quam à temporibus Apoſtolicis illibatam à Neſtorianis conſervatam fuiſſe ſomniat, mox ſermo erit.

3. Etſi Romanum Pontificem [a] ſancti Petri ſucceſſorem confitentur, eumque Patriarcharum omnium & Eccleſiæ univerſæ caput agnoſcunt; nullam tamen ei obedientiam præſtant, ſed ſoli Patriarchæ ſuo obtemperant. Broccardus in Deſcriptione Terræ ſanctæ: *Neſtoriani loco Papæ habent Prælatum, quem Jacelichum* (Catholicum) *vocant, cui magna pars Orientis paret*. In hiſtoria Malabarica: *Summè venerantur Patriarcham Babylonis, quem pro capite agnoſcunt; Papam Romanum deteſtantur, nec commemorari eum ſinunt in eccleſiis*. In Concilio [b] Diamperienſi Alexius Menezius effecit, ut Neſtoriani Malabares *hæreſes omnes, earumque auctores ſectatoreſque, præcipuè Babyloniæ Patriarcham anathematizarent, Romanum autem Pontificem Chriſti vicarium & eccleſiæ caput agnoſcerent, eique obedientiam promitterent*. Archidiaconus tamen Patriarchæ nomen delendum negavit: ajebat enim: *ſicut Petrus eſt caput eccleſiæ Romanæ, quam fundavit; ita Thomas eccleſiæ Orientalis & Indicæ*. Verùm ex ipſis Neſtorianorum monumentis oſtenditur, primo [c] ſanctum Petrum fuiſſe Apoſtolorum omnium, adeoque ſancti Thomæ, principem: ſecundo, Romanam [d] Sedem eſſe cunctarum quæ in mundo ſunt, primam & caput. In ordinatione [e] Patriarchæ, cui Malabares cæterique Neſtoriani ſubſunt, poteſtatem Patriarchicam eccleſiæ Cochenſi apud Seleuciam & Cteſiphontem à ſanctis Patribus conceſſam diſertè profitentur, eamque non in tota eccleſia, ſed in Oriente dumtaxat obtinere: ajunt enim, quum eum ordinant Epiſcopi:

ܒܡܠܟܬܐ ܫܡܝܬܐ ܘܠܐ ܡܫܡܫܐ ܗܘ ܕܒܗ ܢܗܘܐ ܐܒܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܡܫܡܫܢܘܬܐ
ܡܫܝܚܐ ܘܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܠܟܘܪܣܝܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܟܘܟܐ ܗܘܐ ܕܣܠܝܩ ܘܩܛܝܣܦܘܢ
ܕܡܕܢܚܐ ܘܡܬܚܡܝܗܝܢ ܡܬܝܗܒܬܐ ܘܡܫܠܡܬܐ ܦܪܘܫܢܐ ܐܦ ܣܝܢ ܘܗܘ:

a Jaballaba Patriarcha in epiſt. ad Benedict. XI. anno 1304. Soben. in Nomocan. Par. 9. cap. 1. Sulaka in Profeſſ. Fidei anno 1553. apud Maſium. Elias Patriarcha in Profeſſ. Fidei ann. 1610.

b Labb. Concil. Tom. 15. p. 1529. & ſeq.

c Vide Eliam Anbaræ To. 3. p. 260.

d Soben. Nomocan. Par. 9. c. 1. Tom. 3. p. 349.

e Cod. Syr. Vat. 14. fol. 129.

In

In verbo vivo & immortali, in quo ſancti Patres noſtri illuſtre Patriarchatus munus dederunt huic ſanctæ Sedi in iſta magna Cochenſi eccleſia, quæ eſt in Seleucia & Cteſiphonte Arſacidarum urbibus, accedimus & nos &c. & in altero [a] Pontificali ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ
ܫܠܝܚܝܬܐ ܘܡܦܣܩܢܘܬܐ ܕܐܒܗ̈ܬܢ ܩܕܝ̈ܫܐ ܡܥܪ̈ܒܝܐ ܒܥܕܬܐ ܗܕܐ ܕܟܘܟܐ
ܘܫܪܟܐ ܗܐ ܡܩܪܒܝܢܢ ܩܕܡ ܪܒܘܬ ܐܝܩܪܟ ܐܠܗܢ ܡܫܒܚܐ ܘܣܓܝܕܐ ܡܢ ܟܠ ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ
ܕܦܪܫܬ ܘܓܒܝܬܝܗܝ ܕܢܗܘܐ ܩܬܘܠܝܩܐ
ܦܛܪܝܪܟܝܣ ܓܒܝܐ ܒܥܕܬܐ ܕܝܠܟ ܩܕܝܫܬܐ :

Juxta traditionem Apoſtolicam, & permiſſu ſanctorum Patrum noſtrorum Occidentalium, in hac Cochenſi eccleſia &c. en præſentamus coram majeſtate tua, Deus noſter glorioſe & ab omnibus adorande, hunc famulum tuum, quem ſegregaſti & elegiſti, ut ſit Catholicus Patriarcha electus in eccleſia tua ſancta. Poſtquam verò ordinatus eſt, proclamant. ܐܬܦܪܫ ܘܐܬܩܕܫ ܘܐܬܓܡܪ ܘܐܫܬܡܠܝ
ܘܐܬܬܣܝܡ ܦܠܢ ܠܥܒܕܐ ܪܒܐ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܥܠ ܟܘܟܐ ܪܒܬܐ ܕܒܣܠܝܩ.
ܘܩܛܝܣܦܘܢ ܘܥܠ ܟܠܗ ܦܘܠܚܢܐ ܕܡܕܢܚܐ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܫܪܟܐ :

Segregatus eſt, & conſecratus, & perfectus, & conſummatus, & ordinatus talis in magnum opus Patriarchatus pro magna Cochenſi eccleſia in Seleucia & Cteſiphonte, & pro toto Orientis regimine in nomine Patris &c. Contra in Patriarchas ipſos Romanum Pontificem auctoritatem habere, oſtendunt hi [b] Nicæni, ut vocant, Canones, quos ipſi recipiunt: citantur autem à Sobenſi in Nomocanone Par. 9. cap. 1. & 5. Canon 37. ܗܘܐ ܨܒܝܢܐ ܠܣܘܢܗܕܘܣ ܬܒܝܠܝܬܐ
ܕܐܪܒܥܐ ܦܛܪܝܪ̈ܟܐ ܢܗܘܘܢ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ ܐܝܟ ܐܪܒܥܐ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ܘܐܝܟ
ܐܪܒܥܐ ܢܗܪܘܬܐ ܘܐܝܟ ܐܪܒܥ ܦܢܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܘܐܦ ܐܝܟ ܚܟܝܡܐ
ܕܥܠܡܐ ܐܡܪܝܢ ܕܐܪܒܥܐ ܐܝܬ ܐܣܛܘܟܣܐ ܠܥܠܡܐ ܘܠܥܠܡܐ. ܘܢܗܘܐ
ܪܫܐ ܗܘ ܕܪܗܘܡܝ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܒܩܢܘܢܝܗܘܢ. ܘܒܬܪܗ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ
ܘܒܬܪܗ ܕܐܦܣܘܣ. ܘܒܬܪܗ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܫܪܟܐ ܗܢܘ.

Placuit Synodo œcumenicæ quatuor eſſe in mundo Patriarchas, ſicut quatuor ſunt Evangeliſtæ, & quatuor flumina, & quatuor plagæ univerſi; ſicut etiam ſæculi ſapientes dicunt quatuor eſſe elementa, mundi principia; caput autem eſſe Romanum Antiſtitem *juxta mandatum ipſorum canonibus definitum; & ab illo Alexandrinum, & ab hoc Epheſinum, poſtea Antiochenum &c.* Canon 38. & ſeq.
ܗܘܐ ܨܒܝܢܐ ܠܣܘܢܗܕܘܣ ܬܒܝܠܝܬܐ ܕܪܗܘܡܝ ܘܐܦܣܘܣ ܘܐܢܛܝܘܟܝܐ
ܦܛܪܝܪ̈ܟܐ : ܢܬܠܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܒܩܘܣܛܢܛܝ : ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܐܚܪܝܐ

[a] Cod. Syr. Amiden. 5. fol. 94.

[b] Labb. Concil. tom. 2. p. 327. & ſeq.

[illegible]

Placuit Synodo Oecumenicæ Epheſinam Sedem, quæ Patriarchalis eſt, ad urbem Imperii Byzantium tranſire, ut ſimul honor ſit ambobus, Sacerdotio ſcilicet & Imperio. Epheſino autem Antiſtiti honorem haberi, neque idcircò contemni, quia Sedes inde ſublata eſt. Epiſcopum præterea Hieroſolymitanum Cæſareenſi minimè ſubeſſe, ſed & ipſi quoque propter locum ſanctum haberi honorem. Antiſtiti quoque Seleucienſi in partibus Orientis concedi, ut deinceps Metropolitas, ſicut Patriarchæ ſolent, inſtituat: ne videlicet, dum ad magnum Patriarcham in terris Romanorum commorantem, qui eſt Antiochenus, accedunt, receduntve, communes Chriſtianæ fidei *hoſtes occaſionem inde capiant adversùs Chriſtianos fratres noſtros ibidem commorantes, & perſecutionem contra eos commoveant. Patriarcham itidem Antiochenum communibus precibus annuere, & huic decreto acquieſcere, neque contriſtari, quod ipſi totius Orientis magna juriſdictio ablata fuerit: quandoquidem ad quietem & pacem fratrum noſtrorum Perſarum iſtud tranſactum eſt, ne ſcilicet ſine cauſa accuſentur, & ab infidelibus cædantur. Si verò ex aliqua cauſa congregari Synodum in terris Romanorum contingat, atque in eo Concilio Seleucienſem adeſſe; placuit eundem reliquis Metropolitis in Romanorum ditione commorantibus in ſacris ſeſſionibus præferri, quia locum Patriarchæ in Oriente ex permiſſione obtinet.* Itaque ex ipſa Neſtorianorum confeſſione perſpicuum redditur, primo, Romanum

Pon-

Pontificem Patriarcharum omnium caput eſſe: ſecundo, Seleucienſem Archiepiſcopum olim Antiocheno Patriarchæ ſubjectum fuiſſe: tertio, eundem Patriarchali honore non ante Synodum Nicænam decoratum: quarto ab ejuſdem Synodi temporibus, ac deinceps evaſiſſe poſtremum inter Patriarchas, & primum inter Metropolitanos.

4. Jactanter aſſerunt Apoſtolicam à ſe fidem ſine ulla labe conſervatam fuiſſe. Jeſujabus [a] Niſibenus. *Si loquitur de Neſtorianiſ-* a Tom.3.p.299.
mi appellatione nobis Orientalibus impoſita, etſi hoc nobis nomen ex ejus ſententia ſerò tandem & nuper adhæſit; fides tamen, & Apoſtolica religio antiquiſſima nobis eſt jam inde ab ævo Apoſtolorum, qui Orientem docuerunt, nec ab ullo unquam mutata. Idque ex eo probatur, quod nemo ex iis, qui Chriſtiana religione cenſentur, hæreſim ullam in Oriente excogitavit, aut novam contrariamque doctrinam pro vera fidelibus propinavit: nec ullus hæreſiarcha exſtitit, adverſus quem Concilia Eccleſiæ congregari, eum ſcilicet impugnandi cauſa, opus fuerit, aut Synodos haberi ad inſtaurandos legis canones, quemadmodum exactis temporibus in Occidente contigiſſe deprehendimus, in quo fundamenta fidei propter relaxationem immutata ſunt: ſed quod Orientales à dominis Apoſtolis traditum accepere, id invariatum uſque in præſentem diem retinent. Ebedjeſus [b] Sobenſis. *Ori-* b Ibid.pag.355.
entales veritatem ſuam minimè immutarunt, ſed ſicut ab Apoſtolis accepere, ſine variatione ſervarunt. Thomas [c] à Jeſu: *Aſſerunt in* c Lib. de converſ. omnium gentium p.353.
fide ab Apoſtolis tradita nullum Chaldæorum fuiſſe hæreticum. Verùm ex ſuprà dictis palam fit, quàm inanis ſit hæc Neſtorianorum gloriatio, quorum errores tot tantique deprehenduntur. Vide Tom.3. pag. 302. ubi Jeſujabi Niſibeni mendaciſſima aſſertio abundè confutata eſt.

Idem Jeſujabus [d] Niſibenus hæc Orientis privilegia enumerat. d Tom.3.p.306.
1. Paradiſus, inquit, ſitus eſt in Oriente. 2. Patres generis humani tùm ante, tùm poſt diluvium in Oriente fuerunt. 3. Orientales primi omnium gentium Chriſtum agnovere, eumque oblatis muneribus adorarunt. 4. Inſtituta eſt ab Apoſtolis ad Orientem adoratio.

§. XXII.

Ritus, & conſuetudines peculiares Neſtorianorum.

1. SYRIACA ſeù Chaldaica lingua ubique Officia divina celebrant; Epiſtolam & Evangelium, poſtquam Syriacè lecta ſunt, vulgari ſermone ad populum recitare contenti. Idque non ſolùm in Syria, Meſopotamia, Chaldæa, & Perſide, ſed etiam in India, Tartaria, & Sinis. Cæteræ Syrorum gentes, ut Maronitæ, Jacobitæ & Melchitæ, Syriaco quidem idiomate in ſacris utebantur olim, & nunc etiam utuntur: ſed

Mel-

Melchitæ, qui ritum Græcum ſequuntur, Syriacæ linguæ Arabicam cum Græca commiſtam omnino ſubſtituerunt; Maronitæ verò & Jacobitæ præter Scripturæ lectiones, in precibus etiam hymniſque Arabicum ſermonem pro Syriaco uſurpant, & cum Syriaco paſſim & pro arbitrio conjungunt.

2. Antiquam literarum Syriacarum formam in ſcribendo retinent, quam ܐܣܛܪܢܓܠܝܐ *Stronghilam* ſeù rotundam appellamus: item ex ea profectos minuſculos characteres, quos reliqui Syri ܢܣܛܘܪܝܐ *Neſtorianos* vocant; quod ſcilicet Neſtoriana hæreſi infecti Chaldæi illis utuntur. Et rotunda quidem ſeù majuſcula literarum forma, in pervetuſtis codicibus conſpicitur, quales ſunt Nitrienſes ferè omnes, quos Tom. I. à pag. 561. recenſui: ii præterea, qui ante annum Chriſti octingenteſimum exarati ſunt; minuſculis verò characteribus poſt annum Chriſti nongenteſimum deſcribi Codices cœpti ſunt, quales ſunt tredecim priores Amidenſes, qui eodem Tom. I. à pag. 581. enumerantur, quoſque Neſtoriani ab annis fere octingentis ad hanc diem deſcribere ſolent. Utraque characterum forma in uſu fuit apud reliquos Syros, Melchitas ſcilicet, Maronitas & Jacobitas: ſed jam inde ab annis ferè ſexcentis Melchitæ quidem Syriacas literas omninò abjecerunt, Arabicas tantùm uſurpantes, ſi paucos juxta Damaſcum Syriæ Metropolim pagos excipias, in quibus nonnullos avitam linguam adhuc excolere perhibent; Maronitæ verò & Jacobitæ tertiam quandam ſcribendi formam excogitarunt, quam ܣܪܛܐ ܦܫܝܛܬܐ *ſimplicem lineam ſeù characterem* dicunt: quo ſcripti ſunt Nitrienſes codices tertius, quartus, & vigeſimus: Ecchellenſes 1. 2. 3. 4. 5. 6. 11. 12. 14. & quotquot poſt milleſimum Chriſti annum ab utriſque exarari conſueverunt: iis autem literis prodierunt libri omnes Syriaci typis impreſſi Romæ, Pariſiis, Viennæ, Londini, & alibi.

3. Unà cum antiquis Syrorum characteribus veterem punctandi morem conſervant; vocalium ſcilicet defectum per punctula ſive infra ſive ſuprà literas appoſita ſupplendi; ut videre eſt in memoratis Chaldæorum Neſtorianorum manuſcriptis codicibus. Contra Jacobitæ atq; Maronitæ loco vocalium non tantùm iiſdem Neſtorianorum punctulis utuntur, ſed etiam novis quibuſdam figuris ad Græcarum vocalium ſimilitudinem efformatis, quarum auctorem Theophilum Edeſſenum Maronitam fuiſſe perhibent, qui circa annum Chriſti 791. deceſſit: occurrunt autem in omnibus impreſſis codicibus Syriacis, primumque, quod hucuſque mihi innotuerit, apparent in Cod. Syr. 3. exarato anno Chriſti 861. quem ego in Scetenſi Syrorum monaſterio repertum, in Vaticanam Bibliothecam intuli. Vide Tom. I. pag. 64. & 607.

4. Nec

4. Nec antiquas ſolùm literas punctorumque vocalium figuras Neſtoriani retinent, verùm etiam genuinum, vel ſaltem genuino proximiorem veterum Chaldæorum legendi proferendique modum. Chaldæi recentiores, quos Orientales Syros, & Neſtorianos dicimus, cum Syris Occidentalibus, hoc eſt, Maronitis atque Jacobitis circa modum proferendi Syriacas voces, non conveniunt in duobus. Primum, quod illi vocalem, quæ ܙܩܦܐ *Zakapha* dicitur, in quam nomina omnia perfecta tàm maſculini, quàm fœminini generis exeunt, *A* proferunt, non *O*; ubi Occidentales illam *O*, non *A* pronunciant. Sic dicunt Neſtoriani ܒܪܐ *Bra*, ܢܘܪܐ *Nura*, ܕܢ *Dan*; Occidentales verò, *Bro*, *Nuro*, *Don*. Alterum, quod literas geminant, quibus *Zakapha*, ſeu ܦܬܚܐ *Patacha* appoſita eſt, ſi præcedant literæ motæ vocali *A*, ſeu *I*, quas *Patacham*, & ܪܒܨܐ *Rvaſſam* nuncupant. Ita proferunt ܐܠܗܐ *Allaha*, ܐܬܩܕܫ *Etkaddas*, ܩܕܝܫܐ *Kaddiſcia*. Ubi Occidentales nullibi literas geminant, ſed pronunciant *Aloho*, *Etkadas*, *Kadiſcio*. Alia, ſed leviora diſcrimina inter Orientales Occidentaleſque Syros notant Grammatici. Gregorius Barhebræus [a] in Chronico Syriaco Neſtorianos corruptæ pronunciationis accuſat, eoſque ſcribit olim cum Occidentalibus conveniſſe; à Joſepho autem Huzita novum hunc legendi proferendique modum edoctos fuiſſe: a Tom.3.p.407.

ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ ܡܝܬ ܢܪܣܝ ܒܬܪ ܕܩܡ ܒܐܣܟܘܠܐ ܕܢܨܝܒܝܢ ܚܡܫܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܣܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܫܢܝܢ ܩܕܡ ܗܠܝܢ ܩܡ ܗܘܐ ܒܐܘܪܗܝ. ܘܐܬܩܝܡ ܕܘܟܬܗ ܒܢܨܝܒܝܢ ܝܘܣܦ ܗܘܙܝܐ ܬܠܡܝܕܗ. ܗܘ ܫܚܠܦ ܩܪܝܢܐ ܐܘܪܗܝܐ ܠܗܢܐ ܡܕܢܚܝܐ ܕܐܚܝܕܝܢ ܢܣܛܘܪܝܢܐ. ܘܐܠܐ ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܢܪܣܝ ܐܝܟܘܬܢ ܡܥܪܒܝܐ ܩܪܝܢ ܗܘܘ.

Paulo poſt, inquit, *obiit Narſes, poſtquam in Schola Niſibis annos quinquaginta manſiſſet. Idem viginti alios annos antea Edeſſæ commoratus fuerat. In ejus locum Niſibi ſubrogatus fuit Joſeph Huzita ejuſdem diſcipulus, qui lectionem Edeſſenam in hanc Orientalem, quam Neſtoriani uſurpant, immutavit. Cæterùm toto tempore Narſetis ita legebant, ut nos Occidentales.* Verùm pro Orientalibus tota antiquitas clamat, eoſque priſcum legendi Syriacè morem retinere ſuadent tùm voces, quæ apud veteres Scriptores Græcè & Latinè è Syriaco ſermone expreſſæ leguntur, ut *Abba*, *Talitha*, *Phadana*, *Haceldama*; tùm urbium pagorumque nomina in Aſſyria, Meſopotamia, & Phœnicia, quæ Orientalium more uſque in præſentem diem pronunciantur, ut ܟܦܪܥܘܪܐ *Caphar-Aura*, ܟܦܪܚܬܐ *Caphar-Hata*, ܦܩܥܟܦܪܐ *Pcaa-Caphra*, ܪܫܡܝܐ *Reſmaya*: & cætera hujuſ-

modi,

modi, quæ à Syris Maronitis atque Jacobitis ſecundùm propriam illorum dialectum aliter proferri deberent.

5. In Euchologiis, Horologiis, aliiſque divinis Officiis, ab antiquo eccleſiæ ritu magis recedunt Neſtoriani, quàm Jacobitæ, aut Maronitæ, vel Melchitæ. Nam iſti in ſeptem Sacramentorum adminiſtrationis Ritu, paucis exceptis, planè conveniunt. Liturgias Jacobi, Marci, Baſilii, Chryſoſtomi communes habent, etſi ad earum formam accommodatas à Doctoribus ſuis alias adjungunt, quæ tamen verbis, non ſenſu ab antiquis differunt. Benedictiones, Conſecrationeſque tùm Presbyterales, tùm Pontificias ferè eaſdem uſurpant. Uno verbo Maronitæ, & Jacobitæ qui unum inter ſe Ritum Syriacum conſtituunt, & ad Melchitas Græcis conſentientes proximè accedunt, antiquiores ſchiſmate Ritus, Baptiſmi, inquam, Pœnitentiæ, Liturgiæ, Ordinis, Matrimonii, Extremæ Unctionis, aliaſque Conſecrationes retinent. At verò Neſtoriani neque cum Græcis, neque cum Jacobitis aut Maronitis qnidquam fere commune habentes, nihil in Euchologiis, vel Horologiis conſervant, quod non ſit à recentioribus ipſorum doctoribus compoſitum, præter unam, quam vocant, *Apoſtolorum* Liturgiam, quæ tamen ab antiquis cæterorum Orientalium Liturgiis plurimùm differt. Jeſujabo Adjabeno, & Cypriano Niſibeno tribuunt ſuas Ordinationes: ritum quoque Baptiſmi, Pœnitentiæ, Matrimonii, Pſalmodiæ: item Conſecrationes Eccleſiæ, Altaris & Vaſorum ſacrorum; denique alias eccleſiaſticas functiones aliis; atque ita ex antiquioribus Neſtoriana hæreſi Ritibus retinent ferè nihil.

6. Dominicarum, & Feſtorum ordinem hunc per anni circulum obſervant, ut ex Officio divino juſſu Adjabeni Jeſujabi ordinato conſtat. 1. ܐܪܒܥܐ ܚܕܒܫܒܐ ܕܣܘܒܪܐ *Dominicæ quatuor Annunciationis*, quæ totidem Dominicis Adventus reſpondent: ab initio autem menſis Decembris inchoantur ex hac rubrica: ܐܢ ܢܦܠ ܪܝܫܗ ܕܝܪܚܐ ܟܢܘܢ ܩܕܝܡ ܒܚܕܒܫܒܐ: ܗܘ ܗܘ ܚܕܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܣܘܒܪܐ. ܘܐܢ ܒܬܪܝܢܒܫܒܐ ܐܘ ܒܬܠܬܒܫܒܐ ܐܘ ܒܐܪܒܥܒܫܒܐ ܐܘ ܒܚܡܫܒܫܒܐ: ܒܚܕܒܫܒܐ ܕܥܒܪ. ܘܐܢ ܒܥܪܘܒܬܐ ܐܘ ܒܫܒܬܐ: ܒܚܕܒܫܒܐ ܕܩܪܝܒ. *Si principium menſis Canun prioris*, ideſt, Decembris, *in Dominicam incidit, eadem erit Dominica prima Annunciationis: ſi verò in feriam ſecundam, vel tertiam, vel quartam, vel quintam, in Dominicam proximè elapſam cadit prima Annunciationis: ſi demum in feriam ſextam vel ſabbatum, in Dominicam proximè ſequentem.*

2. ܡܘܠܕܗ ܕܡܪܢ ܒܒܣܪ *Nativitas Domini noſtri in carne.*

3. ܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܝܠܕܐ *prima feria ſexta poſt Nativitatem.*

4.

4. ܚܕܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܒܬܪ ܝܠܕܐ *prima Dominica poſt Nativitatem.* 5. ܥܪܘܒܬܐ ܬܢܝܢܬܐ ܕܒܬܪ ܝܠܕܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܬܝ ܡܪܝܡ *Secunda feria ſexta poſt Nativitatem, in qua Commemoratio Dominæ Mariæ.* Hanc Naironus in Evopl. pag. 20. peragi ait prima ſexta feria poſt Nativitatem Domini. 6. ܚܕܒܫܒܐ ܒ ܕܒܬܪ ܝܠܕܐ *Dominica ſecunda poſt Nativitatem.* 7. ܕܢܚܗ ܕܡܪܢ *Epiphania Domini.* 8. ܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ *Prima feria VI. poſt Epiphaniam, commemoratio S. Joannis Baptiſtæ.* 9. ܚܕܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܕܢܚܐ *Dominica prima Epiphaniæ.* 10. ܥܪܘܒܬܐ ܒ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܦܛܪܘܣ ܘܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ *Secunda feria VI. poſt Epiphaniam, commemoratio Apoſtolorum Petri & Pauli.* 11. ܚܕܒܫܒܐ ܒ ܕܕܢܚܐ *Dominica II. Epiphaniæ.* 12. ܥܪܘܒܬܐ ܓ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܘܢܓܠܣܛܐ ܡܬܝ ܡܪܩܘܣ ܠܘܩܐ ܘܝܘܚܢܢ *Tertia feria VI. Epiphaniæ, commemoratio Evangeliſtarum Matthæi, Marci, Lucæ, & Joannis.* 13. ܚܕܒܫܒܐ ܓ ܕܕܢܚܐ *Dominica III. Epiphaniæ.* 14. ܥܪܘܒܬܐ ܕ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܣܛܦܢܘܣ ܪܫ ܣܗܕܐ *Quarta feria VI. Epiphaniæ, commemoratio S. Stephani protomartyris.* 15. ܚܕܒܫܒܐ ܕ ܕܕܢܚܐ *Dominica IV. Epiphaniæ.* 16. ܥܪܘܒܬܐ ܗ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܠܦܢܐ ܝܘܢܝܐ ܕܝܘܕܘܪܘܣ ܘܬܐܘܕܘܪܘܣ ܘܢܣܛܘܪܝܘܣ *Quinta feria VI. Epiphaniæ, commemoratio Doctorum Græcorum Diodori, Theodori, & Neſtorii.* 17. ܚܕܒܫܒܐ ܗ ܕܕܢܚܐ *Dominica V. Epiphaniæ.* 18. ܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܒܥܘܬܐ ܕܢܝܢܘܝܐ *Feria ſecunda Rogationis Ninivitarum.* 19. ܬܠܬܒܫܒܐ ܕܒܥܘܬܐ ܕܢܝܢܘܝܐ *Feria tertia Rogationis Ninivitarum.* 20. ܐܪܒܥܒܫܒܐ ܕܒܥܘܬܐ ܕܢܝܢܘܝܐ *Feria quarta Rogationis Ninivitarum.* 21. ܚܡܫܒܫܒܐ ܕܬܘܕܝܬܐ *Feria quinta gratiarum actionis.* 22. ܥܪܘܒܬܐ ܘ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܠܦܢܐ ܣܘܪܝܝܐ *Sexta Feria VI. Epiphaniæ, commemoratio Doctorum Syrorum:* ubi nominantur Ephræm, Narſes, Abraham, Julianus, Joannes, Michaël, Job, Iſai, & Barſuma. 23. ܚܕܒܫܒܐ ܘ ܕܕܢܚܐ *Dominica VI. Epiphaniæ.* 24. ܥܪܘܒܬܐ ܙ ܕܕܢܚܐ ܕܚܕ ܩܕܝܫܐ ܕܡܬܩܪܐ ܡܪܝ ܐܒܐ ܩܬܘܠܝܩܐ *Septima feria VI. Epiphaniæ, commemoratio unius Sancti, & nominatim Mar-Abæ Catholici:* quem ex falſa Neotericorum traditione electum Romæ ſcribit [a] Naironus, ejuſque feſtum in quinta poſt Epiphaniam feria ſexta celebrari.

[a] *Evopl. p. 20.*

25. ܚܕܒܫܒܐ ܙ ܕܕܢܚܐ *Dominica VII. Epiphaniæ*. 26. ܥܪܘܒܬܐ ܬܡܝܢܝܬܐ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܣܗܕܐ *Octava feria VI. Epiphaniæ, commemoratio Quadraginta Martyrum*. 27. ܚܕܒܫܒܐ ܚ ܕܕܢܚܐ *Dominica VIII. Epiphaniæ*. 28. ܥܪܘܒܬܐ ܬܫܝܥܝܬܐ ܕܕܢܚܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܥܢܝܕܐ *Nona feria VI. Epiphaniæ, commemoratio Defunctorum*. 29. ܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ *Dominica ingreſſus Jejunii*, ſeù Prima Jejunii Quadrageſimalis. Sequuntur Dominicæ & Feriæ Jejunii uſque ad ſeptimam, quæ ܕܐܘܫܥܢܐ *Hoſannarum* dicitur. Tùm hebdomada paſſionis, cujus feria ſecunda appellatur ܬܪܝܢܒܫܒܐ ܐܚܪܝܐ ܕܨܘܡܐ *Feria 2. ultima Jejunii*: Quinta, ܚܡܫܒܫܒܐ ܕܦܨܚܐ *Feria 5. Paſchatis*: Sexta, ܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܐ ܘܕܐܪܙܐ ܕܦܨܚܐ *Feria 6. Paſſionis, & myſteriorum Paſchatis*: Septima, ܫܒܬܐ ܪܒܬܐ *Sabbatum magnum*. Deinde hebdomada reſurrectionis, cujus feria 1. dicitur, ܚܕܒܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ *Dominica Reſurrectionis*: reliquæ feriæ, ܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܫܒܬ ܫܒܐ ܬܠܬܐ ܫܒܐ ܕܫܒܬ ܫܒܐ ܘܫܪܟܐ *Feria 2. Sabbati Sabbatorum, feria 3. Sabbati Sabbatorum &c.* Sexta verò, ܥܪܘܒܬܐ ܕܡܘܕܝܢܐ *Feria 6. Confeſſorum*. Demùm Dominicæ quinque Reſurrectionis, (quæ cum Dominica Paſchatis, ſex numerantur) totidemque Feriæ ſextæ, in quibus diverſa Sanctorum feſta celebrantur, excepto Feſto S. Georgii, qui die 24. Aprilis peragitur, uti adnotatur hac rubrica:

ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܝ ܓܝܘܪܓܝܣ ܣܗܕܐ ܢܨܝܚܐ ܕܒܟܠ ܫܢܝܢ ܡܬܥܒܕ ܒܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܒܢܝܣܢ ܐܝܢܐ ܕܗܘ ܕܡܐ ܕܢܦܠ. ܒܪܡ ܐܢ ܢܦܠ ܒܥܪܘܒܬܐ ܕܡܘܕܝܢܐ ܡܫܬܢܐ ܠܫܒܬܐ.

Commemoratio S. Georgii glorioſi martyris, quæ cunctis annis ſeculi fit die 24. Aprilis, in quamcumque diem inciderit. Verumtamen ſi in feriam ſextam Confeſſorum inciderit, transfertur in Sabbatum.
30. ܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ ܠܫܡܝܐ *Aſcenſio Domini noſtri in cœlum*. 31. ܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܣܘܠܩܐ *Prima feria VI. Aſcenſionis*. 32. ܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܣܘܠܩܐ *Dominica poſt Aſcenſionem*. 33. ܥܪܘܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܣܘܠܩܐ *Secunda feria VI. Aſcenſionis*. 34. ܚܕܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ ܐܝܟ ܥܐܕܐ ܡܬܥܒܕܐ. ܐܘܟܝܬ ܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ ܕܫܠܝܚܐ.
Dominica Pentecoſtes, quæ tamquam feſtum celebratur: eſtque ingreſſus Jejunii Apoſtolorum. 35. *Prima feria VI. poſt Pentecoſten, quæ dicitur* ܥܪܘܒܬܐ ܕܕܗܒܐ ܐܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝ ܡܥܡܕܢܘܬܐ *feria 6. Auri, & tam-*

tamquam feſtum celebratur. Tùm Dominicæ ſex poſt Penteçoſten, quæ ܕܫܠܝܚܐ *Apoſtolorum* vocantur, & unàcum Dominica Pentecoſtes, ſeptem numerantur, quarum poſtrema ܕܘܟܪܢܐ ܗܘ ܕܡܪܝ ܚܙܩܝܐܝܠ ܕܕܩܘܩܐ *commemoratio S. Ezechielis Dakukenſis*: totidemque feriæ ſextæ, quarum ultima, quæ memoratam Dominicam ſequitur, appellatur, ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܘܠܡ ܫܒܘܥܐ ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܘܟܪܢܗܘܢ ܕܫܒܥܝܢ ܘܬܪܝܢ ܬܠܡܝܕܐ *feria ſexta complementi hebdomadæ Apoſtolorum, commemoratio ſeptuaginta duorum Diſcipulorum.* 36. ܚܕܒܫܒܐ ܙ ܕܩܝܛܐ *Dominicæ ſeptem Æſtatis*, quarum prima dicitur, ܚܕܒܫܒܐ ܕܫܘܠܡ ܫܒܘܥܐ ܕܫܠܝܚܐ ܗܝ ܕܪܫ ܩܝܛܐ ܘܡܬܩܪܝܐ ܢܘܣܪܕܝܠ. ܘܕܘܟܪܢܐ ܕܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ.

Dominica complementi hebdomadæ Apoſtolorum, quæ eſt Prima Æſtatis, & Noſardil appellatur, in qua fit commemoratio duodecim Apoſtolorum. 37. ܥܪܘܒܬܐ ܙ ܕܩܝܛܐ *Septem feriæ VI. æſtatis*, quarum prima, ܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܫܘܪܝ ܫܒܘܥܐ ܕܩܝܛܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܝ ܝܥܩܘܒ ܕܢܨܝܒܝܢ.

Prima feria ſexta initii hebdomadæ æſtatis, commemoratio ſancti Jacobi Niſibis. Quinta, ܕܘܟܪܢܗ ܕܫܡܘܢܝ ܘܕܒܢܝܗ̇ ܣܗܕܐ *Commemoratio Samonæ ejuſque filiorum martyrum.* Sexta, ܕܘܟܪܢܗ ܕܪܒܢ ܡܘܫܐ ܕܒܝܬ ܣܝܪܐ ܪܒܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܪ ܟܠܕܘܢ. ܘܒܗ̇ ܥܪܘܒܬܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܝ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܬܠܡܝܕܗ ܕܡܪܝ ܦܦܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܘܕܐܒܗܬܐ ܕܐܬܟܠܠܘ ܥܡܗ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܬܟܠܠܘ ܒܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܐ ܒܫܢܬ ܬܪܢܗ ܕܝܘܢܝܐ ܒܠܝܕܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܝܬ ܗܘܙܝܐ ܒܝܘܡܝ ܫܒܘܪ. ܕܘܟܪܢܗܘܢ ܕܝܢ ܐܫܬܢܝ ܠܥܪܘܒܬܐ ܕܡܘܕܝܢܐ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܓܘܢܝܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܣܗܕܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܥܪܘܒܬܐ ܡܬܥܒܕܐ ܡܛܠ ܕܒܗ̇ ܐܬܩܕܫ ܡܕܒܚܗ ܕܡܪܝ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܒܠܝܕܢ ܡܕܝܢܬܐ.

Commemoratio Rabban Moſis Beth-ſajaræ, magiſtri Joannis Bar-Chaldon. Eàdem feria ſexta fit commemoratio S. Simeonis Barſabaë Catholici Patriarchæ, diſcipuli mar Papæ Catholici, & Patrum, qui unà cum ipſo coronati ſunt. Hi quidem coronati ſunt feria VI. Paſſionis, anno Græcorum 655., in oppido Ledan regionis Huzitarum, diebus Saporis: at commemoratio eorumdem ad ſextam feriam Confeſſorum, quæ Martyrum omnium communis eſt, translata fuit. Porrò hæc feria VI. ideo celebratur, quia in ea altare ſancti Simeonis Bar-ſabaë in oppido Ledan conſecratum eſt. Septima.

[illegible] *feria ſexta complementi hebdomadæ æſtatis*, *commemoratio ſancti Kardagi glorioſi martyris*. 39. [illegible] *Dominicæ tres Eliæ*, quarum prima, [illegible] *Dominica ingreſſus Jejunii ſancti Eliæ*, 40. [illegible] *Tres Feriæ VI. Eliæ*, quarum prima [illegible] *Prima feria VI. hebdomadæ Eliæ*, *commemoratio ſancti Papæ Catholici*. 41. [illegible] *Kalendis ſeptembris fit commemoratio Rabban Hormiſdæ propter cæcum*, *cujus oculi aperti ſunt ducenteſimo ab obitu ſancti anno*. Naironus [a] in Evopl. Hormiſdam *Hermetem* vocat, eumque *Neſtorii ſocium*, ex quibus, neſcio, auctoribus facit. In Concilio [b] Diamperienſi ſeſſ. 3. proſcribitur vita *Rabban*, ideſt Abbatis *Hormiſdæ*, in qua Neſtorius tamquam ſanctus martyr laudatur: quæ verò in metropolitana Angamalenſi ſub Hormiſdæ ejuſdem nomine inſtaurata fuerat eccleſia, ejuſdem Concilii decreto *ſancto Hormiſdæ* Perſæ *martyri* dicata declaratur. Claruit autem hic martyr [c] ſub Vararane circa annum Chriſti 422. Hæreticus verò ille Hormiſdas [d] ſub Jeſujabo Gadalenſi Neſtorianorum Patriarcha circa annum Chriſti 630. innotuit. 42. [illegible] *Feſtum adorandæ Crucis*, *quod cunctis ſeculi diebus fit decimatertia menſis Septembris*, *in quamcumque diem inciderit*. 43. [illegible] *Dominicæ IV. Inventionis*, quæ & [illegible] *Eliæ* appellantur, videlicet *Prima Inventionis & quarta Eliæ*, *Secunda Inventionis & quinta Eliæ*, *Tertia Invent. & ſexta Eliæ*, *Quarta Invent. & ſeptima Eliæ*. 44. [illegible] *Quatuor feriæ ſextæ Inventionis*, quarum prima, [illegible] *Prima feria VI. Crucis*, *& quarta Eliæ*; quarta, [illegible]

a Pag. 21.

b La Croze in hiſtor. chriſtianor. Indiæ pag. 236. & 243.

c Vide ſuprà in hac diſſert. p. 63.

d Tom. 2. Bibl. noſt. pag. 418.

Quar-

Quarta feria VI. Inventionis, & complementum hebdomadæ Eliæ, in qua fit commemoratio ſancti Eliæ prophetæ Thesbitæ, & jejunium ſuum jejunantes ſolvunt. 45. [illegible]

Dominica Teſri prioris, (Octobris) *fit commemoratio ſancti Sabarjeſu Beth-kokæ.* 46. [illegible]

Quatuor Dominicæ & feriæ ſextæ Moyſis, quæ aliquando plures, & aliquando pauciores ſunt: occupant enim illum anni eccleſiaſtici ſpatium, quod poſt quartam à feſto Crucis Dominicam uſque ad primam Novemb. excurrit. 47. [illegible]

Medio menſe Octobri fit commemoratio ſancti Joannis Ægyptii in Gazarta; & ſancti Michaëlis Angelorum ſocii in Moſul. 48. [illegible]

Prima feria IV. ſancti Moſis, commemoratio ſancti Eliæ Hirtenſis infrà Moſul. 49. [illegible]

Kalendis Novembris commemoratio ſancti glorioſi Achæ fratris ſancti Joannis Ægyptii apud caſtrum Phanech in finibus Gazartæ Zebedææ ſitum. 50. [illegible]

Quatuor Dominicæ, totidemque feriæ ſextæ Dedicationis eccleſiæ, quæ Ingreſſus appellantur: quarum prima Dominica dicitur [illegible] *Encæniorum*: ejuſque inveniendæ hæc rubrica aſſignatur: [illegible]

Si Kalendæ Novembris in Dominicam incidant, in ea Ingreſſus celebratur. Si verò in feriam ſecundam aut tertiam, Dominica immediatè præcedenti fit Ingreſſus. Si autem in feriam quartam, quintam, ſextam, vel ſabbatum Kalendæ Novembris incidant, Dominica ſequen-

ſequenti fit Ingreſſus. Prima verò feria ſexta, ܒܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ
ܘܩܘܪܒ ܟܠܗ ܐܬܐ ܕܘܟܪܢܐ ܗܘ ܕܡܪܝ ܐܘܓܝܢ ܘܚܒܪܘܗܝ
Commemoratio ſancti Eugenii & ſociorum ejus.

Hæc Feſtorum Dominicarumque diſtributio ex optimo Codice Syriaco Amidenſi 1. deſumpta, cujus ad calcem notam hanc legimus.

ܫܠܡܘ ܒܥܘܕܪܢ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܛܟܣܐ ܘܩܢܘܢܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܕܟܠܗ
ܫܢܬܐ ܐܝܟ ܛܟܣܐ ܘܢܡܘܣܐ ܘܩܢܘܢܐ ܕܐܬܛܟܣܘ ܘܐܬܝܗܒܘ ܠܘܬ
ܘܐܬܩܢܘ ܡܢ ܐܒܗܝܢ ܛܘܒܢܐ ܬܐܘܠܘܓܐ ܪܘܚܢܝܐ ܒܕܝܪܐ
ܩܕܝܫܐ ܕܡܪܝ ܓܒܪܐܝܠ ܘܡܪܝ ܐܒܪܗܡ ܕܠܘܬ ܡܘܨܠ ܡܕܝܢܬܐ
ܐܪܫܟܝܕܝܐ. ܘܠܐܠܗܐ ܫܘܒܚܐ ܘܥܠܝܢ ܪܚܡܘܗܝ ܠܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. ܫܠܡ ܟܬܒܐ
ܗܢܐ ܕܚܘܕܪܐ ܒܝܪܚܐ ܒܪܝܟܐ ܐܝܠܘܠ ܒܫܢܬ ܐܠܦ ܘܬܡܢܡܐܐ
ܘܐܪܒܥܝܢ ܘܬܫܥ ܕܝܘܢܝܐ. ܘܐܬܟܬܒ ܒܡܕܝܢܬܐ ܒܪܝܟܬܐ ܓܙܪܬܐ ܕܒܝܬ ܙܒܕܝ ܕܠ
ܥܠ ܝܕ ܕܩܠܬ ܢܗܪܐ ܕܥܕܝܢ ܒܐܝܕܝ ܡܚܝܠܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܥܛܝܐ ܒܪ ܩܫܝܫܐ
ܦܪܓ ܒܪ ܡܫܡܫܢܐ ܡܪܩܘܣ ܟܘܣܝܐ ܘܫ܀

Abſoluti ſunt ope Domini ac Dei noſtri Ordines & canones, qui peraguntur in diebus totius anni ſecundùm ordines, leges, & canones, quos ordinarunt, tulerunt, condideruntque beati patres noſtri, Theologi ſpirituales, in ſancto cœnobio ſancti Gabrielis & ſancti Abraham, apud Moſul urbem Arſacidarum. Et laus Deo, nobiſque ejus miſerationes in ſæcula Amen. Abſolutus eſt liber iſte Circuli in benedicto menſe Septembri, anno Græcorum 1849.; *exaratus autem in benedicta urbe Gazarta Zebedæa apud Tigrim fluvium Eden, ab hominum abjectiſſimo Ataje* (Aatalla, ſeù Doſitheo) *filio Presbyteri Pharagi filii Diaconi Marci Alcuſæi &c.* Alias Sanctorum feſtivitates celebrant, quæ in altero codice deſcriptæ ſunt, quem ܦܢܩܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ *Phenchitam* (ideſt, Tomum) *Sanctorum* appellant, ut Transfigurationem Domini 6. Auguſti: Aſſumptionem B. Virginis 15. Auguſti: Feſtum S. Thomæ Apoſtoli 3. Julii: Cyriaci 15. ejuſdem: Phetionis martyris 25. Octobris, &c. Annunciationem autem B. Virginis, Nativitatem Joannis Baptiſtæ, & feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli, non ſuis cum eccleſia catholica diebus celebrant; ſed in Dominicis vel feriis ſextis, ut ſuprà dictum eſt. Circumciſionem autem Domini, & Præſentationem ejuſdem in Templum nullatenus commemorant; ſicut neque B. Virginis conceptionem vel nativitatem, neque aliorum Apoſtolorum vel Sanctorum natalitia, quæ apud Syros, Græcos, & Latinos coluntur.

7. Præter ferias quartas & ſextas, quibus per anni circulum jejunant, hæc ſeptem Jejunia Orientales Neſtoriani colunt. Primum

ܨܘܡܐ

ܨܘܡܐ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ *Jejunium quadrageſimale* per ſeptem integras hebdomadas, à Dominica, quam illi *Ingreſſus Jejunii* nominant, nos *Quinquageſimæ* dicimus, uſque ad Dominicam Reſurrectionis, ne Sabbatis quidem & Dominicis exceptis, ut ſuprà dictum eſt. Alterum ܨܘܡܐ ܕܫ̈ܠܝܚܐ *Jejunium Apoſtolorum*, per totidem hebdomadas, à feria ſecunda poſt Pentecoſten uſque ad primam Æſtatis, quæ ſeptima eſt à Pentecoſte, & in qua feſtum duodecim Apoſtolorum celebrant. Tertium, ܨܘܡܐ ܕܫܘܢܝܐ *Jejunium Migrationis B. Virginis*, à Kalendis Auguſti uſque ad decimam quintam ejuſdem menſis, in quo feſtum Aſſumptionis B. Virginis peragitur. Quartum, ܨܘܡܐ ܕܐܠܝܐ *Jejunium Eliæ*, ſeù ܕܨܠܝܒܐ *Crucis* per ſeptem hebdomadas, à Dominica prima Eliæ, quæ quartam Æſtatis ſequitur, uſque ad feriam ſextam quartæ hebdomadæ Crucis, ſeù ſeptimæ Eliæ. Quintum, ܨܘܡܐ ܕܝܠܕܐ *Jejunium Nativitatis*, ſeù ܕܣܘܒܪܐ *Annunciationis*, per quatuor hebdomadas, à Dominica prima Annunciationis, quæ proximior eſt Kalendis Decembris, uſque ad diem vigeſimam quintam ejuſdem menſis, in qua Nativitas Chriſti celebratur. Sextum, ܨܘܡܐ ܕܢܝܢܘܝܐ *Jejunium Niniviticum*, ſeù ܕܒܥܘܬܐ *Rogationis* per tres dies, à feria ſecunda tertiæ ante Jejunium Quadrageſimale hebdomadæ uſque ad matutinum feriæ quintæ ejuſdem hebdomadæ. Septimum denique, ܨܘܡܐ ܕܒܬܘ̈ܠܬܐ *Jejunium Virginum*, tribus poſt feſtum Epiphaniæ diebus. Quæ quidem jejunia, exceptis Quadrageſimali, Aſſumptionis, & Ninivitico, aliter hodie à Neſtorianis fieri accepi: nam Jejunium Crucis ſeù Eliæ, & Jejunium Virginum omninò ſublata ſunt: Jejunium verò Apoſtolorum à feria ſecunda poſt Pentecoſten uſque ad vigeſimam nonam Junii, hoc eſt, uſque ad feſtum Apoſtolorum producitur. Jejunium autem Nativitatis ſeù Annunciationis, à Kalendis Decembris uſque ad diem 25. ejuſdem excluſivè. De Jejunio Virginum & Ninivitico, recole quæ obſervata ſunt Tom. 3. pag. 413. 425. & ſeqq.

Ebedjeſus Sobenſis ex Gabrielis metropolitæ Baſſorenſis auctoritate oſtendit, ſeculares ſeù laicos ad Jejunia *Apoſtolorum*, *Eliæ*, & *Annunciationis* nequaquam adigi; ſecùs monachos, quos ait ex conſuetudine jejunare totum quidem Jejunium Annunciationis, ſed duas tantùm hebdomadas jejunii Eliæ & Apoſtolorum. Verba ejus accipe Par. 5. Nomocanonis cap. 19. ܠܐ ܗܘ ܕܝܢ ܐܝܟ ܩܢܘܢܐ ܠܐ ܥܠܡܢ̈ܝܐ ܕܢܨܘܡܘܢ ܨܘܡܐ ܕܫ̈ܠܝܚܐ ܘܕܐܠܝܐ ܘܕܣܘܒܪܐ . ܕܝܪ̈ܝܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܥܝܕܐ

ܕܒܨܪܐ . ܦܢܝܐ ܒܗܠܝܢ ܨܘܡܐ ܠܝܬ ܩܢܘܢܐ ܠܥܠܡܝܐ ܐܦܠܐ ܠܝܚܝܕܝܐ .
ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܟ ܨܘܡܐ ܕܦܪܘܩܐ ܐܝܬܝܗܘܢ . ܐܠܐ ܒܪܡ ܝܚܝܕܝܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ
ܡܡܠܟܢܘܬܐ ܕܢܨܘܡܘܢ ܒܗܘܢ ܬܪܝܢ ܫܒܘܥܐ ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܐܠܝܐ . ܘܚܠܦ
ܗܘ ܕܨܘܡܐ ܕܡܘܫܐ ܢܨܘܡܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܣܘܒܪܐ . ܠܥܠܡܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܩܢܘܢܐ ܐܝܬ
ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܡܡܠܟܢܘܬܐ ܐܠܐ ܕܨܒܝܢܗܘܢ ܐܝܬܝܗ ܟܠܗ ܨܒܘܬܐ . ܘܬܘܒ ܐܦܠܐ
ܢܛܘܪܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܒܐܪܒܥܐ ܘܥܪܘܒܬܐ ܕܒܗܝܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ
ܦܘܩܕܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܒܗܘܢ ܒܣܪܐ :

An laici ex canone teneantur jejunare in hebdomada (hoc eſt, ſeptem hebdomadis) *Apoſtolorum*, & *Eliæ*, & *Annunciationis*? *Gabriel Baſſoræ. De his*, inquit, *jejuniis nullus eſt canon pro laicis*, *neque pro monachis*, *quum non ita ſe habeant*, *ut jejunium Servatoris. Verùm monachi monentur in illis jejunare duas hebdomadas*, *Apoſtolorum ſcilicet*, & *Eliæ*: & *pro jejunio Moyſis*, *jejunare dies Annunciationis. Laicis verò neque canon eſt*, *neque admonitio*, *ſed omnino voluntaria res eſt. Item neque abſtinentia iis præſcripta eſt*, *ſicut in feriis quarta* & *ſexta*, *in quibus ex Canone Apoſtolorum prohibentur carnes manducare.*

8. Ab occaſu ad occaſum ſolis, dies ſuos auſpicantur, tàm in Dominicis & Feſtis, quàm in Jejuniis. Vide ſuprà hoc cap. §. 18.

9. Crucis ſignum, more Græcorum, à dextra ad ſiniſtram formant. Elias [a] Damaſcenus in concordia Fidei inter Neſtorianos, Melchitas & Jacobitas: *Quod in formando Crucis ſigno ſibi invicem minimè conſentiant*, *id profectò nihil officit. Alii nimirùm Crucis figuram uno digito deſcribunt*, *deducta manu à ſiniſtra corporis parte ad dexteram*; *alii digitis duobus contrario ductu à dextra ad ſiniſtram ejuſdem Crucis formam exprimunt. Id*, *inquam*, *conſenſioni concordiæque minimè officit*, & *eo ſenſu exponendum eſt*, *quo unius duarumve naturarum dogma intelligendum eſſe jam dixi. Jacobitæ ſcilicet uno digito cruce ſe ſignant*, *à ſiniſtra ad dexteram abeuntes*, *quo profiteantur*, *ſe credere in unum Chriſtum*, *qui in Cruce moriens*, *à ſiniſtra parte*, *hoc eſt*, *à peccato ereptos*, *ad dexteram*, *hoc eſt*, *ad gratiam tranſtulit. Similiter Neſtoriani*, & *Melchitæ dum duobus digitis contrario ductu à dextera ad ſiniſtram crucis figuram deſcribunt*, *profitentur ſe credere*, *in Cruce divinitatem atque humanitatem ſimul unitas extitiſſe*: *hæc enim cauſa noſtræ ſalutis fuit*; *indeque fides à dextera parte exorta eſt*, & *infidelitas*, *nempè error*, *à ſiniſtra depulſa eſt.* Synodus [b] Diamperienſis ſeſſ. 8. canone 37. Chriſtianis Malabaribus eccleſiæ Angamalenſi ſubjectis præcipit, ut in formando crucis ſigno Romanum morem, patrio ritu rejecto, ſequantur: nimirùm à ſiniſtro humero ad dexterum, non à dextro ad ſiniſtrum abeuntes.

a *Tom.* 3. *p.* 515

b *La Croze lib.* 3. *p.* 268.

10. In pane fermentato conſecrant, oleum & ſal admiſcentes: qua de re vide quæ ſuprà notavi hoc cap. §. 12.

11. Patriarcha, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & reliqui Clerici neque Tonſuram habent in capite, neque diſtinctas à laicis veſtes deferunt. In utroque Neſtorianos ab antiqua diſciplina receſſiſſe affirmant Barhebræus, Margenſis, & Amrus. Ille quidem in vita S. Barbaſemini refert, hunc præcepiſſe, *ut Epiſcopi, Clerici, & monachi habitum mutarent, declinandæ perſecutionis cauſa: poſtea verò, quum perſecutio ceſſaſſet, Orienſque Neſtorianiſmo infectus eſſet, priſtinum illos ſchema reſumere recuſaſſe*. Thomas verò Margenſis & Amrus de Abrahamo Caſcarenſi ſcribunt, *illum ex eremo Scetenſi in Aſſyriam regreſſum, aſceticæ vitæ ſchema ſeù monaſticum habitum, quo ibi indutus fuerat, ſuis alumnis reſtituiſſe, atque inſtar coronæ præcepiſſe eorum diſcipulorum caput tonderi, qui ſacrum hujuſmodi inſtitutum amplecterentur*. Joſephus [a] Indus teſtatur, Neſtorianorum Patriarcham ſua ætate conſueviſſe *ferre tonſuram inſtar Crucis*. De his tamen conſule Thomaſinum de vetere & nova eccleſiæ diſciplina tom. 1. lib. 2. cap. 44. & ſeq. ubi per priora octo ſæcula oſtendit Clericos, quod habitum communem attinet, nec veſte ulla, nec veſtis colore in Oriente ſe à laicis ſecreviſſe, ſed ſola veſtis modeſtiâ.

[a] *Navig. novi orbis cap. 133.*

12. Patriarchæ, Metropolitæ, & Epiſcopi neque mitram gerunt in capite, neque anulum in digito, ſed ſacra eorum veſtis, per quam ab inferioribus Sacerdotibus ſecernuntur, hæc in Pontificali deſcribitur: 1. ܡܥܦܪܐ *Maaphra*, quod & dicitur, ܦܩܝܠܐ *Phakila*, & ܟܦܝܠܐ *Kaphila*: hoc eſt, pallium in modum Pluvialis Latini, quo totum corpus ambitur. 2. ܒܝܪܘܢܐ *Biruna*, hoc eſt, Cidaris phrygio opere ornata, qua caput tegitur, inſtar Amictus. 3. ܚܘܛܪܐ *Chutra*, hoc eſt, Virga, ſeù Pedum Paſtorale, quod manû tenetur. In Ordinatione Epiſcopi. ܘܡܪܝܡܝܢ ܠܟܬܒܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܥܡ
ܡܩܒܠܢܗ ܡܢ ܣܬܪܗ. ܘܡܥܦܪܐ ܘܒܝܪܘܢܐ ܦܫܛܝܢ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ: ܘܚܘܛܪܗ
ܘܚܘܛܪܐ ܥܡ ܐܣܛܠܐ ܦܫܛܐ ܒܩܘܪܒܢܘܬܐ ܘܕܝܪܝܢܝܐ. ܘܡܥܛܦܐ ܠܚܘܫ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܘܡܫܢܐ ܠܗ ܥܠ ܡܥܦܪܐ. ܘܡܠܒܫܝܢ ܠܗ ܒܝܪܘܢܐ. ܘܡܫܠܡܝܢ
ܠܗ ܚܘܛܪܐ ܒܐܝܕܗ ܘܡܫܡܫܢܐ ܘܩܐܡ ܠܗ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܕܪܓܗ ܘܡܫܡܫܢܐ
ܥܠ ܐܘܪܚܐ ܡܢ ܠܒܪ ܠܘܬ ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܐܘ ܗܕܐ. ܐܠܦܐ
ܘܐܬܘܒ ܘܐܬܒܝܐ ܘܐܬܡܪ ܒܟܠ ܥܕܬܐ ܠܗܝ ܕܫܘܪ ܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܐܝܟ.

Deinde elevant librum Evangelii cum eo qui illud ſuſcepit, à dorſo ejus: Maaphram autem, & Birunam (hoc eſt, pallium, & cidarim)

ſuper altare reponunt ; Virga verò ejus, & aliæ Virgæ ad parietem propè Altare adſtituuntur: & eas affert Archidiaconus. Præſul autem circumdat ei Maaphram (ideſt, pallio corpus ejus ambit) *& induit eum Biruna*, (hoc eſt, imponit capiti ejus cidarim) *& tradit illi Virgam in manum ejus dexteram : ſignatque eum ſigno Crucis in fronte pollice ſuo dextero ab imo ſurſum, & à dextra ſiniſtrorſum, dicens : Segregatus eſt, ſanctificatus eſt, perfectus eſt, & conſummatus eſt talis in opus magnum Epiſcopatus &c.* In Ordinatione Patriarchæ.

ܗܝܕܝܢ ܡܝܬܝܢ ܟܦܝܠܐ ܘܪܡܐ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ ܪܝܫ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ
ܘܡܠܒܫ ܠܗ ܒܝܪܘܢܐ ܘܡܫܠܡ ܠܗ ܫܒܛܐ ܒܐܝܕܗ
ܘܪܫܡ ܠܗ ܒܨܒܥܗ ܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܐܬܦܪܫ ܘܫܪܐ .

Tunc afferunt Kaphilam (ideſt, pallium) *& princeps Metropolitarum illam ſuper ejus caput demittit : & induit eum Birunâ : & tradit illi Virgam in manum ejus, ſignatque eum in fronte, dicens: Segregatus eſt &c.* Orthodoxus Chaldæorum Patriarcha, qui Amidæ ſedet, mitram Romano more ab annis ferè quadraginta uſurpare cœpit: nimirùm ex quo Joſephus I. à Romano Pontifice Pallio pontificali donatus fuit.

13. *Patriarcham non per electionem, ſicut & aliæ nationes, creant, ſed potius per renunciationem de uno in alterum, quaſi jure hæreditario*, ut inquit [a] Thomas à Jeſu. Non per renunciationem, ſed per deſignationem à vivente Patriarcha creatur futurus ſucceſſor : nimirùm puer quiſpiam ex cognatis & conſanguineis à matrimonio ineundo arcetur, à carnium eſu abſtinere jubetur, ſacerdotio initiatur, & ad occupandam poſt viventis obitum Sedem edito in vulgus decreto deſtinatur. Hunc eccleſiaſticis legibus contrarium morem induxere Neſtoriani Patriarchæ ex familia *Mamæ*, qui ab anno Chriſti 1500. ad hanc diem Throno Patriarchali in Moſulana civitate incubarunt. Andreas Maſius in epiſtola ad Augerium Busbeckium narrat, hanc potiſſimam fuiſſe electionis Sulakæ cauſam, ut abuſum illum interrumperent. *Ajebant*, inquit, *populum Neſtorianum & ſacri & profani ordinis jam pridem ægrè ferentem ſummum illud Patriarchatus (ut ſic dicam,) ſacerdotium in eadem una familia per centum propè jam annos quaſi hæreditarium retineri ; verentemque, ne ejus Patriarchæ, qui tum recens obierat, fratris filius, artibus quibuſdam improbis niſus, patrui ſui ſucceſſor evaderet : mox audita illius morte concurriſſe tumultuario in illam, quam modo dixi, Tigris inſulam, quæ duodecim circiter paſſuum millibus ſupra Mozal poſita, decem ferè millia paſſuum ſuo ambitu continet, muris undique cincta, & à paucis aliis, quàm Chriſtianis hominibus habitata : atque ibi ſubitariis conſiliis de novo ſibi Patriarcha ſecundùm canones veteres deſignando deliberaſſe &c.* Et Sulakam quidem elegerunt,

[a] *Lib. de converſ. omnium gentium p. 353.*

Ve-

Verùm Simeon Denha, ejus Patriarchæ qui tùm recens obierat, fratris filius, & patrui ſui Sedem occupavit, & Sulakam ipſum à Mahometano principe interficiendum curavit. Simeoni ſucceſſit [a] Elias, à quo cæteri ex eadem Mamæ familia Patriarchæ nomen Eliæ uſque in præſentem diem acceptum retinent. [a] *Tom.3.p.622.*

§. XXIII.

Reſponſio ad libellum Crozii, Gallicè inſcriptum, Hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes.

Ex iis, quæ hactenus de Neſtorianorum religione, moribus, erroribuſque enarravi, colligitur 1. Illis nonnullos errores perperàm tribui, quos revera non habent, vel qui errores non ſunt, ſed peculiares Eccleſiæ Syriacæ Ritus in Sacramentorum adminiſtratione uſurpati. 2. Ab iis contra erroribus immerito ipſos purgari, quorum rei ſunt. 3. Quos verò errores ſuprà recenſui, non omnes ad totam Neſtorianorum gentem referri, ſed pleroſque privatis eorum Doctoribus adſcribendos eſſe. 4. Qui autem univerſæ illorum ſectæ communes ſunt, ſive ii à primis ipſorum magiſtris, ſive à poſterioribus ſucceſſu temporis excogitati fuerint, in iis Neſtorianos turpiſſimæ non modo ab Eccleſia Græca Latinaque, ſed etiam à propria Syriaca ſeceſſionis defectioniſque redargui poſſe. 5. In ipſis denique hæreticorum hominum ſcriptis, tot tamque aperta veritatis catholicæ teſtimonia paſſim occurrere, ut Neſtoriani contra Neſtorianos pro orthodoxa religione pugnare videantur.

Quæ quum ita ſint, non alienum à noſtro inſtituto exiſtimo in examen hoc loco adducere, quæ Crozius (M. V. La Croze) adverſùs Romanam Catholicam Eccleſiam ex receptis Neſtorianorum doctrinis ſe colligere arbitratur in libello anno 1724. Gallicè evulgato, cui titulum præfixit, *Hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes*, hoc eſt, *Hiſtoria Chriſtianiſmi Indorum*, Hagæ in 4. pag. 570. Opus ab auctore in ſeptem libros dividitur, quorum priores quinque, Chriſtianorum Indorum, ſeù Neſtorianorum Malabarum, res geſtas continent: in ſexto de Indorum idololatria diſſeritur: in ſeptimo denique de expeditione Danorum quorundam Proteſtantium in urbem, quam Tranquebar appellant.

Et rem quidem hiſtoricam quod ſpectat, Crozio materiam ſuppeditant *Antonius Gouvea* Auguſtinianus in lib. Luſitanico impreſſo Conimbricæ anno 1606. cui titulus, *Jornada do Arcebiſpo de Goa &c.* ubi de rebus geſtis Alexii Menezii Archiepiſcopi Goàni, deque Actis Synodi Diamperienſis ab eodem celebratæ: *Franciſcus Barreto* è Societate Jeſu in Relatione Malabariæ impreſſa Romæ anno 1645. *Vincentius Maria à S. Catharina Senenſi*, & *Joſephus*

à S. Maria, Carmelitæ Excalceati, in expeditione Indica: *Thomas Indorum Epiſcopus* in Epiſtola Syriaca Latinè converſa per Carolum Schaaf, & impreſſa Lugduni Batavorum anno 1714. & *Dani Miſſionarii* in Relatione expeditionis Tranquebarenſis, quæ prodiit Hallæ anno 1713.

Quod verò ad Theologicas diſputationes pertinet, ſive prudens, ſive imprudens in deſcribenda eorum Chriſtianorum religione mirum quantum Crozius hallucinatur. Quum enim mores Neſtorianorum à quinto ad ſextum decimum Chriſti ſeculum retuliſſet, in hæc verba [a] concludit. *Nos hìc* (ideſt, in Malabaria) *antiquiſſimam Eccleſiam deprehendimus, cujus dogmata ferè omnia cum iis conveniunt, quæ Reformata religio profitetur. Chriſtiani Orientales, qui Neſtorianorum nomine noſcuntur, à quinto jam ſeculo ab omnium aliorum ſocietate ſejuncti, eique Patriarchæ ſubjecti, qui nec Romano Imperio obnoxius eſt, nec ullum cum eo commercium habet, aut linguam ejus vel auctores novit; eadem quæ nos ſacramenta admittunt: negant planè Tranſubſtantiationem ac realem præſentiam: averſantur Imaginum cultum: ignorant doctrinam Purgatorii, Romanaſque Traditiones ferè omnes, quæ à Proteſtantibus rejiciuntur. Facti res eſt, quod falſitatis inſimulandi nullus eſt modus. Id nos demonſtravimus ex Actis Synodi, & ex teſtimonio hiſtorici Meneziani, Romanæ Catholicæ fidei ſtudioſiſſimi. Idem præterea confirmant antiquæ recenteſque Relationes omnes. Hinc optima concluſio deduci poteſt adversùs horum dogmatum antiquitatem, quorum pleraque pars in Romanam paulatim irrepſit Eccleſiam, nec tamen potuit uſque in præſentem diem in communem Græcorum religionem introduci. Ac proinde audaciſſimæ temeritatis, & inexcuſabilis præjudicii proculdubio convincitur Abbas Renaudotius, quum affirmat Neſtorianos eadem circa Euchariſtiam cum propria Eccleſia ſentire. Contrarium evidenter probant Acta Synodi Diamperienſis, & Eccleſiaſtici eorum populorum libri. Idem dicendum de Sacramentis, quæ iſte Abbas enumerationi Eccleſiæ Romanæ per totum Orientem eſſe conformia ſupponit. Equidem ſynceritatem pudoremque exuat oportet, qui id de Neſtoriana Eccleſia velit aſſerere. Hæc enim, ut vidimus, neque Confeſſionem agnoſcebat, neque Confirmationem, aut Extremam Unctionem: & Matrimonium quoque à numero Sacramentorum prorsùs excludebat. Nihil admirabilius foret, quàm hujuſmodi conformitas, ſi quidem vera fuiſſet deprehenſa. Nam ante Petrum Lombardum, qui ſeculo duodecimo vivebat, hic ſeptenarius Sacramentorum Eccleſiæ Romanæ numerus apud nullum auctorem reperitur.*

[a] Pag. 341. & 342.

Pergit aſſerere, Leonem Allatium [b] in ſua adversùs Caucum diſputatione, è Græcis neminem producere potuiſſe: Cardinalem verò Petrum Damianum ſacramenta duodecim recenſuiſſe, inter quæ

[b] *De perpetuo conſenſu lib. 3. cap. 16. à §. 6.*

Eccleſiæ Dedicationem: Hugonem [a] præterea à S. Victore plura adhuc enumerare, atque inter alia & Dedicationem Eccleſiæ, & Exequias Presbyterorum, *Sacramentum inauditum*, inquit Crozius, *quod Dionyſio, ut vocant, Areopagitæ debetur*: Iſidorum [b] denique Hiſpalenſem tria tantum ſacramenta agnoſcere, Baptiſmum ſcilicet, Chriſma, & Corpus & Sanguinem Domini.

a *De Sacram. tom.* 3. *pag* 207. 282. & 290.

b *Origin. lib.* 6. *cap.* 19.

Crambem repetit in Præfatione. *Nos hìc, inquit, Eccleſiam habemus, quæ ſpatio mille ducentorum & ampliùs annorum, quum nullum haberet commercium cum Eccleſiis Romæ, Conſtantinopoleos, Alexandriæ, & Antiochiæ, pleramque dogmatum partem conſervat, quæ à Proteſtantibus admittuntur, & ab iis Eccleſiis ſive omnino, ſive ex parte rejiciuntur. Videre licebit Chriſtianos Malabares planè reſpuere ſupremam Papæ poteſtatem, negare Tranſubſtantiationem, & affirmare ſacramentum Euchariſtiæ nil aliud eſſe, quàm figuram Corporis Jeſu Chriſti. His adde Confirmationem, Extremam Unctionem, & Matrimonium è Sacramentorum numero exploſa. Imaginum cultum tamquam idolorum habitum, & Purgatorium veluti fabulam traductum. Omnes iſtæ facti veritates innituntur ipſis Synodi Actis, & auctoritati ejus Antiſtitis, qui nec vim, nec dolum omiſit, ut ea dogmata inter illos antiquos Chriſtianos ſtabiliret, qui eadem admittere recuſabant.*

Hæc Crozius, magno quidem plauſu ab iis exceptus, qui neque quis ſit Orientalium Chriſtianorum ritus, quæve religio, perfectè norunt; neque Eccleſiaſticas Occidentalium antiquitates à limine ſalutarunt; ſed narrationem, vel dictum neſcio cujus recentis auctoris nacti, derivatam ad nos ab ipſis Apoſtolis fidem convellere ſe poſſe putant. Hujus farinæ homines, qui libros de Navigatione novi Orbis, vel de expeditionibus neotericorum viatorum in Aſiam & Africam, deque Chriſtianorum ibi commorantium moribus tractantes evolvendo, Theologi videri volunt, antequam ſententiam de re Sacramentaria, vel de abditis religionis articulis proferant, conſulant velim vetuſtiſſimos utriuſque Eccleſiæ Rituales libros, legant canones & acta conciliorum, quæ olim in Oriente & Occidente celebrata ſunt, evolvant Patres ſcriptoreſque, qui hiſtoriam Eccleſiaſticam tradidere, qui homilias aut catecheſes habuere, qui demum de re theologica quocumque modo diſſeruere. Plenæ ſunt hujuſmodi voluminum Bibliothecæ; prodierunt, prodeuntque in dies doctiſſima auctorum collectanea, ad quæ Crozium, ejuſque admiratores, quoad ea, quæ de Sacramentis, deque Eccleſia Romana effutiuntur, brevitati conſulturus, remitto.

Ad rem Neſtorianam pergo. Ac primum, permiſſâ Crozio facti veritate (quæ tamen non conſtat, ut infrà dicam,) ſic hominem ſuo ipſius argumento urgeo. Crozius ait, Neſtorianorum fidem quoad eos, quos enumerat, articulos, cum Proteſtantibus convenire,

Ro-

Romanis repugnare. Eſto. Quid inde? An propterea Apoſtolica eſt, quam ipſe laudat, Neſtorianorum religio? Imò potius nova, & longè poſt Neſtorium exorta: nam idem Crozius affirmat Chriſtianos in Malabariam ſeculo quinto, vel paulò ante, penetraſſe. Nos autem antiquiores Neſtorio Patres habemus Græcos, Latinos, Syros, à quibus contraria aſſertæ Neſtorianorum doctrinæ dogmata traduntur.

Præterea probandum erat Crozio, non ſupponendum, eam quam Luſitani apud Neſtorianos Malabares invenerunt religionem, non proceſſu temporis mutatam fuiſſe, ſed unàcum antiquis eorum patribus in Malabariam ex Chaldæa & Perſide invectam, ibidemque ſine ullo primævæ puritatis detrimento conſervatam. Cur enim Romani, Græci, Syri, qui ante Neſtorium puram in Oriente & Occidente doctrinam, juxta ipſum Crozium, tenebant, novis antiquam fidem erroribus poſt Neſtorii ætatem inquinaſſent; Neſtoriani verò eandem in extremis Indorum finibus puram retinuiſſent? Cedo rationem. Proferat Crozius ſingulare ejus gentis privilegium à Deo promiſſum, vel conceſſum, eximiam morum probitatem aut doctrinam, inſignem miraculorum gloriam, Sedium Epiſcopalium prærogativos honores, ſcriptorum eruditionem, Paſtorum pro dilatanda aut conſervanda religione indefeſſum ſtudium, & cætera hujuſmodi, quæ à primis Chriſti ſeculis ad noſtram uſque ætatem in Romano Imperio apud Latinos, Græcos, Syros cernere eſt, apud Neſtorianos non item, maximè in Malabaria verſantes.

Demùm ſi puram Evangelicamque doctrinam in Chriſtianis Malabaribus agnoſcit Crozius, tantum abeſt, ut rem Proteſtantium tueatur, quin potiùs eam imprudens evertit. Si enim in re fidei ab erroribus immunes Malabares pronunciantur, non igitur in iis tantum articulis, quos ſuprà enumeravit, ſed in reliquis etiam, qui ad religionem ſpectant, cum illis convenire debent Proteſtantes: ac proinde Crucis ſignum venerari, Sanctos eorumque Reliquias colere, illos invocare, præſcriptum ab eccleſia Jejunium quadrageſimæ aliaque jejunia obſervare, & in iis à carne, lacticiniis, piſcibus & vino abſtinere, Horas canonicas perſolvere, Liturgiam cæteraque Sacramenta eodem ritu celebrare: ea denique omnia peragere, quæ ſuprà ex Ritualibus Syriacis à Neſtoriano populo uſurpari oſtenſum eſt. Quæ Proteſtantibus quàm contraria ſint, nemo non videt. Quodſi partem eorum, quæ Neſtoriani faciunt docentque, admittere ſe dicat Crozius, & partem repudiare; nos contra vel hominem malæ fidei convincimus, qui in ſectæ ſuæ patrocinium contrarios pleriſque illius dogmatibus Neſtorianos confidenter advocat; vel adductum ab eo pro erroribus Proteſtantium argumentum deridemus, quos Neſtoriani ſi ex parte confirmare perhibentur, ex altera certè confutant convelluntque. Deſinat ergo puritatem doctrinæ evangelicæ in Neſtorianis

jacta-

jactare, niſi aut ſibi ipſe contradicere velit, aut propriam ſectam, qua ſtabilire putat, eâdem machinâ deſtruere.

His generatim præmiſſis, ad examinandum eam, quam aſſerit, facti veritatem accedo. *Acta*, inquit, *Synodi Diamperienſis*, *&* *eccleſiaſtici eorum populorum libri*, *nec non auctoritas Alexii Menezii Archiepiſcopi Goàni*, *&* *teſtimonium Antonii Gouveæ Auguſtiniani hiſtorici*, *atque antiquæ recenteſque Relationes omnes probant*, *Neſtorianos eadem*, *quæ Proteſtantes*, *ſacramenta admittere*, *negare Tranſubſtantiationem*, *averſari Imaginum cultum*, *ignorare doctrinam Purgatorii*: *non agnoſcere Confeſſionem*, *neque Confirmationem*, *aut extremam Unctionem*: *Matrimonium à ſacramentorum numero excludere*: *ſupremam Papæ poteſtatem impugnare*; *Romanas denique Traditiones ferè omnes reſpuere*, *quæ à Proteſtantibus reiiciuntur*.

Richardus Simonius [a] hoc argumentum Crozii diluit, affirmando, erraſſe in facto Menezium, Gouveam, Patres Diamperienſes, & quotquot eam errorum copiam Neſtorianis tribuunt. Contra Crozius [b] patrocinium Synodi Diamperienſis ſuſcipiens: *Si Menezius*, inquit, *poſtquam diu inter illos populos verſatus eſt*, *continuoſque cum illorum Eccleſiaſticis ſermones habuit*, *in eo facto deceptus fuit*, *cujus veritatem levi negotio perſpectam habere poterat*; *quis nos certos reddet Simonium*, *qui eas regiones nunquam vidit*, *neque eorum populorum libros legit*, *meliorem viæ ducem nobis eſſe ad cognoſcendum eccleſiaſticas illorum obſervationes?* *Menezius rem ſolus non tractabat*, *ſed in omnibus laboribus ſuis dirigebatur à Jeſuitis*, *qui Syriacè & Malabaricè callebant*, *nec aliam occupationem habebant*, *quàm ut eorum Chriſtianorum libros moreſque diſcerent*. *nullum Synodi Diamperienſis decretum ante promulgatum fuit*, *quàm in linguam Malabaricam converſum pro concione legeretur*, *ut ſcilicet populi illi eorumque Eccleſiaſtici de novis præſcriptionibus*, *quas in ipſorum eccleſiam introducere volebant*, *deque omnibus defectibus*, *quos in ea notabant*, *certiores fierent*.

a *Hiſtoire critique de la Creance des nations du Levant. pag.* 113.

b *La Croze pag.* 204.

Ego verò, qui eccleſiaſticos Neſtorianorum libros tàm in Aſſyria, quàm in Malabaria exaratos qua majore potui diligentia conſului, neque cum Simonio Diamperienſes Patres in omnibus articulis deceptos pronuncio, neque cum Crozio ab omnibus illos erroribus abſolvo. In facto hallucinati ſunt, quum pronunciarunt Seſſ. 3. Decret. 1. & 2. plures in Teſtamento novo Syriaco verſus à Neſtorianis corruptos; Decret. 14. librum ſacrarum Ordinationum proſcribendum eſſe, quod cum Latino Ritu neque quoad formam, neque quoad materiam conveniret: Seſſ. 4. Decret. 1. & 2. hanc eſſe formam Baptiſmi Neſtorianorum, *Baptizatus eſt & perfectus N. in nomine Patris Amen*, *in nomine Filii Amen*, *in nomine Spiritus ſancti Amen*: Decret. 14. uſum ſanctorum oleo-

rum

rum in tota illa Diœceſi fuiſſe antea incognitum: nullam præterea illos habuiſſe notitiam ſacramenti Confirmationis: Seſſ. 5. Decret. 15. ignotum prorſus eis fuiſſe Purgatorium: Seſſ. 8. Decret. 15. uſum comedendi carnes ſabbato, lethalis criminis damnandum: quum denique ſeſſ. 5. & 8. emendationes in Liturgia neque neceſſarias neque utiles evulgarunt, Ritumque Syriacum quoad Miſſale, Altaria, veſtes ſacerdotales, Panis Euchariſtici materiam & formam, triplicem Miſſarum in nativitate Domini celebrationem, cineres feria quarta diſtribuendos, ſignum crucis à ſiniſtra ad dextram ducendum, aliaque id genus plurima, in Latinum nullo operæ pretio mutandum eſſe decreverunt. In jure etiam peccaviſſe mihi videntur, quum ſeſſ. 4. Decret. 21. Sacramenti Confirmationis miniſtrum eſſe legitimum & ſolum Epiſcopum affirmarunt, quod eſt contra expreſſam Conciliorum Florentini ac Tridentini auctoritatem, in quibus Epiſcopum non ſolum abſolutè, ſed ſolum ordinarium miniſtrum Confirmationis eſſe definitur, & contra communem eccleſiæ tùm Occidentalis, tùm Orientalis praxim, quæ ſimplices etiam Presbyteros ad id ſacramentum adminiſtrandum aliquando delegare conſueverunt. In his quidem, quæ modo dicebam, lapſi ſunt Diamperienſes Patres: idque aut ex Syriaci Ritus antiquitatumque eccleſiaſticarum ignorantiâ, aut ex nimio in Romanas cerimonias ſtudio, ad quas Syros Neſtorianos omni conatu traducere ſatagebant, ut quo magis ab avitis Ritibus abeſſent, eo propius ad catholicam veritatem accederent, longiuſque à commixtis cum Ritu erroribus avellerentur. Verùm lapſi non ſunt, quum ex ea, quæ corruptiſſima apud Neſtorianos Malabares vigebat, religione multiplices illorum errores notarunt tàm quoad Verbi Incarnationem, quàm quoad ſacramenta eccleſiæ alioſque fidei atque diſciplinæ articulos, quos ſuprà hoc cap. à §. 1. ad 22. recenſui.

Hinc Crozio permitto Neſtorianos ante Concilium Diamperienſe in Malabaria Confeſſionem & extremam Unctionem non agnoviſſe, Confirmationem ob defectum materiæ vel formæ vel miniſtri non habuiſſe, Matrimonium pro ſacramento nequaquam duxiſſe, veram corporis Chriſti præſentiam in Euchariſtia negaſſe, cultum Imaginum, quas Luſitani depinxerant, admittere noluiſſe, Romani Pontificis ſupremam poteſtatem impugnaſſe, alias denique nonnullas Eccleſiæ Latinæ traditiones, ut in hiſtoria Malabarica narratur, repudiaſſe; id, inquam, Crozio permitto: ſed ſimul ut ea, quæ à me de iiſdem articulis ſuprà adnotata ſunt, æquo animo conſulat, obteſtor & moneo: fore enim confido, ut ex ipſis Neſtorianorum Ritualibus libris ſive in Malabaria ſive in Chaldæa deſcriptis, & ex antiquis illius gentis Scriptoribus atque Synodicis Præſulum decretis intelligat, errores modò recenſitos nec adeo antiquos fuiſſe, ut originem cum Neſtorianiſmo habuerint, nec ad univerſam Neſtorianorum ſectam referri debere, ſed ex paucorum recentiorum ingenio

pro-

prodiiſſe, perque Malabariam Præſulum ſocordiâ, aut inſcitiâ, aut dolo malo diſſeminatos fuiſſe. Cæterùm conſtitutiones Patriarcharum, Doctorum lucubrationes, Liturgici libri palàm faciunt, ab antiquis Neſtorianis Confirmationem, extremam Unctionem, Confeſſionem & Matrimonium pro Sacramentis haberi; verum Chriſti corpus in Euchariſtia agnoſci; Imaginum cultum propugnari; Romani Pontificis primatum affirmari; in nullo denique, præter Neſtorianam hæreſim, fidei articulo ab eccleſia catholica illos diſſentire. Si quid verò ſucceſſu temporis à recentioribus innovatum eſt, (ut multa innovata fuiſſe demonſtravi,) id perperàm à Crozio adversùs antiquiorem erroribus veritatem orthodoxam opponitur.

Nunc à generalibus ad ſpecialia accedens, quos obvios in Crozii hiſtoria lapſus habui, pro veritatis ſtudio publicæque rei literariæ beneficio adnotabo. Id verò tantum abeſſe exiſtimo, ut eidem auctori moleſtum ſit, quin potiùs gratum jucundumque ſibi futurum ipſe profitetur, in Præfatione [a] inquiens: *Je ſouhaite extrêmement que mon ouvrage ſoit lu, mais qu' il le ſoit ſans prévention. J'ai pû me tromper en quelque choſe. Je prie quiconque s' en appercevra d'avoir la bontè de m'en avertir, je ſaurai me retracter. Ego quidem valdè cupio, ut opus meum legatur, ſed ut id animo haud præoccupato fiat, peropto. In aliquo fortaſſe hallucinatus ſum. Quicumque ergo hoc animadvertet, illum rogo, ut me admonere non gravetur: palinodiam canere paratus ſum.* Officii mei partes implebo, ex chriſtiana charitate hominem admonendo: ipſius erit, (quod ſe facturum promiſit,) palinodiam earum, quarum convincetur, hallucinationum canere.

a Preface p. 9.

1. Ait Crozius pag. 3. *in ſecta Neſtoriana*, quam unam ex antiquiſſimis Orbis eccleſiis vocat, *ſe deprehendiſſe puritatis & antiquitatis characteres maximè conſiderabiles*. Ego contra toto hoc cap. 7. demonſtravi, præter Pelagianum & Neſtorianum errorem, (quem tamen veritas catholica longo intervallo antiquitate ſuperat,) nullum eſſe in ſecta Neſtoriana ab orthodoxa fide alienum dogma, quod recens non ſit, recentiumque Antiſtitum inventum, ſive id in Ritualibus & Liturgicis libris irrepſerit, ſive in Doctorum ejuſdem ſectæ ſcriptis traditum legatur. Nam Doctores omnes, quorum in operibus tàm Diamperienſis Synodus, quàm Crozius ſententias aliquot à Romana religione abhorrentes notavit, poſt ſextum Chriſti ſeculum ſcripſere. Item Rituales Liturgicique codices, qui à Græcis, Latinis, Syriaciſque differunt, à Maraba, Jeſujabo Adjabeno, Cypriano Niſibenſi, aliiſque ſexti, ſeptimi & octavi ſeculi Scriptoribus compoſiti fuere.

2. Ait pag. 11. *omnium primos Arianos, deinde Apollinariſtas ſanctæ Virgini titulum matris Dei tribuiſſe*: idque teſtimonio Garnerii in Marium Mercatorem 1. Par. pag. 303. col. 1. confirmare

conatur. Verùm Garnerius loc. cit. tantùm affirmat *Apollinarem hoc dixiſſe*, *hanc vocem*, *ideſt*, Θεοτόκον, *apud Arium plauſus maximos excitare*; idque, poſtquam hoc teſtimonium ex Neſtorio [a] produxiſſet: *non dicit*, inquiunt, Θεοτόκον *genitricem Dei*, *& hoc eſt totum*, *quod noſtris ſenſibus ab illis opponitur*: *nemo enim*, *ajunt*, *rectam fidei gloriam ſequens*, *vocem hanc aliquando declinavit*. *Multa dogmatum ibi experimenta ſuppeditant*, *maximè quidem quæ ſunt Apollinaris ſectæ*, *& Arii*, *vel Eunomii*, *ſi inveſtiges*, *unuſquiſque eorum* Θεοτόκον, *ideſt*, *Dei genitricem appellavit Virginem ſanctam*. Non tamen negat eundem *Matris Dei* titulum ante Arium & Apollinarem in eccleſia uſurpatum fuiſſe. Legat Crozius Petavium lib. 5. theologicor. dogmatum de Incarnatione cap. 15. num. 9. ubi oſtendit, ante exortam Arii Apollinariſque hæreſim Beatam Virginem nominatim Θεοτόκον appellatam fuiſſe apud Origenem tom. 1. in epiſt. ad Romanos, teſte Socrate lib. 7. cap. 32. & apud Dionyſium Alexandrinum in epiſt. Synodica ad Paulum Samoſatenum (tom. 11. Bibl. PP. pag. 276.) & in reſponſione ad quæſtionem quintam hæretici ejuſdem de Iſaiæ verbis iſtis, *Ecce Virgo concipiet* (eod. tom. 11. Bibl. PP. pag. 286.)

[a] Par. 2. Oper. Mar. Mercat.

3. Ut demonſtret *Neſtorianos Moſul eorumque Patriachas uſque in præſentem diem propugnare eandem voluntatis unitatem in Chriſto*, *quam Neſtorius docuit*, profert pag. 13. teſtimonium Gregorii Abulpharagii in hiſtoria Dynaſtiarum pag. 145. ſic ajentis: *Neſtorius qui aſſeruit unitatem voluntatis abſque unitate ipſius Verbi*. Sed alia eſt mens Abulpharagii: non enim loquitur de unitate Voluntatis, quam poſtea Monothelitæ propugnarunt, quamque hodie Neſtoriani aſſerunt; ſed de unione affectiva Verbum inter & humanam naturam, quæ eſt propria Neſtorii hæreſis. Arabicus textus non habet توحيد, vel وحدانية المشية, quod ſignificaret *Unitatem Voluntatis*, hoc eſt, unicam Voluntatem; ſed اتحاد المشية *Unionem Voluntatis*, ideſt, unionem affectivam, quam Neſtorius in Chriſto docuit.

4. Pag. 14. Neſtorii ejuſque aſſeclarum patrocinium ſuſcipiens, affirmat tàm quæſtionem *de duabus perſonis*, quàm *de unica Chriſti voluntate*, eſſe puram quæſtionem de voce: *non dubito*, inquit, *affirmare hanc quæſtionem* de unitate Voluntatis, *ut & alteram* de duabus perſonis, *non eſſe*, *quàm puram diſputationem de vocibus*. Et infrà pag. 24. producit auctoritatem Ludovici Maracci Par. 3. Prodromi ad Refut. Alcorani pag. 49. col. 2. hæc ſcribentis: *Porrò hæc ſchiſmata orta ſunt*, *& hodie quoque vigent aliqua ex parte ex æquivocatione verborum*. Et p. 25. ex S. Joanne Damaſceno Tract. de duabus Voluntatibus, (Tom. 1. oper. pag. 539.) *ſciendum eſt igitur*, *nominum confuſionem hæreticis errandi anſam præbere*. Unde concludit, famoſam Cyrillianos inter & Neſtorianos quæſtionem in æquivoca-

vocatione verborum conſiſtere. Nos contra §. 1. & 4. hujus capitis ex Neſtorio ejuſque aſſeclis oſtendimus, hæreſim Neſtorianam non tantùm verbis, ſed reipſa immenſum quantum à catholica religione diſtare. Neſtoriani & Monophyſitæ vocem *hypoſtaſis* pro *natura* accipientes, hi quidem unam in Chriſto naturam affirmarunt, ne illum in duas hypoſtaſes dividerent; illi verò duas Chriſto hypoſtaſes tribuerunt, ne naturas ejus confunderent, ut S. Joannes Damaſcenus loc. cit. obſervat. In his enim plurimiſque aliis vocibus theologicis exponendis ab invicem diſſentire Orientales, & Marracio & Crozio permitto: ſed puram inter ipſos de vocibus quæſtionem moveri, planè nego, teſteſque advoco Orientales ipſos, qui dum rem exponunt, quam vocibus indigitant, tàm quoad myſterium Incarnationis, quam quoad nonnullos alios fidei articulos, nec ſecum invicem, nec cum eccleſia catholica convenire deprehenduntur. Id ego de Monophyſitis, deque Neſtorianis in utraque diſſertatione demonſtravi. Proferat mihi Crozius probabiliora argumenta, ut contrarium perſuadeat.

5. Pag. 27. aſſerit, quæ ſub nomine Dionyſii circumferuntur opera, ab Orientalibus omnibus, præter Neſtorianos, Areopagitæ adſcribi. *Hujuſmodi eſt*, inquit, *Dionyſius*, *ut vocant*, *Areopagita*, *quem univerſus Oriens*, *exceptis Neſtorianis*, *tamquam Apoſtolicum auctorem veneratur*. Undenam id Crozius hauſerit, divinare nequeo. Neſtorianos cum reliquis Orientalibus in eo convenire, ut Dionyſium Areopagitam eorum quæ circumferuntur operum auctorem agnoſcant, demonſtratur vel unius Ebedjeſu Sobenſis auctoritate, in Catalogo [a] ſic ſcribentis. *Libri quoque*, *quorum auctores ſunt diſcipuli Apoſtolorum*; *Liber Dionyſii Philoſophi cæleſtis &c.* Ubi Dionyſium auctorem Apoſtolicum diſertè nominat. In eodem Catalogo [b] iterùm Dionyſii mentio occurrit, cujus opera à Joſepho Huzita, qui ſexto exeunte ſeculo claruit, illuſtrata fuiſſe dicuntur. Dionyſii denique meminerunt, quos hactenus vidi, è Neſtorianis Thomas [c] Margenſis in hiſtoria monaſtica, & Timotheus II. Patriarcha [d] in lib. de Sacramentis, quorum ille ſeculo nono ineunte, hic decimo quarto apud ſuos magna cum eruditionis laude vivebat.

6. Quod pag. 40. & ſeq. ex Jacobo Tollio de S. Thoma Indiarum Apoſtolo ſcribit, quem fuiſſe Thomam Manetis diſcipulum ſuſpicatur, exploſum fuit à nobis ſuprà cap. 1. num. 7. à pag. 25. ad pag. 30.

7. Ait pag. 53. *Videntur Malabares ſuo Primati ſemper tribuiſſe titulum Patriarchæ Babylonis*: *idque probari ex antiquitate urbis Seleuciæ ad Tigrim*, *quæ juxta Sozomenum* [e] *à quarto jam ſeculo erat Sedes Epiſcoporum Perſidis*, *Primatum Indiarum*, *eademque auctore Stephano Byzantino* [f] *nomen Babylonis geſſerat*. Seleucia ex ruinis vicinæ Babylonis crevit, ut ſcribit Strabo lib. 16. in hæc ver-

a *Apud Ecchellen. pag. 15. Tom. 3. Biblioth. noſtræ p. 13.*

b *Ecchell. p. 61. Tom. 3. Biblioth. noſt. p. 103.*

c *Tom. 3. p. 501.*

d *Tom. cit. pag. 573.*

e *Lib. 2. cap. 9.*

f *Bochart. Phaleg. lib. 1. cap. 8.*

verba: *Babylonis partem Perſæ diruerunt, partem conſumpſit tempus, partem Macedonum negligentia, præſertim poſtquam Seleucus Nicanor Seleuciam ad Tigrim condidit ſtadiis tantum trecentis à Babylone diſſitam.* Quod & Plinius lib. 6. cap. 26. confirmat. Hinc urbs Babylonica apud eundem Plinium aliosque appellatur: nimirùm propter vicinitatem Babylonis, quæ nomen ei provinciæ dederat, & quod plures aliæ fuerint Seleuciæ, à quibus illa addito nomine Babylonicæ vel Aſſyriacæ, vel ad Tigrim, διακριτικῶς diſtinguebatur. Quod verò Babylon fuerit, aut dicta ſit, neque apud Stephanum Byzantinum, quem Crozius teſtem profert, neque apud ullum idoneum ſcriptorem reperio. Verba [a] Stephani accipe. *Babylon urbs Perſica, & quidem metropolis, Seleucia appellata.* Itaque Seleuciæ Babylonem, non Seleuciam Babylonis nomen geſſiſſe, affirmat Stephanus: quod miror à viris doctis Bocharto & Berkelio non fuiſſe obſervatum, ſed illos contra cum Crozio ſcripſiſſe Babylonis nomen urbi Seleuciæ impoſitum. Bochartus quum ſuprà allatum Stephani teſtimonium retuliſſet, *En Babylonis*, inquit, [b] *ipſum nomen Seleuciæ tributum.* Berkelius in not. ad eundem Stephani locum: *Multi ex antiquis ſcriptoribus tradiderunt, Babylonem poſtea Seleuciam nominatam fuiſſe, quia ſcilicet propter vicinitatem Babylon in Seleuciam tranſmigravit, & eodem tempore deſerta illa, hæc amplificata & aucta fuerit civibus.* Atqui neque Babylonis nomen Seleuciæ tributum eſt, ut modò demonſtravi; neque ullus ex antiquis ſcriptoribus id tradidit, ſed ſolus, quem hactenus vidi, Stephanus ſcribit, Seleucum regem, qui plures nomine ſuo urbes vel condidit vel ornavit, Babyloni quoque celeberrimæ Aſſyriorum metropoli nomen Seleuciæ impoſuiſſe. Cæterum ubi fides chriſtiana in Oriente propagari cœpta eſt, non Babylonis, ſed Seleuciæ ad Tigrim Epiſcopus metropolitica dignitate præfulſit, idemque apud Sozomenum [c] *Archiepiſcopus chriſtianorum Perſidis* appellatur; ſectæ demùm Neſtorianæ princeps effectus, Patriarchæ titulum aſſumpſit. Illum neque Malabares, neque Chaldæi aut Aſſyrii *Patriarcham Babylonis* appellarunt, niſi quinque aut ſex ſeculis, poſtquam ex ruinis Seleuciæ, quæ olim Babylonem exhauſerat, Bagdadum urbem Abugiapharus Al-manſores condidit, hoc eſt, poſt annum Chriſti 762. Tunc enim Archiepiſcopi Seleucienſes, qui Patriarchæ Neſtorianorum dicebantur, Sedem [d] ex urbe Seleucia Bagdadum tranſtulere: quumque recentiores Neſtoriani Babylonis nomine Bagdadum nuncupare cœpiſſent, (etſi inter Bagdadum & rudera Babylonis diurnum iter interjectum ſit, ut Bochartus [e] oſtendit,) Græcos alioſque in errorem induxere, Babylonem cum Bagdado confundentes, titulumque *Babylonii* ſuo Patriarchæ impoſuere. Primus, qui Seleucienſem eccleſiam Babylonicam dixit, Sobenſis Ebedjeſus eſt ſeculi decimi quarti ſcriptor, (quod hactenus obſervavi,) cujus verba habes

Tom.

a *Edit. Abr. Berkelii anno 1694. p. 206.*

b *Bochart. Geograph. ſac. lib. 1. cap. 8.*

c *Lib. 2. cap. 9*

d *Vide Tom. 1. Bibl. noſt. p. 10.*

e *Lib. 1. Geogr. Sacr. cap. 8.*

Tom. 3. pag. 349. Elias, qui anno 1610. Neſtorianis Patriarcha præerat, in epiſtolis [a] ad Paulum V., ſe *Babylonis* [b] *Patriarcham* ubique appellat. Alii ipſo anteriores, vel poſteriores, titulo *Catholici Patriarchæ Orientis*, vel, *Patriarchæ Chaldæorum*, contenti fuere. Viderit igitur Crozius, an rectè affirmet, ſibi videri *Malabares ſuo Primati ſemper tribuiſſe titulum Patriarchæ Babylonis*, qui ſeculo decimo quarto primùm audiri cœpit, & ab uno ferè Elia initio ſeculi decimi ſeptimi uſurpatus legitur.

a *Apud Strozam de Dogmatibus Chaldæorum.*
b *Tom.* 1. *Bibl. noſt. p.* 534. 546.

8. Affirmat pag. 57. Abdjeſum Patriarcham, qui Joſephum Indorum Epiſcopum ordinavit, quique anno 1562. fidei Romanæ profeſſione emiſsâ Concilio Tridentino interfuit, non alium eſſe, quàm Ebedjeſum, cujus catalogum Scriptorum Syrorum anno 1653. Abraham Ecchellenſis evulgavit. Sed hanc Crozio communem cum eodem Ecchellenſi, Naironо, & Renaudotio hallucinationem jam confutavi tom. 1. pag. 538. & Tom. 3. pag. 3. ubi oſtendi, Ebedjeſum Catalogi auctorem anno 1318. obiiſſe; Abdjeſum verò Patriarcham anno 1562. à Pio IV. Chaldæis præpoſitum fuiſſe.

9. Quum pag. 198. & ſeq. ex Concilio Diamperienſi ſeſſ. 4. proſcriptam hanc Baptiſmi Neſtorianorum formam retuliſſet, *Baptizatus eſt & perfectus N. in nomine Patris. Amen. In nomine Filii. Amen. In nomine Spiritus ſancti. Amen*: in concilii præſidem Menezium Archiepiſcopum ſic invehitur: *Archiepiſcopus Luſitanus hanc poſtremam formam Græcorum appellans, proſcribit. Eo magis inexcuſabilis inſcitia eſt, quo temeritati conjuncta, & plena ſtupendæ audaciæ. Non ego hìc inutilem digreſſionem aggrediar, ut oſtendam iſtas adminiſtrandi baptiſmi formas fuiſſe uſurpatas remotiſſimis temporibus antiquitatis eccleſiaſticæ, & triplex illud Amen, quod in iis continetur, ad trinam immerſionem referri, quæ aliâs in Occidente vigebat, quæque adhuc in omnibus Orientis eccleſiis adhibetur*. Atqui demonſtravi ſuprà §. 9. pag. 246. & 255. illam quam Menezius proſcribit quamque Crozius tuetur, non eſſe Baptiſmi Neſtorianorum formam, ſed proclamationem, quæ peracto jam baptiſmo ſubjungitur. Itaque vana eſt hæc Crozii declamatio: nec ille ſi Græcos, Latinos, Syroſque doctores omnes evolverit, documentum ullum proferre poterit, quo oſtendat, aut in Occidentis, aut in Orientis eccleſiis uſurpatam fuiſſe iſtam, quam falſo appellat Baptiſmi formam, *Baptizatus eſt & perfectus N. in nomine Patris Amen, in nomine Filii Amen &c.*

10. Pag. 243. ex eodem Concilio Diamperienſi narrat, proſcriptum fuiſſe *librum Rabban*, ſeù monachi, *Hormiſdæ*, in quo Cyrillus Alexandrinus perhibetur excogitaſſe cultum *Imaginum*, quas Neſtorianus auctor *Idola* vocat: & hanc in margine notam apponit: *Firmata in Oriente traditio eſt, Cyrillum eſſe inventorem Imaginum. Elmacinus ſcriptor Jacobita, adeoque Cyrilli ſtudioſus, hac in re* con-

convenit, Itaque factum verum eſſe poteſt. Verùm tantùm abeſt, ut antiqui Chaldæi ac Neſtoriani cultum Imaginum repudiandum eſſe cenſuerint, ut potiùs ex illorum teſtimonio §. 17. à pag. 349. contrarium à nobis oſtenſum fuerit. Quod verò Crozius de Elmacino ſcribit, perinde ac ſi Cyrillum cultus imaginum auctorem faciat; non video quomodo cum iis conveniat, quæ in ejuſdem Elmacini hiſtoria Saracenica leguntur, ubi auctor imagines probat, non repudiat. Quum enim pag. 152. de Theophilo Imperatore ſcripſiſſet: *Hic imagines è templis tolli juſſit, nullamque in ullo templo unquam voluit imaginem ſupereſſe*: ſubjungit: *Sed miſit ad eum Patriarcha, dicens: Moſes propheta ſculpſit imagines Cherubinorum in tabernaculo temporis: & ita quoque Salomon filius Davidis, quum templum exſtruxiſſet Hieroſolymæ, imagines Cherubinorum fecit ex auro &c. Ita nos quoque imaginem tantùm recipimus propter eum, cujus fert nomen, non autem propter colores. Quibus Patriarchæ verbis auditis, Imperator imagines pingi juſſit more ſolito.* Idem pag. 213. narrat, anno Hegiræ 331. mantile Chriſti Edeſsâ Conſtantinopolim translatum, & in templo S. Sophiæ collocatum. At Cyrillum fuiſſe Imaginum inventorem, nullibi affirmat.

11. Pag. 278. monachatum impugnans: *obſervandum eſt*, inquit, *monaſticum inſtitutum neque cognitum fuiſſe, neque ſtabilitum inter Chriſtianos ſancti Thomæ. Hæc ſola fortaſſe antiqua Eccleſia eſt, quæ immunem ſe conſervaverit ab hac fecunda ſuperſtitionum ſcaturigine.* Hæc Crozius. Sed quot in paucis verbis hallucinationes! non eſt hic opus, neque locus monaſticæ vitæ patrocinium ſuſcipiendi, quam Crozius quidem cum antiquis recentioribuſque hæreticis tamquam fecundam ſuperſtitionum ſcaturiginem proſcindit; Patres tamen Doctoreſque Eccleſiæ Catholicæ, æqui ſcilicet rerum æſtimatores, non modo illam ſummis laudibus extollunt, verùm etiam per ſanctiſſimos monachos profligatam ſuperſtitionem, hæreſim debellatam, veritatem orthodoxam terris reſtitutam aut illatam, ubique prædicant. Legat Crozius aſceticos tractatus Baſilii, Ephræmi, aliorum plurimorum, quos longum eſſet enumerare; ac præſertim libros Chryſoſtomi *adversùs monaſticæ vitæ vituperatores*. Quod verò ait, *monaſticum inſtitutum apud Chriſtianos S. Thomæ neque cognitum, neque ſtabilitum, illamque ſolam antiquam eccleſiam eſſe, quæ monachatum non agnoverit*; ridendum potiùs, quàm confutandum. Sive enim de Chaldæis ante Neſtorianiſmum ſermo ſit, ſive poſt exortam Neſtorii hæreſim & in Malabariam uſque propagatam, infinita ex ipſorum libris documenta habemus, quibus demonſtratur, monaſticam vitam apud illos, non ſecus atque cæteros Chriſtianos, viguiſſe. Monachi fuere in Chaldæa & Perſide, quos ſuprà [a] laudavi, Aon, Gaddanas, & Azizus: item Jacobus magnus, Battæus, Euſebius, Barges, & alii, quos laudat [b] Sozomenus: nec

[a] *Pag.* 48.
[b] *Lib.* 6. *cap.* 34.

non

non Aonis ſeù Eugenii comites Joannes & Acha fratres, Jonas, Saba, Scialita, cæterique, quos laudant [a] Mares, Amrus, Georgius Varda. Monachi fuere iidemque martyres in Perſide, Milles Suſæ Epiſcopus, Barſebias & Bademus & Matthæus archimandritæ unàcum ſociis, qui ſub Sapore Perſarum rege ſanguinem pro Chriſto fuderunt, ut ſuprà [b] narravi. Monachi fuere ſub Valente Imperatore Ananjeſus, Aitallahas, Jeſurochmes, Habiſa, Adæus, & alii, quos laudat [c] Thomas Margenſis. Monachi fuere ſub Vararane & Jezdegerde Perſarum regibus Abdas Dorkenenſis, ejuſque diſcipulus Ebedjeſus, quos & monaſteria condidiſſe, ex Mari Amroque [d] notavi. Poſt invectam in illas regiones hæreſim Neſtorianam, monachi fuere, iidemque ſexto ſeculo & ſequentibus cœnobiorum fundatores Abraham in Izla; Jacobus in Bethabe; Ananjeſus & Joannes apud Niniven; Joannes alter in Nechel; Uchamus & Sebochtes in Beth-Zabde; Saharoës in Arzuno; Sabarjeſus in Aba Sapphira; Joannes Adramas, Zachajeſus, & Abraham in Daſena; Jeſujabus in Riſcia regionis Garmæorum; Joſephus in Avana apud Nuhadram; Simeon apud Senam; Cyprianus in Birtha ditionis Margenſis; Barita apud Sarſaram; aliique plurimi, quorum geſta vide apud Thomam [e] Margenſem in hiſtoria monaſtica. Monachi fuere, iidemque Epiſcopi in Bactrianam, Hyrcaniam, Indiam, & Sinas miſſi Subchaljeſus, Jaballaha, Kardagus, Elias, David, quorum idem [f] Margenſis meminit. Monachi fuere, qui ante Luſitanorum adventum Chriſtianos Malabares Epiſcopi regebant Thomas, Joannes, Jaballaha, Jacobus, & Denha, ut iidem in Epiſtola [g] ad Patriarcham ſuum teſtantur. Monachus, ipſo Crozio auctore, fuit *Rabban Hormiſdas* Malabaribus non modo cognitus, ſed etiam tamquam Sanctus habitus, quem idem Crozius pag. 236. *Abbatem*, & pag. 243. *Monachum* appellat. Monachi denique fuere illi duo Jaguritæ, qui in vita [h] Gregorii Barhebræi anno Græcorum 1592. Chriſti 1281. perhibentur ſub Joanne Denha Neſtorianorum Patriarcha ex Sinis profecti, Bagdadum veniſſe, ſacra Hieroſolymæ loca adoraturi. Itaque monachatus apud Chaldæos floruit tùm ante, tùm poſt Neſtorianiſmum, idque non in Meſopotamia tantùm, & Aſſyria atque Perſide; ſed etiam in Media, Hyrcania, Bactriana, Tartaria, India, & Sinis. Quod autem in Malabaria nulli modo conſpiciantur monachi, id verò pro Crozio nihil facit: aliud eſt enim monachos alicubi deſiiſſe, & aliud illos ibi nunquam fuiſſe, vel monaſticum inſtitutum odio haberi. Primum Crozio permitto; alterum planè nego. Epiſcopi etiam Neſtoriani in Tartaria, in Sinarum regno, & in India proceſſu temporis deſierunt, & Crozio ipſo teſtante diu in Malabaria deſiderati ſunt: nec tamen affirmari poteſt, Epiſcopatum iis in regionibus ignotum fuiſſe, aut ab illis populis odio haberi.

12. Pag. 309. aſſerit *ſanctum Barguidam*, cui in Corico Lan-

gare

[a] *Vide Tom.* 3. *pag.* 301. *& ſuprà pag.* 56.

[b] *Pag.* 49. 53. 56. 58.

[c] *Vide ſuprà p.* 57.

[d] *Pag.* 60.

[e] *Tom.* 3. *à pag.* 467. *ad p.* 501.

[f] *Tom. cit. pag.* 489.

[g] *Tom. cit. pag.* 590. *&* 592.

[h] *Tom.* 2. *Bibl. noſt. pag.* 257.

gare in regno Panapelitano Eccleſia dedicata erat, non eſſe ſanctum Georgium, ut ex Chriſtianorum Malabarum opinione ſcribit Gouvea; ſed Barachiſium martyrem, qui ſub Sapore Perſarum rege unàcum novem ſociis coronam martyrii adeptus eſt, cujus mentio fit in Martyrologio Romano die 29. Martii, actaque apud Surium leguntur. Crozii conjectura mihi haudquaquam probatur: tùm quia Barachiſius Chaldæis eſt ܒܪܝܟܝܫܘܥ *Brichjeſus*, cujus vocis elementa à Barguida longiſſimè diſtant: tùm quia Barguidam ſeù Barghidam (veriùs Barghitam) ex monumentis Eccleſiæ Chaldaicæ habemus, qui neque ſanctus Georgius eſt, neque Barachiſius, ſed monachus Neſtorianus, qui in cœnobio Salibæ apud Haiglam pagum ad Tigrim cum ſociis Aba & Thoma ſub Jeſujabo Adjabeno & Ananjeſu Neſtorianorum Patriarchis exeunte ſeculo ſeptimo vixit. Chaldæi ܒܪܝܬܐ *Baritam*, ſeu Barghitam illum appellant. Vide quæ de ipſo Tom. 3. pag. 218. & 458. ex Thoma Margenſi notavi.

13. Pag. 349. Thomæ Archidiaconi Neſtoriani in Epiſcopum ordinationem à duodecim Presbyteris factam propugnare conatur exemplo Eccleſiæ Alexandrinæ, in qua tribus aut quatuor prioribus Chriſti ſeculis Archiepiſcopum à Presbyteris ordinari conſueviſſe colligit ex S. Hieronymo epiſt. 85. ad Evagrium, & Eutychii Alexandrini Chronico, quod Joannes Seldenus ex Arabico Latinum fecit, & ex Patrum Apophthegmatibus à Cotelerio [a] editis, ubi hæc verba leguntur: *Venerunt aliquando hæretici quidam ad Abbatem Poemenem; cœperuntque loqui contra Archiepiſcopum Alexandriæ, quaſi à Presbyteris accepiſſet ordinationem. Senex verò quum ad iſta taceret, vocavit fratrem ſuum, & dixit; Appone menſam, & fac ut manducent, ſicque dimitte illos cum pace.* Miror, quod Crozius exploſam à Morino [b], Ecchellenſi [c], aliiſque doctis viris, de Alexandrino Patriarcha per Presbyteros ordinato, fabulam adhuc tueri velit, nec victas manus, ut ingenuum hominem decet, dare ſe profiteatur ineluctabilibus illorum argumentis, quibus evidentiſſimè oſtendunt, primò ſanctum Hieronymum, & conſequenter auctorem apophthegmatum Patrum, de electione Patriarchæ Alexandrini per Presbyteros fieri ſolita, (quod hactenus multis in locis obtinet,) non de illius per eos ordinatione & conſecratione (quod nulli annales, nulla monumenta Eccleſiaſtica memoriæ prodiderunt,) loquutos fuiſſe: Secundò totam illam Eutychii Alexandrini periocham, quam Seldenus ex Arabico textu tranſtulit, ut demonſtraret Presbyteros Alexandrinos è Collegio ſuo Epiſcopum conſtituere & conſecrare ſolitos fuiſſe, nihil aliud eſſe, quàm anilem fabulam ab eo temerè creditam. Miſſam facio perverſam Eutychiani textus interpretationem à Seldeno elaboratam, ut iidem Morinus & Ecchellenſis obſervarunt. Tanto rationum pondere, quas præſertim Morinus toto capite 7. exercitationis 7. profert,

a *Tom. 1. p. 611.*

b *De ſacr. ordinat. Par. 3. exercit. 7. cap. 7.*

c *In reſponſ. ad Joannem Seldenum de originibus Eccleſiæ Alexandrinæ.*

eò rem adductam cenſeo, ut nullus æquo lectori de facto illo dubitandi, aut litem movendi locus ſuperſit, niſi odio in Eccleſiam Catholicam efferatus, ſurſum deorſum miſcere omnia velit. Ad Neſtorianos quod ſpectat, decreta Synodica Patriarcharum, Canones Epiſcoporum, placita Doctorum, Pontificales denique libri ſignanter præcipiunt, Epiſcopum à Metropolitano in conventu provincialium Epiſcoporum, Metropolitanum à Patriarcha ordinari debere: Presbyteris facultatem ordinandi Epiſcopos nuſquam, nullibi concedunt. Id prorſus inſolitum, & in Eccleſia non modò Catholica, ſed etiam Neſtoriana inauditum, ut ſcilicet Presbyteri Epiſcopo manum imponant. Chriſtiani Malabares à Patriarcha Neſtoriano Epiſcopos ſuos ſemper ordinari curarunt: nullam Eccleſiæ ſuæ antiquam conſuetudinem, aut legem allegarunt, aut allegare potuerunt, ut Presbyteris id munus commiſſum aut conceſſum exiſtimarent. Adeoque Thomæ Archidiaconi tumultuaria in Epiſcopum per Presbyteros ordinatio, ex ipſis Neſtorianorum principiis corruit: nec eſt, cur illam Crozius antiquis neſcio quibus fabulis, aut ſuppoſititiis Malabarum privilegiis ſeù Eccleſiaſticis, ut vocat, Canonibus fulcire ſatagat. In contrarium reclamant canones omnes Neſtorianæ Eccleſiæ, atque ii præſertim, quos in Malabaria & à Malabaribus Epiſcopis deſcriptos ex Ebedjeſu Sobenſis Epitome evulgavi Tom.3. à pag.332. ad pag.351.

Hæc ex Crozii libello, quæ ad rem Neſtorianam ſpectant, delibaſſe ſufficiat. Nam cætera, quæ ibidem confidenter aſſeruntur de [a] Sacramentis, de [b] Purgatorio, de [c] ſacris Imaginibus, de Theologia [d] Scholaſtica, deque [e] iteratis Abrahæ & Simeonis Epiſcoporum ordinationibus; ſuo loco à nobis ſuprà confutata ſunt. Quod verò piam fidelium religionem in Lauretanam [f] domum traducit, ridetque celeberrimum Sanguinis S. Januarii in Neapolitana urbe miraculum, cujus ipſe ſpectator oculatus fui, eſſetq; etiam Crozius, ſi modò Neapolim ſe conferret; etſi ex reliquis, quæ ſuprà enumeratæ ſunt, illius hallucinationibus, pronum ſit hac etiam in parte hominem metiri; non eſt tamen hujus loci rem ab aliis fusè tractatam, & ad noſtrum ſcopum nequaquam pertinentem, nullo operæ pretio propugnandam ſuſcipere.

a *Pag.* 109. 136. 203. & *ſeq.* 220. 253 342.
b *Pag* 104. 216.
c *Pag.* 146.
d *Pag* 66.
e *Pag* 61. 71.
f *Pag.* 292.

Cæterùm quod unum à Crozio de Neſtorianis doctè ſapienterque obſervatum eſt, id cum ejuſdem laude referam. Oſtendit à p. 27. ad pag. 37. Coſmam Indicopleuſten Neſtorianæ hæreſeos ſectatorem fuiſſe, (quod neque Photius [g] vidit, neque Montfauconius [h] adnotavit:) rationeſque has profert: primo, quia Coſmas laudat [i] Patricium, qui poſtea totius Perſidis Archiepiſcopus fuit, quum regio illa Neſtorianiſmo infecta eſſet, eum vocans virum divinum & doctorem illuſtrem. Secundo, hæreticorum [k] nomina recenſens, Manichæos nominat, Marcioniſtas, Eutychianos, Arianos, Apollinariſtas; nullibi Neſtorianos. Tertio, in Scripturarum [l] expoſitione, & in Syſtemate mundi, Theodorum Mopſveſtenum ac Diodo-

g *Biblioth. Cod.* 36.
h *Nov. Collect. Patrum tom.* 2.
i *Pag.* 125. *edit. Montfauc.*
k *Pag.* 242.
l *Pag.* 224. 225. 226. & 227.

rum Tarſenſem primarios Neſtorianorum doctores, ubique ſequitur. Quarto, de Chriſto [a] & Verbi Incarnatione eaſdem cum Neſtorianis loquutiones uſurpat. Crozii ſententiam libens amplector, confirmoque ex certiſſimis Neſtorianorum documentis. Patricius enim, ejuſque diſcipulus Thomas Edeſſenus, quorum Coſmas [b] meminit, Neſtoriani fuere, ut [c] Tom. 2. & [d] Tom. 3. demonſtravi. Syri *Abam*, ſeù Mar-Abam vocant, quem Græcè *Patricium* Coſmas appellat. Abam autem Catholicum totius Perſidis fuiſſe, ex catalogo [e] Patriarcharum Neſtorianorum liquet. Hinc laudato Coſmæ teſtimonio, quod juxta Montfauconii verſionem obſcurum eſt, lux maxima affulget. Verba Coſmæ hæc ſunt. οὐκ οἴκοθεν ὁρμηθεὶς, οὐδ᾽ ἐξ ἐμαυτοῦ πλασάμενος ἢ στοχασάμενος, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν παιδευθεὶς, καὶ διὰ ζώσης φωνῆς παραλαβὼν ὑπὸ τοῦ θειοτάτου ἀνδρὸς, καὶ μεγάλου διδασκάλου Πατρικίου, ὃς τάξιν Ἀβραμιαίαν πληρῶν, ἐκ Χαλδαίων παραγεγονὼς ἅμα τῷ ἐν ἁγίοις τότε μαθητῇ Θωμᾷ τῷ Ἐδέσσης, αὐτῷ πανταχοῦ ἀκολουθήσαντι, νῦν δὲ ἐν τῷ Βυζαντίῳ βουλήσει Θεοῦ τὸν βίον μεταλλάξαντι, μετέδωκε θεοσεβείας, καὶ γνώσεως ἀληθεστάτης, ὃς καὶ αὐτὸς νυνὶ ἐκ θείας χάριτος ἐπὶ τοὺς ὑψηλοὺς, καὶ ἀρχιερατικοὺς θρόνους ἀνήχθη τῆς ὅλης Περσίδος, καθολικὸς ἐπίσκοπος αὐτόθι κατασταθείς. *Non ex me, neque ex mea opinione & conjectura, ſed ex divinis inſtitutus ſcripturis, & ex viva accipiens voce diviniſſimi viri magnique magiſtri Patricii, qui quum Abrahamicum Ordinem impleſſet, ex Chaldæa profectus unàcum Sancto viro, tùm diſcipulo ſuo, Thoma Edeſſeno, qui ipſum ubique ſequutus eſt, nunc verò Byzantii, Deo volente, vitam cum morte commutavit; piæ religionis & veræ ſcientiæ munus tradidit, qui & nunc per Dei gratiam ad ſublimes & Archiepiſcopales totius Perſidis thronos evectus eſt, Catholicus ibidem Epiſcopus conſtitutus.* Nimirùm Patricius ſeù Aba, quum ordinem Abrahamicum impleviſſet, hoc eſt, vel imitando Abrahamum Patriarcham, qui ex Chaldæa in terram Chanaan Dei juſſu migravit; vel potiùs emenſo in Izlenſi cœnobio monaſtici inſtituti curriculo, quod in priſtinum ſplendorem Abrahamus [f] archimandrita reſtituerat; Byzantium cum Thoma Edeſſeno diſcipulo ſuo profectus eſt, ibique defuncto Thoma, in Chaldæam, unde venerat, regreſſus, ad Archiepiſcopalem totius Perſidis Neſtorianorum thronum evectus fuit, Catholicus conſtitutus, ut [g] Mares, Amrus, Barhebræus, cæterique Neſtoriani vel Jacobitæ ſcriptores tradunt. Montfauconius [h] Græcum Coſmæ textum perperàm interpretans, ad Thomam Edeſſenum refert, quæ de Patricio ſeù Aba dicuntur, & in margine notat, eundem Thomam Catholicum Perſidis conſtitutum fuiſſe. Hoc & Crozius [i] de Latina Montfauconii verſione advertit.

a *Pag.* 115. & *ſeqq.* 146. & *ſeqq.* 151. & *ſeqq.* 175. & *ſeq.* 209. 217. 262. 263. 269. 283. 286. & *alibi paſſim.*
b *Pag.* 125.
c *Pag.* 412.
d *Pag.* 75 & 86.
e *Tom.* 3. *p.* 615.
f *Tom.* 3. *p.* 93. & 155.
g *Vide Tom.* 2. *Bibliot. Orient. p.* 412. & *Tom.* 3. *pag.* 75.
h *Pag.* 125.
i *Pag.* 28.

Caput VIII.

Converſio Neſtorianorum ad fidem orthodoxam.

MORINUS de ſacris Ordinationibus Part. 2. in Præfatione ad Ritum Ordinationis Syrorum Neſtorianorum, poſtquam de Neſtorianis Meſopotamiæ, Armeniæ, Perſidis atque Tartariæ diſſeruiſſet, illos cum Armenis Eutychianis confundens, quaternas eorum cum Eccleſia Catholica reconciliationes deſcribit. *Primùm*, inquit, *illi unionem petierunt anno* 1145. *quo Romam venerunt gentis illius legati ad Eugenium III. eique ex parte illius Eccleſiæ ſubjectionem omnimodam, eum conſalutando obtulerunt, ut ibi ſuprà refert Otto Friſingenſis, qui præſens aderat, quique cum eis colloquutus eſt. Unio illa biennio antea fuerat in Concilio Hieroſolymitano inchoata, de quo Gulielmus Tyrius lib.* 15. Interfuit maximus Armeniorum Pontifex, imo omnium Epiſcoporum Cappadociæ, Mediæ, & Perſidis, & utriuſque Armeniæ princeps, & doctor eximius, qui Catholicus dicitur. *Altera unio, triginta ſex poſt annis, anno videlicet* 1181., *repetita eſt, aut alia inita, ut teſtatur Genebrardus ad hunc annum: de qua fortaſsè Marinus Sanutus lib.* 1. *pag.* 8. *cap.* 3. *quando ſcilicet Rex eorum ab Imperatore Romano terram ſuam recepit, & coronam regiam ab Archiepiſcopo Moguntino. Tertia ſolemnis fuit, quamque nemo doctus ignorat, quæ ſcilicet in Concilio Florentino magno cum apparatu celebrata eſt. Quarta Neſtorianorum cum Eccleſia reconciliatio ſeculo præterito facta eſt, anno videlicet* 1552. *Julio III. in Cathedra Petri ſedente. Tùm Siud Ordinis S. Pachomii monachus à Neſtorianis Aſſyriis Aſſyriæ & Perſidis electus Patriarcha Moſul ſeù Seleuciæ Parthorum, qui etiam Babylonis ſeſe Patriarcham vocat, Romam venit ſuorum literis fretus, ut à Pontifice confirmaretur: de qua re Andreas Maſius, Genebrardus in chronico, Petrus Strozza, & Bzovius ad annum* 1330. *Reconciliationem ſic initam continuavit Abdjeſus præcedentis ſucceſſor, S. Antonii monachus, qui venit Romam anno* 1562. *ad Pium IV. Pontificem, & confirmatione impetrata, Concilio Tridentino interfuit, ut teſtatur Strozza apud Bzovium ad ann.* 1330. *& Genebrardum in Chronico. Eam iterùm continuavit Elias ejuſdem civitatis Moſul Patriarcha ſub Paulo V. ut fusè in ſupplementum Annalium Baronii refert ad annum* 1330. *Abrahamus Bzovius Dominicanus.*

Idem Morinus ut oſtendat Armenos à Neſtorianis non differre, Ottonis Friſingenſis & Joſephi Indi teſtimonia citat. Et Friſingenſis qui-

dem in Chronico lib.7. c. 32. quum dixit, Catholico Armenorum, ſeù eorum Pontifici Oecumenico pluſquam mille Epiſcopos ſubeſſe, eum deſignat omnibus Indiæ & Tartariæ Chriſtianis, adeoque Neſtorianis præeſſe. Joſephus verò Indus in Navigat. novi Orbis cap. 133. affirmat ſe ab urbe Caranganora unàcum alio Epiſcopo profectum, ad Ormus inſulam in Sinu Perſico appuliſſe, indeque peragrata Perſide in Armeniam veniſſe, ut conſalutaret ſuum magnum Pontificem, à quo dictus Epiſcopus ſacris initiatus fuerat, Joſephuſque ad ſacerdotii gradum promotus. Itidemque agere Chriſtianos omnes Indos, & regni Cataji ſubjungit.

Verùm Neſtorianis nihil commune eſſe cum Armeniis, adeo res certa eſt, ut probatione non indigeat. Ritus utriſque diverſus, lingua diverſa: religione etiam, ſeù potiùs erroribus in fide, differunt. Patriarchas denique, & Epiſcopos diverſos habent. Mixti quidem cum Neſtorianis Armenii habitant, ſeù habitabant in Cappadocia, Cilicia, Syria, Meſopotamia, Armenia, Aſſyria, Media, ac Perſide, ubi & ſui unicuique genti Præſules erant; ſed quæ de Catajæ, Tartariæ, Indiæque Chriſtianis dicuntur, de ſolis Neſtorianis vera ſunt, non de Armeniis, ut ex Paulo Veneto & ex Neſtoriana hiſtoria conſtat. Friſingenſis pluſquàm mille epiſcopos Catholico Armeniorum ſubeſſe affirmans, neque illum Catholicum Neſtorianorum dicit, neque ſubjectos ei epiſcopos in Cataja, Tartaria, vel India commorari: ſed potius Neſtorianos ab Armeniis diſtinguit, quum ex narratione Gabulenſis epiſcopi, qui Armeniorum epiſcoporum ad ſummum Pontificem legatus anno 1145. venerat, refert cap. 33. *Joannem quendam, qui ultra Perſidem & Armeniam in extremo Oriente habitans, rex & ſacerdos cum gente ſua chriſtianus erat, ſed Neſtorianus, Perſarum & Medorum reges fratres, Samiardos dictos, bello petiiſſe, atque Ecbatani ſedem regni eorum expugnaviſſe.* Ita & Joſephus Indus teſtatur ſe in Armeniam ex Caranganora Indiæ urbe migraſſe, ut ſuum Patriarcham conſalutaret; ſed illum Patriarcham vel Armenum eſſe, vel Armenorum Catholicum, nuſquam dicit.

Tres itaque illæ priores cum Eccleſia Catholica reconciliationes, quas ſuprà ex Morino retuli, ad Armenios, non ad Neſtorianos ſpectant, ut res ipſa loquitur.

Neoterici Chaldæorum, qui ordinationem Sulakæ Patriarchæ apud Julium III. ſummum Pontificem anno Chriſti 1551. procurabant, ante annos plus minus trecentos, affirmarunt, Neſtorianam quemdam nomine *Maraum* Romam veniſſe, & ab illius temporis Pontifice Patriarcham gentis ſuæ conſecratum fuiſſe. *Sæpè audivi ego* (inquit [a] Maſius) *quum duo iſti* (Sulaka & Chalephus) *memorarent, in tabulariis populi ſui ſcriptum exſtare inter recentiſſima ſuorum gentilium erga Pontificem Romanum obligationis atque obſequii* a Epiſt ad Augerium p. 231.

exempla

exempla, *ante annos plus minus trecentos pari caſu Romam amandatum veniſſe Neſtorianum alium*, *nomine Maraum*, *qui etiam ipſe ab illius temporis Pontifice fuerit ſacro illo munere imbutus*, *atque Patriarcha gentis ſuæ factus*: *neque dubitare populum Neſtorianum*, *quin ejus rei memoria maneat etiam in Romanorum Pontificum* ἀρχείοις *conſervata*. Pro Marao *Aramum* Panvinius habet in Julio III. *Marauſum* Spondanus appellat, cumque anno 1368. ab Urbano V. Patriarcham conſecratum fuiſſe ex Jacobo Navarcho in epiſt. Aſiat. apud Genebrardum affirmat his verbis. *Pariterque ſive eodem loco*, (hoc eſt, Montis-Faliſci) *ſive Romæ*, *Marauſum Neſtorianorum in Moſal* (*quæ eſt Seleucia Parthorum*) *deſignatum Patriarcham ad ſe venientem*, Urbanus V. *audivit*; *&* *in fide catholica ritè inſtructum*, *ſacris initiavit*, *&* *ad ſuos remiſit*. *Sentiunt enim ſuum Patriarcham nonniſi à quatuor Metropolitanis initiari poſſe*; *aut ſi numerus hic deſit*, *à ſolo Romano Pontifice*. Marai meminit & Abdjeſus in carmine de Sulakæ ordinatione, his verbis. ܘܪܒܢ ܐܪܡ ܒܚܪܝܬ ܙܒܢܐ:

ܐܬܓܒܝ ܡܢ ܨܘܒܐ ܡܕܝܢܬܐ: ܐܦ ܗܘ ܠܟܠܗ ܥܕܬܐ:

ܐܬܦܛܪܟ ܒܪܘܡܝ ܡܕܝܢܬܐ:

Rabban Aram noviſſimis temporibus ex urbe Soba electus, *etiam ipſe univerſæ eccleſiæ Chaldæorum in urbe Roma Patriarcha præfectus fuit*. Addit idem Abdjeſus nonnullos alios Chaldæorum Patriarchas olim Romæ ordinatos fuiſſe; Abrem ſcilicet, Jacobum, Achadabuem, & Mar-Abam. De Mar-Aba idem ſcribit Naironus [a] in Evoplia, *a Pag. 20.*
inquiens: *In quinta feria ſexta poſt Epiphaniam*, *ſancti Abæ Chaldæorum Patriarchæ*, *qui fuit Romæ electus*.

Hæc ſi vera ſunt, præter celebrem certamque Neſtorianorum ſub Sulaka reconciliationem, binas alias eaſque longè antiquiores habemus: alteram Marabæ circa annum Chriſti 536. alteram Arami ſeù Marai, trecentis circiter ante Sulakam annis. Verùm ad Mar-Abam quod ſpectat, illum non Romam, ſed Byzantium abjiſſe, neque fidem orthodoxam, ſed Neſtorianam hæreſim perpetuò coluiſſe, demonſtravi Tom. 2. pag. 411. Tom. 3. à pag. 75. & in hac diſſertat. cap. 5. §. 2. pag. 93. Quem verò Aramum ſeù Maraum appellant, ajuntque in Urbem ordinationis cauſa ad Romanum Pontificem trecentis ferè ante Sulakam annis contendiſſe; is mihi non alius fuit, quam Rabban Ara, Vicarius Orientis, [b] qui anno 1247. unà cum *b Raynald. ann.*
Ignatio Jacobitarum Patriarcha, Joanne Bar-maadani eorumdem Ma- *1247. à nu. 32.*
phriano, & Neſtoriano Niſibenorum Archiepiſcopo per literas ad Innocentium IV. communionem Romanæ Sedis poſtulavit obtinuitque, ut mox dicam. Ejus rei memoria, ut Sulaka & Chalephus apud Maſium affirmant, in Romanorum Pontificum archivis conſervata manet. Profectio verò ejuſdem Aræ, ſeù Arami vel Marai, in Urbem, ut

ut ex epiſcopo Sobenſi in Patriarcham ordinaretur, laciniæ ſunt ad veram hiſtoriam adjunctæ ab hominibus gentis ſuæ annales non ex authenticis documentis, ſed ex cerebro componentibus: quo loco habenda eſſe [a] monui, quæ ab eodem Abdjeſu in carm. de Sulakæ ordinatione ſubjunguntur de antiquis Seleuciæ Archiepiſcopis Abre, Jacobo, & Achadabue, quos ille à Romano Pontifice ordinatos ſcribit, quum certum ſit eos vel Antiochiæ, vel Seleuciæ, permiſſu Antiocheni Præſulis, ordinatos fuiſſe.

[a] *Tom. 1. p. 533. & ſeqq.*

Antequam igitur veras & authenticas Neſtorianorum cum ſancta Eccleſia reconciliationes recenſeam, præmittendum exiſtimo, earum quaſdam particulares fuiſſe, alias generales. Particulares appello, epiſcoporum populique alicujus diœceſis ad fidem orthodoxam converſiones: Generales verò, quæ à Patriarchis factæ ſunt.

Primi generis, quatuor exempla occurrunt. I. Sahadunæ epiſcopi, populique Garmæorum converſio ſub Jeſujabo Gadalenſi Neſtorianorum Patriarcha circa annum Chriſti 630. de qua vide ſuprà cap. 6. §. 1. II. Timothei Tarſenſis, Neſtorianorum in Cypro commorantium metropolitæ, unà cum ſubditis ſuis, operâ Andreæ Archiepiſcopi Colocenſis, quem Eugenius IV. in regnum Cypri miſerat, ut hæreticos & ſchiſmaticos ad eccleſiæ catholicæ unitatem reduceret. Id factum anno Chriſti 1445. Vide Horat. Juſtinianum in Concil. Florent. Par. 3. pag. 387. & Raynaldum in continuat. Annalium Baronii ad annum prædictum. III. Neſtorianorum in Malabaria anno 1599. operâ Alexii Menezii Archiepiſcopi Goënſis: quam Indorum reductionem deſcribit Joannes Maria Camporeus Soc. Jeſu in epiſtola, quæ exſtat Tom. 15. Concil. Labb. IV. Sabæorum, ſeù Chriſtianorum S. Joannis, circa annum 1630. operâ Patrum Carmelitarum, qui in Baſſoram Arabiæ urbem, prædicandi Evangelii cauſa, miſſi fuerant. Vide Ignatium à Jeſu in lib. de ejus gentis erroribus. Huc referri poſſunt plurimæ Neſtorianorum converſiones, quos ſivè Prædicatores in Perſide, ſivè Minoritæ in Cataja & Aſſyria ab anno 1288. ejuratis erroribus cum eccleſia conjunxere.

Secundi generis converſiones ex certis documentis ſequentes habentur. Prima omniumque antiquiſſima Aræ Vicarii Orientis ſub Sabarjeſu Patriarcha, qui Neſtorianis ab anno Chriſti 1226. ad annum 1256. præfuit. Hic ſuo laudatique Patriarchæ nomine formam Fidei, ut ſuprà dixi, ad ſummum Pontificem Innocentium IV. anno 1247. exhibuit, cui ſubſcripſere præter chriſtianos Sinenſes, Archiepiſcopus Niſibenus, & alii duo Archiepiſcopi, & tres Epiſcopi. Exſtat tàm Aræ, quàm Niſibeni Archiepiſcopi Fides apud Raynaldum ad annum prædictum num. 32. & 49. Idem Raynaldus exiſtimans hunc Aram fuiſſe Neſtorianorum Catholicum ſeù Patriarcham, id factum in Indice ſic recitat: *Rabban Ara Catholicus Orientis obſervantiæ plenas literas Innocentio IV. mittit.* Item Patriarcham fuiſſe Aram

cen-

cenſuere Neoterici Chaldæorum, quorum verba ſuprà relata ſunt. Verùm nullus in ſerie Patriarcharum Neſtorianorum *Ara* legitur: qui verò eas literas ſcripſit, non Patriarcham ſeù Catholicum ſe nuncupat, ſed *Rabban Aram Vicarium Orientis*, hoc eſt, monachum Aram Vicarium Patriarchæ Orientis: titulus enim *Rabban*, apud Syros & Chaldæos monachis, non Patriarchis convenit. *Ad præſentiam Papæ magnifici* (inquit [a] in epiſt. ad Innoc. IV.) *ex parte illius, qui petit orationes ejus in ſubſidium debilitatis ſuæ, RABAN ARA VICARII ORIENTIS adorantis inter manus ejus &c.* Erat igitur Ara Vicarius Patriarchæ Chaldæorum in partibus Orientis, nimirùm in terra Sin, ſeù in Cataja & Tartaria Orientali, ubi plurimi Neſtoriani morabantur, ut colligitur ex ſequentibus laudatæ Epiſtolæ verbis. *Pervenit ad nos Epiſtola veſtra elegans, quæ ex ore veſtro ſancto prodiit, & mandato veſtro excelſo conſcripta eſt, & ſuſcepimus eam manibus noſtris debilibus, & eam ſuper oculos noſtros poſuimus &c. Ipſi miſſi à vobis Andreas & ſocius ejus, conſervati à Domino, notificabunt vobis ore ad os quæ viderunt & audierunt apud nos &c. Miſimus autem vobis per manus dictorum Fratrum nunciorum veſtrorum libellum, quem attulimus de pectore Orientis, ſcilicet de TERRA SIN: & libellum alium de fide ex parte Archiepiſcopi Niſibeni, cui ſubſcripſerunt alii duo Archiepiſcopi, & tres Epiſcopi: & nos unà cum eis in Spiritu petimus iterùm à Paternitate veſtra petitionem ſecundam pro I. Archiepiſcopo Hieroſolymitano, qui eſt de gente noſtra, & pro fratribus noſtris Orientalibus chriſtianis, qui ſunt Antiochiæ, Tripoli, & Accon, & in aliis terris veſtris, ut recommendetis eos, ne aliquis eos offendat &c.*

[a] Innocent IV. lib. 4. epiſt. 119.

Eodem anno 1247. initam à Neſtorianis cum Eccleſia catholica concordiam amplexi ſunt & Jacobitarum Patriarcha Ignatius hujus nominis ſecundus, & Maphrianus Joannes Bar-maadani, qui poſtea ad Patriarchalem gentis ſuæ dignitatem evectus fuit. Utriuſque Fides exſtat apud Raynaldum ad annum citatum, & apud Innocentium IV. lib. 4. epiſt. 122. & 123. Conditiones tamen concordiæ idem Ignatius haſce proponit. *Sed in firmamentum pacis & concordiæ* (inquit in epiſt. ad Innoc. IV.) *petimus à Sanctitate veſtra, Primo, quod Patriarcha noſtro mortuo congregentur Archiepiſcopi, & ſtatuant ſibi ſecundùm canonem & ſecundùm ſortem Apoſtolorum, quem elegerit Spiritus ſanctus: & hoc ſecundùm canones & conſuetudines noſtras. Secundo, quod Patriarcha, & Archiepiſcopi, & Epiſcopi Latini, qui ſunt in partibus noſtris, non judicent ſuper Patriarchas & Archiepiſcopos noſtros, ſed, ſicut eſt præceptum veſtrum, ſuper Patriarchas & Archiepiſcopos Latinos; ita & ſit ſuper nos; & iterùm ſicut recipiunt ſententias & judicia veſtra, ita & nos. Tertio, quod Patriarcha & Archiepiſcopi & Epiſcopi Latini non accipiant cenſum de eccleſiis & monaſteriis, quæ habemus in terris ipſorum: ſed com-*

municent nobis libertates eccleſiæ, ſicut filiis in honore: & nos ſemper exhibeamus eis reverentiam & honorem. Alioquin non erit decens, quod illa, quæ cum magno labore habemus, contra libertatem eccleſiæ concupiſcant. Quarto, quod illi de gente noſtra, qui contrahunt cum Latinis, non compellantur ad Confirmationem ſecundam, quum ſint inſigniti charactere baptiſmali, & confirmati fuerunt una vice. Cum pace igitur & concordia tollatur hæc Confirmatio. Porrò hallucinatur Raynaldus, quum duos Ignatios Jacobitarum Patriarchas ad eundem annum 1247. num. 39. ponit, his verbis: *Adjecta eſt in Regeſto, alterius Ignatii Jacobitarum Patriarchæ concepta ſubjectis verbis fidei profeſſio.* Non eſt alterius, ſed altera ejuſdem Ignatii fides, quem ſolum Jacobitis ab anno Chriſti 1222. ad annum 1253. præfuiſſe, oſtenſum eſt Tom. 2. à pag. 371. ad p. 376.

Altera Neſtorianorum cum Eccleſia Romana reconciliatio contigit ſub Jaballaha Patriarcha, qui eam gentem ab anno 1281. ad ann. 1317. rexit. Ad hunc Nicolaus IV. anno 1288. literas miſit, quibus ipſius erga Fratres Minores in iis regionibus Evangelium promulgantes eximiam voluntatem commendabat; fidei etiam formam adjunxit, qua ſibi commiſſos populos informaret; eandemque formam Barſumæ epiſcopo, qui ad Sedem Apoſtolicam acceſſerat, exhibuit. Nec dubium eſt, quin Pontificiis mandatis Jaballaha obtemperaverit: nam exſtat [a] illius fidei orthodoxæ profeſſio ſcripta anno 1304. & tranſmiſſa ad Benedictum XI. per Jacobum Ordinis Prædicatorum religioſum. Spondanus [b] *Inſibraimum* pro Jaballaha perperàm vocat. *Quo eodem præſenti anno* (hoc eſt 1305. inquit) *idem Pontifex* Benedictus XI. *nuncios accepit ac literas ab Inſibraimo Patriarcha Orientalium chriſtianorum Chaldæo idiomate conſcriptas; quibus Romanam Eccleſiam matrem & magiſtram omnium eccleſiarum, ac ejus Pontificem ſummum omnium chriſtianorum paſtorem ac judicem agnoſcebat.* Vide ſuprà pag. 128.

a *Raynald. ann.* 1304. *num.* 23.

b *Ann.* 1303. *num.* 22.

Tertia Neſtorianorum cum Eccleſia conjunctio anno 1552. facta eſt ſub Julio III. & Sulaka ſeù Siud Patriarcha, de qua ſuprà ex Morino. Hanc continuarunt Sulakæ ſucceſſores Abdjeſus, Ahatalla, & Simeones tres uſque ad annum circiter 1653. de quibus Tom. 3. pag. 621. & ſeq.

Quarta, Eliæ ſub Paulo V. anno 1616. quam ex Petro Strozza Tom. 1. à pag. 543. deſcripſi.

Quinta, Joſephi I. ſub Innocentio XI. anno 1681. quam ejus ſucceſſores ad hunc uſque diem continuarunt, ut Tom. 3. pag. 623. obſervatum eſt.

Sed cur inita à Simeone Denha ſub Gregorio XIII. & ab Elia ſub Paulo V. concordia, paulò poſt interrupta eſt in utriuſque Patriarchatu? Cur ſucceſſores Eliæ & Simeonis in ditionibus ſuis eandem non obſervant, ſicut à ſucceſſoribus Joſephi religiosè obſervatur? ni-

mirùm

mirùm ob quatuor, ut mihi videtur, cauſas. Primum, quia dum concordiam cum eccleſia catholica inierunt, eorum libri eccleſiaſtici ab erroribus, quibus ſcatent, purgati non ſunt, puta Euchologium, & Horologium, ſeù Rituale, Pontificale, & Officium diurnum, nocturnum, & Sanctorum. In his enim hæreſis Neſtoriana paſſim continetur, & hæreticorum memoria colitur. Deinde libri omnes tàm Syriaci, quàm Arabici, de Theologia, ſivè de Canonibus tractantes, quos Patriarchæ, Epiſcopi, Presbyteri aliique verſant, à Neſtorianis auctoribus compoſiti ſunt, adeoque hæreſeos veneno infecti. Hos tantùm legunt. Nullum alium librum habent eorum ſermone ab orthodoxis compoſitum, quo de catholica veritate edoceantur. Tertio, commercium literarum legationumque inter ipſos & catholicam eccleſiam interruptum eſt. Id ſi continuatum fuiſſet, tàmque Neſtoriani ſuos Oratores apud Sedem Apoſtolicam haberent, quàm hæc illos per literas legatoſque perpetuo viſitaret, initam ſemel concordiam, ut videtur, numquam abrupiſſent. Denique Miſſi Apoſtolici, qui ad illos à ſummo Pontifice deſtinantur, linguas eorum Rituſque ut plurimum ignorant, nec ferè eas regiones penetrant, in quibus Patriarchæ illorum commorantur: quo fit, ut cum plebeiis agant, non cum Patriarchis vel Epiſcopis: nec de fide eos docere contenti, inutiles de Ritibus quæſtiones perſæpè movent, quæ tenaciſſimos conſuetudinum ſuarum homines potiùs perturbant, quàm concilient.

Caput IX.

De Chriſtianis S. Thomæ in India: deque Neſtorianis in Tartaria, & vaſto Sinarum Imperio.

QUIBUS mediis Chriſtiana Religio per Meſopotamiam, Chaldæam, Aſſyriam, & Perſidem uſque ad extremos Indiæ fines propagata ſit, & quæ incrementa habuerit, quive ibidem illius ſtatus fuerit tùm ante, tùm poſt Neſtorianam hæreſim, ex quinque prioribus hujus Diſſertationis capitibus colligitur. Nunc ſpeciatim diſſerendum nobis eſt de iis, quos vocant *Chriſtianos S. Thomæ in India*, deque Neſtorianis in Tartaria & Sinarum imperio. Quoniam verò ad illos primo Chriſti ſeculo vel ſequiori ævo fides Chriſti non ante pervenit, quàm in interjectis regionibus annunciata fuiſſet, iidemque ad Patriarcham Orientis ſpectant, cui Neſtoriani omnes ubicumque terrarum commorantes obediunt, tractationem premittendam exiſtimo de Chriſtianis in Adjabena, Elamitide, Perſide, Parthia, Media, Hyrcania, & Bactriana: nec non de Neſto-

rianis, qui aliis Chriſtianis commixti habitaſſe narrantur in Meſopotamia, Armenia, Syria, Palæſtina, & Cypro.

§. I.

Chriſtiani in Adjabena, Elamitide, Perſide, Parthia, Media, Hyrcania, & Bactriana.

ADJABENI, Elamitæ, Perſæ, Parthi, Medi, Hyrcani, & Bactriani ab Apoſtolis Thoma, Thaddæo, Simone, Matthæo, & Bartholomæo, diſcipuliſque Adæo, Mari, & Aghæo ad chriſtianam fidem adducti fuerunt, ut ex auctoribus Græcis, Latinis, Syris ſuprà [a] oſtenſum eſt. Poſt primos illos Perſarum Apoſtolos operam ſuam in iiſdem populis vel ſacris Chriſtianis imbuendis, vel in ſuſcepta fide confirmandis contulere ſubjecti Seleucienſibus Archiepiſcopis Antiſtites, quorum infrà mentio fiet: ſanctiſſimi præterea monachi, qui, ut ſuprà ex [b] Theodorito, & [c] Sozomeno obſervavi, *Syros ferè omnes, & ex Perſis ac Saracenis quamplurimos ad religionem ſuam traduxerunt, & à ſuperſtitioſo dæmonum cultu abſtraxerunt.*

De Eccleſiis, quæ intra Meſopotamiam ab ipſis Apoſtolis vel Apoſtolicis viris inſtitutæ, tàm Meſopotamiæ, quàm Perſiæ univerſæ primatum habuere, ſuperfluum eſt hìc diſſerere: ex iis enim, quæ huc uſque tractata ſunt, planum fit, in Antiocheno Patriarchatu trans Euphratem duos ab initio Epiſcopos fuiſſe, qui totam Syrorum, Aſſyriorum Perſarumque gentem rexerint; Edeſſæ nimirùm, & Seleuciæ: & illum quidem intra limites Meſopotamiæ incluſum; hunc verò ab ejuſdem finibus, unde Babylonia & Chaldæa incipiunt, ad ultimas Orientis terras poteſtatem obtinuiſſe. Ex Edeſſeni Metropolitæ dominio emerſere poſteà Archiepiſcopi Amidæ, & Niſibis tàm apud Orthodoxos, quàm apud Jacobitas & Neſtorianos. At Seleucienſis Archiepiſcopus tantùm abfuit, ut juriſdictionem ſuam minueret, ut potiùs eandem ampliaverit: jura enim Patriarchalia, ex quo Neſtorianæ ſectæ caput factus eſt, uſurpavit: adeoque non modò Edeſſenum, Niſibenum, & Amidenſem metropolitas ſuæ ditioni ſubjecit; ſed etiam reliquos, quos ultra Meſopotamiam uſque ad Indiam & Sinam inſtitutos legimus, Archiepiſcoporum huic Patriarchæ ſubjectorum tabulam deſcriptam habes [d] apud Amrum & Eliam Damaſcenum, ex qua planè conſtat chriſtianam religionem, etſi Neſtoriana hæreſi infectam, in toto Oriente propagatam fuiſſe. Qui verò fuerint primi illius diſſeminatores, ex his, quæ mox dicam, patebit.

I. Adjabeni. Ultrà Meſopotamiam primæ omnium, ut videtur, Perſici regni provinciarum *Adjabene*, & *Elamitis* fidem chriſtianam quàm citiſſimè, in ipſis ſcilicet naſcentis eccleſiæ primordiis, ſuſceperunt.

a *Cap. I. à p. 3 ad pag. 37.*

b *Cap. I. hiſtor. relig.*

c *Lib. 6. cap. 34.*

d *Tom. 2. à pag. 458.*

Hujus rei argumentum eccleſiaſtica nobis ſuppeditat hiſtoria. Helena Adjabenorum regina primo Chriſti ſeculo, Eccleſiæ [a] nomen dedit, aut certè patrocinium [b] impendit. Izate ejuſdem filio ac ſucceſſoribus regulis eandem provinciam gubernantibus adeò res chriſtiana crevit, ut plerique Adjabeni ſacra noſtra amplexi legantur. *Hæc Perſidis regio eſt*, (inquit [c] Sozomenus de Adjabena) *maxima ex parte à Chriſtianis habitata*. Id ex Martyrum numero confirmatur, qui ſub Sapore paſſi ſunt anno Perſecutionis 4. 5. & 15. ut ſuprà [d] oſtenſum. Arbelam Adjabenorum metropolim à Papa Seleuciæ Primate circa Nicæni Concilii tempus conſtitutam fuiſſe, quum antea Sedes Epiſcopalis eſſet, Sobenſis teſtatur in epitome Canonum Par. 8. cap. 15. ubi illam *Athur*, hoc eſt, Aſſyriæ, eccleſiam vocat, quartoque inter metropolitanas loco ponit, his verbis. ܩܕܡܝܐ ܕܝܢ ܕܦܪܫ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܐܝܬܘܗܝ ܦܦܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܗܘ ܕܫܡܫ ܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܫܢܝܢ ܬܡܢܐ ܘܫܬܝܢ ܐܝܟ ܘܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܦܪܫ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܥܝܠܡ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܐܦ ܠܢܨܝܒܝܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܠܝܬܝܐ ܗܘ ܕܦܪܬ ܕܡܝܫܢ ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܦܪܫ ܠܐܬܘܪ ܫܠܡ.

Primus qui metropolitas diſcreverit, Papa Patriarcha fuit, qui Patriarchalem dignitatem ad annos circiter octo & ſexaginta tenuit: atque ante omnes metropolitam Elamitidis diſcrevit, & paulò poſt etiam Niſibis, tùm tertium Perath-Meſenæ (quæ poſtea Baſſorenſis provincia dicta eſt,) *& poſt hunc diſcrevit metropolitam Athur*, ſeù Aſſyriæ. In Pontificali Neſtorianorum quartus etiam inter Metropolitanas locus eccleſiæ Aſſyriacæ, hoc eſt, Arbelenſi ſeù Adjabenicæ aſſignatur: ܘܡܘܣܦܝܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܘܟܠܝܢ ܫܬܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܥܝܠܡ ܘܨܘܒܐ ܘܦܪܬ ܡܝܫܢ ܘܐܬܘܪ ܕܚܕܝܐܒ ܒܝܬ ܓܪܡܝ ܘܚܠܘܢ ܫܠܡ:

His addunt ſex Metropolitas, Elamitidis, ſcilicet, Sobæ, (Niſibis,) *Perat-Meſenæ, Aſſyriæ* (Adjabenæ) *Beth-garmæ, & Halavanæ*. Quæ verba Morinus [e] corruptè ſic reddit: *His addunt ſex metropolitas, Hilam, Soba, Pherat de Miſchan, & Aſſyriæ, Beth-garmi, & Dabalon*. Idem Sedium metropolitanarum ordo, Niſibenſi prætermiſſa, præſcribitur in Epiſtola Synodica Marabæ Patriarchæ: ܢܬܬܥܝܪ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܠܗ ܕܟܘܪܣܝܐ ܦܛܪܝܪܟܝܐ ܒܫܠܡܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܬܪܬܝܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܒܟܬܒܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܒܝܬ ܠܦܛ ܐܢ ܗܘ ܕܐܬܬܣܝܡ ܩܢܘܢܐܝܬ. ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܗܘ ܕܦܪܬ ܕܡܝܫܢ. ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܗܘ ܕܐܪܒܠ. ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܗܘ ܕܒܝܬ ܓܪܡܝ ܫܠܡ:

Ab epiſcopis, inquit, *Patriarchicæ Sedis de conſenſu omnium epiſcoporum, & ambarum urbium* (Seleuciæ & Cteſiphontis) *per literas admoneatur Metropolita Beth-Lapetæ* (Elamitarum) *ſi canonicè fuerit*

a *Baron. ann.* 44. *num.* 66.

b *Baſnag. annal. tom.* 1. *p.* 553.

c *Lib.* 2. *cap.* 12.

d *Pag.* 54. *&* *ſeq.*

e *De ſacr. Ordin. Par.* 2. *p.* 473.

rit conſtitutus: *deinde metropolita Perath-Meſenæ*: *deinde Arbelæ*, *deinde Beth-ſeleuciæ*, *ſeù Beth-garmæ*, *&c.* Hanc Synodicam exſcribit Sobenſis in epitome Canonum Par. 9. cap. 2. quam Elias Damaſcenus metropolita ſic Arabicè reddit: لكن بعد موتي يكتب اساقفة الهوفركيا الى مطران جنديسابور انكان مساما على القانون والى مطران البصرة والموصل والكرخ الخ ؛

Sed poſt meum obitum provinciales epiſcopi ſcribant ad metropolitam Gandiſapor, *ſi canonicè fuerit electus*, *& ad metropolitam Baſſoræ*, *& Moſul*, *& Carchæ &c.* ubi pro Lapeta ſubſtituit *Gandiſapor*, pro Perath-Meſena *Baſſoram*, pro Arbela *Moſul*, & pro Beth-ſeleucia, ſeù Bethgarma *Carcham*: ſic enim Eliæ temporibus Sedes illæ appellabantur. Niſibenæ metropoleos mentio apud Marabam ideo prætermiſſa videtur, quod eccleſia illa in odium Barſumæ ejuſdem incubatoris aliquandiu privilegiis ſuis exuta fuiſſet. Renaudotius [a] ex ms. Neſtorianorum hiſtoria addit, *in perpetuam Barſumæ contumeliam ſtatutum fuiſſe*, *perque annos multos obſervatum*, *nequis ex Metropolita Niſibenſi ad ſupremam Catholici dignitatem aſſumeretur*. Poſt Marabam Joſephus Patriarcha eidem Niſibenæ eccleſiæ locum ſuum & jura antiqua reſtitui juſſit in Synodo, quam anno 553. celebravit, in qua, ut in Synodico [b] Arabico legitur, *decretus fuit Sedium ordo*, *utque Niſibenus thronus ſecundas obtineret*. Nam, ut ex ſupradictis liquet, primus poſt Neſtorianum Patriarcham locus tributus fuit metropolitæ Elamitarum, ſecundus Niſibis, tertius Baſſoræ, quartus Arbelæ, quintus Bethgarmæ, & ſextus Halavanæ. Et hic quidem ordo in Pontificali ſtatuitur; idemque in Synodica Theodoſii [c] Patriarchæ anno 852. decretus legitur, in hæc verba: *Iſtarum ſex metropolitanarum Antiſtites*, *Elamitidis ſcilicet*, *& Niſibis*, *& Perath*, *& Aſſyriæ*, *& Beth-garmæ*, *& Halachæ*, *qui eum honorem obtinent*, *ut mediatores ſint in ordinatione Patriarchæ*. Verùm, ſi prima Metropoleon inſtitutio reſpiciatur, alium nobis ordinem exhibet Sobenſis [d], apud quem primus eſt metropolita Elamitarum, ſecundus Niſibis, tertius Meſenæ ſeù Baſſoræ, quartus Aſſyriæ ſeù Adjabenæ, quintus Beth-ſeleuciæ ſeù Beth-garmæ, ſextus Perſidis, ſeptimus Maruæ, octavus Halavanæ, nonus Heriæ, decimus Indiæ, undecimus Sinæ, duodecimus Samarcandæ, tertius decimus Armeniæ, poſtremus Syriæ. Quod verò idem Sobenſis aſſerit, antiquos Seleuciæ Archiepiſcopos illas metropolitanas inſtituiſſe, puta Papam, Simeonem, Jaballaham; id à nobis alibi expendendum: eam enim Sedium prærogativam, quæ in Pontificali Neſtorianorum & apud eundem Sobenſem legitur, à poſterioribus Seleuciæ Archiepiſcopis inductam fuiſſe exiſtimo, poſtquam ſe ipſos Orientis Patriarchas appellarunt. Ante ſuſceptam ab iis Neſtorianam hæreſim, non plures, ſed unus Metropolita in illis regionibus fuerat, Seleuciæ nimirùm Archiepiſcopus, qui & Catholicus Perſarum dicebatur

[a] *Liturg. Orient. tom. 2. p. 100.*

[b] *Vide ſuprà p. 182.*

[c] *Tom. 3. p. 347.*

[d] *Ibid. p. 346.*

batur. Huic cæteri epiſcopi ſubjecti erant, eoque fortaſſe præeminentiæ ordine, qui apud Sobenſem à Papa, Simeone & Jaballaha decretus dicitur. Nemo tamen juribus metropoliticis, præter Seleucienſem, potiebatur, donec is, ut modo dicebam, Patriarchicam dignitatem ſibi vendicavit: tunc enim metropolitas creavit, iiſque amplas diœceſes attribuit. Sed, ut ad rem propoſitam regrediar, quidquid ſit de metropolitæ Adjabeni inſtitutione, certum eſt in ea provincia eccleſiam Arbelenſem maximè floruiſſe, cujus epiſcopus Aſſyrios Adjabenoſque olim regebat. Quum verò ex ruinis Niniviticæ urbis cis Meſopotamiam ampla civitas Moſul conſurrexiſſet, Epiſcopatu primùm aucta fuit à Neſtorianis Patriarchis, deinde metropoliticis privilegiis donata, & aliquando etiam Arbelenſi ſeù Adjabenicæ Sedi prælata; demùm eidem ita conjuncta, ut metropolita ille modo Arbelenſis ſeù Adjabenicus, modo Moſulanus & Athurenſis ſeù Aſſyriacus diceretur. Hæc fuſiùs enarravi To. 3. pag. 173. 269. 274. 279. 344. 346. 347. 518. & 567. Eidem metropolitanæ Sedi ſuffragatæ leguntur eccleſiæ Ninives, Bagas, Nuhadræ, Honitæ, Hephtonæ, Bariæ, Daſenæ, Hadathæ, aliæque, de quibus Tom. 2. & 3.

II. Garmæi. In eadem Aſſyriorum provincia Metropolitanus alter à S. Simeone Papæ ſucceſſore inſtitutus perhibetur: in ea ſcilicet regione, quæ *Beth-Garme* appellatur: *Cermam* [a] vocat Agathias. Rem narrat Sobenſis in epitome Canonum Part. 8. cap. 15. his verbis.

ܒܙܒܢܐ ܕܝܢ ܕܬܠܬܡܐܐ ܘܬܡܢܬܥܣܪ ܐܒܗ̈ܬܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܬܒܝܠܝܬܐ ܡܛܪܦܘܠܝܛܐ
ܡܢ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ. ܘܒܢܝ ܐܪܕܒܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐܬܪܢ ܝܐܝܐ
ܡܛܪܦܘܠܝܛܘܬܐ. ܘܒܢܝ ܒܝܬ ܣܠܘܟ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܒܐܬܪܢ ܐܘܦ ܕܢܗܘܐ
ܡܛܪܦܘܠܝܛܝܣ. ܘܦܩܕ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܕܢܬܒܚܪ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܬܪܝܗܘܢ
ܠܘܩܒܠ ܐܘܠܦܢܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܡܝܬܪ ܠܚܒܪܗ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘ: ܗܘ ܢܗܘܐ
ܡܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܘܐܫܬܟܚ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܫܗܪܓܪܕ ܕܡܝܬܪ ܡܢ
ܗܘ ܕܐܪܕܒܝ. ܘܦܩܕ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܨܒܥܐ ܡܛܪܦܘܠܝܛܝܣ ܠܒܝܬ ܓܪܡܝ.

Sub tempora trecentorum decem & octo Patrum Synodi Oecumenicæ, Garmachitæ (Garmæi) *Metropolitam à Simeone Bar-Sabaë poſtularunt: & Ardabadeni quidem ajebant, patriæ noſtræ dignitas Metropolitana debetur; Beth-Seleucienſes verò ſimiliter dicebant, in patria noſtra Metropolitanus conſtituendus eſt. Præcepit itaque Simeon Bar-Sabaë, utriuſque Epiſcopi examinari in docendo diligentiam, uter utri numero diſcipulorum præſtaret, idemque Metropolita crearetur. Compertum autem fuit, in hac parte Epiſcopum Sciahargardæ Ardabadenſi eſſe anteponendum. Sic itaque Garmæis Metropolita datus eſt à Simeone Bar-Sabaë.* Etſi hæc Sobenſis narratio quoad Metropolitæ Garmæorum inſtitutionem ſuſpecta eſt; inde

[a] *Lib. 4. p. 136.*

inde tamen colligitur, plures in ea regione anno Chriſti 330. Epiſcopos fuiſſe. Certiora ejus rei documenta habemus ex Actis Martyrum Orientalium, in quibus laudantur Narſes Epiſcopus Sciaharcadtæ, quæ eadem eſt ac Sciahargarda, ejuſque diſcipulus Joſephus: Joannes & Iſaac Epiſcopi Beth-Seleuciæ: Sapores Epiſcopus Beth-Nicator: & Martyres Laſciumæ, Beth-Seleuciæ, atque Beth-Garmæ Saſannes, Mares, Bautha, Thecla, Mamelchta, aliæque, quas recenſui ſuprà pag. 54. Mares [a] ex monumentis Syriacis colligit, Saporis Perſarum regis juſſu cæſa fuiſſe in Deir-Aamar, Bagerma, (ſeù Beth-Garma) & alibi, centum & ſexaginta circiter millia Martyrum. Metropolitæ Sedes primùm conſtituta fuit in urbe Sciahargarda, deinde in Beth-Seleucia, quæ Strabonis [b] *Soloce* videtur, in Elymæorum finibus poſita; mox utramque civitatem complexa, Beth-Garmæ ſeù Bagermæ Metropolitana appellari cœpta eſt. Epiſcopales urbes in eadem regione præter Sciahargardam & Bethſeleuciam memorantur, *Ardabada* (quæ in Tabula [c] Eliæ *Darabada* dicitur:) *Beth-Nicator*: (Nicatorius mons haud procul ab Arbela à Strabone [d] collocatur:) *Beth-Sori*, (Plinio [e] *Soſirate* Elymæorum oppidum, conjunctum Seleuciæ ſeù Solocæ, de qua ſuprà:) *Dakuka*: *Laſciuma*: *Tahal*: *Ariuna*, cui poſtea nomen *Mahuzæ* inditum: *Chanigiara*: & *Buazicha*, de quibus Tom. 1. Bibliothecæ noſtræ pag. 188. 189. 193. Tom. 2. pag. 435. 459. & Tom. 3. pag. 92. 116. 143. 156. 173. 174. 187. 189. 198. 204. 264. 346.

III. Chalacheni.

Tertius in Aſſyriaca provincia Metropolitanus *Halavanæ* à Jeſujabo Gadalenſi conſtitutus fuit, ut Sobenſis teſtatur [f] in hæc verba.

[Syriac text]

Octavam Sedem Jeſujabus Gadalenſis Hulunæ conſtituit: nimirùm poſt Perſicam & Maruenſem, quæ Elamiticam, Niſibenam, Baſſorenſem, Arbelenſem, & Beth-Garmenſem Eccleſias exceperant. Idem Sobenſis in Epitome Canonum Par. 8. cap. 19. ex Theodoſio Patriarcha eandem Metropolim *Halacham* vocat: [Syriac text]

[Syriac text]

Iſtarum ſex Metropolitanarum Antiſtites, *Elamitidis ſcilicet*, & *Niſibis*, & *Perath* (Meſenæ *ſeù* Baſſoræ) & *Aſſyriæ*, & *Beth-Garmæ*, & *Halachæ*, *qui eum honorem obtinent*, *ut mediatores ſeù electores ſint in creatione Patriarchæ*, *neque adeo diſtant*, *ſicut cæteri*, *conveniant ad Synodum apud Patriarcham quolibet quadriennio &c.* Nomen igitur urbis duplex apud Syros, nimirùm [Syriac text]

a Vide ſuprà p. 52.

b Cellar. tom. 2. geograph. antiq. lib. 3. cap. 19. pag. 804.

c Tom. 2. Bibl. noſt. pag. 459.

d Cellar. tom. cit. pag. 771.

e Idem pag. 804.

f Tom. 3. p. 346.

Ha-

Halacha, & ܚܘܠܘܢ *Hulun*, Arabes حلوان *Halavanam* appellant. Herbelotius [a] *Holvan* & *Hulvan* profert, eamque urbem quatuor aut quinque dierum itinere à Bagdado ad boream diſtare ſcribit; ibique antiquos Chaliphas æſtivos calores tranſigere conſueviſſe; à Tartaris autem ſeu Mogulis deſtructam fuiſſe. Bochartius [b] & Cellarius [c] Halacham ſeù Holuanam eandem eſſe affirmant, quæ Geneſ. 10. verſ. 12. ܟܠܚ *Calach*, & 4. Reg. 17. 6. & 18. 11. ܚܠܚ *Chalach* ſeù *Halach* appellatur. Verùm [d] ex S. Ephræmo, quæ in Geneſi *Calach*, juxtà vulgatam *Chale*, ea eſt recentioribus Syris ܚܬܪܐ *Chetra*, ſeu *Chatara*, quæ [e] Cellario *Chartara*, & in Notitia Imperii *Charta* inverſis literis dicitur, eſtque in Meſopotamia haud procul à *Birtha*, quam idem Bochartius [f] *Rehoboth* autumat. *Chalach* verò, quæ in libro Regum nominatur, urbs eſt Aſſyriæ trans Tigrim, eademque Medorum civitas appellatur in Scriptura loc. cit. his verbis: *Anno autem nono Oſee, cepit Rex Aſſyriorum Samariam, & tranſtulit Iſraël in Aſſyrios: poſuitque eos in Chalach, & in Chabor juxta fluvium Gozan, in Civitatibus Medorum*: ubi in Vulgata legitur *Hala*, & *Habor*. Hæc autem *Chalach*, ſeù *Hala*, cum noſtra Halacha ſeù Halavana omninò conſentit, quam Ptolemæus lib. 6. cap. 1. ſub Armeniæ montibus à Tigri ad Lycum aut Arrapachitim regionem conſtituit. Ex Chalach, Chalachena provincia, quam Strabo lib. 11. *Chalachenam* vocat: *uſque ad Chalachenam, & Adjabenam, quæ extra fines ſunt Armeniæ*. Et lib. 16. *Campi Nino vicini, & Dolomene, & Chalachene, & Chazene, & Adjabene*. Sanctus Phetion martyrium paſſus dicitur [g] in *Halavana*, Dadjeſu Archiepiſcopatum Seleuciæ tenente. In eadem urbe Cavadem Perſarum regem adiit [h] Jozachus Huzitarum Epiſcopus. Sub Metropolita Halavanæ in Tabula [i] Eliæ Damaſceni memorantur Epiſcopatus *Dinur*, *Hamdanæ*, *Nahavand*, & *Georgianorum*, hoc eſt, Iberiæ: quod palam facit, Halavanam, ut in libro Regum dicitur, Medorum urbem eſſe, Aſſyriis conjunctam. Eaſdem urbes *Hamadan*, & *Dainur* in provincia *Gebal* (quæ Parthia eſt Mediæ portio) collocat Geographus [k] Arabs, iiſque adjungit *Asbahan*, & *Comm*. Hamadana ſub Elia III. Metropolis erat, ut infrà ſermo erit.

IV. Elamitæ.

Ex hoc antiquarum Eccleſiarum numero facilè ſibi quiſque perſuadere poterit, quàm latè propagata olim fuerit in Aſſyriæ, Adjabenæ, Garmææ & Chalachenæ regionibus Chriſtiana religio. Nec minus illa apud Elamitas floruit. Elam [l] Semi filius Elamitis nomen dedit; quorum antiqua Metropolis Syris atque Hebræis ܥܝܠܡ *Elam* ſeù *Ilam*; Græcis Latiniſque *Elymais* dicta fuit; ac proinde provincia *Elymaitica* ſeù Elamitica, & populi Elamitæ ſeù *Elymæi*. His vicini *Suſii*, *Uzii*, & *Chuſæi*: quatuor nimirùm diverſi populi,

qui

a *Bibl. Orient. pag.* 454.
b *Geograph. ſac. lib.* 4. *cap.* 22.
c *Geograph. antiq. lib.* 3. *c.* 17. *pag* 767.
d *Tom.* 1. *p.* 26.
e *Cellar. tom.* 2. *pag.* 723.
f *Lib.* 4. *cap.* 21.
g *Tom.* 2. *p.* 403.
h *Tom.* 3. *p.* 167.
i *Tom.* 2. *p.* 460.
k *Clim.* 4. *Par.* 6. *Vide Bochart. Geograph. Sacr. lib.* 3. *cap.* 14.
l *Gen.* 10. 22.

qui poſtea in unum ita coaluere, ut una eademque illorum provincia cenſeretur. Elamitæ Syris dicuntur ܥܝܠܡܝܐ: Suſii ſeù Suſiani ܫܘܫܝܐ & ܫܘܫܢܝܐ: Uzii ܗܘܙܝܐ: Chuſæi ܟܘܣܝܐ. Latinis Chuſæi ſunt *Cuſæi*, *Cuſſæi*, *Coſſæi*, & *Ciſii*; Uzii verò *Uxii* ſeù *Oxii*, de quibus Cellarius Tom.2. Geograph. antiq. lib.3. p.796. 806. Arabes recentiores uno ferè nomine quatuor iſtos populos deſignant, quorum regionem خوزستان *Chuſiſtan* vocant. Eadem in Itinerario Benjamini חוזסתאן *Chuzeſtan* dicitur, quam & Arabs Interpres Pariſiis editus حورستان *Hureſtan* reddit, ut obſervat Bochartius Geograph. Sacr. lib.2. cap.2. Apud Herbelotium in Biblioth. Orient. pag. 74. & 1002. quatuor voces occurrunt, *Ahuaz*, ſcilicet, *Khuriſtan*, *Khuziſtan* & *Khurziſtan*, quas ipſe pro una eademque gente ſumit, etſi prima Uzios ſeù Huzitas, aliæ Chuſæos propriè deſignent. Inter eos, qui Apoſtolos variis linguis loquentes audierunt, *Elamitæ* numerantur Act. 2. verſ. 9. Atqui Syrus Interpres pro ܥܝܠܡܝܐ *Elamitis*, perperàm habet ܐܠܢܝܐ *Elanitas*, ut idem Bochartius loc. cit. rectè monet. *Alii enim Elanitæ, alii Elamitæ. Elanitæ ſunt incolæ urbis Elana, Hebr. Elath, vel Eloth, propè Eſiongaber in mari Erythræo, ubi navale Solomonis. Elamitæ ſunt in Elymaide.* Hæc Bochartius. Sed ante Bochartium id viderat Gregorius Barhebræus, qui in Horreo myſteriorum Commentar. in Act.2. Syrum vulgatum Interpretem ex verſione Thomæ Heracleenſis reprehendit in hæc verba. ܘܐܠܢܝܐ. ܚܪܩܠܝܐ. ܥܝܠܡܝܐ. ܗܘ ܗܘܙܝܐ ܕܐܚܪ̈ܢܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܠܢܝܐ. *Et Elanitæ. Heracleenſis legit, Elamitæ, ideſt, Huzitæ, qui alii ſunt ab Elanitis.* Interpres Syrus deceptus videtur non modò ſimilitudine vocum *Elamitæ* & *Elanitæ*, quæ in Græcis elementis præter unam literam non differunt; ſed etiam quia præter Elanitas Erythræi maris accolas noverat eſſe alios populos Gordyæis junctos, quos Syri ܐܠܢܝܐ *Elanitas*, ſeù *Alanitas*, Plinius *Alonos* vocat lib.7. cap.26.

Porrò Chriſtiani in Elymaitica, Suſiana, Chuſiana, & Uziana ſeù Huzitide, ab initio frequentiſſimi fuerunt. Harum regionum Metropolitanus primum locum obtinet poſt Seleucienſem Primatem ex decreto Papæ Archiepiſcopi, ut ſuprà dictum eſt. Metropolis vulgò *Elam* dicitur. In urbe Lapeta (quam Syri *Beth-Lapet*, Procopius [a] *Lapetam regionis Vazainæ* civitatem vocat,) primis temporibus Sedes fuit, cujus loci Antiſtes Gadjabus Milleſium Suſæ Epiſcopum ordinaſſe narratur [b] in Actis Martyrum Orientalium. Idem Gadjabus martyrium ſub Sapore Perſarum rege ſubiit, ut ſcribit [c] Sozomenus. Sciaadoſtus [d] Simeonis in Epiſcopatu Seleuciæ ſucceſſor, in Lapeta Huzitarum urbe capite plexus eſt. Apud Lipomanum tom.5.

ex

a *Suprà p. 89.*
b *Tom.1. p.186.*
c *Lib.2. cap.13.*
d *Tom.1. p.188.*

ex Metaphraſte pro Lapeta legitur *Beth-Lapat*, & pro regione Huzitarum, *patria quæ vocatur Bethuza*. In eadem regione paſſi ſunt ſub Sapore [a] Saſannes, Mares, Timæus & Zaron. In Actis [b] S. Jacobi Interciſi vox *Elapenſis* pro Lapetenſi obrepſit. Bademus, qui in Saporis perſecutione ſanguinem pro Chriſto unàcum ſeptem ſociis fudit, monaſterium [c] apud Lapetam patriam ſuam exſtruxiſſe perhibetur. Conciliabulum in eadem urbe habuit Barſumas Niſibenus, de quo Simeon Beth-Arſamenſis citatus à nobis Tom. 1. pag. 354. ubi *Beth-Lapet Huzitarum Metropolis* appellatur. Eodem titulo inſignita legitur in epiſtolis Jeſujabi Adjabeni Metropolitæ, quarum prima eſt [d] *ad Clerum & populum Eccleſiæ Lapetæ Metropoleos Huzitarum*. Gandiſaporenſis poſteà vocata fuit: ex quo nimirùm Sapores Perſarum rex ingentem prædam ex Romanorum ditione in Huzitidem egit, ibique novam urbem *Gandiſapor* juxta [e] Marim & Amrum condidit. Id factum anno Chriſti 257. & duobus ſequentibus, quibus Sapores Niſibin, Charras & Antiochiam vaſtavit, ipſumque Valerianum Imperatorem captivum abduxit, ut ſuprà [f] notavi: quo tempore volunt Neſtoriani Metropolim illam à Papa Seleucienſi Primate inſtitutam fuiſſe. Verùm *Gandiſaporenſis* nòmen recens eſt, nec apud antiquos Syros ſcriptores occurrit, puta Mar-Abam, Jeſujabum, Sobenſem, alioſque de Metropolitanis Chaldæorum Eccleſiis ex inſtituto tractantes, vel earum mentionem obiter facientes; ſed ubique ea Metropolis *Elam*, vel *Lapetæ* appellatur. Elias Damaſcenus, Mares, Barhebræus, & Amrus de more temporum ſuorum loquuti ſunt, quum Metropolitam illum modò *Gandiſaporenſem*, & modo *Huzitarum* vocarunt. Elamiticæ Metropoli ſuffragatæ leguntur Eccleſiæ ܫܘܫܢ *Suſan*, Arabibus *Sus*, Græcis Latiniſque *Suſa*. ܫܘܫܛܪܐ *Suſtra*. *Toſter* ܬܘܣܬܪ, quæ alicubi corruptè ܬܣܪ *Teſra*. ܟܪܟܐ ܕܠܕܢ *Carcha-Ledan*, ſeu oppidum Ledan. مهرجرد *Mahargerda*, quæ in Tabula [g] Eliæ مهرجان قدق *Mahargan Kadak* perperàm vocatur. Apud Syros Scriptores laudantur S. Milles [h] Suſæ Epiſcopus, Suſæus [i] item Suſæ, Georgius & Gregorius [k] Suſtræ, Abrahamus [l] Teſræ, Michaël [m] Huzitarum; Joſeph [n] Huzita: Maria [o] denique Huzita ſub Sergio Patriarcha martyrium conſummaſſe legitur.

Perſæ. V. Proximi Elamitis *Perſæ* ſunt propriè dicti, qui ad orientem habent Carmanos, ad occidentem Elamitas, ad auſtrum Perſicum ſinum, & ad boream Mediam. Ii Metropolitanum ab initio habuerunt, ut ex Actis Concilii Nicæni conſtat, cui ſe ſubſcripſiſſe legitur Joannes [p] Perſidis Epiſcopus, idemque apud Gelaſium Cyzicenum *Eccleſias in tota Perſia & magna India* repræſentaſſe dicitur. Catholici proinde, ſeù Primatis nomen, non ſecus atque Seleucienſis Metropolita, gerebat. Sobenſis in Epitome Canonum Par. 8. cap. 15. affirmat celeberrimam quidem Perſidis Eccleſiam uſque ad quartum Chri-

a *Tom.* 1. *p.* 189.
b *Lectionar. SS. Baſilicæ Vaticanæ* 27. *Novem.*
c *Tom.* 1. *p.* 193. & *ſuprà p.* 56.
d *Tom.* 3. *p.* 142.
e *Tom.* 2. *p.* 398
f *Pag.* 43.
g *Tom.* 2. *p.* 459.
h *Tom.* 1. *p.* 186.
i *Tom.* 3. *p.* 227.
k *Tom.* 3. *p.* 133. & 228.
l *Tom. cit. pag.* 211.
m *Tom. cit. pag.* 147.
n *Tom. cit. pag.* 100.
o *Tom.* 2. *p.* 439.
p *Labb. Concil. tom.* 2. *pag.* 227. & 267.

Chriſti ſeculum fuiſſe, non tamen Metropolitanæ jura, niſi Jaballahæ Seleucienſis Primatis juſſu, accepiſſe. ܠܒܪ ܡܢ ܫܡܗ̈ܝܗܘܢ ܕܟܢܫܐ ܐܦܣܩܦ̈ܐ ܕܦܪܣ ܘܕܡܪܘ ܘܠܐ ܐܝܟ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛ̈ܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܫܡ̈ܗܐ ܕܟܘܪ̈ܣܝܐ . ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܒܝܘܒܠܐ ܩܒܠܬ ܫܬܝܬܝܬܐ ܕܦܪܣ ܘܫܒܝܥܝܬܐ ܕܡܪܘ ܡܢ ܝܗܒܐܠܗܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܘܬܐ ܟܢܘܢܐܝܬ .

Mentionem quoque faciunt Synodi Iſaacianæ Patres etiam Perſidis, & Maruæ, non autem quaſi Metropolitanorum, ſed quaſi celeberrimarum Sedium Epiſcoporum. Metropolitanam poſtmodum dignitatem ſexta Sedes Perſidis, tùm ſeptima Maruæ à Jaballaha legitimè acceperunt. Iſaaci Synodus habita fuit anno Chriſti 410. Jaballahæ verò anno 420. Verùm his Seleucienſium Archiepiſcoporum decretis, quibus Eccleſiam Perſidis ſubjicere ſibi conabantur, reluctati diu fuere ii Metropolitæ. Mares in vita Jeſujabi Adjabeni, hujus temporibus refert Metropolitam Perſidis ad Primatis Seleuciæ obedientiam rediiſſe:

وخرج بنفسه لاصلاح امر شمعون مطران فارس وردّه لطاعته . فان من تقدمه من مطارنة فارس لم يدخل تحت طاعة جاثليق المشرق .

Jeſujabus, inquit, *ut res Simeonis Perſarum Metropolitæ componeret, in Perſidem abiit, eumque ad ſuam obedientiam adduxit. Nam qui Simeonem præceſſerant Perſidis Metropolitæ, Catholici Orientis poteſtati nequaquam ſe ſubjecerant.* Verùm ex ipſius Jeſujabi epiſtolis oſtenſum à nobis fuit Tom. 3. à pag. 127. ad pag. 137. quum Simeon Perſarum Metropolita unàcum Perſis ſibi ſubjectis, necnon Epiſcopis Catarenſium, ab Seleucienſis Catholici poteſtate ſe ſubtraxiſſet, eundem Jeſujabum per literas perque Epiſcopos illuc miſſos conatum fuiſſe eos ad debitam Sedi ſuæ ſubjectionem revocare; reluctantes verò, in Synodo Seleuciæ congregatâ excommunicaſſe. Id contigit circa annum Chriſti 654. Georgius Jeſujabi ſucceſſor diſſidium illud compoſiturus, Perſas ſecum, Catarenſes cum Perſis reconciliavit, ut ex Margenſis hiſtoria monaſtica Tom. 3. pag. 153. narravi. Ruptam iterùm concordiam, decimus à Georgio Timotheus reparavit, teſte [a] Barhebræo in Chron. Syriac. his verbis: *Ferunt, uſque ad tempora hujus Timothei Epiſcopos regionis Perſarum veſtibus albis inſtar Presbyterorum ſecularium uſos fuiſſe, & carnes comediſſe, uxoreſque duxiſſe, nec Catholico Seleuciæ ſubjectos fuiſſe. Ajebant enim: nos Thomæ Apoſtoli diſcipuli ſumus, & nihil nobis cum Sede Maris commune eſt. Timotheus igitur quum eos conciliaſſet ſibique conjunxiſſet, Metropolitam quendam Simeonem nomine iis ordinavit, cui injunxit, ne carnem comederet, neve uxorem duceret, utque albis laneis tantùm uteretur: permiſitque ei, ut Epiſcopos ipſe conſecraret perficeretque; ne ſcilicet, inſtar Epiſcoporum cæterarum diœceſeon, cogerentur adire Catholicum, ut ab eo per-*

[a] Tom. 3. p. 127.

perficerentur. Quæ quidem conſuetudo uſque in præſentem diem viget. Hæc ſcribebat Barhebræus circa annum Chriſti 1280. Timotheus verò Neſtorianis præfuit ab anno 778. ad annum 820. Ex iis verò, quæ Jeſujabus Adjabenus ad Simeonem Perſam ſcripſit, manifeſtum ſit, quàm latè olim patuerit illius Metropolitæ poteſtas, qui Perſis, Catarenſibus, Maruanitis, Carmanis, & Indis præerat. Sed poſtquam Primati Seleucienſi, quem Patriarcham vel Catholicum Orientis vocabant, ſubjectus fuit, in anguſtam provinciam redactus, hos tantùm Epiſcopos ſub poteſtate habuit, nimirùm, *Sciraz*, *Aſtachar*, *Sapor*, *Carmaniæ*, *Drangerdæ*, *Siran*, *Marmadit*, & *Socotoræ*, ut ex Tabula [a] Eliæ Damaſceni liquet. In recentiori notitia [b] Sedes Socotoræ inſulæ ad Malabariæ Archiepiſcopum ſpectare perhibetur. Mares [c] *Chazrunæ* Eccleſiam memorat, ex qua Marabochtus ad Patriarchalem Sedem evectus eſt. *Cazerun* [d] Herbelotio dicitur, eademque ad regionem Perſidis propriè dictæ, quam vocant *Kureh Sabur*, pertinere: adeoque non alia eſſe videtur à *Sapor*, quæ tertio loco in Tabula Eliæ nominatur. Quæ verò ibidem Drangerda, ea Geographis *Darabegerda* vocatur. Carmaniæ præcipua Sedes Hormizdadſcir, ſeu Hormuz, cujus urbis Epiſcopi [e] Theodorus & Gabriel à Jeſujabo Adjabeno & Ebedjeſu Sobenſi laudantur. Temporibus Abdjeſu Patriarchæ, qui ſub Pio IV. Romam venit, quatuor Metropoles in regno Perſarum erant: videlicet, *Ormi ſuperior Metropolis*; *Uſcimi & Cuchia Epiſcopatus. Ormi inferior Metropolis*; *Dutra*, *Saldos*, *Eſchinuch*, *Epiſcopatus. Eſpurgan Metropolis*, *Naregian nunc Epiſcopatus. Salamas Metropolis*; *Baumar*, *Sciabatam*, *Vaſcam*, *Epiſcopatus. Omnes Perſarum Regi ſubjecti*: quæ verba ex Auguſtino Thuano, & Genebrardo profert Morinus in Præfatione ad ordinationes Neſtorianorum pag. 436. Eaſdem ferè Eccleſias tamquam ſuæ ditioni ſubjectas enumerat Simeon, Neſtorianorum ſub Perſico dominio commorantium Patriarcha, in epiſtola [f] ad Innocentium X. data anno Chriſti 1653. inquiens: *Nec exiguus eſt numerus Chaldæorum D. Simeonis*, *qui degunt in regionibus ſequentibus*, *nempè*, *Gulmar*, *Barur*, *Gur*, *Galu*, *Baz*, *Daſen*, *Tachuma*, *Jatira*, *Valta*, *Taiig*, *Batnura*, *Luun*, *Nudis*, *Salmes*, *Albac*, *Haſaph*, *Van*, *Vaſgan*, *Arne*, *Saphtan*, *Targur*, *Urmi*, *Anzel*, *Saldus*, *Aſnoch*, *Marga*, *Amid*, *Gulnca. In his autem regionibus quadraginta familiarum millia ſunt*, *omnes filii Cellæ D. Simeonis.* His addi poſſunt *Ardaſcir*, & *Aſpahan*, quarum Epiſcopi in hiſtoria Neſtorianorum occurrunt [g] Mares, & Ebedjeſus [h]. Machicha Patriarcha qui ab anno 1092. ad annum 1110. ſedit, epiſtolam ſcripſiſſe legitur [i] ad principem Neſtorianorum in Aſpahano Perſarum urbe degentium. Etſi enim nonnullæ ex enumeratis Eccleſiis ad alios antiquos Metropolitanos pertineant, puta, Halavanæ, Bardaæ, Hamdanæ &c. nunc tamen ſub unius Patriarchæ Simeonis, qui in locum anti-

a *Tom. 2. p. 459.*
b *Vide la Croze hiſtoire des Indes pag. 39.*
c *Tom. 2. p. 403.*
d *Pag. 265.*
e *Tom. 3. p. 131. & 147.*
f *Tom. 3. p. 622.*
g *Tom. 3. p. 172.*
h *Tom. 2. p. 449.*
i *Tom. 3. p. 552.*

antiqui Metropolitani Perſidis ferè ſucceſſit, poteſtatem cadunt univerſæ. Coſmas Indicopleuſtes lib. 3. pag. 178. Perſidis Archiepiſcopum, ſeù Catholicum, præeſſe ſcribit Chriſtianis omnibus degentibus in Taprobana inſula, in Male, in Calliana, in inſula Dioſcoridis ſeù Socotora, item Bactris, Hunnis, reliquis Indis, Perſarmenis, Medis, Elamitis. Verba ejus retuli ſuprà pag. 92. Hæc tamen de Primate Seleuciæ intelligenda ſunt, non de Archiepiſcopo Perſidis propriè dictæ: nam Patricius, ſeù Mar-Aba, qui à Coſma Archiepiſcopus Catholicus Perſidis appellatur, Seleuciæ, non Perſidis propriè dictæ Metropolita præerat, ut alibi [a] à nobis obſervatum; ejus autem ætate Metropolita Perſidis à Seleucienſis Primatis obedientia nondum defecerat. Defectio illa primùm contigit Jeſujabi Adjabeni temporibus, quantum ex Chaldæorum Neſtorianorum monumentis apparet: hoc eſt, centum circiter poſt Marabam annis. Sedes Catholici in urbe Seleucia intra Meſopotamiam erat; Metropolitani verò Perſarum, in *Rivardſcir*, ut ex ejuſdem Jeſujabi [b] epiſtolis colligitur: poſtea *Sabochoſtam* (ut videtur,) translata, ubi ſediſſe fertur Gabriel [c] Perſarum Metropolita circa annum 960. Apud recentiores hiſtoricos quum Metropolita Perſidis nominatur, Gandiſaporenſis ſeù Elamita intelligitur; ut enim Adjabenicus ſeù Arbelenſis cum Moſulano, ita Gandiſaporenſis cum Perſico Archiepiſcopo conjunctus fuiſſe videtur. Amrus [d] in vita Maris Patriarchæ laudat Ananjeſum Metropolitam Gandiſapor, ejuſque ſucceſſores Salomonem, Sabarjeſum & Joannem, quos modo Gandiſapor, modo Perſidis Archiepiſcopos vocat. In Synodo, quam Elias Patriarcha anno 1616. habuit, Abraham Perſarum Metropolita nomen ſuum [e] ſic ſubſignavit ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܘܚܕܢܐ ܕܦܪܣ *Epiſcopus ditionis Perſiæ*.

a Suprà p. 406.
b Tom. 3. p. 127.
c Tom. cit. pag. 277.
d Tom. 2. p. 443.
e Tom. 1. p. 547.

VI. Med.ⁱ, Parthi, Hyrcani, Bactri.

Supereſt, ut de Medis, Parthis, Hyrcanis, & Bactris loquar. Media à Madai [f] filio Japhet dicta [g], inter Parthiam & Hyrcaniam ad ortum, Armeniam majorem ad occaſum, Aſſyriam Suſianamque ad meridiem, & mare Caſpium ad boream, eas olim regiones complectebatu., quas [h] recentiores vocant شروان *Scirvan*, & ادربيجان *Adhorbigian*. Urbes præcipuæ ſunt Tabriz, Ardebil, Maraga, Salmas, Argis, Chalat, Charmelis, Sciaharzul, Bardaa &c. Inter antiquos populos, qui Mediam incolebant, Ptolemæo [i] & Straboni memorantur Carduchii ſeù Cordueni, Caduſii, & Caſpii. Ab horum litoribus mare Caſpium dictum, ſicut ab Hyrcanis Hyrcanium. Arabes illud à Tapuris, Chazaris, Chilanitis, Dailamitis, Choraſmiis populis vocant *Bahar* [k] *Tabreſtan*, *Chazar*, *Chilan*, *Dailam*, *Chovarezem*: Item à Bachu urbe, & Gergiana regione, *Bahar Bachu*, & *Gergian*. Bachu autem urbs eſt ad occidentalem illius maris oram. Gergian ſeù Giorgian Metropolis Chovarezem, ſeù Choraſmiæ regionis: ſunt autem [l] Choraſmii Sogdianæ populi. Dailam regio

f Gen. 10. 2.
g Cellar. Tom. 2. Geogr. antiq. lib. 3 cap. 18.
h Herbelot Biblioth. Orient. pag. 790.
i Cellar. tom. 2. Geograp. antiq. lib. 3. cap. 18.
k Herbelot pag. 165. 402.
l Cellar. tom. 2. lib. 3. cap. 21.

habet ad occaſum Adorbiganam, ad auſtrum Cazuinum urbem, ad ortum Rajam & Tabreſtanam, ad boream ipſum mare Caſpium: unde populi Dailamitæ, qui Herbelotio [a] *Dilemitæ*, & *Deilemitæ*, Syris verò [b] *Dilumitæ*. His conjuncti ſunt *Gelæ*, quorum regionem Arabes [c] *Gil* ſeù *Chil*, & *Gilan* ſeù *Chilan* appellant, Syri [d] *Galan*, ſeù Ghelan; Herbelotius [e] *Ghilan*. Chazari demùm ad oram ejuſdem maris verſus orientem: quorum mentio in Annalibus [f] Theophanis & [g] Cedreni, ubi *Turci Orientales* vocantur. Mediæ præterea regiones iſtas tribuit [h] Herbelotius, videlicet ايران *Iran*, الان *Alan*, موكان *Moghan*, قرس *Kars*, & داكستان *Daghestan*: quarum quædam ad Armeniam majorem, aliæ ad Lazicam, Albaniam, Iberiam, Hyrcaniam, & Scythiam intra Imaum montem pertinent. Mediam latè ſumpſit Cedrenus, dum regnum Aſtrachaniæ ad boream Caſpii maris ſitum eidem adjudicat, [i] inquiens: *Senacherimus ſuperioris Mediæ princeps, quam hodie Aſpracaniam* (Aſtrachan) *nominant, cum univerſa ſua familia Imperatori acceſſit, data ei ſua ditione*. Mediæ fines attingit Parthia propriè dicta, quæ habet Perſidem ad meridiem, Hyrcaniam ad boream, Ariam ad ortum, & Mediam ad occaſum. Latiùs ea patuit, poſtquam Parthi Perſico Imperio potiti ſunt: quamobrem à Syris pro Perſis, Meſopotamiis & Armenis ſumuntur, teſte Barhebræo in Chronico Syriaco: ܦܪ̈ܬܝܐ ܐܘܟܝܬ ܦܪ̈ܣܝܐ . ܦܪ̈ܬܝܐ ܐܘܟܝܬ ܐܘܪ̈ܗܝܐ . ܦܪ̈ܬܝܐ ܬܘܒ ܗܘ ܐܪ̈ܡܢܝܐ : *Parthi Perſæ ſunt. Item Parthi Orrhoïtæ ſeù Edeſſeni. Item Parthi Armenii*. Hodie Arabibus dicitur جبل *Gebal*, hoc eſt, montana regio, & عراق العجم *Erak-Agem*, ſeù Iraka Perſica: duplex enim eſt Iraka, quæ in Scriptura *Arach* appellatur: altera Babylonica, Perſica altera. Urbes [k] Parthiæ, Hamadana, Casbin ſeù Cazuin, Aſpahan, Dainur, Raj &c. Parthiam inter & Mediam Hyrcania eſt, eademque ab ortu Margianam, Ariam, Bactrianam, & Sogdianam habet; à borea partem maris Caſpii uſque ad flumen Oxum; ab occaſu Mediam; à meridie Parthiam: hodie eas regiones complectitur, quas Arabes vocant Tabreſtan, Gilan, & Gergian. Bactriana verò, Aria, Margiana, & Sogdiana eos olim fines habuere, quos nunc Choraſana, & Mavaralnahar, hoc eſt, Tranſoxana, ſeù regio ultra flumen Oxum. Choraſanæ urbes præcipuæ [l] Maru, Herath, Tus, Niſabur, & Balch, quæ Tochareſtanæ caput eſt. Mavaralnaharæ [m] Samarkand, Bochara, Fargana &c.

Parthis & Medis, qui Apoſtolos Hieroſolymis [n] audierant, Evangelium annunciaſſe ferunt Matthæum & Thomam Apoſtolos, necnon Marim & Aghæum Thaddæi diſcipulos. Gelis inſuper, Hyrcanis, Bactris, & Margis Chriſtianam [o] fidem ab iiſdem Thoma & Aghæo prædicatam fuiſſe. Sub Sapore Perſarum Rege, & Barbaſemino Seleuciæ Archiepiſcopo Barſabas Epiſcopus declinandæ perſecutionis cauſa in Choraſanam circa annum Chriſti 334. ſe rece-

a *Pag.* 295.
b *Tom.* 3. *Bibl. Orient. p.* 182.
c *Ibid.*
d *Tom. cit. pag.* 162. 491.
e *Pag.* 386.
f *Ann. Incarn.* 618. *pag.* 264.
g *Ann. Heracl.* 16. *pag.* 415.
h *Pag.* 790.
i *Pag.* 711.
k *Herbelot. pag.* 365.
l *Idem pag.* 995.
m *Idem p.* 566.
n *Act.* 2.
o *Vide ſuprà p.* 3. 16. 17. 20. 25.

recepit, ubi Maruæ Epiſcopatum annos quindecim geſſit, ut ex Mari Amroque ſuprà [a] narravi. Tuſæ in Choraſana Epiſcopus Samuel apud Beheramum Perſarum regem Patriarchæ Dadjeſu ordinationem anno 430. procuravit, Mari Amroque [b] teſtibus. Maruæ item in Choraſana urbis Epiſcopus Synodo Iſaaci interfuit anno Chriſti 410. idemque à Jaballaha Metropoliticis juribus paulò poſt auctus fuit, teſte Sobenſi, cujus verba habes ſuprà, ubi de Metropolitano Perſidis. Salibazacha, qui anno 714. Patriarchalem Neſtorianorum dignitatem iniit, in Choraſana Metropolitanam *Heriæ* ſeù *Herath*, in Mavaralnahara *Samarkandæ* inſtituit, ut idem Sobenſis [c] ſcribit, in hæc verba.

ܘܗܪܝܘ ܕܣܡܪܩܢܕ ܘܕܨܝܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܥܒܕ ܨܠܝܒܐܙܟܐ. ܐܡܪܝܢ ܕܝܢ ܐܢܫܝܢ. ܕܐܚܐ
ܘܫܝܠܐ ܥܒܕܘ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܒܛܟܣܐ ܩܕܡܝܢ ܠܗ ܠܕܨܝܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܗܪܝ
ܘܕܗܢܕܘ ܘܕܨܝܢ ܠܕܣܡܪܩܢܕ.

Heriæ & Samarkandæ & Sinarum Metropolitas creavit Salibazacha. Ajunt verò quidam, Achæum & Silam (Hic anno 503., ille anno 411. vivebat) *illos conſtituiſſe: ſed ordine Sinenſem antecedunt Metropolitæ Heriæ, & Indiæ, & Sinenſis Samarkandenſem.* Maruæ Epiſcopi laudantur à [d] Sobenſi iidemque Scriptores Theodorus & Elias, quorum ille anno 540. hic anno 650. vivebat. David ejuſdem loci Epiſcopus [e] à Maraba depoſitus dicitur. Simeon [f] Bar-Kalig à Tuſæ Epiſcopatu ad Sinenſem Metropolim anno 1279. à Denha Patriarcha translatus legitur apud Barhebræum. Jeſujabus [g] Adjabenus in Epiſtola ad Simeonem Perſarum Metropolitam conqueritur, Maruanitas à Chriſtiana fide defeciſſe: quod ſcilicet illorum Metropolita circa ann. 651. ab ipſius Jeſujabi obedientia receſſerat. Timotheus I. qui ab anno 778. ad annum 820. Neſtorianis Patriarcha præfuit, Gelis & Dailamitis [h] Epiſcopos dedit Subchaljeſum, Jaballaham, Kardagum, Thomam, Zacchæum, Semum, Ephræmum, Simeonem, Ananiam, & Davidem; Mukanitis verò Eliam. Mukan in finibus Dailamitarum ſita, Moghan [i] Herbelotio dicitur. De Gebalæ ſeù Parthiæ hodiernæ Metropoli Halavana, ſuprà dictum eſt. Ad eandem provinciam ſpectat *Raja*, Arabibus Raj, Herbelotio *Rhei*, cujus Metropolita Abibus à Thoma [k] Margenſi laudatur lib. 5. hiſtor. monaſt. cap. 7. Hanc Metropolim fortaſſe inſtituerat idem Timotheus: nam in Tabula [l] Amri poſt Metropolitam Perſidis, iſti enumerantur. *Metropolita Maru. Metropolita Haræ. Metropolita Katrabæ. Metropolita Sinarum. Metropolita Indiarum. Metropolita Bardaæ. Metropolita Damaſci. Metropolita Rajæ & Tabreſtanæ. Metropolita Dailamitarum. Metropolita Samarkandæ. Metropolita Turchiſtanæ. Metropolita Halahæ* ſeù Balchæ. *Metropolita Segeſtanæ &c.* Sobenſis verò in Epitome Canonum Part. 8. cap. 15. ſex Metropolitanas à Timotheo inſtitutas affirmat, quarum qua-

a Pag. 56.
b Tom. 3. p. 214.
c Vide Tom. 3. pag. 346.
d Tom. 3. p. 80.
e Tom. 2. p. 255.
f Tom. 3. p. 147. 148.
g Tom. 3. p. 130. & ſeq.
h Tom. 3. p. 489. 491. 493.
i Pag. 790.
k Tom. 3. p. 492.
l Tom. 2. p. 458

quatuor nomina reticet: ܡܒܬܪܟܢ ܛܝܡܬܐܘܣ ܬܘܒ ܐܚܪܢܝܬܐ ܫܬ ܐܣܬܟܢ ܟܘܪܣܘܬܐ: ܕܐܪܒܥ ܡܢܗܝܢ ܒܛܠܝ ܘܦܫ ܬܪܬܝܢ: ܕܐܪܡܢܝܐ ܕܗܝ ܬܠܬܥܣܪܬܐ ܘܕܒܬܪܗ ܕܫܐܡ ܕܗܝ ܐܪܒܥܬܥܣܪܬܐ. *Poſtea*, inquit, *Timotheus alias ſex Sedes inſtituit, quarum quatuor interiere, reliquæ duæ manent: Armeniæ nimirùm, quæ eſt tertia decima, & poſt iſtam Sciamæ* (hoc eſt, Damaſci vel Syriæ) *quæ eſt quarta decima*. Quatuor, quæ Sobenſis tempore interierant, videntur fuiſſe metropoles Rajæ, Bardaæ, Dailamitarum, & Katrabæ. A poſterioribus Patriarchis adjectæ ſunt metropoles Hamadanæ, Turcheſtanæ, Segeſtanæ, & Balchæ. Elias III. Patriarcha Joannem ex Moſul epiſcopo ad metropolim [a] Hamadanæ evexiſſe fertur. Joannes Theodoſii nepos anno 893. Marcum ex Beth-Bagas epiſcopo [b] metropolitam Rajæ creavit. In Tabula [c] Eliæ Damaſceni ſub metropolita Rajæ ponitur Epiſcopus Gergianæ: ſub Metropolita Haræ, epiſcopus Segeſtanæ: ſub Marua, Epiſcopi Dair-Hannes, Damaduthæ, & Daabar-Sanajæ. Segeſtana, inquit [d] Herbelotius, regio eſt, quæ habet ab occaſu Choraſanam, ab ortu Makran, ab auſtro deſertum Perſidis, à borea Indias: Geographus Perſa eandem ponit inter Thochareſtanam, Choraſanam, & Sindiam, quæ pars eſt Indiæ citra flumen Indum. Turcheſtana verò, ut [e] idem Herbelotius ſcribit, totam illam regionem comprehendit, quæ eſt trans fluvium Sihon ſeù Jaxartem uſque ad fines Catajæ ſeù Sinæ aquilonaris: nam quod eſt ultra Gihon ſeù Oxum uſque ad Sihon, ad Mavaralnaharam ſeù Transoxanam pertinet. Ejus urbes præcipuæ Belengiar, Heſtkan, Kariat-Hadita ſeù Gedida, Gend, (in Tabula [f] Eliæ قند *Kand* vocatur, totiuſq; provinciæ nomen ex ea deſumitur) Khogend ſeù Sciahrokia, Farjab, Caracum, Khotan, Caſgar &c. Hujus poſtremæ urbis, nempe Caſgaræ, Metropolitæ Joannes & Sabarjeſus memorantur apud Amrum [g] in vita Barſumæ & Eliæ III. Patriarcharum: ex quo conjectura Herbelotii [h] confirmatur, qui Metropolim Turcheſtanæ à Geographo Perſa *Kariat-Hadita* ſeù *Gedida*, hoc eſt, caſtrum novum, appellatam, eandem putat cum Caſgara. Idem Amrus à Barſuma Patriarcha ordinatum ſcribit Joannem epiſcopum Sarchaſæ urbis in interioribus partibus Orientis, quam Herbelotius [i] *Saraks* Choraſanæ civitatem vocat. Choraſanæ Metropolita Ebedjeſus Turcos ad fidem Chriſti convertit circa an. Chr. 1008. ut ex Barhebræo [k] narravi. Turcheſtanæ igitur Metropolita à ſequentibus Patriarchis inſtitutus. Bardaa, quæ [l] Gelaleddino Aſiutenſi teſte in Adorbigana unà cum Ardabila anno Hegiræ 85. ædificata fuerat, Metropolitanæ titulo primùm decorata occurrit ſub Joanne Bar-Abgari Patriarcha, cujus ordinationi anno Chriſti 900. peractæ interfuiſſe legitur [m] Joſeph Metropolita Bardaæ, qui [n] alibi *Maruenſis* Metropolita vocatur. Inter plurimos epiſcopos, quos Mares Bar-Tobi Patriarcha circa annum 990. ordinaſſe, vel ab una

a *Tom.* 2. *p.* 450.
b *Ibid.* 440.
c *Tom.* 2. *p.* 459. *& ſeq.*
d *Pag.* 797.
e *Pag.* 899.
f *Tom.* 2. *p.* 460.
g *Tom* 2. *p.* 450.
h *Pag.* 899.
i *Pag.* 759.
k *Tom* 2. *p.* 444.
l *Tom.* 2. *p.* 67.
m *To.* 2. *p.* 440.
n *Tom.* 3. *p* 235. *& ſeq.*

Sede

Sede ad alteram tranſtuliſſe fertur, Elias [a] fuit, ex epiſcopo Baladæ a *Tom. 2. p. 443.*
creatus Bardaæ Metropolita. Joannes Adorbiganæ Metropolita unà-
cum Saliba-zacha Chalatæ epiſcopo ac plurimis aliis, quos ex Amro [b] b *Ibid. p. 456.*
recenſui, Denham Patriarcham anno Chriſti 1265. conſecravit. E-
juſdem Adorbiganæ provinciæ [c] Epiſcopi Ananjeſus Chalatæ, Jo- c *Ibid.*
ſeph Salmaſæ, Abraham Aſnochæ, Matthæus Daſenæ, Jaballaham
Denhæ ſucceſſorem anno 1281. ordinarunt. Jacobus Sirzur in Me-
dia epiſcopus Jeſujabo [d] Adjabeno memoratur. Simeon Denha [e] d *Tom. 3. p. 143.* e *Vide ſuprà p. 167.*
Archiepiſcopus Galu, Salamas, & Seert, in locum Jaballahæ ſeù
Ahatallæ Chaldæorum Patriarchæ ſuffectus fuit an. 1580. Gabriel [f] f *Suprà p. 299.*
Adorbiganæ Metropolita ex Media in Malabariam anno 1708. mi-
gravit. In Tauriz Adorbiganæ metropoli ſub Caſſano [g] Mogulo- g *Pag. 122. &*
rum rege tàm Neſtorianorum, quàm Jacobitarum eccleſiæ deſtructæ
fuere. Sidoſa [h] Taurizenſis agri oppidum Neſtorianis frequentiſſi- h *Pag. 148.*
mum in Appendice ad Chronicon Abulpharagii anno 1474. memo-
ratur, ibique monaſterium ſancti Dadæ fuiſſe perhibetur. Ad ele-
ctionem Sulakæ Patriarchæ Andreas [i] Maſius tres epiſcopos Neſto- i *Tom. 1. p. 525.*
rianorum anno 1551. conveniſſe affirmat, *Arbelæ* ſcilicet, *Salmaſti*,
& *Adorbeigani*, ſubditque: *Sunt autem Salmaſtum, & Adorbei-*
ganum Perſiæ urbes, dierum circiter octo itinere ab Ninive poſitæ ver-
ſus Orientem: ita Salmaſam & Adorbiganam vocat. Eundem Sula-
kam ſuffragiis ſuis Patriarcham poſtulaſſe ſcribit idem [k] Maſius præ- k *Ibid.*
ter memoratos Epiſcopos, plures etiam Sacerdotes Cænobitaſque,
qui ex Bagdad, Carcha, Gezerta, Tauriz, Marde, Niſibi, & Ha-
ſancepha evocati fuerant. Ananjeſus [l] civitatis Van Archiepiſco- l *Tom. cit. pag. 547.*
pus Synodo Eliæ anno 1616. interfuit.

§. II.

Neſtoriani in Meſopotamia, Armenia, Syria, Palæſtina, & Cypro.

I. In Meſopotamia.

EDESSA Meſopotamiæ metropolis, Neſtorianorum ſemi-
narium fuit: ibi enim Scholam habuere, quæ protulit Ne-
ſtorianæ ſectæ patronos Barſumam, Maanem, Narſem,
alioſque, quos ſuprà [m] memoravi. Ea ſchola [n] juſſu Ze- m *Pag. 69.*
nonis Imp. circa annum 489. everſa eſt. Choſroës Abruizus ejuſdem n *Pag. 70.*
urbis [o] eccleſiam orthodoxis ereptam, Neſtorianis tradidit: quos o *Pag. 94.*
tamen inde Siroës illius filius ac ſucceſſor [p] ejecit. Eccleſiam ni- p *Ibid.*
hilominus ſuam ibidem Neſtoriani habuiſſe leguntur temporibus Je-
ſujabi Adjabeni circa annum 651. Exſtat enim [q] hujus epiſtola *ad Jo-* q *Tom. 3. p. 143.*
annem Archipresbyterum, Theodorum Archidiaconum, Andream
principem fidelium, & Clericos omnes fideleſque Eccleſiæ Edeſſenæ.
Inde ortum duxere Thomas [r] Marabæ diſcipulus, & Andreas incer- r *Ibid. p. 86.*
tæ

tæ ætatis ſcriptor, quem Abulbarcatus [a] habitaſſe ſcribit in quadam Erythræi maris inſula, qnam Tacrin appellant. Neſtoriani Edeſſenorum epiſcopi nulli in eorum hiſtoria occurrunt, quòd ejus urbis incolæ ſivè orthodoxi, ſivè Monophyſitæ, tàm Græcis, quàm Saracenis dominantibus, Neſtorianum errorem perpetuò averſati ſunt.

Sed quos Edeſſa ejecit, Niſibis excepit. Ibi celeberrima Neſtorianorum Schola auctore [b] Narſete, cui ſucceſſere Joſeph Huzita, Jeſujabus, Abrahamus, & Hananus. Barſumas [c] ejuſdem urbis Epiſcopus rem Neſtorianam plurimum promovit. Quamobrem à Neſtorianis Patriarchis ſecundum inter Metropolitanas locum, ut ſuprà dictum eſt, ea eccleſia obtinuit, etſi Sobenſis id factum temporibus Papæ Seleucienſis Archiepiſcopi ſcribit. Niſibenorum Metropolitarum frequentiſſima mentio in hiſtoria Maris & Amri. Sedes epiſcopales iis ſubjectæ memorantur in Tabula [d] Eliæ, *Baladæ*, *Bakerdæ*, & *Arzuni*. Ba-kerdam Syri [e] *Beth-zabdæ*, ſeù *Gazartam*, hoc eſt, inſulam vocant. Nulius dubito, quin olim ad eandem metropolitanam pertinuerint Amida, Marde, Sigara, Ba-arbaja, Majapharchin, Haran, Haſan-cepha ſeù Heſna, aliæque illius tractus civitates, quæ poſtea vel proprios Archiepiſcopos habuere, vel in locum Niſibenæ Metropoleos ſubrogatæ ſunt. Marde [f] cum Soba & Armenia conjuncta legitur anno Chriſti 1559.; cum ſola [g] Armenia anno 1300. In Synodo Eliæ Patriarchæ anno 1616. habita nullus Niſibeni Metropolitæ locus eſt, ſed ſubſcripti [h] leguntur Gabriel Archiepiſcopus *Heſno*, (Haſan cephæ:) Elias Archiepiſcopus *Seert*: Joſeph Archiepiſcopus *Inſulæ* (Bakerdæ, ſeù Beth-zabdæ:) Timotheus Archiepiſcopus *Jeruſalem* & *Amed*. Niſibenus igitut thronus ſequiori ævo in tres alios diviſus fuit, nimirùm in *Amidenſem*, *Bethzabdenſem*, & *Haſancephenſem*. Ex Bagdado, Carcha, Gezerta ſeù Beth-zabde, Niſibi, Marde, Amida, & Haſancepha ad eligendum Sulakam Patriarcham anno 1551. plurimos Neſtorianos conveniſſe, ſcribit [i] Maſius. Abdjeſus Patriarcha [k] ad calcem profeſſionis fidei, quam præſente Pio IV. anno 1566. edidit, Amidam & Niſibin tamquam duas metropoles commemorat: *Arbel*, inquit, *Metropolis*: *Sarava*, *&* *Hancava epiſcopatus*. *Cheptian metropolis*: *Chramleis*, *Achuſch epiſcopatus*. *Naſſibin metropolis*: *Machazzin*, *Taleſcavi*, *Mardin epiſcopatus*. *Seert metropolis*: *Azzen epiſcopatus*. *El-keſſen metropolis*: *Zuch*, *&* *Meſſiara epiſcopatus*. *Gurgel metropolis*: *Eſci epiſcopatus*. *Amed metropolis*: *Chiaruchia*, *Hain*, *Tammir epiſcopatus*, *Quæ omnes regiones ſubſunt imperio Turcarum*. Naſſibin eſt *Niſibis*: Amed *Amida*: Mardin *Marde*: Machazzin *Maarin* ſeù *Maara*: Taleſcavi *Tel-cepha*: Hain-Tammir, *Ain Tannur* ſeù [l] *In-Tanur*: quæ loca ſunt apud Niſibin & Amidam Neſtorianis frequentia.

Meſene regio in finibus Meſopotamiæ, à Cellario [m] duplex obſer-

a *Ibid. p.* 609.

b *Suprà p.* 80.

c *Ibid. à p.* 77.

d *Tom.* 2. *p.* 459.

e *Tom.* 3. *p.* 255. 275. 469.

f *Tom.* 3. *p.* 622.

g *Ibid. p.* 3.

h *Tom.* 1. *p.* 547.

i *Tom. cit. p.* 525. *& ſeq.*

k *Apud Morinum Par.* 2. *de ſacr. Ord. Præfat. in Rituum Ordinationis Syror. Neſtorianor.*

l *Tom.* 3. *p.* 602.

m *To.* 2. *Geogr. antiq. lib.* 3. *cap.* 16. *p.* 749. 50. 51. *&* 57.

ſervatur: altera apud Seleuciam & Cteſiphontem, Tigri fluvio cincta; altera inter oſtia ejuſdem Tigris, ubi in Perſicum mare ſe ſe immittit. Unam Syri admittunt, quam ex Euphrate, non ex Tigri nominatam volunt: ubi enim hæc duo flumina commixta ſunt, non Tigris, ſed Euphratis nomen habent. Hinc ܦܪܬ ܡܝܫܢ *Perath-Meſenæ*, hoc eſt, Euphrates Meſenæ, ſeù Meſena regio ad Euphratem, totus ille tractus vocatur, qui infrà Seleuciam uſque ad Sinum Perſicum producitur. Ibi Epiſcopum ab initio habuere Chriſtiani, quem metropoliticis juribus à Papa Seleucienſi donatum ſcribit Sobenſis. Marabas, qui ab anno 536. ad annum 552. Neſtorianis præfuit, Epiſcopum Perath-Meſenæ Metropolitam vocat, eique ſecundum locum tribuit in Synodica, quam retuli tom. 3. pag. 77. In Pontificali tamen, & in Synodica Theodoſii Patriarchæ, prælatus ei fuit Niſibenus, ut ſuprà notavi. Jeſujabus Adjabenus in epiſtola [a] ad monachos Catarenſes laudat Georgium Meſenenſium Metropolitam; in epiſtola [b] verò ad populum ejuſdem regionis, teſtatur binos à ſe Meſenenſium Epiſcopos ad illos allegatos fuiſſe. Georgius [c] Jeſujabi ſucceſſor eundem Georgium Meſenenſium Metropolitam ut ſibi reconciliaret, adjiſſe fertur. Meſenæ metropolis ſequiori ævo nomen *Baſſoræ* accepit. Ita Sobenſis in Catalogo [d] Abrahamum & Salomonem Metropolitas Baſſoræ vocat. Idem nomen in Tabula [e] Eliæ atque Amri, nec non in hiſtoria Maris occurrit. Eſt autem Baſſora ſeù Boſra, quæ Græcis Latiniſque Boſtra, Arabiæ urbs ad Sinum Perſicum. In Arabia Chriſtiani frequentes fuere: ſed de his cap. ſequenti ſermo erit.

[a] *Tom. 3. p. 143.*
[b] *Ibid. p. 136.*
[c] *Ibid. p. 151.*
[d] *Ibid p. 175. & 309.*
[e] *Tom. 2. p. 458. & 459.*

II. In Armenia.

Armeniam Neſtoriani ab initio incoluere. Timotheus Patriarcha, qui [f] ab anno 778. ad annum 820. ei genti præfuit, Metropolitanum [g] Armeniæ inſtituit, qui Sobenſi teſte locum tertium decimum inter Metropolitanos obtinet. In Tabula Eliæ [h] Damaſceni, Provincia Armeniæ decimò loco ponitur: nimirùm poſt Provincias Gandiſapor, Niſibis, Baſſoræ, Moſul, Beth-garmæ, Syriæ, Rajæ, Haræ, & Maruæ. Poſtea Niſibenæ metropoli adjuncta fuit. Ita [i] Ebedjeſus Sobenſis anno 1300. & Jeſujabus [k] anno 1559. Sobæ & Armeniæ Metropolitani dicuntur. Quàm latè autem patuerit ejus Metropolitani juriſdictio, ex ipſius Armeniæ amplitudine conſtat. Hæc enim, quæ juxta antiquos in majorem minoremque diviſa, in ortum uſque ad Mediæ limites extenditur; ad boream verò Pontum, Iberiam & Colchidem habet, ad meridiem Meſopotamiam & Ciliciam; & ad occaſum Cappadocia terminatur; nunc dicta Turcomania & Curdiſtan, pleraſque etiam Ponti, Cappadociæ, & Ciliciæ partes comprehendit. Ibi Neſtoriani frequentes fuere, ac præſertim in Armenia minori, poſtquam Ciliciam Syriæque partem Reges Leo, Sembat, Conſtantinus, Aytonus, ſuo ſubjecere imperio, hoc eſt,

[f] *Tom. 3. p. 616.*
[g] *Ibid. pag. 346.*
[h] *Tom. 2. p. 460.*
[i] *Tom 3. pag. 3.*
[k] *Ibid. pag. 622.*

poſt

poſt annum Chriſti 1199. In majori Armenia jam antea domicilium fixerant, adeò ut Neſtorianorum Patriarcha inde *Armeniæ Catholicus* appellatus fuerit à Joſepho Indo. *Joſeph Indus chriſtianus* (inquit [a] Morinus) *qui Luſitaniâ luſtratâ Romam venit ſedente Alexandro VI. teſtatur, nonnullos eſſe Principes chriſtianos in India, plurimos in variis provinciis Chriſtianos, omneſque pendère à Catholico Armeniæ, qui duos veluti Primates creat, unum in India, alterum in Cathajo, quibus ſubſunt multi Epiſcopi*. Non Armenorum, ſed Neſtorianorum is Catholicus erat, à quo pendebant Chriſtiani in Cathajo & India commorantes; Armeniæ tamen Catholicus dicitur, quòd in Armenia Sedem haberet: Media enim, Parthia, ac Perſia ſequiori ævo cum Armenia confuſæ ſunt, adeoque Epiſcopales Sedes Vanæ, Chalatæ, Arzingæ, Charmeliſæ, Arzeruni, Sebaſtes aliæque ad Armeniam propriè ſpectantes, Neſtorianis Perſiæ vel Adorbiganæ ſeù Mediæ Archiepiſcopis ſubjectæ leguntur. Coſmas [b] Indicopleuſtes una voce univerſos complexus, *Perſarmenos* vocavit.

III In Syria & Palæſtina.

In Syria & Palæſtina olim frequentiſſimi; nunc unam tantùm eccleſiam Hieroſolymis habent. Thomas [c] Margenſis lib. 2. hiſtor. monaſt. laudat Joannem epiſcopum Neſtorianorum, qui anno 628. ſub Jeſujabo Gadalenſi per Damaſcenam provinciam diſperſi erant. Timotheus circa annum 800. Metropolitanum Syriæ inſtituit, ut ſuprà dictum eſt. Metropolitæ Damaſci in hiſtoria Neſtoriana memorantur [d] Sabarjeſus anno 832. Joannes [e] anno 852. Elias [f] anno 893. Jeſujabus [g] circa annum 1300. Jeſujabus Adjabenus Patriarcha anno 850. literas [h] miſit *ad Hieroſolymitas, Eliam Presbyterum & Syncellum, Paulum Archidiaconum, Theodorum Diaconum, & reliquos Clericos*, qui Procopium & Coſmam legatos miſerant, ut eleemoſynas colligerent. Elias [i] anno 893. à Joanne Patriarcha ex Hieroſolymorum epiſcopo Damaſcenus Metropolita creatus fuit. Jaballahæ ordinationi anno 1281. peractæ unà cum aliis plurimis interfuit [k] Abraham Metropolita Hieruſalem: adeoque videtur paulò poſt annum 1200. (ſuppreſſo fortaſſe Damaſceno) Hieroſolymitanus Metropolita inſtitutus fuiſſe. In tabula Eliæ [l] Damaſceni, ſub Provincia Damaſci comprehendi feruntur Epiſcopi Alepi, Hieruſalem, Manbegæ, Mopſveſtiæ, Tarſi, & Malatiæ. Ciliciæ nimirùm, Armeniæ minoris, Syriæ ac Paleſtinæ Epiſcopis ille præerat. Amrus [m] Metropolitam Damaſci decimo quinto loco memorat: ad calcem verò ejus Tabulæ, Hieroſolymitanus Metropolita vigeſimum ſecundum locum obtinet: ſed hæc, ut obſervavi, recentioris cujuſdam additio eſt. Broccardus in deſcriptione Terræ ſanctæ, Neſtorianos habitaſſe refert *circa Berut & Biblium in planicie Libani contra Ituræam, in Tripoli Syriæ, & in Hieruſalem*. Id teſtantur & quotquot de Terra ſancta poſt annum 1200. ſcripſere. Gregorius Barhebræus præceptorem ſuum laudat in Tripoli Syriæ urbe Jacobum Neſtorianum: *Per idem*

a *Præfat. in Ritum Ordinationis Neſtorianorum*.
b *Lib.3.pag.*178
c *Tom.3.p.*107. & 145.
d *Ibid.pag.*505.
e *Ib.p.*211.
f *Ib.p.*513.
g *Tom.2.p.*443.
h *Tom.3.p.*143.
i *Tom.2.p.*440.
k *Ib.p.*456.
l *Ib.p.*459.
m *Ibid.p.*458.

idem tempus (inquit [a] in Chron. Syr. Par. 2.) *Saliba Vagius Jacobi Edeſſeni filius, & Abulpharagius Melitenenſis Bar-Aaron, Dialecticæ & Medicinæ in urbe Tripoli apud Jacobum quendam Dialecticum virum Neſtorianum operam ſimul navabant.* Rabban Ara Vicarius Orientis in epiſtola ad Innocentium IV. de qua [b] ſuprà, *Petimus*, inquit, *à Paternitate veſtra petitionem ſecundam pro I. Archiepiſcopo Hieroſolymitano, qui eſt de gente noſtra, & pro fratribus noſtris Orientalibus chriſtianis, qui ſunt Antiochiæ, Tripoli, & Accon, & in aliis terris veſtris, &c.* Erat igitur Hieroſolymitanus Neſtorianorum Archiepiſcopus anno 1247. quo Ara ſcripſit. Elias Chaldæorum Patriarcha in epiſt. ad Paulum V. anno 1610. ſcripta, gentem ſuam Hieroſolymis commorantem Latinis commendat. *Miniſtri veſtri Jeruſalem*, (inquit [c],) *tenent omnes, qui ſunt ex profeſſione mea, tamquam exteros atque rebelles ab eccleſia Romana, & non gratificantur nobis, ſicut antea &c. Petimus à Sanctitate tua, ut admoneas eos, ut tamquam eos, qui ſunt ex profeſſione tua, nos teneant. & benevolos ſe reddant iis, qui ſunt ex profeſſione tua. Ego verò literas miſi ad præceptores veſtros, ut dominarentur in Jeruſalem iis, qui ſunt ex profeſſione noſtra, quoniam apud nos ſcriptum eſt in annalibus, quod Archiepiſcopus noſter, qui erat in Cypro, & ii qui ſunt ex profeſſione noſtra, qui habitant in Jeruſalem, & Clerus, qui erat in monaſterio S. Jacobi Niſibi, inter filios Eccleſiæ Romanæ numerantur.* Idem Elias in epiſt. ad eundem Pontificem anno 1616. die 9. Martii exarata, Hieruſalem & Amidæ [d] Archiepiſcopum à ſe ordinatum affirmat Timotheum: & in alrera Synodica eodem anno die 8. Martii ſcripta, *Ecce tradimus*, inquit, *omnia negotia noſtra, quæ ſunt in Jeruſalem, Domino Timotheo; & quodcumque facit, acceptum eſt apud nos omnes; quia omne bonum, quod vultis facere nobiſcum, in Jeruſalem volumus fieri, & monebitis fratres veſtros, ut multiplicent amorem erga filios noſtræ profeſſionis, ſicut etiam nos diligimus eos.*

[a] Tom. 2. p. 245.
[b] Pag. 411.
[c] Tom. 1. p. 546.
[d] Tom. 1. p. 548.

IV. In Cypro.

Ut in Palæſtina, ita & in Cypro inſula, poſtquam hæc in Latinorum poteſtatem devenit, Neſtoriani plurimi domicilium fixere. Innocentius IV. anno 1255. Conſtitutionem edidit ad Epiſcopum Tuſculanum Apoſtolicæ Sedis in regno Cypri Legatum circa nonnullos Græcorum ritus, cujus [e] initium, *Sub Catholicæ profeſſione fidei.* In ea Græci dumtaxat nominantur; ſed Innocentii ſucceſſor Alexander IV. cum Græcis *Syros* conjungit in Conſtitutione, [f] qua Latini & Græci Archiepiſcopi in Cypro controverſiam dirimit, ubi ſic ait. *Utrorumque igitur poteſtate, Latinorum videlicet, & Græcorum Pontificum regni Cypri, diſcretivis hujuſmodi noſtræ ordinationis (quam ad Syros ejuſdem regni, eoſdem cum Græcis mores, ritus, communiſque juris cenſuram ab antiquo ſervantes, extendimus,) limitibus deſignata &c.* Raphaël quoque Nicoſienſis Latinorum Archie-

[e] Bullar. tom. 1. pag 76.
[f] Lib. 6. epiſt. 121.

chiepiſcopus quum eandem Innocentii Conſtitutionem in Cypro evulgavit, *Syrorum* mentionem facit in Conſtitutione, quæ incipit, *ecce iſti de longe venient*: Exſtat autem inter Conſtitutiones Nicoſienſes apud Labb. in Appendice [a] ad Tom. XI. An verò Syrorum nomen Neſtorianos deſignet, vel Jacobitas, aut Maronitas, non liquet. Tres certè has Syrorum gentes in ea Inſula habitaſſe, colligitur ex Actis [b] Concilii Nicoſienſis, quod ab Elia Archiepiſcopo celebratum fuit anno 1340. Benedicto XII. Pontifice. Nam ei, præter Latinos, Græcos, Armenoſque, interfuiſſe dicuntur Maronitæ, Neſtoriani, & Jacobitæ, ut in Præfatione in hæc verba legitur. *Congregato & convocato Provinciali Concilio regni Cypri in aula Archiepiſcopatus Nicoſienſis per reverendum in Chriſto patrem & dominum, dominum fratrem Eliam, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopum Nicoſienſem, Metropolitanum regni prædicti, unà cum ſuffraganeis ſuis, reverendis in Chriſto patribus, dominis, Odone Paphenſi, Lambertino Nimocieſi, & fratre Marco Famaguſtano, & Anteradenſi Epiſcopis: & præſentibus & eidem Concilio intereſſentibus venerabilibus in Chriſto patribus, dominis, fratre Leondio de Solia, Nicoſienſis; fratre Matthæo de Larſino, Paphenſis; fratre Clemente de Leſcara, Nimocienſis; & fratre Michaële de Carpaſio, Famaguſtanæ diœceſum Græcorum Epiſcopis: & fratre Georgio Maronitarum: & fratre Gregorio Armenorum præſulibus & Epiſcopis: & aliarum nationum, videlicet, Neſtorinorum, & Jacobitarum rectoribus: & aliorum clericorum Latinorum & Græcorum, & dictarum nationum multitudine copioſa*. In eodem Concilio Neſtoriani fidem orthodoxam profeſſi ſunt, quemadmodum in Actis affirmatur: *Memorati Græcorum, Maronitarum, & Armenorum Epiſcopi, & præmiſſarum aliarum nationum majores, pro ſe & ſubditis ſuis, intellectis omnibus & ſingulis ſupradictis, & ſuper ſingulis articulis fidei, & eccleſiaſticis ſacramentis, ac aliis in dicta ſerie comprehenſis, ſinguli ſingulariter, & univerſaliter univerſi, juxta relationem infraſcriptorum Interpretum, clarè, apertè, diſtinctè, & ſingulariter, & explicitè recognoverunt; humiliter, & devotè, & ſpontanea voluntate, omni timore ſemoto, & quacumque coactione ceſſante, humili profeſſione confeſſi ſunt, & devota confeſſione profeſſi, illa omnia & ſingula in dicti ſcripti ſerie comprehenſa, vera eſſe; & quod illa omnia & ſingula firmiter credebant, prout ſuperiùs explicitè declarantur. Adjicientes rationes, quod ita erat ab omnibus catholicis abſque dubietate credendum: & quod ſacroſancta Romana eccleſia erat mater omnium fidelium & magiſtra, ſuper omnes eccleſias plenum principatum obtinens & primatum: & quod ſanctiſſimus in Chriſto pater, dominus Benedictus divina providentia Papa XII. ſucceſſor Beati Petri, & in terris Vicarius Jeſu Chriſti, erat cunctorum fidelium pater, & paſtor, & dominus, cui ſinguli Prælati eccleſiarum*

a *Tom.* 11. *Concil Par.* 2. *pag.* 2388. 91. 95. 96.

b *Ibid. p.* 2432. 35. & 36.

rum omnium debent reverentiam humilem ; ipſique reverentiam eidem & obedientiam promittebant. Petentes humiliter, quod eis liceret in ſuis ritibus fidei non contrariis permanere, ac deprecantes dictum dominum Archiepiſcopum, ut devotionem eorum intimare domino ſummo Pontifici dignaretur. Interpretes verò inter Latinos, & Græcos, Maronitas, Armenos, Neſtorianos atque Jacobitas fuere Jacobus de ſancto Proſpero canonicus Nimocienſis, Joannes Mahe presbyter Tarſenſis canonicus, & Petrus de Aſcalona presbyter: præſentes Concilio, præter Canonicos eccleſiarum Nicoſienſis, Paphenſis, Nimocienſis & Famaguſtanæ, frater Franciſcus de Nimocio Prior provincialis Fratrum Prædicatorum in Provincia Terræ ſanctæ, & frater Raymundus de Moragis, Ordinis fratrum Minorum in dicta provincia Miniſter. Atque hæc prima fuit Neſtorianorum in regno Cypri commorantium ad fidem orthodoxam converſio. Altera centum ferè poſt annis facta legitur, hoc eſt, anno 1445. Eugenio IV. Pontifice, à quo Andreas Archiepiſcopus Colocenſis in regnum Cypri miſſus fuerat, ut ſchiſmaticos & hæreticos ad eccleſiam catholicam revocaret. Hic Timotheum illius gentis metropolitam induxit, ut Neſtorianum errorem ejuraret: quod & præſtitit, miſsâ ad Eugenium IV. fidei formula, cujus initium: *Ego Timotheus Tarſenſis, Chaldæorum qui in Cypro ſunt Metropolita &c.* Exſtat ejuſdem Eugenii [a] Bulla Dat. VII. Non. Aug. anno 1445. ubi relata ipſius Timothei profeſſione, nec non Iſaaci nuncii Eliæ epiſcopi Maronitarum in Cypro, jubet Pontifex, rejecto Neſtorianorum nomine Chaldæos in poſterum eos populos appellandos eſſe: *In primis quod nemo prædictos Chaldæorum Metropolitam, Maronitarum epiſcopum, eorundemque clericos & populos, neque ex populo & Clero quempiam de cætero audeat hæreticos appellare, aut Chaldæos de cætero Neſtorianos nominare præſumat.* Ejus facti memoriam in annalibus Chaldæorum conſervari, teſtatur Elias Patriarcha [b] in epiſt. ad Paulum V. Data anno 1616. inquiens: *Quoniam apud nos ſcriptum eſt in annalibus, quod Archiepiſcopus noſter, qui erat in Cypro, & ii, qui ſunt ex profeſſione noſtra, qui habitant in Jeruſalem, & Clerus, qui erat in monaſterio S. Jacobi Niſibis, inter filios Eccleſiæ Romanæ numerantur.* Denique ereptâ Latinis, ſubjectâque Turcis Cypro, Neſtoriani & Jacobitæ in ea inſula omnino defecerunt: Græci plurimi, Maronitæ & Armeni perpauci hodie commorantur.

[a] *Concil. Florent. Par 3. pag. 387. apud Horat. Juſtinian.*

[b] *Vide Tom. 1. Bibl. noſt. p. 546.*

§. III.

§. III.

Chriſtiani S. Thomæ in India.

I. S. Thomas Indorum Apoſtolus.

THOMAM Indorum Apoſtolum fuiſſe, monumenta eccleſiaſtica omnia Græca, Latina, Syriaca teſtantur, ut oſtenſum ſuprà cap. 1. à pag. 25. Ejus prædicationem ex Malabarum Chriſtianorum traditione deſcribit Antonius Gouvea [a] in hiſtoria Alexii Menezii Archiepiſopi Goani lib. 1. cap. 1. in hæc verba. *Diviſo inter Apoſtolos terrarum orbe, India Thomæ Apoſtolo obtigit, qui primum in Arabia Felice prædicavit, & in Dioſcoridis inſula, quam hodie Socotoram dicunt; deinde Cranganoram petiit, ubi rex Malabarum degebat. Ibi Apoſtolo contigere, quæ in ejus vita apud Abdiam Babylonicum narrantur. Quumque plures Cranganoræ eccleſias fundaſſet, in Coulan ejuſdem tractus urbem migravit, ibique plurimos ad Chriſti fidem adduxit. Tùm ad oppoſitam Malabarum regionem, quæ nunc Coromandel appellatur, ſe contulit, marſitque Meliaporæ* (quam Latini ſancti Thomæ urbem vocant, Syri [b] Beth-Thuma ſeù Be-Thuma, hoc eſt, ædem Thomæ) *ubi regem populumque univerſum ſacris Chriſtianis imbuit. Inde in Sinam profectus, in urbe Camballenſi Evangelium prædicavit, eccleſiaſque exſtruxit. Quæ verò fuerit hæc Camballenſis civitas, nobis latet, nec ullum ejus exſtat in Sina veſtigium, etſi multis argumentis adducimur, ut credamus Evangelium in iis locis annunciatum fuiſſe. Ex antiquis tabulariis diœceſeos Angamalenſis conſtat, ad illam Oram mitti olim conſueviſſe Antiſtitem, qui Archiepiſcopi Indorum nomen gereret. Et is quidem binos habebat Suffraganeos, alterum in Socotora inſula, in regione Maſin alterum: ita locus ille in antiquis titulis appellatus reperitur. Sanctus igitur Thomas à Sina ad Meliaporam urbem regreſſus, ob innumeras populi ad Chriſti fidem converſiones, odium invidiamque duorum Brachmanorum ſubiit, qui excitatâ adversùs eum turbâ, ſaxis obrui Apoſtolum curarunt: quumque eum ſemivivum alter ipſorum Brachmanorum vidiſſet, lanceâ confoſſam è vivis ſuſtulit.* Hæc Gouvea.

II. An etiam Sinarum.

Sed quæ de Sina deque urbe Camballenſi dicuntur, ea refellit Renaudotius in libro Gallicè impreſſo, cui titulus, *Anciennes Relations des Indes & de la Chine de deux Voyageurs Mahometans, qui y allerent dans le neuvieme ſiecle, A' Paris* 1718. hoc eſt, *Antiquæ relationes Indiarum & Sinæ, auctoribus duobus Mahometanis, qui illuc nono ſeculo iter ſuſceperunt, Pariſiis* 1718. ubi à pag. 228. oſtendit S. Thomam in Indiis, non in Sina prædicaſſe. Quod verò Gouvea ſibi incompertum ait, quænam fuerint *urbs Camballe*, & *regio Maſin*; Crozius rectè monet in hiſtor. Chriſtanorum Indiæ pag. 40. pri-

a *La Croze hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes pag.* 39.

b *Tom.* 3. *Bibl. noſt. p.* 594. *Renaudot. Anciennes Relations des Indes & de la Chine &c. pag.* 13. & 146.

primam eſſe metropolim Sinæ, alteram partem meridionalem ejuſdem regni, quæ alio nomine Mangi dicitur. *Camballè*, inquit, *eſt metropolis Sinæ, quam Tartari Cambalu appellarunt, hoc eſt, urbem Imperatoris, (de qua Marcus Paulus lib. 2. cap. 10. & Magaillan cap. 1. pag. 6.) Maſin verò pars meridionalis eſt Sinæ, quæ Orientalibus ſcriptoribus vulgò Macin ſeù Matſin vocatur.* Thomas, Jaballaha, Jacobus & Denha Indiarum epiſcopi in Relatione rerum Indicarum, quam ad Eliam Patriarcham ſuum anno 1504. ſcripſere, Sinam cum [a] Maſina conjungunt: *Mox eoſdem quatuor iſtos Patres ad terras Indorum, & ad inſulas marium, quæ ſunt intra Dabag, & Sin, ac Maſin ire juſſit.* Et infra. *Epiſtola, quam miſerunt Patres Indiæ, & Sin, ac Maſin.* Arabes, Perſæ ac Turcæ duobus hiſce nominibus totum illum terrarum tractum intelligunt, quo Sina ſeptentrionalis ac meridionalis continetur. Herbelotius [b], *quum Orientales*, inquit, *de Sina in genere loquuntur, eam appellant Tchin & Matchin* (Sinam & Maſinam) *quemadmodum ut Tartariam integram exprimant, utuntur hac voce Jagiug & Magiug, hoc eſt, Gog & Magog, cujus in ſacra Scriptura fit mentio. Sunt tamen Geographi, qui contendant, nomine quidem Tchin deſignari Sinam ſeptentrionalem, quam plures exiſtimant eandem eſſe ac Khatha ſeù Khathai; per Matchin verò ſignificari Sinam meridionalem, qua comprehendunt Cochinchinam, Tunquin, & regnum Anan, unà cum regnis Siam, & Pegu.*

III. Indiæ limites: & an alii, præter Thomam, Apoſtoli ibi prædicaverint.

Ut ad S. Thomam regrediar, non Indiarum tantùm Chriſtiani, ſed etiam Aſſyriæ ac Meſopotamiæ Neſtoriani affirmant, eum Indorum Sinenſiumque Apoſtolum fuiſſe. Ita ſanctum Thomam diſertè nominat Ebedjeſus Sobenſis in Epitome Canonum Par. 9. cap. 1. cujus verba ſuprà [c] retuli. Amrus [d] præter Thomam Indis & Sinenſibus prædicaſſe etiam ſanctum Bartholomæum ſcribit. Idem [e] Judam Jacobi ſeù Thaddæum Indorum Apoſtolum vocat. Barhebræus, Sobenſis, Elias Damaſcenus, & Mares aſſerunt Aghæum [f] Thaddæi diſcipulum evangelica luce perfudiſſe Parthos, Medos, Perſas, uſque ad Gog, & Magog, & uſque ad fines Sindorum & Indorum. Jam dixi, per Gog & Magog à Scriptoribus Orientalibus Tartariam utramque deſignari, quæ reſpondet Scythiæ antiquorum intra, & extra Imaum. Quum verò Sindos Indoſque nominant, totam Indiam intelligunt, quæ Indo & Gange fluminibus comprehenditur, & ad ortum etiam extra Gangem uſque ad Sinarum regnum extenditur. Ejus diviſio juxta antiquos in citeriorem & ulteriorem, ſeù in Indiam intra & extra Gangem. Prima terminatur ab occaſu Indo fluvio, quem Plinius lib. 6. cap. 20. *Sindum* incolis appellari teſtatur: à ſeptemtrione Imao monte ſeù Scythia, ab oriente Gange fluvio, à meridie Oceano: Altera habet ad occaſum ipſum Gangem, ad boream Scythiam, ad meridiem Oceanum, ad ortum Sinarum regnum. Juxta

Orien-

[a] *Vide Tom. 3. p. 592. & 593.*
[b] *Pag. 811.*
[c] *Pag. 4.*
[d] *Ibid. pag. 5.*
[e] *Ibid. pag. 14.*
[f] *Ibid. pag. 16. & 17.*

Orientales verò dividitur in Sindiam & Indiam, nec ultra Gangem protenditur. Sindia, quam ipſi *Send* ſeù *Sind* vocant, (ex ipſo nimirùm Indo amne, quem Sindum olim appellatum fuiſſe, modò ex Plinio notavi) ſignificat [a] regiones omnes, quæ cis Indum ad occaſum & trans ipſum ad ortum ſunt: terminatur verò ad ortum India propriè dicta, quæ poſitas cis & trans Gangem terras continet; ad occaſum provinciis Kerman, Makran & Segeſtan, quæ ad Perſicum regnum hodie ſpectant; ad meridiem Oceano; ad boream Turcheſtania, quæ antiquis *Indo-Scythia*, recentioribus *Turch-Hind* vocatur. Indiæ, ipſis [b] *Hind*, *Hend*, & *Hindoſtan*, limites ſunt ab occaſu Sindia, à meridie Oceanus, ab ortu Sina, & à ſeptentrione Tartaria magna. Verùm quæ de Sinenſibus à S. Thoma fide chriſtiana imbutis aſſeruntur, non ad ipſum Apoſtolum referenda eſſe exiſtimo, ſed ad alios Chaldæos Epiſcopos, qui ſubſequutis temporibus ex India vel ex Tartaria in Sinam penetrarunt. Idem dicendum de Bartholomæo Apoſtolo, quem Sinenſibus prædicaſſe veterum Scriptorum nemo affirmavit: Indiam, ubi is Evangelium docuiſſe dicitur, pro Arabia felice intelligunt eruditi, indeque eum in Armeniam majorem profectum volunt. Eandem Indiam antiquis Æthiopiam dictam, ſuprà [c] notavi, ibique Matthæum & Bartholomæum Apoſtolos prædicaſſe. In eandem Indiam ſeù Arabiam felicem excurriſſe Apoſtolos Simonem & Thaddæum, antequam in Perſidem ſeſe contuliſſent, ubi martyrium conſummarunt, veroſimile eſt. Quæ igitur à probatis Scriptoribus de India Arabica dicta ſunt, ea Neſtoriani de India, quæ intra Indum & Gangem eſt, intellexere, Thaddæum, æque ac Thomam, Indorum Apoſtolum vocantes.

a Herbelot. pag. 804.

b Idem p. 447.

c Pag. 3. & 26.

IV. Metropolitanus, & Epiſcopi Indorum.

Hinc planum fit, ex certis documentis hoc unum conſtare, Thomam ſcilicet fuiſſe Indorum Apoſtolum: à quo proinde nomen *Chriſtianorum S. Thomæ* acceperunt. Ii olim Metropolitano Perſidis parebant, à quo Epiſcopi in Indiam mittebantur, ut ex Coſma Indicopleuſte, & Jeſujabo Adjabeno colligitur. Coſmas [d] ait, de chriſtianis loquens, qui Indiam ſexto Chriſti ſeculo incolebant; *In Taprobana inſula ad interiorem Indiam, ubi Indicum pelagus exſtat, Eccleſia chriſtianorum habetur, ubi Clerici & fideles reperiuntur: an ulterius etiam* (hoc eſt, an in Sina meridionali) *ignoro. Similiter in Male, ut vocant, ubi gignitur piper. In Calliana verò* (*ſic nuncupant*,) *Epiſcopus eſt, in Perſide ordinari ſolitus. Similiterque in inſula quæ Dioſcoridis vocatur, in eodem mari Indico ſita . . . . Clerici reperiuntur, ex Perſide, ubi ordinantur, eodem tranſmiſſi: ibi etiam Chriſtianorum multitudo verſatur . . . . Itemque apud Bactros, Hunnos, Perſas, reliquos INDOS, Perſarmenos, Medos, Elamitas, atque in tota Perſidis regione, Eccleſiæ infinitæ ſunt, Chriſtianique populi magno numero, Martyres multi, Monachi, & Heſychaſtæ . . . . magna eſt Oceani inſula, in mari Indico ſita, quæ*

d Topogr. Chriſtian. lib. 3. & 11.

ab Indis Sielediba, à Græcis Taprobana vocatur . . . . exſtat ea in inſula Eccleſia Chriſtianorum advenarum ex Perſide, ac Presbyter, in Perſide ordinatus eoque miſſus, Diaconus item cum reliquo eccleſiaſtico miniſterio. Indigenæ verò, & una reges, alieni cultus ſunt. Ex quo colligitur apud Indos Coſmæ ævo unum Epiſcopum Callianæ fuiſſe, in Perſide ordinari ſolitum, qui chriſtianis per totam Indiam diſperſis, præerat. Jeſujabus Adjabenus qui anno Chriſti 660. obiit, in epiſtola ad Simeonem Perſarum Metropolitam, queritur illius incuriâ Epiſcopatum in India defeciſſe: *In veſtra*, ([a] inquit,) *regione, ex quo ab eccleſiaſticis canonibus defeciſtis, interrupta eſt ab INDIÆ populis ſacerdotalis ſucceſſio: nec INDIA ſolùm, quæ à maritimis regni Perſarum finibus uſque ad Colon, ſpatio ducentarum ſuprà mille pararaſangarum extenditur; ſed & ipſa Perſarum regio veſtra, divinæ doctrinæ lumine, quod per Epiſcopos veritatis refulget, orbata, in tenebris jacet.* Coſmæ temporibus, hoc eſt, anno Chriſti 535., Archiepiſcopus Perſarum, à quo Callianæ in India Epiſcopus ordinabatur, idem erat ac Seleucienſis, ſeù Patriarcha Neſtorianorum, vel ſaltem ei ſubjectus: at Jeſujabi Adjabeni ætate Simeon Perſarum Metropolita à Seleucienſis Archiepiſcopi ſeù Patriarchæ obedientia ſe ſubtraxerat. Idem ſtatus fuit Chriſtianorum Perſarum circa annum 780. Timotheo Patriarchatum Neſtorianorum gerente. Metropolitam ii habebant, qui ſe Catholico ſeù Patriarchæ nequaquam ſubjectum affirmabat. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܚܢܢ ܘܠܝܬ ܠܢ ܡܕܡ ܥܡ ܟܘܪܣܝܐ ܕܡܪܝ. *Ajebant autem* (ut in Chronico Syriaco ſcribit Gregorius [b] Barhebræus) *nos Thomæ Apoſtoli diſcipuli ſumus, & nihil nobis cum Sede Maris commune eſt*, nimirùm Seleucienſem Eccleſiam à Mari fundatam non agnoſcimus. Sed illos & Georgius Jeſujabi Adjabeni ſucceſſor, & Timotheus ditioni ſuæ ſubjecere: adeoque Indiarum Epiſcopi à ſolis Patriarchis Neſtorianorum ordinari cœperunt. Ante ejuſdem Timothei ætatem ad Metropolitæ dignitatem evectum fuiſſe Indiæ Epiſcopum affirmat Sobenſis in epitome Canonum Part. 8. cap. 15. etſi Patriarcham & tempus nequaquam deſignat. *Heriæ*, (inquit [c]) *& Samarcandæ, & Sinarum Metropolitas creavit Saliba-Zacha. Ajunt verò quidam, Achæum & Silam illos conſtituiſſe: ſed ordine Sinenſem antecedunt Metropolitæ Heriæ, & Indiæ, & Sinenſis Samarcandenſem. Poſtea Timotheus alias ſex Sedes inſtituit &c.* Videtur itaque vel ab Achæo & Sila, vel à Salibazacha, aut certè ab alio Patriarcha ante Timotheum, ex Sobenſis mente, Metropolitanus Indiæ conſtitutus. Achæus autem Seleucienſem [d] Eccleſiam iniit anno 411. Silas anno 503. Salibazacha anno 714. & Timotheus anno 778. Inter Metropolitanos paulò poſt Timothei tempora recenſitus legitur Indiarum Epiſcopus in Synodica Theodoſii Pa-

[a] Vide ſuprà p. 27.

[b] Vide Tom. 2. pag 433.

[c] Vide Tom. 3. pag. 346.

[d] Vide Tom. 3. pag. 614. 616.

Patriarchæ, qui [a] Neſtorianis præfuit ab anno 852. ad annum 858. a *Ibid. pag.* 617.
Hic enim quum ſex Metropolitanarum Sedium Antiſtites enumeraſſet, qui in ordinatione Patriarchæ convenire ſolent, Elamitidis ſcilicet, Niſibis, Perath-Meſenæ, Aſſyriæ, Beth-Garmæ, & Halachæ, eoſque dixiſſet ad Synodum apud Patriarcham quolibet quadriennio accedere debere; ſubjungit: [Syriac text]

Alii porrò Metropolitæ, Sinarum nempe, & Indiæ, & Perſidis, & Maruzitarum, & Sciamæ (Syriæ) *& Razichitarum, & Heriunitarum, & Samarcanditarum, in longinquis diſſiti regionibus, quibus obſtant montium juga latronibus infeſta, & maria naufragiis ac tempeſtatibus funeſta, ne ſicut cæteroquin cuperent, venire ad nos valeant; iſtiuſmodi curent conſenſionis unioniſque literas ad Patriarcham quolibet ſexennio ſemel mittere, atque in eiſdem communia negotia locorum ſuorum opportuno remedio indigentia exponere: dabuntque operam, ut ex omnibus urbibus majoribus atque minoribus mittatur ad Patriarcham quod juſtum eſt, ſecundùm cujuſque facultates & Patrum canones pro expenſis Domus Patrum*, ideſt, *Patriarchalis*. In Tabula [b] Amri, tertiodecimo loco ponitur *Metropolita Indiarum* poſt Sinenſem. Auctor Navigationis [c] Joſephi Indi, qui Luſitaniâ luſtratâ Romam venit ſedente Alexandro VI. Pontifice, teſtatur à Neſtorianorum Catholico duos creari ſolitos eſſe Metropolitas, *unum in India, alterum in Cathaja*. Idem confirmant Thomas, Jaballaha, Jacobus & Denha Neſtoriani Indiarum Epiſcopi in epiſtola ad Patriarcham ſuum anno 1504. exaratâ, quam Tom. 3. à pag. 589. deſcriptam habes; in ea [d] ſiquidem Joannem vocant *Metropolitam Atelæ*, hoc eſt, Maſinæ ſeù Cathajæ, & Jaballaham *Metropolitam Indiæ*. Abdjeſus qui anno 1562. à Pio IV. Romæ ordinatus fuit Chaldæorum Patriarcha, tres in India enumerat Metropolitas, Cochini ſcilicet, Cananoræ, & Goæ: Sic enim ait ad calcem profeſſionis fidei [e] apud Thuanum & Genebrardum: *In India verò Luſitana, Guſchin Metropolis: Cananor Metropolis: Goa Metropolis: Calicuth Epiſcopatus, cui ſubeſt Carangol civitas*. Sed hìc abuſivè nomen Metropolitæ ſumit Abdjeſus: Unus enim ſemper fuit Indiæ Metropolita, etſi plures aliquando Epiſcopos ibi degere con-

b *Tom. 2. p.* 458.
c *Novus orbis pag.* 133.
d *Tom. 3. p.* 592. 593.
e *Morin. de Sac. Ordinat. p.* 436.

tigit. Anno Chriſti 1503. Elias Patriarcha [a] Indis Neſtorianis præfecit Jaballaham Metropolitam, & Epiſcopos Thomam, Denham, atque Jacobum. Urbes, quas iſti in memorata [b] epiſtola recenſent, hæ ſunt, *Carangol*, *Palor*, *Colom*, *Coce*, *Calecut*, *Cananor*, & *Meliapor*: hoc eſt, Cranganora, Palaorum, Coulanum, Cochinum, Calecutum, Cananora, & Meliapora. *Scigla* aliâs, & *Chrongalor*, vocatur ea, quam Cranganoram dicimus Malabariæ urbem, ut teſtatur idem Jacobus Indiarum Epiſcopus ad calcem Teſtamenti novi ab ipſo exarati anno Græcorum 1821. Chriſti 1510. & in fine Epiſtolarum Pauli, Cod. Syr. Vat. 9. & 12. Pro Palor etiam legitur *Pharaor* in Cod. Syr. Vatic. 5. quo liber Prophetarum majorum minorumque continetur exaratus anno Chriſti 1556. Familiare eſt enim Syris Arabibuſque de India loquentibus literas *l* & *r* permutare: atque ita pro *Selen-dib*, dicunt *Seren-dib*, hoc eſt, inſula Seilan. Ejuſdem Malabaricæ regionis binæ aliæ urbes memorantur, in quibus Neſtorianos frequentes fuiſſe conſtat: *Baſain* ſcilicet, & *Angamale*. Primæ ſitum deſcribit Joſephus Indiarum Metropolita Cod. Syr. Vatic. 14. quem menſe Decembri anno Græcorum 1868. Chriſti 1556. exaravit: *Baſain*, inquit, [c] *ab urbe magna ac celebri Goa ſexaginta leucis diſtat*: ibique plurimas Latinorum eccleſias & cœnobia exſtare ſcribit. Angamalæ fit mentio in Syriacis mss. Codicibus Vaticanis 2. & 3. quorum primus Pentateuchum continet; alter libros Joſue, Judicum, 1. & 2. Samuelis, 1. & 2. Regum, Proverbiorum, Eccleſiaſtici, Eccleſiaſtæ, Ruth, Cantici canticorum, Job, & hiſtoriam Suſannæ: uterque autem exaratus dicitur in Angamala urbe provinciæ Malabar in India anno Græcorum 1869. Chriſti 1558. Indorum 733. Ibi Sedes fuit Metropolitarum Neſtorianorum [d] Joſephi, Abrahæ, Simeonis ab anno Chriſti 1555. ad annum 1597. Eccleſia Metropolitana Angamalenſis anno 1599. Rabban Hormiſdæ dicata dicitur in actis Synodi Diamperienſis ſeſſ. 3. Decreto 10. cujus proinde [e] nomen, utpote Neſtoriani, in Sanctum Hormiſdam martyrem Perſam juſſu Archiepiſcopi Goāni mutatum fuit. Verùm anno 1558. alius ejuſdem Eccleſiæ patronus perhibetur, nempe Beata Virgo Maria, ut adnotatur ad calcem Codicis Syriaci Vaticani 3. quem anno epochæ Indicæ 733. exaratum modò dicebam; in hiſtoria verò ejuſdem Synodi Diamperienſis à Gouvea deſcripta, fertur [f] Abrahamus Neſtorianorum Indiæ epiſcopus eccleſiam Angamalæ à ſe inſtauratam, Hormiſdæ Abbati nuncupaſſe, eandemque duarum aliarum ejuſdem urbis eccleſiarum matrem conſtituiſſe. Ex urbe Angamalenſi Alexius Menezius Cranganoram, ubi Luſitani frequentes degebant, Sedem transferri curavit, quod à Paulo V. confirmatum anno 1605. ſcribit [g] Crozius; Miræus verò id factum teſtatur anno 1609. Cranganorenſes Archiepiſcopi Latini [h] Chaldæis Malabaribus præfuere è Societate Jeſu Franciſcus Roz, Hieronymus Xaverius (cui tamen Epiſcopalis

a *Suprà p.* 163.
b *Tom.* 3. *p.* 594. 596. 597.
c *Tom.* 3. *p.* 333.
d *Vide ſuprà à pag.* 165.
e *La Croze pag.* 236. & 295.
f *La Croze pag.* 77. 236. & 295.
g *Pag.* 332.
h *La Croze à pag.* 332. *ad p.* 337. *Suprà pag.* 168.

palis

palis dignitatis poſſeſſionem mors interrupit,) Stephanus Britto, & Franciſcus Garzias, ab anno ſcilicet Chriſti 1601. ad annum 1659. Ejuſdem tituli Archiepiſcopus è Societate Jeſu ad præſentem uſque diem ordinari conſuevit. Sed poſtquam Neſtoriani in Malabaria anno 1653. à Franciſco Garzia Archiepiſcopo deficientes, Thomam Archidiaconum ſibi Epiſcopum elegerunt, è Carmelitis Antiſtes à Sede Apoſtolica illis datus fuit [a] Joſeph à S. Maria anno 1659. quem alii ejuſdem Carmelitarum Ordinis ad hanc diem exceperunt. Chaldæi tamen [b] Epiſcopi in illis regionibus, præter Latinos Archiepiſcopum Jeſuitam & Epiſcopum Carmelitam, aliquando exſtiterunt, ut Alexander, & Gabriel. Baudrandius Malabariæ urbes commemorat Angamalam, Cranganoram, & Cochinum: & hanc quidem Epiſcopalem Eccleſiam eſſe affirmat; Cranganoram verò, & Angamalam Archiepiſcopalem: Angamalæ enim Archiepiſcopum in urbe Cranganora Sedem habere.

a *La Croze pag.* 387. *& ſeq.*

b *Idem p.* 415. 421. *&* 422.

V. Antiqua Indorum Chriſtianorum monumenta uſque ad Luſitanorũ adventum.

Sed ut ad antiquitates Malabaricas redeat oratio, Antonius Gouvea, aliique Luſitani, Itali, Galli, vel Hiſpani ſcriptores ex illorum Chriſtianorum fide hæc in India contigiſſe narrant ab obitu S. Thomæ Apoſtoli uſque ad annum, quo Luſitani terras illas penetrarunt. Eccleſia, inquiunt, [c] à S. Thoma in India fundata diù floruit, ſuoſque Epiſcopos, Presbyteros, clericos & fideles habuit: ſed quum poſtea infideles reges Meliaporam finitimaſque urbes occupaſſent, diram in Chriſtianos perſecutionem excitarunt. Hinc plurimi ad montes illos migrarunt, ubi ſita eſt Malabaria regio in parte auſtrali peninſulæ cis Gangem ad occaſum, inter regnum Decan ad boream, & promontorium Comorinum ad meridiem; *Serram Malabariæ*, hoc eſt, montes, vocant Luſitani. Ibi Chriſtianos invenerunt, quos S. Thomas docuerat, antequam Meliaporam abjiſſet. E montibus effuderunt ſe in regiones Angamalæ, Cranganoræ, Coulani, Travancorii, Cochini, Cananorii, & in terras, quæ hodie ſpectant ad regem Calecuti, quem aliâs *Samorin*, hoc eſt, Imperatorem appellant. Multa illis privilegia conceſſa ab ethnicis earum provinciarum regibus; ac præſertim à *Ceram Perumal* totius Malabariæ Imperatore, qui urbem Calecutum fundavit anno Chriſti 907. juxta Scaligerum [d] lib. 5. de Emendatione temporum, vel anno 825. ſecundùm Viſcherum [e], ut nimirùm honoribus nobilium fruerentur, & à proprio Epiſcopo tàm in ſeculari, quàm in Eccleſiaſtico regimine penderent. Exemplar horum privilegiorum à Neſtorianis Epiſcopis diligenter conſervatum fuit uſque ad Luſitanorum adventum in Malabariam: iſtorum incuriâ periiſſe ferunt quod Jacobus Angamalenſis Epiſcopus Luſitano Cochini præfecto commendaverat. Coulanenſium Chriſtianorum privilegium linguis Malabarica, Canarina, Biſnagarica, & Tamulica exaratum, anno Chriſti 1599. vidit Alexius Menezius Goanus Archiepiſcopus. Ceramo Perumalo Imperatore Thomas [f] qui-

c *La Croze à pag.* 43.

d *Pag.* 525.

e *Biblioth. Breman. Faſcicul.* 4. *Claſſ.* 5. *pag.* 763.

f *La Croze pag.* 46. *& ſeq.*

quidam Armenus, (vulgo Thomas Cana) in Malabariam veniſſe fertur. Hic binas, ut ajunt, uxores habuit: alteram Cranganoræ, Angamalæ alteram. Ex utraque filios procreavit; ſed quos ex priori ſuſceperat, nobiles vocant, qui cum natis ex poſteriori conjuge nec matrimonium contrahere patiuntur, nec eos ad communionem eccleſiæ admittere, aut eorum Presbyteros recipere: Ajunt enim primam fuiſſe legitimam ſponſam, alteram concubinam. Porrò ex hoc Thoma genus omne Chriſtianorum Malabarum accerſunt. Centum ferè poſt annis, hoc eſt, anno Chriſti 922. (non 822. ut perperàm [a] colligit Crozius: ſi enim annus Chriſti 1602. juxta Gouveam anno Coulanenſium 680. reſpondet, palàm fit hanc epocham anno Chriſti 922. non 822. inchoatam fuiſſe:) ex Babylonia in Indiam miſſi perhibentur duo [b] Epiſcopi, *Sapores* ſcilicet & *Perozes*, quos Gouvea ubique vocat *Mar Xabro* & *Mar Prodh*: iique à rege Coulani benignè excepti, Eccleſias condidiſſe, plurimoſque ad Chriſti fidem adduxiſſe. Idem Gouvea memoratos epiſcopos ſcribit in urbe Coulano eccleſiam S. Thomæ condidiſſe annis 733. ante an. Chr. 1603. hoc eſt, an. Chr. 870. Illos Neſtoriani Malabares tamquam Sanctos venerantur; in Synodo autem Diamperienſi ſeſſ. 8. Decreto 25. præcepit Archiepiſcopus Goanus, ut Eccleſiæ nomini ipſorum in urbe Coulano vel alibi dicatæ, omnium Sanctorum titulo nuncuparentur, cultumque iis in poſterum interdixit, donec conſtaret illos Neſtorianos non fuiſſe. Proceſſu temporis adeò chriſtianorum Coulani & Cochini res aucta eſt, ut ſibi regem impoſuerint. Primus Baliartes in Malabaria regnavit, rex Chriſtianorum S. Thomæ appellatus: quumque poſt eum nonnulli alii ex ipſius filiis regno potiti fuiſſent, poſtremo à chriſtianis ad ethnicos Diamperienſium reges, jure adoptionis, dynaſtia tranſiit. Regi Cochini parebant Malabares chriſtiani, quum Luſitani in illas oras primùm advenerunt.

a *Idem p. 47. & 265.*

b *Idem pag. 47. 303. & 305.*

VI. De Thoma Cana, deque epocha Indorum.

Hæc illi. Verùm quod de Thoma Cana narratur ſuſpectum eſt multis nominibus: ac primum quidem Armenus eſſe nequivit, qui Neſtorianus perhibetur. Malabares non Armenos epiſcopos, ſed Chaldæos à Patriarcha Neſtoriano poſtulabant. Fortaſsè quem Neſtoriani in Malabaria *Aramæum*, hoc eſt, Syrum, vocabant, eum Luſitani *Armenum* exiſtimarunt. Deinde binæ uxores Thomæ, & filii, quos ex iis ſuſcepiſſe fertur, nil aliud, ut mihi videtur, ſibi volunt, quàm binas ab illo eccleſias adminiſtratas, Cranganoræ ſcilicet & Angamalæ, & Chriſtianos utriuſque diœceſeos homines ad illum tamquam ad patrem, non quidem carnalem, ſed ſpiritualem referri. Epiſcopos enim binas uxores vel ſimul, vel ſucceſſivè habere, etiam apud Neſtorianos poſt Marabæ Patriarchæ ætatem res eſt inaudita. Demùm epocha, quam Chriſtiani in India uſurpant, neque cum Scaligeriana convenit, neque cum Viſcheriana aut Gouveana: non enim illius initium in annum Chriſti 825. vel 907. aut 922. incidit, ſed in annum 855. ut conſtat

ſtat ex ſuprà laudatis binis codicibus Syriacis Vaticanis in civitate Angamalenſi exaratis, in quibus annus epochæ Indicæ ſeptingenteſimus trigeſimus tertius reſpondere perhibetur anno Græcorum 1869. Chriſti 1558.

Crozius [a] Thomam Canam affirmat mercatorem Armenum fuiſſe, non Epiſcopum; ejus verò ætatem infrà ſextum Chriſti ſeculum ponens, ex nominis ſimilitudine factum ſcribit, quod Apoſtolo Thomæ à Malabaribus tribuantur, quæ ab illo geſta ſunt. Ejus enim operâ Chriſtianas in Malabaria eccleſias conſtitutas fuiſſe, quas Coſmas, qui circa annum 547. Topographiam ſuam edidit, ſe vidiſſe teſtatur. Florentinius [b] & Jacobus Tollius [c] ſuſpicantur, ad Thomam Manetis diſcipulum referri debere, quæ de ſancto Thoma Apoſtolo à Chriſtianis Indis aſſeruntur: Manes enim circa annum 260. fertur ad prædicandum miſiſſe tres diſcipulos, Hermam ſcilicet in Ægyptum, Addam in Syriam, & Thomam in Indiam. Verùm ſi primùm Manichæi in regionibus Indicis errorem ſuum diſſeminaſſent, nec illas antea ſanctus Thomas vel alius chriſtianæ religionis præco penetraſſet, Malabares certè Manichæi, non Chriſtiani fuiſſent. Illos autem quarto etiam ſeculo Chriſtianos, non Manichæos fuiſſe, ex Chryſoſtomo oſtenſum eſt ſuprà pag. 28. Thomam verò Apoſtolum Indis prædicaſſe præter Hippolytum & Nazianzenum, quos pag. 25. laudavi, teſtatur S. Hieronymus in epiſt. 148. ad Marcellam, *Chriſtus*, inquiens, *in omnibus locis verſabatur, cum Thoma in India, cum Petro Romæ &c.* Quamobrem Thomas Cana, qui juxta Chriſtianos Malabares Ceramo Imperatori æqualis fuit, non alius videtur à Thoma epiſcopo, quem circa ann. 800. Timotheus Neſtorianorum Patriarcha ad prædicandum evangelium cum ſociis Jaballaha, Kardago, Davide aliiſque miſiſſe dicitur. Audi Thomam Margenſem hiſt. monaſt. lib.4. cap.20.

[a] Pag. 46. & ſeq.

[b] Pag. 146.

[c] Inſignia Itinerarii Italici &c. pag. 143. not. 63.

ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܡܪܢ ܕܐܬܡܢܝܘ ܕܢܗܘܘܢ ܠܐܬܪܘܬܐ ܒܪܒܪܝܐ. ܠܓܘܢܝܐ ܡܢ ܕܐܪܥܐ
ܡܕܝܢܚܝܐ ܗܘܬ ܥܠܝܗܘܢ ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܬܠܬ ܕܒܗ ܒܗܘܢ ܒܫܘܒܚܐ ܒܪܝܫܐ
ܐܬܐܡܪܘ ܗܘܘ ܘܐܦܣܩܘܦ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܐܬܪ ܒܐܬܪ: ܠܩܪܝܢܘܢ ܕܝܢ ܚܠܝܡܘܬܗܘܢ
ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܡܠܟܐ ܐܝܬ. ܘܐܝܟܢܐ ܡܢ ܕܒܟܬܒܘܗܝ ܡܠܟܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܝܢ ܐܘܪܚܘܬܐ
ܐܬܦܢܝ ܠܟܠܗ ܡܕܝܢܚܐ ܐܝܟܢܐ ܕܚܙܝܐ ܡܫܬܡܥ ܒܟܬܒܘܗܝ. ܐܬܦܢܝ ܕܝܢ
ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܦܣܩܘܦܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܠܐܦܣܩܘܦܘܬܐ ܘܡܢܗ ܐܒܕܗܘܢ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܗܢܘܢ ܡܢ ܐܦܣܩܘܦܘܬܗ. ܘܡܢܗ ܡܫܒܚܢܐ ܒܫܡܗ ܘܡܢܗ
ܡܛܠܬܗ ܘܡܢܗ ܩܪܒ ܠܒܢܝ ܘܡܠܟܘܬܐ. ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܡܕܝܢܚܐ
ܠܐܘܡܐ ܕܡܢ ܣܘܪܝ: ܘܐܦ ܡܢ ܟܠܗ ܡܫܝܚܐ. ܡܛܠ ܟܢ ܐܘܪܚܐ ܘܐܦܣܩܘܦ
ܡܫܡܫܢ ܘܫܬܝܐ ܘܗܘܝܘ ܕܡܫܡܗܘܢ ܐܠܗ ܡܢ ܥܡܡܐ ܗܘܐ ܘܐܬܐܡܢܝܘ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܐܬܪܘܬܐ ܗܠܝܢ ܘܡܢܗ ܠܟܠܗܝܢ ܗܘܐ ܕܐܬܡܢܝܘ ܠܡܕܝܢܚܐ
ܠܡܫܡܫܘ ܠܥܡܡܐ. ܘܗܘܝܘ ܡܕܝܢܚܝܐ ܠܟܠܗ ܥܕܬܐ: ܗܘܐ ܕܡܢ
ܠܡܪܢܐ

ܠܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܕܬܪ̈ܝܢ ܥܠ ܐܪ̈ܒܥܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܘܡܪܐ ܥܬܝܕܝܢ ܠܡܬܢܣܒܘ. ܘܗܠܝܢ ܕܐܢܐ ܚܙܝܬ :
ܘܡܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܝܠܦܬ ܒܛܘܟܣܐ ܕܝܠܗܘܢ ܩܒܠ ܗܟܢܐ : ܩܕܡܝܐ ܗܘܐ ܪܒܢ
ܩܘܪܝܩܘܣ ܗܢܐ ܕܡܢܗ ܡܡܠܠܝܢܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܒܠܕ ܐܬܡܢܝ :

Epiſcopos verò, quos ait duos ſuprà quadraginta ex hoc cœnobio (Beth-Abenſi) *aſſumendos fore, quos egomet vidi, quoſque ab aliis didici, ex ordine recenſitos accipe. Primus Rabban Cyriacus, de quo hactenus ſermo, urbi Baladæ præfectus fuit, ſicut in fine dicemus. Rabban Georgius Elamitarum primum Metropolita, deinde Patriarcha factus eſt. Abrahamus primum Hadathæ epiſcopus, mox etiam Patriarcha. Mar Subchaljeſus, mar Jaballaha, & mar Kardagus Ghelanitarum & Dailamitarum Paſtores creati fuere: aliique Epiſcopi illis adjuncti, THOMAS videlicet ex Hadud, & Zacchæus ex Beth-Mujale, & Sem Bar-Arlaitarum, & Ephræm, & Simeon, & Ananias, & David, qui unà cum illis ex cœnobio diſceſſere, atque illis locis Epiſcopi dati fuere. Mar Elias, de quo infra dicturi ſumus, Mukani epiſcopatum accepit. Sinenſibus verò Metropolitam datum fuiſſe Davidem, ex epiſtola mar Timothei diſcis. Petrus ejuſdem diſcipulus, quum ego mar Abrahæ à ſecretis eſſem,* (hoc eſt, circa annum 836.) *adhuc ſuperſtes Jamanæ & Senaæ epiſcopatum obtinebat &c.* Eorundem epiſcoporum meminit infrà idem Margenſis lib. 5. cap. 7. ubi ait, Kardagum Ghelanitis, & Jaballaham Dailamitis Metropolitas à Timotheo Patriarcha ordinatos, quindecim monachos ex cœnobio Beth-Abenſi ſecum aſſumpſiſſe, è quibus poſtea epiſcopos ab illis initiatos THOMAM, Zacchæum, Semum, Ephræmum, Simeonem, Ananiam, & Davidem. Ex iis verò, quæ de Davide Sinenſium Metropolita ſubjunguntur, palam fit, Thomam cum ſociis ultra regiones Ghilan & Dailam excurrentem, in Indiam penetraſſe. Habemus itaque Thomam non Armenum mercatorem, neque infrà ſextum Chriſti ſeculum, ſed circa annum 800. ſub Timotheo Neſtorianorum Patriarcha à Jaballaha & Kardago Ghilanæ & Dailamæ Metropolitis ex monacho cœnobii Beth-Abenſis ordinatum epiſcopum, atque in vicinam Indiam miſſum.

Kirkerius Chin. illuſtrat. cap. 79. Thomæ Apoſtolo adſcribit, quæ vel Thomas Cana, cujus modò memini, in India geſſit; vel certè Thomas alter Neſtorianus epiſcopus, quem mox commemorabo. Ait enim, *ex Caphurſtan penetraſſe Thomam in Guzaratam minorem, non longè à regno Caſimir, à Labor triduano itinere ad ſeptentrionem ſuſcepto diſſitam; & inde Meliaporam abjiſſe, poſtquam epiſcopos in Candahar, Chabul, Caphurſtan, Guzarata minori, cæteriſque conterminis locis conſecraſſet: eos demùm epiſcopos ad concilium Meliaporenſe evocaſſe:* cujus rei memoriam in archivo eccleſiæ Meliaporenſis in pervetuſto pergameno Syriaco exſtare. Atqui Concilium illud

lud Meliaporæ non ante annum Chriſti 1504. habitum fuiſſe videtur: eo enim anno ædem S. Thomæ Apoſtoli Meliaporæ, quæ antea deſtructa fuerat, inſtauratam teſtantur Thomas, Jaballaha, Jacobus & Denha Indiarum epiſcopi in epiſtola ad Patriarcham Neſtorianorum, quam retuli tom. 3. à pag. 590. Profectio verò Thomæ epiſcopi in Guzaratam & Meliaporam qua narratur via, hoc eſt, per regnum Caſimir, Lahor, Candahar, Chabul, & Caphurſtan, Thomæ Canæ potiùs convenit, qui ex Ghelan & Dailam ſeculo nono in Indiam migravit; quàm recentiori Thomæ, qui maritimum iter ſe ſuſcepiſſe, & ex Hormuz urbe [a] in Cananoram cum ſociis navigaſſe affirmat.

Renaudotius [b] laudatum Kirkerii locum examinans, quod ibi Sancti Thomæ in Indiam & Sinam iter deſcribitur, planè quidem rejicit; ad geographiam verò quod ſpectat, ſuſpicatur pro *Caphurſtan* legendum eſſe *Curiſtan* ſeù *Cuziſtan*, quæ eſt antiquæ Suſianæ pars, per quam, inquit, mercatores ſolent ex Meſopotamia vel Perſide in regnum Thibet aut Sinarum tranſire: *Soltaniam* denique urbem, ex qua idem Kirkerius affirmat Sanctum Thomam in Caphurſtan migraſſe, non ante annum Hegiræ 705. Chriſti 1305. à Mohammad Argoni Tartarorum regis filio ædificatam fuiſſe obſervat. Soltanienſis certè Archiepiſcopatus ſub Abuſaido memorati Mohammadi, qui & Chodabenda ſeù Charbanda dictus fuit, filio à Joanne XXII. Summo Pontifice anno Chriſti 1318. inſtitutus fuit, ut ſupra [c] notavi. At quod Renaudotius de Caphurſtan aſſerit, hæc mihi conjectura haudquaquam probatur, primùm quia de conterminis Indiæ locis ibi ſermo eſt, à quibus Suſiana regio plurimum diſtat; deinde Thomas ille, quicumque tandem ſit, à Kirkerio laudatus, *Epiſcopos dicitur conſtituiſſe in Candahar, Chabul, Caphurſtan & Guzarata minori, eoſque ad Concilium Meliaporenſe evocaſſe*; quod de Suſianæ Epiſcopo verum eſſe nequit: ſi enim Theodoſius Patriarcha Metropolitis Sinæ, Indiæ, Perſiæ, Chorasanæ, Syriæ, & Arabiæ, ut ſupra [d] dictum eſt, attenta locorum diſtantia indulſit, ne ad concilium accederent, cui reliqui Metropolitæ quolibet quadriennio à Patriarcha vocati adeſſe tenentur; quî fieri potuit, ut Indiarum Metropolita in urbem Meliaporam ad concilium ſuum Suſianæ Epiſcopum accerſeret? Itaque alibi quærenda eſt Caphurſtan, quàm in Suſiana. Kirkerius ex fide Benedicti Goëz, qui ex regno Sinarum in Indiam terreſtri itinere conceſſit, Caphurſtanam inter Indiam & Tartariam magnam locare videtur, idque nomen latinis auribus *civitatem infidelium* ſonare putat; quod ſcilicet Chriſtiani eam habitaverint, qui à Mahometanis *Caſares*, ideſt, infideles cenſentur. Ex Aytono [e] in lib. de Tartaris cap. 47. conſtat, eodem anno quo Mohammad ſeù Charbanda Argoni filius Soltaniam in Perſide conſtruxit, Turqueſtanæ regioni *Chapar* regem dominatum fuiſſe. A Chapar autem *Chaparſtan* ſeù *Chaphurſtan*, hoc eſt, provinciam Chapar, appel-

[a] *Vide Tom. 3. pag. 597.*
[b] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag. 252.*
[c] *Pag. 131.*
[d] *Pag. 439.*
[e] *Suprà p. 128.*

appellatam fuiſſe cenſeo: quemadmodum ab aliis Tartarorum regibus aliæ provinciæ dictæ ſunt, puta à Sciagathai ſeù Giagathai Chingii filio *Zagathai*, ab Usbech ejuſdem nepote *Uzbechitarum* regio, à Mango-Chan provincia *Mangi*. Cafra regio in Tabulis Sanſonis in Tartaria deſerta collocatur.

VII. Res geſtæ in Malabaria ab adventu Luſitanorum uſque in præſentem diem.

Ab anno Chriſti 1490. ad annum 1720. de rebus in India geſtis certiora documenta habemus. Ex laudata enim epiſcoporum Thomæ, Jaballahæ, Jacobi, & Denhæ epiſtola, & ex aliis monumentis, hæc nobis [a] conſtant.

a *Vide ſuprà à pag.* 162.

Anno Chriſti 1490. Georgius & Joſephus ex India in Meſopotamiam ad Simeonem Patriarcham Neſtorianorum venerunt, ut Epiſcopos pro Chriſtianis Indis impetrarent: à Simeone uterque presbyter ordinatus; Thomas inſuper Indorum epiſcopus, & Joannes Maſinæ: qui omnes ad Indiam perrexerunt. Anno 1492. Joſeph preſbyter cum Thoma epiſcopo *ab urbe Cranganora ſolvens*, *conſcenſis ratibus ivit ad inſulam Hormuz: & inde petiit mediterranea itinere trium menſium unà cum epiſcopo memorato*, *& pervenit in Meſopotamiam*, *ut Patriarcham ſuum conſalutaret*, cui primitiæ oblationeſque ab illis Chriſtianis allatæ. Anno ſequenti Joſephus rediit in Indiam; Thomas verò epiſcopus apud Patriarcham remanſit uſque ad annum 1503. Anno 1500. Luſitani à rege Calecutenſium cæſi. Anno 1501. Joſeph Presbyter ex India in Luſitaniam abiit: hinc Venetias, demùm per Luſitaniam ad Malabares ſuos regreſſus eſt. Anno 1503. Elias Patriarcha Simeonis ſucceſſor ordinavit Jaballaham Indiæ Metropolitam, Epiſcopos verò Denham, & Jacobum: qui unàcum Thoma Epiſcopo Malabariam eodem anno petierunt, videruntque adhuc in vivis Joannem Atelæ ſeù Maſinæ Metropolitam. Anno 1504. memorati Epiſcopi per literas certiorem fecerunt Patriarcham de ſuo in Indiam adventu, de gentis ſuæ ſtatu, deque Luſitanorum cum rege Calecuti prælio. Anno 1510. Jacobus Indiæ Epiſcopus in Scigla ſeù Chrongalor urbe Teſtamentum novum Syriacum exaravit. Anno 1546. Cranganoræ Seminarium pro Neſtorianæ juventutis inſtructione fundatum. Anno 1555. Hermes Abibus Amidæ Archiepiſcopus, unàcum Ambroſio Theſeo Epiſcopo Arienſi ejuſque ſocio Antonio Ordinis Prædicatorum, ac nonnullis aliis Chaldæis ex Meſopotamia in Indiam perrexit. Eodem anno Abdjeſus Patriarcha ordinavit Joſephum Indorum Metropolitam. Anno 1556. idem Joſephus ex India in Luſitaniam relegatus, Pontificale Chaldæorum deſcripſit in urbe Maſambich apud Æthiopiam die 8. Julii; in Malabariam verò regreſſus, abſolvit Epitomen Canonum Synodalium Ebedjeſu die 17. Decembris. Eodem anno quum Joſephus ab India abeſſet, Malabares Chriſtiani à Patriarcha ſuo alterum Epiſcopum poſtularunt, qui Abrahamum ipſis ordinavit. Anno 1558. in urbe Angamala exaratum à Joſepho Epiſcopo Teſtamentum vetus Syriacum. Anno 1565. Hermes Abibus, aliâs Elias, Amidæ Archi-

epi-

epiſcopus ex India in Meſopotamiam regreſſus. Anno 1567. Joſephus Epiſcopus Neſtorianæ hæreſeos reus, Cochino in Luſitaniam, inde Romam anno ſequenti mittitur, ubi interiit. Abrahamus Malabaricam Eccleſiam ſolus regit: quum verò anno 1578. Neſtorianos errores in tertia Synodo Goana palàm damnaſſet, à Patriarcha Neſtoriano alter Epiſcopus, Simeon nomine, in Malabariam miſſus fuit, qui Jacobo Presbytero Vicario ſuo relicto, Romam Xyſto V. Pontifice venit, ejuſque permiſſu in Luſitaniam profectus, ibi in Conventu Fratrum Minorum detentus, anno 1599. periit. Anno 1584. Seminarium apud Vaipicotam pro Malabaribus fundatum, ubi literas Syriacas à Patribus Societatis Jeſu docerentur: Crozius id factum tribus poſt annis affirmat. Anno 1590. quarta Synodus Goæ celebrata, in qua dictum anathema Jacobo memorati Simeonis Vicario, necnon Abrahamo Neſtoriano Malabarum Epiſcopo, qui anno 1597. interiit, quum Eccleſiam Malabaricam Georgio Archidiacono commendaſſet. Anno 1599. Synodus Diamperienſis habita, in qua Georgius Archidiaconus aliique ſive Presbyteri, ſive nobiles viri Neſtorianis erroribus abrenunciarunt. Tùm Latini Epiſcopi Malabaribus præfuerunt, ut ſuprà dixi, ab anno 1601. ad annum 1653. quo Neſtoriani quum audiſſent Ahatallam Epiſcopum, quem à Patriarcha ſuo poſtulaverant, in Luſitanorum cuſtodia detentum interiiſſe, conſpiratione facta in Matanger, Rapolino & Mangate, Thomam de Campo ex Archidiacono Epiſcopum proclamantes, à duodecim Presbyteris illum conſecrari curarunt. Anno 1616. Elias Chaldæorum Patriarcha Synodum Amidæ indixit, in qua catholicam Romanam fidem profeſſus, Paulo V. Pontifici gentiles ſuos in India commorantes enixè commendat, his [a] verbis: *Item rogamus vos, ut ad nos mittatis bonas literas propter profeſſionem noſtram & adventum noſtrum in Indiam, omni modo; quia in Ormos, & in Goa, & ultra valdè tribulant nos ſcrutantes de fide, & homines noſtrarum regionum non ſunt periti omnes; & hac de cauſa tribulant eos valdè, vel accipiunt ab eis pecunias, & deinde dimittunt eos: & unus Sacerdos ex Amed civitate mortuus eſt propter anguſtias, in quas redactus ab eis fuerat: & nos omne, quod faciemus, mittemus in Indiam, ut etiam ibi multiplicetur lætitia in hac noſtra concordia.* Anno 1663. poſtquam Batavi Coulanum, Cranganoram & Cochinum Luſitanis abſtuliſſent, Joſeph à S. Maria Epiſcopus Hierapolis & Apoſtolicus in Malabaria Vicarius, Alexandrum de Campo Epiſcopum Malabaribus ordinavit, Thoma Archidiacono ejuſque fautoribus nequidquam reluctantibus. Anno 1676. periiſſe dicitur Thomas de Campo Archidiaconus. Eodem anno, vel paulò poſt obiit Alexander Epiſcopus, nec alius Chaldaici ritus antiſtes Malabaribus datus fuit uſque ad annum 1709. quo Gabriel Adorbiganæ Metropolita in regionem illam penetravit. Hic ineunte

[a] *Tom.* 1. *Bibl. Orient. p.* 548.

anno 1704. ex Meſopotamia ad Sacram Congregationem de Fide Propaganda conceptam paucis verbis formam profeſſionis tranſmiſerat, ut ad communionem Romanæ Eccleſiæ admitteretur. Sed decima ſexta Decembris ejuſdem anni reſcripſit Gabrieli eadem Sacra Congregatio, commendandum quidem eſſe illius ſtudium erga fidem orthodoxam; non tamen integram ſynceramque eſſe quam fidei formam emiſerat: curaret proinde eam profeſſionem ſubſignato nomine recipere, quæ juſſu Urbani VIII. edita fuerat. Verùm Gabriel non modo alteram fidei formam non præſtitit; ſed iis Sacræ Congregationis literis fretus, in Malabariam contendit, quo eum anno 1709. perveniſſe conſtat ex epiſtola Thomæ Jacobitarum in India Epiſcopi, de qua mox ſermo erit; etſi Crozius [a] ejus adventum in Indiam ad annum 1708. conſignat. Ibi quum neque orthodoxam religionem coleret, neque in ſua diæceſi eſſet, Angelus Metellopolitanus Epiſcopus ejuſque ſocii Carmelitæ, qui Indorum curam gerebant, tentarunt hominem ex Malabaria expellere. At ille, ut iis faceret ſatis, die 5. Octobris anni 1712. promiſit, *ſe obtemperaturum Metellopolitano Epiſcopo tamquam Vicario Apoſtolico, ejuſque ſociis religioſis Carmelitis, nihilque ex iis ſe facturum quæ ad regimen & gubernationem ſpectant, abſque illorum permiſſu: inſuper in pane Azymo Liturgiam ſe confecturum; jejunia quoque, & feſtos dies, cæteraſque fidei conſuetudines obſervaturum, ſicut à Malabaribus illis catholicis fieri conſueverant*. Hanc Gabrielis profeſſionem pag. 299. ſuprà deſcripſi. Admiſſus itaque in eorum communionem, aliquandiu ſpeciem orthodoxi præ ſe tulit: larvam tandem exuit anno 1716. quo Neſtorianum ſe eſſe, certis argumentis declaravit.

Gouvea [b] de ea Epiſcoporum Joannis, Thomæ, Jaballahæ, Denhæ & Jacobi in Malabariam miſſione, quam ſupra ad ann. 1490. & 1503. narravi, loquens, ante exortum Neſtorii errorem illam contigiſſe exiſtimat. Crozius [c] tempus ejus determinari poſſe negat. Uterque eam ſic refert. Quum Eccleſia Meliaporenſis, inquiunt, deſtructa fuiſſet, Epiſcopi ac Presbyteri in tota Malabaria paulatim defecerunt, ita ut ſolus Diaconus ſupereſſet, quem novo & impio ritu ad Sacramenta omnia adminiſtranda compulere, donec ſibi Epiſcopus à Patriarcha Babylonico mitteretur. Legatos itaque ad Patriarcham illum deputarunt, qui tres Epiſcopos ordinavit; alterum Meliaporæ, alterum Socotoræ, ac tertium Maſinæ. Hi appellabantur Mar Dona, Mar Thoma, & Mar Jonnam, quorum duo poſtquam Cranganoram pervenere, ejus regionis pertæſi, in patriam regreſſi ſunt. Alii poſtea in eorum locum Epiſcopi à Patriarcha ſuffecti.

Verùm in authenticis Indorum tabulariis nulla fit mentio Diaconi illius, quem Gouvea & Crozius ſacerdotalia munia obiiſſe referunt. Id unum narrant [d] Epiſcopi à Patriarcha in Indiam miſſi, *anno ſcilicet Græcorum* 1801. (Chriſti 1490.) *veniſſe tres viros fideles chri-*

[a] Pag. 431.

[b] Cap. 3. fol. 5.

[c] Pag. 52 & 53.

[d] Epiſt. ad Eliã Patriarcham. Tom. 3. pag. 590.

chriſtianos ex remotis Indiæ regionibus ad Mar Simeonem Catholicum Patriarcham Orientis, ut Epiſcopos pro ſuis provinciis impetrarent, eoſque illuc deducerent: & alterum quidem eorum in itinere deceſſiſſe; reliquos duos ad Mar Catholicum, qui in urbe Gazartæ Zebedææ tunc temporis morabatur, incolumes perveniſſe. Præterea quod ſubjungitur ab iiſdem Gouvea & Crozio de tribus Epiſcopis Dona, Thoma, & Jonnam, quorum duo ad patriam ex Malabaria rediiſſe perhibentur; falſum eſt ex ipſorum [a] Epiſcoporum narratione, ex qua liquet, primo binos tantùm Epiſcopos, Joannem ſcilicet ac Thomam, anno quo memorati Indorum Legati ad Patriarcham advenerant, hoc eſt, 1490, fuiſſe ordinatos & in Indiam miſſos: deinde Thomam ſolum in Meſopotamiam paulò poſt regreſſum, tres alios ſecum Epiſcopos, Denham nimirùm, Jaballaham & Jacobum anno 1503. ad Indos deduxiſſe.

VIII. Chriſtianorum Malabarũ numerus, & eccleſiæ.

Ex hiſtoria Alexii [b] Menezii Goani Archiepiſcopi, qui anno 1599. Malabariam viſitavit Synodumque Diamperienſem habuit, hæc de numero & Eccleſiis Chriſtianorum Malabarum colligo. Eccleſiæ, ſeù urbes, præcipuæ, ubi illi habitabant, ſunt *Angamale*, *Cranganora*, *Cochinum*, *Coulanum*, *Meliapora*, *Calecut*, & *Cananor*. Reliqui verò pagi vel oppida, *Vaipicota*, *Carturtè*, *Vaipin*, *Diamper*, *Cotette*, *Turguli*, *Mangate*, *Cheguré*, *Cagnur*, *Porca*, *Diamper altera*, *Tecancute*, *Malandurtè*, *Mangalan*, *Nagpili*, *Naramè*, *Pallurti*, *Caramalur*, *Agaparambin*, *Muttan*, *Palipporan*, *Calucate*, *Calecoulan*, *Travançor*, *Tevalecare*, *Gundara*, *Calarè*, *Caramanate*, *Catiapaly*, *Corico Langare*, *Batimena*, *Mavelicare*, *Naranam*, *Changanor*, *Chenganare*, *Poligunde*, *Pruto*, *Caramate*, *Pallur*, *Paru*, *Ignapeli*, & *Todamale*. In Itinerario [c] Joſephi à S. Maria, & Vincentii Mariæ à S. Catharina Senenſi Carmelitarùm, hæc prætereà Malabarum oppida nominantur, *Matanger* nimirùm, *Rapolin*, & *Corolongate*. Diamperienſi [d] Concilio ex Malabaribus Chriſtianis interfuere Presbyteri 153. (*Caſſanares* Malabaricè vocantur:) & alii Eccleſiaſtici, vel laici 660. Univerſim unàcum Alexio Menezio Archiepiſcopo Goano & Luſitanis ſubſcripti leguntur 813. In eodem [e] Concilio tota Malabarum diæceſis diſtributa fuit in Parochias 75. Crozius [f] affirmat eam Diæceſim hodie continere ſuprà mille & quadringentas Eccleſias, totidemque pagos vel urbes. Vincentius Maria [g] à S. Catharina Senenſi teſtatur numerum Communicantium non excedere biſcentum millia. Tachardus [h] in epiſtola, quam ex Bengala Indiæ urbe anno 1711. ſcripſit, *Chriſtiani S. Thomæ*, inquit, *montes Malabariæ incolunt . . . habent autem Archiepiſcopum, quem Rex Luſitaniæ nominare conſuevit: nunc verò eſt D. Joannes Ribeiro, antiquus Societatis noſtræ Miſſionarius in Malabaria, qui linguas ejus regionis optimè callet, ac præſertim Syriaçam, quæ eſt eruditorum lingua. Liturgia Presbyterorum Malabarum,*

a *Ibid. à p.* 591.

b *La Croze à pag.* 52. *ad* 543.

c *La Croze à pag* 344. *ad pag.* 420

d *Idem p.*278.

e *Idem pag* 277.

f *Idem p.* 68 *Ex Kaempfer Amænit. Exotic. obſervat.* 8. *pag.*561.

g *Lib.* 1. *cap.* 1. *pag.*2.

h *In Collect. Literar. ædificant. p.* 383. *& ſeq.*

barum, quos Caſanares appellant, hoc idiomate conficitur. Iſti verò Caſanares ſunt Curati diverſarum Parochiarum in iis montibus conſtitutarum, ubi pluſquam centum millia Chriſtianorum degunt, quorum nonnulli adhuc ſchiſmatici ſunt: alii cum Eccleſia Romana conjuncti initio ſæculi præteriti opera Domini Alexii Menezii tùm Goani Archiepiſcopi, & Viſitatoris Apoſtolici.

Anno 1504. ſtatum illorum Chriſtianorum deſcribunt Epiſcopi Neſtoriani Thomas, Jaballaha, Denha, & Jacobus in epiſtola [a] ad Eliam Patriarcham, his verbis. *Sunt hìc triginta ferè millia familiarum Chriſtianarum communis nobiſcum fidei* (hoc eſt, Neſtoriani) *& Dominum orant, ut vos incolumes tueatur. Nunc autem alias conſtruere Eccleſias cœperunt, omniumque rerum copia abundant, ſuntque manſueti & pacifici. Benedictus ſit Deus. Sed & Ædes Sancti Thomæ Apoſtoli à Chriſtianis quibuſdam habitari cœptæ ſunt, qui de earum inſtauratione ſatagunt. Diſtant autem à prædictis Chriſtianis itinere ferè viginti quinque dierum, poſitæque ſunt ad mare in urbe, quæ dicitur Meliapor, in provincia Silan, quæ eſt una ex provinciis Indiæ. Nam Indorum regiones plures ſunt, & validæ, & ſemeſtre iter occupant, ſuaque habet unaquæque regio nomina. Noſtra autem regio, in qua Chriſtiani commorantur, Malabar appellatur, habetque viginti circiter urbes; quarum tres celebres ſunt & firmæ, Carangol, Palor, & Colom: & aliæ illis proximè accedunt. In omnibus verò Chriſtiani habitant, & Eccleſiæ conſtructæ ſunt.*

[a] *Tom. 3. p. 594.*

Aytonus in lib. de Tartaris cap. 6. refert Chriſtianos in India anno Chriſti 1300. longè pauciores fuiſſe. *In ipſo*, inquit, Indiæ *regno prædicavit beatus Thomas Apoſtolus fidem Chriſti, & multas convertit provincias atque gentes: ſed quia diſtant multum ab illis terris & locis, in quibus fides colitur Chriſtiana, ibi fides noſtra eſt multum diminuta, nec eſt ibi, niſi quædam civitas, in qua habitant Chriſtiani, omnes verò alii fidem Chriſti totaliter reliquerunt.*

Ludovicus Romanus Patritius, qui circa annum 1500. Ægyptum, Æthiopiam, Arabiam, Syriam, Perſidem atque Indiam luſtravit, de Chriſtianis S. Thomæ hæc ſcribit lib. 6. cap. 1. *Illic* (hoc eſt, in Caicolon Indiæ urbe) *nacti ſumus nonnullos Chriſtianos, qui Divi Thomæ nuncupantur: ii negociabantur, ſervatorique noſtro, ut nos initiati ſunt: de his accepimus ſingulis ternis annis ex Memphi ſive Babylone urbe Nilotica ſacerdotem illo adventare baptizandi ejus populi gratia, qui Divum Thomam colit: illi ritus ſervant Chriſtianos: quadragenos dies obſervant: credunt ſervatorem noſtrum reſurrexiſſe, eo argumento quod paſcha celebrant noſtro more, reliquaſque Sanctorum ſolennitates, ac miſſarum ſolennia ritu Græcorum expediunt: à quaternis nominibus, Joanne videlicet, Jacobo, Matthia & Thoma nomina acceptant.* Idem de iiſdem Chriſtianis Narſingæ loquens cap. 14. ejuſdem libri 6. *Illic*, inquit, *offendimus*

mus Chriſtiani nominis compluſculos negociatores ex urbe Sarnau, ut referebant, oriundos .... memorabant dicti Chriſtiani eſſe in eo regno hujus ſancti nominis complures principes magni Chami urbis Catai imperata ſubeuntes. Chriſtianis hujuſmodi ex undonibus veſtes erant &c. His eſt colos albicans: trinumque Deum eſſe adjuratiſſimè fatentur; quum initiantur Chriſtianorum ſacris, more noſtro latice aſperguntur: duodeniſque Apoſtolis, ac quaternis Evangeliſtis fidem adhibendam eſſe planiſſimè adſtruunt: ſcribunt ordine præpoſtero Armeniorum more, celebrantque noſtri Servatoris ortum & occaſum: quadragenis Chriſtiano more abſtinent diebus, nonnullaſque alias Sanctorum colunt celebritates. Hæc ille, de ſtatu eorum Chriſtianorum, ut ſeipſum prodit, parùm aut nihil edoctus. Non enim ex Babylone Nilotica aut Memphi, ſed ex Aſſyriaca ſacerdotes & Epiſcopos accipiebant, & quidem eodem tempore, quo Ludovicus ſcribebat, ut de Thoma & ſociis ſuprà dictum eſt: ii autem fuere, quos ipſe cap. 1. nominat: Epiſcopi ſcilicet, Joannes, Jacobus & Thomas, ac Presbyter Matthias: qui tamen non Græci ritus erant, ut Ludovicus autumat, ſed Syriaci. Armenios denique præpoſtero ordine ſcribere, ipſe Ludovicus præpoſterè affirmat, niſi fortaſſe de linguis Arabica, Perſica, vel Turcica loquatur, quibus aliquando Armenii præter ſuum Armenicum ſermonem uti ſolent.

De eorumdem Chriſtianorum moribus erroribuſque conſulatur Gouvea in laudata Menezii hiſtoria; Joſeph à S. Maria in ſecunda Expeditione lib.2. cap.17. & Crozius lib. 2. à pag. 87. ad pag. 99. & lib.3. à pag. 175. ad pag. 183. Luſitani denique Scriptores, qui de re Indica tractatus edidere. Horum teſtimonio Malabares præter Neſtorianam hæreſim, plurimorum etiam errorum circa Sacramenta, Sanctorum felicitatem & Imagines, jejunia alioſque Eccleſiæ ritus accuſantur; ego verò à pleriſque illos abſolvendos eſſe toto cap. 7. demonſtravi.

§. IV.

Syri Monophyſitæ in India.

PRÆTER Neſtorianos etiam Monophyſitæ in Indiam pervaſerunt, ut mox oſtendam. Quo autem Chriſti ſeculo, & unde illuc venerint, ex Syria ne, an ex Ægypto, hìc inquirendum eſt.

I. Indi ſeptimo exeunte Chriſti ſeculo Epiſcopum ab Alexandrino Patriarcha poſtulant.

Renaudotius [a] in hiſtoria Patriarcharum Alexandrinorum refert, à Chriſtianis Indis circa annum Chriſti 696. legatum in Ægyptum miſſum fuiſſe, ut à Simone Patriarcha Alexandrino Epiſcopum poſtularet. *Venit*, inquit, *Sacerdos quidam ex India ad Simonem Pa-*

[a] Pag. 184. & 188.

Patriarcham, rogans ut Epiſcopum Indis ordinaret, qui non erant tunc ſub Muhamedanorum poteſtate. Reſpondit Simon, facere ſe id non poſſe abſque Principis licentia: eum igitur adiret, & ,ſi permitteret, facturum ſe quod poſtulabatur. Adjunxerunt ſe Legato quidam Gajanitæ, à quibus deductus eſt ad Theodorum Antiſtitem ſectæ Phantaſiaſtarum, qui nihil moratus, hominem quendam ex Mareotide Epiſcopum Indis ordinavit, adjunctis duobus ſacerdotibus, qui ſimul in Indiam profecti ſunt. Poſt viginti dies ab itinerum cuſtodibus Muslemanis, miſſi ſunt ad Abdelmelicum ſupremum Emirum, nempe qui Caliphatum obtinebat. Sacerdos Indus fugâ ſe proripuit: tres alii vincti ducti ſunt, quorum Abdelmelicus juſſit amputari manus & pedes, mittique in Ægyptum, ſcribens ad Abdel-Azizum: Quum homines iſti comprehenſi ſint ex Ægypto proficiſcentes in externas regiones, ſatis intelligi, neſcire Præfectum quid in Provincia ſua gereretur; nempe quod Alexandrinus Patriarcha in Indiam uſque nuncios mitteret, qui de rebus Ægypti referrent; jubere igitur, ut ſtatim atque iſtæ literæ ad eum perveniſſent, Patriarcha ducentas plagas acciperet, & centum aureorum millia fiſco inferre cogeretur. Juſſus adeſſe Patriarcha, rem ut geſta erat narravit; quumque fidem non inveniret, obtentâ tridui morâ, eo intervallo repertus eſt Sacerdos Indus ille niger, qui primò ad eum venerat, & poſtea ad Gajanitarum Epiſcopum Theodorum veniens, Epiſcopi & duorum ſacerdotum ordinationem obtinuerat: qui ſacerdos ad Emirum ductus & veritatem confeſſus, Simonem ſuſpicione ſuppliciique periculo liberavit. Sacerdotem Indum Emirus in carcerem trudi imperavit; Theodorum pſeudo-epiſcopum cruci affigi: quæ omnia Abdelmelico Caliphæ fratri ſuo per literas ſignificavit, in quibus Simonis Patriarchæ innocentiam teſtatus eſt, ſimulque inſigne de ejus probitate & modeſtia teſtimonium dedit.

II. Illos Indiæ Gangeticæ populos eſſe, affirmat Renaudotius.

Hæc Renaudotius quum ex hiſtoricis Ægyptiis recitaſſet, ſubjungit Indos illos non Æthiopiæ incolas ſibi videri, ſed Indiæ propriè dictæ, hoc eſt, Aſiaticæ, quæ inter Indum & Gangem fluvios ſita eſt. *Indi*, inquit, *qui à Simone Patriarcha ordinari ſibi petierunt Epiſcopum, quales fuerint ſcire admodum difficile eſt, quum aliunde vix quidquam occurrat, ex quo conjectura capi poſſit, an Sacerdos ille ex India propriè dicta venerit, an ex Æthiopia, an verò ex vicinis Inſulis, quæ ad Indias propriè pertinent, aut in mari Erythræo ſitæ ſunt. Omnes quippe, præſertim à noſtris Autoribus Græcis & Latinis, Indorum nomine appellantur. Uſus tamen illius vocis in lingua Arabica nullus, ut opinor, eſt, præſertim apud Ægyptios Chriſtianos, quibus res Æthiopiæ notiores fuerunt. Itaque non ex Æthiopia veniſſe hunc Sacerdotem, eo facilius credendum eſt, quod non Epiſcopum, ſed Metropolitam, qui Alexandriæ ordinari ſolebat, antiquitùs Æthiopes poſtulaſſent. Accedit altera ex hac hiſtoria*

ratio,

ratio, quòd Sacerdos ille cum illis, quos Gajanitarum Epiſcopus ordinaverat, non in via, quæ ducebat ad Æthiopiæ regionem, ſed in Abdelmelici ditione captus eſt, nempè in Syria vel Meſopotamia, per quas iter erat ſecundùm Euphratem & Tigrin ad Indiam propriè dictam. Demùm conjecturam ſuam confirmare nititur his verbis. *In vaſtiſſimis ſanè illis provinciis* (Indiarum) *Chriſtum olim annunciatum fuiſſe, multis antiquorum teſtimoniis docemur; ſed tamen Chriſtianæ fidei veſtigia nulla reperta ſunt, ex quibus non agnoſceretur, hæreſim ſimul illic ita viguiſſe, ut coæva quodammodo primæ fidei prædicationi cenſeri debeat. Nam Malabares jam ante nongentos annos Neſtorianam hæreſim profeſſos fuiſſe dubitari vix poteſt: imò eandem ad Sinas* [a] *ſub hoc ipſo, de quo mox loquebamur, Hananjechua* (Ananjeſu) *aut alio ejuſdem nominis Neſtorianorum Catholico penetraſſe, ex Inſcriptione Syro-Sinica aliiſque monumentis demonſtratur. Nibil igitur nobis veroſimilius occurrit, quàm quod in publica totius Aſiæ calamitate, quæ Muhamedanorum Imperium conſequuta eſt, pauci qui in India erant Chriſtiani, aut Malabarenſes, aut Taprobanenſes, de quibus Coſmas monachus in Indopleuſte teſtatur eos integram Liturgiam habuiſſe, jam ſub Juſtino Imperatore, quum defeciſſent apud eos Epiſcopi, miſiſſe in Ægyptum, quo pervenire facilius poterant, atque eoſdem, quum à vicinioribus Neſtorianis tandem Epiſcopos accepiſſent, Neſtorianos factos fuiſſe.* Hæc Renaudotius.

a *Kirker. Chin. illuſtr.*

III. Oſtenditur, eos Indos fuiſſe, Homeritas vel Æthiopes, non Indiæ Gangeticæ populos.

Verùm quæ de Indis Epiſcopum à Patriarcha Alexandrino poſtulantibus narrantur, ea non de Indis inter Gangem & Indum conſtitutis, ſed de Æthiopibus vel Homeritis intelligenda eſſe, perſpicuum fit ex iis, quæ [b] retuli Tom. 1. & 2. Homeritas enim Æthiopeſque inter Indos recenſeri conſtat non modo Græcorum, Latinorumque teſtimonio, quos conſule apud Pagium ad annum 327. 522. 571. & 572. ſed etiam Syrorum, Joannis ſcilicet Aſiæ Epiſcopi apud Dionyſium Patriarcham in chronico, cujus hiſtoriam *de Regno Indorum* habes Tom. 1. à pag. 359. Eos autem populos ab Alexandrino Patriarcha Epiſcopum olim accipere conſueviſſe, narrat [c] idem Joannes in hæc verba. *Quum hæc accepiſſet rex Æthiopum, qui interfecto primo Homeritarum rege Chriſtianam fidem amplexus fuerat, quumque chriſtianæ rei excidium & Judæi tyrannidem comperiſſet; zelo incenſus, copias adversùs tyrannum eduxit, captumque occidit: exercitum quoque ejus delevit, & univerſos Homeritidis Judæos funditùs extirpavit: Regem denique Chriſtianum zeloque fidei præditum, Abraham nomine, Homeritis præfecit. Atque ita univerſis Chriſtianis, qui ob perſecutionem & Judæorum metum diſperſi diſſipatique fuerant, collectis, Chriſtiana religio in illa regione reſtituta eſt. Miſit autem Alexandriam, & EPISCOPUM inde accepit.* Hæc contigere circa annum Chriſti 524. Juſtini Imperatoris 7. ut oſten-

b *Tom. 1. à pag. 359. Tom. 2. à p. 87.*

c *Tom. 1. Bibl. noſt. pag. 381.*

oſtenſum à nobis Tom. I. pag. 365. Joanni conſonat Metaphraſtes in vita S. Arethæ & Sociorum apud Surium tom. 5. *Reverſus*, inquit [a], *Elesbaan* Æthiopum rex *ad civitatem Phare, omnes interemit, qui erant in regia, & quum vellet eccleſiam in ea ædificare, fuit ipſe primus opifex ædificii. Significavit autem omnia, quæ geſta fuerant, Pontifici Alexandriæ* (quem *Aſterium* [b] Metaphraſtes vocat; nos *Apollinarem* fuiſſe, ex hiſtoricis Ægyptiis [c] demonſtravimus:) *& per illum Juſtino Imperatori. Patriarcha autem Alexandriæ, ordinatum Epiſcopum miſit ad Homeritas. Qui quum illis conſecraſſet templum, quod fuerat ædificatum, baptizat quidem omnes, qui erant in civitatibus & pagis Homeritarum, in nomine Sanctæ Trinitatis. Ex eis autem ordinat Diaconos, & Presbyteros: & eccleſiis, quæ erant in regione, reddit ſtatum ſuum ſolitum.* Eo Epiſcopo defuncto, quum Abrahamus alter Homeritarum rex, qui Eſimiphæum anonymi cujuſdam regis poſt prioris Abrahami dejectionem ſucceſſorem exceperat, à Juſtiniano Imperatore circa annum 538. Epiſcopum Monophyſitam poſtulaſſet, nec impetrare potuiſſet, præcluſo orthodoxis Epiſcopis aditu, Phantaſiaſtis, ſeu Julianiſtis & Cajanitis, viam aperuit, ut Dionyſius Patriarcha ex Joannis Chronico ſcribit [d] his verbis. *Quumque Homeritarum rex invectum in Alexandrinorum urbem Calchedonenſe Concilium, ejectumque propter fidem Theodoſium, ac Sede ſua, quod Synodum amplecti detrectaret, deturbatum comperiſſet; ipſe quoque ea re offenſus, Epiſcopum ex urbe Alexandria recipere noluit.* Et paucis interjectis. *Per idem tempus ob defectum Sacerdotum maximo affectum fuit detrimento regnum Æthiopum, Homeritarum atque Indorum. Nam ſingulis quidem annis legatos cum magnis muneribus ad Juſtinianum Imperatorem mittebant, eundem rogantes, ut Epiſcopum ſibi daret, qui Calchedonenſe Concilium haudquaquam reciperet. Ille verò licet hac de re enixè rogaretur, quia tamen omnem operam pro Synodo impendebat, hortabatur eos admonebatque, ut eum Epiſcopum reciperent, qui Synodum amplectebatur & Alexandriæ degebat. At illi contra reſpondebant, ſe nullo pacto adduci poſſe, ut eos, qui Synodo conſentirent, reciperent; eos verò dumtaxat ſibi gratos futuros, qui Synodum damnarent. Verùm Imperator votis ipſorum haudquaquam annuit. Atque ita legati trium præfatorum regnorum quotannis Imperatorem adibant, & ab eodem re infecta dimittebantur. Duravit autem hujuſmodi contentio annos circiter viginti quinque, donec illorum populorum Sacerdotes extincti ſunt. Quumque diu multumque laboraſſent, ut Epiſcopum Synodo inimicum haberent, nec impetraſſent; eo tandem devenerunt, ut contra Canonum ordinem congregati Preſbyteri, Evangelium capiti cujuſdam ex ſuo ordine imponerent, atque ita eum Epiſcopum conſtituerent: hac enim ratione exiſtimabant ipſi, Chirotoniam Epiſcopi perfici, quum ne in ordine quidem laico-*

rum

a *Pag.* 945.
b *Pag.* 943.
c *Tom.* I. *p.* 382.
d *Tom. cit. pag.* 384. *& ſeq.*

rum jam locum haberent. Plerique tamen hujuſmodi Chirotonia offenſi, eandem improbarunt, nec ut legitimam admiſere: indeque magna inter ipſos diſſidia exorta ſunt, ita ut ex defectu Epiſcopi, alius rurſus error & hæreſis ibidem obtinuerit Melchiſedechianorum, qui temerè affirmabant, Melchiſedecum Chriſtum eſſe. Sed neque ex uno illo populo diviſa dumtaxat Eccleſia fuit; verùm etiam regnum in duas partes ſciſſum; & bella, ſchiſmata, ſeditioneſque diù poſtea illas regiones invaſerunt. Demùm eò confluxere PHANTASIASTÆ ex Juliani & Cajani ſecta, qui illas provincias univerſim erroribus ſuis infecerunt.

IV. De Phantaſiaſtarum in Indiam Arabicam vel Æthiopicam irruptione.

Hæc Phantaſiaſtarum in Homeritidem excurſio accidit paulò poſt annum Chriſti 549. quemadmodum refert idem Joannes Aſiæ Epiſcopus in Chronico apud Dionyſium [a], cujus verba accipe. a Fol. 117.

[illegible]
[illegible]

De Sacerdotio, quod à Julianiſtis in urbe Epheſo per mortui manum illegitimè traditum fuit anno Alexandri 860. (hoc eſt, Chriſti 549.)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

 [illegible]

[illegible]

(Reliqua textus Syriaci verba deſcripſi tom. 2. pag. 87. & ſeq. quibus hæc ſubjunguntur:) [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Quoniam ſapientiſſimus architectus & Eccleſiæ fundator Paulus mo-
net nos, inquiens: rogo [a] vos, fratres, ut caveatis ab eis, qui diſſen- a Rom. 16. 18.
ſiones & offendicula præter doctrinam quam vos didiciſtis, faciunt,
& declinate ab illis. Hujuſcemodi enim Jeſu Chriſto Domino noſtro
non ſerviunt, ſed ſuo ventri: & per dulces ſermones & benedictio-
nes ſeducunt corda ſimplicium: Item univerſos inſtruit, dicens:
Omnia [b] probate, & quod bonum eſt, tenete, & ab omni re mala b 1. Theſſal. 5. 21.
abſtinete vos: Item, cavete [c] vobis à malis operariis, cavete vobis c Philippen. 3. 2.
à canibus. Ideo caventes nobis ab impio errore malorum Phantaſ-
matis operariorum, viſum eſt nobis, ſynceri amici, zelum veſtrum
haudquaquam prodere, atque ſilentio præterire peſſimum ſcelus, &
animarum hominum damnum, & tranſgreſſionem legum omnium
ordinum chriſtianæ religionis, & everſionem omnium canonum ec-
cleſiaſticorum, quæ à ſectatoribus erroris & phantaſticæ opinionis
Juliani Halicarnaſſæi per ſummam malitiam & perverſiſſimam de-
ceptionem in Eccleſia Dei facta eſt, ab illis ſcilicet, qui in urbe Epheſo
morabantur, quique hujuſmodi hæreſi laborabant, quæ ampliſſimè
obtinuit, ibique propagata eſt operâ quatuor Scholaſticorum illius
loci, qui in urbe Alexandria ex familiaritate Juliani, ipſius opi-
nionem hauſerant: quandoquidem iſti cum reliquis furore perciti per
ſummam audaciam inſurrexerunt adverſus honorabilem Ordinem
Sacerdotii, remque turpiſſimam, & ab omni regula honeſtatis alie-
nam fecerunt, quam, ut ſcriptum eſt, turpe & alienum eſt etiam
verbo uſurpare. In prædicta quippe urbe memoratorum Scholaſtico-
rum operâ prodiit, erroriſque iſtius phantaſtici aſſertor factus eſt Epi-
ſcopus quidam, nomine Procopius. Iſte quum errorem imaginarium
Phantaſiaſtarum deceptus ſuſcepiſſet, poſteà verò à multis didiciſſet,
admiſſo Juliani omniumque ejus gregalium errore univerſam Chri-
ſtianorum ſpem deſituram perituramque, & meram imaginationem

ſomniumque evaſuram eſſe; atque propterea à multis confunderetur; poſtremo reſipuit, & Juliani opinionem deſeruit, eumque anathematizavit, ſcripſitque libellum pœnitentiæ, qui etiam modo conſervatur in monaſterio, quod caput eſt omnium monaſteriorum Aſiæ. Poſtea verò errorem reſumpſit, & iſtam hæreſim iterùm amplexus eſt: abiitque & habitavit Epheſi ad certos annos uſque ad obitum, Phantaſiaſtarum opinionem retinens. Hic igitur à ſuis gregalibus Epiſcopum ſibi ſubſtituere rogatus, quod ad profundam ſenectutem jam perveniſſet, hac in re ordinem obſervavit, & facturum ſe negavit, dicens: haud quaquam id canones præcipiunt, neque Epiſcopum ego faciam, & cum ipſo excommunicationem incurram. Atque ita noluit ſolus id facere: quumque poſtremo morbo conflictaretur, adhuc illi inſtabant, quibus obtemperare noluit, donec vixit, ut ſcilicet Epiſcopum faceret. Poſtquam verò deceſſit, congregati ſunt, ut perhibent, ſeptem Presbyteri, de quibus verè dici poteſt, fel biberunt & inebriati ſunt, & mente capti, & excæcatus eſt intellectus eorum ſpiritu ſtuporis & erroris, & contra omnem eccleſiaſticorum canonum ordinem conſilium inierunt. Nam quendam monachum, Eutropium nomine, adducentes, eum ſuper illud cadaver inclinant; & mortui manum attollentes, ejus capiti imponunt, orationes Chirotoniæ Epiſcopatus pro mortuo ſuper ipſum recitantes: atque hoc pacto pſeudo-epiſcopus ille ordinatus eſt præter legem, & eccleſiaſticis omnibus conſtitutionibus reclamantibus. Et quidem infelix hic, & vas inane Eutropius non contentus una perditione, vanoque errore, & mercatura ſacculi perforati, quam ex manu mortui ſe feciſſe exiſtimabat, obducta intellectui ejus caligine, nullaque regulæ aut eccleſiaſtici canonis habita ratione, quum ipſe vas corruptionis per mortuum factus eſſet, priori malo novum adjecit, decem falſos epiſcopos conſtituens, qui & ipſi phantaſticè facti ſunt. Atqui meminiſſe debuerat, mortuum, quum adhuc vivens & incolumis eſſet, ab ordinatione Epiſcopi facienda abſtinuiſſe, quod ab uno Epiſcopo eam fieri, contra canones eſſe duceret. Ejus igitur exemplo decebat Eutropium rubore ſuffundi, nec audere, quum ſolus eſſet, epiſcopos conſtituere. Adde quod ipſe per mortui manum ordinatus eſt: atque adeo liquet, tàm ipſum, quàm omnes ab eo ordinatos, quique in poſterum ab eis ordinabuntur, eccleſiaſticis ordinibus mortuos eſſe, & ordinationis eſſe expertes, & frigida ſenſuque ſpirituali carentia cadavera. Cujus rei & nos, & omnes Aſiæ regiones teſtes ſumus. Miſit itaque hujuſmodi Epiſcopus ſuæ factionis homines in omnes partes, ut fierent erroris ſui advocati & defenſores, hæreſis videlicet Imaginationis & Phantaſiæ: quod & ipſi diligenter præſtiterunt, abieruntque ad Orientem & Occidentem, & ad Regiam urbem, atque Alexandriam, & ad univerſam Syriam, adeò ut ad Hirtam Naamanis penetraverint, atque in Perſidem, & in Homeritarum regiones procurrerit quidam

dam ex ipſis, Sergius nomine, qui antea fuerat etiam lugens, & poſtea tonſus eſt, factuſque etiam ipſe vas inane, abiit, & perturbavit, & corrupit, & decepit, & perdidit omnes iſtas regiones, quoniam ſacerdotes nomine tenus fecit, & Epiſcopum etiam, ut fertur, conſecravit, ſibique ſubſtituit quendam nomine Moyſen, qui & ipſe vas corruptionis & perditionis fuit, ſicut ille qui ipſum fecerat. Mortuus eſt autem inter Homeritas, quum nec quadriennium explevisſet. Alii verò ex eorum grege iter ſuum direxerunt ad regiones Sophenorum & Arzunitarum, atque in Armeniam quoque penetrarunt, adeo ut hactenus etiam plurimi in illis locis deceptores & decepti maneant: præcipuè verò corruperunt propriaque hæreſi infecerunt terras Arzunitarum, & Sophenorum, & obtinuit ibidem vitium hoc cum animarum perditione legiſque prævaricatione. Quidam verò quum hæc didiciſſent, ſcandalizati ſunt de hac chirotonia, & intellexerunt illam ex mendacio, non ex veritate manare: ſeque mutuò accuſarunt, & adorti ſunt, & in duas factiones ſciſſi, quum cognoviſſent mortui chirotoniam malè ab ipſis factam, ipſam omninò rejecerunt, & eccleſiam ſeorſim fecerunt in ipſa Epheſo. A Sacerdotibus itaque antiquis communionem ſuſcipiebant, ſicut ipſi fidem nobis fecerunt de iſtis omnibus, quæ hoc modo ab ipſis facta ſunt.

Habes itaque Phantaſiaſtas ex Juliani & Cajani ſecta Pſeudo-epiſcopos Sergium ac Moyſen medio quinto ſeculo in Homeritidem ſubmiſſos: adeoque non alibi quærendi ſunt Indi, qui Epiſcopum à Theodoro ſectæ Phantaſiaſtarum Antiſtite apud Renaudotium poſtulaſſe dicuntur; nec alii ſunt Cajanitæ, quos Legato Indorum ſe ſe adjunxiſſe idem Renaudotius perhibet, quàm eorumdem pſeudo-epiſcoporum diſcipuli in Indiam Arabicam, ſeu Æthiopicam, non Gangeticam diſperſi.

V. Reſpondetur Renaudotio.

Argumenta, quæ Renaudotius profert, ut oſtendat Indos illos ex India Gangetica in Ægyptum adveniſſe, levi negotio refelluntur. Quod enim ait, *uſus hujus vocis, India, in lingua Arabica nullus pro Æthiopia, ſed ſolùm pro India Gangetica*, id falſum eſt, ac præſertim ſi de antiquis ſcriptoribus ſermo ſit, qui quum ex tabulariis Syriacis, vel Ægyptiacis, aut Græcis priſcas rerum hiſtorias deſcribunt, iiſdem regionum populorumque nominibus utuntur, quæ in textu legunt.

Æthiopes Metropolitam quidem (ut id Renaudotio permittam) non Epiſcopum ab Alexandrino Antiſtite olim poſtulabant: At Ganitarum Epiſcopus ab Indis poſtulatus non in Æthiopiam, ſed in Homeritidem mittebatur; ac proinde non in via quæ ducebat ad Æthiopiæ regionem, ſed in Abdelmelici ditione captus eſt, nimirùm circa urbem Arabiæ Geddam, vel Meccam, aut Medinam, quæ in ditione Abdelmelici Chaliphæ erant, per quas ad Homeritidem tranſire debebat; non in Syria aut Meſopotamia, per quas neque in Indiam

Gangeticam, neque in Arabicam ex Ægypto proficiſcentibus olim iter erat, ut conſtat ex Coſma monacho in Indopleuſte, qui per Erythræum mare in Indiam Arabicam primùm, deinde in Gangeticam ex Ægypto ſe navigaſſe teſtatur.

Hæreſim Neſtorianam primæ fidei apud Indos prædicationi, ut Renaudotius ſupponit, coævam non fuiſſe, adeò perſpicuum eſt, ut confutatione non indigeat: nam neque Neſtoriani erant diſcipuli S. Thomæ, quem idem Renaudotius in India Gangetica docuiſſe ubique affirmat; neque Neſtorianis erroribus infecta Indorum Perſarumque Eccleſia, quam Joannes Epiſcopus, unus è Nicænis Patribus, in eo Concilio apud Gelaſium Cyzicenum repræſentaſſe perhibetur.

Eandem Neſtorianam hæreſim ad Sinas ſub hoc ipſo, de quo mox loquebamur, Ananjeſu, aut alio ejuſdem nominis Neſtorianorum Catholico penetraſſe, ex Inſcriptione Syro-Sinica aliiſque monumentis demonſtratur, inquit Renaudotius: adeoque ex ejus mente Ananjeſus Neſtorianorum Patriarcha, de quo ſupra [a] loquutus fuerat, Simoni Patriarchæ Alexandrino æqualis fuit. Atqui Simon, juxta eundem Renaudotium [b], obiit anno Chriſti 700. Ananjeſus verò, ſub quo Neſtoriana hæreſis ad Sinas penetravit, anno 778. in vivis eſſe deſiit, ut [c] Tom. 3. oſtenſum eſt: alter autem Ananjeſus Simoni æqualis, integro ferè ſeculo tempus illud anteceſſit, quo Neſtorianos ad Sinam miſſos Inſcriptio Syro-Sinica oſtendit: hæc enim exarata dicitur anno Chriſti 781. Ananjeſus verò Neſtorianis Patriarcha præfuit ab anno Chriſti 685. ad annum 699. ut ex [d] Tomo citato liquet.

a *Pag.* 187.
b *Pag.* 186.
c *Pag.* 156.
d *Pag.* 615. & *ſeq.*

Denique Indiæ Gangeticæ populos non ad Alexandrinum Patriarcham, ſed ad Perſarum Primatem ſeù Archiepiſcopum Seleucienſem accedere conſueviſſe, ut Epiſcopos impetrarent, primùm nos docet auctoritas memorati Coſmæ monachi, ſexti ſæculi ſcriptoris, qui Epiſcopum, Presbyteros, Diaconos & Clericos Indorum tàm in Taprobana, Male & Calliana, quàm in Dioſcoridis inſula, in Perſide, non in Ægypto ordinari ſolitos [e] ſcribit: deinde hoc uno evincitur argumento, quod Monophyſitæ, non Neſtoriani fuiſſent, nec Syriacum, ſed Ægyptiacum ritum habuiſſent, ſi ab Alexandrino Monophyſita Patriarcha, non à Neſtoriano Seleucienſi Primate Epiſcopos accepiſſent. Atqui Malabares & reliqui Indiæ Gangeticæ populi ab initio uſque ſexti Chriſtiani ſeculi, ut ex Coſma liquet, Neſtoriani erant: ſecùs Æthiopes & Homeritæ Monophyſitarum ſectam colebant, ut ex Joanne & Dionyſio ſuprà oſtenſum eſt. Nimirùm hi ab Alexandrino Patriarcha Monophyſita, illi à Seleuciæ Primate Neſtoriano Epiſcopos poſtulare conſueverant.

e *Vide ſuprà p.* 437.

VI. Kirkerii & Mulleri opinio confutatur, ajẽtium ab Alexã-

Kirkerius in libro, cui titulus, *China illuſtrata*, & in Prodromo Copto, ſive Ægyptiaco cap. 3. *de coloniis Eccleſiæ Copto-Æthiopicæ in alias mundi partes traductis*, diſſerens, exiſtimat, illos

Evan-

drino Patriarcha Copto-Æthiopes Evangelii præcones in Indiam & Sinam miſſos fuiſſe exeunte ſeculo octavo.

Evangelii præcones, quos ad Sinas ſub Ananjeſu Patriarcha anno Chriſti 781. juxta epigraphen monimenti lapidei Syro-Sinici migraſſe dicit, Copto-Æthiopes fuiſſe, & ab Alexandrino Patriarcha in Indiam primùm, atque hinc in Sinam ſubmiſſos; ipſum verò Ananjeſum non Seleucienſem Neſtorianorum Primatem, ſed Alexandrinum Antiſtitem facit. Eadem fuit Mulleri de iiſdem evangelicis præconibus opinio in Diſſertatione de monimento Sinico: quam doctè refellit Renaudotius in notis [a] ad enarrationem duorum Arabum Mahometanorum de rebus Indicis & Sinicis. Quod enim monimentum illud *Syriacis literis* exaratum ſit, quod in eo *annus Græcorum* 1902. expreſſus legatur, quod *Ananjeſus Catholicus Patriarcha* nominetur, quod *Chorepiſcopi* Adam, Jazedbuzid, ac Sergius dicantur; ſatis manifeſtè demonſtrat, illos in Sinam & Indiam non abiiſſe ex Ægypto aut Æthiopia, ubi neque Syriacæ literæ uſurpantur, neque annus Græcorum in uſu eſt, aut Chorepiſcoporum dignitas unquam invaluit, aut Ananjeſus in catalogo Patriarcharum apparet; ſed ex Chaldæa & Aſſyria, ubi quæ enumerata ſunt omnia, obvia habemus.

[a] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine de deux Voyageurs Mahometans*, a pag. 236.

VII. De Atalla Syro Epiſcopo.

Vincentius Maria Ordinis Carmelitarum religioſus in hiſtoria [b] expeditionis ſuæ in Indiam narrat, Syros Jacobitas in Malabarum regionem primùm invaſiſſe circa annum Chriſti 1653. quo Malabares Chriſtiani à Franciſco Garzia Societatis Jeſu Cranganoræ Archiepiſcopo deficientes, quum Syriaci ritus ſui Antiſtitem à Summo Pontifice ſæpe poſtulaſſent nec impetraſſent, literas ſcripſere ad Patriarchas Neſtorianorum, Coptorum, & Syrorum Jacobitarum, ut quemcumque vellent, ſive Coptum, ſive Syrum, aut Neſtorianum Epiſcopum ſibi mitterent: Atallam Syrorum Jacobitarum in urbe Damaſco Epiſcopum à Patriarcha ſuo depoſitum, & apud Patriarcham Coptorum Cairi in Ægypto morantem, ab hoc ad Patriarcham Neſtorianorum in Moſul allegatum, commendatitias ab eo literas obtinuiſſe, Indiamque petiiſſe: Meliaporæ demùm detentum, & ad Sacræ Inquiſitionis Tribunal, Neſtorianis Malabaribus nequidquam repugnantibus, Goam perductum, ibi miſerè interiiſſe. Idem Vincentius epiſtolam ejuſdem Atallæ Epiſcopi recitat, Meliaporæ ab eo, quum in cuſtodia detentus eſſet, ad ſectarios ſcriptam, in hæc verba. *Atalla Patriarcha. Ego ab Innocentio Papa X. ad Chriſtianos Sancti Thomæ miſſus ſum, ut iis ſolatio eſſem. Qui verò in more habent, ut probos exagitent, Calaminæ me in cuſtodia detinent. Hinc brevi Cochinum, & inde Goam perducar. Arma capiant ex vobis nonnulli, ut me ex eorum manibus eripiatis.* Hanc Atallæ epiſtolam quum Crozius [c] produxiſſet, ſuſpectam ſibi videri ait, primùm quod is *Patriarcham* ſe nuncupat; deinde, quod à Papa Innocentio X. ſe miſſum affirmat, quum Archidiaconus & Eccleſiaſtici Malabares non à Romano Pontifice, ſed à Patriarchis Neſtoriano, Copto, & Jaco-

[b] A pag. 162.

[c] *La Croze* pag. 369.

bita Epiſcopum poſtulaſſent. Idem Crozius [a] veritati conſentaneum negat, Malabares Neſtorianos Neſtorianoque Patriarchæ ſubjectos homines ad Patriarchas Coptum vel Jacobitam pro Epiſcopo impetrando ſcripſiſſe, aut Atallam Syro-Jacobitam Epiſcopum à Copto ad Neſtorianum Patriarcham mitti potuiſſe, ut acceptis ab eo commendatitiis literis in Indiam ad Neſtorianos proficiſceretur. Quæ enim Coptorum aut Jacobitarum cum Neſtorianis communio? Niſi forte (ut idem Crozius ſubjungit,) Chriſtianos Malabares in re fidei præter modum indifferentes dicamus, deque antiquis ritibus ſuis dumtaxat ſollicitos, diſcrimina opinionum, quæ inter Orientales hæreticos vigent, parùm curare.

Verùm neque Vincentii narratio, neque Crozii conjectura uſquequaque mihi probatur. Atallam Neſtorianum, non Jacobitam fuiſſe, neque Jacobitarum Damaſci Epiſcopum, aut à Copto Patriarcha in Indiam miſſum, cum Crozio contra Vincentium exiſtimo; idque planum fit ex epiſtola Thomæ Malabarum Jacobitarum Epiſcopi, quam mox proferam, ubi enumeratis quatuor aliis in Malabaria ejus ſectæ Epiſcopis, quintum ſe vocat, nulla Atallæ facta mentione. Eundem verò Atallam Patriarchæ ſibi nomen aſſumpſiſſe, contra Crozium cum Vincentio non modò probabile judico, ſed etiam exempla produco aliorum, qui Epiſcopos Malabariæ Patriarchas nuncuparunt: nam Thomas Jacobita, qui, ut modo dicebam, quintum ſe Jacobitarum Epiſcopum appellat, quum rogaſſet Ignatium Jacobitarum Patriarcham, ܘܢܫܕܪ ܠܗ ܚܕ ܦܛܪܝܪܟܐ
ܘܚܕ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܘܬܪܝܢ ܩܫܝܫܐ

ut ſibi unum Patriarcham, *unum Metropolitam*, *duoſque Presbyteros mitteret*, præceſſores ſuos enumerans, primum fuiſſe teſtatur *Gregorium Patriarcham*, alterum *Andream*, tertium *Baſilium Maphrianum Catholicum*, & quartum *Joannem Metropolitam*: Et auctor navigationis Joſephi [b] Indi loquens de Patriarcha Neſtorianorum, *eorum Pontifex*, inquit, *Catholica* (Catholicus) *dicitur*, *fertque tonſuram inſtar crucis*: *præficit PATRIARCHAS ſuos*, *ut dictum eſt*, *alterum in India*, *in Catajo alterum*. Denique Atallam à Papa Innocentio X. in Malabariam miſſum ſe jactaſſe, vero ſimile eſt: ut nimirùm ejus auctoritate miſſionem ſuam tueretur, eoſque chriſtianos facilius deciperet, qui non ante ſeſe ab Eccleſiæ Romanæ communione abruperunt, quàm Atalla Goam perductus fuiſſet, ibique interiiſſet, ut ex eodem Vincentio narrat [c] Crozius: tunc enim convenerunt primum in Matanger haud procul à Cochino, deinde in Rapolino, ac demùm in Mangate, ubi Archidiaconum Thomam de Campo à duodecim Presbyteris impio ritu anno 1653. Epiſcopum ordinari curarunt.

[a] *Pag.* 357. 358. & 359.

[b] *Novus orbis cap.* 133.

[c] *Pag.* 361.

Poſt

VIII. De Stephano Armeno.

Poſt Atallæ interitum Stephanus quidam Armenus mercator in Malabariam anno 1659. veniſſe perhibetur, ſimulque in vulgus rumorem ſparſiſſe, nepotem ſe eſſe cujuſdam Syri Pontificis, qui in locum defuncti Papæ Alexandri VII. ſuffectus fuiſſet: ab eo proinde miſſum ſe ad chriſtianos Malabares, ut Thomæ Archidiaconi ordinationem legitimam declararet. Breve Pontificium, quod idem Stephanus confinxerat, in Eccleſia Turgolini lectum fuit, præſentibus Thoma pſeudo-epiſcopo, Thoma altero illius factionis ſtudioſiſſimo, & innumera populi multitudine. Hæc pluribus deſcribit Joſeph à S. Maria Carmelita in altero [a] ſuo Itinere in Indiam. Ejuſdem Stephani Armeni meminit [b] Crozius, ſimulque contendit, eum Patriarchæ Moſulani, ad quem Archidiaconus ſcripſerat, Deputatum fuiſſe.

a *A pag.* 32.
b *Pag.* 393. *& ſeqq.*

IX. Epiſcopi Syri Jacobitæ in Malabaria, Gregorius, Andreas, Baſilius, Joannes, & Thomas.

Quidquid ſit de Stephani legatione, certum eſt per ea tempora Monophyſitas, ſeu Syros Jacobitas Epiſcopos in Malabariam penetraſſe. Id conſtat ex binis Thomæ literis, de quibus mox ſermo erit. Diſſenſiones, quæ tùm Eccleſiam Malabaricam vexabant, Jacobitis aditum præbuere. Erant enim Malabares anno Chriſti 1663. in duas factiones diviſi, quarum altera Thomam Archidiaconum, Epiſcopum nuncupatum, propugnabat; altera parebat Alexandro de Campo, quem memoratus Joſeph à S. Maria Hierapolitanus Epiſcopus eodem anno 1663. Antiſtitem Malabarum creaverat. Hæc orthodoxam fidem, illa Neſtorianam hæreſim tuebatur. Jacobitarum Patriarcha opportunam occaſionem diſſeminandi erroris ſui nactus, Gregorium Hieroſolymitanum Syrorum Metropolitam in Indiam allegavit. Hic primus fuit, qui Malabares nonnullos ab hæreſi Neſtoriana abſtractos, ad Jacobiticam adduxit. Gregorio ſucceſſit Andreas, huic Baſilius Maphrianus, Baſilio Joannes, quem Matthæus monachus comitatus fuit. Joanni defuncto ſubrogatus Thomas, Syris Jacobitis in Malabaria præerat Epiſcopus anno Chriſti 1720. quo alteram epiſtolam ad Ignatium Jacobitarum Patriarcham ſcripſit; priorem ad eundem ſcripſerat anno 1709.

X. De Thoma Syrorum Jacobitarum Epiſcopo.

Hunc Thomam Alexandri de Campo Epiſcopi ſucceſſorem fideique orthodoxæ Romanæ cultorem facit [c] Crozius: *Ex* [d] *epiſtola*, inquit, *ab ora Malabarum anno* 1714. *exarata perſpicuum fit, Chriſtianos Sancti Thomæ nunc duos Epiſcopos habere: quorum alter præeſt populis meridionalibus, qui ab uſque Menezii temporibus Eccleſiæ Romanæ magis ſtudioſi fuere. Horum Eccleſiæ minus frequentes ſunt: Epiſcopus verò appellatur Mar Thomas, nec alius eſſe videtur, quàm ſucceſſor Alexandri de Campo, quem Joſephus à S. Maria conſecraverat. Alter Syrus eſt, Mar Gabriel nomine, qui anno* 1708. *ad Oram illam pervenit. Hic juriſdictionem ſuam in eccleſiis aquilonaribus exercet, quumque de Incarnatione Domini noſtri loquitur, vocibus eorum utitur, quos Neſtorianos appellamus. Porrò hi duo*

c *Pag.* 421.
d *Quatorziéme continuation des Lettres des Miſſionaires Danois de Tranquebar pag.* 71. 72.

Prælati in aperto ſchiſmate ſunt, ut patet ex epiſtola, quam anno 1709. *Epiſcopus Mar Thomas ſcripſit.* Subjungit [a] de eadem Epiſtola inquiens. *Hæc epiſtola anno* 1714. *Leydæ impreſſa fuit unàcum interpretatione ac præfatione Domini Schaaf linguarum Orientalium Profeſſoris. Mar Thomas epiſtolam ſuam Syriacè exaratam tradidit Gubernatori Cochini, eumque rogavit, ut illam per Batavorum terras tranſmitteret ad Patriarcham Antiochenum, quem ipſe adjurabat, ut ad oram Malabariæ Metropolitanum binoſque Presbyteros allegaret, quo malis Eccleſiæ Indicæ remedium afferrent, diviſæ, ut ait, propter factionem cujuſdam eccleſiaſtici ſtudioſi partium Gabrielis Archiepiſcopi, qui ab Elia Catholico ſeu Patriarcha Moſulano ſe miſſum aſſerebat, ſimulque docebat duas Jeſu Chriſto ineſſe naturas totidemque perſonas. Hæc Epiſtola data eſt Candanatæ in regno Cochini. Prælatus eidem ſubſcribens, Ganpho ſe ſe appellat: quod nomen à Luſitanis, ut videtur, corruptum, Campo dicitur. Dominus Schaaf nullo rationis momento ductus, id nomen Secretario tribuit, à quo ſcriptam epiſtolam ſupponit.* Hæc Crozius.

a *Pag.* 421. *& ſeq.*

XI. Ejuſdem Thomæ epiſtola Syriaca ad Ignatiũ Antiochenum Jacobitarum Patriarcham.

Verùm Thomam Joanni Jacobitæ, non Alexandro orthodoxo ſucceſſiſſe; Jacobiticam præterea ſectam, non catholicam Romanam fidem tenere, ex hac ipſius epiſtola oſtenditur, quam barbaro Syrorum Malabarum ſermone exaratam ad Ignatium Antiochenum Jacobitarum Patriarcham miſit; ejus autem exemplar ex Archivo Sacræ Congregationis de Fide Propaganda deſcripſi.

Epiſtola Thomæ Syrorum Malabarum Epiſcopi ad Ignatium Jacobitarum Patriarcham.

[illegible]

ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ . ܘܚܙܐ ܕܒܪ ܚܣܝܘܬܗ ܠܟܠܐ ܘܕܡܬܕܪܟܐ ܡܕܝܢܬܐ.
ܘܗܘܐ ܕܡܛܠ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܘܢܐ ܩܠܝܠ ܥܒܕܐ ܘܡܬܕܪܟܢ ; ܘܡܢ ܐܝܟܢܐ
ܚܕ ܡܢ ܩܠܝܠ ; ܩܪܐ ܦܛܪܝܪܟܐ . ܘܗܘܐ ܕܥܠܘܗܝ : ܦܩܕ ܢܦܩܘܢ . ܐܦ ܐܝܟܢ
ܕܐܬܟܢܫ ܒܥܘܡܕܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ . ܡܛܠ ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܠܝܐ ܕܒܗ
ܠܡܬܟܠܘ ܠܐܚܘܗܝ ܕܠܒܘܫܐ ܡܪܡܝܐ ܕܐܝܬ ܐܒܘܗܝ . ܐܠܐ ܟܕ ܐܒܐ ܡܢܗ ܡܪܢ
ܕܐܬܒܪܟ ܒܗ ܒܡܘܢܝܐ ܘܡܢܐ ܦܘܠܚܢܗ ܕܐܬܐ : ܘܡܫܡܫ ܐܒܐ ܐܦܣܩܘܦܐ
ܠܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܡܠܠ ܒܦܘܡܗ ܘܢܦܫܐ . ܘܡܫܬܟܚ ܐܒܐ ܠܢܦܫܐ ܐܦܝܣܩܘܦܝ
ܕܐܬܩܘܡܬܐ . ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܘܪܫܢ ܠܐܠܗܐ ܕܒܪܐ ܠܟܠܢ ܒܟܠܡܕܡ . ܐܡܝܢ .

ܡܢܗ ܠܐ ܗܘܐ ܐܒܐ ܕܐܬܩܘܒܠ ܒܡܠܬܗ ܠܟܠܐ ܕܒܥܐܝܢ : ܐܠܐ ܒܡܬܒܥܐ ܡܢ
ܡܫܒܪܢܘܬ ܡܢ ܒܠܚܘܕ ܡܛܠ ܐܢܫܘܬ ܕܫܘܘܝܐ ܠܘܬܗ ܚܘܒܐ ܘܒܘܝܢܗ .
ܘܐܬܟܢܝ ܘܐܬܒܪ ܠܝ ܚܕ ܦܛܪܝܪܟܐ ܘܚܕ ܡܦܪܫܢܘܬܐ ܘܐܘܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܕܒܘܩܝ
ܦܘܠܚܢܐ ܘܡܕܒܪܝܢ ܗܘܘ ܦܫܝܛܐ ܘܒܥܒܕܐ ܦܘܪܫܐ ܠܟܠܗܘܢ . ܒܥܘܕܪ ܐܬܐ
ܠܐܬܘܪ ܡܢܗ ܒܪܫܝܢܘܬܗ ܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܡܫܡܫܢܐ ܘܐܘܪܫܠܡ . ܘܒܬܪܗ
ܐܬܐ ܡܢܗ ܐܝܣܪܐܝܠ ܠܟܠܐ . ܘܒܬܪܗ ܐܬܐ ܡܕܒܪܢܐ ܚܕ ܡܢܗ ܒܫܠܝܚܘܬܐ
ܩܬܘܠܝܩܐ ܘܡܫܡܗ ܡܢܗ ܐܢܬܝܘܟܝܐ ܡܬܩܪܝܢܘܬܐ ܘܟܠ ܡܕܡ .

ܒܬܪ ܡܬܠܐ ܗܘܝ ܘܟܠ ܠܒܢܝ ܗܢܘܢ ܐܝܟ ܠܟܠܐ ܘܠܐ ܒܪܘܚܐ . ܐܦ
ܐܬܐ ܐܝܟ ܘܡܫܡܫܢ ܐܝܟ ܠܝ : ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܟܠܢ ܐܢܬܝܘܟܝܐ ܠܟܠܗܘܢ
ܐܒܐ : ܕܐܡܪ ܠܟܠ ܡܫܒܫܒܢܐ ܡܕܒܪܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ : ܘܒܐܝܕܝ ܕܝܠܗ
ܘܫܘܒܚܐ ܦܘܪܫܢܐ ܐܝܟ ܐܡܝܢ .

ܒܫܢܬܐ ܕܡܢܝ ܠܟܠ ܫܢܝܐ ܗܘܐ ܘܡܠܟܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܒܐ ܡܬܪܝܣ ܕܒܫܡܗ
ܒܐܬܪܘܬܐ ܢܫܝܢܐ ܕܐܒܘܢ ܠܗ ܡܢܗ ܠܟܠܐ ܩܬܘܠܝܩܐ . ܗܟܢ ܗܘܡܢܘܬܗ
ܕܒܩܘܫܬܐ ܠܘܬ ܒܢܝ ܥܠܡܐ ܘܡܫܡܫܝܢ . ܡܛܠ ܗܘܐ ܕܠܐ ܗܘܡܢܘ ܒܗ ܐܠܐ ܚܕ
ܩܫܝܫܐ ܡܢܗ ܘܐܬܒܪ ܒܬܪܡܬܘܠ ܘܢܦܠ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܦܘܪܢܝܐ ܕܗܘܡܢܐ .
ܠܗ ܠܝ ܫܡܥܬܐ ܘܕܒܪܐ ܠܒܪܢܫ . ܡܛܠ ܗܘܐ ܡܢܝ ܡܫܬܪܝܢ ܠܟܠܝ .

ܬܘܒ ܐܘܪܚ ܠܝ ܦܘܪܩܢܐ ܡܫܒܚܐ ܘܡܕܒܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܢܫܪܐ ܡܕܡܫܪܐ
ܘܡܬܟܫܦܐ ܒܫܪܐ . ܗܘ ܗܘܐ ܐܬܟܢܫ ܢܦܪܐ ܘܥܠ ܦܘܡܐ ܘܡܢ ܐܝܟ .
ܗܘ ܡܬܠ ܒܦܘܪܫܢܐ ܐܡܪܢܫܘܢ ܦܘܪܩܢܐ ܒܟܠܝܘܡ : ܘܢܦܩ ܚܕ ܒܝܘܡ ܚܕ ܡܢܗܘܢ
ܕܫܪܐ ܐܝܟܢܐ . ܡܛܠ ܕܟܠܗ ܗܘܐ ܡܫܬܒܚܐ ܠܐܬܪܘܬܐ ܒܫܒܝ ܠܗ ܡܛܠ
ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܒܝܐ ܠܟܠܢ : ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܡܫܒܚܘ ܠܦܘܪܩܢܐ ܚܕ ܠܫܘܡܠܝܐ
ܢܫܪܐ ܘܐܬܐ ܒܫܘܪܐ ܦܘܢ ܡܫܒܚܝܢ ܠܡܪܝܐ ܘܟܠܗ ܗܘܢܘܗܝ . ܘܚܙܐ ܠܗ
ܠܡܪܢܐ : ܐܝܟ ܕܢܬܠ ܠܝ ܡܢ ܒܟܠܝܘܡ ܘܡܪܝܐ ܡܫܒܚܐ ܠܟܠܗܘܢ .
ܘܡܟܠܦܪ ܒܫܬܦܘܬܐ ܡܫܪܐ ܘܐܬܦܢܝ ܠܡܪܝܐ ܕܡܫܒܚܝܢ ܡܢ ܐܢܫܐ
ܠܗ ܘܡܫܒܚ ܘܢܦܫܐ ܠܡܪܝܐ ܡܫܪܐ . ܗܘ ܗܘܐ ܡܪܝܐ ܕܝܠܗ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ

ܘܡܫܡܫܢܐ

[illegible]

[illegible]

Domino meo Ignatio Patriarchæ Antiocheno ſcribo & mitto Mar Thomas pauper Epiſcopus quintus Syrorum Indiæ.

In nomine ejus qui eſt ſempiternus & neceſſario exiſtit, Thomas humilis Epiſcopus Syrorum orthodoxorum Indiæ Thomææ, ei qui ſedet in Sede Pontificatus ſanctè & glorioſè & magnificè ſuper Throno principatus Petri principis Apoſtolorum: quem Dominus noſter gratia ſua vocavit, & miſericordia ſua collocavit & firmiter ſedere fecit. Pater chariſſime Patrum, & Paſtor Paſtorum, qui ligas & ſolvis in ſummis, & in imis cum poteſtate, ſanctus & ſanctè ſanctificans, & ſplendens triumpho Apoſtolorum: qui regnas ſuper ſolio glorioſo Antiochiæ per quatuor mundi plagas celebris & pulchræ in illo ſeculo futuro Amen. Quia tu es Patriarcha caput univerſæ Eccleſiæ Chriſti, ſicut præceperunt Patres trecenti decem & octo, qui Nicææ congregati ſunt, & diſpenſator domus Dei, obtinens totum ordinem Apoſtolicæ Eccleſiæ: ac proinde probè gubernas pecora, quæ ſunt in grege Orientali, quandoquidem introducis per oſtium in ovile omnes oves gregis tui, & quando una ex omnibus perit, vehementer contriſtaris; quando verò illam reviſis, valdè gaudes. Pater noſter, qui electus fuiſti in abundantibus benedictionibus Sionis. Idcircò ſicut vas electum ad ſuſcipiendam gratiam Dei altiſſimi opto te eſſe. Verumtamen te quæſo, Domine mi, ut benedicas mihi dexterâ tua plena gratiarum, & audiam quodcumque dictum vel injunctum mihi fuerit à benigno ore tuo, & ſubjicio me ipſum poteſtati tuæ Paternitatis. Quapropter Deus benedicat Sedem tuam in ſæculum ſæculorum Amen.

Domine non ſum dignus dignè ſcribere magnitudini tuæ. Sed ſcribimus, & literas mittimus dumtaxat propter neceſſitates Syro-

rum orthodoxorum Indiæ, & oramus, ut mittas nobis unum Patriarcham, & unum Metropolitam, geminoſque Presbyteros, qui philoſophi ſint, & intelligant interpretationes ſacrarum ac divinarum Scripturarum. Antea venit ad loca noſtra Mar Gregorius Patriarcha quintus Hieroſolymorum, & poſt eum Mar Andreas Alvæus, & poſt hunc venit Maphrianus quidam Mar Baſilius Catholicus, & cum illo Mar Joannes Metropolita, & Rabban Matthæus.

Poſt deceſſum eorum confligamur, velut ſine timone navis. Si veneritis, & ad nos perveneritis, ſicut Deus Pater filiis Iſraël opitulatus eſt, ita Jeſus Chriſtus miſericors & gubernator opem ferat vobis, voſque conſoletur Spiritus ſanctus Paraclitus, etiam Amen.

Anno Domini noſtri milleſimo ſeptingenteſimo nono, ut ajebat, venit Metropolita, nomine Gabriel Ninivita, quem mihi Mar Elias Catholicus tranſmiſit; talem autem fidem habebat de Chriſto, quod naturas & perſonas duas haberet: & idcirco non credidimus ei, præter Presbyterum quendam Matthæum cognomento Beticutel, & paucos quoſdam homines Francos Romanos. Nos tamen non habemus ſapientiam, ut iſtis reſpondeamus. Propterea Tibi, Domine noſter, ſignificamus.

Præterea ſignificavit nobis Carolus doctor Hollandus, Orientalis honorabilis, & doctus & philoſophus probatus: Hic eſt ſocius noſter cariſſimus ac valdè dilectus; habitat autem in Ammaſardam (Amſterodam) *primaria Hollandiæ urbe; ut procedamus ſimul unanimi conſenſu. Ad hanc rem ſignificandam Antiochiæ, eidem ſcripſimus; ut idcirco laboretis per miſericordiam Dei, utque inſuper reſcribatis epiſtolam ad honorabilem Comadorem* (Præfectum) *qui habitat in urbe Coce* (Cochino)*, quæ ſubdita eſt regi totius Indiæ, atque alteram epiſtolam nobis; ut ſcilicet opem nobis ferat adversùs hoſtes noſtros regeſque infideles in perpetuum: utque per omnia ſummâ curâ ſupplicetis Regi Comphocio, qui Hollandos valdè honorat, multumque illuſtris eſt inter reges. Hic rex judicat, prout æquitatem decet, & pauperum ſupplicationes ſuſcipit, & honorat ſecundùm magnitudinem ſuam non illum tantùm, ſed etiam totam hanc nationem: & hi omnes honorant Antiochiam, & Romam contemnunt: iidemque ſunt recti, Amen. Domine mi Ignati ignee, da operam ſine cunctatione, atque diligenter cura omnia hæc negotia, nihil horum obliviſcens per Deum vivum, etiam Amen. Præcipuè orate, ut precibus veſtris benedictionem aſſequamur, & quotieſcumque orabitis Patrem dilectum, & Chriſtum miſericordem, & Spiritum ſanctum protectorem, & Virginem Deiparam Mariam, & Sanctos, & Sanctas, etiam Amen.*

Epochæ Domini noſtri anno milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo epiſtola hæc ſcripta eſt ex Pharahur (Pharaor) *Patona, Eccleſiæ Sancti Thomæ beati Apoſtoli, die vigeſima quinta menſis Elul*

(Se-

(Septembris) *Amen*, *Amen*. *Pater noſter &c. Porta totius Indiæ*.
Hucuſque Thomas, Unde palàm fit, primò eos, quos ſuprà memoravi, Jacobitas Antiſtites ante annum Chriſti 1720. in Malabaria jam interiiſſe. Secundò Thomam ipſum, qui quintum Syrorum Indiæ Epiſcopum ſe vocat, è grege Jacobitarum eſſe, & ab Ignatio ejuſce gentis Patriarcha pendêre, Tertio Gabrielem ab Elia Neſtorianorum Patriarcha in Indiam miſſum, Neſtorianam hæreſim, quam ſæpe ejuravit, adhuc retinere, Quarto denique Hollandos, qui ejectis, ut ſuprà dixi, Luſitanis, Cochino, Coulano, & Cranganora Malabariæ urbibus potiuntur, in id totos incumbere, ut Chriſtianos illos à Romana fide abſtractos ad ſuam religionem adducant, vel ſaltem in avitis erroribus confirment.

§. V.

Chriſtiani in Tartaria.

I. Tatari, ſeù Tartari, iidem ac Scythæ.

QUi antiquis *Scythæ*, hi ſequiori ævo *Tatari* dicti ſunt, ſeù, ut vulgò loquimur, *Tartari*. Sunt [a] autem, qui velint eos à voce Hebraica *Totharim* dictos, quaſi dicas, relictos: reliquias enim eſſe decem tribuum Hebræorum, quæ ultra montes Medorum & Perſarum miſſæ ſunt. Aut à Syriaco nomine ܬܬܪܐ *Thetra*, quod fæcem ſonat: eos enim fæcem hominum eſſe, ob notiſſimam morum feritatem. Alii [b] rectiùs à *Tataro* flumine, cujus accolæ *Sumogli* dicti ſunt, hoc eſt, Mogli Tatarivè aquatici, quum univerſæ gentis, quæ pluribus nationibus conſtabat, *Mogli* commune nomen fuiſſe Aytonus [c] affirmet. Mogli autem aliis Moguli, Mogoles, Mogores, & Mogulenſes dicuntur. *Mongal* [d] Vincentius in Speculo vocat. Idem Aytonus [e] è ſeptem præcipuis nationibus primam *Tatar* dictam fuiſſe ſcribit, unde tota gens nomen ſumpſiſſe videtur, quod Chingius primus Tartarici imperii fundator ex illa ortum duxit. Conſtat autem Tartaros fuiſſe genere Scythas: nam Græci gentes illas univerſas, quæ ſuprà Caucaſum intra & extra Imaum montem uſque ad Oceanum ſeptentrionalem habitant, Scythas promiſcuè vocarunt: hi verò Tartari ultra Caſpium mare & extra Imaum montem in ea, quam Sericam antiqui vocabant, regione primò habitarunt. *Tocharos* memorat Plinius [f] Sericæ populos, quos Strabo [g] *Tacharos* dicit. E Serica olim in Bactrianam effuſi: nam Tocharos in Bactriana juxta Jaxartem fluvium ponunt Ptolemæus & Dionyſius.

a *Genebrardus Chronolog. lib. 1.*

b *Leunclavius in pandect. Turc.*

c *Cap. 16. de Tartaris.*

d *Tom. 4. lib. 31. cap. 8.*

e *Loc. cit.*

f *Lib. 6. cap. 17.*

g *Lib. 11.*

II. Scythiæ utriuſque limites ac populi.

Porrò Scythia [h] ampliſſima Aſiæ regio, duplex fuit, nempe intra & extra Imaum montem. Scythia intra Imaum habet ad occaſum Sarmatiam Aſiaticam, hoc eſt, Boſporum Cimmerium, Mæotim paludem, Tanaim fluvium, & Pontum Euxinum; ad ortum Scythiam alteram extra Imaum; ad meridiem Colchidem, Iberiam,

h *Cellar. Geograph. antiqu. lib. 3 cap. 9. à pag. 356. & cap. 24. à pag. 880.*

Alba-

Albaniam, mare Caſpium, Jaxartem fluvium, & Indicos montes; ad boream oceanum ſeptentrionalem ſeù Scythicum. Ibi antiqui populi Scythæ Alani, Hunni, Orgaſi, Jaxartæ, Maſſagetæ, Sacæ, Thyrſagetæ, Turcæque [a] Pomponio Melæ & Plinio [b] memorati: nunc Tartari Crimenſes, Nogajenſes, Circaſſi, Comani, Calmuchi, Usbechitæ, Zagathajani, Chazalgitæ, Chalachitæ; nimirùm incolæ Tartariæ minoris & majoris, citra tamen Imaum montem. Scythia extra Imaum terminatur ad ortum Sina, (juxta alios, Sericâ regione, quæ citra Sinam eſt:) ad occaſum Imao monte & Scythia citeriore, quam ſuprà deſcripſi; ad meridiem India extra Gangem; ad boream Oceano ſeptentrionali, qui Scythicus, & Glacialis, & Tenebrarum mare dicitur. Ejus antiqui populi, Scythæ Abii, Hippophagi, Auxacii, Caſii, Charauni, Iſſedones, Tochari & Seres; nunc Tartari Thibet ſeù Thobat, Kaimach, Naiman, Turcheſtan, Tanguth, Mongul, Ungh, Tochareſtan, Igur, Chatai, Yupi, & Tenduch ſeù Niuch. Hinc orti reges, qui non Scythiam modo utramque, ſed etiam Sinam, Indiam, Perſidem, Mediam, Meſopotamiam, Syriam, Armeniam, Pontum, Anatoliam, aliaſque Aſiæ & Europæ terras occuparunt. Ii Hunnorum, Tartarorum, Mogulorum, & Turcorum nomine innotuere. Præcipuas Tartariæ provincias urbeſque recenſet Marcus Paulus Venetus in tribus libris, quos *de regionibus Orientalibus* inſcripſit. Tartarorum hiſtoriam literis conſignavit Aytonus, qui & illos in ſeptem tribus ſeù nationes tum diviſos fuiſſe affirmat, quum primum Ginghis-Chan iis imperavit: *Plures*, inquit [c], *Tartarorum fuerunt antiquitus nationes, quæ Moglos communi nomine dicebantur: & creverunt tantum, quod in ſeptem nationes ſunt diviſi: & illæ nationes magis nobiles fuerunt habitæ inter eos. Prima iſtarum nationum Tartarorum nominatur Tatar, quæ à provincia in qua degebant primitus, nomen ſumpſit: ſecunda appellatur Tangot, tertia Cunat, quarta Jalair, quinta Sonich, ſexta Monghi, ſeptima Tebeth.* Vincentius [d] quatuor Tartarorum nationes memorat. *Terra orientalis*, inquit, *quæ Mongal nominatur, quatuor quondam habuiſſe populos memoratur; unus Jekamongal, ideſt, magni Mongali vocabantur; ſecundus Sumongal, ideſt, aquatici Mongal, qui ſeipſos appellabant Tartaros à quodam fluvio per eorum terram currente, qui Tartar nominatur: tertius appellatur Merkit: quartus verò Metrit.* Puto legendum eſſe pro Metrit *Kerit*, de quibus poſtea erit ſermo. De Tartaris ſcripſere Perſici auctores Emir-Chondus, ejuſque epitomator Chond-Emirus; Arabici, Maragi, Abulpheda, Ebn-Sciochna, & plures alii: è Chriſtianis verò Orientalibus Gregorius Abulpharagius in hiſt. Dynaſtiarum, quæ Arabicè & Latinè prodiit.

III. Tartariæ propriè dictæ fines. Et qui ſint Iguritæ ſeù Jaguritæ, à quibus Tartari literas acceperunt.

Idem Gregorius Abulpharagius in Chronico Syriaco Tartariam propriè dictam deſcribit in hæc verba. ܐܬܪܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ : ܡܬܬܚܡܐ ܒܛܘܪܐ

a Lib. 1.
b Lib. 6. cap 7.
c Lib. de Tartaris cap. 16.
d Lib. 31. cap. 8.

[illegible]

Prima Tartarorum regio, antequam in provincias iſtas exteriores ſe ſe effunderent, torrens quidam erat, ideſt, vallis perampla ortum inter & boream terræ habitabilis, longitudine ac latitudine iter octo menſium habens. Et ab ortu quidem terra eorum contermina eſt regioni Chathajenſium, hoc eſt, Sinarum; ab occaſu regioni Iguritarum Turcorum; ab aquilone terræ, cui nomen Salaphgaj; & ab auſtro Indiæ. Idem auctor eos populos nunc ܛܛܪܝܐ *Tataros*, nunc ܡܘܓܠܝܐ *Moglos*, hoc eſt, Mogulenſes, vocat; illoſque olim literis caruiſſe, ſed poſtea characteres Iguritarum uſurpaſſe ſcribit. [illegible]

Quum Mogli literas ad ſcribendum non haberent, præcepit Cinghis-Chan ſcribis Iguritarum, ut ſuas literas filios Tartarorum docerent. Cœperunt itaque voces Moglicas Iguritico charactere deſcribere, ſicut Ægyptii ſcribunt Græcè, & Perſæ Arabicè. Quod & Vincentius confirmat Speculi majoris tom.4. lib.31. cap.9. ubi Iguritas *Hyuros Neſtorianos populos* vocans, *eorum*, inquit, *literas Tartari quum eſſent hactenus illiterati, iis devictis aſſumpſerunt.* Aytonus quoque in libro de Tartaris, & hos literis caruiſſe affirmat, & Joguros illas habere. *In regno Tarſæ*, inquit [a], *ſunt tres provinciæ, quarum dominatores ſe reges faciunt appellari. Homines illius patriæ nominantur JOGOUR, ſemper idola coluerunt, & adhuc colunt omnes, præter decem cognationes illorum regum, qui per demonſtrationem ſtellæ venerunt adorare nativitatem in Bethlehem Judæ. Et adhuc multi & magni nobiles inveniuntur inter Tartaros de cognatione illa, qui tenent firmiter fidem Chriſti . . . Literas habent proprias.* Et [b] infrà. *Ab initio Tartari literas non habebant, & ſic tempora & rerum geſta tranſibant abſque eo, quod ab aliquo notarentur, & per hunc modum oblivioni poſtea tradebantur.* Iguritarum meminit Matthias à Michov de Sarmatia Aſiatica lib.1. cap. 10. 11. & 14. ubi eos *Jubros* appellat, eorumque regionem *Jubram*, terram Scythiæ ſeptentrionalis juxta Oceanum ſeptentrionalem, ex qua egreſſos, invaſiſſe ſcribit in Getas ſeu Gothos, Alanos, Roxolanos, Ruthenos,

[a] Cap.2.

[b] Cap.16.

& Van-

& Vandalos, demum ſedem ibi fixiſſe, ubi nunc eſt Hungaria de eorum nomine dicta: Juhros enim ſeù Jugros primùm appellatos fuiſſe *Hugros* vel *Huguos*, deinde *Hungros* & *Hungaros*: nomine ſcilicet compoſito ex *Hunnis*, & *Juhris* ſeù *Iguris*. Herbelotius[a] *Igur*, & *Aigur* vocat, unamque ex tribubus Turcorum Orientalium eſſe affirmat, eorumque linguam cum Cathajenſibus communem; eos verò Chriſtianam religionem coluiſſe, & Epiſcopum habuiſſe Cinghis-Chani temporibus, cui Idikoub ſeu Idegu Igurorum rex ſe ſubmiſit, quum illum nationibus omnibus Chatajæ & Turcheſtanæ imperaſſe accepiſſet. Iguritarum frequens mentio in hiſtoria [b] Neſtoriana, in qua hoc nomen *Igurita* ſeù *Jigurita*, nil aliud ſonat, quàm gentem Turcorum Orientalium Cathajæ, ſeù Sinæ borealis.

[a] *Bibl. Orient. pag.* 487. *& ſeq.*

[b] *Vide ſuprà p.* 113.

IV. Tartarorum imperium, & mores.

In Tartaria propriè dicta, cujus limites ex Gregorio Abulpharagio modo deſcripſi, initium fuit regni Tartarici, quod poſtea ad ortum per Sinam, ad occaſum per reliquas Scythiæ utriuſque partes, & ad meridiem per Indiam ac Perſidem ampliatum eſt. Id imperium anno Chriſti 1203. Hegiræ 591. Græcorum 1514. fundaſſe perhibetur *Cinghis-Chan*, cui antea nomen ܬܡܘܪ ܓܝܢ *Temur-Cin* fuiſſe idem Abulpharagius ſcribit: alii eum vocant *Ginghis-Chan*, *Scinghis-Chan*, *Cingis*, *Gingis*, *Chingis*, *Chinchis*, *Changis*, *Sitzis-Chan*, & *Tzincis-Chan*: eſt autem *Cinghis* proprium regis illius nomen, *Chan* verò dignitatis; ſignificat enim Imperatorem ſeù Regem vel Principem, quam appellationem ſibi omnes Tartarorum Imperatores retinuerunt, ut Romani *Cæſaris* ſeù *Auguſti*, Perſæ *Choſroæ* & *Sophi*, Mauri *Seriphii*, Moſchovitæ *Czar* &c. Renaudotius [c] hoc nomen *Ginghiz-Chan* ait Turanicâ ſive Turcicâ vetere lingua *Regem Regum* ſignificare; nomen verò ejuſdem Ginghiz-Chani antea fuiſſe *Temugin Biſakovi Badur*, eumque ortum ex antiqua nobilitate, quam Tartari à Buzangir-Chano apud Moglos principe repetunt. Eundem Herbelotius [d] vocat *Tamugin*, patremque habuiſſe ſcribit *Jeſukai Behadir* juxta Khondemirum, vel *Biſukai* ſecundùm Mirkondum; hunc verò Biſukai ortum duxiſſe ex *Toumenah-Khan* Moglorum rege. Contra Aytonus [e] eum pauperem ſenem, fabrumque ferrarium teſtatur, antequam regno potiretur. Hæc opinio ex nomine ipſius Ginghis-Chani fortaſſe nata eſt: is enim, ut ſupra dixi, antea vocabatur *Temur-Cin*, ſeu *Temur-Gin*: quæ vox Tartaricè & Turcicè *Ferrarium fabrum* ſignificat. De Ginghis-Chano, ejuſque ſucceſſoribus recole quæ [f] ſuprà dicta ſunt.

[c] *Hiſtor. Patriarch. Alexand. pag.* 597.

[d] *Pag.* 378.

[e] *Cap.* 16.

[f] *A pag.* 102.

Cæterùm Tartaros antea regibus Chatajæ ſeù Sinæ borealis paruiſſe, Gregorius Abulpharagius affirmat in Chronico Syriaco, ubi & mores illorum deſcribit in hæc verba. ܩܕܡ ܕܢܩܘܡ ܓܝܢܓܝܙ ܟܐܢ ܡܠܟܝܗܘܢ ܩܕܡܝܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܗܘܐ ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܀ ܡܫܩܠܐ ܕܛܒܬܐ ܘܐܦܠܐ ܠܒܝܫܝܢ ܗܘܘ. ܡܫܟܐ ܕܚܝܘܬܐ

[illegible]

Antequam primus illorum rex Cinghiz-Chanus rerum potiretur, ſine Principe fuerunt, & Chathajorum, hoc eſt, Sinenſium regi vect[illegible]ales erant, & canum luporumque pellibus veſtiebantur, & carnib[illegible]nu-rum aliorumque fœdiſſimorum mortuorum animalium veſceba[illegible]r, & lac equarum bibebant. Signum verò ejus, qui inter eos mag[illegible]us Ameras (Dux) *dicebatur, erat ſtapedem ferreum habere: nam [illegible]eri ligneo utebantur.*

Abulpharagio conſentit Aytonus, qui Tartaros vicini[illegible]o-pulis vectigal reddidiſſe ſcribit. *Regio illa*, inquit [a], *in qua [illegible]r-tari primitus habitabant, eſt ſita ultra magnum montem de Be[illegible], de quo monte fit mentio in hiſtoriis Alexandri. In illa vero reg[illegible]e habitabant Tartari tamquam homines beſtiales, non habentes lite[illegible]s neque fidem: greges paſcebant animalium, & de loco ad locum ince-debant, quærentes paſcua armentis. Ad armorum exercitu[illegible] no[illegible] valebant, ſed erant ab omnibus vilipenſi, reddentes vectiga[illegible] verſi[illegible].* De Tartarorum moribus vide Vincentium lib. 29. à cap. ad cap. 89. Paulum Venetum lib. 1. à cap. 55. ad 60. Aytonum cap. 48. & alios, quos Spondanus laudat ad annum 1202. num. 12.

V. Eorumdem idololatria, & Mahometica ſuperſtitio.

Eodem Ginghis-Chano imperante Tartaros ab Iguritis, & [illegible]-nenſibus cultum idolorum edoctos fuiſſe, teſtatur Abulpharagius [illegible] Chronico Syriaco, his verbis. [illegible]

a Cap. 16.

[illegible]

Qua ratione idololatriam Mogli amplexi ſunt. Mogli nec literas, nec propriam religionem ab initio habuerunt; ſed unum Deum omnium creatorem noverant: & quidam eorum Cœlum nominabant & confitebantur Deum, donec Turcos Iguritas ſubegerunt, inveneruntque apud eos maleficos quoſdam, qui Kami dicebantur. Et plurimos nos ipſi audivimus atteſtantes illis atque dicentes, ſe dæmonum voces audiviſſe cum illis loquentes per feneſtras tentoriorum. Porrò ea ad illos dæmonum manifeſtatio non ante perficitur, quàm ab aliis viris polluantur: quandoquidem illorum plerique hermaphroditæ ſunt. Adeo fœdi ſunt, ut quando aliquid ex malefica arte agere volunt, obvium quemque vi cogant, ut ipſos polluat. Quum ergo Mogli eos vidiſſent, poſt illos & ipſi ex ſua ſimplicitate declinarunt. Poſtquam verò Cinghiz-Chanus Sinenſes, hoc eſt, Chathajos, intellexit habere idola, & ſapientes ſacrificulos, miſſis legatis ſacrificulos ab eis poſtulavit; pollicitus ſe illos cum honore excepturum. Quum autem ſacrificuli veniſſent, præcepit Cinghiz-Chanus, ut Kami, &

ſacri-

ſacrificuli de religione inter ſe quærerent atque diſputarent. Sed quum ſacrificuli differerent, atque ex ſuo Codice, quem Num ſua lingua appellabant, legerent, ceſſere victique ſunt Kami, nec quid hiſcerent invenere, quia ſcientiarum expertes erant. Ab eo tempore ſacrificulorum dignitas apud Moglos aucta eſt: juſſique ſunt ſimulacra fabricare & ſtatuas fundere ſecundùm propriæ regionis morem; victimas quoque & ſacrificia juxta ſuum ritum peragere. Unde factum eſt, ut ſacrificulos ſummo in honore haberent; ita tamen, ut Kamos minimè aſpernarentur. Perrexere itaque utrique quod ſui moris erat agere, abſque eo quod alter alteri detraheret aut inſultaret, contra conſuetudinem populorum, ſcripturas & prophetas habentium, inter quos alter in alterum inſurgit, & quaſi infidelem accuſat. In eo autem ſacrificulorum Codice, quem Num appellant, præter alia paganorum proverbia, ſicut illa, quæ S. Gregorius Theologus memorat, leges etiam optimæ continentur: cavendam nempe injuriam & vexationem, neque reddendum pro malo malum, ſed bonum; & nequis animal quantumvis exiguum, puta pediculum aut cimicem, occidat; credunt autem ſecundùm Platonem (imò Pythagoram) *animarum de corpore in corpus tranſmigrationem; & juſtorum quidem piorumque bona agentium animas in corpora regum & magnatum migrare poſt obitum ajunt; animas verò malorum & iniquorum in corpora abire operantium mala, qui torquentur, cæduntur, & occiduntur, nec non in corpora animalium irrationalium, ſerpentium atque volatilium. Illi autem ſacrificuli, quum ipſis caro aliqua offertur ad veſcendum, percontantur latorem, num pro ipſis beſtiam occiderit, aut è foro coëmerit. Quod ſi dicat, pro ipſis fuiſſe jugulatam, guſtare recuſant.*

His conſona de Tartarorum & Iguritarum idololatria ſcribunt M. Paulus Venetus & Aytonus. Hic quidem [a] de Iguritis, *Homines regni Tarſæ*, inquit, *nominantur Jogur, ſemper idola coluerunt, & adhuc colunt omnes &c.* Paulus verò, [b] *Colunt Tartari pro Deo numen quoddam ab illis confictum, quod Natagai vocant, putantque illud Deum eſſe terræ, qui curam de ipſis ac filiis eorum, de fructibus terræ atque gregibus pecorum gerat. Hoc numen in maximo habent honore, nec eſt aliquis, qui in domo ſua illi non imaginem dedicaverit. Et quoniam credunt numini Natagai eſſe uxorem & liberos, collocant etiam ipſi juxta penates ſuos imagunculas quaſdam uxoris ac filiorum loco; uxoris quidem ſimulacrum ad ſiniſtram, & filiorum imagines ante faciem idoli collocantes. His idolis magnam exhibent reverentiam, præſertim quando vadunt ad prandium & cœnam: tunc enim antequam ipſi comedant, perungunt ora imaginum pinguedine carnis coctæ, & partem prandii aut cœnæ extra domum in honorem illorum ponentes, credunt deos hinc cibari. Quo facto, ipſi ad menſam euntes comedunt.*

a *Cap.* 2.
b *Lib.* 1. *cap.* 58.

Gin-

Ginghis-Chanus juxta Abulpharagium & Aytonum, non idola, ſed unum Deum immortalem coluit, Tartaroſque colere juſſit. Abulpharagius: ܘܦܩܕ ܬܘܒ ܕܢܬܟܬܒܘܢ ܢܡܘ̈ܣܐ ܗܠܝܢ. ܩܕܡܝܐ. ܕܡܐ ܕ
ܡܫܕܪܝܢ ܐܓܪܬܐ ܐܘ ܐܝܙܓܕܐ ܠܘܬ ܡܪ̈ܘܕܐ: ܠܐ ܢܕܚܠܘܢ ܐܢܘܢ ܒܣܘܓܐܐ
ܕܚܝܠܘܬܗܘܢ ܘܥܘܫܢܗܘܢ: ܐܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܚܘܕ. ܕܐܢ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܛܒܬܐ
ܘܢܝܚܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢ ܡܬܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܚܢܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܠܗܐ ܕܠܥܠܡ ܝܕܥ:
ܡܢܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܘܒܗܕܐ ܬܘܟܠܢܗܘܢ ܕܥܠ ܡܪܝܐ ܡܬܚܙܝܐ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܙܟܘ ܘܙܟܝܢ.

Item præcepit, ut leges iſtæ deſcriberentur. Prima, ut quum literas vel legatum ad rebelles mitterent, ne copiarum ſuarum numero ac potentia illis comminarentur, ſed tantum dicerent: Si nobis vos ſubjeceritis, bonum & quietem invenietis: Si verò ſubjici nolueritis, nos quid vobis continget ignoramus; Deus æternus novit. Atque ita fiducia eorum in Dominum oſtenditur, eamque ob cauſam vicerunt hodieque vincunt. Aytonus [a]. *Changius Cham, qui factus fuit imperator de communi voluntate & conſenſu omnium Tartarorum, antequam procederet ad alia, tentare voluit, an Tartari omnes ſibi fideliter obedirent: unde præcepta fecit, quæ juſſit ab omnibus obſervari. Primum præceptum fuit, quod Tartari omnes crederent & obedirent Deo immortali, cujus nutu adeptus fuerat imperatoriam dignitatem; & hoc mandatum Tartari tenuerunt, & ex tunc cœperunt nomen Dei immortalis invocare: & uſque hodie in omnibus eorum operibus Tartari invocant nomen Domini.*

[a] Cap. 16.

Quî ergo verum eſt, quod ſuprà ex Abulpharagio, Aytono & M. Paulo Veneto deſcripſi, Ginghis-Chanum idola à Sinenſibus ad Tartaros invexiſſe, Tartaroſque ipſos idolum Natagai ejuſque uxorem ac liberos coluiſſe? Nimirùm Tartarorum nec una gens fuit, nec una eademque religio: nonnulli ſcilicet apud illos Chriſtiani; plerique idololatræ, vel athei; quidam denique unius quidem Dei cultores, ſed Judaico, vel Mahometico more, non Chriſtiana fide: Trinitatem enim perſonarum Verbique incarnationem nequaquam profitebantur. Præterea de ſua religione adeò ſolliciti non erant, ut illam quandocumque liberet, exuerent, vel cum altera commutarent, aut commiſcerent. Vincentius [b] in ſpeculo: *Unum quidem*, inquit, *Deum Tartari credunt, ipſum quoque omnium eſſe tàm viſibilium, quàm inviſibilium factorem, & tàm bonorum in hoc mundo, quàm pœnarum eſſe datorem; nec tamen orationibus vel laudibus, vel aliquo ritu ipſum colunt. Nihilominus etiam habent idola quædam de filtro ad imaginem hominis facta, quæ ponunt ex utraque oſtii tentorii parte, & quiddam de filtro in modum uberum fœminæ ſubtus illa, eaque credunt pecorum ſuorum cuſtodes eſſe, ac beneficium pullorum & lactis eis præbere.*

[b] Lib. 29. c. 72.

Tartarorum imperatores, ut ex illorum hiſtoria liquet, primùm

athei

athei vel idololatræ fuere; deinde Chriſtiani, ſed polygami & Neſtoriani; demùm Mahometani. Item populi Tartari aliquandiu Chriſtianam fidem profeſſi ſunt, vel honorarunt; ſed poſtea Mahometicam ſuperſtitionem amplexi ſunt, aut ad avitos idololatriæ errores redierunt. Abulpharagius in Chronico Syriaco alterum Ginghis-Chani præceptum deſcribens, notat, in ipſa Tartarici imperii fundatione Chriſtianos à Tartaris in ſummo honore habitos fuiſſe, poſtea vexatos indigniſque modis tractatos, quum ii ad Mahometanam ſectam ferè omnes tranſiiſſent. ܕܬܪܬܝܢ ܕܠܢܟܦܐ ܘܕܟܝܐ ܘܟܐܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܚܟܝܡܐ ܡܢ ܟܠ ܐܘܡܬܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܢܝܩܪܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ. ܘܠܒܝܫܐ ܘܠܥܘܠܐ ܢܣܢܘܢ: ܘܟܕ ܠܢܟܦܘܬܐ ܘܫܪܟܐ ܗܠܝܢ ܕܘܒܪܐ ܒܥܡܐ ܕܟܪܣܛܝܢܐ ܚܙܘ ܛܒ: ܠܗܘܢ ܛܒ ܐܚܒܘ: ܒܫܘܪܝ ܡܠܟܘܬܗܘܢ ܒܠܚܘܕ: ܘܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ. ܡܚܕܐ ܗܦܟܬ ܪܚܡܬܗܘܢ ܠܣܢܐܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦܠܐ ܡܚܙܐ ܢܨܒܘܢ ܐܢܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܡܗܓܪܝܢ: ܕܐܬܗܦܟܘ ܟܠܗܘܢ ܚܢܦܐ. ܘܪܒܘܬܐ ܕܥܡܐ ܘܥܡܡܐ.

Secundo, ut caſtos, puros, juſtos, ſcribas, & ſapientes cujuſcumque gentis magnificarent & honorarent; malos verò, & impios odio haberent. Quum autem caſtitatem cæteroſque hos mores in populo Chriſtianorum maximè viderent, illos plurimùm dilexerunt; id tamen initio regni eorum dumtaxat, & exiguo tempore. Nam ſtatim eorum amor in odium converſus eſt, ita ut ne illos quidem aſpicere vellent: univerſi enim Hagareni facti ſunt, myriades ſcilicet populi, & gentes. Renaudotius [a] ex Emircondo, Condemiro aliiſque obſervat, ante Ginghiskanum Tartaros nullam aliam religionem habuiſſe, quàm eam, quæ in *Yaſa* ſeù antiquis ejus gentis ritibus continetur: hujuſmodi verò fuiſſe Tartarorum circa religionem indifferentiam, ut plures ex Gingiskani poſteris Chriſtiani fuerint, aliqui Mahometiſmum ſuſceperint, alii locorum religionem coluerint. Idem ex Abulpheda, Yacuto, Ebn-Haukel, aliiſque Arabibus Geographis Tartariam propriè dictam [b] deſcribens, Turcheſtanam Tochareſtanamque primùm commemorat, ejuſque populos *Bujak*, *Nejabi* ſeù *Nogai*, & *Ferach*: deinde Tartarorum propriè dictorum gentes enumerat *Tagazgaz*, *Hakak*, *Hettis*, *Harkir*, *Lerkanges*, *Catlages*, *Cas*, *Jebares*, *Mogolos*, *Hiathelites*, *Kipgiakes*, *Alanos*, *Keres*, & *Merkes*, alias denique Hordas ſeu tribus ferè innumerabiles, quæ olim Unghkhano parebant, poſtea Ginghis-Chani imperium ſubiere: hos verò populos univerſim crudeles eſſe, brutales, ſine lege, ac ſine religione; aliquos verò idololatras, & Magos ſeù ſolis aſtrorumque cultores; nonnullos demùm Mahometanos, Judæos, & Chriſtianos.

[a] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 285.

[b] *Pag.* 317. & *ſeq.*

VI. Chriſtiana fides in Scythia

Atque hæc de Tartarorum regione, & antiqua recentique ſuperſtitione dicta ſufficiant. Nunc exponendum nobis eſt, qua via

quove

utraque: ac primùm in Hyrcania, Choraſana & Mavaralnahara, ſeù Tranſoxana.

quove tempore chriſtiana fides inter eos propagata ſit, & qui in Tartaria ſeù Scythia utraque Epiſcopatus inſtituti.

Jam ſuprà [a] obſervavi, ex Græcorum Syrorumque teſtimoniis conſtare, Hyrcanis, Bactris & Margis Evangelium à Thoma Apoſtolo; Gelis vero, & ultra Hyrcanum mare uſque ad Gog & Magog, ab Aghæo Adæi diſcipulo, annunciatum fuiſſe. Sophronius apud Hieronymum affirmat, Andream Apoſtolum non tantùm Scythis, ſed & Sogdianis, & Sacis prædicaſſe. Hyrcania, Bactriana, Margiana, & Sogdiana, ex ſupra [b] dictis eos olim fines continebant, quos nunc Tabareſtan, Gilan, Gergian, Choraſan & Mavaralnahar ſeù Tranſoxana, ubi Scythæ ſeù Tartari Zagathai vel Usbech: Sacæ [c] verò populi fuere Scythiæ intra Imaum montem inter Alanos Scythas, Jaxartas & Orgaſos, ubi nunc Tartari Chazalgitæ. In Choraſana & Mavaralnahara Chriſtianam fidem initio ſæculi quarti floruiſſe, ex monimentis Syriacis demonſtratur: nam Maruæ & Tuſæ in Choraſana Epiſcopi apud Marim Amrumque laudantur Barſabas [d] & Samuel, quorum hic anno Chriſti 430. ille anno 334. populos illos antiſtes regebat. Maruæ Epiſcopum anno 420. metropoliticis juribus donatum legimus à Jaballaha Patriarcha: quod planum facit, alias plurimas Epiſcopales Sedes in ea provincia ante illum annum inſtitutas fuiſſe, plurimoſque ibi Chriſtianos habitaſſe. Heria [e] certè ſeù Hara, altera ejuſdem provinciæ Choraſanæ Metropolis unàcum Samarkanda provinciæ Mavaralnaharæ ſeù Tranſoxanæ Metropoli, à nonnullis inſtituta perhibetur anno 411. vel 503. ab Achæo ſcilicet vel Sila Patriarchis; alii verò id factum narrant à Salibazacha, qui anno 714. Neſtorianis Patriarcha præfuit.

In hiſtoria Neſtoriana Metropolitani Maruæ & Haræ in Choraſana uſque ad annum 1000. occurrunt: Maruæ quidem [f] David anno 536. Theodorus anno 540. Elias 650. Joſeph 778. Joannes 860. Joſeph 900. & Ebedjeſus anno 1000. Haræ [g] verò Jonas anno 820. & Abraham anno 1000. Item in Choraſana Epiſcopus Sarchaſæ [h] Joannes anno 1136. memoratur. Abulpharagius in Chronico Syriaco ad annum Hegiræ 438. Chriſti 1046. refert miſſam à Neſtoriano Samarkandæ Metropolita ad ejus gentis in Aſſyria Catholicum epiſtolam, in qua narrabat, innumeros quoſdam populos ſuperatis ܬܒܬ ܘܚܘܬܢ *Tebeth & Chotan* montibus uſque ad Chaſgaram Mavaralnaharæ urbem excurriſſe; ſeptem verò reges illis præfuiſſe, & cum unoquoque ſeptingenta millia equitum; imperatorem autem eorum ܢܣܪܬ *Naſarat* appellatum: hanc demum Metropolitæ epiſtolam in aula Chaliphæ Babylonii lectam. M. Paulus Venetus lib. 1. cap. 38. & ſeq. teſtatur, in provincia Caſcar (ſeù Caſgar) Neſtorianos ſuas habere eccleſias; in civitate verò Samarcham (Samarkanda) Ci-

a *Pag.* 3. 16. 17. 20. 25. & 425.

b *Pag.* 425.

c *Cellar. geogr. antiq. lib.* 3. *cap.* 21. *pag.* 838. & *ſeq.*

d *Suprà p.* 426.

e *Tom.* 3. *p.* 346.

f *Tom.* 2. *p.* 409. 420. 433. 439. 444. & *Tom.* 3. *pag.* 147. 234.

g *Tom.* 2. *p.* 435. 443.

h *Ibid. pag.* 450.

Cigathajum magni Tartarorum Kani fratrem, qui regioni illi præerat, perſuaſum à Chriſtianis, baptiſmi ſuſcepiſſe ſacramentum: de quo Chriſtianos gaudentes, favore illius ædificaſſe baſilicam magnam in illa urbe in honorem D. Joannis Baptiſtæ: mortuo demum Cigathajo, Saracenos ab ejus filio impetraſſe, ut columnam, cui teſtudo eccleſiæ innitebatur, auferrent, adeoque eccleſiam illam everterent; rem tamen iis haudquaquam è ſententia ceſſiſſe ob miraculum, quod precibus S. Joannis Baptiſtæ tunc contigiſſe, ſuaque adhuc ætate videri idem M. Paulus ſcribit.

Hyrcaniæ populos Tabareſtanos, Gelas, Dailamitas, Moghanitas, & Gergianos, quum poſt Thomæ Apoſtoli Aghæique prædicationem à fide Chriſtiana defeciſſent, Timotheus Patriarcha, qui ab anno 778. ad annum 820. Neſtorianos rexit, miſſis illuc aliquot Epiſcopis ad eandem fidem adduxit. Id pluribus narrat Thomas Margenſis in hiſtoria monaſtica, cujus epitomen tom. 3. evulgavi. Summa [a] autem hæc eſt. Subchaljeſus in Hirta Naamanis ortus, poſtea cœnobii Jacobi in Beth-Abe monachus, quod Syriacè, Arabicè & Perſicè doctus eſſet, à Timotheo Patriarcha Epiſcopus ordinatus, ad Gelas & Dailamitas apud Hyrcanum mare prædicandi Evangelii cauſa allegatus fuit: ubi *perplures urbes & loca docuit* (quæ ſunt Thomæ verba) *& baptizavit atque ad doctrinam vitæ divinæ adduxit. Eccleſias ædificavit, atque ſacerdotes & miniſtros in illis inſtituit. Inde quibuſdam ex ſociis fratribus ad neophytos illos ſacra Pſalmodia imbuendos ibidem relictis, ipſe ad extremos Orientis fines* (nempe ad Turcos Orientales & Chatajenſes) *penetravit, Chriſtianæ religionis doctrinam longè lateque circumferens inter ethnicos, Marcionitas, & Manichæos, pugnans adverſus omnes ſectas atque immundas religiones*: ſectam enim Marcionitarum atque Manichæorum in India, Chataja & Sina plurimum viguiſſe & adhuc etiam vigere, ſatis compertum eſt. Quum verò Subchaljeſus in Aſſyriam ad viſendum Patriarcham Timotheum ſuoſque cœnobitas rediret, à barbaris in itinere cæſus fuit. Kardagum & Jaballaham fratres ejuſdem Beth-Abenſis cœnobii monachos in locum Subchaljeſu idem Timotheus Epiſcopos ſubrogavit; & Gelis quidem Kardagum, Dailamitis verò Jaballaham Metropolitam inſtituit: qui eò profecti, quindecim monachos ex laudato cœnobio ſecum aſſumpſere, è quibus poſtea Epiſcopos ordinarunt Thomam, Zacchæum, Semum, Ephræmum, Simeonem, Ananiam, & Davidem; & alios quidem in Indiam, alios in Chatajam & Sinam miſerunt. Thomam ex Hyrcania in Indiam migraſſe, ſuprà [b] notavi. Davidem Sinenſium Metropolitam fuiſſe, teſtatur Thomas [c] Margenſis in laudata monaſtica hiſtoria. Ut hoſce Epiſcopos Kardagus & Jaballaha conſecrarent, idem Timotheus Patriarcha facultatem dedit: quod Margenſis ex epiſtolis Timothei & Jaballahæ colligit, in hæc [d] verba. *Epiſtolam ſiquidem Mar Timothei* Ca-

a Tom. 3. à pag. 491.

b Pag. 444.

c Tom. 3. p. 489.

d Ibid. p. 163.

Catholici ad Mar Jaballaham reſponſivam epiſtolæ ab eodem acceptæ legi. Scripſerat autem Jaballaha in hæc verba. Veſtris, Domine, precibus, & Chriſti gratia factum eſt, ut complures populi ad rectam fidem converſi ſint, quibus præficere nos oportet Epiſcopos ex monachis, qui nobiſcum in has terras venerunt. Jaballahæ ſociiſque Timotheus ita reſpondit. Quandoquidem Epiſcopi ordinatio trium Epiſcoporum præſentiam omninò exigit; vos autem in iis terris eſtis, in quibus habere hunc Epiſcoporum numerum non poteſtis; hæc facultas vobis à verbo Domini noſtri, quo omnia conſtant & gubernantur, conceditur: Epiſcopum nempe quemcumque elegeritis, tibi ſimul & Epiſcopo Kardago fas ſit conſecrare, & pro tertio Epiſcopo Codex Evangeliorum ſuper ſella ad dexterum latus collocetur: & hoc ritu per virtutem Dei, primi Epiſcopi conſecrationem perficite. Alius autem non niſi à tribus Epiſcopis conſecretur. Divinus autem Spiritus in vobis conſecrationes ſuas, oro, diſpertiat, quemadmodum in beatis Apoſtolis olim eſt operatus. Hæc Margenſis: quæ ideo hoc loco deſcripſi, ut Epiſcoporum inſtitutio per illas regiones à Jaballaha & Kardago tùm facta confirmetur; ſimulque Crozius [a] agnoſcat, apud Neſtorianos nec à Presbyteris Epiſcopum ordinari fas eſſe, nec Timotheum Patriarcham admiſſurum fuiſſe hujuſmodi ordinationem, ſi illum Malabares Presbyteri conſuluiſſent, qui nonnullos Epiſcopos impio ritu conſecraſſe perhibentur. Sed ut ad Jaballaham regrediar, quum ille Epiſcopos quos ſuprà memoravi, unàcum Kardago fratre, ordinaſſet, & ſemel iterumque in Aſſyriam rediiſſet, multis apud barbaros exantlatis laboribus, ibi deceſſiſſe fertur. Ubi autem Sedem Metropolitanam Kardagus & Jaballaha fixerint, non exprimit Margenſis. Conſtat tamen ex [b] Tabula Amri & Eliæ Damaſceni, binas Metropoles in Hyrcania fuiſſe, alteram ſcilicet *Dailamitarum*, alteram *Rajæ & Tabreſtanæ*. Rajæ Metropolitæ Abibus anno 836. Marcus anno 893., hic [c] ſub Joanne, ille [d] ſub Abrahamo Patriarchis floruere. Ad eandem Metropolim Epiſcopatus Gergianæ pertinere dicitur apud Eliam [e] Damaſcenum. Quo vero tempore Gelas & Dailamitas Kardagus & Jaballaha, ut modo dixi, Chriſtiana religione imbuebant; Mukanitis Elias Epiſcopus ab eodem Timotheo datus fuit. *Urbs Mukan*, inquit [f] Margenſis, *boream inter & orientem ſita eſt, cujus cives barbari mutarumque creaturarum cultores.* Jazad ſeù Jazdad, eorum idolum fuiſſe, idem [g] Margenſis ſcribit, idque non aliud, quàm Adram ſeù Ilicem, immanis altitudinis & molis arborem, cujus ſurculos circum ſuboleſcentes, Jazadi filios barbari appellabant: Eliam ferro illos ſuccidiſſe; indeque in Aſſyriam ad ſuum Beth-Abenſe cœnobium regreſſum, ibi deceſſiſſe, poſtquam regionem Margenſem viſitaſſet.

Porrò in memoratis regionibus, Hyrcania ſcilicet, Bactriana, Margiana, & Sogdiana, quo ſuprà narravi pacto invecta per Neſto-

a *Vide ſuprà p.* 404.

b *Tom.* 2. *p.* 458. *&* 459.

c *Ibid. pag.* 440.

d *Tom.* 3. *p.* 492.

e *Tom.* 2. *p.* 459.

f *Tom.* 3. *p.* 492.

g *Ibidem p.* 493.

rianos Epiſcopos Chriſtiana fides, primùm quidem ab ethnicis regibus, deinde à Mahometanis exagitata fuit: floruit tamen quammaximè Tartaris imperantibus. Unch-Chanus, ſeù Joannes Chriſtianus Tartarorum imperator, ut infrà dicam, quum à Tartaria magna uſque ad Tigrim fluvium circa annum 1110. victrices copias duxiſſet, Chriſtianos ubique locorum conſtitutos ſumma liberalitate fovit. Ginghis-Chanus, qui eodem Unch-Chano devicto ſummus Tartarorum imperator ſalutatus fuit, quod Chriſtianam uxorem haberet, Chriſtianis quoque per illas provincias diſperſis impensè favit. Ejus filii Sciagathai, Thuli & Thuſci eoſdem in regionibus, quæ ſibi obtigerant, verſantes, benignè complexi ſunt: in Mavaralnahara ſcilicet, Alania & Choraſana, quarum priori Sciagathajus, Alaniæ Thuſci, Choraſanæ Thuli præfectus fuit, ut ſuprà [a] dictum eſt. Sciagathajus, à quo Mavaralnahara Zagathai appellata, baptiſmi ſacramentum ſuſcepit, teſte M. Paulo Veneto lib. 1. cap. 39. & in urbe Samarkanda Baſilicam S. Joannis Baptiſtæ ædificavit: nepotem præterea habuit Uſbechum Chriſtianis propenſiſſimum, ad quem exſtant epiſtolæ Benedicti XII. datæ anno 1338. & 1340. quum plurimi illuc religioſi viri ex Minorum familia ad diſſeminandam catholicam fidem miſſi fuiſſent. Thuli Sarkutanam uxorem Chriſtianam, Unch-Chani regis ex fratre neptem duxit. Thuſci filius Bathus fuit, cui natus eſt Sartachus [b] Chriſtianus princeps, ad quem anno 1254. Innocentius Quartus ob ſuſcepta Chriſtiana ſacra literas gratulatorias miſit. Gujuch-Chanus, qui [c] ab anno 1246. ad annum 1251. poſt patrem Uchathai-Chanum, Ginghis-Chani filium, Tartaris omnibus imperavit, Chriſtianus quoque fuit Chriſtianorumque fautor: matrem enim Turachinam Chriſtianam habuit, copiarumque ducem Cadachum ſeù Erchalthai item Chriſtianum, *cujus imperio*, ut inquit [d] Abulpharagius, *exaltatum eſt cornu multorum Chriſtianorum, ejuſque caſtra Epiſcopis, ſacerdotibus & monachis plena erant*, & omnium quidem nationum, Latinorum ſcilicet, Græcorum, Armeniorum, Jacobitarum & Neſtorianorum, ut ipſe Dux Cadachus ſeù Erchalthai ſcribit in epiſtola ad S. Ludovicum Francorum regem, inquiens: *Rex terræ* Gujuch-Chanus ſeù Kyokay, *ita præcepit, quod in lege Dei non ſit differentia inter Latinum, Græcum, Armenium, Neſtorinum, Jacobinum, & omnes qui adorant Crucem: omnes enim ſunt unum apud nos*. De eodem Gujucho Marcus & David oratores Cadachi ducis hæc [e] S. Ludovico Regi narrarunt. *Dixerunt, quod ille, qui nunc agit in ſceptris, Hyocay nomine, matrem habuit Chriſtianam, regis qui Presbyter Joannes vocatur, filiam: ad cujus exhortationem, & cujuſdam Epiſcopi ſanctiſſimi, qui Malaſſias vocatur, ſuſcepit ſacramentum baptiſmi, & cum eo duodeviginti filii regum, & plures alii, maximè capitanei*. Malaſſias, ſeù potius Mar-Elias, erat Neſtorianoru m in Tartaria Epiſcopus, ſed orthodoxus,

a *Pag. 103.*
b *Pag. 104.*
c *Ibid.*
d *Ibid. p. 105.*
e *Nangius in geſtis S. Ludovici.*

xus, ut videtur: nam Gujucho imperante Neſtorianorum Jacobitarumque Patriarchæ cum plurimis utriuſque gentis Epiſcopis ac populis ab Innocentio IV. per religioſos Minores & Prædicatores invitati, fidem catholicam amplexi ſunt, ut liquet ex eorum epiſtolis apud Raynaldum anno 1247. à num. 32. ad 43. Ab iiſdem religioſis viris Chriſtiana res mirum in modum propagata fuit in Meſopotamia, Perſide, Media, Hyrcania, Bactriana, & Sogdiana inter Neſtorianos, Armenios, atque Jacobitas, imperantibus Mango-Chano, Coblajo, Hulacho, Abaga, Tangodor, Argono, Caigatu, Baido, Kazano, Charbanda, & Abuſaido Tartarorum regibus, quorum alii Chriſtiani fuere, alii Chriſtianorum ſtudioſi, nonnulli etiam perſecutores, ut fusè à nobis ſuprà [a] narratum: ab anno ſcilicet Chriſti 1251. quo Mango-Chanus regnum iniit, ad annum 1335. quo Abuſaidus deceſſit. In iis verò provinciis Metropolitas Epiſcopoſque Neſtorianis per ea tempora præfuiſſe, ex Abulpharagio colligitur, qui [b] Simeonem quendam anno Chriſti 1279. ex Tuſæ in Choraſana Epiſcopo ordinatum Sinenſium Metropolitam ſcribit, eique poſtea Jaballaham ſubſtitutum. Inter epiſtolas Nicolai IV. una [c] eſt ad Barſaumam in partibus Orientis Epiſcopum, qui ad Sedem Apoſtolicam ejuſdem Jaballahæ jam ad Patriarchalem gentis ſuæ dignitatem evecti legatus ex Tartaria anno 1288. acceſſerat. Denique quum poſt Abuſaidi mortem in Hyrcania, Choraſana, & Mavaralnahara peculiares dynaſtæ iique Mahometica ſuperſtitione infecti dominarentur, non Latini tantùm ac Monophyſitæ, ſed etiam Neſtoriani plurimùm ab iis exagitati, in alias terras receſſerunt, maximè poſtquam Timur-Chan, vulgò Tamerlench, potentiſſimus Tartarorum Mogulorum rex, Choraſanam & Mavaralnaharam circa annum Hegiræ 780. occupavit, quas etiam provincias ejus poſteri Sciahrokus, Ulug-Bechus, Abdallatifus, Abdalla, Abuſaidus, Jadigharus, Hoſainus & Bedialzeman tenuere uſque ad annum Hegiræ 920. quo Usbechitarum regnum inchoatum.

VII. Chriſtiani in Scythia ultra Imaum, ſeù apud Turcos, & Tartaros propriè dictos.

Hæc de Chriſtianis Hyrcaniæ, Choraſanæ, & Mavaralnaharæ, ſeù Scythiæ antiquæ intra Imaum montem. Ab his verò ad ulteriores Scythas, quos Turcos orientales, Tartaros, Moglos, Iguritas, & Cheritenſes appellamus, fidem Chriſtianam propagatam fuiſſe, Annales Syriaci tùm Neſtorianorum, tùm Jacobitarum teſtantur. Chriſtianos quoque, licet hæreſi Neſtoriana infectos, in Scythia ultra Imaum, hoc eſt, in Turcheſtana, & Tartaria proprie dicta, extitiſſe, perſpicuum fit ex pluribus Latinis auctoribus, ac potiſſimum ex Marco Paulo Veneto, & Aytono, qui de Unch-Chano, ſeù Joanne rege ſcripſere. Et hunc quidem exiſtimant recentiores primum fuiſſe, qui ſeculo duodecimo in ea regione ſacris Chriſtianis initiatus ſit. Verùm Turcos, Iguritas, Tartaros, Cheritenſes longe antea noſtram religionem ſuſcepiſſe, certiſſimis documentis oſtenditur.

a *A pag.* 106. *ad pag.* 133.

b *Ibid. pag.* 112. *& ſeq.*

c *Lib.* 1. *epiſt.* 15.

tur. Ac primum quidem id conſtat ex Inſcriptione Syro-Sinica, in qua hæc leguntur. ܒܝܘܡܝ ܐܒܐ ܕܐܒܗ̈ܬܐ ܡܪܝ ܚܢܢܝܫܘܥ ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܝܣ ܐܕܡ ܩܫܝܫܐ ܘܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܘܦܐܦܫ ܕܨܝܢܤܬܐܢ . ܒܫܢܬ ܐܠܦ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܬܝܢ ܕܝܘܢܝ̈ܐ ܡܪܝ ܝܙܕܒܘܙܝܕ ܩܫܝܫܐ ܘܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܕܟܘܡܕܢ ܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܒܪ ܢܝܚ ܢܦܫܐ ܡܝܠܝܣ ܩܫܝܫܐ ܕܡܢ ܒܠܚ ܡܕܝܢܬܐ ܕܛܚܘܪܤܬܐܢ ܐܩܝܡ ܠܘܚܐ ܗܢܐ ܕܟܐܦܐ ܕܟܬܝܒܢ ܒܗ ܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܦܪܘܩܢ ܘܟܪܘܙܘܬܗܘܢ ܕܐܒܗ̈ܬܢ ܠܘܬ ܡܠܟ̈ܐ ܕܨܝܢܝ̈ܐ ܘܫ . *Diebus Patris Patrum Mar Ananjeſu Catholici Patriarchæ, Adam Presbyter & Chor-epiſcopus & Papas Sineſtanæ* (hoc eſt, Sinenſis regionis.) *Anno Græcorum milleſimo nonageſimo ſecundo Mar Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus Chumdan urbis regiæ, filius bonæ memoriæ Milleſii Presbyteri ex Balch urbe Tachuriſtanæ erexit hanc tabulam lapideam, in qua deſcripta eſt diſpenſatio Servatoris noſtri, & prædicatio patrum noſtrorum ad Regem Sinenſium &c.* Ubi in Balch urbe Tochareſtanæ Chriſtiani extitiſſe, indeque ad Chumdanam regiam Sinæ civitatem ſe ſe contuliſſe anno Græcorum 1092. Chriſti 781. dicuntur. Tochareſtana autem nil aliud eſt, quàm Tocharorum Plinio Sericæ, Ptolemæo Bactrianæ populorum regio, quorum ſuprà [a] memini: ſunt autem Turcorum contermini: Turcique etiam dicuntur, quod Turcheſtana regio quæ longe amplior eſt, Chatajæque ſeù Sinæ borealis finitima, Tochareſtanam apud Geographos Orientales comprehendat. Balcham Tochareſtanæ caput [b] Herbelotius in Choraſana collocat: nimirùm in extremis ejus provinciæ finibus, qui in tabulis Geographicis ab ortu Turcheſtanam attingunt. In nonnullis [c] impreſſis ejuſdem tabulæ lapideæ exemplaribus pro Tochareſtana ſeù Tachureſtana, habetur ܟܘܪܤܬܐܢ *Churiſtana*, & ܐܕܐܛܟܘܪܤܬܐܢ *Adatchuriſtana*: ſed ܛܚܘܪܤܬܐܢ *Tachuriſtan* omnino legendum: in Tochareſtana enim apud accuratos Geographos eſt Balcha urbs, unde Jazedbuzid presbyter ortum duxit.

a Pag. 477.

b Vide ſuprà p. 425.

c Suprà pag. 82.

Mares in hiſtoria Patriarcharum Neſtorianorum teſtatur à Timotheo Patriarcha, qui ab anno 778. ad annum 820. Neſtorianum gregem rexit, ad Chriſtianam fidem adductum fuiſſe Chakanum ſeù Regem Turcorum cum aliis nonnullis regibus. ودعى طيماثاوس خاقان ملك الترك الى الامانة وغيره من الملوك ووردت عليه كتبهم وتلمذ خلقا . *Timotheus* [d] *interea Chakanum Turcorum regem alioſque reges ad fidem adduxit, à quibus epiſtolas etiam accepit, plurimoſque mortales Chriſtiana diſciplina imbuit.* Hoc Maris teſtimonio utitur Renaudotius; ſed quæ de Turcis ſeù Tartaris ſubjungit, quæque ſub aliis Patriarchis geſta ſunt, eidem Timotheo perperàm tribuit. *In hiſtoria* Ne-

d Tom. 3. p. 160. & ſeq.

Neſtorianorum, inquit [a], *legitur, Timotheum eorum Catholicum, qui Ananjeſum in Syro-Sinica inſcriptione memoratum excepit, quique circa annum Jeſu Chriſti 778. ordinatus fuit, literas ſcripſiſſe ad Cakhanum ſeù Imperatorem Tartarorum & ad nonnullos alios Turkeſtanæ Principes, in quibus illos ad amplectendam Chriſtianam fidem hortabatur: quod & is præſtitit unàcum bis centum millibus ſuorum ſubditorum. Jam dubitari nequit, quin ii populi fuerint veri Tartari vel Turci, quum idem Catholicus ab Epiſcopo, quem ipſe in eam regionem miſerat, conſultus fuerit de modo, quo eos facere deberet Quadrageſimam obſervare ac Liturgiam celebrare: nam ii conſueverant lacte & carne veſci, neque frumentum neque vinum habebant. Reſponſio hæc fuit, ut nimirùm per Quadrageſimæ tempus à carnibus quidem ſe ſe abſtinere deberent; lacte tamen de more uti, ipſis fas eſſet: quod verò ad Liturgiæ celebrationem ſpectat, panem & vinum deberent omnino ſibi comparare.* Hæc Renaudotius. Atqui Catholicus, quem Epiſcopus ille circa Quadrageſimæ jejunium ac Liturgiæ celebrationem conſuluit, & ſub quo biſcentum millia Turcorum ad Chriſti fidem converſa ſunt, non Timotheus fuit, ſed Joannes Maris Patriarchæ ſucceſſor, qui ab anno Chriſti 1001. ad ann. 1012. Sedem tenuit, quemadmodum ex eadem Neſtoriana, quam Renaudotius citat, hiſtoria perſpicuum fit, & ex Abulpharagii Chronico Syriaco, cujus verba infrà producam. Porrò quod de regibus Turcorum à Timotheo ad fidem Chriſtianam vocatis ex Mari ſuprà notavi; id Thomas Margenſis in hiſtoria [b] monaſtica confirmat, ubi Subchaljeſum, Jaballaham & Kardagum ſcribit ab eodem Timotheo ad Gelas & Dailamitas prædicandi Evangelii cauſa miſſos, inde ad extremos Orientis fines, hoc eſt, in Turcheſtanam & Chatajam, penetraſſe, iiſque regionibus nonnullos Epiſcopos inſtituiſſe, quos ſuprà [c] memoravi. Idem Thomas [d] affirmat ſe legiſſe epiſtolam ad eundem Timotheum Patriarcham à mercatoribus ſcribiſque eorum Regum ſcriptam. ܘܬܘܕܥܬܐ ܕܠܡܐܠܦ ܥܠ ܟܠ ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܢܗܝܪܐܝܬ ܗܝ ܡܢ ܐܓܪܬܐ ܕܟܬܒܘ ܠܘܬ ܡܪܝ ܛܝܡܬܐܘܣ ܐܢܫ ܬܓܪܐ ܘܣܦܪܐ ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܝܢ ܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܬܝܢ ܒܬܓܪܬܐ ܘܡܠܟܘܬܐ.

a *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 319.

b *Tom.* 3. *à pag.* 490.

c *Pag.* 478.

d *Lib.* 5. *hiſtor. monaſt. cap.* I.

Hæc omnia illorum geſta (hoc eſt, Subchaljeſu, Jaballahæ & Kardagi) *pronum tibi eſt intelligere ex Epiſtola, quam Mar Timotheo mercatores nonnulli, Regumque ſcribæ ob ſua vel regni negotia ultro citroque commeantes, ſcripſere.*

VIII. Regis Turcorum, ſeù Tartarorum, quos Cherith vocāt, ad Chriſti fidē converſio circa annum milleſimum.

A Timothei temporibus uſque ad annum Chriſti milleſimum in Turcheſtana & Tartaria quid geſtum ſit, ſcriptores Syri haud referunt. Circa annum verò milleſimum accidit Turcorum, quos *Cherith* vocant, ad Chriſtianam fidem converſio. Illos Herbelotius [e] *Kerit*, & *Carit* appellat, Chatajæque ſeù Sinæ conterminos, eoſdemque Mo-

e *Pag.* 256. 915. 959.

Mogulorum ſeù Tartarorum magis ad orientem accedentium gentem eſſe. Id autem Maruenſis in Choraſana Archiepiſcopi Ebedjeſu operâ factum narrant Mares & Abulpharagius. Et Mares quidem in vita Maris Bar-Tobi, qui ab anno 987. ad annum 999. Neſtorianis Patriarcha præfuit, antequam de Turcis verba faciat, præmittit, ad eundem Marim Patriarcham ab Ebedjeſu, qui Amro [a] teſte ex Aſpahani Epiſcopo ad Maruenſem Choraſanæ Metropolim evectus fuerat, literas miſſas fuiſſe, in quibus ajebat, Choraſanitas viſo quodam miraculo religionem Chriſtianam ſuſcepiſſe: ووردت كتب عبديشوع مطران مرو يذكر انه لما سمع المسلمون بخراسان خروج الروم الى بلاد الاسلام اخرجوا تابوت القديس مار اليا واجتهدوا في كسره واحراقه بكل جهد فلم يقدروا فاتعظوا عن ذلك وردوه ؛

a Tom. 2. p. 443.

Maruenſis, inquit, *Metropolitæ Ebedjeſu literæ venerunt, in quibus ille nunciabat, Moſulmanos Choraſanæ, quum in Eslamitarum* (Mahometanorum) *regionem Romæos invaſiſſe accepiſſent, Arcam ſancti Mar Eliæ* (quem anno 650. Maruæ Archiepiſcopum fuiſſe ſuprà [b] dixi) *extraxiſſe, eamque perrumpere atque comburere voluiſſe; nec tamen potuiſſe, quantumvis operam omnem adhiberent: ac proinde eos reſipuiſſe, & arcam loco ſuo reſtituiſſe.* Deinde in vita Joannis Patriarchæ, qui Marim excepit ſeditque ab anno Chriſti 1001. ad annum 1012. ſubjungit, datas ab eodem Ebedjeſu ad eundem Joannem literas, in quibus de cujuſdam Archidiaconi à fide apoſtaſia, deque ſuſcepta à Turcis Chriſtiana religione ſignificabatur.

b Pag. 477.

ووردكتاب عبديشوع مطران مرو ان اركيدياقن اسلم وبنى البيعة مسجدا وبعد ايام وقع في اعضايه الاكله ومات وارتجع البيعة وان ملكا من ملوك الترك تنصر ونحو مايتي الف انسانا معه . وعلة ذلك انه ضل عن طريقه عند خروجه الى متصيده وعند حيرته راى شخصا يعده بالخلاص . فساله عن اسمه فقال انا مار سرجيس وامره بالتنصر وقال له غمض عينيك فغمضها وفتحها فراى نفسه في معسكره . فتحير بذلك وسال عن دين النصرانية والصلاة وكتاب الشريعة فعلم

ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ . ܘܠܟܘ ܡܪܐ ܕܟܠܐ . ܘܩܕܝܫܐ ܐܠܗܐ .

وحكى المطران انه راسله في المصير اليه فقال ان عادتهم اكل اللحم واللبن وجعل هذا الملك خركاه يجري مجرى المذبح وفيها الصليب والانجيل ورسمها باسم مار سرجيس وربط حجرا ياخذ لبنها ويضعه بين يدي الانجيل والصليب ويصلي عليه ما تلقنه ويرسمه بالصليب وياخذ منه جرعة وساير الجماعة . واستاذنه المطران فيما يفعله معهم اذا كان لا حنطة لهم فامره بان يجتهد في تجهيز ما يكفيهم من الحنطة يوم الفصح والشراب ايضا ويكون امساكهم في الصوم عن اللحم ويقنعون باللبن حسب وان كانت عادتهم الحامض منه يتناولون الحلو لتغيير العادة ؛

Venerunt autem literæ ab Ebedjeſu Metropolita Maru. Archidiaconus quidam, narrabat, Mahometanam ſectam amplexus, Eccleſiam in Meſchitam mutavit. Paucis poſt diebus ſerpente per membra cancro extinctus eſt, & Eccleſia reſtituta. Turcorum etiam rex quidam Chriſtiana ſacra ſuſcepit, quem ducenta millia hominum ſequuta ſunt. Hujus rei cauſa hæc fuit: quod ſcilicet ad venationem die quodam profectus, & viarum anfractibus implicitus, quum de exitu deſperaret, repente pone ſequentem virum vidit, qui ab ea difficultate

illum

illum ſe liberaturum ſpopondit. Rogatus ut nomen ediceret: Ego, inquit, ſum Mar Sergius: præcepitque, ut Chriſtianus continuò fieret. Subdidit, ut oculos clauderet: quibus poſt paulo apertis, reperit ſe ſuo exercitui reſtitutum. Ea re obſtupefactus, de Chriſtianorum religione, precandi ritu, & codice legis ſciſcitari cœpit, didicitque Pater noſter qui es in cælis, &, Tibi Domine univerſorum, &, Sanctus Deus. *Datis quoque, ut idem Metropolita ſcribebat, ad ipſum literis, poſtulavit, ut ſe accederet. Veſcuntur autem carnibus & lacte. Conſtruxit ergo Rex iſte Tabulam in modum Altaris, Crucemque & Evangelium ſuperimpoſuit, & ſancto Sergio dedicavit: Saxum etiam alligavit, plenumque lacte vaſculum inter Evangelium & Crucem ponebat, recitatiſque quas memoria ſuggerebat precibus, crucis figura ſignabat, inde ipſe unum hauſtum ſuggerebat, ſequebantur cæteri. Quod & Metropolita, ut illis fieri permitteretur,* Patriarcham *rogavit, quandoquidem triticum ipſis non ſuppetebat. Præcepit tamen* Patriarcha, *ut triticum parare ſatageret pro Paſchatis feſto, ſimiliter & vinum; utque in Jejunio à carnibus abſtinerent, & lacte dumtaxat veſcerentur. Et quoniam acido lacti aſſueverant, dulci in poſterum uterentur, ut mores ſuos mutarent.*

Abulpharagius in Chronico Syriaco eadem ferè ac Mares, de Turcorum rege ſcribit. *Per idem tempus*, inquit[a], hoc eſt, Joanne poſt Marim Neſtorianorum Patriarchatum gerente, *ſcripſit Ebedjeſus Metropolita Maru, unius ex civitatibus Choraſanæ, ad Catholicum, in hæc verba. Rex populi, qui Berita* (in aliis exemplaribus, Cheritha ſeù Cherith, & quidem rectiùs,) *appellatur, hoc eſt, Turcorum interiorum orientem inter & ſeptentrionem habitantium, quum in excelſo regionis ſuæ monte aliquando venaretur, in medium immenſæ nivis progreſſus, à via aberravit. Quumque ſalutis ſpem abjeciſſet, quemdam Sanctum in viſione ſibi apparentem vidit, hæc ad ipſum ajentem. Si credis in Chriſtum, ego tibi viam monſtrabo, ne hìc pereas. Promiſit Rex ſe ovem in Chriſtiano ovili futurum; ille verò dirigens eum, in planam viam reduxit. Reverſus itaque in ſua tabernacula, Chriſtianos mercatores inibi commorantes arceſſivit, de fide cum iis quærens. Quum verò ab iis accepiſſet, niſi Baptiſmo hominem perfici non poſſe, Evangelium quidem ab eis accepit, cui cultum quotidie exhibet; nunc autem legatum ad me miſit, ut ipſum adirem, aut ſacerdotem deſtinarem, qui eum baptizaret. De Jejunio verò me interrogavit, inquiens: præter carnem & lac nullus nobis cibus ſuppetit: quomodo ergo jejunabimus? Demùm ſubjunxit, ad ducenta millia eos eſſe, qui cum ipſo credidere. Ad hæc Catholicus Metropolitæ ſic reſcripſit: ut ſcilicet duos Presbyteros Diaconoſque mitteret, & cum ipſis vaſa altaris, qui eò profecti, quotquot crediderant, baptizarent, docerentque eos Ritus Chriſtianorum, utque in Jejunio Dominico ab eſu carnis abſtinerent; permittentes eis,*

[a] *Vide Tom.* 2 *pag.* 445.

ut lac dumtaxat biberent, ſi quidem cibi quadrageſimales in eorum regione, ut ajunt, non exſtant. Idem Abulpharagius id factum in priori parte Chronici Syriaci ad ann. Hegiræ 398. narrat in hæc verba:

ܘܒܗ ܒܫܢܬܐ ܐܘܡܬܐ ܚܕܐ ܡܢ ܐܡܘ̈ܬܐ ܕܛܘܪ̈ܟܝܐ ܓܘ̈ܝܐ ܕܒܡܕܢܚܐ
ܕܡܬܩܪܝܐ ܟܪܝܬ: ܗܝܡܢܘ ܒܡܫܝܚܐ ܘܐܬܬܠܡܕܘ ܘܩܒܠܘ
ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܡܛܠ ܬܕܡܘܪܬܐ ܕܗܘܬ ܥܡ ܡܠܟܗܘܢ.

Eodem anno quædam natio Turcorum interiorum, qui in Oriente ſunt, cui nomen Crith, in Chriſtum credidit, fidemque edocta, baptiſmum ſuſcepit, propter miraculum, quod cum eorum rege factum fuerat.

Ex his perſpicuum fit, primo Chriſtianos mercatores, ut Abulpharagius aſſerit, inter eos Turcos verſatos fuiſſe, antequam illi fidem noſtram ſuſciperent. Secundo Regem Turcorum unàcum ducentis millibus ſub Ebedjeſu Maruenſi Metropolita & Joanne Neſtorianorum Patriarcha initio anni milleſimi ſacris Chriſtianis imbutum. Tertio preces à laicis Chriſtianis eo ſeculo apud Neſtorianos uſurpatas, eas eſſe quas Mares enumerat, nimirùm *Pater noſter*, *Triſagius hymnus*, & precatio illa, cujus initium, *Tibi Domine univerſorum*, quam S. Simeon Seleuciæ Archiepiſcopus & martyr compoſuit, ut adnotatur in officio Chaldæorum. Denique abſtinentiam à carnibus in Jejunio quadrageſimali per eadem tempora omnino neceſſariam ab illo Patriarcha exiſtimatam.

Turcorum, quos ſuprà memoravi, ad fidem Chriſti converſorum regem tunc fuiſſe Joannem, vulgò ferunt. Herbelotius in Bibliotheca [a] Orientali: *Carit, ſeù Kerit, tribus Moglorum ſeù Tartarorum Orientalium, quæ Chriſtianam religionem profitebatur. Ung Khan, vel potius Avenk Khan, princeps erat hujus tribus, nomenque Malek Juhana, Regis ſcilicet Johannis, gerebat, (unde nos Presbyterum Johannem dicimus:) Is ditione ſua ſpoliatus fuit à Genghiz-Khamo anno Hegiræ 599. Jeſu Chriſti 1202. Poſtea Johannis Preſbyteri nomen regi Æthiopiæ, quod Chriſtianus eſſet, tributum.* Eadem de Chriſtiano illo Turcorum *Carith*, ſeù *Kerith* rege, quotquot de Presbytero Johanne verba faciunt. Verùm quum rex ille unàcum Turcorum gente circa annum Chriſti milleſimum (ut ſuprà dixi) ſacra Chriſtiana ſuſceperit; Ungh-Chanus verò, ſeù Presbyter Joannes anno 1202. à Genghiz-Chano Tartarorum Imperatore vita ſimul ac regno privatus ſit; liquido apparet, ante Ungh-Chanum alios Chriſtianis Turcis reges præfuiſſe, quorum omnium nomina apud Syros Arabeſve hiſtoricos non habemus. Præterea qui Marco [b] Paulo Veneto Unch-Chanus à Chinchis-Chano anno 1187. devictus dicitur; eum Vincentius [c] Bellovacenſis Davidem Johannis Presbyteri filium vocat: adeoque veroſimile exiſtimo, *Unch-Chani*, ſeù

Joan-

[a] Pag. 256.

[b] Lib. 1. cap. 51. & ſeqq.

[c] Lib. 29. cap. 69.

Joannis imperatoris, nomen primo illi Turcorum regi ad Chriſti fidem converſo impoſitum, cæteris ejus ſucceſſoribus eo pacto adhæſiſſe, quo *Cæſaris* & *Auguſti* titulus Romanis Imperatoribus.

IX. Quatuor Turcorū, ſeù Tartarorum Cheritenſium reges, qui Unch-Chani, ſeù Joannis regis nomen geſſere: ab anno ſcilicet Chriſti 1000. ad ann. 1200.

De Unch-Chano, ſeù Johanne Chriſtianorum Turcorum in Tartaria rege agunt Marcus Paulus Venetus lib. 1. cap. 52. 53. Aytonus de Tartaris cap. 16. Joannes de Plancarpio in libello de ſua legatione ad magnum Tartarorum Imperatorem, quem ſuo operi inſeruit Vincentius Speculi Tom. 4. lib. 31. Vincentius ipſe tom. cit. lib. 29. cap. 69. & 70. Jacobus de Vitriaco lib. 1. hiſt. Hieroſ. cap. 76. Marinus Sanutus lib. 3. Par. 8. cap. 4. Henricus Caniſius ex antiquo auctore tom. 6. Bzovius in Annal. ad ann. 1330. Otto Friſingenſis in Chron. lib. 7. cap. 33. Spondanus in Annal. ad ann. 1202. Morinus de ſacris ordinationibus Præfat. in Ritum ordinationis Syrorum Neſtorianorum; aliique recentiores. Sed, ut modo dicebam, plures diſtinguendi ſunt Unch-Chani: Primus Senior, qui ex ſuprà dictis anno circiter milleſimo cum ducentis millibus ad Chriſti fidem converſus, Tartaris Cheritenſibus præfuit. Alter hujus filius, cujus copiæ Abulpharagio teſte anno Hegiræ 438. Chriſti 1046. unàcum ſex aliis regibus à Tartaria magna uſque ad urbem Chaſgaram excurrerunt. Tertius, qui ampliatum à patre imperium, per Indiam Perſiamque uſque ad Tigrim fluvium circa annum Chriſti 1119. produxit, ut Otto Friſingenſis auctor eſt. Quartus denique, ac poſtremus Chriſtianorum Tartarorum imperator, quem Davidem Joannis Presbyteri filium Vincentius vocat, quique anno 1203. juxta Abulpharagium, vel anno 1202. ſecundùm alios, à Genghiz-Chano cæſus fuit.

X. Primus & alter Unch-Chanus, ſeù Joannes rex.

Primi Unch-Chani geſta ſuprà deſcripſi. De altero hæc Abulpharagius in Chronico Syriaco ad annum Hegiræ 438. [illegible]

[illegible]

ܐܚܪܢܐ ܘܠܐ ܬܬܕܡܪ ܒܗܕܐ. ܐܢܐ ܚܙܝܬ ܣܘܣܝܐ ܛܝܝܐ ܕܐܟܠ ܒܣܪܐ
ܘܢܘܢܐ ܡܒܫܠܐ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܒܣܪܐ ܝܒܝܫܐ ܠܣܘܣܘܬܐ ܘܕܩܩܘ ܠܗ
ܐܝܟ ܥܡܝܪܐ ܘܡܘܟܠܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܨܝܕܐ ܣܓܝ ܒܐܬܪܐ ܗܘ ܘܥܣܒܐ ܠܐ ܢܦܩ.

Hoc porrò anno Neſtorianus Samarkandæ Metropolita ad Catholicum epiſtolam miſit, quæ & in aula Chaliphæ lecta fuit. Populus quidam (ajebat) qui numero locuſtas æquabat, ſibi aperuit exitum per montem poſitum inter Thebeth, & Chutan, quem veteres hiſtoriæ narrant à magno Alexandro fuiſſe clauſum. Inde porro egreſſi, Chaſgaram uſque venerunt. Sunt autem ſeptem reges, quorum ſinguli ſeptingenta millia equitum ducunt: eorum verò maximus Naſarath nominatur, divino ſcilicet mandato præfectus. Sunt autem Indorum adinſtar nigricantes, facies ſuas non lavant, nec capillos tondent, ſed ad tiaræ modum ſpiſſant, eoque involucro pro caſſide utuntur: optimi ſunt ſagittarii, cibumque ſimplicem & exiguum capiunt. Humanitatem in primis, & juſtitiam colunt. Eorum equi carnibus veſcuntur. Quumque epiſtolam legiſſent, id porrò quidam ex Arabum magnatibus ſibi videri incredibile reſpondit, equum ſcilicet carnibus veſci. Cui alter: ne, ait, iſtud mireris. Vidi egomet Arabicum equum carnes & piſces coctos vorare. Attamen ut quod videtur mihi vero propius aperiam, eos puto carnes ſiccatas & ad fœni modum comminutas equis præbuiſſe: ea quippe loca plurimas ad venatum feras ſuppeditant; & fœnum plerumque non germinant. Tartari fuere hi populi, ut perſpicuum ſit ex cæteris eorum moribus, quos hic Abulpharagius deſcribit; planè autem iis conſonant, quæ Vincentius tom. 4. Speculi lib. 29. cap. 71. & 79. de exteriori Tartarorum qualitate deque illorum habitu exponit. Mons autem inter Thebeth & Chutan, quem ii perrupiſſe dicuntur, ut in Mavaralnaharæ urbem Chaſgaram invaderent; Imaus eſt, qui regnum Thebeth à Chutan dividens, hanc quidem regionem ad ortum relinquit, Thebeth verò ad occaſum, ipſe à meridie in boream porrectus. Chaſgaræ, Chotanæ, & Thebeth meminit [a] Renaudotius. Khotan ſeù Khoten [b] Herbelotius in Turcheſtana locat, eamque Chatajæ ſeù Sinæ boreali finitimam facit. Ibi Turci, ſeù Tartari Unchchano ſubjecti.

a Pag. 999.
b Anciennes Relations des Indes & de la Chine p. 276. & 277.

XI. Tertius Unch-Chanus, ſeù Joannes rex, vulgò Joannes Presbyter.

Gabulenſis Epiſcopus, qui ad Eugenium III. Summum Pontificem de Syria legatus Armeniorum venit, quo tempore quibuſve provinciis tertius Unch-Chanus, ſeù Joannes Presbyter imperaverit, apud Ottonem Friſingenſem lib. 7. cap. 33. refert in hæc verba. *Narrabat etiam, quod ante non multos annos Joannes quidam, qui ultra Perſidem & Armeniam in extremo Oriente habitans, rex & Sacerdos cum gente ſua Chriſtianus eſt, ſed Neſtorianus, Perſarum & Medorum reges fratres, Samiardos dictos, bello petierit, atque Ecbatani, cujus ſuprà mentio facta eſt, ſedem regni eorum expugnaverit.*

verit. Cui dum præfati reges cum Perſarum, Medorum, & Aſſyriorum copiis occurrerent, triduo utriſque mori magis, quàm fugere volentibus, dimicatum eſt: presbyter Joannes, ſic enim eum nominare ſolent, tandem verſis in fugam Perſis, cruentiſſima cæde victor exſtitit. Poſt hanc victoriam dicebat, prædictum Joannem ad auxilium Hieroſolymitanæ Eccleſiæ procinctum moviſſe; ſed dum ad Tigrim veniſſet, ibique nullo vehiculo traducere exercitum potuiſſet, ad ſeptentrionalem plagam, ubi eundem amnem hyemali glacie congelari didicerat, iter flexiſſe. Ibi dum per aliquot annos moratus, gelu expectaret, ſed minimè hoc impediente aëris temperie obtineret, multos ex inſueto cælo de exercitu amittens, ad propria redire compulſus eſt. Fertur enim iſte de antiqua progenie illorum, quorum in Evangelio mentio fit, eſſe Magorum, eiſdemque quibus & iſti gentibus imperans, tanta gloria & abundantia frui, ut non niſi ſceptro ſmaragdino uti dicatur. Patrum itaque ſuorum, qui in cunabulis Chriſtum adorare venerunt, accenſus exemplo, Hieroſolymam ire propoſuerat, ſed prætaxata cauſa impeditum fuiſſe aſſerunt. Hæc narrabat Gabulenſis Epiſcopus anno Chriſti 1145. Adeoque rex Joannes non multis ante annis relata de regibus Perſarum, Medorum, & Aſſyriorum victoria, imperii ſui fines à Tartaria magna uſque ad Tigrim fluvium protenderat. Quod verò ſubjungitur de illius regis progenie ex Magis, qui Chriſtum viſâ ſtella in cunabulis adorarunt, deductâ; id per conſuetam Tartarorum jactantiam, Neſtorianorumque aſſentationem dictum. Item quod aſſeritur, eum regem apud Tigrim unàcum exercitu per aliquot annos moratum, ut hyemali glacie congelatum amnem trajicere poſſet, expectaſſe; fabulam puto inde natam, quod irritus illius fuerit in Meſopotamiam invadendi conatus, Babylonico Chalipha cum Syriacis ſuis cumque auxiliaribus Soltani Iconienſis aliorumque Saracenorum copiis fortiter reſiſtente: numquam enim Tigrim fluvium congelari audivimus, aut ille audire potuit, qui plurimos Neſtorianos ejus fluminis totiuſque Meſopotamiæ, Aſſyriæ, & Armeniæ peritiſſimos, Neſtorianus ipſe in exercitu ducebat.

Poſtquam memoratus Joannes Perſas, Medoſque & Aſſyrios, ut modò dixi, profligaſſet, eam ad Conſtantinopolitanum Græcorum Imperatorem epiſtolam miſiſſe perhibetur, in qua potentiam regni ſui jactanter deſcribens, in tribus ſe Indiis dominari affirmat, ab ulteriore India uſque ad Babylonem deſertam; ſeptuaginta reges ſibi tributa pendere; ſingulis menſibus ſibi ſervire ſeptem Reges, duces ſexaginta quinque, comites trecentos ſexaginta quinque. In curia ſua juxta latus ſuum menſæ accumbere ad dexteram quidem Archiepiſcopos duodecim, ad ſiniſtram verò Epiſcopos viginti, præter Patriarcham ſancti Thomæ, & Protopapatem Salmagantinum, & Archiprotopapatem de Suſis, ubi thronum regni ſui eſſe, & palatium Impe-

Imperiale. Dapiferum ſuum eſſe Primatem & regem; Pincernam, Archiepiſcopum & regem; Camerarium, Archiepiſcopum & regem; Principem Coquorum, regem & Abbatem; Mareſchallum, Archimandritam & regem: ſe Presbyteratus nomine nuncupari ob honorem eccleſiaſticorum ordinum; ſingulis denique annis corpus S. Danielis prophetæ in Babylone deſerta à ſe viſitari. Exſtat hæc Epiſtola Latinè ms. in Bibliotheca Vaticana Codice Regio-Alexandrino 657. à fol. 37. quæ etſi jactantiæ plena ſit, multaque fabuloſa contineat, nonnihil etiam à Latino interprete vel deſcriptore additum ei videatur; quia tamen narrationem Epiſcopi Gabulenſis confirmat, neque lectori injucundum, neque à noſtro propoſito alienum exiſtimo, fragmenta illius hoc loco deſcribere: nam quæ de fluvio Paradiſi, de mari lapideo & arenoſo, de rivulo ſubterraneo, de fonte mirabili, de quibuſdam herbis, lapidibus & animantibus, deque palatii imperialis deſcriptione dicuntur vel finguntur; ea brevitati conſulturus, omitto.

„ Epiſtola Johannis Presbyteri miſſa ad Gubernatorem Conſtantinopolitanum.

„ Johannes Presbyter potentia & virtute Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti dominus dominantium, A. (*fortaſſe Alexio Comneno, qui obiit anno* 1118.) Conſtantinopolitano Gubernatori ſalute gaudere & gratia Dei ad ulteriora tranſire. Nunciabatur apud majeſtatem noſtram, quod diligebas excellentiam noſtram, & mentio altitudinis noſtræ erat apud te. Sed per apocriſiarium noſtrum cognovimus, quod quædam ludicra & jocunda volebas nobis mittere, unde delectaretur juſtitia noſtra &c. quod ſcire volumus & deſideramus, ſi nobiſcum rectam fidem habes, & ſi per omnia credis in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Quum enim hominem eſſe cognoſcamus, te greguli tui dominum eſſe exiſtimant, quum te mortalem & humanæ corruptioni ſubjacere cognoſcamus. De conſueta largitatis noſtræ munificentia, ſi aliquibus quæ ad gaudia pertinent, ullam habes indigentiam; per apocriſiarium noſtrum & per ſchedulam dilectionis tuæ nos certifica, & impetrabis &c. ſi ad dominationem noſtram venire volueris, majorem & digniorem domus noſtræ te conſtituemus, & poteris frui abundantia noſtra, & iis quæ apud nos abundant: & ſi redire volueris, locupletatus redibis.

„ Si vis cognoſcere magnitudinem & excellentiam noſtræ celſitudinis, & in quibus terris dominetur noſtra potentia, intellige, & ſine dubitatione crede, quod Presbyter Johannes ſervus ſum Dei, & præcello in omnibus divitiis, quæ ſub cælo ſunt, virtute & potentia omnes reges univerſæ terræ. Septuaginta verò reges nobis ſunt tributarii. Devotus ſum Chriſtianus, & ubique pauperes Chriſtianos, quos clementiæ noſtræ regit imperium, defendi-

„ mus,

„ mus, & eleemoſynis ſuſtentamus. In voto habemus viſitare Sepulcrum Domini cum magno exercitu, prout decet gloriam majeſtatis noſtræ, humiliare & debellare inimicos Crucis Chriſti, & nomen ejus benedictum exaltare. In tribus Indiis dominatur magnificentia noſtra, & tranſit terra noſtra ab ulteriore India, in qua corpus ſancti Thomæ Apoſtoli requieſcit, per deſertum, & progreditur ad ſolis ortum, & redit per declivum in Babylonem deſertam juxta turrim Babel. Septuaginta duæ provinciæ ſerviunt nobis, quarum paucæ ſunt Chriſtianorum: & unaquæque habet regem per ſe, qui omnes ſunt tributarii. In terra noſtra oriuntur, & inveniuntur elephantes, dromedarii, cameli &c. & fere omne genus animalium, quæ ſunt ſub cælo. Terra noſtra melle fluit, lacte abundat. In alia terra ultra nulla venena nocent &c. Inter paganos per quandam provinciam noſtram tranſit fluvius, qui vocatur Indus fluvius. Iſte de paradiſo progrediens, expandit ſinus ſuos per univerſam provinciam illam diverſis meatibus, & ibi inveniuntur naturales lapides ſmaragdi, ſapphiri &c. In alia quadam provincia noſtra univerſum piper naſcitur &c. Eſt autem terra nemoroſa ad modum ſaltus, plena per omnia ſerpentibus &c. Quod nemus ſitum eſt ad radicem montis Olympi, unde fons perſpicuus oritur, omnium in ſe ſpeciem ſaporum retinens &c. Eſt mare arenoſum ſine aqua &c. Tribus diebus longe ab hoc mari ſunt montes quidam, à quibus deſcendit fluvius lapidum &c. Juxta montes eſt deſertum inter montes inhabitabiles, ſub terra fluit rivulus quidam, ad quem non patet aditus &c. & rivulus iſte fluit in alium fluvium amplioris magnitudinis, in quo homines terræ noſtræ intrant, & maximam abundantiam lapidum pretioſorum inde trahunt &c. Ultra fluvium ſunt decem tribus Judæorum, qui quamvis fingant ſibi reges, ſervi tamen noſtri ſunt, & tributarii excellentiæ noſtræ. In alia quadam provincia noſtra juxta torridam zonam ſunt vermes, qui lingua noſtra Salamandræ dicuntur: iſti vermes non poſſunt vivere niſi in igne, & faciunt pelliculam quandam circa ſe ſicut alii vermes, qui faciunt ſericum: hæc pellicula à dominabus palatii noſtri ſtudioſè operatur: & inde habemus veſtes & pannos ad omnem uſum excellentiæ noſtræ. Iſti panni non niſi in igne accenſo fortiter lavantur &c. (*de Salamandris in provincia Chinchintalas eadem fere ſcribit M. Paulus Venetus lib.* 1. *cap.* 47.)

„ Neminem credimus parem habere in divitiis, nec in numero gentium. Quando enim ad bella contra inimicos noſtros procedimus, treſdecim Cruces magnas & pretioſas factas ex auro & lapidibus pretioſis in ſingulis palauſtris ante faciem noſtram portari facimus, & unamquamque ipſarum ſequuntur decem millia militum, & centum millia peditum armatorum, exceptis aliis, qui ſarcinis & curribus & ducendis victualibus exercitus deputati ſunt. Quando

„ verò

„ verò ſimpliciter equitamus, ante majeſtatem noſtram procedit „ Crux altera nulla pictura, neque auro neque gemmis ornata, ut „ ſemper memores ſimus paſſionis Domini noſtri Jeſu Chriſti, & vas „ unum aureum plenum terra, ut cognoſcamus, quod caro noſtra „ in propriam redigetur originem, ideſt, in terram; & aliud vas „ argenteum plenum auro portatur ante nos, ut omnes intelligant „ nos dominum eſſe dominantium. Omnibus divitiis, quæ ſunt in „ mundo, ſuperabundat & præcellit magnificentia noſtra &c. Sin- „ gulis annis viſitamus corpus ſancti Danielis prophetæ in Babylone „ deſerta, & omnes armati ſunt propter tiros & ſerpentes, qui vo- „ cantur denterſes. Apud nos capiuntur piſces, quorum ſanguine „ tinguntur purpurea. Munitiones habemus multas, gentes fortiſ- „ ſimas & deformes: dominamur Amazonibus, & etiam Brachmanis. „ Palatium verò, quod inhabitat ſublimitas noſtra, ad inſtar ſimili- „ tudinem palatii, quod Apoſtolus Thomas ordinavit Gundoforo „ regi Indorum, in officinis & reliqua ſtructura per omnia ſimile eſt „ illi; laquearia verò & tigna & epiſtylia ſunt de lignis ſethym: co- „ opertura ejuſdem palatii eſt de hebeno, ne aliquo caſu poſſit com- „ buri. In extremitatibus ſuprà culmen palatii ſunt duo poma aurea, „ & in unoquoque duo carbunculi, ut aurum reſplendeat in die, & „ carbunculi luceant in nocte. Majores portæ palatii de ſardonio „ immixtæ contexta cum cornu ceraſtes, ne aliquis latenter cum ve- „ neno poſſit intrare; cæteræ ex hebeno. Feneſtræ de cryſtallo. „ Menſæ, ubi curia noſtra comedit, aliæ ex auro, aliæ ex amethyſto: „ columnæ quæ ſuſtinent menſas ex ebore. Ante palatium noſtrum „ eſt platea quædam, in qua ſola noſtra juſtitia ſpectare conſuevit „ pugnantes in duello &c. Camera, in qua requieſcit ſublimitas no- „ ſtra, mirabili opere auro & argento & omni genere lapidum eſt „ ornata &c. balſamum ſemper in eadem camera ardet. Lectus no- „ ſter ex ſapphiro eſt &c. mulieres ſpecioſiſſimas habemus; ſed non „ accedunt ad nos, niſi cauſa procreandorum filiorum quater in anno, „ & ſic à nobis ſanctificatæ, ut Bethſabee à David, redeunt quæque „ in locum ſuum. Semel in die comedit curia noſtra. In menſa „ noſtra omni die triginta millia hominum præter ingredientes & „ exeuntes, & hi omnes accipiunt ſingulis diebus expenſas de came- „ ra noſtra, tàm in equis, quàm in expenſis aliis &c. Singulis menſi- „ bus ſerviunt nobis reges ſeptem, unuſquiſque illorum in ordine „ ſuo, duces ſexaginta quinque, comites tercentum ſexaginta quin- „ que, in menſa noſtra, exceptis illis, qui diverſis officiis deputati „ ſunt. In curia noſtra comedunt omni die juxta latus noſtrum in „ dextera parte Archiepiſcopi duodecim, in ſiniſtra Epiſcopi viginti, „ præter Patriarcham ſancti Thomæ, & Protopapatem Salmaganti- „ num, & Archiprotopapatem de Suſis, ubi thronus & ſolium glo- „ riæ noſtræ reſidet, & palatium imperiale, quorum unuſquiſque

„ ſin-

„ ſingulis menſibus per vices ſuas à latere noſtro nunquam diſcedunt.
„ Abbates autem ſecundum numerum dierum anni ſerviunt nobis in
„ capella noſtra, & ſingulis menſibus redeunt ad propria, & alii
„ totidem ſingulis menſibus ad idem officium capellæ revertuntur.
„ Quare dignitas noſtra quum Presbyteratus nomine ſe nuncupari
„ permittit, non debet prudentia tua admirari: plures enim in curia
„ noſtra miniſteriales habemus cum dignitate, nomine, & officio
„ quantum ad eccleſiaſticam dignitatem ſpectat, & etiam majori in
„ divinis officiis, quàm nos, præditi ſunt. Dapifer enim noſter Pri-
„ mas & Rex eſt. Pincerna Archiepiſcopus & Rex. Camerarius
„ noſter Epiſcopus & Rex. Mareſchallus noſter Archimandrita &
„ Rex. Princeps autem Coquorum Rex eſt & Abbas. Et idcirco
„ altitudo noſtra non eſt paſſa vocari eiſdem nominibus, aut ipſis
„ ordinibus inſigniri, quibus curia ſua plena eſſe videatur. Et ideo
„ majori nomine & inferiori gradu propter humilitatem magis eligit
„ nuncupari. Extenditur terra noſtra in partem unam ferè ad qua-
„ tuor menſes in amplitudinem; in altera verò parte nemo poteſt
„ ſcire qualiter protendatur dominium noſtrum. Si potes dinume-
„ rare ſtellas cæli, & arenam maris; dinumera etiam dominium no-
„ ſtrum & poteſtatem noſtram.

Hæc Joannes Rex: ex quibus conſtat primo illum in voto ha-buiſſe viſitare Sepulcrum Domini cum magno exercitu. Secundo ſedem regni, dum hæc ſcripſit, in urbe Suſis fixiſſe. Tertio Epiſco-pos, Archiepiſcopos, & Archimandritas plurimos in curia ſua adhi-buiſſe. Quarto Presbyteri nomen propter animi demiſſionem uſur-paſſe, rejectis Archiepiſcopi, Epiſcopi & Abbatis titulis. Quod verò ampulloſis nominibus utitur *Patriarchæ ſancti Thomæ*, *Protopapatis Salmagantini*, *&* *Archiprotopapatis de Suſis*; id à Neſtorianis acce-pit, qui in Tartaria, Sina, & India eos ſibi titulos fingebant: nam Metropolitas Indiæ & Chatajæ, *Patriarchas* vocat Joſephus Indus, ut [a] ſuprà dixi; Presbyter verò Adamus in Inſcriptione [b] Syro-Sinica

ܩܫܝܫܐ ܘܦܐܦܫ ܕܨܝܢܣܬܐܢ

Papas ſeù Papates *Sinarum* appellatur: unde *Proto-Papates*, & *Archiproto-papates*, hoc Archiepiſcopis, illud Epiſcopis nomen im-poſitum. Idem ferè uſus apud Chriſtianos Æthiopes obtinuit, teſte Joſepho Scaligero de Emendatione temporum lib. 7. pag. 684. *Epiſcopos Græco nomine Epiſcopaſath vocant, Sacerdotes Papaſath, ut etiam Græci hodie Patriarcham Alexandrinum, quem ut ſummum Pontificem ſuſpiciunt, Lika Papaſath.* Porrò Salmagantinus Proto-papates idem eſt ac Salmaſæ in Media; Archiprotopapates verò de Suſis, Suſianus in Elamitide Antiſtes, de quibus ſuprà pag. 421. 423. & 424. Item quod ait de corpore ſancti Thomæ in India ulteriore, de corpore ſancti Danielis prophetæ in Babylone deſerta, deque palatio,

a *Pag.* 163. *&*

b *Tom.* 2. *p.* 255. *& in hac diſſertat. pag.*

quod ſanctus Thomas Gundophoro Indorum regi ordinaſſe dicitur; hoc vulgaris Neſtorianorum traditio confirmat, ut ſuprà indicavi pag. 30. 34. & 356. Denique mulierum turba, quibus ſe ad procreandos filios uti affirmat, planum facit Tartaros illos reges, qui Chriſto nomen dederant, polygamos fuiſſe, & fortaſſe nomine tenus Chriſtianos. Idem de Joannis hujus filio ſcribit Abulpharagius, ut mox dicam.

XII. De Presbyteri Joannis nomine.

Presbyteri Joannis nomen, quod honoris cauſa dumtaxat ab illo rege uſurpatum fuit, occaſionem recentioribus dedit, fabulas multas comminiſcendi. Alii enim eum reverà Sacerdotem fuiſſe crediderunt, ut Gabulenſis Epiſcopus, cujus verba ſuprà retuli. Nonnulli ex Presbytero Joanne formatum Italicè *Prete Janni* & Gallicè *Preſte-Jean* nomen, ex Perſica lingua derivarunt *Preſtegiani*, quod Apoſtolicum ſonat, eoque religioſo epitheto regem illum ſeſe inſigniiſſe exiſtimarunt, ut Joſeph Scaliger de Emendat. temporum lib. 7. pag. 679. *Ante Luſitanorum*, inquit, *in Æthiopiam adventum ſolum nomen Æthiopum Chriſtianorum nobis vix notum erat, eorumque imperator falſo nomine Preſtegiani: quum id nomen eſſet non ejus, qui in Æthiopia, ſed qui in Aſia ante annos tercentum longè lateque rerum potiebatur. Id autem eſt lingua Perſica* ἀποστολικός. *Nam in ea lingua* فرستجان ſunt ἀπόστολοι. فرستجاني ἀποστολικός: *quod nomen propriè convenit ſummo Sacerdoti, aut* ἀρχιερεῖ *potiùs, quàm regi: item* پدشه فرستجاني Padeſcha Preſtegiani, *Rex Apoſtolicus, quod Æthiopicè eſſet* ܡܠܟܐ ܫܠܝܚܝܐ, *Arabicè autem* ملك رسولي.

Quidam nomen Presbyteri Joannis ad Æthiopum ſeù Abiſſinorum regem perperàm tranſtulere, ut Damjanus Goëz Eques Luſitanus, Aloyſius Cadamuſti, Ludovicus Romanus Patricius, Alvarez, Maffæus, Genebrardus, aliique, quos rectè Morinus [a] & Pagius [b] refellunt. Alii denique diverſas auctorum ſententias, earumque momenta referre contenti, indeciſum relinquunt, an rex ille Neſtorianus in Aſia fuerit, an verò Abiſſinus in Africa: ut cl. vir Petrus Le Brun in expoſitione Liturgiarum tom. 2. de Liturgiis Æthiopum ſeù Abiſſinorum pag. 554. & ſeq.

[a] *Præfat. in ritum ordinationis Syrorũ Neſtorianorum.*
[b] *Ad ann. 1177. à num. 5.*

Primus qui Joannem Presbyterum pro Imperatore Abiſſinorum ſeù Æthiopiæ vulgavit, Petrus Covillanius Luſitanus fuit. Hic anno Chriſti 1477. à Joanne ſecundo Luſitaniæ rege unàcum Alphonſo Paiva duobuſque Judæis ad explorandum quis eſſet, & ubi terrarum degeret rex ille potentiſſimus, quem Joannem Presbyterum vocabant, miſſus, quum vidiſſet in Æthiopia Chriſtianum Imperatorem, multaque ibidem reperiſſet, quæ de vero Presbytero Joanne apud Europæos percrebuerant, exiſtimavit illum eſſe qui *Presbyter Joannes* dicebatur, eumque errorem in Luſitaniam primùm, deinde in totam Europam invexit, ac facilè omnibus perſuaſit: adeò ut quæ-

quæcumque de celeberrimo illo Tartariæ Principe apud hiſtoricos antiquos ſcripta ſunt, viri etiam docti toto ſæculo decimo ſexto de rege Æthiopum intellexerint. Initio ſeculi decimi ſeptimi invectum per Luſitanos errorem, Luſitani emendarunt Joannes Barros, Mendezius Æthiopiæ Patriarcha, Tellezius, aliique, à quibus diligenter obſervatum fuit, Joannem Presbyterum in Aſia, non in Africa imperaſſe. Et hoc quidem factum tàm luculentis Orientalium teſtimoniis, tàmque certis antiquorum recentiumque Latinorum demonſtrationibus illuſtratum eſt, ut de ejus veritate dubitandi nullus jam locus ſuperſit. Æthiopem itaque dealbat [a] Renaudotius, quum fabuloſum in Æthiopia presbyterum Joannem iterùm nobis obtrudere conatur. Quod enim ex Abuſelah, Elmacino, aliiſque Æthiopicarum rerum ſcriptoribus notat, Reges Æthiopum *Sacerdotes* plerumque fuiſſe, idque regnum *Indiæ* etiam vocari, Chriſtiano præterea Habeſſinorum imperatori nomen *regis Tunani* impoſitum: hoc probat tantummodò Chriſtianos in Æthiopia reges jam inde ab anno Chriſti 737. vel 755. exſtitiſſe, de quibus Auctor hiſtoriæ Patriarcharum Alexandrinorum, Elmacinus, & Abuſelah loquuntur; non tamen probat, Joannem hunc regem, de quo diſſerimus, aut Tartarum non fuiſſe, aut in Æthiopia, non in Tartaria regnaſſe. Quid? quod reges Æthiopum, de quibus auctores à Renaudotio laudati, Jacobitæ fuerunt; imperatores verò Tartari, Neſtoriani. Illi jam ab octavo Chriſti ſæculo in Æthiopia regnabant; iſti in Tartaria & Turcheſtana ante annum milleſimum non innotuere. *Æthiopiæ Reges*, ut inquit [b] Abuſelah, *omnes erant Sacerdotes, Liturgiam celebrantes ſuper altaria, & quandiu regnum obtinebant, nihil quidquam manu propria occidere ſolebant: ſiquis contra feciſſet, amittebat jus Liturgiæ, & leges omnes quas antea promulgaverat, irritæ fiebant*; Reges verò Tartari nomen Presbyteri nec omnes acceperunt, nec munia ſacerdotum unquam exercuere; feris autem in venatione occidendis adeò dabant operam, ut nihil magis. Denique in *regis Tunani* nomine ludit Renaudotius: hoc enim Arabicè id ſonat, quod *Jonas* Latine, fuitque [c] proprium ei regi, qui *Cyriaco Nubiæ Imperatori anno Chriſti 737. vel 755. ſubjectus, dominabatur ad ultimas uſque auſtrales regiones*: Joannes verò Tartarorum Imperator, de quo ſermo eſt, Tartaris quidem *Unch-Chan*, Neſtorianis verò Syris ܝܘܚܢܢ ܡܠܟܐ *Juhannan Malcha*, Arabibus demum الملك يوحنا *Al-Malec Juhanna* dictus fuit; nemini *Tunan*. Sed de his ſatis.

XIII. Quartus Unch-Chanus, ſeù Joannes rex, quem Ginghiz-Chanus Tartarũ primus Imperator interfecit.

Joannis Tartarorum Indorumque regis filius idemque ſucceſſor *David* fuit, *Unch-Chanus*, ſeù *Joannes rex* & ipſe dictus, quem à Ginghiz-Chano devictum interfectumque hiſtorici omnes tradunt. De eo hæc Abulpharagius in Chronico Syriaco. [illegible]

a *Hiſtor. Patriarch. Alexand. pag.* 223. & 337. & *ſeq.*

b *Hiſtor. Patri. Alex. p.* 338.

c *Ibid. p.* 222.

ܘܒܗ̇ ܫܢܬܐ ܕܐܠܦ ܘܚܡܫܡܐܐ ܘܐܪܒܥܣܪܐ ܕܝܘܢܝܐ ܘܚܡܫܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ
ܘܬܫܥ ܕܛܝܝܐ ܟܕ ܐܘܢܟ ܚܐܢ ܕܗܘ ܝܘܚܢܢ ܡܠܟܐ ܟܪܣܛܝܢܝܐ ܡܡܠܟ ܗܘܐ ܥܠ
ܫܪܒܬܐ ܚܕܐ ܕܗܘܢܝܐ ܒܪ̈ܒܪܝܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܟܪܝܬ: ܓܢܓܝܙ ܚܐܢ ܐܡܝܢܐܝܬ
ܠܬܫܡܫܬܗ ܐܬܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܢܨܝܚܘܬܗ ܘܪܒܝܐ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡ
ܠܚܣܡܐ ܐܬܐ: ܚܣܡ ܒܗ. ܘܪܥܐ ܕܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܝܘܗܝ ܘܢܩܛܠܝܘܗܝ.
ܘܫܡܥܘ ܬܪܝܢ ܥܠܝܡܐ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܘܬ ܐܘܢܟ ܗܢܐ ܒܢܟܠܐ: ܘܐܘܕܥܘܗܝ
ܠܓܢܓܝܙ. ܘܒܗ ܒܠܠܝܐ ܗܘ ܓܢܓܝܙ ܐܘܒܠ ܠܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܘܟܠܗܘܢ
ܐܢܫܘܗܝ ܡܢ ܡܫܟܢܘܗܝ. ܘܐܬܛܫܝܘ ܒܡܥܪ̈ܬܐ. ܘܠܨܦܪܗ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܐܘܢܟ
ܐܬܐ ܥܠ ܡܫܟܢܘܗܝ ܘܐܬܐܘܐ: ܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗܘܢ ܐܢܫ. ܘܗܦܟ ܦܠܓ
ܘܕܓܢܓܝܙ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܐܘܢܟ ܡܠܟܐ ܩܕܝܡ ܘܡܬܦܪܩܐ ܠܟܡܝܢܗܘܢ
ܦܠܓܗ ܒܚܝܠܐ. ܘܐܬܟܢܫ ܥܡܐ ܕܓܢܓܝܙ ܘܐܬܩܪܒ ܥܡܐ ܕܐܘܢܟ ܚܐܢ.
ܘܗܦܟ ܐܢܘܢ ܐܠܝܨܐ ܦܠܓܗ ܒܚܝܠܐ ܒܚܘܪܒܐ ܕܗܘ ܥܠ ܐܬܪܐ ܕܝܠܗ
ܕܗܘ ܐܘܢܟ ܚܐܢ ܘܐܦ ܗܘ ܐܬܩܛܠ ܘܫܒܝܘ ܒܢܘܗܝ ܘܒܢܬܗ ܘܐܬܬܗ.
ܘܒܬܪܟܢ ܬܘܒ ܥܡܐ ܐܚܪܝܢܐ ܐܬܕܒܪ ܓܢܓܝܙ ܚܐܢ. ܘܫܡ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܘܫܪܒܬܐ
ܘܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܬܟܒܫܘ ܗܘܘ ܘܟܠܗܘܢ ܠܗܪ ܗܘܘ: ܡܠܟܐ ܠܡܠܟܐ ܠܐ
ܢܬܢܨܚ ܡܢܗܘܢ. ܘܠܟܠܗ ܦܘܩܕܢܐ ܢܬܟܠܘܢ ܥܠ ܡܠܟܐ. ܘܡܠܟܐ ܕܢܫܬܡܥܘܢ ܠܐ
ܢܬܚܙܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܡܫܝܚܐ ܘܐܢܫܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܝܟ ܗܘ ܟܠܗܘܢ ܟܗ ܒܢܝܢܐ
ܗܘ: ܐܝܟ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܗܘܠܟܐ ܠܟܠ ܐܢܫ. ܘܡܛܠ ܕܚܙܐ ܕܐܢܫܐ ܡܢ
ܡܘܫܠܡܐ ܘܡܬܩܢܝܢ ܐܘܪܚܬܐ ܐܝܟ ܗܘܐ ܟܠܗܘܢ ܘܗܘܝܢ ܥܡܗ ܡܢ ܐܚܪܢܐ
ܠܡܗܝܡܢܘܬܐ ܢܦܩܘ ܘܡܬܚܙܝܢ ܐܦܪܘܫܘ: ܢܦܩ ܐܝܟ ܓܢܓܝܙ ܚܐܢ ܘܫܡ
ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܘܡܢ ܒܬܪܗܘܢ ܬܬܢܛܪ ܟܠܗܘܢ ܠܟܠ ܡܠܟܐ ܘܡܢ ܐܘܢܟ
ܚܐܢ ܡܬܬܠܚܐ: ܘܐܦ ܡܢ ܒܢܝܐ ܕܒܢܝ ܡܠܟܐ ܠܒܢܝܗܘܢ ܢܬܝܗܒ
ܬܢܢ. ܘܦܩܕ ܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܒܝܬܗܘܢ ܒܫܡܐ ܠܡܝܬܪܘܬܐ. ܘܐܦ ܠܡܠܟܐ ܕܟܠܗ
ܐܝܟ ܐܫܬܟܚ ܗܘ ܡܠܟܐ ܩܕܡܝ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܐ ܒܪܗ ܕܐܬܝܠܕ ܠܟܠܗ ܡܢ
ܩܢܘܡܗ ܘܡܩܕܫܐ ܡܢܗ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܘܢܬܒ ܐܚܪܬܐ ܡܢ ܐܘܢܟ ܚܐܢ ܩܕܡ
ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܪܘܡܝܐ ܘܡܬܩܪܝܢ ܦܪܝܫܐ. ܘܟܕ ܗܫܐ ܘܢܬܚܙܐ ܕܐܚܪܢܐ:
ܘܟܕ ܠܐܒܐ ܢܗܘܐ. ܟܕ ܢܫܬܡܥ ܠܟܢܘܫܐ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢܗ ܘܡܢ ܒܝܬܗ
ܠܟܠ ܕܢܬܕ ܡܢ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܟܠܗ ܠܐܚܪܝܢ ܡܢ ܥܠܡܐ.

Hoc eodem anno, nimirùm Græcorum milleſimo quingenteſimo decimo quarto, Arabum verò quingenteſimo nonageſimo nono, quum Unch-Chanus, ideſt, Joannes rex Chriſtianus cuidam Hunnorum barbarorum genti, quæ Cherit dicitur, imperaret; Cinghiz-Chanus ad ejus obſequium perpetuo ventitabat. Quumque ejus ſplendorem ſpectaret, eumque in dies progredi & proficere; invidia adverſus eum flagrare cœpit, cogitavitque fraudulenter eum capere & inter-

ficere.

ficere. Tum verò pueri duo ex Unch-Chani familia, ea fraude comperta, Cinghizo rem patefecerunt, continuoque ipſe ſuis ſignificavit. Noctu itaque ex caſtris moverunt, & in inſidiis delituere. Ut dies illuxit, Tatarorum caſtra adortus Unch-Chanus, vacua reperit. Continuo Cinghizi copiæ erupere, & commiſſo ad fontem, qui Balciva (Belgian aliis) *appellatur, prælio, vicit Cinghizus, & Unch-Chani pars victa ex acie diſceſſit. Alia etiam commiſſa ſunt prælia, donec Unch-Chani copiæ deletæ ſunt, & ipſe interfectus eſt, ejuſque uxores, filii atque filiæ in captivitatem abductæ. Illos porrò geminos pueros extulit Cinghiz-Chanus, conſtituitque eis legem pleniſſimæ libertatis, qua poſteros eorum frui voluit in perpetuum, edicens, ut quamcumque prædam caperent, nulla ab eis portio pro rege exigeretur, utque nulla petita facultate ipſis liberum eſſet adire Reges, & quantumvis delinquerent, pœnam capitis nequaquam darent. Reliquos verò, qui ei bello operam contulerant, exaltavit, & proceres atque magnates creavit. Et quoniam genus quoddam hominum ex Mogulenſium gente, qui Avirathæi dicuntur, eum ſequuti fuerant, atque præ ceteris fortiter & generosè ſe geſſerant; præcipuo eos honore affecit Cinghiz-Chanus, eiſque privilegium ſcripſit, mandans, ut ex earum filiabus uxores ſeligerentur regibus ex ſtirpe Cinghiz-Chanica genitis: itemque ut ex filiabus filiorum regum uxores illorum filiis traderentur. Manſitque iſta lex inter illos ad hæc uſque tempora. Sciendum autem eſt, neutiquam ſine cauſa Joannem prædictum Cheritenſem regem abjectum fuiſſe, ſed quoniam cor ejus ab amore Chriſti Domini ſui, qui illum magnificaverat, deflexit, & ſibi uxorem duxit ex quadam Sinica gente, quæ Karachata dicitur; deſertaque patrum ſuorum religione, deos alienos coluit: propterea Deus abſtulit ab eo regnum, & tradidit meliori, cujus cor rectum erat coram Deo.* Populos Cherit *Caraitas*, & Avirathæos *Vidirath* appellat Vincentius Specul. lib. 31. cap. 9. inquiens: *Idem Ginghiſcam contra terram Sauphur, & contra terram Caraitarum, & contra terram Vidirath proceſſit, quas omnes bello devicit.* Quod verò Abulpharagius de Avirathæorum privilegio notat, id non toti genti conceſſum fuit, ſed nonnullis ex ſtirpe ejuſdem Unch-Chani, quibus Tartarorum Imperatores filias ſuas nuptum collocare conſueviſſe, teſtatur Marcus Paulus Venetus lib. 1. cap. 64.

Eam Unch-Chani cædem ad annum Chriſti 1187. idem Marcus Paulus Venetus narrat: Vincentius verò, Nangius, & Sanutus anno 1202. id factum volunt. Marcus Paulus lib. 1. cap. 51. 52. & 53. *Tartari*, inquit, *non habebant de gente ſua principem, ſed tributa pendebant magno cuidam regi Uncham nomine* (imò Unch-Chan) *quem hodie vulgo presbyterum Joannem vocant. Sed in dies incrementa ſumentes, & ſeipſis fortiores evadentes, cœpit rex Uncham timere, ne aliquando ab ipſis offenderetur, atque in rebellionem*

pro-

prorumperent. Ut igitur potentia eorum minueretur, cogitabat operæ pretium ſe facturum, ſi illos ab invicem in partes ſecerneret, atque in diverſas regiones collocaret. At illi nolentes à ſe invicem diſgregari, tranſierunt omnes pariter in deſertum verſus plagam aquilonarem, magnam occupantes regionem, in qua tuti eſſe poſſent, nec regem ſuum timerent, negato etiam illi tributo. Paucis tranſactis annis, Tartari omnium conſenſu eligunt ex ſeipſis virum probum & ſapientem in regem, Chinchis nomine, anno ſcilicet Domini 1187. *cui coronam imponentes, & omnes circumquaque, qui de gente illa erant, concurrentes, voluntario animo illi obedientiam & ſubjectionem pollicentur. Ille igitur ut erat vir prudens, ſubjectos optimè gubernabat, atque brevi tempore octo provincias cepit & regno ſuo adjecit &c. Itaque videns ſe in tanta ſublimari gloria & potentia, deſtinatis nunciis ad regem Uncham, cui quondam tributa pendebat, rogabat, ut illi filiam ſuam in uxorem collocaret. Quod ille ægerrimè ferens, cum indignatione reſpondit: Malo filiam meam vulcano conſecrare, quàm ſervo meo dare in uxorem. Et ejectis Chinchis nunciis, ajebat: dicite domino veſtro: quia ad tantam creviſti ſuperbiam, ut præſumeres petere filiam domini tui in uxorem, en ne potiaris voto tuo, faciam eam amara interire morte. Audiens verò rex Chinchis moleſtam regis Uncham reſponſionem, congregato magno exercitu, profectus eſt hoſtili animo contra regem Uncham, caſtraque poſuit in planitie quadam magna, Tanduc nomine, & mittens ad regem, denunciat illi, ut ſe defenderet. At ille veniens cum maximo exercitu, deſcendit ad campeſtria, & caſtra ſua poſuit juxta caſtra Tartarorum &c. Tertia igitur die prælium commiſſum eſt, & multis utrinque cadentibus, victoria tandem penes Chinchin remanſit. Sicque factum eſt, ut Tartari regnum Uncham penitus ſibi ſubjugarint.*

Vincentius tom.4. Speculi lib. 31. poſtquam relatas à Ginghiz-Chano de Tartaris Sumongalis, Merkitis, Metritis, Naimanis, Charakithais, Hyuris, Caraitis, Vidirathæis, deque Chythais victorias cap.8. & 9. narraſſet, ſubjungit cap.10. illius filium contra Chriſtianos Indos cum valido exercitu proceſſiſſe; à rege verò Indiæ, qui vulgo Presbyter Joannes appellabatur, commiſſo prælio devictum, ex Indiæ finibus recedere coactum fuiſſe. Libro verò 29. cap. 69. inſtauratum refert à Ginghiz-Chano prælium, in quo Rex David preſbyteri Joannis Imperatoris Indiæ filius occubuit. *Anno Domini* 1202. *ſecundùm quoſdam*, inquit, *Tartari poſt occiſionem Domini ſui exierunt in populorum deſtructionem. Hi etenim poſt adhuc in terra ſua, videlicet Tartaria, quæ affinis eſt Indiæ, reſidentes, contra regem David dominum ſuum, videlicet Presbyteri Joannis quondam dominatoris & Imperatoris Indiæ filium, conſpiraverunt, eumque doloſè machinando interfecerunt. Antea ſiquidem ab antiquo Tartaria*

Indiæ

Indiæ regi fuerat ſubjecta, eique pacificè & quiete debita uſque ad tempus illud exſolverat tributa. Quumque prædictus Rex ab eis tributum ſolitum expeteret, præcipiens inſuper, ut in armis, vel in angaria aliqua deſervirent, illi ſuper aggravationem manus Domini ſui conquerentes, inierunt plures conſilium, utrum ei ſimpliciter obedirent, an ei prout poſſent obviarent. Tandem unus eorum nomine Cingiſcham (in textu perperam habetur Ingiſcham, & in margine Tamguiſcham:) *qui ſagacior & antiquior videbatur, dedit conſilium, ut mandato regis contradicerent, & omnes unanimiter in eum exurgerent, eumque ac ſuos quos invenire poſſent occiderent &c. Omnes autem conſilium hoc concorditer approbantes, ipſum in Dominum ſibi cum ſucceſſoribus ſuis elegerunt, eiſque prædictam obedientiam in perpetuum ſe ſervaturos promiſerunt, & uſque hodie ſervaverunt &c. Rex autem David adventum eorum audiens improvisè, nec ullatenus valens reſiſtere, quum ab una parte exercitus effugere vellet, ab altera præventus eſt & oppreſſus, tandemque cum tota familia ſua præter unicam filiam membratim detruncatus, quam videlicet ſuperſtitem prædictus Cingiſcham ſibi uxorem accepit, & de ea ut dicitur filios generavit.*

Nangius in Chronico ad annum 1202. *Tartari ab Oriente ſurgentes poſt occiſionem Domini ſui David regis Indiæ tunc primo exierunt in populorum deſtructionem.* Marinus Sanutus lib. 3. part. 13. cap. 3. eundem annum irruptionis Tartarorum ſignat, & cap. ſequenti refert, *Davidem quondam Joannis Presbyteri dominatoris & regis Indiæ filium* Indis imperantem, quum novum Tartaris vectigal imponeret, ab eis occiſum fuiſſe cum tota ſua familia, exceptâ unicâ filiâ, quam Cinghiz-Chanus uxorem accepit.

Eadem referebant magni Chani Tartarorum legati ad S. Ludovicum miſſi, ut teſtatur Gulielmus Nangius in ejus geſtis. *Dicebant quoque, quod iidem Tartari primò debellaverunt filium Joannis presbyteri regis Indiæ, ipſumque cum exercitu ſuo peremerunt in ore gladii.*

Itaque rex ille Chriſtianus, qui Abulpharagio & Marco Paulo *Unch-Chanus*, ſeù *Joannes rex* & *presbyter* dicitur; Vincentio, Nangiò, Marino Sanuto, & legatis Tartarorum Imperatoris Gujuchi, appellatur *David*, idemque *filius Joannis presbyteri regis Indiæ*. Morinus in præfat. ad ritum Ordinationis Syrorum Neſtorianorum conjicit illum utroque nomine, *Unch-Chani* ſcilicet & *Davidis* vocatum fuiſſe. Qui unum tantum fuiſſe Joannem regem, vulgò presbyterum, crediderunt, nodum quæſtionis ſolvere nequeunt. Sed ex ſuprà dictis res plana eſt: omnes enim illi Chriſtiani reges, qui Tartaris, Turcis, Indiſque imperarunt, nomen *Unch-Chani*, ſeù *Joannis regis*, & *presbyteri* geſſere. Eorum poſtremus, quem Ginchiz-Chanus interfecit, proprio nomine *David* fuit, idemque & Joan-

Joannes presbyter rex Indiæ, & filius Joannis Presbyteri regis Indiæ.

Ad eundem Unch-Chanum, ſeù Joannem regem exſtat epiſtola Alexandri Papæ III. data Venetiis v. Kal. Octobris anno Chriſti 1177. ut rectè Pagius in Critica Baronii ad eundem annum à num. 3. ubi obſervat ei titulum hunc fuiſſe: *Alexander Papa chariſſimo in Chriſto filio Presbytero Joanni, illuſtri & magnifico Indorum regi*: non verò iſtum, quem Hovedenus refert, *Chariſſimo in Chriſto filio illuſtri & magnifico Indorum regi, ſacerdotum ſanctiſſimo*: hæc enim ultima verba à quopiam ſciolo inſerta fuiſſe in exemplar, quo uſus eſt Hovedenus. Summam exhibet idem Pagius in hæc verba. *Ait in iis Pontifex ſe jampridem referentibus multis accepiſſe eum Chriſtianum nomen profiteri, & à Philippo medico ſuo* (qui ad illas partes peregrinatus fuerat,) *quòd ad hoc firmiter intendat*, ut tu, *inquit*, & terra tuæ ſublimitati commiſſa, nihil unquam videamini in fide veſtra tenere, quod à doctrina Sedis Apoſtolicæ diſſentiat modo quolibet vel diſcedat. *Se à Philippo accepiſſe eum cupere habere Eccleſiam in urbe, ubi viri prudentes de regno ejus manere poſſent. Optare ſe eum revocare ab iis articulis, in quibus errat à Chriſtiana & Catholica fide; ſeque præfatum Philippum medicum à ſuo latere ad illum mittere, qui eum & ſuos de articulis Chriſtianæ fidei, in quibus à nobis diſcordat, erudiat. Denique ſe libentiſſimè ei Eccleſiam in Urbe conceſſurum.* Hæc Summa Epiſtolæ Alexandri III. ex Pagio, qui rectè monet adversùs Baronium alioſque, regem illum non Æthiopum ſeù Abiſſinorum fuiſſe, ut ex Luſitanis fabula de Presbytero Joanne Æthiopiæ rege in Europam invecta eſt; ſed Indorum Tartarorumque, quemadmodum ſuprà dixi.

XIV. De poſteris Unch-Chani, ſeù Joannis regis, uſque ad annum Chriſti 1300.

Quod verò Vincentius, & Marinus Sanutus ajunt, *hunc regem cum tota familia ſua interfectum, præter unicam filiam, quam ſuperſtitem Cinghiz-Chanus ſibi uxorem accepit*: id, inquam, repugnat primo Abulpharagio [a] ajenti, Unch-Chano cæſo, non periiſſe, ſed captos fuiſſe à Ginghiz-Chano filios ejus, & filias, & uxores; Sarkutanam autem, ejuſdem Unch-Chani ex fratre neptem, Thuli-Chano ipſius Ginghiz-Chani filio nupſiſſe: Serotanam vocat Joannes de Plancarpio apud Vincentium lib. 31. cap. 13. earnque matrem eſſe Menguchani, qui fuit Ginghiz-Chani ex filio nepos, ſuoque tempore, hoc eſt, anno 1246. quo Gujuchus regnum iniit, ſuperſtitem fuiſſe affirmat. Secundo repugnat memoratis Gujuchi Tartarorum Chani ad S. Ludovicum legatis aſſerentibus, eundem Gujuchum, qui Ginghiz-Chani ex filio Uchatajo nepos erat, *matrem habuiſſe* [b] *Chriſtianam, regis qui presbyter Joannes vocatur, filiam*: denique repugnat Marco Paulo, qui lib. 1. cap. 64. provinciam Tenduch ait principem habuiſſe de progenie Unchani regis, magno Chano Tartarorum ſubditum, cui ſolebant Tartarorum Imperatores filias ſuas nuptum collocare. Non igitur tota Unch-Chani familia præ-

[b] *Suprà p. 106.*

præter unicam filiam à Ginghiz-Chano ſublata fuit; ſed nonnulli etiam ejus filii filiæque, & ex fratre nepotes nepteſque ſuperſtites fuere.

In provinciis Tenduch, India, & Chataja reges ex progenie Unch-Chani, magno tamen Tartarorum Chano ſubjecti, regnaſſe feruntur uſque ad annum Chriſti 1300. Marcus Paulus loco citato. *Ab Egrigaja provincia*, inquit, *eundo ad orientem, ducit iter ad provinciam Teuduch* (Tenduch) *in qua ſunt civitates & caſtra multa: ubi etiam manere conſuevit rex ille magnus & toto orbe terrarum nominatiſſimus, vulgo presbyter Joannes dictus. Modo autem provincia illa tributa pendit magno Cham, habens regem, qui eſt de progenie presbyteri Joannis. Cæterùm omnes magni Cham poſt mortem illius qui à Cinchis in prælio fuit occiſus, tradiderunt filias ſuas illis regibus in uxores.* Armeniæ Comeſtabularius ad magnum Cham legatus miſſus in epiſtola ad Cypri regem ſcripta de legatione ſua, quam refert Nangius in rebus geſtis S. Ludovici, de India provinciæ Tanguth proxima loquens, Chriſtianum ibi regem de Saracenis auxilio Tartarorum triumphaſſe ſcribit: *In terra verò Indiæ*, inquit, *quam B. Apoſtolus Thomas convertit, eſt quidam Chriſtianus Rex, qui inter alios reges, utpote Saracenos, erat in anxietate magna poſitus. Nam undique faciebant ei violentiam, donec Tartari venerunt in terram illam, & ipſe factus eſt homo illorum, acceptoque exercitu ſuo & Tartarorum, Saracenos invaſit, tantumque in terra Indiæ acquiſivit, quod tota Orientis terra plena ſit ſclavis Indicis. Horum enim pluſquam quingenta millia vidi, quos rex dictus ceperat, & mandaverat venumdari.* Joannes [a] è monte Corvino Ordinis Minorum in epiſtola, quam anno 1305. in Cambaliech Chatajæ civitate ſcripſit, affirmat, *à Neſtorianis erroribus ad orthodoxam religionem à ſe anno* 1292. *converſum regem illius regionis Georgium Neſtorianum, qui erat de genere Joannis magni regis, eundemque anno circiter* 1298. *defunctum, relicto Joanne filio, quem idem Religioſus paternæ pietatis hæredem fore ſperabat: fratres tamen ipſius regis Georgii quum eſſent perfidi in erroribus Neſtorii, omnes quos ille converterat, poſt regis obitum ſubvertiſſe, ad ſchiſma priſtinum reducendo.*

a *Apud Waddingum tom. 3. Annal.*

Filiæ Unch-Chani, quam Ginghis-Chanus uxorem duxit, nomen fuiſſe ܐܝܣܘܢ ܨܝܢ ܒܝܓܝ *Jaſan-Cin-Beghi*, ex Abulpharagio ſupra [b] obſervavi. Renaudotius [c] eandem vocat *Bulginbeghi*. Plurimum autem apud ipſam valuiſſe quemdam monachum Neſtorianum, docet nos Vincentius lib. 29. Speculi cap. 70. his verbis: *Rabbanta verò monachus Chriſtianus, ſed tamen Neſtorianus, quia vivente David rege fuit ei familiaris, & fortaſſe quandoque conſiliarius, poſt mortem ipſius David à filia ejus, uxore Cingiſcham, tandem eſt evocatus, & eidem occaſione antiquæ patris ſui amicitiæ, & quia*

b *Pag.* 103.
c *Hiſtor. Patriarch. Alex. pag.* 598.

Chriſtianus erat, conſiliarius ac pœnitentiarius ejus factus eſt: Tartariſque familiaris eſt effectus, ipſa tamen dumtaxat vivente, & Cingiſcham permittente. At illa mortua, factus eſt idem monachus Tartaris extraneus, & ab eis elongatus. Ipſe autem Rabbanta tùm mediante regis David filia, tùm etiam mediante curiæ frequentia, multa de conſiliis & factis Tartarorum noverat, multaque divinando eiſdem revelabat. Propter quæ nimirùm ad tempus ab ipſis eſt magnus arbitratus, & ab illis, qui curiam Cingiſcham & Baronum ejus frequentabant, ſanctus eſt reputatus. Poſtea verò in Armeniam majorem tranſiit, ibique in Tauris civitate per aliquod tempus latuit. Sed ſicut poſtea diligenti inquiſitione per Fratres Prædicatores, qui de mandato Papæ ad Tartaros ibant, & ad ipſum etiam Rabbantam literas deportabant, ac per viros religioſos & alios fide dignos inventum eſt, quod mercator erat, & uſurarius, & hæreticus, fideique catholicæ & orthodoxæ inimicus, licet etiam eam confiteretur ore tenus; latebras tamen libenter quærebat, nec unquam comedens ab aliquo de fratribus ſe videri permittebat. Talis ſemper vixit, taliſque moriens qualis vixerat, ſicut credere dignum & juſtum eſt, ad infernum deſcendit. Hæc Vincentius.

XV. Chriſtianorum in Tartaria ſtatus ſub imperio regum, qui Unch-Chani dicti ſunt, eorumque poſteris.

Jam verò quis fuerit Chriſtianorum in Tartaria ſtatus ſub memoratis quatuor regibus, qui Unch-Chani, ſeu Joannis regis nomen geſſere, eorumque poſteris, ab anno ſcilicet Chriſti 1000. ad annum 1300., ex dictis pronum eſt colligere. Tunc enim inſtitutæ videntur à Patriarchis Metropoles Caſgaræ & Nuachetæ, Kandæ ſeù Gendæ, Turcheſtanæ, & Tanchetæ ſeù Tanguth: quarum meminere [a] Elias Damaſcenus & Amrus in notitiis Epiſcopatuum. Earundem Metropoleon mentio apud [b] Renaudotium, qui illas vocat Turcheſtanam, Tengat, Caſchgar & Noüakat. Elias III. Neſtorianorum Patriarcha, qui ab anno 1176. ad annum 1190. ſedit, ordinaſſe dicitur Joannem ex Chalatæ Epiſcopo Metropolitam Caſgaræ, eique defuncto Sabarjeſum Geslunenſem ſubſtituiſſe. Denha, qui ab anno 1265. ad annum 1281. Neſtorianis præfuit, Simeonem [c] ex Tuſæ in Choraſana Epiſcopatu ad Tanchetæ ſeù Tanguth Metropolim anno 1279. evexit, eique paulo poſt dejecto Jaballaham Iguritam monachum in Chataja natum ſubrogavit. Hic Jaballaha, qui anno 1281. Denham Patriarcham excepit, unàcum Barſuma monacho ex Chataja in Aſſyriam advenerat. Ad utrumque exſtant Nicolai IV. epiſtolæ, quas ſuprà [d] retuli. Quum verò Patriarcha ordinatus eſt, adfuit inter cæteros Metropolitas & Epiſcopos Jeſuſabranus Metropolita Tanchet, ut [e] Amrus teſtatur. Sabarjeſus cognomento Zanbur, qui anno 1063. Patriarcha conſecratus fuit, Georgium Caſcarenſem Epiſcopum à ſe ordinatum miſit ad Choraſanam, & Segeſtanam, & regiones Chatajæ, ubi uſque ad obitum permanſit, ut Mares Salomonis filius narrat.

a *Tom.2. p. 458. & 460.*
b *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag. 320.*
c *Suprà p. 112. & ſeq.*
d *Pag. 117.*
e *Tom. 2. p. 456.*

Mar-

Marcus Paulus Venetus [a] oculato teſtimonio plurimos Chriſtianos Neſtorianos vivere ſcribit, eccleſiaſque habere in Tartariæ provinciis: nimirùm in Caſchar, & Carcham: in Sachion, Chinchintalas, Suchur, Campition, (quæ ſunt urbes Tanguth:) in regno Ergimul & Cerguth, quæ ſunt inter Tanguth & Chataj: in Calacia civitate Egrigajæ provinciæ Tanguth: in provincia Tenduch: & in Jaci Metropoli provinciæ Carajam.

a *Lib.* 1. *cap.* 38. 40. 45. 47. 48. 49. 62. 63. 64. & *lib.* 2. *c.* 39.

Comeſtabularius [b] Armeniæ in epiſtola ad regem Cypri de Chriſtianis terræ Tanguth, quam Tangath vocat, hæc habet. *Infra quinque annos, ut dictum Cham juniorem Tartari inthronizarent, vix in unum locum congregari potuerunt. Quidam enim eorum erant in India, alii verò in terra de Chatha, alii in Ruſſia, & alii in terra de Chaſcar, & de Tangath. Hæc eſt terra, de qua tres reges in Bethlehem venerunt Chriſtum adorare, & Chriſtiani ſunt homines illius terræ. Ego ſiquidem fui in Eccleſiis eorum, & vidi Jeſum Chriſtum depictum; tres quoque reges, unum aurum, alium thus, & alium myrrham offerentes. Per illos itaque tres reges habuerunt illi fidem Chriſti, ac per illos Cham & omnes ſui modo facti ſunt Chriſtiani. Unde & ante portas ſuas habent Eccleſias, pulſant campanas, ac percutiunt tabulas: ita quod euntes ad dominum ſuum Cham, primo quidem oportet ire ad Eccleſiam, & ſalutare Dominum Jeſum Chriſtum, poſtea verò ire ſalutare Cham. Invenimus etiam multos Chriſtianos effuſos per terram Orientis, & multas Eccleſias pulchras, altas, & antiquas, quæ vaſtatæ fuerunt à Tartaris. Unde Chriſtiani terræ illius venerunt in præſentia Cham iſtius, qui modo regnat, quos ille cum magno honore ſuſcepit, & libertate donavit, & nequis verbo vel facto contriſtaret eos, prohiberi fecit. Et quia peccatis exigentibus non habebat Chriſtus qui nomen ſuum prædicaret in illis regionibus, ipſemet pro ſeipſo prædicavit & prædicat ſanctiſſimis ſuis virtutibus; ita quod gentes illarum regionum credunt in Chriſtum.* Hæc circa annum 1248. Comeſtabularius Armeniæ ſcribebat, quum Gujuchus Tartaris imperaret.

b *Nangius in geſtis S. Ludovici.*

Denique in Tartaria anno Chriſti 1504. Neſtorianos adhuc verſatos fuiſſe, argumento eſt, quod à Simeone & Elia Neſtorianorum Patriarchis anno Græcor. 1801. & 1814. hoc eſt Chriſti 1490. & 1503. in Indiam, Sinam, & Maſinam miſſi fuerint Epiſcopi Joannes, Thomas, Jaballaha, Denha, & Jacobus, ut ex ipſorum Epiſtola [c] anno Græcorum 1815. Chriſti 1504. exarata perſpicuum fit. Per *Sinam* enim nil aliud Syri, Perſæ, Arabeſque intelligunt, quàm Chatajam, ſeù Sinam borealem; quemadmodum *Maſinæ* nomine Sinam meridionalem deſignant, ut ſuprà [d] obſervavi. Sequiori autem ævo aliquando duo Metropolitæ, *Chatajæ* ſcilicet unus, & alter *Indiæ*, præfici conſueverunt, quemadmodum teſtatur Auctor navigationis Joſephi Indi, cujus verba [e] ſuprà retuli: quandoque unus tantùm

c *Tom.* 3. *à pag.* 590. *ad p.* 599.

d *Pag.* 436.

e *Pag.* 439.

tùm Metropolita Neſtorianis omnibus in India, Chataja, inque Tartaria, quæ inter utramque poſita eſt, verſantibus, qui hunc ſibi titulum præfigere ſolitus erat, *Indiæ Sinæque Metropolita*, ut de Jacobo & Joſepho Metropolitis Trigautius teſtatur libro 4. de expeditione apud Sinas cap. 11. cujus verba infrà producam.

§. VI.

Chriſtiani in Chataja & Sina.

HUCUSQUE de Chriſtiana fide per Tartariam ſeù Scythiam diſſeminata. Reliquum eſt, ut ejuſdem in vicinas Tartaris Chatajæ Sinæque regiones propagationem exponam.

Chataja, ut ſuprà dixi, Sinam borealem ſignificat, quam Orientales *Sinæ* nomine abſolutè appellant: habet autem Turcheſtanam ad occaſum; Sinam ad auſtrum; terram & mare Eſonis, vulgò de Jeſſo, ad ortum; & Tartariam veram ad ſeptentrionem. Sericæ antiquæ pars eſt, ut ex Ptolemæo ſcribit [a] Cellarius: nimirùm ultra Emodos montes, qui etiam mons *Ottoro-Corrbas* dicuntur, ubi celebres illi muri incipiunt, qui Tartaros à Sinis excludunt. Recentioribus verò appellatur *Chataja*, *Cataja*, *Catajum*, *Chathai*, & *Chatha*: Syris ܟܬܬܐ *Chatha*, & ܟܬܐ *Chata*: Arabibus خطا *Chata*, & قطا *Kata*: Herbelotio [b] *Khathai*, & *Khatha*. Mullerus [c] alia ejuſdem nomina refert Hebraica, Græca, & Armenica. Abulpharagius ejus regionis populos ܟܬܝܐ *Chethæos*, ſeù *Cethæos* appellat, eoſdemque ܨܝܢܝܐ *Sinenſes* perpetuò interpretatur. Vincentius in Speculo lib. 31. cap. 9. *Chythaos*, & *Cythaos* vocat, eorumque Imperatorem à Ginghiz-Chano devictum teſtatur. Abr. Bzovius ad ann. 1202. num. 18. *Chitainos* appellat. Regnum *Cathay*, populoſque *Cathaynos* habet Aytonus in lib. de Tartaris cap. 1. eorumque fines ſic deſcribit: *Regnum Cathay eſt in oriente ab uno capite, & in illa parte nulla eſt aliarum habitatio gentium, ut refertur; ex parte occidentis ſuos habet confines cum regno Tarſæ; ex parte ſeptentrionis cum deſerto de Belgian; ex parte verò meridiei ſunt inſulæ maris oceani.* De *Cathai* plura M. Paulus Venetus lib. 2. à cap. 10. ubi regiam illius regni, quod ubique provinciam vocat, *Cambalu* urbem eſſe teſtatur: *Civitas Cambalu*, inquit, *in provincia Cathai juxta magnum ſita flumen, ab antiquis temporibus inſignis fuit & regalis: ſonat autem Cambalu civitas Domini.* Pekinum eſſe, regiam Sinæ borealis, videbimus poſtea. Urbes ejuſdem regni memorat Tainfu, Geogui, Pianfu, Chincui, Cianfu, Quenquinafu, Cunchi, Achalechmangi, & Sindinfu, quarum duas poſtremas contingere ait provinciam *Mangi*, hoc

I. Chatajæ ſeù Sinæ borealis nomina, & fines.

[a] *Geogr. antiq. lib. 3. cap. 24.*

[b] *Pag. 991.*

[c] *Diſquiſit. de Chataja pag. 1.*

hoc eſt, Sinam meridionalem; urbi vero Quenquinafu præeſſe filium magni Chani ſeù Imperatoris Tartarorum, *Mangala* nomine; ipſum verò magnum Chanum, Coblajum dictum, in regia Cambalu ſedem habere. Idem Coblajus utramque Sinam, hoc eſt, Chatajam & Mangi, ſeù borealem & meridionalem, in quindecim provincias diſtribuit, quarum ſex Chatajæ, & novem Mangi ſeù Maſinæ attribuit. Nomina provinciarum Chatajæ ſunt hæc, *Pekinenſis*, *Xanſia*, *Xenſia*, *Xantonia*, *Honania*, & *Suchuenſis*: nomina verò provinciarum Mangi, *Nankinenſis*, *Huquania*, *Chekianenſis*, *Kianſia*, *Fokienſis*, *Quantunia*, *Quanſia*, *Junnania*, & *Queichea*. Hujus poſtremæ diviſionis, regni ſcilicet Mangi in novem provincias, meminit Marcus Paulus, cujus verba mox producam. Metropolis Mangi Nankinum; Metropolis Chatajæ Pekinum ſeù Cambalu.

II. Chataja Tartaris ſubjecta.

Porrò Chatajam primùm à Ginghiz-Chano Tartarorum rege ſubactam fuiſſe, teſtatur Vincentius lib. 31. cap. 9. ubi poſtquam ab eodem devictos ſcripſiſſet Tartaros Sumongalos, Merkitas, Metritas, Naimanos, & Charakithaos, hæc de Chythais, ſeù Chatajenſibus ſubjungit. *Mongali in terram ſuam revertentes, ſe contra Chythaos ad prælium paraverunt, & caſtra moventes eorum terram intraverunt. Quod audiens eorum Imperator, ſcilicet Chythaorum, venit cum exercitu ſuo contra illos, & commiſſum eſt prælium durum, in quo Mongali ſunt devicti, omneſque nobiles eorum, qui erant in exercitu, præter ſeptem, occiſi ſunt . . . . Chingis autem, & alii qui remanſerunt, in terram ſuam fugerunt. Quumque quieviſſet aliquantulum, præparavit ſe rurſus ad prælium, & proceſſit contra terram Hyurorum. Illi ſunt homines Chriſtiani de ſecta Neſtorianorum. Et hos etiam Mongali devicerunt, eorumque literam acceperunt: prius enim ſcripturam non habebant, nunc autem eandem Mongalorum literam appellant. Idem contra terram Sauphur, & contra terram Caraitarum, & contra terram Vidirath proceſſit, quas omnes bello devicit. Inde in terram ſuam rediit, & aliquantulùm quievit. Deinde convocatis omnibus hominibus ſuis, contra Cythaos pariter proceſſerunt: diuque contra illos pugnantes, magnam partem terræ illorum vicerunt, eorumque Imperatorem in civitatem ſuam majorem concluſerunt: quam & tam longo tempore obſederunt, quod exercitui expenſæ omnino defecerunt . . . . Quumque diu Mongali pugnaſſent, & eam bello vincere non poſſent, unam magnam ſub terra viam ab exercitu uſque ad medium civitatis fecerunt, & proſilientes in medium ejus, contra cives pugnaverunt. Illi quoque qui extra remanſerant, eodem modo contra iſtos pugnabant. Denique conſcindentes portas civitatis intraverunt, & Imperatorem cum pluribus occidentes, urbem poſſederunt, aurumque & argentum & omnes ejus divitias abſtulerunt. Et quum illi terræ ſuos homines præfeciſſent, in terram propriam reverſi ſunt. Tunc* *pri-*

primùm Imperatore Cythaorum devicto, factus eſt Chingiſcham Imperator. Quandam tamen partem illius terræ, quia poſita erat in mari, nullatenus devicerunt uſque hodie: nimirùm terram Mangi, ſeù Sinam meridionalem Oceano proximam, quam Tartari nondum ſubegerant, quum hæc Joannes de Plancarpio ſcribebat, quæ ex ejus narratione Vincentius in annales ſuos retulit: ipſe enim Joannes ſub Gujucho tertio Tartarorum Imperatore hiſtoriam ſuam vulgavit; regnum verò Mangi à Coblajo, qui ſecundus à Gujucho Tartarorum imperator fuit, devictum eſt, ut infrà dicam. Chatajæ expugnatio paulò ante annum Chriſti 1200. contigit: Igurorum enim, Caraitarum, & Vidirathenſium Tartarorum, quibus Unch-Chanus ſeù Joannes rex imperabat, debellationem conſequuta eſt, ut ex Vincentio modo vidimus. Poſt eam verò Ginghiz-Chani victoriam, Chriſtiani Indi, Joanne presbytero rege, Tartaros in Indiam invadentes fugarunt, quemadmodum idem Vincentius cap. ſequenti narrat: paucis demum poſt annis inſtaurato à Ginchiz-Chano adversùs eundem Indorum regem prælio, victoria penes Tartaros ſtetit, & Joannes ſeù David rex Joannis filius membratim diſſectus fuit: idque anno Chriſti 1202. accidit, ut ex eodem Vincentio lib. 29. cap. 69. liquet.

III. Chatajenſium religio, & mores.

Devicti à Ginghiz-Chano Chatajenſes, idolorum cultum ad victores Tartaros traduxere, ut ex Abulpharagio ſupra [a] notavi. De eorum literis & idololatria hæc Aytonus in lib. de Tartaris cap. I. *Iſti verò Cathayni valde pulchras habent literas, quæ latinis literis in pulchritudinem quodammodo ſimiles ſunt. Secta verò illius regni gentium vix poſſet aliquo modo enarrari. Quoniam aliqui ſunt, qui colunt idola de metallo, alii verò boves adorant, quia terram laborant, ex qua creſcunt frumenta, & alia nutritiva. Alii colunt magnas arbores, alii naturalia, alii aſtronomiam, alii ſolem colunt, alii verò lunam, alii verò nullam habent fidem vel legem, ſed ſicut bruta animalia ducunt beſtialiter vitam ſuam. Et licet ſint perſpicaciſſimi ingenii ad omnia opera corporalia exercenda; nulla tamen inter eos ſpiritualium notitia invenitur.* Aytono conſonat P. Martinius lib. I. hiſtor. Sin. ubi notat, *in tam copioſa* Sinenſium *lingua, ne nomen quidem Deum habere: ſæpe tamen eos uti voce Xangti, qua ſummum cæli terræque gubernatorem indigitant.* Certè præcones illi Evangelici, qui in Sinam anno 636. penetrarunt, quum Sinico ſermone compendium Chriſtianæ doctrinæ traderent, Dei nomen Syriaca voce *Aloho* conſignarunt, ut ex monimento Syro-Sinico palàm fit. Verùm Trigautius ex P. Ricio lib. I. cap. 10. affirmat Sinenſes jam inde ab initio unum numen, ſpiritusſque tutelares coluiſſe: *Ex omnibus*, inquit, *Ethnicorum ſectis, quæ quidem in Europæ noſtræ notitiam devenerunt, hactenus nullam legi, quæ in pauciores errores inciderit, quàm Sinarum gens prioribus antiquitatis ſuæ ſeculis legi-*

tur

[a] Pag. 473.

tur incidiſſe. In illius quippe libris lego, Sinas jam inde ab initio ſupremum & unum numen adoraſſe, quod ipſi Cœli regem appellabant, vel alio nomine Cœlum & Terram: ex quo apparet, veteres Sinas opinatos fortaſſe Cœlum ac Terram animata, eorumque animam pro ſupremo numine coluiſſe. Infra hoc numen colebant etiam varios ſpiritus montium, fluminum, & quatuor mundi partium tutelares. Addit tres memorari in libris Sinarum ſectas: primam *Literatorum*, quæ auctorem ſeu principem philoſophorum Confucium agnoſcit, quæque idola non colit, ſed unum numen, ut ſuprà, adorat, cui tamen templum nullum ædificant, omnemque illud colendi ritum excludunt: alteram *Sciequia*, *Foë*, vel *Omitoſe*, quæ Metempſychoſim admittit, tres Deos in unum numen coaleſcere fabulatur, ſacrificulos, templa & cœnobia habet: tertiam *Lauzu*, à cognomine philoſopho quodam dictam, quæ plures Deos colit, & ſacrificulos templaque habet non ſecus atque Sciequiana ſecta; in magica tamen arte præcellit: ſuis demum temporibus hanc eſſe receptiſſimam ſapientiſſimorum quorumque Sinarum ſententiam, tres illas ſectas in unam coaleſcere, ac ſimul omnes obſervari poſſe ac debere; inde verò rectè concludi, *illos exleges eſſe, quum nullam ſyncerè perſequantur; atque ita non paucos tandem ſuam ingenuè irreligionem agnoſcere, & qui falſa credulitate ſeipſos fallunt, æquè omnes maximam partem in errorum profundiſſimo Atheiſmo verſari.* Ex his itaque, quæ Trigautius ſcribit, & ex iis, quæ mox de Sinenſibus ſeu Chatajis ex Vincentio proferam, perſpicuum redditur, primò illos verè idololatras vel atheos olim fuiſſe, antequam in eorum regionem Chriſtiana fides per Syros Indoſve Thomæ Apoſtoli diſcipulos, vel Neſtorianos Evangelii præcones, de quibus poſtea ſermo erit, inveheretur: Secundo unius numinis cognitionem, de qua Trigautius, & Jeſu Chriſti cultum, ſcripturarumque ſanctarum notitiam, de qua Vincentius, à Chriſtianis illuc profectis eoſdem accepiſſe: tertio demum rejecta Chriſtiana veritate, ipſos ad priſtinos errores idololatriæ vel atheiſmi rediiſſe, quorum pleroſque ex viciniis Indis hauſerant.

Renaudotius [a] de Sinis doctam Diſſertationem edidit, in qua religionem eorum, literas, doctrinaſque examinans, adversùs Iſaacum Voſſium alioſque illius gentis admiratores invictis argumentis oſtendit, illos ab antiquis Hebræis, Chaldæis, Syris, Ægyptiis, Arabibus, Perſis, Græcis, Latinis in omni ſcientiarum genere longo intervallo ſuperari: in Theologia, inquam, Philoſophia, Aſtronomia, Medicina, Chronologia, Mathematica, Ethica, Politica, & Grammatica; ſolùm præ cæteris excellere in quibuſdam artibus mechanicis, ac præſertim in Sandaracha inducenda, in vaſis fictilibus, quæ Sinica vocamus, formandis, & in lanificio, ſeù potiùs lini ſubtiliſſimi & ſerici opificio, de quo Virgilius Georg. 2. verſ. 121. & Plinius lib. 6. cap. 17. Ex Indis, Perſis, Chaldæis, Arabibus, Ægyptiis quid-

[a] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine à p. 340. ad pag. 397.*

quid

quid norunt de Deo, de Mundo, de Scientiis, ac præſertim de arte Chimica, cui ad inſaniam uſque operam dant, Sinas mutuatos fuiſſe idem Renaudotius demonſtrat.

Chatajenſium mores deſcribit Vincentius lib. 31. cap. 9. in hæc verba. *Sunt Cythai homines pagani, habentes literam ſpecialem, & etiam, ut dicitur, veteris & novi Teſtamenti ſcripturam. Habent etiam vitas patrum & eremitas, & domos, in quibus orant temporibus ſuis ad modum Eccleſiarum factas. Quoſdam etiam Sanctos habere ſe dicunt, & unum Deum colunt, Chriſtum Jeſum Dominum venerantur, & credunt vitam æternam, ſed non baptizantur. Scripturam noſtram honorant, ac reverentur. Chriſtianos diligunt, & eleemoſynas plures faciunt, homineſque benigni ſatis & humani videntur. Barbam non habent, & in diſpoſitione faciei cum Mongalis* (Moglis) *in parte concordant. Meliores artifices in mundo non inveniuntur in omnibus operibus, in quibus homines exercentur. Terra eorum eſt opulenta nimis in frumento & vino, auro & ſerico, ac rebus cæteris.* Hæc Vincentius ex narratione Joannis de Plancarpio, *qui per annum & quatuor menſes & amplius*, ut ipſe teſtatur, *cum Tartaris Mongalis manſit, & inter eos ambulavit.* Nimirùm ex Chriſtianis, qui, ut infrà dicam, in Chataja morabantur, Chatajenſes ea quæ ad Chriſtianam religionem ſpectant, quæque à Vincentio narrantur, hauſerant. Cæterùm eos non modo paganos fuiſſe, ut idem Vincentius notat, ſed etiam idolorum cultum ad ipſos Moglos ſeù Tartaros Ginghiſchano imperatore traduxiſſe, ex Abulpharagio [a] ſuprà obſervatum eſt. Quod verò addit Vincentius, Chatajenſium terram *opulentam nimis in vino eſſe*; id non de Chataja propriè dicta, ſed de aliis regionibus eidem ſubjectis intelligendum: nam ut Marcus Paulus lib. 2. cap. 29. ſcribit, *in regno Tainfu ſunt vineæ multæ: in provincia verò Chatai nullum creſcit vinum, ſed ab hac regione illuc defertur:* cujus loco, ut idem M. Paulus cap. 25. ait, *in memorata provincia Chatai conficiunt potum ex riſo & variis aromatibus, qui ſuo ſapore etiam vini excellit ſuavitatem.*

[a] Pag. 473.

IV. Chatajæ & Sinæ ſtatus ſub Tartaris Imperatoribus.

Unch-Chanus, ſeù Joannes Presbyter, quem Ginghis-Chanus interfecit, affinitatem cum Chatajenſibus contraxerat: uxorem enim, teſte Abulpharagio loco ſuprà citato, acceperat

ܡܢ ܐܘܡܬܐ ܚܕܐ ܡܢ ܐܡܘܬܐ ܕܨܝܢܝܐ ܕܡܫܬܡܗܐ ܩܪܐܟܬܐܝ

ex quadam Sinenſium natione, quæ Karachata appellatur. Karachataji, ſeù nigri Chatajenſes ſunt Tartari Naimanis finitimi, extra boreales illos Sinenſis regni muros, quos Ginghiz-Chanus ante debellaverat, quàm in Chatajos invaderet, ut ex Vincentio ſuprà dictum eſt. Mullerus [b] ex Guillelmo de Rubruquis ſcribit Karachatajos jam olim à Joanne Neſtoriano rege ſubactos fuiſſe. *Quo tempore*, inquit, *Galli Antiochiam ceperunt* (*factum hoc anno Domini* 1098.)

[b] *Diſquiſit. de Chataja.*

qui-

quidam nomine Con-can dominabatur in Karakithai, & contiguis ad ſeptentrionem regionibus, unde egreſſi ſunt Turcæ. In eadem Karakithai quidam Neſtorianus opilio potens princeps populi Tayman fuit, & poſt obitum Con-can regnum Catajæ invaſit, & à Neſtorianis Johannes dictus eſt, qui multa de ejus magnitudine confinxerunt & mentiti ſunt, unde tot in Europam fabulæ de illo Presbytero Johanne dimanarunt. Ei frater fuit & ipſe potens opilio, nomine Unt (Unch) *qui habitavit trans montes Karakithai, itinere trium ſeptimanarum à fratre ſuo Johanne remotus. Subjecti ejus vocabantur Crit, ſive Merkit, & etiam erant Neſtoriani. Oppidum ejus erat Caracoram; ſed ipſe defecit à Chriſto ad idola, & fratri ſuo Johanni ſine maſcula prole defuncto ſucceſſit, ac nomen Chan aſſumpſit.* Pergit narrare, quomodo idem Unt ſeù Unch Chan à Cinghiſchano oppreſſus fuerit. Karakathajenſibus [a] Saracenus Caſcharæ rex circa annum Chriſti 1604. imperabat, quum Benedictus Goëz Societatis Jeſu ex Mogolitano regno in Cathajam terreſtri itinere profectus eſt. Contermini autem ſunt Keritenſibus, hoc eſt, Tartaris ſeù Mogulis regionis Kerit, quæ Tenduch dicitur, in qua Unch-Chani ſedes præcipua erat: hic enim, ut ſuprà dictum eſt, regnavit in Tenduch & Tanguth, à quibus Chataja celebri illo muro dividitur. Marcus Paulus Venetus lib. 2. cap. 30. narrat, à magno illo rege, quem presbyterum Joannem vocant, ſubactum fuiſſe Darium quendam ejus hoſtem, qui munitiſſimum caſtrum Chincui, à regno Tainfu ad occaſum itinere novem dierum diſſitum, tenebat.

[a] *Trigautius de expedit. apud Sinas lib. 5. pag.* 557.

Idem Paulus lib. cit. cap. 54. & ſeqq. teſtatur, non modò Chatajam ſeù Sinam borealem ſuâ ætate, hoc eſt, circa annum Chriſti 1288. Coblajo magno Tartarorum Imperatori paruiſſe; ſed etiam regnum *Mangi*, ideſt, Sinam meridionalem, cujus expugnationem ad annum 1268. refert.

Nonnullas ejuſdem Sinæ meridionalis civitates quadrageſimo ante anno, nimirùm Hegiræ 626. Chriſti 1228. Uchathajus Ginghiſchani filius idemque ſummus Tartarorum Imperator occupaverat, & inter cæteras *Nanquinum*, quam urbem Gregorius Abulpharagius in hiſtoria Dynaſtiarum & in Chronico Syriaco *Namking* appellat; Sinæ verò debellatæ incolas ܨܝܢܝܐ ܓܘܝܐ ܕܩܪܝܢ ܟܬܝܐ ܘܡܬܩܪܝܢ ܟܛܐ *Sinenſes ulteriores, qui & Chethaji, & Chata dicuntur*; eorum autem regi hunc titulum apud Tartaros fuiſſe, ܡܠܟܐ ܐܠܛܘܢ ܟܐܢ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܕܗܒܐ *Altun-Chan, hoc eſt, Rex Auri*. Eodem nomine Chatajam vocabant Sinenſes, teſte [b] Mullero: quod enim Tartari *Altun*, Sinæ *Kin* dicebant, hoc eſt, *Auream*.

[b] *In diſquiſit. de Chataja à pag.* 82.

Poſt Uchathaji ejuſque ſucceſſoris Gujuchi mortem, Imperator Mango Chanus Chatajæ Sinæque regimen Coblajo fratri com-

mendavit, earumque regionum tributum ſic taxavit, ut divites unoquoque anno quindecim aureos, pauperes verò aureum unum perſolverent. Anno autem Hegiræ 650. Chriſti 1252. quum idem Mango-Chanus in maximo Tartarorum omnium conventu, quem proprio ſermone ܩܘܪܝܠܬܐܝ *Kuriltaj* vocant, expeditionem in partes Occidentis, ſeù in Perſidem & Syriam decreviſſet, eò migrare juſſit ex Chataja mille familias artificum, qui bellicas machinas præparare naphtamque jaculari noſſent. Hæc Abulpharagius in hiſtor. Dynaſtiarum, & in Chronico Syriaco, ubi Tartaricis copiis omnibus à Mango-Chano præfectum fuiſſe ſcribit Hulachum ipſius fratrem, loco Elcichathaji, quem Gujuch-Chanus eò deſtinare conſueverat: ex filiis autem regum, cum Hulacho proceſſiſſe Sabathai-Ogul fratrem ejus natu minimum; pro Bathu Bulgajum Sibakani filium, & Kotar-Ogul, & Koli; pro Ciagathajo Tachodarum illius ex filio nepotem; denique pro Ciſchan-Beghi ſorore Mango-Chani, Boka-Timurum cum exercitu Aviratajorum. Perſis igitur per Hulachum, Medis, Aſſyriis, & Babyloniis debellatis, idem Mango-Chanus cum fratre Coblajo adversùs regem Chatajenſium, qui *Manzi* appellantur, arma convertit, quòd is Tartarorum jugum excutere tentaſſet. Eam expeditionem, in qua Mango-Chanus vitam reliquit, in Chronico Syriaco Abulpharagius his verbis deſcribit. ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܡܠܟܐ ܐܢܫ
ܡܢ ܡܠܟܐ ܕܨܝܢܝܐ ܐܘܟܝܬ ܟܬܐܝ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܦ ܡܢܙܝ : ܡܪܕ ܠܗ ܡܢ ܡܘܓܠܝܐ.
ܘܡܛܠ ܕܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܩܢܐ ܗܘܐ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܐܝܟ ܕܡܬܐܡܪ ܐܪܒܥܡܐܐ
ܡܕܝܢܢ : ܐܨܛܪܟ ܡܘܢܓܟܐܢ ܕܢܟܢܫ ܚܝܠܐ ܝܬܝܪ ܣܓܝܐܐ ܘܗܘ ܗܘ ܢܬܟܬܫ
ܥܡ ܗܢܐ ܡܠܟܐ ܗܘ ܨܝܢܝܐ . ܘܟܕ ܢܣܒ ܥܡܗ ܠܩܘܒܠܝ ܐܚܘܗܝ
ܙܥܘܪܐ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܠܓܘ : ܐܬܪܐ ܕܨܝܢܝܐ ܓܘܝܐ ܘܫܒܩ ܒܕܘܟܬܗ
ܠܐܪܝܩܒܘܟܐ ܐܚܘܗܝ ܙܥܘܪܐ ܗܘ ܘܐܬܟܬܫ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ . ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܦܓܥ
ܒܗ ܒܡܠܟܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܬܚܦܛܢܐ ܒܣܓܝ . ܐܬܐ ܠܗ ܟܪܗܐ ܘܐܬܢܝܚ .
ܘܒܬܪ ܡܬܚܦܛܢܘܬܐ ܐܢܘܢ ܠܟܫܝܠܬܐ ܐܟܠܘܗܝ ܘܕܡܘܟܟܬܐ ܘܢܦܩ ܡܢ ܐܬܪܐ
ܒܫܢܬܐ ܕܬܫܥܝܢ ܘܬܡܢܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܒܐܬܪܐ
ܒܡܚܝܢܘܬܐ ܕܟܪܝܗܘܬܐ ܘܡܬܚܦܛܢܘܬܐ ܟܠ ܝܘܡܬܗ .

Per idem tempus magnus rex quidam ex regibus Sinenſium, ideſt, Chatajorum, qui & Manzi dicuntur, à Moglis defecit. Quoniam verò copiarum numero præſtabat, urbeſque circiter quadringentas habebat, opus fuit, ut Mango-Chanus, majores copias congregaret, regemque illum Sinenſem bello ipſe adoriretur. Aſſumpto itaque ſecum Coblajo fratre natu minore, ad Sinarum interiorum regionem profectus eſt, quum vices ſuas Arigh-Buchæ fratri natu minimo demandaſſet. Commiſſo autem prælio, quum in illum regem ſumma

animi

animi contentione irrueret, teli ictu percuſſus occubuit. Tùm Coblajus Mango-Chani frater collectis omnibus Moglorum copiis, ex interiore Sinenſium provincia pedem referens, in exteriorem regionem ſuam regreſſus eſt, & in maxima urbe, quam Chan-Balik dicunt, ſedem fixit.

Obitus Mango-Chani, & Coblaji inauguratio contigit anno Hegiræ 658. Chriſti 1260. ut ſupra [a] obſervavi. Aytonus in lib. de Tartaris cap. 19. paulò aliter cædem Mango-Chani refert; urbem autem Chan-Balik à Coblajo illius ſucceſſore ædificatam, ſeù potiùs inſtauratam, Jons vocat. *Mango-Chan*, inquit, *fuit valentiſſimus, atque multas provincias ſuo imperio ſubjugavit. Demum verò tamquam magnanimus per mare Cathay ſe tranſtulit ad quandam inſulam capiendam: & dum in obſidione illius inſulæ permaneret, homines illarum partium, qui ſunt valdè ſagaces & ingenioſi, miſerunt homines, qui ſe occultè immerſerunt in aquam, & ſub navi, in qua erat Mango, conſtiterunt tandiu, quoad navem illam in locis pluribus perforarunt. Aqua quidem diu noctuque paulatim per foramina ingrediebatur in navem, nec aliquis perpendebat, quouſque lignum funditus eſt demerſum, & Mango-Chan fuit continuo ſuffocatus. Tartari verò, qui cum eo venerant, redeuntes, fratrem ſuum Cobila-Chan in dominum elegerunt. Et iſte Cobila-Chan quadraginta duobus annis tenuit imperium Tartarorum. Chriſtianus fuit, & fundavit quandam civitatem, quæ vocatur Jons in regno Chataji, quæ major eſt Roma, ut dicitur: & in illa civitate moram traxit Cobila-Chan imperator Tartarorum uſque ad ultimum diem vitæ ſuæ.*

Manzi populi Abulpharagio memorati, non alii ſunt, quàm incolæ regionis *Mangi*, quos Coblajus octo poſt annis, ideſt, anno Chriſti 1268. devicit, ut ſuprà ex Marco Paulo lib. 2. cap. 54. narravi. Eam provinciam *Macin*, & *Maſin* Arabes Syrique appellant. *Provincia autem Mangi*, ut idem Paulus lib. cit. cap. 64. ſcribit, *quum ſit latiſſima, diviſit eam magnus Cham* (Coblajus) *in novem regna, cuilibet proprium aſſignando regem, & hi reges omnes ſunt potentes, ſed magno Cham ſubjecti, cui etiam ſingulis annis de omnibus regnorum proventibus aliquid ſolvunt, & rationem reddunt. Et unus illorum moratur in urbe Quinſai, habetque ſub ditione ſua centum & quadraginta civitates. Habet autem univerſa provincia Mangi mille & ducentas civitates, & in ſingulis poſita ſunt à magno Cham præſidia, ne rebellare audeant.* Ex novem illis provinciæ Mangi regnis, duo tantùm Paulus [b] deſcribit: regnum ſcilicet *Quinſai*, & regnum *Fugui*; regis verò ejuſdem provinciæ à Coblajo devicti nomen fuiſſe [c] *Facfur*; urbem denique Quinſai, in qua regis Facfuri curia erat, [d] *diſtare orientem verſus ab Oceano viginti quinque milliaribus, ubi in litore maris ſita eſt civitas Canfu, portus commodiſ-*

a *Pag.* 107.
b *Lib.* 2. *à cap.* 52. *ad cap.* 70.
c *Lib. cit. cap.* 54.
d *Lib. cit. cap.* 64.

ſimus, ad quem locum infinitæ conveniunt naves ex India, & aliis regionibus. Eadem de *Canfu* habet Arabs ſcriptor, cujus iter Indico-Sinicum publici juris fecit [a] Renaudotius: Eſt autem Canfu, quam vulgo *Canton* dicimus; Sinæ vero *Can-ceu*, *Can-fu*, & *Can-tun* vocant, ut idem Renaudotius [b] obſervat: qui tamen fallitur, dum [c] *Canſa* urbem Abulphedæ memoratam putat eandem eſſe cum Canfu. Canſa Abulphedæ, non alia eſt à *Quinſai* Marci Pauli Veneti, quod idem Renaudotius [d] alibi in Præfatione advertit. Canſajam appellat B. Odoricus Forojulienſis apud Waddingum [e] in Annal. Minorum. *Facfuri* regis nomen occurrit in antiquis Perſarum hiſtoriis, ubi dicitur Pheridon rex primæ dynaſtiæ, quam Piſdadienſium vocant, filio ſuo Thur dediſſe Sinam & Turcheſtanam, eique titulum Facfuri impoſuiſſe, qui eorum Regum proprius fuit, ut Ægyptiorum nomen Pharaonis. Quamobrem quum vaſa fictilia Sinica, quæ Porcellanam dicimus, Arabes, Perſæ, Turcique deſignare volunt, ea vocant, *Cini* & *Facfuri*. Vide Herbelotium in Bibl. Orient. pag. 335. & 811.

V. De Mangi ſeù Sina: de Cambalu ſeù Pekino: deque muro Sinenſi.

Hinc certiſſimo argumento colligitur, Primo, provinciam *Mangi*, quæ Abulpharagio *Manzi*, aliis ماصين *Maſin*, ماشين *Maſcin*, ماجين *Magin*, & ماچين *Macin* dicitur, Sinam eſſe propriè dictam, cujus notiſſimæ urbes *Nankin* & *Canfu* Abulpharagio & Paulo memorantur: idque regnum Tartaris Imperatoribus Ginghiz-Chano, Uchatajo, Gujucho, Mango-Chano, & Coblajo vectigal fuiſſe.

Secundo, Chatajæ Sinæque nomine à Syris, Arabibus, Perſis, Turciſque ſcriptoribus ſeptentrionalem Sinam intelligi, hoc eſt, eam Sinæ partem, quæ ad celeberrimum murum, quo Tartari à Sinis dividuntur, accedit.

Tertio, *Chan-Balek* urbem, in qua Coblajus ſedem regni fixit, quamque M. Paulus [f] *Cambalu* vocat, eandem eſſe, ac *Pekinum*, ut [g] Herbelotius & [h] Renaudotius rectè monent. Id ante utrumque adverterat P. Nicolaus Trigautius ex commentariis P. Matthæi Ricii lib. 4. de expeditione Chriſtiana apud Sinas cap. 4. in hæc verba. *Hoc noſtrorum in hanc urbem regiam* (Pekinum) *adventu conſtare denique certo cœpit, quod jamdiù opinati fuerant, hoc regnum illud ipſum eſſe, quod magnum Chatajum apud reliquos auctores appellatur, & hanc urbem Pechinenſem regiam eſſe illius, quem magnum Can vocant, qui nunc eſt rex Sinarum, quæ urbs ab iiſdem Cambalu nominatur . . . . Sinæ quippe ſcriptis libris quoties Tartaros nominabant, Lù dicunt, & ſeptentrionis plagam Pà, nec ſolum Pè. Tartaris verò Cam, à nobis magnus redditur: quam vocem ne ipſi quidem Sinæ ignorant: & quoniam eo tempore, quo ſe Tartari in Sinarum regnum intruſerunt, Rex Tartarus ſedem Pechini fixit, ideo Campalu appellavit: & quoniam apud varios* P *conſonans in* B

com-

[a] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag. 9. & 180.*
[b] *Lib. cit. pag. 180.*
[c] *Ibid. pag. 181.*
[d] *Pag. 17.*
[e] *Ann. 1331.*
[f] *Lib. 2. cap. 9. 10. 11. 16. & 23.*
[g] *Bibl. Orient. pag. 991.*
[h] *Anciennes Relations &c. pag. 181. & ſeq.*

commutatur, ideo Cambalu cœpit appellari. Quamquam Sinæ qui conſonante B *ferè carent, etiam nunc Canpalu pronunciant. Inde planè apparet, Marcum Paulum Venetum eo tempore in hoc regnum penetraſſe, quo Tartari Sinis imperitabant, & fortaſſe cum illis ipſis eo penetraſſe. Ejus deinde commentariis, Europæ Sinarum regnum innotuit eo nomine, quo Tartari utebantur, Catajum videlicet, & urbem regiam Cambalu appellantes . . . . Luſitani poſtmodum hujus regni famam, Chinæ nomine in Europam amandarunt, deſumpto ut arbitror ab Siam incolis nomine* (ii enim regnum illud Cin vocant.) *Urbem verò regiam communi cum Sinis nomine Pechinum appellarunt. Unde nil mirum, Coſmographos noſtros nominum diſcrimine permotos, duo regna diſtinxiſſe, & quidem ita contigua, ut alterum ſine altero cognoſci nullo modo poſſe videretur.* Cæterùm nullam eſſe extra Sinenſes muros regionem, quæ Catajum vocitetur, idem Trigautius [a] Matthæi Ricii, Benedicti Goëſii, & Arabum auctoritate confirmat: quidquid in contrarium dicat [b] Andreas Mullerus in ſua de Chataja diſquiſitione.

a *Lib.* 4. *cap.* 3. *& lib.* 5. *cap.* 12.
b *A pag.* 82.

Quartò, Quæ Sinis *Pekin*, Tartaris *Cambalu* ſeu *Chan-Balek* dicitur, eandem apud Aytonum in lib. de Tartaris cap. 19. *Jons* appellari, his verbis: *Iſte Cobila Can quadraginta duobus annis tenuit imperium Tartarorum: Chriſtianus fuit, & fundavit civitatem, quæ vocatur Jons in regno Cathay, quæ major eſt Româ, ut dicitur: & in illa civitate moram traxit Cobila Can Imperator Tartarorum uſque ad ultimum diem vitæ ſuæ.* Nam Coblajus civitatem Cambalu fundavit vel potius inſtauravit, in eaque moram traxit, ut teſtatur M. Paulus lib. 2. cap. 10. inquiens: *Civitas Cambalu in provincia Cathaj juxta magnum ſita flumen, ab antiquis temporibus inſignis fuit & regalis. Sonat autem Cambalu civitas Domini* (ſeù civitas Chani, hoc eſt, regis vel imperatoris.) *Hanc magnus Cham tranſtulit in aliam fluminis partem: nam didicerat ab aſtrologis, quod imperio rebellis futura eſſet.* Triplex itaque urbi nomen fuit, *Cambalu*, *Jons*, & *Pekin*. Nec mirum: nam *Cambalu* regiam urbem ſonat, *Pekin* curiam borealem, & *Jons* nomen derivatum à familia *Tvén*, ex qua erat Coblajus urbis inſtaurator. Sic caput imperii Orientalis dicta fuit *Byzantium*, quum primùm fundata eſt; *Conſtantinopolis* à Conſtantino inſtauratore; & *urbs regia*, quod ſedes Imperatorum eſſet. In Lexico Baudrandii de ſitu & nomine urbis mira eſt inconſtantia: ſic enim legitur: *Cambalech, Sera, urbs Sericæ. Cambalu, Iſſedon, urbs Tartariæ: & Serica regio Aſiæ. Cambalu, Cambalum, urbs Tartariæ. Cambalum, Cambalu, urbs Tartariæ, Arab. Cham-Balig dicta; eſtque Catajæ caput juxta fluvium Caramoranum. Sed de ipſa pauca dicuntur, ſatiſque incerta, quamquam vulgò credatur ampliſſima urbs, & Tartariæ præcipua. Sed in eam pauci admodum Europæi penetrarunt. Sunt etiam quidam recentiores,*

qui

qui eam confundunt cum Pechino urbe primaria Sinarum. In eodem Lexico de Cataja hæc notantur, *Cataja*, *le Catay*, *regio Aſiæ in Tartaria . . . . Ejus partes Europæis notæ ſunt Tangutum*, *Tenducum*, *& Tainfujum*; *crediturque Serica antiquorum. Ibi primaria urbs eſt Cambalum*, *quæ ampliſſima. A quibuſdam confunditur cum Sinis*. Verùm ex Orientalibus Latiniſque auctoribus, qui Chatajam & Cambalum luſtrarunt, adeo certum eſt Chatajam eſſe Sinam borealem, & Cambalum Pekinum; Tangutum verò & Tenduchum ad Tartariam propriè dictam, non ad Chatajam pertinere; ut qui Pekinum à Cambalu, & Chatajam à Sina diverſam quærit, non ſecùs faciat, ac ſiquis Franciam hodiernam extra Gallias, aut Byzantium extra Conſtantinopolim quærat.

Denique muri cujuſdam, ſeù Pylarum mentio quidem fit in libris Orientalium, ſed an idem ſit cum muro Sinenſi, non conſtat. Sinæ [a] murum ſuum tribuunt Imperatori *Xi-hoam-ti*, qui ducentis ante Chriſtum natum annis in Sina regnavit. Syri, Arabeſque Alexandro Magno. Perſæ Alexandrum non Macedonem Philippi filium, ſed alterum intelligunt, quem Giamſcid quartum primæ dynaſtiæ regem appellant: murum autem illum dicunt *Sedd Iagiugi* & *Magiugi*, hoc eſt, Pylas ſeù Septum Gog & Magog. Quum autem plures ſint hujuſmodi Pylæ ſeù Portæ, quæ regionem ab altera dividunt, ſuſpicor, Orientales de aliis, non de Sinicis loqui: ſunt enim Pylæ *Amanicæ*, quæ Syriam à Cilicia ſeparant, & *Pylæ Perſicæ*, quæ Suſianam à Perſide ſejungunt, & *Pylæ Sarmaticæ*, quas *Caucaſias*, *Caſpias* & *Albanicas* vocant inter Pontum Euxinum & mare Caſpium, vulgo دربند *Derbent*, باب الابواب *Bab-al-Abuab*, & دمير قپى *Demir-capi*, quarum prima vox Perſicè ſonat *Portam*, altera Arabicè *Portam portarum*, tertia Turcicè *Portam ferream*: de his Cellarius Geograph. antiq. lib. 3. pag. 247. 809. & 881. Renaudotius [b] contendit incognitum fuiſſe antiquis Orientalibus murum Sinicum uſque ad Chriſtianum ſeculum decimum quartum. Herbelotius [c] verò affirmat nonnullos Orientales ſcriptores *Pylarum Gog & Magog* nomine murum illum inter Tartariam & Sinam poſitum intelligere. Choſroës Anuſcervanus apud eundem auctorem [d] dicitur eaſdem Pylas inſtauraſſe. Ejus muri diſerta fit mentio apud Abulfedam in deſcriptione Tranſoxanæ, ubi [e] ex Ebn Saido in voce الخطا *Al-Chata*, ſic ait.

ولهذا العظم جعلت مدينة طمغاغ وهى بلاد الخطا ويزعمون المسافرون ان السور داير على
خبايوهم مسيرة ثلاثة وعشرين يوم من المغرب الى المشرق .

Ad hanc amplitudinem devenit urbs Tamgagi, quæ eſt regio Chata. Ajunt autem viatores, murum illum, qui habitationes eorum ambit, viginti tribus diætis ab occidente in orientem protendi.

VI. Annalium Sinenſium cum aliis hiſtoriis comparatio.

In Annalibus Sinarum diſerta fit mentio irruptionis Tartarorum in Sinam; ſed nonnihil diſcriminis cernere eſt inter eos, & inter hiſtori-

a *Philipp. Couplet de ſcientia Sinenſ.* §. 2.

b *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 283.

c *Bibl. Orient. pag.* 795. *& ſeq.*

d *Lib. cit. pag.* 682. *&* 796.

e *Vide Golium.*

ſtoricos, quos ſuprà laudavi. Nam ex dictis conſtat, primo Unch-Chanum ſeù Joannem regem, vulgo presbyterum, circa ann. 1180. dominum caſtri Chincui in provincia Chataja ſiti & ab urbe Pianfu biduo diſtantis, in ſuam clientelam recepiſſe. Secundo Ginghiz-Chanum paulò ante annum Chriſti 1200. Chataja ſeu Sina boreali potitum fuiſſe. Tertio Uchatajum Ginghiz-Chani filium, qui ab anno 1228. ad annum 1246. Tartaris & Chatajenſibus imperavit, nonnullas etiam regni Mangi ſeù Sinæ meridionalis partes occupaſſe, & inter cæteras Nankinum regiam urbem, quibus tamen direptis, ad ſua rediiſſe: item Gujuchum, & Mango-Chanum Uchataji ſucceſſores non utramque Sinam, ſed ſolam Chatajam tenuiſſe. Quarto Mango-Chanum anno 1260. expeditionem Mangi ſeù Sinæ meridionalis ſuſcepiſſe, in eaque interiiſſe. Quinto denique Coblajum Mango-Chani fratrem ac ſucceſſorem eandem expeditionem inſtauraſſe, & anno 1268. devicto Sinarum imperatore, quem Tartari *Facfur* vocabant, totum regnum Mangi ſuo adjeciſſe imperio, curiamque in urbe Pechino, quæ Tartaris eſt Cambalu, conſtituiſſe. Verùm Sinenſes Annales hæc de Tartaris notant: Primo, *Cao-çum*, aliàs *Hoëi-çum*, decimum ex decima nona Familia *Sum* dicta Imperatorem, qui ab anno Chriſti 1127. ad annum 1163. regnavit, ſedem regni in urbe Nankino fixiſſe: ſecundò, hujus Imperatoris ſucceſſorem *Hao-çum*, qui ad annum 1180. imperavit, toto imperii ſui tempore pace gaviſum fuiſſe, quòd Imperator Tartarorum nullum ei bellum moviſſet: tertio quintum ab hoc Imperatorem *Cum-çum*, cujus regnum ab anno 1275. ad annum 1277. duravit, à Tartarorum Imperatore captum fuiſſe. Quarto, hujus ſucceſſorem *Tuon-çum* anno 1279. in Provinciam Quantonienſem fugiſſe: quinto, *Ti-pim* poſtremo familiæ *Sum* imperatore anno 1280. devicto, Imperatorem Tartariæ occidentalis *Xi-çu* appellatum, Sinam occupaſſe, & imperium Familiæ *Yven* fundaſſe, quod ab anno 1280. ad annum 1369. duravit. Sexto, ceſſante Tartaricæ Familiæ *Yven* imperio, alteram familiam Sinicam *Mim* dictam in Sina regnaſſe ab anno 1369. ad annum 1645. bello tamen cum regibus Tartarorum ſæpè commiſſo: nam quintus familiæ *Mim* Imperator *Siven-çum* dictus, qui ab anno 1426. ad annum 1436. regnaſſe dicitur, victoriam retulit de Tartaris qui in Sinam invaſerant: item Tartaros in Sinam irrumpentes repulerunt ejuſdem familiæ *Mim* Imperatores octavus *Hien-çum*, undecimus *Xi-çum*, decimus tertius *Xin-çum*, & decimus quintus *Hu-çum*, aliàs *Tien-Ki*, quorum primus ab anno 1465. ad annum 1488. regnavit; alter ab anno 1522. ad annum 1567. tertius ab anno 1573. ad annum 1621. & quartus ab anno 1621. ad ann. 1628. nam decimus quartus *Quam-çum* uno dumtaxat menſe regnavit. Ejuſdem familiæ ſextum Imperatorem *Ym-çum* anno 1450. rex Tartarorum devicit captivumque in Tartaria ſeptennio detinuit, poſtea

in

in regnum ſuum anno 1457, reſtituit. Septimo denique, Tartarorum provinciæ Tenduch ſeù Niuch regem *Cum-ti*, aliàs *Tſon-ti* anno Chriſti 1645, in Sinam civilibus factionibus diviſam invaſiſſe, cæſoque *Hoai-çum* ſeù *Cum-chim* poſtremo Familiæ *Mim* Imperatore, Tartaricum Imperium ibidem inſtauraſſe, quod tamen ipſe non tenuit, quum in expugnatione Pechinenſi occubuerit, ſed ejus poſteri Familiæ *Cim* nuncupatæ Imperatores ab eo anno uſque in præſentem diem tenent. Itaque ex Sinarum Annalibus palam fit binas Tartarorum regum familias in Sina imperaſſe; primam *Yven* dictam, auctore *Xi-çu* Imperatore, ab anno Chriſti 1280. ad annum 1369. Alteram *Cim* appellatam, auctore *Cum-ti* ſeù *Tſon-ti* Tartarorum provinciæ Tenduch rege, ab anno 1645. uſque in præſentem diem. Porrò *Xi-çu* Sinenſes appellant, quem Tartari Coblajum: item Sinenſes *Ti-pim* Sinarum Imperatorem à *Xi-çu* devictum dicunt, quem Tartari *Facfur*: idque factum anno 1280. volunt, quod Tartari, Syri, & Latini ad annum 1268. referunt.

VII.
An S. Thomas fuerit Sinarum Apoſtolus.

Ad Chriſtianam religionem quod ſpectat, Indorum Malabarum traditio eſt, Sobenſis [a] etiam Amrique [b] teſtimonio corroborata, Thomam Apoſtolum in Sinarum regno Evangelium prædicaſſe. Hoc Trigautius [c] confirmare nititur ex Chaldaico Malabaricæ Eccleſiæ Breviario, ex Summa Canonum Synodalium, & ex ſubſcriptionibus Metropolitanorum Indiæ & Sinæ. Sic enim ait lib. 1. cap. 11. *Rei Chriſtianæ in his regnis originem altius etiam referre poſſumus ex iis, quæ ex oræ Malabaricæ codicibus Chaldæis colligi curavimus, quam oram D. Thomæ Apoſtoli opera Chriſto adjunctam clarius eſt, quàm ut in dubium etiam à pertinacibus revocari poſſit. In iis ergo codicibus legimus clariſſimè ab eodem Apoſtolo Chriſti fidem in Sinas invectam, & plures eo in regno Eccleſias conſtitutas. Et necui res tanta dubia fortaſſe videatur, teſtimonia ipſorum codicum è Chaldæo ad verbum Latinè reddita hìc adſcribam, quæ P. Joannes Maria Campori è noſtra Societate ejus vineæ cultor annos jam plures & ſermonis Chaldæi bene peritus, juſſu Reverendiſſimi Archiepiſcopi Patris Franciſci Roitz ejuſdem eccleſiæ paſtoris è noſtra Societate, tranſtulit, & propria manu noſtrorum rogatu tranſcripſit, ut in hos commentarios inſererentur, nequando periret tàm inſigne antiquitatis monimentum. Id igitur ita ſe habet.* In Breviario Chaldæo Eccleſiæ Malabaricæ D. Thomæ, quod vocatur Gaza, ideſt, Theſaurus, in officio D. Thomæ Apoſtoli in ſecundo Nocturno in una Lectionum ſic habetur ad verbum. *Per D. Thomam evanuit error idololatriæ ab Indis. Per D. Thomam SINÆ & Æthiopes converſi ſunt ad veritatem. Per D. Thomam Baptiſmi ſacramentum acceperunt & filiorum adoptionem. Per D. Thomam crediderunt & confeſſi ſunt Patrem & Filium & Spiritum ſanctum. Per D. Thomam acceptam ſervaverunt fidem unius Dei. Per D. Thomam doctrinæ vivificæ ſplen-*

a *Epitome Canonum Part. 9. cap. 1.*
b *In vitis Patriarcharũ Neſtorianorum.*
c *De expeditione apud Sinas ex commentariis Matthæi Ricii.*

ſplendores orti ſunt univerſæ Indiæ. Per D. Thomam regnum cælorum volavit, & aſcendit ad SINAS. Deinde in quadam [a] Antiphona ſic habetur. *Indi, SINÆ, Perſæ, & cæteri Inſulani, & qui in Syria, Armenia, Græcia, & Romania, in commemoratione D. Thomæ offerunt adorationem nomini tuo ſancto.* In Summa verò Canonum Synodalium parte ſecunda ſermone ſexto capite decimo nono de canonibus conſtitutis ſuper Epiſcopos & Metropolitanos, ſimul habetur Canon Theodoſii Patriarchæ in hæc verba. *Hæ ſex Sedes capita Provinciarum & Metropolitæ, videlicet, Hilam, Nzivin, Prath, Aſſur, Bethgarmi, & Halab, qui digni habiti ſunt, ut ordinationi Patriarchæ interveniant, nec abſunt ut alii, quarto quoque anno apud Patriarcham conveniant. Sic etiam Epiſcopi magnæ Provinciæ, nimirùm reliqui Metropolitæ Chinæ, Indiæ, Paſes, Mauzæorum, Xam, Raziquæorum, Herionæ (hæc eſt Cambaja) & Smarcandiæ (hæc eſt Mogor) qui longiſſimè abſunt, nec vaſtiſſimi montes & turbulentiſſima maria permittunt eis tranſitum ad libitum, mittant literas conſenſionis (ideſt, communionis) ad Patriarcham ſemel ſexto quoque anno.* Hæc in ſumma Canonum. Subjungit idem Trigautius. *Quando verò Luſitani Cocinum appulerunt, regebat hanc Eccleſiam Malabaricorum montium D. Jacobus, qui ſic ſcribebat:* Metropolita Indiæ & Chinæ: *ut conſtat etiam ex ejuſdem manuſcripto novi Teſtamenti codice, ubi in calce ſic habetur:* Scripſit hunc librum D. Jacobus Metropolita Indiæ & Chinæ. *Eodem modo D. Joſeph poſt prædictum D. Jacobum, qui Romæ diem obiit, ſubſcribebat:* D. Joſeph Metropolita totius Indiæ & Chinæ: *& hic eſt antiquiſſimus titulus Epiſcoporum hujus Eccleſiæ.* Hactenus Trigautius, qui veſtigia etiam Chriſtianæ veritatis apud Sinas à P. Matthæo Ricio deprehenſa commemorat: nimirùm ex narratione cujuſdam Judæi, Chriſtianos ibi vocari *Hoëi*, *Tarzai*, & *Crucis adoratores*, eoſque *doctrinæ partem, quam ipſi Judæi precationum loco recitabant, ex illorum libris deſumere, eumque utriſque eſſe communem,* Davidicum ſcilicet Pſalterium.

[a] *Vide ſuprà* pag. 32.

Summa Canonum, quam idem Trigautius citat, deſumpta eſt ex Epitome Ebedjeſu Sobenſis: ſed Latina P. Joannis Mariæ Camporei verſio, ex iis quæ Tom. 3. pag. 347. & in hac diſſertatione p. 418. & 439. diximus, emendanda eſt. Ac primum quidem is Theodoſii Patriarchæ canon refertur à Sobenſi, non *Par. 2. ſerm. 6. cap. 19.* ut Camporeus habet; ſed *Par.* 8. *cap.* 19. Deinde Metropolitanorum nomina à Camporeo corrupta, ſic reſtituenda ſunt: Pro Hilam *Elam*; *Niſibis* pro Nzivin; *Perath* ſeù Meſenæ, pro Prath; *Perſidis* pro Paſes; *Maruzitarum* pro Mauzæorum: *Sciamæ* ſeù *Syriæ* pro Xam, & *Herjunitarum* pro Herjona. Denique Herjunitæ non ſunt *Cambajenſes*, neque Samarkanditæ *Mogorenſes*, ut perperàm Camporeus interpretatur; ſed hi Samarkandæ urbis in Mavaralnahara ſeù Tranſ-

oxana, illi Haræ ſeù Herath in Choraſana incolæ, ut ſuprà [a] oſtenſum eſt. a Pag. 425.

Quod verò idem Trigautius ex eadem Summa Canonum, ex Chaldæo Malabaricæ Eccleſiæ Breviario, ex ſubſcriptionibus Jacobi & Joſephi Metropolitanorum, & ex veſtigiis illis apud Sinas repertis colligit, à S. Thoma Apoſtolo Chriſtianam religionem ad Sinas invectam fuiſſe; hæc, inquam, rationum momenta aliud omnino conficiunt, quàm quod Trigautius contendit. Probant enim tantummodo, in Sina Chriſtianos olim fuiſſe, eoſque ſancto Thomæ Apoſtolo acceptam fidem referre, & Metropolitanum etiam habuiſſe, qui poſtremis temporibus Indiæ ſimul & Sinæ titulum geſſerit: non tamen probant Apoſtolum Thomam ad Sinas per ſeipſum abiiſſe, ibique Evangelium prædicaſſe: illa enim omnia per Thomæ diſcipulos, ſive Thomæ ipſius tempore, ſive aliquo poſt ejuſdem obitum intervallo (quod probabilius exiſtimo) facta, laudes illas quæ in Breviario Chaldaico leguntur, ſancto Apoſtolo rectè conciliare poſſunt, etiamſi in Sina ille numquam fuerit: propterea ſcilicet quod ſanctus Thomas fidem Chriſtianam eos populos docuerit, qui eandem poſtea in Sinas invexere, ut Renaudotius [b] obſervat. Quid? quod Antiphonæ lectioneſque Breviarii Chaldaici poſt ſeptimum Chriſti ſeculum compoſitæ ſunt, nimirùm temporibus Jeſujabi Adjabeni Patriarchæ, qui Neſtorianis ab anno 650. ad annum 660. præfuit, ut à nobis Tom. 3. pag. 145. & 476. oſtenſum eſt: paulo, ſcilicet, poſtquam in Sinam à Patriarcha Neſtoriano ſubmiſſi ſunt præcones illi Evangelici, de quibus infra ſermo erit. Sobenſis Ebedjeſus, & Amrus Matthæi filius, qui Thomam Sinenſium Apoſtolum vocant, etſi recentiores ſint, (ſeculo enim Chriſtiano decimo quarto floruere, ut cit. Tom. 3. pag. 3. & 580. notavi:) hoc tamen quod ex antiquis Eccleſiæ ſuæ monimentis de Sinarum ad Chriſti fidem converſione mutuati ſunt, ex vulgata temporum ſuorum opinione ad ipſum Thomam, non ad ejus diſcipulos retulere. Cæterùm nullus antiquus ſcriptor Latinus, Græcus, aut Syrus id de ipſo ſancto Thoma affirmat: quod proinde, ex mera Indorum Malabarum aſſertione, aut recentiorum Neſtorianorum teſtimonio, vel ex ſolis conjecturis, quæ ex Indiæ Sinæque vicinitate [c] capiuntur, nemo prudens ſibi facilè obtrudi patietur. Alioquin ex eorundem Neſtorianorum fide admittere cogemur, præter Thomam Indis ac Sinenſibus etiam ſanctum Bartholomæum Apoſtolum prædicaſſe; quod tamen veterum ſcriptorum nemo dixit. Solus Amrus [d] id ſcripſit, Indorum nomine deceptus, quos pro Indiæ Gangeticæ populis ſumpſit, quum id nomen Arabiæ Felicis incolas hoc loco ſignificet.

b *Anciennes Relations des Indes & de la Chine à p. 229.*

c *Memoir. de la Chine Tom. 2. pag. 195.*

d *Vide ſuprà p. 5.*

Idem dicendum de veſtigiis Chriſtianiſmi apud Sinas à P. Matthæo Ricio deprehenſis, quæ ſuprà ex Trigautio enumerata ſunt. Quum enim P. Ricius non ante ſeculum Chriſtianum decimum ſe-

ptimum

ptimum in Sinas penetraverit, ex illis veſtigiis hoc unum conſtat, quod Chriſtiana religio ante id ſeculum in Sinis floruit. Cæterùm nomen *Hoëi*, ut idem [a] Trigautius notat, Chriſtianis, Judæis & Saracenis commune eſt, nec niſi addito epitheto gentem unam ab altera diſtinguit: nam à peritioribus Sinis Chriſtiani quidem appellantur Hoëi crucis cultores, ſeù Hoëi qui animalibus ungulæ rotundæ veſci refugiunt: Saraceni verò, Hoëi qui à ſuilla carne abſtinent, & qui tres leges profitentur, quod ſcilicet è Judæis, Chriſtianis, Ethniciſque farraginem compegerint: Judæi autem, Hoëi qui & à ſuilla carne, & à nervis etiam abſtinent. Præterea vulgare Chriſtianorum in Perſide, India & Sina nomen eſt *Iſai*, quod *Jeſuinum* ſeù *Jeſuitam* ſonat: Jeſus enim, quem Chriſtiani colunt, Perſis Arabibuſque *Iſa* dicitur. Ex *Iſai* formatum à Sinis puto nomen *Terzai* ſeù *Terſai*, quo Chriſtianos compellant, idque ex Perſico & Arabico ſermone deſcendere, non ex Armenico, ut conjicit Trigautius in hæc verba: *Saraceni porrò Crucis adoratores præter vulgare gentis vocabulum, quo Chriſtianos omnes ISAI, ideſt, Jeſuinos vocant, etiam in hoc regno antiquos illos Crucis profeſſores TERZAI appellant, cujus appellationis cauſam neſcio, niſi quod ex Armenio quodam audivi, Armenios Chriſtianos in Perſide eodem nomine nuncupari. Unde fortaſſe conjicere licet hos Crucis veneratores ex Armenia originem traxiſſe, & ab occaſu variis fortaſſe temporibus, & eo maxime quum Tartari magnis exercitibus in Sinarum regnum irrupiſſent, penetraſſe, quo etiam tempore Marcum Paulum Venetum conſtat huc perveniſſe.* Chriſtianos in Sinarum regno Syros Neſtorianos fuiſſe, non Armenios, neque ex Armenia, ſed partim ex Aſſyria & Meſopotamia, partim ex Sogdiana, Bactriana & India illuc convolaſſe, eo maximè tempore, quo Tartari in illud regnum invaſerunt; ipſe Marcus Paulus Venetus, qui à Trigautio citatur, pluribus in locis affirmat, ubi quoties Chriſtianorum in Sinis meminit, eos Neſtorianos vocat.

[a] *Lib.* 1. *cap.* 11.

Nullum itaque certum documentum habemus invectæ per Apoſtolum Thomam in Sinas fidei: quin imò ex hiſtoria Sinenſi colligitur, quo tempore ſanctus Bartholomæus Æthiopiam, ſeù Arabiam Felicem, & ſanctus Thomas Indiam Gangeticam evangelicæ prædicationis lumine illuſtrabant; non Chriſtianam religionem in Sinas penetraſſe, ſed impiam ſectam, quæ *Foë*, *Sciequia*, *Omitoſe* & *Contemplativorum* vocatur, quemadmodum de *Mim-ti* Sinenſium Imperatore notat P. Couplet in Compendio hiſtorico circa annum Chriſti 64. in hæc verba: *Occaſione ſomnii quo oblata fuerat ſpecies aurata viri gigantei, & memor dicti, ut putatur, à Confucio prolati, in Occidente exſtitit Sanctus, quæri jubet Imperator per ſuos legatos, veram legem ex Indiis. At enim idoli Foë peſtifera ſecta cum Metempſychoſi (proh dolor) invecta eſt.* Trigautius ex commentariis

P. Matthæi Ricii de expeditione Sinica lib. 1. cap. 10. ejus ſectæ nomina, tempus, & dogmata fusè perſequitur. *Altera*, inquit, *Sinarum ſecta Sciequia vel Omitoſe appellatur; apud Japones verò Sciacca & Amidaba nuncupatur. Characteres utriſque ſunt iidem. Eadem etiam Totoqui lex ab Japonibus dicitur. Lex hæc ad Sinas pervenit ab occaſu, importata è regno, cui Thiencio, vel Scinto nomen eſt, quæ regna hodie uno Indoſtanis nomine appellantur, intra flumina Indum & Gangem ſita. Pervenit autem ſalutis humanæ anno quinto & ſexageſimo. Et ſcriptum reperio Regem ipſum Sinarum & legatos miſiſſe, ſomnio inductum ut id faceret. Ex eo regno libros in Sinarum regnum attulere legati, & interpretes adduxere, à quibus deinde hi libri in Sinicum ſermonem translati ſunt . . . . Ex his patet hoc dogma eo tempore ad Sinas penetraſſe, quo Evangelium Apoſtolis præconibus mundo innoteſcebat. In India ſuperiore, quæ eſt illud ipſum Indoſtani regnum, & alia contermina tum Divus Bartholomæus Apoſtolus legem Evangelicam evulgabat; Apoſtolus verò Thomas in India inferiore ad auſtrum Evangelicos radios inferebat. Unde videri poſſunt Sinæ evangelicæ veritatis fama permoti, eam ab occaſu expetiiſſe; ſed vel legatorum errore, vel locorum ad quæ perveniebant malevolentia, pro veritate falſitatem importatam accepiſſe . . . . Magnam hujus ſectæ profani ritus cum Eccleſiaſticis noſtris affinitatem habent. Recitantium cantus à noſtro quem Gregorianum vocamus, nihil dicas diſcrepare. In ſuis etiam fanis imagines exponunt. Eorum ſacrificuli veſtes induunt noſtris omninò ſimillimas, quas Eccleſiaſtico vocabulo Pluvialia vocamus. Inter recitandum ſæpe nomen quoddam repetunt, quod etiam ipſi fatentur ignorare; illud Tolome ſonat; videntur forſam ſectam ſuam Apoſtoli auctoritate voluiſſe cohoneſtare.* Quod ait Trigautius Bartholomæum Apoſtolum *in India ſuperiore, quæ eſt illud ipſum Indoſtanis regnum*, prædicaſſe, hoc à nobis [a] ſuprà confutatum eſt, ubi oſtendimus Indiam, in qua Apoſtolus prædicavit, non Gangeticam eſſe, ſed Arabicam, quæ antiquis etiam Æthiopia vocata fuit. Sectæ *Foë* ſeù *Contemplativorum* in Sinas invectæ mentionem facit D. Maigrot Epiſcopus Cononenſis & Vicarius Apoſtolicus in regno Sinæ, in epiſtola ad Charmot data in Foù Tcheoù 11. Januarii 1699. & impreſſa anno 1701. ſed id factum, quod alii anno 64. vel 65. poſt Chriſtum natum referunt, ipſe ad annum Chriſti 582. narrat, ſub regno ſcilicet Imperatoris *Leanti voùs tù*, qui anno Chriſti 552. regnare cœpit, illiuſque ſectæ auctorem facit inſignem quendam impoſtorem, *Tamo* nomine, quem à Miſſionariis pro Apoſtolo Thoma accipi conqueritur. Hoc Epiſcopi Cononenſis teſtimonium laudatur à Crozio in hiſtoria Chriſtianiſmi Indorum pag. 42. & 506. Verùm in vulgatis [b] Sinenſium annalibus ſecta *Foë* in Sinam introducta dicitur imperante *Mim-ti*, qui decimus quintus eſt Familiæ quintæ

Impe-

[a] *Pag.* 437.

[b] *Vide Auctores, quos citat Morer. in Lexico, verbo, Chine.*

Imperialis dictæ *Han*, regnavitque ab anno Chriſti 58. ad annum 76. nulla autem illius mentio fit ſub regno Imperatoris *Leanti-voũs tũ*, quem regnum iniiſſe anno Chriſti 552. affirmat Cononenſis: quinimo in iiſdem annalibus qui ab anno Chriſti 552. ad annum 555. imperaſſe perhibetur, non *Leanti voũs tũ* appellatur, ſed *Tven-ti*, idemque tertius eſſe dicitur decimæ Familiæ Imperialis, quam *Leam* vocant, quæque regnum ab anno Chriſti 502. ad annum 557. tenuit. In iiſdem Annalibus ab anno Chriſti 806. ad annum 821. imperaſſe memoratur ex Familia Imperiali decima tertia, *Tam* dicta, undecimus *Hien-çum*, idemque Chriſtianis æquè ac cultoribus idoli *Foë* impensè faviſſe. Quidquid igitur ſit, an impoſtor ille *Tamo* anno Chriſti 582. in Sinas penetraverit; certum eſt, ſectam *Foë* ſeù *Contemplativorum*, longo ante illum impoſtorem temporis intervallo altas in Sinis radices jam egiſſe; adeoque miſſos Apoſtolicos, qui Apoſtolum Thomam in Sinis prædicaſſe affirmant, nominis ſimilitudine deceptos nequaquam fuiſſe, ut Thomam pro Tamo obtruderent.

VIII. An Chriſtiana fides in Sinas invecta ante hæreſim Neſtorianam.

Ex monimento Syro-Sinico, de quo mox ſermo erit, colligunt plerique Scriptores, ab hæreticis Neſtorianis, non ab orthodoxis Evangelii præconibus fidem Chriſti in Sinas invectam, anno ſcilicet Chriſti 636. Jeſujabo Gadalenſi Neſtorianorum Patriarchatum gerente: ante eum annum nullam eſſe Chriſtianæ religionis in Sinarum regno memoriam, documentum nullum. Hinc Joannes de Monte Corvino Archiepiſcopus Cambalienſis, qui Indiam & Sinam præſens adiit, in ſua epiſtola [a] data Pekini anno Chriſti 1305. de Chataja ubi habitabant Neſtoriani, ſic loquitur. *Ad has ſiquidem terras nec aliquis Apoſtolus, nec Apoſtolorum diſcipulus pervenit.*

Coſmas Indicopleuſtes, qui Juſtiniano imperante Indiam Orientalem uſque ad Taprobanam inſulam, quæ indigenis Sielediba ſeù inſula Seilan dicitur, circa annum Chriſti 535. luſtravit, nec negat Chriſtianos in ulterioribus partibus, hoc eſt, in Sina, fuiſſe, nec affirmat, ſed hoc ignorare ſe teſtatur, [b] inquiens. *In Taprobana inſula ad interiorem Indiam, ubi Indicum pelagus exiſtit, Eccleſia Chriſtianorum habetur, ubi Clerici & fideles reperiuntur: an ulterius etiam, ignoro.* Ultra Taprobanam trajecto Gangetico ſinu occurrunt contermina Sinis regna Pegu, Cochinchinæ, Siam, Tunquini, quæ ſecundùm Orientales ad Sinam meridionalem pertinent, unoque Macinæ ſeù Maſinæ nomine comprehenduntur, ut ſuprà [c] notavi. Ebedjeſus Sobenſis in Epitome Canonum Par. 8. cap. 15. quorumdam opinionem refert ajentium, Sinæ Metropolitam ab Achæo vel Sila Patriarchis inſtitutum fuiſſe: ܘܗܪܝܘ ܐܡܪ ܘܣܡܪܩܢܕ ܘܨܝܢ ܨܠܝܒܐ ܙܟܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܕܐܚܐ ܘܫܝܠܐ ܥܒܕܘ ܐܢܘܢ.
Heriæ, inquit, *& Samarkandæ, & Sinæ Metropolitanos creavit*

Sa-

[a] Wadding. in Annalibus Minorum ad ann. 1305.

[b] Topogr. Chriſtian. lib. 3.

[c] Pag. 436.

Salibazacha Catholicus. Ajunt verò quidam, Achæum & Silam illos conſtituiſſe. Achæus orthodoxis Chaldæis Archiepiſcopus Seleucienſis præfuit ab anno Chriſti 411. ad annum 415. Silas verò Neſtorianos Patriarcha rexit ab anno 503. ad annum 520. Salibazacha autem eandem Neſtorianorum Sedem tenuit ab anno 714. ad annum 728. ut [a] Tom. 3. dixi. Itaque Sinenſes à Chaldæis Catholicis fidem Chriſti acceperant ante Achæi tempora juxta eorum ſententiam, quos Sobenſis laudat, iidemque Archiepiſcopum habuere vel ab eodem Achæo, vel à Sila, aut ſaltem à Salibazacha inſtitutum, ut idem Sobenſis ex diverſorum teſtimonio affirmat. Etſi autem Sobenſis hoc loco eam ſententiam magis probare videtur, quæ Sinenſem Metropolitanum fert à Salibazacha creatum; quod tamen de Sinenſibus ad Chriſtum longe ante Salibazachæ tempora converſis dictum eſt, adeo non impugnat, ut potiùs confirmet: non enim Metropolitanus illis datus fuiſſet, niſi apud eos Chriſtiana religio longe lateque creviſſet: id quod exiguo temporis intervallo fieri nequiverat. Præterea quum Sinenſis Metropolita Samarkandenſi ſub ejuſdem Salibazachæ tempora, eodem Sobenſi teſte, prælatus fuerit; argumento eſt, Chriſtianam fidem ad Sinenſes primùm penetraſſe non per Sogdianam & Bactrianam, ſeù Choraſanam & Mavaralnaharam, quarum Metropoles ſunt Heria, & Samarkanda; ſed per Indiam, quæ primo ſeculo fidem Chriſti ſuſceperat, quæque, ſi Gangem fluvium trajicias, Sinis ferè contermina eſt.

a Pag. 614. & 616.

Igitur non ſolis conjecturis, ſed nonnullorum etiam Syrorum teſtimonio liquet, Chriſtianos in Sina ante Neſtorianiſmum fuiſſe. Hoc ſibi voluiſſe videntur Syri Ebedjeſus & Amrus, quum Thomam Sinarum, ut dixi, Apoſtolum dicunt: quod nimirùm Apoſtolus ille, qui Indos per ſeipſum Evangelicæ prædicationis lumine illuſtraverat, Sinas per diſcipulos ſuos ad Chriſti fidem adduxit. Hoc ſaltem Coſmas ſeculi ſexti ſcriptor rerumque Indicarum peritiſſimus, nequaquam negavit, quod certè negare debuiſſet, ſi mera fabula fuiſſet, Chriſtianos ante id ſeculum ultra Indiam, hoc eſt, in Sina exſtitiſſe.

IX. Antiquitates Chriſtianæ in Sinis ex teſtimonio Orientalium.

Crozius [b] in hiſtoria Chriſtianiſmi Indorum affirmat *antiquitatem Chriſtianæ fidei apud Sinas negari non poſſe: ejus meminiſſe Paulum Venetum, & veſtigia Jeſuitas reperiſſe: libros quoque Malabarum teſtari, Epiſcopum à Babylonio Patriarcha illuc mitti conſueviſſe*: ſimulque addit de celebri monimento lapideo Syro-Sinico, in urbe *Si gan fu* provinciæ *Xenſi* Metropoli anno Chriſti 1625. reperto, in quo Evangelici præcones anno 636. Sinas adiiſſe dicuntur, illud eſſe ſuppoſititium. Eadem ſentiunt de illo monimento Hornius aliique nonnulli Proteſtantes, de quibus rectè pronunciavit [c] Renaudotius: *Hornius & alii quidam Proteſtantes, qui illud pro ſuppoſititio habuere, nullo nixi fundamento, à propriæ religionis hominibus confutati ſunt, quo majori doctrina præditis, eo minus in partium ſtu-*

b *Hiſtoire du Chriſtianiſme des Indes p. 42.*

c *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag. 234.*

ſtudium abreptis. Antiquitas Chriſtianiſmi in Sina longe major eſt, quàm ut Crozius ſupponit. Documenta, quæ ex Paulo Veneto, ex Jeſuitis, & ex libro Malabarum petuntur, recentia ſunt, probantque tantùm, in Sina Chriſtianos ante ſeculum duodecimum fuiſſe. His multo antiquiora ſuppeditant nobis Syri, quibus conſtat fidem Chriſti in eo regno jam ab anno 714. maximè floruiſſe, ut de monimento illo Sinico taceam. Nam Saliba-Zacha Patriarcha, ut ſuprà dixi, Metropolitanum Sinenſem paulò poſt annum Chriſti 714. vel primum inſtituit, vel certum ei locum inter alios Chaldaicæ Neſtorianorum Eccleſiæ Metropolitanos aſſignavit, quemadmodum ex Ebedjeſu Sobenſi [a] adnotatum eſt. Thomas Margenſis lib.4. hiſt. Monaſt. cap.20. *Sinenſibus*, inquit [b], *Metropolitam datum fuiſſe Davidem, ex Epiſtola Mar Timothei diſcis*. Timotheus autem Neſtorianorum fuit Patriarcha ab anno Chriſti 778. ad annum 820. à quo in Hyrcaniam, Bactrianam, Sogdianam, Indiam & Sinam miſſi fuere Epiſcopi, quorum nomina idem Margenſis loc. cit. refert. Theodoſius Patriarcha, qui ab anno 852. ad annum 858. Sedem Neſtorianam tenuit, Metropolitanum Sinenſem primo loco poſt ſex primarios Metropolitanarum Sedium Antiſtites nominans, ei privilegium concedit, ut Patriarcham in Aſſyriacis terris verſantem accedere non teneatur, ſed eum per literas ſexto quoque anno de Sinenſis Eccleſiæ ſtatu certiorem faciat. Canonem Theodoſii ex P. Camporei verſione habes ſuprà, eundemque cum Syriaco textu produxi pag.439. Georgius Caſcarenſis Epiſcopus à Sabarjeſu Zanbur Patriarcha circa annum Chriſti 1064. in Choraſanam, Segeſtanam, & Chatajam miſſus fuit, ibique diem clauſit, ut ſuprà dixi. Amrus Matthæi, ex Mari Salomonis, qui ſeculo duodecimo [c] floruit, in Metropolitanorum catalogo *Sinenſem* [d] duodecimo loco ponit, quod & [e] Renaudotius notat. In margine [f] ad librum ejuſdem Amri, vigeſimo tertio loco habetur *Metropolita Chan-Balek*, & vigeſimo quarto *Metropolita Tanchet*: hic nimirùm *Tanguthi* in Tartaria propriè dicta, ille *Chambalu* ſeù *Pekini* in Sina boreali. Utraque Metropolis unita videtur, quum Tartarorum imperator Coblajus Sinâ potitus, regiam Sedem Pekini fixit, hoc eſt, anno Chriſti 1268. ſecundùm Paulum Venetum, vel anno 1280. ut Sinarum Annales referunt; nam Jaballaha, qui in locum depoſiti Simeonis à Denha Patriarcha apud [g] Abulpharagium *Metropolitanus Sinarum*, ideſt Cambalu ſeù Pekini, anno 1279. ſubrogatus dicitur, idem apud [h] Amrum *Metropolitanus Tancheti* ſeù Tanguth appellatur. Joannes [i] Maſinæ Metropolita à Simeone Catholico anno Græcorum 1801. Chriſti 1490. ordinatus fuit. Jacobus ei ſucceſſit, Jacobo Joſephus, qui tamen Sinæ Maſinæque Metropolitanam Eccleſiam Indiæ unitam rexere, ut Trigautius [k] notat.

Hæc Syri de Chriſtianis Chatajæ, ſeù Sinæ, & Maſinæ. Renaudotius anno 1718. edidit hiſtoriam duorum Arabum Mahometanorum,

a *Pag.* 426. & 438.
b *Suprà p.* 444.
c *Tom.* 3. *p.* 554.
d *Tom.* 2. *p.* 458.
e *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 265.
f *Tom.* 2. *p.* 458.
g *Tom. cit. pag.* 256. & 257.
h *Tom. cit. pag.* 456.
i *Tom.* 3. *p.* 590.
k *Lib.* 4. *cap.* 11.

rum, quorum primus anno Hegiræ 237. Chriſti 851. alter anno Hegiræ 264. Chriſti 877. Indiam Sinamque luſtravit. Ex iis autem, quæ in ſecunda hiſtoria narrantur, conſtat, Chriſtianos in Maſina, ſeù Meridionali Sina anno Chriſti 877. exſtitiſſe: nam illorum plurimos [a] Baichu quidam, quum à Sinæ Imperatore defeciſſet, occupata urbe *Can-fû*, (Canton modò appellamus) unàcum Judæis, Mahometanis, ac Perſis trucidâſſe fertur. In eadem [b] hiſtoria refertur Dialogus Imperatoris Sinarum, & Koreiſci cujuſdam Arabis, ex quo liquet Sinas notitiam habuiſſe Chriſti Domini & Apoſtolorum: nam inter imagines, quas ille Imperator Arabi oſtendit, una Jeſum Chriſtum repræſentaſſe dicitur Apoſtolis comitantibus urbem Hieruſalem ingredientem. De antiquitate & ſynceritate codicis Arabici, ex quo utramque hiſtoriam deſcripſit, conſule eundem Renaudotium [c] in præfatione: qui tamen in eo, quod ſuprà narravi, facto hallucinatur, quum ait [d], *anno Hegiræ 264. Chriſti 877. lors que la ville de Cumdan fut priſe & ſaccagée, un grand nombre des Chreſtiens qui s'y trouverent, furent maſſacrez*; hoc eſt, *Quando urbs Cumdan capta direptaque fuit, ingens Chriſtianorum numerus, qui ibi reperti ſunt, trucidatus fuit*: nam ea Chriſtianorum ſtrages in urbe Canfu, non in Cumdan accidit, quemadmodum in textu [e] narratur, & ipſe Renaudotius [f] alibi affirmat. In eodem textu [g] error typographorum irrepſit, quum de obſidione urbis Canfu dicitur, *Ce fut l'an 264. de J. C. de l'Hegire 877.* hoc eſt, *Id contigit anno 264. Jeſu Chriſti, Hegiræ 877.* nam primo legendum eſt ſic, *anno Hegiræ 264. Jeſu Chriſti 877.* Deinde annum illum Chriſti quem Renaudotius in margine notavit, Mahometanus ſcriptor apponere non potuit: typographi in textum tranſtulere.

Golius in notis ad Alfraganium, ex Abulpharagio non quidem Syro Jacobita, quem Barhebræum dicimus, ſed altero Mahometano ſcriptore, refert monachum quendam à Catholico in Sinam anno Chriſti 987. miſſum fuiſſe. *Abulphergius*, inquit, *teſte monacho quodam Nageranenſi hæc ipſius verba recitat: Eum ſcilicet anno 387.* (Chriſti 987.) *rediiſſe è Sina, quo à Catholico unàcum quinque aliis miſſus fuerat, ibique ſeptem circiter annis manſerat; nomen verò urbis, ubi moratus fuerat, eſſe Tajouna.* Hinc colligit [h] Renaudotius, exeunte ſeculo decimo Eccleſiaſticos in Sinam mitti conſueviſſe à Catholicis, ſeù Patriarchis Neſtorianis, quemadmodum eorum præceſſores olim facere ſoliti fuerant. Exſtat in Cod. Arab. Vatic. 127. Dialogus *inter Abraham Baſſorenſem & monachum quemdam Sinenſem*; ſed quo anno ii vixerint, non conſtat. Codex ille exaratus eſt anno Hegiræ 830. Græcorum 1737. (Chriſti 1426.) ut [i] Tom. 3. notavi.

IX. Latinorum teſtimonium de Neſtorianis in

Ad Latinos auctores devenio, qui plura nobis de Chriſtianis in Chataja & Maſina ſeculo decimo tertio verſantibus ſuppeditant. Vin-

[a] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag. 51. & ſeq.*
[b] *Pag. 68.*
[c] *Pag. 3.*
[d] *Pag. 228.*
[e] *Pag. 268.*
[f] *Pag. 51. & 52.*
[g] *Pag. 51.*
[h] *Lib. cit. pag. 269.*
[i] *Pag. 610.*

Sinarum regno verſantibus: deque prima Fratrum Minorum in idem regnum miſſione.

Vincentius in Speculo lib. 31. à cap. 1. ad cap. 52. refert ab Innocentio IV. Summo Pontifice ad Tartarorum reges anno 1245. miſſos fuiſſe ex ſacris Ordinibus Minorum & Prædicatorum operarios evangelicos; ex Familia quidem Prædicatorum Anſelmum, ſive Aſcelinum cum ſociis; ex Ordine verò Minorum Joannem de Planocarpini cum aliis itineris comitibus. Geſta ſucceſſuſque Dominicanorum deſcripſit Simon de S. Quintino Socius Aſcelini: Franciſcanorum prædictus Joannes: quorum hanc ſummam idem Vincentius exhibet. Prædicatores in Perſidem perrexiſſe ad Bajoth noy, unum ex præcipuis ducibus Tartarorum, qui tractui illi cum numeroſiſſimo exercitu præerat. Minores Bohemiâ, Poloniâ, Ruſſiâ peragratis, ad primam Tartarorum ſtationem pervenientes, indeque ad Cumaniam aliaſque ampliſſimas provincias à Tartaris ſubactas ac ferè deſtructas, demùm ad Terram Mongalorum, hoc eſt, ipſam Tartariam, & ad ſupremum omnium Tartarorum Chanum ſeù Imperatorem, nomine Gujuchum (quem Vincentius ex Joannis de Plancarpio & Simonis de S. Quintino narratione *Cuyne* & *Cuynch* vocat, idque nomen *Gog* ſignificare affirmat) qui tùm in locum Hoccotæ ſeù Uchataji patris ſui defuncti ſubrogatus fuerat, deductos fuiſſe anno 1246. poſt quindecim ferè menſes ſuſceptæ peregrinationis: ab eo benignè exceptos, literas Pontificias ei obtuliſſe, aliaſque ab illo ad Pontificem recepiſſe: demum eòdem quo ierant regreſſos itinere, in Ruſſiam anno 1247. veniſſe, tractatuque cum ejus provinciæ Principibus & & Epiſcopis habito de reductione eorum ex ſchiſmate Græcorum quod ſectabantur, ad Eccleſiæ Romanæ unitatem, unàcum nunciis illorum ad Pontificem rediiſſe. Per eam occaſionem ab Andrea ejuſque ſocio Neſtorianos *terræ Sin*, hoc eſt, Chatajæ & Tartariæ, ad orthodoxam fidem adductos fuiſſe, conſtat ex [a] epiſtola *Rabban Aræ Vicarii Orientis ad Innocentium IV.* data anno Chriſti 1247. in qua ſic Pontificem [b] alloquitur. *Ipſi miſſi à vobis Andreas & ſocius ejus, conſervati à Domino, notificabunt vobis ore ad os quæ viderunt & audierunt apud nos &c. Miſimus autem vobis per manus dictorum Fratrum nunciorum veſtrorum libellum, quem attulimus de pectore Orientis, ſcilicet de TERRA SIN: & libellum alium de fide ex parte Archiepiſcopi Niſibeni &c.*

[a] *Raynald. ann.* 1247. *num.* 32. *&* 49.
[b] *Vide ſuprà p.* 411.

Eadem de illa Prædicatorum Minorumque ad Tartaros miſſione S. Antoninus in Chronicis tit. 19. cap. 5. & 8. Bzovius ann. 1245. num. 13. Waddingus, Spondanus, Raynaldus, aliique ad eundem annum. Apud omnes ad id munus obeundum electi fuiſſe dicuntur ex Dominicanis Aſcelinus ſeù Anſelmus, & ex Franciſcanis Joannes de Plano Carpini. Fallitur itaque Morinus, qui Præfat. in ritum Ordinationis Neſtorianorum, Joannem Dominicanum facit, inquiens pag. 437. *Joannes de Plancarpio Dominicanus à Pontifice ad magnum Tartarorum Imperatorem miſſus, in libello quem de*

legatione ſua conſcripſit, *cujus magnam partem operi ſuo inſeruit Vincentius 4. Tomo Speculi ſui lib.* 31. Vincentius eo quem Morinus citat loco, Joannem Franciſcanum, non Dominicanum fuiſſe diſertè teſtatur: ſic enim ait lib. 31. cap. 2. *Siquidem & eo tempore quidam Frater Ordinis Minorum, videlicet Frater Joannes de Planocarpio, cum quibuſdam aliis miſſus ad Tartaros fuit.*

Marcus Paulus Venetus, qui juvenis Tartariam & Sinam adiit, anniſque ſeptemdecim tàm in comitatu, quàm ſub principatu Coblaji magni Tartarorum Sinarumque Imperatoris commoratus, eique familiaris effectus, ab eo quandoque ad varia Regni negotia obeunda delegatus fuit; quum toto ferè libro 1. narraſſet Chriſtianos Neſtorianos in diverſis Tartariæ provinciis urbibuſque degere eccleſiaſque habere; de Chataja & Mangi, ſeù de Sina boreali atque meridionali, hæc lib. 2. ſubjungit. Anno [a] Chriſti 1286. adverſus Coblajum imperatorem rebellarunt Najam ejus patruus, & Caydu nepos; *erat autem Najam* (ut inquit [b] Paulus) *profeſſione & nomine Chriſtianus*, *ſed non operum fidei ſectator*, *ſignaveratque principale vexillum ſuum Crucis ſigno*, *habens ſecum non paucos Chriſtianos.* Reportata autem à Coblajo de rebellibus victoria Najamoque ejus juſſu ſuffocato, *optimates* [c] *& cunctus populus qui evadere potuerunt*, *inter quos multi fuerunt Chriſtiani*, *ſponte ſe ſubmiſerunt dominio & obedientiæ Cublaj imperatoris*, qui Judæos & Saracenos Chriſtianis conviciantes [d] compeſcuit, *ſedatoque tumultu*, *ad civitatem ſuam Cambalu eſt reverſus.* In eadem urbe cæteriſque Coblajo ſubjectis regionibus, ut idem Paulus [e] ait, in natali ejuſdem Imperatoris, hoc eſt, die 28. Septembris, *aſtringebantur omnes populi*, *cujuſcumque eſſent fidei aut ſectæ*, *ſive Chriſtiani*, *ſive Judæi*, *ſive Saraceni*, *ſive Tartari*, *cæterique pagani*, *ut deos ſuos ſolenniter invocarent pro vita*, *incolumitate*, *& proſperitate magni Cham.* In regno Mangi quum idem Coblajus [f] urbem Sianfu regionis Navigui irrita obſidione cinxiſſet, conſilio ejuſdem Pauli patriſque ejus ac patrui eam expugnavit operâ fabrorum lignariorum Chriſtianorum, qui cum illis erant. *In Cinghianfu civitate provinciæ Mangi* (ut Paulus [g] narrat) *erant Eccleſiæ Chriſtianorum Neſtorianorum*, *quas ædificavit Mar Sarchis* (Sergius) *Neſtorianus*, *qui à magno Cham in civitate illa præſulatum obtinuit*, *anno ſcilicet Domini* 1288. Bajan militiæ Tartaricæ ſupremus dux, cujus opera Coblajus regnum [h] Mangi anno 1268. ſibi ſubjecerat, *miſit multos* [i] *Chriſtianos*, *qui dicebantur Alani contra civitatem* Cingingui *à Cinghianfu itinere trium dierum diſſitam*, *qui tam acriter eam impugnare cœperunt*, *donec cives ejus deditionem liberam fecerunt.* Denique in provincia ſeu regno Mangi duæ nobiliſſimæ urbes ab eodem Paulo [k] memorantur; alteram Sinæ *Singui* vocant, hoc eſt, civitatem terræ; alteram *Quinſai*, ideſt, civitatem cœli: in Quinſai autem, ubi rex Mangi [l] reſi-

a *Lib.* 2. *cap.* 2. *& ſeqq.*

b *Lib. cit. cap.* 4.

c *Ibid. cap.* 5.

d *Ibid. cap.* 6.

e *Ibid. cap.* 14.

f *Ibid. cap.* 58.

g *Ibid. cap.* 61.

h *Ibid. cap.* 54.

i *Ibid. cap.* 62.

k *Ibid. cap.* 63. *&* 64.

l *Ibid. cap.* 54.

reſidebat, quæque à Canſu [a] vigintiquinque milliaribus diſtat, *una ſolum eſt Eccleſia Chriſtianorum Neſtorianorum*. Itaque ex teſtimonio Pauli præſentis & viventis, in diverſis Chatajæ & Maſinæ regionibus Chriſtiani Neſtoriani habitabant imperatore Coblajo, quem Sinenſes, ut ſuprà dixi, *Xi-çu* appellant, eumque ab anno 1280. ad annum 1295. regnaſſe perhibent.

a Ibid. cap. 64.

X. Chriſtianæ fidei progreſſiones in Sinarũ regno operâ Joannis de Monte Corvino, ſociorumque Fratrum Minorum ab anno 1293. ad ann. 1369.

Coblajo ex filio nepos Timur-Chanus ſucceſſit, idemque in laudatis Sinarum Annalibus *Chim-çum* vocatur, & ab anno Chriſti 1295. ad annum 1308. imperaſſe fertur. Illum Paulus Temur vocat, inquiens lib. 2. cap. 8. *De quatuor legitimis uxoribus habet rex Cublaj XXII. filios, vocatuſque fuit primæ uxoris primogenitus Chinchis, qui illi ſucceſſurus erat in imperio, niſi ante patrem in fata conceſſiſſet. Is itaque reliquit filium, nomine Temur, qui eſt homo ſtrenuus, prudens, & in militia exercitatus, ſuccedetque avo in imperio loco patris ſui defuncti.* Et cap. ſequenti, palatium ejuſdem Temur in urbe Cambalu juxta avi ſui Coblaji ædes ſitum deſcribit his verbis. *In cacumine montis Viridis in civitate Cambalu eſt palatium egregium, viridi diſterminatum colore, in quo magnus Cham ſæpe genio vacat. Eſt & aliud magnificum palatium ſeù caſtrum juxta magni Cham extructum caſtrum, in quo Temur primogenitus ejus* (hoc eſt primogenitus primogeniti ejus) *illi in imperio ſucceſſurus, cum aulicis ſuis magnificè & regaliter vivit: nam ampliſſimam habet auctoritatem, & ſigillum imperiale, verùm magno Cham ut domino ſubjectus.* In vivis erat Coblajus, quum hæc Paulus ſcripſit. Eo verò mortuo, in imperium Tartariæ Sinæque Temurus illius nepos jam ſucceſſerat, quum Aytonus librum de Tartaris edidit, in quo hæc de Timur-Chano cap. 47. narrat. *Magnus itaque Imperator Tartarorum, qui nunc tenet imperium, vocatur Tamor-Can, & eſt ſextus Tartarorum Imperator: ſedem imperii ſui tenet in regno Chatay, in quadam maxima civitate, quæ vocatur Jons, quam ædificari fecit pater ſuus, ſicut ſuperius eſt expreſſum*; nimirùm cap. 19. ut ſuprà [b] notavi.

b Pag. 107.

Quo verò tempore Coblajus & Timur-Chanus Tartaris Siniſque imperarunt, à Summis Pontificibus præcones Evangelici in Tartariam & Sinam ex Ordine Minorum miſſi fuere. Nimirùm anno Chriſti 1278. à Nicolao III. ad Coblajum Tartarorum Imperatorem, & Abagham eorumdem regem, Gherardus de Prato, Antonius de Parma, Joannes de S. Agatha, Andreas de Florentia, & Matthæus de Aretio, quos nominat idem [c] Nicolaus III. Pontifex in literis ad eoſdem Tartarorum principes. Anno verò 1289. à Nicolao IV. Joannes è Monte Corvino cum ſociis, ut liquet [d] ex epiſtolis ejuſdem Nicolai IV. ad memoratum Coblajum, & Argonum. Idem Pontifex Nicolaus [e] literas dedit ab eodem Joanne de Monte Corvino perferendas ad populum Neſtorianorum, Æthiopum, & Georgianorum, eorum.

c Raynald. ann. 1278. num. 18. & 20.

d Idem an. 1289. num. 60. & 62.

e Idem an. 1289. num. 59. & 64.

eorumque reges ac præſules: nec non ad nobilem quemdam Piſanum, Jolum nomine, qui magna apud Tartaros auctoritate pollebat. Porrò Joannes de Monte Corvino Perſide, India, Tartariaque peragratis, in ipſam regiam civitatem Cambalu penetravit, ibique plurimos ex Tartaris ad fidem Chriſti, & ex Neſtorianis ad catholicam religionem convertit, quemadmodum ipſe refert in epiſtola [a] *ad Vicarium Generalem Miniſtrum Ordinis Fratrum Minorum, & Vicarium Fratrum & Magiſtrum Ordinis Prædicatorum, & ad Fratres Ordinis utriuſque in provincia Perſarum manentes*, data in civitate Cambaliech regni Cataji anno Domini 1305. die 8. menſis Januarii, ubi hæc habet. *Ego Fr. Joannes de Monte Corvino de Ordine Fratrum Minorum, receſſi de Tauriſio civitate Perſarum anno Domini 1291. & intravi in Indiam, & fui in contrada Indiæ ad Eccleſiam S. Thomæ Apoſtoli menſibus 13. & ibi baptizavi circa centum perſonas in diverſis locis, & ſocius fuit meæ viæ Fr. Nicolaus de Piſtorio de Ordine Fratrum Prædicatorum, qui mortuus eſt ibi, & ſepultus in eadem Eccleſia. Et ego ulterius procedens perveni in Katag* (Kataj) *regnum Imperatoris Tartarorum, qui dicitur magnus Cham; ipſum verò cum literis Domini Papæ ad fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti catholicam invitavi, qui tamen nimis inveteratus eſt idololatria, ſed multa beneficia præſtat Chriſtianis, & ego ſum apud eum jam ante duos annos. Neſtoriani quidam Chriſtianitatis titulum præferentes, ſed à Chriſtiana religione plurimùm deviantes, tantum invaluerunt in partibus iſtis, quod non permittant quempiam Chriſtianum alterius ritus habere quantumlibet parvum oratorium, nec aliam, quàm Neſtorianam publicare doctrinam. Ad has ſiquidem terras nec aliquis Apoſtolus, nec Apoſtolorum diſcipulus pervenit, & ideò præfati Neſtoriani per ſe, & per alios pecunia corruptos, perſecutiones mihi graviſſimas intulerunt, aſſerentes, quod non eſſem miſſus à Domino Papa, ſed eſſem magnus explorator, & dementator hominum; & facto aliquo intervallo temporis, perduxerunt alios falſos teſtes dicentes, quod aliquis nuncius fuit miſſus deferens Imperatori maximum theſaurum, & quod ego illum occiderim in India, & abſtulerim quæ portabat: & duravit hæc machinatio circiter quinque annos. Ita perſæpe ad judicium fui tractus cum ignominia mortis. Tandem per cujuſdam confeſſionem, Deo diſponente, Imperator cognovit meam innocentiam, & malitiam æmulorum, quos cum uxoribus & liberis exilio relegavit. Ego verò ſolus in hac peregrinatione fui ſine Socio annis undecim, donec venit ad me Frater Arnoldus Alemannus de provincia Coloniæ, nunc eſt annus ſecundus. Unam Eccleſiam ædificavi in civitate Cambaliech, ubi eſt præcipua reſidentia Regis, quam ante ſex annos complevi,* (hoc eſt, anno 1299.) *ubi etiam feci campanile, & ibi tres campanas poſui. Baptizavi etiam ibidem, ut exiſtimo, uſque hodie circa ſex millia perſonarum,*

a Idem an. 1289. num. 59. & 64.

& niſi fuiſſent ſupradictæ infamationes, baptizaſſem ultra triginta millia, & ſum frequenter in baptizando. Item enim ſucceſſive centum quinquaginta pueros filios paganorum, ætatis infra ſeptem & undecim annorum, qui nullam adhuc cognoſcebant legem, & baptizavi eos, informavi eos literis Latinis & Græcis ritu noſtro, & ſcripſi pro eis pſalteria, cum hymnariis triginta & duo breviaria, cum quibus undecim pueri jam ſciunt officium noſtrum & tenent chorum, & hebdomadas, ſicut in conventibus fit, ſive præſens ſim, ſive non, & plures ex eis ſcribunt pſalteria & alia opportuna, & dominus Imperator delectatur multum in cantu eorum. Campanas ad omnes horas pulſo, & cum conventu infantium & lactantium divinum officium facio, & ſecundum uſum cantamus, quia notarum officium non habemus. Quidam rex illius regionis Georgius de ſecta Neſtorianorum Chriſtianorum, qui erat de genere illuſtri magni regis, qui dictus fuit presbyter Joannes de India, primo anno, quo huc ego veni, mihi adhæſit, & ad veritatem veræ fidei catholicæ per me converſus, minores ordines ſuſcepit, mihique celebranti, regiis veſtibus indutus, miniſtravit. Sed quidam alii Neſtoriani ipſum de apoſtaſia accuſaverunt: tamen ipſe magnam populi ſui partem ad veram fidem catholicam adduxit, & eccleſiam pulchram ſecundùm regiam magnificentiam conſtruxit ad honorem Dei noſtri, ſanctæ Trinitatis, & Domini Papæ, vocans eam Eccleſiam Romanam. Qui rex Georgius ante ſex annos (ideſt, anno 1299.) *migravit ad Dominum verus Chriſtianus, relicto filio hærede fermè in cunabulis, qui nunc eſt annorum novem. Fratres tamen ipſius regis Georgii, quum eſſent perfidi in erroribus Neſtorii, omnes quos ille converterat, poſt Regis obitum ſubverterunt, ad ſchiſma priſtinum reducendo. Et quia ego fui ſolus, nec potui recedere ab Imperatore Cham, ire non potui ad illam Eccleſiam, quæ diſtat ad viginti dietas: tamen ſi venerint aliqui boni coadjutores & cooperatores, ſpero in Deo, quod totum poterit reformari, nam adhuc habeo privilegium prædicti Regis Georgii defuncti. Iterùm dico, ſi non fuiſſent infamationes ſupradictæ, magnus fructus fuiſſet ſequutus. Si habuiſſem autem duos vel tres ſocios coadjutores meos, forte Imperator Cham fuiſſet baptizatus &c. Didici competenter linguam & literam Tartaricam, quæ lingua uſualis Tartarorum eſt, & jam tranſtuli in linguam illam & literam totum novum Teſtamentum, & Pſalterium, quæ feci ſcribi in pulcherrima litera eorum, & ſcribo, & lego & prædico in patenti manifeſto in teſtimonium legis Chriſti. Et tractavi cum ſupradicto rege Georgio, ſi vixiſſet, totum Officium Latinum transferre, ut per totam terram cantaretur in dominio ſuo, & eo vivente in eccleſia ſua celebrabam Miſſam ſecundùm ritum Latinum, in litera & lingua illa legens tàm verba Canonis, quàm Præfationis. Et filius dicti Regis vocatur Joannes propter nomen meum; & ſpero in Deo, quod ipſe imitabitur veſtigia patris ſui.*

Hæc

Hæc Joannes de Monte Corvino. Subjungit in altera epiſtola ad eoſdem Fratres Minores & Prædicatores in provincia Perſarum morantes: *primum de perſecutione Neſtorianorum. Secundum de eccleſia & domibus completis. Sex picturas feci fieri veteris & novi Teſtamenti ad doctrinam rudium, & ſculpta ſunt literis Latinis, & Tarſicis, & Perſicis, ut omnes linguæ legere valeant. Tertium, quod ex pueris, quos emi & baptizavi, aliqui migraverint ad Dominum. Quartum, quod à tempore, quo fui in Tartaria, baptizavi ultra quinque millia. In iſto autem anno Domini* 1305. *ego incepi alium locum novum coram oſtio Domini Chamis, & inter curiam & locum noſtrum via ſola eſt, diſtans per jactum lapidis à porta Domini Chamis. Dominus Petrus de Lucolongo fidelis Chriſtianus & magnus mercator, qui fuit ſocius meus de Tauriſio, emit terram pro loco, quem dixi, & dedit mihi pro amore Dei . . . . Quando cantamus, Dominus Cham in camera ſua poteſt audire voces noſtras . . . . A prima eccleſia & loco noſtro uſque ad eccleſiam ſecundam, quam ædificavi poſtea, ſunt duo milliaria & dimidium intra civitatem, quæ valdè magna eſt . . . . de regionibus Orientalibus vobis ſignifico, & præcipuè de Imperio Domini Chamis, quod non ſit eo majus in mundo: & ego habeo in curia ſua locum, & viam ordinariam intrandi & ſedendi, ſicut Legatus Domini Papæ, & honorat me ſuper omnes alios Prælatos, quocumque nomine cenſeantur.*

Anno ſequenti, hoc eſt, Chriſti 1306. idem Joannes de Monte Corvino [a] narrat, *quod ſolemnes Nuncii venerunt ad eum de quadam parte Æthiopiæ, rogantes ut illuc pergeret ad prædicandum, vel mitteret prædicatores bonos, quia à tempore B. Matthæi Evangeliſtæ, & diſcipulorum ejus, prædicatores non habuerunt, qui eos inſtruerent in fide Chriſti: & multùm deſiderant ad veram Chriſti fidem pervenire, & ſi Fratres illuc mitterentur, omnes converterentur ad Chriſtum, & fierent veri Chriſtiani: nam ſunt plurimi in civitate, qui ſolo nomine Chriſtiani dicuntur, & Chriſtum credunt: ſed de ſcripturis, & ſanctis doctrinis aliud non ſciunt, ſimpliciter viventes, quum non habeant prædicatores & doctores.* Epiſtola data eſt *in Cambaliech civitate regni Kathag* (Chataji) *anno Domini* 1306. *in Dominica Quinquageſimæ menſis Februarii.* Qui fuerint Æthiopes, de quibus hìc Joannes, neque B. Odoricus de Foro-Julio, qui id factum in chronica primus retulit, neque Waddingus aut alii exponunt. Puto, non Abiſſinos eſſe; nam Abiſſinia longiſſimè diſtat à Pekino ſeù Cambaliech; ſed Neſtorianos Arabiæ felicis ac potiſſimùm inſulæ Socotoræ incolas, quos tàm Joannes, quàm alii auctores ideo vocarunt *Æthiopes*, quod nigri eſſent, non quod in Abiſſinia vel Æthiopia Ægypto ad auſtrum contermina nati. Socotoranos Arabiæque felicis incolas cum Indis Malabaribus commercium habuiſſe,

[a] Wadding. ann. 1306. num. 8.

buiſſe, ex dictis liquet: nam utrique genti Antiſtites Neſtoriani præerant: hos autem & illos, Indiâ mari vel terra trajectâ, in Sinarum regnum penetrare conſueviſſe, certum eſt.

Anno 1307. Clemens V. in Tartariam ſeù potius Chatajam ſeptem Fratres Minores, Epiſcopos conſecratos, deſtinavit, qui prædictum Joannem de Monte Corvino in Archiepiſcopum Cambalienſem & Legatum totius Orientis cum ampliſſima facultate ordinarent & conſecrarent, atque ipſi ſeptem Epiſcopi, ſicut ſuffraganei, ei adſtarent in præcipuis civitatibus juxta Cambaliech. Literas præterea ſcripſit ad magnum Chanum, quas Waddingus [a] refert. Nomina autem ſeptem Epiſcoporum hæc ſunt: Gerardus, Peregrinus, Andreas de Peruſio, Nicolaus de Bentra ſive de Apulia, Petrus de Caſtello, Andrutius de Aſſiſio, & Gulielmus de Franchya ſive de Villalonga aut Villanova. *Tres primi*, ut idem Waddingus notat, *ſucceſſivè fuerunt Epiſcopi Eccleſiæ erectæ per Archiepiſcopum Joannem in Cayton. Tres qui ſequuntur mortui ſunt in ipſo ingreſſu Indiæ inferioris ob aëris adverſam viciſſitudinem. Poſtremus Fr. Gulielmus vel regreſſus eſt in Italiam, vel in Orientem non perrexit; invenio etenim anno* 1325. *translatum vel aſſumptum ad Eccleſiam Sagonenſem, & in diplomate translationis ſive aſſumptionis refert Joannes Pontifex eum à Clemente conſecratum & deputatum Epiſcopum ad prædicandum in terris Tartarorum.* Quid autem in Cambaliech & Sina egerint, liquet ex epiſtola [b] Andreæ de Peruſio Epiſcopi Caytonenſis ad Guardianum Peruſinum *data in Cayton anno Domini* 1326. *in menſe Januarii*, ubi ait, ad Cambalienſem civitatem, quæ ſedes eſt imperii magni Chanis, anno Domini 1308. ſe unàcum Gerardo & Peregrino ſociis perveniſſe, ibique ſecundùm mandatum à Sede Apoſtolica ipſis datum, Archiepiſcopo Joanne de Monte Corvino conſecrato, moram per quinquennium fermè contraxiſſe: *infra quod temporis ſpatium*, inquit, *procuravimus Alafa ab Imperatore magnifico pro victu & veſtitu octo perſonarum. Eſt autem* Alafa *impenſa, quam Imperator tribuit nunciis magnatum, oratoribus, bellatoribus, diverſarum artium artificibus, jaculatoribus, pauperibus, & diverſis diverſarum conditionum perſonis, quæ impenſæ plurium Latinorum regum introitus & expenſas tranſcendunt.* Alafa vox eſt Arabica, apud Saracenos, Perſas, ac Tartaros adhibita, quæ alimentum ſonat: unde palam fit, Tartaro Sinarum tunc temporis Imperatore vocabula Tartarica in Cambalu ſeù Pekino uſurpata fuiſſe. Subjungit Andreas, *Eſt quædam magna civitas juxta mare Oceanum, quæ vocatur lingua Perſica Cayton, in qua civitate una dives domina Armena Eccleſiam erexit præclaram ſatis & grandem, quam quidem de ipſius voluntate per Archiepiſcopum in Cathedralem erectam, cum competentibus dotibus, fratri Gerardo Epiſcopo & fratribus qui cum eo erant, donavit in vita,*

[a] *Ann.* 1307. *num.* 11.

[b] *Wadding. Anno* 1326. *num.* 2.

& in morte reliquit, qui primus eandem Cathedram ſuſcepit. Mortuo autem dicto Epiſcopo inibique ſepulto, voluit Archiepiſcopus in eadem Eccleſia me facere ſucceſſorem: ſed hujuſmodi locationi & ſucceſſioni me non præbente aſſenſum, ipſam contulit fratri Peregrino Epiſcopo memorato, qui illuc habita opportunitate ſe contulit, & poſtquam paucis annis rexit eandem, anno Domini 1322. *in craſtino Octavæ Apoſtolorum Petri & Pauli diem clauſit extremum: ante cujus diſceſſum per quatuor ferè annos ego qui in Cambaliech non eram, conſolatus ex aliquibus cauſis, procuravi quod dicta* Alafa *ſeù eleemoſyna Imperialis mihi daretur in præfata civitate Caytonis, quæ diſtat à Cambaliech itinere hebdomadarum fere trium, ut dixi, ſolicitè procuravi, & cum octo equitibus ab Imperatore mihi conceſſis, ad eandem civitatem cum magno honore perrexi, & applicui adhuc fratre Peregrino præfato vivente, & in quodam nemore proximo civitati ad quartam partem unius milliarii Eccleſiam convenientem & præclaram ædificari feci, cum omnibus officinis ſufficientibus pro* 22. *fratribus, & cum quatuor cameris, quarum quælibet eſſet pro quocumque Prælato ſufficiens . . . . denique non longo elapſo tempore poſt obitum fratris Peregrini recepi decretum Archiepiſcopi de locatione noſtra in memorata Eccleſia Cathedrali, cujus locationi aſſenſum præbui cauſa rationabili ſuadente . . . . ſanè in iſto vaſto Imperio ſunt gentes de omni natione, quæ ſub cælo eſt, & de omni ſecta, & conceditur omnibus & ſingulis vivere ſecundùm ſectam ſuam. Eſt enim hæc opinio apud eos, ſeù potius error, quod unuſquiſque in ſua ſecta ſalvatur, & nos prædicare poſſumus liberè & ſecurè: ſed de Judæis & Saracenis nemo convertitur: de idololatris baptizantur quamplurimi, ſed multi ex baptizatis non rectè incedunt per viam Chriſtianitatis.*

Anno 1331. die 14. Januarii B. Odoricus Foro-Julienſis, Ordinis Minorum in civitate Utinenſi obiit, poſtquam totam ferè Aſiam luſtraſſet. Suam ipſe peregrinationem, quæ annos 16. tenuit, literis commendavit in libro, cui titulus *de mirabilibus mundi*. Summam exhibet Waddingus ad annum 1331. à num. 13. in hæc verba. *Peragrata Europa, Trapezuntem petiit, inde Tauriſium Medorum urbem, mox Perſidem: ex Ormus verò viginti & octo diebus navigans pervenit in Thanam Indiæ civitatem: hinc decem dierum itinere confecto ad regnum Moabar* (Malabar) *ubi ſancti Thomæ Apoſtoli corpus requieſcit: mox quinquaginta diebus & noctibus navigans ad inſulam Lamorin, ubi abſcondito Polo Arctico Antarcticus conſpicitur, incolumis pervenit. Ab hac inſula multorum dierum remigio navigavit ad regnum Zapha*, (fortaſſe Java) *& inde Sillam* (Silan) *profectus eſt. Hinc curſum meridiem verſus abſolvit (ſolum enim ſupererant frequentes, ſed parvæ inſulæ) & in Orientem direxit ad Indiam ſuperiorem. Zaitonem regreſſus, & poſtea multorum dierum*

ſpatio

ſpatio Canſajam tranſgreſſus, proceſſit demùm Katajum ad civitatem Cambelecienſem, ubi magnus Cham Tartarorum Imperator reſidebat. Illinc ad regnum Thibech (Thibeth) *fertiliſſimum proceſſit, ex quo poſtremo rediit in Europam poſt annorum ſexdecim continuam peregrinationem, diſſeminato ubique Evangelii ſemente, & ſacro baptiſmate intinctis ultra viginti millia paganis, Saracenis, aliiſque infidelibus . . . . Manſit apud magnum Chamum Tartarorum annis tribus in pretio habitus, & cum eo ſæpè manducans, ad cujus votum rediit in Occidentem, fratres convocaturus ad Tartarorum catecheſim.*

Rexit Joannes Cambalienſem Eccleſiam uſque ad annum 1333. quo præclaris virtutibus ornatus ad Dominum migravit. Ejus operâ, ut S. Antoninus [a] tradit, anno Chriſti 1310. magnus Cham Imperator Tartarorum cum matre ſua ad Catholicam fidem converſus & baptizatus eſt: qui Joannes in baptiſmo dictus, quum paulò poſt ex hac vita migraſſet, atque in conventu Fratrum Imperiali more tumulatus fuiſſet, ingruentibus poſt triginta annos bellis quum à Fratribus illinc diſcedentibus ejus corpus transferretur ad Saray civitatem, ita integrum & incorruptum cum veſtibus & pulvinari byſſino inventum eſt, ac ſi tunc fuiſſet ſepultum, grandi fidelium & infidelium ſtupore. *In hoc eodem loco de Saray*, inquit [b] Vvaddingus, *jacet etiam Cathogonti frater Imperatoris Tartarorum ad fidem converſus per Fratres Minores, qui multa jocalia & donaria dedit monaſterio. Vitæ dicunt fuiſſe ſanctiſſimæ & miraculis fulſiſſe. Scribit ex teſtimonio oculato Piſanus, ad ejus ſepulcrum liberatam quandam Saracenam à dæmonio vexatam.* Joannes ad Catholicam fidem ab Archiepiſcopo Joanne converſus, non magnus Cham Tartarorum Imperator fuit, ut S. Antoninus exiſtimavit; ſed rex Chriſtianorum Tartarorum in Tenduch, filius Georgii regis, ab eodem Joanne Archiepiſcopo baptizatus, qui anno 1305. novennis erat, ut ſuprà dixi.

a *Lib.* 24. *cap.* 9. §. 13.

b *Ann.* 1310. *num.* 14.

Anno 1333. Joanni defuncto Nicolaus Archiepiſcopus Cambalienſis ſubſtitutus fuit à Joanne XXII. Summo Pontifice, qui ſimul literas miſit ad magnum Chanum Tartarorum, & ad reliquos illius gentis Reges ac Principes, quibus Nicolaum commendabat. Exſtant [c] apud Waddingum. Viciſſim ad Summum Pontificem Benedictum XII. anno 1338. perlatæ ſunt ab Andrea Franco cum quindecim ſociis Tartarorum legatis binæ literæ ſcriptæ *in Cambalech anno Rati, menſe ſexto, tertia die lunationis*; altera ſcilicet Summi Tartarorum Imperatoris, altera Alanorum Principum Chriſtianorum, qui in Cambalech in ejus curia verſabantur, in quibus de Nicolai Archiepiſcopi in Cambalienſem civitatem adventu fit mentio. Annus verò *Rati*, hoc eſt, *Muris*, qui in epocha earum literarum ponitur, eſt primus celeberrimæ Dodecaëteridos, qua Chaldæi,

c *Ann.* 1333.

Syri, Arabes, Perſæ, Indi, Turci, Tartari, Iguritæ & Chatajenſes utuntur: de qua vide M. Paulum Venetum lib. 2. cap. 25. & Joſephum Scaligerum de Emendatione temporum lib. 2. pag. 100. & ſeq. Epocham شايكون *Sciaichun* vocant. Legatos Tartaros Avenione exceptos muneribuſque auctos Benedictus XII. in Tartariam remiſit, datis menſe Junio anni Chriſti 1338. ſequentibus literis, quarum prima inſcribitur: *Magnifico Principi, Imperatori Imperatorum omnium Tartarorum illuſtri. II. III. IV. & V. Dilecto filio nobili viro Fodim Jovens Principi Alanorum*: eodemque titulo, *Chyanſam Tongi, Chembogæ Venſii, & Joanni Tochoy. VI. Magnifico Principi Chanſi Imperatori Tartarorum de medio Imperio. VII. Dilectis filiis nobilibus viris Charaſmon, & Johanan, magnifici Principis Chanſi Imperatoris Tartarorum de medio Imperio familiaribus. VIII. Magnifico Principi Usbech Imperatori Tartarorum, & magno filio Chyſcam.* Alias ad eoſdem fere Principes literas dedit idem Benedictus XII. exeunte menſe Octobri ejuſdem anni, quum nuncios ſuos in Tartariam Sinamque mitteret quatuor Fratres Minores, de quibus Vvaddingus [a] ad annum 1338.

[a] *A num. I. ad num. 16.*

Ex his, quæ hactenus de Fratrum Minorum in Tartariam & Chatajam miſſione, deque erectis illorum operâ in urbe Cambalienſi & Caytonenſi Epiſcopalibus Eccleſiis dicta ſunt, planum fit, primo, Neſtorianos plurimos anno 1305. quo Joannes de Monte Corvino epiſtolam ſuprà memoratam ſcripſit, in regia Chatajæ civitate Cambalu ſeù Pekino habitaſſe, illoſque plurimum apud ſummum Tartarorum Sinarumque Imperatorem per ea tempora valuiſſe. Secundo, Regnum, ubi Georgius ex Neſtoriano Catholicus rex imperabat, à Pekino ad viginti dietas diſſitum fuiſſe: adeoque non aliud à provincia Tenduch, cui reges ex progenie Joannis Presbyteri, magno tamen Tartarorum Imperatori ſubjecti, præeſſe conſueverant, ut ſuprà ex M. Paulo Veneto obſervatum. Tertio, novum Teſtamentum & Pſalterium ex Latino in Tartaricum ſermonem ab eodem Joanne de Monte Corvino translatum: Miſſam etiam Latinam ab eodem Joanne coram Georgio Neſtorianorum rege celebrari Tartaricè conſueviſſe. Quarto, Eccleſias Pekini ab eodem exſtructas, & campanas etiam adhibitas. Et uſum quidem campanarum etiam apud Tartaros Pekini viguiſſe, teſtatur M. Paulus Venetus lib. 2. cap. 10. ubi de urbis Cambalu campana hæc ſcribit. *Porrò in medio civitatis ædes quædam magnifica & exſtructa, in qua campana pendet prægrandis, cum qua veſperi tria fiunt ſigna, poſt quæ nemini licet domo egredi uſque ad initium ſequentis diei, niſi infirmorum, aut parentum cauſâ.* Quinto, eundem Joannem anno 1307. creatum Archiepiſcopum Cambalienſem, poſtquam Epiſcopatum in urbe Cayton fundaſſet, è vivis anno 1333. deceſſiſſe: eique Nicolaum ſucceſſiſſe, qui in vivis erat anno 1338. quo Tartarorum ad Pontificem, & Pontificis

ad

ad Tartaros legati miſſi fuere. Sexto, in Cambaliech ſeù Cambalu regia Imperatoris Tartarorum, eodem anno 1338. Chriſtianos Alanorum principes verſatos fuiſſe. Septimo, ſummum Tartarorum Sinarumque Imperatorem uſque ad eundem annum 1338. in reliquos Tartarorum reges ac Principes imperium exercuiſſe. Denique tranſlationem corporis Joannis regis ex Cambalech in urbem Saray, quæ trigeſimo poſt ejus obitum anno facta eſt, contigiſſe anno Chriſti 1369. quo bellis Tartaros inter ac Sinenſes ingruentibus, Tartari & unàcum illis Fratres Minores è Sina recedere coacti ſunt, ut ex Annalibus Sinarum colligitur. Nam eo Chriſti anno, hoc eſt, 1369. Imperium Tartaricum in Sina deſiit, ut ſuprà [a] dictum eſt. Illud tenuerant ex familia *Yven* de ſtirpe Ginghiz-Chani novem Imperatores: ſcilicet, Primus *Coblajus* ſeù *Xi-çu* ad annum 1295. Secundus *Timur-Chan*, ſeù *Chim-çum* ad annum 1308. Tertius *Vu-çum* ad ann. 1312. Quartus *Gin-çum* ad ann. 1321. Quintus *Ym-çum* ad ann. 1324. Sextus *Tai-tim* ad ann. 1329. Septimus *Mim-çum* ad ann. 1330. Octavus *Ven-çum* ad ann. 1333. Nonus ac poſtremus *Xun-ti* ad annum 1369. Tùm pulſis Tartaris Imperatoribus regnare cœperunt Sinenſes ex familia *Mim*, ab anno ſcilicet 1369. ad annum 1645. quo Tartari Niuchani, ſeù ex provincia Tenduch, ubi olim Joannes rex Chriſtianus morabatur, Sinam occuparunt.

[a] *Pag.*

XI. Chriſtianæ religionis ſtatus in Sinarum regno poſt annū 1369.

In prima illa Tartarorum ejectione Fratres Minores è Sinarum regno expulſos fuiſſe, argumento eſt primùm quod de memorata eorum fuga ex Cambalech ad Saray urbem ſuprà narravi: deinde quia poſt eum Chriſti annum nulla amplius fit eorum in regno Chatajæ ſeù Sinæ mentio; nullus Nicolai Archiepiſcopi Cambalienſis aut Epiſcoporum Caytonenſium ſucceſſor legitur.

Nec ſolùm Latini, ſed etiam Neſtoriani, qui ex dictis plurimum apud Imperatores Tartaros poterant, à Sinenſibus vexati ſunt, adeo ut vel ibi deliteſcere, vel inde recedere coacti fuerint, & paulatim etiam ex Paſtorum defectu Chriſtianam religionem ferè exuerint. *Quum enim Luſitani*, ut notat [b] Renaudotius, *Fernando Perez de Andrada Duce, qui primus ad urbem Cantonienſem appulit, in Sinam anno* 1517. *veniſſent, nullum ibi Chriſtianiſmi veſtigium deprehenderunt: & primi quoque ejuſdem nationis præcones Evangelici, ſimulque Hiſpani, qui ex inſulis Philippinis eò ſe contulerant, non alios ubique præter idololatras invenere. Cruces nonnullæ, & alia quædam ſigna, quæ poſtea reperta ſunt, quum inſcriptionibus & epocha carerent, lucem huic rei nullam afferre potuerunt uſque ad annum* 1625. *quo Inſcriptio illa, de qua ſuprà dixi, patefacta eſt.* Hæc Renaudotius. Eadem aliorum ſententia eſt, qui in Sinarum regno extinctam omnem Chriſtiani nominis memoriam volunt, donec Luſitani illuc penetravere.

[b] *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 270.

At P. Matthæus Ricius à Judæo quodam Sinenſi edoctus fuit,

Chriſtianos nonnullos in regno Sinarum à pluribus annis latere. Trigautium audiamus, qui hæc de eodem P. Ricio narrat lib. 1. de Chriſtiana expeditione apud Sinas cap. 11. *Ex eodem Judæo, aliiſque indiciis, id annis ſuperioribus accepimus. Quum jam apertè P. Matthæo Ricio conſtitit Licentiatum illum Sinenſem eſſe legis antiquæ profeſſorem, ad aliquod apertius quàm quod eatenus habebamus, rei Chriſtianæ veſtigium deprehendendum animum applicuit. Et quidem quamdiu hoc eos nomine appellavit, nihil aſſequutus eſt; ſed paulatim variis eos legis dogmatis deſcribens, ubi de Cruce ſermonem miſcuit, quod maximè optabat, eſt aſſequutus .... Quum igitur de Cruce hoc nomine appellata ſermo illatus eſſet, Iſraëlita ille narravit, in metropoli Caifumfu ejus patria, & in alio emporio celeberrimo Lincino nomine Provinciæ Sciantum, & in Scianſi Provincia externos quoſdam vivere, quorum majores è regnis advenerant: eos eſſe Crucis adoratores, eamque ſolere in cibo potuque digito exprimere: ſed neque ſe, neque illos arbitrari ſcire, cur eum ritum adhibeant.* Et paucis interjectis. *Addebat idem ille Iſraëlita, illos ipſos Crucis adoratores doctrinæ partem, quam ipſi precationum loco recitabant, è ſuis ipſorum libris deſumi, & utriſque eſſe communem; fortaſſe Davidicum Pſalterium intelligebat. Hos aſſerebat fuiſſe permultos in Aquilonaribus maximè provinciis, & literis armiſque ita floruiſſe, ut ſuſpicionem Sinis natura facillimis rerum novarum fecerint. Eam ſuſpicionem arbitrabatur ab Saracenis Chriſtiani nominis hoſtibus toto terrarum orbe acerrimis, excitatam ante annos non amplius ſexaginta. Ea ſuſpicio eò pervenit, ut quum ab Magiſtratibus manus injici ſibi timerent, omnes hac illac diffugere, & alii ſe Saracenos, alii Judæos, plerique idolorum cultores, mortis metu, profeſſi ſunt. Eorum templa in idolorum fana commutata ſunt. Et templum quidem Crucis apud ſuos, ipſe ſuo nomine quo nunc, ex quo fanum dicitur, appellabat. Ex eo tempore tanto ſunt metu conſternati, ut nihil magis occultent, quàm ſe ex ea gente prognatos. Unde factum eſt, ut quum frater noſter eò ſe contuliſſet ad Chriſtianorum reliquias explorandas, & familiarum nomina ab Judæo commemorata ſecum deferret, nemo ex iis fuerit, qui ſe talem profiteretur, ideo fortaſſè, quod frater noſter ex vultu Sina eſſe noſceretur, & ſuſpicarentur fortaſſe eum exploratorem eſſe ab magiſtratibus tranſmiſſum.* Hæc Trigautius anno 1615. ſcripſit: Matthæus autem Ricius circa annum 1600. Judæum illum de re Chriſtiana in urbe Pekinenſi ſciſcitatus eſt. Chriſtiani igitur, quorum majores è regnis aquilonaribus, hoc eſt, ex Tartaria, venerant, ob excitatam adverſus ipſos ſexaginta ante annis, ideſt, circa annum Chriſti 1540. operâ Saracenorum perſecutionem, in regno Sinarum latebras quærebant: quumque à magiſtratibus manus ſibi injici timerent, omnes hac illac diſperſi, alii ſe Saracenos, alii Judæos, plerique idolorum cultores profitebantur.

Cæterùm ab anno 1369. uſque ad annum 1540. quo perſecutio illa adversùs eos mota eſt, Chriſtianos Neſtorianos in Sina & Maſina exſtitiſſe, palàm fit, primum ex eo quod Elias Patriarcha anno 1502. *ad Indiam & Sinam atque Maſinam* Epiſcopos Thomam, Jaballaham, Denham & Jacobum [a] miſit: deinde [b] Jacobus, qui anno 1510. in vivis erat, & Joſephus, qui anno 1555. ordinatus eſt, eodem Trigautio [c] teſte, Metropolitæ *Indiæ Sinæque* fuere: quem certè titulum nequaquam geſſiſſent, niſi in Sina Chriſtianos ſuæ gentis adhuc exſtare noſſent: Titulares enim Epiſcopos Neſtoriani habere non conſueverunt.

a *Tom.3.p.592. & ſeq.*
b *Suprà p.445.*
c *Lib.1. cap.11.*

XII. Quis primus Latinorum in Sinis Romanã catholicam fidem annunciaverit.

Denique ex dictis apparet, quis Latinorum primus in regno Sinarum Evangelicæ doctrinæ præco fuerit: Joannes nimirùm de Monte Corvino Ordinis Minorum S. Franciſci, qui agrum illum ab anno Domini 1293. excolere cœpit; Cambalienſis poſteà, ſeù Pekinenſis Archiepiſcopus anno 1307. factus, ſocios ejuſdem Ordinis religioſos, etiam Epiſcopali dignitate præditos, in totum regnum juſſit excurrere. Evangelica Minorum in Sina prædicatio duravit uſque ad annum Chriſti 1369. quo Europæis hominibus aditus illius terræ intercluſus. Expeditionem Sinicam longo poſt tempore, hoc eſt, anno 1517. Luſitani inſtaurarunt, & primus illam Evangelicus præco S. Franciſcus Xaverius è Societate Jeſu anno 1552. procuravit. Sanctiſſimi Indiarum Apoſtoli votum implentes ejuſdem Societatis religioſi viri Matthæus Ricius aliique, circa annum 1600. illuc penetrarunt. Quod igitur [d] Trigautius aliique communiter affirmant, primos Evangelii prædicatores anno Chriſti 1552. vel 1600. è Societate Jeſu in Sinam penetraſſe; id de inſtaurata ab iis antiqua miſſione intelligendum eſt.

d *Lib.2. cap.1.*

Matthæus Ricius, Benedictus Goëſius, & Nicolaus [e] Trigautius illius miſſionis peritiſſimi, ſociorum ſuoque ipſi in urbem Pekinum adventu didicerunt nobiſque tamquam rem certiſſimam tradunt, *Sinam illud ipſum regnum eſſe, quod magnum Catajum apud aliquos auctores appellatur, & urbem Pekinenſem regiam eſſe illius, quem magnum Can vocant, qui nunc eſt rex Sinarum, quæ urbs ab iiſdem Cambalu nominatur*. Si ergo Fratres Minores ab anno 1293. ad annum 1369. in Chataja & in Cambalu verſati ſunt, ut illos ibi verſatos fuiſſe & munia etiam Pontificalia geſſiſſe, & literis Apoſtolicis Clementis V. Joannis XXII. & Benedicti XII. Summorum Pontificum, & ex omnibus Annalium Eccleſiaſticorum ſcriptoribus compertum eſt; ſequitur, illos in urbe Pekinenſi & in regno Sinarum per totum illud temporis ſpatium in Evangelii prædicatione deſudaſſe: adeoque primos fuiſſe, qui Catholicam Romanam fidem Neſtorianis, Chriſtianam verò religionem paganis Sinenſibus intulere. Sed de his ſatis.

e *Lib. 4. cap. 3. & lib.5. cap.13.*

§. VII.

§. VII.

De Monimento Syro-Sinico.

JAM ad celeberrimum Monimentum lapideum Syro-Sinicum devenio, de quo etſi docti viri Athanaſius Kirkerius, Andreas Mullerus, Euſebius Renaudotius, aliique plura ſcripſere, adeò ut eruditis illorum obſervationibus nihil fere addi poſſe videatur; operis tamen inſtituti ratio poſtulat, ut quæ ad rem Syriacam Neſtorianam ſpectant, quæque ab iis aliqua ex parte neglecta ſunt, majori luce perfundantur.

I. Monimenti Syri-Sinici reperti tempus, locus, verſiones.

Id monimentum [a] anno Chriſti 1625. repertum in oppido Sanxuen apud Siganfu Metropolim provinciæ Xenſi, quum fundamenta cujuſdam muri jacerentur, gubernatoris ejus loci juſſu in altero lapide fideliter exceptum, & in eremitorio montis ejuſdem urbis Siganfu collocatum, adhibitis doctis viris, primùm Sinicè expoſitum, deinde in Luſitanicam linguam translatum, demùm Italicè anno 1631. & Latinè anno 1636. redditum, in publicam lucem prodiit. Ex Archetypo deſumpta exempla duo conſului, quorum alterum ante annum 1631. impreſſum, exſtat in Bibliotheca Collegii Romani Societatis Jeſu; alterum à P. Couplet ejuſdem Societatis unàcum pluribus aliis libris Sinicis Innocentio XI. oblatum, in Vaticana Bibliotheca aſſervatur. Sed in hoc deſiderantur Syriaca nomina ſeptuaginta præconum Evangelii, quæ in altero ad marginem impreſſa conſpiciuntur. Quæ verò in utroque exemplo Chaldaicis literis exarata epigraphe tempus deſignat eorumque nomina qui illud monimentum erexere; ea primùm à Kirkerio Syriacè & Latinè vulgata fuit in Prodromo pag.74. iterumque ab eodem in libro, quem *Sinæ illuſtratæ* titulo inſcripſit pag. 43. Mullerus deinde eandem Kirkerii interpretationem ſecutus eſt in *Diſſertatione de Monumento Sinico*: quam Renaudotius emendatam, quoad fieri potuit, notiſque illuſtratam edidit anno 1718. in libro, cui titulus, *Anciennes Relations des Indes & de la Chine de deux Voyageurs Mahometans, qui y allerent dans le neuvieme Siecle*, hoc eſt, *Antiquæ Relationes Indiarum & Sinæ, auctoribus duobus Mahometanis, qui illuc iter ſuſcepere ſeculo nono*: ubi à pag. 228. ad pag. 271. hanc rem ex profeſſo tractavit. Sed quum neque fontes ipſos conſuluerit, neque perfectam Syriacæ linguæ notitiam habuerit, exiguam admodum lucem rebus Chaldaicis attulit: in paucis enim locis verſionem Kirkerianam corrigens, ſuis ipſe mendis non caret, ut mox videbimus. Nos eandem Inſcriptionem ex Vaticano exemplo tranſumptam vulgavimus Tom. 2. Biblioth. Orient. pag. 255. & in hac Diſſertatione pag. 482. Eandem nominibus ſeptuaginta præconum Chaldæorum auctam, & ad exem-

[a] *Kirker. in Prodromo cap. 3. pag. 50.*

plum

plum Bibliothecæ Collegii Romani collatam, nunc edimus, præmiſſa Sinenſis epigraphes enarratione.

Inſcriptio Sinica monimenti lapidei.

II. Expoſitio Inſcriptionis Sinicæ.

PRæfixa lapidi Cruce, titulus inſcriptionis Sinicæ tribus lineis conſtat, & unaquæque linea tribus characteribus. Sequuntur lineæ Sinicæ ſexaginta duæ, ſi illas à dextra ad ſiniſtram & viceverſa numeres; vel viginti octo, ſi à ſuperiori parte deorſum rectâ lineâ, more Sinenſium, ducantur: adeoque voces omnes Sinicæ, quæ in corpore, ut ajunt, inſcriptionis continentur, ſunt numero circiter mille ſeptingentæ ac triginta ſex: etſi Kirkerius [a] mille octodecim tantùm numerat. In margine ad dexteram inſpicientis inſcriptionem, ſeù ad ſiniſtram inſcriptionis, ſunt aliæ voces Sinicæ, omnes numero viginti quinque. Illas à Bonziis & Mandarinis expoſitas, & è Sinico in Luſitanicum ſermonem primùm, deinde in Italicum, ac poſtremo in Latinum translatas idem Kirkerius [b] vulgavit, & in unum ſuprà viginti paragraphos diſtinxit, hoc prænotatas titulo: *Lapis in laudem & memoriam æternam legis lucis & veritatis portatæ de Tacin, & in Sina promulgatæ erectus*. Sequitur Prologus in hæc verba: *Prologus ſacerdotis regni Tacin dicti Quim Cim*. Quod Sinicè *Tacin* dicitur, id Kirkerius ubique vertit *Judæam*: ſed minus rectè: nam ea vox ſignificat quaſcumque regiones ad occaſum Sinarum poſitas, ac præſertim Chaldæam, Syriam, & Judæam: nec ad ſolam Judæam coarctatur.

a *Prodrom. pag.* 70.

b *Ibid. à p.* 52.

§. 1. Diſſeritur [c] de Deo uno ac Trino, qui res cunctas è nihilo creavit, hominemque à ſe conditum juſtitia originali donavit, dominumque univerſorum conſtituit. Ubi Sinenſis auctor Deum Syriaco nomine *Olò*, ſeù *Alobo*, appellavit, hac fortaſſe ratione ductus, quod in lingua Sinica nullum proprium vocabulum eſſet, quo verus Dei veri conceptus exprimatur, ut rectè advertit [d] Renaudotius.

c *Prodrom. pag.* 54.

d *Anciennes Relations &c. pag.* 241.

§. 2. De [e] lapſu Adami, variiſque ejus filiorum erroribus, qui creatoris loco creaturam adorantes, in tercentum ſexaginta quinque ſectas ſciſſi dicuntur. Hìc etiam Syriaco-Hebraicum *Satanæ* nomen uſurpatur.

e *Prodrom pag.* 55.

§. 3. De [f] Jeſu Chriſti incarnatione, nativitate, diſpenſatione, morte, reſurrectione & aſcenſione. Deque libris veteris, & novi teſtamenti. Et Baptiſmo & Cruce, & adoratione ad Orientem. Hìc Neſtorianus auctor Chriſtum Syriaca *Meſſiæ* voce appellans, Neſtorianum errorem prodit, quum de Incarnatione ſic loquitur. *Tunc una de divinis perſonis ſanctiſſimæ Trinitatis dicta Meſſias, reſtringendo tegendoque majeſtatem ſuam, & ſe humanæ naturæ accommodando, homo factus eſt*. In altera ejuſdem [g] inſcriptionis interpretatione: *Donec perſonarum trium una communicavit ſeipſam*

f *Prodrom. pag.* 56.

g *Renaud. pag.* 242.

cla-

clariſſimo venerabiliſſimoque MIXIO (Meſſiæ) *operiendo abſcondendoque veram majeſtatem , ſimul homo prodiit in ſæculum*. In libris utriuſque Teſtamenti recenſendis communem Orientalium ſententiam ſequitur : nam Veteri quidem viginti quatuor libros tribuit , & Novo viginti ſeptem , quod Renaudotius [a] adverſus Kirkerium & Mullerum optimè notat .

[a] Pag. 243. & 244.

§. 4. De [b] Apoſtolorum prædicatione , & ſacris Chriſtianorum cerimoniis , civili eorundem habitu , & moribus . Ubi meminit Jejunii , Horarum canonicarum , ſacræ Liturgiæ , ſacramenti Pœnitentiæ , & coronæ clericalis : *Miniſtri ejus* , inquit , *ornamenti exterioris cauſa barbam alunt , & coronas in capite faciunt . . . . mancipiis non utuntur . . . . jejunia colunt cùm ad mortificandas paſſiones , tùm ad præcepta divina ſervanda . . . ſepties in die orationes tàm pro vivis , quàm pro defunctis faciunt . Septenis diebus ſemel ad animam à peccatis purgandam , puritatemque ei reſtituendam ſacra faciunt* . In altera Inſcriptionis Sinicæ verſione , de ſigno , quo Orientales loco campanæ in eccleſiis utuntur , hæc [c] habentur : *Ad congregandos & pacificandos ſine labore pulſant ligna , timoris , pietatis , gratitudiniſque voces perſonando* : quæ Mullerus perperàm legit , *ſine labore pulſant Diabolum* , eaque de exorciſmis , qui fiunt in Baptiſmo , intelligit .

[b] Prodrom. pag. 57.

[c] Renaud. pag. 245.

§. 5. De lege [d] Chriſtiana in Sinas per *Olopuen* præconem evangelicum ex *Ta-Cin* , ſeù Syria , illatâ anno Chriſti 636. quum in Sina regnaret *Tai-çum* , ſecundus familiæ decimæ tertiæ *Tam* dictæ Imperator , qui in Annalibus Sinarum ab anno Chriſti 627. ad annum 650. imperaſſe perhibetur . Refertur [e] edictum ejuſdem Imperatoris promulgatum anno imperii ſui duodecimo , hoc eſt , Chriſti 639. quo Chriſtiana religio probatur . Idem Imperator Mandarinis præcepiſſe fertur ut eccleſiam conſtruerent , memoratoque *Olopuen* viginti & unum miniſtros deputarent , cujus etiam effigiem depingendam muroque affigendam curavit . *Olopuen* Sinicum nomen eſt , ſi benè conjicio , ex Syriaco *Jab-allaha* formatum : nam *Allaha* , quod Deum ſignificat , Sinæ pronunciabant *Olo* , ut ſuprà dictum eſt §. 1. *Jab* verò , quod *dedit* ſonat , aut brevitatis gratiâ rejectum eſt , aut ex genio linguæ Sinicæ in *Puen* mutatum , nominique *Olo* ſubjunctum . Quod Kirkerius de ejuſdem *Olopuen* itinere addit , eum affirmans *à nubibus per ventos & chartas hydrographicas deductum Sinam veniſſe* ; hoc in textu nequaquam exprimitur , ut Renaudotius [f] obſervat .

[d] Prodrom. pag. 58.

[e] Ibid. pag 59.

[f] Pag. 249.

§. 6. Deſcriptio [g] regni *Tacin* , ſeù Syriæ & Palæſtinæ , juxta Sinenſium Geographos .

[g] Prodrom. pag. 60.

§. 7. Progreſſiones [h] Chriſtianæ religionis in Sina anno Chriſti 651. imperante *Cao-çum* filio *Tai-çum* , qui ab anno 650. ad annum 684. regnavit . Hic apud Kirkerium *Docào Cùm* , & *Caò Vim* perperàm appellatur . *Cao-çum* , (inquit Quim Cim) *magnus Impe-*

[h] Ibid. pag. 61.

rator minimè virtutibus Avi ſui (Xin-yao-ti, aliàs, Li-yven, qui ab anno 618. ad annum 627. regnavit) *degener, novit cum honore continuare intentum Avi ſui, & dilatare & honorare res patris ſui* (Tai-çum), *præcipiens in omnibus provinciis fieri eccleſias, unàque honorans Olò puèn titulo Epiſcopi magnæ legis, quæ gubernat regnum Sinæ. Tùm lex Dei promulgata eſt per decem provincias* (quibus Sinenſe regnum continebatur) *& regnum ſumma pace fruebatur, eccleſiis replebantur omnes urbes, & domus felicitate evangelii florebant.*

§. 8. De perſecutione [a] in Chriſtianos mota anno Chriſti 699. & 713. *In hoc anno dicto Xim-liè* (erat is annus Domini 699.) *Bontii Pagodum ſectatores ſuis uſi viribus extulerunt voces in loco qui dicitur Tùm-Cieù* (fortaſſe in provincia Honan) *& in fine hujus alterius anni dicti Sièn-tièn* (qui reſpondet anno Domini 713.) *quidam privati homines in Sienò, quæ erat antiqua regia Ven-Vam in provincia Xenſi, auſi ſunt noſtram ſanctam legem ſannis, ludibrio, & vituperio proſcindere.* In Annalibus Sinarum apud Morerium poſt obitum *Cao-çum* filii *Tai-çum*, regnaſſe dicitur *Vu-heu* femina ab anno 684. ad annum 705. mox *Chum-çum*, aliàs *Xim-liè*, ab anno 705. ad annum 710. deinde *Ivi-çum* ab anno 710. ad annum 712. demùm *Hiven-çum* ab anno 712. ad annum 757. Itaque perſecutio illa, quam ſuprà deſcripſi, contigit ſub imperio *Vu-heu*, & *Hiven-çum*. Nam *Xim-liè*, cujus mentio fit in inſcriptione, nomen eſt anni Sinici, non Imperatoris.

a *Prodrom. pag.* 61.

§. 9. Felix Eccleſiæ [b] ſtatus ſub *Hiven-çum* Imperatore, qui anno 719. motam à Bontiis perſecutionem ſedavit, quum in Sina Evangelium à *Joanne* & *Kielie* ſacerdotibus prædicaretur. Idem Imperator anno 743. effigies quinque regum prædeceſſorum avorum ſuorum in eccleſia collocari juſſit, multaque dona ei contulit. Anno 745. alius ſacerdos *Kie hò* in Sinam profectus, unàcum *Joanne* & *Paulo* aliiſque ejuſdem profeſſionis viris, Chriſtianam rem ſtrenuè promovit. Anno 757. Imperator *So-çum* multas eccleſias ædificari præcepit. Hic verò ab anno 757. ad annum 763. regnavit.

b *Ibid. pag.* 62. *& ſeqq.*

§. 10. Idem [c] Chriſtianorum ſtatus in Sina ſub Imperatore *Tai-çum*, qui ab anno 763. ad annum 780. regnavit. *Hic*, (ut inquit Quim Cim) *feſto naſcentis Chriſti ſingulis annis in gratiarum actionem mittebat odoramenta cæleſtia, & ad honorandos hujus ſanctæ legis miniſtros, rerum omnium & annonæ regiæ aſſignabat proviſionem.*

c *Prodrom. pag.* 64.

§. 11. 12. & 13. Res [d] Chriſtiana in Sinarum regno promota ſub Imperatore *Kien-çum*, aliàs *Te-çum*, qui ab anno 780. ad annum 805. regnavit. Eo imperante Sacerdos nomine *Usù*, ex loco dicto *Vam-Xi-Ciù-Chim*, in Sinam adveniens, ibique evangelium prædicans, gratiam Imperatoris *Kien-çum* ita ſibi conciliavit, ut ve-

d *Ibid. p.* 64. 65. *& 66.*

veſtibus Eccleſiaſticis, honorificiſque tàm in aula regia, quàm extra, titulis & officiis ab eodem donatus fuerit. Eodem Imperatore Chriſtianis impensè favente, claruit regulus quidam *Co-cu-y* appellatus, qui regio favore uſus, collapſas eccleſias refecit, novas exſtruxit, *& præter exercitia ſanctæ legis noſtræ* (ut inquit Quim Cim) *operibus ſtudebat charitatis, quotannis quatuor eccleſiarum ſacerdotes congregando, quibus toto corde inſerviebat, de rebus omnibus neceſſariis providebat ſpatio dierum quinquaginta, adhuc famelicos ſaturabat, nudos cooperiebat, infirmos curabat, mortuos ſepeliebat*: ob hæc itaque, aliaque virtutum exercitia celeberrimo Bontiorum principi *Tà-sò* à morum probitate apud ſuos commendato, jure anteponendus.

§. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 20. Anacephalæoſis [a] eorum, quæ ab Imperatoribus *Tai-çum*, *Cao-çum*, *Hiven-çum*, *So-çum*, *Tai-çum*, & *Kien-çum* in Sina erga Chriſtianos geſta ſunt. [a] *Prodrom. pag. 67. 68. & 69.*

§. 21. Monimentum lapideum [b] erectum anno ſecundo Imperatoris *Kien-çum*, Chriſti 781. *In noſtro* (inquit Quim Cim) *potentatu magni Tam, anno ſecundo hujus Kien-çum, die ſeptimo menſis Autumni, die Dominica, hic lapis erectus fuit, Epiſcopo Him-ciù Eccleſiam Sinenſem adminiſtrante. Mandarinus nomine Liu-ſie-ci-yen, tituli erat Ciao-y-cum, in quo officio ante eum fuit Tai-cieu-ſie-ſu-can-kiun, hanc ſua manu fecit inſcriptionem*. Imperator *Kien-çum*, ut ex Annalibus Sinarum conſtat, imperium iniit anno Chriſti 780. adeoque annus imperii ejus ſecundus rectè in annum Chriſti 781. confertur; quod & Syriaca Græcorum epocha eidem inſcriptioni præfixa confirmat: annus ſcilicet *milleſimus nonageſimus ſecundus*, qui Chriſti anno 781. reſpondet. Renaudotius [c] nomen Imperatoris *Tam* fuiſſe arbitratur, annumque ejus ſecundum in annum Chriſti 782. incidiſſe: quæ etiam fuit Kirkerii aliorumque ſententia. Atqui Imperator ille *Kien-çum* diſertè appellatur tùm in inſcriptione, cùm in Annalibus Sinicis: *Tam* verò non ejus nomen eſt, ſed Familiæ Imperialis decimæ tertiæ, ex qua ipſe erat, quæque ab anno Chriſti 618. ad annum 907. Sinenſe imperium tenuit. [b] *Ibid. pag. 69.* [c] *Pag. 255.*

Inſcriptio Syriaca ejuſdem Monimenti.

III. Pars I. Inſcriptionis Syriacæ.

HÆc in duas partes dividitur, quarum altera continet nomina ſeptuaginta præconum Evangelii, qui ab anno Chriſti 636. Chriſtianam fidem in Sina annunciarunt: altera auctores erecti lapidis tempuſque deſignat.

Et nomina quidem ſeptuaginta Evangelicorum præconum deſcripta ſunt in margine ad dexteram Inſcriptionis Sinicæ. In ſeptem autem claſſes dividuntur, quarum prima exhibet nomina XI. Secunda VI. Tertia XIII. Quarta XI. Quinta XI. Sexta XIII. Septima V.

Omnes

Omnes ſimul LXX. Singulis verò Syriacis nominibus quædam voces Sinicæ ſubjunguntur, quas nemo hactenus interpretatus eſt.

Claſſis I.

ܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ.	1. *Mar Joannes Epiſcopus.*
ܐܝܣܚܩ ܩܫܝܫܐ.	2. *Iſaac Presbyter.*
ܝܘܐܝܠ ܩܫܝܫܐ.	3. *Joël Presbyter.*
ܡܝܟܐܝܠ ܩܫܝܫܐ.	4. *Michaël Presbyter.*
ܓܝܘܪܓܝܣ ܩܫܝܫܐ.	5. *Georgius Presbyter.*
ܡܗܕܕ ܓܘܫܢܣܦ ܩܫܝܫܐ.	6. *Mahadad Guſnaſaph Presb.*
ܡܪܝ ܐܕܕ ܩܫܝܫܐ.	7. *Mar Adad Presbyter.*
ܐܝܣܚܩ ܩܫܝܫܐ.	8. *Iſaac Presbyter.*
ܐܝܣܚܩ ܩܫܝܫܐ.	9. *Iſaac Presbyter.*
ܕܘܝܕ ܩܫܝܫܐ.	10. *David Presbyter.*
ܡܘܫܐ ܩܫܝܫܐ.	11. *Moſes Presbyter.*

Hæc nomina apud Kirkerium in Sina illuſtrata non ad primam, ſed ad tertiam claſſem referuntur, hunc in modum. *Ordo Tertius.* 1. *Mar Juhanon Epiſcopus.* 2. *Iſaaç Sacerdos.* 3. *Jaël Sacerdos.* 4. ܡܗܒܬ *Mabet Sacerdos.* 5. *Georgius Sacerdos.* 6. *Mahada Guneſph Sacerdos.* 7. *Maſchadad Sacerdos.* 8. ܐܢܕܪܘܣ *Andreas Sacerdos.* 9. *Andreas Sacerdos.* 10. *David Sacerdos.* 11. *Moſes Sacerdos.*

Claſſis II.

ܐܩܩ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	1. *Acacius Presbyter & monachus.*
ܐܠܝܐ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	2. *Elias Presbyter & monachus.*
ܡܘܫܐ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	3. *Moſes Presbyter & monachus.*
ܥܒܕܝܫܘܥ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	4. *Ebedjeſus Presbyter & monachus.*
ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	5. *Simeon Presbyter & monachus.*
ܝܘܚܢܢ ܡܫܡܫܢܐ ܘܝܚܝܕܝܐ.	6. *Joannes Presbyter & monachus.*

Hos Kirkerius in quarta claſſe recenſet: & Syriacè quidem quatuor dum-

dumtaxat nomina refert, quæ ſequuntur. ܐܝܣܚܩ ܩܫܝܫܐ ܐܠܝܐ ܩܫܝܫܐ، ܥܒܕܝܫܘܥ، ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ. *Iſaac Presbyter. Elias Presbyter. Ebedjeſus, Simeon Presbyter.* Latinè verò in Tabula, quam in ſex ordines diviſit, ſex alios addit: videlicet. 1. *Iſaac Sacerdos.* 2. *Elias Sacerdos.* 3. *Moſes Sacerdos.* 4. *Abadjeſua, ideſt, ſervus Chriſti.* 5. *Simeon Sacerdos.* 6. *Gabriel Sacerdos.* 7. *Joannes.* 8. *Simeon.* 9. *Iſaac.* 10. *Joannes.*

Claſſis III.

ܐܗܪܘܢ.	1. *Aaron.*
ܦܛܪܘܣ.	2. *Petrus.*
ܐܝܘܐܢܝܣ.	3. *Joannes.*
ܠܘܩܐ.	4. *Lucas.*
ܡܬܝ.	5. *Matthæus.*
ܝܘܚܢܢ.	6. *Joannes.*
ܝܫܘܥܐܡܗ.	7. *Jeſu-Eme.*
ܝܘܚܢܢ.	8. *Joannes.*
ܣܒܪܝܫܘܥ.	9. *Sabarjeſus.*
ܝܫܘܥܕܕ.	10. *Jeſudadus.*
ܠܘܩܐ.	11. *Lucas.*
ܩܘܣܛܢܛܝܢܘܣ.	12. *Conſtantinus.*
ܝܘܚܢܢ.	13. *Joannes.*

Kirkerius in prima claſſe undecim tantùm refert hunc in modum. 1. *Aaron.* 2. *Petrus.* 3. *Job.* 4. *Lucas.* 5. *Matthæus.* 6. *Joannes.* 7. *Sabarjeſua, ideſt, ſpes Jeſu.* 8. *Jeſudad.* 9. *Lucas.* 10. *Conſtantinus.* 11. *Noë.*

Claſſis IV.

ܐܕܕܣܦܐܣ.	1. *Adadſaphas.*
ܝܘܚܢܢ.	2. *Joannes.*
ܐܢܘܫ.	3. *Enos.*
ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ.	4. *Mar Sergius.*
ܐܝܣܚܩ.	5. *Iſaac.*
ܝܘܚܢܢ.	6. *Joannes.*

ܡܪܝ 7. *Mar*

ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ.	7. *Mar Sergius*.
ܦܘܣܝ.	8. *Phuſes*.
ܫܡܥܘܢ.	9. *Simeon*.
ܐܝܣܚܩ.	10. *Iſaac*.
ܝܘܚܢܢ.	11. *Joannes*.

Kirkerius in Tabula Latina in ſecundo Ordine, tribus prætermiſſis, hoſce recenſet. 1. ܐܛܕܣܦܐ *Atdaſpha*. 2. *Joannes*. 3. *Anuſc*. 4. *Mar Sargis*. 5. *Iſaac*. 6. *Simeon*. 7. *Iſaac*. 8. *Joël*. Syriacè inverſo ordine primum poſtremum, poſtremum primo loco refert.

Claſſis V.

ܝܥܩܘܒ ܩܫܝܫܐ.	1. *Jacobus Presbyter*.
ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ ܩܫܝܫܐ ܘܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܕܨܝܢܣܬܐܢ.	2. *Mar Sergius Presbyter, & Chorepiſcopus Sinarum*.
ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ ܩܫܝܫܐ ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܕܟܘܡܕܐܢ ܡܕܝܢܬܐ.	3. *Gregorius Presbyter, & Archidiaconus Cumdan civitatis*.
ܦܘܠܘܣ ܩܫܝܫܐ.	4. *Paulus Presbyter*.
ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ.	5. *Simeon Presbyter*.
ܐܕܡ ܩܫܝܫܐ.	6. *Adam Presbyter*.
ܐܠܝܐ ܩܫܝܫܐ.	7. *Elias Presbyter*.
ܐܝܣܚܩ ܩܫܝܫܐ.	8. *Iſaac Presbyter*.
ܝܘܚܢܢ ܩܫܝܫܐ.	9. *Joannes Presbyter*.
ܝܘܚܢܢ ܩܫܝܫܐ.	10. *Joannes Presbyter*.
ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ.	11. *Simeon Presbyter*.

Kirkerius totidem enumerat in quinto ordine: ſed ſecundum & tertium ſic deſcribit. ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ ܩܫܝܫܐ ܘܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܕܨܝܢܣܬܐܢ. ܚܓܝ ܩܫܝܫܐ ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܕܟܘܡܕܢ ܡܕܝܢܬܐ. *Mar Sargis ſacerdos & Vicarius Epiſcopi. Aggæus ſacerdos Archidiaconus civitatis Cunden*.

Claſſis VI.

ܝܥܩܘܒ ܩܫܝܫܐ.	1. *Jacobus Presbyter*.

ܥܒܕܝܫܘܥ 2. Ebed-

ܥܒܕܝܫܘܥ ܩܫܝܫܐ .	2.	*Ebdjeſus Presbyter.*
ܝܫܘܥܕܕ ܩܫܝܫܐ .	3.	*Jeſudadus Presbyter.*
ܝܥܩܘܒ .	4.	*Jacobus.*
ܝܘܚܢܢ .	5.	*Joannes.*
ܫܘܒܚܐܠܡܪܢ .	6.	*Sciubchalmaranus.*
ܝܥܩܘܒ .	7.	*Jacobus.*
ܫܡܥܘܢ .	8.	*Simeon.*
ܐܦܪܝܡ .	9.	*Ephræm.*
ܐܠܝܐ .	10.	*Elias.*
ܩܘܪܝܩܘܣ .	11.	*Cyriacus.*
ܩܘܪܘܣ .	12.	*Cyrus.*
ܥܡܢܘܐܝܠ .	13.	*Emmanuel.*

Kirkerius loco ſeptimi habet ܡܪܝ ܝܘܣܦ *Mor Joſeph*: loco decimi ܚܢܢܝܐ *Ananias*: loco duodecimi ܟܘܫ *Cus*: & loco decimi tertii ܐܡܝܘܢ *Amiun.*

Claſſis VII.

ܓܒܪܐܝܠ .	1.	*Gabriel.*
ܝܘܚܢܢ .	2.	*Joannes.*
ܫܠܝܡܘܢ .	3.	*Salomon.*
ܐܝܣܚܩ .	4.	*Iſaac.*
ܝܘܚܢܢ .	5.	*Joannes.*

Kirkerius Syriacè loco tertii legit ܫܡܥܘܢ *Simeon*: in Tabula verò Latina hanc claſſem prætermittit: nomina enim dumtaxat LXIV. recenſet.

Idem in [a] Prodromo hæc nomina nobis obtrudit, quæ ipſe divinando potiùs, quàm legendo deſcripſit. [a] *Pag. 83. & ſeq.*

ܩܘܣܛܢܛܝܢܘܣ .	Coſtantinus.
ܣܒܐ ܟܘܫܝܐ .	Saba Cuſio, ſeù Æthiops.
ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ ܛܒܢܢܝܐ .	Mar Sargis Tabennita, ſeù Dominus Sergius.
ܐܝܣܚܩ ܟܘܫܝܐ .	Iſaac Kuſius, ſeù Æthiops.
ܦܘܠܘܣ ܩܫܝܫܐ .	Paulus Sacerdos.

ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ .	Simon Sacerdos.
ܐܕܡ ܩܫܝܫܐ .	Adam Sacerdos.
ܙܘܓܢ ܡܨܪܝܐ .	Zugen Meſrius, vel Ægyptius.
ܡܬܝ ܩܘܫܝܐ .	Mathæus Kuſius, ſeù Æthiops.
ܐܢܢܝܐ ܩܘܦܛܝܛܐ .	Annania Coptita.
ܓܒܪܐܝܠ ܩܫܝܫܐ .	Gabriel Sacerdos.
ܠܘܩܐ ܩܫܝܫܐ .	Lucas Sacerdos.
ܫܘܫܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ .	Suſen Epiſcopus.
ܝܥܩܘܒ ܩܫܝܫܐ .	Jacob Sacerdos.
ܐܚܕ ܓܘܫܢܣܦ ܩܫܝܫܐ .	Ahad Guſnaſeph Sacerdos.
ܐܪܝܘܣ ܩܫܝܫܐ .	Arius Sacerdos.
ܕܘܝܕ ܩܫܝܫܐ .	David Sacerdos.
ܐܨܒܐ ܩܘܫܝܐ ܩܫܝܫܐ .	Asba Kuſius, ſeù Æthiops Sacerdos.
ܐܒܐ ܣܘܪܝܝܐ .	Abba Syrus.
ܐܒܪܗܡ ܩܫܝܫܐ .	Abraham Sacerdos.
ܫܡܥܘܢ ܩܫܝܫܐ .	Simon Sacerdos.
ܦܛܪܘܣ ܩܫܝܫܐ .	Petrus Sacerdos.
ܠܘܩܐ ܩܫܝܫܐ .	Lucas Sacerdos.
ܡܬܝ ܩܫܝܫܐ .	Mathæus Sacerdos.

In Syriaca inſcriptione, quam ego diligentiſſimè evolvi, nullibi legitur ܨܒܐ *Saba*, ܙܘܓܢ *Zugen*, ܫܘܫܢ *Suſen*, ܐܪܝܘܣ *Arius*, ܐܨܒܐ *Asba*, ܐܒܐ *Abba*. Confictæ omnino à Kirkerio hæ voces. ܛܒܢܝܬܐ *Tabennita*: ܡܨܪܝܐ *Meſrius* ſeù *Ægyptius*: ܩܘܦܛܝܛܐ *Coptita*: ܣܘܪܝܝܐ *Syrus*: ܩܘܫܝܐ *Cuſio*, *Kuſius*, ſeù *Æthiops*: & ad hunc potiſſimum finem in iſtam inſcriptionem obtruſæ, ut oſtendat evangelicos illos præcones non Syros tantùm, ſed & Ægyptios, Æthiopeſque fuiſſe: ſic enim ait in Prodromo [a] cap. 4. *Unde indubitatè colligo, tam eximiarum in ultimos Aſiæ fines expeditionum authores alios non fuiſſe, quàm dictos Epiſcopos Surianos Thomæorum. Inter quos non Syros tantùm; ſed & Ægyptios ſeù Coptitas, Æthiopeſque fuiſſe abundè declarant ſuprà allegata nomina patria lapidis marginibus Suriano charactere inſculpta: ut Mitſrojo* ܡܨܪܝܐ, *Asba* ܐܨܒܐ, *Saba* ܨܒܐ, *Kuſio* ܩܘܫܝܐ, *Tabennojo* ܛܒܢܝܬܐ, *Kubtis* ܩܘܦܛܝܛܐ: *quorum illa Æthiopica, hæc Ægyptia, cætera Syra eſſe, vel*

[a] Pag. 116. & ſeq.

vel leviter tantùm dictarum linguarum cognitione imbutus ignorare non poteſt. Dicebantur autem hi omnes promiſcuè Suriani, vel quod totum illum tractum, qui eſt ab Euphrate ad mare Erythræum uſque unàcum extimis & citimis dicti maris litoribus Syriam latè dicerent; vel ob linguam Syram, aut Chaldaicam, quam omnes doctiores profitentur. Verùm illos neque Ægyptios, neque Æthiopes, ſed Syros Neſtorianos fuiſſe, ſuprà [a] demonſtravi. Adde, Syris inaudita eſſe hæc vocabula ܩܘܫܝܐ, vel ܩܘܫܝܐ, & ܩܘܦܛܝܩܘܣ, ſeù ܩܘܦܛܝܩܝܣ, quorum primo *Æthiopem*, altero *Ægyptium*, ſeù *Coptitam* ſignificari contendit Kirkerius. Ægyptium Syri ܡܨܪܝܐ, vel ܐܝܓܘܦܛܝܐ; Æthiopem ܟܘܫܝܐ dicunt. Ex malè intellecta voce ܩܫܝܫܐ, quæ Presbyterum ſonat, Kirkerius hanc aliam ܩܘܫܝܐ, vel ܩܘܫܝܐ formavit, eaque Æthiopem ſignificari arbitratus eſt. a Pag. 461.

IV. Pars II. Inſcriptionis Syriacæ.

Altera Inſcriptionis Syriacæ pars, quæ tempus auctoreſque erecti Monimenti lapidei deſignat, in marginibus ejuſdem lapidis à dextris, à ſiniſtris & ad calcem exhibetur. In tres proinde claſſes dividitur, quarum prima nomen Patriarchæ continet: altera nomen Chorepiſcopi Sinarum: tertia annum erecti lapidis, auctoremque unàcum ſociis.

Claſſis I.

ܒܝܘܡܝ ܐܒܐ ܕܐܒܗܬܐ ܡܪܝ ܚܢܢܝܫܘܥ ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܝܣ

Diebus Patris Patrum Mar Ananjeſu Catholici Patriarchæ.

Kirkerius in Prodromo [b] interpretatur, *In diebus patris patrum Domini Hanan Jeſua, ſive Joannis Joſue Catholici Patriarchæ*: & addit: *Subintellige Alexandrinum, aut Babylonium, qui propriè dicuntur Univerſales ſeù Catholici Patriarchæ.* Exiſtimat enim [c] Ananjeſum fuiſſe Babylonis in Ægypto, hoc eſt, Alexandrinum Patriarcham, inque erroris ſui confirmationem verba [d] Ludovici Guſmani de Indicis expeditionibus lib. 2. cap. 37. detorquens, ubi ille de Chriſtianis Indis ſcribit, *habent ii ſuum Archiepiſcopum, Epiſcopos, & Sacerdotes, qui omnes è Suria veniunt, plerumque eos ad hujuſmodi expeditionem Patriarcha Orientali Babylonis deſignante*; ipſe poſt *Babylonis* addit, *ſeù Alexandrinum*: quod tamen à nobis [e] alibi confutatum eſt. b Pag. 77. c Pag. 112. d Pag. 113. & 115. e Tom. 3. p. 157. Et in hac Diſſert. pag. 461.

Porrò hic Ananjeſus Syris Neſtorianis Patriarcha præfuit ab anno Chriſti 774. ad annum 778. ut notavi Tom. 3. pag. 616. Quod autem monimentum erectum dicitur anno Græcorum 1092. Chriſti 781. ſub Ananjeſu Patriarcha, qui anno 778. diem obierat; id fieri potuit propter immenſam Sinarum ab Aſſyria diſtantiam: eò ſcilicet quod fama obitus Ananjeſu ad Chriſtianos illos in Sinis commo-

morantes nondum perveniſſet, ſed eum adhuc in vivis eſſe exiſtimarent, quando id monimentum erexere, ut cit. tom. 3. pag. 157. dictum eſt. Hoc & Renaudotius vidit, quum in notis ad hanc Inſcriptionem [a] ſic ait. *Catholicus Patriarcha Ananjeſus erat profectò Neſtorianorum Patriarcha, quod ex eorum hiſtoria demonſtratur; in qua duo Patriarchæ hoc nomine appellati leguntur: primus ordinatus circa annum Jeſu Chriſti 636. alter circa annum 774. Inſcriptio facta fuit anno 782. adeoque vivente hoc poſteriore, aut paulo poſt ejus obitum, ſi juxta eandem hiſtoriam non ille Sedem tenuit, niſi quatuor annis, & paulò amplius. At nos alibi fuſius oſtendemus, epocham ordinationis ejus ad aliquot annos protrahendam eſſe. Si verò uno aut duobus annis opus ſit, ut hæc cum Inſcriptionis epocha concilietur, id ſuſpectam illam reddere nequit: nam fieri poterat, ut hic Patriarcha in urbe Bagdado obiiſſet, nec tamen ejus mors in Sina comperta fuiſſet. Tranſmittuntur quotidie in Indias & in Americam Acta, in quibus Pontificum Regumque anni notati ſunt, poſt illorum mortem: quod ſcilicet ejus notitia nondum illuc penetravit: nec tamen ea Acta ſuppoſitionis vitio laborant.* Hæc Renaudotius. Pergit diſſerere de titulo *Catholici Patriarchæ*, qui eidem Ananjeſu tribuitur, de quo vide quæ ſuprà [b] obſervavi.

[a] Pag. 238.

[b] A pag. 372.

Claſſis II.

ܐܕܡ ܩܫܝܫܐ ܘܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܦܐܦܫ ܕܨܝܢܣܬܐܢ :

Adam Presbyter, & Chorepiſcopus, & Papas Sineſtanæ, hoc eſt, Sinenſis regionis.

Kirkerius [c] in Prodromo: *Adam Sacerdos ſeù Presbyter, & Archiepiſcopus, & Papalis Zinoſtan, ſeù regionis Sinarum.* In Sina verò [d] illuſtrata, ܐܕܡ ܡܫܡܫܢܐ ܘܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܘܦܐܦܫ ܕܨܝܢܣܬܐܢ *Adam ſo Diaconus Vicarii Epiſcopi Papaſi Sinarum.* Ubi vocem *Chorepiſcopus*, nunc *Archiepiſcopum*, nunc *Vicarium Epiſcopi* interpretatur; & vocem ܩܫܝܫܐ, quæ *Presbyterum* ſonat, in altera verſione perperàm legit ܡܫܡܫܢܐ *Diaconus*. De titulo *Chorepiſcopi*, & *Papæ*, infrà ſermo erit.

[c] Pag. 76.

[d] Pag. 43.

Claſſis III.

ܒܫܢܬ ܐܠܦ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܬܝܢ ܕܝܘܢܝܐ ܡܪܝ ܝܙܕܒܘܙܝܕ ܩܫܝܫܐ
ܘܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܘܡܕܐܢ ܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܒܪ ܢܝܚ ܢܦܫܐ ܡܝܠܝܣ ܩܫܝܫܐ
ܕܡܢ ܒܠܚ ܡܕܝܢܬܐ ܕܛܚܘܪܣܛܐܢ ܐܩܝܡ ܠܘܚܐ ܗܢܐ ܕܟܐܦܐ ܕܟܬܝܒܢ ܒܗ

ܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܦܪܘܩܢ ܘܟܪܘܙܘܬܐ ܕܐܒܗܝܢ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܨܝܢܝܐ ܐܕܡ
ܡܫܡܫܢܐ ܒܪ ܝܙܕܒܘܙܝܕ ܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ . ܡܪܝ ܣܪܓܝܣ ܩܫܝܫܐ
ܘܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ . ܣܒܪܝܫܘܥ ܩܫܝܫܐ . ܓܒܪܐܝܠ ܩܫܝܫܐ
ܘܐܪܟܕܝܩܘܢ ܘܪܝܫ ܥܕܬܐ ܕܟܘܡܕܢ ܘܕܣܪܓ .

Anno Græcorum milleſimo nonageſimo ſecundo Mar Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus Chumdan urbis regiæ, filius bonæ memoriæ Milleſii Presbyteri ex Balch urbe Thochuriſtanæ, erexit hanc tabulam lapideam, in qua deſcriptæ ſunt diſpenſatio Salvatoris noſtri, & prædicatio patrum noſtrorum ad regem Sinarum. Adam Diaconus filius Jazedbuzid Chorepiſcopi. Mar Sergius Presbyter & Chorepiſcopus. Sabarjeſus Presbyter. Gabriel Presbyter & Archidiaconus, & Eccleſiarcha Chumdanæ & Saragæ.

1. *Anno Græcorum* 1092. Hoc eſt Chriſti 781. non verò 782. ut Kirkerius [a] aliique contendunt. Id conſtat ex perpetuo illius epochæ uſu apud Chaldæos in Syria, Perſide, & India verſantes, qui Græcorum annum Chriſtiano vulgari trecentis undecim annis priorem faciunt. Confirmatur ex epocha inſcriptionis Sinicæ, in qua ad calcem [b] hæc adnotantur: *In noſtro potentatu magni Tam, anno ſecundo hujus Kien-çum, die ſeptimo menſis autumni, die Dominica hic lapis erectus fuit Epiſcopo Nim Ciù Eccleſiam Sinenſem adminiſtrante.* Atqui annus ſecundus Kien-çum Imperatoris juxta annales Sinenſium confertur in annum Chriſti 781. non 782. Præterea ſive menſes ſolares, ſive lunares in Inſcriptione deſignentur, dies ſeptima menſis autumni incidit in diem Dominicam non anno Chriſti 782. ſed anno 781. quo fuit litera Dominicalis G. eademque dies ſeptima menſis Octobris. Lunatio autem, quæ eodem anno 781. propiùs ad autumnum, hoc eſt, Octobrem, acceſſit, inchoata fuit die 24. Septembris, adeoque ſeptima illius dies, quæ in trigeſimam ejuſdem menſis incidit, Dominica fuit, ut in Sinica Inſcriptione dicitur, quæ omnia in annum Chriſti 782. competere nequeunt. Itaque verba illa, quæ poſt annum ſecundum Kien-çum Imperatoris ab interpretibus Luſitanicè, Italicè & Latinè addita apud Kirkerium [c] leguntur, (ſcilicet, *qui erat annus Domini* 782.) delenda omnino ſunt: repugnant enim textui Sinico, in quo dies ſeptima menſis autumni in diem Dominicam confertur.

2. *Mar Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus Chumdan urbis regiæ, filius bonæ memoriæ Milleſii Presbyteri ex Balch urbe Thocuriſtanæ, erexit hanc tabulam lapideam.* Kirkerius tàm in [d] Prodromo, quàm in Sina [e] illuſtrata, in hujus Jazedbuzidi dignitate, patre, patria, & geſtis plurimùm hallucinatur. Nam primo illum vocat *Iſdbuzad*, & *Iſdabuzaid*. Secundo, Chorepiſcopi nomen nunc *Archiepiſcopum*, nunc *Vicarium Epiſcopi* interpretatur. Tertio, Chum-

[a] Prodrom. pag. 79. & ſeq.
[b] Pag. 69.
[c] Pag. 78. & 79.
[d] Pag. 77.
[e] Pag. 43.

dan

dan urbem, cui ille Chorepiſcopus præerat, in Sina illuſtrata ubique vocat *Cumbdan*. Quarto, vocem Syriacam ܒܪ ܢܝܚ ܢܦܫܐ *filius bonæ memoriæ*, qua idem Jazedbuzid ſignificatur eſſe *filius bonæ memoriæ Milleſii Presbyteri*, ut in Prodromo rectè interpretatus fuerat; idem Kirkerius in Sina illuſtrata perperàm legit, ܡܕܢܚ, hoc eſt, *Orientem*, & cum urbe Cumdan conjungit hoc pacto: *Vicarius Epiſcopi Cumdam civitatis regni Orientalis*: quem errorem & Renaudotius[a] ſecutus eſt, quum ait: *Chorevesque de Cumdan*, *Cité Royale d'Orient*, *Chorepiſcopus Cumdan civitatis regiæ Orientis*. Quinto, Milleſium Presbyterum Jazedbuzidi patrem, eundem cum Jazedbuzido facit his verbis: *Iſdabuzaid ſacerdos*, *&* *Vicarius Epiſcopi Cumbdan civitatis regni Orientalis Milis ſacerdos*. Idem mendum in verſionem[b] Renaudotii irrepſit, quum ait: *autrement appellé Milis*, *ou Melece Preſtre*, *aliàs appellatus Milis*, *ſeù Meletius Presbyter*. Sexto, ex Balcha Thocuriſtanæ urbe hominem quendam facit Jazedbuzidi ſocium: *Milis*[c] *ſacerdos*, *&* *Balah civitatis Taburſtan*. Septimo, regionem Tachuriſtanæ eandem cum Turcheſtana exiſtimat: *Belebh*[d] *civitatis Taburſtan*, *lege Turcheſtan*. Septimo, pro voce Syriaca ܦܐܦܫܝ, quæ *ex lapide* ſonat, ipſe ubique legit ܦܐܦܐ *Papa*, & hunc tabulam illam lapideam erexiſſe affirmat: *Conſtituit*[e] *tabulam hanc Papa*; & addit in Prodromo: *ſic ſupremos in aliquo ordine vocant*.

a Pag. 235.

b Ibid.

c Sin. illuſtr.

d Prodrom.

e Prodrom. & Sin. illuſtr.

3. *In qua deſcriptæ ſunt diſpenſatio Salvatoris noſtri*, *&* *prædicatio Patrum noſtrorum ad regem Sinarum*. Kirkerius perperàm vertit in Prodromo, *&* *prædicatio Patrum noſtrorum*, *qui ſunt apud reges Sinarum*.

4. *Adam Diaconus filius Jazedbuzid Chorepiſcopi*: nimirùm ejus, cujus modo facta eſt mentio. Kirkerius in Prodromo malè interpretatur, *Adam Diaconus filius Iſdbuzad Archiepiſcopus*: rectiùs in Sina illuſtrata, *Adam Diaconus filius Iſdbuzaid Vicarii Epiſcopi*, imò, Chorepiſcopi.

5. *Mar Sergius Presbyter* *&* *Chorepiſcopus*. Kirkerius Chorepiſcopi nomen modo reddit *Archiepiſcopus*, modò *Vicarius Epiſcopi*.

6. *Sabarjeſus Presbyter*. Kirkerius in Prodromo pro ܣܒܪܝܫܘܥ *Sabarjeſu*, legit ܣܪܢܝܫܘܥ *Sarniſchua*, nullo ſenſu. In Sina illuſtrata errorem animadvertens, ſic reddit: *Sbarjeſua Sacerdos*.

7. *Gabriel Presbyter*, *&* *Archidiaconus*, *&* *Eccleſiarcha* (ſeù caput Eccleſiæ) *Chumdanæ* *&* *Saragæ*. Kirkerius pro ܪܝܫ ܥܕܬܐ *princeps ſeù caput Eccleſiæ*, legit ܪܝܫ ܡܕܝܢܬܐ *caput civitatis*:

literam verò ܕ *Daleth*, quæ genitivi caſus ſignum eſt in voce ܣܪܓ *Sarag*, pro radicali accipiens, utrobique perperàm interpretatur, ܕܣܪܓ *Daſrag*, vel *Diſrag*.

De *Tochareſtana* regione & *Balcha* urbe, vide quæ ſuprà [a] dicta ſunt. *Chumdanam* non aliam eſſe à *Nankino* Sinarum Metropoli, Renaudotius [b] demonſtrat. *Saragæ* urbis in auſtrali Sinarum parte poſitæ meminit ex Ptolemæo [c] Cellarius.

a Pag. 425. & 482.

b Pag. 237.

c Geograph. antiq. lib. 3. cap. 23. pag. 875.

CAPUT X.

De Chriſtianis S. Joannis in Arabia, Perſide, & India.

SUPERIORI Capite expoſui, quo pacto Chriſtiana primum religio, deinde Neſtoriana hæreſis in Adjabenen, Elamitidem, Perſidem, Parthiam, Mediam, Hyrcaniam, Indiam, Tartariam, & Sinam invecta fuerit. Reliquum eſt, ut de Chriſtianis Arabiæ diſſeram, qui olim orthodoxi fuerant; mox in varias ſectas ſciſſi, Monophyſitis potiſſimùm, atque Neſtorianis conſenſere; poſtremo ad eam ſacræ doctrinæ rituumque eccleſiaſticorum inſcitiam devenere, ut præter Chriſtianorum nomen, quod præ ſe ferunt, ſocietatemque quam cum Neſtorianis Chaldæis colunt, nil aliud ferè habeant. Eos vulgò *Chriſtianos S. Joannis* vocant, quorum non pauci ab avitis erroribus ad catholicam fidem adducti, ex Arabia viciniſque Perſarum finibus in Indiam Gangeticam, operâ Patrum Carmelitarum, migraſſe perhibentur.

§. I.

Arabum fines, genus, populi, oppida.

I. Arabia Deſerta, Petræa, & Felix.

ARABIA notiſſima Aſiæ regio, terminos habet ab auſtro Oceanum Arabicum ſeù partem Oceani Indici; ab aquilone Palæſtinam, Syriam, & fluvium Euphratem; ab ortu ſinum Perſicum; ab occaſu ſinum Arabicum, quo ab Ægypto atque Æthiopia disjungitur. Hinc ab indigenis جزيرة العرب *Gezirat-al-Arab*, hoc eſt, Inſula Arabum, appellatur, quod mari ab ortu, occaſu, & auſtro claudatur, ad boream tantùm terræ continenti conjuncta: Arabes enim eodem Geziræ nomine tàm Inſulam, quàm Peninſulam donant. Plinius [d]: *ipſa peninſula Arabia inter*

d Lib. 6. natur. hiſt. cap. 28.

duo

duo maria, Rubrum Perſicumque procurrens, quodam naturæ artificio ad ſimilitudinem atque magnitudinem Italiæ mari circumfuſa, in eandem etiam cœli partem nulla differentia ſpectat.

Dividitur autem in tres partes. Prima eſt *Arabia Petræa*, Græcis Πετρώδης, Arabibus حجر *Hagiar*, quod Petram ſignificat: ſic dicta ab Hagiar, ſeu Petra vetuſtiſſimo oppido: Palæſtinæ Ægyptoque confinis: cujus præcipua portio eſt حجاز *Hegiaz*, ubi urbes Medina, Mecca, Tajepha, & Jemama. Altera *Arabia deſerta*, Græcis Ἔρημος, & Σκηνῖτις, quod gens vaga in tentoriis habitet, Arabibus بر عرب *Barr Arab*, hoc eſt, deſertum Arabum, quæ vox apud Zieglerum, Baudrandium, alioſque recentiores corruptè dicitur *Barraab*, & adhuc corruptius *Berjara*: hæc autem à Palmyrenis ſolitudinibus ſub Euphrate fluvio ad Chaldæam uſque procurrens, à meridie montibus Arabiæ Felicis terminatur, ab aquilone Meſopotamiam habet, ab occaſu Petræam. Hinc Arabibus triplex eſt, nimirùm بادية الشام *Deſertum Syriæ*, بادية الجزيرة *Deſertum Geziræ*, ſeù *Meſopotamiæ*, & بادية العراق *deſertum Arak* ſeù *Chaldææ*: attingit enim fines Syriæ, Meſopotamiæ, & Chaldææ ſeù Babyloniæ. Arabes hujuſmodi vocantur Græcis Σκηνῖται *Scenitæ*, indigenis بدويه *Baduini*, Syris ܒܢܝ ܒܪܐ *Bnaj Baro*, ſeù ܒܪ̈ܝ ܒܪܝܐ *Bar-Broje*, hoc eſt, filii deſerti, unde vox *Barbarus* ad Græcos & Latinos traducta, ut rectè obſervat Abraham Ecchellenſis in hiſtoria Arabum cap. 1. Tertia *Arabia Felix*, Græcis Εὐδαίμων, Petrææ ac Deſertæ auſtrum verſus ſubjecta, comprehenſa ſinu Arabico ab occaſu, & ſinu Perſico ab ortu: indigenis dicitur يمن *Jaman*, ſeù *Jeman*, quæ vox primo dexteram, deinde meridiem ſeù auſtrum ſonat, quia verſis ad Orientem, ubi volunt eſſe mundi anteriora, ad dexteram partem eſt meridies, ad ſiniſtram aquilo, quèm proinde Arabes شمال *Scemal*, hoc eſt, ſiniſtram vocant. Apud nonnullos recentiores pro *Jeman* corruptè legitur *Gemen*, *Ayamen*, & *Hyaman*. Ejus regionis incolæ dicuntur يمانيه *Jamanitæ*, unde corruptum vocabulum *Amanitæ* apud mediæ ætatis ſcriptores Theophanem, Anaſtaſium, & Euthymium, quos vide apud Bochartium in Geographia ſacra lib. 2. cap. 15.

II. Arabum indigenarum origo ex Jectane, & Chus, eorumque filiis.

Prima Arabum Jamanitarum origo ex Jectane ejuſque filiis deſumitur, quorum in Geneſ. cap. 10. à verſ. 26. fit mentio. Jectanem ipſi يقطن *Joctan*, & قحطان *Cahtan* vocant: fuit autem frater Phaleg, filius Heber, filii Saleh, filii Sem, filii Noë; tredecim verò liberos procreavit, qui per totam illam regionem, quæ *Jaman*, & *Arabia Felix* dicta eſt, effuſi, ſuas ibi ſedes fixerunt: nimirùm *Elmodad* ſeù *Almodad*; *Saleph*; *Aſarmoth* ſeù *Hatzarmaveth*, Arab. *Hadarmauth*; *Jare* ſeù *Jerach*, Arab. *Helal*; *Aduram* ſeù *Hadoram*; *Uzal* ſeù *Auzal*; *Decla*; *Ebal* ſeù *Obal* vel *Aubal*; *Abi-*

maël

maël; *Saba*; *Ophir* ſeù *Auphir*; *Hevila* ſeù *Chavila*; & *Jobab*. Ab his orti ſunt, qui عرب عاربة *Arab Arebah*, hoc eſt, *Arabes indigenæ*, dicuntur: quod oſtendunt antiqua nominã tribuum ſeu populorum Arabiæ, quæ apud Græcos Latinoſque ſuperſunt, quæque ex Jectane ejuſque filiis certiſſimè derivantur; ut *Catanæi* ſeù *Catanitæ* à Cahtano vel Jectane; *Allumæotæ* ab Almodad; *Salapeni* à Saleph, quos Ptolemæus *Alapenos* vocat; *Chatrammitæ* vel *Chatramotitæ*, aliis *Atramitæ* ab Adarmoth ſeù Aſarmoth; *Alilæi* ab Helal ſeù Jerach; *Adramitæ* ſeù *Drimati* ab Aduram; *Auſaritæ* ab Uzal ſeù Auzal; *Abalitæ* ab Aubal; *Malitæ* ſeù *Manitæ* ab Abimaël; *Sabæi* à Saba; ab Hevila ſeù Chavila *Chaulanitæ*, qui aliis *Carbi* & *Cerbani*; demùm *Jobabitæ* à Jobab, qui apud Ptolemæum *Jobaritæ* dicuntur: quorum [a] *habitatio facta eſt de* משא *Meſa*, *uſque ad* ספר *Saphar montem Orientis*; ideſt, à Muſa ſeù Muza emporio Sinus Arabici, uſque ad Sapphar ſeù Tapphar urbem Homeritarum, ut obſervat Samuël Bochartius, qui de his doctiſſimè diſſerit Geograph. Sacr. lib.2. à cap.15. [a] Geneſ. 10. 30.

Altera Arabum etiam indigenarum origo derivatur ex *Chus* filio Cham filii Noë, & ex ejus filiis *Saba*, *Hevila*, *Sabatha*, *Regma*, & *Sabatacha*: nec non ex filiis Regmæ *Saba*, & *Dadan*, de quibus Geneſ. 10. 7. & Ezechiel. 27. 22. & 38. 13. Ab his nati *Chuſæi* ſeù *Chuſitæ*, & *Sabæi*, qui Arabiam incoluere ad Perſici, & ad Rubri maris ſinum: Saba enim, Hevila, Sabatha, Sabatacha, & Regma ſeù Reema, ejuſque filii Saba & Dadan ad ſinum Perſicum habitarunt, ut ex Scriptura & ex Geographis oſtendit idem Bochartius lib.2. à cap.4. & à Saba quidem Chuſi filio *Sabæi* dicti ſunt Jemamæ regionis incolæ; ab altero Saba Regmæ filio *Sabæi* ad oſtium maris Perſici, à quibus promontorium Sabo ſeù Aſabo appellatur; ab Hevila *Chaulotæi*, aliis *Chaulaſii* & *Chablaſii*, medii inter Nabatæos & Agræos; à Sabatha *Sabtæi*, Ptolemæo *Stabæi* circa Caramaniæ confinia à mari parùm diſſiti; à Regma ſeù Reema incolæ urbis Rhegmæ ſupra oſtium Perſici maris & ſinum Ichtyophagorum; à Dadan Regmæ filio *Dadanæi* populi in litore ſinus Perſici prope Rhegmam: denique à Chus *Chuſæi*, qui Græcis & Latinis *Æthiopes* dicuntur: etſi enim Chuſæorum nomen ſequiori ævo pro Æthiopiæ Africanæ incolis, quos حبش *Habaſſinos* dicimus, uſurpari cœptum eſt; Chuſæos tamen, antequam ſinum Arabicum trajicerent, inque adverſam Æthiopiæ partem migrarent, in Arabia habitaſſe, certiſſimis argumentis demonſtrat idem Bochartius lib.4. cap.2.

III. Arabum advenarum origo ex filiis Hagar, & Ceturæ: ex filiis Loth, & Eſau ſeù Edom.

Tertia Arabum origo deducitur ex filiis, quos Abrahæ [b] Patriarchæ Hagar & Cetura pepererunt: nimirùm ex Iſmaële filio Hagar, ejuſque filiis Nabajoth, Cedar, Adbeel, Mabſam, Maſma, Duma, Maſſa, Hadad, Thema, Jethur, Naphis, & Cedma: & ex filiis Ceturæ Zamran, Jecſan, Madan, Madian, Jesboc, & Sue; [b] Geneſ. 25. verſ. 2. & 12.

&ex

& ex filiis eorum Saba, Dadan, Epha, Opher, Henoch, Abida, & Eldaa. Præterea ex Moab, & Ammon filiis [a] Lot: & ex Eſau ſeù Edom filio [b] Iſaaci. Ab his orti notiſſimi Arabiæ populi *Iſmaëlitæ*, *Madianitæ*, *Moabitæ*, *Ammonitæ*, & *Edomitæ* ſeù *Idumæi*, quos عرب متعربه *Arab-Motaarrabeh*, & مستعربه *Moſtaarabeh*, hoc eſt, Arabes advenas & adſcititios vocant, quod nimirùm eò poſtea advenerunt, ubi primi Arabes habitabant, quibuſcum connubia & fœdera contraxere. Dicti ſunt etiam *Hagareni*, ab Hagar matre Iſmaëlis, & alia quoque nomina ſortiti ſunt ex filiis Iſmaëlis, *Nabatæi* ſcilicet à Nabajoth illius primogenito: *Cedareni*, ſeù *Cedræi* & *Cedranitæ*, à Cedar: *Ituræi* à Jethur: *Maſani* à Maſa: *Mæſemanes* à Maſma: *Thæmi* à Thema. Et ex filiis Ceturæ, *Zamareni* à Zamran: & *Suitæ* à Sue. Et ex [c] nepotibus Eſau, à Theman filio Eliphaz filii Eſau, *Themanitæ* ſeù *Thimanæi*. Ex Nahat, Zara, Samma, Meza, filiis Raguelis filii Eſau, *Mizi*, *Sammæi*, *Zurachi*, & *Nocheti*. Ex Sobal, & Eſer ſeù Ezer, filiis Seir Horræi, *Azaræi*, & *Suelleni* ſeù *Sbelleni*. Ex Heman filio Lothan, & ex Hus filio Diſan, filii Seir Horræi, *Hemuatæ*, & *Æſitæ* ſeù *Auſitæ*. Ex Manahat ſeù Manachat filio Sobal, *Munichiatæ*. Ex Hamdan filio Diſon, *Helmodenes*. Sed plerorumque nomina ſunt tempore deleta, ſolo *Idumæorum* diutius conſervato; & *Nabatæorum* primùm, deinde *Hagarenorum* atque *Saracenorum* latiſſimè diffuſum, in commune ſucceſſit ferè omnibus.

a Geneſ. 19. verſ. 37. & 38.
b Geneſ. 36.
c Geneſ. 36.

IV. Minæi, Nabatæi, Ituræi, Batanæi, Auranitæ, Gaulanitæ, Argobeni, Ammonitæ, Moabitæ, Madianitæ, Idumæi.

Nomen *Ammonitarum* à Græco Interprete [d] in Μιναίους *Minæos* convertitur: unde quis colligere poſſet, Minæos Arabum populos, quos Græci, Latinique Scriptores celebrant, non alios eſſe, quàm Ammonitas. Sed, ut rectè obſervat Bochartius [e], *Ammon* עמון, & *Maon* מעון, ſeù Ammonitæ, & Maonitæ vel Minæi, ſunt diverſi populi: horum regia eſt *Carna* ſupra Meccam ad meridiem haud procul à mari Rubro; Ammonitarum verò Metropolis *Rabba* in Arabia diſerta. Maonitarum diſerta fit mentio Judicum 10. his verbis: *numquid non Ægyptii, & Amorrhæi, & filii* עמון *Ammon, & Philiſtæi, & Sidonii, & Amalec, &* מעון *Maon oppreſſerunt vos?* ubi in Hebraico fonte & Chaldaica Paraphraſi diſerte legitur *Maon* tamquam ab *Ammon* diverſus; etſi Latinus Interpres pro Maon habet *Chanaan*, & Syrus loco Ammon legit *Moab*, & loco Maon *Ammon*; Græcus verò juxta diverſa exemplaria Ammon conjungit cum Chanaan, Moab, & Madian. Maonitæ quoque memorantur in Hebræo textu 1. Paralipom. 4. ubi de poſteris Judæ in diebus Ezechiæ regis dicitur, quod profecti ſunt in Gador, ut quærerent paſcua gregibus ſuis, inveneruntque terram latiſſimam, & fertilem, in qua ante habitaverant de ſtirpe Cham, *& percuſſerunt tentoria eorum,* ואת־המעונים *& Meunim* (Maonitas) *qui inventi ſunt ibi, & deleverunt eos uſque in præſentem diem*: ubi Latinus legit, *& habitatores*

d 2. Paralipom. 26. verſ. 7. 8.
e Lib. 2. Phaleg. cap. 22.

qui

qui inventi fuerant ibi; Syrus ܘܐܒܕܘ ܠܗ̈ ܡܫܟܢ̈ܝܗܘܢ ܘܟܠܗ̈ ܡܒܘ̈ܥܐ ܕܡ̈ܝܐ ܕܐܫܬܟܚܘ ܬܡܢ ܣܟܪܘ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ ܗܢܐ : *& deſtruxerunt tabernacula eorum, & cunctas aquæ ſcatebras, quæ illic erant, obturarunt uſque in præſentem diem*; Græcus verò rectè, ἐπάταξαν τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τοὺς Μιναίους, οὓς εὕροσαν ἐκεῖ, *percuſſerunt domos eorum, & Minæos, quos invenerunt ibi*. Denique Minæorum meminit Græcus interpres 2. Paralip. 20. iis verbis, ἦλθον οἱ υἱοὶ Μωὰβ, καὶ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐκ τῶν Μιναίων, *venerunt filii Moab, & filii Ammon, & cum ipſis ex Minæis*: ubi Hebræi pro מעונים *Meunim* habent עמונים *Ammonim*, ſic, *venerunt filii Moab, & filii Ammon, & cum iis ex Ammonitis*: Syrus, ܘܥܡܗܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܡܩܪܒܢ̈ܐ . *& cum iis viri bellatores*. Deſerti *Maon* mentio fit 1. Reg. 23. & 25. & in Moabitarum terra fuit *Beth-Maon*, cui minatur Hieremias cap.48. Nec ſine cauſa Metropolis Minæorum, quæ auctorum omnium conſenſu Carna eſt, Arabibus قرن المنازل *Carno-l-Manazel*, hoc eſt, *Carna habitaculorum*, appellatur; quod enim Arabibus منزل *Manzal*, hoc Hebræis & Phœnicibus מעון *Maon* eſt, cujus plurale מעונים *Meunim*: unde *Carna Meunim*, idem eſt, ac *Carna Minæorum* Metropolis.

A Nabajoth, inquit [a] S. Hieronymus, *omnis regio ab Euphrate uſque ad mare Rubrum Nabatena uſque hodie dicitur*: deſerta nimirùm Arabia cum magna parte Petrææ. Inter urbes Nabathæorum *Duma* celebratur, ſic dicta à Duma [b] fratre Nabajoth: ſed ubi Iſaiæ 21. 11. Hebraicè, Chaldaicè, & Syriacè legitur *Duma*, Græcus Interpres habet *Idumæa*, & Arabicus *Edom*.

[a] *Quæſt. in Geneſ.25.*
[b] *Geneſ. 25. 14.*

Ituræi [c] non procul à Damaſco regionem Auranitim, & Trachonitidem incoluerunt, de quibus idem S. Hieronymus: *Ituræa, & Trachonitis regio, cujus Tetrarcha fuit Philippus, ſicut in Evangeliis legimus. Trachonitis autem dicitur terra juxta Arabiæ deſertum, quod Boſræ jungitur*. Hodie Auranitis بلاد حوران *Belad Hauran*, hoc eſt, regio Hauran; & Trachonitis بلاد شقيف *Belad Scikiph*, hoc eſt, regio aſpera & petroſa dicitur. His conjunctæ *Baſan* ſeù Bathanæa, & *Galaad*, ſeù Galaaditis, & *Gaulan* ſeù Gaulanitis regiones, in quibus urbes *Argob*, *Edrei* ſeù Adraa, *Saron*, *Gaulon*, *Gamala*, *Ramoth*, *Jabes &c.* Hinc Arabes *Ituræi* ſeù *Ityræi* à Jetur dicti; *Bathanæi* à Baſan, *Auranitæ* ab Hauran, *Gaulanitæ* à Gaulan, & *Argobeni* ab Argob, quos Ptolemæus *Agubenos* vocat.

[c] *Cellar. lib. 3. cap.13.*

Metropolis Ammonitarum [d] *Rabba*, quæ *Rabbath Ammon* in ſcripturis [e] dicitur, Polybio *Rabatamana*, Ptolemæo *Rhabmathom*, Joſepho *Rabata*, Hieronymo *Amman*, & *Ammon*, à Ptolemæo Philadelpho dicta *Philadelphia*. Urbes eorum [f] *Menith*, *Jazer* [g], *Ba-*

[d] *Joſue 13. 25.*
[e] *2. Reg. 11. 12. 17. Ezechiel. 49.*
[f] *Judic. 11. 33.*
[g] *Joſue 13. 25.*

Bachatus [a], & *Abel Cheramim*, ſeù *Charmin*, hoc eſt, Vinearum, unde *Charmæi* Arabum populi apud Plinium.

Moabitarum regia *Ar*, Hebræis ער *Ir*, hoc eſt, Urbs per excellentiam: Arabibus عار *Ar*: Syris ܥܕ *Ad*, Daleth pro Reſc ſubſtituto: Græcis *Areopolis*, quæ & *Rabba*, & *Rabbath Moab* dicitur, ut à Rabbath Ammon diſtinguatur. Chaldæus Interpres eam vocat לחית *Lehajath*: ubi enim Hebraicus fons habet [b]: *Scopuli torrentium inclinati ſunt, ut requieſcerent in Ar*, ipſe legit, *effuſio torrentium, qui ducuntur contra Lehajat*: & Iſaiæ 15. verſ. 1. quod in Hebræo dicitur, *vaſtata eſt Ar Moab*, in Chaldæo legitur, *diruta eſt Lehajath Moab*. Sed Lehajath non alia videtur à *Luith* לוחית, ſeù *Luchit*, qui vicus eſt inter Areopolim & Zoaram, ut inquit S. Hieronymus, & ab Iſaia tamquam locus ab Ar Moab diverſus nominatur citato cap. 15. verſ. 5. Urbes eorum, *Medaba*, aliàs Medava & Medba: *Heſebon*, aliàs Esbon & Esbus, unde *Esbonitæ* apud Plinium: *Maſpha*: *Luith*, quam modo memoravi: *Dibon*, aliàs Dimon: *Nabo*: *Carioth*: *Nemrim*, aliàs Bennamarim, Beth-Nimra, & Benamerium: *Cariathaim*, aliàs Corajatha: *Horonaim*, aliàs Orona: *Jaſa*: *Helon*: *Mephaath*: *Diblathaim*, aliàs Beth-Diblathaim: *Beth-gamul*: *Beth-Maon*, aliàs Beel-Maon, & Belmon: *Sabama*: *Segor*, aliàs Zoara, & Zara: *Eglaim*, aliàs Ghelaam, & Galim: *Eleale*: *Beer-Elim*, aliàs Elim: *Beth-Jeſimoth*, aliàs Beth-Aſimon, Bethſimoth, & Beſimoth: & *Canath*, ſeù Nobe, de quibus Numer. 21. 32. Joſue 11. Iſaiæ 15. Hieremiæ 48. & Ezechiel. 25. His adde alias urbes, quas Amorrhæi Moabitis olim eripuerant, & quæ in Peræa, hoc eſt, regione trans Jordanem, continebantur, & ad Arabiam Petræam ſpectant: nimirùm, *Gadara*: *Geraſa*: *Suſitha*, aliàs Hippos: *Butis*, aliàs Pella: *Raphana*, aliàs Raphanea: *Saphon*: *Betharan*, aliàs Bethramtha, Livias, & Julias: *Dabir*: *Atharoth*, ſeù Athroth, unde *Athritæ*: *Phaſga*, aliàs Aſedoth Phaſga: *Beth-Phogor*, aliàs Beel-Phegor: *Bamoth*, aliàs Bamoth Baal: *Abel Satim*: *Machærus*, unde Ptol. *Mocritæ*: *Laſa*, aliàs Callirhoë: *Amathus*, aliàs Æmath, unde *Amathei* apud Plinium: & *Carcar*, quæ eſt Ptolemæi Corace.

Madianitarum caput *Madian* in deſerto Saracenorum maris Rubri, unde vocatur regio Madianæa, ubi antiqui Chuſæi habitabant; eoque ſpectant populi Zamran, Sue, Saba, Dadan, & Epha, ſic dicti à Zamran & Sue filiis Ceturæ, & ab ejuſdem Ceturæ nepotibus Saba, Epha, & Dadan. Urbs eorum *Madian*, quæ eſt Ptolemæi Modiana.

Idumæorum Metropolis *Petra*, quæ Hebræis *Sela* & *Jectaël*, Syris *Recem*. Urbes eorum *Theman*: *Phenon*: *Thamna*, & *Elah*, (quæ & Aila, Ailana, Elana, Elath, Ailath:) ſic dictæ [c] à Theman, Phinon, Thamna, & Elah nepotibus Eſau patris Idumæorum: item *Boſra*, aliàs Boſor, & *Denaba*, aliàs Danaba, & *Avith*, Ptolemæo

[a] *Epiphan. in Anacephal. pag.* 145.

[b] *Numer.* 21. 15.

[c] *Geneſ.* 36.

Anitha, & *Phau*, & *Maſreca*, ubi [a] regnarunt primi Idumæorum reges: nec non *Pharan*, & *Aſiongaber* ad mare Rubrum. Ab Elah ſeù Elana *Elanitæ*: ab Avith *Autæi*: à Pharan *Pharanitæ*, populi Ptolemæo ac Plinio memorati. Idumæis accenſendi *Amalecitæ*, quorum pater fuit Amalech [b] filius Eliphaz filii Eſau; & regio *Gebal* [c], quæ Euſebio *Gebalene*, Hieronymo *Gabalene*, Joſepho *Gobolites* dicitur.

a *Geneſ.* 36.
b *Ibidem.*
c *Pſalm.* 82.

V.
Arabum nomina, & oppida apud antiquos recenteſque Scriptores tàm in Felice, quàm in Petræa, ac Deſerta Arabia.

Strabo lib. 16. Geographiæ, populos Arabiæ Petrææ ac Deſertæ vocat *Nabatæos*, *Chaulotæos*, *Agræos*, & *Scenitas*; Felicis verò Arabiæ incolas, *Minæos* in parte ad Rubrum mare ſita, quorum maxima civitas *Carna* ſivè *Carana*; *Sabæos* his proximos, quorum Metropolis *Marjaba*; *Catabanos* ad anguſtias & Arabici ſinus tranſitum, quorum regia dicitur *Tamna*; & *Chatramotitas* ad orientem maximè poſitos, quorum urbs *Cabatanum*. His addit *Gerræos*, quos ex mercatura ditiſſimos dicit poſt Sabæos; ad ſinum autem Perſicum habitare urbem Gerrham, eos verò eſſe Chaldæos ex Babylonia exules: quod & ipſum nomen declarat: Hebraicè enim גרים *Gherim*, & Chaldaicè גריא *Gheraje*, *advenæ* vocantur. Idem auctor quum expeditionem ab Ælio Gallo Auguſti Cæſaris juſſu in Arabiam ſuſceptam deſcribit, *Nabatæorum* regionem nominat eorumque regem Obeidam; terram *Arethæ* regis, Obeidæ affinitate conjuncti; *Ararenam* nomadum terram, quorum Sabus rex erat: *Agranorum* regionem, vel, ut alii Codices habent, *Negranorum*, ubi urbes *Aſca*, & *Athrulla*: urbem *Rhamanitarum*, qui ſub Ilaſaro erant: denique urbes *Anagrana*, *Chaalla*, & *Malotham*.

Apud Plinium in hiſtor. natural. lib. 5. cap. 11. & lib. 6. cap. 28. & 29. præter nota Arabum *Saracenorum*, *Sabæorum*, *Nabatæorum*, *Homeritarumque* nomina, & præter ea, quæ ab eorum moribus ac vivendi ratione, *Nomadum*, ſcilicet, *Scenitarum*, atque *Ichthyophagorum*, deſumuntur; iſti populi memorantur: nimirùm, *Acchitæ*, *Achoali*, *Agræi*, *Amathæi*, *Amptæ*, *Analitæ*, *Antidalei*, *Apitami*, *Arſicodani*, *Aſcitæ*, *Atramitæ*, *Autæi*, *Azaræi*, *Bachilitæ*, *Baraſæi*, *Bathymi*, *Bergodi*, *Cæſani*, *Cagulatæ*, *Calingii*, *Candæi*, *Carræi*, *Catabani*, *Cataræi*, *Caurarani*, *Cedræi*, *Cerbani*, *Chadæi*, *Charmæi*, *Chaulæi*, (aliis perperàm Canchlei & Cauchlei) *Chateni*, *Chatramotitæ*, *Choani*, *Coranitæ*, *Darræ*, *Drimati*, *Elanitæ*, *Esbonitæ*, *Gaſani*, *Gaulopes*, *Gebanitæ*, *Gedranitæ*, *Gerræi*, *Gnebadæi*, *Gyræi*, *Hamiræi*, *Hammonii*, *Helmodenes*, *Hemuatæ*, *Iliſanitæ*, *Larendani*, *Lexianæ*, *Licheni*, *Macæ*, *Maranitæ*, *Mathatæi*, *Minæi*, *Mizi*, *Nocheti*, *Omani*, *Ravi*, *Rhammæi*, *Sammæi*, *Suelleni*, *Taveni*, *Thaludæi*, *Thamudæi*, *Thimanæi*, *Toani*, *Tomabæi*, *Vadæi*, *Zamareni*, & *Zurachi*.

Ptolemæo lib. 5. Tabula 4. Aſiæ cap. 17. Arabiæ Petrææ populi recenſentur *Elanitæ*, *Munichiatæ*, *Pharanitæ*, *Ratheni*, *Saraceni*:

Cap. 19. Deſertæ, *Æſitæ* (aliis Auſitæ,) *Agræi*, *Agubeni*, *Bathanæi*, *Cauchabeni*, *Horcheni*, *Marteni*, *Maſani*, *Raabeni*: & Tab. 5. Aſiæ cap. 7. Arabiæ Felicis populi, *Abucæi*, *Achchitæ*, *Ægæi*, *Alapeni*, (aliàs Salapeni,) *Allumæotæ*, *Anaritæ*, *Apatæi*, *Arabanitæ*, *Arſæ*, *Aſateni*, *Aſcitæ*, *Athritæ*, *Banubari*, *Bliulæi*, *Caſſanitæ*, *Catabani*, *Catanitæ*, *Chatramotitæ*, *Cinedocolpitæ*, *Cythebanitæ*, *Dachareni*, *Darræ*, *Doreni*, *Eliſari*, *Gerræi*, *Homeritæ*, *Jobaritæ* (aliàs Jobabitæ,) *Joliſitæ*, *Iritæ*, *Læanitæ*, *Leçeni*, *Macæ*, *Mæſemanes*, *Malangitæ*, *Malichæ*, *Manitæ* (aliàs Malitæ,) *Marithæ*, *Maſonitæ*, *Maphoritæ*, *Minæi*, *Mocritæ*, *Oaditæ*, *Omanitæ*, *Rhatini*, *Sabæi*, *Sachalitæ*, *Sapphoritæ*, *Saraceni*, *Saritæ*, *Sideni*, *Tappharitæ*, *Thamydeni*, *Thanuitæ*, *Thæmi*, *Udeni*.

Horum populorum nomina, quorum pleraque velut obſcura à Cellario aliiſque in Arabiæ deſcriptione prætermiſſa ſunt, partim ex ſupradictis elucidata habes, partim ex Geographis Orientalibus exponuntur.

Arabia apud Orientales in plures provincias dividitur, quarum præcipuæ ſunt يمن *Jaman*, حجاز *Hegiaz*, الباديه *Badia*, نبط *Nabat*, & عراق *Arak*.

In Arak, Badia, & Nabat comprehenditur Arabia Deſerta, qua parte fines Chaldææ ſeù Babyloniæ, Meſopotamiæ, Syriæ, & Palæſtinæ attingit, & ad maritimas etiam ſinus Perſici urbes extenditur: adeoque nonnulla etiam Petrææ oppida complectitur. Ibi ad Syriæ, Palæſtinæ, & Arabiæ Petrææ confinia erant Arabes *Bathanæi*, *Auranitæ*, *Ituræi*, & *Trachonitæ*; nunc بلاد حارثة وشقيف وحوران *regio Haretæ*, *Scechiph*, & *Hauran*. Præterea ſolitudines Palmyrenæ, quæ Arabicis conjunctæ ſunt, & per totam deſertam Arabiam uſque in Petræam, & Felicem continuantur: & olim quidem *Palmyra*, ſeù تدمر *Thadomora*, urbs inſignis fuit, eique ſubjectæ civitates à Ptolemæo [a] laudantur *Reſapha*, *Cholle*, *Oriza*, *Putea*, *Adada*, *Adacha*, *Danaba*, *Goaria*, *Avera*, *Caſama*, *Odmana*, *Atera*; & ad Euphratem, *Alalis*, *Sura*, *Alamatha*: ſed modo præter ruinas ipſius Thadomoræ, & præter Suram urbem ad Euphratem poſitam, Arabum dumtaxat tentoria occurrunt. Ptolemæo Arabiæ deſertæ populi juxta Euphratem fluvium memorantur *Cauchabeni*, juxta Syriam *Bathanæi*, juxta Felicem Arabiam *Agubeni*, poſt quos *Raabeni*, & apud Perſicum ſinum *Horcheni*; juxta autem Babyloniam ſub Cauchabenis *Æſitæ*, & ſupra Raabenos *Maſani*; in medio verò *Agræi* juxta Bathanæos; *Marteni* denique juxta Babyloniam. Civitates verò, & vici juxta Euphratem fluvium, *Thapſacus*, *Birtha*, *Gadirtha*, *Auzara*, *Eddara*, *Balagæa*, *Pharga*, *Colarina*, *Belgynæa*, qui terminus eſt Arabiæ ripenſis: ad Perſici autem ſinus partem, *Ammæa*, *Idicara*, *Jucara*, & ad oſtium Euphratis *Teredon*; in mediterraneis demum inter Euphratem & ſinum Perſicum, *Barathena*, *Sabe*, Cho-

[a] *Cellar. tom. 2. Geograph. pag. 435.*

Choce, *Gabara*, *Aurana*, *Rheganna*, *Alata*, *Erupa*, *Themma*, *Luma*, *Thava*, *Sevia*, *Dapha*, *Sora*, *Odagana*, *Tedium*, *Zagmais*, *Arrade*, *Abere*, *Artemita*, *Banacha*, *Dumætha*, *Alata*, *Bere*, *Calathuſa*, *Salma*. Sub Babylone, & juxta paludes atque deſertam Arabiam, *Beana*, *Chuduca*, *Chumana*, *Cæſa*, *Birande*, *Orchoë*, *Beththana*, *Thelme*, *Sorthida*, *Jamba*, *Rhagia*, *Chiriphe*, & *Rhatta*. Nunc ad Euphratem fluvium civitates, تفسح البيره الرقه الرافقه قرقيسيا الخابوره الرحبه الداليه عانه هيت الانبار القصر سورا . *Taphſach*, Thapſacus: *Bire*, Birtha: *Racca*, Callinicum: *Raphca*: *Carchiſia*, Circeſium: *Chabura*, Chabora ſeù Abora: *Rahaba*: *Dalia*: *Ana*: *Hit*: *Anbar*: *Coſr*: *Sura*. In Arak ſeù Babylonia, حله كوفه حيره واسط بطايح بصره القادسيه الابله عبادان . *Hella*, Benjamino Tudelenſi Hila: *Cupha*, Syris Acula: *Hira*, Syris Hirta: *Vaſet*: *Batajech*, hoc eſt, paludes: *Baſra*, Syris Perath Meſenæ, olim Teredon: *Cadeſia*: *Obolla*: *Abadan*. Ad ſinum Perſicum, البحرين الاحسا القطيف الخط كاظمه دادن . *Baharain*, aliis Becharim: *Ahaſſa*, aliàs Lahaſſa: *Catiph*: *Chati*: *Catema*: *Daden*. In mediterraneis inter Euphratem, ſinum Perſicum, & Arabiam Petræam atque Felicem, ثعلبيه فيد طخيه سمان مراب سلميه السال حضرمه هجر وهي حجر . *Thaalabia*: *Phaid*, Plinio Phoda oppidum Achoalorum: *Tangia*: *Samman*: *Merab*: *Salamia*: *Saal*: *Hadrama*: *Hagiar*. In regione, quam نجد Naged vocant, خيبر تيما دومه وهي دومة الجندل ذو المروه الرحبه راهط عراب الاكحل رما . *Chaibar*, Ptolemæo Abere: *Thima*, Ptolemæo Themma: *Duma ſeù Dumath-al-Gendal*, Ptol. Dumætha: *Dulmara ſeù Marath*: *Rahaba*, Ptol. Rhabana: *Rahet*, Ptol. Rhatta: *Arab*: *Achaal*, Straboni Challa: *Rima*, Syris Beth-Raman, Straboni regio Rhamanitarum. In ea, quam Jemamæ regionem dicunt, يمامه وادى افتان العروض ميشه كيشه جرش ليه تربه السراه الخديعه الثنيه الصفرا صدا القريتين دامه طنجه صرفه جديله فلجه الرقيبه قبا . *Jemama*: *Vadi Aphtan*, ubi hinc inde multa oppida: *Arud*, Ptol. Arrade: *Maiſcia*, aliis Maſa: *Chiſcia*, Ptol. Choce: *Giors*, aliis Geraſa: *Lia*: *Tarba*: *Al-Sora*, Ptol. Sora: *Chadia*: *Thania*, Ptolemæo Thana ſeù Thoana: *Saphra*: *Seda*, *Carjatain*, in Scripturis Carjathaim: *Dama*, Ptolemæo Dapha: *Tangia* altera: *Sarpha*: *Gedila*, *Phalaa*: *Rocaiba*: *Coba*. Populi juxta Arabes recentiores, نبط ثعلبيه بنو ربيعه صابيه . *Nabatæi*, *Thaalabeni*, *Rabieni*, *Sabæi* alii à Sabæis Arabiæ Felicis: juxta Syros, præter Nabatæos, & Thaalabenos, ܚܝܪܬܝܐ ܥܩܘܠܝܐ ܚܪܘܪܝܐ *Hirtenſes*, *Aculenſes*, *Hararitæ*. Porrò à Maiſcia, Thima, Hagiar,

Ra-

Rahet, Chati, Lia, Rahaba, Thania, dicti ſunt populi *Maſani*, *Thæmi*, *Agræi*, *Rhateni*, *Chateni*, *Læanitæ*, *Rahabanitæ*, *Thanuitæ* ſeù *Toani*. Aculenſes ſunt *Achoali*; Haruritæ *Arareni*, qui Plinio *Caurarani*: Rabieni, *Raabeni*. A Carjatain, quæ Hieronymo Corajatha, & Plinio Carriata, *Carræi*. A Marah, ſeù Marath, *Marteni*. Ab Orchoë *Orcheni* ſeù *Horcheni*. *Rhammæi* ſeù *Ramanitæ* à Rima, quæ & Raman; & ab eorum rege Ilaſaro *Eliſari* Ptolemæo, qui Plinio *Iliſanitæ* dicuntur. Cauchabeni hodieque vocantur الكواكبية *Cavachebitæ*, ſingulari numero كوكبي *Cauchabi*, & *Cavachebi* à *Caucaba* urbe, cujus [a] mentio in Chron. Orientali.

[a] *De Chaliphis Ajubitis p.* 110

In Hegiaza, quæ Arabiæ Petrææ reſpondet, & nonnullas etiam Felicis urbes complectitur, juxta Geographos antiquos & Tabulas eccleſiaſticas, oppida inſignia fuere *Petra*, & *Boſtra*, ſub quibus in mediterraneis *Adra*, *Philadelphia*, *Arcopolis*, *Jabruda*, *Danaba*, *Zoara*, *Ziza*, *Corace*, *Medaba*, *Geraſa*, *Hesbon*, *Maguza*, *Audia*, *Avara*, *Jathrippa*, *Macoraba*: & ad Rubrum mare, *Aila*, *Pharan*, *Raitho*, *Modiana &c.* Populi Nabatæi, Idumæi, Pharanitæ, Elanitæ, Munichiatæ, Saraceni, Ratheni, Cagulatæ, Arſicodani, Vadæi, Baraſæi, Licheni, Thamudæi &c. Nunc oppida الحجر وهي الكرك بصرة تبوك وادي القرى المدينة وهي يثرب مكة وهي بكة وادي العقيق الطايف اوطاس وجرة الفرع فدك قرى عرينة الوجيلة السيارة حسب عريب الميالة سيادة بطن مر الخوار الثنية المراة بطن مدحج بطن ذات كشد الاجرد العينا ثنية الاعيار بدبر جبل عرفات بطن نعمان . *Hagiar*, quæ & Petra, aliis *Carac*: *Baſra*, ſeù Boſtra: *Tabuch*, aliàs Jesboc: *Vadi-Cora*: *Medina*, *quæ & Jathreb*, Ptol. Jathrippa: *Mecca*, *ſeù Becca*, Ptol. Macoraba, ideſt, Mecca rabba, vel Mecca magna, ut putat [b] Bochartius, aut potius محراب *Machrab*, hoc eſt, fanum, quòd ibi delubrum Arabum eſſet, in quo idolum Beccha vel Baccha, de quo infra ſermo erit: *Vadi-Akik*, ideſt, fluvius ſapphiri, Ptol. Bætius amnis: *Tajeph*: *Autas*: *Vegera*: *Pheraa*: *Phadech*: *Cora-Arine*: *Vahida*: *Siara*: *Heſeb*: *Oraib*: *Siala*: *Siada*: *Baten-Mor*: *Chuar*: *Theniath-Mara*: *Baten-Medhege*: *Baten-Cheſced*: *Agerad*: *Aina*, quæ & Ptol. Aina: *Theniath-Ajar*: *Bedber*: *mons Araphat*: *Baten-Naaman*. Ad Rubrum mare, فاران رايثو وهو الطور ايلة الحورا مدين الجار الجحفة قديد الابوا السقيا عسفان جدة . *Pharan*: *Raithu*, *ſeù Tor*: *Aila*: *Haura*, al. Avara, & λευκὴ κώμη Albus pagus: *Madian*, Ptolemæo Modiana: *Giar*, *ſeù Algiar*, Stephano Egra urbs Arabiæ ad Ælanitem ſinum, Ptolemæo Arga: *Geapha*: *Cadid*: *Abua*: *Sachia*, Ptolemæo Sacacia: *Aſphan*: *Gedda*, al. Gidda, & Ziden Ptolemæo Budæo. Populi apud Hagiar ſeù Petram, بنو ثمود *Thamudeni*. Ad ortum Mecchæ بنو هلال *Helalitæ*, al. Alilæi; بنو سعد *Saaditæ*, al. Sideni; بنو هذيل *Hodailitæ*. Ad occaſum ejuſdem, بنو مدلج *Medlegitæ*, بنو مضر *Madaritæ*. Juxta Tajepham منازل ثقيف *Tachiphitæ*. Apud Theniath Ajar, بنو عمرو بن عوف *Amaritæ*,

[b] *Lib.*4. *cap.*2.

ſeu

ſeù filii Amri filii Oph. Apud Bedber عرب بادية *Arabes Beduini*. Apud Aſphan بنو جهينة *Gehinitæ*. Apud Sachiam بنو طى *Taitæ*, ſeù *Taji*, al. *Taveni*. Porrò ex Elana, Pharan, Thamud, dicti ſunt populi *Elanitæ*, *Pharanitæ*, *Thamudeni* ſeù Thamydeni, ut ſuprà notatum. Regia Elanitarum *Agra* juxta Plinium, aliis *Egra*, *Arga*, & *Algiar*: iis juncti *Cagulatæ*, quorum oppidum *Siby*, quod *Apaten* vocant, idemque fortaſſe eſt cum *Baten Mor*. *Vadæi* à Vadi appellati, quæ vox contiguam amni vallem ſignificat: nam Bætium fluvium Arabes *Vadi-Akik* dicunt. Ab Haura ſeù Avara dicti *Horræi*, vel *Chorræi*, de quibus in libro [a] Geneſ. A Baten Naaman *Naamanitæ* ſeù *Naamathitæ* in [b] lib. Job, unde erat Sophar Naamathites, qui in Græca verſione corruptè vocatur Σωφὰρ ὁ Μιναῖος *Sophar Minæus*: Mem ſcilicet, & Ain tranſpoſitis in hac Hebraica voce נעמתי *Naamathi*, quam Græcus Interpres legit ſic, מענתי *Meonathi*, ut optimè advertit [c] Bochartius.

a Cap. 14. 6. & 36. 29.
b Cap. 2. 11.
c Lib. 2. cap. 22.

Jamanæ, ſeù Felicis Arabiæ oppida in litore Arabici ſinus poſt Elaniticum, *Onne*: *Modiana*: *Albus vicus*: *Cophar*: *Arga*, aliis Agra, & Egra: *Zabram*: *Badeo*: *Ambe*: *Pudni*: *Napegus*: *Muſa*, *ſeù Muza emporium*, quod in Scriptura [d] Meſa appellatur: *Ocelis*, aliis Acila, *emporium*. Hinc per fretum intratur Oceanus claudens à meridie Arabiam Felicem, quæ Homeritarum ora dicitur, ubi oppida, *Sanina*, *Madoce*: *Marace*: *Lees vicus*: *Ammonii promontorium*: *Arabia emporium*: *Abiſama civitas*: *Cane oppidum & emporium*, cujus meminit Ezechiel [e] Propheta, quum ait, *Haran*, & *Chane*, & *Eden negotiatores tui*, etſi Chaldæus Paraphraſtes id de Haran, Niſibi, & Adjabene exponit. Sequitur *Syagrum* promontorium, & ſinus *Sachalites*, ubi *Auſara* & *Abiſſa* civitates: poſtea promontorium *Sabo* ſeù *Aſaborum*, in quo deſinit Orientale latus, & incipit ſinus Perſicus. In ſinu Perſico *Omanum* emporium, & oppidum *Rhegama* ſeù Rhegma, de quo Ezechiel [f] Propheta, *Mercatores Seba*, & *Rhegma mercatores tui fuerunt*: & oſtia *Laris* fluvii: & oppida *Capſina*, *Cabana*, *Sarcoa*, *Carada*, *Atta*, *Magindana*, *Gerra*, *Bilbana*, *Ithar*, *Iſtriana*, *Mallada*, *Adare*, *Coromanis*, & *Teredon*, ubi oſtium Euphratis, & initium ſinus Perſici juxta Babyloniam. Mediterraneæ civitates *Saba*, *Sabatha*, *Maraba* ſeù Marjaba, *Carna*, *Catara*, *Nagia*, *Tamna*, *Maſſala*, *Nagran*, *Rhabana*, *Carman*, *Sapphar &c.* Populi ad Rubrum mare poſt ſinum Elaniticum, *Thamyditæ*, *Sideni*, *Darræ*, *Banubari*, *Arſæ*, *Cinedocolpitæ*, *Caſſanitæ*, *Eleſari*. Poſt anguſta maris Rubri, *Homeritæ*, *Chatramotitæ*, *Sabæi*, *Sachalitæ*. In Perſico ſinu *Macæ*, *Naritæ ſeù Anaritæ*, *Omani*, *Ægæi*, aliis Agræi, *Gerræi*, *Gaulopes*, *Chateni*, *Cataræi*, *Thæmi*, *Læanitæ*, *Abucæi*. In mediterraneis *Apatæi*, *Udeni*, *Læceni*, *Aſateni*, *Joliſitæ*, *Catanitæ*, *Achchitæ*, *Maritæ*, *Catabani*, *Oaditæ*, *Sappharitæ*, *Tappharitæ*, *Saritæ*, *Aſcitæ*, *&c.*

d Geneſ. 10. 30.
e Cap. 27. 23.
f Cap. 27. 22.

In-

Inſulæ in ſinu Arabico, ſi ex Ælanitico in auſtrum navigatur, *Æni*, *Zygena*, *Malichi*, *Adani*, *Dire*: Poſt fauces Arabici ſinus in Oceano, *Dioſcoridis inſula*, Plinio *Dioſcurias*, contra quam in continente ſunt *Autaridæ*, imò Auſaridæ, hoc eſt, Auſaræ urbis incolæ: In Sachalite ſinu, *Zenobii* inſulæ, *Ogyra*, Ptol. Organa; in ſinu Perſico, inſula *Apphana*, *Ichara*, *Talos*, *Tylos*, & *Arathos*. Nunc oppida poſt Geddam ad auſtrum ſinus Arabici سيرين الصفيه غسم مران بيس عك قرن
المنازل صفر كزى درقا عليب ملكان . الرويثه تباله الحبشه قنونا . بيسة حران . حلى الساحليه .
صنكان . بيشة يقطان . حسدا . حران القرين . خولان ذى سحيم . النجم .
سدوم . جرده . المهجم . الهان . العرف . جيلان . زبيد . غلافقه . مخا .

Sirin: *Saphia*: *Goſſem*: *Maran*, Plinio Marane: *Bais*: *Ach*: *Carno-l-Manazel*, aliis Carna ſeù Carana Minæorum Metropolis: *Sophar*: *Chezi*: *Darca*: *Olaib*: *Malcan*: *Rovaitha*: *Tobala*: *Abiſſa*: *Canuna*: *Baiſath-Haran*: *Heli*, ſeù *Cheli*, *Sachalia*, hoc eſt, maritima, Ptol. Ocelis emporium, aliis, Ocila & Acila, Rhamuſio, Capo de Celi: *Sancan*: *Baiſath-Jectan*: *Heſeda*: *Haran-al-Corain*: *Chaulan-di-Sohaim*: *Negem*: *Sadum*: *Gerda*, Ptol. Gorda: *Mahagiam*, ubi fines inter Tehamam & inter Jamanam: *Han*: *Orph*: *Gilan*: *Zebid*, aliis Zebit: *Galapheca*: *Mocha*, quæ emporium eſt ad fauces Arabici maris. In mediterraneis à Mecca ad Oceanum نجران . نياب . سنجه .
كشه . جرس . المهجره . عدقه . صعدا . جنوان . انافت . صنعا . ذمار . مارب وهى سبا . سبتان .

Nageran, aliis Nagran, Nagra, & Negra: *Niab*: *Sangia*: *Cheſcia*, Ptol. Gæſa: *Giors*: *Mahagera*, quæ confinium eſt inter Meccanam & Jamaniticam ditionem: *Adaca*: *Saada*: *Genuan*: *Anaphet*: *Sanaa*, in Scripturis Uzal ſeù Auzal, Ptolemæo Auzara ſeù Auſara, alia ab Auſara ad Sachalitem ſinum: *Damar*: *Mareb*, aliis Maraba vel Marjaba, *quæ & Saba* Sabæorum Metropolis: *Sabatan*, Ptol. Sabatha, Plinio Sobotha, Straboni corruptè Cabatanum pro Sabatano. Maritimæ juxta Oceanum ab oſtio ſinus Arabici ad fauces Perſici maris.
عدن . ابين . لسعا . شرمه . شبام . تريم . النجا . الخند . حضرموت . يحصب . ظفار .
مرباط . سجر . حاسك . صور . قلهات . مسقط . صحار . دمار . صعال .

Aden, in Scripturis [a] Eden, Ptolemæo Arabia emporium: *Abin*: [a] *Ezech.* 27. 23.
Laſaa, Ptol. Lattha: *Sciarma*: *Scebam*, Ptol. Sabe: *Tarim*: *Nagia* Metropolis Gebanitarum: *Chond*: *Hadarmauth*, ubi Chatramotitæ: *Jachſeb*: *Dapphar*, aliis Taphar: *Merbat*: *Sagiar*: *Aſech*: *Sur*: *Calahat*: *Maſcat*: *Sachar*: *Damar*, Plinio Thamar: *Saal*. Ab oſtio ſinus Perſici ad Chaldæam ارض تروه . منج . سرعمان . جلفاره *Terra Taruæ*: *Maneg*: *Ser-Oman*: *Gelphara*, ubi fluvius الفلج *Phaleg*, aliis *Om* & *Lar*, in mare Perſicum exit. Sequuntur *Daden*, *Catiph*, *Abaſſa*, *Baharain*, & *Baſra*, de quibus ſuprà. Inſulæ in mari Erythræo باب المندب *Ba-Mandab*, aliis Beb-Mendo, quæ eſt Dire: in Oceano سقوطرى *Socotora*, aliis Dioſcorias; & قطربه *Cotroba*: in ſinu Sachalite خرتان

خورتان ومرتان *Chortan*, & *Mortan*, vel, ut alii legunt, *Curian*, & *Murian*: in mari Perſico هرموز *Hormuz*, aliis Harmuzia, Ogyris, Gyris, & Gerun. Populi apud Haran al-Corain *Corainitæ*, Plinio Coranitæ, quorum urbs Haran, alia ab Haran Meſopotamiæ, Ezechieli memorata, ubi [a] ait, *Haran*, *Chane*, & *Eden*. In Baiſath Jectan *Jectanitæ*, Ptol. Catanitæ. Apud Saadam من بطون غسان *Gaſſanitæ*. Apud Genuan العمريون *Amritæ*, Plinio Hamiræi. In Sanaa, quæ Auzal & Auſara, *Auſaridæ*, Joanni [b] Aſiæ Epiſcopo ܐܘܙܠܝܐ *Euzelii* ſeù Auzalii. Item haud procul à Genuan الاباضيه, ſeù الابادية *Abadeni*, Ptol. Apatæi, Plin. Apitami. Juxta Nagiam & Chond قوم من خولان *Chaulanitæ*, Plin. Calingii. A Sagiar ad Aſech قبايل مهرة وهم عرب صرح *Maharitæ*, *qui & Arabes Saritæ*, quos Ptolemæus *Marithas* & *Saritas* vocat. Supra Aſech جبل لوس *mons Lus*, cui ad boream ſunt قوم عاد *Aditæ*, qui Ptol. Oaditæ, & Plinio Chadæi. Maharitis ad boream jungitur بلاد عمان *regio Omanorum*, de quibus Geographus Nubienſis: مدينة سبا طوايف من اهل اليمن واهل عمان *In urbe Saba habitant gentes ex Jamanitis*, & *Omanitis*. Sur colonia Tyriorum: nam Sidonios, Tyrios, Aradioſque ibi colonos fuiſſe, teſtatur [c] Strabo. Ad auſtrum Chatramotitarum ſeù Hadarmauth بلاد كندة *regio Candæa*, unde populi Candæi, qui Ptol. Cinedocolpitæ, hoc eſt, ſinus Candæorum. Porrò à Maran, Ach, Aſech, Lus, Tapphar, Sagiar ſeù Sachar, dicti ſunt *Maranitæ*, *Achchitæ*, *Aſcitæ*, *Joliſitæ*, *Tappharitæ*, [d] *Sachalitæ*. A Catara in mediterraneis Arabiæ contra Perſidem *Cataræi*, Syris ܩܛܪܝܐ *Cataraje*, & ܒܝܬ ܩܛܪܝܐ *Beth-Cataraje*, quorum urbes in epiſtola [e] Jeſujabi Adjabeni memorantur ܕܝܪܝܢ ܘܡܫܡܗܝܓ ܘܛܠܘܢ ܘܚܛܐ ܘܗܓܪ *Dirin*, *Maſamig*, *Talon*, Ptol. Talos, *Chata*, eidem Atta, & *Hagar*, aliis Agra. A Chata *Chateni*, ab Hagar *Agræi*, qui Ptol. Ægæi. Licheni à Licha, quæ ſupra Diram inſulam ſeù Babmandab, oceanum verſus à [f] Strabone ponitur. *Gebanitæ* & *Catabani*, quorum regia Tamna & Nagia, iidem ſunt cum Chaulanitis: ſic autem dictos putat [g] Bochartius ab Arabica voce جبا *Geba*, tributum exigo, & كتب *Catab*, ſcribo, quod *viderentur modum excedere in aromatum, quæ ex eorum emporio Oceli efferebantur, deſcriptione & vectigalium exactione*.

Apud Ludovicum [h] Vartomanum Patritium Romanum, qui ex Arabia in Indiam navigavit, hæc loca occurrunt. *Medina*, ſeù Medinath-al-Nabi, hoc eſt, civitas Prophetæ, imò pſeudoprophetæ Mahometis, quæ abeſt à mari Erythræo itinere quatuor dierum. *Mecca* abeſt à Gedda quadraginta mille paſſibus. *Gedda* ad mare Rubrum: *Gezan* tranſactis per mare ſex diebus à Gedda. *Camaran*

maris

[a] *Cap. 27. 23.*

[b] *Tom. 1. Bibl. noſtræ p. 360.*

[c] *Lib. 17. circa finem.*

[d] *Bochart. lib. 2. cap. 18.*

[e] *Tom. 3. Bibl. noſtræ pag. 136.*

[f] *Lib. 16.*

[g] *Lib. 2. cap. 21.*

[h] *Navigat. lib. 1. cap. 1. & 2.*

maris Erythræi inſula à Gezan diebus quinque. *Bebmendo*, hoc eſt, Bab-Mandab, inſula ſine habitatoribus, biduo à Camaran. *Aden* à Bebmendo itinere bidui cum dimidio. *Rhada* urbs ex Aden dierum octo itinere, à Sanaa abeſt itinere trium dierum. *Lagi* urbs diſtat à Rhada viginti quinque millibus paſſuum: inde itinere unius diei urbs *Ajaz*: illinc biduo urbs *Dante*: *Almacharan* biduo à Dante. *Reame* ab Almacharan itinere unius diei. *Sanaa* à Reame tridui itinere. A Sanaa triduo abeſt *Taëſſa*, inde triduo *Zibith*, quæ à mari Erythræo abeſt itinere mediæ diei. A Zibith diſtat urbs *Damar* uno die: à Damar urbs *Aden* tridui itinere. Hæc Vartomanus. Rhada urbs, Ptolemæo *Rhæda*, unde *Rhatini*, de quibus idem: *A meridie Climacis Maſonitæ, deinde Saritæ, & juxta Homeritas Sapptharitæ & Rhatini*. Apud Geographum Nubienſem *Rabda* urbs ربدا occurrit juxta Anaphet, eandemque inter ac Sanaam ſtatio una ponitur.

VI. Arabum nomen in ſacris Scripturis.

In Scripturis ſacris tota Arabum gens duobus hiſce nominibus ferè comprehenditur, שבא *Sceba*, & סבא *Saba*. Sic quod Græcus & Latinus Interpretes legunt Pſalm. 71. 10. *Reges Arabum & Saba dona adducent*, Hebraicus textus habet מלכי שבא וסבא *Reges Scebæ & Sabæ*; & verſ. 15. ubi alii legunt, *Dabitur ei de auro Arabiæ*, Hebraicus fons habet, *de auro Scebæ*, quod & Chaldæus & Syrus ſequitur. Et Saba quidem filius Chuſi fuit, cujus poſteri ibi habitarunt, ubi poſtea Omanitæ & Gerræi & Cataræi, hoc eſt, à Jemamæ finibus uſque ad Baharain, & Catiph, quorum regia [a] *Hagiar*, quæ Plinio *Batra-Sabe*, eademque *Omanorum Petra Sabe*, Syris *Hagar*, unde Agræi. Sceba verò triplex fuit, Jectanis ſcilicet filius, & Regmæ, & Jecſanis: quorum primus [b] Sabæorum pater fuit inter Minæos & Chaulanitas atque Chatramotitas habitantium juxta ſinum Arabicum: alter [c] pater Sabæorum prope oſtium maris Perſici, ubi montes Sabo ſeù Aſabo: tertius [d] pater Sabæorum in aditu Arabiæ Felicis non procul à Nabathæis.

VII. Unde dicti Arabes.

Sed unum & commune omnibus nomen Hebraicè עַרְבִים *Arbim*, Syriacè ܥܪ̈ܒܝܐ *Arbaje*, Arabice عرب, & الاعراب *Arab*; & regionis eorum, עֲרָב, ܥܪܒ *Arab*, & ܥܪܒܝܐ *Arabia*, ut in Scripturis [e] legitur. Sunt qui originem hujus vocis arceſſant à locis campeſtribus ac deſertis: nam ערבה *Arabah* Hebræis, Syris, & Arabibus *deſertum* eſt, vel *ſolitudo campeſtris*. Alii à mixtis populis: nam ערב *Arab* idem eſt ac *miſcuit*; atque ita, quemadmodum ex Syro auctore notat [f] Abraham Ecchellenſis, ܥܪ̈ܒܝܐ ܐܬܩܪܝܘ ܡܢ ܚܘܠܛܢܐ ܘܡܘܙܓܐ ܡܢ ܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܦܠܝܓ̈ܢ:

Arabes vocati ſunt à commiſtione & confuſione ex diverſis regionibus: quod ſcilicet gens illa ex variarum nationum & populorum promiſcua turba conflata ſit; non autem à miſto coitu, ut [g] nonnulli arbi-

a Bochart. lib. 4. cap. 8.
b Idem lib. 2. cap. 26.
c Idem lib. 4. cap. 7.
d Idem lib. 4. cap. 9.
e 3. Reg. 10. 15. 2. Paralip. 9. 14. & 17. 11. & 22. 1. & 26. 7. 2. Eſdræ 2. 19. & 4. 7. Iſaiæ 13. 20. & 21. 13. Jeremiæ 25. 24. & 27. 21.
f Hiſtor. Arabum cap. 2.
g Hofmann. Lexic. verb. Arabia.

arbitrantur: etſi enim Arabes, qui Felicem incolebant, ea olim uterentur conſuetudine, ut una omnibus conſanguineis uxor eſſet, ſi verum eſt quod Strabo [a] ſcribit; inde tamen illos nomen ſortitos fuiſſe, quis ſibi in animum induxerit, ut credat? Alii denique Arabas dictos putant à *Jaarab* يعرب ſeù عرب *Arab*, Cahtani filio: quæ Arabum ipſorum communis perſuaſio eſt; nec à vero abludere videtur: *tùm quia* (ut inquit [b] Ecchellenſis) *ut plurimum prima nomina à conditoribus videntur imponi rebus; tùm quia confuſio illa, & populorum eò concurſus illo nomine multo poſterior eſt. Hæc ratio præterea nomenclationis aliis multis competeret, ac præſertim Ægyptiis majori jure, quum, ut fertur, ſint omnium nationum totius orbis terrarum confuſa colluvies*: campeſtria denique, & ſolitudines Ægypto magis, quàm Arabiæ conveniunt. Porrò duos Cahtanos diſtinguunt: quorum alter Heberi filius fuit, & frater Phaleg, de quo ſuprà dictum eſt; alter filius Hamiſæ, filii Salamani, filii Nabeti, filii Hameli, filii Cedar, filii Iſmaëlis, ut mox dicam. Utrique Cahtano *Jaarabum* ſeù *Arabum* filium tribuunt. Iſmaël [c] Sciahinſcia Abulpheda, unum Cahtanum agnoſcit, eundemque Heberi filium, & patrem Jaarabi: à Jaarabo genitum يشجب *Jaſcibabum*, ab hoc عبدشمس *Abdſciamſum*, qui *Saba* poſtea appellatus ſit, & pater Arabum fuerit. Verùm inter filios Cahtani ſeù Jectanis, Heberi filii, nullus eſt Jaarabus in Scripturis; neque ante Salomonis tempora nomen *Arabum* occurrit: quod palam facit, Jaarabum ex Iſmaëlis, non Jectanis poſteris deſcendiſſe. Bochartius [d] ſcitè obſervat ab una radice eſſe ערב *Ereb* ſeù *Arab* Arabia, ערב *Ereb* Veſpera, & עורב *Oreb* Corvus; adeoque Arabas ab Homero Ἐρεμβοὺς dici, quaſi Ἐρεμνοὺς, vel Ἐρεβεννοὺς, ideſt, nigros; veroſimilius tamen eſſe tàm *Erembos*, quàm *Arabes* ab Hebræo, Syriaco, & Arabico ערב *Arab*, ideſt, *Arabia*, fieri, quod promiſcuè legitur [e] עֲרָב *Arab*, vel [f] עֶרֶב *Ereb*; & *Arabes* quidem ab *Arab*, *Erembos* verò ab *Ereb* inſerto μ epenthetico formari. Strabo [g] ex Poſſidonio docet, quos Homerus *Arimos* & *Erembos* nominat, Aramæos eſſe ſeù Syros, & Arabas. Græcus Interpres pro ערב *Arab*, tranſpoſitis literis legit עבר *Abar*: ubi enim Hebraicus fons habet 3. Reg. 10. 15. *Et omnes Reges* הָעֲרָב *Arabiæ*, Græcus vertit, καὶ πάντων τῶν βασιλέων τοῦ πέραν, *& omnium regum ulterioris regionis*; non tamen ſibi conſtat, quum de eadem re loquens 2. Paralip. 9. 14. pro τοῦ πέραν ponit τῆς Ἀραβίας, Hebraico textui inhærens. Idem Interpres Græcus utrumque Hebraicum nomen עֲרָב *Arab*, & עֶרֶב *Ereb*, quo Jeremiæ 25. 24. *Arabia & Occidens* juxta vulgatam Latinam editionem, vel ſola *Arabia* ſecundùm Chaldaicam Paraphraſim & Syriacam verſionem deſignatur, non pro Arabia aut Occidente uſurpat, ſed de *miſtitiis populis* id exponit, tamquam à radice עָרַב *Arab*, quæ verbum *miſcere* ſignificat, derivatum: quod enim Hebraicus textus habet וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֶרֶב *Et cunctis regibus*

Ara-

a *Lib.* 16.

b *Hiſtor. Arab. cap.* 2.

c *In Chronico Arabico apud Ecchell. Hiſtor. Arab. cap.* 3.

d *Lib.* 4. *cap.* 2.

e *Jerem.* 25. 24.

f 3 *Reg.* 10. 15.

g *Lib.* 16.

Arabiæ, *& omnibus regibus Occidentis*, quodque Chaldaicus Paraphraſtes vertit וְיַת כָּל מַלְכֵי חֲרָב וְיַת כָּל מַלְכֵי עַרְבָאֵי *Et cunctis regibus Arabiæ*, *& omnibus regibus Arabum*, & Syriacus Interpres ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܪܒܝܐ *Et omnibus regibus Arabum*; id Græcus ſic interpretatur Jerem. 32. 24. Καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους, *Et omnibus miſtitiis*.

VIII. De Saracenorum nomine.

Hæc de Arabum nomine. *Saraceni* unde dicti ſint, non una eſt auctorum ſententia. Alii ad *Saram* Abrahæ Patriarchæ uxorem hoc nomen referunt. Sed Arabum nemo genus ſuum à Sara arceſſit, verùm ab Hagar & Iſmaële: neque à Sara *Saracenus* derivat, ſed *Saræus* vel *Sarita*. Saritæ Arabum populi, quos Ptolemæus in Felice ponit, à صرج *Sarech*, non à سرا *Sara* dicuntur; utriuſque autem vocis diverſa ſunt elementa.

Nonnulli [a] Saracenos dictos volunt à verbo Arabico سرق *Saraka*, quod eſt *latrocinari*: *horum enim hominum vitæ genus planè* λῃστρικὸν *graphicè exprimit hoc nomen*, ut inquit [b] Bochartius, qui & rationem addit, quod ſcilicet Saracenos ipſi ſe nunquam appellant, ſed à vicinis populis per contemptum ſic vocitantur. Cellarius [c]: *Nomen à* סרק *prædari*, *furari*, *deducitur*, *quia proprium gentis eſt*, *ex rapto vivere*, *ad quod terræ ſterilitate invitantur*. Verùm Arabiæ deſertæ populis id fortaſſe convenire poteſt, qui terræ ſterilitate ad furandum invitantur, non Felicis incolis, quorum etiam nonnullos *Saracenos* vocari mox patebit. Præthereà ſi à furando nomen ſortiti eſſent, non ipſi Arabes id vocabulum ſibi Arabicè impoſuiſſent; ſed ab Hebræis, Syris, Ægyptiis, aut Græcis propria eorum dialecto fures appellati fuiſſent, ſicut *Scenitæ*, *Nomades*, *& Ichtyophagi* Græco nomine dicti ſunt: vox autem سرق *Saraka*, quæ furtum deſignat, in ſola Arabica lingua reperitur, à qua in Chaldaicam [d] recentiſſimo ævo apud Targum Hieroſolymitanum derivavit.

Veroſimilius videtur à *Saraca* loco nomen *Saracenorum* petendum eſſe. Stephanus de urbibus: Σάρακα, χώρα Ἀραβίας μετὰ τοὺς Ναβαταίους: οἱ οἰκοῦντες Σαρακηνοί: *Saraca Arabiæ regio propè Nabatæos*; *habitatores Saraceni*. Eadem in Scripturis ſacris [e] Hebraicè, Samariticè, & Chaldaicè dicitur מַשְׂרֵקָה *Maſreca*, Syriacè ܡܣܪܩܐ *Maſerca*, & Arabicè nunc [f] مسريقا *Maſrica*, nunc [g] المشرق *Maſcerek*, ibique Samla unus ex poſteris Eſau ſeù Edom, regnaſſe perhibetur; etſi Græcus [h] Interpres pro Maſreca *Maſſeccam* habet, ſicut pro Samla *Seblam*, *Samaam*, *Samadam*, & *Sadamam*. Porro ex Maſreca ſeù Maſcerek, qui locus Arabibus *Orientem* ſignificat, *Sarca* ſeù *Saraca* derivat, ſicut ex مغرب *Magreb* deducitur غرب *Garb*, quæ vox *Occidentem* ſonat. Exſtat hodieque vicus سوارقية *Savarakia* [i] inter Meccam & Medinam, vel, ut alii volunt, in via qua itur Mecca Hieroſoly-

[a] *Joſ. Scaliger in Chronol. Euſeb. num.* 88.

[b] *Lib.* 4. *cap.* 2.

[c] *Lib.* 3. *cap.* 14.

[d] *Lexic. Heptaglot. pag.* 2624.

[e] *Geneſ.* 36. 36. 1. *Paralip.* 2. 48.

[f] *Geneſ.* 36.

[g] 1. *Paral.* 2.

[h] *In Polyglott.*

[i] *Lexic. Giggæi.*

ſolymam; qui idem fortaſſe eſt cum Maſreca ſeù Saraca. Vox سراكسة *Sarachaſe*, qua Ecchellenſis [a] putat Saracenos Arabicâ linguâ deſignari, recentiſſima eſt, nec Saracenos, ſed *Circaſſos* Ægypto potitos ſignificat: ex ſingulari enim شركسي *Sciarcaſi*, ſeù سركسي *Sarcaſi*, formatur plurale شراكسة *Sciaracaſe*, vel سراكسة *Saracaſe*: id verò nomen in hiſtoria Chalipharum Ægypti frequenter occurrit.

a Hiſtor. Arab. cap. 5. pag. 165.

Duo hìc opponit [b] Bochartius: quod vicus ille obſcurior eſt, quàm ut genti nomen fecerit; & quod Saraca Stephano memorata non propè Nabatæos fuit, ſed in Sabæis loco à Nabatæis remotiſſimo. Verùm ex ſuprà dictis patet omnia Arabum populorum nomina, vel à primis parentibus, vel à locis impoſita; & loca quidem pleraque non adeo ampla olim fuiſſe, quæ tamen genti nomen fecere, aut nunc obſcura eſſe, quæ antea frequentiſſima, ut Thoana, Avara, Corriata, Hagiar, Chata &c. unde populi Thoani, Horræi, Carræi, Agræi, Chateni. Saraca autem, quæ à Ptolemæo [c] in Sabæis ponitur, alia eſt à Saraca Stephani propè Nabatæos ſita. Hinc autem ad confirmandam Stephani ſententiam optimum conſurgit argumentum: ſicut enim à Sabæorum Saraca dicti ſunt *Saraceni* Arabiæ felicis incolæ; ita à vicina Nabatæis Saraca *Saraceni* Arabiæ Petrææ. Certè Ptolemæus geminos Saracenos populos diſtinguit: de primis [d]: *Tenent autem mediterranea* (Arabiæ Felicis) *juxta montana quidem, quæ ad ſeptentriones vergunt, ferè in totum Scenitæ. Præterea ſupra ipſos Oaditæ. Magis autem auſtrales ſunt eis Saraceni*: quos & Plinius [e] in Arabia Felice memorat. De Saracenis verò Arabiæ Petrææ hæc idem [f] Ptolemæus: *Protenduntur autem in regione montes, qui Melanes vel nigri appellantur, à ſinu ſcilicet, qui juxta Pharan eſt, quaſi ad Judæam; genteſque ſunt ab occaſu quidem horum montium ad Ægyptum Saraceni*: Ptolemæi nimirum ætate, ut rectè obſervat [g] Cellarius, *Saracene anguſtior Petrææ Arabiæ fuit inter Ægyptum & nigros montes, qui à Pharan inter duos ſinus in ſeptentrionem procurrunt, comprehenſa. Sed latius poſtea habitarunt, quorum ſedem ſic Heracleota Marcianus Periplo Arabici ſinus deſcripſit: Loca ad cervicem Arabiæ Felicis poſt Petræam & Deſertam, tenent, qui Saraceni vocantur.* Quemadmodum autem latius poſtea habitarunt Saraceni; ſic eorum nomen magis diffuſum fuit, adeò ut ſequiori ævo quotquot Petræam ac Deſertam incolebant Arabum populi, communi vocabulo *Saraceni* dicerentur.

b Lib. 4. cap. 2.

c Lib. 6. cap. 7.

d Loc. cit.

e Lib. 6. cap. 28.

f Lib. 5. cap. 17.

g Lib. 3. cap. 14.

IX.
Homeritæ, Æthiopes, & Indiæ Arabiæ Felicis incolæ appellati.

Quod in Deſerta ac Petræa, idem ferè contigit in Felice Arabia, cujus populi longe lateque diffuſi, diverſiſque olim nominibus appellati, uno poſtea *Homeritarum* vocabulo innotuere. Dicti etiam ſunt *Æthiopes*, & *Indi*. Philoſtorgius lib. 2. num. 6. *Hos autem Indos, olim quidem Sabæos ait eſſe dictos ab urbe Saba, quæ caput eſt totius gentis, nunc verò Homeritas vocari*. Et lib. 3. num. 4. *Regionem autem, quam incolunt, Arabiam magnam, & Felicem à Græcis*

appel-

appellari ſcribit, & ad extimum Oceanum pertingere. Theophanes ad annum Incarnationis 563. *Hoc anno ruptis Romanos inter & Perſas pacis fœderibus Perſicum rurſus renovatum eſt bellum, miſſorum videlicet ab Homeritis Indis ad Romanos Legatorum invidiâ; ac inſuper quod Julianum Magiſtrianum ab Alexandria per Nilum fluvium & Indicum mare cum Sacris ad Aretham Regem Æthiopum miſiſſet Imperator*: ubi mare Arabicum vocatur *Indicum*, & Homeritæ *Indi* atque *Æthiopes*, quorum rex Arethas. Theophylactus lib.3. cap. 9. *Romani porrò Perſas in crimen vocantes, eos belli hujus inventores eſſe palàm dictitabant, quod Homeritas (gens Indica eſt, Romanis parens) ad defectionem ſollicitaſſent.* Menologium Græcorum juſſu Baſilii Imperatoris olim editum, quod hoc anno 1727. Urbini cura & ſtudio Eminentiſſimi ac Reverendiſſimi D. Annibalis Cardinalis Albani, eruditorum Mæcenatis, prodiit, Par. 1. pag. 139. *Æthiopiæ regnum tenente Elesbaan, Homeritis, quorum regio in Scripturis ſacris Saba, à Græcis autem Felix Arabia dicitur, Hebræus quidam imperabat.* In eodem Menologio Par. 2. pag. 197. Felix Arabia *India* vocatur: *Bartholomæus in Indiam Felicem profectus, ibique cruci affixus deceſſit*: ubi *Felix* vocatur India Arabica, ut ab Æthiopica, & Gangetica diſtinguatur. Joannes Aſiæ Epiſcopus apud Dionyſium Patriarcham [a] in Chronico: *Per idem tempus accidit, ut bellum inter reges Indorum oriretur, nimirùm inter Xenodonem Indorum regem, & inter Aidog alterum Indiæ interioris regem, qui ethnica ſuperſtitione tenebatur. Atque hic quidem rebus cum Xenodone compoſitis, iterùm adversùs Dimionem regem Homeritarum, qui & ipſi ex Indis numerantur, bellum ſuſcepit.* Hìc Homeritæ *citeriores Indi*; Æthiopes verò ſeù Abiſſini, *interiores & ulteriores Indi* appellantur. Herodotus lib. 7. §. 70. *duplices Æthiopes* diſtinguit: alios vocat ab Aſia, ſeù ab ortu ſolis, quos Indis accenſet; alios ex Africa, qui ſunt ſuper Ægyptum. Utrique Hebræis Syriſque *Chuſæi*, Græcis Latiniſque *Æthiopes* dicuntur. De Æthiopibus Africæ idem Herodotus lib.3. §.114. *Huic* (Arabiæ) *qua parte meridies ad ſolem occidentem vergit, contermina eſt Æthiopia terrarum habitatarum ultima*: & Procopius Cæſarienſis de Bello Perſico lib. 1. *E regione autem Homeritarum in oppoſito continente Æthiopes habitant, qui vocantur Auxumitæ*: & Procopius alter Gazenſis in 1. Reg. *Eos vocant Homeritas. Sunt autem è regione Auxumitarum, mediumque inter hos, & illos eſt mare.* De Æthiopibus verò Arabiæ, Theophanes loco ſupra cit. ubi Homeritas quibus rex Arethas imperabat, *Æthiopas* vocat. Sic etiam Theodoretus reginam Saba ſeù Sabæorum, qui in Arabia ſunt, appellat reginam Æthiopum: quod enim in Evangelio [b] dicitur, *Regina Auſtri*, ſeù *Theman*, *ſurget*, ipſe legit, Βασίλισσα Αἰθιόπων *Regina Æthiopum*, eodem ſenſu; etſi Bochartius [c] lapſus memoriæ Theodoretum ibi arguit. Sephora uxor Moyſis, quæ

a *Tom. 1. Bibl. noſtræ pag.* 359.

b *Matth.* 12. 42. *Luc.* 11. 31.

c *Lib.* 4. *cap.* 2.

quæ Madianitis [a] erat, *Chuſitis* Hebræis & Syris, *Æthiopiſſa* Latinis Græciſque appellatur: Chuſæi denique in Scriptura [b] finitimi Arabibus dicuntur, ubi Latinus habet, *Arabum qui confines ſunt Æthiopibus*; Syrus verò ܘܥܪ̈ܒܝܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܝܬ ܗܢܕܘ̈ܝܐ *& Arabum commorantium inter Indos*, Arabicus autem Interpres, والعربانيين الذين يسكنون مجاورين الهند *Et Arabum qui habitant in confinibus Indiæ*. Quæ omnia eodem redeunt: antiquis enim Arabes ulteriores ſeù Homeritæ dicebantur *Chuſæi* vel *Æthiopes*, & *Indi*.

X. **Arabum Jamanitarum tribus ex propriis ipſorum monumentis.**

Jam Arabas Scriptores de gentis ſuæ originibus differentes audiamus. Sententias eorum collegit cl. Abraham Ecchellenſis in hiſtoria Arabum, quæ Chronico Orientali ſubjuncta prodiit Pariſiis è Typographia Regia anno 1651. Sed dum primos Arabum parentes eorumque genealogiam ac poſteros exponere conantur, nugas agunt, quum à Scripturarum veritate recedunt, ut mox patebit.

Arabes, inquiunt [c], alii ſunt Bajeditæ, alii indigenæ, alii advenæ. Bajeditæ البايدة ſeù extincti vocantur, quorum deleta eſt memoria, præter quinque familias, ſeù tribus antiquas, quarum meminere hiſtorici: ſunt autem tribus عاد *Ad*, ثمود *Thamud*, طسم *Taſem*, جديس *Hodais*, & جرهم *Gerham*. Adus filius fuit Huſſi, filii Aram, filii Sem, filii Noë. Thamudus filius Heberi, filii Aram, filii Sem, filii Noë. Taſemus ſeù Taſmus filius Ludi, filii Aram, filii Sem, filii Noë. Hodaiſus, Herbelotio [d] *Giadis*, filius Heberi. Gerhamus filius ejuſdem. Abulpheda tres tantum memorat Bajeditarum parentes, Adum, Thamudum, & Gerhamum. Ecchellenſis [e] quatuor, Adum, Thamudum, Taſemum, Hodaiſum. Horum ſedes in Jemama Arabiæ regione fuit; ſed ob ipſorum flagitia penitus deleti extinctique perhibentur, ut fuſius Ecchellenſis [f] narrat. Herbelotius [g] cauſas exterminii eorum haſce refert: vel divini numinis ultionem, quod Prophetas ad illos à Deo miſſos malè exceperint, ut Aditæ & Thamuditæ Patriarchas Saleh & Heberum exagitantes periiſſe dicuntur; vel diluvium, quod سيل العرم *Iremi ſeù Arami fluminis alluvionem* appellant, ut Taſemitis, & Hodaiſitis contigit: aut demum mutuas inimicitias & civile bellum, quod frequentiſſimum apud eos fuit. Sed Aditas & Thamuditas Arabiæ populos uſque ad ætatem Geographi Nubienſis ſuperſtites fuiſſe, ex ſupra dictis liquet. Gerhamitæ alii populi in Petræa memorantur, quibuſcum Iſmaël fœdus conjunxerit; & uxorem ejus, quæ in Scriptura [h] Ægyptia dicitur, Gerhamitam [i] fuiſſe Mahometani affirmant.

Arabes indigenæ العاربة, ſuam petunt originem, juxta pleroſque Scriptores, à Cahtano ſeù Jectane filio Heberi, filii Saleh: ſecundùm nonnullos Mahometanos, à Cahtano filio Hamiſæ filii Nabajoth, filii Iſmaëlis, filii Abrahæ: atque ita ſentiunt Haſciamus filius Calbi,

& Scia-

a *Exod.* 2. 16. 21.
b 2. *Paralip.* 21. 16.
c *Iſmaël Abulpheda, Sciabareſtanus, & alii.*
d *Bibliotheque Orientale pag.* 121.
e *Hiſtor. Arab. pag.* 150.
f *Pag.* 150. 151. 152.
g *Pag.* 120.
h *Geneſ.* 21. 21.
i *Iſmaël Abulpheda. Ecchell. p.* 160.

& Sciaraphus filius Catami ab Ecchellenſi [a] laudati, qui hunc Cahtanum in Alcorano *Chabarum* خبر & هود *Hud*, appellari volunt, eundemque Arabum Petrææ atque Deſertæ parentem faciunt, qui Gerhamitæ audiunt: à Cahtano verò altero, Heberi filio, incolas Arabiæ Felicis, qui Jamanitæ vocantur, deſcendiſſe. Hoc poſtremum ex Scripturis conſtat, ut ſuperius dictum eſt. An verò exſtiterit Cahtanus alter, cujus originem ad Iſmaëlem referunt, Mahometanis quidem non repugno: ſed illum cum Chabaro aut Hudo, eundem fuiſſe, nego: hic enim ab ipſis Mahometanis auctoribus [b] Heberus creditur, ejuſque ſepulcrum in Hadarmauth ſeù regione Chatramotitarum aſſeritur, ubi hodieque locus exſtat, Geographo Nubienſi memoratus, cui nomen قبر هود *Cabr Hud*, ideſt, *ſepulcrum Hud*: quod Hebero, vel Jectani Jamanitarum parenti, non Cahtano Iſmaëlis nepoti convenire poteſt. Præterea Gerhamitæ, Petrææ atque Deſertæ Arabiæ incolæ, adeò non deſcendunt à Cahtano Iſmaëlis nepote, ut Cahtanus potiùs genus ab iis duxerit: Iſmaël enim, ut modo dicebam, in eorum terras profectus, uxorem Gerhamitam duxiſſe perhibetur, ex qua Iſmaëlitæ orti. Denique Arabes omnes, qui originem ab Iſmaële, ſive à Cahtano Iſmaëlis nepote trahunt, non indigenæ ſunt, de quibus hìc ſermo; ſed advenæ, indigenis longè poſteriores.

Igitur Cahtanus ſeù Jectanes, Heberi filius, genuit treſdecim illos Arabum Jamanitarum parentes, quos ſuprà memoravi. Ex iis Mahometani *Sabam* potiſſimum nominant, cujus poſteros deſcribunt. Sed Cahtanum hunc cum altero Iſmaëlis nepote confundentes, à Cahtano genitum ajunt Jaarabum, ab hoc Jaſcihabum, à Jaſcihabo Sabam. Hæc Iſmaël Abulpheda apud [c] Ecchellenſem, contra expreſſam Scripturæ [d] auctoritatem, in qua nullus inter Cahtani ſeù Jectanis filios Jaarabus; nec Saba Cahtani pronepos, ſed filius dicitur. Alii [e] rectiùs Jaarabum & Jaſcihabum ad Cahtanum Iſmaëlis nepotem, non ad Jectanem Heberi filium referunt. Sabæ nomen عبد شمس *Abdſciams* fuiſſe [f] ferunt, quæ vox *Servum Solis* ſignificat; Sabam autem dictum, quaſi [g] Raptorem prædatoremque, quod nimirum finitimas gentes bello petere, prædari, & captivas ducere in more habuerit. Utriuſque appellationis veſtigia exſtant apud Græcos & Latinos. De nomine Sabæ Heſychius: Σαβὰ αἰχμαλωσία, *Saba*, *Captivitas*: & reſpondet Hebraicum, Chaldaicum & Syriacum שבא *Sceba*, & Arabicum سبا *Saba*, ideſt, captivum ducere. Quidquid Bochartius [h] addit, argutiæ ſunt, ſed nihil ad rem noſtram. Sabæ nomen *Sciams*, ſeù Solis fuiſſe, cum Plinio conferendo Theophraſtum liquet. Plinius [i]: *Thus collectum Sabotam camelis convehitur . . . Ibi decimas Deo, quem vocant Sabin, menſura, non pondere, Sacerdotes capiunt.* Theophraſtus [k]: *Congeruntur undequaque myrrha & thus* εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τοῦ ἡλίου *in templum Solis*. Sabis igitur, ſeù Saba Sabæorum conditor ab iiſque pro Deo habitus, idem

erat

a Pag. 152.

b Herbelot. in Biblioth. Orient. p. 222. & 983.

c Pag. 154.

d Geneſ. 10. à verſ. 26.

e Chron. Turcic. ms.

f Ecchell. pag. 154.

g Idem p. 277.

h Lib. 2. cap. 26.

i Lib. 12. cap. 14.

k Hiſtor. Plant. lib. 9. cap. 4.

erat ac *Sciams* ſeù Sol; non quod librariorum errore Σάϐις pro Σάμις, ideſt, شمس *Sol*, obrepſerit, ut conjicit [a] Bochartius; ſed quia utroque nomine Samis & Sabis appellaretur.

Ab hoc Saba [b] quinque Arabum Jamanitarum tribus derivarunt: nimirùm, حمير كهلان عمرو اشعر عاملة *Homair*, *Cahalan*, *Amr*, *Aſaar*, & *Amela*.

Ex Homairo Sabæ primogenito, unde *Homeritæ* dicti, genus ducunt تبع . قهناعه وهو قضاعه وشعبان *Tabaa*, *Cahanaa qui & Cadaa*, *& Sciaaban*. Tabaa, qui Herbelotio [c] *Tobba* & *Tobbai*, pater fuit Arabum, qui diu Chatramotitis & Homeritis regnarunt: *Tatabita* Ecchellenſis [d] vocat: à ſingulari enim تبع *Tabaa*, pluraliter تبابعه *Tatabaa* effertur. De his Bochartius [e]: *Ut Abimelec Palæſtinæ*, *Pharao regum Ægypti*, *Cæſar Imperatorum proprium fuit nomen*, *ita* التبع *Atthobo Regum Azarmauth*, *& Hamir*, *ideſt*, *Chatramitidis*, *& Homeritidis*. Et addit: *Atthobo eſt aſſectator & diſcipulus: quia pſeudoprophetæ veſtigiis inſiſtere ſe profitetur*. Sed Homeritarum regibus id nomen longe ante exortum Mahometi pſeudoprophetæ impoſitum. Apud Ptolemæum [f] in Arabia Felice ante Sabbatham Metropolim *Thabba* memoratur, Tabaitarum certè oppidum. Cadaa regnavit in regione Sciagiar ſeù Sachalite, ejuſque filii ſunt مالك وكلب وبهرا وجهينه وبلى وتنوخ وصليح ونهد وعذره *Malech*, *Calb*, *Bahara*, *Gehina*, *Bali*, *Thanue*, *Salich*, *Nahad*, *Adre*. Ab his *Malechi*, Ptol. Malichæ; *Calbitæ*; *Bahareni*, Plin. Baraſæi, Ptol. Banu-bari; *Gehinitæ* [g]; *Balitæ*, Ptol. Blivæi; *Thanuetæ*; *Salichitæ*; *Nahaditæ*; *& Adreni*, Ptol. Athritæ. Ecchellenſis eos vocat [h] Chaſditas, Calebitas, Bahritas, Giahamitas, Jalitas, Salehitas, Nahditas, & Hadritas. Et Calbitæ quidem in Duma & Tabuch & finitimis Syriæ locis regnarunt, ex quorum genere celebrantur زهير *Zohair*, & حارث *Aretha*. Malechitæ in Sachalite poſt Cadaam patrem. Gehinitæ habitarunt in borealibus Hegiazæ partibus ad mare Geddæ, juxta Aſphan, ut inquit [i] Geographus Nubienſis. Thanuetæ prælia multa commiſere cum Lachemitis Hiræ regibus. Salichitæ in Arabia deſerta, quæ Syriæ contermina eſt, à Gaſſanitarum regibus poſtea extincti. A Sciaaban *Sciaabeni*, Ecchellenſi Sciahbanitæ.

Cahlani alterius Sabæ filii, poſteri ſunt ازد وطى ومذحج وهمدان وكندة ومراد وانمار *Azad*, *Tai*, *Madag*, *Hamdan*, *Canda*, *Morad*, *Agar*. 1. Ex Azad orti عمرو والاوس والخزرج وخزاعه وبارق ودوس والعتيك وغافق *Amrus*, unde Arabes *Gaſſanitæ*, qui ex Jamana in Syriam venere: *Caſſanenſes* Marraccio [k] dicuntur: *Auſus*, & *Chazragius*, unde Chazragenſes [l] & Auſini Arabes Jathrebæ ſeù Medinæ; *Chazaa*, unde [m] Arabes Mecchæ; *Barec*, unde incolæ cognominis montis in Jamana; *Daus*, à quo Arabes Tehamæ; *Aitach*, & *Gaphech*. Hine

a Lib. 2. cap. 16.
b Ecchell. pag. 154.
c Bibl. Orient. pag. 889.
d Pag. 154.
e Lib. 2. cap. 16.
f Lib. 6. cap. 7.
g Marracc. in vita Mahumet. cap. 15.
h Pag. 154.
i Suprà p. 561.
k In vita Mahumet. cap. 19.
l Ibid. cap. 12.
m Ibid. cap. 21.

Hinc populi Amritæ, Auſitæ, Chazragitæ, Chazaitæ, Barechitæ, Dauſitæ, Aitachitæ, & Gaphechitæ: ab iiſdem orti اهل عمان *Omanitæ*, quorum regibus cognomentum الجلندى *Gelandi* impoſitum. 2. Tai, à quo [a] Arabes *Taji*, Plin. *Taveni*, Ptol. *Æteii*, ſex filios [b] habuit: جديلة ونبهان وبولان وسلامان وهنى وسدوس *Gedila*, *Nabahan*, *Bulan*, *Salaman*, *Hana*, & *Sodus*: hi fluminis Iremi alluvionem fugientes, in ſuperioribus Hegiazæ partibus, quas Naged [c] vocant, in montem Agæum ſe recepere, qui ex illorum nomine mons Tai appellatus eſt: *Tajenſes* vocat [d] Marraccius. 3. Madag, qui & Malec, unde *Madagitæ*, pater fuit خولان وجناب وثعلب وسعد ونخع وعنس *Chaulan*, *Genab*, *Thaalab*, *Saad*, *Nachaa*, & *Anas*: à quibus [e] *Chaulanitæ*, *Genabitæ*, *Thaalabenſes*, *Saaditæ*, *Nachaitæ*, & *Anaſitæ*: à Genabitis قبيلة اود *Auditæ*. 4. Hamdan pater *Hamdanitarum*, qui originem ducunt à Rabia filio Malechi filii Zaidi. 5. Canda, qui & Taurus, unde *Candæi*, pater Sciarſi, à quo السكاسك والسكون *Saxachitæ* & *Socunitæ*: horum regio in Jamana ad auſtrum Hadarmauth. 6. Morad pater *Moraditarum*, qui habitarunt ad montem Jamanæ, qui زبيد *Zebid* appellatur. 7. Ab Agar orti خثعم وبجيلة *Chataam*, & *Begila*, à quo Plin. *Bachilitæ*.

Amri tertii Sabæ filii, unde *Amritæ* [f] ſeù *Amaritæ*, poſteri ſunt لخم والدار وجذام *Lachem*, *Dar*, & *Gedam*, à quibus *Lachemitæ*, *Daritæ*, Plin. & Ptol. Darræ, & *Gedamitæ*, Plin. Gedranitæ. Ex Lachemitis fuere reges Hirtæ, quibus commune *Monderi* ſeù *Alamundari* nomen: alii verò ſunt à Lichenis, quos Ptolemæus Lecenos vocat: hi enim ſunt اصحاب الايكة *Alaicheni*, terræ Madianitarum habitatores, de quibus in Alcorano fit mentio Sura 15. & 26.

Aſaar quartus Sabæ filius, pater fuit Arabum, qui الاشعريون *Aſaarii*, Ptol. Eliſari, Plin. Iliſanitæ dicuntur. Horum regio Beth-Raman, & rex Straboni [g] Ilaſarus memoratur.

Amela poſtremus Sabæ filius, pater Arabum, qui *Amelitæ*, Plin. Analitæ vocantur. Hi poſt Iremi fluminis alluvionem, unàcum ſeptem aliis Arabum Jamanitarum tribubus ad Syriæ fines migrarunt, & apud Damaſcum urbem in monte, qui Amelæ dicitur, conſederunt. Amritas, Aſaarios, & Amelitas prætermiſit [h] Ecchellenſis.

XI. Iſmaëlitarum tribus ex Mahometanis ſcriptoribus.

Arabes advenæ المستعربة, auctorem agnoſcunt Iſmaëlem Abrahæ Patriarchæ ex Hagar filium. Ab Iſmaële præter alios, orti نبت وقيدار *Nabat*, & *Caidar*, qui in Scriptura [i] *Nabajoth*, & *Cedar*, patres Nabatæorum & Cedræorum. Sed Mahometani Scriptores, omiſſis ceteris Iſmaëlis filiis, *Cedarem* potiſſimùm commemorant, quod ab eo tùm Mahometus ipſorum pſeudopropheta, tùm præcipuæ Iſmaëlitarum tribus originem deducunt. In Scriptura [k] quoque, ubi de Iſmaëlitis agitur, frequentius Cedaris, quàm Nabajoth, aut aliorum, nomen occurrit; etſi apud profanos Scriptores Cedræis Nabatæi celebriores ſint. Arabicus Interpres, quod in textu Hebraico

a *Tom.* 2. *Bibl. noſtræ pag.* 103. 113.
b *Hiſtor. Arab. pag.* 155.
c *Marracc. in vita Mahumet. cap.* 15. & 17.
d *Idem cap.* 22.
e *Suprà p.* 554.
f *Suprà p.* 561.
g *Lib.* 16.
h *Pag.* 156.
i *Geneſ.* 25. 13.
k *Pſal.* 119. 5. *Iſai.* 21. 16. *Jerem.* 49. 28. *Ezech.* 27. 21.

apud Iſaiam [a] dicitur, *onus in Arabia*, vertit في العرب وبني قيدار *de* a Cap.21. 13.
Arabibus & filiis Cedar: Cedaritæ enim ibi à propheta ſoli nominantur, quos tamen cum Nabatæis alibi conjungit [b] his verbis: *omne* b Cap. 60. v. 7.
pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabajoth miniſtrabunt tibi. Quod igitur Cedaris memoria frequentior ſit apud ſacros Scriptores, quodque aliquando Nabato præmiſſum ejus nomen legatur, exiſtimarunt [c] Mahometani, ipſum Iſmaëlis primogenitum fuiſſe: verùm c Hiſtor. Arab. apud Ecchellen. pag. 156.
id expreſſæ Scripturarum [d] auctoritati repugnat, in quibus Nabajoth, non Cedar, Iſmaëlis primogenitus dicitur. Nec minus abſur- d Geneſ. 25. 13. 1. Paral. 1. 29.
dum eſt, quod ex quorumdam ſententia refert Iſmaël Abulpheda in Chronico, Nabajoth, ſcilicet, fuiſſe Cedaris ex filio Homalo nepotem:

ثم ولد لقيدار ابنه حمل بن قيدار ثم ولد لحمل نبت ابن حمل
ويقال له نابت وقيل نبت ابن اسمعيل وفي ذلك خلاف كثير .

Cedari natus eſt, inquit, *Homalus, Homalo Nabatus, qui & Nabetus: hunc nonnulli Iſmaëlis filium faciunt: qua in re multum inter ſe diſcrepant auctores*: niſi duo Nabeti dicantur, alter Iſmaëlis filius Cedariſque frater, de quo in Scriptura; alter Cedaris ex Homalo nepos, cujus Mahometani in genealogiis ſuis meminere.

Marraccius [e] in Refutatione Alcorani ſcitè obſervat, à Cedare e Par. 1. pag. 10. editionis Patavinæ ann. 1698.
quidem genealogiam Mahometi deduci; ſed in recenſendis ejus poſteris uſque ad Adnanum Maadi patrem, Mahometanos nequaquam convenire. Herbelotius in Bibliotheca [f] Orientali: *Quod Iſmaëli-* f Pag. 120.
tas ſpectat, omnes Arabum miſtitiorum tribus ab Iſmaële deſcendunt. Sed quamvis genealogias ſuas curioſius Arabes ſcrutentur, ac diligentiſſimè conſervare ſtudeant; illas tamen ad Iſmaëlem perducere nequeunt, ſed in Adnano, qui unus ex ejus poſteris fuit, ſiſtere coguntur: nec ipſa Mahometi genealogia ulterius progreditur. Pro-
greditur quidem ultra Adnanum; ſed, ut notat [g] idem Marraccius, g Loc. ſupra cit.
Adnani progenitores, alii per plures, alii per pauciores ſucceſſiones, omnes tamen incertas, uſque ad Cedar filium Iſmaëlis deducunt, ut ex ſubjectis genealogiæ tabulis liquet.

Series Iſmaëlitarum uſque ad Mahometum ex Iſmaële Abul- h Hiſt. Arab. à pag. 156.
pheda apud Ecchellenſem [h] & [i] Marraccium. اسمعيل قيدار حمل نبت i Refut. Alcor. Par. 1. pag. 10.
سلامان الهميسع اليسع ادد اد عدنان معد نزار مضر الياس مدركة خزيمة كنانة نظر مالك فهر
وهو قريش غالب لوى كعب مرة كلاب قصى عبدالمناف هاشم عبد المطلب عبدالله محمد .

Iſmaël, Cedar, Homal, Nabat, Salaman, Hamiſa, Eliſa, Adad, Ad, Adnan, Maad, Nazar, Madar, Elias, Madraca, Hozaima, Canana, Nadar, Malech, Phaher qui & Corais, Galeb, Louva, Caab, Morra, Chelab, Koſa, Abdalmonaph, Haſcem, Abdalmotaleb, Abdalla, Mohammad. Quæ nomina Ecchellenſis [k] ita profert: k Pag. 157. 158. 159. 160.
Hamelus, Nabetus, Salamanus, Hamiſah, Adadus (Eliſa omiſſo,) *Adus, Adnanus, Maadus, Nazarus, Maſſarus, Elias, Madraca, Hozaimus, Cananus, Alnadhrus, Malechus, Phahrus qui & Coraiſcius*,

ſcius, *Galebus*, *Levi*, *Caabus*, *Mara*, *Calabus*, *Caſius*, *Abdmnafus*, *Haſcemus*, *Abdalmotlabus*, *Abdalla*, *Mahometus*. Marraccius[a] verò: *Adnan*, *Moad*, *Nazar*, *Modhar*, *Elias*, *Medraca*, *Hazima*, *Kenana*, *Nodhar*, *Malec*, *Phaher ſeù Corais*, *Galeb*, *Louva*, *Caab*, *Morra*, *Kelab*, *Coſa*, *Abdomonaph*, *Haſcem*, *Abdalmottaleb*, *Abdallah*, *Mohammad*.

a *In vit. Mahumet. cap.* 1.

In Atlante[b] hiſtorico Genealogia Mahometi ex fide recentiorum Mahometanorum ad Iſmaëlem ſic perducitur. *Iſmaël*, *Kedar*, *Selam*, *Jesjab*, *Hemaiſa*, *Jaſe*, *Ader*, *Ad*, *Ednan*, *Moad*, *Nizar*, *Modar*, *Elias*, *Medrike*, *Chazaima*, *Canane*, *Nodar*, *Malic*, *Phabir*, *Galib*, *Loway*, *Caab*, *Morrha*, *Kaleb*, *Kudai*, *Abdomenaf*, *Haſchem*, *Abdolmotleb*, *Abdolla*, *Mahomet*.

b *Tom.* 5. *p.* 46. *edition. Amſter.* 1719.

In Chronico Turcico ms. cujus ſumma apud Turcos auctoritas:

محمد بن عبد الله ابن عبد المطلب ابن هاشم ابن عبد المناف بن قصى بن كلاب بن مرة بن
كعب بن لوى بن غالب بن فهد بن مالك بن النظر كه قريش ديرلر ابن كنانة بن حزيمه بن
مدركه بن الياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان بن ادد بن مقوم بن باخور
بن بيرلى بن يعرب بن يشجب بن نابت بن اسمعيل بن ابراهيم.

Mohammad, *Abdalla*, *Abdolmottaleb*, *Haſcem*, *Abdolmonaph*, *Koſa*, *Chelab*, *Morra*, *Caab*, *Lova*, *Galeb*, *Phabed*, *Malech*, *Nadhar qui & Corais*, *Canana*, *Hozaima*, *Madraca*, *Elias*, *Madar*, *Nazar*, *Maad*, *Adnan*, *Adad*, *Mokavam*, *Bachor*, *Birli*, *Jaarab*, *Jaſcibab*, *Nabet*, *Iſmaël*, *Abraham*: ubi primum, Coraiſi cognomentum Nadharo, non Phahedo ſeù Phahero tribuitur, quæ & quorumdam Araburn ſententia eſt ab Iſmaële Abulpheda apud Ecchellenſem[c] relata: deinde ab Adnano ad Iſmaëlem alii progenitores recenſentur, quàm qui apud Abulphedam & in Atlante memorati ſunt: demùm à Nabajoth, non à Cedare genealogia deducitur; quæ eorum quoque opinio eſt, qui Cahtanum, Arabum advenarum patrem, affirmant filium fuiſſe Hamiſæ filii Nabajoth filii Iſmaëlis, ut ſupra[d] obſervavi.

c *Pag.* 158.

d *Pag.* 574.

Itaque incerta omnia, præter vicinos Mahometi progenitores uſque ad Adnanum: neque enim fieri poteſt, ut à Mahometo ad Iſmaëlem, inter quos anni bis mille quingenti & amplius interceſſere, triginta dumtaxat generationes fluxerint, quum inter Abrahamum Iſmaëlis patrem & Chriſtum Dominum, quo Mahometus annis circiter ſexcentis poſterior eſt, generationes fuerint ſecundùm[e] Matthæum quadraginta duæ, juxta[f] Lucam quinque ſuprà quinquaginta.

e *Cap.* 1.

f *Cap.* 3.

Ab Adnano ad Mahometum, tàm in recta, quàm in obliqua genealogiæ linea deſcribenda, conveniunt omnes: & pleræque ferè Arabum tribus ſuam inde originem petunt.

Adnanus, inquiunt, genuit Maadum. A Maado dicti المعديه *Maadeni*, quos Procopius[g] Maeddenos appellat, & ſinum Arabicum

g *Lib.* 1. *de Bell. Perſic. cap.* 19. *&* 20.

accolere ſub ditione poſitos Homeritarum; & Dionyſius Patriarcha in [a] Chronico ad annum Græcorum 1083. Chriſti 772. unàcum Thaalabenſibus è finibus ſuis egreſſos, in regiones Aſſyriæ invaſiſſe, affirmat.

Maadus genuit Nazarum, cui quatuor filii nati ſunt مضر واياد وربيعه وانمار *Madar*, aliis Modar & Maſſar; *Abad*; *Rabia*; & *Agar*, Ecchellenſis perperàm [b] *Anmar*. Hic relictis ſedibus, in Jamanam ſeù Arabiam felicem ſeceſſit, ubi ejus poſteri inter Jamanitas adſcripti ſunt. A Rabia & Abad, *Rabieni* ſeù Raabeni, & *Abadeni* ſeù Apatæi, de quibus [c] ſuprà. Porrò Rabiæ nati اسد وضبيعه *Aſad*, & *Dobaja*. Dobajæ الملتمس *Moltameſus*: Aſado جديله وعنزه *Gedila* & *Anza*. Gedilæ وايل *Vajel*. Vajelo بكر وتغلب *Bacr*, & *Thaalab*. A Thaalabo كليب *Colaib* rex Vajelitarum. A Bacro بنو حنيفه *Haniphitæ*. Abadus relicta Hegiaza, cum ſuis in Arakæ ſeù Babyloniæ fines perrexit. Ab his orti *Vajelitæ*, *Bacritæ*, *Aſaditæ*, & *Thaalabenſes*, Marraccio [d] *Thelaebini*, qui Maadenis ſeſe adjunxere, ut ex Dionyſii Chronico modo dicebam.

Madaro nati ſunt الياس وقيس *Elias*, & *Caiſus*. A Madaro *Madaritæ*, qui [e] juxta Meccham apud Geographum Nubienſem cum Medlegitis habitaſſe referuntur. A Caiſo القيسيه *Caiſitæ*, Plin. *Caeſani*, qui in hiſtoria Saracenica Jamanitis perinde opponuntur, ac in Italia Guelphi Gibellinis & Albi Nigris. Sunt autem plures Caiſitarum tribus: nimirùm, بنو هوازن وكلاب وعقيل وعامر وبكر وهلال وعبس وسليم وذبيان وثقيف وعدوان 1. *Havazenitæ*, Marraccio [f] Havazenſes & Chavazeni. Ex his *Saaditæ* à Saado filio Bacri filii Havazeni, unde genus duxit Halima Mahometi nutrix, quam idem Marraccius [g] *Saadienſem* appellat: hi cum Helalitis & Hodailitis apud Meccham habitarunt, ut inquit [h] Geographus Nubienſis. 2. *Calabitæ*, qui ſequiori ævo celeberrimam Syriæ urbem Alepum occuparunt. 3. *Ocailitæ*, ex quibus Dynaſtæ Moſulani. 4. *Ameritæ*, Arakæ ſeù Babyloniæ domini. 5. *Bacritæ*. 6. *Helalitæ*, aliis Alilæi, diverſi à Jerachitis: qui unàcum Saaditis & Hodailitis apud Meccham [i] habitarunt. 7. *Abſitæ*. 8. *Selimitæ*, quos bello adortus dicitur Mahometus: *Solimitas* [k] vocat Marraccius. 9. *Dobjanitæ*. 10. *Tachiphitæ*, quorum pater Amrus, idemque Abadenorum Thamudenorumque reliquias apud Tajepham urbem collegit: *Tekiphenſes* [l] Marraccio. 11. denique *Advanitæ*, qui ante Tachiphitas in Tajephæ fines advenerant.

Eliæ nati ſunt duo filii مدركه وطابخه *Madraca*, & *Tangia*, ex matre خندف *Candace*, unde ipſorum poſteri *Candacitæ*. Tangiæ filius fuit تميم *Tamim*, à quo Tamimitæ: quorum ſedes in cognomine oppido [m] Tangia.

Madraca binos filios habuit خزيمه وهذيل *Hozaima*, & *Hodail*.

a *Tom. 2. Bibl. noſtræ pag.* 115.
b *Pag.* 157.
c *Pag.* 564.
d *In vita Mahumet. cap.* 19.
e *Suprà p.* 561.
f *In vit. Mahumet. cap.* 19. & 21.
g *Cap.* 3.
h *Suprà p.* 561.
i *Suprà p.* 561.
k *Cap.* 19.
l *Cap.* 12.
m *Suprà p.* 560.

Ab

Ab hoc *Hodailitæ*, qui [a] Mecchenſem regionem cum Helalitis & Saaditis incoluere. a *Suprà p.* 561.

Hozaimæ nati ſunt tres filii: كنانه والهون واسد *Canana*, *Haunus*, & *Aſadus*. Ab hoc *Aſaditæ*, inter quos الكاهليه ودودان *Cahelitæ*, & *Dodanæi*. Ex Hauno petunt originem tribus *Adalitarum* & *Daiſitarum* عضل وديش, quæ communi vocabulo القارة *Caræ* audiunt.

Cananæ filii ſex: النظر وملكان وعمرو وعامر وعبدمناة ومالك *Nadar*, *Malcan*, *Amr*, *Amer*, *Abdomanata*, & *Malech*. A Malechi filio فراس Pharaſo, *Pharaſitæ*. Ab Amro العمريون *Amritæ*, Marraccio [b] Omrenſes. b *Cap.* 19. Ab Amero العامريون *Ameritæ*. A Malcano *Malcanitæ*. Abdomanatæ poſteri ſeptem: بنو غفار وبكر والديل وليث والحارث ومدلج وضمرة

1. *Apharitæ*. 2. *Bacritæ*. 3. *Dailitæ*. 4. *Laithitæ*. 5. *Arethæi*. 6. *Medlegitæ*, Marraccio [c] *Madlegitæ*, c *Cap.* 21. quos unàcum Dailitis ad ſuam ſectam amplexandam invitaſſe Mahometus perhibetur: habitabant enim in finibus Mecchæ, ut ex Geographo Nubienſi ſuprà [d] d *Pag.* 561. dixi. 7. *Damaritæ*, quos Dhamaræos [e] Marraccius vocat. e *Cap.* 15. Ex Canana quoque ortum ducunt العرب الاحابيش *Arabes Abeſitæ* ſeù Abiſſini, alii ab Æthiopiæ Africanæ incolis, quos Auxumitas vocamus. Arabum Abeſitarum oppidum *Abiſſa*, cujus ſuprà [f] memini. f *Pag.* 562.

Nadari filius unicus مالك *Malech*, quem Mahometani [g] Prophetis ſuis accenſent. g *Atl. Hiſtor. Tom.* 5. *pag.* 46.

Malecho natus eſt فهر *Phaherus*, cognomento قريش *Corais*. Sunt [h] autem, qui hanc Coraiſi appellationem Nadaro, non Phahero tribuunt. h *Ecchell. p.* 159. A Coraiſo tribus *Coraiſitarum*, qui Marraccio [i] *Coraſini* & *Coraiſitæ*, i *Cap.* 6. 9. & *ſeqq.* Herbelotio [k] *Coraiſchitæ* dicuntur. k *Pag.* 272.

Phaheri filii tres: غالب ومحارب والحارث *Galeb*, *Mohareb*, & *Hareth*. A Mohareb *Moharebitæ*; ab Hareth بنو خلج *Chalegitæ*.

Galebo nati ſunt duo: لوى وتيم الادرم *Lova*, & *Taim* cognomento *Adram*, à quo *Taimitæ* & *Adramitæ*, alii à Drimatis ſeù Adoramitis Jamanæ incolis, quos ſuprà [l] memoravi. l *Pag.* 554.

Lovæ filii ſex: كعب وسعد وخزيمه وعامر واسامه والحارث *Caab*, *Saad*, *Hozaima*, *Amer*, *Aſama*, & *Hareth*. Hic nullam reliquit prolem. Saad verò, Hozaima, Amer, & Aſama, *Aſamitis*, *Ameritis*, *Saaditis*, & *Hozaimitis*, qui Marraccio [m] *Chazimæi*, nomen dedere. m *Cap.* 21.

Caabi filii tres: مرة وهصيص وعدى *Morra*, *Adid*, & *Adi*. Ex Adido orti بنو جمح *Gemichitæ*, unde اميه وابى بنو خلف *Omaja* & *Abi filii Chalaphi*, qui Mahometo ſe ſe oppoſuiſſe perhibentur: & بنو سهم *Sahemitæ*, Marraccio [n] *Sahemienſes*, n *Cap.* 10. à quibus genus trahit Amrus Alaſi filius, Othmani Chaliphæ copiarum dux. Ex Adi orti بنو عدى *Aditæ*, è quibus Omarus Alchettabi filius, tertius à Mahometo Chalipha, & Saidus Zaidi filius, unus ex Mahometi ſociis. Aditarum genealogia in Atlante [o] hiſtorico ſic texitur: *Caab*, *Adi*, *Rawah*, o *Tom.* 5. *p.* 46.

Kart,

Kart, *Riha*, *Abdolziz*, *Nokal*, *Alchitab*, *Omar*, *Abdolla*: Alchitabi autem filius alter *Zeid*.

Morræ filii tres: كلاب وتيم ويقظة *Chelab*, *Taim*, & *Jakda*. A Taimo orti *Abubecrus* cognomento *Seddik*, ideſt, juſtus, Mahometi ſocer ac in imperio ſucceſſor, & [a] طلحة *Talaha*, unus ex ejuſdem Mahometi ſociis, quem *Tabha* [b] Ecchell. perperàm vocat. A Jakda بنو مخزوم *Machzumitæ*, unde genus trahunt خالد ابن الوليد وعمرو ابن هشام ابي جاهل *Chaled Validi* filius, & *Amrus Abugehel Hiſciami*. In Atlante [c] hiſtorico genus Abubecri non ex Taimo Morræ filio ducitur, ſed ex Caabo Morræ patre, hunc in modum: *Caab*, *Omar*, *Amri*, *Othman Abicahafa*, *Abdolla*, *Abubeker juſtus*, cujus filii *Mohammad*, *Abdorrahman*, & *Aſma*: filii autem Amri *Zacharias*, & *Aſma* Abubecri mater.

a Marracc. cap. 9.
b Pag. 159.
c Loc. ſuprà cit.

Chelabo nati filii duo: قصي وزهرة *Koſa*, & *Zahara*. Ab hoc *Zaharitæ*, è quibus سعد ابن ابي وقاص *Saad* filius Abi-Vaccaſi, unus è ſociis Mahometi; & آمنة *Amena*, aliis Amina [d] ſeù Emina, mater ejuſdem Mahometi, filia Vahebi, filii Abdomenaphi, filii Zaharæ: & عبد الرحمن ابن عوف *Abdarrachman* [e] filius Auph. In Atlante hiſtorico [f] *Amina* Mahometi mater non ex Zahara Chelabi filio orta dicitur, ſed filia *Vahebi*, filii *Abdomenaphi*, filii *Koſæ*, fratris *Zaharæ*. Verùm hallucinatio eſt in nomine Abdomenaphi, quem auctor illius genealogiæ eundem exiſtimavit cum Abdomenapho Koſæ filio, quum diverſus ab eo fuerit, ut Iſmaël Abulpheda affirmat, & rectè conjicit [g] Marraccius.

d Marracc. cap. 1.
e Idem cap 19.
f Loc. ſuprà cit.
g Cap. 1.

Koſa Coraiſitarum decus apud Mahometanos audit, quod delubri Meccani claves & præfecturam [h] à Chazaitis abſtulerit: Chazaitæ, de quibus [i] ſuprà, Gerhamitis in eo munere ſucceſſerant. Koſæ autem tres filii memorantur: عبد مناف وعبد الدار وعبد العزى *Abdomonaph*, *Abdaddar*, & *Abdalozza*. Ex Abdaddaro originem ducunt بنو شيبة *Sciaibitæ*, è quibus النضر ابن الحارث *Naſrus Harethæ* filius, Mahometi hoſtis acerrimus. Ex Abdalozza orti الزبير ابن العوام *Zobair Avami* filius, unus è ſociis Mahometi: & خديجة بنت خويلد *Chadige* [k] *Chovailedi* filia, hera & uxor Mahometi: & ورقة ابن نوفل *Varka* [l] filius Nauphel. In Atlante hiſtorico Abdalozza vocatur *Abdolaſi*, ejuſque filii ſic recenſentur: *Aſad*, *Harmala*, *Alwam*, *Zubeir*, *Abdolla* & *Obidalla*. Harmalæ autem filia *Aiſcha*, quæ fuit Mahometi uxor. Verùm hæc Abubecro, non Harmala patre nata eſt, ut Mahometani omnes tradunt. Aiſam vocat [m] Marraccius.

h Ecchell. pag. 157.
i Pag. 572.
k Marracc. cap. 3.
l Marracc. cap. 6.
m Cap. 23. & 24.

Abdomonaphi quatuor ſunt filii: هاشم وعبد شمس والمطلب ونوفل *Haſcem*, *Abdoſciams*, *Almotaleb*, & *Nauphel*. A Nauphel النوفليون *Naupheliteæ*. A Motaleb المطلبيون *Motalebitæ*, è quibus *Sciapheenſis antiſtes* الامام الشافعي apud Mahometanos celeberrimus. Ex Abdoſciamſo natus eſt امية *Omaja*, à quo بنو امية *Omaitæ*, Herbelotio [n]

n Bibl. Orient. pag. 691.

Ommia-

Ommiadæ ab Ommia, qui diu poſt Mahometum Arabibus regnarunt. Ex his عثمان ابن عفان ابن ابي العاص *Othmanus* filius *Apphani*, filii *Abilaſi*, quartus à Mahometo Chalipha: & معاويه ابن ابي سفيان ابن حرب ابن اميه *Moavia* filius Abiſophiani, filii [a] Harbi, filii Omajæ, Chalipha & ipſe, & quatuordecim Chalipharum parens: & سعيد ابن العاص ابن اميه *Said* filius Alaſi filii Omajæ: & عقبه ابن ابي معيط *Akaba* [b] filius Abi Moait: & عتبه *Ataba* filius Rabiæ, filii Abdoſciamſi: & هند *Henda* Atabæ filia, mater Moaviæ: & كريز *Cherir* Rabiæ filius: & اروى *Arua* Cheriri filia, mater Othmani, filii Apphani. In Atlante hiſtorico pro Harbo legitur *Haleb*, & pro Ataba *Atha*.

a Marracc. cap. 15.
b Idem cap. 11.

Haſcemus nomen dedit *Haſcemitis*, qui Marraccio [c] *Haſemitæ*. Ejus filius unicus عبدالمطلب *Abdolmotaleb*, à quo [d] *Abdolmotalebitæ*. In Atlante hiſtorico Haſcemo filius alter tribuitur, nimirùm *Aſed*, & Aſedo *Gajat*.

c Cap. 5. 11. & ſeqq.
d Cap. 11.

Abdolmotalebo nati ſunt filii decem, & filiæ ſex. Nomina filiorum hæc ſunt: عبدالله وحمزه والعباس وابوطالب واسمه عبدمناف وابولهب واسمه عبدالعزى والغيداق وهو حجل والحارث وقثم والمقوم وهو عبدالكعبه وضرار والزبير.

1. *Abdalla* pater *Mohammad* ſeù Mahometi, cui ſectam ſuam imperiumque Arabes debent. 2. *Hamza* pater Abbaſi. 3. *Abbaſus*, cujus filii Abdalla & Ali. 4. *Abutaleb* qui & *Abdomonaph*, cujus filii علي وطالب وعقيل وجعفر وهند ام هـ *Ali* gener Mahometi, *Taleb*, *Ocail*, *Giaaphar*, & *Henda* cognomento *Om-Hani*. 5. *Abulaheb* [e] qui & *Abdalozza*, cujus filii عتبه ومعتب *Ataba*, & *Maatab*. 6. *Gaidak* qui & *Hagel*. 7. *Hareth*, cujus filii *Sophian*, *Nauphel*, & *Abdoſciams*. 8. *Mocawam* qui & *Abdocaaba*. 9. *Darar*. 10. *Zobair*, cujus filia ساعه *Saa*. Nomina autem filiarum Abdolmotalebi: صفيه وعاتكه واروى واميمه وبره والبيضا وهى ام حكيم

e Marracc. cap. 11.

1. *Saphia* mater Zobairi filii Avvami. 2. *Ateca* uxor *Abi Omajæ* filii Mogairæ, filii Abdallæ, filii Machzum, ex quo ſuſcepit liberos *Abdallam*, *Zobairam*, & *Corainam*. 3. *Arua* [f] uxor *Omairi* filii Vahebi, filii Abdaddari, filii Koſæ, ex quo ſuſcepit Tolaibum. 4. *Amima*, uxor جحش ابن رياب *Giahaſi* filii Rebab, ex quo ſuſcepit *Abdallam*, *Abdam* cognomento Abu-Achmed, *Zainabam* uxorem Mahometi, & *Hamiam*; Giahaſus verò ejus vir fertur in Æthiopiam migraſſe, ibique Chriſtianam religionem coluiſſe. 5. *Berra*, uxor Abdalaſad filii Helal, filii Abdallæ, filii Amri, filii Machzum, ex quo ſuſcepit Abdallam patrem Salami. 6. *Baida*, quæ & *Om-Hachim*, uxor Cheriri filii Rabiæ filii Abdoſciamſi filii Abdomonaphi, ex quo ſuſcepit *Aruam* matrem Othmani. De Mahometi patruis, amitis, uxoribus, & filiis, conſule [g] Marraccium.

f Cap. 19.
g Cap. 27.

XII. Septem Arabum Poëtæ ante Mahometi tempora.

Hæc Arabum Scriptores de gentis ſuæ originibus: quæ Arabicis characteribus exprimere placuit, quia propria hominum locorumque no-

nomina in alias linguas tranſlata, plerumque depravari ſolent. Ceterum ex ſupra deſcripta Sabæorum Iſmaëlitarumque genealogia manifeſtum fit, Mahometanos Scriptores, niſi quum recentiorum temporum generationes texunt, fide dignos non eſſe. Neque enim ulla poſſunt proferre literarum monumentis conſignata tabularia ante Mahometi ætatem, præter ſeptem Poëtarum Arabum carmina, quæ ipſi معلقات [a] *Moallacat*, ideſt, appenſa, & مذهبات *Modahebat*, hoc eſt, auro ornata, vocant, quod ſcilicet in papyro Ægyptiaca, ſeù, ut alii volunt, in longis tabulis, auro deſcripta, ad Caabam ſeù delubrum Meccanum appenſa eſſent. Et hæc quidem carmina etſi magni fiant apud Arabes, nihil tamen continent, quod ejus gentis hiſtoriam vel genealogiam illuſtrare queat. Exſtant in Bibliotheca Vaticana inter mss. Codices Arabicos [b] Petri à Valle num. 12. Sunt autem illi Poëtæ, 1. *Amr-al-Cais* [c] filius Hagiar filii Amri, Candæus, Arabum Candæorum rex: 2. *Lebid* [d] aliis Labid, filius Rabiæ, pater Okail, Amrita: 3. *Zohair*, ex Herbelotio [e] *Dhohair*, filius Abi Salmæ, Mozenita: 4. *Tarapha*, qui & Amrus [f] filius Abdi, Bacrita: 5. Amrus [g] filius Calthumi, Thaalabenſis: 6. *Antara* [h] filius Scedadi, Abſita: 7. Aretha filius Halzæ, Aſaarita, ſeù Jaſcarenſis, qui & Amrus [i] filius Arethæ. Nonnulli pro Aretha & Antara inter ſeptem Poëtas ſubſtituunt [k] *Aſchi*, & *Nabegah*: alii [l] *Nabegat* volunt cognomentum eſſe *Amri* filii Maaviæ Daibanitæ, quem Arethæ loco habent. Commentaria in eos [m] ſcripſere *Achmed* filius Abdallæ, cognomento *Anſari*, Andalutius; & *Abu-Giaaphar Nahas*; & *Hoſainus* pater Abdallæ, filii Achmed, *Zuzenita*. Ex his Amralcaiſus & Lebidus Mahometi ætatem attigere: nam [n] prior adverſùs ipſum ſatyras, alter pro eodem apologiam exaraſſe fertur: reliquorum ætas incerta. Hoc unum tamen certum, nihil in eorum carminibus inveniri, quod Arabicis antiquitatibus lucem afferre poſſit.

a Herbelot. Bibl. Orient. p. 586.

b Vide Tom. I. Bibl. noſtr. pag. 587. & ſeq.

c Herbelot. pag. 111.

d Idem p. 513.

e Idem p. 948.

f Idem p. 1025.

g Idem p. 111.

h Idem p. 117.

i Idem p. 430.

k Idem p. 586.

l Idem pag. 653.

m Idem p 586.

n Ibidem p. 111. & 512.

§. II.

Arabum religio ante Chriſtum natum.

I. Primi Arabes verum Deum coluerunt, etſi poſtea in idololatriam prolapſi ſunt.

PRINCIPIO verum Deum Arabes coluiſſe, vix ambigi poteſt: parentes enim nacti fuere Jectanem, Chus, Lot, Abraham, & Iſaac, à quibus veri numinis cognitionem cum lacte proculdubio hauſere. Poſtea, quod & ceteris gentibus contigit, pro Creatore creaturas, pro Deo idola adorarunt: cujuſmodi homines ab ipſis vocantur العرب الجاهلية *Arabes Giahelitæ*, hoc eſt, *ignorantes*, ut qui verum Deum ignorarent, ejuſque cultum ad res creatas traducerent. Eodem ſenſu totum illud tempus, quo ab Arabibus, vero Deo neglecto, idola colebantur, الجاهلية *tempus* vel *ſeculum Ignorantiæ* appellatur: cujus vocis frequentiſſima apud

Ma-

Mahometanos [a] Scriptores mentio. Ad tria autem velut theologiæ capita, tota illorum ſuperſtitio reducitur: quorum primum, Sol, Luna, & reliqua cœleſtis machina: alterum, Heroes & primi aliquot parentes; tertium Dæmones pro diis habiti. Ex tribus hiſce ortum eſt quicquid nugax poſteritas pro divino habuit, iiſque veri numinis cultum, titulos, nomina, quæ à majoribus tradita acceperat, impiè attribuit, ut *Allah* Deus, *Cabir* Magnus, *Baal* Dominus, *Moloch* ſeù *Malech* rex &c.

a *Marraccius in Prodromo in vita Mahumet. c.* 8. *Herbelot. p.* 120.

II. Præcipuum eorum numen Sol, qui Madianitis & Moabitis Chamos & Beel-Phegor, Ammonitis Moloch, reliquis Vrotal.

De cœleſtium corporum cultu hæc [b] Jobus & ipſe Arabs: *Si vidi Solem quum fulgeret, & Lunam incedentem clarè: & lætatum eſt in abſcondito cor meum, & oſculatus ſum manum meam ore meo: quæ eſt iniquitas maxima, & negatio contra Deum altiſſimum.* Quod enim Jobus à Sole Lunaque adorandis ſe abſtinebat, id Arabes plerique faciebant, quorum ſuperſtitionem ne Hebræi imitentur, Moſes [c] admonet: *ne forte elevatis oculis ad cœlum, videas Solem & Lunam, & omnia aſtra cœli, & errore deceptus adores ea & colas quæ creavit Dominus Deus tuus in miniſterium cunctis gentibus*: ubi quod Latinus habet, *omnia aſtra cœli*, in Hebraico fonte legitur, *univerſum exercitum cœlorum*, quemadmodum & de Joſia [d] dicitur, *delevit eos, qui adolebant incenſum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim ſignis, & omni militiæ cæli*: omnibus ſcilicet Planetis & aſtris: quem impium cultum Hebræi à Chaldæis, Phœnicibus, Ægyptiis, & Arabibus didicerant: adeoque videtur inter veri Dei nomina in Scripturis *Deus Sabaoth*, hoc eſt, *exercituum*, hoc ſenſu recenſeri, quaſi Deus militiæ ſeù exercituum cœlorum, nempe Planetarum aſtrorumque, quæ à ſacrilega gentilitate pro diis colebantur, quemadmodum dicitur *Deus deorum*, nimirum eorum Deus, qui falsò pro diis habentur. *Solis* cultus apud Arabes, maximè Sabæos, patet ex Theophraſto, qui ejus templum in Sabatha [e] memorat his verbis: *congeruntur undequaque myrrha & thus* εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τοῦ ἡλίου *in templum Solis*. Eſt in Arabia & Βαιϑσαμψα urbs ad mare Rubrum ſita, quæ vox à Beth-Semes corrupta, ὅ ἐστιν οἶκος ἡλίου, hoc eſt, *domus Solis*, ut rectè Stephanus de Urbibus. Id ſibi vult nomen illud apud ethnicos Arabas frequens عبد شمس *Abd-Sciames*, hoc eſt, ſervus Solis, quod eodem planè ſenſu tunc imponebatur, quo nunc iſta عبد الله *Abdalla* ſervus Dei, عبد المسيح *Abdalmeſſia* ſervus Chriſti. Moabitis & Madianitis idolum fuit [f] *Chamos*, quod *Beel-phegor* dicebatur: Ammonitis *Moloch* ſeù *Melchom*: Chaldæi verò, Syri, & Phœnices ſupremum numen ſuum, quod Arabibus, ut dixi, Sol erat, *Baal* [g] ſeù *Bel*, & *Baalſamin*, hoc eſt, Dominum cœlorum, appellabant. Pro cœlorum domino *Deum Ignis* Arabes dixere: id enim ſibi vult nomen *Vrotal*, quo Herodotus [h] Bacchum ab iis deſignari putat. Radicem hujus vocis petit Bochartius [i] à Syriaca ܥܪܛܠ *Artel*, nudus, vel ab Arabica عرطل *Artal* obeſus, & عرطويل *Artavil*

b *Cap.* 31.
c *Deuteron.* 4.
d 4. *Reg.* 23.
e *Hiſtor. Plant. lib.* 9. *cap.* 4.
f *Numer.* 25. & 31. *Levitic.* 18. & 20. *Joſue* 22. 3. *Reg.* 11. & 23. *Jerem.* 48. *Jo. Selden. de diis Syris Syntagm.* 1. *cap.* 5. & 6.
g *Jo. Selden de diis Syris Syntagm.* 2. *cap.* 1.
h *Lib.* 3.
i *Lib.* 2. *cap.* 19.

juvenis decorus, quæ Bacchi epitheta ex Latinis Poëtis Horatio & Ovidio eruit: ſed à vero quàm longiſſimè, ut mihi videtur. Res plana eſt, nec opus tot ambagibus. Sicut Hebræis Ignis eſt אור *Ur*, ita Arabibus ار *Err*, ارة *Erat*, & ارى *Eri*, ut ex Lexico Mohammad Jacobi, Camus appellato, Golius [a] exponit. Hinc *Vrotal* non aliud erit, quàm vox corrupta ex Arabico *Erat-allah*, Ignis Deus, ſeu Hebraico *Ur-el*, aut אורות-אל *Orot-el*, Luminarium Deus, nempe Sol. Herodotus Arabicum idolum Vrotal pro Baccho accipiens, non minus deceptus eſt, quàm qui Sabam cum Sames, hoc eſt, Bacchum cum Sole confundunt. Hæc verò falſorum numinum confuſio apud ipſos idololatras viguit, quibus Juno, Venus, Minerva, & cetera hujuſmodi nunc pro diverſis, nunc pro iiſdem uſurpantur, ut fusè probat [b] Joannes Seldenus.

[a] Lex. Arabico-Lat. pag. 62. & 82.

[b] De diis Syris.

III. Alterum numen Luna ſeu Venus, quæ Allat, Ozza, & Zohara.

Alterum numen, quod Chaldæis, Syris atque Phœnicibus Luna erat aut Venus, ipſis dicebatur [c] *Baalat* Domina, & *Baalat-Samin* Domina cœlorum. Et hæc quidem *Venus* erat, *Juno* & *Urania* Græcorum Latinorumque, *Aſtarte* Phœnicum, *Atergatis* Syrorum; *Allat* verò, *Ozza*, & *Zohara* Arabum: quo nomine Venerem aſtrum potiſſimùm intelligebant, etſi Lunam Luciferumque ei quandoque conjungerent. Herodotus Veneris ab Arabibus cultæ meminit, eamque ab illis *Alittam* vocari affirmat. *Perſæ*, inquit [d], *addidicerunt Uraniæ ſacrificare, ab Aſſyriis Arabibuſque edocti. Vocant autem Aſſyrii Venerem Mylitta, Arabes eandem Alitta appellant, Perſæ verò Mitram.* Eandem infrà [e] *Alilat* appellari teſtatur: *Arabes colunt Bacchum & Venerem: appellant verò Bacchum quidem Vrotal, Uraniam Alilat.* Id nomen [f] Scaliger petit ab *Helal* هلال, quod Arabicè Lunam naſcentem ſeu Novilunium ſignificat: Seldenus [g] à voce الليلة *Allailat*, ideſt, nox, *quæ*, inquit, *non alia eſt à Luna ſive Diana, Lilith etiam dicta Judæis; quod ab eodem, quo Halilath* (Helal) *Arabum, manat fonte, à* לילה *Lailah nempe, quod nox eſt, unde* לילית *Lilith.* Addit vir doctus aliam [h] conjecturam: *Certè Alitta ab eodem, quo Mylitta themate peti poſſet, quod gignere ſignificat, id eſt,* ילד Jalad: *hoc autem in Arabiſmo devenit* ולד Valad: *unde ni fallor formari quivit, nec ſine analogia, Validtha, quod Græcis elementis exaratum,* Οὐαλίδθα *eſt, nec ut Græcorum pronunciatione in* Ἀλίτθα *tranſiret, ita difficile erat. Alitta hoc modo id ipſum cum Mylitta etiam ſignificet.* Arabes tamen alia prorſus elementa in illius idoli appellatione habent, quæ neque cum هلال *Helal*, neque cum الليلة *Allailat*, neque cum والدة *Valedat* conveniunt: vocant enim اللات *Allat*, ut ex Iſmaële Abulpheda infrà videbimus; quæ vox ab الله *Allah* petita, *Deam* ſignificat. Ex Allat verò corruptum Herodoti *Alitta* & *Alilat*. Quæ igitur Græcis *Aphrodite*, Latinis *Venus*, Aſſyriis *Mylitta* ܡܘܠܕܬܐ

[c] Selden. de diis Syris Syntagm. 2. cap. 2.

[d] Lib. 1.

[e] Lib. 3.

[f] Vide Bochart. lib. 2. cap. 19.

[g] De diis Syris Syntagm. 2. cap. 2.

[h] Pag. 164.

Maul-

Mauldath, hoc eſt, genitrix, & Perſis *Mitra*, مادر *Mader*, ſeù mater dicitur; eadem Arabibus eſt abſolute *Allat* ſeù Dea: Solem enim & Lunam, tamquam Deum Deamque, priſca illorum ſuperſtitio agnovit. Quod igitur conjicit [a] Bochartius, *ab Alilæ Deæ cultu Alilæos populos appellatos*, mihi nequaquam probatur: Alilæi enim ſunt بنو هلال *Benu-Helal*; Alila verò اللات *Allat*; quæ duæ voces in elementis Arabicis non conveniunt.

a *Lib.* 2. *cap.* 19.

IV. Tertium numen Saba Chuſi filius qui & Bacchus & Duſares.

Ex heroibus primiſque Arabum parentibus unum divinis honoribus ornatum legimus, *Sabam*, *Chuſi* filium: de quo clara eſt Plinii [b] auctoritas in deſcriptione Sabotæ urbis ajentis: *Thus collectum Sabotam camelis convehitur . . . . Ibi decimas Deo quem vocant Sabin, menſura non pondere ſacerdotes capiunt*. Etſi enim Bochartius [c] ex Theophraſto hoc Plinii teſtimonium de Sole exponit, quaſi in ejus textum Σάβις obrepſerit pro Σάμις, ideſt, Saba pro Sole; præter Solem tamen & Lunam ſeù Venerem, certum eſt ab Arabibus Sabam ſub Bacchi nomine adoratum fuiſſe: *Arabes*, inquit [d] Herodotus, *colunt Bacchum & Uraniam*. Bacchus autem, ut rectè obſervat idem [e] Bochartius, non alius eſt, quàm בר כוש *Bar-Chus*, ſeù بن كوش *Ben-Chus*, ideſt, Chuſi filius: qui Herodoto [f] *Urotal*, Tertulliano [g] *Duſares*, Stephano Byzantio & Heſychio [h] *Duſares*, Svidæ Θευσάρης *Theuſares*. Et Urotalis quidem etymologiam ſuprà tradidi: Duſares verò, vox compoſita à ذو *Du*, & السراة *Al-Sorat*, quaſi *dominus Soratæ*, ſeù Ædis: *Sorat* enim Ædem arcemve ſignificat, ut rectè Herbelotius [i] notat in voce *Caaba*, & *Sorah*: ædes autem illa apud Arabas celeberrima, in Mecca urbe olim extructa fuit, hodieque manet; Baccho certè primùm dicata, cujus de nomine urbs ipſa adhuc بكة *Beccha*, ſeù *Baccha* [k] appellatur, ab idolo nempe Baccho ibi culto, quemadmodum [l] Giggejus, [m] Bochartius, Herbelotius [n], & Geographi Arabes docent. Aliam *Duſaris* etymologiam tradit idem [o] Bochartius, à radice nempe שרי *Sciara* vel שרה *Sara*, quæ apud Syros & Hebræos eſt *ſolvere*, *diſſolvere*, *exprimere*, *liberum reddere*, & *convivari*: adeoque ذو السرى *Du-ſſara* dictum Bacchum exiſtimat, tamquam *dominum ſolutionis*, ideſt, Λυαῖον, Λυσιμέριμνον, & *dominum libertatis*, ideſt, Liberum patrem, & *dominum expreſſionis uvarum*, ideſt, Ληναῖον, & *convivii dominum*, ideſt, Θιασώτην, κωμαστὴν, πολύκωμον, ἐγρεσίκωμον, quibus illum epithetis Poëtæ paſſim inſigniunt. Ingenioſè dictum; ſed quod cum Arabica voce ذو السراة *Du-ſſorat*, qua *dominus ædis* ſeù arcis vel turris, ſignificatur, nequaquam convenit. Inter idolorum nomina, quæ Arabes olim colebant, Iſmaël Abulpheda recenſet سراة *Sorat*, idque ab Auſitis & Chazragitis honorari teſtatur, ut infrà dicam. Euthymius in Moamethicis cap. 8. τὸ Βαχχὰ Ἰσμακὲχ καλούμενον εἴδωλον *Idolum Baccha Iſmakech dictum*, *quod ipſe numen obſervationis appellat*, *miſeros barbaros adorare docuit*: de

b *Lib.* 12. *c.* 14.
c *Lib.* 2. *cap.* 16.
d *Lib.* 3.
e *Lib.* 4. *cap.* 2.
f *Lib.* 3.
g *Apolog. cap.* 24.
h *In voce* Δυσάρης.
i *Bibl. Oriental. p.* 221. & 827.
k *Alcoran. Sura* 3. *verſ.* 96.
l *In Lexico*, *in voce* Meccha.
m *Lib.* 4. *cap.* 2.
n *Bibl. Orient. p.* 169. & 220.
o *Lib.* 2. *cap.* 19.

Mahometo loquitur, qui Meccani delubri cultum à ſuis ſectariis retineri juſſit. Itaque Duſares, idem qui & Bacchus, hoc eſt, Saba Chuſi filius. Ab ejus cultu dictus locus *Duſare* in Arabia, de quo hæc Stephanus Byzantius: *Duſare locus editus in Arabia, ſic à Duſare nuncupatus: is autem ut Deus colitur ab Arabibus & Dacharenis*, ideſt Nabatæis, ut ipſe alibi interpretatur. Porrò à Duſare loco appellati Arabes *Doſareni* vel *Duſareni*, quos Caſſanitis ad Orientem proximos memorat Ptolemæus: in Græco enim ejus textu Δωσαρηνοὶ vocantur, etſi in tabulis & Latina verſione *Doreni* legitur. Hinc, ut notat [a] Bochartius, *Myrrha Duſaritis* apud [b] Plinium. a *Lib.* 2. *cap.* 19. b *Lib.* 12. *c.* 16.

V. Delubri Meccani idola, Bacchus, & Allatæa. Hæc Caaba, & lapis niger. Sorata Bacchus.

Non Bacchus tantùm in delubro Meccano cultus; ſed etiam Urania ſeù Venus, quæ, ut ſuprà dixi, Arabum eſt *Ozza*, *Allat*, & *Zohara*. Hujus idoli ſtatua nihil erat, quàm *lapis niger quadratus*, cetera plane informis; niſi quod accuratius inſpectanti, figuram capitis ſcalpro expreſſam referre videbatur. Is porrò lapis Arabibus vocatur الكعبة *Caaba*, ſeù *Caabata*, hoc eſt, quadratus: & حجر الاسود *Hagiar-al-Aſuad*, lapis niger: & برقة *Borca* ſeù *Borcata*, lapis diſcolor: de quo Clemens Alexandrinus in Protreptico: *olim itaque Scythæ acinacem, Arabes lapidem, Perſæ fluvium adorabant*. Maximus Tyrius ſerm. 38. *Arabes quidem Deum colunt, qualem tamen minimè novi: ſtatua autem quam vidi*, λίθος ἦν τετράγωνος *erat quadratus lapis*. Svidas in voce Θεύσαρης *Theuſares*: τὸ δὲ ἄγαλμα λίθος ἐστὶ μέλας τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δ΄, εὖρος δύο, ἀνακεῖται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσηλάτου: *Statua autem eſt lapis niger, quadratus, informis, altus pedes quatuor, latus duos; innititur autem aureæ baſi*. Euthymius Zigabenus in Panoplia: *At prædictus ille lapis eſt caput Veneris, quam Iſmaëlitæ jam olim adorabant. Quippe lapis ille accuratius ſpectanti præfert formam capitis*. Sic enim ante ſtatuariam artem excultam, lapides informes & impolitæ ſtatuæ deos gentium referebant, quæ proinde ἀνδριάνται στηλῶν *ſtatuæ ſtelarum* ab antiquis dicuntur. Sane Jacob Patriarcha lapidem, quem pro cervicali ſuppoſuerat capiti, ἔστησεν [c] αὐτὸν στήλην *erexit in ſtatuam, & effudit oleum in ſummitatem ejus, & vocavit nomen loci Bethel*, hoc eſt, domus Dei. Ab eo lapide *Betylorum* apud gentiles nomen, de quibus Sanchoniaton & Damaſcius apud [d] Euſebium & [e] Photium, quorum verba refert Bochartius in Chanaan lib. 2. cap. 2. qui tamen fallitur, dum in Phaleg lib. 2. cap. 19. exiſtimat binos fuiſſe lapides nigros quadratos in Mecchæ templo poſitos, quorum alter informis & ἀτύπωτος, ideſt, ſine figura, Bacchum referret; alter figuram capitis Veneris repræſentaret. Unus tàm antiquorum, quàm recentiorum teſtimonio fuit lapis ille, idemque planè informis, etſi ab Euthymio *figuram capitis ſcalpro expreſſam, ſiquis inſpectet accuratius*, præferre dicatur: & Veneri quidem, non Baccho ſacer: Bacchus enim in Turri, Venus in lapide nigro quadrato Mecchæ ado-

c *Geneſ.* 28. 18.

d *De præparat. Evangel. lib.* 1.

e *Biblioth. pag.* 1047. & 1062.

adorabatur, ut ſuprà dictum. In lexico [a] univerſali Hofmani Caaba cum Sorah, lapis niger quadratus cum Turri confunditur, his verbis: *Arabes idololatræ priſcis temporibus, Solem Lunamque aliqui, aliqui arbores quaſdam & ſerpentes, univerſi Turrim Alcara ſeù Aquebila, quam ab Iſmaële ſtructam dixere, venerati ſunt*. Ubi Caaba ſeù Alcaaba perperam vocatur *Alcara & Aquebila*, eademque pro Turri Sorah accipitur: quæ & Mahometanorum hallucinatio eſt, pro eodem Caabam & Sorah uſurpantium apud [b] Herbelotium.

VI. Fabulæ Mahometanorum de Fano Mecchæ.

Hæc Caabæ, hæc Soratæ origo, quæ in delubro Meccano ab antiquis Arabibus tamquam duo numina colebantur: non qualis à Mahometanis fingitur. Ajunt illi, lapidem nigrum, quem *Hagiar-Al-Aſuad* vocant, eum fuiſſe *in quo ſtetit* [c] *Abraham*, tùm ſcilicet, *quum ædificaretur Domus* [d] Meccana, *ibique veſtigia pedum ejus adhuc exſtare poſt tam longum tempus & aſſiduam manuum contrectationem* fabulantur. Græci verò Scriptores ex eorundem Arabum mente affirmant eum fuiſſe, ſuper quo Abraham Patriarcha cum Hagare coiverit, aut ei camelum alligaverit, quum immolaturus eſſet filium, cujus nomen quum in Alcorano Sura 37. non exprimatur, plerique Mahometanorum non Iſaacum eum fuiſſe volunt, ut diſertè in Geneſi docemur, ſed Iſmaëlem Arabum patrem, de quo vide Marraccium in Prodromo [e] Par.4. cap. 27. Hoc prætextu lapidem illum ab ipſis coli teſtatur Nicetas in Saracenicis: ὡς ἐπάνωθεν αὐτοῦ τῇ Ἄγαρ ὁμιλήσαντος τοῦ Ἀβραάμ, ἢ ὡς αὐτῷ τὴν κάμηλον προσδήσαντος, ὅτε τὸν Ἰσαὰκ ἔμελλε θύειν, *quaſi ſuper eo cum Agare congreſſus fuerit Abraham, aut ei camelam alligaverit, quum Iſaacum ſacrificaturus erat*. Id ipſum Joanni Damaſceno reſpondent ad hanc illius quæſtionem in libro de hæreſibus: *Quomodo igitur vos lapidi affricamini*, κατὰ τὸν Καβαθὰν ὑμῶν, *qui eſt in Chabata veſtra*, ideſt, in Caaba ſeù Caabata? Et in anathematiſmis, qui recitantur convertenti ſe Saraceno ad fidem chriſtianam, lapis ille dicitur eſſe in domo *Make*, hoc eſt, Mecchæ, atque Veneris effigiem in ſe habere, ſicut & de Abrahami ſuper hoc lapide congreſſu, & de cameli ad eum alligatione ibidem prædicta referuntur. Caabam verò à lapide nigro diſtinguentes, pro templo ipſo Meccano accipiunt: nil enim aliud eſſe Caabam contendunt, quàm domum quadratam, hoc eſt, fanum Mecchæ, in quo lapis niger conſervatur, quodque ipſis بيت الله *Beit-Allah*, ſeù domus Dei, impiè appellatur. Fabulas fabulis addunt, tàm de Caaba, quàm de Lapide nigro mira ſomniantes, quæ ex Alcorano [f] & ex Zamchaſcerio, Gelale, atque Thalebienſi refert [g] Marraccius in Prodromi Par. 4. cap. 27. & in Refutatione Alcorani Sura 2. & 3. Eadem figmenta fusè narrantur ab Herbelotio in Bibliotheca [h] Orientali. Summa eſt: Fanum Meccanum à Deo vel Angelis ædificatum, ab iiſdem Angelis & Adamo viſitari ſolitum, diluvii verò tempore in cœlos receptum; aliud poſtea priori ſimile

ad

a *Verbo Arabes.*

b *Bibl. Orient. pag. 221. & 827.*

c *Alcoran. Sura 3. verſ. 97.*

d *Gelal. apud Marraccium tomo 2. pag. 131.*

e *Edit. Patavinæ tom. 1. pag. 116.*

f *Sura 2. verſ. 128. & Sura 3. verſ. 96.*

g *Ejuſdem edit. tom. 1. pag. 82. & tom. 2. p. 52. & 130.*

h *Pag. 219. 420. & 569. verbo Caaba, Hagiar-al-Aſſuad, & Meccah.*

ab Abrahamo & Iſmaële exſtructum, quod adhuc Mecchæ maneat, in quo lapis niger repoſitus: lapidem autem illum olim candidum fuiſſe; ſed quod à menſtruata muliere tactus fuiſſet, nigrum evaſiſſe. Nugæ meræque ineptiæ. Ex iis, qui Mahometanæ ſuperſtitionis exortum anteceſſere vel ſubſequuti ſunt, ſcriptoribus palam fit, addictos idololatriæ Arabas fanum illud Baccho & Veneri olim conſecraſſe. Meccanæ urbis regioniſque incolæ, Chriſtianis Judæiſque exceptis, uſque ad Mahometi tempora non modo idola paſſim colebant, ſed in ipſo etiam Meccano templo repoſita habebant, ut ingenuè fatetur Iſmaël Abulpheda Mahometanus auctor, cujus verba mox proferam. In Alcorano [a] Meccanorum numina *Allata*, *Ozza*, & *Manata* diſertè nominantur, iiſque Angelos [b] in feminarum ſpecie ſignificari & coli affirmatur. Quidquid itaque de fano illo nugentur, ab idololatriæ labe vix ac ne vix quidem excuſari poſſunt, qui Caabam Lapidemque nigrum adhuc venerantur. Hoc Amrus Arethæ filius ex antiqua Gerhamitarum tribu ortus quum perſpectum haberet, nigrum Lapidem, Veneris ſimulacrum, è fano Meccano detractum, in puteum, quem Zemzem vocant, projecit, ut fanum ſcilicet expurgaret, Chondemirio teſte, quem laudat [c] Herbelotius. Abdolmotlebus Mahumeti avus, idololatriæ tenaciſſimus, illum in priſtinum locum reſtituit. Carmathi [d] poſtea, quæ Arabum ſecta anno Hegiræ 278. Chriſti 891. innoteſcere cœpit, Mecca anno Hegiræ 317. expugnatâ, omnem ſuperſtitionis occaſionem ex Arabia amoliri conantes, inde amotum, in urbe Cupha repoſuere, nequid in eo delubro, quod ſanctiſſimum habebatur, veſtigium idolorum ſupereſſet. Sed iidem anno Hegiræ 339. Chriſti 950. ut Mothio Bagdadenſi Chaliphæ Abbaſidarum vigeſimo tertio, Arabumque ſtudiis facerent ſatis, Cuphâ Meccam [e] reportatum, ad oſtium templi collocarunt, ubi hodieque [f] viſitur. Ritum peregrinationis ad idem Templum Meccanum ſuſcipiendæ, quæ in Alcorano [g] Mahometanis præcipitur, Marraccius ex Codice Arabico fusè deſcribit in Prodromo ad Refutationem Alcorani Par. 4. cap. 3. Titulo كتاب الحج *Liber de Peregrinatione*; & quod aſſeclis ſuis faciendum juſſit, id Mahumetus ipſe paulò ante quàm in vivis eſſe deſiiſſet, præſtitiſſe legitur apud eundem [h] Marraccium in hæc verba: *Ingreſſus Meccam cum peregrinis, primus circuivit ſepties Caabam, ter velociter currens, quater autem pedetentim incedens. Deinde inviſit montes Sapham, & Meruam, & vallem Minam, & montem Araphat, ubi concionem ad populum habuit, aliaque ſacra loca viſitavit. Deinde regrediens in vallem Minam, ſeptem lapillos de more poſt tergum ſuum projecit, quibus Diabolum lapidaret: & mox oves, quas adduxerat, immolavit, nempe tres ac ſexaginta manu ſua, triginta autem & ſeptem per manum Aly. Deinde ad Caabam reverſus, ſepties iterùm eam circumivit. Bibit etiam aquam hauſtam ex puteo Zamzam. Poſtea rediens*

in

a *Sura* 53. *verſ.* 19

b *Sura* 4. *verſ.* 116. & *Sura* 53. *num.* 29.

c *Bibl. Orient. pag.* 219. & 420.

d *Idem pag.* 257. & 420.

e *Idem p.* 258.

f *Gab. Bremond in deſcript. Ægypti lib.* 1. *cap.* 29.

g *Sura* 3. *verſ.* 97.

h *In vita Mahumeti cap.* 27.

in Minam, *moratus eſt ibi tribus diebus*, *projecitque quotidie contra Diabolum tres lapillos*, *ſepties deambulando*. Quid aliud idololatræ Meccani olim faciebant, quum idolis ſuis cultum exhiberent, quàm quod Mahumetus in peregrinatione Meccana & fecit, & ſectarios ſuos facere præcepit?

VII. Cetera idolorum Arabicorum nomina.

Caabæ, Saphæ, Meruæ, Minæ, & montis Araphat viſitatio, curſus nunc velox, nunc tardus, lapillorum jactatio, antiquam Arabum ſuperſtitionem ad vivum exprimunt, qui in Caaba, Sapha, Merua, Mina, & Araphat idola ſua eodem planè ritu venerabantur, ut auctor eſt Iſmaël Abulpheda de Arabibus ante Mahometiſmum:

وكانوا يحجّون البيت ويحرمون ويعتمرونه ويطوفون ويسعون ويقفون المواقف كلها ويرمون الجمار

Peregrinabantur ad Domum (Meccanam,) *eam viſitabant*, *& circumibant*: *currebant*, *& conſiſtebant in locis omnibus*, *ubi id fieri ſolet*: *lapides quoque jaciebant*. Et paulò ſuperius. وكانت اصنامهم مختصة بالقبايل فكان ود لكلب وهو بدومة الجندل وسواع لهذيل ويغوث لمذحج ولقبايل من اليمن ونسر لذى الكلاع بارض حمير ويعوق لهمدان واللات لثقيف بالطايف والعزى لقريش وبنى كنانة ومناة للاوس والخزرج وهبل اعظم اصنامهم وكان هبل على ظهر الكعبة وكان اساف ونايلة على الصفا والمروة.

Unaquæque eorum tribus propriis idolis addicta erat. Et Vad quidem colebatur à Calbitis in Duma Gendalitarum: *Suag ab Hodailitis*; *Jaguth à Madhagitis*: *Naſr à Calaitis in Homeritide*: *Jaguk ab Hamdanitis*: *Allat à Tachiphitis in Tajepha*: *Ozza à Coraiſitis & Cananitis*: *Sorat ab Auſitis & Chazragitis*: *Habol autem idolorum maximum erat*, *idemque in ſummo Caabæ vertice collocatum*; *Aſaph verò*, *& Najela ſupra Sapham & Maruam exſtabant*. Additur in Lexico [a] Arabico نهم *Nobom*, Mezinitarum Arabum idolum: & in Alcorano [b] cum Allata & Ozza conjungitur *Manata*, his verbis. افرايتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى

a Gol. pag. 2473.

b Sura 53. verſ. 20.

Quid vobis videtur de Allata, *& Al-Ozza*, *& Manata tertia alia*? Erant quippe tria Meccanorum idola, Venerem ſeù Lunam ſignificantia, etſi Mahumetus Angelos iis vocibus dëſignari exiſtimavit, inquiens [c]: ان الذين لا يومنون بالاخرة ليسمّون الملايكة تسمية الانثى

c Ibid. verſ. 29.

Porro qui non credunt in noviſſimum ſeculum, *certè nominant Angelos nominatione feminæ*, hoc eſt, Angelos pro Deabus habent. Originem horum nominum exponit Gelales in ea Alcorani verba [d]: ولله الاسما الحسنى فادعوه بها وذروا الذين يلحدون فى اسمايه.

d Sura 7. verſ. 181. Marracc. tom. 2. pag. 290.

Et Deo ſunt nomina pulcherrima: *Invocate igitur eum ipſis*, *& relinquite eos*, *qui deviant in nominibus ejus*: nempe اللات *Allat* deduci ab الله *Allah* Deus: العزى *Alozza* ab العزيز *Al-Aziz* potens: & مناة *Manat* ab المنان *Al-Mannan* Beneficus. Idem Gelales in illud [e] Alcorani وانه هو رب الشعرى *Ipſe certe eſt dominus Caniculæ*, hoc aſtrum

e Sura 53. verſ. 49.

affir-

affirmat ab Arabibus olim cultum: الشعرى كوكب خلف الجوزا كانت تعبد في الجاهلية *Canicula* [a] *ſtella eſt à tergo Geminorum, quæ adorabatur tempore Idololatriæ*. Nimirùm Stellas & Planetas olim colebant Arabes, ut ſuprà dictum. Abraham Ecchellenſis [b] *Solem* Homeritis numen fuiſſe ſcribit, *Lunam* Cananitis, *Jovem* Lahemitis & Gedamitis, *Mercurium* Aſeditis, *Aldobran* ſive *oculum Tauri* Maiſamitis. Quæ verò ex Iſmaële Abulpheda modo recenſui Arabum idola, idem [c] corruptis nominibus ſic enumerat: *Calabitarum cognatio idolum nomine Vadum maximis proſequebatur honoribus: Hodailitæ Sagum adorabant: Madhagitæ Jagutum: Pharaſum Tamimitæ: Naſarum Calabitæ: Hamdanitæ Jabukum: Allatæam Takaifitæ: Hazium Coraiſcitæ: Saratam Auzitæ. Horum omnium in omnibus Arabiæ provinciis celebratiſſimum habebatur idolum Habel, quod in ſummo templi Mecchenſis vertice collocatum erat. Huic tamquam minores dii, & ejus mandata exequi parati aſſiſtebant hinc inde Aſaph, & Najela. Hos duos ex Syria in Arabiam advectos fuiſſe, antiquiſſimi Arabum perhibent: at qui ſub Mahometiſmo ſcripſerunt, ut qui Meccanico templo ſatis tribuunt honoris, tradunt, hos duos ejuſdem nominis fuiſſe virum & feminam in lapideas converſos ſtatuas ob commiſſam in ipſo templo veneream turpitudinem, qui primum ibi collocati, ut aliis eſſent exemplo, deinde à mortalium cæcitate in deos adſciti ſunt*. Hactenus Ecchellenſis. Eadem de Aſaph & Najela ex quorumdam teſtimonio refert [d] Golius. *Alii*, inquit, *tradunt utriuſque nominis virum & feminam fuiſſe è tribu* جرهم *Giurhem, illum filium Amri, hanc filiam Mehli, qui ob commiſſum in Caba adulterium in petras converſi fuerunt: quas poſtea ſacro cultu & religione coluerunt Coreixitæ*. Sed apage Mahometanas nugas. Aſaphi & Najelæ idola non in Caaba ſeù Meccano delubro fuere, ſed in Sapha & Marua, qui montes ſunt haud procul ab urbe Mecca: de quibus hæc idem Golius. *Aſaph ſuper monte* مروة *Marua urbi Meccanæ proximo, collocaverat Amrus Ibn Lahis: ſimileque idolum nomine* نائلة *Naila impoſuerat alteri vicino monti* صفا *Sapha: atque ad illa duo idola mactabat quæ in Caba, templo Meccano, offerre vellet*. *Naila* videtur eſſe eadem quæ *Allat*: nimirùm *Nair* [e] ſeù *Nabit* Perſarum Dea, quæ aliis [f] *Anaitis*. Sicut autem ex Allat idolo urbs [g] Alata, ita ex Naila urbs *Neela*, cujus Epiſcopus Gautus ſubſcriptus legitur Concilio Chalcedonenſi Act. 6. *Habol* ſeù Habel, ab Arabico هبل *Heball*, quod procerum & magnum ſignificat: auguſtiſſimum enim erat idolum, idemque cum *Sorah*, quod aliis سناه *Sanah* appellatum legitur, hoc eſt, celſum & [h] eminens. *Vad*, ideſt, [i] Amor, ſeù Venus: quo ſenſu & *Nohom* [k] à cupidine & guloſitate deducitur: rectius هوم *Homon* pro Nohom, hoc eſt, Sol [l] *Omanus* ſeù *Amanus* Perſarum deus. *Suag*, prima [m] noctis vigilia, fortaſsè Lucifer. *Jaguth*, [n] confugium ſeù aſylus. *Naſr*, aquila [o]

a *Marracc. tom. 2. pag. 986.*
b *Hiſtor. Arab. pag. 172.*
c *Loc. cit.*
d *Lexic. p. 101.*
e *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 188.*
f *Selden. Syntagm. 2. cap. 7. & 12.*
g *Suprà p. 560. Selden. Syntag. 2. cap. 7.*
h *Gol. p. 2502.*
i *Idem p. 1227.*
k *Idem p. 2640.*
l *Idem p. 2473.*
m *Idem p. 1237.*
n *Idem p. 2734.*
o *Idem p. 2359.*

ſidus

ſidus celeſte, ſeù Aſteria, de qua ex Sanchoniatone [a] Bochartius; *Jaguk*, quaſi [b] عيوق *Gajuk*; ſtella lucida aurigæ. *Pharras* فراس, Leo [c], utique cœleſtis.

Hæc tota Arabum idololatrarum theologia: quo ſpectant nomina progenitoribus eorum impoſita, *Abdoſciams*, ſervus ſolis, *Abdalozza* ſervus Ozzæ, *Abdolcaaba*, ſervus Caabæ, *Abdaddar* ſervus Ædis, *Abdomanata* ſervus Manatæ, & ſimilia, quæ ad Solem, Lunam, Venerem, & Meccanum delubrum referuntur. Hiſce idolis duo vulgata nomina الله *Allah* Deus, & كبرى *Cobra*, ſeù اكبر *Acbar* maxima: quorum primo Sol, altero Luna ſeù Venus ſignificatur. Euthymius Zygabenus in Panoplia Venerem Χαβὰρ *Chabar*; Cedrenus in Chronico, eandem Κουβὰρ *Kubar*, hoc eſt, magnam, Arabum lingua dictam volunt. Addit Cedrenus de vulgata Mahometanorum precatione: Ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, οὐά, κουβάρ, ἀλλᾶ, καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, ἑρμηνεύεται ὁ θεός, ὁ θεός. τὸ δὲ οὐά, μεῖζον. τὸ δὲ κουβὰρ μεγάλη, ἤτοι σελήνη καὶ ἀφροδίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ θεός, ὁ θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν Ἀφροδίτη θεός. *Alla, Alla, Va, Kubar, Alla. Et quidem Alla Alla interpretatur Deus Deus. Va autem, major. Kubar verò, Magna, ſeù Luna & Venus. Ita ergo habet: Deus Deus major, & magna, nimirùm Venus Deus.* Sed fallitur: nam primo Mahometanorum precatio ſic habet الله واكبر *Allah Vacbar*, Deus & Maxima; deinde particula *Va* ineptiſſimè exponitur *Major*: eſt enim particula conjunctionis apud Arabes, ſicut & apud Hebræos, Chaldæos, Syros. *Acbar*, & *Cobra*, olim Venerem ſeù Lunam ſignificaſſe certum eſt: id enim fuit Arabum idolum, ut præter auctores ſuprà laudatos teſtantur Theodoretus, & Evagrius: hic de Naamane Saracenorum Phylarcho, ſub Mauricio Imperatore ad Chriſti [d] fidem converſo: *Naamanes ad ſacrum baptiſmum acceſſit, & verè auream Venerem, quippe quæ nihil aliud eſſet quàm auri maſſa, igne liquefactam pauperibus diſtribuit*. Theodoretus [e] verò: *Iſmaëlitæ turmatim venientes, ducenti ſimul & trecenti, ac interdum mille, patrium errorem magna voce abnegant, ſimulacra quæ coluerunt, coram magno illo lumine*, Simeone Stylita, *conterentes, Venerisque orgia ejurantes: hujus quippe dæmonis cultum amplexi jam olim fuerant*. Eodem themate *Cabiri* vocabantur gentilium dii, quorum meminit ex Sanchoniatone, Heſychio, & Apollonii Scholiaſte Bochartius in Chanaan lib. 1. cap. 12. & lib. 2. cap. 2. & 13. Hinc avitæ ſuperſtitionis meritò redarguuntur Mahometani, qui Meccanum templum, lapidem nigrum, montes Sapham & Maruam, loca nimirùm idolis olim conſecrata, adhuc in honore habent, & formulam precationis uſurpant, qua Arabes idololatræ *Allah V'acbar* Deum & Maximam, Solem ſcilicet & Lunam ſeù Venerem, invocabant. Scio recentiores Arabes ab idololatria quàm longiſſimè diſtare, loca illa alio prorſus ab antiquis ſenſu colere, & formulam pre-

a *In Chanaan lib. 2. cap. 2.*
b *Gol. p.* 2763.
c *Idem p.* 1780.
d *Lib. 6. hiſtor. Eccleſ. cap.* 22.
e *In vita S. Simeonis Stylitæ.*

precandi ad ſolum Deum maximum referre: *Acbar* enim æquè maximum, ac maximam ſonat: atque adeò vel particulam conjunctionis ab iis verbis auferunt, ſic proferentes, *Allah Acbar* Deus maximus; vel eam expoſitionis ergo appoſitam contendunt, & *Allah V'acbar* Deus & maximus, eo ſenſu dici, quo in [a] ſcripturis *Deus & Pater*. a 1. Cor. 15. 24. Coloſſ. 3. 17.

VIII. Reliquæ Arabum ſectæ.

Erant etiam inter Arabes qui Atheiſmum profiterentur: nonnulli Animam immortalem eſſe negabant: aliqui Angelos, alii Genios ſeù Dæmones colebant. Iſmaël Abulpheda ex Sciahareſtanio. العرب الجاهلية اصناف صنف انكروا الخالق والبعث وصنف اعترفوا بالخالق وانكروا البعث وصنف عبدوا الاصنام وكان منهم من يعبد الملايكة ومنهم من يعبد الجن ۰ *Arabes Giahelitæ* (ideſt, ſeculi ignorantiæ) *in plures ſectas diviſi erant: alii enim Creatorem Reſurrectionemque negabant: alii Creatorem aſſerebant, non item Reſurrectionem: nonnulli idola colebant; & alii quidem Angelos adorabant, alii Genios.* Quid Geniorum nomine intelligant Judæi Arabeſque, conſule Buxtorfium in Lexico Chaldaico in radice שוד, Marraccium in Prodromo ad Alcoran. Par. 2. cap. 4. & Herbelotium in Biblioth. Orient. pag. 735. Eorum nomine inſcribitur Sura ſeptuageſima ſecunda Alcorani, ubi tàm Impoſtor ille, quàm Mahometani expoſitores ex Thalmudiſtarum quiſquiliis multa de iis nugantur, quæ hìc piget referre.

IX. Arabum inſtituta ante Mahometiſmum.

Denique de priorum Arabum ſcientiis, ſtudiis, moribus, & inſtitutis hæc idem Iſmaël Abulpheda. وكانت علومهم علم الانساب والانوا والتواريخ وتعبير الرويا وكانت الجاهلية تفعل اشيا جات شريعة الاسلام بها وكانوا لا ينكحون الامهات ولا البنات وكان اقبح ما يصنعون الجمع بين الاختين وكانوا يعيبون المتزوج بامراة ابيه ويسمونه القطرب وكانوا يغتسلون من الجنابة ويداومون على المضمضة والاستنشاق وفرق الراس والسواك والاستنجا وتقليم الاظفار ونتف الابط وحلق العانة والختان ۰ *Scientiæ eorum erant Genealogia, Aſtrologia, Chronologia, & Somniorum interpretatio. Quædam præterea inſtituta habebant Giahelitæ, quæ Lex Mahometana probavit: matrimonia enim cum matribus & filiabus nequaquam contrahebant, omniumque turpiſſimum ducebant duabus ſororibus copulari: probro quoque habebant, ſi quis uxorem patris ſui duxiſſet, eumque Cotrob, hoc eſt, catellum ſeù dæmonium, vocabant. Abluebant ſe ab immunditia: uſurpabant gargarizationem* ſeù oris ac palati collutionem: *narium, aqua immiſſa, purgationem: capillorum capitis diſcriminationem: dentium confricationem: mundationem ab excrementis corporis: unguium præſectionem: pilorum axillarum evulſionem: pubis raſuram: & circumciſionem.* Quæ omnia Mahometani hodieque in more habent. Vide Marraccium in Prodromi Par. 4. cap. 3. & 4.

§. III.

§. III.

Chriſtianæ religionis initia & progreſſus in Arabia.

I. Primi Arabum Apoſtoli Magi: deinde Petrus Apoſtolorum princeps.

PETRÆÆ Deſertæque Arabiæ populi quàm citiſſimè, Felicis tardius, Chriſtianam fidem amplexi ſunt; etſi hæc in ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis in triplici Arabia ab Apoſtolis promulgata fuerit. Eminentiſſimus Baronius [a] ſcitè obſervat, propagandæ in Arabia noſtræ religionis cauſam duplicem fuiſſe, tùm quod eadem Arabum ac Hebræorum origo: Abraham enim ex Cetura genuit Jexan & Madian; ex Jexan verò ortus eſt Saba, & ex Madian Epha, quos omnes Arabiam incoluiſſe conſtat, atque ex ipſorum nominibus loca ipſa eſſe ſortita nomina, ac populos denominatos Sabæos, & Madianitas, quorum meminit Iſaias, quum de primis Chriſti adoratoribus Magis vaticinatur, *Surge illuminare Hieruſalem . . . Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madian & Epha, omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes &c.* tùm etiam quia Balaami [b] de oritura ſtella vaticinium, *Orietur ſtella ex Jacob*, in Moabitide Arabiæ provincia editum fuit. Hinc primi qui Chriſtum adorarunt Magi, Arabes fuere, ut affirmant Juſtinus martyr Dialog. cum Tryphone, Tertullianus lib. adversùs Judæos & lib. 3. contra Marcionem, & Epiphanius in compend. doct. juxta illud Pſalmi 71. *Reges Arabum & Saba dona adducent*; etſi alii è terra Chaldæorum aut Perſide eos adveniſſe velint, quorum tamen ſententiam cum priore facilè conciliabis, ſi conſideres, Chaldæam & Arabiam Orientalem, unde venerunt Magi, quo tempore natus eſt Chriſtus, Perſico Imperio ſubjectas fuiſſe, adeòque ab auctoribus unam regionem pro altera promiſcuè uſurpari. Magis Chriſtum Dominum ſalutantibus, exemplo ſuo præivit Regina [c] Saba, quæ Salomonem adiit, eodem certè oraculo admonita, quo Magi: de rege ſcilicet, qui in Iſraël regnaret, perveſtigando juxta editum à Balaamo in illis regionibus vaticinium. *Quod igitur illa credidit eſſe impletum in Salomone, qui & ipſe Chriſti venturi typum gerebat; Magi, duce ſtella, adhuc perquirendum putarunt Regem Iſraël, quem & feliciter invenerunt*: quæ ejuſdem Baronii [d] verba ſunt.

Magi itaque in Arabiam primi lucem Evangelii intulere. Poſtmodum Judæi ipſi, qui ex Arabia Hieroſolymam advenerant, quum in die Pentecoſtes [e] Apoſtolos variis loquentes linguis audiſſent, Chriſtiana ſacra amplexi, eadem populares ſuos docuere. Primum eorum Apoſtolum Petrum facit [f] Chryſoſtomus: *Erat*, inquit, *Petrus os omnium, cauſam fidei agit pro omnibus, doctrina ſua inſtruit omnes; ipſe præcipuus fidei aſſertor eſt, præcipuus catechiſta habetur, & primus exſtitit verbi concionator, & primus coëgit*

a *Ann.* 1.
b *Numer.* 24.
c 3. *Reg.* 10.
d *Loc. ſup. cit.*
e *Act.* 2.
f *Homil.* 4. *in Act. Apoſt.*

Eccleſiam, *eamque non ex Hieroſolymitanis & circumcirca habitantibus Judæis*, *ſed ex Parthis*, *Medis*, *Phrygiis*, *Libycis*, *Ægyptiis*, *ARABIBUS*, *advenis Romanis*, *& aliis*. *Et qui omnium Paſtor fuit à Domino inſtitutus*, *ex omnibus nationibus cogere cepit oves*. Judæos in Arabia tùm Petræa, tùm Felice frequentes fuiſſe, ex Eccleſiaſtica hiſtoria compertum eſt. Chaibarenſes præſertim, & Homeritæ famoſi ſunt, quorum illi Mahometo ejuſque aſſeclis, hi Chriſtianis negotium faceſſiverunt. Chaibarenſium Judæorum meminit Marraccius in vita Mahometi cap. 20. Homeritarum [a] Theophanes, Simeon Betharſamenſis, & Joannes Aſiæ Epiſcopus in Chronico Dionyſii Patriarchæ Jacobitarum.

II. Arabum Apoſtoli Paulus, Andreas, Joannes, Matthæus, Bartholomæus, Thaddæus, Adæus, Philippus, Timon, & Mares.

Quos Petrus Hieroſolymis docuit, eos in Arabia inſtruxit Paulus. Poſtquam enim in urbe Damaſcena ex Chriſtianorum perſecutore factus eſt Chriſti diſcipulus, Damaſco in Arabiam perrexit, ut idem de ſeipſo [b] teſtatur: *Quum autem placuit ei*, *qui me ſegregavit ex utero matris meæ*, *& vocavit per gratiam ſuam*, *ut revelaret Filium ſuum in me*, *ut evangelizarem illum in Gentibus*: *continuo non acquievi carni & ſanguini*, *neque veni Jeroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos*: *ſed abii in ARABIAM*: *& iterum reverſus ſum Damaſcum*: *deinde poſt annos tres veni Jeroſolymam*. Paulo adjunguntur Arabum Apoſtoli *Judas qui & Thaddæus*, *Matthæus*, *Bartholomæus*, *Thomas*, *Matthias*, *Andreas*, *Joannes*, *Philippus & Timon* Diaconi, *Adæus* diſcipulus, & *Mares*. Thaddæum Apoſtolum [c] Nicephorus, Fortunatus, pſeudo-Abdias, & Bedas affirmant Arabiæ, Syriæ, Meſopotamiæque populos docuiſſe, deinde in Perſidem veniſſe, ibique cum Simone Cananæo coronatum fuiſſe. Amrus [d] eum Palmyræ, Callinici, Circeſii, & in Theman prædicaſſe ſcribit. Arabiam & Theman ſeu auſtrum alteri Thaddæo diſcipulo tribuit Ebedjeſus [e] Sobenſis: Adæum Syri vocant, cujus diſcipulum Marim [f] in Arabiam Sceniticam, & Felicem, circumjectaſque inſulas Evangelium invexiſſe, Elias Damaſcenus & Amrus teſtantur. Timon, unus ex ſeptem Diaconis, Epiſcopus Boſtrorum in Arabia fuiſſe perhibetur in Menologio [g] Græcorum, quod Baſilii Porphyrogeniti Imperatoris juſſu prodiit. Ex eodem [h] Menologio, & ex iis, quæ ſuprà [i] de Æthiopibus, & Indis diximus, palàm fit, Homeritas Arabiæ felicis populos fuiſſe Æthiopas, Indoſque illos, quibus [k] Bartholomæus, Matthæus [l], & Matthias [m] fidem Chriſti annunciarunt. Ejuſdem regionis erat Eunuchus [n] Æthiops, potens Candacis reginæ Æthiopum, qui à Philippo Diacono baptizatus eſt: in Æthiopiam enim Africanam, quæ ulterior India, & Abiſſinia appellatur, primus fidem Chriſtianam ſeculo quarto intulit [o] Frumentius. De Æthiopibus Indiſque Arabiæ Felicis intelligendum, quod [p] Hieronymus, Dorotheus, & Chryſoſtomus ſcribunt, Andream ſcilicet, Thomamque Apoſtolos in Æthiopia prædicaſſe, & Pan-

a *Tom. 1. Bibl. Orient. à p.358.*
b *Galat. 1. 15.*
c *Vide ſup. p. 4.*
d *Suprà pag. 14.*
e *Suprà pag. 10.*
f *Suprà pag. 17. & 20.*
g *Menolog. Urbini anno 1727. impreſſ. Par. 2. pag. 69.*
h *Par 2. p. 197.*
i *Pag. 568.*
k *Origenes in Geneſ. lib. 3. Euſebius lib. 5. cap. 10. Sophronius cap. 7.*
l *Socrat. lib. 1. cap. 19. Paulin. carm. 26.*
m *Sophron. apud Hieron. Nicephorus lib. 2. cap. 40.*
n *Actor. 8. 27.*
o *Socrat. lib. 1. cap. 19.*
p *Hier. de Scri-*

Pantænum philoſophum ad Indos peregrinatum memoriam de Bartholomæi prædicatione virentem adhuc reperiſſe. Ut enim ad Parthos Thomas, Andreas ad Scythas, Sogdianos & Sacas tranſiret, Æthiopia Arabica, non Africana obeunda fuit. Hinc Joannes Evangeliſta, quem [a] Parthis evangelii lucem attuliſſe antiquiſſimi Scriptores memorant, contiguis etiam Chaldææ Arabibus fidem nunciavit, ut ex literis Patrum Soc. Jeſu anno 1555. colligit [b] Eminentiſſ. Baronius. Marcus Paulus Venetus [c] ex Chriſtianorum Arabiæ Felicis traditione refert Thomam ex urbe Aden in Indiam orientalem ſolviſſe, poſtquam Arabas Chriſtiana religione imbuiſſet.

ptor. Eccleſiaſt. Doroth. in Synopſi. Chryſoſt. homil. de 12. Apoſt.

a *Auguſtin. lib. quæſt. nov. Teſt. quæſt.* 39.

b *Tom.* 1. *ann.* 44.

c *Lib.* 3. *cap.* 43.

Quæ de Matthæo & Bartholomæo diximus, ex Philoſtorgio & Socrate confirmantur. Philoſtorgius [d] ait, *interiores Indos Bartholomæi Apoſtoli prædicatione ad Chriſtum converſos fuiſſe: hos autem Indos olim quidem Sabæos eſſe dictos ab urbe Saba, quæ caput eſt totius gentis, nunc verò Homeritas vocari*. Socrates verò [e] ex Rufino, *Matthæus*, inquit, *Æthiopiæ Apoſtolatum ſortitus eſt: Bartholomæo India, quæ Æthiopiæ confinis eſt, obtigit. Interior autem India, quam gentes accolunt plurimæ diverſis utentes linguis, ante Conſtantini tempora nondum Chriſti fide fuerat illuſtrata*: nimirùm Æthiopia Africana, quæ eſt ſuprà Ægyptum, ſeù Æthiopia Abiſſina, cujus regia Axuma, ubi Frumentius Epiſcopus à S. Athanaſio Alexandrino ordinatus anno Chriſti 327. temporibus Conſtantini Imp. Chriſtianam fidem propagavit. Bartholomæi India, quam Philoſtorgius *interiorem* vocat quamque Sabæam ſeù Homeritidem eſſe affirmat, Rufinus [f] *citeriorem Indiam Æthiopiæque adhærentem* appellat. Sabæi itaque *ulteriores* & *interiores* erant reſpectu Ægypti, ſi comparentur Æthiopibus Indis Abiſſinis, Ægypto contiguis: iidemque *citeriores* reſpectu Aſiæ, ſi comparentur Syris & Arabibus, quibus adhærent. Primo ſenſu ſcripſit Philoſtorgius, ſecundo Rufinus & Socrates, quibus idcirco *interior India* non Sabæa eſt, ſed Æthiopia Africana ſeù Abiſſinia, quam S. Frumentius luce Evangelii colluſtravit. Æthiopia verò, cujus Apoſtolatum Matthæus ſortitus eſt, cuique confinis India Bartholomæi, hoc eſt, Sabæa, dicitur, non Abiſſinia eſt, ut nonnulli autumant: in Abiſſiniam enim ante Conſtantini tempora fides Chriſti nondum pervenerat, ut modo ex Rufino & Socrate dicebam: ſed Arabia ipſa Petræa, qua parte Felici ſeù Sabææ propius adhæret, quam Æthiopiam quoque, ſeù Chuſitidem appellari, ſuprà [g] obſervavi.

d *Lib.* 2. *num.* 6.

e *Lib.* 1. *cap.* 19.

f *Lib.* 1. *cap.* 9.

g *Pag.* 569.

III. Epiſcopales Sedes in Arabia quarum primo una Metropolis fuit Boſtrorum: deinde Petræ.

Promulgata hoc pacto ab Apoſtolis in Arabia fides, in ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis ea incrementa habuit, ut plures Epiſcopales Sedes erectæ fuerint. Harum Metropolis ab initio fuit Boſtrenſium civitas ſub Patriarcha Antiocheno, quemadmodum ex ſubſcriptionibus Conciliorum & Epiſtolarum Synodicarum liquet. Nicomachus [h] Boſtrorum Metropolitanus Concilio Nicæno primo & Antio-

h *Labb. tom.* 2. *p.* 52. & 559.

Antiocheno interfuit: Antiochus [a] Conciliabulo Epheſino cum Joanne Antiocheno: Conſtantinus [b] Chalcedonenſi, & Joannes [c] Conſtantinopolitano ſecundo ſubſcripſit: Leo autem Imperator quum Encyclicas literas ad Metropolitanos mitteret, Antipatri [d] Boſtrorum Archiepiſcopi ſententiam rogavit: in Concilio verò Conſtantinopolitano primo ſubſcripti leguntur [e] Agapius & Bagadius, qui de Sede Boſtrena ſub Nectario diſceptabant. Nilus [f] Doxapatrius lib. 5. de thronis Patriarchalibus binas Metropoles Boſtrenas ponit, alteram ſub Antiocheno, alteram ſub Hieroſolymitano Patriarcha: de prima hæc numero ſexto inter Metropoles Antiocheni Patriarchatus: *VI. Boſtri, habet Epiſcopatus viginti*: de altera; *Habuit & alias Metropoles Thronus Jeroſolymitanus, quæ varios Epiſcopatus ſub ſe habebant, nempe ſecundam Scythopolim ſive Baſan, tertiam Petram, quartam Boſtram ſive Arabiam*. Sed fallitur: una enim Metropolis Boſtrena fuit, cui omnes Arabum Eccleſiæ olim parebant, neque hæc ad Sedem Hieroſolymitanam unquam pertinuit; ſed in Concilio Chalcedonenſi avulſis ab eadem Metropoli nonnullis Arabiæ Eccleſiis, quæ tertiam Palæſtinam conſtituerunt, Petra urbs, Boſtrenæ quondam ſubjecta, Metropoliticis juribus ornata eſt, quum id Maximus Antiochenus [g] Juvenali Hieroſolymitano permiſiſſet, ut liquet ex his Liberati Diaconi verbis in Breviario cap. 13. *Septimo Secretario* (loquitur de Concilio Chalcedonenſi) *tres actæ ſunt cauſæ propter quod tres ejus computantur actiones. Prima eſt, qua firmata ſunt, quæ convenerunt inter Maximum Antiochenum, & Juvenalem Hieroſolymitanum Epiſcopos, ut duæ Phœniciæ & Arabia dependerent Sedi Antiochenæ; Hieroſolymitanæ verò tres Palæſtinæ provinciæ*, quarum primæ Metropolis Cæſaræa, ſecundæ Scythopolis, tertiæ Petra. Gulielmus Tyrius lib. 14. cap. 12. & lib. 28. cap. 2. id factum affirmat in Quinta Synodo Conſtantinopolitana tempore Vigilii Papæ: tùm enim quatuor Metropoles Hieroſolymitano attributas fuiſſe, quarum duæ Antiocheno Patriarchæ ſubtractæ fuerant, Cæſarea & Scythopolis, & duæ Alexandrino, Rabba Moabitis, & Bitira Arabiæ. Eadem ex Tyrio referunt Baronius ad annum 553. num. 245. & Lucas Holſtenius in notis ad Geographiam ſacram Caroli à S. Paulo lib. 12. ubi ademptas Alexandrino Metropoles vocat *Petram* ſeù Rabbam Moabitidem, & *Boſtra Arabiæ*. Verùm in Actis Quintæ Synodi ne verbum quidem de controverſia inter Antiochenum & Hieroſolymitanum Præſules. Pura puta eſt Gulielmi Tyrii hallucinatio, qui pro Quarta Synodo Quintam poſuit. Holſtenius autem Gulielmo gravius fallitur, quum Rabbam Moabitidem pro Petra, & Bitiram pro Boſtris Arabiæ interpretatur. Bitira enim Gulielmi nil aliud eſt, quàm *Petra*, tertiæ Palæſtinæ Metropolis, eademque quarta in Hieroſolymitano Patriarchatu, ut Jacobus de Vitriaco [h] affirmat: Rabba verò Moabitis, non Petra, ſed Areopolis

a *Idem tom. 3. pag. 598.*
b *Idem tom. 4. pag. 79.*
c *Idem tom. 5. pag. 416.*
d *Idem tom. 4. pag. 891.*
e *Idem tom. 2. pag. 955.*
f *Pagius ad ann. 37. num. 11. 13.*
g *Leo Allat. de conſenſ. utriuſque Eccleſ. lib. 1. cap. 12.*
h *Hiſtor. Hieroſol. cap. 56.*

polis eſt, quemadmodum ſuprà [a] dixi. Areopolitanæ eccleſiæ Epiſcopi Polychronius in Reſcripto Epiſcoporum Palæſtinæ, & Anaſtaſius in Latrocinio Epheſino Act. 1. Concil. Chalcedon. ſubſcripti leguntur. Ejuſdem eccleſiæ Diaconus & legatus Victor libello [b] orthodoxorum adversùs Acephalos ſubſcripſit in Concilio Coſtantinopolitano ſub Mena poſt Joannem Subdiaconum & Legatum Eccleſiæ Boſtrenorum. Sub Latinis Hieroſolymorum Patriarchis à ſeculo duodecimo Areopolis ſeù Rabba Moabitis ad Metropoliticam dignitatem evecta eſt, ut de temporibus ſuis teſtatur Gulielmus Tyrius, qui Hieroſolymitano Patriarchæ quatuor Metropoles attribuit, Cæſareæ, Scythopolis, Rabbæ Moabitidis ſeù Areopolis, & Petræ. Hæ duæ Metropoles ex Boſtrenſi avulſæ ſunt.

a *Pag.* 557.

b *Labb. Concil. tom.* 5. *pag.* 46.

Porrò ſub Boſtrenorum Metropoli olim comprehendebantur omnes Eccleſiæ Arabum Idumææ, Nabatenæ, Iturææ, Auranitidis, Trachonitidis, Bathanææ, Argobenæ, Gaulanitidis: item Arabum Ammonitarum, Moabitarum, & Madianitarum, quorum regiones urbeſque ſuprà [c] deſcripſi. Hinc [d] provinciæ Arabiæ poſt Nicomachum Boſtrenſem in Concilio Nicæno I. ſubſcripti Epiſcopi leguntur Cyrion Philadelphiæ, Gennadius Jabrudorum, Severus Sodomorum, Soſipater Bethaunenſis, Severus Dionyſiadis. In Conſtantinopolitano I. poſt Agapium & Bagadium, qui de throno Boſtrenſi diſceptabant, Elpidius Dionyſiadis, Uranius Adraæ, Chilon Conſtantinæ, Severus Neapoleos. In Epheſino Theodorus Gadarorum, Letojus Liviadis, Theodorus Arebdilæ, Ampela Eluſæ, Petrus Parembolæ, Joannes Auguſtopolis, Saida Phæno. In Chalcedonenſi poſt Conſtantinum Boſtrenſem Proclus Adraæ, Eulogius Philadelphiæ, Hormiſdas Philippopolis, Joannes & Euſtathius Saracenorum gentis, Aretha Eluſæ, Beryllus Ailæ, Muſonius Zoaræ, Joannes Chryſopolis Arabiæ, cujus urbis neque Carolus à S. Paulo, neque Lucas Holſtenius in Provincia Arabiæ Patriarchatus Antiocheni vel Hieroſolymitani meminere. In Conciliabulo Epheſino ſub Dioſcoro, Conſtantinus Boſtræ, Anaſtaſius Areopolis, Theodoſius Amathuntis, Muſonius Zoaræ, Cajuma Phaeno, & Auxilaus Saracenorum fœderatorum. In Concilio Conſtantinopolitano II. poſt Joannem Boſtrenſem Eulogius Danaborum, & Dorymenius Adraæ. In Concilio Conſtantinopolitano ſub Mena poſt legatos Boſtrenæ & Areopolitanæ eccleſiæ, Thomas Presbyter montis Synai, & legatus ipſius montis, & Eccleſiæ Pharan, & Lauræ Raithu. Demùm in Concilio Conſtantinopolitano IV. Conſtantinus Epiſcopus Synai.

c *A pag.* 556.

d *Concil. Labb. Tom.* 2. 3. 4. 5. *&* 8.

Nilus Doxapatrius Boſtrenæ Metropoli Eccleſias viginti attribuit. Carolus à S. Paulo ſeptemdecim haſce enumerat: Adræ, ſcilicet, Medavæ, Geraſæ, Nibe, Philadelphiæ, Eſbuntis, Neapolis, Philippopolis, Conſtantinæ, Dionyſiadis, Maximianopolis, Avaræ, Elanæ, Zerabenæ, Erræ, Anithæ, & Parembolæ. Holſtenius tres

addit:

addit, Canotham, Phæno, & Bacatham ſeù Metrocomiam: Neelam verò pro Elana reponendam cenſet, quod Elanam, quæ & Aïla dicitur, ad tertiam Palæſtinam pertinere legerat. Certè Neela ab Aila ſeù Elana differt: ſed utraque olim ad Boſtrenam Metropolim pertinuit; etſi poſtea erecto Petræ Archiepiſcopatu, Aila ſeù Elana cum Pharan & monte Sinai, aliiſque nonnullis Eccleſiis, ab antiqua Metropoli avulſa eſt. Neelæ meminit & Gulielmus Tyrius, quam *Neilon* vocat, atque inter undeviginti Epiſcopatus Boſtreno Metropolitæ ſubjectos recenſet. *Necla* in Tabulis [a] Ptolemæi perperàm appellatur. Idem Gulielmus nomina eorum Epiſcopatuum corruptè ſic profert: *Geraſſon*, *Philadelphia*, *Adraon*, *Midavon*, *Auſtanidon*, *Delmundon*, *Zozoyma*, *Herri*, *Iceni*, *Eucuni*, *Conſtantia*, *Paramboli*, *Dionyſia*, *Conaachon*, *Maximopolis*, *Philipolis*, *Chryſtopolis*, *Neilon*, & *Lorea*. Ubi Geraſſon dixit pro Geraſa, Auſtanidon pro Auguſtopoli, Delmundon pro Delmanutha vel certè pro Dumætha, Zozoyma pro Ziza, Iceni pro Ichnis [b] urbe juxta Alamatham in [c] Palmyrene, Conſtantia pro Conſtantina, Conaachon pro Corace, Maximop. pro Maximianop., Philipolis pro Philippopoli, Chryſtopolis pro Chryſopoli. Quæ verò ſit Eucuni & Lorea, incompertum. Harum Eccleſiarum nonnullas idem Gulielmus ſub Petræ Metropolitano iterùm recenſet, ut Adraſſon, Medavon, Hieraſſon ſeù Geraſſon, Philadelphia, Philippopolis, Dionyſia, Conſtantina: quibus addit viginti octo Epiſcopatus: item Suffraganeos ſeptem, inter quos Aëlis ſeù Aila, Pharan, & mons Sina, & primo loco Caracha vel Petra: ſed hallucinatur, quia Petra vel Caracha, quo tempore Gulielmus ſcribebat, Metropolis erat, non Suffraganea. Jacobus de Vitriaco: *Quartus Metropolitanus eſt Petracenſis, unum ſolum habens ſuffraganeum Epiſcopum Græcum in monte Synai, Eccleſiæ Beatæ Virginis Catharinæ, & monachis ejuſdem monaſterii præfectum. Eſt autem Petra civitas munitiſſima, quæ vulgari nomine hodie dicitur Crac, & Petra deſerti, ultra Jordanem in finibus Moab, in monte ſublimi ſita, ſecundæ Arabiæ Metropolis*: nimirùm ſequiori ævo, quando Terra ſancta ſub Latinorum poteſtate fuit. Nam ex quo ſecundæ Arabiæ, ſeù tertiæ Palæſtinæ Metropolis ſub Maximo Antiocheno & Juvenali Hieroſolymitano facta eſt, longè plures Epiſcopatus ſubjectos habuit. Gulielmus quinque ſuprà triginta enumerat: Carolus à S. Paulo decem; videlicet, Auguſtopolis, Arindela, Arad, Areopolis, Eluſa, Zoara ſeù Segor, Sodoma, Phaeno, Pharan, & Aila. Nilus Epiſcopos Pharan, & montis Sinai, Archiepiſcopos vocat nemini ſubjectos: recentiori ſcilicet Græcorum jure. Aliæ plurimæ Arabum Eccleſiæ, quæ primo ad Boſtrenam Metropolim pertinebant, aliis vel Phœniciæ Libani, vel Palæſtinæ primæ, & ſecundæ Metropolitanis attributæ leguntur: Phœniciæ quidem [d] Libani, Palmyra, Jabruda, Danaba, Alalis; Palæſtinæ

verò

[a] *Cellar. Geograph. antiqu. lib. 3. cap. 14. pag. 693.*

[b] *Cellar. lib. 3. cap. 15.*

[c] *Suprà p. 559.*

[d] *Car. à S. Paulo Geogr. Sacr. lib. 11. & 12.*

verò primæ & ſecundæ, Livias, Bacatha, Gadara, Mennith, Hippos, Amathus. Quæ demùm ſuprà [a] recenſitæ ſunt juxta Euphratem fluvium, vel ad Perſicum ſinum, aut in mediterraneis inter utrumque civitates, ut Sura, Birtha, Thapſacus, Teredon, etſi ad Arabiam Deſertam ſpectant, Edeſſeno tamen, aut Seleucienſi Metropolitanis ſubjectæ fuere. Edeſſenus ipſe tractus, nobiliorque Meſopotamiæ pars, ac ea præſertim, quæ ad auſtrum vergit, ab antiquis [b] ſcriptoribus *Arabia* appellabatur, ejuſdemque regionis incolæ *Arabes Scenitæ*, *Salmani*, & *Maſei*, rexque Edeſſenorum Abgarus, *rex Arabum* dictus legitur.

IV. Saraceni Scenitæ ad fidem Chriſti traducti.

Ex tot enumeratis Arabiæ eccleſiis palàm fit, quàm altas radices apud eos populos egerit Chriſtiana fides. Idem confirmant Concilia in Arabia habita, quorum primum anno Chriſti 229. quo Beryllus [c] Philadelphiæ Epiſcopus male de Chriſto ſentiens convictus eſt: Alterum [d] anno Chriſti 247. adversùs Arabicos hæreticos, qui animas hominum cum corporibus ſuis mori & cum iiſdem reſurgere commenti ſunt. Et hæc quidem in civitatibus utriuſque Arabiæ, Deſertæ ſcilicet ac Petrææ. Saraceni verò, qui Iſmaëlitæ audiunt, & in tentoriis habitantes per utramque Arabiam vagabantur, ad Chriſti fidem converſi fuiſſe dicuntur & Epiſcopos ac Sacerdotes habuiſſe circa annum Chriſti 373. Valente imperante, quum Mavia eorum regina inducias Romanos inter ac Saracenos ruptas non ante renovare voluit, quàm genti ſuæ Epiſcopus ordinaretur Moſes, qui tum temporis in vicina ſolitudine monaſticum inſtitutum colebat, vir ob vitæ ſanctitatem, & divina ſigna atque miracula illuſtris. Rem fusè narrant Theodoretus [e] & Sozomenus, [f] qui addit de iiſdem Saracenis loquens: *Chriſtianam religionem amplexi ſunt non multo ante hujus Imperatoris* (Valentis) *tempora, cujus res geſtas deſcribimus. Traducti ſunt autem ad fidem Chriſti colloquiis ſacerdotum & monachorum, qui per finitimas ipſis ſolitudines philoſophiæ operam dabant, vitæque ſanctimonia & miraculis refulgebant. Fertur etiam integram eorum Tribum eo tempore ad Chriſti religionem tranſiiſſe, quum Zocomus eorum Phylarchus baptiſmum ſuſcepiſſet, ſubditoſque ſuos ad eundem ſuſcipiendum induxiſſet*, quod monachi cujuſdam precibus filius ipſi natus fuiſſet: *atque ex eo tempore Tribum illam felicem ac numeroſam fuiſſe perhibent, Perſiſque ac reliquis Saracenis formidabilem*. Hujus Tribus Epiſcopus fuiſſe videtur *Theotimus Arabum præſul*, cujus nomen in Epiſtola Concilii Antiocheni ad Jovianum Imperatorem anno Chriſti 363. ſcripta apud Socratem [g] legitur. Poſt Moſen verò primum Saracenorum Epiſcopum alii multi ejuſdem gentis Præſules in hiſtoria Eccleſiaſtica occurrunt. *Auxilaus* [h] *Saracenorum fœderatorum Epiſcopus* conciliabulo Epheſino ſub Dioſcoro Alexandrino anno 449. ſe ſubſcripſit. *Joannes & Euſtathius* [i] *Saracenorum gentis Epiſcopi* Concilio Chalcedo-

a *Pag.* 559. & *ſeq.*
b *Plin. lib.* 5. *cap.*25. & *lib.*6. *cap.*26. *Strabo lib.* 16. *pag* 514. *Tacit. lib.* 12. *cap.*12.
c *Euſeb. lib.* 6. *cap.*26. *Socrat. lib.* 3. *cap.*7.
d *Niceph. lib.*6. *cap.*30.
e *Lib.*4. *cap.*23.
f *Lib.*6. *cap.* 38.
g *Lib.*3. *cap.*27.
h *Tom.*4. *Concil. Labb. pag.* 268.
i *Tom. cit. pag.* 83. & 91.

cedonenſi anno 451. interfuere: ejuſdem *Euſtathii* [a] *Saracenorum Antiſtitis* in Epiſtola Synodica Phœniciæ ſecundæ ad Leonem Imperatorem mentio fit. Saracenici populi in Chriſtum credentis numerum ſub eadem tempora plurimum auxit S. Simeon Stylites, de quo hæc [b] Theodoretus: *Iſmaëlitæ turmatim venientes, ducenti ſimul & trecenti, ac interdum mille, patrium errorem magna voce abnegant, ſimulacra quæ coluerunt, coram magno illo lumine conterentes, Veneriſque orgia ejurantes, (hujus quippe dæmonis cultum amplexi jam olim fuerant,) divinis myſteriis initiantur, leges ab illa ſacra lingua accipientes, & paternis moribus valedicentes, aſinorumque agreſtium & comelorum eſum reſpuentes.* Naamanes eorum Phylarchus edicto caverat, nequis Arabum ditionis ſuæ ad S. Simeonem proficiſceretur, aut Chriſtianus fieret: ſed à Sancto in ſomnis correptus, mutata ſententia edixit, cuilibet fas eſſe deinceps adire Simeonem & Chriſtianam religionem amplecti: quod & ipſe feciſſet, niſi Perſarum regem, cui ſubjectus erat, timuiſſet. Poſt illud verò edictum, ut Coſmas Presbyter in S. Simeonis vita ex ejuſdem Naamanis narratione [c] refert, *Eccleſiæ in ejus ditione conſtrui, & Epiſcopi ac Presbyteri frequentes & impune verſari cœperunt.* Atque hæc de Saracenis deque Scenitis, qui juxta Arabicum ſinum & Palæſtinam Phœnicemque Libani commorabantur. Qui verò Meſopotamiam, Chaldæam, & Perſicum mare attingebant, tùm Epiſcoporum Edeſſæ ac Seleuciæ, tùm monachorum operâ, ante annum Chriſti 320. ad ſacra Chriſtiana tranſiere. Sozomenus [d] à monachis, qui in Meſopotamia philoſophati ſunt, notat *Syros ferè omnes, & ex Perſis ac Saracenis quamplurimos ad religionem Chriſtianam traductos, à ſuperſtitioſo dæmonum cultu abſtractos fuiſſe.* Tamuza Seleucienſem Eccleſiam regente Ebedjeſus [e] Abdæ Dorkenenſis diſcipulus Arabas Nabathæos docuit: item incolas Hirtæ, Matothæ, Meſenæ, & Jemamæ. Monderus Hirtenſium Saracenorum rex Anaſtaſio imperante fidem Chriſti circa annum 512. amplexus eſt: *Alamundarum Saracenorum Phylarchum* vocat [f] Theodorus Lector. Ejuſdem meminit Abulpheda in Tabulis [g] Geographicis, de Hirta urbe loquens: *ibi*, inquit, *ſedes erat Naamanis filii Monderi: ibique Chriſtianam religionem amplexus Monderus filius Amrilcaiſi, magnificas eccleſias exſtruxit.* Hirtæ ſeù Hiræ regum ſeriem habes ex Iſmaële apud [h] Ecchellenſem, qui tàm Amrilcaiſi, quàm Monderi meminit, & hunc, quem *Almender* appellat, filium ſucceſſoremque habuiſſe ait *Hamrum*, Hamro ſucceſſiſſe *Kabum*, huic *Monderum* alterum, Mondero *Naamanem* Chriſtianum, quo à Choſroë Baruizo Perſarum rege cæſo, Arabibus præfectum fuiſſe *Ajas*, cujus temporibus Mahumetus ſectam ſuam promulgavit. Alamundari & Naamanis regum ſub Mauricio Imperatore mentionem facit Evagrius [i] eorumque alterum fidem Chriſti ſuſcepiſſe teſtatur, etſi

a *Tom. cit. pag.* 923.

b *In Philotheo.*

c *Tom.* 1. *Bibl. Orient. pag.* 248. *& ſeq.*

d *Lib.* 6. *cap.* 34.

e *Amrus in hiſtor. Patriarch. Neſtorianorum Vide ſupr. p.* 60.

f *Lib.* 2. *pag.* 564.

g *Num.* 270.

h *Hiſtor. Arab. Par.* 2. *cap.* 2. *à pag.* 284.

i *Lib.* 6. *cap.* 2. *&* 22.

etſi [a] Neſtoriani & Jacobitæ ad ſuas illum partes trahere contendunt. Amrus in vita Jeſujabi Arzunitæ, unàcum Naamane rege ad ſacra Chriſtiana tranſiiſſe [b] refert ejus filios Monderum & Haſanum, & filiam Hendam, quæ in cœnobio à ſe condito monaſticam vitam coluit, ut Gregorius Barhebræus [c] affirmat. Qui Kabo præceſſit *Hamrus* Arabum dynaſta Joanni Jacobitarum Patriarchæ circa annum 640. præcepit, ut quatuor Evangelia è Syriaca lingua in Arabicam converteret, quemadmodum in tertia Parte Chronici Syriaci teſtatur [d] idem Barhebræus, qui eum *Saadi filium* vocat. Hiræ reges memorat & Herbelotius [e] eoſque regibus Perſarum ſubjectos affirmat; ſed reges [f] *Gaſſan*, qui Arabibus apud Damaſcum Syriæ urbem verſantibus dominabantur, Romanis ait obtemperaſſe. Gaſſanitarum ſeriem recenſet [g] idem Ecchellenſis. Porrò [h] Abulpharagius *Thaalabenſes Scenitas Arabaſque Chriſtianos* appellat, quos ſub ditione Hirtenſium dynaſtarum, Perſarumque regum degiſſe diximus. Hi autem Epiſcopum habebant, cujus Sedes in Hirta Naamanis erat. In Chronicis Jacobitarum laudantur [i] Epiſcopi Theodorus anno Chriſti 551. Joannes anno 617. & Georgius anno 686. Achudemes ante annum 559. quo Metropolita Orientis ordinatus perhibetur, plurimos ex Arabibus [k] Scenitis ad Chriſtianam fidem adduxit, multoſque ſacerdotes & monachos iis inſtituit. Hirtæ Epiſcopatus in Tabulis [l] Chaldæorum ſub Seleucienſi Metropoli ponitur. Nec Hirta ſolùm, ſed & Cupha ſeù Acula, & Beth-Raman ſeù Beth-Razich, & quæ olim Teredon, nunc verò Baſſora & Perath-Meſene audit, aliaque Arabum ſub Perſica ditione poſitorum loca, ſuos Epiſcopos habuere, ut [m] ex Jacobitarum Neſtorianorumque hiſtoriis colligitur. Sed de Baſſora, & Beth-Razich infrà ſermo erit.

V. Homeritæ ſacra Chriſtiana amplexi.

Nunc ad Felicem Arabiam progrediamur. Ex iis, quæ Philoſtorgius [n] apud Photium in Bibliotheca narrat, perſpicuum fit, Sabæos ſeù Homeritas, Arabiæ Felicis incolas, acceptam à S. Bartholomæo Apoſtolo Chriſtianam fidem, uſque ad Conſtantii Imperatoris tempora inter Gentiles & Judæos, quorum non exigua multitudo ibi degebat, integram illibatamque ſervaſſe: à Conſtantio autem illuc miſſum fuiſſe Theophilum Indum monachum & Epiſcopum, Ariana tamen hæreſi infectum, eo conſilio, ut & fœdus cum Romanis ſtatueret, & Chriſtianos in iis regionibus verſantes ad Arianorum ſectam traduceret; Romanis denique eodem navigantibus, regioniſque incolis, qui ad Chriſti fidem converti vellent, eccleſias ædificare liceret. Id factum anno Chriſti 354. ex Nicephoro [o] refert Baronius, qui Theophili patriam Adjabenen eſſe contendit: Pagius verò ex Gothofredo [p] legationem Theophili ad annum 356. protrahit, eumque non Adjabenum fuiſſe oſtendit, ſed ex inſula Dibu ſeù Divu, quæ ad oſtium Indi fluminis eſt, regi Cambajæ ſubjecta. Porrò legationis

a Tom. 2. Bibl. Orient. p. 415.
b Tom. 3. Bibl. Orient. p. 110.
c Tom. 2. p 415. & Tom. 3. pag. 109.
d Tom. 2. pag. 335.
e Bibl. Orient. verbo Hirah, pag. 451.
f Bibl. Orient. verbo Gaſſan, pag. 360.
g Hiſtor. Arab. par. 2. cap. 3.
h Tom. 2. Bibl. Orient. p. 419.
i Tom. 1. Bibl. Orient. p. 167.
k Tom. 2. p. 414.
l Tom. 2. p. 459.
m Tom. 2. p. 419. 459.
n Lib. 2. num. 6. & lib. 3. num. 4. 5. 6.
o Lib. 9. cap. 18.
p Coment. Leg. 2. Cod. Theodoſ. de Legatis.

tionis à Theophilo ſuſceptæ is fructus fuit, ut Princeps Homeritarum à Gentilium errore recedens, ad Arianas partes tranſierit, & tres eccleſias in ea regione ædificaverit: unam quidem in Metropoli totius gentis, quam Tapharon vocant: alteram in Romano emporio Adane, quo cuncti qui ex Romanorum ditione veniebant, appellere conſueverant: tertiam denique in ea Arabiæ parte, ubi Perſicum eſt emporium celebre in oſtio maris Perſici. Addit Philoſtorgius, Theophilum legatione ſua apud Homeritas perfunctum, ad inſulam Divu, quam ipſi patriam fuiſſe ſuperius indicavimus, navigaſſe: atque inde ad alias Indiæ regiones perrexiſſe, multaque quæ apud illos Chriſtianos non ritè fiebant emendaſſe: tùm ad Arabiam regreſſum, inde ad Æthiopas, qui Auxumitæ vocantur, migraſſe, cunctiſque illic negotiis probè ordinatis, ad Romanorum denique ditionem rediiſſe, multis honoribus à Conſtantio Imperatore affectum. Chriſtiani itaque erant in Homeritarum terris, antequam Theophilus Arianus Epiſcopus ad eos acceſſiſſet, iidemque ab eo non quidem ad Chriſti fidem ab idolorum cultu traducti, ſed tantùm Ariana hæreſi infecti ſunt, quam & proceſſu temporis abjecere, ut ex dicendis conſtabit. Theodorus Lector [a] Homeritas Immirenos vocat, eoſque Anaſtaſio Imperatore ad Chriſti cultum tranſiiſſe refert, atque Epiſcopum accepiſſe: *Immireni*, inquit, *gens eſt Perſis ſubjecta, ad extremos Noti fines habitans. Et ab initio quidem Judæi fuerant, jam inde à Regina Auſtri, quæ ad Salomonem olim venit. Poſtea Gentiles facti ſunt. Anaſtaſii verò temporibus Chriſtianam religionem amplexi ſunt, & Epiſcopum acceperunt.* Ex Philoſtorgio certè emendandus Theodorus, ac pro Anaſtaſio Imperatore *Conſtantius* reponendus; niſi dicamus Theodorum non de prima Homeritarum ad Chriſti fidem converſione loqui, ſed de inſigni ejus gentis ad Chriſtianos acceſſione facta, quando Elesbaan, qui Aidog & Adad dicitur, Æthiopum rex, Damiano *Judæo* Homeritarum rege cæſo, Chriſtianum Principem ei genti præfecit, ut ex Theophane, Joanne Aſiæ, & Nicephoro [b] patet: etſi enim ea Elesbaani victoria [c] Juſtino Imperatore circa annum Chriſti 521. contigit, adeoque quarto poſt Anaſtaſii obitum anno; aliquot tamen ante annis Nagranitæ, qui & ipſi inter Homeritas recenſentur, Chriſtianam religionem amplexi erant. Epiſcopus verò, quem iidem Anaſtaſio Imperatore acceperunt, Paulus [d] fuit, quem [e] Metaphraſtes teſtatur duobus ante annis obiiſſe, quàm primus ille Chriſtianus Homeritarum rex decederet, quem Elesbaanus Æthiops, ut modò dicebam, in locum Judæi regis Damiani ſuffecerat. Eo rege defuncto, quum hiems eſſet, nec Elesbaanus fretum Arabicum trajicere poſſet, ut novum regem Homeritis conſtitueret, reſumptis viribus Judæi, quos idem Elesbaanus nuper compreſſerat, regem è ſua ſecta, Dunaanum nomine, proclamant: qui cunctos Chriſtianos ibidem commorantes ferociter adortus, ſuſtulit

quot-

a *Lib. 2. p. 567.*

b *Tom. 1. Bibl. Orient. à p. 359.*

c *Ibid. pag. 362.*

d *Ibid. pag. 367. & 376.*

e *Apud Sur. pag. 936.*

quotquot obvios habuit viros ac mulieres, pueros & ſenes, ſacerdotes bis centum & octoginta: Æthiopes quoque, qui eccleſiam cuſtodiebant, unàcum ipſis interfecit; Eccleſiam verò in Synagogam Judæorum convertit. Poſtea ad Nagran urbem cum ingenti exercitu contendit, Pauli Epiſcopi oſſa è tumulo extracta cremavit: eccleſiam, ſacerdotes, monachos, & Deo conſecratas virgines, & quotquot ad eccleſiam confugerant, flammis abſumpſit: Aretham Nagranenſium principem, deſignatum Homeritarum regem, ejuſque uxorem & filias jugulavit; reliquos in ſervitutem redegit. Trecenti & quadraginta Martyres Nagranenſes Arethæ ſocii fuiſſe perhibentur, quorum hiſtoriam ex Simeone Beth-Arſamenſi deſcriptam [a] habemus. Hæc porrò contigere anno Chriſti 524. quo Dunaanus rerum potitus, ad Monderum ſeù Alamundarum regem Saracenorum, qui erant ſub Perſis, legatum miſit, promittens ſe ei etiam daturum pecunias, ſi Chriſtianos in ſua ditione poſitos vexaret, Judæos foveret. Adfuit in caſtris Monderi Legatus Dunaani, quo tempore Simeon Beth-Arſamenſis & Abrahamus Euphraſii filius à Juſtino Imperatore miſſi, eundem Monderum convenerant hortaturi, ut fœdera pacis iniret cum Saracenis Romanorum vectigalibus. Ejuſdem Monderi meminit [b] Evagrius, eumque ex [c] Procopio refert Cavadi Perſarum regi fœdere junctum, in Romanorum provincias unàcum Azaretho ſeù Aretha incurſionem feciſſe Juſtiniano imperante: ethnicum autem fuiſſe conſtat tùm ex Procopio, tùm ex iis, quæ [d] Betharſamenſis, teſtis vivus ac præſens, narrat. Accepta enim Dunaani Judæi epiſtola, qua cædes Chriſtianorum eorumque ex Homeritide fuga deſcribebatur, Monderus ad Chriſtianos, quos ſub ſignis habebat plurimos, converſus: *Audiſtis*, inquit, *quæ adversùs veſtræ ſectæ homines decreta actaque fuerint? Quin ergo vos Chriſtum modo non ejuratis? Neque enim regibus, qui Chriſtianos expellendos judicarunt, ſum ipſe melior*. Sed ut ad Homeritas redeamus, ubi primùm Elesbaanus [e] Æthiopum rex Dunaani Judæi tyrannidem accepit, copias adversùs eum eduxit, captumque occidit, & univerſos Homeritidis Judæos funditus extirpavit: regem denique Chriſtianum, Abrahamum nomine, Homeritis præfecit: *atque ita univerſis Chriſtianis, qui ob perſecutionem & Judæorum metum diſperſi diſſipatique fuerant, collectis, Chriſtiana religio in illa regione reſtituta eſt*, inquit Dionyſius Jacobitarum Patriarcha ex Joannis Chronico. In Chronico [f] ejuſdem Dionyſii, æquales fuiſſe perhibentur, *Choſroës Perſarum rex, Juſtinianus Imp., Arethas Chriſtianus Arabum Tajorum rex, Abraham fidelis Homeritarum rex, & Aidog Chriſtianus Æthiopum rex*. Miſit autem Aidog ſeù Elesbaanus Alexandriam ad Apollinarem [g] orthodoxum Patriarcham, qui aliis Aſterius dicitur, & Epiſcopum inde accepit [h] Gregentium, Tapharenſis eccleſiæ præpoſitum; tùm verò monachalem veſtem induit, Helleſtæo filio regnum relinquens. Ho-

a *Tom. 1. Bibl. Orient. à p. 364. ad pag. 379.*

b *Lib. 4. cap. 12. & 13.*

c *De bell. Perſico.*

d *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 372.*

e *Tom. 1. Bibl. Orient. p. 381.*

f *Tom. 3. Bibl. Orient. p. 193.*

g *Tom. 1. p. 382.*

h *Pag. 383.*

Homeritæ verò Judæi ac gentiles mota ſeditione, Abrahamum regem ſuum Chriſtianum è ſolio dejicientes, alium, cujus nomen ignoratur, in ejus locum ſubſtituerunt, Chriſtianis tributa immenſa imponentes. Quod quum Helleſtæus audiiſſet, commiſſo cum iis prælio magnum Homeritarum numerum, ipſumque adeò regem vita ſpoliavit, ſubrogato in ejus locum Eſimiphæo Chriſtiano & Homerita. Hæc [a] Procopius: qui ſubdit, haud multo poſt commota in Eſimiphæum regem ſeditione, hunc in caſtellum incluſum eſſe, regnumque ab Homeritis delatum Abrahamo viro Chriſtiano, quo cum congreſſus Helleſtæus, magnam accepit cladem. Defuncto verò Helleſtæo, tributum pactus eſt Abrahamus ejus ſucceſſori, atque ita aſſeruit ſibi regnum. Hoc Abrahamo Homeritarum rege mortuus videtur S. Gregentius Taipharenſium Epiſcopus circa annum Chriſti 536. cui Epiſcopus quidam ab Alexandrino Patriarcha ſubſtitutus, quum Homeritidem brevi rexiſſet, vita functus eſt, ut narrat [b] Joannes Aſiæ. Alium Homeritis Epiſcopum ordinavit Paulus ſeù Zoilus Alexandrinus orthodoxorum Patriarcha, qui Theodoſio hæretico Monophyſita in exilium acto Eccleſiam Alexandrinam tenebat. Sed eum Homeritæ, qui ad Monophyſitarum partes jam tranſierant, recipere noluerunt. Quare Alexandriæ degere coactus fuit. Urgebant [c] Homeritæ per legatos ad Juſtinianum Imperatorem miſſos, ut Epiſcopum ſibi daret, qui Chalcedonenſe Concilium haudquaquam reciperet. Verùm Imperator votis ipſorum haudquaquam annuit: atque ita legati quotannis Imperatorem adibant, & ab eodem re infecta dimittebantur. Duravit autem hujuſmodi contentio uſque ad obitum Juſtiniani, qui contigit anno Chriſti 565. donec illorum populorum ſacerdotes ferè extincti ſunt. Tùm verò Phantaſiaſtarum in Homeritide facinus accidit, quod ſuprà [d] ex Joannis Chronico deſcripſi.

Ex dictis patet in Homeritarum regno quatuor Epiſcopatus fuiſſe; primum in urbe *Taphar*, quæ Metaphraſti *Phare*, & in Actis [e] S. Gregentii *Archiepiſcopalis* dicitur: alterum in *Aden*, quæ [f] Philoſtorgio *Adane*: tertium in emporio ad oſtium maris Perſici, quæ *Hormuz* fuiſſe videtur: quartum in *Nagran* urbe. Liquet etiam Chriſtianos Homeritas olim Alexandrino Patriarchæ ſubjectos fuiſſe, qui & ordinatos à ſe Epiſcopos illuc mittebat. In inſulam verò Arabiæ Felicis, quæ Græcis *Dioſcoridis*, Arabibus *Socotora* vocatur, à Metropolitano Perſidis anno Chriſti 535. quo Coſmas [g] Indicopleuſtes Topographiam Chriſtianam vulgavit, Clerici ordinati, tranſmitti conſueverunt. Ejuſdem inſulæ Epiſcopus [h] Cyriacus in vita Jaballahæ Neſtorianorum Patriarchæ occurrit. Elias Metropolita Damaſcenus Eccleſiam [i] Socotoræ inter Epiſcopatus Metropolitano Perſidis ſubjectos recenſet. Eadem [k] in recentiori Neſtorianorum jure ad Indiæ Malabaricæ Archiepiſcopatum ſpectat. Inter Metropolitanos Neſtorianorum ab Amro [l] ponitur undecimo loco *Metropolita*

a *Lib.* 1. *de bell. Perſ. cap.* 20.

b *Tom.* 1. *Bibl. Orient. p.* 384.

c *Tom.* 1. *p.* 385.

d *Hoc Tom. pag.* 454. *& ſeq.*

e *Apud Lambecium in Bibliot. Cæſarea lib.* 5. *pag.* 131.

f *Lib.* 3. *num.* 4.

g *Suprà hoc tomo pag.* 437.

h *Tom.* 2. *p.* 456.

i *Ibid. pag.* 460.

k *Suprà hoc tomo pag.* 423.

l *Tom.* 2. *p.* 458.

polita Katrabæ: Katarbam vocat [a] Renaudotius, inquiens: *Undecima Metropolis Katarba, quæ ferè incognita eſt*: ejus tamen ſitum deſcribit Herbelotius [b] his verbis: *Cothrobah inſula maris Oman, ſeù Oceani Æthiopici, poſita ad meridiem alterius, quæ Gezirat al-Corud, hoc eſt, inſula Simiarum appellatur, cujus ſuprà facta eſt mentio. Hæc autem, de qua nunc loquimur, à Chriſtianis inhabitatur, nec niſi ſexaginta circiter milliaribus ab ora Æthiopiæ diſtat.* Idem Herbelotius de Socotora [c] loquens, Edriſſum Sceriphum & Geographum Perſam, ſcriptores Mahometanos, laudat, qui ajunt, ejus incolas potiori parte Chriſtianos eſſe, ibique ab Alexandro Magno coloniam Græcorum olim deductam: quod & Geographus Nubienſis [d] notavit. Philoſtorgius [e] verò pro Græcis Syros collocat in ora Oceani Æthiopici: *Ad maris rubri*, inquit, *exteriorem ſinum, in ſiniſtro latere degunt Auxumitæ, ex vocabulo Metropolis ita appellati: urbium enim caput Auxumis dicitur. Ante hos autem Auxumitas, Orientem verſus, ad extimum pertingentes Oceanum, accolunt Syri, ab earum quoque regionum incolis ita dicti. Etenim Alexander Macedo eos ex Syria abductos, illic collocavit: qui quidem patria Syrorum lingua etiamnum utuntur.* Strabo [f] in ora Arabiæ Felicis ad Oceanum Indicum colonias Sidoniorum, Tyriorum, & Aradiorum memorat. Idcircò Æthiopica lingua, quam Abiſſini in ſacris uſurpant, Chaldaica vocatur; & in Socotora, Cotorba aliiſque Arabiæ Felicis locis Syriacus ſermo invaluit.

VI. Meſenenſes, Cataræi, & Ramanitæ Arabes ad Chriſtum converſi.

Atque hæc de Arabia, quæ mare Rubrum & Oceanum Æthiopicum Indicumque reſpicit, deque mediterraneis ejuſdem urbibus. Quæ verò ad Perſicum ſinum accedit, Chriſtianæ fidei lumine colluſtrata eſt ab ipſis Eccleſiæ incunabulis. Seleuciæ Epiſcopus, & Perſidis Metropolita ſuam ea in re operam impenderunt. Meſenenſes, Cataræos, & Ramanitas populos Chriſto nomen dediſſe ex chronicis Syriacis patet. Meſenenſium Metropolis *Perath-Meſenæ*, ſequiori ævo *Baſra*, ſeù *Baſſora* [g] dicta eſt. Philoſtorgius [h] de Tigride fluvio loquens, *hunc*, ait, *priuſquam in mare ſeſe immittat, in duos magnos amnes dividi: deinde duobus extremis oſtiis longe à ſe invicem diſſitis, in Perſicum mare evolvi, maximum terrarum ambitum aquarum divortio complexum, & inſulam efficientem fluvialem ſimul ac marinam, quam incolit gens Meſenorum.* Metropolitam Meſenis à Papa Seleucienſi Primate datum ſcribit Ebedjeſus [i] Sobenſis: idque circa annum Chriſti 310. Ejuſdem urbis Metropolitam Marabas [k] in Synodica poſt Lapetenſem Suſianorum antiſtitem laudat. Georgius Meſenenſium Metropolitanus [l] cum duobus ejuſdem regionis Epiſcopis à Jeſujabo Adjabeno ad Cataræorum regionem miſſi ſunt. In Tabula Eliæ Damaſceni [m] ſub Metropoli Baſſoræ ſeù Meſenorum, duo Epiſcopatus recenſentur, *Deſteſanæ* nimirùm, & *Nahar-al-Marah*. Matthæus Meſenenſis à Babæo Archimandrita,

qui

a *Anciennes Relations des Indes & de la Chine pag.* 265.
b *Bibl. Orient. pag.*277.
c *Ibid. pag.* 815.
d *Pag.* 25.
e *Lib.* 3. *num.* 6.
f *Lib.* 17. *circa finem.*
g *Herbelot. pag.* 192.
h *Lib.* 3. *num.* 7.
i *Tom.* 3. *Bibl. Orient. p.* 346.
k *Ibid. pag.* 7.
l *Tom.* 3. *p.* 136. & 143.
m *Tom.* 2. *pag.* 459.

qui anno Chriſti 570. vivebat, laudatus legitur apud Sobenſem [a] in catalogo. Idem Babæus [b] laudat & Gabrielem Catarenſem. *Catara* autem urbs eſt in mediterraneis Arabiæ Felicis contra Perſidem, unde populi Plinio *Cataræi*, de quibus ſuprà [c] dictum: diverſi planè ab incolis Chataræ ſeù Chartaræ, quæ urbs eſt Meſopotamiæ, & à Bactrianis trans Oxum fluvium populis, & à Socotoræ inſulæ habitatoribus; adeoque libenter emendamus, quæ [d] Tom. 3. de Catara & Catarenſibus notata ſunt. Porrò in Cataræorum regione Chriſtianos plurimos, monachos, clericos & Epiſcopos fuiſſe, Jeſujabus Adjabenus [e] in ſuis ad illos epiſtolis affirmat, nominatque *Dirinum*, *Maſamig*, *Talon*, *Chata*, & *Hagar*, quibus locis Epiſcopos præfuiſſe colligitur ex ejuſdem Jeſujabi epiſtola XIX. ad Catarenſes, qua Abrahamum Epiſcopum Maſamig memorat. Cataræis & Meſenis adjuncti *Ramanitæ*, qui Chaldæis [f] *Razichitæ* dicuntur: horum urbs *Maheldagdar* [g] memoratur in actis S. Milleſij Epiſcopi & martyris: pro Maheldagdar legendum puto ܡܚܠܕܓܪܕ ܡܕܝܢܬܐ ܕܪܙܝܟܝ̈ܐ *Maheldegerd Razichitarum urbs*, in qua idem S. Milleſius cum Abroſimo Presbytero & Sina Diacono pro Chriſti fide cæſus occubuit à Guphrizo ejuſdem loci præfecto, regni Saporis anno 31. In eadem Razichitarum regione anno Saporis 33. paſſi ſunt [h] Daniel presbyter, & Varda virgo. Apud Jacobitas *Epiſcopus* [i] *Beth-Raman* ſeù *Beth-Razich* ſexto loco inter ſubjectos Maphriano, hoc eſt, Primati Orientis ponitur. In Jure [k] Neſtorianorum, ſub Theodoſio Patriarcha, qui anno Chriſti 852. eam ſectam regebat, *Razichitarum Eccleſia* inter Metropolitanas recenſetur. At olim tàm *Cataræi*, quàm *Razichitæ* à Metropolita Perſidis pendebant, ut etiam [l] *Armozei*, inſulæ Armozæ, quæ [m] Ormus, Hormuz, & Hormuzdadſcir audit, incolæ: hos Carmanis accenſet [n] idem Plinius: Arabibus Jamanitis Pomponius [o], qui Ogyrim pro Armoza habet, *oſtio Perſico*, inquiens, *proximam partem Arabiæ Felicis, & Carmanis contrariam Macæ tenent. Aliquot ſunt in medio inſulæ ſitæ. Ogyris, quod in ea Erythræ regis monimentum eſt, magis clara quàm ceteræ.* Voſſio eſt Ogyris ipſa Ormus, nobilis mercatu in freto Perſico inſula: Harduino inſula Mazira juxta Felicis Arabiæ latus Orientale, ubi ferè Ptolemæi eſt Organa, inquit [p] Cellarius. Dionyſius Periegetes [q] *extra Carmaniæ promontorium* Ogyrin locat. Æquè igitur ad Carmanos ac Arabas ea inſula refertur, cujus Epiſcopus [r] Gabriel circa annum Chriſti 540. vivebat, & Theodorus [ſ] in epiſtola Jeſujabi Adjabeni Patriarchæ circa annum 650. laudatur.

a *Tom. 3. p. 97.*
b *Ibidem.*
c *Hoc Tom. pag.* 558. *&* 564.
d *Tom. 3. pag.* 97. 133. 136. *&* 632.
e *Tom. cit. pag.* 133. 134. 136. *&* 143.
f *Tom. 3. p.* 347.
g *Tom. 1. p.* 186.
h *Tom. 1. p.* 188.
i *Tom. 2. p.* 419.
k *Tom. 3. p.* 347.
l *Plin. lib. 6. cap.* 25. *Vide Cellar. lib.* 3. *Geograph. antiq. cap.* 20. *pag.* 817.
m *Tom. 3. Bibl. noſtr. pag.* 133. 147. *&* 597.
n *Loc. ſup. cit.*
o *Lib. 3. cap.* 8.
p *Lib. 3. cap.* 20. *pag.* 818.
q *Verſ.* 606.
r *Tom. 3. Bibl. Orient. p.* 147.
ſ *Ibid. pag.* 133.

§. IV.

§. IV.

Monophyſitæ, & Neſtoriani in Arabia.

I. Monophyſitæ in Arabia.

EX iis, quæ in Diſſertatione, Tomo ſecundo de Scriptoribus Syris Monophyſitis præmiſſa, dixi, palàm fit hujus hæreſeos homines in Arabiam atque Æthiopiam Juſtiniano Imperatore invaſiſſe. Hæc fusè à nobis narrata ſunt in hac Diſſertatione [a] Capite ſuperiori §. IV. ubi oſtenſum, Homeritas ſubmiſſis ex Juliani & Cajani ſecta pſeudo-epiſcopis ab orthodoxa fide ad Eutychianam hæreſim tranſiiſſe. Eutropius [b] Julianiſtarum antiſtes gregales ſuos eo deſtinaverat, qui ad Hirtam Naamanis penetraverunt, atque in Perſidem & in Homeritarum regiones procurrerunt. Hinc hæretici *Nagranitæ* & *Harmaſitæ*, quos Anaſtaſius Sinaita in Hodegi cap. 10. & 25. commemorat: Arabes nimirùm Nagranæ urbis, & Harmaſæ ſeù Ormus inſulæ incolæ, Eutychiana labe infecti. Eadem lues ad Æthiopiam [c] ſeù Abiſſiniam pervaſit operâ Alexandrinorum Patriarcharum, qui Monophyſiticis erroribus imbuti Metropolitam ejuſdem opinionis illuc deſtinabant. Nec Homeritæ tantùm, & Abiſſini; ſed etiam Arabes Petrææ atque Deſertæ unam in Chriſto naturam profeſſi leguntur. In ipſo hujuſce hæreſeos exortu, Dioſcoro Eutychetis patrocinium ſuſcipiente, Conciliabulo Epheſino [d] Arabes Epiſcopi ſe ſubſcripſere Conſtantinus Boſtræ, Anaſtaſius Areopolis, Theodoſius Amathuntis, Muſonius Zoaræ, Cajuma Phaneenſis ſeù Phæno, & Auxilaus Saracenorum fœderatorum. Conſtantinus Arabum Metropolita ſententiam poſtea mutavit in Concilio [e] Chalcedonenſi, cui & Muſonius Zoaræ, Beryllus Ailæ, Aretha Eluſæ, Proclus Adraæ, Hormiſda Philippopolis, Joannes & Euſtathius Saracenorum gentis, Eulogius Philadelphiæ, aliique Arabes Epiſcopi conſenſere. Qui Conſtantinum excepit Antipater [f] Metropolita Boſtrenus in ſuo ad Leonem Imperatorem reſcripto Monophyſitas damnavit: damnarunt & Epiſcopi [g] Joannes Palmiræ, Thomas Evariæ, Theodorus Danaborum, Abrahamius Coracenſis, & Euſtathius Saracenorum. Zenone tamen & Anaſtaſio imperantibus quum Antiocheni atque Hieroſolymitani Patriarchæ ut plurimum Monophyſitæ eſſent, Scenitarum Arabum potior pars eodem veneno infecta eſt. Severus Antiochenus Acephalorum princeps Alamundarum Saracenorum Phylarchum Chriſtianam religionem nuper amplexum, duobus ad illum miſſis Epiſcopis, erroris ſui labe inficere tentavit: ſed irrito conatu, ut refert [h] Theodorus Lector. Eodem verò tempore quo Saracenorum Phylarchus ab orthodoxa fide recedere noluit, heterodoxam propugnabant Thomæ Damaſci Metropolitano ſubjecti Arabum Epiſcopi Thomas Jabrudorum, Joannes Palmiræ,

a *A pag.* 451.

b *Tom.* 2. *p.* 329. & 373.

c *Suprà p.* 458.

d *Labb. Tom.* 4. *Concil. p.* 118.

e *Tom. cit. pag.* 79. 83. 91. & 328.

f *Tom. cit. pag.* 891.

g *Tom. cit. pag.* 922. & *ſeq.*

h *Lib.* 2. *p.* 564.

miræ, & Joannes alter Hurinorum, quos unàcum reliquis ejuſdem furfuris Epiſcopis Juſtinus Imperator ſedibus deturbavit, quod Chalcedonenſi Concilio impiè adverſarentur, quemadmodum ex Joannis Chronico narrat Dionyſius [a] Jacobitarum Patriarcha. Libello [b] orthodoxorum adversùs Severum & reliquos Acephalos ſubſcripſere Joannes, Victor, & Thomas legati Eccleſiarum Boſtræ, Areopolis, Montis Sinai, Pharan, & Raithu. In Concilio [c] Conſtantinopolitano II. orthodoxam quoque fidem tutati ſunt Joannes Boſtræ, Eulogius Danaborum, & Dorymenius Adraæ. Contra Severi diſcipulus Jacobus Baradæus, quem Zanzalum vocant, rem Monophyſiticam tùm apud Syros, tùm apud Arabes populos egregiè promovit. Arethas Gabalæ filius Arabum rex Baradæo [d] & Monophyſitis favebat. Idem Paulum [e] Nigrum Antiochenæ primùm, deinde Alexandrinæ Acephalorum Sedis incubatorem, ex Ægypto Juſtiniani Imperatoris juſſu ejectum recepit hoſpitio. Arethæ filius Monderus [f] veſtigia patris ſequutus, Baradæum Paulumque amore complexus perhibetur. Hinc Saracenorum tàm Romanis, quàm Perſis fœderatorum Præſules ferè omnes ab orthodoxa religione defecere: ſed & eorum quoque reges arma in Imperatorem Romanorum converterunt, quod Monophyſitæ Epiſcopi in Romano Imperio exagitarentur. *Litis*, inquit Abulpharagius [g], *inter Arabes & Romanos cauſa fuit, quod Juſtinianus Patres perſequeretur, qui unam naturam aſſererent, quum Arabes Chriſtiani tunc temporis non aliam, quàm Jacobitarum confeſſionem amplecterentur*; in Hirta præſertim Naamanis, cujus Epiſcopos Dionyſius [h] Patriarcha laudat Theodorum anno Chriſti 551. Joannem anno 617. & Georgium anno 650. Perſarum Reges Romanis infeſti in id nervos omnes intendebant, ut verſantes in ditione ſua Chriſtiani homines à Romanorum religione abhorrerent, eorum patrocinium ſuſcipientes, qui ob Monophyſiticam aut Neſtorianam hæreſim è Romano ejecti fuerant Imperio: quod & Arabum reges Perſicæ ditioni ſubjecti præſtabant. Pace autem inter Choſroëm Hormiſdæ filium & Mauricium Imperatorem facta, orthodoxi Antiochenæ Eccleſiæ præſules operam ſuam navarunt, ut Saracenos ab erroribus revocarent. Gregorius Patriarcha, poſtquam donaria à Choſroë ad ſancti martyris Sergii ædem miſſa dedicaſſet, Mauricii permiſſu, *ſolitudinem limitum, ubi Severi dogmata vigebant, peragrans, iis in locis*, quæ à Saracenis inhabitabantur, *Eccleſiaſtica dogmata prædicavit, multaque caſtella & vicos atque integras tribus & monaſteria, ad Eccleſiam Dei adduxit*, Evagrio [i] teſte. Per idem tempus Naamanes [k] Monderi filius, Saracenorum Phylarchus, ad ſacrum baptiſmum acceſſerat, quem [l] Barhebræus Jacobitam fuiſſe, Amrus Neſtorianum comminiſcuntur: orthodoxam tamen religionem coluiſſe ſuadent quæ modò ex Evagrio narravi. Mauricius enim Imperator & Gregorius Antiochenus Patriarcha catholicam

fidem

a *Vide Tom. 2. Biblioth. noſtræ pag. 54.*
b *Labb. Concil. tom. 5. pag. 46. & 55.*
c *Tom. cit. pag. 416.*
d *Tom. 2. p. 64.*
e *Ibid. pag. 331.*
f *Ibid.*
g *Hiſtor. Dynaſtiarum pag. 93.*
h *Vide Tom. 1. Bibl. noſt. pag. 167.*
i *Lib. 6. cap. 22.*
k *Ibidem.*
l *Tom 2. Bibl. noſtræ pag. 415.*

fidem apud Saracenos Perſis fœderatos, Choſroë ipſo Perſarum rege permittente, ſtrenuè promovebant. Non tamen deerant inter Saracenos, qui Jacobitis adhærerent. Iis tres Epiſcopi præfuiſſe leguntur, quorum primus *Ramanitas*, alter *Charmæos*, tertius *Scenitas Thaalabenſes* regebat. Athanaſio primo Patriarcha Jacobitis præſidente, Maruthas Tagritenſis Metropolita anno Chriſti 629. Epiſcopos illos ditioni ſuæ ſubjecit, atque inter duodecim [a] Epiſcopales Sedes, quas ſub poteſtate ſua eſſe voluit, ſextum locum Epiſcopo *Beth-Raman quæ & Beth-Razich*, ſeptimum *Charmæ*, & duodecimum *Arabum Chriſtianorum qui ſunt Thaalabenſes Scenitæ*, deſignavit. Hujus poſtremi ſedes *Akulæ* videtur fuiſſe, vel ſaltem in proxima Akulæ urbe *Hirta Naamanis*, ut in Diſſertatione de Monophyſitis [b] obſervavi. Bacchus [c] Akulæ Epiſcopus à Barhebræo laudatur ad annum Chriſti 706. quo Julianus Jacobitarum Patriarcha illum amoto Denha Maphriano Primatem Orientis ejuſdem ſectæ inſtituit. Amrus in vita [d] Patriarcharum Neſtorianorum, Epiſcopos Scenitarum Thaalabenſium in urbe Ana ſediſſe perhibet. Alius ab Epiſcopo *Arabum Scenitarum* fuit ille, qui primum locum inter ſubjectos Maphriano Jacobitarum præſules tenet, atque Epiſcopus ܕܒܝܬ ܥܪܒܝܐ *Beth-Arbaje* [e] appellatur: quod nomen *Arabiæ* à nobis redditum non Arabum regionem aut populos indicat, ſed oppidum quoddam apud Niſibin Meſopotamiæ civitatem, cujus in hiſtoria Jacobitarum [f] Neſtorianorumque frequens mentio. Timotheus [g] & Joannes Rahedus circa annum Chriſti 1167. Behenamus verò Dioſcorus Sciatti, & Saba Ignatius anno 1412. & 1480. *Beth-Arbajæ* Epiſcopi fuere. Eidem ſedi conjunctæ apud Jacobitas fuere Eccleſiæ *Baladæ*, *Tel-Aphar*, *Abumariæ*, & *cœnobii Moallak*. Neſtoriani olim cœnobium ibidem habuere, cujus monachis epiſtolam dedit Jeſujabus [h] Adjabenus. Charmæos [i] Arabiæ populos memorat Plinius: Zacchæus [k] eorum Epiſcopus in chronico Dionyſii perhibetur ordinationi Georgii Jacobitarum Patriarchæ, quæ anno Chriſti 759. contigit, interfuiſſe. Charmenſes inter & Thomam Maphrianum [l] contentio orta eſt circa annum 840. quod hic Georgium Beherini Epiſcopum, qui Charmæ diœceſim uſurpaverat, damnaſſet. Amrus [m] unum eundemque ſcribit Buazichæ, Beherini, & Geziræ Epiſcopum Jacobitam fuiſſe. Baſilius [n] Charmæ Epiſcopus anno 1264. Ignatium Joſue Patriarcham unàcum aliis pluribus Jacobitarum præſulibus ordinavit. Moſes [o] Barcepha Ramanitis circa annum 900. præfuit: anno verò 1277. exeunte Gregorius [p] Barhebræus Michaëlem Mochlem Epiſcopum Beth-Raman ordinavit.

a *Tom.* 2. *p.* 419.
b *Verbo* Akula, *&* Hirta.
c *Tom.* 2. *p.* 430.
d *In vita Gregorii Patriarchæ*.
e *Tom.* 2. *p.* 419.
f *Tom.* 2. *p.* 452. *& ſeq. Tom.* 3. *pag.* 109. 143. 169.
g *Tom.* 2. *p.* 384. 386. *&* 452.
h *Tom.* 3. *p.* 143.
i *Suprà p.* 558.
k *Tom.* 2. *p.* 111.
l *Ibid. pag.* 437.
m *In vita Gregorii Patriarchæ Neſtor.*
n *Tom.* 2. *p.* 379.
o *Ibid. pag.* 218. *&* 349.
p *Ibid. pag.* 255.

II. Neſtoriani in Arabia.

Neſtoriani latiùs, quàm Monophyſitæ, per Arabiam diffuſi ſunt, firmiuſque adhæſerunt. Primi Arabum Epiſcopi Neſtorio faverunt in Latrocinio Epheſino unàcum Joanne Patriarcha Antio-

cheno Antiochus [a] Boſtræ, & Zoſius Esbuntis. Qui verò Neſtorianam hæreſim in Meſopotamia, Chaldæa & Perſide diſſeminarunt ſcholæ Edeſſenæ Alumni, Barſumas, Maanes, Narſes aliique ſuprà [b] memorati, iidem Arabibus Perſico imperio ſubjectis eoſdem errores propinarunt: quod ut aſſequerentur, ab anno [c] Chriſti 435. ad annum 496. improbos impioſque labores ſuſceperunt; donec accedente [d] Archiepiſcoporum Seleuciæ ac Perſidis operâ, magna Perſarum Arabumque pars ab orthodoxa religione defecit. Coſmæ [e] Indicopleuſtæ ævo, qui Topographiam Chriſtianam circa annum Chriſti 535. ſcripſit, in Perſide, India, Arabia Felice, Dioſcoridis inſula Neſtoriani erant, quibus Epiſcopos & Clericos Catholicus Perſidis, item Neſtorianus, ordinare conſueverat. Is Catholicus Patricius ſeù Mar-Abas fuit, quem ex Magorum ſecta converſum, in Hirta urbe baptiſmum ſuſcepiſſe refert [f] Amrus. Porrò Hirtæ plurimi Neſtoriani æquè ac Jacobitæ morabantur, Phylarchi Arabum patrocinio freti. Ibi Abraham [g] monaſticæ vitæ apud Neſtorianos propagator circa annum 502. aliquandiu moratus eſt, antequam in Ægyptum Babæo Patriarchalem dignitatem adminiſtrante proficiſceretur. Ibidem Schola & Epiſcopalis Sedes ejuſdem ſectæ. Kajura Marabæ diſcipulus [h] *Hirtæ Doctor* Amro appellatur. In Tabula [i] Eliæ Damaſceni, Epiſcopatus Hirtæ ad Provinciam Patriarchalem refertur, & in Pontificali Chaldæorum, poſt Caſcarenſem & Zabenſem locus ei aſſignatur. Hirtæ Epiſcopus Simeon [k] erat, quo tempore Naamanes Monderi filius Saracenorum Phylarchus ad Chriſtianam fidem ex ethnica ſuperſtitione tranſiit; Jeſujabo nimirùm Patriarcha Neſtorianis præſidente, qui anno 596. obiit, in cœnobio Hendæ ejuſdem Naamanis filiæ in Hirta conditus. Hirtenſes Neſtoriani [l] cum Garmæis Ananjeſum ſecundum, cum Caſcarenſibus Abrahamum Margenſem Patriarchas creandos curarunt, anno videlicet Chriſti 774. & 836. Eoſdem inter & Caſcarenſes [m] anno 877. de proëdria ortum eſt diſſidium, quod certis conditionibus Iſraël Caſcaræ Epiſcopus compeſcuit. Juxta Hirtam poſitæ urbes [n] Cupha ſeù Akula, & Vaſeta ſuos item Epiſcopos Neſtorianos habuere: ſed prima Hirtæ, altera Caſcaræ conjuncta legitur. Cuphæ [o] monaſterium Saporis, Vaſetæ [p] Sabarjeſu exſtitit. Baſſora [q], quæ & Meſene dicitur, adeò Neſtorianis frequens fuit, ut Metropoliticis juribus ornata dicatur temporibus Marabæ Patriarchæ, qui ab anno 536. ad annum 552. ſedit. A Papa Seleuciæ Archiepiſcopo id antea factum [r] Sobenſis memorat. Baſſorenſium ſeù Meſenorum Metropolita [ſ] Georgius ſub Jeſujabo Adjabeno & Georgio Patriarchis laudatur. Ejuſdem Georgii operâ Epiſcopi Cataræorum, de quibus ſupra [t] dictum, cum Metropolita Perſarum [u] reconciliati ſunt anno 661. Illos Jeſujabus [x] Adjabenus Epiſcopatu dejecerat. Quo verò tempore lues illa in terris Arabum graſſari cœpit, quæ totum brevi afflavit Orien-

tem,

a *Concil. Labb. tom. 3. pag.* 598. & 599.
b *Pag.* 69.
c *Ibid. pag.* 77. *ad pag.* 80.
d *Pag.* 81.
e *Suprà pag.* 91. & *ſeq.*
f *Tom.* 3. *Bibl. noſtræ pag.* 76.
g *Amrus in vita Babæi.*
h *Tom.* 2. *Bibl. noſtræ pag.* 412.
i *Tom. cit. pag.* 459.
k *Ibid. pag.* 415.
l *Tom.* 3. *p.* 156. & 508.
m *Tom. cit. pag.* 513.
n *Tom.* 2. *p* 449. & 459. *Tom* 3. *pag.* 234. 551 & 554.
o *Tom.* 2. *p.* 416.
p *Tom.* 2. *p.* 439. & 442. *Tom.* 3. *p.* 618.
q *Tom.* 3. *p.* 77.
r *Tom.* 3. *pag.* 346.
ſ *Tom.* 3. *p.* 136. 143. & 151.
t *Pag.* 430.
u *Tom.* 3. *p.* 153.
x *Tom.* 3. *p.* 134.

tem, impoſtor, inquam, Mahometus, Mecchæ, Medinæ, Nagranæ aliiſque in Arabiæ oppidis Neſtorianos plurimos exſtitiſſe notant qui de Saracenici Imperii initiis ſcripſere. Sergius [a] monachus, qui & Bahira, ejuſdem Mahometi præceptor, Neſtorianam ſectam amplectebatur: Batiram vocat Hofmanus [b] eumque hæreticum Jacobitam facit à Sergio monacho Neſtoriano diverſum: Mahometum enim in Alcorano ſuo conflando, opera Batiræ Jacobitæ, Sergii Neſtoriani, & Judæorum quorundam uſum fuiſſe. Saidus [c] Nagranenſium princeps cum Jeſujabo Gadalenſi Patriarcha eundem Mahometum adiiſſe fertur, Chriſtianiſque ſectæ ſuæ hominibus libertatem ab eo impetraſſe. Timotheus, qui ab anno 778. Neſtorianis Patriarcha præfuit, Jamanæ [d] & Senaæ, hoc eſt, Homeritidis Epiſcopum creavit Petrum, Narſetem verò Senæ ſeù Cardaliabedæ, quæ Ramanitarum populorum [e] urbs erat, alia à Sena Rajæ, & à Sena oppido Edeſſam inter & Amidam poſito, cujus Epiſcopi [f] Milleſius ſub Sabarjeſu, & Sabarjeſus [g] ſub Sergio memorantur. De Socotoræ ſeù Dioſcoridis inſulæ, Cotrobæ, & Harmozæ Epiſcopis, dictum eſt [h] ſuprà. Razichitarum Metropolitani meminit [i] Theodoſius Patriarcha, qui anno 852. ſedebat. Demùm Epiſcopi [k] Callinici, Haitæ, Koſræ, Anbaræ, Naamaniæ, aliarumque ad Euphratem fluvium poſitarum urbium, in hiſtoria Neſtoriana paſſim occurrunt.

a Zonar. tom. 3. *Maſudius Mahometanus*, & *Georgius monachus Chriſtianus apud Marraccium in vita Mahumeti cap.* 5. *pag.* 13. & *in Tract. de Alcorano cap.* 4. *pag.* 35. 36. & 37.
b *Lexic. verbo Mahometus*.
c *Tom.* 2 *p.* 418. *Tom* 3. *pag.* 108.
d *Tom.* 3. *pag.* 489.
e *Tom.* 3. *p.* 226.
f *Tom* 3. *p.* 411. & 446.
g *Tom.* 2. *pag.* 439.
h *Pag.* 602. 603. & 604.
i *Tom.* 3. *p* 347.
k *Tom* 2 *p.* 449. *Tom.* 3. *pag.* 264. & 347.

§. V.

De Sabæis in Arabia & Perſide, quos Chriſtianos S. Joannis vocant.

I. Quæ Ignatius à Jeſu tradit de origine, loco, numero, & erroribus Chriſtianorum Sancti Joannis.

IGNATIUS à Jeſu Carmelita Excalceatus anno Chriſti 1652. typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide libellum edidit hoc titulo prænotatum: *Narratio originis, rituum, & errorum Chriſtianorum ſancti Joannis: cui adjungitur Diſcurſus per modum Dialogi, in quo confutantur triginta quatuor errores ejuſdem nationis*. Hos autem errores recenſet in eodem libello à pag. 63. ad pag. 80. quorum priores quindecim ad Sacramenta pertinent, Baptiſmum ſcilicet, Euchariſtiam, Ordinem, & Matrimonium, quæ ſola ab iis agnoſci teſtatur: reliqui errores ſunt de Cruce, de Chriſto ejuſque matre, de Angelis mundique creatione, de S. Joanne Baptiſta, de feſtis, & jejuniis, deque libris ſacris quibus carent, & profanis quos in pretio habent. Quod verò ad eorum originem attinet, illos [l] moribus & fide convenire ait cum Chriſtianis Chaldæis, adeoque Chaldæorum nomen apud noſtros adeptos, quumque ipſi Chaldæi propria lingua Suriani vocentur, ipſos quoque à quibuſdam Surianos dici: religionem enim inter utroſque olim communem fuiſſe, & commune nomen: ſed centum circiter ac ſeptuaginta ante

l *Cap.* 1. *pag.* 11. & 12.

annis,

annis, hoc eſt, circa annum Chriſti 1480., à Babylonici Neſtorianorum Patriarchæ obedientia ſeparatos, communem cum ipſis fidem nomenque exuiſſe: à Perſis Arabibuſque illos *Sabbi*, ideſt, *Sabæos*, appellari; ipſos verò ſibi nomen *Mendai*, & *Mendai Jaja*, hoc eſt, *Diſcipulus Joannis* imponere; atque idcircò à Latinis *Chriſtianos Sancti Joannis* vocitari: quumque [a] libros hiſtoriarum, & authentica documenta non habeant, ex ipſorum traditionibus, imò fabellis, conjici, ab illis originem eos trahere, qui in Jordane à S. Joanne Baptiſta baptizabantur: quam conjecturam idem Ignatius nonnullis rationum momentis fulcire [b] nititur: additque [c] eos ab Abubecro, Omaro, & Othmano Mahometi ſucceſſoribus olim vexatos, ex Arabia in Chaldæam & Perſidem migraſſe: poſt Tamerlani verò obitum, *Mobarechum quendam regiones illas occupantem ſic nationem Chriſtianorum S. Joannis perſequutum fuiſſe, ut ipſam penitus extinguere conatus ſit: ipſorum Eccleſias diruiſſe, libros combuſſiſſe, & alias crudelitates in ipſos exercuiſſe, ita ut per iſtas civitates circumvicinas, ubi modo commorantur ſub diverſis Principibus, vi perſecutionum diſpergerentur: ſcilicet, Aviſe, Durech, Sciuſter, Deſpul, Rumez, Minao, Calafabad, & alias, quæ ſunt ſub ditione regis Perſarum. Alii morantur in civitate Baſſora, Gezäer, Zechie, Gabon, & in aliis locis, qui ſubjecti ſunt ditioni Baſciæ Baſſorenſis. Alii in aliis aliquibus locis commorantur ſubjecti ditioni Babylonicæ ſub dominio Turcarum. Et omnes civitates ſupradictæ ſunt principum infidelium, Mahometicæ legis ſectatorum. Sed in locis etiam catholicorum non pauci ex iſtis Chriſtianis S. Joannis commorantur: ſcilicet in Indiis Orientalibus, in civitate Goæ, Maſcat, & Seilan ſub ditione Luſitanica: inter quos ſunt illi* (inquit [d] Ignatius) *quos ego duobus ab hinc annis*, hoc eſt, anno 1650., *ad Proregem Goæ veluti* [e] *Oratores ſuæ nationis, & exploratores locorum, quos idem Prorex ſe ipſis daturum promiſit in inſula Seilan, tranſmiſi. Modo etiam ſunt in Goa quinquaginta circiter ex his Chriſtianis, quos hoc ipſo anno* (1652.) *miſi ad D. Julianum de Norognia Gubernatorem Maſcatti & Ducem claſſis Luſitanicæ in ſinu Perſico: quorum aliqui profecti ſunt cum tota familia, ut profiteantur omnes catholicam religionem, ſicuti hìc mihi promiſerunt, antequam diſcederent. Et omnes iſti in omnibus ſupradictis locis diſperſi aſcendunt ad numerum viginti circiter, aut vigintiquinque millium familiarum.*

II. An ii fuerint Chaldæo-Neſtoriani.

Hæc Ignatius: qui ab anno Chriſti 1622. unàcum ſociis Carmelitis in Meſopotamiam ad Chaldæos Neſtorianos miſſus, in Baſſora Arabiæ ad Sinum Perſicum urbe Domum Sanctæ Mariæ de Remediis nuncupatam fundavit, eique Vicarius præfuit; Sabæos verò, qui Chriſtiani ſancti Joannis audiunt, ex illis regionibus ad catholicorum terras in Indiam anno 1629. 33. 46. & 50. tranſmittendos cura-

a *Cap.* 2. *p.* 13. & *ſeq.*

b *A pag.* 14. *ad* 18.

c *A pag.* 18. *ad* 22.

d *Pag.* 20.

e *Pag.* 180.

curavit: cujus rei monimentum ex archivo Sacræ Congregationis de Propaganda Fide depromſi. In titulo Libelli de Chriſtianis ſancti Joannis ab eodem Ignatio editi, *Baſſora Meſopotamiæ* perperàm appellatur. Eorumdem Chriſtianorum meminere quotquot ſuam in Orientales regiones peregrinationem poſt Ignatium ſcripſere; omneſque ad unum affirmant illos S. Joannis Baptiſtæ diſcipulos eſſe, ab ejuſque diſcipulis originem ducere: quod & idem Ignatius [a] probare contendit. Verùm ſibi ipſe repugnat, quum paulò antea [b] Chaldæos Surianoſque illos vocat, Neſtorianorumque Patriarchis uſque ad annum Chriſti 1480. obtemperaſſe, eandemque cum illis religionem coluiſſe teſtatur. Si enim Chaldæo-Neſtoriani ad memoratum annum fuiſſent, non originem à diſcipulis S. Joannis Baptiſtæ, ſed ab Apoſtolis vel Apoſtolorum diſcipulis traxiſſent; neque eos, quos Ignatius refert, fidei rituumque errores ad eam diem habuiſſent; ſed reliquis Neſtorianis omninò conſenſiſſent, quibus & alii ejuſdem gentis homines in Socotora, Cotroba, Malabaria, Tartaria magna, aliiſque remotiſſimis terris commorantes adhærebant; eò præſertim, quia Babylonici Neſtorianorum Patriarchæ [c] per id tempus in Meſopotamia degebant, ac proinde ſectarios ſuos in vicinis Babyloniæ, Suſianæ, Arabiæque locis conſtitutos ab avita religione diſcedere nequaquam permiſiſſent. Itaque Neſtorianos eos fuiſſe, nullis rationum momentis Ignatius perſuadere poterit, quum in eorum ſecta ne veſtigium quidem Neſtorianiſmi deprehendatur.

III. Oſtenditur Sabæos fuiſſe صابيون, Haranitas, & Paganos.

Arabes & Perſæ certiorem nobis de eorum origine notitiam præbent: vocant enim eos, eodem [d] Ignatio teſte, *Sabbi*, hoc eſt, Sabæos. Qui finitimas Chaldææ marique Perſico terras Arabiæ incoluere Sabæi, à Saba Chuſi filio genus deducebant, ut ſuprà [e] notavi. Horum nomen per س *Sin* ſeù ס Samech olim ſcriptum, سبا *Saba*, & سبيون *Sabiun* efferebatur: poſtea litera *Sin* in ص *Sad* ſeù צ Sade mutatâ, & ا Aleph addita, صابه *Sabah*, صابيه *Sabiah*, & صابيون *Sabiun* dicti fuere: nimirùm à verbo صبا *Saba*, quod, ut Philologi Arabes [f] docent, *religionem mutare* ſignificat. Id verò de Sabæis Arabiæ populis dictum, quum ii avita religione derelicta, Chaldæorum ſectam ſequuti ſunt, quæ in Haran ſeù Carris Meſopotamiæ urbe potiſſimùm vigebat. Sunt qui Sabæorum nomen litera Sade inchoatum à *Sabi Ben Mari* deducunt, quem ſectarii Abrahamo Patriarchæ æqualem faciunt: alii alias fabellas de auctore Sabæorum addunt. Mahometus in Alcorano [g] mentionem eorum facit his verbis:

ان الذين امنوا والذين هادوا والنصارى والصابين من امن بالله
واليوم الاخر وعمل صالحا فلهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون ٭

Certè qui crediderunt, & qui Judæi ſunt, & Chriſtiani, & Sabæi; quiſquis crediderit in Deum & in diem noviſſimum, & fecerit rectum; erit ipſis merces ſua apud Dominum ſuum, neque timor erit

ſuper

a *Lib. cit. à p.* 14.
b *Apag.* 11.
c *Tom.* 3. *p.* 590. & 620. & *hoc Tomo pag.* 162.
d *Cap.* 1. *p.* 12.
e *Pag.* 554. & 565.
f *Gol Lexic. Arab. Lat. pag.* 1333.
g *Sura* 2. *verſ.* 61.

ſuper eos, neque ipſi contriſtabuntur: ubi Impoſtor præter ſectarios ſuos, etiam Chriſtianos, Judæos, & Sabæos in ſua quemque religione ſalutem conſequi poſſe clarè affirmat, etſi Mahometani interpretes locum hunc Alcorani aliter exponere contendunt, quos ſcitè redarguit [a] Marraccius, qui *Sabaitas* pro Sabæis vertit, deque iis hæc notat. *Sabaitæ. Gelal.* طايفة من اليهود او النصارى *Species Judæorum, aut Chriſtianorum. Alii vocant illos Sabæos. De his copioſè ſcripſere Henricus Hottingerus in Hiſtor. Orient. lib. 1. cap. 8. & Abraham Ecchellenſis, vir pietate & doctrina conſpicuus, & de natione ſua Maronitica, ac de univerſa Eccleſia optimè meritus. Hunc vide in Eutychio Vindicato Par. 2. cap. 27. Satis habeo nunc innuere hos Sabaitas vocari* نصارى يحيى *Chriſtianos Joannis, quia maximi faciunt baptiſmum S. Joannis, & abominantur Circumciſionem, atque etiam Abrahamum, quia fuit circumciſus. Sed Chriſtiani ſunt tantum nomine, & inter hæreticos, vel potius Ethnicos computandi.* Hucuſque Marraccius. Herbelotius [b] ex Mahometanis auctoribus Hoſain Vaëz, Ben Sciochnah, Ben Hazem, & Ebn Chalecan, oſtendit, Sabæos gente Syros ſeù Chaldæos eſſe; à Magis tamen, ſeù Zoroaſtrianis ignis cultoribus diverſos; conflatam verò ex Judæis, Chriſtianis & Mahometanis religionem habere, cujus hæc ſumma. Deum unum colunt: Angelos & Aſtra venerantur: ad Septentrionem converſi orant, & aliquando ad Meridiem: Pſalmos David legunt; ſed maximi faciunt Librum quemdam lingua Chaldaica, characteribus tamen ferè ignotis exaratum, quem Adamo tribuunt: ex eodem Adamo, necnon ex Setho & Enocho ſententias quaſdam morales proferunt: Septies in die precantur: menſem jejunant ante Æquinoctium vernum: habent in honore civitatem Meſopotamiæ Haran, quo & peregrinari ſolent; item Sabin Ben Edris, & Sabin Ben Mari; Pyramideſque Ægyptias, in quarum una Sabin Edriſi filium ſepultum autumant. Ignatius [c] quædam profert ex eorum libro, quem *Divan* vocant: qui tamen Perſico ſermone conſcriptus eſt, ut titulus ipſe demonſtrat. Perſicam etiam linguam ab illis ut plurimum uſurpari, patet [d] ex nomine ſummi eorum ſacerdotis, quem *Scech* appellant, & ex ſolenni quinque dierum feſto, quod *Haid pengia* dicunt. In Arabum terris Arabicè loquuntur; in rebus verò ſacris ſermonem Syriacum ſeù Chaldaicum adhibent.

Prima eorum origo in urbe Haran fuit, quæ idcircò Syris ܡܕܝܢܬ ܚܢܦܐ [e] *Medinath-Hanphe*, Græcis [f] *Hellenopolis*, hoc eſt, Paganorum civitas, appellatur. Ibi cultus idolorum [g] frequentiſſimus uſque ad Juliani apoſtatæ tempora exſtitit: ſecta etiam Manichæorum circa annum Chriſti 770. ibidem vigebat, Dionyſio [h] & Amro teſtibus, qui Haranitas Manichæos Raſcido Mahometanorum Chalipha & Abbaſo Geziræ præfecto humanum caput ſacrificare de-

a *In Refut. Alcor. pag. 33. & ſeq.*

b *Bibl. Orient. pag. 472. 577. 725. & ſeq.*

c *Pag. 39. 41. & 73.*

d *Pag. 16.*

e *Tom. 1. p. 51.*

f *Tom. 1. p. 201.*

g *Sozomen. lib. 6. cap. 1.*

h *Tom. 2. p. 112. & Tom. 3. pag. 161.*

deprehenſos, nefarii ritus pœnas luiſſe referunt. Haranitas paganos cum Sabæis eoſdem eſſe Abulpharagius docet, ubi Thabeti filii Korræ, & Thabeti filii Senani meminit, eoſdemque *Sabæos*, & *Haranitas paganos*, ſeù *ethnicos* appellat in Chronico [a] Syriaco manuſcripto: [a] *Fol.* 81. 82. & 95.

ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܡܫܬܡܗܪ ܗܘܐ ܐܒܘܠܚܣܢ ܬܐܒܬ ܡܢ ܚܢܦܐ ܚܪܢܝܐ ܘܗܘ ܒܪ ܩܘܪܐ ܒܪ ܡܪܘܐܢ ܒܪ ܩܝܘܪܐ ܒܪ ܐܒܪܗܡ ܒܪ ܩܝܘܪܐ ܒܪ ܡܐܪܝܢܘܣ ܒܪ ܫܠܝܡܘܢ.

Per [b] *hæc tempora*, inquit, *claruit Abul-haſanus Thabetus ex Ethnicis Haranitis, qui fuit filius Korræ filii Meruani filii Kajuræ filii Abraham filii Kajuræ filii Marini filii Solomonis*. Et [c] infrà: [b] *Tom.* 2. *p.* 316. [c] *Tom.* 2. *p.* 317.

ܒܗܕܐ ܫܢܬܐ ܡܝܬ ܐܣܝܐ ܬܐܒܬ ܒܪ ܣܝܢܐܢ ܒܪ ܬܐܒܬ ܚܪܢܝܐ ܚܢܦܐ.

Hoc anno obiit medicus Thabetus filius Sinan filii Thabeti Haranitæ ethnici. In [d] hiſtoria Dynaſtiarum pro Haranita ethnico الصابي الحراني *Al-Sabi Al-Harrani*, hoc eſt, Sabæus Haranita, uterque Thabetus vocatur. Pocockius *Sabium Harranenſem vertit*. Utriuſque Thabeti mentionem facit [e] Herbelotius: & de priore quidem hæc ſcribit: *Thabet Ben Corrah Ben Harun Al-Sabi Al-Harrani. Nomen magni medici, eximii mathematici, & celeberrimi Philoſophi. Hunc Europæi Thebit appellant. Fuit autem religione Sabæus, de qua ſuprà in voce Sabi diximus. Patriam habuit Harran Meſopotamiæ urbem, quæ & Carræ dicitur, unde Abraham profectus, in Palæſtinam abiit. Natus eſt anno Hegiræ* 221. *obiitque anno* 288. Inter ea quæ Syriacè ſcripſit opera, hæc ad Sabæorum ſeù Haranitarum ſectam ſpectant, ab Abulpharagio [f] memorata: [d] *Pag.* 184. 197. [e] *Bibl. Orient. pag.* 1015. [f] *Tom.* 2. *Bibl. noſtræ pag.* 316. & *ſeq.*

ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܢܡܘܣܐ ܘܩܢܘܢܐ ܕܚܢܦܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܩܒܘܪܐ ܕܡܝܬܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܫܘܪܪ ܬܘܕܝܬܐ ܕܚܢܦܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܕܟܝܘܬܐ ܘܛܢܦܘܬܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܚܝܘܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܫܦܝܢ ܠܡܬܩܪܒܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܒܚܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܥܕܢܐ ܕܨܠܘܬܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܩܪܝܢܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢ ܫܒܥܐ ܟܘܟܒܐ ܦܠܢܝܬܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܬܝܒܘܬܐ ܘܒܥܘܬܐ. ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܬܘܕܝܬܐ ܕܨܒܐܐ. ܟܬܒܐ ܕܦܘܠܓܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܥܠ ܫܒܥܐ ܟܘܟܒܐ. ܟܬܒܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܗܪܡܝܣ ܘܨܠܘܬܗܘܢ ܕܝܠܢܝܬܐ ܘܕܥܝܕܐ ܕܚܢܦܐ.

Liber de Lege & Canonibus Paganorum. Liber de mortuorum ſepultura. Liber de confirmatione religionis Paganorum. Liber de munditie & immunditie. Liber de animalibus ſacrificio aptis. Liber de horis precum. Liber de lectionibus recitandis, ad ſingulos ſeptem Planetas accommodatis. Liber de pœnitentia & deprecatione. Liber de religione Sabæorum. Liber de diſtributione dierum hebdomadæ relata ad ſeptem Planetas. Liber de legibus Hermetis, & precibus Paganorum propriis & uſu receptis.

Ex his Sabæi hujuſce auctoris operibus palàm fit, primò Syros

Paganos Haranitas à Sabæis nihil differre. Secundò eoſdem Planetarum fuiſſe uſque ad ſuperſtitionem obſervatores: cum antiquis proinde Chaldæis Aſtrologis Ethnicis omninò convenire. Tertiò ex Manichæis, qui in Perſidem ac Meſopotamiam [a] olim invaſere, nonnullos errores accepiſſe; adeoque Manichæos Haranitas pro Sabæis aliquando appellari. Quartò denique ſacrificia ab illis adhiberi. Ignatius à Jeſu [b] ſacrificii gallinæ, & arietis meminit; multa quoque ab illis obſervari ait quoad ea, quæ munda ipſis vel immunda putantur. Quemadmodum verò ab hæreticis Manichæis aliquid mutuati ſunt; ita ex Chriſtianorum conſortio videntur accepiſſe, quæ idem Ignatius [c] de Sacramentis & Crucis veneratione tradit.

a Tom. 1. p. 118. 128. & 393. Tom. 3. p. 161. & 220.

b Pag. 28. 79. & 187.

c A pag. 22. ad pag. 40.

IV. Sarigani & Ariani Sabæis conjuncti videntur.

Cæterùm in illis ipſis regionibus, ubi Sabæi morabantur, ſecta quædam Chriſtianorum fuit, cujus Thomas Margenſis lib. 3. hiſtor. monaſt. cap. 3. & 8. meminit. *Sariganos* [d] ܣܪܝܓܢܐ, ſeù *Sabirganos* ܣܒܪܓܢܐ idem auctor vocat, eoſque per Adjabenicam provinciam diſperſos, eandem cum Arianis ac Samoſatenis de Chriſto opinionem habuiſſe: *Chriſtum* enim *ſimplicem nudumque hominem antiquis Prophetis parem prædicabant*: ut verò illos ab hoc errore liberarent, illorum locorum Epiſcopos Neſtorianos diu, fruſtra tamen, laboraſſe: Maranamem demùm Adjabenum Metropolitam circa annum Chriſti 760. magnam eorum multitudinem ſectæ ſuæ adjeciſſe, hac iis in Chriſtum propoſita [e] fide: *Confitemini nobiſcum, Jeſum Chriſtum eſſe Dominum Deum; aut aliam demonſtrationem exigitis? Cui populus ille: Credimus, reſpondit, Pater, credimus Jeſum Chriſtum eſſe Filium Dei, ipſumque eſſe Deum. Hac ergo confeſſione audita, Maranames ſanctorum myſteriorum hora eoſdem reconciliavit, factique ſunt filii cariſſimi Eccleſiæ matris ſuæ.* Arianam hæreſim Conſtantio Imperatore per Theophilum monachum in Arabia diſſeminatam fuiſſe, ex Philoſtorgio ſuprà [f] notavi. Eadem circa annum Chriſti 865. in Babylonia vigebat, Abulpharagio [g] Amroque teſtibus, qui Sergium quemdam Arianum medicum perhibent in urbe Bagdado eccleſiam Neſtorianis ablatam, ſectæ ſuæ hominibus tribuiſſe. Arianorum itaque Sariganorumque reliquiæ inita cum Sabæis ſocietate unam eandemque gentem videntur conflaſſe, cui Chriſtianorum Sancti Joannis nomen poſtea impoſitum.

d Tom. 3. Bibl. Orient. p. 482. 483. & 485.

e Tom. cit. pag. 483.

f Pag. 599.

g Tom. 2. p. 438.

CAPUT XI.

De Patriarcha Neſtorianorum.

HUCUSQUE ſectæ Neſtorianæ originem, progreſſionem, errores, diſcidia, ſtatumque hodiernum expoſui. Nunc ſupereſt, ut de eccleſiaſtica ejuſdem gentis Politia diſſeram: & primum quidem ſermo erit de ſupremo eorum Antiſtite, quem Catholicum, & Patriarcham vocant; poſtea de Metropolitis & Epiſcopis, deque Presbyteris, Diaconis & reliquis Clericis; denique de Monachis.

§. I.

Patriarchæ dignitas quo primum tempore à Syris Neſtorianis uſurpata.

I. Univerſus Oriens propriè dictus ſub unius Antiocheni Patriarchæ poteſtate olim fuit.

PRIMIS Eccleſiæ ſæculis in Romani Imperii diſpoſitione univerſus Oriens, qui à Thracia per Ægyptum & Aſiam minorem uſque ad Euphratem & Tigrim extendebatur, quinque amplas Provincias continebat, quæ Conſtantini Magni ævo Diœceſes appellatæ ſunt; Ægyptiacam nimirùm, Orientalem, Aſiaticam, Ponticam, & Thracicam, quæ magiſtratibus ſibi præfectis parebant. In majoribus earum civitatibus inſtitutæ ſunt jam ab Apoſtolorum temporibus præcipuæ Sedes, quæ ſubjectas Eccleſias regerent; duæ Patriarchicæ, ac tres Primatiales. Ægyptiacam enim Diœceſim Alexandrinus Patriarcha adminiſtrabat; Orientalem Antiochenus. Aſiaticæ verò præerat Epheſinus Primas, Thracicæ Heracleenſis, ac Ponticæ Cæſareenſis. Commune ab initio omnibus Epiſcopi nomen; poſtea Archiepiſcopi, Metropolitani, Primatis, Exarchi, Catholici, & Patriarchæ titulus pro uniuſcujuſque Eccleſiæ dignitate attributus. Nicæni Concilii Canone ſexto antiqua hæc Sedium Orientalium privilegia ab Apoſtolis orta indicantur. Quum enim Alexandrino Epiſcopo jus ſuum juxta formam Romani Patriarchatus his verbis tribuiſſet: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Libyam, & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem; qui & urbis Romæ parilis mos eſt*; ſubjungit de reliquis primariis Orientis Præſulibus: *ſimiliter & apud Antiochiam, cæteraſque Provincias ſuis privilegia ſerventur Eccleſiis.* Ubi per *ceteras Provincias* intelligunt Nicæni Patres *præſertim tres Diœceſes autocephalas ab omni Patriarchali poteſtate liberas & exemptas, habenteſque Primatem poteſtate pari* gau-

gaudentem in ſubjectas ſibi Provincias, *nempe Diœceſim Aſiaticam ſub Epheſino*, *Thracicam ſub Heracleenſi*, *Ponticam ſub Primatu Cæſarcenſi*, ut inquit cl. Lupus in illius Canonis expoſitione. Quæ autem extra Romanum Imperium erant Chriſtianorum in Oriente Eccleſiæ, ut in Perſide, Media, Parthia, Armenia majore, Iberia, & India; eæ ad Antiochenum Patriarcham ſpectabant, ſub magnis Metropolitis conſtitutæ, quos ſequior ætas *Catholicos* nuncupavit.

II. Catholici ſeù Primates quatuor ſub eodem Antiocheno Patriarcha: nimirum, Seleuciæ, Perſidis, Armeniæ, & Iberiæ.

Duo autem ab initio fuere ſub Patriarcha Antiocheno Catholici: nimirùm *Perſidis Metropolita*, qui Chriſtianos in tota Perſia & magna India verſantes regebat; & *Seleuciæ Archiepiſcopus*, qui Aſſyriis, Chaldæis, & Arabibus Chriſtianis ſub Perſarum regum ditione poſitis præerat. Horum inſtitutio Nicæni Concilii tempora antecedit: nam Joannes *Perſidis Epiſcopus*, qui apud Gelaſium Cyzicenum *Eccleſias in tota Perſia & magna India* repræſentaſſe dicitur, eidem Nicæno Concilio [a] ſe ſubſcripſit: Simeon verò, qui anno [b] Chriſti 330. Sapore Perſarum rege coronam martyrii adeptus eſt, à Sozomeno [c] *Archiepiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis* appellatur. Circa ejuſdem Concilii Nicæni tempora duo alii emerſere Catholici: *Armeniæ* nimirùm, & *Iberiæ*. Quum enim Conſtantino Imperatore, & Tiridate Armenorum rege ſanctus Gregorius Armenos, Iberos verò Chriſtiana quædam ancilla, quam [d] Nune Armeni vocant, ad Chriſti fidem adduxiſſent; utrique genti Epiſcopus datus fuit; Armenis quidem ipſe [e] Gregorius Illuminator, Iberis verò Gregorius [f] alter ejuſdem nepos. Horum ſucceſſores *Catholici* appellati. Et Iberi quidem, qui Albani, Georgiani, Colchi, & Mengrellenſes dicuntur, uſque ad Mauricii Imperatoris tempora Armenis fide conjuncti fuere; poſtea Græcis adhæſerunt, ut de iis fusè S. Antoninus [g], Vincentius [h] Bellovacenſis, Raphaël [i] Volaterranus, & Thomas [k] à Jeſu. Armenorum Catholicum ſub Juſtiniano Imperatore laudat Procopius [l], *Chriſtianorum*, inquiens, in Perſarmenia *Antiſtitem Græco vocabulo Catholicum idcirco appellant*, *quod unus univerſæ præſit regioni*. Eodem Juſtiniano imperante Patricius Perſidis Catholicus à Coſma Indicopleuſte [m] memoratur, *ad Archiepiſcopales totius Perſidis thronos evectus*, *Catholicus ibidem Epiſcopus conſtitutus*. Sed hic Neſtorianorum ſub Perſica ditione degentium Catholicus erat; ille Armenorum. Hic [n] Seleuciæ ſedem habebat; ille in Dubio [o] Perſarmeniæ regione. De Catholicis Armeniæ vide [p] Galanum, qui ſeriem eorum à S. Gregorio Illuminatore uſque ad Conſtantinum perducit: Sedem autem iniit Conſtantinus Armenorum ſeptuageſimus quartus Catholicus anno Chriſti 1307.

a *Concil. Labb. tom.1. pag.* 227.
b *Suprà pag.* 52.
c *Lib.* 2. *cap* 9.
d *Galan. in Conciliat. Eccleſiæ Armenæ cum Romanæ Tom.*1. *pag.*23.
e *Idem pag.* 12.
f *Idem pag.*45.
g 3. *Part. Hiſt. tit.*19. *cap* 8.
h *Specul. hiſtor. lib.*30. *cap.* 93.
i *Lib.* 11. *de ſectis Syriæ*.
k *De converſione omnium gentium lib.* 7. *cap.* 21. *pag.*408.
l *Lib.* 2. *de bell. Perſ. cap.*24.
m *Topographiæ lib.*2.
n *Hoc tom. pag.* 91. & 406.
o *Hoc tom. pag.* 90.
p *Concil. Eccl. Arm. cum Rom. Tom.*1.

III. Apud Græcos bini Catholici in Patriarchatu Antiocheno perhibentur;

Nilus Doxapatrius, qui Tractatum de Quinque Thronis Patriarchalibus anno 1043. ad Rogerium Siciliæ Regem ſcripſit, ſuo ævo binos fuiſſe Catholicos Antiocheno Patriarchæ ſubjectos teſtatur, Indiæ nimirùm, & Babylonis ſeù Bagdadi; Seleucienſem verò

Præ-

Bagdadēſis ſcilicet, & Perſidis ſeù Indiæ.

Præſulem non Catholici titulo, ſed Metropolitani ornatum, eidemque octavum inter Metropolitanos locum attributum. *Antiochenus*, inquit [a], *poſſidebat univerſam Aſiam & Orientem, Indiamque ipſam, in quam ad hæc uſque tempora Catholicum ordinans mittit, Romogyreos vocatum: & Perſiam, & Babylonem, cui nunc nomen Bagda eſt; eò etiam mittebat Antiochenus Catholicum in urbem Irenupolim, Irenupoleos dictum; & Armenias, & Abaſgiam, & Iberiam, & Mediam, Chaldæam & Parthiam, & Elamitas, & Meſopotamiam.* Gulielmus [b] Tyrius in recenſione Catholicorum, Metropolitanorum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Sedis Antiochenæ, eadem ac Nilus ſcribit de Seleucienſi throno; binos quoque illos Catholicos laudat, quorum alterum vocat *Catholicum Irinopolis, quæ eſt Baldac*; alterum *Catholicum Ani, qui eſt Perſidis.* Hæc nimirùm erat priſca Græcorum Patriarchatus Antiocheni conſuetudo.

a Apud Schelſtratium Par. 1. Antiqu. illuſtr. diſſert. 1. cap. 3. art. 4.

b In fine lib. 23.

IV. In communione Neſtoriana Seleuciæ Catholicus Patriarchicā dignitatem uſurpavit anno Chriſti 498.

Apud Neſtorianos aliter res ſe habuit. Ex quo enim ab Eccleſia Catholica avulſi ſunt, Seleuciæ Archiepiſcopus caput & princeps ejus ſectæ factus, ab Antiocheni Patriarchæ obedientia defecit, ſeque ipſum *Catholicum Patriarcham* appellavit. Id factum non Acacii Seleucienſis Archiepiſcopi temporibus, quem Barſumæ Niſibeni & Maanæ Perſæ vexationibus hæreſim Neſtorianam anno Pherozis Perſarum regis vigeſimo ſeptimo, Chriſti circiter 484. profiteri compulſum fuiſſe Jacobitæ Neſtorianique [c] Scriptores perperàm affirmant; orthodoxam enim eum fidem coluiſſe [d] demonſtravi; ſed poſt ejuſdem Acacii obitum, quum Babæus [e] ipſius ſucceſſor anno 498. Seleucienſem Eccleſiam occupavit, Neſtoriana labe infectus. Qui Babæum excepere, iiſdem erroribus inquinati, Patriarchicam dignitatem ſibi vendicarunt. Ante eum Chriſti annum Archiepiſcopi Seleucienſes, & Metropolitani Perſidis ſub Patriarchæ Antiocheni poteſtate vixerant: idque unum ab Antiocheno Epiſcopo privilegium obtinuerant, ut à ſuis Suffraganeis ordinarentur, neve ordinationis cauſa Antiochiam adire cum capitis periculo cogerentur, ut in Nicænis Arabicis Canonibus dicitur. Quidquid aliter de Patriarchatus ſui inſtitutione ſcribunt Neſtoriani, fusè à nobis [f] confutatum eſt.

c Tom. 1. Bibl. Orient p. 354. & Tom. 3 p. 59. & 380.

d Tom. 3. p. 381. & ſeq.

e Tom. 3. p. 427.

f Tom. 3. à pag. 51. ad pag 60. Et hoc tom. à pag. 369. ad pag. 374.

V. Idem Seleuciæ Catholicus Primatem Perſidis ſibi ſubjecit uſque ad annum 1580. quo hic antiqua Eccleſiæ ſuæ jura reſtituit.

Poſt annum Chriſti quingenteſimum, quum eo quo ſuprà dixi pacto Seleucienſis Neſtorianorum Archiepiſcopus Patriarchalem ſibi poteſtatem aſſeruiſſet, Perſidis etiam Metropolitanum ditioni ſuæ ſubjicere aggreſſus eſt. Quod ex Coſma [g] Indicopleuſte colligitur, anno circiter Chriſti, quo is Topographiam Chriſtianam edidit, quingenteſimo trigeſimo quinto unus Neſtorianorum omnium Catholicus habebatur Seleuciæ Antiſtes Patricius ſeù Marabas, idemque Archiepiſcopalem totius Perſidis thronum occupaſſe dicitur. Babæi itaque ſucceſſores ſtatim atque ex Catholicis ſeù Primatibus ad Patriarchæ dignitatem convolarunt, videntur ſibi non Epiſcopos modo

g Suprà pag. 92.

illius

illius provinciæ ſubjeciſſe; ſed magnum etiam Perſidis Primatem, qui parem cum illis Catholici honorem olim ſuſtinuerat. Ebedjeſus [a] Sobenſis ſcribit Eccleſiam Perſidis non ante annum 420. quo Jaballahæ Synodus habita fuit, Metropolitanæ jura accepiſſe; ab eodem autem Jaballaha ſextum illi inter Metropolitanas locum decretum fuiſſe. Verùm certiora documenta habemus, quibus oſtenditur, memoratam à Sobenſi Metropolitanæ Perſidis inſtitutionem omninò commentitiam eſſe: nam ante Jaballahæ tempora Epiſcopus Perſarum metropoliticis prærogativis gaudebat, ut ſuprà dixi: poſt Jaballaham verò uſque ad annum circiter 800. quo Timotheus Neſtorianis Patriarcha præerat, tantum abeſt, ut ſextum locum ille Metropolitanus habuerit, ut potiùs de primatu cum Seleucienſi Catholico contenderit, quemadmodum ex Gregorio Barhebræo [b] narravi. Abulpharagius Benattibus [c] in Arabica Canonum collectione refert, Babuæi tempore Barſumam Niſibenum Primati Seleucienſi omnem in Eccleſias Perſicas poteſtatem denegaſſe: مار اسحاق يقول اذا مات اسقف او قسيس فصاحب المداين له ان يسيم مكانه من يصلح لهذه الرتبة وبرصوما واصحابه قالوا ضد ذلك وان صاحب المداين ليس له ان ينظر في شي من كراسي المطارنة والاساقفة الذين في ملك الفرس ولا ان يسيم مطارنة ولا اساقفة ولا قسان ولا شمامسة من كراسي المطارنة ولا يحكم في شي من اعمالهم .

Sanctus Iſaac ait: Si Epiſcopus mortuus aut depoſitus fuerit, ad Præſulem Modainæ (Seleuciæ) *ſpectat ejus loco virum idoneum ordinare. Barſumas verò ejuſque ſocii id æquum eſſe negarunt, affirmaruntque non licere Præſuli Modainæ cauſam ullam cognoſcere in Sedibus Metropolitarum & Epiſcoporum regni Perſarum, neque ordinare Metropolitas aut Epiſcopos, aut Presbyteros, aut Diaconos ex ſedibus Metropolitarum, neque judicium ullum in eorum Provinciis exercere.* Idem Barſumas in conventu ſectariorum conſtituit, unumquemque Metropolitam à ſuis Epiſcopis ordinandum eſſe, & Epiſcopos à Metropolita, quum Seleucienſis Antiſtes contenderet Metropolitarum omnium ordinationem ad ſe ſpectare, Epiſcopos verò à Metropolitis ordinatos, à ſe perfici & confirmari debere [d]. وبرصوما فرض ضد هذا ان يجمع اساقفة كل مطران ويسيمونه ولما احس برصوما بغلطه امكن ركسه باجتماع صاحب جنديسابور والبصرة على اسيامية اسقف الاهواز حتى لا يحتاج الى تمام .

Huic decreto contrarium Barſumas ſanxit, ut ſcilicet Epiſcopi uniuſcujuſque Metropolitæ congregentur eumque ordinent. Quumque idem Barſumas errorem ſuum agnoviſſet, ab illo tamen nequaquam receſſit, ſed Epiſcopos Gandiſapor & Baſſoræ ad ordinandum Huzitarum Antiſtitem congregavit, ne hic perfectione indigeret: hoc eſt, ne Seleuciæ Archiepiſcopum adiret, à quo perficeretur ſeù confirmaretur. Barſumæ exemplo reliqui Perſarum Primates cum Seleucienſibus diù altercati ſunt. Simeon [e] Perſarum Metropolita circa annum 654. à Jeſujabi Adjabeni poteſtate ſe ſubtraxit: ſed Geor-

a Suprà p. 422.

b Tom. 3. p. 127.

c Pag. 173. à tergo.

d Apud Benattibum in Nomocan. p. 173.

e Tom. 3. à pag. 127.

Georgius [a] ejuſdem Jeſujabi ſucceſſor, confirmato Perſidis Metropolitæ in Catarenſes imperio, eundem Simeonem allexit, ut ſibi obtemperare non detrectaret. Cognominem Simeonem circa annum 800. antiqua Sedis ſuæ privilegia obtendentem, quibus à Catholici Seleuciæ juriſdictione eximebatur, Timotheus à memorato Georgio decimus ad obedientiam adduxit, conceſſa eidem [b] facultate, *ut Epiſcopos ipſe conſecraret perficeretque: ne ſcilicet, inſtar Epiſcoporum ceterarum diœceſeon, cogerentur adire Catholicum, ut ab eo perficerentur.* Hic Metropolitanorum Perſidis ſtatus erat anno circiter Chriſti 1280. quo Gregorius [c] Barhebræus Chronicon Syriacum ſcripſit. Anno demum 1580. quo Ahatalla orthodoxus Chaldæorum Patriarcha, Ebedjeſu ſucceſſor, obiit, Simeon Denha [d] ex Gelu, Seert, & Salmaſæ Archiepiſcopo factus ejuſdem gentis Catholicus, ab Eliæ Neſtoriani Patriarchæ obedientia ſecedens, Sede in Perſidis montanis fixa, communique cum Elia *Catholici Patriarchæ* titulo aſſumpto, antiquam Perſarum Metropolitanorum dignitatem, Seleucienſium Catholicorum æmulam, reſtituit, quam ejus ſucceſſores ad hanc diem ſartam tectamque conſervant.

a Tom. 3. p. 153.

b Tom. 3. p. 127.

c Suprà p. 423.

d Tom. 3. p. 621. & 622.

§. II.

Patriarchæ Neſtorianorum Tituli.

I. Epiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis.

QUATUOR titulis appellatum invenio Seleuciæ & Cteſiphontis Antiſtitem, qui hodie Patriarcha Neſtorianorum audit; *Epiſcopi* ſcilicet, *Archiepiſcopi ſeù Metropolitæ*, *Catholici*, & *Patriarchæ*.

In Actis martyrum [e] Orientalium, & apud antiquos Scriptores Syros, Græcos, Latinoſque, ſolus *Epiſcopi Seleuciæ & Cteſiphontis* titulus occurrit. Ita Papas, Simeon, Sciaadoſtus, & Barbaſceminus ejus Eccleſiæ præſules appellantur.

e Tom. 1. p. 186. & ſeq.

II. Idem Archiepiſcopus, & Metropolita dictus.

Sozomenus [f] *Archiepiſcopi* titulo S. Simeonem ornat. *Accuſant*, inquit, *apud Saporem qui tum temporis in Perſide regnabat, Simeonem Archiepiſcopum Seleuciæ & Cteſiphontis, quæ urbes ſunt Perſidis nobiliſſimæ.* In Epiſtola [g] Synodica, quæ ab Occidentalibus ad Orientales miſſa perhibetur, idem Archiepiſcopus *Metropolita magnus* dicitur. ܐܡܬܝ ܕܢܬܢܝܚ ܘܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܪܒܐ ܕܝܬܒ ܒܣܠܝܩ ܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܕܐܪܫܩܝܐ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ ܘܐܚܝܕ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܕܢܚܐ ܟܠܗ.

f Lib. 2. cap. 9.

g Tom. 3. Bibl. Orient. pag. 52.

Quandocumque deceſſerit magnus Metropolita, qui Seleuciæ in urbe regia Arſacidarum in magna Eccleſia Cochenſi ſedet, totiuſque Orientis principatum tenet.

Apud

III. Idem Catholicus.

Apud Coſmam Indicopleuſten *Archiepiſcopus Perſidis*, *& Catholicus Epiſcopus* appellatur Patricius ſeù Marabas: *Ad ſublimes*, inquit [a], *& Archiepiſcopales totius Perſidis thronos evectus eſt*, *Catholicus ibidem Epiſcopus conſtitutus*. In Synodo [b] Iſaaci, *Metropolita magnus* titulo *Catholici* adjungitur: ܫܦܪ ܩܕܡܝܗ ܕܟܠܢ ܘܪܥܝܢ ܘܨܒܝܢ ܘܫܡܥܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܟܠܗܘܢ ܡܫܝܚܝܐ ܕܒܗܘܢ ܠܩܬܘܠܝܩܐ ܪܒܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܣܠܝܩ ܘܩܛܝܣܦܘܢ ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܗ. *Placuit omnibus nobis cunctarum Orientalium regionum Præſulibus*, *univerſiſque Chriſtianis qui in eis conſtituti ſunt*, *Catholico*, *magno Seleuciæ & Cteſiphontis Metropolitæ*, *uſque ad Chriſti adventum ſubjacere*. Omiſſo Seleuciæ & Cteſiphontis nomine, alicubi *Catholicus* abſolutè, ſæpius cum addito *Orientis* dicitur. Simeon Betharſamenſis [c] *Babæum Catholicum* vocat: Auctor [d] Catalogi Patriarcharum Chaldæorum, *Acacium Catholicum fidelium*. In Synodo [e] Dadjeſu: ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܟܠ ܥܠܬܐ ܢܬܪܥܐ ܐܘ ܢܐܡܪ ܕܢܬܕܝܢ ܩܬܘܠܝܩܐ ܕܡܕܢܚܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܬܚܬ ܡܢܗ ܐܢܘܢ. *Nec quiſquam ex quavis cauſa exiſtimet*, *aut dicat*, *Catholicum Orientis judicari poſſe ab iis*, *qui infra ipſum ſunt*. Salomon Baſſoræ Epiſcopus Catalogum eorum Antiſtitum texit, hoc præfixo [f] titulo: ܫܡܗ̈ܐ ܕܩܬܘܠܝܩ̈ܐ ܡܕܢܚܝ̈ܐ *Nomina Catholicorum Orientalium*. Canone Arabico [g] Nicæno XXXVIII. Seleuciæ nomen Catholico ſubjungitur: *Honoretur princeps Sedis Seleuciæ*, *quæ eſt in regione Orientis & Modaina vocatur*, *atque iſte etiam appellari debeat nomine Catholici*. Ebedjeſus Sobenſis [h] *Catholicum Seleuciæ & Cteſiphontis* Simeonem appellat.

a Suprà p. 406.
b Tom. 3. p. 60.
c Tom. 1. p. 358.
d Ibid. pag. 351.
e Tom. 3. p. 57.
f Tom. 3. p. 321.
g Tom. 1. pag. 9.
h Ibidem pag. 8. & ſeq.

IV. Idem Patriarcha.

Catholico titulus *Patriarchæ* acceſſit. In [i] epiſtola, quam ab Occidentalibus ad Orientales miſſam volunt, *Patriarcha Orientis* dicitur. Gregorius Barhebræus [k]: *Occidentales Epiſcopi*, inquit, *Orientalibus permiſerunt* . . . . *ut magnus ille Orientis Metropolita*, *Catholici & Patriarchæ nomine decoraretur*. In Pontificali [l] Chaldæorum, quum Patriarcha ordinatur, ajunt Præſentantes: *Juxta traditionem Apoſtolicam*, *& permiſſu ſanctiſſimorum Patrum noſtrorum Occidentalium*, *in hac Cochenſi Eccleſia*, *en præſentamus coram majeſtate tua*, *Deus noſter glorioſe & ab omnibus adorande*, *hunc famulum tuum*, *quem ſegregaſti & elegiſti*, *ut ſit Catholicus Patriarcha electus in Eccleſia tua ſancta*. Ita ſeipſum appellavit Jaballaha [m] in epiſtola ad Benedictum XI. exarata anno 1304. *Qui per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti factus fuit Catholicus & Patriarcha totius Orientis*. Sobenſis in appendice ad Canonem [n]

i Tom. 3. p. 56.
k Tom. 2. p. 396.
l Tom. 1. pag. 10. Vide Morin de Sacr. Ordinat.
m Suprà p. 128.
n Tom. 3. p. 60.

Iſaaci,

Iſaaci, Catholici loco nomen Epiſcopi cum Patriarcha conjungit: *Placuit omnibus nobis . . . Catholico magno Seleuciæ & Cteſiphontis Metropolitæ . . . ſubjacere . . . nimirùm cuilibet Epiſcopo Patriarchæ, qui ſuper hunc magnum Cochenſis Eccleſiæ thronum ſedebit.* Nunc omnes Neſtorianorum Patriarchæ hunc epiſtolis ſuis titulum præfigunt: ܦܠܢ ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܝܣ *N. Catholicus Patriarcha*: vel ܦܠܢ ܦܛܪܝܪܟܐ *N. Patriarcha*: adduntque Sedis nomen, de quo poſtea. Noverunt quidem Neſtoriani, ſectæ ſuæ præſidem non Patriarcham, ſed Catholicum olim fuiſſe Antiocheno Patriarchæ ſubjectum; Catholico tamen nomen Patriarchæ adjicere cœperunt, poſtquam Neſtorianam hæreſim amplexi ſunt. Georgius Arbelenſis [a]: *etſi*, inquit, *apud nos in provinciis Orientis Catholicus, & Patriarcha ſint unum; aſt non hoc ſancti Apoſtoli tradiderunt; ſed diſtinxere gradus; & alium creavere Epiſcopum ſimplicem, alium Epiſcopum Metropolitam, alium Epiſcopum Catholicum, alium Epiſcopum Patriarcham. Et Canon iſte in omnibus locis obtinuit*, donec Orientales Neſtorio adhæſerunt: *tunc demum Orientis Eccleſia Primatum Antiocheni Patriarchæ ſuſtulit . . . . Et quoniam Orientalis Eccleſia ſine Patriarcha manebat, neque decebat Confeſſionem ſummo Antiſtite carere, cogitarunt Patres ipſum Catholicum in Patriarcham extollere; ita tamen, ut Catholici nomen . . . . nequaquam dimitteret. Patriarchæ porrò nomen adjecere, quoniam viderunt haudquaquam decere, Confeſſionem noſtram Patriarchatu carere.* Multa hìc nugatur Arbelenſis, quæ omittenda cenſui; videri autem poſſunt ſuprà pag. 373. ubi expreſsè confutata ſunt. Quod verò à ſanctis Apoſtolis traditum ait, antiquam Eccleſiæ univerſæ diſciplinam intelligit, ſecundùm quam etſi non nomen, res tamen per Epiſcopum, Metropolitam, Catholicum, & Patriarcham ſignificata ab initio viguit: fuere enim à temporibus Apoſtolicis qui urbem unam regerent, & qui multarum urbium rectoribus præeſſent: hos ſequior ætas Metropolitas ſeù Archiepiſcopos vocavit, illos Epiſcopos. Fuere etiam quibus præſules aliquot provinciarum ſubeſſent, quos Catholicos, Primates & Exarchos dicimus: fuere denique quorum regimini magna aliqua orbis pars commiſſa eſt, quibus proinde Catholici, Metropolitæ & Epiſcopi ſubjecti eſſent: hos Patriarchas nuncupamus.

[a] *Suprà p.* 372. & *ſeq.*

§. III.

Sedes Patriarchæ Neſtorianorum.

I. Sedes Patriarchæ Neſtorianorum Seleucia, & Cteſiphon. Seleucia autem alias Coche appellata.

VERA Patriarchæ Sedes, ac titulus antiquiſſimus *Seleucia & Cteſiphon* eſt, ut ex dictis liquet. Hæ duæ urbes adeò conjunctæ erant, ut urbs una viderentur eſſe: quippe fluminis tantùm intercurſu dirimebantur. Syris dicuntur [a] ܡܕܝܢ̈ܬܐ ܐܪܫܟܝ̈ܬܐ *Civitates Arſaciæ*, hoc eſt, Arſacidarum regiæ: item ܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܣܠܝܩ ܩܛܝܣܦܘܢ *Civitates Seleuciæ & Cteſiphontis*, vel abſolutè [b] ܡܕܝܢ̈ܬܐ *Civitates*, unde Arabicè nomen [c] المداين *Modajen* derivavit, quod *Modaina* redditum, ſoli Seleuciæ tribuunt recentiores in Canone Arabico Nicæno, quum revera plurale ſit & utramque urbem ſignificet. Timotheus [d] in Synodo: ܐܡܬܝ ܕܡܛܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܡܢ ܚܝܐ ܕܥܠܡܐ : ܢܐܬܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܫܟܪ ܥܡ ܐܚܘܗܝ ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܕܐܦܪܟܝܐ ܪܒܬܐ ܠܡܕܝܢ̈ܬܐ ܩܬܘܠܝܩܝ : ܘܒܝܕ ܫܘܠܡܐ ܕܡܕܝܢ̈ܬܐ ܢܟܬܒܘܢ ܘܢܫܕܪܘܢ ܩܕܡܝܬ ܡܢ ܚܕ ܠܘܬ ܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܐ ܕܥܝܠܡ ܘܠܘܬ ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܘܗܝ ܘܫܪܟܐ. *Quum contigerit Patriarcham vita deceſſiſſe, accedat Epiſcopus Caſcarenſis unàcum fratribus ſuis Epiſcopis Provinciæ magnæ ad Civitates Catholicas; atque de conſenſu Civitatum, literas ſcribant, quas primum mittent ad Metropolitam Elamitidis, & ad ejus Epiſcopos &c.* ubi Seleuciam & Cteſiphontem *Civitates Catholicas* vocat, quod Catholici ſeù Primatis Sedes eſſent. De utraque urbe hæc Gregorius [e] Barhebræus: *Mares primum docuit Bethgarmenſes .... Deinde Seleuciam urbem petiit, Perſarum regiam, quam olim Seleucus, unus puerorum Alexandri magni condidit, eique proxima poſtea ædificata fuit urbs altera, quam Cteſiphontem appellant.* Mares Salomonis filius de eodem [f] Mari Aſſyriorum Apoſtolo: *Mares verò Seleuciam petiit, quæ & Modaina dicitur, & ad Orientem ſolem poſita eſt, Cteſiphon verò ad Occidentem: eam autem Seleucus unus ex Alexandri ſervis ædificavit; etſi alii dicunt, Modainam à Semiramide Babylonis regina conditam.* Apud Herbelotium [g] Modainam, quam ipſe *Madain* vocat, nonnulli pro Cteſiphonte perperàm accipiunt. Seleuciæ nomen à Seleuco Nicatore impoſitum teſtatur [h] Plinius: *Babylon, inquit, ad ſolitudinem rediit, exhauſta vicinitate Seleuciæ, ob id conditæ à Nicatore intra nonageſimum lapidem in confluente Euphratis foſſa perducti, atque Tigris, quæ tamen Babylonia cognominatur.* Et [i] Strabo: *Babylonis partem Perſæ diruerunt, partem conſumpſit tempus, partem Macedonum* negli-

a In Pontificali Chaldæorum. Vide Tom. I. pag. 11.
b Ibidem.
c Tom. I. pag. 9.
d Tom. 3. p. 349. & ſeq.
e Suprà p. 18.
f Suprà pag. 23.
g Bibl. Orient. pag. 525.
h Lib. 6. cap. 26.
i Lib. 16.

negligentia; *præſertim poſtquam Seleucus Nicator Seleuciam ad Tigrim condidit ſtadiis tantùm trecentis à Babylone diſſitam*. Ammianus [a]: *Poſt hanc* (ideſt, Cteſiphontem) *Seleucia*, *ambitioſum opus Nicatoris Seleuci*. Baudrandius ex diverſis auctoribus multa falſa de Seleucia pronunciat: *Seleucia*, inquit, *Moſul eſt*, *teſte Nigro*. Et infrà: *Seleucia urbs Babyloniæ ad Tigrim fluvium*. *Antiquiſſimis temporibus Coche dicta fuerat*, *poſtea Alexandria à conditore vocata*, *& tandem ab Antiocho Seleuci filio reſtaurata*, *cum patris nomine*, *teſte Martiano*. *Antea Baudras dicta fuit*, *tempore Regum Hieroſolymitanorum & Armeniæ*; *hodie autem Bagdad ſeù Bagdet vocatur*, *teſte Sanſone*. Seleucia nunquam vocata legitur *Alexandria*; neque illam Alexander condidit, aut Antiochus Seleuci filius inſtauravit, ſed Seleucus Nicator, ut ſuprà dixi: alia denique omnino eſt à Moſul, & à Bagdad, quæ corruptè Baudras & Baldach dicitur, quemadmodum in Diſſertatione de [b] Monophyſitis oſtenſum eſt. Baudrandio in hoc tantùm aſſentior, ajenti, Seleuciam antiquiſſimis temporibus *Cochen* dictam fuiſſe. *Nec enim Seleucus* (ut rectè monet [c] Cellarius) *Seleuciam in loco vacuo & ex fundamentis condidit*, *ſed vetus quoddam oppidum & ſpatio & ornamentis ampliavit maximè*. Vetus nomen quod fuerit, idem Cellarius non audet definire. *Cochen* fuiſſe, Syri diſertè teſtantur: etſi enim [d] Ammianus & [e] Arrianus oppidi ſeù vici Coches tamquam à Seleucia diſtincti mentionem faciunt; alii tamen auctores pro una eademque urbe Cochen & Seleuciam accipiunt. Quum Seleucus novam civitatem juxta Cochen exſtruxit, veteri oppido nomen Coche remanſit, novo nomen Seleuciæ impoſitum fuit. Sic una & diverſa urbs verè fuit Coche & Seleucia. Zoſimus [f] pro Coche *Zochaſa* habet: τῆς πρότερον μὲν Ζωχάσης, νῦν δὲ Σελευκείας ὀνομαζομένης, *quæ quidem prius Zochaſa*, *nunc verò Seleucia appellatur*. Morinus de Sacris Ordinationibus in ea verba, quæ in Conſecratione Patriarchæ Neſtorianorum leguntur, ܘܡܕܒܚܐ ܕܟܘ̈ܟܐ ܐܡܐ ܕܥܕ̈ܬܐ *Altaris Coches matris Eccleſiarum*, hanc [g] adnotationem ſubjicit. *Altaris Cucorum matris Eccleſiarum*. *Eccleſia Cucorum caput erat Eccleſiarum*, *quæ Neſtorii ſectam amplectuntur*. *Eccleſiæ Seleuciæ & Cteſiphontis urbium ultra Euphratem ſitarum ad eam pertinebant*. Mox ſubdit, hunc Syro-Neſtoriani Pontificalis textum exponens.

ܡܫܬܡܠܐ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘ̈ܟܐ ܕܡܚܘܙܐ.

Conſecratur in Eccleſia magna Cucorum, *quæ eſt Machuzæ*. *An Machuza nomen urbis*, *an provinciæ*? *Talmudiſtis Babyloniis nomen hoc vicum*, *oppidum*, *atque etiam provinciam ſignificat*. *Eſt etiam nomen urbis in provincia Babylonica ſitæ*. *Machaſiam præterea vocant quandam urbem ad Euphratem*, *in qua olim erat celebris* Ra-

[a] *Lib.* 23. *cap.* 20.

[b] *Verbo*, Bagdadum & Moſul.

[c] *Geograph. antiq. lib.* 3. *cap.* 15. & 16.

[d] *Lib.* 24. *cap.* 18.

[e] *In Parthicis apud Stephanũ.*

[f] *Lib.* 3. *cap.* 23.

[g] *In Syror. Ordinat. pag.* 502.

Rabinorum Academia, quæ poſtea mutato nomine Sora dicta eſt. Notiſſimæ ſunt in Talmude & Judæorum hiſtoriis Academiæ Sorana, Nahardenſis, & Pumbedithenſis, ad Euphratem in Chaldæa ſitæ, quarum primam prædicant, quæ Soræ ſeù Machaſiæ inſtituta erat. Hæc Morinus: qui Coches altare, *Cucorum* vertit, idque oppidum à Seleucia diſtinctum putat: Machuzam præterea in provincia Babylonica ſitam à Machaſia ſeù Sora perperàm diſtinguit: quæ verò fuerit Machuza, ad quam Eccleſia Cochenſis in Pontificali Neſtorianorum refertur, non explicat. Sed ex iis, quæ de Mahuza Babyloniæ oppido [a] dicta ſunt, palam fit, Cochen à Machùza ſeù Mahuza omninò diverſam fuiſſe: Coche enim, ut ſuprà dixi, eadem cum Seleucia, vel ſaltem juxta Seleuciam erat; Mahuza verò, quæ aliàs Charcha dicitur, apud Cteſiphontem ex altera fluminis parte, eademque Benjamini Tudelenſis Judæi *Alcorcha* eſt, de qua ille apud [b] Bochartium in Phaleg: *viginti octo ſunt Judæorum Synagogæ tàm Bagdadi, quàm Alcorchæ quæ trans Tigrim eſt.* Geographus Arabs Clim. 4. part. 6. de Bagdado diſſerens: quum Almohedi, inquit, Abugiafari Almanſoris filius caſtra ſua tranſtuliſſet à parte Orientali in locum quem hodieque vocant *Caſtra Almohedi*, evenit, ut crebra ædificia erigerentur à *Corch* infrà Bagdadum uſque ad Hadith. Elmacinus [c] Bagdadi partem eſſe ſcribit, quæ nominatur الكرخ *Alcorch.* Herbelotius [d] *Carkh* vocat, eamque Bagdadi ſuburbium ſeù partem Occidentalem eſſe affirmat, in quam Almanſores ſecundus Abbaſidarum Chalipha, Bagdado condito, fœcem vulgi transferri juſſit. Apud eundem Elmacinum Mahuza pro Cteſiphonte ſumitur, ſicut Modaina pro Seleucia: ſic enim de Heraclio & Chofroë [e] ſcribit: وبلغ ذلك كسرى فهرب من الماحوزة والمداين ثم وافا هرقل اليها فدخلها. *His auditis Choſroës reliquit Mahuzam, & Modainam, quas deinde urbes Heraclius occupavit.* Ubi Erpenius pro ماحوزة *Mahuza*, perperàm legit ماخورة *Machura.* Mahuza igitur, quæ aliis Charcha, Corch, & Carch dicitur, ad Cteſiphontem eodem ferè modo ſpectat, ac Coche ad Seleuciam. Hinc dictio illa ܥܕܬܐ ܕܟܘܟܐ ܕܡܚܘܙܐ *Eccleſia Coches quæ eſt Mahuzæ*, niſi in recentioribus Neſtorianorum codicibus, non occurrit. Antiqua Pontificalis exemplaria ſolum *Coches* nomen repræſentant; Mahuzam verò tamquam à Coche diverſam. In conſecrationis Patriarchæ [f] ritu, primum præcipitur electionem in urbe pacis Bagdado fieri: deinde electores jubentur ad Eccleſiam Cochenſem deferre electum, eumque ibi conſecrare; peracta autem conſecratione pergere ad monaſterium Konæ. quod Mari in-

[a] *Tom. 1. p. 11. Tom. 2. p. 410. Tom. 3. pag. 172. 193. 341. 406. 441 507.*

[b] *Lib. 1. cap. 8.*

[c] *Hiſtor. Saracen. lib. 3. cap. 7.*

[d] *Bibl. Orient. pag. 256.*

[e] *Hiſtor. Sarac. lib. 1. cap. 2.*

[f] *Tom. 1. p. 11.*

inſcribitur; inde ad monaſterium Gabrielis juxta Tigrim fluvium: demùm hinc navibus reverti Bagdadum, ibique novum Patriarcham convivio per triduum excipi; primo quidem die à Mahuzitis, altero autem ab Hirtenſibus, tertio verò in monaſterio Phetionis ad Sirtam fluvium poſito.

II. Cteſiphon aliàs Chalane & Spanira.

Antiquum Cteſiphontis nomen ex ſancto Ephræmo [a] ܟܠܢܐ *Chalane* fuit. Syrorum Doctori conſentiunt Chaldæi Interpretes, Euſebius, & Hieronymus, in illud Geneſ. 2. verſ. 10. de Nemrod, *fuit autem principium regni ejus Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne in terra Sennaar*; quibus *Chalanne* eſt Cteſiphon, urbs ad Tigrim celeberrima, caput Chalonitidis, & Parthorum regia, de qua [b] Strabo: *Olim quidem erat Babylon Aſſyriæ Metropolis, nunc autem Seleucia ad Tigrim quæ dicitur. Prope eam autem eſt pagus maximus, nomine Cteſiphon, in quo hiemabant Parthorum reges, Seleuciæ parcentes.* Et [c] Plinius: *In ſolitudinem rediit Babylon exhauſta vicinitate Seleuciæ &c. Invicem ad hanc exhauriendam, Cteſiphontem juxta tertiam ab ea lapidem in Chalonitide condidere Parthi, quod nunc eſt caput regni.* Lege Bochartium in Phaleg. lib.4. cap. 18. & Cellarium Geograph. antiq. lib. 3. cap. 17. Cteſiphontis nomen in Patriarchæ titulo Seleuciæ ſemper poſtponitur: neque enim Cteſiphonte, ſed Seleuciæ ordinari Patriarcham fas erat, ut ex Pontificali ſuprà obſervavi. Unus Cteſiphonte ordinatus in ſchiſmate legitur [d] Eliſæus in Eccleſia, quam اسفانير *Eſphanir*, hoc eſt, *Spaniram*, vocant: idque contra antiquam conſuetudinem, ut notat Amrus in ejuſdem Eliſæi vita his verbis: وصار معه قوم من الابا وعقدوا له الفطركة باسفانير وهو خلاف العادة. *Eliſæi factionem ſuſtinuere aliquot Patres, à quibus in Spanira conſecratus eſt, quod attento veteri more haudquaquam licuit.* Salomon Boſtrenſis in lib. Apum cap. 51. Sciachlupham [e] etiam Cteſiphonte ordinatum teſtatur. Sed Salomoni refragatur Amrus, qui ejus [f] ordinationem Seleuciæ ſeù Modainæ peractam refert. Cteſiphontem urbs Bagdadenſis exhauſit, poſtquam ab Almohdio Abugiafari Almanſoris filio ex Orientali parte in Occidentalem translata eſt, ut ſuprà dixi.

III. Bagdadum & Babylon Seleuciæ ſucceſſere.

Quoniam verò Seleucia Babyloni, Bagdadum Cteſiphonti ſucceſſit, recentioreſque Bagdadum pro Babylone accipere conſueverunt; hinc factum eſt, ut Neſtorianorum Patriarcha, Seleuciæ & Cteſiphontis titulum in *Babylonicum* & *Bagdadenſem* mutaverit. Bagdadum [g] ab Almanſore, ſecundo Abbaſidarum Chalipha, anno Hegiræ 140. cis Tigrim fluvium conditum; ab Almohdio poſtea ejuſdem Almanſoris filio juxta Geographum Nubienſem, vel ab Almuſtadiro Billa anno Hegiræ 487. Chriſti 1095. ſecundùm Emir-

chon-

[a] *Commentar. in Geneſ. Vide Tom.* 1. *pag.* 26.

[b] *Lib.* 16.

[c] *Lib.* 6. *cap.* 26.

[d] *Tom.* 2. *p.* 409. *& Tom.* 3. *pag.* 167.

[e] *Tom.* 2. *p.* 388.

[f] *Tom.* 3. *p.* 612.

[g] *Herbelot. pag.* 168. *Bochart in Phaleg. lib.* 1. *cap.* 8. *Tom.* 1. *Bibl. noſtræ pag.* 10.

chondum Perſarum hiſtoricum, in alteram fluvii partem translatum; Chalipharum Moſulmanorum uſque ad annum Hegiræ 656. Chriſti 1258. ſedes fuit. Ibi Neſtorianorum Patriarchæ, qui apud Chaliphas plurimum pollebant, domicilium fixere, ut ex rebus eorum geſtis [a] ab Amro & Gregorio Barhebræo conſcriptis liquet: diplomata præterea à Chaliphis obtinuere, ut Græcis & Jacobitis Metropolitanis inde ejectis, ſibi ſolis liceret in urbe Bagdado commorari ſedemque figere. Hinc novi Patriarchæ electio ibidem facienda in Pontificali præſcribitur; quique Neſtorianorum Antiſtes appellabatur, eum Bagdadi Patriarcham Jacobitæ Græcique nuncupare cœperunt. Sed & Neſtoriani ſcriptores, Babylonis antiquæ Aſſyriorum urbis nomen Bagdado imponentes, eos prærogativos honores Babyloni tribuerunt, quos ſupremi ſectæ ſuæ Præſules Bagdadi commorantes ſibi vendicaverant. Mares Salomonis, Jeſujabus Malchonis, & Amrus Matthæi, duodecimi, decimi tertii & decimi quarti ſeculi auctores, Petrum Apoſtolorum principem Babylone [b] fidem Chriſti annunciaſſe perhibent, ut hoc argumento ſuæ Eccleſiæ principatum concilient, qui tamen in Seleucienſi throno apud Aſſyrios Perſaſque ſemper exſtitit. Ebedjeſus Sobenſis [c] poſt quatuor Patriarchales Sedes, Romanam ſcilicet, Alexandrinam, Epheſinam, & Antiochenam, quintum locum *Babylonicæ* adjudicat, his verbis; *Quinta Sedes eſt Babylon ob reverentiam trium Apoſtolorum, qui terras ditioni illius ſubjectas ad Chriſtianam fidem traduxere: fuerunt autem Thomas Indorum & Sinenſium Apoſtolus, & Bartholomæus qui & Nathanaël Aramæorum, & Adæus unus ex ſeptuaginta, qui fuit magiſter Aghæi & Maris, idemque Apoſtolus Meſopotamiæ & univerſæ Perſidis*. Eadem ferè verba ex Sobenſi deſcribit Elias Chaldæorum Patriarcha in epiſtola ad Paulum V. Summum Pontificem, in qua [d] Sedem ſuam vocat *Sedem Babylonicam*, & *Sedem Babylonis quintam*: in aliis verò epiſtolis [e] ubique ſeipſum hoc titulo appellat, *Elias Patriarcha Babylonis*: quod nomen apud latinos ferè obtinuit.

IV. Moſulana urbs & Amida Sedes Patriarchæ Babylonici.

Sicut Bagdadenſis ſeù Babylonici; ita & *Moſulani* titulus Patriarchæ Neſtorianorum adhæſit, ex fixo ſcilicet in ea urbe domicilio. Eſt autem *Moſul* (aliis [f] *Moſal*, *Mouſſal*, *Mozal*, *Muzale*, & *Mauſel*,) urbs ſatis ampla Aſſyriæ cis Tigrim fluvium intra Meſopotamiam poſita, ex adverſa Tigris parte ad ortum habens ruinas antiquæ Ninives, quam nonnulli [g] recentiores cum Moſul perperàm confundunt. Andreas [h] Maſius in epiſtola ad Augerium Busbeckium, urbem *Moſul* cum *Seleucia ad Tigrim* immani errore unam eandemque facit. M. Paulus Venetus de regno Moſul [i] diſſerens: *ibi*, inquit, *habitant multi Chriſtiani Neſtoriani atque Jacobini*: *quibus* (nimirùm Neſtorianis) *præeſt Patriarcha magnus*, *quem ipſi Jacelich* (*Catholicum*) *vocant*. In Moſulana civitate anno 1551. & 1554. peracta fuit electio Sulacæ & Abdjeſu Patriarcharum, quam

ex

a *Vide Tom.* 2. *p.* 441. & 444.

b *Vide ſuprà pag.* 6.

c *Tom.* 3. *p.* 348. & *hoc Tom. p.* 369.

d *Suprà p.* 370.

e *Tom.* 1. *p.* 534. & 546.

f *Herbelot. pag.* 651.

g *Baudrand. in lexico, verbo Ninus.*

h *Vide Tom.* 1. *Bibl. noſtræ pag.* 524.

i *Lib.* 1. *cap.* 15.

ex Maſio, Panvinio, aliiſque fuſe [a] deſcripſi. Idem Abdjeſus in Syngrapha profeſſionis fidei, quam ſummo Pontifici anno 1562. obtulit, ita ſeipſum [b] nuncupat: *Ego Abdiſu filius Joannis . . . electus Primas, ſive Patriarcha civitatis Muzale in Aſſyria Orientali*. Miræus in notitia Epiſcopatuum cap. 18. Eliæ Patriarchæ eundem titulum tribuit, inquiens: *Mezalia* (Mar Elia) *Neſtorianorum in Muſal Patriarcha*. Sulaca & Abdjeſus catholici à Romanis Pontificibus confirmati in urbe Moſul, ubi Neſtoriani Patriarchæ morabantur, ſedem figere nequiverunt. Amidam ergo [c] profecti ſunt. Hinc pro Moſul nomen Amidæ uſurpare cœperunt. Abdjeſus [d] in profeſſione fidei: *Ego Abdjeſus filius Joannis de domo Maronis ex urbe Gozarta apud Tigrim fluvium, olim monachus cœnobii ſanctorum Mar Achæ & Mar Joannis, electus Primas & Patriarcha civitatis Amidæ in regionibus Orientis ſeù in Aſſyria*.

a Tom. 1. Bibl. noſtræ à p. 523. ad 537.
b Pavin. in vita Pii IV.
c Tom. 1. Bibl. noſtræ pag. 530. 531. 538.
d Tom. cit. pag. 542.

V. Item dicta Sedes S. Thaddæi, Sedes S. Maris, Sedes Orientis, Sedes Chaldæorum, & Sedes Orientalium.

Alios Sedi ſuæ titulos Neſtoriani Patriarchæ adjungunt; ab Apoſtolis ſcilicet qui Aſſyrios Perſaſque docuiſſe perhibentur, à populis quibus ipſi præſunt, & à mundi plaga quam incolunt, petitos. Elias Patriarcha [e] in epiſtola ad Paulum V. *Minimus filiorum tuorum Elias humilis, per gratiam Dei Patriarcha Babylonis, inſerviens Sedi Sancti Thaddæi, & cui crediti ſunt omnes greges Orientalium Chaldæorum*. Ebedjeſus Sobenſis ex Actis [f] Synodi ſub Timotheo ſecundo: *Poſtquam peracta eſt cum lætitia ejus* (Timothei) *benedicta ordinatio in Eccleſia magna Cochenſi, quæ eſt in urbibus regiis Seleucia & Cteſiphonte juxta Canonem & priſcum Chriſtianorum morem, ſeditque ſuper Thronum Apoſtolicum Sancti Domini Maris Apoſtoli*. Idem [g] Sobenſis de eodem Timotheo: *Canones iſtos confirfirmavi, ſanxi, & definivi ego Timotheus Catholicus Patriarcha Orientis*. Jaballaha in epiſtola [h] ad Benedictum XI. *Sanctiſſimo Patri noſtro Domino Benedicto, advena & peregrinus Jaballaha, qui per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti factus fuit Catholicus & Patriarcha totius Orientis*. Simeon in [i] epiſt. ad Innocentium X. *Pax divina, charitas Domini, chriſtianus honor ex ore Domini Simeonis Catholici Patriarchæ Chaldæorum*. Et infra. *Simeon humilis Patriarcha Chaldæorum*. Elias, cujus ſupra facta eſt mentio, in [k] epiſt. ad Paulum Quintum, ita nomen ſuum ſubſcribit: *Humilis Elias miniſter Sedis Orientalium*. Joſephus ſecundus [l] in vita ſua à ſe conſcripta: *Ego Joſephus ſecundus Dei gratia Chaldæorum Patriarcha*. Ex memoratis titulis hos nunc præ cæteris uſurpant: ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܡܕܢܚܐ *Patriarcha Orientis*; ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܡܕܢܚܝܐ *Patriarcha Orientalium*: ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܟܠܕܝܐ *Patriarcha Chaldæorum*. Quum autem Neſtorianum nomen à ſe amoliri conentur, ut ſuprà [m] obſervatum eſt; nulla mihi hactenus epiſtola occurrit, in qua ſeipſos *Patriarchas Neſtorianorum* compellent.

e Tom. 1. p. 548.
f Tom. 3. p. 569.
g Loc. cit.
h Hoc Tom. p. 128.
i Tom. 3. p. 622.
k Tom. 3. p. 603.
l Ibid. p. 604.
m A pag. 225.

De

VI. Loca, ubi domicilium fixere Patriarchæ Neſtorianorũ.

De locis, ubi Neſtorianorum Patriarchæ manſionem habuere, ex ipſorum hiſtoriis hæc colligo. Seleuciæ apud Eccleſiam Cochenſem habitarunt à primo Chriſti ſeculo uſque ad octavum, quo Bagdadum ab Almanſore Chalipha conditum eſt. Ejus Eccleſiæ fundationem ſancto Mari Adæi diſcipulo [a] Chaldæi tribuunt: atque idcirco novus Seleucienſis Archiepiſcopus ibi manus impoſitionem accipit, ut in Pontificali [b] præſcribitur. A Maraba Catholico [c] expenſis Abdelmeſſiæ Hirtenſis ampliata fuit. Binæ aliæ Eccleſiæ, totidemque cœnobia in eodem Pontificali memorantur, ubi etiam Archiepiſcopus Seleucienſis manere conſueverat: nimirùm *S. Maris in Dorkena*, & *S. Gabrielis ad Tigrim fluvium*. Dorkena, aliàs Dair-Koni, Dair-Kuni, & Dur-Kena, locus [d] erat juxta Cochen in vico quem Badarajam vocant, ubi Seleucienſes Archiepiſcopi tumulari ſolebant: illum [e] Elias III. Patriarcha circa annum 1180. inſtauravit. Cœnobium verò *S. Gabrielis* [f] haud procul ab urbe Moſul ad Tigrim poſitum, àliàs *cœnobium S. Michaëlis*, *cœnobium SS. Gabrielis & Michaëlis*, *cœnobium SS. Gabrielis & Abrahæ*, & *cœnobium Sedis* appellatur: quod Ebedjeſus Patriarcha exemptionis privilegio donavit. Machicha Neſtorianorum præſulatum gerente anno Hegiræ 495. à Turcomanis inhabitatum fuit: quamobrem ut illud Patriarcha monachis reſtitueret, Epiſcopum Cheddadi filium Dorkenam advocavit; qui cœnobium *Maris* & *Gabrielis* curam haberet. Aliud apud Cochen monaſterium exſtitit, quod [g] *Sabarjeſu* nuncupatur. Quod autem in his cœnobiis Sedes Patriarcharum eſſet, Rituales libri ibi deſcripti pro authenticis habentur, cujuſmodi ſunt [h] *Officium per totum anni circulum*, *Officium Feriale*, *Officium Defunctorum &c. juxta Ritum monaſterii SS. Gabrielis & Abraham, quod apud urbem Moſul ſitum eſt*. In Synodo Sabarjeſu [i] Patriarchæ jubentur monachi & ſacerdotes tàm in Eccleſia, quàm in propria cella *Canones Eccleſiaſtici Officii juxta ritum Eccleſiæ Cochenſi perſolvere*. Dadjeſus Patriarcha [k] in cœnobio Arcæ, quod in Cardois montibus erat, aliquandiu manſit: Eliſæus [l] Spaniræ in urbe Cteſiphonte: Ananjeſus in cœnobio [m] Jonæ apud Niniven: Marabas ſecundus in cœnobio [n] Vaſetæ. Primus Bagdadi electus fuit Ananjeſus ſecundus [o] in Eccleſia S. Phetionis temporibus Almohdii Manſoris filii Chaliphæ. Ejus ſucceſſor Timotheus in altera [p] Bagdadi Eccleſia, quam *Abadi* vocant, ab Ephræmo Elamitarum Archiepiſcopo conſecratus, exſtructo in eadem urbe cœnobio, cui nomen *Caliljeſu* impoſuit, domicilium ibi fixit, quum antea in regione, quæ قطيعة ام جعفر *Catiba matris Giaaphari* dicitur, habitaſſet. Tres itaque in Bagdadenſium civitate Eccleſiæ, totidemque Patriarcharum cœnobia exſtitere: nimirùm *S. Phetionis*, *S. Simeonis Barſabaë in Abadi*, & *Caliljeſu*; quorum primum, antequam Bagdadum conderetur, celebre erat; à Sabarjeſu autem Patriarcha circa annum 833. in-

a Suprà pag 20. 23.
b Tom. 1. p. 11.
c Suprà pag. 23.
d Tom. 2. p. 394. & Tom. 3. pag. 191. 288.
e Tom. 3 p 288.
f Tom. 1. pag. 11. Tom. 3. pag. 200. 266. 271. 277. 284. 344. 618. Amrus in vita Ebedjeſu Aradi filius, & Machichæ Salomonis filius Patriarcharum.
g Tom 3. p 566.
h Tom. 1. p. 581.
i Tom. 3. p. 449.
k Tom. 3. p. 214. & 215.
l Tom. 3. p. 167.
m Tom 3. p. 154. & 616.
n Tom. 3. p. 158.
o Tom. 3. p 156.
p Tom. 3. p 160. & ſeq.

inſtauratum eſt, ut ex Amro fuſè [a] narravi: alterum *Abadi*, & *Sabaæ* dictum, in loco, quem [b] *Dar-el-Rum*, hoc eſt, *Ædes Romæorum* vocant, Sancto Simeoni Archiepiſcopo Seleuciæ & martyri inſcribitur: tertium à Timotheo Patriarcha [c] exſtructum, *Caliljeſu* & *Catholici* nomen obtinuit. In hiſtoria Neſtoriana, Patriarcharum quidem electio Bagdadi facta legitur, conſecratio autem in eccleſia Cochenſi Modainæ; tùm verò poſtquam cœnobia S. Maris Dorkenæ, & S. Gabrielis ad Tigrim viſitata fuerint, fixum Bagdadi domicilium nunc in cœnobio Caliljeſu, nunc in Ædibus Romæorum, & aliquando in monaſterio S. Phetionis, Timotheus & Joſue in Caliljeſu manſere. Sabarjeſus & Abraham Bagermenſis in S. Phetionis: reliqui ferè omnes in Ædibus Romæorum. Joannes Targal, poſtquam cella Patriarchalis direpta fuit, Dorkenæ aliquandiu commoratus eſt, donec Ædes Romæorum inſtauravit. Poſtquam Motaſemus [d] Chalipha anno Hegiræ 220. Sarmanrajam ædificavit, Bagdado relicto nonnulli Patriarchæ [e] ibi Sedem fixere, quemadmodum de Theodoſio ac Sergio narrat Amrus. Joannes Narſetis filius Sarmanrajæ quidem electus fuit, ſed Bagdadi in Ædibus Romæorum habitavit, poſtquam quinquennium in cœnobio Vaſetæ manſiſſet. Mares Tobi filius ſedem ſuam bis relinquere coactus, ad cœnobium Anbaræ divertit: Bagdadi poſtea moram duxit. Bagdado autem à Tartaris anno Chriſti 1258. expugnato, Hulachus Machichæ Patriarchæ [f] ad habitandum Ædes Chaliphæ dedit ad Tigrim ſitas, unde poſtea anno 1295. Jaballaha à Mahometanis ejectus, in eccleſia, quæ [g] *Vici tertii* appellatur, aliquandiu moram duxit: deinde in Maragam urbem [h] ſe contulit, ibique amplum cœnobium fundavit. Denha Jaballahæ [i] præceſſor anno 1268. excitato Bagdadi tumultu Arbelam profectus, ibidem eccleſiam in caſtello urbis conſtruxit. Denha alter Neſtorianorum Patriarcha anno 1338. Carmeliſæ in partibus Orientis verſabatur. Geziræ in cœnobio SS. Eugenii & Achæ manſionem fecere [k] Simeon anno 1490. Elias anno 1503. & Simeon alter anno 1504. Amidæ [l] Sulaka anno 1553. In urbe Seert Abdjeſus anno 1562. & Ahatalla anno 1565. In Moſulana civitate Elias Simeonis Denhæ ſucceſſor, & quotquot ipſum excepere ad hanc diem quibus Eliæ nomen impoſitum. In [m] Ormia Simeon Ahatallæ ſucceſſor anno 1580. In monaſterio Canahes Simeon alter anno 1600. In cœnobio S. Georgii in urbe Huſarba regionis Salmaſæ Simeon tertius anno 1653. Denique [n] Amidæ in Meſopotamia Joſeph I. II. & III.

a *Tom.3. p. 506.*

b *Tom.2. p. 439.* 440. 450. *Tom. 3. pag.* 264. 513

c *Tom.2. p.* 434. & 439. *Tom. 3. pag.* 161. 506. & 618.

d *Herbelot. pag.* 808.

e *Amrus in vita Theodoſii & Sergii.*

f *Tom.2. p.* 455.

g *Tom.2. p.* 456. & *ſuprà p.* 125.

h *Tom. 2. p.* 456. & *ſuprà hoc tomo p.* 129.

i *Suprà p.* 112.

k *Tom.3. p.* 590. & *ſeq.* *Suprà pag.* 162. 163. & 164.

l *Suprà p.* 165. & 166.

m *Tom.3. p.* 621. 622. *Et ſuprà p.* 169.

n *Tom. 3. p* 623. & *ſuprà p.* 169.

§. IV.

Provincia Patriarchalis.

Ex dictis palàm fit, qui modò ſummus ſectæ Neſtorianæ Antiſtes dicitur, eum fuiſſe Seleuciæ & Cteſiphontis Epiſcopum; Babyloniæ Aſſyriæque Archiepiſcopum ſeù Metropolitam; Chaldæorum Perſarumque Primatem ſeù Catholicum; omnium denique Neſtorianam hæreſim profitentium Patriarcham.

I. Patriarchæ auctoritas in omnes ubique locorum verſantes Neſtorianos.

Si conſideretur ut Patriarcha, nullis apud ſectarios limitibus poteſtas ejus definitur: Neſtorianis enim omnibus præeſt ubicumque terrarum verſentur; ſive in Meſopotamia, Armenia, Syria, Palæſtina, Cilicia, & Cypro; ſivè in Arabia, Ægypto ac Æthiopia; ſivè demùm in Aſſyria, Perſide, Media, Parthia, India, Tartaria, & Sinarum imperio: quemadmodum ſuprà [a] oſtenſum eſt. a *A pag. 413.*

II. Metropolitani Catholico Neſtoriano ſubjecti.

Tamquam Chaldæorum Perſarumque Primas ſeù Catholicus, à Meſopotamiæ finibus uſque ad extremos Indiarum terminos, Metropolitas Epiſcopoſque omnes ditioni ſuæ ſubjecit, qui olim [b] à duobus Primatibus, Seleuciæ nimirùm atque Perſidis, pendebant; poſtea unum Neſtorianorum Catholicum Seleucienſis Eccleſiæ Antiſtitem agnovere. Sunt autem Metropolitæ 1. Elamitarum ſeù Gandiſapor. 2. Niſibis. 3. Perath-Meſenæ ſeù Baſſoræ. 4. Aſſyriæ ſeù Adjabenæ, aliàs Arbelæ & Moſul. 5. Beth-garmæ, ſeù Beth-ſeleuciæ & Carchæ. 6. Halavanæ ſeù Halachæ. 7. Perſidis ſeù Ormi, Salmaſæ, & Van. 8. Maru ſeù Choraſanæ. 9. Haræ ſeù Heriunitarum. 10. Razichitarum, ſeù Arabiæ, & Cotrobæ. 11. Sinarum. 12. Indiæ. 13. Armeniæ. 14. Syriæ ſeù Damaſci. 15. Bardaæ ſeù Adorbiganæ. 16. Rajæ & Tabreſtanæ. 17. Dailamitarum. 18. Samarkandæ & Mavaralnaharæ. 19. Caſgaræ & Turcheſtanæ. 20. Balchæ & Tochareſtanæ. 21. Segeſtanæ. 22. Hamadanæ. 23. Chanbalek. 24. Tanchet. 25. Chaſemgaræ & Nuachetæ: de quibus vide quæ ſuprà [c] notavi. b *Suprà p. 616.*

c *A pag. 414. ad 428. Et pag. 430. 431. 438. 439. 477. 478. 479. 502. 503. 522. 603. & 604.*

III. Epiſcopalis Patriarchæ diœceſis.

Ut verò Seleuciæ & Cteſiphontis Epiſcopus, utramque urbem regit. Translata autem primo Bagdadum, deinde Moſulum Sede, Epiſcopalem etiam diœceſim ampliavit, binis hiſce civitatibus Seleucienſi Eccleſiæ adjectis. Idem dicendum de Joſephis Patriarchis, qui Amidæ Sedem fixere, deque Simeonibus, qui in Ormi aliiſve Mediæ ſeù Perſidis locis morantur: urbes enim illas Metropoliticis, ſivè Epiſcopalibus privilegiis exutas, ſuo ſubjecere imperio.

IV. Provincia Patriarchæ & Archiepiſcopi.

Denique tamquam Babyloniæ Aſſyriæque Archiepiſcopus & Metropolita, propriam habet Provinciam, quæ ܗܘܦܪܟܝܐ ܩܕܡܝܬܐ

Pro-

Provincia magna, ܗܘܦܪܟܝܐ ܕܩܬܘܠܝܩܐ *Provincia Catholici* & ܗܘܦܪܟܝܐ ܦܛܪܝܪܟܝܬܐ *Provincia Patriarchalis* appellatur: Hos [a] autem ſubjectos Epiſcopos. 1. Caſcaræ. 2. Zabæ, ſeù Zuabiæ. 3. Hirtæ. 4. Akulæ. 5. Vaſetæ. 6. Anbaræ, & Haitæ. 7. Nipharæ. 8. Tirhanæ. 9. Ocbaræ. 10. Senæ. 11. Koſræ. 12. Radani. 13. Badarajæ, & Baxajæ. 14. Buazichæ. 15. Abdaſæ. 16. Daſenæ. 17. Camulæ. 18. Naharvanæ. 19. Nahardairæ, ſeù Dair-Heraclii. 20. Nili. 21. Telæ & Barbeliæ. 22. Naamaniæ. 23. Sigaræ. 24. Rakæ. 25. Hephtonæ. 26. Beth-Daronæ. 27. Maaltajæ & Honitæ. 28. Hadithæ. 29. Baladæ. 30. Themanonæ. Harum Eccleſiarum quædam ad Bethgarmenſem Metropolitam olim pertinebant, aliæ ad Niſibenum, nonnullæ ad Adjabenum & Moſulanum, ut infrà ſermo erit. In Jure Jacobitarum, Maphriano, qui in locum Archiepiſcopi Seleucienſis Neſtorianorum ſucceſſit, duodecim Eccleſiæ ſubjectæ [b] recenſentur: videlicet, Baarbajæ, Sigaræ, Maaltæ, Arzuni, Gumal, Bethraman ſeù Bethrazich, Charmæ, Gazartæ ſeù Geziræ, Sciaharzul, & Arabum Thaalabenſium. Apud Amrum [c] Sedes Maphriani in urbe Tagrito ponitur; Eccleſiæ verò ſequentes numerantur: Baarbajæ, ſcilicet, Sigaræ, Banihudræ ſeù Nuhadræ, Arzanæ, Margæ, Bethraman ſeù Chioniæ, Deglatæ, Buazichæ, Geziræ, Beherini ſeù Baharain, & Anæ ſeù Thaalabenſium Scenitarum. Gregorius Barhebræus in Nomocanone cap. 7. ſect. 1. ex Synodo Joannis Jacobitarum Patriarchæ habita Caphartutæ anno Græcorum 1180. Chriſti 869. quintum Canonem refert in hæc verba,

ܗܘܦܪܟܝܐ ܕܩܪܕܘ ܘܒܝܬ ܙܒܕܝ ܠܬܓܪܝܬ ܬܬܚܡܐ ܗܘܬ. ܘܗܟܢ
ܐܦ ܕܢܓܪܢ ܡܥܕܝܐ ܛܝܝܐ: ܐܢ ܢܫܬܘܘܢ ܛܝܝܐ ܗܢܘܢ.

Provincia Cardoæ & Bethzabdæ ad Tagritenſem pertineat: item provincia Nagranenſium Maaddenorum, ſi quidem Arabes illi conſenſerint. Tagriti autem Sedes Maphriani erat, ut alibi notavi.

[a] Tom. 2. p 459. Tom. 3. pag. 216. 264 275. 341. & 551.

[b] Tom. 2. p. 419.

[c] In vita Gregorii Patriarchæ Neſtorianorum.

§. V.

Patriarchæ auctoritas in ſubjectos Metropolitas & Epiſcopos.

ANTIQUI Seleucienſium Archiepiſcopi in ſubjectos Provinciæ ſuæ Epiſcopos auctoritas ex communi Eccleſiæ catholicæ jure colligitur, nec opus eſt, ut in ea exponenda diutius immorer. Dicam tantum de poteſtate, quam in aliarum Provinciarum Metropolitas & Epiſcopos tamquam Catholicus & Patriarcha exercet. Ad hæc autem capita reducitur: quæ ſunt Metropolitanarum & Epiſcopalium Eccleſiarum inſtitutio: Antiſtitum ordinatio & perfectio: eorumdem ab una ad alteram Eccleſiam tranſ-

translatio, ac depoſitio: nominis Patriarchæ in Eccleſiis omnibus proclamatio: rituum Eccleſiaſticorum præſcripta ab eodem forma: Eccleſiarum denique ac cœnobiorum ubicumque voluerit exemptio.

I. Patriarchæ Neſtoriani poteſtas, quoad Metropolitanarum & Epiſcopalium Eccleſiarum inſtitutionem.

Obedientiam ab omnibus Metropolitis & Epiſcopis Patriarchæ Orientis deberi præſcribit Canon duodecimus [a] Synodi Iſaaci & Maruthæ: *Nos cuncti Orientis Epiſcopi, ſucceſſoreſque noſtri, obedientes erimus Catholico Metropolitæ magno ſedenti in urbe Seleucia, ejuſque præceptis obtemperabimus, uſque ad Chriſti adventum.* In Epiſtola Synodica Occidentalium ad Orientales, qua Chaldæi Archiepiſcopum Seleucienſem Patriarchali dignitate donatum volunt, illius poteſtas in Metropolitas & Epiſcopos [b] his verbis definitur: *Hic itaque magnus Metropolita, qui Patriarchicam dignitatem ſuper univerſum Orientem accepit, poteſtatem ſimul habeat creandi Metropolitas, ubicumque ipſi libuerit, quotquot noverit eſſe neceſſarios.* Et paucis interjectis. *Omnes Eccleſiaſticæ dignitates infrà ipſum ſunto, quoniam ipſe eſt omnium Pater, & ab eo generantur* (per manus ſcilicet impoſitionem.) *Epiſcopi autem, qui à Metropolitis ſuarum Provinciarum inſtituuntur, locum Epiſcoporum tantummodò teneant, & orationem faciant in medio fratrum ſuorum; non tamen illis liceat accedere ad Sacerdotum ordinationem, & ad Epiſcopale opus, donec ad Patrem poteſtatum, qui eſt Patriarcha, accedant & ab eo perficiantur per conceſſionem & epiſtolam ab ipſo acceptam. Quemadmodum verò ipſe Pater poteſtatum Patriarcha jus habet ad ordinationem Metropolitarum, & ad perfectionem Epiſcoporum; ſimiliter jus habet ad ſententias judiciales, & abſolutiones, atque abrogationes, & reſervationes:* nimirùm Epiſcopos & Metropolitas judicare poteſt, condemnare, abſolvere, deponere, ſuſpendere &c. *quandoquidem illi hæc credita ſunt, & circa ea poteſtatem auctoritatemque habet. Quicumque autem illo inferiores ſunt, nullam in eum poteſtatem habent ſecundùm divinum mandatum. Quodſi aliquam adverſus eum cauſam quiſpiam habeat, aut quidquam ab illo repetere oporteat, Patriarchæ judicium Patriarchis reſervetur, & ab iſtis ejus cauſa, non ab ejus diſcipulis cognoſcatur.* In altera [c] Epiſtola, quæ ad Papam miſſa perhibetur. *Exiſtimavimus Eccleſiæ Dei noſtræ veſtræque regionis illud utile eſſe, quod veteres Patres noſtri æquum & juſtum cenſuerunt, quando veſtræ ſedi, quæ eſt in magna Eccleſia Cochenſi, conceſſerunt, ut ipſe Metropolitas inſtitueret, ſicut idem utile eſſe judicaſſet; ut nimirùm ipſe ſuper eos poteſtatem haberet, eoſque pro merito conſtitueret, vel propter illorum delictum deponeret: ſimiliter & ſuper omnes Epiſcopos Orientis: & ipſe Patriarcha judex & vindex fieret in univerſa Eccleſia Orientis, idemque regeret & gubernaret.* Dadjeſus [d] in Synodo: *Dicimus ergo, quod etiam ſcripſerunt Patres noſtri Occidentales,* non

[a] Tom. 3. p. 60.
[b] Tom. 3. p. 55.
[c] Tom. 3. p. 56.
[d] Ibid. pag. 57.

non licere Metropolitis & Epiſcopis, ſed nec ulli ordini Chriſtianorum Orientis judicio contendere coram Patribus noſtris adversùs ſuum Patriarcham: quandoquidem omnium Orientalium judex eſt Patriarcha; ipſius autem judex Chriſtus &c. Itaque in verbo Trinitatis . . . . nemini liceat adverſus Catholicum Synodum cogere, aut diſſidium, ſchiſmata factioneſque conflare &c. aut dicat Catholicum Orientis judicari poſſe ab ipſius ſubditis. Jam notavi [a] Synodicas illas Occidentalium epiſtolas commentitias eſſe, canonem verò Dadjeſu interpolatum. Ex iis tamen palàm fit, eam à Patriarchis Neſtorianis uſurpatam fuiſſe in univerſos Orientis Metropolitas Epiſcopoſque poteſtatem, quæ ſuprà deſcripta eſt. Canone Arabico Nicæno 38. de Primate Seleuciæ dicitur: *ex nunc permittatur ei conſtituere Metropolitanos*: & Canone 40. de Epiſcopis Perſidis: *non permittit magna Synodus, ut congregentur in provincia Perſidis, nec conſtituant leges ullas ſine licentia Patriarchæ Antiocheni: quia quamvis eorum dominus* (ideſt, Epiſcopus Seleuciæ) *factus ſit in dignitate Patriarchæ; in hoc tamen conſultum eſt eorum utilitati, & exemptioni à damno & nocumentis, atque eorum paci & tranquillitati proviſum. Non propterea tamen ipſis licet ſolvere, aut ligare, vel conſtituere ullas Eccleſiaſticas leges, vel addere eis, vel diminuere quidquam propria auctoritate, ſed potius in omnibus ſint obedientes principibus* (ideſt, Metropolitanis) *& Patriarchæ.* Hoc igitur unum privilegium Seleucienſi Metropolitæ conceſſum fuit ab initio, ut ſcilicet ipſe Metropolitanos inſtituere & ordinare poſſet, utque à ſuis ſuffraganeis idem ordinaretur, ejuſque cauſa non ab alio, quàm ab Antiocheno Patriarcha judicaretur: Reliquas facultates omnes, quæ in Synodicis illis epiſtolis continentur, Neſtoriani Patriarchæ ſibi vendicarunt, poſtquam ab Eccleſia orthodoxa ſeceſſionem fecere, ut ſupra [b] demonſtravi. Marabas [c] epiſtola V. diſſerit *de obedientia, quam Chriſtianus quiſque Epiſcopo ſuo debet, & Epiſcopi Patriarchæ*: in epiſtola verò [d] Encyclica ad Provinciales, *de abroganda in eiſdem Eccleſiis Præſulum pluralitate, quam Narſes & Eliſæus induxerant; quodque nefas ſit Epiſcopis ad electionem Metropolitæ alicujus Sedis convenire abſente Patriarcha: neque liceat Metropolitis & Epiſcopis ad Patriarchæ Sedem ipſo inconſulto accedere: quodque ſi neceſſitate urgente eò acceſſerint, ſynodum inter ſe habere, aut aliquid agere, aut turbas excitare non præſumant.* In Nomocanone Arabico [e] Abulpharagii Benattibi, de quo Tom. 3. pag. 547. diſſerui, eadem Marabæ epiſtola laudatur, eique ſexta ſubjungitur in hæc verba: ومن رسالته السادسة قطعنا وحرمنا ان المطارنة والاساقفة الذين يخصون البطريركيا الكبيرة او اساقفة البطريركيات الاخر لا سلطان لهم ان يدخلوا السلق الا باذن البطرك ولا اذا لم يكن فيها .

Ex ſexta ejus Epiſtola. Definientes probibemus, ne Metropolitæ

& Epi-

[a] *Ibid.* p. 57. 58. & 60.

[b] *Pag.* 370. & *ſeq.*

[c] *Tom.* 3. p. 79.

[d] *Ibid. pag.* 80.

[e] *Pag.* 176.

& Epiſcopi Provinciæ magnæ, aut Epiſcopi aliarum Provinciarum, poteſtatem habeant Seleuciam ingrediendi abſque permiſſu Patriarchæ, aut eo abſente. Idem in Synodo Ezechielis canon. 13. ſtatutum fuit: non licere ſcilicet Metropolitis, abſente Patriarcha vel Epiſcopo, eorum Eccleſias ingredi, neque Epiſcopis Eccleſiam Metropolitæ. [a]

ليس للاساقفه ان يخالفوا المطارنة والكل للفطرك فيجب لكل رتبة ان تطيع من فوقها ولا تعصيه
وان بلغ المطارنه والاساقفة الى مدينة الفطرك وليس هو فيها وكذلك الاساقفة الى كرسي المطرنة
فليس لهم ان يدخلوا المدينة ويتولوا شيا الا باذن صاحبها ولا ان يقفوا
في الصلاة فيها ولا المطران في كرسي الاسقف الا باذن الفطرك .

Non licet Epiſcopis obedientiam Metropolitanis denegare, neque Metropolitanis & Epiſcopis Patriarchæ: ſed unuſquiſque ordo ſuperiori parere debet. Quodſi Metropolitani & Epiſcopi ad urbem Patriarchæ acceſſerint, à qua ille abfuerit, aut Epiſcopi ad Sedem Metropolitani advenerint; haudquaquam permittitur eis ingredi civitatem, aut quidquam ibi agere, niſi ex illius Præſulis facultate: neque fas eis eſt ibidem in oratione conſiſtere, aut Metropolitano in Sede Epiſcopi ſedere, niſi permiſſu Patriarchæ. Hunc Canonem Abulpharagius Benattibus ita exponit: ليس للاساقفة ان يدخلوا الى كرسي
احدهم الا ان يكونوا مع فطرك والاساقفة لا يدخلون الى الجاثليق من
دون اذن المطران ولا المطارنة يلقون الملك الا باذن الفطرك .

Non licet Epiſcopis Sedem aliorum ingredi, niſi fuerint cum Patriarcha: neque Epiſcopi Catholicum accedant ſine permiſſu Metropolitani: neque Metropolitani adeant Regem abſque facultate Patriarchæ. Idem Benattibus [b] ex Timothei Patriarchæ epiſtolis obſervat, Metropolitanarum & Epiſcopalium Eccleſiarum inſtitutionem ad Patriarcham ſpectare, ejuſque cauſam eſſe diœceſeon amplitudinem: [b Pag. 198.]

متى اتفق فى احدان مطران مكان بعيدا لا يبلغ اليه تدبيره لبعده ولم يقلد عليه اسقفا يعلم
الناس الامانة وهكذا ان اتفق فى احدان اسقف موضع بهذه الصفة فيجب ان ينهى الحال الى
الفطرك ليفسح فى اقامة اسقف عليه ومتى كان احدان بعض المطارنة واسعا وفيه
مدن عظام فللفطرك قسمة ذلك على مطرانين لغاية حفظ الامانة .

Si contigerit, in diœceſi Metropolitani locum remotum eſſe, quem ille ob diſtantiam regere nequiverit, neque Epiſcopus ibi conſtitutus fuerit, qui fidem populos doceat: item ſi contigerit, in diœceſi Epiſcopi ejuſdem conditionis, quæ modo deſcripta eſt, locum reperiri; rem decet ad Patriarcham deferri, ut permittat Epiſcopum ibi inſtitui. Similiter ſi diœceſis cujuſpiam Metropolitani adeo ampla ſit, ut civitates magnas contineat, ad Patriarcham ſpectat illam inter duos Metropolitanos, fidei conſervandæ cauſa, dividere. Quodſi Metropolitana civitas deſolata fuerit, unum ex ſuffraganeis Epiſcopatibus ad eam dignitatem Patriarcha evehit: Similiter Metropolitanus deſolatam Epiſcopalem Sedem, permiſſu Patriarchæ, ditioni ſuæ adjungit, ex ſequenti [c] Canone. للجاثليق اذا خرب كرسي مطران ان يجعل [c Pag. 199.]

[a] *Nomocanon. Abulpharag. p. 59. & 176. à tergo.*

له كرسي احد اساقفته . فسبريشوع الجاثليق لما خربت باجرمي اجلس المطران في كرسي شهرزور لانه لم يكن بها اسقف ولما التمس اهل شهرزور اعادة اسقف اليهم دفعت اليه بعض خانيجار لانه كان لها اسقف وصار الكل له لما مات وهذا في ايام سرجيس . ومتى خلي كرسي من اساقفة المطارنة وتواني المطران عن اسيامية اخر بمساعدة الرعية للشره بحثه الجاثليق على ذلك فان فعل والا اسام هو من يصلح وحرّره منه الى ان يعود فيتوب وان خلا بعض كراسي الاسقفة لمطران وكان يقربه المطران وقل اهله ولم يفوا باسقف فللمطران ان يراعيه بعد اذن الجاثليق واطلاقه فللجاثليق ان يحلّ ويعقد في كل موضع .

Catholico fas eſt, in locum deſtructæ Sedis Metropolitanæ aliquam ex ſubjectis Sedibus Epiſcopalibus ſubſtituere; Nam Sabarjeſus, quum Bagerma deſolata fuit, Metropolitanum in Sede Sciaharzur collocavit, in qua tùm Epiſcopus non erat; quumque Sciaharzurenſes Epiſcopum ſibi reſtitui poſtulaſſent, pars Chanigiaræ, quæ Epiſcopum habebat, tradita ei fuit; poſt illius verò obitum, integram is urbem occupavit: idque temporibus Sergii contigit. Si verò Sedes aliqua Epiſcoporum Metropolitano ſubjectorum vacaverit, Metropolitanuſque ob avaritiam, conſentientibus ſubditis, novum Epiſcopum ordinare neglexerit, illum Catholicus hac de re admoneat: ſique id præſtare detrectaverit, ipſe idoneum Epiſcopum initiet, illumque à Metropolitani juriſdictione exemptum declaret, donec reſipuerit. Quodſi proxima Metropolitano Sedes Epiſcopalis vacaverit, numeruſque gregis ejus adeò imminutus fuerit, ut Epiſcopum nequaquam capiat; permittitur Metropolitano, ut Sedem illam adminiſtret, habita prius à Catholico facultate: Catholicus enim jus habet ſolvendi & ligandi in omni loco.

Ebedjeſus Sobenſis in Nomocanone [a] Metropolitanas aliquot Sedes enumerat à Patriarchis inſtitutas. Alias ex Mari, Amro & Elia Damaſceno ſuprà [b] recenſui. Metropolitas verò Epiſcopoſque ab iiſdem Patriarchis in diverſis locis ordinatos, infrà enumerabo. Barſumas quidem Niſibenus & Maanes Perſa Babuæi temporibus contenderunt unumquemque Metropolitam non à Seleucienſi Catholico, ſed à ſuis Epiſcopis ordinari debere: ſed, ut Abulpharagius Benattibus [c] advertit, utrumque poſtea facti pœnituit: ثم عاد برصوما ومعنا وابطلوا كلما عقدوه على بابويه الجاثليق وسالوا الله غفران خطاياهم واعترفوا بان ما فعلوه لا يوجبه القانون وحرموا لما عملوه .

Barſumas, inquit, *& Maanes reſipuere, irritumque & caſſum voluere quicquid adversùs Babuæum Catholicum moliti fuerant, poſtulantes à Deo peccatorum ſuorum veniam, confitenteſque à canone aliena eſſe quæ geſſerant, eaque anathematizantes.* Timotheus tamen Patriarcha apud eundem [d] Benattibum negat Barſumam à præconcepta opinione receſſiſſe, eumque reprehendit, quod docuerit, Epiſcopos à Metropolitanis ordinandos eſſe, neque Patriarchæ confirmatione indigere. ولطيموثاوس كلام طويل في الانكار على برصوما في قوله ان الاساقفة

a *Par.* 8. *cap.* 15.

b *A pag.* 414.

c *In Nomocan. pag.* 173.

d *Pag.* 201.

الاساقفة لا يحتاجون الى اتمام الجاثليق وبرصوما كان ينصب ذلك من الجثالقة الى الشره لاجل شي وطيموثاوس يوبخه ويريه ان طاعة الرياسة الكبرى واجبة .

Timotheus Barſumam pluribus refellit docentem non opus eſſe, ut Epiſcopi à Catholico perficiantur. Et Barſumas quidem avaritiæ turpiſque quæſtus notam hac in re Catholicis inurebat: quem tamen Timotheus reprehendit, oſtendens, ſupremæ poteſtati obedientiam jure deberi. De Metropolitanis à Patriarcha ordinandis, deque Epiſcopis ab eodem confirmandis ſeù perficiendis exſtant apud Chaldæos Neſtorianos hi Canones. Synodus Iſaaci Canon. I.

اذا اجتمع الاساقفه في البيعة مع الشعب في وقت القربان يضعون الانجيل على راسه ويبسطون يمينهم عليه بالسوا ورييسهم يتلو عليه الكهانة ويوافي الى رييس الاساقفه المطران الكبير الذي في سليق بكتاب الاساقفه الذين صاموه ليتممه .

Quum in Eccleſia Epiſcopi unàcum populo Oblationis tempore fuerint congregati, Evangeliorum codicem capiti ejus ſuperimponant, dexteramque ſuam ſuper ipſum pariter explicent: eorum autem princeps precationem ſacram ſuper eum recitet: tùm verò ad Archiepiſcopum magnum Metropolitam Seleucienſem cum epiſtola Epiſcoporum, qui eum inſtituerunt, pergat, ut ab eodem perficiatur. Et Can. 20.

اذا مات اسقف فالمطران يجمع الاساقفة الباقيين ويسيم اسقفا يختاره من اهل المدينة وبعد ان يسيمه ينفذه برسالة الى المطران الكبير ليتممه وليس للمطران ان يفعل خلاف ذلك شرها الى شي ياخذه .

Defuncto Epiſcopo, reliquos Epiſcopos Metropolita congreget, atque Epiſcopum quem ex urbis civibus elegerit, inſtituat: mox ad magnum Metropolitam cum epiſtola mittat, ut ab eo perficiatur. Nec fas erit Metropolitæ ob muneris cujuſpiam aviditatem aliter agere. Synodus Marabæ Can. 37. اذا مات اسقف فللمطران ان يجمع اساقفة الصقع ويقيم بدله من يختاره اهل المدينة واذا اسامه ينفذه الى الفطرك ليتممه .

Epiſcopo decedente, Metropolita provinciales Epiſcopos congreget, quemque urbis cives elegerint, in demortui locum ſubſtituat, eumque mox ad Patriarcham, ut ab eodem perficiatur, mittat. Synodus Joſephi Can. 15. ان الجاثليق اذا لم يكن معه شملوث المطارنة لا يدعى فطركا ولا المطران اذا لم يكن معه شملوث ايضا او اسيامية الفطرك .

Catholicus ſi Metropolitanorum conſenſum ſuffragiumve non habuerit, Patriarchæ nomen non præſumat; neve Metropolita, niſi conſenſum item aut manus impoſitionem à Patriarcha acceperit. Synodus Ezechielis Can. 18. في ان الاسقف يسيمه مطرانه او بامره او من الفطرك وليس للاسقف ان يستام على غير هذا الوجه وهكذا للمطارنة من الجاثليق ومن استام على غير هذه الصفة يقطع .

Epiſcopus à ſuo Metropolita, aut de ejus mandato inſtituatur, aut à Patriarcha: neque liceat Epiſcopum alia ratione creari. Similiter

Me-

Metropolitæ à Catholico conſecrentur. Quicumque ergo præter hunc modum manus impoſitionem acceperit, ſegregetur. Et Canon. 19.

الذين يستامون اساقفة من المطارنة يستامون والمطارنة من الفطاركة او بكتبهم بان توضع رسالة
الفطرك او الاسقف على راس المسام بحضور جميع اساقفة الهوفركيا ورضا من لم يحضر واقل ما يستام
من ثلثة اساقفة وبرسالة الفطرك او المطران واذا استام يبادر الى الفطرك ليتممه
وما يجرى على غير هذا فيبطل المسام من درجته والذين اساموه يودبون.

Quicumque ad Epiſcopatum provehuntur, à Metropolitis manus impoſitionem accipiant, atque Metropolitæ à Patriarchis, aut per eorumdem epiſtolam: imponitur autem capiti ordinandi Patriarchæ aut Epiſcopi epiſtola præſentibus omnibus provinciæ Epiſcopis, & accepto conſenſu abſentium. Epiſcopus à tribus ſaltem Epiſcopis cum epiſtola Patriarchæ aut Metropolitæ conſecretur, qui mox ad Patriarcham, ut ab eodem perficiatur, perget. Si ſecus fiat, qui ordinationem accepit excidat, & qui fecerunt puniantur. Timotheus [a] in epiſtola الى اركن متقدم المومنين بالهند *ad principem fidelium in India.* a *In Nomocan. Benattibi pag.* 197.

متى تم للمطران ان يسيمه من دونه من اساقفته فليتم للقسان ان يسيموا الاساقفة والشمامسة
للقسان ويكون الاعلى يخضع للادون ويقف دونه . ولكن قانون البيعة يامر بان يطيع الادون
الاعلى وينتهى الطاعة من الكل الى فطرك رومية فهو القايم مقام شمعون الصفا . وفطرك المداين
اسياميته من ايدى الفطاركة بتوسط مطارنته واساقفته على ما قرروا ولو لم يقولوا انهم يسيمونه بايدينا
لما تم لهم الاسيامية . فيكون المسيم لفطرك المداين الفطاركة الاربعة لا مطارنته واساقفته ولا من
الاساقفة يستام مطران ولا المطران له ان يسيم مطران لان الاعلى هو المانح الرتبة لمن دونه لا
المثل . فمسيم المطارنة ومتمم الاساقفة هو الفطرك .

Si Metropolitæ licuerit conſecrationem accipere à quopiam ex ſuis Epiſcopis ipſo minore, licebit etiam Presbyteris Epiſcopos inſtituere, atque Diaconis itidem Presbyteros ordinare: ac proinde ſuperior inferiori ſubeſſe cogetur. Canon autem eccleſiaſticus præcipit, ut inferior ſuperiori pareat, atque ita ab omnibus obedientia in Romanum Patriarcham terminetur: ipſe enim Simonis Petri locum obtinet. Patriarcha itaque Modainæ manus impoſitionem accipit à Patriarchis per proprios Metropolitas & Epiſcopos, ſicut & ipſi affirmant (in ea ſcilicet, quam Neſtoriani vocant Occidentalium ad Orientales epiſtola, cujus jam ante mentionem [b] feci.) *Si porrò iſti* b *Tom.3. à p.51.* *non dicerent, illos per manus noſtras electum ordinare, nequaquam iis ordinatio liceret,* (Alludit ad verba Pontificalis Chaldæorum, in quo conſecratores [c] dicunt, *Permiſſu Sanctiſſimorum Patrum* c *Tom.1. p.10.* *noſtrorum Occidentalium &c.) Ordinatores ergo Modainenſis Patriarchæ ſunt quatuor Patriarchæ, non utique ipſius Metropolitæ & Epiſcopi. Neque ab Epiſcopis Metropolita creatur, neque Metropolitæ permittitur, ut Metropolitam inſtituat: quoniam ſuperiori, non item pari permittitur gradum inferiori concedere. Ordinatio itaque Metropolitanorum, & perfectio Epiſcoporum ad Patriarcham pertinet.* Idem Timotheus [d] epiſtola ad Jaballaham Dailamitarum d *Tom.3. p.163.* Epiſcopum conceſſit, ut Epiſcopi Epiſcopum ordinarent, ob loco-

rum ſcilicet diſtantiam: ut verò ordinatus Epiſcopus Patriarcham adiret ab eo perficiendus, omninò [a] præcepit: اسيامية الاسقف لا يكون الا بعد اقام الفطرك له ولا يتم هذا بالمراسلات .

a Nomocanon. Benattibi pag. 200. à tergo.

Ordinatio Epiſcopi non fiat, niſi à Patriarcha perficiatur: hoc autem per epiſtolam nequaquam fiat. Quam Timothei conſtitutionem [b] Benattibus ſic interpretatur. منع طيموثاوس من ان تسيم الاساقفة مطرانا ومنع من الرسايل ايضا التى كانت العادة جرت بان تنفذ عن الجثالقة الى الاساقفة بان يسيمون مطرانا وكان الخط المتضمن للرسالة والاذن بالاسيامية تضعه الاساقفة على ظهر المسام كانه نايب عن يد الجاثليق . مُنع هذا وبالرسايل ايضا . وكان الجاثليق ينفذ عصا وبيرون ومعفر ويرسله مع بعض الاساقفة والمطارنة وتجمع اساقفة تلك الهوفركيا ويسيمون مطرانا والانجيل على ظهره ورسالة الجاثليق .

b Pag. 197. à tergo.

Vetuit Timotheus, ne Epiſcopi Metropolitam inſtituant: epiſtolas quoque ſuſtulit, quæ ex introducta conſuetudine à Catholicis ad Epiſcopos mittebantur, ut Metropolitam crearent. Chirographum enim facultatem & commiſſionem ordinationis continens ab Epiſcopis ſcapulis ordinandi imponebatur, velut Catholici manus vices tenens. Hoc per epiſtolas etiam interdictum fuit. Mos quoque erat, ut Catholicus Baculum, Birunam, & Pallium cum nonnullis Epiſcopis & Metropolitis mitteret: qui Epiſcopos provinciæ congregabant, & Metropolitam conſecraturi, Evangelium & Catholici epiſtolam ſcapulis ordinandi imponebant. Hæc conſuetudo ad Timothei ætatem duravit, & maximè in remotis regionibus, ut idem Benattibus [c] notat: البلاد البعيدة كالصين والهند وكان الى ايام طيموثاوس لصعوبة الطرق تجمع الاساقفة ويسيمون مطرانا لها .

c Pag. 197.

In regionibus longe poſitis, ut in Sinis & India, propter viarum difficultatem uſque ad Timothei tempora ſolebant Epiſcopi convenire, iiſque Metropolitam ordinare: ſed introductum morem Timotheus nova conſtitutione antiquavit.

III. Item Metropolitarum & Epiſcoporum ab una Eccleſia ad alteram translatio, eorumque depoſitio.

In antiquis Chaldæorum Synodis translatio Epiſcoporum ab una Sede ad alteram paſſim improbatur. Synodus Iſaaci Canon. 11. لا يتجاوز الاسقف كرسيه الى اخر *Epiſcopus ab una Sede ad aliam ne tranſeat.* Synodus Marabæ Canon. 13. الاسقف الذى ينتقل من هوفركيا الى اخرى ويترك الاولى وينصرف الى الثانية لا سلطان له على ذلك لا من نفسه ولا ان لزه شعب الثانية ولا ان الزمه الاساقفة .

Epiſcopus, qui ex diœceſi ad aliam proficiſcitur, & priori relicta ad alteram migrat, noverit ſibi id minimè licere, neque ſi à ſeipſo id fecerit, neque ſi à populo alterius diœceſis aut ab Epiſcopis compellatur. Synodus Joſephi Can. 5. فى السونهدوس الغربية حرم على كل من ينتقل من كرسى الى كرسى ولان هذا الحرم ديس ودخل به فساد على البيعة وهو يجرى مجرى الزنا ولاننا نتبع حرم الابا نقطع بان ليس لاحد سلطان ان ينتقل من كرسى الى كرسى وان اجمع الخلق فى السوال لا يقع اجابة لكن يحفظ القانون .

In Synodis Occidentalibus vetitum fuit, nequis ab una ad alteram Sedem migraret. Quoniam verò lex iſta proculcata eſt, unde in Eccleſiam corruptela, quæ fornicationis ſpeciem habet, obrepſit: nos Patrum legem ſequuti ſtatuimus, nemini licere ab altera in alteram Sedem prorepere: ſique populus id petat, minimè exaudiatur, ſed canon ſervetur. Timotheus in Conſtitutione à Sobenſi [a] relata ait, *à temporibus Apoſtolorum ad ſuam ætatem Synodos quadraginta & amplius habitas fuiſſe, in quibus definierunt Patres, non licere Epiſcopo ab una ad aliam Eccleſiam tranſire.* Sequiori tamen ævo nihil apud Neſtorianos frequentius, quàm hujuſmodi Epiſcoporum translationes, quarum exempla mox proferam.

[a] Nomocanon. Par. 8. cap 14.

Poteſtatem deponendi Epiſcopos, Neſtorianus Patriarcha ex hiſce canonibus ſibi vendicavit. Epiſtola Synodica [b] Occidentalium: *Quemadmodum verò ipſe Pater poteſtatum Patriarcha jus habet ad ordinationem Metropolitarum & ad perfectionem Epiſcoporum; ſimiliter jus habet ad ſententias judiciales, & abſolutiones, atque abrogationes, & reſervationes.* Epiſtola [c] eorumdem ad Papam. *Veteres Patres noſtri conceſſerunt, ut is qui in magna Eccleſia Cochenſi ſedet, Metropolitas inſtitueret, & ſuper eos poteſtatem haberet, eoſque pro merito conſtitueret, vel propter illorum delictum deponeret: ſimiliter & ſuper omnes Epiſcopos Orientis.* Synodus Jeſujabi Canone 28. الكاهن كهنة لا يقطع ولا اسقف لاسقف ولا مطران لمطران ولا اساقفه لمطرانهم الا بامر الفطرك ولا المطران الا مع اساقفته اما كلهم او بعضهم والفطرك ايضا يكون قطعه باجماع مع الاساقفه والمطارنه .

[b] Tom. 3. p. 55.

[c] Tom. 3. p. 56.

Sacerdos parem non ſegreget, neque Epiſcopus Epiſcopum, neque Metropolita Metropolitam, neque Epiſcopi proprium Metropolitam, niſi de mandato Patriarchæ; neque Metropolita, niſi unàcum ſuis Epiſcopis aut omnibus, aut nonnullis, neque Patriarcha ſine Synodo Epiſcoporum & Metropolitanorum, quempiam deponat. Et paucis interjectis. وليس للاسقف ان يعطى حرم مطرانه والمطران اذا اخطى فالفطرك ينظر فى امره وان لم يتفق يكتب الى مطران بالقرب ليحضر وثلثه من اساقفته مع اساقفة الهوفركيا التى تخص المطران ويفحصوا الحال وينهونها وحرم الفطرك لا يردّه لا اسقف ولا مطران ولا يغيّره ولا يبطله .

Neque Epiſcopo liceat Metropolitanum ſuum excommunicare: Metropolitanus autem quum peccaverit, Patriarcha ejus cauſam cognoſcat. Si hoc per ſe agere non poteſt, perſcribat ad vicinum Metropolitam, ut in Synodo trium ſuæ provinciæ Epiſcoporum unàcum Epiſcopis provinciæ illius Metropolitæ, cauſam examinent & definiant. Latam à Patriarcha excommunicationem nec Epiſcopus, nec Metropolita infringere, irritare, aut mutare valeat. Hæc Synodi verba Benattibus [d] ita interpretatur. ومما يجب ان يعلم ان كاهنا لا يقطع كاهنا ولا اسقف لاسقف ولا مطران لمطران ولا اساقفه لمطرانهم دون امر الفطرك ولا المطران واساقفته دون امر الفطرك يقطع اسقفا من اساقفته ولا للمطران وحده ان يقطع اسقفا من اساقفته

[d] Nomocanon. pag. 203. à tergo.

ولا للجاثليق ان يقطع اسقفا او مطرانا الا باجماع من ثلثة اساقفة او اثنين
اللهم الا ان تدعوا ضرورة فهو وحده له سلطان ان يفعل ذلك بالعدل .

Sciendum eſt Sacerdotem à Sacerdote non deponi, neque Epiſcopum ab Epiſcopo, neque Metropolitam à Metropolita, neque Metropolitam à ſuis Epiſcopis niſi de mandato Patriarchæ: neque Metropolitam ejuſque Epiſcopos ſine Patriarchæ mandato Epiſcopum ex ſuis Epiſcopis deponere, neque Metropolitam per ſe ſolum ex ſuis Epiſcopis quempiam: neque Catholicum deponere Epiſcopum aut Metropolitam ſine Synodo trium aut duorum Epiſcoporum. Si verò neceſſitas urgeat, ipſe ſolus hoc efficere ſervato jure poteſt.

IV. Metropolitæ & Epiſcopi à Patriarchis ordinati, perfecti, translati, ac depoſiti.

Exempla ordinationis, perfectionis, translationis, ac depoſitionis Metropolitarum & Epiſcoporum à Patriarchis peractæ in hiſtoria Neſtoriana hæc occurrunt. Dadjeſus [a] Epiſcopos quoſdam propter ſchiſma, quod in Eccleſiam unàcum Marabochto induxerant, Sedibus ſuis dejecit, & à fidelium communione ſegregavit. Joſephus [b] Simeonem Anbaræ Epiſcopum in carcerem conjecit; Zabæ verò, & Naamaniæ, nec non Malechum Darebgerdæ Epiſcopos depoſuit: Marabas [c] primus Davidem Maruenſem & Simeonem Anbarenſem: Timotheus [d] Joſephum Maruenſem: Joannes [e] Neſtorium Metropolitam Bagermæ: Ebedjeſus [f] Abdelmeſſiam Senæ & Bavazichæ, & Joannem Damaſci. Joannes [g] Nazuch Epiſcopos depoſitos Sedi ſuæ reſtituit, alioſque ex una Sede in alteram abſque ulla neceſſitate tranſtulit. Ejus præceſſor Joannes alter [h] Damaſcenum Metropolitam, cognomento Ebn Ayad, ab excommunicatione abſolvit; Jeſujabum verò Moſulanum Eccleſiaſtico miniſterio interdixit, quod ſuæ ordinationi adeſſe noluiſſet. Quum ordinatus fuit Patriarcha Joannes Narſetis filius, aderant Cajuma [i] Niſibis & Joannes Perſidis Metropolitæ gradu ſuo dejecti & in ordinem Presbyterorum redacti, quos idem Joannes dignitati reſtituit. Joannes Targal [k] Epiſcopum Koſræ, cognomento Ebn Sauta, depoſuit, ac poſtea abſolvit. Antequam [l] Patriarchæ crearentur, Epiſcopi aut Metropolitæ fuere Paulus Huzitarum ſeù Gandiſapor, Ezechiel Zabarum, Jeſujabus Arzunitarum, Jeſujabus Gadalenſis Baladæ, Maremes Ninives & Gandiſapor, Jeſujabus Adjabenus Ninives & Adjabenæ, Georgius Ninives & Adjabenæ, Joannes Gandiſapor, Salibazacha Anbaræ & Adjabenæ, Phetion Tirhanæ, Marabas ſecundus Caſcaræ, Surinus Niſibis & Halavanæ, Jacobus Gandiſapor, Ananjeſus Laſciumæ ſeù Dakukæ, Timotheus Bagaſæ, Georgius Gandiſapor, Sabarjeſus Haran & Damaſci, Abraham Hadathæ, Theodoſius Anbaræ & Gandiſapor, Sergius Niſibis, Enos Moſul, Joannes Anbaræ, Joannes Chanigiaræ & Moſul, Joannes Zabæ & Naamaniæ, Abraham Margæ, Iſraël Caſcaræ, Ebedjeſus Maaltajæ, Mares Perſidis, Joannes Senæ & Perſidis, Joannes Hirtæ, Jeſujabus Koſræ & Naharvanæ,

a *Tom. 3. p. 214.*
b *Tom. 3. p. 433.*
c *Tom. 3. p. 80.*
d *Tom. 3. p. 160.*
e *Tom. 2. p. 445.*
f *Amrus in ejus vita ms.*
g *Tom. 2. p. 446.*
h *Amrus in vita mſ. Patriarcharum Neſtor.*
i *Idem. Et Tom. 2. pag. 439.*
k *Idem.*
l *Tom. 3. p. 105. 113. 149. 615. 616. & ſeq.*

Elias

Elias Tirhanæ, Joannes Koſræ, Sabarjeſus Gandiſapor, Ebedjeſus Niſibis, Machicha Tirhanæ & Moſul, Elias Hazæ & Moſul, Barſumas Themanonæ, Ebedjeſus Bagermæ, Jeſujabus Gezira. & Hirtæ, Elias Niſibis, Jaballaha Majapharkini & Niſibis, Sabarjeſus Nuhadræ & Hazæ, Sabarjeſus alter Bagermæ & Dakukæ, Machicha Niſibis, Denha Hazæ & Arbelæ, Jaballaha Tanchet, Timotheus Moſul & Arbelæ. Tranſtulere [a] Epiſcopos ab una Eccleſia ad alteram, Sergius Cajumam à Tirhana ad Niſibin: Joannes Theodoſii nepos Eliam à Hieruſalem ad Damaſcum, Marcum à Bagaſa ad Rajam, Jeſujabum à Suſis ad Halavanam, Theodorum à Cherda ad Gandiſapor, & Theodorum alterum fratris ſui filium à Laſciuma & Dakuka ad Bagermam: Emmanuel Sabarjeſum ab Hirta ad Baſſoram: Ebedjeſus primus Abrahamum ex Hamdana ad Caſcaram: Mares Tobi filius Salomonem à Zaba ad Perſidem, Joſephum ab Hirta ad Baſſoram, Jeſujabum ab Haditha ad Moſul, Sabarjeſum ab Anbara ad Gandiſapor, Abrahamum à Sciaharzur ad Baſſoram, Joannem à Sena ad Perſidem, Jaballaham à Maaltaja ad Niſibin, Ebedjeſum ab Aſpahano ad Maru, Joſue à Vaſeta ad Caſcaram, Eliam à Balada ad Bardaam: Joannes Nazuch Gabrielem ab Arzana ad Moſul, & Epiſcopum quemdam ab Ægypto ad Perſidem: Sabarjeſus Zanbur Jaballaham ex Maaltaja ad Moſul, & Marim à Radano ad Anbaram: Ebedjeſus Aredi filius Davidem ab Harbat-Gelil ad Bagermam, Georgium ab Arzana ad Niſibin, Neſtorium à Naamania ad Bardaam, Sabarjeſum à Balada ad Gandiſapor, Machicham à Tirhana ad Moſul, Marcum ab Hephtona ad Damaſcum: Machicha Epiſcopum Baladæ ad Ormiam, & Metropolitam Halavanæ ad Ægyptum: Elias ſecundus Thomam à Gandiſapor ad Bagermam, Joannem ab Halavana ad Gandiſapor: Elias tertius Jaballaham à Marde ad Niſibin, Joannem à Moſul ad Hamdanam, Joannem alterum à Chalata ad Caſgaram, Sabarjeſum à Kimara ad Caſgaram. Ordinavit Enoſus [b] Epiſcopos triginta: Emmanuel Metropolitas & Epiſcopos ſingularum Sedium: Ebedjeſus [c] primus Metropolitas & Epiſcopos centum triginta quatuor: Jeſujabus Baladenſis novem Metropolitas & quadraginta Epiſcopos: Jaballaha ſecundus duodeviginti Metropolitas & triginta ſeptem Epiſcopos: Sabarjeſus Jaballahæ ex fratre nepos Metropolitas & Epiſcopos ſeptuaginta quinque. Elias ſecundus [d] Epiſcopos Beth-Bagas & Ormiæ conſecravit, quorum primus ad Metropolitam Moſulanum, alter ad Perſicum ſpectabat. Joſue Bar-Nun [e] Moſulanam Eccleſiam Metropolitæ Aſſyriæ & Adjabi tradidit, & Niniven Epiſcopatu ſpoliatam Aſſyriæ univit. Ebedjeſus [f] Iſraëlis ſucceſſor Sedem Koſræ cum Vaſeta conjunxit, ejuſque loco Bavazicham inſtituit, quæ Bagermenſis provinciæ erat: Sabarjeſus Zanbur Senæ Bavazicham adjunxit, & Ebedjeſus Aredi filius Nilæ Naamaniam. Mares [g] eodem quo Patriarcha conſecratus eſt die

[a] *Tom.* 2. *p* 439. 440. 443. 446. 447. 448. 449. 450. *Amrus in vita ms. Patriarcharum.*

[b] *Amrus in vita Patriarcharum.*

[c] *Tom.* 3 *p.* 201.

[d] *Tom* 2. *p.* 449.

[e] *Tom.* 3. *p.* 344.

[f] *Amrus in vit. Patriarch.*

[g] *Ibidem.*

die perfecit Epiſcopos Hephtonæ & Ægypti: Ebedjeſus Aredi filius Epiſcopos Hadithæ & Ormiæ: Elias primus Epiſcopos Nahardairæ & Hephtonæ: Emmanuel Ebedjeſum ab Iſraele Moſulano Metropolita ordinatum Maaltajæ & Nuhadræ Epiſcopum: Ebedjeſus tertius Epiſcopum Hephtonæ & alterum diœceſeos Niſibenæ.

V. Eccleſiæ & cœnobia auctoritate Patriarchæ ab Ordinariorum poteſtate eximuntur.

Ex abſoluta hujuſmodi in Metropolitas Epiſcopoſque omnes Patriarcharum auctoritate ſequitur 1. nomen eorum in divinis officiis ubique prædicari. 2. Præſcriptum ab iiſdem Ritum divinorum officiorum in ceteris Eccleſiis adamuſſim obſervari. 3. Quaſcumque eccleſias aut cœnobia voluerint, ab Ordinariorum juriſdictione eximi, & Patriarchis immediatè ſubjici.

Quæ verò ſint eccleſiarum vel monaſteriorum exemptorum privilegia, exponit Ebedjeſus Patriarcha apud [a] Sobenſem: *Hæc eſt*, inquit, *conſtitutio cœnobii exempti, ut ad Patriarcham propriè & privativè pertineat, nomenque Patriarchæ dumtaxat in illo prædicetur: neve liceat cuiquam ex Metropolitis & Epiſcopis provinciæ illius, aut aliarum provinciarum ullo pacto ejus rebus ſeſe immiſcere: neve itidem cuipiam Presbyterorum, Diaconorum, Monachorum, & laicorum illud monaſterium feſtis diebus aut quovis alio die frequentantium, nomen cujuſpiam ex Metropolitis aut Epiſcopis recitare, neque iſtis fas ſit petere, ut ſuum nomen in Eccleſia monaſteriorum exemptorum proclametur, niſi nomen Patriarchæ ſolummodo. Inſtante autem neceſſitate fratribus monachis prædicti monaſterii, conſecrandi novum Altare oleo, ſive ordinationis faciendæ Presbyterorum aut Diaconorum, conceditur iiſdem invitare quem elegerint Metropolitam ſive Epiſcopum. Quum autem venerit qui hujuſmodi functiones peracturus eſt, conceditur Directoribus, Præſidentibus, & Senioribus monaſterii, offerre illi habitum Pontificium, utque Pallium & Amictum, Pedumque paſtorale ſeù baculum ferat, ejuſque nomen poſt noſtrum recitetur, dum ipſe ſtat in ordine Patrum in capite Eccleſiaſtici cœtus.* Gregorius Barhebræus in Nomocanone cap. 7. ſect. 10. citat hunc Perſarum canonem.

ܠܥܘܡܪ̈ܐ ܕܦܛܪܝܪܟܐ ܐܘ ܩܬܘܠܝܩܐ ܒܗܘܢ ܩܒܝܪ: ܐܦܝܣܩܘܦ̈ܐ
ܠܐ ܢܫܬܠܛܘܢ: ܐܠܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܒܡܥܪܒܐ ܘܩܬܘܠܝܩܐ ܒܡܕܢܚܐ.

In cœnobia, in quibus Patriarcha aut Catholicus ſepulti ſunt, poteſtatem non habeant Epiſcopi; ſed Patriarcha in Occidente, & Catholicus in Oriente.

[a] In Nomocan. Par. 7. cap. 6. Vide Tom. 3. Bibliotb. noſtræ pag. 344.

VI. Nomen Patriarchæ in omnibus Eccleſiis prædicatur.

De proclamatione nominis Patriarchæ hæc definivit Synodus Ezechielis Can. 14. في ان اسم البطرك يجب ان يكرز في جميع اوقات الصلوات في ساير الكراسي فمنه ينبعث ساير الرتب.

Patriarchæ nomen debet in omnibus Precum horis prædicari in cunctis Sedibus: ab ipſo enim univerſi ordines derivant.

De-

VII. Rituum Eccleſiaſticorũ forma à Patriarcha preſcripta, ab omnibus obſervatur.

Denique ritum Patriarchalis Eccleſiæ ab omnibus Metropolitanis & Epiſcopalibus exactè obſervandum eſſe, præcipit Synodus Iſaaci Can. 13. فى ان الصلوات تجرى على ما يجرى عليه فى بيعة اصليق والشمامسة يكرزون الكواريز على ما يكرز. *Orationes fiant quemadmodum fiunt in Eccleſia Seleuciæ, & Diaconi prædicent ſicut ibi prædicatur.* Hinc Sabarjeſus [a] in Synodo eos reprehendit qui ſecus feciſſent: *Monachos verò, & Sacerdotes omittentes in eccleſia ſive in propria cella Eccleſiaſtici Officii canones juxta ritum Eccleſiæ Cochenſis recitari ſolitos, juſſit Synodus admoneri: Et ſi quidem pertinaces deprehenſi fuiſſent, eccleſiaſticæ correctioni ſubjacere voluit & excommunicari atque ab Euchariſtiæ ſumptione ſuſpendi, donec reſipiſcerent: proteſtatique ſunt Patres ſibi ſecus agendi poteſtatem non eſſe.*

a *Tom. 3. p. 449.*

§. VI.

Patriarchæ electio.

I. Ritus electionis Patriarchæ ex Conſtitutionibus Marabæ, Joſephi, Timothei, Jeſujabi.

CIRCA Patriarchæ electionem in Nomocanone Syro-Neſtoriano multa decreta occurrunt, quorum ſumma hæc eſt. Poſt Patriarchæ mortem, Epiſcopus Caſcaræ, Patriarchalis Eccleſiæ Cuſtos eſt, eoque abſente Epiſcopus Zabarum, & ſic deinceps ceteri Epiſcopi Provinciæ Patriarchicæ. Memoratus autem Sedis Cuſtos cum reliquis Epiſcopis provinciæ Patriarchicæ accedit ad civitates Catholicas, ideſt, Seleuciam & Cteſiphontem, & de conſenſu Epiſcoporum atque ambarum Civitatum, hoc eſt, Diaconorum, Presbyterorum, & populi Eccleſiæ Patriarchicæ, ſcribit ad Metropolitas Gandiſapor, Niſibis, Baſſoræ, Arbelæ, Bethſeleuciæ, Halavanæ, & ad reliquos: unuſquiſque verò Metropolita ternos ſecum ducit ex provincia ſua Epiſcopos; ſimulque congregati, de conſenſu utriuſque civitatis eligunt Patriarcham viva voce, aut per ſortem. Synodo præeſt Metropolita Gandiſaporenſis, eoque abſente dignior Metropolita. Qui per literas invitati advenire nequiverint, electionem à præſentibus faciendam, ſe ratam habituros ſcripto promittunt, & ad Synodum chirographum ſuum tranſmittunt. Electus ad Eccleſiam Cochenſem defertur, ibique à Metropolita Gandiſaporenſi ordinatur, reliquis Metropolitis & Epiſcopis in ejus ordinatione certum munus exercentibus: tùm deducitur ad cœnobium S. Maris in Dorkena, & S. Gabrielis apud Tigrin: denique Bagdadum regreditur ad Sedem Patriarchalem, ubi primò excipitur à Mahuzitis, ſecundo ab Hirtenſibus, tertio in monaſterio S. Phetionis.

Marabas in epiſtola [b] Synodica, quam Pragmaticam appellant: Vo-

b *Tom. 3. p. 77.*

Volumus autem, ut ab Epiſcopis ejuſdem Patriarchicæ Sedis de conſenſu omnium Epiſcoporum, & ambarum urbium, admoneantur Metropolita Beth-Lapetæ, ſi canonicè fuerit conſtitutus, deinde Metropolita Perath-Maiſan, deinde Metropolita Arbelæ, deinde Beth-Seleuciæ. Et iſti quatuor ad has urbes accedant, ternos ſecum ducentes ex ſingulis quatuor prædictis provinciis Epiſcopos: ſimulque congregati, de conſenſu utriuſque urbis eligant virum à qualibet infamiæ nota liberum &c. Hac porrò lege electum ad Eccleſiam Cochenſem deferant ſecundùm Sanctorum Patrum traditionem, & in Sede Catholica collocent, ut locum noſtrum poſt obitum noſtrum obtineat. Synodus [a] Joſephi Can. 14. اذا مات الفطرك فالذى يختار باجتماع الجمع وكل المطارنة بالحضور وبالمكاتبة يجتمعون على اختياره ان كان الزمان سلما وليس قاطع يمنع وان دعت ضرورة لاضطراب الزمان فاقل من يحضر مطرانين لعمل مدبّر الكل حتى لا يبقى النصرانية بغير مدبر وحتى لا يطمع اوليك الذين هم بالاسم نصارى ويفعلون ما هو فى نفوسهم ويكون الاختيار الى الاقليريقيين واهل المدينتين مع هوفركيا الكرسى باجتماع مطرانين ومن سواهم يقبله قبول الادب الروحاني بالمكاتبة ويكون هو مكرم للجماعة وان عرض ان يقاومه هوفركيا يجمع الهوفركيات كلها على قطعها لانهم اذا تجاسروا على الراس تجاسروا على من دونه .

a In Nomocan. Benattibi p. 56.

Quum Patriarcha obierit, in conventu omnium novus ejus ſucceſſor eligatur, omneſque Metropolitæ per literas invitentur, ut electioni interſint, ſi quidem tempus pacificum fuerit, nec ullum impedimentum interceſſerit. Inſtante verò neceſſitate, reique publicæ ſtatu perturbato, duo ſaltem Metropolitæ accedant, ut Rectorem communem conſtituant, ne Chriſtiani rectore careant, aut qui nomine tenus Chriſtiani ſunt, arrepta occaſione pro libito vitam tranſigant. Electio autem ad clericos ſpectabit, & ad cives utriuſque civitatis unàcum Provincia Sedis in Synodo duorum Metropolitarum: ceteri verò eorum æquales quod ab ea Synodo decretum fuerit, per literas firmum ratumque habeant. Quodſi contigerit Provinciam aliquam electioni à Synodo factæ contradicere, reliquæ Provinciæ omnes communibus illam ſuffragiis ſegregent. Nam qui capiti ſe opponit, iis etiam, qui infrà caput ſunt, contradicit. Et Can. 21. [b] متى مات الفطرك يكون الموتمن على موضعه اسقف كشكر بان يبادر عند ما يسمع بالخبر او يكاتب الى سليق واقطيسفون فهو المدبر لهذا الكرسى والحافظ له ويكاتب المطارنة والاساقفة بالمبادرة الى الاختيار فان علم او كوتب ولم يبادر وفحص عن ذلك السنهودس ووجد لغير قاطع : يمنع من تشمشة الكهنوت الى ان ياخذ الاب منه عقة .

b Ibid. pag. 57. à tergo.

Quum Patriarcha deceſſerit, ejus locus commendetur Epiſcopo Caſcaræ: qui ubi primum illius obitum compertum habuerit, aut de eo per literas certior factus fuerit, Seleuciam & Cteſiphontem properet: ipſe enim eſt Sedis hujuſce rector & cuſtos. Scribat autem ad Metropolitas & Epiſcopos, ut ad electionem accedant. Quodſi ipſe hoc per ſe, aut ex literis noverit, nec tamen adeſſe ſtuduerit, eaque re à Synodo examinata deprehenſus fuerit id ſine legitima cauſa feciſſe;

à ſacerdotii miniſterio arceatur, donec pœnam de ipſo Pater exigat. Synodus [a] Timothei. *Ne in poſterum contingat, quod noſtris hiſce* a Tom 3. p. 350. *diebus accidit, & ex quorundam negligentia, ſeù ex aliorum feſtinatione in eccleſia ſchiſma oriatur, & diſſenſiones augeantur; canonem etiam iſtum ſanximus, atque verbo Dei cœlum terramque ſua poteſtate continentis firmavimus, præcipientes in verbo Dei omnipotentis & cuncta gubernantis, nequis illum tranſgrediatur. Quum ergo contigerit Patriarcham vita deceſſiſſe, accedat Epiſcopus Caſcarenſis unàcum fratribus ſuis Epiſcopis Provinciæ magnæ ad civitates Catholicas, atque de conſenſu civitatum literas ſcribant, quas primum mittent ad Metropolitam Elamitidis, & ad ejus Epiſcopos: deinde ad Niſibenum, poſtea ad Baſſorenſem, & ad reliquos deſcriptos in epiſtola Pragmatica: moneantque eos, ut ad fratres ſuos accedant ad ordinationem Patriarchæ. Sin verò Epiſcopi & habitatores Civitatum electionem & conſecrationem Patriarchæ facere præſumpſerint, antequam Metropolita Elamitidis & reliqui ſuprà deſcripti Metropolitæ unàcum tribus Epiſcopis ex ſingulis provinciis acceſſerint, aut ſuum ſuffragium propria manu ſubſcriptum per legatos ad ipſos miſſos tranſmiſerint; dicimus in verbo Dei, cujus poteſtas cœlum & terram continet, iſtud attentare illis nullatenus licuiſſe. Si verò temerè hoc præſumpſerint, definitionem iſtam tranſgredientes, alienos fore declaramus & interdictos ab eccleſia quæ in cœlis eſt, & ab eccleſia quæ eſt in terris, unàcum filio, hoc eſt, abortivo temeritatis, quem peperere. Ita in verbo Domini noſtri. Ipſi autem Metropolitæ Elamitidis ac Metropolitis ſuprà nominatis & Epiſcopis præcipimus, ne poſtquam literas acceperint ab Epiſcopis Provinciæ magnæ & habitatoribus Civitatum, accedere per ſe cunctentur, ſive ſuffragium ſuum tranſmittere ad fratres ſuos: & hoc dicimus in verbo Dei, cujus poteſtas cœlum & terram continet, illis neutiquam licere. Quare ſi neque ſuffragio ſcripto, neque per ſeipſos cum primis legatis ad eos miſſis, cum fratribus ſuis communicare voluerint, alienos fore declaramus & interdictos ab eccleſia quæ eſt in cœlis, & ab eccleſia quæ eſt in terris in verbo Domini omnipotentis. Tùm verò licebit illis, qui ſecundùm canonem congregantur, omnia perficere legitimè & juxta ordinem.* Synodus Jeſujabi [b] Can. 28. b Nomocanon. Benattibi p. 66. à tergo. ex verſione Benattibi. وفى اسياميد الفطرك يجب ان يحضر ثلثة او اربعة مطارنة

ومعهم اساقفتهم واساقفة الهوفركيا الكبير والاركيدياقون وروسا البيعة والمومنين

المتوجهين فى كوخى ويختار باجماعهم رجلا مبرا من كل ملام يصلح للرياسة الكبرى .

In ordinatione Patriarchæ debent adeſſe tres aut quatuor Metropolitæ, & unàcum ipſis eorum Epiſcopi, & Epiſcopi provinciæ magnæ, & Archidiaconus, & principes Eccleſiæ, & illuſtres fideles in Coche: & in eorum conventu eligatur vir ab omni reprehenſione alienus, qui ſummo principatu dignus ſit. Idem Canon apud Soben-

ſem [a] Epiſtolæ Synodicæ Marabæ ſubjunctus legitur in hæc verba.

[a] Nomocanon. Par. 9. cap. 2.

[illegible]

De hoc (ideſt, de Patriarcha) *Canon præcipit, ut in ejus Chirotonia tres aut quatuor Metropolitæ conveniant, habentes ſecum binos aut ternos ex provinciis ſuis Epiſcopos. Ipſi verò Metropolitæ & qui cum ipſis ſunt Epiſcopi tùm congregantur, quum per literas advocantur ab Epiſcopis Provinciæ magnæ, & ab Archidiacono, & principibus Eccleſiæ, nobilibuſque fidelibus utriuſque civitatis Mahuzæ. Quum autem Metropolitæ ſociique eorum Epiſcopi advenerint, primum in Synodo generali Metropolitarum, Epiſcoporum, ſacerdotum, & fidelium utriuſque civitatis Mahuzæ fit de electione examen, ut irreprehenſibilis ſit, & ab omni perſonarum reſpectu atque præviis negotiationibus aliena. Mox eligitur vir idoneus aptuſque ad regendam Sedem Patriarchalem & ſummum principatum. Demum electi ordinationem abſque cunctatione Metropolitæ & Epiſcopi perficiunt. Quamobrem nos omnes conſentientes, ideſt, ego Jeſujabus Patriarcha, noſque Metropolitæ & Epiſcopi, quibus de ordine & pace fidelis Eccleſiæ deque Chriſtianæ religionis ejuſque principatus decore cura eſt, mandamus & definimus in poteſtate cœleſti, ut hæc ita in Eccleſia obtineant.*

Quæ in Arabica Benattibi verſione *Coche* dicitur, hæc in Syriaco Jeſujabi textu ܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܡܕ̈ܝܢܬܐ ܡܚܘܙܐ *utraque civitas Mahuzæ* appellatur: Seleucia nimirùm & Cteſiphon uno Mahuzæ nomine apud Chaldæos comprehenduntur. Sic etiam

in

in Pontificali [a] legitur de Patriarchæ ordinatione: ܡܫܬܡܠܐ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ ܕܒܡܚܘܙܐ *Perficitur in Eccleſia magna Cochenſi, quæ eſt in Mahuza*. In eodem Jeſujabi Canone *Archidiaconi* nomen dupliciter intelligi poteſt: eccleſiæ ſcilicet Patriarchalis Archidiaconus, cujus dignitatis in hiſtoria [b] Neſtoriana fit mentio: aut Caſcaræ Epiſcopus, qui in ordinatione Patriarchæ munus Archidiaconi gerit, ut in Pontificali diſertè præſcribitur: ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܐܝܢܐ ܕܗܘܝܘ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܫܟܪ ܩܥܐ ܫܠܡܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܣܐܡ ܥܠ ܟܬܦܗ ܐܘܪܪܐ: *Archidiaconus, qui Caſcaræ Epiſcopus eſt, elata voce Pacem intonat, Orarium humero imponens*. Sed priorem ſenſum præfero: non enim de ordinatione, ſed de electione Patriarchæ ſermo fit, in qua Archidiaconus & primores Eccleſiæ Patriarchicæ ab Epiſcopis Provinciæ magnæ, atque adeo à Caſcarenſi Præſule, diſtinguuntur.

a *Apud Morin. pag.* 502.

b *Tom.* 2. *p.* 399. 411. 416. 435. 443. *Tom.* 3. *p.* 160.

II. Quot Metropolitæ & Epiſcopi ad electionẽ Patriarchæ requiruntur.

Marabas in Patriarchæ electione præſentiam quatuor Metropolitarum exigit, ternorumque ex ſingulis illorum provinciis Epiſcoporum. Joſephus numerum Metropolitarum haudquaquam definit, ſed urgente neceſſitate binos Metropolitas ſufficere affirmat; Jeſujabus verò tres aut quatuor Metropolitas & unàcum ipſis binos ternoſve Epiſcopos requirit. Sed Theodoſii Canon obtinuit, qui ſex Metropolitas [c] jubet eſſe *mediatores ſeù electores in creatione Patriarchæ*, nimirùm *Elamitidis*, *Niſibis*, *Perath*, *Aſſyriæ*, *Bethgarmæ*, & *Halachæ*. Iidem in Pontificali memorantur ܫܬܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܥܝܠܡ ܘܨܘܒܐ ܘܦܪܬ ܡܝܫܢ ܘܐܬܘܪ ܘܒܝܬ ܓܪܡܝ ܘܚܠܘܢ: *Sex Metropolitæ, Elam, Sobæ, Perath-Maiſan, Athur, Bethgarmæ, & Halavanæ*. In Marabæ conſtitutione pro Elam *Beth-Lapeta* legitur, pro Athur *Arbela*, & pro Bethgarma *Beth-Seleucia*; Sobenſis autem & Halavanenſis Metropolitæ omittuntur. Timotheus quatuor Metropolitis à Maraba memoratis *Niſibenum* adjunxit: Theodoſius *Halavanenſem*. Sequiori ævo Elamitica Sedes dicta eſt *Gandiſaporenſis*; Perath ſeù Perath-Maiſan *Baſſorenſis*; & Athur ſeù Aſſyriaca *Moſulana*, quæ aliquando Niniviticam provinciam cum Adjabenica ſeù Arbelenſi complexa eſt, aliquando fuit ab illa diſtincta. Amrus in vita Ebedjeſu Aredi filii Patriarchæ notat, Metropolitam Niſibenum uſque ad tempora Joannis Iſæ filii cognomento Bar-Abgari, qui ab anno Chriſti 900. ad annum 905. ſedit, in electione Patriarchæ unàcum aliis Metropolitis convenire conſueviſſe: poſtea ab anno 905. ad annum 1072. quo Sabarjeſus Zanbur obiit, ab electione Patriarchæ abſtinuiſſe: Ebedjeſum verò Aredi filium, qui hunc Sabarjeſum excepit, priſtinum morem reſtituiſſe. Joannes Bochtjeſu filius Metropolita Moſulanus irritam eſſe conclamabat Joannis Bar-Abgari Patriarchæ electionem, cui ipſe cum provincialibus ſuis Epiſcopis non interfuiſſet: *Chriſtianis ſancta lex eſt*, ajebat [d], *ut ad electio-*

c *Tom.* 3. *p.* 347.

d *Tom.* 3. *p.* 235.

nem conveniant univerſi. Nunc verò nec ego, nec meæ ditionis Epiſcopi hominis iſtius electioni interfuimus. Quare jure merito clamamus in illius electione ſacros canones fuiſſe violatos. Adverſus eandem Joannis electionem objecit Badrus Chaliphæ adminiſter [a] *abſentiam Metropolitæ Gandiſaporenſis, ut qui Metropolitarum eſſet primus: quare nec eo abſente electionem conſtare potuiſſe.* At Joannis fautores contra hæc reſponderunt: *electionem ad Metropolitas & Epiſcopos pertinere, & hanc conſtare atque legitimam fore, quando vel tres dumtaxat Epiſcopos adeſſe contigerit; neque Metropolitæ Gandiſaporenſis præſentiam requiri*: ſi ſcilicet is à Caſcarenſi Epiſcopo aut alio quolibet Sedis Patriarchalis cuſtode ad eligendum Patriarcham vocatus venire neglexerit, aut factæ à potiori Metropolitarum Epiſcoporumque parte electioni conſentire noluerit. Pro illegitimis Patriarchis habiti ſunt [b] Narſes & Eliſæus, quod hunc David Maruenſis, illum Giavarus Niſibenus ordinaſſet, repugnantibus Jacobo Gandiſaporenſi, Samuele Caſcarenſi, & Paulo Huzitarum Epiſcopis. Ephræmus [c] Gandiſaporenſis coacta tredecim Epiſcoporum Synodo Timotheum electum Patriarcham anathematizavit, nec prius ejus electionem ratam habere voluit, quàm is ab ipſo in eccleſia Abadi ordinaretur. Quos Jeſujabus Joannis Nazuch ſucceſſor pecunia ſubornaverat, ii Epiſcopos præſentes compellebant, ut hominem conſecrarent: quibus tamen Epiſcopi diu reluctati ſunt, abſentiam Metropolitæ Gandiſaporenſis cauſantes: فاحتج الابا بمطران جنديسابور
وغيبته وان الامر اليه وهو المسيم واحضار خطه بانه لا يتمكن من الحضور .

a Ibidem.
b Tom.2.p.409.
c Tom.3.p.433. Tom.3.pag.160.

Excuſarunt ſe Patres, inquit Amrus [d], *quod Metropolita Gandiſaporenſis abeſſet, ad quem ordinationis munus ſpectabat, nec is chirographum ſuum miſiſſet, quo ſe adeſſe nequire declararet.* Itaque Gandiſaporenſi Metropolitano præſente, nemo alius electum Patriarcham ordinabat, ut perſpicuum fit legenti [e] res geſtas Joannis Narſetis, Joannis Iſæ, Maris, Joannis Nazuch, Eliæ tertii, Sabarjeſu, Machichæ, Denhæ, Jaballahæ, ac Timothei ſecundi. Eo verò abſente, ordinatio ad reliquos Metropolitas pertinebat; eo tamen ordine, ut in Pragmatica Marabæ, Timothei, ac Theodoſii ſuprà nominantur. Salibazacha [f] Patriarcha opera Sabarjeſu Niſibeni electus, ab Ananjeſu Hazæ & Moſul Metropolitano ordinatus fuit: Joannes Narſetis [g] à Gabriele Baſſorenſi: Abraham Bagermenſis [h] à Sila Baſſorenſi: Emmanuel [i] à Luca Moſulano: Iſraël [k] ab Abdalmeſſia Baſſorenſi: Jeſujabus [l] ab Elia Moſulano: Ebedjeſus [m] Aredi à Georgio Baſſorenſi: Machicha [n] à Jeſujabo Niſibeno: Elias ſecundus [o] à Sabarjeſu Niſibeno: Barſumas [p] à Joanne Niſibeno: Jaballaha [q] ab Elia Bethgarmenſi. In vita Patriarcharum ab Amro deſcripta diſertè adnotatur, quo tempore Joannes Narſetis, Abrahamus, & Emmanuel ordinati ſunt, Sedem Gandiſaporenſem vacaſſe: Jeſujabum verò ab Elia Moſulano idcirco conſecratum fuiſſe, quod Baſſo-

d Amrus in ejus vita ms.
e Tom.2.p.439. 440. 443. 446. 450. 453. 455. 456. Tom.3.pag.570.
f Tom.2.p.430. Tom.3.pag.616.
g Tom.3 p.203.
h Amrus in ejus vita.
i Tom.2.p.442.
k Ibidem.
l Tom. 2. pag. 446. Tom.3.pag.274.
m Tom.2.p.448.
n Ibidem.
o Tom.2.p.449.
p Tom.2.p.450.
q Tom.2.p.453.

renſis Eccleſia vacaret; Gandiſaporenſis verò & Niſibenus Metro-
politæ abeſſent, ut idem Elias Niſibenus in epiſtola [a] ad Bagdaden- *a Tom.3.p.274.*
ſes teſtatur.

In electione Phetionis [b] Patriarchæ adfuere Marabas Caſcaræ *b Tom.3.p.616.*
& Joannes Azrach Hirtæ Epiſcopi. Timotheum Patriarcham ele-
gerunt [c] Metropolitæ Bethgarmæ, Halavanæ, Damaſci, Maru, *c Tom.3.p.160.*
Thomas Caſcaræ, aliique non pauci Epiſcopi, & Biruæus Archi-
diaconus. Joſue Barnun [d] ejuſdem Timothei ſucceſſorem Zacharias *d Tom.2.p.435.*
Epiſcopus Caſcaræ, Jonas Haræ, Cyriacus Chanigiaræ, Sergius Ar-
chidiaconus. Theodoſium [e] Thomas Metropolita Bagermæ, & *e Tom.3.p.211.*
Metropolita Halavanæ: cujus electionem poſtea ratam habuere Da-
niel Baſſoræ, Sergius Niſibis, & Jacobus Rajæ. Joannem Narſetis [f] *f Tom.2.p.439.*
filium Paulus Gandiſapor, & Gabriel Baſſoræ. Joannem Iſæ [g] vi- *Tom.3.pag.202. g Tom.2.p.440.*
ginti Metropolitæ & Epiſcopi, atque inter ceteros Theodorus Gan- *Tom.3.pag.236.*
diſapor, Joannes Moſul, Emmanuel Halavanæ, Theodorus Bager-
mæ, Joſeph Bardaæ, Jeſuzacha Ocbaræ, & Bochtjeſus Tirhanæ.
Iſraëlem [h] Abdelmeſſias Baſſoræ, Georgius Moſul, & Joannes Ha- *h Tom.2.p.442.*
lavanæ. Ebedjeſum [i] Georgius Gandiſapor, Georgius Moſul, Jeſu- *i Tom.3.p.201.*
zacha Bethgarmæ, & Gabriel Perſidis. Marim [k] Ananjeſus Gandi- *k Tom.2.p.443.*
ſapor, Georgius Moſul, Neſtorius Bethgarmæ, Joannes Halavanæ,
aliique ſeptemdecim Epiſcopi. Joannem [l] Metropolitæ & Epiſcopi *l Amrus in ejus vita.*
tredecim, quos inter Neſtorius Bethgarmæ & Ananjeſus Gandiſapor.
Joannem Nazuch [m] Emmanuel Gandiſapor, & duo alii Metropoli- *m Tom.2.p.446.*
tæ, ac duodecim Epiſcopi. Jeſujabum [n] Metropolitæ Moſul, Beth- *n Tom.2.p.446.*
garmæ & Halavanæ, ac duodecim Epiſcopi, legente ſuper eum
Evangelium Epiſcopo Anbaræ. Eliam primum [o] Metropolita Baſſo- *o Tom.3.p.264.*
ræ & cum eo Epiſcopus Nahardairæ, Metropolita Moſul & cum eo
Epiſcopi Hephtonæ & Badiæ, Metropolita Bagermæ, & ex Epiſcopis
provinciæ Patriarchalis Elias Naamaniæ, Monderus Anbaræ, &
Epiſcopi Ocbaræ, Nilæ, Badarajæ, Bacaſajæ, Radani, & Bavazichæ.
Ebedjeſum Aredi [p] Georgius Baſſoræ, Jaballaha Bethgarmæ, Ab- *p Tom.2.p.448.*
delmeſſias Halavanæ, tres Epiſcopi provinciæ Niſibenæ, & quatuor *Amrus in ejus vita.*
Moſulanæ. Machicham [q] Jeſujabus Niſibis, Marcus Baſſoræ, Joan- *q Tom.2.p.448.*
nes Halavanæ, Hormiſdas Vaſetæ, Ebedjeſus Tirhanæ, Sergius Nilæ *Tom.3.pag.551.*
& Naamaniæ, Moyſes Sigaræ, Cyriacus Maaltajæ, Ebedjeſus Hadi-
thæ, Sabarjeſus Hephtonæ, Elias Rakæ. Eliam ſecundum [r] Sabar- *r Tom.2.p.449.*
jeſus Niſibis, Joannes Rajæ & Halavanæ, Sabarjeſus Ocbaræ, Joan-
nes Koſræ & Naharvanæ, Ebedjeſus Aſpahani, Ebedjeſus alter The-
manonæ, Moyſes Adramæ, Ananjeſus Beſtadaræ, Ebedjeſus Or-
miæ. Barſumam [ſ] Joannes Niſibis, Joannes Moſul, Ebedjeſus Beth- *ſ Tom.2.p.450.*
garmæ, cum octo Epiſcopis, quos inter Sabarjeſus Vaſetæ. Ebed-
jeſum [t] Joannes Niſibis, Joannes Moſul, Ebedjeſus Perſidis, & alii *t Ibidem.*
Epiſcopi. Sabarjeſum [u] Ebedjeſus Gandiſapor, Salomon Baſſoræ, *u Tom.2.p.453.*
Joſeph Moſul, Sabarjeſus Bagermæ & Dakukæ, Jeſujabus Niſibis,

Elias

Elias Ocbaræ, & Narſes Tirhanæ. Machicham [a] Elias Gandiſapor, Denha Arbelæ, Ebedjeſus Moſul, Emmanuel Arzuni, Joannes Maipherkin, Elias Heſnæ, Simeon Deſtæ, Gabriel Hephtonæ, Maranames Beth-Daronæ, Jeſujabus Nuhadræ, Jaballaha Suſæ, Jeſujabus Chadiræ, Simeon Bavazichæ. Denham [b] Elias Gandiſapor, Simeon Moſul, Elias Bethgarmæ, Joannes Adorbiganæ, Emmanuel Tirhanæ, Brichjeſus Buazichæ, Salibazacha Chalatæ, Brichjeſus Vaſetæ, Joannes Chamulæ, Jeſudenha Mardæ, Maranames Beth-Dial, Jeſuzacha Bagas, Ebedjeſus Maaltajæ, Melechjeſus Nuhadræ, Simeon Telæ & Barbariæ, Matthæus Daſenæ. Jaballaham [c] Maranames Gandiſapor, Jeſuzacha Niſibis, Moyſes Arbelæ, Gabriel Moſul, Elias Bethgarmæ, Abraham Hieruſalem, Jeſuſabran Tanchet, Brichjeſus Tirhanæ, Ananjeſus Chalatæ, Simeon Baladæ & Geslunæ, Jeſudenha Maipherkin, Georgius Maaltajæ, Simeon Telæ & Barbariæ, Salibazacha Beth-Daronæ, Joſeph Salmaſæ, Gabriel Roſtakæ, Abraham Aſnochæ, Matthæus Daſenæ, Joannes Suſæ, Emmanuel Heſnæ, Simeon Arzuni, Cyriacus Socotoræ. Timotheum ſecundum [d] Joſeph Elamitidis, Ebedjeſus Niſibis, Simeon Moſul, Simeon Bethgarmæ, Simeon Tirhanæ, Simeon Baladæ, Joannes Beth-Vazich, Joannes Sigaræ, Ebedjeſus Honitæ, Iſaac Beth-Daronæ, Jeſujabus Telæ & Barbeliæ.

a Tom. 2. p. 455.
b Tom. 2. p. 456. Tom. 3. pag. 565.
c Tom. 2. p. 456.
d Tom. 3. p. 570.

III. De Sedis Patriarchalis Cuſtode, deque primoribus laicis, qui in electione Patriarchæ ſuffragiũ dant.

De Sedis Patriarchalis Cuſtode, præter memoratum Joſephi Canonem exſtat diſerta Patriarcharum Conſtitutio in Pontificali [e] his verbis. *Poſtquam Patriarcha viduatam moriens Eccleſiam reliquit, conveniunt Sacerdotes, Epiſcopi, & fidelis plebs, hoc eſt, medici & ſcribæ, qui in urbe Pacis Bagdado commorantur. Tum arceſſunt Epiſcopum Caſcaræ, ſi quidem in vivis eſt: ipſe enim eſt caput Epiſcoporum Provinciæ magnæ & Patriarchalis, idemque dexteram Patriarchæ tenet, ejuſque Sedem vacantem cuſtodit. Quodſi mortuus eſt, arceſſunt Epiſcopum Zabæ. Et ſi hic non adſit, Epiſcopum Hirtæ & Akulæ: quo abſente, Epiſcopum Pheroz-Sapor ſeu Anbaræ: & hoc abſente, Epiſcopum Nipharæ: atque ita unum poſt alterum, donec ad Epiſcopum Koſræ deveniant. Quumque is advenerit, ſedet in Patriarchio, omniaque munia Patriarchatus implet, præter ordinationem Epiſcoporum, & excepto quod Baculum non tenet, nec Biruna* (Amictu Patriarchali) *utitur. Exactis autem tribus menſibus ſcribere debet ad cunctos Epiſcopos & Metropolitas, ut in urbem Pacis adveniant: quorum ſi quis morbo aut aliqua infirmitate impeditus fuerit, ſuffragium ſuum propria manu ſcriptum per eos qui adveniunt Epiſcopos mittat. Metropolitarum autem unuſquiſque ſecum adducere debet tres Epiſcopos ex ſua provincia. Tunc verò unum communi ſententia deſignant juxta canonem & definitionem: quam quidem electionem concordia & ſuffragium Epiſcoporum omnium ratam conſummatamque facit. Eaque re per Epiſco-*

e Tom. 1. p. 11. Tom. 2 pag. 459.

pos,

pos, principes & fideles Bagdadi peracta; Patres, Presbyteri, Diaconi, populuſque fidelis conferunt ſe ad urbes Arſacias Seleuciam & Cteſiphontem. Quum in hac Conſtitutione fiat *Bagdadi* mentio, ſimulque *Medici* & *Scribæ* in eadem urbe commorantes nominentur, perſpicuum redditur, poſt Timothei ac Joſue Patriarcharum tempora eam editam fuiſſe atque Pontificali inſertam, auctoribus Cypriano Niſibeno & Gabriele Baſſorenſi Metropolitis, quorum nomen in eodem Pontificali exprimitur his verbis: ܛܟܣܐ ܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܩܬܘܠܝܩܐ ܕܡܫܬܡܠܐ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ ܕܒܡܚܘܙܐ ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܠܡܩܡܘܢ ܦܛܪܝܪܟܐ ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܘܬܚܘܡܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܐܒܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܘܛܘܒܢܐ ܘܕܟܝܪܐ ܡܪܝ ܓܒܪܐܝܠ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܦܪܬ ܕܡܝܫܢ ܕܗܝ ܒܨܪܐ ܘܐܝܟ ܛܟܣܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܩܘܦܪܝܢܘܣ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܢܨܝܒܝܢ.
Ordo Chirotoniæ Catholicorum, qui perficitur in eccleſia magna Cochenſi, quæ eſt in Mahuza, quum in unum conveniunt, ut Patriarcham conſtituant, juxta traditionem ac definitionem ſancti Marabæ Catholici, & beatæ memoriæ Domini Gabrielis Metropolitæ Perath-Maiſan, hoc eſt, Baſſoræ, & ſecundùm ritum ſancti Cypriani Metropolitæ Niſibis. Marabas [a] enim Patriarchatum geſſit ab anno Chriſti 536. ad annum 552. Cyprianus [b] autem Metropolita Niſibenus vivebat anno 767. & Gabriel [c] Baſſorenſis anno 884. Urbs verò [d] Bagdadenſis ab Almanſore Chalipha fuit condita circa annum 762. Non igitur Marabas, ſed Cyprianus vel Gabriel ritum illum de eligendo in Bagdadenſium civitate Patriarcha in Pontificali appoſuit, qui primùm obſervatus legitur in creatione [e] Timothei anno 778. Antea Modainæ ſeù Seleuciæ in Eccleſia Cochenſi omnes ferè Patriarchæ electi ordinatique perhibentur. Poſtquam verò Chalipharum Saracenorum ſedes Bagdadum tranſlata eſt, ibi etiam domicilium ſuum Patriarchis figentibus lata lex eſt, ut in eadem urbe in cœnobio Patriarchali fieret quidem novi Catholici electio, ſed illius conſecratio non alibi quàm Seleuciæ in Cochenſi Eccleſia juxta antiquam conſuetudinem perficeretur. Medici, Scribæ, aliique primores Neſtoriani, qui Chalipharum miniſterio addicti, plurimum in aula regia poterant, in Patriarcharum quoque electione primas ſibi vendicabant. Sic eligendum Patriarcham Gregorium [f] curavit Abraham medicus Niſibenus: Ananjeſum [g] ſecundum Iſa medicus & pharmacopola: Timotheum [h] Biruæus Archidiaconus, ſcholaſtici, Abu-Noë, & Iſa Coraiſi filius medicus: Joſue Bar-Nun [i] Gabriel filius Bochtjeſu & Michaël Medici Mamonis Chaliphæ, nec non Jacobus & Vehebes Scribæ ejuſdem: Georgium [k] Gabriel & Michaël medici modo laudati: Abrahamum [l] Hirtenſes & Caſcarenſes, necnon Salmuæus medicus, ejuſque frater Abrahamus regio ærario præfectus: Theodoſium [m] Bochtjeſus Gabrielis, Joannes Meſve, &

a *Tom.* 3. *p.* 615.
b *Tom.* 3. *p* 111.
c *Tom* 3. *p.* 202.
d *Tom* 2. *p.* 123. & 470.
e *Tom.* 3. *p.* 160.
f *Tom.* 2. *p.* 416.
g *Tom.* 2. *p.* 432.
h *Tom.* 3. *p* 160.
i *Tom.* 2. *p.* 435.
k *Ibid.*
l *Tom.* 3. *p.* 508.
m *Tom.* 3. *p.* 217.

Iſraël

Iſraël Tiphurenſis, reluctante Abrahamo Noëmi filio, qui apud Motuacchelum Chalipham effecit, ut Theodoſius ipſe, ejuſque fautores diu multumque vexarentur: Joannem Narſetis filium [a] Abdon Mochledi & Salamas Saidi ſcribæ: Joannem Theodoſii ex fratre nepotem Haſanus Omari ſcriba Moctaphii Chaliphæ: Joannem Iſæ filium Malechus Validi, David Dailami, & filii Salamæ medici: Abrahamum Abdallas Simeonis filius ſcriba: Emmanuelem Abulhaſanus Sagialæ filius ſcriba, & Senanus Thabeti Sabæus: Iſraëlem Abu-Ali Gazenus: Ebedjeſum Abu-Amrus Adæi filius ſcriba, Abulhaſanus Bahluli, & Emmanuel Sciaharus: Marim Naſrus Abumanſur Aaronis filius: Joannem Scirazitæ: Sabarjeſum Zanbur [b] Omaidus Abuſaidi Aſpahanenſis, Regia medicus, Manſores Iſæ Abu-Ali, & Abulchairus Saidi: Jeſujabum [c] Abumanſores archiater: Jaballaham [d] Aſutus Ameras Mogulenſis.

a Amrus in vitis Patriarch.

b Tom.2.p.447.

c Tom.2.p.450.

d Tom.2.p.257.

Sedis Patriarchalis [e] Cuſtodes fuere Caſcarenſes Epiſcopi qui ſequuntur: Marabas ſcilicet poſt obitum Phetionis Patriarchæ: Ananjeſus poſt Enoſum: poſt Ananjeſum Thomas: poſt Timotheum Zacharias: poſt Abrahamum Babæus: poſt Sergium Iſraël: poſt Enoſum Ananjeſus: poſt Joannem Iſæ David: poſt Emmanuelem Iſraël: poſt Ebedjeſum Elias: poſt Eliam Mares: poſt Sabarjeſum Hormiſdas. Caſcarenſi Eccleſia vacante id munus exercuere Joannes, Salomon, Elias, & Eugenius Zuabiæ & Naamaniæ Epiſcopi, quum electi fuere Patriarchæ Joannes Iſæ, Mares, Joannes Nazuch, & Sabarjeſus Zanbur. Mares Nipharæ & Nilæ Epiſcopus, Sabarjeſus Ocbaræ, Ebedjeſus & Elias Gandiſaporenſes eodem munere functi perhibentur in electionibus Patriarcharum Sabarjeſu Zanbur, Eliæ ſecundi, Sabarjeſu quarti, & Machichæ ſecundi. Poſt obitum Barſumæ Patriarchæ, qui anno Chriſti 1136. contigit, quod Epiſcopi omnes Patriarchalis provinciæ deceſſiſſent, Sedem cuſtodivit quidam Niſibenæ diœceſeos Epiſcopus cognomento ابن فضالة Ebn-Phadale, qui feria 6. die 31. Octobris anni Græcorum 1450. Chriſti 1138. in ordinatione Ebedjeſu tertii Patriarchæ, munere Archidiaconi defunctus, nomen ejuſdem Ebedjeſu ex ambone prædicavit.

e Amrus in vita Patriarcharum.

IV. Exempla electionum.

Amrus in vita Ebedjeſu Aredi, qui ex Niſibeno Metropolita anno 1074. ad Patriarchalem dignitatem evectus fuit, munus Cuſtodis deſcribit in hæc verba. عند استصاحة عبديشوع الجاثليق كوتب هرمزد اسقف
كشكر بالحضور الى القلاية والجلوس فيها للناطورت ووصله الرسول يوم ثالثه الى واسط وعمل في
بيعة الحوز ذكرانه في يوم الاثنين وفي غده ذكران مار يونان وكان يومًا مشهودًا وقرا الاسقف وقدس
وقال مديحا للجاثليق لما مضى باب المذبح وكتب اسمه في اتنا الرازين في اسفرحيا وقدم اصعاده
في يوم الثلثا سادس شعبان سنة اربع وستين واربعماية ووصل الى دورقلي في يوم السبت عاشره
وعمل رمش الاحد بها والرازين من الغد واسام شماسا وقرا وقدس وقصد عمر الكرسي وتوجه
منه الى بغداد ووصل في الاربعاعشر الشهر المذكور وقصد القبو في وقت الاولى وصلى عليه موتبا
وجلس في القلاية وتصفح احوالها وبعد عشرين يوما من جلوس
الناطر

الناطر اشار بمكاتبة الابا المطارنة والاساقفة بالحضور.

Poſtquam Sabarjeſus Catholicus deceſſit, (cujus mors contigit feria tertia, die decima tertia Aprilis, menſe Regeb, anno Hegiræ 464. Chriſti 1072.) *datæ ſunt ad Hormiſdam Caſcaræ Epiſcopum literæ, ut ad Cellam* Patriarchalem *accederet, ibique ſederet Cuſtodiæ cauſa. Pervenit ad illum nuncius tertio ab obitu Patriarchæ die in urbe Vaſeta: cujus proinde memoriam in Eccleſia Chuzæ celebravit feria ſecunda, & poſtera die memoriam ſancti Jonæ: fuitque dies ille celeberrimus: legit autem Epiſcopus* Evangelium, *& Liturgiam perfecit, atque ad altaris fores Catholici panegerim texuit, ejuſque nomen inter Sacramentorum ſolemnia libro vitæ* (diptychis) *inſeruit. Hinc profectus feria tertia, die ſexta Scioabani, anno* Hegiræ 464., *Dorkenam Sabbato, die decima ejuſdem menſis, pervenit, ibique Veſperis Dominicæ peractis, poſtera die Liturgiam celebravit, Diaconum ordinavit, Evangelium legit, & ſacris operatus eſt. Mox cœnobium Sedis petiit: inde Bagdadum ſe contulit, quo quum die decimaquarta ejuſdem menſis perveniſſet, hora prima ſepulcrum viſitavit, & ſeſſionem unam pro defuncto Patriarcha recitavit: tùm in Cella ſedit, ejuſque negotia diligenter curavit. Vigeſimo autem poſt Cuſtodis ſeſſionem die, Patres Metropolitæ & Epiſcopi per literas ad ſynodum convocati ſunt.* Adfuere inter ceteros Georgius Metropolita Baſſoræ, Neſtorius Naamaniæ, & Stephanus Senæ, qui unàcum Hormiſda Cuſtode, Epiſcopo Caſcaræ, Ebedjeſum Aredi filium Metropolitam Niſibenum in urbe Majapharkino tùm commorantem, Patriarcham creare cogitabant: ſed rem ad exitum perducere nequiverunt, donec anni duo, menſeſque novem elapſi ſunt. Tùm verò Ebedjeſus feria 1. die 28. Septembris anno 1704. Bagdadum venit, & feria 4. die 1. Octobris ædes Chaliphæ adiit, à quo petita obtentaque ordinationis facultate, Metropolitis & Epiſcopis præ foribus altaris conſiſtentibus, Hormiſdas Cuſtos bemate conſcenſo ter proclamavit: ܥܠ ܐܒܘܢ ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܥܒܕܝܫܘܥ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܨܘܒܐ ܘܕܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ܕܐܬܓܒܝ ܡܢ ܪܘܚܐ
ܩܕܝܫܐ ܠܥܒܕܐ ܪܒܐ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܟܢܝ ܬܫܡܫܬܗ:

Pro Sancto Patre noſtro Domino Ebedjeſu Epiſcopo Metropolita Niſibis & Meſopotamiæ, qui à Spiritu ſancto electus eſt in magnum opus Patriarchatus, & pro omnibus ejus comminiſtris. Populus reſpondit: يارب ارحم بالسمع والطاعة *Domine miſerere, adſumus obedientes.* Et Cantica hæc intonarunt, quorum initium, ܡܪܝ ܒܪ̈ܚܡܝܟ ܢܛܘܪ *Domine miſerationibus tuis cuſtodi*, & ܫܘܒܚܐ ܝܡܝܢܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ *Gloria. Dextera miſerationum tuarum.* Poſt aliquot dies Chaliphæ aulam electus Patriarcha cum Metropolitis & Epiſcopis petiit, & di-

diploma Patriarchatus impetravit. Modainam igitur perrexit feria ſexta, die 28. Rabii prioris, anno Hegiræ 467. comitante Abuſaido Alala Haſani filio, & primoribus Bagdadi, Presbyteris, atque Scholaſticis: ſequenti die in cœnobio Patriarchali exceptus, Veſperas & Nocturnum officium de more celebravit unàcum Metropolitis & Epiſcopis, quorum nomina ſuprà [a] recenſui. Die autem Dominica, ineunte Rabio poſteriore, anno Hegiræ 467., hoc eſt, die 23. Novembris, Dominica quarta Dedicationis Eccleſiæ, ordinatio peracta fuit: ipſe verò Ebedjeſus quum in Throno ſediſſet, legit Evangelium, Liturgiam celebravit, homiliam habuit, & nomen ejus proclamatum eſt. Deinde Dorkenam petiit ad viſitandum S. Marim; mox cœnobium Sedis, quod S. Gabrielis dicitur: demùm Bagdadum rediit Dominica prima Annunciationis: ubi per triduum convivio exceptus fuit; hoc eſt, feria 2. in Cella Patriarchali, Dominica ſequenti in Ædibus Romæorum, & paucis poſt diebus in cœnobio Phetionis. Epiſcopus verò Caſcaræ & Vaſetæ, qui toto interregni tempore Sedem Patriarchalem cuſtodiverat, ad ſuam eccleſiam profectus, eo pervenit biduo ante Nativitatem Domini.

a Pag. 653.

Eadem ferè in ordinatione Barſumæ geſta deſcribuntur. Mortuo, inquit Amrus, Elia ſecundo Patriarcha, Barſumas Bagdadum venit feria ſecunda, die 17. menſis Regeb, anno Hegiræ 528. Quumque Epiſcoporum ſuffragiis Patriarcha electus fuiſſet, ædes Chaliphæ petiit feria 6. die 7. menſis Scival ejuſdem anni: cujus electionem Sciarafaddino Chaliphæ adminiſtro probante, cubiculariis militibuſque comitantibus, ad eccleſiam Vici tertii deductus eſt; tùm ad eccleſiam veterem, S. Phetioni nuncupatam, unàcum Epiſcopis & Metropolitis ſe contulit; ubi peracta Liturgia, lectoque Evangelio, nomen ejus à Cuſtode proclamatum. Sequenti die, hoc eſt, Sabbato, Modainam procedentes, in cœnobii eccleſia ſacris operati ſunt. Celebratis autem veſpertinis, nocturnis, matutiniſque Dominicæ officiis, peractaque in eodem cœnobio & eccleſia proceſſione, introeuntes ad Altare Patres, electum de more ordinarunt, Cuſtode nomen ejus proclamante. Ordinatus Liturgiam confecit, Evangelium legit, Diaconos ordinavit. Exeunte Dominica, Dorkenam migrarunt, quo pervenere mane feriæ ſecundæ, à Presbyteris & Scholaſticis ejuſdem loci excepti: inde Bagdadum regreſſi, veſpere feriæ quintæ Ædes Romæorum intrarunt.

Paulò aliter ceterorum Patriarcharum electio contigit. Enoſo defuncto, Abdon Mochledi & Salamas Saidi, qui in aula Soltani munus ſcribarum gerebant, Joannis Narſetis electionem Sarmanrajæ fieri curabant. Patres in Matæra congregati, nomen Joannis & alterius cujuſdam monachi, in ſchedulis deſcriptum in urnam retulere, ſchedulam albam adjicientes: factaque Vigilia, & Liturgia peracta, extractum in Synodo nomen Joannis: qui Dominica tertia Dedica-

tionis

tionis Eccleſiæ, anno Arabum 271. Chriſti 884. ordinatus eſt. Gabriel Baſſoræ Metropolita in ejus conſecratione legit Evangelium, & homiliam habuit. Poſtera die Joannes adiit cœnobium Chibotæ (*Arcæ*) in Cardois montibus ſitum, celebrataque Liturgia, illud conſecravit, ac tres præterea ſacris ordinibus initiavit. Tùm Bagdadum aſcendit, quin cœnobium Maris viſitaret.

Joannes filius fratris Theodoſii Patriarchæ, die Pentecoſtes electus, conſecrationem accepit die 15. Julii anno Hegiræ 280. Chriſti 892. exceptus Bagdadi primum in eccleſia S. Simeonis Barſabaæ, deinde in cœnobio Caliljeſu.

Joannes Iſæ filius Dominica ſeptima hebdomadæ Apoſtolorum [a] per ſortem electus, quum à Motadedo Chalipha veſtem auro textam, Paſtorale pedum, atque pallium accepiſſet, unàcum Epiſcopis ſuis ex aula feria quarta ſub noctem receſſit, atque hora ſecunda ejuſdem feriæ ad locum functioni deſtinatum pervenit. Congregatis porrò ibidem viris primariis Chriſtianorum proceribus, Liturgiam Catholicus celebravit, cathedram conſcendit; poſtulatoque atramento ſyngrapham fidei Syriacè exaravit: traditoque conventui chirographo ſubjecit: *Equidem hoc ego pacto convento haudquaquam indigeo; ſed ſyngrapham iſtam ſcribo, ut ſucceſſoribus meis pro regula ac lege maneat*. Tùm ad Veſpertinas preces conſecrationi præmittendas convenere univerſi nocte præcedente feriam quintam, Joanne Bochtjeſu Moſulano Metropolita excepto, qui neque officium Veſpertinum celebravit, neque ad monaſterium acceſſit. Poſtero die, decima nocte menſis Romadani anni Hegiræ 287. Chriſti 900. die 8. Septembris, conſecrationi interfuit: eaque peracta, Catholicus Abrahamum diſcipulum ſuum Zuabiæ Epiſcopum ordinavit, Joanne Bochtjeſu abſente, (nam poſt communionem receſſerat:) legitque Evangelium, verba ad populum fecit, & miſſam celebravit: qua finita populus ad menſam accubuit. Catholici conſecrationi interfuere Patres viginti Metropolitæ & Epiſcopi, quorum interventu Synodum celebravit de rebus tùm ad religionem, tùm ad civilem gubernationem pertinentibus.

a *Tom. 3. p. 234. & ſeq.*

Octo poſt menſibus ab obitu Joannis Iſæ, habita Modainæ Synodo, Abrahamus Bagermenſis ordinatus eſt feria ſexta in commemoratione Sancti Joannis Baptiſtæ, die 11. Rabii prioris, anno Hegiræ 293. miſſamque celebravit Modainæ, Dorkenæ, & Bagdadi.

Mortuo Abrahamo convocati ad electionem Patres, poteſtatem dederunt Senano Thabeti filio, ut quem vellet, Patriarcham nominaret. Emmanuelem is deſignavit, qui ordinatus eſt feria 6. die 11. Rabii poſterioris anno Hegiræ 326.

Iſraël Caſcaræ Epiſcopus poſt Emmanuelem Sedis Cuſtos fuit, legitque Evangelium in Dominica Reſurrectionis, & homiliam ha-

habuit. Ordinatus autem fuit die quarta Jejunii Apoſtolorum, nocte feriæ ſextæ, quæ *Auri* appellatur.

Poſt Iſraëlis obitum [a] congregati Epiſcopi, decrevere, ut per ſchedularum ſortem electio Patriarchæ definiretur. Quamobrem nomina Georgii Metropolitæ Gandiſaporenſis, & Georgii alterius Moſulani, Jeſuzachæ Bethgarmenſis, & Ebedjeſu Maaltajæ Epiſcopi in ſchedulis deſcripta ſunt: ſchedulæ in urnam relatæ, maxima cum diligentia obſignantur. Canonica interim pſalmodia feria ſecunda, tertia, & quarta ineuntis quadrageſimalis jejunii peragitur. Tùm demum quum populus ad minorem aram Euchariſtiam ſumpſiſſet, Metropolita Gandiſaporenſis ut accederet rogatus, (diverterat enim in ædes Abu-Amri, & Ben-Adæi,) atque ipſe ſchedulas reſignaret; minimè aſſenſus eſt, ſimulque probavit, ut id fieret ab Abrahamo Hamdanæ Epiſcopo. Is porrò urnam extractam populo oſtendit, dumque unam ex ſchedulis reſignandam manu teneret, Epiſcopi Maaltajæ nomen inclamavit turba. Reſignata tandem ſchedula relectaque, ejuſdem Epiſcopi nomen prodidit. Hunc itaque ordinarunt feria 4. die 6. Rabii prioris anno Hegiræ 352. hoc eſt, die 22. Aprilis anno Chriſti 963.

[a] Tom. 3. p. 200. & ſeq.

Joanne feria quarta, die ſexta menſis Saphar, anno Hegiræ 376. defuncto, Elias Caſcaræ Epiſcopus Sedis Cuſtos ad Patriarchæ electionem Patres convocavit: quumque omnes præter Moſulanum Metropolitam adfuiſſent, obiit Elias, ejuſque exequias Epiſcopi celebrarunt Sabbato, die 6. Dilchede, eodem anno 376. quo die Georgius Moſulanus Metropolita Bagdadum advenerat. Sedem itaque cuſtodivit Salomon Zuabiæ Epiſcopus. Tertia autem ab obitu Caſcarenſis Epiſcopi die Synodus habita fuit de eligendo Patriarcha in Cella Catholici in Ædibus Romæorum: & alii quidem Georgium Moſulanum volebant, alii Marim Perſidis Metropolitam. Re ad Sciarafaddaulem Saraceni Chaliphæ ſupremum adminiſtrum delata, hic Marim juſſit ordinari. Conſecratus igitur eſt Mares feria prima, die 8. Dilhegge anno Hegiræ 376. hoc eſt, Dominica ſexta Quadrageſimalis jejunii die 17. Aprilis anno Chriſti 987. quo die etiam Epiſcopos Hephtonæ & Ægypti perfecit: adiitque de more Ædes S. Maris: feria autem ſexta Bagdadum rediit, à civibus exceptus: Abadenſes verò eundem excepere Dominica ſequente; & monachi cœnobii S. Phetionis feria quarta ejuſdem hebdomadæ. Quinta denique feria Ædes Chaliphæ petiit, à quo diploma Patriarchalis dignitatis accepit.

Joannes Maris ſucceſſor die 5. menſis Dilhegge anno Hegiræ 390. hoc eſt, feria 1. die 26. Octobris anno Græcorum 1312. conſecratus, eodem die complures Diaconos ordinavit, & Damaſci etiam Metropolitam ab excommunicatione abſolvit. Mox cœnobium S. Maris petiit: deinde cœnobium Sedis: exceptuſque fuit à Bagdadenſibus ſimul & Abadenſibus Dominica prima Dedicationis

Eccleſiæ; & Dominica ſequente à cœnobitis S. Phetionis, ubi Jeſujabum Moſulanum Metropolitam à ſuſpenſione abſolvit, qua is multatus fuerat, quod ad Synodum vocatus, venire neglexiſſet: demum ad aulam Chaliphæ ſe contulit, ut ab eo diploma obtineret.

Poſt Joannis obitum per ſortem electus fuit Joannes Nazuch hoc pacto. In ſchedulis deſcripta primum fuere nomina Joannis Nazuch Epiſcopi Hirtæ, Gabrielis Epiſcopi Arzanæ, & Moſis monachi, & alba præterea ſchedula adjuncta: ſed quum alba extracta fuiſſet, eædem rurſus ſchedulæ in urnam relatæ ſunt, duabus aliis adjunctis, in quibus nomina Eliæ monachi cœnobii Hormiſdæ, & Gabrielis monachi cœnobii Nechelenſis. Facta ſupplicatione, decreverunt, ut Epiſcopus Anbaræ, qui præ ſenio oculis captus erat, ſchedulas extraheret: extractæ nomen Joannis Nazuch prodidere. Ductus itaque Joannes ad ædes Chaliphæ, diploma obtinuit, ordinatuſque fuit feria quarta, die 19. Novembris anno Græcorum 1324. eodemque die Gabrielem ex Arzana ad Metropolim Moſulanam tranſtulit, & plures Epiſcopos perfecit: tùm ad cœnobium S. Maris perrexit: deinde Bagdadum regreſſus, in eccleſiis S. Phetionis, & S. Simeonis Barſabaæ exceptus eſt.

Jeſujabus ſubornatis nonnullis Saracenorum Chriſtianorumque primoribus, quum Vigilia nequaquam præmiſſa fuiſſet, hoc eſt, Veſpertinis nocturniſque officiis minimè perſolutis, ordinatus eſt Dominica, die undecima Decembris anno Græcorum 1332.

Jeſujabo feria 6. die 13. Rabii prioris anni Hegiræ 416. defuncto, Synodus [a] Patrum ab Elia Naamaniæ Epiſcopo, Sedis Patriarchalis Cuſtode, indicta eſt. Bagdadum itaque primo menſe anni Hegiræ 419. convenere Metropolitæ & Epiſcopi: & poſt multas collationes ab iiſdem cum fidelium primoribus habitas, electi fuere Elias Tirhanæ Epiſcopus, & Epiſcopus Hirtæ, & Ebedjeſus monachus monaſterii S. Eliæ, quod Saidi dicitur. Deſcripta itaque eorum nomina, & ſingulæ ſchedulæ ſecundùm morem aliàs obſervatum eodem ſigillo ſignatæ fuerunt. Deinde publicæ ad triduum indictæ ſupplicationes pro electione futuri Patriarchæ. Extracta demum ſchedula nomen Eliæ extulit, & continuò in Patriarcham proclamatus eſt: qui unàcum Synodo Modainam progreſſus, ibidem conſecratus fuit Dominica die, nocte undecima ante exitum menſis Gemadi prioris anni prædicti, die nempe 16. Junii anni Græcorum 1339. ſimulque Modainæ Joannem Targali filium ordinavit Koſræ & Naharvanæ Epiſcopum, & poſt illum Nahardairæ Hephtonæque Epiſcopos perfecit: deinde Bagdadum reverſus, ſolemni pompa exceptus eſt in eccleſia Sabaæ Dominica die, quarta ante ejuſdem menſis exitum.

[a] *Tom. 3. p. 264.*

Quum Elias ſub finem noctis Sabbati, exeunte menſe Dilchede, anno Hegiræ 440. hoc eſt, 6. Maji, anno Græcorum 1360. deceſſiſſet, Mares Caſcaræ Epiſcopus Sedis Cuſtos Synodum indixit.

Con-

Convenerunt Patres in Cella Catholici menſe Regeb anno Hegiræ 441. ibique communibus ſuffragiis Joannem Koſr[illegible] & Naharvanæ Epiſcopum elegerunt. Ductus eſt itaque Modainam [illegible]cimo quinto poſt die, ibique ordinatus Dominica tertia Annunciationis, Dorkenam adiit; mox cœnobium Sedis viſitavit: deinde Bagdadum reverſus, in ædibus Romæorum ſolemni pompa exceptus eſt. Poſt ſex menſes in cœnobium S. Phetionis Dominica ſecunda Æſtatis perrexit.

Joanne Targal anno Hegiræ 449. Græcorum 1368. vita functo, Eugenius Naamaniæ Epiſcopus Sedem cuſtodivit uſque ad menſem Dilchede anni Hegiræ 452. quo obiit. Tùm Mares Nipharæ & Nilæ Epiſcopus in locum Eugenii ſuffectus, Crucis feſto Dorkenæ celebrato, Bagdadum venit, Sedemque cuſtodivit à menſe Septembri ad Auguſtum. Patres in Synodo congregati ajebant:

لا نقعد جاثليقا الا بالبنادق كما جرت به العادة.

Catholicum niſi per ſortem, non conſtituemus, quemadmodum mos obtinuit. Omaidus Aſpahanenſis Dominica 1. Æſtatis, exeunte Gemadi poſteriore anno Hegiræ 453. Soltanum adire Patres juſſit, & Sabarjeſum Zanbur Patriarcham conſtituere: quem quum ii in Ædibus Romæorum elegiſſent, ad ædes Chaliphæ deducti ſunt unàcum Presbyteris, Diaconis, populique primoribus: obtentoque à Chalipha diplomate, Sabarjeſum Modainæ ordinarunt Dominica tertia Æſtatis, die 3. Auguſti ejuſdem anni Hegiræ 453. ubi Evangelium electus legit, & Liturgiam celebravit: quumque Dorkenam viſitaſſet, Bagdadum rediit Dominica 5. Æſtatis, ibique antequam Sacramenta conficeret, plures Metropolitas & Epiſcopos ordinavit.

Sabarjeſum excepit Ebedjeſus Aredi, quo feria quarta die 2. Januarii anno Græcorum 1401. defuncto, Hormiſdas Caſcaræ & Vaſetæ Epiſcopus Sedem cuſtodivit uſque ad diem 8. Rabii prioris anni Hegiræ 485. qui incidit in Dominicam quartam hebdomadæ Reſurrectionis, 8. Aprilis, anni Græcorum 1403. quo Machicha Salomonis filius in Patriarcham ordinatus fuit Modainæ. Porrò ordinationi [a] præfuit Jeſujabus Metropolita Niſibis, qui Machichæ Baculum paſtoralem tradidit, poſtquam is Biruna, ſeù pallio Patriarchali indutus fuiſſet. Ordinatione peracta, idem Machicha Abulphathum Saadallam Archidiaconum inſtituit. In ea verò ordinatione Apoſtolum quidem legit Sergius Nilæ & Naamaniæ Epiſcopus, Abſolutionem autem Hormiſdas Caſcaræ & Vaſetæ; Evangelium verò Machicha Catholicus, qui & Liturgiam confecit. Diploma obtinuit à Moktadio Chalipha exaratum menſe Sapharo anno Hegiræ 485.

[a] Tom. 3. p. 551.

Machicham feria 4. die 12. Scioabani, anni Hegiræ 502. Græcorum 1419. defunctum, excepit Elias ſecundus, ordinatus Modainæ in eccleſia Sedis feria 1. die 5. Scivali anno Hegiræ 504. hoc eſt,

16. Apri-

16. Aprilis anno Græcorum 1422. in feſto S. Jonæ. Sabarjeſus Ocbaræ Epiſcopus Sedem cuſtodiverat. Sabarjeſus alter Niſibis Metropolita manum electo impoſuit. Ipſe verò Elias Evangelium legit & homiliam habuit. Feria 2. Dorkenæ in cœnobio Maris exceptus fuit à monachis & Scholaſticis, crucem Evangeliorumque codicem præferentibus, viamque ſtoreis ac tapetibus ſternentibus: ibi Liturgiam celebravit & Evangelium legit Sabarjeſus Niſibis Metropolita; homiliam autem habuit Joannes Metropolita Halavanæ. Feria 3. adiere cœnobium S. Gabrielis, quod Sedis nuncupatur, ubi Elias ſacris operatus eſt, legitque Evangelium. Dominica ſequenti, die 12. Scivali, Bagdadum rediit, exceptus in cella Patriarchali in Ædibus Romæorum, ubi eodem die Zachariam Anbaræ & Haitæ Epiſcopum ordinavit.

Eliæ Sabbato die 14. Octobris anni Græcorum 1443. hoc eſt, 22. Dilchede anni Hegiræ 525. defuncto, ſucceſſit Barſumas Modainæ ordinatus feria 1. die 9. Scivali anni Hegiræ 528. ut ſuprà ex Amro narravi. Quum autem Barſumas Sabbato die 5. Rabii poſterioris anni Hegiræ 530. hoc eſt, 11. Januarii anni Græcorum 1447. obiiſſet, Synodo Bagdadi habita electus fuit Ebedjeſus Mokli filius feria 4. die 3. Rabii prioris anno Hegiræ 533. hoc eſt, 29. Novembris anni Græcorum 1450. eodemque die portam Palatii, Lapide nigro ex Meccana æde advecto inſignem, ſubeuntes, aulam Chaliphæ adiere, cujus adminiſter Sciarafaddinus Ali diploma Ebedjeſu tradidit, ejuſque capiti impoſitam pretioſam veſtem dono dedit, eumque equitare juſſit, Abulcaramo Haſcemita militiæ præfecto, cubiculariis, Turciſque comitantibus inque Cellam Patriarchalem illum deducentibus. Feria 6. die 5. ejuſdem menſis electus Patriarcha eccleſiam S. Phetionis, Veterem nuncupatam, petiit, ibique poſtquam Matutinum officium, ſupplicationem, Liturgiamque confeciſſet, atque Evangelium legiſſet, ejus nomen proclamatum fuit à primo Diœceſeos Niſibenæ Epiſcopo; ter populo reſpondente, *Dignum & juſtum eſt*. Sabbato celebrata Liturgia, Modainam ſe ſe contulere, quo quum perveniſſent, ab incolis Crucem Evangeliumque deferentibus exceptus, inque cœnobium Patriarchale ſolemni cum proceſſione deductus fuit. Ibi Veſpertinis Nocturniſque horis perſolutis, Altare dedicavit, Vigiliam celebravit, & Liturgiam fecit juxta morem feſtorum Dominicorum. Mane autem Dominicæ, quæ erat dies ſexta Rabii prioris, tertia autem decima Novembris, conſecratus fuit, manum ei imponente Joanne Metropolita Niſibeno, præſentibus Joanne altero Moſulano & Ebedjeſu Perſidis Metropolita, nec non duobus Epiſcopis nondum perfectis. Exeunte verò Dominica cœnobium S. Maris Dorkenæ viſitavit: aliaque de more fecit, quæ in Ordinatione Patriarchæ præſcribuntur. Fruſtum Lapidis nigri ex Caaba deſumptum, ſuperliminari ædium Chalipharum Bagdadi

inclu-

incluſum, teſtatur Herbelotius [a] in Bibliotheca Orientali. Amrus addit, ante Ebedjeſum à Chaliphis neminem alium Patriarcham eo honore affectum fuiſſe, ut Portam illam intraret. a Pag. 420.

Eodem ac Ebedjeſus ritu inaugurati ſunt ejuſdem ſucceſſores Jeſujabus, Elias tertius, Jaballaha, Sabarjeſus, Sabarjeſus alter, & Machicha, quorum electio temporibus Mahometanorum Principum contigit. Quum verò Mogulenſes Tartari rerum potiti fuiſſent, poſt Machicham Denha, Jaballaha, ac Timotheus ſecundus eodem ferè pacto electi fuere. Denhæ [b] inaugurationem ex Amro, accipe. Defuncto Machicha, ad electionem ſucceſſoris Patres acceſſere, omniumque Epiſcoporum ac fidelium ſuffragiis, Dokuſcatonæ præſertim Tartarorum reginæ opera, Denha Arbelæ Hazæque Metropolita electus fuit: quorum conſenſu accepto, reque ad Abakam regem delata, pretioſa veſte ab eo de more donatus, diplomate inſuper regio munitus, cuſtodiaque ſtipatus, comitante Jacobo duce, & Baricha viſitatore, unàcum tribus Mogulenſibus ducibus, commeatu ac vehiculis ex publico ipſis aſſignatis quocumque eos divertere contigiſſet, ordinatus eſt Modainæ Patriarcha, pallio indutus roſaceo, Dominica tertia Dedicationis Eccleſiæ, die 15. Novembris anni Græcorum 1577. Elias Gandiſaporenſis Metropolita manum ei impoſuit; Emmanuel Tirhanæ Epiſcopus Sedis cuſtos fuit, inque ejus ordinatione munus Archidiaconi geſſit: qua peracta, in cœnobio S. Maris exceptus eſt: deinde Bagdadum regreſſus, habitavit in Cella in Ædibus Chaliphæ ſuprà Tigrim fluvium ſitis. b Tom. 3. p. 565.

Turcis Aſſyriam Babyloniamque poſt Tartaros occupantibus, non abſimilis fuit Patriarcharum Neſtorianorum electio. Sulacæ exemplum ex Andrea [c] Maſio profero. Populus Neſtorianus & ſacri & profani ordinis jam pridem ægrè ferens Patriarchalem dignitatem in eadem una familia per centum propè jam annos quaſi hæreditariam retineri; verenſque, ne Simonis Mamæ Patriarchæ, qui tùm recens obierat, fratris filius patrui ſui ſucceſſor evaderet: mox audita illius morte, anno Chriſti 1551. concurrerunt tumultuario in Gezertam, atque ibi ſubitariis conſiliis de novo ſibi Patriarcha ſecundùm canones deſignando deliberarunt. Deinde verò rurſus ad præſtitutum diem alium convenerunt in Mozal qui tùm in Syria, Aſſyria, & Perſia ſuperſtites erant ejus ſectæ Epiſcopi tres, quorum unus Arbelæ, alter Salmaſti, tertius Adorbeigani antiſtites erant: & præter illos etiam alii ſacerdotes cœnobitæque multi: tùm ex ſingulis quoque civitatibus latè vicinis terni quaternive primates, qui ſuorum etiam civium auctoritatem voluntatemque repræſentarent, & publicis literis teſtarentur: ex Bagdat nimirùm, Carcha, Gezerta, Tauris, Niſibi, Marde, Amida, Haſancepha, & ex reliquis omnibus circumquaque vicinis locis, in quibus Neſtoriani homines habitant. Ibi porrò quum illorum Epiſcoporum unus coram univerſo cætu c Tom. 1. p. 524. & ſeq.

ſacris eſſet operatus, atque Evangeliorum librum ſanctæque Crucis imaginem ob omnium oculos propoſuiſſet, ac deinde paucis ad populum concionatus, ipſe primus, & poſt eum deinceps antiſtites ceteri, ordineſque omnes, partim voce, alii literis ſuas civiumque ſuorum ſententias dixiſſent, compertum eſt maxima ſuffragiorum parte, Sulacam monachum cœnobii Hormiſdæ fuiſſe Patriarcham deſignatum. Itaque mox ablegati ſunt populi totius nomine, qui illum ex eo cœnobio ad Mozal deducerent: ſed tertium miſſi atque remiſſi, de quieta ſua ſtatione hominem modeſtiſſimum vix tandem abſtrahere potuerunt. Quum verò in medium tandem fuiſſet productus, facta rurſus ſolenni more re divina, ſententias denique omnes ex ordine rogati, majore quàm ante conſenſione de illo tulere. Sed quum ſupereſſent Metropolitani nulli, à quibus ille deſignatus initiari poſſet, decretum publicè eſt, ut è veſtigio ipſe cum literis comitatuque pro veteri conſuetudine ad Romanum Pontificem proficiſceretur: eique decreto quum repugnare illi nefas fuiſſet, profectus Romam venit. Hucuſque Maſius: cui conſentiunt Neſtoriani ipſi in epiſtola ad Julium III. anno 1552. exarata, quam idem Maſius è Syriaco Latinam fecit.

Verùm quod ajunt, Sulacam ideo Romam miſſum ut à Summo Pontifice ordinaretur, *quia* [a] *nulli apud ipſos ſupererant Metropolitæ, quorum eſt ordinare Catholicum, ſed ſoli pauci Epiſcopi, Epiſcopus Arbelæ, Epiſcopus Salmaſti, Epiſcopus Adorbiganæ*; id, inquam, ſuſpicor à populo illo excogitatum, ut quem in Aſſyria ob timorem fautorum Simonis Mamæ ejuſque familiæ ordinare Patriarcham non audebant, à Romano Pontifice conſecrandum curarent: nam primo Canon apud Chaldæos cæteraſque chriſtianas gentes obtinet, electionem Patriarchæ conſtare ejuſque ordinationem legitimam eſſe, quando vel tres dumtaxat Epiſcopos adeſſe contigerit, quemadmodum [b] electores Ebedjeſu Aredi conclamabant. Deinde [c] Arbelæ eccleſia ſemper Metropolitana fuit: Adorbiganæ verò etſi ab initio [d] Epiſcopalis eſſet, anno tamen Chriſti 1265. quo Denha Patriarcha creatus fuit, [e] Metropoliticis juribus gaudebat: & Salmaſæ thronus, qui anno 1281. Epiſcopalis [f] erat, jam ab anno 1575. inter Metropolitanos [g] numerabatur.

Quæ de Patriarchæ electione hactenus dicta ſunt, apud Neſtorianos vim habuere uſque ad annum Chriſti circiter 1500. Poſt hunc annum uſque in præſentem diem contrarius eccleſiaſticis legibus mos inductus eſt; exceptiſque [h] Sulacæ, Abdjeſu, Ahatallæ & Simeonis Denhæ electionibus ab orthodoxo populo ſecundùm antiquam ferè conſuetudinem peractis, non amplius per electionem, ſed quaſi hæreditario jure Patriarchæ creari cœperunt, ut ſuprà [i] notavi.

Nunc reliqua perſequar, quæ ad Patriarchæ electionem ſpectant. Sunt autem 1. Electio per ſortem. 2. Nominis mutatio. 3. Di-

a *Tom.* 1. *p.* 527.
b *Tom.* 3. *p.* 235.
c *Tom.* 2. *p.* 456. 458. *Tom.* 3. *pag.* 479. 500. 518. 567.
d *Tom.* 3. *p.* 484.
e *Tom.* 2. *p.* 456. *Tom.* 3 *pag.* 565.
f *Tom.* 2. *p.* 456.
g *Tom.* 3. *p.* 621.
h *Ibidem.*
i *Pag.* 390.

3. Diploma regium, 4. Dona electo à regibus conceſſa. 5. Veſtis communis & ſacra, ejuſque colores.

V. Electio per ſortem.

Electionis per ſortem nulla in Pontificali fit mentio: quin potius excludi videtur iis verbis; *Tunc communi ſententia perſonam eligunt juxta canonem & definitionem*: nimirùm Nicæni Concilii Can. 4. & 6. quibus definitur, *Epiſcopum oportere maximè quidem ab omnibus qui in provincia ſunt, Epiſcopis conſtitui: ſi verò hoc difficile fuerit, aut propter urgentem neceſſitatem aut propter itineris longitudinem, tres omnino in idipſum convenientes, dummodo conſenſerint qui abſunt, & per literas approbaverint, electionem facere. Quodſi communi omnium electione legitima & ſecundum canonem Eccleſiaſticum facta, duo vel tres privata contentione contradicant, obtinere plurium ſententiam*. Adhibita tamen aliquando ſors eſt, quum plures dignitate Patriarchali æquè digni judicarentur: cujuſmodi electionis nonnulla exempla ſuprà [a] producta ſunt, ſimulque oſtenſum, quo ea pacto fieri ſoleret. Hac porrò ratione electi perhibentur [b] Sciaadoſtus, Joannes Narſetis, Joannes Iſæ, Ebedjeſus, Joannes Nazuch, & Elias primus. Loco ſortis, narrat Amrus [c], demandatam non ſemel à Patribus cuipiam poteſtatem deſignandi quemcumque ipſe vellet ex candidatis. Ita Emmanuel monachus cœnobii Joſephi à Senano Thabeti filio deſignatus legitur. Apud Græcos à ſæculo ſexto mos invaluit *de Trium electione, quorum unus judicio ordinantis declararetur*, ex hac Juſtiniani Novella 133. & 137. *Sancimus, quoties opus fuerit Epiſcopum ordinari, Clericos & primates civitatis, cujus ordinandus eſt Epiſcopus, in tribus perſonis decreta facere: ut ex tribus ita electis perſonis melior eligatur, electione & judicio ordinantis*. Ab ordinante optio unum ex tribus electis deſignandi tranſiit ad Imperatorem, ut Codinus Curopalates lib. de offic. cap. 20. ſcribit, his verbis. *Tres in Patriarcham eligunt quos Deus in mentem eorum immiſerit: quorum nomina conſcripta ferunt ad Imperatorem ſelecti ex iis, qui eccleſiæ dignitates ſeù officia gerunt: Imperator autem ex iis eum ſeligit, quem ipſius in animum Deus induxerit*: quem & magnifico apparatu in Aula ſua renunciat, Baculum ei Patriarchicum tradens, palamque pronuncians: *Sancta Trinitas per eam quam nobis contulit regiam poteſtatem, te deſignat Archiepiſcopum Conſtantinopoleos novæ Romæ & œcumenicum Patriarcham*. Quæ ſanè nova uſurpatio eſt, & vix ante recuperatam Conſtantinopolim audita, nihilque ab illa Inveſtitura per Anulum & Baculum differt, quam ab Imperatoribus Occiduarum partium uſurpatam, tot ſæculis repetitam, tandem Eccleſia abrogavit in Concilio Oecumenico Viennenſi, ut rectè notat Iſaac Habertus ad ritum Electionis & deſignationis Patriarcharum, Epiſcoporum & Archimandritarum obſervatione 9. 17. & 18.

a Pag. 654. 656.

b Tom. 3. p. 201. 234. 615. 616. 618.

c In vita Emmanuelis Patriarchæ.

Nomen

VI. Mutatio nominis. Nomen [a] mutarunt, quum ad Patriarchalem aut Epiſcopalem dignitatem evecti ſunt, ſive monaſticum inſtitutum ſuſceperunt, Emmanuel, qui olim Amrus vocabatur, Joannes Nazuch qui Abu-Iſa, Sabarjeſus qui Zanbur, Ebedjeſus qui Abulphadlus Aredi, Elias tertius qui Abu-Halim, Timotheus ſecundus qui Joſeph: Simeon qui Denha, Joannes qui Sulaka ſeù Siud; Joſephus tertius qui Timotheus; Elias qui Simeon, Elias qui Joannes, Elias qui Marughæus, Elias qui Denha. Reliqui demum recentiores, qui Simeonis, Eliæ, aut Joſephi nomen juxta triplicem Neſtorianæ gentis factionem aſſumunt.

[a] *Tom. 3 p. 617. 618. 619. 620. 621. 623.*

VII. Diploma regium. Diploma regium primus [b] à Chalipha poſtulavit Mares Tobi anno Hegiræ 377. Chriſti 987. Gregorius Barhebræus in Chronici Syriaci Par. 2. in vita Joannis Damaſceni Maphriani Jacobitarum:

[b] *Tom. 2. p. 443.*

ܩܡ ܒܬܪܗ ܕܥܒܕܝܫܘܥ ܡܪܝ ܒܪ ܛܘܒܝ ܢܘܛܪܝܩܐ ܡܘܨܠܝܐ ܒܦܘܩܕܢܐ
ܕܚܠܝܦܐ ܟܕ ܠܐ ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܐܠܐ ܒܥܨܝܢܘܬܐ ܕܒ ܩܢܛܘܪܝܘܢ
ܒܡܘܪܢܝܬܐ ܒܓܒܘܗܝ ܐܬܬܣܝܡ ܒܣܠܝܩ ܐܝܟ ܥܝܕܐ
ܒܚܕܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܕܨܘܡܐ ܫܢܬ ܫܥܙ. ܘܟܕ ܐܬܬܣܝܡ ܩܪܐ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܘ
ܠܐ ܦܫܩ. ܘܩܕܫ ܩܘܪܒܢܐ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܘܠܐ ܐܡܪ ܡܐܡܪܐ ܠܘܬ ܬܪܥܐ
ܕܡܕܒܚܐ ܐܝܟ ܥܝܕܐ ܕܩܕܡܝܐ. ܘܗܢܐ ܩܕܡܝܐ ܐܬܟܬܒ
ܣܝܓܠܝܘܢ ܡܢ ܚܠܝܦܐ ܘܗܕܐ ܥܝܕܐ ܗܘܬ ܠܟܠܗܘܢ ܕܒܬܪܗ
ܣܝܓܠܝܘܢ ܢܣܒܝܢ ܠܗ: ܘܐܠܐ ܠܐ ܡܫܪܪܐ ܘܡܩܝܡܐ.

Ebedjeſum excepit Mares Tobi filius, Scriba Moſulanus, Chaliphæ juſſu, Epiſcopis minimè conſentientibus, ſed milite lanceis latera fodicante ad ferendum ſuffragium adactis, ordinatus Seleuciæ de more, Dominica ſexta Jejunii Quadrageſimalis anno 377. Quumque ordinatus eſſet, Evangelium legit, non tamen expoſuit. Eodem die Liturgiam quoque celebravit; ſed more majorum ad Altaris fores homiliam nequaquam habuit. Primus autem fuit, cui diploma à Chalipha conſcriberetur: idque in morem poſtea tranſiit, ut quicumque Patriarchatum obtineret, Diploma acciperet: aliàs dignitas ipſi firma ſtabiliſque non eſſet. Poſt Marim reliqui omnes Patriarchæ uſque in præſentem diem ab illius loci Principe diploma poſtulant, quod dicitur Syris ܣܝܓܠܝܘܢ *Sigillum*, Arabibus عهد *fœdus*, & منشور *Literæ Patentes*. Exemplar ejus quod Ebedjeſus & Machicha obtinuere, proſtat apud Amrum: & priori quidem titulus hic præfigitur:

بسم الله الرحمن الرحيم توكلت على الله وحده . هذا كتاب امر بكتبته
عبد الله ابو جعفر الامام القايم بامر الله تعالى لعبديشوع الجاثليق الفطرك .

In nomine Dei miſericordis miſeratoris: in Deo tantùm confido. Hic eſt liber, quem conſcribi juſſit Abdalla Abugiapharus, Al-Emam

Al-Kajem Bamrilla, *pro Ebedjeſu Catholico Patriarcha*. Alterius epigraphen deſcripſi Tom. 3. pag. 551. In utroque præmiſſis Dei laudibus, & Mahometi pſeudoprophetæ ejuſque ſectæ præconiis, primo Patriarcha ille chriſtianis omnibus præficitur in ditione Chaliphæ commorantibus ſive Neſtoriani ſint, ſive Jacobitæ, aut Græci:

امر امير المومنين بالاجابة الى ما وجهت الرغبة فيه الى سابغ انعامه واوعز بنصبك جاثليقا
لنسطور النصارى بمدينة السلام وساير البلاد والاصقاع ومقدما عليهم وعلى اليعاقبة والروم
الذين هم فى ديار الاسلام مقيمون واليها واردون ويقدمون وجعل قولك فى الكل مقبولا .

Te Imperator fidelium, *precibus ſibi à ſubditis porrectis inclinatus*, *ſummæque ſuæ liberalitatis in te argumenta oſtendere volens*, *conſtituere dignatur Catholicum & Præſulem Neſtorianorum Chriſtianorum in urbe Pacis* Bagdado, *ceteriſque regionibus atque provinciis commorantium*: *Jacobitarum quoque*, *& Romæorum*, *qui in Moſulmanorum terris habitant*, *ſive ad eas adventant*: *tuiſque dictis univerſos obtemperare jubet*. Secundo, ejuſdem ſubditorumque indemnitati conſulitur, modo conſuetum vectigal perſolvant.

وتقدم بحياطتك واهل نحلتك فى نفوسكم واموالكم وبيعكم ودياراتكم التى هى قايمة الان
وحراسة امواتكم مقتضى ما تضمنه الشرع لكم ما دمتم فى الشروط الموجبة لحفظ الذمة فيكم
داخلين وبالزامها غير مخلين وان تقبض الجزية من رجالكم دون النسا ومن بلغ
الحلم بموجب الطبقات الثلث التى انتم عليها محمولون دفعة واحدة فى كل سنة .

Tibique conſultum vult, *tuæque genti*, *quoad animas veſtras*, *& bona*, *& eccleſias & monaſteria veſtra*, *quæ modo ſtant*, *mortuoſque veſtros cuſtodiri curabit ſecundùm legem*, *donec pacta conventa ſervaveritis*, *ut à tributis ſolvendis non deſiſtatis*: *hic autem erit vectigalium modus*, *ut à viris*, *& ab iis qui ad maturam ætatem pervenerint*, *non à mulieribus*, *juxta tres præſcriptos gradus* (ſummum ſcilicet, medium, & infimum) *ſimel dumtaxat in anno pendantur*. Tertio, debita eidem ab omnibus obedientia præcipitur:

فيعلم ذلك ساير المطارنة والاساقفة والقسيسين والنصارى اجمعين وليعمل به .

Hoc noverint, *& executioni demandent univerſi Metropolitæ*, *Epiſcopi*, *Presbyteri*, *& omnes Chriſtiani*. Ante Maris tempora alii Neſtorianorum Patriarchæ à Mahometanis Principibus diplomata obtinuerant; ſed quibus privilegia quædam ipſis concedebantur, non Patriarchalis dignitas confirmabatur. Jeſujabus [a] Gadalenſis à Mahometo, & Omaro bina diplomata impetravit: Maremes ab Ali Ebn Abi Taleb: quibus tam ipſi, quàm eorum famuli ſectatoreſque à tributo immunes eſſent. Abraham [b] à Moktadero Chalipha poteſtatem accepit, ut Jacobitis & Melchitis præeſſet: quod privilegium poſt Marim ſibi inſtaurari curarunt [c] Joannes à Kadero Billa, & Sabarjeſus [d] à Kajemo Bamrilla.

a Suprà pag. 95.
b Tom. 2. p. 441.
c Tom. 2. p. 444.
d Tom. 3. p. 100.

VIII. Dona à Regibus electo conceſſa.

Dona etiam Diplomati adjungebant Reges, Electumque ab ædibus regiis ad Cellam Patriarchalem equitare jubebant, cohorte mili-

militum comitante. Pro exemplo electionem Ebedjeſu & Denhæ Patriarcharum [a] produxi, quorum primus à Saraceno, alter à Tartaro rege, pretioſa veſte donatus perhibetur. Idem ferè mos Conſtantinopoli etiam ſub Chriſtianis Imperatoribus obtinuit: de quo hæc Simeon [b] Theſſalonicenſis cap.9. *Imperator electum ad ſe venientem, antequam illum videat, blande & amanter proſequitur, Pallium undulatum illi mittens, & Crucem ſinu geſtari ſolitam, quæ ut pignus velut miniſter & cuſtos conſervat. Ideo Virgam, ut honorabilius poteſtatis Paſtoralis ſymbolum, ipſe manu tradit propter honorem & ſecuritatem, atque ut demonſtret, ſe Paſtorem quem Deus elegit, charitate complecti. Teſtimoniorum tamen evidentiſſimum hoc eſt, jubet ut præparetur equus phaleris pulchrè inſignitus, & illi Electus inſideat, frænaque equi prehendat vice Imperatoris Comes pedes incedens, ut olim ſancto Silveſtro fecit magnus Imperator Conſtantinus, & ſic pedibus incedat per aream Regiæ, & viam publicam, donec ad Patriarchium perveniat.* Sic & Mahometes Turcorum Imperator Gennadio Patriarchæ *propriis manibus dedit Pedum paſtorale longè pretioſum, videlicet Virgam argenteam undique deauratam & pulchritudine ſpectandam: eumque ad extremum uſque Palatii deduxit, & in equum de regio ſtabulo, ſella & phaleris ſumptuoſè ornatum albo & aureo ſtratorio tectum, aſcendere juſſit: mandavitque inſuper omnibus aulæ ſuæ nobilibus, ut ipſum comitentur. Ita hi præcedentes, illi ponè ſequentes, ad veneranda Apoſtolorum ſepta eum deducunt*, ut ſcribit Phranzes Protoveſtiarius lib.3. cap.19.

a Suprà p.659. 660.

b Apud Morinum de Sac. Ordinat. pag. 175.

IX. Veſtis communis.

Quod communem Patriarcharum habitum attinet, ex Gregorio Barhebræo diſcimus, albis veſtimentis jam à quarto ſeculo eos uſos fuiſſe: Barbaſeminus [c] enim, qui S. Simeonem martyrem excepit, clericos, monachos & Epiſcopos hortatus perhibetur, *ut habitum mutarent, & ſecularium inſtar, albis indumentis uterentur*, quo crudelem impii Saporis perſecutionem declinarent: idque ea tùm ratione factum. Poſtea verò, etſi perſecutio ceſſaſſet, priſtinum ii habitum reſumere detrectarunt. Timotheus [d] Patriarcha Simeoni Perſarum Metropolitæ ad obedientiam Sedis Seleucienſis adducto præcepit, ut *albis laneis tantùm uteretur, quibus Presbyteri ſeculares utebantur*. Quis verò fuerit aut cujus coloris priſtinus Clericorum Chaldæorum habitus, Barhebræus non exponit. Sed valdè ſuſpicor illum ex more temporum ſuorum voluiſſe antiquam veſtium Clericorum formam metiri, perinde ac ſi nigro ſchemate, quale à ceteris monachis & Epiſcopis Orientalibus hodieque geſtari ſolet, veteres Chaldæi ante Barbaſemini tempora uſi fuerint: quum tamen ex Thomaſino [e] conſtet per priora octo Chriſti ſecula diſtinctas à laicis veſtes Clericos in Oriente nequaquam detuliſſe.

c Tom.2. p.400.

d Tom.2. p.433.

e Tom.1. de vet. & nova Eccleſiæ diſciplina lib.2. cap.44. & ſeq.

X. Veſtis ſacra.

De ſacra verò eorum veſte hæc Georgius Arbelenſis Metro-

polita

polita in elucidatione Divinorum Officiorum lib. 2. cap. 6.
ܐܣܟܡܐ ܕܩܫܝܫܐ ܘܦܪܝܕܘܛܐ ܘܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܚܕ ܗܘ: ܘܐܣܟܡܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܕܠܥܠ ܡܢܗ ܚܕ ܗܘ.
Presbyterorum, *Periodeutarum*, & *Chorepiſcoporum una eſt veſtimentorum ratio*. *Una item Epiſcopi*, *eorumque qui ſupra Epiſcopum ſunt*. Nimirùm Epiſcopus, Metropolita, & Patriarcha in ſacra veſte conveniunt, quæ ex Pontificali à nobis [a] ſuprà deſcripta eſt: *Maaphra* ſcilicet, ſeù Phenolion, apertum tamen ante pectus: *Biruna*, ſeù Cidaris phrygio opere ornata: & *Chutra*, ſeù Pedum paſtorale, quod Metropolitis & Epiſcopis præſente Patriarcha geſtare non licet, niſi quum Epiſcopum unàcum illo ordinant. In ordinatione [b] Epiſcopi: ܘܒܨܦܪܗ ܕܝܘܡܐ ܒܥܕܢܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ܡܬܟܢܫܝܢ
ܡܗܝܡܢܐ ܠܥܕܬܐ. ܘܢܦܩ ܦܛܪܝܪܟܐ ܐܘ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܕܟܢܝܫܝܢ ܠܘܬܗ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܒܝܪܘܢܐ ܘܚܘܛܪܐ:
Et mane illius diei tempore horæ tertiæ congregantur fideles in eccleſia. *Et egreditur Patriarcha*, *aut Metropolita*, & *Epiſcopi qui apud eum convenerunt*, *ornati Birunis*, & *Baculis paſtoralibus*.
In ritu ordinationis Patriarchæ: ܘܠܒܟܝܢ ܠܗ ܒܝܡܝܢܗ ܘܒܣܡܠܗ
ܘܡܘܬܒܝܢ ܠܗ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܦܛܪܝܪܟܝܐ ܘܚܘܛܪܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܝܐ
ܢܣܒܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܩܕܡ ܦܛܪܝܪܟܐ ܠܡܐܚܕ ܚܘܛܪܐ:
Et à dextris & ſiniſtris apprehenſum, *collocant in Sede Patriarchali*. *Baculos autem Metropoliticos ab eis tollunt*; *quoniam non licet coram Patriarcha Baculos tenere*: quæ poſtrema verba Morinus [c] perperam interpretatur: *eò quod coram Patriarcha nulla eſt illis dominandi poteſtas*.

XI. Cidaris Patriarchalis colores.

Birunæ ſeù Cidaris Patriarchalis colores in hiſtoria Amri quindecim adnotantur. 1. ابيض *Albo* uſi perhibentur Mares, & Sabarjeſus quintus. 2. اخضر *Viridi* Abres, Sciachlupha, Saadoſtus, Babuæus, Acacius, Babæus, Paulus, Ezechiel, Sabarjeſus I., Maremes, Joannes Marthæ, Sabarjeſus ſecundus, Sergius, Ebedjeſus primus, Barſumas. 3. احمر *Rubeo*, Abraham, Simeon Barſabaë, Tomarſa, Achæus, Jaballaha, Jeſujabus Gadalenſis, Georgius, Phetion, Joſue Barnun, Iſraël, Sabarjeſus tertius. 4. وردي *Roſaceo*, Dadjeſus, Theodoſius, Denha. 5. بنفسجي *Violaceo*, Cajuma, Iſaac, Jeſujabus Arzunita, Timotheus, Abraham, Joannes Theodoſii ex fratre nepos, Joannes Nazuch, Elias primus, Machicha, Jaballaha, Machicha ſecundus. 6. ازرق *Cæruleo*, Georgius, Mares, Ebedjeſus Mokli. 7. اصفر *Croceo*, Joannes ſextus, Ebedjeſus ſecundus. 8. زنجاري *Ferrugineo*, Marabas ſecundus, Joannes octavus. 9. نارنجي *Citrino*, Barbaſceminus, Jeſujabus quartus. 10. نفطي *Naphtheo*, Jacobus, Acha-

[a] Pag. 389. & ſeq.

[b] Morin. de Sac. ordinat. p. 460.

[c] De Sacr. Ordinat. Part. 2. pag. 502.

Achadabues, Silas, Marabas primus, Ananjeſus primus, Jacobus, Ananjeſus ſecundus, Joannes Narſetis, Elias ſecundus, Sabarjeſus quartus. 11. صهب *Fulvo*, Papa, Jeſujabus Adjabenus. 12. فستقى *Badio*, ſeù, *Piſtacino*, Elias tertius. 13. كحلى *Stibino*, Enos, & Jeſujabus quintus. 14. خلوقى *Nativo*, Joannes Iſæ. 15. فاختى *Evanido*, Jaballaha tertius. His porrò coloribus, qui ab Amro deſignantur, uſos fuiſſe antiquos Seleuciæ Archiepiſcopos Marim, Abrem, Abraham, Jacobum, Sciachlupham, alioſque ut affirmemus, certiora documenta deſideramus, quàm ſolam Amri auctoritatem. Hinc tamen haud improbabili argumento colligimus, ſequiori ſaltem ævo colores eos omnes in uſu apud Neſtorianos fuiſſe.

§. VII.

Ritus Conſecrationis Patriarchæ.

Etsi eodem quo Epiſcopus ordinatur ritu, tùm Metropolitam, tùm Patriarcham conſecrari fas eſt, quemadmodum in Pontificali [a] Neſtorianorum adnotatur; peculiaris tamen ordo pro conſecratione Patriarchæ exſtat, à Morino nequaquam editus, cujus bina exemplaria in Bibliotheca Vaticana habemus: alterum Cod. Syr. Vatic. 18. exaratum ſub Simeone Orientis Catholico anno Græcorum 1840. Chriſti 1529. alterum Cod. Amid. XI. ex priore fortaſſe deſcriptum Romæ à Joſepho I. Chaldæorum Patriarcha anno Chriſti 1701. Ex utroque [b] Rubricam deſcribimus, precum initium dumtaxat indicantes.

[a] *Apud Morinum de Sac. Ordinat. pag.* 473.

[b] *Cod. Syr. Vat.* 18. *à fol.* 114. *Cod. Syr. Amiden.* 11. *à fol.* 82.

ܛܟܣܐ ܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܩܬܘܠܝܩܐ . ܡܫܬܡܠܝܐ ܕܝܢ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ
ܕܒܡܚܘܙܐ ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܠܡܩܡܘ ܦܛܪܝܪܟܐ ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܘܬܘܚܡܐ
ܕܚܣܝܐ ܡܪܝ ܐܒܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܘܩܕܝܫܐ ܘܕܒܝܬ ܢܘܚܐ ܡܪܝ ܓܒܪܐܝܠ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܦܪܬ ܕܡܝܫܢ ܕܗܝ ܒܨܪܐ ܘܐܝܟ ܛܟܣܐ
ܕܡܪܝ ܩܘܦܪܝܢܘܣ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܢܨܝܒܝܢ .

Ordo Chirotoniæ Catholicorum. Perficitur autem in Eccleſia magna Cochenſi in Mahuza, quum congregantur ad conſtituendum Patriarcham, juxta traditionem & definitionem religioſi Marabæ Catholici, & ſanctæ memoriæ Domini Gabrielis Metropolitæ Perath-Meſenæ, ſeù Baſſoræ: & ſecundùm ordinem Domini Cypriani Metropolitæ Niſibis.

I. Patriarchæ electio.

Ordinatio autem & electio Patriarchatus hunc in modum peragitur. Poſtquam Patriarcha ab Eccleſia migravit, conveniunt Sa-

ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܝܢ ܘܓܒܝܬܐ
ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܗܟܢܐ ܗܘܝܐ . ܡܐ
ܕܐܬܢܝܚ ܦܛܪܝܪܟܐ ܡܢ ܥܕܬܐ .
ܡܬܟܢܫܝܢ

Sacerdotes, Epiſcopi, & fidelis plebs, hoc eſt, Medici, & [1] Scribæ, qui in urbe Pacis Bagdado commorantur. Tum arceſſunt Epiſcopum Caſcaræ, ſi quidem in vivis eſt: ipſe enim eſt caput Epiſcoporum Provinciæ magnæ & Patriarchalis, idemque dexteram Patriarchæ tenet, ejuſque Sedem vacantem cuſtodit. Quodſi mortuus eſt, arceſſunt Epiſcopum Zabarum. Et ſi hic non adſit, Epiſcopum Hirtæ & Akulæ. Quo abſente, Epiſcopum Pheroz-Sapor, quæ & Anbara. Et hoc abſente, Epiſcopum Nipharæ: atque ita unum poſt alterum, donec ad Epiſcopum Koſræ deveniant. Quumque is advenerit, ſedet in Patriarchio, omniaque munia Patriarchatus implet, præter ordinationem Epiſcoporum, & excepto quod Baculum non tenet, nec Biruna utitur. Exactis autem tribus [2] menſibus ſcribit ad cunctos Epiſcopos & Metropolitas, ut in urbem Pacis adveniant: quorum ſiquis morbo aut aliqua infirmitate impeditus fuerit, ſuffragium ſuum propria manu ſcriptum per eos qui adveniunt Epiſcopos mittit. Metropolitarum autem unuſquiſque ſecum adducit [3] tres Epiſcopos ex ſua Provincia. Tunc verò communi ſententia perſonam eligunt juxta canonem & definitionem: conſenſum autem ſuum præſtant Epiſcopi omnes ſigilloque proprio firmant.

II. Ante conſecrationem Officium Veſpertinum.

Quumque res per Epiſcopos, primores, & fideles Bagdadi peracta

acta fuerit, Patres, Presbyteri, Diaconi, populuſque fidelis conferunt ſe ad civitates Arſacias
4 Seleuciam & Cteſiphontem. Poſtquam autem è navibus deſcenderunt, incipit Electus canticum iſtud: *erigens de ſtercore: Qui erigit è pulvere: quod vide feria 3. hebdomadæ tertiæ Jejunii*. Ipſi verò reſpondent ex Canticis Occurſus, donec monaſterium Patriarchale ingrediuntur, ubi
5 quieſcunt uſque ad horam Officii Veſpertini. Tum ſurgunt Metropolitæ & Epiſcopi, ſuoque ornatu Biruniſque induti, & Baculos tenentes, incipiunt: *Pater noſter, qui es in cœlis*. Jaculatoria. *Fundamenta ejus*. Et, *Sicut incenſum*. Et, *Tibi Domine*: ſecundùm ritum Feſtorum. Et reliqua. Et intonant Proclamationem: quumque pervenerint ad illud, *Pro Patre noſtro*, dicunt: *Pro ſanctis Patribus noſtris*, proferuntque nomina Metropolitarum & Epiſcoporum, unum poſt alterum juxta ordinem ſuum. Deinde, *Sanctus &c.*

III. Officium nocturnum.

Et vigilant Vigiliam (*hoc eſt, dicunt nocturnum officium*) incipientes ab initio Davidis (*Pſalmorum*) cum cantibus, canonibus, hymnis & ſeſſionibus, & intonant Proclamationem, Patrum nomina commemorantes.

IV. Officium matutinum.

Et incipiunt Pſalmos matutini.

V. Patriarchæ conſecratio.

Tùm verò Metropolitæ & Epiſcopi Cancellos ingrediuntur; Clerici autem, & Scholaſtici, & po-

populus in templo ſtant. Patribus verò Pluvialibus, Birunis, & Baculis, univerſoque ſacerdotii apparatu ornatis, incipit Metropolita Elamitarum, aut qui proximus ipſum ſequitur; *Deus miſereatur*. Aut, *Confitemini Domino & invocate*. Aut, *Memento Domine*. Et dicunt Cantum, *Pater noſter, qui es in cœlis*, totum: & reliquos Cantus Occurſus, unum poſt alterum.

Et procedunt ad Scholam extra cœnobium; deinde redeunt ad Altare. Quumque Cancellos in-
6 troierint, Electus [6] in Diaconium introducitur, Patrum tunica indutus & Stola ſeù Orario a-
7 mictus, in ordine [7] Presbyterorum coram ipſis ſtat. Archidia-
8 conus [8] qui eſt Caſcaræ Epiſcopus, intonat, *Pax*, orarium humero impoſitum gerens.

Præſul orat, *Te, qui Pontifices ungis &c.* Metropolita conſecrator incipit, *Miſericordiam Domini in æternum*, voce diſtincta, uſque ad illud, *Teſtis in cœlo fidelis*. Antiphona, *Gratia illa &c.* Alter Metropolita orat, *Te qui Pontifices ungis &c.* Ponunt incenſum, & incipit canticum, *Qui cuncta facit*. Et dicunt, *Gloria: Sacerdotium Aaronicum &c.*

Tùm orant omnes Metropolitæ & Epiſcopi, qui congregati ſunt, unuſquiſque ordine ſuo, unam ex quatuor hiſce orationibus, dicens: 1. *Divitiæ cœleſtes*. 2. *Effunde Domine*. 3. *Extende Domine*. 4. *Dignum fac Domine ſervum tuum*.

Et

Et dicunt Canones duos: quorum 1. incipit, *Chriſte, qui Apoſtolos tuos ditaſti*. 2. *Chriſte ſumme Pontifex*. Quod ſi per tempus licuerit, dicere poteris Canones deſcriptos ſuprà in ordinatione Epiſcoporum, aut alios, qui infrà in fine deſcribuntur.

Archidiaconus intonat, *Pax*. Princeps Metropolitarum orat, *Dignum fac Domine ſervum tuum*. Vide ſuprà in ordinatione Epiſcoporum. Et incipit Canonem iſtum. *Deus noſter miſereatur. Effunde & perfice gratiam tuam &c.* Et dicunt, *Gloria*: non tamen orant, ſed ponunt Evangelium ſuper dorſum ejus: & Metropolitæ imponunt manus ſuas ſuper caput ejus, & Epiſcopi imponunt manus ſuas ſuper corpus ejus: legit autem lectionem Epiſcopus Pheroz-Sapor, ſeù Anbaræ. *Quum autem veniſſet Jeſus in partes &c.* ut ſuprà in ordinatione Epiſcoporum. Quumque lectio abſoluta fuerit, Archidiaconus intonat, *Pax*. Et recitant ſuper eum Metropolitæ & Epiſcopi omnes, qui congregati ſunt, clara voce orationem iſtam.

Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ omni tempore deficientia ſupplet cum beneplacito Dei Patris, & Filii ejus unici, & virtute Spiritus ſancti ab omnibus adorandi, largitoris omnium bonorum: etiam nunc, Domine Deus, eligit in eccleſia tua Orientis Coches matris Eccleſiarum Seleuciæ & Cteſiphontis ci-
7 *vitatum Arſaciarum*, hunc 7 N.

[illegible]

Metropolitam, ſeù Epiſcopum, ſeù Presbyterum & monachum, in opus magnum Patriarchatus. Precamur omnes pro eo, ut adveniat ſuper eum donum tuum, Deus, eumque virtute perficiat, & conſummet in miniſterio Patriarchatus, gratia & miſericordia Unigeniti tui, cui tecum & cum ſancto Spiritu gloria, honor, gratiarum actio, & adoratio.

Attollit vocem Conſecrator. *Nunc & ſemper*. Et ſignat ſeipſum; & reſpondent, *Amen*. Archidiaconus intonat, *Pax*. Dicunt Metropolitæ. *Deus noſter bone, dives in miſerationibus ſuis*. Deſcripta eſt in ordinatione [a] Epiſcoporum. Si autem Metropolita non fuerit, dicunt etiam ſuper eum: *Deus* [b] *magne à ſæculo*. Oportet autem, ut in ea addant: *Et faciat in virtute nominis tui & doni tui Metropolitas, & Epiſcopos, & Preſbyteros, & Diaconos*, & reliqua. Et hanc quidem precationem recitant Metropolitæ. Epiſcopi verò manum imponunt ei dumtaxat, ut per hoc conſenſum ſuum demonſtrent. Dominus autem Joannes Abgari filius affirmat oportere, ut Metropolitæ ſimul & Epiſcopi recitent ſuper eum, oſtendentes per hoc, eum qui ordinatur & conſecratur, ipſis honore majorem eſſe ac ſublimiorem. Reſpondent, *Amen*.

a *Morin. p. 468.*

b *Idem p. 470.*

Aut dicunt pro *Gratia*, quæ ſuprà deſcripta eſt, hanc aliam.

Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ ſemper deficientia ſupplet ac perficit, cum beneplacito Dei Patris omnipotentis, & Filii ejus omnia diſponentis, & virtute Spiritus ejus cuncta perficientis, omniaque in omnibus operantis: etiam nunc nutu ipſius, quo cuncta gubernantur, eligit
7 *Eccleſiæ ſuæ ſanctæ* [7] *N. Metropolitam, aut Epiſcopum, aut Presbyterum & monachum, in opus magnum ſummi ſacerdotii Patriarchale. Precamur omnes pro eo tamquam filii Paternitatis ejus, ut adveniat ſuper eum abundanter donum Dei, quod ipſi per Spiritum ſanctum ab eo conceditur, & perficiat, conſummet, ordinetque eum in hoc miniſterio, gratia & miſerationibus ſuis, ad ſtabilimentum eccleſiaſticæ fidei, & ad perfectam perpetuamque populi noſtri ſalutem: nunc.* Et ſignat ſeipſum.

Et pro *Deus noſter Bone*,
9 hanc: *Deus noſter* [9] *bone & benefactor*. Repete. *Dives in immenſis miſerationibus ſuis &c.* Et ſignat eum qui ordinatur.

Archidiaconus proclamat. *Tollite in altum oculos veſtros, & poſtulate miſericordiam à Deo clemente pro N. Metropolita, aut Epiſcopo, aut Presbytero & monacho, qui ordinatur Catholicus Patriarcha in Arſaciis civitatibus Seleucia & Cteſiphon-*
10 *te, ad gubernationem* [10] *Orientis & Occidentis, ad quam ſegregatus eſt. Orate pro eo.*

Reſ-

Reſpondet populus: *Dignum*
11 *& juſtum eſt*, [11] ter.

ܘܥܢܐ ܥܡܐ. ܫܘܐ ܘܙܕܩ. ܬܠܬ
ܙܒܢܝܢ.

Et recitant Metropolitæ omnes voce, quam ipſi intelligant, Orationem hanc. *Nos quoque exules, quibus commendata eſt magna domus Dei, quæ eſt Sancta Eccleſia, juſſu Dei Patris veritatis, & beneplacito Filii ejus dilecti Domini noſtri Jeſu Chriſti, & permiſſu Spiritus Paracliti: in verbo vivo & immortali, quo Sancti Patres noſtri donum iſtud glorioſum Patriarchatus dederunt ſanctæ huic Sedi, quæ eſt in magna iſta Cochenſi Eccleſia in Seleucia & Cteſiphonte Arſaciis civitatibus: accedimus & nos tenues, pauperes ac miſeri famuli tui, ſupplicesque rogamus, ut idem hoc donum ſpirituale, Patriarchatus nempe, miſericorditer cuſtodiatur apud Rectorem hunc, qui electus eſt, ut ſuper hanc ſanctam Sedem ſedeat &c.*

ܘܐܡܪܝܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܟܠܗܘܢ
ܒܩܠܐ ܕܝܕܥܝܢ ܡܫܬܡܥܝܢ ܨܠܘܬܐ ܗܕܐ.
ܘܐܦ ܚܢܢ ܓܠܘܝܐ ܕܐܬܓܥܠܬ ܠܗܘܢ
ܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܬܝܗ ܥܕܬܐ
ܩܕܝܫܬܐ. ܒܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܐܒܐ
ܕܫܪܪܐ. ܘܒܨܒܝܢܐ ܕܒܪܗ
ܚܒܝܒܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
ܘܒܡܦܣܢܘܬܗ ܕܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ.
ܒܡܠܬܐ ܚܝܬܐ ܘܠܐ ܡܝܘܬܐ ܗܝ ܕܒܗ
ܝܗܒܘ ܐܒܗܝܢ ܩܕܝܫܐ ܡܘܗܒܬܐ
ܗܕܐ ܫܒܝܚܬܐ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ
ܠܟܘܪܣܝܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܒܥܕܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ
ܕܒܣܠܝܩ ܘܩܛܝܣܦܘܢ ܡܕܝܢܬܐ
ܕܐܪܫܩܝܐ. ܩܪܒܝܢܢ ܐܦ
ܚܢܢ ܡܚܝܠܐ ܥܒܕܝܟ ܕܘܝܐ ܘܫܟܝܚܐ
ܘܒܥܝܢܢ ܕܗܕܐ ܡܘܗܒܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ
ܗܝ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܡܪܚܡܢܐܝܬ
ܬܬܢܛܪ ܠܘܬ ܡܕܒܪܢܐ ܗܢܐ ܕܐܬܓܒܝ
ܕܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܘܫܪܟܐ.

Attollit vocem princeps Metropolitarum. *Nunc & ſemper & in ſæculum ſæculorum*. Reſpondent. *Amen*.

12 Tunc afferunt [12] Kaphilam, & princeps Metropolitarum illam ſuper ejus caput demittit, & induit eum Biruna, & tradit illi Baculum in manum ejus, ſignatque eum in fronte dicens. *Segregatus eſt, & conſecratus, & perfectus, & conſummatus, & ordinatus talis in magnum opus Patriarchatus pro magna Cochenſi Eccleſia in Seleucia & Cteſiphonte,*

ܘܡܪܝܡ ܩܠܗ ܪܝܫܐ
ܕܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ
ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܘܥܢܝܢ. ܐܡܝܢ.
ܘܡܝܬܝܢ ܟܘܦܠܐ ܘܣܐܡ ܠܗ
ܥܠ ܪܝܫܗ ܪܝܫ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ
ܘܡܠܒܫ ܠܗ ܒܝܪܘܢܐ ܘܝܗܒ ܠܗ
ܚܘܛܪܐ ܒܐܝܕܗ ܘܪܫܡ ܠܗ
ܒܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܐܬܦܪܫ
ܘܐܬܩܕܫ ܘܐܬܓܡܪ ܘܐܬܫܡܠܝ
ܘܐܬܬܩܢ ܦܠܢ ܠܥܒܕܐ ܪܒܐ
ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܠܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܕܟܘܟܐ
ܕܒܣܠܝܩ

phonte,

phonte, *& pro toto Orientis regimine*, *in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti in ſæcula.* Reſpondent. *Amen.*

Tum accedunt duo Metropolitæ, alter à dextris, & alter à ſiniſtris ejus, & ſtatuunt eum coram altari; qui tribus vicibus adorat, gratias agens pto conceſſo ſibi dono: & convertit faciem ad Occidentem. Metropolitæ verò accedunt & adorant coram eo, & ſalutato eo ſtant hinc & inde: & poſt eos Epiſcopi: deinde univerſus cœtus, qui in Cancellis eſt, adorat coram eo, & benedictione ab eodem accepta, ſtant unuſquiſque ordine ſuo. Incipit autem Catholicus hymnum Cancellorum: *Domine in miſerationibus tuis.* Aut, *Turbæ cruce redemptæ. Gloria. Chriſte ſervator noſter, tu conſerva.* Aut, *Eccleſia glorioſa.*

VI. Conſecrati Enthroniſmus.

Et egrediuntur ad Bema: oratque Catholicus, & dicit: *Tibi Domine*, &, *Sanctus*, de more. Dum autem prima Prophetiæ lectio inchoatur, dicitque Diaconus, *ſedete & ſilete*; accedunt Metropolitæ Elamitarum, & Sobæ, & Perath-Meſenæ, & reliqui deinceps, unuſquiſque ordine ſuo, apprehenſumque eum à dextris & à ſiniſtris, collocant in Sede Patriarchali: Baculoſque Metropolitarum tollunt ab eis, quoniam non licet eis coram Patriarcha Baculos tenere: Epiſcoporum autem Baculi jam antea detracti fuerant.

Le-

VII. Poſt conſecrationem Liturgia.

Lectiones autem, quas legunt, ſunt hæ: Prima, *Ecce teſtem gentibus*: Secunda, *Antequam formarem te in utero*. Antiphona, *Domine in virtute tua lætabitur Paſtor*. Unus Epiſcoporum legit Apoſtolum, *Hoc mandatum commendo*. Patriarcha legit Evangelium ex Joanne: *Qui non intrat per oſtium in ovile ovium*. Et dicit Homiliam: aut præcipit uni ex Metropolitis, ut legat, & alter homiliam habeat, & alius Liturgiam celebret, ſi ipſi placuerit: quod enim ſibi libuerit, id præcipit. Tùm intonant primam Prædicationem Diaconi omnes: ſecundam Presbyteri; Antiphonam ad communionem, Oeconomi.

ܩܪܝܢ ܩܪܝܢܐ. ܗܐ ܣܗܕܐ ܠܥܡܡܐ. ܬܪܝܢܐ. ܥܕܠܐ ܐܨܘܪܟ ܒܟܪܣܐ. ܡܙܡܘܪܐ. ܡܪܝܐ ܒܚܝܠܟ ܢܚܕܐ ܪܥܝܐ. ܘܩܪܐ ܚܕ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܫܠܝܚܐ. ܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܡܓܥܠ ܐܢܐ. ܦܛܪܝܪܟܐ ܩܪܐ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܘܚܢܢ. ܡܢ ܕܠܐ ܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ ܠܛܝܪܐ ܕܥܢܐ. ܘܐܡܪ ܬܘܪܓܡܐ. ܐܘ ܦܩܕ ܠܚܕ ܡܢ ܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܐ ܕܢܩܪܐ ܘܐܚܪܢܐ ܢܬܪܓܡ ܘܐܚܪܢܐ ܢܩܕܫ: ܐܢ ܨܒܐ: ܕܡܕܡ ܗܘ ܕܨܒܐ. ܡܦܩܕ ܠܗܘܢ ܟܪܘܙܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܡܫܡܫܢܐ ܟܠܗܘܢ. ܬܪܝܢܝܬܐ ܩܫܝܫܐ. ܘܕܐܪܐ: ܘܪܒܝܬܐ.

VIII. Poſt Liturgiam conſecratus adit cœnobium Timothei, ubi convivium adſtātibus inſtruitur.

Quumque Liturgia abſoluta fuerit, procedentes ad ædes Mar Timothei, inchoant communem hymnum: quum verò eo pervenerint, dicunt, *Gloria*, &, *A ſeculo*: & unuſquiſque eorum orationem recitat. Tum unus ex eis concione habita, benedicit populo. Univerſa autem turba comedit & bibit coram eo in illa die.

ܘܡܐ ܕܫܠܡܬ ܕܐܪܐ ܘܢܦܩܝܢ ܠܥܠܬܐ ܠܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܛܝܡܬܐܘܣ ܡܫܪܝܢ ܩܠܐ ܕܓܘܐ. ܘܡܐ ܕܡܛܝܢ: ܡܫܒܚܝܢ ܘܡܬܟܠܡܝܢ ܘܡܨܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܚܕܐ ܚܕܐ ܨܠܘܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܡܐܡܪܐ ܘܡܒܪܟ ܠܥܡܐ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܩܕܡܘܗܝ ܒܗܘ ܝܘܡܐ.

IX. Die ſequenti adit cœnobium Salibæ & Eccleſiā Gochenſem.

Mane autem feriæ ſecundæ ſub ortum ſolis præparant Sedem ante ædem Mar Salibæ. Conveniunt autem Metropolitæ omnes, & Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi, & fideles in eccleſiam: & orant, incipiuntque Pſalmum initii, *Cantate Domino Canticum*: Vel, *Dominus regnavit, exultet*: Vel, *Exaltabo te Domine*, in fine tertii toni. Tùm orant,

ܘܠܨܦܪܐ ܕܝܘܡܐ ܕܬܪܝܢܒܫܒܐ ܥܡ ܕܢܚ ܫܡܫܐ ܡܛܝܒܝܢ ܟܘܪܣܝܐ ܩܕܡ ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝ ܨܠܝܒܐ. ܘܡܬܟܢܫܝܢ ܟܠܗܘܢ ܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܠܥܕܬܐ: ܘܡܨܠܝܢ ܘܡܫܪܝܢ ܡܙܡܘܪܐ: ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܐܘ. ܡܪܝܐ ܐܡܠܟ ܒܩܘܠܐ

orant, & incipiunt cantus: Tono primo, *Pater noſter qui es in cœlis*, quantum volunt. Et ſubjungunt Tono ſecundo: *Per virtutem.* Quumque ab eccleſia egreſſi fuerint, & ad oſtium Scholæ pervenerint Metropolitæ omnes, & Epiſcopi unà cum Patriarcha, paramentis ſacris induti & Baculos manu tenentes, procedunt Scholaſtici cum cruce, Evangelio, thuribulo, & lampadibus, & clamant dicentes: *Benedic Domine*. Quibus Præſul benedicit. Tùm in duos choros diſtributi, cantus omnes, ut in Hoſannis fieri ſolet, conſequenter diſponunt uſque ad Eccleſiam Cochenſem: quam ubi intraverint, dicunt, *Gloria*, &, *A' ſeculo*: & orant, & abſolvunt orationem.

[illegible]

X. Tùm cœnobium Koni, quod S. Mari Apoſtolo inſcribitur.

Deinde in cœnobium Koni, quod eſt ſancti Maris Apoſtoli, deſcendunt. Cœnobitæ autem uſque ad Tigrim obviam ei procedunt, tribuſque vicibus coram eo exclamant, *Benedic Domine*. Quibus ille benedicit, inchoatque cantus Apoſtolorum, & Occurſus à ripa Tigris uſque ad manſionem Apoſtoli: ſternuntque coram eo ſtrata, ne humum pedibus conculcet: peractiſque Sacramentis, pacem precantur & ſalutem dicunt.

[illegible]

XI. Deinde cœnobium S. Gabrielis.

Mox cœnobium S. Gabrielis in Charſa petunt, monachis obviam ei cum ſolenni pompa procedentibus. Quumque Liturgiam celebraverint, panem man-

[illegible]

ducant in eodem cœnobio.

ܓܢܝܢ ܒܗ ܒܕܝܪܐ.

XII. Poſtremo Bagdadum redit, ibique triduo excipitur.

Inde in naves deſcendunt, & Bagdadum redeunt ad Sedem Patriarchalem: excipiuntque eum ſolemniter primum quidem Mahuzitæ, deinde Hirtenſes, tertio autem in monaſterio S. Phetionis martyris, quod ad Sirtam fluvium ſitum eſt.

ܘܡܢ ܬܡܢ ܢܚܬܝܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܪܕܝܢ
ܠܒܓܕܕ ܠܟܘܪܣܝܐ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ.
ܘܡܩܒܠܝܢ ܠܗ ܒܫܘܒܚܐ ܩܕܡܐ ܡܚܘܙܝܐ
ܐܚܪܢܐ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܚܐܪܬܝܐ ܘܬܠܝܬܐܝܬ
ܕܝܪܐ ܕܡܪܝ ܦܬܝܘܢ ܣܗܕܐ ܕܥܠ
ܟܐܦ ܨܪܬܐ ܢܗܪܐ.

§. VIII.

Obſervationes in præcedentem Ritum.

I. Quæ ſint partes Clericorum primatumque laicorum eccleſiæ Patriarchalis in electione Patriarchæ, & in adminiſtratione Sedis vacantis.

1. *Conveniunt Sacerdotes, Epiſcopi, & fidelis plebs, hoc eſt, Medici & Scribæ, qui in urbe Pacis Bagdado commorantur.* Eccleſia Patriarchalis vacans non modò à proprio Clero, hoc eſt, Presbyteris, Archidiacono, Diaconis & reliquis miniſtris adminiſtratur; ſed etiam ab Epiſcopis Provinciæ Patriarchicæ, ac præſertim à Caſcarenſi præſule, aliiſve, qui eo abſente in Pontificali nominantur: nec non à primoribus laicis, quales erant Archiatri, Scribæ, aliique Chriſtiani Chalipharum Principumque infidelium adminiſtri: nec hi tantùm vacantem Sedem unàcum electo ejuſdem Cuſtode regunt; verùm etiam in electione Patriarchæ ſuam operam conferunt, ut infrà in eodem Pontificali legitur: *Quumque res per Epiſcopos, primores, & fideles Bagdadi peracta fuerit, Patres, Presbyteri, Diaconi, populuſque fidelis conferunt ſe ad civitates Arſacias &c.* Etſi enim populi vota ſuffragiis Cleri minimè exæquentur; hæc tamen in univerſo electionum negotio apud Syros obtinuit conſuetudo, qualis à S. Leone magno deſcribitur epiſt. 84. ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem: *Quum de ſummi Sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem Cleri Plebiſque conſenſus concorditer poſtulant*: Et epiſt. 87. *Vota civium, teſtimonia populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum in ordinationibus Sacerdotum expectantur.* Vide quæ ſupra [a] notata ſunt. [a] *A pag.* 651.

II. Epiſcopus Caſcarenſis quamdiu Sedem Patriarchalem cuſtodit.

2. *Exactis tribus menſibus, Caſcaræ Epiſcopus ſcribit ad cunctos Epiſcopos & Metropolitas, ut in urbem Pacis adveniant.* Non ſemper Epiſcopus Caſcaræ tribus menſibus Sedem Patriarchalem cuſtodivit, antequam Patres ad electionem Patriarchæ convocaret; ſed ſæpius breviori, & aliquando longiori temporis ſpatio, ut ex electionum exemplis ſupra productis [b] patet. [b] *A pag.* 652.

III. Numerus Electorum Patriarchæ.

3. *Metropolitarum unuſquiſque ſecum adducit tres Epiſcopos*

ex

ex ſua Provincia. In hac quoque diſciplina variarunt Syri Neſtoriani: & aliquando plures, aliquando pauciores Epiſcopi ac Metropolitæ in electione Patriarchæ adfuiſſe leguntur, ut ex dictis [a] conſtat. De numero Electorum apud Græcos hæc [b] Codinus: *Epiſcopi qui Conſtantinopoli verſantur, tametſi plures adſint, conveniunt; ſaltem verò duodecim: alii etiam ex vicinis Eccleſiis evocati. Si verò neque ex iis qui peregrè advenerunt, neque ex vicinis Eccleſiis duodecim Epiſcopi reperiantur; tunc pro neceſſitate in loco electionis, quotcumque reperti fuerint, conſident*. Duodenarius Epiſcoporum numerus etiam in Pontificali Syrorum Maronitarum Jacobitarumque commendatur his verbis: ܙܕܩ ܕܝܢ ܡܬܡܨܝܢܐ ܘܗܘܐ ܐܦܣ ܙܒܢܐ ܠܗܕܐ: ܕܟܠܗܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܟܠܗ ܬܒܝܠ ܢܬܟܢܫܘܢ ܠܡܐܬܐ ܠܣܘܢܗܕܘܣ ܐܘ ܟܢܘܫܝܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܒܥܠܠܬܐ ܐܠܝܨܬܐ ܡܬܟܠܝܢ ܠܡܐܬܝܬܐ: ܫܠܡܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܬܝܢ ܠܘܬ ܗܘܐ ܡܫܬܕܪܐ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ. ܡܐ ܕܝܢ ܕܐܬܟܢܫܘ ܗܘܐ ܡܕܒܪܢܐ ܕܟܢܘܫܝܐ ܘܬܪܥܣܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܐܘ ܝܬܝܪ ܐܘ ܒܨܝܪ ܟܕ ܡܬܩܪܒܐ ܫܠܡܘܬܐ ܕܫܪܟܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܣܝܡܝܕܗ ܕܦܛܪܝܪܟܐ.

Oportet, ſi fieri poteſt, tempuſque & occaſio id permittunt, ut omnes qui ubique terrarum in eccleſia Dei ſunt Pontifices, ad Synodum ſeu Concilium accedant. Sin autem plures ex iis ob urgentes cauſis adeſſe nequeunt, conſenſus abſentium unàcum eis qui ad Synodum veniunt tranſmittatur. Quum igitur Synodi præſes, & duodecim plus minus Epiſcopi ſimul convenerint, exhibito reliquorum Pontificum conſenſu, ordinatio Patriarchæ peragitur.

IV. Quæ fieri conſueverunt apud Chalipham, ejuſque adminiſtros, ante conſecrationē Patriarchæ: deque ſolemni Epulo.

4. *Patres, Presbyteri, Diaconi, populuſque fidelis conferunt ſe ad civitates Arſacias Seleuciam & Cteſiphontem*. Antequam Seleuciam Patres electum conſecraturi accedant, Chalipham ejuſve primarium adminiſtrum adibant, ut is electionem ratam haberet, qui diplomate regio doniſque electum proſequi conſueverat, ut ſuprà dictum eſt: tùm verò in Eccleſiam Bagdadenſem conveniebant, horas canonicas ſacramque Liturgiam celebraturi; ac demum conſecrationem indicta die Seleuciæ peragebant. Quæ omnia in ſuperiore deſcripto ritu his verbis indicantur: *Quum res per Epiſcopos, primores, & fideles Bagdadi peracta fuerit*. Iſaac Habertus quum ex Codino deſignationem Patriarchæ ab Imperatore factam, ejuſque ad S. Sophiam proceſſionem deſcripſiſſet, ad ea verba, *Profectus ergo ad S. Sophiam poſt deſignationem ſuam, ut declaratum eſt, epulatur cum Epiſcopis, & iis qui eccleſiæ dignitates gerunt*, hanc adnotationem in margine apponit, *ſed ordinatur ante epulum, bone Codine*: perinde acſi poſt epulum fieri ordinatio à Codino dicatur. Verùm epulum non ſemel fit apud Græcos & Syros: primum qui-

[a] *A pag. 644. ad pag. 650.*
[b] *De Ritu electon. Patriarcharum &c. apud Iſaac Habertum in Pontific. Græc. pag. 430.*

quidem die præcedente ordinationem Patriarchæ, poſtquam is deſignatus fuit: deinde poſt peractam conſecrationem. Codinus primi epuli meminit, non ſecundi. In Pontificali Neſtorianorum fit mentio epuli poſtquam Patriarcha conſecratus eſt ſemel in cœnobio Timothei, & iterum in cœnobio Gabrielis: ſed haud dubium, quin ſingulis diebus, quibus electus cum electoribus verſatur, fiat epulum.

V.
De horis canonicis, quæ conſecrationi præmittuntur.

5. *Uſque ad horam officii veſpertini*: & infrà, *& vigilant vigiliam*, ſeù dicunt officium nocturnum: & paucis interjectis, *incipiunt Pſalmos matutini*. Conſecrationi Patriarchæ præmittitur officium veſpertinum, nocturnum, & matutinum: fit enim mane, antequam Liturgia celebretur; ſique Altare conſecratione opus habeat, hæc peragitur poſt officium nocturnum, & ante matutinum. Quod igitur de Ebedjeſu Patriarcha ex Amro ſuprà [a] narratum eſt, *Ipſum* nimirùm *Sabbato exeunte Modainam veniſſe, ibique veſpertinis nocturniſque horis perſolutis Altare dedicaſſe, Vigiliam celebraſſe, & Liturgiam confeciſſe juxta morem feſtorum Dominicorum, mane autem Dominicæ conſecratum fuiſſe*: id non aliter intelligendum, quàm ut in Pontificali præſcribitur: Vigilia enim ab officio nocturno nequaquam diſtinguitur; conſecrationi autem matutinum præmittitur, eamque Liturgia ſequitur, non antecedit. Amrus in ea narratione ordinem rerum non ſervat. Conſecratio Patriarchæ Syrorum tàm Maronitarum quàm Jacobitarum, fit poſt Tertiam horam, ut in Pontificali adnotatur his verbis: ܒܬܪ ܨܠܘܬܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ܥܐܠ ܪܝܫ ܣܘܢܗܘܕܘܣ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܟܠܗܘܢ ܠܡܕܒܚܐ ܘܡܩܪܒܝܢ ܠܓܒܝܐ: *Poſt preces Tertiæ horæ ingreditur Altare princeps Synodi & Epiſcopi omnes, adducuntque Electum &c.* Syri Neſtoriani, ut aliàs [b] monui, in conventu publico tres horas tantùm recitare conſueverunt, hoc eſt, veſpertinas, nocturnas, & matutinas: reliquas verò, ut Apodipnon, tertiam, ſextam & nonam, privatim dumtaxat, & certis anni diebus, ut in Jejunio & in Paſſione Domini. Huc facit quod in Cod. Juſtiniani lib. 1. leg. 41. habetur: *Sancimus, ut omnes Clerici per ſingulas Eccleſias conſtituti per ſeipſos pſallant nocturna, & matutina, & veſpertina.* Iis enim officiis perſæpe & ipſi intererant laici, non alio adducti, quàm ſalutis ſuæ procurandæ ſtimulo.

VI.
Electus Presbyteralibus Paramentis induitur, antequam conſecretur.

6. *Electus in Diaconium introducitur, Patrum tunica indutus, & Stola ſeù Orario amictus.* Diaconium vocant Syri eam templi partem, quæ cancellis altaris clauditur. *Tunica Patrum*, eſt alba Presbyteris Pontificibuſque communis, quæ Stichario Græcorum reſpondet, de quo vide Goar not. in miſſam Sancti Joannis Chryſoſtomi pagina 110. Orarium, ſeù ſtola, de qua idem Goar loc. cit. Omittuntur in Rituali Neſtorianorum cetera Electi indumenta, quæ in Pontificali Maronitarum Jacobitarumque accu-

accuratè

[a] Pag. 659.

[b] Suprà à pag. 337. ad 341.

ratè deſcribuntur in hæc verba. ܥܐܠ ܪܫ ܣܘܢܗܕܘܣ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܟܠܗܘܢ ܠܡܕܒܚܐ ܘܡܩܪܒܝܢ ܠܓܒܝܐ ܘܣܝܡܝܢ ܥܠ ܪܫܗ ܟܘܣܝܬܐ ܚܕܬܐ ܘܡܠܒܫܝܢ ܠܗ ܟܘܬܝܢܐ ܘܐܘܪܪܐ ܓܘܝܐ ܘܦܘܪܝܫܐ ܘܣܝܡܝܢ ܠܗ ܒܝܪܘܢܐ ܘܡܥܦܪܐ ܘܦܟܝܠܐ: *Ingreditur Altare Synodi princeps Epiſcopique omnes, & adducunt Electum, & imponunt capiti ejus novam Cucullam, induuntque eum Tunica, & Orario interiori, & Brachialibus, imponuntque ei Amictum, & Caſulam.* Neſtoriani recentiores Patriarchæ cuculla carent, quam antiqui gerebant, ut de Sabarjeſu teſtatur [a] Amrus. Amictum ſeù Birunam non Presbyteri, ſed Epiſcopi & Patriarchæ uſurpant, ut infrà ſermo erit, ubi etiam de caſula Neſtorianorum, quam ipſi *Maaphram* & *Phakilam* vocant. Brachialibus autem, Orario interiori ſeù ſtola, & Tunica promiſcuè Presbyteri & Pontifices apud eoſdem Neſtorianos utuntur.

a Tom. 3. p. 447.

VII. Una eademque eſt Conſecrationis forma, ſivè electus Metropolita fuerit, ſivè Epiſcopus, aut Presbyter.

7. *In ordine Presbyterorum coram ipſis ſtat.* Et infra in decreto Ordinationis dicitur: *Gratia Divina &c. eligit hunc N. Metropolitam, ſeù Epiſcopum, ſeù Presbyterum & monachum in opus magnum Patriarchatus.* Item in Proclamatione Archidiaconi: *Pro N. Metropolita, aut Epiſcopo, aut Presbytero & monacho, qui ordinatur Catholicus Patriarcha.* Ubi Electus ſive Metropolita fuerit, ſive Epiſcopus, aut Presbyter, in ordine Presbyterorum ſtat, quum Patriarchalem conſecrationem accipit: eodem præterea ritu conſecratur, ſolo dignitatis, à qua ad Patriarchatum evehitur, nomine mutato. Neſtorianis hac in parte conſentire videntur Syri Maronitæ & Jacobitæ, in quorum Pontificali nihil de Epiſcopo in Patriarcham electo adnotatur, ſed uno eodemque modo illius conſecratio præſcribitur, ſive is Epiſcopus ſit, ſive nudus Presbyter: quem tamen morem Gregorius [b] Barhebræus reprehendit, inquiens. ܡܛܠ ܕܟܕ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܦܛܪܝܪܟܘܬܐ ܡܬܩܪܐ ܘܡܬܓܒܐ ܐܢܬܪܘܢܝܣܡܘܣ ܒܠܚܘܕ ܘܠܐ ܠܡܗܘܐ ܟܕ ܡܬܝܗܒ ܠܗ ܚܘܛܪܐ ܘܐܝܕܗ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܬܪܝܡܐ. *Quum enim Epiſcopus in Patriarcham vocatur & eligitur, Enthroniſmus dumtaxat fieri debet, tradito ipſi Baculo, ejuſque manu ſuprà omnes elevata.* Nimirùm aliter confici debet Metropolitæ ſeù Epiſcopi, ac Presbyteri in Patriarcham conſecratio: hæc nempe ordinatione ſimul & enthroniſmo; illa enthroniſmo tantùm, ut rectè advertit Simeon [c] Theſſalonicenſis in lib. de ſacris Ordinationibus cap. 9. *Si igitur ille Electus Patriarcha Epiſcopus eſt, ordinatione non eget, ſed tantùm Enthroniſmo. Si verò Presbyter, ordinatur & in thronum collocatur.* Et infrà. *Si electus Epiſcopus eſt, ut diximus, poſt ſolemnem declarationem ſtatim eſt Patriarcha, nulloque alio indiget præter ſolum Enthroniſmum.* Et cap. 11. *Si verò*

b *Vide Tom. 2. Biblioth. noſtræ pag. 376.*

c *Apud Morin. pag. 174. 175. 180.*

verò Electus Presbyter eſt, non Epiſcopus, ordinatur primum Epiſcopus, poſtea in Thronum collocatur.

VIII. Caſcaræ Epiſcopus paramentis Diaconalibus utitur in conſecratione Patriarchæ.

8. *Archidiaconus qui eſt Caſcaræ Epiſcopus, Orarium humero impoſitum gerens.* In Pontificali quoque Syrorum Maronitarum Jacobitarumque, ut demonſtretur communis Epiſcoporum in Patriarchæ conſecratione conſenſus, inter ipſos Epiſcopos munia Pontificis conſecrantis, Epiſcoporum aſſiſtentium, Presbyterorum Diaconorumque miniſtrantium diſtribuuntur. Ita & apud Græcos in Epiſcopi conſecratione [a] *unus Pontificum tenui voce, ita ut audire & reſpondere poſſint qui cum eo ſunt Pontifices, Diaconica pronunciat, In pace Dominum oremus &c.* Diaconorum itaque munia ab Epiſcopis Græcis Syriſque aliquando exerceri certum eſt. At Epiſcopos indumentis Diaconorum in eccleſia uti, peculiaris Neſtorianorum conſuetudo eſt.

a Iſ. Habert. pag. 68.

IX. Eadem precatio in conſecratione Epiſcopi, ac Patriarchæ, mutato tantum dignitatis nomine.

9. *Deus noſter bone.* Exſtat hæc precatio apud Morinum p. 468. Sed ubi in conſecratione Epiſcopi dicitur, ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ ܕܦܪܫܬ ܘܓܒܝܬܝܗܝ ܕܢܗܘܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܓܒܝܐ ܒܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ. *hunc ſervum tuum, quem ſegregaſti & elegiſti, ut ſit Epiſcopus electus in Eccleſia tua ſancta*: hìc dignitas Patriarchalis exprimitur his verbis. ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ ܕܦܪܫܬ ܘܓܒܝܬܝܗܝ ܕܢܗܘܐ ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܓܒܝܐ ܒܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ. *hunc ſervum tuum, quem ſegregaſti & elegiſti, ut ſit Catholicus Patriarcha electus in Eccleſia tua ſancta.*

X. Ab Archidiacono perperàm proclamatur Patriarcha Orientis & Occidentis.

10. *Qui ordinatur Catholicus Patriarcha in Arſaciis civitatibus Seleucia & Cteſiphonte, & omni ditioni Orientis & Occidentis.* Nomen *Occidentis* additum à recentioribus, poſtquam Neſtorianus Patriarcha ditionem habere cœpit in Syria, Palæſtina, & Cypro: nam antiqui Codices ſolum *Orientis* nomen videntur expreſſiſſe. Ita & princeps Metropolitarum quum Baculum Paſtoralem conſecrato tradit, regimen Orientis memorat, non Occidentis.

XI. Diſcrimen in Acclamatione Patriarchæ, Metropolitæ, & Epiſcopi.

11. *Dignum & juſtum eſt, ter.* Eadem acclamatio fit in conſecratione Epiſcopi, & Metropolitæ; ſed pro Epiſcopis ſemel dicitur, *dignum & juſtum eſt*; pro Metropolitis bis, & pro Patriarcha ter, ut in Pontificali adnotatur.

XII. Paramenta Sacra Patriarchę.

12. *Tunc afferunt Kaphilam, & princeps Metropolitarum illam ſuper ejus caput demittit, & induit eum Biruna, & tradit illi Baculum in manum ejus.* Tria Pontificalia indumenta apud Neſtorianos Patriarchis & Epiſcopis omnibus communia: nimirùm 1. ܟܦܝܠܐ *Kaphila*, rectiùs ܦܩܝܠܐ *Phakila*, quæ aliàs ܡܥܦܪܐ *Maaphra*, in modum Pluvialis Latini: Græci φακιόλιον dicunt, & φακεώλιον, quorum primum Svidas [b] interpretatur *capitis geſtamen*, alterum

b Morin. de Sacris Ordination. pag. 501.

Ger-

[a] Germanus ἐπιτραχήλιον, hoc eſt, ſtolam Pontificiam. Sed apud Syros Neſtorianos pro Phenolio ſeù Phelonio Græcorum, & Penula, Caſula, Planeta Latinorum ſumitur, quæ tamen ante pectus aperta ſit, & Pluvialis formam repræſentet.. 2. ܒܝܪܘܢܐ *Biruna*, hoc eſt, Cidaris phrygio opere ornata, qua caput tegitur, eſtque inſtar Amictus Latini, quo Fratres Minores cucullam tegunt, dum è ſacrario ad altare pergunt, Liturgiam celebraturi. 3. ܚܘܛܪܐ *Chutra*, ſeù Baculus Paſtoralis. Apud Syros Maronitas & Jacobitas, conſecratus Patriarcha induitur 1. ܡܨܢܦܬܐ *Maſnaphta*, ſeù Amictu Birunæ ſimili. 2. ܦܝܢܐ *Phaina*, ſeù Phænolio inſtar Maaphræ & Phakilæ. 3. ܐܘܪܪܝܐ *Orario*, ſeù Epitrachelio Pontificio inſtar Omophorii ſeù Pallii Græcorum. 4. ܬܐܓܐ *Tiara*, ſeù Mitra. Baculus autem ſeù Virga Paſtoralis non hoc loco, ut apud Neſtorianos fit, conſecrato traditur; ſed poſtquam in thronum is collocatus fuerit, & Evangelium legere aggreditur. In Pontificali Neſtorianorum exſtant preces à conſecrante dicendæ, quum conſecrato tradit Phakilam, Birunam, & Virgam, quæ à Morino prætermiſſæ ſunt. Prima incipit, ܢܠܒܫܟ ܡܫܝܚܐ *Induat te Chriſtus*. Altera, ܐܣܛܠܐ ܗܕܐ ܫܦܝܪܬܐ *Stola hæc optima*. Tertia, ܚܘܛܪܐ ܕܚܝܠܐ *Virga virtutis*. His additur quarta, quum traditur conſecrato ܫܘܫܦܐ *Velum*, cujus initium, ܩܠܝܕܐ ܕܒܝܬ ܫܡܥܘܢ *Claves Simonis*. Pontifices enim Syri & Armenii, loco cerei biſulci ſeù triſulci quem Græci [b] δικήριον & τρικήριον vocant, Cruce parva argentea vel aurea utuntur, qua velum pendet, eaque populum ſignant. Sed eſt & aliud Velum, quo perficiendus Epiſcopus caput ſuum tegere jubetur in Pontificali Neſtorianorum, ut infrà ſermo erit.

a Goar pag. 111.

b Goar. p. 125.

Caput XII.

De Metropolitanis & Epiſcopis.

Metropolitanorum Epiſcoporumque Seleucienſi Primati ſubjectorum inſtitutionem, numerum, ordinem expoſui ſuprà, ubi [c] de eccleſiis Meſopotamiæ, Adjabenæ, Garmææ, Chalachenæ, Elamitidis, Perſidis, Mediæ, Parthiæ, Hyrcaniæ, Bactrianæ, Indiæ, Tartariæ, Chatajæ, Sinæ, Armeniæ, Syriæ, Palæſtinæ, Cypri, & Arabiæ diſſerui. Superiori [d] item ca-

c A pag. 414. ad pag. 614.

d A pag. 631.

capite, quam Neſtorianus Patriarcha in eoſdem exerceat auctoritatem, quæque ſint ipſorum in ejuſdem Patriarchæ electione & conſecratione partes, enarravi. Reliquum eſt, ut eorumdem conſecrationem, perfectionemque ex Pontificali deſcribam: notitiam præterea Eccleſiarum omnium tam Metropolitanarum, quàm Epiſcopalium, quotquot ex Syrorum monumentis haurire licuit, ordine alphabetico, claritati conſulturus, proponam.

§. I.

Epiſcoporum & Metropolitanorum conſecratio.

UNo eodemque ritu Metropolitanus ac Epiſcopus apud Neſtorianos conſecratur, nonnullis exceptis, quæ in fine Pontificalis adnotantur, quæque nos ſuo loco indicabimus. Et hunc quidem Ritum cl. Morinus [a] ex optimo Bibliothecæ Vaticanæ Codice deſcriptum edidit: ſed quum in Latina interpretatione quædam viro doctiſſimo exciderint, quæ minus Syriaco textui cohærent, haud ſupervacaneum erit, ex eodem Vaticano Codice, necnon ex altero à Joſepho Chaldæorum Patriarcha anno Chriſti 1701. exarato, novam verſionem adornare.

[a] De Sac. Ordinationibus Par. 2. à pag. 459.

ܛܟܣܐ ܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ .

Ordo Chirotoniæ Epiſcoporum.

I. Ante Conſecrationem Officium Veſpertinum.

Tempore Veſpertino, hoc eſt, in ingreſſu [1] Dominicæ, præcipit Pontifex, ut Vigilia fiat: & ſeligunt Odas cantandas [2] ante illam, cujus initium, *Apoſtoli ſancti*; nempè *Trinitas*, vel *Apoſtoli ſancti*, *Doctores Fidei*. Gloria. *Da Eccleſiæ tuæ*, *Redemptor mundi* &c. poſt [3] cantum, cujus initium, *Apoſtoli Chriſti Salvatoris noſtri*: Gloria, *Apoſtoli tui ſancti*, *Redemptor noſter*. Canticum Baſilicon, de die occurrente. Et adjunge quod congruit.

ܒܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܥܠܝ
ܚܕܒܫܒܐ : ܦܩܕ ܪܝܫ ܟܘܡܪܐ ܕܢܗܘܐ
ܫܗܪܐ . ܘܦܪܫܝܢ ܥܘܢܝܬܐ ܕܩܕܡ
ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ : ܬܠܝܬܝܘܬܐ . ܐܘ .
ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ ܡܠܦܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ .
ܫܘܒܚ . ܘܥܕܬܗ ܠܥܒܕܝܗ ܦܪܘܩܗ
ܕܥܠܡܐ ܘܫܪܟܐ . ܘܒܬܪܗ . ܫܠܝܚܘܗܝ
ܕܡܫܝܚܐ ܦܪܘܩܢ . ܫܘܒܚ . ܫܠܝܚܝܟ
ܩܕܝܫܐ ܦܪܘܩܢ . ܘܒܣܝܠܝܩܐ :
ܕܝܘܡܗ . ܘܐܦ ܡܐ ܕܫܠܡ .

II. Officium Nocturnum.

In nocte autem incipiunt ab initio Davidis: & dicunt [4] in Seſſionibus Odas Apoſtolorum, & the-

ܒܠܠܝܐ ܕܝܢ ܡܫܪܝܢ ܡܢ ܕܘܝܕ
ܘܐܡܪܝܢ ܒܡܘܬܒܐ ܥܘܢܝܬܐ
ܕܫܠܝܚܐ

theſaurum Evangeliſtarum. Cantus Vigiliæ, de die occurrente. Et adjungunt: *Dominus regnavit, iraſcantur. Exaltabo te Domine. Cantate Domino canticum novum, laus ejus in Eccleſia.* Ode noctis, de die occurrente. Et adjungunt de Apoſtolis quod volunt.

III. Officium Matutinum.

Ad Matutinum autem, & Canonem, de die occurrente, & de Apoſtolis.

IV. Epiſcopi, vel Metropolitæ Conſecratio.

Mane autem facto, hora tertia, congregantur fideles in eccleſia: & procedit [5] Patriarcha, aut
5 Metropolita, & Epiſcopi, qui apud ipſum convenerunt, ornati Birunis, & Baculis: & incipiunt, *Pater noſter qui es in cœlis*: dicuntque Jaculatoriam illius diei, & terminant. Qui autem ad Chirotoniam accedit, ſtat in medio
6 Altaris juxta ordinem [6] quem habet, ſive Diaconus ſit, ſive Presbyter. Archidiaconus intonat, *Pax nobiſcum*. Præſul orat: *Laus fluentis gratiæ tuæ &c.*

7 Et incipit: [7] *Miſericordiam Domini in æternum*, tono qui Ghiura, hoc eſt, Peregrinus, dicitur: uſque ad, *Teſtis in cœlo*. Aut, *Memento*, cum hac Antiphona: *Illa Gratia &c.*

Et orant: *Te theſaurum abundantem &c.* Et ponunt aromata, & incipiunt cantum, *omnia facit*, Et repetunt eum: & dicunt *Gloria*: *Sacerdotium Aaronicum*. Vel adjungunt: *Sacerdotium Aaronicum*: *Spiritus ſanctus qui miſſus eſt*: *Paſtor cœleſtis*: *Spiritus Paraclitus*: Et dicunt, *Gloria:*

8 ria: [8] *Benedictus qui vos magnificat &c.* Et orant: *Te munerum dator &c.*

9 Et dicunt Canones, [9] unuſquiſque ordine ſuo &c.

Tùm orat Præſul: *Effunde Domine rorem gratiæ tuæ &c.* Et incipit Pſalm. 122. *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cœlis. Effunde gratiam tuam Domine noſter ſuper ſervum tuum.* Aut, Pſalm. 66. *Deus miſereatur. Donum tuum effunde.*

Abſoluto Canone, non precantur; ſed accipit Evangelium
10 Præſul, & imponit illud dorſo [10]
ejus qui ordinatur, ita ut quis ipſum ſuſtineat. Dicit autem Archidiaconus: *Stemus parati.* Tùm
11 legunt hanc ſancti Evangelii [11]
lectionem. *Quum autem veniſſet Jeſus in partes Cæſareæ &c.*

Scito autem, quod quum imponitur Evangelium dorſo ejus qui ordinatur, omnes Epiſcopi, qui ibi adſunt, imponunt ſuper eum manus ſuas ex utroque latere, donec omnes preces abſolutæ fuerint; & tunc ab eo recedunt.

Quum autem abſolutum fuerit Evangelium, imponit illud dorſo ejus. Diaconus verò intonat:
12 *Pax.* Præſul dicit: *Gratia* [12] *Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ ſemper deficientia ſupplet, beneplacito Dei Patris & Filii ejus unigeniti, & virtute Spiritus ſancti ab omnibus adorandi, bonorum omnium largitoris: etiam nunc, Domine Deus, eligit in eccleſia tua Orientis, Coches matris eccleſiarum Seleuciæ & Cteſiphontis*

urbium Arſaciarum, *hunc N. Presbyterum & monachum*, *in opus magnum Epiſcopatus*. *Precemur omnes pro eo*, *ut adveniat ſuper eum donum tuum*, *Deus*, *eumque virtute perficiat*, *& conſummet in miniſterio Epiſcopatus*, *gratia & miſerationibus Unigeniti tui*: *cui tecum*, *& cum Spiritu ſancto laus*, *honor*, *gratiarum actio*, *& adoratio*. Signat ſeipſum, & vocem attollit, *Nunc & ſemper &c.* Reſpondent. *Amen*.

Archidiaconus intonat: *Pax*. Præſul dicit, imponens dexteram manum ſuam capiti ejus qui ordinatur, ſiniſtram verò extendens
13 more precantis: *Deus* [1] *no-*
a Morin. p. 468. *ſter* [a] *bone & benefactor &c.* Et
14 *ſecundum* [14] *Apoſtolicam*, *Domine*, *traditionem*, *quæ ad nos*
15 *deducta eſt &c.* Et ſignat ſuper [15] caput ejus qui ordinatur. Reſpondent, *Amen*.

16 Deinde dicit [16] Archidiaconus. *Tollite in altum mentes ve-*
17 *ſtras &c.* Reſpondet [17] populus, *Decet & convenit*. Semel pro Epiſcopo.

Recitat Præſul hanc orationem ſuper Epiſcopos, quæ etiam ſuper Metropolitas recitatur.
18 *Deus* [18] *magne à ſæculo*, *occultorum cognitor &c.* Et vocem attollit, ſignans caput ejus in crucis modum, ac dicens: *Nunc & ſemper*. Reſpondent. *Amen*.

19 Qui verò ordinatur adorat [19] uſque ad terram: & ſurgit rectus, poſtquam Epiſcopi dexteras ſuas à lateribus ejus removerunt, li-

brumque Evangelii unàcum eo
à quo ſuſtinebatur, ab ejus dorſo
elevarunt. Tùm Maaphram &
Birunam ſuper Altari ponunt;
Virga autem ad parietem ſtat juxta
altare: quas omnes Archidiaconus
affert. Præſul autem circumdat
eum Maaphrâ, & induit
Birunâ, & tradit Virgam in ma-
20 num ejus dexteram: Et ſignat [20]
eum crucis ſigno inter oculos pollice
ſuo dextero, ab inferiori parte
ad ſuperiorem & à dextra ad
ſiniſtram, dicens: *Segregatus eſt*,
ſanctificatus eſt &c. Reſpondent,
Amen.

21 Et oſculatur [21] eum Præſul in
capite, benedicens ei voce quam
is audire poſſit, ac dicens: *Perficiat
te Deus &c.*

Poſtea apprehendit illius ma-
22 num, & collocat [22] eum in ordine
ſuo ad dextram ſuam,
vel ſiniſtram, ſecundùm præceſſionem
Sedis ejus. Tùm accedunt
Presbyteri & Diaconi, &
ſalutant Præſulem & eum qui ordinatus
eſt. Incipit autem Præ-
23 ſul Canticum [23] Cancellorum.
Et dum dicunt Canticum, ſalutat
Præſul Altare, & convertit faciem
ſuam ad Occidentem. Deinde
Archidiaconus adducit Ordinatum
ad Altare, Baculum de
manu ejus tollens. Ille verò ſalutat
Altare & Pontificem, ſtatque
in loco ſuo cum decore. Tùm
reddit illi Baculum ſuum. Qui
verò intra Cancellos ſunt, accedunt
unuſquiſque ſecundùm ordinem
ſuum, & ſalutant Altare, &
Pontificem, & Ordinatum. Egre-

diun-

diuntur autem Presbyteri & Diaconi ad Bema, portantes luminaria & thuribula, unuſque de Presbyteris portat Crucem, & Pontifex procedit cum eo. Dumque Pontifex dicit, *Gloria*, aſcendunt ad Bema, & Archidiaconus intonat, *Pax*. Pontifex verò
24 precatur, dicens: [24] *Tibi Domine*, &c, *Sanctus*. Stant autem Epiſcopi, unuſquiſque juxta primatum Sedis ſuæ.

Dumque prima lectio inchoatur, accedit Archidiaconus, omniumque Baculos tollens, in Patriarchium defert, præter Baculum Pontificis.

Scito autem, quod lex erat antiquis, ut ab eo tempore quo conſecrandus Epiſcopus ad altare accedebat, donec abſolveretur poſtrema oratio, quæ eſt: *Deus magne à ſæculo*, Evangelium ſuper dorſum ejus ponebatur, nec tollebatur: ſed hanc conſuetudinem
25 [25] abrogarunt Patriarchæ.

Sic quoque Canonem, cujus initium, *Chriſte qui ſervis tuis*, dicebant antiqui. Sed hunc etiam abrogarunt Patres Patriarchæ, ejuſque loco juſſerunt dici Canticum Cancellorum, cum quo ad Bema egrediuntur.

V. De ritu conſecrationis Metropolitæ & Patriarchæ.

Atque ita perficitur ordinatio Epiſcoporum, qui recens ordinantur à Metropolita, aut Patriarcha. Hic etiam [26] ordo eo-
26 dem modo obſervatur, quum Metropolitæ ordinantur. Verum addunt in ordinatione Metropolitarum in oratione, quæ incipit, *Deus magne à ſeculo*, hæc verba:

ut

ut faciat in virtute doni tui Epiſcopos, & Presbyteros, & Diaconos &c. Et prædicat eum Archidiaconus ſic: *Qui conſecratur & ordinatur Metropolita in eccleſia &c.* Et reſpondent, *Decet & convenit*, bis in ordinatione Metropolitæ. His addunt ſex Metropolitas, Elam ſcilicet, & Sobæ, & Perath-Meſenæ, & Aſſyriæ, & Beth-Garmæ, & Halavanæ.

ܚܣܝܐ ܘܢܥܒܕ ܒܚܝܠܐ ܕܡܘܗܒܬܟ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ. ܘܡܟܪܙ ܠܗ ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܗܟܢܐ: ܕܡܬܩܕܫ ܘܡܬܬܣܝܡ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܒܥܕܬܐ ܘܫܪܟܐ. ܘܥܢܝܢ: ܫܘܐ ܘܙܕܩ: ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܒܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܘܡܘܣܦܝܢ ܐܦ ܫܬܐ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܥܝܠܡ ܘܕܨܘܒܐ: ܘܕܦܪܬ ܡܝܫܢ ܘܕܐܬܘܪ ܘܕܒܝܬ ܓܪܡܝ ܘܕܚܠܘܢ.

27 Per [27] ipſum quoque perficiatur electio Patriarchæ, poſtquam ex hoc ſeculo migraverimus.

ܘܥܠ ܐܝܕܗ ܢܫܬܡܠܐ ܓܒܝܬܐ ܕܦܛܪܝܪܟܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ.

§. II.

Obſervationes in præcedentem Ritum.

1\. Dies Dominicus conſecrationi Epiſcoporum deſtinatus.

1\. IN *ingreſſu Dominicæ*. Dominicum diem conſecrationi Epiſcoporum præſcribunt Pontificalia Syrorum, Græcorum, Latinorum: idque ſibi volunt Canones, quartus Nicænus, & undevigeſimus Antiochenus, quibus præcipitur, *ut Epiſcopus non ordinetur abſque Synodo*: Synodus enim Dominico aut ſaltem feſto die celebrari conſuevit.

2\. Odæ quæ incipiunt, Trinitas, &, Apoſtoli ſancti.

2\. *Odas cantandas ante illam, cujus initium, Apoſtoli ſancti*. Morinus pag. 459. minus rectè vertit, *hymni cantandi, nempe, Ante Apoſtolos ſanctos Trinitas*. In officio veſpertino, antequam canatur hymnus ſeù ode, quæ incipit, *Apoſtoli ſancti*, in conſecratione Epiſcopi canitur unus ex hiſce hymnis, quorum initium, *Trinitas*, &, *Apoſtoli ſancti Doctores fidei*. Nulla verò ode incipit, ut Morinus reddit, *Ante Apoſtolos ſanctos Trinitas*.

3\. Quædam Morini hallucinationes.

3\. *Poſt cantum, cujus initium, Apoſtoli Chriſti Salvatoris noſtri &c.* Morinus pag. 460. hanc rubricam cum fine præcedentis Cantus conjungit ſic: *Confirma ei verbum tuum, unigenite qui poſt:* additque nullo ſenſu, *Apoſtoli ſancti Redemptor noſter, qui in ortu diei ejus: & pauſam fac quando convenit*. Hìc autem nonnulla omittit, disjuncta conjungit, vocum ſignificationem corrumpit, omnia perturbat. In voce *Unigenite*, deſinit cantus, cujus initium, *Da Eccleſiæ tuæ*. Quæ ſequuntur, ex noſtra verſione ſunt corrigenda. De Cantico, quod *Baſilicon* dicitur, vide quæ ex Georgio Arbelenſi

de Officio Veſpertino lib. 2. cap. 17. notata ſunt Tom. 3. p. 528. & ſeq.

4. Seſſiones, & Pſalmorum in officio divino diſtributio.

4. *Dicunt in ſeſſionibus odas Apoſtolorum, & theſaurum Evangeliſtarum &c.* Pſalmorum in Officio veſpertino, nocturno, & matutino dicendorum diſtributionem habes Tom. 3. à pag. 291. *Mautbas* ſeù ſeſſiones Syri vocant tres Officii nocturni partes, quæ Græcis Cathiſmata dicuntur. Eas Morinus *Cathedram* male interpretatur, ut & reliqua, quæ uſque ad numerum ſequentem ex noſtra verſione emendari poſſunt. *Theſaurus Evangeliſtarum* eſt libellus continens odas ſeù cantus de Evangeliſtis.

5. Epiſcoporum ordinatio ad Patriarcham, vel Metropolitam ſpectat.

5. *Procedit Patriarcha, aut Metropolita.* Ordinatio enim Metropolitarum, necnon Epiſcoporum Provinciæ magnæ, ad Patriarcham ſpectat; reliquorum verò uniuſcujuſque provinciæ Metropolitanæ Epiſcoporum, ad Metropolitam, ut ſuprà dixi.

6. Clerici per ſaltum promoti.

6. *Juxta ordinem quem habet, ſive Diaconus ſit, ſive Presbyter.* His verbis indicari videtur, apud Syros Neſtorianos adhuc vigere, vel ſaltem viguiſſe antiquam primitivæ Eccleſiæ conſuetudinem, de Clericis, ut ajunt, per ſaltum promotis: quæ poſtea jure Eccleſiaſtico abrogata fuit, prohibente, nequis inferioribus prætermiſſis ad ſuperiorem Ordinem provehatur. Nam (ut docet S. Thomas in IV. Sententiarum Diſt. XXIV. Quæſt. 1. Art. 2. Quæſtiuncula 5.) *Non eſt de idoneitate ſuperiorum Ordinum, quod aliquis minores Ordines prius habeat, quia poteſtates ſunt diſtinctæ; & una, quantum eſt de ſui ratione, non requirit aliam in eodem ſubjecto; & ideo etiam in primitiva Eccleſia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores Ordines non ſuſceperant; & tamen poterant omnia, quæ inferiores Ordines poſſunt; quia inferior poteſtas comprehenditur in ſuperiori virtute, ſicut ſenſus in intellectu, & Ducatus in Regno. Sed poſtea per Conſtitutionem Eccleſiæ determinatum eſt, quod ad majores ſe non ingerat, qui prius in minoribus officiis ſe non humiliavit. Et inde eſt, quod qui ordinantur per ſaltum, ſecundùm canones non reordinantur, ſed id, quod omiſſum fuerat de præcedentibus ordinibus, eis confertur.* Cæterum in ſequentibus electus numquam Diaconus, ſed Presbyter ſemper appellatur.

7. Morini hallucinatio.

7. *Et incipit: Miſericordiam Domini in æternum.* Morinus pag. 460. & ſeq. perperàm ſic interpretatur: *Et incipit, Gratia Domini in ſæculum: In peregrinatione uſque ad martyrem, vel memento*: nullo ſenſu. His porrò Syriaci Pontificalis verbis indicantur duo Pſalmi, nimirùm LXXXVIII. cujus initium apud Latinos, *Miſericordias Domini in æternum cantabo*, uſque ad verſum illum, *Et teſtis in cœlo fidelis*: & CXXXI. qui incipit, *Memento Domine David*. Alteruter canendus eo tono, qui Syris dicitur ܓܝܘܪܐ *Ghiura*, hoc eſt, *Peregrinus*. Sic & Græci tonos ſuos in divinis officiis deſignare ſolent, initialia primitivi toni verba indicantes.

8. Be-

8. Hæretici inter Sanctos commemorati in Pontificali Syro-Neſtoriano.

8. *Benedictus qui vos magnificat &c.* In hoc cantu à Neſtorianis inter ſanctos Patres commemorantur Ignatius, Polycarpus, Athanaſius, Euſtathius, Meletius, Flavianus, Gregorius *Nazianzenus*, Baſilius, Gregorius *Nyſſenus*, Ambroſius, Diodorus, Joannes *Chryſoſtomus*, Theodorus *Mopſveſtenus*, & Alexander *Hierapolitanus*, quorum duo poſtremi ab Eccleſia catholica damnati ſunt. Morinus pag. 462. pro Flaviano Antiocheno habet *Paulinum*. Joſephus I. Chaldæorum Patriarcha, utpote orthodoxæ fidei addictus, hos tantùm Patres in deſcripto à ſe Pontificali nominat, *Ignatium*, *Polycarpum*, *Athanaſium*, *Gregorium*, *Baſilium*, *Chryſoſtomum*, & *Ambroſium*.

9. Cantus à Syris Canones vocantur.

9. *Dicunt Canones*. Ita vocantur Cantus: ſeptem autem hìc ſunt, quorum priores tres canuntur tono, cujus initium, ܒܣܘܓܐܐ *In multitudine*: quatuor poſteriores tono, ܛܘܒܐ ܠܐܝܢܐ *Beatus qui*. Omnibus verò præmittitur Antiphona ex Pſalmis: videlicet, primo Canoni hæc ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܐܪܕܝܬܝܘܗܝ *Beatus homo, quem tu*, ſupple, *erudieris Domine, & de lege tua docueris eum*: ſecundo, & ſeptimo Canoni, ܬܗܘܐ ܐܝܕܟ ܕܝܡܝܢܐ *Fiat dextera manus tua*: Tertio, ܡܛܠ ܕܩܕܡܬܝܗܝ ܒܒܘܪܟܬܗ *Quoniam præveniſti eum*: Quarto, ܫܕܪ ܢܘܗܪܟ ܘܗܝܡܢܘܬܟ *Mitte lucem tuam & fidem tuam*: Quinto, ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܥ ܨܠܘܬܝ *Domine Deus virtutum exaudi orationem meam*: Sexto, ܪܥܝܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ *Qui paſcis Iſraelem*. Unuſquiſque Canon ſeù Cantus in plures Strophas dividitur, quæ hac voce indicantur ܟܗ, hoc eſt, *eodem tono*. Morinus ubique vertit *item*; quem vide à pag. 462. ad pag. 466. Sed quod in textu legitur pag. 464. ܠܟܘܡܪܐ ܕܦܪܫܬܗ ܝܡܝܢܟ *Pontifici, quem dextera tua ſegregavit*; ipſe perperam legit ܠܡܥܡܪܐ ܕܦܪܫܬܗ ܝܡܝܢܟ *In habitationem, quam dextera tua ſegregavit*: & quod dicitur pag. 466. ܘܒܨܠܘܬܐ ܕܪܫܐ ܕܓܙܒܪܐ ܬܬܪܝܡ ܘܬܥܒܕ ܦܐܪܐ. *Et oratione principis theſaurariorum exaltetur fructumque ferat*, hoc eſt, prece Petri Apoſtolorum Principis; ipſe vertit, *oratione principis magnatum*, nimirùm, ut exponit pag. 502. *precibus Catholici Patriarchæ Epiſcoporum principis*. Leviora alia menda omittimus.

10. Evangelium electo Epiſcopo imponitur.

10. *Imponit Evangelium dorſo ejus, qui ordinatur*. Evangelii ſuper verticem & inter ſcapulas conſecrandi impoſitionem omnes Rituales antiqui & recentes Syriaci, Græci, Latini commemorant; etſi eam cerimoniam nonnullæ olim eccleſiæ omiſerint, ut rectè

ob-

obſervat Morinus de Sacr. Ordinationib. Par. 3. exercitat. 1. cap. 1. num. 5. & 6. Sed in hac Codicis Evangeliorum impoſitione præter triplicem, quam idem Morinus num. 9. obſervat varietatem, hæc occurrit: quod ſcilicet Latini, & Syro-Neſtoriani Rituales jubent codicem Evangelicum Ordinando imponi, antequam ceteræ, ut vocant, conſecratoriæ preces recitentur: Græci verò, & Syriaci tàm Maronitarum, quàm Jacobitarum, eam cerimoniam tùm fieri præſcribunt, poſtquam Conſecrator manum capiti ordinandi impoſuit, dicens: *Divina Gratia, quæ ſemper infirma ſanat &c. promovet N. Presbyterum ad ordinem Epiſcopatus &c.*

11. Evangelii lectio peculiari ritu Neſtorianorum. 11. *Evangelii lectionem.* Græci, Latini, & Syri omnes, præter Neſtorianos, dum Codex Evangeliorum ordinando imponitur, nullam ex eo lectionem legunt, ſed certas preces fundunt. Neſtoriani autem impoſitum Evangelium tenent, donec preces omnes compleantur, peractæque conſecrationis proclamatio fiat, ut ex ſequentibus conſtat.

12. Promulgatio decreti de electione facti. 12. *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Hæc decreti de electione facti promulgatio, de qua fuſè Morinus Exercit. 2. cap. 3. & ſeqq. paucis mutatis legitur apud Græcos & Syros: Græci [a] ajunt. *Suffragio & approbatione Deo dilectiſſimorum Epiſcoporum, Divina gratia, quæ ſemper infirma curat, & deficientia ſupplet, promovet hunc N. religioſiſſimum Presbyterum in Epiſcopum civitatis N. à Deo cuſtoditæ. Precamur igitur pro eo, ut in ipſum veniat gratia ſanctiſſimi Spiritus.* Syri Maronitæ: ܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܘܡܘܗܒܬܐ
ܫܡܝܢܝܬܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܝ ܕܒܟܠܙܒܢ ܡܫܡܠܝܐ ܚܣܝܪܘܬܢ ܘܡܐܣܝܐ
ܟܪܝܗܘܬܢ ܘܥܨܒܐ ܡܚܘܬܢ ܘܫܒܩܐ ܚܘܒܝܢ ܘܝܨܦܐ ܕܟܠܗܘܢ
ܒܢܝܗ ܕܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܐܠܗܐ: ܩܪܝܐ ܘܡܩܕܡܐ ܠܗܢܐ ܦܠܢ ܥܒܕܗ
ܕܡܫܝܚܐ ܕܗܪܟܐ ܩܐܡ ܘܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܪܪܐ ܟܦܝܦ
ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܥܝܢܐ ܕܪܥܝܢܗ ܠܘܬܟ ܡܪܝܡ ܕܥܡܪ
ܐܢܬ ܒܫܡܝ ܫܡܝܐ ܘܡܘܗܒܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ ܡܣܒ: ܡܢ ܕܪܓܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ
ܠܕܪܓܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܦܠܢܝܬܐ ܘܡܢ ܕܘܟܬܐ ܕܩܫܝܫܐ
ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܢܨܠܐ ܗܟܝܠ ܥܠܘܗܝ ܕܬܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܛܝܒܘܬܐ
ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܢܐܡܪ ܟܠܢ ܒܩܠܐ ܪܡܐ: ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ.

Divina Gratia, & donum cæleſte Domini noſtri Jeſu Chriſti, quod ſemper defectus noſtros ſupplet, & infirmitatem noſtram curat, & cicatrices noſtras alligat, & debita noſtra dimittit, & curam gerit omnium filiorum ſanctæ eccleſiæ Dei: vocat & promovet hunc N. ſervum Chriſti, qui hìc adeſt, & cum timore ac tremore fideque veritatis ſeipſum coram ſancto altari inclinat, & oculos mentis ſuæ in altum attollit ad te, qui in cœlis cœlorum habitas, donumque cœ-

[a] Morin. p 74. Habert. pag. 67.

leſte expectat: ex ordine Presbyterorum, ſeù Periodevtarum, vel Chorepiſcoporum, ad ordinem Epiſcoporum ad ſanctum altare ſancti Domini N. Civitatis N. Precemur igitur omnes, ut adveniat ſuper eum gratia & donum Spiritus ſancti, terque pro eo clamemus: Concede ei Domine. Quæ verba, ut & reliqua quæ à Pontifice conſecrante dicuntur, à Morino prætermiſſa ſunt in eo Ritu, quem ipſe perperàm [a] appellat *Syrorum Maronitarum ordinationes*, quum reverà nihil aliud ſit, quàm liber Diaconalis, hoc eſt, ea ordinationum pars, quæ ad Diaconum ſeù Chorum, Pontifici reſpondentem ſpectat. Syri [b] Jacobitæ: ܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܗܝ ܕܠܡܚܝܠܬܐ ܡܐܣܝܐ ܘܚܣܝܪܬܐ ܡܫܡܠܝܐ ܘܒܛܝܠ ܠܗ ܕܥܕܬܐ: ܩܪܝܐ ܘܡܩܕܡܐ ܠܗܢܐ ܦܠܢ ܪܚܡ ܐܠܗܐ ܩܫܝܫܐ ܗܪܟܐ ܕܩܐܡ ܠܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܐܘ ܠܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܦܠܢܝܬ ܕܬܚܝܬ ܐܘܚܕܢܐ ܫܠܝܚܝܐ ܘܐܠܗܝܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝ ܡܕܝܢܬܐ ܡܒܪܟܬܐ ܘܪܚܡܬ ܡܫܝܚܐ ܘܪܚܝܡܬ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܘܡܝܛܪܘܦܘܠܝܣ ܕܟܠܗ ܡܕܢܚܐ ܐܪܬܘܕܘܟܣܝܬܐ. ܢܨܠܐ ܗܟܝܠ ܟܠܢ ܕܬܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܛܝܒܘܬܐ ܘܡܐܬܝܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܢܩܥܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܥܡܐ. ܩܘܪܝܠܠܝܣܘܢ.

Divina gratia, quæ infirmos ſanat, & deficientia ſupplet, & eccleſiarum curam gerit, vocat & promovet hunc N. Dei amantem Presbyterum hìc præſentem, ad Epiſcopatum, aut Metropolitatum, civitatis N. quæ eſt ſub poteſtate Apoſtolica & divina Antiochiæ urbis benedictæ Chriſtum diligentis & Chriſto dilectæ, & Metropoleos totius Orientis orthodoxi. Precemur igitur omnes, ut adveniat ſuper eum gratia & illapſus Spiritus Sancti: & clamemus ter. Populus. *Kyrie eleiſon.* Verùm in eo, quod à Chaldæis pronunciatur, decreto Neſtorianiſmus deprehenditur, quum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab auguſtiſſima Trinitate ſeparant, ajentes: *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ ſemper deficientia ſupplet, beneplacito Dei Patris, & Filii ejus unigeniti & virtute Spiritus Sancti &c.* Morinus pag. 468. ea verba, *etiam nunc, Domine Deus eligit*, haud rectè vertit, *etiam nunc Domine Deus elige*: præterea loco, *in eccleſia tua Orientis*, hoc eſt, in eccleſia Orientali, quæ eſt Coche mater Eccleſiarum Seleuciæ & Cteſiphontis, perperàm legit, *in eccleſia tua altaris Cucorum*: denique malè interpretatur, *ſignat eum*, quum in textu dicatur, *ſignat ſeipſum*. Electus autem tàm à Conſecrante quàm ab Archidiacono vocatur *Presbyter & monachus* ex recepto Orientalium more, quo ſoli monachi vel olim profeſſi, vel tunc profitentes ad Epiſcopatum aſſumuntur.

[a] A pag. 384. ad pag. 433.

[b] Morin. p. 487.

13. Precatio conſecratoria Epiſcopi.

3. *Deus noſter bone & benefactor.* Poſt Decreti de electione facti promulgationem, quæ incipit, *Divina gratia*, de qua modò dixi, apud Græcos binæ precationes à Pontifice recitantur, manum capiti ordinandi imponente, dum Evangelium etiam cervici, & capi-

ti

ti ipſius imponitur, quarum prima [a] incipit: *Here Domine Deus noſter, qui præcepiſti nobis*: altera [b] *Domine Deus noſter, qui quum humana non poſſit natura*. Binæ etiam precationes funduntur à Pontifice apud Neſtorianos, quarum prioris initium, *Deus noſter bone*, poſterioris, *Deus magne à ſæculo*. Item juxta Syros Maronitas & Jacobitas poſtquam Pontifex impoſitam capiti ordinandi manum tenens dixerit, [illegible]

Etiam Domine Deus dignum hunc ſervum tuum effice per miſerationes tuas hac Epiſcopatus vocatione &c. binas eodem ferè ritu precationes fundit, quarum prima incipit: [illegible]

Deus qui univerſam eccleſiam tuam per iſtos Pontifices in manus impoſitione exornas: altera: [illegible]

Deus deorum & Dominus dominantium. In iſtis precationibus, aut in earum altera, formam Epiſcopatus conſiſtere adversùs Arcudium alioſque contendit Morinus Exercit. 2. cap. 3. & 4. qui tamen mutilum Pontificalis Syriaci exemplar nactus, neutram precationem deſcripſit in eo, quem vocat ritum ordinationis Maronitarum p. 420. & Jacobitarum pag. 487.

a Morin p. 65. Habert. pag 67.
b Morin p. 65. Habert. pag. 69.

14. Privilegium à Patriarcha Antiocheno conceſſum Primati Seleucienſi, ut Epiſcopos ordinare poſſit.

14. *Secundùm Apoſtolicam, Domine, traditionem*. Morini verſionem mendis plenam ita emendamus. *Et ſecundùm Apoſtolicam, Domine, traditionem, quæ ad nos per Chirotoniam manuſque impoſitionem miniſterii eccleſiaſtici deducta eſt: & beneplacito conſenſuque ſanctæ Trinitatis: & conceſſione ſanctorum Patrum noſtrorum, qui in Occidente ſunt: in hac potiſſimum Cochenſi eccleſia, omnium eccleſiarum Orthodoxorum communi matre, en præſentamus coram majeſtate tua, Deus noſter laudabilis ab omnibus adorande, hunc ſervum tuum quem ſegregaſti & elegiſti, ut ſit Epiſcopus electus in eccleſia tua ſancta: & unanimi omnium noſtrum, tuæque divinitati grato conſenſu, charitatiſque & honoris vinculo, oramus omnes pro eo, ut veniat ſuper eum gratia Spiritus ſancti illapſu & inhabitatione divina: perficiatque & ſanctificet & conſummet eum in opere perfecto miniſterii hujus magni & excellentis, ad quod præſentatur, gratia & miſerationibus Unigeniti tui, nunc &c.* Ex iis verbis, *conceſſione Patrum noſtrorum, qui in Occidente ſunt*, palàm fit, Seleucienſes Archiepiſcopos à Patriarcha Antiocheno poteſtatem accepiſſe, ut Epiſcopos ordinarent, juxta Canonem Arabicum Nicænum, de quo vide Tom. 1. Bibl. noſtræ pag. 9. & Tom. 3. pag. 57.

15. Conſignatio capitis Ordinandi.

15. *Signat ſuper caput ejus qui ordinatur.* Apud Syros Maronitas & Jacobitas hæc cerimonia in conſecratione Epiſcopi omittitur: item apud Græcos in antiquis Codicibus, quos Morinus evulgavit: in eo verò Pontificali, quo Habertus & Goar uſi ſunt, antequam Evangelium capiti Ordinandi imponatur, diſerta fit conſignationis mentio [a] his verbis: *Priuſquam autem Evangelium imponatur, conſignat caput ipſius ter.*

[a] Habert. p. 67. Goar. pag. 302.

16. Archidiaconi Proclamatio.

16. *Dicit Archidiaconus, tollite in altum mentes veſtras.* Integra Archidiaconi enunciatio hæc eſt. *Tollite in altum mentes veſtras, & poſtulate miſericordiam à Deo clemente pro hoc N. Presbytero & monacho, qui initiatur & ordinatur Epiſcopus ad eccleſiam Dei, quæ eſt in loco N. aut ad civitatem & diœceſim N. omnemque ejus ditionem, ad quam ſegregatus eſt. Orate pro eo.* In ritu Græcorum non ab Archidiacono, ſed ab uno Epiſcoporum Aſſiſtentium hæc proclamatio pronunciatur, quæ *Diaconica* dicitur. Vide Morin. pag. 65. & Habert. pag. 68.

17. Populi acclamatio.

17. *Reſpondet populus, decet & convenit, ſemel pro Epiſcopo.* Morinus pag. 469. malè vertit, *ſemel Epiſcopus.* Senſus eſt, quum ordinatur Epiſcopus, dicit populus ſemel, *decet & convenit*, ſeù *dignum & juſtum eſt*; quum Archiepiſcopus, bis: quum Patriarcha, ter. Vide quæ ſuprà dicta ſunt.

18. Epiſcopi officia.

18. *Deus magne.* In hac precatione omnia ferè Apoſtolici Epiſcopatus munia enumerantur: ac primo officium prædicandi: ܕܢܟܪܙ ܠܫܢܗ ܡܠܬܐ ܬܪܝܨܬܐ ܕܫܪܪܐ ܘܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܒܚܫܘܟܐ ܘܡܪܕܝܢܐ ܠܣܟܠܐ ܘܡܠܦܢܐ ܠܫܒܪܐ: *Quum lingua ejus prædicet verbum rectum veritatis, ut ſit lumen iis qui in tenebris ſedent, & correptor inſipientium, & doctor puerorum.* 2. Ligandi & ſolvendi: ܐܠܒܫܝܗܝ ܡܪܝܐ ܚܝܠܐ ܡܢ ܪܘܡܐ ܕܢܐܣܘܪ ܘܢܫܪܐ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ. *Indue eum Domine virtute ex alto, ut liget & ſolvat in cœlo & in terra.* 3. Operandi virtutes. ܘܒܣܝܡܘܬ ܐܝܕܘܗܝ ܢܬܐܣܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܢܣܬܥܪܢ ܒܐܝܕܗ ܚܝܠܐ ܒܫܡܟ ܩܕܝܫܐ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܠܗܘܬܟ. *Et per manus ejus impoſitionem curentur infirmi, fiantque per eum virtutes in nomine tuo ſancto ad laudem divinitatis tuæ.* 4. Conferendi ſacros Ordines: ܘܢܥܒܕ ܒܚܝܠܐ ܕܡܘܗܒܬܟ ܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܘܡܫܡܫܢܝܬܐ ܘܗܘܦܕܝܩܢܐ ܘܩܪܘܝܐ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ. *Et faciat in virtute doni tui Presbyteros, & Diaconos & Diaconiſſas, & Hypodiaconos, & Lectores in miniſterium eccleſiæ tuæ ſanctæ.* 5. Paſcendi creditum ſibi gregem: ܘܢܪܥܐ ܡܪܥܝܬܐ ܕܐܬܓܥܠܬ ܠܗ

[illegible]

Et congreget, paſcat, & augeat populum tuum & oves gregis tui, perficiatque animas ſibi creditas in omni timore Dei. Quæ omnia in Pontificali Romano his verbis comprehenduntur: *Epiſcopum oportet judicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare.* Et in Pontificali Maronitarum: [illegible]

Tu, Domine, mitte ſuper hunc ſervum tuum, Spiritum tuum ſanctum & principalem, ut paſcat & viſitet eccleſiam ſibi creditam, ordinetque in ea Sacerdotes, conſtituatque Diaconos, & conſecret altaria & eccleſias, & benedicat domos, & faciat invocationes efficaces, & ſanct, & judicet, & gubernet, & liberet, & ſolvat, & liget, & exuat, & induat, & figat, & ſegreget cum omni poteſtate, quam Apoſtolis tuis dediſti. In eodem: [illegible]

Dignum effice eum miſerationibus tuis, & ſacerdotio fungatur, offeratque tibi oblationes mundas. Et alibi: [illegible]

Omnibus eum virtutibus exorna: omnem ſancti Spiritus operationem in eum emitte: adveniat ſuper eum virtus evangelii, donum prophetiæ, operatio virtutum: ut per manus impoſitionem dæmonia ejiciat, ſanitatem infirmis largiatur, & ſigna atque prodigia in populo tuo ad ſancti nominis tui gloriam faciat.

19. De unctione Chriſmatis aut olei.

19. In eadem Neſtorianorum precatione, cujus initium, *Deus magne*, verba hæc leguntur, [illegible]

Tu,

Tu, Domine, etiam nunc illumina faciem tuam ſuper hunc ſervum tuum, & elige eum electione ſancta per Spiritus ſancti unctionem, ut ſit tibi ſacerdos perfectus, qui æmuletur ſummum Pontificem veritatis, qui animam ſuam pro nobis poſuit: quibus indicari videtur unctio materialis ex Chriſmate in Epiſcoporum ordinatione. Neſtoriano Pontificali reſpondet Syriacum Maronitarum; in quo ſic orat Pontifex: ܐܬܪܥܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܘܒܡܫܚܟ ܘܒܐܝܕܝܢ ܐܫܦܥ ܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ ܡܕܒܪܢܝܬܐ ܥܠ ܥܒܕܟ ܗܢܐ ܦܠܢ:

Dignare nunc quoque Domine Deus noſter, & per Chriſma tuum, perque nos effunde virtutem ſpiritus principalis ſuper hunc N. famulum tuum: Et paucis interjectis. ܘܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܒܡܫܚܟ ܚܕܘܬܐ ܕܪܘܚܟ ܩܕܝܫܐ.

Et da ei, Domine Deus omnipotens, per Chriſma tuum lætitiam Spiritus tui ſancti: ubi quum in antiquis exemplaribus nulla eſſet Syriaca vel Arabica rubrica, hanc cl. Stephanus ejuſdem Maroniticæ gentis Patriarcha adjici, vel, ut ipſe in præfatione contendit, reſtitui juſſit: هاهنا يدهن راس المتسام بالميرون ثلاث مرات صليبا اذ يقول ܐܬܪܥܐ ܗܫܐ. ثم ثانيا راس الكهنه هاهنا يدهن كفوف يديه صليبا من بام يد اليمنى الى شاهد اليسرى ومن بام الشمال الى شاهد اليمنى ويطبقهما اذ يقول ܘܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܗܫܐ.

Hìc ungit caput ordinati Chriſmate tribus vicibus in modum crucis, dicens: Dignare &c. *Deinde iterùm Pontifex hìc ungit volas manuum ejus in crucis formam à pollice dexteræ ad indicem ſiniſtræ, & à pollice ſiniſtræ ad indicem dexteræ: tùm utramque manum claudit, dicens*: Et da ei Domine &c. Verùm, ut doctè Morinus [a] exercit. 6. cap. 1. & Habertus in Homiliam Epiſcopi recens conſecrati Obſervat. 1. 2. 3. & 4. oſtendunt, nec Presbyterorum nec Epiſcoporum unctio materialis ex chriſmate, ſeù oleo apud Orientales unquam fuit in uſu; nullum hujuſce ritus apud eos veſtigium nec in auctoribus, nec in Euchologiis: ſi auctor aliquis Græcus vel Syrus de unctione quid videtur dixiſſe, de ſpiritali intelligendus eſt. Poſt peractam Chriſmatis conſecrationem Pontifex apud Syros Jacobitas ita de Unctione Sacerdotum loquitur: ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܡܫܝܚܘܬܐ ܕܟܗܢܐ: ܐܠܗܐ ܕܐܫܠܡ ܠܗ ܠܡܫܝܚܐ ܗܢܐ ܕܡܫܚܐ ܩܕܝܫܐ: ܡܫܝܚܝ ܒܗ ܠܟܘܡܪܐ ܕܟܗܢܐ ܒܡܫܚܐ ܡܫܟܢܐ ܕܫܘܒܚܐ: ܘܠܡܩܕܫܘ ܕܝܠܗ ܡܩܕܫܘܬܐ ܕܚܝܠܐ: ܐܝܟ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܥܬܝܕܐ ܥܠܡܐ. ܘܠܡܫܡܫܘܬܐ ܐܝܟ ܕܠܥܠܡܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܡܫܝܚܝܢ ܘܡܫܡܫܝܢ ܡܫܚܐ ܚܕܬܐ: ܠܗ ܒܡܫܚܐ ܕܒܗ ܡܫܝܚܝܢ ܐܠܗܐ ܘܡܫܝܚ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ ܠܐܘܪܚ ܡܠܟܘܬܗ: ܐܠܐ ܒܪ ܡܫܝܚܝܢ ܒܟܗܢܘܬܐ ܐܝܟ ܐܝܬܘܗܝ: ܡܫܝܚܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ

[a] Pag. 123.

ܘܦܝܢܟܐ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܒܝܪܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܡܫܝܓܘܬܗܘܢ ܀

Hinc hodierni Pontifices, quum hoc ſacri Chriſmatis oleum conſecrant, eo templum eccleſiæ ungunt inſtar tabernaculi teſtimonii: & altare, ſuper quo ſacrificium immolatur, tamquam altare holocauſtorum: & baptiſterium, velut pelvim ablutionis. Sacerdotes autem & Diaconos, quos hodie Pontifices ordinant, nequaquam oleo Chriſmatis ungunt, quemadmodum Moſes Aaronem ejuſque filios ungebat: ſed imponunt eis manum, & unctionem ſpiritalem ſanctique Spiritus gratiam accipiunt.

20. Ordinandus utrumque genu flectit.

20. *Qui ordinatur, adorat uſque ad terram, & ſurgit rectus.* Ab initio ordinationis uſque ad hunc locum jubetur initiatus flexo utroque genu divinam gratiam ſuſcipere. Sic Dionyſius de Eccleſ. Hierarch. cap. 5. *Pontifex ad initiationem Pontificiam ſuſcipiendam accedens, utroque genu flexo ante altare, ſuper caput habet divinitus tradita verba impoſita, & Pontificiam manum.* In Pontificali Maronitarum: ܡܬܡܢܝܢܐ ܟܪܥ ܥܠ ܬܪ̈ܬܝܢ ܒܘܪ̈ܟܘܗܝ ܘܦܘܢܛܝܦܩܐ ܣܐܡ ܐܝܕܗ ܥܠ ܪܝܫܗ ܘܐܡܪ: ܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܘܫܪܟܐ.

Ordinandus utrumque genu flectit, & Pontifex manum capiti ejus imponens, dicit: Divina gratia &c. deinde recitatis, quo tempore Evangelium capiti ejus imponitur, precationibus: ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܡܬܦܢܐ ܠܡܕܒܚܐ ܘܐܡܪ: ܪܟܢ ܡܪܝܐ ܐܕܢܟ ܘܫܡܥ.

Erigitque eum è terra, & converſus ad altare, dicit: Inclina Domine aurem tuam &c. Antequam erigatur, apud Neſtorianos ad terram uſque proſtratus adorat.

21. Neſtorianorum diſſenſio in crucis deſcribendæ forma.

21. *Signat eum crucis ſigno inter oculos pollice ſuo dextero ab inferiori parte ad ſuperiorem, & à dextera ad ſiniſtram.* Timotheus [a] ſecundus Patriarcha in libro de Sacramentis cap. 1. ſect. 12. aliam crucis deſcribendæ formam in uſu fuiſſe apud Neſtorianos tradit: *Mares*, inquit, *& Joannes Catholici ab occipitio ad frontem, & ab aure dextra ad ſiniſtram Ordinandum ſignant. At verò Georgius Aſſyriæ Metropolita à fronte ad occipitium, & à dextra aure ad ſiniſtram crucis ſignum format.* In Pontificali Maronitarum & Jacobitarum, triplex crucis ſignum in fronte hìc formatur, quum dicitur, ܡܬܬܣܝܡ ܒܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܐܠܗܐ ܦܠܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܫܪܟܐ. [a] Tom. 3. p. 573.

Ordinatur in ſancta Dei Eccleſia N. Epiſcopus &c. Hæc conſecrati Epiſcopi enunciatio in Græco & Latino ritu non exſtat.

22. Ordinati ad oſculum admiſſio.

22. *Oſculatur eum Præſul.* Conſecratum Epiſcopum ad pacis oſculum admittunt conſecrantes Pontifices in Pontificali Romano & Græco, ut notat Goar pag. 315.

22. Col-

22. Enthroniſmus Epiſcopi recens conſecrati.

22. *Collocat eum in ordinem ſuum.* Enthroniſmum conſecrati Epiſcopi celebrant Latini, Græci, Syri. In Pontificali Romano legimus: *Conſecrator accipit conſecratum per manum dexteram, & primus ex Epiſcopis per ſiniſtram, & inthronizant eum, ponendo ipſum ad ſedendum in faldiſtorio, de quo ſurrexit conſecrator.* In [a] Græco: *Tunc imponit Pallium ordinato, eumque ipſe oſculatur, & omnes Epiſcopi, & cum eo aſcendit Archiepiſcopus in communem thronum.* In Syriaco: ܘܡܘܬܒܝܢ ܠܗ ܥܠ ܬܪܘܢܘܣ ܕܒܪܘܡܐ ܕܪܓܐ ܟܕ ܦܢܝ ܐܦܘܗܝ ܠܡܥܪܒܐ ܘܐܚܕܝܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܬܪܘܢܘܣ ܘܡܪܝܡܝܢ ܠܗ ܘܡܚܕܪܝܢ ܠܗ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܟܕ ܒܟܠ ܙܒܢ ܡܫܪܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܘܥܢܝܢ ܒܬܪܗ: ܐܟܣܝܘܣ ܫܘܐ ܘܫܘܐ. ܘܥܡܐ ܟܠܗ ܩܥܐ: ܫܘܐ ܘܫܘܐ. *Et collocant eum in throno ſuper excelſum gradum, converſa ad Occidentem facie, thronumque apprehendentes Epiſcopi & Presbyteri, elevant eum, circumducuntque tribus vicibus, quum Patriarcha unaquaque vice incipiat, & reliqui poſt ipſum reſpondeant:* Ἄξιος, *Dignus, dignus. Turba univerſa exclamat, Dignus, dignus.* a Morin. p.66.

23. Quo Liturgiæ loco fit Epiſcopi conſecratio.

23. *Canticum Cancellorum.* Canitur in Liturgia Neſtorianorum in ipſo Miſſæ exordio poſt primam orationem, cujus initium: ܥܕܪܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ *Adjuva Domine Deus noſter*, & poſt Pſalmum ܡܪܝܐ ܡܢܘ ܢܥܡܪ: *Domine quis habitabit.* Vide Renaudot. Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 584. qui illud vocat *Reſponſorium ad Cancellos.* Hinc palàm fit conſecrationem Epiſcopi apud Neſtorianos fieri in Liturgiæ exordio ante hymnum Triſagium, qui poſt Canticum Cancellorum, & ante epiſtolæ lectionem recitatur. Græci eandem peragunt poſt hymnum Triſagium: *Completo* [b] *hymno terſancto, conſcendit Pontifex crepidinem, quæ eſt ante ſanctam menſam &c.* Latini poſt Epiſtolam *finito Graduali, ſi Alleluja dicitur, alioquin dicto Tractu, vel Sequentia, uſque ad ultimum verſum excluſive.* Syri Maronitæ & Jacobitæ completa Liturgia: ܡܩܝܡܝܢ ܠܗ ܠܓܒ ܡܕܒܚܐ ܥܕܡܐ ܕܡܫܠܡ ܦܛܪܝܪܟܐ ܩܘܪܒܢܐ. *Statuunt Electum ad latus Altaris, donec Patriarcha oblationem abſolvat:* nimirùm poſtquam Patriarcha Euchariſtiam elevavit dicens, *Sancta Sanctis*, eamque fregit, ac Corpus Sanguini miſcuit, deque utroque communicavit. b Goar. p.302. Morin. pag. 64.

24. Ter ſanctus hymnus lectioni Epiſtolæ præmittitur.

24. *Tibi Domine, & Sanctus.* Pro ܠܟ ܡܪܐ *Lachumara, Tibi Domine*, Morinus pag. 472. perperam legit ܠܟܘܡܪܐ *Lchumra, Pontificem.* In Liturgia Neſtoriana, precatio quæ incipit, *Tibi Domine*, & hymnus ter ſanctus, canuntur ante lectionem Epiſtolæ. Vide Renaudot. Tom. 2. pag. 584. & ſeq. qui pro *Tibi Domine* malè interpretatur *Pontifici.*

25. *Hanc*

25. *Hanc conſuetudinem abrogarunt Patriarchæ.* Nimirùm voluerunt, ut Evangelium ordinando imponeretur, quum conſecrator dicit, *Divina gratia*, &, *Deus noſter bone*, dumtaxat; non verò quum dicit, *Deus magne à ſeculo*.

25. Antiqua conſuetudo à Patriarchis Neſtorianis abrogata.

26. *Hic etiam ordo eodem modo obſervatur, quum Metropolitæ ordinantur.* Et infrà, *his addunt ſex Metropolitas*. Hoc eſt, nomina ſingulorum Metropolitarum enunciant, ac præcipuè ſex Metropolitarum, à quibus Patriarcha ordinari ſolet, nimirùm *Elamitarum*, *Niſibis*, *Baſſoræ*, *Aſſyriæ*, *Bethgarmæ*, & *Halavanæ*, de quibus ſuprà [a] dixi.

26. Ritus ordinationis Metropolitarum.

a Pag. 647.

27. *Per ipſum perficiatur electio Patriarchæ, poſtquam ex hoc ſeculo migraverimus.* Verba hæc ſunt Jeſujabi Adjabeni, qui Pontificale Neſtorianorum emendavit. Significant autem, eo quem ſupra deſcripſi ritu, non ſolùm Epiſcopos ordinari poſſe, ſed etiam Metropolitas & Patriarcham, etſi pro conſecratione Patriarchæ alius peculiaris ordo inſtitutus ſit. Ita & Syri Maronitæ atque Jacobitæ in ritu ordinationis Epiſcoporum, hunc titulum præfigunt:

27. Et Patriarcharum.

ܛܟܣܐ ܕܟܝܪܘܛܘܢܝܐ ܕܒܗ ܡܬܟܪܛܢܝܢ ܦܛܪ̈ܝܪܟܐ ܓܒܝ̈ܐ. ܡܝܛܪ̈ܦܘܠܝܛܐ
ܐܦ ܘܐܦܝܣܩ̈ܘܦܐ ܒܗܢܐ ܛܟܣܐ ܒܝܕ ܦܛܪܝܪܟܐ ܐܝܟ
ܛܟ̈ܣܝܗܘܢ ܡܩܒܠܝܢ ܣܝܡܝܕܐ.

Ordo Chirotoniæ, qua Patriarchæ electi ordinantur. Metropolitæ quoque & Epiſcopi eodem ordine per Patriarcham ſecundùm ordines ſuos impoſitionem manus accipiunt.

§. III.

Epiſcoporum, qui à Metropolitanis conſecrati ſunt, per Patriarcham perfectio.

SUPERIORI [b] Capite enarravi, in more poſitum fuiſſe apud Syros Neſtorianos, ut quem Metropolitanus in ſua Provincia Epiſcopum conſecraſſet, eum mox ad Patriarcham mitteret, à quo perficeretur. Erat autem perfectio peractæ veluti conſecrationis confirmatio, quam niſi Epiſcopus à Patriarcha habuiſſet, ab exercendis Pontificalibus muniis arcebatur. In Pontificali Syriaco Vaticano, ex quo Morinus Ordinationes Neſtorianorum deſcripſit, exſtat hujuſce Perfectionis Ritus ab eodem Morino nequaquam editus: quem proinde publici juris facere, haud inutile exiſtimo.

b Pag. 636. & ſeq.

ܛܟܣܐ ܕܫܘܡܠܝ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܢ ܩܬܘܠܝܩܐ .

Ordo perfectionis Epiſcopi à Catholico .

Primum ſeligunt Odas pro Veſpertinis & Nocturnis horis ex officio Apoſtolorum & Dedicationis Eccleſiæ de more .

Mane autem facto , hora tertia procedit Patriarcha , & Epiſcopi cum eo , ornati Birunis & Baculis . Qui autem perficitur , detecto capiti imponat Velum , & procedat poſt Patriarcham , fimbriam veſtimentorum ejus apprehendens , & inclinatus , quaſi ad eum confugiens . Et incipit Præſul Cantum communem : & venientes , ad altare introeunt . Is
1 verò qui perficitur , ſtat in [1] ordine Presbyterorum: & incipiunt, *Pater noſter qui es in cœlis* . Archidiaconus intonat , *Pax* .

Præſul orat : *Tua Domine perfectione , conceſſaque à te aptitudine perfice & conſumma in ſervo tuo donum muneris tui , qui per Patrem communem dominum Hierarcham perficitur in nomine tuo , & conſummatur dextera tua , & benedicitur , ut poſſideat virtutem in regimine gregis tui ſibi commiſſi , gratia & miſerationibus tuis Domine univerſorum &c.* Et incipit , *Memento Domine* , tono , *Peregrinus* : eoque abſoluto , orat : *Eja perfecte , qui natura tua perfectus es &c.*

2 Et incipit [2] Canticum &c. Archidiaconus intonat , *Pax* . Præ-

ܩܕܡܝܬ ܓܒܝܢ ܠܥܘܢܝܬܐ ܕܪܡܫܐ ܘܠܠܝܐ ܡܢ ܫܠܝ̈ܚܐ ܘܡܢ ܚܘܕܬ ܥܕܬܐ ܐܝܟ ܥܝܕܐ .

ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܒܫܥܬܐ ܬܠܬ ܢܦܩ ܦܛܪܝܪܟܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܥܡܗ ܟܕ ܡܨܛܒܬܝܢ ܒܒܝܪ̈ܘܢܐ ܘܒܚܘܛܪܐ . ܗܘ ܕܡܫܬܡܠܐ ܓܠܐ ܪܫܗ ܘܣܐܡ ܥܠܘܗܝ ܫܘܫܦܐ ܘܐܙܠ ܒܬܪ ܦܛܪܝܪܟܐ ܟܕ ܐܚܝܕ ܠܟܢܦܐ ܕܡܐ̈ܢܘܗܝ ܘܟܦܝܦ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܬܓܘܣ ܒܗ . ܘܡܫܪܐ ܪܫܐ ܩܠܐ ܓܘܢܝܐ ܘܐܬܝܢ ܘܥܐܠܝܢ ܠܡܕܒܚܐ . ܗܘ ܕܡܫܬܡܠܐ ܩܐܡ ܒܛܟܣܐ ܕܩܫܝ̈ܫܐ . ܘܡܫܪܝܢ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ . ܘܡܩܪܐ ܐܪܟܝܕܝܩܘܢ ܫܠܡܐ .

ܘܡܨܠܐ ܪܫܐ . ܒܫܘܡܠܝܐ ܡܪܝܐ ܕܝܠܟ : ܘܒܟܫܝܪܘܬܐ ܕܡܢ ܠܘܬܟ ܫܡܠܐ ܘܓܡܘܪ ܒܥܒܕܟ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܘܗܒܬܟ ܕܒܝܕ ܐܒܐ ܓܘܢܝܐ ܡܪܢ ܪܝܫ ܟܗ̈ܢܐ ܡܫܬܡܠܐ ܒܫܡܟ ܘܡܬܓܡܪ ܒܝܡܝܢܟ ܘܡܬܒܪܟ ܕܢܩܢܐ ܚܝܠܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܡܪܥܝܬܟ ܕܐܬܓܥܠܬ ܠܗ ܒܛܝܒܘܬܟ ܘܒܪ̈ܚܡܝܟ ܡܪܐ ܟܠ . ܘܡܫܪܐ : ܐܬܕܟܪ ܡܪܝܐ : ܒܓܝܘܪܐ . ܘܟܕ ܫܠܡ : ܡܨܠܐ : ܐܘ ܡܫܡܠܝܐ ܕܡܢ ܟܝܢܗ ܡܫܡܠܝ ܘܫܪ .

ܘܡܫܪܐ ܩܢܘܢܐ . ܘܫܪ . ܘܡܩܪܐ ܐܪܟܝܕܝܩܘܢ ܫܠܡܐ . ܘܡܨܠܐ ܪܫܐ :

ſul ܡܫܡܠܝܐ

ſul orat, *Qui natura à ſeculo perfectus es &c.*

Et incipit, *Ad te levavi*. *Perfice donum tuum, Domine, cum ſervo tuo.*

Quumque abſolverit, non orat, ſed imponit Evangelium dorſo ejus; non oportet autem, ut legat ſuper eum, quoniam ſemel lectum eſt ſuper eum. Quodſi legere voluerit, recitet lectionem Pentecoſtes, non Cæſaræ Philippi.

[a] Suprà p. 686. Patriarcha enunciat, *Gratia* [a] *Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ ſemper &c.* Vide in ordinatione Epiſcoporum. Et ſignat ſeipſum. Reſpondent, *Amen.*

Archidiaconus intonat, *Pax.* Præſul imponit dexteram ſuam capiti ejus qui perficitur, dicens, [b] Suprà p. 687. *Deus noſter* [b] *bone &c.* Et ſignat caput ejus qui perficitur.

[c] Suprà p. 696. Tum Archidiaconus prædicat, *Attollite* [c] *oculos veſtros in altum, & poſtulate miſericordiam à Deo clemente pro N. qui perficitur Epiſcopus.* Non dicit, *pro N. Presbytero*, ut imperiti dicunt. Reſpondent, *Dignum & juſtum eſt*, ſemel.

Præſul voce tenui pro, *Deus magne à ſæculo*, dicit. *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, & charitas Dei Patris, & communicatio Spiritus ſancti, qua ordines omnes ſanctæ Eccleſiæ continentur fluuntque; perficiatur tecum miſericorditer, perficiatque te omni dono Pontificatus, quem accepiſti ad ædificationem Eccleſiæ Dei, & gloriam ſancti &* glo-

glorioſi nominis ejus. Attollit vocem, *nunc & ſemper*. Et ſignat ſuper caput ejus. Reſpondent, *Amen*.

Et tollunt Evangelium à dorſo ejus. Qui verò perficitur, adorat, & ſurgit. Archidiaconus autem accipit Maaphram de altari, traditque Catholico, qui eam illi aptat; tùm Biruna eum induit, & Baculum in manum ejus tradit, ſignatque eum in fronte, dicens. *Segregatus eſt, ſanctificatus, perfectus, & conſummatus N. in opus magnum Epiſcopatus civitatis N. totiuſque ditionis ejus in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti*. Et ſignat eum in fronte cum invocatione nominum Patris &c. Et oſculatur eum in capite, ſtatuitque eum in ordine ſuo. Accedunt autem Presbyteri & Diaconi, & ſalutant Altare, Patriarcham, & eum qui perfectus eſt, proceduntque cum hymno Cancellorum in Bema. Atque ita perficitur ordo Epiſcoporum.

ܕܫܡܗ ܩܕܝܫܐ ܘܡܫܒܚܐ. ܘܡܪܝܡ
ܩܠܗ. ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ. ܘܪܫܡ ܥܠ
ܪܫܗ. ܘܥܢܝܢ ܐܡܝܢ.

ܘܫܩܠܝܢ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܥܠ ܡܢ
ܚܨܗ. ܘܗܘ ܕܡܫܬܡܠܐ ܣܓܕ ܘܩܐܡ.
ܘܫܩܠ ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܡܥܦܪܐ ܡܢ
ܡܕܒܚܐ ܘܝܗܒ ܠܩܬܘܠܝܩܐ ܘܡܥܒܪ
ܠܗ ܡܥܦܪܐ. ܘܡܠܒܫ ܠܗ
ܒܝܪܘܢܐ. ܘܡܫܠܡ ܠܗ ܚܘܛܪܐ.
ܘܪܫܡ ܠܗ ܒܝܬ ܒܢܝ ܥܝܢܘܗܝ ܘܐܡܪ.
ܐܬܦܪܫ ܘܐܬܩܕܫ ܘܐܬܓܡܪ
ܘܐܫܬܡܠܝ ܦܠܢ ܠܥܒܕܐ ܪܒܐ
ܕܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܦܠܢܝܬ
ܘܕܟܠܗ ܐܘܚܕܢܗ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ
ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܥܠܡܝܢ. ܘܪܫܡ
ܠܗ ܒܝܬ ܒܢܝ ܥܝܢܘܗܝ ܥܡ ܩܪܝܬܐ
ܕܫܡܗܐ ܕܐܒܐ ܘܕܒܪܐ. ܘܢܫܩ ܠܗ
ܥܠ ܪܫܗ. ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܒܛܟܣܗ.
ܘܩܪܒܝܢ ܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ
ܘܡܫܐܠܝܢ ܠܡܕܒܚܐ ܘܠܦܛܪܝܪܟܐ
ܘܠܗܘ ܕܐܫܬܡܠܝ. ܘܢܦܩܝܢ
ܒܥܘܢܝܬܐ ܕܩܢܟܐ ܠܒܝܡ. ܘܗܟܢܐ
ܡܫܬܡܠܐ ܛܟܣܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ.

§. IV.

Obſervationes in præcedentem Ritum.

I. Qui Epiſcopus perficitur, tamquam merus Presbyter accipitur apud Neſtorianos.

1. IS *qui perficitur, ſtat in ordine Presbyterorum*. Peculiaris eſt hic Ritus, ſeù potiùs error Neſtorianorum, quo conſecratum à Metropolitano Epiſcopum pro mero Presbytero, non pro Epiſcopo accipit Patriarcha, qui illum, ut ajunt, perficit, ut ex ſuperiori rubrica colligitur. Præterea quum eidem electo Evangelium imponitur, binæque [a] ſuper eum preces illæ recitantur, quarum prima incipit, *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti*, altera, *Deus noſter bone*; appellatur Presbyter, non Epiſcopus: in priori enim prece ſic dicitur, *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti .... eligit hunc N. Presbyterum*

[a] Morin. p. 468.

rum & monachum in opus magnum Epiſcopatus: In altera, *En præſentamus coram majeſtate tua, Deus noſter, hunc ſervum tuum, quem ſegregaſti & elegiſti, ut ſit Epiſcopus electus in eccleſia tua ſancta*. Diſcrimen illud, quod in Pontificali Neſtorianorum notatur inter Conſecrationem & Perfectionem Epiſcopi, quod ſcilicet quum Evangelium dorſo Conſecrandi imponitur, recitatur ex eo lectio iſta, *Quum veniſſet Jeſus in partes Cæſareæ Philippi &c.* quum verò dorſo Perficiendi imponitur, vel nulla Evangelica lectio recitatur, vel ea tantùm quæ in feſto Pentecoſtes legi ſolet; hoc, inquam, diſcrimen ad rem propoſitam nihil facit: nam etiam in conſecratione Epiſcoporum nihil ex Evangelio legunt conſecratores Pontifices Syri, Græci, Latini. Quod verò in Proclamatione Archidiaconi poſt peractam Epiſcopi perfectionem admonetur, ne dicat, *Pro tali Presbytero qui perficitur Epiſcopus*, ſed, *pro tali qui perficitur Epiſcopus*, ſuppreſſo Presbyteri nomine: id ad excuſandos Neſtorianos non ſufficere videtur: parum enim refert, quod Archidiaconus illum peracta jam functione Epiſcopum vocet, quem conſecrator Presbyterum ſemper appellavit.

2. Cantuum initia, qui in perfectione Epiſcopi canuntur.

2. *Incipit Canticum*. Binæ ſunt ſtrophæ, quarum prioris initium, ܡܫܝܚܐ ܕܓܒܝܬ ܠܫܠܝܚܘܗܝ *Chriſte qui elegiſti Apoſtolos tuos*: poſterioris, ܫܘܒܚ . ܫܠܝܚܐ ܓܒܝܐ ܘܩܕܝܫܐ *Gloria: Apoſtoli electi & ſancti*. Sequuntur tres Canones ſeù Cantus, quorum primus tono ܒܣܘܓܐܐ *In multitudine*, incipit, ܡܫܝܚܐ ܕܒܚܝܠܗ ܡܬܓܡܪܝܢ *Chriſte, cujus virtute perficiuntur*: alter tono ܡܢ ܫܡܝܐ *De cœlo*, ܡܢ ܚܝܠܐ ܡܪܝ ܠܚܝܠܐ *è virtute Domine in virtutem*: tertius, tono, ܛܘܒܘܗܝ ܠܐܝܠܢܐ *Beatus qui*, eodem initio.

§. V.

Notitia Eccleſiarum Metropolitanarum & Epiſcopalium, quæ ſunt Patriarchæ Neſtoriano ſubjectæ.

METROPOLITANAS Epiſcopaleſque Neſtorianorum Eccleſias in decurſu operis, prout ſeſe præbuit occaſio, tam hoc Tomo, quàm duobus ſuperioribus abundè recenſui. Nunc, (quod in Diſſertatione de Monophyſitis feci,) omnes quotquot ex monumentis Syrorum Græcorumque haurire licuit, ordine alphabetico exponere non abs re erit, tùm ut claritati conſulatur, tùm quia ex recentiori ejus gentis jure privilegia Metropolitarum omnia corruerunt, eodemque & ii qui olim Epiſcopi & qui Metropolitæ fuerant, titulo ornati, à ſolo ordinationis tempore præeminentiam ſuam hodie metiuntur.

A

Abad. ABad عباد , locus in Bagdadenſium civitate, ubi eccleſia S. Simeonis Barſabaæ Archiepiſcopi Seleuciæ & martyris: Sedes Patriarcharum Neſtorianorum, dicta *Sabaæ*, aliàs [a] *Dorta*, Arabicè [b] دار الروم *Dar-El-Rum*, hoc eſt, *Ædes Romæorum*. Amrus in vita Timothei Patriarchæ [c] refert hunc ab Ephræmo Perſarum Metropolita in Eccleſia Abadenſi في بيعة عباد conſecratum fuiſſe. Idem in vita Joannis filii Narſetis eam Bagdadi partem vocat بيعة اصبع العبادي في دار الروم *Eccleſiam Sabaæ Abadenſis in ædibus Romæorum*. Porrò ex longa Patriarcharum in eo loco mora, *Abadenſes* tùm clerici, tùm laici primas ſibi vendicarunt. Quamobrem conſecratum Patriarcham [d] excipiebant primum *Modainenſes*, deinde *Abadenſes*. Joanne Targal Patriarchalem dignitatem gerente diſſidium inter [e] Abadenſes & Modainenſes ortum fuit, quod Abdelmeſſias Modainæ Presbyter ab eodem Joanne creatus fuiſſet Abadenſium Archidiaconus, quin Preſbyteratum Modainenſem abdicaret.

Abadan. *Abadan* عبادان urbs [f] Babyloniæ ad ſinum Perſicum ſita, ubi Tigris fluvius in mare exit: à Baſra ejus regionis Metropoli abeſt itinere unius diei cum dimidio, ut ex Geographo Perſa ſcribit [g] Herbelotius. Abulpheda in Tabula geographica Arak Babylonicæ num. 294. inquit: عبادان على بحر فارس وهو يدور بها فلا يبقى منها في البر الا القليل وتصب دجلة هناك في جنوبي عبادان وشرقيها وهي من البصرة مرحلة ونصف .

Abadan ad ſinum Perſicum poſita, à quo ita circumdatur, ut modica illius pars in continenti maneat. Ibi Tigris influit ad auſtralem orientalemque partem Abadan: diſtat autem à Baſra manſione cum dimidio. Metropolita Meſenorum ſeù Baſrenſium, Neſtorianis præerat, qui in Abadan, Obolla, viciniſque oppidis degebant.

Abila ſeù Obolla. *Abila* الابلة, rectiùs *Obolla*: ſic enim Arabes [h] pronunciant: quatuor paraſangis diſtat à Baſra. Mares Salomonis [i] in vita S. Maris. وقبل وفاته دخل الابلة وبنا بها بيعة القدس وفيها قلاية يوحنا الديلمي ورهبانه الى الان يسكنونها .

Antequam decederet, Abilam Mares petierat, ibique ſanctam Eccleſiam ædificarat, ubi nunc Joannis Dilamitæ cella viſitur, cujus monachi ædes illas incolunt ad hæc uſque tempora. Alia ab Abila Syriæ urbe inter Heliopolim & Damaſcum, de qua in Diſſertatione [k] de Monophyſitis. Arabicus Interpres [l] Obollam arbitratur eſſe urbem Chalach ab Aſſur conditam. Mares Tobi filius quum adhuc Perſarum Metropolita eſſet, antequam ad Patriarchalem dignitatem eveheretur, Baſram [m] & Abilam ſeù Obollam viſitaſſe dicitur, quod ea diœceſis Paſtore viduata eſſet, ob mortem Abdelmeſſiæ Baſſorenſium Metropolitani. Timotheo [n] Neſtorianorum Patriarcha Hamdunes qui-

a Suprà pag. 24.
b Tom. 2. p. 439. 440 450. Tom. 3. pag. 263. 265. 288. 550.
c Tom. 3. p. 160.
d Suprà p. 656.
e Amrus in vita Joannis Targal.
f Suprà p. 560.
g Bibl. Orient. pag. 3.
h Herbelot. pag. 683. Abulpheda numer. 293.
i Suprà pag. 23.
k In voce, Abila.
l In Polyglott. Londin. Geneſ. cap. 10.
m Amrus in vita Maris Tobi.
n Idem in vita Timothei.

quidam Chriſtianorum inimicus Raſcido Chaliphæ ſuggeſſit, ut Eccleſias deſtrui juberet: فهدم بيع البصرة والابلة وغيرها *Qui Eccleſias Baſſoræ, Obollæ, aliorumque locorum dirui præcepit.*

Abdaſe. *Abdaſe* عبد اسي, vox compoſita ex عبد *Abd*, & اسي *Aſi*, Sedes Epiſcopalis in Provincia Patriarchali Seleuciæ & Cteſiphontis, juxta [a] Eliam Metropolitam Damaſcenum. Ptolemæi eſt Ἀσία *Aſia*, ubi Tigris finditur, & per duos alveos ad Sinum Perſicum decurrit. Vide Cellarium Geograph. antiq. lib. 3. cap. 19. pag. 799.

a *Tom.* 2. *p.* 459. *Suprà pag.* 631.

Ace ſeù Ptolemais. *Ace*, ſeù *Aco* ܥܟܘ, aliàs *Ptolemais*, Phœniciæ maritimæ urbs nota. Neſtoriani per Syriam, Phœniciam, Palæſtinam, Ciliciam, & Armeniam minorem diſperſi, ſuos habebant Epiſcopos, Metropolitano Sciamæ, hoc eſt, Syriæ ſive Damaſci, ſubjectos, modo plures, modo pauciores. In tabula [b] Eliæ Metropolitanus Damaſci præfuiſſe dicitur Epiſcopis Alepi, ſeù Berœæ, Hieruſalem, Manbegæ ſeù Hierapolis, Mopſveſtiæ, Tarſi, & Malatiæ ſeù Melitinæ. Habitabant autem Neſtoriani in civitatibus Antiochia, Tripoli, Beryto, Byblo, Aco, & Hieruſalem, ut ex Broccardo, Barhebræo, aliiſque ſuprà [c] notavi: Latinis nimirùm Terram ſanctam poſſidentibus. Epiſcopus Hieruſalem, qui Metropoliticis etiam juribus aliquando potitus legitur, juriſdictionem ſuam uſque ad urbem Aco explicabat: ceteras diæceſes Damaſcenus per ſubmiſſos Presbyteros regebat.

b *Tom.* 2. *p.* 459.
c *Pag.* 431. & *ſeq.*

Adabin, Dubios, ſeù Thevin. *Adabin.* ܐܕܒܝܢ, Græcis Δούβιος, Arabibus دوين *Davin*, ſeù *Dovin*, Armenis *Thevin*, (literæ enim *D* in *T*, & *B* in *V* permutari ſolent, & *A* initialis addi:) Armeniæ majoris urbs haud procul à Tephlis, ut inquit [d] Abulpheda. Ibi Juſtiniano imperante ſedes erat Catholici Armenorum, quemadmodum ex [e] Procopio ſuprà [f] notavi. Conciliabulum Thevinenſe paulo poſt annum 500. ibidem à decem Epiſcopis Armenis celebratum fuit, quo una in Chriſto natura aliique errores Monophyſitici propugnati, de quibus lege [g] Galanum. Ex Chronico [h] Dionyſii Jacobitarum Patriarchæ conſtat, Adabinum ſeù Dubion Armeniæ civitatem ab Arabibus anno Græcorum 952. Chriſti 641. expugnatam fuiſſe. Neſtorianus Armeniæ Metropolita, qui in Tabula Eliæ [i] Damaſceni decimum locum inter Metropolitanos obtinet, quique Epiſcopis Vanæ, Chalatæ, Arzingæ, Charmeliſæ, Arzeruni, aliiſque per Armeniam conſtitutis præerat, Sedem Adabini olim figebat, quam poſtea in urbem [k] Vanam tranſtulit.

d *Tabul. Geogr. num.* 420.
e *Lib.* 2 *de Bell. Perſic. cap.* 24.
f *Pag.* 90.
g *Tom.* 1. *Concil. Eccl. Armen. cum Romana cap.* 10. *à pag.* 85.
h *Tom.* 2. *Bibl. noſt. pag.* 103.
i *Tom. cit. pag.* 460.
k *Tom.* 1. *p.* 547.

Aden. *Aden* عدن, Ezechieli [l] *Eden*, Philoſtorgio [m] *Adane*, Ptolemæo [n] *Arabia Emporium*, urbs Arabiæ [o] Felicis ad Oceanum in Homeritarum regno, Epiſcopalis [p] ſub Metropoli Taphar, quæ aliis Tapharon & Phare dicitur. In jure Neſtorianorum, Perſidis Metropoli-

l *Cap.* 27. 23.
m *Lib.* 3. *num.* 4.
n *Vide ſuprà p.* 563
o *Herbelot. p.* 57.
p *Suprà p.* 600. & 602.

politano ſuberant quotquot in Arabia Felice & adjacentibus inſulis Epiſcopi verſabantur, teſte [a] Coſma Indicopleuſte. a Supra pag. 91. & 608.

Aderbigana. *Aderbigana*, Syris ܐܕܘܪܒܝܓܢ *Adurbigan*, ſeù *Adorbigan*, Arabibus اذربيجان *Aderbigian*, antiquis [b] *Media*, vel ſaltem [c] *Mediæ* pars. Maſius [d] *Adorbeiganum* Perſiæ urbem eſſe ſcribit, dierum circiter octo itinere ab Ninive poſitam verſus Orientem: quum tamen ex Orientalibus Geographis conſtet regionem ſeù provinciam eſſe, non urbem. In Chronico Orientali [e] Omarus tertius Mahometanorum Chalipha dicitur expugnaſſe Rakam, Niſibin, & Aderbiganam, quæ tamen perperàm redditur *Adricha*. Ibi Jacobitæ Epiſcopos ſuos habuere jam inde ab anno Chriſti 630. uſque ad annum 1265. quemadmodum in Diſſertatione de Syris Monophyſitis [f] dictum eſt. In hiſtoria Neſtoriana occurrit Adorbiganæ Metropolita [g] Joannes anno 1265. Anonymus [h] anno 1551. & Gabriel [i] anno 1708. Ejuſdem regionis civitates ſunt Tauriz, Bardaa, Ardebil, Maraga, Salmaſa, Argis, Aſnocha, Chalata, Sciaharzul, Neſtorianis Epiſcopis ſubjectæ. Olim una Metropolis totius Mediæ ſeù Adorbiganæ fuit Tauriz, ſeù Ecbatana: poſtea Bardaa, & Salmaſa Metropoliticis quoque juribus auctæ leguntur.

b Herbelot. pag. 62
c Vide ſuprà p. 424. & ſeq.
d Epiſt. ad Buſbech. præmiſſa ad Anaphoram S. Baſilii.
e Pag. 64.
f Verbo, Adorbigana.
g Tom. 2. p. 456.
h Tom. 1. p. 525.
i Suprà p. 299.

Adjabene. *Adjabene*, Syris ܚܕܝܐܒ *Adjab*, nobiliſſima pars fuit Aſſyriæ, adeo ut nonnumquam totam quoque ſignificet, ut ex Plinio & Ammiano Marcellino obſervat [k] Cellarius. S. Ephræm Syrus commentar. in cap. 10. Geneſ. Adjabam ſcribit eſſe urbem *Rebeboth* ab Aſſur conditam, quam vulgatus Interpres *Plateas civitatis* reddit: hæc enim [l] Scripturæ verba, *Fuit autem principium regni ejus Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne in terra Sennaar: de terra illa egreſſus eſt Aſſur, & ædificavit Niniven, & Rebeboth* (Lat. plateas civitatis) *& Chale: Reſen quoque inter Niniven, & Chale*; ſic ipſe interpretatur: ܐܡܠܟ ܕܝܢ ܒܐܪܟ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܐܘܪܗܝ: ܘܒܐܟܪ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܢܨܝܒܝܢ: ܘܒܟܠܢܐ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܩܛܝܣܦܘܢ: ܪܚܒܘܬ ܕܝܢ ܚܕܝܐܒ. ܟܠܚ ܚܛܪܐ: ܘܪܣܢ ܪܝܫܥܝܢܐ: *Regnavit autem in Arach, quæ eſt Edeſſa: & in Achar, quæ eſt Niſibis: & in Chalanne, quæ eſt Cteſiphon. Rebeboth eſt Adjab; Chalia Chetra, & Reſe Rheſaina.* Syrus [m] Interpres habet: ܐܪܟ ܐܟܪ ܟܠܢܐ ܪܚܒܘܬ ܟܠܚ ܘܪܣܢ. *Arach, Achar, Chelia, Raboboth, Chalach, Raſan*: Arabicus verò legit, البرس الاكاد خلنى الرحبه الابله المداين *Al-Bars, Acchad, Chalna, Rababa, Obolla, Madajen*. Scio doctiſſimum [n] Bochartium in ſola Chalanne conſentire: ceteras verò urbes aliter intelligere; nimirùm Arach [o] ſumere pro *Arecca* in confinio Suſianæ & Babyloniæ poſita: Achad ſeù Archad [p] pro *Sittace* urbe ad fluvium Argadem: Re-

k Geograph. antiqu. lib. 3. cap. 17. pag. 768.
l Geneſ. 10. 10. & ſeq.
m Polyglott. Pariſ. & Londin.
n In Phaleg lib. 4. à cap. 16.
o Cap. 16.
p Cap. 17.

Rehoboth [a] pro *Birtha* ad Tigrim: Chale [b] pro *Chalach* capite regionis Chalachenæ ſupra Adjabenen: Reſen [c] pro *Lariſſa* ad Tigrim. Sed Ephræmi expoſitionem quoad Arach & Achad confirmat S. Hieronymus [d], ubi ait de Nemrod: *Regnavit & in Arach, hoc eſt, in Edeſſa, & in Achad, quæ nunc dicitur Niſibis.* Chatra autem, ſeù Chetra, quam S. Ephræmus Chaliam, ſeù Chalach olim appellatam ſcribit, occurrit in regiuncula Adjabenæ, quæ [e] Syris ܐܬܪܐ ܕܡܪܓܐ *regio Margæ*, dicitur. Ptolemæus [f] in regione Apolloniatide *Chatrachartam* habet, hoc eſt, ܚܬܪܐ ܩܪܝܬܐ *Chatra oppidum*. Chatra altera [g] Geographis memoratur in Meſopotamia haud procul à Birtha, quæ à Bochartio Rehoboth exiſtimatur. Reſe, quæ Ephræmo Rheſaina, non ea eſt, quæ in Meſopotamia [h] tumulo Gordiani junioris nobilitata fuit; ſed altera in Aſſyria ultra Tigrim inter Niniven & Chalach, quæ Thomæ Margenſi in hiſtoria [i] monaſtica dicitur ܪܝܫܝܢ ܩܪܝܬܐ ܕܣܦܣܦܐ ܕܒܐܬܪܐ ܕܡܪܓܐ *Rheſin vicus Saphſaphæ in regione Margæ*. In Chronico [k] Dionyſii Jacobitarum Patriarchæ ad annum Græcorum 1083. Chriſti 772. inter urbes regionis Moſulanæ, quas Arabes depopulati feruntur, recenſetur ܪܝܫܝܢ *Reſin*, quam eſſe *Reſen* Scripturæ, nullus dubito: ibi enim conjungitur cum Beth-garma, Haza, Marga, Choniſapor, Coch, & Salacha, quæ ſunt Aſſyriæ urbes. Septuaginta Interpretes pro Reſen legunt *Daſe*, ſeù *Daſem*. Apud Ptolemæum [l] ultra Tigrim in mediterraneis Aſſyriæ ponitur *Doſa*: in hiſtoria verò Neſtoriana frequens fit mentio [m] *Daſenæ* civitatis, quæ ad Metropolim Moſulanam ſeù Adjabenicam ſpectat. Arabicum Interpretem nil moror, qui pro libitu reddit Barſam pro Arach, Obollam pro Chalach, & Madajen pro Reſen. Sed ut ad provinciam Adjabenicam revertar, hæc [n] Chriſtianorum multitudine, Martyrumque numero à primis Eccleſiæ ſeculis clara fuit: ſuos quoque Epiſcopos habuit, & Metropolitanum, qui *Arbelenſis* & *Adjabenicus* dicitur, & quartum locum inter Metropolitanos obtinet in [o] Pontificali, ubi ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܐܬܘܪ *Metropolita Athur*, ſeù Aſſyriæ appellatur. *Adjabenæ* enim *pars eſt Arbelitis*, teſte Plinio lib. 6. cap. 13. ejuſque Metropolis eccleſiaſtica *Arbela*, à temporibus Papæ Seleucienſis Primatis, ſi credendum eſt [p] Sobenſi; vel certè ſub Maraba Neſtorianorum Patriarcha, qui in [q] Epiſtola Synodica tertium inter Metropolitanos locum *Arbelenſi* tribuit. *Adjabenen* autem *priſcis temporibus Aſſyriam dictam fuiſſe*, diſertis verbis tradunt [r] Plinius, & Ammianus [ſ] Marcellinus. Eſt autem *Aſſyria* propriè dicta, quæ ab ortu habet partem Mediæ, ab occaſu Meſopotamiam ſeù Tigrim fluvium,

a *Cap.*21.
b *Cap.*22.
c *Cap.*23.
d *Quæſt. in Geneſ.* 10.
e *Tom.* 3. *Bibl. noſtræ pag.* 485.
f *Lib.*6. *cap.* 1.
g *Suprà p.* 419.
h *Cellar. lib.* 3. *cap.*17. *p.*733.
i *Tom* 3. *Bibl. noſtræ pag.* 492.
k *Tom.* 2. *Bibl. noſtræ pag.*115.
l *Cellar lib.* 3. *cap.*17. *p.*775.
m *Tom.* 2. *Bibl. noſt pag.*459. *Tom* 3. *pag.*216. 484 565. 622. & 631.
n *Suprà pag.*54. & 415.
o *Suprà p.* 647.
p *Epitom. Canon. par.* 8. *cap.* 15.
q *Suprà p.* 415.
r *Lib.* 5. *cap.*12.
ſ *Lib.* 23. *cap.* 20.

à meridie Suſianam, à ſeptemtrione partem Armeniæ: nomenque ducit ab [a] *Aſſur*, Noæ nepote, qui primus fundamenta urbium in ea regione jecit; Ninives, ſcilicet, Reheboth, Chalach, & Reſen, de quibus ſuprà. Chaldæis & Syris Aſſur dicitur [b] ܐܬܘܪ *Athur*: hinc Aſſyrii iiſdem ܐܬܘܪܝܐ *Athurii*: & apud Græcos Latinoſque pro Aſſyria occurrit [c] *Atyria*, *Aturia*: & pro Athur [d] *Thuras* antiquiſſimus rex Aſſyriorum. Latius Aſſyriæ nomen etiam ad regiones refertur, quæ extra limitem veteris & propriæ Aſſyriæ erant; in ditione tamen Aſſyriorum. Sic Meſopotamia, Babylonia, & Chaldæa [e] ab Arriano & Ammiano Marcellino ad Aſſyriam ſpectare dicuntur: multi quoque veterum [f] *Syros & Aſſyrios*, *Syriam & Aſſyriam* pro iiſdem habent, quaſi κατ' ἀφαίρεσιν: laxa ſcilicet notione Aſſyriæ accepta. Illa verò, quæ ſtrictè & propriè Aſſyria eſt, juxta Ptolemæum [g] regiones [h] haſce complectitur: *Arrapachitim* juxta Armeniam: proximam hinc *Adjabenen*; inde ortum verſus *Arbelitin*; ſupra Adjabenen *Chalachenen*; inferiùs *Apolloniatim*; juxta Suſianam tandem *Sittacenen*: quarum omnium nobiliſſima *Adjabene* eſt, cujus nomine reliquæ aliquando à ſcriptoribus comprehenduntur, ut ſuprà notavi. Apud Strabonem [i] in Aſſyria ponuntur *Campi Nino vicini*, *& Dolomene*, *& Chalachene*, *& Chazene*, *& Adjabene*. Chazene regiuncula eſt in Adjabene, quam Dionyſius in chronico [k] vocat ܚܙܐ *Hazam* ſeù *Chazam*. Eadem pro Adjabena ſumitur apud Arabes, præſertim in hiſtoria Neſtoriana, ubi quod Syris dicitur ܚܕܝܒ *Adjab*, & ܚܕܝܒܝܐ *Adjabenus*, id [l] Arabes reddunt حزه *Haza* & الحزى *Hazenus*. Amrus Chazenen pro Arbelitide accipit, & Arbelam ipſam dictam putat Chazam: ſic enim ſcribit in vita Jeſujabi Adjabeni. ايشوعيب الذى كان من بلد حزه المعروفه باربل *Jeſujabus Chazenus* (Hazenſis) *fuit ex regione Chazæ* (Hazæ) *quæ Arbela dicitur*. Idem in Tabula Eccleſiarum Metropolitanarum, quinto loco Arbelenſem habet [m] his verbis: مطران اربل وحزه *Metropolita Arbelæ & Hazæ*. Recentiores Arabes tàm Babyloniam & Chaldæam, quàm Aſſyriam propriè dictam vocant العراق *Erak*: duplicem autem [n] Erakam diſtinguunt, quarum alteram dicunt عراق العرب *Erakam Arabicam*, ſeù عراق بابل *Erakam Babylonicam*; alteram عراق العجم *Erakam Agemicam*, ſeu Perſicam: hujus nomine Parthiam intelligunt: priorem pro Chaldæa, Babylonia & Aſſyria ſumunt. Antiqua Aſſyriorum Metropolis regumque ſedes Ninive fuit: ſed quum hæc concidiſſet, & contra ipſam cis Tigrim fluvium ampla civitas *Moſul* condita fuiſſet, de hujus nomine Aſſyria & Adjabene بلاد الموصل *regio Moſulana* ſequiori ævo appellari cœpit. In lexico geographico Baudrandii, Adjabene *Botan*, Aſſyria autem

Sarch,

[a] *Geneſ.* 10. *ver.* 11.
[b] *Loc. cit.*
[c] *Dio Caſſius in Trajano Strabo lib.* 16.
[d] *Svidas in voce* Θοῦρας.
[e] *Cellar. lib.* 3. *cap.* 17. *p.* 763.
[f] *Herodot. lib.* 7. *Juſtinus lib.* 1. *cap.* 2. *Bochart. lib.* 2. *cap.* 3.
[g] *Lib* 6. *cap.* 1.
[h] *Cellar. lib.* 3. *cap.* 17. *p.* 764.
[i] *Lib.* 16.
[k] *Tom.* 2. *Bibl. noſtræ p.* 115.
[l] *Tom. cit. pag.* 420.
[m] *Tom. cit. pag.* 458.
[n] *Herbelot. pag.* 317.

Sarch, *Adrinza*, *Azimia*, *Arzerum*, & *Aderbigian* ſeù *Adbraoigian* à nonnullis auctoribus perperàm vocatur. Adjabenen Ammianus [a] tradit à duobus fluviis *Diaba* & *Adjaba* nomen ducere, qui [b] Syris ſunt ܙܒܐ ܪܒܐ ܘܙܒܐ ܙܥܘܪܐ *Zaba major*, & *Zaba minor*; Arabibus الزاب الاكبر والزاب الاصغر *Zab major*, & *Zab minor*: unde & regio interjacens, pluraliter Syris ܙ̈ܒܐ *Zabæ*, & Arabibus الزوابيه *Zuabia*: cujus loci Epiſcopus in hiſtoria Neſtoriana [c] paſſim occurrit. Zaba autem major idem eſt cum *Lyco*, & minor cum *Capro*, ut ex Græcis Latiniſque auctoribus oſtendit [d] Bochartius. Aſſyriacas urbes tàm ad Tigris ripam poſitas, quàm in reliqua media regione, accuratè recenſet [e] Ptolemæus. Quæ verò in hiſtoria Neſtoriana Epiſcopos habuiſſe leguntur, ſunt hæ: Adrama, Arbela, Ardabada, Ardaſcir, Ariuraquæ & Mahuza, Badia, Bagas, Bagerma ſeù Bethgarma, Beth-Nicator, Bethſeleucia ſeù Charcha, Bethſori, Buazicha ſeù Choniſapor, Chanigiara, Dakuka, Daſena, Dinur, Goche, Hadatha, Halavana, Hamdana, Hephtona, Honita, Laſciuma, Maalta, Marga, Nahavand, Ninive, Nuhadra, Salacha ſeù Seleucia, Sciahargarda, Tahal, Tirhana. Quarum pleræque ad Aſſyriam ſtrictè ſumptam pertinent; nonnullæ ad Mediam, Armeniam majorem, & Parthiam, ut [f] Marga ſeù Maraga, Hamdana, Ardaſcir, & Dinur. Metropoles Aſſyriacæ in Jure Neſtoriano tres recenſentur; primam *Aſſyriæ* abſolutè vocant, ſeù, quod idem eſt, *Athur*; aliàs *Adjabenæ*, & *Arbelæ*; ex qua poſtea Metropolis *Moſulana* conſurrexit, quæ tamen eidem aliquando conjuncta fuiſſe legitur. Altera Metropolis [g] *Halavanæ* ſeù Chalachenæ provinciæ: tertia [h] *Beth-garmæ*, ſeù Garmæorum. Ptolemæus [i] Garmæos Aſſyriæ populos memorat, quos *Garamæos* appellat, eoſdemque mediterraneas Aſſyriæ partes colere teſtatur: *Media*, inquiens, *tenent Garamæi*. Plinius [k] de Aſſyriæ locis & populis hæc habet: *Gordyæis juncti Aloni, per quos Zerbis fluvius in Tigrim cadit, Azones, Silices montani, & Orontes: quorum ad Occidentem oppidum Gaugamela: item Sue in rupibus, ſuprà Silici, Claſſitæ per quos Lycus ex Armenia fertur; Abſitris ad hybernum exortum.* Zerbis fluvius *is eſt, qui* Γόργος ποταμὸς *Græca nomenclatura ob celeritatem curſus à Ptolemæo vocatur*, ut inquit Joannes Harduinus in not. ad allata Plinii verba: ſimpliciùs *Zebis* ſeù Zaba legendum exiſtimo. *Aloni* Gordyæis juncti, Syris dicuntur ܐܠܢ̈ܝܐ Elanitæ ſeù Alanitæ, de quibus [l] ſuprà. *Azones*, & *Silices montani*, non à voce ܣܠܩ *Selek*, ut autumat [m] Bochartius, dicti, quæ *aſcenſum* ſignificat; ſed à regione ܣܘܠܟ *Soloch*, ſeù *Salach*, quæ in hiſtoria [n] monaſtica Thomæ Margenſis frequenter nominatur: nos *Seleuciam* reddidimus; ſed *Salacha* ſeù *Soloche* legendum, cujus incolæ Plinio

a *Lib.* 23. *cap.* 20.
b *Tom* 2. *Bibl. noſtræ pag* 209. 226. *Geograph. Nubien. climat* 4. *par* 6.
c *Tom* 2. *p.* 412. 431 459. *Tom.* 3. *pag* 86. 234. 263. 557.
d *Lib.* 4. *cap.* 19.
e *Lib.* 6. *cap.* 1.
f *Suprà p.* 414. & *ſeq.*
g *Suprà p.* 418.
h *Suprà p.* 417.
i *Lib* 6. *cap.* 1.
k *Lib.* 6. *cap* 26.
l *Pag.* 420.
m *Lib.* 4. *c.* 19.
n *Tom.* 3. *p.* 478. 479. 480. 482. 483. 484.

Silices montani inter Azones & Orontes, & *Silices ſupra Sue* ponuntur: duplex enim Salachenſium ſeù Silicum regio apud laudatum Margenſem occurrit, quarum [a] altera ܓܘܝܬܐ *interior* ſeù ulterior, altera ܒܪܝܬܐ *exterior* ſivè citerior appellatur: & ulterior quidem Mediæ ſeù Aderbiganæ fines attingit, ut ex eodem Margenſi [b] conſtat, qui lib. 2. & 3. hiſt. monaſt. utrique Solochæ, ſivè Salachæ Epiſcopos præfuiſſe ſcribit Jeſuzacham, & Maranamem; loca autem ejuſdem regionis nominat [c] *Narſe* ſeù *Bananas*, *Gole*, *Beth-Nua*, *Beth-Varch*, *Nebeſſon*, & *Dabura*. Soloce altera Straboni laudatur, in finibus Elymæorum poſita, ſub poteſtate Metropolitæ Garmæorum, de qua ſuprà [d] dixi. *Orontes* populi Plinio memorati, incolæ cognominis montis ſunt, qui à Ptolemæo [e] in Media deſcribitur; Syris dicuntur ܐܘܪܛܝܐ *Vrtæi* ſeù *Ortæi*, iidemque Aſſyriam inter & Mediam locantur. Aben-Ezra Urtæos pro Aſſyriis accipit. Bochartius [f] ex voce ܐܬܘܪܝܐ *Athuræi*, quæ Aſſyrios ſignificat, corruptum putat ܐܘܪܛܝܐ *Vrtæi*, quod ipſe legit *Aurtia*: *Mercerum*, inquit, *Druſium*, *&* *alios fugit hactenus hinc* (ſcilicet *ex Athur*) *eſſe corruptum* ܐܘܪܛܝܐ *Aurtia in Aben-Ezra*, *quum dicit in not. ad Jonam cap.* 1. *Ninive regia fuit Aſſyriæ*, *quæ hodie deſolata eſt*: *dicunt porrò ſapientes Iſraël*, *qui in Græcia ſunt*, *eam* (terram) *vocari* ܐܘܪܛܝܐ *Aurtia*. *Legendum* ܐܬܘܪܝܐ *Aturia*, *litera T ex quarta Sede in ſecundam reſtituta*, *qui verus eſt illius locus*. Verùm non advertit vir doctus præter literarum tranſpoſitionem, diverſa quoque eſſe vocis ܐܬܘܪܝܐ *Athuræi*, & ܐܘܪܛܝܐ *Vrtæi* elementa: nam prior per ܬ *Thau*, poſterior per ܛ *Teth* ſcribitur. *Gaugamela*, quæ ad occidentem Orontum ſeù Urtæorum ponitur, in Athuria [g] ſivè Aſſyria vicus eſt, apud quem Darius ab Alexandro magno ſuperatus amiſit imperium. In hiſtoria monaſtica Thomæ Margenſis lib. 3. cap. 5. occurrit ܓܡܠܘ ܠܘܟܐ *Gamlau-Luche*, quæ à ditione Adjabeni Metropolitæ ad Epiſcopatum Hadathenſem tranſlata dicitur.

ܡܪܢܥܡܗ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܕܚܕܝܐܒ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܕܚܕܬܐ ܢܣܒ ܕܝܪܐ ܕܒܪܩܐ ܘܝܗܒ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܩܘܪܝܢ
ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܚܕܝܐܒ: ܓܡܠܘ ܠܘܟܐ ܘܡܪܕܐ.

Maranames Metropolita Adjabenus Salomoni Epiſcopo Hadathenſi abſtulit cœnobium Barkæ, *tradiditque ei duos vicos ex ditione Adjabenica*, *Gamlau-Luche ſcilicet*, *&* *Marde*. Tàm Gaugamelæ,

quàm

a Tom. 3. p. 479.

b Tom 3. p. 483.

c Tom cit. pag. 479. 482. 484.

d Pag. 418.

e Lib. 6. cap. 1.

f Lib. 4. cap. 19.

g Strabo lib. 16. Arrianus lib. 3. Ptolem. lib. 6. cap. 1.

quàm Gamlau-Luchæ nomen à camelo deducitur: ferunt [a] enim, Darium Hyſtaſpis filium, qui hoſtes effugerat camelo dromade vectus, illum ibi collocaſſe, certis vicis & vectigalibus in ejus curam & alimentum attributis. Marden & Gaugamelam Ptolemæus locat in Aſſyria; hanc tamen in media regione, illam verò juxta partem Tigridis amnis. *Sue*, vel *Sua* ܫܘܥܐ, nomen merè Chaldaicum, quod *rupem* ſignificat: recentioribus ܢܝܪܒܐ *Nirba* dicitur, eodem ſenſu: eſt enim *Nirba* cacumen montis, locus in regione Margenſi cujus fit mentio in hiſtoria [b] monaſtica. *Claſſitæ* [c], per quos Lycus ſeù Zabas major ex Armenia fertur, ſunt Chalachitæ vel Chalacheni Adjabenis proximi, quorum ad hybernum exortum eſt *Abſitris* ſeù Abſyrtus fluvius, qui & Caprus ſivè Zabas minor.

[a] Bochart. ex Plutarcho & Strabone lib. 4. cap. 19. Cellar. lib. 3. cap. 17. p. 770.

[b] Tom 3. p. 499.

[c] Bochart. lib. 4. cap. 19.

Adrama. *Adrama* ادرمه oppidum in Adjabene, inter Daſenam & Themanonam. Moyſes [d] Adramæ Epiſcopus anno Græcorum 1422. Chriſti 1111. ordinationi Eliæ ſecundi Patriarchæ interfuit.

[d] Tom. 2. p. 449.

Adri. *Adri*, aliàs *Beth-Adri* ܒܝܬ ܥܕܪܝ, Arabibus عذري *Adra*, pagus ditionis Maaltæ juxta Synodicon Neſtorianum; vel Nuhadræ ſecundùm Simeonem Beth-Arſamenſem. Ibi anno Chriſti 488. celebratum fuit Barſumæ Niſibeni conciliabulum, de quo [e] ſuprà.

[e] Pag. 178.

Ægyptus. *Ægyptus*, Syris ܡܨܪܝܢ *Meſren*, Arabibus [f] مصر *Meſr*: in Lexico Baudrandii perperam *Bardamaſſer*: vox corrupta ex Arabica بلد مصر *Balad Meſr*, hoc eſt, regio Ægypti. Sivè quod [g] Neſtorius in Oaſitano exilio periiſſet, ejuſque tumulus in Ægypto oſtenderetur; ſivè quia Bagdadenſes & Damaſceni Chaliphæ, apud quos gens Neſtoriana plurimum pollebat, Ægypto quoque potirentur; factum eſt, ut in regionem illam ex Aſſyria & Babylonia ingens Neſtorianorum multitudo olim confluxerit, quibus Epiſcopus præerat temporibus Marabæ ſecundi Patriarchæ & Achæ Metropolitæ Adjabeni, hoc eſt, circa annum Chriſti 745. ut Thomas Margenſis [h] lib. 2. hiſtor. monaſt. cap. 41. refert. Salomon [i] ab Ebedjeſu Patriarcha circa annum Chriſti 980. ordinatus fuit Ægypti Epiſcopus: ſed quum idem Ebedjeſus alterum à Metropolitano Damaſceno jam conſecratum ejuſdem Eccleſiæ Antiſtitem didiciſſet, juſſit eum in cœnobio Ezechielis manere, donec Sedes aliqua Paſtore vacaret: mortuo autem Abrahamo Zabarum Epiſcopo, in ejus locum Salomon ſuffectus. Joannes Nazuch [k] Patriarcha Epiſcopum Ægypti ad Perſidis Metropolim; Elias verò Mokli [l] Metropolitam Halavanæ ad Ægypti Sedem evexit. Sabarjeſus Zanbur [m] Joannem Hadithenſem ordinavit Metropolitam *Meſræ* ſeù Ægypti, cujus eccleſiæ Metropolita quoque dicitur [n] Marcus, quem Ebedjeſus Aredi filius in locum depoſiti Joannis Damaſceni Archiepiſcopi ſuffecerat. Hinc palàm fit, primo Ægy-

[f] Herbelot. pag. 579.

[g] Tom. 2. p. 316.

[h] Tom. 3. p. 481.

[i] Amrus in vita Maris Tobi.

[k] Idem in vita Jo: Nazuch.

[l] Idem in vita Eliæ Mokli.

[m] Idem in vita Sabarjeſu Zanbur.

[n] Idem in vita Ebedjeſu Aredi, & Machichæ.

Ægyptium Neſtorianorum Epiſcopum Damaſceno Metropolitæ ſubjectum fuiſſe: Secundo eundem aliquando Metropolitam appellatum, quum ſcilicet Damaſcenam Ægyptiacamque Sedem unus idemque Antiſtes obtineret: cujus rei exempla plurima apud Neſtorianos occurrunt. In hiſtoria Patriarcharum Alexandrinorum à Renaudotio [a] edita, ſupremus Taheri Chaliphæ adminiſter, quem Vizirum vocant, Chriſtianos Ægyptios de Patriarchæ ſui electione contendentes, propoſito Neſtorianorum eligendi more, his verbis compellaſſe fertur; *Facite quemadmodum apud nos Bagdadi fieri ſolet; nempe quum aliquem ad Patriarchatum promovere deſignant, congregati in Eccleſiam, nominant ex omnibus monaſteriis viros centum: ex quibus quinquaginta ſeligunt, poſtea ex illis viginti quinque: ex iſtis decem, tandemque ex decem qui ex illis omnibus reſidui ſunt, tres eliguntur. Eorum nomina tribus ſchedis inſcribunt, in quarta nomen Jeſu Chriſti, eas in globum plicant, collocantque ſubtus altare, ubi orant, & liturgiam celebrant. Poſt orationem & liturgiam, infantem ex filiis ſuis adducunt peccati neſcium, qui extenſa manu unam ex ſchedis accipit. Cujus nomen in ea ſcriptum reperitur, is ordinatur Patriarcha. Si occurrit illa, quæ Chriſti nomine inſcripta eſt, intelligunt neminem trium dignum eſſe. Alia igitur tria nomina ſcribunt; nec ita agere deſinunt, donec Deus quem elegerit ſignificet, educto unius nomine, qui mox ordinatur Patriarcha.* Sic Mahometanus princeps Ægyptios Monophyſitas ad imitationem Neſtorianorum pertrahere ſatagebat. Verùm quod de numero candidatorum affirmat, viros nimirùm centum ex omnibus monaſteriis eligi, ex quibus quinquaginta, deinde vigintiquinque, mox decem, tandem tres deſignari; id, inquam, paulò aliter contigit in eorum Patriarcharum electione, quos ex hiſtoria Neſtoriana per ſortem creatos accepimus. Vide quæ ſupra [b] dicta ſunt de Joanne Narſetis, Ebedjeſu, Joanne Nazuch, & Elia primo.

a Pariſ. ann. 1713. pag. 409.
b Pag. 654. 656. 657. 661.

Aghel.

Aghel ܐܓܠ, aliis ܐܢܓܠ *Anghel*, Meſopotamiæ urbs, Græcis *Inghila*. Inde ortum duxit Maras [c] Ephræmi diſcipulus, & Moyſes [d] cui Paphnutius Glaphyra S. Cyrilli è Græco in Syriacum converſa nuncupavit. Cavades Perſarum rex [e] anno Chriſti 503. eandem urbem diripuit, ut narrat Joſue Stylites in Chronico. Adæus *Aghel* Epiſcopus inter Nicænos Patres à Sobenſi [f] recenſetur; etſi Amrus [g] Matthæi pro Aghel habet ارناى *Irenæam*. Theodorus *Ingilon urbis* Epiſcopus Quintæ Synodo Oecumenicæ ſubſcriptus legitur. Porrò alia eſt Aghel ab Anchialo Ciliciæ urbe, de qua ex antiquis Geographis fusè [h] Cellarius lib. 3. cap. 6. nam in eadem quinta Synodo occurrit Theodorus Epiſcopus Ingilon ſeù Aghel, & Paulus *Anchiali*. Apud Carolum à Sancto Paulo in notitia Epiſcopatuum Patriarchatus Antiocheni, utraque urbs deſideratur.

c Tom. 1. p. 144.
d Tom. 2. p. 82.
e Tom. 1. p. 273.
f Tom. 1. p. 170.
g Tom. 3. p. 588.
h Pag. 243.

Ain-

Ain-Tanur.

Ain-Tanur ܥܝܢ ܬܢܘܪ ſeù, *In-Tanur*, hoc eſt, fons, ſivè pagus Tanur, haud procul ab Amida Meſopotamiæ urbe, Chaldæis frequens, ut ex epiſtola [a] Eliæ Chaldæorum Patriarchæ ad Fratres Minores Alepi commorantes anno Chriſti 1615. exarata conſtat. A Joſepho Tertio orthodoxo ejuſdem gentis Patriarcha, nuper conſecratus eſt illius loci Epiſcopus Baſilius, qui ſuam catholicæ fidei profeſſionem ad Sacram Congregationem de Fide Propaganda tranſmiſit. Ebedjeſus Patriarcha Babylonis ad calcem profeſſionis fidei, quam præſente Pio IV. Pontifice edidit, quum Romam veniſſet, ab eo confirmationem electionis petiturus, in notitia Metropolitanorum & Epiſcoporum, quos Patriarchæ Babylonico ſubjectos eſſe affirmat, Epiſcopum Ain-Tanurenſem recenſet, his verbis: *Amed Metropolis; Chiaruchia, Ain-Tanur, Epiſcopatus.* Apud Auguſtinum Thuanum hiſtoriæ lib. 16. Genebrardum ad annum 1566. & Morinum de ſacr. ordinat. pag. 436. pro *Ain-Tanur*, perperàm legitur *Hain*, *Tammir*, quaſi duæ urbes Epiſcopales eſſent.

a Tom. 3. p. 602.

Akula ſeù Cupha.

Akula, ſeù *Acula*, ܥܩܘܠܐ, urbs ad Euphratem fluvium in confinio Arabiæ deſertæ: Arabibus الكوفه *Cupha*, in Chaldæa provincia, ſeù العراق Erak: quam Geographus [b] Nubienſis à Bagdado quinque manſionibus diſtare affirmat. De nominis origine hæc [c] Abulpheda. وهي كوفة لاستدارة بنائها اخذا من قول العرب رايت كوفانا اذا راوا رملة مستديرة وقيل لاجتماع الناس اخذا من قولهم تكوف الرمل اذا ركب بعضه بعضا. *Cupha dicta eſt, ob orbicularem ipſius conſtructionem: Arabes enim Cuphanæ nomine acervum arenæ in orbem collectam ſignificant. Alii ſic appellatam volunt ex frequenti hominum conventu: quum enim arenam coacervatam dicunt, à Cuphæ voce verbum* تكوف tacavapha *deducunt.* Chondemirius & auctor Chronici Giapharenſis apud [d] Herbelotium, Cuphæ nomine vel arenam rubram ſignificari ajunt, vel ſtructuram ex juncis calamiſque terra coopertis: urbem enim in territorio rubræ arenæ poſitam, & ex calamis junciſque ædificatam anno Hegiræ 17. quo Omarus Chalipharum ſecundus Arabibus imperabat. Verùm, ut idem Herbelotius ex Perſis ſcriptoribus notat, antiquior eſt Cupha, quàm ut ejus conditus ad tempora Omari referatur. Populi *Achoali* [e] Plinio memorati, nil aliud ſunt, quàm *Akulæ*, ſeù *Achoalæ* cives. Akulam autem eandem ac Cupham eſſe, teſtatur Gregorius Abulpharagius [f] in Chronico Syriaco:

ܘܒܗ ܒܙܒܢܐ ܐܦ ܣܥܕ ܕܢܦܩ ܡܢ ܝܬܪܝܒ
ܘܢܦܩ ܥܡ ܡܫܪܝܬܗ ܠܘܬ ܟܘܦܐ ܕܗܝ ܥܩܘܠܐ:

Sub idem tempus Saadus ex urbe Jathreba ad Cupham, quæ & Akula, caſtra movit. Saadus iſte copiarum Omari Chaliphæ ductor

b Clim. 3. par 6.
c Deſcript. Arak. Tabul. 271.
d Pag. 277.
e Suprà p 560. & ſeq.
f Tom. 3. Bibl. noſt. pag. 423.

fuit,

fuit, eidemque Chondemirius conditum Cuphæ urbis tribuit; quum tamen ex Chronicis Arabicis conſtet, ante Saadum urbem illam ſtetiſſe. Iſmaël Sciahinſchia Abulpheda ad annum Hegiræ 17.

فيها احيطت الكوفة وتحوّل سعد اليها .

Hoc anno Cupha obſidione cincta eſt, eoque Saadus ſe contulit. Idem Abulpheda [a] præter Cupham oppiduli cujuſdam meminit apud Bagdadum ſiti, quod دير العاقول *Dair-al-Akul* appellat. Porrò Cupha ſedes Chalipharum aliquando fuit, poſtea Anbara, deinde Haſcemia, demum Bagdadum. Antiqui Arabum characteres [b] *Cuphenſes* dicti ex eadem urbe, ubi diu ſchola floruit Baſræ æmula. Baſram inter & Cupham æquali intervallo urbs altera anno circiter Hegiræ 83. condita: *Vaſetam*, hoc eſt, mediam, Arabes dicunt. Ex Cupha prodiit famoſus ille ſectæ Nazaræorum auctor, de quo Abulpharagius [c] in Chronico Syriaco. Cuphæ degebant præter Arabas Mahometanos etiam Chriſtiani Syri Neſtoriani & Jacobitæ: his Epiſcopus [d] præerat Maphriano ſeu Metropolitano Tagritenſi ſubjectus; Neſtorianis verò alter Epiſcopus, qui tertium in Provincia Patriarchali locum obtinebat ex hiſce Pontificalis [e] verbis: *Tùm arceſſant Epiſcopum Caſcaræ, ſi quidem in vivis eſt: ipſe enim eſt caput Epiſcoporum provinciæ magnæ & Patriarchalis &c. Quod ſi mortuus eſt, arceſſant Epiſcopum Zabæ: Et ſi hic non adſit, Epiſcopum Hirtæ & Akulæ*: Akula enim ſeu Cupha Eccleſiæ Hirtenſi conjuncta fuit. Ibi Marabas [f] ſecundus longam moram traxit: & Georgius [g] Meſenenſium Metropolita quum Georgii Patriarchæ colloquium fugeret, ex Baſra urbe Cupham migraſſe fertur. In cœnobio [h] Saporis, Akulæ ſito, Maruthas aſceticam vitam agebat, quum primus Jacobitarum Maphrianus electus eſt.

Alepus, Beræa.

Alepus حلب, Arabibus [i] حلب *Halab*, Syriæ urbs & emporium percelebre: Nicetæ [k] Choniatæ, Nicephoro [l] Calliſto, & Joanni [m] Zonaræ *Chalep* dicta. Macedones Syriæ reges nomen ei *Beræa* indiderunt, quod in tabulis Eccleſiaſticis tùm apud Syros, tùm apud Græcos occurrit. Toto cœlo [n] aberrant qui Hierapolim Syriæ eandem ac Alepum ſeu Beræam faciunt. *Hierapolis* & *Beræa* Macedonicarum urbium nomina ſunt: Prima Syris dicitur *Mabug*, altera *Alab*. Alepi nomen legitur in Chronico [o] Edeſſeno ad annum Græcorum 843. & 851. In Actis Conciliorum, Berææ Syriæ Epiſcopi ſubſcripti ſunt [p] Acacius, & Theoctiſtus. Suos ibidem multis abhinc ſeculis Epiſcopos habuere Syri Melchitæ, Maronitæ, Jacobitæ, Neſtoriani, & Armeni. In Tabula [q] Eliæ, Neſtorianus Alepi Epiſcopus Damaſceno Metropolitæ ſubjicitur. Sabarjeſus [r] Zanbur Patriarcha anno Chriſti 1063. quemdam, ابن طوبا *Ebn Toba* nomine, Epiſcopum Alepi ordinavit.

a *Deſcript. Arak.*

b *Herbelot. pag.* 278.

c *Tom. 2. Bibl. noſtræ pag.* 318.

d *Tom. 2. p.* 430.

e *Tom. 2. p.* 459. *Et ſuprà p.* 668.

f *Tom. 3. p.* 158. *&* 182.

g *Tom. 3. p.* 152.

h *Tom. 2. p.* 416.

i *Abulpheda tab. Geograph. num.* 223.

k *In Jo: Comneno cap.* 7.

l *Lib.* 14 *cap.* 39.

m *In Romano Lacapeno.*

n *Baudrand in Hierapoli.*

o *Tom. 1. Bibl. noſtræ pag.* 415. *& ſeq.*

p *Conſtantin. 1. Chalcedon.*

q *Tom. 2. Bibl. noſtræ p.* 459.

r *Amrus in ejus vita.*

Amida

Amida.

Amida, Syris *Amid* ܐܡܝܕ, Arabibus آمد *Amed*, ad occaſum Tigris in Meſopotamia ſita, de qua latè in Diſſert. de Monophyſitis, ubi Metropolitanos ejuſdem tùm orthodoxos, tùm Jacobitas recenſui. Apud Neſtorianos Epiſcopalis urbs fuit Niſibeno Metropolitano ſubjecta unàcum Marde, Majapharkin, Balada, Bakerda, Arzuno, Ain-Tanur, & reliquis Meſopotamiæ civitatibus: & quandoque etiam unus Epiſcopus Amidæ ſimul & Mardæ atque Majapharkino præfuit, ut [a] Michaël anno Chriſti 1180. Joannes anno 1257. & Jeſudenah anno 1282. Poſtea ad Metropoliticam dignitatem evecta eſt ſub recentioribus Patriarchis. Joannes Sulaka orthodoxus Chaldæorum Patriarcha anno 1554. Amidæ Archiepiſcopum creavit [b] Hormiſdam ſeù Hermetem monachum, cognomento Aſmar Habib, qui Eliæ nomen aſſumpſit. Abdjeſus Joannis Sulakæ ſucceſſor anno 1566. eandem Eccleſiam inter Metropolitanas enumerat [c] his verbis: *Amed Metropolis: Chiaruchia, Ain-Tanur Epiſcopatus*. Simeon [d] Amidæ Metropolita obiit anno 1590. cui Elias ſucceſſit. Elia [e] verò ad eccleſiam Seert translato, in ejus locum ordinatus fuit Timotheus, qui antea Adam Archimandrita vocabatur. Idem Timotheus Synodo [f] Amidenſi ab Elia Patriarcha anno 1616. indictæ ita ſe ſubſcribit: *Timotheus Archiepiſcopus Jeruſalem & Amed*: Chaldæis enim tùm in Meſopotamia, tùm in Syria & Palæſtina degentibus præpoſitus fuit; novitio plane ritu & à ſacris canonibus prorſus alieno; à Neſtorianis tamen, & Jacobitis uſurpato, qui plures eaſque procul poſitas eccleſias uni Antiſtiti commendant, & Hieroſolymitanam Sedem, quæ Patriarchalis eſt, Archiepiſcopali tantùm honore dignantur. Simeon Neſtorianorum in Media & Perſide Patriarcha in epiſtola, quam ad Innocentium X. Summum Pontificem anno Chriſti 1653. ſcripſit, inter ſubjectas ſibi Eccleſias [g] *Amidam* nominat. A Simeonis tamen ditione ad Eliæ alterius Neſtorianorum in Moſulana civitate Patriarchæ poteſtatem Amida tranſiit, donec Joſephus [h] ejuſdem Eccleſiæ Metropolita, ob catholicam quam colebat fidem ab Innocentio XI. ad Patriarchalem dignitatem anno 1681. evectus, fixam ibi Sedem ſucceſſoribus ſuis reliquit.

a *Tom. 2. p.* 455. 456. *Tom.* 3. *p.* 367. 558.

b *Tom. 1. p.* 530. *Suprà pag.* 165.

c *Morin. de ſac. ordinat. p.* 436.

d *Tom. 3. p.* 600.

e *Tom. 1. p.* 549.

f *Stroza in Synodal. Chaldæorum pag.* 11.

g *Tom. 3. p.* 622.

h *Tom. 3. p.* 623. & *ſuprà p.* 629.

Ana.

Ana عانة, aliis *Anna*, Gulielmo Tyrio [i] *Ani*, urbs Arabiæ deſertæ ad Euphratem [k] fluvium. Abulpheda [l] illam in Meſopotamia collocat, & deducto ex Euphrate alveo circumdatam teſtatur. Catholicum Perſidis in urbe Ana olim Sedem fixiſſe, idem Gulielmus [m] Tyrius affirmat: nimirùm ex recepto Græcorum more, qui binos Catholicos Antiocheno Patriarchæ ſubjectos habebant, quorum alter Babylonis ſeù Bagdadi, alter Indiæ Catholicus dicebatur. Apud Jacobitas Epiſcopus Scenitarum Arabum, quos Thaalabenſes vocant, Anæ [n] titulum gerebat. Neſtorianis Anbaræ, Hitæ, & Anæ commorantibus unus idemque Epiſcopus præerat.

i *Lib.* 23. *in fine.*

k *Suprà p* 560.

l *Tabul. Geogr. num.* 261.

m *Loc. ſup. cit.*

n *Vide ſuprà p.* 607.

Anazarba. *Anazarba*, urbs Ciliciæ, Syris [a] *Indarbe*, Arabibus *Ain-Zarba*, & *Navarza*, hoc eſt, *Anabarza*: ſic enim à recentioribus Græcis vocatur. Poſtquam Cilicia Saracenico excuſſo jugo Regibus Armenis ſubjecta eſt, plurimi illuc confluxere Jacobitæ & Neſtoriani, qui ſuos quoque ibidem habuerunt [b] Epiſcopos: Tarſi ſcilicet, Anazarbæ, & Mopſveſtiæ.

a Vide Diſſert. de Monophyſitis.
b Suprà p. 430.

Anbara. *Anbara* ܐܢܒܪ, aliàs ܦܝܪܘܙܫܒܘܪ *Pheroz-Sapor*, urbs Epiſcopalis in Provincia Patriarchali, ut ex Pontificali [c] Neſtorianorum liquet. Ad Euphratem ſita eſt, à Bagdado paraſangis decem diſtans. Ibi [d] Sapphahus Abulabbaſus primus Abbaſidarum Chalipha ſedem aliquandiu fixit, donec Haſcemiam proximam urbem petiit, quam Herbelotius [e] modo ab Anbara diſtinguit, modo cum illa confundit. Bina Anbaræ Neſtorianorum cœnobia, totidemque eccleſiæ exſtitere; Cyriaci ſcilicet, & Jonæ. Cœnobium [f] Jonæ ſub Maraba Patriarcha circa annum Chriſti 540. Ebedmeſſias Hirtenſis inſtauravit, ejuſque in ſacello tumulari voluit. Motuacchelus Saracenorum Chalipha poſt peractam anno Chriſti 852. Theodoſii Patriarchæ conſecrationem, plurimas Neſtorianorum eccleſias & monaſteria ſolo æquavit: *& inter cetera cœnobium S. Cyriaci in urbe Anbara, in quo Hoſanna celebrari conſueverat, & ſancti Jonæ eccleſiam*, ut Amrus [g] refert. Anbaræ Epiſcopi fuere Narſes [h] Marabæ diſcipulus anno 540. Simeon anno 553. Paulus anno 740. Enos anno 890. Elias ab anno 906. ad annum 920. Jaballaha Epiſcopatum Anbaræ abdicaverat ante annum 963. quo Ebedjeſus Patriarcha inauguratus fuit. Elias anno 987. Monderus anno 1028. Mares à Sabarjeſu Zanbur anno 1063. à Radanenſi Eccleſia ad Anbarenſem translatus, ordinationi Ebedjeſu Aredi Patriarchæ anno 1074. peractæ interfuit. Zacharias monachus cœnobii Saidi anno 1111. ab Elia ſecundo ordinatus fuit Anbaræ & Hitæ Epiſcopus. Salibazacha anno 714. & Joannes Narſetis anno 884. ex Anbaræ Epiſcopatu ad Patriarchalem dignitatem evecti ſunt. Theodoſius primum Anbaræ Epiſcopus fuit, deinde Metropolita Gandiſaporenſis, demum Patriarcha anno 852.

c Suprà p. 668.
d Iſmaël Sciahinſciab in hiſt. ms.
e Herbelot. pag. 113 & 437.
f Tom. 3. p. 198.
g Tom. 3. p. 511.
h Tom 2 p 412. 413. 431. 439. 443. 449. Tom. 3. pag. 86. 172. 211. 219. 236. 258. 264. 433. 616 617. Amrus in vit. Patriarch. num. 27. 49. 52. 55. 58. 65. 66.

Angamala. *Angamala* ܐܢܓܡܠܐ urbs Indiæ in regione Malabarica. Ibi Neſtoriani Epiſcopum habebant, & eccleſiam B. Mariæ nuncupatam, in qua Teſtamentum vetus Syriaco ſermone duobus tomis anno Græcorum 1869. Chriſti 1558. Indorum 733. exaratum eſt; exſtat autem in Bibliotheca Vaticana Cod. Syr. 2. & 3.

Suprà pag. 440. & 449.

Anzeta. *Anzeta*, ܐܢܙܝܛ urbs Armeniæ, à qua *Anzetene* [i] regio, Coſmæ [k] in vita S. Simeonis Stylitæ dicta ܐܢܙܝܛ ܓܘܝܬܐ *Anazete interior* ſeù ulterior. Inter Epiſcopatus Simeoni Neſtorianorum Patriarchæ ſubjectos recenſetur [l] *Anzetenſis*, à recentioribus *Anzel* appellatus.

i Cellar lib. 3. cap. 11 p. 387.
k Tom. 1. Bibl. noſtræ pag. 249.
l Tom. 3. p 622. Suprà pag. 423.

Ara-

Arabia. *Arabia*, Hebræis & Syris *Arab*, indigenis *Gezirat-Al-Arab*, *inſula Arabum*: ſic enim peninſulam vocare ſolent. In jure antiquo eccleſiaſtico una fuit Arabiæ tàm Petrææ ac Deſertæ, quàm Felicis Metropolitana Sedes *Boſtra* Antiocheno Patriarchæ ſubjecta, ſub qua eccleſiæ Arabum [a] omnes: nimirùm, Adraæ, Ailæ ſeù Elanæ, Alalis, Amathuntis, Anithæ, Arad, Arebdilæ, Areopolis, Avaræ, Auguſtopolis, Bacathæ, Bethaunæ, Canothæ, Conſtantinæ, Coracæ, Chryſopolis, Danaborum, Delmanuthæ, Dionyſiadis, Eluſæ, Erræ, Esbuntis, Gadarorum, Geraſæ, Hippi, Jabrudorum, Liviadis, Maximianopolis, Medavæ, Mennith, Neapolis, Neelæ, Nibe, Palmyræ, Parembolæ, Petræ, Phaeno, Pharan, Philadelphiæ, Philippopolis, Saracenorum, Sinai, Sodomorum, Zerabennæ, Zizæ, Zoaræ. Poſtea [b] in Concilio Chalcedonenſi avulſis ab eadem Boſtrena Metropoli nonnullis Arabiæ Eccleſiis, quæ tertiam Palæſtinam conſtituerunt, Petra urbs Metropoliticis privilegiis aucta eſt. Quum verò [c] apud Homeritas Chriſtiana fides longè latèque propagata fuiſſet, Eccleſia Metropolitana in urbe Taphar erecta eſt, eique ſubjecti Epiſcopatus Aden, Nagranæ, Hormuzæ, & Dioſcoridis inſulæ. In Jure [d] Neſtorianorum, Meſenenſes, Cataræi, Ramanitæ, & Homeritæ Chriſtiani à Metropolitano Perſidis olim pendebant: ibi Eccleſiæ Baſræ, Deſteſanæ, Nahar-al-Marah, Dirini, Maſamig, Talon, Chatæ, Hagar, Charmæ, Maheldegerd, Senæ ſeù Cordaliabedæ, Senaæ & Jamanæ, & inſularum Socotoræ atque Cotrobæ. Quæ omnes in tres Metropolitanas poſtea diviſæ: Meſenenſium [e] ſcilicet in urbe Baſra: Razichitarum [f] ſeù Ramanitarum in Sena: & inſulanorum [g] in Cotroba.

a Suprà p. 595. & ſeq.
b Suprà p. 594.
c Suprà p. 602.
d Suprà p. 437. 602. 608. 609.
e Suprà p. 603.
f Pag. 604.
g Pag. 603.

Arbaja. *Arbaja*, ܒܝܬ ܥܪܒܝܐ, aliàs [h] *Beth-Arbaja*, Arabicè باعربايا *Ba-Arbaja*, oppidum in diœceſi Niſibena, unde Jeſujabus Arzunita & Barhedbeſciaba ſcriptores Sobenſi in Catalogo laudati ortum duxere. Abdalmalechus [i] Meruani Chaliphæ filius, poſtquam Niſibis expugnata fuiſſet, eidem urbi, necnon Baarbajæ, & Nuhadræ præfeciſſe fertur Mardanſaam Neſtorianum medicum, atque Ananjeſum Patriarcham à Jonæ cœnobio apud Moſul poſito, in quo detinebatur, ad Niſibenam civitatem tranſtuliſſe. Cœnobii Ba-Arbenſis fit mentio in epiſtolis [k] Jeſujabi Adjabeni. Jacobitæ [l] ſuos Arbajæ Epiſcopos habuere, Maphriano Tagritenſi ſubjectos. Apud Neſtorianos, Arbajæ Sedes cum Baladenſi conjuncta fuit. In [m] Appendice ad Chronicon Syriacum Abulpharagii ad annos Græcorum 1712. & 1714. hoc eſt, Chriſti 1301. & 1303. in regione Beth-Riſciæ memoratur ܐܪܒܘ *Arbu* oppidum juxta Niſibin & Maaram, unde [n] gentilitium ܐܪܒܝܐ *Arbaja*, Arbenſis.

h Tom. 3. p. 109. 169.
i Amrus in vita Ananjeſu.
k Tom. 3. p. 143.
l Suprà p. 607.
m Suprà p. 137.
n Ibid. pag. 139.

Arbela. *Arbela* ܐܪܒܠ urbs Aſſyriæ, apud quam Alexander Macedo

Darium Perſarum regem vicit, inter Caprum & Lycum fluvios ſita, pari ab utroque diſtantia, ut inquit [a] Strabo. Regio circa Arbelam dicta eſt *Arbelitis*, eademque *Adjabenæ pars* apud [b] Plinium. Abulpheda [c] اربل قاعة بلاد شهروز وهى مدينة بين الزابين ومنها الى الموصل يومان خفيفان *Arbela Metropolis regionis Sciaharuz, urbs inter binos Zabas, à Moſul ferè biduum diſtat.* Circa annum Chriſti 1200. inſtaurata eſt: quamobrem apud eundem Abulphedam geographus ابن سعيد *Ebn-Said* de illa hæc ſcribit: اربل مدينة محدثة وهى قاعة بلاد شهروز *Arbela urbs nova, eademque Metropolis regionis Sciaharuz.* Fallitur [d] Herbelotius, quum Arbelam in Meſopotamia ponit. Arbelenſis eccleſiæ Diaconus [e] Barhadbeſciaba anno Perſecutionis 15. Saporis 45. martyrium ſubiit. In epiſtola [f] Marabæ Patriarchæ, Metropolitanus Arbelæ idemque Adjabenæ inter ſubjectos Patriarchæ Neſtoriano Metropolitanos tertium locum occupat. Ea Metropolis temporibus Papæ inſtituta fuerat, ſi Sobenſi adhibenda fides. In Synodica Theodoſii & in Pontificali Chaldaico-Neſtoriano quartus inter Metropoles locus Arbelæ ſeù Adjabenæ tribuitur. Olim [g] Arbelæ, Adjabenæ, Hazæ, & Athur ſeù Aſſyriæ, unus idemque titulus fuit: poſtea Metropolis Athur ſeù Moſulana ab Arbelenſi diſjuncta, eique etiam [h] prælata: nam in Tabula Amri, quarto loco Metropolita *Moſul & Athur* ponitur, & quinto loco Metropolita *Arbelæ & Hazæ*: in Tabula verò [i] Eliæ, ſuppreſſo Arbelæ nomine, provincia tantùm *Moſulana* memoratur. Anno Græcorum 1573. Chriſti 1262. invadentibus in Aſſyriam & Babyloniam Tartaris, ingens Neſtorianorum [k] Jacobitarumque multitudo Arbelam ſe recepit: ubi Denha Neſtorianorum Patriarcha anno Chriſti 1268. Eccleſiam in arce urbis conſtruxit; ejuſdemque operâ à Jacobitis eccleſia altera ſub nomine S. Behenami cum epiſcopio & monachorum hoſpitio ſex ante annis excitata fuerat. Initio regni Caſſani Mogulenſium regis, hoc eſt, anno Chriſti 1295. à Neuruzo Mahometicæ ſuperſtitionis ſectatore deſtructæ fuerunt [l] tàm Jacobitarum, quàm Neſtorianorum Tauriſii, & Arbelæ eccleſiæ. Regio ipſa [m] Arbelenſis cui princeps Ali anno 1394. præerat, à Timur-Chano, quem Tamer-Lenchum dicunt, anno 1401. vaſtata fuit. Epiſcopales Sedes throno Arbelenſi ſubjectas habes [n] ſuprà, ubi de Adjabene: loca verò ad eandem diœceſim ſpectantia enumerat Thomas Margenſis in ſua hiſtoria [o] monaſtica. Arbelenſi ſeù Adjabenicæ Eccleſiæ Metropolitani Epiſcopi hi præfuere: Jonadabus [p] anno Chriſti 605. quo propter Gregorii Patriarchæ electionem ira Choſroæ Perſarum regis in Neſtorianos ſic exarſit, ut quoad is in vivis fuit, Sedes Patriarchalis vacaverit, quum neque Metropolitæ, neque Epiſcopi ordinarentur. Paulus [q] anno 628. quo à Siroë Perſarum rege ad Heraclium Imper. unàcum Jeſujabo Gadalenſi Patriarcha ſociiſque Epiſcopis allegatus

a *Lib.16.*
b *Lib.6 cap.13.*
c *Tabul. geogr. num.435.*
d *Pag 123.*
e *Tom.1.p.191.*
f *Suprà p.415.*
g *Tom.2.p 458. Tom.3. pag 479. 480. 500. 518. 567. Suprà pag. 429.*
h *Tom.2.p.458.*
i *Tom. cit. pag. 459.*
k *Tom cit. pag. 455. Suprà pag. 112.*
l *Suprà p 123.*
m *Suprà p. 134. & 137.*
n *Pag. 711.*
o *Tom.3. à pag. 472. ad p.501.*
p *Tom.2. p.416. Tom. 3. pag. 92. & 472.*
q *Tom 3. p.106. & 416.*

fuit.

fuit. Machicha [a] anno 640. quem Jeſujabus Adjabenus quum Ninives Epiſcopus eſſet, in epiſtola ad Jeſujabum Gadalenſem Patriarcham teſtatur ordinaſſe Epiſcopos Semjeſum & Narſetem, à quibus & Epiſcopus quidam Adorbiganæ conſecratus fuit. Jeſujabus [b] Adjabenus, primùm Ninives Epiſcopus, deinde Arbelenſis Metropolita à Mareme Patriarcha, poſtulantibus Joanne Presbytero & Archidiacono ac Tane principe fidelium Arbelæ, circa annum 648. ordinatus, demùm eidem Maremæ anno 650. in Patriarchatu ſucceſſit. Georgius [c] anno 650. ex Archimandrita Bethabenſi ab eodem Jeſujabo præceptore ſuo Metropolitanus Arbelenſis conſecratus, poſt decennium ad Patriarchalem dignitatem aſcendit. Ananjeſus [d] anno 714. Salibazacham Patriarcham ordinavit. Simeon [e] eundem Ananjeſum excepit. Joannes [f] poſt Simeonis obitum ab eodem Salibazacha ex Epiſcopo Bagaſenſi Metropolitanus Adjabenus ordinatus. Acha [g] Adjabenorum rogatu, qui Metropolitanos ſibi ex cœnobio Bethabenſi poſtulare conſueverant, habuerantque Jeſujabum, Georgium, Simeonem & Joannem, à Maraba ſecundo Patriarcha, qui anno Chriſti 742. Patriarchatum iniit, in locum defuncti Joannis ſubrogatus, orto inter Jacobum & Surinum anno 754. ſchiſmate, Jacobi legitimi Neſtorianorum Patriarchæ partes ſequutus eſt. Maranames [h] ex Epiſcopo Solocenſi Adjabenus Metropolita ab eodem Jacobo poſt Achæ obitum ordinatus, obiit anno 778. quo Timotheus Patriarcha inauguratus eſt. Jeſujabus [i] cœnobii Bethabenſis Archimandrita, deinde Ninives Epiſcopus, demùm anno 778. ab eodem Timotheo in locum Maranamæ ordinatus eſt Arbelæ Metropolita, quum interim [k] Sciahariganis & Arughenſibus ſollicitantibus à Salomone Hadathæ & Joſepho Maru Epiſcopis in eandem eccleſiam Roſtamus quidam intruſus fuiſſet. Inſtauravit Jeſujabus [l] Metropolitanam eccleſiam ſancto Kardago martyri dicatam, in qua unàcum præceſſoribus ſuis Metropolitis tumulatus fuit. Neſtorius [m] circa annum 800. ordinationi Eliæ Mukanitarum Epiſcopi à Timotheo Patriarcha peractæ interfuit. Qui [n] ſequuntur, Arbelenſes ſimul & Moſulani Metropolitæ fuere: videlicet, Enos anno 860. Joannes anno 877. Joannes Bochtjeſu 892. Lucas 930. Georgius 950. Jeſujabus 980. Gabriel 1011. Elias 1020. Ebedjeſus 1028. Gabriel 1060. Jaballaha 1063. Machicha 1074. Elias Mokli 1092. Joannes 1134. Titus 1176. Poſt hunc Arbelæ Sedes à Moſulana diviſa eſt: & Arbelenſi [o] quidem præfuere Sabarjeſus anno 1190. Denha 1257. Moyſes 1282. Abraham 1300. Joſeph qui & Timotheus 1317. Moſulanæ verò Joſeph anno 1190. Ebedjeſus 1257. Simeon 1265. Gabriel 1282. Joſeph 1310. Ex memoratis Arbelenſium Metropolitis ad Patriarchalem Sedem evecti fuere Jeſujabus, Georgius, Enos, Joannes Theodoſii ex fratre nepos, Machicha, Elias ſecundus, Sabarjeſus, & Denha. Amrus [p] inter Nicæ-

nos

a *Tom.* 3. *p.* 141.

b *Tom* 2. *p.* 420. *Tom.* 3. *pag.* 113. & 142.

c *Tom.* 2. *p.* 421. *Tom* 3. *pag.* 125. & 480.

d *Tom.* 3. *p.* 616.

e *Tom.* 3. *p.* 478.

f *Tom.* 3. *p.* 478. 479.

g *Tom.* 3. *p.* 480. 482.

h *Tom.* 3. *p.* 483.

i *Tom.* 3. *p.* 159. 486.

k *Tom* 3. *p.* 208. & *ſeq.*

l *Tom.* 3 *p.* 437.

m *Tom.* 3. *pag.* 492.

n *Tom.* 2. *p.* 439. 440. 442. 443. 446. 447. 448. 450. *Tom* 3. *pag.* 174. 518. 540. 549. 619. 620. *Amrus in vitis Patriarcharum num.* 62. 65. 66. & 70.

o *Tom* 2. *p* 453. 455. 456. *Tom.* 3. *pag.* 564. 566. 567.

p *Tom.* 3. *p.* 588.

nos Patres recenſet Jaballaham, quem Hazæ & Moſul Metropolitam vocat: ſed undenam id hauſerit, non liquet. Electioni Joannis Sulakæ orthodoxi Chaldæorum Patriarchæ anno Chriſti 1551. peractæ interfuit *Arbelæ Epiſcopus*, quemadmodum ex Andrea [a] Maſio narravi. Abdjeſus Sulakæ ſucceſſor ad calcem profeſſionis fidei coram Pio IV. emiſſæ, de Arbelenſi Metropoli hæc habet: *Arbel Metropolis: Sarava, & Hancava Epiſcopatus*. Binæ urbes in Adorbigana ſeù Media, quarum primam Arabes vocant شاوه *Sciava*, alteram ازناوه *Aznava*. Utramque Abulpheda ponit in Parthia, quam ipſe appellat بلاد الجبال *regionem Gebal* ſeù montanam, & عراق العجم *Erak Agemicam*, hoc eſt, Perſicam. *Sciava*, inquit [b], *diſtat à Com circiter duodecim paraſangis, ab Hamdana triginta paraſangis, eſtque ad occaſum Rajæ: Aznava verò haud procul ab Hamdana*. Gregorius Abulpharagius in Chronico Syriaco in vita Dionyſii tertii Jacobitarum Patriarchæ ad annum Græcorum 1269. Chriſti 958. Aznavæ meminit, eandemque vocat [c] ܐܣܢܘ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܕܘܪܒܝܓܢ *Cſnu urbem Adorbiganæ*.

a Tom. 1. p. 525.
b Tabul. Geogr. n. 447. fol. 100.
c Tom. 2. p. 350.

Ardabada, ſeù Darabada.

Ardabada ܐܪܕܒܕ, Arabibus Perſiſque ارداباد *Ard-Abad*, in Tabula [d] Eliæ داراباد *Dar-Abad*: vox Perſica, compoſita ex *Abad*, & ex *Ard*, & *Dar*, quorum primum urbem ſeù ſtructuram quamlibet, alterum *Magnum*, tertium *Darium* ſignificat. Urbs Garmæorum Epiſcopalis in provincia Aſſyriaca, ſub Metropolitano Beth-Seleuciæ, cum quo Ardabadeni [e] de primatu contendiſſe perhibentur. Apud Ptolemæum lib. 6. cap. 1. in deſcriptione Aſſyriæ urbs *Arrapa* ponitur in media regione, quam Garmæi ſeù Garamæi tenere dicuntur: hæc fortaſſe *Artapa* eſt, eademque cum Ardabada ſeù Artabata noſtra: nam in vocibus Perſicis litera *d* in *t* ſemper mutatur: ſic [f] اردوان *Ardavan*, profertur *Artabanus*, اردب *Ardab*, menſuræ genus, *Artaba*, & ارداباد *Ardabad*, *Artabates*.

d Tom. 2. p. 459.
e Tom. 3. p. 346. & ſuprà p. 417.
f Apud Herodotum lib. 1. n. 1. 2. Lib. 4. num. 83. & lib. 7. n. 65.

Ardaſcir, Hardaſcir, Artagira.

Ardaſcir ܐܪܕܫܝܪ, & cum [g] aſpiratione ܗܪܕܫܝܪ *Hardaſcir*, Straboni [h] *Artagira*, Ptolemæo [i] *Artaſigarta*, vel *Artagigarta*: urbs Perſica in confinio Armeniæ majoris & Aſſyriæ, ad Tigris ripas verſus orientem. Mares, ad quem ſcripta fuit famoſa illa Ibæ Edeſſeni epiſtola, Ardaſcirenſem urbem Epiſcopus rexit: ejuſdem præterea loci præſulatum geſſit Maanes, Neſtorianæ hæreſeos apud Aſſyrios & Perſas propagator: quemadmodum ex Simeonis [k] Beth-Arſamenſis narratione conſtat.

g Tom. 1. p. 204. 350. 353. Tom. 2. pag. 402. Tom. 3 pag. 172. 376. Suprà pag. 423.
h Sub finem libri XI.
i Lib. 5. cap. 13.
k Tom. 1. p. 350. 353.

Ariuna.

Ariuna ܐܪܝܘܢ urbs Garmæorum in Aſſyria, Epiſcopalis ſub Metropoli Beth-Seleuciæ, quæ aliàs Beth-Garma, ſeù Bagerma dicitur. In Actis [l] Martyrum Perſarum, & in hiſtoria monaſtica Thomæ Margenſis ſic appellatur: ܐܪܝܘܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܝܬ ܓܪܡܝ
Ariun

l Tom. 1. p. 193. Tom. 3. pag. 375.

Ariun civitas in regione Beth-Garmæ; ejus verò cives, ܒܢ̈ܝ ܡܚܘܙܝ̈ܐ *Mahuzitæ*. De Mahuza alibi ſermo erit. Ariunam quod ſpectat, in Actis Bademi martyris & Archimandritæ ex Metaphraſte apud Lipomanum tom. 7. diſerta fit ejus mentio; ſed pro Ariuna regionis Beth-Garmæ civitate, perperàm vocatur *Aria urbs, cujus fines Beth-Germe appellabantur*. Sahadunas [a] à Jeſujabo Gadalenſi circa annum Chriſti 628. ordinatus fuit Mahuzæ Ariunæ Garmæorum Epiſcopus, quem Jeſujabus Adjabenus Metropolita ſcriptis ad Clericos populumque eccleſiæ Mahuzæ Ariunæ literis tamquam hæreticum exagitavit. Idem Jeſujabus ex Adjabenica Metropoli ad Patriarchalem dignitatem evectus ad Sabam [b] Epiſcopum Mahuzæ Ariunæ epiſtolam ſcripſit.

a *Tom.* 3. *p.* 81. 107. 116. 142. 475.
b *Tom. cit. pag.* 143.

Armenia. *Armenia* ܐܪܡܢܝܐ, ſeù ܐܪܡܢ *Armen*, nota Aſiæ regio in majorem minoremque diviſa, cujus fines ſuprà [c] deſcripſi. Olim Epiſcopi Armeniæ omnes, qui Neſtorianam ſectam colebant, Metropolitano Perſidis ſuberant, ut ex Coſma [d] Indicopleuſte oſtenſum eſt. Poſtea circa annum Chriſti 800. à Timotheo Patriarcha inſtitutus fuit [e] *Armeniæ Metropolitanus*, qui Sobenſi teſte inter Metropolitanos Neſtorianos tertium decimum locum obtinebat; in Tabula verò Eliæ Damaſceni decimo loco recenſetur. Is [f] *Adabini* primùm, poſtremo *Vanæ* ſedem fixit. Niſibenus Metropolita [g] idem ac Armeniæ aliquando fuit, ut Ebedjeſus Sobenſis anno 1300. & Jeſujabus anno 1559.

c *Pag.* 430.
d *Suprà p.* 424.
e *Tom.* 2. *p.* 460. *Tom.* 3. *pag.* 346.
f *Suprà p.* 707.
g *Tom.* 3. *pag.* 3. & 622.

Arzun. *Arzun* ܐܪܙܘܢ urbs Armeniæ in confinio Meſopotamiæ: *Arzan* Arabibus dicta; unde *Arzanene* regio, quam [h] unàcum Sophene, Intilene, Zabdicene, & Corduene, Narſes Perſarum rex anno Chriſti 297. Romano Imperio ceſſit. *Arxane* [i] dicitur Theophani; *Azanene* Marcellino; *Arſanice* Petro Patricio: *Arzaniorum oppidum* Procopio. Tùm Jacobitæ, tùm Neſtoriani Epiſcopos Arzunenſes habuere. Apud illos [k] Arzunenſis eccleſia Metropolitano Tagritenſi ſubjecta fuit: apud [l] Neſtorianos verò Niſibeno. Jeſujabus primus [m] antequam Neſtorianis Patriarcha præficeretur, Arzunitis Epiſcopus præfuit. Maremes Patriarcha [n] Arzanam patriam habuit. Gabriel [o] à Joanne Nazuch ex Arzanæ Epiſcopatu ad Moſulanam Metropolim; Georgius ad Niſibenam ab Ebedjeſu Aredi tranſlati fuere. Emmanuel [p] Arzanæ Epiſcopus erat anno Chriſti 1257. quo Machicha Patriarcha ordinatus eſt. Simeon [q] anno 1282. Saharoës [r] ex cœnobio Izalenſi Arzunum profectus, ibidem monaſterium conſtruxit. Arzunitis [ſ] epiſtolam ſcripſit Xenajas: ibidemque [t] cœnobium ſancti Abibi memoratur in Chronico Dionyſii ad annum Chriſti 755. Quum Barſumas ex Themanonæ Epiſcopo in Patriarcham anno Chriſti 1134. electus fuit, Epiſcopum Arzanæ inter alios adfuiſſe teſtatur

h *Suprà pag.* 47. & *ſeq.*
i *Tom.* 1. *p.* 196. 227.
k *Tom.* 2. *p.* 419.
l *Tom.* 2. *p.* 459.
m *Tom.* 3. *p.* 109.
n *Amrus in ejus vita.*
o *Idem in vita Jo: Nazuch, & Ebedjeſu Aredi.*
p *Tom.* 2. *p.* 455.
q *Tom.* 2. *p* 456.
r *Tom.* 3. *p.* 255. 469.
ſ *Tom.* 2. *p.* 46.
t *Tom.* 2. *p.* 111.

tur [a] Amrus, Emmanuel [b] & Simeon ejuſdem eccleſiæ Antiſtites anno 1257, & 1281, ordinationibus Machichæ & Jaballahæ interfuere. Ptolemæus [c] in deſcriptione Armeniæ minoris, juxta Euphratem fluvium habet oppida *Azirin*, *Ladana*, *Zimara*, & reliqua. In Lexico Baudrandii *Aziris* ſeù *Arziris* nunc pro *Arzinga* ſumitur, nunc pro *Arzerum*. Abulpheda [d] Arzanganam ab *Arzan-Rum* diſtinguens: ارزنجان بين سيواس وبين ارزن الروم . وبين ارزنكان وبين كل واحد منهما اربعون فرسخا .

Arzangana, inquit, *eſt Sebaſten inter*, *&* *Arzan-Rum*. *Diſtant autem ab invicem quadraginta paraſangis*. Herbelotius [e] Arzanganam vocat *Arzengan* ſeù *Arzengian*; Arzanam verò, *Arzerum* & *Erzerum*; idque nomen corruptum putat ex *Arzalrum*, quod Arabicè *Terram Romæorum* ſeù *Græcorum* ſonat. Verùm oppidum illud Arabes appellant vel abſolutè *Arzan*, vel cum addito *Arzan-al-Rum*, hoc eſt, Arzan urbs Romæorum; quod nimirùm terminus eſſet ditionis Romæorum: unde corrupta vox *Arz-rum*, quam nonnulli proferunt *Arzerum*, alii *Erzerum*: nemo tamen dixerit, eam ſignificare *Terram Romæorum*: alia ſunt enim elementa vocis ارض الروم *Ard-el-rum*, & alia vocis ارز الروم *Arz-el-rum*. Illa *terram*, hæc *Arzanam* Romæorum ſonat. Baudrandius in Lexico Geographico tàm Latino-Italico, quàm Italico-Latino nomina hæc, *Arzen*, *Arzerum*, *Aſſyria*, *Arzichan*, *Arziris*, *Aziris*, confundit. *Arzen*, inquit, *vide Arzerum*. *Arzerum*, *Arziris*, *Aziris*, *urbs Armeniæ majoris*. *Arzerum*, *Aſſyria*, *provincia Aſiæ*. *Arzichan*, *Aziris*, *urbs Armeniæ minoris*. Atqui ex dictis pateſcit, diverſas urbes eſſe Arzichan, & Arzen ſeù Arzerum. Herbelotius [f] errorem quorumdam recentiorum notat, qui *Arzerum in Aſſyria* ponunt. Quid de iis dixiſſet, qui Aſſyriam eandem ac Arzerum faciunt?

Aſnocha.

Aſnocha اشنوخ, urbs Aderbiganæ provinciæ ſeù Mediæ ſub Metropoli Ormiæ inferioris, teſte Abdjeſu [g] in hæc verba: *Ormi inferior Metropolis*; *Dutra*, *Saldos*, *Eſchinuch*, *Epiſcopatus*. In epiſtola [h] Simeonis Patriarchæ: *Urmi*, *Anzel*, *Saldus*, *Aſnoch*. Abraham [i] Aſnochæ Epiſcopus anno Chriſti 1281. ordinationi Jaballahæ Patriarchæ interfuit.

Aſpahan.

Aſpahan اصبهان, aliàs *Aſphahan* اصفهان: Baudrandio *Aſpachan*, *Aſpaham*, & *Spahan*: urbs Perſarum regia in provincia, quam Erakam Agemicam ſeù Parthiam dicunt. Abulpheda [k] ab indigenis *Spahan* appellari teſtatur, quæ vox *ſtativa equitum* Perſicè ſonat: انها تسمى بالعجمية سپاهان وسپا العسكر وهان الجمع وكانت عساكر الاكاسرة اذا وقع لهم بيكار يجتمعون بها .

Ea Perſicè Sbahan vocatur: *Sba enim exercitum ſonat*, *&* *Han pluralis numeri terminatio eſt*. *Choſroarum autem regum copiæ illuc conveniebant*, *quum id neceſſitas poſtularet*. Herbelotius [l] quoque Ara-

a In vita Barſumæ Patriarchæ.
b Tom. 2. p. 455. 456.
c Vide Cellar. lib. 3. cap. 11. pag. 397.
d Tab. geograph. 399. 403. 406.
e Pag. 131.
f Pag. 131.
g Suprà p. 423.
h Ibidem.
i Tom. 2. p. 456.
k Tabul Geogr. num. 459.
l In voce Eſfahan, pag. 323.

Arabicum nomen *Eſfahan* à Perſica voce *Sipahan* derivatum docet eodem etymo. Ebedjeſus Aſpahani [a] Epiſcopus anno Chriſti 1111. unus fuit ex iis, qui Eliam ſecundum Patriarcham ordinarunt. Omaidus Aſpahanenſis Chriſtianus [b] & Regia medicus apud Kajemum Bamrillam Chalipham anno 1063. electionem Sabarjeſu Zanbur procurarunt. Machicha [c] Eliæ ſecundi præceſſor ad principem Neſtorianorum Aſpahani degentium epiſtolam ſcripſit. Aſpahanenſis eccleſia Metropolitano Perſidis ſuberat, etſi in Tabula Eliæ Damaſceni non recenſetur.

a *Tom.2.p.* 449.
b *Amrus in vita Sabarjeſu*.
c *Tom.3.p.* 552.

Aſſyria, Aſſur, Athur, Atyria.

Aſſyria, *Aſſur*, *Athur*, *Atyria*, ܐܬܘܪ, Metropolis, in Adjabenicam, Moſulanam, Garmæam, & Chalachenam diviſa. Vide *Adjabene*, & *Arbela*.

Aſtachar.

Aſtachar اصطخر, urbs Perſidis, olim caput regni, Perſepolis dicta, de qua hæc [d] Abulpheda. اصطخر من اقدم مدن فارس وبها كان سرير الملك فى القديم وبها اثار عظيمة من الابنية وبين سيراف واصطخر اثنا عشر فرسخا. *Aſtachara eſt urbium Perſidis antiquiſſima. Ibi olim ſedes regis fuit, ibidemque hodie cernuntur magnifica ædificiorum veſtigia. Diſtat à Sirapha duodecim paraſangis*. Herbelotius [e] quoque Aſtacharam Perſepolim eſſe affirmat. In lexico Baudrandii ponitur *propè ruinas antiquæ Perſepolis in via Siras Aſpahanum verſus*: ſed pro *Siras* legendum *Siraf*, hoc eſt, Sirapha urbs Perſarum maritima, quam Abulpheda [f] memorat, & ab Aſtachara duodecim paraſangis abeſſe teſtatur. Elias Damaſcenus [g] Aſtacharæ Epiſcopum Neſtorianum præfuiſſe ſcribit, Metropolitano Perſidis ſubjectum.

d *Tab.geograph. num.*323.
e *In voce* Eſtechar *pag.* 327.
f *Tab.geograph. num.*319.
g *Tom.*2. *p.*460.

Atela.

Atela ܐܬܠ, Arabibus اتل *Etel*: nomen fluvii [h] & regionis: qui enim antiquis *Rha*, recentioribus *Volga*, is Arabibus dicitur *Etel*, Syris *Atel*: eodemque nomine tota illa Chazarorum Tartarorumque vaſtiſſima regio appellatur. Metropolita Indorum Joannes [i] titulum *Atelæ* gerit in epiſtola, quam ſocii ejuſdem Jaballaha, Thomas, Jacobus & Denha ad Eliam Neſtorianorum Patriarcham anno Chriſti 1504. ſcripſere.

h *Herbelot.pag.* 327.
i *Tom.* 3. *p.* 593.

B

Babylon.

BAbylon, ܒܒܠ *Babel* Syris & Arabibus, urbs Chaldæorum celeberrima, de cujus nomine Babylonia regio dicta, quæ hodie *Erak-Babel*, ſeu *Erak-Arab*. Ad ſolitudinem rediit, exhauſta vicinitate Seleuciæ, ob id conditæ à Seleuco Nicatore intra nonageſimum lapidem, inquit [k] Plinius. Nomen tamen Babylonis ad Bagdadenſem urbem à recentioribus translatum: & Patriarcha ipſe Neſtorianorum, qui olim Seleuciæ & Cteſiphontis Metropolitanus erat, Babylonis titulum gerit, ut ſuprà [l] oſtenſum eſt. Babylonis antiquæ

k *Lib.*6. *cap.*26.
l *Pag.* 625.

quæ civitatis veſtigia uſque ad Theodoſii magni tempora ſuperfuiſſe, teſtatur Amrus in vita Kajumæ Seleucienſis Archiepiſcopi: hunc enim refert inſtauraſſe Babylonis eccleſiam in lacu Danielis Prophetæ olim excitatam, quam Judæi deſtruxerant, monachoſque ibi collocaſſe, poſtquam Maruthæ Epiſcopi opera Romanos inter ac Perſas pax inita fuiſſet. Pſeudo-Abdias ab Apoſtolis Epiſcopum Babylonis ſe ordinatum ſcribit.

Badaraja, Beth-Daraja. *Badaraja*, *Badraja*, ܒܕܪܝܐ, aliàs ܒܝܬ ܕܪܝܐ *Beth-Daraja*, vicus [a] in Chaldæa haud procul à Coche, ubi Seleucienſes Archiepiſcopi tumulari ſolebant. Arabibus [b] دورقنى *Dor-Kena*, Syris ܕܝܪܐ ܕܩܘܢܝ *Dair-Kuni* appellatur. Eum locum novus Patriarcha, poſtquam in eccleſia Cochenſi ordinatus eſt, adire jubetur in [c] Pontificali. Epiſcopum aliquandiu habuit Neſtoriano Patriarchæ immediatè ſubjectum, qui Badarajæ & Baxajæ titulum gerebat; deinde ad Caſcarenſem eccleſiam adjuncta fuit, ut ex notitia Eliæ [d] Damaſceni conſtat. In hiſtoria [e] Amri, unus idemque Epiſcopus præfuiſſe legitur eccleſiis Badarajæ, Baxajæ, Naamaniæ ac Nili. Mauricio Imperatore & Sabarjeſu Neſtorianorum Patriarcha, à Choſroë Perſarum rege miſſi dicuntur, ut legato ejuſdem Mauricii occurrerent, Abdas [f] Badarajæ Epiſcopus, Theodorus Caſcaræ, & Bochtjeſus Scholæ rector. Elias ſecundus Emmanuelem [g] cœnobii Patriarchalis Archimandritam Epiſcopum Naamaniæ, Nili, & Badarajæ ordinavit.

a Tom. 3. p. 191.
b Suprà pag. 22. & 23.
c Suprà p. 677.
d Tom. 2. p. 459.
e Tom. 2. p. 449. Tom. 3. pag. 264.
f Tom. 3. p. 447.
g Tom 2. p. 449.

Badarona, Beth-Darona. *Badarona* ܒܕܪܘܢ, aliàs ܒܝܬ ܕܪܘܢ *Beth-Darona*: Epiſcopatus [h] in Provincia Patriarchali. Iſaac [i] Beth-Daronæ Epiſcopus Synodo celebratæ anno Chriſti 1318. interfuit. Maranamæ ex Badaronæ Epiſcopatu ad Badial tranſlato ſucceſſit [k] Salibazacha circa annum 1280.

h Supra p. 631.
i Tom. 3. p. 341. 570.
k Tom. 2. p. 455. 456.

Badia, Baria. *Badia* [l] بادية, aliàs [m] برية *Baria*: Deſerta nimirùm Arabia: id enim ſibi vult utraque vox Arabica. Eſt autem Badia multiplex juxta Geographos Orientales: videlicet بادية العراق *Badia Arakæ*, ſeù *Babyloniæ*, بادية الجزيرة *Badia Geziræ* ſeù *Meſopotamiæ*, بادية الشام *Badia Syriæ* &c. In notitia [n] Eliæ Damaſceni ſub Moſulana Metropoli Epiſcopatus Badiæ memoratur: Arabiæ ſcilicet Deſertæ, quæ ad Babyloniam & Meſopotamiam accedit. Amrus [o] in vita Eliæ primi: *Adfuit etiam Moſulanus Metropolita, ſecum una adducens duos Epiſcopos, Hephtonenſem ſcilicet, & Barienſem.*

l Herbelot. pag. 167.
m Tom. 3. p. 264.
n Tom. 2. p. 459.
o Tom. 3. p. 264.

Badial, Beth-Dial. *Badial*, ܒܕܝܠ, aliàs ܒܝܬ ܕܝܠ *Beth-Dial*, Epiſcopatus in Moſulana diœceſi. Maranames Epiſcopus [p] Badial anno 1265. ordinationi Denhæ Patriarchæ interfuit.

p Tom. 3. p. 565.

Bagas

Bagas, Beth-Bagas.

Bagas ܒܓܫ, aliàs ܒܝܬ ܒܓܫ *Beth-Bagas*, Arabicè بابغـاش *Ba-Bagas*: urbs in montibus Arbelæ ſita, ut inquit [a] Gregorius Abulpharagius in Chronico Syriaco: Epiſcopalis ſub Adjabenico Metropolita, deinde ſub [b] Moſulano. Joannes [c] Bagaſenſium Epiſcopus fuerat, antequam ad Metropolim Adjabenicam eveheretur. Maranames Adjabenicus Metropolita Epiſcopos Bagaſenſes ordinavit [d] Simeonem, Georgium, ac Timotheum, qui poſtea ad Patriarchalem dignitatem aſcendit. Ejuſdem Bagaſenſis Eccleſiæ Antiſtites fuere [e] Diodorus & Ebedjeſus, olim monachi cœnobii Beth-Abenſis. Marcus [f] anno 893. ex Beth-Bagas ad Metropolim Rajæ evectus eſt. Sabarjeſus [g] anno 1120. & Jeſuzacha anno 1265. Bagaſenſes Epiſcopi fuere. Sedem Epiſcoporum Bagaſæ in Eccleſia ܒܝܐ *Bajæ* fuiſſe: teſtatur [h] Margenſis.

a Tom. 2. p. 433. b Tom. 2. p. 459. c Tom. 3. p. 478. d Tom. 3. p. 160. 196. 486. e Tom. 3. p. 489. f Tom. 2. p. 440. g Tom. 2. p. 449. 456. h Tom. 3. p. 480.

Bagdadum.

Bagdadum ܒܓܕܕ, urbs Chaldææ notiſſima, de qua ſupra [i] dictum eſt. Sedes Patriarchæ Neſtorianorum, poſtquam Seleucia & Cteſiphon exhauſtæ fuere.

i Pag. 625.

Bakerda. Vide *Carduene*.

Balada.

Balada ܒܠܕ, urbs Meſopotamiæ ad Tigrim, ſex circiter paraſangis à Moſul diſtans: Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Niſibeno; poſtea Provinciæ Patriarchali [k] adjuncta. Jeſujabus Gadalenſis [l] Baladæ Epiſcopus fuit, antequam ad Patriarchatum evectus eſſet. Cyriacus [m] Metropolita Niſibenus Maruzanum ordinavit Baladæ Epiſcopum rogatu Jeſujabi Adjabeni, qui ad Clerum & populum Baladenſem literas hac de re ſcripſit. Ananjeſus I. Patriarcha in locum Kamjeſu Niſibeni Archiepiſcopi ſubrogavit [n] Sabarjeſum Baladæ Epiſcopum. Cyriacus [o] à Timotheo conſecratus Baladenſium antiſtes, eam eccleſiam diebus quinquaginta dumtaxat gubernavit. Elias Baladæ [p] Epiſcopus à Mari Patriarcha circa annum 990. ad Metropolim Bardaæ, Sabarjeſus [q] verò ab Ebedjeſu II. anno 1074. ad Sedem Gandiſaporenſem translatus eſt. Elias II. anno 1112. Epiſcopum Baladæ ad Ormiam evexit. Ordinationi Barſumæ anno 1134. interfuere Epiſcopi Baladæ, Arzanæ, & Nuhadræ. Jacobus ſub Elia III. anno 1176. Baladenſibus Epiſcopus præfuit. Simeon [r] Baladam ſimul & Geslunam anno 1282. ſub Jaballaha III. regebat. Idem ſubſcriptus [ſ] legitur Synodo Timothei II. anno 1318. celebratæ. Baladam patriam nacti ſunt Emmanuel [t] & Jeſujabus V. quorum prior anno 938. poſterior anno 1148. Patriarchalem Neſtorianorum Sedem adminiſtrabat. Apud Baladam cœnobia Phetionis, Joſephi, & Aaronis in hiſtoria [u] monaſtica Thomæ Margenſis memorantur.

k Suprà p. 631. l Tom. 3. p. 92. m Tom. 3. p. 141. n Amrus in vita Ananjeſu cap. 37. o Tom. 3. p. 215. & 490. p Tom. 2. p. 443. q Amrus in vita Ebed. Aredi, Eliæ II. Barſumæ, & Eliæ III. r Tom. 2. p. 456. ſ Tom. 3. p. 341. 570. t Tom. 3. p. 617. & 619. u Tom. 3. p. 490.

Balcha.

Balcha ܒܠܚ Choraſanæ urbs, Tochareſtanæ regionis caput, ad

Oxum fluvium ſita, Perſarum regum aliquando Sedes, de qua vide [a] Herbelotium. Syris [b] ܒܠܟ *Balach* dicitur, ubi Milleſius Presbyter erat ante annum Chriſti 781. In notitia Metropoleon [c] apud Amrum حلخ *Halac* vigeſimum locum occupat, quæ eadem eſt [d] ac Balcha.

a *Bibl. Orient. pag.* 181. *verbo* Balkhe.
b *Suprà p.* 482.
c *Tom.* 2. *p.* 458.
d *Suprà p.* 426.

Barbela, Barbaria. *Barbela* ܒܪܒܠܐ, Arabibus بربرى *Barbere*, ſeù *Barbaria*, vicus [e] in regione Margæ in provincia Aſſyriaca: Epiſcopalis ſub Metropolita Adjabenico, Telæ ejuſdem regionis loco conjunctus. Simeon Epiſcopus [f] Telæ & Barbeliæ ſeù Barbariæ temporibus Denhæ & Jaballahæ Patriarcharum anno Chriſti 1265. & 1281. claruit. Jeſujabus [g] ejuſdem eccleſiæ Epiſcopus Synodo Timothei II. anno 1318. celebratæ interfuit.

e *Tom.* 3. *p.* 497. 498.
f *Tom.* 2. *p.* 456.
g *Tom.* 3. *p.* 341. 570.

Bardaa. *Bardaa* بردعه urbs Aderbiganæ [h] ſeù Mediæ: Herbelotio [i] Armeniæ majoris: Abulphedæ [k], قاعدة مملكة اران *Metropolis regni Aran*. In Tabula [l] Amri & Eliæ Damaſceni, Bardaa inter Metropolitanas recenſetur. Joſephus [m] Metropolita Bardaæ anno 900. claruit. Elias [n] anno 900. à Baladæ Epiſcopatu ad Metropolim Bardaæ evectus fuit. Neſtorius [o] Naamaniæ Epiſcopus ab Ebedjeſu Aredi creatus eſt Bardaæ Metropolitanus.

h *Suprà p.* 424.
i *Pag.* 188.
k *Tabul. geogr. num.* 427.
l *Tom.* 2. *p.* 458. 460.
m *Tom.* 2. *p.* 440. *Tom.* 3. *pag.* 235.
n *Tom* 2. *p.* 443.
o *Amrus in vita Ebed. cap.* 66.

Baſra, Baſſora. *Baſra*, *Baſſora*, بصره urbs Arakæ ſeù Babyloniæ, ad Tigrim verſus occaſum ſita prope ſinum Perſicum: Metropolis Meſenorum, atque adeo [p] Syris ܦܪܬ ܕܡܝܫܢ *Perath-Meſenæ* dicta; olim *Teredon*: apud Baudrandium corruptè [q] *Balſara*, *Balſera*, & *Balſora*. Abulpheda Baſram deſcribit [r] his verbis. مدينة البصرة اسلامية بنيت فى ايام عمر بن الخطاب • وفى غربى البصرة وجنوبيها جبل يقال له سنام وفى جنوبيها وغربيها البرية وهناك اعنى فى جنوبيها واد يقال له وادى النسا لان النسا يظهرون اليه ويلتقطون منه الكماه وسنام عن البصرة نحو نصف مرحلة ومربد البصرة محلة عظيمة من جهة البرية كان يجتمع فيها العرب من الاقطار ويتناشدون الاشعار ويبيعون ويشترون •

Baſra urbs eſt Eslamitica, temporibus Omari Alchettabi fundata. Ad occaſum & auſtrum habet montem Senamum & deſertum: ibidemque, hoc eſt, ad auſtrum, fluvius eſt, cui nomen Vadi-Neſa, *ſeù fluvius mulierum, quod mulieres illuc ventitare ſoleant ad colligenda tubera. Diſtat autem Senamus à Baſra circiter ſtationem unam. Merbad autem Baſræ frequens locus eſt juxta Deſertum, quo Arabes ex diverſis locis convenire ſolebant, ut carmina recitarent, merceſque venderent, aut emerent.* Eadem de Merbadæ Baſræ foro notat [ſ] Herbelotius, additque plurimos inde prodiiſſe Poëtas Doctoreſque, Cuphenſium magiſtrorum æmulos. *Vadi-Neſa* in Tabula [t] Eliæ Damaſceni dicitur نهر المراة *Nahar-Marah*, hoc eſt, fluvius mulieris, eodem themate: de quo fluvio hæc idem [u] Abulpheda. الابلة لها نهر الى البصرة وحذاها الدجلة يتشعب منها هذا النهر عاطفًا عليها وينتهى عمودها الى البحر

p *Suprà p.* 430. 560. 603.
q *Baudrand. in voce*, Balſera, *&*, Teredon.
r *Tab. geograph. num.* 292.
ſ *Pag.* 192.
t *Tom.* 2. *p.* 459.
u *Tab. geograph. num.* 293.

البحر وعبادان وطول نهرها اربعة فراسخ بين البصرة والابلة وعلى حافتي هذا النهر قصور وبساتين متصلة .

Obolla fluvium habet Baſram uſque. Nam juxta eam Tigris fluit, ex quo Amnis iſte derivatus, oppidum præterfluit, & in mare juxta Abadanum devolvitur: cujus longitudo Baſram inter & Obollam eſt quatuor paraſangarum. Ad utramque verò illius ripam ædificia hortoſque continuos cernere eſt. Hujus tractus, qui à fluvio nomen Vadineſa ſeù Nahar-Marah accipit, Epiſcopus Baſrenſi Metropolitano ſubjectus memoratur [a] in Tabula Eliæ Damaſceni. Eidem Metropolitano ſubjectus Nahardairæ Epiſcopus legitur apud [b] Amrum. Utriuſque loci, qui à binis fluminibus نهر المراة *Nahar-Marah*, & نهر الدير *Nahar-Dair* nomen ſortitur, meminit Abulpheda [c] in deſcriptione fluviorum, qui ex Tigri deducti, Obollam Baſramque alluunt. In eadem Baſrenſium regione recenſetur ab Elia Damaſceno [d] Epiſcopatus دستهسان *Deſteſanæ*, quem Amrus دميمسان *Daſemſanæ* [e] vocat, eique Joannem martyrem ſub Sapore præfuiſſe teſtatur. Daſemſanam à Mari Chaldæorum Apoſtolo evangelica luce colluſtratam idem Amrus [f] affirmat. Porro *Meſene* [g] dicitur ea regio, cujus Baſſora Metropolis à Papa inſtituta eſt circa annum Chriſti 310. ſi fides [h] Sobenſi adhibenda. In Synodica [i] Marabæ ſecundus locus inter Metropolitanos Baſſorenſi tribuitur: tertius [k] in Pontificali, & in recentioribus notitiis. Baſſoræ ſimul & Obollæ Metropolitanus ille præerat, ut ſupra [l] dixi. David [m] Meſenæ Epiſcopus anno 256. Papam Seleuciæ Archiepiſcopum ordinavit. Baſſorenſes Metropolitani fuere [n] Georgius anno 650. & 660. Jeſujabus [o] anno 684. Surinus [p] 754. Subchalmaranus [q] anno 840. ſub Abraham Margenſi. Daniel [r] anno 852. ſub Theodoſio. Gabriel [ſ] anno 884. Silas [t] anno 906. Sabarjeſus [u] anno 940. ſub Emmanuele. Abdelmeſſias [x] olim Hirtæ Epiſcopus, anno 962. Joſeph [y] ejuſdem urbis Epiſcopus, anno 987. Abraham [z] ex Sciaharzul ad Baſſorenſem Metropolim tranſlatus: Georgius [a] anno 1074. Marcus [b] anno 1092. Salomon [c] anno 1222. Ex Meſena ortum duxit [d] Gregorius, qui ab anno 605. ad annum 608. Neſtorianis Patriarcha præfuit. Amrus in libro Turris [e] ſcribit ſub Sapore Perſarum rege martyrium paſſum fuiſſe unàcum S. Simeone Seleuciæ & Cteſiphontis Archiepiſcopo *Polidaghum* (fortè Hippolytum) *Baſſorenſem Epiſcopum*.

Baxaja. *Baxaja* باكايا Syris ܒܝܬ ܟܝܐ *Beth-Xajæ*, Epiſcopatus [f] in Provincia Patriarchali conjunctus Badarajæ & Caſcaræ. Ibi S. Phetion martyr [g] ſub Jezdegerde ſecundo circa annum 440. fidem Chriſti annunciavit.

Beth-Abe. *Beth-Abe* ܒܝܬ ܐܒܐ, aliàs باعابا *Ba-Aba*, Ptolemæo [h] *Bithaba*: urbs in Aſſyria ſub monte [i] Niphate, Metropolitano Adjabenico

a Tom. 2. p. 459.
b In vita Eliæ I. Patriarchæ. Tom. 3. pag. 264.
c Fol. 26.
d Tom. 2. p. 459.
e Tom. 3. p. 585.
f Suprà pag. 23.
g Suprà p. 429. 430.
h Tom. 3. p. 346.
i Tom. 3. p. 77.
k Tom. 2. p. 458. & 459. Suprà pag. 690.
l Pag. 706.
m Tom. 2. p. 397.
n Tom. 2. p. 421. To. 3. p. 143. 151.
o Tom. 2. p. 423.
p Tom. 3. p. 168. 616.
q Amrus in vita Abrahæ Patriarchæ.
r Amrus in vita Theodoſii Pat.
ſ Tom. 2. p. 439. Tom. 3. p. 202.
t Amrus in vita Abraham Bagermen. Patr.
u Amrus in vita Emmanuelis.
x Tom. 2. p. 442. Amrus in vita Emmanuelis, Iſrael, & Maris Patriarcharum.
y Tom. 2. p. 443.
z Tom. 2. p. 443. Tom. 3. pag. 175.
a Tom. 2. p. 448.
b Tom. 2. p. 448. Tom. 3. pag. 551.
c Tom. 2. p. 453. Tom. 3. pag. 309.
d Tom. 3. p. 451.

co ſubjecta. Ibi [a] à Barhadbeſciaba conditum fuit monaſterium, quod Jacobus auxit: Thomas verò Epiſcopus Margenſis illius hiſtoriam deſcripſit. Neſtoriani Arabicè ſcribentes, ex Beth-Abe faciunt *Ba-Aba*, ut etiam ex Beth-Garme, *Ba-germa*; ex Beth-Zabde *Ba-Zabda*; ex Beth-Bagas *Ba-Bagas*; ex Beth-Daron *Ba-Daron*, & cetera hujuſmodi: quod etiam obſervavit [b] Renaudotius. Hæc porrò vocum ex *Beth* & proprio locorum nomine compoſitio, æquè Syris familiaris eſt, ac Hebræis, ut ex Scripturis conſtat, in quibus *Bethel*, *Bethlehem*, *Bethſaida* &c.

e Cap. 5. §. 6. fol. 262.
f Tom. 2. p. 459. Tom 3. pag. 264.
g Tom. 3. p. 397.
h Lib. 6. cap. 1.
i Cellar lib. 3. cap. 17. p. 768.
a Tom. 3. à pag. 468
b Tom. 2. Liturg. Orient. p. 271.

Beth-Arbaja, Ba-Arbaja. Vide *Arbaja*.

Beth-Bagas, Vide *Bagas*.

Beth-Catara. Vide *Catara*.

Beth-Daraja. Vide *Ba-daraja*.

Beth-Daron. Vide *Ba-Darona*.

Beth-Dial, Vide *Ba-Dial*.

Beth-Garme, *Ba-Germa*. Vide *Garma*.

Beth-Kardo, *Ba-Kerda*. Vide *Cardu*.

Beth-Lapeta. Vide *Lapeta*.

Beth-Nicator. Vide *Nicator*.

Beth-Nuhadra, *Ba-Nibudra*. Vide *Nuhadra*.

Beth-Raman, *Ba-Raman*. Vide *Raman*.

Beth-Razich. Vide *Razich*.

Beth-Seleucia. Vide *Carcha*, & *Garma*.

Beth-Sori. Vide *Sori*.

Beth-Vazich, *Ba-Vazicha*. Vide *Coniſapor*.

Beth-Zabde, *Ba-Zabde*. Vide *Cardu*.

Boſra, Boſtra. *Boſra* ܒܨܪܐ, aliàs ܒܨܘܪ *Boſor*, Græcis Latiniſque *Boſtra*: Metropolis [c] Arabiæ Petrææ; à Joſepho Scaligero, Luca Holſtenio, Ortelio, & Baudrandio cum Philoppopoli perperàm confunditur: quam doctorum virorum allucinationem detegit Cellarius [d], oſtendens, diverſam Philippopolim Arabiæ à Boſtris eſſe. Arabes recentiores Boſram faciunt Auranitidis Metropolim. Sic [e] Abulpheda:

بصرى قاعدة حوران وهى على اربع مراحل من دمشق .

Boſra eſt Auranæ caput, à Damaſco diſtans quatuor ſtationibus. Idem [f] Adraam Boſreno Metropolitæ ſubjectam urbem in Bathanæa ponit: ادرعات مدينة كورة البثنية *Adraa civitas regionis Bathanææ.* Reliquas Petrææ civitates, quæ Metropoli Boſræ ſuberant, ſuprà [g] enumeravi. Alia eſt Baſra ſeù Baſſora Babyloniæ haud procul à ſinu Perſico ſita, quàm ſuprà deſcripſi. Antiochus [h] Boſtrorum, & Zoſius Esbuntis Epiſcopi in Latrocinio Epheſino cauſam Neſtorii defenderunt.

c Suprà à pag. 593.
d Lib. 3 cap. 14. pag. 694.
e Tab. geograph. num. 188.
f Loc. cit. num. 187.
g Pag. 595.
h Concil. Labb. tom. 3. p. 598.

Buazicha. Vide *Coniſapor*.

C

Cadna, Canoſa.

CAdna, *Canoſa* [a] ܩܕܢܐ, Arabibus كدنس: Epiſcopatus in ditione Singaræ ſub Metropolita Niſibeno. Joannes cognomento Leproſus antea fuit Cadnæ Epiſcopus, deinde Metropolita Niſibis, demum in Patriarchatum circa annum Chriſti 685. intruſus.

a Tom.2.p.429. 430.

Calach, Chalacene, Hala, Halavana.

Calach [b] ܟܠܚ, aliàs *Halach* [c] ܚܠܚ: Arabicè حلوان *Halavana*, quam vocem Syri proferunt [d] ܚܘܠܘܢ *Hulun*, Herbelotius [e] *Holuan* & *Huluan*. Urbs in Aſſyria ſuprà Adjabenen, Mediæ proxima: hinc in Scripturis [f] *Medorum civitas Chalach* dicitur; & Abulpheda [g]: حلوان اخر مدن العراق ومنها يصعد الى الجبال.
Holuan eſt poſtrema Erakæ civitas, à qua ad montes aſcenditur. Regio Straboni [h] *Chalachene*. Metropoliticis privilegiis urbs Chalach ſeù Halavana donata dicitur à Jeſujabo [i] Gadalenſi, quemadmodum Sobenſis teſtatur. Sextum inter Metropolitanas locum occupat in Synodica [k] Theodoſii, & in [l] Pontificali. Metropolitanos Chalachenſes, Sedeſque Epiſcopales ipſis ſubjectas infrà recenſebo, quum de Halavana ſermo erit.

b Geneſ.10.v.12.
c 4. Reg. 17. 6.
d Tom. 3.p.346.
e Bibl. Orient. pag.454.
f 4. Reg. 17.
g Tab.geograph. num. 291.
h Lib.11.& 16.
i Vide Tom. 3. p.346.
k Tom.3.p.347.
l Suprà p.690.

Calecut, Cale, Calliana. Colon, Culam, Caulam, Coulanum.

Calecut ܩܠܝܩܘܛ, *Calicutium*, urbs [m] Indiæ Orientalis in ora Malabarica: Epiſcopatus ſub Metropolitano Indiæ. Abdjeſus ad calcem profeſſionis fidei coram Pio IV. emiſſæ: *Goa Metropolis*; *Calicuth Epiſcopatus, cui ſubeſt Carangol civitas*. Abulphedæ [n] appellatur جزيرة كله *Gezirat-Cale*, hoc eſt, inſula Cale: ſic enim peninſulam Orientales dicunt: *Calliana* [o] Coſmæ Indicopleuſtæ: ܩܠܗ *Cale* [p] Jeſujabo Adjabeno. Alia à Calecuto eſt urbs [q] ܟܘܠܡ *Culam*, quæ eidem Abulphedæ [r] dicitur الكولم *Caulam*; recentioribus *Colon*, *Coulanum*; in eadem ora Malabarica. Ibi Eccleſiam S. Thomæ Apoſtolo Sapores & Pherozes circa annum Chriſti 880. nuncuparunt, de qua Crozius in hiſtoria [ſ] Chriſtianorum Indiæ.

m Tom.3.p 595.
n Tab.geograph. num.384. Herbel. in voce, Calah, Cale, Caleh, Calicut.
o Topograph. Chriſt. lib. 3. pag.178. Suprà pag. 112.
p Tom.3.p. 129. 131.
q Tom.3.p.594.
r Tab.geograph. num.362.
ſ Pag. 47. 48. 303.

Callinicum, Raca.

Callinicum ܩܠܝܢܝܩܘܣ, aliàs ܪܩܐ *Raka*, Arabibus الرقة *Racca*, urbs Meſopotamiæ in provincia Edeſſena. Timotheus Patriarcha epiſtolam ſcripſit ad Sabarjeſum Epiſcopum [t] Callinici, quæ eſt Raca.

t Tom.3.p.347.

Camula.

Camula ܟܡܘܠܐ, pagus [u] in Zabdicene, quam Syri Beth-Zabden, ſeù Zebedæam inſulam vocant. Ibi cœnobium conditum temporibus Saporis Perſarum regis, quod poſtea Uchama Abrahæ diſcipulus inſtauravit. Gregorius Barhebræus in Chronico Syriaco de

u Tom.3.p.275.

de monachis ejus cœnobii : ܒܫܢܬ ܐܬܡܛ ܕܝ̈ܘܢܝܐ ܥܣܪܝܢ ܦܪ̈ܫܝܢ ܓܘܙ̈ܝܐ
ܥܠܘ ܠܕܝܪܐ ܕܢܣܛܘܪ̈ܝܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܟܡܘܠ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܕܝܪ̈ܝܐ ܐܪܒܥܡܐ
ܐ ܘܩܛܠܘ ܡܢܗܘܢ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܕܝܪ̈ܝܐ. ܘܫܪ̈ܟܢܐ
ܐܬܦܪܩܘ ܢܦܫܗܘܢ ܒܫܬ ܡܢ̈ܝܢ ܕܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ.

Anno Arabum 449. equites viginti Gauzitæ invaſerunt in cœnobium Neſtorianorum Camulenſe appellatum, in quo monachi quadringenti degebant, jugularuntque ex eis cœnobitas centum viginti: reliqui ſe ipſos ſex auri argentique menſuris redemerunt. Camulenſem pagum Epiſcopali dignitate ornatum fuiſſe liquet ex Amro, qui exequiis Machichæ Patriarchæ, & ordinationi Denhæ anno 1265. unàcum aliis Epiſcopis Joannem [a] كمول *Camulæ* Epiſcopum interfuiſſe ſcribit. Behjeſus Camulenſis monachus inter Scriptores à Sobenſi [b] laudatur. Porrò Epiſcopatus Camulæ olim Metropoli [c] Niſibenæ unàcum Beth-Zabde ſeu Bakerda ſuberat: poſteà ad provinciam [d] Patriarchalem acceſſit, quum in Beth-Zabde [e] ipſa, quæ aliàs inſula Zebedæa, ſeu Gezira dicitur, Patriarcharum Sedes fixa eſt.

a Tom. 2. p. 455. 456.
b Tom. 3. p. 275.
c Tom. 2. p. 459.
d Suprà p. 631.
e Tom. 3. p. 590. Suprà pag. 629.

Cananor, Cananorium.

Cananor ܟܢܢܘܪ, Cananorium, urbs Indiæ in ora Malabarica. Epiſcopatus ſub Metropoli Cochini. In Epiſtola Epiſcoporum Indiæ, Cananorii fit [f] mentio; ſed quod Neſtorianis nondum frequens eſſet. Sub Luſitanis totam Malabaricam oram gens Neſtoriana habitavit, adeo ut tres ibi Metropoles erectæ ſint, teſte Abdjeſu [g] in hæc verba: *In India Luſitana Guſchin Metropolis: Cananor Metropolis: Goa Metropolis.*

f Tom. 3. p. 597.
g Suprà p. 439.

Carangol, Scigla, Cranganora.

Carangol ܟܪܢܓܘܠ, aliàs *Scigla*, & *Cranganora*: urbs Indiæ in ora Malabarica. Jacobus [h] Indiarum Epiſcopus in Eccleſia ſancti Thomæ ejuſdem civitatis anno 1510. morabatur. Abdjeſus unum eumdemque Epiſcopum Calecutio & Carangolæ præfuiſſe anno 1566. teſtatur. Angamalæ ſedes olim fuerat, quæ poſtea [i] Cranganoram tranſlata eſt ſub Luſitanis.

h Suprà p. 164.
i Suprà p. 440. Crozius p. 320. 331. 332.

Carcha, Beth-Seleucia, Beth-Garme, Ba-Garma.

Carcha ܟܪܟܐ, Arabibus الكرخ *Carch*: urbs Garmæorum in Aſſyria, quæ pleno nomine dicitur ܟܪܟܐ ܕܒܝܬ ܣܠܘܟ *Carcha*, hoc eſt, oppidum *Beth-Seleuciæ*, & abſolutè ܒܝܬ ܣܠܘܟ *Beth-Seleucia*, Straboni *Soloce*: cujus loci Antiſtites Joannes & Iſaac ſub Sapore Perſarum rege martyrio functi ſunt. Metropoliticis deinde privilegiis aucta dicitur à S. Simeone Seleuciæ Archiepiſcopo & martyre, ſi vera ſunt, quæ de Ardabada & Sciahargarda Garmæorum civitatibus narrat [k] Sobenſis. Nam Sedes Metropolitani primum conſtituta fuit Sciahargardæ, deinde Beth-Seleuciæ: mox utramque civitatem

k Vide ſuprà pag. 417.

complexa, de regionis nomine ܒܝܬ ܓܪܡܝ *Beth-Garme* appellari cœpit, quam vocem Arabes باجرما *Ba-Germam* reddunt. In Synodicis Marabæ ac Theodoſii, necnon in Pontificali [a] *Metropolitanus Beth-Garmæ* poſt Arbelenſem ſivè Aſſyriacum recenſetur. Vide infrà, ubi de Garmæis.

a Suprà p. 415. 418.

Carcha, Mahuza.

Carcha altera [b] in Chaldæa apud Bagdadum ſita, Elmacino dicitur الكرخ *Alcorch*, Benjamino Tudelenſi *Alcorcha*, Herbelotio الكرخ *Carkh*. Aliàs ܡܚܘܙܐ *Mahuza*, Cteſiphonti Patriarchali Eccleſiæ conjuncta. Ex Bagdado & Carcha aliiſque locis ad Patriarchæ electionem anno 1551. Neſtorianos conveniſſe teſtatur [c] Maſius.

b Suprà p. 624.

c Vide Tom. 1. pag. 525.

Carcha, Carach, Crach, Corace.

Carcha tertia in finibus Arabiæ ac Syriæ apud Scriptores belli ſacri celeberrima. *Carach* [d] Abulphedæ appellatur: antiquis geographis *Corace*; recentioribus *Crac* & *Krac*: quæ urbem vicinam Hagiar ſeu Petram, Syris *Rekem* dictam, exhauſit; etſi recentiores [e] Carcham eandem ac Petram faciunt. Vox Crac in *Cyriacopolim* poſtea tranſiit. Olim Epiſcopalis fuit ſub Metropolita Boſtrenſi: demùm [f] Metropoliticis & ipſa juribus ornata & Hieroſolymitano Patriarchæ ab Antiocheno conceſſa.

d Tab. geograph. num. 172.

e Baudrand. Lexic. verbo Petra.

f Vide ſuprà p. 594. & 596.

Cardaliabeda, Sena.

Cardaliabeda ܩܪܕܠܝܒܕܐ, Metropolis Ramanitarum Arabum juxta Babyloniam. Aliàs [g] *Sena ad Tigrim* appellatur, ubi Zaba minor in Tigrim influit, abeſtque ab Haditha decem paraſangis, teſte [h] Abulpheda. Inter Epiſcopatus Maphriano Tagritenſi Jacobitarum ſubjectos *Raman quæ & Beth-Razich* [i] ſextum locum occupat. Apud Neſtorianos verò eccleſia Razichitarum [k] inter Metropolitanas recenſetur in epiſtola Theodoſii Patriarchæ. Sunt autem Razichitæ à Ramanitis diverſi, ut infrà dicam, in voce *Raman*, & *Razich*. Porrò Ramanitæ [l], ſeu Rhammæi, Arabiæ deſertæ populi Straboni ac Plinio memorantur. Cardaliabedæ Epiſcopus Narſes à Timotheo Neſtorianorum Patriarcha ordinatus eſt, quem [m] Thomas Margenſis in hiſtoria Monaſtica teſtatur Senæ obiiſſe, in eaque eccleſia cum præceſſoribus ſuis Epiſcopis ſepultum fuiſſe.

g Tom. 3. p. 226. & 494.

h Tab. geograph. num. 265.

i Tom. 2. p. 419.

k Tom. 3. p. 347.

l Suprà p. 558. 560. 561.

m Tom. 3. p. 494. 495.

Cardu, Bakerda, Beth-Zabde.

Cardu, *Cardoa* [n] inſula, ܩܪܕܘ ܘܩܪܕܘ ܓܙܪܬܐ; aliàs ܒܝܬ ܩܪܕܘ, Arab. باقردا *Ba-Kerda*: & ܒܝܬ ܙܒܕܝ *Beth-Zabde*, Arab. بازبدا *Ba-Zabda*: Ammiano *Bezabde* & *Bizabda*: urbs & inſula Tigris fluvii, duodecim circiter paſſuum millibus ſuprà Moſul poſita: unde *Zabdicene* regio. Ex voce Syriaca ܓܙܪܬܐ *Gozarta* ſeu *Gazarta*, quæ inſulam ſignificat, Arabibus dicitur *Gezira*; Maſio *Gezerta*; ex Beth-Zabde verò ܓܙܪܬܐ ܙܒܕܝܐ *Gazarta* ſeu inſula *Zebedæa*. Proprium

n Tom. 2. p. 251. 262. 419. 451. Tom 3. pag. 590.

nomen eſt *Cardu*, & *Zabde*: reliqua ſunt appellativa. *Zabdæi* ſeù *Zebedæi* caſtri meminit [a] Sozomenus, & Maruthas [b] in Actis martyrum Orientalium. In tabula Eliæ Damaſceni Epiſcopatus [c] *Ba-Kerdæ*, hoc eſt, *Zabdæ* ſeu *Beth-Zabdæ*, ſub Niſibena Metropoli ponitur. Idem apud Jacobitas [d] Tagritenſi Maphriano ſubjicitur. In recentiori Neſtorianorum jure ad Metropoliticam dignitatem evectus eſt. Ita in Synodo [e] Eliæ anno 1616. habita Joſephus *Archiepiſcopum Inſulæ* (Ba-Kerdæ ſcilicet, ſive Beth-Zabdæ) ſe ſe appellat. Alia ab hac Cardoa inſula eſt Carduene regio in Armenia, quæ aliis Corduene, & Gorduene dicitur; ex montibus ſcilicet Gordyæis, qui Syris ܛܘܪ̈ܝ ܩܪܕܘ *Montes Cardu* appellantur. Vide Cellarium [f] lib. 3. cap. XI.

a Lib. 2. cap. 13.
b Tom. 1. p. 191. 192.
c Tom. 2. p. 459.
d Tom. 2. p. 419.
e Tom. 1. p. 547. Suprà pag. 429.
f Pag. 383. 384. 388.

Carmania.

Carmania كرمان, Herbelotio [g] *Kerman*, regio ad ortum habens Gedroſiam & Indiam, ab occaſu Perſidem propriè dictam, à meridie mare Perſicum ex parte & deinde Indicum, à ſeptentrione Parthiam & Ariam. Hujus pars, quæ Deſerta dicitur, ad Parthiam propiùs accedit; altera, quæ vera & propria Carmania, poſt Deſertum ſita eſt uſque ad mare. Abulpheda [h] & Geographi Orientales ſic Carmaniam deſcribunt. *Carmania*, inquiunt, *eſt inter Perſidem, Segeſtanam, & Macran: ad occaſum habens Perſidem, ad meridiem mare Perſicum, ad ortum terram Macran, ad ſeptentrionem Deſertum; quod illam ſeparat à Choraſana & Segeſtana*. Ejus urbes ſunt, 1. بافد *Baphed*. 2. كواشير *Cavaſcir*, quæ aliàs برد اردشير *Bard-Ardaſcir*, & compendii gratia بردشير *Bard-Aſcir*, hoc eſt, urbs Ardaſciri Regis Perſarum, quem Græci Artaxerſem vocant. 3. جيرفت *Girepht*. 4. الشيرجان *Scirgian*. 5. زرند *Zarand*. 6. بم *Bam*. 7. هرموز *Hormuz*. In [i] Tabula Eliæ Damaſceni, *Carmaniæ* Epiſcopus ſub Metropolitano Perſidis ponitur. Sedes ejus in urbe Hormuz erat. Theodorus [k] & Gabriel Hormuzæ Epiſcopi ſæculo ſexto claruere. Sequiori ævo Carmaniæ nomen ad Ciliciam tranſiit, de quo vide [l] Herbelotium.

g Pag. 959.
h Deſcript. geograph. cap. XI. fol. 84.
i Tom. 2. p. 460.
k Tom. 3. p. 133. 147.
l Pag. 255.

Carmeliſa.

Carmeliſa ܟܪܡܠܝܣ, urbs in finibus Aſſyriæ & Mediæ. Amrus in vita Jeſujabi Baladenſis Patriarchæ: كرمليس من اعمال الموصل *Carmeliſa*, inquit, *in ditione Moſulana eſt*: quidquid enim in vetere Aſſyria continebatur, Moſulanæ ditionis nomine recentiores comprehendunt. Poſtquam [m] Denha Neſtorianorum Patriarcha ob excitatum anno Chriſti 1268. Bagdadi tumultum Arbelam migrare coactus fuit, in urbibus Arbela, Carmeliſa, & Maraga ſucceſſores ejus morari cœperunt. Carmeliſæ [n] præfecti Maſudus, Naſeraddinus, Matthæus & Soltanſaa Neſtorianis & Jacobitis favebant. Sequiori ævo Epiſcopatus fuit ſub Metropoli Cheptian, teſte Abdjeſu [o] in Profeſſione fidei, ubi *Chramleis* vocatur.

m Suprà p. 112.
n Tom. 2. p. 460. Suprà pag. 134.
o Suprà p. 429.

Caſcara.

Caſcara ܟܫܟܪ, urbs in Chaldæa ſeù Babylonia, cujus in territorio

torio Vaſeta condita, teſte [a] Abulpheda : واسط اختطها الحجاج بين الكوفة والبصرة في ارض كسكر في سنة ٨٤ وفرغ منها في سنة ٨٦ للهجرة . *Vaſetæ fundamenta Hagiagius inter Cupham & Baſram in territorio Caſcaræ anno Hegiræ* 84. *jecit ; perfecitque anno* 86. Inter Epiſcopales provinciæ Patriarchalis urbes prima eſt Caſcara. Amrus [b] in vita Maris : *Huic* (Caſcaræ) *Epiſcopum inſtituit, qui primus in iis regionibus ordinatus eſt : atque idcirco primas omnium tenet, eſtque Sedis Patriarchalis cuſtos*. In [c] Pontificali : *Arceſſunt Epiſcopum Caſcaræ* (poſt obitum Patriarchæ) *ſi quidem in vivis eſt : ipſe enim eſt caput Epiſcoporum Provinciæ magnæ & Patriarchalis, idemque dexteram Patriarchæ tenet, ejuſque Sedem vacantem cuſtodit*. Synodus [d] Joſephi can. 21. *Quum Patriarcha deceſſerit, ejus locus commendetur Epiſcopo Caſcaræ* : qui [e] in Patriarchæ ordinatione *munus Archidiaconi* gerit. Ex Caſcara ortum duxere Patriarchæ [f] Abraham, Sciachlupha, Tomarſa, & Marabas ſecundus : necnon celebres apud Neſtorianos viri [g] Joannes & Abraham, quorum hic cœnobium Izalenſe, ille Indeclæ fundavit. Epiſcopi Caſcarenſes fuere [h] Archelaus, qui Manetem hæreſiarcham circa annum Chriſti 261. profligavit : Abdes & Abdjeſus martyres ſub Sapore anno 365. Theodorus Mauricio Imperatore, & Sabarjeſu Patriarcha. Gregorius ſub eodem Sabarjeſu ex Caſcarenſi Eccleſia ad Niſibenam evectus. Jazdephanes ſub Jeſujabo Adjabeno. Marabas anno 731. qui poſt Phetionis obitum anno 742. Patriarcha renunciatus eſt. Zacharias ſub Joſue Timothei ſucceſſore. Babæus anno 852. Iſraël anno 870. Ananjeſus 884. David 905. Iſraël 938. qui poſtea ad Patriarchalem dignitatem evectus eſt anno 962. Elias 962. qui Maris Patriarchæ electioni anno 987. peractæ interfuit. Joſue ab eodem Mari anno 990. ordinatus : Mares anno 1049. Hormiſdas Caſcaræ & Vaſetæ Epiſcopus à Sabarjeſu Zanbur circa annum 1064. ordinatus eſt, poſtquam Georgius ab eodem Zanbur ex Caſcarenſi Eccleſia ad Choraſanam, Segeſtanam & Chatajam translatus eſſet. Sabarjeſus in Hormiſdæ locum ab Elia ſecundo circa annum 1111. ſuffectus. Brichjeſus Caſcaræ & Vaſetæ Epiſcopus ordinationibus Jaballahæ & Sabarjeſu anno 1190. & 1222. peractis interfuit. In Actis [i] Diſputationis Archelai Epiſcopi cum Manete laudatur Marcellus nobilis Caſcarenſis, qui ſeptem millia & ſeptingentos Chriſtianos à Romanis militibus captos redemiſſe dicitur. Elias Damaſcenus [k] Badarajam & Baxajam Caſcaræ conjunctas Eccleſias teſtatur. Eidem Vaſetam [l] adjunctam fuiſſe, ex Amro conſtat.

Caſgara.

Caſgara, Herbelotio [m] *Caſchgar*, Abulphedæ [n] كاشغر *Caſgar*, قاشغر *Kaſgar*, & اردوكند *Ordu Kend* : Turcheſtanæ Metropolis. In Tabula Eliæ [o] Damaſceni dicitur قند *Kand*. Apud Amrum Metropolitanus Caſgaræ loco decimo nono recenſetur ſic : XIX. مطران الترك

- a Tab. geograph. num. 289.
- b Tom. 2. p. 395. Suprà pag. 20.
- c Tom. 2. p. 459. Suprà pag. 668. & 678.
- d Suprà p. 644.
- e Suprà p. 647. & 670.
- f Tom. 3. p. 612. 613. 616
- g Tom. 2. p. 403. Tom. 3. pag. 154.
- h Suprà p. 56. Tom. 1. pag. 555. Tom. 2. pag 415. 420. 435. Tom. 3. pag. 211. 447. 512. 513. 554. 616. 618. Amrus in vit. Patriarch. cap. 30. 39. 43. 44. 45. 49. 51. 52. 55. 57. 59. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 77. 78.
- i Suprà p. 45.
- k Tom. 2. p. 459.
- l Tom. 3. p. 554.
- m Pag. 261.
- n Tabul. geogr. num. 578.
- o Tom. 2. p. 459. 460.
- p Tom. 2. p. 458.

Metropolita Turcheſtanæ: in margine verò مطران كاشغر وادواكت *Metro-*
polita Caſgaræ, & *Nuachetæ*. Joannes [a] ex Chalatæ Epiſcopo ab — a Tom. 2. p. 450. Tom. 3. pag. 288. Suprà pag. 427.
Elia III. ordinatus fuit Caſgaræ Metropolita, eique defuncto ſubrogatus Sabarjeſus Geslunenſis.

Caſſan.

Caſſan قاشان urbs Gebalæ ſeù Parthiæ, haud procul à قم *Com*, & اصبهان *Aſpahan*, de quibus [b] Abulpheda. Alia à كاسان *Caſan* Tranſoxanæ urbe, de qua ex eodem Abulpheda [c] Herbelotius. Abdjeſus [d] in profeſſione, fidei *El-Keſſen Metropolim* vocat, eique ſubjectos *Epiſcopatus Zuch*, & *Meſſiara*.

b Tabul. geogr. num. 454. 456. 459.
c Pag. 259.
d Morin. de ſac. ordinat. p.

Catara, Beth-Catara, Ba-Catara.

Catara ܩܛܪܐ, aliàs ܒܝܬ ܩܛܪܐ *Beth-Catara*, & *Ba-Catara*: urbs in mediterraneis Arabiæ Felicis contra Perſidem; unde populi ܩܛܪܝܐ *Cataræi* ſeù Catarenſes, de quibus ſuprà [e] dictum eſt. In Cataræorum regione, quæ Metropolitano Perſidis ſubjecta erat, Epiſcopales [f] eccleſiæ memorantur à Jeſujabo Adjabeno Patriarcha, *Dirini*, ſcilicet, *Maſamig*, *Talon*, *Chata*, & *Hagar ſeù Agra*; ad quas ab eodem Jeſujabo [g] Georgius Meſenenſium Metropolitanus cum duobus ejuſdem regionis Epiſcopis miſſus eſt. Georgius Patriarcha memorati Jeſujabi ſucceſſor [h] ad Catarenſes profectus eſt, ut illos cum Metropolitano Perſidis conciliaret. Babæus Archimandrita, qui anno Chriſti 570. vivebat, encomium [i] texuit Matthæi Meſenenſis, Abrahæ Niſibeni, & Gabrielis Catarenſis.

e Pag. 558. 564. & 604.
f Tom. 3. p. 133. 134. 136. 143.
g Tom. 3. p. 136
h Tom. 3. p. 153.
i Tom. 3. p. 97.

Cepha caſtrū, Haſan-Cepha, Heſna.

Cepha caſtrum, Syris ܚܨܢ ܟܐܦܐ *Heſen-Cepha*, Arabibus حصن كيفا *Heſn-Chipha*; & abſolutè ܚܨܢܐ *Heſna*: urbs [k] Meſopotamiæ ad Tigrim inter Geziram ſeù Beth-Zabden, & Majapharkin: Epiſcopalis [l] ſub Metropolita Niſibeno; Metropoliticis poſtea juribus ornata: Gabriel enim [m] Heſnæ Archiepiſcopus interfuit Synodo Amidenſi celebratæ anno 1616.

k Abulpheda Tab. geograph. num. 244.
l Suprà p. 429.
m Tom. 1. p. 5... Tom. 3. pag. 600.

Chadira, Hadira.

Chadira حظيرة urbs in Babylonia apud Bagdadum: unde ortum duxere [n] Saëdus & Maras, qui in hiſtoria dynaſtiarum *Hadirenſes* dicuntur. Jeſujabus Chadiræ [o] Epiſcopus in ordinatione Machichæ Patriarchæ anno Chriſti 1257. peractæ, Archidiaconi munere functus eſt. In Bibliotheca [p] Herbelotii laudatur Saadus Ben Ali Al. Varrak Hadirenſis, Mahometanus ſcriptor, qui anno Hegiræ 568. obiit.

n Tom. 3. p. 556.
o Tom. 2. p. 455.
p Pag. 414.

Chalane. Vide *Cteſiphon*.

Chalata, Achlat.

Chalata, Arabibus خلاط *Chalat*, & præfixa aſpiratione اخلاط *Achlat*; urbs Epiſcopalis Armeniæ, nonnullis Aderbigianæ ſeù Mediæ; ad occaſum Argiſæ poſita, ab eaque biduo diſtans, juxta [q] Abulphedam: Herbelotio [r] *Akhlath* & *Khalath*: ſub Metropolitano Armeniæ ſeù Aderbigianæ. Chalatenſes Epiſcopi fuere [ſ] Jacobus circa annum 731. Joannes anno 1176. Salibazacha 1265. Ananje-

q Tabul. geogr. num. 409.
r Pag. 46.
ſ Tom. 2. p. 450. 456.

ſus

ſus 1281. Ex Chalata ortum duxit Salomon [a] Metropolita Baſræ, auctor libri Apum.

Tom.3.pag 173. 288. 565. Suprà pag. 428.

Chanigiara.

Chanigiara ܟܢܝܓܪܐ urbs Epiſcopalis Aſſyriæ [b] ſub Metropolitano Garmæorum, conjuncta Laſciumæ ſeù Dakukæ, quæ ab Arbela diſtat itinere quinque dierum, teſte [c] Abulpheda. Cyriacus [d] Chanigiaræ Epiſcopus vivebat anno Chriſti 820. quo Joſue Patriarcha ordinatus eſt. Joannes [e] filius fratris Theodoſii Patriarchæ, primùm Chanigiaræ Epiſcopus fuit, deinde Metropolita Moſulanus, demum Patriarcha renunciatus anno Chriſti 892. De Laſciuma & Dakuka infrà ſermo erit.

a Tom.3.p. 309. b Tom.2.p.459. Suprà pag. 418. c Tab geograph. num.259. d Tom.2.p.435. e Tom.3.p.617.

Chan-Balech, Cambalu, Pekinum.

Chan-Balech خان باليق Herbelotio [f] *Khanbalig*, & *Khanbalek*: recentioribus *Chambaliech*, & *Cambalu*: Metropolis Chatajæ, hoc eſt, Sinæ Septentrionalis, hodie [g] *Pekinum* dicta. In appendice ad Tabulam Amri, inter Metropolitanas [h] recenſetur. Sedes autem fuit Metropolitani *Sinenſis*, qui à Salibazacha [i] Patriarcha circa annum 714. inſtitutus dicitur, idemque in Tabula Amri duodecimum locum occupat. Primus [k] Latinorum Cambalienſis Archiepiſcopus anno 1307. creatus fuit Joannes de Monte Corvino Ordinis Fratrum Minorum, cui Nicolaus ſucceſſit anno 1338. Vide *Sina*, *Maſina*, *Tanchet* ſeù *Tanguth*, & *India*: iſtæ enim Metropolitanæ Neſtorianorum Eccleſiæ aliquando [l] unitæ fuere. Abulpheda [m] urbem Chambalech ponit في اقاصي الشرق عند بلاد الخطا *in extremis Orientis partibus in regione Chatajæ*.

f Pag.989. g Suprà p.512. & ſeq. h Tom.2.p.458. i Tom.3.p. 346. Tom 2.pag.458. Suprà pag. 426. & 521. k Suprà p. 531. & 533. l Suprà p.523. m Tabul. geogr. num.550.

Charcha. Vide *Carcha*.

Charma.

Charma ܚܪܡܐ urbs Epiſcopalis in Arabia juxta Sinum Perſicum: unde *Charmæi* populi Plinio memorati. Apud Jacobitas [n] Maphriano Tagritenſi ſubjecta: in jure verò [o] Neſtorianorum, olim quidem ſub Metropolitano Perſidis fuit; poſtea ad Baſrenſem Metropolim unàcum Beherino ſeù Baharain acceſſit.

n Tom.2.p.111. 419. 437. Suprà pag. 607. & 631. o Suprà p. 719.

Chata, Atta.

Chata ܚܛܐ, urbs Epiſcopalis Arabiæ Felicis in regione Cataræorum: Ptolemæo *Atta*. Vide *Catara*.

Chataja, hoc eſt, Sina borealis. Vide *Sina*.

Chazaruna, Chazruna, Cazerun.

Chazaruna ܚܙܪܘܢ: Abulphedæ [p] urbs Perſidis in regione, quam كورة سابور *regionem Saporis* vocant: Herbelotio [q] *Cazerun*: Epiſcopatus [r] ſub Metropolitano Perſidis; unde Marabochtus ad Patriarchalem dignitatem evectus eſt.

p Tabul. geogr. num.313. q Pag.265. r Tom.2.p.403. Suprà pag.432.

Chephtona, Hephtona, Cheptian.

Chephtona, *Hephtona*, ܚܦܬܘܢ, urbs Aſſyriæ in Adjabena, Epiſcopalis [f] ſub Metropolitano Aſſyriæ, deinde Moſuli; poſtea ad provinciam Patriarchalem acceſſit: demum Metropolitana facta eſt. Mares Tobi quo die Patriarcha ordinatus eſt, Epiſcopum Hephtonæ perfecit, anno ſcilicet Chriſti 987. Interfuere [t] ordinationibus Patriarcharum Ebedjeſu Aredi, & Machichæ primi & ſecundi Hephto-

f Tom.3.p. 208. 209. Suprà pag. 417. t Amrus in vita Patriarcharum Neſtorianorum.

nenſes

nenſes Epiſcopi Marcus anno 1074. Sabarjeſus 1092. & Gabriel anno 1257. Banikitas, Adjabenos & Chephtonitas Jeſujabum Arbelenſem Metropolitanum ſuum ſummo cum honore excepiſſe narrat [a] Margenſis. Ad provinciam Moſulanam Chephtona pertinere dicitur [b] in vita Ebedjeſu Aredi, & Ebedjeſu Mokli: ad provinciam verò Patriarchalem, in vita [c] Machichæ. Abdjeſus [d] in profeſſione fidei: *Cheptian Metropolis*: *Chramleis*, *Achuſch Epiſcopatus*.

Chil, *Chilan*. Vide *Ghelan*.

Choraſana. *Choraſana* خراسان, regio Aſiæ perampla, versùs Orientem (*Chor* enim Solem, & *Aſan* regionem ſignificat:) ad boream terminatur deſerto, quod inter ipſam eſt & Gebalam ſeù Parthiam atque Gergianam: ad auſtrum habet deſertum, quo à Perſide & Comis disjungitur: ad ortum Segeſtanam & Indiam: ad boream Mavaralnaharam ſeù Tranſoxanam, & partem Turcheſtanæ. Hæc [e] Abulpheda, & Herbelotius [f] ex geographis Orientalibus. Urbes Choraſanæ præcipuæ ſunt مرو *Maru*, هراة *Hara*, نيسابور *Niſabur*, طوس *Tus*, بلخ *Balch*, سرخس *Sarachs*, فارياب *Pharjab*, شهرستان *Sciaharaſtan*, قندهار *Cahandar*, نسا *Naſa* &c. In [g] tabula Eliæ Damaſceni inter Metropolitanas recenſentur *Maru*, *Hara*, & *Balch*: inter Epiſcopales verò, *Tus*, *Sarachs*: ſub Metropoli Haræ *Segeſtana*; ſub Metropoli Maruæ *Dair-Hannes*, *Damadutha*, & *Daabarſanaja*. Apud Amrum [h] à Metropoli Haræ *Segeſtana* eximitur, & vigeſimum primum inter Metropolitanas locum occupat. Porrò in Choraſana regiones haſce comprehendit Abulpheda: داهستان *Daheſtan*, طخارستان *Tochareſtan*, قهستان *Koheſtan*: hinc populi [i] Ptolemæo memorati *Dahæ*, *Tochari*, & *Cachaſſæ*, in Margiana, Bactriana, Sogdiana, & Scythia intra Imaum montem. Idem Ptolemæus in Bactriana ponit *Comos*, in Margiana *Taporos* ſeù *Tapuros*, in Aria *Mazoranos*, in Sogdiana *Choraſmios*, *Candaros*, & *Sacas*. Ab his populis apud recentiores geographos nomina regionibus impoſita legimus: videlicet à Sacis سجستان *Segeſtan* [k] ſeù Saceſtan: à Choraſmiis [l] خوارزم *Chovarezem*: à Mazoranis [m] مازندران *Mazanderan*: à Taporis طبرستان *Tabareſtan*: à Comis [n] قومس *Cumas*: Candari denique à Cahandar urbe dicti; quæ hodie [o] Candahar appellatur. Fallitur Baudrandius, qui Choraſanam interpretatur *regionem Choraſmiorum*. Choraſmii ad mare Caſpium accedunt, quod de illorum nomine *Bahar Chovarezem*, *mare Choraſmiorum*, vocatur; Choraſanitæ verò ſunt Choraſmiis orientaliores.

Chumdana. *Chumdana* ܚܘܡܕܢ, Metropolis Sinæ meridionalis, eadem ac Nankinum, ut oſtendit [p] Renaudotius. Sedes fuit Epiſcopi Maſinæ, hoc

Tom. 2. pag. 455.
Tom. 3. pag. 551.
a Vide Tom. 3. pag. 209.
b Apud Amrum.
c Tom. 3. p. 551.
d Apud Morin. de Sacr. Ordin. pag. 436.
Suprà pag. 429.
e In deſcript. Choraſanæ cap. 22.
f Pag. 995.
g Vide ſuprà p. 426. & ſeq.
h Tom. 2. p. 458.
i Lib. 6. cap. 10. 11. 12. 13. 14. 17. Cellar. lib. 3. cap. 21. p. 829. 831. 833. 838. 839.
k Herbel. p. 797.
l Idem p. 1001.
m Idem p. 568.
n Idem p. 1003.
o Idem p. 272.
p Idem p. 248.
q Vide ſuprà p. 552.

hoc eſt, Sinæ auſtralis. In monimento Sinico, quod ſuprà [a] expoſui, laudantur [b] Joannes Chumdanæ Epiſcopus, Gregorius Presbyter & Archidiaconus, Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus, Adam Diaconus, Sergius Presbyter & Chorepiſcopus, Sabarjeſus Presbyter, & Gabriel Presbyter & Archidiaconus & Eccleſiarcha: quorum duo priores Evangelicam lucem in Sinam intulere: reliqui celeberrimum illud monimentum lapideum anno Græcorum 1092. Chriſti 781. erexere. Porro Chumdanæ Eccleſia in eodem monimento [c] cum Saraga conjungitur.

a *A pag.* 538. *ad pag.* 552.
b *Pag.* 543. 545. 550.
c *Pag.* 550.

Chuſiſtan, regio Chuſæorum in Suſiana: Metropolis Neſtorianorum: vide *Elam*, *Lapeta*, *Suſa*.

Coce, Cocinum, Cochinum.

Coce, *Cocinum*, *Cochinum*: Epiſcopatus [d] in Malabaria ſub Metropolitano Indiæ. Abdjeſus *Guſchin Metropolim* vocat.

d *Vide ſuprà p.* 439. 440.

Coche, Seleucia.

Coche ܟܘܟܐ, urbs [e] Babyloniæ antiquiſſima, cui à Seleuco Nicatore inſtauratæ nomen *Seleuciæ* impoſitum: eadem enim ac Seleucia eſt, vel ſaltem Seleuciæ ſuburbium. Ibi Sedes Patriarchæ Neſtorianorum, qui olim Archiepiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis dicebatur. In Pontificali Eccleſia Patriarchalis appellatur *Eccleſia Cochenſis in Mahuza*: regio enim illa, quæ utramque urbem, Seleuciam nimirum & Cteſiphontem, earumque ſuburbia complectebatur, *Mahuza*, hoc eſt, provincia, vocabatur.

e *Suprà p.* 623. 624.

Comar, Kimar, Comorin.

Comar, قمار & قيمر *Kimar*, urbs Turcheſtanæ, unde populi *Comari* apud Ptolemæum in [f] regione Sacarum: alia à Comar, vulgò *Comorin* [g] peninſula Malabariæ, Maldivas inſulas reſpiciente & Taprobanam. Epiſcopatus ſub Metropoli Indiæ. Sabarjeſus Geslunenſis ex Kimaræ [h] Epiſcopatu ab Elia III. translatus eſt ad Metropolim Caſgaræ. Anonymus Comaræ Epiſcopus ordinationi Barſumæ Patriarchæ anno Hegiræ 528. interfuit, Amro teſte.

f *Lib.* 6. *cap.* 13.
g *Herbel. p.* 272. *Abulpheda in deſcriptione inſularum maris Orientalis c.* 16.
h *Tom.* 2. *p.* 450. *Tom.* 3. *pag.* 288.

Coniſapor, Beth-Vazich: Bavazicha.

Coniſapor ܟܘܢܝܫܒܘܪ, aliàs ܒܝܬ ܘܙܝܩ *Beth-Vazich*; urbs in Aſſyria Epiſcopalis, olim ſub Metropolitano Garmæorum, poſtea ad Provinciam Patriarchalem adjuncta, ut ex Tabula [i] Eliæ Damaſceni liquet. Amro [k] vocatur البوازيج *Ba-Vazich*; Abulphedæ verò البوازيج *Ba-Vazigia*. Idem Abulpheda [l] duplicem *Bavazigiam* diſtinguens, alteram in Aſſyria, alteram in Babylonia ponit:

البوازيج يقال لها بوازيج الملك وهي مدينة بين تكريت وبين اربل وبوازيج ايضا من اعمال الانبار.

Bavazigia, inquit, *dicitur cum addito Bavazigia-Regis* (hoc eſt, Saporis) *eſtque urbs Tacritum inter & Arbelam: altera Bavazigia in regione Anbaræ poſita eſt*. In Chronico Dionyſii ad annum Chriſti 772. Arabes Thaalabenſes & Maaddeni [m] depopulati dicuntur in regione Aſſyriæ *Margam* & *Coniſapor*. Joannes [n] Beth-Vazichæ Epiſcopus, quod ſibi virilia abſcidiſſet, à Georgio Patriarcha depoſitus eſt. Phetionis Patriarchæ temporibus, qui anno 741. obiit, claruere

i *Tom.* 2. *p.* 459.
k *Tom.* 2. *p.* 431.
l *Tab. geograph. num.* 263.
m *Tom.* 2. *p.* 115.
n *Tom.* 2. *p.* 422.

ruere, Amro [a] teſte, Gregorius Epiſcopus Haran, & Joannes Epiſcopus Bavazichæ, Chimicæ artis periti. Thomas Margenſis hiſtor. Monaſt. lib. 4. cap. 20. refert ex cœnobio Bethabenſi ad Epiſcopalem dignitatem evectos Eliſæum & Georgium, qui ܟܘܢܝܫܒܘܪ ܗܘ ܒܝܬ ܙܘܝܟܐ *Coniſapori, hoc eſt, Beth-Vazichæ* [b] præfuere. Ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus fuit [c] Narſes, cui Salomon Baſrenſis Metropolitanus librum Apum nuncupavit. Sabarjeſus [d] Zanbur, qui Patriarchalem Neſtorianorum Eccleſiam ab anno 1063. ad annum 1072. rexit, Bavazicham Senæ conjungens, utrique Eccleſiæ Stephanum Epiſcopum præfecit, ut Amrus ſcribit. Simeon, Brichjeſus, & Joannes Bavazichæ [e] Eccleſiam regebant anno 1257. 1281. & 1318. quibus Machicha, Denha, & Timotheus Neſtorianis Patriarchæ præerant.

a Tom. 2. p. 431.
b Tom. 3. p. 489.
c Tom. 3. p. 310.
d In vita Sabarjeſu, & Ebedjeſu Aredi.
e Tom. 2. p. 455. 456. Tom. 3. p. 341. 565.

Cotroba, Katraba.

Cotroba قطربة, aliis *Katraba*, & *Katarba*: inſula maris Oman, ſeu Oceani Æthiopici, à Chriſtianis inhabitata: inter Metropolitanas undecima [f] apud Amrum. Vide ſuprà in [g] *Arabia*.

Cteſiphon, Chalane.

Cteſiphon ܩܛܝܣܦܘܢ, aliàs ܟܠܢܐ *Chalane*, & *Spanira*, urbs [h] Patriarchalis, conjuncta Cochæ ſive Seleuciæ.

f Tom. 2. p. 458. Suprà pag. 426. & 603.
g Pag 719.
h Suprà p. 625.

Cupha. Vide *Akula*.

Cyprus.

Cyprus ܩܘܦܪܘܣ, inſula ſatis nota maris Syriaci. Timotheus [i] Tarſenſis, Chaldæorum in Cypro Metropolita laudatur in Bulla Eugenii IV. data anno Chriſti 1445.

i Vide ſuprà p. 432. 33. & 34.

D

Daabarſanaja.

Daabarſanaja دعبرسناى, Epiſcopatus ſub Metropolitano Maruæ in Choraſana, teſte Elia [k] Damaſceno.

k Tom. 2. p. 460. Suprà pag. 427.

Daden, *Dadiana* inſula: Vide *Dirin*.

Dailam, Deilem, Dilem, Dilum.

Dailam ديلم, Syris [l] ܕܝܠܘܡ *Dilum*, Herbelotio [m] *Dilem* & *Deilem*; regio Hyrcaniæ, quam Abulpheda ſic [n] deſcribit.

l Tom. 3. p. 182. 491.
m Pag. 295.
n Deſcript. geograph. cap. 25.

والذى يحيط ببلاد الديلم وكيلان من جهة الغرب شى من اذربيجان وبعض بلاد الرى ويحيط بهما
من جهة الجنوب قزوين وشى من اذربيجان وبعض الرى ويحيط بهما من جهة
الشرق بقية الرى وطبرستان ويحيط بهما من الشمال بحر الخزر.

Dailama & Chilana regiones ad occaſum habent partem Aderbigianæ & Rajæ: ad auſtrum Kazuinum & alteram partem Aderbigianæ & Rajæ: ad ortum reliquam Rajæ partem & Tabareſtanam: ad boream mare Chazariæ, hoc eſt, Caſpium. Et paucis interjectis.

بلاد الديلم سهل وجبل فالسهل يسمى الجيل وهو ساحل على بحر الخزر تحت جبال الديلم وجبال
الديلم جبال منيعة الى الغاية ويختالها غياض ومياة مشتبكة فى الوجه الذى يقابل طبرستان
والبحر وبين ذيل الجبل وبين البحر مسافة يوم وهو عرض الساحل ويصير فى بعض المواضع اكثر من
يوم

يوم وربما ضاق فى بعض المواضع حتى يضرب البحر الجبل ثم يتسع حتى يصير مسافة يومين .

Dailamitarum regio campeſtris eſt ac montana: & campeſtris quidem vocatur Gil, eſtque maritima ad mare Chazariæ ſub montibus Dailamæ: montes autem Dailamæ ſunt admodum prærupti, ſilvis & aquis abundantes, ea præſertim parte, quæ Tabareſtanam ac mare reſpicit. Inter montis autem radices & mare, qua maritimæ regionis latitudo extenditur, ſpatium eſt ut plurimum diei: alicubi latius patet; alicubi verò ita coarctatur, ut montem mare contingat, poſtea ad bidui iter extenditur. Hæc Abulpheda. Gil, Gilan, Chil, Chilan ſeù Ghilan, una eademque regio eſt, quæ cum Dailama, Tabareſtana & Mazanderana Hyrcaniam antiquam exæquat. Urbes Dailamæ & Ghilanæ ex eodem Abulpheda [a] ſunt, دولاب *Dulab*, لاهجان *Lahagian*, بيمان شهر *Biman-Sciahar*, كوتم *Cutom*, روذبار *Rudhbar*, سالوس *Salus*, كالار *Calar*, بومن *Bumen*, تولم *Tulem*. In Tabula [b] Amri *Metropolita Dailamitarum* decimo ſeptimo loco recenſetur poſt Metropolitam Rajæ & Tabareſtanæ. Timotheus Patriarcha [c] Dailamitis & Ghilanitis Epiſcopos dedit Subchaljeſum, Jaballaham, Kardagum, Thomam, Zacchæum, Semum, Ephræmum, Simeonem, Ananiam, & Davidem, de quibus Thomas Margenſis hiſtor. monaſt. lib. 5. A Dailamitis Joannes [d] monachus in captivitatem abductus, ibi dies clauſit.

[a] Tab. geograph. à num 463.
[b] Tom. 2. p. 458.
[c] Tom. 3. p. 162. 489. 491. 493.
[d] Tom. 3. p. 182. 185.

Dair-Hannes. *Dair-Hannes* دير حنس, Epiſcopatus ſub Metropolitano Maruæ in Choraſana, ex Tabula [e] Eliæ Damaſceni.

Dair-Heraclii, Nahar-Dair. *Dair-Heraclii* دير هرقل, Epiſcopatus in Provincia Patriarchali, ex eadem [f] Eliæ Tabula. Alibi appellatur [g] نهر الدير *Nahar-Dair*: eſt autem oppidum à cognomine fluvio appellatum, qui infrà Babyloniæ paludes à Tigri derivatus, Meſenorum terras irrigat, teſte Abulpheda in deſcriptione Euphratis & Tigris fluviorum Meſopotamiæ.

[e] Tom. 2. p. 460. Suprà pag. 427.
[f] Tom. 2. p. 459.
[g] Suprà p. 631.

Dair-Kona, Dor-Kena. *Dairkona* ܕܝܪܐ ܕܩܘܢܝ, Arabibus ديرقوني *Dair-koni*, & دورقنى *Dor-kena*: locus [h] juxta Cochen in vico quem Badarajam appellant. Ibi Eccleſia, Schola, & Cœnobium S. Maris, ubi veteres Seleucienſium Archiepiſcopi tumulabantur. Epiſcopum peculiarem aliquando habuit, qui Badarajæ & Baxajæ titulum unà gerebat: poſtea Patriarchali Eccleſiæ Cochenſi acceſſit.

[h] Tom. 2. p. 394. Tom. 3. p. 191. 288. 369. Suprà pag. 628. & 677.

Dair-Nahar. Vide *Nahar-Daira*.

Dakuka, ſeù Laſciuma. *Dakuka* ܕܩܘܩܐ, aliàs ܠܫܘܡ *Laſciuma*, urbs Epiſcopalis in regione & ſub Metropoli Garmæorum in Aſſyria. Abulpheda [i]:

دقوقا عن اربل على مسيرة خمسة ايام .

Dakuka diſtat ab urbe Arbela itinere quinque dierum. In Tabula

[i] Tab. geograph. num. 259.

Eliæ Damaſceni [a] ponitur in *Provincia Beth-Garmæ* ſecundo quidem loco *Dakuka*, quinto verò *Chanigiara & Laſciuma*. Verùm Laſciumam eandem eſſe ac Dakukam, ex Amro [b] conſtat. Sabarjeſus I. & Ananjeſus II. antequam ad Patriarchalem dignitatem evecti fuiſſent, Laſciumæ ſeù Dakukæ [c] Epiſcopi præfuere. Theodorus [d] anno 893. eandem Sedem rexit. Metropolitanæ Garmæorum Eccleſiæ Dakuka ſequiori ævo conjuncta perhibetur. Sic [e] Emmanuel, & [f] Sabarjeſus V. Bagermæ & Dakukæ Metropolitani dicuntur. Laſciumæ extitere bina cœnobia, [g] Sabarjeſu ſcilicet, & Ezechielis, privilegio exemptionis à Patriarchis donata. Laſciumæ martyrio coronati ſunt temporibus Saporis Perſarum regis [h] Saſannes, Mares, Timæus, Zaron. Ejuſdem urbis Epiſcopus fuit [i] Michæas, unus ex iis, qui Neſtorianam hæreſim in Aſſyria propagarunt.

Damadutha.

Damadutha دمادوت, Epiſcopatus in Choraſana ſub Metropolitano Maruæ, teſte [k] Elia Damaſceno.

Damaſcus.

Damaſcus ܕܪܡܣܘܩ, Syriæ Metropolis ſatis nota, quam Arabes دمشق *Demesk* & شام *Sciam* appellant: eſt autem [l] *Sciam* nomen tùm urbis Damaſcenæ, tùm regionis, quam vulgò Syriam dicimus. Sobenſis [m] teſtatur à Timotheo Neſtorianorum Patriarcha circa annum Chriſti 800. inſtitutum fuiſſe Damaſcenum Metropolitam, qui decimum quartum locum inter Metropolitas Neſtorianos obtineret. Decimum quintum ei tribuit [n] Amrus: ſextum Elias [o] Damaſcenus. Olim Neſtorianis omnibus per Syriam, Palæſtinam, Ciliciam, & Ægyptum diſperſis præerat. Hinc in tabula ejuſdem Eliæ ſub Damaſci provincia recenſentur Eccleſiæ Alepi, Hieruſalem, Manbegæ, Mopſveſtiæ, Tarſi, & Malatiæ: additur Ægyptus [p] ex Amro. Damaſceni Epiſcopi ſeù Metropolitæ fuere, Joannes [q] ſub Jeſujabo Gadalenſi anno Chriſti 628. Sabarjeſus [r] ſub Timotheo anno 778. Joannes ſub [ſ] Abraham Margenſi anno 836. Joannes [t] ſub Theodoſio anno 852. Elias [u] ſub Joanne anno 893. Jeſujabus [x] à Mari depoſitus & à Joanne reſtitutus anno 1001. Joannes [y] Garmæus anno 1080. ab Ebedjeſu Aredi depoſitus. Marcus ab eodem Ebedjeſu in locum Joannis ſubrogatus. In vita Timothei Patriarchæ apud Amrum hæc [z] leguntur: *Berois, & Scholaſticorum molitione & artibus factum eſt, ut Metropolitæ Bagermæ, Halavanæ, Damaſci, Maru, aliique non pauci Epiſcopi coacta Synodo Timotheum octo poſt menſibus Catholicum crearent.* Quod igitur Sobenſis de eodem Timotheo ſcribit, ab eo ſcilicet Damaſcenum Metropolitam inſtitutum fuiſſe, de decimo quarto inter Metropolitanos loco Damaſcenæ Eccleſiæ aſſignato intelligendum eſt.

Darabada. Vide *Ardabada*.

Darabgerda.

Darabgerda دارابجرد, aliàs داراب شهر *Darab-Sceber*: urbs Perſidis propriè dictæ, à Darab Perſarum rege condita, ut notat [a] Herbelotius.

a Tom. 2. p. 459.
b Tom. 3. p. 156. & 445.
c Loc. cit.
d Tom. 2. p. 440. & Tom. 3. pag. 198.
e Amrus in vita Sabarjeſu Zanbur.
f Tom. 3. p. 556. & 620.
g Tom. 3. p. 170. 344. 448. 474.
h Tom. 1. p. 189.
i Tom. 1. p. 353. Tom. 3. pag. 170.
k Tom. 2. p. 460. Suprà p. 427.
l Vide Herbelot. p. 282. & 772.
m Tom. 3. p. 346. Suprà p. 427.
n Tom. 2. p. 458.
o Tom. 2. p. 459.
p Suprà p. 713.
q Tom. 3. p. 107. 145.
r Ibidem p. 505. 617.
ſ Ibidem p. 211.
t Ibidem.
u Ibidem p. 513.
x Amrus in vita Maris, & Joannis. Tom. 2. pag. 443.
y Idem in vita Ebedjeſu & Machichæ.
z Tom. 3. p. 160.

a Pag. 287.

tius. Eam Abulpheda [a] deſcribit Baudrandius eam eſſe *Paſagardam* exiſtimat. Elias verò Damaſcenus [b] ſub Metropolitano Perſarum ponit. Malechus [c] Darabgerdæ Epiſcopus ſub Joſepho Neſtorianorum Patriarcha ab Amro laudatur.

a Tab. geograph. num. 329.
b Tom. 2. p. 459. Suprà pag. 423.
c Tom. 3. p. 433.

Daraja. Vide *Badaraja*.

Darona, Beth-Darona, Ba-Darona.

Darona ܕܪܘܢܐ, aliàs ܒܝܬ ܕܪܘܢܐ *Beth-Daron*, & بادارون *Ba-Daron*, urbs Epiſcopalis Aſſyriæ [d] in Provincia Patriarchali. Maranames [e] Beth-Daronæ Epiſcopus ordinationi Machichæ anno 1257. interfuit: Salibazacha [f] Jaballahæ anno 1281. Iſaac verò [g] Synodo Timothei ſecundi anno 1318.

d Suprà p. 631.
e Tom. 2. p. 455.
f Tom. 2. p. 456.
g Tom. 3. p. 341. 570.

Daſena.

Daſena ܕܣܢܐ, urbs Epiſcopalis in Aſſyria, ſub Metropolita Adjabenico, poſtea ſub Moſulano; demùm Patriarchali Eccleſiæ ſubjecta. Joannes, Zachajeſus, & Abrahamus ex cœnobio Izalenſi in Daſenenſem terram profecti, cœnobia ibi condidere, teſte [h] Margenſi. Maranames Adjabenicus Metropolita, ut idem [i] Margenſis ſcribit, Epiſcopo Daſenenſi magnum cœnobium totumque agrum Nechelæ ac Tallonæ ad Margenſis Epiſcopi juriſdictionem attinentem adjecit. Elias Damaſcenus Daſenam in Moſulana [k] provincia ponit, quod ejus ætate unus idemque eſſet Adjabenorum & Moſulanorum Metropolitanus. Simeon Patriarcha [l] Daſenam & Margam inter ſubjectas ſibi Eccleſias recenſet. Stephanus [m] Daſenæ Epiſcopus fuit temporibus Jacobi Patriarchæ; Matthæus [n] verò ſub Denha & Jaballaha.

h Tom. 3. p. 216. 469. 631.
i Tom. 3. p. 484.
k Tom. 2. p. 459.
l Tom. 3. p. 622.
m Tom. 3. p. 484.
n Tom. 2. p. 456.

Deſemſana, Deſteſana, Deſta.

Deſemſana دسمسان urbs Epiſcopalis [o] ſub Metropolitano Meſenenſium ſeù Baſræ. Joannes Deſemſanæ [p] Epiſcopus inter martyres ab Amro recenſetur. In tabula Eliæ [q] Damaſceni دستسان *Deſteſana* appellatur. Apud eundem Amrum [r] in vita Machichæ laudatur Simeon Epiſcopus دست *Deſtæ*. An Deſtanæ, vel potiùs دسن *Daſenæ*? Abulpheda in deſcriptione lacuum, meminit *lacus Deſtæ Arzan in regiuncula Saporis in Perſide*: بحيرة دست ارزن وهي في الكورة المعروفة بكورة سابور.

o Suprà p. 729.
p Tom. 3. p. 585.
q Tom. 2. p. 459.
r Tom. 2. p. 455.

Dinur, Deinur.

Dinur دينور, Abulphedæ [ſ] *Dainur*, Herbelotio [t] *Deinur*: urbs Gebalæ ſeù Erakæ Perſicæ, hoc eſt, Parthiæ, de qua idem Abulpheda:

الدينور بلدة من بلاد الجبل عند قرميسين وهي كرمانشاه : غربي همدان بميله الى الشمال وبينها وبين كرمانشاه وبين الموصل اربعون فرسخا ومنها الى اول نهر الزاب عشرة فراسخ ومنها الى مدينة مراغة اربعون فرسخا .

Dainur in Gebalæ regione poſita eſt juxta Carmiſin ſeù Carmanſaam, ad occaſum & boream Hamadanæ. Inter eam autem & Carmanſaam & Moſulum ſunt quadraginta paraſangæ. Ab eadem ad initium Zabæ fluminis decem paraſangæ, ad urbem verò Maragam quadraginta paraſangæ. In Tabula Eliæ [u] Damaſceni, Epiſcopalis eſt ſub Metropolitano Halavanæ.

ſ Tab. geograph. num. 440.
t Pag. 289.
u Tom. 2. p. 460.

Dirin, Daden, Dadiana.

Dirin ܕܝܪܝܢ, aliàs دادن *Daden*, & *Dadiana*; inſula [a] maris Perſici in regione Catarenſium Arabum: Epiſcopalis ſub Metropolitano Perſidis, teſte [b] *Jeſujabo* Adjabeno. Jacobus [c] Dirini ſeù Dadjanæ Epiſcopus temporibus Jeſujabi Arzunitæ claruit. Georgius Patriarcha eandem inſulam viſitavit, indeque textas veſtes ad altaris ornatum pro cœnobio Beth-Abenſi attulit, ut ſcribit [d] Margenſis.

a Tom. 3. p. 146.
b Tom. 3. p. 136.
c Tom. 3. p. 111. Suprà pag. 184.
d Tom. 3. p. 153.

E

EDen. Vide *Aden*.

Edeſſa, Orrhoa, *Arach*.

Edeſſa, aliàs *Orrhoa*, *Arach*: urbs Meſopotamiæ ſatis nota. Ibi Perſarum [e] Schola, quæ Neſtorianiſmi propagatores protulit: item Eccleſia, in qua Neſtoriani Joannes Archipresbyter, Theodorus Archidiaconus, Andreas laicorum princeps, & alii complures Clerici atque laici, ad quos exſtat epiſtola [f] Jeſujabi Adjabeni. Vide quæ ſuprà [g] obſervata ſunt.

e Tom. 1. p. 204. 351. 406. Tom. 2. pag. 402. Tom. 3. pag. 376. Suprà à p. 69.
f Tom. 3. p. 143.
g Pag. 428. & ſeq.

Elam, Elymæi, Elamitæ.

Elam ܥܝܠܡ, *Elymais* regio, *Elamitæ* ſeù *Elymæi* populi: ad occaſum Perſidis propriè dictæ, in Suſianæ regionis confinio, inter Sinum Perſicum ad meridiem, & Mediam ad boream. Elamitis proximi Suſii, Uzii, & Chuſæi ſeù Coſſæi, de quibus vide quæ ſuprà [h] notavi. Quatuor hoſce populos geographi recentiores duobus nominibus deſignare ſolent, nimirùm الاهواز *Ahavaz*, hoc eſt, Huzitæ ſeù Uzii, & خوزستان *Chuziſtan*, ſeù خورستان *Churiſtan*, hoc eſt, Coſſæorum regio. Abulpheda Chuziſtanam [i] ſic deſcribit: *Chuziſtana extenditur à Baſra ad Provinciam Perſidis: terminatur autem Vaſeta Erakæ Arabicæ urbe ad occaſum; provincia Perſidis ad ortum; Eraka Perſica ſeù Gebala, hoc eſt, Parthia, in finibus Aſpahani, ad boream; Abadano urbe ad locum, ubi Tigris in ſinum Perſicum exit, uſque ad Daurakam, ad meridiem.* Urbes verò tùm Huzitidis, tùm Chuziſtanæ ab eodem hæ recenſentur. الطيب *Tib*: السوس *Sus*: قرقوب *Carcub*: جنديسابور *Gendiſabur*: تستر *Toſter*, quæ aliàs ششتر *Scioſter*: جبى *Giobba*: عسكر مكرم *Askar Mocram*: حصن مهدي *Heſen-Mahadi*: الاهواز *Ahavaz*, aliàs سوق الاهواز *Suk-al-Ahavaz*: نهر تيرى *Nahar-Tiri*: الدورق *Daurak*: مهروبان *Maharuban*: رامهرمز *Ram-Hormoz*: ارجان *Argian*: متوت *Matoth*: سوق الاربعا *Suk-Arbaa*: دستوا *Daſtova*: جرخان *Giorchan*: باسيان *Baſian*: بصى *Baſi*: ريشهر *Riſceber*. His adduntur [k] ex monimentis Syrorum, *Lapeta*, *Ledan*, & *Mabargerda*. Verùm antiqui Scriptores diſtinguunt Elymaidem à Suſiana: & Suſianam quidem ponunt inter Aſſyriam à ſeptentrione, Tigrim amnem ab occaſu, Eulæum fluvium ſeù Elymaidem regionem ab ortu, & ſinum Perſicum à meridie; Elymaidem verò patere ajunt

h Pag. 419. 420.
i Deſcript. geograph. cap. 9.
k Suprà p. 420. 421.

ajunt inter Eulæum & Oroatin fluvios à Media uſque ad ſinum Perſicum. Etſi autem Elymæorum nomine invaluit ut Perſas intelligamus; magis tamen propriè non totam Perſidem id nomen ſignificat, ſed regionem illius dumtaxat, ſicut Suſiana quoque pars Perſidis dicitur. Porrò Elamitis, Suſiis, Coſſæis, & Huzitis Metropolitanus apud Neſtorianos præfuit, à Perſico diverſus, qui primum inter Metropolitanos locum obtinebat, ut ſuprà [a] dictum eſt. Ejus tituli [a] *Pag.* 420.
fuere *Elam*, *Lapetæ*, *Huzitarum*, & *Gandiſapor*: ſubjecti Epiſcopatus [b] *Suſæ*, *Suſtræ*, *Ledan*, & *Mahargerdæ*. [b] *Tom.* 2. *p.* 459.

Erak, Irak, Arak.

Erak عراق, & *Irak*: duplex regio apud recentiores Geographos: altera عراق بابل *Erak Babylonica*, ſeù عراق العرب *Erak Arabica*: altera عراق العجم *Erak Agemica* ſeù Perſica. Hæc Parthiæ reſpondet: prior pro Chaldæa, Babylonia & Aſſyria ſumitur. Eraka Babylonica [c] [c] *Herbelot. pag.* 317.
juxta Abulphedam, alioſque Orientales, habet ad occaſum Meſopotamiam & deſertum Arabiæ: ad auſtrum ſinum Perſicum, partem Chuſiſtanæ ſeù Suſianæ, & alterum Arabiæ deſertum priori contiguum: ad ortum Erakam Agemicam ab Holuana uſque ad Meſopotamiam. Eraka verò [d] Agemica, quæ Arabibus الجبل *Gebala*, Perſis [d] *Idem p.* 364.
كوهستان *Cubeſtan*, hoc eſt, montana regio dicitur, terminatur ad occaſum Aderbigiana; ad auſtrum parte Chuſiſtanæ & Erakæ Babylonicæ; ad ortum deſerto Naubendigianæ, quod eſt inter Perſidem & Choraſanam: ad boream altera parte Aderbigianæ, nec non Dailama, & Mazanderana. Vide *Adjabene*, *Aſſyria*, & *Gebala*.

Euphrates, Perath, Meſene.

Euphrates, ܦܪܬ *Perath*, & ܡܝܫܢ *Meſene*. Metropolis Neſtorianorum, cujus titulus [e] ܦܪܬ ܘܡܝܫܢ *Perath-Meſenæ*. Vide *Ara-* [e] *Suprà p.* 603. 630. 647.
bia, *Baſra*, *Meſene*.

G

G*Alan*, *Ghelan*, *Chilan*. Vide *Ghilan*.

Galu, Gelu.

Galu, *Gelu*: Archiepiſcopatus in Aſſyria conjunctus Salmaſæ & Seertæ, quarum [f] hæc juxta Tigrim amnem eſt ad illius occaſum [f] *Abulpheda num.* 264.
itinere quatuor dierum ab Amida diſtans: Salmaſa [g] verò in finibus [g] *Idem nu.* 413.
Aderbigianæ ſeù Mediæ ad ejuſdem occaſum. Denha Simeon [h] [h] *Tom.* 1. *p.* 538. *Tom.* 3. *pag.* 621. *Suprà pag.* 167. 428.
temporibus Gregorii XIII. ex Archiepiſcopo Salmaſæ, Gelu, & Seert, factus eſt Chaldæorum Patriarcha. Eandem inter ſubjectas ſibi Eccleſias recenſet Simeon alter [i] Patriarcha in epiſtola ad Innocentium X. his verbis: *Nec exiguus eſt numerus Chaldæorum D. Simeonis, qui degunt in regionibus ſequentibus, nempe, Gulmar, Barur, Gur, Galu, Baz, Daſen &c.* [i] *Tom.* 3. *p.* 622.

Gandiſapor, Gendiſabor.

Gandiſapor ܓܘܢܕܝܫܒܘܪ, Arabibus جنديسابور *Gendiſabur*, & *Giondiſabur*: urbs Suſianæ à Sapore Perſarum rege condita, de

qua vide [a] Amrum, Marim, & Abulpharagium. Abulpheda [b]:

جنديسابور مدينة من خوزستان وبها قبر الملك يعقوب الصفار ومنها الى تستر ثمانية فراسخ والى مدينة السوس ستة فراسخ .

Gendiſabor Chuziſtanæ urbs eſt, in qua rex Jacobus Sappharus ſepultus jacet: ab ea autem ad Toſter ſunt octo paraſangæ, & ad Suſam ſex paraſangæ. In Metropolim à Patriarchis Neſtorianis erecta, Lapetæ ſucceſſit. Hinc [c] *Metropolita Elamitarum, Lapetæ, Gandiſaporis*, & *Huzitarum* apud Neſtorianos Scriptores pro una eademque re accipitur. S. Gadjabus [d] Lapetæ Epiſcopus & martyr S. Milleſium Suſæ Epiſcopum & martyrem ordinavit. Amrus ex Mari [e] in vitis Patriarcharum refert, S. Barbaſemini Archiepiſcopi Seleucienſis & martyris corpus ab Epiſcopo Huzitarum in urbe Gandiſaporenſium, hoc eſt, Lapetæ, tumulatum fuiſſe. Huzitarum Epiſcopi laudantur ab eodem Amro [f] Abdas, Jozachus, Paulus & Michaël: ſed Paulus urbi Gandiſaporenſi Metropolitanus præfuiſſe dicitur; Abdas verò, Michaël, Jozachus Suſæ Antiſtites alibi vocantur. Gandiſaporenſium & Elamitarum Metropolitani in hiſtoria Neſtoriana hi occurrunt: nimirùm Jacobus [g] ſub Eliſæo & Narſete anno 520. Paulus ex Suſæ, hoc eſt, Huzitarum, Epiſcopo ad Metropolim Gandiſaporenſium, deinde ad Patriarchalem [h] dignitatem translatus anno 535. Joannes [i] ſub Jeſujabo Gadalenſi anno 630. Maremes [k] Ninives primùm Epiſcopus, deinde Lapetæ Metropoleos Huzitarum Archiepiſcopus, demùm Patriarcha anno 647. Sergius [l] Maremæ in Metropolitica dignitate ſucceſſor, qui eandem Sedem tenuit annos 45. Joannes [m] Marthæ filius ex Archiepiſcopo Gandiſaporenſi electus Patriarcha anno 680. Narſes [n] ſub Ananjeſu & Joanne Leproſo anno 685. Jacobus [o] primum Gandiſaporenſis Metropolita, deinde Patriarcha anno 754. Georgius [p] ſub eodem Jacobo. Ephræm [q] ſub Timotheo anno 778. Georgius [r] ab eodem Timotheo ordinatus, deinde poſt Joſue Timothei ſucceſſorem Patriarcha anno 825. Marabas [ſ] ſub Abraham Margenſi anno 836. Theodoſius [t] primùm Anbaræ Epiſcopus, deinde Metropolita Gandiſaporenſis, demum Patriarcha anno 852. Paulus [u] ſub Joanne Narſetis anno 884. Sapores [x] ejuſdem Pauli ſucceſſor. Theodorus [y] à Cherda ſeù Gezira ad urbem Gandiſaporenſem translatus anno 892. Georgius [z] ſub Iſraële & Ebedjeſu anno 962. & ſeq. Ananjeſus [a] ſub Mari anno 987. Sabarjeſus [b] ex Anbara ad urbem Gandiſaporenſem translatus poſt Ananjeſu obitum. Emmanuel [c] ſub Joanne Nazuch anno 1012. Sabarjeſus [d] Zanbur ex Metropolita Gandiſaporenſi electus Patriarcha anno 1063. Stephanus [e] ab eodem Sabarjeſu ordinatus: quo circa annum 1075. defuncto, Sabarjeſus ex Baladæ Epiſcopo ab Ebedjeſu Aredi ad Gandiſaporenſem Metropolim translatus eſt. Thomas [f] ab Elia ſecundo à Gandiſaporenſi Eccleſia ad Bagermenſem, & Joannes

a *Tom. 2. p.* 398. *Suprà p.* 43. 44. & 421.
b *Tab geograph. num.* 298.
c *Tom. 2. p.* 458. 459. *Tom. 3. pag.* 77. 80. 346.
d *Tom. 1. p.* 22. 190. 193.
e *In vita Barbaſemini.*
f *Tom. 2. p.* 401. 409. 411. 442. *Tom. 3. pag.* 36. 147. 167. 211. 369. 371. 614. 615.
g *Tom. 2. p.* 409.
h *Tom. 3. p.* 615.
i *Tom. 3. p.* 142.
k *Tom. 2. p.* 420. *Tom. 3. pag.* 142. 615.
l *Tom. 2. p.* 420.
m *Tom. 2. p.* 422. *Tom. 3. pag.* 615.
n *Amrus in vit. Patriarch. cap.* 37.
o *Tom. 2. p.* 431. *Tom. 3. pag.* 168. 616.
p *Amrus in vita Jacobi Patr.*
q *Tom. 2. p.* 433. *Tom. 3. pag.* 81. 160. 207. 616.
r *Tom. 2. p.* 435. *Tom. 3. pag.* 485. 616.
ſ *Amrus in vita Patriarch. n.* 48.
t *Tom. 2. p.* 436. *Tom. 3. pag.* 210. 509. 617
u *Tom. 2. p.* 439.
x *Amr. n* 52.
y *Tom. 2. p.* 440.
z *Tom. 2. p.* 442. *Tom 3. pag.* 206.
a *Tom. 2. p.* 443.
b *Ibidem.*
c *Tom. 2. p.* 446.
d *Tom. 2. p.* 447. *Tom. 3. pag.* 619.
e *Amr. n.* 65. 66.
f *Tom. 2. p.* 449.

nes ab Halavana ad Gandiſapor tranſlati circa annum 1112. Joannes [a] alter ſub Elia tertio anno 1176. Ebedjeſus [b] ſub Sabarjeſu anno 1222. Elias [c] Metropolita Gandiſapor & Elam ſub Machicha anno 1257. & Denha anno 1265. Maranames [d] ſub Jaballaha anno 1281. Joſeph [e] ſub Timotheo ſecundo anno 1318.

Garma, Beth-Garma, Bagerma, Germa.

Garma, *Beth-Garma* ܒܝܬ ܓܪܡܝ: Arabibus [f] جرمى *Germa*, & باجرمى *Ba-Germa*; Agathiæ [g] *Cerma*: regio Aſſyriæ, cujus populi *Garmæi*, *Germæi*, *Cermæi*, & *Garamæi*. Hoc poſtremum probatur Ptolemæo, qui Aſſyriam deſcribens [h]: *Regionis pars*, inquit, *quæ juxta Armeniam eſt*, *vocatur Arrapachitis*; *quæ verò juxta Suſianam eſt*, *Sittacene*: *media verò tenent Garamæi*. *Vocatur autem ea quæ inter Arrapachitidem & Garamæos eſt*, *Adjabene*. *Quæ autem inter Garamæos & Sittacenam interjacet*, *Apolloniatis*: *cui ſuperjacet gens Sambatæ*: *& ſupra Adjabenam Calachene*: *Garamæis autem Arbelitis regio imminet*. Plures in ea regione Epiſcopi, & martyres claruere temporibus Saporis Perſarum regis circa annum Chriſti 330. quorum præclara facinora deſcripta ſunt in Actis [i] martyrum Orientalium. Epiſcopales urbes in Tabula [k] Eliæ Damaſceni memorantur, شهرقدت *Sciaharkadta*, دقوقا *Dakuka*, البوازيج *Bavazigia*, دراباد *Darabada*, خانيجار *Chanigiara*. In Actis martyrum [l]: ܫܗܪܩܪܬ *Sciaharcadta*: ܟܪܟܐ ܕܒܝܬ ܣܠܘܟ *Carcha*, ſeù oppidum, *Beth-Seleuciæ*: ܒܝܬ ܢܝܩܛܘܪ *Beth-Nicator*: & ܠܫܘܡ *Laſciuma*, quæ eadem eſt ac Dakuka. Apud Simeonem [m] Beth-Arſamenſem, ܠܫܘܡ *Laſciuma*, ܒܝܬ ܨܘܪܝܢ *Beth-Sori*, & ܛܚܠ *Tahal*. In epiſt. Jeſujabi [n] Adjabeni, & lib. 2. & 5. hiſtor. Monaſt. Thomæ Margenſis, ܡܚܘܙܐ ܕܐܪܝܘܢ *Mahuza Ariunæ*, & ܓܘܟܝ *Gaucha*. Apud [o] Sobenſem: ܐܪܕܒܕ *Ardabada*, ܒܝܬ ܣܠܘܟ *Beth-Seluc*, ſeù Beth-Seleucia: & ܫܗܪܓܪܕ *Sciahargarda*. Idem Sobenſis teſtatur Garmæis Metropolitanum datum fuiſſe à S. Simeone Barſabaë Archiepiſcopo Seleuciæ & martyre. Marabas in [p] epiſtola Synodica, ejus Metropolitani Sedem in urbe *Beth-Seleucia* ponit, eidemque quartum inter Metropolitanos locum tribuit: *Ab Epiſcopis Patriarchicæ Sedis de conſenſu omnium Epiſcoporum & ambarum urbium per literas admoneatur Metropolita Beth-Lapetæ*, *ſi canonicè fuerit conſtitutus*: *deinde Metropolita Perat-Meſenæ*: *deinde Arbelæ*: *deinde Beth-Seleuciæ*: quibus verbis Metropolitanos deſignat *Elamitarum*, *Meſenenſium*, *Adjabenorum*, & *Garmæorum*. Elias Damaſcenus Marabæ epiſtolam Arabicè reddens, pro Beth-Seleucia habet الكرخ *Carcham*. In Pontificali ܒܝܬ ܓܪܡܝ *Beth-Garma* appellatur;

nomi-

[a] *Tom* 2. *p* 450.
[b] *Tom.* 2. *p.* 453.
[c] *Tom.* 2. *p.* 455. 456.
[d] *Tom.* 2. *p* 456.
[e] *Tom* 3. *p.* 341.
[f] *Amrus in vita Patriarch.*
[g] *Lib.* 4. *p.* 136.
[h] *Lib.* 6. *cap.* 1.
[i] *Tom.* 1. *p.* 188. *& ſeqq.*
[k] *Tom.* 2. *p.* 459.
[l] *Tom.* 1. *p.* 188. 189.
[m] *Tom.* 1. *p.* 353.
[n] *Tom.* 3. *p.* 116. 143. 475. 495.
[o] *Suprà p.* 417.
[p] *Tom.* 3. *p.* 77.

nomine ſcilicet regionis, non urbis: urbs enim illa dicebatur ܒܝܬ ܣܠܘܟ *Beth-Seleucia*, ܟܪܟܐ ܕܒܝܬ ܣܠܘܟ *Carcha Beth-Seleuciæ*, & abſolutè ܟܪܟܐ *Carcha*, ſeù الكرخ *Al-Carch*: eademque fortaſſe Perſico ſermone erat, ac ܫܗܪܓܪܕ *Scieher-gerd*, quæ vox apud Syros Scriptores exprimitur ܫܗܪܩܕܬܐ *Sciahar-Kadta*, & ܫܗܪܓܪܕ *Sciahargard*. Verba Pontificalis [a] hæc ſunt: *His addunt ſex Metropolitas, Elam ſcilicet, & Sobæ, & Perath-Meſenæ, & Aſſyriæ, & Beth-Garmæ, & Halavanæ*: ubi quintus locus Garmæo Metropolitano tribuitur. Idem fere legere eſt in Synodica [b] Theodoſii Patriarchæ, & in Tabula [c] Eliæ Damaſceni. Verùm Amrus [d] ſexto loco eam Metropolim ponit, addita nimirùm Moſulana. Garmæi fuere [e] Sciaadoſtus, Barbaſeminus, & Kardagus martyres: nec non Patriarchæ Sabarjeſus, Phetion, Georgius, Theodoſius, Sergius, Enos, Joannes Narſetis, Joannes Theodoſii nepos, Abraham, Iſraël, Ebedjeſus, Joannes, Elias, Sabarjeſus: ex quibus primus patriam habuit ܦܝܪܘܙܐܒܕ *Pherozabad*; reliqui ferè omnes ܓܕܢ *Gedan*: ſunt autem duo oppida regionis Garmæorum. Metropolitani verò ejuſdem regionis, qui etiam Beth-Seleuciæ, Beth-Garmæ, Carchæ, & Sciahargerdæ titulum geſſere, in hiſtoria Neſtoriana iſti laudantur: videlicet, Joannes [f] & Sapores martyres ſub Sapore Perſarum rege. Acheballaha [g] martyr ſub Beheramo. Joannes [h] tertius ab Achèballaha Bagermæ Metropolita. Jacobus [i] Marabæ Patriarchæ diſcipulus, quo Metropolim Bethgarmæ adminiſtrante Moſes fuit Carchæ Epiſcopus, & Barſabas Sciahakerdæ. Gabriel [k] Beth-Seleuciæ Metropolita ſub Gregorio, Jeſujabo Gadalenſi, Mareme, & Jeſujabo Adjabeno Patriarchis. Gabriel [l] alter, cognomento Rakoda, ſub Salibazacha. Neſtorius [m] frater Joannis Patriarchæ. Theodorus [n] ejuſdem Neſtorii nepos. Jeſuzacha [o], aliàs Jeſurachmes, ſub Iſraele & Ebedjeſu. Neſtorius [p] Jeſuzachæ ſucceſſor à Joanne Patriarcha depoſitus, poſtquam Eccleſiam Garmæorum per annos quadraginta rexiſſet. Emmanuel [q] Bagermæ Metropolita, ſub Sabarjeſu Zanbur. Jaballaha [r] Emmanuelis ſucceſſor. David [ſ] poſt Jaballahæ obitum ab Ebedjeſu Aredi ex Epiſcopatu Harbat-Gelil ad Bagermenſem tranſlatus. Thomas [t] ab Elia ſecundo ex Gandiſaporenſi Metropolita Bagermenſis creatus. Ebedjeſus [u] Thomæ ſucceſſor, qui poſtea ad Patriarchalem dignitatem evectus eſt. Elias [x] ſub Jaballaha ſecundo. Sabarjeſus [y] Eliæ ſucceſſor, Bagermæ & Dakukæ Metropolita, deinde Patriarcha. Elias [z] ſub Denha & Jaballaha Patriarchis. Simeon denique [a] ſub Timotheo ſecundo. In officio Chaldæorum Codice Amidenſi 1. pag. 581. Sabarjeſus [b] Pherozabadenſis, qui primum Laſciumæ ſeù Dakukæ

Epi-

a *Suprà p. 690.*
b *Suprà p 418.*
c *Tom. 2. p. 459.*
d *Tom. 2. p. 458.*
e *Tom. 3. p. 400. 415. 427. 428. 430. 435. 436. 437. 439. 440. 441. 442. 444. 446. 447. Tom. 3. pag. 613. 616.*

f *Tom. 1. p. 188.*
g *Tom. 3. p. 396.*
h *Ibidem.*
i *Tom. 2. p. 412. Tom. 3. pag. 86.*
k *Tom 2. p. 416. Tom 3. pag. 106. 113. 141. 142.*
l *Tom. 3. p. 460. 479.*
m *Amr. in vit. Patriarch n. 53.*
n *Tom. 2. p. 440.*
o *Tom. 2. p. 442. Tom. 3. p. 201.*
p *Tom. 2. p. 443. 445.*
q *Amr. n 65.*
r *Tom. 2. p. 448.*
ſ *Amrus n. 66.*
t *Tom 2. p. 449. To. 3. p. 204. 211.*
u *Tom. 2. p. 450. Tom. 3. p. 619.*
x *Amrus n. 73.*
y *Tom. 2. p. 453. Tom. 3. pag. 620.*
z *Tom. 2 p. 456.*
a *Tom. 2. p. 428.*
b *Tom. 2. p. 341.*

Epiſcopus fuerat, deinde poſt Jeſujabum Arzunitam ad Patriarchalem dignitatem promotus eſt, dicitur ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܪܟܐ ܕܒܝܬ ܣܠܘܟ *Epiſcopus Carchæ Beth-Seluc*, hoc eſt, *Beth-Seleuciæ* Porrò hallucinatur Renaudotius, qui Beth-Garmam cum Martyropoli confundit, ut Tom. I. pag. 177. demonſtravi. In Synodica [a] Joannis Jacobitarum Patriarchæ ſcripta anno Chriſti 969. laudatur Conſtantinus Epiſcopus جرما *Germæ*: Jacobitas enim ejuſdem Garmæorum regionis Epiſcopos exſtitiſſe, veroſimile eſt.

a Tom. 2. p. 139.

Gaucha.

Gaucha ܓܘܟܐ, oppidum regionis Garmæorum: Epiſcopatus ſub Metropolitano Bethgarmæ. Hachima [b] Gauchenſis Epiſcopus Thomæ Margenſi æqualis, eidem nonnulla narravit de Abbate Joſepho, qui ex Beth-Meſainane regionis Garmæorum pago ad Zabam minorem ſito genus duxiſſe, & in cœnobio Beth-Abenſi monaſticum inſtitutum ſuſcepiſſe fertur. In citeriore Soloce ſeù Seleucia apud eundem Thomam Margenſem ponitur alterum oppidum, quod [c] ܓܘܠܐ *Gole* dicunt.

b Tom. 3. p. 495.

c Tom. 3. p. 479.

Gebal, Parthia.

Gebal الجبل, hoc eſt, Montana regio, Perſis كوهستان *Kubeſtan*, Arabibus عراق العجم *Erak-Agem*: antiquorum Parthiæ reſpondet, Mediæ etiam partem complectens. Ejus fines urbeſque [d] Cellarius ex Ptolemæo, Strabone, Plinio, aliiſque accuratè deſcribit. Apud Abulphedam hæc oppida memorantur. اربل *Arbel* Metropolis regionis Sciaharuz: شهرزور *Sciaharozur*: قصر شيرين *Kaſr-Scirin*: الصيمرة *Saimara*: قرميسين وهى كرمانشاه *Kermiſin*, aliàs *Carmanſciaa*: الدينور *Dainur*: الشيروان *Scirvan*, cujus urbs eſt ماسندان *Maſandan*: قصر اللصوص *Kaſr-Loſus*: شهرورد *Sciobaruard*: اسداباد *Aſdabad*: زنجان *Zangian*: نهاوند *Nobavand*: همدان *Hamadan*: بروجرد *Borugerd*: ابهر *Abbar*: ساوة *Sava*: قزوين *Kazuin*: ابة وهى اوة *Aba*, aliàs *Ava*: جرباذقان *Giarbadkan*, aliàs كرنادكان *Darnadcan*: قم *Kom*: الطالقان *Talkan*: قاشان *Kaſſan*: دنباوند *Donbavand*: الرى *Rai* ſeù *Rei*: اصبهان *Asbahan*: كرج ابى دلف *Carge-Abi-Dalph*: اردستان *Ardaſtan*: خوار *Chovar*: ماوشان *Mauſcian*: قلعة كشاف *Calaat-Caſciaph*: ازناوة *Aznava*: رودراور *Rudravar*: زرند *Zarand*: دليجان *Doligian*: راوند *Ravand*: خان لنجان *Chan-Langian*: جى *Giaj*, aliàs شهرستان *Sciahareſtan*: اليهودية *Judæa*: برخوار *Borchavar*: سميرم *Somairam*: النوبهار *Nubahar*. Ex his *Arbel*, *Sciaharozur* & *Maſandan* ſeù *Scirvan* ad regionem Aderbigianam pertinent. Sunt verò qui *Scirvanam* in regione اران *Aran* ſeù *Iran* ponunt: hæc autem eſt in confinio Aderbigianæ, in eaque juxta Abulphedam [e] comprehenduntur urbes شروان *Scirvan*, بردعة *Bardaa*, موقان *Mukan*, نقشوان *Naxuan*, دربند *Derbent*, كنجة *Cangia*. Alii Aranam in Aderbigiana, vel ſaltem in Media antiqua collocant, partemque illius eſſe volunt, ut ex Herbelotio ſuprà [f] notavi. Idem Herbelotius [g] ex geographis Orientalibus in Gebala, ſeù Parthia urbes haſce memorat:

d Lib. 3. geographiæ antiquæ cap. 20. à p. 818.

e Tab. geograph. num. 412. 418. 425. 427. 432. 435.

f Pag. 425.

g Pag. 365.

Hamadanam, ſcilicet, quam in meditullio ponit, *Abergue*, *Deinur*, *Rei*, *Caſcian*, *Com*, & *Aſpahanum*, totius regionis caput, regumque Perſarum ſedem. Ex primæva Metropoleon inſtitutione unus apud Neſtorianos Metropolitanus toti Parthiæ ſeù Gebalæ præſidebat, qui *Halavanæ* dicebatur; eſt autem Halavana, aliàs *Hala*, *Chalach*, & *Holuan*, urbs Medorum juxta ſacram [a] Scripturam; ſecundùm [b] Abulphedam اخر حد العراق من جهة الجبال *in ultimis Erakæ* (Babylonicæ, ſeù Aſſyriæ) *finibus*, *verſus montes*: hoc eſt, inter Aſſyriam, Mediam, & Parthiam. Sub Halavanæ Metropolitano, qui ſextum [c] inter Metropolitanos locum tàm in Synodica Theodoſii, quàm in Pontificali tenet, recenſentur ab Elia [d] Damaſceno Epiſcopatus *Dinuri*, *Hamadanæ*, *Nahavandæ*, & *Georgianorum*, hoc eſt, Iberiæ. His addi poſſunt Eccleſiæ *Rajæ*, *Bardaæ*, *Aſpahani*, *Savæ*, *Aznavæ*, *Scirvanæ*, *Caſcianæ*, & *Gergianæ*, quarum Epiſcopi in monumentis Neſtorianis laudantur. Porrò ex uno totius Mediæ, Parthiæque Metropolitano [e] quatuor alii ſequiori ævo prodiere; *Rajæ* ſcilicet, *Hamadanæ*, *Bardaæ*, & *Gurgeli*; & hic quidem Georgianis præerat; Metropolitanus verò Bardaæ, Neſtorianis in Armenia majore commorantibus: Rajenſis, Tapuris, Gelis, & Chazaris. Hamadanenſis, Chalachenis & Parthis Mediſque propriè dictis: in locum enim Halavanenſis ſucceſſit.

a Lib. 4. Reg. cap. 21.
b Tab geograph. num. 291.
c Vide ſuprà p. 418. 690.
d Tom. 2. p. 460.
e Suprà p. 426. 427.

Georgia, Corgeſtan, Gurgiſtan.

Georgia, Arabibus Perſiſque كرجستان *Corgeſtan* dicta, regio inter mare Caſpium & Pontum Euxinum, eas nunc terras continet, quas olim Iberia, Albania, & Colchis. Herbelotius [f] *Gurge*, *Kurge*, & *Gurgiſtan* vocat, ejuſque urbes recenſet تفليس *Teflis*, & شمكور *Sciamcor*; quas [g] Abulpheda ad regionem اران *Aranam* ſeù Iranam refert, ut modò [h] dixi. Idem Abulpheda in deſcriptione Aderbiganæ, Aranæ, & Armeniæ, habet الالان *Allan* ſeù *Alan* urbem regionemque ſub monte Caucaſo inter Armeniam & Georgiam, unde *Alani* populi, teſte [i] Herbelotio, etſi eorum ſedem alii in Sarmatia [k] Europæa ponunt. Fortaſſe pro Albania *Alanam* & *Aranam* geographi Orientales dicunt: ad Albaniam enim ſpectant urbes, quæ ab iis ad Aranam & Alanam referuntur. Neſtorianis in Albania, Iberia, & Colchide Epiſcopus præfuit, qui titulum اسقف الكرج *Epiſcopi Corgiorum* [l], hoc eſt, Georgianorum, gerebat, ſub Metropolitani Halavanæ poteſtate conſtitutus. Ad calcem profeſſionis fidei Abdjeſu Patriarchæ [m] ad Metropoliticam dignitatem evectus legitur, his verbis: *Gurgel Metropolis*, *Eſci Epiſcopatus*. Eſt autem Gurgel, aliàs *Gurjel*, Iberiæ provincia, quam unàcum *Kacheto*, *Cardelio*, & *Imereto* [n] Galanus memorat.

f Pag. 407.
g Tab. geograph. num 438. 439.
h In voce, Gebal.
i Pag. 84.
k Ptolem. lib. 3. cap. 5.
l Tom. 2. p. 460.
m Morin. de ſacr. ordin. p. 436.
n Conciliat. Eccleſ. Arm. cum Rom. lib. 1. pag. 149. 175. 177.

Gergian, Giorgian, Corcange.

Gergiana جرجان, *Giorgian*, *Giorgiania*, aliàs كركانج *Corcange*, urbs ad mare Caſpium, inter Chovarezem ad ortum, & Tabareſtan ad occaſum, ab Aſtarabad extrema Tabareſtanæ urbe viginti quinque paraſangis diſtans, teſte [o] Abulpheda. Hinc mare Caſpium ſeù

o Tab. geograph. num 482.

Hyr-

Hyrcanum, dicitur *mare Giorgianæ*, quemadmodum ex aliis accolarum ſeù regionum nominibus, بحر طبرستان وخوارزم وبكو وجيلان والديلم وابسكون *Tabareſtanæ*, *Chovarezem*, *Bachu*, *Gilan*, *Dailam*, *Abaſcun* &c. Epiſcopatus ſub Metropolitano Rajæ, ut conſtat ex Tabula [a] Eliæ Damaſceni.

a *Tom.* 2. *p.* 459. *Suprà pag.* 424. 426. 27. 78.

Gesluna.

Gesluna جسلونة, urbs Meſopotamiæ juxta Baladam: Epiſcopalis ſub Metropolitano Niſibeno, Baladæ poſtea conjuncta. Machichæ Geslunæ Epiſcopi adnotatio ad calcem Codicis Evangeliorum appoſita, à Presbytero Abrahamo anno Chriſti 1531. in Codice Syriaco [b] deſcripta eſt. Simeon Baladæ & Geslunæ [c] Epiſcopus ſub Jaballaha Patriarcha anno 1281. claruit. Sabarjeſus Geslunenſis [d] ex Kimaræ Epiſcopo ab Elia tertio ad Metropolitanam Caſgaræ Eccleſiam evectus eſt.

b *Tom.* 2 *p.* 486.
c *Tom. cit. pag.* 456.
d *Tom.* 3. *p.* 288.

Gezira, Gezerta, Gazarta, Zabdæa & Cardoa: Beth-Zabde, Bakerda.

Gezira جزيرة, & cum addito [e] جزيرة ابن عمر *Gezirat-Ebn-Omar* urbs & inſula Tigris fluvii in Meſopotamia, duodecim circiter paſſuum millibus ſuprà Moſul, decem ferè millia paſſuum ſuo ambitu continens: Baudrandio per literarum tranſpoſitionem *Zegira* & *Zigira*, atque ex loci amœnitate *Eden*: Maſio [f] *Gezerta*: Syris [g] ܓܙܪܬܐ *Gazarta*, hoc eſt, inſula, & cum addito ܓܙܪܬܐ ܙܒܕܝܐ *Gazarta Zabdæa* ſeù *Zebedæa*, & ܓܙܪܬܐ ܩܪܕܘ *Gazarta Cardu*, hoc eſt, Cardoa: nec non ܒܝܬ ܙܒܕܝ *Beth-Zabde* & ܒܝܬ ܩܪܕܘ *Beth-Cardu*: Arabibus, بازبدا *Bazabda*, & باقردى *Bakerda*: Sozomeno [h] *Zabdæus locus*, ſeù Zabdæum caſtrum: Hieronymo [i] *Bizabda*: Ammiano [k] *Bezabde*, & *Phœnica*, caſtellum & municipium ſitum in regione *Zabdicenorum*, de qua vide quæ ſuprà [l] notata ſunt. Zenobius S. Ephræmi diſcipulus hanc urbem patriam habuit, adeòque in Teſtamento ſancti Doctoris [m] *Gaziræus* appellatur. Heliodorus [n] caſtri Zabdæi Epiſcopus cum Dauſa & Marjabo Presbyteris atque Ebedjeſu Diacono anno Saporis Perſarum regis quinquageſimo tertio in captivitatem abductus, in pago Stakarta obiit, poſtquam Dauſam Epiſcopum ordinaſſet: hic verò [o] cum Marjabo, Ebedjeſu & clericis circiter ducentis quinquaginta coronam martyrii adeptus eſt. Inter Epiſcopatus Maphriano Jacobitarum [p] ſubjectos octavo loco Gezirenſis recenſetur. Idem apud Neſtorianos [q] ſub Metropolitano Niſibeno ponitur. Eugenius [r], Joannes, Acha, Saba, & Scialita cœnobia ibi condidere, ubi aliquandiù Sedes Patriarcharum fuit. Jeſujabus [ſ] Geziræ Epiſcopus temporibus Ebedjeſu Aredi claruit. Jeſujabus [t] alter ex Geziræ & Bazabdæ Epiſcopo anno Chriſti 1148. creatus fuit Patriarcha. Theodorus [u] ex Bakerda ad Eccleſiam Gandiſaporenſem à Joanne Theodoſii nepote translatus eſt. Joſeph [x] Archiepiſcopus Inſulæ, hoc eſt, Bakerdæ ſeù Bethzadæ, anno Chri-

e *Abulpheda num.* 251.
f *Præfat. ad Anaphor. S. Baſilii.*
g *Vide in Diſſer. de Monophyſitis, in voce,* Gozarta.
h *Lib.* 2. *cap.* 13.
i *Chron ad ann. XI. Conſtantii.*
k *Lib.* 20. *c.* 15. 18. 26.
l *Pag.* 48. 56.
m *Tom.* 1. *p.* 144. 168. 169.
n *Tom.* 1. *p.* 191. 192.
o *Ibid. Sozomen. lib.* 2. *cap.* 13.
p *Tom.* 2 *p.* 419.
q *Tom.* 2. *p.* 459.
r *Suprà pag.* 48. 56. 162. 163. 164. 629. *Tom.* 3. *p.* 255. 275. 469. 590.
ſ *Amrus in vit. Patriarch. n.* 66.
t *Tom.* 3. *p.* 619.
u *Tom.* 2. *p.* 440.
x *Tom.* 1. *p.* 547.

ſti 1616. Synodo Amidenſi interfuit: ſequiori enim ævo eccleſia illa Metropoliticis privilegiis [a] donata eſt.

[a] Suprà p. 439.

Ghil, Ghilan, Gil, Gilan ; Galan.

Ghilan, *Gilan*, *Chilan*, جيلان كيلان, aliàs كيل *Chil*, & جيل *Gil*: Syris [b] ܓܝܠܢ *Galan*, & *Ghelan*: Hyrcaniæ antiquæ pars, Dailamæ regioni contermina, quam ſic Abulpheda deſcribit: بلاد الجيل في ساحل بحر الخزر الجنوبي والبحر في شماليها ويمتد من جهة الشرق من حدود طبرستان مغربا الى موغان. *Gil regio meridionalis ad oram maris Chazarorum* (Caſpii) *habens ipſum mare ad boream: extenditur autem à finibus Tabareſtanæ ad Moghan, ab oriente ad occaſum.* Gilanæ & Dailamæ unus Metropolitanus ab initio præfectus fuit à Timotheo I. Patriarcha: Subchaljeſus [c] ſcilicet; quo à barbaris cæſo, duo in ejus locum Metropolitani ab eodem Timotheo ordinati fuere, Kardagus nimirùm Gilanæ, & Jaballaha Dailamæ.

[b] Vide ſuprà p. 425.
[c] Tom. 3. p. 491. 492. Suprà pag. 426. 478.

Goa.

Goa ܓܘܐ, urbs Indiæ Orientalis. Ex fide Abdjeſu [d] Patriarchæ: *Goa Metropolis*: ſub qua *Calicuth Epiſcopatus*.

[d] Suprà p. 439.

Gulmar, Gulnca, & Gur.

Gulmar, *Gulnca*, & *Gur*: tria [e] loca ſub ditione Simeonis Neſtorianorum Patriarchæ: an Epiſcopatus ſint, non liquet.

[e] Tom. 3. p. 622. Suprà pag. 423.

Gurgel, Gurjel.

Gurgel, ſeù *Gurjel*: Metropolis Georgianorum. Vide *Georgia*.

Gurzan.

Gurzan regio, in qua Simeon [f] Beth-Arſamenſis Epiſcopos triginta tres extitiſſe affirmat. An eadem ac Choraſana? an potius Media, ſeù Eraka Agemica, ubi *fluvius Gozan* in Scriptura [g] memoratus, urbeſque Chalach & Chabor, ubi rex Aſſyriorum poſuit Samaritanos? In Chalachene & Media Epiſcopatus non paucos recenſent Syri, de quibus ſuprà [h] dictum.

[f] Tom. 1. p. 355.
[g] 4. Reg. 17. & 18.
[h] Vide, Gebal

H

Hadatha, Haditha, Hadeth.

HAdatha ܚܕܬܐ, aliàs ܚܕܬ *Hadeth*: Arabibus حديثة *Haditha*: urbs Epiſcopalis [i] in Aſſyria ſub Metropolitano Adjabeno, poſtea ſub [k] Moſulano: ad Tigrim fluvium poſita [l] versùs Orientem, ubi Zaba major in Tigrim influit, ab urbe Moſulana quatuordecim paraſangis diſtans. Salomon [m] Hadathæ Epiſcopus ſub Patriarchis Jacobo, Ananjeſu, ac Timotheo ab anno Chriſti 760. ad annum 780. claruit. Abraham [n] Margenſis antequam ad Patriarchatum evectus fuiſſet, eidem Hadathenſium eccleſiæ Epiſcopus præfuerat, cui ſucceſſit Jeſudadus [o] anno 836. Neſtorius [p] & Joannes Hadithenſes à Sabarjeſu Zanbur promoti ſunt, alter ad Naamaniæ, alter ad Meſræ eccleſiam, circa annum 1063. Ebedjeſus [q] Aredi filius quo anno Patriarcha renunciatus eſt, Epiſcopum Hadithæ, ut

[i] Tom. 3. p. 484. Suprà pag. 417. 711.
[k] Tom. 2. p. 459.
[l] Abulpheda num. 262.
[m] Tom. 3. p. 205.
[n] Tom. 2. p. 436. Tom. 3. pag. 617.
[o] Tom. 2. p. 236. Tom. 3. pag. 210.
[p] Amr. in vit. Patriarch. n. 65.
[q] Idem num. 66.

ut vocant, perfecit. Ebedjeſus [a] Hadithæ Epiſcopus ordinationi Machichæ interfuit. Jacobitas Hadithæ Antiſtites in Diſſert. de Monophyſitis [b] recenſui.

Hadira. Vide *Chadira*.

Hagar, Hagiar, Agra.

Hagar ܗܓܪ, Arabibus هجر *Hagiar*, hoc eſt, Petra: Ptolemæo, *Agra*, unde Agræi populi Arabiæ juxta ſinum Perſicum: urbs [c] Epiſcopalis in regione Cataræorum, ut ex epiſtola Jeſujabi Adjabeni colligitur.

Haita, Hit.

Haita, Arabibus هيت *Hit*, urbs [d] Epiſcopalis in provincia Patriarchali, ad ripas Euphratis poſita verſus boream: diſtat à Cadeſia octo paraſangis, ab Anbara una ſuprà viginti: ibi ſepulcrum Abdallæ Mobareki apud Mahometanos celeberrimi, nec non fons picis & naphtæ, Abulpheda [e] teſte. Zacharias [f] Hitæ & Anbaræ Epiſcopus ab Elia ſecundo ordinatus eſt.

Hala, Halacha, Chalach, Halavana, Holuan.

Hala, *Halacha*, *Chalach*, *Halavana*, *Holuan*, ܚܠܚ, ܚܠܚ, ܚܠܘܢ, حلوان: urbs Aſſyriæ trans Tigrim, caput regionis Chalachenæ, quæ eſt ſuprà Adjabenen, Ptolemæo [g] teſte: hinc in Scriptura [h] *civitas Medorum* appellatur, quod in confinio Mediæ Aſſyriæque poſita ſit. Abulpheda [i]: حلوان اخر مدن العراق من جهة الجبال وبينها وبين بغداد خمس مراحل. *Holuana*, *urbs poſtrema Erakæ*, *verſus montes: abeſt à Bagdado quinque ſtationibus*. Ibi Chaliphæ Babylonici [k] æſtivos calores tranſigere ſolebant: nam الثلج منها على مرحلة *mons nivibus coopertus una dumtaxat ſtatione ab urbe diſtat*, ut idem Abulpheda ſcribit. Jeſujabus Gadalenſis Patriarcha octavum inter Metropolitanas Eccleſias locum Halavanenſi tribuit, ſi fides Sobenſi [l] adhibenda eſt. In Canone [m] Theodoſii, & in Pontificali [n] Neſtorianorum, ſextus locus eidem aſſignatur: in Tabula verò [o] Amri ſeptimus; & apud Eliam Damaſcenum [p] poſtremus. Ab anno Chriſti 1063. ad annum 1111. unus idemque Metropolitanus Halavanæ & Rajæ præfuiſſe legitur apud [q] Amrum. Epiſcopatus Halavanenſi Metropolitano ſubjecti ex eodem Elia [r] Damaſceno ſunt *Hamadanæ*, *Dainur*, *Nahavand*, & *Georgianorum*. Sequiori ævo, nimirùm poſt annum 1175., videtur Halavanenſis Sedes in urbem Hamadanam tranſlata: nam Joannes [ſ] ſub Elia tertio Metropolitanus Hamadanæ dicitur, nec amplius apud ſcriptores Neſtorianos mentio Halavanæ occurrit. Surinus [t] Halavanæ Sedem rexerat, antequam Patriarchalem Eccleſiam uſurpaſſet. Halavanenſes [u] Metropolitæ anonymi ſub Timotheo ac Theodoſio Patriarchis memorantur. Sergius Theodoſii ſucceſſor Stephanum [x] Halavanæ Metropolitam ordinavit. Jeſujabus [y] ex Suſa à Joanne ejuſdem Theodoſii nepote ad eccleſiam Halavanæ

tranſ-

a *Idem num.* 67. *Tom.* 3. *pag.* 551.
b *Verbo*, Hadeth.
c *Tom.* 3. *p.* 136. 560. 561. 604.
d *Tom.* 3. *p.* 560. 631.
e *Tab geograph. num.* 267. *Herbelot. p.* 452.
f *Tom.* 2. *p.* 449.
g *Lib.* 6. *cap.* 1.
h 4. *Reg.* 17. 6. & 18. 11.
i *Tab. geograph. num.* 291.
k *Herbel. p.* 454.
l *Tom.* 3. *p.* 346.
m *Tom.* 3. *p.* 347.
n *Suprà p.* 690.
o *Tom.* 2. *p.* 458.
p *Tom.* 2. *p.* 460.
q *Vit. Patriarc. num.* 66. *Tom.* 2. *pag.* 449.
r *Tom.* 2. *p.* 460.
ſ *Tom.* 2. *p.* 450.
t *Tom.* 2. *p.* 431.
u *Tom.* 3. *p.* 160. 211.
x *Tom.* 2. *p.* 439.
y *Tom.* 2. *p.* 440.

translatus. Emmanuel [a] Halavanæ Metropolita ordinationi Joannis Iſæ anno Chriſti 900. peractæ interfuit. Joannes [b] anno 962. unà cum Abdelmeſſia Baſrenſi, & Georgio Moſulano Metropolitis Iſraëlem Patriarcham ordinavit. Idem [c] ad annum 987. quo Mares Patriarcha creatus eſt, vitam produxit. Jeſujabo [d] Patriarchæ manum impoſuere anno 1020. præter duodecim Epiſcopos, Metropolitani Moſul, Bethgarmæ, & Halavanæ. Abdelmeſſias [e] Halavanæ Metropolita Sabarjeſum Zanbur anno 1063. & Ebedjeſum Aredi anno 1074. conſecravit. Joannes Abdelmeſſiæ ſucceſſor temporibus Machichæ & Eliæ ſecundi vixit, idemque poſtea ad eccleſiam Gandiſaporenſem tranſiit.

a Tom.2. p. 440.
b Tom.2. p.442.
c Tom.2. p. 443.
d Tom.2. p. 446.
e Tom.2. p. 448. 449. *Amrus in vit. Patriarch. n.57. 65. 66. 67. 68.*

Hamdana, Hamadan.

Hamdana, *Hamadan* همدان urbs [f] Gebalæ, ſeù Erakæ Agemicæ, hoc eſt, Parthiæ: olim Epiſcopalis ſub Metropoli Halavanæ, poſtea Metropolitana & ipſa. Abulpheda in deſcriptione [g] Parthiæ: *Hujus provinciæ*, inquit, *civitates præcipuæ ſunt Hamadana*, *Dainur*, *Aſpahan*, *&* *Com*: *ſecundùm has*, *Caſcianum*, *&* *Nobavand*. Idem de ſitu urbium Parthiæ: *Diſtat*, inquit, *Hamadana à Dainur ſuprà viginti paraſangas*, *à Sciava triginta paraſangis*. *A Sciava ad Rajam ſunt triginta paraſangæ*: *ab Hamadana ad Zangianam ad Sciabarozur triginta paraſangæ*: *ab Hamadana ad Aſpahanum octoginta paraſangæ*: *ab eadem ad fines Choraſanæ ſeptuaginta circiter paraſangæ*: *à Sciava ad Comum ferè duodecim paraſangæ*: *à Como ad Caſcianum totidem paraſangæ*: *à Raja ad Kazuinum triginta paraſangæ*: *à Dainur ad Sciabarozur quatuor ſtationes*: *ab Aſpahano ad Caſcianum tres ſtationes*. *Ab Hamadana ad Halavanam Erakæ Babylonicæ urbem ſexaginta ſeptem paraſangæ*; *ad Aſdabadam novem paraſangæ*; *ad Nobavandam quatuordecim paraſangæ*; *ad Abam ſeù Avam viginti ſeptem paraſangæ*. Abraham [h] Hamadanæ Epiſcopus à Patriarcha Ebedjeſu I. ad Caſcaram; Joannes [i] verò ab Elia tertio à Moſulana Metropoli ad Hamadanenſem tranſlatus eſt.

f Suprà p. 419. 425.
g Cap. 19. Tab. geogr. à num. 435. ad n. 462. Herbel. p.425.
h Tom.3. p.201.
i Tom. 2. p. 450. Tom.3. pag.288.

Hara, Herath, Heriu, Heria.

Hara, *Herath* هراة: Syris ܗܪܝܘ *Heriu*; urbs Choraſanæ præcipua, in Metropolim erecta anno Chriſti 411. ab Achæo Patriarcha; vel anno 503. à Sila; aut certè anno 714. à Salibazacha, quemadmodum Ebedjeſus [k] Sobenſis in Nomocanone ſcribit, qui inter Metropolitanas nonum locum ei tribuit. Theodoſius Patriarcha, qui ab anno 852. ad annum 858. Neſtorianis præfuit, tertio decimo loco Heriunitarum [l] Metropolitanum recenſet; nimirùm poſt Metropolitanos *Elamitarum*, *Niſibis*, *Perath-Meſenæ*, *Aſſyriæ ſeù Adjabenæ*, *Beth-garmæ*, *Halavanæ*, *Sinarum*, *Indiæ*, *Perſidis*, *Maru*, *Syriæ ſeù Damaſci*, *&* *Razichitarum*. Amrus [m] illum undecimo loco ponit; Elias [n] verò Damaſcenus octavo, eidemque ſubjectam refert eccleſiam *Segeſtanæ*, etſi hæc apud Amrum Metropoliticis juribus donata dicitur poſt Archiepiſcopos *Samarkandæ*, *Turcheſta-*

k Tom.3. p.346. Et ſuprà p.426.
l Tom.3. p. 347. Suprà p. 517.
m Tom.2. p.458.
n Tom.2. p.459.

næ,

næ, & *Balchæ*. Balcha ab Herbelotio [a] inter quatuor Choraſanæ Metropoles numeratur: ſunt autem *Maru*, *Herath*, *Niſabur*, & *Balcha*. Abulpheda [b] ab Hara ad Niſabur, Maru, & Segeſtanam iter undecim dierum definit: eamque ab Othmano, tertio poſt Mahometem pſeudoprophetam Chalipha, expugnatam teſtatur, à Tartaris demùm captam & ſolo æquatam: duabus ab illa paraſangis diſtare montem, in cujus faſtigio Pyræum exſtitiſſe, quod Magi شرشك *Scerſcech* appellabant. De eodem Pyræo conſule Herbelotium [c], qui ex Chondemiro illud opera Mahometanorum deſtructum narrat. Porrò ex هراه *Hara* derivatur gentilitium هروى *Haravi*, teſte eodem Abulpheda: ex ܗܪܝܘ *Heriu*, ܗܪܝܘܢܝܐ *Herjunaja*, ſeù Herjunita, ut ex epiſtola Synodica Theodoſii colligitur. Trigautius [d] hallucinatur, quum Herjunitas pro Cambajenſibus accipit. Haræ [e] Epiſcopi laudantur Jonas anno 820. & Abraham anno 1000.

a Pag. 995.

b Tab geograph. num. 501.

c Pag. 448. & ſeq.

d De expeditione apud Sinas &c. lib. 1. cap. 11.

Suprà pag. 517.

e Tom. 2. p. 435. 443.

Haran, Charran, Carrhæ.

Haran ܚܪܢ: Arabibus حران *Harran*: Græcis Latiniſque *Charran*, & *Carrhæ*: urbs Meſopotamiæ Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Edeſſeno; apud Neſtorianos ſub Niſibeno. Baudrandius fallitur, quum Carrhas civitatem à Parthis conditam, hodieque *Orſam* vocari ſcribit: nam temporibus [f] Abrahæ Patriarchæ jam exſtabat; Orfa verò Edeſſæ, non Carrharum nomen eſt. Abulpheda [g]:

حران مدينة الصابيين وبها سدنتهم السبعة عشر وبها تل عليه
مصلى للصابيين يعظمونه وينسب الى ابراهيم .

Harran, inquit, *Sabæorum civitas, in qua degunt ſeptemdecim eorum Ædituí. Ibi collis eſt, in quo oratorium, quod Sabæi magni faciunt, atque ad Abrahamum referunt*. Eadem apud [h] Herbelotium. Hinc [i] *Hellenopolis*, ſeù paganorum civitas dicta eſt, quod ibi cultus idolorum viguerit, mox Sabæorum ſecta, de qua [k] ſuprà dixi. Idem Abulpheda de ſitu Carrharum hæc ſubjungit.

من الانبار الى تكريت مرحلتان ومن تكريت الى الموصل ستة ايام ومن الموصل الى امد اربعة ايام
ومن امد الى شمشاط ثلثة ايام ومن الموصل الى نصيبين اربع مراحل ومن نصيبين الى راس عين
ثلث مراحل ومن راس عين الى الرقة اربعة ايام ومن راس عين الى
حران ثلثة ايام ومن حران الى الرها يوم واحد .

Anbara diſtat à Tacrito duabus ſtationibus: Tacritum à Moſul ſex diebus: Moſul ab Amida quatuor diebus: Amida à Samoſata tribus diebus: Moſul à Niſibi quatuor ſtationibus: Niſibis à Reſaina tribus ſtationibus: Reſaina à Raca quatuor diebus: Reſaina ab Harran tribus diebus: Harran ab Edeſſa itinere unius diei. Gregorius [l] Epiſcopus Haran temporibus Phetionis Neſtorianorum Patriarchæ claruit. Sabarjeſus [m] à Joanne Metropolita Niſibeno Epiſcopus Haran ordinatus, deinde à Timotheo Patriarcha Metropolitanus Damaſci,

f Geneſ. 11.

g Cap. 7. Geograph.

h Pag. 429.

i Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 51. 201.

k Pag. 612.

l Tom. 2. p. 431.

m Tom. 2. p. 435. Tom. 3. pag. 505.

demum

demum poſt Joſue & Georgium ejuſdem Timothei ſucceſſores anno Chriſti 832. Patriarcha renunciatus fuit.

Harbat-Galal.

Harbat-Galal ܚܪܒܬ ܓܠܠ, Arabibus حربت جليل *Harbath-Gelil*, urbs Epiſcopalis ſub Metropolitano Garmæorum. Ibi temporibus Jeſujabi Gadalenſis Patriarchæ Schola exſtitit, in qua Jacobus [a] Nuhadrenſis, teſte Margenſi, literas didicit. David, cognomento ابن برصبا *Eben-Barſaba*, à Sabarjeſu Zanbur Epiſcopus [b] Harbat-Gelil ordinatus, poſtea ab Ebedjeſu Aredi ad Metropolim Garmæorum translatus eſt.

[a] *Tom.3.p.475.*
[b] *Amrus in vit. Patriarch.num. 65. 66.*

Hardaſcir. Vide *Ardaſcir*.

Haſan-Cepha; Heſna.

Haſan-Cepha, *Heſen Chepha* ܚܣܢ ܟܐܦܐ: aliàs *Heſna* ܚܣܢܐ, & *Heſn* حصن: urbs in Meſopotamia ad Tigrim inter Gezertam & Majapharkin: olim Epiſcopalis [c] ſub Metropolitano Niſibeno; poſtea Metropolitanis privilegiis donata. Gabriel [d] Heſnæ Metropolita anno 1616. ſub Elia Patriarcha claruit.

[c] *Suprà p.429.*
[d] *Tom.1.p.547. Tom.3.pag.600.*

Haza. Vide *Adjabene*, & *Arbela*.

Hephton. Vide *Chephton*.

Hierapolis. Vide *Mabug*.

Hieruſalem.

Hieruſalem: Syris ܐܘܪܫܠܡ *Vreslem*: Arabibus اورشليم *Vraſlim*; بيت المقدس *Bait-al-Makdas*, Domus Sanctuarii; القدس *Al-Kodos*, Sanctuarium; قدس مبارك *Kodos Mobarach*, Sanctuarium benedictum; قدس شريف *Kodos Sceriph*, Sanctuarium nobile: quæ ſanctæ civitatis epitheta apud Baudrandium ſic proferuntur, *Chutz*, *Gotz*, & *Cuzumobarech*. Urbs totius Judææ Metropolis, olim Archiepiſcopalis, poſtea Patriarchalis effecta: ſed apud Neſtorianos [e] Epiſcopalis fuit uſque ad annum 1200. ſub Metropolitano Damaſci; deinde Metropolitana & ipſa, vel ſola, vel Amidæ conjuncta. Sub Jeſujabo Adjabeno Hieroſolymitanam [f] Neſtorianorum Eccleſiam regebant Elias Presbyter & Syncellus, Paulus Archidiaconus, ac Theodorus Diaconus. Elias [g] anno 893. ex Hieroſolymæ Epiſcopo ad Metropolim Damaſcenam evectus eſt. Jeſujabus [h] Archiepiſcopus Hieroſolymitanus ad annum 1247. ab Ara in epiſtola ad Innocentium IV. laudatur. Abraham [i] ejuſdem urbis Metropolitanus ordinationi Jaballahæ Patriarchæ anno 1281. interfuit. Timotheus [k] Hieruſalem & Amidæ Archiepiſcopus in epiſtola Eliæ Patriarchæ ad Paulum V. anno 1616. memoratur.

[e] *Tom.2.p.458. 459. Suprà pag. 431.*
[f] *Tom. 3. p. 143.*
[g] *Tom.2.p.440. Tom.3.pag.513.*
[h] *Suprà p. 411. 432.*
[i] *Tom.2.p. 456.*
[k] *Tom.1.p.548.*

Hirta, Hira.

Hirta ܚܝܪܬܐ: Arabibus [l] الحيرة *Hirah*: urbs in Eraka Babylonica, à Cupha ſeù Akula tribus paſſuum millibus diſtans; Epiſcopalis [m]

[l] *Abulph. Tab. geogr. num.270.*
[m] *Tom.2.p.459. Suprà pag. 668. & 716.*

in

in Provincia Patriarchali, de qua vide quæ ſuprà [a] dicta ſunt. Hirtæ Epiſcopi fuere Simeon [b] ſub Jeſujabo Arzunita: Joannes [c] Azrach ſub Ananjeſu & Phetione: Ebn-Obaida, [d] Sabarjeſus, Abdelmeſſias, & Neſtorius ſub Emmanuele, qui Sabarjeſum & Abdelmeſſiam ad Eccleſiam Baſrenſem tranſtulit. Joannes Nazuch à Mari ordinatus [e] Hirtæ Epiſcopus, ad Patriarchalem demum dignitatem aſcendit.

a *Pag.* 60. 598. *&* 608.
b *Tom.* 3. *p.* 110.
c *Tom.* 3. *p.* 182.
d *Amrus in vit. Patriarch. n.* 56.
e *Tom.* 3. *p.* 618.

Homeritæ.

Homeritæ ܚܡܝܪܝܐ, Arabiæ Felicis populi, de quibus [f] ſuprà. Metropolis eorum *Taphar*; Epiſcopatus verò, *Aden*, *Nagrana*, *Hormuza*, & *Socotora* inſula. In locum Tapharenſis Metropolitanæ ſucceſſit *Cotroba*. Vide *Arabia*, *Taphar* *&c.*

f *A pag.* 599. *ad* 603.

Honita.

Honita ܚܢܝܬܐ, urbs Epiſcopalis [g] in Aſſyria, ſub Metropolitano Adjabenico: aliquando etiam Maaltajæ conjuncta. In Actis martyrum Orientalium Acepſimas Epiſcopus [h] Honitæ laudatur. Dindoës [i] Honitæ & Maaltajæ Epiſcopus à Joanne Adjabenico Metropolita ordinatus eſt, Salibazachæ Patriarchæ temporibus, hoc eſt, circa annum Chriſti 720. Dindoë defuncto, Sergius [k] Maaltajæ, Roſtamus [l] verò Honitæ Epiſcopatum ab Acha ejuſdem Joannis ſucceſſore accepit. Roſtamum [m] Joſephus Maruenſis & Salomon Hadathenſis in Metropolitanam Adjabenicam intruſere, Timotheo Patriarchatum gerente. Ebedjeſus [n] Honitæ Epiſcopus Synodo Timothei ſecundi celebratæ anno 1318. interfuit. De Maaltajæ Epiſcopis infrà ſermo erit.

g *Suprà p.* 417.
h *Tom.* 1. *p.* 193.
i *Tom.* 3. *p.* 478.
k *Tom* 3. *p.* 160. 481.
l *Tom.* 2. *p.* 433. *Tom.* 3. *pag.* 486.
m *Tom.* 3. *p.* 208. *& ſeq.*
n *Tom.* 3. *p.* 341. *&* 570.

Hormuz, Ormus, Armoza.

Hormuz هرموز, Syris [o] ܗܘܪܡܝܙܕ *Hormizd*, ܗܘܪܡܝܙܕܫܝܪ *Hormizd-Scir*, & ܗܘܪܡܝܙܕܕܫܝܪ *Hormizdad-Scir*, hoc eſt, Hormiſdæ ſeù Hermetis civitas: Latinis, *Armuza*, *Armuzia*, *Harmoſa*: recentioribus, *Hormuz*, *Ormus*, *Ormuzium*: olim Carmaniæ civitas juxta ſinum Perſicum, unde *Armozei* populi Plinio [p] memorati, qui poſtea in proximam oſtio Perſico partem Arabiæ felicis & Carmanis contrariam migrantes, in Ogyri inſula, quæ *Zaron* incolis dicebatur, conſederunt, Hormuzæ nomen eidem imponentes: eſt autem Hormuz ſeù Harmoſa, urbs & inſula duodecim milliaribus diſtans à continenti Carmaniæ, de qua hæc [q] Abulpheda: اخبرني من راها في زماننا هذا ان هرموز العتيقة خربت من غارات التتر وان اهلها انتقلوا عنها الى جزيرة في البحر تسمى زرون وهي جزيرة قريبة الى البر غربي هرموز العتيقة وزرون قبالة عمان ومن هرموز الى اول حد فارس نحو سبع مراحل.

Qui eam urbem vidit diebus noſtris, ille mihi ſignificavit, vetus quidem Hormuzum Tartarorum incurſionibus dirutum fuiſſe, illius verò incolas migraſſe ad inſulam continenti vicinam, quam Zaron vocant, ad occaſum veteris Hormuzi poſitam. Eſt autem Zaron contra Oman: ab Hormuz verò ad fines Perſidis circiter ſeptem ſtationes. Tàm in vetere, quàm in novo Hormuzo Neſtoriani domicilium

o *Tom.* 3. *p.* 133. 148. 597.
p *Plin. l.* 6. *c.* 25. *Vide Cellarium lib.* 3. *cap.* 20. *pag.* 816. *& ſeq.*
q *Tab. geograph. num.* 336.

fixere, Epiſcopi veteris Hormuzi in Carmania fuere Gabriel circa annum Chriſti 540. & Theodorus anno 650. Et Gabrielem [a] quidem recenſet Sobenſis inter Scriptores eccleſiaſticos cap. 78. Theodorum verò [b] laudat Jeſujabus Adjabenus in epiſtola ad Simeonem Metropolitam Perſidis. Elias [c] Chaldæorum Patriarcha in epiſtola Synodica ad Paulum V. data anno Chriſti 1616. gentem ſuam in novo Hormuzo commorantem commendat, his verbis: *Item rogamus vos, ut ad nos mittatis bonas literas propter profeſſionem noſtram, & adventum noſtrum in Indiam, omni modo; quia in ORMOS, & in Goa, & ultra valde tribulant nos ſcrutantes de fide, & homines noſtrarum regionum non ſunt periti omnes; & hac de cauſa tribulant eos valdè, vel accipiunt ab eis pecunias, & deinde dimittunt eos.* Loquitur de Luſitanis, qui Hormuzùm ceperant.

a *Tom. 3. p. 147.*
b *Ibid. p. 133.*
c *Tom. 1. p. 548.*

Huzia, Huzitæ, Uxii, Oxii.

Huzia regio, Suſianæ ad Orientem juncta, cujus incolæ Syris dicuntur [d] ܗܘܙܝܬܐ *Huzitæ*, Arabibus اهواز *Ahuaz*; Græcis Latiniſque [e] *Uxii* & *Oxii*, regio verò *Uxia*, & *Uxiana*: Procopio [f] *Vazaina*, Metaphraſtæ [g] *Beth-Huza*. Metropolis *Lapeta*, quæ Syris [h] ܒܝܬ ܠܦܛ *Beth-Lapet* dicitur, Arabibus سوق الاهواز *Suk-Al-Ahuaz*, hoc eſt, vicus Huzitarum, abeſtque ab Aſpahano, juxta Abulphedam [i] octoginta paraſangis. Metropolitanus populis præerat *Elamitis*, *Suſianis*, *Chuſæis*, & *Huzitis*, de quibus ſuprà [k] dixi, primumque inter Metropolitanos locum poſt Patriarcham Neſtorianum occupabat, ut [l] ex Marabæ ac Theodoſii conſtitutionibus, & ex Pontificali demonſtratum eſt: titulum verò gerebat *Metropolitani Elamitarum*, *Lapetæ* ſeù Beth-Lapet, *Huzitarum*, & *Gandiſaporenſium*. Eccleſias eidem ſubjectas ſuprà [m] recenſui. Translata poſteà in urbem Gandiſaporenſem Sede, Lapeta ſeù civitas Huzitarum inter Epiſcopales ſubjectas eccleſias haberi cœpit, ut ex Tabula [n] Eliæ Damaſceni perſpicuum fit. Epiſcopi [o] Huzitarum fuere Abdas circa annum 420. Jozachus anno 503. Paulus anno 520. Michael anno 852. qui tamen aliàs Epiſcopi *Suſæ* dicuntur.

d *Suprà hoc Tomo pag. 420. & ſeq.*
e *Cellar. lib. 3. cap. 19. p. 806. & ſeq.*
f *Lib. 2. de bell. Perſ.*
g *Apud Lipom. Tom. 5. in vita S. Sadoth.*
h *Tom. 1. p. 193. 354.*
i *Abulpheda Tab. geograph. num. 303.*
k *Pag. 420.*
l *Suprà p. 647.*
m *Pag. 421.*
n *Tom. 2. p. 459.*
o *Tom. 2. p. 409. 436. Tom. 3. pag. 147. 211. 371. 614. 615.*

I

Jamana.

JAmana اليمن, hoc eſt, Arabia felix. Petrus [p] *Jamanæ* & *Sanaæ* Epiſcopus à Timotheo Patriarcha circa annum Chriſti 800. ordinatus eſt. Joannes V. Iſæ filius anno Chriſti 901. ad Haſanum [q] Jamanæ Presbyterum epiſtolam dedit, in qua viginti octo illius quæſitis reſpondet. Vide [r] *Arabia*.

p *Tom. 3. p. 162. & 489. Suprà p. 609.*
q *Tom. 3. p. 249.*
r *Suprà p. 719.*

India.

India, Syris ܗܢܕܘ *Hendu*, Arabibus الهند *Hend*. Illuc Epiſcopi à Metropolitano Perſidis olim mittebantur: poſtea Metropolitanus ante Patriarchæ Theodoſii tempora (hoc eſt, ante annum Chri-

ſti 852.) Indis datus. In Calliana [a] Epiſcopus erat, quo tempore Coſmas Topographiam Chriſtianam edidit. Thomas, Sapores, & Perozes Epiſcopi nono ſæculo Culani, Angamalæ, & Cochini Eccleſias regebant. Angamalæ [b] Sedes fuit Neſtorianorum Metropolitarum Jaballahæ, Joſephi, Abrahæ, & Simeonis ab anno Chriſti 1503. ad annum 1597. Cranganoram tranſlata eſt à Latinis anno 1609. Indis [c] Neſtorianis ab anno 1490. ad annum 1720. Epiſcopi præfuere Thomas, Denha, Jacobus, Hermes, Abibus, Thomas alter, Alexander, & Gabriel. Jacobitæ [d] ab anno 1663. ad annum 1720. Epiſcopos in India habuere Gregorium, Andream, Baſilium, Joannem, ac Thomam. Qui [e] anno 1504. Malabariam incolebant Neſtoriani, viginti circiter urbes numerabant, præter eos, qui Meliaporæ in provincia Silan, hoc eſt, Seilan, commorabantur.

a *Suprà pag.*91. & 437.
b *Ibid. p.*440.
c *A pag.*446.
d *Pag.*463.
e *Tom.*3. *p.* 594.

K

Kand. **K***And* قند, Metropolis in Tabula Eliæ [f] Damaſceni. Juxta Herbelotium [g] eſt *Caſgara* Turcheſtanæ caput, quam Amrus [h] vigeſimo quinto loco inter Metropolitanas recenſet; Abulpheda [i] verò illam vocari ait *Ardu-Kend*, ſeù *Ordu-Kend*: atque adeò alia videtur eſſe à جند *Giand* Turcheſtanæ [k] urbe, quam idem Herbelotius [l] *Giund* appellat. Eſt & سمرقند *Samarkanda*, quæ inter Amri Metropolitanas decimum octavum locum occupat; ſed hæc Mavaralnaharæ, Kanda verò Turcheſtanæ caput fuit. Vide *Caſgara*.

f *Tom.*2. *p.* 460.
g *Pag.* 261.
h *Tom.*2. *p.*458.
i *Tab. geograph. num.*578.
k *Abulpheda Tab. geograph. num.*542.
l *Pag.*406.

Kimara, Epiſcopatus in India. Vide, *Comar*.

Koſra. *Koſra* ܩܘܨܪܐ, Arabibus القصر *Al-Kaſr*, urbs Epiſcopalis in Babylonia ad Provinciam Patriarchalem pertinens, juxta [m] Pontificale, & Tabulam Eliæ [n] Damaſceni. Qui Geographiam Arabicam [o] latinè reddidit, eandem civitatem vocat *Alcatſar*, ideſt, caſtellum *filii Hobairæ* قصر ابن هبيرة. Abulpheda [p] id nomen ad Jazidum filium Omari filii Hobairæ refert, qui Babyloniæ præſes fuit temporibus Meruani poſtremi Ommiadûm Chaliphæ: additque, Koſram ſeù Kaſram diſtare ab alveo Euphratis duabus paraſangis, pontemque Suræ vicinum habere ex parte Babylonis veteris, Cherbelam verò urbem ad occaſum ex parte deſerti, rivulum denique ad illam ex Euphrate deductum. Geographus [q] Nubienſis conſentit Abulphedæ: *Reliqua*, inquit, *pars Eupratis fluens è Rababa à tergo deſerti in varia dividitur brachia, quorum unum pergit ad Tſartſar* (Sarſaram,) *aliud ad Alcatſar* (Kaſram,) *aliud etiam ad Suram, quartum denique ad Cuſam*. Et infrà. *E caſtello Ebn-Hobaira ibis ad urbem Suram appoſitam ad latus Euphratis*. Koſræ Epiſcopus Jeſu-

m *Suprà p.*668.
n *Tom.*2. *p.*459.
o *Geographia Nubienſis Clim.* 4. *Par.* 5. & 6.
p *Tab geograph. num.*283.
q *Clim.*4. *Par.*6.

denha laudatur in Catalogo [a] Sobenſis; in hiſtoria [b] verò Maris & Amri eadem urbs Naharvanæ conjuncta legitur. Sic Naharvanæ & Koſræ Epiſcopi dicuntur Jeſujabus anno 1020. Joannes anno 1050. Naamanes anno 1080. & Joannes alter anno 1111. Ebedjeſus I. Patriarcha, qui ab anno 963. ad annum 986. præfuit, Koſræ Sedem Vaſetenſi adjunxit, ejuſque loco Bavazicham inſtituit, quæ ad provinciam Garmæorum ſpectabat, ut Amrus [c] in ejus vita narrat.

a *Tom.3. p. 195.* b *Tom.2. p.446. 447. 449. Tom 3 pag. 264. & 618.* c *Cap. 58.*

Kotroba. *Kotroba*, *Katraba*, & *Katarba* inſula maris Oman ultra Arabiam felicem, Metropolis [d] Neſtorianorum. Vide, *Cotroba*.

d *Tom. 2. p 458. Suprà pag. 602. & ſeq.*

L

Lapeta. LApeta ܠܦܛ, ſeù ܒܝܬ ܠܦܛ *Beth-Lapet*, Metropolis [e] Huzitarum. Ibi olim Sedes primi Neſtorianorum Metropolitani, qui Huzitarum, Elamitarum, & Gandiſaporenſium Metropolitanus dictus fuit. Epiſcopi [f] Lapetæ fuere Gadiabus ſub Sapore Perſarum rege, Joannes anno 630. Maremes anno 640. Vide, *Elam*, *Huzia*, & *Gandiſapor*.

e *Tom. 1. p.354.* f *Tom.1. p. 186. Tom.3. pag 142.*

Laſciuma. *Laſciuma* ܠܫܘܡ, alias ܕܩܘܩܐ *Dakuka*, urbs [g] regionis Garmæorum Epiſcopalis ſub Metropolitano Beth-Seleuciæ. Apud Eliam [h] Damaſcenum Laſciuma à Dakuka diſtinguitur, & Chanigiaræ conjuncta perhibetur. Laſciumæ [i] Epiſcopi fuere Michæas, Sabarjeſus, Sabarjeſus alter, Ananjeſus, & Theodorus. Vide, *Garma*, *Dakuka*.

g *Tom.3. p.156. 468.* h *Tom 2. p.459.* i *Tom.1. p. 353. Tom.2 pag.415. 432. 440 Tom.3. pag.156. 170. 198. 445.*

Ledan. *Ledan* ܠܕܢ, urbs [k] Huzitarum Epiſcopalis ſub Metropolitano Elamitarum. Ibi martyrium paſſi Simeon, Barbaſeminus, & Abdas Epiſcopi temporibus Saporis Perſarum regis. Paulus [l] ejus loci Epiſcopus inter Neſtorianæ hæreſeos propagatores à Simeone Betharſamenſi recenſetur. Eandem Eccleſiam Elias Damaſcenus [m] cum Suſiana conjunctam teſtatur.

k *Tom. 1. pag. 3. 190. 192. Suprà pag. 421.* l *Tom.1. p. 353.* m *Tom.2. p.459.*

M

Maalta, Maaltaja. MAalta ܡܥܠܬܐ urbs Epiſcopalis in ea Babyloniæ parte, quæ ad Aſſyriam accedit, ſub Metropolitano Adjabenico. Arabes [n] معلثايا *Maaltajam* vocant. Honitæ ferè ſemper conjuncta fuit: aliquando etiam Nuhadræ. Narſes [o] Niſibenæ Scholæ fundator, & Joannes Nazuch Patriarcha Maaltajam patriam habuere. Maaltæ Epiſcopi fuere [p] Dindoës anno 720. Sergius Dindoæ ſucceſſor. Joannes ſub Ebedjeſu Aredi anno 1074. Cyriacus anno 1092. Ebedjeſus

n *Geograp. Nubienſ. Clim. 4. Par. 6.* o *Tom. 3. p. 64. 618.* p *Tom.2. p.434. 443. 447. 456.*

jeſus anno 1265. Georgius anno 1281. Jaballaha ex Maaltæ eccleſia à Mari Patriarcha ad Niſibenam anno 987. & Jaballaha alter à Sabarjeſu Zanbur ad Moſulanam anno 1063. tranſlati. Ebedjeſus I. ex [a] Maaltajæ & Nuhadræ Epiſcopatu ad Patriarchalem dignitatem anno 963. evectus eſt. Vide, *Honita*, *Nuhadra*.

Tom.3.pag.160. 207. 478. 481. 487. 551. 565. Amrus in hiſt. Patriarch. cap. 44. 61. 65. 66. 67. 78. 79.
a *Tom.2. p.442.*

Maara. *Maara* ܡܥܪܐ, oppidum in Meſopotamia apud Niſibin. In [b] Jacobitarum Jure, Epiſcopalis eccleſia eſt Niſibi conjuncta: apud Neſtorianos [c] verò, ſub Metropolitano Niſibeno Epiſcopatus recenſentur Mardæ, Telchephæ, & Maaræ.

Tom.3.p.200.
b *Tom.2.p.460.*
c *Tom.3.p. 188. 290. Suprà pag. 429.*

Mabug, Manbeg, Hierapolis. *Mabug* ܡܒܘܓ, Arabicè منبج *Manbeg*, vulgò *Hierapolis*, Syriæ Euphrateſiæ urbs. Cyrus [d] Neſtorianæ ſectæ patronus, Hierapolis Epiſcopus fuit exeunte ſæculo quinto. Sub Damaſci ſeù Syriæ Metropolitano Epiſcopus [e] *Manbegæ* in Tabula Eliæ Damaſceni ponitur.

d *Tom. 3. p.38.*
e *Tom.2. p.459. Suprà pag. 431.*

Maheldegerd. *Maheldegerd* ܡܗܠܕܓܪܕ, urbs Arabum [f] Ramanitarum ſeù Razichitarum, olim Epiſcopalis [g] ſub Metropolitano Perſarum ſeù Elamitarum; poſteà Metropolitana [h] & ipſa: nam in Synodica [i] Theodoſii Patriarchæ inter Metropolitanas *eccleſia Razichitarum* recenſetur; in Actis verò [k] martyrum Perſarum, *Maheldegerda*, ſeù *Maheldagdar*, *urbs Razichitarum* dicitur.

f *Tom.1.p. 186.*
g *Tom. 2.p.459. Hoc tom. ſuprà pag.421.*
h *Suprà p. 604.*
i *Tom. 3. p. 347.*
k *Tom.1.p.186.*

Mahuza. *Mahuza* ܡܚܘܙܐ, urbs duplex: altera [l] in Babylonia apud Cteſiphontem ex altera fluminis parte, ad provinciam Patriarchalem pertinens, eademque Bagdadi ſuburbium, & *Carcha*, *Corch*, ſeù *Carch* appellatur: illuc Choſroës Anuſcervanus expugnata Antiochia coloniam deduxiſſe perhibetur. Altera [m] in Aſſyria ſeù Adjabena, Epiſcopalis ſub Garmæorum Metropolitano, *Ariuna* dicta, cujus Epiſcopi laudantur Sahadunas & Sabas. Vide, *Ariuna*, *Beth-Garma*, & *Beth-Seleucia*.

l *Tom.1.pag.11. Tom.2. pag.410. Tom.3.pag.172. 193. 341. 406. 441. 507. Hoc tom. ſuprà p.623. & ſeq. Herbelot p. 256. verbo* Carkh, *& p.538. verbo* Mahouza.
m *Tom 2.p.378. Tom.3.pag.116. 142. 475. Suprà pag. 418.*

Malabar. *Malabar* ܡܠܒܪ, Indiæ regio, ubi [n] Chriſtiani habitant, quos *S. Thomæ* dicimus: ſunt autem Neſtoriani, ſuoſque habuere olim Epiſcopos, de quibus ſuprà in voce, *India*.

n *Tom.3.p.594.*

Maipherchin. *Maipherchin* ܡܝܦܪܩܝܢ, Arabicè ميافارقين *Majapharchin*, aliàs *Martyropolis*, urbs Epiſcopalis [o] in Meſopotamia, ſub Metropolitano [p] Niſibeno, apud Neſtorianos conjuncta Mardæ, & Amidæ. Eliæ III. patria [q] fuit. Jaballaha [r] eandem eccleſiam rexit, antequam ad Metropolitanam Niſibis ab eodem Elia evectus fuiſſet. Michaël [ſ] Majapharkini, Mardæ & Amidæ poſt Jaballaham anno Chriſti 1180. præfuit: Joannes [t] eandem eccleſiam anno 1257. regebat: Jeſudenha [u] anno 1281.

o *Vide Diſſert. de Monophyſitis, verbo* Maipheracta.
p *Suprà p. 429.*
q *Tom.3. p.619.*
r *Tom.3. p.558. 620.*
ſ *Tom.3. p. 557.*
t *Tom. 2. p. 455.*
u *Tom.2. p. 456.*

Maraga, Marga. *Maraga* مراغة Aderbiganæ urbs, ad occaſum Tauriſii poſita, ab

ea

ea decem & ſeptem paraſangis diſtans, juxta [a] Abulphedam. Ibi Archivum celebre librorum Syriaco, Arabico, & Perſico ſermone exaratorum, unde Annales ſuos Abulpharagius ſe collegiſſe [b] teſtatur. Frequentes in ea urbe ſub Tartaris Chriſtiani [c] cùm Jacobitæ, tùm Neſtoriani, quorum Patriarcha Jaballaha [d] domicilium ibidem habuit. Eſt & *Marga* ܡܪܓܐ, urbs Epiſcopalis ſub Metropolitano Adjabenico; an eadem cum ſuperiori, non auſim definire. Thomas ejuſdem Epiſcopus, qui nono ſæculo ineunte [e] claruit, eam in Aſſyriæ ſeù Adjabenæ [f] finibus inter Aderbiganam regionem, & urbes Solocen atque Daſenam ponit, in ea Zabæ majoris minoriſque parte, quæ initium Mediæ ſeù Aderbiganæ reſpicit, ejuſque pagos nonnullos nominat, qui ſunt *Birtha*, *Beth-Tachonai*, *Beth-Ainata*, *Hebſoſta*, *Edra*, *Maja-Karire*, *Beth-Kardag*, *Chatara*, *Tela*, *Jazdinbad*, *Beth-Kavaz*, *Nirem*, *Amulchir*, *Beth-Timai &c.* qui videtur eſſe Maragæ prioris ſitus. Sed obſtat utriuſque nomen cùm Syriacum, tùm Arabicum: nam Maraga dicitur [g] ܡܪܓܗ, مراغه; Marga verò [h] ܡܪܓܐ, المرج: præterea hæc in ditione Moſulana, hoc eſt, in Aſſyriaca provincia collocatur ab Amro, qui Abrahamum Neſtorianorum Patriarcham inde ortum duxiſſe [i] ſcribit; Maraga verò non paucis inde paraſangis abeſt, ut ex tabulis geographicis apparet. Jacobus [k] Margæ Epiſcopus temporibus Timothei Patriarchæ vixit. Abraham [l] ejuſdem eccleſiæ Epiſcopus fuit, deinde Patriarcha.

Marde, Mardinum. *Marde* ܡܪܕܐ, aliàs ܡܪܕܝܢ *Mardin*, Meſopotamiæ caſtrum cis Tigrim fluvium, inter Moſul & Bagdadum, à Niſibi duabus ferè paraſangis diſtans. Epiſcopalis urbs [m] ſub Metropolitano Niſibeno, conjuncta olim eccleſiis Amidæ & Majapharkini. Jaballaha [n] Mardæ Epiſcopus anno 1176. ad Metropolim Niſibenam ab Elia III. translatus eſt. Michaël [o] Jaballahæ ſucceſſit anno 1180. Michaëli [p] Jeſujabus, qui & Joſeph, Malchonis filius circa annum 1200. Joannes [q] Majapharkino præerat anno 1257. Jeſudenah [r] verò Mardæ & Majapharchino anno 1265. & anno 1281. Sequiori ævo apud Neſtorianos Archiepiſcopali privilegio decorata legitur, quod Sobæ & Armeniæ conjuncta eſſet: ſic Jeſujabus [ſ] Sobæ, Armeniæ & Mardæ Metropolitanus dicitur anno Chriſti 1559. ſub Elia Neſtorianorum Patriarcha. Chaldæi verò, qui ſeceſſionem à Neſtorianis fecere, Mardæ Epiſcopum habuere [t] Timotheum, qui ad Patriarchatum evectus, Joſeph III. eſt appellatus. *Marde* altera [u] in Adjabena ponitur à Thoma Margenſi, quæ Ptolemæi [x] *Marde ad Tigrim in Aſſyria* videtur.

Maru. *Maru* ܡܪܘ, Choraſanæ Metropolis, ſedes regum Selgiucida-

rum,

[a] *Tab geograph. num.* 417.
[b] *Tom.* 2. *p.* 313.
[c] *Tom.* [illegible] *p.* 253. 263. *& ſeq*
[d] *Tom.* 2. *p.* 266. *Suprà pag.* 129. 629.
[e] *Tom.* 3. *p.* 463.
[f] *Hiſtor. monaſt. lib.* 3. *cap.* 5. 8. *& lib.* 6. *cap.* 9. *Tom.* 3. *pag.* 484. 485. 501.
[g] *Tom.* 2. *p.* 253. 264. 266. 268.
[h] *Tom.* 2. *p.* 435.
[i] *Tom.* 3. *p.* 508.
[k] *Tom.* 3. *p.* 493.
[l] *Tom.* 2. *p.* 440.
[m] *Suprà p.* 429.
[n] *Tom.* 2. *p.* 450.
[o] *Tom.* 3. *p.* 557.
[p] *Tom.* 3. *p.* 295. 307.
[q] *Tom.* 2. *p.* 455.
[r] *Tom.* 2. *p.* 456.
[ſ] *Tom.* 1. *p.* 583. *Tom.* 3. *pag.* 622.
[t] *Tom.* 3. *p.* 623.
[u] *Tom.* 3. *p.* 484.
[x] *Lib.* 6. *cap.* 1.

rum, de qua [a] Abulpheda: مرو الشاهجان معناه روح الملك وهي مدينة عظيمة وبينها وبين كل واحدة من نيسابور وهراة وبلخ وبخارا مسيرة اثنى عشر يوما. *Maru Sciahgian, hoc eſt, Regis Anima, urbs ſatis ampla eſt, abeſtque itinere duodecim dierum ab unaquaque ex his civitatibus, Niſabur, ſcilicet, Herath, Balcha, & Bochara.* Altera Maru in eadem Chorasanæ provincia exſtat, quæ مرو الروذ *Maru-al-Rud*, hoc eſt, Maru ad fluvium Gehon ſeù Oxum appellatur, diſtatque à priore Marua [b] quadraginta paraſangis. De utraque Marua conſule [c] Herbelotium. Gentilitium Maruæ ad Rud, juxta Abulphedam [d] مرو روذي *Maru-Rudi*, & مروذي *Marudi*: gentilitium verò Maruæ Sciahgian, مروي *Marui*, & مروزي *Maruzi*: juxta Syros, [e] ܡܪܘܢܝܐ *Marunaja*, Marunita ſeù Maruanita, & ܡܪܘܙܝܐ *Maruzaja*, Maruzita. Porrò Marua [f] Sciahgiana Epiſcopum habebat anno Chriſti 410. quo Synodum Iſaacus celebravit. Metropoliticis poſtea juribus ſub Jaballaha aucta fuit. Septimum inter Metropolitanas locum eidem Sobenſis [g] tribuit: Theodoſius [h] decimum: nonum [i] Amrus & Elias Damaſcenus. Epiſcopi vel [k] Metropolitæ Maru, David ſub Eliſæo & Narſete anno 520. Theodorus anno 540. David alter Marabæ diſcipulus 550. Elias ſub Jeſujabo Adjabeno 650. Joſeph ſub Timotheo 778. Joannes Baladenſis à Sergio ordinatus anno 860. Joſeph ſub Joanne Iſæ anno 900. Ebedjeſus ex Aſpahanenſi eccleſia ad Maruenſem translatus à Mari anno 988. qui [l] ad eundem Marim, & ad Joannem Maris ſucceſſorem de Turcorum ad Chriſti fidem converſione epiſtolam ſcripſit.

Maſamig. *Maſamig* ܡܫܡܗܝܓ, urbs Cataræorum in Arabia Felice verſus ſinum Perſicum, Epiſcopalis [m] olim ſub Metropolitano Perſidis, poſtea ſub Meſenenſi ſeù Baſſorenſi. Abraham Epiſcopus Maſamigenſis à Jeſujabo [n] Adjabenico communione eccleſiaſtica privatus legitur, quod monachos Catarenſes expuliſſet.

Maſina. *Maſina*, hoc eſt, Sina meridionalis, aliàs [o] *Maſcin*, *Macin*, *Magin*, & *Mangi*. Vide, *Sina*.

Mavaralnahara. *Mavaralnahara* ماوراالنهر, hoc eſt, *trans fluvium*, regio ſatis ampla, quo nomine [p] Arabes totum illum terrarum tractum intelligunt, qui eſt trans fluvium *Oxum*, quem ipſi جيحون *Gehon*, Perſæ *Amu* appellant, uſque ad Sinas meridionales: comprehendit autem Sogdianam, Turcheſtanam, & Chatajam. Populi ſunt Turci, Mogulenſes ſeù Tartari, & Chatajenſes. Urbes præcipuæ [q] سمرقند *Samarkanda*, بخارا *Bochara*, فرغانة *Phargana*, جند *Giand*, بيكند *Baicand*, نخشب *Nachſciab*, كش *Cas*, فاراب *Pharab*, شاش *Scias*, خجندة *Chogianda*, تنكت *Tanchet* ſeù *Tonchat*, ترمذ *Termed*, كاشغر *Caſgar*,

خان

a *Tab. geograph. num.* 507.

b *Abulphed. tabul. geographic. num.* 506.

c *Pag.* 578.

d *Num.* 506.

e *Tom.* 3. *p.* 132. 133. 258. 347.

f *Tom.* 3. *p.* 346.

g *Nomocanon. Par.* 6. *cap.* 15.

h *Tom.* 3. *p.* 347.

i *Tom.* 2. *p.* 458. 459.

k *Tom.* 2. *p.* 409. 412. 420. 433. 439. 443. 444. *Tom.* 3. *pag.* 147. 148. 188. 159. 207. 234. *Suprà pag.* 425. 427

l *Tom.* 2. *p.* 444. *Amrus in catalog. Patriarch. cap.* 59 *Suprà pag.* 484.

m *Suprà p.* 604.

n *Tom* 3. *p.* 143.

o *Suprà hoc tomo p.* 511. 512.

p *Herbelot. voce*, Mavarannahar, *p.* 565. *Suprà hoc tom. p.* 425. 427.

q *Abulphed. tabul. geogrophic. n.* 540. *ad n.* 581.

خان بالق *Chan-Balech*, قراقرم *Caracum*, Metropolitani duo toti regioni olim præerant, teſtibus [a] Sobenſi, ac Theodoſio; *Sinarum*, ſcilicet, & *Samarkandæ*, quorum prior [b] Sedem fixit in Sinarum Metropoli *Chan-Balech* ſeù Pekino, de qua [c] ſuprà dixi. Poſt additæ ſunt [d] Metropoles duæ, *Tanchet*, ſcilicet, & *Caſgaræ*, quæ olim ſub uno *Turcheſtanæ* Metropolitano comprehendebantur, qui poſt Samarkandenſem in Tabula Amri decimum nonum locum occupat. Demum Tanchetenſis cum Chambalienſi conjuncta, ut infrà ſermo erit.

[a Tom. 3. p. 346. 347. b Tom. 2. p. 458. c Pag. 512. d Tom. 2. p. 458. Suprà pag. 426. 502.]

Meliapora, ſeù Maliapur, & Male. *Meliapora* ܡܝܠܐܦܘܪ, *Mailapur*, *Maliapur*, urbs Indiæ Orientalis, in regione Coromandelis, in ora ſinus Gangetici, ubi S. Thomæ Apoſtoli memoria celebratur, ex quo civitas illa [e] ܒܝܬ ܬܘܡܐ *Beth-Thuma*, ſeù باتوما *Ba-Thuma*, hoc eſt, *Domus Thomæ*, dicitur. Anno Chriſti 1504. eccleſia S. Thomæ in urbe Meliapora inſtaurata eſt, ut Epiſcopi [f] Indorum ad Eliam Patriarcham ſcribunt. Coſmæ Indicopleuſtæ temporibus, hoc eſt, anno Chriſti 535., ibidem eccleſia [g] exſtabat, Epiſcopo Callianæ ſubjecta: nil enim aliud eſt *Male*, quàm *Maliapur*.

[e Vide ſuprà p. 435. f Tom. 3. p. 594. g Vide ſuprà p. 437.]

Melitina, Malatia. *Melitina*, Arabicè ملطية *Malatia*, Armeniæ civitas, apud Neſtorianos [h] Epiſcopalis ſub Metropolitano Syriæ ſeù Damaſci, conjuncta eccleſiæ Tarſenſi.

[h Tom. 2. p. 459. Suprà pag. 431.]

Meſene, Maiſan. *Meſene*, Syris ܡܝܫܢ *Maiſan*, [i] Metropolitana, aliàs dicta *Perath-Meſenæ*, & *Baſſora*. David [k] Meſenæ Epiſcopus Papam Seleucienſem anno 256. ordinavit. Ab eodem Papa Metropoliticis privilegiis eccleſia Meſenorum donata eſt, ut [l] Sobenſis ſcribit. Vide *Baſſora*.

[i Suprà p. 430. k Tom. 2. p. 397. l Tom. 3. p. 346. Suprà pag. 430. 603.]

Modaina, Seleucia & Cteſiphon. *Modaina* مداين, Herbelotio [m] *Madain*, Syris ܡܕܝܢ̈ܬܐ *Medinata*, hoc eſt, binæ urbes, Seleucia ſcilicet & Cteſiphon, Sedes Patriarchalis Neſtorianorum, olim Archiepiſcopalis Metropolitani Orientis. De utraque urbe vide quæ ſuprà [n] notavi.

[m Pag 525. n Pag. 632.]

Mopſveſtia. *Mopſveſtia*, Arabicè مصيصة *Meſſiſſa*, urbs Ciliciæ. Ibi Neſtoriani Epiſcopum habebant Metropolitano Syriæ ſeù Damaſci ſubjectum, ut Elias Damaſcenus [o] affirmat.

[o Tom. 2. p. 459.]

Moſul, Moſal, Mauſel. *Moſul*, aliis *Moſal*, *Mozal*, Arabicè *Mauſel*, urbs [p] ad Tigrim in Meſopotamia è regione antiquæ Ninives: olim Epiſcopalis, ut infrà in voce, *Ninive*: deinde [q] Metropolitana; & aliquando quidem Adjabenicæ ſeù Arbelenſi eccleſiæ conjuncta, aliquando verò ab illa diviſa. Vide *Adjabene*, *Arbela*, & *Aſſyria*.

[p Diſſertat. de Syris Monophyſitis in voce, Moſul. q Suprà p. 711. & 721.]

Mukan, Moghan, *Mukan* ܡܘܩܢ, Herbelotio [r] *Mogan*, Mediæ [ſ] regio in finibus Dailamitarum ſita. Elias [t] Epiſcopus Mukanitarum à Timotheo Pa-

[r Pag. 790. ſ Tom. 3. p. 492. t Tom. cit. pag. 493. Suprà p. 426.]

Patriarcha ordinatus, in cœnobio Bethabenſi deceſſit, poſtquam regionem Margenſem juſſu Jacobi Epiſcopi viſitaſſet.

N

Naamania.

N*Aamania* النعمانية, urbs Epiſcopalis Babyloniæ ad Provinciam Patriarchalem ſpectans, inter Bagdadum & Vaſetam urbes, in ea regiuncula, quæ ad Zabam majorem refertur: à Naamane Arabum rege Monderi filio ædificata. Abulpheda [a] & Herbelotius [b] *Noamaniam* appellant, & in Aracha Arabica, ſeù Babylonica, hoc eſt, Chaldæa, ponunt. Amrus [c] in vita Joannis Iſæ Patriarchæ *Naamaniam* & *Zuabiam*, hoc eſt, utriuſque Zabæ urbem, pro una eademque re accipit. Idem [d] in vita Eliæ ſecundi Patriarchæ, unum eundemque Epiſcopum fuiſſe ſcribit civitatum النعمانية والنيل وبادرايا *Naamaniæ*, *Nili*, & *Badarajæ*. Ezechiel [e] & Joannes Iſæ filius Zuabiæ & Naamaniæ Epiſcopi fuere, antequam ad Patriarchalem dignitatem evecti eſſent. Naamaniæ ſeù Zuabiæ Epiſcopatum geſſere Emmanuel [f] anno 870. Abraham [g] Joannis Iſæ diſcipulus anno 900. Abraham alter [h] anno 950. Salomon [i] anno 987. qui poſtea ad Metropolitanam Perſidis translatus eſt. Elias [k] ſub Joanne Nazuch anno 1012. Ezechiel [l] ſub Elia I. anno 1028. qui apud Amrum Elias vocatur. Eugenius [m] ſub Joanne Targal anno 1056. Neſtorius ſub Sabarjeſu Zanbur anno 1063. eoque ad Metropolitanam Bardaæ ab Ebedjeſu Aredi anno 1074. translato, Sergius [n] ſuffectus eſt, qui anno 1092. Machichæ ordinationi interfuit. Emmanuel [o] anno 1111. ab Elia ſecundo ordinatus. Joannes [p] anno 1210. Anonymus [q] Zabarum, hoc eſt, Naamaniæ Epiſcopus à Joſepho circa annum 554. depoſitus.

Nagran.

Nagran نجران, urbs Arabiæ Felicis, olim regia [r] Homeritarum, inter Aden & Hadermaut, à Sanaa decem ſtationibus diſtans, à Meccha verò itinere viginti circiter dierum, teſte [ſ] Abulpheda. Epiſcopalis [t] olim ſub Metropolitano Taphareuſi, poſtea ſub Cotrobenſi. Paulus [u] Nagranæ Epiſcopus in Actis martyrum Homeritarum laudatur. Vide, *Arabia*, *Homeritæ*.

Nahar-Daira.

Nahar-Daira نهر الدير, Epiſcopatus in regione Meſenorum, ſub Metropolitano Baſſorenſi. Ebedjeſus [x] Abdæ diſcipulus ſub Tomarſa Seleuciæ Archiepiſcopo, incolas Matothæ, Meſenæ, & Jamanæ Chriſtianam fidem docuit, & ab eodem Tomarſa Epiſcopus Dair-Naharæ, hoc eſt, Nahardairæ ordinatus fuit. In electione [y] Eliæ primi Patriarchæ adfuit Baſſorenſis Metropolita, & una cum eo Epiſcopus Nahardairæ, quem idem Elias perfeciſſe legitur. Abulpheda in deſcriptione rivulorum, qui ex Tigri fluvio apud Baſſoram exeunt; teſta-

a *Tab. geograph. num.* 281.
b *Pag.* 674.
c *Tom.* 3. *p.* 234.
d *Tom.* 2. *p.* 449.
e *Tom.* 2. *p.* 412. 440. *Tom.* 3. *pag.* 86. 234. 617.
f *Tom.* 2. *p.* 439.
g *Tom.* 2. *p.* 440.
h *Amrus in vita Maris Patriarchæ.*
i *Tom.* 2. *p.* 443.
k *Amrus in vita Joannis Nazuch.*
l *Tom.* 2. *p.* 446. *Tom.* 3. *pag.* 263. 264.
m *Amr. in vit. Joannis Targal, Sabar. Zanbur, & Ebed. Aredi. Supra pag.* 658.
n *Tom.* 3. *p.* 550.
o *Tom* 2. *p* 449.
p *Tom.* 3. *p.* 557.
q *Tom.* 3. *p.* 443.
r *Tom.* 1. *p.* 366.
ſ *Tab. geograph. num.* 23.
t *Suprà p.* 602.
u *Suprà p.* 600.
x *Amrus in vita Tomarſæ.*
y *Tom.* 3. *p.* 264.

teſtatur Nahardairam, hoc eſt, *fluvium Dair*, ad occaſum Tigris fluere, & à Nahar-Mara tribus paraſangis diſtare.

Nahar-Mara.

Nahar-Mara نهر المرا, Epiſcopatus [a] in regione Meſenorum ſub Metropolitano Baſſoræ, de quo Abulpheda loco ſuprà citato. Vide, *Baſſora*.

a Tom. 2. p. 459.

Naharvana.

Naharvana النهروان, urbs Epiſcopalis in Babylonia, Koſræ conjuncta, ad provinciam Patriarchalem ſpectans, de qua hæc [b] Abulpheda: النهروان اسم للبلد واسم النهر الذى يشق فى وسطه وهى مدينة صغيرة عن بغداد على اربعة فراسخ.

Naharvana, nomen oppidi eſt, & fluminis quo interſecatur: eſtque urbecula à Bagdado quatuor paraſangis diſtans. Ab Herbelotio [c] inter Bagdadum & Vaſetam ponitur. Naharvanæ & Koſræ Epiſcopi [d] primum fuere, deinde Patriarchæ, Jeſujabus anno 1020. & Joannes Targali anno 1050.

b Tab geograph. num. 282.
c Pag. 658.
d Tom. 2. p. 449. Tom. 3. pag. 264. 618.

Nahavand.

Nahavand نهاوند, Abulphedæ [e] *Nohavand*, Herbelotio [f] *Nehavend*, urbs Gebalæ ſeù Parthiæ, ab Hamadana quatuordecim paraſangis diſſita. Epiſcopalis olim quidem ſub Metropolitano Halavanæ, teſte [g] Elia Damaſceno; poſtea ſub Metropolitano Hamadanæ. Vide *Halavana*, & *Hamadana*.

e Tab geograph. num. 446.
f Pag. 667.
g Tom. 2. p. 460. Suprà pag. 419.

Naphara, ſeù Niphara.

Naphara, in Pontificali [h] ܢܦܪ *Nipbara*; in hiſtoria verò Amri modò ܢܝܦܪ *Niphar*, modò ܢܦܝܪ *Naphir*: urbs Epiſcopalis in Babylonia, ad Patriarchalem Provinciam ſpectans, cui poſtea Nilus & Naamania urbes adjunctæ. Maranames [i] circa annum 987. à Mari ordinatus eſt Napharæ Epiſcopus. Mares [k] Nili & Nipharæ Epiſcopus anno 1063. & 1074. quo Sabarjeſus Zanbur, & Ebedjeſus Aredi Patriarchæ deſignati ſunt.

h Tom. 2. p. 459. Suprà pag. 668.
i Tom. 2. p. 443.
k Suprà p. 658.

Nicator, Beth-Nicator.

Nicator, aliàs *Beth-Nicator* ܒܝܬ ܢܝܩܛܘܪ, urbs in regione Garmæorum in Aſſyria, apud Nicatorium montem, qui haud procul ab Arbela collocatur [l] à Strabone: Epiſcopalis [m] ſub Metropolitano Garmenſi. Ibi martyrium paſſi ſunt ſub Sapore Perſarum rege Iſaacus [n] & Sapores Epiſcopi.

l Cellar. Tom. 2. geograph. antiq. pag 771.
m Suprà p. 418.
n Tom. 1. p. 189.

Nilus.

Nilus النيل, urbs Epiſcopalis in Babylonia, ad Diœceſim Patriarchalem ſpectans, quæ alicubi à nobis *Nila* dicitur. Olim diſtincta à Naamania: nam ſub Elia I. anno Chriſti 1028. alius [o] erat Naamaniæ, & alius Nili Epiſcopus: poſtea tamen cum Naamania ſeù Zuabia, nec non cum Badaraja conjuncta fuit. Sergius [p] Nili & Naamaniæ Epiſcopus ſub Machicha anno 1092. claruit. Joannes [q] Zuabiæ Nilique Epiſcopus ſub Elia III. anno 1176. Emmanuel [r] cœnobii Patriarchalis Archimandrita ab Elia II. circa annum 1111. ordinatus eſt Naamaniæ, Nili, & Badarajæ Epiſcopus.

o Tom. 3. p. 264.
p Tom. 3. p. 551.
q Tom. 3. p. 557.
r Tom. 2. p. 449.

Ninive.

Ninive ܢܝܢܘܐ, ampliſſima olim [ſ] Aſſyriæ urbs & caput, à Nino condita ad Tigrim amnem verſus Orientem: poſt everſionem

ſ Cellar. lib. 3. cap. 17. p. 769.

à Me-

à Medis factam, reſurrexit ex ruinis oppidum, quod priſcum nomen tulit, diuque ſtetit, donec Moſul urbs ex oppoſita Tigris parte ædificata eſt. Retinet adhuc Ninives nomen, etſi nullum ædificiorum veſtigium exſtet. De Moſul & Ninive hæc [a] Abulpheda, qui anno Hegiræ circiter 730. ſcribebat. الموصل قاعدة ديار الجزيرة وهي على دجلة في جانبها الغربي وقبالة الموصل من البر الآخر الشرقي مدينة نينوى الخراب . *Mauſel eſt Geziræ* ſeù Meſopotamiæ *Metropolis, ad Tigrim fluvium verſus occaſum poſita, habens ex adverſa Orientali parte urbem Ninivem deſtructam*. Epiſcopalis fuit ſub Metropolitano Aſſyriæ ſeù Adjabenæ: deinde ſub Moſulano. Iſaac [b] Ninives Epiſcopus Simeonis junioris Stylitæ æqualis circa annum Chriſti 550. claruit. Anonymus [c] ejuſdem urbis Epiſcopus unàcum Sabarjeſu Garmæorum Metropolita anno 567. Ezechielem Patriarcham de calamitatibus ſui temporis certiorem faciens, in cauſa fuit, ut Niniviticum, quod vocant, jejunium indiceretur. Sub eodem Ezechiele Jeſujabus [d] Bar-Koſra cœnobium condidit juxta Niniven, quæ ab Amro *Moſul* perperàm vocatur. Jonæ [e] monaſterium apud eandem urbem in hiſtoria Neſtoriana ſæpe occurrit. Maremes [f] ex Ninives Epiſcopo ad Metropolim Elamitarum translatus fuit à Jeſujabo Gadalenſi Patriarcha circa annum 630. eique [g] Maras ſubſtitutus. Mara autem defuncto, Ninivitis ab eodem Gadalenſi Epiſcopus datus eſt Jeſujabus [h] Adjabenus, qui poſtea ad eccleſiam Adjabenicam, & demum ad Patriarchalem evectus, Moſen [i] Ninives Epiſcopum ordinavit. Moſen excepit [k] Ephræmus à Joanne Metropolitano Adjabenico ordinatus: deinde Abrahamus, cui idem Joannes Acham ſubſtituit. Achæ autem ad eccleſiam Adjabenicam promoto ſucceſſit Jeſujabus, quem Timotheus Patriarcha anno 778. Metropolitanum Aſſyriæ conſecravit, Cyriaco in ejus locum ſubrogato, cui ſucceſſit Jeſuſabranus [l] Bar-Mami à Thoma in hiſtoria monaſtica laudatus. Joſue [m] Timothei ſucceſſor, qui anno 820. Sedem iniit, Moſulanam urbem Metropolitano Aſſyriæ & Adjabenæ tradidit, & Niniven Epiſcopatu ſpoliatam, Aſſyriæ univit, ut ſcribit Ebedjeſus I. Patriarcha, qui ab anno 963. ad annum 986. Neſtorianis Patriarcha præfuit. Elias tamen Damaſcenus, qui anno Chriſti 860. in vivis erat, inter Epiſcopatus Moſulano Metropolitæ ſubjectos [n] Niniviticum recenſet. Etſi enim Ninive deſolata fuerit, & aliquandiu etiam Epiſcopatu caruerit, videtur tamen ab iis, qui Patriarcham Joſue exceperunt, regioni Niniviticæ, qua præter Moſulum nonnulli pagi trans Tigrim continebantur, Epiſcopus præfectus fuiſſe. Abulpharagius [o] in hiſtoria Dynaſtiarum, in Ninivitica regione Chriſtianos plurimos habitare ſcribit.

a *Tab. geograph. num.* 257.
b *Tom.* 1. *p.* 445. *Tom.* 3. *pag.* 104.
c *Tom.* 2. *p.* 413.
d *Tom.* 2. *p.* 414. *Tom.* 3. *pag.* 231.
e *Tom* 2. *p* 424. *Tom.* 3. *pag.* 218.
f *Tom.* 3. *p.* 615.
g *Tom.* 3. *p.* 475.
h *Tom.* 3. *p.* 113.
i *Tom.* 2. *p.* 420. *Tom.* 3. *pag.* 188.
k *Tom.* 3. *p.* 478. 480. 486. 487. 489.
l *Tom.* 3. *p.* 500.
m *Tom.* 3. *p.* 344.
n *Tom.* 2. *p.* 459.
o *Dynaſt. X. pag.* 352. *& ſeq.*

Niſibis, ſeù Soba.

Niſibis ܢܨܝܒܝܢ, aliàs ܨܘܒܐ *Soba*, olim [p] ܐܟܪ *Achar*, ſeù

p *Tom.* 1. *p.* 17. 525.

Achad; Græcis, *Antiochia ad Mygdonium*: inter Metropolitanas ſecundum locum occupare cœpit ex decreto Synodi Joſephi Patriarchæ Neſtorianorum anno Chriſti 553. ut in Actis [a] ejus Synodi præſcribitur his verbis: *decretus fuit Sedium ordo*, *utque Niſibenus thronus ſecundas obtineret*. Quod enim Ebedjeſus [b] Sobenſis affirmat, duobus ante ſeculis à Papa Seleucienſi Archiepiſcopo inſtitutum fuiſſe, ut primus locus Metropolitano Elamitarum tribueretur, ſecundus Niſibenorum, tertius Meſenorum, quartus Aſſyriorum; id mihi nequaquam probatur; nam in Conſtitutione [c] Marabæ, qui ab anno Chriſti 536. ad annum 552. Neſtorianis Patriarcha præfuit, nulla fit Niſibeni Metropolitani mentio, ſed nominantur dumtaxat Metropolitæ Elamitarum, Meſenorum, Adjabenorum, & Garmæorum: quod argumento eſt Niſibenum thronum ad ea tempora Metropoliticis privilegiis apud Neſtorianos nondum ornatum fuiſſe. Poſt Joſephum verò, qui Marabæ ſucceſſit, lex illa obtinuit, ut Niſibenus ſecundum locum haberet; idque [d] tam in Theodoſii Patriarchæ canone, quàm in Pontificali præſcribitur; viguitque ea conſuetudo uſque ad annum 905. Ab anno verò 905. ad annum 1072. quo Sabarjeſus Zanbur Patriarcha obiit, eccleſia illa prærogativis honoribus ſuis excidit; Ebedjeſus denique Aredi filius, qui huic Sabarjeſu ſucceſſit, priſtinam dignitatem reſtituit, ut ex Amro [e] ſuprà notavi. Subjectæ ei Metropolitano eccleſiæ ab Elia [f] Damaſceno recenſentur, Baladæ, Bakerdæ, & Arzuni. Alias Sedes [g] ſuprà enumeravi, videlicet, Amidæ, Mardæ, Sigaræ, Baarbajæ, Majapharkin, Haran, Haſancephæ, Maaræ, Tel-Cephæ &c. Sequiori ævo Niſibenus [h] thronus conjunctas habuit Armeniam, & Marden: poſtremis verò temporibus, quod Niſibis penè diruta fuit, Metropolitana Sedes in tres [i] alias diviſa legitur, in Amidenſem ſcilicet, Bethzabdenſem, & Haſancephenſem, quarum Archiepiſcopi Synodo anno 1616. celebratæ interfuere. Porrò Niſibi [k] Epiſcopi ſeù Metropolitæ præfuere, S. Jacobus Magnus ad annum Chriſti 338. quo obiit: Vologeſus, aliàs Eulogius, idemque Elmacino & Abulpharagio Babuæus ad annum 361. Hoſee ſub Jaballaha & Marutha anno 420. Barſumas ſectæ Neſtorianæ acerrimus propagator anno 435. Hoſee alter, qui & Eliſæus, anno 499. Giavarus anno 520. Paulus Marabæ diſcipulus anno 536. Gregorius ex Caſcarenſi eccleſia ad Niſibenam tranſlatus anno 596. Cyriacus Gregorii ſucceſſor anno 628. Gurias ſub Mareme anno 647. Iſaac ſub Jeſujabo Adjabeno anno 650. Georgius ſub cognomine Georgio Patriarcha anno 660. Joannes cognomento Leproſus Patriarchæ Ananjeſu competitor anno 685. Kamjeſus ab eodem Ananjeſu ordinatus, cui poſt quadraginta dies defuncto Sabarjeſus Baladæ Epiſcopus ſubſtitutus fuit circa annum 690. Ruzebhanus à Salibazacha ordinatus circa annum 720. Surinus primum Niſibis, deinde Halavanæ Metropolita, ac demum in Patriarchalem

Sedem

Tom. 2. Diſſert. de Monophyſitis, verbo, Niſibis

a *Suprà hoc tomo pag* 182.

b *Tom.* 3. *p.* 344.

c *Tom.* 3. *p.* 77.

d *Tom.* 3. *p.* 347. *Suprà pag.* 690. 701.

e *Pag.* 647.

f *Tom.* 2. *p.* 459.

g *Pag.* 429.

h *Tom.* 3. *pag.* 3. 622.

i *Tom.* 1. *p.* 547.

k *Tom.* 1. *p.* 17. 18. *Tom.* 2. *à p* 403. *ad pag.* 456. *Tom.* 3. *p.* 3. 66. 87. 111. 141. 142. 143. 215. 266. 295. 325. 374. 429. 435. 456. *Amrus in vita Patriarch. cap.* 37. 38. 55. 66.

Sedem intruſus anno 754. Cyprianus anno 764. Joannes circa annum 800. à quo Sabarjeſus ordinatus Haranitarum Epiſcopus, poſtea ad Metropolim Damaſcenorum translatus, demum Patriarcha renunciatus eſt anno 832. Sergius ex Niſibeno Metropolita ad Patriarchalem dignitatem evectus anno 860. Kajumas ab eodem Sergio ex Tirhanæ Epiſcopo Niſibenus Metropolita ordinatus circa annum 865. poſtea depoſitus, ac demum dignitati ſuæ à Joanne Narſetis Patriarcha reſtitutus anno 884. Lucas ſub Abrahamo Bagermenſi circa annum 906. Jaballaha ex Maaltæ Epiſcopo ad Niſibenam Eccleſiam à Mari translatus circa annum 988. Elias Bar-Sinæus ſub Joanne Nazuch, Jeſujabo, Elia primo, & Joanne Targali Patriarchis ab anno 1012. ad annum 1050. Ebedjeſus Aredi filius primum Niſibenus Metropolita, deinde Patriarcha anno 1074. Georgius ab eodem Ebedjeſu ex Arzanæ Sede ad Niſibenam translatus. Jeſujabus ſub Machicha anno 1092. Sabarjeſus ſub Elia ſecundo anno 1111. Joannes ſub Barſuma & Ebedjeſu III. ab anno 1134. ad annum 1138. Elias tertius ex Metropoli Niſibena ad Patriarchalem thronum evectus anno 1176. Jaballaha ab eodem Elia ex Mardenſi Epiſcopatu ad Niſibenam Sedem translatus, Patriarchalem dignitatem obtinuit anno 1190. Jeſujabus Malchonis filius anno 1222. Machicha primum Niſibis Metropolita, deinde Patriarcha anno 1257. Jeſuzacha anno 1291. Ebedjeſus Sigaræ & Arabiæ primùm Epiſcopus, deinde Sobæ ſeù Niſibis & Armeniæ Metropolita circa annum 1316.

Nuhadra ; Beth-Nuhadra, Banihudra , Naarda &c.

Nuhadra ܢܘܗܕܪܐ, aliàs ܒܝܬ ܢܘܗܕܪܐ *Beth-Nuhadra*, & ܒܢܝܗܘܕܪܐ *Banihudra*: Græcis Latiniſque *Naarda*, & *Nearda*: Hebræis *Nahardeha*: urbs [a] Babyloniæ Epiſcopalis ſub Metropolitano Adjabenico, poſtea ſub [b] Moſulano: aliquando cum Maaltaja conjuncta, ut ſuprà [c] dictum eſt. Aitallahas [d] Diaconus regionis Beth-Nuhadræ unàcum Acepſima Honitæ Epiſcopo martyrium ſub Sapore paſſus eſt. Sabarjeſus [e] ſecundus, qui anno 832. Patriarchatum iniit, Nuhadram patriam habuit. Ebedjeſus [f] primus anno 963. & Sabarjeſus quartus anno 1222. ex Nuhadræ Epiſcopatu ad Patriarchalem dignitatem evecti fuere. Jeſujabus Epiſcopus [g] Nuhadræ ſub Machicha claruit anno 1257. & Melechjeſus ſub Denha anno 1265.

a *Tom.* 2. *p.* 429. *Cellarius lib.* 3. *cap.* 15. *p.* 118. *& ſeq.*
b *Tom.* 2. *p.* 459.
c *Vide* Maalta, *pag.* 760.
d *Tom.* 1. *p.* 193.
e *Tom.* 2. *p.* 435. *Tom.* 3. *pag.* 505.
f *Tom.* 2. *p.* 442. 453. *Tom.* 3. *pag.* 200. 620.
g *Tom.* 2. *p.* 455. 456.

Nuacheta.

Nuacheta نواكث, Turcheſtanæ regio, cujus caput *Caſgara*: inter Metropolitanas recenſetur [h] in hiſtoria Neſtoriana. Metropolitani titulus, *Nuachetæ*, & *Caſgaræ*. Vide, *Caſgara*, & *Mavaralnahara*.

h *Tom.* 2. *p.* 458. *Suprà pag.* 502.

Obolla

O

Obolla.

OBolla الابلة urbs in regione Meſenorum, haud procul à Baſra. Vide *Abila*, *Baſra*.

Ocbara.

Ocbara عكبرا urbs Chaldææ ſeù Arakæ Babylonicæ, Epiſcopalis [a] ad Patriarchalem provinciam ſpectans, ad Tigrim amnem poſita ſupra Bagdadum, decem ab ea civitate paraſangis diſtans, teſtibus [b] Abulpheda, & [c] Herbelotio. Epiſcopi [d] Ocbaræ claruere Hachima ſub Sergio anno 870. Jeſujabus ſeù Jeſuzacha ſub Joanne Iſæ anno 900. Mares ſub Ebedjeſu Aredi anno 1074. Sabarjeſus ſub Elia ſecundo anno 1112. Elias ſub Sabarjeſu anno 1224.

Ormia, Urmia.

Ormia ارمية, aliis *Urmia*, civitas Aderbiganæ [e] ſeù antiquæ Mediæ, in ejus confinio ad occaſum poſita, diſtat à Salmaſa ſexdecim paraſangis, à Moſul verò quadraginta, ut inquit [f] Abulpheda. Epiſcopalis ſub Metropolitano Perſidis. Ibi [g] Simeon Neſtorianorum in Perſide Patriarcha Sedem olim fixit. Epiſcopus Urmiæ anonymus [h] ordinationi Ebedjeſu Aredi anno 1074. interfuit. Ebedjeſus [i] ejuſdem eccleſiæ Epiſcopus ab Elia ſecundo circa annum 1112. ordinatus eſt. Idem Elias Epiſcopum [k] Baladæ ad eccleſiam Ormiæ tranſtulit. Temporibus Abdjeſu [l] Patriarchæ, hoc eſt, anno Chriſti 1554. duplex Ormia erat, utraque Metropolis, nimirùm [m] *Ormia ſuperior Metropolis*; *Uſcimi*, & *Cuchia*, *Epiſcopatus*: *Ormi inferior Metropolis*; *Dutra*, *Saldos*, *Eſchinuch*, *Epiſcopatus*. Anno 1653. inter civitates [n] Simeoni Patriarchæ ſubjectas recenſentur *Urmi*, *Saldus*, *Aſnoch*.

Orrhoä, *Orpha*. Vide *Edeſſa*.

Oſna, Aznava.

Oſna ܐܫܢܘ urbs [o] Aderbiganæ ſeù Mediæ in confinio Adjabenæ, Epiſcopalis [p] ſub Metropolitano Arbelenſi, teſte Abdjeſu Patriarcha, qui illam vocat *Hancavam*. Abulphedæ *Aznava* dicitur. Vide [q] *Arbela*.

a Tom.2. p.459.
b Tab. geograph. num.273.
c Bibl. Orient. pag 684.
d Tom.2 p.439. 440 449. 453. Tom 3. pag.235. 552. Amrus in vita Patriarch. c.66.
e Herbelot. pag. 694.
f Tab geograph. num 415.
g Tom.2. p.457. Tom.3 pag.621. 622.
h Amrus in vita Patriarchar. cap 66.
i Tom.2. p. 449.
k Amr. in vita Patr. cap. 68.
l Tom.1 p. 536.
m Suprà p. 423.
n Tom.3. p.632.
o Tom.2 p.350.
p Suprà p. 722.
q Ibidem.

P

Perath-Meſene, Baſra.

PErath-Meſene, hoc eſt, *Meſene ad Euphratem*, ܦܪܬ ܕܡܝܫܢ: regio Meſenorum in Babylonia, cujus Metropolis antiqua *Teredon*, nunc *Baſra*. Vide, *Baſra*.

Perſis, Perſia.

Perſis, ſeù *Perſia*, Syris ܦܪܣ *Pares*, Arabibus فارس *Phares*, Perſis [r] ipſis فرس *Fars* & فرسستان *Farſiſtan*: propriè & ſtrictim ſumpta, eſt regio inter Suſianam ſeù Elymaidem ad occaſum, & Carmaniam ad ortum, atque inter Parthiam ad boream, & ſinum Perſicum

r Herbel. p.340.

ad

ad meridiem contenta. Abulpheda [a] pro Suſiana habet خوزستان *Chuziſtan*, & pro Parthia بلادالجبال *Belad-al-Gebal*, hoc eſt, regionem montanam: præcipuas verò Perſidis civitates recenſet, شينيز *Sciniz*: جنابة *Giannaba*: جور *Giur*: كازرون *Cazerun*: ابرقوه *Abarkua*: النوبندجان *Naubandagian*: فيروزباد *Pherozabad*: توه *Tua*: سيراف *Siraph*: شيراز *Sciraz*: كورة سابور *regio Saporis*: البيضا *Baida*, quæ aliàs شانك *Scianech*: اصطخر *Aſtachar*: سروستان *Sarueſtan*: بشا *Baſſa*, aliàs نشا *Naſſa*: دارابجرد *Darabegerd*: ماين *Main*: ارجان *Argian*, quæ eſt in confinio Perſidis, & Chuziſtanæ. Perſide verò latè ſumpta comprehenduntur hæ provinciæ antiquorum, *Chaldæa*, *Aſſyria* ex parte, *Suſiana*, *Perſis* propria, *Carmania*, *Parthia*, *Media*, *Hyrcania*, *Margiana* &c. Nunc autem, *Arak* Babylonica, *Curdiſtan*, *Chuziſtan*, *Farſiſtan*, *Karman*, *Arak* Agemica, *Aderbigian*, *Sciruan*, *Ghilan*, *Dailam*, *Tabareſtan &c.* Metropolitanus Perſidis olim à Seleucienſi Archiepiſcopo diverſus, *Eccleſias in tota Perſia & magna India* regebat, ut de Joanne in Concilio Nicæno legitur: deque primatu inter ipſum & Seleucienſem contentio diù exarſit, quæ primùm ſub Georgio, ac demùm ſub Timotheo ſopita fuit, ut ex Jeſujabo Adjabeno, Thoma Margenſi, & Gregorio Abulpharagio ſuprà [b] narravi. Poſtquam verò Seleucienſi Primati ſe ſubjecit, illius poteſtas ad certos limites coarctata eſt, nimirùm ad *Perſidem* propriè dictam, ad *Carmaniam*, ad *Arabiam Felicem*, & ad *Indiam*. Et in Perſide quidem [c] recenſentur eccleſiæ *Aſtachar*, *Sciraz*, *Siraph*, *Darabegerd*, *Sapor*, & *Cazerun*: in Carmania, *Hormuz*: in Arabia, *Socotora*: in India *Serendib* ſeù inſula Seilan, quæ in Tabula Eliæ Damaſceni مرمديت *Marmadit* perperàm appellatur; Sedes verò antiqui Metropolitani modò in urbe *Rivardſcir*, modò *Sabochoſtæ* fixa erat. Tandem antiqua ferè jura repetiit, poſtquam Neſtorianorum Patriarchatus inter duos diviſus eſt, quorum alter Eliæ nomen gerens Meſopotamiam & Aſſyriam regit; alter Simeon dictus, Mediæ, Parthiæ, ac Perſidi præeſt, & nonnullas etiam Aſſyriæ, atque Meſopotamiæ eccleſias occupat, quarum nomina habes in ejuſdem epiſtola [d] ad Innocentium X. Perſarum Metropolis apud Neſtorianos ſcriptores aliquando cum Elamitica [e] ſeù Gandiſaporenſi confunditur, aliquando verò ab illa [f] diſtinguitur. Perſidis Metropolitani [g] fuere Joannes anno 325. Maanes anno 420. Simeon 650. Simeon alter 778. Joannes 884. Gabriel 962. Mares 980. Salomon 987. Joannes 990. Ebedjeſus 1138. Abraham 1616.

[a] Tab geograph. à num. 309.

[b] Pag. 422.

[c] Suprà p. 423. & ſeq.

[d] Tom. 3. p 622. Suprà pag. 423.

[e] Tom 2. p. 433. 443.

[f] Tom. 3. p. 436. & 437.

[g] Tom. 1. p 547. Tom. 2 pag. 433. 439. 443. 450.

Pheroz-Sapor. Vide, *Anbara*.

Raka,

R

Raka.

RAka, ſeù *Callinicum*; urbs in provincia Edeſſena. Elias [a] Rakæ Epiſcopus ordinationi Machichæ Patriarchæ anno 1092. interfuit.

a *Tom.3.p.551.*

Radan.

Radan الرادان urbs in Babylonia, Epiſcopalis [b] ad Patriarchalem provinciam ſpectans, teſte Elia Damaſceno. Ibi [c] Mares Evangelium prædicavit. Anonymus Radani [d] Epiſcopus ordinationi Eliæ primi Patriarchæ interfuit; ne verò Iſraëlem Patriarcham conſecrarent, fugam arripuere Georgius Metropolita Gandiſaporenſis, Jeſuzacha Metropolita Carchæ, & Georgius Epiſcopus Radani, ut Amrus [e] ſcribit. A Sabarjeſu Zanbur ex Radani [f] eccleſia ad Anbarenſem Mares translatus eſt.

b *Tom.2.p.459.*
c *Tom.2.p.394. Suprà p.20.*
d *Tom.3.p.264.*
e *In vita Iſraelis Patriarchæ cap.57.*
f *Idem cap.65.*

Rahaba.

Rahaba الرحبة urbs Meſopotamiæ ad Euphratem, inter Rakam & Anam, ut inquit [g] Abulpheda: Epiſcopalis in Provincia Patriarchali. Elias primus Patriarcha ſub finem vitæ [h] Epiſcopum Rahabæ conſecraturus, non niſi ſellæ inſidens, calceiſque communibus uſus, id efficere valuit, Mari teſte.

g *Tab.geograph. num.242.*
h *Tom.3.p.263.*

Raja.

Raja الري, Herbelotio [i] *Rei*, urbs Arakæ Agemicæ ſeù Gebalæ, hoc eſt, Parthiæ: à confinio Aderbiganæ diſtat octo circiter paraſangis, à Sava urbe tribus cum dimidio, ut inquit [k] Abulpheda, qui notat illam à quibuſdam geographis ad regionem Dailamitarum referri. Gentilitium nomen derivatur à Raja رازي *Razi*, ſicut à Maru مروزي *Maruzi*, ut idem [l] Abulpheda notat: indeque complures Mahometanos ſcriptores genus duxere, Herbelotio [m] teſte. In tabula [n] Amri ſextum decimum locum habet *Metropolitanus Rajæ & Tabareſtanæ*: Elias verò Damaſcenus [o] ſeptimum ei locum tribuit, ſubjectumque Epiſcopatum *Gergianæ* recenſet. Rajæ [p] Metropolitani memorantur Abibus ſub Timotheo, Jacobus ſub Theodoſio, & Marcus ſub Joanne. Halavanenſi Metropoli aliquando unita legitur: ab anno ſcilicet 1063. ad annum 1111. ut ſuprà [q] obſervavi.

i *Pag.714.*
k *Tab.geograph. num.458.*
l *Num.458.*
m *Pag.712. & 713.*
n *Tom.2. p.458.*
o *Ibid. p.459.*
p *Tom.2. p.440. Tom.3. pag.211. 492.*
q *Pag.753.*

Raman, Beth-Raman.

Raman ܪܡܢ, aliàs *Beth-Raman* ܒܝܬ ܪܡܢ, Arabibus باراماان *Ba-Raman*: regio Ramanitarum Arabum apud Babyloniam, quorum urbs [r] Sena ſeù Cardaliabeda ad ripas Tigris poſita, Epiſcopum [ſ] Narſetem à Timotheo Patriarcha accepit. Apud Jacobitas [t] unus Ramanitis & Razichitis Epiſcopus præerat ſub Metropolitano Tagritenſi; Neſtoriani verò in Sena quidem urbe Epiſcopum, in Beth-Razich [u] autem Metropolitanum habuere, ut mox dicam.

r *Tom.3. p.226.*
ſ *Ibid. p.489.*
t *Tom.2. p.419. Suprà pag.607.*
u *Tom.3. p.347.*

Razich, Beth-Razich.

Razich ܪܙܝܟ, aliàs *Beth-Razich* ܒܝܬ ܪܙܝܟ, regio Arabum Razichitarum, quorum urbs Maheldegerd à Suſiana non multum diſtans. Ibi [x] S. Milleſius Suſæ Epiſcopus, Daniel Presbyter, & Var-

x *Tom.1. p.186. 188.*

da ſeù Roſa virgo, martyrium paſſi ſunt. Metropolitanus Razichitarum in epiſtola [a] Theodoſii Patriarchæ memoratur. Vide [b] *Arabia*.

a Tom. 3. p. 347.
b Suprà p. 719.

Reſaina.

Reſaina ܪܝܫܥܝܢܐ, Arabibus رأس عين *Ras-Ain*, urbs [c] Meſopotamiæ Epiſcopalis ſub Niſibena Metropoli apud Neſtorianos. Epiſcopi Reſainæ Daniel ſub Maraba, & Scialita ſub Phetione in Catalogo [d] Ebedjeſu inter Scriptores memorantur.

c Vide in Diſſer. de Monophyſitis verbo, Reſaina.
d Tom. 3. p. 176. & 223.

Rivardſcir, ſeù Ravardſcir.

Rivardſcir, ſeù *Ravardſcir* ܪܝܘܐܪܕܫܝܪ, urbs Perſidis propriè dictæ, ubi ſub Jeſujabo Adjabeno ac Georgio Patriarchis Sedes [e] Metropolitani Perſarum erat. Simeon [f] & Babæus Rivardſciri Epiſcopi fuere. Margenſis in hiſtoria monaſtica de Georgio Patriarcha ſic loquitur. ܡܢ ܒܬܪ ܕܗܠܝܢ ܢܦܩ ܗܘ ܡܪܢ ܩܬܘܠܝܩܐ ܠܘܬ ܩܛܪܝܐ. ܕܢܦܝܣ ܐܢܘܢ ܕܦܣܩܘ ܗܘܘ ܡܢ ܟܘܪܣܝܐ ܕܐܝܬܝܗ ܕܒܝܬ ܦܪܣܝܐ ܕܪܝܘܐܪܕܫܝܪ ܕܗܘ ܦܪܣ. *Rebus hiſce compoſitis ad Catarenſes Dominus Catholicus profectus eſt, qui à Sede Rivardſciri, hoc eſt, Perſidis defecerant, ut eos conciliaret.* Abulpheda [g] in Loriſtana, quæ eſt Chuziſtanæ ſeù Suſianæ pars, ponit urbem ريشهر *Riſceher* poſt Matotham & Suſam. In tabulis verò geographicis inter inſulas Perſidis in ſinu cognomine occurrit ريشهر *Riſceher*, ex oppoſita parte Cataræorum.

e Tom. 3. p. 127. 143. 153. 176.
f Ibidem.
g In deſcript. Chuziſtanæ fol. 80.

Roſtacha.

Roſtacha رستاق, urbs Epiſcopalis in regione [h] Margenſi, ſub Metropolitano Adjabenico. Gabriel [i] Roſtachæ Epiſcopus unàcum Joſepho Salmaſæ, Abrahamo Aſnochæ, & Matthæo Daſenæ, aliiſque ordinationi Jaballahæ Patriarchæ anno 1281. peractæ interfuit.

h Tom. 3. p. 440.
i Tom. 2. p. 456.

S

Sabochoſt.

Sabochoſt ܫܒܘܟܘܣܛ, urbs Epiſcopalis in Perſide propriè dicta ſub Metropolitano Perſarum: cujus Epiſcopus [k] Gabriel in Catalogo Sobenſis laudatur. Eadem videtur ac illa, quæ in Tabula Eliæ Damaſceni [l] سابور *Sabur* appellatur: eſt autem civitas & regiuncula, quæ كورة سابور *Curat-Sabur*, hoc eſt, regio Saporis, Abulphedæ [m] & Herbelotio [n] dicitur.

k Tom. 3. p. 277.
l Tom. 2. p. 460.
m Tab. geogr. num. 313.
n Bibl. Orient. pag. 265.

Salmaſa.

Salmaſa سلماس, Abulphedæ [o] *Salamas*: urbs Aderbiganæ ſeù Mediæ antiquæ, in ejus finibus ad occaſum poſita: à Geographo [p] Nubienſi in Armenia collocatur. Olim Epiſcopalis ſub Metropolitano Arbelenſi, deinde ſub Metropolitano Aderbiganæ: poſtea Metropolitana & ipſa. Sub Abdjeſu [q] Patriarcha anno 1554. ſubjectas eccleſias habebat *Baumar*, *Sciabatam*, *Vaſcam*. Anno verò 1653. quo Simeon Patriarcha epiſtolam ad Innocentium X. ſcripſit, ad Epiſcopatum redacta videtur unàcum ſequentibus Aderbiganæ, Aſſy-

o Tab geograph. num. 413.
p Clim. 4. Par. 6.
q Suprà p. 423.

riæ, & Armeniæ majoris eccleſiis, videlicet, *Gulmar*, *Barur*, *Gur*, *Galu*, *Baz*, *Daſen*, *Tachuma*, *Jatira*, *Valta*, *Tajig*, *Batnura*, *Luun*, *Nudis*, *Albac*, *Haſaph*, *Van*, *Vaſgan*, *Arne*, *Saphtan*, *Targur*, *Vrmi*, *Anzel*, *Saldus*, *Aſnoch*, *Marga*, & *Gulnca*. In tabulis geographicis memorantur, in Aſſyria quidem ſeù Curdiſtana *Arnua*, *Daſen*, *Baz*, *Galu*, *Gur*, *Batnura*, quæ malè *Baumar* dicitur: in Media verò ſeù Aderbigana *Maraga*, *Albach*, *Vaſtan*, quæ perperàm dicitur *Vaſgam*, *Aſnoch*, *Saldos* quæ [a] & *Sidos*, *Haſaph* quæ & [b] *Huſarba*, *Saphtan* quæ & *Sciabatan*, & *Ormia*: in Armenia autem *Van*. Abulpheda [c] Vaſtanam à Van ſex paraſangis, à Salmaſa verò tredecim diſtare affirmat. Salmaſæ Epiſcopus [d] Joſeph anno 1281. ordinationi Jaballahæ Patriarchæ interfuit. Simeon [e] Archiepiſcopus Salmaſæ, Seert, & Galu in locum Ahatallæ ſuffectus eſt anno 1580. Maſius pro Salmaſa [f] habet *Salmaſtum*: in epiſtola verò [g] Unch-Chani Tartarorum Imperatoris Salmaſenſis Epiſcopus dicitur *Salmagantinus Protopapates*. Vide, *Aderbigana*.

a *Suprà p.* 148.
b *Suprà p.* 629.
c *Tab. geograph. num.* 411.
d *Tom.* 2. *p.* 456.
e *Tom.* 3. *p.* 621. *Suprà pag.* 167.
f *Tom.* 1. *p.* 525.
g *Suprà p.* 493.

Samarcanda. *Samarcanda* سمرقند Metropolis [h] Mavaralnaharæ, hoc eſt, Tranſoxanæ regionis: olim *Maracanda*, Sogdianæ [i] regia; à fluviis *Gehon* جيحون & سيحون *Sehon*, ſeù Oxo & Jaxarte, æquali ferè ſpatio diſtans: ab Alexandro Magno aucta, deque ejus nomine fortaſſe *Alexandria* appellata; non verò condita, ut autumat [k] Abulpharagius: nam Scriptores rerum Alexandri, Maracandam illo rege antiquiorem faciunt: Arrianus lib. 3. cap. 20. *In Maracandam movit, quæ eſt Sogdianæ regia*: ſic & Curtius lib. 7. cap. 6. & 9. Porrò Samarcanda [l] ſub regibus Perſarum fuit uſque ad annum Hegiræ 85. quo Valides ſextus Mahometanorum Chalipha illam cepit: poſt à Choraſmiis expugnata: deinde à Ginchizchano Tartarorum rege anno Hegiræ 617. demùm à Timur-Chano, qui inde ortum duxit, anno 771. Nunc ſedes eſt Uzbechitarum Tartarorum, qui ex Ginchiz-Chano originem repetentes, Mavaralnaharam circa annum Hegiræ 910. ſucceſſoribus Timur-Chani eripuere. Epiſcopatus Samarcandæ inſtitutus videtur ſub Achæo vel Sila Patriarchis circa annum Chriſti 411. vel 503. Metropoliticis verò privilegiis auctus ſub Salibazacha anno 714. ſic enim intelligi debent illa Sobenſis [m] verba, quæ ex antiqua Chaldæorum traditione refert: *Heriæ, & Samarcandæ, & Sinarum Metropolitas creavit Salibazacha. Ajunt verò quidam, Achæum & Silam illos conſtituiſſe: ſed ordine Sinenſem antecedunt Metropolitæ Heriæ & Indiæ; & Sinenſis Samarcandenſem.* In epiſtola [n] Theodoſii Patriarchæ, decimo quarto loco Metropolitanus Samarcandæ ponitur: in Tabula [o] Amri, decimo octavo. Sciagathajus, à quo regio illa Zagathaja dicitur, in urbe Samarcanda baſilicam S. Joannis Baptiſtæ ædificavit, teſte M. Paulo [p] Veneto. Anonymus Samarcandæ Metropolita anno Chriſti 1046. ad Patriarcham Neſtorianorum [q] epiſtolam ſcripſit.

h *Abulphed. tabul. geogr. num.* 550.
i *Cellar. lib.* 3. *cap.* 21. *p.* 834.
k *Abulpharag. hiſt. Dynaſt. pag.* 62.
l *Abulpharag. hiſt. Dynaſt. pag.* 128. 291. *Herbel. Bibliot. Orient. pag.* 752. 916.
m *Tom.* 3. *p.* 346. *Suprà pag.* 426.
n *Tom.* 3. *p.* 347.
o *Tom.* 2. *p.* 458.
p *Suprà p.* 477. 480.
q *Suprà p.* 487. & *ſeq.*

Sa-

Sanaa, Auzara.

Sanaa صنعا, in Scripturis [a] *Uzal*, ſeù *Auzal*, Ptolemæo *Auzara* ſivè *Auſara*, alia ab Auſara ad Sachalitem ſinum: urbs Arabiæ felicis ad ortum Aden civitatis, à qua tribus ſtationibus diſtat, teſte [b] Abulpheda, ſeù centum & quatuor milliaribus, ut inquit [c] Geographus Perſa. In lexico Baudrandii, quæ Italis *Sana* ſeù Sanaa dicitur, ea latinè perperàm redditur *Saphar urbs Arabiæ felicis*: Saphar enim eſt, quam alii Pharc ſeù Taphar, Arabes verò ظفار *Dhaphar* appellant, diſtatque à Sanaa viginti quatuor paraſangis juxta [d] Abulphedam. Sanaæ & Jamanæ [e] Epiſcopus Petrus à Timotheo Patriarcha ordinatus eſt.

a *Tom.* 1. *p.* 360. 559. *Suprà hoc tom. pag.* 563.
b *Tab. geograph. num.* 25.
c *Apud Herbel. Bibl. Oriental. p.* 754. *& ſeq.*
d *Tab. geograph. num.* 21.
e *Tom.* 3. *p.* 489. *Suprà pag.* 609. 719.

Saporis civitas.

Saporis civitas ܫܒܘܪ, Epiſcopalis in Perſide propriè dicta ſub Metropolitano Perſarum, teſte Elia [f] Damaſceno. Vide, *Sabochoſt*.

f *Tom.* 2. *p.* 460. *Suprà p.* 423.

Sarachſa, Sarchaſa.

Sarachſa سرخس, aliàs *Sarchaſa*, urbs Choraſanæ Epiſcopalis ſub Metropolitano Maruæ, inter Maruam ipſam & Niſabur poſita, teſte [g] Abulpheda. Joannes [h] Sarchaſæ Epiſcopus à Barſuma conſecratus eſt circa annum 1136.

g *Tab. geograph. num.* 499.
h *Tom.* 2. *p.* 450. *Suprà p.* 427.

Sciahargarda, Sciahakerd.

Sciahargarda ſeù *Scehergerd* ܫܗܪܓܪܕ, aliàs *Sciaharcadta* ܫܗܪܩܕܬܐ, Arabibus شهركرد *Sciahakerd*, urbs [i] Garmæorum, olim Epiſcopalis, poſtea Metropolitana ſub S. Simeone inſtituta, teſte Sobenſi. Narſes [k] ejus civitatis Epiſcopus ſub Sapore Perſarum rege martyrium ſubiit. Barſaba [l] Sciahakerdæ Epiſcopus, Marabæ diſcipulus fuit. Vide, *Carcha*, & *Garma*.

i *Tom.* 3. *p.* 346. *Suprà p.* 417.
k *Tom.* 1. *p.* 188.
l *Tom.* 2. *p.* 412.

Sciaharzul, Sciaharzur, Sirzur.

Sciaharzul [m] ܫܗܪܙܘܠ, aliàs ܫܗܪܙܘܪ *Sciaharzur*, & ܣܝܪܙܘܪ *Sirzur*: Arabibus [n] شهرزور *Sciahrazur*: urbs Epiſcopalis inter Moſul & Hamdanam, in provincia quam Arabes *Gebalam* ſeù Montanam appellant; in confinio tamen Aſſyriæ, Mediæ & Parthiæ: ſub Metropolitano Adjabenico ſeù Arbelenſi apud Neſtorianos; juxta Jacobitas verò ſub Maphriano ſivè Primate Orientis. Jazdephanes [o] Epiſcopus Sciaharzul anno 630. ad Jacobitarum partes acceſſit. Inter eas, quas Jeſujabus Adjabenicus Patriarcha ſcripſit epiſtolas ſeptima eſt ad Jacobum [p] Epiſcopum Sirzurenſem, qua illum hortatur, ut adversùs Magos ſtrenuè decertet, exemplo avi ſui, qui in eadem urbe Epiſcopus fuerat, & ob fidem Chriſtianam à Magis in crucem actus. Abraham [q] ex Epiſcopatu Sciaharzulenſi ad Metropolitanam Baſræ eccleſiam circa annum 990. à Mari Patriarcha evectus fuit. Inde [r] ortum duxere Gabriel Taurata, & Joſeph Abbas cœnobii Bethabenſis, quorum res geſtas deſcribit Margenſis.

m *Tom.* 2. *p.* 419. *Tom.* 3 *pag.* 143. 457. 477.
n *Abulpheda tab. geogr. num.* 436.
o *Tom.* 2. *p.* 419.
p *Tom.* 3. *p.* 143.
q *Tom.* 2. *p.* 443. *Tom.* 3. *p.* 175.
r *Tom.* 3. *p.* 457. 477.

Sciraz, Siraſium.

Sciraz شيراز, *Siraſium* Baudrandio, qui illam cum Perſepoli malè confundit (Perſepolis enim eſt quæ hodie *Aſtachar* & *Chil-Minar* dicitur, hoc eſt, quadraginta columnæ, quia tot ſuperſunt in ruinis:) urbs Perſidis propriè dictæ, ab Aſpahano duabus ſuprà ſeptuaginta

paraſangis diſtans, ſub Dynaſtia Ommiadum Chalipharum condita à Mohammado Caſemi filio, Ocaili nepote; ut notat [a] Abulpheda, & ex aliis Orientalibus Geographis [b] Herbelotius, qui plures inde ortos ſcriptores Mahometanos laudat. Epiſcopalis ſub Metropolitano Perſidis, ut conſtat ex tabula Eliæ [c] Damaſceni. Amrus [d] narrat in electione Maris & Joannis Patriarcharum, qui Metropolitæ Perſidis fuerant, Scirazitas operam ſuam egregie navaſſe, eaque peracta opiparum convivium in urbe Bagdado inſtruxiſſe: ex quo conjicitur, Sedem Metropolitani Perſidis per ea tempora in Scirazitarum civitate fixam fuiſſe.

a Tab geograph. num. 320.
b Bibl. Orient. pag. 787. & ſeq.
c Tom. 2. p. 460. Suprà pag. 423.
d Cap. 59. & 60.

Seered, ſivè Seert.

Seered ܣܥܪܬ, Arabibus سعرت *Seert*, & اسعرد *Eſeerd*: urbs Epiſcopalis juxta Tigrim amnem, ad ejus ortum & boream poſita: abeſt à Majapharkino itinere diei cum dimidio, ab Amida quatridui, à Moſulo quinque dierum; eſtque ad auſtrum Majapharkini & Amidæ, & ad ortum boreamque Moſuli, ut ſcribit [e] Abulpheda, qui illam ponit in regione, quam Arabes ديار ربيعة *Diar-Rabia* vocant. Aliàs Syris dicitur ܡܒܕܪ *Mobadra*, ut ex Chronico [f] Syriaco conſtat. Olim quidem Metropolitano Adjabenico ſuberat, qui totam Aſſyriam & Adjabenen regebat; ſequiori tamen ævo in Metropolitanam erecta legitur: nam in Concilio Amidenſi, quod anno Chriſti 1616. ab Elia Patriarcha celebratum eſt, *Elias Archiepiſcopus* [g] *Seert*, interfuiſſe perhibetur. Simeon ejuſdem Eccleſiæ Metropolitanus noſtra ætate fidem catholicam profeſſus, ejuſdem formulam in Urbem tranſmiſit. Denha Simeon [h] ex Archiepiſcopo Seert, Gelu, & Salmaſæ in Patriarcham Chaldæorum anno Chriſti 1580. electus eſt.

e Tab geograph. num. 264.
f Tom. 2. p. 382.
g Tom. 1. p. 547.
h Tom. 1. p. 538. Tom. 2. pag. 456. Tom. 3. pag. 621.

Segeſtana, ſivè Sacaſtena, & Drangiana.

Segeſtana سجستان, aliàs *Sigiſtan*, & *Siſtan*: provincia regni Perſarum, antiquis *Drangiana* appellata; ubi populi [i] *Drangæ*; *Arimaſpi*, aliàs Evergetæ; *Gedruſi*; *Zarangæ*. Iſidorus [k] Characenus addit *Sacas*, à quibus *Sacaſtenam* regionem dictam affirmat, unde recentiorum *Segeſtana*, ſicut ex urbe Zarangia dicti *Zarangæ*, ut mox patebit. Eſt autem [l] Segeſtana inter Choraſanam, Macranam, & Sindiam; habetque Choraſanam ad occaſum, Macranam ad ortum, Deſertum Perſidis & Carmaniæ ad auſtrum, Indiam ad boream. Fluvius Segeſtanæ vocatur Arriano [m] lib. 4. cap. 6. *Etymander*; idemque [n] Abulphedæ هندمند *Hendimand*, qui præcipuas ejus regionis urbes interfluit: ſunt autem juxta eundem Abulphedam 1. زرنج *Zarangia*, olim dicta رامشهرستان *Ramſcehereſtan*, & de nomine totius provinciæ سجستان *Segeſtan*, ubi Sedes Epiſcopi, ut infrà dicam. 2. درغس *Daraggas* ſivè *Draggaſa*, unde Græcis Δράγγαι, & Latinis *Drangæ* populi, & regio Δραγγιανὴ *Drangiana*. 3. بست *Boſt*, quæ videtur antiqua *Prophthaſia*. Minora oppida ſunt Abulphedæ خاش Cha-

i Plin. lib. 6. cap. 23.
k Vide Cellar. lib. 3. cap. 21. pag. 839.
l Abulphed. cap. 12. Herbel. p. 797.
m Cellar. lib. 3. cap. 22. p. 845.
n Tab geograph. num. 339. 340. 343.

Chavas, سروان *Saruan*, & الطاق *Tak*. Complures doctrina celebres apud Mahometanos inde prodiere, quibus cognomina de Segeſtana quidem سجزي *Segezi*, ſivè سجستاني *Segeſtani*; de Zarangia verò زرنجي *Zarangi*; de Boſta autem بستي *Boſti*. In jure eccleſiaſtico Chaldæorum, toti provinciæ Epiſcopus præerat Metropolitano Haræ ſubjectus, qui Segeſtanæ ſeù Zarangiæ morabatur, ut ex tabula Eliæ [a] Damaſceni liquet; poſtea Metropoliticis & ipſe privilegiis auctus eſt, quemadmodum [b] Amrus ſcribit. Temporibus Salibazachæ Patriarchæ circa annum Chriſti 720. Stephanus [c] Segeſtanæ cœnobium condidit. Georgius [d] Caſcaræ Epiſcopus à Sabarjeſu Zanbur ad Segeſtanam, Choraſanam, & Chatajam miſſus eſt.

a *Tom.2. p.459.*
b *Tom. cit. pag. 458.*
c *Tom 2. p.430.*
d *Suprà p.735.*

Seleucia, ſeù Coche, in Babylonia.

Seleucia. Appianus de Seleuco Nicatore pag. 201. *Novem urbes de ſuo nomine Seleucias appellatas condidit*. Sunt autem 1. *Seleucia Babyloniæ ad Tigrim*, quæ olim [e] *Coche* dicebatur, Syris verò eſt ܣܠܝܩ *Selik*, & corruptè apud Metaphraſtem *Salec*; Arabibus سليقية *Selikia*, & مداين *Madajen*, etſi hæc poſtrema vox propriè utramque urbem complectitur, Seleuciam ſcilicet & Cteſiphontem, & à recentioribus hiſtoricis pro Cteſiphonte potius uſurpatur. Primùm Metropolitana ſeù Archiepiſcopalis; poſtea Patriarchalis Chaldæorum ſivè Neſtorianorum: quorum ſeriem habes Tom. 2. ac 3.

e *Tom.1. p.188. Suprà pag. 622.*

Seleucia Elymæorum, aliàs Garmæorum, quæ & Beth-Seleucia.

2. *Seleucia Elymaidis*, Hedyphonti ſeù Hedypno fluvio adpoſita, *Soloce* prius appellata, ut ex Strabone & Plinio ſcribit [f] Cellarius. Syri illam ܣܠܘܟ *Seluc*, ſeù ܒܝܬ ܣܠܘܟ *Beth-Seluc* vocant, & regionis Garmæorum Metropolim faciunt, de qua vide quæ ſuprà [g] dixi.

f *Lib.3. cap. 19. pag. 804.*
g *Pag.418. 732. & 747. & ſeq.*

3. *Seleucia Piſidiæ* ad Taurum, *Ferrea* dicta, de qua vide [h] Cellarium.

h *Pag.191. 192.*

4. *Seleucia Pamphyliæ*, quam Holſtenius diverſam eſſe à Seleucia [i] Piſidiæ oſtendit.

i *Cellar. p. 225.*

5. *Seleucia Iſauriæ*, ad Calycadnum, *Tracheotis* cognomine, quam [k] nonnulli in Cilicia ponunt.

k *Idem p. 225. 228. 233. 237.*

6. *Seleucia Lydiæ*, olim [l] *Trallis*, ad Mæandrum.

l *Idem p.138.*

7. *Seleucia Meſopotamiæ*, Zeugmati [m] oppoſita.

m *Pag.713.*

8. *Seleucia Pieria*, ad mare [n] Syriæ infrà Antiochiam magnam.

n *Pag. 410. & ſeq.*

9. *Seleucia ad Belum* in Syria, aliàs [o] *Seleucobelus*, infrà Antiochiam meridiem versùs. Joſephus [p] aliam *Seleuciam* memorat *ad lacum Semechonitarum* in Batanæa trans Jordanem. In hiſtoria monaſtica Thomæ Margenſis frequenter occurrit [q] regio ܣܠܟ *Soloch*, ſeù *Salach*, quam *Seleuciam* reddideris, eſtque in finibus Adjabenæ & Mediæ; cujus incolas Plinius *Silices* vocat.

o *Pag.420.*
p *Bell. Jud. l.4. cap.1.*
q *Vide ſuprà p. 711. & ſeq.*

Sena

Sena.

Sena ܣܢܐ, Arabibus السن *Senn*. Triplex hujus nominis urbs Abulphedæ [a] memoratur. Prima, inter Edeſſam & Amidam: ubi Jacobitæ [b] cœnobium Barſumæ dicatum habuere. Altera in regione Rajæ in Parthia, ſeù Eraka Agemica. Tertia ad ripas Tigris, ab Haditha decem paraſangis [c] diſtans, ubi Zaba minor in Tigrim influit: quæ aliàs *Cardaliabeda* dicitur. Hæc poſtrema in jure Neſtorianorum Epiſcopalis fuit, ad provinciam [d] Patriarchalem ſpectans: cujus Epiſcopi laudantur *Jeſujabus* [e] ſub Jeſujabo Adjabeno, Narſes [f] ſub Timotheo, Sabarjeſus [g] ſub Sergio, Joannes [h] ſub Mari, Stephanus [i] ſub Sabarjeſu Zanbur, qui Senenſi eccleſiæ Bavazicham adjunxit. Ex his Joannes ab eccleſia Senæ ad Metropolim Perſidis translatus, Mari Patriarchæ defuncto ſucceſſit anno 1001. Vide *Coniſapor*.

a *Tab. geograph. num.* 265.
b *Diſſertat. de monophyſitis*, *vide* Monaſterium Barſumæ.
c *Suprà p.* 733.
d *Tom.* 2. *p.* 459.
e *Tom.* 3. *p.* 145.
f *Tom* 3. *p.* 494.
g *Tom.* 2. *p.* 439.
h *Tom.* 2. *p.* 443.
i *Suprà p.* 740.

Seilan, Serendib, & Silan.

Serendib سرنديب; Herbelotio [k] *Serandib*; Abulphedæ [l] *Sarandib*, & سنكديب *Sancadib*; Indis, teſte Coſma [m], *Sielediba*; Græcis *Taprobana*; Syris [n] ܣܝܠܢ *Silan*: veteribus [o] *Salice*, unde incolæ etiam *Salæ*; recentioribus *Seilan*, & *Seilan-Dib*; (non *Ceylan*, aut *Zeilan*, ut in tabulis geographicis perperàm legitur:) inſula maris Indici in ora ſinus Gangetici, propè promontorium *Comar*, quod *Cory* & *Colligicum* ſeù *Coliacum* Ptolemæo & Plinio dicitur. Anno Chriſti 535. *ea in inſula exſtabat eccleſia Chriſtianorum advenarum ex Perſide, ac Presbyter in Perſide ordinatus eoque miſſus, Diaconus item cum reliquo eccleſiaſtico miniſterio: item in Male*, hoc eſt, Maliapora: *in Calliana verò Epiſcopus erat, in Perſide ordinari ſolitus*, ut inquit [p] Coſmas. Sequiori ævo Epiſcopus Serendibæ præfuit, Metropolitano Perſidis ſubjectus: quod enim in Tabula, Eliæ Damaſceni [q] مرمديت *Marmadit* ſcribitur, id سرنديب *Serendib* legendum eſt, ut ſuprà [r] monui.

k *Bibl. Orient. pag.* 806.
l *Tab. geograph. num.* 38.
m *Vide ſuprà p.* 437. & 438.
n *Tom.* 3. *p.* 594.
o *Vide Cellar. lib.* 3. *c.* 23. *pag.* 876. & *ſeq.*
p *Topographia Chriſt.*
q *Tom.* 2. *p.* 460.
r *Pag.* 771.

Sina, & Maſina.

Sinarum regio juxta Orientales duplex [ſ] eſt. Alteram abſolutè dicunt ܨܝܢ *Sin*, ſeù صين *Cin*, hoc eſt, *Sinam* & *Cinam*: alteram ܡܨܝܢ *Maſin*, ماجين *Magin*, ماشين *Maſcin*, & ماصين *Macin*. Hujus nomine meridionalem Sinarum partem intelligunt, quæ hodie Sina propriè dicitur, & in novem olim provincias dividebatur: prioris autem vocabulo borealem Sinam deſignant, quæ Chataja quoque iiſdem appellatur, & à Coblajo in ſex provincias diviſa perhibetur. Metropolis [t] Maſinæ *Chumdan* ſivè *Nankinum*; Sinæ verò ſeù Chatajæ *Pekinum*, quod aliàs *Chan-Balek* ſivè Chambalu dicitur. Neſtoriani utrobique frequentes. In Maſina quidem [u] Olopuen ſeù Jaballaha Epiſcopus anno Chriſti 636. fidem Chriſtianam prædicavit. In monumento [x] Sinico Joannes Epiſcopus princeps eorum dicitur, qui Evangelium Sinis annunciarunt: laudatur verò Gregorius Presbyter

ſ *Suprà p.* 504. 505. 511. 512. *Herbel. p.* 811.
t *Suprà p.* 552.
u *Suprà p.* 540.
x *Pag.* 543. 545. 550.

byter & Archidiaconus Chumdanæ civitatis; illud autem monumentum erectum eſt anno Chriſti 781. *à Jazedbuzido Presbytero & Chorepiſcopo ejuſdem urbis Chumdanæ, & à Gabriele Presbytero, & Archidiacono, & Eccleſiarcha Chumdanæ & Saragæ*, quum Epiſcopus ejus loci eſſet *Nim-Ciù*, anno Chriſti 1288. Sergius [a] Epiſcopus Neſtorianorum ædificavit eccleſiam in Cinghianfu civitate Maſinæ. Altera ejus gentis eccleſia [b] in Quinſai regia urbe extabat. Joannes Maſinæ [c] Metropolita anno Chriſti 1490. ordinatus fuit: Jacobus ei ſucceſſit, Jacobo Joſephus, qui Sinæ, Maſinæ, & Indiæ Epiſcopi appellantur. In Sina boreali paulò poſt annum Chriſti 714. Metropolitana [d] eccleſia vel primum inſtituta fuit, vel certus ei locus inter alias Metropolitanas eccleſias aſſignatus à Salibazacha Patriarcha. Ejuſdem regni Metropolitanus ſub Timotheo ac Theodoſio memoratur. In tabula Metropoleon, Sinenſis eccleſia in duas [e] dividitur, quarum prioris Sedes *Chan-Balech*, alterius *Tanchet* vocatur. Utraque unita videtur poſt annum 1260. nam [f] Jaballaha, qui in locum depoſiti Simeonis anno 1279. ſubrogatus eſt, modo *Sinenſis*, hoc eſt Chambalienſis, Metropolita dicitur, modò *Tanchetenſis*.

a *Paulus Venetus cap.* 61.
b *Idem cap.* 54.
c *Tom.* 3. *p.* 590.
d *Suprà p.* 521. 522.
e *Tom.* 2 *p.* 458.
f *Tom.* 2. *p.* 256. 257. 456.

Singara, Sigara, Sengiar. *Singara* Arabibus *Sengiar* سنجار, Syris ܫܝܓܪ *Scigar*, urbs [g] Meſopotamiæ tribus fere manſionibus à Moſul ac Tigri fluvio diſtans, ad occaſum Moſuli & ad auſtrum Niſibis poſita in monte cognomine: cujus in hiſtoria Dynaſtiarum Abulpharagii frequens mentio ab anno Hegiræ 512. ad annum 617. hoc eſt, ab anno Chriſti 1128. ad annum 1220. Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo [h] Niſibeno. Subchalmaranus [i] Singaræ Epiſcopus ſub Timotheo Patriarcha claruit, in eccleſia Niſibis ordinatus, & ab eodem in urbe Bagdado perfectus. Simeon [k] à Mari Patriarcha circa annum 988. ordinatus. Moſes [l] unus ex iis fuit, qui Machicham Patriarcham conſecrarunt anno Chriſti 1092. Joannes [m] ejuſdem eccleſiæ Epiſcopus Synodo Timothei ſecundi anno Chriſti 1318. interfuit. Quum verò Niſibena Metropolis in Amidenſem, Bethzabdenſem, & Heſnenſem ſequiori ævo diviſa fuiſſet, Singaræ eccleſia ſub Amidenſi Metropolitano fuit.

g *Abulphed. tabul. geogr. num.* 252.
h *Suprà p.* 429.
i *Tom.* 3. *p.* 500.
k *Tom.* 2. *p.* 443.
l *Tom.* 3. *p.* 551.
m *Tom.* 3 *p.* 341. 570.

Siraph. *Siraph* سيراف, urbs Perſidis propriè dictæ, ad ſinum Perſicum, à Sciraza ſexaginta ferè paraſangis diſtans, teſte [n] Abulpheda. Herbelotius [o] illam ſcribit olim dictam شيراب *Scirab*, & شيراف *Sciraph*. In tabula Eliæ Damaſceni [p] perperàm vocatur *Siran*. Eſt caput regionis, quam كورة اردشير *Curat-Ardaſcir* dicunt. Epiſcopalis ſub Metropolitano [q] Perſidis. Mares Tobi filius primum Perſarum Metropolita, deinde Neſtorianorum Patriarcha, cœnobium in urbe Argiana conditum inſtauravit ſumptibus & expenſis monachi cujuſdam Siraphenſis, ut Amrus [r] ſcribit.

n *Tab. geograph. num.* 319
o *Bibl. Orient. pag.* 814.
p *Tom.* 2. *p.* 460.
q *Ibidem.*
r *In vit. Patriarch. cap.* 59.

Soco-

Soba. Vide, *Niſibis*.

Socotora, ſeù Dioſcoridis inſula.

Socotora سقطرة, aliis *Zocotora*, antiquis *Dioſcoridis inſula*, in Oceano Æthiopico ad oſtium ſinus Arabici, centum circiter millia-ribus diſtat à propiore continenti Arabiæ Felicis. Ibi aloës ingens copia, quàm Arabes صبر السقطري *Sabr-al-Socotori*, hoc eſt, *Aloëm Socotorinam* dicunt, eamque præſtantiorem aloë Scegerina, & Ha-dramuthina, quæ nimirùm in Sceger (*Syagram* Græci dicunt, unde Syagrum Arabiæ promontorium contra Socotoram:) & Hadra-muth Arabiæ Felicis provinciis naſcuntur. Abulpheda [a] ex Azizio: a *Tab. geograph. num.* 375.
جزيرة سقطرة طولها ثمانون فرسخا واهلها نصارى نسطورية .
Inſula Socotora habet in longitudine octoginta paraſangas: ejus autem incolæ ſunt Chriſtiani Neſtoriani. M. Paulus Venetus lib. 3. cap. 31. *Inſula Scotra* (ſic vocat: in impreſſis verò perperàm legitur, *Scoira*:) *incolæ Chriſtiani*, *habent Archiepiſcopum*. Sequiori ſcilicet ævo, quum Archiepiſcopus [b] Indiarum in ea inſula reſidere conſuevit: nam Coſmæ tempore, anno ſcilicet Chriſti 535., Clerici dumtaxat ibi erant, ex Perſide, ubi ordinabantur, illuc tranſmiſſi: poſtea Epiſcopus eidem inſulæ datus eſt, Metropolitano Perſarum ſubjectus, juxta Tabulam [c] Eliæ Damaſceni. Anonymus [d] Socotoræ Epiſcopus à Sabarjeſu Zanbur Patriarcha anno Chriſti 1063. ordinatus eſt. Cyriacus [e] ejuſdem eccleſiæ Epiſcopus anno 1281. ordinationi Jaballahæ Patriarchæ interfuit. Chriſtianorum ejuſdem inſulæ fit mentio in hiſtoria Luſitanica.

b *Suprà p.* 423. 437. & 602.
c *Tom.* 2. *p.* 460.
d *Amrus in vita Patriarchar. cap.* 65.
e *Tom.* 2. *p.* 456.

Soltania.

Soltania السلطانية urbs Aderbiganæ, à Tauriſio diſtat itinere octo dierum; condita à Charbanda ſeù Algiaptu, Argoni Tartarorum Imperatoris filio, qui illam imperii ſedem fecit, teſtibus [f] Abulpheda, & [g] Herbelotio. Joannes XXII. Summus Pontifex anno Abuſaidi filii Charbandæ ſecundo, Chriſti 1318. Soltanienſem Archiepiſcopatum inſtituit, evecto ad eam dignitatem Franco Peruſino Ordinis Prædicatorum, eique datis nonnullis Suffraganeis Epiſcopis, quos ſuprà [h] recenſui. Franco ſucceſſit Joannes de Core anno 1330. Inde in provinciam Naxuanam translata eſt Archiepiſcopalis Sedes, quam in præſentem uſque diem adminiſtrant Fratres Ordinis Prædicatorum, quos olim Summi Pontifices [i] legare in Perſidem conſueverant, ut Neſtorianos, Jacobitas, & Armenos ad Catholicam eccleſiam revocarent.

f *Tab. geograph. num.* 434.
g *Pag.* 827.
h *Pag.* 131.
i *Loc. cit.*

Sori, Beth-Sori.

Sori, aliàs *Beth-Sori* ܒܝܬ ܨܘܪܝ, urbs [k] Garmæorum: forſè *Beſſara* [l] Ptolemæi, aut *Soſirate* [m] Plinii: Epiſcopalis ſub Metropolitano Beth-Garmæ. Joannes Epiſcopus Beth-Sori inter propagatores Neſtorianæ hæreſeos in Aſſyria & Perſide à Simeone [n] Beth-Arſamenſi recenſetur.

k *Tom.* 1. *p.* 353.
l *Lib.* 6. *cap.* 1.
m *Cellar. lib.* 3. *pag.* 804.
n *Tom.* 1. *p.* 353. *Tom.* 3. *p.* 204.

Spa-

Spanira, ſeù Cteſiphon.

Spanira صبانير, aliàs *Cteſiphon*, & *Chalanne*: urbs [a] Babyloniæ ex adverſa parte Seleuciæ; olim Archiepiſcopalis, deinde Patriarchalis Neſtorianorum.

a Suprà p 625. Tom. 2. pag. 409. Tom. 3. p. 402.

Suſa, Suſan.

Suſa, Syris ܫܘܫܢ *Suſan*, Arabibus سوس *Sus*: vetus regia Perſarum, apud [b] ſacros prophanoſque [c] Scriptores celebris, *Memnonia* Græcis dicta, caput regionis Suſianæ, ad Eulæum fluvium poſita, propter amœnitatem loci, nomen habet à liliis, quæ multa in regione illa naſcuntur, & *Suſan* indigenæ vocant lilium, ut [d] Athenæus & Stephanus [e] obſervant. Ibi corpus Danielis prophetæ jacere affirmant [f] Abulpheda, Jeſujabus [g] Niſibenus, & Gregorius [h] Abulpharagius. Ibidem ſepultum fuit corpus S. Simeonis Archiepiſcopi Seleuciæ & Cteſiphontis, ut in Officio ejuſdem apud Chaldæos legitur [i] his verbis: ܐܬܩܒܪ ܩܕܝܫܐ ܫܡܥܘܢ ܒܫܘܫܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܝܠܡܝܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܠܘܬ ܛܝܝܐ ܫܘܫ: *Sepultus eſt ſanctus Simeon in Suſan Elamitarum urbe, quam Arabes Sus appellant*. Abulpheda, aliique geographi Orientales [k], Suſæ nomine tres urbes deſignant: Suſam nimirùm Elamitarum, de qua nobis ſermo eſt; & *Suſam* Mauritaniæ in ora Oceani Atlantici; & *Suſam* Arabiæ juxta montem Sinai ad ſinum Arabicum ſeù mare Erythræum, quam vulgo *Sues* dicunt. His adde quartam *Suſam* in Aſſyria, ſeù Moſulana ditione, quam Abulpharagius [l] ejuſque Chronici Syriaci continuator [m] *Sus caſtrum* vocant. Ejuſdem meminit [n] Abulpheda, additque quintam Suſam, quam Geziræ vicinam dicit. Porrò hallucinantur qui Suſam cum Suſtra eandem faciunt, ut mox demonſtrabitur. Suſæ Epiſcopatus apud Neſtorianos [o] ſub Metropolitano Lapetæ ſeù Elamitarum ſivè Gandiſaporenſium fuit: & Ledan quoque urbem complectebatur, ut ex Tabula Eliæ Damaſceni liquet. Epiſcopi ejuſdem urbis [p] fuere, S. Milles martyr anno Chriſti 330. Abdas anno 419. Jozachus 500. Paulus 530. Iſaac 680. Joſue qui & Maranzacha 840. Michaël 852. Jeſujabus ex Suſa ad Halavanam tranſlatus anno 892. Jaballaha 1257. Joannes ab anno 1265. ad annum 1281. Sciaadoſtus [q] & Suſæus inde originem traxere. Paulus [r] Barſumæ Niſibeni æqualis, Ledani Huzitarum oppidi Epiſcopus fuit circa annum 460.

b Daniel. 8. 2. Nehem. 1. 1. Eſther. 1. 2.
c Ptolem. lib. 6. cap 3. Plin. lib. 6. cap. 27. Strab. lib. 15.
d Lib. 12 cap. 1.
e De Urbibus.
f Tab. geograph. num 296
g Tom 3 p. 306.
h Hiſtor. Dynaſt. pag 54.
i Tom. 1 pag. 3. & 4.
k Apud Herbel. pag. 829.
l Pag. 270. 284.
m Suprà p. 100.
n In deſcript. Meſopotamiæ.
o Tom 2. p 459. Suprà pag. 745. & 746.
p Tom. 1. p 186. Tom. 2 pag 401. 409. 422 440. 455. 456 Tom. 3. pag 147. 211 369. 489. 614 615.
q Tom. 3 p 227. 6 3
r Tom. 1. p. 353.

Suſtra, Soſter, Toſter.

Suſtra ܫܘܫܛܪܐ, Arabibus سستر *Soſter*, ششتر *Scioſter*, & تستر *Toſter*: urbs Huzitarum à Gandiſapore octo paraſangis diſtans, Abulpheda [f] teſte, qui illam à Suſa diſtinguit, & Suſam quidem habere ait in longitudine gradus 73. 45. in latitudine 32. 15.; Suſtram verò in longitudine gradus 74. 5. in latitudine 31. 30. Elias quoque Damaſcenus in Tabula Metropolitanarum & Epiſcopalium eccleſiarum, alium eſſe Ledani & Suſæ Epiſcopum ab Epiſcopo Suſtræ affirmat [t] his

f Tab. geograph. num. 299.
t Tom 2. p. 459.

his verbis: اسقف كرخ لادن والسوس . اسقف الاهواز . اسقف تستر *Epiſcopus oppidi Ledan & Suſæ. Epiſcopus Huzitarum. Epiſcopus Toſter*, hoc eſt, *Suſtræ*, pro qua perperàm [a] obrepſit تسر *Teſra*. Abulpharagius verò in hiſtoria [b] Dynaſtiarum pro una eademque urbe accipit Suſtram & Suſam: ومات دانيال ودفن في قصر شوشن اعني مدينة تستر *Mortuuſque eſt Daniel, & ſepultus in arce Suſan, quæ eſt urbs Toſter*. Eadem eſt [c] Herbelotii, & [d] Baudrandii ſententia: quæ tamen ex accurata Suſianæ deſcriptione, quam Abulpheda edidit, falſitatis convincitur; niſi dicatur, Suſtram in locum vicinæ Suſæ jam deſtructæ ſucceſſiſſe, adeoque ab auctoribus, quæ de Suſa antiqua in ſacris prophaniſque memorantur, ad Suſtram referri. Porrò Suſtræ Epiſcopi præfuere Phuſes [e] Curtæi circa annum 460. Georgius [f] à Jeſujabo Adjabenico Patriarcha in Perſidem anno circiter 655. allegatus. Abraham [g] Toſter (non Teſræ) Epiſcopus ſchirantiæ morbo obiit anno 852. quo Theodoſius Patriarcha creatus fuit. Gregorius [h] à Sobenſi inter ſcriptores Syros laudatur, Jacobi ſynchronus, qui ab anno 754. ad annum 778. Neſtorianis Patriarcha præfuit. Ananjeſus [i] ſub Elia II. anno 1111. ut Amrus refert, cujus in codice, pro Toſter, amanuenſis vitio obrepſit بستادر *Beſtadara*.

a Tom. 2. p. 459. & Tom. 3. p. 211.
b Pag. 54. 83.
c Bibl. Orient. pag. 819.
d Verbo, Suſa.
e Tom. 1. p. 353.
f Tom. 3. p. 131. 133.
g Tom. 3. p. 211.
h Tom. 3. p. 227. 228.
i Tom. 2. p. 449.

Syria, Sciam.

Syria, indigenis olim ܐܪܡ *Aram*, poſtea ex Arabica voce [k] شام *Sciam* dicta, juxta recentiores geographos tùm Syros tùm Arabas, totum illum terrarum tractum complectitur, excepta Meſopotamia & Aſſyria, qui à Plinio [l] his verbis deſcribitur: *Juxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxima, & pluribus diſtincta nominibus. Namque Palæſtina vocabatur, qua contingit Arabas; & Judæa; & Cœle; dein Phœnice: & qua cedit intus, Damaſcena: & eadem Meſopotamia inter Euphratem & Tigrin: quaque tranſit Taurum, Comagene: & ultra Armeniam Adjabene, Aſſyria ante dicta: & ubi Ciliciam attingit, Antiochia*, ſeù Antiochene. Abulpheda [m] in Sciama ſeù Syria comprehendit præter Meſopotamiam & Aſſyriam, regiones omnes Plinio memoratas; nec non Arabiam Petræam, Ciliciam, & Armeniam minorem. Quæ eſt Neſtorianorum quoque in diviſione eccleſiarum Metropolitanarum ſententia: nam ſub Metropolitano *Sciamæ* ſivè Syriæ recenſent eccleſias [n] *Alepi*, *Hieruſalem*, *Manbegæ* ſeù Hierapolis, *Mopſveſtiæ*, *Tarſi*, & *Malatiæ* ſivè Melitenæ. Sedes Metropolitani *Damaſcus*, cujus poteſtas etiam in Neſtorianos per Ægyptum Cyprumque inſulam diſperſos extendebatur. Poſtea quum Franci Terram ſanctam, & Armeni Ciliciam tenerent, in urbes *Hieruſalem*, ac *Tarſum* tranſlata eſt. Turcis demùm omnia occupantibus, Metropolitana illa cum *Amidenſi* conjuncta. Vide, *Amida*, *Damaſcus*, *Hieruſalem*. Sciamæ

k Tom. 3. p. 346. 347.
l Lib. 5. cap. 12.
m In deſcript. Syriæ cap. 6.
n Tom. 2. p. 459.

mæ Metropolim memorat Theodoſius [a] Patriarcha in epiſtola Synodica. a *Tom.3. p.347.*

T

Tabareſtan, Tabreſtan. **T**Abareſtana طبرستان, ſeù *Tabreſtan*: antiquæ Hyrcaniæ majorem partem continens regio, inter Choraſanam ad ortum, Ghilanam ad occaſum, Parthiam ſeù Erakam Agemicam ad auſtrum, & mare Caſpium ad boream. Populi Arabibus *Tabari*, antiquis [b] *Tapori* ſeù *Tapyri*, qui Ptolemæo *Hyrcanis Orientaliores* dicuntur, Straboni autem *inter Derbices & Hyrcanos habitare in Margiana*. Præcipuæ urbes [c] Tabareſtanæ, Mazanderanæ, & Cumaſæ in Tabulis Abulphedæ hæ recenſentur. استراباد *Aſterabad*: ابسكون *Abaſcun*: جرجان *Giorgian*: سارية *Saria*: امل *Amol*: سمنان *Semnan*: الدامغان *Damagan*: بسطام *Baſtam*: دباوند *Debavend*: ويمه *Vima*: مامطير *Mametir*: رويان *Rujan*, aliàs سارستان *Sareſtan*: ناتل *Natel*: دهستان *Daheſtan*. In Tabula Amri [d], unus Metropolitanus Tabareſtanæ Rajæque præeſſe dicitur. Vide *Raja*.

b *Cellar. lib. 3. cap. 21. p. 829. & ſeq.*
c *Herbel. p.272. in voce* Comus. *Et pag. 568. in* Mazanderan. *Et pag. 1003. in* Thabareſtan.
d *Tom.2. p.458.*

Tagrit, ſeù Tecrit. *Tagrit* ܬܓܪܝܬ, Arabibus تكريت *Tecrit*, urbs Meſopotamiæ ad fluvium Degilam ſeù Tigrim minorem, inter Moſul & Bagdadum poſita: alia à Majapharchino, ut in Diſſertatione de Monophyſitis [e] oſtenſum eſt, & conſtat ex tabulis geographicis. Tagriti eccleſiam habuere [f] Neſtoriani operâ Salibazachæ Tirhanenſis Epiſcopi, poſtquam Jacobitis in urbe Niſibi Cyprianus Metropolita alteram dediſſet. Quòd autem Sedes Primatis Jacobitarum ibi fixa eſſet, Epiſcopos habere Neſtorianis nequaquam permiſſum fuit, ſed eccleſiam illam per clericos ſuos vicinus Ninives Epiſcopus regebat.

e *In voce*, Maipheracta, *&* Tagrit.
f *Tom.3. p. 112.*

Tahal. *Tahal* ܛܚܠ urbs Garmæorum [g] Epiſcopalis ſub Metropolitano Beth-Seleuciæ, unde [h] Xenaias Monophyſitarum anteſignanus ortum duxit. Daniel [i] Epiſcopus Tahal inter ſcriptores Syros à Sobenſi laudatur.

g *Suprà p. 418.*
h *Tom.1. p.352. Tom. 2. pag. 10.*
i *Tom.3. p. 174.*

Talon. *Talon* ܬܠܘܢ, Ptolemæo [k] *Talos*, inſula & urbs in ſinu Perſico, Epiſcopalis ſub Metropolitano Perſidis, teſte Jeſujabo [l] Adjabeno.

k *Vide Cellar. lib. 3. cap. 14. pag. 708.*
l *Tom.3. p. 136.*

Tanchet, Tangut. *Tanchet* تنكت, Abulphedæ [m] *Toncat*, Paulo Veneto [n] aliiſque recentioribus [o] *Tanguth*: regio Tartariæ magnæ in parte meridionali verſus Sinas. In civitatibus ejus regionis Sachion, Chinchintalas, Suchur, Campion, & Calacia nonnullas eccleſias Neſtoriani habuere, de quibus idem [p] Paulus Venetus. Metropolitanus Tanchetenſis [q] in Tabula Amri vigeſimum quartum locum occupat: in

m *Tab. geogr. num. 567.*
n *Lib. 1. cap 45. 49 63.*
o *Baudrandius* Tangutum.
p *Vide ſuprà p. 503.*
q *Tom.2. p.458.*

in hiſtoria verò Neſtoriana laudantur [a] Metropolitæ Simeon, Jaballaha, & Jeſuſabranus.

a *Tom.2. p.*255. 256. 456. *Suprà pag.* 112. 113. 502.

Taphar.

Taphar ظفار, emporium [b] ad ſinum Arabicum, à Sanaa Felicis Arabiæ urbe diſtans viginti quatuor paraſangis, teſte [c] Abulpheda: unde [d] *Sapphoritæ* Ptolemæi inter Homeritas & Sabæos, dicti à *Sapphar* Metropoli, quam Plinius *Saphar*, Arrianus *Aphar* ſcripſit; Baudrandius verò *Taparam* vocat. Archiepiſcopalis Homeritarum regni, ut ex Actis [e] S. Gregentii colligitur. Conſtantio imperante tres eccleſiæ in ea regione fundatæ: altera in Metropoli Taphar, altera in urbe Aden, tertia in Hormuz. Vide *Arabia*.

b *Suprà p.* 563.
c *Tab.geograph. num.*21.
d *Cellar. lib.*3. *cap.*14 *p.* 706.
e *Suprà p.* 600. *&* 602. *Tom.*1 *pag.*383.

Taprobana. Vide, *Serendib*.

Tarſus.

Tarſus ܛܪܣܘܣ Ciliciæ Metropolis, apud Neſtorianos olim Epiſcopalis ſub Metropolitano Syriæ ſeù Damaſci, ut conſtat ex Tabula [f] Eliæ Damaſceni: poſtea in Metropolitanam erecta ſub Armenis Ciliciæ regibus, eique Cyprus inſula ſubjecta: Timotheus enim Tarſenſis [g] Archiepiſcopus Neſtorianis in Cypro commorantibus præerat anno Chriſti 1445.

f *Tom.*2. *p.* 459.
g *Suprà p.* 434.

Taurlz, Tabriz.

Tauriſium, Syris & Arabibus *Tauriz* & *Tabriz*: Metropolis Aderbiganæ. Ibi ſuos Epiſcopos habuere tùm Jacobitæ, tùm Neſtoriani, ut ſuprà [h] de Aderbigana dictum eſt. Et Neſtorianorum [i] quidem Epiſcopi fuere Joannes anno 1265. Anonymus anno 1551. & Gabriel anno 1708. Jacobitarum [k] verò Baſilius anno 1273. Severus anno 1277. Joſephus qui & Dionyſius anno 1280. Ad hunc [l] exſtat epiſtola Nicolai IV. ſcripta anno 1288. Latinorum quoque Epiſcopum Tauriſinum Guillelmum de Gigiis creavit [m] Joannes vigeſimus ſecundus anno 1330., datis ad Jacobitarum Maphrianum literis, ut eundem Guillelmum, Minoreſque fratres ac Prædicatores illuc miſſos ſtudiis ſuis complecteretur. Adeo Chriſtianis omnium nationum urbs illa frequens fuit, poſtquam Tartarorum reges Mediam, Aſſyriam, ac Perſidem occuparunt. Initio tamen regni Caſſani, hoc eſt, anno 1291. excitata à Mahometanis in Chriſtianos perſecutione, deſtructæ fuerunt [n] Tauriſii & Arbelæ Neſtorianorum Jacobitarumque eccleſiæ. Tauriſienſis fuit Simon filius Joſephi filii Abrahami, qui die 9. Julii anno Chriſti 1341. quatuor Evangelia exaravit in urbe Caffa pro Ebn-Sahm-addaula Tephliſenſi, ut notat Waltonus in prolegomenis ad Biblia Polyglotta de verſ. Perſica: ubi Simonem quidem *Al-Tabrizi* vocat, alterum verò *Teflizi*.

h *Pag.* 708.
i *Tom.*1. *p.* 525. *Tom.*2. *p.*456. *Suprà pag.* 299.
k *Tom.*2. *p.*253. 254
l *Vide ſuprà p.* 117.
m *Suprà p.*131. *& ſeq.*
n *Suprà p.* 122. 123.

Tela & Barbela.

Tela ܬܠܐ, urbs in regione Margæ in provincia Aſſyriaca, Epiſcopalis ſub Metropolitano Adjabenico, Barbelæ conjuncta: cujus Epiſcopi [o] Simeon & Jeſujabus ſub Patriarchis Denha, Jaballaha, ac Timotheo ſecundo claruere. Plures aliæ [p] Telæ occurrunt in Aſſyria, Meſopotamia, & Syria: ut Tela ad Sarſaram fluvium: Tela ad Arſaniam: Tela Birthæ in ditione Margenſi: Tel-Baſer: Tel-Aphar:

o *Tom.*2. *p.*456. *Tom.*3. *pag.*341. 501. 565. 570.
p *Tom.* 1. *p.* 19. 26. 191. 241. 243. 273. 276. 281. 395.

Tel-Chepha. Tel-Patrik: Tel-Chepha, aliàs Tela-Zachipha: Tel-Zala: Tel-Maſrita: Tel-Comum: Tel-Mahar: Tel-Neſa: Tel-Eda: Tel-Beſme: Tel-Cobab: Tel-Zama: Tel-Dara: Tela-Scialila: & Tela Mauzalta, quæ aliàs Conſtantina. Id enim Syris eſt *Tela*, ac Latinis *Mons*, & *Collis*, unde locis plurimis nomen impoſitum. Inter Epiſcopatus Niſibenæ Metropoleos Abdjeſus [a] *Tel-Chephenſem* recenſet.

Tom. 2. pag. 54. 98. 106. 108. 113. 114. 221. 228. 350. 353. 360. 437. 451. *Tom 3. pag.* 151. 326. 485. 519. 604.

a *Suprà p.* 429.

Thamanin, Themanona. *Thamanin* ثمانين, ſeù ثمانون *Thamanun*, vicus Aſſyriæ, de quo [b] Abulpheda. قرية ثمانين وهي شرقي دجلة على اقل من مسيرة يوم وقريبة ثمانين في جهة الشمال عن عمادية. *Vicus Thamanin ad ortum Tigris fluvii eſt, ab eo minus quàm diei itinere diſtans, habetque Ammadiam ad auſtrum*. Sunt [c] qui vico nomen Thamanini ab illis octo impoſitum volunt, qui poſt Diluvium ex Arca exiverunt. Sed *Thamanin* octoginta, non octo ſignificat. Illum vocat Agathias lib. 4. *pagum Thamanorum*: Gullielmus de Rubruquis cap. 49. Itinerarii Tartariæ, *Cemainum oppidum*: Interpres Georgii Elmacini hiſtor. Saracen. lib. 1. cap. 1. *pagum Thſemaninum*: & interpres Geographiæ Nubienſis Clim. 4. Par. 6. ھمانين *Jemanin*: lege, ثمانين *Themanin*. Epiſcopatus autem honore inſignis erat ſæculo duodecimo ſub Aſſyriaco Metropolitano. Ebedjeſus [d] Themanonæ Epiſcopus ab Amro ad annum Chriſti 1111. laudatur. Barſumas [e] ex Themanonæ Epiſcopo creatus fuit Patriarcha anno 1134.

b *In deſcription. Meſopotamiæ cap.* 7.

c *Herbel. Bibl. Orient. p.* 1022.

d *Tom.* 2. *p.* 449.

e *Tom.* 2. *p.* 449.

Tirhana. *Tirhana* ܛܝܪܗܢ, urbs & regiuncula Aſſyriæ trans Tigrim, in qua [f] Gabiltha, Chatara, & Charcana vici in hiſtoria Neſtoriana memorati comprehendebantur: Epiſcopalis ad Provinciam Patriarchalem pertinens, juxta [g] Eliam Damaſcenum. Inde ortum duxere [h] Salibazacha Patriarcha, Maranames Metropolita Adjabenicus, Cyriacus Baladæ Epiſcopus, & Amrus Matthæi filius, qui ab Ægyptiis ſcriptoribus *Tabrahanenſis* pro Tirhanenſi perperàm appellatur. Epiſcopi Tirhanæ [i] fuere, Phetion à Salibazacha Patriarcha ordinatus, cui in Patriarchali dignitate ſucceſſit anno 731. Milleſius ſub Maraba II. anno 740. qui alibi Sciaadoſtus dicitur. Salibazacha ſub Jacobo anno 760. Cajumas ſub Sergio anno 860. Joannes ab eodem Sergio in locum Cajumæ ad Sedem Niſibenam tranſlati ſubrogatus. Bochtjeſus ſub Joanne Iſæ anno 900. Elias ſub Joanne Nazuch & Jeſujabo Patriarchis uſque ad annum 1018. quo ad Patriarchalem dignitatem aſcendit. Gabriel ſub Sabarjeſu Zanbur anno 1063. cui ad Moſulanam Metropolim promoto ſucceſſit Machicha Salomonis filius ſub eodem Sabarjeſu & Ebedjeſu Aredi. Machicha autem ab hoc Ebedjeſu ad Metropolim Moſulanam tranſlato, Ebedjeſus alter Tirhanæ Epiſcopus præfectus eſt, qui unus ex iis fuit, qui eundem Machicham Patriarcham ordinarunt anno 1092. Narſes anno 1222. Emmanuel anno 1265. Brichjeſus anno 1281. Simeon anno 1318.

f *Tom.* 2. *p.* 430. *Tom.* 3. *pag.* 482. 486.

g *Tom.* 2. *p.* 459.

h *Tom.* 2. *p.* 430. *Tom.* 3. *pag.* 482. 486. 581.

i *Tom.* 2. *p.* 430. 431. 432. 439. 440. 446. 447. 448. 453. 455. 456. *Tom.* 3. *pag.* 112. 158. 177. 263. 341. 551. 565. 570. *Amrus in vita Patriarch. cap.* 65. 66. 67.

Ex his [a] Emmanuel & Brichjeſus in ordinationibus Denhæ & Jabalahæ Patriarcharum, munus Archidiaconi geſſerunt.

Tochareſtan, ſeù Tachuriſtan.

Tochareſtana طخارستان, Syris ܛܚܘܪܣܛܐܢ *Tachuriſtan*, regio trans [b] Oxum fluvium, quem [c] Orientales جيحون *Gihon* ſeù Gehon appellant. Populi *Tochari*, quos [d] Plinius in Serica, Ptolemæus in Bactriana ponit. Urbes Tochareſtanæ recenſentur ab [e] Abulpheda, سمنجان *Semengian*, اسكلكند *Eſcalcand*, ولوالج *Valvaleg*, راون *Raven*, الطايقان *Taikan*. Idem Abulpheda [f] *Balcham* Choraſanæ civitatem in Tochareſtanæ confinio collocat: quæ tamen in monumento Sinico [g] dicitur ܒܠܚ ܡܕܝܢܬܐ ܕܛܚܘܪܣܛܐܢ *Balch urbs Tachuriſtanæ*. Ibi Neſtoriani eccleſiam Metropolitanam habuere, ut ſuprà [h] dixi.

Toſter تستر. Vide, *Suſtra*.

Turcheſtan.

Turcheſtana تركستان, hoc eſt, Turcorum regio, juxta orientales geographos [i] totum illum terrarum tractum comprehendens, qui eſt trans fluvium سيحون *Sihon*, ſeù Jaxartem, uſque ad fines Chatajæ hoc eſt, Sinæ borealis: nam quod eſt ultra Gehon ſeù Oxum uſque ad Sihon, ad Mavaralnaharam ſpectat. In tabula Amri [k] Metropolitanus Turcheſtanæ undevigeſimo loco recenſetur. Vide, *Caſgara*, & *Mavaralnahara*.

Tus.

Tus طوس, Herbelotio [l] *Thous*, aliis *Tauſa*, nobilis Choraſanæ civitas, Ducum ejuſdem provinciæ olim ſedes, quæ poſtea ad urbem Niſabur translata eſt, à qua diſtat Tuſa tribus paraſangis, teſte [m] Abulpheda, qui addit: وعلى اربع فراسخ من طوس قبر علي بن موسى الرضى واما قبر الرشيد ففي قرية تسمى سناباد. *Quatuor à Tuſa paraſangis abeſt ſepulcrum Ali Redha filii Moſis; Raſcidi verò ſepulcrum eſt in vico, quem Sanabad vocant.* Redhæ meminit [n] Herbelotius, ejuſque مشهد *Maſcehad*, ſeù Mauſolæum, apud Tuſam celeberrimum à peregrinis Mahometanis viſitari non ſecus atque Hieroſolymitanum Domini noſtri Sepulcrum à Chriſtianis, obſervat. *Mexad*, & *Mexat* pro Maſcehad habent recentiores Geographi: idem autem Arabibus eſt *Maſcehad*, ac Græcis Μαρτυρεῖον, *Martyrium*, quo nomine Mahometani honorare ſolent ſepulcra eorum, quos velut Sanctos colunt. Samuel [o] Tuſæ Epiſcopus ſub Dadjeſu claruit anno Chriſti 430. Simeon [p] ejuſdem urbis Epiſcopus erat anno 1279. quo à Denha Patriarcha ad Metropolim Sinarum promotus eſt. Jacobus Tuſenſis Judæus Pentateuchum ex Hebræo in Perſicum ſermonem tranſtulit, qui Conſtantinopoli typis Hebraicis prodiit anno Chriſti 1551. teſte Waltono in prolegomen.

de

a *Tom.* 2. *p.* 456. *Tom.* 3. *pag.* 565. *Suprà pag.* 660.

b *Abulphed. c.* 24.

c *Herbelot. pag.* 401.

d *Vide ſuprà p.* 482. 738.

e *Tab. geograph. à num.* 526.

f *Tab. geograph. num.* 515.

g *Suprà p.* 482. 550.

h *Pag.* 728.

i *Abulph. cap.* 26. *in deſcript. Mavaralnaharæ & Turcheſtanæ. Herbel. p.* 899.

k *Tom.* 2. *p.* 458.

l *Bibl. Oriental. pag.* 1032.

m *Tabul. geogr. num.* 489. 491.

n *Bibl. Orient. p.* 560. *& ſeq.*

o *Tom.* 3. *p.* 214.

p *Tom.* 2. *p.* 255.

de verſ. Perſica. *Tauvoſium* pro Tuſio ſivè Tuſenſi habent interpretes.

V

Van, & Vaſtan. VAn وان urbs Armeniæ ad lacum, qui inde nomen habet, ſicut à proxima civitate ارجيس *Argis*, dicitur Lacus Argiſæ. Diſtat à وسطان *Vaſtana* itinere diei, teſte [a] Abulpheda. Ananjeſus [b] Vanæ Archiepiſcopus Synodo Amidenſi ab Elia Patriarcha anno 1616. celebratæ interfuit. Inter urbes Simeoni Patriarchæ ſubjectas [c] recenſentur *Van*, *Vaſtan*, & *Ormi*. Pro Vaſtan interpres Latinus [d] habet *Vaſcam* & *Vaſgam*: eſt autem Epiſcopalis ſub Metropolitano *Salmaſæ*, de quo ſuprà [e] dictum.

Vaſeta. *Vaſeta* واسط urbs Arakæ Babylonicæ ad Tigrim fluvium condita ab Hagiagio ſub Abdalmalecho quinto Mahometanorum Chalipha, intra tamen Babyloniam, æquali ſpatio, hoc eſt, quinquaginta paraſangis diſtans à Bagdado, Cupha, & Baſra: hinc *Vaſetæ*, hoc eſt, mediæ, nomen oppido impoſitum, ut ſcribunt [f] Abulpheda, & [g] Herbelotius. Epiſcopatus in Provincia Patriarchali, cum Caſcarenſi eccleſia conjunctus. Vide [h] *Caſcara*. Ebedjeſus I. Koſram [i] Vaſetæ adjunxit.

Vazich, ſeù Ba-Vazich. *Vazich* ܘܙܝܟ, aliàs *Beth-Vazich* ܒܝܬ ܘܙܝܟ, Arabibus البوازيج *Ba-Vazich*, & البوازيج *Ba-Vazig*: urbs duplex: altera in Aſſyria inter Tagritum & Arbelam; altera in regione Anbaræ. Vide, *Coniſapor*.

Urmia, ſeù Ormia. *Urmia* ارمية, ſeù *Ormia*, ultima [k] Aderbiganæ urbs, ad occaſum Salmaſæ, à qua diſtat ſexdecim paraſangis, & ad ortum Moſulanæ civitatis, à qua abeſt quadraginta paraſangis. Olim Epiſcopalis ſub Metropolitano Aderbiganæ, poſtea Metropolitana & ipſa, inque binas Metropoles diviſa, de quibus [l] Abdjeſus: *Ormi ſuperior Metropolis*; *Uſcimi & Cuchia Epiſcopatus*. *Ormi inferior Metropolis*; *Dutra*, *Saldos*, *Eſchinuch*, *Epiſcopatus*. Ebedjeſus [m] Urmiæ Epiſcopus anno Chriſti 1111. ordinationi Eliæ ſecundi Patriarchæ interfuit. In Ormia urbe Sedes [n] Patriarcharum Neſtorianorum aliquandiu fuit. Simeon Patriarcha [o] inter ſubjectas ſibi eccleſias recenſet *Urmi*.

a *Tab. geograph. num.* 410. 411.
b *Tom.* 1. *p* 547.
c *Tom.* 3 *p.* 622.
d *Suprà p.* 423.
e *Pag.* 773. *& ſeq.*
f *Tab. geograph. num* 289.
g *Bibl. Orient. pag* 910.
h *Suprà p.* 734. *& ſeq.*
i *Amrus in vit. Patriarch. cap.* 58.
k *Abulph. Tab. geogr. num.* 415. *Herbel. p.* 694.
l *Vide ſuprà p.* 423.
m *Tom.* 2. *p.* 449.
n *Tom.* 2. *p.* 457.
o *Tom.* 3. *p.* 622.

Z

Zabæ, Zuabia. ZAbæ ܙܒܐ, Arabibus الزوابية *Zuabia*, regio Aſſyriæ trans Tigrim inter utrumque Zabam fluvium poſita, indeque pluraliter Zabæ & Zuabia dicta, ut ſuprà [p] notavi. Epiſcopatus in provincia Pa-

p *Pag.* 711.

Patriarchali, quemadmodum in Pontificali [a] dicitur: Naamaniæ Niloque conjunctus. Ezechiel [b] Zuabiæ Epiſcopus, Marabæ primi diſcipulus fuit. Anonymus [c] Zabarum ſeù Naamaniæ Epiſcopatu à Joſepho dejectus eſt. Sciahadoſtus [d] ejuſdem loci Epiſcopus ſub Maraba ſecundo claruit, qui Milleſius alibi vocatur. Joannes Iſæ filius [e] Zabarum Epiſcopus fuerat, antequam ad Patriarchalem dignitatem aſcenderet. Ezechiel [f] ſub Elia I. anno 1029. & Joannes ſub Elia III. anno 1175., ille Naamaniæ & Zuabiæ, hic Zabarum & Nili, Epiſcopi fuere. Vide, *Naamania*, *Nilus*.

a Tom. 2. p. 459.
b Tom. 2. p. 412. Tom. 3. pag. 86.
c Tom. 3. p. 433.
d Tom. 2. p. 431. Amrus in vita Marabæ II.
e Tom. 3. p. 234.
f Tom. 3. p. 263.

Zabde.

Zabde ܙܒܕܝ، ܐܙܒܕܝ ܒܝܬ *Beth-Zabde*, Arabibus بازبدا *Ba-Zabda*; urbs & inſula Tigris fluvii; aliàs Zebedæa, ſeù Zabdicene, & ܒܝܬ ܩܪܕܘ *Beth-Cardu*. Olim Epiſcopalis ſub Metropolitano Niſibis; poſtea in Metropolim erecta. Vide, *Cardu* & *Gezira*.

CAPUT XIII.

De Lectoribus, Hypodiaconis, Diaconis, Archidiaconis, Presbyteris, Chorepiſcopis, Periodeutis, Oeconomis, & Diaconiſſis.

I. Clericorum nomen, & Ritus Sacrarum Ordinationum apud Syros Neſtorianos.

SACRIS Eccleſiæ miniſteriis addictos homines appellant Syri ex Græca quidem voce ܩܠܝܪܝܩܐ *Cliriche*, Clericos; ex Syriaca verò ܥܕܬܢܝܐ *Itanaje* Eccleſiaſticos. Hoc autem nomine eos intelligunt, qui in aliquo Sacerdotii gradu conſtituti ſunt, ſive per manus impoſitionem, ſive per ſimplicem, ut ajunt, Epiſcopi benedictionem. De Sacerdotio, ejuſque ordinibus & gradibus commentaria ſcripſere Patriarchæ Neſtorianorum Maraba primus, Jeſujabus Adjabenicus, ac Timotheus ſecundus; Epiſcopi Cyprianus Niſibis, Gabriel Baſræ, Georgius Arbelæ, & Ebedjeſus Sobenſis, aliique ejus gentis doctores, quorum libros Tom. 3. hujus Bibliothecæ recenſui. Ritus verò ſacrarum Ordinationum, quo Clerici, Sacerdotes, & Pontifices uſque in præſentem diem initiari ſolent, in Pontificalibus & Ritualibus libris præfert nomina [g] eorumdem Marabæ, Jeſujabi, Cypriani, & Gabrielis: ab his enim partim compoſitus, & partim auctus vel emendatus fuit: idque ad formam & præſcriptum antiquarum Ordinationum, quæ à temporibus Apoſtolorum in Eccleſia Orientali Græcè & Syriacè vigebant; ut enim Litur-

g Tom. 3. p. 113.

gias,

gias, ſic & Pontificales Ritualeſque libros Syri & Græci novos quidem, ſed adinſtar veterum condere in more habuerunt.

II. Eorumdem Codices mss. Pontificales, qui exſtant in Bibl. Vaticana.

Exſtant in Bibliotheca Vaticana quinque Codices Syriaci manuſcripti Ordinationum Neſtorianorum: quorum [a] primus exaratus in Meſopotamia ſub Simeone Patriarcha anno Græcorum 1840. Chriſti 1529. præter Ordinationes Clericorum ex Latino in Syriacum ſermonem translatas, continet Ordinationes Ritu Syriaco Neſtoriano *Lectoris*, *Hypodiaconi*, *Diaconi*, & *Presbyteri*. Secundus [b] exaratus à Joſepho Indiarum Metropolitano in Maſambich urbe apud Æthiopiam die 8. Julii anno Græcor. 1867. Chriſti 1556., ex eoque Codice deſcriptus, quem Abrahamus in cœnobio Achæ in Zebedæa inſula Scholæ magiſter anno Græcorum 1840. exaraverat, complectitur Ordinationes *Lectoris*, *Hypodiaconi*, *Diaconi*, *Preſbyteri*, *Diaconiſſæ*, *Archidiaconi*, *Hegumeni*, *Epiſcopi*, & *Patriarchæ*. Tertius [c] ejuſdem ferè ac ſecundus ætatis, continet Ordinationes *Presbyteri cæci* ad nonnulla dumtaxat officia eccleſiaſtica deputati, *Chorepiſcopi ſeù Periodeutæ*, & *Metropolitani*. Quartus [d] & quintus exarati anno 1701. à Joſepho I. Chaldæorum Patriarcha, continet Ordinationes *Diaconi*, *Archidiaconi*, *Presbyteri*, *Epiſcopi*, *Patriarchæ*, *Diaconiſſæ*, *Hegumeni*. Hinc colligitur, Ordines, qui peculiarem apud ipſos conſecrationem habent, hos eſſe: ſcilicet, I. *Lector*. II. *Hypodiaconus*. III. *Diaconus*. IV. *Archidiaconus*. V. *Presbyter*. VI. *Chorepiſcopus & Periodeutes ſeù Viſitator*. VII. *Epiſcopus*. VIII. *Metropolitanus*. IX. *Patriarcha*. Sed Epiſcopi & Metropolitani una eademque eſt Ordinatio, ſi pauca excipias, quæ ſupra [e] ex Pontificali notata ſunt. Hegumeni verò, & Diaconiſſæ in monachorum, non in Clericorum numerum à Neſtorianis referuntur.

III. Græcorum, Coptorum, Syrorum Maronitarum atque Jacobitarum Ordinationes.

Eædem ſunt Græcorum Melchitarum in Patriarchatu Antiocheno ordinationes, Archidiaconatu excepto: nam in Euchologio Arabico ab Euthymio & Macario Patriarchis approbato deſcriptæ ſunt Ordinationes *Lectoris*, *Hypodiaconi*, *Diaconi*, *Presbyteri*, *Chorepiſcopi*, *Pontificis* ſive Epiſcopus ſit, ſive Metropolita, & *Patriarchæ*. In vulgatis Euchologiis deſunt ordinationes *Chorepiſcopi*, & *Patriarchæ*: in eis autem, quæ Morinus, Goartius, & Habertus ex diverſis mss. Codicibus edidere, habentur [f] præterea ordinationes, ſeù benedictiones I. *Cantoris* à Lectore ſeparati. II. *Ceroferarii* & *Deputati*. III. *Oeconomi*. IV. *Archidiaconi*. V. *Protopresbyteri* ſeù Archipresbyteri. VI. *Hegumeni* ſeù Abbatis monachorum. VII. *Eccleſiarchæ* vel Oeconomi monaſterii, aut Cellarii. VIII. *Diaconiſſæ*. IX. *Metropolitæ*. X. *Patriarchæ*.

In Pontificali Coptorum, à Kirkerio latinè verſæ, & à Morino [g] editæ Ordinationes ſunt. 1. *Anagnoſtæ* ſivè *Lectoris*. 2. *Subdiaconi*. 3. *Diaconi*. 4. *Presbyteri*. 5. *Hegumeni*, ſeù Archipreſ-

a *Cod. ms. Syr. Vat.* 17.

b *Cod. ms. Syr. Vat.* 18.

c *Cod. ms. Syr. Vat.* 19.

d *Cod. ms. Syr. Amiden.* 9. & 11. *Tom.* 1. *Biblioth. noſtræ p.* 583.

e *A pag.* 684.

f *Morin. de ſacr. Ordinat. Græcorum p* 82 99. 103. 104. 113. 114. 115. 116. 117. *Goar. Euchol. Græc. pag* 234. 237. 262. 280. 284. 287. 489. 490. *Habert. pag.* 26. *Simeon Theſſalonic. cap.* 9. 10.

byteri, qui à Kirkerio redditur *Prælatus ſivè is qui curam habet ſubditorum, dictus Abigumenos animarum. 6. Archidiaconi.* In eo [a] verò, quod nuper ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide tranſmiſſum, & ab eadem in Vaticanam Bibliothecam illatum eſt, exſtant præterea ordinationes *Epiſcopi*, & *Metropolitani*: quo ritu & Patriarcham Alexandrinum conſecrari poſſe ac ſolere adnotatur.

apud Morin. à pag. 173.
[a] *De elect. & conſecrat. Patriarchæ apud eundem Morinum à pag. 196.*
[g] *A pag. 505.*
[a] *Tom. 3. Bibl. Orient. p. 642.*

Syri Maronitæ, exceptis monachorum benedictionibus, de quibus alibi ſermo erit, has habent Ordinationes: videlicet, 1. *Cantoris* ſeù Pſaltæ, 2. *Lectoris*, 3. *Subdiaconi*, 4. *Diaconi*, 5. *Archidiaconi*, 6. *Presbyteri*, 7. *Periodevtæ ſeù Viſitatoris*, 8. *Archipresbyteri*, quem *Churi* vocant, 9. *Chorepiſcopi*, 10. *Epiſcopi & Metropolitani*, 11. *Patriarchæ*. Jacobitæ verò uno eodemque ritu ordinant *Epiſcopum*, *Metropolitam & Patriarcham*: item uno eodemque ritu conſecrant *Chorepiſcopum*, *Periodevtam*, *Hegumenum*, *Abbatiſſam*, *& Diaconiſſam*; ceteras *Cantoris*, *Lectoris*, *Subdiaconi*, *Diaconi*, *Archidiaconi*, *& Presbyteri* ordinationes communes habent cum Syris Maronitis.

IV. Morinus imperfectas edidit Ordinationes Syrorum Maronitarum, Jacobitarum & Neſtorianorũ.

Porrò ex enumeratis ſuprà Syrorum Maronitarum, Jacobitarum, & Neſtorianorum Ordinationibus, Morinus nonnullas edidit, longè plures prætermiſit. Et Maroniticarum [b] quidem ordinationum, *Pſaltæ* ſcilicet, *Lectoris*, *Subdiaconi*, *Diaconi*, *Archidiaconi*, *Presbyteri*, *Periodevtæ* quem ipſe Archipresbyterum interpretatur, *Chorepiſcopi*, *Epiſcopi*, & *Patriarchæ*, eam dumtaxat partem vulgavit, quæ à Diacono Pontifici miniſtrante recitanda eſt, Pontificis ipſius precationibus, quæ ad ſubſtantiam ordinationis neceſſariæ ſunt, prætermiſſis. Idem ferè ab eo factum in ordinationibus [c] Jacobiticis, *Diaconi*, ſcilicet, *Presbyteri*, & *Epiſcopi* ſivè Metropolitæ, ſivè Patriarchæ, in quibus neceſſariæ quoque precationes deſiderantur. Ex Neſtorianis verò Ordinationibus, quæ in tribus prioribus ſuprà laudatis Vaticanis codicibus exſtabant, has ſibi deſcriptas atque ab Abrahamo Ecchellenſi cum autographo collatas [d] edidit: nimirùm *Lectoris*, *Subdiaconi*, *Diaconi*, *Presbyteri*, *& Epiſcopi*: Reliquas, *Archidiaconi* ſcilicet, *Chorepiſcopi & Periodevtæ*, *Patriarchæ*, *Diaconiſſæ*, *& Hegumeni*, omiſit. Quum autem adornata ab eodem Morino interpretatio mendis ſcateat, & ceterarum etiam ordinationum, quas ipſe non edidit, ritum cognoſcere à propoſito noſtro haud alienum ſit, (quod ſuprà [e] de Patriarchæ, Metropolitani & Epiſcopi conſecrationibus fecimus) novam hìc inferiorum ordinationum verſionem damus, cum Græcis, Copticis & Syriacis aliis collatam, cui teſtimonia auctorum illius gentis præmittimus, ex quibus quid Neſtoriani de Ordinum numero ſentiant, perſpicuum redditur.

[b] *A p. 384. ad pag. 433.*
[c] *A p. 479. ad pag. 488.*
[d] *A p. 442. ad pag. 473.*
[e] *Hoc Tom. pag. 667. 684.*

§. I.

§. I.

Numerus Ordinum apud Syros Neſtorianos.

I. Tres Hierarchiæ, Diaconatus, ſcilicet, Presbyteratus, & Epiſcopatus, cum ſubjectis unicuique Ordinibus, ex mente Sobenſis.

ETſi omnes Neſtoriani Scriptores in eo conveniunt, quod tres ſacros Ordines à Chriſto ipſo inſtitutos dicant, *Diaconatum*, ſcilicet, *Presbyteratum*, & *Epiſcopatum*; in aliis tamen recenſendis non una eſt ipſorum ſententia.

Ebedjeſus Sobenſis in Nomocanone Par. 6. cap. 1. tres Hierarchias novemque Ordines ſtatuit: Diaconatum ſcilicet, ſub quo Lectores, Hypodiaconi, & Diaconi: Presbyteratum, ſub quo Archidiaconi, Periodevtæ, & Presbyteri: & Epiſcopatum, ſub quo Epiſcopus ſimplex, Metropolitanus, & Catholicus Patriarcha.

ܛܟܣܐ ܕܝܠܢ ܥܕܬܢܝܐ ܛܘܦܣܐ ܐܢܘܢ ܕܗܠܝܢ ܕܒܥܕܬܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ
ܕܥܕܬܐ ܗܝ ܠܬܠܬ ܗܝܪܪܟܝܣ ܛܟܣܐ ܡܢ ܡܬܦܠܓܐ : ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܢ ܛܟܣܐ
ܠܬܠܬܐ ܛܟܣܐ ܡܬܦܪܫ. ܗܝ ܕܝܢ ܕܠܬܠܬܐ. ܡܢ ܗܠܝܢ ܛܟܣܐ ܐܬܝܗܘܢ
ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ ; ܘܡܬܦܠܓܐ ܠܬܠܬܐ ܛܟܣܐ : ܠܩܪܘܝܐ ܘܠܗܘܦܘܕܝܩܢܐ
ܘܠܡܫܡܫܢܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܢ ܕܩܕܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܠܡܦܩ ܫܠܝܐ ܡܢ ܥܡܐ.
ܘܩܫܝܫܘܬܐ ܕܝܢ ܕܡܬܝܗܒܐ ܠܗܘܢ ܕܢܦܩܘܢ ܘܢܟܪܙܘܢ ܘܢܬܕܒܪܘܢ ܒܗ. ܘܡܫܡܫܢܐ
ܕܝܢ ܒܕܡܘܬܐ : ܕܝܠܗܘܢ ܗܘ ܕܟܗܢܘܬܐ. ܠܡܬܢ ܡܦܩܢ. ܐܪܟܝܕܝܩܘܢ
ܓܝܪ ܚܕܐ ܕܪܝܫ ܗܘܐ. ܛܟܣܐ ܕܝܢ ܐܘܕܝܬܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ. ܘܡܬܦܠܓܐ
ܠܬܠܬܐ ܛܟܣܐ ܠܐܪܟܝܕܝܩܢܐ ܘܠܦܪܝܘܕܘܛܐ ܘܠܩܫܝܫܐ ܒܗܠܝܢ ܕܒܐ
ܘܦܘܪܫܢܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܩܫܝܫܘܬܐ ܕܡܬܝܗܒܐ ܕܦܪܘܫܘܬܐ ܕܝܠܗܝܢ : ܕܝܕܥܬ
ܬܠܬ ܡܢܝܢܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܕܬܐ ܘܡܕܒܪܢܐ. ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܕܝܢ ܕܡܬܦܪܫ ܗܘ ܠܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܘܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܬܠܬܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ.
ܛܟܣܐ ܡܢ ܠܬܠܬܐ ܘܗܠܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܗܘܢ : ܘܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܗܘ.
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܝܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܦܫܝܛܐ ܘܗܠܝܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܘܦܛܪܝܪܟܐ
ܘܩܬܘܠܝܩܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܟܗܢܘܬܐ ܘܠܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܘܓܠܝܬܐ ܘܠܐ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܦܫܝܛܐ : ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܦܫܝܛܐ ܟܠܗ ܗܘ ܦܛܪܝܪܟܐ
ܕܝܠܗ. ܠܬܠܬܐ ܕܝܢ ܕܛܟܣܐ ܗܠܝܢ ܘܗܠܝܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܛܟܣܐ ܕܟܗܢܘܬܐ
ܐܝܟ ܕܐܡܪܢܐ : ܩܬܘܠܝܩܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܐܬܝܗܘܢ. ܘܗܠܝܢ ܕܝܠܗ
ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ ܘܦܛܪܝܪܟܐ ܘܩܬܘܠܝܩܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ.

Eccleſiaſtici ordines noſtri ſunt eorum typus, qui in cœleſti eccleſia noſcuntur. Quemadmodum enim eccleſia illa in tres Hierarchias dividitur, & unaquæque Hierarchia rurſus in tres ordines diſtri-

buitur; ita & apud nos. Prima autem ex tribus Hierarchiis eſt Diaconatus, qui in tres ordines dividitur, nimirùm in Lectores, Hypodiaconos, & Diaconos. Lectoris proprium eſt legere Scripturas coram populo; Hypodiaconi, ornare templum, cuſtodire fores, accendere lampades; Diaconi, proclamare, hoc eſt, dicere, ſurgite ad orandum, ſtemus recte, attollite vocem, & cætera hujuſmodi. Secunda Hierarchia eſt Presbyteratus, qui dividitur in Presbyteros, Periodevtas, & Archidiaconos. Presbyteri proprium eſt conſecrare Baptiſmum, & offerre Oblationem: Periodevtæ, viſitare pagos; in locum enim Chorepiſcopi inſtitutus eſt, poſtquam hic ex Orientis eccleſia ſublatus fuit: Archidiaconi, qui princeps diaconatus ſive miniſterii interpretatur, proprium eſt, ordinare miniſterium. Tertia aliiſque duabus ſuperior Hierarchia eſt Epiſcopatus, cujus ordines ſunt, primo Epiſcopus ſimplex, cujus proprium eſt manum imponere Lectoribus, Hypodiaconis, Diaconis, & Presbyteris, benedicere Periodevtis, & orare ſuper Archiaconum. Secundo Epiſcopus Metropolitanus, qui ſimplice Epiſcopo ſuperior eſt, ejuſque proprium munus, manum imponere Epiſcopis ſimplicibus ſuæ provinciæ. Tertio Catholicus Patriarcha, omnibus ſacerdotii ordinibus ſuperior, & pater communis univerſorum, cujus proprium eſt manum imponere Metropolitanis & perficere Epiſcopos. Exiliter valdè & diminutè uniuſcujuſque ordinis officia & miniſteria recenſet, & quæ præcipua ſunt, nonnunquam omittit, ut verbis utar [a] Morini in Tract. Gabrielis Philadelphienſis de Sacerdotio cap. 4. Idem Sobenſis [b] in lib. Margaritæ Par. 3. cap. 8. Hierarchiam Eccleſiaſticam cum cœleſti comparat, in hæc verba: *Quemadmodum novem ſunt Chori majeſtati divinæ deſervientes, quos in tres Ordines diſtinguimus: ita & Eccleſia choros novem enumerat; Patriarchæ enim, & Metropolitæ, & Epiſcopi, ordinem Cherubim & Seraphim & Thronorum ſupplent. Archidiaconi verò, Periodevtæ & Presbyteri in ordine Virtutum, & Poteſtatum, & Dominationum conſiſtunt. Diaconi autem, & Hypodiaconi, & Lectores in ordine Principatuum, & Archangelorum, atque Angelorum miniſtrant.*

[a] *Adnotat. ad Græc. ordinat. pag.* 252.
[b] *Tom.* 3. *Bibl. Orient. p.* 355.

II. **Quid de iiſdem Georgius Arbelenſis, ac Timotheus II. Patriarcha.**

Tres item Hierarchias novemque ordines eccleſiaſticos enumerant Georgius Arbelenſis Metropolitanus ac Timotheus ſecundus Patriarcha; ſed à Sobenſi nonnihil diſcrepant. Nam Georgius [c] quidem, omiſſo Archidiaconatu, Chorepiſcopum à Periodevta diſtinguit, & Catholicum à Patriarcha; adeoque decem hoſce gradus recenſet, *Lectoris, Hypodiaconi, Diaconi, Presbyteri, Periodevtæ, Chorepiſcopi, Epiſcopi, Metropolitani, Catholici, & Patriarchæ*: ſed mox ſubjungit Catholicum, & Patriarcham olim quidem in Oriente diverſos gradus fuiſſe, poſtea tamen apud Neſtorianos in unum coaluiſſe, quum ab Antiocheni Patriarchæ obedientia poſt Concilium Epheſinum ſeſe ſubduxere. Timotheus [d] verò, Periodevta & Chor-

epi-

[c] *Declarat. Divinor. Officior. Tract.* 2. *cap.* 6.
[d] *De Sacramentis Eccleſiæ cap.* 1. *ſect.* 5.

epiſcopo rejectis, eorumque loco Cantore atque Exorciſta poſitis, Hierarchiam hiſce ordinibus conſtitui à nonnullis auctoribus ſcribit, nimirùm, *Exorciſta*, *Cantore*, *Lectore*, *Hypodiacono*, *Diacono*, *Presbytero*, *Epiſcopo*, *Metropolitano*, *&* *Patriarcha*.

In Epiſtolis Jeſujabi Adjabenici, & in Synodis Patriarcharum Iſaaci, Marabæ, Joſephi, Ezechielis, Jeſujabi Arzunitæ, Timothei, & Joannis Iſæ, necnon in celebri illo monumento Sinico, hi ordines memorantur: *Lector*, ſcilicet, *Hypodiaconus*, *Diaconus*, *Archidiaconus*, *Presbyter*, *Archipresbyter*, *Periodevtes*, *Chorepiſcopus*, *Epiſcopus*, *Metropolita*, *&* *Patriarcha*.

§. II.

De Lectoribus.

I. Ritus Ordinationis Lectorũ.

1 PRimum accedunt Ordinandi coram Epiſcopo, qui tondet [1] eorum capillos, & cin-
2 gulo [2] præcingit lumbos eorum.
3 Ipſi autem ſtant ante [3] Cancellos altaris; Epiſcopus verò altare ingreditur, & incipiunt, *Pater noſter qui es in cœlis*. Archidiaconus ſtatuit ordinandos ante gradus Cancellorum, ſublatis exterioribus eorum veſtimentis, junctiſque manibus, tomos Lectio-
4 num [4] & oraria uno ex Diaconis geſtante. Tùm Archidiaconus alta voce proclamat, *Pax nobiſcum*. Epiſcopus dicit. *Vir-*
5 *tus* [5] *tua*, *Domine Deus noſter*, *perficiat per manus infirmitatis noſtræ* &c. Reſpondent, *Amen*.
6 Incipit [6] Præſul: *Confitemini Domino & invocate*, uſque ad, *in univerſa terra*. Et dicunt, *Gloria*, qui ſunt intus: qui verò extra, repetunt, *confitemini Domino & invocate*, tono, *Peregrinus*. Præſul autem genuflectit coram throno, donec abſolverint. Abſoluto verò procemio, non pre-

ܩܪܒܝܢ ܩܕܡܝܢ ܡܬܬܣܝܡܢܐ
ܠܩܘܒܠ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܓܙܙ
ܣܥܪܗܘܢ. ܘܐܣܪ ܚܨܝܗܘܢ ܒܐܙܪܐ.
ܘܩܝܡܝܢ ܗܢܘܢ ܩܕܡ ܩܢܟܠܐ.
ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܥܐܠ ܠܡܕܒܚܐ.
ܘܡܫܪܝܢ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܐܪܟܝܕܝܩܘܢ
ܡܩܝܡ ܠܗܘܢ ܠܡܬܬܣܝܡܢܐ ܩܕܡ
ܕܪܓܐ ܕܩܢܟܠܐ: ܟܕ ܫܩܝܠܝܢ
ܠܒܘܫܝܗܘܢ ܓܘܝܐ ܘܦܫܝܛܢ
ܐܝܕܝܗܘܢ: ܘܦܢܩܝܬܐ ܕܩܪܝܢܐ
ܘܐܘܪܪܐ ܥܡ ܚܕ ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ.
ܘܡܩܝܡ ܐܪܟܝܕܝܩܘܢ. ܫܠܡܐ ܥܡܢ.
ܘܐܡܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܚܝܠܟ ܡܪܢ
ܘܐܠܗܢ ܢܫܡܠܐ ܒܐܝܕܝ ܡܚܝܠܘܬܢ
ܘܟܘ. ܘܥܢܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܡܫܪܐ ܪܒܐ.
ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܘܩܪܘ. ܥܕܡܐ ܕܒܟܠܗ
ܐܪܥܐ. ܘܡܫܡܠܝܢ ܠܓܘ. ܘܐܝܠܝܢ
ܠܒܪ. ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܘܩܪܘ.
ܒܢܥܡܬܐ. ܘܪܒܐ ܩܐܡ ܒܒܪܟܐ ܩܕܡ
ܬܪܘܢܘܣ ܥܕ ܫܠܡܝܢ. ܘܡܐ ܕܫܠܡ
ܦܪܘܡܝܘܢ: ܠܐ ܡܨܠܐ ܪܒܐ: ܐܠܐ ܡܫܠܡ
ܠܡܕܒܚܐ: ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܟܕ ܠܒܝܫ
ܡܥܦܪܗ.

precatur Præſul, ſed ſalutat altare, & extra egreditur, pedum Paſtorale manu tenens, ſtatque ſuper gradum inferiorem, & pedum ſuum tradit Archidiacono. Tum Archidiaconus intonat, *Pax nobiſcum*. Præſul autem ſubmiſſa voce dicit: *Gratia Domini*
7 *7 noſtri Jeſu Chriſti* &c. Et vocem attollit, *Nunc & ſemper & in ſecula ſeculorum*. Et ſignat ſeipſum. Reſpondent, *Amen*.

ܫܒܛܗ . ܘܩܐܡ ܥܠ ܕܪܓܐ ܬܚܬܝܐ :
ܘܝܗܒ ܫܒܛܗ ܠܐܪܟܕܝܩܘܢ . ܘܡܩܥܐ
ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܫܠܡܐ . ܘܐܡܪ ܪܒܐ
ܒܢܝܚܘܬܐ . ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܘܫܪ . ܘܡܪܝܡ
ܩܠܗ . ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ ܘܠܥܠܡ
ܥܠܡܝܢ . ܘܪܫܡ ܥܠ ܩܢܘܡܗ
ܘܥܢܝܢ . ܐܡܝܢ .

Archidiaconus clamat: *Lectores ordinantur: orate pro eis*. Si unus ordinandus eſt, utatur numero ſingulari. Et elevat eos ad primum gradum. Præſul autem ſubmiſſa voce dicit hanc benedictionem, manum ſuam capitibus eorum imponens. *Sanctifica*
8 *8 hos ſervos tuos, Domine Deus fortis & omnipotens*. Repete. *Et elige eos electione præſtante per multitudinem gratiæ tuæ, eoſque per tuam miſericordiam dignos effice, quibus credatur lectio librorum ſanctorum & verborum divinorum coram populo tuo electo in Eccleſia tua ſancta* &c. Vocem attollit, *Nunc* &c. Et ſignat ordinatum ab anteriori parte faciei ad poſteriorem per medium capitis, & à dextera ad ſiniſtram. Reſpondent, *Amen*. Archidiaconus tradit Præſuli Oraria complicata, qui illa ſuper eorum brachia expandit, extenſas manus tenentium, & tradit eis unum ex tomis Lectionum, aut unam ex duabus partibus Libri vitæ.

ܘܡܩܥܐ ܐܪܟܕܝܩܘܢ . ܩܪܘܝܐ
ܡܬܬܣܝܡܝܢ : ܨܠܘ ܥܠܝܗܘܢ . ܘܐܢ
ܚܕ ܐܝܬ ܕܠܐ ܚܕ . ܘܡܩܝܡ ܠܗܘܢ
ܠܕܪܓܐ ܩܕܡܝܐ . ܘܐܡܪ ܪܒܐ ܒܢܝܚܘܬܐ
ܒܘܪܟܬܐ ܗܕܐ ܟܕ ܣܐܡ ܐܝܕܗ ܥܠ
ܪܫܝܗܘܢ . ܩܕܫ ܐܢܘܢ ܠܥܒܕܝܟ
ܗܠܝܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܚܝܕ
ܟܠ . ܬܢܝ . ܘܓܒܝ ܐܢܘܢ ܒܓܒܝܬܐ
ܡܝܬܪܬܐ ܒܣܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܟ
ܘܫܘܐ ܐܢܘܢ ܒܡܪܚܡܢܘܬܟ
ܕܢܬܗܝܡܢܘܢ ܠܩܪܝܢܐ ܕܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ
ܘܡܠܐ ܐܠܗܝܐ ܩܕܡ ܥܡܟ ܓܒܝܐ
ܒܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ ܘܫܪ . ܘܡܪܝܡ
ܩܠܗ . ܗܫܐ ܘܫܪ . ܘܪܫܡ ܠܗ
ܠܡܬܬܣܝܡܢܐ ܡܢ ܠܩܕܡ ܐܦܘܗܝ
ܠܒܣܬܪܗ ܒܡܨܥܬܐ ܕܪܫܗ . ܘܡܢ
ܝܡܝܢܐ ܠܣܡܠܐ . ܘܥܢܝܢ . ܐܡܝܢ .
ܘܝܗܒ ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܠܪܒܐ ܐܘܪܪܐ ܟܕ
ܟܦܝܦܝܢ ܘܦܪܣ ܠܗܘܢ ܥܠ
ܕܪܥܝܗܘܢ ܟܕ ܦܫܝܛܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ .
ܘܡܫܠܡ ܠܗܘܢ ܚܕܐ ܡܢ ܦܢܩܝܬܐ
ܕܩܪܝܢܐ ܐܘ ܚܕ ܡܢ ܬܪܝܢ ܦܠܓܐ ܕܣܦܪ
ܚܝܐ .

1. Ton-

II. Tonſura Lectoratui præmiſſa, aliique minores Ordines à Neſtorianis & Græcis omiſſi.

1. *Tondet eorum capillos*. Tonſura Lectoratui præmittitur tàm apud Græcos, quàm apud Syros Neſtorianos, qui Ordines ſuos hinc incipiunt: etſi enim in Euchologio [a] Græco Lector cum Cantore conjungitur, & alicubi [b] etiam Cantoris ordinatio tamquam à Lectore diverſa ponitur, in eaque [c] Tonſuræ fit mentio ante Lectoris ordinationem: Lectoratus tamen & Cantoratus juxta Græcorum ritum ſeſe diſparatè habent: ſunt collaterales, non inferiores: unus alterius ſuſceptionem non poſtulat, ut rectè obſervat [d] Morinus: ſecundùm Neſtorianos verò nulla exſtat Cantorum ordinatio ſivè benedictio: ſolus Lectoratus ordinum initium eſt. Sed apud Syros cùm Maronitas, tùm Jacobitas, res alio modo ſeſe habet: Cantoratus eſt gradus ad Lectoratum: adeoque diverſæ ſunt ordinationes, ut videre quis poteſt in eorum Rituali. Et Maronitæ quidem Cantoratui Tonſuram præmittunt, ſecùs Jacobitæ, ut ex eorum Pontificali conſtat; etſi in compendio ordinationum per Morinum [e] edito ordinandi Diaconi caput in crucis modum tonderi ab Epiſcopo præcipitur. Quod autem Cantoratus, aliorumque minorum ordinum omiſſio neque Græcis, neque Syris Neſtorianis aliiſve Orientalibus vitio verti debeat, adductis ex Conciliis & Patribus rationibus demonſtrant Arcudius lib.6. de Sacram. cap.9. Goar in Euchologio à p.238. Habertus in Pontificali Græcorum Par.4. obſervat.4. pag.44. & Morinus Exercit.14. qui tamen de ſolis Neſtorianis, non de Maronitis, aut Jacobitis intelligendus eſt, quum ait Exercit. 15. cap. 4. *Tonſuram Clericalem apud Græcos & Syros ſimul cum Lectoratu tradi, eſſeque partem ritus dandi Lectoratus*.

a *Goar pag.*233.
b *Idem p.* 234.
c *Idem p.* 235.
d *Exercitat.*14. *cap.*5.
e *Pag.* 479.

III. Ordinandus Lector cingulo præcingitur.

2. *Cingulo præcingit lumbos eorum*. Exuunt enim exteriores veſtes, quum ordinantur Lectores, ut infrà notatur: nimirùm eas omnes, quæ ſuprà cingulum geſtari ſolent: nam inter laicos adhuc numerantur, nec ullam ſacrarum veſtium uſurpare illis fas eſt, antequam ad Lectoratus ordinem provehantur.

IV. Lector extra Sanctuarium ordinatur.

3. *Stant ante Cancellos altaris*. Morinus pag. 442. interpretatur, *ante gradum altaris*: ſed minus rectè: nam, ut idem obſervat Exercit. 14. cap. 5., *Lectoratus & Subdiaconatus non conferuntur apud Neſtorianos in Sanctuario*: adeoque ordinandi nequaquam cancellos altaris ingrediuntur: quod adhuc manifeſtius apparet ex iis, quæ infrà præſcribuntur, *Archidiaconus ſtatuit ordinandos ante gradus Cancellorum*; vel ut idem Morinus vertit, *coram gradibus Secretarii*. Nam hæ voces ܩܣܛܪܘܡܐ *Cheſtruma*, & ܩܢܟܐ *Canche*, in Eccleſiaſticis Syrorum libris pro *Cancellis altaris* ſumuntur, quibus Sanctuarium à navi, ſeù laicorum loco, ſeparatur, quemadmodum rectè obſervat idem auctor adnotat. 42. & 78. in Syrorum Ordinationes. Videtur à Latinis dictio deſumpta: Secretaria enim, ſeù paſtophoria, quæ eccleſiarum ſanctuariis adjacent, *Conchæ* dicuntur, in-

deque

deque Syrorum *Canche*, & in Miſſali ܠܘܬ ܬܪܥܗ ܩܢܟܐ *ad portam Canche*, ſeù Conchæ, ideſt, ad fores cancellorum. Apud Syros Maronitas & Jacobitas *Cantor* quidem extra Cancellos, ſeù majorem Cancellorum portam, ordinatur; *Lector* verò, intra Cancellos. Sic in Pontificali Syriaco de Cantore dicitur: ܢܩܘܡ ܠܘܬ ܬܪܥܐ ܕܡܕܒܚܐ *Stet ad portam Altaris*; de Lectore: ܥܐܠ ܠܗ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܡܕܒܚܐ *Ingreditur portam altaris*: In Arabica interpretatione pro altaris porta, quæ Græcis Porta Sancta dicitur mediaque eſt inter tres Sanctuarii portas, ubique legitur الدرابزين *Darabezin*, Cancelli. Et ratio eſt, quia ordinandus Cantor adhuc inter laicos reputatur; hinc ab ingreſſu Sanctuarii arcetur, donec ab Epiſcopo tonſus ordinatuſque fuerit: qui verò ad Lectoratum promovendus eſt, Cantoratus ordinem jam accepit, adeoque intra portam cancellorum admittitur. Neſtoriani verò, qui Cantoratu carent, eum Lectoribus ordinandis locum aſſignant, quem Maronitæ & Jacobitæ Cantoribus: nimirùm extra Cancellos, ſeù extra majorem Sanctuarii portam. Quod verò idem Morinus de Syris in communi [a] ſcribit, *apud Syros tàm Cantor quàm Lector ante altare conſecrantur, & poſt conſecrationem ipſi altari admoventur*; de Neſtorianis verò [b] ſubjungit, *nec Lectoratus, nec Subdiaconatus conferuntur apud eos in Sanctuario*: utrumque partim verum, & partim falſum eſt. Lector, non Cantor apud Syros Maronitas, & Jacobitas ante altare conſecratur, uterque poſt conſecrationem ipſi altari admovetur. Subdiaconatus in Sanctuario apud Neſtorianos confertur, non Lectoratus.

[a] Exercitat. 14. cap. 5. pag. 258.

[b] Ibidem.

V. Orarium Lectorum, & Libri, qui eis traduntur.

4. *Tomos lectionum, & oraria uno ex Diaconis geſtante*. Idem dicitur in fine ordinationis Lectorum: *Archidiaconus tradit præſuli oraria complicata, qui illa ſuper eorum brachia expandit, extenſas manus tenentium, & tradit eis unum ex tomis lectionum, aut unam ex duabus partibus Libri vitæ*. Oraria complicata à Diacono portantur, donec Lectores ordinati fuerint; abſoluta autem eorum ordinatione, ſuper illorum brachia ab Epiſcopo explicantur, non quidem ut ea ex humeris pendentia deferant: id enim ſuperiorum ordinum proprium eſt, quemadmodum infrà erit ſermo; ſed ut ſuper brachiis geſtent: id quod in ſola ipſorum ordinatione peragunt. In Pontificali Jacobitarum, orarii uſus nequaquam Lectoribus conceditur; ſed primùm Subdiaconis, deinde Diaconis, poſtremò Presbyteris & Epiſcopis. Item Græci Lectoribus orarium negant, eos Phænolio induentes, ſi monachi non ſint. At Syri Maronitæ præter Phænolium ſeù Tunicam, Lectoribus etiam Oraria ſivè Stolas tradunt ex humero pendulas geſtandas: ſic enim in eorum Pontificali legitur:

ܘܡܠܒܫ ܠܗ ܟܘܬܝܢܐ ܘܐܘܪܪ. ܠܠܒܫ ܩܕܡ ܡܠܒܫܢܘܬܗ ܗܘܢܐ ܟܘܬܝܢܐ
ܟܘܬܝܢܐ

ܟܘܬܝܢܐ ܕܩܪܝܢܘܬܐ ܘܡܐ. ܘܡܠܒܫ ܠܗ ܐܘܪܪܐ ܘܐܡܪ.
ܠܒܘܫ ܡܪܝ ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ ܐܘܪܪܐ ܕܩܪܝܢܘܬܐ ܘܡܐ.

Et induit eum Tunica, dicens: Indue Domine hunc famulum tuum tunica Lectoratus &c. Et induit eum Orario, dicens: Indue Domine hunc famulum tuum orario Lectoratus &c. Quod ait [a] Morinus: *Lectores & Subdiaconi apud Syros Maronitas, ut etiam apud Neſtorianos, Orarium deferunt, non ſecus ac Diaconi*; falſum eſt ex duplici capite. Primo quidem, quia Lectores quidem Maronitæ Orarium deferunt ex humero pendulum, Neſtoriani verò ſuper brachia explicatum, idque in ſola ipſorum ordinatione. Secundo, quia diſcrimen eſt inter Lectorem, Subdiaconum, Diaconum, & Presbyterum in Orariis deferendis. Nam Lector apud ſolos Maronitas, ut ſuprà dixi, Orarium ex humero dextero pendens geſtat: Subdiaconus apud Syros omnes, Orarium collo circumductum: Diaconus Orarium ex humero ſiniſtro pendulum: Presbyter Orarium collo impoſitum & ante pectus ex utraque parte pendens. Ita in Pontificalibus, in ordinatione Subdiaconi: ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܬܦܢܐ ܠܘܬ ܗܘ
ܕܐܬܬܣܝܡ ܘܡܣܐܡ ܥܠ ܟܬܦܗ ܐܘܪܪܐ ܟܕ ܡܟܪܟ ܠܗ ܥܠ
ܨܘܪܗ ܘܡܗܦܟ ܠܣܛܪܐ ܠܟܬܦܗ ܕܣܡܠܐ.

Epiſcopus ad ordinatum converſus, imponit humero ejus Orarium, collo illud circumducens, & ad ſiniſtrum humerum reducens. In ordinatione Diaconi: ܘܡܣܐܡ ܠܐܘܪܪܐ ܥܠ ܟܬܦܗ ܕܣܡܠܐ.

Et imponit Orarium ſiniſtro illius humero. In ordinatione Presbyteri:
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܢܣܒ ܠܐܘܪܪܐ ܕܣܝܡ ܥܠܘܗܝ ܘܡܥܒܪ
ܠܗ ܥܠ ܟܬܦܗ ܕܝܡܝܢܐ ܠܩܘܕܡܘܗܝ.

Epiſcopus accipit Orarium, quod ſuper ipſum impoſitum eſt, & tranſfert illud (hoc eſt, poſteriorem Orarii partem) *ſuper humerum ejus dexterum ad partem ipſius anteriorem.* In Ordine Romano [b] de Diaconiſſis adnotatur, quod quum Diaconiſſa procedit ad eccleſiam, *Orarium defert collo circumpoſitum, itaut ſummitas ex utraque parte ſub tunica latitet.* Idem [c] Morinus quum de officio Lectoris apud Syros Maronitas diſſeruiſſet, de Neſtorianis hæc ſubjungit: *Quantum ex Neſtorianorum ritu colligi poteſt, Cantoratus non eſt illis ordo peculiaris; nec Lectoratus & Subdiaconatus conferuntur apud eos in Sanctuario, nec Libri ordinatis aut ordinandis traduntur.* Verùm Libros Lectoribus in ritu Neſtorianorum tradi, conſtat ex eorum Pontificali per eundem Morinum edito. In ordinatione quidem Subdiaconi hæc habentur pag. 444. ܡܢܗܠ

a *Exercitat. 14. cap. 5. p. 259.*

b *Ivenin de Sacram. diſſert. 9. quæſt. 5. cap. 3.*

c *Loc. cit.*

ܟܬܒܐ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ ܕܡܬܬܣܝܡ ܫܩܠ.

Et librum accipit de manu ejus qui ordinatur. Ab eo, qui non habet, cuique antea traditus non fuiſſet, liber accipi nequit. In ordinatione verò Lectoris p.442. ܦܠܓܘܬܐ ܕܩܪܝܢܐ ܘܐܘܪܪܐ ܟܕ ܚܕ ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ

Tomos Lectionum & Oraria uno ex Diaconis geſtante. Et pag.443.

ܘܡܫܠܡ ܠܗܘܢ ܚܕ ܡܢ ܦܠܓܘܬܐ ܕܩܪܝܢܐ ܐܘ ܚܕ ܡܢ ܙܘܓܐ ܕܣܦܪ ܚܝܐ.

Et tradit eis unum ex Tomis Lectionum, aut unam ex duabus partibus Libri vitæ. Tomus igitur Lectionum, aut Libri vitæ traditur ordinatis Lectoribus. *Liber* autem *vitæ* nihil eſt aliud, quàm codex Evangeliorum; & *Tomus Lectionum* eſt liber quo Lectiones Propheticæ & Apoſtolicæ continentur: in duobus enim tomis tàm Evangelia, quàm Lectiones Propheticæ & Apoſtolicæ deſcribi ſolent apud Syros Neſtorianos. Vox ܦܠܓܘܬܐ *Phelgutha*, Tomus, & ܙܘܓܐ *Zauga*, par, ſeù duæ partes, ex Concilio Laodiceno deſumpta videtur, in quo de Cantoribus can. 15. ſic præcipitur. *Non oportet præter Cantores Canonicos qui ambonem conſcendunt, &* ἀπὸ διφθέρας *ex Diphthera canunt, quoſvis alios in eccleſia cantare*. *Canonici* Cantores ſunt, qui in Canone recenſentur, ſeù in Catalogo ſacri ordinis: *Ambo* verò ſeù pulpitum, quod conſcendunt, locus eſt editus Cantorum idem & Lectorum: *Diphthera* denique, ex qua canunt, Codex eſt ſeù liber *bipartitus*. Hinc Laodicænus Canon à Martino Bracharenſi ita redditur: *Non liceat in publico legere, aut pſallere, niſi iis qui ab Epiſcopo Lectores ſunt ordinati*: A Gratiano [a] verò. *qui regulariter Cantores exiſtunt, qui & de codice canunt*. Sic & Syrus [b] Interpres: ܕܠܐ ܘܠܐ ܠܐܢܫ ܘܐܢܫܐ ܢܙܡܪܘܢ ܒܥܕܬܐ: ܐܠܐ ܒܢܝ ܩܝܡܐ ܦܣܠܛܐ ܕܣܠܩܝܢ ܠܒܐܡܐ ܘܡܢ ܦܢܩܝܬܐ ܡܙܡܪܝܢ.

Quod non liceat aliis in eccleſia canere, niſi cantoribus conſtitutis, qui Ambonem conſcendunt, & de codice canunt. Et [c] Arabs: فليس ذلك جايزًا الا للقوم المصيّرين لهذا الامر الذين ياخذون الكتاب ويصعدون الى الانبن.

Id verò non licet, hoc eſt, canere publicè in eccleſia, *niſi iis qui ad hoc munus deputati ſunt, quique accipiunt librum, & conſcendunt Ambonem*.

a Diſt. 92. cap. non liceat.

b Cod. mſ. Vat. Tom. 2 Bibliot. Orient. p. 498.

c Tom. 1. Canonum Eccleſiæ Alexandrinæ. Cod. Arab. mſ. 2. Tom. 1. Bibl. Orient. p. 619.

VI. Morini hallucinatio.

5. *Virtus tua Domine*. Morinus pag. 442. Syriacum textum non intellexit, quum ſic reddidit hanc precationem: *Virtus tua, Domine... compleat ſpiritale hoc miniſterium muneris ſacerdotalis, quod per ejus gratiam illi concreditum eſt*. In Pontificali ſic legitur:

ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܐܬܓܥܠܬ ܠܢ:

quod per gratiam nobis concreditum eſt. Quod ſequitur, *Confitemini*

mini Domino & invocate, indicat recitandum hìc eſſe Pſalmum CIV. uſque ad verſ. 7. hoc eſt, uſque ad ea verba, *in univerſa terra*.

VII. Epiſcopus *Raba*, hoc eſt, magiſter; Presbyter *Rabban*, ſeu magiſter noſter, apud Syros vocatur.

6. *Incipit Præſul*. Vox Syriaca ܪܒܐ *Raba*, quæ in Pontificali ſæpè occurrit, Pontificem deſignat. Nos Morinum ſequuti, *Præſulem*, reddimus: ſed propriè hìc *Magiſtrum* ſonat: nam Epiſcopus apud Syros ܪܒܐ *Raba*, *Magiſter* dicitur; Presbyter verò ܪܒܢ *Rabban*, hoc eſt, *Magiſter noſter*.

VIII. De Decreto electionis Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi, cujus initium, *Divina Gratia*, in quo nonnulli Formam Ordinationis conſiſtere arbitrātur.

7. *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti*. Eadem verba in ordinatione Presbyteri & Epiſcopi habentur; deſunt autem in ordinationibus Subdiaconi & Diaconi apud Neſtorianos, eò quod ſimul ordinari ſoleant Lectores, Subdiaconi, & Diaconi: adeoque initio ordinationis pro omnibus ſemel dicitur, *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti* &c. Porrò qui contendunt, in iis verbis formam ordinationis conſiſtere, ſtatuant neceſſe eſt, nullas eſſe in ritu Neſtoriano ordinationes Subdiaconorum, Diaconorum & Presbyterorum: nam primo ea deſiderantur in duorum priorum ordinum collatione, ut modo dicebam. Secundò in ordinatione Lectorum & Presbyterorum non ſignificant ordinem, ad quem electus promovetur, ſed indeterminata ſunt, & ad dignè perficiendam ab Epiſcopo ordinationem dumtaxat referuntur: ſic enim ſe habent: ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܝ ܕܒܟܠܙܒܢ
ܡܕܡ ܕܚܣܝܪ ܗܘ ܡܫܡܠܝܐ : ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܐܒܐ ܘܒܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ
ܩܕܝܫܐ ܬܗܘܐ ܥܡܢ ܒܟܠܙܒܢ ܘܬܫܡܠܐ ܒܐܝ̈ܕܝ ܚܘܣܪܢܢ
ܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܕܚܝܠܬܐ ܘܡܥܠܝܬܐ ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܢܦܫܬܢ .
ܘܡܪܝܡ ܩܠܗ . ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ .

Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ omni tempore id quod deficit ſupplet, beneplacito Dei Patris, & virtute Spiritus ſancti, ſit ſemper nobiſcum, & per manus mediocritatis noſtræ perficiat miniſterium hoc tremendum & ſublime in animarum noſtrarum ſalutem. Et vocem attollit. Nunc & ſemper & in ſeculum ſeculorum. Tertio, dum proferuntur, ab Epiſcopo manus ordinando nequaquam imponitur, ut ex Pontificali conſtat; neque Epiſcopus ordinandum ſignat, ſed ſeipſum peracta precatione, quemadmodum ſequentibus verbis notatur: ܘܪܫܡ ܠܗ ܠܩܢܘܡܗ *Et ſignat ſeipſum*: quæ Morinus pag. 443. perperàm interpretatur, *poſthæc ſignum crucis imprimit in perſonam ejus*. In ordinatione Epiſcoporum, exprimitur quidem promotio electi à Presbyteratu ad Epiſcopatum in ſimili [a] precatione, quæ incipit, *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti*: ſed de manus impoſitione altum ſilentium. Quamobrem nullas & invalidas eſſe Neſtorianorum *Diaconorum*, *Presbyterorum* & *Epiſcoporum* ordinationes pronunciabunt Arcudius, Goartius, Habertus, aliique recen-

[a] *Vide ſuprà p.* 686.

recentiores, qui illarum materiam & formam juxta Orientales eccleſias conſiſtere arbitrantur in impoſitione manuum Epiſcopi ſuper caput electi, & in iis verbis: *Divina gratia promovet hunc ſervum Dei Subdiaconum in Diaconum*; vel, *Diaconum in Presbyterum*; aut, *Presbyterum in Epiſcopum*. Idem dicendum foret de antiquis Græcorum ordinationibus, in quibus aut verba illa, *Divina gratia*, omninò deſiderantur, ut in Ritu, qui S. Clementi tribuitur inter Apoſtolicas Conſtitutiones: aut, dum proferuntur, manus electo non imponitur, ut ex nonnullis antiquiſſimis Euchologiis per Morinum editis liquet. Idem quoque ſentiendum foret tàm de Coptorum ſivè Ægyptiorum, quàm de Syrorum Jacobitarum, Diaconorum, Presbyterorum, & Epiſcoporum ordinationibus, in quibus ea verba, *Divina gratia*, non ab Epiſcopo, ſed ab Archidiacono pronunciantur, & in ordinatione Epiſcopi ab uno ex Aſſiſtentibus, quemadmodum planum fit ex Pontificali Jacobitarum à Morino edito pag. 480. 483. 487. & Coptorum pag. 506. 507. & ex Codice Copto-Arabico 33. quem Tom. 3. hujus Bibliothecæ pag. 642. recenſui. Verùm ea verba non eſſe Formam Epiſcopatus, Presbyteratus & Diaconatus, ſed decreti de electione facti promulgationem, idem Morinus doctè oſtendit Exercitat. 2. cap. 3. & 4. cujus rationes omnino conſulendæ ſunt. Idem probat Iveninus diſſert. 9. quæſt. 1. 3. & 4. Syri Maronitæ decretum illud, *Divina gratia*, pronunciant in ordinationibus Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri & Epiſcopi: Græci verò, Copti, & Jacobitæ illud omittunt in ordinatione Lectoris.

IX. De Forma Lectoratus, ejuſque officiis.

8. *Sanctifica hos ſervos tuos Domine*. Hæc eſt Forma Lectoratus apud Syros Neſtorianos, & planè reſpondet Græcæ, cujus initium, *Domine Deus omnipotens elige ſervum tuum hunc, & eum ſanctifica* &c. Vide Habertum pag. 38. Goartium pag. 232. & Morinum pag. 71. & ſeqq. Eadem apud Syros cùm Maronitas, tùm Jacobitas, & apud Coptos, continetur ea precatione, quam dicit Epiſcopus manu utraque temporibus ordinandi impoſita, cujus initium:

ܐܠܗܐ ܗܘ ܪܒܐ ܘܪܚܡ ܐܢܫܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܬܐܚܕܢ ܒܪܝܬܐ ܟܠܗܝܢ.

Deus magne hominumque amator, cujus manu creaturæ omnes continentur. Nam ibi ſic precatur Pontifex: *Reſpice hunc famulum tuum, qui à nobis præſentatur, ut ſit præco ſanctorum verborum tuorum veteris & novi teſtamenti* &c. Dum autem Epiſcopus Neſtorianus illam pronunciat, non ſecùs atque Græcus, *manum capiti electi imponit*, ut in Pontificali notatur. Quod igitur Timotheus ſecundus Patriarcha ſcribit in lib. de Sacramentis Eccleſiæ cap. 1. ſect. 5.

ܗ̇ܢܘܢ ܐܝܟܢܐ : ܦܬܓܡܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܡܬܥܒܕܢܘܬܐ ܘܡܬܩܕܫܢܘܬܐ : ܟܠ ܡܫܡܫ ܐܢܫܐ
ܡܫܡܫܢܐ : ܕܠܐ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܘܢ ܟܬܒܐ ܘܪܘܚܐ :
ܗܘ ܡܢ ܢܦܫܐ : ܗܘ ܕܡܢ ܣܝܡܐ : ܗܘ ܕܡܢ ܢܦܫܗ ܠܗܘܢ ܕܡܫܡܫܢܝܢ :

Tres

Tres illi poſtremi, Lectores, ſcilicet, Cantores, & Exorciſtæ, non per manus impoſitionem perficiuntur, ſed facultas dumtaxat iis datur per modum deprecationis, ut ille quidem legat, alius verò canat, & alius baptizandos exorcizet: id, inquam, intelligendum eſt de ea manus impoſitione, quæ majorum ordinum, ut puta Diaconatus, Presbyteratus & Epiſcopatus, materia eſt: nam minores ordines, inter quos Syri etiam Subdiaconatum enumerant, per ſignum crucis ab Epiſcopo expreſſum & precationem ab eodem prolatam perfici dicuntur, etiamſi manus impoſitio adhibeatur. Hinc idem Timotheus de Subdiaconis ſubjungit loc. cit. ܘܗܘܦܘܕܝܩܢܐ ܐܦܢ ܡܬܬܣܝܡܝܢ ܐܠܐ ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܫܡܝܢ ܡܬܩܪܒܝܢ : ܠܡܩܒܠܘ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ ܡܬܩܪܒܝܢ : *Hypodiaconi quoque licet ordinentur, non ſecùs tamen ac ii qui præſignantur, ad ſuſcipiendum Diaconatus donum promoventur.* Qua in re Græcos Canoniſtas imitatur, qui tribus modis Clericos conſtitui notant: primo διὰ τῆς χειροτονίας *per manus impoſitionem*: ſecundo διὰ τῆς σφραγῖδος *per ſigillum ſeù characterem*: tertio διὰ τῆς προβολῆς *per promotionem*. Zonaras in can. 2. Concil. Chalced. *In eo canone ſingillatim enumerantur & qui per manuum impoſitionem ordinantur, & qui promoventur. Nam alii ordinantur, ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi & Hypodiaconi: alii σφραγίζονται μόνον ſignantur tantum, quod ipſum ad manus impoſitionem ſpectat, veluti Lectores, Cantores, & his ſimiles: alii προβάλλονται promoventur, ut Oeconomi, Defenſores &c.* Theodorus Balſamon in eundem Canonem: *Epiſcopi, Chorepiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, χειροτονοῦνται ordinantur: Cantores, Lectores, Præſides, & alii σφραγίζονται ſignantur: Oeconomi autem, Chartularii, Paramonarii, & alii προβάλλονται promoventur.* Subdiaconi juxta Græcos, Coptos, & Syros tùm Maronitas, tùm Jacobitas, recenſentur inter eos qui *ordinantur*: nam manus illis imponitur: juxta Neſtorianos verò in eorum numero ſunt qui *ſignantur*; manus enim illis nequaquam imponitur, ut infrà ſermo erit.

§. III.

De Hypodiaconis.

I. Ritus Ordinationis Hypodiaconorum.

EXclamat Archidiaconus: *Hypodiaconi ordinantur: orate pro eis.* Erigit ſe ordinandus, & elevat [1] eum ordinator de gradu inferiore ad gradum medium

ܩܥܐ ܐܪܟܕܝܩܘܢ. ܗܘܦܘܕܝܩܢܐ ܡܬܬܣܝܡܝܢ : ܨܠܘ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܩܐܡ ܡܬܬܣܝܡܢܐ ܩܘܡܬܗ : ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܡܣܝܡܢܐ ܡܢ ܕܪܓܐ ܬܚܬܝܐ ܠܡܨܥܝܐ

dium; ipſe verò Præſul aſcendit, & ſtat in ſuperiore gradu. Dicit autem Epiſcopus ſubmiſſa voce hanc orationem. *Reſpi-*
2 *ce* [2] *in hos famulos tuos Domine Deus fortis omnipotens.* Repete. *Et elige eos electione ſancta ſecundùm multitudinem gratiæ tuæ, eoſque per miſericordiam tuam dignos effice qui defectum ſuppleant in eccleſia tua ſancta* &c. Vocem attollit quum dicit, *Nunc*: & ſignat ſuper eorum ca-
3 pita. Et librum [3] accipit de manu ejus qui ordinatur, eumque oſculatur in capite: & tradit li-
4 brum Archidiacono. Deinde [4] orarium accipit, eoque collum ejus circumdat.

II. Tres gradus ante portam Sanctuarii pro Lectoribus, Hypodiaconis, & Diaconis.

1. *Elevat eum ordinator de gradu inferiore ad gradum medium.* Hinc liquet juxta Ritum Syrorum Neſtorianorum tres gradus ante portam Sanctuarii, ſeù ante Cancellos altaris eſſe: in quorum infimo collocantur Lectores, quum ordinantur: in medio Hypodiaconi: & in ſupremo Diaconi, qui ſtatim ad Sanctuarium introducuntur, & coram ipſo Altari impoſitionem manus accipiunt, ut infrà patebit.

III. De Forma, & officiis Hypodiaconatus.

2. *Reſpice in hos famulos tuos.* In ritu Græco Pontifex ter caput ordinandi Hypodiaconi ſignat, impoſitaque ei manu precatur: *Domine Deus noſter, qui per unum & eundem Spiritum ſanctum unicuique à te electorum chariſmata dividis &c. qui ineffabili tua providentia decreviſti etiam hunc ſervum tuum dignum fore qui ſanctæ tuæ miniſtret eccleſiæ: Tu Domine inculpabilem eum in omnibus conſerva: & da ei, ut amet decorem domus tuæ, adſtet januis templi ſancti tui, accendat lampadem tabernaculi gloriæ tuæ &c.* Et dicto *Amen*, accipiens Pontifex mantile imponit ſiniſtro humero ejus qui ordinatur: ſimiliter præbet illi vas ad infundendam aquam pro lotione manuum. Hinc officium Hypodiaconorum in eo Ritu eſt, aquam manibus Pontificis infundere, malluvium ſupponere, mantile præbere: lampades accendere: januas templi obſervare: vaſa ſacra, ideſt, calicem, patenam, & reliqua præparare: decorem denique domus Domini procurare: quæ omnia in Euchologio exprimuntur in ea precatione, quam dicit Pontifex, dum illum ordinat. Eandem precationem adhibent Syri Maronitæ, & Jacobitæ, atque

Ægy-

Ægyptii ſivè Copti: ſed primo temporibus, non capiti ordinandi apud illos manus imponitur: ſecundo nonnullæ aliæ precationes præmittuntur, aliæque ſubjunguntur, quæ apud Græcos non exſtant. Et quidem juxta ritum Maronitarum poſtquam Ordinandus ſiniſtrum genu flexerit, imponit Pontifex manum temporibus ejus dicens: *Divina gratia &c.* deinde manum ſuper caput ejus motans, dicit: *Ita Domine dignum fac eum vocatione iſta Hypodiaconatus &c.* & inclinatus orat ſecreto: *Domine Deus ſanctarum & cœleſtium virtutum &c.* & attollit vocem: *Et ſuſcipe hunc famulum tuum Subdiaconum, qui hìc ſtat & expectat donum tuum cœleſte &c.* Tùm verò manum utramque temporibus ejus imponit, dicens: *Deus æterne, qui reges unxiſti &c.* & alias tres preces ſubjungit, manu primum ſacramentis, deinde ei qui ordinatur impoſita, quarum prima incipit, *Deus qui dediſti ſacerdotium*: altera: *Domine Deus clemens*: tertia, *Reſpice in nos & in miniſterium noſtrum*: Archidiacono poſt primam precationem proclamante hymnum metro heptaſyllabo, cujus initium: *Stemus omnes in oratione*. Demum Pontifex induit ordinatum Tunica, dicens: *Indue Domine hunc ſervum tuum tunica Subdiaconatus &c.* & imponit collo ejus Orarium, dicens: *Indue Domine hunc ſervum tuum Orario Subdiaconatus &c.* & tradit ei vas aquæ, & circumdat collum ejus Orario, & circumducunt eum tribus vicibus per eccleſiam, canentes; *Convivium magnum &c.* & ſingulis quidem vicibus, Ordinatus candelabrum eccleſiæ extinguit & accendit; item fores eccleſiæ claudit & aperit: tintinnabulum quoque ſivè campanam (ſi quidem adſit,) pulſat. Peracta autem proceſſione, Archidiaconus canit Pſalmum, *Exalta me &c.* & traditur ordinato Liber Actuum Apoſtolorum, ut legat ex cap. 3. *Hoc eſt, quod per Prophetam Joël dictum eſt &c.* Archidiaconus proclamat: *Stemus omnes in oratione &c.* Epiſcopus precatur: *Deus clemens &c.* & ſignat eum in fronte ſigno crucis tribus vicibus, dicens: *Ordinatus eſt in eccleſia ſancta Dei N. Hypodiaconus &c.* Tùm orat pro gratiarum actione: *Agimus tibi gratias Domine omnipotens &c.* traditque ordinato cereum accenſum, ter dicens unàcum ipſo: *Ego ſicut oliva &c.* Ordinatus oſculatur Altare manumque Pontificis, & ab adſtantibus ſalutatur: mox vivificæ communionis partem accipit: & Pontifex concludit: *Deus Deorum, & dominus dominantium &c.* Juxta Jacobitas verò, primum ordinandus legit ex Iſaia propheta: *Hæc dicit Dominus qui fecit te &c.* Epiſcopus orat ſecreto: *Domine Deus virtutum &c.* & attollit vocem: *Et ſuſcipe hunc famulum tuum &c.* Populus *Amen*. Epiſcopus: *Pax vobis omnibus*. Populus: *Et cum Spiritu tuo*. Archidiaconus: *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti &c.* Epiſcopus: *Ita Domine dignum fac eum &c.* Populus *Amen*. Epiſcopus manum utramque temporibus ejus imponit, dicens: *Deus æterne, qui reges unxiſti &c.* Dat pacem populo,

& orat:

& orat: *Reſpice in nos & miniſterium noſtrum Domine &c.* Pollice ſignat eum in fronte tribus vicibus, dicens: *Ordinatus eſt in ſancta Dei eccleſia N. Hypodiaconus &c.* Deinde orat pro gratiarum actione: *Agimus tibi gratias &c.* Imponit humero ejus ſiniſtro Orarium, dicens: *Ad gloriam & honorem ſanctæ Trinitatis &c.* Dat ei cereum accenſum, dicens unàcum ipſo: *Ego ſicut oliva &c.* Ordinatus oſculatur altare, manumque Epiſcopi, & ab adſtantibus ſalutatur: demùm ſacra communione reficitur. Eodem ritu Subdiaconus apud Coptos ordinatur, iiſdemque precibus ac cerimoniis, excepta poſtrema, tradendi nimirùm Ordinato cereum accenſum, ut apud Morinum pag. 505. & 506. legere eſt. Porro ex iis, quæ à Græcis, Syris, & Coptis in ordinatione Subdiaconi obſervantur, planum fit, conſecratoriam illius formam conſiſtere in illa precatione, quæ paucis mutatis apud omnes eadem eſt; cujus quidem initium apud Græcos, *Domine Deus noſter*: apud Syros Maronitas, & Jacobitas, *Deus æterne qui reges unxiſti*: apud Coptos, *Domine Deus omnipotens*. Ibi enim manus ordinando imponitur, ſivè capiti, ſivè temporibus ejus, & imploratur Deus, *ut dignum faciat illum gradu Subdiaconatus, concedatque ei donum Spiritus ſancti, ut contrectet vaſa miniſterii eccleſiæ, amet decorem domus Dei, adſtet januis templi, accendat lampades, ſitque velut oliva uberes juſtitiæ fructus referens in ſancta eccleſia.* Reliquæ precationes tàm antecedentes, quàm conſequentes, ad cerimoniam, non ad ſubſtantiam ordinationis ſpectant, In ritu Neſtorianorum nec ita expreſſa eſt ordinationis forma, nec manus Ordinando imponitur, dum ea recitatur, ſed poſtquam pronunciata fuerit, ſignare dicitur Epiſcopus ſuper ordinati caput, hoc eſt, crucis ſignum manu formare; contra communem eccleſiæ Orientalis morem in Conſtitutionibus Apoſtolicis fundatum, quibus ita ſancitur: *Subdiaconum ordinaturus, Epiſcope, manus ſuper illum impones*: & in omnibus Euchologiis præſcriptum, in quibus manus impoſitio ſivè capiti juxta Græcos, ſivè temporibus juxta Syros & Coptos, in ordinatione Subdiaconi præcipitur. Sed pro Neſtorianis facit, quod Goartius de hac manus impoſitione in Subdiacono promovendo obſervat pag. 247. *Ceremonialem nimirùm tantum eſſe, non verò ſacram, veram, & ordinis effectivam manus impoſitionem: nam & Concilium Carthaginenſe IV. & Gregorii Sacramentarium, & vetus Ordo Romanus, Subdiacono manus impoſitionem denegant: benedictionem tamen ſine manus licet attactu quocumque, concedunt.* Et Petrus Cantor, qui anno 1197. vixit, apud Hugonem Menardum notarum pag. 280. inquit: *Prima manus impoſitio debetur Diaconibus ordinandis: de novo enim inſtitutum eſt, Subdiaconatum eſſe ſacrum ordinem.* Quod verò non ita clarè exprimantur Subdiaconorum munera in ea precatione, quam Pontifex Neſtorianus recitat, non videtur ſubſtantiam ordinationis lædere:

nam

nam [a] iis verbis, *elige eos electione ſancta ſecundùm multitudinem gratiæ tuæ, eoſque in miſericordia tua redde dignos qui defectus ſuppleant in eccleſia tua ſancta, & da eis Domine pro benignitate tua, ut ſine macula cum corde puro, & conſcientia bona tibi miniſtrent*, quidquid ad Subdiaconos pertinet includitur: Subdiaconus enim nihil aliud eſt, quàm eccleſiæ miniſter Diacono inferior; & defectus in eccleſia ſupplere eſt omnia quæ ſuprà enumeravi officia in templo obire.

a Morin. p. 444.

IV. De oſculo in capite ordinati Hypodiaconi, Diaconi, & Presbyteri.

3. *Librum accipit de manu ejus qui ordinatur, eumque oſculatur in capite, & tradit librum Archidiacono.* Peculiaris eſt Neſtorianorum ritus, ut Epiſcopus ordinatum Subdiaconum, Diaconum, & Presbyterum in capite oſculetur, poſtquam ſignum crucis ſuper illud formaverit. Librum autem à Subdiacono accipit, illumque Archidiacono tradit; quem nimirùm Lector ordinatus ab Epiſcopo acceperat, ut ſuprà obſervavi. Non enim Subdiaconorum eſt apud Orientales, ſed Lectorum officium, Scripturas in Eccleſia legere.

V. De Veſtimento & Orario Subdiaconi.

4. *Deinde Orarium accipit, eoque collum ejus circumdat.* Apud Syros omnes *Tunica & Orario* Subdiaconi ornantur, diverſo tamen à Diaconis modo. Græci Orarium iis negant, Tunicam concedunt à Lectorum tunica diverſam: hinc Simeon Theſſalonicenſis: *Purpuream quidem exuens Ordinandus* (Subdiaconus) *Camiſiam, qua paſſioni ſubjectionem & cruentas Chriſti cicatrices repræſentat, albam tunicam* τὸ λευκὸν στιχάριον, *quæ puriſſimum Dei amictum & à paſſionibus exemptionem menti objicit, induitur.* Georgius Arbelenſis in lib. de Officiis [b] Eccleſiaſticis Par. 2. cap. 6. *Ipſum Lectoris veſtimentum ab eo differt, quod Hypodiaconi geſtant. Item Hypodiaconus cum Diacono veſtibus minimè convenit. Presbyterorum autem, Periodevtarum, & Chorepiſcoporum una eſt veſtimentorum ratio. Una item Epiſcopi, eorumque qui ſuprà Epiſcopum ſunt.* In Concilio Laodicæno can. 22. præcipitur, *quod non oportet Subminiſtros ferre Orarium*: Subminiſtri autem dicuntur Hypodiaconi, ut Zonaras, Harmenopulus & Theodorus Balſamon exponunt; Arabicus autem interpres hunc canonem ſic reddit: من اجل ان قوم من الشمامسة ايضا تعدّوا فى هذه الامور وطلبوا الافتخار امرت الجماعة المقدسة ان لا يجوز للابودياقن ان يضعوا اللوراريه على قدام كتفهيم الواحد مثل الشمامسة بل يطوقونها فى ارقابهم مثل خدم الملوك. *Quoniam nonnulli miniſtri in rebus hujuſmodi ambitionem quærunt, præcipit ſancta Synodus, non licere Hypodiacono Oraria humero pendentia inſtar Diaconorum deferre, ſed ea collo circumdare, ut famuli regum faciunt.* Quibus verbis alludit ad Syrorum morem, qui Subdiaconis Orarium quidem permittunt, ſed collo circumligatum, non ex humero pendulum.

b Tom. 3. Bibl. Orient. p. 527.

§. IV.

De Diaconis.

I. Ritus ordinationis Diaconorum.

1 ET aſcendere [1] eos jubet ad gradus, ſe ſe mutuo tenentes, & qui primus eſt, fimbriam veſtimenti Præſulis tenet: ipſe verò ſtat ad portam Altaris, jubetque eos dicere: *Oremus, pax nobiſcum*: & orat ſuper eos: *Purus & diligens puros Domine.*
2 Repete. *Effunde lumen tuum* [2] *purificans ſuper hos ſervos tuos &c.* & ingrediuntur Altare. Præſul verò incipit Canonem: *Domine quis habitabit: In puritate cogitationum, Domine noſter, fac me ſtare coram Altari tuo.*
3 Deinde ſtat [3] Præſul ſuper ſuppedaneum aræ, & ordinandi ſub lampade, ubi adorant. Tum dicit Archidiaconus: *Oremus, pax nobiſcum*. Epiſcopus orat: *Optatum Domine miſerationum tuarum auxilium &c.* Deinde ponit
4 incenſum [4], & incipit hos Cantus. *Doce me Domine &c.* Tùm jubet Archidiaconus ordinandos genu dexterum flectere, & ſiniſtrum erectum habere, quod unicum talentum acceperint: qui ambas etiam manus apponunt auribus ſuis, & erigunt digitos, qui ſunt juxta pollicem in altum. Tradit autem Ordinator Pedum ſuum Paſtorale Archidiacono, qui dicit: *Oremus, pax nobiſcum.*
5 Præſul verò ſubmiſſa voce [5] dicit Inclinationem hanc, imponens manum ſuam dexteram capiti illius qui ordinatur, ſiniſtram verò ex-

[illegible]

extendens in modum deprecationis. *Deus noſter bone, & rex noſter miſerationibus plene.* Repete. *Qui dives es in miſerationibus, & abundans in clementia. Tu Domine bonitate tua ineffabili poſuiſti me mediatorem donorum tuorum divinorum in eccleſia tua ſancta, ut darem in nomine tuo miniſtris myſteriorum tuorum ſanctorum talenta miniſterii ſpiritus: & juxta traditionem Domine Apoſtolicam, quæ ad nos per impoſitionem manus miniſterii eccleſiaſtici delata eſt, ecce præſentamus coram te hos ſervos tuos, ut ſint Diaconi electi in eccleſia tua ſancta, & oramus pro iis omnes.* Repete. *Ut adveniat ſuper eos gratia Spiritus ſancti, perficiatque & conſummet eos ad opus miniſterii hujus, ad quod præſentantur, per gratiam & miſericordiam Unigeniti tui &c.* Et ſignat ſuper capitibus eorum. Reſpondent, *Amen.* Archidiaconus dicit. *Attollite oculos veſtros in excelſa ſublimia, & miſericordiam à Deo clemente poſcite pro N. N. Subdiaconis, qui ordinantur & conſtituuntur Diaconi ad eccleſiam Dei, cui deſtinati ſunt. Orate pro eis.* Præſul verò imponit manum ſuam dexteram capitibus eorum, & ſiniſtram extendit in modum deprecationis, & dicit ſuper eorum capitibus. *Domine Deus fortis omnipotens.* Repete. *Sanctus & glorioſus &c. & quemadmodum elegiſti Stephanum & ſocios ejus; ita nunc quoque Domine ſecundùm miſericordiam tuam da ſervis tuis*

iſtis gratiam Spiritus ſancti, ut ſint Diaconi electi in eccleſia tua ſancta, & miniſtrent altari tuo puro cum corde mundo & conſcientia bona &c. Et ſignat ſuper eorum capita. Reſpondent, *Amen.* Deinde jubet eos ad terram proſtratos adorare, & ſeſe erigere. Tùm tollit Orarium de collo eorum, & ponit illud ſuper humerum ſiniſtrum. Poſtea tra-
6 dit Archidiaconus Epiſcopo [6] librum Apoſtoli, qui eum apprehendendum præbet unicuique eorum qui ordinantur, eumque ſignat in fronte digito qui eſt pollici vicinus, incipiens ab inferiori parte & tendens ad ſuperiorem, atque à parte dextera ad ſiniſtram,
7 & dicit. *Segregatus* [7] *eſt, ſanctificatus eſt, perfectus eſt, & conſummatus eſt N. in opus Diaconatus eccleſiaſtici, & in executionem muneris Levitici & Stephanici, in nomine Patris &c.* eumque oſculatur in capite. Archidiaconus circumducit eos à dextris & ſiniſtris Altaris. Epiſcopus verò librum de manibus eorum tollit & tradit Archidiacono; Baculum autem accipit in manum ſuam, & aſcendit in ſuppedaneum Altaris, & proſtrationem facit: deinde incipit Canonem &c. Tum Præſul unumquemque eorum benedicit, dicens: *Chriſtus qui te ad miniſterium ſuum admovit, perficiat te ad opus juſtitiæ in ſæcula.* Quum autem abſolutus fuerit Canon,
8 orat [8]: *coram throno Domine*: & incipit cantum Cancellorum: & procedunt ad templum, & crux
9 cum eis. Si verò [9] non adſunt

Sa-

[illegible]

Sacramenta, ſubjungunt poſt Canonem, *Pater noſter qui es cœlis*: & abſolvunt.

ܟܠܗ ܐܪ̈ܙܐ : ܡܫܡܠܝܢ ܒܬܪ ܩܢܘܢܐ
ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܘܡܫܠܡܝܢ .

II. Ordinandi Diaconi ſtant primùm in gradu ſupremo ante portam Sanctuarii, deinde introducuntur ante Altaris ſuppedaneum.

1. *Aſcendere eos jubet ad gradus*. Nimirùm Subdiaconi ordinati, & in medio Cancellorum gradu collocati, quum ad Diaconatus ordinem promovendi ſunt, jubentur aſcendere ad gradum ſupremum, Pontifice ſtante ad portam Altaris, qui primùm eos jubet dicere, *oremus*, *pax nobiſcum*; deinde ſuper eis recitat precationem, cujus initium, *Purus & diligens puros Domine*: qua perſoluta introducit eos ad Altare, ibique illos ordinat. Morinus pag. 444. ad ordinationem Subdiaconorum perperàm refert quæ in Pontificali leguntur ab iis verbis: *& aſcendere eos jubet*, uſque ad, *oremus pax nobiſcum*.

III. Concluſiones orationum non ſemper cum ipſis precibus cohærent.

2. *Effunde lumen tuum*. Quum hæc precatio ad Chriſtum Dei filium dirigatur, *qui deſcendit in mundum*, *& operatus eſt redemptionem omnium creaturarum*; concluditur tamen in hæc verba, *Largitor donorum ſpiritualium*, *omnium Domine*, *Pater & Fili & Spiritus ſancte*. Sed orationum concluſio apud Orientales cum ipſis precibus non ſemper conjungitur. Sic Græci precationes ſuas terminare ſolent iis verbis, *nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum*, etiamſi cum præcedentibus non cohæreant, ut in Liturgia S. Joannis Chryſoſtomi apud Goartium pag. 61. *Sacerdos immittens ſanctam lanceam ex obliquo dexteræ partis oblatæ*, *extollit ſanctum panem*, *ſic dicens*: *Quoniam tollitur de terra vita ejus*, *perpetuo*, *nunc & ſemper*, *& in ſæcula ſæculorum Amen*.

IV. Suppedaneum aræ & lampas in Sanctuario.

3. *Stat Præſul ſuper ſuppedaneum aræ*, *& ordinandi ſub lampade*. Intra cancellos Altaris ex more Syrorum pendere ſolet lampas. Morinus pag. 445. pro aræ ſuppedaneo reddit *Sedem*, & pro lampade *Candelabrum*.

V. Cantus apud Orientales dicuntur *Canones*, & Cantores *Canonici*, quorum princeps *Canonarcha*, & *Protocanonarcha*.

4. *Ponit incenſum*, *& incipit hos Cantus*. Sunt quatuor cantus, totidemque Archidiaconi proclamationes, *Oremus*, *pax nobiſcum*, & Epiſcopi orationes, quarum prima incipit, *Te Chriſte*: 2. *Virtutem tuam*: 3. *Tibi Chriſte*: 4. *Te*, *mare magnum*: quas vide apud Morinum à pag. 445. ad pag. 449. vocantur autem ܥܘܢܝ̈ܬܐ *Cantus*, & ܩܢܘ̈ܢܐ *Canones*, ex recepto eccleſiæ Orientalis more, quo *Cantores* in Concilio Laodicæno *Canonici* dicuntur, & *primus Cantorum* apud Simeonem Theſſalonicenſem in lib. de Templo *Canonarcha*: *Divinos hymnos Cantoribus prælegit & Canonarcham agit*: & in lib. de Eccleſiaſticis Officiis, Canonarcharum primus vocatur Πρωτοκανονάρχος, & in numero Lectorum recenſetur. Vide Goart. pag. 29. 30. & 273. In fine cujuſcumque canonis dicitur *Gloria Patri &c.* idque quum canitur, jubetur Ordinandus proſtrationem

face-

facere, hoc eſt, ad terram pronus adorare, ex ſequenti rubrica ad marginem Pontificalis Syriaci appoſita, quam Morinus p. 449. loco non ſuo deſcripſit: ܗܘܝܘ ܕܒܟܠ ܫܘܒܚܐ ܕܩܢܘܢܐ ܕܐܡܪ ܪܫܐ : ܣܓܕ ܡܬܬܣܝܡܢܐ :

Scito, *ad omne*, Gloria, *Canonum*, *quod dicit Præſul*, *ordinandum adorare*.

VI. Forma Diaconatus.

5. *Præſul ſubmiſſa voce dicit Inclinationem hanc. Deus noſter bone.* Precatio, quam Pontifex inclinatus ſecreto recitat, vocatur *Inclinatio* apud Syros omnes. Vide Morinum in Syrorum Ordinationes Adnotatione 111. Neſtoriani Græcos imitantur, dum binas precationes ſuper electum Diaconum recitant, quarum prima eſt, *Deus noſter bone*, altera, *Domine Deus fortis omnipotens*. Binæ enim precationes & à Græco Pontifice dicuntur, manum capiti ordinandi Diaconi imponente, poſtquam decretum de ejus electione factum iis verbis, *Divina Gratia*, promulgavit: quarum [a] prima incipit, *Domine Deus noſter*, *qui in tua præſcientia ſancti tui Spiritus copiam effundis in deſtinatos ab imperſcrutabili tua virtute*, *ut miniſtri fiant & illibatis myſteriis tuis deſerviant*: Altera [b], poſtquam Diaconica Archidiaconus proclamavit, *Deus ſalvator noſter*, *qui incorrupta tua voce Apoſtolis tuis legem ſanxiſti*, *& primum eum prædicaſti*, *qui opus miniſtri exequitur*. In Conſtitutionibus Apoſtolicis unicam precationem [c] recitat Epiſcopus ſuper Diaconum, imponens ei manus, ac dicens: *Deus omnipotens qui verax es*. Hæc eadem precatio dicitur in ordinatione Diaconi apud Coptos: poſtquam enim Archidiaconus decretum electionis, *Divina Gratia*, promulgavit, ſecretamque Epiſcopus recitavit, cujus initium, *Quæſo* [d] *Domine fac eum dignum vocatione Diaconatus*; tunc imponit dexteram capiti electi, & dicit [e] ſecreto: *Domine Deus omnipotens*, *verus ſine falſitate in promiſſione tua*: qua abſoluta converſus ad altare orat pro ſeipſo, & pro ordinato: *Reſpice Domine ſuper nos*, *& ſuper miniſterium noſtrum*. Idem plane ritus apud Syros Jacobitas obſervatur: ſed loco orationis, *Domine Deus omnipotens*, hæc alia legitur, quæ à Morino prætermiſſa eſt: ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܠܗ̇ ܠܥܕܬܟ ܘܡܫܪܪ :

Deus qui eccleſiam tuam ædificas eamque fundas: *qui illam auges*, *quæque ei deficiunt*, *per Sanctos tuos ſupples*, *qui in omnibus generationibus ad ejus regimen ordinati ſunt*. *Tu Domine nunc reſpice in famulum tuum*, *& mitte ſuper eum gratiam ſancti tui Spiritus*, *& reple eum fide*, *charitate*, *virtute*, *& ſanctitate*: *& quemadmodum dediſti gratiam Stephano*, *quem primum vocaſti ad opus miniſterii hujus*, *ita & concede*, *ut ſuper hunc ſervum tuum adveniat auxilium de cœlo*: *non enim in impoſitione manuum noſtrarum peccatricum*, *ſed in viſitatione copioſæ miſericordiæ tuæ datur gratia iis*, *qui ea digni ſunt*. *Quamobrem rogamus & precamur te*, *libera nos à* par-

a *Habert. p. 180. 309. Goar. pag. 250. Morin. pag. 68.*

b *Habert. pag. 181. 310. Goar. pag. 251. Morin. pag. 68.*

c *Apud Morin. pag. 25.*

d *Morin. p. 506.*

e *Ibidem.*

participatione peccatorum alienorum, *quoniam tu es qui retribuis unicuique ſecundùm opera ejus: concede nobis Domine*, *nequid ex affectu aut inclinatione faciamus*, *ſed tribue nobis ſcientiam*, *ut dignos eligamus & ad altare tuum ſanctum admoveamus*, *ut ſine reprehenſione miniſterio tuo fungantur in profectum & incrementum populi tui*, *neve ſint in offendiculum eccleſiæ tuæ: ita ut & illi ab æterna damnatione liberentur*, *& nos tremendam eorum retributionem effugiamus*, *qui in altaria tua peccant*. Et converſus ad altare, vocem attollit: *ut cum puritate cordis coram ſancto altari tuo ſtantes*, *miſericordiam conſequamur unàcum hoc famulo tuo in die juſtæ retributionis tuæ: quoniam Deus miſericors & propitius es*, *tibique convenit gloria*, *honor*, *& poteſtas*, *& Filio*, *& Spiritui ſancto nunc &c.* Syri Maronitæ præter Decretum illud, *Divina Gratia*, & precationem, *Deus qui Eccleſiam tuam ædificas*, quæ ab Epiſcopo manus electo imponente dicuntur, quinque alias precationes addunt manu itidem Epiſcopi ſuper caput ordinati impoſita, quæ neque apud Græcos, neque apud Coptos aut reliquos Syros exſtant, quarum prima incipit ܩܕܝܫܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܢܬ *Sanctus Domine Deus es*.
2. ܩܕܝܫܐ ܘܡܫܒܚܐ ܐܢܬ *Sanctus & glorioſus es*.
3. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ *Domine Deus omnipotens*.
4. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܟܠ *Domine Deus univerſorum*.
5. ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܡܠܬܐ *Chriſte Deus Verbum*. Porrò formam ordinationis Diaconi non in iis verbis, *Divina gratia*, conſiſtere, ſed in precatione illa, quæ apud Græcos incipit, *Domine Deus noſter*; apud Coptos, *Domine Deus omnipotens*; apud Neſtorianos, *Deus noſter bone*; apud Maronitas & Jacobitas, *Deus qui eccleſiam tuam ædificas*; fusè oſtenditur à Morino Exercitat. 2. cap. 3. & 4. ut ſuprà [a] obſervavi. a *Pag.* 799.

VII. Inſtrumenta, quæ Diacono traduntur.

6. *Librum Apoſtoli*: hoc eſt, Epiſtolas S. Pauli Apoſtoli. In ritu Syrorum Maronitarum peracta ordinatione, *traditur* [b] *Diacono*, *ut legat Epiſtolam Apoſtoli primam ad Timotheum*: deinde ter circumducitur per eccleſiam; & prima quidem vice *Thuribulum* defert, ſecunda *Librum Apoſtoli*, tertia *Flabellum*, ſeù *Velum Calicis*: Tùm impoſitis capiti ejus patena cum corpore Chriſti, & Calice cum ſanguine, Epiſcopus proclamat: *Ordinatus eſt in eccleſia ſancta Dei N. Diaconus &c.* & dicit gratiarum actionem, eumque de officio ſuo admonet. Syri Jacobitæ tradunt [c] ordinato *Flabellum*, & *Thuribulum*: Græci [d] *Flabellum* tantum: Neſtoriani *Librum Apoſtoli*, niſi quis dicat, hanc cerimoniam ab Epiſcopis Indis, qui Pontificalem librum deſcripſere, ex imitatione Ritus Romani & Miſſionariorum admonitione additam fuiſſe: Diaconum enim exiſtimarunt nonnulli Orientalium rituum ignari reſpondere Subdiacono Latinorum, & Ar-

b *Morin. p.* 399.
c *Morin. p.* 482.
d *Habert. p.* 311. *Goar. pag.* 251. *Morin. pag.* 69.

Archidiaconum Diacono, traditionemque inſtrumentorum neceſſariam eſſe ad ſubſtantiam ordinationis arbitrati ſunt.

VIII. Enunciatio ordinationis Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi.

7. *Segregatus eſt.* Hæc peractæ ordinationis enunciatio fit apud Syros omnes, & Coptos, quum ordinantur Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri & Epiſcopi, ut ex Pontificalibus [a] liquet, quidquid de Epiſcopis & Presbyteris Maroniticis dicat [b] Morinus, qui Proclamationem illam negat in eorum Ordinationibus exſtare: in eo ſcilicet Ritu, quem ipſe mutilum imperfectumque edidit, ut ſæpè monui.

IX. Diaconi ordinationis tempus.

8. *Orat*, coram Throno, Domine: *& incipit Cantum Cancellorum.* Hoc Liturgiæ initium eſt apud Neſtorianos. Vide Renaudot. Tom. 2. Liturg. Orient. pag. 584. Atque hinc patet, quo tempore fieri ſoleat Diaconi ordinatio.

X. Quæ Ordinationes in Miſſa, & quæ extra Miſſam peragi ſoleant.

9. *Si verò non adſunt Sacramenta:* Hoc eſt, ſi Liturgia non celebretur. Idem dicitur in fine ordinationis [c] Presbyteri. Nam Diaconi, & Presbyteri tàm in Miſſa, quàm extra Miſſam ordinari poſſunt juxta ritum Neſtorianorum, ut in Pontificali adnotatur. An verò idem ſentiendum ſit de inferioribus, ac de ſuperioribus ordinibus, ex Pontificali non conſtat. Ratio tamen ſuadere videtur, non ſecus atque Diaconorum, licere etiam Lectorum Subdiaconorumque ordinationes facere extra Miſſam, eò quod ſimul & eadem die conferri ſolent Lectoratus, Subdiaconatus, & Diaconatus, ut in Pontificali præſcribitur: non item ordinationem Epiſcopi, Metropolitani, aut Patriarchæ, cui celebratio Liturgiæ in eodem [d] Pontificali diſertè conjungitur. Itaque de Lectoribus, Subdiaconis, Diaconis, & Preſbyteris tantùm intelligenda eſt hæc Admonitio, quæ in fine ejuſdem [e] Pontificalis habetur. ܕܥ ܐܘ ܐܚܝ ܩܪܘܝܐ ܕܫܘܡܠܝܐ ܟܠ ܝܘܡܐ ܕܨܒܐ ܡܫܬܡܠܐ ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܫܒܘܥܐ. ܩܕܡ ܡܥܢܝܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ. ܐܘ ܒܬܪ ܡܥܢܝܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ. ܐܘ ܩܕܡ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܐܘ ܒܬܪ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܐܘ ܩܕܡ ܕܐܡܪܝܢ ܥܘܢܝܬܐ. ܐܘ ܩܕܡ ܗܝ ܕܒܪܟܢ ܒܟܠ ܒܘܪ̈ܟܝܢ. ܐܘ ܦܪܝܫܐܝܬ ܕܠܐ ܪ̈ܐܙܐ ܒܟܠ ܝܘܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܘܡܬܡܨܐ ܠܗ. *Scito, frater lector, quod ordinatio quocumque libuerit die perficitur cunctis ſeptimanæ diebus: idque ante Antiphonam myſteriorum, aut poſt illam: ante Symbolum*, Credimus, *aut poſt illud: vel antequam dicant Cantum Communionis; ſive ante eam benedictionem, cujus initium*, Qui benedixit nos omnibus benedictionibus: *aut ſeparatim abſque Liturgia, quicumque dies occurrerit.* Porrò *Antiphona myſteriorum* canitur in Liturgia Neſtoriana poſt Evangelium: *Symbolum* poſt eandem Antiphonam: *Cantus Communionis*, dum Clerici & populus poſt Sacerdotem communicant: Benedictio tandem illa datur à Sacerdote in fine Liturgiæ. Vide Renaudot. Tom. 2. Liturg. Orient. p. 586. 596. & 597. In Euchologio Græcorum [f] in fine ordinationis Diaconi adnotatur, poſſe eum tàm in Miſſa perfecta, quàm

[a] *Morin. p.* 396. 402. 407. 482. 485. 505. 506.
[b] *Pag.* 495.
[c] *Vide Morin. pag.* 459.
[d] *Vide ſuprà p.* 676. *&* 689.
[e] *Cod. Syr. mſ. Vat.* 18. *fol.* 179.
[f] *Morin. p.* 69. *Goar. pag.* 251. *Habert. p.* 312.

quàm in ea, quæ Præſanctificatorum dicitur, ordinari: *Hæc autem fiunt, quando Liturgia perfecta celebratur. At quoniam etiam in Præſanctificatis fit, ſciendum, quod poſtquam Præſanctificata in ſacra menſa repoſita fuerint, priuſquam Diaconus dicat*, Compleamus precationem, *offertur Ordinandus, & Ordinationis ritus, ut diximus, peragitur.* In Præſanctificatorum Liturgia, quæ diebus omnibus quadrageſimalibus, præter Dominicas & Sabbata feſtumque Annunciationis, apud Græcos celebratur, Diaconum poſſe ad Ordinem promoveri, multoque magis Lectorem & Subdiaconum, hæc verba docent. Quum enim Diaconus longè poſt ſanctorum donorum conſecrationem, ea nimirùm Liturgiæ parte, quæ pariter reperitur in Præſanctificatis, inauguretur, & miniſterium ab illo hìc exhibitum, aut à Lectore & Subdiacono exhibendum, in Præſanctificatis iiſdem præſtari facile poſſit, nulla ratio eſt, quæ perfectam Liturgiam in eis conſecrandis requirat: quinimo Lectores ordinari poſſe etiam quando Miſſa non celebratur, diſertè in Euchologio [a] exprimitur. De Presbytero tamen & Epiſcopo aliud ſentiendum eſt, teſtibus [b] Goartio, [c] Morino, & Gaſpare [d] Ivenin: debent enim cum Pontifice conſecrante celebrare & integram Liturgiam perficere; quod in Miſſa Præſanctificatorum fieri nequit. Apud Syros cùm Maronitas, tùm Jacobitas, niſi peracta prius Liturgia, ordinationes fieri nullæ ſolent. Ita in Pontificali præſcribitur initio ordinationum Cantoris, Lectoris, Hypodiaconi, Diaconi, & Presbyteri: ܗܘ ܕܐܬܓܒܝ ܩܐܡ ܠܘܬ ܬܪܥܐ ܕܡܕܒܚܐ ܐܘ ܠܬܚܬ ܡܢ ܕܪܓܐ ܘܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܐܘ ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܠܒܘܪܐ ܕܡܫܬܡܠܐ ܩܘܪܒܢܐ :

a *Goar. p.* 233.
b *Pag.* 261.
c *Pag.* 217.
d *De Sacram. differt.* 8. *quæſt.* 8. *cap.* 2. *p.* 586.

Electus ſtat ad Portam Altaris, ſivè ſub gradu coram Altari, ſivè ante Altare (nimirùm juxta uniuſcujuſque ordinem) *uſquedum perficiatur Oblatio*, hoc eſt, ſacra Miſſæ Liturgia.

§. V.

De Presbyteris.

I. Ritus ordinationis Presbyterorum.

1
2

PRimùm incipiunt, *Pater* [1] *noſter qui es in cœlis*. Et Præſul orat: *Virtus tua* [2] *Domine Deus noſter &c.* Et incipit, *Quàm dilecta*. Scito Domine, quod ad omne *Gloria*, & ad omnem orationem, & ad omnem Canonem, adorant ordinandi ad terram uſque

ܦܘܪܫܢ ܡܩܕܡ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ . ܘܡܨܠܐ ܪܒܐ . ܚܝܠܟ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܘܓܘ. ܘܡܙܡܪܝܢ : ܡܐ ܚܒܝܒܝܢ ܘܓܘ. ܘܝܕܥ ܐܢܬ ܡܪܝ ܕܒܟܠ ܫܘܒܚܐ ܘܒܟܠ ܨܠܘܬܐ ܘܒܟܠ ܩܢܘܢܐ : ܣܓܕܝܢ ܡܬܬܣܝܡܢܐ ܥܠ ܐܪܥܐ . ܘܦܘܪܫܢ

3 que proſtrati. Primum ³ autem
Præſul tondet capillos ejus qui
ordinatur, & cingulo præcingit
lumbos ejus, & mittit Pallium
ejus ad humerum ipſius ſiniſtrum:
& ingrediens ſtat in medio Can-
cellorum. Tùm Archidiaconus
proclamat, *Pax nobiſcum*. Præ-
ſul orat: *Stolam Domine Sacer-
dotii &c.* Ponunt incenſum: &
4 incipit ⁴ hos cantus &c. Et acce-
5 dit ad Ordinandos, & ⁵ utrum-
que genu eos flectere jubet, ſimul
extendentes manus ſuas ſupra
oculos ſuos. Archidiaconus pro-
clamat: *Oremus, pax nobiſcum*.
Præſul ſubmiſſa voce dicit: *Gra-
tia Domini noſtri Jeſu Chriſti
&c.* Et vocem attollit: *Nunc &
ſemper*: deinde ſignat ſeipſum.
Archidiaconus exclamat, *Pax*.
Præſul dicit hanc manus impoſi-
tionem, manum dexteram impo-
nens capiti ordinandi, ac dicens
6 ſubmiſſa voce: *Deus ⁶ noſter bo-
ne & rex noſter miſericors &c.*
Et ſignat ſuper eorum capita.
Archidiaconus dicit: *Attollite
oculos veſtros &c.* Præſul verò
dicit ſuper eos ſubmiſſa voce,
dexteram manum capitibus eo-
7 rum imponens: *Domine ⁷ Deus
fortis omnipotens*. Repete. *Fa-
ctor cœli & terræ, omniumque
eorum, quæ in eis ſunt &c.* Et
ſignat ſuper eorum capita, & præ-
cipit eis, ut proſtrati ad terram
adorent & ſurgant. Poſtea acci-
8 pit Præſul ⁸ pallium, quod hu-
mero uniuſcujuſque eorum im-
poſitum erat, eoque illum induit:
9 tollenſque Orarium ⁹ de ejus hu-
mero, ad pectus imponit: idem-
10 que Epiſcopus ¹⁰ accipit adoran-

dum

dum librum Evangelii, & tradit eum in manus ejus qui impoſitionem manus accepit, & ſignat eum pollice dextero in fronte, dicens: *Segregatus eſt, ſanctificatus eſt &c.* Deinde accipit Præſul Evangelium, & tradit alteri. Sic facit ſingulis, quotquot ſunt. Quum autem omnes ſignati fuerint, tollit Præſul ab eis Evangelium, illudque tradit Archidiacono. Ille verò qui ordinatus eſt, flectit genu, & ſurgit. Tum Præſul accepto Baculo ſuo, revertitur & aſcendit ad ſuppedaneum altaris, & adorat coram altari, & illud oſculatur: & converſa facie ad Occidentem, incipit Canonem &c. Dum autem dicitur Canon, apprehendit Archidiaconus eos qui ordinati ſunt, & jubet eos ſalutare Altare, Epiſcopum, Sacerdotes & Diaconos: illi autem oſculantur capita eorum. Si verò conficienda ſunt ſacramenta, orant, *Coram throno Domine*; & incipiunt Canticum Cancellorum, & procedunt in templum cum cruce, & luminaribus, & incenſo. Sin autem ſacramenta conficienda non ſunt, dicunt poſt Canonem, *Pater noſter qui es in cœlis*: & orant de more, & abſolvunt.

II. Oratio Dominica divinis officiis omnibus præmiſſa & ſubjuncta.

1. *Primum incipiunt*, *Pater noſter*. Oratio Dominica tàm Miſſæ, quàm Horis canonicis, & Ordinationibus & præmittitur & ſubjungitur, ex Timothei Patriarchæ conſtitutione, ut Georgius Arbelenſis ſcribit in lib. de officiis Eccleſiaſticis Par.2. cap.7. & 18.

III. Communes in collatione Ordinum preces.

2. *Virtus tua Domine*. Eadem precatio legitur in ordinatione Lectorum. Syri quoque Maronitæ & Jacobitæ multa habent communia in ordinationibus *Cantoris*, *Lectoris*, *Hypodiaconi*, *Diaconi*, *& Presbyteri*. Ex ritu autem Neſtorianorum, quem hìc deſcribimus, colligitur, Presbyteratum apud illos ſeparatim à tribus inferioribus ordinibus conferri.

IV. De Tonſura Presbyterorũ.

3. *Primum autem Præſul tondet capillos ejus qui ordinatur.* Hæc rubrica uſque ad illa verba, *ſtat in medio Cancellorum*, in margine Pontificalis deſcripta erat; à Morino autem loco non ſuo appoſita eſt. In Euchologio Græcorum nulla fit Tonſuræ Presbyterorum mentio, etſi illam diſertis verbis memorat Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus in Theoria rerum Eccleſiaſticarum: *Raſura capitis ſacerdotis, & rotunda ipſius ſectio per medios crines, eſt vice coronæ ſpineæ quam Chriſtus geſtavit. Duplex illa corona ex capillis expreſſa, caput Sacerdotis cingens, repræſentat venerandum Apoſtoli Petri caput, qui miſſus ut Dominum & Magiſtrum prædicaret, ab incredulis ludibrii cauſa tonſus eſt.* Eadem in modum coronæ formatur in capite Presbyteri, ut in Pontificali Syrorum Maronitarum præſcribitur. Nec dubium quin illam olim Neſtoriani cùm Presbyteri, tùm monachi uſurpaverint, etſi ab antiqua conſuetudine poſtea receſſere, ut ſuprà [a] notavi. Joſephus Indorum Malabarum Metropolitanus in deſcripto à ſe Pontificali cerimoniam Tonſuræ Presbyterorum videtur reſtituiſſe. [a] Pag. 389.

V. Cantus, Orationes, & Canones.

4. *Incipit hos Cantus.* Sunt Cantus tres, totidemque Orationes, & Canones, de quibus Morinus à pag. 452. ad pag. 455.

VI. Ritus genuflexionis in ordinationibus Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi.

5. *Utrumque genu eos flectere jubet, ſimul extendentes manus ſuas ſupra oculos ſuos.* Hujuſce ritus cauſam reddunt eccleſiaſticarum cerimoniarum expoſitores his verbis: ܟܕ ܒܪܟܝܢ ܕܬܪܬܝܗܘܢ
ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܡܚܘܝܢ ܕܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܢܣܒܘ. ܘܦܫܛܝܢ ܕܬܪܬܝܗܝܢ
ܐܝܕܝܗܘܢ ܠܥܠ ܡܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܡܚܘܝܐ ܕܡܢ ܡܪܝܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗܘܢ
ܦܘܫܢܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܢܩܪܘܢ ܠܪܘܚܐ ܘܢܦܪܣܘܢ ܒܘܪܟܬܐ
ܘܢܘܠܕܘܢ ܒܢܝܐ ܪܘܚܢܝܐ ܘܢܬܪܣܘܢ ܐܢܘܢ ܒܡܐܟܘܠܐ ܪܘܚܢܝܐ.
Quod genu utrumque flectunt, ſignificat eos duo talenta accepiſſe. Quod verò ambas manus ſupra oculos ſuos extendunt, ſignificat datam illis eſſe à Domino facultatem & poteſtatem invocandi Spiritum ſanctum, & benedictiones largè impertiendi, gignendique filios ſpirituales, eoſque cibo ſpiritali alendi. Quæ verba ex margine in textum traducta ſunt. Idem contigit in ordinatione [b] Diaconi, ubi dicitur: *Tùm jubet Archidiaconus ordinandos genu dexterum flectere, quod unicum talentum acceperint.* Porrò antiquus eſt, omniumque Orientalium eccleſiarum communis Ritus, ut Diaconus quum ordinatur, genu dextrum flectat, Presbyter verò & Epiſcopus utrumque genu. Rationemque hujus cerimoniæ profert S. Dionyſius: Quum enim tres ſint Hierarchici Ordines, Diaconi nimirùm, Presbyteri, & Epiſcopi; & hic quidem perficiendi, illuminandi, & purgandi habeat poteſtatem: iſte illuminandi, purgandique: ille purgandi ſolummodo; Diaconus unum genu flectit, quia unum talentum, ideſt, unam ſacri miniſterii gratiam accipit: Presbyter autem & Epiſcopus [b] Suprà p. 806.

utrum-

utrumque genu inclinant, quod ille quidem duo, hic verò tria talenta adipiſcitur. Jeſujabus Adjabenicus apud Sobenſem in Nomocanone Par. 6. cap. 1. non tria, ſed quinqué talenta in ſacris Ordinibus conſiderat; unum ſcilicet in Diacono; duo alia præter Diaconatum in Presbytero; & alia duo in Epiſcopatu præter Diaconatum & Presbyteratum. Extraordinaria itaque Græcorum & Melchitarum cerimonia eſt, apud quos Archidiaconus & Oeconomus quum ordinantur, utrumque genu flectunt, ut infrà ſermo erit.

VII. Decretum electionis apud Neſtorianos, & apud ceteros Orientales. 6. *Deus noſter bone*. Eadem precatio habetur in ordinatione Diaconi; ſed pro, *ut adveniat ſuper eos gratia Spiritus ſancti, perficiatque & conſummet eos ad opus miniſterii hujus, ad quod præſentantur*; hìc ſuper electo Presbytero dicitur: ܘܬܫܡܠܐ ܐܢܘܢ ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܟܗܢܘܬܐ ܕܠܗ ܡܬܩܪܒܝܢ܀ *Et conſummet eos ad opus miniſterii Sacerdotii, ad quod præſentantur*. Idem fit in ſequente Archidiaconi Proclamatione, in qua nomen Subdiaconi in Diaconum, & nomen Diaconi in Presbyterum mutatur, ita: ܥܠ ܦܠܢ ܘܦܠܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܬܬܣܝܡܝܢ ܡܬܬܣܝܡܝܢ ܩܫܝܫܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܗ ܐܬܦܪܫܘ܀ *Pro N. N. Diaconis, qui ordinantur & conſtituuntur Presbyteri ad eccleſiam Dei, cui deſtinati ſunt*. Sic & Græci, & Syri Maronitæ, atque Jacobitæ in illo Decreto, cujus initium, *Divina gratia*, nil aliud mutant in ordinationibus Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi, quàm nomen ordinis, à quo & ad quem electus aſſumitur. Huic Decreto planè reſpondet Neſtoriani Pontificis precatio *Deus noſter bone*, & Archidiaconi Proclamatio, *Attollite oculos veſtros*.

VIII. Forma Preſbyteratus. 7. *Domine Deus fortis omnipotens*. Hæc Precatio Presbyterorum propria eſt & peculiaris: ſic autem ſe habet. *Domine Deus fortis omnipotens, factor cœli & terræ, & omnium quæ in eis ſunt: qui elegiſti eccleſiam tuam ſanctam, & conſtituiſti in ea Prophetas, & Apoſtolos, & Doctores, & Sacerdotes ad perfectionem Sanctorum, & ad opus miniſterii, & in ædificationem corporis eccleſiaſtici. Tu ergo Deus magne virtutum, rex omnium ſeculorum, reſpice etiam nunc in hos ſervos tuos, & elige eos electione ſancta per inhabitationem Spiritus ſancti, & da illis in aperitione oris ſui, ſermonem veritatis, & elige illos ad Sacerdotium Domine Deus fortis, ut ponant manus ſuas ſuper infirmos & curentur, & corde puro bonaque conſcientia inſerviant altari tuo ſancto, offerentes tibi oblationes orationum & ſacrificia laudis in ſancta eccleſia tua: & virtute doni tui ſanctificent ſinum propitiantem in generationem myſticam eorum qui à gratia tua vocantur ad participationem adoptionis filiorum dominationis tuæ: operibus quoque juſtitiæ ornent filios eccleſiæ ſanctæ catholicæ ad laudem nominis tui ſancti, ita ut pro hoc puro mini-*

ſterio,

ſterio, quod coram te præſtant, fiduciam conſequantur in novo ſeculo, ſtentque confidenter coram tremendo majeſtatis tuæ ſolio, per gratiam & miſericordiam Unigeniti tui &c. Iiſdem ferè verbis precatur Pontifex in Euchologio [a] Græcorum, Maronitarum, Jacobitarum & Coptorum. Et Græci quidem duas precationes fundunt in ordinatione Presbyteri: alteram, poſtquam Decretum illud, *Divina gratia*, dictum eſt, cujus initium, *Deus principio & fine carens*: alteram, poſt Diaconicam Proclamationem, quæ incipit, *Deus in virtute magnus*. Huic ſecundæ reſpondet Precatio Neſtorianorum, quam ſuprà deſcripſi: item Coptorum, cujus [b] initium, *Domine Deus omnipotens qui omnia creaſti*: Syrorum quoque Maronitarum & Jacobitarum, quæ incipit, ܐܠܗܐ ܗܘ ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ *Deus magne & admirabilis*: Morinus verò in eo, quod edidit, Maroniticarum & Jacobiticarum ordinationum compendio, hanc omiſit, in qua tamen Presbyteratus forma ex ipſius mente conſiſtit: Eſt autem hujuſmodi. *Deus magne & admirabilis &c. qui in omnibus generationibus eligis in miniſterium ſanctorum eos qui tibi placent. Elige & hunc ſervum tuum ad Presbyteratum, & concede ei, ut ſine morum reprehenſione & ſine fidei inconſtantia recipiat donum magnum Spiritus tui ſancti, dignuſque fiat fungi Sacerdotio Evangelii regni tui, adſtare coram ſancto altari tuo, offerre dona & ſacrificia ſpiritualia, renovare populum tuum per lavacrum regenerationis, omnibus exhibere ſe lampadem lucis Unigeniti filii tui tibi coæterni, ordinare & ornare ſanctam eccleſiam tuam, benefacere per impoſitionem manuum ſuarum: ita ut proficiat verbum evangelii tui, & glorificetur nomen tuum ſicut in univerſo orbe terrarum, ſic etiam in eccleſia quæ huic famulo tuo commiſſa eſt.* Converſus ad altare, vocem attollit. *Ut ipſe occurrens in ſecundo adventu magni Domini, Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti in ordine Presbyterorum, recipiat bonam adminiſtrati officii mercedem ſecundùm multitudinem gratiæ Unigeniti filii tui, per quem & cum quo tibi convenit gloria & honor & poteſtas cum ſancto tuo Spiritu nunc.* Quatuor aliæ precationes ſubjunguntur apud Syros Maronitas, quæ eundem ferè ſenſum reddunt, ſed ab iis non pro ſubſtantia, ut ajunt, Ordinis, ſed pro effectu & gratia ſacramenti à Deo imploranda intelliguntur: quarum prima incipit, ܐܠܗܐ ܗܘ ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ *Deus magne & admirabilis*. 2. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܘܡܪܐ ܕܟܠ *Domine Deus fortis, & dominus univerſorum*. 3. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܒܨܒܝܢܗ *Domine Deus, qui omnia voluntate tua contines*. 4. ܩܕܝܫܐ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܕܫܪܪܐ *Sanctus Deus Pater veritatis*.

IX. Veſtis Presbyterorum propria.

8. *Accipit Præſul Pallium, eoque illum induit.* Vox *Gulta* apud Syros & *Cucullum* ſignificat, hoc eſt, capitis tegumentum, & Pal-

a Goar. p. 293. Habert. p. 107. 108. Morin. pag. 66. 67.

b Morin. p. 507.

& *Pallium*, ſeù veſtem qua totum corpus tegitur, & propriè ſumitur pro indumento Presbyterorum, & monachorum, & paſtorum. Jerem. 43. 12. ܐܝܟ ܕܡܬܥܛܦ ܪܥܝܐ ܠܬܟܣܝܬܗ *Quemadmodum amicit ſe paſtor endromide ſua*: ubi Latinus interpres habet, *pallium*, Græcus τὸ ἱμάτιον *Indumentum*: Chaldaicus paraphraſtes ܠܒܘܫܐ *Veſtimentum*, & Arabicus Interpres ثوب *Veſtem*. Verba autem Pontificalis non de cucullo, ſed de pallio ſeù veſte Presbyterorum propria intelligenda ſunt: non enim monachi benedictio fit, ſed Presbyteri ordinatio, quem cucullo monaſtico indui nec ritus præcipit, nec hiſtoria docet. De eodem pallio, hoc eſt veſte Presbyterali, mentio facta eſt ſuprà in principio ordinationis, iis verbis: *Mittit pallium ejus ad humerum ipſius ſiniſtrum*. Morinus ubique vertit, *Cucullam*.

X. Orarium Presbyteri, ejuſque ſacræ veſtes.

9. *Tollenſque Orarium de ejus humero, ad pectus imponit*. Clarius hic ritus exprimitur in Euchologio [a] Græco ſic: *Poſteriorem Orarii partem in anterius dextrum latus reducit*: & in Pontificali Syriaco: ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܐܚܕ ܠܐܘܪܪܐ ܕܥܠܘܗܝ ܣܝܡ ܘܡܥܒܪ ܠܗ ܥܠ ܟܬܦܗ ܕܝܡܝܢܐ ܠܘܬ ܩܕܡܘܗܝ. *Epiſcopus apprehendit Orarium, quod ſuper ipſum impoſitum eſt, & transfert illud* (hoc eſt, poſteriorem ejus partem) *ſuper humerum ejus dexterum ad partem ipſius anteriorem*. Videtur autem in Pontificali Neſtoriano deeſſe aliquid: nam ſuprà Orarium Presbyter indui ſolet *Phelonio* ſeù *Pluviali*, cujus hìc nulla mentio, ſed in ritu Græco diſertè memoratur. In ritu verò Syriaco Maronitarum Presbyter ordinatus ſuper *Tunicam*, quam antea gerebat, primùm *Cingulo* præcingitur: deinde *Amictus* capiti ejus imponitur: tùm *Orarium* ad collum appenditur: demùm *Phaina*, hoc eſt, Penula, ſive Phenolio induitur. Apud Syros Jacobitas poſtquam Orarium ex poſteriore ad anteriorem partem reductum eſt, induitur ordinatus Presbyter primum ܦܪܣܘܡܐ ܐܘܟܝܬ ܫܕܝܐ *Pallio* ſeù *Caſula*, loco Tunicæ ſivè Sticharii Græcorum: deinde ܦܝܢܐ *Phaina*, hoc eſt, Penula, quæ eſt Phelonium, apertum tamen ex parte anteriori inſtar Pluvialis Latinorum. Sic in Pontificali deſcripto ex autographo Michaëlis Patriarchæ, de quo Tom. I. Biblioth. Orient. pag. 573. At in compendio Ordinationum Jacobiticarum, quod Morinus edidit, poſt Orarium [b] memorantur ſequentes veſtes Presbyteri: nimirùm, ܫܕܝܐ *Sciadia*, Caſula ſeù Sticharium: ܦܝܢܐ *Phaina*, Phenolium ſivè Phelonium: ܙܢܕܐ *Zende*, binæ manicæ: & ܙܘܢܪܐ *Zunara*, Zona, cingulum.

XI. Inſtrumenta, quæ Presbytero traduntur.

10. *Epiſcopus accipit librum Evangelii & tradit eum in manus ejus, qui impoſitionem manus accepit*. Sicut ordinato Presbytero tra-

[a] *Morin. p. 67. Goar. pag.* 294. 295. *Habert. p.* 109. 315.

[b] *Pag.* 485.

traditur apud Neſtorianos liber Evangelii, ſic ordinato Diacono liber Epiſtolarum Pauli, quemadmodum ſuprà obſervatum eſt. Utraque cerimonia Græcis, Coptis, Syriſque Jacobitis ignota in ordinatione Presbyteri & Diaconi. Syri Maronitæ Diacono quidem Epiſtolas Pauli, & Presbytero Evangelium circumferendum per eccleſiam tradunt; ſed hoc tamquam puram cerimoniam, non veluti materiam ordinationis habent: poſtquam enim peractam Presbyteri ordinationem, iis verbis, *Ordinatus eſt in Eccleſia ſancta talis Presbyter &c.* enunciaverint, eumque veſtibus ſacerdotalibus induerint, ſacræ functioni finem Epiſtola à Diacono, Evangelioque ab Epiſcopo lectis imponunt. Tùm verò Ordinatum tribus vicibus per eccleſiam circumducunt, quarum prima *Thuribulum* defert, ſecunda *librum Evangelii*, tertia *Calicem cum corpore & ſanguine Chriſti*: poſtea illum Epiſcopus ad altare admovet, jubetque incenſum ponere, & precari pro defunctis Sacerdotibus: denique ſacra communione reficit, deque officio ſuo admonet.

§. VI.

De Presbyteris, quos Neſtoriani Sciabaras, hoc eſt, Vigiles ſeù Excubitores, vocant.

I. Quinam ſint Sciabaræ, hoc eſt, Vigiles ſeù Excubitores.

QUi Græcis θεωροὶ, *Vigiles* & *Inſpectores* appellantur, ii in Lectorum numero ſunt, eorumque officium eſt, *ut videant & intendant, ut confuſione ſublatâ, in ordine ſtent ſinguli*, quemadmodum in Catalogo Officialium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ legitur apud [a] Goartium: *utque ſacra vaſa & velamina cuſtodiant*, ex Joanne Epiſcopo Citri in Reſponſ. pag. 328. apud [b] Morinum Exercit. 14. cap. 2. & 4. Item *Vigiles* & *Excubitores* in Palatio Conſtantinopolitano dicebantur milites qui ob Imperatoris ſalutem vigilabant noctiſque excubias ſeù vigilias agebant, de quibus in Gloſſario Ducangii. *Vigiliæ* denique & *Excubiæ* inter alias ſignificationes apud recentiores Latinos ſumuntur pro Officio nocturno, quod in vigiliis nocturnis olim decantabatur. Hoc ſenſu ܫܗܪܐ *Sciahara*, ideſt, *Vigil* & *Excubitor*, apud Syros Neſtorianos Presbyter vocatur, qui nocturno præſertim officio decantando præeſt: cujuſmodi fuiſſe perhibetur [c] Emmanuel, ſcholæ ſancti Gabrielis in cœnobio Moſulano magiſter, qui temporibus Ebedjeſu I. Patriarchæ anno Chriſti 963. claruit, metricaſque orationes duodetriginta compoſuit: Et nocturnum ipſum officium, ܫܗܪܐ *Sciabra*, hoc eſt, *Vigilia*, dicitur in Pontificali Syriaco in conſecratione [d] Patriarchæ, & Epiſcopi; in hiſtoria verò Amri, Jeſujabi IV. Patriarchæ conſecratio reprehenditur, quod [e] facta fuiſſet

a *Pag. 274. 278.*
b *Pag. 246. 247. 252.*
c *Tom. 2. Bibl. Orient. p. 499. Tom. 3. p. 277.*
d *Sup. hoc Tom. p. 669. & 685.*
e *Suprà p. 657.*

ܒܠܐ ܫܗܪܐ *ſine Vigilia*, ideſt, nocturnis officiis minimè perſolutis. Cantus *Vigiliarum*, hoc eſt, nocturni officii, de Deipara, de Sanctis, de Pœnitentia, & de Defunctis habetur in Beth-gaza, ſeù officio [a] feriali Syrorum Jacobitarum.

a Tom. 3. Bibl. Orient. p. 636.

II. An licita ſit ordinatio Preſbyteri cæci, & qualis debeat eſſe.

Inter alios Syriacos manuſcriptos Codices, qui ex Malabaria in Vaticanam Bibliothecam ſeculo decimo ſexto exeunte illati ſunt, unus eſt, in quo Pontificalis, Ritualis, Officiique Neſtoriani pars continetur: & primo quidem loco occurrit *Ritus Ordinationis Preſbyteri & Diaconi Sciabaræ*, hoc eſt, Vigilis, ſeù Excubitoris. Ordinationi præmittitur quæſtio, *an liceat hominem cæcum ordinari Presbyterum Sciabaram*: eum enim, qui Presbyter ordinatus ſit, poſſe Sciaharæ officio perfungi, extra controverſiam eſt: an verò cæcus homo poſſit ordinari Presbyter, id quæritur, & adductis nonnullis Doctorum Neſtorianorum teſtimoniis probatur nefas eſſe hujuſmodi ordinari Diaconum aut Presbyterum perfectum, ſed urgente neceſſitate poſſe eum ordinari *Presbyterum Sciabaram* dumtaxat, qui nimirùm nomine tenus Presbyter ſit, re autem vera deſtinatus ad ſupplendam Presbyteri abſentiam in quibuſdam officiis ſacerdotalibus. Rubrica Ordinationi præfixa hæc eſt. [illegible]

[illegible]

Ordinatio Sciahararum Presbyterorum & Diaconorum. Inveni in quodam antiquo Rituali, quod, ut mihi videtur, ſanctus Pater noſter Mar Ebedjeſus Catholicus ordinavit, quum meminit translationis Epiſcopi de una Sede in alteram, & ipſe compoſuit Inclinationem illam Translationis (hoc eſt, Orationem ſecretam, quam Pontifex inclinatus dicit ſuper eum qui transfertur de uno Throno in alterum;) *ad clariorem autem inſtructionem non permiſit ei gradum Diaconatus, aut Presbyteratus. Contra vidimus viros celeberrimos, ut Mar Timotheum, & Joſue Bar-Nun, & Marabam, & Mar Ananjeſum, & Mar Jeſujabum Adjabenum Catholicos; Metropolitanos etiam, ut Elamitarum, Sobæ, & Adjabenæ; qui complures Sciaharas ordinarunt Sacerdotes in civitatibus & in cœnobiis; & nonnullos quidem intra ſanctuarium ordinarunt, alios verò ad limina Cancellorum, alioſque uſque ad lampadem, quæ eſt in medio ſanctuarii: & perfectam integramque ordinationem ſuper eis peregerunt: alii autem aliter fecerunt. Invenimus præterea in Hadatha in tempo Cyri duos inſignes doctores in utroque eccleſiæ choro ſtantes, qui à Patribus abſque neceſſitate ordinati ſunt. Nos verò exiſtimamus, non licere ordinari Sciaharam cæcum Presbyterum, niſi ubi id neceſſitas poſtulaverit, nec adfuerit Sacerdos viſu præditus, qui exequias celebret, & oret. Quodſi repertus fuerit Sacerdos, non licet ordinari cæcum Presbyterum & Diaconum. Item ubi adfuerit Presbyter viſu præditus, ibi non decet cæcum, etiamſi Doctor ſit, orare in choro, aut in Liturgia, aut in Baptiſmate. Qui ſecus fecerit, & præſente Presbytero oraverit, canoni ſubjectus eſto. Quum autem juxta compoſitum hunc à nobis ritum ordinatus fuerit, coram altari perficiat Proclamationes veſpertinas & nocturnas, intonet Pacem, & orationes præſcriptis horis recitet ſolus: in Baptiſmate verò & Liturgia Pacem nullatenus intonet: nec ordine Diaconatus ullo modo fungatur:*

res

res enim inaudita eſt, Sciabaras Diaconos fieri. In exequiis verò Defunctorum, urgente neceſſitate, orationes cum Diacono decantet, ordinemque mortuorum, abſente Sacerdote, perficiat. At calicis benedictio, & coronarum perfectio (ideſt ſponſi ſponſæque coronatio) *abſque ſacerdote nequaquam fiant. Cæci enim etiamſi eccleſiæ columnæ ſint, propter ſolam tamen neceſſitatem permiſſum eſt, ut Sacerdotes ordinentur, quo nimirùm in cœnobiis Tertiam, Sextam, & Nonam horas decantent. Quemadmodum autem propter inſtantem translationis Epiſcoporum neceſſitatem coacti ſumus Orationem ſecretam Translationis quantumvis illicitam deſcribere: ita & ordinationem Sciabaræ etſi illicitam deſcribimus.* Hucuſque Ebedjeſus Patriarcha, qui deceſſit [a] anno Chriſti 986.

a Tom.3.p.199.

Ritus autem Ordinationis Sciabaræ ita ſe habet.

III. Ritus ordinationis Sciabaræ.

Oportet, ut ſtet coram altari, pateatque [1] proſpectus templi. Incipiunt autem, *Pater noſter qui es in cœlis*. Orat Præſul, & incipit, *Confitemini Domino* [2] *& invocate*, ut in ordinatione. Item orat, & incipit, *Domine quis habitabit*. Præterea orat, & incipit, *Ad te levavi*. Tùm egreditur ad eum Ordinator, illumque jubet dexterum [3] genu flectere, & dicit ſuper illum: *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti*: & ſignat ſuper ſeipſum: mox ſuper eum, dicens: *Deus noſter bone*. Quumque eo pervenerit, ubi dicitur, *Ut adveniat ſuper eum gratia*, ſubjungit: *& conſummet* [4] *eum ad opus miniſteriorum, & Proclamationum, quum neceſſitas exegerit, utque pacem intonet, quando occurrit defectus in ſancta eccleſia, per gratiam & miſericordiam Unigeniti tui, quoniam tibi, & illi, & Spiritui ſancto &c.* Simulque erigat eum Archidiaconus; Ordinator verò aſcendere eum jubet, ita ut metaneam (*proſtrationem*) faciens, caput

ܘܙܕܩ ܕܢܩܘܡ ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ
ܘܦܬܝܚܝܢ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ. ܘܡܫܪܝܢ
ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܡܨܠܐ ܪܒܐ
ܘܡܫܪܐ. ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܘܩܪܘ.
ܕܒܣܝܡܬܐ. ܘܡܨܠܐ ܘܡܫܪܐ. ܡܪܝܐ
ܡܢܘ ܢܥܡܪ ܒܗ. ܘܡܨܠܐ ܘܡܫܪܐ.
ܠܘܬܟ ܐܪܝܡܬ ܒܗ. ܘܢܦܩ ܡܣܝܡܢܐ
ܠܘܬܗ. ܘܡܦܩܕ ܠܗ ܥܠ ܒܘܪܟܗ
ܕܝܡܝܢܐ. ܘܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܛܝܒܘܬܗ
ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܪܫܡ ܥܠ
ܢܦܫܗ. ܘܥܠ ܥܠܘܗܝ. ܐܠܗܢ ܛܒܐ.
ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܡܪ ܥܠܘܗܝ
ܛܝܒܘܬܐ: ܡܫܠܡ: ܘܬܫܡܠܝܘܗܝ
ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܘܕܟܪܘܙܘܬܐ ܟܕ
ܦܢܝܐ ܐܢܢܩܐ ܫܠܡܐ ܕܢܩܒܥ
ܒܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܒܙܒܢܐ ܕܟܪܝܘܬܐ
ܡܛܝܐ. ܒܛܝܒܘܬܗ ܘܒܪܚܡܘܗܝ
ܕܝܚܝܕܝܐ ܒܪܟ ܕܠܟ ܘܠܗ ܘܠܪܘܚܐ ܕܩܘ.
ܡܩ. ܘܟܕܘ ܠܡܫܡܫܢܘܬܗ
ܐܪܟܕܝܩܘܢ ܘܡܦܩܕ ܠܗ ܡܣܝܡܢܐ
ܠܡܪܩܐ ܘܟܕ ܡܩܪܒ ܡܛܢܘܝܐ ܢܗܘܐ
ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܣܛܘܟܣܐ ܘܦܬܘܪܐ. ܐܦܝ
ܢܗܘܐ

caput habeat ſuper limina cancellorum. Quodſi caput ejus, quum proſtrationem facit, intra limina Cancellorum inclinetur, nihil intereſt. Archidiaconus intonat, *Pax*. Præſul orat & incipit, *Laudate Dominum in Sanctis ejus*, tono, *Peregrinus*. Item orat & incipit, *Deus noſter miſereatur; Effunde Domine donum gratiæ tuæ ſuper adorantem te*. Archidiaconus dicit: *Attollite mentes veſtras &c. pro tali Cantore, qui initiatur Diaconus & ordinatur Presbyter Horarum, ut ſuppleat defectum, quum neceſſitas poſtulaverit, pro eccleſia Chriſti, cui deſtinatus eſt. Orate pro eo*. Tùm *Præſul* utrumque genu flectere eum jubet, manus quidem ſuprà caput elevatas, non tamen extenſas habentem, & dicit ſuper eum. *Domine Deus fortis omnipotens, Factor &c.* ut in oratione pro Presbyteris. Quumque ad ea verba devenerit, ubi dicitur, *ut ponat manum ſuam ſuper infirmos & curentur*, ſubjungit: *ut ſuppleat defectus in eccleſia tua ſancta in Proclamationibus veſpertinis & matutinis, quum opus fuerit, necnon in Horis, & in exequiis defunctorum, quum neceſſitas poſtulaverit, in ordine miniſtri nominis tui ſancti præceptique tui dominici, dignuſque reddatur mercede perfecta in die retributionis pro puro hoc miniſterio, quod coram te præſtat, per gratiam & miſericordiam Unigeniti tui &c.* Deinde induit eum pallio, & ſignat eum in pectore, dicens: *Signatur N. in opus Diaconatus & Preſ-*

byte-

[illegible]

byteratus miniſterii eccleſiaſtici, *in nomine Patris &c.* & ſubjungit Canonem: *Exaltabo te Domine. Chriſte qui ſervis tuis.* Et abſolutionem faciunt.

ܘܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܥܕܬܢܝܬܐ ܒܫܡ ܐܒܐ .
ܘܡܩܦ ܩܢܘܢܐ . ܐܪܘܡܡܟ ܡܪܝܐ .
ܡܫܝܚܐ ܕܠܥܒܕܘܗܝ . ܘܫܒܩܝܢ .

IV. Obſervationes in Ritum præcedentem.

1. *Stet coram altari, & reſerata ſint oſtia templi*: nimirùm fores Sanctuarii, ſeù Porta major Cancellorum. Hæc verba videntur indicare, Sciaharam intra ſanctuarium inſtar Diaconi & Presbyteri ordinari. Verùm quæ infrà dicuntur, *Ordinator aſcendere eum jubet, ita ut metaneam faciens, caput habeat ſuper limina Cancellorum*, clarè demonſtrant, illius ordinationem extra Cancellos adinſtar Lectoris & Subdiaconi peragi. Quod igitur jubetur *coram altari ſtare*, ſignificat, illum extra ſanctuarium ſtare contra altare.

2. *Confitemini Domino & invocate.* Et infrà, *Domine quis habitabit.* Et mox, *Ad te levavi.* Tres pſalmi, quorum primus & ſecundus dicuntur etiam in ordinatione Lectoris, Subdiaconi, & Diaconi; tertius proprius eſt hujus benedictionis.

3. *Illumque jubet dexterum genu flectere.* Nimirùm inſtar Diaconi, non inſtar Presbyteri: nam hic utrumque genu flectit, ut ſuprà dixi. Poſtea tamen, quum Præſul recitat ſuper eum precationem illam, cujus initium *Domine Deus fortis*, genu utrumque flectit more Presbyterorum, ut in hoc Rituali præſcribitur.

4. *Conſummet eum ad opus miniſteriorum & Proclamationum.* Et in Proclamatione Archidiaconi: *Pro tali Cantore; qui initiatur Diaconus & ordinatur Presbyter Horarum, ut ſuppleat defectum, quum neceſſitas poſtulaverit.* Et in ipſius per Epiſcopum, ut vocant, conſecratione: *Et elige illum ad Sacerdotium, Domine Deus fortis, ut ſuppleat defectus in eccleſia tua ſancta in Proclamationibus Veſpertinis & Matutinis, quum opus fuerit: nec non in Horis, & in exequiis defunctorum, quum neceſſitas poſtulaverit, in ordine miniſtri nominis tui ſancti.* Ubi vocatur quidem *Sacerdos* & *Presbyter*, ſed non abſolutè, verùm cum addito *Miniſtri ſeù Diaconi*, & cum reſtrictione ad nonnulla tantùm officia, cujuſmodi ſunt, *Horæ canonicæ*, Veſpertinæ ſcilicet, matutinæ, nocturnæ, tertia, ſexta, & nona: & *Exequiæ defunctorum*; idque non quomodocumque, ſed *ubi neceſſitas poſtulaverit.* Gradus autem, à quo ad Diaconatum & Presbyteratum hujuſmodi aſſumitur, appellatur ab Archidiacono ܐܡܘܪܐ *Amura*, quæ vox à Syris ſumitur pro *Dicente*, *Eloquente*, & *Cantore*: radix eſt verbum ܐܡܪ *Emar, dixit*, cujus nota eſt apud Hebræos, Chaldæos, Syros, & Samaritanos ſignificatio. Hinc planum fit primò Sciaharas nullo antea ordine juxta Neſtorianos inſigniri, ſed ſimul & ſemel ex Cantoribus fieri ſeù potius vocari Diaconos

& Preſ-

& Preſbyteros. Secundo illos deſtinari unicè ad ſupplendum defectum Preſbyterorum in choro, hoc eſt, *in Horis canonicis*, & *in Exequiis defunctorum*: idque *in ordine miniſtrorum*, ſeù *Diaconorum*, etſi Preſbyteri abuſivè nominentur. Tertio eoſdem Sciaharas, ut in hoc ordine ab Ebedjeſu Patriarcha inaugurantur, nec eſſe veros Diaconos, nec veros Preſbyteros: deſunt enim in eorum ordinatione verba, quibus apud Orientales reliquos & Neſtorianos ipſos, Diaconatus & Preſbyteratus conferuntur. Ea autem precatio, quæ ſuper eis utrumque genu flectentibus recitatur, ad certa eccleſiaſticorum officia dumtaxat coarctatur, in quibus neque Diaconorum, neque Preſbyterorum ordinis ſubſtantia conſiſtit. Secùs dicendum de cœcorum ordinationibus, quas Ebedjeſu teſte, peragebant Marabas, Jeſujabus Adjabenus, Ananjeſus, Timotheus, Joſue Barnun, aliique veteres Neſtorianorum Patriarchæ aut Metropolitani; ii enim quum *perfectam integramque Preſbyterorum ordinationem ſuper cæcis Sciabaris celebrarent*, etſi illicitè, validè tamen illos ordinabant.

§. VII.

De Chorepiſcopis, Periodevtis, & Archipreſbyteris.

I. Chorepiſcoporum nomen, origo, officium, duratio.

IOannes [a] Morinus doctam Exercitationem de Chorepiſcopis ſcripſit, deque eorum nomine, origine, officiis, & duratione. Nomen quod ſpectat, *Chorepiſcopus*, inquit, *eſt oppidi ſive pagi Epiſcopus*: *Villanus*, *ſive Vicanus*, *aut etiam oppidanus Epiſcopus*; *qui extra urbem in pagis*, *vicis*, *& oppidulis Epiſcopi vice fungitur*: *Chorepiſcopus*, *ideſt*, *Vicarius Epiſcopi*. Origo, ſeù Chorepiſcoporum inſtitutio facta eſt ad finem tertii ſeculi circiter annum Chriſti 270. aut paulò ante in Oriente: nam in Conciliis Ancyrano & Neocæſarienſi, quæ ineunte ſeculo quarto celebrata fuerunt, quum non agatur de Chorepiſcoporum inſtitutione, ſed de coërcenda poteſtate, quam ſibi contra canones vindicarant, rectè colligitur eos paulo antè quartum ſeculum incæpiſſe apud Orientales: In occidente verò ineunte ſeculo quinto Chorepiſcoporum gradus invaluit: cujus mentio primum facta eſt in concilio Regienſi in Gallia anno 439. in quo Armentarius contra canones ordinatus dejectus eſt ab Epiſcopatu, & permiſſus cum Chorepiſcopis ſedere, & eorum fungi muneribus. Durarunt in Oriente & Occidente uſque ad decimum ſeculum, intra quod in Occidente quidem omninò deſierunt, quum nullum ex auctoribus reperire ſit, qui poſt ſeculum decimum Chorepiſcopatum tamquam dignitatem, quæ tunc eſſet in uſu, recenſuerit; ultima autem Synodus, in qua Chorepiſcoporum mentio fit; Metenſis eſt anno 888., celebrata, quæ decrevit, vacuum eſſe & inane quidquid Chorepiſcopi in ſummi ſacerdotii

[a] *Par. 3. de ſac. Ordinat. Exercit. 4. à pag. 51. ad pag. 73.*

egiſſent miniſterio. In Oriente verò non ubique ſublati ſunt, ſed ſolùm in Patriarchatu Conſtantinopolitano, & Antiocheno, ut teſtantur Theodorus Balſamon in can. 13. Ancyranum, & Harmenopulus, qui ait in eorum locum ſucceſſiſſe *Exarchos*, ſivè Patriarchicos, ſivè Metropolitanos: *nam in Patriarchatu Alexandrino deletis Epiſcopis, ſoli Chorepiſcopi curam Patriarchæ in adminiſtratione eccleſiarum levant: quod ducentis abhinc annis inductum fuiſſe, ex Cyrillo Lucari Alexandriæ Patriarcha iis literis quas in Valachia anno 1612. ſcripſit, affirmat Petrus de Marca Archiepiſcopus Toloſanus* lib.2. de concordia ſacerdotii & regni cap. 14. In occidente verò ſublato nomine & privilegiis Epiſcopalibus ſucceſſerunt Chorepiſcopis Archipresbyteri, ſivè Archidiaconi, & Decani rurales. Officia Chorepiſcoporum ex Conciliis Ancyrano, Neocæſarienſi, & Antiocheno hæc recenſet Iſidorus lib.2. de officiis eccleſ. cap. 6. *Chorepiſcopi, ideſt, Vicarii Epiſcoporum, juxta quod canones ipſi teſtantur, inſtituti ſunt ad exemplum ſeptuaginta ſeniorum, tamquam ſacerdotes propter ſollicitudinem pauperum. Hi in vicis & villis inſtituti, gubernant ſibi commiſſas eccleſias, habentes licentiam conſtituere Lectores, Subdiaconos, Exorciſtas. Presbyteros autem & Diaconos ordinare non audeant præter conſcientiam Epiſcopi, in cujus regione præeſſe noſcuntur. Hi autem à ſolo Epiſcopo civitatis, cui adjacent, ordinantur.*

II. Ampla Chorepiſcoporum poteſtas quoad ordinationes, & alia munera Pontificalia.

Hæc Morinus, qui [a] primo affirmat, Chorepiſcopos, de quibus canones & antiqua Eccleſiæ monumenta tàm ſæpe loquuntur, Epiſcopos non fuiſſe, ſed Presbyteros. Secundo illos ex facultate ſibi à Canonibus delegata potuiſſe non ſolùm minores ordines conferre, quales ibi recenſentur Lectores, Exorciſtæ, & Subdiaconi, ſed majores etiam, nimirùm Diaconos & Presbyteros. Tertio potuiſſe etiam nonnulla alia Pontificalia munera exercere, ut ſacramentum Confirmationis adminiſtrare; virgines benedicere; eccleſias, altaria, & calices conſecrare. Quarto denique in Ritualibus libellis à ſe collectis, variis temporibus ſcriptis & recenſitis, tàm Occidentalibus quàm Orientalibus, excepto uno Syriaco Maronitarum, nullam fieri ordinationis Chorepiſcoporum mentionem; nec illam unquam apud Latinos exſtitiſſe, eò quod ſerò admodum apud eos admiſſus fuit novus iſte Chorepiſcoporum ordo, & vix tribus ſeculis viguit: in Græcis verò ordinationibus etſi hic ritus olim adhibitus fuerit, quia tamen Chorepiſcopi à multis ſeculis apud Græcos eſſe deſierunt, ideò non modo in recentioribus Ritualibus; verùm etiam in antiquiſſimis, conſecrationem Chorepiſcoporum non repræſentari. Eadem eſt Gaſparis [b] Ivenini, & Ludovici [c] Thomaſſini de Chorepiſcoporum ordinatione, deque eorum poteſtate etiam quoad collationes minorum Ordinum, ut Lectoris, Exorciſtæ, & Subdiaconi, ſententia. A Morino tamen diſſentiunt, quoad Diaconorum & Presbyterorum ordi-

a *Exercitat.* 4. *cap.*2. 3. 4. & 5.

b *De Sacram. diſſert.* 9. *quæſt.* 2. & 3.

c *De vet. & nova Eccleſiæ diſciplina Par.* 1. *lib.*2. *cap.*1. & 2.

ordinationes, quas in Conciliis nequaquam Chorepiſcopo ſimplici permiſſas fuiſſe, aut permitti potuiſſe exiſtimant; ſed ſiquæ hujuſmodi ordinationes in eccleſia à Chorepiſcopis factæ demonſtrantur, id de iis Chorepiſcopis intelligi debere, qui ſimul veri Epiſcopi ordinationem accepiſſent; vel ex Epiſcopali dignitate ob delicta excidentes, nomine Chorepiſcoporum & muneribus gauderent, ut de Armentario Epiſcopo Concilium Regienſe in Gallia anno 439. decrevit, & Concilium Nicænum Novatianis Epiſcopis ad eccleſiam redeuntibus conceſſit, ut ſi Epiſcopalem retinere cathedram non poſſent, quod catholicus jam in eadem civitate eſſet Epiſcopus, Chorepiſcopali munere ornarentur. Id ex conſuetudine eccleſiæ Antiochenæ factum aliquando fuiſſe, ut ſcilicet Chorepiſcopus veram Epiſcopalem ordinationem à tribus Epiſcopis acciperet, teſtatur doctiſſimus Stephanus Antiochenus Maronitarum Patriarcha in Pontificali Syrorum Par. 1. cap. 9. Et conſtat ex canone 19. Concilii Antiocheni, in quo ſic dicitur: *Qui in vicis vel pagis Chorepiſcopi nominantur, etiamſi manus impoſitionem Epiſcoporum acceperint, viſum eſt ſanctæ Synodo, ut ſuum modum ſciant, & ſibi ſubjectas eccleſias adminiſtrent, earumque cura & ſollicitudine contenti ſint: conſtituant autem Lectores, Hypodiaconos & Exorciſtas, & eorum promotionem ſufficere exiſtiment: nec Presbyterum verò, nec Diaconum ordinare audeant, abſque urbis Epiſcopo, cui ſubjicitur ipſe & regio.*

III. Eorundem ordinationis ritus in Euchologiis Arabicis & Syriacis Patriarchatus Antiocheni, & duratio uſque in præſentem diem.

Quod verò tam Morinus, quàm Iveninus affirmant, *nec recentiores Rituales, nec antiquiſſimos, aliquem ritum repræſentare, qui quondam adhiberetur in conſecratione Chorepiſcoporum*: mirum non eſt, quum uterque auctor, præter Græcas Latinaſque ordinationes, eas tantùm è Syriacis viderint, quæ ex nonnullis imperfectis codicibus deſcriptæ fuerant. Cæterùm ſi Euchologia ipſa Arabica Græcorum Melchitarum, & Syriaca Maronitarum, Jacobitarum Neſtorianorumque conſuluiſſent, diſertam *Chorepiſcoporum* mentionem in illis omnibus fieri deprehendiſſent. Nam ordinationem ſeù Benedictionem Chorepiſcoporum exhibent Rituales omnes earum nationum, quas modò memoravi. Quumque gentes iſtæ ad Patriarchatum Antiochenum ſpectent, (nam Melchitæ ſunt, qui Græcum Antiochenæ eccleſiæ ritum conſtituunt; cæteræ Syriacum ſequuntur:) miror, cur Theodorus Balſamon, Antiochenus Græcorum ſivè Melchitarum Patriarcha, commentar. in can. 13. Concilii Ancyrani ſcripſerit, Chorepiſcoporum dignitatem in Patriarchatu Conſtantinopolitano & Antiocheno deſiiſſe: niſi fortaſsè intellexit deſiiſſe in Antiocheno Patriarchatu non titulum, neque ordinationem Chorepiſcoporum, ſed eorum officia, ſeù poteſtatem, quæ illis olim in Conciliis Ancyrano, Neocæſarienſi, & Antiocheno tributa fuerat, ordinandi ſcilicet *Lectores, Subdiaconos, & Exorciſtas*: hanc ſiquidem facultatem, qua antiqui Chorepiſcopi in Oriente gaudebant, nunc apud

omnes

omnes Chriſtianas Antiocheni Patriarchatus nationes ſublatam fuiſſe conſtat, etſi illorum nomen, & ordinatio adhuc retineatur, & reliqua iis privilegia ab Iſidoro ex memoratis Conciliis recenſita planè conſerventur. Idem de Alexandrino Græcorum Patriarchatu dicendum, in quo quum Græca gens ad nihilum ferè redacta ſit, præter Patriarcham nulli exſtant Epiſcopi, ſed ſolùm Vicarii in civitatibus Alexandriæ, Cairi, Roſſeti, & Damiatæ; qui tamen neque nomen, neque ordinationem Chorepiſcoporum accipiunt, quemadmodum in Patriarchatu Antiocheno fit; ſed in literis Patriarchæ ea illis poteſtas conceditur, quæ apud Goartium [a] à Germano ſecundo Patriarcha Conſtantinopolitano conceſſa *Exarchis* legitur in hæc verba: *Patriarchalium jurium Exarcho ſubjicientur, & ei canonicè definitas contributiones perſolvent. Exarchus autem Ordinibus provehendos per gradus ſingulos promovebit cum legitimis tàm vitæ, quàm ipſorum ætatis teſtimoniis, & alia cuncta Canonica circumſpectione. Nuptialibus quoque contractibus præerit permittendis aut vetandis, & Patres ſpirituales ratiociniorum animæ exceptores ab eo probabuntur, & licentiam (audiendi confeſſionem) accipient, in Patriarchalibus juribus ipſi aſſidentes.* Quod autem ait: *Exarchus ordinibus provehendos per gradus ſingulos promovebit*, id refertur ad facultatem approbandi eos, qui ad Ordines per gradus ſingulos promovendi ſunt; non ad poteſtatem illos per ſeipſum ordinandi, ſeù manum iis imponendi: nam Vicarios hujuſmodi, ſivè Exarchos, nullum per ſeipſos ordinem ſive majorem, ſive minorem in Oriente aut Ægypto nunc conferre, ſatis notum eſt. Et quamvis Antiochenus Canon olim conceſſerit Chorepiſcopis, ut Lectores, Exorciſtas, & Subdiaconos ordinarent, & Concilium Nicænum ſecundum iis poſtea permiſerit can. 14. ut præceptione Epiſcopi poſſent Lectores ſolos promovere; id quod Archimandritis ſacerdotali dignitate ornatis uſque in hodiernum diem à Patriarcha Conſtantinopolitano concedi ſolet, ut notat Goartius [b]; in Alexandrino tamen Patriarchatu apud Græcos & nomen & facultas omnis Chorepiſcoporum deſiit, prorſuſque à vero abhorret [c] Thomaſſini conjectura, exiſtimantis, Vicarios Alexandrini Patriarchæ, qui in memorata à Petro de Marca Cyrilli Epiſtola Chorepiſcopi vocantur, ordine & poteſtate Epiſcopali donatos eſſe.

a Pag. 288.

b Pag. 240.

c Par. 1. lib. 2. cap. 2. num. 10.

IV. Exarchi & Periodevtæ in locum Chorepiſcoporum ſucceſſere apud Græcos Melchitas, & Neſtorianos: ſecùs apud Maronitas & Jacobitas.

Itaque rectè ait Harmenopulus, in Chorepiſcoporum locum ſucceſſiſſe Exarchos, non quod illorum nomen penitus extinctum ſit: nam in Patriarchatu Antiocheno uſque in hodiernum diem apud Syros, Græcoſque Melchitas & nominantur & ordinantur Chorepiſcopi; ſed quia eorum poteſtas omnino ſublata eſt, & ad officium *Exarchi* redacta, quod in Eccleſia Conſtantinopolitana maximè viget: nam inter officiales [d] in choro ſiniſtro tertium locum occupat, poſt [e] *Protopapam* ſcilicet, & *ſecundum Presbyterorum*. Eſt autem *Exar-*

d Goar. p. 268.

e Idem pag. 288.

Exarchus Patriarchicus, *quem nomine ſuo in varias provincias Patriarcha delegat viſurum*, *an in unaquaque privata eccleſia canonum obſervetur diſciplina*, *utrùm in monaſteriis vitæ religioſæ decus ſplendeat*, *an poteſtatis ſibi traditæ limites non excedant eccleſiarum & cœnobiorum præfecti*, *an correptionis cenſuram clericorum vita relaxata mereatur*; *an jus ex æquo & bono ſingulis reddant Pontifices*, *an denique cunctorum mores & ſenſus ad decretorum dogmatumque divinorum normam componantur*. *Uno verbo Viſitatorem agit*, *& tandem Patriarchæ debita à ſingulis exacta colligit*, *& de cunctis à ſe geſtis*, *ſive etiam Patriarchæ jure pecuniis collectis*, *ad ipſum refert*. Quod de Exarcho Patriarchico dictum eſt, idem de Metropolitano dicendum, deque eo, quem Epiſcopus in ſuam Diœceſim Viſitatorem mittit. Hinc in jure recentiori tàm Græcorum Melchitarum, quàm Neſtorianorum, pro uno eodemque ſumuntur *Chorepiſcopus* & *Periodevtes*, etſi in antiquis Conciliis diverſæ res fuerint, & inter officiales Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ *Periodevtæ* [a] ab Exarchis, qui in locum Chorepiſcoporum ſucceſſere, diſtinguuntur. In Concilio quidem Laodicæno can. 57. inſtituti ſunt *Periodevtæ*, quos [b] *Circumcurſatores* & *Circatores* reddit Goartius, ut nempe defectu Epiſcopi, quem in villis & pagis præfici non decet, ipſi loca illa circumobirent, & cunctos ad rectæ vitæ ſanæque doctrinæ normam efformarent. Ita canonem prædictum exponit Zonaras & Blaſtares: *Periodevtas in agris & pagis deſignari placet*. *Periodevtæ verò ex eò dicti ſunt*, *quod nullibi propriam ſedem habentes*, *huc illuc fidelibus in officio continendis vagentur*. Et infrà. *Sunt autem Periodevtæ*, *qui hodie ab Epiſcopis promoventur Exarchi*. *Hi enim circumcurſant*, *& delicta animarum obſervant*, *& fideles in ordine componunt*. Veteres Chorepiſcopi propriam Sedem habebant in pagis & villis; Periodevtæ nullibi, ſed huc illuc per totam Epiſcopi diœceſim, per pagos, ſcilicet, & villas, excurrebant. Chorepiſcopi præter curam, quam cleri, monachorum, populique villæ ſuæ, ſive pagi gerebant, habebant inſuper poteſtatem ordinandi Clericos, ut ſuprà dictum eſt: Periodevtæ hac poteſtate carebant. Quum igitur eadem poteſtate etiam Chorepiſcopi ſequiori ævo excidiſſent, in ordinem Periodevtarum redacti videntur: atque idcircò Periodevtæ à Zonara & Blaſtare vocantur Exarchi, qui & ipſi ab Harmenopulo in locum Chorepiſcoporum ſucceſſiſſe dicuntur. Sic & Ebedjeſus Sobenſis loco ſupra citato Periodevtarum officium deſcribit, inquiens: *Periodevtæ eſt*, *viſitare pagos*: *in locum enim Chorepiſcopi inſtitutus eſt*, *poſtquam hic ex Orientis Eccleſia ſublatus fuit*: Et in Rituali Syriaco Neſtorianorum, *Chorepiſcopus* interpretatur *Viſitator pagorum* : ܟܘܪܐܦܝܣܩܘܦܐ ܗܢܘ ܣܥܘܪܐ ܕܩܘܪܝܐ :

poſtquam ſcilicet in locum Periodevtæ ſubſtitutus eſt: nam *Viſitatoris*

a *Goar. p. 271.*

b *Idem pag. 268. & pag. 271.*

ris nomen potius Periodevtæ, quàm Chorepiſcopo convenit, ut conſtat ex Rituali Maronitarum & Jacobitarum, in quo Periodevtes *Viſitator* exponitur, ܦܪܝܘܕܘܛܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܣܥܘܪܐ *Periodevtes, id eſt Saura*, ſeù *Viſitator*: ac veluti diverſa à Chorepiſcopo dignitas ſtatuitur: quod & Græcum utriuſque nomen demonſtrat, & officia, olim ſaltem diverſa, declarant.

V. Diſcrimen in ordinationibus Periodevtæ, Chorepiſcopi civitatis, ſive Archipresbyteri, & Chorepiſcopi vicorum, apud Syros Maronitas; item in uſu Mitræ, geminæque crucis, qui Periodevtis negatur: par tamen eſt omniũ poteſtas.

Et Maronitæ quidem non modo Periodevtas à Chorepiſcopis diſtinguunt; ſed bina etiam Chorepiſcoporum genera agnoſcunt, quorum unum eorum eſt qui in civitatibus inſtituuntur; alterum eorum, qui in oppidis & majoribus vicis. Primi dicuntur abſolutè ܟܘܪܝܐ *Churaje*, & cum addito ܟܘܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ *Churaj-Epiſcupe*, hoc eſt, *Chorepiſcopi*, reſpondentque Latinorum *Archipresbyteris*, & Græcorum *Protopapis* ſeù *Protopresbyteris*, de quibus Euchologium Græcum apud Goar. pag. 287. & apud Morinum pag. 113. Alteri ſunt abſolute *Chorepiſcopi*, hoc eſt, vicorum ſeù pagorum, ſive oppidulorum Epiſcopi. De horum officiis dictum eſt ſuprà. De Archipresbyteris verò urbicis latè docteque Morinus Exercit. 16. cap.2. & Thomaſſinus Par.1. lib.2. cap.3. & ſeq. Utrorumque ordinatio exſtat in Rituali Maronitarum; ſed ſecundi primis præferuntur, Vicani urbicis: etſi enim iiſdem utrique privilegiis gaudeant; Vicorum tamen ſeù pagorum Chorepiſcopi, eo quod Epiſcopis abſentibus vicos pagoſque regunt, pro veris Epiſcopis tantùm non habentur: hinc ipſorum & Epiſcoporum unus idemque eſt Ordinationis ritus, eædem cerimoniæ, ſi excipias primo, quod in Decreto electionis, cujus initium, *Divina gratia*, & in cæteris precibus, in quibus illi nominantur *Epiſcopi*, iſti ubique appellantur *Chorepiſcopi*: Secundò, loco precationis Epiſcoporum propriæ, cujus initium: ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܬܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ, *Poteſtate verbi tui Domine Deus*, in qua Conſecrator unàcum Epiſcopis aſſiſtentibus manum conſecrato imponens, tradit ei poteſtatem ordinandi Clericos, Diaconos, & Presbyteros, ceteraque munia Pontificia exercendi, quæ ſuprà [a] à nobis enumerata ſunt; hæc precatio ſuper Chorepiſcopo recitatur:

Vicorũ Chorepiſcopi ordinatio.

ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܬܟ ܡܚܝܢܝܬܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܫܘܐ ܥܒܕ ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ ܦܠܢ ܕܓܒܝܬ ܘܩܪܒܬ ܠܕܪܓܐ ܗܢܐ ܡܝܩܪܐ ܕܟܘܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܗܒ.

Poteſtate verbi tui vivifici Domine Deus dignum effice hunc ſervum tuum N. quem elegiſti & promoviſti ad hunc venerandum Chorepiſcopi gradum, & concede ei, ut aperiat os ſuum in ſcientia tua, adſtet coram te & miniſtret tibi in ſanctitate & ſapientia: perficiat & exequatur in ſanctis eccleſiis omnem voluntatem tuam, inſigens in eis baptiſteria, conſtituens altaria, eaque ungens oleo & aromatifero chriſ-

[a] Pag. 697.

chriſmate in memoriam paſſionis Salvatoris noſtri, cui gloria, & per quem tibi gratiarum actio, & Spiritui tuo vivo & ſancto adoratio, & exaltatio nunc &c. Tertio ritus aperiendi ſuper caput electi Epiſcopi librum Evangelii, caputque ejus & manus ungendi ſacro Chriſmate, omittitur in benedictione Chorepiſcopi. Quarto Epiſcopus conſecratus in Thronum collocatur in gradu ſupremo altaris; Chorepiſcopus verò in gradu medio. Cæterum antequam precatio illa, *Poteſtate verbi tui*, dicatur, quum proceſſio fit per eccleſiam, tàm Epiſcopo, quàm Chorepiſcopo binæ cruces manu deferendæ traduntur: poſtquam verò conſecratus fuit, utriuſque capiti *Mitra* imponitur, & Baculus Paſtoralis utrique eodem modo traditur. Atque hæc de ordinatione *Chorepiſcopi vicorum* ſeù pagorum. Qui verò *Chorepiſcopus civitatis*, ſive Archipresbyter, ordinatur, eodem quidem ritu quo Chorepiſcopus vicorum, in proceſſione binas cruces manibus defert: in thronum in gradu medio collocatur, Mitra capiti ejus imponitur, & Baculus Paſtoralis ipſi traditur; ſed precatio illa, *Poteſtate verbi tui*, omittitur, (niſi ſimul *Periodevtes* conſecretur,) ejuſque loco, poſtquam Baculum Paſtoralem in manum acceperit, binæ hæ preces recitantur, quarum prima incipit: ܐܠܗܐ ܗܘ ܡܫܡܠܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ; *Deus omnium bonorum munerum largitor*: ſecunda, ܢܬܠ ܠܟ ܡܪܝܐ ܕܬܗܘܐ ܠܒܢܝܢܐ ܛܒܐ *Det tibi Dominus, ut ſis in bonam ædificationem*: quæ totidem verbis leguntur apud Syros Jacobitas in ordinatione Chorepiſcopi, Periodevtæ, Abbatis, Abbatiſſæ, & Diaconiſſæ, paucis mutatis, quæ Diaconiſſis & Abbatiſſis non conveniunt.

Civitatis Chorepiſcopi, ſive Archipresbyteri ordinatio.

A Chorepiſcopis vicorum & civitatis differt *Periodevtæ* ſeù Viſitatoris ordinatio, tùm quia in proceſſione unam crucem manu defert; tùm etiam quia Mitra capiti ordinati nequaquam imponitur; tametſi poteſtas Chorepiſcoporum & Periodevtarum una eademque ſit, quæ conſiſtit in facultate *conſecrandi Baptiſteria, dedicandi eccleſias & altaria, chriſmate populos poſt baptiſmum conſignandi, ſubjectoſque ſibi clericos & monachos in officio continendi*: id quod Periodevtes, & Chorepiſcopus vicorum abſolutè faciunt; civitatis verò Chorepiſcopus, ſive Archipresbyter, baptiſteria, eccleſias & altaria non conſecrat, neque baptizatos chriſmate conſignat, niſi abſente vel conſentiente Epiſcopo.

Periodevtæ, ſeù Viſitatoris ordinatio.

VI.

Chorepiſcopi, & Periodevtæ ordinatio, poteſtas & ornamentum apud Græcos Melchitas, Jacobitas, & Neſtorianos.

Reſtrictior eſt apud Græcos Melchitas, Syroſque Neſtorianos, atque Jacobitas Chorepiſcopi & Periodevtæ poteſtas. Nam quod ad poteſtatem ſpectat, præter eam, quæ Chorepiſcopo vel Periodevtæ conceditur, ut ſubjectas ſibi eccleſias, & monaſteria viſitet, deque moribus & fide uniuſcujuſque inquirat, & præter illam, quæ ſacerdotibus omnibus Parochis, adeoque Periodevtis ipſis, & Chorepiſcopis traditur adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis immediatè

diatè poſt Baptiſmum; nulla alia facultas tribuitur, quemadmodum ex ejuſdem Chorepiſcopi aut Periodeutæ benedictione colligitur, quæ in Rituali quidem Jacobitarum in binis hiſce precationibus conſiſtit: quarum prima eſt: ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܗܘܒܐ *Deus largitor bonorum munerum, qui omnia hominum opera intelligis, cunctaſque eorum vias reſpicis: qui providentia tua eos qui tui indigent comprehendis: adjuva, quæſumus, hunc famulum tuum, & da ei gratiam, diligentiam, vigilantiam, prudentiam, virtutem, vireſque, ut tibi in hoc ſibi commiſſo miniſterio placeat: dignumque effice, ut purè & ſine labe in illo ſe gerat, ut dirigat in via recta, juſtum judicium proferat, & ab iis, qui ſibi ſubjecti ſunt, amputet omnem rationi prudentiæque & orthodoxæ fidei adverſantem impetum: ita ut hæc omnia faciens ad gloriam tuam Deus Pater, & ad ædificationem eccleſiæ tuæ, & ad incrementum populi tui, inveniat gratiam & miſericordiam coram te, & hæres fiat ſortis œconomorum fidelium & prudentium, per miſerationes Unigeniti filii tui, per quem & cum quo tibi convenit gloria & honor ac poteſtas cum Spiritu ſancto nunc.* Secunda: ܢܬܠ ܠܟ ܡܪܝܐ *Det tibi Dominus, ut ſis in bonam ædificationem, & incrementum, profectumque fratrum, & largiatur tibi intellectum, ut errantes reprehendas, arguas & increpes cum fiducia & ſuavitate, hómineſque cum charitate excipias,* (additur in Pontificali Maronitarum: ܘܬܪܫܘܡ ܐܢܘܢ ܒܨܠܝܒܐ ܘܒܡܫܘܚܐ ܕܟܝܐ & ſignes eos cruce & puro Chriſmate:) *ſintque opera tua cum modeſtia & caſtimonia: ut hæc omnia ad gloriam Dei, fratrumque in timore Dei profectum faciens, invenias gratiam & miſericordiam, hæreſque fias ſortis œconomorum fidelium & prudentium, qui in juſtitia & ſanctitate miniſtrant, per miſerationes ejuſdem Domini Dei &c.* In Rituali verò Græcorum Melchitarum, Prima precatio eſt: ايها الرب الاهنا المظهر عنايتك. *Domine Deus noſter, qui providentiam tuam erga ſanctam Eccleſiam tuam ſemper oſtendis, qui illam ſtola gloriæ induis, & ordinibus decoris exornas, qui ponis in ea gradus ſpecioſos, & diverſa dona juxta regimen bonitatis tuæ. Tu Domine dignum effice hunc ſervum tuum N. ut ſit ſpiritualis magiſter, & fidelis veruſque director gregis tui, & viſitator pagorum & monaſteriorum ditioni tuæ ſubjectorum: & imple eum divina tua gratia, ut faciat voluntatem tuam, & miniſtret tibi in juſtitia & æquitate, & da ei auxiliatricem manum in hoc dono, quod accipit, ut incedat in via virtutis abſque labe, & augeatur ſapientia à te, & ambulet, ut decet in ſemitam mandatorum tuorum, ſubjectoſque ſibi dirigat ad omne opus bonum, ut omnes ſimul in die retributionis conſequantur præmium,*

San-

Sanctorumque participes fiant in regno tuo per benignitatem & miſericordiam tuam. Quia tua eſt fortitudo, tuum regnum, & virtus & gloria, Pater, & Fili, & Spiritus ſancte, nunc & ſemper &c.

Altera ايها الرب يسوع المسيح الاهنا *Domine Jeſu Chriſte Deus noſter, qui fundaſti eccleſiam tuam ſuper baſim firmæ fidei, & exornaſti eam ſpecioſis ſacerdotii ordinibus, & poſuiſti in ea ſummos Sacerdotes, inſtar tui, magne Pontifex, ut inſtituant Sacerdotes, & Levitas, & miniſtros decori divinitatis tuæ, offerantque oblationes, & ſacrificia, & holocauſta incruenta pro delictis populi in remiſſionem peccatorum. Tu Domine largire huic famulo tuo N. intellectualem perſpicaciam, & divinam prudentiam à te, fons bonitatis, & concede ei ſapientiam ſpiritualem, veramque ſcientiam, ut voluntatem tuam ex ſacris tuis libris agnoſcat, fiatque medicus animarum & corporum: dignumque effice hoc ordine, ad quem electus eſt, ut viſitet pagos qui circa nos ſunt, & monaſteria in noſtra diœceſi poſita, convertatque errantes ex populo tuo; circumeat montes & ſpeluncas ad viſitandos anachoretas & ſolitarios, & populum Chriſtianum in officio contineat, ambulans coram eis in via recta, ſtudioſus ac diligens in ſermone & opere, perficiens quod in eis deſideratur; & fac eum dignum vocatione qua vocatus eſt, munda cogitationes ejus ab inquinamentis mali, illumina intellectum ejus lumine cognitionis tuæ, ut virtus ejus in mandatis divinis reſplendeat, & in operibus bonitati tuæ placentibus excellat. Quoniam ſanctum eſt nomen tuum, & glorioſum regnum tuum, Pater & Fili & Spiritus ſancte nunc &c.* In Rituali denique Neſtorianorum unica precatio eſt, quam infrà producam. Quod verò ad inſignia ſeù veſtem ſpectat, nihil in Ritu Jacobitarum & Neſtorianorum præſcribitur, quod Chorepiſcopo vel Periodevtæ proprium ſit, & ab ornamento Presbyterorum differat. In Rituali tamen Melchitarum Pontifex conſecrato à ſe Chorepiſcopo tradit العكبر *Genuale* ad fœmur dexterum deferendum, dicens: *Accingere gladio tuo ſuper fœmur tuum, potentiſſime, ſpecie tua & pulchritudine tua, & educ illum, & proſpere procede & regna propter veritatem & manſuetudinem & juſtitiam, & deducet te mirabiliter dextera tua, perpetuo, nunc & ſemper &c.* Itaque apud Melchitas, inſigne Chorepiſcopi, quo à ceteris Presbyteris diſtinguitur, eſt ſolum Genuale, quod Græci vocant ὑπογονάτιον *Subgenuale*, & ἐπιγονάτιον *Supergenuale*: quumque id Pontificium ornamentum ſit, conceditur tamen Protoſyncellis, ceteriſque Preſbyteris dignitatem aliquam habentibus, ut in Liturgia S. Joannis Chryſoſtomi [a] notatur, & Archimandritis etiam, ut ſcribit Simeon [b] Theſſalonicenſis in lib. de Sacramentis, in hæc verba: *Presbyterorum quidam, qui videlicet crucem in pileo gerendi privilegio gaudent, ſicut & Archimandritarum aliqui, Supergenualia habent, quod quidem*

[a] *Vide Goar. pag. 59.*
[b] *Idem p. 112.*

dem Pontificiæ liberalitatis beneficium eſt, ſicut & crux in pileo gerenda.

VII. Ritus ordinationis Choreſcopi & Periodevtæ juxta Syros Neſtorianos.

His de Chorepiſcopo & Periodevta præmiſſis, ritum ordinationis eorum ex Neſtorianorum Euchologio accipe.

Ordo Chirotoniæ Chorepiſcopi, qui eſt Viſitator pagorum. Statuunt electum in medio ſanctuarii. Stans autem Præſul ſuper Aræ ſuppedaneum, incipit, *Pater noſter qui es in cœlis*. Et orat, & incipit, *Confitemini Domino & invocate*, ut in ordinationibus. Vel, *Memento Domine*. Et orat, & incipit: *Qui omnia facit &c.* Tum accedit ad eum Præſul, & dicit ſuper eum: *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti &c.* ut in [a] ordinationibus: & ſignat ſeipſum. Et jubet eum flectere utrumque genu, dicens: *Domine Deus fortis, tua eſt &c.* ut [b] in Liturgia: ſed hæc mutentur: *Perfice Domine gratiam tuam cum hoc ſervo tuo, & miſericordia & clementia tua &c.* Archidiaconus dicit: *Attollite in altum mentes veſtras, & implorate miſericordiam à clementiſſimo Domino pro N. Presbytero, qui initiatur & ordinatur Viſitator ad eccleſiam Dei ditionis ſive loci N. orate pro eo.* Præſul dicit ſuper eum: *Virtus divina, quæ comitata eſt beatos Apoſtolos ac diſcipulos, quum Chriſtus gloriæ Dominus miſit eos in omnem locum & civitatem, deditque eis poteſtatem, ut omnem morbum curarent, & ſpiritus immundos ejicerent, & in captivitatem redigerent adducerentque omnem intellectum ad familiaritatem evangelii benedicti: ipſa ſit in conſummationem omnis boni*

cunctis

ܛܟܣܐ ܕܣܝܡܝܕܐ ܕܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ
ܕܗܘ ܣܥܘܪܐ ܕܩܘܪܝܐ . ܡܩܝܡܝܢ
ܠܗ ܠܓܒܝܐ ܒܡܨܥܬܐ ܕܒܝܬ ܩܕܫܐ
ܡܕܒܚܐ ܘܩܐܡ ܪܒܐ ܥܠ ܡܕܪܓܬܐ
ܘܡܫܪܐ . ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ . ܘܡܨܠܐ
ܪܒܐ . ܘܡܫܪܐ . ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܘܩܪܘ .
ܕܒܣܝܡܝܕܐ . ܐܘ . ܐܬܕܟܪ ܡܪܝܐ .
ܘܡܨܠܐ . ܘܡܫܪܐ ܕܠܟܠܡܕܡ ܥܒܕ .
ܘܗܝ . ܘܐܬܐ ܪܒܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ
ܥܠܘܗܝ . ܛܝܒܘܬܗ
ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܕܒܣܝܡܝܕܐ .
ܘܪܫܡ ܥܠ ܢܦܫܗ . ܘܡܦܩܕ ܠܗ ܥܠ
ܬܪܬܝܢ ܒܘܪܟܘܗܝ . ܘܐܡܪ . ܡܪܝܐ
ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܝܠܟ ܗܝ . ܘܗܝ
ܘܫܪܐ . ܘܡܫܠܦ ܠܗ ܗܟܢܐ . ܫܡܠܐ
ܡܪܝ ܛܝܒܘܬܟ ܥܡ ܥܒܕܟ ܗܢܐ
ܘܪܚܡܝܟ ܘܚܢܢܟ ܗܢ . ܘܐܡܪ
ܐܪܟܕܝܩܘܢ . ܐܪܝܡܘ ܗܘܢܝܟܘܢ
ܠܡܪܘܡܐ . ܘܒܥܘ ܪܚܡܐ ܡܢ ܚܢܢܐ
ܥܠ ܦܠܢ ܩܫܝܫܐ ܕܡܬܬܣܝܡ
ܘܡܬܬܟܪܙ ܣܥܘܪܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ
ܕܐܘܚܕܢܐ ܐܘ ܕܕܘܟܬܐ ܦܠܢܝܬ . ܨܠܘ
ܥܠܘܗܝ . ܘܐܡܪ ܥܠܘܗܝ . ܚܝܠܐ
ܐܠܗܝܐ ܕܐܠܘܝ ܠܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ
ܘܬܠܡܝܕܐ ܡܢ ܕܫܕܪ ܐܢܘܢ ܡܫܝܚܐ
ܡܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܐܢܘܢ ܠܟܠ ܐܬܪ ܘܡܕܝܢܐ
ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܟܠ ܟܠ
ܟܘܪܗܢ ܢܐܣܘܢ ܘܪܘܚܐ
ܛܢܦܬܐ : ܘܢܫܒܘܢ ܘܢܫܥܒܕܘܢ ܟܠ
ܡܕܥܐ ܠܡܫܡܥܬܗ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ
ܒܪܝܟܐ.

[a] *Vide ſuprà p. 799.*

[b] *Renaudot. Tomo 2. Liturgiæ Orient. p. 586.*

cunctis diebus vitæ tuæ Amen &c. Sitque nobiſcum benedictio hæc perfecta, quam hodie coram Domino, & coram altari ejus, & coram omni cætu ſacerdotum & fidelium accepiſti, ut à tentationibus liber ſis, & à macula immunis, utque iratos reconcilies, diſcordes ad concordiam revoces, omneſque homines ad timorem Dei adducas &c. Tùm adorat & ſurgit: & ſignat eum in fronte dicens: *Segregatus eſt, ſanctificatus eſt, & ordinatus eſt N. Presbyter ad opus Viſitationis pro eccleſia Dei, cui deſtinatus eſt, in nomine Patris &c.* Et incipit Canonem: *Prope eſt Dominus: Chriſte qui ſervis tuis*. Sciendum eſt, in aliis ordinibus ita præſcribi. Quum Canones abſolverint, ſubjungunt hanc Odam: *Chriſte ſervator noſter, domine omnium creaturarum, purifica miniſterium ſervi tui incly-ti*. Et intonant Proclamationem hanc: *Omnipotens*. Archidiaconus dicit, *Pax*. Præſul verò recitat ſuper eum hanc benedictionem, voce intelligibili. *Virtus divina, quæ comitata eſt beatos Apoſtolos*. Atque ita perficitur impoſitio manus Chorepiſcopi.

VIII. Nomen, & officium Chorepiſcopi, & Periodevtæ: & tres poſt Epiſcopum dignitates juxta Neſtorianos, *Chorepiſcopi*, ſcilicet *Archipapæ* ſeù Archipresbyteri, & *Archidiaconi*.

Ordo Chirotoniæ Chorepiſcopi, qui eſt Viſitator pagorum. Ita & in Proclamatione Archidiaconi, & in Enunciatione Pontificis nomen Chorepiſcopi tacetur, & *Viſitatoris* exprimitur: nimirùm, ut ſuprà obſervatum eſt, ſuppreſſo apud Neſtorianos Chorepiſcopatu, officium Periodevtæ cum nomine Chorepiſcopi conjunctum eſt. Quod autem dicitur in ejus conſecratione ſeù benedictione, *Virtus divina, quæ comitata eſt Apoſtolos beatos .... ipſa ſit in conſumma-*

tionem

tionem omnis boni cunctis diebus vitæ tuæ: & paucis interjectis: *ut iratos reconcilies, diſcordes ad concordiam revoces, omneſque homines ad timorem Dei adducas*: hoc ſignificat ipſius Periodevtæ ſivè Viſitatoris officia, quæ in ordine Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſic [a] deſcribuntur: *Exarchus ſeù Viſitator .... perſcrutatur eccleſiæ lites, an ex æquo & bono judicatæ fuerint*. Et infrà: *Periodevtes ſeù Circumcurſator, circumambulat, & orthodoxa fide baptizari cupientes inſtruit*. Sunt enim *Chorepiſcopi*, ut inquit Concilium Neocæſarienſe Can. 13. *in figura ſeptuaginta diſcipulorum*: ideoque ſuper eis legitur, *Virtus divina quæ comitata eſt beatos Apoſtolos ac diſcipulos*. Ebedjeſus Sobenſis [b] in Nomocanone Par. 6. cap. 7. agit *de electione & ordinatione Chorepiſcopi, hoc eſt, Periodevtæ, ſeù Viſitatoris, deque regulis viſitationis*, ܥܠ ܓܒܝܬܐ ܘܣܝܡܝܕܐ ܕܟܘܪܐܦܣܩܘܦܐ ܐܘܟܝܬ ܦܪܝܕܘܛܐ ܗܘܝܘ ܕܣܥܘܪܐ : ܘܥܠ ܢܡܘ̈ܣܐ ܕܣܥܘܪܘܬܗ : & ſex Canones profert ex Nicæna Synodo; ex iis ſcilicet quos Arabicos appellant, à Canone 54. ad Canonem 65. juxta verſionem Turriani, & à Canone 58. ad Canonem 70. juxta verſionem Ecchellenſis; in quibus primo tres dignitates poſt Epiſcopum enumerantur, *Chorepiſcopus* ſcilicet, *Archipresbyter*, & *Archidiaconus*: & hic quidem cæteris præfertur; Chorepiſcopus verò, qui eſt vicorum Archipresbyter, Archipresbytero civitatis, qui in canone Arabico vocatur ارشي بابا *Archipapas*, reſpondetque Græcorum *Protopapæ* ſeù *Protopresbytero*. Secundo de Chorepiſcopis hæc [c] decernuntur. Debet Epiſcopus recitare ſuper electum orationem conſuetam & benedicere illi: dareque ei nomina omnium eccleſiarum & monaſteriorum, quæ ſub ejus poteſtate ſunt, ut eligat ipſe eos qui ſint idonei, quos eccleſiis & monaſteriis præficiat: ut Chorepiſcopus viſitet eccleſias & monaſteria quæ ſub poteſtate ſua habet, curetque ut ex omnibus caſtellis & pagis ſuppeditetur Epiſcopo ad victum, & eleemoſynas pauperibus & peregrinis & clericis egentibus faciendas: ut congreget ſeniores pagorum, & prædicet exponatque eis Scripturas ſacras, eorumque filios doceat, & faciat, ut ad ſe adducantur, ut ſignet eos, & oret ſuper eos, imponatque manus ac benedicat, & inſtituat miniſtros: ut nullus ſacerdos ordinetur, vel monachus fiat, niſi præſente Chorepiſcopo; ſiquidem ipſe præeſt officio orationis, & cæteris omnibus quæ in villis fiunt: ut in diebus Dominicis & feſtis, quando ſunt Sancta ſuper altare poſita, Diaconus memoriam faciat nominatim primum Patriarchæ, deinde Archiepiſcopi, Epiſcopi, Chorepiſcopi, Archipresbyteri, Archidiaconi: & quando moritur Epiſcopus, debeant Chorepiſcopus & Archidiaconus præire funeri; quando verò aliquis horum moritur, debeat præire Epiſcopus. Bis quotannis congregat Chorepiſcopatus ſui Presbyteros, & ſemel monachos. Sedet ad ſiniſtram Epiſcopi, Archidiaconus verò ad

[a] *Apud Goart. pag.* 271.

[b] *Tom.* 3. *p.* 342.

[c] *Labb. Concil. Tom.* 2. *à p.* 307. *ad* 312. *& à p.* 332. *ad* 336.

dexteram, ſive intra, ſive extra eccleſiam: ideo ab Orientalibus Archidiaconus & Chorepiſcopus vocari ſolent Alæ Epiſcopi. In Conſtitutionibus Eccleſiaſticis, quæ etſi Nicæni Concilii nomen falsò præferunt, maximæ tamen ſunt auctoritatis apud Neſtorianos, nonnulla exſtant decreta de Chorepiſcopis, inter quæ cap. 1. conſecratio [a] eccleſiarum quæ in villis ſunt, Chorepiſcopo tribuitur. Alii Neſtorianorum canones hoc privilegium Archidiaconis deferunt, ut infrà dicam. Cæterùm qui Chorepiſcopatus officio functi ſunt, in Neſtoriana hiſtoria hi occurrunt. *Triſjeſus Chorepiſcopus* ſub Jeſujabo Adjabenico, ad quem hic epiſtolam dedit, qua hortatur, ut præſcriptam à ſe monachis regulam diligenter obſervari curet. *Sergius* [b] *Presbyter & Chorepiſcopus*, unus ex ſeptuaginta præconibus fuit, qui anno Chriſti 636. evangelium in regno Sinarum prædicarunt: cujus rei memoriam in monumento lapideo anno 781. deſcripſere præter alios *Adam Presbyter & Chorepiſcopus & Papas Sinarum*; *Jazedbuzid Presbyter & Chorepiſcopus Chumdanæ*; & *Sergius Preſbyter & Chorepiſcopus*. Denique ſicut Græcus Patriarcha Exarchis, ſic Neſtorianus Præſul Chorepiſcopis ſeù Periodevtis literas concedere ſolet, quas *libellos Viſitationis* appellant, de quibus vide quid [c] Canon ultimus Synodi à Timotheo II. Patriarcha anno Chriſti 1318. celebratæ decernit.

[a] *Tom. 3. p. 142.*

[b] *Suprà hoc Tomo p. 545. 549.*

[c] *Tom. 3. p. 571.*

§. VIII.

De Archidiaconis.

I. Archidiaconi nomen, inſtitutio, & electio.

ANtiquiſſima fuit in Eccleſia *Archidiaconorum* dignitas: ut enim in ſingulis Epiſcopalibus eccleſiis erant Diaconi, initio ducto ab illis ſeptem, qui primum ab Apoſtolis in Hieroſolymitana Eccleſia inſtituti ſunt: ita neceſſe erat, ut unus inter eos primus eſſet, ſicut Stephanus: qui autem inter Diaconos primus, hic Archidiaconus erat, ſicut qui primus inter Preſbyteros, Archipresbyter. Syri Græca voce illum vocant ܐܪܟܕܝܩܘܢ *Archidiaconum*, & Syriaca ܪܝܫ ܡܫܡܫܢܐ *Principem miniſtrorum*. In epiſtola [d] Jeſujabi Adjabeni Patriarchæ Neſtorianorum, Eccleſiæ Edeſſenæ præfuiſſe dicuntur, ܝܘܚܢܢ ܪܝܫ ܩܫܝܫܐ ܘܬܐܘܕܘܪܘܣ ܪܝܫ ܡܫܡܫܢܐ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܪܝܫ ܡܗܝܡܢܐ: *Joannes Archipresbyter*, *Theodorus Archidiaconus*, & *Andreas princeps fidelium*, ideſt, laicorum. Quemadmodum autem Archipresbyter non tempore & antiquitate, ſed electione & dignitate cæteris Presbyteris præponitur; ita & Diaconis Archidiaconus; quidquid in contrarium dicat Joannes Citri Epiſcopus in Reſponſis, quæ

[d] *Tom. 3. p. 143.*

haben-

habentur in Juris Orientalis collectaneis lib. 5. ubi Archidiaconum vult ſola temporis prærogativa cæteris Diaconis præferri: quem merito refellunt Habertus [a] in Pontificali Græcorum, & Thomaſſinus [b] de vetere & nova Eccleſiæ diſciplina. Neque illum pro libito abſque Clericorum aliorum conſilio eligit Pontifex, ut ſcribit [c] Goartius; ſed Diaconorum inſuper operâ ad eam electionem faciendam utitur in Eccleſia Orientali, quemadmodum de Alexandrina ſcribit S. Hieronymus [d], Presbyteros, inquiens, ſuo ex cœtu Epiſcopum Alexandrinum eligere, *quomodo ſi exercitus faciat Imperatorem; aut Diaconi eligant de ſe, quem induſtrium noverint, & Archidiaconum vocent*: & de Syriaca Antiochena adnotatur in Pontificali Maronitarum de ordinatione Archidiaconi, his verbis. ܡܬܟܢܫܝܢ ܒܢܝ̈ ܥܕܬܐ ܘܒܢܝ̈ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܝܗܒܝܢ ܫܠܡܘܬܗܘܢ ܟܬܝܒܐ ܐܝܕܝܗܘܢ: *Congregantur filii Eccleſiæ, & filii diœceſeos, traduntque conſenſum ſuum ſcripta manu ſignatum*: id eſt, antequam ordinetur Archidiaconus, conveniunt in Eccleſiam unà cum Pontifice tùm Clerici, tùm laici, ſuffragia ſua eidem Pontifici tradentes. Et jure quidem merito: nam Archidiaconus Epiſcopi oculus eſt & manus, ejuſque in contentioſa juriſdictione & regenda re temporaria miniſter & vicarius generalis: adeoque clericis laiciſque gratus eſſe debet & acceptus: id quod in eodem Syriaco Maronitarum Pontificali dicitur de Periodevta, Chorepiſcopo, Epiſcopo, & Patriarcha, quibus clerici & laici ante ordinationem ideo ſuffragium conſenſus & approbationis tradunt, quod juriſdictionem in eccleſia exercent. Verba Pontificalis Syriaci ex Conſtitutionibus Apoſtolicis deſumpta ſunt, in quibus de Epiſcopi ordinatione hæc leguntur: *Oportet Epiſcopum ordinari qui ſit inculpatus apud omnes, & qui à cuncto populo per optimates vel ex optimatibus electus. Quo nominato & placente, populus in unum congregatus, unàcum Presbyteris & Epiſcopis præſentibus die Dominico, conſentiat: quumque tertio annuerint eum dignum eſſe aſſenſi, petatur ab omnibus ut dent ſignum aſſenſus, & libenter præbentes audiantur*. Electio igitur Archidiaconi ad Epiſcopum ſpectat; ad plebem verò conſenſus & approbatio, vel etiam poſtulatio.

II. Ejuſdem poteſtas in Eccleſia Latina, Græca, & Syriaca Maronitarum, atque Jacobitarum.

Quo verò honoris & poteſtatis faſtigio fuerint Archidiaconi ſintque adhuc in Oriente & Occidente, pluribus exponunt [e] Morinus, Habertus [f], & [g] Thomaſſinus. Et apud Latinos quidem mos invaluit, decretis [h] etiam Summorum Pontificum confirmatus, ut Archidiaconi non modo Presbyteris, ſed etiam Archipresbyteris præponantur: vixque eccleſia reperitur, quæ hanc conſuetudinem non obſervet, adeò ut Barboſa [i] tamquam rem longè extraordinariam & juri canonico adverſam referat, Archipresbyterum in Eccleſia Patavina & Taurinenſi Archidiacono præcedere; quum tamen hæc obſervatio ſit antiqui moris nondum penitus abrogati ſuperſtes mo-

a *Obſervat.* 6. *ad Partem* 9. *Liturgiæ de conſecratione Diaconi.*
b *Par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2.
c *In Eucholog. Græcor. p.* 283.
d *Epiſt. ad Evagrium.*
e *De ſacr. ordinat. Exercit.* 16. *cap.* 3.
f *In Pontifical. Græcor. p.* 206.
g *Par* 1. *lib.* 2. *à cap.* 17.
h *Extra. de officio Archidiaconi.*
i *Conſil.* 142. *num.* 6.

numentum, ut rectè obſervat [a] Morinus, Græci, Syrique tàm Maronitæ, quàm Jacobitæ, hanc ſupra Presbyteros & Archipresbyteros præſtantiam, quam Archidiaconi & Diaconi ambiverant, Canonum [b] auctoritate repreſſerunt frænaruntque, præcipientes, ut propriam menſuram ſervarent, & debitum Presbyteris honorem deferrent, nec ante Presbyterum ſederent, præterquam ſi proprii Patriarchæ vel Metropolitani aut Epiſcopi vices gererent in aliquo Patrum conſeſſu: id quod uſque in hodiernum diem perſanctè obſervatur à Syris, non à Græcis, qui Archidiaconum præ cæteris omnibus officiis in hiſce tribus præferentes, nimirùm *in templo*, *in ſancto altari*, & *in ſanctorum myſteriorum participatione*; nullam ei juriſdictionem reliquerunt, ſed totam, quam is olim habebat, auctoritatem in ſex alios Diaconos, quos *Exocatacælos* vocant, tranſtulere, quos non modò Presbyteris, verùm etiam Epiſcopis in Eccleſia Conſtantinopolitana poſt annum Chriſti 1071. præferre cœperunt: ſunt autem *magnus Oeconomus*, *magnus Sacellarius*, *magnus Scevophylax* ſeù vaſorum cuſtos, *magnus Chartophylax*, *parvo Sacello præpoſitus*, & *Protecdicus* ſeù primus juris vindex, de quibus vide [c] Morinum, & [d] Goartium. Græci hac in re Latinos æmulati ſunt, apud quos Archidiaconus, ut ſuprà dixi, Presbyteris præcedit, & Diaconi Cardinales in Eccleſia Romana cæteris aliarum Eccleſiarum Presbyteris & Epiſcopis præferuntur.

a *Exercitat.* 16. *cap.* 3. *num.* 8.

b *Nicæn. can.* 14. *Laodicæn. can.* 24. *Trullan. can.* 7.

c *Exercitat.* 16. *cap.* 4.

d *Euchol. Græc. pag.* 268. & 472.

III. Archidiaconi privilegia apud Syros Neſtorianos.

Neſtoriani Archidiaconos ſuos Chorepiſcopis, Archipresbyteris & Presbyteris præponunt, non tamen Epiſcopis. Ita in Canone Arabico juxta Ecchellenſem 62. & juxta Turrianum 57. præcipitur: *Stet Epiſcopus in oratione in fronte templi ad medium altaris, ut Paſtor & gubernator: poſt illum verò ad latus dexterum ſtet Archidiaconus, ut ejus vicarius & omnibus eleemoſynis, & eccleſiæ rebus & negotiis præfectus. Porrò Chorepiſcopus ſtet item poſt Archidiaconum ad latus ſiniſtrum Epiſcopi, quia ipſe vicarius Epiſcopi eſt ſuper pagos, monaſteria, & pagorum ſacerdotes, qui in ejus ſunt poteſtate. Archipresbyter verò, qui eſt Protopapas, ſtet etiam prope Epiſcopum, & Epiſcopo abſente ſit loco illius, & præfectus quoque omnibus Presbyteris, qui illius eccleſiæ ſubſunt poteſtati.* Hic canon præſentem diſciplinam Neſtorianorum repræſentat, adeoque ex illorum officina videtur prodiiſſe: nam Græci, ut ſuprà dixi, ab eccleſiæ incunabulis uſque ad annum Chriſti 1070. alii verò Syri uſque ad hanc diem Archidiacono Presbyteros prætulere. Quum igitur Neſtoriani ex una quidem parte rem antiquis canonibus adverſam non ignorarent; ex altera verò inductam novam conſuetudinem tueri vellent, temperamentum hujuſmodi excogitarunt, ut niſi Presbyter, ad Archidiaconatum non proveheretur. Id conſtat ex ipſo Pontificali, in quo promovendus ad Archidiaconi dignitatem, *Sacerdos* & *Presbyter* diſertè nominatur: Sic Pontifex precatur:

ܐܫܦܥ ܛܝܒܘܬܟ ܘܦܘܪܩܢܟ ܘܡܥܕܪܢܘܬܐ ܕܪܚܡܝܟ ܥܠ ܓܒܝܐ
ܟܗܢܐ ܕܢܗܘܐ ܐܪܟܕܝܩܘܢܐ ܒܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ.

Effunde gratiam tuam, & ſalutare tuum, & opem miſerationum tuarum ſuper electum Sacerdotem tuum, ut ſit Archidiaconus in eccleſia tua ſancta. Sic etiam Archidiaconus proclamat, antequam electus benedicatur ab Epiſcopo. ܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܟܘܢ ܠܪܘܡܐ ܡܪܘܡܐ
ܘܒܥܘ ܪܚܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ ܥܠ ܗܢܐ ܩܫܝܫܐ ܕܡܬܬܣܝܡ ܐܪܟܕܝܩܘܢܐ
ܠܥܕܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܦܠܢ ܕܐܬܦܪܫ ܠܗ. ܨܠܘ ܥܠܘܗܝ.

Attollite oculos veſtros in excelſa ſublimia, & miſericordiam à Deo clemente poſcite pro N. Presbytero qui ordinatur Archidiaconus ad eccleſiam urbis N, cui deſtinatus eſt. Orate pro eo. Sic demum ſeipſos vocant in celebri illo monumento [a] Sinico, *Gregorius Presbyter & Archidiaconus Chumdanæ civitatis; Gabriel Presbyter, & Archidiaconus, & Eccleſiarcha Chumdanæ & Saragæ.* Neque verò ſolis Neſtorianis hoc peculiare fuit, ut Archidiaconos ſacerdotio initiarent; ſed in Latina quoque eccleſia eadem conſuetudo obtinuit. *Guntharius & Odelhardus Archidiacones Presbyteri* dicuntur [b] in Capitulis, quæ Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis anno Incarnationis Dominicæ 874. dedit comminiſtris ſuis. Ad Presbyteratum infra annum provehi debent Archidiaconi, quibus cura animarum incumbit, ut Fagnanus [c] docet; ſecùs ii, quibus nulla animarum cura imminet, quemadmodum [d] Thomaſſinus obſervat. Hinc mirum non eſt, Archidiaconos in Jure Neſtorianorum Presbyteris omnibus præcedere: ſunt enim & ipſi Presbyteri. Ad calcem ordinationis, hæc apud Neſtorianos privilegia Archidiaconis tribuuntur:

ܝܕܝܥܐ ܕܐܪܟܕܝܩܘܢܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܩܕܫ ܡܕܒܚܐ ܕܠܐ ܡܫܚܐ. ܘܗܘ ܢܩܕܘܡ
ܒܒܐܡܐ. ܘܢܫܪܐ ܘܢܫܠܡ ܬܫܡܫܬܐ ܕܟܢܫܐ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܐܦܝܣܩܘܦܐ.
ܘܗܘ ܢܐܚܘܕ ܚܘܛܪܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܢܐܡܪ ܚܘܬܡܐ.

Sciendum eſt, quod Archidiaconus habet facultatem conſecrandi altare abſque Chriſmate: utque præſit in choro, & incipiat & abſolvat officium divinum, abſente Epiſcopo: ut demum Pedum Paſtorale Epiſcopi teneat, & poſt illum dicat Abſolutionem. In ordinatione verò Epiſcopus precatur ſic: ܩܕܫ ܡܪܝܐ ܐܦ ܗܫܐ ܠܥܒܕܟ
ܗܢܐ ܕܐܬܦܪܫ ܠܥܒܕܐ ܕܐܪܟܕܝܩܘܢܘܬܐ ܕܢܗܘܐ ܪܝܫܐ ܕܩܫܝܫܐ ܒܕܘܟܬܐ ܦܠܢ
ܘܢܥܒܕ ܘܢܫܡܠܐ ܡܕܡ ܕܡܢܢ ܦܩܝܕ ܠܗ.

Sanctifica etiam nunc Domine hunc ſervum tuum, qui ſegregatus eſt ad opus Archidiaconatus, ut ſit princeps Presbyterorum in loco N. & faciat perficiatque quod à nobis ipſi præcipitur. Juxta Canonem

illum

[a] *Suprà p.* 545. 550.

[b] *Tom* 3. *Concil. Galliæ. Vide Habert. in Pontif. p.* 211.

[c] *In lib.* 1. *decr. Par.* 22.

[d] *Par.* 1 *lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 5.

illum Arabicum, cujus ſuprà facta eſt mentio, *Archidiaconus ſedet ad dexteram Epiſcopi, tamquam ejus vicarius: præeſt omnibus quæ ad orationem & eccleſiam pertinent: lites & controverſias Diaconorum dirimit.* Eadem de Archidiacono decernuntur in Canone 19. Jeſujabi Patriarchæ, quem Ebedjeſus Sobenſis citat in nomocanone Par. 6. cap. 8. *de electione & ordinatione Archidiaconi, deque ordine miniſterii ejus*; & cap. 1. uno verbo omnia Archidiaconi munera complectitur, quum [a] ait, illius officium eſſe *ordinare miniſterium*: idque non intra eccleſiam tantum, ſed etiam extra: *nemo enim ad clerum promoveri debet ab Epiſcopo vel Chorepiſcopo ſine Archidiacono; neque Epiſcopus vel Chorepiſcopus quemquam à Clero removere debet ſine Archidiacono*, ut dicitur in Can. Arab. 60. ſecundùm Turrianum, & 65. ſecundùm Ecchellenſem. Quo demum ritu Archidiaconus ordinetur, accipe.

[a] Suprà p. 792.

IV. Ritus ordinationis Archidiaconi juxta Neſtorianos, Græcos, Maronitas, & Jacobitas.

Ordinatio Archidiaconi. *Pater noſter qui es in cœlis.* Epiſcopus precatur. *Virtus tua Domine Deus noſter.* Pſalmus. *Laudate Dominum in ſanctis ejus.* Ter, *Alleluja.* Ponit incenſum &c. (hic dicuntur ab Epiſcopo quatuor Precationes, totidemque Canones canuntur à Choro.) Orat præſul. *Domine Deus fortis, tua eſt ſancta Eccleſia.* Quumque ad hunc verſum devenerit, dicit. *Tu igitur Domine perfice cum hoc ſervo tuo gratiam & miſericordiam & clementiam tuam cunctis diebus vitæ ſuæ, Domine univerſorum.* Archidiaconus dicit. *Attollite oculos veſtros &c.* (ut ſuprà pag. 841.) Epiſcopus dicit. *Theſaurus ditans eos, qui inde accipiunt, cujus bonitatis divitiis ditantur omnes rationales ſive viſibiles, ſive inviſibiles. Sanctus, qui ſanctitate ſua ſanctificantes ſe ſanctificat. Sanctifica Domine etiam nunc ſervum tuum hunc, qui ſegregatus eſt ad opus Archidiaconatus, ut ſit princeps Presbyterorum loci N. & faciat perficiatque*

ܫܘܡܠܝܐ ܕܐܪܟܕܝܩܘܢ · ܐܒܘܢ
ܕܒܫܡܝܐ · ܘܡܨܠܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ · ܚܝܠܟ
ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ · ܡܙܡܘܪܐ · ܫܒܚܘ
ܠܡܪܝܐ ܒܩܘܕܫܘܗܝ · ܬܠܬܐ
ܗܠܠܘܝܐ · ܘܣܐܡ ܒܣܡܐ · ܘܫܪ ·
ܘܡܨܠܐ ܪܒܐ · ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܕܝܠܟ ܗܝ ܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ · ܘܡܐ
ܕܡܛܐ ܠܗܢ ܦܬܓܡܐ ܐܡܪ · ܐܢܬ
ܗܟܝܠ ܡܪܢ ܫܡܠܐ ܥܡ ܥܒܕܟ ܗܢܐ
ܛܝܒܘܬܟ ܘܪܚܡܝܟ ܘܚܢܢܟ ܒܟܠܗܘܢ
ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܘܗܝ · ܡܪܐ ܕܟܠ ·
ܘܐܡܪ ܐܪܟܕܝܩܘܢ · ܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܟܘܢ
ܘܫܪ · ܘܐܡܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ · ܓܙܐ
ܡܥܬܪ ܠܢܣܘܒܝܗܘܢ ܕܡܢ ܥܘܬܪܐ
ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܥܬܪܝܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܝܠܐ
ܡܬܚܙܝܢܐ ܘܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ · ܩܕܝܫܐ
ܕܒܩܕܝܫܘܬܗ ܡܩܕܫܝܢ
ܠܡܬܩܕܫܢܘܗܝ · ܩܕܫܝܗܝ ܡܪܢ
ܐܦ ܗܫܐ ܠܥܒܕܟ ܗܢܐ ܕܐܬܦܪܫ
ܠܥܒܕܐ ܕܐܪܟܕܝܩܘܢܘܬܐ ܕܢܗܘܐ
ܪܫܐ ܠܩܫܝܫܐ ܕܐܬܪܐ ܦܠܢ
ܘܢܥܒܕ ܘܢܫܡܠܐ ܗܝ ܕܝܠܗ ܡܫܡܫܢܘܬܐ

que ܘܡܫܡܫ

que quod à nobis ipſi præcipitur, tibique miniſtret cum caſtitate & ſanctitate: & gratiam tuam ſuper eum effunde, & ſuper populum tuum hìc & ubique degentem, nunc &c. Et ſignat eum in fronte dicens: *Segregatus eſt, ſanctificatus eſt, & ordinatus eſt N. ad opus Archidiaconatûs eccleſiæ N. in nomine Patris &c.* Et incipit. *Prope eſt Dominus. Chriſte qui ſervis tuis.* Et procedunt cum cruce, & dicunt Canticum cancellorum, & perficiunt ſacramenta de more.

[illegible]

Ritus benedictionis Archidiaconi, quem Goartius pag. 284. & Morinus pag. 115. edidere, ad Eccleſiam Antiochenam Græcorum Melchitarum pertinet. Ibi primùm offertur conſecrandus Pontifici iis verbis: *Offertur religioſiſſimus frater noſter N. ut fiat Archidiaconus ſanctiſſimæ eccleſiæ N.* Tum Epiſcopus ſic pronunciat. *Divina gratia, quæ infirma ſemper ſanat, & ea quæ deſunt ſupplet, promovet hunc religioſiſſimum N. in Archidiaconum ſanctiſſimæ eccleſiæ N. Precemur itaque pro eo, ut veniat ſuper ipſum gratia ſancti Spiritus.* Clerus ter dicit, *Kyrie eleiſon.* Et flectente illo utrumque genu ſuper crepidinem, Pontifex imponens ipſi manum, ſic precatur. *Here Domine Deus noſter, qui ineffabili providentia tua generi noſtro Archidiaconatum largitus es &c. Ipſe indue hac Archidiaconatus gratia hunc præſentem ſervum tuum fratrem noſtrum N. eumque exorna honeſtate tua, ut in præfectura Diaconorum populi tui ſtet, & inferioribus ſibi præclarum exemplum fiat: fac & profundam eum attingere ſenectutem, ut magnificum tuum nomen celebret, Patris & Filii &c.* Deinde induit eum Brachialibus, dicens: *Benedictus Dominus: Ecce factus eſt frater noſter N. Archidiaconus ſanctiſſimæ eccleſiæ N. in nomine Patris &c.* Datque illi oſculum in Chriſto, & ad dextrum Pontificis latus conſiſtit.

Græcæ Conſecrationi reſpondet Syriaca Maronitarum; ſed amplior eſt & locupletior: præmiſſis enim precationibus, Pſalmis, & cantibus, qui ante ordinationem Diaconorum recitari ſolent, ex Actibus Apoſtolorum legunt, ubi ordinationis ſeptem Diaconorum, necnon Pauli & Barnabæ fit mentio. Deinde Pontifex jubet electum flectere genu dexterum, & imponens ejus capiti manum ſuam, ſic precatur. [illegible]

Do-

Domine Deus omnipotens, largitor divinorum munerum, largire gratiam tuam magnam & ineffabilem huic ſervo tuo, dignumque eum redde, qui inſtar Archidiaconi Stephani gratis tibi moribus reſplendeat: Scientia eum imbue, intellectu inſtrue, exorna humilitate, quæ ſpirituali illius miniſterio conveniat: illuſtra charitate, quæ perſonas non reſpiciat, per gratiam tuam & unigeniti Filii tui, & ſancti tui Spiritus. Et ſuſcipe per clementiam tuam hunc ſervum tuum, quem gratia tua ad Stephani ordinem vocavit: quoniam ſuavis es & miſericors, & tibi gloriam attollimus atque unigenito Filio tuo & Spiritui ſancto, nunc. Tùm Pontifex ponit Evangelium ſuper pectus ejus, (Morinus in ritu quem edidit, pag. 403. addit: *Et inſufflat in faciem ejus in figuram crucis.* Sed hæc cerimonia ab omnibus Maronitarum Pontificalibus abeſt,) & proceſſio fit per eccleſiam cum hymnis & canticis. Quum autem ad Pontificem reverſi fuerint, Pontifex electo manum imponens, precatur: ܐܠܗܐ ܗܘ ܩܕܝܫ ܒܟܠ ܘܫܪ. *Deus ſanctiſſime &c. Nunc etiam Domine miſericordiam tuam deprecamur pro hoc famulo tuo quem elegiſti, quique coram te nunc adſtat: ſuſcipe eum per gratiam tuam, & largire ei per clementiam tuam Spiritum ſanctum, & donum cæleſte, ut divina verba tua intelligat, ſancta tua myſteria meditetur, Apoſtolicas tuas leges & eccleſiaſticos tuos canones obſervari curet &c.* Deinde accipit ab eo Evangelium, qui dat pacem Altari & Pontifici, & revertitur in locum ſuum. Pontifex verò ponit Velum magnum ſuper pectus ejus & ſuper humeros ab anteriori ad poſteriorem partem, & ſignat eum in fronte ſigno crucis tribus vicibus dicens: ܐܬܩܪܒ ܘܐܬܪܫܡ ܘܐܫܬܡܠܝ ܦܠܢ ܐܪܟܝܕܝܩܘܢܐ ܒܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܫܪ. *Oblatus eſt, ſignatus eſt, & perfectus eſt N. Archidiaconus in ſancta Dei Eccleſia ſancti N. loci N. per gratiam divinam & illapſum cæleſtem, in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti &c.* & tradit ei Baculum ſuum Paſtoralem, & jubet eum legere Evangelium in Bemate, ſeù ad oſtium Altaris: quo lecto, & Proclamatione à Diaconis facta, Evangelium Archidiaconus ad pectus tenens, in porta majori Altaris conſiſtit, ibique manum quidem Sacerdotum ipſe oſculatur; Diaconi verò & populus codicem Evangelii deoſculantur, & electum ſalutant. Pontifex autem de munere ſuo illum admonens, Clericos omnes ejus poteſtati tradit, quem & ſanctorum myſteriorum participem facit.

Syri Jacobitæ eodem ritu utuntur in benedictione Archidiaconi, excepta traditione Evangelii, & prece illa, cujus initium, *Deus ſanctiſſime*, & veli ad pectus electi impoſitione: quæ omnia apud illos omittuntur.

§. IX.

§. IX.

De Oeconomis.

I. Oeconomi dignitas, officiũ, & promotio apud Græcos.

QUi Græcis *Oeconomus*, hic Syris ܪܒܝܬܐ *Rabbaitha* dicitur, ideſt, *magiſter domus*, ſeù diſpenſator & adminiſtrator rei domeſticæ ac familiaris. Oeconomos è Clero eligi debere, penes quos bonorum eccleſiæ unàcum Epiſcopo adminiſtratio eſſet, disertè præcipit Concilium Chalcedonenſe can. 26. Hæc dignitas tàm Presbyteris, quàm Diaconis olim delata eſt, ut ex Antiocheni Concilii Canone 24. colligitur: *Rectè habet, ut ea quæ ſunt eccleſiæ, eccleſiæ ſerventur cum omni bona conſcientia & fide in omnium præſidem & judicem Deum: quæ etiam adminiſtrari convenit cum judicio & poteſtate Epiſcopi, cui eſt omnis populus creditus, & eorum animæ quæ in eccleſiam conveniunt. Sint autem manifeſta quæ ad eccleſiam pertinent cum cognitione Presbyterorum & Diaconorum, qui ſunt circa eum, ut ſciant & non ignorent quæ ſunt propria eccleſiæ, ut nihil ipſos lateat.* Poſtea apud Græcos ad ſolos Diaconos reſtricta eſt: nam ut refert Codinus cap. 9. de officiis eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, olim Exocatacœli, quorum primus erat *magnus Oeconomus*, Presbyteri fuere, Parœcias & proprium Clerum habuere: quumque ideo in feſtis ſolennibus eorum quilibet in propria eccleſia occuparetur, Patriarcha Conſtantinopolitanus dolens ea de cauſa miniſtris honoratioribus diebus ſolennibus privari, eos Diaconos effecit, ut ſibi, quando vellet, miniſtrarent. Ab eo tempore ad præſentem uſque diem hæ dignitates in Diaconorum poteſtate permanſerunt. Magni Oeconomi officia in ordine officialium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ hæc [a] recenſentur. *Magnus poſſeſſionum Oeconomus, debet eſſe Diaconus. Quum autem celebrat Pontifex, ornatus ille ſua tunica & ſtola, ſtat ex una parte ſanctæ menſæ, ſacrum Flabellum manu ſua tenens. Offert quoque Clericum ordinandum Pontifici. Omnem quoque agrum poſſeſſionemque Eccleſiæ diſquirit, cenſus, expenſas, ratiocinia, de omni re, quam Epiſcopus poſſidet, & habens ſub ſe Chartularium, cuncta illa recenſet: & quater in anno de omnibus ad Pontificem rationem refert: & viduatæ Epiſcopo eccleſiæ ipſe curam habet, omnia ejus bona uſque ad alterius adventum adminiſtrat. Adeſt inſuper in judiciis ferendis, & à dextris Pontificis ſedet.* In alio Officialium [b] Catalogo hæc adduntur, ſive mutantur. *Bis ſingulis annis rationem dat Pontifici. In electione Epiſcopi ſuffragium habet. Et tandem debitas contributiones ex annuis Epiſcopatus bonis fratribus ſuis ex æquo dividit.* Goartius [c] & [d] Morinus ex Euchologio Allatiano Promotionem Oeconomi deſcribunt in hæc verba. Ejus præſentatio hoc pacto peragitur.

a *Apud Goart. pag.* 268.

b *Apud eundem Goar. pag.* 275.

c *Pag.* 280.

d *Pag.* 114.

Præſentatur devotiſſimus frater noſter N. ut ſanctiſſimi Epiſcopatus noſtri N. magnus Oeconomus fiat. Et poſt ſecundam præſentationem factam, veniunt (qui eum deducunt) coram Pontifice. Ille autem ſic exclamat. *Divina gratia, quæ infirma ſemper curat, & quæ deficiunt ſupplet: promovet piiſſimum N. in magnum Oeconomum ſancti noſtri Epiſcopatus N. Oremus itaque pro eo, ut veniat ſuper eum gratia ſancti Spiritus.* Et ter dicit Clerus, *Kyrie eleiſon.* Et inflectente illo utrumque genu in altaris gradu, tenet illi manum impoſitam Pontifex, & ſic precatur. *Domine Deus noſter, qui omnia ſapienter diſpenſas &c. benedic & præſentem ſervum tuum N. in Oeconomum &c.* Et aſſumit eum in vertice Pontifex, ſic dicens. *Benedictus Deus: Ecce factus eſt frater noſter N. maximus Oeconomus ſanctiſſimi Epiſcopatus noſtri N. in nomine Patris &c.* Et ter Clerus exclamat, *Dignus.* Tunc diſcedit, & ſtat ſuprà Diaconos omnes, Diaconica officia ſortitos.

II. Oeconomus apud Syros Maronitas, Neſtorianos, & Jacobitas.

Oeconomos ſuos habuere & Syri juxta laudatum Canonem Antiochenum: ſed Maronitæ quidem illos ab Archidiaconis minimè diſtinguunt, quibus bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem ſecundùm primævam Diaconorum inſtitutionem committere ſolent: adeoque nullum promotionis Oeconomorum ritum habent in Pontificali. Sic & Neſtoriani Oeconomicam dignitatem Archidiaconis tribuunt, quos proinde ܪ̈ܫܝ ܥܕܬܐ *Eccleſiarchas* vocant, ut liquet ex monumento [a] Sinico, in quo *Gabriel Presbyter, & Archidiaconus, & Eccleſiarcha Chumdanæ & Saragæ* dicitur. Jacobitæ verò, quod id munus etiam laicis deferre conſueverunt, Oeconomos iiſdem quibus Cantores, precibus deſignant, ut in eorum Pontificali præcipitur his verbis: ܟܕ ܡܬܒܥܝܐ ܘܡܬܓܒܐ ܐܢܫ ܥܠܡܝܐ ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܢܗܘܐ :
ܪܒܝܬܐ ܠܥܕܬܐ : ܗܢܐ ܗܘ ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܙܡܪܢܐ ܘܢܥܒܕ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܥܠܘܗܝ : ܟܕ ܝܗܒ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܥܘܠ ܠܡܕܒܚܐ : ܘܟܠܗܝܢ ܨܠܘ̈ܬܐ
ܐܡܪ ܥܠܘܗܝ ܣܛܪ ܡܢ ܗܢ ܕܠܐ ܡܬܬܗܝܒ ܠܗ ܕܢܛܥܢ ܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ
ܘܐܦܠܐ ܕܢܫܩ ܡܕܒܚܐ ܠܦܬܘܪܐ ܘܠܐ ܕܢܣܬܘܬܦ ܒܐܪ̈ܙܐ ܡܢ ܦܬܘܪܐ .

Quando neceſſitas poſtulat, & vir ſecularis eligitur, ut Oeconomus eccleſiæ fiat: hoc idem officium (quod in ordinatione Cantoris peragitur) *convenit ut ſuper eum Epiſcopus faciat, tradendo ei poteſtatem ingrediendi ad altare. Et omnes quidem ſuper eum orationes recitabit, præter quam quod nec ei liber Pſalmorum geſtandus traditur, nec is ad oſculum altaris admittitur, aut ſacramenta ex altari percipit.*

III. Tres Oeconomorum ſpecies.

Ebedjeſus Sobenſis in nomocanone Par. 6. cap. 9. tres canones de Oeconomis deque Procuratoribus eorumque adminiſtratione refert: quorum primus eſt ex Synodo Jeſujabi Patriarchæ, in quo decer-

[a] Suprà p. 550.

decernitur, ut unuſquiſque Epiſcopus rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem Oeconomo committat, nimirùm ei, de quo ſuprà dictum eſt. Alter Canon de eodem Oeconomo ex iis, qui Synodo Nicænæ tribuuntur, ſexageſimus tertius juxta Turrianum, vel ſexageſimus octavus juxta Ecchellenſem, his verbis: *Ut ſit in unaquaque Eccleſia Oeconomus, & cum eo alii, qui habeant curam proventuum & agrorum: & alii villarum & ſumptuum quotidianorum: alii frumenti & leguminum; alii vaſorum auri & argenti, & veſtimentorum ac ornamentorum Eccleſiæ: alii habeant curam loci, in quo ſancta Euchariſtia ſervatur &c.* Tertius Canon ex verſione Turriani octogeſimus, juxta Ecchellenſem verò octogeſimus quartus, *de Oeconomo & procuratore ægrotorum & pauperum*, ſive ſeculari, ſive religioſo. Hujuſmodi tamen Oeconomus à primo differt, ut ex utriuſque canonis lectione conſtat. Aliud Oeconomi officium ad monaſteria pertinet, de quo [a] in Conſtitutionibus Monachorum cap. 6. & 7. Hunc Græci vocant *Eccleſiarcham*, *ſive Oeconomum monaſterii, aut Cellarium*, ejuſque benedictionem à ſimplici Presbytero, ideſt, monaſterii ſuperiore, peragendam exhibet Euchologium Allatianum apud Goartium [b] & [c] Morinum.

a *Labb. Concil. tom. 2. pag.* 344.

b *Pag.* 489.
c *Pag.* 116.

§. X.

De Diaconiſſis.

I. Diaconiſſarum ſpecies, & inſtitutio.

Quamquam Diaconiſſæ nullum in eccleſia ſacrum ordinem habuerint, ſed per inaugurationem merè cerimonialem ad nonnulla in mulieres pia miniſteria deputatæ fuerint; quia tamen earum benedictio in Euchologiis Neſtorianorum deſcripta reperitur, de illis poſt eos, qui vel ſacros ordines, vel dignitates & officia eccleſiaſtica obtinent, agere nobis propoſitum eſt.

Diaconiſſarum duplex genus occurrit: aliæ enim ſunt propriè dictæ, quæ nimirùm ex viduis, aut virginibus addicebantur eccleſiæ miniſterio: aliæ impropriè dictæ, uxores ſcilicet Diaconorum, quæ non ſecùs Diaconiſſæ ſeù Diaconæ dicebantur, ac uxores Epiſcoporum Epiſcopæ, Presbyterorum Presbyteræ, & Subdiaconorum Subdiaconæ. De his ſi Concilia conſulamus, ut Antiſiodorenſe can. 21. 22. Arauſicanum I. can. 26. Aurelianenſe I. can. 15. & II. can. 17. Epaonenſe can. 32. Toletanum I. can. 18. Turonenſe II. can. 14. 20. Romanum ſub Gregorio II. can. 1. & ſub Zacharia can. 5. *Diaconæ* ſicut & *Epiſcopæ*, *Presbyteræ*, & *Subdiaconæ* apud Latinos erant, quæ maritis ordines illos ſuſcipientibus, *Epiſcopi*, *Presbyteri*, *Diaconi*, & *Subdiaconi relictæ* dicuntur, quibus eorumdem Conciliorum legibus cœlibatus perpetuò colendus præcipitur in Occidente: ſecùs in

in Oriente, ubi Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi uxoribus poſt ordinationem utuntur, & ſolæ Epiſcoporum electorum uxores apud Orientales, quum mariti ordinantur (prævio tamen earum conſenſu:) caſtitatem promittunt, & monaſteria ingrediuntur, eiſque ſpeciatim hoc conceditur canone 48. Concilii Trullani, *ut ſi dignæ fuerint, etiam ad Diaconiſſarum dignitatem provehi poſſint*; quum reliquæ Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum uxores, abuſivè tantùm ex mariti nomine dicantur Presbyteræ, Diaconæ & Subdiaconæ. De illis verò, quæ propriè & verè ſunt Diaconiſſæ, hoc eſt, quæ vel perpetua virginitate ſervata, vel ſecundis repudiatis nuptiis caſtitatem dicabant, & miniſteriis quibuſdam eccleſiaſticis, Epiſcopi benedictione accedente, devovebantur, loquuntur in primis Euchologia, in quibus earum, ut dicitur, ordinatio deſcribitur: deinde antiqui Patres, & Concilia ſuprà memorata. Earum meminit Apoſtolus 1. ad Timotheum 5. inquiens: *Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor*: ubi viduæ nomine Diaconiſſam ab Apoſtolo intelligi verborum ſeries oſtendit, quæ de miniſtrorum eccleſiæ tùm electione ad ordinationem prævia, tùm de conſecratione ipſa manifeſtum ſermonem habet: & ad Rom. cap. ult. *Commendo autem vobis Phœben ſororem noſtram, quæ eſt in miniſterio eccleſiæ quæ eſt in Cenchris*: Diaconiſſarum enim numero Phœbe inſcripta erat. Auctor Conſtitutionum Apoſtolicarum lib. 6. cap. 17. utrumque Diaconiſſarum genus, viduarum ſcilicet ac virginum, complectitur his verbis: *Diaconiſſa eligatur virgo pudica. Sin autem non fuerit virgo, ſit ſaltem vidua, quæ uni nupſerit, & fidelis atque honorata ſit*. Et S. Epiphanius cap. ult. Panarii: *Illæ quidem* (Diaconiſſæ) *univiræ & continentes eſſe debent, vel poſt primas nuptias viduæ, vel perpetuæ virgines*. Et de viduis quidem Apoſtolica verba intelligenda ſunt, quæ ad earum benedictionem ſexageſimum ætatis annum requirunt; de virginibus verò Concilium Chalcedonenſe can. 15. *Diaconiſſam non ordinandam ante annum quadrageſimum, & hanc cum ſummo libramine*: & Trullanum can. 6. *In divino Apoſtolo ſcriptum eſt, ſexaginta annorum viduam in Eccleſia eligendam: ſacri autem Canones quadraginta annorum Diaconiſſam ordinandam eſſe ſtatuerunt*.

II. Earumdem officia.

Utrarumque officia ex Patribus recenſent Goartius pag. 266. Morinus pag. 189. & Iveninus pag. 634. ea autem erant potiſſimùm, ut mulierum honeſtati ac pudori in eccleſia conſuleretur. Nam Diaconiſſarum opera neceſſaria erat primo, ut ſanctæ portæ, per quas mulieribus ad eccleſiam patebat aditus, ab iis cuſtodirentur, & quo unaquæque ſederet loco, ſtatueretur. 2. ut baptizandas mulieres exuerent veſtibus, baptizataſque & ex baptiſterio eductas ſuſciperent. 3. ut Chriſmate vel oleo nuda earum corpora tàm in baptiſmo & confirmatione, quàm in extrema unctione ungerent. 4. ut ruſticis

& im-

& imperitis mulieribus principia fidei vel baptiſmi ritus exponerent. 5. ut negotiis urgentibus mulieres Epiſcopum, Presbyterum, vel Diaconum alloqui volentes, Diaconiſſæ tamquam honeſtatis illarum teſtes, deducerent. 6. quum de amiſſa integritate virgo Deo ſacrata in ſuſpicionem veniebat, ut Diaconiſſarum examini & ſententiæ relinqueretur explorandum. 7. denique, ut earum curæ, in monialium præſertim monaſteriis, tota ſacra ſupellex committeretur. Cætera quæ in Eccleſia Antiochena Diaconiſſis permiſſa ſunt, retuli ex Gregorii Barhebræi Nomocanone cap. 7. ſect. 7. in diſſertatione de Syris Monophyſitis. In Pontificali [a] Jacobitarum conceditur quidem Diaconiſſis, ut in abſentia Presbyteri & Diaconi, verrant altare, lampades in ſanctuario accendant, & ſacramenta ex theca in ſanctuario poſita accipiant, mulieribuſque ac pueris annum ætatis quintum non excedentibus tradant, & calicem etiam conſecratum miniſtrent, quum id neceſſitas poſtulat; ſed acceſſus ad altare, aut illius contactus, ipſis omninò interdicitur. a *Pag.* 144.

III. An & quando mulieribus interdictus ſit acceſſus ad altare: & quandiu officium Diaconiſſarum duravit in Oriente.

Id olim interdictum fuiſſe, non conſtat: imò Diaconiſſas circa altare munus aliquod obiiſſe, diſertè affirmat Theodorus Balſamon in Reſponſ. ad 35. interrogationem, Juris Orientalis lib. 3. ubi & cauſam, ob quam eo privilegio exciderint, refert in hæc verba. *Olim aliquando Diaconiſſarum ordines cogniti fuere Canonibus, habebantque ipſæ gradum & officium circa Altare. Menſtruorum autem inquinatio miniſterium earum à divino & ſancto Altari expulit.* Hinc in Nomocanone Barhebræi præcipitur ſic: *Quum menſtrua patitur, ingreſſu ſanctuarii prohibetur ob reverentiam Altaris.* Non enim Altari tantum, ſed etiam templo & ſacramentis excluditur menſtruata apud Orientales ex hoc S. Dionyſii Alexandrini Canone: *De mulieribus quæ ſunt in abſceſſu, an eas ſic affectas oporteat in Dei domum ingredi, ſupervacaneum vel interrogare exiſtimo: neque enim reor, ſi tamen fideles ſint & piæ, ſic affectas, auſuras vel ad ſanctam menſam accedere, vel corpus & ſanguinem Domini attingere.* Et ex Epiſtola Canonica Timothei Alexandrini Interrogatione 7. *Si mulier ſibi accidiſſe viderit, quod ſolet mulieribus, debetne ad ſancta myſteria accedere, an non?* Reſp. *Non.* Inter Conſtitutiones, quæ in Patriarchatu Antiocheno, & maximè apud Syros & Chaldæos vigent, Nicænoque Concilio perperàm tribuuntur, ſeptima eſt [b] de muliere menſtrua patiente: *Omnes fideles & chriſtianæ mulieres continere ſe debeant ab ingreſſu ædium Dei, quæ ſunt ejus templa, quandiu menſtrua patiuntur: item à communionis ſumptione, quouſque adimpleantur earum dies.* Non mirum igitur, ſi Diaconiſſæ menſtruorum tempore arceantur ab eccleſia, ab altari, & à ſacramentorum perceptione. Falſum tamen videtur quod Balſamon de illis pronunciavit in can. 15. Concil. Chalced. quum ait: *Quæ in præſenti Canone tractantur, omninò exolevere. Diaconiſſa enim* b *Labb. Concil. Tom.* 2. *p.* 368.

hodie

hodie non ordinatur: etſi quædam moniales abuſivè Diaconiſſæ dicuntur; eo quod ſit Canon qui ſtatuit mulieres in ſanctum Tribunal non debere ingredi. Quæ ergo ad ſanctum Altare accedere non poteſt, quomodo Diaconatus officium exercebit? Nam primo nullus Canon prohibet Diaconiſſas urgente ſaltem neceſſitate in ſanctum Tribunal ingredi, imò plures Canones apud Syros exſtant, qui etſi poteſtatem ordinariam omnem Diaconiſſis intra altare denegant, concedunt tamen iis, ut in abſentia Presbyterorum & Diaconorum verrant altare & lampades in ſanctuario accendant, & ex theca ibi poſita Euchariſtiam accipiant, mulieribuſque ac pueris tradant, quemadmodum ſuprà dictum eſt: quæ omnia ut præſtare poſſint, altare illas ingredi oportet. Secundo in antiquis Euchologiis Græcis, quæ Balſamon conſulere potuit, Diaconiſſæ ordinatio intra ſanctum Tribunal peragi dicitur, ut infrà patebit. Tertio inepta eſt Balſamonis argumentatio, ajentis, *quæ ad ſanctum altare accedere non poteſt, quomodo Diaconatus officium exercebit?* nam Diaconiſſarum munus, ut erat in Conciliis, antequam exoleviſſet, non ita ſe habebat ſicut miniſterium Diaconorum, quod ad Altare ferè totum refertur; quin potiùs illud ad altare nihil ſpectabat, ſed ſolummodo conſiſtebat in miniſterio erga mulieres exercendo, quum hæ ſcilicet baptizarentur, quum oleo vel chriſmate ungerentur, quum ad Eccleſiam vel Epiſcopum introducerentur, quum virginum denique, pauperum, & viduarum honeſtati, atque neceſſitatibus conſulendum eſſet: quæ officia extra Altare exercenda erant: adeoque rectè dicitur in Pontificali Syrorum Jacobitarum: *Poteſtatem intra Altare Diaconiſſa nullam omnino habet, quoniam & quando ordinatur, in Eccleſia tantùm adſtat*: hoc eſt, in templo quidem ordinatur, ſed ad altare nequaquam admittitur: quia ejus munera circa altare nequaquam verſantur. Quarto moniales quidem Græcorum juxta Balſamonem abuſivè Diaconiſſæ dicuntur, quia nimirùm ejus temporibus ordinari deſierant: idque in Patriarchatu Antiocheno Græcorum, cui idem Balſamo præerat; at in eodem Patriarchatu apud ceteras Chriſtianas gentes, ut Syros Maronitas, Jacobitas, & Neſtorianos, res aliter ſe habet: nam, ut verbis Barhebræi utar, *conſuetudo in ditione Antiochena obtinuit, ut Abbatiſſa monialium Diaconiſſa fiat, ſubditiſque monialibus Euchariſtiam porrigat: idque Presbytero & Diacono abſentibus dumtaxat. In eadem Antiochena ditione quum Diaconiſſa ordinatur, Orarium humero ejus inſtar Diaconorum imponitur. Ad cujus titulum ordinata eſt, in eo Sanctuario dumtaxat miniſtrat. Quum ipſa ægrotat, vices ſuas cuidam ſorori in monaſterio monialium committere poteſt, ut ſcilicet Sanctuarii curam gerat, non ut ſacra myſteria contingat*. Item, Balſamone [a] eodem teſte, *in ſanctiſſima eccleſia Sedis Conſtantinopolitanæ Diaconiſſæ quidem creantur, quæ tamen cum altari commercium nullum habent; mulieres*

autem

[a] *In Canon. 15. Conc. Chalced.*

autem plerumque in eccleſiam inducunt, *earumque cœtum dirigunt & gubernant*. Ex quibus verbis conſtat, vivente Balſamone, hoc eſt, circa annum Chriſti 1070. Diaconiſſas deſiiſſe apud Græcos in Eccleſia Antiochena; non tamen in Conſtantinopolitana, etſi illarum munera ad muliebres cœtus tantum in eccleſia dirigendos reſtricta fuerint. Quando autem in Occidente deſierint Diaconiſſæ, & quam ob cauſam, exponit Iveninus Diſſert. 9. quæſt. 5. cap. 2. *poſt annum ſcilicet Chriſti milleſimum non ſpeciali alicujus Concilii decreto*, *ſed ſenſim ſine ſenſu evanuiſſe*: *nec mirum*: *quum enim poſt illud tempus Baptiſmi ſtati dies Paſchatis & Pentecoſtes non ſint ampliùs obſervati*, *quum infantes tantùm baptizari cœperint*, *adulti quàm rariſſimè*, *quum baptiſmus per immerſionem* (*exceptis paucis provinciis*) *conferri deſierit*, *quum virorum in eccleſia ſedes à mulierum ſedibus non fuerint ampliùs diſtinctæ*; *opus non fuit Diaconiſſis*, *quæ tùm baptiſmi*, *tùm aliorum rituum officiis perfungerentur*. Duravit tamen Diaconiſſarum officium in Eccleſia Syriaca diutiùs, quàm in Græca. Nam primò Michaël Jacobitarum Patriarcha, qui [a] anno Chriſti 1199. obiit, in Pontificali à ſe edito, in quo Diaconiſſas in eccleſia deſiiſſe teſtatur, Epiſcopis tamen poteſtatem facit eas propter urgentem neceſſitatem ordinandi. Verba ejus habes in Diſſertat. de Syris Monophyſitis, quæ hìc deſcribere ſupervacaneum eſt. Secundò in Pontificali Neſtorianorum, quod Joſephus Indorum Metropolitanus anno Chriſti 1559. deſcripſit, exſtat Diaconiſſarum ordinationis Ritus ad ea uſque tempora peragi ſolitus, ad cujus calcem hæc adnotantur. ܘܗܟܢܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܛܟܣܐ ܕܥܠ ܒܢܬ ܩܝܡܐ ܕܡܬܦܪܫܢ ܠܬܫܡܫܬܐ
ܘܡܫܡܫܢܝܬܐ . ܠܡܕܒܚܐ ܕܝܢ ܠܐ ܩܪܒܐ ܡܛܠ ܕܐܢܬܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ . ܐܠܐ ܠܡܫܚܐ
ܕܡܫܝܚܘܬܐ ܒܠܚܘܕ . ܗܕܐ ܕܝܢ ܬܫܡܫܬܗ̇ . ܕܬܗܘܐ ܡܨܠܝܐ ܒܠܒܗ̇ ܒܪܫ ܒܢܬ
ܩܝܡܐ ܒܙܒܢܐ ܕܬܫܡܫܬܐ . ܘܒܫܘܠܡ ܨܠܘܬܐ ܬܐܡܪ ܐܡܝܢ . ܘܬܗܘܐ ܡܫܚܐ
ܢܫܐ ܕܩܪܒܢ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ . ܘܬܗܘܐ ܡܩܪܒܐ ܠܗܝܢ ܠܘܬ ܟܗܢܐ
ܘܟܗܢܐ . ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟܗܢܐ ܕܢܡܫܚܘܢ ܢܫܐ . ܒܙܒܢܢ ܕܝܢ ܗܘ
ܡܫܚܝܢ ܟܕ ܠܐ ܚܙܝܢ ܠܗܝܢ ܚܙܘܐ ܒܥܝܢܐ .

Atque ita perficitur ordo de filiabus fœderis (monialibus) *quæ ad opus Diaconatus ſegregantur*. *Ad altare autem non accedit*, *quoniam mulier eſt*, *ſed ad oleum Chriſmatis dumtaxat*. *Hoc verò illius officium eſt*, *ut corde oret in capite monialium tempore miniſterii*, *& in fine orationis dicat*, *Amen*: *utque ungat mulieres ad baptiſmum accedentes*, *eaſque ad ſacerdotes admoveat*: *non enim fas eſt ſacerdotibus ungere mulieres*: *etſi noſtris temporibus id faciunt*, *quum ſacerdotes in feminam oculos nequaquam intendant*. Ritum ipſum ordinationis accipe.

a *Tom.* 2. *p.* 369.

Ordo

IV. Ritus benedictionis Diaconiſſæ.

Ordo Chirotoniæ mulierum Diaconiſſarum. Eligitur [1] ſoror ex monaſteriis, quæ ſit provectæ ætatis, & monaſtica exercitatione commendata, bonorumque operum teſtimonia habeat. Jubente autem Pontifice, in [2] Diaconicum introducitur tempore Sacramentorum: & offert eam Archidiaconus coram Epiſcopo, junctas manus habentem & caput inclinatum, & adorantem uſque ad medium lumborum ſuorum, non [3] tamen genua flectentem: hoc enim indecorum eſt. Archidiaconus intonat, *Pax*. Epiſcopus orat & incipit, *Pater noſter qui es in cœlis*. Tùm dicit: *Ad te Domine levavi animam meam*, Tono, *Peregrinus*, uſque ad, *Oculi mei ſemper*. Deinde dicunt, *Gloria*. Et incipit Præſul Canonem, *Doce me Domine*. *Virtutem tuam Domine in famulam tuam infunde &c.* Et orat, & incipit, *Ad te levavi*. *Effunde gratiam tuam Domine ſuper ancillam tuam*. Quumque abſolútum fuerit, intonat Archidiaconus, *Pax*. Epiſcopus verò orat. *Deus* [4] *noſter bone &c.* Archidiaconus proclamat, *Pax*. Præſul orat. *Domine* [5] *Deus fortis omnipotens, qui omnia virtute Verbi tui feciſti, juſſuque tuo univerſa contines, quæ tuo nutu creaſti: qui in viris ſimul & mulieribus tibi complacuiſti, ut donum Spiritus ſancti illis dares. Tu Domine etiam nunc per miſericordiam tuam elige pauperem hanc ancillam tuam ad bonum opus Diaconatus, & da ei, ut ſine macula hoc magnum & ſublime*

mini-

miniſterium coram te perficiat, & in omnibus virtutis operibus ſine noxa cuſtodiatur; utque muliebrem cœtum erudiat doceatque caſtimoniam & opera juſta & recta: mereatque bonorum operum retributionem à te recipere in magno & glorioſo die revelationis Unigeniti tui: quoniam tibi, & illi, & Spiritui ſancto convenit gloria, honor, gratiarum actio, & adoratio. Attollit vocem. *Nunc & ſemper &c.* Reſpondent, *Amen.*

6 Imponit [6] Epiſcopus manum ſuper caput ejus, non per modum Chirotoniæ, ſed benedictionem ei impertitur, & recitat ſuper illa precationem ſecretam pro viribus ſuis. Tùm incipiunt hunc Pſalmum, Tono, Peregrinus, *Qui paſcis Iſraël intende &c.* Et orant. *Adjuva Domine ancillam tuam propter gratiam tuam, & auxiliare ei pro miſerationibus tuis, ut voluntatem dominationis tuæ perficiat ſemper, Domine univerſorum.* Alia oratio. *Dignam Domine pro gratia tua effice famulam tuam, ut timeat verbum tuum, & judicium tuum formidet, & fiat habitaculum glorioſæ Trinitati tuæ ſemper, Domine univerſorum.* Et abſolvit dicens, *Gloria & gratiarum actio.* Et præcipit ei, ut ſuperbiam devitet.

V. Obſervationes in ritum præcedentem.

1. *Eligitur ſoror de monaſteriis.* Quemadmodum ſuprà obſervatum eſt, *conſuetudo in ditione Antiochena obtinuit, ut Abbatiſſa monialium Diaconiſſa fiat.* Hinc veſte monialium induta accedit ad ordinationem, ut refert Matthæus Blaſtares apud Arcudium lib. 6. cap. 10. Morinum Exercit. 10. cap. 1. & Goartium pag. 263. his verbis. *Vetuſti ſanè libri, qui ceremonias omnium ordinationum diligenter complectuntur, etiam annum ætatis, quotus eſſe oporteat,*

Diaconiſſæ præſcribunt, ſcilicet quadrageſimum, & habitum monachalem, & eum quidem perfectum, & inſtitutum vitæ, quod nimirùm deceat eam cum viris virtute præſtantibus certare. Præterea omnia peragi in ejus initiatione, exceptis paucis, tradunt, quæ & in Diaconorum ſolent. Quippe ad ſacram menſam adductam, Maphorio velari decet, pendentibus à parte anteriori ejus extremis. Maphorium eſt flammeum, ſive velum longum mulieris Deo conſecratæ. Nec ſolum quæ ex virginibus anno ætatis quadrageſimo Diaconiſſa ordinatur, de monaſteriis eligitur; ſed etiam quæ ex viduis anno ætatis ſexageſimo, ut conſtat [a] ex Canone Arabico 74. juxta Turrianum, vel 79. juxta Ecchellenſem: *Ut monaſteria non relinquantur ſine ſororibus, inter quas erunt mulieres viduæ: & conſtituatur illis probus magiſter, qui doceat eas legere libros & pſalmos, donec bene didicerint, præſertim Diaconiſſæ. Hæ autem ex iis eligantur, quæ non male audiant ex eo uſque tempore quo fuerunt adoleſcentulæ, ſintque annos natæ ſexaginta, ſicut beatus Paulus ordinavit: & hujuſmodi Diaconiſſæ ad hoc ſolùm paratæ ſint, ut feminas in baptiſmo ſuſcipiant.* a Labb. Concil. Tom. 2. pag. 315. & 340.

2. *In Diaconicum introducitur.* Hoc eſt, intra Cancellos Altaris, ubi ordinari ſolent Diaconi, & Presbyteri, ut ſuprà [b] dictum eſt. In Græca quoque [c] ordinatione ad ſacram menſam Diaconiſſa adducitur: *Poſtquam ſacra peracta oblatione, ſancti Tribunalis apertæ fuerint fores, antequam dicat Diaconus, omnium ſanctorum, Diaconiſſa ordinanda Pontifici præſentatur.* Atque hinc patet, Canones illos, quibus mulierum ad altare acceſſus interdicitur, de Diaconiſſis non eſſe intelligendos, niſi quum menſtrua patiuntur, aut quum nullum illis apud ſacram menſam officium eſt peragendum. b Pag. 809. c Goar. p. 262.

3. *Non tamen genua flectentem.* Ita & in Euchologio [d] Græco: *ipſaque caput inclinante, ſuper caput ejus Pontifex manus imponit.* Et Matthæus [e] Blaſtares: *Poſtquam verò dictum fuerit, Divina gratia, quæ infirma curat, nullum ipſa inflectit genu, ſed caput ſolum inclinat.* d Goar. p. 262. e Idem p. 263.

4. *Deus noſter bone.* Hæc eadem precatio dicitur in ordinatione Diaconi, ut ſuprà pag. 807. Reſpondet autem Decreto electivo Græcorum, cujus initium, *Divina gratia, quæ infirma curat*: ſicut enim Græcus Pontifex ſuper electam Diaconiſſam [f] pronunciat, *Divina gratia, quæ ſemper infirma curat, & ea quæ deſunt ſupplet, promovet N. in Diaconiſſam: oremus pro ea, ut veniat ſuper eam gratia ſanctiſſimi Spiritus*: ita & Epiſcopus Neſtorianus dicit: *Deus noſter* [g] *bone &c. & juxta traditionem Domine Apoſtolicam, quæ ad nos per impoſitionem manus miniſterii eccleſiaſtici delata eſt, ecce præſentamus coram te hanc ancillam tuam, ut ſit Diaconiſſa electa in eccleſia tua ſancta: & oramus pro ea omnes, ut adveniat ſuper eam gratia Spiritus ſancti, perficiatque & conſummet eam ad opus* f Goar. p. 262. g Suprà p. 807.

mini-

miniſterii hujus, ad quod præſentatur, per gratiam & miſericordiam Unigeniti tui &c. Ad ea, quæ contra hoc Decretum tamquam erroneum & hæreticum opponit Arcudius, ſatis reſponſum eſt à Goartio pag. 265. Mihi tamen minus probatur, quod uterque auctor ſupponit, in iis ſcilicet verbis conſiſtere formam ordinationis Diaconi: nam ſuprà [a] oſtenſum eſt, id eſſe decretum electionis, non formam ordinationis. [a] Pag. 799. 800. 804. 810.

5. *Domine Deus fortis.* In hac precatione conſiſtit benedictio Diaconiſſæ apud Syros Neſtorianos, in qua & munia ejus enumerantur his verbis: *elige hanc ancillam tuam ad bonum opus Diaconatus, & da ei, ut ſine macula hoc miniſterium coram te perficiat, utque muliebrem cœtum erudiat doceatque.* In Conſtitutionibus Apoſtolicis huic ſimilis precatio [b] in ordinatione Diaconiſſæ recitatur, cujus initium: *Deus æterne, Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui viri & mulieris auctor es &c.* Hunc eundem ſenſum refert prima precatio, quæ ſuper Diaconiſſam dicitur in Euchologio [c] Græcorum: *Deus ſanctus omnipotens, qui per Unigeniti Filii tui Dei noſtri nativitatem ex Virgine, feminam ſanctificaſti, & non hominibus ſolum, ſed & mulieribus Spiritus tui gratiam & adventum largitus es &c.* Alteram [d] poſt Diaconica non ſecus atque in ordinatione Diaconi, ſubjungit Pontifex, cujus initium, *Dominator Domine, qui neque feminas ſeipſas conſecrantes, ut ſacro conſilio ædibus ſanctis tuis, prout decet, miniſtrent, repellis; ſed in miniſtrorum ordine illas admittis.* In Rituali Syrorum Jacobitarum binæ quoque preces in benedictione Abbatiſſæ, quæ in Diaconiſſarum locum, ut ſuprà obſervatum eſt, ſucceſſit, recitantur, quarum prima incipit, *Deus largitor bonorum munerum*, ut in benedictione [e] Chorepiſcopi mutatis mutandis: Altera ܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܣܘܟܠܐ ܠܡܪܕܘܬܗ ܐܦܩܠܐܬ ܘܠܡܟܣܘ [b] Apud Morin. pag. 25. [c] Goar. p. 262. [d] Idem p. 263. [e] Suprà p. 833

ܘܠܡܬܪܘܬܘ ܠܗܝܢ ܕܒܥܝܢ : ܠܡܬܪܣܐ ܠܗܝ ܦܐܝܘܬܐ ܘܒܡܫܩܦܢܘܬܐ
ܠܡܩܒܠܘ ܐܟܣܢܝܐ : ܘܠܡܦܫܩܘ ܪ̈ܐܙܝܟ : ܕܢܗܘܘܢ ܐܡ̈ܗܬܟ ܒܢܟܦܘܬܐ
ܘܒܩܕܝܫܘܬܐ : ܐܝܟ ܕܟܠܡܕܡ ܬܥܒܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܝܘܬܪܢܐ
ܕܐܚ̈ܘܬܐ : ܬܫܟܚ ܛܝܒܘܬܐ ܒܪ̈ܚܡܘܗܝ ܕܒܪܟ ܝܚܝܕܝܐ
ܕܥܡܗ ܠܟ ܘܠܪܘܚܟ ܩܕܝܫܐ ܫܘܒܚܐ ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ :

Da ei Domine intellectum, ut adoleſcentulas diligenter reprehendat, corripiat, dirigat, & cum fiducia & lenitate arguat: ut peregrinos recipiat: & myſteria tua exponat, ut ancillæ tuæ cum modeſtia & caſtimonia vivant, ut omnia ad gloriam Dei, ſororumque profectum faciens, inveniat gratiam per miſericordiam unigeniti Filii tui, cum quo tibi & Spiritui ſancto gloria nunc &c. De ordinatione Diaconiſſæ juxta antiquum Ordinem Romanum conſule Morinum Exercitat. 10. cap. 2. pag. 188. & Iveninum diſſertat. 9. quæſt. 5. cap. 3.

6. *Imponit Epiſcopus manum ſuper caput ejus, non per modum Chirotoniæ, ſed benedictionem ei impertitur.* Hæc verba ſatis declarant, non ordinem ſacrum, ſed miniſterium eccleſiaſticum Diaconiſſæ convenire. Quia tamen ei acceſſus ad altare apud Neſtorianos non patet, videtur ex ritu ordinationis ejus duplex cerimonia expuncta: prima ſcilicet collo ipſius Stolam Diaconicam imponendi: altera Calicem de manu Pontificis accipiendi, quo ſignificatur poteſtas, Euchariſtiam in abſentia Presbyterorum & Diaconorum porrigendi mulieribus atque infantibus, ut ſuprà dictum eſt. In Euchologio [a] Græcorum uterque ritus exponitur his verbis: *Diaconicam Stolam ſub Maphorio, ejus collo circumdat Pontifex, duas illius extremitates ante pectus reducens. Poſtquam verò ipſa ſancti Corporis & ſancti Sanguinis facta fuerit particeps, ſacrum ei calicem tradit Pontifex: quod ſuſceptum ipſa in ſancta menſa deponit.* Quam cerimoniam Matthæus Blaſtares ita exponit. *Impoſita verò illi manu precatur Pontifex, ut miniſterii opus inculpatè abſolvat, continentiam & honeſtam converſationem obeat, atque ita ſanctis in ædibus perſeveret; non tamen ipſam illibatis myſteriis miniſtrare permittit, aut Flabellum attrectandum more Diaconi illi committit. Collo deinde ipſius ſub Maphorio Stolam Diaconicam imponit Pontifex, & in partem anteriorem ejus extrema reducit. Communionis autem tempore, poſt Diaconos ſanctorum myſteriorum ipſam participem facit: & ex ejus manu illa calicem accipit; nulli tamen diſtribuit, ſed confeſtim traditum in ſancta menſa reponit.* In ordine Romano antiquo [b] poſtquam Epiſcopus ſuper Diaconiſſam conſecratorias preces fudit, ponit Orarium in collo ejus, dicens: *Stola jucunditatis induat te Dominus. Ipſa autem imponit velamen capiti ſuo, palam omnibus de altari acceptum. Poſtea dat ei anulum, deinde torquem ſive coronam. Quando autem ad eccleſiam procedit, portat Orarium ſuper collum ſuum, ſic verò ut ſummitas Orarii ex utraque parte ſub tunica ſit.* Eadem cerimonia, præter anulum & torquem, apud Syros in uſu erat: nam Barhebræo teſte, *in Antiochena ditione quum Diaconiſſa ordinatur, Orarium humero ejus inſtar Diaconorum imponitur.*

a *Goar. p.* 263.

b *Morin. Exercit.* 10. *p.* 188.

Ca-

CAPUT XIV.

De Monachis.

I. Monachorum nomina, & genera.

QUi Græcis Μοναχοὶ, *Monachi*, dicuntur, eos Syri tùm in Pontificali, tùm in Nomocanone vocant ܝܚܝܕܝܐ *Solitarios*, & ܟܫܝܪܐ *Aſcetas*. Pro diverſis autem monachorum generibus, diverſa quoque ſunt eorum nomina: ſcilicet, 1. ܕܝܪܝܐ & ܟܢܘܫܝܐ *Cœnobitæ*, ſeù *Conventuales*: qui communi etiam vocabulo appellari ſolent ܐܚܐ *Fratres*. 2. ܢܘܟܪܝܐ *Anachoretæ*, & ܡܕܒܪܝܐ *Eremitæ*: qui ex vivendi forma dicuntur ܐܒܝܠܐ *Lugentes*, ܚܒܝܫܐ *Incluſi*, ܐܣܛܘܢܝܐ *Stylitæ &c.* Sunt verò ex S. Hieronymo [a], Joanne [b] Caſſiano, & S. [c] Benedicto, quatuor monachorum genera, quorum ut duo priora ſummis juſtiſſimiſque laudibus exornant, ita in duo poſtrema vehementiſſime, nec ſine jure, invehuntur. Primum *Cœnobitarum*, qui communem in monaſterio agunt vitam ſub unius imperio & obedientia ſuperioris. Alterum *Anachoretarum* ſeù *Eremitarum*, qui in ſolitudinem quidem ſecedunt, ſed non prius vitam hujuſmodi aggrediuntur, quàm certos annos in cœnobio tranſegiſſent. Tertium eorum, qui *Remoboth & Sarabaitæ* in Ægypto appellantur, cœnobiique diſtrictionem declinantes, bini, vel terni, aut certè ſinguli in cellulis commorantur, non contenti Abbatis cura atque imperio gubernari, ſed hoc præcipuè procurantes, ut abſoluti à ſeniorum jugo, exercendi voluntates ſuas, vel agendi quod libitum fuerit, habeant libertatem. Quartum eorum, qui *Circumcelliones & in gyrum vagantes* dicuntur, quibus nulla certa ſedes, ſed modo huc, modo illuc evagandi perpetua libido. Addit & quintum genus [d] Caſſianus, quod ipſum idem erat ac ſecundum, ſed adulteratum, ut obſervat [e] Thomaſſinus. *Anachoretæ erant, qui inde ordiebantur, ubi deſinendum fuerat: & in abſtruſas ante abdebant ſe ſolitudines, quàm in monaſteriorum diſciplina regulari tyrocinium poſuiſſent, & indomitas perdomuiſſent cupiditates; ex quo illud naſcebatur, ut ſolitudine tegerentur magis vitia ac priores libidines, quàm ſanarentur.*

II. De monachis Cœnobitis, & Anachoretis ſeù Eremitis.

Tàm Canones Eccleſiaſtici, quàm Conſtitutiones Monaſticæ Orientalium, duo tantum priora monachorum genera probant; reliqua damnant & repudiant. Abraham Niſibenus, monaſticæ diſciplinæ apud Syros Neſtorianos in monte Izlenſi inſtaurator, præcipit [f] monachis Can. 10. ne eis ad ſolitarias cellulas liceat à Congregatione di-

a *Ad Euſtoch. de virgin. ſervanda.*
b *Collat.* 18. *c.* 7.
c *Regul. S. Bened. cap.* 1.
d *Collat.* 18. *c.* 7.
e *De vet. & nova Eccleſiæ Diſciplina Par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 23.
f *Reg. Abrahami apud Sobenſem in Nomocanone Part.* 7. *cap.* 3 *Vide To.* 3. *p.* 99.

diſcedere, niſi probatis poſt tertium vitæ communis annum.

ܥܠ ܗܿܘ ܕܐܬܝܢ ܐܚ̈ܐ ܘܡܬܩܒܠܝܢ܀
ܬܠܬ ܫܢ̈ܝܢ ܠܓܘ ܥܘܡܪܐ ܢܬܒܚܪܘܢ ܘܗܝܕܝܢ.

De Fratribus, quum veniunt & ſuſcipiuntur. Intra cœnobium per triennium probentur: tùm demùm ſi probè pièque converſati fuerint, liceat illis cellas ſibi conſtruere, & quantum per facultates Conventus licuerit, juxta morem adjuventur: &, ſi cellæ vacaverint, ipſis concedantur. Si verò ſecus ſe geſſerint, rejiciantur, & cum pace abeant. Dadjeſus in ejuſdem Izlenſis monaſterii regimine proximus Abrahami ſucceſſor Eremitas vocat *Celliotas*, & vitæ communis cultores *Cœnobitas*: ſic enim [a] Canon. 6. de utriſque mandat. [a] *Apud Sobenſem in Nomocan. Par. 7. cap. 4.*

ܥܠ ܗܿܘ ܕܐܢܫ ܡܢ ܐܚ̈ܐ ܩܠܝܘܛ̈ܐ ܠܚܕ ܡܢ ܐܚ̈ܐ ܕܥܘܡܪܝ̈ܐ ܠܐ
ܢܦܩܘܕ ܥܒܕ ܡܢ ܥܒܕ̈ܐ ܕܩܠܝܬܐ ܡܬܥܒܕܝܢ.

Quod nemo Fratrum Celliotarum præcipiat cuipiam Fratrum Cœnobitarum, ut rem aliquam faciat, quæ in cellis peragi ſolet. Babæus, qui poſt Dadjeſum eidem cœnobio præfuit, triennii probationem in vita cœnobitica, antequam ad anachoreticam tranſitus concedatur, Abrahami veſtigiis inhærens exigit [b] Can. 7. his verbis: [b] *Vide Tom. 3. pag. 99.*

يلزم الراهب ان يخدم في قنوبين ثلاث سنين الخ.

Monachum oportet per triennium in Cœnobio miniſtrare. Illi deinde quinque argenti ſtateres ex communi arca ad cellæ conſtructionem dentur, & Fratres univerſi eundem in prædicto opere adjuvent. Quodſi in monaſterio cella vacaverit, expleto quadriennali miniſterio illam accipiat. Si juvenis fuerit, & ſuppetant vires, diutius miniſtret. Siquis ære ſuo cellam ædificaverit, per biennium miniſtret. Eadem diſciplina in monaſterio Beth-Abenſi, aliiſque Meſopotamiæ & Aſſyriæ cœnobiis viguit, ut ex hiſtoria [c] monaſtica Thomæ Margenſis colligitur, in qua lib. 4. cap. 16. dicitur Cyriacus vitæ cœnobiticæ peracto experimento in cellam ſolitarius ſeceſſiſſe: & lib. 6. cap. 3. *Gabriel & Paulus poſtquam ſeniorum conſenſum poſtulaſſent, atque Fratrum collegio annumerati fuiſſent, triennium in cœnobio ſumma cum obedientia impleviſſe: eo autem vitæ cœnobiticæ labore expleto, ſine quo nemo ad perfectionem Anachoreticæ converſationis pervenire poteſt, cellis incluſi ſolitariam vitam agere cœpiſſe.* Joſephus Patriarcha [d] in Synodo habita anno Chriſti 553. Canon. 8. Archimandritas reprehendit, qui relicto monaſterio, cui præſunt, in alium locum ſine permiſſu Epiſcopi ſe conferunt. Jeſujabus Arzunita [e] in Synodo habita anno 588. Can. 8. damnat Monachos vagos, qui huc illuc excurrebant, feminas ſecum circumducentes, vel unàcum illis habitantes: & Can. 9. decernit moniales non debere monaſteria virorum ingredi, aut monachos monaſteria mo-

[c] *Tom. 3. p. 487. 499.*

[d] *Cod. Arab. 36. pag. 55. de quo Tom. 2. pag. 507.*

[e] *Eodem Cod. pag. 63.*

nia-

nialium; nec ſolas in monaſterio moniales degere, ſed ſaltem quinas habitare. Gregorius [a] in Synodo habita anno 605. confirmavit ſtatuta olim lata *adverſus monachos certo monaſterio carentes, qui nec Rectoribus parebant, nec in Schola manebant, ſed ſolitarii habitabant, & per domos vagabantur: eaque decreta extendi voluit ad Sorores, quæ virum non habentes, & per domos circumeuntes, mores hominum corrumpebant: nec non ad negligentes monachos, qui in pagis vel in ſuburbiis ædes conducebant, hominesque depravabant. Unanimi ergo Patrum conſenſu decrevit Synodus, Presbyterum & Diaconum certa eccleſia carentes, & feminam quamcumque nec virum habentem, nec in monaſterio commorantem, nec non Fratrem cum ſororibus vagantem, aut Sorores cum Fratribus vagantes, seu monachum in ſolitaria domo in pagis, aut ſuburbiis, à communione arcendos; Epiſcopum verò hominum hujuſmodi correptionem negligentem, ab omnibus admonendum.* Eadem ferè ſanxerat Sabarjeſus in Synodo, quam anno Chriſti 596. celebravit [b], *cohabitationem convictumque Fratrum & Sororum* damnans, præcipienſque, *ut monachi ſtabilem in propriis cellis ac monaſteriis commorationem minime abrumperent otioſis evagationibus extra propria clauſtra.* Georgius [c] in Synodo habita anno 677. ſanxit Canone 12. ut monachi probatione peracta laneis induti, in cœnobio laborent; deinde in cellas ſecedere poſſint, ita tamen ut ſemper ſub obedientia Prælati ſint, & regulas Patrum obſervent; alioquin, ſi in ſolitarium locum ſeceſſerint, nec ſuperiorem habuerint, à præfectis monaſteriorum ejici debeant. Semper itaque Cœnobitarum vita Anachoreticæ præire debebat, & inconvulſa illa ſtabat pietatis regula, tùm monachorum praxi, tùm Epiſcoporum & Patriarcharum Canonibus confirmata, ut ante in monaſteriis virtutum omnium rudimenta ponerentur, & longo uſu ibidem ſtabilirentur, quàm Cellulis quiſquam ſe obtruderet. Eo utique conſilio Lauras & monaſteria eodem loco ſanctiſſimi Palæſtinæ monachi Geraſimus, Euthymius, Sabbas excitavere, ut perfectioribus quibuſque cederent Lauræ, quæ cellulæ erant, aliæ ab aliis ſejunctæ; juniores autem in monaſteriis inſtituerentur. *Hic ergo magnus Geraſimus* (inquit [d] ſcriptor vitæ B. Euthymii Abbatis,) *qui Jordanis ſolitudinis civis fuit ſimul & patronus, quum maximam illic Lauram, quæ non pauciores quàm ſeptuaginta Anachoretas habebat, conſtruxiſſet, & præterea Cœnobium in medio ejus optimè collocaſſet; curabat, ut qui introducebantur quidem monachi, manerent in cœnobio, & vitam monaſticam exercerent. Qui autem crebris & longis ſe laboribus exercuerant, & ad perfectionis menſuras jam pervenerant, eos in iis, quæ vocantur cellis, collocans, ſub hac jubebat vivere regula, ut quinque dies hebdomadæ unuſquiſque in ſua cella ſileret, nihil guſtans quod eſſet eſculentum, niſi panem & aquam & dactylos; Sabbatho autem & Dominica* ve-

[a] *Eodem Cod. pag.* 71. *Vide Tom.* 3. *pag.* 452.

[b] *Tom.*3. *p.*449.

[c] *Cod. Arab.*36. *pag.* 74.

[d] *Apud Surium die* 20. *Januarii cap.* 57.

venientes in eccleſiam, quum participarint ſanctificata, cocto uterentur in Cœnobio, & ſumerent parum vini. De [a] S. Euthymio: *Cœpit proſpera & felix eſſe Laura, & ejus amplificari multitudo, & deductus eſt Fratrum numerus ad quinquaginta, & unicuique eorum fuit ædificata cella, & quotidie ſacra peragebantur myſteria.* Demum [b] de S. Sabba: *Quum autem vidiſſet hic divinus Pater eum qui renunciaverat, & regulam monaſticæ inſtitutionis didiciſſe, & recte mentem ſuam poſſe cuſtodire, & à mente ſua expuliſſe omnium rerum mundanarum memoriam, ei præbebat Cellam in Laura, ſi corpus haberet infirmum. Si verò eſſet fortis & robuſtus, ei jubebat Cellam ædificare.*

a *Ibid. cap.* 2.

b *Apud eundem die* 5. *Decemb. cap.* 9. 36. 91.

His de monachorum nomine, & generibus prælibatis, attingenda nunc nobis ſtrictim ſunt reliqua, quæ ad eorum originem, progreſſiones, & decrementa ſpectant in Meſopotamia, Aſſyria, Arabia, Perſide, Scythia, & India: quæque inſuper de monaſtico inſtituto Pontifices & Archimandritæ illorum decrevere; & quomodo Monachi, Moniales, Abbates & Abbatiſſæ in Pontificali Syro-Neſtoriano benedicantur.

§. I.

Monachorum origo, & progreſſiones in Meſopotamia, Aſſyria, Arabia, Perſide, Scythia, & India.

I. **Antonius magnus fuit pater monachorum omnium, primuſque inſtituti monaſtici in Ægypto auctor.**

QUæſtionem de origine vitæ monaſticæ verſarunt plures auctores: & alii quidem eam gloriam ad Apoſtolos, ad Joannem Baptiſtam, ad filios Prophetarum, & ad ipſum Eliam referunt: alii ad Paulum Thebæum Eremitarum principem: alii demum ad Antonium magnum: quæ omnium veriſſima eſt ſententia: nam Elias, filii Prophetarum, Joannes Baptiſta, Apoſtoli, aliique fideles virtute quidem præluxere monachis, & quaſi lineamenta quædam inſtituti monaſtici duxere; non tamen ſtatu, aut profeſſione monachi fuere: nec enim diſcipulos inſtituerunt, nec fundarunt monaſteria, nec certum vivendi genus tradiderunt, aut veſtem à vulgo differentem, nec cœtus religioſos aggregare ullos ſtuduerunt, quæ de Antonio ejuſque imitatoribus dici non poſſunt, ut rectè obſervat [c] Thomaſſinus. Paulus quidem ſolitariorum primus fuit; ſed quum propoſiti ſui nullos alumnos & imitatores finxiſſet, ad Antonium rediit gloria tam ſanctæ profeſſionis non inſtitutæ tantùm, ſed & latiſſimè per diſcipulos propagatæ. Qui ſentiunt Chriſtiani nominis primævos ſectatores, & Apoſtolos ipſos conditores ſatoreſque primos fuiſſe monachorum; vel ii etiam qui in Joannem Baptiſtam, aut in Eliam ipſum eam laudem conferunt; ita intelligendi ſunt, ut ſuprà diximus: eos nimirùm exemplar virtutum monaſti-

c *De vet. & nova Eccleſiæ diſciplina Par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 12.

carum

carum adumbraſſe, non veros monachos fuiſſe aut inſtituiſſe, qui ut eſſent vel inſtituerentur, opus fuiſſet congregatione, ſpeciali veſte, ſtatu, ab aliis diſcrepante & notabili, exercitiis officiiſque ad certas horas alligatis, & ſui ſemper ſimillimis, monaſteriis, coloniis: quæ omnia nuſquam, niſi poſt Antonium. Hinc S. Hieronymus initio vitæ S. Pauli: *Inter multos ſæpe dubitatum eſt, à quo potiſſimum Monachorum eremus habitari cœpta eſt. Quidam enim altius repetentes, à beato Elia & Joanne ſumpſere principium. Quorum & Elias plus nobis videtur fuiſſe, quàm monachus; & Joannes ante prophetare cœpiſſe, quàm natus eſt. Alii autem, in qua opinione vulgus omne conſentit, aſſerunt Antonium hujus propoſiti caput fuiſſe. Quod ex parte verum eſt. Non enim tàm ipſe ante omnes fuit, quàm ab eo omnium incitata ſunt ſtudia. Amathas verò & Macarius diſcipuli Antonii, quorum ſuperior magiſtri corpus ſepelivit, etiam nunc affirmant, Paulum quendam Thebæum principem iſtius rei fuiſſe; quod non tàm nomine, quàm opinione nos quoque comprobamus.* Princeps nimirùm fuit Paulus Eremitarum, Antonius monachorum Cœnobitarum: utriuſque vitæ aliqua jecere fundamenta tùm veteris, tùm novi Teſtamenti qui appellantur Aſcetæ. Idem Hieronymus in epiſtola ad Paulinum de inſtitutione Monachi: *Epiſcopi & Presbyteri habeant in exemplum Apoſtolos & Apoſtolicos viros: nos autem habeamus propoſiti noſtri principes, Paulos & Antonios, Julianos, Hilarionem, Macarios; & ut ad ſcripturarum auctoritatem redeam, noſter princeps Elias, noſter Eliſæus, noſtri duces filii prophetarum &c.* In eam rem facit quod in Pontificali Syrorum Jacobitarum ex Moſe Barcepha [a] ad novitium legitur: *Exercitationes monaſticæ anteceſſere monaſticum habitum. Nam veteres habitu hujuſmodi carebant, quum tamen caſta Monachatus opera haberent, Henoch, inquam, & Noë, & Melchiſedech, & Moyſes, & Joſue filius Nun, & Elias, & Eliſæus, & Jeremias, & Daniel, plureſque alii eorum ſimiles: quorum temporibus etſi hic habitus nequaquam conceſſus fuiſſet; continentiam tamen, aſceſim, juſtitiam, æquitatem, & ſanctitatem colebant, & fuerunt ex iis etiam, qui virginitatem corporum ſuorum ſervavere. Quum autem ſervator omnium Chriſtus apparuit, Joannes Baptiſta, & ſancti Apoſtoli, & Evangeliſtæ, eorumque diſcipuli hoc idem Monachatus inſtitutum amplexi, Deo vivebant. Tùm verò Dominus Deus inter cætera dona ſua hanc etiam formam habitus monaſtici temporibus Antonii Magni conceſſit: omneſque qui eo induuntur, hoc eſt, qui eo digni ſunt, monachi appellantur, & ædes illorum monaſteria vocantur.*

[a] *Diſſertat. de Syris Monophyſitis circa finem.*

II. Hilarion in Palæſtinam & Syriam; Aones ſive Eugenius

Præluxere itaque monachis Prophetæ, Apoſtoli, eorumque diſcipuli; ſed monachatum in Ægypto primus inſtituit B. Antonius, cujus diſcipuli imitatoreſque eundem in totum terrarum orbem pro-

in Meſopotamiam & Aſſyriam idem inſtitutum invexere; Baſilius magnus poſt utrumque in Pontũ & Cappadociam.

pagarunt. In Ponto quidem & Cappadocia monaſticæ profeſſionis primordia ac rudimenta auctorem habuere S. Baſilium Magnum Cæſareæ Epiſcopum: ſed jam antea per Ægyptum, Syriam, atque Palæſtinam diſſeminatum fuerat illud inſtitutum, ut idem S. Pater affirmat: *Accuſamur verò & hujus, quod homines habeamus pietatis ſtudioſos, qui mundo renunciarint. Ego verò vitam impenderem, ut poſſent mihi hæc delicta impingi, haberemque apud me viros, qui me doctore hoc pietatis ſtudium amplexi hactenus fuiſſent. Nunc autem & in Ægypto & in Palæſtina & Meſopotamia audio talem eſſe virorum quorumdam virtutem.* Per Ægyptum Pachomius, Macarius, Ammonas, aliique præſtantiſſimi viri, jacta ab Antonio inſtituti monaſtici fundamenta ad eam celſitudinem provexere, qualis in vitis Patrum deſcribitur. In Palæſtinam & Syriam ſanctiſſimus Antonii diſcipulus Hilarion eandem profeſſionem invexit, Hieronymo teſte in ejus vita: *necdum tunc monaſteria erant in Palæſtina, nec quiſquam monachum ante ſanctum Hilarionem in Syria noverat. Ille fundator & eruditor hujus converſationis & ſtudii in hac provincia fuit. Habebat Dominus Jeſus in Ægypto ſenem Antonium, habebat in Palæſtina Hilarionem juniorem.* In Meſopotamia eodem ferè ac Hilarion tempore, id vitæ genus inſtituit *Aones*, *qui in Phadana domicilium habuit*, Sozomeno [a] teſte, *primuſque apud Syros, perinde ac Antonius apud Ægyptios, auctor fuit ſolitariæ & arctioris philoſophiæ.*

a *Lib. 6. hiſtor. Eccl. cap. 33.*

III. *De Aone ſeù Eugenio, ejuſque diſcipulis, & imitatoribus.*

Qui Sozomeno *Aones* ex voce Syriaca ܐܒܘܢ *Abun* ſeù *Avun*, quæ *Patrem noſtrum* ſignificat; is proprio nomine apud Syros vocatur [b] ܐܘܓܝܢ *Eughin*, hoc eſt, *Eugenius*; habitaſſe autem dicitur in monte Izlenſi apud Niſibin, poſtquam ex Ægypto in eum Meſopotamiæ locum, quem Sozomenus Phadanam appellat, unàcum pluribus ſociis veniſſet, quos inter laudantur Joannes, Acha, Jonas, Saba, Scialita. Contubernales Aonis ſive Eugenii fuere [c] Gaddanas, & Azizus. Horum verò æmulatores, apud Niſibenos quidem circa montem qui *Sigoron* [d] Sozomeno dicitur, incolis [e] Syris ܫܓܪ *Scigar*, Arabibus سنجار *Sengiar*, Jacobus magnus, qui poſtea Niſibis Epiſcopus fuit, Batthæus, Euſebius, Barges, Halas, Abbo, Lazarus qui fuit Epiſcopus, Abdaleus, Zeno, & Heliodorus: apud Charras autem Euſebius incluſus, & Protogenes qui Epiſcopus fuit poſt Bitum: apud Edeſſam Julianus Saba, Barſes, Eulogius, & Ephræm Syrus Jacobi Niſibeni diſcipulus & Baſilii magni admirator. *Et ex monachis quidem, qui tùm apud Syros, tùm apud Perſas Syris finitimos nobiliter philoſophati ſunt, iſti ad notitiam noſtram pervenerunt*, inquit [f] laudatus Sozomenus. Plures alii in ſynceris martyrum

b *Amrus in vita Papæ, & Barbaſemini c. 8. & 11. Georgius Varda in Carm. de eodem Eugenio & ſociis. Officium Chaldæorum fer. 3. Hebdomadæ 1. Annunciationis.*
c *Sozomen. lib. 6. cap. 34.*
d *Lib. 6. cap. 34.*
e *Suprà hoc tomo pag. 789.*
f *Lib. 6. cap. 34.*

Orien-

Orientalium, qui ſub Sapore Perſarum rege paſſi ſunt, Actis occurrunt: *Milles* ſcilicet [a] Suſæ Epiſcopus & martyr, qui militiæ munere abdicato monaſticam diſciplinam coluerat. *Barſebias* [b] Archimandrita unàcum ſociis monachis: item *ſex monachi*, qui numerum XL. martyrum impleverunt: *Bademus* quoque Archimandrita cum ſeptem ſociis monachis: *Iſaac* [c] denique monachus, qui Cardagum martyrem, Saporis juſſu lapidibus obrutum, confortavit. Horum monachorum ſtudio non modo diſciplina monaſtica, ſed etiam Chriſtiana religio apud Syros, Aſſyrios, Perſas, Arabas, Scythas, Indoſque propagata eſt, ut ex iis, quæ mox proferam, patebit.

a Sozom. lib. 2. cap. 14.
b Tom. 1. Bibl. Orient. pag. 188. 192.
c Amr. in vit. Patriarch. cap. 11.

IV. Cœnobia in Meſopotamia, & Aſſyria. Cœnobiũ Eugenii in monte Izlenſi apud Niſibin.

Cœnobia quod ſpectat, ex monumentis Syrorum habemus, primum ab Aone, ſeù Eugenio conditum fuiſſe; reliqua ab ejus diſcipulis & æmulatoribus. De Izlenſi Eugenii monaſterio hæc Amrus in vita Barbaſemini Archiepiſcopi Seleuciæ & martyris. ومار اوجين القديس الكبير ظهر بارض القبط وسكن ببرية مصر وانتقل الى جبل نصيبين وبنى الدير المعروف به وجمع اليه الرهبان واستناح فيه.

Sanctus Eugenius magnus poſtquam in Ægypto claruiſſet, vitamque ſolitariam in ejus regionis deſerto duxiſſet, ad montem Niſibis migravit, ibique monaſterium nomini ſuo inſcriptum ædificavit, in quo quum monachorum cœtum congregaſſet, diem obiit. Jeſujabus Niſibenus [d] in Apologia pro Neſtorianis adversùs Ignatium Syrorum Jacobitarum Patriarcham affirmat primum cœnobiorum fundatorem in Oriente fuiſſe ſanctum Eugenium: quod enim Ignatius de Neſtorianis dicebat, illos nimirùm nullum habere vel habuiſſe monaſterium, quum monaſteria, quæ in Meſopotamia & Aſſyria exſtabant, antiqua eſſent, Neſtorianorum autem ſecta nuper exorta; id ipſe refellit, oſtendens, Neſtorianos eſſe antiquos populos, qui olim Chriſtiani Orientales fuiſſent, poſtea Neſtorii ſententiam ſuſcepiſſent; monaſteria verò omnia initium duxiſſe ab Eugenio monachorum Orientis patre: وما يناقض دعواه بان الاديرة ليس للنساطرة ولا واحد منها هو ما نقوله وذلك ان من ورد الى المشرق وابتنى الاديرة والاعمار للرهبان انما كان القديس اوكين القبطي وكان قبل ظهور نسطوريس وقوريللس وقبل ظهور البدع والمجامع بالمغرب وجميع القديسين بالمشرق كانوا من تلاميذه وتلاميذ تلاميذه.

d Tom. 3. p. 300.

Quod autem ait, ne unicum quidem Neſtorianis eſſe monaſterium, hinc refellitur, quod monachorum pater cœnobiorumque fundator ſanctus Eugenius Ægyptius fuit, qui in Orientem venit, floruitque ante Neſtorii ac Cyrilli tempora, & priuſquam in Occidente hæreſes exortæ fuiſſent, aut Concilia congregari cœpiſſent. Et ejus quidem diſcipuli diſcipulorumque auditores fuere quotquot in Oriente ſanctitatis gloria refulſerunt. Subjungit [e] Eugenium ipſum S. Jacobi magiſtrum fuiſſe, ejuſque ad Niſibenſem Epiſcopatum promotorem. وما زال المطارنة منذ اختير مار يعقوب من القديس مار اوكين ومن مايز المومنين لمطرنة نصيبين

e Tom. 3. p. 301.

وحضر في مجمع الثلثماية والثمانية عشر واتي معه بامانتهم الصحيحة الموافقة لما نحن عليه
وسلمها الينا يرث احدهم درجة الاخر ويبشر المومنين بايمانه الى يومنا هذا ،

Sed & Metropolitæ, ex quo Dominus Jacobus à ſancto Domino Eugenio & ab omnibus fidelibus ad Metropolitanam Niſibis Eccleſiam promotus fuit (qui poſtea Concilio trecentorum decem & octo Patrum interfuit, rectamque eorum fidem, quæ à noſtra, quoad auguſtiſſimæ Trinitatis myſterium, *minime diſcrepat, ſecum ferens, nobis cuſtodiendam tradidit,) in Metropoliticis Sedibus alterum alter excipere, fidelibuſque fidem annunciare haud deſtitit uſque in præſentem diem.* Porrò laudatus Eugenius ſocios comiteſque ex Ægypto habuit viginti octo, ut de eodem narratur in Carmine Georgii Vardæ, quod in ejus feſto legitur, & Amrus in vita Barbaſemini diſerte tradit his verbis: وكان رابان سبا في هذه الايام وهو احد ثمانية
وعشرين نفسًا صحبوا رابان مار اوجين من برية مصر ،

Per ea tempora claruit Rabban Saba, unus ex viginti octo ſociis, qui ſanctum Rabban Eugenium ex deſerto Ægypti proficiſcentem comitati ſunt. Ubi verò monaſterium condiderit Eugenius, & quot ibidem diſcipulos habuerit, ex tabulariis Orientalium conſtat, in quibus monaſticam is vitam ante Nicæni Concilii tempora primus apud Niſibin in monte Izlenſi inſtituiſſe dicitur, monachiſque ſeptuaginta præfuiſſe. Amrus in vita [a] Papæ. وفي ايامه كان مار اوجين صلواته معنا بارض
القبط ووافا نصيبين وسكن في جبل الازل وابرا اولاد عامل نصيبين من امراض شديدة واعتمد هو
واهل بيته وتنبا على ما يكون من اريوس في البيعة ومجمع الثلثماية والثمانية عشر وطاف بلاد
قردي وبازبدى ونصيبين وتلمذ الناس بها وشاخ وتفرق تلاميذه وبنا ديرا واستناح ودفن في ديره ،

Ejus diebus floruit in terra Ægypti ſanctus Eugenius, cujus preces nobiſcum ſint. Venit autem Niſibin, & in monte Izlenſi habitavit: curavitque à gravibus morbis filios præſidis Niſibis, qui cum tota familia ſua baptizatus eſt. Prædixit etiam quæ eventura erant eccleſiæ ob Arium, deque Concilio trecentorum decem & octo Patrum prophetavit. Quum verò Corduenen, Zabdicenen, & Niſibenam regiones luſtraſſet; multoſque ibi docuiſſet, diſcipulis ſuis in diverſa loca diſperſis, in eo, quod fundaverat, cœnobio, ſenio confectus requievit, ibidemque tumulatus fuit.

Alterum Eugenii cœnobiũ apud Geziram.

Primum itaque cœnobium in monte Izlenſi apud Niſibin Meſopotamiæ urbem haud procul à Beth-Maare vico ab Aone ſeù Eugenio conditum habemus. Alterum [b] nomini ejuſdem inſcriptum, in Gezira ſeù Zebedæa inſula circa annum Chriſti 1500. exſtabat. Ruzebhanus Abbas [c] monaſterii ſancti Eugenii à Salibazacha ordinatus fuit Niſibenus Metropolita. *Abunæ* ſive Eugenii [d] cœnobium à Maraba privilegio exemptionis donatum legitur. Eidem Eugenio plurimiſque aliis Sanctis inſcribitur monaſterium [e] Zapharanenſe, ubi Sedes Patriarchæ Jacobitarum eſt. De Acha, Dada, & Aſia, Eugenii fortaſſe diſcipulis, vide quæ ſu-

prà

a *Vit. Patriarcharum Orientis cap.* 8. *Tom.* 3. *Biblioth. Orient. p.* 147. 590.

b *Tom.* 3. *p.* 590. 591.

c *Tom.* 3. *p.* 616.

d *Tom.* 3. *p.* 344.

e *Tom.* 2. *p.* 510.

prà [a] ex continuatore Chronici Syriaci Abulpharagii notavi. Eugenii verò Syrorum monachorum parentis etſi neque Theodoritus in hiſtoria religioſa meminit, quum de S. Jacobo Niſibeno ſermonem fecit, neque Thomas Margenſis, quum Abrahami Archimandritæ Izlenſis monaſterii inſtauratoris res geſtas deſcripſit; meminit tamen Sozomenus ſub *Aonis*, hoc eſt, *Patris noſtri* encomio, tametſi proprium *Eugenii* nomen reticuerit, ut ſuprà oſtenſum eſt: quam proinde in noſtris animadverſionibus ad Jeſujabi Niſibeni epiſtolam, de ejuſdem Eugenii nomine, ætate, fundatoque ab ipſo cœnobio dubitationem Tom. 3. pag. 147. & 302. movimus; perpenſis hìc accuratiùs Syrorum Græcorumque ſcriptorum teſtimoniis libenter deponimus.

[a] Pag. 148.

Cœnobium Joannis & Achæ in Gezira, cui nomen Zarnuchæ.

Quæ verò ab Eugenii diſcipulis condita ſunt monaſteria, hæc memorantur. 1. *Joannis & Achæ fratrum in Ba-Zabda*, ſeù *Gezira*, quo de loco vide quæ ſuprà [b] dicta ſunt. Amrus in vita Barbaſemini Archiepiſcopi Seleuciæ & martyris. وفى هذه الايام ظهر يوحنا صاحب
عمر بازبدى وهو من تلامذة مار اوجين وكان يدع كرخه ويطوف القرى وينصّر الناس وبنى عمرًا
كان قديما بيت الاصنام وكان الرهبان اذا خرجوا بسبب الما ترجمهم الشياطين فاخرجوا
تابوت القديس وتركوه على العين وزال ذلك وردوه فدفنوه فى بيت الشهدا .
Per hos dies claruit Joannes fundator cœnobii Ba-Zabdæ, unus ex diſcipulis ſancti Eugenii: qui è cella ſæpe diſcedens, vicinos pagos luſtrabat, ut ad chriſtianam fidem homines adduceret: condidit autem cœnobium, quod olim idolorum fanum fuerat: quum verò illius cœnobii monachi ad aquam hauriendam exeuntes, à dæmoniis lapidibus peterentur, arcam ſancti viri producentes, apud fontem collocarunt: quo factum eſt, ut ab ea dœmonium vexatione liberarentur. Tùm verò Arcam reportantes, in martyrio repoſuerunt. Idem Amrus de Acha loc. cit. وتلامذة مار اوجين كثيرًا لا يحصون منهم احا حصل ببازبدى وبنى
ديرًا كبيرًا وكان رهبان هذا العمر يستقون الما بالزرنوق وهو اصغر من الدالية ويتاذون ويحمل احا
القديس وبصلوة ايشوعسبرن الراهب نبع لهم عين ماء من تحت
المذبح وامتنعوا عن التعب وهى عمر الزرنوق .
Diſcipuli ſancti Eugenii complures fuere, quos inter Acha Ba-Zabdam venit, ibique amplum monaſterium fundavit, cujus monachi aquam Zarnucha, ideſt, trochlea, quod inſtrumentum eſt ſitula minus, hauriebat, indeque laborem plurimum capiebant. Sed virtute ſancti Achæ, *& precibus Jeſuſabrani monachi ſub Altari fons prodiit: quo factum eſt, ut labore levarentur: nomen autem cœnobio Zarnuchæ fuit.* Hujus [c] cœnobii meminere Epiſcopi Indorum in epiſtola ad Eliam Patriarcham, & Andreas Maſius in Præfat. ad Anaphoram S. Baſilii: ejus verò monachi laudantur Abdjeſus [d] Patriarcha Chaldæorum, & Abrahamus [e] Scholæ magiſter. Alterum *Zarnukæ* monaſterium Jacobitarum memoratur apud Melitinam urbem ſitum, de quo Gregorius [f] Barhebræus in Chronico Syriaco. Exſtitit

[b] Hoc Tom. pag. 733. 751. 788.

Alterum Zarnuchæ cœnobium apud Melitinam.

[c] Tom. 3. p. 592.

[d] Tom. 1. p. 537. Tom. 3. p. 621.

[e] Ibid. p. 540.

[f] Tom. 2. p. 357. & 448.

Achæ cœnobium in regione Margenſi.

tit & aliud Achæ cœnobium in regione Margenſi, ubi Babæus Niſibenus Scholam fundavit. De elevatione corporis ſancti Achæ recole quæ ſuprà [a] dicta ſunt.

a Hoc Tom. pag. 148.

Joannis in Camula in Zabdicene.

2. *Joannis in Camula*, qui Zebedææ [b] inſulæ vicus eſt, cœnobium conditum temporibus ſancti Eugenii, quod poſtea Uchamas Abrahæ diſcipulus inſtauravit. Amrus in Barbaſemini vita.

b Suprà hoc tomo pag. 731.

وفي هذه الايام بُني عمر كمول بالجزيرة وسببه ان بعض خواص سابور كان تقلد نصيبين فلما راى العجايب والنور الذى ظهر من السما عند قتل شهدوست صار يمنع سابور من قتل النصارى واطلق منهم خلقًا ووُشى به الى سابور ولم يصدق وكان يسال الله اعانته وترك مملكته ومضى الى رابن مار اوجين وتعمد وسمى يوحنا فطلبه سابور فلم يجده وحصل فى مغارة بقرب قرية كمول وظهرت على يده معجزات ومات ودفن فى مغارته . ووافا من بعده رابن اوكاما تلميذ مار ابراهيم وبنى فى الموضع عمرا .

Per hæc tempora conditum fuit cœnobium Camulæ in Gezira. Cauſa autem illius condendi hæc fuit. Niſibi præerat quidam Saporis domeſticus, qui quum miracula fulgentemque in cœlo lucem poſt Saadoſti necem vidiſſet, Saporem hortari cœpit, ut à Chriſtianorum ſanguine fundendo deſiſteret: ipſe etiam plures eorum, qui detenti erant, dimiſit. Id quum ad Saporem delatum fuiſſet, fidem tamen accuſatoribus is minimè adhibuit. Ille interim divino implorato ſubſidio, è regno Perſarum egreſſus ad ſanctum Rabban Eugenium perrexit, ibique baptiſmum ſuſcepit, aſſumpto Joannis nomine. Sapores de ejus fuga certior factus, perquiri diu hominem juſſit; nec tamen eum invenire potuit. Nam in ſpecu quodam apud Camulenſem pagum ſeſe abdiderat, ibique plurimis patratis miraculis vita functus, & ſepultus fuit. Ibidem poſtea magiſter noſter Uchamas ſancti Abrahæ diſcipulus cœnobium condidit. Hæc Amrus. Porrò non Niſibis, ſed alterius Perſici regni civitatis præſes fuit Joannes, ſi verum eſt, illum poſt Saadoſti martyrium, quod anno Chriſti 332. contigit, ad Chriſti fidem converſum, & Barbaſemini temporibus, qui tribus poſt annis coronatus eſt, fidem Chriſtianam & monaſticam diſciplinam ab Eugenio Abbate ſuſcepiſſe: nam Niſibis ſub Romanis fuit ab anno Chriſti 297. ad annum 363. quo Sapori regi à Joviniano Imperatore tradita eſt, ut ſuprà [c] oſtenſum. De Uchama & Sebochte, qui conjuncta opera monaſterium Camulenſe in Beth-Zabda ſeù Gezira inſtaurarunt, poſtquam ex Izlenſi Abrahæ cœnobio diſceſſere, vide [d] Thomam Margenſem in hiſtor. monaſt. lib. 1. cap. 14. Behjeſus ſeù Brichjeſus ejuſdem Camulenſis monaſterii cœnobita inter Syros ſcriptores à Sobenſi [e] recenſetur. Quadringentos monachos anno Hegiræ 449. ibi habitaſſe, affirmat Gregorius [f] Abulpharagius in Chronico Syriaco.

c Pag. 57.

d Tom. 3. p. 469.

e Tom. 3. p. 275.

f Suprà hoc tomo pag. 732.

Jonæ apud Anbaram in Araka.

3. *Jonæ apud Anbaram*, de quo [g] Amrus loco ſuprà citato.

g Tom. 2. p. 400.

وفي هذه الايام ظهر مار يونان صاحب عمر الانبار وهو تلميذ مار اوجين وكان عارفا بالطب والفلسفة واطرح العالم وزهد ولزم الصوم والصلوة الخ وورد العراق واقام بالانبار زمانا واجتمع اليه رهبان وعبد المسيح الحيرى بنا عمره الذى هو الان فيه ونقله اليه مار عبدا الحيرى

الحيرى ولما مات عبدالمسيح دفن فى العمرى الهيكل الصغير بمسرة المذبح .

His temporibus (Barbaſemini ſcilicet Seleuciæ Archiepiſcopi) *floruit ſanctus Jonas fundator cœnobii Anbaræ, qui ſancti Eugenii diſcipulus fuit, & medicinam atque philoſophiam calluit: ſæculo poſtea abdicato, jejunio & orationi ſe totum dedit &c. Quumque in Arakam* (Babyloniam) *veniſſet, Anbaræ diu commoratus, monachos complures ibi congregavit. Ejus cœnobium Abdalmeſſias Hirtenſis in eum, quem cernimus, ſtatum reſtituit, inque illud Mar Abdas Hirtenſis corpus ejus tranſtulit. Ipſe verò Abdalmeſſias quum è vivis exceſſit, in ſacello illius cœnobii ad ejus lævam tumulatus fuit.*

Cyriaci apud Anbaram. Alterum apud Anbaram cœnobium *Cyriaci* dicitur, in quo feſtum Hoſannarum celebrari conſuevit, ut ex eodem Amro [a] ſuprà notavi.

[a] Hoc tom. pag. 718.

Sabæ in Beth-Zabda. 4. *Sabæ in Beth-Zabda*, ſeù Gezira, de quo idem Amrus.
وكان رابن سابا فى هذه الايام وهو احد ثمانية وعشرين نفسا صحبوا
رابن مار اوجين من برية مصر وعلى اسمه دير واحد .

Iiſdem temporibus claruit Rabban Saba, unus ex viginti octo ſociis, qui ſanctum Rabban Eugenium ex deſerto Ægypti proficiſcentem comitati ſunt. Exſtat ejus nomini inſcriptum monaſterium.

Scialitæ in Beth-Zabda. 5. *Scialitæ in Beth-Zabda*, cujus cœnobii meminit Amrus loc. cit. ſed Scialitam illius fundatorem, qui fuit S. Eugenii ſocius ac diſcipulus, confundit cum S. Artemio Alexandriæ Duce ac martyre, quem Syri ex præfecturæ titulo *Scialitam*, ideſt, *præfectum*, ſive Ducem, appellant. Verba Amri accipe. وفى هذه الايام ظهر ربن شليطا وهو
من اصحاب مار اوجين بالاسكندرية وجاهد اصحاب اريوس وطرده الوالى لانه كان اريوسيا وصار الى
القبط وابرا رجلا من البرص واعمد لاجل ذلك خلقا ووافا الى مار اوجين وقصد
بازبدى وتلمذ المجاورين لهذا الموضع وكسر صنما كانوا يعبدونه وبنا مكانه ديرا .

Per hæc tempora floruit Rabban Scialita, unus ex ſociis ſancti Eugenii in urbe Alexandrinorum, qui Arianos impugnavit; proptereaque ab Ariano præſide expulſus, ad Ægyptios perrexit: quumque ibi leproſum curaſſet, complures ad ſuſcipiendum baptiſmum induxit: poſtea ad ſanctum Eugenium venit, & Ba-Zabdam petens, vicinos populos fidem chriſtianam docuit, & confracto quod ii colebant, idolo, monaſterium ejus loco erexit. Sanctus Artemius, ſeù Scialita, Alexandriæ Dux, à Juliano quidem apoſtata, quem ſævitiæ in Chriſtianos arguerat, Antiochiam accerſitus, ibique fuſtibus cæſus, aliiſque tormentis afflictus, ac demum capite truncatus fuit, quod Chriſtum abnegare detrectaſſet, ut in Menologiis Græcorum, Latinorum, ac Syrorum die 20. Octobris legitur: à nemine tamen, præter Amrum, dicitur ab Arianis expulſus, aut in Ægyptum ſuperiorem migraſſe, aut in Meſopotamiam veniſſe, ibique ædificato cœnobio in pace obiiſſe. Amrus ad ſanctum Artemium martyrem tranſtulit, quæ de Scialita monacho in monumentis Syrorum legerat. Ad eundem

Scia-

Scialitam monachum referenda mihi videntur, quæ [a] Machicha Patriarcha de ejus reliquiis in oleum immerſis narrat: nam Scialitæ in Beth-Zabda defuncti, quemadmodum & Hormiſdæ, Babuæi, atque Maris, qui in Meſopotamia ſepulti fuere, corpora apud indigenas Syros conſervari, haud improbabile eſt: ſed ſancti Artemii reliquias Conſtantinopolim ex urbe Antiochia translatas fuiſſe conſtat ex Menologio [b] Baſiliano, quod nuper Urbini prodiit anno milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo ſeptimo.

a *Tom.* 3. *p.* 553.

b *Tom.* 1. *die* 20. *Octob. pag.* 130.

Cœnobia in Aſſyria apud Niniven.

Matthæi in monte Elphephio.

Jonæ juxta Niniven.

In Aſſyria apud Niniven temporibus Saporis Perſarum regis bina cœnobia exſtructa memorantur: alterum [c] *S. Matthæi in monte Elphephio*, quod & *Chuchtæ* dicitur; alterum [d] *S. Jonæ*, quod Sergius Patriarcha inſtauravit. Primum Jacobitæ poſtea occuparunt, alterum Neſtorianis ceſſit.

c *Tom.* 2. *p.* 403. *Tom.* 3. *pag.* 141. *Suprà hoc tom. pag.* 508.

d *Tom.* 2. *p.* 424. 439. *Tom.* 3. *pag.* 218.

In Aſſyria in regione Margenſi.

Cœnobium Riſciæ.

In regione verò Margenſi ſub Valente Imperatore hæc monaſteria ædificata Thomas recenſet in hiſtoria [e] monaſtica. 1. *Cœnobium Riſciæ*, ubi ſeptem Epiſcopi ab initio habitarunt, monachis ſequiori ætate etiam frequentiſſimum. De illis verò Epiſcopis hæc Thomas loc. cit. *Iſti*, *ſicut veteres Scriptores tradunt*, *Epiſcopi fuere & monachi*, *atque eo tempore*, *quo Arianæ hæreſis incendio Oriens conflagrabat*, *Valente aliiſque ejuſdem impietatis ſociis imperantibus*, *& orthodoxos ipſorum dogmatibus reſiſtentes acerbiſſimè vexantibus*, *ſæviſſimam perſecutionem declinantes*, *& prophanum Græcorum conſortium fugientes*, *ad iſtas Orientis oras venerunt*, *atque procul à patria & cognatione ſua in terra aliena inter ærumnas & incommoda vivere decreverunt*. Et [f] infra de S. Joanne eorum Epiſcoporum comite. *Ad hunc itaque montem*, quem Barzi Nirbam dicunt, *unàcum ſociis ex Romanæ ditionis terris beatus Mar Joannes Metropolita venit comes & collega illorum ſeptem Epiſcoporum*, *qui in ſacro cœnobio Riſciæ toto vitæ ſpatio ſimul habitarunt*. Et paucis interjectis. *Eos porrò univerſos viros fuiſſe perfectos & divinos teſtatur ſpelunca*, *in qua corpora eorum jacent*, *quorum nomina in libro vitæ deſcripta ſunt*: *eademque legere eſt ipſorum urnis inſcripta*, *etſi quædam temporum injuria obliterata prorſus exciderint*.

e *Tom.* 3. *p.* 496.

f *Tom.* 3. *p.* 499. 500.

Joannis in Nirba Barzi.

2. *Cœnobium Nirbæ Barzi* à laudato S. Joanne uno ex ſeptem Epiſcopis fundatum juxta Kuph pagum, cujus incolas ad Chriſti fidem adduxerat. Thomas [g] Margenſis. *Beatus Mar Joannes*, *qui in loco Nirba Barzi dicto in ſpelunca velut in ſepulcro vixit*, *& ſigna atque prodigia inſtar Apoſtolorum patravit*, *Kuphæ pagi incolis ad Chriſti fidem adductis*. Et [h] infrà. *Sanctus verò Mar Joannes monachorum conventum eo in loco inſtituit*. *Ipſe verò quum in ſepulcrum ſe abdidiſſet*, *nec lucem vidit unquam*, *nec homines eſt alloquutus*, *niſi ſemel ad ſummum*, *aut in ſuſceptione ſacrorum myſteriorum*. 3. *Cœnobium* [i] *Ephræmi in valle profunda*, ubi prædictus Ephræmus per totam vitam procul ab omni hominum conſortio habita-

g *Tom.* 3. *p.* 497.

h *Tom. cit. pag.* 500.

Ephræmi in valle profunda.

i *Tom.* 3. *p.* 496.

Ananjeſu apud Chataram. Aitallahæ ad Laghes. Jeſurochmæ ad Terebinthum. Habiſæ ad Haneſum.

bitavit. 4. *Cœnobium Ananjeſu* apud Chataram. 5. *Aitallahæ* ſupra pagum Laghes. 6. *Jeſurochmæ* cœnobium, quod *Bethmæ* ſive Terebinthi vocant. 7. *Habiſæ* apud Haneſum pagum. De hoc, deque laudatis quatuor monachis [a] Thomam Margenſem audi. *Arca verò reliquiarum ipſius, ſanctorumque ejuſdem ſociorum hac noſtra ætate piorum hominum opera reperta eſt. Et verò illuc ingreſſus merito miraberis cruces in duriſſimo ſilice ſculptas intra ſpeluncam magnificè concameratam in teſtimonium ſanctimoniæ illorum monachorum: ubi videre eſt in tabulis, ſingulorum arculas operientibus, parva foramina propter ſuavem odorem ex eorum lipſanis ſpirantem.* 8. *Adæi* monaſterium, *Ramæ* nuncupatum. 9. *Gregorii* apud Barbelium pagum. 10. *Iſaaci* apud Harbum pagum. 11. *Abæ* apud Beth-Sotum. 12. *Abrahæ* juxta eundem vicum. 13. *Achæ* in Nirba ad Zabam.

[a] *Ibidem.*

Adæi ad Ramam. Gregorii ad Barbelium. Iſaaci apud Harbum. Abæ ad Beth-ſotum. Achæ in Nirba ad Zabam.

5. Cœnobia in Babylonia, & Arabia.

Diebus Tamuzæ ſive Tomarſæ Archiepiſcopi Seleuciæ & Cteſiphontis, hoc eſt, circa annum Chriſti 385. Abdas ejuſque diſcipuli Ebedjeſus, & Jaballaha in Babylonia & Arabia monaſticum inſtitutum propagarunt.

Cœnobium *Abdæ* in Dorkena: quod & S. Maris dicitur. Ejuſdem Abdæ in Tela ad Sarſaram: quod & Salibæ dicitur. Ejuſdem Abdæ in Baxaja.

Et Abdas quidem tria cœnobia condidit: alterum *Dorkenæ*, quæ ejus patria fuit: alterum in *Tela* apud *Sarſaram* fluvium, quod *Salibæ*, ideſt, Crucis, appellatum eſt: Tertium *Baxajæ*, qui vicus eſt juxta Badarajam & Dorkenam. Dorkenenſis cœnobii ab Abda ædificati [b] mentio fit in vita Tamuzæ, & Babuæi apud Amrum: nec diverſum fuiſſe videtur ab eo, quod *Sancto Mari* in eodem Dorkenenſi pago inſcribitur, de quo ſuprà [c] dictum. Quæ autem apud Baxajam & apud Telam ad Sarſaram fundata ſunt, ab eodem Amro in vita Tamuzæ referuntur ad Ebedjeſum Abdæ diſcipulum, ut mox dicam. In præfectura cœnobii Dorkenenſis ſucceſſere Abdæ [d] Achæus, & Jaballaha, ejuſdem diſcipuli, qui poſtea ad Archiepiſcopalem Seleuciæ Sedem evecti fuere: Jaballaha tamen inde profectus, ad Euphratis ripas alterum monaſterium conſtruxit, in quo Accœmetarum monachorum rudimenta poſuit, quemadmodum [e] Amrus ſcribit in hæc verba. *In Achæi locum Jaballaha diſcipulus ſancti Abdæ ſubrogatus fuit, vir monaſticæ vitæ ſtudioſus, probitate morum, pietate, doctrinaque ſpectatiſſimus. Hic à ſancto Abda ad Abjeſum in Doſcoram apud cœnobium Ezechielis prophetæ miſſus, ut eam gentem ad chriſtianam religionem traduceret, quum commiſſum ſibi negotium expediiſſet, ſolitariam vitam adamavit. Quamobrem monaſterium ad Euphratis ripas conſtruxit, confluentibus ad eum undique fratribus. Aucto paulatim monachorum numero, eos in tres ordines partitus eſt eo conſilio, ut in ſacra Pſalmodia alteri alteris ſuccederent, atque iſtis pſallentibus, illi poſt conſtitutam ſibi Pſalmodiam, ægrotorum & peregrinorum obſequiis interim vacarent, reſque monaſterii procurarent. Solebat inter hæc S. Abdas loca circumobire.*

Jaballahæ ad Euphratem, in quo monachi Accœmetæ.

[b] *Tom.3.p.614.*

[c] *Hoc Tom.pag.741.*

[d] *Tom.3.p.369.370.*

[e] *Tom.3.p.370.*

Ebedjeſu cœnobia Hirtæ, Meſenæ, Matothæ, & Jemamæ.

Ebedjeſus per ea tempora conſtruxit cœnobia apud Hirtam, in Meſena ad Euphratem, in Matotha, & in Jemama in Arabia: de quibus hæc Amrus. وكان فى ايامه مار عبديشوع القناني وهذا كانت امه زانية ولما ولدته القته فى البيعة وربّاه النصارى وتمهر فى اسكول بلده واسيم قسًا وبنا ديرًا عظيمًا واسكولًا جمع فيه جماعة وعلّم ونصّر الناس على يده فى بلد النبط وبنى العمر الذى قريه التل بصرصر المسمى مار صليبا ولما اتفق انقطاع خبز صبيان اسكوله بارك على خبز يسير كان عندهم واكلوا يومين الى ان انفذ لهم بعض المومنين حنطه ورد من ضل بمقالة مرقيون وبحره واجتهد المرقيونيه فى قتله ولم يتمكنوا وحبسه المجوس فى المداين وخلصه المسيح من حبسهم . وعمر صليبا المذكور ان فى زمان هدم البيع وقتل النصارى ظهر صليب فى الارض على مثال الشجرة فى الموضع المذكور من صرصر واجتهد المجوس فى اخفايه ولم يتمكنوا فاعلموا بذلك ريس الناحية وكان اسمه صليبا فبنى عليه ديرًا فاجتمع اليه الرهبان وهى عمر مار صليبا وكان يقيم بجميع ما يحتاجون اليه وقصده القديس مار عبدا وتلمذ خلقًا وقطع المجوس الشجرة بعد خمس سنين . وفى هذه الايام بنا عبديشوع عمره الذى بقرب الحيره واصل عبديشوع من بلد ميشان وقصد اسكول مار عبدا للتعلم الخ وهرب ليلًا الى بلده وبنا ديرًا واجتمع اليه اهله ومضى الى باكسايا وتلمذ خلقًا وبنا ديرًا وصار الى الفراه وبنا ديرًا واجتمع اليه خلقًا من المتعلمين وتلمذ اهل متوث واهل ميشان واتصل خبره بتوموصا الجاثليق فجعله اسقفًا على دير مخراق وتاذّى بهم فخلف عصاه ومعقره عندهم وخرج الى جزيره فى اليمامه فاقام متفردًا وعمّد اهلها وبنا ديرًا بها الخ فمضى بالوحى وقربه من الحيره وبنا عمرًا وعاد الى ارض ميشان يتعاهد اولاده فاسه بناح .

Ejus diebus, ideſt, Tamuzæ Archiepiſcopi, *claruit ſanctus Ebedjeſus Kananæus, meretricis filius, quem à matre in eccleſia expoſitum, chriſtiani aluere. Hic quum in ſchola patriæ ſuæ literas didiciſſet, Presbyter ordinatus eſt, cœnobiumque maximum & ſcholam conſtruxit, ubi multi conveniebant, & literas chriſtianamque fidem ab eodem edocebantur in regione Nabathæorum. Condidit etiam monaſterium apud Telam ad Sarſaram, quod Mar Salibæ dicitur. Quumque aliquando pueris ſcholæ ſuæ panis defuiſſet, fuſis ſuper modicum, qui ſuperfuerat, panem precibus, ita eum multiplicavit, ut biduo ex illo ſumerent, donec à fidelibus annona illis miſſa fuit. Eos verò, qui Marcionis præſtigiis erroribuſque tenebantur, ad fidem orthodoxam convertit. Quamobrem à Marcionitis ad necem quæſitus fuit: à Magis etiam in carcerem Modainæ detruſus: ſed Chriſti virtute & ab horum vinculis, & ab illorum inſidiis liber evaſit. Cur autem cœnobium illud Salibæ dictum ſit, hæc eſt cauſa. Quum in perſecutionis æſtu templa deſtruerentur, & Chriſtiani cæderentur, crux apparuit in terra in modum arboris in eo, quem diximus, apud Sarſaram loco: quam quum Magi occultare vellent, nec poſſent, ad præſidem regionis, cui Salibæ nomen erat, delata res eſt. At ille monaſterium ibi ædificavit, ex auctoris nomine cœnobium Mar Salibæ appellatum; congregatis autem in eo cœnobitis quæcumque ad victum neceſſaria erant, ſuppeditabat. Sanctus Abdas eo ſe contulit, multoſque ibi docuit: Magi verò quinto poſt anno arborem exciderunt. Per eadem tempora Ebedjeſus cœnobium ſuum apud Hirtam conſtruxit. Is autem patriam Meſenen habuit, ſtudiorumque cauſa*

ſcho-

ſcholam ſancti Abdæ petiit &c. Inde verò noctu fugiens, in patriam rediit, ubi & cœnobium ædificavit, congregatis illuc gentilibus ſuis: mox Baxajam ſe contulit, ibique quum multos diſcipulos inſtituiſſet, monaſterium condidit: tùm ad Euphratem perrexit, monaſterio quoque ibi conſtructo, poſtquam plurimos auditores habuiſſet. Matothæ etiam, atque Meſenæ incolas docuit. Quo factum eſt, ut fama ejus ad Tomarſam Catholicum perlata, Epiſcopus ab illo Dair-Meberakenſis crearetur. Sed quum ab indigenis vexaretur, baculo pallioque relictis, ad Inſulam quamdam Jemamæ perrexit, ſolitariam vitam ibi ducturus; baptizatiſque ejus loci incolis, monaſterium ibidem fundavit &c. Inde verò inſpirante Deo profectus, Hirtam repetiit, ubi cœnobium exſtruxerat; ac demum in terram Meſenorum, ut filios ſuos viſeret, regreſſus, in pace quievit.

Quæ de monaſterio Salibæ apud Telam ad Sarſaram hìc narrantur, non ad Ebedjeſum referenda ſunt, ſed ab Abdam ipſius magiſtrum, ut in epitome ejuſdem Amri diſerte narratur his verbis:

وكان في ايام هذا الاب من القديسين رابن مار عبدا الذى بنا دير صليبا على نهر صرصر وعبديشوع تلميذ مار عبدا الذى بنا العمر الذى بالقرب من الحيرة ومن بعد ذلك اسيم اسقفا على دير مخراق .

Temporibus hujus Patris, ideſt, Tamuzæ ſeù Tomarſæ, *inter ſanctos claruit Rabban Mar Abdas, qui cœnobium Salibæ ad fluvium Sarſaram exſtruxit, & Ebedjeſus ſancti Abdæ diſcipulus, qui vicinum Hirtæ monaſterium ædificavit, tùm Epiſcopus Dair-Meberak ordinatus eſt.* Eidem cœnobio Salibæ ad Sarſaram Archimandrita præfuit [a] Sabarjeſus, ad quem Jeſujabus Adjabenicus epiſtolam ſcripſit: Sabarjeſus verò, cognomento Damaſcenus, Patriarcha, ex reditibus ſcholæ in vicino Phetionis monaſterio fundatæ annua ſubſidia monachis ejuſdem cœnobii conſtituit, quemadmodum in ejus vita apud Amrum [b] legitur. Aliud *Salibæ* monaſterium à Thoma memoratur [c] in hiſtoria monaſtica *apud Haiglam pagum ad Deglatam*, ſeù Tigrim, fluvium, cujus monachos Abam, Thomam atque Baritam Meſſalianiſmi accuſatos Ananjeſus Patriarcha circa annum Chriſti 690. à Georgio monaſterii Bethabenſis Abbate examinari juſſit. Præter illud verò, quod Hirtæ Ebedjeſus ædificavit, alterum ibidem monaſterium [d] *Hendæ* inſcribitur, ubi Marabas Patriarcha ſepultus eſt. Vixit autem Henda Naamanis regis Arabum filia temporibus Jeſujabi Arzunitæ, hoc eſt, circa annum Chriſti 594.

S. Phetionis martyris apud Bagdadum.

Salibæ cœnobium ad Tigrim.

Hendæ apud Hirtam.

6. Antequam Dadjeſus Archiepiſcopatum Seleucienſem iniret, hoc eſt, ante annum Chriſti 430., in Cardois montibus exſtabat [e] *cœnobium Chibothæ*, ſeù *Arcæ*, in quod idem Dadjeſus ſeceſſiſſe perhibetur: ejus autem mentionem facit [f] Dionyſius in Chronico ad annum Græcorum 1077. Eodem verò Dadjeſu Archiepiſcopo claruit Joannes Caſcarenſis, qui in cœnobio عيندقلا *Indeclæ* in regione Gar-

Cœnobia in Corduene, & Garmæa.

Arcæ in Cardois montibus.

a Tom.3. p.140.

b Tom.3. p.506.

c Tom.3. p.218. 473.

d Tom.3. p.109. *Amrus in vit. Patriarch. cap.* 26. & 29.

e Tom.3. p.214.

f Tom.2. p.113.

Indeclæ in regione Garmæorum.

Garmæorum vitam monaſticam egit, Amro [a] teſte, qui addit, de ejus nomine monaſterium illud *Joannis Caſcarenſis* appellatum fuiſſe. Dadjeſu & Babuæo defunctis, quum Neſtorianæ hæreſeos ſemina apud Aſſyrios Perſaſque ab iis, qui ex Perſica Edeſſæ ſchola anno Chriſti 489. ejecti fuere, jacerentur, Barhadbeſciaba Carduenſis, & Benjaminus Aramæus cœnobia [b] condidere, alter *Inkenæ* in Corduene, alter *Carithæ* in ditione Umrinorum, in quibus Neſtoriana dogmata impugnabantur.

Inkenæ in Corduene. Carithæ apud Umrinos.

a *Amrus in vita Patriarchar. cap.* 19.

b *Suprà hoc tomo pag.* 77.

7. Cœnobia apud Bactros, Hunnos, Perſas, Perſarmenos, Medos, Elamitas, Indos.

Ab his, quos ſupra laudavi, monaſteriorum fundatoribus, religioſum inſtitutum non modo per Meſopotamiam, Aſſyriam, atque Arabiam propagatum eſt; ſed etiam per Mediam, Perſidem, Armeniam, Scythiam, Bactrianam, & Indiam: nam temporibus [c] Coſmæ Indicopleuſtæ, hoc eſt, anno circiter Chriſti 530. *apud Bactros, Hunnos, Perſas, reliquos Indos, Perſarmenos, Medos, Elamitas, atque in tota Perſidis regione, eccleſiæ infinitæ erant, Epiſcopi item, Chriſtianique populi magno numero, martyres multi, MONACHI, & HESYCHASTÆ*, hoc eſt, Silentiarii: ſic enim ſolitarios, eremicolas, & incluſos vocat.

c *Topographia Chriſt. lib.* 3 *p.* 178. *Vide ſuprà hoc tom. pag.* 92.

8. Monachorum & Clericorum mores, Barſumæ Babæique opera corrupti.

Sanctiſſimam tamen monachorum diſciplinam diſſeminata apud eos populos quinto ſeculo exeunte Neſtoriana hæreſis contaminavit. Barſumas Niſibenæ Eccleſiæ incubator, qui ſacrilegas nuptias cum Mammæa [d] moniali celebraverat, in conciliabulo [e] Seleucienſi habita anno Chriſti 485. *Synodicam ſcripſit, in qua Sacerdotibus, Monachiſque, qui ſeipſos continere nequirent, poteſtatem nubendi faciebat*. Hanc impuram legem decreto & opere confirmarunt qui poſt Barſumæ interitum Neſtorianis præfuere quinque Patriarchæ, Babæus, ſcilicet, Silas, Eliſæus, Narſes, & Paulus: & Babæus quidem [f] in Conciliabulo anni 499. *conſtituit, ut Catholico & inferioribus ſacerdotibus atque Monachis unicam uxorem ducere & liberis procreandis operam dare in poſterum concederetur*. Reliqui, quos modo memoravi, Babæi ſucceſſores non ſolum id decretum probarunt, ſed uxores etiam habuerunt, ut ex Amri hiſtoria liquet. Hinc monachorum etiam corruptum eſt inſtitutum, cœperuntque aut cœnobia in lupanaria convertere, aut cellis relictis abdicatoque monaſtico habitu ad nuptias pro libitu tranſire.

d *Tom.* 3. *p.* 67.
e *Tom.* 3. *p.* 394. *Suprà hoc tom. pag.* 178.

f *Tom.* 3. *p.* 430. *Suprà hoc tom. pag.* 180.

9. Marabas Clericos, Abraham verò monachos ad priſtinam diſciplinam reduxit.

Eam eccleſiaſticæ atque monaſticæ diſciplinæ corruptelam exterminare aggreſſi ſunt Mar-Abas Patriarcha, & Abraham monachorum pater. Et Marabas quidem, qui ab anno 536. ad annum 552. Neſtorianis præfuit, Clerum ſecularem in ordinem redigere volens, coacta anno 544. Synodo, *vetuit, ne Epiſcopus aut Patriarcha fieret omnino, qui uxorem haberet*. Abraham verò ut collapſos monachorum mores reformaret, ex Ægypto, ubi monaſticum habitum induerat, in Aſſyriam regreſſus, cœnobium in monte Izlenſi fundavit, in quo non exteriorem tantum veſtem capitiſque tonſuram monachis reſti-

g *Tom.* 2. *p.* 412.

reſtituit; ſed eas etiam ab illis coli voluit virtutes, quæ veros Aſcetas efficiunt: ut in ejuſdem vita narrat Thomas Margenſis lib. 1. cap. 4. *Quum Abraham Scetenſem eremum petiiſſet, Aſceticæ vitæ ſchema ibi accepit. Tùm divino juſſu in Aſſyriam regreſſus, abditam ſpeluncam incoluit in monte Izla apud Niſibin urbem, ubi ſtatim hominibus cœpit innoteſcere: nam ad hunc finem ab æterna præſcientia deſtinatus fuerat, ut multis cauſa communium bonorum fieret, perque ipſum Patres inſtituerentur, qui primi omnium celeberrima in regionibus Perſarum, Aſſyriorum, Babyloniorumque cœnobia erant fundaturi. Quum igitur velut electorum aromatum odor, fama virtutum ejus in univerſam terram pervulgata eſſet, convenerunt ad ipſum plures Aſcetæ: & diſtinctum nobis ſchema ipſe oſtendit, atque inſtar coronæ præcepit caput eorum diſcipulorum tonderi, qui ſacrum hujuſmodi inſtitutum amplectuntur.* Fuit Abraham patria Caſcarenſis, & florere cœpit ab anno 500. nimirùm ex quo Barſumas & Babæus impuram illam legem tulerant, ut monachorum clericorumque mores corrumperent, ille reparandæ antiquæ diſciplinæ operam dedit. Amrus in vita Babæi. *Per ea tempora innotuit Mar Abraham Caſcarenſis, præſtantium monachorum pater: qui Niſibin profectus, in Schola habitavit unàcum Abrahamo Mar Narſetis diſcipulo. Deinde Hirtam migravit, cujus incolas ab idolorum cultu reduxit. Mox Ægyptum & montem Sinai petiit, ut à monachis illis benedictionem acciperet. Demum in montem Izlam ſeceſſit ab hominum commercio remotus, habitavitque in ſpelunca quadam, ubi herbis ſponte naſcentibus vitam ſuſtentavit. Eum miracula patraſſe ferunt, ob quæ ad illum plures monachi confluxere, ipſeque primus fuit qui tonſuram præſcripſit, hominiſque habitum mutare juſſit.* Et in vita Marabæ: *Diebus ejus floruit Abraham Caſcarenſis monachus, philoſophicis ſcientiis & virtutibus aſceticis conſpicuus, cujus tempore Regulæ monaſtices in Perſide innotuere. Hic enim diſcrimen poſuit monachorum inter habitum & hæreticorum: cœnobia præterea cellaſque ordinavit, quæ olim inſtar communium ædium erant. Quum autem in ſpelunca quadam in regione Hazæ aliquandiu habitaſſet, Hieroſolymam petiit, inde ſanctos in Ægypto viſitavit: demum in priſtinum locum ſuum regreſſus, ibi triginta annos commoratus eſt, modico pane oleribuſque vitam ſuſtentans. Denique in boreales terras progreſſus, incolas ab idolorum cultu ad Chriſtianam fidem adduxit, poſtquam multa ab iis populis ſupplicia paſſus fuiſſet, doctrinamque ſuam editis miraculis confirmaſſet. Porrò multas exſtruxit eccleſias, librumque conſcripſit de monaſtico regimine, mortuuſque eſt in Haza. Cadaver in arca incluſum noctu ſurreptum fuit, & in oppidum ejus Caſcaram deportatum.* Oſſa Abrahæ in cœnobium Dorkenenſe poſtea tranſlata, in Tigrim fluvium juſſu Motuaccheli Chaliphæ circa annum Chriſti 852. temporibus Theodoſii Patriarchæ pro-

projecta fuere, eodem [a] Amro teſte. Spelunca autem, ubi ille per triginta annos in regione Hazæ commoratus fuerat, in monaſterium converſa eſt à Jobo ipſius diſcipulo, quemadmodum idem Amrus [b] refert in hæc verba. *Jobus ejuſdem diſcipulus ſpeluncam ipſius in cœnobium convertit, quod etiamnum cœnobium Jobi appellatur. Hic autem Jobus ex Ardaſciro urbe oriundus patrem habuit mercatorem admodum locupletem, qui Xenodochium exſtruxerat. Quumque in morbum aliquando incidiſſet, ſeculi vanitatem contemplatus, ei ſe abrenunciaturum vovit, ubi convaluiſſet. Itaque recuperata valetudine, Abrahamum adiit, apud quem tonſuram accipiens, regulas monaſticæ vitæ didicit. Tùm cœnobium ſancti Abrahami Netpharenſis petiit, & hujus Abrahæ ſermones, necnon regulas ſancti Abrahæ Caſcarenſis è Syriaco in Perſicum ſermonem tranſtulit.* De Netpharenſis [c] ſermonibus dictum eſt Tom. 1. & 3. De regulis verò Abrahæ Caſcarenſis mox ſermo erit. Interim obſervandum eſt, Marabam ipſum, qui, ut ſuprà dixi, ab anno 536. Neſtorianis Patriarcha præfuit, Abrahæ diſcipulum fuiſſe, ejuſque habitum monaſticum in monte Izlenſi induiſſe, ut ex Coſma Indicoplevſta Marabæ æquali ſuprà [d] notavi.

Jobi cœnobium in Haza.

Abrahæ Netphareni cœnobium.

a Tom. 3. p. 510.

b Tom. 3. p. 432.

c Tom. 1. p. 463. Tom. 3. pag. 191.

d Hoc tom. pag. 406.

§. II.

Monachatus apud Syros Neſtorianos reſtitutus & auctus.

1\. Cœnobium Abrahæ in monte Izlenſi apud Niſibin, ubi monaſtica diſciplina refloruit.

ITa monachatus apud Syros, Aſſyrios, Perſaſque in priſtinum ſplendorem Abrahæ opera ibi reſtitutus fuit, ubi olim ab Eugenio fundatus fuerat; *in Izlenſi* ſcilicet *monte apud Niſibin* Meſopotamiæ urbem: etſi enim alia per eas regiones monaſteria viſerentur; non alibi tamen, quàm in cœnobio Izlenſi religioſum inſtitutum incorruptum vigebat, quum in reliquis propter impuras Barſumæ Babæique ſanctiones vel feminarum contubernia licerent, vel ſchema ſeù ſacer monachorum habitus capitiſque tonſura deſideraretur. Hinc [e] Margenſis de Izlenſi monaſterio rectè pronunciavit: *Quemadmodum qui olim externam Græcorum philoſophiam addiſcere & comparare cupiebat, Athenas celebrem Philoſophorum urbem petebat: ita qui ſpirituali philoſophiæ operam navare ſatagebat, ad ſacrum magiſtri noſtri Mar Abrahæ cœnobium proficiſcebatur, ſeque filium ejus profitebatur.* Ejus cœnobii hiſtoriam idem [f] Margenſis deſcribit. Præfuere illi poſt Abrahamum Archimandritæ [g] Dadjeſus, & Babæus. Exſtant etiamnum conſcriptæ pro cœnobitis Izlenſibus [h] ab Abrahamo Regulæ XI. à Dadjeſu Regulæ XIII. & à Babæo Regulæ XXV. Jeſujabus Adjabenicus diverſas [i] epiſtolas ad monachos illos dedit,

quum

e Hiſt. monaſt. lib. 1. cap. 4.

f Tom. 3. à pag. 467.

g Tom. 3. p. 88. 98.

h Tom. 3. p. 97. 342. 343.

i Tom. 3. p. 140. 141.

quum Ninives Epiſcopus eſſet: primam ſcilicet ad Babæum eorum Archimandritam: decimam ad Abibum ceteroſque Fratres de morte ejuſdem Babæi: undecimam ad eoſdem de dilatione reſponſi, & de infauſto nuncio, quod nimirum diſſenſio inter ipſos circa Archimandritæ electionem orta eſſet: decimam ſextam Abibo, Dazunuæo, Gregorio, Lucæ, Razjeſu, Stephano, Jazdino, Barduco, & Simeoni cœnobii Abrahæ in monte Izlenſi monachis, quos inter alioſque ejuſdem monaſterii monachos, inſtigante quodam Iſaaco, diſſenſio exarſerat, adeo ut è cœnobio illos ejecerint. Quum autem ad Patriarchalem dignitatem promotus fuit, idem [a] Jeſujabus binas literas ad monachos cœnobii Izlenſis ſcripſit. Narſes [b] Babæi diſcipulus, magiſtrum in ejuſdem monaſterii præfectura excepit. Timotheus verò Patriarcha [c] illud privilegio exemptionis donavit. Ex eodem monaſterio prodiere [d] Maremes, & Joſue Barnun, qui Neſtorianorum Patriarchæ fuere: prodiere etiam quotquot [e] ex occaſione diſſidii ſub Babæo Archimandrita inter monachos orti, in diverſas regiones profecti ſunt, cœnobiaque à Margenſi memorata, de quibus mox ſermo erit, condiderunt. Stabat Izlenſe cœnobium [f] anno Chriſti 1222. quo Jeſujabus Metropolita Niſibenus apologiam adverſus Ignatium Jacobitarum Patriarcham ad Saidum Neſtorianum Diaconum ſcripſit. Aliud ab hoc Izlenſi eſt ejuſdem *Abrahæ cœnobium*, haud procul ab urbe Moſul ad Tigrim poſitum, quod [g] aliàs dicitur *cœnobium S. Gabrielis*, *cœnobium S. Michaëlis*, *cœnobium SS. Gabrielis & Michaëlis*, *cœnobium SS. Gabrielis & Abrahæ*, *cœnobium Sedis*, *& cœnobium Superius*: idemque ab Ebedjeſu [h] Patriarcha, qui ibi monachum egerat, privilegio exemptionis donatum legitur.

Abrahæ cœnobiū ad Tigrim, quod & Gabrielis & Michaëlis dicitur.

a Tom. 3. p. 143.
b Tom. 3. p. 145. 455.
c Tom. 3. p. 343.
d Tom. 2. p. 420. 435.
e Tom. 3. p. 468. 469.
f Tom. 3. p. 300
g Tom. 3 p. 485. *Vide ſuprà pag* 628.
h Tom. 3 p. 344. & 618.

2. Ex monaſterio Izlenſi coloniæ in diverſas regiones deductæ.

Nonageſimo circiter poſt fundatum Izlenſe monaſterium anno, plures inde in Meſopotamiam, Aſſyriam, & Perſidem deductæ fuerunt Coloniæ. Cauſam deſcribit Margenſis. Quum enim Babæus illius cœnobii Archimandrita Jacobum unàcum nonnullis flagitioſis monachis expuliſſet, exorto inter monachos & Archimandritam tumultu, complures cœnobitæ ex monte Izlenſi ſponte abeuntes, in diverſas regiones ſeſe contulere, ubi Aſceteria circa annum Chriſti 596. condiderunt. *Paucis poſt annis*, inquit [i] Margenſis, *ab exorta videlicet, quam dixi, vexatione, ſanctus magiſter noſter Mar Elias, & Mar Ananjeſus ejus ex ſorore nepos Niniven profecti ſunt ad beatum Abbatem Joannem ſeniorem, qui à ſancto magiſtro noſtro Abrahamo illuc miſſus fuerat, treſque viri iſti collata opera ſacrum hoc cœnobium condiderunt. Abbas ſimiliter Benjaminus, & Petrus, Pauluſque, ac Joannes, & Adadus, & Iſai ad conventum Bethabenſem venerunt. Abbas verò Jacobus alter ad Abbam Habiſam perrexit. Abbas autem Joannes ad Nechel: & Uchamas & Sebochtes ad Beth-Zabde. Abbas Sabaroës Arzunum profectus, ibidem* mo-

i Tom. 3. p. 469.

monaſterium conſtruxit. Magiſter quoque noſter Sabarjeſus abiit in cœnobium Abæ Sapphiræ: & Abbas Joannes Adramas in Daſen. Abbas itidem Zachajeſus & magiſter noſter Abrahamus in Daſen profecti, ſacra cœnobia condidere. Alii ſimiliter in alias partes migrantes, aſceticum inſtitutum monaſteriis conſtructis propagarunt. Ita factum eſt, ut divina adjuvante gratia, prædictorum monachorum diſceſſus atque diſſipatio, quæ perturbationem & contentionem externa ſpecie præferebat, ad ſinceram concordiam poſtremo & communionem reflueret, omneſque Orientis terræ ſacris ædibus, cœnobiis, & monachorum cellis complerentur. Quæ igitur per eam occaſionem ædificata ſunt cœnobia, hæc numerantur.

Bethabenſe Jacobi cœnobiũ.

Primum, omniumque celeberrimum, *Jacobi in Beth-Abe.* Arabes دير باعابا *monaſterium Ba-Abe* vocant. Fuit autem *Bithaba* Aſſyriæ oppidum in media regione poſitum ſub monte Niphate, de quo Ptolemæus lib. 6. Geograph. cap. 1. & Cellarius lib. 3. cap. 17. pag. 768. Illuc Jacobus ex monte Izlenſi profectus, cœnobium condidit, adhibitis ſociis Benjamino, Petro, Paulo, Joanne, Adado, Iſai, Joſepho, Abrahamo, Sergio, Jeſujabo, & Kamjeſu: & diſcipulos quidem habuit octoginta; monachorum poſtea numerus ad tercentum & amplius excrevit. Ejus cœnobii [a] hiſtoriam Thomas Margenſis deſcripſit: cui poſſeſſiones plurimas Jeſujabus & Gregorius [b] Patriarchæ reliquere. Jeſujabus Gadalenſis [c] privilegio exemptionis illud donavit: Zachajeſus autem, qui & Jeſuzacha, ædificatum à ſe monaſterium, quod Beth-Raban dicitur, eidem [d] conjunctum voluit. Abbates Bethabenſes [e] fuere Jacobus, Joannes, Paulus, Kamjeſus, Baraz-Surinus, Barſumas, Gabriel, Georgius Bethſajadæ, Sama, Nathanaël, Saliba, Gabriel Sephruna, Joſephus, Joannes, Acha, Jeſujabus, Babæus, Cyriacus, Abraham Margenſis, & Ananjeſus Sumaka. Epiſcopos, Metropolitas & Patriarchas, qui inde prodiere, enumerat [f] Margenſis.

a *Tom.3. à pag.* 470.
b *Tom.3. p.*462.
c *Tom.3. p.*344.
d *Tom. 3. p.*255.
e *Tom.3. p.* 126. 218. 474. 476. 477. 478. 479. 480. 482. 487. 489. 492. 508. 617.
f *Tom. cit. pag.* 480. 488.

Eliæ ſeù Saidi in Ninive. Manſoris apud Moſul.

2. *Eliæ*, ſeù *Saidi in Ninive* civitate, fundatum [g] ab Elia, Ananjeſu, & Joanne ſeniore. Amrus in vita [h] Jeſujabi Arzunitæ: *Elias fundator cœnobii Saidi in Moſul.* Joſue Barnun Patriarcha, & Zacharias Anbaræ Epiſcopus monaſticum inſtitutum ibi coluerant. Idem [i] Joſue Patriarcha privilegio exemptionis illud donavit. Abbates [k] ei præfuere Mares Tobi, & Ebedjeſus Abuſaidus, quorum primus Patriarcha fuit, alter Moſulanus Metropolita. *Manſoris* monaſterium in eadem regione, eodemque quo *Saidi* cœnobium tempore, conditum fuiſſe, auctor eſt [l] Abulpharagius.

g *Tom.3. p.*469.
h *Tom.2. p.*415. 435. 449.
i *Tom.3. p.* 344.
k *Tom.3. p.*263. 264. 618.
l *Tom.2. p.* 415.

Habiſæ & Jacobi.

3. *Habiſæ*, fundatum à cognomine Abba Habiſa, & Jacobo, ut ſuprà ex Margenſi dictum eſt. Joannes Patriarcha privilegium exemptionis ei [m] conceſſit.

m *Tom.3. p.* 344.

Nechelæ Joannis.

4. *Nechelæ*, ſeù *Anchalæ*, qui [n] pagus erat ad Margenſem Epiſcopatum olim ſpectans, poſtea Daſenenſi attributus, fundatum [o] à Joan-

n *Tom.3. p.*484.
o *Tom.2. p.*415. *To.3. p.*255. 469.

Joanne. Gabrielis [a] cœnobii Nechelæ monachi nomen in urnam relatum fuit, quum Joannes Nazuch Patriarcha creatus eſt. Anchalæ vicum in regione Niſibena memorat [b] Abulpharagius.

a *Suprà hoc tomo pag.657.*
b *Tom.2.p.452.*

Chamulæ in Beth-Zabde.

5. *Beth-Zabdæ* apud Camulenſem pagum, monaſterium [c] olim à Joanne conditum, poſtea [d] ab Uchama, & Sebochte inſtauratum. In regione Amadia [e] Comenſe cœnobium ab Amro ponitur, eidem Uchamæ inſcriptum.

c *Suprà hoc tomo p.865.*
d *Tom.3.p.255. 275.469.*
e *Tom.2.p.418.*

Arzuni Saharoæ.

6. *Arzuni* à Saharoë [f] ſeù Siroë conditum. Aliud Arzuni [g] cœnobium temporibus Xenajæ exſtabat, qui ad ejus monachos epiſtolam ſcripſit.

f *Tom 2.p.415. Tom.3.pag.255. 469.*
g *Tom.2.p.45. 111.*

Abæ Sapphiræ: aliàs Kokæ, Dakukæ, Sabarjeſu, & Ezechielis.

7. *Abæ* [h] *Sapphiræ*, hoc eſt, Silvæ pulchræ, Sabarjeſu poſtea appellatum. Idem Sabarjeſus [i] condidit cœnobium *Kokenſe*, quod ab Ezechiele Chodahæ diſcipulo inſtauratum, *Ezechielis* ipſius nomen præfert, & modo ܒܝܬ ܩܘܩܐ *Beth-Kokæ*, modo ܕܩܘܩܐ *Dakukæ* monaſterium dicitur. Sabarjeſus alter cognomento Roſtamus [k] ex Bethabenſi ad Kokenſe cœnobium tranſiit: ubi temporibus Gabrielis Birthenſis Archimandritæ clarebant [l] Abbates Sabarjeſus Caphipha, Ebedjeſus Cartuæus, & Gabriel. Titus [m] ejuſdem loci Abbas ab Elia tertio Adjabenicus & Moſulanus Metropolita creatus eſt. De Sabarjeſu Kokenſi [n] exſtat carmen Syriacum. Monaſterio [o] Ezechielis Kokenſis à Joanne Patriarcha privilegium exemptionis conceſſum legitur.

h *Tom.3.p.255. 469.*
i *Tom.2.p.418.*
k *Tom.3.p.455. 468.*
l *Tom.3.p. 500.*
m *Tom.2.p.450.*
n *Tom.1.p.582.*
o *Tom.3.p.344.*

Beth-Raban, aliàs Zachajeſu, & Gaſæ apud Daſenam.

8. *Daſenæ*, aliàs [p] *Gaſæ*, cœnobium conditum à *Raban Zachajeſu*, qui ex Izlenſi monte in Daſenam Aſſyriæ oppidum perrexit: ex conditoris nomine [q] dictum *Beth-Raban*, & monaſterium *Zachajeſu*, ſeù *Jeſuzachæ*. Floruit Zachajeſus temporibus Babæi Archimandritæ Izlenſis, & Jacobi Archimandritæ Bethabenſis: uſus eſt autem in ſuo cœnobio condendo opera Joannis Adramæ, & Abrahami, quorum meminit Margenſis hiſtor. monaſt. lib.1. cap. 14. Abrahamus verò Zachajeſum in præfectura excepit: quumque inde jam ſenex propter nimium regionis Daſenæ frigus ad monaſterium Bethabenſe veniſſet, ob nominis ejus famam utrique monaſterio præfectus fuit, & Bethabenſi ſcilicet, & Beth-Rabanenſi. *Utriuſque autem Conventus*, ut inquit Margenſis lib. 2. cap. 19. *unum œconomum, rectorem, proviſoremque eſſe voluit, ita ut neque illi abſque juſſu œconomi, qui ex hoc cœnobio eligebatur, quidquam agerent; neque hi mandatis œconomi, qui ex illo Conventu deſignabatur, obſiſterent: id verò ad laudem Dei univerſos excitabat, ejuſque rei fama in cunctis hujuſce regionis cœnobiis vulgata eſt. Nam uterque, Raban ſcilicet Jacobus, & Raban Zachajeſus, ex ſacro illo montis Izlenſis cœnobio prodierat: neque in hoc negotio diſſenſio ulla, aut diſſidium inter cœnobitas erat. Quum itaque tempore ſuo beatus quoque Mar Abrahamus exacta præfectura ex hoc mundo decedens,* con-

p *Tom.3.p.255. 455.469.*
q *Tom.3.p.216. 631.*

conditus fuiſſet, idem ordo poſt ipſum diu manſit, ut ſcilicet unus idemque œconomus & rector ambo illa ſacra cœnobia gubernaret.

Joannis Dilumitæ.

Joannes Dilumita, & David Epiſcopus, monachi Beth-Rabanenſes [a] fuere: Vixit autem Joannes Dilumita ſub Ananjeſu Patriarcha, conditque cœnobium, ubi Sedes eſt, teſte [b] Amro.

a Tom.3.p. 181. 185. 218.
b Tom.2. p.425.

Barhadbeſciabæ in Hadud.

9. *Barhadbeſciabæ* apud Hadud pagum. Fuit Barhadbeſciaba [c] primum monachus Izlenſis, deinde Bethabenſis, mox in vallem ſuprà Hadud pagum, unde oriundus erat, exſtructo cœnobio, ibi deceſſit. Amrus [d] illum Saarani montis incolam vocat. Jeſujabus Adjabenus [e] quum Metropolita eſſet, epiſtolam ſcripſit *Barhadbeſciabæ Archimandritæ ceteriſque monachis*.

c Tom.3.p. 470.
d Tom.3. p.451.
e Tom.3. p.142.

Phughitæ.

10. *Phughitæ* cœnobium, in quo Jonas [f] monachis illis præfuit, qui ex Izlenſi monte ejecti fuerant.

f Tom.3. p. 470.

In montibus Zinæo, & Janan.

11. *Abrahæ & Joſephi* [g] *in monte Zinæo*. Ambo fuerant monachi in Bethabe; quum autem Jacobus illius cœnobii fundator è vivis exceſſiſſet, in montem Zinæum ſeceſſere, Margenſi [h] teſte. Amaleontius & Ammonius [i] ibidem claruere; In monte verò *Janan* Abibus & Jacobus fratres.

g Tom.3. p.227. 474.
h Lib. 1. hiſtor. monaſt. cap. 32.
i Tom. 3. p.462. 500.

Jeſujabi in Riſcia. Nirbæ Beth-Gazæ, & Saphi apud Riſciam.

12. *Jeſujabi in Riſcia* oppido regionis Garmæorum. Vixit Jeſujabus [k] temporibus Sabarjeſu Patriarchæ. Eidem cœnobio poſt fundatoris obitum præfuit [l] Jacobus Nuhadrenſis, qui ex Bethabe illuc ſeſe contulerat. Apud eundem pagum Riſciam præter cœnobia ſeptem Epiſcoporum, & aliorum monachorum, de quibus ſuprà, memorantur etiam monaſteria [m] *Nirbæ Beth-Gazæ*, & *Nirbæ Saphi*, ubi monachi claruere Phetion, Comana, & Maanes. Joannes Nazuch antequam ad Patriarchalem dignitatem evectus fuiſſet, monachus fuerat & Archimandrita [n] *cœnobii Jeſujabi in ditione Nuhadrenſi*, quod & [o] *Scezenſe* appellatur, & privilegium exemptionis ab eodem Joanne obtinuiſſe dicitur. Aliud [p] *Jeſujabi* monaſterium apud Moſul celebre eſt, quod & *Bar-Koſræ* cœnobium vocatur, eſtque Sedes Metropolitani Moſulenſis, teſte Amro. Floruit autem Jeſujabus Bar-Koſinus, ſive Bar-Koſra, temporibus Ezechielis Patriarchæ.

Jeſujabi in Sceza apud Nuhadram.

Jeſujabi Bar-Koſræ apud Moſul.

k Tom.2. p.415.
l Tom.3. p. 475.
m Tom.3.p.500.
n Tom.3.p.618.
o Tom.3.p.344.
p Tom.2. p.414. Tom. 3. p. 230. & ſeq.

Churcomenſe, ſive Zapharanenſe Aphnimarani apud Moſul.

13. *Aphnimarani* cœnobium in ditione Moſulana, quod & [q] *Churcomenſe* ſeù *Zapharanenſe* dicitur, hoc eſt, Croceum. Illud [r] Joannes Patriarcha privilegio exemptionis donavit. Vixit Aphnimaranus ſub Jeſujabo Gadalenſi Patriarcha. Bardaira ejus [ſ] cœnobii Abbas & Mar Atkenus monachus à Margenſi laudantur.

q Tom.2.p.422. Tom. 3. p. 187. 207.
r Tom.3 p.344.
ſ Tom. 3. p.217. 477. 501.

Beth-Sajadæ.

14. *Bethſajadæ* [t] à Georgio olim Bethabenſi Abbate conditum, *Beth-Sajaræ* aliàs dictum, ab Ebedjeſu Patriarcha privilegium exemptionis habuit. Ibi Abraham claudus monachum egit.

t Tom.3. p. 181. 194. 201. 218. 344.

Joſephi, Aaronis, Phetionis, & Bauthæ apud Baladam.

15. *Joſephi* apud [u] Baladam in ditione Avanæ, qui Nuhadræ pagus eſt. Fuerat autem Joſephus cœnobii Bethabenſis Archimandrita temporibus Salibazachæ Patriarchæ: mox abdicata præfectura, ad monaſterium Baritæ ſe contulit; indeque etiam profectus, Bala-

u Tom.3. p.477.

denſe

denſe cœnobium fundavit. Tria [a] alia juxta Baladam monaſteria memorantur: *Aaronis*, ſcilicet, *Phetionis*, & *Bauthæ*. Emmanuel [b] Patriarcha cœnobio Joſephi, ubi monachus fuerat, privilegium exemptionis conceſſit.

a Tom. 2. p. 415. Tom. 3. pag. 207. 209. 211. 490. 557.
b Tom. 3. p. 344. 617.

Baritæ ad Tigrim.

16. *Baritæ* [c] cœnobium ad Tigrim, cujus Eccleſiam Jeſuſabranus Ninives Epiſcopus inſtauravit. Claruit Barita Jeſujabo Adjabeno & Ananjeſu Patriarchis, monachumque antea egerat in monaſterio Salibæ juxta Haiglam pagum ad Tigrim. Joſephus ibi monaſticam vitam duxerat, antequam cœnobium ſuum Baladenſe fundaret.

c Tom. 2. p. 415. Tom. 3 p. 218. 458. 468. 469. 471. 473. 477. 500.

Barturæ in Sigara.

17. *Barturæ* in monte Sigaræ, fundatum à Joanne [d] Bartura, qui ſub Jeſujabo Arzunita claruit. Salomon [e] Bar-Garaph ibi monachum egit; Marcus [g] autem Abbas præfuit. Jeſujabus [f] Gadalenſis cœnobium Barturæ unàcum Bethabenſi, exemptionis privilegio decoravit.

d Tom. 2. p. 415.
e Tom. 3. p 459. 470.
f Tom. 3. p. 501.
g Tom 3. p. 344.

Abimelechi apud Niſibin.

18. *Abimelechi* apud Niſibin, fundatum [h] temporibus Ezechielis Patriarchæ, qui ab anno 567. ad annum 580. Neſtorianis præfuit.

h Tom. 2. p. 413.

Saporis in Huzitide.

19. *Saporis* in regione Huzitarum. Claruit autem [i] Sapores ſub Jeſujabo Arzunita. Ibi monachi [k] fuere Joannes Marthæ Patriarcha, & Iſaac Epiſcopus Suſæ.

i Tom. 2. p. 415.
k Tom. 2. p. 422. Tom. 3. pag 615.

Simeonis apud Senam.

20. *Simeonis* apud Senam ad ripas Tigris urbem, cujus [l] cœnobii Archimandrita Subchalmaranus, & monachus Mares à Margenſi laudantur. Ibi [m] Surinus ſepultus fuit, & Salomon Hadathæ Epiſcopus, Chaliphæ juſſu, fuſtibus cæſus. Alterum juxta eandem civitatem monaſterium, *Beth-Gomes* appellatum, in hiſtoria monaſtica ejuſdem Margenſis [n] occurrit.

Beth-Gomes apud Senam.

l Tom. 2. p. 422. Tom. 3. pag. 225. 494
m Tom. 3. pag. 168. 207.
n Tom. 3. p. 495.

Gabrielis in Charſa.

21. *Gabrielis* in Charſa, ab Iſraele [o] Patriarcha privilegio exemptionis ornatum: cui Abibus [p] Abbas temporibus Thomæ Margenſis præerat. Amrus in vita Sabarjeſu, qui Jeſujabum Arzunitam excepit, meminit [q] *Gebrunæ* fundatoris cœnobii *Karæ*.

Gebrunæ in Kara.

o Tom. 3. p. 344.
p Tom. 3. p. 494.
q Tom. 2. p. 415.

Jobi, Neſtorii, & Marganæ in Adjabena.

22. *Jobi*, *Neſtorii*, & *Marganæ* cœnobia [r] in Adjabena, temporibus Timothei Patriarchæ à Jaale quodam Arabe everſa.

r Tom. 3. p. 494.

Birthæ in regione Margenſi.

23. *Birthæ* cœnobium in regione Margenſi à Cypriano [ſ] fundatum, cui præfuere Abbates idem Cyprianus, Paulus, & Gabriel: monachi verò ibidem morabantur quinquaginta ſub Cypriano, & quadraginta ſub Gabriele.

ſ Tom 3. p. 495. 498. 500.

Malbadi apud Sauram.

24. *Malbadi* apud Sauram ditionis Birthæ pagum. Hoc cœnobium paulò poſt corruiſſe teſtatur [t] Margenſis.

t Tom 3. p. 500.

Ananjeſu, Melechjeſu, & Bochtjeſu apud Hadathã.

25. *Ananjeſu* [u] apud Hadatham ad Tigrim fluvium. Ibidem cœnobium [x] *Barkæ* à Margenſi laudatur, quod à Sede Hadathenſi ablatum, Adjabenicæ attribuiſſe Maranames perhibetur. Melechjeſus [y] temporibus Maremæ Patriarchæ illud fundaverat. Bochtjeſus alterum ſub Salibazacha juxta Hadatham [z] condidiſſe narratur: ter-

u Tom. 3. p. 501.
x Tom. 3. p. 484. 485.
y Tom. 2. p 420.
z Tom. 2. p. 430.

Beth-Halæ, ſive Chodahæ apud Hadatham.

Chodahæ in Maare vico.

tertium verò Chodahes ſub Jeſujabo Gadalenſi, cui nomen [a] *Beth-Hale*, *Ba-Hale*, & *Dair-Tin*, hoc eſt, *cœnobium luti*, impoſitum. Huic Manſores Chalipha ex publico ærario reditus aſſignavit. Abraham [b] ibidem monachus fuit. Alterum ejuſdem Chodahæ cœnobium *in monte Izlenſi* [c] *apud Maare vicum*, de quo exſtat [d] carmen Syriacum. Vixit autem [e] Chodahes, ſeù Chodaves, temporibus Jeſujabi Gadalenſis, Maremæ, Jeſujabi Adjabeni, & Georgii Patriarcharum; obiitque decrepita ætate. Illum magiſtrum habuit Ezechiel cœnobii Kokenſis fundator, Margenſi [f] teſte.

Hormiſdæ apud Alcus.

26. *Hormiſdæ* [g] cœnobium in Aſſyria apud Alcus pagum, millibus paſſuum ferè octo ab Ninive diſſitum: *Hermetis* aliàs appellatum. Ibi [h] Joannes Sulaca cœnobitarum plus minus quinquaginta Archimandrita fuerat, antequam Chaldæorum Patriarcha crearetur. Sendaja & Elias in eodem [i] monaſterio vitam religioſam duxere ſub Mari, & Joanne Nazuch Patriarchis. Eidem exemptionis Privilegium [k] Joannes Catholicus conceſſit. Fuit autem Hormiſda gente Perſa, Chodahæ æqualis, vixitque circa annum Chriſti 630. ſub Jeſujabo Gadalenſi; vulgo [l] *Rabban Hormizd* appellatus.

Georgii in Maru.

27. *Georgii* [m] *in Maru* cœnobium conditum temporibus Salibazachæ Patriarchæ.

Stephani in Segeſtana.

28. *Stephani* [n] *in Segeſtana*, ſub eodem Salibazacha.

Sabarjeſu in Vaſeta.

29. *Sabarjeſu* in urbe Vaſeta, conditum [o] ſub Phetione Patriarcha, qui Salibazacham excepit. Ibi monachus fuit [p] Iſraël, antequam Patriarchalem dignitatem obtineret. In eodem cœnobio morati ſunt [q] Patriarchæ Maraba ſecundus, & Joannes Narſetis. Sub Ebedjeſu Aredi anno Hegiræ 477. ibidem exſtructum fuiſſe Mahometanorum delubrum, auctor eſt [r] Amrus.

Timothei in urbe Bagdado, aliàs Caliljeſu, & Catholici.

30. *Timothei* [ſ] in urbe Bagdado cœnobium, à Timotheo Patriarcha exſtructum, quod *Caliljeſu* & *Catholici* nomen obtinuit: à Mahometanis ſub Joanne Narſetis direptum. Emmanuel ejus cœnobii [t] Archimandrita ab Elia ſecundo ordinatus fuit Naamaniæ, Nili, & Badarajæ Epiſcopus.

Zeitunæ in Raka.

31. *Zeitunæ* [u] in urbe Raka, ſeù Callinico cœnobium, cujus monachum Saporem Joannes Narſetis Patriarcha ordinavit Gandiſaporenſium Metropolitam.

Cœnobia in Arabia, Media, & Chataja.

Hæc monaſteria apud Syros Scriptores occurrunt. Alia alibi extitiſſe, certum eſt; nam Jeſujabus Adjabenicus [x] monachis in Cataræorum regione in Arabia conſtitutis binas literas ſcripſit. Cœnobium ſancti Dadæ apud Sidoſam in agro Tabrizenſi in Media anno Chriſti 1474. Gabriel monachus Syrus Jacobita petiiſſe [y] narratur. In civitate Maraga regni Perſarum monachos fuiſſe, Jaballaha [z] Patriarcha in Epiſtola ad Benedictum XI. data anno 1304. teſtatur. Jaguritarum [a] monachorum meminit auctor vitæ Gregorii Barhebræi ad annum Chriſti 1281. quorum unus fuit Barſumas, de quo ſuprà

a *Tom.* 3. *p.* 156. 160. 204. 205. 207.
b *Tom.* 3. *p.* 205.
c *Tom.* 3 *p.* 205. 284.
d *Tom.* 1. *p.* 582.
e *Tom.* 2. *p.* 418. *Tom.* 3. *pag.* 152. 204. 205.
f *Hiſtor. monaſt. lib.* 1. *cap.* 31.
g *Tom.* 1. *p.* 525. 528.
h *Tom.* 1. *p.* 525. *Tom.* 3. *pag.* 621.
i *Amrus in vit. Patriarch. cap.* 59 61. *Suprà hoc tom. pag.* 657.
k *Tom.* 3. *p.* 344.
l *Tom.* 2. *p.* 418. *Tom* 3. *pag.* 276.
m *Tom.* 2. *p.* 430.
n *Ibidem.*
o *Tom.* 2. *p.* 431.
p *Tom.* 3. *p.* 618.
q *Tom.* 2. *p.* 439. *Tom.* 3. *pag.* 158.
r *In vit. Patriarch. cap* 66.
ſ *Tom.* 2 *p.* 434. 439. *Tom.* 3. *pag.* 161. 506. 618. *Suprà hoc tom. pag.* 629.
t *Tom* 2. *p.* 449.
u *Amrus in vit. Patriarch. cap.* 52.
x *Tom.* 3. *p.* 143.
y *Suprà hoc tomo pag.* 148.
z *Ibid. p.* 129.
a *Tom.* 2. *p.* 257.

ſuprà [a] dixi. Sunt autem Jaguritæ [b] populi Chatajæ ſeù Sinæ borealis: unde ortum duxit [c] monachus ille Sinenſis, qui cum Abrahamo Baſſorenſi diſputationem habuit.

a Hoc Tom. pag. 116.
b Ibid. pag. 470. & ſeq.
c Ibid. pag. 524.

§. III.

De Monialibus.

I. Qui Monachorum, iidem & Monialium parentes fuere in Ægypto, Palæſtina, Syria, Meſopotamia, Ponto, & Cappadocia.

UT Monachorum, ita & Monialium parentem primum auctoremque fuiſſe Antonium, rectè Thomaſſinus [d] pronunciavit. Nam ſoror Antonii in ejus ſtatim veſtigia ingreſſa eſt, & cum puellis aliis ejus exemplo abdidit ſe in monaſterium, cujus Præpoſita ipſa fuit, teſte Athanaſio in vita Beati Antonii cap. 29. *Sororem quoque jam vetulam virginem videns, & aliarum puellarum magiſtram, mira exultatione ſuſtollitur Antonius.* Pachomius ejuſdem Antonii diſcipulus, ſorori & ipſe ſuæ monaſterium ſtruxit, ubi monialibus eam complurimis præfecit, & Petrum è monachis ſuis veneranda canitie ſpectatum delegit conſtituitque hujus feminarum monaſterii viſitatorem. Ita in Ægypto ejuſdem ætatis fuere feminarum monaſteria ac virorum.

d De veter. & nov. Eccleſ. diſciplina Par. I. lib. 3. cap. 44.

Quum verò idem inſtitutum monaſticum, ut ſuprà dictum eſt, ab Hilarione in Palæſtinam, ab Aone in Syriam, & à Baſilio magno in Cappadociam & Pontum invectum fuiſſet, feminarum Deo ſacrarum monaſteria non minùs quàm monachorum ibi condita ſunt. Ex Regulis ſancti Baſilii nonnullæ ad moniales ſpectant, cujuſmodi ſunt 33. 108. 109. 110. 111. *de ſororibus earumque Antiſtita, deque ratione à Presbytero vel monachorum antiſtite ſervanda, quum ſermonem cum iis conferunt, aut aliquid eis præcipiunt.* Vide quid de his Gregorius Nazianzenus in laudibus Baſilii: *Quin igitur magis quàm Baſilius aut virginitatem in pretio habuit, aut carni leges impoſuit? Cujus ſunt Virginum cœnobia? cujus præcepta illa literis mandata?* Theodoretus in hiſtor. religioſa cap. 30. auctor eſt, Colonias monialium non ſecus atque monachorum per Palæſtinam, Ægyptum, Aſiam, Pontum, Ciliciam, Syriam, Meſopotamiam, Europam, ſparſas fuiſſe. *Multæ ſiquidem aliæ partim ſolitariam vitam ſunt amplexæ, partim verſari cum pluribus maluerunt; ita ut ducentæ & quinquaginta, aut eo plures paucioreſque una degant, uno cibo veſcentes, ſuper ſtoreis ſolis dormire ſolitæ, & manus quidem lanificio exercentes, linguam verò hymnis conſecrantes. Sunt autem ejuſmodi innumerabilia ſapientiæ gymnaſia non ſolùm in noſtra regione, ſed etiam per totum Orientem. Iis autem plena eſt & Palæſtina, & Ægyptus, & Aſia, & Pontus, & tota Europa. Ex quo enim Chriſtus de Virgine naſcens virginitatem honoravit, virginitatis prata natura produxit.... Sunt ergo, ut dixi, multæ &*

viro-

virorum, & mulierum pietatis palæſtræ non apud nos ſolùm, ſed etiam in univerſa Syria, & Palæſtina, & Cilicia, & Meſopotamia.

II. De vetuſtiſſimo cœnobio monialium Niſibi in Meſopotamia, quod in Actis S. Febroniæ virginis & martyris occurrit.

In Actis S. Febroniæ virginis & martyris, quæ circa annum [a] Chriſti 304. Diocletiano imperante paſſa eſt, monaſterium monialium in civitate Meſopotamiæ Niſibi occurrit, cui Platonis, Bryene, ac Thomais præfuiſſe ſororibus circiter quinquaginta perhibentur. Græca Acta à Bollandianis [b] edita ſic habent: *Quumque in iis partibus adhuc* Lyſimachus & Primus *verſarentur, ſtatuerunt Sibapolim proficiſci, quæ ſita eſt in confiniis Aſſyriorum, ſub poteſtate Romanorum. Erat autem ibi monaſterium feminarum circiter quinquaginta inibi ſeſe exercentium, quibus præerat quædam nomine Bryene, diſcipula olim cujuſdam Platonidis, ante ipſam functæ Diaconatus officio, cujus regulam & traditiones uſque ad illud tempus præclare ſervabant.* Pro Niſibi *Sibapolis* legitur in [c] Martyrologio Romano, & *Siba* [d] in Menologio Baſiliano, quam Franciſcus [e] de Aſte Archiepiſcopus Hydruntinus ex nova Topographia Ferrarii aſſerit urbem fuiſſe Syriæ parvam in Palmyrena regione, inter Palmyram Metropolim, & Euphratem fluvium, à Palmyra in cæciam ſupra triginta mille paſſus diſſitam. Sed tàm in Menæis Græcis, quàm in Actis Syriacis *Niſibis* dicitur. Synaxarium Græcum [f] in Menæis: *Secundùm regulam ſui monaſterii jacentis ad confinia Perſarum ac Romanorum in civitate Niſibi dicta, quæ nominatur Antiochia Mygdoniæ.*

Acta [g] Syriaca: ܘܟܕ ܒܗܠܝܢ ܕܘܟܝܬܐ ܥܕܟܝܠ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ
ܦܣܩܘ ܗܘܘ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܢܨܝܒܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗ ܒܢܨܝܒܝܢ
ܕܝܪܐ ܚܕܐ ܕܢܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܚܡܫܝܢ ܐܚܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܗܘܝ ܩܕܡܝܬܗܝܢ
ܐܢܫ ܕܒܛܟܣܐ ܕܪܒܘܬܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܚܕܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ
ܒܪܒܝܢܐ ܬܠܡܝܕܬܗ ܕܦܠܛܘܢܝܣ ܕܡܫܡܫܢܝܬܐ ܗܘܬ ܩܕܡܝܗ ܕܗܝ ܕܗܝ
ܘܡܫܡܠܝܘܬܗ ܘܩܢܘܢܗ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܢܛܪܐ ܗܘܬ ܫܦܝܪܐܝܬ.

Quumque in iis locis adhuc verſarentur, ſtatuerunt in urbem Niſibin proficiſci. Erat autem in eadem Niſibi mulierum monaſterium, in quo ſorores quinquaginta erant, quibus in ordine præfecturæ Diaconatus præerat quædam nomine Bervene, diſcipula Platonidis, quæ ante ipſam Diaconiſſa fuerat, cujus perfectionem & regulam uſque ad extremum præclarè ſervaverat. Subjungunt de regula Platonidis. ܗܢܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܩܢܘܢܗ ܕܦܠܛܘܢܝܣ. ܒܝܘܡܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܟܠܗ
ܗܘܐ ܦܘܠܚܢܐ ܠܐܚܘܬܐ: ܐܠܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܝܢ ܒܨܠܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܐܟܚܕܐ
ܒܩܪܝܢܐ ܘܒܬܫܡܫܬܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܗܘܬ. ܘܐܦ ܐܡܬܝ ܕܗܘ ܒܫܒܬܐ ܠܟܠܗܘܢ
ܐܚܪܢܐ ܗܘܬ: ܦܘܩܕ ܐܚܘܬܐ ܩܕܡܐ ܗܘܬ: ܘܒܥܪܘܒܬܐ ܟܠܗ ܫܡܥܝܢ ܗܘܝ

ܦܠܛܘܢܝܣ

a *Acta Sanctorũ Bolland. tom. 5. Junii p. 15.*

b *Die 25. Junii pag. 18.*

c 25. *Junii.*

d *Tom. 3. p. 142.*

e *Not. in Martyr. Rom. p. 294.*

f *Apud Belland. 25. Jun. pag. 15.*

g *Cod. Syr. 2. ad calcem Tom. 1. Biblioth. noſtræ pag. 606.*

ܦܘܪܢܣܗ ܕܝܢ ܕܦܠܛܘܢܝܣ [illegible] ܗܘܐ . ܘܡܢ ܥܪܘܒ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Erat autem regula Platonidis hujuſmodi. Feria ſexta nullum opus Sorores exercebant, ſed in Oratorio congregabantur: Et nunc quidem canonem Pſalmorum explebat; nunc verò divinas Scripturas accipiens, Sororibus prælegebat, & uſque ad horam tertiam ipſa Platonis divinos ſermones ad ſorores habebat. Poſt tertiam vero tradebat librum in manus Bervenæ, quæ & Sororibus uſque ad Veſperam legebat. Atque ita Bervene ipſa faciebat, poſtquam Diaconatum accepiſſet. In eiſdem Actis Syriacis Bryene ſororum præfecta vocatur ܡܫܡܫܢܝܬܐ *Diaconiſſa*, ܪܒܬܐ *Rabtha* magiſtra, & ܡܪܬܐ *Martha* Domina; quæ voces Græcè perperàm [a] copulantur ſic, *magna Domina*: Febronia verò Bryenæ ex fratre neptis, non octodecim, ut Græca [b] Acta legunt, ſed viginti annorum dicitur: ܒܬܪܒܝܬܐ ܕܝܢ
ܐܝܬ ܗܘܝ ܬܪܬܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܬܕܪܫܢ ܗܘܝ ܒܗ ܒܐܓܘܢܐ ܕܝܚܝܕܝܘܬܐ
ܚܕܐ ܡܬܩܪܝܢ : ܫܡܗ ܕܚܕܐ ܦܪܘܩܠܐ ܘܫܡܗ ܕܐܚܪܬܐ ܦܒܪܘܢܝܐ . ܘܦܪܘܩܠܐ
ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܐܝܟ ܒܪܬ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝܢ : ܦܒܪܘܢܝܐ ܕܝܢ ܒܪܬ
ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ : ܗܘܬ ܕܝܢ ܦܒܪܘܢܝܐ ܒܪܬ ܐܚܘܗ ܗܘܬ ܕܒܪܝܢܐ .

Erant autem ſub Beruenæ diſciplina puellæ duæ, quæ diligenter in aſcetica palæſtra erudiebantur, una quidem nomine Procla, altera verò Febronia dicta: quarum illa circiter viginti quinque, Febronia verò viginti annorum erat, ipſiuſque Beruenæ ex fratre neptis.

Græcene Thomais an Syriacè ſcripſerit, incertum putant Bollandiani ſocii, non quidem ex Græco textu, quem ex mss. Vaticanis edidere, & in quo id non legitur; ſed quia vetus inter Latinos Interpres Joannes Diaconus Neapolitanus Thomaidem ita ſub finem Latinè loquentem inducit. *Ego denique Thomais, ultima famularum Chriſti, quæ Dominæ ac venerabili Bryenæ in regimine ſucceſſi, cuncta quæ huic Sanctæ evenerunt ab exordio perſpicuè novi; & quæ ipſa videre non potui, à Domno Lyſimacho didici: propterea omnem illius vitam vel geſta in PATRIA LINGUA ſeriatim ſtylo tradere curavi.* Verùm Thomais ipſa neque in Græco textu, neque in Syriaca verſione aſſerit ſe Februniæ vitam *patria lingua* ſcripſiſſe: id purum putum eſt Joannis Interpretis additamentum. Syriaca [c] ejus verba Græcis planè reſpondentia accipe. ܐܢܐ ܕܝܢ ܬܐܘܡܐܣ ܡܫܡܫܢܝܬܐ
ܡܢ ܒܬܪ ܒܪܝܢܐ ܩܒܠܬ ܡܫܡܫܢܘܬܐ . ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܚܙܝܬ :
ܘܟܬܒܬܝܗ

a Bolland. 25. Junii pag 21.

b Ibid. pag. 19.

c Cod. Syr. cit. fol 143. Bolland. 25. Junii pag. 35.

ܘܟܠܗܝܢ ܐܝܟ ܕܒܪܝܫ ܠܦܒܪܘܢܝܐ ܕܐܬܓܕܫ: ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܡܢ
ܡܪܝ ܠܘܣܝܡܟܘܣ ܝܠܦܬ: ܐܦ ܐܢܐ ܗܘܐ ܗܘܦܘܡܢܡܛܐ
ܕܩܕܝܫܬܐ ܦܒܪܘܢܝܐ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܘܠܫܘܒܚܗ ܕܣܗܕܬܐ ܙܟܝܬܐ ܟܬܒܬ.

Ego autem pauper Thomais poſt Beruenam Diaconatum ſuſcepi. Quumque cuncta ab initio perſpecta habuiſſem, quæque Februniæ acciderunt inveniſſem, reliqua verò ex Domno Lyſimacho didiciſſem, hos ſanctæ Februniæ commentarios conſcripſi ad laudem & gloriam ipſiuſmet triumphalis martyris &c. Ubi vides Syriacam potiùs hiſtoriam ex Græca deſcriptam; quod adhuc arguitur tùm ex voce ܗܘܦܘܡܢܡܛܐ *Hypomnemata*, *Commentarios*, quæ Græca eſt, & in Græco textu hìc occurrit; in Syriaca autem verſione perinde ac ſi fœminini generis numerique ſingularis eſſet, perperàm uſurpatur: tùm ex hiſce Bryenæ Februniam mortuam plangentis verbis, quæ paulò [a] ſuperius Syriacè leguntur. ܘܫܪܝܬ ܒܠܫܢܐ ܣܘܪܝܝܐ ܠܡܩܪܐ
ܠܦܒܪܘܢܝܐ ܟܕ ܐܡܪܐ. ܒܪܬܝ ܒܪܬܝ: ܒܪܬܝ.
ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ: ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ ܬܐܝ.

Et cœpit lingua Syriaca Februniam vocare, dicens: Brathi, Brathi, Brathi, Taliuſta Cumi, Talitha Cumi, Thai: ideſt, *Filia mea, Filia mea, Filia mea, puellula ſurge, puella ſurge, veni.* Eadem ex Græco [b] textu, etſi non parùm corrupta, ſic proferuntur: καὶ ἤρξατο τῇ Σύρᾳ διαλέκτῳ προςτρέπεσθαι τὴν Φεβρωνίαν, ὡς λέγειν, Βρά, Βρά, ἰάθι· τελειωθὰ, κούμη ταλιθὰ, κούμηθα, ὅ ἐστιν, τέκνον μου Φεβρωνία ποῦ εἶ; ἀνάστηθι καὶ ἐλθέ. *Et cœpit Dialecto Syriaca dicere: Bra, Bra, teliothà coume, talithà coumethà:* ideſt, *filia mea Februnia, ubinam es? ſurge & veni.*

III. Neque Monachorum, neque Monialiū monaſteria in Syria fuiſſe, niſi poſt Diocletiani perſecutionem, & Aonis Abbatis ætatem.

Tillemontius [c] hæc Acta velut fabuloſa rejicit, ex eo potiſſimùm capite, quod in iis virorum feminarumque monaſteria memorantur, quæ certè in tempora Diocletiani cadere nequeunt. Et jure quidem meritoque. Etſi enim ante ea tempora, quibus S. Februnia ſub Diocletiano Imperatore martyrium ſubiit, hoc eſt, ante annum Chriſti 304. nonnulli exſtiterint aſceticæ vitæ in montibus cultores, ut de S. Jacobo Niſibeno conſtat ex [d] Theodoreto, & ex Martyrologio [e] Romano, ubi poſtquam is ex antro ad munus Pontificatus tractus fuiſſet, Galerio Maximiano imperante dicitur confeſſionis gloria claruiſſe; Galerii autem perſecutio in Meſopotamia excitata videtur [f] anno 297. quo Narſem Perſarum regem, à Diocletiano miſſus, in ditionem ſubegit: vel certè ultra annum 311. non eſt progreſſa, quo [g] ille interiit, quum morti proximus edictum in favorem Chriſtianorum emiſiſſet: non tamen adduci poſſum ut credam, monachos, moniales, monaſteria tunc temporis, & paulo etiam antea,

in

a *Cod. Syr. cit. fol.* 142. *à tergo.*

b *Bolland. Tom. cit. pag.* 32.

c *De perſecut. Dioclet. Tom.* 5. *Par.* 1. *Hiſtor. Eccleſ. not.* 85. *in Actis S. Februniæ.*

d *Hiſtor. Relig. cap.* 1.

e 15. *Julii.*

f *Vide ſuprà hoc tom pag.* 47.

g *Pagius ad annum* 311. *num.* 13. *& ſeq.*

in Palmyrene ac Meſopotamia exſtitiſſe, de quibus Acta illa [a] loquuntur. Ante Aonem nullum monaſterium in Syria vel Meſopotamia exſtitit, ut ſuprà obſervatum eſt: nec ille inſtitutum monaſticum, quod ab Antonio magno acceperat, ante annum 306. in Meſopotamiam invehere potuit. Marcus quidem Evangeliſta *Aſcetas* Alexandriæ inſtituerat, *Therapevtarum*, de quibus Philo diſſerit, æmulatores; ſed *ii multùm diſtant à monachis, ut genus diſtat à ſpecie*, inquit [b] Pagius. *Aſcetæ enim in Eccleſia ſemper fuerunt; Monachorum verò nomen & inſtitutum ſeriùs cœpit. Aſcetæ ſiquidem priſcis illis temporibus vocabantur, qui inter Chriſtianos ſtrictius quoddam ac durius vitæ genus profitebantur. Quam vocem à Philoſophis mutuati erant, qui exercitationem virtutis atque abſtinentiæ* ἄσκησιν *vocabant*. Quum itaque in Actis S. Febroniæ tùm Græcis, tùm Syriacis, *monialium*, *monachorum*, & *monaſteriorum* mentio occurrat, palàm fit ea longè poſt Antonii, Hilarionis, & Aonis ætatem conſcripta, hoc eſt, circa annum Chriſti 400. Quod & conjicere licet ex hiſce Actorum [c] verbis, quæ de Lyſimacho & Primo ad Chriſti fidem converſis monachorumque inſtitutum ſectantibus dicuntur. Ἐβαπτίσθησαν δὲ καὶ ὁ Λυσίμαχος, καὶ ὁ Πρίμος, καὶ ἀποταξάμενοι ἐπορεύθησαν μετὰ τοῦ κυρίου Μαρκέλλου Ἀρχιμανδρίτου, καὶ τὴν ἀσκητικὴν παλαίστραν μέχρι τέλους καλῶς διατελέσαντες, τὴν ἀνθρώπινον ἐν Χριστῷ κατέλυσαν βίον. *Baptizati ſunt autem & Lyſimachus & Primus, ſeculoque renunciantes, ſequuti ſunt Dominum Marcellum Archimandritam, aſceticaque palæſtra quoad vixerunt pulchrè perfuncti, mortalem vitam in Chriſto compleverunt*. Nomen *Archimandritæ*, quod Marcello tribuitur, quodque in Codice Syriaco ܡܪܩܠܝܢܘܣ ܪܝܫ ܕܝܪܐ *Marcellinus Riſ-daira*, ſive *monaſterio præfectus* redditur, (quantum ex Scriptoribus colligitur,) non ante ſeculi quarti finem & quinti initium occurrit, legiturque, ni fallor, primum in Concilio Epheſino Par. I. num. 30. *Supplicatio religioſiſſimis & chriſtianiſſimis Imperatoribus pro Baſilio Diacono Archimandrita*: Mandræ [d] enim exeunte ſæculo quarto vocari cœpta ſunt monaſteria, teſtibus Epiphanio hæreſ. 80. Georgio Alexandrino in vita S. Joannis Chryſoſtomi, & Nilo monacho lib. 3. epiſt. 241. Quum igitur vita S. Febroniæ ſcripta dicatur, *poſtquam Lyſimachus & Primus Marcellum Archimandritam ſequuti, aſceticaque palæſtra quoad vixerunt pulchrè perfuncti, mortalem vitam in Chriſto compleverunt*; ſequitur, illam non à coævo ſcriptore, ſed longo poſt tempore, hoc eſt, exeunte ſeculo quarto, exaratam fuiſſe: adeoque ea quæ de monaſteriis & monialibus ibi affirmantur, additamenta eſſe ſcriptoris, qui res diebus Diocletiani geſtas ex more temporum ſuorum menſus ſit, Præpoſitas monialium vocando eas, quæ Diaconiſſarum munere in Eccleſia Niſibena fungebantur, eaſque moniales appel-

a *Bolland.* 25. *Junii, pag.* 17. *& ſeqq.*

b *Ad ann.* 62. *num.* 4.

c *Bolland.* 25. *Jun. pag.* 32.

d *Du Cange in Gloſſario Græcitatis in voce* Μάνδρα.

appellando, quæ virginitatem ſervantes unàcum Diaconiſſis verſabantur, vel ab illis educabantur, qualem fuiſſe Febroniam apud Bryenem veroſimile eſt.

IV.

Parergon de Eccleſia Niſibena, deque monachis nonnullis in Syria & Meſopotamia; ac præſertim de inſtituto Acœmetarum.

Cæterùm quod in [a] Actis ſubjungitur de Eccleſia Niſibi in honorem S. Febroniæ ab Epiſcopo erecta, confirmari videtur ex vita [b] S. Milleſii Epiſcopi & martyris, in qua de S. Jacobo Epiſcopo Niſibeno hæc leguntur. *At B. Milles ex Ægypto in Meſopotamiam reverſus, Niſibin venit, reperitque B. Jacobum Epiſcopum conſtruendæ Eccleſiæ occupatum; cujus egregium & ingentem animum, ſuſceptique ædificii amplitudinem & majeſtatem admiratus, ibidem aliquantiſper commoratus eſt.* Quis verò fuerit Marcellus Archimandrita, quem magiſtrum Lyſimachus & Primus ſequuti ſunt, aut ubinam monaſterium habuerit, non exprimitur in Actis, neque legitur apud Sozomenum, aut Theodoritum, qui Syriæ Meſopotamiæque monachorum hiſtoriam ſcripſere. Marcellus apud Niſibenos, vel certè in alio Meſopotamiæ loco ignotus Abbas deſignari videtur; non verò alter ejuſdem nominis celeberrimus monaſterii Acœmetarum Archimandrita, qui [c] Apamæam Syriæ urbem patriam nactus, Antiochiæ literas didicit, indeque Epheſum profectus, S. Alexandrum Abbatem poſtremo adiit, cui poſt Joannem in præfectura Acœmetarum in Bithynia ſucceſſit; vitam autem ultra annum Chriſti 485. protulit. Fuere enim in Meſopotamia & Syria complures Archimandritæ, quorum apud Græcos eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptores nulla fit mentio, res tamen geſtæ in vitis Sanctorum referuntur; ut Elias [d] Archimandrita, apud quem S. Alexander monachum egit: Petrus [e] ejuſdem Alexandri frater; & Alexander [f] ipſe, qui conſtructo ad Euphratem cœnobio, antequam Conſtantinopolim migraret, per viginti annos quadringentis monachis præfuit, de quibus hæc Auctor vitæ ejuſdem: *Erant hi quatuor linguis diſtincti, videlicet, Latini, Græci, Syri, Ægyptii. Hos in octo choros partitur, ut alacriter & aſſiduè canerent & pſallerent Deo laudes, conſtructo ordinatoque monaſterio. Normam vero & officia duodenis ordinibus deſcripſit.* Idem Alexander quum ei cœnobio Trophimum præfeciſſet, & Palmyra atque Antiochia luſtratis, Conſtantinopolim ſe recepiſſet, ibique juxta ædem Sancti martyris Menæ monaſterium condidiſſet, elegit [g] *è tribus nationibus Romanos, Græcos, Syros, numero trecentos monachos, & hos in ſex choros diſtribuit, ut aſſiduam obirent hymnodiam.* In eo Acœmetarum inſtituto S. Alexander vel auctorem, vel imitatorem ſociumque habuit Jaballaham, cujus monaſterium ad Euphratem ſupra [h] memoravi. Utriuſque ætas in idem ferè tempus incidit: nam Jaballaha ex monachorum Archimandrita in Archiepiſcopum Seleuciæ & Cteſiphontis electus eſt [i] anno Chriſti 415. obiitque anno 420. Alexander verò quum in Syria ſub Elia Archimandrita quadriennium rudimentis cœnobiticis dediſſet, ſeptennium

deinde

a *Bolland.* 25. *Junii, pag.* 33.
b *Tom.* 1. *Bibl. noſtræ pag.* 186.
c *Bolland.* 15. *Januar. p.*1018. *& ſeq.*
d *Idem p.* 1021.
e *Idem p.* 1026.
f *Idem p.* 1024.
g *Ibid. p.* 1027.
h *Tom.* 3. *p.* 370. *Hoc Tom. pag.* 869.
i *Tom.* 3. *p.* 614.

deinde in vita anachoretica egiſſet, & novennium in convertendis ad Chriſti fidem Edeſſenæ provinciæ gentilibus, ac præſertim Rabula cum ſuis, inſumpſiſſet, viginti poſtea annos monaſterio trans Euphratem ſundato præfuiſſet, tùm alios quinque annos in ſolitudine Euphrati vicina, Palmyræ & Antiochiæ, atque in variis monaſteriis exegiſſet, ac demum Conſtantinopoli quinque reliquos annos in cœnobio à ſe condito vixiſſet, ſeptimo ante prælaudati Rabulæ obitum anno migravit ad Dominum, poſtquam monaſticam vitam ſpatio quinquaginta annorum exercuiſſet: adeoque obitus ejus incidit non in annum Chriſti 430. ut exiſtimat [a] Bollandus, ſed anno 428. Rabulas enim, qui anno 412. Edeſſenum Epiſcopatum iniit, deceſſit anno Chriſti 435. ut Tom. I. Bibl. noſtræ pag. 198. & 424. oſtenſum eſt. Porro ex illa, quam dixi, monachorum Acœmetarum eodem S. Alexandro auctore apud Euphratem primum, deinde Byzantii inſtitutione, fiebat, ut ex Euphratenſi monaſterio ad Conſtantinopolitanum frequentes Acœmetæ adventarent. Sic in vita [b] S. Marcelli, qui ſecundus ab Alexandro Acœmetis præfuit, narratur *Sergius quidam, qui ipſe quoque præerat gregi capaci rationis. & ad flumen habitabat Euphratem, illuc quoque fama veniente de Marcello, ad ejus conſpectum veniſſe*. Quumque idem Marcellus *magno ac vehementi Reliquiarum Sanctorum amore teneretur, multi ex multis locis à Deo adducti fuiſſe perhibentur, qui hunc ejus amorem conſolarentur, & dona quæ erant maximè optanda, offerebant ei tamquam amico, partim quidem ex Perſis, partim autem ex Illyrico, partim ex iis, quæ erant ubique regionibus*. Sed de his hactenus.

[a] *Act. Sanct.* 15. *Jan. pag.* 1020.

[b] *Apud Lipoman.* 29. *Dec.*

V. Monialium monaſteria in Meſopotamia ſeculo quarto exeunte.

Ut autem ad Moniales redeat oratio, non inficior, exſtitiſſe in Meſopotamia complura virorum feminarumque monaſteria, ac præſertim juxta Niſibin & Edeſſam primarias ejus regionis urbes. Sed hæc, ut ſuprà [c] dicebam, niſi poſt Antonii Aoniſque ætatem, ex certis documentis propugnari nequeunt. Quum mortuo Flaviano in cathedram Antiochenam Porphyrius homo ſceleratus ſub annum Chriſti 404. intruſus fuiſſet, *Villagas quidam Niſibius Presbyter*, ut ex Palladii Dialogo de vita S. Joannis Chryſoſtomi patet, *tunc Romam venit, exponens monaſteriorum Meſopotamiæ gemitum & ejulatum, quodque inter alia, ordinationem de Porphyrio factam ut illicitam ac nefariam execrarentur*. Rabulas Edeſſenus [d] poſtquam à S. Alexandro, ut ſuprà dixi, ad Chriſti fidem converſus, miraculiſque in ea confirmatus eſt, *volens abſque ulla diſtractione divinæ vacare contemplationi, quæ Reipublicæ erant, ei reſignat; uxori quæ ejus erant reſtituit, & filiabus atque ancillis. Acquievit verò uxor viri ſui conſilio, conſtructoque monaſterio, in eo cum filiabus & ancillis Deo toto corde ſervivit. At Rabulas ſervos manu miſit, quæ rationi conſentanea eſſent vitæ ſubſidia iis largitus; poſſeſſiones verò ac veſtes divendens, pretium in pauperes erogavit: atque in*

[c] *Hoc tom. pag.* 862.

[d] *Bolland.* 15. *Januar. in vita S. Alexandri pag.* 1023.

eremum ſecedens, *eo aſſidua exercitatione proceſſit*, *ut non videretur humano amplius corpore circumveſtitus*. Hoc primum Monialium monaſterium apud Edeſſam in Meſopotamia mihi occurrit. De aliis Parthenonibus, Rabulæ ſynchronus Theodoretus loquitur, quum [a] ait: *Sunt ergo*, *ut dixi*, *multæ & virorum & mulierum pietatis palæſtræ non apud nos ſolùm*, *ſed etiam in univerſa Syria*, *& Palæſtina*, *& Cilicia*, *& MESOPOTAMIA*. Cæterùm Sanctæ illæ, quæ temporibus Saporis Perſarum regis circa medium ſeculi quarti martyrio coronatæ ſunt, quæque in Actis Martyrum Orientalium ܒܢܬ ܩܝܡܐ *filiæ fœderis*, hoc eſt, *Virgines Deo ſacræ*, dicuntur, *Ut* [b] *Varda*, *Thecla*, *Danaca*, *Tatona*, *Mamma*, *Mazachia*, *Ana ſeù Ja*, *Abiata*, *Hata*, *Mamlacha*, *Maria*, *Thecla altera*, *Maria altera*, *Tata*, *Amma*, *Adrana*, *Mamma altera*, *Maria tertia*, *& Maracha*; non in Monialium numero ponendæ ſunt, ſed in earum, quæ Virginitatem profeſſæ, Diaconatus munere in Eccleſia fungebantur, quales etiam fuiſſe mihi videntur Platonis, Bryene, Thomais, & Febronia ipſa, de quibus ſuprà dictum eſt. Nam Syri eos qui ad munus aliquod eccleſiaſticum obeundum conſtituti ſunt, ſi mares ſint, appellant ܒܢܝ ܩܝܡܐ *Bnaj-Kiama*, ſi feminæ, ܒܢܬ ܩܝܡܐ *Bnoth-Kiama*; hoc eſt, filios, filiaſve fœderis. De primis loquitur antiqua Syriaca verſio Canonis Laodicæni 15. his verbis. ܡܛܠ ܕܠܐ ܙܕܩ ܕܐܢܫܐ ܐܚܪܢܐ ܢܙܡܪܘܢ ܒܥܕܬܐ: ܐܠܐ ܒܢܝ ܩܝܡܐ ܦܣܠܛܘ ܗܢܘܢ ܕܠܐܡܒܘܢܐ ܣܠܩܝܢ ܘܡܢ ܦܢܩܝܬܐ ܡܙܡܪܝܢ. *Quod non liceat aliis in eccleſia canere*, *niſi Cantoribus Bnaj-Kiama*, *qui Ambonem conſcendunt*, *& de Codice canunt*. Ubi pro *Bnaj-Kjama*, Græcus quidem textus habet πλέον Κανονικῶν ψαλτῶν, *præter Canonicos Cantores*; verſiones verò Latinæ [c] Dionyſii Exigui, *præter eos*, *qui regulariter Cantores exiſtunt*; Iſidori Mercatoris, *præter Canonicos Pſaltes*, *ideſt*, *qui regulariter Cantores exiſtunt*: Martini Bracharenſis, *niſi iis qui ab Epiſcopo Lectores ſunt ordinati*; Arabica demum [d] interpretatio, الا للقوم المصيرين لهذا الامر *niſi iis*, *qui ad hoc munus deputati ſunt*. De alteris loquuntur tùm Acta Martyrum, quæ modò laudavi; tùm [e] auctor vitæ S. Ephræmi Syri, qui Virginum hujuſmodi Choros à ſancto Doctore inſtitutos affirmat, ut odas in eccleſia canerent, ubi illas diſertè ܒܢܬ ܩܝܡܐ *Bnoth-Kjama* vocat, hoc eſt, *filias fœderis*, ſive puellas quæ virginitatem Deo ſtabili fœdere obſtrinxerant, ſive *Canonicas*, quæ nimirùm canonicè ſeù regulariter ad canendum in eccleſia deputatæ fuerant.

a *Hiſtor. Relig. cap.* 30.

b *Tom.* I. *Bibl. noſtræ pag.* 188. 190. 191. 192.

c *Labb. Concil. tom* I. *p.* 1499. 1511. 1518.

d *Suprà hoc tomo pag.* 818.

e *Tom.* I. *Bibl. noſtræ pag.* 47.

Se-

VI. Poſt ſeculum quintum frequens Monialium mentio apud Syros & Chaldæos.

Seculo quinto ineunte, ac deinceps, frequens Monialium fit mentio apud Syros & Chaldæos. Gregorius Barhebræus, vulgo Abulpharagius, in Chronico Syriaco in vita Acacii Seleuciæ & Cteſiphontis Archiepiſcopi quum Barſumæ Niſibeni interitum deſcribit, Moniales in monte Abdino fuiſſe teſtatur. ܘܟܕ ܐܬܐ ܐܩܩ ܠܡܕܢܚܐ ܐܫܟܚ ܠܒܪܨܘܡܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܡܝܬ. ܘܐܢܫܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܒܢܬ ܩܝܡܐ ܕܛܘܪ ܥܒܕܝܢ ܐܚܕܝܢ ܠܗ ܒܥܕܬܐ ܘܩܛܠܘܗܝ ܒܩܠܝܕܐ ܕܩܠܝܬܗܝܢ.

Quumque [a] *Acacius in Orientem veniſſet, reperit Barſumam jamdiu interiiſſe. Ferunt nonnulli, Sanctimoniales montis Abdini in eccleſia ipſum aggreſſas, clavibus cellarum percuſſum interemiſſe*: ulturas ſcilicet injuriam ipſarum ſexui ac profeſſioni ab eodem Barſuma Niſibeno illatam, qui ſacrilegas nuptias [b] cum Mammæa moniali duxerat.

a Tom. 2. p. 407.

b Tom. 3. p. 67.

VII. Canones Neſtorianorum Antiſtitum de Monialibus.

Marabas I. Patriarcha [c] in Synodo habita anno Chriſti 544. Canone 17. anathema dicit mulieri, quæ capillos tondens, virili habitu induitur. المراة التي تحلق شعرها لاجل التقوى وهو علامة الخفر والحيا منها وتلبس لباس الرجال تحرم.

Siqua mulier religionis obtentu, capillos ſuos, qui ſunt circumſpectionis pudoriſque ſignum, amputaverit, & virili ſe habitu induerit, anathema ſit. Quo bini Canones [d] Concilii Gangrenſis comprehenduntur, nimirùm 13. *Siqua mulier propter eam quæ exiſtimatur exercitationem veſtes mutet, & pro conſueto muliebri indumento virile accipiat, ſit anathema*: Et 17. *Siqua mulier propter eam quæ exiſtimatur pietatem, tondeat comam, quam Deus ei dedit ad recordationem ſubjectionis, ut quæ ſubjectionis præceptum diſſolvat, ſit anathema.* Ubi utrobique in Græco textu eſt διὰ νομιζομένην ἄσκησιν, ideſt, *ob eam, quæ exiſtimatur pietatis exercitatio*: quod Dionyſius [e] modo vertit, *propter continentiam quæ putatur*; modo, *propter divinum cultum, ut æſtimat*: Græci enim vitam eorum, quos Religioſos appellamus, ἄσκησιν nominabant: alluditur autem ad Aſcetrias, quæ virili habitu videri Aſcetæ volebant.

c Cod. Arab. 36. de quo Tom. 2. Bibl. Oriental. pag. 507.

d Labb. Concil. tom. 2. pag. 420. & 421.

e Ibid. pag. 422. 423.

Jeſujabus Arzunita in Synodo habita anno Chriſti 588. alterum Aſcetriarum genus profligare volens, quæ unàcum Aſcetis in proprio muliebri habitu verſabantur, intentato anathemate prohibet Fratrum Sororumque cohabitationem, edicitque neque viris in Monialium monaſteria, neque feminis in cœnobia virorum ingredi fas eſſe. Canone [f] VIII. انهى الى السنهودس ان قومًا يتزيون بزى الديرانيين والكهنة يطوفون البلاد ويتهنون الصوم والصلاة والقربان وقوم منهم يطوفون معهم النسا وقوم يسكنون معهم فى الدير وبهذا يدخل الفساد على البيعة امرت السنهودس ان من كان بهذا الزى يجب ان يفرد لنفسه موضعًا مفردًا فى بيت ابيه او مع الاقليريقيين او فى الدير وان احبوا التعلم وسافروا لاجله فيكون معهم كتاب الاسقف ويتشاغلون ويدعون الصوم والصلاة واخذ القربان ويطاعون للروسا والمعلمين

f Cod. Arab. 36. de quo Tom. 2. pag. 507.

وان

وان تشاغلوا بصناعة فتكون صناعة جميلة نظيفة جدًّا وليس لاحد من النصارى ان يستهين
بالصوم والصلاة واخذ القربان وجميع الامور البيعية وليس لواحد من هاولا ان يطوف معه امراة
او يسكن معها في دير او في قلايه وليس للنسا السكنى في دير الرجال ولا الرجال في دير النسا .

Perlatum eſt ad Synodum, nonnullos quidem aſſumpto Monachorum Sacerdotumque habitu in diverſis regionibus vagari, jejunium, orationem & Euchariſtiam nihili facientes; alios verò feminas ſecum circumducere; quoſdam etiam unàcum feminis in monaſterio verſari; indeque corruptelam in eccleſia obrepere. Præcipit igitur Synodus, ut qui habitum hujuſmodi gerit, locum ſibi certum ſeparatumque in domo paterna deligat, ſive cum clericis, ſive in monaſterio: ſique literis vacare voluerit, aut ſtudiorum cauſa iter ſuſceperit, literas Epiſcopi ſecum deferat, artemque aliquam exerceat, & jejunium, orationem, atque Euchariſtiæ perceptionem frequentet; præſulibus demum & magiſtris pareat. Si autem exercere artem cupierit, eam eligat, quæ honeſta decenſque ſit. Nemini verò Chriſtianorum fas eſto, jejunium, orationem, Euchariſtiæ ſumptionem, ceteraſque eccleſiaſticas functiones contemnere: neque horum cuilibet liceat mulierem ſecum circumducere, aut cum illa cohabitare in monaſterio, ſive in cella: neque feminis fas eſto in cœnobiis virorum commorari, aut viris in cœnobio feminarum. Reliqua [a] ſuprà deſcripta ſunt. Canone IX. انهى الى السنهودس ان ديارات تُبنى خارج القرى في بلاد
الموصل وغيرها للنسا والرجال ويدخل بعضهم الى بعض والسنهودس تقطع انه ليس سلطان للنسا
ان تنفرد الواحدة في دير او كرح واقل ما يجتمع خمس ويتشاغلون بما ينتفعون به الخ .

Perlatum eſt ad Synodum, extra pagos in regione Moſulana aliiſque locis cœnobia feminarum virorumque ædificari, atque in eadem mutuum aditum ingreſſumque utriſque promiſcuè permitti. Definit autem Synodus non licere feminis, ut ſolæ in monaſterio aut cella degant, ſed ſaltem quinæ ſimul habitent, opuſque ejuſmodi exerceant, quod ipſis utile ſit &c. Eadem quoad Fratrum Sororumque cohabitationem ſanxere poſt Jeſujabum [b] Sabarjeſus in Synodo anni 596. & Gregorius in Synodo anni 605. quibus Conſtitutionibus redargui poteſt recentiorum Neſtorianorum abuſus, quorum *Monachi*, ut refert [c] Thomas à Jeſu, *ſæpius in monaſteria Maadronitas, ideſt, Monachas, ſive Diaconiſſas, ingredi & pernoctare permittunt.* Iiſdem Canonibus damnatur antiqua Aſcetriarum conſuetudo, quæ inſtar Eremicolarum ſolæ degebant, earumque dumtaxat probatur inſtitutum, quæ in Parthenonibus ſimul vivebant: utrumque enim vitæ hujuſmodi aſceticæ genus à mulieribus viros æmulantibus duci in uſu fuerat, ut auctor eſt [d] Theodoretus: *Multæ ſiquidem aliæ partim ſolitariam vitam ſunt amplexæ, partim verſari cum pluribus maluerunt.*

[a] *Hoc tom. pag. 328.*

[b] *Tom. 3. p. 449. & 452. Suprà hoc tom. pag 859.*

[c] *De converſ. gentium lib. 7. Par. 1. cap. 2. pag. 354.*

[d] *In hiſtor. rel. cap. 30.*

Georgius in Synodo celebrata anno Chriſti 677. præcipit, ut ſanctimoniales & virgines Deo dicatæ certum habitum & comam decentem gerant; horaſque Canonicas perſolvant; & ex iis nonnullæ

Diaconiſſæ ordinentur, ut unguento baptizatas ungant. Canone IX.

النسا المتولات اللواتي يفردن انفسهن للخدمة يكون لهم زى مفرد وشعر يليق بهم ويتعلمون المزامير ويراعون اوقات العدادين والمداريش ويقولون المداريش فى جنايز الموتى وفى ايام ذكاريتهم ولا يقولون المداريش عند القبور وتقدم عليهم الحسنة التدبير ويتدبرون برايها ويختار منهم من يصلح لذلك ويسامون شماسات ليمسحن بالدهن للمعمدات ويتم بهم عمادهم.

Feminæ virgines, quæ ſeipſas miniſterio addixere, diſtinctum habitum, decenſque capillamentum habeant, & Pſalmos diſcant, Horarumque & Odarum ſive Threnorum tempora obſervent: Threnos autem in exequiis defunctorum, & in eorum commemorationibus canant, non verò apud tumulos. Et ea quidem ex illarum numero eligatur iiſque præficiatur, quæ regimini apta ſit, cui omnes obtemperent: ipſæ verò Diaconiſſæ ordinentur, ut unguento baptizatas ungant, perque ipſas baptiſmus illarum perficiatur. Plura docet hic Canon. Primum, Virgines illas miniſterio eccleſiaſtico addictas non alias à Monialibus fuiſſe, quippe quæ diſtinctum habitum decenſque capillamentum geſtare deberent, ſibique etiam unam ex ipſarum numero Præpoſitam haberent. Alterum earum munera reſpicit, quæ erant non Horas tantum Canonicas perſolvere, ſed etiam in exequiis defunctorum, quæ in civitatibus & pagis per Presbyteros aut Epiſcopos celebrabantur, *Madraſas* ſive Odas & Threnos modulari: adhuc enim vigebat apud Syros inducta illa à S. Ephræmo conſuetudo, quam auctor vitæ ejuſdem [a] deſcribit in hæc verba. *Jam verò ſatis edoctus Beatus Ephræmus, quantum Edeſſeni muſica cantuque caperentur, illoſque à prophanis & inhoneſtis luſibus choreiſque avocare cupiens, choros Virginum inſtituit,* ܘܐܠܦ ܐܢܝܢ ܡܕܖ̈ܫܐ ܘܣܒ̈ܠܬܐ ܘܡܥܢܝ̈ܬܐ ܘܣܡ
ܒܗܘܢ ܒܡܕܖ̈ܫܐ ܡ̈ܠܐ ܕܫܘܡ̈ܠܐ ܦܘ̈ܫܩܐ ܡܣ̈ܬܟܠܢܐ ܘܪ̈ܘܚܢܝܐ ܥܠ ܝܠܕܐ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ
ܘܨܘܡܐ ܘܥܠ ܚܫܘ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܘܩܝܡܬܐ ܘܣܘܠܩܐ ܘܥܠ ܣܗ̈ܕܐ ܘܥܠ ܬܝܒܘܬܐ
ܘܥܠ ܥܢܝ̈ܕܐ ܘܥܠ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܗܘܬ ܗܟܢ. ܘܥܒܕܗܝܢ ܡܬܟܢܫܢ ܗܘܝ ܒܢ̈ܬ
ܩܝܡܐ ܟܠܝܘܡ ܠܥܕ̈ܬܐ ܒܥܐ̈ܕܐ ܡܪ̈ܢܝܐ ܘܒܚܕܒܫܒܐ ܘܒܕܘܟܪ̈ܢܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܐܒܐ
ܕܣܗ̈ܕܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܡܨܥܬܗܝܢ ܘܩܝܬܪܘܕܐ ܕܪܘܚܐ ܠܗܝܢ ܡܠܦ ܗܘܐ
ܠܗܝܢ ܘܡܫܢܐ ܗܘܐ ܘܡܠܦ ܫܘܚܠܦ ܩ̈ܠܐ ܠܙܡܪܐ ܘܐܠܦܝܢ ܩ̈ܠܐ
ܡܫܚܠܦܬܐ ܠܥܠܡܐ ܗܘܐ ܘܐܠܦܝܢ ܗ̈ܠܝܢ ܙܡܪܐ ܕܡܫܚܠܦ.

Docuitque Madraſas, (hoc eſt, Odas) *& Seblathas*, ſive Scalas, *& Cantica: & in Madraſis ipſis ſublimes ſpiritualeſque ſententias poſuit de Chriſti nativitate, baptiſmo, jejunio, paſſione, reſurrectione, aſcenſione, deque univerſa illius diſpenſatione: nec non de Martyribus, de Pœnitentia, de Defunctis: effecitque, ut puellæ fœderis quotidie ad eccleſias convenirent in feſtis Dominicis & in prima Sabbati, & in Martyrum celebritatibus. Ille verò velut Pater & Spiritus ſancti citharœdus in medio aderat, docebatque modos muſicos &* modu-

[a] Tom. I. p. 47.

modulandi carminis leges, donec cives omnes ad ſe convocavit, & adverſariorum aciem retudit atque diſſipavit. Tertium, Virginibus hujuſmodi, ſive Monialibus, officium Diaconiſſarum committi conſueviſſe: idque in eo potiſſimum ſtetiſſe, quod baptizandas oleo catechumenorum, baptizataſque oleo chriſmatis ungebant, poſtquam illas Sacerdos in fronte unxiſſet: hoc enim ſibi volunt laudati Canonis verba: *ipſæ verò Diaconiſſæ ordinentur, ut unguento baptizatas ungant, perque ipſas baptiſmus illarum perficiatur*: baptiſmus ſiquidem apud eccleſiaſticos ſcriptores per Chriſma perfici dicitur. Tria hæc, quæ modò notavi, deſignantur in Pontificali Neſtorianorum [a] his verbis: *Atque ita perficitur ordo de filiabus fœderis* ܒܢܬ ܩܝܡܐ Bnoth-Kjama, *quæ ad opus Diaconatus ſegregantur. Ad altare autem non accedit, quoniam mulier eſt, ſed ad oleum Chriſmatis dumtaxat. Hoc verò illius officium eſt, ut corde oret in capite Monialium tempore miniſterii, & in fine orationis dicat Amen: utque ungat mulieres ad Baptiſmum accedentes, eaſque ad Sacerdotem admoveat.* Moniales autem in Eccleſia Antiochena Diaconiſſæ ordinari conſueverant, & quum mulier aliqua Diaconatus ordine initiari volebat, veſte monialium induta ad ſuſcipiendam ordinationem accedebat, ut ſuprà [b] obſervatum eſt.

a Suprà hoc tomo p.851.

b Hoc tom. pag. 853.

VIII. Monialium cœnobia in urbibus & pagis.

Porrò ex adjuncto Monialibus Diaconatus officio, & ex neceſſaria Diaconiſſarum ad mulierum baptiſmum opera fiebat, ut non modo in montibus & eremis, ſed etiam in civitatibus ac pagis monaſteria monialium eſſent. Amrus in vita Salibazachæ Patriarchæ, qui Neſtorianis ab anno 714. ad annum 726. præfuit, auctor eſt, Helenam monialem apud eccleſiam Baſrenſem habitaſſe, quæ Maſalmam Jazidi Chaliphæ fratrem reprehendit, quod في بيعة الكرسي المعروفة بالقصر الابيض *in eccleſia ſedis, quam Kaſr Abiad, hoc eſt, ædes albas vocant,* divertens, rebus eccleſiæ abuteretur. Thomas verò [c] Margenſis in hiſtoria monaſtica lib. 3. cap. 8. affirmat, temporibus Maranamæ Adjabenici Metropolitani & Jacobi Patriarchæ, qui ab anno 754. ad annum 773. ſedit, in Beth-Tachonai pago, qui ad Margenſem diœceſim ſpectabat, cœnobium ſanctimonialium exſtitiſſe.

c Tom. 3. p. 485.

IX. Monialium, monachorumque diſciplina collapſa apud Neſtorianos.

Seculo decimoquarto Monialium Monachorumque diſciplina apud Neſtorianos adeo collapſa eſt, ut in Epiſcoporum poteſtate relictum fuerit, matrimonium illis permittere. Hunc enim Canonem ex mente Patriarcharum ſuorum præſcribit Ebedjeſus Metropolita Niſibenus in Epitome Canonum Synodalium Part. 2. cap. 11.

ܠܐ ܡܫܬܪܝܐ ܕܒܢܬ ܩܝܡܐ ܕܢܣܒܢ ܓܒܪܐ ܡܢ ܡܬܒܥܝܢ . ܘܡܢܐ ܗܘ ܐܢܫ ܐܘ ܒܢܬܐ
ܩܝܡܐ ܕܝܢ ܕܗܝܢ ܕܒܥܝܢ ܢܣܒܢ ܓܒܪܐ ܡܢ ܡܫܬܠܛܢܐ ܐܠܐ ܐܢ : ܘܠܐ ܦܣܝܩܐ
ܕܐܦܣܩܘܢ ܠܒܥܕܪ ܠܐ ܢܬܟܠܝܢ ܘܡܢ ܩܘܕܡ ܠܐ ܢܬܒܥܕܢ :
ܐܠܐ

ܐܠܐ ܟܕ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܦܩܕ: ܒܒܝܬܐ ܠܚܘܕܝܗܘܢ ܢܬܒܪܟܘܢ.

De Monachis & Virginibus, fœdus profeſſionis violantibus. Monachus aut Monialis ſi à proprio inſtituto exciderint, & ad nuptias ex infirmitate deſcenderint, abſque Epiſcopi juſſu nullatenus matrimonio jungantur, neque in eccleſia & coram populo benedicantur: ſed ſi Epiſcopus juſſerit, privatim domi. Reliqua vide Tomo 3. pag. 337. & ſuprà hoc Tomo pag. 327. Qua in re videntur Neſtoriani male intellexiſſe Canonem XVI. Concilii Chalcedonenſis, qui [a] ſic habet. *Virginem, quæ ſe Domino Deo dedicavit, ſimiliter & monachum, non licere matrimonio conjungi. Sin autem hoc feciſſe inventi fuerint,* ἔστωσαν ἀκοινώνητοι *maneant excommunicati. Oſtendendæ autem in eos humanitatis auctoritatem habere ſtatuimus Epiſcopum ejus loci.* Ubi humanitas in eos ab Epiſcopo oſtendenda non ad permittendum iis conjugium trahi debet; ſed pœnitentiæ & excommunicationis tempus ſignificat, quod ex Epiſcoporum benignitate contrahi poteſt: nam in Concilio Nicæno Can. 12. definitum fuerat, decem annis poſt primum triennium, quo inter auditores fuerint, inter pœnitentes eſſe debere eos, qui ſemel mundo abrenunciarunt, deinde ad eum rediere: quod de illis intelligunt Syri interpretes, qui militiæ cingulum deponentes, aſceticam vitam amplexi ſunt, poſtmodum verò ad proprium vomitum ſunt relapſi, quemadmodum in Diſſertatione de Monophyſitis obſervavi. Certè Ancyranum [b] Concilium, quod Neſtoriani ipſi ſuſcipiunt, Canone 19. bigamorum pœnam iis infligit, qui virginitatis profeſſionem irritam faciunt: *Quicumque virginitatem profitentes, profeſſionem ſuam irritam reddunt, ii bigamorum definitionem impleant.* Quæ verba in Codice [c] pervetuſto Syriaco Canone 18. ſic habent. ܐܝܠܝܢ
ܕܐܫܬܘܕܝܘ ܒܬܘܠܘܬܐ ܘܡܘܠܟܢܝܗܘܢ ܠܐ ܢܛܪܝܢ: ܐܫܬܡܠܐ
ܢܫܡܠܘܢ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܢܣܒܝܢ ܬܪܬܝܢ ܢܫܐ ܦܣܩ ܕܝܢܐ.

Qui virginitatem ſpoponderunt, & promiſſa non ſervant, ſententiam in eos, qui duas uxores duxere, latam impleant. Apud Eliam verò Damaſcenum [d] Arabicè ita redduntur. ان كل من جعل على نفسه ان
يبتل اى يبقى بتول لله وبتزوج ولم يفى بذلك وتزوج من بعد فليفرض
عليه من التوبة مثل الذى يفرض على من تزوج بامراتين وجمع بينهما .

Quicumque apud ſe ſtatuit virginitatem pro Deo ſervare, ſi matrimonium poſtea inierit, nuptiaſque, non obſervata ſponſione, contraxerit; ei pœnitentiæ ſubjaceat, quæ in eum definitur, qui binas ſimul uxores ducit. Sicut autem qui eſt hujuſmodi, non prius ad communionem admittitur, quàm à peccato ceſſaverit; ita cum eo agendum eſt, qui profeſſionem virginitatis violavit: cujuſmodi cenſetur eſſe monachus, aut monialis, qui ad nuptias tranſierint,

a Concil. Labb. Tom. 4. p. 764.

b Labb. Concil. Tom. 1. p. 1463.

c Vide Tom. 2. pag. 498.

d Tom. cit. pag. 507.

Verùm pro Neſtorianis facere videtur, quod eorum Monachi Monialeſque neque tacitè, neque expreſſe virginitatem profitentur; vel ſi profitentur, non in perpetuum ad illam ſeſe obſtringunt, ſed ad tempus, & relicta ſibi ab eo inſtituto quandocumque placuerit, reſiliendi facultate. Qua in re diſcrepant tùm à ceteris Orientis Monachis, de quibus [a] ita S. Baſilius Can. 19. *Virorum profeſſiones non novimus, præter quam ſi qui ſeipſos monachorum ordini addixerint: qui tacitè videntur cœlibatum admittere*: tùm à Monialibus, de quibus idem S. Baſilius Can. 18. *De lapſis virginibus, quæ vitam in caſtitate Domino profeſſæ ſunt, ac deinde quum carnis paſſionibus ſuccubuerint, pacta ſua irrita faciunt, Patres quidem clementer & leniter in eorum qui labuntur infirmitatem ſe gerentes, eſſe admittendas ſanxerunt poſt annum, ad ſimilitudinem digamorum*. Et infrà. *Vidua itaque ut corrupta ancilla condemnatur; Virgo verò adulteræ judicio ſubjicitur. Sicut eum, qui cum aliena muliere cohabitat, adulterum nominamus, nec eum prius ad communionem admittimus, quàm à peccato ceſſaverit: ita videlicet cum eo qui Virginem habet, nos geremus. Illud autem nobis nunc confiteri eſt neceſſarium, quod Virgo nominatur, quæ ſe ſua ſponte Domino obtulit, & matrimonio renunciavit, & vitam in ſanctificatione prætulit. Profeſſionem autem ab eo tempore judicamus, quo ætas rationis complementum habuerit. Non enim pueriles voces omnino in his eſſe ratas exiſtimare oportet: ſed eam, quæ ſuprà ſexdecim vel ſeptemdecim annos nata fuerit, rationiſque compos, & diu examinata probataque perſeveraverit, &, ut admittatur, precibus contendat, tum oportet in ſacrarum Virginum catalogum referri, ejuſque profeſſionem ratam habere, & illius infirmationem inexorabiliter punire*. Etſi Neſtoriani poſt ſeculum decimum quartum in quibuſdam monaſteriis nonnullos nonnullaſve habeant, qui monachorum vel monialium nomen & habitum gerant, (*Adam* enim *Cameræ Patriarchalis Archidiaconus* [b] apud Petrum Strozam & in Brevi Pauli V. dato ann. 1614. *Monachorum Chaldæorum Archimandrita appellatur*:) nullam tamen vel tacitam Monachorum, vel expreſſam Monialium profeſſionem agnoſcunt.

a *Concil. Labb. tom. 2. p. 1731. & 1734.*

b *Tom. 1. p. 543. & ſeq.*

X. Veterum Monialium Monachorumque diſciplina.

Cæterum qualis fuerit antiqua Monialium Monachorumque diſciplina tàm apud Ægyptios alioſque Orientales, quàm apud Syros ipſos Chaldæoſque Neſtorianos, facilè colligitur ex illis Decretis, quæ Nicæni Concilii nomen præferunt, ſummamque auctoritatem in toto Chriſtiano Oriente obtinent. Quod enim ex Thoma Margenſi Amroque de Monialium cœnobiis in civitatibus & pagis ſuprà notavi, deque præſcripto illis juxta Georgii Patriarchæ canonem habitu à ceteris mulieribus diverſo; id præcipiunt Nicæni Canones Arabici ex verſione [c] Ecchellenſis LXXIX. & LXXXI. quorum primus ſic habet: *Ne relinquantur civitatum Eccleſiæ ſine ſororibus* con-

c *Labb. Concil. Tom. 2. p. 340. & ſeq.*

continentibus, *ex quibus ſint aliquæ viduæ*, *quæ aſſiduè in eis reſideant*. Alter verò: *Alius ſit habitus & cultus omnium graduum & ordinum Clericorum & Monachorum tàm virorum*, *quàm mulierum*, *ab habitu & cultu laicorum*. *Sua tondeant capita rectè orbiculariter*, *id eſt*, *in modum coronæ*, *ſuoſque cingant honeſtè lumbos*, *nec ſe anulis ornent aureis vel argenteis*, *neque ſuſpendant ad lumbos ſuos crumenas*, *aut ſimile aliud*, *uti ſunt thecæ cultellorum*, *quemadmodum facere ſolent*, *qui egrediuntur ad bellum & certamen*, *veluti mercatores & iter facientes*. In eodem Nicæno Concilio poſt vulgatos illos Canones Arabicos ſequuntur [a] Capita XV. de Monachis & Monialibus, eorumque Abbatibus & Abbatiſſis: quorum nonnulla quidem ad regimen eorum ſpectant, alia verò ad communem vivendi formam: hæc autem ita ſe habent. Sint [b] monachi dediti aſſiduè & continenter orationi, jejunio, & ſacrarum Scripturarum lectioni, ad quæ urgeat inſtanter monaſterii Abbas & Abbatiſſa: miniſterium autem & officia per hebdomadas viciſſim inter ſe partiantur tàm in eccleſia, quàm extra in monaſterio. Septies [c] in die orent, ſcilicet, ad Matutinum, hora Tertia diei, Sexta, Nona, ad Veſperas, ad Apodipnon ſeù poſt cœnam, & ad Nocturnum. Qui [d] laborioſa opera exercent, bis in die veſcantur, ſexta ſcilicet elapſa hora diei, & ad occaſum ſolis; reliqui una vice ſint contenti, ſive hora nona diei, ſive ad occaſum ſolis. Omnes [e] dormiant in eadem domo ſuper terram: Abbas tamen monaſterii & ægroti fratres ſi ſuper lectulos cubare volent, id ipſis fas erit; verum ſua ne exuant veſtimenta, nec ſuas ſolvant zonas, nec bini dormiant ſuper eodem lectulo. Ex vino [f] potent quantum apponi opus eſt ad utilitatem, ſanitatem & uſum ſtomachi: detur autem unicuique libra vini diebus majorum ſolemnitatum, nec non diebus feſtis Martyrum. Ne edant [g] carnes tàm in monaſteriis, quàm alibi coram laicis. Habitus ex aſperiori fiat lana, non autem ex molliori, qui præſeferat continentiam & mundi contemptum. Alba veſtimenta ne induant, nec ſubalba pallia, & alia ejuſmodi, ſed nigris [h] veſtibus ornati ſint atque crucibus inſtructis. Ne [i] ſe ornent, aut unguentis utantur. Nec ocreas geſtent oblonga habentes crura, neque ex mollioribus confectas pellibus, ſed breves, rudes, atque craſſiores. Zonis coriaceis rudioribus ſuos accingant lumbos. Uniuſmodi ſint omnes tàm habitu & forma, quàm moribus. Veſtimenta [k] autem dentur eis menſe Teſri priore (ideſt, Octobri, non Novembri, ut vertit Ecchellenſis) qui ſolemnitatem ſequitur Crucis: & quum adeſt hiems, ſua ſcribant nomina ſuper veſtimenta æſtiva, & in monaſterii reponant veſtiario, ut ea agnoſcant exacta hieme: idemque præſtent de hiemalibus veſtibus, quum adeſt æſtas. Sua [l] tondentes capita, ne capillatas ſibi faciant coronas, quemadmodum facere ſolent Sacerdotes. Tempore [m] æſtatis ſummo ſurgant mane ad opus; incaleſcente verò die ſedeant

a *Labb. Concil. Tom.2 pag.343. & ſeqq.*

b *Ibid pag.346. cap. 10. & pag. 370. conſtit. 13.*

c *Ibid. pag. 347. cap.11.*

d *Ibid. pag.347. cap.10.*

e *Ibid.*

f *Ibid pag. 348. cap.11.*

g *Ibid. pag.349. cap.14.*

h *Ibid. pag 370. cap.12.*

i *Ibid. pag. 349. cap.14.*

k *Ibid. pag.348. cap.11.*

l *Ibid. pag. 349. cap.14.*

m *Ibid. pag.348. cap.11.*

& conquieſcant uſque ad orationem meridiei (ſextæ,) qua peracta cibum ſumant, & quietem capiant, donec frigeſcat dies: tùm reſumant opus & laborem uſque ad veſperas, & perſoluta veſperarum oratione detur illis cœna, ita ut in tres partiantur diem partes, quarum una orationi & lectioni dicetur, altera cibo, tertia operi: quod verò reliquum eſt, requiei. Hactenus Canones Arabici.

§. IV.

De Tonſura Monachorum.

I. Tres Monachorum gradus apud Græcos: & quiſnam ſit proprius uniuſcujuſque Habitus.

UT tres ſunt monaſticæ vitæ gradus penes Græcos; ita & triplex ſolemnitatis precumque Ritus in eorum qui habitum monaſticum ſuſcipiunt benedictione in Eccleſia obſervatur: quorum primus dicitur Ἀρχαρίων *Novitiorum*: alter Μικροσχήμων *eorum qui Parvum habitum gerunt*: tertius Μεγαλοσχήμων *eorum, qui magnum habitum deferunt*. Et Ἀρχάριοι *quidem ſeù novitii*, ut rectè notat [a] Goartius, *ſuo nomine ſe in incipientium numero conſtituunt*: Μικρόσχημοι *novitios prætergreſſi, ut* ἀσκηταὶ *profectui ſive ſpiritui, omni virtutum exercitamento vacant, & ex iis proficientium agmen conglobatur*: Μεγαλόσχημοι *verò, qui & ἀγγελικὴν πολιτείαν delibaverunt, ad ſummum perfectionis apicem contemplationibus, & ſeveriore vitæ diſciplina pertingendum anhelant*. Communis vitæ in cœnobiis ſectatores, μικρόσχημοι ſunt, ut idem [b] Goartius ſubjungit: perfectioris autem vivendi normæ, pluribuſque virtutum & auſteritatum exercitiis addicti, quaſi novæ profeſſionis onere aſſumpto, habitus etiam à ceteris diſcrimen ſibi eligunt, & μεγαλόσχημοι, ſive μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος eſſe dicuntur. Cujus inſtituti Angelici prima fundamenta jeciſſe videntur illi monachi, qui poſtquam diutiſſimè in cœnobiis omnium ſe virtutum exercitatione excoluiſſent, ad eremos ſolitudineſque tranſmeabant, & relicta cœnobitica, perfectiorem aliam cum Anachoretis vitam agebant, de quibus Hieronymus epiſt. 12. & Caſſianus Collat. 18. & 19. & nos ſuprà [c] egimus. Tres hoſce monachorum gradus approbat S. Theodorus Studites in ſuo Teſtamento, inquiens: *Extra tres gradus* (ἀρχαρίων *nimirùm*, μικροσχήμων, *&* μεγαλοσχήμων) *qui in divina ſcala oſtenſi ſunt, vitam hanc ducere legitimè non licet*: ipſa tamen nomina μικροσχήμων & μεγαλοσχήμων, ſicut & habitus in eis diſcrimen, penitus repudiat, & è monaſteriis Teſtamenti ſui lege cupit eſſe eliminata: *non dabis*, inquit, *parvum habitum quem vocant, poſtea veluti magnum: unus eſt enim habitus, ſicut & Baptiſma, quemadmodum in more fuit ſanctorum Patrum*. Sed repugnante etiam Theodoro, evicit exiguo ante ipſum tempore introductum μεγαλοσχήμων genus, & exinde etiam ſolemniter in Eccleſia voto per-

[a] *Euchol. Græc. pag.* 472.

[b] *Pag.* 517.

[c] *Hoc Tomo à pag.* 857.

petuo

petuo ſuſcipitur: veſteſque religioſæ præcipuæ, quales erant olim Cucullus & Scapulare, illi ſtatui factæ ſunt propriæ: imo & ipſi in tantam aliorum monachorum venerunt admirationem, ut conceſſa ipſis ἀγγελικοῦ σχήματος appellatione, reliqui τέλειοι licet καλόγεροι, ideſt, *perfecti & in virtute provecti*, nonniſi ſublimioris illius ſtatus μικρόσχημοι tantum, quaſi candidati, deinceps voluerint nuncupari.

Novitiorum veſtes ſunt, 1. ῥᾶσον ſeù χιτὼν, *Tunica*, ſive vilis, ſtricta & brevis toga, unde Ἀρχάριοι ῥασοφόροι dicuntur. 2. Ζώνη, *Zona*, ſeù Cingulum ex corio. 3. Καμιλαύχιον, *Pileus*, ſeù *galerus* ex camelorum pilis confectus. Μικροσχήμων veſtes, 1. ἱμάτιον, ſeù χιτὼν *Tunica*. 2. Ζώνη, *cingulum*. 3. περικεφαλαία, *galerus*, ſeù pileus capiti intimè adhærens & adſtrictus, undequaque cum auribus illud circumtegens, aliàs dictus ἄνω καμιλαύχιον *ſuperior*, ſive exterior, *galerus*, à novitiorum galero, qui κάτω καμιλαύχιον, *interius camelauchium* dicitur, diverſus, qui etiam in nonnullis Ritualibus κουκούλιον audit. 4. Παλλίον *Pallium*, ſeù Μανδύον *Mandya*. 5. Σανδάλια *Sandalia*, ſeù calceamenta. Μεγαλοσχήμων *veſtes*, 1. Χιτὼν, *Tunica*. 2. Ζώνη, *Cingulum*. 3. Παλλίον, *Pallium*. 4. Κουκούλιον, *Cucullus* caput & humeros ambiens, à cucullo τῶν μικροσχήμων diverſus: hic enim veli fermè retinet formam in cervices rejecti, duabuſque laciniis humeros hinc inde ornantis; cucullus autem τῶν μεγαλοσχήμων caput & humeros ex omni parte ambit, caputiumque eſt acuminatim productum, atque inſuper in fronte, in pectore, in utroque humero, & à tergo, quinque ex fune laneo crucibus compoſitis & aſſutis decoratum. 5. Ἀνάλαβος *Analabus*, *Scapulare* humeris pendens, ex pelle in crucis formam confectum, παραμάνδυας vulgò dictum, quod juxta Græcos recentiores eſt panniculus unius palmi, quadratus, quem immiſſis in funiculos longiores ejus angulis aſſutos brachiis, humeris adſtringunt; illi verò crux appicta eſt, eumque ſecretò ſub tunica geſtare ſunt aſſueti, pendente ex anteriori parte cruce lignea, à ſinu quem tangit, ἐγκόλπιον vocata: ſecundùm antiquos verò Monachos, ut ſcribit Caſſianus lib. 1. cap. 6. *Analabus eſt ſcapulare deſcendens per ſummum cervicis, & è lateribus colli diviſum, utrarumque alarum ſinus ambiens, atque hinc inde ſuccingens, ut conſtringens latitudinem veſtimenti ad corpus contrahat, atque conjungat: & ita conſtrictis brachiis, ut ad omne opus expediti monachi reddantur*: atque adeo rectè *Succinctorium*, & *Rebrachiatorium* vocatur. 6. Σανδάλια, *Sandalia*. Ex memoratis monachorum veſtibus, quædam ſunt omnibus communes, ut *Tunica*, *Cingulum*, & *Sandalia*: aliæ Megaloſchemis ſimul & Microſchemis, ut *Pallium*: aliæ ſingulis propriæ, ut novitiis *Galerus*, qui & κάτω καμιλαύχιον; Microſchemis, *Galerus*, qui & ἄνω καμιλαύχιον: Megaloſchemis, *Cucullus*, & *Analabus*.

Tres

II. Gradus, & Habitus monachorum penes Ægyptios & Syros.

Tres item Monachorum gradus ſunt apud Ægyptios & Syros; *Novitiorum* ſcilicet, *Profeſſorum*, & *Perfectorum*, qui reſpondent Græcorum *Archariis*, *Microſchemis*, & *Megaloſchemis*: ſed non idem apud omnes Benedictionis eorum Ritus, neque idem Habitus.

Ægyptii, & Syri tàm Neſtoriani, quàm Jacobitæ, quantum ex ipſorum Ritualibus colligitur, non habent *Officium in Novitios*; ſed in eos tantùm, qui *Tonſuram & monaſticum habitum ſuſcipiunt*. Et Ægyptii [a] quidem exacto Tyrocinii triennio Monachum tondent, tùm induunt العراج *Tunica*, & القلنسوة *Cucullo*: mox lumbos ejus præcingunt بالمنطقة الجلد *Zona pellicea*: ac demum ſive eodem die, ſive alio, poſtquam الاسكيم المقدس *ſacrum Schema*, ſeù Scapulare, certis precibus benedixerint, imponunt ipſum Monacho, & induunt eum *Succinctorio*, quod البرنس *Bornos*, ſive المزرة *Mazara* vocatur. Syri [b] verò tùm Neſtoriani, tùm Jacobitæ uno eodemque die (poſtquam tamen certum tyrocinii tempus impleverit) monachum initiant, primo illum tondentes, deinde hiſce veſtibus induentes: *Tunica* ſcilicet ܟܘܬܝܢܐ: *Zona* ܙܘܢܪܐ: *Cucullo* ܟܘܣܝܬܐ: *Pallio*, quod Jacobitis dicitur ܐܣܟܝܡܐ ܩܕܝܫܐ, Neſtorianis ܐܦܘܕܐ: & *Sandaliis* ܡܣܐܢܐ. At Syri Maronitæ præter Novitii benedictionem, tres alios Benedictionis Monachorum Ritus habent: quos ܛܟܣܐ ܩܕܡܝܐ ܡܨܥܝܐ ܘܪܒܐ *ordinem Primum*, *Medium*, *& Magnum* appellant. Et Novitius quidem Tunica tantùm & Galero induitur: Monachus verò primi Ordinis & ſecundi iiſdem veſtibus ornatur, Tunica, ſcilicet, Zona, Cucullo, Pallio, & Sandaliis: differunt tamen in hoc, quod primo Ordini Tonſura præmittitur, quæ in ſecundo nequaquam iteratur; pedes etiam monacho primi Ordinis lavantur, & ſandalia ei imponuntur; qui ritus in ſecundo ordine omittitur: Crux denique ſola in primo ordine traditur; in ſecundo Crux ſimul & Evangelium, quum ſcilicet peracta initiatione per eccleſiam circumducuntur. Eis autem, qui tertii ordinis ſunt, quique *Magnum habitum* geſtare dicuntur, aliud Pallii genus imponitur, quod ܡܥܠܢܐ *Maalana*, ſeù ſuperna, vocatur; & in proceſſione Crux cereuſque accenſus traditur: quod & apud Græcos [c] fit in benedictione *Parvi, & magni habitus*: ubi Neſtoriani & Jacobitæ Crucem ſolam initiato tradunt.

III. Tonſuræ monaſticæ & Clericalis multiplex forma.

Quoad Monachorum Tonſuram, Græci à ceteris Orientalibus in hoc differunt, quod ipſi [d] tàm *Novitios*, quàm *Parvi Magnique Habitus Monachos* tondent; Syri verò & Ægyptii *Profeſſos* dumtaxat; eos nimirùm, qui habitum monaſticum induunt; non Novitios, neque Megaloſchemos, aut medii ſummique Ordinis monachos: unica enim

[a] *Ritual. & Pontifical. Codice Coptico-Arab.* 26 & 32. *Tom.* 3. *Biblioth. noſtræ pag.* 641. & 642.

[b] *Rit. & Pontifical. Cod. Ecchell.* 4. & *Cod. Amiden.* 11. & 13. *Tom.* 1. *Bibliot. noſtræ pag.* 573. & 584.

[c] *Goar. in Euchológ. pag.* 480. 513. 514.

[d] *Goar. p.* 469. 478. 510.

enim Tonſura contenti ſunt, quemadmodum ex ipſorum Ritualibus palam oſtenditur. Eſt & aliud Græcos inter Syroſque atque Ægyptios in Tonſura diſcrimen. Nam Græci Monachi [a] Tonſuram rotundam latiſſimam in medio capite geſtant, ſubtus verò capillos prælongos & ferè muliebres: Ægyptii verò & Syri inſtar monachorum [b] Occidentalium totum caput ad cutem uſque nudant, detonſis undequaque capillis. Et Ægyptii quidem, Syrique Jacobitæ & Neſtoriani, monachos ſuos in capite æquè tondent vel radunt, ſive ii in laicorum numero ſint, ſive ſacro Presbyteratus ordine initiati, nullo relicto coronæ loco, quam Syri Maronitæ ex capillis forfice detonſis expreſſam monachis ſacerdotibus præſcribunt. Antiqui Patres tàm capitis raſuram, quàm prælongos capillos improbant, modeſtam capillorum tonſuram fidelibus omnibus præcipientes. In Conſtitut. Apoſtol. lib. 1. cap. 3. fidelis quiſque monetur, ut ſit *non capillum nutriens, nec pexus, nec comatus.* Quod peculiari ratione à Sacerdotibus obſervandum docet S. Gregorius Magnus in Paſtorali Par. 2. cap. 7. *Sacerdotes rectè caput prohibentur radere, & comam nutrire. Capilli in capite ſacerdotis & ſervantur, ut cutem cooperiant, & reſecantur, ne oculos claudant.* Et S. Hieronymus in cap. 44. Ezechielis: *Quod autem ſequitur, ne caput ſuum radant, neque comam nutriant, ſed tondentes attondebunt capita ſua, perſpicuè demonſtratur, nec raſis capitibus, ſicut Sacerdotes cuſtodeſque Iſidis atque Serapis, nos eſſe debere; nec rurſum comam demittere, quod propriè luxurioſorum eſt, barbarorumque, & militantium.* Epiphanius hæreſ. 80. genus quoddam monachorum in Meſopotamia reprehendit, qui prolixiores capillos geſtare, barbamque radere ſolebant: *Eſt*, inquit, *& alia quædam vivendi forma ac diſciplina, qua iſtiuſmodi venerandi noſtri fratres utuntur, qui in Meſopotamia in monaſteriis, quas mandras appellant, domicilium fixerunt; qui & comas muliebrem in modum promittunt, & cilicium propalam affectant.* Et infrà. *Sed deterius quiddam, ac contrarium ab illis geritur: ſi quidem iſti barbam, hoc eſt, propriam viri formam, reſecant, capillos verò ut plurimum prolixiores habent.* Ex his liquet, quod & Thomaſſinus [c] doctè probat, antiquam & primævam tàm Clericorum, quàm Monachorum diſciplinam fuiſſe, ut breviori eſſent capillo, tondentes caput, non radentes. Communem hujuſmodi Tonſuram, quæ ſola à Clericis & Monachis uſque ad finem ſeculi quinti obſervata eſt, varia deinde ſequuta ſunt raſuræ genera in Oriente & Occidente: 1. *Corona clericalis* Latinorum, quæ conſiſtit in abraſo ſuperius in ſphœræ modum capite, tonſiſque ab inferiori parte crinibus. 2. *Corona clericalis* Græcorum, qui verticem quidem, ſicut Latini radunt, ſed capillos prælongos relinquunt: quod coronæ genus in Concilio Toletano IV. anni 633. improbatum videtur his verbis: *Omnes Clerici vel Lectores, ſicut Levitæ & Sacerdotes, detonſo prius toto capite, infe-*

rius

a Morinus exercit. 15. cap. 2. num 4. & cap. 4. num. 9.
b Ibid.
c Par. 1. lib. 2. cap. 37.

viu; ſolam circuli coronam relinquunt; non ſicut huc uſque in Galliciæ partibus facere Lectores videntur, qui prolixis ut laici comis, in ſolo capitis apice modicum circulum tondent. 3. *Corona Clericalis duplex*, non ea quidem, quæ à Morino [a] deſcribitur, altera ſcilicet major, dimidio ſphœræ ſimilis, circulum exprimens in inferiore capitis parte, minor altera in vertice capitis & in prioris umbilico, majore longè depreſſior: hæc enim eadem eſt ac prior illa corona clericalis: ſed quæ conſiſtit in abraſo ſuperius inferiuſque capite, relictoque inter utramque raſuram modico circulo capillorum, qualis eſt corona Fratrum Minorum, & Sacerdotum Maronitarum: vel quæ contra conſiſtit in tonſo ſuperius inferiuſque capite, abraſoque inter utramque tonſuram modico circulo capillorum, qualis eſt corona monachorum S. Benedicti. 4. *Corona Clericalis & monaſtica*, priori coronæ planè contraria, quæ fit tonſo ſuperius in ſphœræ modum capite, raſiſque ab inferiori parte capillis: qualis erat Tonſura Syrorum Neſtorianorum ab Abrahamo olim præſcripta, quemadmodum in ejus vita [b] legitur: *diſtinctum nobis ſchema ipſe oſtendit, atque inſtar coronæ præcepit caput eorum diſcipulorum tonderi, qui ſacrum hujuſmodi inſtitutum amplectuntur*: & in eorum Rituali deſcribitur his verbis: ܘܓܙܐ ܚܕܪܘܗܝ ܡܣܥܪܗ ܐܝܟ ܐܣܟܝܡܐ ܘܥܝܕܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܘܡܫܒܩ ܠܗ ܣܥܪܐ ܒܕܡܘܬ ܟܘܪܐ ܘܟܠܝܠܐ. *Et radit circum capillos ejus juxta formam moremque monachorum, relinquens ei capillos in modum ſphœræ & coronæ.* Et in Conſtitutionibus [c] ſuprà relatis: *Sua tondentes capita, ne capillatas ſibi faciant coronas, quemadmodum facere ſolent Sacerdotes.*

a Exercit. 15. cap. 2. num. 1.

b Suprà hoc Tomo pag. 873.

c Pag. 895.

§. V.

Ritus Tonſuræ Monachorum.

I. Duplex Tonſuræ monachorum officium apud Neſtorianos.

DUplex apud Neſtorianos Officium exſtat in eos qui monaſticum Habitum ſuſcipiunt: alterum anonymum, quod brevitate ac ſimplicitate antiquitatem ſuam prodit: alterum prolixius à Phetione Presbytero & monacho compoſitum. Utrumque habetur in Codice Syriaco [d] Vaticano, quem Joſephus Indorum Metropolita Feria quarta die 8. Julii anno Græcorum 1867. deſcripſit, & in Codicibus 11. ac 13. quos [e] Joſephus Chaldæorum Patriarcha anno Chriſti 1701. exaravit.

d Cod. Syr. Vat. ms. fol. 51. & 54.

e Tom. 1. Bibl. noſtræ pag. 584.

Primum Officium.

Ordo Habitus Monachorum. Scito domine Lector, quod poſt [1] quinquaginta dies probationis & examinis ejus, qui ſua ſponte

ܛܟܣܐ ܕܐܣܟܝܡܐ ܕܝܚܝܕܝܐ. ܕܥ ܐܘ ܡܪܝ ܩܪܘܝܐ ܕܡܢ ܒܬܪ ܚܡܫܝܢ ܝܘܡܝܢ

vult

vult hunc ſacrum Habitum in-
2 duere ; accedit Præſul coram ²
Cruce & Novo quod in Oratorio
eſt: & expandens coram Orato-
rio Tunicam laneam ſuper ter-
ram, cum deſuper ſedere jubeat
facie ad Orientem converſa: &
dicat ad eum Hegumenus. *Vide
fili: hæc tunica ſepulcri typus eſt:
te igitur huic ſæculo jam mor-
tuum reputa &c.* Tum affert for-
ficem: & aperit ei habitum, &
4 tonſuram: & radit ⁴ circa capil-
los ejus juxta formam & morem
monachorum, relinquens ei ca-
pillos in modum ſphœræ & co-
3 ronæ: ſignatque ³ tonſuræ locum
ablutione, dicens ei: *Chriſtus
abluat peccatorum tuorum ſor-
5 des &c.* Deinde exuit eum ⁵ tu-
nica linea, & induit tunica lanea,
dicens: *Exuat te Dominus Deus
noſter tunica paſſionis hominis
veteris &c.* Quumque ejus lum-
bos zona præcingit, dicit: *Chri-
ſtus, cujus nutu cœlum & terra
& omnia quæ in eis ſunt, ligan-
tur, ipſe lumbos tuos cingulo ca-
ſtitatis præcingat &c.* Cucullum
capiti ejus imponit, dicens: *Chri-
ſtus princeps vitæ noſtræ & caput
membrorum noſtrorum, ipſe ca-
piti mentis tuæ imponat galeam
ſalutis &c.* Pallium ſuper hume-
ros ejus demittit, dicens: *Chri-
ſtus, qui lignum crucis portando,
nos à jugo ſervitutis mortis &
peccati liberavit &c. ipſe allevet
tibi pondus debitorum &c.* Ponit
crucem in collo ejus, dicens:
*Chriſtus, qui vivifico crucis ſi-
gno &c.* Explicit.

ܘܡܫܠܡܝܢܠܗ ܡܪܝ . ܗܘ ܢܩܒܠ ܡܪܝܐ ܬܫܡܫܬܐ ܕܥܒܕܐ ܡܪܝ . ܘܟܕ ܢܫܡܫ ܒܟܠܗܝܢ ܕܠܥܠ
ܕܡܫܒܚܝܢ ܠܗ . ܡܫܝܚܐ ܕܒܢܝܫܗ ܚܝܐ ܕܒܪܝܬܐ ܡܪܝ . ܥܠܡ .

Officium Secundum.

Ordo Tonſuræ Monachorum, compoſitus à Rabban Phetione Presbytero & Monacho. Tonſura autem fit Dominico die præter Jejunium. Quum Euchariſtiam ſumpſerint, tum cœnobiarcha, ſeù officii præſes, adducit coram Evangelio fratrem qui Habitum ſuſcepturus eſt, nec Euchariſtiam percipit, donec tonſus fuerit, ſed ad terram adorat & ſurgit. Antiſtes quoque coram Evangelio adorat. Incipiunt autem, *Pater noſter qui es in cœlis.* Et orat præſul, *Da nobis Domine Deus noſter &c.* Et incipiunt: *Ad te* [6] *Domine animam meam &c.* Proſequuntur, *Sanctus Deus.* Diaconus intonat: *Oremus, pax nobiſcum, flectite genua.* Tùm genu flectunt omnes fratres qui adſunt in templo, pro eis Deum deprecantes, ut illos ſuſcipiat. Orat Hegumenus. *Clementiſſime, cujus nomen ſanctum &c.* Accedit qui tondet, & imponit manum capiti ejus qui tondetur, & dicit ſubmiſſa voce: *Rogamus te Domine Deus noſter &c.* Tum accipit præſul pulverem, ſignatque tondendum ſigno crucis ubi tonſura facienda eſt, ab anteriore ad poſteriorem partem, & à dextra ad ſiniſtram, dicens: *Signatur N. in opus Monachatus, & in exercitationem ſanctitatis, & in obedientiam coram fratribus patribuſque ſuis ſpiritualibus in nomine*

ܛܟܣܐ ܕܣܘܦܪܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܕܥܒܝܕ
ܠܪܒܢ ܦܬܝܘܢ ܩܫܝܫܐ ܘܝܚܝܕܝܐ .
ܣܘܦܪܐ ܕܝܢ ܒܚܕܒܫܒܐ ܗܘܐ ܣܛܪ
ܡܢ ܨܘܡܐ . ܘܡܐ ܕܢܣܒܘܢ ܩܘܪܒܢܐ ܀
ܡܩܪܒ ܪܝܫ ܕܝܪܐ ܐܘ ܪܝܫ
ܬܫܡܫܬܐ ܩܕܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܠܐܚܐ ܗܘ
ܕܥܬܝܕ ܕܢܩܒܠ ܐܣܟܝܡܐ ܠܡܩܒܠܘ
ܐܣܟܝܡܐ ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܩܘܪܒܢܐ ܥܕܡܐ
ܕܡܣܬܦܪ : ܐܠܐ ܣܓܕ ܥܠ ܐܪܥܐ
ܘܩܐܡ . ܘܣܓܕ ܐܦ ܪܫܐ ܩܕܡ
ܐܘܢܓܠܝܘܢ . ܘܡܫܪܝܢ ܐܒܘܢ
ܕܒܫܡܝܐ . ܘܡܨܠܐ ܪܫܐ . ܗܒ ܠܢ ܡܪܝ
ܐܠܗܢ ܡܪܝ . ܘܡܫܪܝܢ . ܠܘܬܟ
ܡܪܝܐ ܢܦܫܝ ܡܪܝ . ܘܡܫܡܠܝܢ ܩܕܝܫܐ
ܐܠܗܐ . ܐܙܥܩ ܡܫܡܫܢܐ . ܢܨܠܐ :
ܫܠܡܐ ܥܡܢ : ܢܟܦܘܦ ܒܘܪܟܐ .
ܘܟܦܦܝܢ ܒܘܪܟܐ ܟܠܗܘܢ ܐܚܐ
ܕܒܗܝܟܠܐ . ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܚܠܦܝܗܘܢ
ܠܐܠܗܐ ܕܢܩܒܠ ܐܢܘܢ . ܘܡܨܠܐ ܪܫܐ
ܚܢܢܐ ܕܩܕܝܫ ܫܡܗ ܡܪܝ . ܘܩܪܒ
ܡܢ ܗܘ ܕܡܣܦܪ ܘܣܐܡ ܐܝܕܗ ܥܠ
ܪܫܗ ܕܗܘ ܕܡܣܬܦܪ ܘܐܡܪ ܒܫܠܝܐ .
ܒܥܝܢ ܡܢܟ ܡܪܝ ܐܠܗܢ ܡܪܝ . ܘܗܝܕܝܢ
ܢܣܒ ܪܫܐ ܥܦܪܐ ܘܪܫܡ ܠܗܘ
ܕܡܣܬܦܪ ܒܪܫܡܐ ܕܨܠܝܒܐ ܐܝܟܐ
ܕܥܬܝܕ ܕܢܬܣܦܪ ܣܘܦܪܐ ܡܢ
ܩܕܡܘܗܝ ܠܒܣܬܪܗ ܘܡܢ ܝܡܝܢܐ
ܠܣܡܠܐ ܘܐܡܪ . ܡܬܪܫܡ ܦܠܢ
ܠܥܒܕܐ ܕܝܚܝܕܘܬܐ ܘܠܡܬܟܫܦܢܘܬܐ
ܕܩܕܝܫܘܬܐ

mine Patris &c. Reſpondent, *Amen.* Accipit præſul forficem, & tondet ex fratris capillis quatuor cincinnos in loco tonſuræ, ideſt, in medio capitis: ab occipitio ſcilicet, à ſincipite, & à dexterâ lævaque, dicens: *Chriſtus allevet tibi omnia peccati onera &c.* Reſpondent, *Amen.* Tradit capillos in manum fratris: tùm exuit eum veſtimentis ſuis, dicens: *Exuat te Dominus Deus noſter homine vetere &c.* Et induit eum veſte (*monaſtica, ſeù Pallio*) dicens: *Induat te Dominus Deus noſter homine novo &c.* Tùm recitat ſuper eum hanc orationem. *Domine Deus fortis omnipotens &c.* Et ſignat ſuper caput ejus qui tondetur. Mox ſignat eum pollice ſigno crucis in fronte ab inferiori ad ſuperiorem partem, & à dextera ad ſiniſtram, dicens: *Segregatus eſt, ſanctificatus eſt, perfectus eſt, & conſummatus eſt N. in opus monachatus & in exercitationem ſanctitatis, in nomine Patris &c.* Reſpondent, *Amen.* Tùm recitat hanc benedictionem pro abſolutione. *Virtus gratiæ &c.* & ſignat ſuper turbam. Reſpondent, *Amen.* Adhortatio ad Tonſuram. *Noſti, frater noſter, quid reliqueris, & quid acceperis, & unde tibi exordium ſumendum ſit &c.* Explicit ordo Tonſuræ Virorum.

[illegible]

II. Notæ in præcedentem Ritum: ejusque cum Ritu Græcorum, Ægy-

1. *Poſt quinquaginta dies probationis.* Etſi recentiores Neſtoriani expleto quinquageſimo probationis die ad monaſticam profeſſionem novitios admittant; hoc tamen antiquæ Orientalium omnium, & ipſo-

ptiorum, Syrorumque Maronitarum, & Jacobitarum comparatio.

& ipſorum etiam Neſtorianorum diſciplinæ repugnat, quæ triennium probationis novitiis præſcribit. Canon X. Abrahami [a] Archimandritæ: *De Fratribus, quum veniunt & ſuſcipiuntur. Intra cœnobium per triennium probentur.* Canon VII. [b] Babæi. *Monachum oportet per triennium in cœnobio miniſtrare.* In Ritu Tonſuræ monachorum apud Ægyptios, quos Coptos appellamus:

ينبغى لمن يريد ان يصير راهبًا ان يقيم ثلثة سنين يتعلم حدود الرهبنة .

Oportet, ut qui monachus fieri cupit, triennium agat in addiſcendis vitæ monaſticæ ſtatutis. Pachomius [c] tamen, & Baſilius Magnus in ſuis Regulis tempus probationis non definiunt, ſed habita ratione vitæ præteritæ plus minuſve pro Abbatis prudentia requirunt.

2. *Accedit Præſul* (ideſt, Abbas monaſterii) *coram Cruce, & Novo*: ideſt, Codice Novi Teſtamenti, ac nominatim *Evangelio*, ut in ſecundo Officio exprimitur. Ita & Græcus [d] Ritus in officio monaſtici Habitus ex Codice Cryptoferratenſi: *Dicto tertio Miſſæ Antiphono, & facto Introitu, conveniunt Habitum ſuſcepturi ſimul cum Cantoribus, ante Altare: jacet autem in ſacra menſa Evangelium cum forſice.* Et in officio [e] Parvi Habitus, antequam monachus tondeatur, *extendit manum ſuam Sacerdos ad ſanctum Evangelium, & dicit: Ecce hic Chriſtus inviſibiliter adeſt &c.* Ritus Syrorum Maronitarum in ordine Primi gradus monachorum: *Abbas introducit novitium ante Altare, tenens manum ejus dexteram, & adorat ante menſam ter: & ponit Abbas ſuper menſam vitæ Evangelium, & forficem ſuper illud.*

3. *Signatque Tonſuræ locum ablutione*: ideſt, pulvere aqua ſubacto, qui in ſecundo officio tonſuræ præmittitur, in primo autem ſubjungitur. Maronitæ tondendum monachum ſignant in fronte ſigno crucis, dicentes: *Signatur ſervus Dei N. ut ſit ovis in ovili ſancto Dei in nomine Patris &c.* Tum manum temporibus ejus imponunt, precantes ſic: *Deus Verbum &c.* deinde adducunt ad altare, & poſtquam ter ibi adoraverit, forficemque Abbati tradiderit, tondent eum. Jacobitæ poſt Propheticas, Apoſtolicas & Evangelicas lectiones, antequam initiandum tondeant, fidei profeſſionem ab eo exigunt, in qua damnare quidem eum jubent tamquam [f] hæreticos, *Simonem, Menandrum, Porphyrium, Photinum, Manetem, Marcionem, Valentinum, Bardeſanem, Sabellium, Arium, Apollinarium, Macedonium, Eunomium, Aëtium, Eutychen, Eudoxium, Baſilidem, Paulum Samoſatenum, Euſebium Nicomedienſem, Diogenem, Marim Perſam, Synuſiaſtas, Apollinariſtas, Julianum Halicarnaſſæum, Diodorum, Theodorum, Neſtorium, Theodoritum, Marcellum Galatam, Alexandrum Mabugenſem ſeu Hierapolitanum, Andream Samoſatenum, Irenæum bigamum, Cyrum, Joannem Ægeatem, Ibam Edeſſenum, Barſumam Perſam cum canonibus ſuis,* Sy-

a *Vide ſuprà hoc Tom. pag.* 858.

b *Ibidem.*

c *Holſtenii Codex Regularum ſancti Pachomii n.* 49. *& S. Baſilii num.* 6. *&* 7.

d *Apud Goart. pag.* 483.

e *Ibid. pag.* 478.

f *Rit. & Pont. Jacobit. à pag.* 244.

Synodum Chalcedonenſem, *Tomum Leonis Papæ*, *eoſque qui duas poſt unionem in Chriſto naturas confitentur*: (ſunt enim ipſi Jacobitæ hæretici Monophyſitæ:) recipere verò & amplecti *Concilium Nicænum*, *Conſtantinopolitanum & Epheſinum*: *& Patres*, *Ignatium*, *Dionyſium*, *Gregorium*, *Athanaſium*, *Baſilium*, *Gregorium*, *Joannem*, *Cyrillum*, *Dioſcorum*, *Timotheum*, *Severum*, *Anthimum*, *Theodoſium*, *Petrum*, *Petrum alterum*, *Julianum Patriarcham*, *Jacobum Batnarum Sarugenſem*, *& S. Ephræmum Doctorem*, *& Patriarcham N. Antiochenum*, *& N. Alexandrinum*, *& Epiſcopum N. cum omnibus*, ut inquiunt, *Epiſcopis orthodoxis*, *eorumque ſcriptis*: deinde ſignant eum pollice ſigno crucis dicentes, *Signatur N. ut ſit ovis in ovili ſancto Dei*, *in nomine Patris &c.* tùm orant, *Domine Deus &c.* mox tondent, ut infrà dicetur.

4. *Et radit circa capillos ejus &c.* In ſecundo officio; *Accipit præſul forficem*, *& tondet ex Fratris capillis quatuor cincinnos*. Græci & Syri tàm Maronitæ, quàm Jacobitæ, à monacho tondendo forfices ſibi dari poſtulant. In Euchologio [a] Græco: *Et quum ita pollicitus fuerit*, *dicit ad eum Sacerdos*: *Accipe forficem*, *& trade mihi illam*, ter. Ipſoque forficem tradente, dicit iterum ad eum Sacerdos: *Ecce ex Chriſti manu illam aſſumis*: *Vide in quem ordinem adſcriberis*, *ad quem accedis*, *& quibus renuncias*. Et accepta forfice è ſacro Evangelio, ait: *Benedictus Deus &c.* & tondet eum Sacerdos in modum crucis, dicens: *Frater noſter N. tondetur comam capitis ſui*, *in nomine Patris &c.* [a] Goar. p. 478.

In Rituali Maronitarum. Dicit Abbas Fratri: *Accipe forficem & trade mihi illam*. Et ad tres vices traditam ab illo ſibi forficem accipit & reſtituit. Tùm dicit Abbas: *Vide frater*, *quod ad dexteram Chriſti ſtas*: *Vide quem abnegas*, *& quem confiteris*. Frater reſpondet: *Ego propoſui accedere ad Deum*, *& bonum factum eſt mihi nomen tuum Domine ſpes mea*, *& narrabo omnia mirabilia tua*, ter. Et tondet Abbas capillum ejus in modum crucis, dicens: *Tondetur N. abjiciens à ſe cum mortuo capitis ſui capillo omnes actiones malas*, *in nomine Patris &c.* Et tradit capillum ſuſceptori ejus: & educunt eum fratres extra, & tondent illum, canentes hos Pſalmos &c.

In Ritu Jacobitarum. ܘܩܪܒ ܪܫܐ ܗܘ ܕܥܕܬܐ ܘܢܣܒ ܡܣܦܪܬܐ
ܩܐܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ ܠܕܝܪܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܝܫܐ ܕܢܐܡܪ ܘܡܠܝܢ ܦܫܝܛܐ ܐܪܒܥܐ
ܠܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܗ ܡܫܡܫܢܘܗܝ. ܐܢܐ ܪܚܡܬ ܘܐܬܩܪܒܬ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ. ܘܐܬܐ
ܡܢ ܟܠܗ ܕܝܪܝܐ. ܡܪܢܐ ܠܐܠܗܐ ܐܝܟ ܟܠ ܡܪܝ. ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܡܣܦܪܬܐ ܡܢܗ
ܐܢܬܘܢ ܒܫܘܦܪܐ ܕܪܘܚܐ ܐܡܪ. ܒܬܪܟܢ. ܘܕܝܪܝܐ ܪܝܫܐ ܡܢ ܦܘܠܚܢܗ
ܡܢ ܩܘܡܘܗܝ ܘܡܢ ܟܢܫܘܬܗ ܘܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܘܡܢ ܗܢܐ ܒܫܘܦܪܐ ܕܪܘܚܐ
ܕܝ ܐܡܪ. ܡܣܦܪܬܐ ܦܠܓ ܕܝ ܫܢܝ ܡܢܗ ܥܡ ܡܥܡܪܐ ܗܢܐ ܡܥܠܬܐ ܕܢܦܩܘܗ
ܡܢܗܘܢ

ܘܢܣܒ ܗܘ ܕܡܬܓܙܙ ܡܩܦܣܐ ܘܝܗܒ ܠܟܗܢܐ ܘܦܩܕ ܠܗ ܕܢܐܡܪ.
ܘܡܦܫܛ ܝܡܝܢܗ ܐܡܪܬ ܗܘܝܬ. ܕܐܬܩܪܒ ܠܐܠܗܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ.

Tum accipit tondendus forſicem, & tradit illam Sacerdoti: qui jubet eum dicere hos verſus ter, porrecta ipſi dextera: Ego propoſui accedere ad Deum &c. *Orat Sacerdos,* Domine Deus omnipotens &c. *Tondendus extendit manus ſuas in modum crucis, dicens:* Benedic Domine, *Sacerdos amputat ex ejus capillo ab anteriori & poſteriori parte, & hinc & inde in crucis figuram, dicens:* Tondetur N. abjiciens à ſe cum mortuo hoc capitis ſui capillo omnes animales ſuos mores in nomine Patris &c. *Et ſubjungit hanc orationem:* Magiſter veritatis &c.

Simpliciſſimus eſt Ægyptiorum ritus, in quo Novitius quidem jubetur فاذا نمى يحلق راسه *quum creverint capilli, radere caput:* Suſcepturus verò Habitum monaſticum, يرقد في الارض وراسه الى الشرق ووجهه منطامن الى الارض وثيابه مفروشة عليه .

Humi jacere pronus, converſo ad Orientem capite, vultum habens ſolo hærentem & veſtes proprias ſuper ſe explicatas. Deinde poſt Apoſtolicam & Evangelicam lectionem precatur Sacerdos. الهيد الرب الله ضابط الكل *Here Domine Deus omnipotens &c.* خذ مقصا وجز شعر راسه بمثال الصليب وقل هذه الصلاة على القلنسوة . السيد الرب الاله الخ .

Accipe forſicem, & tonde capillos capitis ejus in modum crucis, & dic orationem hanc ſuper cucullo. Here Domine Deus &c. صلاة اخرى الرب الاله ضابط الكل *Alia precatio. Domine Deus omnipotens &c.* ثم تقوم وترشم ثيابه بمثال الصليب المقدس وتقول مبارك الله الاب امين .

Deinde ſurge, & ſigna veſtes ejus in modum ſanctæ crucis, dicens: Benedictus Deus Pater Amen &c. تلبسه القراج وتقول . البس ثوب البر الخ .

Indue eum Tunica, dicens. Indue tunicam juſtitiæ &c. تلبسه القلسوة وتقول البس قلسوة الاتضاع . *Indue eum Cucullo, dicens: Indue cucullum humilitatis &c.* تشده بالمنطقة الجلد وتقول . شد حقويك

Præcinge eum zona pellicea, dicens: Accinge lumbos tuos &c. وان كان الاخ ما يلبس تقول تحليل الابن والبركة .
وان كان يلبس الاسكيم تؤخر التحليل والبركة الى اخر .

Quodſi frater Habitum magnum non ſit induturus, dices Abſolutionem Filii, & Benedictionem. Si verò illum induturus ſit, differes Abſolutionem & Benedictionem uſque ad finem. Breviſſima quoque eſt ac ſimpliciſſima Habitus magni benedictio. يقول الكاهن هذه الصلاة . السيد الرب الله ضابط الكل .

Dicit Sacerdos hanc orationem. Here Domine Deus omnipotens &c.

تقول

تقول عليه هذه الصلاة . الرب الاله . *Dic ſuper eum hanc orationem. Domine Deus &c.* ترشم الاسكيم بالصليب وتقول *Signa Habitum ſigno crucis, & dic: Benedictus &c.* تلبسه الاسكيم وهو قايم وتقول . البس الخ . *Indue eum Habitu, dicens. Induere &c.* تلبسه البرنس اى المنزره وتقول اشتمل بالحلة المقدسة *Indue eum Analabo, hoc eſt, Succinctorio, dicens. Induere ſacra ſtola &c.* صلاة شكر من بعد الاسكيم المقدس . الرب يسوع المسيح *Oratio gratiarum actionis poſt ſacrum Scapulare. Domine Jeſu Chriſte &c.* يقول الشماس طاطوا روسكم . يقول الكاهن صلاة وضع يد . المجيد الرب *Diaconus dicit. Inclinate capita veſtra. Sacerdos dicit orationem impoſitionis manus. Here Domine &c.* تضع الصليب على راسه وتقول تحليل الابن وتقرى عليه هذه الموعظه . اعلم ايها الاخ الحبيب مقدار هذه النعمة التى نلت . *Impone crucem capiti ejus, & dic Abſolutionem Filii: & lege ſuper eum hanc Admonitionem. Scito frater chariſſime qualem gratiam accepiſti &c.*

5. *Exuit eum tunica linea, & induit tunica lanea.* Ritus veſtiendi monachum juxta Syros Maronitas & Jacobitas ſic deſcribitur. *Abbas exuit eum veſtimentis ſuis, dicens.* Exue Domine ſervum tuum homine vetere &c. *Diaconus tradit Tunicam Abbati, dicens:* Benedic Domine. *Abbas induit eum Tunica, dicens:* Induitur frater noſter tunica juſtitiæ &c. *Et præcingit lumbos ejus, dicens:* Præcingat te Dominus &c. *Et imponit capiti ejus Cucullum, dicens:* Virtus abſcondita &c. *Et induit eum Pallio, dicens:* Induat te Dominus pallio gloriæ &c. *Et ponunt pelvim, & Diaconus aquam in eam fundit, dicens:* Benedic Domine. *Sacerdos orat:* Deus cujus fides &c. *Et collocant eum in ſella; quo pedes in pelvim inferente ac dicente:* Benedic Domine: *Abbas lavat pedes ejus, dicens:* Aquæ viventes &c. *Et lavant ejus pedes omnes Presbyteri & Diaconi, dicentes:* Amplius lava me &c. *Abſtergunt pedes ejus ſindone, dicente Abbate:* Fluvius pacis &c. *Calceat pedem ſiniſtrum, dicens:* Calceet te Dominus &c. *Et pedem dextrum:* Concedat tibi Dominus &c. *Tum is qui habitum ſuſcepit, genuflectit ad Orientem, Occidentem, Auſtrum, & Meridiem, dicens:* Benedic Domine. *Abbas orat:* Domine Deus omnipotens &c. *Tum tradit ei crucem ſuper humerum ſiniſtrum deferendam, dicens:* In confirmationem pactorum, quæ pepigiſti &c. *Et circumducunt illum per Eccleſiam: & Abbas orat:* Domine Deus cuſtodiens pactum &c. *Et dicit Abſolutionem:* Gloria tibi Agnus Dei &c.

6. *Ad te Domine animam meam.* Sequuntur Pſalmi, Cantus, & Orationes à fol. 54. ad fol. 69. Hic verò à Phetione monacho & Presbytero laudantur inter Monachos quidem, *Paulus Magnus, Anto-*

Antonius, *Hilarion*, *Eugenius*, *Pachomius*, *Macarius*, *Ammonas*, *Arſenius*, *Milles*, *Iſidorus*, *Dorotheus*, *Didymus*, *Pambo*, *Pœmen*, *Agatho*, *Siſoës*, *Marcus*, *Theodoſius*, *Euſebius*, *Atri*, *Or*, *Peſoës*, *Eſaias*, *Evagrius*, *Apollo*, *Pior*, *Joannes in Lyco*, *Joannes Apamæus*, *Palladius*, *Hieronymus*, *Eulogius Scholaſticus*, *Arianus*, *Benjaminus*, *Stephanus*, *Moyſes Æthiops*, *Patermuthius*, *Abraham*, *Abraham alter Izlenſis*, *Moſes*, *Joſeph*, & *Bar-Jalda*: inter Doctores verò, *Ignatius*, *Polycarpus*, *Euſtathius*, *Meletius*, *Diodorus*, *Theodorus*, *ac Neſtorios*: Monachatus demùm [a] viguiſſe dicitur in Ægypto, Palæſtina, Cappadocia, Græcia, Romania, Hiſpania, Perſide, Æthiopia, & India. ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܘܟܣܘܪܘܢܟܘܣ ܬܠܬ ܪܒܘܢ ܕܒܬܘܠܐ ܘܒܬܘܠܬܐ . ܘܗܢܘܢ ܕܒܡܨܪܝܢ ܘܕܒܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ . ܘܕܒܩܦܘܩܝܐ ܘܕܒܬܐܒܐܝܣ . ܘܗܢܘܢ ܕܒܛܒܢܣܝܣ ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܬܪܐ ܕܪܗܘܡܝܐ . ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܣܦܢܝܐ ܘܕܒܟܘܫ ܘܗܢܘܢ ܕܒܗܢܕܘ ܘܐܬܪܐ ܕܐܘܦܝܪ . ܘܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ . a Fol. 68.

Et qui in Oxyrincho tres myriades caſtorum caſtarumque: & qui in Ægypto, & in monte Olivarum, & in Cappadocia, & in Thebaide: & qui in Tabennis, & qui in regione Romæ, & qui in Hiſpania, & in Chus (Æthiopia) *& in India, & in regione Ophir, & uſque ad fines terræ*. Et [b] ſuprà. ܛܘܒܝܟܝܢ ܝܘܢ ܘܪܗܘܡܢܝܐ ܕܗܘܝܬܝܢ ܠܗ ܠܬܒܝܠ ܡܒܘܥܐ ܕܚܝܐ . ܢܦܩܘ ܓܝܪ ܡܢܟܝܢ ܟܗܢܐ ܒܚܝܪܐ ܘܐܒܗܬܐ ܓܢܒܪܐ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ . ܒܥܘܬܪܐ ܕܡܢܟܝܢ ܐܬܥܬܪܬ ܦܪܣ ܘܡܢܟܝܢ ܩܒܠܬ ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܒܪ ܝܘܢܐ ܘܕܘܒܪܗ ܕܐܢܛܘܢܝܘܣ . b Fol. 58.

Beatæ eſtis Javan (Græcia) *& Romania* (Romanorum ditio) *quæ orbi terrarum fons vitæ fuiſtis. Ex vobis enim prodiere probati Sacerdotes, & fortiſſimi Patres miraculorum patratores. Acceptis à vobis opibus ditata eſt Perſia, quæ à vobis accepit fidem filii Jonæ* (Petri) *& Antonii inſtitutum*.

§. VI.

Ritus Tonſuræ Monialium.

I. Ritus tonſuræ Monialium apud Græcos, Ægyptios, & Syros.

SAnctimonialem eodem ferè ritu ac Monachum Orientales tondent: & Græcarum quidem monialium Tonſuram deſcribit Goartius [c] his verbis. *Conſecrandarum Virginum ordini nihil peculiare eſſe moneo, niſi quod ad portam* γυναικεῖν, *ubi officii tempore conſtiterat Virgo, relictis calceis, à Suſceptrice ſine comite, omni capitis integumento nudata, ſparſiſque per ora & terga capillis,* μετανοίας *ad Epiſcopum verſus altare procedens ritu ſupra ubi de viris adducto facit: Suſceptrice nonnunquam* c Pag. 498.

capil-

capillos inter inclinandum turbatos & vultum offundentes, in humeros dextre revocante, atque illos, quum detonſi fuerint, ſedulo colligente: veſtibuſque tandem religioſis ornatæ, ultimo mandyam ſive pallium in terram uſque defluens capiti ſuperimponitur: atque ita conſecratæ traditur Evangeliorum liber, quem pectori applicatum, accedentes ad eam aliæ Virgines cum cereis accenſis oſculatæ, ipſamque complexæ, in ſuam ſocietatem adſcribere cenſentur. Illa verò more virorum, ſeptem diebus continuis, jugibus precibus, rerumque cœleſtium contemplationi, in eccleſia, nulla habitus aſſumpti parte depoſita, attendit.

Ægyptiorum quoque Ritus monachorum monialiumque idem ferè eſt, mutatis tantùm lectionibus, & orationibus, additoque oleo, quo Virgines unguntur. قسمة الرهبانات النسا . يقال الشكر ويرفع البخور ويقال البولص والمزمور والانجيل ثم الثلاثه اواشى السلامة والابا والجماعة والامانـه . ويقول الكاهن السيد الرب الخ . خذ مقص وجز شعرها وقل هذه الصلاة . السيد الرب ضابط الكل الخ يقول الشماس صلوا يقول الكاهن الان ايضا نسالك الخ صلاة على اسكيم العذارى السيد الرب . شكر من بعد اسكيم العذارى . وتكمل بقية الصلوات من تكريز الرهبان الى اخره والكمالة والبركه وانكانت تلبس اسكيم تقول هذه الصلاة القدوس صلاه على الزيت لدهن العذارى . السيد الرب . يقال ابانا وتحليل الابن وتوخو البركه وتقرى الوصية والصليب على راسها . اعلمى ايتها الاخت المباركة مقدار النعمة التى ادركتك الخ .

Initiatio Monialium. Dicitur gratiarum actio, & thus adoletur, & legitur Epiſtola Pauli, & Pſalmus, & Evangelium. Tùm dicuntur tres orationes, Pacis ſcilicet, Patrum, & pro Populo: & Symbolum fidei. Deinde dicit Sacerdos, Here Domine &c. *Accipe forficem, & tonde capillos ejus, & dic orationem hanc:* Here Domine omnipotens &c. *Diaconus,* Orate. *Sacerdos:* Nunc etiam rogamus te &c. *Oratio ſuper Habitum Virginum:* Here Domine &c. *Gratiarum actio poſt Habitum Virginum:* Gratias agimus &c. *Et reliquæ orationes, quæ ſunt in monachorum initiatione uſque ad finem: & Abſolutio, & Benedictio. Quod ſi Habitum ſuſceptura ſit, dices hanc orationem:* Sancte &c. *Oratio ſuper oleum ad ungendas Virgines:* Here Domine omnipotens, rex ſeculorum, benedictus in æternum, qui olim cornu olei benedixiſti, eoque Reges, & Prophetas, ſummoſque Sacerdotes unxiſti: rogamus, & deprecamur te, hominum amator, emitte ſuper hoc oleum Spiritum ſanctum tuum, ut ſit iis, qui eo unguntur, unctio ſancta, unctio puritatis & incorruptionis, unctio vitæ immarceſcibilis, unctio regni cœlorum, juſtificatio ſalutis animabus, & curatio corporibus & ſpiritibus, participatio veræ lucis, conſervatio & confirmatio, & anulus incorruptibilitatis ancillæ tuæ N. per Unigenitum Filium tuum Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum &c. *Dicitur,* Pater noſter, *& Abſolutio Filii, & in fine Benedictio, & legitur Admonitio, cruce interim capiti ejus impoſita:* Scito ſoror benedicta, qualem gratiam &c. *ut in monachorum Ritu.*

Apud Syros Maronitas & Jacobitas, in Tonſura Monialium, primùm dicuntur Preces, canuntur Pſalmi cum canticis, & leguntur Propheticæ, Apoſtolicæ, & Evangelicæ lectiones: deinde recitata ad tondendam Admonitione, ſignat eam Sacerdos in fronte, dicens: *Signatur N. ut ſit ovis in ovili ſancto Dei in nomine Patris &c.* Et orat: *Deus verbum &c.* & accipit ſoror tondenda forficem manu dextera, & tradit illam Sacerdoti tribus vicibus, qui orat: *Cuſtodi Domine ancillam tuam &c.* Et dicit Sacerdos ſorore proſequente: *Ego propoſui accedere ad Deum &c.* ter. Tùm tondet forfice capillos ejus in crucis modum, dicens: *Tondetur N. projiciens à ſe cum mortuo capitis ſui capillo omnia animalia opera ſua in nomine Patris &c.* Præpoſita monaſterii exuit illam veſtibus ſuis, Sacerdote dicente: *Exuat te Dominus &c.* Induit eam Præpoſita monaſterii Tunica, dicente Sacerdote: *Induat te Dominus &c.* Et orat Sacerdos: *Ut conſummato curſu ſuo &c.* Imponunt capiti ejus Sindonem ad Cuculli formam, & dicit Sacerdos: *Faciat Dominus hanc ſindonem &c.*

ܡܥܡܪܟܝܢ ܠܗ ܡܥܦܪܬܐ ܐܘܟܝܬ ܡܢܛܟܬܐ ܕܥܡܪܐ.

Induunt eam Analabo ſeù Succinctorio laneo: & dicit Sacerdos: *Induere pallio juſtitiæ &c.* Et orat: *Et influe in ejus mentem contemplationem mandatorum tuorum &c.* Præcingunt lumbos ejus, & dicit Sacerdos: *Fiat juſtitia cingulum lumborum tuorum &c.* Et proſequitur: *Et tribue ei Domine patientiam &c.* Imponunt ei Velum, & dicit Sacerdos: *Induat te Dominus velamento juſtitiæ &c.* Et proſequitur: *Et concede ei Domine pro veſtibus luctus &c.* Calceant eam calceis, & dicit Sacerdos: *Calceet te Dominus præparatione Evangelii &c.* Et proſequitur: *Tu ergo Deus noſter &c.* Illa verò genu flectit ad Orientem, Occidentem, Auſtrum, & Meridiem, dicens: *Benedic Domine.* Imponunt humero ejus ſiniſtro Crucem, & ſtatuunt eam ad portam Altaris, & dant ei pacem, canentes canticum. Sacerdos dicit Abſolutionem: *Ita Domine Deus oramus te &c.*

II. **Idem apud Neſtorianos.**

Neſtorianum Ritum Phetion Presbyter ac monachus compoſuit: eſt autem hujuſmodi.

Ordo Tonſuræ Monialium. Accedit Tonſuram ſuſceptura coram Altari unàcum ejus Suſceptrice, expanſo ſuper eas velo, tectoque earum vultu, necui videantur, inclinato autem tondendæ capite. Quum verò ſignanda erit, manum ſuam [1] Rabban (*ideſt, Præpoſitus monaſterii*) ſub velo inducens, ſi-

ܛܟܣܐ ܕܣܘܦܪܐ ܕܢܫܐ ܒܢܬ
ܩܝܡܐ. ܡܬܩܪܒܐ ܗܝ ܕܡܬܣܦܪܐ
ܠܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܘܥܡ ܡܩܒܠܢܝܬܗ
ܥܠܝܗܝܢ. ܘܦܪܝܣܝܢ ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܪܨܘܦܝܗܝܢ
ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܠܐ ܢܬܚܙܝܢ
ܐܢܫ : ܘܟܦܝܦ ܪܫܗ ܕܗܝ
ܕܡܬܣܦܪܐ. ܘܟܕ ܪܫܡܐ
ܡܫܠܠ

-gnabit

gnabit eam, quin faciem ejus videat. Ipſa autem
2 neque genua flectet, neque adorabit. Incipiunt: *Pater noſter qui es in cœ-*
3 *lis*. Et [3] orant &c. Tum, *Sanctus Deus*. Et orat: *Clementiſſime, cujus nomen ſanctum &c.* Deinde accedit Habitum ſuſceptura, & monaſterii Præpoſitus manum ſuam ſub velo inducens, imponit capiti ejus, quin faciem ejus videat, & dicit ſubmiſſa voce: *Rogamus te Domine Deus noſter &c.* Tùm accipit præſul pulverem, & ſignat tondendam ſigno crucis, ubi tondenda erit ab anteriori parte capitis ad poſteriorem, & à dextra ad ſiniſtram, dicens: *Signatur N. in opus monachatus &c.* Et accipiens forficem, tondet ex capillis ejus quatuor cincinnos dicens: *Chriſtus allevet te &c.* Et tradit capillos in manum ſororis. Tùm exuit eam veſtibus ſuis, dicens: *Exuat te Dominus Deus noſter &c.* Et
4 induit eam [4] Habitu, dicens: *Induat te Dominus Deus noſter &c.* Et recitat ſuper eam orationem hanc: *Chriſtus Rex gloriæ &c.* Et ſignat ſuper caput ejus. Benedictio ad abſolutionem: *Domine Deus fortis omnipotens &c.* Et ſignat in aëre ſuper turbam. Explicit.

[illegible]

III. Notæ in præcedentem Ritum.

1. *Rabban*: ideſt, monaſterii præpoſitus, ſeù quilibet Hieromonachus. Moniales enim penes Græcos, Ægyptios & Syros à ſimplici Sacerdote benedicuntur ſeù velantur: ſecus in Ritu Latino, in quo id munus Epiſcoporum peculiare eſt, tametſi aliquando Presbyteri, & Abbatiſſæ ipſæ illam Epiſcopi propriam ſibi vendicaverint ſolemnem

veli ſacri impoſitionem, ut compertum eſt ex Concilio Aquiſgranenſi anni 789. can. 76. & Pariſienſi VI. anni 829. can. 40. & 41. ubi retunditur Abbatiſſarum ambitio, quæ *contra morem ſanctæ Dei Eccleſiæ velare Virgines cum benedictione ſacerdotali* præſumebant: & Presbyterorum etiam notatur ſuperbia, qui *menſuræ ſuæ immemores, imò canonicæ auctoritati reſultantes, in tantam audaciam prorupe-rant, ut ſacrarum virginum conſecratores exiſterent*: hoc autem ſolum eis permittitur, ut *conſultis Epiſcopis ſuis velum viduarum conſecrare poſſent*.

2. *Ipſa autem neque genua flectet, neque adorabit*. Peculiaris Neſtorianorum Ritus: nam Græci, Ægyptii, & Syri Maronitæ atque Jacobitæ, tùm monachos tùm moniales coram ſacra menſa in terram proſterni jubent, antequam tondeantur: quum verò tonſi fuerint, habitumque ſuſceperint, apud Syros flectunt genua ad Orientem, Occidentem, Auſtrum & Aquilonem, ut ſuprà dictum eſt.

3 *Et orant*. Sequuntur Pſalmi, Cantus, & Orationes à fol. 75. ad fol. 85. ubi carmen eſt de ſanctis mulieribus & virginibus tàm veteris, quàm novi Teſtamenti, ac præ cæteris laudantur *Thecla, Barbara, Eupraxia, Oneſima, Sara, Marina, Melania ſenior ac junior, Martha, Cyra, Suſanna, Febronia, Olympias, Candida, Maria Chidonia Abrahæ neptis, Stratonica, Pelagia*. Aliud item carmen de *S. Oneſima*, quæ filia regis dicitur, abdicatoque ſeculo, eremiticam vitam per annos 40. duxiſſe: mox contuliſſe ſe in monaſterium, quod ܕܝܪܐ ܕܣܕܪ̈ܐ *Sedrarum* vocant, ubi tercentum moniales degebant, ibique per alios 40. annos ſtultitiam ſimulaſſe, donec ab Abbate quodam, qui ܕܘܒܝܢܐ *Dubinus* appellatur, cognita ejus ſanctitate, ex illo monaſterio aufugit, vitæque reſiduum ignoto hominibus loco peregit. In Rituali Maronitarum memorantur *Thecla, Euphroſyna, Hilaria, Euphraſia, Febronia, Oneſima, & Sara*. Apud Græcos, *Thecla* prima martyr.

4. *Induit eam habitu*: eo ſcilicet, qui deſcribitur in primo officio Tonſuræ monachorum: nimirùm Tunica lanea, Zona, Cucullo ſeù velo, & pallio. Idem enim monachorum & monialium habitus olim fuit, prout ab Athanaſio deſcribitur in lib. de Virg. his verbis: *Materia tuarum veſtium ne ſit pretioſa. Indumentum tuum* ὁ ἐπενδύτης σου (ideſt, Tunica) *fuſcum ſit, non tinctum, ſed nativi coloris aut ſoltem ſubrufum: & maphorium*, τὸ μαφόριον (ideſt, Pallium ſive Mandyas) *fimbriis careat: ejuſdemque coloris ſint manicæ laneæ* χειρίδες ἐρεᾶ *brachia obtegentes aduſque digitos manuum: capilli circumtonſi: & crinalis vitta ex lana ſit caput adſtringens* κεφαλοδέσμιον ἐρεοῦν περισφίγγον τὴν κεφαλήν: *& cucullus* κουκούλλιον, *atque ſuperhumerale*, ſive Analabus, *lacinias non habens* ἐπώμιον ἄκεσσατον.

§. VII.

§. VII.

De Abbate, ſeu Monaſterii Præfecto.

I. Abbatis, ſeu Hegumeni monachorum nomina apud Syros Orientales.

MOnaſterii præpoſitus apud Syros vocatur ܐܒܐ *Abbas*, Pater: ܪܒܐ *Rabba*, magiſter, & affixo pronomine ܪܒܢ *Rabban*, magiſter noſter: ܪܝܫܐ *Riſcia*, Superior, Præfectus, & cum addito, ܪܝܫ ܕܝܪܐ *Ris-daira*, cœnobiarcha, ſeu præfectus monaſterii: ܡܫܒܠܢܐ *Meſciablana*, Director. Idem Græcis dicitur ἡγούμενος *Hegumenus*, hoc eſt, Superior, Præfectus, & Præpoſitus: qua voce Ægyptii quoque utuntur in ſuis Ritualibus, eamque Arabicè proferunt اغومنس *Egonumos*, & قمص *Kommos*; ſed quum duplex penes illos ſit *Hegumenus*; alius nimirùm *Monachorum in monaſterio*, & alius *Presbyterorum in Eccleſia*; & ille *Archimandritæ*, ſeù *Abbati* reſpondeat, hic *Archipresbytero* ſeù *Protopapæ* Græcorum; Hegumeni nomine abſolutè pronunciato iidem Ægyptii Archipresbyterum, non Archimandritam deſignant: neque Archimandritæ, ſed Archipresbyteri ordinationem habent in Pontificali, quam Latine edidit Morinus de ſacris Ordinationibus Par. 2. pag. 508. etſi mutatis mutandis eandem etiam in benedictione Archimandritæ uſurpare ſoleant.

II. Canones de Abbatibus.

Ex iis, quæ poſt Canones Arabicos Nicænos ſubjunguntur, Conſtitutionibus Ebedjeſus Sobenſis [a] Canonem hunc de Abbate monaſterii profert. ܗܘܐ ܨܒܝܢܐ ܠܣܘܢܗܘܕܘܣ ܐܟܘܡܢܝܩܝ ܕܠܐ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܡܛܐ ܐܢܫ ܪܝܫܐ ܠܕܝܪܐ: ܐܠܐ ܐܝܢܐ ܕܒܗܿ ܒܕܝܪܐ ܐܬܪܒܝ ܘܢܛܪ ܩܢܘܢܐ ܕܕܝܪܐ ܘܡܬܚܦܛ ܒܬܫܡܫܬܗ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܐܝܬ ܠܗ ܐܣܟܝܡܐ ܡܫܝܢܐ ܘܢܛܪ ܬܩܢܬܐ. ܘܡܫܬܡܠܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܝܪܝܐ ܒܟܠ ܨܒܘ. ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗ ܗܘܘ ܐܒܗܬܐ ܗܘ ܕܐܬܚܫܒ ܗܘܐ ܠܗܕܐ ܕܝܪܐ ܘܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܒܠܒܗ. ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܪܝܫܐ ܘܕܝܪܐ. ܡܛܠ ܕܗܢܐ: ܢܬܒܥ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܢܛܪܘ ܘܡܛܪ ܒܪܝܫܐ ܕܠܐ ܢܣܒ: ܘܠܐ ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܗ ܕܝܪܝܐ ܕܢܥܒܪܘܢ ܥܠ ܦܘܩܕܢܗ. ܘܠܐ ܡܫܬܟܚܝܢ ܠܗ ܢܣܒܝܢ. ܘܡܫܡܫܝܢ ܠܕܝܪܐ: ܠܐ ܦܫܝܩܐ ܠܗ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܡܥܒܪ ܥܠ ܩܢܘܢܐ ܕܕܝܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܬܟܫܦ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܥܒܕܝܢ ܠܗ ܩܢܘܢܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܩܢܘܢܐ ܕܩܕܝܫܐ.

Placuit Synodo Oecumenicæ, ut non quilibet monaſterio Abbas præficiatur, ſed qui in eodem monaſterio fuerit educatus, ejuſque canones nove-

[a] Nomocanon. Par. 7. cap. 2.

noverit : & qui valeat ignaros admonere, ſitque bonæ converſationis, & ſciat ſcribere & legere, ac præſertim intelligat inter virum & ſocium ejus judicare, & præfecturam dignitatemque diligenter ſuſtinere. Qui itaque ejuſmodi fuerit moribus præditus ex quo ſub magiſtri ſui poteſtate conſtitutus erat, & fidelis in omnibus monaſterii negotiis ſibi commiſſis exſtiterit; hic monaſterio præficiatur. Quumque præfectus fuerit, id in primis curabit, ne quid in monaſterio deſit, ne propter neceſſitatem congregatio fraternitatis diſpergatur, & peregrini non habentes unde ſuſtentari poſſint, tribulentur. Præpoſitis autem ſubjaceat, Epiſcopo, ſcilicet, Archidiacono, & Chorepiſcopo: neque vendat aut emat poſſeſſiones monaſterii ſine Chorepiſcopi juſſu. Atque hæc ita Synodus definivit. Quo Canone paucis mutatis continentur tria priora Capita *de Monachis & Anachoretis*, quæ edidit [a] Ecchellenſis. Præter eos verò Canones, qui de Monachis & Abbatibus à cap. 4. ad cap. 15. ſequuntur, duo alii peculiariter ad Abbates ſpectant apud eundem Ecchellenſem: primus [b], *ne Abbates monaſteriorum, aut pagorum Presbyteri, altare alicujus eccleſiæ vel monaſterii de uno in alium locum transferre audeant ſine Chorepiſcopi licentia*: alter [c], *ſi fuerit in monaſteriis, quæ prope urbes ſunt, Abbas aliquis, qui dignus ſit aſſumi in Vicarium Epiſcopi ſuper pagos, nempe conſtitui Chorepiſcopus, conſtituatur*. In Synodo Joſephi Patriarchæ habita anno Chriſti 553. Canone 8. privantur dignitatibus ſuis Abbates & Presbyteri, qui ſine licentia Epiſcopi in alia monaſteria vel eccleſias migrant. Ezechiel Patriarcha in Synodo anni 577. Canone 35. præcipit ad Epiſcopum ſpectare, ut Abbates monaſteriis præficiat, non ad eum qui monaſterium fundavit. انهى الى السنهودس ان قومًا يبنون بيع وديارات ولايقيمون لها ما يحتاج اليه فتخرب امرت السنهودس ان كل انسان يبنى بيعة او دير ولا يوقف بازايه وقفًا معروفًا لمونته لا يقدس وليس لمن يبنى ديرًا ان يقيم ريسه بايثاره لكن بايثار الاسقف .

a Concil. Labb. Tom. 2. p. 343.
b Ibid. pag. 350.
c Ibid. pag. 353.

Pervenit ad Synodum, quoſdam ædificare eccleſias & monaſteria, nec neceſſariam eis dotem aſſignare: quo fit, ut in ruinam abeant. Præcipit igitur Synodus, ut quiſquis eccleſiam aut monaſterium ædificat, nec ei ſufficientem dotem aſſignat, conſecrationis dedicationiſve tàm eccleſia, quàm monaſterium expers ſit. Abbatem autem monaſterio præficere non in ejus arbitrio ſitum eſt, qui monaſterium exſtruit, ſed Epiſcopi. Ordinariam tamen Abbatis electionem à monachis ejuſdem cœnobii fieri, conſtat tùm ex monaſtica Thomæ Margenſis hiſtoria, in qua Bethabenſes & Izlenſes Archimandritæ ab illis cœnobitis electi dicuntur; tùm ex epiſtola [d] Jeſujabi Adjabenici Patriarchæ ad monachos Arbelenſis diœceſeos ſcripta, qua hortatur eos, ut in unum cœnobium conveniant, & ſub poteſtate Abbatis communibus monachorum ſuffragiis conſtituti vivant: ܠܐܬܡܢܝܘ ܡܢ ܡܫܘܚܕܘܬܐ ܕܪܘܫܐ

d Tom. 3. p. 142.

ܘܗܫܐ ܩܘܡܘ ܐܢܫ ܠܥܘܡܪܗ ܘܠܐܬܪܐ ܕܐܬܬܠܡܕ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܨܒܝܢܗ ܘܡܢ
ܕܠܐ ܪܒܐ ܢܫܚܠܦ ܐܣܟܡܐ ܘܠܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܐܢܫ ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܙܕܝܩܐ
ܘܡܢ ܗܫܐ: ܢܓܒܐ ܠܗ ܗܘ ܡܢ ܗܘܐ ܥܘܡܪܐ ܐܝܢܐ ܕܨܒܐ ܘܢܫܬܥܒܕ
ܠܡܕܒܪܢܐ ܕܒܓܒܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܬܓܒܝܘ ܘܩܡܘ ܠܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܘܗܢܘܢ
ܐܝܠܝܢ ܡܕܒܪܢܐ ܐܝܟ ܗܘܐ. ܗܘܢܝܢ ܘܢܕܒܪܘܢ
ܒܢܡܘܣܐ ܐܒܗܝܐ ܠܟܢܘܫܝܐ ܕܢܦܫܗܘܢ.

Congregamini ex diſperſione, in qua hactenus fuiſtis, & unuſquiſque veſtrum in cœnobium ſuum, ubi monaſticum inſtitutum edoctus eſt, regrediatur. Quodſi quis ſponte ſua, nulloque magiſtro habitum mutaverit, ſibique in juſtum repente transformatus videatur; amodo cœnobium ſibi quodcumque placuerit eligat, ibique legitimis Superioribus ſubjaceat, qui communibus ſuffragiis electi, ad miniſterium hujuſmodi deputati ſunt: ipſi verò Superiores paternis legibus communitatem regant.

III. Abbatis benedictio apud Syros & Græcos.

Etſi autem Abbatis electio ad cœnobitas ſpectat, ejus tamen benedictio ab Epiſcopo perficienda in omnibus Ritualibus præcipitur. Et Syri quidem Jacobitæ atque Maronitæ poſtquam cantus & lectionem Apoſtolicam præmiſerint, eodem quo Chorepiſcopum & Periodevtam ritu, Abbatem benedicunt, binas ſuper eum preces recitantes, quarum primam Epiſcopus converſa ad Orientem facie dicit: ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܗܘܒܐ ܕܟܠܗܘܢ ܛܒ̈ܬܐ ܘܡܘܗ̈ܒܬܐ *Deus largitor omnium bonorum munerum*: alteram converſus ad electum, impoſitaque capiti ejus dextera: ܢܬܠ ܠܟ ܡܪܝܐ ܕܬܗܘܐ ܠܒܢܝܢܐ ܛܒܐ. *Det tibi Dominus, ut ſis in bonam ædificationem*: quas ſuprà [a] deſcriptas habes. Græcus verò Epiſcopus binas [b] & ipſe in promotione Hegumeni preces recitat, in priori quidem manum electo impoſitam tenens, cujus initium: *Deus qui ſalutis humanæ jugiter curam geris*: idque poſtquam electus præſentatus fuerit his verbis: *Præſentatur reverendiſſimus Hieromonachus N. electus & confirmatus ad ſanctas preces ſuſcipiendas, ut inthronizetur in Hegumenum & Paſtorem venerandi monaſterii N.* Poſteriorem verò, cujus initium, *Inclina Domine aurem tuam*, tùm dicit, quum Diaconica à Presbytero proclamata fuerit, eique ſubjungit Hegumeni inthronizationem hoc pacto: *Tùm verò in eccleſiæ medio inthronizat illum*, (ideſt, in ſella locat:) *tollitque ab eo pallium, & novo illum induit, dicens: Locatur in ſolio ſervus Dei N. Hieromonachus, ut ſit Hegumenus & Paſtor venerandi monaſterii N. Et elevant eum cuncti monachi, dicentes ter, Dignus. Et Epiſcopus Hegumenum oſculo excipit, ſicut & cuncti monachi. Et Baculum illi tradit Pontifex, dicens: Accipe Baculum hunc, quo fulcitus ovile tuum*

guber-

a *Hoc Tom. pag.* 833

b *Goar. p.* 490. & 491.

gubernes: quia rationem ejus in die judicii Deo noſtro reddituru s es.

IV. Ritus benedictionis Abbatis penes Neſtorianos.

Neſtoriani ad Græcum ritum accedunt in ea, quam vocant, Hegumeni ordinatione: Baculum enim ei tradunt, Palliumque novum imponunt, ſolam inthronizationem omittentes, ut ex ſequenti ordine apparet.

Ordo ad conſtituendos Hegumenos. Primum ingreditur Epiſcopus cum Fratribus ad altare, & incipiunt, *Pater noſter qui es in cœlis*. Oratio, *Virtus tua Domine Deus noſter &c.* Cantus &c. Tùm, *Sanctus Deus*; & Proclamatio: & dicit Epiſcopus orationem hanc ſuper caput Hegumeni: *Virtus abſcondita &c. Tu ſanctifica hunc ſervum tuum, ut fiat Superior & Rector hujus ſancti Conventus &c.* Et ſignat eum in fronte: & dicit hanc orationem ſubmiſſa voce: *Chriſtus Deus noſter &c.* Reſpondent, *Amen*. Tradit ei Baculum, & imponit Pallium humeris ejus, eumque ſtatuit in capite Fratrum ſuorum: & incipiunt Cantus &c. Tùm *Sanctus Deus*, &, *Pater noſter qui es in cœlis*: & dicunt Abſolutionem. Explicit.

ܛܟܣܐ ܕܩܘܝܡܐ ܕܪܝܫܕܝܪܐ.
ܟܕ ܥܐܠ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܐܚܐ
ܠܡܕܒܚܐ. ܘܡܫܪܝܢ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ.
ܨܠܘܬܐ. ܚܝܠܟ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܘܫܪ.
ܥܘܢܝܬܐ. ܘܫܪ. ܘܒܬܪ ܩܕܝܫܐ ܐܠܗܐ.
ܘܟܪܘܙܘܬܐ. ܘܐܡܪ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܨܠܘܬܐ
ܗܕܐ ܥܠ ܪܫܗ ܕܪܝܫܕܝܪܐ. ܚܝܠܐ
ܟܣܝܐ ܘܫܪ. ܐܢܬ ܩܕܫ ܠܥܒܕܟ
ܗܢܐ ܕܢܗܘܐ ܪܝܫܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܠܟܢܘܫܝܐ
ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܘܫܪ. ܘܪܫܡ ܠܗ ܒܦܬܗ
ܠܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܨܠܘܬܐ ܗܕܐ
ܒܚܫܐܝܬ. ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ ܘܫܪ.
ܘܥܢܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܫܒܛܐ.
ܘܪܡܐ ܡܥܦܪܐ ܥܠ ܟܬܦܬܗ
ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܒܪܫ ܐܚܘܗܝ.
ܘܡܫܪܝܢ ܥܘܢܝܬܐ. ܘܫܪ. ܘܩܕܝܫܐ
ܐܠܗܐ. ܘܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܚܘܣܝܐ.
ܫܠܡ.

§. VIII.

De Abbatiſſa, ſive monaſterii Præpoſita.

I. Monialium Abbatiſſæ ſeù Præpoſitæ nomina.

Quemadmodum monachorum præfectus ex voce Syriaca dictus eſt ܐܒܐ *Abbas*, ideſt, Pater: ita monialium præpoſita ܐܡܐ *Ema*, ſeù *Amma*, id eſt, mater, eodem idiomate. Palladius in hiſtoria Lauſiaca cap. 42. narrat Pitirionem Abbatem contuliſſe ſe ad monaſterium, ubi puella ſanctiſſima à ceteris comitibus ſala, ideſt, fatua vocabatur, cui Pitirion ad genua procidens, dixit, *Benedic Amma*: tùm ad reliquas moniales converſus: ὑμεῖς ἐστε σαλαί, αὕτη γὰρ καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ, ἀμείνων οὖσα, ἀμμάς ἐστιν· οὕτω

γὰρ

γὰρ καλοῦσι τὰς πνευματικὰς μητέρας: *Vos*, inquit, *eſtis fatuæ: nam hæc quum optima ſit, & veſtra & mea eſt Amma: ſic enim vocant matres ſpirituales*. Frequens eſt & alibi id *Ammæ* nomen apud [a] Palladium. Matris nomine utitur & ſanctus Hieronymus frequenter. In epiſt. ad Demetriadem de Virginitate ſervanda: *Quæ vivunt in monaſterio, & quarum ſimul magnus eſt numerus, nunquam ſolæ, nunquam ſine Matre procedant*. Et in Epitaphio Paulæ, inſtitutum monialium Bethlehemiticarum ſic deſcribit: *Poſt virorum monaſterium, quod viris tradiderat gubernandum, plures Virgines ex diverſis provinciis congregarat, tàm nobiles, quàm medii & infimi generis in tres turmas, monaſteriaque diviſit, ita dumtaxat, ut in opere & in cibo ſeparatæ, pſalmodiis & orationibus jungerentur. Poſt Alleluja cantatum, quo ſigno vocabantur ad Collectam, nulli reſidere licitum erat. Mane, hora tertia, ſexta, nona, veſpere, noctis medio, per ordinem Pſalterium cantabant. Nec licebat cuiquam Sororum ignorare Pſalmos, non de Scripturis ſanctis quotidie aliquid diſcere. Die tantum Dominico ad Eccleſiam procedebant, ex cujus habitabant latere. Et unumquodque agmen Matrem propriam ſequebatur, atque inde pariter revertentes inſtabant operi diſtributo.* In epiſt. verò ad Sabinum auctor eſt, moniales incidendos ſibi capillos, Matri ſive Præpoſitæ obtuliſſe: *Moris eſt in Ægypti & Syriæ monaſteriis, ut tàm Virgo, quàm Viduæ, quæ ſe Deo voverint, & ſeculo renunciantes, omnes delicias ſeculi conculcaverint, crinem monaſteriorum Matribus offerant deſecandum*. In [b] Actis S. Febroniæ, moniales quidem dicuntur ܐܚܘܬܐ *Sorores*; earum verò præpoſita ſeù Abbatiſſa, ܪܒܬܐ *Rabtha* magiſtra, ܡܪܬܐ *Martha* Domina, ܡܫܡܫܢܝܬܐ *Diaconiſſa*, & ܪܫܝܬܐ *Præfecta*. In Ritu Tonſuræ monialium apud Syros tàm Neſtorianos, quàm Maronitas & Jacobitas, Abbatiſſa dicitur ܪܫܝܬ ܕܝܪܐ *Riſciath-Daira*, hoc eſt, *Præfecta monaſterio*: ejuſque munus eſt, quum moniales tondentur, illas antiquis veſtibus exuere, noviſque à Sacerdote benedictis induere, ut ſuprà dictum eſt.

[a] *Cap.* 37. 38. 137. 138.

[b] *Vide ſuprà p.* 882. *& ſeq.*

II. Ejus benedictio ab Epiſcopo facienda, & officia.

Porrò quum Monachorum Monialiumque tonſura penes Græcos, Ægyptios, Syroſque à Sacerdote quolibet Abbatis juſſu, vel ab ipſo Abbate, ut ſuprà dictum eſt, perficiatur; Abbas tamen & Abbatiſſa à ſolo Epiſcopo benedicuntur. Etſi autem neque Græci, neque Neſtoriani aut Ægyptii expreſſam in Euchologiis ſuis Abbatiſſæ benedictionem habent; eodem tamen quo in Abbatum ſeù Archipreſbyterorum conſecratione ritu mutatis mutandis utuntur. Peculiarem, quam pro Abbatiſſa conſecranda Syri Jacobitæ recitant, Orationem habes [c] ſupra, cujus initium, *Da ei Domine intellectum*.

In Conſtitutionibus [d] Monachorum, quæ poſt Arabicos Ni-

[c] *Hoc Tom. pag.* 855.

[d] *Concil. Labb. tom.* 2. *pag.* 343.

cænos Canones editæ ſunt, eadem de Abbatiſſis ac de Abbatibus monaſteriorum decernuntur: Quum enim cap. 1. dictum fuerit, *ne præficiatur monachis monaſterii, niſi qui in monaſterio fuerit educatus &c.* ſubjungitur cap. 2. *De Abbatiſſa monaſterii; ejuſmodi item legibus & ſtatutis mulierum regenda ſunt monaſteria. Quamobrem ſi præficiatur monaſterio quæ hujuſmodi ornata eſt virtutibus, id in primis curæ illi erit, ne quidquam ſui monaſterii monialibus deſit ex eis, quæ ad earum victum & ſuſtentationem neceſſaria ſunt &c.* Et cap. 3. *Abbas & Abbatiſſa maximum deferant Epiſcopo honorem, & ſeſe illi ſubmittant: pari modo etiam Chorepiſcopo & Archidiacono.* Regebantur enim monialium cœnobia à Præpoſita, Presbytero, & Epiſcopo, ut diſertè S. Auguſtinus in hac Regula: *Si deprehenditur atque convincitur monialis, ſecundùm arbitrium Præpoſitæ, vel Presbyteri, vel etiam Epiſcopi, gravius emendetur.* Nec ſolùm in regimine monialium, ſed etiam in electione Abbatiſſæ, potiorem partem ſibi vendicabat Epiſcopus, vel illam deputato à ſe Chorepiſcopo committebat, habita tamen ſuffragiorum monialium ratione: quod Canone quidem IX. Synodi [a] Georgii Patriarchæ indicatur, *a Suprà p. 891.*
his verbis: وتقدم عليهم الحسنة التدبير ويدبرون برايها

Et ea quidem ex illarum (Monialium) *numero eligatur, iiſque præficiatur, quæ regimini apta ſit*: exprimitur verò à Sozomeno lib. 8. cap. 23. ubi B. Nicaretes meminit, quæ quum virtutibus maximè floreret, à Chryſoſtomo ad Diaconiſſarum munus & ad Præfecturam τῶν παρθένων ἐκκλησιαστικῶν Virginum Eccleſiaſticarum vocata, qua erat humilitate conſtantiſſimè recuſavit. Juſtinianus Imperator de Epiſcop. & Cleric. Leg. 43. ſanxit, ut Epiſcopus monialibus conſtitueret ſenem aliquem, qui rebus earum temporalibus vacaret; Preſbyterumque item & Diaconum ad myſteriorum celebrationem; ea cautione, ut ne vel in monaſterio manerent, nec cibum ibi ſumerent, aut moniales alloquerentur. Quemadmodum ſuprà [b] dictum eſt, *b Pag. 853.*
conſuetudo in ditione Antiochena obtinuit, ut Abbatiſſa monialium, Diaconiſſa fiat: quum enim ad Horas canonicas tenerentur moniales, ut ex hoc Georgii Patriarchæ Canone [c] colligitur, *Feminæ Virgines*, *c Suprà p 891.*
quæ ſeipſas miniſterio addixere, diſtinctum habitum decenteſque crines habeant, & Pſalmos diſcant, Horarumque & Odarum ſive Threnorum tempora obſervent: neceſſarium fuit, ut earum Præpoſita munere Diaconatus fungeretur: id quod in ordinatione Diaconiſſarum [d] adnotatur in hæc verba: *Hoc verò illius* (Diaconiſſæ) *officium* *d Suprà p. 851.*
eſt, ut corde oret in capite monialium tempore miniſterii, & in fine orationis dicat, Amen. Et in Pontificali Romano poſtquam Virginum conſecratio deſcripta eſt, profertur quorumdam monaſteriorum conſuetudo, ubi Diaconiſſarum loco tradebatur Virginibus conſecratis facultas incipiendi horas canonicas & legendi Officium in Eccleſia:

Quia

Quia in nonnullis monaſteriis eſt conſuetudo, quod loco Diaconiſſatus, Virginibus conſecratis datur facultas incipiendi Horas canonicas, & legendi officium in eccleſia; Pontifex ſtans ante altare ſine mitra, Virginibus conſecratis coram eo genuflexis, dicit &c. Exaudi Domine preces noſtras &c. *Tùm ſedet Pontifex, accepta Mitra, & tradit Breviarium illis, ambabus manibus ipſum tangentibus, dicens:* Accipite librum, ut incipiatis horas canonicas, & legatis officium in Eccleſia, in nomine Patris &c.

CAPUT XV.

De Scholis, & literarum ſtudiis.

A CLERICIS, & Monachis ad Scholares tranſeo, ab eccleſiis & monaſteriis ad Scholas: hæc enim duo ita conjunxit in Oriente Præſulum vigilantia, ut neque eccleſiæ cœnobiaque ſine Scholis, neque Scholæ ſine cœnobiis eccleſiiſque fuerint.

§. I.

Scholarum inſtitutio & antiquitas in Oriente.

I. Scholæ nomina, & variæ ſignificationes.

UT Patriarcha, Metropolitanus, Epiſcopus, Chorepiſcopus, aliaque Eccleſiaſtica officia apud Syros nomen à Græcis mutuantur; ita & locus, ubi liberalibus ſtudiis opera datur, penes eoſdem ex Græca voce σχολὴ, nominatur ܐܣܟܘܠܐ *Schola*, & qui literis otium impendunt, dicuntur ܐܣܟܘܠܝܐ & ܐܣܟܘܠܣܛܝܩܐ *Scholares*, *Scholaſtici*. Habent quidem proprias voces, ut ܒܝܬ ܣܦܪܐ *Beth-Sephra*, ܒܝܬ ܕܪܫܐ *Beth-Draſcia*, ܡܕܪܫܬܐ *Madreſta*, ܒܝܬ ܝܘܠܦܢܐ *Beth-Julphana &c.* quas Arabicè dicunt الكتّاب *Al-Chettab*, المدرسة *Al-Madraſa*, بيت التعليم *Bait-al-Taalim &c.* ſed malunt Græcas uſurpare, quas antiquitas commendavit. Unde & eodem etymo Scholam Arabice dicunt اسكول, & Scholares اسكوليين, vel اسكولانيين. Non eſt hìc locus congerendi varias hujuſce vocis *Scholarum*, *Scholarium*, & *Scholaſticorum* ſignificationes, quæ apud Græcos Latinoſque Scriptores occurrunt, quaſque Lexicographi, ac præſertim Cangius producit: Hoc enim unum ad rem noſtram facit, quod modo expoſui de ludo literario ſeù gymnaſio ſcientiarum. Abulpharagius Benattibus Presbyter Neſto-

Neſtorianus in ea Nomocanonis Arabici Parte, quam [a] inſcribit قوانين الاسكولات *Canones de Scholis*, id nomen latè & impropriè ſumit pro quacumque lege aut inſtituto: Scholarum enim antiquitatem in Præfatione ab orbe condito arceſſens, primam omnium Scholam in Paradiſo inſtitutam affirmat, alteram poſt ejectos è Paradiſo primos parentes uſque ad diluvium duraſſe, tertiam à diluvio ad Abrahamum, quartam ab hoc ad Moyſen, quintam à Moyſe ad Chriſtum, ſextam ab Apoſtolis in diverſis terrarum partibus conditam. Hæc Scholarum acceptio à propoſito noſtro abhorret.

a *Fol.* 119.

Thomaſſinus Par. 1. de vetere & nova Eccleſiæ diſciplina lib. 3. cap. 2. ſtrictius Scholæ nomen uſurpat pro Congregatione Eccleſiaſtica ſeù Clericorum conventu; quo ſenſu ait, nulla ejus fundamenta occurrere niſi exeunte ſeculo quarto Chriſtiano; ſicuti nec niſi ineunte eodem ſeculo quarto ulla ſatis certa veſtigia deprehendi Congregationum Monaſticarum. *Communem profectò Chriſtus*, (ut ſubdit) *cum Apoſtolis ſuis vitam initiavit duxitque, eadem cum ipſis menſa, domoque, & eodem contubernio uſus; & poſtquam ille in cœlos revolavit, Apoſtoli quoque & Diſcipuli ejus communis vitæ vinculo copulati, præluxerunt venturis ſeculis, Cleroque abſolutiſſimam vitæ formam præmonſtraverunt. Sed non uſquam alibi, quàm in Palæſtina effingere ſe & formare potuit Eccleſia in eam vivendi normam; quod ibi nimirùm exoraſſent ab Imperatoribus Judæi eximiam quandam libertatem, poteſtatemque ſuis ſe legibus moribuſque regendi religioni ſuæ conſentaneis; eſſentque in Eſſenorum ſecta Conventus, Collegiaque, quæ eandem fermè ſectarentur diſciplinam, quam poſtea magnis ſanctitatis & gloriæ incrementis Chriſtiani monachi illuſtrarunt. Illa vitæ communis profeſſio, de qua Lucas in Actis, non Apoſtolos ſolùm & Diſcipulos, hoc eſt, non Clerum dumtaxat complectebatur, ſed fideles etiam laicos, & conjugatos, & mulierculas, puerosque & innuptas puellas. Itaque clericalis non poteſt dici ea fuiſſe congregatio.* Loquitur Thomaſſinus de Conventibus Clericalibus, & de Seminariis, quæ informandis junioribus Clericis dedicari ſolent: etſi enim ſequiori ævo tàm Congregationes, quàm Seminaria Clericorum, Scholæ nomen habuerint, ut idem Thomaſſinus cap. 6. num. 6. oſtendit; eo tamen nomine non quamlibet fidelium coadunationem intelligit, ſed eam dumtaxat, quæ monaſticæ congregationi ſimilis eſt, ubi Clerici à laicis ſecreti, eodem victu, veſtitu & contubernio utuntur: hanc autem Clericorum congregationem ante finem ſeculi quarti inſtitutam non fuiſſe.

II. Scholarum inſtitutio ab ipſis fidei Chriſtianæ primordiis; ubi de Doctoribus, & Catechiſtis priorum Eccleſiæ ſeculorum.

Verum nos Scholam hìc nec tàm ſtrictè, ut Thomaſſinus, nec tàm latè, ut Benattibus, uſurpamus, ſed pro loco, ubi literis opera navatur ſive à clericis, ſive à laicis, vel à monachis. Antiquas Syrorum Aſſyriorumque aut Chaldæorum Scholas, ſeù Academias & Univerſitates, inter quas Babylonica [b] emicuit, ubi in Palatio Regis

b *Daniel.* 1.

Nabu-

Nabuchodonoſoris, Hebræi pueri literas & linguam Chaldæorum docebantur, miſſas facimus. Ad Chriſtianas accedimus. Ab ipſis fidei Chriſtianæ primordiis Scholas fuiſſe Hieroſolymis, Antiochiæ, Alexandriæ, & in aliis præcipuis Palæſtinæ Syriæque ac Meſopotamiæ Eccleſiis, tùm divina auctoritas in Actibus Apoſtolorum, tùm eccleſiaſtica hiſtoria manifeſtum facit. *Erant autem*, inquit [a] S. Lucas, *in Eccleſia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & Doctores.* Et Paulus in epiſtola [b] ad Epheſios inter ſacra naſcentis eccleſiæ munera *Doctores* commemorat, inquiens: *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores*: in epiſtola verò [c] ad Corinthios, tertio illos loco nominat: *Et quoſdam quidem poſuit Deus in eccleſia primum Apoſtolos, ſecundo Prophetas, tertio Doctores*: cujuſmodi vult eſſe [d] Epiſcopum, *prudentem* ſcilicet, *ornatum*, *pudicum*, *hoſpitalem*, *Doctorem*. Inter ſpectabiles Eccleſiæ viros numerantur *Doctores* tùm in antiquis Syrorum Liturgiis, tùm apud Patres. Tertullianus de Præſcript. *Quid ergo ſi Epiſcopus, ſi Diaconus, ſi Virgo, ſi Doctor, ſi etiam Martyr lapſus à regula fuerit, ideo hæreſes veritatem videbuntur obtinere?* Et infrà. *Si quid tibi videtur vel ambiguitate pendere, vel obſcuritate obumbrari, eſt utique frater aliquis Doctor, gratia ſcientiæ donatus.* Cyprianus lib. 3. epiſt. 22. *Optatum cum Presbyteris, Doctoribus, Lectoribus, Doctorem Audientium conſtituimus.* In Liturgiis [e] Jacobi, Petri, ac Theodori, *Doctores* Epiſcopis ſubjunguntur, iidemque in aliis Liturgiis [f] *Prædicatores* appellantur. Utrumque nomen conjunxit Apoſtolus, de ſeipſo [g] dicens: *In quo poſitus ſum ego Prædicator & Apoſtolus, Doctor gentium in fide & veritate.* Hujuſmodi Doctores erant Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Clerici minores, & aliquando etiam laici, qui officium Catechiſtæ in eccleſiis exercebant, & Catechumenis inſtituendis præfecti erant tàm in civitatibus, quàm in vicis; nec id munus præter Epiſcopum ſua ſponte ſibi vendicare quis poterat, quemadmodum ex Canone 7. Concilii Cæſarauguſtani liquet: *Nequis Doctoris ſibi nomen imponat, præter has perſonas, quibus conceſſum eſt, ſecundùm quod ſcriptum eſt.* Ipſum catechizandi munus penes Epiſcopos fuiſſe, palam fit ex allatis Apoſtoli verbis, quibus ſeipſum Apoſtolum, Prædicatorem, & Doctorem vocat: & libellus S. Auguſtini *de Symbolo ad Catechumenos*, eas partes ipſum obiiſſe declarat. Presbyteros verò, Diaconos, Clericos, & Laicos ipſos ex Epiſcoporum permiſſione eodem officio functos fuiſſe, conſtat ex iis, quæ de Schola Alexandrina, Antiochena, Palæſtina, & Carthaginienſi narrantur. Alexandriæ Scholam, quam S. Marcus Evangeliſta fundaverat, rexere [h] *Laici* Pantænus, Origenes, & Didymus: *Presbyteri* Pierius, Clemens, Heraclas, Dionyſius, Alexander, & impius Arius, è quibus ex cathedra Doctorum ad ipſam Alexandrinam

Sedem

[a] *Act.* 13. 1.

[b] *Cap.* 4. *v.* 11.

[c] 1. *Corinth.* 12. *verſ.* 28.

[d] 1. *Timoth.* 3. *verſ.* 2.

[e] *Renaud. To.* 2. *Liturg. Orient. p.* 37. 150. 620.

[f] *Idem Tom.* 1. *pag.* 18. 71. 112.

[g] 1. *Timoth.* 2. *verſ.* 7.

[h] *Euſeb. lib.* 5. *cap.* 10. 11. *lib.* 6. *cap.* 3. 6. 15. 26. 29. 35.

Sedem conſcenderunt Heraclas, & Alexander. Antiochiæ Doctoris ſeù Catechiſtæ munus implevere Presbyteri Theodorus, Chryſoſtomus, Neſtorius: & Diaconus [a] quidam eidem Chyſoſtomo amicitia conjunctus, qui, quum abeſſet Epiſcopus, quumque Presbyteri innumerabiles plebis turbas unius noctis ſpatio baptizarent, nec neceſſaria ſimul imbuerent doctrina, ultro curam eam ſuſcepiſſe narratur, ut turmatim tingendos erudiret, centenos vel ducentenos ſimul. In Palæſtina, Hieroſolymis quidem Cyrillus catecheſibus emicuit; Cæſareæ verò Pamphilus martyr coacervata ad promovendum literarum ſtudium ſcriptorum eccleſiaſticorum ſupellectile, inſtructaque Bibliotheca. Carthagine informandis catechumenis præfectus fuit Diaconus Deogratias, ad quem S. Auguſtinus libellum *de catechizandis rudibus* ſcripſit, in quo hæc habet de commiſſo illi catechiſtæ munere: *Petiſti à me, frater Deo gratias, ut aliquid ad te de catechizandis rudibus ſcriberem, quod tibi uſui eſſet. Dixiſti enim quod ſæpè apud Carthaginem, ubi Diaconus es, ad te ſæpe adducantur, qui fide Chriſtiana primitus imbuendi ſunt, eo quod exiſtimeris habere catechizandi uberem facultatem, & doctrinam fidei, & ſuavitatem ſermonis.* Nec in primariis tantùm civitatibus, ſed etiam in oppidis vicisque erant Doctores, qui fidelibus ſacram inſtillabant doctrinam, quales in Ægypto fuiſſe teſtatur [b] Euſebius, ubi ſcribit Dionyſium Alexandrinum Epiſcopum, ut graſſantes Millenarios hæreticos in provincia Ægypti Arſinoitide compeſceret, convocaſſe τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ διδασκάλους τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἀδελφῶν *Presbyteros & Doctores fratrum qui erant in vicis.*

Theodorit. lib. 1. cap. 2.

a Chryſoſt. homil. 46. in Act.

b Lib. 7. cap. 24.

III. Divinarum, humaniorumque literarum ſtudia in Scholis exculta, & à Patribus cōmendata.

Quid verò Doctores hujuſmodi docerent, & quæ ſtudia in eorum Scholis excolerentur, docet Euſebius. Nimirum ſacris Scripturis ibi maximè opera impendebatur, nec tamen humaniorum diſciplinarum ſtudium prorſus negligebatur. Audiendus Euſebius ipſe. *Per* [c] *idem tempus fidelium Scholæ præerat vir doctrinæ cauſa celeberrimus Pantænus: quippe jam inde à priſcis temporibus ſacrarum literarum ſchola in ea civitate fuerat inſtituta, quæ quidem noſtra adhuc ætate perſeverat.* Eam Scholam *catecheſeon*, ſeù *inſtitutionem catechumenorum*, idem vocat: *Clemens* [d] *qui Pantæno ſucceſſerat, apud Alexandriam catechumenorum inſtitutioni adhuc præerat, adeo ut auditor ejus etiam tum puer fuerit Origenes*: & infrà. *Dionyſius Alexandriæ urbis Epiſcopus, ſub Heracla Scholam* κατηχήσεων *Presbyter tenuit.* De Origene verò, qui primus ſacris literis humaniores diſciplinas ſociavit: *Diviſa* [e] *omni Auditorum multitudine, Heraclam ex familiaribus ſuis deligens, virum rerum divinarum ſtudioſum & alioqui doctiſſimum, nec expertem Philoſophiæ, in docendi officio ſocium ſibi atque adminiſtrum adjunxit: & huic quidem inſtitutionem eorum, qui primis adhuc imbuerentur rudimentis, mandavit; ſibi verò perfectiores docendos reſervavit.* Quibus verò

c Lib. 5. cap. 10.

d Lib. 6. cap. 6.

e Lib. 6. cap. 15.

do-

doctrinis illos imbuerit, tradit infrà: *Diſcipulos* [a] *acutioris ingenii ad Philoſophiam introducebat, Geometriam illis tradens & Arithmeticam, aliaſque prævias diſciplinas: inde ad varias Philoſophorum ſectas eos perducens &c. Hebetiorum multos ad humaniorum artium ſtudia hortabatur &c.* Alexandrinam Origenis Scholam cæteræ Chriſtiani orbis ſcholæ hac in parte æmulatæ fuere, ut prophanas ſacris literis conjungerent; vel ſi id Scholares in una eademque Chriſtiana Schola conſequi non poſſent, ſacras à Chriſtianis Doctoribus, prophanas ab ethnicis hauriebant. Ita Chryſoſtomus Libanio Sophiſta magiſtro uſus, à forenſibus & ſecularibus ſtudiis ad divinas literas ſe contulit. Hieronymus liberalibus diſciplinis à Donato & aliis viris doctiſſimis eruditus fuit: tum diſcendi ſtudio Galliam peragravit, ubi pios aliquot & in divinis literis eruditos viros coluit: mox ſe in Græciam conferens, philoſophia & eloquentia inſtructus, ſummorum Theologorum conſuetudine floruit: in primis verò Gregorio Nazianzeno Conſtantinopoli operam dedit, quo doctore ſe ſacras literas didiciſſe profitetur. Et Nazianzenus ipſe, ut pervetuſtus auctor Græcus in ejus vita ſcribit, quamquam Deo conſecratus eſſet à matre ſtatim ac natus, nihilo tamen remiſſius inſudavit poſtea Grammaticæ, Rhetoricæ, Philoſophiæ, Medicinæ, Muſicæ, Geometriæ, Aſtronomiæ, donec annum ætatis ſuæ trigeſimum attigiſſet, quando ſacro fonte initiatus ſtatuit humanis poſthac illis omnibus diſciplinis ſe ſubducere. Comes illi ſtudiorum fuerat Baſilius Magnus.

a *Lib.6. cap.18.*

Sed communior & uſitatior Chriſtianorum ſtudiorum ratio ea fuit, ut ſacris tantùm Scripturis opera daretur, & Patrum in eas commentariis. Id clericis, monachis, monialibus, fidelibus laicis & in more fuit, & à Patribus præſcriptum. Auguſtinus [b] de S. Antonio: *Qui ſine ulla ſcientia literarum, ſcripturas divinas & memoriter audiendo tenuiſſe, & prudenter cogitando intellexiſſe prædicatur.* Hieronymus [c] de Hilarione: *Scripturas quoque ſanctas memoriter tenens, poſt orationes & Pſalmos, quaſi Deo præſente, recitabat.* Euſebius [d] de Valente Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Diacono: *Eas*, ideſt, ſacras Scripturas, *uſque adeo fideli memoria complectebatur, ut nihil omnino intereſſet, an ex codice legeret, aut cujuslibet ſcripturæ integras paginas memoriter recitaret.* Et de Joanne martyre: *quippe qui totos divinæ Scripturæ libros non in lapideis tabulis, nec in membranis, ſed in carneis tabulis, in anima ſcilicet candida & in puriſſimo mentis lumine, præſcriptos habuerit.* Sozomenus [e] de Juliano Apoſtata: *Ex piis & religioſis parentibus ortus, & ab ineunte ætate, ut ritus Eccleſiæ poſtulat, initiatus, ſanctas Literas didicit, & in eiſdem ab Epiſcopis, & ab aliis viris Eccleſiaſticis fuit educatus.* In Actis S. Febroniæ deſcribitur ſtudiorum Scripturæ norma, quam monialibus ſuis præſcripſit [f] B. Paula, his verbis: *Nec licebat cuiquam ſororum ignorare Pſalmos, & non de Scripturis ſanctis quo-*

b *De Doctrin. Chriſt. lib. 1.*

c *In vit. Hilarionis.*

d *De Martyribus Palæſtinæ cap. 11. 13.*

e *Lib. 5. cap. 2.*

f *S. Hieronym. in Epitaph. Paulæ.*

quotidie aliquid diſcere: Sic enim habent [a] Acta: *Erat autem regula Platonidis hujuſmodi. Feria ſexta nullum opus Sorores exercebant, ſed in Oratorio congregabantur: & nunc quidem canonem Pſalmorum explebat; nunc verò divinas Scripturas accipiens, Sororibus prælegebat, & uſque ad horam tertiam ipſa Platonis divinos ſermones ad ſorores habebat. Poſt tertiam verò tradebat librum in manus Beruenæ, quæ & Sororibus uſque ad veſperam legebat.* Hoc ipſum monachis præcipitur in Conſtitutionibus Arabicis apud Labb. Tom. 2. Concil. pag. 346. cap. 10. *Sint fratres congregationis monaſterii deditì aſſiduè & continenter orationi, jejunio, & ſacrarum Scripturarum lectioni, ad quæ urgeat inſtanter monaſterii Abbas.* De regulis ſtudiorum in Scholis Syriacis tàm Jacobitarum quàm Neſtorianorum obſervandis, infrà ſermo erit.

a *Suprà hoc Tomo pag. 883.*

§. II.

Antiquæ recenteſque Scholæ Syrorum, Chaldæorum, & Perſarum.

I. Schola Edeſſena.

Ex quo per Apoſtolos [b] in Meſopotamiam, Aſſyriam, & Perſidem invectum eſt Evangelium, docendi etiam munus Epiſcopi, Presbyteri, & Clerici in præcipuis illarum regionum eccleſiis exercere cœperunt. Præ cæteris antiquitate & nobilitate commendatur *Schola Edeſſena*, ubi *ſacras Scripturas interpretabatur Macarius* S. Luciani Presbyteri & martyris magiſter, ut in hujus [c] vita legitur apud Metaphraſten. Et plures quidem in eadem urbe Scholæ exſtitere. Benattibus [d] auctor eſt, S. Ephræmum Edeſſenam Scholam aperuiſſe, poſtquam Niſibenæ ſub S. Jacobo præfuiſſet ويعقوب نصب مار افريم معلما بنصيبين سريانيا ولما صارت الفرس مضى الى الرها وسكن كل ايام حيوته وجمع اسكولا عظيما وبقى بعدها.

Jacobus ſanctum Ephræmum Niſibi conſtituit Syriacæ linguæ Magiſtrum: quumque Perſæ illuc invaſiſſent, Edeſſam petiit Ephræmus, ibique manſit omnibus diebus vitæ ſuæ, Scholamque erexit, quæ poſt eum duravit. Auctor vitæ S. Alexandri [e] Acœmetæ de Scholis ſub Rabula Edeſſeno florentibus hæc habet: *Erectæ in ea urbe ſunt jam olim divino nutu linguæ Syriacæ Scholæ in vicinarum civitatum commodum. Nam viri principes atque alii locupletes liberos ſuos eo inſtitutionis gratia ablegant. Sacrum igitur principatum adeptus Rabulas, ſtuduit, cooperante Spiritu ſancto, omnes in veram & ſtabilem fidem adunare.* Et infrà. *Exteros gentilium filios bis in menſem è Schola ad ſe evocabat, eoſque verbum veritatis docebat.* Chriſtiani igitur & gentiles pueri in eadem Schola edocebantur. Socrates lib. 2. cap. 6. Euſebium Emeſſenum Epiſcopum teſtatur ab infantia imbu-

b *Suprà hoc Tomo p. 4. & ſeq.*

c *Bolland. Act. Sanctor 17. Januarii cap. 1*

d *In Nomocan. Arab. fol. 129.*

e *Bolland. Act. Sanct. 15. Jan.*

imbutum fuiſſe literis in Schola Edeſſenæ urbis, quæ illi patria erat, humaniores deinde hauſiſſe literas, ſed tandem reverſum eſſe ad Scripturas ſacras ſub magiſterio Euſebii Cæſareæ Epiſcopi, & Patrophili Epiſcopi Scythopolitani: nam Scholæ ſacrarum literarum in utraque urbe erant; Cæſareæ nimirùm, ubi Pamphilus martyr bibliothecam, ut ſuprà dixi, inſtituerat; & Scythopoli, ubi officium Interpretis de Græca in Syriacam linguam vigebat, ut in Actis Martyrum Palæſtinæ ab Euſebio Cæſarenſi collectis de S. Procopio martyre legitur in hæc verba: *Hic genere quidem Hieroſolymitanus erat; in Baſan autem urbe* (hoc eſt, Scythopoli) *morabatur; in ea verò Eccleſia tribus muniis fungebatur: nam primum Lector erat ſacrorum librorum: deinde ex Græca lingua in Aramæam* (Syriacam) *interpretabatur: tertio denique dæmonas ex hominibus ejiciebat*. Socrati ſuffragatur [a] Sozomenus, qui de eodem Euſebio Emeſſeno Epiſcopo loquens, addit Edeſſæ in more poſitum fuiſſe, ut ſacræ literæ in Schola docerentur: *Ab ineunte ætate, ut mos patrius fert, ſacris in literis educatus, deinde diſciplinis humanioris literaturæ inſtitutus, poſtea ab Euſebio Pamphili, & Patrophilo interpretibus & magiſtris ſuis ſanctos Scripturæ libros exquiſitius perdidicit*. Hanc Edeſſenam Scholam à Protogene Presbytero inſtitutam, eandemque fuiſſe affirmat [b] Thomaſſinus ac celeberrimam illam *Perſidis Academiam*, cujus in excidium ait Theodorus Lector conſpiraſſe Zenonem Imperatorem, quod Neſtorii & Theodori Mopſveſteni veneno infecta eſſet. Sed fallitur vir doctus. Protogenes enim Antinoi, non Edeſſæ ludum literarium inſtituit. Audiatur [c] Theodoritus de Eulogio & Protogene Presbyteris Edeſſenis à Valente Imperatore in exilium actis: *Porrò Eulogium qui cæteris præerat, & Protogenem ſecundi poſt illum loci, Præfectus in urbem Antinoum relegavit. Ego verò eorum virtutem non patiar oblivioni tradi: nam quum reperto illic Epiſcopo communionis ſuæ, Eccleſiaſticis conventibus intereſſent, & paucitate coeuntium animadverſa, cauſam ſciſcitati, incolas urbis gentiles eſſe didiciſſent, dolore affecti ſunt, uti par erat, & infidelitatem civium deplorarunt. Nec tamen dolorem ac luctum ſibi ſufficere exiſtimarunt, ſed omni ope incubuerunt, ut illorum morbum ſanarent. Ac divinus quidem Eulogius in cellula incluſus, diu noctuque univerſorum Deo ſupplicabat. Admirandus autem Protogenes in ſacris literis eruditus & notarum peritus, quum locum opportunum nactus, Scholam ibi ac ludum literarium* διδασκαλεῖον καὶ παιδευτήριον *inſtituiſſet, puerorum magiſter factus eſt, ſimulque illos & per notarum compendia ſcribere docuit, & in divinis eloquiis erudivit. Nam & Davidis cantica eis dictabat, & ex Apoſtolicis libris ea loca quæ utiliſſima ipſis eſſent, ediſcere eos jubebat*. Hoc munus Edeſſæ olim Protogenem obiiſſe, vero ſimile eſt. Verùm id Theodoritus non affirmat, neque Edeſſam nominat, ſed Antinoum, ubi

[a] *Lib.* 3. *cap.* 5.

[b] *De vet. & nova Eccleſiæ diſciplina Par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 92. *num* 3. *p.* 279.

[c] *Hiſt. Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 18.

Protogenes διδασκαλεῖον & παιδευτήριον inſtituit: Theodorus verò Lector, cujus nomen typographorum oſcitantia [a] in *Theodoretum* converſum eſt, non de Antinoi Schola loquitur, neque de quacumque alia Edeſſena, ſed de illa, quæ *Perſicæ gentis* dicta eſt.

Et Edeſſæ quidem celeberrimam Perſarum Scholam floruiſſe, ſuprà [b] à nobis obſervatum eſt. *In urbe Edeſſa*, inquit [c] Theodorus Lector, *erat Schola Chriſtiana Perſicæ gentis, ut ajunt, ex quo factum eſt, niſi me conjectura fallit, ut Perſæ Neſtorianam hæreſim ſequerentur, quum quidam, qui Neſtorii ac Theodori dogmata amplectebantur, ei Scholæ præfuiſſent, & doctrinam quæ ipſis placebat, Perſis tradidiſſent*. Ii erant, quos Simeon Betharſamenſis in epiſtola de Barſuma Niſibeno deque Neſtorianæ hæreſeos initiis in Aſſyria commemorat, Maro ſcilicet, cognomento Elita, Acacius, Barſumas, & reliqui. *Ab eodem* [d] *Iba accepit Maro quidam Elita Preſbyter Edeſſenus, qui in Edeſſena Perſarum Schola Præceptorem agebat. In illa autem Schola commorabantur* ſub Rabulæ Edeſſeni Synodique Epheſinæ tempora *Acacius Aramæus*, *Barſumas Maræ Carduenſis ſervus*, *Maanes Hardaſcirenſis*, *Abſotas Ninivita*, *Joannes Garmachita*, *Michæas*, *Paulus Cachæi Huzita*, *Abraham Medus*, *Narſes leproſus*, *Ezelias ex cœnobio Caphar-Maris*, *aliique ejuſdem cum Iba ſententiæ*: hoſtes nimirum S. Cyrilli, fautoreſque Neſtorii, quos proinde Rabulas Edeſſenus Epiſcopus Edeſſa ejiciendos curavit, quod & Neſtorii patrocinium ſumpſiſſent, & Diodori Theodorique libros in Syriacam linguam converſos ad comburendum non portaſſent. Id contigit circa annum Chriſti 431. ut ſuprà [e] oſtendi. Iba in Rabulæ locum ſubrogato, qui pulſi fuerant Perſæ ſcholares, Edeſſam rediiſſe videntur: ille enim adhuc Presbyter eandem cum ipſis ſententiam de Theodori libris, deque cauſa S. Cyrilli Alexandrini, & Neſtorii Conſtantinopolitani habuerat, ut ex epiſtola ejus ad Marim [f] Perſam liquet: & ad Epiſcopalem etiam thronum evectus, perinde ac ſi eadem adhuc ſentiret, accuſatus eſt [g] à Samuele, Cyro, Mara, & Eulogio Presbyteris Edeſſenis. Ibæ Sodales inque interpretandis Theodori libris ſocii fuere [h] Cumas & Probus, iidemque in Schola Edeſſena doctores. Sed qui Ibam defunctum excepit Cyrus Scholam illam funditus evertendam curavit Zenone Imperatore. Theodorus [i] Lector: *Zeno Imperator Scholam, quæ Perſarum vocabatur, in urbe Edeſſa ſitam ſuſtulit atque evertit, utpote quæ Neſtorii ac Theodori doctrinam auditoribus inſinuaret*. Auctor Chronici [k] Edeſſeni: *Anno Græcorum* 800. Chriſti 489. *Perſarum Schola ex urbe Edeſſa exciſa eſt*. Simeon [l] Betharſamenſis: *Defuncto Iba omnes Perſæ unàcum reliquis Edeſſenis ſcriptoribus, qui ejuſdem perſuaſionis erant, excedere Edeſſa juſſi ſunt. Item Schola, ubi Perſæ literas Edeſſæ edocebantur, opera ac ſtudio beati Mar Cyri Edeſſeni Epiſcopi, juſſuque Zenonis Romanorum Imperat. funditus*

a *Thomaſſin. loc. cit.*
b *Tom. 1. p. 203. 351. 406. Tom. 2. pag. 402. 406. Tom. 3. pag. 63. 66. 376. Hoc Tom. p. 69. 79.*
c *Lib. 2. p. 558.*
d *Tom. 1. p. 351.*
e *Suprà hoc tomo pag. 70.*
f *Tom. 4. Concil. Labb. pag. 661.*
g *Tom. 1. p. 200. & ſeq.*
h *Tom. 3. p. 85.*
i *Lib. 2. p. 566.*
k *Tom. 1. p. 406.*
l *Tom. 1. p. 353.*

ever-

everſa eſt, cujus loco templum nomini S. Mariæ Dei genitricis extructum fuit.

II. Schola Niſibena. Ex Edeſſenæ Perſarum Scholæ ruinis Niſibena conſurrexit. Benattibus auctor eſt, à S. Jacobo illius urbis Epiſcopo Scholam Niſibi inſtitutam, eique ſanctum Ephræmum magiſtrum præfectum fuiſſe. Sed ea Schola, eodem Benattibo teſte, exciſa eſt, quum Perſæ Niſibin occuparunt. Narſes itaque circa annum Chriſti 490. Scholam ibi erexit, poſtquam ex urbe Edeſſa ejectus fuit. Beth-Arſamenſis. *Ii verò* [a] *qui Edeſſa pulſi fuere, in regionem Perſarum ſeſe receperunt, ubi & Epiſcopatum obtinuere: nimirùm Acacius Aſſyriorum, nefarius Barſumas Niſibis, Maanes Hardaſciri, Joannes in oppido Beth-Sori regionis Garmæorum, Michæas Laſciumæ Garmæorum, Paulus Cachæi in oppido Ledan Huzitarum, Phuſes Curtæi in urbe Suſtra Huzitarum, & Abraham Medorum. Narſes verò leproſus Niſibi Scholam inſtituit.* Amrus in vita [b] Acacii: *Per hæc tempora* (hoc eſt, ſub Acacio Seleucienſi, & Barſuma Niſibeno) *floruit Doctor admirabilis Narſes Maaltajenſis. Is aliquando à Theodulo Diodori diſcipulo repertus, ab eodem fuit benedictus, & Orientis lingua, Chriſtianæque religionis Poëta appellatus. Edeſſa demùm à Barſuma Niſibin accitus eſt, poſtquam per annos viginti ibidem ſacras literas interpretatus fuiſſet. In locum quippe Rabulæ Doctoris ſuffectus, Scripturas expoſuit, lectionemque, & ſcientias docuit, Theodori ſententiam preſsè ſequutus. Ejus doctrinæ fama plures ad illum audiendum undique excivit. Ferunt ab illo quinque & ſexaginta ſuprà tercentum Sermones fuiſſe dictatos. Et Niſibi quidem annos quinquaginta commoratus eſt.... eique ſucceſſere Abrahamus ipſius ex ſorore nepos, deinde Joannes ejus diſcipulus, poſt Joſephus Huzita auctor carminum enneaſyllaborum.* Amro conſentit Gregorius Barhebræus in Chronico [c] Syriaco, ubi refert Narſetem Edeſſæ annos viginti, Niſibi quinquaginta docuiſſe. Poſt Joſephum Huzitam eidem Niſibenæ Scholæ præfuere [d] *Doctores, Marabas, Paulus, Jeſujabus Arzunita, Abraham Cheddadi ſeù Cardachi, Hananus, Jeſujabus Gadalenſis, & Adjabenicus*, aliique. Ibidem [e] literis operam dedere *Abraham Caſcarenſis* cum Abrahamo altero Narſetis diſcipulo, *Joſephus, Sabarjeſus, Maremes, Elias Arabs, Ananjeſus, Jeſujabus, Gabriel Rakoda, Hormiſdas* Jeſujabi Adjabenici Syncellus, & cæteri ſuprà memorati, qui ex ſcholaribus magiſtri fuere. Et quidem is erat auditorum numerus, ut ſub Hanano [f] magiſtro octingenti recenſerentur; ea verò illius Scholæ fama, ut in Africam, & Italiam pervaſerit, teſte Junilio Africano [g] in Præfatione ad libros de partibus divinæ legis ad Primaſium. *Quæſiſti*, inquit, *ſiquis eſſet inter Græcos, qui divinorum librorum ſtudio intelligentiaque flagraret. Ad hæc reſpondi, vidiſſe me quendam Paulum nomine, Perſam genere, qui in Syrorum Schola in Niſibi urbe eſt edoctus, ubi Divina*

[a] *Tom. 1. p. 353.*

[b] *Tom. 3. p. 64.*

[c] *Tom. 2. p. 407.*

[d] *Tom. 3. p. 75. 76. 81. 82. 105. 109. 143. 145. 223.*

[e] *Amrus in vita Patriarchar. cap. 22. 26. 27. 29. 30. 32. 33. Tom. 3. pag. 81. 90. 109. 140. 145. 461.*

[f] *Tom. 3. p. 81.*

[g] *Bibliot. Patr. Tom. X.*

lex per magiſtros publicos, ſicut apud nos in mundanis ſtudiis Grammatica & Rhetorica, ordine ac regulariter traditur: tunc diù quæſitus ſiquid ex ejus dictis haberem, dixi quod legiſſem regulas quaſdam, quibus ille diſcipulorum animos divinarum Scripturarum ſuperficie inſtructos, priuſquam expoſitionis profunda pateſaceret, ſolebat imbuere, ut ipſarum interim cauſarum, quæ in divina lege verſantur, intentionem ordinemque cognoſcerent. Hæc Junilius ſæculo ſexto ineunte ſcribens. Paulus verò, quem hìc laudat, Marabæ [a] diſcipulus fuit in Schola Niſibena, idemque poſtea ad eccleſiam ejus urbis evectus, Synodo Joſephi Patriarchæ, qui Marabam excepit, anno Chriſti 553. celebratæ interfuit. *Regulæ* autem ab eodem Paulo conſcriptæ, *quibus hìc diſcipulorum animos*, ut Junilius ait, *divinarum Scripturarum ſuperficie inſtructos, priuſquam expoſitionis profunda pateſaceret, ſolebat imbuere*; ſunt *commentaria in Scripturam*, quæ Paulum compoſuiſſe teſtatur Ebedjeſus [b] Sobenſis in catalogo Scriptorum Syrorum cap. 65. Nec Chriſtiani tantùm, ſed & Hebræi Scholam Niſibi per idem tempus habuere, de qua Caſſiodorus in Præfatione ad lib. 1. de Divin. Lection. *Niſus ſum*, inquit, *cum beatiſſimo Agapito urbis Romæ, ut ſicut apud Alexandriam multo tempore fuiſſe traditur inſtitutum, nunc etiam in Niſibi civitate Syrorum Hebræis ſedulo fertur exponi, collatis expenſis in urbe Romana profeſſos Doctores Scholæ potius acciperent Chriſtianæ, unde anima ſuſciperet æternam ſalutem, & caſto atque puriſſimo eloquio fidelium lingua comeretur.* Sex alias Hebræorum Scholas in Meſopotamia commemorant auctor libri Juchaſſin, & David Ganzius apud [c] Bartoloccium: *Soræ* nimirùm *Nahardehæ*, *Pumbeditæ*, *Nareſcæ*, *Machuzæ*, & *Peruz-Sciabbur*, ſeù Anbaræ. Sed ut ad Niſibenam Syrorum Neſtorianorum Scholam redeat oratio, placet hìc verba Abulpharagii [d] Benattibi deſcribere, quæ regulis eidem Scholæ præſcriptis præmittuntur. وجددت القوانين في الاسكول في ايام مار احادابويه مطران نصيبين والملفان حنانا اتباعًا للقوانين المقررة في ايام مار نرسي ومار ابراهيم بمسالة الاسكولانيين لتجري امورهم على السداد وتقرا في كل سنة ويرتدع بها من هو على الباطل . والقوانين المقررة اولا كانت في ايام هوشع مطران نصيبين وقبله في ايام برصوما لما انتقل اسكول الرها الى نصيبين ورضا الاسكولانيين بها . والمقرر لها مار نرسي ومن كان معه وخط المطران فيها بالصحة واشهاد الاسكولانيين على نفوسهم انهم متى عدلوا عنها فهم غرباء من البيعة .

Temporibus porrò Achadabuæ Metropolitæ Niſibeni, & Hanani Doctoris reſtitutæ ſunt Scholæ leges ſecundùm canones ſub Mar Narſete & Mar Abrahamo pro bono Scholarium regimine, eorumdem Scholarium rogatu ſancitos, edictumque eſt, ut quotannis legerentur ad correctionem errantium. Qui verò confirmati ſunt canones, recepti primum fuerant ſub Hoſee Niſibis itidem Metropolita, & ſub ejus anteceſſore Barſuma, poſtquam ex urbe Edeſſa Niſibin Schola tranſlata fuerat: illique à Scholaribus ſuſcepti ſunt: approbati autem

fuere

[a] *Tom. 3. p. 86. 87. 435. Suprà hoc tom. pag. 182.*

[b] *Tom. 3. p. 87.*

[c] *Biblioth Rabbinic Part. 3. §. 13. pag 663.*

[d] *In lib. Canonum Eccl Neſtorianę fol 130. de quo Tom. 2. Bibl Oriental. pag. 507.*

fuere à Mar Narſete, & *ab aliis*, *qui cum ipſo interfuere*: *ſubſcriptionemque Metropolitæ præferunt ad faciendam rei fidem*, *nec non Scholarium teſtimonium profitentium ſe*, *quandocumque ab illis declinaſſent*, *ab eccleſia alienos fore*. Tres igitur Doctores ſub tribus Niſibenis Metropolitis regulas ei Scholæ ſanxere: Narſes nimirùm ſub Barſuma, Abrahamus ſub Hoſee, & Hananus ſub Achadabue. Exſtant apud Benattibum in libro Canonum Eccleſiæ Neſtorianæ, tres quidem Abrahæ canones fol. 130. Narſetis verò Canones XXII. fol. 131. Hanani autem Canones XXI. fol. 133. In ſerie Metropolitarum Niſibis, quos ſupra [a] recenſui, addendus Achadabues inter Hoſee, & Giavarum. a *Hoc Tom. pag.* 768.

III. Schola Seleuciæ ſeù Modainæ.

Niſibenæ Scholæ æqualem fuiſſe *Seleucienſem* ſeù *Modainenſem*, affirmat Mares in vita [b] Acacii. *Acacius*, inquit, *Babuæo Catholico affinitate conjunctus*, *in Schola Edeſſena unàcum Barſuma literis vacavit*, *ſpectatæ vir probitatis*. *Quum autem Babuæum inter* & *Barſumam contentio orta fuiſſet*, *urbe Edeſſa excedens*, *Modainam petiit*, *ibique Magiſtri munus cunctis Babuæi diebus exercuit*, & *Barſumæ epiſtolam acriter oppugnavit*. Mari conſentit Amrus [c] ejus epitomator: *Acacius ſenex bonus* & *pius*, *Babuæi conſanguineus*, *ab eodem ſimul ac Patriarchatum iniit*, *ab urbe Edeſſa accitus fuit*, & *in urbe Modaina Doctor* & *Magiſter creatus*. Eandem Scholam Marabas Patriarcha reſtituit circa annum Chriſti 536. ut idem Amrus [d] narrat; *Quo tempore congregatis poſt Pauli obitum Patribus in Catholicum electus fuit*: *eaque in dignitate præclarè ſe geſſit*. *Scholam itidem in Modaina* (Seleucia) *aperuit*, *multoſque libros expoſuit*: *eique ſucceſſere Iſai Doctor*, & *Ramjeſus*. Ramjeſum Mares excepit, Ezechielis Patriarchæ æmulus, de quo [e] Amrus: *Ezechiel Catholicus Marabæ diſcipulus*, *electus fuit Patriarcha Joſephi ſucceſſor poſt varias Patrum contentiones*, *quibuſdam Doctorem quemdam Marim nomine*, *Modainæ civem*, *promovere ſtudentibus*. Qui anno Chriſti 605. Patriarchatum iniit Gregorius, *in urbe Modaina*, eodem [f] Amro teſte, *literis operam dederat apud Iſai magiſtrum*: poſtea magiſter & ipſe fuit atque Interpres. Margenſis [g] hunc Gregorium vocat *Scholæ Mabuzæ Interpretem*; Barhebræus verò [h] *Eccleſiæ Molikenſis* Doctorem. Sed *Mabuza* ibi pro Cochenſi eccleſia ſumitur, & ܡܘܠܝܟ *Molik* pro ܣܠܝܟ *Selik* vitio amanuenſis obrepſit, litera ܡ *M* pro ܣ *S* ſubſtituta. In eadem Seleucienſi Schola literas hauſere [i] Patriarchæ Salibazacha, Marabas ſecundus, & Elias primus: Interpres verò fuit atque magiſter Joſue Bar-Nun, qui Timotheum Patriarcham excepit. Timotheus ipſe, ut Patriarchalem dignitatem conſequeretur, ſcholares Modainæ ſubornaſſe dicitur. Jozadachus [k] ejuſdem Scholæ Doctor conatibus memorati Joſue Patriarchæ adverſus deceſſorem ſuum Timotheum reſtitit.

b *Tom.* 3. *p.* 381.
c *Ibid. pag.* 379.
d *Ibid. pag.* 76.
e *Ibid. pag.* 436.
f *Ibid. pag.* 451.
g *Ibid. pag.* 441.
h *Ibid. pag.* 450.
i *Ibid. pag.* 157. 264. *Amrus in vita Patriarcharum cap.* 38. 40. 44. 45.
k *Tom.* 3. *p.* 165.

ſtitit. Phetion Patriarcha [a] everſam eandem Scholam inſtauravit. Sabarjeſus Patriarcha illam viſitavit anno Hegiræ 220, Chriſti 834, ut conſtat [b] ex ejuſdem Conſtitutione de Scholis ſtudiorumque methodo, in qua tres regionis Aramæorum Scholas memorat, *Theodori* ſcilicet, *Maris*, & *Mabuzæ*, quarum prima Seleuciæ erecta erat, altera Dorkenæ, tertia apud Cteſiphontem ex altera fluminis parte, ubi Bagdadum conditum.

a *Amrus cap.* 39.

b *Tom.* 3. *p.* 507.

IV. Schola Dorkenæ.

Seleucienſi Schola antiquior fuit *Dorkenenſis*, quæ *S. Maris* nomen præfert: hanc enim [c] Abdas circa annum Chriſti 385. unàcum monaſterio fundavit, ibique Ebedjeſus ejus diſcipulus literas didicit. Pherozes Perſarum rex in ea, quam adverſus Chriſtianos movit, perſecutione, *Scholam ſancti Abdæ deſtruxit, chriſtianis fugam inde arripientibus, quorum & trecentos una die interfecit quos obvios habuit*, ut ex Amro [d] retuli. Iſraël [e] Patriarcha in Schola Maris magiſtrum egit; Jeſujabus verò Ezechielis filius, & Sabarjeſus Zanbur ibidem educati fuere. Ejuſdem Scholæ Rector & Viſitator conſtitutus eſt idem Jeſujabus, antequam ad Epiſcopatum Koſræ & Naharvanæ evectus fuiſſet. Anno [f] Hegiræ 447. quum exercitus Choraſanitarum duce Togri Reçnaddaule in urbem Bagdadum invaſiſſet, Joannes Targali Patriarcha Dorkenam ſe recepit, Scholæque S. Maris curam Epiſcopo illius loci commiſit: Anno verò 495. quum cœnobium S. Gabrielis à Turcomanis habitaretur, omniaque circum loca deſolata eſſent, Machicha Patriarcha in id totus incubuit, ut ejectis inde Turcomanis cœnobia eccleſiaſque inſtauraret: Epiſcopi proinde Dorkenenſis Cheddadi filii opera uſus eſt, ut monaſterium & Scholam S. Maris, & S. Gabrielis reſtitueret.

c *Amr. cap.* 12. 20. *Suprà hoc tom. p.* 741. 869. 871.

d *Tom.* 3. *p.* 398.

e *Tom.* 3. *p.* 618. *& ſeq.*

f *Amr. in vita Patriarcharum cap.* 64. *&* 67.

V. Schola Mahuzæ, Ædium Romæorum, & Caliljeſu apud Bagdadum: & S. Gabrielis ad Tigrim.

Sabarjeſus Damaſcenus Patriarcha Mahuzæ apud Eccleſiam S. Phetionis in ſuburbio Bagdadenſi Scholam inſtituit circa annum Chriſti 832. de qua [g] hæc Amrus. *Communi igitur ſuffragio in Patriarcham electus, conſecrationem accepit anno* Hegiræ *decimo ſeptimo ſupra ducenteſimum* (Chriſti 832.) *Inde ad magnum cœnobium profectus, monaſterii S. Phetionis ædes inſtauravit. Antiquum hoc erat cœnobium Perſis regnantibus olim conditum. Quum verò Manſores* (anno Hegiræ 140. vel juxta alios, 145.) *urbem ſuam excitaſſet, confluentibus illuc incolis & ſacras ædes occupare molientibus, Sabarjeſus illas diruere maluit: ſanctuarium tamen & altare intacta reliquit; martyrium autem, & porticus inſtauravit, Scholamque ædificavit, & Scholarium collegium inſtituit, cui Alim, & Iſam Davidis filios præfecit, ſuamque ibi ſedem fixit. Monachis præterea Sarſarenſis cœnobii, Salibæ nuncupati, quibus interpretandi munus commiſſum erat, ex ejuſdem Scholæ reditibus annua ſubſidia, quatuor ſcilicet denarios per ſingulos menſes, conſtituit. Pagos quoque ædificavit: ſibique parcus, pecuniam in Scholæ, eccleſiarum, peregrinorumque ſubſidium profudit.* Binæ aliæ Scholæ in

g *Tom.* 3. *p.* 506.

urbe

urbe Bagdadenſium exſtitere: altera ſcilicet in *Ædibus Romæorum* in loco, quem *Abad* appellant; altera in *cœnobio Timothei* Patriarchæ, quod *Caliljeſu*, & *Catholici* dicitur. Quarta item Schola in *cœnobio S. Gabrielis*, de quo ſuprà [a] dictum eſt. Quatuor harum Scholarum Alumni, tàm in electione Patriarchæ, quàm in rebus ad Sedem Patriarchalem ſpectantibus, non ſecùs atque Epiſcopi, Preſbyteri, & Clerici, ſummam ſibi auctoritatem vindicabant, ut ex [b] Pontificali compertum eſt, ubi in ordinatione Patriarchæ fit mentio *Scholaſticorum* ſive Scholarium, iidemque cum Epiſcopis, Presbyteris, & Clericis conſecratum Patriarcham deducere jubentur primum *ad ædes Timothei*, deinde *ad ædem Salibæ*, mox *in cœnobium S. Maris*, & in *cœnobium S. Gabrielis in Charſa*, ac demum in urbem Bagdadum reducere, ibique ſolemniter illum excipere primum *Mahuzitas*, deinde *Hirtenſes*, tertio *cœnobitas S. Phetionis* apud Sirtam fluvium. In Schola S. Gabrielis magiſtri fuere [c] Abzud, & Emmanuel; ſcholares [d] verò Ebedjeſus, & Machicha Patriarchæ. Quum Sabarjeſus [e] Zanbur anno Chriſti 1063. Patriarcha ordinatus eſt, Eliam Presbyterum creavit Archidiaconum, Cellæque Patriarchalis Syriacum & Arabicum Scribam: eo verò poſt biennium utraque dignitate privato, Marim quidem Hadithenſem, Doctorem Scholæ & eccleſiæ ædium Romæorum æditúum, Syriacum Scribam fecit; Saadallam autem Abulphatum, Arabici ſermonis ſcribam.

a Hoc Tom. pag. 628. & 875.

b Suprà p. 669. 670. 676. 677.

c Tom. 3 p. 261. 277.

d Tom. 3. p. 200. Amrus in vita Patriarcharum cap 67.

e Amr. cap. 65.

VI. Scholæ in regione Garmæorum.

In regione Garmæorum binæ Scholæ floruere: altera in Metropoli, quæ *Mabuzæ* & *Ariuni* dicitur, ubi Sahadunas literas didicit, antequam ad cœnobium Bethabenſe migraret: altera *Tirbanæ* à Phetione Patriarcha exſtructa, de qua [f] Amrus: فثيون من اهل باجرمى اسامه صليبازخا اسقفا على الطيرهان وكان خيرا فاضلا ونصب فى كرسيه اسكولا .

Phetion Bagermenſis, vir pietate & virtutibus conſpicuus, quem Salibazacha Epiſcopum Tirbanæ ordinavit. Hic in Sede ſua Scholam erexit. Et paucis interjectis: وتشبه به الاساقفة فى عمارة البيع والاسكولات

Phetionem imitati ſunt Epiſcopi in eccleſiarum Scholarumque fundatione. Salibazachæ exemplum ſequutus fuerat Phetion, quem idem Amrus [g] Scholam quoque condidiſſe refert: صليبازخا من اهل الطيرهان وتعلم بالمداين الخ وجدد الرسوم ونصب الاسكول الخ ومات ودفن فى اسكول باسهدا .

Salibazacha Tirbanenſis, Modainæ edoctus &c. Canones reſtituit, & Scholam fundavit &c. mortuuſque, in Schola Ba-Sohedæ (ideſt, Martyrii) *conditus fuit.* Sub Jeſujabo Gadalenſi in Harbat-Galal Schola exſtitit, in qua Jacobus Nuhadrenſis, teſte [h] Margenſi, literas hauſit. Altera in oppido Gabilthæ ſub Salibazacha, ubi ſexaginta Scholares ab eodem Margenſi [i] numerantur.

f In vit. Patriarchar. cap. 39.

g Cap. 38.

h Tom. 3. p. 475.

i Tom. 3. p. 482.

VII. Schola in regione Elamitarum.

Scholam *Elamitarum* commemorat Sabarjeſus Patriarcha in ſua de literarum ſtudiis conſtitutione edita anno Chriſti 834. quam

infra

infra producam. Ea primum *Lapetæ* erecta fuit, ubi Bademus Archimandrita [a] & martyr cœnobium exſtruxerat: deinde unàcum Metropolitana Sede *in urbem Gandiſaporenſium* translata eſt. Joannes [b] Marthæ filius in Schola Gandiſaporenſi literas hauſerat, priuſquam monachum in cœnobio Saporis egiſſet. Inter Marabam Metropolitam Gandiſaporenſem [c] atque illius Scholæ alumnos orta diſcordia, primores ejus urbis unàcum Scholaribus cauſam ad Abrahamum Patriarcham detulere; qui Maraba defuncto, *rerum adminiſtrationem Ephræmo ex ſorore nepoti, & Enocho ſuo diſcipulo, atque Horabſaæ patrueli ſuo commiſit, à quibus Scholares in magnas anguſtias adducti ſunt, & ingentem pecuniæ ſummam pendere coacti*.

a Tom. 1. p. 193.
b Tom. 3. p. 615.
c Tom. 3. p. 509.

VIII. Schola Perſarum.

Perſidis Schola in ædibus Metropolitanæ Eccleſiæ laudatur à Jeſujabo Adjabenico Patriarcha in epiſtola ad Doctorem [d] Rivardſcirenſem: ibi enim Simeon Perſarum Metropolita Sedem habebat, ad quem idem Jeſujabus literas ſcripſit. Luctuoſum ejus Scholæ ſtatum deplorat Sabarjeſus [e] Patriarcha in laudata Conſtitutione, ubi poſtquam de Scholis Aramæorum ſeù Aſſyriorum dixiſſet: *Anno Arabum vigeſimo ſuprà duceteſimum quum Aramæorum terras perluſtrarem, omnia caſtella pagoſque doctis Clericis indigere perſpexi, adeo ut in Schola quoque Mar Theodori, & in altera Mar Maris, atque in iſta Mahuzæ, præter aliquot ſenes, qui ex tanta doctorum hominum copia pauci remanſerant, ex junioribus nullum literatum reperire contigerit*: ſubjungit de reliquis Arabum Perſarumque Scholis: *Quin & eundem ſtatum eſſe comperi regionis Elamitarum, atque Meſenæ, & Perſidis, & Choraſanæ*.

d Tom. 3. p. 143.
e Ibid. pag. 507.

IX. Schola Arabum.

In Arabum Metropoli Meſena, ſeù Baſra, Ebedjeſus Abdæ diſcipulus Scholam olim fundatam ampliavit, aliaſque Hirtæ, Matothæ, & Jemamæ condidit, de quibus hæc Amrus: *Hic quum in Schola patriæ ſuæ literas didiciſſet, Presbyter ordinatus eſt, cœnobiumque maximum & Scholam conſtruxit, ubi multi conveniebant, & literas Chriſtianamque fidem ab eodem edocebantur in regione Nabathæorum*. Reliqua vide [f] ſuprà. Ejuſdem Scholæ fit mentio apud Sabarjeſum Patriarcham, cujus verba modo produxi. Thomas [g] Margenſis Scholam in *caſtro Hebræo* commemorat, ubi literas Arabicas didicit Subchaljeſus. Kajura Hirtæ doctor inter Marabæ Patriarchæ diſcipulos [h] recenſetur.

f Hoc Tom. pag. 470. & ſeq.
g Tom. 3. p. 491.
h Tom. 3. p. 86.

X. Schola Choraſanæ.

Choraſanæ Scholam idem Sabarjeſus laudat. Quumque duplex Choraſanitarum Metropolis fuerit, Maruæ ſcilicet, & Haræ; binas etiam Scholas exſtitiſſe colligitur ex recepto apud eos populos more exſtruendi Scholam in ædibus Metropolitanis.

XI. Scholæ Adjabenicæ, ac præſertim in regione Margenſi.

Sed nullibi magis, quàm in Adjabena floruere Syrorum Scholæ. Sozomenus [i] complures Doctores martyrio perfunctos ſub Sapore Perſarum rege affirmat: *Cæterùm quum ex præcepto Saporis, ſicut antea retulimus, reliquis omnibus prætermiſſis, ſoli Sacerdotes, ac*

i Lib. 2. hiſtor. Eccl. cap. 12.

Do-

Doctores Chriſtianæ legis comprehendi cœpiſſent, Magi & eorum principes regionem Perſarum circumeuntes, omni ſtudio perquiſitos Epiſcopos ac Presbyteros divexarunt, ac præcipuè in partibus Adjabenorum. Hæc Perſidis regio eſt, maxima ex parte à Chriſtianis habitata. Arbelenſis Scholæ Doctori Danieli epiſtolam ſcribit [a] Jeſujabus Adjabenicus, idemque Scholam quam in Bethabenſi cœnobio [b] ædificare conſtituerat, in Colaphana ſeù Cuphlana Adjabenæ pago, unde ipſe ortum ducebat, conſtruxit. Sergius [c] Hazæ ſive Adjabenicæ Scholæ magiſter inter diſcipulos Marabæ laudatur. Kuphæ Scholam Joannes Epiſcopus condidit, de qua [d] Margenſis: *Idem porrò ſanctus Mar Joannes oppidi Kuphæ incolas ad chriſtianam fidem traduxit: nec enim eatenus chriſtianam diſciplinam ſuſceperant, ſed fatui & ebrii ſaxa & arbores colebant. Hunc in modum Kuphitas ad ſanctum lavacrum adduxit, atque ad fruendum propitiatoriis myſteriis invitavit: dirutoque Pyreo ſeù Ignis delubro, hanc quam ſpectamus eccleſiam ædificavit: præceptorem inſuper conduxit, Scholamque intra oppidum condidit.* Alias in aliis Adjabenorum terris reſtituit vel fundavit Babæus Niſibenus temporibus Salibazachæ Patriarchæ, quemadmodum idem [e] Margenſis refert. *Magiſter noſter Babæus Doctor*, inquit, *vir fuit multa eruditione inſignis &c. Sed præ cæteris nomen ejus illuſtre reddidere excellentia facta, & omnes leges & ſtatuta Scholarum, quæ ob ſegnitiem & neglectum exoleverant, & ab eo reſtituta atque ad priſtinum vigorem nitoremque revocata fuere. Babæus urbem Gabiltham in provincia Tirhanæ patriam habuit.* Et paucis interjectis. *Ita demum Gabiltham & Scholam ibidem erectam, quam excellentibus diſcipulis commiſit, deſerens, ad hanc Adjabi provinciam venit: & primum quidem magnam ac celebrem Scholam fundavit in oppido nobilium piorumque incolarum, Caphar-Vzel nuncupato &c. Poſtquam verò in ea Schola ad plures annos idem beatus magiſter noſter Babæus moram produxiſſet, inde ad terras Margæ profectus, ibidem quatuor & viginti Scholas ex parte reſtituit, & ex parte à fundamentis erexit.* Pergit nomina Scholarum regionis Margæ referre, quas partim in pagis, partim in monaſteriis Babæus condidit: deinde ſubjungit: *Proditum eſt autem, è Babæi Schola ſexaginta prodiiſſe doctos diſcipulos, & ab eodem totidem gymnaſia fundata fuiſſe, ſuumque ab illo habuiſſe Rectorem, & proprios reditus & prædia, operâ & ſtudio fidelium Dei amantium, quibus videlicet curæ erat divina doctrina. Poſtremo ad oppidum Caphar-Vzelum regreſſus, inde quotannis Scholas univerſas bis viſitabat: ne videlicet quæ optimè ſtatuta & decreta ab ipſo fuerant ſuiſque diſcipulis tradita, aliorum incuria interirent.* Margenſium aliquot Scholarum fit mentio in hiſtoria monaſtica Thomæ, in qua nominatur [f] *Schola Edræ*, ubi duodecim Scholares erant: *Schola Majæ Kariræ*, ubi ſeptuaginta Scholares: *Schola Baſoſæ in*

a *Tom.* 3. *p.* 140.
b *Tom.* 3. *p.* 126. 475.
c *Tom.* 3. *p.* 86.
d *Tom.* 3. *p.* 500.
e *Ibid. pag.* 179.
f *Tom.* 3. *p.* 440. 485. 486. 497.

Saphſapha, ubi Timotheus Abrahamo ludimagiſtro operam dedit: *Schola Roſtachi*, ubi Sergius Kamjeſum Garmachitam audivit: *Schola Makabtæ*, in qua Cyprianus literas hauſit. Addit Thomas Scholam [a] *Sauræ* in eadem regione poſitam, quæ inter eas quas Babæus fundaverat, non recenſetur.

a Ibid. pag. 497. 498.

§. III.

Scholæ apud Eccleſias, & Monaſteria.

I. Scholarum cura ab Epiſcopis commiſſa Chorepiſcopo, & monachis.

Ex iis, quæ ſupra dixi, planum fit, quis fuerit literarum ſtatus in Oriente, & quibus in locis erectæ Scholæ: nimirùm in civitatibus & pagis, in ædibus Epiſcoporum & Presbyterorum, & in cœnobiis monachorum. Hoc enim Patriarchæ, hoc Epiſcopi, Presbyteri, & Monachi maximè curabant, ut clericos, monachos, laicos literis imbuerent.

Id munus Chorepiſcopis commiſſum legitur in eccleſia Orientali, ut ſcilicet puerorum puellarumque inſtitutionem procurarent, quemadmodum præcipitur Canone Arabico [b] Nicæno 59. *Videat Chorepiſcopus quum egreditur ad eccleſias & monaſteria, quæ in ſua ſunt juriſdictione, viſitanda, an pauci in eis ſint fratres, & ſorores; & ſi deſint, congreget ſeniores pagorum, & alloquatur eos, atque adhortetur; ſacras legat ipſis Scripturas, ac divina omnia in memoriam revocet præcepta, & roget omnes, qui filios habent & filias, ut ſegregent aliquos eorum & ad ſe adducant, & ſignet illos cum oratione & precibus, imponatque ipſis manum, & benedicat, & conſtituat ex eis miniſtros ſecundùm ſingulorum vocationem, & diſtribuat illos per omnes eccleſias & monaſteria, præcipiatque ut erudiantur & inſtituantur, ut boni reddantur Clerici, ut ſic inſtaurentur eccleſiæ, monaſteria, & alia loca ejuſmodi miniſtris indigentia.* Subjungitur [c] Canon 79. de Diaconiſſis, *ut habeant aliquem magiſtrum perſpicacem, & probum, qui eas doceat legere Scripturas, donec probe erudiantur in eis, præſertim in Pſalmorum miniſterio.*

b Labb. Tom. 2. Concil. pag. 333.

c Ibid. p. 340.

Etſi autem Chorepiſcopo ea cura demandari ſolet; ad Epiſcopum tamen maximè ſpectat providere, ut clerici, monachi, & laici inſtituantur. Hinc Gregorius Barhebræus in Nomocanone Part. 7. cap. 9. edicit: ܟܠ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ ܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܡܠܦܢܐ ܟܝ ܕܠܗ ܢܦܩܘܢ .
ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܥܕ̈ܬܐ ܕܢܫܡܫܘܢ ܠܡܠܦܢܐ ܢܒܥܘܢ : ܘܐܠܦܘ ܢܦܫܗܘܢ ܢܦܩܘܢ
ܠܡܠܠܡܗܘܢ ܠܐܦܣܩܘܦܐ ܘܐܦ ܒܟܬܒܐ . ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܡܫܡܫܐ ܐܘ ܟܗܢܐ :
ܡܢ ܟܬܒܐ ܢܩܪܘܢ ܡܫܡܫܢܘܬܗܘܢ . ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܟܬܒܐ : ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܟܬܒܐ ܠܐ ܝܕܥ
ܢܬܒܥܢܐ ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ ܢܬܒܥ ܡܕܒܪܢܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܘܬܗܘܢ .
ܘܐܦ ܡܠܦܢܐ ܡܢ ܟܬܒܐ ܩܪܝܐ ܘܡܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܝܬܐ ܩܪܝܐ .

Omnia

Omnis Pontifex in primis magiſtrum conſtituat ubi non adeſt, & nomina puerorum deſcribat, qui ad doctrinam hauriendam apti ſint, eorumque parentibus præcipiat, ut illos vel invitos ad ſcholam adducant. Quod ſi orphani fuerint aut inopes, ab eccleſia victus eorum ſubminiſtretur. Si verò id eccleſia ob inopiam præſtare nequiverit, œconomus eccleſiæ ſingulis diebus Dominicis collectam à fidelibus faciat pro eorum alimentis. Stipendium autem magiſtri partim ab eccleſia, partim à puerorum parentibus ſolvatur.

Jeſujabus Adjabenicus poſtquam cœnobium Bethabenſe exornaſſet ejuſque templum dedicaſſet, *Scholam exſtruere decrevit*, ut Margenſis [a] ſcribit, *in loco, ubi ejuſdem cella exſtabat, eamque neceſſaria ſupellectili inſtruere, atque ad eandem arceſſere magiſtros, doctores, & expoſitores, & quamplures Scholares colligere, eiſque de omnibus providere. Ita ipſi deliberatum erat, ſtatueratque id operis, nempe Scholam, ad eruditionem & Scripturarum ſcientiam ibidem excolendam conſtruere, ſitumque talem deſignaverat, ut monaſterium Scholæ contiguum unam cum ipſa ædem componeret: ut illa quidem filios pareret & educaret, monaſterium verò adoleſcentes ſic educatos ad pietatem & aſceticæ vitæ inſtitutum informaret. Quocirca operas & architectos ad deſignatum opus conduxit*: Quod tamen in eo monaſterio nequaquam perfecit, quia cœnobitæ Bethabenſes reclamarunt; ſed *in Colaphanam oppidum ſuum profectus, Scholam, quam in eo cœnobio deſignaverat, conſtruxit.*

a Tom. 3. p. 126.

II. Clerici, & laici in Scholis monaſteriorũ inſtituti.

Et quidem Jeſujabus volebat clericos & laicos in monaſteriorum Scholis inſtitui, quem morem in monaſteriis occidentalibus S. Benedictus induxerat, ut S. Gregorius Magnus [b] teſtatur: *Cœpere tunc ad eum Romæ urbis nobiles, & religioſi concurrere, ſuoſque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare*: ſive ii ad monaſticam profeſſionem informarentur, ut [c] conventus Aquiſgranenſis Abbates declarant; ſive literis tantum ac pietate imbuerentur, ad clerum poſtea vel ſæculum redituri, ut monaſteriorum Italiæ, Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, & Angliæ conſuetudo fuit, in quibus filii Ducum, Comitum, & Regum etiam educabantur, quibus integrum erat, Clericatum, vel monaſticum propoſitum amplecti, vel ab utroque ſe expedire vinculo, ubi ſeſe ipſi per ætatem, rationiſque & libertatis lucem recuperaſſent, quemadmodum productis teſtimoniis demonſtrat [d] Thomaſſinus. Contra monachi Bethabenſes ab iis Scholis abhorrebant, tamquam inimicis ejus ſilentii, quietis, & ſeceſſus, in quibus monaſticæ profeſſionis ſitæ ſunt deliciæ. *Neque enim*, ajebant [e] *eſt hoc monachorum opus, ut in cellis noſtris ſedentes, audiamus cantiones, & ſonos, & tripudia puerorum, & nocturnos vigilantium adoleſcentium ludos. Profecto nec in libris reperimus, nec ex auditu accepimus id factum in ullo monaſterio Patrum. Nos enim ad fletum & luctum vocati ſumus in ſeceſſu cellarum noſtrarum ſecundum doctri-*

b Lib. 2. Dialog. cap. 3.

c Vide Thomaſſin. Par. 2. lib. 1. cap. 98. num. 12.

d Ibid. cap. 95. num. 13. & cap. 100. num. 8.

e Tom. 3. p. 126.

nam, quam à ſcripturis didicimus: quod etiam à Patre noſtro Jacobo traditum accepimus. Neque enim dum ſuperſtes viveret, neque morti proximus mandavit nobis, ut alter alterum doceremus, aut alium quempiam cantu vel literis imbueremus; multoque minus, ut Scholares iterum evaderemus: ſed potius ut in ſeceſſu cellæ & ſolitaria lectione unuſquiſque ageret. Quod ſi placet tibi Scholam conſtruere, habes omnes urbes, earundem pagos, tibique univerſa Perſarum regio ſubeſt: Scholam ædificato ubi libuerit. Enimvero in hoc cœnobio Schola omnino non ædificabitur, niſi poſtquam omnes hinc migraverimus. In cœnobio Bethabenſi non monachi tantùm, ſed etiam pueri & adoleſcentes docebantur juxta Jacobi fundatoris præceptum, ut conſtat ex iis quæ Thomas [a] Margenſis de Joſepho & Abrahamo narrat in hiſtor. monaſtica lib. 1. cap. 32. ܗܢܘܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗܘܢ ܬܚܝܬ ܡܪܕܘܬܗ ܕܐܠܗܝܐ ܝܥܩܘܒ ܒܗܢܐ ܕܝܪܐ ܪܒܝܘ : ܘܡܢܗ ܘܦܝܠܣܘܦܘܬܐ ܡܝܕܥܬܐ ܘܬܪܝܨܐ : ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܗ ܕܛܘܒܢܐ ܗܘ ܡܠܦܝܢ :

Ab ipſa pueritia ſub divini Jacobi diſciplina in hoc cœnobio adolevere, atque ab eodem beato viro univerſam philoſophiam & ſcientias cum illa conjunctas edocti fuerunt. Idque S. Pachomius [b] in ſua Regula præſcribit cap. 172. *Pueri ſi in domo fuerint dediti luſibus & otio, & correpti non poſſint emendari, debet Præpoſitus uſque ad dies triginta ipſe eos monere & corripere.* Et cap. 173. *Omnes ſaltem pueri, qui non timent confundi pro peccatis, & per imprudentiam judicium Dei non cogitant, & correpti verbo non emendaverint, verberentur quamdiu diſciplinam accipiant & timorem.* Et S. Baſilius [c] monachis ſuis inſtituendos commendat Puerorum greges: *Dicente Domino, ſinite infantes venire ad me: Et Apoſtolo Paulo collaudante eum, qui ab infantia ſacras literas didiciſſet: & rurſum præcipiente, educari filios in doctrina & correptione Domini; omne tempus à prima ætate opportunum quidem eſſe ducimus ad ſuſcipiendum timorem & eruditionem Domini: firma tamen tunc erit profeſſio virginitatis, ex quo adulta jam ætas eſſe cœperit, & ea quæ ſolet nuptiis apta deputari ac perfecta. Oportet tamen infantes, voluntate & conſenſu parentum, imo ab ipſis parentibus oblatos, ſub teſtimonio plurimorum ſuſcipi, ut omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum. Adhiberi autem eis oportet ſummam diligentiam, quo poſſint ad omne virtutis exercitium probabiliter inſtitui, tàm in verbo, quàm in intellectu & opere.* Sed aliud eſt pueros ad monaſticum inſtitutum informari, aliud ſecularibus Scholam in monaſterio aperire. Illud Pachomius, Baſilius, & Jacobus probaverant, nec monachi Bethabenſes reſpuebant: hoc verò iis diſplicebat, nec in ſuo cœnobio Scholam puerorum admittere volebant, niſi novitiorum veluti tyrocinium in pueritia ponerent, ad

mona-

a *Tom. 3. p. 228.*

b *Luc. Holſten. Codex Regular. pag. 50.*

c *Regul. fuſius diſputatæ c. 7. Apud Holſten. Codex Regular. pag. 108.*

monaſticam profeſſionem mox admittendi, quum ad maturam ætatem perveniſſent. Cæterùm in monaſterio Scholam monachorum fuiſſe, eoſque lectionibus & ſacris doctrinis operam dediſſe, conſtat ex hiſtoria monaſtica Thomæ Margenſis; ac præſertim ex capite 20. libri quarti, quo narrat, magiſtris in eodem cœnobio deficientibus, conductum externum præceptorem, qui cœnobitas librorum lectione & cantu erudiret: *Salomonem* [a] *itaque Garmachitam virum apprimè eruditum, cognomento Mohdium, pacta mercede conduximus aliquando, qui Fratres elementa & cantum pro cujuſque captu doceret: Bautham deinde virum itidem impensè doctum eandem ob cauſam coacti ſumus advocare.* a Tom. 3. p. 488.

§. IV.

De Studiorum methodo, Librorumque examine.

I. Methodus ſtudiorum apud Jacobitas.

GRegorius Barhebræus Jacobitis ſuis ſtudia Scripturarum primum præſcribit, deinde Patrum, ac demum Philoſophorum. Sic enim de tyronum inſtitutione præcipit [b] in Nomocanone. ܬܠܡܝܕܐ ܩܕܡܝܬ ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ ܢܩܪܘܢ. ܡܢ ܚܕܬܐ. ܡܢ ܥܬܝܩܬܐ. ܡܢ ܡܠܦܢܐ. ܡܢ ܦܫܘܩܐ. [illegible] b Nomocanon. Par. 7. cap. 9.

Tyrones primum Pſalmos Davidicos legant; deinde novum Teſtamentum, mox Vetus; poſtea Doctores, demum Interpretes. Quod ſi ad ſacerdotium non ſunt promovendi, poſt Pſalmos ſelectas circuli per annum lectiones diſcant, tum verò ad artem procedant. Qui autem vocem habent ad cantum parum idoneam, ii præter ſimplex miniſterium (hoc eſt, officium feriale) *nullum alium cantum addiſcant.* Subjungit de libris Doctorum Interpretumque, quos in eccleſia Syrorum Jacobitarum legendos & exponendos mandat.

[illegible]

[illegible]

Libri Doctorum, qui in ſancta Eccleſia leguntur, hi ſunt. Dionyſii Athenienſis Orationes tres, & decem epiſtolæ. Baſilii Orationes XXIX. Gregorii Nazianzeni Tomi duo, Orationes XLVII. & epiſtolæ diverſæ XXXI. Severi Tomi tres, Orationes Epithroniæ, hoc eſt, in Throno habitæ, CXXIV. & aliæ epiſtolæ. Sancti Ephræmi, & ſancti Iſaaci Orationes metricæ CCXIV. Sancti Jacobi Sarugenſis Orationes metricæ CLXXXII. Homiliæ & Orationes circuli per annum CLV. quarum pleræque ſunt ſancti Joannis Chryſoſtomi, *Cyrilli, Theodoti, Archithei (* Arçadii *) & aliorum. Hiſtoriæ Patrum, & Doctorum, & Martyrum, CXXV. Palladii liber, qui Paradiſus inſcribitur, Tomi tres. Baſilii Hexaëmeron, Orationes IX. Item Jacobi Edeſſeni, Orationes VII. & Theologiæ, I. & epiſtolæ ejuſdem plures. Commentaria ſancti Ephræmi, & ſancti Joannis* Chryſoſtomi, *& Moſis Barcephæ, &* Dionyſii *Barſalibæi.* Sacris demùm & eccleſiaſticis libris Philoſophicos adjungit in hæc verba:

[illegible]

Ex doctrinis autem externorum, Liber Antonii Tagritenſis. Item Ariſtotelis Logica, Categoriæ, Peri hermenias, Analytica, Apodictica, Topica, octo orationes: Elenchus Sophiſtarum: Poëtica: Rhetorica, orationes tres: Libri quatuor Mathematicorum (fortaſſe, Meteorologicorum: *) qui linguam exornant, & libri de Phyſico Auditu, qui mentem in quæſtionibus exercent. Ex Metaphyſicis verò materia tantum accipienda eſt, ſicut & nos accepimus in libro noſtro, quem Candelabrum Sanctorum inſcripſimus, & in altero* mino-

minore, quem titulo Radiorum prænotavimus, ubi eos diſputando confutavimus, qui Deum quidem noverunt, ſed non tamquam Deum glorificaverunt. Hucuſque Barhebræus, eos ex ſacris profaniſque dumtaxat libros referens, quos in Scholis Jacobitarum vel ipſe legerat, vel aliis legendos proponit.

II. Quæ in Scholis Neſtorianis ſtudia ſerverent.

Eadem fere ſtudiorum methodus traditur ab auctoribus Neſtorianis, qui primum quidem Scripturarum lectionem commendant, deinde Patrum & Interpretum. Canon Scholæ Niſibis [a] apud Sobenſem, triennium Scholaribus præſcribit, quo vetus & novum Teſtamentum percurrant, hymnoſque & cantus addiſcant, qui in officio divino, in miſſa, & in exequiis defunctorum uſurpantur. — a *Nomocanon. Par. 6. cap. 3.*

ܒܫܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܢܗܘܐ ܝܬܒ ܡܘܬܒܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܬܘܪܣܝܐ ܠܐܣܟܘܠܝܐ :
ܒܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܚܕܒܫܒܐ ܕܩܢܘܢܗ ܡܢ ܒܬܪ ܩܝܡܬܟ : ܘܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܬܘܪܣܝܐ
ܠܐܣܟܘܠܝܐ ܘܡܣܬܢܩܝܢ ܕܡܢ ܥܡܠܗܘܢ ܢܬܬܪܣܘܢ ܐܣܟܘܠܝܐ : ܒܬܪܝܢܒܫܒܐ
ܕܒܬܪ ܚܕܒܫܒܐ ܕܠܐ ܡܢ ܚܝܐ . ܢܟܬܒܘܢ ܕܝܢ ܒܫܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܡܢܬܐ
ܩܕܡܝܬܐ ܕܡܘܬܒܐ ܘܫܠܝܚܐ ܘܐܘܪܝܬܐ . ܘܗܘ ܕܡܠܦ
ܩܠܐ ܢܠܦ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ ܥܡ ܩܪܝܢܐ ܕܟܬܝܒ ܒܠܘܚܐ . ܒܫܢܬܐ ܕܝܢ ܕܬܪܬܝܢ ܢܟܬܒܘܢ
ܡܢܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܡܘܬܒܐ ܘܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ ܘܢܒܝܐ : ܘܥܡ ܩܪܝܢܐ ܕܡܫܠܡܝܢ
ܒܠܘܚܐ ܢܘܣܦܘܢ ܥܘܢܝܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ . ܒܫܢܬܐ ܕܝܢ ܕܬܠܬ ܢܟܬܒܘܢ ܡܢܬܐ ܕܬܠܬ ܕܡܘܬܒܐ
ܘܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ : ܘܥܡ ܠܘܚܐ ܕܩܪܝܢܐ ܢܫܠܡܘܢ ܥܘܢܝܬܐ .

Anno primo ponatur ſeſſio, ubi Scholaribus victus adeſt, feria ſecunda poſt Dominicam, cujus Antiphona incipit, Poſt reſurrectionem tuam: *ubi verò in Schola alimenta non dantur, ſed labore opus habent ſcholares ut victum ſibi comparent; feria ſecunda poſt Dominicam, cujus Antiphona,* non ex vivis. *Scribant autem anno primo primam* [b] *partem Seſſionum, & librum Pauli, & Pentateuchum. Qui verò Chorum inſtruit cantu, is doceat threnos defunctorum unàcum lectione, quam in tabula tradit. Anno ſecundo ſcribant ſecundam partem ſeſſionum, & Pſalterium Davidis, & Prophetas: lectionique, quam in tabula tradunt, adjungant hymnos ſacramentorum. Anno tertio ſcribant tertiam partem ſeſſionum, & novum Teſtamentum, & cum tabula lectionum tradant Odas.* — b *De Seſſionibus vide tom. 3. pag. 292.*

Sabarjeſus Patriarcha quum Scholas regionis Aramæorum viſitaſſet, pueroſque nonnullis tantùm veteris Teſtamenti lectionibus imbutos ad artes addiſcendas dimitti comperiſſet; Conſtitutionem anno Chriſti 834. edidit, qua jubet, Pſalmos primum, & Cantus officii divini addiſci, tùm Evangelium & Epiſtolas Pauli; ac demum eas ex vetere Teſtamento lectiones, quæ per annum in Eccleſia recitari ſolent. *Anno* [c] *Arabum vigeſimo ſupra ducenteſimum quum Aramæorum terras perluſtrarem, omnia caſtella pagoſque doctis Clericis indigere perſpexi, adeo ut in Schola quoque Mar Theodori, &* — c *Tom. 3. p. 507.*

in

in altera Mar Maris, atque in iſta Mahuzæ, præter aliquot ſenes, qui ex tanta doctorum hominum copia pauci remanſerant, ex junioribus nullum literatum reperire contigerit. Tyrones quippe iſtos neque diei canticum tenere comperi. Animadverti præterea ſeniores illos Scholæ magiſtros faſtidioſis diſcipulis inſtare coactos, ut lectiones, aut penſum ediſcerent, ea fere importunitate, qua medici ægrotos ad abſynthium, aut myrrham, aut Socotorinam aloën exhauriendam urgere cogereque ſolent. Quare viſi mihi ſunt illi ſcholares tantum à literis abhorrere, quantum ægrotus quiſque amariſſimi alicujus ſucci potionem faſtidire conſuevit. Illos nempe ad Scholam non doctrinæ amor, ſed ventris eſuries vocaverat. Quin & eundem ſtatum eſſe comperi regionis Elamitarum, atque Meſenæ, & Perſidis, & Choraſanæ. Quæ res me ſummo dolore affecit: videbarque mihi ſimilis homini, qui ex claro die in tenebricoſum quoddam ſpelæum intraſſet, verebarque, ne temporis proceſſu atrior & luctuoſior nox Eccleſiæ incumberet. Quamobrem Hymnorum diebus Dominicis per anni circulum canendorum ordinem compoſui, quem etiam in Patriarchio reliqui, Scholæque magiſtrum inſuper admonui, ut deſcripta ex eo codice exemplaria Presbyteris locorum, aliiſque in Chriſtianorum domibus miniſtrantibus diſtribueret. Quoniam verò juxta antiquum morem poſtquam pueri Pſalmos legere didicerant, docebantur Pentateuchum, & Cathiſmata, (ſeſſiones officii nocturni,) *poſtremo Prophetas juxta Scholarum ſtylum percurrere: quumque ad novi Teſtamenti lectionem progreſſi fuiſſent, ad opificium quodpiam addiſcendum dimittebantur: Ego Sabarjeſus Patriarcha mandatum canonicum conſtitui, ut in poſterum poſtquam pueri Pſalmos & Cantica officii legere didicerunt, Evangelium & Apoſtolum perlegant, tum demum ex veteri Teſtamento ſibi addiſcenda ſeligant capitula, ſeu ſectiones lectionum Dominicis, Feſtis, & Commemorationibus aſſignatarum: quæ videlicet ex Bemate legi ſolent: hiſque abſolutis, ita demum ad opificia pro libitu addiſcenda abire permittantur.*

Huic conſtitutioni inhærens Theodoſius [a] Patriarcha, poſt novi Teſtamenti ſelectarumque ex vetere ſectionum lectionem, præcipit commentaria Patrum & homilias addiſci, ſive pueri ad artes, ſive ad clerum informentur. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[a] *Tom. 3. p. 341.*

ܘܕܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܥܠܝܡ̈ܐ ܢܩܪܘܢ ܟܬܒܐ ܕܕܝܐܬܝܩܝ ܘܬܘܕܡܘܪܬܐ
ܘܦܘܫܩܗܘܢ. ܘܒܬܪ ܕܩܫܝܫܘܬܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܘܦܘܫܩܗܘܢ.

In Domino Spiritu conſilium vobis do, ut poſtquam adoleſcentes librum novi Teſtamenti, Tomoſque lectionum, juxta mandatum τ8 μακαρίτ8 Domini Sabarjeſu Catholici Patriarchæ, percurrerint; qui medendi ſcribendive artibus incumbunt, neutiquam negligant attentè legere expoſitionem novi Teſtamenti, & codicem ſacramentorum auctore Mar Theodoro magiſtro magiſtrorum & interprete interpretum. Siqui verò Presbyterorum locum in Eccleſia obtinere deſiderant, ſedulo etiam percurrant Homilias totius anni, opus Mar Ananjeſu Catholici, & Joſue Barnun, atque Pauli: & Paracleticas orationes Barſumæ, & Joſue Barnun, ac Pauli. Hunc Theodoſii Canonem Abulpharagius [a] Benattibus ita commentatur:

[a] *In Nomocan. Arab. fol.* 130.

يقرا الاحداث كلهم مزامير داوود وكتاب الاحديثا والقراين التى يقرا فى الاحاد والاعياد
والدكارين ومن يختار منهم للكهنوت يقرا من بعد الصورة التفسير المختصر الذى لمار افرام
والطويل الذى لمار تادورس ومن يختار للطب يمضى الى البيمارستان وبالجملة جميع اولاد
النصارى قبل تسليمهم فى الصنايع يقرون الداوود والحديثه وكتب القراين .

Pueri omnes legant Pſalmos Davidis, & librum novi Teſtamenti, & lectiones Dominicis, Feſtis & Commemorationibus aſſignatas. Qui verò ad Sacerdotium deſtinantur, poſt Textum Scripturæ legant breviora commentaria ſancti Ephræmi, & prolixiora Mar Theodori. Qui autem medicinæ operam dare cupit, ad valetudinarium pergat. In ſumma omnes filii chriſtianorum antequam exercendis artibus tradantur, legant Davidem, & novum Teſtamentum, & Tomos lectionum.

Abraham [b] Patriarcha Theodoſii deceſſor Aſceticos libros ſenibus iiſque qui annum ætatis quinquageſimum attigere, legendos jubet.

[b] *Tom.* 3. *p.* 342.

ܦܩܕ ܐܢܐ ܒܡܪܢ ܕܣܒ̈ܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܫܢ̈ܝܗܘܢ ܩܪܝܒ ܚܡܫܝܢ ܢܗܘܘܢ: ܢܬܗܓܘܢ
ܒܟܬܒܐ ܕܦܪܕܝܣܐ ܘܒܟܬ̈ܒܐ ܕܐܒܐ ܐܫܥܝܐ ܘܕܡܪܝ
ܐܘܓܪܝܣ ܘܒܟܬ̈ܒܐ ܕܐܒ̈ܗܬܐ ܕܝܪ̈ܝܐ.

In Domino noſtro præcipio, ut ſenes, & qui annorum circiter quinquaginta ſunt, perlegant librum Paradiſi, & libros Abbatis Eſaiæ, & Mar Evagrii, & Patrum monachorum ſcripta.

Babæus Niſibenus Grammaticam, & Muſicam in Scholis reſtituit, ut ſcribit Margenſis [c] in ejus vita. *Quemadmodum verò Iſraëliticus populus Babylonico ſub jugo gemens, divinarum laudum oblitus fuiſſe viſus eſt: quoniam, ut Scriptura loquitur, haudquaquam illis fas erat in terra aliena cantare cantica Domini: ita pariter temporibus ſancti magiſtri noſtri Babæi confuſi fuiſſe videbantur ritus eccleſiaſtici ſacrarum Proceſſionum, & cantus, modi, & hirmi, & pſalmodia univerſa, quæ ad Pſalmum, Domine clamavi ad te,* er-

[c] *Tom.* 3. *p.* 178.

peragi ſolet: nec non & clauſulæ precum, & pſalmorum modulationes, & ſtationes, & cantiones, & hymni, qui alta voce recitantur; ita ut unaquæque regio, urbs, cœnobium, & ſchola ſuos haberet canendi modos, & ſacrarum ſupplicationum ritus. Quamobrem factum fuerat, ut externus quiſque, literis licet excultus & in Scholis exercitatus, extra propriam Scholam manere velut imperitus & rudis cogeretur. Et quemadmodum quum Judæi in urbem Hieruſalem poſtliminio rediiſſent, univerſa pſalmodia reſtituta eſt, & priſtinam gloriam recuperavit: & quemadmodum ante Mar Jeſujabum Catholicum Adjabenum ſacrarum Ordinationum ritus confuſi fuerant, illius autem opera & auctoritate conveniens omnibus eccleſiis ritus & communis factus eſt: ſimiliter Spiritus ſanctus beatum hunc neceſſaria ſapientia inſtruxit, docuitque modos ſuaves & compoſitiones jucundas Eccleſiaſticæ Muſicæ, ſuiſque chariſmatibus implevit, & ſuis theſauris locupletatum, ſuæ doctrinæ organum & ſpiritualem citharam fecit. Et paucis interjectis. *Provinciam itaque Margenſem ingreſſus beatus, Scholares primum congregavit, conſtructoque gymnaſio, codicum lectionem emendavit & reſtituit in oppido Saphſaphæ, quod Baſoſam vocant.* Non tamen Scripturarum lectionem neglexit, aut in ea ignarus fuit, ut idem Margenſis ſubjungit: *Ne verò quis credat Babæum in Muſica tantummodo verſatum, Scripturarum verò atque literarum ſcientia caruiſſe, addo ab illo varios & multiplices tractatus nobis relictos fuiſſe &c.*

III. Regulæ Scholarum. Abulpharagius Benattibus in Nomocanone Arabico [a] Regulas Scholæ Niſibenæ profert: ac primum *Narſetis* Canones XXII. deinde *Hanani* Canones XXI. demum Regulam *Scholæ cœnobii ſuperioris*, quod ſancti Gabrielis dicitur. In iis quæ ad literarum ſtudium ſpectant, hæc decernuntur. الاخوة برسم الاسكول لا ينبغي ان يبطلوا من الكتابة والهجا والتفهيم الا من ضرورة . [a] *A fol.* 131.

Fratres ad Scholam admiſſi, niſi urgente neceſſitate, non debent à ſcribendo, legendo, & exponendo ceſſare. كل جمعة تكون الكتابة فيها برسم احد الاسكوليين من القسان اولا ثم الشمامسة .

Qualibet hebdomada ſcribatur lectio ab uno ex Scholaribus, primum quidem à Presbyteris, deinde à Diaconis. ليس لاحد الاخوة ان يتعلمون في الاسكول ان يكون مع طبيب ولا يقرا عليه فكتب الدين وكتب العالم لا تجتمع .

Nemo Fratrum, qui in Schola docentur, medicum ſequatur, aut lectionem ab eo excipiat: non enim conveniunt libri ad fidem ſpectantes cum literis ſecularibus. Cætera ad mores & domeſticam Scholarium diſciplinam pertinent.

Quod verò ex laudato Niſibenæ Scholæ canone ſtudium medicinæ excluditur: eo id præcipitur, quia divina tantum lex per magiſtros ibi docebatur, ut ſuprà [b] ex Junilio Africano notavi. Cæterum in [b] *Pag.* 928.

in aliis Neſtorianorum Scholis præter ſacrarum literarum ſtudium, Artes etiam liberales omnes doceri conſueviſſe, Grammaticam ſcilicet, Rhetoricam, Poëticam, Dialecticam, Arithmeticam, Geometriam, Muſicam, Aſtronomiam, Medicinam, aliaſque; compertum eſt ex iis, quæ Ebedjeſus Sobenſis in Catalogo Scriptorum Syrorum refert: ubi tractatus de ſcientiis omnibus, ac præſertim Philoſophici, & Medici, recenſentur. Ariſtotelis libri, quos communis fert opinio à Monophyſitis primum in Eccleſiam invectos, jam antea à Neſtorianis legi cœperant: nam [a] Hibas, Cumas, & Probus in Edeſſena Perſarum Schola Doctores, illos unàcum Theodori Mopſveſteni commentariis è Græco Syriacos fecere. Eoſdem illuſtrarunt [b] Neſtoriani Ananjeſus, Surinus, Abraham Caſcarenſis, Honainus, Marabas ſecundus, Benattibus.

a *Tom.3.p.85.*

b *Ibid. pag.*154. 157. 164. 165. 169.

IV. Quæ ſtudiorum methodus fuerit in Scholis Orientis & Occidentis.

Hanc ſtudiorum methodum aliæ tùm Orientis, tùm Occidentis Scholæ tenuere, ut literæ ſcilicet humaniores Scripturis ſociarentur. Hieronymus in Epiſtola ad Lætam de inſtitutione filiæ mandat, ut Pſalterium primo ediſcendum curet, tùm ad libros Salomonis & Jobi gradum faciat, denique ad Evangelia: inde ad Acta, & ad Epiſtolas Apoſtolorum: mox ad Prophetas, ad Pentateuchum, ad cæteros dein Scripturæ libros, quibus perlectis tuto poſſit ad Canticum Canticorum accedere: ſanctorum denique Patrum opuſcula volutet teratque. In Schola Alexandrina *Origenes* [c] *diſcipulos acutioris ingenii ad Philoſophiam introducebat, Geometriam illis tradens & Arithmeticam, aliaſque prævias diſciplinas: inde ad varias Philoſophorum ſectas eos perducens &c.* In Schola Edeſſena [d] *Euſebius Emeſſenus ſacris in literis educatus fuit, deinde diſciplinis humanioris literaturæ inſtitutus, poſtea ab Euſebio Pamphili & Patrophilo interpretibus & magiſtris ſuis ſanctos Scripturæ libros exquiſitius perdidicit.* In Anglia [e] *Theodorus Tarſenſis, Archiepiſcopus Cantuarienſis & Adrianus Abbas, quia literis ſimul eccleſiaſticis & ſecularibus abundanter ambo erant inſtructi, congregata diſcipulorum caterva, ſcientiæ ſalutaris quotidie flumina in rigandis eorum cordibus emanabant: ita ut etiam Metricæ artis, Aſtronomiæ, & Arithmeticæ Eccleſiaſticæ diſciplinam, inter ſacrorum apicum volumina ſuis auditoribus contraderent.* In Capitulari Aquiſgranenſi anni 789. c.72. clerici juniores jubentur edoceri per ſingula monaſteria vel Epiſcopia *Grammaticam, Pſalterium, Cantum, Computum, & Orthographiam*: in alio Capitulari anni 805. adjicitur ſtudium *Medicinæ*. In monaſterio Floriacenſi [f] Abbo docuiſſe dicitur *literas & Cantum*: mox ad alias liberales artes ſe contuliſſe, quales recenſentur Grammatica, Arithmetica, Dialectica, Aſtronomia, Muſica, Rhetorica, Geometria. In Berytenſi Academia in Phœnicia Juriſprudentiæ potiſſimùm opera dabatur: atque adeo illuc ex toto Oriente Scholares & Magiſtri confluebant. Cedrenus, Curopalates, & Anna Comnena

c *Euſeb. lib.* 6. *cap.*18.

d *Sozom. lib.* 3. *cap.*5.

e *Beda lib.* 4. *cap.*12.

f *Surius die* 13. *Novemb. c.*3.

teſtantur, Conſtantinopoli extinctas pridem literas refloruiſſe Imperatoribus Michaële, Barda, Baſilio, Leone, Conſtantino, & Alexio Comneno: ab his conquiſitos undecumque viros peritiſſimos, præfectos fuiſſe Scholis Grammaticæ, Poëticæ, Arithmeticæ, Muſicæ, Aſtronomiæ, Geometriæ, Philoſophiæ, & Juriſprudentiæ: privilegiis demum & ſalariis iis magiſtros auctos, quæ à Theodoro Balſamone in Can. 19. Concilii Trullani commemorantur.

V. De librorum, qui in vulgus prodeunt, examine.

Demum de libris in eccleſia recipiendis, vel repudiandis, tres canones exſtant apud Syros. Primus Gregorii Barhebræi, vulgò Abulpharagii, in Nomocan. Syr. Par. 7. cap. 9. ad Jacobitas ſpectat.

ܟܠ ܟܬܒ ܕܒܪܘܚܐ ܐܬܟܬܒ ܡܘܬܪ ܗܘ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܘܠܡܟܣܢܘܬܐ ܘܠܡܪܕܘܬܐ.
ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܐܠܗܝܐ. ܟܬܒܐ ܗܟܝܠ ܥܕܬܢܝܐ ܕܡܬܟܬܒ ܗܫܐ. ܡܢ
ܦܛܪܝܪܟܐ ܒܡܥܪܒܐ. ܘܡܢ ܩܬܘܠܝܩܐ ܒܡܕܢܚܐ ܢܬܒܚܪ. ܘܐܢ ܒܪܘܚ
ܐܬܟܬܒ. ܢܦܣܘܢ ܕܢܬܩܒܠ. ܟܕ ܓܝܪ ܟܬܒܐ ܕܐܘܪܝܓܢܝܣ ܘܦܘܫܩܐ
ܕܬܐܘܕܘܪܝܛܐ ܠܘܬ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܐܬܩܪܒܘ ܠܒܘܚܪܢܐ: ܠܐ ܡܢ
ܗܘܐ ܙܝܙܢܐ ܗܠܝܢ ܕܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܬܕܟܐ ܩܪܝܬܐ ܕܥܕܬܐ.

Omnis ſcriptura in ſpiritu exarata, utilis eſt ad docendum, ad arguendum, & ad erudiendum, ut inquit [a] *divinus Paulus. Liber itaque Eccleſiaſticus, qui recens ſcribitur, à Patriarcha in Occidente, & à Catholico in Oriente examinetur. Et, ſi quidem in ſpiritu compoſitus eſt, permittant, ut recipiatur. Si enim Origenis libri & Theodoriti* (legendum, *Theodori*) *expoſitiones ab initio examen ſubiiſſent, non ea zizania exorta fuiſſent, quæ etiamnum ab eccleſiæ campo purgari nequiverunt.* Alter, & tertius canon à Neſtorianis editus, apud Sobenſem in Epitome [b] Canonum Synodalium Par. 9. cap. 6. *Canon Antiquorum. Doctores, aut eccleſiæ Antiſtites, aut Monachi, ſiquid non rectum ac reprehenſione dignum elucubraverint, ſi quidem auctor in vivis eſt, habeatur de eo commune concilium: ſique non recte ſcripſiſſe fuerit convictus, ſi ſponte reſipuerit, & ad regiam viam redierit, & priora damnaverit, ſuſcipiatur, proprioque ſcripto pœnitentiam ſuam ſignet & confirmet. Sin autem ab errore ſuo minimè converſus fuerit, ſed in ſua nequitia temere perſtiterit, excommunicetur, & ab Eccleſia unàcum ſuo ſcripto ejiciatur. Si autem auctor è vivis jam exceſſit, ejus quidem ſcripta damnationi ſubjaceant; ipſe verò ad Chriſtum judicem ſuum abiit.* Timothei Patriarchæ [c] Epiſtola Synodica, quæ in prima Synodo anni Hegiræ 174. ſcripta fuit, & in altera Synodo anni 189. confirmata: *Antiquus invaluit mos, qui etiamnum in Dei eccleſia viget, ut nemo magiſtri munus ſua ſponte ſibi præſumat, neve Interpretem agat, aut libros componat, abſque permiſſu & præcepto illius, qui univerſalis Eccleſiæ regimen & gubernacula obtinet. Et hac quidem lege quicumque commenta-*

a 2. Timoth. 3. 16.

b Tom. 3. p. 351.

c Tom. 3. p. 82.

ria

ria tractatuſve lucubrarunt, ſeſe continuere. Libros enim, quos componebant, expoſitiones & interpretationes, quas elaborabant, antequam ad vulgi manus venirent, ad Patriarcham aut tranſmittebant, aut ipſi per ſe deferebant: qui ſi ad id idoneus eſſet, ſuo ipſe ingenio intelligentiaque eorum libros examinabat: factaque inquiſitione, ſi quidem eæ lucubrationes approbationem & coronam merentur, approbabantur, & coronabantur. Sin verò approbatione illa indignas Patriarcha cenſuiſſet, rejiciebat velut eccleſiaſticis legibus contrarias, damnabatque: quemadmodum Sabarjeſus Catholicus Hanani Adjabeni ſcripta condemnavit, & Jeſujabus Sahadunæ fabulas, commentaque Eſaiæ Tahalenſis. Noſque ſimiliter blaſphemias illius Apameenſis, & Joſephi, atque Joannis Daliathenſis proſcripſimus. Si verò Patriarcha ob defectum ſcientiæ examen perficere non ſufficeret, ad id operis Epiſcopos eruditos, & Doctores exercitatos advocabat: & collata opera definiebant, utrum libri ſuſcipiendi, vel rejiciendi viderentur. Et hæc ſane fuit antiquorum regula, quæ noſtris quoque temporibus obtinet. Nam Ephræmus, qui cathedram & thronum Elamitarum tenet, & ille alter pudicus caſtuſque Rabban Moſes Presbyter & Doctor, tertius etiam doctus & acutus Abu-Noë, lucubrationes ab ipſis elaboratas, antequam à quopiam viderentur, ad nos tranſmiſere, ſcripſeruntque in hæc verba: Cognitionis tuæ fornace eas explorato, & ſapientiæ tuæ igne expurgato. Et, ſi quidem in eccleſiæ archiva recipiendas judicaveris, eaſdem recipi jubeto. Sin hoc honore indignas cenſueris, fac ut in mare projiciantur, aut igne abſumantur. Et iſti quidem viri Dei amantes ſic fecerunt. Hæc Timotheus. Elias Niſibenus compoſitum à ſe librum Seſſionum, antequam in vulgus emitteret, Eliæ primo Patriarchæ examinandum dedit: hic verò Abdallæ Benattibi Presbyteri ſecretarii ſui judicio illum ſubjecit: *Quumque huic Epiſtolæ*, inquit Niſibenus [a], *finem impoſuiſſem, priuſquam in tuas, vel aliorum manus incideret, neceſſarium duxi illam ad illuſtrem ſenem Presbyterum, Doctorem, & Philoſophum Abulpharagium Abdallam Benattibum, Cellæ Catholici à ſecretis, à Deo confirmatum, dirigere, eundem rogans, ut ipſam inſpiceret, ſuumque de ea judicium ferret. Qua ille perlecta, ad ejus calcem propria manu hunc in modum ſubſcripſit. Perlegi eam, preceſque ad Deum fudi, ut ſanctiſſimum Patrem noſtrum pro publico bono cuſtodiat. Eſt autem ſanæ doctrinæ cohærens, ſenſaque continet eccleſiaſticis libris conſentanea. Quamobrem fieri nequit, ut qui veritatis amator eſt, verbum ullum ex ipſa detrahendum cenſeat.*

[a] Tom. 3. p. 271.

§. V.

§. V.

Privilegia Scholis, Doctoribus, & Scholaribus conceſſa.

I. Privilegia Magiſtrorum, & Scholarium.

QUàm ampla fuerint privilegia Doctoribus & Scholaribus conceſſa, in iis præſertim Scholis, quæ in Ædibus Patriarcharum erectæ erant, planum fit ex Pontificali [a] ejus gentis, in quo *Scribæ* & *Medici* Bagdadenſes unàcum Epiſcopis & Presbyteris ſuffragium dant in electione Patriarchæ; *Scholares* autem in ejuſdem conſecratione locum habent cum Clero Eccleſiæ Patriarchalis. Doctores, Scribæ, Medici, Scholares, ut ex Amro ſuprà [b] narravi, Patriarchas nonnullos ipſi elegerunt: reluctantes Epiſcopos ad conſecrandum illos compulerunt. Idem planè dicendum de iis Scholis, quas in Ædibus ſuis Epiſcopi, vel in monaſteriis monachi fundabant: Scholares enim & Magiſtri, tametſi in clericorum numerum aliquando adſcripti non eſſent, privilegiis tamen ejus eccleſiæ vel monaſterii gaudebant.

a *Suprà hoc tomo p. 668. 669.*

b *Pag. 651. 652.*

II. Privilegia Scholarum, & Monaſteriorũ.

Ebedjeſus Aredi filius Patriarcha, qui anno Chriſti 1074. ſedere cœpit, Conſtitutionem edidit à Sobenſi in Nomocanone Par. 7. cap. 6. relatam, in qua Privilegia commemorat nonnullis monaſteriis & Scholis conceſſa, & in quo illa ſita ſint exponit, his verbis. *Æqua & juſta ratio poſtulat, ut Patriarcha cum omni timore Dei, & certitudine veritatis inveſtigare & explorare ſtudeat omnia communia & particularia negotia, eaque ſecundum rectam gubernationem diſponere. Nos igitur veſtigiis Patriarcharum ſanctæ memoriæ prædeceſſorum noſtrorum inhærere volentes: & quemadmodum illi, prout unicuique viſum eſt utile & profuturum ædificationi, aliquas eccleſias & monaſteria exempta fore decreverunt: ita nos etiam conſiderantes monaſterium ſancti & Angelorum comitis Mar Michaëlis prope urbem Moſul ab antiquo ordine excidiſſe, coacti ſumus exemptionis privilegium illi concedere: ſicut olim Apoſtolo Adæo placuit Eccleſiam Sciahargardæ exemptam declarare, & Apoſtolo ſancto Mari monaſterium & Scholam in eodem poſitam in Dora-Konæ. Similiter Maraba Catholicus ab Eccleſiæ Nuhadrenſis juriſdictione monaſterium Abunæ exemptum decrevit: & Mar Sabarjeſus Catholicus monaſterium ſuum, in quo jacet ejuſdem ſanctum corpus, eodem privilegio decoravit: & Jeſujabus Gadalenſis Catholicus monaſteria Barturæ, & Mar Jacobi in Bethabe exempta itidem voluit. Timotheus quoque ſuperius monaſterium, & Scholam ibidem conſtructam exemit. Joſue item Barnun Catholicus monaſterium ſancti Eliæ vindicavit, idemque Moſulum Metropolitæ Aſſyriæ & Adjabi tradidit, & Niniven Epiſcopatu ſpoliavit & Aſſyriæ univit. Emmanuel verò Catholicus monaſterio Abbatis Joſephi in Balada idem*

exem-

exemptionis privilegium conceſſit: quo etiam Iſraël Catholicus cœnobium S. Gabrielis in Charſa ornandum putavit. Ebedjeſus Catholicus eodem jure monaſterium Bethſajarenſe exemptum fore ſanxit. Joannes Catholicus cœnobium Jeſujabi Scezenſe ſimiliter exemit, idemque privilegium conceſſit monaſterio ſancti Ezechielis Kokenſi, & ſancti Jacobi incluſi, & magiſtri noſtri Aphnimarani Churchomenſi, & monaſterio magiſtri noſtri Hormiſdæ. Hæc porro eſt conſtitutio cœnobii exempti, ut ad Patriarcham propriè & privativè pertineat, nomenque Patriarchæ dumtaxat in illo prædicetur: neve liceat cuiquam ex Metropolitis & Epiſcopis provinciæ illius, aut aliarum provinciarum ullo pacto ejus rebus ſeſe immiſcere: neve itidem cuipiam Presbyterorum, Diaconorum, Monachorum, & laicorum illud monaſterium feſtis diebus aut quovis alio die frequentantium, nomen cujuſpiam ex Metropolitis aut Epiſcopis recitare, neque iſtis fas ſit petere, ut ſuum nomen in Eccleſia monaſteriorum exemptorum proclametur, niſi nomen Patriarchæ ſolummodo. Inſtante autem neceſſitate fratribus monachis prædicti monaſterii, conſecrandi novum altare oleo, ſive ordinationis faciendæ Presbyterorum aut Diaconorum, conceditur eiſdem invitare quem elegerint Metropolitam ſive Epiſcopum. Quum autem venerit qui hujuſmodi functiones peracturus eſt, conceditur Directoribus, Præſidentibus, & Senioribus monaſterii, offerre illi habitum Pontificum, utque Pallium, & Amictum, Pedumque Paſtorale ſeù Baculum ferat, ejuſque nomen poſt noſtrum recitetur, dum ipſe ſtat in ordine Patrum in capite Eccleſiaſtici cœtus. Permittere verò, ut quilibet Metropolitanorum aut Epiſcoporum in hoc monaſterium recipiatur, definitivo canone interdicitur. Sin autem contigerit, aliquem ex Metropolitis & Epiſcopis ex cauſa primatum Eccleſiæ abdicare, haudquaquam fas illi eſto cubiculum & cellam in iſto monaſterio ſibi coëmere, ſive is monachus loci fuerit, ſive extraneus quiſpiam. Quum verò ad monaſterium venire illum contigerit, velut peregrinus & hoſpes excipiatur. Prælato autem ſeù Directori monaſterii conceditur conſecrare altare in monaſterio, ſi caſu illud profanari contigerit, neque conſecratione per chriſma indiguerit. Sin autem ipſe Prælatus id per ſe efficere nequiverit, cuipiam ex Presbyteris ſociis ſuis id committere & delegare poterit, ut nimirùm functionem illam ritè peragat. Hæc Ebedjeſus Patriarcha de exemptionibus Scholarum & monaſteriorum, quas [a] Græci σταυροπήγια, hoc eſt, crucis fixiones, vocant.

Gregorius Barhebræus [b] iis locis privilegia hujuſmodi comparari affirmat, ubi Patriarchas tumulari contigerit. ܥܠ ܕܝܪ̈ܝܐ ܘܩܒܘܪ̈ܘܬܐ ܐܘ ܦܛܪܝܪܟܐ ܒܗܘܢ ܡܬܩܒܪ: ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܠܐ ܢܬܚܡܘܢ: ܐܠܐ ܩܒܘܪ̈ܘܬܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܦܛܪܝܪܟܐ ܒܡܕܒܪܐ.

a *Vide Goar. in Euchol. à pag.* 612.

b *Nomocanon. Syr. Par.* 7. *cap.* 10.

In

In monaſteria, ubi Patriarcha vel Epiſcopus ſepeliuntur, nulla Epiſcopis poteſtas eſto, ſed Patriarchæ in Occidente, & Catholico in Oriente.

III. Inſcriptiones Sepulcrales Patriarcharum Neſtorianorũ.

In Eccleſia Moſulana, ubi ii Neſtorianorum Patriarchæ reſidere ſolent qui Eliæ nomen gerunt, quinque viſuntur Patriarcharum ſepulcra cum ſequentibus Inſcriptionibus, quas Codſus ejus Eccleſiæ Diaconus diligenter deſcriptas ad me nuper tranſmiſit.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ex quo ego Mar Elias Orientis Patriarcha factus ſum, profeſſus fui me credere in tres Perſonas, Patrem ſcilicet, & Filium, & Spiritum ſanctum: unum Deum verum, naturam æternam. Item credidi in Filium Dei Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, per unionem Deum perfectum & hominem perfectum: duas naturas, duaſque hypoſtaſes in uno Proſopo, & una dominatione, & una voluntate: qui paſſus eſt, crucifixus, & ſepultus, & reſurrexit tertia die ſicut ſcriptum eſt, & aſcendit in cœlum ad Patrem ſuum. Et crucem ejus vivam & vivificam adoravi: Corpus quoque ejus & Sanguinem accepi, ſperans me remiſſionem peccatorum meorum conſequuturum fore. Quum verò navis corporis ad portum ſepulcri appulit, migravi ex hoc ſæculo nutu Altiſſimi.

ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
ܡܢ ܕܗܘܝܬ ܐܢܐ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܦܛܪܝܪܟܐ
ܕܡܕܢܚܐ ܐܘܕܝܬ ܕܒܬܠܬܐ ܩܢܘܡܐ
ܕܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܚܕ
ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ ܟܝܢܐ ܡܬܘܡܝܐ.
ܘܗܝܡܢܬ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܘܕܝܘܬܗ ܐܠܗܐ
ܡܫܡܠܝܐ ܘܒܪܢܫܐ ܡܫܡܠܝܐ: ܬܪܝܢ
ܟܝܢܝܢ ܘܬܪܝܢ ܩܢܘܡܝܢ ܒܚܕ ܦܪܨܘܦܐ
ܘܚܕܐ ܡܪܘܬܐ ܘܚܕ ܨܒܝܢܐ. ܗܘ ܕܚܫ
ܘܐܙܕܩܦ ܘܐܬܩܒܪ ܘܩܡ ܠܬܠܬܐ
ܝܘܡܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܘܣܠܩ
ܠܫܡܝܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ. ܘܠܙܩܝܦܗ
ܚܝܐ ܘܡܚܝܢܐ ܣܓܕܬ. ܘܠܦܓܪܗ
ܘܕܡܗ ܠܗ ܩܒܠܬ ܟܕ ܕܣܒܝܪܐ
ܕܫܘܒܩܢ ܚܛܗܝ. ܘܟܕ ܕܡܛܬ. ܟܕ
ܐܠܦܐ ܕܦܓܪܐ ܠܠܡܐܢܐ ܕܩܒܪܐ:
ܫܢܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܪܡܙܗ
ܕܡܪܝܡܐ.

I.

Deceſſit Mar Elias & migravit ex hoc ſæculo menſe Jar (*Majo*) anno Græcorum 1902. (*Chriſti* 1591.) Sedem rexit annos 15.

ܩܕܡܝܐ.

ܫܢܝ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܘܫܢܝ ܡܢ ܥܠܡܐ
ܗܢܐ ܒܝܪܚ ܐܝܪ ܫܢܬ ܐܠܦܐ
ܘܬܫܥܡܐ ܘܬܪܬܝܢ ܝܘܢܝܐ.
ܘܕܒܪ ܒܪܝܫܘܬܐ ܚܡܫܬܥܣܪܐ
ܫܢܝܢ.

II. ܬܪܝܢܐ

II.

Deceſſit Mar Elias & migravit ex hoc ſæculo feria ſecunda, die 26. menſis Jar, anno Græcorum 1928. (*Chriſti* 1617.) Sedem rexit annos 26.

ܬܪܝܢܐ.

ܥܢܕ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܘܫܢܝ ܡܢ ܥܠܡܐ
ܗܢܐ ܒܝܘܡ ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ [illegible]
[illegible] ܒܝܪܚ ܐܝܪ ܒܗ ܟܘ.
ܫܢܬ ܐܠܦܐ ܘܬܫܥܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ
ܘܬܡܢܐ ܝܘܢܝܐ. ܘܕܒܪ ܠܟܘܪܣܝܐ
ܫܬ ܘܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ.

III.

Deceſſit Mar Elias & migravit ex hoc ſæculo menſe Haziran (*Junio*) Dominica ſecunda Apoſtolorum, die 18. anno Græcorum 1971. (*Chriſti* 1660.) Sedem rexit annos 43.

ܬܠܝܬܝܐ.

ܥܢܕ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܘܫܢܝ ܡܢ ܥܠܡܐ
ܒܝܪܚ ܚܙܝܪܢ ܒܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ
ܕܫܠܝܚܐ ܝܚ ܒܗ : ܫܢܬ ܐܠܦܐ
ܘܬܫܥܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܚܕ ܫܢܝܢ
ܕܝܘܢܝܐ. ܘܕܒܪ ܠܟܘܪܣܝܐ ܐܪܒܥܝܢ
ܘܬܠܬ ܫܢܝܢ.

IV.

Deceſſit Mar Elias & migravit ex hoc ſæculo feria ſexta ante Pentecoſten menſe Jar, die 11., anno Græcorum 2011. (*Chriſti* 1700.) Sedem rexit annos 40.

ܪܒܝܥܝܐ.

ܥܢܕ ܘܫܢܝ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܡܢ ܥܠܡܐ
ܗܢܐ ܒܝܘܡ ܥܪܘܒܬܐ ܕܩܕܡ
ܦܢܛܩܘܣܛܐ ܒܝܪܚ ܐܝܪ ܝܐ ܒܗ
ܫܢܬ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܚܕܥܣܪܐ
ܝܘܢܝܐ. ܘܕܒܪ ܠܟܘܪܣܝܐ ܐܪܒܥܝܢ
ܫܢܝܢ.

V.

Deceſſit Mar Elias & migravit ex hoc ſæculo die 14. Canun prioris (*Decembris*) anno Græcorum 2034. (*Chriſti* 1722.) Sedem rexit annos 23.

ܚܡܝܫܝܐ.

ܥܢܕ ܘܫܢܝ ܡܪܝ ܐܠܝܐ ܡܢ ܗܢܐ
ܥܠܡܐ ܐܪܒܥܣܪ ܝܘܡܝܢ ܒܟܢܘܢ
ܩܕܡ ܫܢܬ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܬܠܬܝܢ
ܘܐܪܒܥ ܝܘܢܝܐ. ܘܕܒܪ ܠܟܘܪܣܝܐ
ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ ܫܢܝܢ.

Ex hiſce Inſcriptionibus palam fit primum, quam fidei profeſſionem habeant Neſtoriani quoad myſterium Incarnationis, binaſque Chriſti hypoſtaſes, unamque voluntatem.

Deinde emendanda Patriarcharum ſeries & chronologia, quam Tom.3. pag.622. edidi à num.92. hunc in modum.

92. *Elias, à quo ad hanc uſque diem nomen Eliæ ſumpſere, Simeonem Bar-Mamam excepit anno Chriſti* 1559. *nam ejus & Jeſujabi Metropolitæ Sobæ, Armeniæ & Mardæ, diſerta fit mentio ad calcem Codicis Syriaci Amidenſis VII.* Tom. 1. pag. 583. *Obiit anno* 1576. *Ab ejus obedientia Simeon Denha Archiepiſcopus Gelu, ut ſuprà dictum eſt, defecit circa annum* 1575.

93. *Elias cognomini Eliæ ſucceſſit anno* 1576. *Obiit menſe Majo anno* 1591. *quum ſediſſet annos* 15. *Monachum quemdam cum profeſſione ſua literiſque anno Græcorum* 1897. *Chriſti* 1586. *Romam miſit: ſed quum ejus fides Neſtorianis erroribus ſcateret, à Xyſto V. rejecta eſt, nec is ad Eccleſiæ Romanæ communionem admiſſus.* Tom.1. pag.549. Tom.2. pag.457. & Tom.3. pag. 599. *Ea fides ad ejus ſepulcrum inſculpta.*

94. *Elias anno* 1591. *in Patriarcham electus, legatos ad Paulum V. anno* 1607. *miſit, iterumque anno* 1610. *Adamum Archimandritam cum literis fideique profeſſione allegavit, ut in communionem Sedis Apoſtolicæ admitteretur. Anno* 1616. *Amidæ Synodum habuit, in qua Diodori, Theodori, ac Neſtorii errores abjuravit. Deceſſit die* 26. *Maji anno* 1617. *quum ſediſſet annos* 26. Tom.1. pag.543. Tom.2. pag.457. & Tom.3. pag.600.

95. *Elias, qui & Simeon, anno* 1617. *Patriarchatum iniit. Deceſſit die* 18. *Junii anno* 1660. *quum annos* 43. *ſediſſet. Quum plures è ſuis orthodoxam fidem anno* 1629. *ſuſcepiſſent, ipſe communionem Romanæ Eccleſiæ recuſavit. Vicarium ſuum in urbe Moſulana conſtituit Jacobum Benjaminum Presbyterum, qui Romæ anno* 1636. *profeſſionem catholicæ fidei emiſerat, & anno* 1640. *in Moſul obiit. Anno* 1657. *fidem ſuam literaſque ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide miſit, quibus rogabat, ut Ritus Chaldæorum immutatus permaneret, utque ſui Eccleſiam Romæ haberent.*

96. *Elias, qui & Joannes Maruagii Presbyteri filius, anno Chriſti* 1660. *in Patriarcham conſecratus eſt, quum annum ætatis decimum quintum ageret. Obiit die* 11. *Maji anno* 1700. *Patriarchatus quadrageſimo, ætatis quinquageſimo quinto.*

97. *Elias, qui & Marughæus aliàs Maruagi, anno* 1700. *Joanni ſucceſſit. Obiit die* 14. *Decembris anno Chriſti* 1722. *quum annos* 23. *ſediſſet.*

98. *Elias, qui & Denha, Marughæo patruo die* 25. *Decembris anni* 1722. *ſuffectus eſt, quum annum ætatis* 22. *ageret. Neſtorianis in urbe Moſulana præeſt hoc anno* 1728.

Atque hìc Diſſertationi de Syris Neſtorianis finis eſto.

FINIS.

ADDENDA, ET CORRIGENDA.

Pagina 103. *linea* 13. *dele ea verba*. Anno Hegiræ 626. (non 624. ut perperàm habet Herbelotius.) *Et hæc ſubſtitue*. Anno Hegiræ 624. Chriſti 1226. ut Herbelotius & Abulpharagius loc. cit. affirmant. Poſt biennium congregato generali Tartarorum conventu, quem Curiltai vocant, Chingio ſucceſſit Uchathai. *Et reliqua*.

Pag. 880. *lin.* 42. *poſt ea verba*, Anno 1304. teſtatur, *adde*. Cœnobium illud ſancto Michaëli nuncupatum erat, ut conſtat ex Amri verbis ſuprà pag. 130. allatis. Qui Simeonis Patriarchæ nomen gerunt, in monaſterio Cananes in ditione Zachariæ Abach Curdorum principis, & apud Eccleſiam S. Georgii in urbe Huſarba regionis Salmaſæ habitaſſe dicuntur, quemadmodum ſuprà pag. 169. notatum eſt.

CODICES GRÆCI
MANUSCRIPTI,

Quos Abachum Andriani, & Benjaminus Vatacci, monaſterii Iberorum in monte Atho monachi, Bibliothecæ Apoſtolicæ Vaticanæ dono dederunt.

Omnes in folio pergameno, antiquitatis octingentorum ferè annorum, præter poſtremum Codicem, qui eſt in folio parvo bombycino.

I.

Evangeliorum lectiones per anni circulum, à Dominica Reſurrectionis deinceps. *Literis uncialibus cum notis muſicis.*

II.

Quatuor Evangelia, præfixa Euſebii ad Carpianum Epiſtola de concordia Evangeliſtarum, ampliſque in margine appoſitis in eadem Evangelia commentariis.

III.

S. Baſilii Archiepiſcopi Cæſareæ in Cappadocia Homiliæ XLV. videlicet.

1. Homilia in I. Pſalmum.
2. In Pſalmum VII.
3. In Pſalmum XIV.
4. In eundem Pſalmum, adverſus fœneratores.
5. In Pſalmum XXVIII.
6. In eundem Pſalmum.
7. In Pſalmum XXIX.
8. In Pſalmum XXXII.
9. In Pſalmum XXXIII.
10. In Pſalmum XXXVII.
11. In Pſalmum XLIV.
12. In Pſalmum XLV.
13. In Pſalmum XLVIII.
14. In Pſalmum LIX.
15. In Pſalmum LXI.
16. In Pſalmum CXIV.
17. In Pſalmum CXV.

18\. 19. De Jejunio Homiliæ II.

20. In illud, Attende tibi ipſi.
21. De gratiarum actione.
22. In martyrem Julittam: item in ea quæ dicenda ſupererant de gratiarum actione.
23. Quod Deus non eſt auctor malorum.
24. De Ira.
25. De Invidia.
26. In illud Lucæ, Deſtruam horrea mea, & majora ædificabo: & de Avaritia.
27. In diteſcentes.
28. In famem & ſiccitatem.
29. In principium Proverbiorum.
30. Exhortatio ad Baptiſmum.
31. In ebrios.
32. De fide.
33. In principium Evangelii Joannis.
34. In ſanctum Baptiſma.
35. In Barlaam martyrem.
36. In Gordium martyrem.
37. In ſanctos Quadraginta martyres.
38. Homilia habita in Lacizis.
39. De humilitate.
40. Non eſſe adhærendum rebus ſecularibus, & de incendio extra eccleſiam exorto.
41. Ad adoleſcentes, quomodo ex gentilium doctrinis proficiant.
42. In ſanctam Chriſti nativitatem.
43. Ad virginem lapſam.
44. Ad monachum lapſum.
45. De vera atque integerrima virginitate, ad Letojûm Melitinenſem Epiſcopum.

IV.

Baſilii Magni Commentarius in Iſaiam Prophetam.

S. Joan-

V.

S. Joannis Chryſoſtomi in Geneſim homiliæ XXXVI. ideſt, ab homilia XXXI. in Geneſim 11. Et accepit Thara Abram & Nachor filios ſuos: uſque ad homiliam LXVI. in illud, Appropinquaverunt autem dies Iſraël, ut moreretur.

VI.

Joannis Chryſoſtomi Commentarius in Epiſtolam ad Romanos, homiliæ XXXII. ex quibus deſiderantur priores tres, & duæ poſtremæ.

VII.

Joannis Chryſoſtomi Commentarius in Epiſtolam poſteriorem ad Corinthios, homiliæ XXX.

VIII.

Joannis Chryſoſtomi homiliæ XXII. ideſt:

1. De dilectione.
2. Dæmones non gubernare mundum.
3. De virtute & vitio.
4. De patientia & compunctione.
5. De ira & furore.
6. Quod nemo læditur, niſi à ſeipſo.
7. In divitem & Lazarum, homiliæ IV.
11. De compunctione cordis, ad Demetrium.
12. De compunctione cordis, ad Stelechium.
13. Ad Theodorum lapſum, Paræneſes II.
15. Ad Stagirium de Providentia Dei, Libri III.
18. Ad infidelem patrem.
19. Ad fidelem patrem.
20. Adverſus vituperatores vitæ monaſticæ, Libri III.

S. Gregorii Nyſſeni Expoſitio Orationis Dominicæ, Pater noſter, Homiliæ V.

IX.

Joannis Chryſoſtomi homiliæ XXX. quarum nonnullæ hactenus ineditæ ſunt. Videlicet.

1. In Divitem & Lazarum homiliæ IV. quarum prior tota deeſt, & initium ſecundæ.
5. In ſanctas martyres Bernicen, Proſdocen, & Domninam.
6. Rem eſſe periculi plenam cùm iis qui dicunt, tùm iis qui audiunt, ad gratiam concionari.
7. In illud, Salutate Priſcillam & Aquilam.
8. In eos, qui primum Paſcha jejunant.
9. In illud Apoſtoli: Sive per occaſionem, ſive per veritatem Chriſtus annunciatur. Et de humilitate.
10. In illud Apoſtoli: Nolo vos ignorare fratres, quoniam patres noſtri omnes ſub nube fuerunt.
11. In illud Apoſtoli: Oportet hæreſes eſſe.
12. In parabolam decem millium talentorum debitoris.
13. In magnam hebdomadam: & quare vocatur magna: & in illud, Lauda anima mea Dominum: & quod magnum eſt bonum, non deficere à precibus. Initium: Διηνύσαμεν τῆς νηστείας τὸ πλοῦν: *Perfecimus jejunii navigationem*. Finis: Ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰῦ Χῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. *Quorum ſortem utinam nos omnes conſequamur gratia & benignitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum quo Patri gloria unàcum ſancto Spiritu nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.*
14. Homilia habita in Eccleſia Pacis, alio antea dicente pauca in illud Prophetæ: Ego Dominus Deus feci lucem & tenebras, faciens pacem & creans mala. Initium: ὀλίγα μὲν τὰ εἰρημένα: *Pauca quidem dicta*. Finis: καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι: *Atque æternorum bonorum potiri, quæ utinam nos omnes aſſequamur gratia &c.*
15. In illud: Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum: & de puerorum educatione: & de eleemoſyna. Initium: εἰς καιρὸν τοῦ πνεύματος ᾠκονόμησεν χάρις: *Opportune Spiritus providit gratia*. Finis: καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύσωμεν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς: *Et vita æterna perfruamur, quam utinam nos omnes &c.*
16. In illud: Attendite, ne eleemoſynam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab illis: & in Pater noſter. Initium: τὸ τυραννικώτερον πάντων λοιπὸν ἐξορίζει: *Imperioſiſſimum omnium reliquum exterminat*. Finis: καὶ τῶν μελλόντων ἡμᾶς ἀγαθῶν ἀξιώσει πάντων, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν: *Et futuris nos bonis*

bonis dignabitur omnibus, quæ utinam nos omnes conſequamur &c.

17. Ex epiſtola ad Romanos, Encomium in ſanctum Apoſtolum Paulum: & in illud: Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti nobiſcum Amen. Initium: εἴδες πόθεν ἄρχεσθαι δεῖ, καὶ ποῦ τελευτᾶν: *Vidiſti unde incipere oportet, & ubi finire*. Finis: καὶ τῆς ἀποῤῥήτου δόξης μεταχεῖν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς: *Et ineffabilis gloriæ participes fieri, quam utinam nos omnes &c.*

18. Quum Imperatrix media nocte ad magnam eccleſiam proceſſiſſet, atque inde ſacras martyrum reliquias ſuſtuliſſet perque totum forum deduxiſſet uſque ad Drypiam: martyrio novem milliaribus ab urbe longe poſito. Homilia habita in martyrio coram Imperatrice, magnatibus, ac tota civitate. Initium: τί εἴπω, καὶ τί λαλήσω; σκιρτῶ. *Quid dicam, aut quid loquar? Exulto*. Finis: καὶ βασιλεύσομεν, καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο; *Et regnabimus, & æterna conſequemur bona, quæ utinam &c.*

19. Quum ſequenti die veniſſet Imperator ad templum martyris atque Apoſtoli Thomæ ſitum in Drypia, & inde receſſiſſet ante ſermonem. Homilia habita poſt ejus diſceſſum ad populi multitudinem. Initium: εὐλογητὸς ὁ Θεός: *Benedictus Deus*. Finis: καὶ τῆς συνουσίας ἐκείνης ἀπολαύοντες τῆς πάντα ὑπερβαινούσης λόγον καὶ διάνοιαν· ἧς γένοιτο: *Et ſocietate illa fruentes, quæ ſuperat omnem ſermonem & cogitationem, quam utinam &c.*

20. Homilia habita in martyrio nuncupato ſuper antiquam Petram, paucis congregatis propter hiemem: quod oporteat frequenter convenire, & non deſperare ſalutem eos, qui in peccatis ſunt, ſed pœnitentiam exhibere. Initium: τί τοῦτο· τὴν πόλιν ἅπασαν παρεῖναι δέον σήμερον. *Quid hoc? Quum æquum eſſet civitatem totam hodie adeſſe*. Finis: ἵνα καὶ αὐτοὶ πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς συγγνώμης ἐν οἷς ἁμαρτάνομεν χάριτι, *Ut & nos multa perfruamur venia in quibus peccavimus, gratia &c.*

21. Homilia parænetica habita in templo ſanctæ Anaſtaſiæ ad eos qui abfuerant. Et demonſtratio de certaminibus beati & juſti Job. Initium: ὅσῳ ἐλάττους τῶν εἰωθότων οἱ συνελθόντες, τοσούτῳ: *Quanto pauciores ſolito qui convenerunt, tanto &c.* Finis: καὶ μιμώμεθα αὐτοῦ τὰ παλαίσματα, ὥστε καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν χάριτι, *Et imitemur illius certamina, ut futura conſequamur bona per gratiam &c.*

22. Homilia habita in templo ſanctæ Irenes de cura præſentium, & contemptu abſentium. De Cantu, & quod nihil impediat muliebrem ſexum quin ad virtutem currat. Initium: Ὡς ἡδίστη τῶν γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις, *Quàm dulcis Scripturarum lectio*. Finis: ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν χάριτι, *Ut futura bona conſequamur per gratiam &c.*

23. Homilia habita in templo Apoſtolorum, in die Theodoſii Imperatoris, ad eos qui ſe Catharos vocant, quum duo alii Epiſcopi dixiſſent. Initium: Ὡς καλὴ τῶν εἰρηκότων ξυνωρὶς, *Quàm pulchra eorum qui dixerunt, biga*. Finis: Καὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀπολαῦσαι χάριτι, *Et promiſſorum bonorum, quibus utinam nos omnes perfruamur per gratiam &c.*

24. Homilia adverſus ſpectantes curſus equorum & theatra. Initium: ταῦτα ἀνεκτά. ταῦτα φορητά. *Hæc toleranda? hæc ferenda?* Finis: ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ κράτος ἅμα τῷ μονογενεῖ καὶ τῷ ἁγίῳ, *Quem decet gloria, honor, & virtus cum Unigenito, & Sancto &c.*

25. Homilia habita in templo Sanctæ Anaſtaſiæ. Initium: Βραχὺς μὲν τῶν παρόντων σύλλογος, *Parva quidem præſentium collectio*. Finis: διὰ πάντων τὸν Θεὸν δοξάζοντες, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ κράτος ἅμα τῷ μονογενεῖ, *Per omnia Deum laudantes, quoniam eum decet gloria, honor, & virtus unà cum Unigenito &c.*

26. Homilia habita in Eccleſia Sancti Pauli Gothorum, quum Presbyter Gothus concionem habuiſſet. Initium: ἐβουλόμην παρεῖναι Ἕλληνας σήμερον, *Vellem adeſſe Græcos hodie*. Finis: ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι, *Quæ utinam nos omnes conſequamur per gratiam &c.*

27. Quod non deceat ad curſus equorum & ad theatra ire. Et quum eos contriſtaſſet, ac deinde in ſynaxi, quæ illam Dominicam ſubſequuta eſt, dicere prætermiſiſſet, Epiſcopo à Galatia accedente, atque conticuiſſet, & in hoc eos contriſtaſſet, hanc habuit homiliam in magna Eccleſia in illud: Pater meus uſque modo operatur & ego operor. Initium: Σφόδρα καθηψάμην ὑμῶν πρῴην περὶ θεάτρων, *Valde pupugi vos nuper circa ſpectacula*. Finis: ἐπιτύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, ᾧ δόξα, *Conſequamur promiſſa bona, cui gloria &c.*

28. Homilia habita in Eccleſia Apoſtolorum, quum Epiſcopus pauca dixiſſet: in illud, Meſſis quidem mul-

ta,

ta, operarii autem pauci. Initium: Εἴδετε τὸν γέροντα καὶ νέον, *Videte ſenem & juvenem*. Finis: Τευξόμεθα τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο, *Perveniamus ad cœleſtia bona, quæ utinam &c.*

29. Homilia habita in magna Eccleſia, quum alter antea pauca dixiſſet in illud Evangelii: Non poteſt Filius à ſeipſo quidquam facere, niſi viderit Patrem facientem. Initium: ὢ τῆς βίας, ὢ τῆς τυραννίδος: *O violentiam! ò tyrannidem*. Finis: ἵνα τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν χάριτι, *Ut futura conſequamur bona, per gratiam &c.*

30. Homilia habita, quum alter valde ſenex antea dixiſſet, de Eleazaro, & ſeptem pueris. Initium: Ὡς ὡραία ἡ πνευματικὴ ἐλαία αὕτη, *Quàm pulchra hæc olea ſpiritualis*. Finis deſideratur. Ultima verò quæ ſuperſunt verba, ſunt hæc: στήλας αὐτοὺς ἐποίησεν ἐμψύχους, καὶ τῇ διανοίᾳ, *Columnas animatas ipſos effecit, & mente*.

X.

Joannis Chryſoſtomi homiliæ XXXIII. videlicet.

1. De Patientia.
2. De eleemoſyna.
3. De dilectione.
4. De doctrina & correptione.
5. De peccato & confeſſione.
6. De imperio & poteſtate.
7. De futuro judicio.
8. De virtute & vitio.
9. De fortitudine.
10. De juramentis.
11. De morte.
12. De liberorum educatione.
13. De innocentia, & malorum recordatione.
14. De oratione.
15. De pœnitentia.
16. De jejunio & temperantia.
17. De humilitate animi.
18. De anima.
19. De eccleſia & ſacramentis.
20. De providentia.
21. De divitiis & paupertate.
22. De ingluvie, & ebrietate.
23. De adverſa valetudine.
24. De mulieribus & pulchritudine.
25. De avaritia.
26. De proſperitate & adverſitate.
27. De ſuperbia & inani gloria.
28. De invidia.
29. De odio & inimicitiis.
30. De mœrore & triſtitia.
31. De ira & furore.
32. De ſilentio & taciturnitate.
33. De laudibus Pauli Apoſtoli.

XI.

Andreæ Cretenſis Hieroſolymitani, in Dormitionem Deiparæ orationes III.

Joannis Damaſceni in Dormitionem Deiparæ, Orationes III.

Ejuſdem de nativitate & educatione Deiparæ.

De dormitione Deiparæ Oratio inſcripta Joanni Theologo.

Andreæ Cretenſis de Decollatione Joannis Baptiſtæ.

Joannis Chryſoſtomi Encomium in omnes Sanctos. *Ejuſdem* de SS. Juventino & Maximo. De S. Romano martyre. De S. Philogonio. De S. Luciano martyre. De S. Ignatio martyre. De S. Babyla martyre, & & adverſus gentiles.

Martyrium Sanctæ Irenes.

Martyrium S. Marinæ.

Theodori Epiſcopi Iconii Oratio in SS. Cyriacum & Julittam.

Joannis Chryſoſtomi in titulum Actuum, & in encœnia templi.

Theodori Studitæ Encomium in S. Joannem Baptiſtam.

Martyrium S. Artemii.

Andreæ Cretenſis de vita & martyrio S. Jacobi Adelphothei.

Martyrium S. Eleutherii.

Enarratio miraculorum S. Michaëlis Archangeli.

Athanaſii Alexandrini in martyres Mennam, Hermogenem, & Eugraphum.

Chryſoſtomi homilia in Seraphim. Ejuſdem in Parabolam filii Prodigi, & de ligno ſcientiæ boni & mali.

Acta & martyrium S. Andreæ Apoſtoli.

Andreæ Cretenſis Encomium in S. Nicolaum Myræ.

Baſilii Magni in ſanctos Pueros Bethlehem.

Gregorii Nyſſeni in Baſilium Magnum fratrem.

Maximi capita de charitate.

Sermo de adoratione Catenarum S. Petri Apoſtoli.

Chryſoſtomi epiſtola ab exilio ſcripta ad Cyriacum Epiſcopum.

Joannis Damaſceni ſermo de fidelibus defunctis.

Andreæ Cretenſis ſermo de vita humana, & de fidelibus defunctis.

Gregorii Nyſſeni de reſurrectione Domini, & quod Evangeliſtæ ſibi minimè contradicunt.

Sermo in Dominicam novam, & in Thomam Apoſtolum.

Enar-

Enarratio de inventione capitis Joannis Baptiſtæ in urbe Emeſſa.
Codex ſcriptus anno mundi 6512. hoc eſt, Chriſti 1004.

XII.

Vita SS. Coſmæ & Damiani.
Certamina martyrum Acindyni, Pegaſii, Anempodiſti, Aphthonii, & Elpidiphori.
Martyrium Acepſimæ, Joſephi, & Aithalæ.
Vita S. Patris Joannicii.
Martyrium SS. Galactionis, & Epiſtemes.
Vita Pauli Confeſſoris.
Martyrium Hieronis & ſociorum Melitinæ.
Vita S. Matronæ.
Vita S. Theoctiſtæ Lesbiæ.
Martyrium S. Mennæ Ægyptii.
Vita S. Joannis Eleemoſynarii.
Vita S. Joannis Chryſoſtomi.
Commentarius in S. Philippum Apoſtolum.
Martyrium SS. Samonæ, Guriæ, & Abibi.
Miracula eorundem.
Commentarius in S. Matthæum Apoſtolum & Evangeliſtam.
Martyrium S. Platonis.

XIII.

Vita SS. Coſmæ & Damiani.
Certamina martyrum Acindyni, Pegaſii, Anempodiſti, Aphthonii, & Elpidiphori.
Martyrium Acepſimæ, Joſephi, & Aithalæ.
Vita S. Patris Joannicii.
Martyrium S. Galactionis, & Epiſtemes.
Vita Pauli Confeſſoris.
Martyrium Hieronis, & ſociorum Melitinæ.
Vita S. Matronæ.
Vita S. Theoctiſtæ Lesbiæ.
Martyrium S. Mennæ Ægyptii.
Vita S. Joannis Eleemoſynarii.
Vita S. Joannis Chryſoſtomi.

XIV.

Vita S. Simeonis in Mandra.
Certamen S. Mamantis martyris.
Martyrium S. Anthimi Epiſcopi Nicomediæ.
Martyrium S. Babylæ Epiſcopi Antiocheni.
Miraculum S. Michaëlis Archangeli in Chonis.
Martyrium S. Sozontis.
Martyrium S. Severiani.
Martyrium ſanctarum Menodoræ, Metrodoræ, & Nymphodoræ.
Vita S. Theodoræ Alexandrinæ.
Martyrium S. Autonomi.
Martyrium S. Cornelii Centurionis.
Martyrium S. Nicetæ.
Martyrium S. Euphemiæ.
Martyrium S. Sophiæ, ejuſque filiarum Piſtis, Elpidos, & Agapes.
Martyrium SS. Trophimi, Sabbatii, & Dorymedontis.
Martyrium SS. Euſtathii, & Theopiſtæ, & filiorum ejus Agapii & Theopiſti.
Aſterii Amaſeni Encomium in S. Phocam martyrem.
Certamen S. Theclæ Virginis.
Vita S. Euphroſynæ Alexandrinæ.
Commentarius in S. Joannem Evangeliſtam.
Martyrium S. Calliſtrati, & ſociorum.
Vita S. Charitonis Confeſſoris.
Vita S. Cyriaci Anachoritæ.
Martyrinm S. Gregorii Armeni.

XV.

Vita S. Clementis Papæ, diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli.

IN-

INDEX RERUM

Urbium, Provinciarumque nomina ordine Alphabetico deſcripta: necnon Eccleſiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Epiſcopalium; ſed & eorum qui iis præfuere, Antiſtitum catalogum habes ſuprà à pag. 705. ad 788.

A

ABBAS monachorum. 913.
Abbatiſſa monialium. 916.
Adæus. Vide, Thaddæus.
Adda, Alda, ſeù Adæus, Manetis diſcipulus. 28. 29.
Adjabene, Haza. 5. 12. 13. 17. 20. Helena Adjabenorum regina, ejuſque filii. 36. 38. Chriſtiani in Adjabena, & Epiſcopales Eccleſiæ. 414. ad 417. Monaſteria. 863. & ſeq. Scholæ. 932.
Æthiopia, id eſt, Arabia Felix. 3. 25. 451. 568.
Aghæus, aliàs Achæus, diſcipulus Thaddæi. 4. 5. 12. 15. ad 17.
Animarum ſtatus corporibus exutarum. 342. De Sanctorum beatitudine, de inferno, & de purgatorio. 342 ad 349.
Antiochenæ Eccleſiæ primatus in Oriente. 370. & ſeq.
Antonius Magnus, pater omnium monachorum. 860.
Aones, ſeù Abun, Avun, & Eugenius, pater monachorum in Oriente. 861. Ejus diſcipuli, imitatores, & cœnobia ab ipſis condita. 862. & ſeq.
Arabia, Arabes. Arabia Felix dicta India, & Æthiopia. 4. 5. 25. 26. 768. alia ab India Gangetica. 452. 453. Arabia Scenitica. 20. Reges Arabum. 94. Arabiæ diviſio, & fines. 552. Arabum tùm indigenarum, tùm advenarum origo. 553. ad 558. Arabiæ oppida, & nomina tùm ex antiquis, tùm ex recentioribus. Ibidem, & 558. ad 565. Arabum nomina. 565. Unde dicti Saraceni. 567. Homeritæ, Æthiopes, & Indi. 568. 569. Arabum Jamanitarum tribus. 570. Iſmaëlitarum tribus. 573. Arabum Poëtæ ante Mahometana tempora. 579. Arabum religio ante Chriſtum natum. 580. Arabum idola. 581. ad 590. De fano, & idolis Mecchæ. 584. & ſeq. Arabum ſectæ ante Mahometiſmum. 590. Chriſtianæ religionis initia, & progreſſus in Arabia. 591. ad 604. Arabum Apoſtoli. 3. 4. 10. 17. 20. 592. Metropolitanæ, & Epiſcopales Eccleſiæ in Arabia. 593. ad 604. Saraceni Scenitæ ad Chriſtum converſi. 597 Homeritæ Chriſtiani. 599. Meſenenſes, Cataræi, & Ramanitæ Arabes Chriſtiani. 603. & ſeq. Monophyſitæ in Arabia. 605. Neſtoriani in Arabia. 607. 608. 609.
Arach Babylonica, ſeù Chaldæa. 5. 13. Arach Agemica ſeù Perſica, ideſt, Parthia, aliàs Gebal, ſive Montana regio. 20.
Aramæi, iidem ac Aſſyrii. 5. Aramæorum Eccleſia, monaſteria, & Scholæ in urbibus Seleucia & Cteſiphonte. 17. 20. 863. 930.
Archidiaconus. 838. Vide, Ordo.
Archipresbyter, Archipapas, ſeù Protopapas. 829. ad 836. Vide Ordo.
Armenia, Armeni. 4. 5. 15. 17. 36. 37. Armenorum reges. 105. 106. 109. 125. 126. 127. Armeni cum Neſtorianis confunduntur à Morino. 407. Armeni in Cypro. 433. Epiſcopatus Neſtorianorum in Armenia. 430. Stephanus Armenus in Malabaria. 463.
Aſſyria, Aſſyrii. Athur, Athuræi. Apoſtoli Aſſyriæ. 3. 5. 16. 17. 18. 20. Monaſteria Aſſyriæ. 863. Scholæ. 930. Vide, Neſtoriani.
Azymus, & Fermentatus panis in Euchariſtia. 299.

B

BAbylon caput regni Aſſyriorum. An Petrus ibi prædicavit. 4. 6. 7. Mares Babylonis Apoſtolus. 22. Sedes Patriarchalis dicta Babylonica. 369. An Babylon dicta ſit Seleucia. 400. Bagdadum pro Babylone. 23. 24.
Bactriana, Bactri. Fines Bactrianæ, nomina, & Chriſtiana fides illuc invecta, & Epiſcopales Eccleſiæ inſtitutæ. 25. 33. 424. & ſeq.
Baptiſmus, Sacramentum Eccleſiæ. Ejus ritus apud Neſtorianos, & circa illum errores eorundem. 241. & ſeq. 401. Forma Baptiſmi. 248. ad 255.
Barſumas Epiſcopus Niſibis, propagator Neſtorianæ hæreſeos. 67. 77. 229. Barſumas Igurita, Epiſcopus Orientis. 116 117.
Bartholomæus, qui & Nathanaël, Apoſtolus Chaldæorum. 3. 4. 5.
Baſnagius rejicitur. 25. 26. 27.

C

CAnonum Synodicorum Collectores. 189. Canonarcha, Canonicus, Protocanonarcha, Cantor. 789. 809.
Cantor, Canonarcha 789. 809.
Carduene, Cardu, Corduene, Bacherda, Cherda: regio Meſopotamiæ, ejuſque cœnobia & eccleſiæ. 12. 17. 871.
Carmania, Carmani. 25 32. 604.
Carmelitæ Miſſionarii in Malabaria, Perſide, & Arabia. 168. 169.
Cataræi Arabes Chriſtiani. 603.
Catholici nomen, & dignitas. 616. Vide, Patriarcha.
Chalachene, Haluana: regio Aſſyriæ. 418.
Chaldæa, Aſſyria, Babylonia. Chaldæi, Aſſyrii. Vide Neſtoriani.
Chataja, Sina borealis. 504. & ſeq. Vide, Sina.
Chorepiſcopi dignitas, officium, & conſecratio. 826. & ſeq.
Chriſma, Oleum. Ejus materia, & traditio. 279. 280.
Chriſtus Dominus. Errores Neſtorianorum circa Incarnationem Verbi. 210. realis præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia. 290. & ſeq. De Sepulcri Hieroſolymitani aſſerto lumine. 362. Chriſtiani S. Thomæ. Vide India.
Chriſtiani S. Joannis. Vide Sabæi.
Cilicia. Neſtoriani in Cilicia. 431.
Circumciſio cum Baptiſmo conjuncta. 258.
Confeſſionis Sacramentum. 285.
Confirmationis Sacramentum. 271. & ſeq. Vide, Oleum.
Crozii errores in hiſtoria Chriſtianorum Indiæ. 391. ad 406.
Crux collo ſuſpenſa. 121. Crucis ſignum quomodo formatur. 388. Vide, Sanctorum reliquiæ, & imagines.
Cteſiphon, & Seleucia. Sedes Patriarchalis. Vide, Patriarcha.
Cyprus. Neſtoriani in Cypro. 432. & ſeq.

D

DAilamitæ, Parthi. 31. Vide, Parthia.
Deus. Errores Neſtorianorum circa Deum trinum & unum. 232. & ſeq. Deiparæ titulus quo ſenſu à Neſtorianis negatur. 193. & ſeq. 218. & ſeq. 397.
Diaconi officium, & ordinatio. 806. 847. Vide, Ordo.
Diodori Tarſenſis errores. 190. Auctoritas apud Neſtorianos. 224.
Dionyſius Areopagita, an Neſtorianis cognitus. 399.

E

EDeſſa, Edeſſeni, Orrhoëni, Oſroëni, Oſdroëni, ad Chriſtum converſi. 4. 8. 13. 16. 17. 20 25. 37. Edeſſeni reges. 39. & ſeq. Epiſcopi. 38. 40 48. 51. 60. 63. 66. Edeſſena Schola. 69. 70. 924.
Elamitæ ad Chriſtum converſi. 419.
Epiſcopus. Ejus conſecrationis Ritus. 684. ad 690. Quæ ſit forma conſecrationis. 693. Ritus perfectionis Epiſcoporum per Patriarcham. 702 Epiſcopales & Metropolitanæ Eccleſiæ Neſtorianorum ordine Alphabetico. 705 & ſeq.
Euchariſtiæ Sacramentum. 290. realis præſentia Corporis Chriſti 291. Errores Neſtorianorum circa hunc articulum. 293. Materia Panis, & Vini. 295. & ſeq. 301. Verba conſecratoria. 302. Operto capite Liturgiam celebrat Patriarcha Neſtorianorum 307. Modus percipiendi Euchariſtiam, & communio ſub utraque ſpecie. 308. 309. 310 311 312. Euchariſtiæ repoſitio in alium diem, & delatio extra Eccleſiam. 314 Liturgia ſemel in die, & una ſuper eodem altari. 314. Liturgia quotidiana. 315. Calix, Patena, Altare, quomodo polluuntur ex mente Neſtorianorum. 316 Lectiones ex Scriptura omiſſæ in Liturgia. 316. hora celebrandi Liturgiam. 317.
Eugenius, ſeù Aones, pater monachorum Orientis. 861.
Euthymius Patriarcha Antiochenus Græcorum Melchitarum. 110.
Exarchi officium, & conſecratio. 829. & ſeq.
Excubitores, Sciaharæ, ſeù Vigiles. 820.
Exorciſmi in Baptiſmo omiſſi à Neſtorianis. 258.

F

FErmentum Aquæ Baptiſmi, Olei benedicti, & Euchariſtici panis. 260 279. 295. ad 299. De Fermentato & Azymo. 299. 389.
Fervida aqua in Calicem à Græcis immiſſa. 313.

G

GArmæi ad Chriſtum converſi. 12. 21. Epiſcopales eorum Eccleſiæ. 417.
Gehenna, Infernus. 342. & ſeq.
Geli populi: regio dicta Galan, Ghilan, Chilan. 16. 17.
Gog, & Magog. 15. 16. 20.

H

HAlavana. Vide, Chalachene.
Hilarion pater monachorum Palæſtinæ & Syriæ. 861.
Homeritæ populi Arabiæ Felicis. 451. 568. 599. 602.
Horæ canonicæ, officium divinum. Numerus horarum. 337. ad 341. Ritus officii divini per anni circulum. 380. ad 386.
Huzitæ, Uzii, populi Perſarum. 5. 16. 17. 20. 22.
Hypodiaconus, Subdiaconus. Ejus officium, & ordinatio. 801. ad 805.
Hyrcania. Ejus fines. Hyrcani ad Chriſtum converſi. 15. 16. 25. 424. & ſeq.

Ja-

I

JAman, Theman, Arabia Felix. 14. 20. Vide, Arabia.

Jacobitæ, Monophyſitæ Syri. Eorum eccleſiæ, cœnobia, miſſi ad eos religioſi ex Ordine Prædicatorum & Minorum, & ſtatus ſub Tartaris. 106. ad 163. Eorum Patriarchæ, Maphriani, & Epiſcopi. 106. 117. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 139. 140. 141. 142. 143. 147. 148. 161. 162. 411. Jacobitæ in Cypro. 433. In India. 451. & ſeq. In Arabia felice. 453. 605. Clericorum Jacobitarum ordinationes. 789. & ſeq. Monachorum Monialiumque tonſura. 903. & ſeq. Jacobitæ Indorum Epiſcopi. 463.

Ibæ Edeſſeni epiſtola ad Marim Perſam. 70. ad 75.

Jejunia. 358. ad 362. 386 ad 388.

Iguritæ populi. 469. & ſeq.

Imagines Sanctorum. Vide, Sancti.

India, Indi. Indiæ limites 436. Indorum Epocha. 442. Indis prædicavit Thomas Apoſtolus. 5. 14. 20. 25. & ſeq. Item Aghæus. 17. India pro Æthiopia & Arabia felice. 4. 5. 437. Chriſtiani S. Thomæ in India. 435. ad 451. Metropolitanus & Epiſcopi Indorum. 437. ad 441. 446. ad 448. Indorum Malabarum monumenta uſque ad adventum Luſitanorum. 441. Quis fuerit Thomas Cana. 442. 443. Res geſtæ in India ab adventu Luſitanorum ad præſentem diem. 446. & ſeq. Chriſtianorum numerus & Eccleſiæ. 449.

Infernus. Vide Gehenna.

S. Joannis Baptiſtæ Chriſtiani in Arabia & Perſide. 609. Vide Sabæi.

Joannes Presbyter, vulgò Prete-Janni, id eſt, Unch Chan, Imperator Tartarorum. 487. & ſeq.

Iſmaëlitæ. 573. Vide, Arabia, Arabes.

Julianiſtæ, ſeù Phantaſiaſtæ, hæretici in Arabia felice. 455.

K

KIrkerii allucinationes. 444. 445. 460. 543. ad 552.

L

LEbæus Apoſtolus Meſopotamiæ. Vide Thaddæus.

Lector, Anagnoſtes. Ejus officium, & ordinatio. 793. ad 800.

Liturgia, Miſſa. Vide, Euchariſtia.

M

MAgi, Chaldæorum Perſarumque Apoſtoli. 3. Magi populi. 25.

Magog, & Gog. Quis eorum fuerit Apoſtolus. 15. 16. 20.

Mahometes Arabum pſeudopropheta. Ejus progenitores. 573. ad 579.

Malabaria, Malabares Chriſtiani, dicti Sancti Thomæ 435. & ſeq. Vide, India.

Manes, Manichæus, Cubricus. Ejus diſcipuli. 28. 29. hæreſis 44. & ſeq.

Mares Meſopotamiæ Apoſtolus, & primus Epiſcopus Seleuciæ & Cteſiphontis. 4. 5. 17. ad 24.

Margiana, Margi populi. 25. 33.

Maria Virgo Deipara. De titulo Deiparæ. 193. 218. Placenta in ejus honorem oblata. 306.

Maronitæ in Cypro. Eorum Epiſcopi Georgius, & Elias. 433. 434. Maronitarum Ordinationes. 789. & ſeq. Tonſura Monachorum, & Monialium 903. & ſeq.

Martyres ſub Trajano. 40. ſub Sapore Perſarum rege. 43. ad 58.

Maſina, Macina, Mangi, Sina meridionalis. 504. 512. Vide Sina.

Matrimonium, eccleſiæ ſacramentum. 317. Gradus conſanguinitatis & affinitatis. 319. ad 325. An dirimatur propter adulterium. 325. Matrimonium à Neſtorianis permiſſum Presbyteris, Diaconis & Monachis. 327. ad 330.

Matthæus Apoſtolus Chaldæorum, & Æthiopum ſeù Arabum. 3. 5.

Media, Medi ad Chriſti fidem converſi. 3. 17. 25. 33. An iidem cum Turcis. 33. Epiſcopales Eccleſiæ in Media. 424. & ſeq.

Meſene regio: Meſeni populi ad Chriſtum converſi, & quæ ibi Epiſcopales Eccleſiæ. 429. & ſeq. 603.

Meſopotamia, aliàs Gezira, ſeù Inſula inter duos fluvios Tigrim & Euphratem. Ejus Apoſtoli, Eccleſiæ Epiſcopales, Monaſteria, Scholæ. 4. 5. 17. 428. & ſeq. 862. & ſeq. 924. & ſeq. Meſopotamiæ ſtatus ſub Timur-Chano, & principes. 134. & ſeq.

Metropolitanæ & Epiſcopales Eccleſiæ Neſtorianorum. 705. & ſeq. Metropolitanorum conſecratio. 684. & ſeq.

Minores Fratres Ordinis S. Franciſci miſſi ad Tartaros, Sinenſes, Indos, Neſtorianos, & Jacobitas. 117. 130. 131. 132. Eorum prædicatio in Chataja & Sina ab anno 1245. ad annum 1369. 525. & ſeq. Ex eodem Ordine Archiepiſcopus Cambalienſis ſeù Pekini, & ſuffraganei Epiſcopi. 131. 527. & ſeq. Epiſcopus Tauriſinus in Media. 131.

Miſſa, Liturgia. Vide Euchariſtia.

Modaina. Vide Seleucia.

Moguli, Mogulenſes, Mongal. Vide Tartari.

Monachatus, Monachi, Monaſteria. Monachorum & Monialium nomina, genera, origo, progreſſiones in Oriente, & regulæ. 48. 49. 60. 402. 857. Antonius pater monachorum omnium. 860. Hilarion in Palæſtinam & Syriam; Aones verò in Meſopotamiam & Aſſyriam monachatum invexit. 861. & Baſilius in Pontum & Cappadociam. 862. Monaſteria condita in Meſopotamia & Aſſyria. 863. ad 869. Monaſteria fundata in Babylonia, Arabia, Perſide, Media, Hyrcania, Parthia, Perſarmenia, India. 869. ad 872. Monachatus corruptus, dein reſtitutus. 872. ad 874. Monaſteria celebriora apud Neſtorianos. 874. ad 880. Moniales. 881. ad 896. Mo-

nachorum gradus, & habitus. 896. Monachorum & Monialium tonſura. 898. ad 911. Abbatis & Abbatiſſæ regula & benedictio. 913. & 918. Monaſteriorum privilegia. 946.
Monophyſitæ. Vide Jacobitæ.
Monothelitarum errores à Neſtorianis propugnati. 310. & ſeq. 398.
Morini allucinationes. 407. & ſeq. 525. 690. & ſeq. 795. ad 819.

N

NAbathæa regio Arabiæ ad Chriſti fidem converſa. 5.
Narſes Scholæ Niſibenæ fundator. 80.
Nathanaël qui & Bartholomæus Apoſtolus. 3. 4. 5.
Neſtorii errores. 190. 207. Anathematiſmi inediti. 199. Liturgia. 228. Neſtorii nomen exoſum Neſtorianis. 75. 76.
Neſtoriani Syri, Chaldæi, Aſſyrii, Orientales. Eorum Apoſtoli, à quibus Chriſtiana fides invecta eſt in Meſopotamiam, Chaldæam, Babyloniam, Aſſyriam, Perſidem, Arabiam, Indiam. 1. ad 35. Quomodo apud eoſdem fides progreſſa eſt. 35. ad 37. Status eorum poſt acceptam Chriſtianam fidem ad initia Neſtorianæ hæreſeos. 38. ad 66. Neſtorianiſmi origo. 67. ad 77. progreſſiones ab anno 435. deinceps. 77. ad 82. Neſtorianorum ſtatus ſub Imperatoribus Romanorum 83. ſub Regibus Perſarum. 87. ſub Regibus Arabum. 94. ſub Regibus Tartarorum ſeù Mogulenſium. 101 ad 138. ſub Regibus Turcorum Nigrorum & Alborum, qui Turcomani dicti ſunt; nec non Turcorum Othmanidarum, & Perſarum. 138. ad 169. Neſtorianorum ſchiſmata. 170. Synodi, Synodicorumque canonum collectiones. 175. ad 189. Veterum Neſtorianorum recentiumque errores. 190. ad 362. Errores circa Verbi incarnationem. 210. Quos hæreticos recipiunt, & quos è catholicis rejiciunt. 224. Errores circa Deum trinum & unum. 232. circa ſacram Scripturam. 236. circa Sacramenta Eccleſiæ. 240 ad 341. circa ſtatum animarum corporibus exutarum. 342. Quid ſentiant de ſacris Imaginibus. 349. de Reliquiis Sanctorum. 355. De Jejuniis. 358. De lumine ſancti Sepulcri Hieroſolymitani. 362. Quas ſibi prærogativas vendicant. 369. Eorum ritus & peculiares conſuetudines. 377. Falſo ab erroribus illos purgare contendit Crozius. 392. & ſeq. Neſtorianorum converſiones ad fidem Catholicam. 407. & ſeq. Chriſtiana fides, & Epiſcopales Eccleſiæ fundatæ in Adjabena. 414. in Garmæa. 417 in Chalachena ſeù Halavana. 418. in Elamitarum regione. 419. in Perſide. 421. in Media, Parthia, Hyrcania, Bactriana. 424. in Meſopotamia. 428. in Meſena. 429. in Armenia. 430. in Syria, Palæſtina, Phœnicia, & Cilicia. 430. in Cypro. 432. in India ſeù Malabaria. 435. ad 451. in Hyrcania, Choraſana, & Mavaralnahara, ſeù Tranſoxana. 478. ad 481. in Tartaria, ſeù Scythia ultra Imaum. 481. & ſeq 502. 503. 504 in Chataja & Maſina, ſeù in Sina boreali & meridionali. 516. an Chriſtiana fides invecta fuerit in Sinam ante Neſtorianam hæreſim 521. Antiquitates Chriſtianæ in Sina ex ſcriptoribus Orientalibus 522. ex ſcriptoribus Latinis 524. ad 551. Chriſtiani in Arabia. 591 ad 604. Neſtoriani in Arabia. 607. An iidem ac Sabæi, ſeù Chriſtiani S. Joannis. 609. ad 614. De Patriarcha Neſtorianorum. 615. ad 682. De eorum Metropolitanis & Epiſcopis 683. ad 788. de reliquis Clericis, videlicet, Lectoribus, Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, Chorepiſcopis, Archidiaconis: nec non de Oeconomis & Diaconiſſis. 788 ad 856. De monachis, monialibus, & monaſteriis. 857. ad 918. De Scholis, & literarum ſtudiis. 919. & ſeq.
Niſibis, Niſibena Schola. 80. 927.

O

OEconomi officium, & benedictio. 845. & ſeq.
Officium divinum. Vide, Horæ canonicæ.
Oleum benedictum, ſeù Chriſma, in Baptiſmo. 260. ad 270. Oleum infirmorum. 276. 277. Oleum ſeù Chriſma à Presbytero benedictum. 279. Materia Chriſmatis. 280.
Ordo, Eccleſiæ Sacramentum. Ordinatio. De iteratis Neſtorianorum ordinationibus. 331. ad 335. matrimonium permiſſum Diaconis & Presbyteris etiam poſt ordinationem. 335. ætas ordinandorum. 335. iterata apoſtatarum ordinatio. 336. communis eccleſiaſticis & laicis habitus. 336 389. veſtes ſacræ Pontificum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, & Lectorum. 389 796. 805 808. 818. Tonſura Clericorum. 389. 795. Locus & tempus ordinationum. 795. 809. 812. Ritus genuflexionis ordinandorum. 816. 825. 854. Inſtrumenta quæ clericis traduntur. 796. 811. Materia & Forma ordinationum. 693. 799. 800. 802 810. 817. 855. De ordinatione Thomæ in Epiſcopum facta à Presbyteris. 402. Numerus Ordinum, & Ritus Ordinationum. 788. ad 793. Ordinatio Patriarchæ. 667. Metropolitani & Epiſcopi. 684 Perfectio Epiſcopi per Patriarcham. 702. Ordinatio Lectoris. 793. Hypodiaconi. 801 Diaconi. 806. Presbyteri. 813. Qui ſint Sciaharæ, ſeù Vigiles & Excubitores. 820. Presbyteri cœci ſeù Sciaharæ ordinatio. 821. Chorepiſcopi officium & benedictio. 826. 835. de Exarcho. 829. de Periodeuta. 829. de Archipresbytero. 831. Archidiaconi officium & benedictio. 838 Oeconomi officium & benedictio. 845. Diaconiſſæ officium & benedictio. 847.
Oriens propriè dictus, ſub poteſtate Patriarchæ Antiocheni. 615. Orientales Chaldæi, ſeù Neſtoriani. Vide Neſtoriani.
Originale peccatum. Quid de eo ſentiant Neſtoriani. 256.

Pa-

P

Palæſtina & Syria. Epiſcopatus Neſtorianorum in his regionibus. 431.
Paradiſus. Vide Animarum ſtatus.
Parthia, aliàs Gebal, & Arach Agemica, ſeù Perſica. Parthi, aliàs Dailamitæ. Parthorum Apoſtoli. 3. 4. 17. 20. 25. 31. 33. Parthorum reges. 38 & ſeq. Epiſcopatus, Monaſteria, & Scholæ in Parthia. 424. 871. 930.
Patriarcha. Numerus Patriarcharum. 615. Totus Oriens ſub unius Patriarchæ Antiocheni poteſtate. 615. Catholici & Primates ſub eodem Patriarcha. 616. Catholicus Seleuciæ & Cteſiphontis, & Catholicus Perſidis. 617. Quo primum tempore Catholicus Seleuciæ & Cteſiphontis Patriarchalem ſibi dignitatem vendicavit. 369. ad 374. 617. Geſta Archiepiſcoporum Seleuciæ & Cteſiphontis, qui poſtea dicti ſunt Catholici, & Patriarchæ. 39. ad 169. Patriarchæ Neſtorianorum tituli. 619. Ejuſdem Sedes. 626. Provincia Patriarchalis. 630. Metropolitani & Epiſcopi ei ſubjecti. 630. 631. 705. ad 788. Patriarchæ electio. 643. ad 667. Patriarchalis Sedis cuſtos. 650. Patriarchæ veſtis communis & ſacra. 665. Ritus conſecrationis Patriarchæ. 667. Ritus perfectionis Epiſcoporum per Patriarcham. 702. Inſcriptiones Sepulcrales Patriarcharum in urbe Moſulana. 948.
Pauliciani hæretici. 85.
Periodevtæ officium & benedictio. 829.
Perſia. Perſæ. Perſarum Apoſtoli. 3. 4. 16. 17. 25. 33. Epiſcopales Eccleſiæ. 421. Martyres Perſæ. 35. 36. Reges Perſarum. 39. ad 66. item 87. ad 91. Reges Perſarum, qui & Sophii. 139. Perſarum Schola Edeſſæ. 69. 70. 79. 80. Monaſteria & Scholæ in Perſarum ditione. 872. & ſeq. 931. & ſeq.
Petrus Chaldæorum Apoſtolus. 3. 6. An Babyloniis prædicaverit. 6. 7.
Pontificale Neſtorianorum. 380.
Pœnitentiæ ſacramentum. 285.
Prædicatorum Ordinis Religioſi, miſſi ad Tartaros, Indos, Saracenos, Georgianos, Ruthenos, Armenos, Neſtorianos, & Jacobitas. 105. 106. 128. 132. 412. 525. & ſeq. Archiepiſcopus Soltanienſis ex eodem Ordine, & Epiſcopi ſuffraganei. 131. Epiſcopus ſocius Sulakæ Patriarchæ Chaldæorum. 164.
Presbyteri ordinatio. 813. & ſeq. Presbyteri Sciaharæ. 821. Vide, Ordo.
Primatis ſeù Catholici dignitas. Vide Patriarcha.
Pſalmodiæ ritus. 341.
Purgatorium. Vide, Animarum ſtatus.

R

Ramanitæ Arabes Chriſtiani. 603. Razichitæ. 604.
Reliquiæ Sanctorum. Vide, Sancti.
Rituale Neſtorianorum. 380.
Romanæ Eccleſiæ Primatus. 374. & ſeq.

S

Sabæi in Arabia. 554. & ſeq. Sabæi, dicti Chriſtiani S Joannis. 609. ad 614.
Sacramenta Eccleſiæ. 240.
Sancti. Sanctorum Reliquiæ, Imagines, Cultus, beatitudo. 110. 123. 139. 146. 342. 349. ad 358. 401. 402. Icon S. Azazaëlis martyris. 139. Reliquiæ ſanctorum Dadæ, Aſiæ, Achæ. 146. direpti libri, arcæ, calices, phainæ ſeù Phenolia, Baculi paſtorales monaſterii S. Jacobi in Salacha. 162.
Saraceni, unde dicti. 567.
Sciaharæ, Vigiles, ſeù Excubitores. 820. Vide, Ordo.
Schiſmata inter Neſtorianos. 170. & ſeq.
Scholæ, & literarum ſtudia apud Neſtorianos. 919. ad 936. Studiorum methodus & librorum examen. 937. privilegia Scholarum, Scholarium, & Magiſtrorum. 946.
Scriptura ſacra Errores Neſtorianorum circa eam 236. Studia ſacrarum literarum. 920. & ſeq.
Seleucia & Cteſiphon: Sedes Patriarchæ. Vide, Patriarcha.
Sepulcrum Domini noſtri Jeſu Chriſti in Hieruſalem: de Lumine quod inde procedere volunt. 362. ad 369.
Sina, Chataja, Maſina. An Thomas Sinenſium Apoſtolus. 4. 5. 435. 516. & ſeq. Sina borealis, dicta Chataja; metidionalis, Mangi ſeù Maſina. 504. 511. 512. Chatajæ nomina & fines. 504. Chatajenſes Tartaris ſubjecti. 505. eorum religio & mores. 506. Chatajæ & Maſinæ ſtatus ſub Tartaris. 508. Chan-balech, Cambalu, ſeù Pechinum. 512. & ſeq. De muro Sinenſi. 514. Sineuſium annalium comparatio cum aliis hiſtoriis. 514. An invecta in Sinas Chriſtiana fides ante hæreſim Neſtorianam. 521. Antiquitates Chriſtianæ in Sina ex Orientalibus Scriptoribus. 522. eædem ex Latinis. 524. Progreſſiones fidei in Sina opera Fratrum Minorum, ac præcipuè Joannis à Monte Corvino, qui fuit Archiepiſcopus Chambalienſis. 525. & ſeq. Status Chriſtianorum poſt annum 1369. 535. Quis primus Latinorum in Sinarum regno fidem catholicam annunciaverit. 537. Sinicum monumentum, ejuſque expoſitio. 538. ad 552. Prædicatio Chaldæorum in Sina ab anno Chriſti 636. ad annum 781. 539. ad 542. Nomina præconum Evangelicorum. 542. ad 552.
Sindia, & India. Quis Sindiæ Apoſtolus. 5. 14. 20. 436.
Spiritus ſancti invocatio in Liturgia. 305. proceſſio. 233.
Subdiaconi ordinatio. 801.
Synodi Chaldæorum & Neſtorianorum. 175. ad 189. Synodicorum Canonum collectores. 189. 190. Synodi à Neſtorianis rejectæ. 229. & ſeq.
Syria, Coele, Palæſtina, Phœnicia. Epiſcopatus Neſtorianorum in his regionibus. 431. & ſeq. Syri ca lingua à Naſtorianis uſurpat. 377. diverſi ejuſdem linguæ characteres, & vocalium figuræ, atque

atque pronunciatio. 380. Syriaca inſcriptio monumenti Sinici. 542 ad 552.

T

TArtaria, Tartari, ſeù Tatari, aliàs Moguli, Scythæ. Tartarorum Reges, à Chingio ſeù Cinghis-Chan, uſque ad Timur-Chanum. 102. ad 138. Reginæ Tartarorum. 102. ad 138. Tartariæ nomina, fines, & populi. 468. Qui ſint Iguritæ. 469. Tartarorum imperium & mores. 471. Idololatria, & Mahometiſmus. 472. Chriſtiana fides in Tartaria. 476. ad 481. Turci, Iguritæ, Tartari, Moguli, & Cheritenſes ad Chriſtum converſi. 481. Quatuor Reges Turcorum ſeù Tartarorum ad Chriſti fidem converſi, quibus nomen Unch-Chan, ſeù Joannes Rex. 487. Joannes Presbyter, qui fuerit. 494. Ginghis-Chanus primus Tartarorum rex, qui Joannem quartum interfecit. 495. Poſteri Unch-Chani ſeù Joannis regis, uſque ad annum Chriſti 1300. 500. Status Chriſtianorum in Tartaria ſub dictis Regibus. 502. Tartarorum imperium in Chataja. 505. & ſeq. 508.

Thaddæus Apoſtolus, qui & Lebæus & Judas Jacobi 3. 4. 5. 13. Thaddæus Diſcipulus, qui & Adæus. 4. 8. ad 13.

Theodorus Mopſveſtenus. Ejus errores. 190. 203. commentaria. 227. Liturgia. 228.

Thomas Apoſtolus, aliàs Judas. Chaldæis, Arabibus, Perſis, & Indis prædicavit. 3. 4. 5. 8. 25. ad 35. An etiam Sinenſibus. 435. 516. Alius à Thoma diſcipulo Manetis. 28. 349. 435. 436. Ejus corpus. 33 34.

Thomas diſcipulus Manetis. 28. Thomas Cana, quis fuerit. 442. & ſeq. Thomas Epiſcopus Jacobitarum in India. 463. & ſeq.

Timur-Chan, ſeù Tamerlench, Rex Tartarorum 133 ad 138. Timuridæ reges, ſeù poſteri Timur-Chani. 137. 138.

Tonſura Clericorum. 795. Monachorum. 896. Monialium. 908.

Turci, Medi, Scythæ, Tartari, Turcomani. Turci Reges, qui & Othmanidæ. 138. Turci in Turcheſtana ſeù Scythia ultra Imaum, qui & Tartari. 481. 483. Turci, qui & Turcomani Albi, ſeù Ak-Coinli. 138. Nigri, ſeu Cara-Coinli. 138.

V

VEſtes ſacræ & communes, Pontificum. 336, 389. Presbyterorum. 818. Diaconorum. 808. Subdiaconorum. 805. Lectorum. 796. Monachorum. 898.

Vigiles, Excubitores, Sciaharæ. 820.

Unch-Chan, ſeù Joannes rex Tartarorum. 487.

Unctio extrema, Oleum infirmorum. 271. 276.

Z

ZAbdicene, Zabde, Zebedæa. 12. 17. Vide, Carduene.

FINIS.

ERRATA.

PAgina 24. verſu 7. deeſt annus *Chriſti* 757.
Pag. 29. v. 30. & pag. 30. v. 15. *anno* 1590. lege, 1490.
Pag. 81 v. 40. *Bactris*, & v. ult. *Bactrorum*, lege, *Cataræis*, &, *Cataræorum*.
Pag. 102. v. 40. *milleſimo centeſimo octuageſimo ſeptimo*, lege, *milleſimum centeſimum octogeſimum ſeptimum*.
Ibidem, v. 43. *Teuduch*, lege, *Tenduch*.
Pag. 129. v. 28. *Græcorum* 1829. lege, 1629.
Pag. 169. v. 33. & v. ult. *annum* 1726. lege, 1728.
Pag. 189. v. 30. *annum Chriſti* 1590. lege, 1509.
Pag. 417. v. 18. *Bariæ*, lege, *Badiæ*.
Pag. 603. v. 42. *miſſi ſunt*, lege, *miſſus eſt*.
Pag. 765. v. 34. & 35. *Jamanæ*, lege, *Jamamæ*.
Pag. 789. v. 19. *continet*, lege, *continent*.